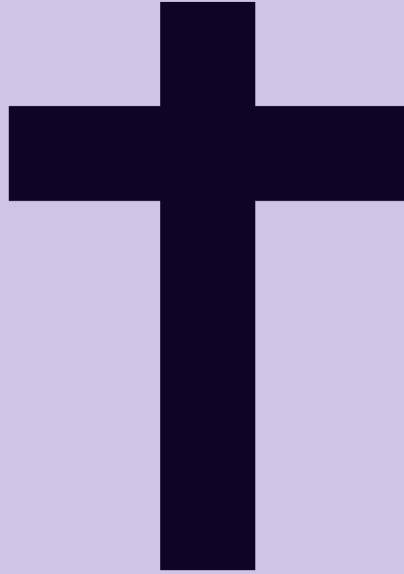

Cora, Santa Teresa

Cora, Santa Teresa: I nyúucarij ti jájcua ti a'ijna á'xaj i
Tavástara' i Jesús ti Ciríistu' pue'een ajta Salmos New
Testament+

Cora, Santa Teresa
Cora, Santa Teresa: I nyúcarij ti jájcuá ti a'ijna á'xaj i Tavástara' i Jesús ti
Ciríistu' pue'een ajta Salmos New Testament+

copyright © 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cora, Santa Teresa

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 30 Apr 2025 from source files dated 1 May 2025
4f03662f-a4e0-5c7c-a13b-0b7002b5b8f6

Contents

SALMOS	1
San Mateo	159
San Marcos	237
San Lucas	284
San Juan	365
Hechos	425
Romanos	497
1 Corintios	527
2 Corintios	555
Gálatas	573
Efesios	584
Filipenses	594
Colosenses	601
1 Tesalonicenses	608
2 Tesalonicenses	614
1 Timoteo	618
2 Timoteo	626
Tito	632
Filemón	636
Hebreos	638
Santiago	661
1 Pedro	669
2 Pedro	677
1 Juan	682
2 Juan	690
3 Juan	691
Judas	693
El Apocalipsis	696

SALMOS

1

I ti jì'ré'can jìme' tyámua'vì'ra'aj pué'een

- 1 Che' huatóotyamua've'en a'íjna i tyáati'
tíquee a'íjma namuaj je'ej maj tyihuá'ixaatye' i maj je'ej pua'aj tyi-
tyetyúucha'ij,
ajta quee i juyéj jitze huaméj i maj jitzán ucáaju' i maj tyi'ijxána'cira',
capu ajta hua'antyáana'axcaj i maj je'ej pua'aj tyá'xaj i Dios,
2 sulu a'íj pu jitze jutyamua've' i nyúucaria'ra' i Tavástara'
ajta a'íj jitze tyúu'iteeritye' tújca ajta tíca'.
3 A'íjna i tyáati' a'yaa pu een tí'ij i ítyei'rij
tí a'áa véjri' ja'tyáhuasti' i játya'naj jitze,
tí ajta tajcaa tí'ijta a'ájna atyojo're'nyej a'náj tí huatatáca'an
ajta quee a'náj cávesij i xámue'ra'.
¡Néijmi'i tyi'tíj tí jin je'ej ricij, tyámua' pu atyojo're'nyinyii!

- 4 Ajta a'íjma jimi i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij capu a'yan tyé'yi'ij,
jì'nye a'yaa mu een tí'ij i xiéerij ácaj tí yo'cuí'naj.
5 A'íj mu jin i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij Dios pu a'íjma puéjtzij
huo'ta'sij
ajta quee tyi'tíj huá'ci'tyij a'áa tí tyejé'sejre' a'íjma jimi i maj tyámua'
tyityetyúucha'ij.
6 Tavástara' pu huá'cha'ij hua' juyéj jitze a'íjma i maj tyámua' tyi-
tyetyúucha'ij,
ajta i hua' juyéj i maj je'ej pua'aj ricij a'áa pu jó'nyee jo'maj jó'vesij.

2

Muáaj paj nyinyóoj pué'een

- 1 ¿Jì'nye mej mij ju'itziitye' a chájta' jo'maj jo'cháatimee i maj quee
tyá'tzaahuatye'?
- ¿Jì'nye mej mij cha'mana'aj tyámua' ju'uurej?
- 2 I maj rey jin tyityetyu'uj majta tajtúhuan jìme' a'íjci japua i chuéj
camu tyá'astej, majta néijmi'i tyi'tíj jin avíitzij je'ej ricij
a'íjci jimi i Tavástara' majta a'íjci jimi i tí antyíhuaviihuaca'.
- 3 Majta je'en a'yan tyi'tyiejijhuaj tíjin:
“¡Tyiche' tyí'ijtzaanaxi'in i cadéenaj!
¡Tyej tyij quee che' jì'qui'huaj tyata'aj taxáahuaj huací'ca'an!”
- 4 A'íjna i Tavástara', tajapúa tí tyejé'ijtaj,
a'íi pu hua'a'tzej a'íjma,
5 aj pu'ij té'ej, nyu'camui'ij, tyihuo'tyámuaritye'sij,
huápu'ij pu'ij nyu'camui'ij a'yan tyu'taxájtaj tíjin:
6 —Nu'ríj tyámua' jáaruuj a'íjci i nyaj rey jin tye'entyárujtye'ej a'ájna a
Sión, jo'tíj tyámua' tyejé'een.
7 Nyaataxájta je'ej tí arí tyaaxá'pu'íntarej i Tavástara',
a'íi pu a'yan tyinaaté'exaa'j tíjin: “Muáaj paj nyiyóoj pué'een;
ijíj nu nyáaj nyeríj a' táataj pué'een.

8 Naatáhuavij nyaj a'íjma muaatávi'tiste'en a'yan maj séejre' mej mij muéetzij mua' a'rij muá'ra'nyij
ajta a'áa maj já'sejre' jo'tij i chuej jó'asej a'íi mu majta a jitze ajtyama'cáantaj muá'ju'un,
nyáaj nu nyij tyimuaatá'sij.

9 Néijmi'caa paj antyipuá'ritye'sij i maj rey jin tyityatatyíj a'íjci jime' i itzój, ipajta a'yan huá'uurej tí'ij xá'rij paj huatyátaaraxi'in!"

10 Mua'aj mu siaj rey jin tyitatatyíj siajta mua'aj tajtúhuaanyij, a'íj xu jo'itéej xá'ra'nyij,

ityámua' xu naa a'íjci tyi'huóo'iteeritye'en!

11-12 Siata'aj huatyényuunyij i Tavástara' jimi xuutyámua've'ej siajta jéehua tzáahuatyí'ra'aj jime',

siajta jimi ecóotutaxi'in xuuviváaj,

tí'ij quee a'íin tyinyú'caj,

siajta je'en sij mua'aj huácuí'nyij i juyéj jitze,

ji'nye i ti jin nyú'camui' jiyé'tzín pu huataséjre'ej.

¡Miche' huatóotyamua've'en a'íimaj i maj a'íj jitze jahuoo maj huatyóohuüre'en!

3

Je'ej ti tyu'tyényuunyij tí'ij jaatáhuoonyij ti i Tavástara' jaatyáhuüre'en
Chuícarij David tí jo'yú'xaca', tí'ij ju'uunaca'aj a'íjci jimi i juyój Absalón

1 Nyavástara',

jéehua mu i maj quee tyámua' nyojo'mua'raj,

jéehua mu a'íimaj i maj meríj nyéetzij nyéjcha'üre',

2 ¡jéehua mu i maj a'yan tyí'nyaxaj tijin:

"Capu i Dios japuan huatányuusij"!

3 Pajta muáaj, nyavástara',

a'íi paj pué'een i ti nyacánasij tí'ij naatyáhuüre'en,

a'íi paj pué'een i nyaj jin naa huasé'rin,

a'íi paj pué'een i ca'nyíjra'aj tí nyatá'caa.

4 Nyejíihuaj nu a'yan tyá'huoo tí'ij i Tavástara' naatyáhuüre'en

a'íi pu'ij nyanamujran a'ájna jo'tij tyámua' tyejé'een jo'tij a'íin já'sejre'.

5 Naatyáhui'sij nyajta huatácusij, nyati'ij nyij nyajtáhua'aj huatájisij,

ji'nye a'íi pu i Tavástara' naatyáhuüre'ej.

6 Canu huá'tzihnye' a'íjma i maj mui'ij i maj nyo'sii

i maj meríj nyajná mej mij naatyéno'si'tye'en.

7 ¡Ájchesij, Tavástara'!

¡Pata'aj nyaj japua huatányuunyij, nyaj Dios!

Muáaj paj hua' nyéerimij jitze hua'rávaxi'ij i maj nyéjcha'üre',

ipajta hua' tamej eecátaaraxi'ij i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij!

8 Muáaj, Tavástara', a'íi paj pué'een i ti tajapuá huatányuusij,

ipata'aj tyámua' tyihuo'tyátoonyij, a'íjma i maj a'áa jo'cháatimee a'chájta'naj jitze!

4

Tyaj néijmi'i jin jitzán tyú'ca'nyej i Tavástará'

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj, a'íjci jitze i maj jitzán tyí'cui'nacaa ti tye'ejvivin. Chuíicarij David ti jo'yú'xaca'

¹ Dios nyéetzij paj naatyáhuire'ej,
 ;pata'aj naatájeevej nyati'ijta a' jimi huatyényuunyij!
 Muáaj paj tyináahuaj nyati'ij je'ej tyé'nyamua'ajcaa,
 ná'ancu'vaxi' nyéetzij pajta jáanamuaaj i nyaj a jimi huatyényuj.

² Mua'aj, mu siaj a'íj jin óotzaahuatye' i siaj va'cán jin tyityatatyíj,
 ¿a'najnyí siaatapuá'citaj i siaj jin ná'xaahuataj?,
 ¿a'najnyí siaatapuá'citaj siaj a'íj xie've' siajta a'íj huoo
 i tiquee je'ej huatóomua'aj,
 ti ajta hue'tzij na'aj pué'een?

³ Siata'aj jáamua'reej ti i Tavástará' a'íj xie've' i tyáati' ti tyámua' jimi tyí'tyúucha'ij;

siata'aj jáamua'reej ti i Tavástará' nyanamuaaj nyati'ijta jaatájeevej.

⁴ ;Siata'aj tyí'tziinye'ej siajta quee che' tyí'xana'cire'ej!
 Siati'ijta huatyéejin, siati'ij quee che' je'ej tyahuáasime'ej
 aj xu sij tyámua' tyityo'huóomua'tzij je'ej siaj tyí'mua'tzej,

⁵ aj xu sij tzáahuatyira'aj jin tyu'támu'vejritaj
 siajta jitzán tyu'tyáca'nyej i Tavástará'.

⁶ Mue'tíj mu a'yan tyí'xaj tíjin: “¿A'tanyíj taataséjratye'sij i tyaj jin huátatyamua've'en?”

;Tavástará', tyámua' paj naa tyi'taxié've'ej pataaséj!

⁷ Muáaj paj jéehua naatá' i nyaxiéjnyu'caa tzajta' i nyaj jin nyetyamua've' pequee a'yan a'íjma jimi i maj jéehua i tyeríicuj tyícha'ij majta jéehua i nahuáj.

⁸ Nyáaj nu nyij nyaxáahuaj huatyáhu'i'sij nyajta je'en huatácusij,
 ji'nye muáaj paj, Tavástará', nyatá'caa nyej nyij nyaxáahuaj yéchajcaj.

5

Tyaj i Dios jamuán séjre'ej tí'ijta eeré'nyej i xicáj

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj, a'íjci jitze i ci'sitye'rij. Chuíicarij David ti jo'yú'xaca'

¹⁻² Tavástará', muáaj paj nyaj Rey pué'een pajta nyaj Dios,
 huánamuaaj je'ej nyaj tyí'xaj,
 pata'aj a'yan huárinyij je'ej nyaj xájtari' a' jimi tyu'tyényuusij,
 huánamuaaj je'ej nyaj jéehua a jimi tyí'nyuu,
 ji'nye muéetzij nu jimi huatyényuusij.

³ Tí'ijta jé'ta' huatyamá'caj i xicáj muáaj paj nyanamuaajran,
 tí'ij ooj huápu'i'ij hua'íya'caj muéetzij nu jimi jaataxájtaj tyí'tíj ti je'ej ricij nye jimi,

nyajta je'en tyí'cho've'en je'ej paj tyinaaté'exaatye'ej.

⁴ Capáj muáaj a'íin pué'een i Dios ti naa ja'sejratye' i ti je'ej pua'aj een,
 capu je'ej tyí'rij maj a'íimaj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij a jamuán aja'chej,

⁵ a'ájna jo'paj muáaj já'sejre' camu a'íimaj á'vej i maj óotzaahuatye'.

Capáj muáaj hua'xie've' a'íjma i maj je'ej pua'aj tyí'uurej,
 6 pahua'antyipúa'ritye'sij i maj tyí'hue'tacaa pajta quee huo'taxié've'ej i
 maj avíitzij jin je'ej pua'aj ricij majta tyí'tyacui'caa.
 7 Nyajta nyáaj, a'íjci jime' i paj va'cán jin nyaxie've',
 nyáaj nu utyárutyij a' tyeyúuj tzajta';
 ¡í'ríj nyaj a jimi huatyényuunyij jéehua tzáahuatyí'ra'aj jime',
 nyajta jaséeraaj a'íjci a' tyeyúuj ti naa een!

8 Tavástara', mej mij quee a'íimaj naatyámue'tin i maj nyéjcha'íire'
 a'áa paj nyojoovi'tij jo'tij tyámua' tyejé'een,
 a'íj paj jitze nu'cájuyetyej i ti naa een.
 9 Camu a'íimaj a'náj ¡í'ré'can jime' tyí'xaj;
 ¡a'íi mu huápu'i'ij je'ej pua'aj een i jutzájta'!
 ¡ maj jin tyí'xaj a'yaa pu tyaarie'ej ti'ij jo'maj mui'chíj ja'vá'naj majta
 hua'antyícuunaxij,
 ¡huápu'i'ij pu tyí'hue'tacaa i hua' nyanúu!

10 ¡Nyaj Dios, puéjtzij paj huo'tá'an a'íjma!
 ¡Muáaj paj a'yan tyú'uurej ti'ij quee a'yan tyá'ra'nyij je'ej maj a'íimaj
 hue'tzij jin tyí'xaj!
 Capáj huo'taxié've'en a'íjci maj jéehua tyi'ijxána'cira',
 ¡i'nye a'íi mu muéetzij muaatyáhue'taca'.
 11 Miche' huatóotyamua've'en a'íimaj i maj jahuoo pej pij muáaj
 huo'tyáhuire'en,
 a'náj tina'aj xu jutyamua've'ej tyí'chuiicaj;
 ¡i'nye muáaj paj huá'cha'ij.
 A'íimaj i maj muaxie've', a'íi mu a' jitze ma'can jutyamua've',
 12 ¡i'nye muáaj, Tavástara', a'íj paj tyámua' tyu'tyátoosij i ti tyámua'
 tyi'tyúucha'ij;
 muáaj paj a'íjna jin jacánasij i paj jin jaxie've'.

6

Je'ej ti síj tyu'tyényuunyij ti'ijta je'ej tyóomua'ajcaj

¡ ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj, a'íjci jitze i maj jitzán
 tyí'cui'nacaa ti arahuéicaj tye'ejvivin. Chuíicarij David ti jo'yú'xaca'
 1 Tavástara',
 capáj a'íjna jin nyetya'xi'ij i paj jin nyú'camui',
 capáj puéjtzij nyata'care'en a'íjci jime' i paj jin huápu'i'ij nyú'camui'.
 2 Tavástara', ná'ancu'vaxi' nyéetzij,
 ¡i'nye a'yaa pu nya'asej nyaj quee uhuájca'nyej.
 Tavástara', tynáahuaatye',
 ¡i'nye néijmi'que' nu i nye tyévíj jitze nyevivej.
 3 ¡Nyetyényeviveesij a'íjci jime' i nyaj tyí'tziinye'!
 Pajta muáaj, Tavástara', ¿a'najnyí pu've'nyesij?
 4 Mujo'té'yi'ij, Tavástara', ¡pata'aj nyajapuáj huatányuunyij!,
 ¡a'íj paj jin nyajapuáj huatányuunyij i paj jin nyaxie've'!
 5 Capu i'ríj ti a'tíj ti arí huamuí' muéetzij mo'támua'ree,
 ¿a'tanyíj tyimuaatatyójtzi're'ej a'ájna jo'maj ya'vá'naj?
 6 Nu'ríj tácu'a'naxij nyaj nyeyiin.
 Ti'ij púna'aj tíca'rij jitze jéehua nu nyeyiin
 a'íj pu jin i nyamu'tzij arí huatyáru'naca' a'íjci jime' i nyaja'ra'.

7 Canu che' tyámua' metyóonyeej a'íjci jime' i ti tyinyetyáacui',
 ¡canu che' tyámua' metyóonyeej a'íi mej mij pué'eenye' i maj nyéjcha'íire'!

8 ¡Xa'ajtáciinyij nye jimi, mu siaj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij,
 ji'nye i Tavástara' pu arí jáanamujri' i nyaj nyeyiin!

9 Tavástara' pu arí jáanamujri' i nyaj jéehua jahuavij,
 ¡i Tavástara' pu arí ja'ancuriáa' i nyaj jimi huatyéenyuj!

10 A'íimaj i maj nyéjcha'íire', mati'ij huáacui'nyij a'íjci jime' i maj tyí'tziinye',
 a'íi mu mij tyévi'si' huataséjre'sij,
 ¡a'íi mu jiye'tzín huatóo'uunaj muutyévi'ra'aj!

7

Tavástara' pu a'íin pué'een i juées ti tyámua' naa tyá'xa'pui'intare'

Tí'ij huóoyiinyaca' a'íjna i David, a'ájna tí'ij tyu'táchuiicaca' i Tavástara'
 jimi, a'yájna tí'ij tyaata'íjtaca' a'íjna i Cus, a'íj ti jitze eeráma'can i
 Benjamín

1-2 Tavástara', nyaj Dios, muéetzij jimi nu jahuoo pej pij naatyáhuíire'en;
 ¡pata'aj nyajapuáj huatányuunyij néijmi'caa jimi i maj quee nyeséejracuj!
 ¡Naatyáhuíire', ji'nye a'yaa mu a'íimaj een mati'ij i muajyéj,
 mej mij quee a'íimaj naatyátzaanaxi'in
 ajta je'en quee aja' a'táitan tí'ij nyajapuáj huatányuunyij!

3 Tavástara', nyaj Dios,
 ¿tyi'tanyí jitze nye quee tyámua' huaríj?
 ¿Nyiquij a'tíj naajé'caj?

4 ¿Ca' séej i nya' amíincuj tyi'tíj jin je'ej pua'aj nyetyaanájchij?
 ¿Ca' tyi'tíj jitzán naapuá'rityej i ti nyéjcha'íire' i ti quee a'yan
 tyi'ja'yájnatataca'aj?

5 Tipua'aj a'yan tyi'ja'yájnatan, che' a'íin naatamuáritye'en i ti
 nyéjcha'íire',
 che' naatáa'sej ajta je'en chóota' naatyása'rieechej,
 ajta je'en a'íjna jin naatyáxaahuataj.

6 ¡Pata'aj nyu'camui'ij ájchenyij, Tavástara'!
 ¡Nyu'camui'ij paj huatá'sejrataj a'íijma jimi i maj nyéjcha'íire'!
 Muáaj, mu paj a'yan tyu'taxájtaca' paj tyámua' tyí'uuren,
 nyajamuan paj yésejria'aj.

7 Miche' mue'tíj i tyeítyee a jitze atahuíistira'nyij
 pajta acáyixi'in a' ípuáaj jitze, hua' japua a'íijma.

8 Tavástara', muáaj paj huá'xijtye'en i tyeítyee,
 a'íj paj jin no'xíjtye'en je'ej ti nye jitze tyi'tyéevijtij,
 a'íj paj jin no'xíjtye'en tyi'tíj nyaj quee mua'reeriaca'aj nyajta a'íjna jin
 a'yan huaríj.

9 Dios paj quee tyi'tíj jin á'itzeere',
 pajta jamua'reej je'ej ti síij tyí'mua'tzej,
 ajta je'ej ti síij tyétye' imuáj jutzájta' tyí'mua'tzej,
 ¡antyipuá'ritye' i maj jin je'ej pua'aj i ricij i maj quee tyámua' tyi-
 tyetyúucha'ij,
 pajta tyámua' tyeetyécha'íin a'íjci i tyáataj ti quee tyi'tíj jin á'itzeere'!

- 10 A'íjna i ti naatyáhuire'ej a'íi pu a'ín pué'een i Dios jútye' imuáj ti já'sejre',
a'íjma ti japua huatányuusij i maj tyámua' een i juxiéjnyu'caa tzajta'.
11 Dios pu juées pué'een ti tyámua' naa tyá'xa'pui'intare'
ti'quee a'náj jitzán huataséjre'sij i ti je'ej pua'aj een.
12 Tipua'aj i tyáati' quee tyá'antzaahuatye'en i Dios jimi,
Dios pu tyámua' ja'uuren i juchúun;
pu'ríj tyámua' tya'ajcájtyej i jutu'namua',
13 pu'ríj tyámua' tyú'ruuj i tyúu'i'rij ti tye'entyitáatimee,
i pu'ríj tyámua' tyú'ruuj i ti jin huatyényo'se'en!
14 Xaaséj a'íjci i ti je'ej pua'aj tyi'tyúucha'i
pu'ríj jo'tacuí'nyaca' ti'ij i ti tyiyóoj ja'mej,
a'íj pu jin jutza' i ti je'ej pua'aj een
ajta je'en a'íj tyiyóoj ja'mej i ti hue'tzij pué'een.
15 Ajta arí tye'tyáacuj tyétye' imuáj huápu'i'ij jo'cacúunyican,
a'áa pu'ij ja'tyévesij jo'tij jusíj tyeje'tyáacuj.
16 ¡A'íjna i ti jin je'ej pua'aj ricij ajta i ti jin nyo'se'
a'íi pu jitzán tyi'rá'eexaj!
17 Nyetyaatatyójtzi're'ej i Tavástara' ji'nye a'íi pu quee tyi'táj jin á'itzeere',
nyetyu'táchuiicaj a'íjci jitze ma'can i Tavástara',
a'íjci jitze ma'can je'ej ti ántyapua'aj i tajapua' ti já'sejre'.

8

- A'íjna i ti jin i Dios naa huasé'rin ajta tyi'táj ti tyámua' een i tyáataj jimi*
I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj, a'íjci jitze i canárij
Gat ti ja'a'rij. Chuíicarij David ti jo'yú'xaca'
1 Tavástara', muáaj paj a'ín pué'een i ti jéetze' va'cán jin tyi'tyéjvee tajimí,
ja'íjna i paj jin ántyapua'aj a'íi pu néijmi'que' tyí'ijta i cháanacaj japua!,
ajta i paj jin naa huasé'rin jéetze' pu ajca'huáye jó'asej a'íjci jitze i
tajapua' ti séejre'!
2 A'íimaj mu tyu'táchuiicaj i maj cíle'en,
a'íimaj i ti'riij i maj móoj tza'caa,
a'íjma paj jin períj huatyá'ca'an,
a'íi mu mij pué'eenye' i maj muájcha'íire',
pej pij hua'antypua'arite'en i maj quee tyu'namua'aj pajta i maj
muanyo'si'tye'.
3 Nyati'ijta jaaséj i tajapua' ti séejre' muáaj paj jaatyátaahuaca'
nyajta i máxcirie' nyajta i xú'ra'vetyee i paj jitzán huo'ria'ra'tzaca',
4 a'yaa nu tyi'riá'mua'sij tijin:
¿A'tanyíj pué'een i tyáati'?
¿A'tyaanyíj maj pué'een i tye'tyee?
¿Ji'nye pej pij ja'tamuá're'rii pajta a'íj jitze tyi'amua'tziitye'?
5 Ji'nye a'yaa paj tin jáaruuj ti'ij dios,
pajta jaatá' mej mij jaatyátzaahuatye'en ti'ij a'íjna jin tyámua' tyí'sejria'aj,
6 pajta jaatá' ti'ij a'ín tyu'ta'íjtaj néijmi'i jitze muáaj paj tyú'taahuaca',
a'yaa paj tyaatá' ti'ij a'ín néijmi'que' antyúumua'reeriaj,
7 a'íjma jimi i cánya'xií ajta i túuru'uj, ajta a'íjma jimi i tyi'tyán
simuáruunyij,
8 ajta a'íjma jimi i pína'see i maj rá'rie i jútye',

a'íjma jimi i hue'tyéé jájritze' maj ja'chej,
 ¡ajta néijmi'caa a'íjma jimi i jájritze' maj tyityá'xoo!

⁹ Tavástara', muáaj paj a'ín pué'een i ti jéetze' va'cán jin tyi'tyéjvee tajimí,
 ¡a'íjna i paj jin ántyapuaj a'í pu néijmi'que' tyí'ijta i cháanacaj japua!

9

Chuícarij a'íj ti jitze ma'can i Dios ti tyámua' naa tyí'uurej

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj, a'íjci jitze i ci'sítye'rij
 majta i canárij jitze. Chuícarij David ti jo'yú'xaca'

¹ Tavástara',
 nyáaxie've' nyaj tyimuaatatyójtzi're'en néijmi'i i nyaxiéjnyu'caa jime'
 nyajta tyu'taxáj i ti jéehua a jitze tyí'sejre' i ti naa tyu'sé'rin.

² Muáaj jútye' ímuáj paj já'sejre',
 a jitze ma'can nu jaxie've' nyaj huajíjhua nyenyetyámua'va'aj,
 ¡nyáaxie've' nyaj a'íj jitze ma'can tyu'táchuiicaj je'ej paj ántyapuaj!

³ A'íimaj i maj nyéjcha'íire' a'í mu muéetzij jimi huató'uunaj;
 mue'távatzij majta je'en cui'nyij.

⁴ Muáaj paj juées pué'een i ti quee tyi'tíj jin á'itzeere',
 papu'rij acáayixij a' ípuáaj jitze, pej pij tyámua' tyino'xá'pui'íntari'tze'en.

⁵ Papu'rij hua'ajtyá'xij a'íjma i maj quee tyá'tzaahuatye',
 pajta hua'antypua'rij a'íjma i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij,
 ¡papu'rij jusén jime' jo'riu'uj i maj jin hua'tamuá're'rihua'aj!

⁶ A'íjna i ti quee tyámua' tyihuojó'mua'raj pu'rij huamuí',
 majta jamuán huácuij i maj a'áa jo'cháatima'caa i chájta'naj jitze jo'tij a'ín
 tyejé'íjtaj,
 muáaj paj hua'antypua'rityej,
 capu che' hua' jimi séejre' i maj jin huo'támua'ree.

⁷ Ajta i Tavástara' a'í pu Rey jin tyi'tyéjvee jusén jime',
 a'í pu arí tyámua' jáaruuj i ju'ípuáa tí'ij huo'xa'pui'íntari'tze'en,

⁸ néijmi'caa pu á'xijtye'en i maj yan huacháatimee i cháanacaj japua,
 a'í pu tyámua' naa tyihuo'ta'íjtye'sij tí'ij na'aj tyi'chájta'najmee.

⁹ Tavástara' pu tyámua' naa tyihuá'cha'ij a'íjma i maj quee che' je'ej
 jájtyoovej;

a'í pu tyámua' tyihuá'cha'ij mati'íjta je'ej tyityóomuajtyaj.

¹⁰ Tavástara',
 i maj muamua'tyej, muéetzij mu jitze tyí'ca'nyej,
 ji'nye capáj a'náj mahuóohua'xij a'íjma i maj muahuoo.

¹¹ Setyu'táchuiicaj i Tavástara' jimi, i ti a'áa tyejé'íjtaj a'ájna a Sión;
 siahuo're'íxaatye' néijmi'que' i chájta'naj jitze je'ej ti a'ín tyi'tíj huáaruuj.

¹² Dios pu hua'tamuá're'rii a'íjma i maj je'ej tyityóomuajtyej
 ajta quee yó'hua'naj i maj juyiin;
 puéjtzij pu huo'ta'sij a'íjma i maj hua'nyo'si'tye'.

¹³ Tavástara', ná'ancu'vaxi' nyéetzij,
 cási' je'ej mu pua'aj nya'uurej i maj nyaxana've',
 ¡pata'aj nyaj japua huatányuunyij nyej nyij quee huámuí'nyij!

¹⁴ A'yaa nu nyij, a'ájna jo'tij ja'pueertaj a Jerusalén,

a'yaa nu tyihuo'té'exaatye'ej néijmi'caa a'yan maj huacháatimee i cháanacaj japua ti muéetzij jimi xá'puí' mej mij tyu'táchuicaj, nyej nyajta nyetyamua've' ji'nye muáaj paj nyajapuáj huatanyúj.

¹⁵ A'íimaj i maj quee tyá'tzaahuatye' a'íi mu jujíimua'aj je'ej pua'aj ju'uurej, a'íi mu jujíimua'aj eetávitzej

a'íjci jitze i tápi'narij a'íimaj maj tyu'tyá'avaataca' mej mij séecan huavívi'.

¹⁶ Tavástara' pu arí tyu'tá' mej mij jáamua'tyij,

a'íi pu arí néijmi'i tyo'xá'puí'intarej.

A'íj mu huatyévi'raj i ti je'ej pua'aj tyi'tyúucha'ij

a'íjci jime' i tyi'tíj a'íin ti tyámua' jáaruuj ti'ij séej huatyéevi'.

¹⁷ A'íimaj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij majta i maj quee tyá'tzaahuatye',

majta i maj yo'huá'xij i Dios,

a'áa mu jo'tyá'itzeere'ej jo'maj i mui'chítyee já'ava'tacaa,

¹⁸ ji'nye camu a'náj huojo'huá'xij i maj quee je'ej tyéejviicue',

capu ajta jusén jime' jó'vesij i maj jitzán tyi'ijchó've'.

¹⁹ Ájchesij, Tavástara',

capáj tyámua' tyeetyéjeevej a'íjci i tyáati' ti óotzaahuatye',

pata'aj a'áa huo'xíjtye'en jo'paj muáaj já'sejre' a'íjma i maj quee tyá'tzaahuatye'.

²⁰ A'yaa paj huó'uurej mej mij tyu'tátziinye'en, Tavástara',

¡huo'ta' mej mij uhuóomua'tzij maj tyétyecaa mana'aj pué'een!

10

Je'ej ti tyu'tyényuunyij ti'ij jaatáhuoonyij ti i Dios jaatyáhuire'en

¹ Tavástara', ¿ji'nye pej pij a' ímuáj já'sejre'?

¿ji'nye pej pij ja'avaaj ti'ijta je'ej pua'aj tyí'rijcaa?

² Jéehua pu ootzáahuatye', a'íjna i ti je'ej pua'aj tyi'tyúucha'ij,

ajta huápuí'ij nyu'camuí'ij jamuaritye' a'íjci i ti tyóoxaahuaj,

ajta a'íi pu huatyévi'ri'huaj

a'íjci jime' a'íin ti tyámua' jáaruuj ti'ij a'íin séecan huavívi'.

³ A'íjna i ti je'ej pua'aj tyi'tyúucha'ij a'íj pu jin óotzaahuatye' je'ej ti jusíj tyi'tíj tyí'xie've';

a'íi pu je'ej pua'aj tyí'xaxa'aj i ti jéehua tyí'nyacua'aj ajta majúujipuj i Tavástara'.

⁴ A'íjna i ti je'ej pua'aj tyi'tyúucha'ij a'íi pu huápuí'ij óotzaahuatye', ajta a'yan tyí'xaj tíjin:

“Capu Dios séejre'. Capu ma' a'tíj ti nyéetzij tyi'tíj jin ná'xijtye'ej.”

A'íi pu néijmi'i a'íin tyi'pué'een i ti jitzán tyí'mua'tzej.

⁵ A'náj ti na'aj pu tyámua' tyé'yi'ij je'ej ti tyi'tíj jin ricij.

A'íjci jimi, capu séejre' i puéjtzij muáaj paj jaatá'an,

capu a' véjri' já'sejre' ti'ij a'íin jaaséj.

A'íi pu hua'a'tzej i maj jájcha'íire',

⁶ ajta a'yan tyí'mua'tzej ti'iquee a'tíj je'ej ja'uuren,

ti ajta quee a'náj tyi'tíj je'ej pua'aj rinyij jimi.

⁷ Tyényi'tze' pu jéehua éejnyinyii i ti je'ej pua'aj huánamuajrii,

ti hue'tzij pué'een ajta ti'ij séej je'ej pua'aj tyu'tájeevej,

nyúucaria'ra' pu ja'avaaj i ti quee jatá'caa ti juxáahuaj séjre'ej ajta i ti je'ej pua'aj een.

⁸ A'íi pu hua'eeve', a'ájna jo'maj jo'cháatimee, ajta avíitzij jin jaje'catan a'íjci i ti quee tyi'tíj jin á'itzeere'. Tyámua' pu naa tyé'sej a'íjci i ti quee pújoorej ti huatyóonaj:

⁹ a'yaa pu een ti'ij i muájyej ti a'aj je'ráaca'aj jo'tij já'tyasta', a'aj pu'ij je'raque'tij ja'eeve' a'íjci i ti quee je'ej tyéejviicue', a'yan tye'ejchó've'ej a'tzáaj ti japuan rájtzunaj, ajta ti'ij jaatyéevi', aj pu'ij jaatyása'rieechij i tápi'narij tzajta'.

¹⁰ A'yaa mu mij tyihuo'tyáxaahuataj i maj quee pújoorej maj huatyóonaj, mati'ij a'íimaj tyihuo'ta'íjtye'en i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij.

¹¹ A'íjna i ti je'ej pua'aj tyi'tyúucha'ij a'yaa pu tyí'mua'tzej ti i Dios tyojo'hua'naj,

ti ajta aróonamuaj ajta quee a'náj tyi'tíj huaséj.

¹² ¡Ájchesij, Tavástara', pajta ajmójca'taj!
¡Capáj huojo'hua'nán i maj quee je'ej jájtyoovej!

¹³ ¿Ji'nye mej mij, nyaj Dios, a'íimaj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij tyí'tyana'naj,

a'yan metyi'mua'astij paj muáaj quee huá'xijtye'en?

¹⁴ Muáaj paj asíj períj huo'séj maj huápu'ij je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij; ¡papu'ríj huo'séj, pajta a'yan hua' jimi tyá'xa'pu'íintare'en ti'ij tyi-hua'tyévijtye'!

Muéetzij mu jimi juca'nyej a'íimaj i maj quee pújoorej maj huatyóonaj, muáaj paj huo'tyáhuire'sij a'íjma i maj xá'ricaanyij.

¹⁵ ¡Antyína'xij i hua' muáca' a'íjma i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij!
¡Pajta huo'xíjtye'en a'íjci jime' i maj je'ej pua'aj ricij
'asta na'aj quee che' tyi'tíj hua' jimi á'itzeeria'aj!

¹⁶ Tavástara' pu Rey jin tyi'tyéjvee jusén jime';

¡a'íimaj mu eerá'ityi'huaj jo'maj ja'chej i maj quee tyá'tzaahuatye'!

¹⁷ Tavástara', muáaj paj janamuaj je'ej maj muéetzij jimi tyá'huoo i maj tyóoxaahuaj,

muáaj paj ca'nyíjra'aj hua'tá'caa pajta huá'namuaj.

¹⁸ Tyámua' paj tyo'xá'pu'íintari'tze'en a'íjci i ti xá'rican pajta a'íjci i ti quee je'ej jájtyoovej:

¡che' a'íjna i tyáati', chuéj ti jin huatyátaavijhuaca',
quee che' tyi'tíj jin je'ej pua'aj tyi'uurej!

11

Tyaj néijmi'i jin jitzán tyú'ca'nyej i Tavástara'

Í ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. Chuíicarij David ti jo'yú'xaca'

¹ Nyáaj nu jahuoo ti'ij i Tavástara' naatyáhuire'.

Ajta ji'nye mej mij a'yan tyí'nye'ixaatye' tíjin:

“Huata'uuunaj a'ájna jo'tij i jiríj jo'quéetimee, a'yájna mati'ij i pína'see.

² Huo'séj a'íjma i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij:

a'íi mu tyámua' ja'uurej i i'ríj a'íjci jitze i tú'namua'aj,
majta tyámua' tya'ajcájtye'sij i ti tye'ejví i tú'namua'aj jitze
majta je'en, a'ájna jo'maj jóo'avaaj,

a'áa mu joo'aváataj mahuá'cu'raj i tyétyacaa maj tyámua' tyí'tyetyeityee.
 3 Ajta tipua'aj i maj tyí'ijta mequee tyámua' tyityetyúucha'íj,
 ¿tyi'tanyí jin je'ej rinyij a'íjna i tyáati' ti tyámua' tyí'tyevij?"

4 Tavástara' pu a'úu já'sejre' i ju tyeyúuj tzajta' ti tyámua' een.
 Ajta a'íjna i ipuariáara'an i Tavástara' tajapuá pu já'sejre',
 ajta tyámua' naa tya'tányeerij
 tyámua' pu'ij naa tyihuá'sej a'íjma i tyeítyee.

5 Tavástara' pu hua'sej i maj quee tyi'tíj jin á'itzeere' ajta i maj je'ej pua'aj
 tyityetyúucha'íj,
 ajta jéehua huápuí'ij hua'xana've'
 a'íjma i ti hua'ránajchi maj huatyényo'se'en.

6 Tavástara' pu tyu'tá'sij maj huatyéviijej a'íjma japua i maj je'ej pua'aj
 ricij,
 a'íj mu jin huatyéviiyij i ti'ixcuáa, i tiéj ajta i tyi'tíj maj a'yan jatamuá'muaj
 tíjin asúufrej,

ajta tyu'tá'sij ti huatá'aacarej a'íj pu'ij jin néijmi'i tyu'riá'taasij.
 ¡Tavástara' pu a'yan tyá'xa'puí'intare'en je'ej ti hua' jimi tyi'tyéevijtij!

7 A'íjna i Tavástara' capu tyi'tíj jin á'itzeere'

ajta a'íj xie've' i ti tyámua' een;

¡a'íj mu mij jin nyéerima'ra' séjran a'íimaj i maj tyámua' tyí'tyesejre'!

12

Je'ej ti tyu'tyényuunyij tí'ij jaatáhuoonyij ti i Dios jaatyáhuire'en

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj, a'íjci jitze i canárij
 arahuéicaj ti tye'ejvivin. Chuíicarij David ti jo'yú'xaca'

1 Taatyáhuire', Tavástara', j'i'nye camu che' séejre' i maj muéetzij jimi
 tyá'tzaahuatye' majta tyámua' tyí'tyesejre'ej,
 camu che' séejre' i tyétyacaa maj tyámua' metyityoomuámua're'.

2 A'íi mu jucuanamuaj séej jamuán majta séej;

je'ej mu pua'aj tyí'jepe' majta quee huatoojé'yacan jin tyí'xaj.

3 Tavástara', pata'aj je'ejcuuxij i hua'naana'

a'íjma i maj je'ej pua'aj tyí'jepe' majta óotzaahuatye',

4 i maj a'yan tyí'xaj tíjin:

"A'íi pu'uj tajitzé juxie've' i tatyényij,

tanyanúu pu tajapuá huatányuusij.

¿A'tanyíj óoca'nyej tí'ij tyitaata'íjtye'en?"

5 A'yaa pu tyu'taxájtaca' i Tavástara' tíjin:

"A'íimaj i maj quee je'ej tyéejviicue' majta i maj quee juca'nyej

a'íjma mu je'ej pua'aj uurej majta puéjtzij hua'tá'caa.

A'íj nu jin íjij ájchesij,

nyajta a'yan tyihuo'tyáhuire'sij mati'ij a'íimaj jéehua tyá'xie've'."

6 A'íjna i Tavástara' ti jin tya'tóorasij a'íi pu jumua'tij;

¡a'yaa pu een tí'ij i pláataj ti huápuí'ij jumua'tij,

maj tyámua' tyeetyáatiej i oornaj jitze aráahua'puaj pua'máj!

7 Muáaj paj Tavástara', tacha'íj puá'mej,

¡a'náj tina'aj paj tacha'íj puá'mej a'íjma jimi i tyeítyee maj je'ej pua'aj
 ricij!

⁸ A'íimaj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij jo'tij na'aj mu séejre' majta néijmi'que' i cháanacaj japua jaxie've' i ti je'ej pua'aj een.

13

Je'ej ti tyu'tyényuunyij ti'ij jáahuiire'en

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. Chuícarij David ti jo'yú'xaca'

¹ Tavástara',

¿A'najnyí pano'támua'reerij?

¿Nyi jusén jime' penyoyo'hua'xij?

¿A'najnyí pequee che' nye jimi huatyá'avaataj?

² ¿A'najnyí quee che' i nyaj júuricamej ajta i nyaxiéjnyu'caa

jajpuéetzij ja'mej ajta mej mij quee che' a'náj tina'aj juxaamuijritya'aj?

¿A'najnyí nye quee che' a'íj jimi tyi'huíire'ej na'mej i ti nyéjcha'íire'?

³ Tavástara', nyaj Dios,

inaaséj, pajta naatájeevej, tyámua' tyina'tányeeritye' i nyajíise'!

¡Nyej nyij quee nyáaj huámuí'nyij!

⁴ ¡Che' quee a'yan tyí'xajtaj i ti nyéjcha'íire' yee: “Nu'ríj jaatyáamue'tij”!

¡Che' quee jutyamua've'ej tipua'aj nyáaj nie'rá'itzen!

⁵ Nyáaj nu a'íj jitze tyí'ca'nyej i paj jin nyaxie've',

nyaxiéjnyu'caa pu jutyamua've' jì'nye muáaj paj nyajapuáj huatányuusij.

⁶ ¡Nyetyu'táchuiicaj a'íjci jimi i Tavástara' a'íjci jime' ti tyámua' nye jimi tyú'ruuj!

14

Tyi'tíj ti je'ej pua'aj ja'uurej a'íjci i tyáati'

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. David ti jitze ajtyáma'can

¹ A'íimaj i maj quee ma'umuámua're' a'yaa mu tyí'mua'tzej ti quee i Dios séejre',

néijmi'i mu meríj je'ej pua'aj huaríj,

tyi'tíj mu jin huápuí'ij je'ej pua'aj huaríj,

¡capu síj séejre' ti tyámua' tyi'tyúucha'íij!

² Tajapuá pu imuáj i Tavástara' hua'sej a'íjma i tyeítýee

ti'ij huo'séj tipua'aj síj séjre'ej ti tyihuojó'itej,

a'tíj ti i Dios huocaj.

³ Ajta néijmi'i mu meríj a'íj jitze ucájrurij i juyéj ti je'ej pua'aj een,

néijmi'i mu juxa'aj tyi'tíj jin meríj je'ej pua'aj huaríj.

¡Capu che' síj séejre' ti tyámua' tyi'tyúucha'íicaj!

¡Capu na'aj síj ma' já'sejre'!

⁴ Camu tyihuojó'itej a'íimaj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij,

a'íimaj mu hua'ci'in i nyetyeítýeristyamua' ti'ij a'tíj ti páan huácua'nyij,

a'íimaj i maj quee jahuoo jitzán ma'can i Tavástara'.

⁵ A'íi mu juviváaj muá'ju'un metyi'tzínnya'aj,

jì'nye Dios pu a'íjma jimi séejre' i maj ja'tzaahuatye'.

⁶ A'íimaj mu hua'xaahuaj je'ej maj tyá'xie've' i maj tyóoxaahuaj,

ajta i Tavástara' pu tyámua' tyihuá'cha'ij.

7 ;A'tzúj cuj a'ájna a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Sión
a'áa je're'nyej i ti hua' japua huatányuusij a'íjma i maj Israel jitze
ajtyáma'can!

Ti'ij i Tavástara' seequéj tyihuo'tyátoonyij a'íjma i maj jitván ajtyáma'can,
a'íimaj mu huatóotyamua've'sij i Jacob maj jitze eeráma'can,
majta néijmi'i i maj Israel jitze ajtyáma'can.

15

Tyi'tíj ti i Dios tyicho 've' a'íjci jimi i tyáati'

Chuícarij David ti jo'yú'xaca'

¹ Tavástara',

¿a'tanyíj pújoorej ti'ij a'áa jo'quéej já'ra'nyij jo'paj muáaj já'sejre'?,
¿a'tanyíj pújoorej ti'ij a'áa ja'cháaj já'ra'nyij jo'tij néijmi'i tyámua'
tyejé'een ti ajta a' jitze ajtyáma'can?

² A'íi pu'uj i ti quee tyi'tíj jin á'itzeere' ajta tyámua' tyi'tyúucha'ij sécan
jamuán,

ajta a'íjna jin tyí'xaj i ti ji're'can jime' néijmi'i jime' i juxiéjnyu'caa,

³ a'íjna i ti quee a'tíj je'ej pua'aj tyí'xaj,

a'íjna i ti quee je'ej pua'aj ja'uurej i ju' amíncuj,

ajta quee je'ej pua'aj tyihuá'xaj i maj jimi avéjri' jo'cháatimee,

⁴ a'íjna i ti hua'xana've' a'íjma i maj huápu'i'ij je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij,
ajta tzaahuatyí'ra'aj tyícha'ij a'íjci jimi i ti tyá'tzaahuatye' i Tavástara' jimi,
a'íjna i ti aróo'astee je'ej ti tyi'tíj jin tya'tóorasij tyij ajta quee tyámua'
tyé'yi'can jimi,

⁵ a'íjna i ti hua'nyijtye' i jutúmii ajta quee huá'huavii mej mij jéetze'
tyaanájchitye'en,

a'íjna i ti quee jaxie've' ti tyi'tíj ancuriáan avíitzij jime' a'íjci jimi i ti quee
tyi'tíj jin á'itzeere'.

A'íjna i ti a'yan tyi'tyúucha'ij, capu a'náj tyi'tíj jin ootyá'itzeere'ej.

16

Capu tyi'tíj ajtáhua'aj séejre' ti jéetze' tyámua' een tyej tyij ja'ancuriá'an

Je'ej ti tyi'riá'mua'aj jutzájta' a'íjna i David

¹ ;Nyéetzij náacha'ij, Dios, ji'nye muéetzij nu jimi jahuoo pej pij
naatyáhuüre'en!

² Nyáaj nu a'yan tyimuaaté'exaaj tijin:

“Muáaj paj nyavástara' pué'een, i ti néijmi'i nye jimi tyámua' tyí'uurej,
capu tyi'tíj ajtáhua'aj séejre' ti a'yan een pati'ij muáaj.”

³ A'íimaj i hua' dioosijtyamua' jéehua mu uhuájca'nyej,

a'yaa mu tyí'xaj a'íimaj i maj hua' jimi tyá'tzaahuatye',

⁴ a'íimaj i maj hua' mui'rej i jusáanturistyamua'

majta jéehua hua' jitze tyí'ca'nyej.

¡Canu a'náj tyi'tíj a'yan uuren mati'ij a'íimaj ricij i xúure'ej jime'!

¡Canu a'náj huo'taxájta je'ej maj a'íimaj ántya'ruj!

⁵ Muáaj, Tavástara', muéetzij jimi nu néijmi'i tyí'ijcha'ij,

muáaj paj néijmi'i jin tyámua' tyinaatyátoosij,

nyajúuricamej nu muéetzij jimi jaatyátoosij.

⁶ A'íj nu tyu'mué'tij a'áa ti tyejé'sejre' jo'tij huápu'i'ij naa tyojo'sé'rin,

¡naa pu tyu'sé'rin a'íjna i nyéetzij ti tyinaac'íj!

⁷ Nyetyaatatyójtzi're'ej i Tavástara', ji'nye a'íi pu tyámua' tyinu'cájuyetyej, ajta néijmi'que' i nyatzájta' a'íi pu tíca' tyámua' tyinu'cámua'riityee.

⁸ A'náj tina'aj nu tyámua' tyá'mua'reej ti i Tavástara' nye jimi yésejre', a'íi pu nyamuáca'ta' pujmua' séejre', canu nyij tyi'tíj jin ootyá'itzeere'ej.

⁹ A'íj pu jin, i nyatzájta',
jéehua pu i nyaxiéjnyu'caa jutyamua've'.

Néijmi'i pu i nye tyéviij juxáahuaj séeria'aj ja'mej,

¹⁰ ji'nye capáj tyu'tá'sij nyaj a'áa ja'séeria'aj ná'ra'nyij jo'maj ty-ityajá'ava'tacaa,

icapáj tyu'tá'sij ti a'íjna i ti tyámua' a' jimi tyí'sejre' huatyéjpeteyej jo'tíj ja'tyácun!

¹¹ Panaataséjratye'sij i juyéj ti jitzán séejre' i júuricamej.

Jéehua pu tyámua'vi'ra'aj séejre' a'ájna jo'paj muáaj já'sejre', tyámua' pu jusén jime' tyí'een muéetzij jimi.

17

Je'ej ti tyu'tyényuunyij tí'ij jimi tyámua' tyá'ra'nyij

Je'ej ti tyu'tyéenyuj a'íjna i David

¹ Tavástara', huánamuaj nyaj quee tyi'tíj jin á'itzeere', pajta a'yan huárinyij je'ej nyaj tyí'muahuaviij, tyámua' tyu'namuaj je'ej nyaj a' jimi tyá'huoo, ji'nye capu tyenyij jitze éejnyinyii ti tyí'hue'tacaa.

² ¡Che' muéetzij jimi jo've'me'en i maj jin ná'xijtye'en ji'nye muáaj paj jamua'reej je'ej ti tyí'xa'pui'in!

³ Muáaj paj períj jamua'reej je'ej nyaj tyí'mua'tzej, tíca' paj mujo've'mej pej pij náacha'íin, tyámua' paj períj huápuí'ij naa tyinaatyéesej, pajta quee tyi'tíj huátyoj ti je'ej pua'aj een.

Canu tyi'tíj huataxájtaca' ti quee a'yan tyi'ja'yájnataca'aj,

⁴ a'yájna mati'ij i séecan ricij, nu'ríj ajtáaraa a'íjma jimi i maj jéehua junyo'si'tye', a'yájna pati'ij muáaj tyu'ta'íjtaca' a'nyúucaa jitze.

⁵ Tyámua' nu naa tyu'méj a' juyéj jitze, canu a'náj ajtáaraa a'íjci jitze a'nyúucaa i paj jin tyu'ta'íjtaca'.

⁶ Dios, muéetzij nu jimi huatyényuusij,

ji'nye muáaj paj nyanamuaj, pata'aj náanamuaj, huánamuaj je'ej nyaj tyí'xaj.

⁷ Tyámua' paj naa tyinaataséjratye'en i paj jin nyaxie've', muáaj, i paj hua' japua huatányuusij a'íjma jimi i maj hua'ajcha'íire' a'íimaj i maj jahuoo paj a'íjna jin huo'tyáhuíire'en i paj néijmi'i jin putyí'uurej.

⁸ A'yaa paj tyináacha'íin tí'ij a'yóoj paj huápuí'ij jaxie've', miche' a'íimaj tyámua' tyináacha'íin i maj a' jimi tyí'huíire'

⁹ a'íjma jimi i maj nyéetzij nyenyo'si'tye'ej, ¡i maj nyéjcha'íire' majta tyí'tyacui'caa a'íi mu meríj nyajná!

¹⁰ A'íi mu óotzaahuatye', majta tyí'xaj mahua'xáahuataj i séecan,

¹¹ a'íi mu véjri' nyacújta' naavájraj a'yaa mu tye'ejchó've' mej mij nie'tárieenyij a' chóota'.

12 A'yaa mu huasé'rin mati'ij i muajyéj, muajyéj maj huápu'i'ij nyinyu'cacuj a'áa mu mij tyámua' jé'een jo'maj jó'ava'tacaa majta huápu'i'ij a'ijna jin tyi'ijchó've' mej mij ootátzunaxi'in.

13 Ájchesij, Tavástara', ipata'aj huo'tanyó'si'tye'en a'íjma!
 ¡A'yaa paj huó'uurej mej mij tyítunutaxi'in!
 A' chún jime', a'ij paj jin nyajapuáj huatányuunij a'ijci jimi i ti je'ej pua'aj tyi'tyúucha'ij,

14 a'ijna i paj jin néijmi'i putyí'uurej, Tavástara', a'ij paj jin nyajapuáj huatányuunij,
 ¡hui'rájhua'xij a'ijci jitze i cháanacaj,
 i maj jitzán jahuo i ti tyihuá'ci'tyij!
 Tyu'tá' mej mij a'íimaj huochíjtyaanyi'taj,
 mej mij i hua'yojmua' tyú'cua'nyij 'asta mana'aj quee jó'vetyij,
 ajta ti'ij a'yan ajta tyá'ra'nyij a'íjma jimi i hua' yaaxújmua'.

15 Ajta a'yan tyi'ji're'can jime', nyej nyáaj nyaxáahuaj séeria'aj na'mej a'ijci jime' nyaj a' nyéerimij huaséj,
 ¡nyaj muéetzij jimi séjre'ej nyati'ijta huájistij!

18

Je'ej maj tyu'táchuiicaj mati'ij tyu'tyámue'tin

I ti a'ijna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. David ti jitze ajtyáma'can, Tavástara' ti jimi tyí'huiire', i ti a'ijci i chuícarij huatáchuicaca'aj ti'ij i Tavástara' japuan huatanyúj a'ijci jimi i Saúl ajta néijmi'caa jimi i maj jájcha'íria'ca'aj. A'íi pu a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

1 Muáaj, Tavástara', a'íi paj pué'een i nyaj jin uhuájca'nyej;
 ¡nyáaj nu muaxie've'!

2 Muáaj paj naatyáhuiire'ej,
 a'íi paj pué'een i ti nie'cánasij,
 i ti nyajapuáj huatányuusij,
 nyaj Dios,

i tyetyéj ti nyéetzij naatyánasij,
 i nyaj jin huatyényanaj,
 i ti néijmi'i putyí'uurej ti'ij nyajapuáj huatányuunij,
 ajta i ti jitzán i'ríj nyaj huatyénya'avaaj jútye' imuáj.

3 Muáaj, Tavástara', a'yaa pu a' jimi tyi'tyéevijtij mej mij tyu'táchuiicaj,
 nyati'ijta muaatájeevej, aj paj nyaj japua huatányuusij a'íjma jimi i maj nyéjcha'íire'.

4 A'ijna i ti tye'entyípuapua'rityee pu naatyáajj'quej nyetyu'tátzin a'ijci jimi i ti néijmi'i tye'entyi'únaj.

5 A'ijna i ti tye'entyípuapua'rityee pu nyojo'riej,
 ¡a'íi pu naatyáajj'quej ti'ij naajé'caj!

6 Nyati'ij je'ej tyé'nyamua'ajcaa Tavástara' nu jimi huatyéenyuj,
 naatyéenyuj ti'ij i Dios naatyáhuiire'en,
 a'íi pu'ij náanamujri' i ju tyeyúuj tzajta',
 ¡a'íi pu jáanamujri' i nyaj huájjhuaca'!

7 Aj pu'ij huápu'i'ij ca'nyíin jin huatóoca'tzij i chuéj,
 a'íi pu néijmi'que' tyu'tóoca'tzij i jiríj,

a'íj pu jin tyu'táhuaaxij i Tavástara' ti nyú'camui',

⁸ Tzú'rita' pu citzúj iráanyej,
ajta i tyényi'tze' i tiéj ti néijmi'i tye'entyi'ú'naj,
ijutyényij jitze pu ti'ixcuáa éejhua'naa ti a'táatimee!

⁹ A'íi pu tya'antacúj i tajapuá, ti'quij yava'cáanyej.

¡Ajta jityán i icájra'an jitze jéehua pu jéetirij séjria'ca'aj ti xú'muaa!

¹⁰ A'íj pu séej japua avé'yixij i tajapuá maj tyí'huüre', ti'quij huatará'raj
a'íi pu jaatátajchaca' i áacaj.

¹¹ A'íj pu jin huatyóo'avaataca',

ajta a'íjna jin ahuónaj,

i jéetirij ti xú'muaa ti jéehua séjria'ca'aj

ajta a'íjna jitze i jéetirij ti xú'muaa jéehua pu jájtyij séjria'ca'aj.

¹² Aj pu'ij tatzárij áan je'ráanyej jo'tij je'ej jé'eenye'ej ti a'yan
huasé'rihua'aj ti'ij maj huatyóona'axcava'xi'in i víityee,

aj mu mij i jéetirij tzajta' tyéetyee aje'cáavatzij ajta ti'ixcuáa ti a'táatimee.

¹³ A'íjna i Tavástara', jútye' imuáj ti já'sejre',

a'yaa pu jútye' imuáj i nyúucaria'ra' tyu'tánamuajrej ti'ij víityee maj
huatányuunyij,

tyéetyee jamuán ajta ti'ixcuáa ti a'táatimee.

¹⁴ A'yaa mu i víityee tyityetyóona'axcava'raj ti'ij i'ríj ti jin tyu'támuiinyij,
cha' mu'uj mij huatóo'uj a'íimaj i maj nyéjcha'íire'.

¹⁵ Ajta pu huataséjre i ti quee séjria'ca'aj tyétye' imuáj i jájritze',

ajta i cháanacaj ti japua aróoca'nyej a'íi pu ajta huataséjre

a'íjna jime' ti tzíinyi're' huatánamuajre i nyúucaria'ra' i Tavástara',

ajta a'íjna jime' i ti ca'nyíin jin tyu'tají'tzej.

¹⁶ Dios pu jumuáca' jin na'ajriáj jútye' imuáj jo'tij a'íin já'sejre',

jumuáca' pu'ij ajta jin na'ajriáj a'íjci jitze i jájritze' ti jéehua ootí'.

¹⁷ Nyajapuáj pu huatanyúj a'íjima jimi i maj huápu'ij uhuácaca'nye' maj
nyéjcha'íire'.

I maj nyaxana'va'ca'aj majta jéetze' uhuácaca'nye' nye quee nyáaj.

¹⁸ A'aj mu naatanyó'si'tyej nyati'ij quee je'ej tyéejviicue'raca'aj,

ajta i Tavástara' pu naatyáhuíi,

¹⁹ a'íi pu ni'rájtoo jó'nyej nyaxáahuaj já'sejria'aj,

nyajapuáj pu huatanyúj a'íjci jime' i ti nyaxie'va'ca'aj!

²⁰ I Tavástara' pu naatá' i nyaj jaamué'tij

a'íjna i ti nyaci'puáatacaj a'íjci jime' nyej tyámua' tyi'tyínyecha'ij,

²¹ ji'nye nyáaj nu a'íj jitze ucáamej i juyáara' i Tavástara',

¡canu a'náj jaatyáhue'taca' i nyaj Dios!

²² Nyáaj nu a'náj tina'aj jamua'reej je'ej ti a'íin tyu'ta'íjtaca',

canu a'náj jaatyáxaahuataca' je'ej ti a'íin junyúuca a jin tyu'ta'íjtaca'.

²³ Canu tyi'tíj jin a'ítzéeria'aj naaméj a'íjci jimi,

nu'ríj ajtáara a'íjci jitze i ti je'ej pua'aj een.

²⁴ Tavástara' pu tyinaatá' tyi'tíj nyaj huamue'tij

a'íjci jime' nyaj néijmi'i jin tyámua' huaríj jo'tij a'íin já'sejre'.

²⁵ Muáaj, Tavástara', tyámua' paj éenye'ej séejre' a'íjci jimi i ti tyámua'
tyí'sejre',

ajta ji'reenye'ej séejre' a'íjci jimi i ti quee tyi'tíj á'itzeere',

²⁶ pajta quee hue'tzij jin séejre' a'íjci jimi i ti quee tyí'hue'tacaa,

pajta huápu'ij jaria'mua'reej a'íjci jimi i tu'cájmua'rej.

27 Muáaj paj hua' japua huatányuusij a'íjma i maj quee óotzaahuatye',
pajta jéehua huo'tyáxaahuataj a'íjma i maj óotzaahuatye'.

28 Muáaj, Tavástara', muáaj paj naatyátatzavi'tye'ej,
muáaj, nyaj Dios, muáaj paj naatyátatzavi'tye'ej a'ájna jo'tij jo'tíca'.

29 Muáaj paj naatáhuüre'sij a'íj nu jin jaatyánasij a'íjci i ti nyéjcha'üre',
ajta quee naatyánasij i ti jin curia'námi'huajmee i hua' chájta'naj.

30 A'íjna i juyáara' i Dios néijmi'i pu jin tyámua' een,
ajta i ti jin tya'tóoratziiri' i Dios a'íj pu jitze i'ríj tyaj jitzán tyú'ca'nyej,
¡Dios pu huo'tyécha'íisij néijmi'caa a'íjma i maj jitzán tyí'ca'nyej!

31 ¿A'tanyíj Dios pué'een, ti quee Tavástara' jitze séejre'?
¿Tyi'tanyí dios ra' ajtáhua'aj sáij séejre' tí'ij taatyécha'íin?

32 Dios pu a'íin pué'een i ti ca'nyíjra'aj nyatá'caa,
a'íi pu tyámua' ja'uurej je'ej nyej nyáaj tyi'tyínyecha'íj,

33 a'íi pu tyi'tá'caa tiquee a'chu tyíjetyej i nye chapuáaj, a'yájna tí'ij i
muaxáj,

ajta nyatá'caa nyej nyij tyámua' eenye' séejre' jútye' imuáj,

34 a'íi pu tyámua' nya'uurej nyej nyij huatyényo'se'en,
ca'nyíjra'aj pu nyatá'caa nyej nyij ja'antyítutaj i tú'namua'aj tyapúusti' ti
jin taavijhua.

35 Muáaj paj nyecha'íj pajta nyajapuáj huatányuusij,
pajta tyámua' naa tyí'nyevi' a'muáca'ta' jime',
pu'ríj tyámua' tyinaatyáhuüi a'íjna muáaj paj tyinaatá'.

36 Tyámua' paj tyú'ruuj i nyajuyéj jitze tí'ij quee tyi'tíj nyetyesi'huaritye',
canu nyij tyi'tíj jitze éejcataj i nya' íicaj jime'.

37 Nyahuo'taven i maj nyéjcha'üre' nyajta je'en huo'táa'saca',
aj nu nyij tányij huariá'raa nyati'íj hua'antyipua'ritya'aj.

38 Nyahuo'tyátzaanaxij. Camu che' ájhuiixij.
A'íi mu eetavátzij jó'nyaj ja'ra'íicajmee.

39 Muáaj paj ca'nyíjra'aj naatá' nyati'íj huatyényo'sej,
muáaj paj a'yan huó'ruuj maj a'íimaj nye jimi ecóotutaxi'ín i maj quee
tyu'namuaj,

40 ajta mej mij nye jimi huatóo'uunaj a'íimaj i maj nyéjcha'üre'.
A'yaa nu nyij tyihua'antyipua'rij a'íjma i maj nyaxana'va'ca'aj.

41 A'íi mu jahuooca'aj maj huo'táhuüre'en, ajta capu a'tíj huo'táhuürej,
Tavástara' mu majta huatajé, ajta a'íin quee huó'namuajri'.

42 ¡A'yaa nu huó'ruuj tí'ij chuéj ti muünyíj áacaj ti jajcui'naj!
¡Nyajta a'yan atyihuojóoraxij tí'ij xiéerij a cáayej jitze!

43 Nyajapuáj paj huatanyúj a'íjma jimi i tyeítjee maj quee tyihuojó'itej,
pajta naatá' nyej nyij néijmi'que' tyu'ta'íjtaj
majta tyeítjee nyahüüre' i nyej nyáaj quee huá'muajtyajca'aj.

44 Mati'íjta náanamuaj, a'íi mu na'rá'astijre'ej,
tyeítjee mu tyámua' tyi'nyaxaj i maj séej chuéj japua jo'cháatimee,

45 majta séecan i tyeítjee i maj majta séej chuéj japua jo'cháatimee a'íi mu
quee che' je'ej jájtyoovej

majta juviváaj iiráaju' jo'maj jóo'avaataca'aj.

46 ¡Che' jusén jin séejre'ej i Tavástara!
¡Che' tyámua' eenye' i ti nyecha'íj!

¡Nyiche' va'cán jin tyámua' tyeetyátoonyij i Dios ti nyaj japua huatányuusij!

47 A'í pu Dios pué'een i ti puéjtzij huo'ta'sij a'íjma i maj je'ej pua'aj nyoorej ajta naatá' nyej nyáaj tyihuo'ta'íjtye'en i ti chájta'najmee jitze.

48 A'í pu nyajapuáj huatányuusij i maj jin nyajaaxiejvi' i maj nyéjcha'íire', ajta a'íjma jimi i maj quee tyihuojó'itej i maj nyeyo'si'tya'cuj.

¡Muáaj, Tavástara', muáaj paj nyaj japua huatányuusij a'íjma jimi i tyétyacaa maj tyo'cájaaxiejve'!

49 A'íj nu jin tyí'muatyajtzi're' hua' tzajta' i tyeítyee, nyajta tyu'táchuiicaj a'íjci jitze i paj jin ántyapuaj.

50 Muáaj paj tyi'tá'caa ti tyu'tyámue'tij a'íjna i paj rey jin ja'antyíhuoj, a'náj tina'aj paj tyámua' tyeetyátoosij a'íjci i David pajta i maj jitzán eeráma'can.

19

I ti jin i Dios naa huasé'rin a'íjci jitze i ti tyú'taahuaca'

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. Chuíicarij David ti jo'yú'xaca'

1 I tajapuá ti séejre' pu jaxaj i ti jin i Dios naa huasé'rin, ajta i ti tyú'taahuaca' pu jin ámiteere' ti a'íin jéehua tyu'yí'tin.

2 A'náj tina'aj mu jatyáxajta, majta i tíca' néijmi'que' jamua'reeren.

3 Tyij ajta quee namuajre' i maj tyi'tyáxajta capu síj nyúucarij namuajre',

4 ajta i nyúucaria'ra' pu néijmi'que' mua'reeri'huan i cháanacaj japua, a'áa pu já'mua'reeri'huan jo'tij i cháanacaj joo'ástimee.

A'áa pu Dios tyámua' tyojo'ruuj ti'ij i xicáj a'áa ja'séeria'aj já'ra'nyij,

5 ajta a'yan tyi'rámej tyámua' éenye'ej ti'ij i ti huatyényeichij, a'yaa pu tyu'tóotyamua've'sij ti'ij i ti tie'chacaa ti'ij tyu'mué'tin.

6 A'yaa pu i xicáj utyeje'ejnyésij jitzán i jútye' ti séejre', ajta je'en uja'ancárutyij yu pujmua' a'íjci jitze i tajapuá ti séejre', ajta quee huatái'riitarij ti tyi'tíj huatyóo'avaaj ti'ij quee jatyátieexi'rasime'en.

7 Néijmi'i pu jin tyámua' een i Tavástara' ti jin tyí'mua'taj, ji'nye a'í pu jájcuacan tyu'tá'caa i júuricamej. Tyámua' pu een i Tavástara' ti jin tyu'ta'íjtaca', ji'nye tyámua' pu tyu'cámua'riityej a'íjci i tyáataj ti quee óotzaahuatye'.

8 I Tavástara' ti jin tyu'ta'íjtaca' tyámua' pu tyí'een, ji'nye tyámua'vi'ra'aj pu tatá'caa i taxiéjnyu'caa tzajta'.

I nyúucarij ti jin tyu'ta'íjtaca' i Tavástara' a'í pu jumua'tij ajta tyámua' tyita'tanyéjnye'rityee i taji'ij jitze.

9 Tyámua' pu een i Tavástara' tyaj jin huátzaahuatye'en ajta jusén jime' séejre'.

Ji'récán jime' pu séejre' i nyúucarij Tavástara' ti jin tyu'ta'íjtaca', néijmi'i pu'ij a'íin tyámua' tyí'een,

10 ¡jéetze' pu tyá'najchij quee i ooroj ti jumua'tij!, ¡jéetze' pu áncacaj mequee i sarátyee maj jumua'tij!

11 A'í pu a'íin pué'een i ti jacha'íj a'íjci i ti muéetzij muahuíire', ajta tyámua' jimi tye'mej tipua'aj ja'rá'astijre'en.

12 ¿A'tanyíj jusíj jamua'reeren tyi'tíj ti jin quee xá'puí' huaríj?
 ¡Tyinaatú'uunyi', Tavástara', i nyaj jin quee xá'puí' huaríj aviitzi jime'!

13 Capáj tyi'tá'care'en ti óotzaahuatye'ej a'íjna i ti muahuiire',
 capáj tyi'tá'care'en ti a'íin tyinaata'íjtye'en i nyaj jin á'nyatzaahuatye'.
 A'yaa nu nyij tyáati' tyi' pue'éenye'ej na'mej ti quee tyi'tíj jin á'itzeere',
 a'yaa nu nyij quee che' va'cán jin tyi'íjxána'cira'aj na'mej.

14 Che' tyámua' eenye' muéetzij jimi
 i nyenyúuca a'ajta je'ej nyaj tyí'mua'tzej,
 Nyavástara', muáaj paj nyahuiire' pajta nyajapuáj huatányuusij.

20

Je'ej tyaj tyityeetyényuunyij tyej tyij tyu'tyámue'tin

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. Chuíicarij David ti jo'yú'xaca'

1 Che' i Tavástara' muáanamuj tipua'aj je'ej petya'amua'ajcaj,
 che' i Dios ra' a'íjci i Jacob a' japua huatányuunyij.

2 Che' a'íin uyo'ta'ítyej i paj jin huatyá'huiire'en
 a'áa pu imuáj yo'ta'ítyij a' ti a'yan tyaja'rájtyapua'aj tijn Sión.

3 Che' néijmi'i tyo'támua'reej i paj jimi tyu'támu'vejritaca'
 ajta tyámua' tyihua'ancuria'an i ya'muáatyee paj jimi huo'támu'vejritaca'.

4 Che' néijmi'i jin a'yan huárinyij je'ej paj tyá'xie've'
 ajta je'en a'yan huárinyij je'ej paj perij tyaataxájtaca'.

5 A'yaa tu tyij a'íjna jin tyí'ye'esten i paj jin tyu'tyámue'tij,
 tyajta je'en jútye' ajméjca'taxi'ij
 nyúucaritze' a'íjci i taj Dios.

¡Che' i Tavástara' néijmi'i jin a'yan huárinyij je'ej paj tyaatáhuaviiraj!

6 Tyámua' nu naa tyá'mua'reej ti i Tavástara'
 jaatá'sij ti tyu'tyámue'tin a'íjna i rey a'íin ti ja'antyíhuoj,
 ajta janamujran a'ájna a tajapuá jo'tij tyámua' tyejé'een,
 a'íi pu jaatá'sij i ti néijmi'i jin putyí'uurej ti'ij va'cán jin tyu'tyámue'tin.

7 Séecan mu a'íjma hua'ajcha'ij i caríáata' i maj jitzán huanyo'se'en
 majta séecan i cahuáayu'uj huáya'muaj,
 tyajta ityáj a'íj tu jitze ajtyu'uj i Tavástara' taj Dios.

8 A'íi mu tyítunutaxij, mati'ij mij eetávatzi,
 tyajta ityáj tyóoche' tu tyámua' een tyajta huatyu'uj.

9 Tavástara', ¡huatá' ti tyu'tyámue'tin a'íjna i ti rey jin tyi'tyéjvee!
 ¡Pajta táanamuj tyati'íjtá muaatájeevej!

21

Je'ej tyaj tyu'táchuiicaj tyati'ij tyu'tyámue'tin

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. Chuíicarij David ti jo'yú'xaca'

1 Tavástara', a'íi pu jutyamua've' i ti rey jin tyi'tyéjvee ji'nye ca'nyíjra'aj
 paj jaatá',

¡jéehua pu huápuí'ij jutyamua've' ji'nye muáaj paj jaatá' ti tyu'tyámue'tin!

2 A'yaa paj huaríj je'ej ti a'íin tyá'xie'va'ca'aj,
 capáj tyi'tíj jin quee a'yan huaríj je'ej ti a'íin tyimuaatáhuaviiri'.

3 Muáaj paj jaataxié'vej pajta va'cán jin tyámua' tyeetyájtoo
pajta cúruun ju'cárujtyi'ri' ooroj ti pué'een.

4 Júuricamej pu muaatáhuaviiri', muáaj pej pij jaatá',
júuricamej ti á'tyeeren ajta quee tyi'tíj jin je'ej rinyij.

5 Tyi'muatyojtzi're' a'íjci jime' paj jaatáhuu, ijíj pu va'cán jin putyi'uurejve,
muáaj paj jaatá' mej mij jaatyátzaahuatye'en ajta je'en ji'réenye'ej séejre'.

6 Jusén jime' paj tyámua' tyeetyájtoo,
jéehua pu jutyamua've' a'íjci jime' paj jitzán séejre'.

7 Muáaj, rey paj pué'een, capu a'náj antyipua'rij i paj jin tyi'tyéjvee, ji'nye
Tavástara' paj jitze tyí'ca'nyej,

ja'íj paj jitze tyí'ca'nyej i ti jin muaxie've' a'íjna i ti jútye' imuáj já'sejre'!

8 A'íjna i paj néijmi'i jin putyí'uurej a'íi pu néijmi'caa huata'sij i maj
muájcha'íre',

ja'muáca'ta' paj jin huo'táa'sij i maj muaxana've',

9 a'úu paj huojo'tyátoosij i oornaj tzajta' ti ú'taa
pati'ij a'íj jin huatá'sejrataj pej pij huo'xíjtye'en.

A'íjna i Tavástara', ti jin nyú'camui',

a'íj pu jin hua'antypua'ritye'sij i tiéj jime' ti néijmi'i
tye'entyípuaapua'rityee.

10 Pajta huo'rio'uunaj íyan cháanacaj japua pajta hua' tzajta' i tyeétyee
a'íjma i hua'yojmua' pajta i maj hua' jitze eerányesij.

11 Tyij majta jaxie'va'aj maj je'ej pua'aj muáa'uurej

majta jaxajta je'ej maj huárinyij a' jimi

capu a'yan tye'mej je'ej maj a'íimaj tyá'xie've',

12 ji'nye muáaj paj huo'tamuáaritye'sij,

a' tú'namua' paj jin a'íjma huatyámue'tij.

13 ¡Ájchesij Tavástara', a'íjci jime' i paj néijmi'i jin putyí'uurej!

¡Tyetyí'ye'estej tyajta tyu'táchuiicaj a'íjci jime' paj tyu'tyáamue'tij!

22

*Je'ej ti tyí'jijhuaj i tiquee je'ej jájtyoovej ajta i chuícarij maj jin
tyaatatyójtzi're'en*

Í ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj, a'íjci jime' i cuínarij
ti a'yan antyapuaaj tijin "Í muaxáj ti séejre' ti'íjta i xicáj eeré'nyej".

Chuícarij David ti jo'yú'xaca'

1 Muáaj paj nyaj Dios, muáaj paj nyaj Dios,

¿ji'nye pej pij manúuriej?,

¿ji'nye pej pij quee paj mujo've'me'en pajta je'en nyajapuáj hu-
atányuunyij?,

¿ji'nye pej pij quee nyanamuaaj nyati'íjta nyeyiiney a' jimi huatyényuunyij?

2 Muáaj paj nyaj Dios,

tújca nyajta tíca' nu a'jimi jahuoo, ajta capáj nyanamuaaj,

¡capu je'ej tyí'rij nyej nyij huányaso'pe'en!

3 Pajta muáaj néijmi'i jin tyámua' een,

muáaj paj tyí'íjta, néijmi'i mu tyi'muatyojtzi're' i maj Israel jitze aj-
tyáma'can.

4 A'íimaj i tahuásimua'ci'ij mu a' jitze tyu'cá'an,

a' jitze mu tyi'ca'nyajca'aj, muáaj pej pij hui'rájtoj,

5 mamuaatáhuaviiri' paj huo'táhuire'en, aj pej pij huo'ta' maj juxáahuaj séjre'ej,
a' jitze mu tyu'cá'an, ajta capáj muáaj huo'tyáxaahuataca'.

6 Ajta canu nyáaj tyáati' pué'een, sulu chui'nuj nu pué'een,
ja'íi nu pué'een i tyeítjee maj néijmi'i jatya'aatzej!

7 A'íimaj i maj nyeséj, a'íi mu nyéetzij nya'a'tzej,
jéehua mu ná'xaahuaj, majta nye jimi naa tyitye'cámu'vajra

8 majta a'yan tyi'xáataj tijn:

"A'múu pu i Tavástara' jitze tyí'ca'nyej,
che' a'ín i Tavástara' ji'rátoonyij.

A'íjci jime' i ti huápu'ij jaxie've', che' a'ín japuan huatányuunyij."

9 A'yaa pu'ij tyí'een:

muáaj paj tyu'tá' nyej nyij huanie'huaj i jucáara' jitze i náanaj,
pajta tyu'tá' nyej nyij jitzán huányaso'pe'en.

10 Nyati'ij quee xu nyáaj huanie'huacaj,
muáaj paj a'ín pué'eenye'ej i paj nyaj jime' antyíamua'reeriaca'aj,
nyati'ij nyana'aj tyí'sejria'ca'aj i jucáara' jitze i náanaj,
muáaj paj nyaj Dios pué'een.

11 Capáj nye jimi ajtáyi'can,
ji'nye véjri' pu yetyí'sejre' i ti je'ej pua'aj tyí'nya'uurej,
ajta quee a'tij nyaj jamuán yésejre' ti'ij naatáhuire'en.

12 A'yaa mu merij tyinyajná mati'ij i túuru'uj a'íimaj i maj nyéjcha'ire',
a'yaa mu huasé'rin mati'ij i túuru'uj a'áa maj já'ma'can a'ájna a Basán,

13 a'yaa mu tyí'tyaci'xij mati'ij i muajyéj i maj huápu'ij nyinyu'cacuj,
a'íi mu jacácuaxa'va'raj majta je'en nyéetzij nyatache'vej.

14 A'yaa nu een ti i jájtyij ti tyixírej,
ajta i nyacaríj arí néijmi'i eerácuuxij.
Ajta i nyaxiéjnyu'caa a'yaa pu een ti'ij i xíjca
a'íi pu arí ij tyáxisij i nyaj tzajta'.

15 A'yaa pu arí tyu'tyáahuaj i nye tyenyij ti'ij i xaríj ti huatyáteeri'huaca',
ajta i nyenyanúu arí arávi'taxij yujtyí pujmua'.

¡Chuég ti muiinyij paj jin na'vá'naj cuxáa nyaj nyerij huamuí'!

16 A'yaa mu cuxáa tzi'cíj, jéehua mu i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij
a'íi mu merij néijmi'que' nyeriana'aj,
majta merij tyinaapuég i nyamuáca' jitze majta nya' ícaj jitze.

17 F'ríj nyaj jaatyé'iten i nyacaríj.

A'náj tina'aj mu na'ráasej a'íimaj i maj nyéjcha'ire',

18 a'íi mu merij tyu'rióotui'ij i tyí'nyacaanaa,
majta a'íjci jin jumue'tij.

19 Pajta muáaj, Tavástara', i paj a'ín pué'een i nyaj jin uhuájca'nyej,
¡capáj nye jimi ajtáyi'can!, ¡jiye'tzín paj mujo've'me'en pej pij
naatáhuire'en!

20 Pata'aj nyaj japua huatányuunyij nyej nyij quee huámu'nyij a'íjci jime'
i chúun,

capáj tyi'tá'care'en mej mij naajé'caj a'íimaj i tzi'cíj,

21 Pata'aj nyaj japua huatányuunyij mej mij quee naatyájci'mej i muajyéj,
¡pajta tyu'tyáanaj ti'ij quee je'ej nya'uurej i hua'ahuaj i túuru'uj!

22 Nyáaj nu a' jitze ma'can tyihuo'té'exaatye'ej i nye'ihuáamua',
nyajta tyimuaatatyójtzi're'ej a'ájna jo'maj a'íimaj jóosi'rii.

23 Mua'aj, mu siaj tzáahuatyi'ra'aj jimi tyícha'ij i Tavástara', ¡se-
tyu'tatyójtzi're'!

¡Miche' néijmi'i tyámua' tyeetyátoonyij a'íimaj i maj Jacob jitze
eeráma'can!

¡Miche' néijmi'i jaatyáanajche i maj Jacob jitze eeráma'can!

24 Ji'nye capu a'ín séej huatyáxaahuataj capu ajta séej quee namuajran
a'íimaj i maj quee je'ej tyéejviicue' maj jin japuétzitarej,
capu ajta a'íjma jimi huatyóo'avaataj.

¡A'í pu huá'namuaj mati'ijta jimi jahuoocaj ti'ij huo'tyáhuire'en!

25 Hua' tzajta' a'tyétyeristyamua' i maj jéehua ará'asej
nyetyimuaatatyójtzi're'ej a'íjci jime' i paj tyámua' een,
hua' jimi i maj tzáahuatyi'ra'aj a' jimi tyícha'ij
nyamua'ra'astijre'ej tyi'tij nyaj jin atányarasij.

26 Setyú'cua', mua'aj mu siaj quee je'ej jájtyoovej,
'asta siana'aj quee tyámua' tyityaatajú'xaj,
setyu'tatyójtzi're' i Tavástara', mua'aj mu siaj jahuoo,
siata'aj sij jéehua á'tyeevi'in siaj a'yan huacháatime'nyij.

27 Néijmi'i i maj séej chuég japua jo'cháatimee majta i maj séej nyúucarij
jin tyí'xaj,

a'íimaj i tyeítyee maj a'áa jo'cháatimee jo'tij i chuég joo'ástimee,
xo'támua'reej i Tavástara', siajta je'en jimi mujo'vá'ju'un,
a'íj xu jimi tyítunutaxi'in.

28 Ji'nye a'í pu a'ín pué'een i Tavástara' i ti Rey jin tyí'ijta,
ajta néijmi'caa tyí'ijtye' i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua.

29 Jimi xu ecóotutaxi'in siajta a'íj siana'aj huatyáanajchej,
néijmi'i i maj jéehua tyú'cha'ij,
néijmi'i i maj chuég ti muiinyij huatyóotaahuaj,
ji'nye camu a'íimaj jujímua'aj júurij.

30 I maj nyej jitze eerányesij a'í mu jaatyánajchij i Tavástara'
majta jusén jime' jitzán ma'can tyi'xáataj muá'ju'un,

31 ajta i maj majca'huáyee nanie'huan, a'í mu huo'té'exaatye'ej
i paj jin tyámua' tyá'xa'puí'intare' ajta je'ej paj tyí'muarie'.

23

A'íjna i Tavástara' a'í pu a'ín pué'een i ti nyecha'ij

Chuícarij David ti jo'yú'xaca'

1 A'íjna i Tavástara' a'í pu a'ín pué'een i ti nyecha'ij,
capu tyi'tij ná'itziitye'.

2 A'áa pu nyaja'ta'caa nyej nyij huányaso'pe'en a'ájna jo'tij naa ty-
ojo'huá'raa,

ajta a'áa nyojoovi'tij jo'tij quee ca'nyíin já'mui'yej,

3 ca'nyíjra'aj ti jájcuaaj pu nyatá'caa

ajta juyéj jitze náavi'tij ti huatóoje'yej,

a'íj pu jin tyámua' tyeetyátoosij je'ej ti a'ín ántyapuaj.

4 Tyij nyajta a'áa joomé'en jo'tij jéetze' jo'tíca' ti tyú'uu tzajta',
canu tyi'tij jin tyi'tzínnye'ej na'mej,

ji'nye muáaj paj Tavástara', nyaj jamuán yésejre'.

⁵ Tyámua' paj nye jimi tyí'uurej
hua'jhisapuaj a'íjma i maj nyéjcha'íire',
pajta nyaj mu'uj jitze na'vá'huaaj a'íjci i ti naa tyaarie'ej,
ajta jéehua nye jitze tyí'sejre' a'íjna i ti naa tyí'een muáaj paj tyinyatá'caa.
⁶ A'íjna muáaj paj tyinaatapuéjvej ajta i paj jin nyaxie've' a'íi mu nyaj
jamuán yésejre'
nyati'ij nyana'aj pua'an xicáj á'tyeeren,
ajta a'ájna jo'paj ja'chej, Tavástara', a'áa nu jusén jime' ja'cháaj na'mej.

24

A'íjna i Rey ti jin tyi'tyéjvee ti naa huasé'rin

Chuícarij David ti jo'yú'xaca'

¹ Tavástara' pu ja'a'rij néijmi'i i cháanacaj,
ajta néijmi'i i ti jitzán tyí'sejre',
majta néijmi'i i maj jitzán ajo'cháatimee.

² Ji'nye Tavástara' pu tyámua' jáaruuj i ti jitzán aróoca'nyej i chuéj
ajta tyámua' jáaruuj i jájritze' ajta i játya'naj jitze.

³ ¿A'tanyíj pújoorej tí'ij a'áa jo're'nyej jo'tij je'ej je'en i Tavástara'?
¿A'tanyíj pújoorej tí'ij a'áa ja'séeria'aj já'ra'nyij i tyeyúujra' tzajta' ti naa
een?

⁴ A'íjna i ti tyámua' een i jumuáca' jitze i jumua'tzíira'aj jitze
ajta quee tyi'tíj jin tyi'ixána'cira'aj
a'íjna i ti quee sáanturij na'michej
ajta quee hue'tzij jin tya'tóoratzi'raaa.

⁵ A'íjna i Tavástara', ajta i Dios ti japuan huatányuusij,
a'íi pu tyámua' tyeetyátoosij ajta tyámua' naa tyá'xa'pui'intari'tze'en.

⁶ A'yaa pu tyúuxie've' maj a'yan eenye' a'íimaj i maj jahuoo i Tavástara',
a'íimaj i maj jahuoo maj jaaséj jo'tij já'sejre' i Dios ra' a'íjci i Jacob.

⁷ ¡Che' antácuunyi'huaxi'in i puéertaj ti jusén jin séejre'!
¡Che' antacúunyi'huaj tá'ra'nyij tyahua'puajma'aj,
a'íi pu'ij utyárutyij a'íjna i ti naa huasé'rin i ti Rey jin tyi'tyéjvee!

⁸ ¿A'tanyíj a'íin pué'een i ti naa huasé'rin i ti Rey jin tyi'tyéjvee?
¡A'íi pu a'íin pué'een i Tavástara', i ti uhuájca'nyej ajta jéehua jaayí'tin ti
huatyényo'se'en!

¡A'íi pu a'íin pué'een i Tavástara', i ti jaayí'tin ti tyu'tyámue'tin a'ájna
jo'maj já'nyo'se'!

⁹ ¡Che' antácuunyi'huaxi'in i puéertaj ti jusén jin séejre'!
¡Che' antacúunyi'huaj tá'ra'nyij tyahua'puajma'aj,
a'íi pu'ij utyárutyij a'íjna i ti naa huasé'rin i ti Rey jin tyi'tyéjvee!

¹⁰ ¿A'tanyíj a'íin pué'een i ti naa huasé'rin i ti Rey jin tyi'tyéjvee?
¡A'íi pu a'íin pué'een i Tavástara' i ti néijmi'i putyí'uurej!
¡A'íi pu a'íin pué'een i ti Rey jin tyi'tyéjvee ti ajta naa huasé'rin!

25

Je'ej ti sîj tyu'tyényuunyij ti'ij jaatáhuoonyij ti i Dios tyámua' tyu'cájuyetyej

David ti ja'a'rij

¹ Tavástara', muéetzij jimi nu huatyényuusij;

² nyaj Dios, muéetzij jimi nu tyí'ca'nyej:

capáj tyi'tá'care'en nyej nyij tyévi'si' huataséjre'en.

¡Miche' quee nya'a'tzej a'íimaj i maj nyéjcha'íire'!

³ ¡Che' quee a'náj tyévi'si' huataséjre'en

sîj ti muéetzij jitze tyí'ca'nyej!

¡Miche' a'íimaj huatóotyevi'ra'astaj

a'íimaj i maj cha'mana'aj tyi'tíj jin je'ej pua'aj tyí'muaxaj!

⁴ Tavástara',

naataséjratye' a' juyéj,

pata'aj a'íj jitze tyámua' tyináavi'tisime'en,

⁵ ná'anvi'tichij, nu'cájuyetyej a'íjci jitze i ti ji'ré'can jime',

ji'nye muáaj paj nyaj Dios pué'een pajta i ti nyaj japua huatányuusij.

A'náj tina'aj nu muéetzij jitze tyí'ca'nyej.

⁶ Tavástara',

ootámua'reej i paj jin taxie've' i paj jin tá'cu'vej

i paj a'náj tina'aj tasejratye',

⁷ ajta capáj ja'tamuá're'rihua'an tyi'tíj nyaj jin ootyá'itzee

nusu tyi'tíj nyaj jin je'ej pua'aj huaríj nyati'ij nyooj tyamueestaca'aj.

Tavástara', nyéetzij paj no'támua'reej,

a'íjci jime' paj va'cán jin nyaxie've' pajta i paj jéehua tyinaatapuéjvej.

⁸ Tavástara' pu tyámua' een ajta quee tyi'tíj jin á'itzeere',

a'íi pu tyámua' huá'uurej je'ej maj tyityetyúucha'ij i maj tyi'ijxána'cira'

⁹ ajta tyámua' tyihuo'cájuyetyej a'íjma i maj quee óotzaahuatye',

¡a'íi pu tyámua' huá'uurej mej mij quee tyi'tíj jin á'itzeeria'aj!

¹⁰ A'íi pu a'náj tina'aj tyámua' huá'uurej hua'xie've'ej ajta quee tyi'tíj jin

a'itzéeria'aj,

a'íjma i maj ja'rá'astej tyi'tíj ti jin tyihua'táratziiri',

ajta je'ej ti tyi'tíj jin tyu'ta'íjtaca'.

¹¹ Tavástara', va'cán nu jin ootyá'itzee,

tyinaatú'uunyi'ri', tyámua' paj tyeetyátoonyij i paj jin ántyapuaj.

¹² A'íjci i tyáati' ti tzáahuatyi'ra'aj jimi tyícha'ij i Tavástara',

a'íj pu huataséjratye'sij tyi'tíj ti juyáara' jitze ucájrutyey,

¹³ a'íi pu néijmi'i tyámua' jimi tyí'uurej

ajta i chuéj huo'ta'sij a'íjma i maj hua' jitze eerányesij.

¹⁴ Tavástara' pu hua' amíincuj pué'een a'íjma i maj tzáahuatyi'ra'aj jimi

tyícha'ij,

ajta huo'ta'sij maj jáamua'reej tyi'tíj ti jin tya'tóoratziiri'.

¹⁵ A'náj tina'aj nu a'íj jitze rányeej i Tavástara',

ji'nye a'íi pu néijmi'i jin tyámua' tyí'nyecha'ij.

¹⁶ Naaséj, Tavástara', ná'ancu'vaxi' nyéetzij,

ji'nye nyasíj nu yésejre' nyajta quee je'ej jájtyoovej.

17 ꞑ nyaxiéjnyu'caa pu je'ej pua'aj tyóomua'tzej,
 pata'aj nyaj japua huatányuunyij ꞑ nyaj je'ej pua'aj tyé'nyamua'tzej.
 18 Huaséj ꞑ nyaj jin jajpuéjtzij ajta ꞑ nyaj jin á'viicue're',
 pajta tyinaatú'uunyi' ꞑ nyaj jin á'itzeere'.
 19 Cási' huo'séj a'chu maj ará'asej ꞑ maj nyéjcha'ire'
 a'ímaj ꞑ maj nyeje'catamui' a'íjci jime' ꞑ maj jéehua nyaxana've'ej.
 20 ꞑNáacha'ij, pajta japuan huatányuunyij ꞑ nyajúuricamej!
 Capáj tyi'tá'care'en nyej nyij tyévi'si' huataséjre'en,
 ji'nye muéetzij nu jimi jahuoó pej pij naatyáhuire'en.
 21 Che' a'ín naatyáhuire'en ꞑ nyaj tyámua' een nyajta quee je'ej pua'aj
 tyí'mua'tzej,
 ji'nye muéetzij jimi nu nyeríj tyí'ca'nyej.

22 ꞑMuáaj paj nyaj Dios,
 pata'aj néijmi'i jin hua' japua huatányuunyij tyi'táj maj jin je'ej tyi-
 tyóomua'tzej a'ímaj ꞑ maj Israel jitze ajtyáma'can!

26

Tyi'táj ti jitze juca'nyej a'ijna ꞑ júuricamej ti tyámua' een

ꞑ David ti ja'a'rij

1 Tavástara', pata'aj tyámua' tyino'xá'pui'intari'tze'en,
 ji'nye tyámua' nu tyi'tyínyecha'ij canu tyi'táj jin á'itzeere'.
 Muéetzij nu jimi Tavástara', tyámua' naa tyí'ca'nyej,
 2 tyámua' paj naa tyinaaséj, pajta a'náj tina'aj nyeséejra,
 ꞑpajta jaatyéesej je'ej nyaj tyí'mua'tzej
 pajta a'ij huaséj je'ej ti een tyétye' ímuáj ꞑ nyamua'tzíira'aj!
 3 A'náj tina'aj pu nye jitze séejre' ꞑ paj jin nyaxie've'
 nyajta quee tyi'táj jin á'itzeere' a' jimi,
 4 canu a'náj hua' jamuán tyu'xájtaca' ꞑ maj tyí'hue'tacaa
 canu nyajta hua'antyánaxcaca' a'íjma ꞑ maj quee ma'umuámua're'.
 5 Capu na'ráanajchij maj jusi'rihua'an a'ímaj ꞑ maj je'ej pua'aj tyi-
 tyetyúucha'ij,
 canu a'náj hua' jamuán tyu'yé'estej ꞑ maj je'ej pua'aj ricíj.
 6 Nu'rij tyámua' naa tya'nányamuejtyej nyajta quee che' tyi'táj jin
 tyi'ijxána'cira',
 Tavástara' a'yaa nu tyá'xie've' nyaj ajtyáxiirej jo'tij jo'tyéjvee ꞑ nyaj japuan
 muatyáanajche,
 7 nyajta je'en muéetzij jimi tyu'táchuiicaj,
 nyajta a'ij huataxáj ꞑ ti jéehua naa tyu'sé'rin muéetzij jimi.
 8 Tavástara' nyáaj nu jaxie've', a'íjci ꞑ tyeyúuj ꞑ paj tzajta' séejre',
 jo'tij já'sejre' a'ijna ꞑ paj jin huápuí'ij naa huasé'rin.
 9 Capáj náa'ri'racare'en ꞑ nyajúuricamej hua' jamuán ꞑ maj tyi'ijxána'cira',
 capáj tyi'tá'care'en ti nye jimi a'yan tyé'yi'can ti'ij tyihuá'uurej a'íjma ꞑ
 maj tyí'tyacui'caa,
 10 a'íjma ꞑ ti hua' muáca' jitze séejre'
 ꞑ maj jin je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij ajta tyi'táj maj jin tyeítyee cuanamuj.
 11 Nyajta nyáaj canu tyi'táj jin á'itzeere'
 ꞑpata'aj nyajapuáj huatányuunyij, ná'ancu'vaxi' nyéetzij!
 12 Tyámua' nu naa tya'rányaca'nyej ꞑ nya' íicaj jime',

tyámua' nu tyeetyátoosij i Tavástara' metyi'séeracaj i
tyeítyeristyamua'me'en!

27

*Tavástara' pu a'ín pué'een i ti nyatatzavi'tye' ajta i ti nyaj japua
huatányuusij*

I David ti ja'a'rij

¹ Tavástara' pu a'ín pué'een i ti nyatatzavi'tye' ajta i ti nyaj japua
huatányuusij,

¿a'tajnyíj jimi nyetyi'tziinya'aj na'mej?

Tavástara' pu japuan huatányuusij i nyajúuricamej,

¿a'tajnyíj nyij tziinye'ej na'mej?

² A'íimaj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij, i maj nyéjcha'íire',
a'íi mu tyúusi'rii mej mij nyajná majta je'en na'antypuá'ritye'en,
majta a'íimaj mu jujíimua'aj ejcá'cata'aj majta eetávitzej.

³ Tyij majta mue'tíj a'íimaj nyeria'naj,
capu tyi'tziinye'ej ta'mej i nyaxiéjnyu'caa,
tyij majta tyámua' ju'uurej mej mij naatyényo'si'tye'en,
nyáaj nu nyaxáahuaj séeria'aj na'mej.

⁴ Séej nu'uj tyi'tíj jaatáhuaviiri' i Tavástara',

síij pu'uj i ti nye jitze juxie've',

a'íi pu a'ín pué'een nyej nyij a'áa ja'séeria'aj ná'ra'nyij i tyeyúuj tzajta'

Tavástara' ti ja'a'rij

a'náj tina'aj tújca'rij tzajta' nyati'ij nyana'aj á'tyeeren

nyej nyij i tyeyúujra' tzajta' jaatyáanajche

nyajta je'en a'íj huaséj i ti jin huápuí'ij naa huasé'rin.

⁵ Tí'ij a'ájna atyojo're'nyej i xicáara' ti jitzán je'ej pua'aj tyi'éenye'ej ja'mej,
a'íi pu i Tavástara' nyecha'íij ja'mej i ju tyeyúuj tzajta',
nyáaj nu jityán ja'séeria'aj na'mej.

¡Ajta tyi'tíj jitze ti ájtyeej tyámua' tyi'nyecha'íij ja'mej!

⁶ Aj pu'ij naatái'riitye'sij nyej nyij ájnyeerej

hua' japua a'íjma i maj nyéjcha'íire',

aj nu nyij jimi tyu'támu'vejritaj i tyeyúuj tzajta',

nyajta je'en jijhuan nyenyetyámua'va'aj, nyajta jimi tyu'táchuiicaj i
Tavástara'.

⁷ Muéetzij jimi nu huatyényuusij, Tavástara': náanamujri'.

Ná'ancu'vaxi' nyéetzij, ¡pajta naatájeevej!

⁸ Nyaxiéjnyu'caa pu a'yan tyi'nye'ixaatye' tíjin:

“Pata'aj jáahuonyij jo'tíj i Tavástara' já'sejre'.”

Nyajta nyáaj, Tavástara', nyámuahuoo jo'paj muáaj já'sejre'.

⁹ ¡Capáj ja'avaataj nye jimi!

¡Capáj a'íjci jin manúujipuan i paj jin nyú'camui'!

¡Muáaj paj pu'uj a'ín pué'een i paj naatyáhuiire'ej!

Capáj juséentacan manúujipuan pajta quee tyi'tíj naata'an nyaj jin
huatyényahuiire'en,

ji'nye muáaj paj nyaj Dios pué'een pajta i ti nyaj japua huatányuusij.

¹⁰ Tyij ajta i táataj manúurieenyij nusu i náanaj manúurieej,

muáaj, Tavástara', muáaj paj nyaj jime' antyía'mua'reeriaj puá'mej.

11 Tavástara', naataséjratye' a' juyéj,
 pajta a'íj jitze nu'cájuyetyej i ti naa een
 ji'nye a'íimaj mu nye'eeve' i maj nyéjcha'íire',
 12 capáj tyi'tá'care'en mej mij nye jimi a'yan huárinyij je'ej maj a'íimaj
 tyá'xie've',
 ji'nye mue'tíj mu meríj a'íimaj je'ej pua'aj tyinaaxájtaca'
 a'íimaj i maj jéehua tyí'hue'tacaa majta junyo'se've'ej.
 13 Ajta nyáaj nu tyámua' naa tyá'mua'reej
 nyej nyáaj jaséjran a'íjci i ti jin i Tavástara' tyámua' tyinaatyátoosij
 nyati'íj nyana'aj á'tyeeren nyaj júurij.

14 ¡Tavástara' paj jitze tyú'ca'nyej!
 ¡Huatyá'ca'nyej, capáj tá'xa'huata'an!
 ¡A'yaa pu tyi'ja'yájna, Tavástara' paj jitze tyú'ca'nyej!

28

Tavástara' pu janamuaj je'ej tyaj jimi tyityeetyényuusij

¡ David ti ja'a'rij

1 Tavástara', muáaj paj tyámua' tyí'nyecha'íj,
 muéetzij nu jimi huatyényuusij.
 Pata'aj naatájeevej nyati'íj muéetzij jimi huatyényuunyij.
 Ji'nye tipua'aj pequee náanamuaaj,
 pu'ríj nyej nyij a'íjma jimi huatyénye'iteen i muí'chítyee.
 2 Huánamuajri' nyej jíhuaj muéetzij jimi jahuoo paj naatyáhuíire'en,
 nyati'íjta ajmójca'taxi'in a'ájna jo'tíj já'sejre' a' tyeyúuj ti tyámua' een.

3 Capáj anyojóojipuan hua' jamuán i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'íj,
 capáj tyi'tá'care'en tí'ij a'yan cha'tána'aj tyí'nyoorej tí'ij a'íjma i maj je'ej
 pua'aj ricíj,
 i maj jéjrista' a'yan tyúusejrataj cuxáa maj tyámua' tyí'tyetyeityee
 ajta hua' tzajta' pu jéehua séejre' i maj jin je'ej pua'aj tyí'uurej.
 4 Pata'aj a'yan tyihuo'tá'an je'ej ti a'íjma tyi'tyévijtye',
 néijmi'i jime' tyi'tíj maj jin je'ej pua'aj huaríj,
 a'yaa paj huó'uurej je'ej maj a'íimaj tyi'tíj jin huaríj,
 a'yájna mati'íj a'íimaj tyi'tíj jin je'ej pua'aj huaríj.
 5 Ji'nye camu a'íimaj jo'támua'reeri',
 je'ej ti tyi'tíj jin huaríj i Tavástara',
 ¡che' a'ín hua'antyipuá'ritye'en ajta je'en quee che' hua'ajriá'puana'an!

6 ¡Che' tyámua' éenye'ej séjre'ej i Tavástara', i ti náanamuaajri' je'ej nyaj
 jimi tyu'tyéenyuj!

7 A'íjna i Tavástara' a'íi pu nyecha'íj a'íjci jime' i ti néijmi'i jin putyí'uurej,
 a'íj nu jitze néijmi'i jin tyu'cá'an, a'íi pu'ij naatyáhuíi.
 ¡ nyaxiéjnyu'caa pu jutyamua've',
 nyetyu'táchuicaj nyajta tyaatatyójtzi're'ej i Tavástara'.

8 Tavástara' pu a'ín pué'een i maj jin uhuácaca'nye' i
 tyeítyeristyamua'me'en,
 a'íi pu ajta jaatyáhuíire'ej a'íjci i rey a'ín ti ja'antyíhuoj.
 9 Tavástara', pata'aj hua' japua huatányuunyij a'tyéityeristyamua',
 pajta tyámua' tyihuo'tyátoonyij i maj muéetzij jitze ajtyáma'can.

A'yaa paj tyihuó'cha'íin tí'ij i cánya'xii tí siire',
ja'náj tina'aj paj néijmi'caa tyámua' tyí'vi'raj!

29

I nyúucaria'ra' i Tavástara' i tí néijmi'i jin putyí'uurej

Chuícarij David tí jo'yú'xaca'

¹ Siata'aj néijmi'i tyaatatyójtzi're'en i Tavástara', mu siaj yójmua'mua' pué'een i Dios,

setyu'tatyójtzi're' i tí néijmi'i jin putyí'uurej siajta i tí jin naa huasé'rin i Tavástara',

² setyu'tatyójtzi're' i tí naa huasé'rin i tí jin ántyapuaj i Tavástara', siajta jaatyáanajche i Tavástara' a'ájna jo'tij naa tyejé'een jo'tij a'íin já'sejre'.

³ I nyúucaria'ra' i Tavástara' a'íi pu ca'nyíin jin tányuuvej i jájritze', a'ájna i Dios tí jin naa huasé'rin a'íi pu ca'nyíin jin namuajre', Tavástara' pu a'áa já'sejre' i jájritze' tí ca'nyíin já'xire'.

⁴ Ca'nyíin pu jin namuajre' i nyúucaria'ra' i Tavástara' tí'ij víityee maj tyényuuve'en,

ajta quee a'tíj pújoorej tí jaatyápua'ritye'en i nyúucaria'ra' i Tavástara',

⁵ a'íi pu i nyúucaria'ra' i Tavástara' ja'cátaaraxij i jucúj tí tyu'uj.

¡Tavástara' pu ja'cátaaraxij i jucúj a'áa tí jo'váatimee a Líbano!

⁶ Ajta jaatáca'tzij i jiríj a'áa tí jo'quéetimee a Líbano ajta a'ájna a Sirión,

¡ajta tyu'tá'sij maj tyítzunaxi'in mati'ij i túuru'uj majta i visáaru'uj!

⁷ I nyúucaria'ra' i Tavástara' a'yaa pu een tí'ij i maj tyóona'axcava'ra'an,

⁸ a'ájna i nyúucaria'ra' i Tavástara' a'íi pu jaatáca'tzij i chuéj tí quee tyi'tíj japuan séejre',

¡Tavástara' pu jaatáca'tzij i chuéj tí quee tyi'tíj japuan séejre' a'áa tí já'sejre' a Cadés!

⁹ I nyúucaria'ra' i Tavástara' a'íi pu jaatáca'tzij i su'uj tí hua'uj

ajta néijmi'i tyu'riá'na'caj i tí viváajma'aj tyu'uj.

Néijmi'i mu jaatyátzaahuatye'sij, a'ájna jo'tij i tyeyúujra' jo'tyéjvee.

¹⁰ Tavástara' pu tyihuá'ijtye' i víityee,

¡Tavástara' pu rey jin tyí'ijta jusén jime'!

¹¹ Tavástara' pu ca'nyíjra'aj huo'ta'sij i jutyéityeristyamua',

Tavástara' pu tyámua' tyihuo'tyátoosij ajta tyámua' naa tyihuo'tyéjeevij i maj jitzán ajtyáma'can.

30

Chuícarij tyaj jin tyaatatyójtzi're'en i Tavástara'

Chuícarij. Je'ej maj tyu'táchuiicaj mati'ij tyámua' tyeetyátoonyij i tyeyúuj. David tí ja'a'rij

¹ Tavástara', nyáaj nu muéetzij tyí'muatzojtzi're'

ji'nye muáaj paj naatá' nyej nyij nyaxáahuaj séjre'ej,

ji'nye muáaj paj quee tyu'tá'

mej mij a'íimaj naatyáxaahuataj i maj nyéjcha'íire'.

² Tavástara', nyaj Dios,

muéetzij nu muaatáhuaviiri' paj naatáhuíire'en, muáaj pej pij tyináahuaj,

³ muáaj, Tavástara', muáaj paj náahuíi nyej nyij quee huámui'nyij,

júuricamej paj naatá', pajta nyajapuáj huatanyúj nyej nyij quee huámui'nyij.

4 Mua'aj, mu siaj tyámua' een i Tavástara' jimi, ¡siata'aj jimi tyu'táchuiicaj!,

¡siajta tyaatatyójtzi're'en i ti naa een i ti jin ántyapuaaj!

5 Ji'nye capu a'chu á'tyeeren i ti jin nyú'camui', ajta i ti jin tyámua' naa tya'ajxié'vi'ra', jusén pu jin séejre'.

Típua'aj tíca' tyátayiinya'aj,

íiya' tu tyijta tatyámua've'ej tá'ju'un.

6 A'yaa pu nyéetzij nya'axcaj tiquee tyi'tíj je'ej nyoorej, nyajta a'yan tyi'riá'mua'aj tíjin:

“Capu che' a'náj tyi'tíj je'ej nya'uurej.”

7 Pajta muáaj, Tavástara', a'íjna i paj jin tyámua' tyitató'caa muáaj paj períj tyámua' náa'uuriajca'aj a'ájna jo'tíj tyámua' tyejé'een,

ajta pati'ij quee che' nyahuiiria'ca'aj

a'íjna i ti tzínyi're' pu nyojo'riej.

8 Tavástara', muéetzij jimi nu huatyényuusij,

Tavástara', muéetzij jimi nu jéehua jahuoo.

9 ¿Tyi'tanyí je'ej tyúumue'tíj típua'aj nyáaj náamui'nyij,

nusu típua'aj nyéetzij mana'vá'naj?

¡Capu i'ríj ti i chuéj ti muínyíj tyimuaatatyójtzi're'en

nusu ti jaataxáj i paj jin naa een!

10 Tavástara', náanamuaaj pajta nyéetzij ná'ancu'vaxi',

Tavástara', ¡naatáhuire'!

11 Paj pu'ríj naatá' nyaj a'íjna jin huatányetyamua've'en i nyaj jin nyaxaamujritya'ca'aj;

papu'ríj néijmi'i tyinyacáa'ri'ri' i nyaj jin nyaxaamujritye'

pajta a'íj tyinatyéchejtje i nyaj jin tyú'ye'esten.

12 A'íj nu jin Tavástara' nyaj Dios,

capu i'ríj nyaj quee ave'nyuuca'an,

¡a' jimi nu tyu'táchuiicaj

nyajta a'náj tína'aj tyimuaatatyójtzi're'ej!

31

Je'ej tyej tyámua' naa i Tavástara' jitze tyú'ca'nyej

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. Chuícarij David ti jo'yú'xaca'

1 Tavástara', muéetzij jimi nu jahuoo paj naatyáhuire'en;

¡capáj a'náj tyi'tá'care'en nyej nyij tyévi'si' huataséjre'en!

¡Tyámua' paj tyinaatyáhuire'en, ji'nye muáaj paj quee tyi'tíj jin á'itzeere'!

2 Tyámua' paj tyináanamuaaj;

¡pata'aj huatá'ca'nyej, pajta je'en nyaj japua huatányuunyij!

Pata'aj muáaj a'ín pué'eenye' i nyaj jitzán huatyényaca'nyej,

¡muáaj paj a'ín pué'eenye' i ti nyahuiire' ajta i ti nyaj japua huatányuusij!

3 ¡Muáaj paj a'ín pué'een i nyaj jitzán nyaca'nyej ajta i nyaj jitzán huatyényahuiire'en!

¡Tyámua' paj tyináavi'tisime'en pajta náacha'íin, tyámua' paj ty-eetyátoonyij i paj jín ántyapuaj!

4 ¡Naatyáhuire' mej mij quee je'ej nyoorej i maj nye'eeve',
ji'nye muáaj paj a'ín pué'een i ti nyecha'ij!

5 Muéetzij nu muaatátuiire'sij i nyajúuricamej,
¡pata'aj nii'rátóonyij, Tavástara', Dios paj ji'récán jime' pué'een!

6 Nyahua'xana've' a'íjma i maj hua'najchej i sánturij maj quee tyi'tíj
huire'.

Nu'rij néijmi'i jín a'íj jitze tyí'ca'nyej i Tavástara'.

7 A'íjna i paj jín nyaxie've' pu nyatá'caa nyej nyij huányetyamua've'en.

Muáaj paj períj jaaséj i nyaj jín nyaxaamujritye',
pajta jamua'reej i nyaj jín je'ej tyé'nyamua'tzej,

8 capáj tyi'tá'care'en ti a'ín naatyéevi' i ti nyéjcha'íire',
¡muáaj paj a'áa nyojo'tyéjche jo'tij quee tyi'tíj je'ej nyaja'uurej!

9 Tavástara', nyéetzij ná'ancu'vaxi',
ji'nye jéehua pu je'ej pua'aj tyí'nya'uurej.

A'íjna i ti nyacui' a'íj pu jín nyacua'nyej i nyaji'ij jitze,
i nye tyévi'j jitze, ¡ajta néijmi'que' tyinyetyáacui'!

10 ¡A'íjna i ti nyacui' ajta i nyaj nyeyiin
a'íi pu quee naatá'sij nyej nyij á'tyeevi'in nyajúurij!
Canu che' nyaca'nyej a'íjci jime' nyej nyaxaamujritye',
¡néijmi'que' nu nyeríj i nye tyévi'j jitze quee che' nyaca'nyej!

11 Nyáaj nu a'ín pué'een i maj néijmi'i ja'a'tzej a'íimaj i maj nyéjcha'íire'
a'íimaj mu majta nya'a'tzej i maj nye jimi avéjri' huacháatimee,
majta néijmi'i nyatziinye' a'íimaj i maj nyamua'tyej.

¡A'íimaj mu nye jimi huatóo'uunaj a'ájna a' cáayej jitze mati'ijta naaséj!

12 Néijmi'i mu meríj nyojo'hua'xij,
cuxáa nyaj nyeríj huamuí'.

A'yaa nu een ti'ij i xá'rij ti arí huatyátaarixij.

13 Jéehua nu tyí'namuaj maj i tyeítýee je'ej pua'aj tyinyetyáxajta:

“Jéehua pu tyú'tziinyi're' néijmi'que'.”

A'íimaj i maj nyéjcha'íire', a'íi mu tyámua' ju'uurej mej mij je'ej pua'aj
náa'uurej,

¡tyámua' mu ju'uurej mej mij naajé'caj!

14 Nyajta nyáaj, Tavástara', muéetzij nu jimi tyí'ca'nyej,
nyáaj nu a'yan tyu'taxájtaca' tíjin: “¡Muáaj paj nyaj Dios pué'een!”

15 Muáaj paj a'muáca' jitze ji'tyáa' i nyajúuricamej,
¡pata'aj nyaj japua huatányuunyij a'íjma jimi i maj nyéjcha'íire', majta
nyamuaritye'!

16 Pata'aj jaataxié've'en a'íjna i ti muéetzij muahuire',
pajta nyaj japua huatányuunyij, a'íjci jime' i paj nyaxie've'.

17 Tavástara', muéetzij jimi nu huatyényuusij,
¡capáj tyi'tá'care'en nyej nyij tyévi'si' huataséjre'en!
¡Pata'aj a'íjma huatatyévi'ra'astaj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij,
pata'aj a'áa huaja'vá'naj jo'maj tyityajá'ava'tacaa tí'ij quee a'tíj
huo'namuaj!

18 Che' quee namuajria'aj je'ej maj tyí'xaj a'íimaj i maj tyí'hue'tacaa,

í maj tyá'xaahuataj metyí'xaj majta tyú'xana've',
majta je'ej pua'aj tyá'xaj a'íjci í tyáataj tí quee tyi'táj jin á'itzeere'.

19 ;Huápuí'ij paj muáaj naa huojó'mua'raj a'íjma í maj tzáahuatyí'ra'aj a'
jimi tyícha'ij!

A'yaa paj tyé'cha'ij tí'ij tyi'táj tí huápuí'ij tyá'najchij
pajta, hua'jíisa' a'íjma í tyétyacaa,
a'íjma paj tyu'tá'sij í maj muéetzij jimi tyí'ca'nyej.

20 Hua' jamuán paj séeria'aj puá'mej pajta tyámua' tyihuo'tyécha'íisij
pajta quee tyu'tá'sij tí'ij a'yan tyá'ra'nyij je'ej maj a'íimaj tyá'xié've' í
tyétyacaa í maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij;

muáaj paj hua'cha'íij puá'mej a'ájna jo'paj muáaj já'sejre'
mej mij quee je'ej pua'aj tyihua'jeevej a'íimaj í maj hua'ajcha'íire'.

21 Che' jí'rénya'aj séjre'ej í Tavástara', tí a'ájna jime' í tí jin taxie've'
jéehua tyámua' tyú'ruuj nye jimi
a'ájna nyatí'ij quee je'ej jájtyoove'ej.

22 Nyatí'ij jéehua tyihuányamua'tziityej a'yaa nu tyi'riá'mua'aj tíjin
paj períj a'ímuáj nyojóoriej jo'paj muáaj quee já'sejre',
ajta nyatí'ij muaatáhuaviiri' paj naatáhuíire'en,
muáaj paj náanamujri' í nyaj jíjhuaca'aj.

23 Siata'aj jaaxié've'en í Tavástara', néijmi'í í maj quee tyi'táj jin á'itzeere'.
Tavástara' pu tyámua' tyihua'cha'ij a'íjma í maj quee tyí'hue'tacaa,
ajta a'íjma í maj jéehua óotzaahuatye'
a'yaa pu puéjtzij tyihuo'tá'sij je'ej tí tyihua'cí'puaj.

24 Xatyóoca'nyej siajta ca'nyíjra'aj huatóoa'an í juxiéjnyu'caa tzajta'
néijmi'í í maj Tavástara' jítze tyí'ca'nyej.

32

Tyaj jaataxáj tyi'táj tyaj jin ootyá'itzee tyajta je'en tyu'táta'uunyi'

Je'ej tí tyihuo'muá'tyej a'ájna í David

1 Che' huatóotyamua've'en a'ájna í tyáatí' í maj meríj néijmi'í jin
tyaatú'uunyi'ri'

tyi'táj maj jitzán pua'ritye' ajta tyi'táj tí jin huóoxana'círej.

2 Che' huatóotyamua've'en a'ájna í tyáatí' tí quee tyi'táj jin avíitzij je'ej
pua'aj ricíj

tí ajta quee í Tavástara' tyi'táj jitzán pua'ritye'ej.

3 Nyatí'ij quee xu jaxáatacaj tyi'táj nyaj jin tyi'íjxána'círa'ca'aj,
nye tyévira' pu á'pua'risime'ej

a'ájna jime' nyaj a'náj tína'aj nyeyiinyaca'aj,

4 jí'nye tújca ajta tíca'

ja'muáca' tí néijmi'í tyámua' tyí'uurej a'íi pu nye jítze séjria'ca'aj.

A'yájna tí'ij í xúuxu'uj tyu'tyáhuasij í xíjcata',

a'yaa pu nya'axcaj nyaj quee che' je'ej rinyij.

5 Ajta néijmi'í nu muéetzij tyimuaaté'exaaj

tyi'táj nyaj jin tyi'íjxána'círa'ca'aj ajta í nyaj jin je'ej pua'aj huaríj,

a'yaa nu tyaataxie'vej nyaj muéetzij tyimuaaté'exaatye'en í nyaj
tyi'íjxána'círa'ca'aj,

pajta muáaj, Tavástara', muáaj paj tyinaatú'uunyi'ri'.

6 A'íj pu jin, tí'ijta je'ej pua'aj tyí'rijcaj
a'íimaj i maj tyámua' een a'íi mu muéetzij jimi huatyényuusij,
tyij ajta i jájtyij ca'nyíin jin huatámui'yej
capu a'íjma jitze ajtyá'astij.

7 Muáaj paj a'íin pué'een i paj naatyáhuiire'ej:
muáaj paj nyecha'ij tí'ij quee tyi'tíj je'ej nyoorej,
muáaj paj a'íjna jin nie'cánasij i chuícarij i paj jin tyu'tyámue'tij.

8 I Tavástara' pu a'yan tyí'xaj tíjin:
"Nyají'ij nu jin tyámua' naa tyí'muasej.
Nyáaj nu muaaté'exaatye'sij je'ej paj huárinyij,
tyámua' nu tyimu'cámua'riitye'ej,
nyajta nu muaataséjratye'sij i juyéj paj jitzán huame'en.

9 Capáj a'yan eenye' tí'ij i muáatzuj nusu tí'ij i cahuáayu',
i tiquee huái'riitye' mej mij tyihuojo'itéej muá'ra'nyij
a'yaa pu'ij tyúuxie've' tyaj hua'ria'ca'nyihua'an
a'íjci jime' i píriin ajta i tí jin antyáji'qui'
jí'nye capu seequéj ajtáhua'aj je'ej tyí'rij mej mij a' jimi ajtyáxiirej."

10 Jéehua mu tyí'cucui' a'íimaj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij,
ajta a'íjna i tí jin tyú'xie've' i Tavástara'
a'íj pu jin néijmi'caa eeriá'nasij a'íjma i maj jitzán tyí'ca'nyej.

11 Siata'aj huatóotyamua've'en i Tavástara' jimi,
tyétyacaa siaj tyámua' een siajta quee tyi'tíj jin á'itzeere'
¡siata'aj huatóotyamua've'en siajta, jutyamua've'ej huajíjhua!

33

Chuícarij ajta i tyaj jin tyaatatyójtzi're'en i Tavástara'

1 Siata'aj jimi tyu'táchuiicaj i Tavástara', tyétyacaa siaj tyámua' een,
hua' tyenyij jitze a'íjma i maj tyámua' een, naa pu huánamuajrii i
chuícarij.

2 Setyu'tatyójtzi're' i Tavástara' a'íjci jime' i áarpaj,
siajta jimi tyu'táchuiicaj a'íjci jime' i canárij,

3 siata'aj chuícarij tí jájcuaj huatáchuiicaj,
¡siajta jutyamua've'ej tyámua' naa jimi setyu'tácuinaj!

4 A'íjna i nyúucaria'ra' i Tavástara' jí're'can jime' pu séejre',
a'íj pu jin séejre' tyi'tíj tí a'íin tyú'taahuaca'.

5 Tavástara' pu a'íj xie've' i tí quee tyi'tíj jin á'itzeere' tí ajta tyámua' een,
¡a'íjna i tí jin taaxié'vej a'íi pu arí orióonajchaca' néijmi'que' i cháanacaj
japua!

6 A'íjci jime' i nyúucaria'ra' i Tavástara'
a'íj pu jin huatyátaavijhuaca' i tajapúa' tí séejre',
ajta tí'ij tyu'tají'tzej i jutyényij jime'
aj mu mij néijmi'i i xú'ra'vetyee huataséjre.

7 A'íi pu jasiire' ajta tyámua' ja'uurej
a'íjci i jájtyij a'ájna jo'tij huápu'ij ja'tyáati'.

8 Siata'aj néijmi'que' i chuéj japua jaatyátzaahuatye'en i Tavástara',

¡néijmi'i xu jaatyátzaahuatye'en mu siaj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua!

⁹ Ji'nye a'íi pu tyu'taxájtaca', ajta je'en néijmi'i tyú'taavijhuaca', a'íi pu tyu'ta'íjtaca', ajta je'en néijmi'i tyámua' tyi'éenye'ej ja'raa.

¹⁰ Tavástara' pu néijmi'i hua'antyí'uunyi'raj tyi'tíj maj muarie' a'íimaj i maj quee tyá'tzaahuatye',

¹¹ ajta je'ej tyi'tíj jin i Tavástara' tyí'muarie' a'náj tina'aj pu tyámua' éenye'ej ja'mej.

¹² Miche' huatóotyamua've'en i tyeítsee i ti hua' Dios a'íin pué'een i Tavástara', chájta'naj a'íin ti ja'antyíhuoj ajta huatyóoa'rij.

¹³ Tavástara' pu taséj jútye' imuáj ajta néijmi'caa tyámua' tyí'sej i tyeítsee,

¹⁴ a'ájna imuáj jo'tij a'íin ja'chej a'íi pu néijmi'caa tyámua' tyí'sej i cháanacaj japua maj huacháatimee,

¹⁵ a'íi pu a'íin pué'een i ti jaatyátaahuaca' i hua'xiéjnyu'caa a'íi pu ajta néijmi'i tyí'sej tyi'tíj maj jin je'ej ricij.

¹⁶ Capu síj i ti rey jin tyi'tyéjvee jujapuá huatányuusij a'íijma jime' i maj mue'tíj i xantáaru'uj jimi tyí'huire',

camu majta a'íimaj jujapuá huatányuusij i maj jéehua jaayí'tin maj huatyényo'se'en majta jéehua uhuácaca'nye',

¹⁷ camu tyi'tíj huire' i cahuáayu'uj mej mij séej japuan huatányuunyij, tyij majta jéehua uhuácaca'nye'ej, camu hua' japua huatányuusij.

¹⁸ Ajta i Tavástara' a'náj tina'aj pu huá'cha'ij a'íijma i maj tzáahuatyi'ra'aj jimi tyí'cha'ij majta a'íj jitze tyí'ca'nyej i ti jin hua'xie've',

¹⁹ a'íi pu hua' japua huatányuusij mej mij quee huácui'nyij ajta júuricamej huo'ta'sij tí'ijta huatújri'huaj.

²⁰ Ityáj tu a'íj jitze tyí'ca'nyej i Tavástara', ja'íi pu tahuire' ajta tyámua' tyí'tacha'ij!

²¹ I taxiéjnyu'caa pu jutyamua've' i Tavástara' jimi, a'íj tu jitze tyí'ca'nyej i ti jin ántyapuaaj ti naa een.

²² ¡Tavástara', che' a'ájna i paj jin taxie've', a'náj tina'aj tajamuán séjre'ej, a'yájna tyati'ij muéetzij tyimuajcho've'!

34

Je'ej tyaj tyu'táchuiicaj tyej tyij tyaatatyójtzi're'en i Tavástara'

David ti jo'tyéyu'xaca'aj, tí'ij tyíchee a'íjci jimi i Abimélec, i ti jimi hue'tzij jin a'yan tyu'tóosejrataca' tíjin huatyóotimue'ri'

¹ A'náj tina'aj nu tye'tyóotzi're'ej na'mej i Tavástara', nye tyenyij nu jin a'náj tina'aj jimi tyi'chuiicaj na'mej.

² Nyáaj nu á'nyatzaahuatye' i Tavástara' jimi, ¡xáanamuaajri' siajta huatóotyamua've'en, tyétyacaa siaj quee óotzaahuatye'!

³ Tyiche' néijmi'i jimi tyu'táchuiicaj tyajta séej tyana'aj a'huatanyúucaritye'en

a'íjci jime' i ti va'cán jin tyi'tyéjvee i ti jin ántyapuaaj i Tavástara'.

- 4 Tavástara' nu jimi jaatáhuoj tí'ij naatáhuire'en, a'íi pu'ij náanamujri',
ajta je'en nyaj japua huatanyúj a'íjci jime' nyej nyáaj tyí'tziinya'ca'aj,
- 5 A'íimaj i maj jahuoo i Tavástara' jimi
a'íi mu nyéeri'iste' séeria'aj muá'ju'un a'íjci jime' i maj jutyamua've'
majta je'en quee a'náj huatóotyevi'ra'astaj.
- 6 A'íi pu huajíhuaca' i tí quee je'ej tyéejviicue', Tavástara' pu'ij
jáanamujri'
ajta néijmi'i jin japuan huatanyúj i tí jin je'ej tyóomua'ajcaa.
- 7 A'íjna i tajapúa tí tyí'huire' i Tavástara' jimi a'íi pu huá'cha'ij ajta hua'
japua huatányuusij
a'íijma i maj tzáahuatyí'ra'aj jimi tyícha'ij i Tavástara'.
- 8 Siata'aj jaatyéesej, siajta je'en jáamua'reej tí néijmi'i jin tyámua' een i
Tavástara'.
¡Che' huatóotyamua've'en a'íjna i tyáati' tí a'íj jitze tyí'ca'nyej!
- 9 Siata'aj jaatyátzaahuatye'en i Tavástara', néijmi'i i maj jimi tyámua' een,
ji'nye capu tyi'tíj huo'tya'itziitye'ej a'íijma i maj tzáahuatyí'ra'aj jimi
tyícha'ij.
- 10 A'íimaj i chíjtyaanyi'ij a'íi mu pue'éenye'ej muá'ju'un i maj quee je'ej
tyéejviicue', majta jajpuéetzij muá'ju'un mati'ij huatatájcun,
majta a'íimaj i maj jahuoo i Tavástara' jimi capu a'náj tyi'tíj huá'itziitya'aj
ja'mej.
- 11 Musio'vá'ju', nyiyóojmua', siata'aj náanamuj:
a'íj nu já'muamua'tyen siaj sij tzáahuatyí'ra'aj jimi tyícha'ij i Tavástara'.
- 12 ¿Nyi páaxie've' paj jéehua á'tyeevi'in?
¿Nyi páaxie've' paj jaxáhuaj chajca?
- 13 Pata'aj jaatapúa'cítaj tí'ij mua' nyanúu quee je'ej pua'aj tyí'xaxa'ta'an,
ajta tí'ij mua' tyenyij quee a'náj tyí'hue'taj.
- 14 Ajtára' a'íjci jitze i tí je'ej pua'aj een, pajta je'en tyámua' huárinyij,
a'íj paj huáhuonyij i tí naa mua'axcaj, pajta je'en a'íj jitze ucájrutyey.
- 15 Tavástara' pu huá'cha'ij a'íijma i tyétyacaa maj tyámua' een
ajta huá'namuj je'ej maj a'íimaj tyityeetyényuusij.
- 16 Tavástara' pu hua'ajcha'íire' a'íijma i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij,
a'íj pu jin hua'antypua'ritye'sij mej mij quee che' hua'tamuá're'rihua'an i
cháanacaj japua.
- 17 Tavástara' pu janamuj a'íjci i tyáataj tí tyámua' tyi'tyúucha'ij,
ajta néijmi'i jin japuan huatányuusij tyi'tíj tí jin je'ej tyóomua'ajcaj.
- 18 Tavástara' pu véjri' séejre', tí'ij hua' japua huatányuunyij a'íijma i maj
quee je'ej tyéejtyoovej i juxiéjnyu'caa tzajta'
majta meríj yo'riey i maj jitzán tyi'ijchó'va'ca'aj.
- 19 A'íjna i tyáati' tí tyámua' tyi'tyúucha'ij jéehua pu tyi'tíj jin
japuétzitareen,
ajta a'íjna i Tavástara' a'íi pu néijmi'i jin japuan huatányuusij.
- 20 A'íi pu néijmi'i i caríira' cha'ij,
camu mij séej antyína'caj.
- 21 A'íimaj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij a'íj mu jin cui'nyij i maj jin je'ej
pua'aj ricij,
majta a'íimaj mu japuétzitareen i maj jájcha'íire' a'íjci i tyáataj tí tyámua'
tyi'tyúucha'ij.

22 Ajta a'íjna i Tavástara' a'íi pu hua' japua huatányuusij a'íjma i maj jimi tyí'huüre',
 ¡camu a'yan tya'ajpuéjtzij muá'ju'un a'íimaj i maj jitzán tyí'ca'nyej!

35

Je'ej tyej tyaatáhuoonyij tí'ij i Tavástara' taatáhuüre'en

David tí ja'a'rij

1 Tavástara', pata'aj hua'ajcha'üre'ej a'íjma i maj nyéetzij nyéjcha'üre';
 pajta huo'tanyó'si'tye'en a'íjma i maj nyéetzij nyenyo'si'tye'ej.

2 Pata'aj tyámua' jáa'uurej i paj jin huatyényo'se'en pajta je'en
 naatáhuüre'en,

3 pata'aj já'ajchueenyij a' chúun pej pij huo'tanyó'si'tye'en a'íjma i maj
 nyamuaritye',

¡naaté'exaatye' paj muáaj a'íin pué'een i tí nyajapuáj huatányuusij!

4 Miche' jutyévi'ra'aj muatóo'uunaj
 a'íimaj i maj jaxie've' maj naajé'caj;

miche' jutyévi'ra'aj muatóo'uunaj
 a'íimaj i maj jaxie've' maj tyinaapuéjtye'en;

5 ¡miche' a'yan huárinyij tí'ij i xiéerij áacaj tí yo'cuí'naj!

a'íjna i tí tajapuá tyí'huüre' i Tavástara' jimi a'íi pu ahuojóohua'xij.

6 ¡Che' huatyática'rej i hua' juyéj jitze ajta huapuítýi'cij,

che' a'íin huo'tamuáritye'en i tajapuá tí tyí'huüre' i Tavástara' jimi!

7 Canu je'ej hua'uuriáacaj matí'ij a'íimaj avítziz jin jaxie'va'ca'aj maj
 naatyévi';

canu nyajta je'ej hua'uuriáacaj matí'ij a'íimaj ja'tyáacuj
 nyej nyij nyáaj a'áa ja'tyéjvetyij.

8 ¡Che' je'ej pua'aj tyú'rinyij hua' jimi!

¡Miche' jujíimua'aj je'ej pua'aj huó'uurej!

¡Che' je'ej pua'aj tyá'ra'nyij hua' jimi!

9 Aj nu nyij huatányetyamua've'sij i Tavástara' jimi,
 jí'nye a'íi pu nyajapuáj huatányuusij.

10 Nyaxiéjnyu'caa nu jin a'yan tyu'taxájtaj tíjin:

“¿A'tanyíj ajtáhua'aj séejre' tí a'yan een patí'ij muáaj Tavástara'?

Muáaj paj hua' japua huatányuusij a'íjma i maj quee je'ej tyéejviicue'

a'íjma jimi i maj jéetze' uhuácaca'nye' mequee a'íimaj,

i maj majta je'ej pua'aj huá'uurej.”

11 A'íimaj mu nye jitze tyí'pua'ritye' i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij
 majta a'íj tyí'nye'ihuo' tyí'tíj nyej nyáaj quee mua'reej.

12 Nyáaj nu tyámua' tyí'uurej hua' jimi majta a'íimaj mu je'ej pua'aj
 nya'uurej,

a'íi pu'ij jéehua nyaxaamujritye',

13 jí'nye matí'ij a'íimaj tyí'cucui'ca'aj

nyáaj nu hua' jime' je'ej tyé'nyamua'ajcaa,

nyáaj nu cha' nyana'aj tyi'tyényeche'tyahua'aj nyajta nye ítzi'va'ca'aj,

nyajta nyatzájta' a'náj tina'aj jahuooca'aj.

14 Nyáaj nu nyaxaamujritya'ca'aj nyajta je'ej tyé'nyamua'ajcaa,

cuxáa nyaj a'íjna jin nyaxaamujritya'aj tí'ij náanaj tí huámu'nyij,

nusu a'íjna i tyaj néemi'ij á'tajaahuatye' ca' i nye'ihuára'.

15 Ajta ti'ij nye jimi je'ej pua'aj tyu'ríj,
 néijmi'i mu a'íimaj naatyá'a'tzaca';
 cuxáa maj tyeítýee pué'eenye' maj quee nyamua'tyej,
 majta jéehua huápu'i'ij je'ej pua'aj náaruj.

16 A'íi mu je'ej pua'aj tyí'nyaxaj, majta nya'a'tzej,
 majta na'ráasej a'íjci jime' maj jéehua nyaxana've'ej.

17 Tavástara', ¿a'chunyéj pooj á'tyeeren paj hua'raséeraj puá'mej?
 ¡Pata'aj nyaj japua huatányuunyij, ji'nye a'íj nu jin júurij,
 a'íjma jimi i maj a'yan tyí'tyaci'xij mati'ij i muajyéj!

18 Nyetyimuatatyójtzi're'ej hua' tzajta' a'tyéityeristyamua' maj jéehua
 ará'asej;
 ¡menyeséeracaj mu a'íimaj nyati'ij tyámua' tyimuaatyátoosij!

19 Miche' quee nyéetzij jin jutyamua've'ej a'íimaj i maj nyéjcha'íire',
 miche' quee jutyamua've'ej a'íjci jime' nyej nyáaj nyaxaamujritye' a'íimaj
 i maj cha'mana'aj tyi'tíj jin nyajaaxiejvi'.

20 Ji'nye camu a'íimaj jahuoo maj juxáahuaj séjre'ej,
 sulu a'íi mu avíitizij jin tyámua' ju'uurej mej mij tyi'tíj je'ej pua'aj huá'uurej
 a'íjma jimi i tyeítýee maj tyámua' naa tyityeecháatimee,

21 a'íi mu acácuaxa'va'raj nye jimi, mej mij hue'tzij jin a'yan tyinaataxáj
 tíjin:

“¡Cási' taji'ij tu jin tyeríj jaaséj!”

22 ¡Muáaj paj hua'sej, Tavástara'!
 ¡Capáj a'yan eenye' ti'ij i ti quee atányuuvej!
 ¡Capáj nye jimi ajtáyi'can!

23 Ájchesij, Tavástara' nyaj Dios, ¡huájisij!
 Pata'aj no'xá'pu'i'intari'tze'en, nyajamuan paj séjre'ej.

24 Tavástara' nyaj Dios, pata'aj no'xíjtye'en,
 a'íjci jime' i paj muáaj jin tyámua' naa tyá'xa'pu'i'intare'.

¡Miche' quee a'íimaj nya'a'tzej!

25 Miche' quee a'yan tyí'xajtaj nusu maj a'yan tyí'mua'ajcaj yee:

“¡A'yaa tu tyá'xie'va'ca'aj!
 ¡Tu'ríj néijmi'i jin ja'antýipué'rij!”

26 Miche' huápu'i'ij huatóotyevi'ra'astaj
 a'íimaj i maj nya'a'tzej a'íjci jime' ti quee tyámua' tyí'nya'uurej,
 miche' jéehua huápu'i'ij huatóotyevi'ra'astaj
 a'íimaj i maj jéehua nye jimi óotzaahuatye'.

27 Ajta miche' huatóotyamua've'en majta huajíjhua muutyámua'va'aj
 a'íimaj i maj nyeséejracuj nyaj tyu'tyámue'ti;
 miche' a'náj tina'aj a'yan tyí'xajtaj tíjin:

“¡Va'cán pu jin tyí'ijta i Tavástara',
 ajta ja'ránajchi ti tyámua' tyí'eenye' a'íjci jimi i ti jahuíire'!”

28 Nyenyanúu nu jin jaataxájtaj i paj jin tyámua' tyí'uurej;
 ¡néijmi'i tújca'rij tzajta' nu tyimuaatatyójtzi're'ej!

36

Tyi'tíj ti i tyáati' jin je'ej pua'aj tyi'tyúucha'ij ajta i Dios ti tyú'puejve'

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. David ti ja'a'rij, Tavástara' ti jimi tyí'huiire'

¹ A'íjna i ti je'ej pua'aj een a'íj pu tyí'ixaatye' i ti je'ej pua'aj tyi'tyúucha'ij tyétye' imuáj i xiéjnyu'caria'ra' tzajta'.

Capu a'náj tzajta' séejre'

ti'ij tzáahuatyí'ra'aj jimi tyícha'íij i Dios.

² A'yaa pu tyóomua'tzej maj néijmi'i tyámua' tyá'xaj, capu ij jaxana've' i ti jin je'ej pua'aj tyi'tyúucha'ij.

³ Je'ej pu pua'aj tyí'xaxa'aj ajta tyí'hue'tacaa, a'íi pu yo'riej i ti xá'pui', ajta jaatapuá'citaca' i ti tyámua' een.

⁴ Huaque'tíj pu a'ájna jo'tíj já'hui'caa, a'íj pu curia'mua'sij tyi'tíj ti jin je'ej pua'aj huárinyij,

huápuí'ij pu a'íj jitze juca'nyej i ti jin je'ej pua'aj ricij capu ij jaxie've' ti jaatapuá'citaj i ti je'ej pua'aj een.

⁵ Ajta i paj jin taxie've', Tavástara', tajapuá pu imuáj ja'rá'asej; ajta i paj jin tyámua' een a'áa pu ja'rá'asej i ti huá'raa jitze tajapuá ti séejre'.

⁶ A'íjna i paj muáaj jin tyí'xa'pui'intare' a'yaa pu een ti'ij i jiríj ti jéetze' ajtí'ijmee;

ajta i paj jin tyí'ijta a'yaa pu een ti'ij i jájtyij ti ve'éj ti ajta huápuí'ij atyáati'. Muáaj, Tavástara', muáaj paj huá'cha'ij i tyeítyee pajta i tyi'tyán maj tyityaací'ij.

⁷ ¡Dios, huápuí'ij pu naa huasé'rin i paj jin taxie've'! Muéetzij mu jimi jahuoo, a'íimaj i tyeítyee mej mij huatyóohuiire'en.

⁸ Tyámua' mu naa tyityaatajú'xaj a'íjci jime' i ti jéehua i cue'ráj tyí'sejre' a'ájna jo'paj ja'chej, muáaj paj hua'tá'caa mej mij huaye'en a'íjci jitze i játya'naj ti naa éenye'ej muí'yej,

⁹ ji'nye muéetzij jitze pu séejre' i júuricamej ajta muéetzij jimi i'ríj tyej tyij ma'unyéjnye'rej.

¹⁰ Pata'aj a'náj ti na'aj hua'tá'care'en i paj jin taxie've' pajta i paj jin tyámua' een

a'íijma i maj muéetzij muamua'tyej, a'íijma i tyeítyee maj quee tyi'tíj jin á'itzeere'.

¹¹ Capáj tyi'tá'care'en maj naatzíinajyi'can a'íimaj i maj óotzaahuatye' nusu maj a'íimaj nyenyo'si'tya'aj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij.

¹² ¡Cási' a'íimaj mu eetávitzej i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij! ¡A'íi mu eetávitzej mej mij quee che' ájhuiixi'in!

37

Tavástara' paj jitze tyú'ca'nyej

David ti ja'a'rij

¹ Capáj nyu'camui'ij tyij majta a'íin pué'eenye' i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij,

capáj pajta huá'xana've'ej a'íijma i maj je'ej pua'aj ricij,

² ji'nye jiye'tzín mu huatyáhuasij, a'yájna ti'ij i ixáj;

ja'yaa mu tyityeeriá'huasij tí'ij i tu'píj!

³ Tavástara' paj jitze tyú'ca'nyej pajta tyámua' tyi'tyía'cha'ij,
a'yan paj chajca i cháanacaj japua pequee tyi'tíj jin a'itzéeria'aj.

⁴ Tyámua' paj naa tyáaxie've'en i Tavástara',
a'íi pu néijmi'i tyimuaatá'sij tyi'tíj paj jéetze' xie've'.

⁵ Pajta a' júuricamej jaatá'an i Tavástara',
a'íj paj jitze tyú'ca'nyej, a'íi pu'ij muaatyáhuire'ej.

⁶ A'íi pu muaatá'sij paj a'yan huasé'rihua'an tí'ij i tatzárij a'íjci jime' paj
tyámua' tyi'tyía'cha'ij
a'yájna tí'ij i xicáj tya'taa a'tzáaj tacuaríixpuaj.

⁷ Capáj je'ej tyí'nyuuca'an i Tavástara' jimi,
naa paj tyu'ta'cua'nyéej petyu'chó've'en tí'ij a'íin muaatáhuire'en.
Capáj jajaaxiejvi'raj a'íjci i tí tyu'tyáamue'tíj,
nusu a'íjci jimi i tí avíitzij jin je'ej pua'aj ricíj.

⁸ Huatapuá'citaj i paj jin nyú'camui', jó'hua'xij tyi'tíj paj jin nyú'camui';
capáj nyu'caj, jí'nye jéetze' pu je'ej pua'aj tye'mej.

⁹ Jí'nye i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij aa mu imuáj huojóohua'xij i chuéj
japua,
majta i maj jitzán tyí'ca'nyej i Tavástara'
a'íimaj mu a'yan huochéetya'ajra'sij.

¹⁰ Capu che' a'chu á'tyeeren matí'ij quee che' ma'huá'taj muá'ju'un i maj
je'ej pua'aj ricíj;
tyij pajta jéehua hua'huocaj, capáj che' hua'tyoonyij.

¹¹ Majta i maj quee óotzaahuatye' a'íijma pu a'rij ja'mej i cháanacaj
majta juxáahuaj huacháatima'aj muá'ju'un.

¹² A'íjna i tí je'ej pua'aj tyi'tyúucha'ij a'íi pu tyámua' ju'uurej tí'ij je'ej pua'aj
jáa'uurej i tyáataj tí tyámua' tyi'tyúucha'ij,
ajta jéehua huápuí'ij jaxána've'ej ja'ráasej.

¹³ Ajta i Tavástara' pu hua'a'tzej, jí'nye a'íi pu jamua'reej
tí arí tya'rá'íixaj a'íjci jimi i tí je'ej pua'aj tyi'tyúucha'ij.

¹⁴ A'íimaj mu tyí'ijcunaj i tyúuchun i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij majta
tyámua' tyí'uurej i tú'namua'aj,
mej mij hua'antyipué'aritye'en i maj quee je'ej tyéejviicue' majta i maj quee
óotzaahuatye',

ajta mej mij huó'cui'nyij i maj tyámua' tyityetyúucha'ij.

¹⁵ Ajta a'íi pu i tyihuá'chuun hua'antyétzesij i hua'xiéjnyu'caa jitze,
ajta i tyihuá'tu'namua' tyu'tyána'xij.

¹⁶ Tyi'tíj tí cíi na'aj caa tyí'ijcha'ij a'íjna i tyáati' tí tyámua' tyi'tyúucha'ij
jéetze' pu tyámua' een quee tyi'tíj maj jéehua tyícha'ij i maj je'ej pua'aj
tyí'tyetyeityee.

¹⁷ Jí'nye Tavástara' pu hua'antyipua'aritye'sij a'íimaj i maj je'ej pua'aj ricíj,
ajta hua'cha'íij ja'mej i maj tyámua' tyityetyúucha'ij.

- 18 Tavástará' pu huá'cha'ij a'íjma i maj quee tyi'tíj jin á'itzeere',
ajta jusén jin séeria'aj ja'mej tyi'tíj maj a'íimaj ancuriáa'sij.
- 19 Ti'ij je'ej pua'aj tyi'rijcaa, ti'ijta huatújri'huaj,
camu tyévi'si' séeria'aj muá'ju'un, ji'nye jéehua mu tyi'ijcha'íj muá'ju'un
i maj tyú'cua'nyij.
- 20 A'íimaj i maj je'ej pua'aj ricij a'yaa mu tyityeetyátaasij ti'ij tu'píj ti
huáchij,
majta i maj jájcha'íire' i Tavástará' a'yaa mu tyityaja'huópua'rixí'ij ti'ij i
citzíj.
- 21 A'íjna i ti je'ej pua'aj tyi'tyúucha'ij a'í pu tyúunyejvi' ajta capu
tyí'na'chitaj,
ajta a'íjna i tyáati' ti tyámua' tyí'tyevij a'í pu naa tyihuojó'mua'raj ajta
tyú'puejve'.
- 22 A'íjma i Tavástará' ti tyámua' tyihuo'tyátoosij a'í mu ja'ancuriáa'sij i
chuéj,
ajta a'ín ti je'ej pua'aj huá'uurej a'í mu antypua'rij.
- 23 Tavástará' pu tyámua' naa tyéevi'tij a'íjci i tyáataj
ajta a'íj jitze jáavi'tij i juyéj a'íj ti aráanajchi,
24 ajta tipua'aj eetávetyij, capu a'yan éenye'ej ja'mej,
ji'nye i Tavástará' pu javi' i muáca'ra'an jitze.
- 25 Nyáaj nu huátyamueestariaca', nyajta nyeríj vastacirie',
ajta canu a'náj jaaséj a'íjci i tyáataj ti tyámua' tyi'tyúucha'ij ti tyi'tíj jin
japuéjtzitarej
canu nyajta a'náj huo'séj i yójmua'mua' maj tyi'tíj huóotiveenyij.
- 26 A'náj tina'aj pu tyihua'cu'vej, ajta tyú'nyijtye',
majta i yójmua'mua' tyámua' mu naa tyityeetyátuihuaj.
- 27 Ajtára' a'íjci jitze i ti je'ej pua'aj een pajta je'en tyámua' tyi'tyía'cha'íj,
a'yaa paj a'náj tina'aj tye'ejcha'íj puá'mej jo'paj ja'huá'chejtye'en.
- 28 Ji'nye Tavástará' pu jaxie've' a'íjci i ti tyámua' tyi'tyúucha'ij
ajta quee huojó'hua'naj a'íjma i maj quee tyi'tíj jin á'itzeere',
ajta hua'antypua'ritye'sij a'íjma i maj je'ej pua'aj ricij
capu ajta huo'ta'sij maj séecan hua' jitze eeráanyej.
- 29 A'íimaj i maj tyámua' tyí'tyetyeityee a'í mu ja'ancuriáa'sij i chuéj
majta jusén jime' a'íjci japua huacháatima'aj muá'ju'un.
- 30 A'íjna i tyáati' ti tyámua' tyi'tyúucha'ij ja'huo'itéericán pu jin tyí'xaj,
a'íjna i tyáati' ti tyámua' tyi'tyúucha'ij a'íj pu tyí'xaj i ti tyí'xa'pui'.
- 31 Ajta i xiéjnyu'caria'ra' tzajta' ú'sejre' je'ej ti i Dios ra' tyí'mua'taj,
ajta quee a'náj antypuityij i ju'íicaj jime'.
- 32 A'íjna i ti je'ej pua'aj ricij a'íj pu avíitzij jin eeve' i tyáati' ti tyámua'
tyi'tyúucha'ij,
a'íjci jime' ti a'yan tyá'xie've' ti jaajé'caj;
- 33 ajta i Tavástará' capu tyu'tá'sij ti tyi'tíj je'ej pua'aj ja'uurej,
capu ajta tyu'tá'sij mej mij tyi'tíj jitzán pua'ritye'ej.
- 34 Muáaj, Tavástará' paj jitze tyú'ca'nyej, pajta ja'rá'astijre'en,

a'íi pu'ij tyámua' tyimuaatyátoosij ajta muaatá'sij paj muáaj ja'ancuriá'an
i chuéj.

Mua' jí'ij paj jin hua'sejran mati'ij antyipua'rej i maj je'ej pua'aj ricij.

³⁵ Nu'ríj jaaséj a'íjci i ti je'ej pua'aj ricij, jéehua pu óotzaahuatye',
a'yaa pu jéehua tyi'tyáxamue' tí'ij i ciyéj ti a'áa ja'távej jo'tij jo'jí're'en,

³⁶ ajta je'ej pu huárupij, capu che' ma' já'sejre',
nyáaj nu jáahuoj, ajta canu jáatyoj.

³⁷ Pata'aj jaaséj a'íjci i tyáataj ti tyámua' een ajta quee tyi'tíj jin á'itzeere',
juxáahuaj pu naa atyeje'chaaj ja'mej a'íjna i tyáati'.

³⁸ Majta i maj quee tyihuojó'itej a'íjma mu néijmi'caa antyipuá'ritye'sij,
a'yaa mu mij majta tyitye'entyipuá'rij a'íimaj i maj je'ej pua'aj ricij.

³⁹ A'íjna i ti huá'huiire' i tyeítyee maj tyámua' een Tavástara' pu jimi
já'ma'can,

a'íi pu'ij huo'tyáhuire'sij tí'ijta tyi'tíj jéehua hua'tyesi'huaritye'ej.

⁴⁰ Tavástara' pu huo'táhuire'ej mej mij huatóo'uunaj.

A'íi pu tyu'tá'sij mej mij huatóo'uunaj a'íimaj jimi i maj je'ej pua'aj ricij,
ajta hua' japua huatányuusij,

ji'nye a'íj mu jimi jáahuoj tí'ij a'ín huó'cha'íin.

38

Je'ej ti tyu'tyényuunyij tí'ij jaatáhuoonyij ti i Dios jaatáhuire'en

Chuúicarij David ti jo'tyéyu'xaca'aj, mej mij a'íjna jin néijmi'i
tyo'támua'reej i mu'vejrij

¹ Tavástara', capáj nyetya'xi'ij a'íjci jime' i paj jin nyú'camui'
capáj pajta puéjtzij nyata'care'en pati'ijta nyu'camui'ij.

² Ji'nye pu'ríj nye jitze rá'aj a'íjna i paj jin puéjtzij naatá';
ja'íj paj jin puéjtzij naatá' a'chu paj uhuájca'nyej!

³ A'íjna i paj jin nyú'camui' a'íjci jime' nyej nyáaj tyi'ijxána'cira',
néijmi'que' nu i nye tyéviij jitze tyí'cui',
¡capu sáij tyámua' een i nyacaríj!

⁴ Canu che' je'ej jájtyoovej a'íjci jime' nyaj jéehua je'ej pua'aj huaríj,
jéehua pu tyí'nyetyesi'huaritye' canu nyij che' tyé'viicue'.

⁵ A'íjci jime' nyaj quee tyi'tíj jó'itej,
pu'ríj tyépetyij i nyaj jin tyí'puejtyi' ajta je'ej pua'aj tyaarie'ej.

⁶ A'náj tína'aj nu nyaxamúuritya'aj menyo'cha'can,
na'canyamua'astij nyajta quee je'ej tyéejtyoovej.

⁷ Nyahuárij pu nyacui' a'íjci jime' i nyaj puistaj,
¡néijmi'que' nu tyí'cui' i nye tyévira' jitze!

⁸ Huápuí'ij nu tyí'cui' nyajta quee che' nyaca'nyej,
ja'íjna i nyaj jin nyeyiin nyaxiéjnyu'caa nu jin nyeyiin!

⁹ Tavástara', muáaj paj jamua'reej je'ej nyej nyáaj tyá'xie've',
ajta i nyaj jin ucayáatiyi'ij muáaj paj asíj tyámua' naa tyá'mua'reej.

¹⁰ Nyaxiéjnyu'caa pu ca'nyíin jin ú'tzunaj,
capu che' ma' já'sejre' i nyaj jin uhuájca'nyej,
¡canu nyajta che' tyámua' metyóonyeej!

¹¹ A'íimaj i maj tyámua' naa tyi'nya'amíncustyamua',
majta i maj je'ej nyamuarimuj,

aa mu imuáj jo'tyú'uj, mej mij quee jaaséj i nyaj jin tyí'cui'.

¹² A'íimaj i maj nyeje'catamui', tyi'táj mu jin avíitzij je'ej nya'uurej,
i maj jaxie've' tí'ij je'ej pua'aj tyí'nya'uurej, a'íi mu jaxaj je'ej maj
tyina'antyipuá'ritye'en
majta a'náj tina'aj jaaxá'pui'intarej mej mij avíitzij jin je'ej pua'aj
náa'uurej.

¹³ Nyajta nyáaj a'yaa nu ricij tí'ij i ti quee iityánamuaj,
cuxáa nyaj quee huá'namuajraj;
cuxáa nyaj quee atányuuve'en, canu acácuaxa'va'raj.

¹⁴ A'yaa nu een tí'ij i ti quee iityánamuaj
ajta quee nyuuvej tí'ij jujapuá huatányuunyij.

¹⁵ Nyáaj nu muéetzij jimi tyi'ijchó've',
Tavástara' pajta nyaj Dios paj pué'een,
a'yaa nu tyá'xie've' paj muáaj nyaj jime' huatányuunyij.

¹⁶ A'íj nu'uj muahuavii mej mij quee nyéetzij nya'a'tzej,
mej mij quee jutyamua've'ej nyati'ijta tyi'táj jin ootyá'itzeere'en.

¹⁷ A'yaa pu tyi'ji'r'é'can jime', nu'ríj tin eetávesij,
ajta quee tyápuaapua'rej i ti tyinyetyáacui'.

¹⁸ Nyaataxájta tyi'táj nyaj jin ootyá'itzeerej,
ji'nye capu naa nya'asej i nyaj jéehua tyi'táj jin ootyá'itzee.

¹⁹ Mu'ríj jéetze' huatámui'riaca' i maj nyéjcha'íire';
jéehua mu i maj cha'mana'aj tyi'táj jin nyéjcha'íire'.

²⁰ Je'ej mu pua'aj nya'uurej a'íjci jime' nyej nyáaj tyámua' naa hua' jimi
tyí'uurej;
ji'nye nyáaxie've' nyej tyámua' rijcaj a'íi mu mij jin nyéjcha'íire'.

²¹ Tavástara', ¡capáj juséentacan manúujipuan!
Nyaj Dios, ¡capáj nye jimi ajtáyican!

²² Nyaj Dios pajta nyaj vástara', ¡jiye'tzín paj mujo've'me'en pej pij
naatáhuíire'en!

39

Capu á'tyeeren i tyaj jin júurij

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. A'íin ti jo'yú'xaca' i
Jedutún. Chuíicarij David ti jo'yú'xaca'

¹ Nyáaj nu a'yan tya'tányarajcaa nyej tyámua' tyi'tyínyecha'íicaj,
nyaj quee je'ej pua'aj tyí'xajtaj,
nyaj quee je'ej pua'aj tyí'nyuuca'an
matí'ij móoj yevéjri' huatyú'uucáj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'íj.

² Nyajta a'yan rijcaj tí'ij i ti quee atányuuvej, canu tyi'táj xajtaca'aj.
¡Canu nyana'aj nyajta a'íj xajtaca'aj i ti xá'pui'!

Ajta pu'ríj jéetze' tyinyetyáacui'ca'aj;

³ ¡ajta i nyaxiéjnyu'caa tzajta' pu nú'tieexi'raca'aj!

A'íj nu jitze tyi'ria'mua'síma'caj, tí'ij nyatzájta' tiéj huataséjre,
aj nu nyij ca'nyíin jin a'yan tyu'taxájtaca' tíjin:

⁴ “Tavástara', naaté'exaatye' nyej nyij jáamua'reej je'ej ti nye jimi tye'mej
ajta a'chunyéj na'tyéeren nyaj júurij na'mej,
nyej nyij jáamua'reej nyej quee a'chu á'tyeeren nyajjúurij.

- 5 Muáaj paj naatá' nyej nyij cǎi nyana'aj á'tyeevi'in nyaj júurij,
capu tyi'tǎj pu'éen muéetzij jimi i nyajúuricamej.
¡Néijmi'i mu i tyeítýee a'yan á'tǎjti' ti'ij séej ti ucayáatira'nyij!
- 6 ¡Néijmi'i mu i tyeítýee a'yan een ti'ij i quéenyi'istarij!
Capu tyi'tǎj je'ej tyeetyáhuiire'ej tǎpua'aj jéehua tyí'ijsiire'en i ti tyá'najchij,
ji'nye capu jamua'reej a'tǎj ti tyí'ci'tyij i ti tyí'ijsiire'sij.
- 7 Ajta tǎpua'aj a'yan tyí'eenye', Tavástara', ¿tyi'tanyí jin nyetyi'cho've'?
¡Muéetzij nu jimi tyi'ijchó've'!
- 8 Pata'aj nyajapuáj huatányuunyij a'ǎjci jime' nyaj tyi'ijxána'cira';
capáj tyi'tá'care'en mej mij a'ǎmaj je'ej nyojo'mua'raj i maj quee
ma'umuámua're'.
- 9 'A'yaa nu huarǎj ti'ij i ti quee atányuuvej nyajta quee acácuaxa'taca',
ji'nye muáaj paj a'ǎn pu'éen i ti néijmi'i jin a'yan rinyij.
- 10 Ajta capáj che' puéjtzij nyatá'care'en,
ji'nye nu'rǎj huápui'ij a'ǎjci jin japuéjtzitarej.
- 11 Muáaj paj tyámua' ja'uurej a'ǎjci i tyéviij puéjtzij paatá'caria'aj a'ǎjci jime'
i ti jin quee xá'pui' huarǎj,
pajta a'yan ja'uurej ti'ij i chuéj ti muǎnyij tyi'tǎj ti a'ǎn jéetze' xie've'.
¡Néijmi'i mu i tyeítýee a'yan een ti'ij séej ti ucayáatira'nyij!
- 12 'Tavástara', huánamuaj je'ej nyaj a'jimi tyu'tyényuusij,
¡pata'aj tyámua' tyáanamuaaj je'ej nyaj tyí'nyeyiin!,
¡capáj quee ave'nyuuca'an nyati'ijta eetaja'ra'tajyi'can!
A'yaa nu a' jimi een ti'ij i ti séej chuéj japua já'ma'can,
ti'ij i pǎna'aj ti huayi'ij na'aj, a'yájna mati'ij i nyahuásimua'ci'ij.
- 13 Capáj che' nyeséejra, cǎi tyinaatá' nyej nyij ucayáatira'nyij,
ijǎj nyej nyooj yésejre' nyajta quee xu huamuí'."

40

Na'ráanajchij nyaj a'yan huárinyij je'ej paj muáaj tyá'xie've', nyaj Dios
I ti a'ǎjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. Chuíicarij David ti
jo'yú'xaca'

- 1 Tavástara' nu jimi jaatyájtóo i nyaj jin tyi'ijchó've',
a'ǎ pu'ij ecóotutaca' ti'ij jáanamuaaj je'ej nyaj jimi tyá'huoo,
- 2 nyajapuáj pu huatanyúj nyej nyij quee huámui'nyij a'ájna jo'tǎj ja'tyácun,
capu tyu'tá' nyej nyij atyájcataj jo'tǎj jéehua jo'jéxaj.
A'áa pu nyaja'rá'ǎicatyej jo'tǎj tyámua' naa tyojo'toonyij,
tyámua' pu tyi'uurej jó'nyaj jooméj.
- 3 A'ǎ pu naatá' nyej nyij jájcuacan tyu'táchuiicaj,
a'ǎjci i chuíicarij i nyaj jin tyámua' tyaatá'an i Dios.
Mamue'tǎj mu, mati'ij a'ǎ huaséj, aj mu mij tyu'tyátzaahuatyej
mati'ij mij a'ǎ jitze tyu'tyáaca'an i Tavástara'.
- 4 ¡Che' huatóotyamua've'en a'ǎjna i tyáati' ti i Tavástara' jitze tyí'ca'nyej
ajta quee a'ǎjma jitze tyí'ca'nyej i maj óotzaahuatye'
nusu a'ǎjma i maj sánturij najchej!
- 5 Nyavástara' ajta nyaj Dios,
jéehua pu tyí'sejre' i ti naa tyu'sé'rin muáaj paj tyú'taahuaca'
ajta je'ej paj jéehua ityájma tyitá'cu'vej.
¡Capu tyi'tǎj séejre' ti a'yan huasé'rihua'an pati'ij muáaj!

Nyáaxie've' nyaj huo're'ixaatye'en, nyaj a'íj tyu'taxáj,
ajta canu pújoorej nyej nyij néijmi'i tyu'taxáj.

⁶ Capáj muáaj a'íjna jin atyamua've' maj a' jimi tyu'támu'vejritaj
nusu maj jatzíj tyimuaatámu'vejritye'en,
capáj pajta jahuoo mej mij ya'muáatye'e a' jimi huatámu'vejritaj
nusu maj tyi'tíj tyu'tá'an a' jimi pej pij a'íjna jin tyihuo'tú'uunyi'.

Sulu a'yaa paj huaríj, muáaj paj naatá' nyej nyij iityánamuajra.

⁷ A'íj nu jin a'yan tyu'taxájtaca' tíjin: Yá'nyaj huatyéjve,

a'yájna tí'ij nyaj jime' tyé'yu'si' i yu'xarij jítze.

⁸ Nyaj Dios, nyéetzij pu na'ránajchij nyaj a'yan huárinyij je'ej paj muáaj
tyá'xie've',

nyaxiéjnyu'caa tzajta' pu séejre' je'ej paj muáaj tyí'nyamua'tyej.

⁹ A'íimaj mu mue'tíj tyi'séeracaj a'tyéityeristyamua'

nyati'ij huo'taséjra tyi'tíj ti xá'puí'.

¡Muáaj paj tyámua' naa tyá'mua'reej, Tavástara', nyaj quee a'náj hu-
atyápua'riaca'!

¹⁰ Canu a'náj quee jaataxájtaca' a'íjci i paj jin tyámua' tyí'uurej,

nu'ríj jaataxájtaca' paj quee tyi'tíj jin á'itzeere' nyajta i paj jin tahuüre'.

Canu a'náj jaatyá'avaataca' i paj jin taxie've' ajta i ti jí're'can jime' muéetzij
jimi

a'íjma jimi a'tyéityeristyamua' i maj jéehua ará'asej.

¹¹ Pajta muáaj, Tavástara', capáj nya'aviitze'ej i paj jin tyámua' ny-
ojo'mua'raj.

A'náj tina'aj paj nyecha'íj a'íjci jime' i paj jin nyaxie've' ajta i paj jin
tyámua' een.

¹² Ji'nye jéehua pu je'ej pua'aj tyí'nya'uurej

ajta quee i'ríj nyaj jaatyé'iten a'chu ti arí pua'máj je'ej pua'aj tyináaruuj.

A'í pu arí nyeria'naj i nyaj jin je'ej pua'aj huaríj,

canu nyij nyajta che' tyámua' metyóonyeej.

Pu'ríj jéetze' ará'asej quee i nyaj cipuáj,

capu ij ajta che' nyaca'nyisti'.

¹³ Tavástara', pata'aj cui' mujo've'me'en pej pij nyajapuáj huatányuunyij.

Tavástara', ca'nácan paj mujo've'me'en pej pij naatáhuüre'en.

¹⁴ ¡Miche' néijmi'i jin huápuí'ij tyévi'si' huataséjre'en

a'íimaj i maj jaxie've' maj na'antypuá'itye'en!

¡Miche' tyévi'si' séeria'aj huatóo'uunaj

a'íimaj i maj je'ej pua'aj nya'uuriajmuí'!

¹⁵ ¡Miche' jutyévi'ra'aj muatóo'uunaj

a'íimaj i maj je'ej pua'aj nyojo'mua'raj!

¹⁶ Majta néijmi'i a'íimaj i maj muéetzij muahuoo

miche' a'íimaj jéehua huatóotyamua've'en,

majta i maj jaxie've' paj hua' japua huatányuunyij

miche' a'náj tina'aj a'yan tyí'xajtaj tíjin: “¡Va'cán pu jin antyúumua'reej i
Tavástara'!”

¹⁷ Ajta nyaj jime', nyaj quee je'ej tyéejviicue' nyajta quee je'ej tyéejtyoovej,
capáj nyojo'hua'nan, Tavástara'.

Muáaj paj a'íin pué'een i ti nyahuüre' ajta nyajapuáj huatányuusij,

¡capáj á'tyeevi'in, nyaj Dios!

41

Je'ej ti tyu'tyéenyuj i a'tíj ti tyí'cui'

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. Chuíicarij David ti jo'yú'xaca'

¹ Che' huatóotyamua've'en a'íjna i ti a'íj jitze tyí'mua'tzej i ti quee juca'nyej ajta quee je'ej tyéjviicue',

Tavástara' pu japuan huatányuusij ti'ijta je'ej pua'aj tyí'rijcaa.

² Tavástara' pu jacha'íj ja'mej,

júuricamej pu jaatá'sij ajta ti'ij huatóotyamua've'en i chuéj japua, ajta quee tyu'tá'sij ti'ij a'yan atyojo're'nyej je'ej maj tyá'xie've' i maj jájcha'íire'.

³ Tavástara' pu ca'nyíjra'aj jaatá'sij ti'ij quee che' tyé'viicue'raj, ajta tyámua' ja'uurej a'íjci i ti jin tyí'cui'.

⁴ Nyáaj nu a'yan tyu'taxájtaca' tíjin:

“Tavástara', ná'ancu'vaxi',
tyináahuaatye', tyij nyajta muéetzij jimi ootyá'itzeerej.”

⁵ A'íimaj i maj nyéjcha'íire' a'yaa mu tyá'xie've' ti'ij je'ej pua'aj tyí'nyaa'uurej, a'yaa mu tyí'xaj tíjin:

“¿A'najnyí mui'nyij tyej tyij quee che' ja'tamuá're'rihua'an?”

⁶ Ya mu nyetyésise', majta quee tzáahuatyí'ra'aj jin a'yan ricij, hua'mua'tziira'aj jitze pu séejre' néijmi'i i ti je'ej pua'aj een, a'aj pu ámiteere' mati'ijta cáayej jitze ajooju'un.

⁷ A'íi mu jusiire' i maj nyéjcha'íire' mej mij nyéetzij naaxáj, a'yaa mu tyí'mua'tzej nyej nyasíj pu'éeenye' i nyaj jin japuéjtzitarej

⁸ majta a'yan tyí'xaj tíjin:

“Tyiyáaru' pu jimi jo've'mej i ti jin tyí'cui',
a'íj pu jin huaca'aj jo'tij já'hui'caa ajta je'en quee che' ájchesij.”

⁹ Ajta a'íjna i ti tyámua' naa tyi'nyaa'amíincuj, nyáaj nyej jitzán tyi'ca'nyajca'aj,

i ti nyaj jamuán tyí'cua'caria'aj, a'íi pu arí ajta nyéjcha'íire'.

¹⁰ Pajta muáaj, Tavástara', ná'ancu'vaxi',

naatá' nyaj ájchenyij nyajta je'en a'yan huó'uurej je'ej ti a'íjma jimi tyi'tyéevijtíj.

¹¹ A'yaa nu nyij tyá'mua'reeren nyaj a'yan ricij je'ej ti muéetzij tyimua'ráanajchi,

ti quee nyéetzij jime' jutyamua've'ej a'íjna i ti nyéjcha'íire'.

¹² Ajta nyéetzij jime', nyaj tyámua' tyi'tyínyecha'íj nyajta quee tyi'tíj jin á'itzeere',

tyámua' paj tyí'nyevi'raj mua' muáca' jime',

nyej nyij a'náj tina'aj ajamuán aja' séjre'ej.

¹³ ¡Che' tyámua' éenye'ej séjre'ej i Tavástara', hua' Dios i maj Israel jitze ajtyáma'can,

ijíj ajta jusén jime'!

¡Che' a'yan tyá'ra'nyij!

42

I nyaj jin tyí'íjchó've' Dios pu jimi já'ma'can

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. I nyúucarij ti naa huánamuajrii a'íimaj maj huóomua'tziityej i yójmua'mua' a'íjci i Coré

1 A'yájna tí'ij i muaxáj tyá'huoo i játya'naj tí'ij huaye'en,
a'yaa nu nyaj Dios, nyáaj muéetzij tyí'muahuoo.

2 A'yaa pu i Dios nye jitze tyúuxie've' tí'ij i jájtyij, a'íjna i Dios júuricamej
tí pué'een.

¿A'najnyí nyajtáhua'aj huatányesejrataj i Dios jimi?

3 Tújca nyajta tíca', a'íj nu jin júurij i nyaj eetaja'ra'tajyi'ij,
meentyij móoj a'náj tina'aj a'yan tyí'nye'ihuo' tíjin:
“¿Jo'nyij je'ej je'en a' Dios?”

4 Nyati'ijta a'íjci jitze tyi'riá'mua'sime'en,
aj nu nyij tyí'tá'caa tí'ij jéehua je'ej pua'aj nye jimi tyí'rijcaa.
Nya'tamua're'rii nyati'ij hua' jamuán i tyeétyee ajooma'caj,
nyáaj nu ahuojóovi'tisima'aj jo'tij jo'tyéjvee i tyeyúujra' i Dios
tyejíhuaj a'íjci jime' tyaj tatyamua've' tyajta tyí'muatyóotzi're'ej.
¡Va'cán tu jin tyámua' naa tyí'ye'estyahua'aj!

5 ¿Ji'nye nyij tyi'tíj jin tyí'nyaxaahuataj?
¿Ji'nye nyij tyi'tíj jin je'ej tyé'nyamua'astij na'mej?
Nyáaj nu nyeríj i Dios jitze tyí'ca'nyej,
a'íjci i nyej nyooj tye'tyóotzi're'ej na'mej.
¡A'íi pu nyaj Dios pué'een ajta i tí nyaj japua huatányuusij!

6 Jéehua pu quee nú'ca'nyisti'.
A'íj nu jin huápu'ij muéetzij jitze tyi'riá'mua'sij
tí'ij na'aj a'ájna i játya'naj jitze Jordán tí ántyapuj,
tí'ij na'aj a'ájna a jiríj tí jo'quéetimee a' tí a'yan tyaja'rájtyapuj tíjin
Hermón ajta a Misar.

7 A'áa pu já'namuajre' jo'tij je'cacúunyijmee
a'íjna i tí ca'nyíin jin tyáhuaasij i ta'ancáamui'yej;
a'íjna i jájtyij paj jéehua muáaj muya'ta'ítyacaa
a'íi pu'ij arí nyajapuáj ucámui'yaca'.

8 Tújca pu i Tavástara' uya'ta'ítyacaa i tí jin nyaxie've',
ajta tíca' canu ja'antyipúa'ritye'sij i nyaj tyí'tyéchuiicaj
capu ajta i nyaj tyényuusij i Dios jimi júuricamej tí nyatá'caa.

9 A'yaa nu tyé'ixaatye' i nyaj Dios, a'íjna i tí nyaj japua huatányuusij tíjin:
“¿Ji'nye pej pij nyojo'hua'xij?
¿Ji'nye nyej nyij nyaxamúuritya'aj menyo'cha'can
nyajta hua'tzínnye'ej a'íjma i maj nyéjcha'íire'?”

10 I nyacaríj pu ajta nyacui'
a'íjci jime' maj je'ej pua'aj tyí'nyaxaj i maj nyéjcha'íire',
i maj a'náj tina'aj a'yan tyí'nye'ihuo' tíjin:
“¿Jo'nyij je'ej jé'een a' Dios?”

11 ¿Ji'nye nyij tyi'tíj jin tyí'nyaxaahuataj?
¿Ji'nye nyij tyi'tíj jin je'ej tyé'nyamua'astij na'mej?
Nyáaj nu nyeríj i Dios jitze tyí'ca'nyej,
a'íjci i nyej nyooj tye'tyóotzi're'ej na'mej.
¡A'íi pu nyaj Dios pué'een ajta i tí nyaj japua huatányuusij!

43

1 Nyaj Dios, tyámua' paj tyino'xá'pui'intari'tze'en;
 ¡pata'aj naatyáhuüre'en a'íjma jimi i tyeítýee i maj quee tyá'tzaahuatye'!
 ¡Pata'aj nyaj japua huatányuunyij a'íjci jimi i ti tyí'hue'tacaa ajta i ti je'ej
 pua'aj ricij,

2 Ji'nye muáaj paj nyaj Dios pué'een pajta i ti naatyáhuüre'e!
 ¿Ji'nye pej pij quee nyatá'caa nyaj a' jimi séjre'ej?
 ¿Ji'nye nyey nyij nyaxamúuritya'aj menyo'cha'can
 nyajta hua'tzínýe'ej a'íjma i maj nyéjcha'üre'?

3 Mujo'ta'ítýij i nyaj jin atányeerej ajta i ti ji'ré'can jime',
 tí'ij a'ín naataséjratye'en i juyéj
 i ti a'áa jó'nyee jo'tij néijmi'i tyámua' tyejé'een,
 a'ájna jo'paj muáaj ja'chej.

4 Aj nu nyij a'áa ja'rá'astij jo'tij jo'tyéjvee i maj japuan muana'michej, nyaj
 Dios,
 a'áa nu nyij tyimuaatatyójtzi're'ej nyetyi'chuícaj a'íjci jitze i canárij,
 ji'nye muáaj, nyaj Dios, muáaj paj néijmi'i i nyajúuricamej jitze nyetya-
 mua'viste'ej.

5 ¿Ji'nye nyij tyi'táj jin tyí'nyaxaahuataj?
 ¿Ji'nye nyij tyi'táj jin je'ej tyé'nyamua'astij na'mej?
 Nyáaj nu nyeríj i Dios jitze tyí'ca'nyej,
 a'íjci i nyey nyooj tye'tyóotzi're'ej na'mej.
 ¡A'íi pu nyaj Dios pué'een ajta i ti nyaj japua huatányuusij!

44

Je'ej tyaj tyityeetyényuunyij tí'ij i Dios taatáhuüre'en

I ti a'ájna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuicaj. I nyúucarij ti naa
 huánamujrii a'íimaj maj huóomua'tziityej i yójmua'mua' a'íjci i Coré

1 Taj Dios, tu'ríj jáanamujri' i tyaj jin iityanamúáarajmee,
 majta i tahuásimua' mu'ríj majta táa'ixaa
 je'ej paj muáaj tyi'táj huáruuj matí'ij móoj a'íimaj júuricaj
 je'ej ti tyi'táj huaríj tí'ij a'ájna imuáj putyí'ríjcaa.

2 Mua' muáca' paj jime'
 hui'ráahua'xij a'íjma i maj quee tyá'tzaahuatye',
 puéjtzij paj huo'ta' a'íimaj i maj séej chuéj japua jo'cháatimee
 pajta je'en huo'ta' mej mij a'áa jo'cháatime'nyij i tahuásimua'ci'ij.

3 Ji'nye capu i hua' muáca' huo'ta' capu ajta i tyihúa'chuun huo'ta'
 mej mij a'íimaj tyu'tyámue'tin,
 camu a'íimaj jaamué'tij a'íjci i chuéj.

Sulu a'ájna i paj néijmi'i jin putyí'uurej ajta i paj jin uhuájca'nyej.
 Ajta a'ájna i ti jéehua huanyéeri'ciriajraa a'íjci jime' paj muáaj a'áa
 jo'tyávaaca'aj,
 ji'nye muáaj paj jéehua hua'xie'va'ca'aj.

4 ¡Muáaj paj nyaj Rey!, ¡pajta nyaj Dios!
 Muáaj paj huo'ta' mej mij tyu'tyámue'tin a'íimaj i maj a'tyéityeristyamua'
 pué'een;

5 muéetzij tu jitze ma'can huo'mué'tij a'íimaj i maj tájcha'üre',
 ¡a' jitze ma'can tu huo'tzínajraa a'íimaj i maj tanyo'si'tya'ca'aj!

6 Ji'nye canu nyáaj a'íj jitze tyí'ca'nyej i nyaj tú'namua',

- capu ajta i nye chúun naatá'sij nyej nyij tyu'tyámue'tin,
 7 muáaj paj a'íin pué'een i ti taatá' tyej tyij huo'mué'tin a'íjma i maj
 tájcha'íire',
 ajta tyévi'si' huo'taséjrataca' a'íjma i maj taxana'va'ca'aj.
 8 A'náj tina'aj tu a'tatzáahuatye'ej tá'ju'un muéetzij jimi, taj Dios,
 tyajta a'náj tina'aj tyi'muatyóotzi're'ej tá'ju'un.
 9 Ajta papu'ríj matuuhua'xíj,
 pajta períj tyévi'si' taataséjrataca',
 capáj che' hua' jamuán séejre' i taxantáaru'ustyamua'.
 10 Muáaj paj tyu'tá' tyej tyij huá'tziinye'ej a'íjma i maj tájcha'íire',
 a'íi mu tyí'tanahue' i maj taxana've'
 majta tyitáa'ri'racia je'ej maj a'íimaj tyá'xie've'.
 11 Muáaj paj a'áa tojóotoj
 cuxáa tyaj cánya'xíi pué'eenye' mej mij táacui'nyij,
 pajta tyu'tá' tyej tyij ma'úrutyej hua' tzajta' i maj quee tyá'tzaahuatye',
 12 muáaj paj huápui'íj jáahuaj huo'toj a'tyéityeristyamua',
 pajta quee tyi'tíj huamue'tíj a'íjci jime' i paj huo'toj.
 13 Muáaj paj a'yan táaruuj mej mij je'ej pua'aj tyí'taxajtaj,
 a'íimaj i maj a véjri' huacháatimee tajimí a'íi mu je'ej pua'aj tyí'taxaj majta
 tyévi'si' ta'uurej,
 14 Muáaj paj tyu'tá' mej mij je'ej pua'aj tyí'taxajta i maj quee
 tyá'tzaahuatye',
 mati'íjta taaséj, a'íi mu tajimí eecámu'vajra.
 15 Camu a'náj jatapuá'citacaa maj ná'xaahuaj,
 jéehua nu nyetyevi'ra' i nye nyéerimij jitze
 16 a'íin tí'ij pué'eenye' i tí nyéjcha'íire', i tí a'yan tyá'xie've' tí tyo'rióorieeraj
 ajta je'ej pua'aj tyí'nyaxaj ajta hue'tzij jin nye jitze tyí'pua'ritye'.
 17 A'yaa pu'íj tyí'ta'uurej
 ajta quee a'íjna jime' tyaj mojo'huá'xíj.
 ¡Catu a'náj tyi'tíj jin ootyá'ítzeerej a'íjci jitze i nyúucarij i paj jin tyitaata'íj!
 18 Catu a'yan tyí'mua'tzej tyej tyij mamúurienyij
 catu tyajta ajtacíj a' juyéj jitze.
 19 Ajta a'yájna, muáaj paj períj tatzíinajraa
 a'ájna jo'maj tyi'tyán jó'cí'íj maj tyí'tyaci'macaa.
 A'íj paj jin tie'cáanaj i tíca'rij.
 20 Típua'aj tyamojo'hua'xíinyijche', taj Dios,
 tyajta je'en séej huatyáanajchej i dios tyaj quee jamua'tyej,
 21 muáaj paj jamua'reerejche'en,
 ji'nye muáaj paj jamua'reej je'ej tí tyi'tíj een i tamua'tzíira'aj jitze.
 22 Tyajta muéetzij tu jitze ma'can a'náj tina'aj
 a'yan tyá'taca'nyej tyej tyij huá'cui'nyij,
 a'yaa mu ta'uurej mati'íj i cánya'xíi i maj huá'cui'nyij.
 23 ¿Ji'nye pej pij tyáacusij, Tavástara'?
 ¡Huájisij, huájisij!
 ¡Capáj jusén jime' matúujipuan!
 24 ¿Ji'nye pej pij ja'avaaj?
 ¿Ji'nye pej pij ityájma tojó'hua'naj,
 i tyaj jéehua japuéjtzitarej?
 25 Catu che' tyé'viicue' majta meríj taatyáxaahuataca',

a'íjci jime' maj taatyása'rieechaca' a chóota'.

²⁶ ¡Ajchesij,

pata'aj mujo've'me'en pej pij taatáhuire'en

pajta tajapuá huatányuunyij a'íjci jime' i paj va'cán jin taxie've'!

45

Tyi'tij maj tyámua' naa tyu'taxáj ti'ij huatyényeiichej i rey ti jin tyi'tyéjvee

Í ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj, a'íjci i cuínarij ti a'yan ántyapuaj tijin: "Í tzuhuáa'." Í nyúucarij ti naa huánamuajrii a'íimaj maj huóomua'tziityej i yójmua'mua' a'íjci i Coré. Chuíicarij maj jin huóoxie've'en. Jéehua pu i nyúucarij ti naa huánamuajrii nyamua'tzaira'aj tzajta' séejre'

¹ Nyatzájta' pu nyúucarij tásiseerii ti naa huánamuajrii,

ajta i nyenyanúu pu a'yan een ti'ij i ti jin tyé'yu'xaj a'íjna i ti tyámua' naa tyí'yu'xaca.

¡A'íj nu nyij tyámua' naa tyu'taxájta' a'íjci jimi i ti rey jin tyi'tyéjvee!

² ¡Muáaj paj a'íin pué'een i ti jéetze' naa huasé'rin hua' tzajta' i tyétyaca!

¡Mua' tyenyij jitze pu séejre' i nyúucarij ti huápui'ij naa huánamuajrii!

A'íj pu jin i Dios tyámua' naa tyimuatyájtoo jusén jime'.

³ ¡Pata'aj tyámua' jáa'uurej a' chún a'íjci jitze i paj jin avá'ji'que', muáaj paj jaayl'tin paj huanyo'se'en!

¡A'íj paj jin naa huápui'ij huasé'rin!

⁴ Ajta i paj jin naa huasé'rin a'íj pu jitze séejre' paj tyi'mué'tij puaaméj,

pajta nyo'se' a'íjci jitze ma'can i ti ji'ré'can jime'

pajta tyámua' tyihua'xa'pui'intari'tze' a'íijma i maj quee óotzaahuatye'.

¡A'muáca' paj jin tyámua' tyí'uurej mej mij néijmi'i tyámua' tyo'taséj!

⁵ Í maj huacháatimee i chájta'naj jitze a'íi mu eetávitzej jo'paj ja'ra'íicajmee, taj rey,

a'íjna i tyiá'i'rij huápui'ij pu tye'entyipityíijmee a'íj pu jin tyí'rutyijve

hua'xiéjnyu'caa jitze a'íijma i maj muájcha'íire'.

⁶ Í paj jin tyí'ijta, taj Dios, jusén pu jin séejre',

ajta a'íin pué'een i ti tyámua' naa tyí'ijta.

⁷ A'íj paj xie've' i ti xá'puí' pajta jaxana've' a'íjci i ti je'ej pua'aj een.

A'íj pu jin i Dios mua'antyíhuoo, a' Dios,

ajta muaatá' pej pij huatá'tyamua've'en

ajta muéetzij jéetze' tyámua' tyimuaatá' quee i séecan i maj ajamuán aja'seejre'.

⁸ Néijmi'i i tyi'acáanaa a'yaa pu tyi'tyáarie' ti'ij a'íjna i íijcua, ti'ij i áloes ajta ti'ij i canéelaj,

ajta i cuínarij a jitze séejre' canárij ti jitze ma'can

pajta atyamua've' a'ájna jo'maj je'rátij i maj va'cán jin tyityetyu'uj.

⁹ Hua' tzajta' i úucaa i maj a'jimi tyí'huire' a'íi mu majta séejre' i maj huápui'ij naa huasé'rin,

a'muáca'ta' pujmua' a'íjci jitze i paj jitzán acájca a'áa pu já'sejre' i íiti' ti va'cán jin tyi'tyéjvee,

ajta a'íjna jin tyámua' huóoruuj i ooroj ti jéetze' tyámua' een.

- 10 Náanamujri', nyiyóoj paj íiti',
 tyámua' paj naa tyáanamuj je'ej nyaj tyimuaaté'exaatye'ej,
 hujo'huá'xij a'tyétyeristyamua' pajta i maj tyámua' naa tyí'muamua'tyej,
 11 ji'nye a'íjna i ti rey jin tyi'tyéjvee a'íj pu séjramu' i paj jin naa huasé'rin,
 a'íi pu a' vástara' pué'een, a'yaa pu'ij tyúuxie've' paj ja'rá'astijre'en.
 12 Íiti' va'cán paj jin tyi'tyéjvee a'ájna a Tiro,
 a'íimaj i chíjtyaanyi'ij chájta' maj ja'chej
 a'yaa mu tyá'xie've' maj tyi'tíj tyimuaatapuéjve'en mej mij tyámua' a'jimi
 tyí'tyesejre'ej.
 13 ¡A'yun pu iityárutyij i íiti' va'cán ti jin tyi'tyéjvee, huápu'i'ij naa
 huasé'rihua'aj!
 ¡Ajta a'yaa eenye' tyi'tyéechan ti'ij i ooroj!
 14 Tyámua' mu naa eenye' tyetyechéetye'en mati'ij mij já'vi'tin a'íjci jimi i
 rey,
 majta jamuán i úucaa maj jahuiire',
 i maj majta séecan jamuán antyúunajchi.
 15 A'íi mu huaju' jéehua muutyámua'va'aj,
 a'yaa mu mij tyuutyámua've'ej mati'ij a'úun jo'tyárutyij jo'tij je'rájcaj
 a'íjna i rey.

- 16 A'yóojmua', taj rey,
 a'íi mu huatyára'sij jo'maj tyejé'ijta'aj i ja'huásimua'ci'ij,
 pajta je'en tyu'tá'sij mej mij néijmi'que' tyu'ta'íjtaj i chuéj japua jo'maj
 jo'cháatimee.
 17 Nyáaj nu a'yan rinyij mej mij jo'támua'reej je'ej paj ántyapuj
 i maj hua' jitze eerányesij,
 ajta mej mij jusén jime' tyimuaatatyójtzi're'en i maj huacháatimee i
 chájta'naj jitze.

46

Tavástara' pu tajamuán yésejre'

- I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. Chuíicarij mej mij
 ci'sítie'rij jitze jaatáchuiicaj a'íimaj i Coré tyí'yojmua'
 1 Dios pu taatyáhuire'ej ajta a'ín pué'een i tyaj jin uhuájca'nyej,
 a'aj pu taatyáhuire'ej tyati'íjtá quee je'ej jájtyoove'en.
 2 A'íj tu jin quee tyi'tzínnye'ej tá'ju'un,
 tyij ajta huatáxijtye i cháanacaj,
 tyij ajta i jiríj atyojo'cájrutyey tyétye' imuáj i jájritze',
 3 tyij ajta tyájujhua'nasime'en i jájtyij ajta jéehua á'xire'ej,
 tyij ajta tyu'tóoca'tzin i jiríj a'íjci jime' i ti huápu'i'ij nyú'camui'.
 4 A'íjna i játya'naj ti mui'caquéj huatámui'yaca' a'íi pu tyámua'vi'ra'aj
 jaatá'sij i chájta'naj Dios ti jitze ajtyáma'can,
 a'íjna i chájta'naj ti jéetze' tyámua' een ti ajta tajapúa já'sejre'.
 5 Dios pu a'áa jé'ta' já'sejre', ajta tyámua' tyé'cha'ij,
 Dios pu jaatyáhuire'ej ti'ijta i xicáj eeré'nyej.
 6 I maj séej chuéj japua jo'cháatimee mu ju'itziitye', majta i maj tyí'ijta mu
 juvivej,
 ¡ajta i chuéj pu huatáxijtyij ti'ij i Tavástara' tyu'tá'an maj jáanamuj i
 nyúucaria'ra'!

7 ¡A'íjna i Tavástara' ti néijmi'i jin antyúumua'reej a'íi pu tajamuán yésejre'!

¡A'íjna i Dios ra' a'íjci i Jacob a'íi pu taatyáhuire'ej!

8 Musio'vá'ju' siata'aj tyu'séj i ti huápui'ij naa tyu'sé'rin a'íjna i Tavástara' ti tyú'taahuaca' i cháanacaj japua,

9 pu'ríj ja'antyipúa'rij i maj junyo'si'tya'ca'aj

néijmi'que' jo'tij joo'ástimee i cháanacaj,

pu'ríj tyu'tyáana'xij i tú'namua'aj,

pu'ríj tyi'ijná'xij i tyapúusti'ij ti tye'entyipityíijmee i maj jin nyo'sii,

¡ajta tyu'tyáatiej i caríáata' i maj jitzán nyo'sii!

10 “¡Siata'aj jaatapuá'citaj! ¡Xu'huóomua'tzij nyej nyáaj a'íin pué'een i Dios!

¡Nyáaj nu hua' japua séejre' néijmi'caa jimi i maj séej chuéj japua jo'cháatimee!

¡Nyáaj nu japuan séejre' néijmi'que' i cháanacaj!”

11 ¡A'íjna i Tavástara' ti néijmi'i jin antyúumua'reej a'íi pu tajamuán yésejre'!

¡A'íjna i Dios ra' a'íjci i Jacob a'íi pu taatyáhuire'ej!

47

Dios pu a'íin pué'een i ti Rey jin tyi'tyéjvee néijmi'que' i cháanacaj japua

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. Chuíicarij a'íimaj maj jo'yú'xaca' i yójmua'mua' a'íjci i Coré

1 ¡Siahuóotyamua've', néijmi'que' ti'ij na'aj tyi'chájta'najmee!

¡Siajta huatyényuunyij i Dios jimi siajijhuaj a'íjci jime' siaj jutyamua've'!

2 Ji'nye a'íjna i Tavástara', jútye' imuáj ti já'sejre', huápui'ij pu tzínyire', a'íi pu a'íin pué'een i ti va'cán Rey jime' tyi'tyéjvee néijmi'que' i cháanacaj japua.

3 Hua'ajtavi'tij i maj chájta' jo'cháatimee ajta a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can

ajta je'en huo'ta'íj mej mij ityájma ta'rá'astijre'en.

4 Pu'ríj ja'antyíhuoj a'íjna i ti ityájma tyi'taci'tyij,

a'íin ti'ij pué'een i Jacob ti jin óotzaahuatye', a'íjci i ti jéehua jaataxié'vej.

5 Dios i Tavástara' pu'ríj huatyéeyixij i ju'ipuáa jitze

hua' tzajta' i maj jutyamua've'ej mejijhuaj majta i trompéetaj maj jitze tyi'ci'sitye'.

6 Setyu'táchuiicaj, setyu'táchuiicaj i Dios jimi.

Setyu'táchuiicaj, setyu'táchuiicaj a'íjci jimi i ti Rey jin tyi'tyéjvee tajimí.

7 A'íj xu huatáchuiicaj i ti naa huánamuajrii i Dios jimi,

ji'nye a'íi pu a'íin pué'een i ti Rey jin tyi'tyéjvee néijmi'que' i cháanacaj japua.

8 ¡Dios pu a'íin pué'een i ti Rey jin tyi'tyéjvee a'íjma jimi i maj séej chuéj japua jo'cháatimee!

¡Dios pu arí acáayixij i ju'ipuáa jitze ti naa een!

9 A'íimaj i tyétyacaa maj jéetze' juxie've' a'ájna jo'maj jo'cháatimee

a'íi mu hua' jitze ajtyáhuixi'ij i tyeítyeristyamua'me'en i Dios ra' a'íjci i Abraham,

10 ji'nye i Dios pu jimi je'ráma'can i maj jin putyí'uurej i cháanacaj japua.

¡A'íi pu néijmi'caa japua tyí'ijta!

48

A'íjna i Sión ti jin naa huasé'rin, chájta'naj ti pué'een Dios ti jitze ajtyáma'can

Chuícarij. Chuícarij a'íimaj maj jo'yú'xaca' i yójmua'mua' a'íjci i Coré

¹ ¡Va'cán pu jin tyi'tyéjvee i Tavástara'!

¡A'íjna i taj Dios tyámua' pu een tyej tyij jimi tyu'táchuiicaj

i chájta'naj ti jitzán ajtyáma'can ajta a'ájna jo'tij néijmi'i tyámua' tyejé'een
i jirij jitze!

² ¡Naa pu huasé'rin a'íjna i jirij ti ájtyeej i ti a'yan ántyapuaj tijin Sión,
a'ájna pujmua', jo'tij jo'tá'asej ajtyapuáj imuáj ti séejre'!

¡A'íi pu tyámua'vi'ra'aj pué'een néijmi'que' i chuéj japua!

¡A'íi pu pué'een i chájta'naj ti ve'éj a'íin ti ja'a'rij i Rey ti jin tyi'tyéjvee!

³ Dios pu a'áa já'sejre' a Jerusalén a'ájna jo'maj je'ráatyij i maj tyí'ijta;
Dios pu a'yan tyu'tóosejrataca' tí'ij jo'tij jáai'rij tí'ij tyámua' tyi-
huo'tyáhuire'en.

⁴ Ji'nye a'íimaj mu tyúusiij i maj rey jin tyityetyu'uj

aj mu mij néemi'ij a'íj jimi huataje'yaca';

⁵ ajta mati'ij jaaséj i chájta'naj je'ej mu tyo'taséj,
majta quee che' je'ej jájtyoova'aj aj mu mij huatoo'uj.

⁶ A'íi pu hua' jimi huatyá'itzee i maj jin tyu'tátziinye'en:

huápuí'ij pu hua'cui'ca'aj, a'yájna tí'ij íitaj ti ootacu'nyej tí'ij tyiyóoj
ja'mej;

⁷ pahua'antypuá'rij i maj tyí'ijta a'yájna tí'ij i áacaj a'áa ti pujmua'
je're'nyinyii jo'tij i xicáj jé'ejnyinyiij, i ti huo'tyáana'xij i báarcuj
a'áa maj já'sejre' a' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Tarsis.

⁸ A'ájna a chájta'naj jitze taj Dios ti ja'a'rij,
i Tavástara' i ti néijmi'i jin antyúumua'reej,

a'íj tu tyerij huaséj i taji'ij jime'

a'yájna mati'ij merij tyitáa'ixaatya'ca'aj,

¡Dios pu jusén jime' tyámua' tye'cha'íj ja'mej i chájta'naj Jerusalén!

⁹ Taj Dios, a'ájna jé'ta' a' tyeyúuj tzajta'

a'áa tu a'íj jitze tyí'mua'tzej i paj va'cán jin taxie've'.

¹⁰ Taj Dios, néijmi'que' mu i cháanacaj japua tyámua' tyimuatá'caa

a'yájna tí'ij tya'ránajchi a'íjci jitze je'ej paj ántyapuaj.

A'íjna i paj néijmi'i jin putyí'uurej a'íj paj jin tyámua' naa tyá'xa'puí'intare'.

¹¹ ¡Miche' néijmi'i huatóotyamua've'en a'ájna a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj
tijin Sión!

¡Miche' tyítzunaxi'in muutyámua'va'aj i chájta'naj jitze a'áa ti
tyeje'ejtyáma'can a Judá

a'íjci jime' je'ej paj tyámua' naa tyaaxá'puí'intarej!

¹² Siata'aj eetyáciinyej a'ájna a Sión

siajta je'en jaatyé'iten a'chu ti ará'asej i chí'ij ti ajtítí'ijmee;

¹³ xaaséj i ti atátaavijhuaj ajta jo'maj je'ráatyij a'íimaj i maj tyí'ijta,
tí'ij i ríitan siaj huo'té'exaatye'en

a'íjma i maj ja'mua jitze eerányesij
 14 ti a'yan een i taj Dios
 ti'ij na'aj yu ti jo'ca'aj ajta jusén jime'.
 ¡A'íi pu a'íin pué'een i ti táavi'tij ijíij ajta jusén jime'!

49

A'íjna i túmii capu néijmi'i putyí'uurej

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. Chuíicarij a'íimaj
 maj jo'yú'xaca' i yójmua'mua' a'íjci i Coré

1 Tyámua' xu naa a'íj tyu'namuaj,
 chájta'naj siajta néijmi'i i siaj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua,
 2 a'yaa pu'uj tána'aj tyihuá'ixaatye' i maj chíjtyaanyi'ij ajta a'íjma i maj
 quee je'ej tyéejviicue',

ti'ij ajta a'íjma i maj uhuácaca'nye' ajta a'íjma i maj tyóoxaahuaj.

3 A'yaa nu tyu'taxájtaj ti'ij i ti jéehua tyojó'itej
 nyajta a'íj huataxájta tyi'tíj ti ú'sejre' i nyatzájta',

4 tyámua' nu tyá'namuajran je'ej maj tyí'xaj i maj jéehua tyojó'itej,
 nyajta i canárij jitze jaataxájtaj tyi'tíj nyaj avaataca'aj i nyatzájta'.

5 ¿Ji'nye nyej nyij tyí'tziñnye'ej na'mej
 ti'ij a'ájna atyojo're'nye' a'íjci i xicáara' ti jitzán je'ej pua'aj tyi'éenye'ej
 ta'mej,

nyati'ij a'íjna jin curiá'nami'hua
 i maj jin je'ej pua'aj ricij i maj nyéjcha'íire'?

6 A'íimaj mu a'íj jitze tyí'ca'nye' i maj jéehua tyí'ijcha'ij
 majta a'íj jin óotzaahuatye' tyi'tíj maj jéehua tyú'cha'ij,

7 ajta capu a'tíj pújoorej ti jusíj jujapuá huatányuunyij
 nusu ti tyaanájchitye'en i Dios ti'ij japuan huatányuunyij i júuricama'ra'.

8 ¡Capu túmii séejre' i ti jin i'ríj ti'ij a'tíj jáananan i júuricama'ra' i tyévij,

9 ti'ij jusén jin júurij já'ra'nyij ajta je'en jáahuiire'en ti'ij quee huámu'nyij!

10 Ji'nye a'yaa pu tyí'sejre' maj néijmi'i juxa'aj mana'aj tyí'tyacu'vacaa,
 a'íimaj i maj tyojó'itej ajta a'yan cha'tána'aj tyihuá'uurej i maj quee
 tyojó'itej,

ajta je'en séecan tyí'ci'tyij i maj jéehua tyí'ijcha'íica'aj.

11 Tyij majta tyámua' naa tyo'tyéyu'xaca' jo'maj tyaja'tachuéj,
 a'áa mu jusén jin ja'séeria'aj muá'ju'un jo'maj tyityajá'ava'tacaa,

¡a'áa mu jusén jime' jo'tyá'itzeere'ej!

12 Capu jusén jime' séejre' i tyévij, tyij ajta huápu'ij chíjtyaanyi'
 pué'eenye',

a'yaa pu cha'tána'aj tyí'mui'nyij mati'ij i tyi'tyán maj tyityaac'íj.

13 A'yaa mu tyitye'entyipua'rij a'íimaj i maj jujíimua'aj jujitzé tyí'ca'nye',
 a'yaa mu tyitye'entyipua'rij a'íimaj i maj jujíimua'aj tyámua' tyúuxaj.

14 A'íjma i tyeítýee, a'íi pu hua'ajséejra i ti tye'entyípuaapua'rityee
 a'áa pu'ij huojóovi'tij jo'maj tyityajá'ava'tacaa
 a'yaa pu cuxáa maj cánya'xi pué'eenye'.

Ti'ij eeré'nye' i xicáj,

a'íimaj mu hua' jimi tyu'tyámue'tij i maj tyámua' tyityetyúucha'ij,

majta a'íimaj camu che' uhuácaca'nye'ej muá'ju'un

a'áa mu mij jo'tyá'itzeere'ej jo'maj tyityajá'ava'tacaa.

15 Ajta i Dios pu nyajapuáj huatányuusij nyej nyij quee huámui'nyij, ji'nye a'íi pu ná'vi'tin jo'tij a'ín já'sejre'.

16 Capáj je'ej tyá'mua'ajcaj tipua'aj a'tíj huatyoochíjtyaanyi'taj; ajta arí jéetze' naa huasé'rihua'an i chi'ra'an,

17 ji'nye tí'ij huámui'nyij capu tyi'tíj á'tinyij, capu ajta i tí jin naa huasé'rihua'aj jamuán a'áa jo'tyá'itzeere'ej jo'maj yo'tyá'avaataj.

18 Tyij ajta jutyamua've'ej tí'ij ooj ajá'chajcaj, majta i tyeityee tyámua' naa tyá'xajta a'íjci jime' tí chíjtyaanyi' pué'een,

19 a'náj pu atyojo're'nyesij i xicáara' tí jitzán mui'nyij, a'aj pu'íj quee che' jaséjran i tí jin huányeeri'ij.

20 Capu jusén jime' séejre' i tyéviij, tyij ajta huápuí'ij chíjtyaanyi' pué'eenye',

a'yaa pu cha'tána'aj tyí'mui'nyij mati'ij i tyi'tyán maj tyityaac'íj.

50

Dios pu a'ín pué'een i tí néijmi'i tyámua' naa tyá'xa'pui'intare'

Chuícarij a'ín tí ja'a'rij i Asaf

1 I Tavástara', a'íjna i Dios tí tyihuá'ijtye' séecan i diosij, a'íi pu arí tyu'taxájtaca',

a'íjma pu huatajé i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua tí'ij na'aj jo'tij jé'ejnynyij i xicáj ajta jo'tij ja'ancáru'pij.

2 Dios pu jin huányeeri'ij a'ájna a Sión, a'íjna i chájta'naj tí tyámua' een ajta naa huasé'rin.

3 A'íjna i taj Dios pu aje'cáamej, ajta capu xájtari' tíj tí néijmi'i tyojó'jipuj pu anaquéej jimi huaméj, majta ca'nyíin jin tyéviijij a'íjci jimi.

4 Jútye' imuáj, Dios pu a'íj huatajé i tajapuá tí séejre' ajta a'íjci i cháanacaj mej mij jaaséj je'ej tí tya'ajpuéetzij ja'mej i chájta'naj a'íj tí jitze ajtyáma'can.

5 “Siahua'ajsiire' a'íjma i maj tyámua' nyéetzij tyiná'astijre', a'íimaj i maj nye jimi tyi'tíj jin tya'tóoraj a'íjci jime' maj nye jimi tyu'támu'vejritaca'.”

6 Ajta i tajapuá tí séejre' pu jatyáxajta tí i Dios tyámua' éenye'ej séejre'.

7 “Setyú'namuaj, Israel siaj jitze ajtyáma'can, chájta'naj nye jitze siaj ajtyáma'can,

néijmi'i nu tyámua' naa a' jimi tyu'taséjrataj.

¡Nyáaj nu Dios pué'een! ¡Nyáaj nu ja'mua Dios pué'een!

8 Canu a'íjna jin quee muasej mu paj nye jimi tyí'mu'vejritaj ajta i ya'muáatyee paj huá'teeraj pej pij naatyátzaahuatye'en.

9 Canu i visáaru'uj muahuavii i paj hua'aj ya'muaj canu nyajta i túuru'uj i maj iira'uj a' cúraarita',

10 ji'nye nyéetzij mu nya'a'rij néijmi'i i tyi'tyán maj tyityaac'íj, a'yájna mati'ij majta i maj huo'ya'muaj jo'maj jo'cháatimee,

11 nyéetzij mu nya'a'rij i pína'see maj huac'íj i jir'ij jitze majta néijmi'i mati'ij mana'aj pua'máj tyityáaxoo a'itzitáj.

12 Tipua'aj nyáaj nye í'cuataj, canu muéetzij muate'exáatyeyenyijche'en,

ji'nye i cháanacaj pu nyéetzij nya'a'rij, ajta néijmi'i tyi'táj ti jitzán tyí'sejre'.

¹³ ¿Ca' a'íj nyacua'caa i huá'hue'ra' i túuru'uj

nusu a'íj nyeya'caa i hua' xuure' i chíutyee maj túuru'uj?

¹⁴ ¡Che' a'íjna i paj jin tyé'tyojtzi're' a'ín pué'eenye' i paj jaatámu'vejritye'sij i Dios,

pajta a'yan huárinyij je'ej paj tya'tá'ratziiri' a'íjci jimi i ti jútye' imuáj já'sejre'!

¹⁵ Pata'aj nye jimi huatyényuunyij patí'ijta quee je'ej tyéejtyoove'en, nyáaj nu ajapua huatányuusij, pajta je'en muáaj naatyátzaahuatye'sij."

¹⁶ Ajta a'íjci i ti je'ej pua'aj ricij Dios pu a'yan tyé'ixaatye' tijin:

"¿Tyi'tanyí jin puaatá'ci'puaj pej pij a'íj á'mua'tyej i nyenyúucaa

nusu paj jaxajta tyi'táj nyaj jin tya'tányaratziiri',

¹⁷ tipua'aj quee mua'ránajchij nyej nyáaj tyámua' mua'uurej

pajta quee tzáahuatyi'ra'aj jimi tyí'cha'íj i nyenyúucaa?

¹⁸ A'íj paj tyámua' naa tyu'tyéjeevij i ti tyí'nahua',

¡pajta huá'jaahuatye' i tyeítyee maj jéehua tyí'xana'cire'!

¹⁹ A'íjci jimi i ti je'ej pua'aj een ajta i maj hue'tzij huá'taavijre'

a'íj pu jin tyámua' een mua' nyanúu ajta mua' tyenyij.

²⁰ Hue'tzij paj jin je'ej pua'aj tyá'xaj a'ihuáara',

¡a'íj paj je'ej pua'aj uurej a'ihuáara'!

²¹ A'íj paj néijmi'i jin a'yan huaríj, nyajta nyáaj canu huatanyúj,

a'yaa paj tyi'riá'mua'aj nyej nyáaj nyajta a'yan tyi'tyínyecha'íica'aj patí'ij muáaj.

Ajta a'yaa nu tyimua'rájeevij a'jíisa'puaj,

¡tyámua' nu tyimuá'xa'pui'intari'tze'en!

²² 'A'íj xu tyámua' tyojo'itéej xá'ra'nyij, mua'aj mu siaj yó'hua'naj i Dios,

nyej nyij quee nyáaj huatyényecheenyij nyaj jamua'antyípuá'ritye'en

ajta je'en quee maja' a'títan tí'ij ja'mua japua huatányuunyij.

²³ A'íjna i ti a'íj naatámu'vejritye'en i ti tyinaatatyójtzi're'en, a'íi pu naatyátzaahuatye'sij.

¡Nyáaj nu a'íj japua huatányuusij i ti tyámua' tyu'méj i nyaj juyéj jitze!"

51

Nyaj Dios, ná'ancu'vaxi' nyéetzij

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. Chuíicarij David ti ja'a'rij, tí'ij i Natán Dios ti jitze ma'can tyí'xaj jajtyá'xij a'íjci jime' ti huóoxana'cirej a'íjci jamuán i íitaj Betsabé ti ántyapuj

¹ A'íjci jime' i paj jin taxie've', nyaj Dios, ná'ancu'vaxi' nyéetzij;

a'íjci jime' i paj tyámua' naa tyí'nyaxie've', oorió'uunaj tyi'táj nyaj jin ootyá'ítzee.

² ¡Nyacájo'sin a'íjci jime' i nyaj quee tyámua' huaríj!

¡Tyinaatú'uunyi'ri' tyi'táj nyaj jin tyi'ijxána'cira'!

³ Nyáamua'ree nyaj quee tyihuojó'iteeca'aj,

capu i'ríj i nyamua'tzíira'aj jitze nyej nyij jo'rio'uunaj tyi'táj nyaj jin tyi'ijxána'cira'.

⁴ Muéetzij jimi nu ootyá'ítzee, muéetzij nu'uj jimi ootyá'ítzee,

je'ej pua'aj nyetyi'tyínyecha'íij, a'íjci jime' i ti quee xá'pui' muéetzij jimi.

A'íj pu jin a'yan tyí'xa'pui' paj tyámua' tyino'xá'pui'intari'tze'en;

ajta quee tyi'táj jin á'itzeere' je'ej paj muáaj tyihua'xijtye'en.

⁵ A'yaa pu tyi'jiré'can jime', nyaj je'ej pua'aj tyi'tyévistaj nyati'ij huanie'huaca';

jéehua nu tyi'ijxána'cira'ca'aj ti'ij na'aj i náanaj tyinaaxá'pueeri'.

⁶ A'yaa pu tyi'ja'yájna, paj muáaj jaxie've' a'íjci i xiéjnyu'carij ti tyámua' tyo'cájmua'rej,

pajta i nyamua'tziira'aj jitze perij tyámua' tyinu'cámua'riityej.

⁷ Pata'aj naajácuare'en hisoopoj xamue' jime', aj nu nyij tyámua' éenye'ej na'mej;

nyacájo'sin, aj nu nyij jéetze' huatyácueenarij quee i séerij.

⁸ Pajta jéehua naata'an i nyaj jin huatányetyamua've'en jájcuan paj naatatyámua'viste'en, tyij pajta perij puéjtzij naatá'.

⁹ Capáj che' ja'sejra tyi'táj nyaj jin á'itzeere'

pajta néijmi'i oorió'uunaj i nyaj jin je'ej pua'aj huaríj.

¹⁰ Nyaj Dios, ¡séej nu'cáxiéjnyu'caritye' ti quee tyi'táj jin á'itzeere'!, ¡pajta júuricamej naata'an ti jájcuaaj ti ajta tyámua' tyi'tyúucha'ij!

¹¹ Capáj a'áa nyojóojipuan jo'paj quee já'sejre'

capáj pajta náari'racare'en a'júuricamej ti tyámua' een.

¹² Naatá' nyaj jájcuan jin huatányetyamua've'en a'íjci jime' paj nyajapuáj huatányuusij;

tyámua' paj tyí'nyevi'raj a'íjci jime' a'júuricamej ti jéehua tyihua'cu'vej,

¹³ nyej nyij nyáaj huo'mua'tyej a'juyéj a'íjma i maj quee tyihuojó'itej mej mij majta a'íimaj muá'antzaahuatye'en i maj tyi'ijxána'cira'.

¹⁴ Nyajapuáj huatányuuchij nyej nyij quee che' tyí'tyacui'ijca, nyaj Dios, muáaj paj a'ín pué'een i Dios ti nyajapuáj huatányuusij, aj nu nyij a'íj huatáchuicaj paj muáaj tyámua' éenye'ej séejre'.

¹⁵ Tavástara', naatá' nyej nyij tyu'taxáj,

aj nu nyij nye tyenyij jin muéetzij jimi tyu'táchuicaj.

¹⁶ Ji'nye capáj jaxie've' maj tyí'muamu'vejritye'ej nusu maj ya'muáatyee tieeraj a' jitze ma'can,

i'ríj nyej nyáaj a'íj tyimuaatá'an, ajta capu a'ín tyimua'ráanajchi.

¹⁷ A'íjna i mu'vejrij i Dios jimi a'íi pu a'ín pué'een i júuricamej ti japuéjtzitarej,

¡capáj muáaj jaatyáxaahuataj, nyaj Dios, i xiéjnyu'carij ti jéehua japuéjtzitarej!

¹⁸ Axie'vi'ra' paj jin tyámua' tyeetyátoosij i Sión;

ajtáhua'aj atátaahuaj i ti jin curiá'nami' i Jerusalén.

¹⁹ Aj pej pij ja'ancuriá'an je'ej ti tyi'táj muéetzij jimi tyúuxie've',

a'íjna i mu'vejrij ajta i ya'muáatyee maj hua'te'raaa;

aj mu mij visáaru'uj huatámu'vejritaj a'íjci japua i maj jitzán muana'michej.

52

Capu tyi'táj huiire' i ti jin óotzaahuatye' a'íjna i ti je'ej pua'aj ricij

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuicaj. Je'ej ti tyi-huo'muá'tyej a'íjna i David, ti'ij i Doeg Edom ti já'ma'can Saúl jimi ujó'mej ti'ij jaaté'exaatye'en ti i David a'áa jo'tyávaaca'aj jo'tij i Abimélec ja'chej

1 ¿Ji'nye pej pij a'íjna jin á'atzaahuatye' i paj jin je'ej pua'aj ricij, mu paj néijmi'i putyí'uurej?

¡A'íi pu jusén jime' séejre' i Dios ti jin taxie've'!

2 A'íj papu'uj curia'mua'sij pej pij je'ej pua'aj huárinyij, mua' nyanúu pu je'ej pua'aj tyí'uurej a'yájna ti'ij i náhuaaj ti tyí'itziij.

3 A'íi pu jéetze' mua'ránajchij i ti je'ej pua'aj een quee i ti xá'puí', a'íj paj jéetze' xie've' i ti hue'tzij pequee a'íjci i ti jiré'can jime'.

4 Nyanúrij ti tyí'hue'taca,

a'íj paj xie've' i nyúucarij ti tye'entyípuapua'rityee,

5 a'yaa pu'ij ajta i Dios tyimua'antypuá'ritye'sij jusén jime',

a'íi pu muaatyévi'raj ajta je'en mui'ráriesij a'chitáj, ajta muári'raj a'júuricamej.

6 A'íimaj i maj já'astijre' i Dios, a'íj mu séjran majta je'en tyu'tátziinye'ej; majta a'íj mu huatyáxaahuataj i tyáataj, a'yan metyi'xáataj tijin:

7 "Cási' a'íjna i ti quee jahuoo ti'ij i Dios jaatyáhuüre'en,

i ti a'íj jitze tyí'ca'nyej i ti jéehua tyí'ijcha'ij ajta quee jatapuá'citaca ti je'ej pua'aj rijcaj."

8 Nyajta nyáaj a'yaa nu een ti'ij i ityei'rij ti naa tyi'hua'raa

a'ájna jo'tij jo'tyéjvee i tyeyúujra' i Dios;

¡a'náj tina'aj nu a'íj jitze tyí'ca'nyej i ti jin taxie've'!

9 Nyaj Dios, a'náj tina'aj nu tyimuaatatyójtzi're'ej a'íjci jime' je'ej paj tyi'táj huáruuj;

muéetzij nu jimi tyi'ijchó've'ej hua' jamuán i maj tyámua' een a' jimi, ji'nye muáaj paj néijmi'i jin tyámua' een.

53

Tyi'táj ti jin je'ej pua'aj huaríj i tyéviij

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj, mej mij jaatáchuiicaj ti'ijta síij tyí'cui'ij. Je'ej ti tyihuo'muá'tyej a'íjna i David

1 A'íimaj i maj quee ma'umuámua're' a'yaa mu tyí'mua'tzej tiquee i Dios ma' já'sejre'

néijmi'i mu meríj je'ej pua'aj tyityo'cájrapij,

néijmi'i mu meríj tyi'táj jin je'ej pua'aj huaríj,

¡capu síij séejre' ti tyámua' tyi'tyúucha'íij!

2 Tajapuá'ímuáj, a'íi pu i Dios hua'sej a'íijma i tyeítyee

ti'ij huo'séj tipua'aj síij séjre'ej ti tyojó'itej,

a'táj ti i Dios huocaj.

3 Majta néijmi'i mu meríj yaa pujmua' huárupij,

néijmi'i mu juxa'aj tyi'táj jin meríj je'ej pua'aj huaríj.

¡Capu che' síij séejre' ti tyámua' tyi'tyúucha'íicaj!

¡Capu na'aj síij ma' já'sejre'!

4 Camu tyojó'itej a'íimaj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij,

a'íimaj mu hua'ci'in i nyetyeítyeristyamua' ti'ij a'táj ti páan huácua'nyij,

a'íimaj i maj quee jahuoo i Dios jimi.

5 Tyij ajta quee meje'tyi'tiitan mej mij a'íimaj juvivej,

a'íi mu juviváaj muá'ju'un a'íjci jime' i maj tyi'tziinye',

ji'nye Dios pu tyojo'cuíxi'ij i tyihuá'carij a'íjma i maj jájcha'íire'.
A'íi mu tyévi'si' huataséjre'ej, ji'nye Dios pu mahuóohua'xij.

⁶ ¡A'tzúj cuj a'ájna a ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Sión
a'áa je're'nyej i ti hua' japua huatányuusij i maj Israel jitze ajtyáma'can!
Ti'ij i Dios ajtáhua'aj tyámua' tyihuo'tyátoonyij i jutyéityeristyamua',
a'íimaj mu huatóotyamua've'sij i Jacob maj jitze eeráma'can,
majta néijmi'i i maj Israel jitze ajtyáma'can.

54

Je'ej maj tyityeetyényuunyij mej mij jaatáhuoonyij ti'ij i Dios huo'tyáhuíire'en

I ti a'ájna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj, a'íjci jitze i maj jitzán tyí'cui'nacaa ti tye'ejvivin. Je'ej ti tyihuo'muá'tyej a'ájna i David, mati'ij a'íimaj i maj Zif ja'chej ujó'ju' mej mij i Saúl a'yan tyu'té'exaatye'en tijin: “¿Nyiquee tatzájta' huatyóo'avaataca' a'ájna i David?”

¹ ¡Pata'aj nyajapuáj huatányuunyij, nyaj Dios, a'íjci jime' i paj jin ántyapuaaj!

¡Pata'aj nyajapuáj huatányuunyij a'íjci jime' i paj néijmi'i jin putyí'uurej!

² Huánamuaj, nyaj Dios, je'ej nyaj muéetzij jimi tyi'tyényuusij;
tyámua' paj tyáanamuaaj i nyenyúuca,

³ ji'nye tyeítyee maj óotzaahuatye' majta i maj je'ej pua'aj tyú'riacaa
a'íi mu nyéjcha'íire' majta jaxie've' maj naajé'caj.

¡Capu i Dios a'íjma jimi séejre'!

⁴ Ajta a'yájna, Dios pu nyahuíire',
Tavástara' pu naatá'sij nyej nyij júurij huatyá'itzeere'en.

⁵⁻⁶ A'íi pu a'yan ja'uurej ti a'ájna i maj jin je'ej pua'aj ricij i maj nyéjcha'íire'
a'íi pu a'íjma tána'aj jimi huatyá'itzeere'ej.

¡Pata'aj hua'antyipuá'ritye'en, Tavástara', ji'nye muáaj paj quee tyi'táj jin á'itzeere'!

Nyáaj nu nyaxie'vi'ra' jin tyimuaatámu'vejritye'ej
nyajta tyimuaatatyójtzi're'ej, ji'nye muáaj paj tyámua' een,

⁷ ji'nye néijmi'i paj jin nyajapuáj huatanyúj nyati'ij quee che' je'ej
jájtyoova'aj

nyajta huo'séj maj huamué'tichej i maj nyéjcha'íire'.

55

Je'ej ti tyu'tyéenyuj a'ájna i maj jaatamuárij

I ti a'ájna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj, a'íjci jitze i maj jitzán tyí'cui'nacaa ti tye'ejvivin. Je'ej ti tyihuo'muá'tyej a'ájna i David

¹ Nyaj Dios, huánamuaj je'ej nyaj muéetzij jimi tyi'tyényuusij;
capáj yó'hua'nán je'ej nyaj tyí'muahuaviiij.

²⁻³ Náanamuaaj, naatájee,

muéetzij nu jimi huatyényuusij nyati'ijta quee je'ej jájtyoove'en.

A'íi mu nyamuaritye' je'ej maj tyí'xaj i maj nyéjcha'íire'

ajta je'ej maj tyí'tyejijhuaaj i maj je'ej pua'aj ricij.

Jéehua mu je'ej pua'aj tyi'nyamuarie'riste',
majta nyenyo'si'tye'ej jéehua menyínyu'cacuj.

⁴ Ca'nyíin pu huápuí'ij ú'tzunaj i nyaxiéjnyu'caa i nyatzájta',

a'íi pu nye jitze rá'aj i tzíinyi'ra'aj nyej nyij quee jaxie'va'aj nyaj huámui'nyij.

⁵ Huápui'ij nu tyí'tziinye' yunyatzájta', nyetyényeviveesij a'íjci jime' nyaj tyí'tziinye'.

⁶ A'yaa nu nyij tyí'xaj tijn:

“A'tzúj cuj nyáaj a'yan nyetya'ajta' anájme'nyij ti'ij i jáamui', aj nu nyij huatara'ranyijche'en nyej nyij huányaso'pe'en.

⁷ Naará'rie'sima'aj nu nyij imuáj je'ej huarutyéche'en, a'áa nu ja'huanyechéetye'nyijche'en jo'tij quee já'tyi'tij.

⁸ Aj nu nyij huatanya'uunajche'en ti'ij náahui're'en a'íjci jime' ti ca'nyíin jin huá'aacaj majta ca'nyíin jin viiyej.”

⁹ Hua'antypua'ritye', Tavástara', huojo'riéj huá'nyuucaa jime', ji'nye a'íj nu séj maj jucu'raj majta jutya'xi'ij,

¹⁰ tújca majta tíca' a'áa mu ja'taci'ij i chájta'naj jitze.

A'íj mu jitze séejre' i maj je'ej pua'aj ricij majta i maj avítzij jin je'ej pua'aj tyúuxaj,

jéehua mu néijmi'i huápui'ij je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij,

¹¹ a'áa pu i cáayej jitze séejre' maj jucu'raj majta jucuanamuaj.

¹² Capu a'íin je'ej pua'aj tyinaataxájtaca' i ti nyéjcha'íire',

tyi'tíj nyej nyáaj a'yan tyé'viicue',

capu ajta naatanyó'si'tyej a'íjna i ti nyaxana've',

nyej nyajta jimi pújoorej nyej nyij huatyénya'avaaj.

¹³ ¡Ajta muáaj paj a'íin pu'éen, i tyaj tyámua' naa tyí'tamuajtyej, pajta muáaj huápui'ij tyámua' naa tyí'nyamua'tyej,

¹⁴ i tyaj néemi'ij a'áa já'tasi'rihua'aj i tyeyúujra' tzajta' i Dios tyej tyij tyámua' naa tyi'huáta'ixaatye'en,

tyajta tu néemi'ij ciinyaca'aj hua' tzajta' i tyeítyee!

¹⁵ ¡Miche' jiye'tzín huácu'nyij i maj nyéjcha'íire'!

Miche' júurican ava'naj,

ji'nye hua'xiéjnyu'caa tzajta' pu séejre' i ti je'ej pua'aj een.

¹⁶ Nyajta nyáaj nu i Dios jimi huatyényuusij,

a'íi pu i Tavástara' nyajapuáj huatányuusij.

¹⁷ Nyáaj nu nyenyuuste'en nyajta nyeyiinyen

íiya', chúmua' nyajta tíca',

a'íi pu'ij nyanamujran.

¹⁸ Nyajapuáj pu huatányuusij nyati'ij huatyényo'se'en,

japuan pu huatányuusij i nyajúuricamej,

tyij majta jéehua ará'axcaj i maj nyéjcha'íire'.

¹⁹ A'íjna i Dios, i ti jusén jime' tyí'ijta,

a'íi pu nyanamujran ajta je'en huo'tyáxaahuataj,

ji'nye camu a'íimaj jatapuá'citacaa i maj jin je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij camu majta jatziiinye' i Dios.

²⁰ A'íi mu jumuáca' jin je'ej pua'aj huá'uurej i ju' amíincustyamua',

majta quee ja'rá'astee je'ej maj tyitya'tóorasij a'íjma jimi i maj huá'muajtyej.

²¹ Majta huápui'ij naa huatoocua'nyéej metyí'xaj,

ajta i hua'mua'tziira'aj pu tzajta' séejre' i maj jin nyo'se'.

Ajta i huá'nyuucaa jéetze' pu cua'tyij quee i aséityij,
ajta capu a'yan een sulu chúun pu pué'een ti huápu'ij tyí'itzij.

22 Tavástara' paj jitze tyu'tyátoonyij i paj jin je'ej tyá'mua'tzej,
a'íi pu'ij tyámua' tyi'muacha'íij ja'mej;
capu a'náj tyu'tá'sij ti'ij eetávetyij
a'íjna i tyáati' ti tzáahuatyí'ra'aj jimi tyí'cha'ij.

23 Nyaj Dios, i maj tyí'tyacui'caa majta i maj tyí'hue'tacaa camu júurij
muá'ju'un
camu mana'aj jé'ta' úhuiixi'ij a'chu maj á'tijti'rej maj júurij,
muáaj paj a'áa huaja'tyáhua'xij jo'maj tyityajá'ava'tacaa,
nyajta nyáaj nu a' jitze tyí'ca'nyej.

56

Dios jitze nu tyí'ca'nyej nyajta tyé'tyojtzire' i nyúucaria'ra'

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj, a'íjci jime' i chuícarij
ti a'yan antyapuaaj tijin: "I hua' jáamui' a'íjma i diosij i maj a' imuáj
já'sejre'." I nyúucarij ti naa huánamuajrii a'íin ti jaria'mua'aj a'íjna i
David, mati'ij a'íimaj i filisteos jaatyéevi' a'ájna a Gat

1 Nyaj Dios, ná'ancu'vaxi' nyéetzij,
ji'nye tyeítyee mu séejre' maj nyamuaritye',
a'náj tina'aj mu nyenyo'si'tye'ej majta je'ej pua'aj nyoorej.

2 A'náj tina'aj mu nyamuaritye' a'íimaj i maj nyéjcha'íire',
jéehua mu i maj ootzáahuatye'ej nyenyo'si'tye'ej.

3 Nyati'ijta tyí'tziinye'ej, muéetzij jimi nu tyí'ca'nyej.

4 Dios jitze nu tyí'ca'nyej nyajta i nyúucaria'ra' tyí'tyojtzire',
Dios jitze nu tyí'ca'nyej a'íj nu jin quee tyí'tziinye'.
¿Tyi'tanyí jin je'ej pua'aj nya'uurej i tyáati'?

5 A'náj tina'aj mu tyí'nyapuejtye' a'íjci jime' je'ej maj tyí'nyejee,
a'íj mu'uj curia'mua'sij mej mij je'ej pua'aj náa'uurej.

6 A'yaa mu ju' avaaaj majta ajca'huáye,
a'íi mu nyacújta' curia'ju',
a'yaa mu mij tyi'ijchó've' a'tzáaj maj naajé'caj.

7 ¿Nyiquij hua' huíire'en a'íjci jimi i maj jin je'ej pua'aj ricij?
Nyaj Dios, huo'tyáxaahuataj a'íjci jime' i paj jin nyú'camui' a'íjma i
tyeítyee.

8 Muáaj paj jamua'reej a'chu nyaj nyeríj pua'máj huatánya'uj,
muáaj paj jasiire' pajta jamua'reej nyati'ijta eetaja'ra'tajyi'can.
¿Ca' quee á'yu'si'ij a'yu'xaa jitze?

9 A'íimaj i maj nyéjcha'íire' a'íi mu nye jimi huatáo'uunaj
nyati'ij nyáaj muaatáhuavii paj naatáhuíire'en.
Nyáaj nu tyámua' naa tyá'mua'reej ti i Dios naatyáhuíire'ej.

10 Dios jitze nu tyí'ca'nyej nyajta i nyúucaria'ra' tyí'tyojtzire',
nyáaj nu Tavástara' jitze tyí'ca'nyej nyajta i nyúucaria'ra' tyí'tyojtzire',

11 Dios nu jitze tyí'ca'nyej a'íj nu jin quee tyí'tziinye'.
¿Tyi'tanyí jin je'ej pua'aj nya'uurej i tyáati'?

12 Tyi'táj nyaj jin muéetzij jimi tya'tányaratziiri', nyaj Dios,
 a'yaa nu tyimua'rá'astijre'ej nyetyi'chuíicaj,
 13 ji'nye nyajapuáj paj huatanyúj nyej nyij quee huámu'i'nyij,
 ji'nye capáj tyu'tá' nyej nyij tyi'táj jin ootyá'itzeere'en,
 nyej nyij nyáaj a'áa já'sejria'aj jo'tij jó'nyeeri'ij ajta i júuricamej a'áa
 já'sejre',
 a'ájna jo'tij i Dios já'sejre'.

57

Je'ej tyaj tyityeetyényuunyij ti'ij a'ín taatyáhuire'en i tajapuá ti já'ma'can

I ti a'ájna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj: "Capáj tyi'táj antyúu'na'an." Nyúucarij ti naa huánamuajrii a'ín ti jaria'mua'aj a'ájna i David, ti'ij huatóo'uj a'íjci jimi i Saúl ajta je'en a'áa jo'tyóo'avaataca'aj jo'tij já'tyasta'

1 Ná'ancu'vaxi' nyéetzij, nyaj Dios, ná'ancu'vaxi' nyéetzij,
 ji'nye muéetzij jimi nu jahuoó pej pij naatyáhuire'en.
 A'yaa nu tyá'xie've' nyaj a' anáj jityej huatyénua'avaaj,
 'asta na'aj quee néijmi'i mutyojo'me'en.

2 A'íj nu jimi huatyényuusij i Dios jútye' imuáj ti já'sejre',
 a'íjci jimi i Dios i ti néijmi'i jin nyahuire'.

3 A'íi pu jútye' imuáj uyo'ta'ítyij i ti jin taxie've' ajta i ti jimi ji'r'é'can jime',
 a'íi pu'ij nyajapuáj huatányuusij a'íjma jimi i maj huápu'ij je'ej pua'aj
 nya'uurej.

4 A'áa nu nyáaj chóota' jo'riá'ca'aj,
 hua'tzajta' i muájyej tyeítyee maj ci'macaa,
 hua' tamej pu a'yan een ti'ij i tyapúusti' ti antyíptyij ajta ti'ij i'ríj,
 ajta i hua' nyanuu ti'ij chúun ti tyí'itzij.

5 Nyaj Dios, muáaj paj japuan já'sejre' i tajapuá ti séejre'.
 A'ájna i paj jin naa huasé'rin pu néijmi'que' a'yan séejre' i cháanacaj japua.

6 A'íimaj i maj nyéjcha'íire' a'íi mu tyi'táj tyámua' huáruuj mej mij
 naatyéevi'

ti'ij quee che' nyaca'nyisti'raj,
 a'íi mu mij ja'tyáacuj jó'nyaj jo'r'é'nyinyij,
 majta a'íimaj mu jujíimua'aj a'áa ja'tyáavatzij.

7 I nyaj xiéjnyu'caa pu néijmi'i jin óoca'nyej, nyaj Dios,
 i nyaxiéjnyu'caa pu tyámua' een ti'ij a'jimi tyu'táchuiicaj.

8 Nyajjúuricamej, pata'aj huájistij,
 xaatájisij, canárij i maj jitzán tyí'cui'nacaa,
 tyámua' xu huóo'uurej ti'ij quee eexúj i xicáj eeré'nyej.

9 Chuíicarij nu jin tyimuaatatyójtzi're'ej, Tavástara',
 jé'ta' a'ájna jo'maj já'sejre' a'tyétyeristyamua' majta i maj séej chuéj japua
 já'ma'can.

10 Ji'nye i paj jin taxie've' tajapuá pu imuáj ja'rá'asej,
 ajta i paj jin tyámua' een a'áa pu ja'rá'asej i ti huá'raa jitze tajapuá ti
 séejre'.

11 Nyaj Dios, muáaj paj japuan já'sejre' i tajapuá ti séejre'.
 A'ájna i paj jin naa huasé'rin a'íi pu néijmi'que' oorióonajchi i cháanacaj
 japua!

58

Je'ej maj tyaatáhuoonyij mej mij tyámua' naa tyihuo'xá'pui'intari'tze'en
 I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. Capáj tyi'tíj
 antyúu'na'an. Nyúucarij ti naa huánamuajrii a'íin ti jaria'mua'aj i David

¹ Mua'aj, mu siaj huápui'ij uhuácaca'nye'ej,
 ¿nyi ji'récán jime' tyámua' naa néijmi'i setya'xa'pui'intare'
 nyi siajta tyámua' naa tyihua'xijtye' i tyeítýee?

² Ajta a'yájna, a'yaa xu ricij je'ej pua'aj setyá'xie've'ej,
 mua'aj xu tyi'tá'caa mej mij junyo'si'tye'ej a'íjci japua i chuéj jo'maj
 jo'cháatimee.

³ I maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij a'íi mu je'ej pua'aj huaríj mati'ij móoj
 hua'jucáatze' a'séeria'caj i junáanastyamua',
 i maj tyí'hue'tacaa mu je'ej pua'aj tyityo'cárutyij a'ájna mati'ij quee xu
 nanie'huaj.

⁴ Jéehua pu huá've'rij hua' jitze séejre' a'yájna mati'ij i cú'cu'see;
 a'yaa mu een ti'ij i cú'cu'uj ti tyú'cha'vacaa
 i ti a'yan ju'uurej ti'ij i tiquee iityánamuaj, ajta ityóonamuaj i junaxiéeta'

⁵ ti'ij quee jáanamua'aj i ti tyi'tyácuuinaj a'íjna i ti támua'rej,
 i ti jaayí'tin ti huojo'pua'ritye'en.

⁶ Nyaj Dios, ¡antatáarajra' i hua' tamej!
 Tavástara', ¡antatáarajra' i hua' tamej a'íjma i muajyéj!

⁷ Miche' a'huóopua'rixí'in, ti'ij i jájtyij ti tyixíre'en,
 miche' huaria'huaj, a'yájna ti'ij i tu'píj juyéj jitze ti tyu'uj,

⁸ miche' huatóopua'rej, ti'ij i xí'pu'uj a'íjci jitze i ju'í'rique',
 ¡ti'ij i pá'ri'ij ti arájvej ajta quee a'náj jaaséj i ti jin huányeeri'ij!,

⁹ miche' huatyátaanyij ti'ij i tzícare'ej mati'ij quee eexúj jamua'rériacaj,
 miche' ca'nyíin jin hue'ejuuxij, ti'ij tu'píj ti huá'raa.

¹⁰ A'íjna i tiquee tyi'tíj jin á'itzeere' a'íi pu huatóotyamua've'sij ti'ij Dios
 puéjtzij a'íjci jime' i maj jin je'ej pua'aj huaríj;

¡a'áa pu jo'rényesij jo'tij jo'xúuriajraa a'íjna i ti je'ej pua'aj tyi'tyúucha'ij!

¹¹ Aj mu mij a'yan tyu'taxájtaj tijin:

“¡Jéehua pu tyí'huíire' nyej tyámua' tyi'tyínyecha'íj!

¡Dios pu séejre' i ti huá'xijtye'en i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj
 japua!”

59

Tavástara' pu a'íin pué'een i ti tacha'ij

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. “Capáj tyi'tíj
 antyúu'na'an.” Nyúucarij ti naa huánamuajrii David ti jaria'mua'aj, ti'ij
 Saúl tyu'ta'íjtaca' maj jáacha'íin i chí'ra'an a'íjci i David mej mij jaajé'caj

¹ Nyaj Dios, pata'aj nyaj japua huatányuunyij a'íjma jimi i maj
 nyéjcha'íire';

pajta naatyécha'íin a'íjma jimi i maj je'ej pua'aj nya'uurej.

² Nyajapuáj paj huatányuunyij a'íjma jimi i maj je'ej pua'aj tyí'uurej,
 nyajapuáj paj huatányuunyij a'íjma jimi i maj tyí'tyacui'caa,

³ ji'nye tyétyacaa mu séejre' maj uhuácaca'nye'
 majta a'íj mana'aj tyicho've'ej a'tzáaj maj naajé'caj.

Tavástara', canu a'ín pué'een i ti quee tyihuojó'itej canu nyajta huányaxana'cirej;

⁴ canu tyi'tíj jin je'ej pua'aj huaríj, ajta, a'yaa pu tyí'een, a'íi mu tyámua' ju'uurej mej mij naatyényo'si'tye'en. ¡Huájisij!

¡Pajta mujo've'me'en pej pij na'antynájche pajta je'en naaséj!

⁵ Muáaj, Tavástara', Dios mu paj néijmi'i putyí'uurej, pajta hua' Dios a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can,

huájisij pajta puéjtzij huo'tá'an a'íjma i maj quee tyá'tzaahuatye', capáj hua'cu'vej a'íjma i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij.

⁶ Tíca' mu aje're'nyinyii, a'yan metyi'tyá'xi'ij mati'ij i tzi'cíj, a'áa mu mij ja'taci'ij jo'tij ja'chajta'.

⁷ Majta ejcuéemuxa'aj i jutyényij jitze,

a'yaa mu mij tyú'ixaatye' mej mij tyi'tíj je'ej pua'aj huá'uurej a'yaa mu tíjin:

“¡Capu ma' a'tíj tí'ij táanamuj!”

⁸ Pajta muáaj, Tavástara', muáaj paj hua'a'tzej a'íjma; muáaj paj hua'xaahuari' a'íjma i maj quee tyá'tzaahuatye'.

⁹ Muéetzij jimi nu tyámua' éenye'ej na'mej, nyaj Dios, ji'nye muáaj paj a'ín pué'een i ti ca'nyíjra'aj nyatá'caa ajta i ti nyecha'ij.

¹⁰ A'íjna i Dios i ti nyaxie've' a'íi pu mujo'va'ma'aj ta'mej tí'ij na'antynájche;

a'íi pu naatá'sij nyej nyij huo'séj mati'ij huatyámue'tiche'en i maj nyéjcha'íire'.

¹¹ Capáj hua'cu'vej a'íjma,

mata'aj mij a'íimaj a'náj tina'aj jamua'reeriaj i maj nye chájta'naj pué'een; huo'tamuáaritye' a'íjci jime' i paj néijmi'i jin putyí'uurej, pajta huo'tyáxaahuataj.

¡Tavástara' pu a'ín pué'een i ti tyámua' naa tyí'tacha'ij!

¹² A'íj mu jin atyá'itze'rii néijmi'i jime' je'ej maj tyí'xaj;

¡miche' a'íjna jin huavívi'ri'huaaj tyi'tíj maj jujímua'aj jin óotzaahuatye' majta tyi'tíj maj hue'tzij jin tya'tóoratzi'raj!

¹³ ¡Hua'antypua'ritye', hua'antypua'ritye' a'íjci jime' i paj jin nyú'camui'! ¡Miche' quee che' ma' já'sejria'aj!

¡Che' huamua'reerijhuaaj ti i Dios a'ín pué'een i ti Rey jin tyi'tyéjvee a'íjci jimi i Jacob ajta a'ájna imuáj jo'tij i chuéj jóo'asej!

¹⁴⁻¹⁵ Mati'ijta tíca' aje're'nyej a'yan metyi'tyá'xi'ij mati'ij i tzi'cíj, majta je'en a'áa ja'tací'ca'an jo'tij ja'chajta' cue'ráj metyi'huooj, a'íi mu mij tyi'tyá'xi'ij muá'ju'un mati'ij quee jéehua i cue'ráj tyú'tyoonyij.

¹⁶ Ajta nyéetzij jime', íiya' nu muéetzij jimi tyu'táchuiicaj;

ca'nyíin nu jin jaataxájtaj i paj jin taxie've' nyajta i paj jin néijmi'i putyí'uurej.

Ji'nye muáaj paj a'ín pué'een i ti tyámua' tyí'nyecha'ij, i ti nyahuíire' nyati'ijta quee je'ej jájtyoove'en.

¹⁷ Muéetzij jimi nu tyu'táchuiicaj, nyaj Dios,

ji'nye muáaj paj a'ín pué'een i ti ca'nyíjra'aj nyatá'caa ajta i ti tyámua' tyí'nyecha'ij,

¡muáaj paj a'ín pué'een i Dios ti nyaxie've'!

60

Je'ej maj tyaatáhuoonyij ti'ij a'ín huo'tyáhuire'en i tajapúa ti já'ma'can
 I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj, a'íjci jime' i
 cuínarij ti a'yan huatóomua'aj tijin: “I tzuhuáa ti jin séejre' je'ej
 maj tyityetyúucha'ij.” Nyúucarij ti naa huánamuajrii David ti jin
 tyihuo'muá'tyej, ti'ij eerájraa ti'ij huatyéno'se'en a'íjma jimi i maj a'yan
 hua'tamuá'muaj tijin arameos a'áa maj ja'chej a Naharaim majta a'ájna
 a Sobá, ajta a'íjna i Joab, ti'ij huariá'raa, tamuáamuata' japuan hua'puaj
 ví'ra'aj pua'muácaa pu i tyétyecaa antyimue'tij a'áa maj já'ma'can a Edom
 ti'ij a'áa jo'tyéeno'sej a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Valle de la Sal

¹ A'íjci i paj jin nyú'camui', nyaj Dios, a'íj paj jin perij matuuhua'xij,
 pajta ta'antyipuá'rij;

¡taatá' ijíj tyej tyij tyajtáhua'aj huatyátaca'nyej!

² Muáaj paj tyu'tá' ti'ij i cháanacaj huatóoca'tzij ajta ootátzi'tyej;
 ¡pata'aj ijíj tyámua' jáa'uurej jo'tij jo'táaariaca', jì'nye a'íi pu hu-
 atyámuiirixi'sij!

³ Jéehua paj huápu'i'ij puéjtzij huo'ta' i maj a'chájta'naj jitze ajtyáma'can,
 a'íj paj taatá' i nahuáj ti tyú'timue'raste'.

⁴ Muáaj paj tyi'tij huo'taséjratyej a'íjma i maj tzáahuatyira'aj a'jimi
 tyícha'ij

mej mij jáamua'reej a'tzáaj maj huatóo'uunaj ti'ij quee i i'ríj tyi-
 huo'puéjtye'en.

⁵ ¡Taatajée, pajta tajapúa huatányuunyij a'íjci jime' i paj néijmi'i jin
 putyí'uurej!

¡Pajta hua' japua huatányuunyij a'íjma i paj hua'xie've'!

⁶ Dios pu a'yan tyu'taxájtaca' a'ájna a ti a'ín já'sejre' tijin:
 “¡Nyenyetyámua'va'aj nu mui'caquéj jariá'naxi'ij i chájta'naj Siquem
 nyajta a'íj néijmi'i huo'riáa'sij a'áa ti huataca'aj a Sucot!

⁷ A'íjna i Galaad ajta i Manasés a'íi mu nye jitze ajtyáma'can;
 Ajta i Efraín pu a'ín pué'een i ti na'vá'naa i nyamu'uj jitze,
 ajta i Judá pu a'ín pué'een i nye tyáxu'uj i nyaj jin tyí'ijta,

⁸ Moab pu a'ín pué'een i ti a'yan tyí'huire' ti'ij i nyaj jitzán
 anányamuejtye'en,

nyajta i nyaj ca'quéj a'íj nu japua jaráriesij i Edom,

¡nyajta jijhuan nyati'ij tyu'tyámue'tij a'íjma jimi i filisteos!”

⁹ ¿A'tanyij ná'vi'tin ti'ij a'áa nyojo're'nyijtye'en jo'tij já'sejre' i chájta'naj ti
 curiá'nami'?

¿A'tanyij ná'vi'tin a'ájna imuáj a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Edom?

¹⁰ Jì'nye muáaj, nyaj Dios, muáaj paj matuuhua'xij,

¡capáj che' hua' jamuán huaméj i tyétyacaa maj tájime' nyo'sii!

¹¹ Taatáhuire' a'íjci jimi i ti tájcha'ire',

jì'nye capu tyi'tij huire' i tyévi'ij ti jin tyí'cha'ij.

¹² Va'cán tu jin tyu'tyámue'tij a'íjci jime' i Dios ti jin taatyáhuire'ej,

¡a'íi pu huo'tzínajra'aj a'íjma i maj tájcha'ire'!

61

Tyiche' a'íj jitze tyú'ca'nyej i Dios ti jin taatyáhuüre'ej

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj, a'íjci jitze i maj jitzán tyí'cui'nacaa ti tye'ejvivin. David ti ja'a'rij

¹ Nyaj Dios, huánamujri' je'ej nyaj tyí'nyeyiin a'íjci jime' i ti nyacui',
ipajta a'yan huárinij je'ej nyaj a'jimi tyá'huoo!

² Muéetzij jimi nu huatyéenyuj a'ájna imuáj jo'tij i chuéj jóo'asej,
ji'nye i nyaxiéjnyu'caa pu quee che' juca'nyej.

A'áa paj tyámua' tyinyojó'cha'íin jo'paj muáaj já'sejre',

³ ji'nye muáaj paj a'íin pué'een i ti naatyáhuüre'ej.

¿A'yaa paj een ti'ij tyi'tíj ti ájtaavijhuaca' ti ajta tyámua' tyúuca'nyej
muáaj pej pij nyajapuáj huatányuusij a'íjci jimi i ti nyéjcha'íire'!

⁴ Nyáaxie've' nyaj jusén jin a'áa jo'quéej ná'ra'nyij jo'paj muáaj ja'chej,
tyámua' nyetyi'cha'íiri'huaj a' anáj jityej muéetzij.

⁵ Muáaj, nyaj Dios, papu'rij jáanamujri' je'ej nyaj tya'tányaratziiri',
pajta naatá' a'íjna i ti nyéetzij nyaci'puaj

i paj tyámua' jáaruuj a'íjma jimi i maj muéetzij mua'tzaahuatye'.

⁶ Huatá' ti'ij á'tyeevi'in a'íjna i rey ti jin tyi'tyéjvee;
che' jéehua á'tyeevi'in, mue'tij nyinyi'ra'aj jime',

⁷ ajta a'íjna jin tyu'ta'íjtaj i paj jin muáaj tyámua' tya'tá'caa.

Tyámua' paj tyéecha'íin a'íjci jime' i paj taxie've' pajta i paj jin tyámua'
een,

⁸ a'yaa nu a'náj tina'aj muéetzij jimi tyi'chuíicaj na'mej

nyajta a'náj tina'aj aránya'astesij je'ej nyaj tyi'tíj jin tya'tányaratziiraj.

62

A'íi pu'uj i Dios a'íin pué'een i ti taatyáhuüre'ej

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. Jedutún ti ja'a'rij.
Chuícarij David ti jo'yú'xaca'

¹ A'íj nu'uj i Dios jimi jatyoovej nyej nyij huányaso'pe'en;;
a'íj pu jimi jo've'mej i ti nyajapuáj huatányuusij.

² A'íi pu'uj naatyáhuüre'ej ajta tyámua' tyí'nyecha'íj.

Canu tyi'tíj jin ootyá'itzeere'ej, ji'nye a'íi pu a'íin pué'een i ti
naatyáhuüre'ej.

³ ¿A'náj nyij mua'aj siatapuá'citaj siaj sij quee che' nyenyo'si'tya'aj
ajta i siaj jaxie've' siaj jin ná'xaahuataj,
cuxáa nyaj jáxu'uj pué'eenye' i maj ja'ajtaahuaca' ajta arí á'vesij
nusu ti'ij i cúraaj ti ajta arí tin huatyu'uunyij?

⁴ A'íj mu'uj curia'mua'sij je'ej maj tyina'antyipuá'ritye'en,
ajta a'íin huápu'i'ij naa hua'asej i ti hue'tzij pué'een.

Jutyényij mu jin tyámua' naa tyí'nyaxaj,
majta i jumua'tzíira'aj mu jin je'ej pua'aj tyí'nyaxaj.

⁵ A'íj nu'uj i Dios jimi jatyoovej nyej nyij huányaso'pe'en,
ji'nye a'íj pu jimi jo've'mej i nyaj jin tyi'ijchó've'ej.

⁶ A'íi pu'uj naatyáhuüre'ej ajta tyámua' tyí'nyecha'íj.

Canu tyi'tíj jin ootyá'itzeere'ej, ji'nye a'íi pu a'íin pué'een i ti nyahuüre'.

7 Dios pu jimi já'ma'can i ti nyahuiire' ajta i nyaj jin nyáaj tyámua' een;
 a'íi pu a'íin pué'een i ti tyámua' tyí'nyecha'íj ajta i ti naatyáhuiire'ej.
 8 ¡Nye chájta'naj siaj jitze ajtyáma'can, a'náj tina'aj xu a'íj jitze tyú'ca'nyej!
 ¡Siajta jimi huatyényuunyij tyámua' naa jitzán setyi'ca'nyéej!
 ¡Dios pu a'íin pué'een i ti taatyáhuiire'ej!

9 Capu i tyévij tyi'tíj jin je'ej a'yaa pu'uj ti'íj séej ti ucayáatira'nyij,
 tìpua'aj i tìquee je'ej tyéejviicue' nusu i ti chíjtyaanyi' pué'een;
 tìpua'aj néijmi'caa tyi'tíj jitze mahua'cá'iteen
 a'yaa pu'uj cuxáa tìquee tyi'tíj aráacaj.

10 Capáj a'íj jitze tyí'ca'nyej i paj jin je'ej pua'aj tyi'tyía'cha'íj,
 ¡capáj pajta a'íj jitze tyi'íjchó've'ej i paj tyí'nahua'!
 Ajta tìpua'aj siahuochíjtyaanyi'taj,
 caxu a'íj jitze tyí'ca'nyej i túmii.

11-12 Nu'ríj mue'tíj a'yan tyáanamujri'
 a'íjna i Dios ti a'yan tyaataxájtaca' tíjin:
 a'íjna i ti néijmi'i putyí'uurej ajta i ti jin taxie've' a'íi pu ja'a'rij,
 ti ajta a'íin a'yan tyihuá'najchitye'en séej ajta séej
 je'ej ti síj tyi'tíj jin huaríj.

63

Dios pu a'íin pué'een i ti jin naa ja'asej a'íjci i tyévij

Chuícarij David ti jo'yú'xaca', ti'íj a'áa jo'tyávaaca'aj jo'tij quee já'tyi'tíj
 a'áa ti ja'ajtyáma'can a Judá

1 ¡Nyaj Dios, muáaj paj a'íin pué'een i nyaj Dios!
 Jéehua nu muaxie've' nyámuahuoo, ji'nye muáaj paj a'íin pué'een i jájtyij
 ti nyejitzé juxie've';

néijmi'i pu i nye tyévij muéetzij muaxie've',
 a'yájna ti'íj jo'tij jo'huáchij, jo'tij jéehua i jájtyij jóoxie've'.

2 ¡Nyámuaseejramu' a'ájna jo'tij tyámua' tyejé'een,
 nyajta je'en jaaséj i paj néijmi'i jin putyí'uurej ajta i paj jin naa huasé'rin,
 3 ji'nye i paj jin nyaxie've' jéetze' pu tyí'huire' quee i nyaj jin júurij!

Nye tyenyij nu jin tyimuaatatyójtzi're'ej,
 4 néijmi'i nu i nyajúuricamej jin tyi'muatyóotzi're'ej na'mej,
 muéetzij jimi nu ajmójca'taxi'íj nyati'íjta huatyényuunyij.

5 Huápuí'íj pu naa naatá'astij,
 a'yájna ti'íj i ti tyí'cua' a'ájna jo'maj naa eenye' tyajá'cue'raataj,
 nye tyenyij nu jin tyimuaatatyójtzi're'ej nyenyetyámua'va'aj.

6 Ti'íjta tíca', nyati'íjta huaque'tíj,
 muéetzij nu mua'tamuá're'rii nyajta muéetzij jitze tyí'mua'tzej,

7 ji'nye muáaj paj a'íin pué'een i ti nyahuiire'.
 ¡A' anáj jityej nu nyetyamua've'!

8 Néijmi'i pu i nyajúuricamej muéetzij jitze séejre',
 pajta a'muáca'ta' jin quee nyatato'raj.

9 A'íimaj i maj a'yan tyá'xie've' maj naajé'caj
 a'áa mu ja'tyávatzij jo'tij ja'tyácun majta je'en antyipua'rij,

10 ¡a'íi mu cui'íihuan a'íjci jime' i chúun
 majta je'en i íira'vetyee hua'ci'men!

11 Ajta a'íjna i ti rey jin tyi'tyéjvee a'íi pu huatóotyamua've'sij i Dios jimi,

a'íi mu tyu'táchuiicaj a'íimaj i maj jimi tya'tóoratziiri',
majta i maj tyí'hue'tacaa a'íi mu quee che' atanyúuva'aj muá'ju'un.

64

Je'ej maj tyityeetyényuunyij tí'ij i Dios huó'cha'íin

Í ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. Chuíicarij David ti jo'yú'xaca'

¹ Nyaj Dios, huánamuaaj je'ej nyaj tyí'nyenyuuste';
huácha'ij i nyajúuricamej a'íjma jimi i maj huápu'i'ij nyéjcha'íire'.

² Naatyá'avaaj a'íjma jimi i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij
ajta je'ej maj aviítzij tyi'tíj jin ricij;

pajta nyajapuáj huatányuunyij tyi'tíj maj jin tyámua' ju'uurej i maj je'ej
pua'aj ricij,

³ a'íi mu jacaachej i junyanúu cuxáa ti chúun pué'eenye'
ajta i maj jin tyí'xaj a'yaa pu een tí'ij i i'ríj ti tyu'jé'caj.

⁴ A'áa mu imuáj jo'tya'úuj jo'maj jóo'avaaj je'ej pua'aj mahua'uurej a'íjma
i maj quee tyi'tíj jin á'itzeere',

a'íi mu mij hua'cu'raj mati'ij quee putyámuamua're'ej. Camu a'íimaj
tyí'tziinye'ej.

⁵ A'íi mu jujímua'aj ca'nyíjra'aj tooa'caa mej mij je'ej pua'aj huárinyij;
a'íi mu aviítzij jin tyámua' ja'uurej i maj jin huá'viivi'
majta a'yan tyí'mua'tzej ti quee a'tíj hua'sejran,

⁶ ti quee a'tíj jaatyésejra tyi'tíj maj jin je'ej pua'aj ricij.

Ajta a'íjna i ti jaayí'tin ti jáamua'reej
je'ej ti aviítzij jin tyí'mua'tzej a'íjna i tyéviij,
a'íi pu tyámua' tyeetyésejra.

⁷ Dios pu tyihua'puejtye'en a'íjci jime' i tyihua' i'ríj,
a'íi pu tyihua'puejtye'en mati'ij pua'aj quee putyámuamua're'ej,

⁸ a'íi mu jujímua'aj puéjtzij huatóoa'sij a'íjci jime' je'ej maj tyí'xaj;
ajta a'tyán maj hua'sejran a'íi mu huo'tyáxaahuataj.

⁹ Aj mu mij néijmi'i tzáahuatyi'ra'aj tyicha'íj muá'ju'un i Dios
majta jaataxájtaj je'ej ti tyi'tíj jin ricij,
majta a'íj jitze tyúumua'tziitye'en je'ej ti a'ín tyi'tíj huáruuj.

¹⁰ A'íjna i tyéviij ti tyámua' tyi'tyúucha'ij a'íi pu huatóotyamua've'sij i
Tavástara' jimi

ajta a'íj jimi jahuoonyij tí'ij jaatyáhuíire'en,
majta néijmi'i i tyeítyee maj tyámua' tyityetyúucha'ij
a'íjma pu tyámua' huata'eexaj.

65

Dios pu jimi tyéevijtij tyej tyu'táchuiicaj

Í ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. Chuíicarij maj
jin tyaatatyójtzi're'en ajta chuíicarij maj jin jaatyáanajche David ti
tyo'yú'xaca'

¹ Hua' Dios a'íjma i maj Sión já'ma'can,
;muéetzij pu jimi tyéevijtij tyej tyu'táchuiicaj!,
;muéetzij pu jimi a'yan tyúuxie've' tyaj ja'rá'astej je'ej tyaj tya'tátaratziiri',

² ji'nye páanamuaaj je'ej tyaj a'jimi tyityeetyényuusij!

Néijmi'i mu a'jimi ajtyáxírij i maj a'yan i cháanacaj japua huacháatimee.

3 A'íi pu tyí'ta'ijtye' i tyaj jin je'ej pua'aj ricij,
ajta muáaj paj tyitaatú'uunyi'raj i tyaj jin ootyá'itzee.
4 Jutyamua've'ej a'íjna i tyáati' muáaj paj ja'antyíhuoj
pajta jaatá'sij ti a'áa ja'séeria'aj já'ra'nyij véjri' a'jimi,
a'újna a chi'táj i tyeyúuj tzajta'.
¡Tyiche' a'íjna tya'ancuriáan i ti jéetze' tyi'j'í're'en a'chéj ti tyejé'sejre',
ajta i ti jin tyámua' tyí'een a' tyeyúuj tzajta'!

5 Dios ajta Tavástara' paj tajapúa huatányuusij,
muáaj paj tanamuaj
a'íjci jime' paj va'cán jin tyámua' tajimí tyí'uurej;
néijmi'que' i chuéj japua muéetzij mu jitze tyí'ca'nyej,
ajta a'íjna i jájtyij ti ve'éj a ti imuáj já'sejre';
6 muáaj paj tyámua' naa tyí'cha'ij i jiríj
a'íjci jime' i paj néijmi'i jin putyí'uurej ajta i paj jin uhuájca'nyej.
7 Muáaj paj japua'ritye' a'íjci i jájtyij ti ca'nyíin jin á'xire'ej
pajta jaatyápua'ritye'sij tyi'tíj maj jin junyo'si'tye' i chájta'naj jitze;
8 majta a'íimaj i maj a' imuáj jo'cháatimee séej i chuéj japua
a'íi mu naa tyojo'sej muáaj paj tyú'taahuaca',
muéetzij mu jin tyéjijhuaj muutyámua'va'aj
ti'ij na'aj jo'tij i xicáj jé'ejnyinyij ajta jo'tij ja'ancáru'pij.
9 Muáaj paj tyámua' naa tyé'cha'ij i cháanacaj,
petyi'tá'caa mej mij japuan huatyéviiyey ajta je'en tyú'ciirej,
muáaj paj tyi'tá'caa ti camui'yéjme'nyij i a'chí'ij jitze
ti'ij a'íjna jin huáciirej i tyeríicuj.
¡A'yaa pej pij tyámua' ja'uurej a'ájna jo'maj tyajá'huastee!
10 Muáaj paj jaatyáru'nyej i chuéj maj japuan huátasaahuaca'
pajta néijmi'que' tyámua' naa tyo're'je'yitye'sij,
muáaj paj jéehua i víityee mujo'ta'ityij ti'ij quee huátoonyi'in i chuéj japua
pajta tyámua' tyu'tyátoosij i ti tyí'ciiren.
11 Ti'ij púna'aj ju'síj muáaj paj néijmi'i tyámua' tyu'tyátoosij,
a' jéetirij jitze mu jéehua huatyéviiyey;
12 ixáj pu huahua'raa a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij
ajta a'ájna a' itzitáj néijmi'i pu huápu'ij naa tyu'sé'rin;
13 jéehua mu tyí'tyasiire' a'ájna jo'tij jó'yacuarej,
ajta i tyeríicuj jéehua pu ciiren jo'maj tyajá'huastee,
¡néijmi'i mu tyí'chuiicaj majta jíihuaj a'íjci jime' i maj jutyamua've'ej!

66

Naa pu tyu'sé'rin muáaj paj tyú'taahuaca'

Í ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. Chuíicarij maj jin tyaatatyójtzi're'en, chuíicarij maj jin jaatyáanajche

1 Setyu'táchuiicaj i Dios jimi xuutyámua've'ej,
mu siaj a'yan huacháatimee néijmi'que' i cháanacaj japua;
2 setyu'táchuiicaj a'íjci jitze i ti naa huánamuajrii i ti jin ántyapuj;
chuíicarij xu jimi tyu'táchuiicaj ti naa tyú'namuajrii.
3 A'yaa xu tyaaté'exaatye'en i Dios tijin:
"Naa pu tyihúa'sejratye' muáaj paj tyú'taahuaca'.
A'íjci jime' i paj néijmi'i jin putyí'uurej
a'íi mu muéetzij jimi eetávitzej metyi'tzínnye'ej i maj muájcha'íire',
4 néijmi'i mu muanajche i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua

majta muéetzij jitze ma'can tyí'chuiicaj."

⁵ Musio'vá'ju' siajta jaaséj je'ej ti i Dios tyí'muarie',
je'ej ti tyámua' tyú'ruuj a'íjna jime' i ti naa tyihuá'sejratye' a'íjma jimi i
tyeítýee,

⁶ a'yaa pu jáaruuj i jájtyij ti'ij chuéj ti huáchij,
majta a'íimaj i tahuásimua'ci'ij a'íi mu jui'icán antacáj i játya'naj jitze,
tyiche' huátatyamua've'en i Dios jimi.

⁷ A'íjci jime' i ti néijmi'i jin putyí'uurej, a'íj pu jusén jin tyí'ijta,
tyámua' pu naa tyihuá'sej i maj séej chuéj japua jo'cháatimee,
mata'aj mij a'íimaj i maj quee tyihuojó'itej
tyámua' ju'uuriaj mej mij jaatyéno'si'tye'en.

⁸ ¡Mu siaj séej chuéj japua jo'cháatimee, tyámua' xu tyeetyátoonyij i Dios,
che' huánamuajre'en i siaj jimi tyi'tyéchuiicaj!

⁹ Ji'nye a'íi pu taatá' tyej tyij júurij huatyá'itzeere'en,
capu tyu'tá' tyej tyij huatyámue'tiche'en.

¹⁰ A'íjna i taj Dios, a'íi pu taatyéesej tyej tyij tyámua' eenye',
tyámua' pu táaruuj ti'ij a'íjna i pláataj ti jumua'tij.

¹¹ Muáaj paj tyu'tá' tyej tyij huavívi'ri'huaj,
pajta je'en tyijetyáacan tyitaatyé'ijcatyej.

¹² Muáaj paj tyu'tá' ti cha'na'aj a'tíj taatzínajra'nyij,
tu'ríj jaapuéjtzitariaca' jájtyij jime' tyajta tiéj jime',
ajta muáaj paj períj taatá' tyej tyij ucayáatira'nyij.

¹³ A'úu nu jo'tyáruutyij a' tyejúuj tzajta' nyajta je'en ya'muáatyee hu-
atyáteeraj a' jitze ma'can,

a'yaa nu nyij tya'ránaya'astesij je'ej nyaj muéetzij jimi tya'tányaraj,

¹⁴ a'íjna i nyaj muéetzij jimi tya'tányaratziiri'
nyati'ij jéehua huápuí'ij japuéjtzitariaca'aj.

¹⁵ Ya'muáatyee maj pu'tyij nu muéetzij jitze ma'can huatyáteeraj,
túuru'uj nu a' jimi tyu'tátuiire'ej nyajta chíutyee maj túuru'uj,
nyajta nu cánya'xií a' jimi huatámu'vejritaj.

¹⁶ ¡Siata'aj néijmi'i mua'aj mujo'vá'ju'un,
mu siaj tzáahuatyí'ra'aj jimi tyícha'ij i Dios!

¡Xáanamujri', i nyaj jamuaaté'exaatye'sij
a'íjci jime' je'ej ti tyi'tíj huáruuj nye jimi!

¹⁷ Nye tyenyij nyajta i nyenyanúu jime'
nu jaatajé nyajta tyaatatyójtzi'rej.

¹⁸ Típua'aj nyáaj je'ej pua'aj nyetyi'ria'mua'sime'en,
capu i Tavástara' nyanamuáarajche'en,

¹⁹ ¡ajta a'íi pu náanamujri' ajta a'yan huaríj je'ej nyaj tyaatáhuaviiri'!

²⁰ ¡Che' tyámua' eenye' i Dios,
i ti jáanamujri' je'ej nyaj jimi tyu'tyéenyuj
ajta quee jaatapuá'citaca' ti nyaxie've'!

67

Miche' néijmi'i i tyeítyee tyimuaatatyójtzi're'en

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj, a'íjci jitze i maj jin tyí'cui'nacaa ti tye'ejvivin. Chuíicarij maj jin tyaatatyójtzi're'en ajta chuíicarij maj jin jaatyáanajche

¹ Che' i Tavástara' tá'ancu'vaxi'in ajta tyámua' tyitaatyátoonyij, che' tyámua' tojo'sejra,

² mej mij néijmi'i i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua jáamua'reej je'ej ti a'ín tya'ajxié'vi'ra' ajta i ti jin tajapuá huatányuusij.

³ Taj Dios, miche' i tyeítyee maj huachéj i chájta'naj jitze tyimuaatatyójtzi're'en;
¡miche' néijmi'que' ti'ij na'aj tyi'chájta'najmee tyimuaatatyójtzi're'en!

⁴ Miche' jutyamua've'ej muaajjhuaj i maj séej chuéj japua jo'cháatimee, ji'nye muáaj paj tyámua' naa tyí'ijta ti'ij na'aj tyi'chájta'najmee, ¡muáaj paj tyihuá'ijtye' néijmi'caa i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua!

⁵ Taj Dios, miche' i tyeítyee maj huachéj i chájta'naj jitze tyimuaatatyójtzi're'en,
¡miche' néijmi'que' ti'ij na'aj tyi'chájta'najmee tyimuaatatyójtzi're'en!

⁶ Pu'rij tyú'ciiriaca' i chuéj japua;
¡a'íjna i taj Dios pu tyámua' tyitaatyájtoo!

⁷ ¡Che' i Dios tyámua' tyitaatyátoonyij!
¡Miche' néijmi'que' i cháanacaj japua jaatyátzaahuatye'en!

68

Mati'ij tyu'tyáamue'tij majta je'en eetyáacij i maj Israel jitze ajtyáma'can

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. Chuíicarij maj jin tyaatatyójtzi're'en ajta chuíicarij maj jin jaatyáanajche David ti tyo'yú'xaca'

¹ Ti'ijta i Dios ájchenyij,
a'íimaj mu huatóo'uunaj i maj jájcha'íire';
majta i maj jaxana've' a'íi mu huatóo'uunaj jo'tij já'sejre';

² a'yaa mu tyityaja'huóopua'rixí'ij ti'ij i citzíj i áacaj tzajta',
a'yaa mu tyityatóotui'sij ti'ij i xíjca i tiéj jitze;
i Dios jimi mu jo'vátzij néijmi'i i maj je'ej pua'aj ricij.

³ Majta a'íi mu huatóotyamua've'sij i maj tyámua' tyityetyúucha'ij,
i Dios jimi mu jéehua jutyamua've',
¡majta tyítzunaxi'ij muutyámua've'ej!

⁴ Mua'aj xu i Dios jimi tyu'táchuiicaj,
setyu'táchuiicaj a'íjci jitze ma'can i ti jin ántyapuaaj;
setyu'tatyójtzi're' a'íjci i ti ave'quéej a'áa ja'yi'vej i jéetirij japua.
¡Xatóotyamua've' i Tavástara' jimi!

¡Xatóotyamua've' jo'tij a'ín já'sejre'!

⁵ Dios, i ti a'áa já'sejre' i ju tyeyúuj tzajta' ti tyámua' een,
a'íi pu hua' táataj i maj xá'ricaanyij

ajta hua' japua huatányuusij i úucaa maj antyúujimua'astariaca';
 6 Dios pu huo'ta'sij jo'maj jo'tye'en i maj quee je'ej tyímuarimuaaj,
 hui'rátoosij i maj eetyánami' ajta tyámua' tyihuo'tyátoosij;
 majta i maj quee tyihuo'jó'itej a'áa mu ja'cháaj muá'ju'un jo'tij quee tyi'tij
 já'cijci'rej.

7 Nyaj Dios, pati'ij anaquéej huama'ca'aj a'íjma jimi a'tyéityeristyamua'
 mati'ij ajooju'caj a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij,

8 i chuéj pu huatóoca'tzij,
 majta je'en jéehua huatyéviyaca',
 a'íjna i jirij Sinaí ti ántyapuaj a'íi pu huatóoca'tzij i Dios jimi,
 jimi i hua' Dios i maj Israel jitze ajtyáma'can.

9 Nyaj Dios, muáaj paj tyu'tá' mej mij jéehua huatyéviyej,
 a'íimaj a'tyéityeristyamua' mu huácua'naxij, ajta muáaj paj ca'nyíjra'aj
 huo'ta'.

10 A'íimaj a'tyéityeristyamua' mu a'áa ja'huóochejtye
 pajta muáaj, nyaj Dios, a'íjci jime' i paj jin taxie've',
 muáaj paj tyaatá' tyi'tij ti ja'itziitya'ca'aj a'íjci i ti quee je'ej tyéejviicue'.

11 Tavástara' pu nyúucarij huatyájto;
 mue'tij mu mij i úucaa jaxajta'ca'aj:

12 "¡A'íimaj mu merij huatóo'uj i maj rey jin tyityetyu'uj majta i hua'
 xantáaru'ustyamua' hua' jamuán!"

Ajta jo'maj jo'cháatimee, a'íimaj mu i úucaa tyu'rióoa'caa
 tyi'tij maj tyihuáa'ri'ri' a'íjma i maj hua'ajcha'íire',

13 siajta mua'aj a'áa xu jo'tyá'itzee jo'siaj jo'cháatimee.

¡A'íjna i jáamui' anáj pláataj pu jin canámi'huajmee!

¡Ajta i jú'xa'ra' ooroj jime' ti huápu'ij jumua'tij!

14 Ti'ij a'íjna i ti néijmi'i jin antyúumua'reej huo'tamuárij a'íjma i maj rey
 jin tyityatatyj,

a'yaa pu huasé'rihua'aj cuxáa séerij huatyácatyii a'íjci japua i jirij i maj
 a'yan jatamuá'muaj tijin Salmón.

15 ¡Huápu'ij pu ajtíti'ijmee i jirij a'áa ti jo'quéetimee a'ájna a Basán,
 ajta i ti cavi'yetze'ejmee a'íi pu ajta ajtíti'ijmee!

16 Mua'aj, mu siaj jirij pué'een ti huápu'ij ajtíti'ijmee,

¿ji'nye siaj sij ja'ráasej siaaxána've'ej

a'íjci i jirij i Dios ti jaaxie've' ti'ij a'áa ja'huóochejtye'en?

¡A'íjna i Tavástara' a'íi pu a'áa jusén jime' ja'cháaj ja'mej!

17 Dios pu jéehua hua'ajcha'ij i caríaata' i ti jitzán huatyényo'se'en;
 a'áa pu ja'rájraa a'ájna a Sinaí ti'ij a'áa ja'rá'astij jo'tij i tyeyúujra'
 jo'tyéjvee.

18 Nyaj Dios, jútye' imuáj paj tyíraa pajta hua'antyivi'tij a'íjma i paj
 hua'antyimue'tij;

a'íimaj mu i tyétyacaa tyimuaatapuéjve i ti jéehua tyá'najchij

Tavástara', a'íimaj mu majta tyámua' tyimuatyájtoo i maj quee tyi-
 huojó'iteca'aj.

19 ¡Che' jir'éenya'aj séjre'ej i Tavástara', i taj Dios ajta i ti tajapuá
 huatányuusij,

ì ti a'náj tina'aj a'íj jimi tyi'tyá'itze'rii ì tyí'ta'ijca!

²⁰ A'íjna ì taj Dios, Dios pu pué'een ti tajapuá huatányuusij
ajta pújoorej ti tajapuá huatányuunyij tyej tyij quee huácuí'nyij.

²¹ Dios pu jo'tátaaraxi'ij ì hua' mu'uj a'íjma ì maj jájcha'íire',
hua' mu'uj a'íjma ì maj a'yaa mana'aj tyúuxana'cìre'.

²² Tavástara' pu arí a'yan tyu'taxájtaca' tìjin:

“Nyáaj nu muaatá'sij paj huaría'ra'nyij a'ájna a Basán;
nyajta nu muaatá'sij paj eetára'nyij a'ájna a jájritze' ti huápuí'ij atyáati',

²³ pej pij aná'jo'sixi'in mua' íicaj jitze
a'íjci jìme' ì hua' xuure' ì maj muájcha'íire'
ajta mej mij a'ya'muáj tzi'cáj jaayé'en ì hua' xuure'.”

²⁴ Taj Dios, nyaj Dios ajta nyaj Rey,
a' tyeyúuj tzajta' pu séejre' maj tyámua' ju'uurej
mej mij a' jitze ma'can tyu'yé'estej.

²⁵ A'íimaj mu anáatyij ì maj tyí'chuicacaa
majta ì maj tyí'cui'nacaa hua'cujta mu huaju'
majta jé'ta' ì íimuaa
a'íi mu majta quéetzarij jitze tyú'cuiinaj.

²⁶ ¡Néijmi'ì xu tyámua' tyeetyátoonyij ì Dios ì ti Tavástara' pué'een!
Néijmi'ì xu tyámua' tyeetyátoonyij mu siaj Israel jitze ajtyáma'can.

²⁷ A'íjma jimi pu anaquéej huaméj ì Benjamín, ì ti cíleen,
majta mue'táj ì maj tyí'ijta a'íjci jimi ì Judá,
majta a'íjci jimi ì Zabulón majta ì Neftalí jimi.

²⁸ Nyaj Dios, huataséjrataj ì paj jìn néijmi'ì putyí'uurej,
¡pajta tyámua' jáa'uurej tyi'táj paj je'ej huáruuj ityájma jimi!

²⁹ A'ájna ímuáj jo'tij a' tyeyúuj já'sejre' ti ájtyeej, a'ájna a Jerusalén,
jo'maj a'íimaj ì maj rey jìn tyityetyu'uj tyimojo'tapuéjve,

³⁰ a'áa paj jajtyá'xi'in ì Egipto, ì ti je'ej pua'aj huasé'rin a'áa ti já'sejre' véjri'
ì játya'naj jitze,

túuru'uj majta visáaru'uj maj tyú'ma'cuj a'áa maj ja'távee
maj a'íjna jìme' hua'xaahuaj ì tyeétyee a'íjci jìme' ì maj jéehua tyí'ijcha'ij,
¡pata'aj huojo'cuíxi'in ì tyeétyee maj jaxie've' maj huanyo'se'en!

³¹ A'áa mu a Egipto ja'rácìnyij ì maj tyámua' tyimuaatyátoosij,
majta ì maj Etiopía já'ma'can a'íi mu ajmójca'taxi'ij ì Dios jimi.

³² ¡Setyu'táchuiicaj ì Dios jimi, mu siaj tyí'ijta ì cháanacaj japua,
siata'aj tyu'táchuiicaj ì Tavástara' jimi,

³³ a'íjna ì ti ave'quéej a'áa ja'yi'vej a tajapuá,
a'íjna ì tajapuá ti jusén jìme' séejre'!

Xáanamujri' je'ej ti huánamujrii ì ti jìn tyí'xaj,
ì nyúucaria'ra' ti néijmi'ì putyí'uurej.

³⁴ Xaatyátzaahuatye' a'íjci ì Dios ti néijmi'ì jìn putyí'uurej,
a'íjna ì ti jìn tyí'ijta a'íi pu néijmi'que' séejre' a'ájna a Israel,
ajta ì ti néijmi'ì jìn putyí'uurej a'áa pu ja'rá'asej ì tajapuá ti séejre' jitze ì
ti huá'raa.

³⁵ Huápuí'ij pu naa huasé'rin ì Dios a'újna ì ju tyeyúuj tzajta',
a'íjna ì hua' Dios ì maj Israel jitze ajtyáma'can a'íi pu hua'tá'caa mej mij
néijmi'ì putyí'uurej ajta ca'nyíjra'aj hua'tá'caa ì jutyéítyeristyamua'.

¡Che' jì'réenya'aj séjre'ej i Dios!

69

Je'ej ti tyí'jijhuaj a'íjna i ti je'ej tyóomua'tzej

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj, a'íjci jime' i cuínarij ti a'yan huatóomua'aj tijin: "Tzuhuáa." David ti ja'a'rij.

¹ Pata'aj huatányuunyij, nyaj Dios,
jì'nye nu'ríj tin atyámu'isij a jáata';

² nu'ríj ajo'cárutyij a'ájna jo'tij va'tíj ja'ajréxaj
ajta quee je'ej tyí'rij jó'nyaj ja'rányaca'nyej.

A'áa nu'ríj ja'rá'aj jo'tij jéetze' ja'tyáati'
ajta arí tin nie'tariésij i ti ca'nyíin jin mu'yej.

³ Capu che' nyai'riitye' nyaj ca'nyíin jin huajíjhua,
jéehua pu'ríj huápu'íj na'antyáacui',

i nyají'ij nu nyajta nyeríj jin huácua'naxij
a'íjci jime' nyaj jéehua nyeríj á'tyeej nyaj tyi'ijchó've' i Dios jimi.

⁴ Mu'ríj jéetze' huatámu'riaca' i maj cha'mana'aj tyi'tíj jin nyaxana've'ej
quee a'chu nyaj pua'mácan cájcupuaj i nyamu'uj jitze,

mu'ríj huatámu'riaca' i maj nyéjcha'íire',
i maj cha'mana'aj na'antypuá'ritya'mu'

majta nyahuavii nyaj huo'tátuiire'en tyi'tíj nyaj quee huanáhuaj.

⁵ Nyaj Dios, muáaj paj jamua'reej nyaj huápu'íj quee tyú'namuajraca'aj;
capu je'ej tyí'rij nyaj jaatyá'avaaj tyi'tíj nyaj jin ootyá'itzee.

⁶ Tavástara', Dios mu paj néijmi'i putyí'uurej pajta néijmi'i jin an-
tyía'mua'reej,

miche' quee tyévi'si' huataséjre'en nyáaj nyej nyij pué'eenye',
a'íimaj i maj muéetzij jitze tyi'ca'nyej,

hua' Dios a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can,

miche' quee je'ej tyityóomua'ajcaj nye jitze ma'can
a'íimaj i maj jéehua muéetzij muahuoo.

⁷ A' jitze ma'can nu nyeríj néijmi'i tyo'táviicue'ri' i maj je'ej pua'aj
tyí'nyaxaj,

nye nyéerimij pu arí jitze séjre' i ti tyévi'si' huasé'rin,

⁸ a'yaa nu een ti'ij i ti seequéj huasé'rin majta quee nyamua'tyej
a'íimaj i maj nye'ihuáamua' pué'een.

⁹ Jéehua nu huápu'íj jaxie've' a'íjci a' tyeyúuj,

nye jitze pu arí tyi'rá'aj a'íjna i ti je'ej pua'aj tyí'een

a'íjci jime' maj muéetzij je'ej pua'aj tyí'muaxaj.

¹⁰ Nyati'ijta nyeyiinyej nyajta nye ítzi've'ej, a'íimaj mu je'ej tyí'nyaxaj;

¹¹ tipua'aj nyényaxaamujritya'aj, néijmi'i mu a'íimaj naatyá'a'tzij.

¹² Néijmi'i mu nyéetzij nyetyáxajta,

majta i maj ta'ruj a'íimaj mu nyéetzij nyetyéchuiicaj.

¹³ Nyajta nyáaj, Tavástara', nyáaj nu muéetzij jimi huatyényuusij.

Nyaj Dios, ipata'aj ijíj naatáhuire'en!

A'íjci jime' i paj jéehua nyaxie've', ijíj paj naatájeevej!

A'íjci jime' paj jin tyámua' een, nyajapuáj paj huatányuunyij!

¹⁴ ¡Capáj tyi'tá'care'en nyej nyij atyájrutyey jo'tij jo'jáxu'ta'!

¡Nyajapuáj paj huatányuunyij a'íjma jimi i maj nyaxana've'
pajta a'ájna jo'tij i jájtyij ja'tyáati'!

15 ¡Capáj tyi'tá'care'en ti nie'tárieenyij i ti ca'nyíin jin mui'yej!
¡Capáj tyi'tá'care'en ti i jájtyij ti viváajma'aj atyúuta'hua
anyojo'cárujtye'en ajta je'en na'vá'naj!

16 Tavástara', pata'aj naatájeevej;

¡muáaj paj néijmi'i jin tyámua' een pajta jéehua taxie've'!

A'íjci jime' i paj jéehua tyámua' tyihuojó'mua'raj, nyejitzé paj rányeerej;

17 ¡capáj manúujipuan nyéetzij i nyaj muahui're'!

¡Ca'nácan paj naatájeevej, ji'nye je'ej pu pua'aj tyí'nya'uurej!

18 Nyejitzé paj ajtyáxi'rej, pajta je'en nyajapuáj huatányuunyij;

¡nyajapuáj paj huatányuunyij a'íjma jimi i maj nyéjcha'íire'!

19 Muáaj paj jamua'reej maj je'ej pua'aj tyí'nyaxaj,

nyajta japuéjtzitarej a'íjci jime' i ti tyú'tyevi'raste' nyajta i maj jin
ná'xaahua,

muáaj paj huá'muajtyej a'tyán maj a'ín pué'een i maj nyéjcha'íire'.

20 Pu'rij nyatzájta' je'ej pua'aj náaruj i maj je'ej pua'aj tyí'nyaxaj,

¡capu nú'ca'nyisti' nyajta quee che' nyaca'nyej!

Cha'na'aj nu'uj jahuoo

a'íjci i ti tyámua' tyinaatyéjeevej ajta ná'ancu'vaxi'.

21 Huá've'rij mu atyáajraj i nyacue'raj jitze,

ajta nyati'ij huataí'imuj nahuáj mu naatá' ti ántzinaj.

22 ¡Che' a'ájna i hua' méesaj jo'maj tyajá'cua'caa hua' jamuán i ju'
amíincustyamua'

che' a'ín tyi'pue'éenye'ej já'ra'nyij i maj jin huavívi'ri'hua!

23 ¡Pata'aj huo'tá'an mej mij aracúcu'nyij muá'ra'nyij

ajta mej mij a'náj tina'aj juviváaj i jutíjchij jitze!

24 Hua' jitze paj jarárieenyij i paj jin nyú'camui';

¡pajta a'ájna jin huo'tyátieeraj i paj jin nyú'camui'!

25 Che' quee che' aja'tyi'títaj a'ájna jo'maj tyojo'tyá'inaamuaa,

ajta quee che' a'tíj a'áa ja'chajca jo'maj a'íimaj jo'cháatíma'caa;

26 ji'nye a'íimaj mu jamuaritye' a'íjci i paj muáaj puéjtzij jaatá',

majta já'xaahua i ti jatyácu'nyij a'íjci i paj muáaj tyaapuéj.

27 A'íj paj pajta huo'ria'rieeraj i ti je'ej pua'aj een;

¡che' quee huo'ci'tyij pej pij tyihuo'tú'uunyi'!

28 ¡Huo'rio'uunaj je'ej maj ántya'ruj a'íjci jitze i yu'xarij júuricamej ti jitzán
séejre'!

¡Capáj huá'yu'xaj jo'maj ja'yu'si' i maj quee tyi'tíj jin á'itzeere'!

29 Pajta nyéetzij, i nyaj tyí'cui' nyajta je'ej tyé'nyamua'tzej,

na'ajriáj, nyaj Dios, pajta nyajapuáj huatányuunyij.

30 Nyetyatatyójtzi're'ej nyetyi'chuíicaj i Dios,

jimi nu tyu'táchuiicaj nyetyaatatyójtzi're'ej,

31 Tavástara' pu'ij jéetze' tyámua' tyo'tóomua'sij

quee tipua'aj túuru' jimi naatámu'vejritaj

na'riij visáaru' ti ava'ahuájmee ajta anacáarie'ejmee.

32 Mati'ij a'íj huaséj, a'íimaj mu huatóotyamua've'sij i maj je'ej tyi-
tyóomua'tzej

ajta ca'nyíjra'aj huataséjre'sij a'íjma jimi i maj jahuoo i Dios;

33 ji'nye i Tavástara' pu huá'namuaj a'íjma i maj quee je'ej tyéejviicue' ajta quee hua'xana've' a'íjma i maj eetyánami' i maj jitzán ajtyáma'can.

34 ¡Setyu'tatyójtzi're' i Tavástara' tajapuá ti séejre', i cháanacaj ajta i jájrij, majta néijmi'i a'íj maj jitze tyí'tyesejre'!

35-36 Ji'nye Dios pu a'íj japua huatányuusij i Sión ajta tyámua' ja'uurej i chájta'naj a'áa ti tyeje'ejtyáma'can a Judá. Hua'yojmua' i maj tyí'huiire' a'íjma pu a'rij ja'mej i chájta'naj Sión ti ántyapuaj, a'áa mu mij ja'cháaj muá'ju'un majta néijmi'i tyu'tyóoa'ritye'sij, a'íimaj i maj jaxie've' i ti jin ántyapuaj a'íi mu a'áa jo'cháatima'aj muá'ju'un.

70

Ca'nácan paj mujo've'me'en pej pij naatáhuiire'en

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. David ti ja'a'rij, mej mij a'íjna jin uhuóomua'tzij

1 Nyaj Dios, ¡pata'aj mujo've'me'en pej pij nyajapuáj huatányuunyij! Tavástara', ¡ca'nácan paj mujo've'me'en pej pij naatáhuiire'en!

2 ¡Miche' huápu'ij tyévi'si' huataséjre'en a'íimaj i maj a'yan tyá'huoo mej mij naajé'caj! ¡Miche' tyévi'si' huasé'rihua'aj muatóo'uunaj a'íimaj i maj jaxie've' mej mij tyinaapuéjtye'en!

3 ¡Miche' jutyévi'ra'aj muatóo'uunaj a'íimaj i maj nyéetzij ná'xaahuaaj!

4 Ajta miche' néijmi'i i maj muahuoo jéehua huatóotyamua've'en, ajta i maj jaxie've' paj hua' japua huatányuunyij miche' jusén jime' a'yan tyí'xajtaj tijin: "¡Dios pu va'cán jin antyúumua'reej!"

5 Ajta nyaj jime', nyaj quee je'ej tyéejviicue' nyajta je'ej tyé'nyamua'tzej, nyaj Dios, ¡ca'nácan paj mujo've'me'en pej pij naatáhuiire'en! Muáaj paj a'íin pué'een i ti naatáhuiire'sij ajta nyajapuáj huatányuusij; ¡capáj mu' já'tyeevi'in, Tavástara'!

71

Je'ej ti tyu'tyéenyuj a'íjna i a'tíj ti arí vásti'

1 Tavástara', muéetzij jimi nu jahuoo pej pij naatyáhuiire'en; ¡capáj a'náj tyí'tá'care'en nyej nyij a' jimi je'ej pua'aj tyo'tányamua'tyij!

2 ¡Pata'aj nyajapuáj huatányuunyij, pajta je'en tyámua' tyinaatyécha'íin, ji'nye muáaj paj néijmi'i jin tyámua' een!

A'tzúj cui' náanamuaaj, pajta nyajapuáj huatányuunyij.

3 Muáaj paj a'íin pué'eenye' i nyaj jitzán arányaca'nyej, ¡muáaj paj a'íin pué'eenye' i ti jitzán i'rij ti'ij náahuiire'en pajta i ti nyajapuáj huatányuunyij!

¡Muáaj paj a'íin pué'een i nyaj jitzán arányaca'nyej ajta ti'ij náahuiire'en!

4 Nyaj Dios,

nyajapuáj paj huatányuunyij a'íjci jimi i ti je'ej pua'aj tyí'tyúucha'íj, a'íjci jimi i ti tyí'tyacui'caa pajta i ti ja'ránajchi ti huanyo'se'en,

5 jì'nye muáaj, Tavástara', nyati'ij nyana'aj tyí'tyamuestaca'aj
muáaj paj a'ín pué'een i nyaj jitzán tyi'ijchó've' pajta tyámua' tyí'nyecha'ij.

6 Nyóoche' nu nyáaj a'áa ja'séeria'caj i jucáara' jitze i náanaj,
nyajta nyeríj muéetzij jitze arányaca'nyajca'aj.

¡Muáaj paj tyu'tá' nyej nyij huanie'huaj!

¡Nyáaj nu a'náj tina'aj tyi'muatyóotzi're'ej na'mej!

7 Mue'tíj mu meríj nyéetzij tyámua' nyojo'sej,
ajta muáaj paj a'ín pué'een i ti nyahuiire'.

8 A'náj tina'aj pu i nye tyenyij jitze séejre'
nyej nyij a'íj huatáchuiicaj i paj jin naa huasé'rin,

9 capáj nyaxana'va'aj tipua'aj nyeríj vastacirie'ej,
capáj manúujipuan tipua'aj nye quee che' nyaca'nyej.

10 A'íimaj i maj nyéjcha'íire', i maj jaxie've' maj naajé'caj,
a'íimaj mu meríj antyóosíj majta tyámua' ju'uurej mej mij je'ej náa'uurej.

11 A'yaa mu tyí'xaj tíjin: "¡Siata'aj jaataváj siajta je'en jaatyéevi',
jì'nye Dios pu arí majúuriej

capu ij a'tíj japuan huatányuusij!"

12 Capáj nye jimi ajtáyi'can, nyaj Dios;

¡ca'nácan paj mujo've'me'en pej pij naatáhuiire'en!

13 ¡Miche' tyévi'si' huataséjre'en majta je'ej hua'antypuá'ritye'en
a'íimaj i maj nyéetzij nyéjcha'íire'!

¡Miche' huápu'i'ij huatóotyevi'ra'astaj

i maj a'yan tyá'xie've' tí'ij nyéetzij je'ej pua'aj tyí'nya'uurej!

14 Ajta nyáaj nu a'náj tina'aj a'jimi tyi'ijchó've'ej na'mej,
nyajta jéetze' nyajtáhua'aj jéetze' nu tyimuaatatyójtzi're'ej,

15 a'náj tina'aj nu muéetzij muaxáataj na'mej i nye tyenyij jime'
paj muáaj tajapuá huatanyúj pajta néijmi'i jin tyámua' ty-
ito'xá'pu'i'intari'tzej.

¡A'íi pu a'íi pué'een i ti quee nyai'riitye' nyej nyij yo'itéej ná'ra'nyij!

16 Nyaataxájta je'ej paj muáaj tyi'tíj va'cán jin tyí'muarie', Tavástara'.

¡Nyáaj nu jaataxájtaj paj muáaj pana'aj a'ín pué'een i ti quee tyi'tíj jin
á'itzeere'!

17 Nyaj Dios,

muáaj paj néijmi'i tyinaamuá'tyej nyati'ij nyana'aj tyu'cileenyi'tariaca',
ajta nyóoche' nu jaxáataj na'mej i paj va'cán jin tyí'muarie'.

18 Nyaj Dios, capáj manúujipuan

tyij nyajta nyeríj nyáaj vastacirie'ej nyajta ava'cueenavi'ij,

jì'nye nyóoche' nu hua'ixáatya'aj na'mej paj muáaj néijmi'i putyí'uurej
a'íijma ijíj maj huátyeityee ajta majca'huáyee maj huataséjre'sij.

19 A'íjna i paj jin tyá'xa'pu'i'intare', nyaj Dios, tajapuá pu imuáj ja'rá'asej,
muáaj paj va'cán jin tyí'muarie',

¡capu síj ajtáhua'aj séejre' tí a'yan een pati'ij muáaj!

20 Tyij pajta períj naatá' nyej nyij jaaséj

i ti jéehua je'ej pua'aj tyí'ricij ajta jéehua i xaamújrira'aj,

pajtáhua'aj paj naatá'sij nyej nyij júurij ná'ra'nyij,

pajtáhua'aj paj na'ajriásij tyétye' imuáj i chuég tzajta',

21 va'cán paj jin tyámua' tyinaatyátoosij

pajta je'en tyámua' tyinaatyéjeevij.

²² Nyajta nyáaj, nyaj jime',
nyetyu'táchuiicaj nyajta tyimuaatatyójtzi're'ej a'íjci jime' i paj tyámua' een
a'íjci jitze i áarpaj nyajta i canárij jitze,
nyaj Dios, muáaj paj tyámua' een a'íjma jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can.
²³ Nye tyenyij pu huatóotyamua've'sij ti'ij muéetzij muaatáchuiicaj,
a'yájna ti'ij ajta néijmi'i i nye tyéviij, i paj muáaj japuan huatanyúj.
²⁴ A'yaa pu'uj tána'aj i nyenyanúu tyi'xáataj ja'mej a'náj tina'aj
paj muáaj jì'réenye'ej séejre',
jì'nye a'íimaj i maj jaxie'va'ca'aj ti'ij nye jimi je'ej pua'aj tyá'ra'nyij
a'íjma pu arí a'íin hua'cáanaaj i ti tyévi'si' huasé'rin.

72

Je'ej maj tyityeetyényuunyij a'íjci jime' i rey
Salomón ti ja'a'rij.

¹ Pata'aj jaatá'an, nyaj Dios, a'íjci i rey,
a'íjci i paj muáaj jin tyá'xa'puí'intare' pajta i paj jin tyámua' een,
² ta'aj ij a'íjci jime' i paj jin tyámua' een ajta i paj jin tyá'xa'puí'intare'
a'íjci jin tyu'ta'íjtaj a'ájna a chájta'naj jitze ajta a'íjma jimi i maj a jimi
quee je'ej tyéejviicue'.
³ Che' i jiríj jitze huataséjre'en ajta i ti cavi'yetze'ejmee jitze
i ti tyámua' tyí'een ajta i maj tyámua' tyí'tyesejre'ej a' chájta'.
⁴ ¡Che' a'ájna i rey tyámua' tyihuo'xá'puí'intari'tze'en a'íjma i maj quee
je'ej tyéejviicue'!
¡Che' hua' japua huatányuunyij hua' yojmua' i maj jajpuéjtzij
ajta huo'tzínajra'nyij a'íjma i maj je'ej pua'aj huá'uurej!
⁵ ¡Che' i rey a'náj tina'aj muéetzij jimi tzáahuatyí'ra'aj tyícha'íij,
ti'ij ooj i xicáj ajta i máxciríe' séjre'ej!
⁶ ¡Che' a'yan eenye' matí'ij i víityee ajta i japúutzarij
maj tyí'ipuaaj i chuéj japua majta i ixáj!
⁷ ¡Che' jéehua séjre'ej i ti tyámua' een ajta i ti huatóoje'yej
a'íjci xicáara' jitze ti'ij a'íin tyu'ta'íjtaj,
'asta na'aj quee che' má'hua'tan i máxciríe'!
⁸ ¡Che' néijmi'que' tyu'ta'íjtaj ti'ij na'aj jo'tij síij i jájrij ja'vá'asej ajtáhua'aj
i síij,
ti'ij na'aj a'ájna i játya'naj jitze Éufrates 'asta jo'tij i chuéj jóo'asej!
⁹ ¡Miche' i maj jájcha'íire', i maj a'áa jo'cháatimee jo'tij quee já'tyi'tij,
miche' a'íimaj jimi huatóotonyij!
¹⁰ ¡Miche' tyí'tíj tyaatapuéjve'en majta jaatyátzaahuatye'en
i maj rey jin tyityetyu'uj a'ájna a Tarsis majta jo'tij ja'rahuáchijmee i
jájritze',
i maj rey jin tyityetyu'uj a'ájna a Sabá majta a Sebá!
¹¹ ¡Miche' néijmi'i i maj rey jin tyityetyu'uj jimi tyítunutaxi'in!
¡Majta néijmi'i jaatyáhuíire'en i maj séej chuéj japua jo'cháatimee!
¹² Ji'nye a'íi pu japuan huatányuusij je'ej ti tyá'huoo a'ájna i ti quee je'ej
tyéejviicue'
ajta a'íjci i ti jajpuéjtzij i ti quee a'tíj jahuíire'.

13 A'íi pu hua'ancu'vajxi'ij a'íjma i maj quee óotzaahuatye'
ajta japuan huatányuusij i huá'juuricamej a'íjma i maj quee je'ej
tyéejviicue'.

14 Hua' japua pu huatányuusij i ti jéehua tyihuá'tyesi'huaritye' ajta i ti je'ej
pua'aj tyihuá'uurej,
ji'nye i huá'juuricamej pu jéehua jimi juxie've'.

15 ¡Che' jusén jime' júurij i rey!
¡Miche' ooroj jaatá'an a'áa ti já'ma'can a Sabá!
¡Miche' a'náj tina'aj jahuocaj i Dios jimi a'íjci jime'!
¡Che' i Dios a'náj tina'aj tyámua' tyeetyátoonyij!

16 ¡Che' jéehua i tyeríicuj huáxoovi'in a'ájna jo'tij a'ín já'ma'can
ajta je'en jéehua séjre'ej i ti cavi'yetze'ejmee jitze i jiríj!
¡Che' jéehua i jatzíj huataséjre'en a'yájna ti'ij a'ájna a Líbano
ajta je'en jéehua íjmueeya'xi'in ti'ij i ixáj itzitáj ti já'sejre'!

17 ¡Che' jusén jime' séjre'ej je'ej ti ántyapua' a'ájna i rey,
ajta je'en a'yan á'tyeevi'in ti'ij i xicáj á'tyeeren!
¡Miche' néijmi'i i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua
a'íj jitze ma'can tya'ancuriáan i maj jin tyámua' tyityeetyátuihuaj!
¡Majta je'en néijmi'i i maj séej chuéj japua jo'cháatimee jimi hu-
atóotyamua've'en!

18 Che' tyámua' éenye'ej séjre'ej i Dios, hua' vástara' ajta hua' Dios i maj
Israel jitze ajtyáma'can,
i ti a'íi na'aj a'ín pué'een i ti va'cán jin tyí'muarie';

19 che' jusén jime' tyámua' tyí'sejria'aj i ti jin ántyapua' ajta huápu'i'ij naa
huánamuajrii.
¡Che' néijmi'que' i cháanacaj japua huataséjre'en i ti jin naa huasé'rin!
¡Che' a'yan tyá'ra'nyij!

20 A'yaa pu antyipuá'riaca' je'ej ti tyu'tyéenyuj a'ájna i David, yójra' a'íjci i
Jesé.

73

Tyi'tíj ti i Dios tyú'puejve'

Chuícarij Asaf ti ja'a'rij

1 ¡Tyámua' pu i Dios huojomua'raj a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can,
a'íjma jimi i maj tyámua' een i juxiéjnyu'caa tzajta'!

2 Típua'aj jéetze' á'tyeevi'cajche', nyáaj nu eetavetyíiche'en,
tímua' nu antyípuityaca' i nyaj íicaj jime'.

3 Ji'nye nyahua'anchueerej ti'ij tyámua' tyí'rijcaa
a'íjma jimi i maj óotzaahuatye' ajta a'íjma jimi i maj je'ej pua'aj
tyityetyúucha'ij.

4 Capu a'íjma hua' jitze juxie've' títua'aj muáacui'nyij,
ji'nye camu a'íimaj tyi'tíj jin tyí'cucui',

5 capu tyi'tíj huá'itziitye' ti'ij i séecan i tyeítyee
capu ajta tyi'tíj je'ej pua'aj ricij a'íjma jimi ti'ij tyihuá'uurej i séecan.

6 A'íj mu jin a'íj acájticij i maj jin óotzaahuatye'
majta a'íj tyi'tyóoche'tyee i maj jin junyo'si'tye';

7 huápu'i'ij mu juxáahuaj tyí'cua' a'íj pu jin quee tyi'tíj hua' jitze juxie've',

majta mu jaxie've' maj jéehua tyi'tíj jin je'ej pua'aj huárinyij.

⁸ Je'ej mu pua'aj tyi'xáataj, mootzáahuatya'aj majta quee tyi'tíj á'tyase'ej a'íi mu hua'nyeechej mej mij je'ej pua'aj huárinyij majta hua'nyo'si'tye',

⁹ majta je'ej pua'aj tyá'xaj i tajapuá ti séejre'

majta junyanúu jin je'ej pua'aj tyí'uurej i cháanacaj japua.

¹⁰ A'íj mu jin i tyeítyee tyámua' tyihuá'xaj

majta quee pújoorej mej mij jáamua'reej tyi'tíj maj jin je'ej pua'aj ricij.

¹¹ A'yaa mu tyí'ihuo' tíjin: "¿Nyiquij i Dios jamua'reeren?

¿Nyiquij jamua'reeren a'íjna i ti jútye' ímuáj já'sejre'?"

¹² ¡Sياهو'séj a'íjma i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij!

Juxáahuaj mu naa meríj jéetze' tyityetyoochíjtyaanyi'taj.

¹³ ¡Capu tyi'tíj je'ej tyí'huiire' nyej nyij tyámua' eenye' i nyaxiéjnyu'caa tzajta'

nusu nyaj tyi'cánya'a'ri' néijmi'i i ti je'ej pua'aj tyí'een!

¹⁴ Ji'nye a'náj tina'aj mu nyetyáava'raj,

majta tí'ij púna'aj ariá'pua'aj puéjtzij mu nyatá'caa.

¹⁵ Típua'aj nyáaj a'yan nyetyu'mua'tyiiche'en mati'ij a'íimaj,

je'en nu pua'aj hua'uréenyijche' a'íjma a'yóojmua'.

¹⁶ A'yaa nu tyá'xie'va'ca'aj nyej nyij yo'itéej ná'ra'nyiiiche',

ajta canu pujáaruj ji'nye huápuí'ij pu naatatyési'huarityej.

¹⁷ A'aj nu'uj nyati'ij a'úun jo'tyájrurij u tyejúujra' tzajta' i Dios

aj nu nyij jáamua'reeri' jo'maj a'íimaj jóohuiixi'ij,

¹⁸ a'áa paj huojotyáhuui jo'tij jo'pu'tyi'ij

pajta a'áa huojootajchi jo'tij je'ej pua'aj tyejé'een.

¹⁹ ¡Cíi mu'uj mij á'tyeeren mati'ij mij antyipua'rij!

A'íjna i ti tzíinyi're' pu hua'antyipua'ritye'sij.

²⁰ Pati'ij muáaj, Tavástara', ájchenyij,

a'yájna tí'ij síj ti huájij ti tyáacusima'aj,

pahuo'tyáxaahuataj i maj hue'tzij jin jusejrataj.

²¹ Nyáaj nu huápuí'ij nyu'camuí'ca'aj

ajta i nyaxiéjnyu'caa tzajta' nú'cui'ca'aj,

²² ji'nye a'íi nu pué'eenye'ej i ti quee tyihuojó'itej nyajta quee tyi'tíj huayí'tihua'aj,

ja'yaa nu a'jimi éenye'ej ti tyi'tíj ti simuárun ti quee tyihuojó'itej!

²³ Ajta a'yájna, a'náj tina'aj nu muéetzij jimi séjria'ca'aj.

Nyamuáca' paj tyiví' nyamuáca'ta' ti pujmua',

²⁴ tyámua' paj tyinu'cájuyetyej a'íjci jime' je'ej paj tyináa'ixaa

ajta tí'ij néijmi'i tye'entyipua'rej tyámua' paj naa tyinaataxié've'ej.

²⁵ ¿Atajnyí nyamua'tyej u tajapuá?

¡Muéetzij nu'uj!

Típua'aj muéetzij jamuán anyo'tyávaacaj canu tyi'tíj xie've' cháanacaj japua tí já'ma'can.

²⁶ Néijmi'i pu i nye tyévira' á'pua'rej,

ajta i Dios pu a'ín pué'een i nyaj jitzán séeria'aj na'mej jusén jime',

ajta tyámua' tye'cha'íj ja'mej i nyaxiéjnyu'caa.

²⁷ A'íimaj i maj muéetzij jimi ajtáciinyej, a'íi mu cui'nyij;

ji'nye muáaj hua'antyipua'ritye'sij a'íjma i maj tí muéetzij jimi ajtací'ij.

28 Ajta nyáaj nu ajtyáxiirij i Dios jimi,
 ji'nye a'íi pu nye jimi jéetze' tyámua' een.
 Muáaj, Tavástara' nyaj Dios, a'íi paj pué'een i ti naatyáhuüre'ej,
 nyáaj nu nyij néijmi'i huataxájta tyi'tíj paj je'ej huáruuj.

74

Je'ej tyaj tyityeetyényuunyij tí'ij huó'huüre'en chájta' maj jo'cháatimee
 Nyúucarij ti naa huánamuajrii a'íin ti ja'a'rij i Asaf
 1 Taj Dios, ¿ji'nye pej pij jusén jin matuuhua'xij?
 ¿Ji'nye pej pij huápuí'ij tyi'ijnyú'caca'
 a'íijma jimi i cánya'xií muéetzij maj aya'muaj?
 2 Huo'támua'reeri' a'íijma i maj a'chájta'naj pué'een,
 a'íijma i paj hua'antyíhuoj tí'ij néijmi'i tyo'huatyóochej,
 a'íijma i paj hua' japua huatanyúj mej mij a'tyéityeristyamua' pué'eenye'ej
 muá'ra'nyij.
 Ootámua'reeri' a'íjci i jiríj Sión ti ántyapuaj, a'ájna jo'paj ja'chej.
 3 Mupo've'me' pej pij jaaséj a'íjci i ti quee je'ej huasé'rin;
 a'ájna i ti tájcha'íire' pu arí néijmi'i tyu'tyá'uj a' tyeyúuj tzajta'.
 4 A'íimaj i maj muájcha'íire' a'íi mu tyí'chuiicaj a' tyeyúuj tzajta' a'íjci jime'
 maj tyu'tyáamue'tíj;
 ¡majta tyi'tíj atyojo'huíitya'ajraa i ti jin ámiteere' maj a'íimaj
 tyu'tyáamue'tíj
 5 a'ájna a' ti jo'tyényinyi'ij i tyeyúuj!
 A'yaa mu ricij mati'ij i ciyéj maj tyi'tavéjchij
 a'ájna jo'tíj huápuí'ij jo'ítzitaj,
 6 a'íj mu jin i tyapuéj majta i martíiyuj
 tyu'tyú'uj i ciyéj ti jin tyí'taavijhuaca'aj.
 7 Majta mu jaatyáatiej a'íjci a' tyeyúuj,
 meetyáxaahuataca' a' tyeyúuj;
 mati'ij néijmi'i huatyu'uj ajta je'en a' chóota' ja'ajquéj ja'raa.
 8 A'yaa mu tyaaxá'puí'intarej maj néijmi'i tye'entyípuá'ritye'en,
 néijmi'que' mu tyu'tiéerajraa i chuéj japua
 jo'tyaj já'tasi'rihua'aj tyej tyij muatyáanajche.
 9 Capu che' séejre' a'ájna jo'tíj tyámua' tyejé'eenye'ej;
 capu che' síj séejre' ti a' jitze ma'can tyí'xaxa'aj,
 catu tyana'aj jamua'reej a'chu ti a'ájna á'tyeeren.

10 Taj Dios,
 ¿a'chunyéj ooj á'tyeeren ti je'ej pua'aj tyi'taxáataj ja'mej a'ájna i ti
 tájcha'íire'?
 ¿A'chunyéj ooj á'tyeeren ti muéetzij je'ej pua'aj tyi'muaxáataj ja'mej?
 11 ¿Ji'nye pej pij ja'avaaj a'muáca' i ti néijmi'i putyí'uurej?
 ¿Ji'nye pej pij curia'tú'tu'ujmee?
 12 Tí'ij na'aj jájcuaj imuáj, muáaj paj Rey jin tyi'tyéjvee.
 Muáaj, taj Dios, mue'tíj paj tyu'tyáamue'tíj
 a'íjci japua i cháanacaj:
 13 muáaj paj uya'ráxiiraxij i jájrij a'íjci jime' i paj néijmi'i jin putyí'uurej,
 pajta hua' mu'uj íjveechixij i tyi'tyán maj viváajma'aj tyitye'sejriaca'aj a
 jáata',

- 14 pajta ja've'tzij i mu'úura' a'íjci i ti je'ej pua'aj huasé'rin ti a'yan antyapuaaj tijin Leviatán
pajta je'en a'íjma huatá'an mej mij jaatyá'jci'mej i tyi'tyán a'áa maj tyityejé'sejre' jo'tij quee já'tyi'tij.
- 15 Muáaj paj tyu'tá' ti huatámui'yey i játya'naj jitze ajta jo'tij ja'aj jéexavi'ijmee
pajta tyu'tá' ti atyá'jxi'nyij i játya'naj ti a'náj tina'aj mui'yaca'aj.
- 16 Muéetzij pu mua' a'rij i tújca'rij ajta i táca'rij;
muáaj paj tyámua' jáaruuj i máxciríe' pajta i xicáj;
- 17 muáaj paj jaatyé'itej jo'tij joo'ástimee i cháanacaj;
muáaj paj tyu'tá' tí'ij huáxicaj ajta tí'ij huáseevi'in.
- 18 Muáaj paj jamua'reerej, Tavástara', ti a'íjna i ti tájcha'íire' muéetzij
je'ej pua'aj tyí'muaxaj,
majta i tyeítyee i maj quee ma'umuámua're' a'íi mu majta je'ej pua'aj tyí'muaxaj.
- 19 ¡Capáj jusén jime' huápu'i'ij tojó'hua'nan!
A'yaa tu een tí'ij i jáamui' catu uhuácaca'nye',
¡capáj tatató'ra'an a'íjma jimi i maj tyí'tyaci'macaa!
- 20 ¡Pata'aj jo'támua'reej tyi'tíj paj jin tya'tá'ratziiri',
ji'nye néijmi'que' mu i chuéj japua jucu'raj
a'yaa pu'ujtána'aj tyí'ricij jo'tij i chuéj joo'ástimee!
- 21 Capáj tyi'tá'care'en maj já'xaahuataj a'íjci i ti quee je'ej tyéejtyoovej,
¡tyu'tá' mej mij tyimuaatatyójtzi're'en a'íjna i ti quee je'ej tyéejviicue' ajta
i ti quee óotzaahuatye'!
- 22 ¡Ájchesij, taj Dios! ¡Pajta a' japua huatányuunyij!
¡Ootámua'reej maj quee ja'antyápua'citacaa maj je'ej pua'aj tyí'muaxajta
a'íimaj i maj quee ma'umuámua're'!
- 23 Capáj yó'hua'nan je'ej maj tyí'tyeyijhuaaj a'íimaj i maj muájcha'íire',
je'ej maj meríj jéetze' tyí'tyeyijhuaaj a'íimaj i maj quee tyihuojó'itej.

75

Dios, i ti Juées jin tyi'tyéjvee

- I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. Capáj tyi'tíj antyú'na'an. Chuíicarij maj jin tyaatatyójtzi're'en maj jin jaatyáanajche Asaf ti ja'a'rij
- 1 Muéetzij tu tyí'muatyojtzi're', taj Dios,
muéetzij tu tyí'muatyojtzi're',
a'yaa tu jéehua tyá'huoo a' jitze ma'can tyajta a'íj tyí'chuiicaj i ti naa tyu'sé'rin muáaj paj tyú'taahuaca'.
- 2 Tavástara' pu a'yan tyí'xaj tijin:
“A'ájna a'náj nyej nyáaj a'yan tyaataxájta,
nyáaj nu néijmi'caa tyámua' tyá'xijtye'en.”
- 3 Tí'ijta huatóoca'tzij i chuéj, majta néijmi'i i maj japuan huacháatimee,
nyáaj nu a'íin pué'een i ti tyámua' tyé'cha'ij i ti japuan róoca'nyej.”
- 4 Ajta a'íjma i maj óotzaahuatye' ajta i maj je'ej pua'aj ricij a'yaa nu tyihúa'ixaatye' tijin:
“Caxu junyo'si'tye'ej caxu siajta óotzaahuatye'ej;
5 caxu a'íj jitze tyí'ca'nyej tyi'tíj siaj huayí'tin

caxu huápu'i'ij óotzaahuatye'ej tìpua'aj tyi'tíj setyáxajtasime'en."

6 Ji'nye capu i puéjtzij a'áa je'rén'yesij
 a'ájna jo'tíj i xicáj jé'ejnyinyiij nusu jo'tíj ja'ancáru'pij,
 capu ajta a'ájna jo'tíj quee já'tyi'tíj nusu a jiríj tzajta',
 7 sulu a'íi pu i Dios Juées ti jin tyi'tyéjvee:
 a'íi pu séecan huatyáxaahuataj ajta séecan tyámua' tyu'tyátoosij.
 8 Tavástara' pu ji'tyáaja i jumuáca' jitze i ti jitzán uhuáa' i ti jin nyú'camui',
 nahuáj pu á'naxcaj ajta arí újmue'riaca'.
 Tí'ij jajxíre'en a'íjci i nahuáj,
 néijmi'i i maj je'ej pua'aj ricíj i cháanacaj japua
 a'íi mu néijmi'i juquéi'sij.

9 Nyáaj nu a'náj tina'aj jaxáataj na'mej i Dios ra' a'íjci i Jacob
 nyajta jimi tyu'táchuiicaj;
 10 ji'nye a'íi pu ja'antypuá'aritye'sij i maj jin óotzaahuatye' a'íimaj i maj
 je'ej pua'aj ricíj;
 ajta jéetze' pu tyámua' tyeetyátoosij a'íjci i tyáataj ti tyámua' tyí'tyevij.

76

Dios, i ti néijmi'i jin tyu'tyáamue'tij

I ti a'ájna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj, a'íjci jitze i maj jin
 tyí'cui'nacaa ti tye'ejvivin. Chuíicarij maj jin tyaatatyójtzi're'en maj jin
 jaatyáanajche Asaf ti ja'a'rij

1 Dios mu néijmi'que' jamua'tyej a'ájna a Judá;
 néijmi'que' pu namuajre' a'ájna a Israel je'ej ti a'íin ántyapuaj.
 2 I tyeyúujra' a'áa pu já'sejre' i jiríj japua ti a'yan ántyapuaj tíjin Sión,
 a'áa ti já'sejre' a Jerusalén;
 3 a'áa pu tyu'tyáana'xij i tyapúusti'ij i maj jin junyo'si'tya'ca'aj,
 i maj jin huatyóonaj, chúun, tú'namua'aj ajta i'ríj.

4 ¡Muáaj paj huápu'i'ij naa huasé'rin, taj Dios!
 ¡Jéetze' paj va'tíj séejre' quee i jiríj ti jusén jin séejre'!
 5 A'íjma mu néijmi'i tyo'huári'ri' i maj jéetze' jaayítin maj hu-
 atyényo'se'en,
 majta quee je'ej huaríj a'íimaj i maj jéetze' uhuácaca'nye'ej,
 a'íimaj mu tajíisa'puaj huatácu'tzuca' matí'ij mij huácuij.
 6 Camu majta che' pújoorej mej mij huatáhuaaxi'in i caríáata' majta i
 cahuáayu'uj
 patí'ij muáaj, Dios ra' i Jacob huo'tányeechej.

7 ¡Muáaj paj huápu'i'ij á'tzaahuatyi're'!
 ¿A'tanyíj pújoorej tí'ij a'jimi ajo'tyávaacaj
 tí'ijta huataséjre'en i paj jin nyú'camui'?
 8 Tajapuá pu imuáj séejre' i puéjtzij paj taatá'sij,
 ajta i cháanacaj pu tyí'tzñnye' a'íj pu jin quee che' táhuan,
 9 taj Dios,
 patí'ijta ájchenyij pej pij tyo'xá'pui'intare'en
 ajta pej pij hua' japua huatányuunyij a'íjma i maj japuéjtzitarej i
 cháanacaj japua.

10 A'íjna i ti jin nyú'camui' i tyéviij a'íi pu pué'eenye'ej ja'mej i ti jin tyimuaatatyójtzi're'ej,
 ¡tyij ajta cíi na'aj tyí'ijnyú'caj a'íi pu pué'eenye'ej ja'mej a' cúruun!
 11 Siata'aj mua'aj jimi tya'tóoratziij a'íjci i Tavástara', siajta i Dios jimi, siajta je'en néijmi'i jin aróo'astej.
 Mua'aj, mu siaj ataváatimee a'íjci jimi i ti a'yan tyúuxie've' tyaj tzaáhuatyi'ra'aj jimi tyícha'íi,
 ¡siata'aj jimi tyu'támu'vejritaj!
 12 Ji'nye a'íi pu huári'raj i huá'juuricamej a'íjma i maj tyí'ijta ajta tyu'tá'sij mej mij tyu'tátziinye'en i maj tyí'ijta i cháanacaj japua.

77

Tyiche' jitzán tyú'mua'tyij i ti jin i Dios tyí'muarie'

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. A'íin ti ja'a'rij i Jedutún. Chuícarij Asaf ti ja'a'rij
 1 A'íjci jimi nu i Dios ca'nyíin jin huatyényuusij ta'aj ij a'íin náanamuaaj.
 2 Típua'aj séej xicáj jitze nyényaxaamujritya'aj a'íj nu huonyij i Tavástara',
 nyajta quee jaatapuá'citaj nyaj ajmójca'taxi'in nyati'ijta tíca' tyényuusime'en.
 Capu i'rij ti huóoso'pe'en i nyajúuricamej.
 3 A'íj nu ootámua'reerij i Dios, nyajta je'en nyeyiinyen, nyajta je'en uhuányamua'tzij, aj nu nyij tányij huatányaxaahuataj.
 4 Muáaj, Tavástara', capáj nyatá'caa nyej nyij ootyájcutyij;
 ¡canu che' je'ej jájtyoovej, ajta quee che' nya'i'riitye' nyaj tyu'taxáj!
 5 A'íj nu jitze tyi'riá'mua'sij i xicáj nyajta i nyinyi'ra'aj yatij je're'nyej,
 6 nya'tamua're'rii nyaj tíca' tyi'chuicacaria'aj.
 Nyatzájta' nu a'yan tyi'riá'mua'sij, nyajta je'en a'yan tyu'ta'íhuo'sij tijin:
 7 ¿Nyiquij jusén jime' nyu'camui'ij ja'mej i Tavástara'?
 ¿Nyiquij quee che' tyámua' tojo'mua'ráaj ja'mej?
 8 ¿Nyiquij arí huatyápua'riaca' i ti jin taxie'va'ca'aj?
 ¿Nyiquij arí jusén jime' huatyápua'riaca' i ti jin tya'tóoratziiri'?
 9 ¿Nyiquij arí i Dios yo'huá'xij i ti jin tyámua' tyí'tyevistaca'aj?
 ¿Nyí arí huápu'i'ij tyinyú'caca', ajta je'en quee che' tá'cu'vej?
 10 Ajta i ti jéetze' je'ej pua'aj nya'asej a'íi pu a'íin pué'een i nyaj a'yan tyí'mua'ajcaj
 ti a'íjna i ti tajapuá já'sejre' quee che' a'íin pué'een ityájma jimi.
 11 A'íj nu tyo'támua'reerij i ti naa tyihuá'sejratye' i ti anaquéej tyí'sejria'ca'aj i Tavástara' jimi,
 12 a'íj nu néijmi'i tyo'támua'reerij i ti a'íin tyú'taahuaca'.
 13 Taj Dios, muáaj paj néijmi'i jin tyámua' ricij je'ej paj tyi'tíj uurej;
 ¿nyiquij ajtáhua'aj síj séejre' i dios ti a'yan een pati'ij muáaj?
 14 ¡Muáaj paj a'íin pué'een i Dios i ti a'íj tyí'taahuaj i ti naa tyu'sé'rin!
 ¡Muáaj paj huo'taséjratyej néijmi'caa i tyeítyee i paj néijmi'i jin putyí'uurej!
 15 Pajta i paj néijmi'i jin putyí'uurej a'íj paj jin hua' japua huatanyúj a' tyeítyeristyamua',
 yójmua'mua' a'íjci i Jacob pajta a'íj tyí'yojmua' i José.

16 Taj Dios, ti'ij i jájrij muaaséj, a'íi pu tyu'tátziin,
ajta huatóoca'tzij i jájtyij tyétye' imuáj ti já'sejre',

17 majta i jéetirij tyu'tá' mej mij huatyéviijej,
majta mu tyényuuve'ej u tajapuá
majta néijmi'que' tyóona'axcava'ra'aj.

18 Ajta huátánamuajre maj tyényuuve'ej a'ájna jo'tij jó'aacaj,
néijmi'que' pu i cháanacaj japua huanyéeri'ciriajraa a'íjci jime' i maj
tyána'axcava'ra'aj
ajta néijmi'i i chuéj ca'nyíin jin huatóoca'tzij.

19 Pajta tyu'tá' maj antáciinyej i jájritze',
muáaj paj antáaraa i jájtyij jitze,
ajta capu a'tíj jáamua'reeri' jo'paj jo're'nyej.

20 Pahuó'vi'tisime'ej a'tyétyeristyamua' a'yájna mati'ij a'ya'muáj,
a'íjma jitze ma'can i Moisés ajta i Aarón.

78

Je'ej ti i Dios tyámua' tyí'uurej a'íjma jimi i jutyétyeristyamua'

Nyúucarij ti naa huánamuajrii Asaf ti jin tyihuo'muá'tyej

1 Mua'aj mu siaj nyetyeítyeristyamua' pu'éen, a'yaa xu huárinyij je'ej
nyaj tyaja'muamua'tyej;
jsiata'aj ecóotutaxi'in siaj sij tyámua' tyáanamuj je'ej nyaj
tyajá'mua'ixaatye'!

2 Séej nu nyúucarij jin tyajamuaaté'exaatye'sij,
a'íj nu tyu'taxájtaj tyi'tíj ti aviitzi'huaca'aj
ti'ij na'aj jájcuaj imuáj yatij je're'nyej.

3 Tyi'tíj tyaj huánamuajri' tyajta jamua'reej
majta i tahuásimua'ci'ij maj táa'ixaaj,

4 catu huo'tyá'aviitze'ej a'íjma i tayójmua'.

A'íjma jitze ma'can i maj tajitzé eerányesij a'íjma tu jin tyaatatyójtzi're'ej
i Tavástara'
tyajta jaataxájtaj i ti néijmi'i jin putyí'uurej ajta i ti jin naa huasé'rin.

5 Dios pu nyúucarij huatyájto a'íjci jimi i Jacob;

ajta tyi'tíj jin tyu'ta'íjtaca' a'ájna a Israel,
ajta a'íj jin tyihuo'ta'íj i tahuásimua'ci'ij
mej mij a'íimaj huo'mua'tyej i maj hua' jitze eerányesij,

6 mej mij jáamua'tyij i maj majca'huáyee hua' jitze eerányesij,
hua' yojmua' i maj nanie'huan,

majta je'en a'íimaj, a'íjma mu mijta mua'tyen i juyójmua',

7 mata'aj mij i Dios jitze tyú'ca'nyej
majta je'en quee yo'huá'xij je'ej ti a'ín tyú'ruuj,
ajta mej mij a'yan huárinyij je'ej ti tyi'tíj jin tyu'ta'íjtaca'

8 mej mij quee a'yan huárinyij mati'ij i hua' huásimua'ci'ij,
i maj quee tyihuojó'itej majta quee ma'umuámua're',
majta quee tyámua' een i juxiéjnyu'caa tzajta' nusu i ju júuricamej jitze,
ityeítyee maj quee tyámua' tyityetyúucha'íica'aj i Dios jimi!

9 A'íimaj i tyeítyeristyamua'me'en a'íjci i Efraín,
i maj tyámua' eenye' a'íjci jime' i tú'namua'aj majta i'ríj
a'íi mu huatóo'uj a'íjci xicáara' jitze mati'ij huatyéenyosej,

10 camu jaatyátzaahuatyej i Dios ti jin tya'tóoratziiri'

camu majta jaataxié'vej maj ja'rá'astej je'ej ti a'ín tyí'mua'taj.

11 A'í mu yo'huá'xij je'ej ti a'ín hua' jimi tyu'muáriej,
ajta i ti naa tyu'sé'rin a'ín ti tyihuo'taséjratyej.

12 Dios pu tyihuo'taséjratyej i ti naa tyu'sé'rin a'íjma i
já'muahuasimua'ci'ij

a'áa ti huataca'aj a Soan, a'áa ti já'sejre' a Egipto:

13 ajta hua'puaquéj jájsiirej i jájrij, ti'quij huo'ta' maj antáciinyej,
ajta a'í pu juxa'aj a'yan jáaruuj ti'ij jáxu'uj ti ájtaavijhuaca'.

14 Tújca pu jéetirij jin huo'vi'tisime'ej,
ajta i tíca' tiéj pu jin huo'tátzavi'tye'sima'aj.

15 Ajta a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij a'í pu tyetyéj ti ve'éj jé'ta' ootáaaraca',
ajta je'en mu'caa i jájtyij huo'ta'.

16 ¡Dios pu tyu'tá' ti i jájtyij eeráanyej a'íjci jitze i tyetyéj
a'íj pu'ij jin va'tíj i jájtyij huatámui'yaca'!

17 Majta a'íimaj móoche' mu atyá'itze'rihua'aj i Dios jimi,
camu jaatyátzaahuatyej a'íjci i tajapuá ti já'sejre' mati'ij a'áa jo'tyú'uuca'aj
jo'tij quee já'tyi'tij.

18 A'yaa mu tyá'xie'va'ca'aj maj jaatyéesej
cue'ráj metyi'huooj a'íjma ti tya'ránajchica'aj.

19 Jitzán mu rányuuca'aj, a'yan metyi'xáataj tijin:

“¿Nyi i Dios mujo'va'ma'aj ja'mej ti'ij méesaj japua tyitáacue'tyej a'yájna
jo'tij quee já'tyi'tij?

20 A'yaa pu tyi'ja'yájna ti i Dios ja'cáaaraca' i tyetyéj,
ajta je'en a'íj jitze jájtyij eeráanyej ti'ij játya'naj,

a'íj pu jin i chuéj ajo'cájrurij,
ajta, ¿nyiquij páan ajta taatá'sij?

¿Nyiquij ajta hue'ra'aj huo'ta'sij i jutyéityeristyamua'?”

21 Ti'ij i Tavástara' a'íj huánamuajri', a'í pu tyinyú'caca';
¡i ti jin nyú'camui', a'yaa pu een ti'ij i tiéj,
a'íj pu jimi tyinyú'caca' i Jacob!

22 Ji'nye camu i Dios jitze tyu'cá'an
camu majta tyá'antzaahuaj ti a'ín huo'tyáhuirej.

23 Ajta a'yájna, Dios pu tyihuo'ta'íj i jéetirij
ajta ja'antacúj i ti jin eetyánami' u tajapuá,

24 ¡ajta je'en tyu'tá' ti aje'cáanyej i cue'ráj ti a'yan huatóomua'aj tijin maná,
ti a'yan éenye'ej ti'ij tyeríicuj tajapuá ti já'ma'can, mej mij a'íimaj
tyú'cua'nyij!

25 ¡A'í pu tyéviij jáacuaaj i tajapuá maj tyí'huire' maj jacua'caa!
¡Dios pu jéehua tyámua' naa tyihuo'cue'ej!

26 A'íjna i áacaj a'áa ti je're'nyej jo'tij i xicáj jé'ejnyinyiij ajta áatyej pujmua'
ti je'tányinyii

a'í mu tajapuá huatá'aacariaca',
¡Dios pu a'yan tyú'ruuj a'íjci jime' i ti néijmi'i jin putyí'uurej!

27 Ajta tyu'tá' ti hue'ra'aj huáviiyej hua' japua i jutyéityeristyamua';
a'íjna jime' maj pína'see mue'tíj aje'cáanyej a'yájna ti'ij i séj jájritze' ti
séjre'.

28 Dios pu tyu'tá' maj a'áa jé'ta' ja'rávatzij jo'maj a'íimaj
tyojo'tyá'inaamuaca'aj
ajta jo'tij tyojoo'ástimee i tyihua' ináamuaj.

29 A'íi mu mij tyú'cuua 'asta mana'aj quee tyámua' tyityaatajú'xaj,
a'yaa pu'ij i Dios tya'róo'astej ti'ij a'yan tyá'ra'nyij je'ej maj a'íimaj
tyaaxié'va'ca'aj.

30 Ajta capu eexúj huatyápua'riaca'aj je'ej maj a'íimaj tyá'xie'va'ca'aj,
óoche' pu hua' tyenyij jitze séjria'ca'aj i cue'ráj,

31 ti'ij i Dios ti jin nyú'camui' hua' japua rájve
ajta je'en a'íijma huácuij i tyétyacaa maj jéetze' uhuácaca'nye'.
¡Huo'cuij a'íijma i tyétyacaa maj jéetze' tyámua' een Israel maj jitze
ajtyáma'can!

32 Ti'ij a'yan tya'náara'aj, majtáhua'aj mu huóoxana'cirej;
camu tyá'antzaahuaj a'íjci jitze i ti naa tyu'sé'rin i Dios jimi.

33 A'íj pu jin i Dios ja'antypuá'rij i huá'juuricamej
cuxáa maj séej mana'aj jin ucayáatira'nyij
a'íjci jitze i ti huápu'i'ij tzíny'i'si' huasé'rin.

34 Típua'aj i Dios hua'cui'ijcaj, aj mu mij jahuonyij;
majta jimi tya'antzá'huatyahua'aj majta quee juxaahuataj jahuoca'aj,

35 aj mumij ja'tamuá're'rihua'aj i Dios tajapuá' ti já'sejre'
i ti hua'cha'íica'aj ajta hua' japua nyuuca'aj.

36 Majta i jutyényij jime' majta i junyanúu jime'
jéehua mu huápu'i'ij jacuanamuajca'aj,

37 ji'nye camu a'náj tzáahuatyí'ra'aj jin jaatyátzaahuatyey
camu majta ji'r'é'nye'ej séjria'ca'aj a'íjci jitze i ti jin tya'tóoratziiiri'.

38 Ajta i Dios pu hua'cu'vajca'aj,
ajta tyihuá'uunyi'raca'aj i maj jin je'ej pua'aj rijcaa ajta quee
hua'antypua'rityahua'aj,

mue'tíj pu quee jaataxié'vej ti hua' jimi tyinyú'caj
ajta quee tyu'tá' ti a'íin jaatyámue'tin i ti jin nyú'camui'.

39 Dios pu jo'támua'reeri' maj tyeítyee mana'aj pué'eenye'ej;
maj a'yan een ti'ij i áacaj, ti yujo'mej ajta quee che' pu ájvesij.

40 ¡A'chunyéj pua'máj mequee jáanamujri' i Dios
majta jimi je'ej pua'aj huaríj a'ájna jo'tíj quee já'tyi'tíj!

41 Majta móoche' mu jaxie'va'ca'aj maj tyi'tíj jin jaatyéesej;
a'íi mu jaxaamuijritya'ca'aj a'íjna i ti ji'r'éenye'ej séejre' a'ájna a Israel.

42 Camu jo'támua'reeri' a'íjci xicáara'
ti'ij i Dios, a'íjci jime' i ti néijmi'i jin putyí'uurej, hua' japua huatanyúj
a'íijma jimi i maj hua'ajcha'íire';

43 ti'ij a'ájna a Soan, a'áa ti ja'ajtyáma'can a Egipto,
va'cán jin tyu'muáriej ajta i maj jin je'ej tyo'taséj,

44 ti'ij tyu'tá' ti i játya'naj xúure'ej huatyóotaahuaj,
ajta je'en quee che' huatái'riitariaca' maj jaayé'en a'íimaj i maj Egipto
já'ma'can.

45 Ajta xie'rúj maj tyú'cha'vacaa a'íijma jimi huata'ítyaca' ajta taachuísee,
maj néijmi'i tyu'riá'xihuaaj majta tyojó'jípuaaj,

46 ajta a'íijma i vítzi'cii huatá' i ti tyú'ciiriaca'
a'íimaj maj tyu'muárie'ca'aj.

47 Ajta tyéetyee jime' ajta séerij
a'íj pu jin ja'antypuá'rij i xápua' maj jahuastya'ca'aj ajta i úuvaj.

48 Majta i huá'ya'muaj i huáacasij majta i cánya'xií a'íi mu huácuij

- a'íjci jime' maj tyéetyee huavátzij majta i víityee maj huo'cájtzej.
⁴⁹ Dios pu a'íjma jimi uyo'ta'ítyaca' i ti jin huápu'i'ij nyú'camui':
 i ti jin nyú'camui', puéjtzij ajta i maj jin je'ej tyityo'tóomua'tyij,
 a'yájna ti'ij i maj jitzán jáamua'reej ti je'ej pua'aj tye'mej.
⁵⁰ ¡A'íi pu tyu'tá' ti huataséjre'en i ti jin nyú'camui'!
 Capu tyaatú'uunyi'ri' i hua' júuricamej,
 sulu a'íi pu tyu'tá' mej mij huácu'i'nyij,
⁵¹ ¡a'áa pu'uj tána'aj huojo'cuii a'ájna a Egipto
 a'íjma i hua'yojmua' i maj tyétyacaa maj anáatya'aj huanánie'huaca'
 majta a'áa ja'ajtyáma'cantaca'aj a Egipto!
- ⁵² Ajta a'íjma eeráavi'tij i Israel maj jitze ajtyáma'can ti'ij cánya'xii maj
 pué'eenye';
 a'íi pu'ij tyámua' tyihuó'vi'tisime'ej a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij.
⁵³ Tyámua' pu tyihua'cha'íj huo'vi'tisime'ej,
 mej mij a'íimaj quee tyí'tziinye'ej,
 ajta a'íjma i maj hua'ajcha'íire' a'áa mu ja'tyájcuii a jájritze'.
⁵⁴ Dios pu huojo'ví'tij i jutyéityeristyamua' a'ájna a chuéj japua a'íin ti
 ja'antyíhuoj,
 ¡ajta i jiríj a'íin ti jaamué'tij mej mij i tyeítyeristyamua'me'en
 ja'ancuriá'an!
⁵⁵ Hua'antypua'rij i maj quee tyá'tzaahuatye' a'íimaj metyi'séeracaj i
 Israel maj jitze ajtyáma'can,
 ajta i chuéj a'íjma pu huatátuii i jutyéityeristyamua',
 ajta huo'ta' mej mij a'áa jo'cháatime'nyij i tyihua' ináamuaj tzajta'.
- ⁵⁶ Ajta a'íimaj mu jaatyéesej a'íjci i Dios tajapuá ti já'sejre'
 a'íjci jime' maj quee jaatyátzaahuatyej
 majta quee a'yan huaríj je'ej ti a'íin tyu'ta'íjtaca',
⁵⁷ ¡j'i'nye, a'yájna mati'ij i hua' huásimua'
 a'íi mu majta jimi ajtacíj majta je'ej pua'aj huaríj,
 ¡a'íi mu majta antyúutuuxij ti'ij i tú'namua'aj ti quee tyámua' tyí'taavijhua!
⁵⁸ A'íi mu jajaaxiejtye' a'íjci jime' maj tyi'tíj ájtaahuaxij,
 mej mij a'íj japua sánturij huatyáanajchej, a'yaa mu mij tyu'tá' ti a'íin
 huá'anchueere'en.
⁵⁹ Dios pu'ij tyinyú'caca' ti'ij a'íj huaséj,
 ajta néijmi'caa huare'ityaca' i Israel maj jitze ajtyáma'can,
⁶⁰ ajta ayooriej i tyeyúuj a'áa ti já'sejria'ca'aj a'ájna chájta' Siló,
 i ti chi'ra'an pué'eenye' i tyeítyee tzajta'.
⁶¹ Tyu'tá' mej mij a'íimaj i maj jájcha'íire' jaatyéevi'
 a'íjci i ti jin naa huasé'rin ajta i ti néijmi'i jin putyí'uurej.
⁶² Huápu'i'ij pu nyu'camui'ca'aj a'íjma jimi i jutyéityeristyamua',
 a'íj pu jin tyu'tá' maj chúun jin huó'cui'nyij a'íimaj i maj hua'ajcha'íire'.
⁶³ ¡ tyámua mu huácuij matiéeri'huaj,
 camu che' tyu'táchuiicaca' mej mij i íimuaa huáhuíchej.
⁶⁴ A'íimaj mu i puaríj huácui'ihuaca' i chúun jime',
 majta i úucaa i maj antyúujimua'astariaca' camu huo'yiinyaca'.
- ⁶⁵ Ajta i Tavástara' pu huájij, ti'ij i ti tyi'tyámaarasima'aj,
 ti'ij i ti nyo'sii ti huatyájtahue ajta je'en arí otóomua'reeri',

66 ajta je'en hua'antymue'tij i maj jájcha'ïire', huo'ta' mej mij hu-
atóo'uunaj,
¡ajta tyévi'si' huo'ta'séjrataca' jusén jime'!
67 Ajta ahuojóohua'xij i José maj jamuán ajá'chajca'aj,
ajta quee a'íjma antyíhuo i Efraín maj jitze ajtyáma'can;
68 sulu a'íjma pu antyíhuo i Judá maj jitze ajtyáma'can,
ajta a'íjci i jiríj ti jéehua jaxie've' Sión ti ántyapuaj.
69 Ajta tyeyúuj ájtaahuaca', a'yan ajtyéevi'can ti'ij tajapuá ti séejre',
ajta jusén jime' tyámua' tyeetyájtoo, a'yájna ti'ij i cháanacaj.
70 A'íj pu antyíhuo i David ti a'íin pu'é'een i ti jahuïire',
a'íjna i cánya'xií ti siiria'ca'aj,
71 capu che' jaatá' ti cánya'xií siire'ej,
sulu ti'ij i tyeítyeristyamua'me'en huácha'íin,
ti'ij a'íin hua'ajséejra i Israel maj jitze ajtyáma'can.
72 David pu'ij tyámua' tyihuó'cha'ij i tyeítyeristyamua'me'en i Dios,
a'íi pu huó'cha'ij ajta tyámua' tyihuó'cájuyetyej
jumuáca' jin tyámua' tyi'uuriáaj ajta juxiéjnyu'caa tzajta' tyámua'
éeny'e'ej.

79

Mati'ij huatóoxaamujrityej a'íjci jime' ti i Jerusalén huatyu'uunyi'huaca'
Chuícarij Asaf ti ja'a'rij
1 ¡Taj Dios, a'íimaj i maj quee tyá'tzaahuatye' a'íi mu tye'entyipué'rityej
muéetzij tyí'mua'a'rij!
¡Majta a'úun jo'tyájrurij a' tyeyúuj jo'tij néijmi'i tyámua' tyejé'een
ajta néijmi'i huatyu'uunyi'huaca' i chájta'naj Jerusalén!
2 ¡Aa mu huaja'ajtoo i hua' tyévira' i maj muahuïiria'ca'aj,
i maj muéetzij jimi tyámua' tyityetyúucha'íica'aj,
mej mij a'yan tyu'tyáhuïire'en ti'ij cue'ráj
a'íjma jimi i muá'rie'cajtzij ajta tyi'tyán simuáruunij jimi!
3 A'yaa mu tya'axírej i hua' xuure' ti'ij jájtyij ti pué'eenye'
néijmi'que' a'ájna a Jerusalén,
ajta quee aja' a'tíj ti'ij tyityáa'avaataj.
4 A'tzísi' tu séejre' a'íjma jimi i maj avéjri' antacháatimee,
néijmi'i mu je'ej pua'aj tyí'taxaj a'chu maj pua'máj atacháatimee.
5 Muáaj Tavástara',
¿a'chunyéj ooj á'tyeeren i paj jin nyú'camui'?
¿Nyi jusén jime' a'táaj ja'mej i paj jin nyú'camui' ti'ij i tiéj?
6 ¡Che' i paj jin nyú'camui' a'íjma japua rájvetyij i maj quee
tyá'tzaahuatye'
i maj quee muamua'tyej majta quee muéetzij jimi jahuoo!
7 Ji'nye a'íimaj mu je'ej pua'aj jáaruuj a'íjci i Jacob
majta néijmi'i huatyu'uj i chuéj jo'tij a'íin já'chajca'aj.
8 Capáj tyi'tá'care'en tyej tyij ityáj hua' jime' tyu'nájchitaj
tyi'tíj maj jin je'ej pua'aj huaríj a'íimaj i tahuásimua'ci'ij,
¡che' ca'nácan mujo've'me'en a'íjna i paj jin taxie've',
ji'nye catu che' je'ej jájtyoovej je'ej tyaj huárinij!
9 Taj Dios, muáaj paj a'íin pué'een i ti tajapuá huatányuusij,
taatáhuïire', tajapuá huatányuuchij pajta tyitaatú'uunyi',

a'íjci jitze ma'can i ti naa huánamuajrii i paj jin ántyapuaj.

¹⁰ Capu juxie've' maj a'yan tyí'xajtaj i maj quee tyá'tzaahuatye' yee:

“¿Jo'nyij je'ej je'en i hua' Dios?”

¡Taata' tyej tyij jaaséj i paj jin tyo'riá'rieeraj a'íjci jime' maj huo'cuij i maj muéetzij muahuiire'!

¡Miche' a'íimaj majta jáamua'reej i maj quee tyá'tzaahuatye'!

¹¹ Huo'namuaj je'ej maj tyí'xaj a'íimaj i maj námi',

pajta hua' japua huatányuunyij a'íjci jime' i paj néijmi'i jin putyí'uurej

a'íjma i maj meríj a'yan tyihuo'taxájtaca' mej mij huó'cui'nyij.

¹² Muáaj Tavástara', aráahua'puaj pua'máj paj tyo'riá'rieeraj a'íjma jimi i maj tajimí avéjri' jo'cháatimee

a'íjci jime' maj je'ej pua'aj tyimuaaxájtaca',

¹³ tyajta ityáj, i tyaj a'tyéityeristyamua' pué'een,

tyaj a'áa já'sejre' tí'ij cánya'xii tyaj pué'eenye' a'ájna jo'paj muáaj tyámua' tyojo'ruuj,

a'náj tina'aj tu tyi'muatyóotzi're'ej tá'ju'un,

¡tyajta muéetzij jimi jusén jime' tyi'chuícaj tá'ju'un!

80

Tyámua' paj tojo'sejra

I ti a'ájna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj, a'íjci jime' i chuícarij ti a'yan huatóomua'aj tíjin “I tzuhuáa”. Je'ej ti tyi'tyúucha'íica'aj ajta chuícaría'ra' a'íjci i Asaf

¹ Muáaj mu paj jacha'ij i Israel,

pajta tyámua' tyihúa'juyetyej a'íjma i maj José jitze eeráma'can a'yájna tí'ij i ya'muáatyee tí'siire',

majta a'íimaj tyámua' tyí'muacha'ij i tajapuá maj tyí'huiire',

¡huánamuaj!

¡Tyámua' paj yó'sejraj a'íjci i Efraín,

² i Benjamín pajta a'íjci i Manasés!

Huájisij pajta mujo've'me'en pej pij tajapuá huatányuunyij a'íjci jime' i paj néijmi'i jin putyí'uurej.

³ Taj Dios, pajtáhua'aj paj a'yan tyitaatyátoonyij tyati'ij éenye'ej.

Tyámua' paj tojo'sejra aj pu'ij tahuire'en.

⁴ Tavástara', Dios mu paj néijmi'i jin antyía'mua'reej,

¿a'chunyéj pooj á'tyeeren penyu'camu'uj

a'íjci jime' je'ej maj a' jimi tyá'huo a'tyéityeristyamua'?

⁵ Muáaj paj taatá' tyaj eetaja'ra'taxi'in capáj cue'ráj tyitaatá',

ajta tyej tyij a'íj huaye'en, i tyaj jéehua eetaja'ra'taxij.

⁶ A'yaa paj tyu'tá' mej mij a'íimaj taatyá'a'tzej i maj tajimí véjri' antacháatimee,

a'íimaj mu majta ta'a'tzej i maj tájcha'íire'.

⁷ Dios mu paj néijmi'i jin antyía'mua'reej,

¡pajtáhua'aj paj a'yan tyitaatyátoonyij tyati'ij éenye'ej!

¡Tyámua' paj tojo'sejra aj pu'ij tahuire'en!

⁸ A'áa paj a Egipto úuvaj ítyi'rira' ja'ráapij,

pajta hui'ráahua'xij i maj quee tyá'tzaahuatye' pej pij a'íj atyáhuaste'en.

9 Tyámua' paj jáa'uurijtze i chuéj,
a'íi pu'ij aróonaana'tyej ajta je'en neíjmi'que' i chuéj japua
ooriónajchaca'.

10 Ajta i juquéenyi'istaa jin tya'vá'naj i jiríj,
ajta i juxámue' jime' i ti tyu'uj ti jéetze' tyo'huatíti'ijmee.

11 Ajta i xámue'ra' a'áa pu i jájrij jitze imuáj ja'rá'aj,
ajta i ti jitzán ajtanyáxij a'áa pu ja'rá'aj i játya'naj jitze ti a'yan ántyapua
tjijn Éufrates.

12 ¿Ji'nye pej pij jaatyú'uj i ti jin curiá'nami',
pajta tyu'tá' mej mij jáajuuraj i maj mu jó'ci'ij i juyéj jitze?

13 A'íi pu i tuíxuj yójve tyojó'jipuj,
¡majta i tyi'tyán simuáruunyij jimi je'ej pua'aj tyí'uurej!

14 Dios mu paj néijmi'i jin antyía'mua'reej, pata'aj cui' huaría'ra'nyij,
tyámua' paj naa tyitaaséj a'ájna imuáj u tajapúa
pajta hua' jimi tyú'mua'tyij a'tyétyeristyamua',

15 a'íjci i ítyi'rij muáaj paj pajta ja'tyáhuuij,
pajta tyámua' jáaruuj i ti jitzan eeré'nyej.

16 Pata'aj a'ájna jin hua'antyipuá'ritye'en i paj jin nyú'camui'
a'íjma i maj ja'antive'chej majta je'en jatíeeraj,

17 pajta jaatyáhuire'en a'íjci i tyévi' muáaj paj ja'antyhuj,
a'ájna i ti eeráanyej a'íjci jitze i tyévi' muáaj paj tyámua' tyeetyájtoo,

18 tyata'aj tyij quee che' a'náj a' jimi ajtací'ca'an.
¡Júuricamej paj taatá'an, aj tu tyij muéetzij tyana'aj tyij muaatyánajchij!

19 Muáaj Tavástara', Dios mu paj néijmi'i jin antyía'mua'reej,
¡pajtáhua'aj paj a'yan tyitaatyátoonyij tyati'ij éenye'ej!
¡Tyámua' paj tojo'sejra aj pu'ij tahuire'en!

81

*Tyi'tíj ti jin i Dios tyámua' tyihuojó'mua'raj ajta i Israel ti jin je'ej pua'aj
huaríj*

I ti a'ájna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj, a'íjci jitze tyí'canaa
i Gat. A'íin ti ja'a'rij i Asaf

1 ¡Siata'aj jutyamua've'ej i Dios jimi setyu'táchuiicaj, ji'nye a'íj tu jin
uhuájca'nyej!

¡Siajta jíihuaj setyaatatyójtzi're'en a'íjci i Dios ra' i Jacob!

2 Setyu'táchuiicaj a'íj setyi'huáaristya'aj i quéetzarij,
siajta a'íjci jitze i áarpaj siajta i canárij jitze.

3 Siajta tyu'táci'sitye'en i trompéetaj jitze tí'ij i máxcirie' jájcuan jin
huataséjre'en,

siajta je'en tí'ijta néijmi'i huataséjre'en i máxcirie',
ji'nye a'yaa pu tyúuxie've' siaj a'íjci xicáara' jitze va'cán jin tyu'yé'estej.

4 Ji'nye a'íi pu a'íin pué'een i ti jin tyu'ta'íjtaca'

i Dios ra' a'íjci i Jacob a'ájna a Israel,

5 a'íi pu a'íin pué'een je'ej maj tyaata'íj a'íjci i José

tí'ij i Dios huo'tanyó'si'tyej a'íjma i maj Egipto já'ma'can.

Nyúucarij nu huánamuajri' nyaj quee jamua'ajcaa a'tíj ti pué'eenye'ej, ti
a'yan tjijn:

- 6 “Nu'ríj tyimu'huatyátichiiri' i paj tyo'huatyátijcaa,
nu'ríj tyámua' tyú'ruuj a' jimi pej pij quee che' ca'nyíin jin tyí'muarie'ej.
7 Pati'ij quee che' je'ej jájtyoova'aj nye jimi paj huatyéenyuj, nyáaj nu nyij
a' japua huatanyúj,
a'íj nu jitze muaatajé i jéetirij ti tyényuuve'ej,
nyajta je'en muatyéesej véjri' a'ájna a' ti ja'rájmuaa a' ti a'yan
tyaja'rájtyapuaj tíjin Meribá.
8 Setyú'namuaj, nyetyeítteristyamua', je'ej nyaj tyajá'mua'ixaatye',
ja'yaa nu tyá'xie've' siaj náanamuaj, mua'aj mu siaj Israel jitze aj-
tyáma'can!
9 Capáj sáanturij tyícha'íij maj séej chuég japua já'ma'can;
capáj pajta séecan diosij najchej i paj quee huá'muajtyej.
10 Nyáaj nu a' vástara' pué'een, nyajta a' Dios,
i nyaj mui'rájtoo a'íjci japua i chuég Egipto ti tyaja'rájtyapuaj,
tyámua' paj naa tya'cácuaxa'taj, nyáaj nu nyij muaatájuxieetye'sij.
11 'Majta i nyetyeítteristyamua' camu nyanamuájraca'aj,
icamu a'yan huaríj je'ej nyaj tyihuó'ixaaj a'íimaj i maj Israel jitze
ajtyáma'can!
12 A'íj nu jin huo'ta' mej mij a'yan huárinyij je'ej maj a'íimaj tyá'xie've',
a'yaa mu mij atyityeje'cháaj muá'raa je'ej ti jéetze' tyihua'ránajchaca'.
13 iTipua'aj a'íimaj i nyetyeítteristyamua' manáanamuajrajche'en!
iTipua'aj i Israel maj jitze ajtyáma'can a'yan metyityaajú'cajche'en je'ej
nyaj tyihuo'cájuyetyej,
14 a'yaa pu'ij ti'ij séej maj ootyása'civa'xi'in
nyati'ij nyáaj huo'tyaxáhuatajche'en a'íjma i maj hua'ajcha'íire'
nyajta puéjtzij huo'tá'nyijche' i maj quee naa huojo'mua'raj!
15 'A'íimaj i maj jaxana've' i Tavástara' a'íi mu huápuí'ij tyu'tátziinye'ej,
majta je'en jusén jime' jajpuéetzij muá'ju'un.
16 iDios pu i tyeríicuj ti jéetze' jí're'en hua'cue'tyej i jutyéítteristyamua',
ajta sarátyee huái'tye'en itzitáj maj huáxoo!”

82

Dios pu a'íin pué'een i Juées ti jéetze' va'cán jin tyi'tyéjvee

Chuícarij a'íin ti ja'a'rij i Asaf

- 1 Dios pu tyámua' naa tyu'tóosejrataj a'ájna jo'maj jóosiire'
ajta tyámua' tyá'xa'puí'intare' u tajapuá jo'maj já'sejre' i maj jimi
tyí'huiire'.
2 “¿A'najnyí mua'aj siaatapuá'citaj siaj je'ej pua'aj tyá'xa'puí'intare'
ajta siaj hua' jamuán ajtyá'uj xá'ju'un a'íjma i maj je'ej pua'aj tyi-
tyetyúucha'ij?
3 iTyámua' xu tyo'xá'puí'intari'tze'en a'íjci i ti quee juca'nyej siajta i
xá'rican!
iTyámua' xu tyo'xá'puí'intari'tze'en i ti quee je'ej tyéejviicue' siajta i ti
jajpuéjtzij!
4 iSiata'aj hui'rátoonyij a'íjma i maj quee juca'nyej siajta i maj quee je'ej
tyéejviicue',
siajta hua' japua huatányuunyij a'íjma jimi i maj je'ej pua'aj tyi-
tyetyúucha'ij!

5 'Siajta mua'aj caxu jamua'reej, caxu tyihuojó'itej,
tíca'rij tzajta' xu ciinyej.

A'íi pu tóocatzej i chuéj ti japuan róoca'nyej.

6 A'yaa nu nyáaj tyu'taxájtaca' siaj mua'aj dioosij pué'een;
siajta néijmi'i yójmua'mua' pué'een a'íjci i tajapuá ti já'sejre'.

7 Ajta a'yájna, a'yaa xu néijmi'i tyí'tyacui'nyij mati'ij i tyeítyee,
¡siajta a'yan tyitye'entyipué'rij ti'ij i ti tyi'tíj jin antyúumua'reej!"

8 ¡Taj Dios, pata'aj huatye'chenyij paj jo'xíjtye'en i cháanacaj,
jí'nye muáaj paj antyía'mua'reej néijmi'caa jimi i tyeítyee i maj séej chuéj
japua jo'cháatimee!

83

Je'ej tyaj tyityeetyényuunyij ti'ij i Dios tajíme' pu huárinyij

Cuínaríj ajta chuícarij Asaf ti ja'a'rij

1 Taj Dios, ¡capáj quee ave'nyuuca'an!

¡Capáj pajta quee táhuaanye'en nusu paj quee che' tyí'xajtaj!

2 Huo'séj i maj muájcha'íire', a'íijma i maj muaxana've':

a'íi mu huápuí'ij ju'itziitye' majta muéetzij je'ej pua'aj tyí'muaxaj.

3 A'íi mu meríj tyi'tíj je'ej pua'aj tyu'xá'puí'intarej

a'íijma jimi a'tyéityeristyamua',

¡majta a'íijma jimi i paj tyámua' tyihúa'cha'ij!

4 A'yaa mu meríj tyaaxájtaca' maj mujo'vá'ju'un mej mij
ta'antyipué'ritye'en

mej mij quee che' yajá'hua'tan i tatyéityeristyamua',

mej mij quee che' jamua'reeriaj i ti jin ántyapuaaj i Israel.

5 Tyi'tíj mu meríj jin muéetzij jimi tya'tóoraj,

a'yaa mu meríj huóoruuj ti'ij ti síj na'aj i tyévij pué'eenye',

6 a'íimaj i maj a'áa jo'cháatimee jo'tij i Edom tyojo'tyá'inaamuaa ajta i
Ismael,

a'íijma maj jitze eeráma'can i Agar majta i Moab,

7 i Guebal, i Amón majta i Amalec,

a'íimaj i filisteos, majta a'áa maj jo'cháatimee a Tiro,

8 majta je'en a'íimaj i asirios a'íi mu majta hua' jitze ajtyu'uj,

a'íi mu mij a'ín pué'een i maj jin uhuácaca'nye' i Lot tyí'yojmua'.

9 A'yaa paj huó'uurej a'íijma pati'ij huó'ruuj i Madián maj jitze aj-
tyáma'cantaca'aj,

a'yájna pati'ij jáaruuj a'íjci i Sísara,

a'yájna pati'ij jáaruuj a'íjci i Jabín a'ájna i áchij jitze ti a'yan
tyaja'rájtyapuaaj tijin Quisón,

10 i maj antyipué'riaca' a'ájna a Endor,

¡majta a'yan tyu'tyáhuíi ti'ij i chuéj japua ti tyi'jí're'nyi'tare'!

11 A'yaa paj huó'uurej a'íijma i tyétyacaa maj jéetze' juxie've'

pati'ij huó'ruuj a'íjci i Oreb pajta a'íjci i Zeeb;

a'yaa paj néijmi'caa huá'uurej i maj hua' jimi tyí'ijta

a'yájna pati'ij huó'ruuj a'íjci i Zébah pajta a'íjci i Salmuná,

12 i maj a'yan tyá'xie'va'ca'aj maj tyu'tyóoa'ritye'en a'íjci i Dios ti
tyi'tachuéj.

13 Nyaj Dios, a'yaa paj huó'uurej tí'ij tu'píj tí viváajma'aj tatyé'tye' i maj jaaré'vejchaca',
 tí'ij xamuáj tí huáchij áacaj tí yo'cuíxij;
 14 a'yájna tí'ij i tíej tyu'riá'tieeraj a' itzitáj
 ajta je'en néijmi'i tye'entyipua'ritye'sij a'áa tí tyejé'sejre' a' itzitáj,
 15 ja'yaa pej pij muáaj tyihuo'taváj
 pajta huo'tamuáaritye'en je'ej pua'aj petyi'uuriáj hua' jimi víityee pajta áacaj jime'!
 16 ¡Tavástara', pata'aj tyévi'si' huo'taséjrataj,
 mata'aj mij muéetzij mo'támua'ree!
 17 Miche' jusén jime' jutyévi'ra'aj muá'ra'nyij,
 ¡miche' huatootyévi'ra'astan majta je'en huácui'nyij!
 18 ¡Miche' jáamua'reej paj muáaj pana'aj a'ín pué'een i Tavástara',
 paj muáaj pana'aj a'ín pué'een i tajapuá tí já'sejre'
 ajta quee síj ajtáhua'aj yajá'hua' íiyan i cháanacaj japua!

84

I tyaj jin jaxie've' i chi'ra'an i Dios

I tí a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj, a'íjci jitze tyí'canaa i Gat. Yójmua'mua' a'íjci i Coré. Chuícarij

1 ¡Naa pu huápuí'ij huasé'rin a' tyeyúuj,
 Tavástara' muáaj paj néijmi'i putyí'uurej!
 2 ¡A'yaa nu jéehua tyá'xie've' nyajta a'yan tyá'huoo
 nyej nyij a'áa jo'tyávaacaj a tí jo'tyényinyi'ij a' tyeyúuj!
 ¡Néijmi'i jime' i nyaxiéjnyu'caa
 nyetyi'chuíicaj nyenyetyámua'va'aj a'íjci jimi i Dios júuricamej tí jitzán
 séejre'!

3 Majta i pína'see majta i jeevíj
 a'íi mu jatyoonyij jo'maj tyámua' jé'eenye' a'chí'ij jitze
 ajta jo'maj tyihuojo'tyé'ito'ritye'en i juyójmua',
 muáaj paj Tavástara' néijmi'i putyí'uurej,
 nyaj rey paj pué'een pajta nyaj Dios.

4 ¡Múutyamua've' a'íimaj i maj a'úu ja'chej a' tyeyúuj tzajta'
 majta je'en a'náj tina'aj tyí'muatyojtzí're'!
 5 ¡Múutyamua've' i maj muéetzij jimi jatyoovej pej pij huo'tyáhuíire'en,
 i maj a'yan tyá'xie've' maj jui'icán a'áa jo'ré'nyej jo'maj mojo'tyáanajche!
 6 Mati'ij a'áa joojú'un jo'tij i ciyéj jo'váatimee bálsamo maj jatamuá'muaj
 a'yaa mu ja'uuren tí'ij jo'tij ja'rájmuaa,
 majta i víityee mu majta tyámua' tyeetyátoosij;
 7 a'íi mu mij jéetze' huatyóoca'nyesij,
 majta a'ájna a Sión a'áa mu jaséjran i Dios tí néijmi'i jin antyúumua'reej.

8 Tavástara', Dios mu paj néijmi'i putyí'uurej pajta néijmi'i jin antyá'mua'reej,
 Dios ra' a'íjci i Jacob,
 ¡huánamua'aj je'ej nyaj a' jimi tyi'tyényuusij!
 9 Cási', nyaj Dios, tyámua' paj naa tyeeséj
 a'íjna i tí a'ín pué'een i tí taatyáhuíire'ej
 a'íjna muáaj paj ja'antyíhuoj tí'ij rey pué'eenye'.

10 ¡Jéetze' pu nyaj séej xicáj a'áa jo'tyávaacaj jo'paj muáaj já'sejre',
 quee nyaj séej ví'ra'aj xicáj a' imuáj já'sejria'aj!
 Jéetze' nu jaxie've' nyaj a'áa tyaja'ajmuárie'rij a' ti jo'tyényinyi'ij i
 tyeyúujra' i nyaj Dios
 quee nyaj a'áa ja'chajca jo'maj je'ej pua'aj tyityeje'tyúucha'ij.

11 Ji'nye a'íjna i Dios i ti Tavástara' pué'een a'íi pu tatatzavi'tye' ajta
 tyámua' tyí'ta'cha'ij,
 Tavástara' pu hua'xie've' ajta huo'tyátzaahuatye'sij a'íijma i maj quee
 tyi'tíj jin á'itzeere',
 ajta néijmi'i tyihuo'tá'sij i ti tyámua' tyí'een.

12 Tavástara' mu paj néijmi'i putyí'uurej pajta néijmi'i jin antyía'mua'reej,
 ¡miche' huatóotyamua've'en a'íimaj i maj muéetzij jitze tyí'ca'nyej!

85

Pajtáhua'aj paj tajapuá huatányuunyij

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. Chuíicarij a'íimaj
 maj jo'yú'xaca' i yójmua'mua' a'íjci i Coré

1 Tavástara', muáaj paj tyámua' naa huojo'mua'raj a'yaa maj
 huacháatimee a' chuéj japua;

pajta jájcuan jin tyámua' tyeetyájtó a'íjci i Jacob,

2 pajta tyihuo'tú'uunyi'ri' tyi'tíj maj jin je'ej pua'aj huaríj
 a'tyéityeristyamua'

pajta néijmi'i i maj jin tyi'ijxána'cira'ca'aj;

3 néijmi'i pu arí jin huatyápua'riaca'

i paj jin nyu'camui'ca'aj ajta i ti muajaaxiejtya'ca'aj.

4 Taj Dios pajta a'íin pué'een i ti tajapuá huatányuusij,

¡pata'aj ijíj tajapuá huatányuunyij

pajta je'en quee che' ityájma tajaaxiejvi'raj!

5 ¿Ca' jusén jime' a'yan tyi'séere'ej ja'mej

i paj jin tajimí nyú'camui'?

6 ¿Nyi pequee che' júuricamej taatá'sij

mej mij a'tyéityeristyamua' a' jimi huatóotyamua've'en?

7 Muáaj paj Tavástara',

¡taataséjratye' i paj jin taxie've', pajta tajapuá huatányuunyij!

8 Nyáanamujran je'ej ti i Tavástara' tyu'taxájtaj;

ji'nye a'íi pu tyámua' naa tyihuo'tyéjeevij i jutyéityeristyamua',

a'íijma i maj jimi tyámua' een,

mej mij quee che' je'ej pua'aj tyityaja'huóotimue'raj.

9 A'yaa pu tyi'ji'récán jime', Dios pu huápu'i'ij yevéjri' séejre',

ti'ij hua' japua huatányuunyij a'íijma i maj tzáahuatyi'ra'aj jimi tyí'cha'ij,

a'íjna i ti jin naa huasé'rin pu tajamuán yeséeria'aj ja'mej i cháanacaj
 japua.

10 A'íjna i ti jin taxie've' ajta i ti ji'récán jime' a'íi mu a' jóosejran,

ajta i ti naa tyú'asej ajta i ti tyámua' tyá'xa'pu'i'intare' a'íi mu
 iityóopui'tze'sij,

11 i ti ji'récán jime' pu chóota' ajnyésij

ajta i ti tyámua' tyí'xa'pu'i'intare' a'íi pu tajapuá imuáj taséeraj ja'mej.

12 A'íi pu i Tavástara' tyu'tá'sij mej mij huatyéviijej,
ajta je'en i cháanacaj japua tyí'ciiren.

13 A'íi pu anaquééj huama'aj ja'mej i ti tyámua' tyá'xa'pui'intare',
ajta je'en tyámua' tyí'uuren i juyáara' jitze.

86

Muáaj papu'uj Dios pué'een

Je'ej ti tyu'tyéenyuj a'íjna i David

1 Tavástara', a'tzúj cui' náanamuj,

ji'nye huápu'i'ij nu nyaxaamujritye' nyajta quee je'ej tyéejviicue';

2 tyámua' paj tyináacha'íin, ji'nye tyámua' nu eenye' a' jimi séejre'.

Muáaj paj nyaj Dios pué'een;

¡pata'aj japuan huatányuunyij a'íjci i ti muéetzij muahuiire' ajta a' jitze
tyí'ca'nye!

3 Tavástara', nyéetzij ná'ancu'vaxi'

i nyaj muéetzij jimi a'náj tina'aj jahuoo.

4 Tavástara', pata'aj ca'nyíjra'aj jaatá'an a'íjci i ti muéetzij muahuiire',
ji'nye a' jitze ma'can nu huatyényuusij.

5 Ji'nye muáaj, Tavástara', tyámua' paj tyihuojó'mua'raj pajta tyú'uunyi';
néijmi'i paj jin hua'xie've' a'íjma i maj muéetzij jimi jahuoo.

6 Tavástara', huánamuj je'ej nyaj a' jimi tyá'huoo

¡pajta a'yan huárinij je'ej nyaj tyí'muahuavii!

7 Muéetzij jimi nu huatyényuusij nyati'ijta quee je'ej jájtyoove'en,
ji'nye muáaj paj naatájeevij.

8 ¡Capu síj ajtáhua'aj séejre' ti a'yan eenye' pati'ij muáaj, Tavástara'!

¡Capu síj ajtáhua'aj jaayí'tin ti a'yan tyu'muárie'en pati'ij muáaj!

9 Muáaj paj Tavástara',

muáaj paj néijmi'caa huátahuaaca' i tyeítyee,

a'íi mu mij mujo'vá'ju'uj muá'ju'un mej mij muatyáanajche,

ajta mej mij tyámua' tyeetyátoonyij i paj jin ántyapuj.

10 Ji'nye muáaj papu'uj Dios pué'een,

¡muáaj paj va'cán jin tyí'muarie' ajta naa tyihua'séjratye' a' jitze ti
tyí'sejre'!

11 Nyavástara', naataséjratye' a' juyéj,

nyej nyij nyáaj ji'rénnya'aj a'íj jitze ucájrutyey.

Tyámua' paj jáa'uurej i nyaj xiéjnyu'caa ta'aj ij muaatyátzaahuatye'en.

12 Nyavástara' pajta nyaj Dios,

néijmi'i nu i nyaxiéjnyu'caa jin tyimuaatatyójtzi're'ej

nyajta a'náj tina'aj tyámua' tyaataxájta i paj jin ántyapuj.

13 ¡Va'tíj pu nye jitze séejre' i paj jin nyaxie've'!

¡Nyaj japua paj huatanyúj nyej nyij quee a'áa jo'tyá'itzeere'en jo'maj
tyityajá'ava'taca!

14 Nyaj Dios, mue'tíj mu i maj axáa tyí'jepe' majta i ti hua'ráanajchi maj
junyo'si'tye'ej

i maj quee muéetzij muamua'tyej,

a'íi mu nyéetzij nyéjcha'íire' majta jaxie've' maj naajé'caj.

15 Pajta muáaj, Tavástara',
Dios paj pué'een ti tyámua' tyihuojó'mua'raj pajta tyihua'cu'vej,
pajta quee jiye'tzín tyinyú'cacao, muáaj paj ji'récán jin taxie've'.

16 Naaséj, nyéetzij ná'ancu'vaxi'.

¡Pata'aj japuan huatányuunyij a'íjci i ti muahuiire'!

¡Ca'nyíjra'aj paj jaatá'an!

17 Tyámua' paj naa tyinaataséjratye'en i paj jin tyámua' tyí'tyevij,
mata'aj mij huatóotyevi'ra'astaj mati'ij jaaséj a'íimaj i maj nyaxana've'.
¡Muáaj, Tavástara', muáaj paj nyahuiire' pajta tyámua' tyinaatyéjeevij!

87

Chuícaria'ra' i chájta'naj Dios ti jitze ajtyáma'can

Chuícarij ajta cuínarij a'íimaj maj jo'yú'xaca' i yójmua'mua' a'íjci i Coré

1 A'íjna i ti jitzán ajtaavijhuaca' i chájta'naj Dios ti ja'a'rij
a'íj pu jitze séejre' i jiríj ti naa een.

2 I Tavástara' pu jaxie've' i puéertaj a'áa ti jin tyeje'tyánami' a Sión
ajta quee a'yan tyí'tíj séej ajtáhua'aj a'íjci tyía'rij i Jacob.

3 Chájta'naj Dios ti ja'a'rij,

jéehua mu tyámua' naa muéetzij tyí'muaxaj:

4 “Hua' tzajta' i chájta'naj i maj nyamua'tyej
i'ríj nyaj a'íj huataxáj i Egipto nyajta i Babilonia,
a'íjci i Filistea, Tiro nyajta i Etiopía,
néijmi'i mu a'íimaj a jitze eeráanyej.”

5 A'yaa mu tyu'taxájtaj a'ájna chájta' Sión ti tyaja'rájtyapuaaj tijin:

“A'íjna ajta a'áa ti séejre' a'íj mu jitze eeráanyej i Sión.”

A'íjna i tajapúa ti imuáj já'sejre' pu a'yan tyaataxájtaca'.

6 Tavástara' pu a'yan tyé'yu'xaj i yu'xarij jitze
a'íjci i chájta'naj ti jimí a'yan tyí'tyéevijtij ti tyámua' een a'yaa pu
tyé'yu'xaj tijin:

“A'íi pu a'íj jitze eeráma'can.”

7 Majta i maj tyí'chuiicaj majta i maj tyí'nye' a'yaa mu tyí'xaj tijin:

“I nye chi'ij muéetzij pu jitze séejre'.”

88

Tavástara' ¿ji'nye pej pij manúujipuaaj?

Chuícarij a'íimaj maj ja'a'rij i Coré tyí'yojmua'. I ti a'íjna jin an-
tyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj, mej mij jaatáchuiicaj ti'ijta síj
tyí'cui'ij. Je'ej ti tyihuo'muá'tyej a'íjna i Hemán, a'íjma ti jitze ajtyáma'can
i ezrahitas, mata'aj mij jaatáchuiicaj

1 Tavástara', nyaj Dios ajta i ti nyajapúa'j huatányuusij,
tújca nyajta tíca' muéetzij nu muahuavii pej pij naatáhuiire'en,

2 ¡ancuriáa' je'ej nyaj a' jimí tyá'huoo!,
¡pajta a'yan huárinij je'ej nyaj tyí'muahuaviiij!

3 Jéehua pu i ti je'ej pua'aj een nye jitze ti arí huatyá'itzee,
a'íj nu jin nyeríj tin huatámu'i'sij,

4 ¡pu'ríj i'ríj maj naatyé'iten a'íjma jamuán i mui'chítjee,
ji'nye canu che' uhuájca'nyej!

- 5 A'áa mu meríj nyojóoriej hua' tzajta' i maj meríj huácuij;
 a'yaa nu een mati'ij i maj huácuij mati'ij huatyéenyoye'sej
 majta je'en meríj huo'tyá'avaataca';
 a'yájna mati'ij i maj meríj yo'riej muáaj paj jin huo'tyáhuire'en
 pajta je'en muáaj períj huojo'huá'xij.
- 6 Muáaj paj a'áa nyeje'tyájríee a ti jéetze' tyétye' imuáj jo'cáacun,
 a'ájna jo'tij jo'tíca' ajta je'ej pua'aj éenye'que'.
- 7 Nyejitzé pu rá'aj i paj jin nyú'camui',
 ¡pajta anyojo'cáaruitye ti'ij jáata' a'íjci jitze i ti huápui'ij
 tyú'tyesi'huaritye'!
- 8 Muáaj paj tyu'tá' mej mij manúuríeenyij i nya'amíncustyamua',
 pajta tyu'tá' mej mij a'ímaj quee nyaxie've'.
 ¡A'yaa nu een ti'ij i ti námi' ti quee pújoorej ti'ij huatóo'uunaj!
- 9 Nyajta quee che' tyámua' tya'tányeej a'íjci jime' nyaj huápui'ij nyeyiin.
 ¡A'náj tina'aj nu muéetzij jimi jahuoo, Tavástara',
 nyajta muéetzij jimi ajmécataxi'ij!
- 10 ¿Nyi tyi'tíj jin je'ej parinyij a'ímaj jimi i maj meríj huácuij tyej tyij je'ej
 tyo'taséj?
 ¿Nyi je'ej tyí'rij mej mij a'ímaj tyimuaatatyójtzi're'en i mui'chítyee?
- 11 ¿Nyi a'íj muaataxájta i ti jír'é'can jime' majta i paj jin taxie've'
 a'ájna jo'maj tyityajá'ava'tacaa, jo'tij a'ín tyejé'ijtaj i ti
 tye'entyípuaapua'rityee?
- 12 A'ájna jo'tij já'sejre' i ti tye'entyípuaapua'rityee, majta néijmi'caa
 jó'hua'naj,
 ¿nyi síj séeria'aj ja'mej ti jáamua'tyij paj tyámua' tyí'uurej ajta i paj jin
 va'cán jin néijmi'i putyí'uurej?
- 13 Nyajta nyáaj, Tavástara', muéetzij nu jimi jahuoo,
 tí'ijta ariá'pua'aj muéetzij jimi nu huatyényuusij.
- 14 ¿Ji'nye pej pij manúujipuj, Tavástara'?
 ¿Ji'nye pej pij nye jimi ja'avaaj?
- 15 Nyati'ij nyana'aj tyú'tyamueestariaca'
 je'ej nu tyé'nyamua'tzej nyajta á'viicue're' nyej nyij quee huámu'nyij,
 nyetyo'viicue'ri' i ti jéehua tyí'tyesi' muéetzij ti jimi tyojo've'mej,
 canu nyij che' tyé'viicue'.
- 16 Nye jitze pu arí yan huatyéenyey i paj jin nyú'camui',
 ajta je'en na'antyimué'tij;
- 17 a'íi pu a'náj tina'aj néijmi'que' nyeria'naa,
 a'yájna ti'ij tipua'aj jáata' anyo'cájrutyey.
- 18 Camu che' nye jimi yajá'hua' i nya' amíncustyamua' nusu i maj
 nyamua'tyej,
 a'íi pu'quij i tíca'rij nyajamuan yésejre'.

89

Tyi'tíj ti jin i Dios tya'tóoratzíiri' a'íjci jimi i David

- Je'ej ti tyihuo'muá'tyej a'ájna i Etán i ti a'ímaj jitze ajtyáma'can i ezrahíta
- 1 Tavástara', a'náj tina'aj nu jaataxájtaj nyati'ijta tyí'chuiicaj
 paj muáaj tyámua' naa tyihuojó'mua'raj;
 ti'ij púna'aj nu jaxáataj na'mej
 paj muáaj quee tyi'tíj jin á'itzeere'.
- 2 Nyaataxájta ti jusén jime' séejre' i paj jin taxie've';
 ajta i paj jin tyámua' een quee seequéj ju'uurej,

a'yájna tí'ij quee seequéj tyúu'uurej i tajapuá tí séejre'.

³ Tyí'tíj paj jin tya'tá'ratziiri' a'íjci jimi i David;
a'yaa paj tya'táratziiri' a'íjci i paj ja'antyíhuoj tíjin:

⁴ "Nyetyu'ta'sij mej mij i maj a' jítze eeráma'can
jusén jime' a' jítze ma'can tyu'ta'íjtaj."

⁵ Muáaj paj Tavástara' pué'een,
néijmi'i i maj tajapuá já'sejre'

a'íi mu tyí'muatyojtzi're' a'íjci jime' paj tyámua' een pajta tyámua'
tyí'uurej.

⁶ ¡Capu síj dios ajtáhua'aj séejre', a'újna u tajapuá
tí'ij a'yan eenye' patí'ij muáaj, Tavástara'!

⁷ Dios paj va'cán jin antyía'mua'reej pajta á'tyesi're',
a'íimaj mu muéetzij jimi ataváatimee i maj muahúire'.

⁸ Tavástara', Dios mu paj néijmi'i putyí'uurej pajta néijmi'i jin an-
tyía'mua'reej.

Néijmi'i pu muéetzij mua' a'rij i paj jin putyí'uurej pajta a'íj jin cánami' i
tí jì'ré'can jime';

¡capu síj ajtáhua'aj séejre' a'yájna patí'ij muáaj!

⁹ Muáaj paj pújoorej paj jaatyápua' ritye'en i jájrij tí á'xire'ej ca'nyíin jime'
pajta jaatyápua' ritye'sij i tí jéehua atyúuta'hua'aj,

¹⁰ pajta ja've'tzij a'íjci i tí tzíinyi're' a'ájna a jájritze'
a'yájna tí'ij mui'chíj tí pué'eenye',

pajta huojó'cuíxij a'íjma i maj muájcha'íire'
a'íjci jime' i paj jin uhuájca'nyej a'muáca' jime'.

¹¹ A'íjna i tajapuá tí séejre' ajta i cháanacaj muéetzij pu tyí'mua'a'rij;
muáaj paj jaatyátaahuaca' i cháanacaj pajta néijmi'i a'íj tí jítze tyí'sejre'.

¹² Muáaj paj jaatyátaahuaca' ajtyapuáj tí imuáj já'sejre' pajta áatyej tí
pujmua' séejre',

a'íjna i jiríj Tahor tí antyapuaj ajta i Hermón a'íi mu jutyamua've'ej a' jimi
tyí'chuiicaj.

¹³ Mua' muáca' pu néijmi'i putyí'uurej,

pajta amuáca'ta' jéehua uhuájca'nyej pajta néijmi'i jin tyu'tyámue'tij.

¹⁴ A' ípuáaj pu tyámua' een a'íjci jítze i paj jin tyá'xa'pui'íntare' ajta a'íjci
jítze i tí huatóoje'yey,

a'íjna i paj jin taxie've' ajta i paj jin tyámua' een a'íi mu mua'antynájchij.

¹⁵ Muáaj paj Tavástara', miche' huatóotyamua've'en a'íimaj i maj jutyamua'
ve'ej metyí'muatyojtzi're'

majta tyámua' naa tyityaajú' a'íjci jime' muáaj paj huá'tatzavi'tye',

¹⁶ majta a' jítze ma'can a'náj tina'aj jutyamua've'
ajta tyámua' hua'asej paj muáaj jí'reenye'ej séejre'.

¹⁷ A'yaa pu tyí'jí'ré'can jime', muáaj paj a'íin pué'een i maj jin uhuájca'nyej
ajta i maj jin naa huasé'rin;

tyajta tyeríj jéetze' néijmi'i putyí'uurej a'íjci jime' paj muáaj tyámua'
tya'ajxié'vi'ra' tajimí.

¹⁸ ¡A'íi pu i Tavástara' a'íin pué'een i tí taatyáhuíire'ej!

¡A'íjna i tí rey jin tyí'tyéjvee tajimí a'íi pu a'íin pué'een i tí jí'reenye'ej
séejre' a Israel!

- 19 A'náj imuáj paj a'yan tyu'taxájtaca' a'íjci jitze i tiquee je'ej ámiteere' i ti a'yáana'aj cuxáa ti tyi'tyámaarasime'en, a'yaa pej pij tyihuo'té'exaaaj a'íjma i maj tyámua' een a jimi tíjin: "Séej nu nyeríj antyíhuo a'íjma jimi i nyetyeítyeristyamua', nu'ríj va'cán jin tye'entyáaruujtyej nyajta jaatyáhuuii.
- 20 ¡A'íj nu nyeríj huátyoj i David i ti nyahuiire'!
- A'íj nu nyeríj ja'vá'huaaj i aséityij nyajta je'en rey jin tye'entyáaruujtyej,
- 21 nyajta je'en a'náj tina'aj jaatyáhuuiire'ej.
- A'íj nu jin i nyaj néijmi'i jin putyí'uurej jaatá'sij tí'ij huatyóoca'nyej,
- 22 camu mij jaatanyo'si'tye'ej i maj jájcha'íire' camu majta ja'antymu'é'tij i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'íj.
- 23 Nyahuo'tzínajra'aj a'íjma i maj jájcha'íire', ¡mej mij quee che' aja'hua'tan a'jíisa'puaj! ¡Nyahua'antypua'ritye'sij a'íjma i maj jájcha'íire'!
- 24 A'íj pu jitze séeria'aj ja'mej i nyaj jin jaxie've' ajta i nyaj jin tyámua' tyi'tyínyecha'íj, ajta je'en nyaj jime' huatámui'rij i ti jin néijmi'i putyí'uurej.
- 25 Tyámua' nu ja'uuren a'íjci i ti néijmi'i jin putyí'uurej ajta i ti jin tyí'ijta tí'ij na'aj a'ájna a Mediterráneo ajta a'ájna imuáj a Éufrates.
- 26 A'íi pu a'yan tyinaaté'exaatye'sij tíjin: Muáaj paj nyavástara' pué'een; muáaj paj nyaj Dios pué'een, i ti nyajapuáj huatányuusij ajta naatyécha'íisij."
- 27 Nyáaj nu nyij a'íj tyaata'sij a'íj ti tyí'ci'puaj i ti anaquéej huanie'huaca', quee tyi'tíj maj tyícha'íj íiyan cháanacaj japua maj tyí'ijta.
- 28 I nyaj jin jaxie've' pu jusén jime' jimi séeria'aj ja'mej, ajta jimi tyámua' éenye'ej ja'mej i nyaj jin tya'tányaratziiri'.
- 29 A'íi mu jitzán ma'can jusén jime' tyu'ta'íjtaj i maj jitzán eerányesij, tí'ij ooj séjre'ej i tajapuá ti séejre'.
- 30 'Ajta tipua'aj a'íimaj meyo'hua'xij je'ej nyaj tyihuo'muá'tyej majta quee a'yan tyí'tyechajcaj je'ej nyej nyáaj tyu'ta'íjtaca',
- 31 tipua'aj muá'ítzeeria'aj i nyenyúucaaa jitze majta quee já'astijria'aj i nyaj jin tyu'ta'íjtaca',
- 32 puéjtzij nu huo'ta'sij a'íjci jime' maj quee nyanamuj majta je'ej pua'aj tyityetyúu'cha'íj a'íj nu jin puéjtzij huo'ta'sij i nyacyéj,
- 33 ajta canu jaatapuá'citaj nyaj jaxie've' a'íjci i David, nyajta quee tyi'tíj jin ootyá'ítzeere'sij i nyaj jin jimi tyámua' een.
- 34 Canu jaatáxaahuataj tyi'tíj nyaj jin tya'tányaratziiri' canu nyajta ootyá'ítzeere'ej a'íjci jitze i nyenyúucaaa.
- 35 Séej nu'uj jimi tya'tányaratziiri' a'íjci jime' nyaj tyámua' een canu nyij jacuanamuan:
- 36 a'íi mu jitzán ma'can jusén jime' tyu'ta'íjtaj i maj jitzán eerányesij, tí'ij ooj i xicáj séjre'ej.
- 37 ¡A'náj tina'aj mu tyámua' éenye'ej muá'ju'un, a'yájna tí'ij i máxcirie'! ¡A'náj tina'aj mu tyámua' éenye'ej muá'ju'un, tí'ij ooj séjre'ej i tajapuá ti séejre'!"
- 38 Ajta a'yájna, papu'ríj majúurieej pajta jaataxána'vej a'íjci i rey muáaj paj ja'antypíhuoj, ¡pajta jimi tyinyú'caca'!

- 39 Papu'ríj jaatyú'uj i paj jin tya'táratziiri' a'íjci i ti muahuiire';
pajta a'chóota' ya'rájriee i cúruun a'ín ti ja'a'rij.
- 40 Muáaj paj mui'caquej jarácuunaxij i ti jin curiá'nami';
¡pajta néijmi'i huatyu'uj i chájta'naj!
- 41 Néijmi'i mu i maj mu jó'ci'ij tyí'nahua' tyi'tíj maj a'yan tyí'xie've',
a'ímaj mu je'ej pua'aj tyá'xaj i maj a véjri' huacháatimee.
- 42 A'yaa paj tyu'tá' mej mij i maj jájcha'íire'
ajmécaxi'ín muutyámua'va'aj a'íjci jime' maj tyu'tyáamue'tij.
- 43 Pajta ju'tyaxíitya'ajraa i ti jin tyí'itzij i chuumájra'
capáj pajta jáacha'ij ti'ij huatyéenyoy'sej.
- 44 Papu'ríj huári'ri' i maj jin naa huasé'rin,
pajta atyojo'hua'astíraa a'chóota' i tyihuá' ipuáaj maj jitzan acáatya'aj
muá'ci'ij,
- 45 pajta quee che' jaatá' ti'ij jéehua nyinyi'ra'aj á'tyeevi'in
pajta je'en huápu'ij tyévi'si' jaataséjrataca'.
- 46 Muáaj paj Tavástara' pué'een,
¿a'chunyéj pooj á'tyeeren pua'aváataj?
¿Nyi jusén jime' a'táaj ja'mej i paj jin nyú'camui', a'yájna ti'ij i tiéj?
- 47 Tavástara', ootámua'reej nyaj quee a'chu á'tyeeren nyaj júurij;
ti a'íjna i tyévi, muáaj paj jaatyátaahuaca', quee a'chu á'tyeeren.
- 48 ¡Capu a'tíj pújoorej ti júurij ajta je'en quee a'náj huámui'nyij!
¡Capu a'tíj pújoorej ti'ij quee huámui'nyij!
- 49 Tavástara', ¿jo'nyij je'en a'íjna i paj anaquéj jin taaxié'vej,
i paj ja'táratziiri' i David a'íjci jime' i paj jin tyámua' een?
- 50 Tavástara', huo'támua'ree a'íjma i maj muahuiire'
maj jéehua i tyeítyee je'ej pua'aj tyihuá'xaj;
ti nye jitze séejre' a'íjna i maj jin je'ej pua'aj tyihuá'xaj.
- 51 Muáaj paj Tavástara' pué'een,
¡a'yaa mu je'ej pua'aj tyí'taxaj i maj muájcha'íire'!
¡A'yaa mu a'náj tina'aj je'ej pua'aj tyá'xaj a'íjci i paj ja'antyíhuoj!
- 52 Che' jusén jime' tyámua' éenye'ej séjre'ej i Tavástara'.
¡Che' a'yan tyá'ra'nyij!

90

- I Dios ti jusén jime' séejre' ajta i tyévi ti quee a'chu juca'nyej*
Je'ej ti tyu'tyéenyuj a'íjna i Moisés, tyévi Dios ti jitze ajtyáma'can
- 1 Tavástara', muáaj paj a'ín pué'een i ti tahuiire'
tyati'ij tyana'aj á'tijti'rej tyajúurij.
- 2 Ti'ij quee eexúj maja'huá'tacaj i jiríj
ajta quee maja'huá'tacaj i chuéj ajta cháanacaj,
ti'ij na'aj ajca'huá' imuáj ti putyajá'rijca,
ajta je'ej ti ooj yetyoojméj,
muáaj paj Dios pué'een.
- 3 A'yaa paj ja'uurej i tyévi ti'ij ajtáhua'aj chuéj huatyóotaahuaj
pati'ijta a'yan tyu'taxáj tijin: "Siajtáhua'aj xu chuéj huatyóotaahuaj,
mua'aj tyeítyee."

- 4 A'yaa pu tyi'ja'yájna, séej ví'ra'aj nyinyi'ra'aj, muéetzij jimi,
a'yaa pu ti'ij tajquij ti putyi'rijcáj, ti oochán yujo'mej.

¡A'yaa pu a'chu ti arí caa tyooméj i tíca'rij!

⁵ Pajta huo'tyása'rieéchij a'íjma i tyeítýee ca'nyíin jime',
mej mij jiye'tzín jó'vetyij ti'ij i ti tyú'maaraca',

⁶ a'yaa mu een ti'ij i tu'píj, ti ájnyinyij ajta íiya' huataxútie'sij,
ajta ti'ijta chúmua' aj pu huatyáhuasij ajta je'en muí'nyij.

⁷ A'yaa pu tyi'ja'yájna, a'íj paj jin ta'antýipua'ritye'sij i paj jin nyú'camuí',
¡ajta je'en je'ej pua'aj tyitojo'hua'naj!

⁸ A'íjna i tyí'taxana'cira' ajta i tyaj jin je'ej pua'aj ricij
a'íi pu tyámua' naa tyu'taséjre'sij muéetzij jimi.

⁹ A'yaa pu tyi'ja'yájna, néijmi'i i tajúuricamej
a'íj pu jin antýipua'rij i paj jin nyú'camuí';
ajta i nyinyi'ra'aj i tyaj jitzán júurij a'yaa pu tyaja'huóopua'rixij ti'ij séej
nyaj ucayáatira'nyij.

¹⁰ Huéecatýej japuan tamuáamuata' nyinyi'ra'aj tu á'tijti' tyajúurij,
ajta i maj jéetze' uhuácaca'nye'ej muáacuatýej nyinyi'ra'aj mu á'tijti',
ajta capu tyi'tíj huíire' maj a'íjna jin óotzaahuatýe'ej maj jéehua á'tyeevi'in
a'yaa pu'uj tyí'huíire' mej mij jaapuéjtzitarej ajta muárie'rij mej mij
huóocha'íin.

¡Jiye'tzín pu mu jó'yi'ij i nyinyi'ra'aj, a'yájna tyati'ij tyajta ityáj!

¹¹ ¿A'tanyíj jamua'reej je'ej ti een i paj jin nyú'camuí'?

¿A'tanyíj jamua'reej tyi'tíj ti muajaaxiejtýe'?

¹² Táamua'týej tyej tyij tyámua' tyée'iten a'chu tyaj á'tyeeren,
týej tyij tyámua' tyojo'itéej tá'ra'nyij a'íjci jime' i tyaj jin ma'umuámua're'.

¹³ ¡Tavástara', huariá'ra' ityájma jimi!

¿A'chunyéj pooj mu' á'tyeeren?

¡Hua'ancu'vajxi' a'íjma i maj muéetzij muahuíire'!

¹⁴ A'íj paj taatá'an i paj jin taxie've' ti'ij eeré'nyej i xicáj,
tyatatyámua've'ej tu tyij tyi'chuiicaj tá'ju'un tya'ti'ij tyana'aj á'tyeeren
tyajúurij.

¹⁵ Taatá' tyaj jéehua á'tyeevi'in tyatatyámua've'ej
a'yájna tyati'ij tyeríj á'tyeej tyaj je'ej tyá'tamuajtýej.

¹⁶ ¡Tyu'tá' mej mij i maj muahuíire' majta i maj hua' jitze eeráanyej
jaaséj muáaj paj jin tyi'muarie' ajta i paj jin naa huasé'rin!

¹⁷ Che' a'íjna i ti jin naa tyihuojó'mua'raj i Tavástara', a'íjna i taj Dios,
che' a'íin tajitzé séjre'ej.

¡Tyámua' paj jáa'uurej, Tavástara', a'íjna i tyaj jin tyi'muarie'!

¡Tyámua' paj jáa'uurej, jee, a'íjna i tyaj jin tyi'muarie'!

91

A'íjna i Tavástara' a'íi pu a'íin pué'een i ti tahuíire'

¹ A'íjna i ti jitzán séjre' i ti tyámua' tyé'cha'ij
a'íj ti jimi já'ma'can i jútye' ímuáj ti já'sejre' i ti néijmi'i putýí'uurej ajta
néijmi'i jin antýúumua'reej,

² a'yaa pu tyé'ixaatýe' i Tavástara' tijin: “Muáaj paj nyecha'ij,
i nyaj jitzán nyaca'nyej, nyaj Dios, i nyaj jitzán tyi'ca'nyej.”

³ A'íi pu'uj pújoorej tí'ij a' japua huatányuunyij
a'íjci jimi i tí avíitzij jín tyu'jé'caj ajta a'íjci jimi i tí je'ej pua'aj tyú'uurej,
⁴ jí'nye a'íi pu tyámua' naa tyimue'cánasij,
jityán pej pij tyámua' tyí'cha'íiri'huaaj puá'mej.
¡A'íj pu jín muacánasij i tí jín tyámua' een!
⁵ Capáj tyí'tziínye'ej tyi'táj tí je'ej ricij i tíca',
nusu i tújca tí ajta jéehua je'ej pua'aj tyí'ricij,
⁶ nusu tyi'táj tí je'ej tyu'ma'aj ta'mej i tíca'rij jitze,
nusu i tí tye'entyípuaapua'rityee tí'ij huányeeri'cij i xicáj jime';
⁷ jí'nye séej ví'ra'aj mu cui'nyij a' útata' pujmua'
majta tamuáamuata' ví'ra'aj a'muáca'ta' pujmua',
ajta muéetzij capu tyi'táj je'ej mua'uuren.
⁸ Muáaj papu'uj hua'raséeraj puá'mej,
pahua'séeraj paj puá'mej tí'ij a'yan tyá'ra'nyij a'íjma jimi i maj je'ej pua'aj
ricij je'ej tí a'íjma jimi tyi'tyéevijtij.

⁹ Jí'nye papu'ríj a'yan jáaruuj tí'ij i Tavástara' muaatyáhuíire'en,
ajta a'íin muacha'íj ja'mej i tajapuá tí já'sejre',
¹⁰ capu tyi'táj a' jimi huataséjre'sij tí je'ej pua'aj een
capu ajta i cui'nyí'ra'aj a'chéj ja'rá'ixaj;
¹¹ jí'nye a'íi pu uhuojo'ta'ítyij i maj jimi tyí'huíire'
mej mij muáacha'íin jo'paj je'ej tyojooma'aj puá'mej.
¹² A'íi mu jumuáca' jín mua'ajriásij
pej pij quee tyi'táj jitze eejca'cata'an.
¹³ F'riítaj pu á'mej paj muajyéj tzajta' aja'tame'en,
hua' tzajta' i maj tzíinyi're' pajta i cú'cu'see tzajta'.

¹⁴ “Nyáaj nu japuan huatányuusij,
tí'ij quee tyi'táj je'ej pua'aj ja'uurej,
jí'nye a'íi pu nyaxie've' ajta nyamua'tyej.
¹⁵ Tí'ij naatájeevej, nyáaj nu nyajta jaatájeevij;
¡nyáaj nu jamuán ajo'tyaváaj na'mej!
Nyajta japuan huatányuusij tí'ij quee je'ej tyóomua'ajcaj
nyajta je'en tyámua' tyaataséjrataj séecan jimi;
¹⁶ nyaatá'sij tí'ij tyámua' naa tyi'huóotyamua've'en ajta á'tyeevi'in júurij:
¡nyajta jaatá'sij tí'ij huóotyamua've'en a'íjci jime' nyej nyáaj japuan
huatányuusij!”

92

Chuícarij tyaj jín tyaatatyójtzi're'en

Chuícarij ajta cuínarij mej mij sáhuaaj tyu'táchuiicaj
¹ Tavástara' tajapuá paj já'sejre',
¡tyámua' pu naa tyí'xa'puí' tyaj tyimuaatatyójtzi're'en
tyajta a' jitze ma'can tyu'táchuiicaj i tyaj jín muaatyátzaahuatye'en!
² Tyaj íiya' jaataxáj tyajta tí'ijta huariá'tica'rej
a'íjci i muáaj paj jín taxie've' ajta paj jín tyámua' een,
³ che' huatánamuajre'en i canárij jitze tí tye'ejvivin,
xájtari' naa i cuínarij a'íjci jitze i áarpaj ajta i canárij.

⁴ Muáaj paj Tavástara' pué'een,

¡muáaj paj tyámua' naa tyinaatyájtoo a'íjci jime' je'ej paj huaríj!
 ¡Jéehua nu nyetyamua've' a'íjci jime' je'ej paj tyí'muarie'!

⁵ Muáaj paj Tavástara' pué'een,

¡va'cán paj jin tyí'muarie'!,

¡pajta huápu'ij jaayí'tin je'ej paj ye'ej tyámua' tyú'mua'tyij!

⁶ ¡A'íi mu i maj quee tyi'tíj huayí'tin quee pújoorej mej mij yo'itéej muá'ra'nyij!

⁷ Típua'aj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij majta i maj je'ej pua'aj tyí'uurej a'yan metyi'tyahuose' ti'ij i tu'píj, ajta tyámua' tyé'yi'can hua' jimi, a'yaa pu'uj tyu'tyáhuire'sij mej mij jusén jime' jó'vetyij.

⁸ Pajta muáaj, Tavástara', jusén jime' paj jútye' imuáj já'sejre'.

⁹ Ajta tyi'tíj pu síj a'yan tyi'ja'yájna, Tavástara':

maj a'íimaj antyipua'rij i maj muájcha'íire';

majta i maj je'ej pua'aj tyí'uurej jo'xíj.

¹⁰ Muáaj paj tyi'tá'caa nyej nyij jéetze' huatyényaca'nyej

a'yájna ti'ij i túuru' tyo'huájca'nyej,

pajta nyamu'uutze' na'vá'huaatye'sij a'íjci i ti naa tyaarie'ej.

¹¹ Nyáaj nu nyij hua'sejran mati'ij eetávatzij a'íimaj i maj nyéjcha'íire';

¡nyajta nu huá'namuajran je'ej maj tyúunyuste' i maj je'ej pua'aj tyi-tyetyúucha'ij!

¹² A'íimaj i maj tyámua' tyí'tyetyeityee a'yaa mu tyityaataxútie'sij ti'ij i tacíj majta a'yan tyí'ciiren ti'ij i jucúj a'áa ti jó'uuj a Líbano.

¹³ A'áa mu ja'huasti' a'íjci jitze i tyeyúujra' i Tavástara';

majta huataxútie'sij a'ájna jo'tij i Díos já'sejre'.

¹⁴ Tyij majta meríj huásij pué'eenye', móoche' mu huataatáque'sij;

a'náj tina'aj mu juca'nyáaj muá'ju'un majta tyámua' éenye'ej mua'mej,

¹⁵ majta je'en jaariá'xajta ti i Tavástara', a'íjna i ti nyecha'ij,

tyámua' pu éenye'ej séejre' ajta quee tyi'tíj jitzán séejre' ti je'ej pua'aj een.

93

Tavástara' pu Rey pué'een

¹ ¡Tavástara' pu Rey pué'een!

¡Tavástara' pu arí a'íj tyu'tyóochejtyej i ti naa tyu'sé'rin

ajta a'íjna jin curioonaj i ti néijmi'i jin putyí'uurej!

A'íi pu tyámua' jáaruuj i cháanacaj, ti'ij quee táhuaanye'en.

² A'yaa pu'ij ooj tyí'een, Tavástara', tyámua' pu een a'íjna i paj jitzán huatyájcaj.

¡Muáaj paj jusén jime' séejre'!

³ Muáaj paj Tavástara' pué'een,

i játya'naj pu ti'rájna ajta jéehua á'xire'ej;

⁴ ajta muáaj, Tavástara', jútye' imuáj paj já'sejre',

jéetze' paj uhuájca'nyej quee i jájtyij ti á'xire'ej

nusu i japúutzarij ti atyúuta'huaj i jájritze'.

⁵ Muáaj paj Tavástara' pué'een,

tyámua' pu een a'íjna i paj jin tyu'ta'íjtaca'.

¡Ajta i paj jin tyámua' een a'íj pu jin jusén jime' naa huasé'rin a' tyeyúuj!

94

A'íjna i Tavástara' a'í pu juées pué'een íyan i cháanacaj japua

1 ¡Huata'sejrataj, Tavástara', Dios paj a'íjna jin antyía'mua'reej paj tyámua' tyo'xá'puí'intare'en!

2 Muáaj paj a'ín pué'een i juées paj jin tyi'tyéjvee íyan i cháanacaj japua; ¡ájchesij a'íjma jimi i maj óotzaahuatye' a'yaa paj tyihuo'xá'puí'intari'tze'en je'ej ti hua' jimi tyi'tyévijtíj!

3 ¿A'chunyéj móoj á'tyeeren, Tavástara', a'chunyéj móoj á'tyeeren muutyámua'va'aj a'ímaj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'íj?

4 Néijmi'i mu je'ej pua'aj tyityetyúucha'íj axáa mu tyí'jepe' majta jéehua óotzaahuatye'; ¡a'í mu je'ej tin huóoxaxa'aj!

5 Muáaj paj Tavástara' pué'een, a'í mu je'ej pua'aj huá'uurej a'tyéityeristyamua'; mahua'xaahuataj i maj a' jitze ajtyáma'can.

6 Mahuá'cu'raj i úucaa maj antyúujímua'astariaca' majta i maj séej chuéj japua já'ma'can, majta mu hua'cu'raj i maj xá'ricaanyij.

7 A'yaa mu tyí'xaj ti i Tavástara' quee atányeej, ti i Dios ra' i Jacob quee tyi'tíj je'ej tyí'mua'reej.

8 ¡Siata'aj tyihuojo'itéej xá'ra'nyij, tyeítyee siaj quee tyi'tíj huayí'tin siajta quee tyojó'ítej!

¿A'najnyí sij tyi'tíj je'ej tyu'tyátzaahuatye'sij?

9 ¿Nyiquij quee iityánamuj a'íjna i ti jaatyátaahuaca' i tyaj jin iityanamúáarajmee?

¿Nyiquij quee ajta a'tányeej a'íjna i ti jaatyátaahuaca' i jí'síj?

10 ¿Nyiquij quee puéjtzij huo'tá'sij a'íjna i ti tyámua' huá'uurej i tyeítyee séej chuéj japua maj já'ma'can?

¿Nyiquij quee ajta tyi'tíj mua'reej a'íjna i ti ju'cámua'riityej tí'ij tyu'yí'tihua'an i tyévij?

11 Tavástara' pu jamua'reej ti i tyáati' a'íj na'aj tyi'riá'mua'sij i ti quee tyi'tíj huiire'.

12 Muáaj paj Tavástara' pué'een, che' huatóotyamua've'en a'íjna i paj muáaj tyámua' joorej pajta muáaj a'íj tyámua' naa tyí'itíj

13 ta'aj ij quee tyi'tíj jin je'ej tyóomua'ajcaj tí'ijta je'ej pua'aj atyojome'en,

ajta a'íjci jimi i ti je'ej pua'aj tyi'tyúucha'íj a'íj pu jimi tyámua' een jo'tíj ja'tyévesij.

14 ¡ Tavástara' capu mahuóohua'xij i jutyéityeristyamua', capu ajta jujímua'astacan ajóohua'xij i maj jimi tyá'tzaahuatye'.

15 Majtáhua'aj mu tyámua' naa tyá'xa'puí'intare'en a'ájna jo'maj jóosi'rii, majta néijmi'i i maj tyámua' tyityetyúucha'íj a'yaa mu tyityo'cárutyij.

16 ¿A'tanyíj nyaj japua huatányuusij

a'íjma jimi i maj je'ej pua'aj ricij majta je'ej pua'aj tyí'uurej?

¹⁷ Típua'aj i Tavástara' quee naatáhuire'nyijche'en,
nyáaj nu nyij nyeríj a'áa ja'séria'cajche' jo'maj tyityajá'ava'tacaa.

¹⁸ Nyati'ij a'yan tyu'taxájtaca' tijin: "Nya' ícaj pu antyípuinyej",
a'íjna i paj jin nyaxie've', Tavástara', a'íi pu mujo've'mej tí'ij
naatáhuire'en.

¹⁹ A'íjna i nyaj jin je'ej tyé'nyamua'tzej
tí jitzán tásiseerii i nyamua'tzíira'aj,
muáaj paj tyámua' tyinaatyéje nyej nyij huatányetyamua've'en.

²⁰ Capáj muáaj huá'jaahuatye' a'íjma i juéesij i maj quee tyámua'
tyá'xa'puí'intare';

majta quee tyámua' ricij a'íjci jitze a' nyuucanj,

²¹ i maj avíitzij jin je'ej pua'aj ja'uurej a'íjci i tí quee tyí'tíj jin á'itzeere' ajta
tyámua' tyí'tyúucha'ij,

majta je'en tyu'tá'sij mej mij jaajé'caj.

²² Ajta i Tavástara' pu a'íin pué'een i tí naatyáhuire'ej,
a'íjna i nyaj Dios pu a'íin pué'een i tyetyéj i nyaj jitzan huatyénaya'avaaj.

²³ Tavástara' pu tyu'tá'sij mej mij i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij
a'íjna jin antyípuarej i maj jin jujímua'aj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij.
¡A'íjna i taj Dios pu hua'antypua'ritye'sij!

95

Tyiche' tatyámua've'ej tyetyu'táchuiicaj i Tavástara' jimi

¹ Musio'vá'ju', tyiche' tatyámua've'ej tyetyu'táchuiicaj i Tavástara' jimi;
tyiche' tyu'táchuiicaj a'íjci jimi i tí tacha'ij ajta tajapuá huatányuusij.

² Tyiche' tye'tyóotzi're'ej a'úun tyo'tyájrutyey jo'tij a'íin já'sejre',
tyajta je'en jitzán ma'can tyu'táchuiicaj.

³ Ji'nye a'íjna i Tavástara' i Dios va'cán pu jin séejre',
a'íjna i tí Rey jin tyí'tyéjvee néijmi'caa jimi i tajapuá maj tyí'huire'.

⁴ A'íi pu i jumuáca' jitze jí'tyáa'
néijmi'i i cháanacaj ajta néijmi'i i tí jitzán tyí'sejre',
a'íi pu ja'a'rij i jíríj tí jéetze' ajtítí'ijmee.

⁵ A'íi pu ajta ja'a'rij i jájrij, jí'nye a'íi pu jaatyátaahuaca',
jumuáca' pu jin jaatyátaahuaca' a'íjci i chuéj tí huáchij.

⁶ Musio'vá'ju', tyiche' tyítunutaxi'in tyajta je'en jaatyáanajche,
tyiche' tyítunutaxi'in a'íjci jimi i Tavástara',
jí'nye a'íi pu táataahuaca'.

⁷ A'íi pu taj Dios pué'een, tyajta ityáj tu tyeítyeristyamua'me'en pué'een;
ityáj tu cánya'xií pué'een tyaj a'áa ja'távee jo'tij a'íin tyaja'tachuéj.

Xáanamujri' íjij je'ej tí a'íin tyí'xaj tí a'yan tijin:

⁸ "Caxu tyóonaamuan i juxiéjnyu'caa tzajta' siati'ij huaríj a'ájna a Meribá,
siati'ij séej xicáara' jitze huaríj a'ájna a Masá, a'ájna jo'tij quee já'tyí'tij,

⁹ mati'ij naatáhuaviiri' nyaj tyí'tíj jin a'yan huárinyij a'íimaj i
já'muahuasimua'ci'ij,

tyij majta meríj tyí'sejraca'aj je'ej nyaj tyí'muarie'ca'aj.

¹⁰ Huá'puatyej nyinyi'ra'aj nu á'tyeej nyaj nyú'camuí'
a'íjma jimi i tyeítyee,

nyajta a'yan tyu'taxájtaca' tijin: A'íimaj i tyeítyee huápu'i'ij mu je'ej pua'aj
tyityaajú',

¡camu ja'astej i nyúucarij i nyaj jin tyu'ta'íjtaca'!"

¹¹ A'íj nu jin nyenyu'camu'uj a'yan nyetya'tányaratziiri' maj quee a'áa jo'tyá'itzeere'ej jo'maj nye jimi ja'huóoso'pe'en."

96

Chuúicarij ti jájcuaj i Tavástara' jimi

¹ Jájcuacan setyu'táchuiicaj a'íjci jimi i Tavástara'; setyu'táchuiicaj i Tavástara' jimi, a'yan siaj huacháatimee néijmi'que' i cháanacaj japua;

² setyu'táchuiicaj i Tavástara' jimi, tyámua' xu tyeetyátoonyij i ti jin ántyapuaj;

a'náj tina'aj xu jaxajta i ti jin tajapuá huatányuusij.

³ Xaataxáj i ti jin naa huasé'rin ajta i ti jin tyámua' naa tyí'uurej hua' tzajta' i tyeétyee siajta a'íjma jimi i maj séej chuéj japua jo'cháatimee,

⁴ ji'nye va'cán pu jin tyi'tyéjvee a'íjna i Tavástara' ajta jimi a'yan tyi'tyévijtij tyej tyij tyu'táchuiicaj:

¡ajta a'ín pué'een i ti jéetze' á'tyesi're'!

⁵ Camu tyi'tíj huiire' i hua' dioosijtyamua' i séecan, ji'nye i Tavástara' pu jaatyátaahuaca' i tajapuá ti séejre'.

⁶ ¡Tyámua' pu naa tyí'een jo'tij a'ín já'sejre'!

¡A'íi pu séejre' i ti néijmi'i jin putyí'uurej ajta i ti jin naa huasé'rin i tyejúujra'!

⁷ Siata'aj huatóotonyij i Tavástara' jimi, tyeétyee siaj huacháatimee i chájta'naj jitze;

siajta jáamua'tyij i ti jin néijmi'i putyí'uurej ajta i ti jin naa huasé'rin,

⁸ siata'aj jaatyátzaahuatye'en i Tavástara' a'yájna tí'ij jimi tyúuxie've', siajta tyu'támu'vejritaj i tyejúujra' tzajta',

⁹ siata'aj jaatyáanajche i Tavástara' i tyejúujra' tzajta' ti naa huasé'rin.

¡Miche' néijmi'i i tyeétyee i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua jimi juviveej!

¹⁰ A'yaa xu tyihuo'té'exaatye'en tijin: "¡A'íjna i Tavástara' pu Rey pué'een!"

A'íi pu tyámua' jáaruuj i cháanacaj, tí'ij quee táhuaanye'en,

a'íi pu néijmi'caa i tyeétyee juxa'aj na'aj tyí'ijtye'.

¹¹ ¡Miche' huatóotyamua've'en i tajapuá ajta i cháanacaj!

¡Che' huatyahuáatira'nyij i jájrij ajta néijmi'i a'íj ti jitze tyí'sejre'!

¹² ¡Che' huatóotyamua've'en i itzitáj ajta néijmi'i i ti jitzán tyí'sejre'!

¡Miche' jutyamua've'ej huajíjhua i ciyéj ti tyú'uu,

¹³ a'íjci jimi i Tavástara', ti yaja've'mej!

¡Jee, a'íi pu yaja've'mej tí'ij tyu'ta'íjtaj i cháanacaj japua,

ajta tyu'ta'íjtaj i chájta'naj jitze yan ti séejre' i cháanacaj japua

a'íjci jime' i ti xá'pui' ajta i ti jiré'can jime'!

97

Tavástara' pu Rey pué'een

¹ ¡Siata'aj néijmi'que' huatóotyamua've'en i cháanacaj japua!

¡Siajta huatóotyamua've'en jo'tij ja'rahuáchijmee i jájritze'!

¡Tavástara' pu Rey pué'een!

² Ajta jéetirij jariá'naj tiquee tzajta' nyéeri'ij;

ajta i ipuariáara'an a'íj pu jitze juca'nyej i ti tyámua' een ajta huatóoje'yey;

³ ajta i tiéj anájcaj a'íjci jimi

a'íi pu'ij huá'teeraj a'íjma i maj jájcha'íire'.

⁴ A'íjna i ti tyána'axcava'ra'aj a'íj pu jin huányeeri'ij i cháanacaj japua,
 ¡ajta i cháanacaj pu huatóoca'tzij ti'ijta a'íjma huaséj!

⁵ Ajta i jiríj a'yaa pu tyu'tóotui'sij ti'ij i xíjca

a'íjci jimi i Tavástara', a'íjci jimi i ti néijmi'i ja'a'rij i cháanacaj.

⁶ Ajta i tajapuá ti séejre' pu jaxajta i ti jin tyámua' naa tyá'xa'pui'intare';
 néijmi'i mu i tyeítyee jaaséj i ti jin naa huasé'rin.

⁷ Mahuo'tyáxaahuataca' a'íjma i maj sánturij najchej,
 a'íimaj i maj a'íjma jimi óotzaahuatye'.

Néijmi'i mu i maj tajapuá tyí'huiire' jimi ecóotutaxij.

⁸ Muáaj paj Tavástara' pué'een,

A'íjna i chájta'naj Sión ajta séecan i chájta'naj Judá ti jitze ajtyáma'can
 a'íi mu a'íj jin jutyamua've' je'ej paj muáaj tyu'ta'íjtaca',

⁹ ji'nye muáaj, Tavástara' jútye' ímuáj paj já'sejre',

muáaj paj néijmi'i japuan séejre' i cháanacaj

pajta jéetze' hua' japua ímuáj séejre' i maj a jimi tyí'huiire'.

¹⁰ Tavástara' pu hua'xie've' a'íjma i ti quee hua'ráanajchi i ti je'ej pua'aj
 een;

ajta tyámua' tyé'cha'ij i hua' júuricamej i maj jimi tyámua' een;

hua' japua pu huatányuusij mej mij quee je'ej huá'uurej i maj je'ej pua'aj
 tyityetyúucha'ij.

¹¹ Tatzárij pu huataséjre'sij a'íjci jimi i tyévij ti tyámua' tyi'tyúucha'ij;

majta huatóotyamua've'sij i tyeítyee maj quee tyi'tíj jin á'itzeere'.

¹² ¡Siata'aj huatóotyamua've'en i Tavástara' jimi, tyeítyee siaj tyámua'
 tyityetyúucha'ij,

siajta tyaatatyójtzi're'en i ti jin ántyapuaj ti ajta tyámua' een!

98

Tavástara' pu arí jatáa'saca' i ti jin tyu'tyámue'tin

Chuícarij

¹ ¡Siata'aj jájcuacan tyu'táchuiicaj i Tavástara' jimi,

ji'nye tyámua' pu va'cán jin tyú'ruuj tajimí i tyaj jin je'ej tyo'taséj!

¡Pu'ríj jatáa'saca' i ti jin tyu'tyámue'tin

a'íjci jime' i ti néijmi'i jin putyí'uurej, ajta i jumuáca' jime' ti tyámua' een!

² ¡Tavástara' pu arí jaataxájtaca' i ti jin tyu'tyámue'tij,

ajta arí jaataséjrataca' i ti jin tyámua' tyá'xa'pui'intare'

a'íimaj mu mij jaaséj i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua,

³ a'náj tina'aj pu jitzán séejre' i ti jin tyú'xie've' ajta i ti jin tyámua' tyí'tyevij

a'íjma jimi i tyeítyee i maj Israel jitze ajtyáma'can.

¡Majta meríj néijmi'i jaaséj a'ájna ímuáj jo'tij i cháanacaj joo'ástimee

a'íjci i taj Díos ti jin tyu'tyámue'tij!

⁴ Xuutyámua've'ej xu setyu'táchuiicaj i Díos jimi,

mu siaj yan huacháatimee néijmi'que' i cháanacaj japua;

jéehua xu naa tyityatootyamua've'en

siajta jimi tyu'táchuiicaj.

⁵ Setyu'táchuiicaj i Tavástara' jimi a'íjci jitze setyi'cuíinaj i arpaj, siajta a'íjci jitze canárij ti tye'ejvivin.

⁶ Siata'aj jutyamua've'ej setyu'táchuiicaj a'íjci jimi i Tavástara', i ti Rey pué'een, siajta néijmi'i a'íjci jitze i ci'sítye'rij ti tyí'sejre'.

⁷ Che' huatánamuajre'en i jájrij ajta néijmi'i a'íj ti jitze tyí'sejre', i cháanacaj majta i maj japuan huacháatimee;

⁸ che' ajta huatánamuajre'en i játya'naj; miche' antyóosiire'en i jiríj mej mij huajíjhua muutyámua'va'aj

⁹ a'íjci jimi i Tavástara', i ti mujo've'mej ti'ij tyu'ta'íjtaj i cháanacaj japua.

A'íi pu tyu'ta'íjtaj ti'ij na'aj tyi'chájta'najmee íjyan i cháanacaj japua tyámua' tyu'toojé'yacan jime' ajta juxa'aj na'aj tyihuo'ta'íjtye'sij.

99

I Tavástara' pu Rey jin tyi'tyéjvee ti jéetze' va'cán jin antyúumua'reej

¹ i Tavástara' pu Rey pué'een!

i maj tajapuá tyí'huiire' mu tyámua' tyé'cha'ij a'íjci i ti jitzán acájca! A'íimaj mu i tyeítyee juvivej, ajta néijmi'i i cháanacaj.

² Tavástara' pu va'cán jin tyi'tyéjvee a'ájna a Sión; Tavástara' pu néijmi'caa japua séejre'.

³ Che' tyámua' eenye' i ti jin ántyapuj, va'cán pu jin séejre' ajta tzaahuatyire';

i Dios pu néijmi'i jin tyámua' een!

⁴ Muáaj paj Rey pué'een i ti néijmi'i putyí'uurej ajta a'íj xie've' i ti xá'pui'; muáaj paj néijmi'caa juxa'aj pana'aj tyu'tyájtoo.

Pajta tyámua' naa tyihuó'ixaaj i yójmua'mua' a'íjci i Jacob a'íjci i ti xá'pui' ajta i ti huatóoje'yey.

⁵ i Setyu'tatyójtzi're' i Tavástara', a'íjci i taj Dios, siajta tyítunutaxi'in jo'tij a'íin ja'ra'íicajmee!

i Dios pu néijmi'i jin tyámua' een!

⁶ A'íjna i Moisés ajta i Aarón a'íi mu puaríj jin tyityetyu'uj; Samuel pu ajta hua' tzajta' ajo'tyávaaca'aj i maj tyaatatyójtzi'rej. Tavástara' pu huo'tyáhuu a'íijma mati'ij a'íimaj jaatáhuaviiri' ti huo'táhuu're'en.

⁷ Dios pu hua' jamuán tyu'xájtaca' a'íjci jitze i jéetirij ti hua' japua aja'cáva'ca'aj, majta a'íimaj a'yaa mu huaríj ti'ij tyihuo'ta'íj majta mu ja'rá'astej i nyúucarij ti hua' jimi jaatyájtoo.

⁸ Tavástara', taj Dios, i muáaj paj tyihuá'ixaatya'ca'aj! Muáaj paj hua' jimi a'íin pué'eenye'ej i Dios ti tyú'uunyi', ajta a'yaa paj cha'taj pana'aj puéjtzij tyihuo'tá' tyi'tíj maj jin je'ej pua'aj huaríj.

⁹ Setyu'tatyójtzi're' i Tavástara' taj Dios, i siajta jimi tyítunutaxi'in a'ájna i jiríj jitze ti tyámua' een!

¡A'íjna i taj Dios, ajta Tavástara', néijmi'i pu jin tyámua' een!

100

Tavástara' pu táataahuaca' jitzán tu tyij ajtyáma'can

Chuícarij maj jin tyaatatyójtzi're'en.

¹ ¡Setyu'táchuiicaj xuutyámua've'ej i Tavástara' jimi, mu siaj a'yan huacháatimee néijmi'que' i cháanacaj japua!

² Xuutyámua've'ej xu jaatyáanajche i Tavástara'; ¡xa'antijíhuaj xu siajta jutyamua've'ej musio'vá'ju' a'íjci jimi!

³ Siata'aj jáamua'tyij ti i Tavástara' Dios pué'een; a'íi pu táataahuaca' ityáj tu tyij jitzán ajtyáma'can; ¡chájta'naj tu pué'een a'íj tyaj jitze ajtyáma'can tyajta cánya'xií a'áa tyaj ja'távee jo'tij a'íin tyaja'tachuéj!

⁴ Musio'vá'ju' jo'tij ja'pueertaj a'ájna jo'tij ja'rájta'cuaj i tyeyúujra' tzajta' a'íj setyi'chuícacaj i siaj jin tyaatatyójtzi're'en.

¡Setyu'tatyójtzi're', siajta tyámua' tyeetyátoonyij i ti jin ántyapuaj!

⁵ Ji'nye i Tavástara' pu tyámua' tojo'mua'raj; ajta jusén jime' séejre' i ti jin taxie've' ajta i ti quee tyi'táj jin á'itzeere' capu a'náj antyipua'rij.

101

Tyi'táj ti jin i rey tya'tóoratziiri' i Dios jimi

Chuícarij David ti ja'a'rij

¹ Nyáaxie've' nyaj tyaatatyójtzi're'en i ti jin taxie've' ajta i ti jimi tyámua' een;

nyáaxie've', Tavástara', nyaj muéetzij jimi tyu'táchuiicaj;

² nyáaxie've' nyaj tyámua' naa tyí'chajca.

¿A'najnyí nye jimi mupo'va'ma'aj puá'mej?

Canu tyi'táj jin a'ítzéeria'aj na'mej

canu nyajta tyi'táj jin ootyá'itzeere'ej jó'nyaj ja'chej,

³ canu che' a'náj ja'raséeraj na'mej

nyej nyij tyi'táj jin je'ej pua'aj tya'tányaratyij.

Nyahua'xana've' a'íijma i maj quee ja'astej i Dios;

¡canu a'náj tyu'tá'sij mej mij nye jimi ajtyáxiirej!

⁴ Canu a'íj jitze tyi'ria'mua'síme'ej na'mej i ti tyihuojó'jipuaj;

¡canu jaxie've' nyej nyij tyi'táj jin je'ej pua'aj rijcaj!

⁵ Canu huo'ta'sij mej mij tyí'xajtaj

maj xájtari' je'ej pua'aj tyihuá'xajtaj i juxa'aj tyeétyee;

¡canu huá'jaahuatye' i maj óotzaahuatye' nusu i maj a'yan tyúuxaj maj jéetze' tyámua' een mequée i séecan!

⁶ A'íijma nu jaahuatye'en i tyeétyee maj tyámua' tyityetyúucha'ij,

mej mij véjri' nye jimi ajo'cháatime'nyij;

a'íi pu'uj nye jitze ajtyáma'cantaj ja'mej

i ti tyámua' naa atyeje'chej.

⁷ Ajta quee je'ej tyi'riítaj ja'mej ti síj nyaj jamuán aja'séejria'aj i ti tyú'cuanamuaj;

capu síj ti tyí'hue'tacaa nyej jimi aja' séeria'aj ja'mej.

⁸ A'náj tina'aj nu huo'tyápua'ritye'sij mej mij quee je'ej tyáhuaasime'en

néijmi'i a'íimaj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij;
 ¡nyajta hui'ráhua'xij a'ájna a chájta'naj jitze Tavástara' ti jitze aj-
 tyáma'can
 néijmi'caa a'íijma i maj tyi'táj jin je'ej pua'aj ricij!

102

Je'ej ti tyu'tyéenyuj a'íjna i ti quee je'ej jájtyoovej

Je'ej ti tyá'huoo a'íjna i ti quee che' je'ej ja'tyoovej ajta ti'ij quee che'
 jamua'reej je'ej ti huárinyij jéehua pu'ij junyuuste' i Tavástara' jimi

¹ Tavástara', huánamuaj je'ej nyaj tyi'tyéenyusij,
 ¡tyu'tá' ti'ij muéetzij jimi ja'rá'astij je'ej nyaj tyí'jijhua!

² Capáj nye jimi ja'avaataj mua' nyéerimij
 nyati'ijta quee je'ej jájtyoove'en;

¡tyámua' paj tyináanamua!
 ¡ca'nácan paj huatányuunyij nyati'ijta muaatájeevej!

³ Ji'nye i nyajúuricamej pu ja'huópua'rixí'ij a'yájna ti'ij i citzj,
 ajta i nyacaríj a'yaa pu tya'taa ti'ij i ti'ixcuáa,

⁴ capu che' juca'nyej i nyaxiéjnyu'caa
 a'yaa pu een ti'ij i tu'píj ti huatyáahua;
 ¡capu ajta che' nyaca'nyisti' nyej nyij tyú'cua'nyij!

⁵ ¡ nyahue'ra' pu arí cávi'taxij i nyacaríj jitze
 a'íjci jime' nyaj huápu'ij nyeyiin.

⁶ A'yaa nu een ti'ij i síihua'aj a'áa ti já'sejre' jo'tij quee já'tyi'tij,
 ti'ij i muaciríj ti a'áa já'sejre' jo'tij quee jooyi'rij.

⁷ Canu che' cutzuj.

A'yaa nu een ti'ij i pína'aj ti jusíj huayi'ij.

⁸ Majta quee a'náj jaatapuá'citaca' maj je'ej pua'aj tyí'nyaxaj i maj
 nyéjcha'íire'

majta je'ej pua'aj tyá'xaj i nyaj jin ántyapua.

⁹ Nyajta quee che' páan cua', sulu a'íj nu'uj nyij i nasj;
 ajta i nyaj ja'antyíye'ej a'íi pu já'naxcaj i nyaj eetaja'ra'tajyi'ij,

¹⁰ a'íjci jime' paj nyú'camui' ajta i ti muajaaxiejtye',
 ji'nye muáaj paj na'ajriáj pej pij majca'huáyee na'antypuá'ritye'en.

¹¹ ¡ nyaj jin júurij a'yaa pu mutyojo'yi'ij ti'ij quényi'istarij;
 a'yaa nu tyi'tyáhuasij ti'ij i tu'píj.

¹² Pajta muáaj, Tavástara', jusén jime' paj tyí'ijta;
 ¡a'náj tina'aj mu jamua'reeriaj muá'ju'un je'ej paj ántyapua!

¹³ Ájchesij, pajta ja'ancu'vaxi'in i Sión,
 ji'nye pu'ríj tya'rá'aj a'náj ti a'yan tya'tácatyij;
 ¡pu'ríj hua'xa'pui'in paj tyaatú'uunyi'!

¹⁴ A'íimaj i maj a jimi tyá'tzaahuatye' mu jaxie've' a' tyetyéj;
 ajta quee tyámua' hua'asej a'íjci jime' ti huatyu'uunyi'huaca'.

¹⁵ Néijmi'i i tyeítýee majta i maj tyí'ijta i cháanacaj japua
 a'íi mu jaatyátzaahuatye'sij i ti jin ántyapua i Tavástara' majta i ti jin naa
 huasé'rin

¹⁶ ti'ij a'íin ajtáhua'aj jaatyátaahuaj i Sión
 ajta je'en huataséjre'en i ti jin naa huasé'rin,

¹⁷ ti'ij jáanamua je'ej ti tyu'tyéenyuj a'íjna i ti quee je'ej jájtyoovej
 ajta je'en néijmi'i jin a'yan huárinyij je'ej ti jéehua tyá'huavij.

¹⁸ Che' a'íjna ooyú'si'huaj

mej mij jáamua'reej i maj majca'huáyee huataséjre'sij,
mej mij majta a'íimaj tyaatatyójtzi're'en i Tavástara'
a'íimaj i maj majca'huáyee nanie'huan.

¹⁹ Tavástara' pu jaaséj i cháanacaj a'ájna imuáj a jútye',
jútye' imuáj jo'tij tyámua' tyejé'een,

²⁰ tí'ij huo'namuaj i maj juyiin a'íjci jime' maj námi'
ajta hua' japua huatánuunyij a'íjma i maj meríj a'yan tyihuo'taxájtaca'
maj huó'cui'nyij,

²¹ ta'aj ij a'ájna a Sión, ajta a Jerusalén,
huatánamuajre'en maj jaataxáj majta tyaatatyójtzi're'en i Tavástara'

²² mati'ij néijmi'i i tyeítyee i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua
tyúusiire'en mej mij tyaatatyójtzi're'en.

²³ A'íi pu náari'ri' i nyaj jin uhuájca'nyej nyati'ij nyooj huama'caj i juyéj
jítze';

ajta je'en quee che' naatá' nyej nyij jéetze' á'tyeevi'in.

²⁴ Nyáaj nu a'yan tyaaté'exaa tíjin: "Nyaj Dios,
capáj ná'vi'tiicare'en tí'ij ooj jé'ta' ná'itziitya'aj nyaj a'yan séjre'ej."
;Capu a'náj antyipua'rij i nyinyi'ra'aj muéetzij jimi!

²⁵ Tyámua' paj jáaruuj i cháanacaj tí'ij néijmi'i tyo'huatyóochej;
muáaj paj pajta jaatyátaahuaca' i tajapuá tí séejre'.

²⁶ Ajta néijmi'i pu a'íjna tye'entyipua'rij,
ajta muáaj paj tyámua' éenye'ej jusén jin séejre'.

Néijmi'i pu a'íjna tyu'tyápa'naj, a'yájna tí'ij i cáanarij;
;muáaj paj seequéj ja'uuren tí'quij seequéj éenye'ej ja'mej!
a'yájna tí'ij a'tíj tí seequéj eenye' tyu'tyóochejtye'en.

²⁷ Pajta muáaj a'íin pana'aj pué'een;
capu a'náj antyipua'rij i nyinyi'ra'aj muéetzij jimi.

²⁸ Tyámua' paj tyihua'cha'íj puá'mej a'íjma i maj hua' jítze eerányesij i
maj muahuíre';
tyámua' paj huá'uuren a'ájna jo'paj muáaj já'sejre'.

103

Tyámua' nu tyeetyátoosij i Tavástara'

David tí ja'a'rij

¹ Néijmi'i nu i nyamua'tzíira'aj jin tyámua' tyeetyátoosij i Tavástara';
néijmi'i nu i nye tyévira' jin tyámua' tyeetyátoosij a'íjci i tí tyámua' een i
tí jin ántyapuaj.

² Néijmi'i nu i nyamua'tzíira'aj jime' tyámua' tyeetyátoosij i Tavástara',
nyajta quee séej jó'hua'xij i tí jin tyámua' nyej jimi tyú'ruuj.

³ A'íi pu a'íin pué'een i tí néijmi'i tyinaatú'uunyi'raj i nyaj jin quee xá'pui'
huaríj,

ajta néijmi'i jin tyí'nyahuaatye'en tyi'tíj nyaj jin tyí'cui',

⁴ a'íi pu nyaj japua huatánuunsij nyej nyij quee huámu'i'nyij,
ajta nie'cánasij a'íjci jime' i tí jin nyaxie've' tyámua' naa tyu'toocua'nyéej,

⁵ ajta néijmi'i tyinaatá'sij i tí jéetze' tyi'jí're'en
ajta nyajajcuare'en a'yájna tí'ij i cué'ra'vej.

⁶ Tavástara' pu a'íj jin huá'xijtye'en i tí jiré'can jime' tyámua' naa
tyá'xa'pui'intare'

- a'íjma i maj jájpuejtzij a'íjci jime' maj je'ej pua'aj huá'uurej.
⁷ A'íj pu jaataséjra i ju juyéj ajta je'ej ti tyu'muáriej
 a'íjci i Moisés ajta a'íjma i Israel maj jitze ajtyáma'can.
⁸ Tyámua' pu naa tyihuojó'mua'raj i Tavástara' ajta tyihua'cu'vej'
 ajta quee jiye'tzín tyinyú'caj ji'nye a'íi pu taxie've'.
⁹ Capu a'náj tina'aj tatyaxi' capu ajta jusén jime' nyú'camui';
¹⁰ capu a'yan tyitaatá' ti'ij tyi'taci'puáatacaj
 a'íjci jime' tyaj je'ej pua'aj huaríj ajta tyi'tíj tyaj jin tyi'ijxána'cira',
¹¹ ajta quee i'rij ti huatye'iteehuaaj i ti jin hua'xie've' a'íjma i maj
 ja'tzaahuatye'
 a'yájna ti'ij quee tyí'rij ti huatye'iteehuaaj ti'ij na'aj i tajapuá imuáj ajta
 iye'ej cháanacaj japua.
¹² Pu'rij a'imuáj tyojoohuá'xi i tyaj jin tyi'ijxána'cira'ca'aj,
 a'yájna ti'ij a'imuáj tyejé'sejre' jo'tij i xicáj jé'ejnyinyiij ajta jo'tij
 ja'ancáru'pij.
¹³ A'yaa pu een i Tavástara', a'íjma jimi i maj ja'tzaahuatye',
 tyámua' pu naa tyihuá'xie've' ti'ij i hua' táataj i ti'riij,
¹⁴ ji'nye a'íi pu jamua'reej je'ej ti ye'ej tyitáataahuaca',
 tyámua' pu naa tyá'mua'reej tyaj chuéj tyana'aj pué'een.
- ¹⁵ A'íjna i júuricama'ra' i tyéviij a'yaa pu een ti'ij i tu'píj:
 a'yaa pu tye'ejnyésij ti'ij i xúuxu'uj a'ájna a'itzitáj,
¹⁶ jiye'tzín pu i áacaj jaariá'tuuxij, ti'quij quee che' aja'hua'taj ja'mej,
 ajta je'en quee che' a'tíj jamua'reerij ja'mej je'ej ti tyi'tíj jáaruuj.
¹⁷ Ajta i Tavástara' ti jin taxie've' a'íi pu jusén jime' séejre'
 a'íjma jimi i maj ja'tzaahuatye',
 capu a'náj huatyápua'rij i ti jin tyámua' tyá'xa'pui'intare'
 a'yaa pu jusén jime' tyi'séere'ej ja'mej i tyeítyee jimi,
¹⁸ ajta a'íimaj jimi i maj ja'rá'astej je'ej ti a'ín tya'tóoraj
 majta quee yó'hua'naj maj a'yan rijcaj ti'ij a'ín tyu'ta'íjtaca'.
¹⁹ Tavástara' pu arí i ju'ipuáa tyámua' huáruuj a'ájna u tajapuá,
 ajta i ti jin tyi'ijta pu néijmi'que' antyúumua'reej.
- ²⁰ ¡Tyámua' xu tyeetyátoonyij i Tavástara', tajapuá siaj néijmi'i
 putyí'uurej!
 Mua'aj, mu siaj a'yan ricij je'ej ti a'ín tyí'ijta,
 siaj tyámua' tyá'namuaj siajta a'yan ricij ti'ij a'ín tyí'ijta.
²¹ ¡Tyámua' xu tyeetyátoonyij i Tavástara' mua'aj siaj
 xantáaru'ustyamua'mua' pué'een,
 i maj jahuiire' majta a'yan ricij je'ej ti a'ín tya'ajxié'vi'ra'!
²² ¡Che' néijmi'i jitzán tyámua' tyí'sejria'aj i Tavástara' tyi'tíj ti a'ín
 tyú'taahuaca',
 néijmi'que' jo'tij a'ín tyejé'ijtaj!

¡Tyámua' nu tyeetyátoosij i Tavástara' néijmi'i jime' i nyajúuricamej!

104

Je'ej tyej tyaatatyójtzi're'en i ti néijmi'i tyú'taahuaca'

- ¹ ¡Tyámua' nu tyeetyátoosij i Tavástara' néijmi'i i nyajúuricamej jime'!
 ¡Va'cán paj jin séejre', Tavástara' pajta nyaj Dios!

A'íj paj períj tyu'tyé'chejtyej i ti naa tyu'sé'rin ajta tya'tátaavej;
² a'íj paj períj jin eecá'naj i tatzárij.
 ¡Muáaj paj jaatajíyo'rej i tajapuá ti séejre' ti'ij cáanarij ti nyéeri'ij!
³ ¡Muáaj paj tyámua' jáaruuj i jájtyij japua
 i ti japuan róoca'nyej a'chí'ij, pajta a'yan cha'taj jáaruuj i jútye' imuáj!
 Pajta a'íj japua yi'caca i jéetirij,
 a'íj paj jitze huatará'rie'sij i áacaj.
⁴ A'íi pu i áacaj muéetzij jimi tyí'huiire' ti'ij tyihuo'té'exaatye'en,
 ajta i tiéj ti atyúumemey pu ajta muahuiire'.

⁵ Pajta tyámua' naa tyeetyácajtje'en i cháanacaj
 ta'aj ij quee a'náj táhuaanye'en a'ájna jo'paj muáaj tyámua' yó'ruuj.
⁶ A'ájna i jájrij pu ja'vá'najca'aj i chuéj
 a'yájna ti'ij cuxáa cáanaria'ra'an ti pué'eenye'.
 I jájtyij pu tya'vá'najca'aj i jiríj.
⁷ Ajta muáaj paj jajtyá'xij, aj pu'ij tyíchee;
 jiyé'tzín pu huatóo'uj ti'ij ca'nyíin jin huatánamuajre a'nyúuca.
⁸ Ajta huataséjre i jiríj
 ajta jo'tij ja'cacúunyijmee,
 néijmi'i pu a'yan tyu'ríj je'ej paj muáaj tyu'ta'íjtaca',
⁹ a'ájna jo'paj muáaj tyojo'tá' ti'ij a'áa jóo'astij,
 ti'ij quee che' ja'vá'najca i chuéj.

¹⁰ Muáaj paj uya'ta'ítyacaa i jájtyij a'ájna jo'tij ja'ajmui'yéjme
 ti'ij ajtyá'astij i játya'naj jitze ti canyáatimee i jiríj jitze.
¹¹ A'íj mu mij i jájtyij ya'caa i tyi'tyán simuáruunij maj tyityaac'íj;
 a'íj mu majta jin tyámua' naa tyí'tyeya'caa i púuru'uj maj huaci'ij.
¹² A'ájna jo'tij joo'ástimee i játya'naj
 a'áa mu tyojóo'ito'rityee i pína'see jútye' maj rá'rie,
 ¡a'íi mu ci'xicaa, a'íjci jitze i ti tyi'tyáxamue' i ciyéj!

¹³ Muáaj paj a'íin pué'een i ti tyí'ipuj a' itzitáj
 a'ájna jo'paj muáaj ja'chej, jútye' imuáj u tajapuá;
 mati'ijta ca'nyíin jin huatyéviiey a'íj paj jin tyámua' tyeetyátoosij i chuéj.
¹⁴ Petyi'tá'caa ti ajnyéj i ixáj mej mij i tyi'tyán jáacua'nyij,
 ajta i ityei'rij tyeítyee maj tyí'huastee
 mej mij tyo'tácu'nyij i cháanacaj japua,
¹⁵ a'ájna i cue'ráj ca'nyíjra'aj ti hua'tá'caa,
 i nahuáj, mej mij a'ájna jin huatóotyamua've'en
 ajta tyámua' naa jéetze' tyu'taséjre'sij i hua' nyéerimij quee i aséityij jime'.
¹⁶ Ajta tyámua' naa tyí'huose'en i ti tyú'uu,
 i jucúj a'áa ti jo'váatimee a Líbano Tavástara' ti jaahuástej.
¹⁷ A'íj mu jitze tyúu'ito'rityee i pína'see maj jéetze' cíle'en,
 majta i cuaxúuj a'áa mu jóoche'tyee i jucúj jitze.
¹⁸ Ajta a'íjci jitze i jiríj ti ajtí'tí'ijmee a'áa mu jó'ci'ij i chíutyee simuáruunij,
 ajta i tyetyéj tzajta' mu jóo'ava'tacaa i jejtzáj.

¹⁹ Pajta i máxcirie' huatyátaahuaca' tyej tyij jáamua'reej a'náj ti putyí'rici;
 i xicáj pu ajta jamua'reej a'tzáaj ti ancájrutyey.
²⁰ Ajta i tíca'rij huataséjre'sij ti'ijta huatyéchumua'rej,
 aj mu mij huataséjre'sij i tyi'tyán itzitáj maj tyityaac'íj.

- 21 I muajyéj mu ci'xícaa mej mij tyi'tíj huatyéevi,
a'yaa mu tyá'huavii i Dios ti'ij tyi'tíj huo'tá'an maj jáacua'nyij.
- 22 Ajta ti'ijta i xicáj eeré'nyej, aj mu mijta jo'jú'un
majta je'en huatyéjisij jo'tíj ja'tyásta'najmee.
- 23 Aj pu'ij té'ej i tyáati' eeráamej ti'ij a'áa jó'me'en jo'tíj tyajá'muarie'
ajta je'en tyí'muarie'en 'asta na'aj quee huaré'chumua'rej.
- 24 ¡Jéehua paj tyú'taahuaca', Tavástara'!
A'íj paj jin tyú'taahuaca' i paj jin jéehua tyu'yí'tin;
¡i cháanacaj japua pu tyí'sejre' néijmi'i paj muáaj tyú'taahuaca'!
- 25 A'áa pu já'sejre' i jájrij, antayóoj ajta huápu'i'ij va'tíj séejre',
jo'maj jéehua i tyi'tyán tyityaja'xoo,
maj vivéejmee ajta i maj cíle'en;
- 26 a'áa mu majta i báarcuj já'ciñyej, a'áa mu majta já'sejre' i tyi'tyán maj
tzíñyi're',
a'íjna i ti tzíñyi're' muáaj paj jaatyátaahuaca' pej pij a'íj jin huáhuajca.
- 27 Néijmi'i mu a'íimaj muéetzij jimi tyi'ijchó've'
pej pij tyihuo'tá'an i maj tyú'cua'nyij a'tzáaj ti a'yan hua' jimi tya'tácaj.
- 28 Muáaj paj tyihuo'tá'sij, a'íi mu mij tya'ancuriáa'sij;
a'muáca' paj jin tyihuo'tá'sij, majta je'en a'íimaj tyámua' naa ty-
ityaatajú'xaj;
- 29 tipua'aj puaatyá'avaaj hua' jimi, metyu'tátziñnye'ej;
tipua'aj pequee che' huo'tá'an maj ucayáatiyi'can, a'íi mu cui'nyij
majta je'en majtáhua'aj chuéj huatyóotaahuaj.
- 30 Ajta tipua'aj a'júuricamej upahuojo'ta'ítyi're'en, a'íi mu huose'en,
a'yaa pej pij tyá'ajcuare'en ti'ij naa huasé'rihua'an i cháanacaj.
- 31 ¡Jusén pu jin séejre' a'íjna i Tavástara' ti jin naa huasé'rin!
¡Tavástara' pu jutyamua've' je'ej ti tyi'tíj tyu'tyátaahuaca'!
- 32 I cháanacaj pu juvivej ti'ijta a'íin jaaséj,
¡ajta ájcitzujtaríj i jiríj tipua'aj a'íin ja'ajtamuárie'en!
- 33 Nyati'ij nyáaj nyooj séjre'ej nyajta júurij,
nyetyu'táchuiicaj i Tavástara' jimi nyaj Dios.
- 34 A'yaa nu tyá'xie've' ti ja'ráanajche i Tavástara' je'ej nyaj tyi'riá'mua'sij,
ji'nye a'íj nu jimi jatyoovej i nyaj jin huatányetyamua've'en.
- 35 ¡Miche' huaría'xíj i cháanacaj japua i maj tyí'xana'cire'!
¡Miche' antyípuarej i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'íj!
¡Tyámua' nu tyeetyátoosij i Tavástara' néijmi'i i nyajúuricamej jime'!
¡Alelúuyaj!

105

Je'ej ti i Dios tyu'muáriej a'íjma jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can

- 1 ¡Setyu'tatyójtzi're' i Tavástara'!
¡Siajta jaariá'xaj je'ej ti a'íin antyapuaj!
Siahuo're'íxaaty'e' i chájta'naj jitze je'ej ti a'íin tyí'muarie'.
- 2 Siajta tyu'táchuiicaj a'íj jitze ma'can.
¡Xaataxáj je'ej ti a'íin va'cán jin tyí'muarie'!
- 3 Siajta a'íjna jin ahuóotzaahuaty'e'en i ti tyámua' een i ti jin antyapuaj.
¡Che' jutyamua've'ej i hua'xiéjnyu'caa

a'íjma i maj jahuoo i Tavástara'!

⁴ A'íj xu jitze huatyóoca'nyej i Tavástara', siajta a'íjci jitze i ti jin néijmi'i putyí'uurej;

Tavástara' xu jitze a'náj tina'aj tyí'ca'nyej.

⁵ Xo'támua'reej ti a'ín va'cán jin tyí'muarie' ajta naa tyu'sé'rin, ajta je'ej ti a'ín tyaataxájtaca' i ti jin tyu'ta'íjtaca',

⁶ mua'aj, i siaj a'íj jitze eeráma'can i Abraham i ti jahuiire', mua'aj, yójmua'mua' a'íjci i Jacob, a'ín ti jamua'antyíhuoo.

⁷ A'íi pu a'ín pué'een i Tavástara', taj Dios;

ja'íi pu néijmi'que' tyí'ijta i cháanacaj japua!

⁸ Tyij ajta mue'tíj séej ví'ra'aj nyinyi'ra'aj mutyojo'me'en

capu a'náj yo'huá'xij tyi'tíj ti jin tya'tóoraj i junyúucaa jitze,

⁹ a'íjci i ti jin tya'táratziiri' i Abraham,

ajta tyi'tíj ti jin tya'tóoraj a'íjci jimi i Isaac

¹⁰ a'yaa pu ajta tyeetyájtoo ti'ij nyúucarij maj jin tyu'ta'íjtaj a'íjci jimi i Jacob,

ajta a'íjna jin jusén jime' tya'tácaj a'íjma jimi i Israel maj jitze ajtyáma'can,

¹¹ ti'ij a'yan tyu'taxájtaca' tíjin:

“A'íj nu i chuéj muaatá'sij a'áa ti ja'ajtyáma'can a Canaán

a'yájna ti'ij muéetzij ti muáaci'tyij pata'aj pij ja'ancuriá'an.”

¹² A'íimaj i maj cíi mana'aj ará'axcaa,

majta je'cáj i maj séej chuéj japua já'ma'can,

¹³ a'yaa mu mij a'íimaj tyityajú'ca'aj séej chuéj japua majtáhua'aj séej chuéj japua

jo'maj séecan tyejé'íjtaj majtáhua'aj jo'maj séecan tyejé'íjtaj,

¹⁴ Dios pu quee tyu'tá' ti'ij tyi'tíj je'ej pua'aj huó'uurej,

ajta tyámua' tyihuo'té'exaaaj a'íjma i maj tyí'íjtaca'aj a'yan tíjin:

¹⁵ “Je'ej huá'uurej a'íjma i nyaj hua'antyíhuoj

caxu siajta je'ej pua'aj huá'uurej a'íjma i maj nye jitze ma'can tyí'xaxa'aj.”

¹⁶ Ajta tyu'tá' mej mij huatatájcun a'íjci chuéjra' japua,

ajta néijmi'i tyihuáa'ri'ri' i ti tyí'cue'ri'.

¹⁷ Ajta a'íjma jimi pu anaquéj huata'ítyaca' a'íjci i José,

a'íjci i maj a'yan tyáatooca'aj ti'ij i ti ca'nyéjrij jin tyí'huiire'.

¹⁸ Majta cadéenaj jin tyaapuéj i icájra'an jitze;

¡majta a'úun ye'tyáanaj jo'tij tyapúusti' jin tyeje'tyánami'!

¹⁹ A'íjna i nyúucaria'ra' i Tavástara' pu jaatyéesej a'íjci i José,

'asta na'aj quee a'yan tya'róo'astej je'ej ti i José tyu'taxájtaca'.

²⁰ A'íjna i rey, i ti mui'caa tyí'ijtya'ca'aj i tyeítýee,

a'íi pu a'yan tyu'ta'íjtaca' mej mij ji'rátóonyij jo'tij je'tyánami'huaca'aj,

²¹ ajta ja'antyíhuoj ti'ij tyu'ta'íjtaj ajta néijmi'i jin antyúumua'reeraj jo'tij a'ín ja'chej,

néijmi'i jime' tyi'tíj ti a'ín tyícha'iica'aj,

²² ti'ij tyihuo'mua'tyen ajta tyámua' tyihuo'cámua'riitye'en

a'íjma i maj tyí'ijta ajta a'íjma i huáasij.

²³ Aj pu'ij té'ej a'ín mujo've'mej i Israel, a'ín ti'ij pué'een i Jacob,

a'yaa pu'ij a'áa tyejé'chajca'aj a Egipto ti'ij i ti séej chuéj japua já'ma'can,

a'íjci japua i chuéj ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tíjin Cam.

24 Dios pu'ij tyu'tá' mej mij huápu'i'ij huatámui'rej i tyeítysteristyamua'me'en,

majta je'en jéetze' huatyóoca'an mequee a'íimaj i maj Egipto já'ma'can.

25 Ajta a'yaa pu huó'ruuj mej mij i maj Egipto já'ma'can

huá'anchueere'en a'íijma i tyeítysteristyamua'me'en

ajta mej mij huo'cuanamuan i Dios maj huüre'.

26 Aj pu'ij Dios Moisés ujo'ta'ítyaca' i ti jimi tyí'huüre',

ajta a'íjci i Aarón, i ti ajta arí ja'antyíhuooca'aj,

27 a'íi mu mij a'yan huaríj i maj jin tyámua' tyo'taséj i Dios jimi a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij:

¡majta jéehua tyu'séj a'íjci japua i chuéj Cam ti tyaja'rájtyapuaj!

28 Dios pu tíca'rij ujo'ta'ítyaca' i ti jin néijmi'i tya'vá'naj,

majta i Egipto maj já'ma'can camu ja'rá'astijrej i nyúucaria'ra'.

29 Ajta tyu'tá' ti'ij xúure'ej huatyóotaahuaj i jájtyij ti mui'yej i játya'naj jitze,

ajta néijmi'caa huácuij i hue'tyé;

30 jéehua pu ajta taachuísee ujo'ta'ítyaca' a'íjci chuéra' japua,

a'áa mu mij majta ja'rá'aj jo'tij i rey já'hui'care'ej.

31 Dios pu tyu'taxájtaca', mati'ij mij jéehua i xie'rúj huataséjre maj cíle'en ajta maj vivéejmee

néijmi'que' mu mij oorióonajchaca' i chuéj japua a'áa ti ja'ajtyáma'can a Egipto.

32 Ajta quee víityee ujo'ta'ítyaca', sulu a'íij pu'uj i tyéetyee

ajta tiéj a'íjci japua i chuéj a'áa ti huataca'aj.

33 Ajta yo'riej i úuvaj maj jahuastya'ca'aj ajta a'íjci i xápua' maj jata'ítyi'rica'aj;

¡tye'entyipué'rij i ti tyú'uuca'aj a'ájna a Egipto!

34 Dios pu tyu'taxájtaca', majta je'en i vítzi'cii huataséjre;

¡majta jéehua huápu'i'ij ará'axcaa, capu ij i'riitaca'aj maj huo'tyé'iten!

35 ¡Majta néijmi'i tyu'riá'xij i tu'píj itzitáj ti tyú'uuca'aj

majta néijmi'i i chuéj japua ti tye'ejnyájca'aj!

36 ¡Ajta huo'cuij, a'ájna a Egipto,

a'íijma i hua'yojmua' maj anáatya'aj huanánie'huaca' a'áa maj já'ma'can!

37 Aj pu'ij té'ej i Dios hue'ráavi'tij i jutyéítysteristyamua' a'ájna

majta a'íjna jo'tii i ooroj majta i pláataj,

ajta quee síj ti hua' jitze ajtyáma'can tyi'tíj jin tyu'puéjtyi'huaca'.

38 A'íimaj i Egipto maj já'ma'can mu huatóotyamua'vej mati'ij huo'séj maj jo'cój,

ji'nye huápu'i'ij mu tyí'tziinya'ca'aj.

39 Dios pu jéetirij ujo'ta'ítyaca' ti'ij hua'vá'naj

ajta tiéj ti'ij tíca' huo'tyátatzavi'tye'en.

40 Majta a'íj tyu'táhuoo i maj tyú'cua'nyij, aj pu'ij so'ríj ujo'ta'ítyaca',

majta a'íj jin tyámua' naa tyityaatajú'xaj i páan jútye' ti je'cáanyej.

41 Ajta i tyetyéj ti tyétyee pu ajtyáaaraca', aj pu'ij jájtyij a'íj jitze eerámui'yaca'

a'íi pu'ij huatámui'yaca' a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij a'yájna ti'ij játya'naj.

42 Ji'nye a'íj pu ootámua'reeri' i ti tyámua' een i ti jin tya'tóoratziiiri'

a'íj ti a'yan tya'táratziiri' i Abraham i ti jahuüre'.

43 A'yaa pu'ij i Dios tyihue'ráavi'tij i jutyéityeristyamua' i ti arí hua'antyíhuooca'aj,
 mua'antijíhuaj a'íjci jime' maj huatóotyamua'vej,
 44 ajta je'en a'íj huo'ta' i chuéj séecan ti jimi ajtyáma'can taca'aj
 ajta a'íjci i ti tyú'ciiriaca' a'íimaj maj tyu'muáriej i séej maj chájta'naj jitze aja'chej,
 45 mej mij tyu'tyátzaahuatye'en majta je'en a'yan huárinyij
 je'ej ti tyí'ijta i nyúucaria'ra' ajta je'ej ti tyí'mua'taj i Tavástara'.

¡Alelúuyaj!

106

Tyi'tíj maj jin a'náj tina'aj atyá'itze'rihua'aj i maj Israel jitze ajtyáma'can
 1 ¡Alelúuyaj!

Setyu'tatyójtzi're' i Tavástara', ji'nye a'íi pu tyámua' tyihuojó'mua'raj,
 ajta i ti jin taxie've' jusén jime' pu séejre'.
 2 ¿A'tanyij pújoorej tí'ij jo'tyéeyu'xaj i ti jin tyu'tyáamue'tij i Tavástara'?
 ¿A'tanyij pújoorej tí'ij a'yan tyaatatyójtzi're'en tí'ij jimi tyi'tyéevijtij?
 3 Miche' huatóotyamua've'en i maj tyámua' tyityetyúucha'ij
 majta a'náj tina'aj tyámua' ricij.
 4 Pano'támua'reej nyéetzij, Tavástara', patí'ij tyámua' tyihuo'tyátoonyij
 a'tyéityeristyamua';
 nyéetzij paj nyamua'reeriaj patí'ij mujo've'me'en pej pij hua' japua
 huatányuunyij,
 5 nyata'aj nyij nyáaj jaaséj i maj jin huatóotyamua've'sij a'íimaj i paj
 hua'antyíhuoj,
 nyata'aj nyij huatányetyamua've'en nyajta ootányatzaahuatye'en
 a'íijma jamuán i maj a' jitze ajtyáma'can.

6 A'yaa tu cha'taj tyana'aj tyityo'tyá'itzeerej mati'ij i tahuásimua'ci'ij;
 tu'rij je'ej pua'aj tyityo'cájrurij, tyajta tyerij je'ej pua'aj huaríj.
 7 A'íimaj i tahuásimua'ci'ij, a'ájna a Egipto,
 camu tyu'tyátzaahuatyej je'ej paj muáaj hua' jimi va'cán jin tyu'muáriej,
 majta mu yo'huá'xij a'íjci i paj muáaj jin hua'xie've',
 camu majta muáanamujari' véjri' a'ájna jájritze' ti po'vij.

8 Ajta i Dios pu hua' japua huatanyúj, ajta huo'ta' mej mij jáamua'tyij i ti
 jin néijmi'i putyí'uurej
 a'yaa pu huaríj tí'ij tyámua' tyu'tyá'itzeere'en i ti jin ántyapuaj.
 9 Ajta jajtyá'xij a'íjci i jájrij ti po'vij a'íi pu'ij aria'huaxij.
 A'yaa mu mij huáchiste' tyitya'antacíj a'íjci jitze i jájrij
 a'yájna tí'ij jo'tij quee já'tyí'tij.
 10 A'yaa pu'ij hua' japua tyu'tanyúj a'íijma jimi i maj hua'ajcha'íire',
 ajta a'íijma jimi i maj hua'xana'va'ca'aj.
 11 I jájtyij pu hua'vá'naj a'íijma i maj quee hua'séjramu'ca'aj
 ajta quee síj júurij huatyá'itzeerej.
 12 Aj mu mij tyá'antzaahuaj a'íjci jitze i Dios ti tyihua'táratziiri'
 majta je'en jimi tyu'táchuiicaca'.

13 Majta jiye'tzín mu yo'huá'xij je'ej ti i Dios tyi'tíj hua' jimi huáruuj,

majta quee tyu'chó'vej mej mij jáamua'tyij je'ej ti tyi'tíj hua' jimi tya'tácatyij.

14 A'ájna, jo'maj jujímua'aj já'sejria'ca'aj jo'tij quee já'tyi'tij, a'áa mu quee tyámua' huaríj a'íjci jimi i Dios a'yaa mu tyá'xie'va'ca'aj ti a'ín a'yan huárinyiiche' je'ej maj a'ímaj tyá'xie'va'ca'aj.

15 Ajta i Dios pu a'yan tyihuo'tá' je'ej maj a'ímaj tyaatáhuaviiri', ajta a'íj pu uhuojo'ta'ítyi'ri' i cui'nyi'ra'aj maj jin huácu'nyij.

16 A'ájna jo'maj tyojo'tyá'inaamuaca'aj a'áa mu ja'anchueerej a'íjci i Moisés,

majta a'íjci i Aarón, a'ájna i ti tyámua' tyá'huiiria'ca'aj i Tavástara'.

17 Aj pu'ij i chuég atyátaariaca' a'íi pu'ij ajo'cájrapij i Datán, majta je'en a'íjma i Abiram maj jitze ajtyáma'cantaca'aj.

18 ¡Ajta i tiéj ájtaa a'íjma jimi!

¡A'íi pu'ij i tiéj huo'tyáatiej i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'íica'aj!

19 Majta a'ájna i jiríj japua Horeb ti tyaja'rájtyapuaj a'áa mu visáaru' huatyátaahuaca',

tyi'tíj ooroj maj jin jaatyátaahuaca', a'íj mu mij huatyánajchaca':

20 ¡a'íj mu seequég huáruuj i Dios ti naa huasé'rin a'íjci jime' i tyi'tíj ti a'yan huasé'rin ti'ij túuru' ixáj ti cua'caa!

21 Meyo'hua'xij i Dios, i ti hua' japua huatanyúj, i ti va'cán jin tyu'muáriej a'ájna a Egipto,

22 ajta jéehua tyámua' tyú'ruuj i ti naa tyu'sé'rin a'íjci japua i chuég ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Cam

ajta i maj jin je'en tyo'taséj a'ájna a jájritze' ti po'vij.

23 Dios pu a'yan tyu'taxájtaca' ti hua'antypua'ritye'sij; ajta a'ájna i Moisés, a'ín ti ja'antypíhuoj, a'íi pu hua' jimi ajo'tyéechaxi ajta je'en jaatyápua'rij i Dios ti jin nyu'camu'ca'aj, a'íi pu'ij quee tyu'tá' ti'ij hua'antypuá'ritye'en.

24 A'yaa mu mij majca'huáyee quee tyaataxie'vej i chuég ti naa huasé'rin, majta quee tyá'antzaahuaj je'ej ti i Dios tyihua'táratziiri',

25 majta i ju'ináamua tzajta' je'ej pua'aj tyaataxájtaca' i Tavástara', camu majta ja'rá'astej je'ej ti a'ín tyu'ta'íjtaca'.

26 Aj pu'ij a'ín ajmécja'taca' ti'quij a'yan tya'tóoratziiri' ti tyu'tá'sij mej mij huácu'nyij a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij,

27 ti a'yan ajta tyihua'cui'nyij a'íjma i maj hua' jitze eerányesij ajta je'en huojocuíxi'ij a'íjma tzajta' i maj quee tyá'tzaahuatye'.

28 Majta je'en ca'nyéjrij jin tyu'tyáhuu' a'íjci jimi i Baal-peor, a'íj mu majta tyú'cuaa i ti tyu'támu'vejrityi'huaca' a'íjma jimi i diosij maj quee júurij.

29 Majta jájriaaxiej i Dios a'íjci jime' i maj jin je'ej pua'aj huaríj, aj pu'ij jéehua cui'nyi'ra'aj hua' jimi huataséjre.

30 Ajta a'íi pu ájchej i Finees ti'quij jaajé'caj a'tíj ti pu'éeenye', a'yaa pu'ij tyu'tyápua'riaca' i maj jin tyí'cucui'ca'aj,

31 Dios pu'ij tyámua' jo'taséj je'ej ti tyi'tíj jin tyámua' huaríj, mej mij jusén jime' jaxájta i hua' huásimua' jimi ajta a'íjma jimi i hua'yojmua'.

32 A'yaa mu majta huaríj ti'ij i Dios tyinyú'caj
 véjri' a'ájna jo'tij ja'rájmuuaa a' ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Meribá,
 a'íi mu mij pué'eenye'
 ti'ij i Moisés jimi je'ej pua'aj atyojo're'nyej,
 33 ji'nye a'íi mu quee ca'nyíjra'aj jaatá'
 a'íj pu jin cha'na'aj tyí'xajtaca'aj ajta quee jamua'reeriaca'aj je'ej ti
 tyi'tyáxajtasima'aj.

34 Camu hua'antypua'rityej a'áa maj jo'cháatima'caa
 jo'tij i Tavástara' a'yan tyihuojo'ta'íjtya'ca'aj mej mij
 hua'antypuá'ritye'en.

35 Sulu a'yaa mu huaríj,
 a'íjma mu antyánaxcaca' i maj quee tyá'tzaahuatye'
 majta je'en a'yan tyaari'rej je'ej maj a'íimaj tyityaajú'ca'aj,
 36 a'íjma mu i sánturij huatyánajchaca',
 a'íi mu mij pué'eenye' mej mij a'íimaj je'ej pua'aj tyityojo'vej,
 37 ji'nye a'íimaj mu huo'támu'vejritaca' i juyójmua' maj tyétyacaa ajta i
 maj úucaa

a'yan metyihuo'cui'ij a'íjma jitze ma'can i tyiyáaru'uj.
 38 Majta a'íjma huácuuj i maj quee tyi'tíj jin á'itzeeria'ca'aj,
 hua' xuure' i hua'yojmua' maj úucaa ajta maj tyétyacaa,
 a'íjma mu mij huatámu'vejrityej i diosij Canaán maj já'ma'can.

I chuéj pu je'ej pua'aj huaríj a'íjci jime' i hua' xúure'ej,
 39 a'íi mu mij majta je'ej pua'aj huaríj majta huóoxana'cirej
 néijmi'i jime' i maj jin huápu'i'ij je'ej pua'aj tyityo'cájrurij.

40 Tavástara' pu huápu'i'ij tyinyú'caca' a'íjma jimi i jutyéityeristyamua',
 ajta huo'taxána'vej, a'íjma i maj jitzan ajtyáma'can taca'aj;

41 ajta ahuojóohua'xij a'íjma jimi i maj quee tyá'tzaahuatye',
 a'íi mu mij hua' jimi tyu'ta'íjtaca' i maj hua'ajcha'íire';

42 a'íimaj mu huo'tzínajraa i maj hua'ajcha'íire',
 majta huo'tyáxaahuataca' je'ej maj a'íimaj tyihuo'ta'íj.

43 Dios pu mue'tíj hua' japua huatanyúj,
 majta a'íimaj camu a'yan huaríj je'ej ti a'íin tyihuo'xá'pu'i'intari'tzej
 a'íi mu mij jó'vej tyi'tíj maj jujímua'aj jin je'ej pua'aj huaríj.

44 Ajta a'yájna, ti'ij huo'séj maj quee je'ej jájtyoove'ej
 ajta huó'namuajri' maj juyiinnyaca'aj,

45 aj pu jo'támua'reeri' je'ej ti hua' jimi tya'tóoratziiri'
 aj pu'ij seequéj huóoruuj,

ji'nye huápu'i'ij pu va'cán jin taxie've',

46 ja'yaa pu'ij tyu'tá' mej mij i maj je'ej pua'aj huá'uuriajca'aj
 tyámua' naa metyihua'ajcha'íj muá'ra'nyij!

47 ¡Tajapuá paj huatányuunyij, Tavástara' taj Dios!
 ¡Pajta tii'rátóonyij hua' tzajta' i maj séej chuéj japua jo'cháatimee
 tyej tyij tyimuaatatyójtzi're'en a'íjci jitze ma'can je'ej paj ántyapuaaj,
 tyata'aj tyij tatyámua've'ej tyetyimuaatatyójtzi're'en!

48 ¡Che' tyámua' tyí'sejria'aj i Tavástara', hua' Dios i maj Israel jitze
 ajtyáma'can,

che' a'yan tyí'sejria'aj jusén jime'!

¡Miche' néijmi'i a'yan tyu'taxáj tijin: "Che' a'yan tyá'ra'nyij"!

¡Alelúuyaj!

107

Je'ej ti a'náj tina'aj tyí'taxie've' i Tavástara'

¹ Setyu'tatyójtzi're' i Tavástara', ji'nye a'íi pu tyámua' tyihuojó'mua'raj, ji'nye jusén jime' pu séejre' i ti jin taxie've'.

² Miche' a'yan tyaataxáj a'íimaj i ti Tavástara' hua' japua huatanyúj, ti hua' japua huatanyúj a'íijma jimi i maj hua'ajcha'íire',

³ i ti hua'ajsií hua' tzajta' i maj séej chuej japua já'ma'can ajtyapuáj pujmua' maj já'sejria'ca'aj majta áatyej pujmua', a'áa maj já'sejria'ca'aj jo'tij i xicáj jé'ejnyinyiij majta jo'tij ja'ancáru'pij.

⁴ A'áa mu mij jo'vátzij jo'tij quee já'tyi'tij ajta jéehua jó'saata', camu mij jatyoova'aj i juyéj chájta' ti jó'nyee mej mij a'áa ja'huóchejtye'en,

⁵ matájcuca'aj majta í'cuca'aj, ¡majta meríj á'cui'íihuaca'aj!

⁶ Ajta mati'ij quee che' je'ej jájtyoove'ej Tavástara' mu jimi huatyéenyuj, a'íi pu'ij hua' japua huatanyúj mati'ij je'ej tyityóomuajtyajca'aj.

⁷ Aj pu'ij té'ej tyámua' naa tyihuo'cájuyetyej mej mij chájta' ja'rá'astij majta je'en a'áa ja'huóchejtye'en.

⁸ Setyu'tatyójtzi're' i Tavástara' a'íjci jime' i ti taxie've', ¡ajta je'ej ti tyámua' va'cán jin tyí'uurej i tyeítyee tzajta'!

⁹ Ji'nye a'íi pu jaatá'sij ti huaye'en a'íjna i ti í'mu'uj ajta jéehua tyaata'sij i ti tyí'cue'ri' a'íjci i ti i'cuaj.

¹⁰ Huápuí'ij pu huatíca'ca'aj a'ájna jo'maj já'chajca'aj, a'íi pu hua'tyánaamuaj i maj jin juxaamuijritya'ca'aj ajta i cadéenaj,

¹¹ a'íjci jime' maj quee a'yan huaríj je'ej ti i Tavástara' tyu'ta'íjtaca', majta jaatyáxaahuataca' je'ej ti tyihuo'xá'puí'intari'tzej i tajapuá ti já'sejre'.

¹² Dios pu a'íj huo'ta' i ti huápuí'ij muárie'rij; mue'távitzaj, ajta quee a'tíj huá'huiíria'ca'aj.

¹³ Ajta mati'ij quee che' je'ej jájtyoove'ej aj mu mij Tavástara' jimi huatyéenyuj,

a'íi pu'ij hua' japua huatanyúj mati'ij je'ej tyityóomuajtyajca'aj;

¹⁴ ajta hui'rájtoj a'ájna jo'tij huápuí'ij jo'tíca' ajta hua' japua huatanyúj mata'aj mij quee che' jì'qui'huaj i cadéenaj jime'.

¹⁵ Setyu'tatyójtzi're' i Tavástara' a'íjci jime' i ti taxie've', ¡ajta je'ej ti va'cán jin tyámua' tyí'uurej i tyeítyee jimi!

¹⁶ ¡A'íi pu tyu'tyátaaraxij i puéertaj broonce ti jin tyí'taavijhuaca'aj! ¡Ajta tyí'ijná'xij tyí'tíj ti tyapúusti' jin tyí'taavijhuaca'aj!

¹⁷ ¡I maj tyí'cucui' majta i maj je'ej tyityóomuajtyej a'íjci jime' maj je'ej pua'aj huaríj majta tyí'ijxána'cira'ca'aj,

¹⁸ camu che' pújooriajva'aj maj tyí'tíj huácua'nyij; ¡muríj huápuí'ij á'cui'íihuaca'aj!

¹⁹ Ajta mati'ij quee che' je'ej jájtyoove'ej aj mu mij huatyéenyuj i Tavástara' jimi,

a'íi pu'ij hua' japua huatanyúj mati'ij je'ej tyi'tyóomuajtyajca'aj;
²⁰ junyúuca pu ujo'ta'ityaca', ti'quij tyihuó'huaa;
 ¡hua' japua pu'ij huatanyúj mej mij quee huácu'nyij!

²¹ Setyu'tatyójtzi're' i Tavástara' a'íjci jime' ti a'ín taxie've',
 ¡a'íjci jime' i ti tyámua' va'cán jin tyámua' tyí'uurej i tyeítyee tzajta'!
²² Siajta jimi tyu'támu'vejritaj siaj sij a'íj jin tyaatatyójtzi're'en
 siajta jutyamua've'ej jaataxáj je'ej ti a'íj ricij.

²³ Jájritze' mu ajo're'nyej i maj tyí'to'racaria'aj.
 Majta i jájtyij uja'ráxiria'xij a'íjci jime' i ju báarcuj,
²⁴ a'áa mu mij, jo'tij huápu'ij ja'tyáati', a'áa mu jaaséj
 i ti jin naa huasé'rin i Tavástara' ti tyú'taahuaca'.
²⁵ Jéehua pu huatá'aacariaca' ti'ij i Tavástara' nyuUCAaj huatánamuajre
 a'íj pu'ij jin viváajma'aj tyúuta'hua'aj i jájtyij;
²⁶ aj mu mij jútye' jo'vátzij u tajapúa' imuáj
 majta je'en ajo'cárupij tyétye' imuáj i jájritze';
 ¡meyo'riej i maj jin juca'nyajca'aj mati'ij tyu'tátziin!
²⁷ A'yaa mu tyitya'antávitzaa'j mati'ij i maj ta'ruj;
 ¡capu tyi'tíj je'ej tyihuo'tyáhuu i maj jin jéehua tyu'yí'tihua'aj!
²⁸ Ajta mati'ij quee che' je'ej jájtyoove'ej aj mu mij Tavástara' jimi
 huatyéenyuj,
 a'íi pu'ij hua' japua huatanyúj mati'ij je'ej tyityóomuajtyajca'aj,
²⁹ ajta je'en jéetirij huatyátaahuaca' i japúutzarij ti atyúuta'hua'aj,
 ajta huatyápua'riaca' i jájtyij ti á'xiria'ca'aj.
³⁰ Mati'ij jaaséj ti naa hua'éenya'aj i jájtyij japua, a'íi mu hu-
 atóotyamua'vej,
 Dios pu'ij a'áa huojóovi'tij jo'maj a'íimaj a'yan tyiyá'xie'va'ca'aj.

³¹ Setyu'tatyójtzi're' i Tavástara' a'íjci jime' ti a'ín taxie've',
 ¡je'ej ti a'ín tyámua' naa tyí'uurej i tyeítyee jimi!
³² ¡Ca'nyíin xu jin jaataxáj mati'ijta néijmi'i tyúusiire'en!
 ¡Setyu'tatyójtzi're' a'ájna jo'maj i huásij jóosiire'!

³³ Tavástara' pu a'yan ja'uurej i játya'naj ajta jo'tij ja'ajréxaj
 ti'ij jo'tij quee já'tyi'tij ajta i chuéj ti huáchij,
³⁴ ajta a'íjci chuéj ti jí're'en a'yaa pu ja'uurej ti'ij chuéj ti quee tyi'tíj huíire',
 a'íjci jime' maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij a'áa maj jo'cháatimee;
³⁵ ajta jo'tij quee já'tyi'tij a'yaa pu ja'uurej ti'ij jo'tij ja'alaguun
 ajta jo'tij i chuéj jo'huáchij ti'ij jo'tij ja'rájmuaa;
³⁶ a'áa pu tyámua' huaja'uurej a'íjma i maj tajcuj,
 a'íi mu mij chájta'naj huatyátaahuaj.
³⁷ A'íi mu tyí'huaste'en, majta úuvaj huiitye'en
 jéehua mu mij tyí'ciityej.
³⁸ A'íi pu'ij tyámua' tyihuo'tyátoosij, tyu'tá'sij mej mij huatámui'rej
 ajta mej mij majta huatámui'rej i huá'ya'muaj.
³⁹ Ajta tipua'aj muáacui'nyij majta quee che' a'chu ará'axcaj
 a'íjci jime' ti je'ej pua'aj tyihuá'uurej,
 ti quee tyámua' tyé'yi'ij hua' jimi majta japuéjtzitarej,
⁴⁰ Dios pu ahuóohua'xij a'íjma i maj je'ej pua'aj huá'uurej
 ajta tyu'tá'sij mej mij jó'vetyij a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij ajta quee aja' juyéj.

- 41 A'íi pu huo'tyáhuüre'sij i maj quee je'ej tyéejviicue' a'íjci jime' maj jajpuéjtzij;
 ¡huo'ta'sij mej mij huatámui'rej i tyeítyeristyamua'me'en a'yájna mati'ij i ya'muáatyee!
- 42 Mati'ij a'íj huaséj, a'íimaj mu huatóotyamua've'sij i maj tyámua' tyí'tyetyeityee,
 majta a'íimaj quee che' huatányuusij i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij.
- 43 A'íjna i ti tyámua' metyóomua'rej,
 a'yaa pu jimi tyúuxie've' ti a'íj mua'reeriaj
 ajta yo'itéej já'ra'nyij i Tavástara' ti jin taxie've'.

108

Nyaxiéjnyu'caa pu néijmi'i jin putya'ajxie'vi'ra'aj

Cuínaríj ajta i chuícarij David ja'a'rij

- 1 Nyaxiéjnyu'caa pu néijmi'i jin putya'ajxie'vi'ra'aj, nyaj Dios,
 ¡a'yaa pu tya'ajxié'vi'ra' ti muéetzij jimi tyu'táchuiicaj!
 Huájisij, nyajúuricamej;
 2 xaatájisij, áarpaj ajta canárij;
 ¡nyáajistej i ti jájcuan huatapuá'rij!
- 3 Chuícarij nu jin tyimuaatatyójtzi're'ej, Tavástara',
 hua' tzajta' i tyeítyee nyajta a'íjma jimi i maj séej chuéj japua jo'cháatimee.
- 4 Ji'nye jéetze' paj va'cán jin taxie've' quee i tajapuá ti séejre'.
 ¡Í paj jin tyámua' een a'áa pu ja'rá'asej i ti huá'raa jitze tajapuá ti séejre'!
- 5 ¡Nyaj Dios, muáaj paj japuan aja'seejre' i tajapuá ti séejre';
 ajta i paj jin naa huasé'rin néijmi'que' pu orióonajchi i cháanacaj japua!
- 6 A'íj paj jin tajapuá huatányuunyij i paj jin néijmi'i putyí'uurej,
 ta'aj ij huó'huüre'en a'íjma i paj hua'xie've'.
 ¡Pata'aj taatájeevej!

- 7 Dios pu tyu'taxájtaca' a'újna i ju tyeyúuj tzajta' a'yan tijin:
 “¡Nyenyetyámua'va'aj nu mui'caquéj jariá'naxi'ij i chájta'naj Siquem
 nyajta a'íj huo'riáa'sij a'áa ti huataca'aj a Sucot!
- 8 A'íjna i Galaad ajta i Manasés a'íi mu nye jitze ajtyáma'can;
 Efraín pu a'íin pué'een i ti na'vá'naa i nyamu'uj jitze;
 ajta Judá pu a'íin pué'een i itzój nyaj jin tyí'ijta;
- 9 Moab pu a'íin pué'een i nyaj jitzán anányamuejtye'en;
 nyajta i nyaj ca'quéj a'íj nu japua jaráriesij i Edom,
 ¡nyajta tyu'táchuiicaj nyati'ij tyu'tyámue'tin a'íjma jimi i filisteos!”

- 10 ¿A'tanyíj ná'vi'tin a'ájna jo'tij já'sejre' i chájta'naj ti curiá'nami'?
 ¿A'tanyíj nu'cájuyetyej a'ájna a ti a'yan tyaja'rájtyapua'j tijin Edom?
- 11 Ji'nye muáaj, taj Dios, muáaj paj períj matuuhua'xij,
 ¡capáj che' hua' jamuán ujó'mej i tyétyacaa maj tajíme' nyo'sii!
- 12 Taatáhuüre' a'íjci jimi i ti tájcha'íire',
 ji'nye capu tyi'tíj huüre' i tyévíj ti jin tyí'huüre'.
- 13 Va'cán tu jin tyí'mue'tin a'íjci jime' i Dios ti taatyáhuüre'ej,
 ¡a'íi pu'ij huo'tzínajra'aj a'íjma i maj tájcha'íire'!

109

I ti tajapuá huatányuusij a'íjci jimi i juées ti va'cán jin tyi'tyéjvee

I ti a'ájna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. Chuíicarij David ti ja'a'rij

¹ Taj Dios, capáj quee ave'nyuuca'an nyati'ij a' jimi tyényuusime'en,

² ji'nye i hua' tyenyij i maj tyi'hue'tacaa ajta i maj je'ej pua'aj tyi-tyetyúucha'ij

a'íi mu nyéetzij je'ej pua'aj tyí'nyaxaj,

ajta quee a'yan tyi'ja'yájna mati'ij nyéetzij tyí'nyaxaj.

³ A'íi pu nyeria'naa i maj jin nyaxana've'ej je'ej pua'aj metyí'nyaxaj, majta cha'mana'aj je'ej pua'aj nya'uurej.

⁴ Nyáaj nu hua'xie've', majta a'íimaj mu nyenyo'si'tye'ej;

ajta nyáaj nu huatyényuusij.

⁵ A'íi mu je'ej pua'aj náaruj a'íjci jime' nyej nyáaj tyámua' tyihuá'ajcha'ij, ajta a'íjci jime' nyej nyáaj hua'xie've', a'íi mu nyaxana've'.

⁶ A'íj paj jimi juées ajo'tyéjchetyij ti je'ej pua'aj tyi'tyúucha'ij,

ajta je'en a'íin jitzán tyo'ojpuá'ritye'en i ti japuan huatányuusij,

⁷ miche' néijmi'i jitzán tyo'ojpuá'ritye'en a'ájna jo'maj puéjtzij yo'tá'sij;

miche' a'íimaj puéjtzij jaatá'an i maj jahuüre'.

⁸ ¡Che' quee a'chu á'tyeevi'in júurij

ajta je'en síij tya'ancuriáan tyi'táj ti tyí'ijcha'íica'aj!

⁹ ¡Miche' i yójmua'mua' xá'ricaanyij pué'eenye'

ajta i íira'ra'an antyúusiijtare!

¹⁰ ¡Miche' i yójmua'mua' ahuací'ca'an túmii mahua'huavíiraj!

Majta ahuojóohua'xij jo'tij i tyihuá'chi'ij tyojo'tyú'uunyi'huaca'.

¹¹ Ajta néijmi'i tyojó'tinyij i túmii ti tyú'nyijtye'

tyi'táj ti je'ej a'íin tyí'ijcha'íica'aj.

Majta tyeétyee maj quee huá'muajtyej

miche' a'íin tyihuo'náhue' tyi'táj maj huamue'tij a'íjci jime' maj tyu'muáriej.

¹² Che' quee a'táj séjre'ej ti'ij a'íj áancu'vaxi'in

ajta i yójmua'mua' i maj xá'ricaanyij pué'een.

¹³ Miche' antyipua'rej i maj hua' jitze eeráma'can,

che' ajta jusén jime' jó'vetyij je'ej maj tyitye'entyímu'tacaa.

¹⁴ Che' i Tavástara' jo'támua'reej tyi'táj ti jin quee xá'pui' huaríj i táatajra'

ajta quee a'náj jo'rio'uunaj i náanajra' ti jin huóoxana'cirej;

¹⁵ che' i Tavástara' jusén jime' jamua'reeriaj i hua'xana'cira'

ajta jo'rio'uunaj i cháanacaj japua i maj jin jamua'reerej.

¹⁶ Capu a'náj a'yan tyi'riá'mua'aj ti'ij tyihua'cu'vej,

i maj quee je'ej tyéejviicue' i maj quee óotzaahuatye' ajta i maj je'ej tyityóomuajtyej

a'íijma pu huatavéen 'asta na'aj quee huo'cuij.

¹⁷ Ji'nye a'íi pu jéetze' ja'ránajchaca' i ti je'ej pua'aj een,

¡miche' je'ej pua'aj jáa'uurej!

Capu jaataxié'vej maj tyámua' tyeetyátoonyij,

¡che' quee ij a'náj tyámua' tyí'sejria'aj!

¹⁸ Che' a'ájna jin cánami'hua'j i ti je'ej pua'aj een a'yájna ti'ij cáanarij jime' ti cóonaj;

che' ajta tzajta' utyéenyej jucáara' jitze ajta i caríira' jitze
 tí'ij jájtyij tí pué'eenye' nusu tí'ij aséityij,
¹⁹ ¡che' a'yan tya'cáanaj tí'ij i cáanarij
 ajta je'en a'yan tyeetyácajtye'en tí'ij i tí jin ahuóoji'que'!
²⁰ ¡Che' a'yan tyihuo'nájchitye'en i Tavástara' a'íjma i maj nyéjcha'íire'
 ajta a'íjma i maj je'ej pua'aj tyí'nyaxaj!

²¹ Pajta muáaj, Tavástara', tyámua' paj tyeetyátoonyij i paj jin ántyapuaj,
 pajta tyámua' tyinaatyécha'íin.
 ¡Nyajapuáj paj huatányuunyij, a'íjci jime' paj tyámua' tyihuojó'mua'raj
 pajta taxie've'!

²² Huápuí'ij nu quee je'ej tyéejviicue' nyajta quee je'ej jájtyoovej,
 nyetyi'puejtyi' i nyaxiéjnyu'caa jitze,
²³ a'yaa nu tyaja'huányapua'rixí'ij tí'ij i quéenyi'istarij,
 ¡ajta i áacaj naatyása'rieechij tí'ij a'íjci i vítzi'ij!
²⁴ Nyatunúj jitze nu tyényeviveesij a'íjci jime' nyaj quee che' tyí'cua';
 nyajta nyeríj tyáhuasij a'íjci jime' tí cue'ráj tyiná'itziitye'.
²⁵ ¡Nyáaj nu a'íin pué'een i maj néijmi'i ja'a'tzej i tyeítýee!
 ¡Matí'ijta naaséj, a'íi mu je'ej tyi'nyaxáataj nye jimi mue'cámu'vajra!
²⁶ Naatáhuíire', Tavástara' pajta nyaj Dios;
 ¡nyajapuáj paj huatányuunyij, a'íjci jime' i paj nyaxie've'!
²⁷ Miche' a'yan tyáamua'reej paj muáaj, Tavástara',
 a'íjci jin a'yan huaríj a'muáca' jime'.
²⁸ Capu je'ej tyij majta je'ej pua'aj tyinaatyátoonyij,
 jí'nye muáaj paj tyámua' tyinaatyátoosij.
 Miche' a'íimaj huatóotyevi'ra'astaj
 ajta je'en a'íin huatóotyamua've'en muéetzij tí muahuíire'.
²⁹ ¡Miche' i maj nyéjcha'íire' huápuí'ij huatóotyevi'ra'astaj!
 ¡Che' a'íin hua'cáanaj i maj jin jutyevi'ra' a'yájna tí'ij i máancaj!
³⁰ Nye tyenyij nu jin tye'tyóotzi're'ej na'mej i Tavástara',
 ¡nyetyaatatyójtzi're'ej hua' tzajta' jéehua i tyeítýee!
³¹ Ji'nye a'íi pu japuan huatányuusij i tí quee je'ej tyéejviicue'
 a'íi pu'ij jaatyáhuíire'ej a'íjma jimi i maj je'ej pua'aj ja'uurej.

110

Tavástara' pu ca'nyíjra'aj jaatá'sij a'íjci i rey

Chuícarij David tí ja'a'rij

¹ Tavástara' pu a'yan tyaaté'exaa i nyavástara' tijin:
 “Huayíixi'ij iíye'ej nyamuáca'ta' pujmua',
 'asta nyana'aj quee nyáaj hua'antýmue'tin i maj muájcha'íire'
 mej mij a'áa ja'séeria'aj muá'ra'nyij a' íicaj jityej.”

² A'ájna a Sión, a'íjna i Tavástara' pu muaatátuiire'sij
 i itzíj, i tí jin ámiteere' paj muáaj tyu'ta'íjtaj.
 ¡A'yaa pej pij tyihuo'ta'íjtye'en, a'íjma i maj muájcha'íire'!
³ A'íjma mu a'tyéityeristyamua' muaatátuiire'ej
 a'íjci xicáara' jitze i paj jitzán tyu'tyámue'tij.
 A'íjci japua i jiríj tí tyámua' een,
 ajta a'yájna tí'ij i tí huariéenajyi'ij tí'ijta huatapua'rej
 a'íj paj jin tí'ij pu pana'aj jajajcuare' tí'ijta i xicáj eeré'nyej.

4 Tavástara' pu arí tyi'tíj jin tya'tóoratziiri',
ajta je'en néijmi'i jin a'yan tya'róo'astej:
"Muáaj paj puaríj jin tyi'tyéjvee jusén jime',
a'yájna ti'ij ajta i Melquisedec ti jin tyi'tyávaaca'aj."

5 Tavástara' pu amuáca'ta' já'sejre';
a'íjci xicáara' ti jitzán tyinyú'caj, a'íjma pu antyipuá'ritye'sij i maj rey jin
tyityetyu'uj;

6 ajta puéjtzij huo'ta'sij a'íjma i maj séej chuéj japua jo'cháatimee,
mui'chítýee pu'ij aja'ajsiire'ej;
¡hua' mu'uj pu tya'rátaaraxi'ij néijmi'que' i chuéj japua!

7 A'íjci i juyéj jitze, a'áa pu já'ye'en i áchij jitze,
a'íi pu'ij i jájtyij ca'nyíjra'aj jaatá'sij ti jájcuaj.

111

Tyiche' jaatáchuiicaj je'ej ti i Dios tyí'muarie'

1 Alelúuyaj.

Néijmi'i nu i nyaxiéjnyu'caa jin tyaatatyójtzi're'ej i Tavástara'
a'ájna jo'maj i tyeítýee jóosiire' maj tyámua' een,
a'ájna jo'maj néijmi'i jóosiire'.

2 Va'cán pu jin tyí'muarie' i Tavástara',
majta i maj jaxie've', a'íj mu jitze tyúumua'tyej.

3 Naa pu huasé'rin je'ej ti tyí'muarie' ajta huápu'ij naa tyihua'sejratye',
ajta jusén jime' séejre' i ti jin tyámua' tyá'xa'pu'intare'.

4 Ajta a'yan jáaruuj ti'ij quee a'tíj yó'hua'nan i ti jin naa huasé'rin.

Tavástara' pu naa tyihuojó'mua'raj ajta quee jiye'tzín tyinyú'caca;

5 cue'ráj pu tyihuo'tá'sij a'íjma i maj tzáahuatyí'ra'aj jimi tyícha'ij,
¡a'náj tina'aj pu jamua'reej tyi'tíj ti jin tya'tóoratziiri'!

6 Huo'taséjratyej i ti néijmi'i jin putyí'uurej a'íjma i jutyéityeristyamua',
a'yaa pu'ij a'íjma tyu'tá' a'íjma ti tyía'rica'aj i maj quee tyá'tzaahuatyé'.

7 Je'ej ti a'íin ricij tyámua' pu een ajta a'yan tyi'ja'yájna;
a'yaa pu tyí'rij tyaj jitzán tyú'ca'nyej je'ej ti a'íin tyu'ta'íjtaca',

8 ji'nye jusén jime' pu tyámua' éenye'ej tyí'sejre'
ajta a'yan tyu'tyátaavijhuaca' ji'récán jime' ajta huatoojé'yacan jime'.

9 A'íjma pu iirájtoo i jutyéityeristyamua'
ajta jusén jime' tyámua' jáaruuj i ti jin tya'tóoratziiri'.
Dios pu tyámua' een ajta á'tyesi're'.

10 Ajta tyej tyij jéetze' tyámua' tyojo'itéej a'yaa pu tyúuxie've' tyaj
jaatyátzaahuatyé'en i Tavástara';

a'íimaj i maj tzáahuatyí'ra'aj jimi tyícha'ij, tyámua' mu tyihuojo'itéej
mua'ju'un a'íimaj.

¡Dios mu a'náj tina'aj tyi'tyóotzi're'ej muá'ju'un!

112

Tyi'tíj ti jin jutyamua've' a'íjna i tyéviij ti tyámua' tyi'tyúucha'ij

1 ¡Alelúuyaj!

Che' huatóotyamua've'en i tyéviij ti tzáahuatyí'ra'aj tyícha'ij i Tavástara' jimi
ajta a'íj jitze jutyamua've' je'ej ti a'ín tyu'ta'íjtaca'.
² A'íimaj i maj a'íj jitze eeráma'can i tyéviij ti tyámua' tyi'tyúucha'ij tyámua' mu tyityeetyátuiihuaaj majta tyu'ta'íjtaj i cháanacaj japua.
³ A'ájna jo'tij a'ín ja'chej jéehua pu tyí'sejre' a'ín ti tyí'ijcha'ij, ajta a'náj tina'aj tyihua'puejve'.
⁴ Tatzárij pu séejre' a'ájna jo'tij jo'tíca' ti'ij a'íjma huatyátatzavi'tye'en i tyeítsee maj tyámua' tyityetyúucha'ij, ajta a'íjci i ti tyihua'cu'vej, ajta néijmi'i jin tyámua' tyi'tyúucha'ij.
⁵ A'ájna i tyéviij ti tyámua' tyi'tyúucha'ij tyámua' pu naa tyí'tyevij ajta tyu'nyijtye' tyi'tíj maj jaatáhuaviiraj, tyámua' pu ajta naa tye'cha'ij je'ej ti tyi'tíj tyí'muarie',
⁶ a'íj pu jin quee a'náj tyi'tíj jin eerá'itzeesij, ¡A'ájna i tyéviij ti tyámua' tyi'tyúucha'ij a'íj mu atamua're'rihua'aj muá'ju'un!
⁷ Capu tyí'tziinye' tipua'aj tyi'tíj je'ej pua'aj tyí'namuajre'ej; xiéjnyu'caria'ra' pu tyámua' een, ajta i Tavástara' jitze tyí'ca'nyej.
⁸ Xiéjnyu'caria'ra' pu tyámua' een, capu tyí'tziinye', ajta pu hua'a'tzej hua'ráasej a'íjma i maj jájcha'íire'.
⁹ Tyi'tíj pu tyihuo'riáa'sij a'íjma i maj quee je'ej tyéejviicue', a'náj tina'aj pu tyámua' tyí'tyevij, ajta tyámua' naa tyúusejrataj séecan jimi.
¹⁰ A'íi pu'ij tyinyú'caj i ti je'ej pua'aj tyi'tyúucha'ij ti'ijta jaaséj; ajta ti'ij quee je'ej huárinyij aj pu'ij ancurioci'máaj ja'mej i jutaméj jime'. Capu tyi'tíj huatyáhuíire'ej je'ej maj tyá'xie've' i maj je'ej pua'aj tyi'tyetyúucha'ij.

113

Tyiche' tyu'táchuiicaj i Tavástara' jimi i ti tyámua' tyitájcha'ij

1 ¡Alelúuyaj!

Mu siaj jahuíire' i Tavástara', ¡setyu'tatyójtzi're' i ti jin ántyapuaj!

2 ¡Che' tyámua' eenye' ijíij ajta jusén jime' i ti jin ántyapuaj i Tavástara'!

3 ¡Miche' tyaatatyójtzi're'en i ti jin ántyapuaj i Tavástara' a'ájna jo'tij i xicáj jé'ejnyinyij ajta jo'tij ja'ancáru'pij!

4 Tavástara' pu néijmi'caa japua séejre' i tyeítsee; ajta i ti jin naa huasé'rin a'íi pu tajapuá já'sejre'.

5 Capu a'tíj a'yan ajtáhua'aj een ti'ij i Tavástara' taj Dios, a'áa ti tyejé'íjtaj jútye' imuáj,

6 ajta a'yan tyi'ja'yájna, ti a'ín ecóotutaj ti'ij jaaséj i tajapuá ti séejre' ajta i cháanacaj.

7 Tavástara' pu chóota' ja'ajriásij a'íjci i ti quee je'ej tyéejviicue', ajta a'yan cha'tána'aj tye'ejriásij a'íjci i ti quee tyi'tíj tyícha'ij

8 ti'ij ja'tyájratiyij hua' jamuán i tyeítsee maj jéehua juxie've', hua' tzajta' i tyeítsee maj jéehua juxie've' a'ájna jo'tij a'ín ja'chej.

9 A'íjci i íitaj ti quee tyiyóomua'aj ta'raa jaatá'sij ti'ij huatóotyamua've'en a'íjci jime' ti arí tyiyójmua' ajta ti arí jusíij huatyéechi'ij.

¡Alelúuyaj!

114

Tyi'táj maj atamua're'rii mati'ij eerácij a'ájna a Egipto

¹ Ti'ij i Israel, chi'ra'an a'íjci i Jacob,

eerájraa a'ájna a Egipto, a'íjci japua i chuéj ti quee jamua'tyej,

² Judá pu a'ín pué'eenye'ej ja'raa i tyeyúujra' a'íjci i Tavástara',
Israel pu ijta jimi tyu'ta'íjtaca'.

³ Ti'ij i jájrij jaaséj a'íjci i Israel, a'íi pu huatoo'uj,

ajta a'ájna i játya'naj Jordán ti ántyapuj juhuárita' pu huariá'raa.

⁴ ¡Í jiríj ti cíle'nye'ej séejre' ajta ti ajtítí'ijmee

a'yaa mu tyityájtzunaxij mati'ij i cánya'xii!

⁵ ¿Tyi'tanyí je'ej muáaruuj, jájrij, pati'ij pij huatá'uj?

¿Tyi'tanyí je'ej muáaruuj, Jordán, pej pij ahuárita' huariá'raa?

⁶ ¿Tyi'tanyí je'ej huaríj, a'íjci jitze i jiríj ti cíle'en ajta i ti ajtítí'ijmee,
siaj sij a'yan tyityájtzunaxij mati'ij i cánya'xii?

⁷ ¡Pata'aj huatyé'vivaaxi'in muáaj, chuéj,

a'íjci jimi i Tavástara', Dios ra' a'íjci i Jacob!

⁸ ¡A'íi pu jaatyá' alaguuntaca' a'íjci i apuéerij!

¡Ajta tyu'tá' tí'ij arámuaacaj jo'tij jo'tyetyéj tzajta'!

115

A'ájna i taj Dios tajapuá pu já'sejre'

¹ Tavástara', pata'aj asíj tyámua' tyu'tá'sejrataj, capáj ityájma;

¡tyámua' paj tyu'tyátoonyij, a'íjci jime' paj jí're'can jime' taxie've'!

² ¿Ji'nye mej mij a'yan tyí'ihuo' i maj quee tyá'tzaahuatye'

yee jo'nyij je'ej je'en i ja'mua Dios?

³ Taj Dios pu tajapuá já'sejre';

a'íi pu néijmi'i jin a'yan huaríj je'ej ti tyi'táj tyí'xie'va'ca'aj.

⁴ Hua' sánturistyamua' i maj quee tyá'tzaahuatye' ooroj mu jin taavijhua
majta pláataj,

tyi'táj pu'uj tyi'pué'een tyeítyee maj jumuáca' jin tyú'taahuaca':

⁵ mua'ancatyányijmee, ajta capu i'ríj maj tyu'taxáj,

mua'ajri'íjsíjmee, ajta camu atanyéjnye',

⁶ mua'ajtanaxiéejmee ajta camu iityanamúáarajmee;

majta mu ajtzu'rijmee, ajta camu tyi'táj i'chuej;

⁷ mua'ajtamúáca'ajmee, ajta camu pújoorej maj tyi'táj tyiví';

mui'ra'íicajmee, ajta camu rácijci'nyive';

¡capu tyi'táj cí tyí'namuajre' i hua' tyenyij jitze!

⁸ A'yaa mu cha'taj mana'aj een mati'ij i sánturij

a'íimaj i maj hua'ta'huacaa

majta i maj hua' jimi tyá'tzaahuatye'.

⁹ Mua'aj mu siaj Israel jitze ajtyáma'can, ¡Tavástara' xu jitze tyú'ca'nyej!

A'íi pu tahuíire' ajta tyámua' tyí'tacha'ij.

¹⁰ Siajta mua'aj puaaríj, ¡Tavástara' xu jitze tyú'ca'nyej!

A'íí pu tahuiire' ajta tyámua' tyí'tacha'ij.

11 Mua'aj mu siaj tzáahuatyí'ra'aj jimi tyícha'ij i Tavástara',
ja'íj xu jitze tyú'ca'nyej!

A'íí pu tahuiire' ajta tyámua' tyí'tacha'ij.

12 ¡Tavástara' pu arí ityájma to'támua'reeri'
tyámua' pu'ij tyitaatyátoosij!

Tyámua' pu tyihuo'tyátoosij a'íjma i Israel maj jitze ajtyáma'can,
tyámua' pu tyihuo'tyátoosij a'íjma i puaríj,

13 tyámua' pu tyihuo'tyátoosij a'íjma i maj tzáahuatyí'ra'aj jimi tyícha'ij,
a'íjma i maj óotzaahuatye' ajta i maj tyóoxaahuaj.

14 ¡Che' i Tavástara' huo'támui'rej i maj ja'mua jitze eerányesij
mua'ajmaj ajta i já'muayojmua'!

15 ¡Che' i Tavástara', i ti jaatyátaahuaca' i tajapuá ti séejre' ajta i
cháanacaj,

a'íin tyámua' mua'ajmaj tyajamuaatyátoonyij!

16 A'íjna i tajapuá ti séejre' Tavástara' pu jitze ajtyáma'can,
ajta i cháanacaj a'íj pu huatátuiirej i tyéviij.

17 A'íimaj i maj meríj a'áa jo'tyá'itzee jo'maj i mui'chítyee já'ava'tacaa,
i maj meríj huácuij, camu pújoorej mej mij tyaatatyójtzi're'en i Tavástara';

18 ajta ityáj tu tyaatatyójtzi're'ej

ijíj tyajta jusén jime'.

¡Alelúuyaj!

116

Je'ej tyaj jimi tyityeetyényuunyij tyej tyij tyaatatyójtzi're'en

1 Nyáaxie've' i Tavástara' ji'nye a'íí pu náanamujri' nyati'ij jimi hu-
atyéenyuj,

2 ji'nye a'íí pu tyámua' huóoruuj ti'ij náanamuj.

¡Nyáaj nu nyij jimi a'yan tyá'huoo na'mej nyati'ij nyana'aj á'tyeeren
nyajúurij!

3 A'íí pu naatyáaji'quej i ti tye'entyípuaapua'rityee,

nyajta tin a'áa jo'tyá'itzee jo'maj tyityajá'ava'tacaa nyati'ij quee je'ej
jájtyoove'ej

a'íí pu ajta naatyáaji'quej i nyaj jin tyu'tátziin ajta i ti nyetyácuí'nyisime'ej.

4 Aj nu nyij huatyéenyuj a'íjci jitze ma'can i Tavástara'

a'yaa nu nyij jéehua tyaatáhuaviiri' ti a'íin japuan huatányuunyij i
nyajúuricamej.

5 Tavástara' pu tyámua' tyá'xa'pui'intare' ajta tyihua'cu'vej;

taj Dios pu huápui'ij naa tyihuojó'mua'raj.

6 Tavástara' pu huá'cha'ij a'íjma i maj quee óotzaahuatye'.

Ti'ij nyéetziij quee che' nyaca'nyisti'racaa'aj, a'íí pu nyajapuáj huatanyúj.

7 Ajta ijíj, a'yaa pu tyí'nyai'iriitye' nyej nyaxáahuaj séjre'ej

ji'nye i Tavástara' pu nye jimi tyámua' tyú'ruuj,

8 ji'nye a'íí pu nyajapuáj huatanyúj nyej nyij quee huámui'nyij,

ji'nye nyajapuáj pu huatanyúj nyej nyij quee che' nyeyiinyej nyajta quee
che' eetahui'tzi'in.

9 Néijmi'i nu jin ja'rá'astijre'ej i Tavástara'

nyati'ij nyooj júurij íyan i cháanacaj japua.

10 Nyáaj nu jitzán tyá'tzaahuatya'ca'aj, tyij nyajta a'yan tyí'xajtaca'aj nyaj huápui'ij jéehua je'ej pua'aj tyé'nyamua'ajcaa.

11 Nyati'ij quee che' je'ej jájtyoova'aj, a'yaa nu tyu'taxájtaca'aj maj néijmi'i i tyeítýee tyí'hue'tacaa.

12 ¿Ji'nye nyij tyá'najchitye'en i Tavástara' a'íjci jime' ti tyámua' naa tyú'ruuj nye jimi?

13 ¡Nye'ejriásij a'íjci i váasuj ti jin nyajapuáj huatanyúj nyajta je'en jitzán ma'can huatyényuusij!

14 Na'ránya'astej tyi'táj nyaj jin tya'táratziiri' i Tavástara' néijmi'i i tyeítýeristyamua'me'en metyi'séeracaj.

15 Jéehua pu tyaja'huóojipuaj i Tavástara' típuaj jaaséj ti síj huámu'i'nyij i maj jaxie've'.

16 ¡Muáaj paj Tavástara', nyáaj nu muéetzij muahuiire'!

¡Nyáaj nu yójra' pue'éen a'íjci i ti muéetzij muahuiire'!

Muáaj paj períj jájtzaanaxij nyáaj nyej jin ji'qui'huaca'aj.

17 Ajta nyej nyij tyimuaatatyójtzi're'en, a jimi nu tyu'támu'vejritaj, nyajta a' jimi huatyényuusij, Tavástara', a'íjci i paj jin ántyapuaj.

18 Na'ránya'astej tyi'táj nyaj jin tya'tányaratziiri' i Tavástara' jimi néijmi'i i tyeítýeristyamua'me'en metyi'séeracaj,

19 a'újna jo'tij ja'rájta'cuaj i tyeyúujra' i Tavástara',

¡jé'ta' a'ájna muéetzij jimi, Jerusalén!

¡Alelúuyaj!

117

Chuúicarij tyaj jimi jaatáchuiicaj i Tavástara'

1 Mu siaj séej chuéj japua jo'cháatimee siajta néijmi'que' tí'ij na'aj tyi'chájta'najmee,

néijmi'i xu tyaatatyójtzi're'en i Tavástara',

2 ji'nye a'ájna i ti jin taxie've' va'táj pu séejre',

¡a'ájna i ti jin tyámua' een i Tavástara' jusén pu jin séejre'!

¡Alelúuyaj!

118

A'ájna i ti jin néijmi'i putyí'uurej i Tavástara' néijmi'i pu jin tyámua' een

1 Setyu'tatyójtzi're' i Tavástara', ji'nye a'íi pu tyámua' een,

ji'nye jusén pu jin séejre' i ti jin taxie've'.

2 Miche' a'yan tyu'taxáj a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can tíjin:

“A'ájna i Tavástara' ti jin taxie've' a'íi pu jusén jime' séejre'.”

3 Miche' a'yan tyu'taxáj i puarij tíjin:

“A'ájna i Tavástara' ti jin taxie've' a'íi pu jusén jime' séejre'.”

4 Miche' a'yan tyu'taxáj a'íimaj i maj tzaahuatyi'ra'aj jimi tyícha'ij i Tavástara' tíjin:

“A'ájna i Tavástara' ti jin taxie've' a'íi pu jusén jime' séejre'.”

5 Nyati'ij quee che' je'ej jájtyoova'aj Tavástara' jimi nu huatyényuj; a'íi pu'ij náanamujri' ajta je'en nái'rájtoo.

6 Tavástara' pu nyajamuan yésejre', canu nyij tyí'tziinye'.
¿Ji'nye nya'uuren i tyéviij?

7 Tavástara' pu nyajamuan yésejre', a'íi pu'ij nyahuiire'.
¡Nyáaj nu hua'sejran mati'ij huatyámue'tiche'en a'íimaj i maj nyaxana've'!

8 Jéetze' pu tyí'huiire' tyaj Tavástara' jitze tyú'ca'nyej
quee a'yan tipua'aj i tyéviij jitze tyetyú'ca'nyej.

9 Jéetze' pu tyí'huiire' tyaj Tavástara' jitze tyú'ca'nyej
quee tipua'aj tyeítyee jitze tyetyú'ca'nyej maj va'cán jin tyityatatyij.

10 Néijmi'i mu a'íimaj nyeria'naj i maj séej chuéj japua jo'cháatimee,
ajta a'íj nu jitze ma'can i Tavástara' hua'antymue'tij.

11 Néijmi'que' mu nye jimi atahuístiraa,
ajta nyáaj nu a'íj jitze ma'can i Tavástara' hua'antymue'tij.

12 A'yaa mu tyinyeriá'naj mati'ij i tziijca'riisee,
ajta i maj jin nyu'camui'ca'aj a'yaa pu tyu'tyáajtaa ti'ij i tziicare'ej,
¡nyáaj nu i Tavástara' jitze ma'can hua'antymue'tij!

13 Ca'nyíin mu jin naatáajchaca', nyej nyij eetávetyijche',
ajta i Tavástara' pu mujo've'mej ti'ij naatáhuiire'en.

14 Nyáaj nu tyu'táchuiicaj i Tavástara' jimi, i ti ca'nyíjra'aj nyatá'caa.
¡A'íi pu a'íin pué'een i ti nyajapuáj huatányuusij!

15 A'ájna jo'maj ja'chej i tyeítyee maj tyámua' tyityetyúucha'ij
a'áa mu jutyamua've'ej metyi'chuíicaj a'íjci jime' maj tyu'tyáamue'tij.
“¡A'íjna i Tavástara' ti néijmi'i jin putyí'uurej a'íi pu néijmi'i
tyu'tyáamue'tij!

16 ¡A'íjna i Tavástara' ti jin néijmi'i putyí'uurej néijmi'i pu jin tyámua' een!
¡A'íjna i Tavástara' ti néijmi'i jin putyí'uurej a'íi pu néijmi'i
tyu'tyáamue'tij!”

17 ¡Canu mui'nyij, sulu nyajúurij nu na'mej
nyata'aj nyij jaataxáj tyi'tíj ti je'ej huáruuj i Tavástara'!

18 Tavástara' pu jéehua huápu'ij puéjtzij naatá',
ajta capu naatá' nyej nyij huámu'nyij.

19 ¡Setya'antácuunaxi' jo'tij ja'pueertajmee i tyeyúuj,
a'yaa nu tyá'xie've' nyaj utyájrutyey nyej nyij tyaatatyójtzi're'en i
Tavástara'!

20 A'íi pu a'íin pué'een i puéertara' i Tavástara',
a'úu mu mij jo'tyárutyij a'íimaj i maj ji're'nye'ej jimi séejre'.

21 Nyetyi'muatyojtzi're', Tavástara', ji'nye muáaj paj náanamujri'
pajta je'en a'íin pué'een i ti nyajapuáj huatányuusij.

22 A'íjna i tyetyéj maj majúurie' a'íimaj i chi'ij maj ta'huacaa
a'yaa pu tye'rájraa ti a'íin pué'eenye'ej ja'raa i ti jéetze' juxie've'.

23 A'íi pu i Tavástara' a'yan jáaruuj,
a'íj tu tyij jin ityáj tyámua' tyo'taséj.

24 A'íi pu xicáara' a'íi pué'een ti'ij i Tavástara' a'yan huaríj:
¡che' ijíij naa ta'axcaj tyata'aj tyij huátatyamua've'en!

25 A'tzúj cui', Tavástara', ¡tajapuá huatányuuchij!

A'tzúj cui', Tavástara', itajimí tyámua' tyú'uurej ta'aj ij tyámua' aty-ojo're'nyej!

26 ¡Che' tyámua' eenye' a'íjna i ti jitzán ma'can i Tavástara' yeje've'mej!
Mua'ajmaj tu tyámua' tyajamuaatyátoosij a'újna u tyeyúujra' tzajta' i
Tavástara'.

27 Tavástara' pu a'ín pué'een i Dios, ¡a'í pu tatatzavi'tye'!
Siata'aj huatyóohuiinyij siaj tyu'yé'estej xamuáj xa'antypíij
siaj sij a'áa ja'rá'astij jo'tij jo'tyéjvee i siaj japuan tyu'támu'vejritaj.

28 Nyetyi'muatyójtzi're' nyajta tyu'táchuiicaj a'íjci jime' paj va'cán jin
tyi'tyéjvee,
ji'nye muáaj paj nyaj Dios pué'een.

29 Setyu'tatyójtzi're' i Tavástara', ji'nye a'í pu tyámua' tojo'mua'raj,
ajta jusén jime' séejre' i ti jin taxie've'.

119

Je'ej tyaj tyaatáchuiicaj a'íjci i nyúucarij Dios ti jin tyí'ijta

1 Miche' huatóotyamua've'en a'íimaj i maj ji're'nyej tyámua' tyityaajú'
majta a'yan tyityaajú' ti'ij i Tavástara' tyitaamuá'tyej.

2 Miche' huatóotyamua've'en i maj a'yan ricij je'ej ti a'ín tyu'ta'íjtaca'
majta néijmi'i i juxiéjnyu'caa jin jahuoo,

3 a'íimaj i maj quee tyi'tij jin je'ej pua'aj ricij,
a'íimaj i maj jitzán huaju' i juyáara' i Tavástara'.

4 Muáaj paj a'yan tyu'ta'íjtaca' mej mij a'nyúucaa
néijmi'i ará'astijre'en tzáahuatyi'ra'aj jime'.

5 ¡A'yaa nu nyáaj tyá'xie've' nyaj tyámua' tyí'sejria'aj
a'íjci jime' nyaj ja'rá'astej je'ej paj muáaj tyu'ta'íjtaca'!

6 Canu nyij tyi'tij jin nyetyevi'ra' na'mej
nyati'ij néijmi'i a'rá'astej je'ej paj muáaj tyu'ta'íjtaca'.

7 Tzáahuatyi'ra'aj nu nyaj xiéjnyu'caa jin tyimuaatatyójtzi're'ej
nyati'ij jáari'rej je'ej paj muáaj tyámua' naa tyu'ta'íjtaca'.

8 ¡A'yaa nu tyá'xie've' nyaj ja'rá'astijre'en a'nyúucaa!
¡Capáj a'náj manúujipuan!

9 ¿Ji'nye tyí'rij ti'ij i tyamuéej quee tyi'tij jin á'itzeeria'aj?
¡Ajta je'en a'yan tyi'tyúucha'íij je'ej paj muáaj tyaataxájtaca'!

10 Nyáaj nu néijmi'i i nyaxiéjnyu'caa jin muahuoo;
capáj tyi'tá'care'en nyej nyij ajtáyi'can a'íjci jitze a'nyúucaa.

11 Nu'rij ju'huatyá'itzee a'nyúucaa i nyaxiéjnyu'caa tzajta'
nyej nyij quee tyi'tij jin ootyá'itzeere'en muéetzij jimi.

12 ¡Néijmi'i paj jin tyámua' een, Tavástara'!
¡Náamua'tyej i nyúucarij paj jin tyí'ijta!

13 Nye tyenyij nu jin jaataxájtaj
néijmi'i tyi'tij paj muáaj a'yan tyu'taxájtaj.

14 Naatányetyamua've'sij nyati'ij a'yan tyu'mé'en je'ej paj muáaj
tyu'ta'íjtaca',

nye quee a'yan a'íjci jitze je'ej nyaj jéehua tyi'tij tyí'ijcha'ij.

15 A'íj nu jitze tyí'nyamua'tziitye'en je'ej paj tyu'ta'íjtaca'
nyajta a'juyéj jitze tyámua' naa tyo'cárutyij.

16 A'íj nu jin a'nyúucaa huatányetyamua've'sij

nyajta quee yo'huá'xij a'nyúucaaa.

17 ¡Pata'aj júuricamej jaatá'an a'íjci i ti muéetzij muahuiire'!

¡Nya'ra'astej a'nyúucaaa!

18 Na'tányeeritye' i nyajíise', nyata'aj nyij jaaséj

ti naa huasé'rin je'ej paj muáaj tyí'mua'taj.

19 A'yaa nu een iíye'ej i chuéj japua ti'ij i ti séej chuéj japua já'ma'can;
capáj nye jimi ja'avaataj a'íjci i nyúucarij muáaj paj jin tyu'ta'íjtaca'.

20 A'náj tina'aj nu je'ej tyé'nyamua'tzej

a'íjci jime' nyaj jaxie've' nyaj jáamua'tyij je'ej paj muáaj tyu'ta'íjtaca'.

21 Muáaj paj hua'tyaxi' a'íjima i maj je'ej pua'aj tyí'xaxa'aj majta je'ej pua'aj
ricij

majta quee a'yan ricij pati'ij muáaj tyu'ta'íjtaca'.

22 Capáj tyi'tá'care'en maj je'ej pua'aj tyí'nyaxajta nusu men mij nyax-
ana've'ej,

ji'nye nu'ríj ja'rá'astijrej a'íjci a'nyúucaaa i paj jin tyu'ta'íjtaca'.

23 Tyij majta i tyeítyee maj jéehua uhuácaca'nye' jahuoocaj mej mij je'ej
pua'aj náa'uurej,

a'íjna i ti muéetzij muahuiire' a'íj pu jitze tyúumua'tziitye'en a'nyúucaaa.

24 Nyáaj nu nyetyamua've' a'íjci jime' i nyúucarij i paj jin tyu'ta'íjtaca';
a'íi pu'ij a'íin pué'een i ti nyéetzij tyámua' tyí'nye'ixaatye'.

25 Nu'ríj tin huatámu'i'sij,

¡júuricamej naatá', a'yájna pati'ij tya'tá'ratziiri'!

26 Nu'ríj muaaté'exaaj je'ej nyaj tyi'tyínyecha'ij, muáaj pej pij naatajé.

¡Náamua'tyej a'íjci i nyúucarij muáaj paj jin tyí'ijta!

27 Naatá' nyej nyij yo'itéej ná'ra'nyij nyata'aj nyij a'yan tyu'mé'en pati'ij
tyu'ta'íjtaca',

ji'nye nyáaxie've' nyaj a'íj jitze tyú'mua'tyij i ti naa huasé'rin muáaj paj
tyú'taahuaca'.

28 Nyenyaxaamúuritya'aj nu huápu'i'ij nyényeyiin;

¡ca'nyíjra'aj naatá', a'yájna pati'ij tya'tá'ratziiri'!

29 Capáj tyi'tá'care'en nyej nyij a'íj jitze ucájrutyej i juyéj ti hue'tzij pué'een
naatá' nyej nyij tyámua' tyiyo'itéej ná'ra'nyij je'ej paj muáaj tyí'mua'taj.

30 A'íj nu nyeríj antyíhuo i juyéj ti ji'r'é'can jime'

a'yaa nu tyá'xie've' nyaj jáamua'tyij je'ej paj tyu'ta'íjtaca'.

31 Tavástara', nu'ríj a'íj jitze tyu'tyáaca'an je'ej paj muáaj tyu'ta'íjtaca';

¡capáj tyi'tá'care'en nyej nyij huatányetyevi'ra'astaj!

32 Ca'nácan nu ja'rá'astej i nyúucarij i paj jin tyu'ta'íjtaca'

ji'nye muáaj paj tyámua'vi'ra'aj nyatá'caa i nyaxiéjnyu'caa tzajta'.

33 Tavástara', náamua'tyej nyej nyij a'juyéj jitze ucájrutyej,

ji'nye a'yaa nu tyá'xie've' nyaj a'íj jitze ucájrutyej 'asta jo'tij jóo'asej.

34 Naatá' i nyaj jin tyojo'itéej ná'ra'nyij nyaj ju'huatyá'itzen je'ej paj muáaj
tyí'mua'taj;

¡nyáaxie've' nyaj ja'rá'astej néijmi'i i nyaxiéjnyu'caa jime'!

35 A'íj paj jitze nu'cájuyetyej je'ej paj muáaj tyu'ta'íjtaca',

ji'nye a'íj pu jitze séejre' i nyaj jin huatányetyamua've'en.

36 Tyu'tá' ti'ij i nyaxiéjnyu'caa a'íj huátaxie've'en muáaj paj jin
tyu'ta'íjtaca'

quee a'íjci i ti avíitzij jin huamue'tichi'huaca'.

37 Capáj tyi'tá'care'en nyej nyij a'íjma aráseejra i maj hue'tzij jin jusejrataj; jjuuricamej paj naata'an nyej nyij huame'en a'juyéj jitze!

38 Tyámua' paj naa tyaaté'exaatye'en a'íjci i ti muéetzij muahuiire' je'ej paj tyihua'táratziiri' a'íjma i maj tzáahuatyira'aj a'jimi tyícha'ij.

39 Capáj tyi'tá'care'en ti nye jitze rá'astij a'íjci i nyaj jatzihnye', ji'nye tyámua' pu een a'íjna i paj jin tyu'ta'íjtaca'.

40 A'yaa nu tyá'xie've' nyaj ja'rá'astej a'íjci i paj jin tyu'ta'íjtaca'; jjuuricamej paj naata'an, ji'nye muáaj paj néijmi'i tyámua' tyí'uurej!

41 Naataséjratye', Tavástara', i paj jin nyaxie've' ajta i paj jin nyajapuáj huatányuusij, a'yájna pati'ij tya'tá'ratziiri'.

42 A'aj nu nyij pújooren nyaj jaatájeevej a'íjci i ti je'ej pua'aj tyinaatájeevej, ji'nye a'íj nu jitze a'nyúuca tyí'ca'nyej.

43 Capáj tyi'tá'care'en nyej nyij quee che' a'íjna xajtaj i nyúucarij ti ji'récán jime',

ji'nye a'íj nu jitze tyi'ijchó've' i nyúucarij muáaj paj jin tyu'ta'íjtaca'.

44 ¡Nyáaxie've' nyaj a'yan huárinyij pati'ij tyitaamuá'tyej, a'náj tina'aj, nyajta jusén jime'!

45 A'yaa nu nyij nyaxáhuaj tyi'cháaj na'mej, ji'nye a'yaa nu tyu'méj pati'ij tyu'ta'íjtaca'.

46 Nyaataxájta je'ej paj muáaj tyu'ta'íjtaca' a'íjma jimi i maj rey jin tyityetyu'uj

nyajta quee nyetyevi'ra' na'mej.

47 Ji'nye nyáaxie've' a'íjci i nyúucarij i paj jin tyu'ta'íjtaca' nyajta a'íjci jin nyetyamua've'.

48 Nyáaxie've' nyajta nyetyámua've'ej nya'ancuriásij i nyúucarij i paj jin tyu'ta'íjtaca',

nyajta jéehua a'íj jitze tyí'mua'tzej i nyúucarij paj jin tyí'ijta.

49 Ootámua'reej i nyúucarij paj jaatá' a'íjci i ti muéetzij muahuiire': muáaj paj a'yan náaruj nyej nyij a'íj jitze tyi'ijchó've'ej.

50 A'íi pu a'íin pué'een i ti tyámua' tyinaatyéjeevij nyati'ijta nyaxaamurjitya'aj:

jjuuricamej paj nyatá'caa a'íjci jime' i paj jin tyina'táratziiri'.

51 A'náj tina'aj mu je'ej pua'aj tyí'nyaxaj a'íimaj i maj je'ej pua'aj tyí'jepe', nyajta nyáaj canu ajtayi'ij a'íjci jitze i paj muáaj tyinaamuá'tyej.

52 Nyajta nu jamua'reej je'ej paj jájcuaj imuáj tyu'ta'íjtaca', a'íj nu nyij jitze, Tavástara', nyáaj jatyoovej i nyaj jin huatányetyamua've'en.

53 I maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij majta majúujipuj je'ej paj muáaj tyitaamuá'tyej

jéehua mu huápui'ij nyéetzij nyajaaxiejtye'.

54 Cuínarij pu nye jimi pué'een i nyúucarij paj jin tyu'ta'íjtaca' a'íjci japua i chuég jó'nyaj a'yan je'en ti'ij i séej chuég japua ti já'ma'can.

55 Tavástara', ti'ijta tíca' muéetzij nu mua'tamuá're'rii, a'yaa nu tyá'xie've' nyaj a'yan huárinyij pati'ij muáaj tyí'tamua'tyej.

56 A'íi pu a'íin pué'een i ti nyejitzé a'yan tyúuxie've': nyaj ja'rá'astej i nyúucarij muáaj paj jin tyu'ta'íjtaca'.

57 Muáaj, Tavástara', muáaj paj a'íin pué'een i ti nyejitzé séejre'; a'yaa nu tya'tányaratziiri' nyaj a'yan rinyij je'ej paj muáaj tyu'taxájtaca'.

- 58 Néijmi'i nu i nyaxiéjnyu'caa jin a'yan tya'tányaratziiri' nyej nyij tyámua' eenye' muéetzij jimi;
tyámua' paj nyojo'mua'raj, a'yájna pati'ij tya'tá'ratziiri'.
- 59 A'íj nu jitze tyi'riá'mua'aj je'ej nyaj tyi'tyínyecha'ij,
aj nu nyij nyajtáhua'aj ja'rá'astej i nyúucarij muáaj paj jin tyu'ta'íjtaca'.
- 60 Ca'nácan nu a'yan huaríj, canu á'tyeej
nyati'ij nyij a'yan huaríj je'ej paj muáaj tyu'ta'íjtaca'.
- 61 A'íi mu meríj avítzij jin nyeria'naj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij,
ajta nyáaj canu yo'huá'xij je'ej paj muáaj tyinaamuá'tyej.
- 62 Jé'ta' tíca' nu ájchesij nyej nyij muéetzij tyimuaatatyójtzi're'en
a'íjci jime' ti tyámua' een i nyúucarij muáaj paj jin tyí'ijta.
- 63 Nyáaj nu huá'jaahuatye' a'íjma i maj tzáahuatyi'ra'aj a'jimi tyícha'ij
majta i maj ja'rá'astej je'ej paj muáaj tyu'ta'íjtaca'.
- 64 Tavástara', néijmi'que' pu i cháanacaj japua séejre' i paj jin taxie've',
náamua'tyej a'íjci i nyúucarij i paj jin tyí'ijta.
- 65 Tavástara', muáaj paj tyámua' tyéejcha'íj a'íjci i ti muéetzij muahuíre',
a'yájna pati'ij tya'tá'ratziiri'.
- 66 Náamua'tyej nyej nyij tyámua' metyóomua'reerej nyajta tyojó'iteej,
ji'nye a'íj nu jitze tyí'ca'nyej i nyúucarij muáaj paj jin tyu'ta'íjtaca'.
- 67 Mati'ij quee eexúj naatyaxáahuatacaj jéehua nu je'ej pua'aj
tyi'tyínyecha'íica'aj,
ajta ijíj nu a'nyúucaaj ja'astej.
- 68 Muáaj paj tyámua' tyihuojó'mua'raj, pajta tyámua' tyi'tyía'cha'ij,
náamua'tyej i nyúucarij paj jin tyí'ijta.
- 69 I maj axáa tyí'jepe' mu hue'tzij jin cha'mana'aj ná'xijtye',
ajta nyáaj nu néijmi'i i nyaxiéjnyu'caa jin ja'astej i nyúucarij muáaj paj jin
tyí'ijta.
- 70 A'íi mu je'ej pua'aj een i jumua'tzíira'aj jitze,
ajta nyáaj nu nyetyamua've' a'íjci jime' je'ej paj tyí'nyamua'tyej.
- 71 Tyámua' pu tyá'raa nye jimi a'íjci jime' maj naatyáxaahuataca',
ji'nye a'yaa nu tyaari'rej a'íjci i nyúucarij muáaj paj jin tyí'ijta.
- 72 Nye jimi pu jéetze' juxie've' a'íjna i nyúucarij muáaj paj nye'ixaatye',
quee séej ví'ra'aj ti ará'asej i túmii ooroj ti pué'een nusu pláataj.
- 73 Muáaj paj naatyátaahuaca' a'yájna nyati'ij huasé'rin;
inaatá' nyej nyij yó'itej ná'ra'nyij a'íjci i nyúucarij muáaj paj jin
tyu'ta'íjtaca'!
- 74 A'íimaj i maj tzáahuatyi'ra'aj a'jimi tyícha'ij a'íi mu huatóotyamua've'sij
mati'ij naaséj,
ji'nye nyáaj nu a'nyúucaaj jitze nyeríj tyi'ijchó've'.
- 75 Tavástara', nyáaj nu jamua'reej ti tyámua' een i nyúucarij muáaj paj jin
tyu'ta'íjtaca'
ajta a'yan tyí'xa'pui' pej pij nyéetzij puéjtzij naata'an tipua'aj nyequee
ja'rá'astej.
- 76 ¡Che' a'íin tyámua' tyinaatyéjeevej i paj jin nyaxie've',
a'yájna pati'ij nyéetzij tyina'táratziiri'!
- 77 Naataséjratye' i paj jin nyaxie've', pajta naata'an nyej nyij júurij
ná'ra'nyij,
ji'nye a'íj nu jitze nyetyamua've' i nyúucarij muáaj paj nyamua'tyej.
- 78 Miche' huatóotyevi'ra'astaj i maj axáa tyí'jepe'
i maj cha'mana'aj tyi'tíj jin je'ej pua'aj tyí'nyaxaj;

nyáaj nu jaxie've' nyaj a'nyúucaá jitze tyú'mua'tyij.

⁷⁹ Miche' nyajamuan tyúusiire'en a'íimaj i maj tzáahuatyira'aj a'jimi tyícha'ij,

a'íimaj i maj jamua'tyej i nyúucarij muáaj paj jin tyu'ta'íjtaca'.

⁸⁰ Che' i nyaxiéjnyu'caa tyámua' eenye' a'íjci jitze i nyúucarij muáaj paj jin tyu'ta'íjtaca',

nyej nyij quee tyi'táj jin nyetyevi'ra'.

⁸¹ A'yaa nu jéehua tyá'xie've' paj nyaj japua huatányuunyij,

¡a'íj nu nyeríj jitze tyi'ijchó've' a'nyúucaá!

⁸² Nyaji'ij pu arí huácua'naj nyaj atanyéerij nyetyi'ijcho've' i paj jin tyina'táratziiri',

a'yaa nu tyí'xaj tíjin: “¿A'najnyí mupo'va'ma'aj puá'mej pej pij tyámua' tyinaatyéjeevej?”

⁸³ Tyij nyajta vastaciríe' pué'een tíquee tyi'táj huiire' majta meríj ny-ojo'hua'xij,

canu yo'huá'xij i nyúucarij muáaj paj jin tyí'ijta.

⁸⁴ ¿A'chunyéj nyooj á'tyeeren nyetyi'cho've'ej?

¿A'najnyí puéjtzij pahuo'tá'sij a'íjma i maj je'ej pua'aj nya'uurej?

⁸⁵ Tyeítyee maj axáa tyí'jepe' maj quee a'yan tyityaajú' patí'ij muáaj tyí'tamua'tyej

a'íi mu meríj avíitzij jin tyámua' huóoruuj mej mij naatyéevi' jó'nyaj jooméj.

⁸⁶ ¡Naatáhuire', ji'nye cha'na'aj mu'uj nyamuaritye'!

¡Néijmi'i pu jí're'can jime' i nyúucarij muáaj paj tajimí jaatyájtóo!

⁸⁷ Tímua' mu na'antypuá'rityej íyan cháanacaj japua,

ajta canu nyáaj ajtáaraa a'íjci jitze i nyúucarij muáaj paj jin tyu'ta'íjtaca'.

⁸⁸ Júuricamej paj naata'an, a'íjci jime' i paj nyaxie've',

nyáaj nu nyij ja'rá'astej a'íjci i nyúucarij a' tyenyij jitze ti eejnyéj.

⁸⁹ Tavástara', a'nyúucaá pu jusén jime' séejre';

¡tyámua' pu éenye'ej séejre' u tajapuá!

⁹⁰ Jusén jime' pu séejre' a'íjna i paj jin tyámua' een;

muáaj paj tyámua' tyetyáacajtyej i chuéj, a'íj pu jin tyámua' tyí'sejre'.

⁹¹ Néijmi'i pu óoche' tyámua' tyí'een, a'yájna patí'ij muáaj tyu'tyájtóo a'nyúucaá jime',

ji'nye néijmi'i mu muéetzij a'jimi tyí'huire'.

⁹² Típua'aj quee nyetyamua'viste'ej a'íjci i paj muáaj nyamua'tyej,

a'íi pu arí na'antypuá'ritye'nyijche' i xaamújrira'aj.

⁹³ Canu a'náj yo'huá'xij a'íjci i nyúucarij muáaj paj jin tyu'ta'íjtaca',

ji'nye a'íj paj jitze ma'can júuricamej naatá'.

⁹⁴ ¡Nyajapuáj paj huatányuunyij, ji'nye a' jitze nu ajtyáma'can

nyajta a'yan tyu'méj patí'ij muáaj tyu'ta'íjtaca'!

⁹⁵ I maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij mu tyi'ijchó've' a'tzáaj maj na'antypuá'ritye'en,

ajta nyáaj nu quee jatato'raj a'íjci i nyúucarij muáaj paj jin tyí'ijta.

⁹⁶ A'yaa nu nyeríj tyí'sej ti néijmi'i tye'entyípuaapua'rej,

ajta i nyúucarij muáaj paj jin tyu'ta'íjtaca' jusén jime' pu séejre'.

⁹⁷ ¡Jéehua nu jaxie've' je'ej paj muáaj tyí'nyamua'tyej!

¡A'tzáaj tína'aj nu a'íj jitze tyi'riá'mua'sij!

98 A'íjna i nyúucarij paj jin tyu'ta'íjtaca' nyéetzij pu nya'a'rij jusén jime'; a'íi pu naatá' nyej nyij jéetze' tyojo'itéej ná'ra'nyij mequee a'íimaj i maj nyéjcha'íire'.

99 Jéetze' nu tyojó'itej mequee a'íimaj i maj tyí'nyamua'tyej ji'nye jéehua nu a'íj jitze tyí'mua'tzej i nyúucarij muáaj paj jin tyu'ta'íjtaca'.

100 Jéetze' nu tyojó'itej mequee i huásij ji'nye nyáaj nu ja'tzaahuatye' i nyúucarij paj jin tyu'ta'íjtaca'.

101 Nu'rij ajtáaraa a'íjci i juyéj jitze ti quee tyámua' een nyej nyij a'nyúucaaa ará'astej.

102 Canu ajtáaraa a'íjci jitze i nyúucarij muáaj paj jin tyu'ta'íjtaca' ji'nye muáaj paj a'íin pué'een i ti tyí'nyamua'tyej.

103 Jéetze' pu áncacaj i nye tyenyij jitze a'íjna i paj jin tyina'táratziiri' mequee i sarátyee i nye tyényi'tze'.

104 A'íj nu nyeríj jitze je'raa i nyúucarij muáaj paj jin tyu'ta'íjtaca' nyej nyij tyojó'íteej, a'íj nu jin néijmi'i xana've' je'ej maj hue'tzij jin tyityetyúucha'ij.

105 A'nyúucaaa pu tatzárij pué'een jó'nyaj ja'ra'íicajmee ajta a'íin pué'een i ti jin huányeeri'ij i nyajuyéj jitze.

106 Tyi'táj nu jin tya'tányaratziiri', a'íj nu nyij jin aránya'astesij: ¡néijmi'i nu jin a'yan rinyij je'ej ti tyí'xaj i nyúucarij ti tyámua' een muáaj paj jaatyájtoo!

107 Tavástara', je'ej nu tyé'nyamua'tzej; ¡júuricamej naatá', a'yájna pati'ij tya'tá'ratziiri'!

108 Ancuriáa', Tavástara', je'ej nyaj tyí'muatyojtzi're' i nye tyenyij jime', pajta je'en a'nyúucaaa náamua'tyej.

109 A'náj tina'aj nu a'áa já'sejre' jo'maj tyityajá'cui'caa, ajta canu yó'hua'naj je'ej paj muáaj tyinaamuá'tyej.

110 A'íimaj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij mu jaxie've' maj naatyéevi', ajta nyáaj canu ajtayí'ij a'íjci jitze i nyúucarij muáaj paj jaatyájtoo.

111 A'íjna i nyaj jusén jime' jajcha'íij na'mej a'íi pu a'íin pué'een a'nyúucaaa, ji'nye a'íj nu jin nyetyamua've' i nyaxiéjnyu'caa tzajta'.

112 Nyaxiéjnyu'caa nu jin a'yan tyu'tányaxajtaca' nyaj ja'rá'astej i nyúucarij muáaj paj jin tyí'ijta, a'yaa nu jusén jime' rinyij 'asta na'aj quee néijmi'i tye'entyipué'rej.

113 Nyahua'xana've' i tyeítyee maj quee a'yan ricij je'ej maj tyí'xaj, ajta a'íj nu xie've' je'ej paj tyí'nyamua'tyej.

114 Muáaj paj a'íin pué'een i ti nyajapuáj huatányuusij pajta nyecha'ij; a'íj nu jitze tyi'ijchó've' i nyúucarij muáaj paj jaatyájtoo.

115 ¡Nye jimi xu ajtácii'nyej, mu siaj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij, ji'nye a'yaa nu nyáaj tyá'xie've' nyaj ja'rá'astej je'ej ti tyu'ta'íjtaca' i nyaj Dios!

116 Ca'nyíjra'aj paj naata'an, a'yájna pati'ij tya'tá'ratziiri', aj nu nyij júurij na'mej;

¡capáj tyi'tá'care'en nyej nyij je'ej tyo'tányamua'tyij a'íjci jime' je'ej nyaj tyi'ijchó've'!

117 Naatáhuíire', aj pu'ij nyéetzij nyahuíire'en; a'yaa nu nyij a'náj tina'aj tya'rá'astej i nyúucarij muáaj paj jin tyí'ijta.

118 Muáaj paj mahuóohua'naj a'íjma i maj ajtací'ij a'nyúucaaa jitze,

ji'nye capu tyi'tíj huiire' je'ej maj a'íimaj metyityoomuámua're'ej.

119 A'íimaj i maj je'ej pua'aj ricij i cháanacaj japua a'jimi mu a'yan een tí'ij i xiéerij,

a'íj nu jín nyáaj jaxie've' je'ej paj muáaj tyu'ta'íjtaca'.

120 Nye tyévira' pu juvivej a'íjci jime' nyaj tzáahuatyí'ra'aj a'jimi tyícha'ij; jéehua nu huápuí'ij tzáahuatyí'ra'aj jimi tyícha'ij i nyúucarij muáaj paj jaatyájtoo!

121 Canu a'náj jaatapuá'citaca' a'íjci i nyaj jín tyámua' tyi'tyínyecha'ij, capáj nyatato'ra'an a'íjma jimi i maj je'ej pua'aj nya'uurej.

122 Muáaj paj a'íj jín antyía'mua'reeriaj tí'ij nye jimi tyámua' tyí'eenye', miche' quee je'ej pua'aj nya'uuriaj i maj je'ej pua'aj tyí'jepe'.

123 Pu'ríj i nyají'ij tácu'a'naxij a'íjci jime' nyaj tyi'ijchó've' paj nyajapuáj huatányuunyij,

nyetyí'ijcho've' paj ní'rátoonyij, a'yájna patí'ij tya'tá'ratziiri'.

124 Tyámua' paj tyeetyátoonyij a'íjci i tí muéetzij muahuiire' a'íjci jime' i paj jín taxie've'.

¡Náamua'tyej i nyúucarij paj jín tyí'ijta!

125 Nyáaj nu a'ín pué'een i tí muahuiire'.

Naatá' nyej nyij tyojó'iteej,

ji'nye a'yaa nu tyá'xie've' nyaj jáamua'tyij a'íjci i nyúucarij muáaj paj jín tyí'ijta.

126 Tavástara', pu'ríj hua'xa'puí'in paj tyi'tíj jín je'ej huárinyij,

ji'nye camu che' a'yan ricij je'ej paj muáaj tyitaamuá'tyej.

127 Ji'nye nyáaj nu jaxie've' a'íjci i nyúucarij muáaj paj jín tyu'ta'íjtaca' jéetze' nu a'íj xie've' nyequee i ooroj tí jumua'tij.

128 A'íj nu jín a'nyúucaaa jitze tyí'nyamua'tyej

nyajta néijmi'i xana've' i maj hue'tzij jín je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij.

129 Naa pu huasé'rin a'íjna i nyúucarij muáaj paj jín tyu'ta'íjtaca';

a'íj nu jín ja'astej.

130 Tyámua' pu naa tyihua'tányeeritye' a'nyúucaaa tipua'aj tyámua' naa metyaataxáj,

tyámua' pu tyihuá'mua'tyej a'íjma i tyeítyee maj quee óotzaahuatye'.

131 Huápuí'ij nu jaxie've' nyatí'ijta tyu'taxáj

ji'nye jéehua nu jaxie've' a'nyúucaaa.

132 Naaséj, pajta je'en ná'ancu'vaxi' nyéetzij,

a'yájna patí'ij ricij a'íjma jimi i maj muaxie've'.

133 Naatá' nyej nyij a'yan tyu'mé'en tí'ij tyi'huóoxie've' a'nyúucaaa jitze; capáj tyi'tá'care'en tí'ij a'ín tyi'nye'ijtye'ej i tí je'ej pua'aj een.

134 Nyajapuáj paj huatányuunyij a'íjma jimi i tyeítyee maj je'ej pua'aj ricij, ji'nye a'yaa nu tyá'xie've' nyaj néijmi'i ará'astej i nyúucarij muáaj paj jín tyí'ijta.

135 Tyámua' paj naa tyeeséj a'íjci i tí muéetzij muahuiire',

pajta je'en náamua'tyej i nyúucarij i paj jín tyí'ijta.

136 Jéehua nu huápuí'ij eetaja'ra'tajyi'ij i nyaj jüise'

ji'nye camu ja'aste je'ej paj tyí'tamua'tyej.

137 Tavástara', muáaj paj néijmi'i jín tyámua' een;

tyámua' pu naa tyu'tóoje'yey i nyúucarij paj jín tyí'ijta.

138 Néijmi'i i nyúucarij i paj jín tyu'ta'íjtaca'

tyámua' pu een ajta a'yan tyi'ji'récán jíme'.

139 Jéehua nu je'ej tyé'nyamua'tzej a'íjci jitze a'nyúuca, ji'nye a'íimaj i maj nyéjcha'íire' mu'ríj yo'huá'xij.

140 A'íjna i paj jin tya'tá'ratziiri' pu arí néijmi'i tyu'tyáamue'tij; a'íj pu jin jaxie've' a'íjna i ti muéetzij muahuíire'.

141 Canu tyi'tíj jin á'nyatzaahuatye', majta mu manúujipuj, ajta canu yó'hua'naj i nyúucarij muáaj paj jin tyu'ta'íjtaca'.

142 A'íj paj muáaj jin tyá'xa'pui'intare' i ti tyámua' een, ajta a'yan tyi'ji'récán jíme' je'ej paj tyí'tamua'tyej.

143 Je'ej nu tyé'nyamua'ajcaa nyajta quee je'ej jájtyoova'aj, ajta a'íj nu jin huatányetyamua'vej i nyúucarij muáaj paj jin tyu'ta'íjtaca'.

144 A'náj tina'aj pu tyámua' een je'ej paj muáaj tyu'ta'íjtaca'; ¡naatá' nyaj tyojo'itéej ná'ra'nyij nyej nyij a'íjna jin júurij!

145 Tavástara', néijmi'i nu i nyaxiéjnyu'caa jin muaatájeevij, ¡pata'aj naatájeevej, ji'nye a'yaa nu tyá'xie've' nyaj a'nyúuca ará'astej!

146 Muéetzij jimi nu huatyényuusij, naatáhuíire' nyej nyij ja'rá'astej je'ej paj muáaj tyu'ta'íjtaca'.

147 Tí'ij quee eexúj huatapua'rej, na'ajchesij nyej nyij muaatáhuavii paj naatyáhuíire'en,

a'íj nu jitze tyi'ijchó've' je'ej paj muáaj tyina'táratziiri'.

148 Ajta tí'ij quee eexúj huariá'tica'rej, nyaji'ij pu arí tyámua' een tí'ij huatáxa'iire'en

nyej nyij a'íj jitze tyi'huényamua'tziitye'en i paj jin tyina'táratziiri'.

149 Náanamujri' je'ej nyaj tyi'tyényuusij, Tavástara', a'íjci jíme' i paj nyaxie've';

júuricamej naatá', a'yájna pati'ij períj tyámua' naa tyaaxá'pui'intarej.

150 Vėjri' mu nye jimi yésejre' a'íimaj i maj je'ej pua'aj nya'uuriajmuí', ajta amu' ímuáj já'sejre' a'íjci jitze muáaj paj jin tyí'mua'taj.

151 Muáaj, Tavástara', vėjri' paj yésejre', ajta néijmi'i a'nyúuca a'yan tyi'ji'récán jíme'.

152 Nu'ríj ará'tyeej nyaj jamua'tyej a'íjci i nyúucarij muáaj paj jin tyu'ta'íjtaca',

muáaj paj jusén jíme' tyámua' naa tyeetyájtoo.

153 Huaséj i nyaj jin je'ej tyé'nyamua'tzej pajta je'en nyajapuáj huatányuunyij,

ji'nye canu nyeexúj yo'huá'xij je'ej paj muáaj tyinaamuá'tyej.

154 Tyámua' paj tyaataxáj je'ej nyaj tyi'tyínyecha'ij pajta níi'rátóonyij; ¡júuricamej naatá', a'yájna pati'ij tya'tá'ratziiri'!

155 Capáj a'íjma huatyáhuíire'ej i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij, ji'nye camu a'yan tyityaájú' pati'ij a'nyúuca jin tyu'ta'íjtaca'.

156 Tavástara', va'cán paj jin huápuí'ij taxie've';

júuricamej naatá', a'íjci jíme' i paj jin tyámua' naa tyá'xa'pui'intare'.

157 Mamui'ij i maj nyéjcha'íire' majta i maj je'ej pua'aj nya'uurej, ajta canu nyáaj ajtayi'ij a'íjci jitze i nyúucarij muáaj paj jin tyu'ta'íjtaca'.

158 Canu hua'sejramu' i maj avíitizij jin je'ej pua'aj ricij, a'íimaj i maj quee ja'astej a'íjci i nyúucarij muáaj paj jin tyu'ta'íjtaca'.

159 Tavástara', huaséj nyaj jéehua jaxie've' a'íjci i nyúucarij muáaj paj jin tyu'ta'íjtaca';

¡júuricamej naatá', a'íjci jíme' i paj nyaxie've'!

160 A'nyúucaá jitze pu néijmi'i séejre' i ti jì're'can jime';
jusén jime' pu séejre' ajta tyámua' een néijmi'i i nyúucarij muáaj paj jin
tyu'ta'íjtaca'.

161 A'ímaj i tyeítýee maj jéehua uhuácaca'nye' mu cha'mana'aj nyamuar-
itye',

ajta i nyaxiéjnyu'caa pu jéehua jaatyátzaahuatye'ej a'íjci a'nyúucaá.

162 Nyáaj nu a'íj jin nyetyamua've' i paj jin tyina'táratziiri',
a'yájna tí'ij a'tíj tí a'íj huátyoonyij i tí jéehua tyá'najchij.

163 Nyáaxana've' i tí hue'tzij pué'een, canu jaxie've' tí nyej jitze séjre'ej,
ajta a'íj nu xie've' je'ej paj muáaj tyí'nyamua'tyej.

164 A'náj tina'aj nu tyí'muatyojtzi're'

a'íjci jime' i nyúucarij tí tyámua' een muáaj paj jin tyu'ta'íjtaca'.

165 A'ímaj i maj jaxie've' je'ej paj muáaj tyí'mua'taj juxáahuaj mu naa
tyí'tyesejre',

ajta quee tyi'tíj je'ej huá'uurej mej mij eeriá'itzen.

166 Tavástara', a'yaa nu tyi'ijchó've' paj nyajapuáj huatányuunyij,
jì'nye néijmi'i nu jin a'yan tyu'méj patí'ij a'nyúucaá jin tyu'ta'íjtaca'.

167 Nyáaj nu néijmi'i a'nyúucaá já'astej
néijmi'i nu i nyaxiéjnyu'caa jin jaxie've'.

168 Nyáaj nu ja'astej i nyúucarij muáaj paj jin tyu'ta'íjtaca';
¡muáaj paj néijmi'i mua'reej je'ej nyaj tyi'tyínyecha'íj!

169 Che' a'áa ja'rá'astij i nyaj jijhuaj, Tavástara', a'ájna jo'paj muáaj
já'sejre';

¡naatá' nyej nyij tyojó'iteej, a'yájna patí'ij tyaataxájtaca'!

170 Che' muéetzij jimi ja'rá'astij je'ej nyaj tyi'tyényuusij;
¡pajta nì'rátoonyij, a'yájna patí'ij a'nyúucaá jin tya'tá'ratziiri'!

171 Che' i nye tyenyij jitze huatánamuaajre'en i chuícarij,
jì'nye muáaj paj a'íj náamua'tyej i nyúucarij i paj jin tyí'ijta.

172 Che' i nye tyenyij a'íj huatáchuiicaj je'ej paj muáaj tyina'táratziiri',
jì'nye néijmi'i pu tyámua' een a'ájna i nyúucarij i paj jin tyu'ta'íjtaca'.

173 Che' tyámua' eenye' a'muáca' pej pij naatáhuire'en,
jì'nye jéetze' nu a'íj huataxie'vej je'ej paj tyu'taxájtaca'.

174 Tavástara', ¡a'yaa nu jéehua tyá'xie've' paj nyajapuáj huatányuunyij!
¡Nyáaj nu a'ájna jin nyetyamua've' je'ej paj tyí'nyamua'tyej!

175 Nyáaxie've' nyaj júurij nyej nyij tyimuaatatyójtzi're'en;
che' a'ín naatyáhuire'en muáaj paj jin tyámua' tyá'xa'pui'intare'.

176 A'yaa nu tyojo'vej tí'ij i cánya'aj, ¡mu paj jo've'me'en pej pij nyéetzij
náahuoonyij

jì'nye canu nyeexúj yo'huá'xij i nyúucarij muáaj paj jin tyu'ta'íjtaca'!

120

Je'ej tyaj tyityeetyényuunyij a'íjci jime' tí jéehua je'ej pua'aj tyí'ricij
Cuínarij i maj jin huatyáaju'un

1 Nyati'ijta je'ej tyé'nyamua'ajcaj, Tavástara' jimi nu huatyényuusij,
a'íi pu'ij naatájeevij.

2 Tavástara', nyajapuáj paj huatányuunyij a'íjma jimi i maj tyí'hue'tacaa
pajta a'íjci jimi i nyanúrij tí hue'tzij jin tyí'xaj.

3 ¿Tyi'tanyí pajtáhua'aj ancúriáa'sij, nyanúrij paj tyí'hue'tacaa?

4 ¡F'ríj tí huápu'i'ij tye'entyipityíjme'e i maj jin nyo'sii!

¡Ajta i ti'ixcuáa ti huápu'i'ij a'táatimee!

- ⁵ ¡Che' je'ej tyí'nyahuiire'ej, nyaj a'yan a'yaa tyiche' iye'ej Mésec ti'ij i ti séej chuéj japua já'ma'can
nyajta a'áa ja'huányechejtyej jo'maj a'íimaj tyojo'tyá'inaamuaa i Quedar maj jitze ajtyáma'can!
- ⁶ Nu'ríj á'tyeej nyaj a'áa ja'chej a'íjma tzajta' i maj quee jaxie've' maj juxáahuaj huacháatime'nyij;
- ⁷ ¡nyati'ijta nyáaj a'íjna xajtaj tyaj taxáahuaj huacháatime'nyij, a'íi mu a'íj huataxájta je'ej maj tyityeetyéno'se'en!

121

Tavástara' pu a'íin pué'een i ti tyámua' tyí'muacha'ij

Cuínarij i maj jin huatyáaju'un

¹ Nyati'ijta i jiríj huaséj a'yaa nu tyu'taxájtaj tijin:

“¿Jo'nyij je're'nyesij i ti naatyáhuire'ej?”

² Tavástara' jimi pu jo'va'ma'aj ta'mej i ti naatyáhuire'ej, a'íjna i ti jaatyátaahuaca' i tajapuá ti séejre' ajta i cháanacaj.

³ ¡Capu a'náj tyu'tá'sij pej pij eetávetyij!

¡Capu a'náj huatácusij a'íjna i ti muacha'ij!

⁴ Capu, capu a'íin a'náj tyácusij;

capu a'náj tyácusij a'íjna i ti hua'ajséejra i Israel maj jitze ajtyáma'can.

⁵ Tavástara' pu a'íin pué'een i ti muacha'ij;

Tavástara' pu a'íin pué'een i ti quee tyu'tá'sij ti'ij tyi'tíj je'ej mua'uurej, i ti véjri' a'jimi séejre' ti'ij muaatáhuire'en.

⁶ Capu i xicáj je'ej mua'uurej ti'ijta tújca putyi'rijcáj, capu ajta i máxciríe' ti'ijta huatíca'aj.

⁷ Tavástara' pu néijmi'i jin tyámua' tyí'muacha'ij;

a'íi pu jacha'ij a' júuricamej.

⁸ Tavástara' pu muacha'ij jo'tij na'aj paj jooma'aj puá'mej i juyéj jitze, ijíj ajta jusén jime'.

122

Je'ej maj tyaatáchuiicaj i Jerusalén

Cuínarij i maj jin huatyáaju'un, David ti ja'a'rij

¹ ¡Jéehua nu huatányetyamua've'sij mati'ijta a'yan tyinaaté'exaatye'en tijin:

“Che'rej a'ájna jo'tij jo'tyéjvee i tyeyújra' i Tavástara'”!

² Jerusalén, ¡tu'ríj utyájrurij a'ájna jo'tij ja'pueertaj!

³ Jerusalén, chájta'naj ti huatyátaavijhuaca'

mej mij néijmi'i a'áa jóosi'rihua'an a'áa maj jo'cháatimee.

⁴ A'áa mu ja'rá'ixaj a'íimaj i maj Tavástara' jitze ajtyáma'can

mej mij tyaatatyójtzi're'en i ti jin ántyapuaj,

a'yájna mati'ij tyihuo'ta'íj a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can.

⁵ A'áa pu já'sejre' jo'maj je'ráatyij i maj tyámua' naa tyá'xa'puí'intare', jo'maj je'ráatyij i maj tyá'xa'puí'intare' a'ájna jo'tij i David ja'chej.

⁶ A'yaa xu mua'aj tyu'taxáj néijmi'i i juxiéjnyu'caa jime' tijin:

“Che' tyámua' tyí'eenye' muéetzij jimi, Jerusalén;
miche' juxáahuaj huacháatime'nyij a'íimaj i maj muaxie've'.
7 Che' tyámua' tyí'eenye' a'íjci jitze i paj jin curiá'nami',
majta tyámua' tyí'cha'íij a'újna jo'maj je'ráatyij i maj tyí'ijta.”

8 Ajta ijij, a'íijma jitze ma'can i nye'ihuáamua' majta i maj nyamua'tyej
a'yaa nu tyu'taxájtaj tijin:
“Che' néijmi'i tyámua' tyí'eenye' muéetzij jimi.
9 A'íjci jitze ma'can i tyeyúujra' i Tavástara' taj Dios
a'ij nu huonyij i ti tyámua' een muéetzij jimi.”

123

Tyiche' taxáahuaj huatyényuunyij i Dios jimi jitzán tyetyi'ca'nyáaj
Cuínarij i maj jin huatyáaju'un

1 Muéetzij jimi, Tavástara', nyamuaséeraj nu nyámuahuavii,
muéetzij jimi, tajapuá paj tyejé'ijtaj.
2 Tya'raséeraj tu jahuavíij i Tavástara' taj Dios,
a'yájna tí'ij i tyáati' tí tyí'ijtyi're' tya'ráasej a'íjci i tí tyé'ijtye',
a'yájna tí'ij i íiti' tí tyí'ijtyi're' tya'ráasej a'íjci i tí tyé'ijtye',
a'yan tyetye'ejcho've'ej tí'ij a'íin tá'ancu'vaxi'in.
3 Tá'ancu'vaxi' ityájma, Tavástara';
tá'ancu'vaxi' ityájma,
jí'nye catu che' janamuajracuj i maj je'ej pua'aj tyí'taxaj.
4 ¡Tu'ríj jéehua jaapuéjtzitariaca'
a'íimaj maj je'ej pua'aj tyí'taxaj i maj chíjtyaanyi'ij pué'een
majta mu a'íimaj taxana've' i maj jéehua óotzaahuatyé'!

124

Dios pu a'íin pué'een i ti japuan huatányuusij i Israel
Cuínarij i maj jin huatyáaju'un, David tí ja'a'rij

1 Típua'aj i Tavástara' quee tajamuán yésejria'aj
miche' a'íimaj jaataxáj i maj Israel jitze ajtyáma'can,
2 típua'aj i Tavástara' quee tajamuán yésejria'aj
matí'ij i tyétyacaa ájhuiixij mej mij taatanyo'si'tye'en,
3 a'íi mu néijmi'caa ta'antypuá'ritye'nyijche'en
matí'ij a'íimaj tajimí jéehua huatanyínyu'cacuca'.
4 Aj pu'ij i jájtyij ca'nyíin jin ta'antinyíiche'en;
játya'naj pu tajapuá huatamui'yéenyijche'en.
5 ¡Ajta i jájtyij tí ca'nyíin jin tyájujhua'naj
a'íi pu ajta tajapuá huatamui'yéenyijche'en!
6 ¡Che' tyámua' éenye'ej séjre'ej i Tavástara',
i tí quee tyu'tá' mej mij taatyátzaanaxi'in i jutaméj jime'!
7 Tu'ríj huatáta'uj mej mij quee taavívi'
tí'ij i pína'aj tí huatóo'uj mej mij quee jáame'nyij,
a'íi pu huatyátzaanyixij i maj jin jaxie'va'ca'aj maj taavívi', ityáj tu tyij
huatáta'uj.
8 A'íjna i tí taatyáhuíire'ej Tavástara' jimi pu jo've'yí'ij,
a'íjna i tí jaatyátaahuaca' i tajapuá tí séjre' ajta i cháanacaj.

125

Dios pu huá'cha'ij a'íjma i maj jitzán ajtyáma'can

Cuínaríj i maj jín huatyáaju'un

¹ Capu tyí'tíj je'ej huá'uurej a'íjma i maj Tavástara' jitze tyí'ca'nyej, a'yájna tí'ij ajta i jíríj Sión tí ántyapúaj, a'í pu jusén jime' séejre'.

² A'yájna tí'ij i jíríj tí ataquéetime a'ájna a Jerusalén, a'yaa pu i Tavástara' tyihua'riá'naa i jutyéityeristyamua' ijíj ajta jusén jime'.

³ A'íjna i tí quee tyámua' tyí'ijta capu jusén jime' tyí'ítaj ja'mej a'íjci japua i chuéj Dios tí a'íjma huatá' i jutyéityeristyamua', na'ríj quee a'íjma mu i maj tyeítyeristyamua'me'en pué'een huatyóohuisij mej mij je'ej pua'aj huárinyij.

⁴ Tavástara', tyámua' paj tyihuo'tyátoonyij a'íjma i tyeítyee maj tyámua' tyityetyúucha'ij,

a'íjma i tyeítyee maj tyámua' een i juxiéjnyu'caa tzajta',

⁵ ajta a'íjma i maj juyéj jitze huaju' tí quee tyámua' een

a'yaa paj huó'uurej tí'ij a'íjma jimi atyojo're'nyesij i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij.

¡Che' tyámua' tyí'eenye' a'íjma jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can!

126

¡Muáaj paj a'yan tyú'uurej tí'ij tajimí tyámua' tyá'ra'nyij!

Cuínaríj i maj jín huatyáaju'un

¹ Tí'ij i Tavástara' seequéj tyeetyájtoo i Sión, a'yaa pu to'taséjra cuxáa tyaj tyí'tyámaarasime'en.

² Aj pu'ij i tatyényij jitze huataséjre

tyej tyij huána'nan tyajta huajíjhua tyatatyámua've'ej;

aj mu mij i maj quee tyá'tzaahuatye' a'yan tyí'xajtaca'aj tíjín:

“¡Tavástara' pu va'cán jín tyámua' tyú'ruuj a'íjma jimi!”

³ A'yaa pu tyí'ja'yájna, Tavástara' pu va'cán jín tyámua' tajimí tyú'ruuj, a'íj tu jín huátatyamua'vej.

⁴ ¡Tavástara', ajtáhua'aj paj tyu'tá'an tí'ij tajimí tyámua' tyá'ra'nyij, a'yájna tí'ij seequéj tye'mej típua'aj muaatyéviiey a'ájna jo'tíj quee já'tyí'tíj!

⁵ A'íjma i maj juyínyej metyi'huaste',

a'íj mu tyí'ciityen majta je'en jijhuan a'íjci jime' i maj jutyamua've'ej.

⁶ Tyij majta móoj juyínyej ayóotisima'aj cústaa'jitze i jatzíj,

a'íj mu tyí'chuiicaj huaria'ciinyij a'íjci jime' i maj jutyamua've', majta jéehua jaa'á'sima'aj i tyeríicuj tí huáciiriaca'.

127

Néijmi'i pu i Tavástara' jitze tyeje'ráma'can

Cuínaríj i maj jín huatyáaju'un, Salomón tí ja'a'rij

¹ Típua'aj i Tavástara' quee ja'ajtaahuaj i chí'ij,

capu tyí'tíj je'ej tyí'huíire' típua'aj metyí'muarie'ej i chí'ij maj tyí'ta'huacaa,

típua'aj i Tavástara' quee jacha'íj i chájta'naj,

capu tyí'tíj je'ej tyí'huíire' maj ixie'ria'aj i maj tyí'cha'ij.

2 Capu tyi'tíj je'ej tyí'huüre' maj tyí'muarie'ej tí'ij na'aj tye're'nyej i xicáj
'asta na'aj quee uja'ancájrutyey,
majta je'en tyú'cua'nyij a'íjci jime' maj ca'nyíin jin tyu'muáriej,
tí'ij i Dios tyihua'tá'caa i maj jimi tyámua' een mati'ij a'íimaj móoj
tyácu'tzij.

3 A'íimaj i tayójmua' maj nanie'huacaa
a'íi mu a'ín pué'een i Tavástara' ti jin tyámua' tyitaatyátoosij.

4 A'íimaj i tayójmua' maj nanie'huan tyati'ij tyooj tyámua
a'yaa mu een tí'ij i i'ríj muáca'ra'an jitze a'íjci i tí'nyo'sii.

5 ¡Che' huatóotyamua've'en a'íjna i tyáati' ti jéehua a'yan énya'can
tyiyójmua'!

Capu tyévi'si' huataséjre'ej a'íjma jimi i maj jájcha'íire'
tí'ij a'íjma jin huatyóohuüre'en a'íjma jimi i maj tyityatatyíj.

128

Tyi'tíj tyej tyámua' naa tyá'ancuriáa'sij i Tavástara' jimi

Cuíinarij i maj jin huatyáaju'un

1 Huatá'tyamua've' muáaj, mu paj tzáahuatyí'ra'aj jimi tyícha'ij i
Tavástara'
pajta juyáara' jitze ucáamej.

2 A'íj paj tyí'cua'nyij tyi'tíj paj jin tyu'muáriej,
puatá'tyamua've'sij ajta tyámua' tye'mej a'jimi.

3 Ajta a'ájna a'chi'táj jo'paj ja'chej,
a'íj pu a'yan éenye'ej ta'mej tí'ij i úuvaj ti jéehua taca',
majta a'yóojmua', mati'ij ataráasajra'nyij jo'siaj tyajá'cua'caa,
a'yaa mu éenye'ej muá'ju'un tí'ij i ítyi'rij ti jéehua eere'nyaxij.

4 A'yaa pu i Tavástara' tyámua' tyeetyátoosij a'íjci i tyévi'ij ti
tzáahuatyí'ra'aj jimi tyícha'ij.

5 ¡Che' i Tavástara' tyámua' tyimuaatyátoonyij a'ájna imuáj a Sión!
¡Pajta jaaséj ti tyámua' tyí'een a'íjma jimi i maj Jerusalén já'ma'can
a'náj tina'aj pati'ij pana'aj á'tyeeren pajúurij!

6 ¡Che' a'yan atyojo're'nyej pej pij huo'séj a'yaaxújmua'!

¡Che' tyámua' tyí'eenye' a'íjma jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can!

129

Tavástara' pu tatá'caa tyaj taxáahuaj séjre'ej

Cuíinarij i maj jin huatyáaju'un

1 Jéehua nu nyeríj je'ej pua'aj tyi'huányaxaamujrij
nyati'ij nyana'aj tyú'tyamueestariaca'
miche' a'yan tyu'taxáj i maj Israel jitze ajtyáma'can,

2 jéehua nu nyeríj je'ej pua'aj tyi'huányaxaamujrij
nyati'ij nyana'aj tyú'tyamueestariaca',
ajta camu nyéetzij tyi'tíj jin je'ej náaruj.

3 Mu'ríj tyinaapuéj i nyahuárij jitze a'íjci jime' maj nie'tyáavaxij,
ajta va'tíj pu ere'séere'ejme jó'nyaj tyajá'puejtyi',

4 ajta a'íjna i Tavástara', i ti tyámua' tyi'tyúucha'ij,
a'íi pu nyajapuáj huatanyúj a'íjma jimi i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij.

5 ¡Miche' a'íimaj huatóotyevi'ra'astaj majta je'en huatóo'uunaj
 a'íimaj i maj jájcha'íire' i Sión!
 6 ¡Miche' a'yan huárinyij tí'ij i tu'píj chi'ij japua tí tyé'ejnyinyiij,
 mati'ij quee xu je'ejtzaanaxi'in a'íi pu huatyáhuasij!
 7 Tu'píj tí quee tyi'táj huiire' muáca'ra'an jitze
 a'íjci i tyeríicuj tí siire' ajta ja'antyáji'quuij;
 8 tu'píj tí quee a'táj a'yan tyaataxájta yee:
 “¡Tavástara' pu tyámua' tyeetyájtoo!”

Ityáj tu mua'ajmaj tyámua' tyajamuaatyájtoo
 a'íjci jitze ma'can i Tavástara'.

130

Tyiche' i Tavástara' jitze tyú'ca'nyej

Cuíinarij i maj jin huatyáaju'un

1 A'ájna jo'tij jo'cá'asej a tí huápu'i'ij ja'tyácun
 a'áa nu muéetzij jimi huatyényuusij, Tavástara'.
 2 ¡Huánamuajri', Tavástara', je'ej nyaj a'jimi tyi'tyényuusij!
 ¡pajta jáanamuj je'ej nyaj tyi'jíihuaj nyáhuoo muéetzij jimi!
 3 Tavástara', Tavástara', típua'aj a' peyóomua'reerej tyi'táj maj jin quee
 xá'pu'i' huaríj,
 ¿a'tanyíj pu jooréenyijche'en tí'ij júurij huatyá'itzeere'en?
 4 Ajta muéetzij tu jimi jatyoonyij pej pij tyitaatú'uunyi',
 tyej tyij muaatyátzaahuatye'en.
 5 Néijmi'i nu i nyajúuricamej a'íj jitze tyi'ijchó've' i Tavástara',
 nyajta nu i nyúucaria'ra' jitze tyi'ca'nyej.
 6 Nyáaj nu i Tavástara' jitze tyi'ijchó've'ej
 mequee a'yan a'íimaj i maj tyí'cha'ij tye'ejchó've' tí huatapua'rej.
 A'yájna mati'ij i maj tyí'cha'ij tye'ejchó've' tí huatapua'rej,
 7 Tavástara' jimi xu tyu'chó've'en, mua'aj mu siaj Israel jitze ajtyáma'can,
 j'i'nye a'íj pu jitze séejre' i tí jin taxie've' ajta i tyaj jin taxáahuaj séjre'ej.
 8 ¡A'íi pu hua' japua huatányuusij tyi'táj maj jin quee xá'pu'i' huaríj i Israel
 maj jitze ajtyáma'can!

131

Tyiche' huatyényuunyij jitzán tyetyi'ca'nyáaj

Cuíinarij i maj jin huatyáaju'un, David tí ja'a'rij

1 Tavástara', capu i nyaxiéjnyu'caa tyi'táj jin óotzaahuatye',
 canu nyajta je'ej pua'aj tyihuojó'sej,
 canu tyi'táj jéehua xie've' nusu i tí naa tyu'sé'rin
 tyi'táj nyaj quee pújoorej nyej nyij ja'ancuriá'an.
 2 Ajta a'yaa nu een, canu ave'nyuu nyajta quee je'ej ricij,
 a'yaa nu een tí'ij i unyáaque'ej maj moochán jaatzí'tyej
 ajta je'en i náanajra' tyámua' tyé'vi' i jumuáca' jime'.
 ¡A'yaa nu een tí'ij i unyáaque'ej maj moochán jaatzí'tyej!
 3 Mu siaj Israel jitze ajtyáma'can, Tavástara' xu jitze tyi'ijchó've'ej ijíij siajta
 jusén jime'.

132

Tyi'táj ti i Dios ja'táratziiri' a'íjci i David

Cuínarij i maj jin huatyáaju'un

¹ Ootámua'reej, Tavástara', a'íjci i David

pajta néijmi'i tyi'táj ti jin je'ej tyóomua'tzej,

² ootámua'reej tyi'táj ti jin tyámua' naa tya'tóoratziiri',

muéetzij jimi, a'íjna i ti néijmi'i jin antyúumua'reej a'íjci jimi i Jacob.

³ “Canu nye chi'táj ujo'tyárutyij

canu nyajta huatyáhui'sij nyej nyij huányaso'pe'en,

⁴ canu ootyáacusij

canu nyana'aj cǎ tyi'ráacusij,

⁵ nyati'ij quee eexúj chi'ij huátyoonyij

a'ín ti'ij ja'a'rij i Tavástara', i ti néijmi'i jin antyúumua'reej a'íjci jimi i Jacob.”

⁶ A'áa tu a Efrata jáanamujri' maj jatyáxajtasima'aj i ti jitzán séejre' i paj jin tya'tá'ratziiri',

tyajta je'en a'áa itzitáj yo'tyoj a'áa ti ja'ajtyáma'can a Jáar.

⁷ ¡Tyiche' a'áa jó'ju'un i tyeyúujra' tzajta' i Tavástara'!

¡Tyiche' jimi tyítunutaxi'in véjri' jo'tij a'ín ja'ra'íicajmee!

⁸ Ájchesij, Tavástara', a'íjci jime' i ti jitzán séejre' i paj jin tya'tá'ratziiri', pajta je'en mujo've'me'en a'yájna jo'paj ja'huá'so'pe'en.

⁹ Miche' tyámua' tyityatóosejrata a'íimaj i maj a'jimi tyí'huiire', majta jutyamua've'ej huajíjhua i maj a'jimi tyámua' een.

¹⁰ A'íj paj ootámua'reej i David, muéetzij ti muahuiire', capáj majúujipuan a'íjci i rey muáaj paj ja'antyíhuoj.

¹¹ Tavástara' pu tyi'táj jin tyámua' naa tya'táratziiri' a'íjci i David, a'yaa pu'ij néijmi'i jin tya'róo'astej je'ej ti tya'táratziiri'.

¹² “Séej nu va'cán jin tye'entyárujtye'ej muéetzij ti jitze eerányesij.

Típua'aj a'yóojmua' ma'rá'astej je'ej nyaj tyi'táj jin tya'tányaraj

majta a'íjci i nyúucarij i nyaj jin tyihuá'mua'tyen,

majta je'en a'yan majta huárinyij i hua'yojmua' a'íjma

a'íjma pu jitze jusén jime' séeria'aj ja'mej i maj jin tyu'ta'íjtaj.”

¹³ ¡Tavástara' pu arí a'íj antyíhuo i jiríj Sión ti ántyapuj!

¡A'yaa pu tya'vá'huoo ti'ij a'áa ja'huóochejtye'en!

¹⁴ “A'íi pu i jiríj a'ín pué'een i nyaj jitzán jaxie've' nyej jusén jime' a'yan séjre'ej,

a'áa nu ja'cháaj na'mej, ji'nye a'yaa pu tyina'ránajchaca'.

¹⁵ Jéehua nu tyámua' tyu'tyátoosij a'íjci i tyaja'muacue'raj

nyajta tyámua' tyihuá'cue'tyej a'íjma i maj quee je'ej tyéejviicue'.

¹⁶ A'íj nu tyihuo'tyéchejtye'sij i maj jin ja'mua japua huatányuunyij a'íimaj i maj ja'mua jimi tyí'huiire'

nyajta nu tyu'tá'sij mej mij jutyamua've'ej muaajíjhua i maj jimi tyámua' een.

¹⁷ A'áa nu nyij tyu'tá'sij ti'ij huataséjre'en i David ti jin antyúumua'reej.

Nu'ríj i tatzárij tyámua' huáruuj

a'íj nu nyij jimi jaatyátoosij i rey nyaj nyeríj ja'antyíhuoj.

¹⁸ Jéehua nu huápu'íj tyévi'si' huo'taséjrataj a'íjma i maj jájcha'íire',

ajta a'íj nu huápuí'ij tyámua' naa tyu'taséjrataj."

133

Je'ej tyej tyaatáchuiicaj i ti néijmi'caa jin taxie've'

Cuíinarij i maj jin huatyáaju'un, David ti ja'a'rij

¹ ;Xaaséj ti naa een ajta tyámua' naa tyihuá'sejratye'
maj i maj ju'ihuáamua' tyámua' naa néemi'ij metyí'tyechajcaj!

² A'yaa mu een tí'ij i ti naa tyaarie'ej
i maj hua'vá'hua'tyee i hua' mu'uj jitze a'íjma i tyeyúuj tzajta' maj
tyí'huiire'

ajta pu hua'nyeerij jitze hua'cámejra
'asta na'aj quee hua' cippíj jitze tyí'astij.

³ A'yaa pu huasé'rin tí'ij i ti huariéénajyi'ij i jiríj japua Hermón ti
ántyapuj,

ajta je'en a'áa ja'rá'iixaj i jiríj japua Sión ti ántyapuj.

A'áa pu putyajá'ricij jo'tij i Tavástara' ya'ta'ítyacaa
i ti jin tyámua' tyitaatyátoosij tyej tyij á'tyeevi'in tyajúurij.

134

Che' i Tavástara' tyámua' tyimuaatyátoonyij

Cuíinarij i maj jin huatyáaju'un

¹ ;Che'rój, mua'aj mu siaj jahuiire' i Tavástara'!
;Néijmi'i xu mua'aj tyámua' tyeetyátoonyij i Tavástara',
mu siaj a'úu je'rú'uj i tyeyúujra' tzajta' tí'ijta huariá'tica'rej!

² ;Xa'ajméjca'taxi' jo'tij tyámua' tyejé'een
siajta tyámua' tyeetyátoonyij a'íjci i Tavástara'!

³ ;Che' i Tavástara', i ti jaatyátaahuaca' i tajapúa ti séejre' ajta i cháanacaj,
che' a'íin tyámua' tyimuaatyátoonyij a'ájna imuáj jo'tij já'sejre' i jiríj Sión
ti ántyapuj!

135

Je'ej ti tyi'tíj va'cán jin tyu'muáriej i Dios

¹ ;Alelúuyaj!

Setyu'tatyójtzi're' i ti jin ántyapuj i Tavástara',
mua'aj xu tyaatatyójtzi're'en, mu siaj jahuiire',

² mu siaj a'úu já'sejre' i tyeyúujra' tzajta' i Tavástara',
jo'tij ja'rájta'cuaj i tyeyúujra' a'íjci i taj Dios.

³ Setyu'tatyójtzi're' i Tavástara', ji'nye a'íi pu tyámua' een;
jitzán ma'can xu tyu'táchuiicaj, ji'nye a'íi pu tyámua' naa tyi-
huojó'mua'raj.

⁴ Ji'nye a'íj pu antyíhuo i Jacob, ajta a'yan jaatamua'aj tíjin Israel,
tí'ij a'íin pue'éenye'ej já'ra'nyij i ti jitzán jéehua juxie've'.

⁵ Nyáaj nu tyámua' naa tyá'mua'reej ti i Tavástara' taj Dios
jéetze' va'cán jin antyúumua'reej quee síij ti ajta tyi'tíj jin antyúumua'reej.

⁶ Tavástara' pu néijmi'i jin a'yan ricij je'ej ti tyi'tíj tyí'xie've',
a'yaa pu'uj tána'aj u tajapúa ajta íyan i cháanacaj japua,
a'yaa pu'uj tána'aj i jájritze' tí'ij jo'tij jo'ca'ástimee tyétye' imuáj.

⁷ Jéetirij pu tyítisij a'ájna imuáj jo'tij jóo'asej i cháanacaj,

ajta tyu'tá'sij mej mij tyóona'axcava'ra'an mej mij jáamua'reej tijin
muaatyéviijij,

ajta tyu'tá'sij tí'ij ajta huatá'aacarej.

⁸ A'íi pu a'ín pué'een i tí a'íj jin tyihuo'puéj i tí hua'antyipua'rityej
a'íjma i hua'yojmua' i maj anáatya'aj muaanánie'huaca' a'áa maj
já'chajca'aj a Egipto

majta i huá'ya'muaj i maj majta anáatya'aj huanánie'huaca'.

⁹ A'ájna jo'tij jí'ríj jo'huáxiejnyu'caa i Egipto,

a'áa pu jaata'ítyaca' i tí jin naa huasé'rin

a'íjci jimi i tí va'cán jin antyúumua'reej majta i maj jimi tyí'huíire'.

¹⁰ Mui'caa pu i chájta'naj a'íj jin tyihuo'puéj i maj jin antyipuá'riaca',
ajta huo'cuij a'íjma i maj rey jin tyityetyú'uuca'aj i maj jéehua
uhuácaca'nye'ej:

¹¹ a'íjci i Sihón, rey tí jin tyi'tyávaaca'aj a'íjma jimi i amorreo,

a'íjci i Og, rey tí jin tyi'tyávaaca'aj a'ájna a Basán,

ajta néijmi'caa i maj rey jin tyityetyú'uuca'aj a'ájna a Canaán,

¹² ajta i tyihua'chuéj a'íjma i maj rey jin tyityetyú'uuca'aj
a'íjma pu huatá' mej mij a'íimaj tya'ancuriáan i tyeítyeristyamua'me'en
Israel maj jitze ajtyáma'can.

¹³ Tavástara', jusén pu jin séejre' i paj jin ántyapuaj;

jusén jime' mu muamua'réeriaj mua'mej.

¹⁴ Tavástara' pu tyámua' tyihua'xa'puí'íntari'tze'en i jutyéityeristyamua';
a'íi pu hua'cu'vej a'íjma i maj jahuíire'.

¹⁵ I hua' sáanturistyamua' a'íjma i maj quee tyá'tzaahuatye' ooroj mu jin
taavijhua majta pláataj,

tyi'tíj pu'uj tyi'pué'een tyáati' tí jumuáca' jin hua'taahuaj.

¹⁶ Mua'ancáatyenyij, ajta camu pújoorej maj tyu'taxáj,

mua'ajri'íjsíjmeé, ajta camu atanyéjnye',

¹⁷ mua'ajtanaxiíejmeé, ajta camu iityanamúáarajmeé,

¡capu na'aj júuricamej hua' jitze séejre'!

¹⁸ A'yaa mu'uj támana'aj een mati'íj i sáanturij

a'íimaj i maj hua'taahuaj

majta i maj a'íjma jimi tyá'tzaahuatye'.

¹⁹ Mu siaj Israel jitze ajtyáma'can, setyu'tatyójtzi're' i Tavástara';

mu siaj tyí'huíire' i tyeyúuj tzajta', setyu'tatyójtzi're' i Tavástara';

²⁰ siajta mua'aj levíitaj, setyu'tatyójtzi're' i Tavástara',

mua'aj mu siaj tzáahuatyi'ra'aj jimi tyícha'íj i Tavástara',
setyu'tatyójtzi're'.

²¹ ¡Miche' tyaatatyíjtzi're'en a'ájna a Sión

a'íjna i Tavástara', i tí a'áa ja'chej a Jerusalén!

¡Alelúuyaj!

136

I Dios tí jusén jime' hua'xie've' a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can

¹ Setyu'tatyójtzi're' i Tavástara', jí'nye a'íi pu tyámua' een,
jí'nye capu a'náj antyipua'rij i tí jin taxie've'.

² Setyu'tatyójtzi're' i Dios tí néijmi'caa tyí'íjtye' i dioosij,
jí'nye capu a'náj antyipua'rij i tí jin taxie've'.

- 3 Setyu'tatyójtzi're' i hua' Vástara' i maj tyi'tíj jin tyityetyu'uj,
ji'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've'.
- 4 A'íjci i ti a'íi na'aj va'cán jime' tyámua' tyí'uurej,
ji'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've'.
- 5 A'íjna i ti jaatyátaahuaca' i tajapuá ti séejre' a'íjci jime' i ti jéehua
tyu'yí'tin,
ji'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've'.
- 6 A'íjci i ti tyámua' jáaruuj i chuég i jájtyij japua,
ji'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've'.
- 7 A'íjci i ti jaatyátaahuaca' i xicáj ajta i máxcirie',
ji'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've':
- 8 i xicáj, ti'ij tújca jin huányeeri'cij,
ji'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've',
- 9 i máxcirie' ajta i xú'ra'vetyee, mej mij tíca' jin huányeeri'cij,
ji'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've'.
- 10 A'íjna i ti tyaapuég i hua'yoj ti anaquéej huanie'huaca' a'áa maj
já'chajca'aj a Egipto,
ji'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've'.
- 11 A'íjna i ti hui'rájtoj a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can a'ájna a Egipto,
ji'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've';
- 12 a'íjci jime' ti huataméjca'taca' i jumuáca' jime' ti néijmi'i jin putyí'uurej,
ji'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've'.
- 13 A'íjna i ti hua'puaquéj jájsii i jájrij ti po'vij,
ji'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've'.
- 14 A'íjna i ti huo'ta' maj antácinnyeje i jájritze' a'íimaj i maj Israel jitze
ajtyáma'can,
ji'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've'.
- 15 A'íjna i ti ja'vá'naj a jájritze' ti po'vij a'íjci i ti va'cán jin tyí'ijta a'ájna a
Egipto ajta i xantáaru'ustyamua'mua',
ji'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've'.
- 16 A'íjna i ti jutyéityeristyamua' jo'ví'tij a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij,
ji'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've'.
- 17 A'íjna i ti mui'caa antyipua'rityej i maj va'cán jin tyityetyú'uuca'aj rey
jime',
ji'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've'.
- 18 A'íjna i ti huo'cuuj i maj rey jin tyityetyú'uuca'aj majta jéehua
uhuácaca'nye'ej,
ji'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've'.
- 19 A'íjci i Sihón, rey ti jin tyi'tyávaaca'aj a'íjma jimi i amorreo,
ji'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've',
- 20 a'íjci i Og, rey ti jin tyi'tyávaaca'aj a'ájna a Basán,
ji'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've'.
- 21 A'íjna i chuég ti huo'riáa' i rey maj tyi'tachuégca'aj,
ji'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've',
- 22 ajta je'en a'íjma tyu'tá' mej mij a'íimaj tya'ancuriáan i Israel maj jitze
ajtyáma'can,
ji'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've'.
- 23 A'íjna i ti ta'tamuá're'rii tyati'íjtá á'viicue'ria'aj,
ji'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've'.
- 24 A'íjna i ti tajapuá huatányuusij a'íjma jimi i maj tájcha'íire',
ji'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've'.

25 A'íjna i ti tyihuá'cue'tyej i tyeítyee ajta a'íjma i tyi'tyán maj tyityaací'ij, ji'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've'.

26 ¡Setyu'tatyójtzi're' i Dios tajapuá ti já'sejre', ji'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've'!

137

Véjri' a'ájna i játya'naj jitze ti a'yan ántyapuaj tijin Babilonia

1 A'áa tu véjri' ja'ajtyequeetima'aj i játya'naj jitze a'áa tyeje'ejtyáma'can a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Babilonia tyátayiinyaca'aj tyati'íjtá a'íj ootámua'reej i Sión.

2 Tyajta a'íjci jitze i ti huá'uuj álamo ti huatóomua'aj a'áa ti ja're'vej a'chájta'

a'íj tu jitze antyaja'cávihuaaj i tyí'tacanaaj.

3 A'ájna, a'íimaj i maj a'áa tojo'jájpuá mataavívi'raj, a'íimaj i maj néijmi'i tyitu'huári'ri',

a'íi mu tahuaviiraca'aj tyej tyij tatyámua've'ej tyetyu'táchuiicaj, ¡tyej tyij a'íj tyu'táchuiicaj i chuícarij a'áa ti tyajá'ma'can a Sión!

4 ¿Nyi ityáj tyetyu'táchuiicaj i Tavástara' tyi'chuiicarij a'íjci japua i chuéj jo'maj je'ej pua'aj já'ricij?

5 ¡Típua'aj muéetzij nyamojo'hua'xin, Jerusalén, che' i nyamuáca' huatyáahuaj i nyamuáca'ta' ti pujmua'!

6 ¡Che' i nyenyanúu arávi'taxi'in yujtyí pujmua' típua'aj nye quee muéetzij mo'támua'ree, típua'aj pequee muáaj Jerusalén a'íin pué'eenye' i nyaj jin jéehua nyetyamua've'!

7 Tavástara', huo'támua'ree a'íjma i maj a'yan hua'tamuá'muaj tijin edomitas,

a'ájna mati'ij huatyéenyoy'sej i Jerusalén maj ja'chej, a'íi mu a'yan tyí'xajtaca'aj tijin:

“¡Xaatyú'uunaj, siajta xu néijmi'i huatyú'uunaj i ti atátaavijhuaj i chájta'naj jitze!”

8 ¡Muáaj, Babilonia, muáaj paj huatyú'uunyi'huaj!

¡Che' huatóotyamua've'en a'íjna i ti mua'antypuá'ritye'sij ji'nye muáaj paj tyojo'riej!

9 ¡Che' huatóotyamua've'en a'íjna i ti hua'vivi'ran i a'ti'riiramua' ajta je'en huo'tyátzaanaxi'in i tyetyéj japua!

138

Je'ej tyaj tyityeetyényuunyij i Tavástara' jimi tyej tyij tyaatatyójtzi're'en

David ti ja'a'rij

1 Nyetyimuatatyójtzi're'ej, Tavástara', néijmi'i i nyaxiéjnyu'caa jime'; nyajta muéetzij jimi tyu'táchuiicaj a'íimaj metyi'séeracaj i maj muéetzij muahuíire'.

2 A'áa nu pujmua' ja'ajtunutaj jo'tij jo'tyéjvee a' tyejúuj nyej nyij tyimuaatatyójtzi're'en a'íjci jime' paj nyaxie've' ajta i ti muéetzij jimi jì're'can jime',

ji'nye muáaj paj jaataséjrataca' i paj jin ántyapuaj pajta a'nyúuca néijmi'que' ti'ij na'aj pua'máj tyí'sejre'.

³ Nyati'ij muéetzij jimi huatyéenyuj, muáaj paj náanamujri',
pajta jéetze' ca'nyíjra'aj naatá'.

⁴ Néijmi'i mu tyimuaatatyójtzi're'ej a'íimaj i maj tyí'ijta i cháanacaj japua
mati'ij jáanamuj tyi'tíj paj jin tya'tá'ratziiri'.

⁵ A'íi mu tyaatatyójtzi're'ej i Tavástara' a'íjci jime' je'ej ti a'íin tyu'ta'íjtaca',
ji'nye va'tíj pu séejre' i Tavástara' ti jin naa huasé'rin.

⁶ Tyij ajta i Tavástara' jútye' imuáj já'sejre',
a'íj pu jitze rányeej i tyéviij ti quee óotzaahuatye',
ajta a'ímuáj já'sejre' a'íjma jimi i maj óotzaahuatye'.

⁷ Ti'ijta je'ej pua'aj nye jimi tyí'rijcaj,
muáaj paj nyecha'íij puá'mej nyej nyij nyooj júurij;
muáaj paj uyo'ta'ítyij i paj jin néijmi'i putyí'uurej pajta nyajapuáj
huatányuusij

a'íjci jimi i maj jin nyajaaxiejvi' a'íimaj i maj nyéjcha'íire'.

⁸ ¡Tavástara' pu néijmi'i jin tyámua' tyí'uurej
tyi'tíj ti arí nye jimi a'yan tyu'taxájtaca'!
Tavástara', jusén jime' pu séejre' i paj jin taxie've';
¡capáj jataxá'huata'an tyi'tíj paj períj jin uhuatyé'chej!

139

Dios pu néijmi'i tyí'mua'reej

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. Chuíicarij David ti
ja'a'rij

¹ Tavástara', muáaj paj períj naatyéesej pajta tyámua' tyí'nyamua'tyej,

² muáaj paj néijmi'i mua'reej je'ej nyaj tyi'tyínyecha'íj,
tyij pajta a'ímuáj já'sejre' muáaj paj jamua'reej je'ej nyaj tyí'mua'tzej.

³ Muáaj paj jamua'reej jó'nyaj jooméj nusu jó'nyaj nyeríj je'ré'nyej,
¡néijmi'i paj mua'reej tyi'tíj nyaj je'ej uurej!

⁴ Capu eexúj i nye tyenyij jitze séejre' je'ej nyaj tyu'taxájtaj,
pajta muáaj, Tavástara' papu'ríj jamua'reej.

⁵ Néijmi'que' paj períj nyeríanaj;
muáaj paj nye jitze rámejca'aj.

⁶ Capu nye jitze séejre' i nyaj jin néijmi'i tyu'yí'tihua'an,
¡huápuí'íj pu nyetyesi'huaritye' nyej nyij yo'itéej ná'ra'nyij!

⁷ ¿Nyi je'ej tyí'rij nyej nyij imuáj je'ej huárutyej, a'íjci jimi i júuricama'ra'
i Dios?

¿Ji'nye yaa pujmua' naatánya'uunaj, nyej nyij a'ímuáj já'sejria'aj muéetzij
jimi?

⁸ Tipua'aj jútye' imuáj nyajra'nyij nyej nyij tajapuá já'sejria'aj;
a'áa paj muáaj já'sejre',

na'ríij tyétye' imuáj anyo'cájrutyej i chuéj tzajta',
a'áa paj pajta muáaj já'sejre';

⁹ Na'ríij naatará'ra'an a'ájna pujmua' jo'tij i xicáj jé'ejnyinyij,
na'ríij a'áa jé'ta' nya'huányechejtye'en i jájritze' a'áa ti ajta já'sejre' a xicáj
ti jé'ejnyinyij,

¹⁰ a'áa pu ajta a'muáca' nyecha'íij ja'mej;
muáaj paj a'muáca' jin quee naatátoosij.

¹¹ Tipua'aj a'yan nyetyi'mua'tzej nyaj a'áa jo'tyénaya'avaaj jo'tij jo'tíca',

na'riij tíca'rij huatyóotaahuaj i tatzárij ti nye jitze séejre',

¹² capu i tíca'rij muéetzij jimi naatyá'avaataj,

ajta i tíca'rij a'yan tyo'tátaasij ti'ij i tújca'rij.

¡A'íjna i tíca'rij ajta i tatzárij muéetzij jimi mu juxa'aj mana'aj een!

¹³ Muáaj paj a'íin pué'een i ti néijmi'i i nye tyévira' huatyátaahuaca';
muáaj paj naatyátaahuaca' jucáara' jitze i náanaj.

¹⁴ Nyetyi'muatyojtzi're' ji'nye tyámua' nu tyo'taséj,

ji'nye naa pu tyu'sé'rin muáaj paj tyú'taahuaca'.

¡A'íj nu tyámua' naa tyí'mua'reej!

¹⁵ Ajta quee a' jimi aviitzi'huaca'aj i nye tyévira' ti'ij huave'sej

nyati'ij nyáaj aviitzi'jin tyátaavijhuasime'ej,

nyati'ij tyátaavijhuasime'ej a'ájna jo'tij quee jáai'rij ti a'tíj jaaséj.

¹⁶ Mua' ji'síj pu jaaséj ti'ij i nye tyévij tyóotaahuasime'ej,

néijmi'i pu arí a'yan tyé'yu'si'huaca'aj a'yu'xaa jitze.

Pajta jaataxájtaca' a'chu nyaj pua'an xicáj á'tyeeren nyajúurij

nyati'ij quee eexúj séej xicáj a'tyéevi'caj.

¹⁷ Nyaj Dios, huápu'i'ij pu naa na'séjratye' je'ej paj tyí'mua'tzej;

ajta quee a'náj tye'entyipua'rij je'ej paj muáaj tyí'muarie'.

¹⁸ Típua'aj nyáaxie've'ej nyaj jaatyé'iten, jéetze' pu mue'tíj ja'mej quee i
séj a'áa ti ja'ajtyájcaj a jájrij ti ja'vá'asej;

ajta típua'aj pu nyana'aj néijmi'i tyu'tyé'iten, nyóoche' nu ajamuán
séeria'aj na'mej.

¹⁹ Nyaj Dios,

huári'ri' i huá'juuricamej a'íjma i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij

pajta a' ímuáj huojóohua'xij nye jimi i maj tyí'tyacui'caa,

²⁰ pajta a'íjma i maj muéetzij je'ej pua'aj tyí'muaxaj

majta cha'mana'aj tyí'tíj jin a'jimi rányuuj.

²¹ Tavástara', ¿nyi nye quee nyajta hua'xana've' a'íjma i maj muéetzij
muájcha'íire'

nyajta quee hua'xie've' a'íjma i maj a'jimi rányuuj?

²² ¡Néijmi'i nu i nyajúuricamej jin hua'xana've'!

¡A'yaa nu tyihuá'xaj tíjin nyaj hua'ajcha'íire'!

²³ Nyaj Dios, naatyéesej i nyatzájta', pata'aj jáamua'tyij i nyaxiéjnyu'caa;
tyámua' paj tyinaatyéesej, pata'aj jáamua'reej je'ej nyaj tyí'mua'tzej,

²⁴ naaséj típua'aj a'íj jitze nu'cáame'en i juyéj ti je'ej pua'aj een,

pajta je'en a'íj jitze nu'cájuyetyej i ti jusén jime' séejre'.

140

Je'ej tyaj tyityeetyényuunyij ti'ij i Dios taatyáhuire'en

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. Chuíicarij David ti
ja'a'rij

¹ Tavástara', pata'aj nyajapuáj huatányuunyij a'íjma jimi i maj je'ej pua'aj
tyityetyúucha'ij;

pajta naatyécha'íin a'íjma jimi i maj ucóonyo'se've',

² a'íjma jimi i maj tyámua' ju'uurej mej mij tyi'tíj je'ej pua'aj huá'uurej

majta a'náj tina'aj junyo'si'tye'ej.

- 3 Hua' nyanúu pu antyipyíijmee, a'yájna tí'ij i cú'cu'uj tyí'nyanuu, ajta i maj jin tyí'xaj a'yaa pu een tí'ij i cú'cu'uj tyí'hua've'rij.
- 4 Tavástara', náacha'ij a'íjma jimi i maj je'ej pua'aj ricij, náacha'ij a'íjma jimi i maj junyo'si'tye'ej, i maj tyí'tíj je'ej tyí'xa'pui'intare' nyej nyij nyáaj eeriá'itzen.
- 5 A'íimaj i maj óotzaahuatye' a'íi mu tyí'tíj jin nyacuanamuaj, majta merij tyámua' tyú'ruuj i maj jin naatyéevi' majta je'en naatyáji'que'en, a'áa mu merij tyámua' ja'huoruj jó'nyaj jo're'nyinyij.
- 6 A'yaa nu nyerij tyaaté'exaa i Tavástara' tijin: "Muáaj paj nyaj Dios pué'een, jnánamuajri', je'ej nyej nyáaj a' jimi jéehua tyá'huoo!
- 7 Tavástara', Tavástara', nyaj japua paj huatányuunyij mu paj néijmi'i jin antyía'mua'reej, muáaj paj jacha'ij i nyaj mu'uj a'ájna jo'maj já'nyo'se'."
- 8-9 Tavástara', capáj tyi'tá'care'en tí'ij a'yan tyá'ra'nyij je'ej tí a'íin tyá'xie've' i tí je'ej pua'aj ricij; capáj tyi'tá'care'en tí a'yan atyojo're'nyinyiica'an je'ej tí arí a'íin tyaaxá'pui'intarej. A'íimaj i maj nyájnaamuaj a'íi mu nye jimi eecámu'vajra, che' a'íjma japua rájvetyij i maj jin jaxie've' mej mij nyéetzij je'ej pua'aj náa'uurej.
- 10 Che' a'íjma japua rávatzij i tí'ixcuáa tí a'táatimee, miche' a'áa huaja'tyáhua'xij jo'tíj ja'tyácucu'un, jo'maj quee che' a'náj je'táciinyij.
- 11 Che' quee a'yan séjre'ej i cháanacaj japua a'íjna i tí tyí'hue'tacaa, che' i tí je'ej pua'aj een jaatamuáaritye'en a'íjci i tí ucónyo'se've' ajta je'en jo'puá'ritye'en.
- 12 Nyáaj nu jamua'reej tí i Tavástara' já'xa'pui'intari'tze'en a'íjci i tíquee je'ej tyéejviicue' ajta japuan huatányuusij a'íjci i tí quee je'ej jájtyoovej.
- 13 A'íimaj mu i tyétyacaa maj tyámua' tyityetyúucha'ij ty-imuaatatyójtzi're'ej; jmajta a jimi júurij muá'ju'un i tyeítyee maj tyámua' tyityaajú'!

141

Nyáaj nu muéetzij jitze rányeej

Chuícarij David tí ja'a'rij

- 1 Muéetzij jimi nu huatyényuusij, Tavástara', jjiye'tzín paj mujo've'me'en!, jhuánamuajri' i nyenyúucaa nyati'ijta muéetzij jimi huatyényuunyij!
- 2 Che' a'yan eenye' i nyaj jin huatyényuusij a jimi tí'ij i íjcuca, ajta i nyaj a' jimi ajmójca'taxi'in, a'yájna tí'ij chúmua' maj a'jimi tyu'támu'vejritaj.

3 Tavástara', muáaj paj tyámua' tyéecha'íin je'ej nyaj tyu'taxájtaj; tyámua' paj tyináacha'íin nyati'ijta tyí'xajtaj.

4 Capáj tyi'tá'care'en nyej nyij a'íj jitze tyi'riá'mua'sime'en i tí quee xá'pui', capáj tyi'tá'care'en nyej nyij je'ej pua'aj tyi'tyínyecha'íij

nusu nyej nyij a'íjma jamuán tyí'cua'ajcaj i maj je'ej pua'aj tyi-tyetyúucha'ij.

⁵ A'yaa pu tyí'xa'pui' ti puéjtzij naata'an a'íjna i tyévíj ti tyámua' tyi'tyúucha'ij,

che' ajta i ti naa curiá'rie' nyejtya'xi'in.

Néijmi'i nu a'íj tya'ancuriáa'sij,

tyij ajta nye jimi je'ej pua'aj tyí'rijcaa, muéetzij jimi nu huatyényuusij.

⁶ A'íimaj i maj tyihuá'ijtye' i maj je'ej pua'aj ricij a'íjma mu puéjtzij huo'tá'sij,

majta je'en jaséjran nyej nyáaj tyámua' eenye' tyí'xajtaca'aj.

⁷ Tyihuá'carij pu a'áa tyojo'je'estíma'aj ja'mej jo'maj tyityajá'ava'tacaa, a'yájna tí'ij chóota' maj metyo'íicha'ajra'nyij.

⁸ Tavástara', Tavástara', nyáaj nu muéetzij jitze rányeej.

Muéetzij jimi nu jahuoo paj naatyáhuiire'en: capáj manúujipuan.

⁹ Pajta nyajapuáj huatányuunyij tyi'tíj maj jin jaxie've' maj náacuanamuaj;

pajta nyajapuáj huatányuunyij a'íjma jimi i maj je'ej pua'aj tyi-tyetyúucha'ij.

¹⁰ Miche' a'íimaj a'íjna jin huavívi'ri'huaaj i maj tyámua' jáaruuj, ajta nyáaj nyiche' nyooj huame'en.

142

Muáaj paj a'ín pué'een i nyaj jitzán huatyényahuiire'ej

Je'ej ti tyihuo'muá'tyej ajta je'ej ti tyu'tyéenyuj a'íjna i David, tí'ij tyásta'naj jitze je'rácatyíi

¹ Ca'nyíin nu jin jahuoo i Tavástara' jimi,

ca'nyíin nu jin jahuavíij tí'ij a'ín ná'ancu'vaxi'.

² A'íj nu jimi jaataséjrataj tyi'tíj nyaj jin nyenyuuste',

a'íj nu jimi jaataséjrataj tyi'tíj nyaj jin je'ej tyé'nyamua'tzej

³ nyati'ijta huápuí'ij quee je'ej tyéejtyoove'en.

Tavástara', muáaj paj jamua'tyej i nyaj juyéj,

a'íjci i juyéj nyaj jitzán huaméj,

a'áa mu tyi'tíj tyámua' jó'ruuj mej mij naatyéevi'.

⁴ Nyajta a'áa jóonyeerij a' nyamuáca'ta' pujmua'

ajta quee a'tíj aja've'mej tí'ij naatáhuiire'en.

¡Capu ma' a'tíj tí'ij nyajapuáj huatányuunyij!

¡Capu ma' a'tíj nyej nyáaj jitzán juxié'va'aj!

⁵ Muéetzij jimi nu huatyényuusij, Tavástara',

A'yaa nu nyij tyí'mua'ixaatye' tíjin: "Muáaj paj a'ín pué'een i nyaj jitzán huatyényahuiire'ej;

muáaj papu'uj a'ín pué'een i ti nye jimi séejre' íjíj nyej nyooj júurij."

⁶ Huánamuajri' je'ej nyaj a'jimi tyá'huoo,

ji'nye canu che' nyaca'nyej yényesejre',

Nyajapuáj paj huatányuunyij a'íjma jimi i maj nyamuaritye',

ji'nye jéetze' mu a'íimaj uhuácaca'nye' nyequee nyáaj.

⁷ Pata'aj ní'rátoonyij a'yújna jó'nyaj je'tyánami'

nyata'aj nyij nyáaj tyimuaatatyójtzi're'en.

A'íi mu mij nyej jimi atahuíistira'aj i tyeétyee maj quee tyi'tíj jin á'itzeere'

típua'aj períj muáaj tyámua' tyinaatyátoonyij.

143

Muéetzij jimi nu nyeríj tyu'tyáaca'an

Chuícarij David ti ja'a'rij

¹ Tavástara', huánamuajri' je'ej nyaj a' jimi tyi'tyényuusij,
tyámua' paj tyáanamuaaj je'ej nyaj tyá'huoo.

¡Pajta naatájeevej, ji'nye muáaj paj tyámua' een pajta quee tyi'tíj jin
á'itzeere'!

² Capáj jahuaviiraj ti'ij jaataxáj tyi'tíj ti jin quee xá'pui' huaríj a'íjna i ti
muéetzij muahüire',

ji'nye néijmi'i mu muéetzij jimi á'itzeere'.

³ A'íimaj mu nyamuaritye' i maj nyéjcha'üire',

majta chóota' meríj naatzínajraa,

ca'nyéjrij mu jin nye'ijtye' nyej nyij a'áa ja'chajca jo'tij jo'tíca',

a'yájna mati'ij i maj meríj á'tyeej maj huácuij.

⁴ Huápui'ij nu quee che' je'ej tyéejtyoovej,

ajta i nyaxiéjnyu'caa quee che' je'ej jájtyoovej.

⁵ Nyáamua'ree je'ej ti jájcuaj tyí'eenye'ej,

nyajta a'íj jitze tyí'mua'tzej je'ej paj muáaj tyu'muáriej.

⁶ Muéetzij jimi nu ajmójca'taxi'ij,

muéetzij jimi nu jaxie've' nyaj huaye'en, a'yájna ti'ij i chuéj ti huáchij.

⁷ Tavástara', ¡ca'nácan paj naatájeevej,

ji'nye canu che' tyámua' tya'tányuuevej!

Capáj nye jimi ajtáyi'can,

ji'nye a'yaa nu éenye'ej na'mej mati'ij i muí'chítyee.

⁸ Ti'ijta íiya' putyí'rijcáj muáaj paj no'támua'reeritzi'tye'en i paj jin
nyaxie've',

ji'nye muéetzij nu nyeríj jitze tyu'tyáaca'an.

Muáaj paj no'támua'reeritzi'tye'en je'ej nyaj tyi'tyínyecha'ij,

ji'nye muéetzij jimi pu já'ma'can tyi'tíj nyaj a'yan tyí'xie've'.

⁹ Nyajapuáj paj huatányuunyij, Tavástara', a'íjma jimi i maj nyéjcha'üire',

ji'nye muéetzij jimi nu jahuoó paj naatyáhuüire'en.

¹⁰ Náamua'tyej nyej nyij a'yan huárinyij je'ej paj muáaj tyá'xie've',

ji'nye muáaj paj nyaj Dios pué'een.

¡Che' a' júuricamej ti naa een náavi'tisime'en

a'íjci jitze i juyéj ti huatóoje'yey!

¹¹ Muéetzij jitze ma'can, Tavástara', ¡naatá' nyej nyij júurij!

Ji'nye ji'réenya'aj paj séejre', ¡nií'ráatoj nyej nyij quee je'ej
tyé'nyamua'ajcaj!

¹² Ji'nye capáj tyi'tíj jin á'itzeere', ¡hua'antyipua'ritye' a'íjma i maj
nyéjcha'üire'!

¡Hua'antyipua'ritye' néijmi'caa a'íjma i maj nyéjcha'üire', ji'nye nyáaj nu
a'íin pué'een i ti muahüire'!

144

Je'ej ti i Dios tyí'tyojtzire' a'íjna i rey ti jin tyi'tyéjvee

David ti ja'a'rij

1 ¡Che' tyámua' eenye' i Tavástara', i ti nyecha'ij!
 A'íi pu a'íin pué'een i ti tyámua' tyí'nyamua'tyej ajta tyámua' nya'uurej
 nyej nyij tyu'tyámue'tin nyati'ij huatyényo'se'en;
 2 a'íi pu nya' amíincuj pué'een ti quee tyi'tíj jin á'itzeere', a'íj nu jimi
 tyámua' tyí'cha'íiri'huaj;
 i ti jéetze' jútye' imuáj já'sejre' nyej nyij jitzán huatyénya'avaaj, i ti
 nyajapuáj huatányuusij,
 a'íi pu a'íin pué'een i ti nyacánasij, a'íj nu nyij jin huatyényanasij;
 a'íi pu tyu'tá'sij nyej nyij tyihuo'ta'íjtye'en a' chájta' maj jo'cháatimee.

3 Tavástara', ¿tyi'tanyí pué'een i tyáati', pej pij quee yó'hua'nan?
 ¿Tyi'tanyí je'ej tyi'pué'een i tyévi, tí'ij a' jitze juxie've'?
 4 A'íjna i tyáati' a'yaa pu een tí'ij séej paj ucayáatira'nyij;
 ajta i ti jin júurij a'yaa pu mutyojo'yi'ij tí'ij i quéenyi'istarij.
 5 Tavástara', tya'antácuunaj u tajapuá, pajta je'en mujo'vé'me'en;
 pajta japuan tyí'astij i jiríj tí'ij ájcítzujtarej;
 6 pajta tyu'táhua'xij i tyiá'i'rij, majta huatyóona'axcava'xi'in,
 pajta je'en huo'tamuáritye'en a'íjma i maj muájcha'íire'.
 7 Mu paj jo'taméjca'aj jútye' imuáj,
 pajta nyajapuáj huatányuunyij i jájritze', ji'nye nu'ríj tin atyámui'sij;
 nyajapuáj paj huatányuunyij a'íjci jimi i maj jin uhuácaca'nye'ej a'íimaj i
 tyeítyee nyaj quee huá'muajtyej,
 8 a'íimaj i maj tyí'hue'tacaa
 majta ajméjca'tacaa mej mij hue'tzij jin tyu'taxáj.

9 Tavástara', jájcuacan nu i chuícarij a' jimi huatáchuiicaj;
 nyetyu'táchuiicaj muéetzij jimi a'íjci jitze i canárij.
 10-11 Muáj, mu paj hua'tá'caa mej mij tyu'tyámue'tin i maj rey jin
 tyityetyu'uj;
 muáj, mu paj japuan huatanyúj a'íjci i David muéetzij ti muahuíire',
 nyajapuáj paj huatányuunyij a'íjci jimi i náhuaaj ti tyu'jé'caj;
 nyajapuáj paj huatányuunyij a'íjci jimi i maj jin uhuácaca'nye'ej a'íimaj i
 tyeítyee nyaj quee huá'muajtyej,
 i maj hue'tzij jin tyí'xaj
 majta ajméjca'tacaa mej mij hue'tzij jin tyu'taxáj.

12 A'íimaj i tayójmua' a'yaa mu tyí'tyahuose' tí'ij i ítyei'rij tyej tyámua'
 tyí'uurej;
 majta i tayójmua' maj úucaa naa huasé'rihua'an a'yájna tí'ij i chí'ij jitze ti
 arúu'pu'uj
 i ti jitzán aróoca'nyej a'íjna i tyejúuj.
 13 Ajta i tyi'tachojrij tzajta' tyó'jistij,
 néijmi'i pu cue'ráj a'úun tyó'cataj.
 Majta i taya'muaj jéehua mu támui'rij,
 mu'ríj jéehua ví'ra'aj séejre' néijmi'que'.
 14 Majta i taya'muaj huáacasij a'íi mu majta meríj ju'tzaj,
 majta quee tyitya'rájhua'naj.
 Camu tyi'tíj jin je'ej tyí'tyejijhuaj a' cáayej jitze.
 15 ¡Miche' huatóotyamua've'en a'ájna a' chájta' jo'tij néijmi'i a'yan
 tyejé'een!
 ¡Miche' huatóotyamua've'en a' chájta' jo'tij i Dios huaja' Vástara'!

145

Miche' néijmi'i i tyeítjee tyaatatyójtzi're'en i Tavástara'

Je'ej ti tyu'táchuiicaca' a'íjna i David

¹ A'íj nu huataxájta je'ej paj va'cán jin tyí'ijta, nyaj Dios pajta nyaj rey; a'náj tina'aj nu tyámua' tyeetyátoosij i paj jin ántyapuaaj.

² Ti'íj púna'aj nu tyi'muatyóotzi're'ej na'mej, nyajta muéetzij jitze ma'can a'náj tina'aj tyi'chuíicaj na'mej.

³ Va'cán pu jin tyi'tyéjvee i Tavástara' ajta jimi a'yan tyi'tyéevijtij tyaj tyu'táchuiicaj, jéetze' pu va'cán jin antyúumua'reej quee i tyaj jin tyojó'itej.

⁴ I hua' huásimua' majta i ti'ríij a'íi mu tyámua' tyu'tyátoosij muáaj paj tyú'taahuaca',

a'íj mu xáataj muá'ju'un je'ej paj muáaj tyi'tíj va'can tyú'taahuaca'.

⁵ A'íj mu xáataj muá'ju'un i ti naa huasé'rin muáaj paj jin ajtyámua'reej, nyajta nyáaj a'íj nu jitze tyí'nyamua'tziitye'en i ti naa tyu'sé'rin muáaj paj tyú'taahuaca'.

⁶ A'íj mu tyi'xáataj muá'ju'un muáaj paj tyú'taahuaca' i paj néijmi' jin putyi'uurej ti huápu'i'ij tyé'tyesi're', nyajta nyáaj a'íj nu huataxájta i paj va'cán jin tyi'tyéjvee.

⁷ A'íj mu xáataj muá'ju'un paj huápu'i'ij naa tyí'tyevij, majta jutyámua've'ej mejíhuaj a'yan metyi'xáataj muá'ju'un paj jì'réenye'ej séejre'.

⁸ Tavástara' pu naa tyihuojó'mua'raj ajta tyihua'cu'vej, capu jiye'tzín tyo'cájaxiejeve' ajta jéehua taxie've'.

⁹ Tavástara' pu jì'réenya'aj séejre' néijmi'caa jimi, ajta tyámua' naa tyí'cha'ij i ti tyú'taahuaca'.

¹⁰ ¡Miche' tyimuaatatyójtzi're'en, Tavástara', tyi'tíj paj muáaj tyú'taahuaca'!

¡Miche' a'íimaj tyimuaatatyójtzi're'en i maj a' jimi tyámua' een!

¹¹ ¡Miche' a'íj huataxáj i ti huápu'i'ij naa huasé'rin a'íjna i paj jin tyí'ijta!

¡Miche' a'íj huataxáj i ti quee a'tíj a'yan tyeeý'tin ti a'yan tyu'muárie'en!

¹² ¡Miche' i tyeítjee jáamua'reej paj muáaj néijmi'i putyi'uurej ajta i ti va'tíj séejre' a'íjna i paj jin tyí'ijta!

¹³ A'íjna i paj jin tyí'ijta a'íj paj jin jusén tyu'ta'íjtaj, ajta i paj jin antyía'mua'reej jusén jime' pu séeria'aj ja'mej.

¹⁴ Tavástara' pu huo'tyácajtje'sij a'íijma i maj eetávitzej ajta hua'aj ja'puanaj a'íijma i maj quee uhuácaca'nye'.

¹⁵ Néijmi'i mu muéetzij jitze rányejnye' majta a' jimi tyi'ijchó've' paj muáaj tyihuo'tá'an i ti tyí'cue'ri' a'náj ti a'yan tyí'xa'pu'i'in.

¹⁶ Muáaj paj huataméjca'taj, pajta a'íjci jime' axie'vi'ra' jin tyámua' tyihuo'tyátoosij a'íijma i maj júurij.

¹⁷ Tavástara' pu tyámua' een i ju juyéj jitze, ajta jéehua tyámua' tyí'uurej je'ej ti a'íin tyí'taxie've'.

¹⁸ Tavástara' pu véjri' séejre' a'íijma jimi i maj jimi jahuoo, a'íijma jimi i maj tzáahuatyi'ra'aj jin jahuoo.

- 19 A'íi pu a'yan rinyij je'ej maj tyá'xie've' i maj tzáahuatyira'aj jimi tyícha'ij;
 mati'ijta jahuaviiraj ti huo'táhuire'en, a'íi pu huá'namuaj ajta hua' japua huatányuusij.
- 20 Tavástara' pu huá'cha'ij a'íijma i maj jaxie've',
 ajta hua'antyipua'ritye'sij a'íijma i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij.
- 21 ¡Che' i nye tyenyij tyaatatyójtzi're'en i Tavástara'!
 ¡Miche' néijmi'i tyámua' tyeetyátoonyij je'ej ti a'íin ántyapuaj,
 ijíij majta jusén jime'!

146

Je'ej tyaj tyu'táchuiicaj i Dios ti tyú'taahuaca'

1 ¡Alelúuyaj!

- Néijmi'i nu i nyaj júuricamej jin tyaatatyójtzi're'ej i Tavástara'.
- 2 Nyáaj nu tye'tyóotzi're'ej na'mej i Tavástara' nyati'ij nyooj júurij;
 nyetyi'chuicaj nu na'mej i Dios jimi nyati'ij nyooj séjre'ej.
- 3 Caxu a'íijma jitze tyí'ca'nyej i tyétyacaa maj jéehua juxie've',
 a'íijma jimi i tyeítyee maj quee pújoorej maj séej japua huatányuunyij,
- 4 ji'nye tipua'aj meríj huácui'nyij chuéj mu majtáhua'aj huatyóotaahuaj,
 a'íj pu'uj tána'aj xicáara' jitze tye'entyipua'rij i maj jin tyí'muarie'ca'aj.
- 5 Che' jutyamua've'ej i ti ja'ancuriáa'vej ti i Dios ra' i Jacob jaatáhuire'en,
 a'íjna i ti tyí'ijchó've'ej i Tavástara' jimi ti Dios ra' pue'éen.
- 6 A'íi pu jaatyátaahuaca' i tajapuá ti séjre', i cháanacaj ajta i jájrij,
 ajta néijmi'i a'íj ti jitze tyí'sejre'.
- A'íi pu a'náj tina'aj ja'rá'astee i junyúucaa
- 7 Tyámua' pu tyí'uurej a'íijma jimi i maj quee je'ej jájtyoovej
 ajta tyihuo'tá'sij i cue'ráj a'íijma i maj tajcuj.

- Tavástara' pu hui'rátoosij a'íijma i maj námi',
- 8 Tavástara' pu hua'tanyéjnye'rityee a'íijma i maj aracúcu'nyijmee;
 Tavástara' pu hua'aj ja'puanaj i maj meríj eetavátzij,
 Tavástara' pu hua'xie've' i tyeítyee maj tyámua' tyí'tyesejre',
- 9 Tavástara' pu huá'cha'ij a'íijma i maj séej chuéj japua já'ma'can
 ajta huá'cha'ij a'íijma i xá'ricaanyij ajta i úucaa maj an-
 tyúujimua'astariaca',
 ajta huojohua'naj i juyéj jitze a'íijma i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij.
- 10 Mua'aj mu siaj Sión ja'chej, Tavástara' pu jusén jime' tyí'ítaj ja'mej,
 ajta i ja'mua Dios pu ajta jusén jime' séeria'aj ja'mej.

¡Alelúuyaj!

147

Capu juxa'aj na'aj huó'ruuj i maj séej chuéj japua jo'cháatimee

1 ¡Alelúuyaj!

- ¡Naa pu xá'pui' tyaj tyu'táchuiicaj i Dios jimi!
 ¡A'yaa pu tyúuxie've' tyaj a'íj jimi tyámua' naa tyu'táchuiicaj!

- 2 Tavástara' pu ajtáhua'aj jaatyátaahuaj i chájta'naj Jerusalén
ajta hua'ajsiire'ej a'íjma i Israel maj jitze ajtyáma'can i maj jo'vátzij.
- 3 A'íi pu tyihua'huaatye'en i maj quee tyámua' een i juxiéjnyu'caa tzajta',
ajta tyihua'huáatye'ej jo'maj tyajá'puejtyi'huaj.
- 4 A'íi pu jamua'reej a'chu maj ará'asej i xú'ra'vetyee,
ajta je'en séej ajta séej huataxájta je'ej ti ántyapuaj.
- 5 Va'cán pu jin antyúumua'reej i taj Dios, ajta néijmi'i putyí'uurej,
capu mu' jóo'asej i ti jin tyu'yí'tin.
- 6 Tavástara' pu ca'nyijra'aj hua'tá'caa a'íjma i maj quee óotzaahuatye',
ajta jéehua pu huápu'i'ij huo'tyáxaahuataj a'íjma i maj je'ej pua'aj
tyityetyúucha'ij.
- 7 Setyu'táchuiicaj i Tavástara' jimi setye'tyóotzi're'ej;
siajta tyu'táchuiicaj i taj Dios jimi, a'íjci jitze i canárij.
- 8 A'íi pu jo'tánaamuaj i tajapuá ti séejre' a'íjci jime' i jéetirij,
ajta tyámua' huá'uurej i víityee mej mij huatyéviiey i cháanacaj japua,
ajta tyi'tá'caa ti i ixáj ajnyéj a itzitáj,
- 9 tyihua'cue'tyej i tyi'tyán maj tyityaací'ij
ajta a'íjma i hua'yojmua' i cua'tzáaj mati'ij aja'ci'xij.
- 10 Capu i ti jin uhuájca'nyej i cahuáayu' nusu i tyáati' ti jéehua
uhuájca'nyej
capu a'íin jitzán juxie've' i Tavástara',
- 11 a'íi mu jitzán juxie've' i maj tzáahuatyira'aj jimi tyícha'ij,
i maj jitzán tyi'ca'nyej i ti jin hua'xie've'.
- 12 Mua'aj mu siaj Jerusalén huacháatimee, setyu'tatyójtzi're' i Tavástara';
siajta mu siaj Sión ja'chej, setyu'tatyójtzi're' i ju Dios.
- 13 Ji'nye a'íi pu tyámua' tye'tyáacajtye jo'tij ja'pueertaj
ajta tyámua' tyihuo'tyájtto a'yóojmua' a'ájna a chájta'.
- 14 A'íi pu tyu'tá'sij paj axáahuaj séjria'aj a' chuéj japua
ajta a'íj muaatá'sij i tyeríicuj ti jéetze' jí're'en.
- 15 A'íi pu junyúucaa ujo'ta'ítyij i cháanacaj japua,
ajta i nyúucaria'ra' pu jiye'tzín yará'astij.
- 16 A'íi pu jataahuaj i séerij cuxáa ti muxáj ti pué'eenye',
ajta séerij ajnyésij néijmi'que' i chuéj japua ti'ij i chuéj ti muíinyij.
- 17 A'íi pu ajta i séerij ujo'ta'ítyij a'yájna mati'ij i tyéetyee;
ajta a'íjci jime' i cimúajrij ti ujo'ta'ítyij, a'íj pu jin i jáj séerij hu-
atyóotaahuaj.
- 18 Ajta je'en i junyúucaa mujo'ta'ítyij, aj pu'ij i séerij huatóopua'rij;
a'íi pu tyu'tá'sij ti huatá'aacarej, aj pu'ij i jájtyij huatámui'yij.
- 19 A'íi pu tyu'tá' ti jáamua'tyij i Jacob, i Israel,
i junyúucaa, i nyúucarij ti jin tyí'ijta ajta je'ej ti tyeetyájtto.
- 20 Capu a'yan huó'ruuj i maj séej chuéj japua já'ma'can,
i maj quee a'náj jaamua'aj je'ej ti a'íin tyu'ta'íjtaca'.

¡Alelúuyaj!

148

I Tavástara' ti tyú'taahuaca' a'íi pu tyé'tyójtzi're'

1 ¡Alelúuyaj!

¡Setyu'tatyójtzi're' i Tavástara' jútye' imuáj u tajapuá!

¡Setyu'tatyójtzi're' i Tavástara' jútye' imuáj!
 2 ¡Mua'aj xu siajta tyaatatyójtzi're'en, néijmi'i mu siaj jimi tyí'huiire'!
 ¡Mua'aj xu siajta tyaatatyójtzi're'en, tajapuá siaj tyí'cha'ij!
 3 ¡Setyu'tatyójtzi're' siajta mua'aj, xicáj ajta i máxcirie'!
 ¡Mua'aj xu siajta tyaatatyójtzi're'en, tatzárij siaj naa huasé'rin!
 4 ¡Tyu'tatyójtzi're', tajapuá jútye' imuáj paj já'sejre',
 pajta muáaj jájtyij, japuan paj já'sejre' i tajapuá ti séejre'!
 5 Setyu'tatyójtzi're' i ti jin ántyapuj i Tavástara',
 ji'nye a'íi pu séej na'aj jin tyu'ta'íjtaca' aj pu'ij néijmi'i tyú'taavijhuaca';
 6 a'íi pu a'yan tyeetyájttoo ti'ij jusén jime' séjre'ej,
 ajta nyúucarij jin tyu'ta'íjtaca' ti a'yan tyúuxie've' maj néijmi'i ará'astej.
 7 ¡Setyu'tatyójtzi're' i Tavástara' i cháanacaj japua,
 tyi'tyán maj viváajma'aj tyí'tyesejre' i jájritze', i jájritze' jo'tij ja'tyáati'!
 8 ¡I maj tyóona'axcava'ra majta i tyéetyee, i séerij ajta i ti huariéenajyi'ij!
 ¡Ajta i áacaj ti a'yan ricij je'ej ti tyu'ta'íjtyi'huaca'!
 9 ¡I jirij ajta i ti cavi'yetze'ejmee!
 ¡Néijmi'i i jucúj ajta i ítyei'rij ti tyí'tajcaa!
 10 ¡Tyi'tyán ya'muáatyee majta i simuáruunyij!
 ¡I pína'see majta i chóota' maj huacínayajci'ij!
 11 ¡I maj tyí'ijta i cháanacaj japua majta i chájta'naj jitze!
 ¡I maj tyí'ijta majta i tajtúhuaanyij cháanacaj japua maj tyí'ijta!
 12 ¡Tyétyacaa majta i úucaa, tyáamua majta i huásij!
 13 ¡Néijmi'i xu tyaatatyójtzi're'en i Tavástara' ti jin ántyapuj,
 ji'nye a'íi pu'uj a'íjna jin ántyapuj i jútye' imuáj ti já'ma'can!
 ¡I ti jin néijmi' putyi'uurej tajapuá pu já'sejre' ajta íyan cháanacaj japua!
 14 ¡A'íi pu tyu'tá' mej mij néijmi'i putyí'uuriaj i maj jitzán ajtyáma'can!
 ¡A'íi mu néijmi'i tyaatatyójtzi're'ej i maj jimi tyámua' een,
 a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, chájta'naj ti jimi véjri' séejre'!

¡Alelúuyaj!

149

Dios, i ti néijmi'i tyú'taahuaca' ajta Rey jin tyi'tyéjvee

1 ¡Alelúuyaj!

Jájcuacan xu tyu'táchuiicaj i Tavástara' jimi,
 a'áa xu tyaatatyójtzi're'en jo'maj jóosiire' i maj jimi tyámua' tyi-
 tyetyúucha'ij.
 2 Xatóotyamua've' mu siaj Israel jitze ajtyáma'can, siajta Sión siaj
 jo'cháatimee,
 ji'nye Dios pu néijmi'i ja'mua jimi tyú'taahuaca' ajta Rey jin tyi'tyéjvee.
 3 Setyu'tatyójtzi're' i ti jin ántyapuj siajta jimi tyu'tyéenyee'en,
 jimi xu tyu'táchuiicaj i canárij jitze siajta i quéetzaj jitze.
 4 Ji'nye i Tavástara' pu jutyamua've' a'íjma jimi i jutyéityeristyamua',
 a'íjma pu huata'sij maj tyu'mué'tin i maj quee óotzaahuatye'.
 5 Siata'aj huatóotyamua've'en mu siaj quee tyi'táj jin á'itzeere' a'íjci jime'
 siaj tyu'tyámue'tij,

tyij siajta siooj tyácu'tzísime'en xuutyámua've'ej xu tyí'chuiicaj.

⁶ Che' i chuícarij ja'muatyényij jitze séjre'ej i Dios siaj jin tyu'tatyójtzi're'en,

ajta i ja'mua muáca' jitze i chúun ti juxa'aj tya'antámuaamuaa

⁷ siaj sij a'íjna jin tyo'rióorieeraj a'íjma jimi i maj quee tyá'tzaahuatye', siajta puéjtzij huo'tá'an i maj séej chuéj japua já'ma'can,

⁸ siata'aj huo'tyáji'que'en i maj rey jin tyí'ijta siajta i tyeítýee maj jéehua uhuácaca'nye'

a'íjci jime' xu huo'tyáji'que'en i cadéenaj tyapúusti' ti pué'een ti tyíjetyej,

⁹ ta'aj ij a'íjma jimi a'yan tya'róo'astej je'ej ti arí tyo'yú'si'huaca'.

¡A'í pu a'ín pue'éenye'ej ja'mej i maj jin jaatyátzaahuatye'en i maj jimi tyámua' een!

¡Alelúuyaj!

150

Je'ej maj néijmi'i i Dios jimi tyu'táchuiicaj

¹ ¡Alelúuyaj!

¡Setyu'tatyójtzi're' i Dios i tyeyúujra' tzajta' jo'tij a'ín já'sejre'!

¡Setyu'tatyójtzi're' a'ájna u tajapuáj jo'tij a'ín tyejé'ijtaj!

² ¡A'íj xu jin tyaatatyójtzi're'en je'ej ti a'ín va'cán jin tyí'muarie'!

¡A'íj xu jin tyaatatyójtzi're'en i ti va'cán jin séejre' jusén jime'!

³ ¡A'íj xu jitze tyaatatyójtzi're'en i a'huáj!

¡Setyu'tatyójtzi're' a'íjci jitze i canárij siajtáhua'aj séecan jitze i canárij ti seequéj tyíe'en!

⁴ ¡Setyu'tatyójtzi're' setyi'nya'aj a'íjci jitze setyi'cuínaj i quéetzaj!

¡Setyu'tatyójtzi're' a'íjci jitze i ci'sítýe'rij siajta néijmi'i a'íjci jitze i ti tye'ejvivin!

⁵ ¡Setyu'tatyójtzi're' a'íjci jitze i tyapúusti' ti tyi'siciira ti tyi'táhuan!

¡Setyu'tatyójtzi're' a'íjci jitze i tyapúusti' ti tyi'siciira ti tyi'tyóovivaaraj!

⁶ ¡Miche' néijmi'i i maj ucayáatiyi'ij tyaatatyójtzi're'en i Tavástara'!

¡Alelúuyaj!

Je'ej ti tyo'yú'xaca' a'íjna i San Mateo

*A'íimaj i huásimua'mua' a'íjci i Jesús
(Lc. 3:23-38)*

¹ A'íi mu a'íin pué'een i huásimua'mua' i Jesús ti Ciriístu' pué'een i ti a'íijma jitze eeráma'can i David, ajta a'íjci i Abraham.

² Abraham pu táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Isaac, ajta a'íjna i Isaac, a'íj pu'ijta táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Jacob, ajta a'íjna i Jacob, a'íijma pu tyiyóomua'aj ta'raa a'íjna i Judá, ajta séecan i maj ihuáamua'mua' pué'een i Judá.

³ Ajta a'íjna i Judá a'íi pu hua' táataj pué'eenye'ej a'íijma i Fares ajta i Zérah, ajta a'íin hua' náanaca'aj i Tamar. Ajta a'íjna i Fares, a'íi pu táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Esrón, ajta i Esrón a'íj pu'ijta táatajra' pué'eenye'ej i Aram.

⁴ Aram pu táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Aminadab, ajta a'íjna i Aminadab a'íj pu'ijta táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Nahasón, ajta je'en Nahasón tyiyóoj ta'raa ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Salmón.

⁵ Ajta a'íjna i Salmón a'íi pu táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Booz, ajta i náanajra' a'íjci i Booz a'yaa pu ántyapuaaca'aj tijin Rahab. Ajta a'íjna i Booz, a'íi pu táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Obed, ajta i náanajra' a'íjci i Obed a'yaa pu ántyapuaaca'aj tijin Rut. Ajta a'íjna i Obed, a'íi pu táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Isaí,

⁶ ajta a'íjna i Isaí pu táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i David, i ti rey jime' tyi'tyávaaca'aj.

A'íjna i David a'íi pu táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Salomón, ajta i náanajra' a'íi pu a'íin pué'eenye'ej i Urías ti jatyévi'tinya'aj.

⁷ Salomón pu táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Roboam, ajta a'íjna i Roboam, a'íi pu'ijta táatajra' pué'eenye'ej i Abías, ajta a'íjna i Abías, a'íi pu'ijta táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Asá.

⁸ Asá pu táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Josafat, ajta a'íjna i Josafat a'íi pu'ijta táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Joram, ajta je'en a'íjna i Joram, a'íi pu táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Uzías.

⁹ Ajta a'íjna i Uzías, a'íi pu táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Jotam, ajta a'íjna i Jotam a'íi pu'ijta táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Acáz, ajta a'íjna i Acáz, a'íi pu táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Ezequías.

¹⁰ Ezequías pu táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Manasés, ajta a'íjna i Manasés a'íi pu'ijta táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Amón, ajta a'íjna i Amón, a'íi pu táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Josías.

¹¹ Ajta a'íjna i Josías, a'íi pu táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Jeconías, ajta a'íijma i ihuáamua'mua' a'íjci i Jeconías, a'ájna mati'ij huojoví'tij a'íijma i maj Israel jitze ajtyáma'can i séej chuéj japua ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Babilonia.

¹² Mati'ij huojoví'tij, Jeconías pu séej tyiyóoj ta'raa ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Salatiel, ajta a'íjna i Salatiel, a'íj pu tyiyóoj ta'raa i Zorobabel.

¹³ Zorobabel pu táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Abiud, ajta a'íjna i Abiud a'íi pu táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Eliaquim, ajta a'íjna i Eliaquim, a'íi pu'ijta táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Azor.

¹⁴ Ajta a'íjna i Azor, a'íi pu táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Sadoc, ajta a'íjna i Sadoc, a'íi pu'ijta táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Aquim, ajta a'íjna i Aquim, a'íi pu táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Eliud.

¹⁵ Ajta a'íjna i Eliud, a'íi pu táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Eleazar, ajta a'íjna i Eleazar, a'íi pu táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Matán, ajta a'íjna i Matán, a'íj pu'ijta táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Jacob.

¹⁶ Jacob pu táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i José, i cína'ra'an a'íjci i Maríia, ajta a'íjna i Maríia a'íi pu a'íin pué'eenye'ej i náanajra' a'íjci i Jesús, i tyaj a'yan jatamuá'muaj tijin Ciríistu'.

¹⁷ A'yaa mu mij tamuáamuata' japuan muáacuaj ará'asej i maj jitzán eeráanyej a'íjci i Abraham, 'asta na'aj quee huanie'huaca' a'íjna i David, majta a'yan cha'taj mana'aj ará'asej i maj a'íjna jitze eeráanyej i David, mati'ij huojoví'tij a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can a'ájna a Babilonia, majta a'yan cha'taj mana'aj tamuáamuata' japuan muáacuaj tyitya rá'axcaa tí'ij huanie'huaca' i Ciríistu'.

Tí'ij Jesús huanie'huaca'

(Lc. 2:1-7)

¹⁸ A'yaa pu tyu'nié'huaca' a'íjna i Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een. A'íi pu náanajra' a'íjna i Maríia, ti ajta arí jáatzaahuaj tí'ij huatyéviche'en a'íjci jamuán i José, ajta mati'ij quee xu néemi'ij huatyá'caj aj pu'ij pá'ri'ij huataséjre i jucáara' jitze, a'íj pu jin a'yan huaríj i muárie'ria'ra' jime' i júuricama'ra' i Dios.

¹⁹ Ajta a'íjna i José i ti ja'ancuré'vi'tij tyámua' pu tyí'tyevistaca'aj, a'íj pu jin quee jaxie'va'ca'aj ti puéjtzij jaatá'an hua' tzajta' i tyeítyee, a'yaa pu'ij tyá'xie'va'ca'aj ti jaatátoonyij aviitzij jime'.

²⁰ Tí'ij arí jaaxá'pui'intarej tí'ij a'yan huárinyij, síj pu i ti tajapuá tyí'huüre' jimi huataséjre tí'ij ooj tyácusima'aj, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—José, mu paj a'íj jitze eeráma'can i David, capáj tyí'tziinye'ej paj ja'ancuré'vi'tij a'íjci i Maríia, ji'nye i ti huataséjre i jucáara' jitze, a'íj pu jin huataséjre i muárie'ria'ra' i júuricama'ra' i Dios.

²¹ Maríia pu tyáatacan tyiyóoj ta'mej, a'yaa pej pij jaatámua'tyij tijin JESÚS. A'yaa pu antyapuáaj ja'mej, ji'nye a'íi pu hua' japua huatányuusij i jutyéityeristyamua' i maj ootyá'itzeerej i Dios jimi.

²² A'yaa pu tyu'ríj tí'ij a'yan tya'róo'astej je'ej ti tyu'taxájtaca' a'íjna i ti tyí'xaxa'ta'aj i tavástara' jitze ma'can a'yan tijin:

²³ Pá'ri'ij pu huataséjre'sij i jucáara' jitze i íiti' ti quee xu a'tíj jatyévi'tin, a'íi pu tyiyóoj ta'mej tyáatacan, a'yaa mu mij jaatámua'sij tijin Emanuel.

A'íjna nyúucarij Emanuel, a'yaa pu huatóomua'aj tijin: Dios pu tajamuán yésejre'.

²⁴ Tí'ij huájij a'íjna i José, aj pu'ij a'yan huaríj je'ej ti tyaaté'exaa a'íjna i ti tajapuá tyí'huüre', aj pu'ij ja'ancuré'vi'tij a'íjci i Maríia.

²⁵ Ajta tí'ij quee xu jamuán hui'cária'caj a'íi pu i Maríia tyiyóoj ta'raj tyáatacan, aj pu'ij José a'yan jaatamua'aj tijin JESÚS.

2

Mati'ij uyo'vá'muariaca' a'íjci i Jesús a'íimaj i maj jéehua tyo'mua'reej

¹ A'áa pu jo'nié'huaca' a'íjna i Jesús a chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Belén, chájta'naj a'áa ti ja'ajtyáma'can i chuéj japua ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Judea, a'ájna tí'ij a'íin tyi'tyaváacaj i rey jime' a'íjna

i Herodes. Aj mu mij séecan a'áa ja'rá'aj a Jerusalén i maj jéehua tyo'mua'reej, i maj a'áa pujmua' ja'ráacij jo'tij i xicáj jé'ejnyinyiij,

² a'yaa mu mij tyu'ta'íhuo' tijin:

—¿Jo'nyij je'en a'íjna i hua' rey i maj Israel jitze ajtyáma'can, i ti oochán huanie'huaca'? Ji'nye xú'ra'vej tu huaséj a'ín ti ja'a'rij a'ájna jo'tij i xicáj jé'ejnyinyiij, a'íj tu jin mujo'vá'ju'un tyej tyij jaatyáanajche.

³ Ti'ij jáamua'reeri' a'íjna i rey Herodes, jéehua pu tyi'mua'astíj ja'raa a'íjci jime', ajta a'yan cha'tána'aj tyihuó'ruuj i tyeítjee i maj Jerusalén jo'cháatima'caa.

⁴ Aj pu'ij Herodes néijmi'caa huatajé i maj tyihuá'ijtye' a'íjma i puaríj, ajta a'íjma i maj tyihuá'mua'tyej i tyeítjee je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze i maj jin tyí'ijta, a'yaa pu tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin: “¿Jo'nyij já'nie'huan a'íjna i Ciriistu?”

⁵ Aj mu mij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—A'ájna a Belén, i chájta'naj a'áa ti ja'ajtyáma'can a Judea, ji'nye a'yaa pu tyo'yú'xaca' a'íjna i ti Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj tijin:

⁶ Pajta muáaj Belén, a'áa paj ja'ajtyáma'can a Judá, muáaj paj a'ín pu'éen i chájta'naj ti jéetze' cíleen, ti'ij na'aj tyi'chájta'najmee i cháanacaj japua, muéetzij jimi pu síj eerányesij ti tyu'ta'íjtaj ajta hua'cha'íj ta'mej i nyetyeñtyeristyamua' Israel maj jitze ajtyáma'can.

⁷ Aj pu'ij i Herodes huo'tajé avíitzij jime' a'íjma i maj jéehua tyo'mua'reej, ti'quij huo'ta'íhuo'ri' a'náj ti huataséjre a'íjna i xú'ra'vej.

⁸ Ajta je'en huo'ta'ítyaca' a'ájna a Belén, a'yan tyihua'ixáatye'ej tijin:

—Séricuj, siata'aj uyo'huoonyij tyámua' naa a'íjci i pá'ri'ij, ajta siati'ij jáatyoonyij, aj xu sij mujo'vá'ju'un siaj sij naaté'exaatye', nyata'aj nyij nyajta nyáaj ujó'me'en nyej jaatyáanajche.

⁹ Mati'ij a'yan tyanamuáaraj a'íjci i rey, aj mu mij ujó'ju'. Ajta a'íjna i xú'ra'vej i ti hua' jimi huataséjre a'íj pu anaquéej huama'ca'aj, aj pu'ij a'áan jo'ojcháxij i chi'ij japua jo'tij je'ej jé'eenye'ej a'íjna i pá'ri'ij.

¹⁰ Mati'ij a'íimaj i maj jéehua tyo'mua'reej jaaséej a'íjci i xú'ra'vej, jéehua mu huatóotyamua'vej.

¹¹ Aj mu mij utyájrurij u chi'táj, mati'ij mij jaaséej i pá'ri'ij jamuán i náanajra', mati'ij mij jimi tyítunutaxij. Majta je'en tye'entyícuunaxij i maj tyaatapuéjve'sij, a'íj mu jaatapuéjve i ooroj, majta cítzive'rij, majta i cuánye'ej ti a'yan ántyapuaj tijin miirra.

¹² Ajta je'en a'yan tya'rá'aj maj a'yan tyú'maaraca' ti Dios huo'tá'ijmuejri' maj quee huariá'ciñyej a'íjci jimi i Herodes, aj mu mij séej jitze i juyéj jo'cáj mej mij a'áa jo'r'é'nyej jo'maj ja'chej, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

Mati'ij huatóo'uj a'ájna pujmua' a Egipto

¹³ Mati'ij jo'ciñyej a'íimaj i maj jéehua tyojó'itej, síj pu i ti tajapua tyí'huiire' huataséjre a'íjci jimi i José ti'ij tyi'máaracaj,

—Ájchesij, pata'aj já'anvi'tij mu pá'ri'ij pajta i náanajra', pej pij jó'ra'nyij a'ájna a Egipto. A'áa paj jo'tyá'itzeere'en 'asta nyana'aj quee nyajtáhua'aj muaaté'exaatye'en, ji'nye a'íjna i Herodes, a'íj pu jahuoonyij i pá'ri'ij ti'ij jaajé'caj.

¹⁴ Aj pu'ij ájchej i José, ajta je'en yo'ví'tij a'íjci i pá'ri'ij ajta náanajra', ajta je'en hua' jamuán jó'raa a'ájna tíca'rij tzajta', a'áa mu mij ja'rá'aj a Egipto,

¹⁵ a'áa mu mij já'tyeej 'asta na'aj quee huamuí' a'íjna i Herodes. A'yaa pu tyu'ríj ti'ij a'yan tya'róo'astej i nyúucarij ti jaataxájtaca' a'íjna i ti ará'tyeej tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can ti a'yan tijin: “A'áa nu pujmua' yo'tajé i nyiyóoj a'ájna a Egipto.”

Herodes pu tyu'ta'íjtaca' maj huó'cui'nyij i ti'ríj

¹⁶ Ti'ij Herodes jáamua'reeri' maj jáacuanamuaj a'íimaj i maj jéehua tyojó'itej, jéehua pu huatanyú'caca', aj pu'ij tyu'ta'íjtaca' maj huó'cui'nyij néijmi'caa i ti'ríj maj tyétyacaa i maj a'yan tyéecha'ij hua'puaj nyinyi'ra'aj múucij pujmua', mati'ij mana'aj a'áa maj jo'cháatima'caa a Belén, majta i maj a'áa véjri' ja'antacháatima'caa.

¹⁷ A'yaa pu'ij tya'róo'astej je'ej ti tyo'tyéyu'xaca' a'íjna i Jeremías i ti Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj, ti a'yan tijin:

¹⁸ A'yaa pu tyí'namuajre' a'ájna a Ramá,

maj jéehua juyiin,

majta jéehua juxaamuijritye'.

A'í pu a'íin pué'een i Raquel,

ti huá'yiin i juyójmua'

ajta quee jaxie'va'ca'aj maj tyámua' tyeetyéjeevej,

ji'nye mu'ríj huácuij i yójmua'mua'.

¹⁹ Ajta ti'ij huamuí' a'íjna i Herodes, síj ti tajapuá tyí'huiire' pu huataséjre a'íjci jimi i José ti'ij tyi'máaracaj, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

²⁰ —Ájchesij, pata'aj já'anvi'tij mu pá'ri'ij, pajta i náanajra', siata'aj jó'ciinyej a'ájna chuéj japua ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Israel, ji'nye pu'ríj huamuí' a'íjna i ti jaje'catamui'ca'aj mu pá'ri'ij.

²¹ Aj pu'ij ájchej a'íjna i José, ajta je'en yo'ví'tij a'íjci i pá'ri'ij ajta i náanajra', mati'ij mij jo'c'ij a'ájna a Israel.

²² Ajta i José a'yaa pu tyámua'reeri' ti i Arquelao tyí'íjtaca'aj jutáataj jitze ma'can, a'í pu tyu'tátziin ti a'áa ja'rá'astij a Judea. Ajta je'en Dios a'yan tyaaté'exaa ti'ij tyi'máaracaj, aj pu'ij a'áa ja'rá'aj jo'tij a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Galileea.

²³ Ti'ij a'áa ja'rá'aj, a'áa pu ja'huóochejtje chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Nazaret. A'yaa pu tyu'ríj ti'ij a'yan tya'róo'astej je'ej maj tyu'taxájtaca' i maj Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj a'yan tijin: “A'yaa mu jaatámua'sij tijin Nazaret ti já'ma'can.”

3

Juan pu tyihuá'ixaatye' a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij

(Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ A'ájna imuáj pu huataséjre a'íjna i Juan i ti huá'íiraca'aj a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Judea.

² A'yaa pu tyihuá'ixaatya'ca'aj tijin: “Siata'aj ja'antzaahuatye'en i Dios, ji'nye pu'ríj a'ájna atyojo're'nyesij ti'ij i Dios néijmi'que' tyu'ta'íjtaj.”

³ A'íjna i Juan, a'í pu a'íin pué'een i Isaías ti jaataxájtaca' i Dios jitze ma'can, a'yan tijin:

A'tij pu uja'jíhuaj ja'mej jo'tij quee já'tyi'tij a'yan tijin:

“Tyámua' xu huóo'uurej mu jutzájta', ji'nye tavástara' pu ya uvé'nyesij, a'í xu jin quee je'ej yó'namuajraj, sulu tyámua' xu eenye'.”

⁴ Ajta a'íjna i tyí'caanaria'ra' i Juan, caméeyuj ju'xa' pu jin tyí'taavijhuaca'aj, ajta navíj jin ahuóoji'ca'ca'aj, ajta vítz'i'c'ii ci'macaria'aj, ajta sarátýee cua'caria'aj itzitáj maj huáxoo.

⁵ Majta a'íimaj i tyeítyee i maj Jerusalén jo'cháatima'caa, majta néijmi'i ti'ij na'aj a'áa ti huataca'aj a Judea, majta i maj a'áa véjri' ja'ajtyecháatima'caa játya'naj jitze Jordán ti tyaja'rájtyapuaaj, néijmi'i mu ajo're'nyej mej mij jáanamuaaj a'íjci i Juan.

⁶ A'íi mu jaataxájtaca' i maj jin ootyá'itzeerej i Dios jimi, a'íi pu'ij i Juan huá'íiraca'aj i játya'naj jitze i Jordán.

⁷ Ajta i Juan, ti'ij mui'caa huaséj i maj a'yan ántya'ruj tijin fariseos, majta i saduceos, maj aja'vá'ju'ca'aj mej mij huá'íhuaj, a'yaa pu tyihuo'té'exaa tijin:

—Mua'aj mu siaj tyí'hue'tacaa. ¿A'tanyíj a'yan tyajamuaaté'exaa tiquee já'muaci'tyij i puéjtzij i Dios ti jamuaatá'sij?

⁸ Tyámua' xu huárinyij mej mij i tyeítyee jáamua'reej siaj seríj ja'antzaahuaaj i tavástara',

⁹ siajta quee a'yan tyityóotzaahuatye'ej yee: “Ityáj tu Abraham jitze eeráma'can”; ji'nye a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' ti i Dios jaayí'tin ti a'yan jáa'uurej mu tyetyéj mati'ij i maj Abraham jitze eeráma'can.

¹⁰ Pu'ríj atyojo're'nyesij a'ájna xicáara' jitze ti'ij i Dios puéjtzij jamuaatá'sij, a'yaa pu já'mua'uurej ti'ij a'tíj ti ciyéj eejveechixi'in tyapuéj jime'. Néijmi'i i ciyéj tiquee tyí'taaajca, a'íi pu tyé'ejveechixi'ij, ajta je'en jaatyáteeraj.

¹¹ Nyajta nyáaj, a'yaa nu jájtyij jin tyajá'mua'íiraj, nyaja'mua'ixaatye'ej siaj sij tyá'antzaahuatye'en i Dios jimi, ajta a'íjna i ti yaja've'mej, a'íi pu a'íjna jin já'mua'íiran i júuricama'ra' i Dios, ti'ij tyámua' jamuáa'uurej. A'íi pu jéetze' jaayí'tin nyequee nyáaj, ji'nye capu nyéetzij a'yan tyí'nyaci'puaj nyaj jajta'í'pu'xi'in i ca'quéera'an.

¹² A'íi pu arí ji'tyáa' i ti jin ja'náca'tzij i tyeríicuj, a'íi pu'ij ji'rátui'sij i xiéerij apua'quéj. Aj pu'ij i ímue'rij tyámua' uurej i chóorij tzajta', ajta i xiéerij, tiéj jitze pu jaatyáteeraj ti quee a'náj já'mui'nyij.

Ti'ij i Jesús huá'íhuaca'

(Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)

¹³ Aj pu'ij Jesús uja'rájraa i chuéj japua ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Galileea, ti'ij a'áa jo're'nyej jo'tij i Juan jé'eenye'ej, ta'aj ij i Juan jáa'íiraj i játya'naj jitze ti a'yan ántyapuaaj tijin Jordán.

¹⁴ Ajta a'íjna i Juan, a'yaa pu tyá'xie'va'ca'aj ti jaatá'ijmuej, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—¿Nyi muáaj yepuvé'mej nye jimí nyej nyij muáa'íiraj? Jéetze' pu tyéevijtij paj muáaj nyéetzij náa'íiraj.

¹⁵ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Che' a'yan eenye', ji'nye a'yaa pu tyúuxie've' tyaj ja'rá'astijre'en je'ej ti tyí'xa'puí' i Dios jimi.

Aj pu'ij Juan jáa'íiri' a'íjci i Jesús.

¹⁶ Ti'ij i Jesús huá'íiri'huaca', aj pu'ij eetáraj a jáata', ajta je'en i tajapua' tya'antácuunyi'huaca', ti'quij jaaséej ti japuan aje'cáma'ca'aj a'íjna i júuricama'ra' i Dios, a'yaa pu huasé'rihua'aj ti'ij cúcui'.

¹⁷ Ajta je'en nyúucarij huánamuajri' ti jútye' uje'cánamuajrej a'yan tijin:

—A'íi pu a'íin pué'een i nyiyóoj i nyaj jaxie've', i nyaj ja'antyíhuoj.

4

Tyiyáaru' pu tyí'tyese' ti'ij ja'antyimué'tin a'íjci i Jesús
(Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)

¹ Aj pu'ij a'íjna i júuricama'ra' i Dios yo'ví'tij a'íjci i Jesús a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij, ta'aj ij i tyiyáaru' tyu'tatyése'en ti jaamué'tin a'íjci i Jesús.

² A'áa pu'ij huá'puatyej xicáj á'tyeej ajta quee tyi'tíj cua'ajcaa, aj pu'ij huataí'cuataca'.

³ Aj pu'ij i tyiyáaru' ajtyáxiiriaca' i Jesús jimi ti'ij tyi'tíj jin jaatyámue'tin, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Ti pua'aj ji'récán jime' yójra' papué'eenye' i Dios, tyu'ta'íjtaj ti'ij mu tyetyéj páan huatyóotaahuaj.

⁴ Ajta Jesús a'yaa pu tyu'tanyúj tijin:

—A'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: “Capu a'íi na'aj juxie've' i páan ti'ij júurij já'ra'nyij i tyé'vij, sulu a'íi pu ajta juxie've' i nyúucarij Dios tyenyij jitze ti éejnyinyii.”

⁵ Aj pu'ij i tyiyáaru' ajtáhua'aj yo'ví'tij a'íjci i Jesús a'ájna Jerusalén, ti'quij tyeyúuj japua ja'antyítoj i ti jéetze' ájtyeej,

⁶ ajta a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Ti pua'aj ji'récán jime' yójra' papué'eenye' i Dios, ancájvetzi, ji'nye a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin:

Dios pu uhuojo'ta'ítyij i maj jimi tyí'huüre' mej mij muáacha'íin.

A'íi mu jumuáca' jin mua'ajriásij,

ti'ij quee tyi'tíj je'ej mooriaj.

⁷ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—A'yaa pu ajta tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: “Capáj tyi'tíj jin já'xaahuari'raj i Dios.”

⁸ Ti'quij a'íjna i tyiyáaru' yo'ví'tij a'íjci i Jesús i jiríj jitze ti ájtyeej, aj pu'ij jaataséjra i cháanacaj jo'maj jo'cháatimee i tyeítyee, ajta a'chu ti va'tíj séejre',

⁹ a'yaa pu'ij tyaaté'exaa tijin:

—Nyáaj nu néijmi'i tyimuaatá'sij a'íjna, tipua'aj pájtunutaj pej pij naatyáanajche.

¹⁰ Aj pu'ij Jesús a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Áricuj jó'ra', tyiyáaru' paj pué'een, ji'nye a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: “Siata'aj a'íj siana'aj huatyáanajchej i tavástara' i Dios, a'íj xu'uj huatyáhuüre'en.”

¹¹ Aj pu'ij i tyiyáaru' ajtáraa a'íjci jimi i Jesús, mati'ij mij a'íimaj huataséjre i maj tajapúa tyí'huüre' mej mij jaatyáhuüre'en a'íjci i Jesús.

Jesús pu huatyóochej ti tyu'muárie'en a'ájna a Galileea

(Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)

¹² Ti'ij Jesús a'yan tyú'namuajri' maj je'tyáanaj a'íjci i Juan, aj pu'ij jó'raa a'ájna a ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Galileea.

¹³ Ajta quee a'áa jo'tyá'itzee a'ájna a Nazaret, sulu a'áa pu jó'raa a'ájna a Capernaúm, chájta' a'áa ti jo'tacá'aj jo'tij ja'va'ástimee i jájtyij a'íjna chuéjra' japua a ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Zabulón ajta a'yan tijin Neftalí.

¹⁴ A'yaa pu tyu'ríj ti'ij a'yan tya'róo'astej je'ej ti tyo'yú'xaca' a'íjna i Isaías i ti Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj, a'yan tijin:

¹⁵ A'ájna a ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Zabulón ajta a'ájna a Neftalí, után jitze pujmua' i játya'naj ti a'yan ántyapuaaj tijin Jordán,

a'ájna a ti ja'va'ástimee i jájtyij ti ve'éj,

a'ájna a Galileea, jo'maj jo'cháatimee i maj quee tyá'tzaahuatye'.

¹⁶ A'íjna i chájta'naj ti tíca'rij tzajta' séjria'ca'aj,

a'íi pu jaaséj i tatzárij ti ve'éj,

tatzárij pu hua' jimi huataséjre,
a'íjma jimi i maj ajo'cháatima'caa tíca'riste' jo'maj ya'ajpuéjtzij.

17 Aj pu'ij Jesús huatyóochej ti tyihuó'mua'tyej, a'yan pu tyi-huá'ixaatya'ca'aj tijin:

—Siata'aj ja'antzaahuatye'en i Dios, ji'nye pu'ríj a'ájna atyojo're'nyesij ti'ij Dios tyu'ta'íjtaj íiyan cháanacaj japua.

Jesús pu muáacuacaa huatajé i maj cue'tzi'puacaa
(Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)

18 A'áa pu i Jesús ja'ajtyáma'caj jo'tij ja'va'ástimee i jájtyij a ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Galileea, ti'ij hua'puácaa huaséj i maj ju'ihuáamua', síj pu a'ín pué'eenye'ej a'íjna i Simón i maj majta a'yan jatamuá'muaj tijin Pedro, ajtáhua'aj i síj ti a'yan ántyapuaaj tijin Andrés. A'í mu a'ín pué'eenye'ej i maj cue'tzi'puacaa, a'í mu mij tápi'narij jin hue'tyéé vivi'racaj.

19 Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—Sianaataváj, nyáaj nu tyaja'muamua'tyen siaj sij tyeítýee nye jimi tyísiire'en.

20 Aj mu mij huatóoxaahuataca' mati'ij mij atyojo'píitira i tápi'narij, majta je'en jamuán jo'cáj.

21 Ti'ij ij té'ej a'yee jo're'nyej, Jesús pu ajtáhua'aj hua'puácaa huaséj i maj ju'ihuáamua', síj pu a'yan ántyapuaaj tijin Santiago ajta i síj a'yan tijin Juan, a'í mu yójmua'mua' pué'eenye'ej a'íjci i Zebedeo, a'áa mu ja'rátya'ca'aj i canúuhuaaj jitze i jutáataj jamuán, tápi'narij mu tyámua' tyí'uuriajca'aj. Aj pu'ij i Jesús huo'tajé,

22 mati'ij mij jaatáxaahuataca', majta je'en eetacáj i canúuhuaaj jitze, a'áa mu'uj mij yooríéej i jutáataj, mati'ij mij jamuán jo'cáj i Jesús.

Jesús pu mui'caa tyí'mua'tyej i tyeítýee
(Lc. 6:17-19)

23 Jesús pu néijmi'que' huáaraa a'ájna a Galileea, tyihua'mua'tyáaj i tyeítýee i hua' tyeyúuj tzajta'. A'íj pu huá'ixaatya'ca'aj i nyúucaria'ra' i Dios ajta néijmi'caa tyú'huaaj i tyeítýee i maj tyí'cucui'ca'aj, ajta quee síjtaca'aj na'aj i cui'nyi'ra'aj.

24 A'íj mu i Jesús xajtaca'aj néijmi'que' ti'ij na'aj a'áa ti huataca'aj i chuéj ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Siria, a'íjma mu mij aja've'vi'tiicaria'aj i maj tyí'cucui', séecan mu huápu'íj tyí'cucui'ca'aj, ajta séecan quee hua'ca'nyisti'racaj, ajta séecan tyiyáaru' hua' tzajta' séjria'ca'aj, majta séecan a'huotímue'rajma'caa, majta i maj quee rácijci'nyive'. Jesús pu néijmi'caa tyú'huaaj.

25 Jéehua mu i tyeítýee i maj a'áa ja'ráacij a Galileea, majta i maj a'áa ja'ráacij a ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin tamuáamuata' ti ja'chájta'najmee, majta i maj Jerusalén ja'ráacij, majta i Judea maj ja'ráacij, majta i maj eetacáj után pujmua' i Jordán jitze, mue'tíj mu jamuán huacáj a'íjci i Jesús.

5

I nyúucarij Jesús ti huó'ixaaj a'ájna i jiríj japua

1 Ti'ij huo'séj i tyeítýee maj jéehua aja'tyúusiiria'ca'aj, Jesús pu antyíraj i jiríj japua, ti'quij ooyíxij. Majta a'íimaj i maj jamuán huacáj, a'í mu ajtyáxiiriaca',

2 aj pu'ij huatyóochej ti tyihuó'mua'tyej, a'yaa pu'ij tyihuó'ixaaj tijin:

*I nyúucarij i maj jin huatóotyamua've'en i Dios jimi
(Lc. 6:20-23)*

³ —Miche' huatóotyamua've'en i maj jamua'reej maj quee je'ej tyéejviicue' i Dios jimi, ji'nye a'íi mu a'íjna jin antyúumua'reeriaj i tajapuá ti tyajá'ma'can.

⁴ 'Miche' huatóotyamua've'en i maj juxaamuijritye', ji'nye Dios pu tyámua' tyihuo'tyéjeevij.

⁵ 'Miche' huatóotyamua've'en i maj quee óotzaahuatye', ji'nye a'íi mu ja'ancuriáa'sij a'íjna i chuéj i ti jime' i Dios tya'tóoratziri' ti huo'tá'an.

⁶ 'Miche' huatóotyamua've'en i maj a'íjna jin tajcuj, majta a'íjna jin i'cuj maj a'yan huárinyij je'ej ti tyí'xa'puí' i Dios jimi, ji'nye a'íjma pu jimi tyámua' tye'mej.

⁷ 'Miche' huatóotyamua've'en i maj hua'cu'vej i juxa'aj tyeítjee, ji'nye Dios pu ajta hua'ancu'vajxi'ij a'íjma.

⁸ 'Miche' huatóotyamua've'en i maj tyámua' een i juxiéjnyu'caa tzajta', ji'nye a'íi mu jaséjran i Dios.

⁹ 'Miche' huatóotyamua've'en i maj jahuo me' mij quee nyo'sa'aj, ji'nye Dios pu a'yan huo'támua'sij tijin: "Nyiyóojmua'."

¹⁰ 'Miche' huatóotyamua've'en i maj jajpuéjtzij a'íjna jime' maj a'yan ricij je'ej ti tyí'xa'puí', ji'nye néijmi'i pu tyihuá'ci'tyij i tajapuá ti tyajá'ma'can.

¹¹ 'Siata'aj huatóotyamua've'en, mati'ij i tyeítjee je'ej pua'aj tyaja'muaxajtaj, ajta mati'ij nye jitze ma'can hue'tzij jin tyaja'muaxajtzi'raj.

¹² Siata'aj huatóotyamua've'en, caxu juxaamuijritya'aj, ji'nye jéehua pu tyajá'muaci'tyij i tajapuá ti tyejé'sejre', ji'nye a'yaa majta huó'ruuj a'íjma i maj ará'tyeej i Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj.

Tyaj a'íjna jin tyí'huiire' tyej tyij tyámua' huó'uurej i maj yan séjre' i cháanacaj japua

(Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)

¹³ 'A'yaa xu mua'aj tyí'huiire' hua' tzajta' i tyeítjee ti'ij ajta tyí'huiire' i unáj i cue'ráj jitze. Ajta tìpua'aj huatyájru'naj, aj pu'ij ráxi'sij i tá'ancatzaj. ¿Ji'nye ooj tyí'rij ti'ij ajtáhua'aj áancatzaj tá'ra'nyij? Capu ij che' tyi'tíj huiire', a'íj mu jin majúuraxij, mej mij i tyeítjee jatziínajyi'can.

¹⁴ 'A'yaa xu mua'aj een hua' tzajta' i tyeítjee ti'ij i tiéj ti á'taa ti ajta a'íjna jin a' imuáj atányeer'i'cij i cháanacaj japua. A'íjna i chájta'naj jiríj jitze ti já'sejre', capu i'ríj ti huatyóo'avaaj.

¹⁵ Capu ajta a'tíj cantyíj antyíteeraj ti'ij áan yo'tyárujtye'en i utáatzij jityej, sulu ánimuaj pu yo'ojchesij ti'ij a' imuáj atányeer'i'cirej hua' tzajta' i maj iiráatyij u chí'táj.

¹⁶ 'A'yaa xu sij cha'taj siana'aj mua'aj huárinyij, sij sij a'yan tyi-huo'tyátatzavi'tye'en i tyeítjee, mej mij jamuaaséj sij xá'puí' ricij, aj mu mij majta tyaatatyójtzi're'ej i Dios tajapuá ti já'sejre'.

I Jesús ajta a'íjna i nyúucarij i maj jin tyí'ijta

¹⁷ 'Caxu a'yan tyí'mua'ajcaj yee a'íj nu jin mujo've'mej nyej nyij ja'antyipuá'ritye'en a'íjci i nyúucarij Moisés ti jaatyájtoo nusu i maj jaataxajtaca' a'íimaj i maj tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can, canu sulu a'íj nu jin mujo've'mej nyej nyij ca'nyíjra'aj jamuaata'an.

¹⁸ Ji'nye a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuaty'i'ra'aj jime', ti'ij ooj ya séjre'ej i cháanacaj, ajta ooj séjre'ej i tajapuá, capu tyi'tíj jó'vesij i ti á'yu'si'ij i yu'xarij jitze, 'asta na'aj quee néijmi'i aróo'astej je'ej ti tyé'yu'si'.

19 A'íj pu jin, tipua'aj a'tíj séej quee ará'astej i nyúucarij ti á'yu'si'ij i yu'xarij jítze, tyij ajta a'íin pué'een i tiquee jéehua juxie've', ajta je'en quee a'yan tyihuó'mua'tyej i tyeítýee mej mij ja'rá'astej i Dios, a'íi pu ajta a'íin pué'eenye'ej ja'mej i ti jéetze' ciléenye' jin tyi'tyaváaj ja'mej u tajapuá. Ajta a'íjna i ti néijmi'i ará'astej a'íjci i nyúucarij, ajta je'en séecan huámua'tyej mej mij majta ja'rá'astej, a'íi pu va'cán jin tyi'tyaváaj ja'mej u tajapuá.

20 A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' mua'ajmaj, tipua'aj sequée hua'antyimue'tin a'íjma i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jítze, siajta a'íimaj i fariseos, a'íjna jime' siaj a'yan huárinyij je'ej ti tyí'xa'puí' i Dios jimi, caxu a'náj tajapuá jo'tyá'itzeere'ej.

*Jesús pu tyihuá'mua'tyej mej mij quee je'ej jóomua'raj
(Lc. 12:57-59)*

21 'Xu'ríj mua'aj a'yan tyú'namuajri' maj a'yan tyihuo'té'exaaj i já'muahuasimua'ci'ij tíjin: "Caxu tyí'tyacui'caj, jí'nye a'íjna i ti tyí'tyacui'caa, a'yaa pu tyúuxie've' maj puéjtzij jaatá'an."

22 Nyajta nyáaj, a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tíjin tipua'aj a'tíj tyinyú'caj i ju'ihuáara' jimi, Dios pu puéjtzij jaatá'sij. Ajta a'íjna i ti je'ej pua'aj tyaatájeevej i juxa'aj tyévij, a'yaa pu tyúuxie've' maj já'anvi'tij a'íjma jimi i maj tyityatatyíj, ajta a'íjna i ti huápuí'ij je'ej pua'aj tyá'xajta i juxa'aj tyévij, a'íi pu a'áa jo'tyá'itzeere'ej jo'tij quee a'náj já'mui'nyij i tiéj.

23 'A'íj pu jin, tipua'aj períj tyi'tíj mu'vejritaj a'íjna japua jo'siaj yá'na'michej i Dios, pajta je'en jo'támua'reej paj tyi'tíj jin ootyá'itzee i axa'aj tyévij jimi,

24 a'áa paj pooj yo'tyá'itzeen i paj jaatámu'vejritaj i Dios jimi, pej pij anaquéej ujó'me'en a'íjci jimi i axa'aj tyévij, pajta je'en tyu'tá'uunyi' a'íjci jimi. Aj pu'ij huatái'riitarij paj mujo've'me'en pajta je'en tyu'támu'vejritaj.

25 'Tipua'aj a'tíj muá'anvi'tij i juéesij jimi, pata'aj jaaxá'puí'intare'en a'íjna jamuán i ti muájcha'íire', ti'ij ooj muáavi'tij, ta'aj ij quee amojore'nyijtye' i juéesij jimi, na'ríj quee a'íi pu muéetzij tyu'tátuiire'sij i juéesij jimi, ajta je'en i juées a'íjma jimi muaatátoosij i maj jahuiire', a'íi mu mij mue'tyánasij.

26 A'yaa nu tyí'mua'ixaatye' tzáahuatyí'ra'aj jime' mej quee mui'rátosij 'asta pana'aj quee néijmi'i tyihuo'nájchitye'en a'chu maj muajijve'.

A'íjci jime' i maj juxana'cire'

27 'Xu'ríj mua'aj a'yan tyú'namuajri' i maj aamí' a'yan tyu'taxájtaca' tíjin: "Capáj íitaj jamuán hui'care'en i paj quee jatyévi'tin."

28 Nyajta nyáaj, a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tíjin a'tíj ti na'aj ti íitaj huaséj ajta je'en jaatanyácuaja'aj, a'íj pu jin arí huóoxana'cirej i jutzájta' a'íjna jamuán i íitaj tiquee jatyévi'tin.

29 A'yaa nu nyij tyajá'mua'ixaatye' tíjin tipua'aj mua' jí'ij ti amuáca'ta' pujmua' séejre' jítze petyo'ojpuá'ritye'en, i paj jin ootyá'itzee i Dios jimi, eetátichij mua' jí'ij pajta je'en a'ímuáj yóorienyij, jí'nye jéetze' pu muatyáhuí'rii paj tyi'tíj jo'rieenyij ti cáleen quee maj néijmi'i a'áa muaja'tyárieenyij jo'tij jusén jime' já'taa.

30 Ajta tipua'aj mua' muáca' jítze petyo'ojpuá'ritye'en, pata'aj ja'ajtavéjche pajta je'en a'ímuáj yóorienyij, jí'nye jéetze' pu muatyáhuí'rii paj tyi'tíj jo'rieenyij ti cáleen, quee paj néijmi'i a'hua'rieenyij a'ájna i tiéj jítze ti quee a'náj já'mui'nyij.

*A'íjna jime' i maj tóoto'raj**(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18)*

³¹ 'A'yaa mu majta aamí' tyu'taxájtaca' tijin: "A'tíj ti na'aj ti ju'íj huatátoonyij, che' yu'xarij jaatapíjtye'en i ti jitzán á'yu'si'ij je'ej ti een jime' jaatátoj."

³² Nyajta nyáaj, a'yaa nu tyajámua'ixaatye' tijin tipua'aj a'tíj ju'íj huatátoonyij, quee a'yan tyi'tíj jin huarín i íiti' ti séej jamuán huáhuiniyij, a'yaa pu'ij puéjtzij tyaata'sij i ti íira'ra'an pué'eenye'ej. Ajta a'íjna i tyáati' ti ja'ancuré'vi'tij a'íjci íitaj ti huatátuihuaca' a'íi pu ajta juxana'cire'.

A'íjna jime' i maj jin tya'tóoratzi'raaa

³³ 'Siajta a'yan seríj tyú'namuajri' maj a'yan ará'tyeej tyihuo'té'exaaj i tahuásimua'ci'ij tijin: "Capáj yó'hua'nán i paj jin tya'tá'ratziiri' jitzán ma'can i tavástara'."

³⁴ Nyajta nyáaj, a'yaa nu tyajámua'ixaatye' tijin: Caxu tyi'tíj jin tya'tóoratzi'ra'an. Caxu tya'tóoratzi'ra'an a'íjna jitze ma'can i tajapúa, ji'nye a'íi pu a'íin pué'een i ipuariáara'an i Dios,

³⁵ caxu siajta tya'tóoratzi'ra'an a'íjna jitze ma'can i cháanacaj, ji'nye a'íi pu yan ra'íicajmee i Dios, caxu siajta a'íjna jitze ma'can i Jerusalén, ji'nye a'íi pu i chájta'naj a'íjna jitze ajtyáma'can i rey i ti va'cán antyúumua'reej.

³⁶ Caxu siajta tya'tóoratzi'ra'an i jumu'új jitze ma'can, ji'nye caxu jaayí'tin siaj jaatyáxu'muare'en, nusu siaj jaatyácueenare'en séej mu ju cípuáj.

³⁷ Che' a'yan eenye', tipua'aj a'yan setyu'taxáj yee: "jee", che' a'yan eenye' tzáahuatyí'ra'aj jime', na'ríij a'yan setyu'taxáj yee "capu", che' a'yan ajta tzáahuatyí'ra'aj jime' eenye'. Ji'nye i ti seequéj een, a'íj pu jitze já'ma'can i ti je'ej pua'aj een.

*Tyaj huo'xié've'en a'íjma i maj tájcha'íire'**(Lc. 6:29-30)*

³⁸ 'A'yaa xu mua'aj tyú'namuajri' maj ará'tyeej a'yan tyu'taxájtaca' tijin: "Tipua'aj a'tíj je'ej pua'aj mojo'sejra, pata'aj pajta muáaj je'ej pua'aj yó'sejraj", ajta a'yan tijin: "Tipua'aj a'tíj je'ej pua'aj mua'uuriaj pata'aj pajta muáaj tyi'tíj jin je'ej pua'aj jáa'uurej."

³⁹ Nyajta nyáaj, a'yaa nu tyajámua'ixaatye' tijin: Caxu a'yan cha'taj siana'aj je'ej pua'aj ja'uurej a'íjna i ti je'ej já'mua'uurej, sulu tipua'aj a'tíj mui'tyéveenyij mua' ipéesij jitze, pata'aj jaatá'an ti ajta síicita' mui'tyéveenyij.

⁴⁰ Tipua'aj a'tíj ca'nyéjrij jin mua'antyíchueenyij, pata'aj jaatáchuiiitye'en pajta mua' máancaj

⁴¹ Ajta tipua'aj a'tíj ca'nyéjrij jin muaata'íjtye'en paj tyía'ra'an tya'antinyij séej ví'ra'aj imuáj ti huatátyeej, pata'aj hua'puácaa ví'ra'aj imuáj atyiyóotuiiraj.

⁴² A'tíj ti na'aj ti tyi'tíj muahuaviiraj, pata'aj jaatá'an, pajta quee jamueeria'aj tipua'aj a'tíj tyi'tíj muaatanyéjvi'.

(Lc. 6:27-28, 32-36)

⁴³ 'A'yaa xu siajta tyú'namuajri' maj ará'tyeej a'yan tyu'taxájtaca' tijin: "Pata'aj tyámua' yó'mua'raj i axa'aj tyéviij, pajta jájcha'íiria'aj a'íjci i ti muájcha'íire'."

⁴⁴ Nyajta nyáaj a'yaa nu tyajámua'ixaatye' tijin: Siahuo'xié've' i maj jamuájcha'íire', siajta huatyényuunyij i Dios jimi a'íjma jime' i maj je'ej pua'aj já'mua'uurej.

⁴⁵ Aj xu sij mua'aj yójmua'mua' pué'eenye'ej xá'ju'un i Dios tajapuá ti já'sejre', i ti je're'nyinyiicatyaa i xicáj a'íjma jimi i maj je'ej pua'aj tyí'tyetyeityee, ajta a'íjma jimi i maj tyámua' tyí'tyetyeityee, ajta tyi'tá'caa mej mij huatyéviieyeh hua' japua i maj xá'puí' ricij, ajta hua' japua i maj je'ej pua'aj ricij.

⁴⁶ Ji'nye tǐpua'aj mua'aj siahuá'xie've'ej a'íjma i maj majta já'muaxie've', ¿tyi'tanyí siamue'tin i Dios jimi? Ajta a'íimaj i maj huá'jijve' i maj tyí'ticij a'íimaj mu majta a'yan tyityetyúucha'ij.

⁴⁷ Ajta tǐpua'aj a'íjma siana'aj huatatyójtje'en i maj ja'mua ihuáamua' pué'een, ¿tyi'tanyí jin xá'puí' siaricij? Ji'nye a'íimaj i maj quee tyá'tzaahuatye' i Dios jimi, a'yaa mu majta ricij.

⁴⁸ Siata'aj tyámua' eenye' a'yájna ti'ij i ja'muavástara' tyámua' tyí'een tajapuá ti já'sejre'.

6

A'íjci jime' i maj a'yan tyúusejrataj cuxáa maj xá'puí' ricij

¹ 'Caxu tyi'tǐj jin tyámua' rijcaj hua' tzajta' i tyeítyee mej mij a'íimaj jamuaaséj. Tǐpua'aj a'yan xáarinyij, capu tyi'tǐj jamuaatá'sij a'íjna i siaj jajvástara' tajapuá ti já'sejre'.

² A'íj xu jin, siati'ij tyihuá'puejve'ej a'íjma i maj quee je'ej tyéejviicue', caxu jaxajta yee a'yaa tu huaríj, mati'ij i séecan ricij i ju tyeyúuj tzajta', majta i cáayej jitze a'íjma i maj quee huatoojé'yacan jin tyámua' ricij. A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tǐjin a'íi mu meríj néijmi'i tyu'mué'tǐj a'íjci jime' maj i tyeítyee tyámua' tyihuá'xaj.

³ Pajta muáaj pati'ij huá'huiiria'aj a'íjma i maj quee je'ej tyéejviicue', capáj ja'ixaatya'aj ja'ihuáara' i siaj néemi'ij óojaahuatye',

⁴ a'yaa paj huárinyij aviítzij jime'. Ajta a'íjna i paj jajvástara', a'íi pu jaséj i ti ju' avaa, a'íi pu'ij muaatá'sij i paj jaamué'tǐj.

Jesús pu huá'mua'tyej je'ej maj tyityeetyényuunyij i Dios jimi

(Lc. 11:2-4)

⁵ 'Siati'ij mua'aj tyényuusime'en i Dios jimi, caxu a'yan rijcaj mati'ij a'íimaj i maj quee tyámua' tyá'tzaahuatye', i ti hua'ránajchi maj huatyényuunyij muaatya'úuj i tyeyúuj tzajta', na'ríj mua'ajcací'ca'aj i cáayej jitze, mej mij séecan huo'séj. A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzaahuatyi'ra'aj jime', a'íimaj mu meríj a'íjna huamue'tǐj mej mij i tyeítyee tyámua' huojo'sejra.

⁶ Pajta muáaj, pati'ij tyényuusime'en i Dios jimi, pata'aj utyájrutyej a'chi'táj, pajta tye'tyáanaj i puéertaj jime', aj pej pij huatyényuunyij a'íjci jimi i paj jajvástara' i ti quee séejre'. Ajta a'íjna i paj jajtáataj i ti jaséj je'ej paj ricij aviítzij jime', a'íi pu muaatá'sij i paj jaamué'tǐj.

⁷ 'Ajta pati'ij tyényuusime'en i Dios jimi, capáj a'yan tyee'yí'tihua'an mati'ij a'íimaj i maj quee tyá'tzaahuatye', i maj jéehua á'tǐjti' metenyúusima'aj a'íjna jime' i nyúucarij ti quee je'ej huatóomua'aj, ajta a'yan tyihuá'miteeraste' ti a'íjna jin i Dios huá'namuajran.

⁸ Caxu a'yan rijcaj mati'ij a'íimaj, ji'nye i siaj jajvástara', a'íi pu'ríj jamua'ree tyi'tǐj ti jamuá'itziitey', tyij siajta sequée xu jaatáhuaviiri'.

⁹ A'yaa xu sij mua'aj tyityeetyényuunyij tǐjin:

Muáaj, mu paj tataataj, tajapuá paj já'sejre',
che' tyámua' eenye' i paj jin ántyapuaaj.

¹⁰ Che' mujo've'me'en i paj jin tyí'ijta.

Che' a'yan tyá'ra'nyij je'ej paj muáaj tyá'xie've' iyan cháanacaj japua, a'yájna ti'ij ajta tyí'een i tajapuá.

11 Tyitaatá' i ti tyí'cue'ri' ti tyúuxie've' a'náj tina'aj.

12 Tyitaatú'uunyi' i tyaj jin quee xá'puí' huaríj, a'yájna tya'ti'ij ityáj tyihuo'tú'uunyi'ri' a'íjma i maj je'ej pua'aj táaruuj.

13 Capáj tyi'tá'care'en ti taamué'tin a'íjna i ti quee xá'puí', sulu pata'aj tajapuá huatányuunyij.

Ji'nye muáaj paj tyí'ijta, pajta néijmi'i putyí'uurej, a'íj paj jin jusén jime' séejre'.

14 Ji'nye tipua'aj mua'aj setyihuo'tú'uunyi' a'íjma i maj je'ej pua'aj jamuáaruuj, a'íi pu ajta mua'ajmaj tyajamuaatú'uunyi'raj i siaj jajvástara' tajapuá ti já'sejre',

15 ajta tipua'aj sequée tyihuo'tú'uunyi' a'íjma i maj je'ej pua'aj jamuáaruuj, capu ajta tyajamuaatú'uunyi'raj a'íjna i ja'muavástara' tyi'tíj siaj jin quee xá'puí' huaríj.

A'íjci jime' i maj ju'itzi'vee

16 'Siatí'ij ju'ítzi've'ej, caxu acóotzaahuatya'aj mati'ij i maj jux-aamuíjritye', ji'nye a'yaa mu jéjrista' ricij i maj quee tyá'tzaahuatye', mej mij i tyeítjee jáamua'reej tíjin múu'itzi've'ej. A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' maj a'íimaj meríj jaamué'tíj je'ej ti tyi'tíj tyihuá'ci'tyij.

17 Pajta muáaj, pati'ij ja'itzi've'ej, pata'aj aca'jista'mitye'en, pajta tyámua' huá'uurej,

18 mej mij quee i tyeítjee jáamua'reej yee pua'itzi've'. A'íi pu'uj a' vástara' i paj quee jaséj jamua'reej, ajta a'íjna i a' vástara' ti jaséj i ti ju' avaaj, a'íi pu muaatá'sij i paj jaamué'tíj.

A'íjna i ti jéehua tyí'huíire' i Dios jimi

(Lc. 12:33-34)

19 'Caxu jéehua tyo'siire'ej i juchi'táj i ti huápuí'ij tyá'najchij, jo'maj i tyajpuásij tyojó'jipuaaj jo'tíj ajta néijmi'i i tyajá'mua'a'rij tyojo'huí'tzij, jo'maj majta i náhua'rij jo'tyáru'píj mej mij tyu'náhua'an.

20 Sulu siata'aj utyojó'siire'en u tajapuá a'íjci i ti jéehua tyá'najchij, jo'maj quee i tyajpuásij tyojó'jipuaaj, jo'tíj ajta quee tyi'tíj jo'huí'tzij, majta quee i náhua'rij utyáru'píj.

21 Ji'nye jo'tíj tyi'tíj já'sejre' i ti jéehua ja'mua jitze juxie've', a'áa xu siajta tyojomua'tziitye'ej xá'ju'un.

A'íjna i ti jatatzavi'tye' i tyévi

(Lc. 11:34-36)

22 'Ajta mua' jí'ij, a'íi pu a'íin pué'een i paj jin atányeej pej pij majo'cha'canye'en, a'yaa pu'ij tipua'aj jí'ré'nye' pua'aj ri'síjme'nyij, tyámua' pej pij naa metyóonyeej,

23 ajta tipua'aj quee tyi'tíj huíria'aj mua' jí'ij, a'yaa pej pij tíca' tyi'séere'ej puá'mej. Ajta tipua'aj a'íjna i tatzárij quee tyi'tíj huíria'aj, jéehua pu huápuí'ij a' jitze huatyática'rij.

I Dios ajta i túmii

(Lc. 16:13)

24 'Capu a'tíj pújoorej ti hua'puácaa jimi tyu'tyáhuíire'en, ji'nye séej pu tyicha'íria'aj ja'mej i ti tyé'ijtye', ajta i séej xaa xie've'ej ja'mej, nusu i séej

tyámua' tyu'tyáhuire'ej, ajta séej quee ará'astijre'ej. A'íj pu jin quee i'ríj siaj i Dios tyámua' tyu'tyáhuire'en siajta a'íjci i túmii.

Dios pu tyámua' tyihuá'cha'íj i juyójmua'
(Lc. 12:22-31)

²⁵ 'A'íj nu jin a'yan tyajá'mua'ixaatye' tijin: Caxu a'íjci jin tyí'mua'ajcaj je'ej siaj tyi'tíj tyí'cua'nyij, nusu je'ej siaj ye'ej tyí'tyeye'en, na'ríj a'íjci jime' i siaj tyu'tyóochejtje'sij. ¿Nyi quee jéetze' juxie've' i Dios jimi siaj júurij xá'ra'nyij, quee i cue'ráj nusu i já'muahue'ra' na'ríj a'íjna i siaj tyúuche'tyaa?

²⁶ Cási' siahuo'séj mu pína'see i maj jútye' ra'ra', camu tyí'huastyaa, camu majta tyí'tza'nacaa, camu majta jasi'rii i ímue'rij i juchi'táj, ajta a'íi pu tyihuá'cue'tyej a'íjna i ja'muavástara' tajapuá ti já'sejre'. Siajta mua'aj jéetze' xu jitzán juxie've' mequee mu pína'see.

²⁷ A'íj pu jin quee tyi'tíj huire' ti a'tíj jéehua tyúumua'tziitye'ej, ji'nye capu jaatyáhuire'ej ti'ij jéetze' já'tyeevi'in júurij.

²⁸ '¿Ji'nye siaj sij a'íjna jin tyúumua'tziitye' i siaj tyu'tyóochejtje'en? Cási' xaaséj mu xúuxu'uj je'ej ti tyí'huose' a'ájna a itzitáj, capu tyí'muijhuacaa capu ajta tyí'itzacaa.

²⁹ A'íj nu jin a'yan tyajá'mua'ixaatye' tijin a'íjna i rey Salomón, i ti jéehua tyí'ijcha'íica'aj, capu a'náj naa eenye'en tyu'tyóochejtje'ej ti'ij mu xúuxu'uj.

³⁰ A'yaa pu'ij tìpua'aj i Dios tyámua' ja'uurej mu tu'píj ti ijíj a'áa já'sejre' jo'tij jo'itzitaj, ajta ariá'pua'aj mu jaatyáteeraj chuéj tzajta' ta'ajtaavijhua. Jéetze' pu'ij mua'ajmaj tyámua' já'mua'uurej mu siaj quee tyá'tzaahuatye' xaa nyu'uj.

³¹ A'íj xu jin quee tyúumua'tziitye'ej a'yan setyuu'íhuo'raj tijin: “¿Tyi'tanyí tyacua'nyij?”, nusu yee: “¿Tyi'tanyí tyeye'en?”, na'ríj a'yan yee: “¿Tyi'tanyí tyetyu'tyáachejtje'sij?”

³² A'íi pu a'íin tyi'pué'een i maj jin tyúumua'tziitye' i maj quee tyá'tzaahuatye', siajta mua'aj xu tyivástara' i ti arí jamua'reej tyi'tíj ti jamuá'itziitye'.

³³ A'yaa pu'ij siata'aj i Dios jimi tyi'huóomua'tziitye'en, siajta a'íjci jitze i tajapuá ti tyejé'sejre', ajta siaj a'yan huárinyij je'ej ti tyí'xa'pui'in i Dios jimi, aj xu sij néijmi'i tya'ancuriáa'sij i ti tyajamuá'itziitye'.

³⁴ Caxu a'íjna jin je'ej tyí'mua'ajcaj je'ej ti ariá'pua'aj tye'mej. Ariá'pua'aj xu sijta tyi'tyése'ej xá'ju'un a'íjci jime' je'ej ti tyi'tíj tyajá'muaci'tyij.

7

Tyaj quee séecan jitzán tyí'pua'ritye'ej
(Lc. 6:37-38, 41-42)

¹ 'Caxu huá'xijtye'ej i séecan, ti'ij quee Dios ajta mua'ajmaj jamo'xijtye'en.

² Ji'nye Dios pu a'yan cha'tána'aj tyajamuá'xijtye'en siati'ij mua'aj tyihuo'xijtye'ej i séecan, ajta a'chu siaj tyi'tíj jaatá', a'yaa pu cha'tána'aj i Dios mua'ajmaj tyajamuáatá'sij.

³ ¿Ji'nye pej pij a'íj aráasej a'ihuáara' i ti cíi na'aj tyo'tyá'itzee i Dios jimi, pajta quee a'íjna séej i paj muáaj va'cán jin ootyá'itzee i Dios jimi?

⁴ Ajta tìpua'aj muáaj períj va'cán jin ootyá'itzee i Dios jimi, ¿ji'nye tyí'ri'rij paj a'yan tyaaté'exaatye'en ja'ihuáara' i ti cíi na'aj tyo'tyá'itzee yee nyiche' muatáhuire'en i paj jin ootyá'itzee?

⁵ Muáaj mu paj quee tyámua' metyóomua'rej, pooj mi' néijmi'i jin tyámua' huá'uuren pajta tyu'ta'úunyi'ran i Dios jimi, aj pej pij a'yan tyaaté'exaatype'en tyi'táj ti jin ootyá'itzee ja'ihuáara'.

⁶ 'Caxu huá'ixaatya'aj i nyúucarij ti jí're'en a'íjma i maj tyú'xana've', mej mij quee jamuá'xaahuari'raj mati'ij i tzi'cáij maj tyú'cha'vacaa. Caxu siajta a'íjma tyí'tuiiria'aj i maj quee tyi'táj tyevi'ra' i Dios ti tyajamuaatá', mej mij quee je'ej pua'aj jamuáa'uurej, majta je'en jamuatziinajyi'can.

Maj jahuaviiraj i Dios, majta tye'ejtyáto'sixi'in jo'tij ja'pueertaj
(Lc. 11:9-13; 6:31)

⁷ 'Siata'aj huatyényuunyij i Dios jimi, ji'nye a'í pu néijmi'i tyajamuaatá'sij, siajta i Dios jimi tyú'huoonyij, aj xu sij ja'ancuriáa'sij i siaj jahuoo, siajta tye'ejtyáto'xa'an jo'tij ja'pueertaj, a'aj pu'ij i Dios tya'antácuunaj.

⁸ Ji'nye a'íjna i ti a'yan tyá'huoo, a'í pu ja'ancuriáa'sij, ajta a'íjna i ti a'yan tyi'táj tyí'huoocaj, a'í pu jatyoonyij, ajta a'íjna i ti tye'ejtyáto'xa'an jo'tij ja'pueertaj, Dios pu tya'antácuunaj.

⁹ '¿Ca' síj ti ja'mua jitze ajtyáma'can a'yan tyá'ca'nyej ti tyetyéj jaatátistej i juyó j tipua'aj páan jahuaviiraj?

¹⁰ ¿Na'ríj ti cú'cu'uj jaatapíjtye'en tipua'aj hue'ej jahuaviiraj?

¹¹ A'yaa xu sij tyá'mua'reej siaj ji'ré'nye' tyihuo'tá'an i juyójmua' mua'aj mu siaj quee tyámua' een i jutzájta', ajta i ja'muavástara' tajapuá ti já'sejre', jéetze' pu'ij tyámua' tyajamuaatá'sij i ti tyi'jí're'en i siaj jimi jaatáhuoosij.

¹² 'A'yaa pu'ij, siata'aj a'yan cha'taj siana'aj huárinyij i juxa'aj tyeítjee jimi je'ej siaj mua'aj tyá'xie've' maj a'yan huárinyij ja'mua jimi, ji'nye a'yaa pu cha'tána'aj tyé'yu'si' i yu'xarij jitze i maj jin tyí'ijta, ajta je'ej maj tyu'xájtaca' i Dios jitze ma'can maj tyí'xajtaca'aj.

A'íjci jime' i puéertaj ti cí antayóhuaj
(Lc. 13:24)

¹³ 'Siata'aj a'úu jo'tyájrutyej i puéertaj jitze ti cí antayóhuaj. Ji'nye a'íjna i puéertaj ti antayóhuaj ajta i juyéj ti ooyóhuaj, a'í tyihuojó'jipuaaj, mue'táj mu mij a'íjna jitze ucáaju',

¹⁴ ajta a'íjna i puéertaj, ajta i juyéj ti jamuatá'caa siaj jusén jime' júurij xá'ra'nyij, cí pu antayóhuaj, ajta tyési' ti a'táj japuan huame'en, camu mij mue'táj jatyoovej.

A'íj mu i táque'ra' jin jamua'reeren tyi'táj ti ciyáara' pué'een
(Lc. 6:43-44)

¹⁵ 'Tyámua' xu tyityahuóocha'íin a'íjma jimi i maj tyí'hue'tacaa, a'yaa mu tyúusejrataj maj i Dios jitze ma'can tyí'xaj. Ja'mua jimi mu ajo're'nyinyii naa metyityacanyúuca'aj, maj majta a'yan een i jutzájta' mati'ij i íra'vej i maj tyí'tyacui'caa, majta tyú'cha'vacaa.

¹⁶ Í'ríj siaj huó'mua'tyij a'íjci jime' je'ej maj ricij, ji'nye capu í'ríj ti úuvaj huatatáca'an tzícare'ej jitze, nusu ti i xápua' a'íjna jitze taca'aj i ti tyézticare'.

¹⁷ A'yaa pu tyí'een, néijmi'i i ciyéj ti tyi'jí're'en, ji'ré'nye'en pu ajta tyí'tajcaa, ajta i ciyéj ti quee tyi'jí're'en capu ajta ji'ré'nye'en taca'.

¹⁸ A'íjna i ciyéj ti jí're'en, capu í'ríj ti je'ej pua'aj eenye'en huatatáca'an, nusu ti i ciyéj ti quee jí're'en ji'ré'nye' huatatáca'an.

19 Néijmi'i i ciyéj tiqúee tyi'j'ré'en, a'íj mu tyé'ejveechixi'íj, majta je'en tye'entyátieeraj.

20 A'yaa pu'íj éenye'que' i ríj siaj mua'aj huó'mua'tyij a'íjci jime' je'ej maj tyi'tíj jin ricij.

*Camu néijmi'i a'áa jo'tyáruyij jo'tíj i Dios tyejé'íjtaj
(Lc. 13:25-27)*

21 'Majta i maj a'yan tyí'nyejee yee: “Nyavástara', Nyavástara'”, camu néijmi'i a'áa jo'tyáruyij jo'tíj i Dios tyejé'íjtaj, sulu a'íi mu'uj i maj a'yan ricij je'ej ti i Dios tyá'xie've'.

22 A'ájna xicáara' jitze mue'tíj mu a'yan tyinaatájeevij tijin: “Tavástara', Tavástara', ityáj tu tyu'taxájtaca' a'nyúucaritze', tyajta a'nyúucaritze' ma'can huo'tamuárij i tyiyáaru' i maj hua' tzajta' séjria'ca'aj i tyeítýee, tyajta jéehua tyu'muáriej muéetzij jitze ta'rataca'nyáaj.”

23 Aj nu nyij a'yan tyihuo'té'exaatye'ej tijin: “Canu a'náj jamuaa-muájtyaca', séricuj siájhuui nye jimi, mu siaj je'ej pua'aj tyityetyúucha'íj.”

*A'íjci jime' i maj ja'tátaahuaca' i maj japuan ja'ajtaahuaca' i juchi'íj i maj hua'puaj
(Lc. 6:47-49; Mr. 1:22)*

24 A'yaa pu'íj, a'íjna i ti nyanamuaaj, ajta a'yan ricij je'ej nyaj tyé'ixaatye', a'yaa pu cha'tána'aj metyóomua'rej tí'íj a'íjna i a'tíj ti huatyóochi'tyej tyetyéj japua.

25 Aj mu mij huatyéviiyaca', ajta huatámu'yaca' i jájtyij, ajta huatáaacariaca', ajta a'íjna i chi'ra'an, capu eetávej, jí'nye tyetyéj japua pu ja'ajtaahuaca'.

26 Ajta a'íjna i ti nyanamuaaj, ajta quee a'yan ricij je'ej nyaj tyí'xaj, a'yaa pu een tí'íj a'íjna i a'tíj ti a'áa jo'tyóochi'tyej jo'tíj jó'saata'.

27 Aj mu mij huatyéviiyaca', ajta huatámu'yaca' i jájtyij, ajta huatáaacariaca' aj pu'íj pu eetávej i chi'ra'an. Aj pu'íj néijmi'i tyojo'riej.

28 Tí'íj Jesús ja'antypuá'rij ti tyihuo'ixaaaj, néijmi'i mu i tyeítýee je'ej tyo'taséj a'íjci jime' je'ej ti tyihuo'muá'tyej,

29 jí'nye a'yaa pu tyihuo'muá'tyej tí'íj síj ti va'cán jin tyi'tyéjvee, capu a'yan matí'íj i maj tyihuá'mua'tyahuaja' i yu'xarij jitze i maj jin tyí'íjta.

8

*Jesús pu séej tyéviij tyú'huaaj ti cá'atzaj
(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)*

1 Tí'íj i Jesús acájraa i jiríj jitze, jéehua mu tyeítýee jamuán huajú'ca'aj.

2 Aj pu'íj síj tyáati' ave'ré'nye i Jesús jimi, tyí'cui'ca'aj a'íjna jime' ti cá'atzaj a'íi pu'íj jimi tyítunutaca' i Jesús, ajta a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nyavástara' tipua'aj mua'ránajchij pata'aj tyináahuaatye'en.

3 Aj pu'íj Jesús ja'ajtamuáriej, ajta a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Na'ránajchij paj huarúj. Tí'íj a'yan tyu'taxájtaca', aj pu'íj tyámua' huarúj, tí'quij huarúj.

4 Ajta je'en i Jesús a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Cási', capáj a'tíj ixaatye'ej, sulu áricuj pata'aj huatá'sejrataj a'íjci jimi i puarij, pajta tyu'támu'vejritaj a'yájna tí'íj tyu'ta'íjtaca' i Moisés, mej mij jáamua'reej tijin papu'ríj huarúj.

*Jesús pu tyáahuaj a'íjci i ti jahuiiria'ca'aj i xantáaru'uj ti tyí'íjtye'
(Lc. 7:1-10)*

⁵ Tì'ij i Jesús utyájrurpij a'ájna i chájta'naj jitze ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Capernaúm, síj pu jimi ajtyáxiiriaca' i xantáaru'uj ti tyí'ijtye', ti'ij tyi'táj jaatáhuaviij.

⁶ A'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Nyavástara', tyí'cui' a'ájna i ti nyahuiire', capu tyéjchevej, jéehua pu huápu'i'ij jajpuéjtzij.

⁷ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nyáaj nu ujo'ma'aj na'mej, nyej nyij tyáahuaatye'en.

⁸ Aj pu'ij a'yan tyu'tanyúj a'ájna i xantáaru'uj ti tyí'ijtye' tijin:

—Nyavástara', capu a'yan tya'ráanajchi paj utyájrutyey i nyechi'táj, a'yaa papu'uj tyu'taxáj i nyúucarij jime', aj pu'ij tyámua' rinyij a'ájna i ti nyahuiire'.

⁹ Ji'nye séecan mu majta nyéetzij tyí'nye'ijtye', nyajta nyáaj séecan tyí'ijtye'. Típua'aj séej a'yan nyetyu'té'exaatye'en yee: áricuj, a'íi pu jo'ma'aj ja'mej, na'ríij séej a'yan nyetyu'té'exaatye'en yee: mujo'té'yi'ij; a'íi pu mujo'va'ma'aj ta'mej, ajta típua'aj séej nyetyu'ta'ijtye'en je'ej ti tyi'táj huá'uurej, a'yaa pu rinyij.

¹⁰ Tì'ij i Jesús a'yan tyáanamujri', jéehua pu huatóotyamua'vej, aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaj a'íjma i maj jamuán huajú'ca'aj tijin:

—A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyí'ra'aj jime', hua' tzajta' i tyeítýee i maj a'yan huacháatimee i Israel, canu a'náj séej huátýoj ti a'yan cha'taj tyá'tzaahuatye' ti'ij a'ájna i tyáati'.

¹¹ Nyajta a'yan tyajá'mua'ixaatye' maj mue'táj mujo'vá'ju'uj muá'ju'un, a'ájna pujmua' jo'tij i xicáj jé'ejnyinyiij majta jo'tij i xicáj ja'ancáru'pij, mej mij oorá'sej a'íjci jamuán i Abraham, majta a'íjci jamuán i Isaac mej mij hua' jamuán tyú'cua'nyij a'ájna jo'tij i Dios tyejé'ijtaj,

¹² majta a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, Dios pu a'áa huojoo'ítyij jo'tij jo'tíca'. Jéehua mu mij juyiinyaj muá'ju'un, majta ancuroci'máaj muá'ju'un a'íjci jime' i maj jéehua jajpuéjtzij.

¹³ Aj pu'ij Jesús a'yan tyaaté'exaa a'íjci i xantáaru'uj ti tyí'ijtye' tijin:

—Áricuj jó'ra' ja'chej, a'yaa pu tye'mej je'ej paj períj tyá'antzaahuaj. Tì'ij a'yan tyaaté'exaa, aj pu'ij huarúj a'ájna i ti tyí'huiire' a'ájna jimi i xantáaru'.

Jesús pu tyáahuaj a'íjci i mu'nyáara' i Pedro

(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

¹⁴ Aj pu'ij Jesús a'áa jo'mej jo'tij i Pedro ja'chej, a'áa pu'ij a'íj jo'tyoo a'íjci i mu'nyáara' i Pedro, a'áan pu jo'ojca'tyiij i utáatzij japua, ajta jéehua puístaca'aj.

¹⁵ Aj pu'ij Jesús jajví' i muáca'ra'an jitze, ti'ij a'yan huaríj, aj pu'ij huarúj, ti'quij ájchej, ajta je'en huatyóochej ti'ij tyihuó'cue'tyej.

Jesús pu mui'caa tyú'huaaj i tyeítýee i maj tyí'cucui'

(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

¹⁶ Tì'ij huaré'chuxarij, jéehua mu huaja'ráavi'tij i Jesús jimi a'íjma i maj tyiyáaru'uj hua' tzajta' ú'sejria'ca'aj, a'íi pu'ij huo'ta'íj i tyiyáaru'uj maj iiráciinyey i tyeítýee tzajta', ajta néijmi'caa tyú'huaaj i maj tyí'cucui'ca'aj.

¹⁷ A'yaa pu tyu'ríj ti'ij aróo'astej je'ej ti tyu'taxájtaca' a'ájna i Isaías, i ti ará'tyeej tyí'xaxa'ta'aj i Dios jitze ma'can, ti'ij a'yan tyu'taxájtaca' tijin: “A'íi pu tyitacáa'ri'ri' i tiquee tú'ca'nyisti'raca'aj, ajta tyojo'tii i tyaj jin tyí'cucui'ca'aj.”

*A'íimaj i maj jaxie'va'ca'aj maj jamuán huací'ca'an i Jesús
(Lc. 9:57-62)*

¹⁸ Tí'ij Jesús huo'séj i tyeítýee i maj jéehua jimi ajtyáxiiriaca', aj pu'ij a'yan tyu'ta'íjtaca' maj antáciinyej után pujmua' i ti ja'alaguun jitze.

¹⁹ Aj pu'ij síij ti tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze i maj jin tyí'ijta, a'íi pu ave're'nyej i Jesús jimi, ajta je'en a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Maestro, a'yaa nu tyá'xie've' nyaj ajamuán jo'cha'canye'en jo'tij na'aj paj jooma'aj puá'mej.

²⁰ Aj pu'ij Jesús a'yan tyaaté'exaa tijin:

—A'íimaj i arachuíjse, a'áa mu ja'chej jo'tij já'tyasta', majta i pína'see a'íi mu tyu'íto' jo'maj jáa'sacaa, nyajta nyáaj, i nyaj nyajta tyévij jitze huanie'huaca', canu tyichí' i nyaj tzajta' huácutyij.

²¹ Ajtáhua'aj pu síij ti jamuán jo'chá'canya'aj a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nyavástara', naatá' nyej nyij anaquéej ja'vá'nan i táataj, aj nu nyij yeve're'nyesij nyej nyij ajamuán jo'cha'canye'en.

²² Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Pata'aj nyaj jamuán jo'cha'canye'en, miche' a'íimaj i mui'chítyee hua'vá'naxi'in i juxa'aj mui'chítyee.

*Tí'ij Jesús jaatyápua'rij i áacaj
(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)*

²³ Aj pu'ij i Jesús atyájraa i báarcuj jitze, majta a'íimaj i maj jamuán huacíj.

²⁴ Aj pu'ij tyámua' ca'nyíin jin tyu'tá' aacariaca' i jájtyij japua, ajta viváajma'aj tyúuta'hua'aj i jájtyij, a'íi pu'ij atyáxiirihua'aj i báarcuj jitze. Ajta a'íjna i Jesús tyáacusima'aj.

²⁵ Aj mu mij a'íimaj i maj jamuán huacíj jimi ajo're'nyej, mati'ij mij jaajístej, a'yaa mu tyaaté'exaa tijin:

—¡Tavástara', tajapuá huatányuuchij! ¡Tu'ríj atyácuí'sij!

²⁶ Aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—¿Ji'nye siaj sij huápuí'ij tyí'tziinye'? Mua'aj siaj quee a'chu tyá'tzaahuatye'.

Tí'ij a'yan tyu'taxáataj, aj pu'ij ájchej, ti'quij jaatá'ijmuejri' i áacaj, ajta i jájtyij, aj pu'ij huatyápua'riaca' i áacaj, ajta naa oore' éenye'ej ta'raa i jájtyij.

²⁷ Jéehua mu je'ej tyo'taséj a'íimaj i maj jamuán huacíj, a'yaa mu tyúu'ihuo'raca'aj tijin:

—¿Tyi'tanyí tyévira' pué'een a'mújna, mej mij ja'tzaahuatye' i áacaj, ajta i jájtyij?

*A'íimaj i maj Gadara já'ma'can i maj tyiyáaru'uj hua' tzajta' séjria'ca'aj
(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)*

²⁸ Tí'ij i Jesús a'áa ja'rá'aj után pujmua' jo'tij ja'alaguun, Gadara ti ja'ajtyáma'can, hua'puaj mu mij hua'antýináchaca' i maj tyiyáaru'uj hua' tzajta' séjria'ca'aj, a'áa mu ja'ráacij jo'maj i mui'chítyee já'ava'tacaa, aj mu mij jimi ajtyáxiiriaca'. Jéehua mu simuáruunyica'aj, a'íj pu jin quee i'riitaca'aj ti a'tíj ajo're'nyej a'íjna juyéjra' jitze,

²⁹ aj mu mij a'yan tyityeetyejíhuajraa tijin:

—Capáj je'ej ta'uurej ityájma, muáaj mu paj yójra' pué'een i Dios. ¿Nyi a'íj jin mu po've'mej pej pij puéjtzij taatá'an? Capu eexúj atyojo're'nyej a'náj tyaj jajpuéetzij tá'ju'un.

³⁰ Meentyij a'imúaj mue'tíj i tuíxuj mo'tyu'uj metye'entýicua'áaj,

³¹ a'íi mu mij i maj tyiyáaru' hua' tzajta' ú'sejria'ca'aj, a'yan tyaatáhuaviiri' a'íjci i Jesús tijn:

—Tipua'aj pataatamuárite'en taatá' tyej tyij mu tuíxuj tzajta' utyájrutyaj.

³² Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa' tijn:

—Séricuj.

Mati'ij mij iiráacij, hua' tzajta' i tyétyacaa, aj mu mij hua' tzajta' utyájrurij i tuíxuj, mati'ij mij a'íimaj i tuíxuj jo'huáchajraa a'ájna jo'tij ja'ancátyee, mati'ij mij jájritze' ja'tyáavatzij, aj mu mij néijmi'i atyájcuii.

³³ Majta a'íimaj i maj huá'siiria'ca'aj i tuíxuj a'íi mu huatóo'uj, mati'ij a'áa ja'rá'aj a chájta' aj mu mij tyu'taxájtaca' je'ej ti tyi'tij huaríj, a'íj mu huo'té'exaa je'ej ti tyihuó'ruuj a'íjma i maj tyiyáaru'uj hua' tzajta' séjria'ca'aj.

³⁴ Mati'ij mij a'íimaj i maj a'áa jo'cháatima'caa, néijmi'i mu ave're'nyej i Jesús jimi, mej mij jamuán tyu'taxáj, a'yaa mu mij jéehua tyaatáhuaviiri' a'íjci i Jesús ti jó'ra'nyij a'ájna.

9

Jesús pu séej tyú'huaaj i ti quee tyéchavaaj

(Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)

¹ Aj pu'ij Jesús atyájraa i báarcuj jitze, aj mu mij antacíj után pujmua', mati'ij mij a'áa ja'rá'aj chájta' jo'tij a'ín jó'catyii.

² Aj mu mij séecan a'tij aje're'nyijtye ti quee tyéchavaaj a'íjci jimi i Jesús, a'íj pu japua áan újca'tyii i utáatzij a'íjna i a'tij, ti'ij Jesús huo'séj a'íjma i tyeítyee, aj pu'ij jáamua'reeri' tijn metyá'tzaahuatye', a'yaa pu'ij tyaaté'exaa a'íjci i ti tyí'cui' tijn:

—Nyiyóoj, huatyá'ca'nyej, pu'ríj i Dios tyimuaatú'uunyi'ri' i paj jin ootyá'itzee jimi.

³ Séecan mu mij i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze i maj jin tyí'ijta a'yan tyi'riá'mua'aj tijn: “Je'ej ti a'múu tyu'taxájtaca' je'ej pu pua'aj tyá'xaj i Dios.”

⁴ Ajta i Jesús pu jáamua'reeri' je'ej maj ye'ej tyí'mua'ajcaa, aj pu'ij a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijn:

—¿Ji'nye siaj sij huápu'ij je'ej pua'aj tyí'mua'tzej mu jutzájta'?

⁵ ¿Tyi'tanyí quee jéetze' tyési', nyi nyej a'yan tyaaté'exaatye'en yee: “Pu'ríj i Dios tyimuaatú'uunyi'ri' i paj jin ootyá'itzee jimi”, na'ríj yee: “Ájchesij anchóoj mua' utáatzij”?

⁶ A'yaa nu nyij rinyij siaj sij jáamua'reej tijn a'íjna i ti ajta tyévij jitze huanie'huaca', ti ajta a'íjna jin antyúumua'reej íyan i cháanacaj japua ti'ij tyihuo'tú'uunyi' i maj jin ootyá'itzee i Dios jimi.

Aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa a'íjci i ti quee tyéjchevej tijn:

—Ájchesij, anchóoj mua' utáatzij, áricuj jó'ra' jo'paj ja'chej.

⁷ Aj pu'ij ájchej a'íjna i ti tyí'cui'ca'aj, ti'ij ij jó'raa i juchéj.

⁸ Majta i tyeítyee i maj tyí'sejraca'aj je'ej ti tyi'tij huaríj, a'íi mu tyu'tátziin, majta je'en tyaatatyójtzi'rej i Dios a'íjci jime' je'ej ti a'ín tyihuo'tá' mej mij a'yan huárinij i tyeítyee.

Jesús pu jaatajé a'íjci i Mateo

(Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)

⁹ Aj pu'ij i Jesús jó'raa, ti'quij a'yee jo're'nyej ti'ij ij a'ij huaséj i a'tíj ti a'yan ántyapuaaj tijin Mateo, a'úu pu je'rácatyii u chi'táj maj tzajta' huá'jijva'ca'aj i maj tyí'ti'ijcicaa. Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Pata'aj nyaj jamuán jo'cha'canye'en.

Aj pu'ij i Mateo ájchej, ti'quij jamuán jó'raa.

¹⁰ Aj pu'ij a'yan tyu'ríj, mati'ij a'áa ja'rá'aj jo'tij i Mateo ja'chej, ti'ij i Jesús tyí'cua'caj, aj mu mij jéehua ujo'vá'ju' i maj tyí'tyeyijve', majta séecan i maj je'ej pua'aj tyí'tyetyeityee, mati'ij mij huatyára'saca' i méesaj jitze jamuán i Jesús, majta jamuán a'íimaj i maj Jesús jamuán huacíj.

¹¹ Majta a'íimaj i fariseos, mati'ij jaaséej je'ej ti rijcaa i Jesús, aj mu mij a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' a'íijma i maj jamuán huacíj tijin:

—¿Ji'nye een jin mu ja'mua maeestro tyí'cua'caa, ajta ya'caa hua' jamuán i maj huá'jijve' i maj tyí'ti'ijcicaa, ajta hua' jamuán i maj je'ej pua'aj tyí'tyetyeityee?

¹² Ti'ij i Jesús a'yan tyihuó'namuajri', a'yaa pu tyihuo'té'exaaaj tijin:

—A'íimaj i tyeityee i maj ajo're'nyinyii a'íjci jimi i ti tyí'hua'tacaa, capu juxie've' maj a'áa joojú'un i maj jí're'en, sulu a'íi mu ajo're'nyinyii i ti tyí'hua'tacaa jimi i maj tyí'cucui'.

¹³ Séricuj, siata'aj tyi'huóomua'tyey a'íjci jime' je'ej ti huatóomua'aj a'íjna i nyúucarij ti a'yan tijin: “A'yaa nu tyá'xie've' siaj hua'cu'vej i juxa'aj tyeityee, canu jaxie've' siaj tyi'tíj tyí'tuiiria'aj.” Ji'nye canu nyáaj a'íjna jin mujo've'mej nyej nyij a'íijma huatájeeve' i maj tyámua' een, sulu a'íijma i maj quee xá'pui' ricij.

A'ij mu jaata'íhuo'ri' je'ej maj tyityahuóo'itzi've'en

(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

¹⁴ A'íimaj i maj Juan jamuán huací'ca'aj, a'íi mu aje're'nyej i Jesús jimi, mati'ij mij a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—Ityáj majta a'íimaj i fariseos, jéehua tu ta'itzi've', ¿ji'nye mej mij quee a'yan tyúu'itzi've' i maj muéetzij jamuán huací'ij?

¹⁵ Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—¿Nyiquij i'ríj maj juxaamuijritya'aj i maj huatá'inyiihuaca' mej mij tyú'ye'esten, tipua'aj ooj hua' jamuán tyí'ye'estyaj i a'tíj ti huatyényeiichaca'? Ajta a'yaa pu atyojo're'nyesij maj já'vi'tin i a'tíj, aj mu mij i amíincustyamua' ju'itzi've'en, ji'nye capu che' aja'hua' i hua' amíincuj.

¹⁶ 'Capu a'tíj ja'ajtyá'cu'nya'puaj i cíxurij ti mí'ma'can, a'íjna jime' i cíxurij ti jájcuaj, ji'nye a'íi pu i cíxurij ti jájcuaj huatyátzu'taj ti'ij huatyájo'sinyi'huaj, aj pu'ij jéetze' va'tíj anasúutza'nyij ja'mej.

¹⁷ Camu majta nahuáj ti jájcuaj ucáto'sij i navíj limeetara' tzajta' ti racue'ríihuajmee, ji'nye i nahuáj pu jaatyásujtza'naxi'ij i navíj ti racue'ríihuajmee, aj pu'ij jó'vesij i navíj ajta i nahuáj. A'ij pu jin a'yan tyúuxie've' maj ju'cájto'nyij i navíj tzajta' ti jájcuaj a'íjci i nahuáj ti ajta jájcuaj, a'yaa pu éenye'que' tyo'táviicue'raj i ti juxa'aj tyi' jájcuaj.

A'ijna i úiti' ti tyí'cui'ca'aj ajta i yójra' a'íjci i Jairo

(Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

¹⁸ Óoche' pu tyihua'ixáatya'caj i Jesús ti'ij síij jimi ave're'nyej, a'íi pu a'íin pué'eenye'ej i ti tyí'ijta i hua' tyeyúuj tzajta', aj pu'ij tyítunutaxij jimi i Jesús, ti'quij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nyiyóoj pu oochán huamuí', ajta tipua'aj muáaj mu pové'me'en pajta je'en ja'ajtamuárie'en, a'íi pu huatájuuritaj.

¹⁹ Jesús pu ájchej, ti'quij ujó'mej majta mu'uj ujó'ju' a'íimaj i maj jamuán huacíj.

²⁰ Aj pu'ij íiti' ti arí tamuáamuata' japuan hua'puaj nyinyi'ra'aj á'tyeej ti tyí'cui', a'íi pu huárita' aje're'nyej i Jesús, ti'quij ja'ajtamuáariej i máancajra'an i Jesús.

²¹ Ji'nye a'yaa pu tyí'mua'ajcaa tijin: “Típua'aj a'íj na'ajtamuáarie'en i máancajra'an, tyámua' nu rinyij.”

²² Aj pu'ij i Jesús ooré'nyeeriaca' ti'ij jaaséej i íitaj, ajta a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nyiyóoj, che' ca'nyíjra'aj huataséjre'en mua' tzajta', a'íj paj jin huarúj i jin tyá'antzaahuaj.

Aj pu'ij huarúj a'íjna i íiti'.

²³ Ti'ij i Jesús a'áa ja'rá'aj jo'tij ja'chej a'íjna i ti tyí'ijta i tyeyúuj tzajta', aj pu'ij huo'séj i tyeítyee i maj tyí'ci'sitye', majta jéehua i tyeítyee juyiinyaca'aj,

²⁴ a'yaa pu tyihuo'té'exaa tijin:

—Xi'ráciniyij a'yújna, ji'nye capu mui'chij mu íjmue'esti', sulu tyácusij pu'uj.

Aj mu mij jaatya'atzájraa a'íjci Jesús a'íjci jime' je'ej ti tyu'taxájtaca',

²⁵ ajta a'íi pu hui'rá'ityaca', aj pu'ij utyájrurij jo'tij jo'ojcá'aj a'íjna i íjmue'esti', ti'quij ja'náavi' muáca'ra'an jitze, aj pu'ij a'íjna i íjmue'esti' ájchej.

²⁶ Ti'quij néijmi'que' huámua'reeri'huaca' jo'maj jo'cháatima'caa je'ej ti tyi'tíj huaríj.

Jesús pu hua'puácaa tyú'huaaj i maj arácucu'un

²⁷ Ti'ij Jesús a'áa ja'rájraa, mahua'puaj mu jaatavén i maj arácucu'un, a'yan metyitye'entyijíhuaj tijin:

—Tá'ancu'vaxi' ityájma muáaj mu paj yójra' pué'een a'íjci i David.

²⁸ Ti'ij Jesús utyájrurij u chi'táj, aj mu mij jimi ave're'nyej i maj arácucu'nyijmee, aj pu'ij a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi setyá'tzaahuatye' nyaj tyaja'muahuaatye'en?

Mati'ij mij a'yan tyityaatanyúj tijin:

—A'yaa pu tyi'ja'yájna tavástara'.

²⁹ Aj pu'ij i Jesús hua'rámuarie'xij i hua' jüise' jitze, ajta a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Che' a'yan tyá'ra'nyij je'ej siaj seríj mua'aj tyá'antzaahuaj.

³⁰ Aj mu mij atanyéjnye'riaca' i maj hua'puaj. Ajta i Jesús jéehua pu a'yan tyihuo'tá'ijmuejri' tijin:

—Caxu a'tíj ixaatye'ej je'ej siaj tyityaarúj.

³¹ Ajta mati'ij jo'cáj, a'íi mu huatyóohuij maj néijmi'que' jaataxáj je'ej ti i Jesús tyihuo'huaa.

Jesús pu séej tyú'huaaj i ti quee tyo'ríi'riajca'aj

³² Mati'ij iiraju'caj i maj arácucu'nyijma'caa, séecan mu tyévij aje're'nyijtye ti tyiyáaru' tzajta' séjria'ca'aj a'íj pu jin quee tyo'ríi'riajca'aj a'íjna i a'tíj.

³³ Aj pu'ij Jesús jaatamuáarij i tyiyáaru' ti tzajta' ú'sejria'ca'aj, ti'quij huatá'riitariaca' ti tyu'taxáj a'íjna i ti tyí'cui'ca'aj. Majta a'íimaj i tyeítyee, jéehua mu huatóotyamua'vej, a'yaa mu tyí'xajtaca'aj tijin:

—Catu a'náj a'yan tyi'tíj tyu'séj iye'ej Israel ti putyí'ricij.

³⁴ Majta a'íimaj i fariseos, a'yaa mu tyí'xajtaca'aj tijin:

—A'íjna i Jesús, a'íi pu a'íin pué'een i ti tyihuá'ijtye' i tyiyáaru'uj a'íj pu jin pújoorej ti'ij huo'tamuáritye'en.

Jesús pu hua'ancu'vajxi i tyeítýee

³⁵ Jesús pu néijmi'que' jo'chá'canya'aj ti'ij na'aj tyi'chájta'najmee ajta néijmi'que' jo'maj cíi mana'aj tyityojo'cháatima'caa, tyihua'mua'tyáaj i hua' tyeyúuj tzajta'. A'íj pu huá'ixaatya'ca'aj i nyúucaria'ra' i Dios i ti néijmi'que' tyí'ijta, ajta néijmi'caa tyú'huaaj i maj tyí'cucui'ca'aj, nusu i tiqúee hua'ca'nyisti'raca'aj.

³⁶ Ti'ij huo'séj i tyeítýee, jéehua pu hua'ancu'vajxi, ji'nye jéehua mu jajpuéjtzica'aj, majta juxaamuíjritya'ca'aj, a'yaa mu éenye'ej mati'ij i cánya'xii ti quee a'tíj huá'siire'.

³⁷ Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaaj a'íijma i maj jamuán huacíj tijin:

—A'yaa pu tyi'ja'yájna maj jéehua i tyeítýee séejre', majta i maj hua' jimi tyí'muijhuacaa camu mul'ij.

³⁸ A'íj pu jin a'yan tyúuxie've', siaj jaatá'huavii a'íjci i tavástara' ti'ij hua're'vi'tixi'in i maj tyí'muijhuacaa mej mij huá'ajsiire'en i Dios jimi.

10

Jesús pu hua'vá'jajpuaxij a'íijma i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej

(Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)

¹ Aj pu'ij Jesús huo'tajé a'íijma i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, ajta huo'ta' mej mij jaayí'tihua'an maj huo'tamuáritye'en i tyiyáaru'uj i maj hua' tzajta' séejre' i tyeítýee, ajta mej mij tyihuó'huaatye'en i maj tyí'cucui', nusu i tiqúee huá'ca'nyisti'.

² A'yaa mu ántya'ruj a'íimaj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, i Jesús ti hua'antyíhuoj. Anaquéej pu i Simón huatajé, i maj majta a'yan jatamuá'muaj tijin Pedro, ajta je'en a'íjci i ihuáaria'ra' i Simón i ti a'yan ántyapuaaj tijin Andrés, ajta je'en a'íjci i Santiago, ajta i ihuáaria'ra' i ti a'yan ántyapuaaj tijin Juan, i maj yójmua'mua' pué'een a'íjci i Zebedeo,

³ ajta a'íjci i Felipe ajta i Bartolomé, ajta a'íjci i Tomás, ajta i Mateo, i ti huá'jijva'ca'aj a'íijma i maj tyí'ti'ijcicaa, ajta a'íjci i Santiago, a'íin ti jayjóoj i Alfeo, ajta a'íjci i Tadeo,

⁴ ajta je'en a'íjci i Simón i ti a'íijma jitze ajtyáma'can i maj a'yan hua'tamuá'muaj tijin cananeo, ajta a'íjci i Judas i ti a'yan tye'entyímu'tacaa tijin Iscariote, a'íi pu a'íin pué'een i ti aviítzij jin tyu'tátuii a'íjci i Jesús.

Jesús pu huo'ta'ítyaca' a'íijma i maj jamuán huacíj maj jaariá'xaj i Dios nyuucacaj

(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

⁵ Jesús pu huo'ta'ítyaca' a'íijma i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, a'yan tyihua'ixáatye'ej tijin:

—Caxu a'áa jo're'nyinyiica'an jo'maj jo'cháatimee i maj quee Israel jitze ajtyáma'can, caxu siajta utyáru'piche'en chájta'naj jitze jo'maj ja'chej i maj Samaaria jitze ajtyáma'can,

⁶ sulu siajta a'íijma jimi ujó'ju'un i maj Israel jitze ajtyáma'can, i maj a'yan een mati'ij i cánya'xii maj jo'vátzij.

⁷ Siata'aj a'íijma jimi ujó'ju'un siaj sij huo'té'exaatye'en ti arí aty-ojo're'nyesij a'náj ti i Dios tyu'ta'íjtaj íiyan i cháanacaj japua.

⁸ Siata'aj tyihuó'huaatye'en i maj tyí'cucui', siajta huo'tájuuritye'en i maj huácuij, siajta tyihuó'huaatye'en a'íijma i maj tyí'cucui' a'íjci jime' i maj

a'yan jatamuá'muaj tijin léepraj, siajta huo'tamuáritye'en i tyiyáaru'uj i maj hua' tzajta' séejre' i tyeítýee. Mua'aj xu quee tyu'nájchitaca' i siaj ja'ancuriáa' siaj sij tyihuó'huaatye'en; a'íj xu jin quee huá'jijve'ej.

⁹ 'Caxu siajta tyi'tíj a'aj tipua'aj ooroj, nusu pláataj, nusu túmii,

¹⁰ caxu áto'rij pijca i siaj jin huatyóohuüre'en i juyéj jitze. Caxu hua'puácaa tyí'choocaj i tyúusiicu', nusu i ca'quéj, caxu siajta i tyáxu'uj choocaj, ji'nye a'yaa pu tyí'xa'pui' maj tyáacue'tyej a'íjci i ti tyí'muarie'.

¹¹ 'Siatí'ij chájta'naj jitze mu' ja'rá'astij aj xu sij séej huáhuoonyij i tyéviij ti tyámua' tyi'tyúucha'íj, a'íj xu sij jimi huatyá'itzeere'en a'chu siaj á'tyeeren a'ájna a chájta'.

¹² Siatí'ij u'tyájrutyey u chi'táara'an, siahuo'tatyójtýe' i maj aja'chej.

¹³ Tipua'aj tyámua' naa metyajamuaatyéjeevej, che' a'yan eenye' je'ej siaj seríj tyihuo'tatyójtýej, na'ríij mequee tyámua' tyajamuaatyéeeje caxu mua'aj tyi'tíj jo'riésij.

¹⁴ Ajta tipua'aj mequee jamuaataxié've'en, nusu mequee já'muanamuajracuj, aj xu sij iiráciinyej i hua' chi'táj, nusu i chájta'naj jitze, siajta jaatáca'tzij i juca'quéj tí'ij cáaxij i chuéj.

¹⁵ A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyí'ra'aj jime', ti a'ájna xicáara' ti jitzán i Dios huá'xijtye'en a'íimaj i tyeítýee, jéehua pu jéetze' puéjtzij huo'tá'sij, quee a'íijma i maj ará'tyeej a'áa já'chajca'aj a'ájna a ti a'yan tyaja'rátyapuaaca'aj tijin Sodoma, ajta a'ájna a Gomorra.

Je'ej maj tyi'tíj jin tyajpuéetzij muá'ju'un

¹⁶ 'Cási' mua'aj, nyáaj nu mua'ajmaj a'yan tyajamuaata'ityij tí'ij cánya'xií hua' tzajta' i tyeítýee i maj a'yan já'mua'uurej matí'ij íra'vej i maj tyí'tyaci'macaa. A'íj xu jin tyámua' metyityoomuámua're'ej matí'ij i cú'cu'see, siajta a'yan tyi'tyamuá'ajcaantaj matí'ij i cúcu'isee.

¹⁷ Tyámua' xu tyityahuóocha'íin, ji'nye mua'ajmaj mu tyu'tátuiire'sij a'íijma jimi i maj tyityatatyíj, mej mij a'íimaj jamuaatyávaxi'ín,

¹⁸ majta mu jamua'vi'tín i tajtúhuan jimi, na'ríij a'íjci jimi i rey, a'íjci jime' siaj tyí'huiire' nye jitze ma'can, aj xu sij nye jitze ma'can tyihuo'té'exaatye'en, siajta a'yan cha'taj tyihuo'té'exaatye'ej a'íijma i maj quee Israel jitze ajtyáma'can.

¹⁹ Ajta matí'ij jamuá'anvi'tíj a'íijma jimi i maj tyityatatyíj, caxu tyí'mua'ajcaj yee je'quij tyetyu'taxájtaj, na'ríij tyi'tíj siaj nyúucarira' jin tyu'taxáj, ji'nye tí'ij a'yan tyajá'mua'uuriaj, Dios pu jamuaatá'sij je'ej siaj ye'ej tyu'taxáj.

²⁰ A'íj xu jin quee mua'aj a'íin pue'éenye'ej xá'ju'un i siaj tyihuo'té'exaatye'ej, sulu a'íi pu i júuricama'ra' i Dios jamuaatá'sij je'ej siaj ye'ej tyu'taxáj.

²¹ 'Majta a'íimaj i maj ju'ihuáamua', a'íi mu huá'cui'nyij i ju'ihuáamua', ajta i hua' huásimua' a'íi mu majta je'ej pua'aj huá'uurej i juyójmua', majta a'íimaj i hua'yojmua' a'íi mu majta je'ej pua'aj huá'uurej i juhuásimua', aj mu mij tyúucu'sij.

²² Majta néijmi'i i tyeítýee i maj yan séejre' i cháanacaj, a'íi mu jamuájcha'íiria'aj muá'ju'un a'íjci jime' siaj nyéetzij ná'astijre', ajta a'íjna i ti tyo'táviicue'raj 'asta na'aj quee néijmi'i tye'entyipúa'rej, Dios pu japuan huatányuusij.

²³ Matí'ij je'ej pua'aj já'mua'uurej i chájta'naj jitze, siata'aj jiyet'zín iiráciinyej, siaj sij séej chájta'naj jitze jó'ciinyej. A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye', siatí'ij siooj yajó'jujhua'nye'en séej siajta séej jitze

ì chájta'naj aj nu nyij nyáaj ì nyaj nyajta tyévíj jítze huanie'huaca' yava'cányesij.

²⁴ 'A'íjna ì ti tyihuá'mua'tyej, jéetze' pu juxie've' quee a'íimaj ì maj tyúumua'tyej, ajta a'íjna ì ti tyé'ijtye', jéetze' pu juxie've' quee a'íjna ì ti jahuiire'.

²⁵ A'yaa pu tyúuxie've' ti a'íjna ì ti tyúumua'tyej, a'yan cha'tána'aj eenye' tí'ij ì ti tyá'mua'tyej, ajta a'íjna ì ti tyí'huiire', che' a'yan cha'tána'aj eenye' tí'ij a'íjna ì ti tyé'ijtye'. Ji'nye a'yaa mu meríj jaatamua'aj a'íjci ì ti aja'chej tíjin: “Beelzebú ì ti tyihuá'ijtye' ì tyiyáaru'uj”, ¿nyí mequee jéetze' je'ej pua'aj tyihuo'taxájtaj a'íjma ì maj jamuán aja'chej?

A'íjna ì tyaj jatziinya'aj

(Lc. 12:2-9)

²⁶ 'A'íj xu jin quee huá'tziinye'ej ì tyeítyee. Ji'nye je'ej maj tyi'tíj jin ricíj avíitzij jime', a'íi pu huataséjre'sij, nusu je'ej maj tyi'tíj tyi' avaaj a'íi pu ajta mua'reeri'huan.

²⁷ Tyi'tíj nyaj tíca'riste' já'mua'ixaatye', siata'aj tújca jaataxáj, ajta ì nyaj avíitzij jin já'mua'ixaatye', ca'nyíin xu jin jaataxáj, áan xu imuáj jo'tyúuj ì juchi'ij japua.

²⁸ Caxu huá'tziinye'ej a'íjma ì maj juxa'aj tyeítyee cui'caa, ji'nye camu jaayí'tin maj ì ja'mua júuricamej huajé'caj, sulu siata'aj a'íj pu tyú'tziinye'en ì Dios ì ti jaayí'tin ti ja'antyipua'ritye'en mu ja'mua júuricamej, ajta jaayí'tin ti ja'antyipua'ritye'en mu já'muajuuricamej ì tiéj jítze tíquee a'náj já'mui'nyij.

²⁹ '¿Nyij mequee a'yan tyityá'najchi mu pína'see a'chu séej túmii mahua'puaj? Ajta a'íjna ì ja'muavástara' a'íi pu huá'cha'ij a'íjma ì pína'see, capu ij síj mui'nyij ì pína'aj tipua'aj a'íin quee a'yan tyu'taxáj.

³⁰ Ajta mua'ajmaj Dios pu jamua'reej a'chu siaj pua'mácan ava'cipuaj síj ajta síj.

³¹ A'íj xu jin quee tyí'tziinye'ej jéetze' xu mua'aj juxie've' ì Dios jimi mequee ì pína'see.

(Lc. 12:8-9)

³² 'Tipua'aj a'tíj a'yan tyinaataxáj hua' tzajta' ì tyeítyee ti nyéetzij ná'astijre', a'yaa nu nyajta nyáaj tyaataxájta a'íjci jimi ì nyavástara' tajapua' ti já'sejre' ti a'íin xá'puí' huaríj,

³³ ajta a'íjna ì ti naatyáhue'taj hua' tzajta' ì tyeítyee, a'yaa nu nyajta nyáaj tyeetyáhue'taj nyajta a'yan tyaataxájta a'íjci jimi ì ti nyavástara' tajapua' ti já'sejre' nyaj quee jamua'tyej.

Tyeítyee mu jé'ta' huacíj a'íjci jime' ì Jesús

(Lc. 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ 'Caxu a'yan tyí'mua'ajcaj nyaj a'íjna jin mujo've'mej mej mij tyámua' yan tyí'tyechajcaj ì cháanacaj japua, canu a'íjna jin mujo've'mej mej mij juxáahuaj yan séjre'ej, sulu mej mij jé'ta' huacíinyej a'íjci jime' je'ej nyaj ricíj.

³⁵ A'íj nu jin mujo've'mej mej mij ì hua' yojmua' huatyóochenyij maj huo'tanyó'si'tye'en ì juhuásimua', ajta a'íjna ì ti íjmue'esti', a'íi pu ajta jaatyéno'si'tye'ej ì junáanaj, ajta a'íjna ì íiti' ti arí tyimú' ti íiti', a'íi mu majta huatóonyo'si'tye'ej,

³⁶ a'íj mu jin tyuucha'íire'ej muá'ju'un ì jutyéityeristyamua' jamuán.

³⁷ 'A'íjna ì ti jéetze' jaxie've' ì jutáataj, nusu ì junáanaj quee nyéetzij, capu a'yan tye'tyévíjtye' ti nyéetzij jimi huatyá'itzeere'en, ajta a'íjna ì ti

jéetze' jaxie've' i juyó j ti tyáati', nusu ti íiti', quee nyéetzij, capu ajta a'yan tye'tyévijtye' ti'ij nyéetzij jimi ajtyáma'cantaj,

³⁸ ajta a'íjna i ti quee jaxie've' ti'ij jajpuéjtzij, nusu maj i tye'ityee je'ej pua'aj tyaaxáj, na'riij tipua'aj huámui'nyij i cúruuj jitze, capu jatyévijtye' ti'ij nye jitze ajtyáma'cantaj já'ra'nyij.

³⁹ A'íjna i ti jéehua tyúumua'riitye' ti'ij quee huámui'nyij, a'íi pu muí'nyij, ajta a'íjna i ti huatóoa'an ti huámui'nyij a'íjci jime' ti nye jitze ma'can tyihuá'ixaatye', a'íi pu júurij ta'mej jusén jime'.

*I maj jamue'tin a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye'
(Mr. 9:41)*

⁴⁰ 'A'íjna i ti tyámua' tyajamuaatyéjeevij i juchéj, a'íi pu ajta nyéetzij tyámua' tyinaatyéjeevij, ajta a'íjna i ti nyéetzij tyámua' tyinaatyéeeje, a'íj pu ajta tyámua' tyu'tyéeeje i ti unyojo'ta'ityaca'.

⁴¹ Ajta a'íjna i ti tyámua' tyetyéeeje a'íjci i ti Dios jitze ma'can tyí'xaxa'aj, a'yaa pu cha'tána'aj tyá'ci'tyij i Dios jimi ti'ij ajta tyá'ci'tyij a'íjci i ti Dios jitze ma'can tyí'xaxa'aj, ajta a'íjna i ti séej tyámua' tyu'tyéjeevej i ti tyámua' tyi'tyúucha'ij, a'yaa pu cha'tána'aj tyá'ci'tyij i Dios jimi ti'ij ajta tyá'ci'tyij a'íjci i ti tyámua' tyi'tyúucha'ij.

⁴² Ajta a'tíj ti na'aj ti cíi i jájtyij tyaatá'an i séej i tyéviij ti nye jimi ajtyáma'can, tyij ajta quee va'cán jin nye jimi tyi'tyéjvee, a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' ti a'íin ajta tyi'tíj ancuriáa'sij i Dios jimi.

11

*A'íimaj i ti huojo'ta'ityaca' a'íjna i Juan i ti huá'íiraca'aj
(Lc. 7:18-35)*

¹ Ti'ij Jesús jaatapuá'citaca' ti tyihuó'ixaaj a'íijma i maj jamuán huacíj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, aj pu'ij jó'raa, ti'ij ij a'yee jo're'nyej i chájta'naj jitze, ti'ij tyihuó'mua'tyej ajta tyihuó'ixaatye'en i tye'ityee.

² Ajta a'íjna i Juan i ti eetyánami'huaca'aj, a'íi pu jáamua'reeri' je'ej ti i Jesús rijcaa. Aj pu'ij séecan huata'ityaca' i maj jamuán huací'ca'aj

³ mej mij a'yan tyiyo'ta'íhuo' a'íjci i Jesús tipua'aj a'íin pu'éeenye' i Ciriístu', nusu a'yan tyuuxié'va'caj mej mij séej huacho've'en.

⁴ Jesús pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—Séricuj, siata'aj jaaté'exaatye'en a'íjci i Juan je'ej siaj tyi'tíj tyi'sej ajta je'ej siaj tyí'namuaj.

⁵ Siata'aj jaaté'exaatye'en maj meríj atanyéjnye' i maj aracúcu'nyijma'caa, majta meríj rácijci'nyive' i maj quee rácijci'nyive'ej, majta a'íimaj meríj huarúj i maj tyí'cucui' a'íjci jime' i maj cá'atzaj i juhué'ra' jitze, majta i maj nácxie'ejma'caa meríj iityanamuaárajmee, majta meríj huatájuuriaca' i maj meríj huácu'ijcaa, majta i maj quee je'ej tyéejviicue' mu'rij jáanamuaajri' i nyúucaria'ra' i Dios.

⁶ Che' huatóotyamua've'en a'íjna i a'tíj ti quee juhuárita' huaré'yi'ij nye jimi a'íjci jime' ti quee che' tyé'viicue'.

⁷ Mati'ij a'íimaj jo'cój i maj Juan jamuán huací'ca'aj, Jesús pu huatyóochej ti tyihuó'ixaatye'en i tye'ityee a'íjci jitze ma'can i Juan, a'yan tijin:

—¿Tyi'tanyí usio'tyéesej a'ájna jo'tij quee já'tyi'tíj? ¿Nyiquij i huínyij usio'tyéesej áacaj ti jaariá'tuuxij?

⁸ Na'ríj sequée, ¿tyi'tanyí siana'aj ujo'tyéesej? ¿Nyi a'tíj sio'tyéesej ti naa eenye'en tyí'chaan? Mua'aj xu a'yan tyá'mua'reej maj a'íjma i maj naa eenye'en tyí'chaan, a'úu mu ja'chej i hua' chi'táj i rey.

⁹ Arí tipua'aj sequée a'yan huaríj, ¿ji'nye siaj sij a'áa ja'tanyéj? ¿Nyi a'íjna usio'tyéesej a'tíj ti Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj? A'yaa pu tyi'ja'yájna, a'íj xu ujo'tyéesej i Juan i ti ajta jéetze' va'cán jin tyi'tyéjvee quee síj ti ajta a'íjna jin tyi'tyéjvee ti Dios jitze ma'can tyihuó'ixaatye'en.

¹⁰ Juan pu a'ín pué'een i ti ja'xaj i yu'xarij jitze a'yan tijin:

Nyáaj nu séej huata'ítyij ti anaquéej huama'aj ja'mej

tí'ij tyámua' tyú'uurej a juyéj jitze.

¹¹ A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyí'ra'aj jime', hua' tzajta' i tyeítyee i maj yan séejre' i cháanacaj japua, capu a'tíj a'náj tye'entyájrurij tyi'tíj jime' ti jéetze' ve'éj quee i ti jin tyi'tyéjvee a'íjna i Juan, ajta a'íjna i ti jéetze' ciléenye' jin tyi'tyéjvee i Dios jimi, jéetze' pu va'cán jin tyi'tyéjvee a'íjna i a'tíj quee a'íjna i Juan.

¹² 'Tí'ij na'aj tyu'séjrej a'íjna i Juan, ya ti je'r'é'nyej, tyeítyee mu jéehua tyi'tyese' mej mij utyájrutyey jo'tíj i Dios já'sejre', majta i maj jéehua uhuácaca'nye' a'yaa mu tyá'xie've' maj néijmi'i tye'entyipua'ritye'en tajapuá ti tyejé'sejre'.

¹³ Néijmi'i i maj Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj, ajta i yu'xarij jitze Moisés ti jo'yú'xaca', néijmi'i mu jaataxájtaca' je'ej ti i Dios tyí'ijta íyan i cháanacaj japua, majta móoj a'yan tyá'xajtaca'aj 'asta na'aj quee huataséjre a'íjna i Juan,

¹⁴ ajta tipua'aj a'yan setyityóoca'nyej siaj tyá'antzaahuatye'en, a'íjna i Juan a'íj pu a'ín pué'een i ti juxie've' ti ya uvé'nyej a'íjna i ti a'yan ántyapuaj tijin Elías.

¹⁵ Majta a'ímaj i maj ityanamuáarajmee, miche' tyámua' tyáanamuj.

¹⁶ ¿Ji'nye nyana'aj tyihuo'taxáj je'ej maj een i tyeítyee ijíj maj yan huacháatimee? A'yaa mu een mati'ij i tí'riij i maj véjri' ja'ajtyíj jo'maj tyajá'toj, i maj hua'tyéjivii i séecan a'yan tijin:

¹⁷ “Tyetyu'táci'sityej, siajta mua'aj caxu tyu'tyéenyej; tyajta tu tyu'táchuiicaca' tyataxamúuritya'aj, siajta mua'aj caxu huatóoxaamujri.”

¹⁸ Ji'nye tí'ij i Juan yan uvé'nyej, i ti ju'ítzi'va'ca'aj, ajta quee jaya'caria'aj i nahuáj; a'yaa xu sij tyaataxájtaca' ti tyiyáaru' tzajta' séjria'ca'aj.

¹⁹ Ajta je'en a'ín yan uvé'nyej i ti ajta tyévíj jitze huanie'huaca', tiquee a'yan tyúu'itzi've', ajta jaya'caa i nahuáj, mua'aj xu sij a'yan tyaaxájtaca' tijin huápuí'ij pu tyí'cua'caa, ajta jaya'caa i nahuáj, ajta huá'jaahuatye' i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'íj, ajta i maj huá'jijve' i maj tyí'ti'ijcicaa. Ajta a'íjna i ti jin Dios néijmi'i tyu'yí'tin, a'íj pu huataséjre'sij.

Je'ej maj tyajpuéetzij muá'ju'un i maj a'áa jo'cháatimee i chájta'naj jitze jo'maj quee tyajá'tzaahuatye'

(Lc. 10:13-15)

²⁰ Aj pu'ij Jesús huatyóochej tí'ij hua'ajtyá'xi'in a'íjma i tyeítyee i maj a'áa jo'cháatima'caa jo'tíj arí jéehua tyojo'muárie'ca'aj mej mij tyámua' tyo'taséj, ji'nye camu huatyóohuj maj seequéj tyú'mua'tyij. A'yaa pu tyihuo'té'exaaj tijin:

²¹ —Che' je'ej tina'aj ja'mua jimi mu siaj Corazín ja'chej. Che' je'ej tina'aj ja'mua jimi mu siaj Betsaida ja'chej. Ji'nye tipua'aj a'yan cha'taj nyana'aj tyu'muárie'nyiche' a'ájna a Tiro, nyajta a'ájna a Sidón, a'yájna je'ej nyaj

nyeríj huaríj ja'mua jimi, a'íi mu meríj tya'antzáahuatye'nyijche' i Dios jimi, metyu'tuu'únyir'ran majta nasíj ahuohuáatya'xi'in.

²² A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' ti a'yan tye'mej ti'ij atyojo're'nyej a'náj ti i Dios huá'xijtye'en, jéetze' xu mua'aj jajpuéetzij xá'ju'un mequee a'íimaj i maj a'áa jo'cháatima'caa a'ájna a Tiro majta a'ájna a Sidón.

²³ Siajta mua'aj mu siaj Capernaúm jo'cháatimee, ¿nyi a'yan setyityóomuajtye ti i Dios jamuaatá'sij siaj sij tajapuá ja'séeria'aj xá'ra'nyij? Caxu xaa nyu'uj, Dios pu puéjtzij jamuaatá'sij, a'áa xu jo'tyá'itzeere'en jo'tij ja'tyácun ajta quee ámiteere' a'chu ti ajo'cátyee. Ji'nye tipua'aj a'yan cha'taj nyana'aj huárinyiiche' a'ájna a Sodoma je'ej nyaj nyeríj tyu'muáriej ja'mua jimi, a'íi pu ooj i chájta'naj yeséeria'cajche' ijíj.

²⁴ Ajta a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tíjin ti'ij a'ájna tyojo're'nyej a'náj ti i Dios huá'xijtye'en a'íjma i maj yan huacháatimee i cháanacaj japua, mua'aj xu jéetze' jajpuéetzij xá'ju'un mequee a'íimaj i maj a'áa jo'cháatima'caa a'ájna a Sodoma.

Musio'vá'ju' nye jimi siata'aj huóoso'pe'en
(Lc. 10:21-22)

²⁵ A'ájna xicáara' jitze Jesús pu a'yan tyu'taxájtaca' tíjin:

—Muáaj mu paj nyavástara', i paj tyí'ijta u tajapuá, pajta íyan i cháanacaj japua, muéetzij nu tyí'muatyójtzi're', ji'nye muáaj paj huo'ta' mej mij yo'itéej muá'ra'nyij je'ej ti een a jimi, a'íimaj i maj quee óotzaahuatye', pajta quee huo'ta' maj yo'itéej muá'ra'nyij a'íimaj i maj támua'rej, majta i maj jéehua tyojó'itej.

²⁶ A'yaa pu tyi'ja'yájna nyavástara', a'yaa pu muéetzij tyimua'ránajchaca'.

²⁷ 'Néijmi'i pu tyinaatátuii a'ájna i nyavástara'. Capu a'tíj tyámua' tyí'nyamua'tyej je'ej nyaj een, sulu a'íi pu'uj i nyavástara', capu ajta a'tíj tyámua' tyá'mua'tyej i nyavástara', sulu nyáaj i nyaj yójra' pué'een nyáaj nu xaa jamua'tyej, majta a'íimaj i maj a'yan tyina'ránajchi mej mij jáamua'tyij.

²⁸ Siata'aj nye jimi mujo'vá'ju'un néijmi'i mu siaj cua'naj a'íjci jime' i siaj jahuoo siaj tyámua' tyaatá'an i Dios, siajta a'íjci jin tyí'tyese' siaj néijmi'i jin ja'rá'astijre'en, nyáaj nu jamuaatá'sij siaj sij huóoso'pe'en.

²⁹ Siata'aj tye'entyájrutyey a'íjci jime' i nyaj jin tyajá'mua'ijcatye', siajta nye jimi tyi'huóomua'tyej, ji'nye nyáaj nu muá'ajcan, nyajta quee á'nyatzaahuatye', nyáaj nu nyij jamuaatá'sij siaj tyámua' huárinyij i jutzájta'.

³⁰ Ji'nye capu muárie'rij siaj a'yan huárinyij je'ej nyaj tyajamuaata'íjtye'sij, ajta i nyaj jin tyajá'mua'ijcatye', capu ajta muárie'rij siaj sij a'yan huárinyij je'ej nyaj tyá'xie've'.

12

Matí'ij a'íimaj i maj Jesús jamuán huacíj ja'antyítzaanaxij i tyeríicuj ti antyimuéeye'ejmee

(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

¹ Ajta a'ájna imuáj Jesús pu a'áa jooma'ca'aj jé'ta' i ví'ra'aj tzajta', a'aj pu putyí'rijcaa i xicáara' maj jitzán juso'pii. Majta i maj jamuán huacíj, a'íi mu meríj jéehua tajcuca'aj aj mu mij huatyóohuij maj jí'ijtzaanaxi'in i tyeríicuj jatze', majta je'en jajci'májraa i jatzíj.

2 Majta i fariseos, mati'ij huo'séj maj a'yan rijcaa, aj mu mij a'yan tyaaté'exaa a'ijci i Jesús tijin:

—Cási', huo'séj je'ej maj ricij mu maj ajamuán huaci'ij, a'yaa mu ricij je'ej ti quee tyí'rij ti a'tíj a'yan rijcaj a'ájna xicáara' maj jitzán juso'pe'.

3 Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—¿Nyi sequée a'náj jo'jijvej i yu'xarij jitze je'ej ti huaríj a'ájna i David tí'ij huataí'cuataca', majta i maj jamuán huací'ca'aj?

4 A'úu pu jo'tyájrurij u tyeyúuj tzajta', i ti chi'ra'an pu'éen i Dios, ajta je'en jáacuaj a'ijci i páan i maj Dios huatámu'verij, majta i maj jamuán huací'ca'aj, a'íi mu majta jáacuaj, ma'ajta a'ijci i páan a'íi mu'uj jacua'caa i puaríj.

5 ¿Ca' sequée a'náj jo'jijvej je'ej ti tyo'yú'xaca' a'ájna i Moisés, maj a'íimaj i maj tyityetyúu'pu' u tyeyúuj tzajta', a'íi mu quee juso'pii a'ájna xicáara' maj jitzán juso'pe'?

6 A'yaa nu tyajámua'ixaatye', ti síj ya ja'mua jimi séejre' ti jéetze' juxie've' mequee a'íimaj i maj tyityetyúu'pu' i tyeyúuj tzajta'.

7 Caxu a'tzúj yó'itej je'ej ti huatóomua'aj a'ájna ti a'yan tyé'yu'si' i yu'xarij jitze ti jime' Dios jaataxájtaca' ti a'yan tijin: “A'yaa nu tyá'xie've' siaj jujímua'aj óocu'vej, canu jaxie've' siaj tyi'tíj mu'vejritaj.” Típua'aj seyo'itée xá'ra'nyiche', caxu a'yan tyihua'xáatzi'ranche' a'íijma i maj quee tyi'tíj jin ootyá'itzee.

8 A'yaa pu'ij, nyáaj i nyaj nyajta tyévij jitze huanie'huaca', nyáaj nu nyajta a'ijci jin antyínyamua'ree i xicáara' a'náj maj jitzán juso'pe'.

*Jesús pu séej tyú'huaaj ti ciyáaxara'ca'aj i jumuáca' jitze
(Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)*

9 Aj pu'ij Jesús jó'raa, ti'quij a'úun jo'tyájrurij u tyeyúuj tzajta'.

10 A'úu pu síj jo'tyávaaca'aj ti ciyáaxara'ca'aj i jumuáca' jitze, majta i fariseos i maj a'úun je'rú'uuca'aj, a'íi mu jahuooca'aj je'ej maj tyi'tíj jin tyaaxájtzi' i Jesús, a'yaa mu mij tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi quij i'rij tyej tyáahuatye'en séej i ti tyí'cui' a'ájna xicáara' maj jitzán juso'pe'?

11 Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Típua'aj a'tíj séej cánya'aj tyí'citzij, ajta je'en i cánya'aj atyéjvetyij jo'tij ja'tyácun a'ájna mati'ij pua'aj juso'pe', ¿nyiquee ujo'ma'aj ta'mej tí'ij je'tajáj?

12 Ajta i tyévij pu jéetze' tyí'huire' quee i cánya'aj. A'íj pu jin i'rij ti a'tíj tyi'tíj jin xá'pui' huárinyij a'ájna xicáara' mati'ij pua'aj juso'pe'.

13 Aj pu'ij i Jesús a'yan tyaaté'exaa a'ijci i ti ciyáaxara' i jumuáca' jitze tijin:

—Huatátzaaraj mua' muáca', aj pu'ij a'ájna i tyáati' jaatátzaaraca' i jumuáca', aj pu'ij huarúj, a'yaa pu éenye'ej ja'raa tí'ij i síj i muáca'ra'an.

14 Mati'ij mij iiráacij a'íimaj i fariseos, aj mu mij huatyóohuij maj jaaxá'pui'intare'en je'ej maj ye'ej huárinyij mej mij jaajé'caj i Jesús.

Je'ej ti síj anaquéej tyaataxájtaca' a'ijci i Jesús

15 Tí'ij i Jesús jáamua'reeri' je'ej maj tyaaxá'pui'intarej, aj pu'ij iirájraa, majta jéehua i tyeítyee jamuán jo'c'ij. Ajta i Jesús pu néijmi'caa pu tyú'huaaj i maj tyí'cucui'ca'aj,

16 ajta a'yan tyihua'íjmuejraca'aj maj quee jéjrista' jaxajta a'tíj ti pu'ricij.

17 A'yaa pu tyu'rij tí'ij aróo'astej je'ej ti jájcuaj imuáj tyu'taxájtaca' a'ájna i Isaías, i ti Dios jitze ma'can tyí'xajta'aj, ti a'yan tijin:

- 18 A'íi pu a'íin pué'een i ti nyahuiire', i nyaj ja'antyíhuoj, i nyaj jéehua jaxie've', nyajta jitzán nyetyamua've'. Nyajúuricamej nu jimi huatyátoosij, a'íi pu'ij tyámua' tyihuo'tyéjeevij a'íijma i maj séej chuéj japua jo'cháatimee.
- 19 Capu a'tíj je'ej tyi'jéeej ja'mej, capu ajta jíihuaj ja'mej, camu janamuajran ti tyi'xáataj ja'mej a'ájna a cáayej jitze.
- 20 Capu jéetze' puéjtzij huo'ta'sij i maj huápu'i'ij jaapuéjtzitarej, capu ajta huá'cui'nyij a'íijma i maj quee che' tyé'viicue', sulu a'íi pu hua' japua huatányuusij ajta a'íjna jin tyu'tyámue'tij i ti naa een.
- 21 Majta i tyeítjee i maj yan séejre' i cháanacaj japua, néijmi'i mu jimi tyi'ijchó've'.

Mati'ij i Jesús jitze tyo'ojpuá'rij
(Mr. 3:19-30; Lc. 11:14-23; 12:10)

22 Mati'ij mij séej uja'ráavi'tij i Jesús jimi ti tyiyáaru' tzajta' séjria'ca'aj, a'íj pu jin quee atányeerica'aj ajta quee tyo'rírriajca'aj a'íjna i a'tíj, aj pu'ij i Jesús tyáahuaj ti'ij ij atányeerica', ajta tyo'rírriáaj ja'raa.

23 Néijmi'i mu i tyeítjee tyámua' tyo'taséj, a'yaa mu mij tyúu'ihuo'raca'aj tijin:

—¿Nyiquij a'múu a'íin pué'een i yójra' i David?

24 Majta i fariseos mati'ij a'yan tyihuo'namuajri', a'yaa mu tyu'taxájtaca' tijin:

—A'mújna mu a'tíj Beelzebú pu jitze aróoca'nyej, ti'ij huo'tamuáritye'en i tyiyáaru'uj, ji'nye Beelzebú pu tyihua'ijtye' i tyiyáaru'uj.

25 Ajta i Jesús, a'íi pu jamua'reerica'aj je'ej maj tyí'mua'ajcaa, aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—Típua'aj i maj séej chuéj japua já'ma'can jé'ta' muáaciinyej, a'íi mu huatóonyo'si'tye'ej, ajta i maj a'áa ja'chej camu che' á'tyeeren, na'ríij i maj séej chájta'naj jitze aja'chej nusu i tyeítysteristyamua'me'en síij i a'tíj, a'yan majta jé'ta' tyityáaciinyej, camu majta che' á'tyeeren.

26 A'yaa pu cha'tána'aj een, típua'aj i tyiyáaru' huo'tamuáritye'en i jutyéitysteristyamua', a'íi mu majta jé'ta' ootajú', ¿ji'nye ooj tyí'rij mej mij huatyóoca'nyej?

27 A'yaa xu mua'aj tyí'nyaxaj nyaj jee a'íj jitze arányaca'nyej i Beelzebú, nyej nyij huo'tamuáritye'en i tyiyáaru'uj, ti pua'aj a'yan tyi'ja'yájnatan, ¿a'tanyíj ca'nyíjra'aj hua'tá'caa a'íimaj i ja'muaxa'aj tyeítjee, mej mij a'yan cha'taj mana'aj tyihuo'tamuáritye'en? A'íimaj mu mij a'yan tyaja'muaxaj sij mua'aj quee xá'pui' ricij a'íjci jime' je'ej sij nyéetzij tyí'nyaxajtzi'.

28 Ji'nye nyáaj nu a'íjci jitze arányaca'nyej i júuricama'ra' i Dios nyej nyij tyiyáaru'uj huatamuáritye'en, a'íj pu jin a'yan huatóomua'aj ti arí a'ájna atyojo're'nyej ti'ij i Dios tyu'ta'íjtaj ja'mua jimi.

29 '¿Ji'nye tyí'rij ti náhua'rij utyájrutyey jo'tij ja'chej i a'tíj ti uhuájca'nyej ti'ij tyaanáhue', típua'aj quee mí'een jaatyáji'que'en? Ji'nye a'yaa pu xaa tyu'tá'riitarij ti'ij utyájrutyey jo'tij ja'chej ti'ij tyaanáhue' tyía'ra'an.

30 'A'íjna i tiquee nyaj jamuán jo'cha'can, a'íi pu nyéjcha'íire', ajta i tiquee tyeítjee tyísiire' nye jimi, a'íi pu huojocuí'naj.

31 'A'íj nu jin a'yan tyajá'mua'ixaatyey ti i Dios néijmi'i tyihuo'tú'uunyi'raj i tyétyacaa i maj jin ootyá'itzee ajta i maj jin je'ej pua'aj tyí'xaxa'ta'aj, ajta capu tyihuo'tú'uunyi'raj típua'aj je'ej pua'aj metya'xajta i júuricama'ra' i Dios.

³² Dios pu ajta tyaatú'uunyi'raj a'íjci i ti je'ej pua'aj tyí'nyaxaj nyéetzij i nyaj nyajta tyéviij jitze huanie'huaca', ajta a'tíj ti je'ej pua'aj tyá'xajta a'íjci i júuricama'ra' i Dios, capu a'náj tyaatú'uunyi'raj, capu ajta i séej jitze i cháanacaj ti jájcuaj.

I ciyéj a'íj pu jin ámiteere' je'ej ti eenye' taca'
(Lc. 6:43-45)

³³ 'Típua'aj ji'r'é'nye'en i ciyéj, ji'r'é'nye'en pu ajta tajcaa, ajta típua'aj quee ji'r'é'nye'en i ciyéj capu ji'r'é'nye'en tajcaa, ji'nye a'íj pu jin i táque'ra' ámiteere' tyi'tíj ti ciyáara' pué'een.

³⁴ Mua'aj xu a'íjci jitze eeráanyej i cú'cu'uj ti tyí'hue'tacaa. ¿Ji'nye tyí'rij siaj tyi'tíj huataxáj ti xá'pui' típua'aj mua'aj sequée tyámua' eenye'? Ji'nye je'ej ti síij tyí'mua'tzej i jutzájta' a'íj pu huataxájta.

³⁵ A'íjna i tyéviij ti tyámua' een ji'r'é'nye'en pu tyí'xaj, ji'nye a'íi pu ajta tyámua' een i jutzájta', ajta i tyéviij ti je'ej pua'aj een, a'íi pu je'ej pua'aj eenye' tyí'xaj, ji'nye a'íi pu je'ej pua'aj een i jutzájta'.

³⁶ A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' ti a'yan tye'mej a'ájna xicáara' ti jitzán Dios huá'xijtye'en, néijmi'i mu jin á'xijtyi'huan tyi'tíj maj je'ej pua'aj tyu'taxájtaca'.

³⁷ Ji'nye Dios pu a'íjna jin muá'xijtye'en je'ej paj tyí'xaxa'ta'aj, a'yaa pu'ij tyo'támiteere'ej típua'aj muáhuire'en nusu quee.

Séecan mu i tyeítyee a'yan tyá'huoo ti Jesús huo'taséjratye'en i maj jin je'ej tyo'taséj
(Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)

³⁸ Aj mu mij i fariseos, majta i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze, a'íi mu a'yan tyaaté'exaa i Jesús tijin:

—Maeestro, a'yaa tu tyá'xie've' paj tyi'tíj taataséjratye'en i tyaj jin je'ej tyo'taséj.

³⁹ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—A'íimaj i tyeítyee i maj je'ej pua'aj tyí'tyetyeityee, a'yaa mu tyí'nyahuavii nyaj tyi'tíj huo'taséjratye'en i maj jin tyámua' tyo'taséj, ajta canu tyi'tíj huo'taséjratye'sij sulu a'íj nu'uj je'ej ti tyáaruuj i Jonás i ti Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj.

⁴⁰ Ji'nye a'yájna ti'ij i Jonás huéecaj xicáj ajta huéecaj tíca' tyé'tyee ti aráaca'aj i jucáara' jitze i hue'ej ti jaatyáanijcua, a'yaa pu cha'tána'aj tyí'nyoorej nyéetzij i nyaj nyajta tyéviij jitze huanie'huaca', a'áa nu ja'raque'tíj na'mej chuéj tzajta' huéecaj xicáj, nyajta huéecaj tíca'.

⁴¹ A'íimaj i maj Nínive ja'chej a'íi mu ja'mua jamuán ajo'tyáhuixi'ij a'ájna xicáara' ti'ij i Dios jamua'xijtye'en, majta je'en jamua'xa'pui'intari'tze'en mua'ajmaj, ji'nye a'íimaj i maj Nínive já'chajca'aj a'íi mu tyá'antzaahuaj i Dios jimi mati'ij jáanamujri' je'ej ti tyu'taxájtaca' a'íjna i Jonás, nyajta nyáaj, i nyaj ja'mua jamuán yésejre' jéetze' nu va'cán jin tyi'tyéjvee quee i Jonás.

⁴² Ajta a'íjna i íiti' ti jájcuaj imuáj tyí'ijtaca'aj yúutyej pujmua', a'íi pu ajta ajo'tyéechaxi, mati'ij huá'xijtye'ej i tyeítyee, a'íi pu ajta hua'xa'pui'intari'tze'en, ji'nye a'íi pu a' imuáj jo've'mej ti'ij jáanamuj a'íjci i Salomón i ti jéehua huápu'ij tyu'yí'tin, nyajta nyáaj, jéetze' nu va'cán jin tyi'tyéjvee quee a'íjna i Salomón.

A'íjna i júuricamej ti je'ej pua'aj een ti ajta huariá'raj
(Lc. 11:24-26)

43 'Tìpua'aj síj i júuricamej ti je'ej pua'aj een iirájra'nyij séej i tyéviij tzajta', a'íi pu jo'chá'canya'aj ja'mej ti jahuoo jo'tij jo'huáchij ti'ij huóoso'pe'en, ajta ti'ij quee jatyoove'en, a'yaa pu tyi'riá'mua'sij tijin:

44 “Naariá'ra'sij a nyichéj jó'nyaj ja'rájraa.” Tì'ij ajo'r'é'nyej, a'yaa pu eenye' tyoonyij a'íjna i a'tíj, ti naa uhua'é'nya'aj ta'mej ti'ij chi'ij maj moochán iirá'icho'taca', majta tyámua' naa tyo'huáruu.

45 Aj pu'ij i júuricamej uhuaaja'rávi'tij séecan i maj aráahua'puaj ará'asej i maj jéetze' je'ej pua'aj een quee i a'íjna, aj mu mij néijmi'i utyárutyij mej mij iiráatya'aj muá'ra'nyij i tyéviij tzajta', ajta je'en a'yan tye'ráamej ti jéetze' je'ej pua'aj éenye'ej ta'mej a'íjna i tyéviij quee ti'ij jájcuaj éenye'ej. A'yaa pu'ij tyihuá'uurej a'íjma i maj je'ej pua'aj tyí'tyetyeityee.

*A'íjna i náanajra' majta i ihuáamua'mua' a'íjci i Jesús
(Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)*

46 Óoche' pu tyi'xáatacaj i Jesús mati'ij a'áa ja'rá'aj a'íjna i náanajra', majta i ihuáamua'mua', a'áa mu jo'tyáhuixij apua'quéj, a'yaa mu tyá'xie'va'ca'aj maj jamuán tyu'taxáj,

47 aj pu'ij síj a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Jesús tijin:

—A mu pua'quéj jo'tyú'uu a' náanaj, majta a'ihuáamua', máaxie've' maj ajamuán tyu'taxáj.

48 Aj pu'ij a'yan tyu'tanyúj a'íjna i Jesús tijin:

—¿A'tyaanyij a'íin maj pué'een i nye'ihuáamua' ajta i nyináana?

49 Aj pu'ij huo'séerajraa i maj jamuán huacíj, ajta a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—A'íi mu a'íin pué'een i maj nyináana majta nye'ihuáamua'.

50 Ji'nye a'tíj tina'aj ti a'yan ricij je'ej ti tyá'xie've' i Dios, a'íi pu a'íin pué'een i nyináana, majta nye'ihuáamua'.

13

*A'íjci jime' i a'tíj ti tyí'huastee
(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)*

1 A'ájna xicáara' jitze, Jesús pu iirájraa u chi'táj, a'áa pu ja'rá'aj jo'tij ja'va'ástimee i jájrij ti'quij a'áa jo'tayíxij.

2 Aj mu mij jéehua ajtyáxiiriaca' i tyeítyee jo'tij je'ej jé'eenye'ej, aj pu'ij antyíraj i báarcuj jitze ti jáata' acáva'ca'aj, ajta je'en ooyíxij, majta i tyeítyee a'áa mu ja'ajtyequéetima'caa a ti ja'va'ástimee i jájtyij.

3 Tì'quij jéehua tyihua'ajmuá'tyej séej nyúucarij jime', a'yan tijin:

—A'tíj ti tyí'huastee, a'áa pu jo'mej jo'tij tyajá'huastee.

4 Aa pu jooma'ca'aj jatahua'náaj i ímue'rij, séecan pu'ij i ímue'rij juyéj jitze huavatzíjraa, aj mu mij pína'see jútye' aje'cáanyej mati'ij mij jaaré'je'puj.

5 Ajta séecan a'áa pu jo'vatzíjraa i tyetyéj tzajta' jo'tij quee jéehua já'chuej, aj pu'ij jiye'tzín ajnyéj i ímue'rij, ji'nye capu jéehua huáchoota'ca'aj ti'ij aróonaana'tye'en,

6 ajta ti'ij eeré'nyej i xicáj, aj pu'ij huaria'huaj i ti arí ajnyéj, ji'nye capu a'chu ajo'canáana'ajma'caaj.

7 'Ajta séecan i ímue'rij, a'áa pu jo'vatzíjraa i tzícare'ej tzajta', ti'ij ij i tzícare'ej huahuósej, a'íi pu ja'vá'naj i ti arí ajnyájca'aj, a'íj pu jin quee huáciiriaca'.

8 'Ajta séecan a'áa pu jo'vatzíjraa jo'tij jo'jí're'en i chuéj, a'íi pu xaa ij ajnyéj, ti'quij huahuósej, séecan pu'ij i ímue'rij a'yan tye'rájraa a'chu

anxityej i jatzíj ti catyé'tya'ajma'caa, ajta séecan huéecatyej. Ajta séecan seityéj japuan tamuáamuata' pu catyé'tya'ajma'caa síj ajta síj.

⁹ 'Mu siaj ityanamuáarajmee, tyámua' xu naa tyáanamuaaj.

Ji'nye een jime' i Jesús tyihuá'mua'tyahua'aj séej nyúucarij jime'

(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Aj mu mij ajtyáxiiriaca' i Jesús jimi a'íimaj i maj jamuán huacíj, mati'ij mij jaata'íhuo'ri' je'ej ti een jime' séej nyúucarij jin tyihuá'ixaatya'ca'aj i tyeítyee.

¹¹ Aj pu'ij Jesús a'yan tyu'tanyúj tíjin:

—Dios pu mua'ajmaj jamuaatá' siaj sij yo'itéej xá'ra'nyij je'ej ti tyí'een jo'tíj a'ín tyejé'ijtaj, majta i séecan capu huái'riitye' mej mij yo'itéej muá'ra'nyij, ji'nye capu i Dios a'yan tyihuo'tá'.

¹² 'A'íjna i ti cí tyiyo'itéej je'ej ti tyí'een i Dios jimi, Dios pu jéetze' jaatá'sij, ajta a'íjna i ti quee yó'itej, Dios pu jáari'raj a'chu ti caa arí tyú'mua'reej

¹³ A'íj nu jin séej nyúucarij jime' tyihuá'ixaatye', ji'nye a'íi mu atanyéjnye', ajta camu tyi'tíj séej, majta mu iityanamuaáarajmee, majta quee tyi'tíj namuaj, camu majta yó'itej.

¹⁴ A'yaa pu'ij hua' jimi tya'róo'astej je'ej ti tyo'yú'xaca' a'íjna i Isaías i ti tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can a'yan tíjin:

Tyij siajta jéehua tyí'namuaj caxu yo'itéej xá'ju'un,
nusu siajta tyámua' tyitya'tanyéjnye'rij caxu tyi'tíj séjran.

¹⁵ Ji'nye a'íi mu quee tyámua' metyityoomuámua're',
camu iityanamuaáarajmee,
a'íi mu majta quee atanyéjnye',
mej mij jaaséj nusu maj tyu'namuaj,
ajta mej mij quee yo'itéej muá'ra'nyij mej mij nyéetzij jimi
tyá'antzaahuatye'en,
nyej nyij nyáaj tyámua' huó'uurej.

¹⁶ 'Siajta mua'aj siata'aj huatóotyamua've'en, ji'nye mua'aj xu iityanamuaáarajmee siaj sij ja'rá'astijre'en i siaj janamuaj, siajta atanyéjnye'.

¹⁷ A'yaa nu tzáahuatyi'ra'aj jin tyajá'mua'ixaatye' maj mue'tíj i maj tyí'xaxa'ta'aj i Dios jitze ma'can, a'íi mu jaxie'va'ca'aj maj jaaséj je'ej siaj mua'aj seríj tyi'tíj tyí'sej nyej jimi, majta quee camu jaaséj, a'yaa mu majta tyá'xie'va'ca'aj maj jáanamuaaj je'ej siaj mua'aj tyí'namuaj nyej jimi, ajta camu jáanamuaajri'.

Jesús pu huá'ixaatye' je'ej ti huatóomua'aj i nyúucarij ti jaxaj a'íjci i ti tyí'huastyaa

(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)

¹⁸ 'Xáanamuaajri' je'ej ti huatóomua'aj i nyúucarij ti jaxaj a'íjci i a'tíj ti tyí'huastyaa.

¹⁹ A'íimaj i maj jáanamuaaj i nyúucaria'ra' i Dios, majta quee yó'itej, a'yaa mu een tí'ij i ímue'rij ti ajo'vatzájraa a'ájna juyéj jitze, a'íjna i ti je'ej pua'aj een, a'íi pu tzajta' huataséjre'sij, tí'quij huári'raj i nyúucarij i maj jú'mua'reeriaca'aj i juxiéjnyu'caa tzajta'.

²⁰ 'Ajta a'íjna i ímue'rij ti ajo'vatzájraa i tyetyéj tzajta', a'yaa pu een tí'ij i maj janamuaj i nyúucarij majta je'en jutyamua've'ej naa tya'ancuriáa'sij i maj jáanamuaajri',

21 majta quee jéehua ajo'canáana'ajmee capu ij huái'riitye' maj tyámua' eenye', mati'ijta jajpuéjtzij na'ríij séecan je'ej pua'aj mahuá'uuriaj, ca'nácan mu ootyá'itzeere'ej.

22 'A'íjna i ímue'rij ti ajo'vatzíjraa jo'tij jo'tzicare'ej tzajta', a'íi pu a'yan een mati'ij i maj janamuaj i nyúucarij, ajta jéehua mu tyúumua'tziitye' a'íjna jime' je'ej ti tye'mej íyan ti tyí'ma'can cháanacaj japua, majta a'yan tyá'xie've' maj huochíjtyaanyi'taj, a'íi pu'ij huá'cuanamuaj. Néijmi'i pu a'íjna quee tyí'tá'caa ti i nyúucarij tyámua' hua' jimi tyu'tyá'itzeere'en mej mij a'íjna jin huahuóse'en.

23 'Ajta i ímue'rij ti a'áa jo'vatzíjraa i chuéj japua ti huaji're'en, a'yaa pu een mati'ij i maj janamuaj i nyúucarij majta yó'itej, jéehua mu mij tyu'tátuiire'sij i Dios jimi ti'ij a'íjna ímue'rij ti huáciiriaca' a'chu anxityej ti catyé'tya'ajma'caa, na'ríij huéecatyej ajta seityéj japuan tamuáamuata' i ímue'rij.

A'íjci jime' i tu'píj ti huahuásti'huaca' jamuán i tyeríicuj

24 Jesús pu ajtáhua'aj séej nyúucarij a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—A'yaa pu tyí'een a'ájna jo'tij i Dios tyejé'ijtaj ti'ij a'táj ti ímue'rij huahuástej i juchuéj japua ti huaji're'en,

25 ajta mati'ij néijmi'i tyacu'tzísima'caj, síj pu ajo're'nyej ti jájcha'íire' a'íjci i ti chuéj tyícha'íj, ti'quij tu'píj huahuástej a'íjci tzajta' i tyeríicuj, ajta je'en jó'raa.

26 'Aj pu'ij ti'ij ajnyéj a'íjna i tyeríicuj ajta je'en íjmueya'xíj, aj mu mij jáamua'reeri' ti ajta síj huáviviíhuaca' i ímue'rij, ji'nye capu íjmueya'xíj a'íjna i tu'píj.

27 Mati'ij mij i maj tyí'muarie' ujó'ju' mej mij jaaté'exaatye'en a'íjci i ti chuéj tyícha'íj a'yaa mu tijin: “Tavástara', nyi pequee a'íj huahuástej i ímue'rij ti jí're'en a'ájna a' chuéj japua, ¿jo'nyij ja'ajnyéj a'íjna i tu'píj?”

28 Aj pu'ij a'íjna i ti chuéj tyícha'íj a'yan tyihuo'té'exaa tijin: “Síj ti nyéjcha'íire' pu jaahuástej.” Majta i maj tyí'muarie' a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin: “¿Nyi mua'ránajchij tyaj ujó'ju'un tyej tyij je'ejcuuxij a'íjci i tu'píj?”

29 'Aj pu'ij a'yan tyu'tanyúj tijin: “Capu juxie've' siaj jaariá'cutaj a'íjci i tu'píj, ji'nye tipua'aj seríj je'ejcunan a'íjci i tu'píj, ajta pu éjcuuxisij a'íjna i tyeríicuj.

30 Che' a'yan eenye' ti'ij néijmi'i huahuóse'en 'asta quee atyojo're'nyej nyati'ij tye'entyaí'sij, aj nu nyij huo'ta'íjtye'sij i maj tyí'muijhuaca' mej mij anaquéj je'ejcuuxij a'íjci i tu'píj, mata'aj ja'antyáji'ca'xi'in mej mij jajsíire'en majta jaatyáteeraj, majta je'en ju'tyátoosij a'íjci i tyeríicuj u chi'táj jo'maj tyejé'yuhuaca’.”

I játza'ra'an i mostáasaj (Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)

31 Jesús pu ajtáhua'aj séej nyúucarij huo'té'exaa a'yaa pu tijin:

—A'yaa pu tyí'een i Dios jimi ti'ij tu'píj tyi'táj ti a'yan ántyapuaj tijin mostáasaj, a'táj ti jaahuástej i játza'ra'an a'ájna jo'tij tyaja'tachuéj.

32 A'íjna i mostáasaj, a'yaa pu eenye' tyájatze' ti'ij i ti jéetze' cíleen quee séecan i jatzíj, ajta ti'ij huahuóse'en, jéetze' pu uhuatí'ti'ij ja'mej quee séecan i tu'píj iye'ej ti séejre' i cháanacaj japua. Yaa pu uhuatí'ti'ij ja'mej ti'ij ciyéj, aj mu mij pína'see ave're'nyesij mej mij a'áan tyojo'tyóo'ito'ritye'en i ciyáara' jitze.

*A'íjna i maj jana'ajchityaa i cuéjtzij
(Lc. 13:20-21)*

³³ Ajtáhua'aj séej nyúucarij huo'té'exaa a'yaa pu tijin:
—A'yaa pu ajta tyí'een i Dios jimi ti'ij a'íjna i levaduuraj, i íiti' ti huéicaj
mediidaj atyáraj i aríinaj, aj pu'ij jajcuéjtzitaca' levaduuraj jamuán, ajta
i levaduuraj, a'íi pu néijmi'i tzajta' huanyáxi'ij i cuéjtzij.

*Je'ej ti een jime' i Jesús tyihuá'mua'tyahua'aj séej i nyúucarij jime'
(Mr. 4:33-34)*

³⁴ Jesús pu néijmi'i a'yan tyihuá'ixaatya'ca'aj séej nyúucarij jime' i
tyeítyee, capu tyi'táj huá'ixaatya'ca'aj ja'hoo'itéerican jime'.

³⁵ A'yaa pu huaríj ti'ij aróo'astej je'ej ti tyu'taxájtaca' a'íjna i ti
tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can ti a'yan tijin:
Séej nu nyúucarij jin tyihuo'té'exaatye'ej,
Nyáaj nu a'íj huo'té'exaatye'ej i ti aviitzi'huaca'aj,
ti'ij na'aj i Dios tyeetyátaahuaca' i cháanacaj.

*Jesús pu huá'ixaatye' je'ej ti huatóomua'aj i nyúucarij ti jaxaj a'íjci i
tu'píj ajta i tyerúcuaj*

³⁶ Aj pu'ij i Jesús huo'tatyóotye'ej eerájraa i tyeítyee jimi, ti'quij chi'táj
utyájrurij, a'úu mu mij ajtyáxiiriaca' i maj jamuán huacíj, mati'ij mij
jaatáhuaviiri' ti huo'té'exaatye'en je'ej ti huatóomua'aj a'íjna i nyúucarij
ti jaxaj i tu'píj ti quee tyi'táj huiire' ti ajnyéj i tasáahua japua.

³⁷ Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:
—A'íjna i ti jaahuástej i ímue'rij ti jí're'en, nyáaj nu a'íin pué'een i nyaj
nyajta tyéviij jitze huanie'huaca',

³⁸ ajta a'íjna i tasáahua, a'íi pu a'íin pué'een i cháanacaj. A'íjna i ímue'rij
ti jí're'en a'íi mu a'íin pué'een i maj tyí'huiire' i Dios jimi, ajta a'íjna i tu'píj,
a'íi mu a'íin pué'een i tyeítyeristyamua'me'en i tyiyáaru'.

³⁹ Ajta a'íjna i ti jájcha'íire' a'íi pu a'íin pué'een i tyiyáaru'. Ajta a'ájna
xicáara' maj jitzán tyí'tzaanan, a'yaa pu huatóomua'aj a'ájna xicáara'
ti jitzán antyipua'rij i cháanacaj, majta i maj tyí'tzaanan, a'íi mu a'íin
pué'een i maj tyí'huiire' u tajapuá.

⁴⁰ A'yájna mati'ij i tu'píj tyé'ejcuuxij mej mij jaatyáteeraj, a'yaa pu
cha'tána'aj tye'mej a'ájna xicáara' ti jitzán jó'vesij i cháanacaj.

⁴¹ Nyajta nyáaj i nyaj nyajta tyéviij jitze huanie'huaca', nyáaj nu
huojo'ta'ityij i maj tajapuá tyí'huiire' mej mij huá'ajsiire'en a'íijma i maj
je'ej pua'aj huá'uurej i tyeítyee, majta je'ej pua'aj ricij.

⁴² A'áa mu huojóohua'xij jo'tij já'taa, a'áa mu mij jéehua juyiinixi'in,
majta jéehua huápu'i'ij jajpuéjtzij muá'ju'un.

⁴³ Majta a'íimaj i maj a'yan ricij je'ej ti i Dios tyá'xie've', a'yaa mu
séeria'aj muá'ju'un ti'ij i xicáj a'ájna jo'tij i hua' vástara' tyejé'ijtaj. Majta
i maj iityanamúáarajmee, miche' tyámua' tyáanamuj.

A'íjna i ti aviitzi' ti jéehua tyá'najchij

⁴⁴ 'A'ájna jo'tij i Dios tyejé'ijtaj, a'yaa pu tyí'een ti'ij i tyi'táj ti aviitzi'
a'ájna tasáahua japua ti ajta jéehua tyá'najchij. A'tíj pu jáatyoj aj pu'ij
ajtáhua'aj jaatyá'avaataca', ti'quij néijmi'i tyu'tój i ti tyí'ijcha'ij aj pu'ij
jáananiej a'íjci i chuéj.

A'íjci jime' i peerla ti jéehua tyá'najchij

⁴⁵ 'A'yaa pu ajta tyí'een a'ájna jo'tij i Dios tyejé'ijtaj ti'ij a'tíj ti tyí'to'racia
ti jo'cha'can ti'ij jáahuoonyij tyi'táj peerla ti naa een,

⁴⁶ ti'ij séej huátyoj ti tyá'najchij, aj pu'ij jó'raa ti'ij néijmi'i tyú'toonyij a'chu ti tyí'ijcha'ij, ta'aj ij a'ij huánanan i peerla.

A'ijci jime' i tápi'narij i maj hue'tyéé jin vivi'raaa

⁴⁷ 'A'yaa pu ajta tyí'een a'ájna jo'tij i Dios tyejé'ijtaj, ti'ij a'ájna i tápi'narij i maj hue'tyéé jin vivi'raaa, mati'ij ja'tyáhua'xij a jáata', aj pu'ij tyoonáxcacan eetajájpuaaj i hue'tyéé.

⁴⁸ Mati'ij quee che' ú'vejrij i tápi'narij tzajta', aj mu mij je'tapísij a jáata' a'ijci i tápi'narij, mati'ij mij a'áa yoopísij jo'tij jo'huáchij, aj mu mij hua'sejran, mati'ij mij hua'váixi'sij i hue'tyéé maj jí're'en, majta i maj quee jí're'en, aa mu huóohua'xij.

⁴⁹ 'A'yaa pu'ij ajta tye'mej a'ájna xicáara' ti jitzán néijmi'i tye'entyipúa'rij íiyan i cháanacaj japua, a'íimaj i maj tyí'huíire' u tajapúa a'íi mu íiráaju'un mej mij hua'vá'jajpuaxi'in i tyeítjee maj je'ej pua'aj ricij, majta i maj xá'pui' ricij,

⁵⁰ aj mu mij a'áa huojocáhua'xij i oornaj tzajta' a'íijma i maj je'ej pua'aj ricij. Aj mu mij juyiinyixi'in, majta jéehua jajpuéetzij muá'ju'un.

A'ájna i ti jájcuaaj ajta i ti mí'ma'can

⁵¹ Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi sequée néijmi'i jo'itéej xá'raa mua'aj?

Aj mu mij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Jee tavástara'.

⁵² Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Típua'aj síij ti tyúumua'tyej i yu'xarij jitze tyihuó'mua'tyej je'ej ti tyí'een i Dios jimi, a'yaa pu huasé'rin ti'ij a'táj ti jéehua tyí'ijcha'ij i juchi'táj, a'úu pu'ij tyi'ráati'ijcij a'ijci i ti tyi'jajcua ajta ti tyi'mí'ma'can.

Jesús pu a'áa ja'rá'aj a Nazaret

(Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

⁵³ Ti'ij Jesús ja'antypúa'rij ti tyihuá'ixaatye' séej nyúucarij jime', aj pu'ij jó'raa,

⁵⁴ a'áa pu ja'rá'aj jo'tij jo've'sej, aj pu'ij huatyóochej ti tyihuó'mua'tyej hua' tye'yúuj tzajta'. Majta i tyeítjee i maj jáanamuaajri', je'ej mu tyo'taséj a'yaa mu mij tyúu'ixaatya'ca'aj tijin:

—¿Jo'nyij tyojo'ri'rej a'mújna mu ti tyo'mua'reej? ¿Tyi'tanyí muárie'ria'ra' pué'een i ti jin a'yan ricij?

⁵⁵ ¿Nyi quee yójra' pué'een a'ijci ti tyí'si'chacaa, ajta a'ín náanajra' i Maríia? ¿Nyiquee a'ín pué'een i hua' ihuáara' a'íijma i Jacobo, i José, i Simón, ajta a'ájna i Judas,

⁵⁶ nyi mequee majta yéchej tajamuán, a'íimaj i ihuáamua'mua' i maj úucaa? ¿Jo'nyij já'ma'can a'ájna i mua'tzíiria'ra' ti jitzán séejre'?

⁵⁷ A'ij mu mij jin quee jaxie'va'ca'aj maj jimi tyá'antzaahuatye'en. Ajta i Jesús a'yaa pu tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Néijmi'i mu tyámua' yó'mua'raj a'ijci i ti tyí'xaj i Dios jitze ma'can, majta a'íimaj i tyeítjeristyamua'me'en i maj jamuán ja'chej, camu tyámua' yó'mua'raj.

⁵⁸ A'ij pu jin quee jéehua tyu'muáriej a'ájna, ji'nye a'íimaj i tyeítjee camu jitzán tyá'tzaahuatya'ca'aj.

14

Je'ej ti ye'ej tyu'muí' a'íjna i Juan i ti huá'íiraca'aj

(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

¹ A'ájna xicáara' jitze, a'íjna i rey Herodes, i ti tyí'ijtaca'aj a'ájna Galileea, a'íi pu tyú'namuajri' je'ej ti tyi'táj uuriajca'aj i Jesús,

² aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaa a'íjma i maj jimi tyí'huiiria'ca'aj tijin:

—A'íi pu a'íin pué'een i Juan i ti huá'íiraca'aj, a'íi pu huatájuuriaca'. A'íj pu jin jaayí'tin tí'ij a'yan huárinyij i tyaj jin je'ej tyo'taséj.

³ A'íjna i Herodes, a'íi pu anaquéj jaatyévi'raca'aj a'íjci i Juan, ajta je'en ja'nají'que'ej je'tyáanaaj. A'yaa pu jáaruuj, jí'nye Juan pu jajtyá'xij a'íjci jime' ti Herodes ja'ancuré'vi'tij a'íjci i íitaj i Felipe ti jatyévi'tinya'aj, a'íjna i Felipe a'íi pu ihuáaria'ra' pué'eenye'ej a'íjci i rey,

⁴ Juan pu'ij a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Herodes tijin:

—Capu je'ej tyí'rij paj jatyévi'tinye'en mua' ihuáara' ti jatyévi'tinya'aj.

⁵ Herodes pu jaje'catamui'ca'aj a'íjci i Juan, ajta huá'tziinya'ca'aj i tyeítyee, jí'nye a'íi pu jamua'reeriaca'aj maj a'yan tyí'xajtaca'aj ti Juan a'íin pué'eenye'ej síij ti tyí'xajtaca'aj Dios jitze ma'can.

⁶ Ajta tí'ij atyojo're'nyej a'ájna xicáara' ti jitzán huanie'huaca' a'íjna i Herodes, a'íjna i yójra' i Herodías pu utyájrurij u chí'táj tí'ij tyu'tyéenyee'en jusíj hua' jíisa'puaj, jéehua pu'ij ja'ránajchaca' a'íjci i Herodes,

⁷ a'íj pu jin tya'tóoratziiri' junyúuca a jime' ti jaatá'sij a'íjci i íiti' je'ej ti tyi'táj tyaatáhuaviiraj.

⁸ Aj pu'ij a'íjna i íiti' a'yan tyaatáhuaviiri' je'ej ti i náanaajra' tyaaté'exaa, a'yaa pu tijin:

—Naatí'tye' túxa'aj jitze i mu'úura' a'íjci i Juan ti tyí'tyai'raaa.

⁹ Je'ej pu pua'aj jaata'aj a'íjci i rey, ajta arí a'yan tya'tóoratziiri' ti a'yan rinyij je'ej ti tyá'xie've', majta a'íimaj i ti huo'tá'inyej, a'íi mu majta jáanamuajri' ti tyu'tá' i junyúuca, a'íj pu jin tyu'ta'íjtaca' mej mij a'yan huárinyij je'ej ti tyaatáhuaviiri'.

¹⁰ Ajta je'en xantáaru'uj huata'ítyaca' mej mij ujó'ju'un jo'tij je'tyánami' a'íjna i Juan mej mij jí'ijvéjchej i mu'úura',

¹¹ matí'ij mij ya'ríi'tyej a'íjci jitze i túxa'aj i mu'úura' i Juan, majta je'en jaata'í'tyej a'íjci i yójra' i Herodías, aj pu'ij a'íjna i íiti' jaata'í'tyej i junáanaaj.

¹² Majta i maj jamuán huací'ca'aj a'íjci i Juan, a'íi mu ave're'nyej matí'ij mij yo'chuij i tyévira', majta je'ej ja'vá'naj, aj mu mij i Jesús ujo'té'exaaaj.

Jesús pu tyihuo'cue'ej i tyeítyee i maj anxí ví'ra'aj ará'asej

(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

¹³ Tí'ij i Jesús jáamua'reeri' tijin meeje'caj a'íjci i Juan, aj pu'ij jusíj jó'raa i báarcuj jitze, a'áa pu ja'rá'aj jo'tij quee já'tyi'tij. Majta i tyeítyee, a'íi mu jáamua'reeri' jo'tij je'ej jé'eenye'ej, a'íj mu jin curiá'cixij jo'maj jo'cháatimee, matí'ij mij jui'icán jaatavén.

¹⁴ Tí'ij i Jesús eetáraj i báarcuj jitze, mui'caa pu hua'sej i tyeítyee, aj pu'ij hua'ancu'vajxi ajta je'en tyihuo'huaa i maj tyí'cucui'.

¹⁵ Tí'ij huaré'chumua'riaca', aj mu mij ave're'nyej jimi i maj jamuán huacíj, matí'ij mij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Pu'rij tyéchumua'rij, ajta capu a'táj ya' ja'chej iiye'ej. Pata'aj hua're'ityixi'in mej mij jo'cixi'in majá'hua' chájta' mata'aj tyi'táj huánanan i maj jáacua'nyij.

¹⁶ Ajta a'íjna i Jesús, a'yaa pu tyu'tanyúj tijin:

—Capu juxie've' maj jo'cíxi'in, siata'aj mua'aj tyihuó'cue'tyej.

¹⁷ Aj mu mij a'yan tyityaatanyúj tijin:

—A'yaa tu'uj pua'mácan tyícha'ij anxívicaa i páan, tyajta hua'puácaa i hue'tyéé.

¹⁸ Aj pu'ij Jesús a'yan tijin:

—Mesenyaja'váipu'tye'.

¹⁹ Aj pu'ij huo'ta'ij maj oorá'sej i tu'píj tzajta'. Ti'ij ij Jesús ja'ancurái'puj i páan, ajta i hue'tyéé, aj pu'ij jútye' jó'nyeeriacá', ti'quij tyaatatyójtzi'rej i Dios, ajta jaatyátaaraxij i páan, aj pu'ij huo'ráai'pu'uj a'íjma i maj jamuán huacíj, majta a'íimaj huo'ráai'pu'tyej i tyeítýee.

²⁰ Néijmi'i mu tyú'cucaa, 'asta mana'aj quee huataju'xaj, majta jaariá'sii i páan ti'avá'itzee, majta i hue'tyéé, tamuáamuata' japuan hua'puaquéj pu tya'vá'jistixij i sicíríj a'íjci jime' i ti tya'vá'itzee.

²¹ Majta i maj tyú'cucaa, a'yaa mu ará'axcaa a'chu anxí ví'ra'aj i tyétyacaa, majta i maj úcucaa majta i ti'ríj camu huatyé'iteerej néijmi'i mu tyú'cucaa.

Jesús pu antáaraa i jájtyij japua

(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

²² Aj pu'ij Jesús huo'ta'ij a'íjma i maj jamuán huacíj maj atyáciinyej i báarcuj jitze mej mij antáciinyej után jitze pujmua', mej mij a'ín anaquéej a'áa ja'rá'astij, ajta i Jesús a'áa pu jo'tyá'itzee ti'ij hua're'ityixi'in i tyeítýee.

²³ Ti'ij hua're'ityixi'ij, aj pu'ij jusíj antyíraj i jiríj jitze ti'ij huatyényuunyij i Dios jimi. Ti'ij huariá'tica'riaca', a'áa pu jusíj jo'tyávaaca'aj,

²⁴ ajta a'íjna i báarcuj pu'ríj a' ímuáj joojósima'aj jé'ta' i jájtyij japua. Aj pu'ij huatá'aacariaca' ca'nyíin jime', tyámua' pu tye'tyáxijrihua'aj i jájtyij i báarcuj jitze, ji'nye jéehua pu aja'vá'aacaca'aj.

²⁵ Ti'ij tapuá'risima'caj, Jesús pu ajo're'nyej a'ájna hua' jimi, jájtyij japua pu huama'ca'aj.

²⁶ Mati'ij a'íimaj jaaséj i maj jamuán huacíj, tyámua' mu tyu'tátziin, a'yaa mu tyityeetyejíihuajraa tijin:

—Tyi'tíj pu pué'een ti tyú'muaritye'.

²⁷ Ajta je'en Jesús a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Xaatyóoca'nyej mu jutzájta', Jesús nu pué'een, caxu tyí'tziinye'ej.

²⁸ Aj pu'ij i Pedro a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Tavástara', tipua'aj muáaj a'ín papué'eenye', naata'íjtye' nyaj a'máa uré'nyej a'jimi i jájtyij japua.

²⁹ Aj pu'ij Jesús a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Mujo'té'yi'ij, ti'ij ij eetáraj i báarcuj jitze, aj pu'ij a'uriá'rupij i jájtyij japua, a'áa pu joomá'caj jo'tíj je'ej jé'eenye'ej i Jesús.

³⁰ Ti'ij jaaséej ti ca'nyíin jin huatá'aacariaca', aj pu'ij tyu'tátziin, ajta je'en ajo'cárutyisima'aj i jájtyij tzajta', a'yaa pu'ij tyu'jihuaca' tijin:

—Tavástara', nyaj japua huatányuuchij.

³¹ Ti'ij ij i Jesús ja'uméjca'taca', jajví' a'íjci i Pedro i muáca'ra'an jitze, aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Capáj a'chu tyá'tzaahuatye'. ¿Ji'nye een jime' petyu'tátziin?

³² Mati'ij atyáacij i báarcuj jitze, aj pu'ij huatyápua'riaca' i ti huá'aacaca'aj.

³³ Majta i maj arátýa'ca'aj i báarcuj jitze, a'íi mu tyítunutaxij i Jesús jimi, mati'ij mij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Muáaj paj jiré'can jime' a'ín pué'een i yójra' i Dios.

Jesús pu tyihuó'huaa a'íjma i maj tyí'cucui'ca'aj a'ájna a Genesaret
(Mr: 6:53-56)

³⁴ Mati'ij antacíj, aj mu mij eetacíj i báarcuj jitze a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tíjin Genesaret.

³⁵ Majta i tyeítyee mati'ij jaamua'aj a'íjci i Jesús, aj mu mij néijmi'que' jáamua'reeri' i maj a' ímuáj jo'cháatima'caa. Aj mu mij ahuojo're'nyijtye néijmi'caa i maj tyí'cucui' i Jesús jimi,

³⁶ jéehua mu jahuaviiraca'aj ti huo'tá'an maj ja'ajtamuarie'en i cáanaria'ra'an jitze, majta i maj ja'ajtamuariej néijmi'i mu huarúj.

15

I ti je'ej pua'aj joorej i tyáataj tzajta'
(Mr: 7:1-23)

¹ Mati'ij mij séecan i fariseos majta i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze ave're'nyej i Jesús jimi, a'áa mu ja'ráacíj a Jerusalén, a'yaa mu mij tyaata'íhuo'ri' tíjin:

² —¿Ji'nye een jin mequee ja'rá'astee i tahuásimua' yi'ráj i maj a jamuán huaci'ij? ¿Ji'nye mej mij quee ja'rá'astee a'íjci jime' i maj anomuéetya'xi'in mati'ijta tyí'cua'ajcaj?

³ Ajta a'ájna i Jesús, a'yaa pu tyihuo'ta'íhuo'ri' tíjin:

—¿Ji'nye siaj sij siajta mua'aj quee a'yan ricíj je'ej ti i Dios tyu'ta'íjtaca', sulu a'íj xu jéetze' ja'astej i juyi'ráj i siaj jujímua'aj siana'aj jájtyo?

⁴ Ji'nye Dios pu a'yan tyu'taxájtaca' tíjin: “Huo'tyátzaahuatye' a' táataj, pajta a' náanaj”, ajta a'yan tíjin: “Siata'aj jaajé'caj a'íjci i a'tíj ti je'ej pua'aj tyé'jeevej i jutáataj na'ríj i junáanaj.”

⁵ Siajta mua'aj, a'yaa xu tyí'xaj ti xá'puí' típua'aj a'tíj a'yan tyihuo'té'exaatye'en i juhuásimua' yee: “Néijmi'i a'chu nyaj tyí'tíj tyí'cha'ij, a'íj nu nyeríj jaatámu'vejrityej i Dios, a'íj nu quee che' tyí'tíj tyí'cha'ij i nyaj jin jamuaatáhuire'en”,

⁶ ajta a'tíj tina'aj ti a'yan tyihuo'té'exaatye'en i juhuásimua', a'yaa xu tyí'xaj ti i a'tíj jimi quee che' juxie've' ti huo'tyáhuire'en i juhuásimua'. A'yaa xu sij mua'aj quee che' tyá'astej je'ej ti i Dios tyu'ta'íjtaca', siaj sij a'íj ará'astej i yi'ráj i siaj jujímua'aj siana'aj jájtyo.

⁷ Mua'aj mu siaj je'ej pua'aj tyí'tyetyeítyee. Xá'puí' pu tyu'taxájtaca' ja'mua jime' a'ájna i Isaías i ti Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj, tíj a'yan tyu'taxájtaca' tíjin:

⁸ A'íimaj i tyeítyee jutyényij mu jin tyámua' tyí'nyaxaj, ajta i hua'xiéjnyu'caa a' ímuáj pu já'sejre' nyéetzij jimi.

⁹ Capu tyí'tíj huire' típua'aj manaatyáanajche, ji'nye i maj jin tyí'mua'taj, ajta i maj jin tyí'ijta jujímua'aj mu'uj jájtyo.

¹⁰ Aj pu'ij huo'tajé i tyeítyee ti'quij a'yan tyihuo'té'exaaaj tíjin:

—Tyámua' xu naa tyáanamuaaj siaj sij yo'itéej xá'ra'nyij:

¹¹ Tyí'tíj ti na'aj ti tyí'cue'ri', capu je'ej tyú'uurej típua'aj a'tíj jáacua'nyij, sulu i ti éejnyinyii i tyényi'tze' a'íj pu xaa je'ej pua'aj joorej.

¹² Aj mu mij jimi ajtyáxiiriaca' a'íimaj i maj jamuán huacíj, mati'ij mij a'yan tyaata'íhuo'ri' tíjin:

—¿Nyi pequee jamua'reej tiquee hua'ránajchaca' i fariseos mati'ij jáanamuaajri' je'ej paj tyu'taxájtaca'?

¹³ Ajta i Jesús, a'yaa pu tyihuo'té'exaaaj tíjin:

—Tyí'tíj tina'aj tiquee i nyavástara' jaahuástej, a'íj pu je'ejuuxij néijmi'i i náana'ra'.

14 Miche' a'yan eenye', ji'nye a'íi mu arácucu'un majta je'en séecan huávi'tij i maj majta aracúcu'nyijmee. Ajta tìpua'aj sáij ta'rácun ja'naví'raj i ti ajta arácun mej mij aja'hua' ja'rá'astij, néijmi'i mu atyávatzi j'oj'tij ja'tyácun.

15 Aj pu'ij i Pedro a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Taaté'exaatye' je'ej ti huatóomua'aj a'íjna i nyúucarij i paj poochán jaataxájtaca'.

16 Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—¿Nyi sequée siajta mua'aj yo'itéej xá'raa?

17 ¿Nyi sequée yó'itej tijin néijmi'i a'íjna i ti tyí'cue'ri', a'íi pu ancárutyij i tyényi'tze', a'áa pu'ij aráyixi'ij i jucáara' jitze, ajta je'en i chuitiriáara'an jitze iiráamej?

18 Ajta a'íjna i ti éejnyinyii i tyényi'tze', a'íi pu tzajta' eerányinyii, a'íi pu'ij je'ej pua'aj ja'uurej i tyéviij.

19 Ji'nye tzajta' pu já'ma'can néijmi'i i mua'tzíira'aj ti je'ej pua'aj een, ti ca'nyíjra'aj jatá'caa ti'ij tyi'tíj jin je'ej pua'aj huárinyij, tìpua'aj tyityáacui'nyij, na'ríij séej jamuán huóoxana'cìre'en, nusu ti tyu'náhua'an, na'ríij tyu'hué'taj, na'ríij ti je'ej pua'aj tyihuá'xajtaj i juxa'aj tyeíttee.

20 Néijmi'i i ti je'ej pua'aj tyí'een ti tyi'tásiseerii i tzajta', a'íi pu je'ej pua'aj joorej i tyéviij, ajta a'íjna i ti quee anomuéetya'aj tyú'cua'nyij, capu tyi'tíj je'ej huatóomua'aj i Dios jimi.

Sáij ti quee Israel jitze ajtyáma'cantaca'aj ti ajta tyá'antzaahuaj (Mr. 7:24-30)

21 Aj pu'ij i Jesús jó'raa, a'áa pu ja'rá'aj chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Tiro, ajtáhua'aj séej chájta'naj jitze ti a'yan tya'rájtyapuaj tijin Sidón.

22 Aj pu'ij sáij ajtyáxiiriaca' i Jesús jimi, íiti' pu pué'eenye'ej ti séej chuéj japua já'ma'can, a'íi pu ajtyáxiiriaca' a'yan tye'entyijíhuaj tijin:

—Nyavástara', mu paj yójra' pué'een i David, ná'ancu'vaxi' nyéetzij. Nyiyóoj ti íiti' pu jéehua jajpuéjtziij a'íjci jime' ti tyiyáaru' tzajta' séejre'.

23 Ajta a'íjna i Jesús capu huatanyúj. Aj mu mij i maj jamuán huacíj jimi ave're'nyej, mati'ij mij a'yan tyaatáhuaviiri' tijin:

—Huaté'exaatye' mu íitaj ta'aj ij jó'ra'nyij, ji'nye tacújta' pu huajíjhua.

24 Aj pu'ij Jesús a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Dios pu nyojo'ta'ítayaca' nyaj jó'me'en hua' jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can i maj a'yan huasé'rin mati'ij cánya'xií maj jó'vej.

25 Ajta a'íjna i íiti' a'íi pu jimi tyítunutaca', ajta a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nyavástara', naatáhuíire'.

26 Aj pu'ij Jesús a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Capu a'yan tyí'xa'puí'in tyaj huáí'pu'racare'en i páan i maj jacua' i ti'ríij tyej tyij i tzi'cíj huataí'pu'tye'en.

27 Aj pu'ij i íiti' a'yan tyu'tanyúj tijin:

—A'yaa xaa nyu'uj tyi'ja'yájna nyavástara', ajta a'íimaj i tzi'cíj a'yaa mu tyá'cua'caa a'íjci i ti tye'nyíj i páan ti acájvitze i méesaj japua jo'maj tyajá'cua' i maj tyihuá'ijtye'.

28 Aj pu'ij i Jesús a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Íiti', jéehua paj tyá'tzaahuatye'. A'yaa pu tye'mej je'ej paj tyá'xie've'.

Ti'ij i Jesús a'yan tyu'taxájtaca', aj pu'ij huarúj a'íjna i yójra' i íiti'.

Jesús pu mui'caa tyú'huaaj i maj tyí'cucui'ca'aj

²⁹ Aj pu'ij Jesús jó'raa ti'quij a'áa ja'rá'aj jo'tij ja'va'ástimee i jájtyij a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Galileea, aj pu'ij ta'ij antyíraj i jiríj jitze, a'áan pu jo'tayíxij.

³⁰ Jéehua mu majta i tyeítýee jamuán antyicíj. A'íjma mu huávi'tisima'aj i maj quee ji're'nye'ej i ju'íicaj jitze, majta i maj aracúcu'nyijmee, i maj quee tya'ancuri'réejmee, majta i maj quee ji're'nye'ej i jumuáca' jitze, mui'caa mu ja'ráavi'tij i maj tyí'cucui'ca'aj i Jesús jimi, a'íi pu'ij néijmi'caa tyú'huaaj.

³¹ A'íj mu jin je'ej tyo'taséj i tyeítýee mati'ij huo'séj maj meríj tyí'xajtaca'aj i maj quee tya'ancuri'riáajma'caa; majta tyámua' éenye'ej i maj quee ráci'ci'nyive'ej, majta meríj tyámua' éenye'ej i jumuáca' jitze i maj quee ji're'nye'ej, majta i maj aracúcu'nyijma'caa, mu'ríj atanyéjnye'riaca'. Aj mu mij i tyeítýee huatyóohuij maj tyaatatyójtzi're'en i Dios ti tyihuá'ijtye' a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can.

Jesús pu tyihuo'cue'ej a'íjma i tyétyacaa i maj muáacuaj ví'ra'aj ará'asej (Mr. 8:1-10)

³² Aj pu'ij i Jesús huo'tajé a'íjma i maj jamuán huacíj, ti'quij a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Nyahuá'cu'vej a'íjma i tyeítýee, ji'nye mu'ríj huéicaj xicáj á'tyeej maj nyaj jamuán yahuatyú'uj, majta quee tyi'tíj tyícha'ij i maj jáacua'nyij. Canu jaxie've' maj quee tyu'cuá'an mo'cíxi'in, ji'nye camu tyo'táviicue'raj i juyéj jitze.

³³ Majta i maj jamuán huacíj, a'yaa mu tyaaté'exaa tijin:

—¿Jo'nyij jáai'rij tyaj jaatáhuoonyij i páan ti'ij néijmi'caa huáci'tyij i tyeítýee, a'yájna jo'tij quee a'tíj ja'chej?

³⁴ Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿A'chunyéj siana'aj pua'mácan huaí'pu'sij i páan?

Aj mu mij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Arahua'puácaa i páan, tyajta cíi caa i hue'tyéé.

³⁵ Aj pu'ij huo'ta'íj i tyeítýee maj oorá'sej a chóota',

³⁶ ti'quij i Jesús ja'ancurái'puj i páan ajta i hue'tyéé, ajta ti'ij tyaatatyóotzi're'ej i Dios, aj pu'ij ja'antyítaaraxij i páan, ti'quij huo'ráai'pu'uj i maj jamuán huacíj, majta a'íimaj a'íj mu huarái'pu'tyej i tyeítýee.

³⁷ Néijmi'i mu tyú'cuaa 'asta mana'aj quee tyámua' tyityaatajúj'xaj, majta je'en i maj jamuán huacíj, a'íi mu jaariá'sii a'íjci i páan ti avá'itzee i ti antyítaarixij, arahua'puácaa sicii mu jitze tya'vá'jistej a'íjci jime' ti avá'itzee.

³⁸ Majta i maj tyú'cuaa, muáacuaj ví'ra'aj mu ará'axcaa i tyétyacaa, majta quee a'íjma huatye'itej i úucua majta i ti'ríj.

³⁹ Aj pu'ij i Jesús hua're'ityixij i tyeítýee, ti'quij atyájraa i báarcuj jitze, ajta je'en a'áa jo'mej a'áa ti ja'ajtyáma'can a Magdala.

16

A'íimaj i fariseos majta i saduceos, a'íi mu jaatáhuaviiri' ti Jesús tyi'tíj huo'taséjratye'en i maj jin tyámua' tyo'taséj (Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)

¹ Majta a'íimaj i fariseos, majta i saduceos, a'íi mu aje're'nyej jo'tij jo'tyávaaca'aj i Jesús, mej mij hue'tzij jáatavej, a'íj mu jin a'yan

tyaatáhuaviiri' ti huo'taséjratye'en i maj jin jáamua'reej tijin Dios pu jimi já'ma'can i ti jin antyúumua'reej.

² Ajta a'íjna i Jesús a'yaa pu tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Ti'ijta tyéchumua'risima'an a'yaa xu tyi'xáataj xá'yi'ij tijin: “Naa pu hua'éenya'aj ja'mej, ji'nye oopó'vij i jútye”;

³ na'ríj quee ti'ij huatapua'rej, a'yaa xu siajta tyi'xáataj xá'yi'ij tijin: “Ijij mu huatyéviij, ji'nye oopó'vij i jútye' majta jéehua jo'tanáa.” Mua'aj xu tyámua' naa tyeyí'tin siaj jaataxáj je'ej ti tyi'tíj rinyij jútye', ¿ji'nye siaj sij quee jaayí'tin siaj jaataxáj je'ej ti tyi'tíj ijij ricij?

⁴ Mua'aj mu siaj je'ej pua'aj tyí'tyetyeityee siajta jéehua á'itzeere', a'yaa xu tyá'huoo i siaj jin jáamua'reej ti jútye' já'ma'can i nyaj jitzán arányaca'nyej, canu tyi'tíj jamuaataséjratye'sij, sulu a'í pu'uj i siaj serij jamua'reej je'ej ti tyáaru'j a'íjci i Jonás.

Aj pu'ij Jesús ahuojo'tyáhuui, ti'quij jó'raa.

*Caxu a'yan rijcaj je'ej maj tyihua'mua'tyej a'íimaj i fariseos
(Mr. 8:14-21)*

⁵ Mati'ij antacij után jitze pujmua' a'íimaj i maj Jesús jamuán huacij, a'í mu yo'huá'xij maj ya'ráai'pui'in i páan maj jáacua'nyij.

⁶ Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Tyámua' xu'uj mua'aj, a'íjma jimi i fariseos i maj ja'najchitye' i páan ti'ij ájcu'usta, siajta a'íjci jime' i saduceos maj majta ja'najchitye'.

⁷ Majta a'íimaj i maj Jesús jamuán huacij, a'yaa mu jujímua'aj tyúu'ixaatya'ca'aj tijin:

—A'yaa pu tyí'ta'ixaatye', ji'nye catu ya'ráai'puj i páan.

⁸ Jesús pu jáamua'reeri' je'ej maj ye'ej tyi'xajtaca'aj, aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—¿Ji'nye een jime' siaj sij a'yan tyúu'ixaatye' yee siaj quee páan ja'rípuj? Mua'aj mu siaj quee a'chu tyá'tzaahuatye'.

⁹ ¿Nyi sequée xu yó'itej, nyi serij siajta yo'huá'xij a'chu tipua'aj sicíi eerájraa i páan ti avá'itzee nyati'ij huo'ráai'pu'uj i tyeítyee i maj anxí ví'ra'aj ará'axcaa a'íjna jime' i ti anxívica'aj i páan?

¹⁰ ¿Nyi serij siajta yo'huá'xij a'chu siaj pua'maquéj tya'vá'jistej i sicírij jitze, nyati'ij huo'ráai'pu'tyej i maj muáacuaj ví'ra'aj ará'axcaa i tyeítyee a'íjci jime' i ta'ráhua'puaca'aj i páan?

¹¹ ¿Ji'nye siaj sij quee yó'itej nyaj quee a'íj já'mua'ixaatye' i páan? Sulu tyámua' xu'uj mua'aj a'íjci i maj jin tyí'xaj a'íimaj i fariseos, majta a'íimaj i saduceos.

¹² Aj mu mij yo'itéej muá'raa ti i Jesús quee a'íj huá'ixaatya'ca'aj i maj já'na'chityaa i páan, sulu maj huóocha'íin a'íjci jime' je'ej maj ye'ej tyí'mua'tacaa a'íimaj i fariseos majta i saduceos.

*Pedro pu jaataxájtaca' ti Jesús a'íin pué'een i Dios ti ja'antyíhuoj
(Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)*

¹³ Ti'ij i Jesús a'áa ja'rá'aj a'áa ti ja'ajtyáma'can a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Cesarea de Filipo, a'yaa pu tyihuo'ta'íhuo'ri' a'íjma i maj jamuán huacij tijin:

—¿Ji'nye metyí'xaj i tyeítyee a'tíj nyaj pué'een i nyaj nyajta tyéviij jitze huanie'huaca'?

¹⁴ A'yaa mu mij tyityaatanyúj tijin:

—Séecan mu a'yan tyí'xaj paj a'ín pué'een i Juan i ti huá'íiraca'aj, majta séecan a'yan tyí'xaj paj a'ín pué'een i Elías, majta séecan a'yan tijin a'ín paj pué'een i Jeremías, nusu síij ti i Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj.

¹⁵ Aj pu'ij a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—Arí mua'aj, ¿ji'nye setyi'xaj a'tanyíj nyaj pué'een?

¹⁶ Ajta a'íjna i Simón ti ajta Pedro ántyapuaaj, a'í pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Muáaj paj a'ín pué'een i Ciríistu', yójra' i Dios ti júurij.

¹⁷ Aj pu'ij Jesús a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Pata'aj huatá'tyamua've'en muáaj Simón, i paj yójra' pué'een a'íjci i Jonás, ji'nye capu a'tíj muaaté'exaaaj iye'e'j cháanacaj japua, sulu a'íjna i nyavástara' ti tajapua'á já'sejre' a'í pu muaaté'exaaaj.

¹⁸ Nyajta nyáaj, a'yaa nu tyí'mua'ixaatye' paj muáaj Pedro pué'een, i paj pajta a'yan ántyapuaaj tijin tyetyéj, a'íjna japua i tyetyéj, nyáaj nu ja'ajtaahuaj i nye tyeyúuj, ajta quee i'riitaj ja'mej ti i tyiyáaru' jaamué'tin i ti a'íj jin antyúumua'reej mej mij huácu'nyij i tyeítyee.

¹⁹ Nyáaj nu muaatá'sij paj a'íjci jin antyía'mua'reeriaj paj tyihua'antácuunye' i a'ájna jo'tíj i Dios tyejé'ijtaj, tipua'aj petye'tyáanaaj íyan i cháanacaj japua, Dios pu a'yan ajta tye'tyánasij u tajapua'á, ajta tipua'aj petya'antácuunaj íyan i cháanacaj japua, Dios pu ajta tya'antácuunaj u tajapua'á.

²⁰ Aj pu'ij i Jesús a'yan tyihuo'ta'íj a'íjma i maj jamuán huacíj maj quee a'tíj ixaatye'e'j ti a'ín pué'een i Ciríistu' i Dios ti ja'antyhuj.

Jesús pu jaataxájtaca' ti mui'nyij

(Mr. 8:31—9:1; Lc. 9:22-27)

²¹ A'aj pu'ij i Jesús huatyóochej ti huo'té'exaatye'en a'íjma i maj jamuán huacíj ti a'yan tyúuxie've' ti jó'me'en a Jerusalén, majta je'en a'íimaj i huásij, majta i maj tyihua'íjtye' i puaríj, majta i maj tyihua'mua'tyej i yu'xarij jitze, a'í mu jéehua puéjtzij jaatá'sij. A'yaa pu tyihuo'té'exaaaj maj jaje'catan, ajta je'en huéecaj xicáj jitze huatájuuritaj.

²² Ajta a'íjna i Pedro, a'í pu je'ráavi'tíj, aj pu'ij huatyóochej ti jajtyá'xi'in a'íjci i Jesús, a'yan tijin:

—Che' Dios quee a'yan tya'xié've'e'j, che' quee a'yan tyí'mua'uuriaj nyavástara'.

²³ Aj pu'ij ooré'nyeeriaca' a'íjna i Jesús, ti'quij a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Pedro tijin:

—Ajtára' nye jimi, tyiyáaru', ji'nye petyina'antyiú'nyi' nyej nyij ootyá'itzeere'en. Capáj muáaj a'yan metyóonyeej je'e'j ti i Dios tyí'sej, sulu je'e'j maj i tyeítyee metyityoonyéjnye'.

²⁴ Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaaaj a'íjma i maj jamuán huacíj tijin:

—Tipua'aj a'tíj jaxie've' ti nyaj jamuán jo'cha'canye'en, juxie've' ti quee a'yan rijcaj je'e'j ti jusíj tyá'xie've', sulu che' a'yan tya'ajpuéetzij já'ra'nyij nyaj jamuán juxié'vi'ra' jime'.

²⁵ Ji'nye a'íjna i ti tyí'tyese' ti'ij quee huámu'nyij, a'í pu mui'nyij, ajta a'tíj ti huámu'nyij a'íjna jime' ti nyéetzij ná'astijre', a'í pu júurij huatyá'itzeere'e'j.

²⁶ ¿Tyi'tanyí jin je'e'j tye'tyáhu'i'rii i tyévíj tipua'aj néijmi'i huamué'tin i cháanacaj, ajta je'en huámu'nyij? ¿Ca' a'chunyéj tyí'najchitan i tyévíj ti'ij quee huámu'nyij?

27 Ji'nye a'íjna i ti ajta tyéviij jitze huanie'huaca', a'íi pu yava'cányesij, jéehua naa huasé'rihua'aj, a'yájna ti'íj huasé'rin i Dios i ti vástaria'ra' pué'een, ajta hua' jamuán i maj tajapúa tyí'huüre', aj pu'ij a'yan tyihuo'tá'sij séej ajta séej je'ej ti síij tyi'tíj jin huaríj.

28 A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyí'ra'aj jime', séecan i maj ya huatyuj, a'íi mu a'yan tyá'xie've' maj quee huácuinyij 'asta mana'aj quee jaaséej a'íjci i ti ajta tyéviij jitze huanie'huaca' ti'íj yatanyéj ajta je'en tyu'ta'íjtaj néijmi'que' i cháanacaj japua.

17

Ti'íj Jesús seequéj huataséjre

(Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)

1 Ti'íj aráseej xicáj tyoomá'caj, Jesús pu a'íj jo'ví'tij i Pedro, i Santiago ajta a'íjci i Juan ti ihuáaria'ra' pué'een a'íjci Santiago, aj pu'ij antyíraj jiríj japua ti ájtyeej.

2 A'áa pu'ij hua'jíisa' jo'maj jo'tyú'uuca'aj seequéj huataséjre a'íjna i Jesús. A'yaa pu huasé'rihua'aj i nyéerima'ra' ti'íj i xicáj, ajta i tyí'caanaria'ra' naa pu tyu'tyácueenariaca' ti'íj tatzárij.

3 Majta je'en a'íj huaséj i Moisés majta a'íjci i Elías, a'íi mu jamuán tyí'xajtaca'aj i Jesús.

4 Ajta i Pedro, a'yaa pu tyaaté'exaa a'íjci i Jesús tijin:

—Tavástara', tyámua' pu naa tyaj a'yaa huatyú'uucáj, tipua'aj mua'ránajchij tyaj huéeicacaa huátaahuaaj i ináamuaj, síij ti muéetzij mua' ináamuaj ja'mej ajta síij a'íjci i Moisés, ajta síij i Elías ti ja'ináamuaj ja'mej.

5 Ti'íj ooj i Pedro tyi'tyaxáatasima'caj, jéetirij ti tyatáatiyi'caa pu hua' japua acávi'rixij, ajta i jéetirij tzajta' pu je'ránamuajre ti a'tíj a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—A'íi pu a'íin pué'een i nyiyóoj i nyaj jaxie've', i nyaj ja'antyíhuoj, xáanamujri'.

6 Mati'íj a'yan tyáanamujri' i maj jamuán huacíj, aj mu mij tyítunataxij majta je'en ecóotutaxij a chóota', jéehua metyi'tzínnya'aj.

7 Aj pu'ij Jesús hua' jimi ajtyáxiiriaca', ti'quíj hua'vá'muariej, ajta a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Xá'ajhuiixi', caxu tyí'tziinye'ej.

8 Ajta mati'íj a'unyéjnye'riaca', camu che' a'tíj a' jo'séj a'íi pu'uj jusíj ajo'tyávaaca'aj i Jesús.

9 Mati'íj aj je'caju'caj i jiríj jitze, Jesús pu a'yan tyihuo'ta'íj tijin:

—Caxu a'tíj ixaatye'ej je'ej siaj tyi'tíj tyu'séj, 'asta na'aj quee huatájuurej a'íjna i ti ajta tyéviij jitze huanie'huaca'.

10 Majta i maj jamuán huacíj, a'yaa mu tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Ji'nye een jime' a'yan metyí'xaj i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze yee anaquéj pu juxie've' ti uvé'nyej a'íjna i Elías?

11 Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—A'yaa pu tyi'ja'yájna, Elías pu anaquéj ya'uvé'nyesij ti'íj néijmi'i tyámua' tyú'uurej.

12 Nyajta nyáaj, a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' ti i Elías arí yatanyéj, majta a'íimaj camu jaamua'aj, sulu a'yaa mu jáaruuj je'ej maj tyaaxié'va'ca'aj. A'yaa mu cha'taj mana'aj nyoorej nyéetzij, i nyaj nyajta tyéviij jitze huanie'huaca', puéjtzij mu majta naatá'sij a'íimaj.

¹³ Aj mu mij i maj jamuán huacíj jáamua'reeri' ti a'íj tyá'xajtasima'aj i Juan i ti huá'íiraca'aj.

Jesús pu tyamuéej tyú'huaaj ti tyiyáaru' tzajta' séjria'ca'aj
(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Mati'íj a'áa ja'rá'aj jo'maj jéehua i tyeítyee ja'tyúusiiria'ca'aj, síj pu tyáati' ajtyáxiiraca' i Jesús jimi, tyitunútaj pu'ij a'yan tyaaté'exaa tíjin:

¹⁵ —Nyavástara', áncu'vajxi' i nyiyóoj, ji'nye tyóotimue'raciaa, pu'rij á'tyeej ti jajpuéjtzij, mue'tíj pu anájve i tiéj jitze ajta a jáata'.

¹⁶ A'yaa nu hua've'vi'tichej a'íjma i maj a jamuán huaci'íj mej mij tyáahuaatye'en, majta quee pu jáaruuj mej mij tyáahuatye'en.

¹⁷ Jesús pu a'yan tyu'tanyúj tíjin:

—Mua'aj mu siaj quee tyá'tzaahuatye', siajta quee tyi'tíj mua'reej. ¿A'chunyéj óoche' á'itzeere' nyaj yahuatyávaacaj ja'mua jamuán? ¿A'chunyéj ooj á'itzeere' nyej nyij ja'mua jime' á'viicue'ria'aj? Mese've'vi'tij mu tyamuéej.

¹⁸ Aj pu'ij Jesús jajtyá'xij a'íjci i tyiyáaru' ti tyamuéej tzajta' séjria'ca'aj, ajta je'en ji'rámuarij, aj pu'ij huarúj a'íjna i tyamuéej.

¹⁹ Mati'íjta mij a'íimaj i maj jamuán huacíj, jujíme' mu jamuán tyu'taxájtaca' a'íjci i Jesús, a'yaa mu tyaata'íhuo'ri' tíjin:

—¿Ji'nye tyej tyij quee ityáj pu jáaruuj tyaj jaatamuáritye'en a'íjci i tyiyáaru'?

²⁰ Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaaj tíjin:

—Ji'nye caxu a'chu tyá'tzaahuatye'. A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tíjin tipua'aj setyá'tzaahuatye'ej, tyij siajta cí siana'aj tyá'tzaahuatye'ej, a'yaa pu tyí'rij siaj a'yan tyaaté'exaatye'en mu jiríj yee: “Tyíchesij a'yájna áricuj ajca'huáye”; ajta i jiríj a'yaa pu rinyij. Capu ij tyi'tíj ja'muamuárie'ristya'aj ja'mej.

²¹ Ajta siata'aj jaatamuáritye'en a'íjci i tyiyáaru' ti a'yan een, a'yaa pu tyúuxie've' siaj huatyényuunyij i Dios jimi, siajta ju'ítzi've'ej.

Jesús pu ajtáhua'aj jaataxájtaca' ti muí'nyij
(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)

²² Mati'íj móoj a'áa ja'tajú'caj a'áa ti ja'ajtyáma'can a Galillea, Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaj tíjin:

—A'íjna i ti ajta tyévij jitze huanie'huaca', a'íi pu huatátuiiri'huaj a'íjma jimi i tyétyacaa,

²³ aj mu mij jaje'catan, ajta je'en huéecaj xicáj jitze huatájuuritaj.

Mati'íj a'yan tyáanamujri' jéehua mu huatóoxaamujrityej.

A'íjci jime' i maj jin tyí'najchitaj i tyejúuj tzajta'

²⁴ Tí'ij i Jesús majta i maj jamuán huacíj a'áa ja'rá'aj a Capernaúm, a'íimaj i maj tyí'tyejijve' u tyejúuj tzajta', a'íi mu aje're'nyej a'íjci jimi i Pedro, mati'íj mij a'yan tyaata'íhuo'ri' tíjin:

—¿Nyi quee tyí'najchitan mu ja'mua maestro a'íjci jime' i túmii ti hua'puaj i ti tyu'tyáhuire'sij i tyejúuj tzajta'?

²⁵ Aj pu'ij i Pedro a'yan tyihuo'té'exaaj tíjin:

—Ji'nyí'ijta tyí'najchitan.

Aj pu'ij i Pedro utyájrurij u chi'táj, capu eexúj tyi'tíj je'ej tyi'xáatacaj a'íjna i Pedro, sulu Jesús pu anaquéj a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—¿Ji'nye tyimuá'miteeraste' muéetzij Simón? ¿A'tyanquíj mejijve' a'íimaj i maj tyí'ijta i cháanacaj japua, nyiquij a'íijma mejijve' i juyójmua' ca' a'íijma i maj séej chuéj japua já'ma'can?

²⁶ Pedro pu a'yan tyu'tanyúj tijin:

—A'íijma i maj séej chuéj japua já'ma'can.

Ajta i Jesús a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—A'íj pu jin quee a'yan tyúuxie've' maj tyí'najchitaj a'íimaj i hua'yojmua'.

²⁷ Ajta tyata'aj quee huo'tájaaxiejtje'en, a'áa paj jó'me'en jo'tij ja'va'ástimee i jájtyij, pajta ja'tyáhua'xij i cué'tzi'puaa a jáata', pajta je'en je'tajáj a'íjci i hue'ej i paj anaquéej jaatyévi'raj. A'áan pej pij yé'tyoonyij i tyényi'tze' séej i túmii, pata'aj je'tyí'in pej pij nyaj jime' tyu'nájchij pajta ajime'.

18

¿A'tanyíj jéetze' juxie've'?

(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)

¹ A'ájna imuáj a'íi mu ajtyáxiiriaca' i Jesús jimi i maj jamuán huacíj, mati'ij mij a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿A'tanyíj jéetze' juxie've' i Dios jimi síij ti tajitzé ajtyáma'can?

² Aj pu'ij Jesús séej i pá'ri'ij huatajé, ti'quij aje'ta' yo'tyéjchej jo'maj ja'ajtyá'ca'aj

³ aj pu'ij a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyi'ra'aj jime' tijin tipua'aj sequée a'yan huárinyij mati'ij i ti'rúj, caxu a'náj utyárutyij jo'tij i Dios tyejé'ijtaj.

⁴ A'ájna i ti jéetze' juxie've' a'ájna jo'tij i Dios tyejé'ijtaj, a'íi pu a'íin pué'een i tiquee tyi'tij jin óotzaahuatye' ajta a'yan tyi'tyúucha'íij ti'ij a'ájna i pá'ri'ij.

⁵ Ajta a'ájna i ti jaataxié've'en nyenyúucaritze' séej i pá'ri'ij ti'ij a'ájna, a'íi pu ajta nyéetzij naataxié've'ej.

Ti' pua'aj a'tij tyi'tij jin ootyá'itzeere'en i Dios jimi

(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

⁶ 'A'tij tina'aj ti tye'entyí'uunyi' séej i ti nye jimi tyá'tzaahuatye', jéetze' pu jatyahui'rihua'caj maj ja'cave'rajche' i tyetyéj so'nyíj ti ve'éj, majta je'en ja'tyárieenyijche' ajáata'.

⁷ Je'ej pu pua'aj tyí'een hua' jimi i maj yan huacháatimee i cháanacaj japua, ajta quee je'ej tyí'rij ti quee tyi'tij séjre'ej ti je'ej pua'aj een. Ajta jéetze' je'ej pua'aj tye'mej a'íijma jimi i maj ca'nyíjra'aj hua'tá'caa i séecan mej mij ootyá'itzeere'en i Dios jimi.

⁸ 'A'íj pu jin tipua'aj a'muáca' nusu a' íicaj jitze petyo'ojpuá'ritye'en i paj jin ootyá'itzee i Dios jimi, pe'entyivéjche pej pij a' imuáj yóorieniy, jéetze' pu muatyáhui'rii paj júurij huatyá'itzeere'en séej jime' i a'muáca', na'rúj séej jime' a' íicaj, quee paj hua'puácaa jin a'muáca', na'rúj hua'puácaa jin i a' íicaj a'áa mamojóorieniy jo'tij quee a'náj já'mui'nyij i tiéj.

⁹ Ajta tipua'aj a' jii'j jitzán petyo'ojpuá'ritye'en i paj jin ootyá'itzee i Dios jimi, eetátichij pej pij a' imuáj yóorieniy, jéetze' pu muatyáhui'rii paj júurij huatyá'itzeere'en séej jime' a' jii'j, quee paj hua'puácaa ajri'sij mati'ij a'áa mojóorieenyij jo'tij quee a'náj já'mui'nyij i tiéj.

A'íjci jime' i cánya'aj ti jó'vej

(Lc. 15:3-7)

10 'Caxu je'ej pua'aj huojo'sejra i maj quee meexu a'chu tyá'tzaahuatye'. Ji'nye a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyi'ra'aj jime', a'íimaj i maj tyí'huiire' u tajapuá a'íi mu huá'cha'ij majta a'náj tina'aj ja'ráasej i nyavástara' tajapuá ti já'sejre'.

11 A'íj nu jin nyáaj mujo've'mej, i nyaj nyajta tyéviij jitze huanie'huaca' nyej nyij hua' japua huatányuunyij a'íijma i maj jó'vej.

12 '¿Ji'nye mua'ajmaj tyajamuá'miteeraste'? Tipua'aj a'tíj anxityej pua'mácan tyíya'muaj i cánya'xií ajta je'en séej jo'rieenyij, ¿nyí quee a'áa huojo'tyáhuuítie'sij néijmi'caa i séecan a'ájna i jiríj jitze, ajta jo'ma'aj ja'mej ti'ij jaariá'huoonyij a'íjci i ti jó'vej?

13 Ajta tipua'aj jáatyooniy, a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyi'ra'aj jime' ti jéetze' huatóotyamua've'sij a'íjci jime' ti jáatyoj i ti jó'vej, quee i séecan i ti arí ahuojo'tyáhuuítia'ca'aj.

14 A'yaa pu cha'tána'aj een a'íjci jimi i ja'muavástara' tajapuá ti já'sejre', capu jaxie've' ti síij jó'vetyij ti cáleen ti'ij a'íjna i pá'ri'ij.

Je'ej tyaj ye'ej tyaatú'uunyi' i ta'ihuáara'

(Lc. 17:3)

15 'Tipua'aj a'ihuáara' tyi'tíj jin ootyá'itzeere'en a'jimi, jujímua'aj xu tyámua' naa tyi'huóo'ixaatye'en i ti jin ootyá'itze'e a'jimi. Tipua'aj muá'antzaahuatye'en, papu'ríj jaamué'tij siata'aj sij siajtáhua'aj tyámua' naa tyuu'ihuáamua'aj xá'ra'nyij.

16 Ti pua'aj quee muá'antzaahuatye'en, hua'puácaa paj huatájeevej mej mij a'íimaj jáamua'reej tipua'aj muá'antzaahuatye'en nusu quee.

17 Ajta tipua'aj quee huá'antzaahuatye'en i maj hua'puaj, pata'aj huo'té'exaatye'en néijmi'caa i maj jusi'rii, tipua'aj quee ajta huá'antzaahuatye'en a'íijma, a'yaa paj jaatámua'tyij ti'ij síij ti quee tyá'tzaahuatye', na'ríij mati'ij a'íimaj i maj huá'jijve' tajtúhuan jitze ma'can.

18 'A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyi'ra'aj jime', tyi'tíj tina'aj siaj mua'aj jin quee tyi'tá'care'en íyan i cháanacaj japua, Dios pu quee ajta tyu'tá'sij u tajapuá, ajta tyi'tíj siaj mua'aj jin tyi'tá'caa íyan i cháanacaj japua, Dios pu ajta a'íjna jin tyu'tá'sij u tajapuá.

19 'A'íj nu já'mua'ixaatye', tipua'aj siaj hua'puaj nusu siaj huéecaj tyi'tíj tyámua' naa setyu'xá'pui'intare'en íyan i cháanacaj japua siaj sij a'íjna jin huatyényuunyij, a'íjna i nyavástara' tajapuá ti já'sejre', a'íi pu jamuaatá'sij je'ej siaj tyi'tíj tyaatáhuaviiraj.

20 Ji'nye jo'maj hua'puaj nusu mahueécaj ja'tyúusiire'en nyenyúucaritze', a'áa nu jé'ta' jo'tyaváaj na'mej hua' tzajta' a'íijma.

21 Aj pu'ij i Pedro ave'ré'nyej i Jesús jimi ti'quij a'yan tyaata'íhuo'ri' tíjin: —Nyavástara', ¿a'chunyéj pua'máj juxie've' nyaj tyaatú'uunyi' i nye'ihuáara' tipua'aj tyi'tíj jin ootyá'itzeere'en nye jimi? ¿Nyiquij aráhua'puaj pua'máj?

22 Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—Canu a'yan tyimuaaté'exaatye'ej yee aráhua'puaj, sulu huéecatyej japuan tamuáamuata' japuan aráhua'puaj i ti aráhua'puaj.

A'íjci jime' i ti tyé'cha'íica'aj ti ajta quee tyihua'uunyi'ramuí'ca'aj

23 'A'íj pu jin, a'yaa pu tyí'een a'ájna jo'tíj i Dios tyejé'ijtaj ti'ij a'íjna i rey ti a'yan tyá'xie'va'ca'aj ti jaaxá'pui'intare'en a'chu maj tyé'cha'íiria'ca'aj a'íimaj i maj jahuiiria'ca'aj.

24 Tí'ij huatyóochej ti a'yan huárinyij aj mu mij séej jimi ajo'ré'nyej ti jéehua tyé'cha'íria'ca'aj.

25 Ajta a'ijna i ti tyé'cha'íica'aj, capu tyí'toova'ca'aj i ti jin tyaanájchitye'en, a'ij pu jin i rey a'yan tyu'ta'íjtaca' maj jáatoonyij a'íjci i tyáataj, majta i íira'ra'an, majta i tí'ríij majta néijmi'i i ti tyí'ijcha'ij, ta'aj ij a'ijna jin tyaanájchitye'en néijmi'i a'chu ti tyé'cha'íria'ca'aj.

26 Aj pu'ij i ti tyé'cha'ij tyítunutaca' jimi i rey, jéehua pu a'yan tyaatáhuaviiri' tíjin: “Óoche' cui' a'tzúj naacho've', nyetyí'muanajchitye'en néijmi'i a'chu nyaj tyimuá'cha'íire'.”

27 Ajta a'ijna i ti jajijve', a'íi pu ja'ancu'vaxij, a'ij pu jin néijmi'i tyaatú'uunyi'ri' i ti tyé'cha'íria'ca'aj tí'quij jaatótoj.

28 Tí'ij íirájraa a'ijna i ti jahuíire', aj pu'ij séej huátyoj ti cí tyé'cha'íria'ca'aj. A'íi pu'ij jaatyéevi' tí'quij cijpáara'an jítze jajví', ca'nyíin pu jin a'yan tyatajé tíjin: “Tyinaanájchitye' i paj tyiná'cha'íire'.”

29 Aj pu'ij tyítunutaca' a'ijna i ti ajta jahuíria'ca'aj a'íjci i rey, a'yaa pu tyaatáhuaviiri' tíjin: “Óoche' naacho've', nyáaj nu néijmi'i tyí'muanajchitye'en.”

30 Ajta a'ijna i síij, capu jaataxié'vej, sulu a'yaa pu tyaata'íjtaca' maj je'tyáana'j 'asta na'aj quee tyaanájchitye'en néijmi'i a'chu ti tyé'cha'íria'ca'aj.

31 Majta i séecan i maj jahuíire' a'íjci i rey, mati'ij tyu'séj je'ej ti tyi'táj huaríj, capu xá'pui' huo'tá'aj, aj mu jin ujó'ju' a'íjci jimi i ti tyihuá'íjtye', mati'ij mij jaaté'exaa je'ej ti tyi'táj huaríj.

32 Aj pu'ij i rey tyu'ta'íjtaca' maj uyo'tájeevej a'íjci i ti jahuíire', tí'quij a'yan tyaaté'exaa tíjin: “Muáaj mu paj huápu'ij je'ej pua'aj tyí'tyevij. Nyáaj nu tyimuaatú'uunyi'ri' néijmi'i jime' a'chu paj tyiná'cha'íria'ca'aj, jí'nye a'yaa paj tyinaatáhuaviiri'.”

33 A'yaa pu'ij ajta tyi'tyevíiti'caj paj a'yan cha'taj pana'aj muáaj tyá'ancu'vajxi'nyiche' i axa'aj tyévíj tí nyéetzij nyahuíire' nyati'ij nyáaj tyimuá'ancu'vaxij muéetzij.”

34 Ajta i ti tyé'ijtye', jéehua pu huatanyú'caca' a'íjci jimi, aj pu'ij tyu'ta'íjtaca' mej mij je'tyáana'j 'asta na'aj quee néijmi'i tyu'nájchitaj a'chu ti tyé'cha'íria'ca'aj.

35 Ajta i Jesús a'yaa pu ajta tyihuo'té'exaa'j tíjin:

—A'yaa pu cha'tána'aj já'mua'uurej i nyavástara' tajapuá ti já'sejre', séej ajta séej típu'a'aj sequée tyaatú'uunyi' i ju'ihuáara' tzáahuatyí'ra'aj jime'.

19

Jesús pu tyihuá'mua'tyej a'íjci jime' i maj tóoto'raj

(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)

1 Tí'ij i Jesús a'yan tyihuo'ixáatya'aj, aj pu'ij jó'raa a'ájna a Galileea, tí'quij a'áa ja'rá'aj a'áa ti huataca'aj a Judea, után jítze pujmua' i játya'naj jítze i Jordán.

2 Jéehua mu tyeítyee jamuán ujó'ju', a'áa pu'ij tyihuó'huaa i maj tyí'cucui'ca'aj.

3 Aj mu mij séecan i fariseos aje'ré'nyej i Jesús jimi, mej mij tyi'táj jin jaamué'tin tí'ij ootyá'itzeere'en, a'yaa mu tyaata'íhuo'ri' tíjin:

—¿Nyi je'ej tyí'rij ti a'táj jaatótoonyij i ju'íij cha'na'aj tyi'táj jime'?

4 Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa'j tíjin:

—¿Nyi sequée a'náj jo'jívvej i yu'xarij jitze yee i ti anaquéej huó'taahuaca' i tyeítýee, a'yaa pu néijmi'caa tyú'taahuaca' i tyáataj ajta i íitaj?

⁵ Ajta a'yan tyu'taxájtaca' tijin: “A'íj pu jin i tyáati' ajtaméj i juhuásimua' jimi, ta'aj ij ju'íj jamuán huatyá'itzeere'en, majta i maj hua'puaj, a'yaa mu éenye'ej muá'ju'un ti'íj síj na'aj i tyévi.”

⁶ A'yaa pu'ij tyí'een, camu che' hua'puaj sulu síj mu'uj mij pué'een. A'íj pu jin miche' quee i tyeítýee hua'tato'ra'an i Dios ti arí hua'antyánajchityej.

⁷ Aj mu mij a'íimaj a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Ji'nye na'quij a'íjna i Moisés a'yan tyu'ta'íjtaca' ti a'tíj ju'íj yu'xarij jaatapíjtye'en ti jitzán á'yu'si'ij tyi'tíj ti jin jaatátoj?

⁸ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—A'yaa pu een jin Moisés jamuaatá' ti a'tíj i ju'íj i yu'xarij jaatapíjtye'en mej mij jáamua'reej ti jin jaatátoj i ju'íj, ji'nye capu tyi'tíj ja'mua jitze tásiseerii siaj sij tyámua' tyihuá'ajcha'íj i séecan. A'yaa pu een jin Moisés jamuaatá'. Ajta, capu a'yan éenye'ej jájcuaj imuáj.

⁹ A'yaa nu nyáaj tyajámua'ixaatye' tijin tipua'aj a'tíj jaatátoonyij i ju'íj, ajta i íira'ra'an quee séej jamuán huooxána'cire'ej, ajta je'en séej ancure'vi'tij i íitaj, a'íi pu juxana'cire' a'íjci jimi i ti jaatátoj.

¹⁰ Majta i maj jamuán huacíj, a'yaa mu tyaaté'exaa tijin:

—Tipua'aj a'yan tyí'eenye' a'íjma jimi i maj nyejnye'i'chej, jéetze' pu tyámua' naa maj quee nyejnye'i'chej.

¹¹ Ajta i Jesús a'yaa pu tyihuo'té'exaa tijin:

—Camu néijmi'i yo'itéej muá'ju'un a'íjci, sulu a'íi mu'uj i ti Dios huo'ta' mej mij tyo'táviicue' juxié'vi'ra' jime'.

¹² A'yaa pu tyí'een, ji'nye a'yaa pu tyihuo'ci'ij i séecan mati'ij huanánie'huaca', majta séecan, a'yaa mu een, ji'nye tyétyacaa mu a'yan huó'ruuj, majta séecan, a'íi mu huóoxa'pui'intarej jujímua'aj mej mij tye'entyájrutyey i Dios jimi. A'tíj ti jaayl'tin ti'ij yo'itéej já'ra'nyij, che' tyámua' naa tyiyo'itéej já'ra'nyij.

Jesús pu tyámua' tyihuo'tyájtóo i tí'ríj

(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

¹³ Majta séecan tí'ríj ajoovi'tij i Jesús jimi, ta'aj ij hua'vá'muarie'en, ajta hua' jime' huatyényuunyij i Dios jimi, majta i maj jamuán huacíj, a'íi mu huatyóohuij maj hua'ajtyá'xi'in a'íjma i maj ahuojóovi'tiicaria'aj.

¹⁴ Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Siahuo'tá' maj mu tí'ríj mujo'vá'ju'un nye jimi, caxu huá'ijmuejra, ji'nye a'áa ti tyejé'sejre' jo'tij i Dios tyejé'ijtaj a'íjma pu tyí'ci'tyij i maj a'yan een mati'ij mu tí'ríj.

¹⁵ Aj pu'ij hua'vá'muarie'xij a'íjna i Jesús, ajta je'en jó'raa a'ájna.

Tyamuéej ti chíjtyaanyi' pu Jesús jamuán tyu'taxájtaca'

(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

¹⁶ Síj pu tyamuéej aje'ré'nyej i Jesús jimi, tí'quij a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—Maestro, ¿tyi'tanyí juxie've' nyej nyij xá'pui' huárinyij tí'ij a'íjna náaci'tyij nyaj jusén jime' júurij ná'ra'nyij?

¹⁷ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—¿Ji'nye een jime' a'íjna petyí'nye'ihuo' tyi'táj ti xá'puí? Síj pu'uj a'ín pué'een i ti xá'puí' een. Ajta tipua'aj páaxie've'ej paj jusén jime' júurij puá'ra'nyij, a'íj paj ará'astej je'ej ti i Dios tyu'ta'íjtaca'.

18 Aj pu'ij i tyamuéej a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Tyi'tanyí nyúucarira' na'rá'astej?

Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Capáj tyí'tyacui'caj, capáj tyí'xana'cire'ej, capáj tyí'nahua'aj, capáj a'táj hue'tzij taavijria'aj,

19 pahuo'tyátzaahuatye'en a' táataj pajta a' náanaj, pajta huo'xié've'en séecan i tyeítyee a'yájna pati'ij asíj tyíaxie've'.

20 Ajta a'íjna i tyamuéej a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Néijmi'i nu nyeríj a'íjna jin a'yan huaríj. ¿Tyi'tanyí ajtáhua'aj ná'itziitye'?

21 Aj pu'ij Jesús a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Ti pua'aj páaxie've'ej paj néijmi'i jin tyámua' eenye', áricuj néijmi'i tyu'tój i paj tyí'ijcha'ij, pajta huo'rían i túmii a'íjma i maj quee je'ej tyéejviicue'. A'yaa paj jéehua tya'ancuriáa'sij u tajapuá. Aj pej pij mujo've'me'en pata'aj nyaj jamuán jo'cha'canye'en.

22 Ti'ij a'íjna i tyamuéej a'yan tyáanamujri', aj pu'ij jó'raa jux-aamúuiritya'aj, ji'nye chíjtyaanyi' pu pué'eenye'ej.

23 Aj pu'ij i Jesús a'yan tyihuo'té'exaa a'íjma i maj jamuán huacíj tijin:

—A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' ti tyámua' tyí'muarie'rij ti síj ti chíjtyaanyi' ujo'tyájrutyey u tajapuá.

24 A'yaa nu nyajtáhua'aj tyajá'mua'ixaatye', ti jéetze' quee tyési' ti i caméeyuj anájrutyey pí'se'ej jitze ti anácun, quee ti i chíjtyaanyi' utyájrutyey jo'tij i Dios tyejé'ijtaj.

25 Mati'ij a'yan tyáanamujri' i maj jamuán huacíj, jéehua mu je'ej tyo'taséj, majta a'yan tyí'xajtaca'aj tijin:

—Tipua'aj a'yan tyí'eenye', ¿a'tyaanyíj na'quij huiire'en?

26 Aj pu'ij Jesús hua'ráasej, ti'quij a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—A'íjma jimi i tyeítyee tyámua' pu tyí'tyesi', ajta i Dios jimi capu tyési'.

27 Aj pu'ij i Pedro a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Ityáj tu tyeríj néijmi'i metyoohuá'xij i tyaj tyí'ijcha'íca'aj tyej tyij ajamuán huací'ca'an. ¿Tyi'tanyí ta'ancuriáa'sij?

28 Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyi'ra'aj jime', a'ájna xicáara' jitze ti'ij i Dios néijmi'i tyu'jájcuare'en, ti'ij a'íjna i ti ajta tyévij jitze huanie'huaca' acáyixi'in i ipuárij jitze huápui'ij naa huasé'rihua'aj, mua'aj mu siaj nyaj jamuán huaci'ij, a'yaa xu cha'taj tyitya'cára'sixi'sij ipuárij jitze ti tamuáamuata' japuan hua'puaj tya'rá'asej, siaj sij huo'xíjtye'en a'íjma i tyeítyee i maj Israel jitze eeráma'can, i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej.

29 Majta néijmi'i i maj nye jitze ma'can metyoohuá'xij i maj tyí'ijcha'ij mej mij nyéetzij naatyáhuire'en, tipua'aj chí'ij, nusu ju'ihuáamuata' maj tyétyacaa nusu i maj úucaa, na'riíj i jutáataj, nusu i junáanaj, na'riíj i juyójmua', nusu i juchuéj ti japuan tyí'huastyaa, a'yaa pu jéetze' tya'ancuriáa'sij a'chu anxityey pua'máj, ajta jaci'tyij ti'ij jusén jime' júurij já'ra'nyij.

30 Ajta ijíj maj mue'táj a'ín pué'een i maj anáatyij, a'íi mu uvé'tyajtírij, majta mue'táj ijíj a'ín pué'een i maj uvé'tyajtíj, a'íi mu mij támij anára'sij.

20

A'íjci jime' i maj tyí'muijhuacaa i úuvaj tzajta'

¹ 'A'yaa pu tyí'rinyacaa a'ájna jo'tij i Dios tyejé'ijtaj, tí'ij a'ájna i a'tíj tí úuvaj huahuástej, tapuá'risima'caj pu iirájraa tí'ij a'tyán huatá'inyeen mej mij tyu'muárie'en jo'tij tyajá'huaste'.

² A'yaa pu'ij tyihuo'xá'pui'intari'ri' tí a'yan tyihuo'nájchitye'en a'chu séej túmii jime', tí'quij huo'ta'ítyaca' maj jó'ciinyej jo'tij ja'huiityi' i úuvaj.

³ Ajtáhua'aj pu iirájraa a'ájna i a'tíj a'tzáaj jé'ta' huatyamá'caj i xicáj, séecan pu ajtáhua'aj huátyoj a'ájna jo'maj jóoso'pii, camu tyi'tíj muarie'ca'aj.

⁴ A'yaa pu'ij tyihuo'té'exaaaj tijin: "Séricuj siajta mua'aj, siata'aj utyojo'vá'muarie'en jó'nyaj úuvaj jo'huástej, a'yaa nu tyaja'muanajchitye'ej a'chu tí a'yan tya'ránajchi." Matí'ij mij ujó'ju'.

⁵ A'yaa pu cha'tána'aj huaríj a'ájna i a'tíj, ajtáhua'aj pu iirájraa a'tzáaj tacuaríixpuaj, ajtáhua'aj tí'ij arí avéjri' cama'caj i xicáj, a'yaa pu cha'tána'aj huaríj.

⁶ Ajtáhua'aj pu iirájraa tí'ij arí ancarutyísima'caj i xicáj, ajtáhua'aj pu séecan huátyoj i maj ajo'tyú'uuca'aj jo'maj jóoso'pii. A'yaa pu tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin: "¿Ji'nye een jin sia'yan huatyu'uj tí'ij na'aj íiya' imuáj?"

⁷ A'yaa mu tyityaatanyúj tijin: "Capu a'tíj ma' tajá'inyej." A'yaa pu'ij tyihuo'té'exaaaj tijin: "Séricuj siajta mua'aj, siata'aj tyojo'vá'muarie'en jó'nyaj úuvaj jo'huástej."

⁸ Tí'ij huatyéchumua'riaca', aj pu'ij jaatajé i tí tyihua'íjtye' i maj tyí'muijhuacaa, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin: "Uhuojo'tájee i maj tyí'muarie' pata'aj tyihuo'nájchitye'en, a'íjma paj anaquéej tyu'nájchitye'en i maj chúmua' imuáj ajo're'nyej, pajta hua'antyityájtire'en a'íjma i maj anaquéej ajo're'nyej."

⁹ Aj mu mij a'íimaj aje're'nyej i maj a'tzáaj imuáj huatyóohuij tí'ij arí ancarutyísima'caj i xicáj, aj pu'ij tyihuo'nájchij séej ajta séej túmii jime'.

¹⁰ Tí'quij ta'ij a'íjma huaci'ij maj tyi'huóonajchitye'en i maj anaquéej huatyóohuij, a'yaa mu mij a'íimaj tyí'mua'ajcaj tí jéetze' tyihua'najchitye'en a'íjma, ajta quee a'yan tyu'ríj, jí'nye a'yaa mu cha'taj mana'aj tyi'huóonajchi séej túmii jime'.

¹¹ Matí'ij tyi'huoonáachitye'ej, aj mu mij huatyóohuij maj je'ej tyi'riá'mua'tyij a'íjci jimi i tí tyichuéj,

¹² a'yaa mu mij tyaaté'exaa tijin: "A'íimaj i maj quee íiya'taj huatyóohuij, séej ooraj mu'uj tyu'muáriej, pajta muáaj, a'yaa paj cha'taj pana'aj tyihuo'nájchij pati'ij ityájma, tyajta ityáj tyetya'rá'astej séej xicáj tyej tyu'muáriej tí'ij na'aj tye'riá'xiriaca'."

¹³ Ajta a'ájna i tí ja'a'rij i úuvaj a'yaa pu séej tyu'té'exaaaj i tí anaquéej huatyóochej tijin: "Cási' nya' amíincuj, canu je'ej pua'aj mua'uurej. ¿Nyiquij pequee a'yan tyu'tá' mua' nyuucaaaj jime' paj tyu'muárie'en séej túmii jime'?"

¹⁴ Ma'cuíj ancuriáa' i paj jaamué'tij, pajta jó'ra'nyij. Típua'aj nyáaj a'yan nyetyá'xie'va'aj nyaj a'yan cha'taj nyana'aj tyimuaanájchitye'en nyati'ij tyaanájchi a'íjci i tí a'tzáaj imuáj huatyóochej tí'ij arí aancárutyij i xicáj,

¹⁵ a'íj nu jin a'yan tya'ajxié'vi'ra' nyaj a'yan huárinyij je'ej nyaj tyá'xie've' a'íjci jime' i nyaj túmii. ¿Ca' je'ej pua'aj mua'asej a'íjci jime' nyaj tyámua' tyí'tyevij?"

16 A'íj pu jin, a'íimaj i maj ijíj a'ín pu'éen i maj uvé'tyajtij, a'í mu anára'sij, majta i maj ijíj a'ín pu'éen i maj anáatyij, a'í mu uvé'tyajtirij.

Jesús pu arí huéicaj jaataxájtaca' ti mui'nyij

(Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)

17 Tí'ij i Jesús arí a'áa joomá'caj a'ájna a Jerusalén, a'í pu jujíme' huo'tajé a'íjma i maj jamuán huacáj ti'quij a'yan tyihuo'té'exaa'j tijin:

18 —Tu'ríj a'áa jo'ré'nyesij a Jerusalén, jo'tij jo'tátuiiri'huaj a'íjna i ti ajta tyévíj jitze huanie'huaca' a'íjma jimi i maj tyí'ijta i tyeyúuj tzajta', ajta a'íjma jimi i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze, a'í mu tyu'tá'sij mej mij jaajé'caj,

19 majta a'íjma huatátuiire'sij i maj séej chuéj japua já'ma'can mej mij jaatyáxaahuataj, majta jaatyávaxi'ij, majta je'en jó'tateesij i cúruuj jitze, ajta huéicaj xicáj jitze huatájuuritaj.

Je'ej ti tyi'tíj tyu'táhuoo i hua' náanaj a'íjma i Jacobo ajta i Juan

(Mr. 10:35-45)

20 Ajta a'íjna i hua' náanaj a'íjna yojmua' i Zebedeo, hua' jamuán i juyójmua', a'í pu ajtyáxiiriaca' i Jesús jimi ajta je'en tyítunutaca' ti'ij tyi'tíj jaatáhuavij.

21 Jesús pu a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Ji'nye tyi'tíj petyí'xie've'?

Aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa'j tijin:

—Pata'aj huo'tá'an mu nyiyóojmua' ti'ij síj ooyíxi'in a'muáca'ta', ajta i síj ti a' útata' pujmua' a'ájna xicáara' pati'ij ya'uvé'nyesij pej pij tyu'ta'íjtaj.

22 Jesús pu a'yan pu tyaaté'exaa'j tijin:

—Caxu jamua'reej tyi'tíj siaj nyahuavii. ¿Nyi a'yan setyé'viicue' siaj jajpuéetzij xá'ra'nyij nyati'ij nyáaj tya'ajpuéetzij na'mej?

A'yaa mu tyityaatanyúj tijin:

—Ji'nye tyijta'.

23 Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaa'j tijin:

—Mua'aj xu jajpuéetzij xá'ju'un nyati'ij nyáaj tya'ajpuéetzij na'mej, ajta ti'ij síj ajcáyixi'in i nyamuáca'ta' na'riij nya' útata' pujmua' capu nyéetzij nyaci'puaj, sulu a'íjma pu ci'tyij i ti Dios arí hua'antyíhuoj.

24 Mati'ij i séecan i maj tamuáamuata' ará'asej jáanamua'jri', jéehua mu huatanyínyu'cacuca' a'íjma jimi i maj hua'puaj.

25 Aj pu'ij i Jesús huo'tajé néijmi'caa, ti'quij a'yan tyihuo'té'exaa'j tijin:

—Xu'ríj mua'aj jamua'reej je'ej maj ye'ej ricij i maj tyí'ijta íyan cháanacaj japua, ca'nyéjrij mu jin tyihuá'ijtye' i tyeítyee, majta i maj tyityatatyíj, a'í mu tyihuá'ijtye' i séecan je'ej maj ye'ej tyá'xie've' hua' jimi.

26 Ajta mua'ajmaj jimi capu juxie've' ti a'yan tyí'eenye'. Sulu a'íjna i ti jaxie've' ti va'cán jin tyí'tyávaacaj, che' a'ín huo'tyáhuire'en i séecan,

27 ajta a'íjna i ti jaxie've' ti tye'entyájrutyey a'íjna jime' i ti jéetze' ve'éj, che' a'ín pu'éeenye' i ti ca'nyéjrij jin tyí'ijtyi're'.

28 Ji'nye a'íjna i ti ajta tyévíj jitze huanie'huaca', capu a'íjna jin mujo've'mej mej mij jaatyáhuire'en, sulu ta'aj huo'tyáhuire'en i séecan, ajta hua' jitze ma'can huámu'nyij, ti'ij mui'caa huáhuire'en.

Jesús pu hua'puácaa tyú'huaaj i maj aracúcu'nyijmee

(Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

²⁹ Mati'ij a'íimaj iiráacij a'ájna a Jericó, jéehua mu tyeítýee jamuán jó'ju' a'íjci i Jesús.

³⁰ Majta hua'puaj i maj aracúcu'nyijmee a'áa mu je'tyétya'ca'aj véjri' i juyéj jitze, mati'ij jáanamujri' ti i Jesús aja'vá'ma'ca'aj, a'yaa mu tyityeetyejíhuajraa tijin:

—Tavástara', mu paj yójra' pué'een a'íjna i David, tá'ancu'vaxi' ityájma.

³¹ Majta i tyeítýee, a'íi mu hua'ajtyá'xij, majta huo'tá'ijmujri' mej mij huatyáapua'rej, majta a'íimaj jéetze' mu ca'nyíin jin huatyeyíhuajra a'yaa mu tijin:

—Tavástara', mu paj yójra' pué'een i David, tá'ancu'vaxi' ityájma.

³² Aj pu'ij Jesús oocháxij, ajta huo'tajé a'íjma i maj aracúcu'nyijmee, tí'quij a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿Ji'nye setyá'xie've' nyaj tyi'tíj huá'uurej ja'mua jimi?

³³ A'yaa mu tyityaatanyúj tijin:

—Tavástara', a'yaa tu tyá'xie've' tyaj atanyéjnye'rej.

³⁴ Aj pu'ij Jesús hua'ancu'vajxi, ajta je'en hua'rámuarie'xij i hua'ji'sij jitze. Ti'ij hua'rámuarie'xij aj mu mij huarúj, mati'ij mij atanyéenye'rij muá'raa, aj mu mij jamuán jo'cáj.

21

Jesús pu a'áa ja'rá'ixaj a Jerusalén

(Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Mati'ij merij véjri' ajooju'caj a'ájna a Jerusalén mu'ríj a'áa ja'rá'ajcaa jo'tij ja'chajta' ti a'yan tyaja'rajtyapuj tijin Betfagé, chájta'naj a'áa ti já'sejre' i jiríj jitze i maj a'yan jatamuá'muaj tijin Aseitúunajrimi, aj pu'ij Jesús hua'puácaa huata'ítyaca' i maj jamuán huacáj,

² a'yan tyihuo'te'exaatye'ej tijin:

—Séricuj siooj a'áa ja'tanyáaj a chájta'. A'áa xu yé'tyoonyij i púuru' ti aje'riá'tapi' ajta jamuán i yójra'. Séej sij je'ejxista, siajta je'en munyaja'rajajnyitye'en.

³ Típua'aj a'tíj je'ej tyaja'muajeevaj, a'yaa xu tyaaté'exaatye'en tijin tavástara' pu jitzán juxie've', jiye'tzín jime' tu tyijta' yajavá'toosij.

⁴ A'yaa pu tyu'ríj ti'ij a'yan tya'róo'astej je'ej ti tyu'taxájtaca' a'íjna i ti Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj, ti a'yan tijin:

⁵ A'yan setyihuo'té'exaatye' a'íjma i maj a'áa jo'cháatimee i chájta'naj jitze i Sión tijin:

“Cási', pu'ríj aja've'mej ja'mua jimi a'íjna i ja'mua Rey, capu je'ej tyéejviicue', ajta avá'caj púuru' japua ti cíleen ti yójra' pué'een síj i maj japuan tyí'ti'ijcicaa.”

⁶ Majta i maj hua'puaj, a'íi mu jó'ju', majta a'yan huaríj je'ej ti Jesús tyihuo'ta'íj.

⁷ Aj mu mij uya'ráaja i Jesús jimi a'íjci i púuru', majta i yójra', mati'ij mij tye'tyéveerej i tyúumaancaj a'íjci i púuru', aj pu'ij i Jesús avé'yixij.

⁸ Majta i tyeítýee jéehua mu ajtyáxiiriaca'. Séecan mu tyúumaancaj tyo'caváarajraa i juyéj jitze, majta séecan i xamuáj i maj ja'antáveechixij i ciyéj jitze.

⁹ Majta néijmi'i i maj anáatya'aj huajú'ca'aj, majta i maj cújta' huajú'ca'aj, a'yaa mu tyityeeyíjhuasime'ej tijin:

—A'yaa tu tyí'muahuaviiij paj tii'rátoonyij mu paj yójra' pué'een a'íjci i rey i David. Dios pu tyámua' tyeetyájtóo a'íjna i ti yaja've'mej nyúucaritze' i tavástara'. Miche' tyaatatyójtzi're'en i maj tajapuá já'sejre'.

¹⁰ Tii'ij i Jesús utyájrurij u Jerusalén, néijmi'i mu i tyeétyee tyúu'itziityej, majta mue'tíj a'yan tyí'ihuo'ca'aj tíjin:

—¿A'tanyíj pué'een a'mújna?

¹¹ Majta i tyeétyee, a'yaa mu tyihuo'té'exaaaj tíjin:

—A'múu pu a'íin pué'een i Jesús Nazaret ti já'ma'can, ti ajta Dios jitze ma'can tyí'xaj.

Jesús pu jaajájuarej i tyeyúuj

(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹² Aj pu'ij Jesús utyájrurij i tyeyúuj tzajta' ti'quij hui'rámuarij néijmi'caa i maj a'úun tyí'tooca'aj, ajta i maj a'úun tyí'nanaava'aj. Tyihua' meesaj pu tye'tahuá'xij a'íijma i maj japuan túmii hua'puata'tyi'racaj, ajta tyihuá'ípuaa i maj cúcui'see to'racare'ej,

¹³ a'yaa pu tyihuo'té'exaaaj tíjin:

—A'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tíjin: “Í nye chi'ij a'yaa mu jaatámua'sij tíjin chi'ij maj tzajta' huatyényuunyij i Dios jimi.” Siajta mua'aj a'yaa xu ja'uurej i chi'ij tí'ij tyásta'naj jo'maj náhua'rij jóo'ava'tacaa.

¹⁴ Majta u tyeyúuj tzajta', a'íi mu ajtyáxiiriaca' i Jesús jimi i maj arácucu'un majta i maj quee rácijci'nyive', aj pu'ij a'íin tyihuó'huaa.

¹⁵ Ajta mati'ij i maj puaarij tyí'ijtye' i tyeyúuj tzajta', majta i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze, mati'ij a'íimaj jaaséj ti i Jesús tyihuó'huaa, majta huó'namuajri' maj i tí'rúij a'yan tyí'tyejijhuaca'aj tíjin: “Tyiche' tyámua' tyeetyátoonyij a'íjci i ti David jitze eeráanyej”, aj mu mij tyinyínyu'cacuca',

¹⁶ a'yaa mu tyaaté'exaa a'íjci i Jesús tíjin:

—¿Nyi pahuá'namuaj je'ej maj tyí'xaj mu tí'rúij?

Jesús pu a'yan tyu'tanyúj tíjin:

—Ji'nye nyijta, nyahua'namuaj. Ajta, ¿nyí sequée jo'jijvej i yu'xarij jitze je'ej ti tyé'yu'si'? A'yaa pu tíjin:

Je'ej maj a'íimaj tyu'táchuiicaj i tí'rúij,

majta i unyáaque'see,

a'íj mu jin tyaatatyójtzi're'ej i Dios.

¹⁷ Aj pu'ij Jesús a'áa huojóohuá'xij, ajta je'en jó'raa a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tíjin Betania, a'áa pu'ij jo'ta'ípua'rej.

Jesús pu je'ej pua'aj tyaatajé i xápua' ti quee tajcaa

(Mr. 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Yaa ariá'pua'aj tí'ij ajtáhua'aj a'áa jo'mej a chájta', pu'ríj i'cuataca'aj a'íjna i Jesús.

¹⁹ Aj pu'ij xápua' huaséj ti aja'távaaca'aj a'ájna véjri' i juyéj jitze, aj pu'ij ajo're'nyej jo'tíj ja'távej a'íjna i xápua', majta quee taca'ca'aj, jéehua pu'uj tyáxamue'ca'aj. Aj pu'ij Jesús a'yan tyaatajé a'íjci i xápua' tíjin:

—Capáj che' a'náj tajca're'en.

Tí'ij a'yan tyaatajé, aj pu'ij huatyáahuaj a'íjna i xápua'.

²⁰ Majta i maj Jesús jamuán huacíj, mati'ij jaaséj, je'ej mu tyo'taséj, a'yaa mu mij tyaata'íhuo'ri' tíjin:

—¿Ji'nye een jime' jiyé'tzín tyu'tyáahuaj mu xápua'?

²¹ Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaaaj tíjin:

—A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tijin tipua'aj setyá'tzaahuatye'ej ti a'yan tye'mej je'ej siaj tyi'táj tyu'taxájtaj, a'yaa pu tyí'rinyij, siajta quee a'ij siana'aj huayí'tihua'aj xá'ju'un siaj a'yan jáa'uurej a'mújcij mu xápua' nyati'ij nyerij jáaruuj, Sulu siajta xu jaayí'tihua'aj xá'ju'un siaj a'yan tyaata'íjtye'en a'mújcij mu jiríj tijin: “Tyíchesij, atyájra' a jájritze’”, a'yaa pu'ij ajta tye'mej.

²² Ajta néijmi'i i siaj jin huatyényuusij i Dios jimi, a'yan setya'tzáahuatye'ej a'yaa xu siajta tya'ancuriáa'sij.

*A'íjna i ti jin antyúumua'reej i Jesús
(Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)*

²³ Aj pu'ij ta'ij i Jesús a'úun jo'tyájrurij u tye'yúuj tzajta'. Ti'ij ooj a'úun tyihua'mua'tyáacaj i tye'ityee, a'íimaj mu ajtyáxiiriaca' i Jesús jimi i maj puariij tyí'ijtye', majta i huásij, a'íi mu aje're'nyej, mati'ij mij a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Tyi'tanyí jin petyi'tyéjvee pej pij a'yan rijcaj? ¿A'tanyíj a'íjna jin mua'antyíhuoo?

²⁴ Jesús pu a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Nyáaj nu nyajta séej tyajamuaata'íhuo'raj, tipua'aj sianaaté'exaatye', aj nu nyij jamuaaté'exaatye'sij tyi'táj nyaj jin tyi'tyéjvee nyej nyij a'yan ricij.

²⁵ A'íjna i ti jin tyi'tyávaaca'aj i Juan ti'ij huó'íiraj i tye'ityee, ¿jo'nyij jo've'mej? ¿Nyi tajapuá Dios ti já'sejre', ca' íiyan i cháanacaj japua, hua' tzajta' i tye'ityee? Mati'ij mij tyi'tyúu'ixaaj jujímua'aj, a'yaa mu tijin:

—Tipua'aj a'yan tyetyaaté'exaatye' yee Dios pu yo'ta'ítyaca', a'yaa pu tyitaaté'exaatye'sij tijin: “¿Ji'nye een jin tyequée ja'antzaahuaj?”

²⁶ Ajta quee je'ej tyí'rij tyaj a'yan tyaataxáj yee tyétyacaa mu yo'ta'ítyaca', ji'nye tyahuá'tziinye' i tye'ityee, majta néijmi'i a'yan tyá'tzaahuatye' ti i Juan tyi'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can.

²⁷ Aj mu mij a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Jesús tijin:

—Catu jamua'reej.

Aj pu'ij i Jesús a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Canu nyajta nyáaj jamuaaté'exaatye'ej tyi'táj nyaj jin tyi'tyéjvee nyej nyij a'yan ricij.

A'íjci jime' i maj yójmua'mua' pu'é'een i maj hua'puaj

²⁸ Jesús pu a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿Ji'nye mua'ajmaj tyajamuá'miteeraste' a'íjna jime' i nyúucarij? A'táj pu hua'puácaa tyiyójmua'ca'aj, aj pu'ij séej a'yan tyu'té'exaaaj tijin: “Nyiyóoj, áricuj pata'aj tyojo'muárie'en ijíj jó'nyaj úuvaj jo'huástej.”

²⁹ Aj pu'ij i yójra' a'yan tyu'tanyúj tijin: “Canu jó'yi'muij.” Ajta je'en seequéj tyi'riá'mua'aj aj pu'ij ujó'mej ti'ij tyojo'muárie'en.

³⁰ Ajta je'en i yo'puáara'an ajo're'nyej i séej jimi, a'yaa pu'ij cha'taj tyaata'íj. Ajta i yójra' a'yaa pu tyu'tanyúj tijin: “Ji'nye nyijta a'yaa nu rinyij.” Ajta capu a'yan huaríj.

³¹ ¿A'tanyíj a'íimaj i maj hua'puaj a'yan huaríj je'ej ti tyaaxié'va'ca'aj i hua' táataj?

A'yaa mu mij a'íimaj tyityaatanyúj tijin:

—A'íjna i ta'nájcaj.

Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyira'aj jime', a'íimaj i maj tyí'tyeyijve' tajtúhuan jitze ma'can, majta i úucaa i maj jutoj túmii jime', a'íi mu já'muamue'tin mej mij utyájrutyey jo'tij i Dios tyejé'ijtaj.

³² Ji'nye ti'ij i Juan mujo've'mej ti'ij jamuaaté'exaatye'en je'ej siaj ye'ej huárinyij i Dios jimi, mua'aj xu quee ja'antzaahuaj, majta i maj huá'jijve' majta i úucaa maj jutoj túmii jime', a'íi mu xaa ja'antzaahuaj. Siajta mua'aj siati'ij a'íj huaséj caxu seequéj tyu'muá'aj siaj sij ja'antzaahuatye'en.

*A'íjci jime' i maj tyí'muijhuacaa i maj je'ej pua'aj tyí'tyetyeyee
(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)*

³³ 'Xáanamujri' a'íjci i nyúucarij: A'tíj pu úuvaj huahuástej, ajta jariá'naj tyetyéj jime', ajta tyi'tíj huatyátaahuaca' ti jitzán jaatyájacha'xi'in i úuvaj, ajta tyi'tíj ájtaahuaca' ti'ij japuan ujeváj hua'íxie're'en.

'Aj pu'ij séecan hua'tanyéjtye i chuéj mej mij tyaanájchitye'en, ajta je'en jó'raa a'íjna i a'tíj séej chuéj japua.

³⁴ Ti'ij tya'rá'aj mati'ij pua'aj jaju'raaa a'íjci i úuvaj, séecan pu huata'ítyaca' i maj jimi tyi'muarie', mej mij uhuojo'táhuavii a'chu ti jaci'tyij a'íjci i ti tyi'chuej.

³⁵ Majta a'íimaj i chuéj maj huo'tanyéj, a'íi mu huo'vívi' a'íijma i maj huata'ítyi'huaca', séej mu huatyáavaxij, majta séej huajé'caj, majta séej huatyáto'sij tyetyéj jime'.

³⁶ Ajta i ti ja'a'rij i chuéj séecan pu ajtáhua'aj huata'ítyaca', mu'rij jéetze' mui'caa, majta i chuéj maj huo'tanyéj, a'yaa mu cha'taj mana'aj huó'ruuj a'íijma i maj huata'íjtyi'huaca'.

³⁷ 'Uve'tyáatican pu'ij i juyój huata'ítyaca' a'yan tyi'mua'astíj tijin: "A'íj mu xaa ántzaahuatye'sij i nyiyóoj."

³⁸ Majta i chuéj maj huo'tanyéj, mati'ij jaaséej a'íjci i yójra', a'yaa mu tyaaxá'pu'intarej tijin: "A'íi pu a'íin pué'een i ti néijmi'i tyá'ci'tyij, tyiche' jaajé'caj ti'ij ityájma tyí'ta'a'rij já'ra'nyij."

³⁹ Aj mu mij jaatyéevi' a'íjci i yójra', mati'ij mij ji'ráaja apua'quéj majta je'en jaajé'caj.

⁴⁰ Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—Ajta a'yájna ti'ij uvé'nyej a'íjna i ti ja'a'rij i chuéj, ¿ji'nye tyajamuá'miteeraste' mua'ajmaj, je'quij huá'uuren a'íijma i chuéj ti huo'tanyéj?

⁴¹ A'yaa mu tyityaatanyúj tijin:

—A'íi pu quee hua'cu'váaj huá'cui'nyij a'íijma i maj je'ej pua'aj tyí'tyetyeyee, ajta je'en séecan huatanyéjtye'sij i chuéj, mej mij jaatá'an i ti jaci'tyij ti'ij tya'rá'astij mati'ij pua'aj jaju'raaa i úuvaj.

⁴² Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—¿Nyi sequée a'náj jo'jijvej i yu'xarij jitze? A'yaa pu tyá'xaj tijin: A'íjna i tyetyéj i maj ájca' yóoriej i maj chi'ij ta'huacaa, a'yaa pu tye'rájraa ti a'íin pue'éenye'ej ja'raa i ti jéetze' juxie've'. Tavástará' pu a'yan jáaruuj, a'íj tu jin tyámua' tyo'taséj.

⁴³ A'íj nu jin a'yan tyajá'mua'ixaatye', maj mua'ajmaj jamuáa'ri'raj a'íjna i ti ja'muaci'tyiche' i siaj jin tyu'ta'ijtaj, mej mij séecan huatá'an i maj a'yan huárinyij je'ej ti tya'ráanajchi.

⁴⁴ Ajta a'íjna jime' i tyetyéj, tipua'aj a'tíj jitzán éejcataj a'íjna i a'tíj néijmi'que' pu huatyána'xij, ajta tipua'aj a'íjna i tyetyéj japuan rájvetyij i tyévi. A'íi pu jaatyámuinyaxi'ij.

⁴⁵ Majta i maj tyihuá'ijtye' i puaríj majta i fariseos, mati'ij jáanamujri' je'ej ti i Jesús tyí'xajtaca'aj séej nyúucarij jime', aj mu mij jáamua'reeri' ti a'íjma tyáxajtasime'ej.

⁴⁶ Aj mu mij jáahuoj je'ej maj ye'ej tyeetyéevi', majta huá'tziinya'ca'aj a'íjma i tyeítyee, ji'nye néijmi'i mu i tyeítyee a'yan tyá'tzaahuatya'ca'aj ti Jesús a'íin pué'eenye'ej i ti Dios jitze ma'can tyí'xaj.

22

A'íjci jime' i maj jin tyí'ye'estyaa tipua'aj a'tíj huatyényeichej

¹ Jesús pu ajtáhua'aj a'yan tyihuo'té'exaa' séej nyúucarij jime'. A'yaa pu tijin:

² —A'yaa pu tyí'een a'ájna jo'tij i Dios tyejé'ijtaj ti'ij a'ájna jimi i rey ti tyu'yé'estej a'íjci jime' ti i yójra' huatyényeichaca'.

³ A'íjma pu huata'ítyaca' i maj jimi tyí'muarie' mej mij uhoojo'tájeevej a'íjma i ti arí huo'tá'inyej, majta a'íimaj i maj huatá'inyiihuaca', camu jo'ciinyicuca'aj maj aje're'nyej.

⁴ 'Ajtáhua'aj pu séecan huata'ítyaca', a'yan tyihuo'te'exaatye'ej tijin: "A'yaa xu tyihuo'té'exaatye'en a'íjma i nyaj huo'tá'inyej tijin pu'ríj tyámua' tyí'een i cue'ráj. Nu'ríj tyu'ta'íjtaca' maj huó'cui'nyij i ya'muáatyee i nyaj hua'pu'ujtye', néijmi'i pu arí tyámua' tyí'een tyata'aj tyij tyu'yé'estej."

⁵ Majta i maj huatá'inyiihuaca', camu hua'antzaahuaj. Síj pu a'áa jo'mej jo'tij tyajá'huaste', ajta síj a'áa pu jo'mej jo'tij tyajá'toj,

⁶ majta séecan mu huo'vívi' i maj tyí'muarie' a'íjci jimi i rey, majta je'ej pua'aj huó'ruuj 'asta mana'aj quee huo'cuij.

⁷ Aj pu'ij i rey huápu'ij huatanyú'caca', ti'quij huo'ta'ítyaca' i jux-antáaru'ustyamua' mata'aj mij huó'cui'nyij néijmi'caa i tyeítyee maj tyí'tyacui'caa majta tyu'tyáatiej i tyihuá'chi'ij.

⁸ Ajta je'en a'yan tyihuo'té'exaa' a'íjma i maj jimi tyí'muarie' tijin: "Pu'ríj néijmi'i tyámua' tyí'een tyej tyij tyu'yé'estej, majta a'íimaj i nyaj huo'tá'inyej, camu yeve're'nyajcuj.

⁹ Séricuj mua'aj, ti'ij na'aj tyi'cure'nyáatimee i juyéj, siata'aj huo'tá'inyej néijmi'caa i tyeítyee a'chu siaj pua'mácan tyoonyij."

¹⁰ Mati'ij mij iiráacij i maj jimi tyí'muarie', majta je'en jéehua hua'ajsi i tyeítyee a'chu maj pua'mácan huátyoj, i maj je'ej pua'aj tyí'tyetyeityee, majta i maj tyámua' tyí'tyetyeityee, a'yaa mu mij tyityo'huájistyaca' i tyeítyee u chi'táara'an a'íjci i rey.

¹¹ Ti'ij i rey utyájrurij ti'ij huo'séj a'íjma i ti huo'tá'inyej, aj pu'ij séej huaséj ti quee a'yan eenye' tyi'tyéechan je'ej ti tyeevíjtye' ti'ij tipua'aj síj huatyényeichej.

¹² A'yaa pu tyaaté'exaa tijin: "Nya' amíincuj, ¿ji'nye petyi'tyájrurij a'yújna maj pajta quee a'yan eenye' tyi'tyéechan ti'ij tyi'tyéevíjtij ti'ij tipua'aj a'tíj ti huatyényeichij?" Ajta i a'tíj capu huatanyúj.

¹³ Aj pu'ij i rey a'yan tyihuo'ta'íj a'íjma i maj tyí'huiire' tijin: "Siata'aj ja'náji'que'en muáca'ra'an jitze, siajta icájra'an jitze, siajta je'en ji'rárieenyij jo'tij jo'tíca'. Aj pu'ij juyiinyen ajta jajpuéetzij ja'mej."

¹⁴ Ji'nye mue'tíj mu huatájeevi'huaj, ajta i Dios je'cácaa pu'uj an-tyíhuoosij.

A'íjci jime' i maj jin tyí'najchitaj i tajtúhuan jimi (Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

¹⁵ Majta i fariseos a'íi mu jo'c'íj, mati'ij mij jaaxá'pui'intarej mej mij tyi't'íj jin jaamué'tin a'íjci i Jesús ti'ij ootyá'ítzeere'en, mej mij a'íjci jin jitzán tyo'ojpuá'ritye'en.

¹⁶ Aj mu mij séecan huata'ítyaca', mej mij jamuán tyu'taxáj i Jesús, majtáhua'aj séecan hua' jamuán i maj Herodes jitze ajtyáama'can, a'yaa mu mij tyaaté'exaa t'ijin:

—Maestro, a'yaa tu tyá'mua'reej paj a'íjna jin tyí'mua'taj i ti ji'r'é'can jime', pajta huá'mua'tyej je'ej ti tyá'xie've' i Dios, capu a' jitze juxie've' je'ej maj tyí'xaj i tye'ítyee, ji'nye capáj a'yan tyá'xie've' mej mij a'íimaj tyámua' mojo'sejra.

¹⁷ Pata'aj taaté'exaatye'en: ¿Nyiquij xá'pui' tyaj tyu'nájchij a'íjci jime' i maj huá'ijve' i tajtúhuan jitze ma'can, ca' quee?

¹⁸ Ajta i Jesús ti'ij jáamua'reeri' maj quee huatoojé'yacan jin tyé'ihuo'raca'aj, sulu mej mij je'ej pua'aj jáa'uuren, a'yaa pu'ij tyi-huo'té'exaaj t'ijin:

—Mua'aj mu siaj quee tyi't'íj mua'reej, ¿ji'nye siaj sij tyí'tyese' siaj naatyéevi'?

¹⁹ Sianaataséjratye' i túmii i siaj jin tyí'najchitaj a'íjma jimi i maj já'muajijve'.

Aj mu mij séej aya'váit'yej i túmii,

²⁰ ajta i Jesús a'yaa pu tyihuo'ta'íhuo'ri' t'ijin:

—¿A'tanyíj nyéerima'ra' á'seejre', ajta ji'nye ántyapuj yaj ti á'yu'si'ij?

²¹ A'yaa mu tyaaté'exaa t'ijin:

—A'íjna i ti tyí'ta'ijtye'.

Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaaj t'ijin:

—Siata'aj jaatá'an a'íjci i tajtúhuan tyi't'íj ti á'ria'ra' pué'een, siajta i Dios tyi't'íj ti á'ria'ra' pué'een.

²² Mati'ij a'yan tyáanamujri', je'ej mu tyo'taséj, ámu'uj mij yooriéej mati'ij mij jo'c'íj.

A'ájna i xicáara' maj jitzán huatájuuritaj i mui'chítyee

(Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

²³ A'ájna xicáara' jitze, séecan mu a'íimaj i saduceos aje'r'é'nyej i Jesús jimi. A'yaa mu a'íimaj tyí'xaj t'ijin camu che' huatájuuritaj i maj meríj huácuij, a'íj mu jin a'yan tyaata'íhuo'ri' i Jesús t'ijin:

²⁴ —Maestro, Moisés pu a'yan tyu'xájtaca' t'ijin tipua'aj a't'íj ti nyeiichej huámu'nyij, ajta quee xu tyiyóomua'caj, ti a'yan tyúuxie've' ti i ihuáaria'ra' ja'ancuré'vi't'íj a'íjci i ti jatyévi'tinya'aj i ti huamuí', ti'ij jitzán ma'can tyiyóomua'aj já'ra'nyij a'íjci i ti huamuí'.

²⁵ A'yaa pu a'náj tyu'r'íj ityájma jimi, mua'ráhua'puaca'aj a'íimaj i maj ju'ihuaamua'ca'aj. Ti'quij i ti vásti' huatyényeichaca', ajta je'en huamuí'. Capu tyiyóomua'aj ja'raa a'íjci jitze i ti jatyévi'tinya'aj, a'íj pu'ij jimi huatyá'ítzee i ti je'tyáa'sej.

²⁶ A'yaa pu cha'tána'aj tyáaruuj a'íjci i juutzájra', ajta je'en i síj i ti huéicaj jitze, a'íi pu ajta ja'antyanaxcaca', a'yaa pu cha'tána'aj tyáaruuj, ajta je'en a'yan tya'raj ti a'yan tyihuó'ruuj néijmi'caa i maj aráahua'puaj ará'asej.

²⁷ Ti'ij a'yan tya'rá'aj aj pu'ij té'ej i íiti' huamuí'.

²⁸ Arí ijíj, a'ájna mati'ij huatájuurej, ¿a'tanyíj cína'ra'an pue'éenye'ej ja'mej, a'íimaj i maj aráahua'puaj ará'asej, ji'nye néijmi'i mu jatyévi'tinya'aj?

29 Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—Huápu'i'ij xu mua'aj quee tyi'tíj je'ej tyí'mua'reej, ji'nye caxu ja-mua'reej je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze, caxu siajta jamua'tyej i ti jin i Dios néijmi'i putyí'uurej.

30 Mati'ij huatájuurej i mui'chítyee, camu che' nyejnye'i'chen i tyétyacaa, camu majta i úucaa che' huichan, ji'nye a'yaa mu éenye'ej muá'ju'un mati'ij i maj tajapuá tyí'huire' Dios ti já'sejre'.

31 Ajta a'íjna jime' maj i mui'chítyee huatájuuritaj, ¿nyi sequée a'náj jo'jijvej i yu'xarij jitze ti i Dios a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

32 “Nyáaj nu a'ín pué'een i hua' Dios a'íjna i Abraham, ajta i Isaac, ajta i Jacob?” A'ij pu jin quee hua' Dios a'íjma i mui'chítyee, sulu a'íjma i maj júurij.

33 Mati'ij i tyeítyee a'yan tyáanamujri', tyámua' mu naa tyi-tyo'tóomuajtyaca' a'íjci jime' je'ej ti i Jesús tyihua'mua'tyajca'aj.

I nyúucarij ti jéetze' juxie've'

(Mr. 12:28-34)

34 Majta i fariseos, a'íi mu tyúusiij mati'ij jáamua'reeri' ti i Jesús huo'mué'tij a'íjma i saduceos,

35 ajta síj ti a'ín pué'een i ti tyihua'mua'tyej i yu'xarij jitze, a'íi pu a'yan tyaata'íhuo'ri' a'íjci i Jesús ti'ij jaamué'tin tijin:

36 —Maeestro, ¿tyi'tanyí nyúucarira' jéetze' juxie've' a'ín ti jo'yú'xaca' i Moisés?

37 Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—“Huaxie've' a' vástara' ti Dios pué'een, néijmi'i jime' mua' xiéjnyu'caa, pajta néijmi'i jime' a'júuricamej, pajta néijmi'i jime' i paj jin ma'úumua'rej.”

38 A'íi pu a'ín pué'een i ta'nájcaj, ti ajta jéetze' juxie've' a'íjna jitze i nyúucarij.

39 Ajtáhua'aj pu síj nyúucarij séejre' ti a'yan tyá'xaj tijin: “Huaxie've' i axa'aj tyévi'j a'yájna pati'ij asíj tyíaxie've'.”

40 A'íjna jitze i nyúucarij ti hua'puaj a'ij pu jitze aróoca'nyej néijmi'i i nyúucarij, majta a'íimaj i maj Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj, a'ij mu majta jitze aróoca'nyej.

¿A'tanyíj jajyóoj a'íjci i ti Dios ja'antyíhuoj?

(Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)

41 Mati'ij móoj aja'tyusíria'caj a'íimaj i fariseos,

42 Jesús pu a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿Ji'nye mua'ajmaj tyajamuá'miteeraste' a'íjci jime' i Ciríistu'? ¿A'tanyíj jitze eeráma'can?

A'yaa mu tyityaatanyúj tijin:

—A'ij pu jitze eeráma'can i David.

43 Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—¿Ji'nye na'quij i David, a'íjna jitze ma'can i júuricama'ra' i Dios, a'yan jaatamua'aj tijin nyavástara'? Ji'nye a'yaa pu i David tyu'taxájtaca' tijin:

44 Tavástara' pu a'yan tyaaté'exaa a'íjci i nyavástara' tijin:

“Ooyíxi' i iye'ej nyamuáca'ta',
'asta nyana'aj quee huo'mué'tin i maj muájcha'íire'.”

45 ¿Ji'nye tyí'rij ti i Ciríistu' a'ij jitze eerama'cáantaj i David, tipua'aj i David a'yan jatamuá'muatya'an tijin nyavástara'?

46 Majta i maj jáanamujri', camu je'ej tyéejtyoj je'ej maj tyityaatányuunyij, tí'ij na'aj a'ájna imuáj, capu che' a'tíj óoca'nyajca'aj tí tyi'tíj jaata'íhuo'.

23

Jesús pu hua' jitze tyo'ojpuá'rij a'íjma i fariseos, ajta a'íjma i maj tyí'mua'taj i yu'xarij jitze

(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

1 Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaa'j a'íjma i tyeítýee, ajta a'íjma i maj jamuán huacíj, a'yaa pu tíjín:

2 —A'íimaj i maj tyihuá'mua'týej i yu'xarij jitze, majta i fariseos, a'íi mu tyihuá'mua'týej i tyeítýee i yu'xarij jitze Moisés tí jo'yú'xaca'.

3 A'íj pu jín a'yan tyúuxie've' siaj hua'rá'astej, siajta néijmi'i jín a'yan huárinyij je'ej maj tyajá'mua'ixaatýe', ajta caxu a'yan rijcaj je'ej maj a'íimaj ricíj, jí'nye camu a'íimaj a'yan ricíj je'ej maj tyajá'mua'ixaatýe'.

4 Jéehua mu tyihuá'ijcatýe' i tyeítýee a'íjci jíime' i tí huápu'íj muárie'rij tíquee a'tíj pújoorej tí'ij a'yan huárinyij, majta a'íimaj camu tooa'caa tí'ij a'yan cha'tána'aj tyihuó'cí'týij.

5 Néijmi'i mu a'yan ricíj jéjre'citze' mej mij i tyeítýee huo'séj. Anta-jiyo'ojma'can mu ta'huacaa a'íjci i maj jín ootoojí'ca'ajma'aj i jumu'új jitze, majta títi'ijme'en tya'ajhuáxi'in jo'tíj jo'ca'ástimee i huá'siicu'.

6 A'yaa mu tyá'xie've' tí huo'cí'týij maj oorá'sej i ipuárij japua a'íjci jamuán i tí antyúumua'reej i maj jín tyí'ye'estyaa, ajta hua' tyeyúuj tzajta', a'íi mu jaxie've' maj oorá'sej i ipuárij japua ta'nájcaj jo'maj já'ra'sacaa i huáasíj,

7 ajta a'yan tyihua'ráanajchi maj i tyeítýee tzáahuatýi'ra'aj jín huo'tatyójtýe'en a'ájna jo'tíj tyajá'tuihuaj, majta a'yan hua'tamuá'muatya'an tíjín maeestro.

8 'Siajta mua'aj caxu a'yan tyá'huoocaj mej mij i tyeítýee a'yan jamuata-muá'muatýe'en yee maeestro, jí'nye néijmi'i xu mua'aj ju'ihuáamua', ajta síj na'aj a'íin pué'een i tí tyaja'muamua'týej, a'íi pu a'íin pué'een i Dios.

9 Siajta quee a'tíj a'yan tamuá'muatýe'en yee nyavástara' íiyan cháanacaj japua, jí'nye séej xu'uj tyivástara', i tí tajapuá já'sejre'.

10 Caxu siajta jahuoocaj mej mij a'yan jamuaatámua'týij yee nyamaeestro, jí'nye a'íi pu'uj i Ciriístu' a'íin pué'een i tí ja'mua maeestro.

11 A'íjna i tí jéetze' va'cán jín tyi'tyéjvee ja'mua jími, che' a'íin néijmi'caa jamuaatyáhuíire'en.

12 Jí'nye a'íjna i tí jusíj óotzaahuatýe', a'íj mu huatyáxaahuataj, ajta i tíquee a'yan tyóotzaahuatýe', a'íi pu va'cán jín tye'entyárutyij.

13 'Siata'aj huatóoxaamujritýe'en mua'aj mu siaj tyihuá'mua'týej i yu'xarij jitze, siajta mua'aj mu siaj fariseos pué'een, jí'nye caxu tyámua' metyityoomuámua're', siajta tyi'tyánaamuj u tajapuá mej mij quee i tyeítýee utyájrutyij jo'tíj i Dios tyejé'ijtaj. Caxu siajta mua'aj utyárutyicuj, caxu siajta hua'tá'caa mej mij utyájrutyij i maj a'yan tyá'xie've' maj utyájrutyij.

14 'Siata'aj huatóoxaamujritýe'en, mu siaj tyihuá'mua'týej i yu'xarij jitze, siajta mua'aj mu siaj fariseos pué'een, caxu tyámua' metyityoomuámua're', jí'nye mua'aj xu tyihuá'ari'racaa i maj tyú'cha'íj i juchéj i úucaa i maj antyúujímua'astariaca', siajta je'en jéehua á'tíjti' se-tyenyúusima'aj i Dios jími, a'íj xu síj jín jéetze' jajpuéetzij xá'ju'un.

15 'Siata'aj huatóoxaamujritye'en, mu siaj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze, siajta mua'aj fariseos, caxu tyámua' metyityoomuámua're', a'yaa xu tyí'tyaciinyej néijmi'que' i cháanacaj japua siajta i jájtyij japua siaj sij séej huamué'tin ti'ij ajta a'yan tyi'tyúucha'ij já'ra'nyij siati'ij mua'aj, ajta siati'ij séej huamué'tin, a'yaa xu ja'uuren ti'ij a'ín jéetze' jamuaatyámue'tin a'íjci jime' ti je'ej pua'aj tyí'tyevistan, a'íj pu jin jéetze' jajpuéetzij ja'mej sequéé mua'aj.

16 'Siata'aj huatóoxaamujritye'en mua'aj mu siaj quee atanyéjnye', a'yaa xu tyí'xaj tijin: "Capu tyi'tíj huiire' tipua'aj a'tíj tya'tóoratziij nyúucaritze' i tyeyúuj, sulu tipua'aj tya'tóoratziij nyúucaritze' a'íjci i ooroj ti tyeyúuj tzajta' séejre', aj pu xaa juxie've' ti ja'rá'astej a'íjci jime' i ti jin tya'tóoratziiri'."

17 Mua'aj siaj quee tyámua' metyityoomuámua're' siajta quee atanyéjnye'. ¿Tyi'tanyí jéetze' juxie've' nyi a'íjna i ooroj ti tyeyúuj tzajta' já'sejre', ca' i tyeyúuj i ti tzajta' séejre' i ooroj?

18 A'yaa xu siajta mua'aj tyí'xaj tijin: "Tipua'aj a'tíj tya'tóoratziij nyúucaritze' a'íjna i maj japuan tyí'mu'vejritaj, capu tyi'tíj huiire', ajta tipua'aj a'tíj tya'tóoratziij nyúucaritze' i mu'vejrij ti ja' áan ja'tyá' a'íjna i maj japuan tyí'mu'vejritaj, aj pu xaa a'yan tyúuxie've' ti ja'rá'astee."

19 Mua'aj mu siaj aracúcu'nyijmee. ¿Tyi'tanyí jéetze' juxie've' nyi a'íjna i mu'vejrij, ca' a'íjna i maj japuan tyí'mu'vejritacaa?

20 A'íjna i ti jitzán tya'tóoraj i maj japuan tyí'mu'vejritacaa, capu a'íj na'aj jitze tya'tóoraj i maj japuan tyí'mu'vejritacaa, sulu a'íj pu ajta jitze tya'tóoraj i ti a'áan tyeje'tyá' i maj japuan tyí'mu'vejritacaa,

21 ajta a'íjna i ti atóoraj nyúucaritze' i tyeyúuj, capu a'íj na'aj jitze tya'tóoratziiri' i tyeyúuj, sulu a'íj pu ajta nyúucaritze' i Dios ti tzajta' séejre' a'íjci i tyeyúuj.

22 Ajta a'íjna i ti nyúucaritze' atóoratyij i tajapuá, a'íj pu jitze tya'tóoraj i nyúucaritze' a'íjci i ipuárij Dios ti japuan áan jo'ojcaj, ajta je'en tya'tóoraj nyúucaritze' i Dios ti a'áan jo'ojcaj a'íjci japua i ipuárij.

23 'Siata'aj huatóoxaamujritye'en mu siaj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze, siajta mua'aj mu siaj fariseos pué'een, mu siaj quee tyámua' metyityoomuámua're', ji'nye mua'aj xu tyi'tá'caa je'cácaa i ti juxie've' a'íjci i siaj tyí'na'chityaa i siaj tyí'cua'caa a'íjci i meentaj, siajta a'íjci i ti naa tyaarie'ej anís tyi'tíj, siajta a'íjci i comíino, siajta quee ja'rá'astej a'íjci i nyúucarij ti jéetze' juxie've' ti a'ín pué'een i siaj tyámua' ja'huóomua'raj, ajta siaj hua'ancu'vajxi'in i tyeíttee, ajta siaj quee tyi'tíj jin á'itzeeria'aj séecan jimi. A'yaa pu tyúuxie've' siaj a'yan huárinyij, siajta quee yó'hua'nán a'íjci i siaj je'cácaa tyu'tá'an.

24 Mua'aj mu siaj aracúcu'nyijmee, séecan xu tyí'tyese' siaj sij ja'rá'astej i nyúucarij ti quee jéehua juxie've', siajta seríj yo'huá'xij a'íjci i nyúucarij ti jéetze' juxie've'.

25 'iSiata'aj huatóoxaamujritye'en mu siaj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze, siajta mua'aj fariseos!, ji'nye mua'aj xu tyámua' ju'uurej maj jéjre', siajta mu jutzájta' je'ej xu pua'aj tyí'tyetyeityee, a'íjci jime' siaj tyí'nahua' siajta jéehua tyí'nyacua'aj.

26 Fariseo mu paj quee atányeej, pooj mi' tyámua' uhuá'uuren a' tzajta', aj paj xaa naa huasé'rihua'aj puá'mej maj jéjre'.

27 'Siata'aj huatóoxaamujritye'en mu siaj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze siajta je'en mua'aj fariseos, caxu tyámua' metyityoomuámua're', a'yaa xu

een tí'ij i hua' chí'ij jo'maj huaja'ava'tacaa i mui'chítýee, mua'aj xu naa huasé'rin maj jéjre', maj siajta je'ej pua'aj tyí'tyetyeityee i jutzájta', ajta jéehua tyo'huáa' i tyihuá'carij, ajta i néijmí'i i tí arí je'ej pua'aj tyí'een.

²⁸ A'yaa xu mua'aj een, jéjre' xu a'yan tyúusejrataj siaj tyámua' tyí'tyetyeityee, siajta i jutzájta' je'ej pua'aj een a'íjci jime' siaj je'ej pua'aj ricij.

²⁹ 'Siata'aj huatóoxaamujritye'en mu siaj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze, siajta mua'aj mu siaj fariseos pué'een, jí'nye mua'aj xu ja'ajtá'huaj i hua' chí'ij i maj tzajta' huo'tyáato'raj i maj meríj huácuij, i maj Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj, siajta tyámua' tyí'uurej i tyihuá'chí'ij i maj tzajta' huo'tyáato'raj i maj tyámua' tyí'tyetyeityeristaca'aj,

³⁰ siajta je'en a'yan tyu'taxájtaj tíjin: "Típua'aj ityáj tyajúuricajche' a'ájna imuáj matí'ij yé'chajca'aj i tahuásimua', catu a'yan tyihua'cui'nyíche' a'íjma i maj Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj."

³¹ A'íj xu jín a'yan tyá'tzaahuatye' i jutzájta' i siaj a'ín pué'een i siaj hua' jitze eeráma'can a'íjma i maj huo'cuij a'íjma i maj Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj.

³² Siata'aj ja'antyíci'tyij a'íjci i maj ju'huatyáhuuij a'íjma i já'muahuasimua'cí'ij.

³³ 'Mua'aj mu siaj je'ej pua'aj tyí'tyetyeityee. A'íj xu jitze eeráma'can i cú'cu'uj tí tyí'hue'tacaa. ¿Nyi a'yan setyi'mua'tzej yee já'muahuire'en tí'ij quee i Dios puéjtzij jamuaata'an?

³⁴ A'íj nu jín nyáaj huo'ta'ítýij ja'mua jimi a'íjma i maj Dios jitze ma'can tyí'xaj, nyajta i maj tyámua' metyityoomuámua're', nyajta i maj tyihuó'mua'tyej. Siajta mua'aj, séecan xu cui'nyij, siajta séecan á'tatan i cúruuj jitze, siajta séecan huatyávaxi'ij i tyeyúuj tzajta', siajta séecan huatamuáritye'sij séej chájta'naj jitze siajta séej.

³⁵ Mua'ajmaj pu'ij já'muaci'tyij néijmí'i i puéjtzij i maj jín tyityáacuij íyan i cháanacaj japua, matí'ij mana'aj tyeejé'caj a'íjci i Abel tí tyámua' tyí'tyevistaca'aj ajta matí'ij jaajé'caj a'íjci i Zacarías i tí yójra' pué'eenye'ej a'íjna i Berequías, a'áa siaj yo'jé'caj jé'ta' jo'tij jo'tyéjvee i hua' tyeyúuj, ajta a'íjna i maj japuan tyí'mu'vejritacaa.

³⁶ A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tí néijmí'i i puéjtzij huá'cí'tyij a'íjma i tyeítyee íjij maj yan huacháatimee.

*Jesús pu huóoyinyaca' a'íjma jimi i maj Jerusalén já'chajca'aj
(Lc. 13:34-35)*

³⁷ 'Jerusalén, Jerusalén siaj huacháatimee, mua'aj xu huá'cui'caa a'íjma i maj Dios jitze ma'can tyí'xaj, siajta huo'tyáto'sixij a'íjma i Dios tí ja'mua jimi huo'ta'ítýaca' mej mij tyajamuáamua'tyej. Mue'tíj nu a'yan tyá'xie'va'ca'aj nyaj tyámua' tyajamuáacha'ín, nyej nyij ja'mua japua huatányuunyij, a'yájna tí'ij i tyacuáarie' tí hua'antyásiirej i xípiri'ij tí'ij hua'vá'naj i ju' anáj jime', siajta mua'aj, caxu a'yan tyaataxie'vej.

³⁸ Cási' xaaséj, a'májna jo'siaj ja'chej, pu'ríj tya'rá'ixaj tí'ij yána'quij metyoo'éenye'ej ja'mej,

³⁹ a'yaa tyajá'mua'ixaatye' siaj quee che' nyeséejran, 'asta siana'aj quee a'yan tyu'taxáj yee: "Tyiche' tyaatatyójtzi're'en a'íjci i tí yaja've'mej nyúucaritze' i tavástara'."

24

Jesús pu jaataxájtaca' ti huatyú'uunyi'huaj i tyeyúuj
(Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Aj pu'ij Jesús iirájraa u tyeyúuj tzajta', ti'ij iiramá'caj, a'íi mu aje'ré'nyej i maj jamuán huacáj, aj mu mij jaatajé ti'ij jaaséej i chi'ij ti hua'uj avéjri' a tyeyúuj ti jo'tyéjvee.

² Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—¿Nyi néijmi'i setyí'sej mu chi'ij ti tyu'uj iiye'ej? A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' ti néijmi'i tyu'tyú'uunyi'huaj capu che' séeria'aj ja'mej i tyetyéj ti jujapuá tyiquéetime. Néijmi'i pu huatyú'uunyi'huaj.

Tyi'tíj ti huataséjre'sij a'ájna xicáara' jitze ti jitzán tye'entyipué'rij
(Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Aj mu mij jo'cáj, a'áa mu ja'rá'aj jiríj jitze ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Aseitúunajrimi, a'áa pu jo'taquéecaj a'ájna i Jesús, mati'ij ajtyáxiiriaca' a'íimaj i maj jamuán huacáj, mej mij a'yan tyaata'íhuo' tijin:

—Tyáaxie've' paj taaté'exaatye' a'náj ti a'yan tyí'rinyij. ¿Tyi'tanyí huataséjre'sij a'ájna xicáara' paj jitzán pajtáhua'aj yava'cányesij, ajta ti'ij néijmi'i tye'entyipué'rij i ti tyí'sejre' íiyan i cháanacaj japua?

⁴ Jesús pu a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Tyámua' xu'uj mua'aj ti'ij quee a'tíj já'muacuanamuaaj.

⁵ Ji'nye mue'tíj mu huataséjre'sij i maj a'yan tyuséerataj muá'ju'un nyati'ij nyáaj. A'yaa mu tyi'xáataj muá'ju'un tijin: “Nyáaj nu a'ín pué'een i Ciríistu’”, a'yaa mu mij mui'caa tyí'cuanamuan tye'ítyee.

⁶ Mua'aj xu tyí'namuajran maj meríj tyúunyo'si'tye'ej aja'hua', na'ríj maj meríj tímua' huatyóohuisij maj tyúucui'nyij, siajta mua'aj caxu tyí'tziinye'ej, ji'nye juxie've' ti a'yan tyú'rinyij, ajta capu eexúj a'ájna atyojo'ré'nyesij ti'ij jitzán néijmi'i tye'entyipué'rij.

⁷ Ji'nye séecan mu tye'ítyee, majtáhua'aj séecan i tye'ítyee, a'íi mu huatóonyo'si'tye'ej, majta i maj séej chuéj japua jo'cháatimee, majtáhua'aj i maj majta séej chuéj japua jo'cháatimee a'íi mu néijmi'i huatóonyo'si'tye'ej, mui'caquéj mu majta huatatájcu, ajta mui'caquéj huatóoca'tzij i chuéj.

⁸ A'íi pu'ij néijmi'i a'ín tyi'pué'een i ti tya'nájcaj i maj jin jajpuéetzij muá'ju'un.

⁹ 'Aj mu mij já'muavivi'ran, mej mij je'ej pua'aj jamuáa'uurej, ajta mej mij jamuáacui'nyij, majta néijmi'i i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua a'íi mu jamuájcha'íria'aj muá'ju'un a'íjci jime' siaj nyéetzij ná'astijre'.

¹⁰ A'ájna xicáara' jitze, mue'tíj mu naatáxahuataj, majta séecan je'ej ju'uuriaj muá'ju'un, majta tyuucha'íire'ej muá'ju'un.

¹¹ Mue'tíj mu huataséjre'sij i maj tyí'hue'tacaa a'íjci jime' maj nu'uj Dios jitze ma'can tyí'xaj, a'íj mu jin jéehua huá'cuanamuan i tye'ítyee.

¹² Jéehua pu huápu'ij je'ej pua'aj tyi'éenye'ej ja'mej, a'íj mu jin quee che' tyámua' ja'huoomua'raaj muá'ju'un.

¹³ Ajta Dios pu japuan huatányuusij a'íjci i ti tyo'táviicue'raj 'asta na'aj quee huámui'nyij.

¹⁴ Ajta i nyúucaria'ra' i Dios néijmi'que' mu jaariá'xajta i cháanacaj japua, mej mij jáamua'tyij, aj pu xaa ij néijmi'i tye'entyipué'rij.

15 'A'íjna i Daniel a'yaa pu tyo'yú'xaca' ti huápu'i'ij je'ej pua'aj tyí'rinyij. Siati'ij mua'aj a'yan tyí'sejraj a'ájna a ti naa tyejé'een a'íjna i ti já'jijve' che' yo'itéej já'ra'nyij,

16 aj xu sij mu siaj Judea jo'tyú'uucaj, a'áa xu pujmua' huatóo'uunaj jo'tij jiríj jo'quéetimee,

17 ajta a'íjna i ti a'áan jo'ojcatyij i juchi'ij japua, che' quee acáyi'can, ti'ij tyi'tíj iiraa'an i juchi'táj,

18 ajta a'íjna i ti tyaja'muarie'ej i juví'ra'taj, che' quee ajo're'nyinyiica'an a juchéj ti'ij tyúucaanaa tyi'rájtui'nyij.

19 Cuii xaa nyu'uj, je'cáj mu jajpuéetzij muá'ju'un a'ájna xicáara' jitze a'íimaj i úucaa i maj ootajucájmee, majta a'íimaj i maj hua'tzi'tyéejmee i juyójmua'.

20 Siata'aj a'yan tyaatáhuavii i Dios ti'ij quee a'yan tyí'ríjcaj a'ájna ti'ij huaséevi'ij á'yi'ij, na'ríj a'ájna xicáara' maj jitzán juso'pii,

21 ji'nye jéehua mu huápu'i'ij jajpuéetzij muá'ju'un, a'yájna mati'ij quee a'náj tyaapuéjtzitariaca' ti'ij na'aj i Dios tyeetyátaahuaca' i cháanacaj, capu ajta che' maja'puéetzij ja'mej ti'ij i ti huá'ci'tyij a'ájna xicáara' jitze.

22 Ajta tipua'aj i Dios quee a'yan jáa'uurejche' ti'ij quee che' á'tyeevi' ti tyoomé'en a'chu pua'an xicáj, capu a'tíj júurij ta'me'nyíche', ajta hua'jime' i tyeítyee i ti Dios arí hua'vá'jajpuaxij, capu ij che' á'tyeeren.

23 'Tipua'aj a'tíj a'yan tyajá'mua'ixaatye'ej yee: "Cási' ya'aj huatyéjve i Ciríistu'", nusu a'yan yee: "Majca'hua'aj huatyéjve", caxu mua'aj tyá'tzaahuatye'ej

24 Ji'nye mue'tíj mu huataséjre'sij i maj a'yan tyuuxáataj muá'ju'un tijin Ciríistu' mu pué'een majta hue'tzij jin tyi'xáataj muá'ju'un i Dios jitze ma'can, jéehua mu a'yan tyi'muarie'ej muá'ju'un mej mij séecan je'ej tyo'taséj i tyeítyee, tipua'aj a'yan tyí'riitan a'íjma mu majta cuanamuan i ti Dios arí hua'vá'jajpuaxij.

25 Nu'ríj mua'ajmaj anaquéej jamuáa'ixaa.

26 A'íj pu jin, tipua'aj a'yan metyaja'mua'ixaatye'ej yee: "Cási' a'máa pu jó'yi'ij itzitáj jo'tij quee ja' a'tíj", caxu jo'cí'ca'an na'ríj a'yan yee: "Yu pu je'rájcaj avíitzij jime' u chi'táj", caxu siajta tyá'tzaahuatye'ej.

27 Ji'nye a'yájna ti'ij i maj tyóona'axcava'ra'an, anaquéej pu uje'ejnyéeri'cirij jo'tij jé'ejnyinyij i xicáj, ajta je'en a'yan cha'tána'aj utyejé'ejnyeeri'cirij jo'tij ja'tyáru'pij i xicáj, a'yaa pu'ij tye'mej a'ájna xicáara' ti'ij jitzán yava'cányesij a'íjna i ti ajta tyévi'ij jitze huanie'huaca'.

28 A'yaa pu cha'tána'aj ti'ij jo'tij tyi'tíj jo'riá'ca'aj ti arí huamuí', a'áa mu ja'tyúusiire'ej i muá'rie'caj.

A'ájna xicáara' ti'ij jitzán uvé'nyesij i ti ajta tyévi'ij jitze huanie'huaca' (Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

29 'Ti'ij tye'entyipua'ren néijmi'i i maj jin jajpuéetzij muá'ju'un a'ájna xicáara' jitze, aj pu'ij anárutyij i xicáj, capu huanyéeri'cij ja'mej i máxciríe' jime', majta i xú'ra'vej, a'íi mu uje'cávatzij i jútye', ajta huatóoca'tzij néijmi'i i tajapuá ti séejre'.

30 Aj pu'ij huataséjre'sij i jútye' a'íjna i ti ajta tyévi'ij jitze huanie'huaca', majta i tyeítyee maj iye'ej séejre' i cháanacaj japua, aj mu mij néijmi'i huápu'i'ij tyu'tátziinye'ej majta juyiinyen néijmi'i i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua, mati'ij jaaséj ti i jéetirij tzajta' aje'cáama'aj ja'mej a'íjna i ti ajta tyévi'ij jitze huanie'huaca' va'cán jin antyúumua'reeriaj ajta huápu'i'ij naa huasé'rihua'aj.

31 A'íi pu'ij huo'ta'íjtye'sij i maj tajapuá tyí'huiire' tí'ij tyu'táci'sitye'en, mej mij huá'ajsiire'en a'íjma i maj meríj antyíhuaviihuaca', tí'ij na'aj jo'tíj jo'ástimee i cháanacaj.

32 'Siata'aj a'íj jitze yo'itéej xá'ra'nyij je'ej ti ye'ej tyí'caj i xápua': Tipua'aj arí antyinyáxi'in ti cua'tyij i ciyáara', aj xu sij jamua'reeren ti arí véjri' i víita'rij.

33 A'yaa pu cha'tána'aj ij, tipua'aj seríj néijmi'i a'yan tyí'sejra, a'yaa xu sij tyáamua'reej ti arí véjri' tí'ij jitzán néijmi'i tye'entyipua'rij.

34 A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' ti néijmi'i a'yan tye'mej mati'ij móoj júuricaj i tyeétyee i maj yan séejre' ijíj.

35 A'íi pu antyipua'rij i cháanacaj ajta u tajapuá, ajta a'íjna i nyúucarij i nyaj nyeríj jamuáa'ixaa, capu a'náj antyipua'rij sulu néijmi'i pu jin aróo'astej.

36 'Ajta a'náj ti xicáara' nusu a'tzáaj ti a'yan tye'mej, capu a'tíj jamua'reej, camu jamua'reej i maj tajapuá tyí'huiire', canu nyajta nyáaj jamua'reej. A'íi pu'uj na'aj jamua'reej i nyavástara'.

37 'A'yájna tí'ij tyu'ríj a'ájna ti yan séjria'ca'aj a'íjna i Noé, a'yaa pu cha'tána'aj tye'mej a'ájna tí'ij yava'cáanyej a'íjna i ti ajta tyévij jitze huanie'huaca'.

38 A'ájna imuáj tí'ij quee xu antyipua'ariva'caj i cháanacaj jájtyij jime', metyí'cua'caria'aj i tyeétyee, majta ya'caria'aj, a'íi mu nyejnye'chaca'aj, majta huiichajca'aj, móoche' mu a'yan rijcaa 'asta quee i Noé utyájrurij i báarcuj jitze ti ve'éj.

39 Ajta mati'ij pua'aj quee jajchó'va'caj i tyeétyee, aj mu mij jáamua'reeri' tí'ij huatámu'yaca', ajta je'en huojo'jójtye néijmi'caa i tyeétyee. A'yaa pu cha'tána'aj tye'mej a'ájna xicáara' jitze tí'ij yava'cáanyej a'íjna i ti ajta tyévij jitze huanie'huaca'.

40 A'ájna tí'ij putyí'rijcáj, a'áa mu hua'puaj jo'tyu'úuj muá'ju'un i tyétyacaa, síj pu'ij á'vi'tichi'huan, ajta síj, a'áa pu jo'tyá'itzeere'ej.

41 Majta i úucaa a'áa mu jo'tyu'úuj muá'ju'un maj hua'puaj, metya'ti'xíj mu muá'ju'un, síj pu ajta á'vi'tichi'huan, ajta i síj a'áa pu jo'tyá'itzeere'ej.

42 'Siata'aj a'náj tina'aj tyámua' naa tyitya'tanyéjnye'rij, ji'nye caxu jamua'reej a'náj ti xicáara' jitze uvé'nyesij i ja'muavástara'.

43 Siata'aj a'yan tyiyo'itéej xá'ra'nyij a'íjci jime' i a'tíj ti aja'chej, tipua'aj jamua'reeriaj a'tzáaj ti utyárutyij i náhua'rij i chi'táara'an, a'íi pu atanyéerij ja'mej, capu ij jaatá'sij ti i náhua'rij utyájrutyey u chi'táj.

44 A'yaa pu cha'tána'aj tyúuxie've' siaj mua'aj tyámua' eenye', ji'nye a'íjna i ti ajta tyévij jitze huanie'huaca', a'áa pu uvé'nyesij a'tzáaj siaj quee pu tyámuamua're'ej.

*A'íjna i ti quee tyi'tíj jin á'itzeere' ajta i ti je'ej pua'aj tyi'tyúucha'ij
(Lc. 12:41-48)*

45 '¿A'tanyij a'íin pué'een i ti quee tyi'tíj jin á'itzeere' ti ajta tyámua' metyóomua'rej, tipua'aj i vástaria'ra' a'yan tyé'ijcatye' ti tyihuá'ijtye' i séecan i maj tyí'huiire', tí'ij ajta tyihuó'cue'tyey a'tzáaj ti arí huaxá'pui'intari'huaca'?

46 Che' huatóotyamua've'en a'íjna i tyévij ti a'yan rijcaj je'ej ti tyaata'íj tí'ij uvé'nyej a'íjna i ti tyé'ijtye'.

47 A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyí'ra'aj jime' tipua'aj a'yan rijcaj tí'ij uvé'nyej i vástaria'ra', a'íi pu néijmi'i tyé'ijcatye'en i ti tyí'ijcha'ij.

48 Ajta tipua'aj a'íjna i tyéviij je'ej pua'aj tyí'tyevistan, a'yaa pu tyi'riá'mua'sij i tijin jéehua pu mu' á'tyeeren i nyavástara',

49 aj pu'ij huatyóochesij ti hua'ajtyá'xi'in i juxa'aj tyeítýee i maj tyí'huiire', ajta hua' jamuán tyí'cua'nyij, ajta ye'en a'íjma jamuán i maj jui'ive',

50 ajta a'ájna ti'ij pua'aj quee tyi'ijchó've'ej, ajta a'tzáaj tiquee jamua'reej aj pu'ij uvé'nyesij i vástaria'ra',

51 ti'quij jéehua puéjtzij jaatá'sij, ajta tyu'ta'íjtaj ti'ij ajta a'áa jo'tyá'itzeerej jo'maj je'ej je'en i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij. Aj pu'ij jéehua huatóoxaamujritye'sij ajta jéehua juyiinyixi'in.

25

A'íjci jime' i ímuaa maj tamuáamuata' ará'asej

1 'A'yaa pu'ij tyí'rinyij a'ájna jo'tij i Dios tyejé'ijtaj ti'ij tyu'ríj jo'tij a'tij jo'tyényeichaca', tamuáamuata' mu ará'asej i ímuaa i maj tyojo'tii i maj jin antyitátzave' mej mij ja'antynájchej a'íjci i ti huatyényeichij.

2 Séecan i maj anxíviij camu tyámua' tyá'mua'reeriaca'aj je'ej maj huárinyij, majta i séecan i maj majta anxíviij, a'íi mu xaa tyámua' tyá'mua'reeriaca'aj.

3 A'íimaj i maj quee tyámua' tyá'mua'reeriaca'aj a'íi mu tyojó'tii i maj jin antyitátzave'sij, majta quee yo'jáj a'íjci i asétyij i maj jin ja'antýitieeraj,

4 majta i maj tyámua' metyityoomuámua're'ej, a'íi mu cíxo'rij tzejta' ju'cájtoj i asétyij, a'íj mu mij jo'tii jamuán i maj jin antyitátzave'sij.

5 Ajta jéehua pu á'tyeej a'íjna i ti huatyényeichij, tyámua' pu cutz'ij tyihua'antymué'tij a'íjma i ímuaa, mati'ij mij huatácu'tzuca'.

6 Ti'ij arí véjri' a'tzáaj jé'ta' tíca', síj pu huájijhuaca' a'yan tijin: "Pu'ríj yaja've'mej a'íjna i ti huatyényeichij, xii'rácñnyij siaj sij ja'antynájchej."

7 Aj mu mij néijmi'i huatájij i ímuaa, majta je'en tyámua' tyú'ruuj i maj jin antyúutatav'i'tye'en.

8 Aj mu mij a'íimaj i maj quee tyámua' huóoruuj, a'yaa mu tyihuo'tajé i séecan tijin: "Cíi setyitaatájanie'tye' i asétyij, ji'nye pu'ríj antyímu'i'sij ityájma ti antyítaa."

9 Majta i maj tyámua' metyityoomuámua're'ej, a'yaa mu tyihuo'té'exaaj tijin: "Catu xaa nyu'uj, ji'nye capu taci'tyij ityájma, capu ajta ci'pej tyaj jamuatajanie'tye'en. Jéetze' pu naa siaj a'áa jó'ju'un jo'tij já'xoo i asétyij siaj sij jáananan."

10 Aj mu mij jó'ju', móoche' mu ajooju'caj ti'ij ará'aj a'íjna i ti huatyényeichij, majta i ímuaa i maj tyámua' huóoruuj, a'íi mu jamuán utyájrurij i ti huatyényeichij, ti'quij eetyánami'huaca'aj i puéertaj.

11 A'tzúj a'tyéevi'caj majta i séecan ará'aj i ímuaa, aj mu mij a'yan tyaaté'exaa tijin: "Tavástara', tavástara', tyita'antácuunye'."

12 Aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaj tijin: "A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' nyaj quee já'muamujtyej."

13 Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—Siata'aj atanyéjnye'rij, ji'nye caxu jamua'reej a'náj ti xicáara' jitze uvé'nyesij i ja'muavástara'.

A'íjci jime' i túmii i ti hua' vástara' huó'íjcaj a'íjma i maj jahuiiria'ca'aj

14 'A'yaa pu ajta tyí'rinyij a'ájna jo'tij i Dios tyejé'ijtaj ti'ij i a'tij huó'ruuj i maj jimí tyí'muarie'ej, ti'ij arí jo'yi'muícaj séej chuéj japua, a'íi pu huó'tajé i maj jimí tyí'muarie', ti'quij huó'cha'íiraj i ju túmii.

15 'Séej pu'ij anxí ví'ra'aj i túmii huatá', ajtáhua'aj i séej, hua'puaj ví'ra'aj huatá', ajtáhua'aj i séej, séej ví'ra'aj pu jaatá', a'yaa pu tyihuo'tá' a'chu tu síj pújoorej. Aj pu'ij jó'raa.

16 Ajta a'íjna i ti anxí ví'ra'aj ja'ancuriáa', a'íi pu huatyóochej ti tyu'muárie'en i túmii jime', ajta je'en jaamué'tij anxí ví'ra'aj a'íjci jime' i ti anaquéej ja'ancuriáa'.

17 A'yaa pu cha'tána'aj huaríj a'íjna i ti hua'puaj ví'ra'aj ancuriáa', a'yaa pu cha'tána'aj hua'puaj ví'ra'aj tyaamue'tij i túmii.

18 Ajta a'íjna i ti séej ví'ra'aj ja'ancuriáa', capu tyu'muáriej, a'áa pu ja'hua' ja'rá'aj, ti'ij ja'tye'íicha'ajraa a chóota', a'áa pu ja'vá'naj i túmii ti jáacha'íraj i vástaria'ra'.

19 'Ti'ij a'tyéevi'caj aj pu'ij i hua' vástara' uvé'nyej, ajta je'en huatyóochej ti jaaxá'pui'intare'en i túmii jime'.

20 A'íi pu anaquéej aje're'nyej i ti anxí ví'ra'aj ja'ancuriáa', a'íi pu ajta ya'ráa' i séecan i anxí ví'ra'aj i ti jaamué'tij, a'yaa pu tyaaté'exaa tíjin: "Nyavástara', muáaj paj anxí ví'ra'aj naatá' i túmii, cási' a'íj nu jin jaamué'tij séecan i ti ajta anxí ví'ra'aj ará'asej."

21 A'yaa pu tyaaté'exaa a'íjna i ti tyé'ijtye' tíjin: "Xá'pui' paj huaríj, tyámua' paj naa tyu'muáriej, ajta a'íjna jime' i paj tyámua' tyu'muáriej, a'íj nu jin jéehua tyí'mua'ijcatye'en iie'e'nyéetzij jimi. Pui'tyéeme' pata'aj nyajamuan huatá'tyamua've'en."

22 Aj pu'ij ta'ij a'íin aje're'nyej i ti hua'puaj ví'ra'aj ja'ancuriáa', a'yaa pu tyaaté'exaa tíjin: "Nyavástara', muáaj paj hua'puaj ví'ra'aj naatá' i túmii, cási', a'íj nu jin jaamué'tij séecan ti a'yan cha'tána'aj hua'puaj ví'ra'aj tya'rá'asej."

23 Ajta i ti tyé'ijtye' a'yaa pu tyaaté'exaa tíjin: "Xá'pui' paj huaríj, tyámua' paj naa tyu'muáriej, ajta a'íjna jime' i paj tyámua' tyu'muáriej a'íjci jime' i ti cii na'aj, a'íj nu jin jéehua tyí'mua'ijcatye'. Pui'tyéeme' pata'aj huatá'tyamua've'en."

24 'Ajta ti'ij a'íin aje're'nyej i ti séej ví'ra'aj ja'ancuriáa', a'yaa pu tyaaté'exaa a'íjci i ti tyé'ijtye' tíjin: "Nyavástara', nyáaj nu a'yan tyáamua'reeri' paj tyá'jaaxie'je', pajta tyí'tza'nacaa jo'paj quee ty-ojo'huástej, pajta néijmi'i huariá'siire'ej ti'ij tyú'ciirej ti'ij néijmi'i muéetzij muáaci'tyij.

25 A'íj nu jin tyí'tziinya'ca'aj, nyati'ij nyij ja'tye'íicha'ajraa a chóota' nyajta je'en jaatyá'avaataca' a túmii. Ya'cuíj muéetzij ti a túmii."

26 Ajta i ti tyé'ijtye' a'yaa pu tyaaté'exaa tíjin: "Muáaj mu paj quee tyámua' tyu'muáriej pajta hui'na'se', tipua'aj a'yan petyá'mua'reeriaj nyaj tyí'tza'nacaa jó'nyaj quee tyojo'huástej, nyajta néijmi'i huariá'siire'ej ti'ij nyéetzij nya'a'rij já'ra'nyij,

27 a'yaa pu'ij tyí'xá'pui'intacaj paj a'áa yóotonyijche' i túmii hua' jimi i maj túmii tyí'nyijtye' nyej nyij ja'ancuriá'nyijche' i ti nyéetzij nya'a'rij nyajta je'en i ti jaamué'tij."

28 Aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaaj i maj a'áa jo'tyú'uuca'aj tíjin: "Siata'aj jáa'ri' a'íjci i séej ví'ra'aj i túmii, siajta jaatá'an a'íjci i ti tamuáamuata' ví'ra'aj tyí'toovej.

29 Ji'nye a'íjna i ti jéehua tyí'ijcha'ij, jéetze' mu tyaata'sij, a'íj pu jin jimi tya'vá'itze'rihua'aj ta'mej, ajta i ti cii na'aj tyí'ijcha'ij, a'íj mu tyo'huáa'ri'raj tyi'tíj ti caa tyí'ijcha'ij.

30 Siajta a'íjci ti nye jimi tyí'muarie' ti quee tyi'tíj huiire', siata'aj ji'rárieenyij mapua'quéj jo'tíj jo'tíca'. A'áa pu'ij huatóoxaamujritye'sij a'íjna jime' ti jéehua jajpuéetzij ja'mej."

Tí'ij Dios huá'xijtye'en i tyeítyee i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua

31 'A'ájna xicáara' tí'ij yava'cányesij a'íjna i ti ajta tyéviij jitze huanie'huaca', huápu'i'ij naa huasé'rihua'aj majta jamuán i maj ta-japua' tyí'huiire', a'íi pu huatyéyixaj i ipuárij jitze tí'ij néijmi'i jin antyúumua'reeriaj íyan i cháanacaj japua.

32 Aj mu mij jimi hua'ajsiirej néijmi'caa i tyeítyee i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua, a'íi pu'ij hua'puaquéj hua'ajsiire'ej tí'ij i a'tíj jujíme' tyihuá'ajsií i cánya'xii, ajta jujíme' i chíiutyee.

33 Jumuáca'ta' pujmua' pu hua'ajsiire'ej i cánya'xii, ajta ju'útata' pujmua' i chíiutyee.

34 Ajta a'íjna i Rey ti pué'een, a'yaa pu tyihuo'té'exaatye'ej a'íijma i maj muáca'ta' já'sejre' tíjin: "Musio'vá'ju' mua'aj mu siaj tyámua' tyaatá' i nyavástara', siata'aj ja'ancuriá'an i ti já'muaci'tyij i ti tyámua' éenye'ej tí'ij na'aj i Dios tyeetyátaahuaca' i cháanacaj.

35 Ji'nye mua'aj xu tyinaacue'ej nyati'ij huataí'cuataca', siajta xu jájtyij naatá' nyati'ij huataí'imuj, mua'aj xu siajta naataxié'vej ujá'muachi'taj tí'ij quee a'tíj nyaxie'va'ca'aj.

36 Mua'aj xu tyinaatyéechejtyej, nyati'ij quee tyi'tyáchajca'aj, ajta nyati'ij tyi'ijcuí'nyaca' mua'aj xu unyojo'vá'muaariaca', ajta nyati'ij eetyánami'huaca'aj, mua'aj xu siajta unyojo'tyéesej."

37 Aj mu mij i maj tyámua' tyí'tyetyeityee a'yan tyu'ta'íhuo'sij tíjin: "Tavástara', ¿a'najnyí tyetyimuaacue'ej tyati'ij muaaséj i paj i'cuataca'aj? ¿A'najnyí jájtyij tyamuaatá' tyati'ij muaaséj i paj i'mui'ca'aj?

38 ¿A'najnyí tyamuaataxié'vej i tachi'taj pati'ij quee ma'já'chajca'aj? ¿A'najnyí tyetyimuaatyéechejtye pati'ij quee tyi'tyáchajca'aj?

39 ¿Ca' a'najnyí tyamuaatyéesej pati'ij eetyánami'huaca'aj, na'ríij tyaj umojo'vá'muaariaca' pati'ij tyí'cui'ca'aj?"

40 Ajta i Rey a'yaa pu tyihuo'té'exaatye'sij tíjin: "A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tíjin je'ej siaj tyihuo'táhuíi a'íijma i nye'ihuáamua', a'yaa xu cha'taj siana'aj nyéetzij tyinaatáhuíi."

41 'Aj pu'ij ta'ij i rey a'yan tyihuo'té'exaatye'ej a'íijma i maj útata' aja'sejre' tíjin: "Síájhuii nye jimi, mu ti i Dios puéjtzij jamuaatá'sij, séricuj a'ájna i tiéj tzajta' a'íin ti jimi tyámua' tyí'uurijhuaaj i tyiyáaru', ajta a'íijma jimi i maj jahuiire'.

42 Ji'nye caxu tyinaacue'ej, nyati'ij huataí'cuataca', caxu siajta jájtyij naatá' nyati'ij huataí'imuj,

43 nyati'ij quee huatyéchi'ca'aj caxu naataxié'vej i juchéj, nyajta quee tyi'tyáchajca'aj, siajta mua'aj caxu tyinaatyéechejtyej, nyati'ij tyi'ijcuí'nyaca', caxu náamuariaca', caxu siajta unyojo'tyéesej nyati'ij nami'huaca'aj."

44 Aj mu mij a'íimaj a'yan tyaata'íhuo'raj tíjin: "Tavástara', ¿a'najnyí tya-muaaséj pati'ij huataí'cuataca', nusu pati'ij huataí'imuj, na'ríij pati'ij quee ma'já'chajca'aj, nusu pati'ij tyí'cui'ca'aj, ajta pati'ij eetyánami'huaca'aj, tyajta je'en quee ityáj muaatáhuíi?"

45 Aj pu'ij i Rey a'yan tyihuo'té'exaatye'sij tijin: "A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tijin a'íjna jime' siaj quee huo'tyáhuui i nye'ihuáamua' i maj quee tyi'tíj jin antyúumua'reej, caxu siajta nyéetzij naatyáhuui."

46 A'íi mu mij a'áa jó'ju'uj muá'ju'un jo'maj jusén jin ya'ajpuéetzij muá'ju'un, majta i maj tyámua' tyí'tyetyeityee, a'íi júurij muá'ju'un jusén jime'.

26

Metyi'huóo'ixaa mej mij jaaxá'pu'intare'en maj Jesús huatyéevi'
(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

1 Ti'ij Jesús ja'antyipuá'rij i ti tyihuo'mua'aj, a'yaa pu tyihuo'té'exaaaj a'íjma i maj jamuán huacáj tijin:

2 —Xu'ríj jamua'reej ti hua'puaj xicáj á'itzeere' mati'ij tyí'ye'esten a'íjci jime' ti'ij Dios tyihuo'tú'uunyi'ri', ajta a'íjna i ti ajta tyévi'j jitze huanie'huaca' a'íi pu huatátuiri'huaj mej mij jó'tatan i cúruuj jitze.

3 Majta i maj tyihuá'ijtye' i tyeyúuj tzajta', majta i huásaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íi mu aja'tyúusi'j jó'tij ja'chej a'íjna i ti néijmi'i jin antyúumua'reej i hua' tyeyúuj tzajta' i ti a'yan ántyapuaj tijin Caifás,

4 a'íi mu mij jaaxájtaca' je'ej maj huárinyij mej mij hue'tzij jin jaatyéevi' a'íjci i Jesús majta je'en jaajé'caj.

5 A'yaa mu tyúu'ixaatya'ca'aj tijin:

—Catu a'ájna jaatyévi'raj mati'ij tyí'ye'estyaj, mej mij quee i tyeítyee huatanyínyu'caj.

Íiti' pu ja'vá'huaaj i mu'úutze' i Jesús a'íjci i ti naa tyaarie'ej
(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

6 Jesús pu a'áa jó'tyávaaca'aj a Betania jó'tij ja'chej a'íjna i Simón, i maj a'yan jatamuá'muaj tijin i ti cá'atza,

7 aj pu'ij íiti' jimi ajtyáxiiriaca' limeetaj pu huajásima'aj, tyetyéj limeetara' pu pué'eenye'ej, naa pu tya'vá'jística'aj i ti naa tyaarie'ej, ti ajta huápu'i'ij tyá'najchij. Ti'ij i Jesús huatyequéecaj i méesaj jitze, aj pu'ij i íiti' ja'vá'huaaj áan mu'úutze' a'íjci i ti naa tyaarie'ej.

8 Majta i maj jamuán huacáj, mati'ij jaaséej je'ej ti huaríj, aj mu mij huatanyínyu'cacuca' i íitaj jimi, a'yaa mu tyi'tyuu'ixáatya'ajraa tijin:

—¿Ji'nye tyá'huajcaj a'mújna i ti naa tyaarie'ej?

9 F'ríitacaj pu maj jáatoonyijche' mui'cájrítze' i túmii, mej mij a'íjma huatáhuire'en i maj quee je'ej tyéejviicue'.

10 Jesús huó'namuajri' je'ej maj tyi'xajtaca'aj, aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—¿Ji'nye een jime' setyá'jaaxiejvi' mu íitaj? Tyámua' pu nye jimi tyú'ruuj.

11 Ji'nye a'íimaj i maj quee je'ej tyéejviicue', a'náj tina'aj mu ja'mua jamuán séeria'aj muá'ju'un, nyajta nyáaj canu a'náj tina'aj ja'mua jamuán séeria'aj na'mej.

12 Je'ej ti tyi'tíj huáruuj mu íiti' ti'ij na'vá'xiri'ri' a'íjci i ti naa tyaarie'ej a'íj pu jin tyámua' náaru'j mati'ij na'vá'naj.

13 A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tijin néijmi'que' i cháanacaj japua jó'maj huójo'té'exaatye'ej i tyeítyee i nyúucaria'ra' i Dios, a'íj mu majta huó'té'exaatye'ej je'ej ti huaríj a'íjna i íiti' mej mij jó'támua'reej.

Judas pu tyu'tátuii avítzij jime' a'íjci i Jesús
(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

¹⁴ Síj ti hua' jitze ajtyáma'can i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, i ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Judas Iscariote, a'íi pu avá'raj ti'ij a'íjma jimi jo'mej i maj tyihuá'ijtye' i puaríj,

¹⁵ a'yaa pu tyihuo'té'exaaaj tijin:

—¿A'chunyéj setyí'nyanaajchitye'en tipua'aj nyajamuataatúire'en a'íjci i Jesús?

A'íi mu mij seityéj japuan tamuáamuata' i túmii pláataj ti jumua'tij jaatá'.

¹⁶ Aj pu'ij i Judas huatyóochej ti jáahuonyij a'náj ti huatái'riitarij ti'ij huo'tátuiire'en a'íjci i Jesús.

Ti'ij tavástara' tyihuo'cue'ej a'íjma i maj jamuán huacíj
(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

¹⁷ Ti'ij atyojo're'nyej a'ájna xicáara' i ta'nájcaj maj jitzán tyí'ye'estyahua'aj mati'ij páan cua'caria'aj tiquee cu'ustij, aj mu mij jimi aje're'nyej i Jesús a'íimaj i maj jamuán huacíj a'yaa mu tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Jo'nyij muaja'ráanaajchi tyej tyij tyámua' tyojó'uurej tyej tyij jáacua'nyij i páan i tyaj jin jo'támua'reej a'ájna xicáara' ti'ij Dios tyihuo'tú'uunyí'ri' i tayójmua' i maj anáatya'aj muaanánie'huaca'?

¹⁸ Aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Séricuj a'ájna chájta', a'áa xu a'tíj já'tyoonyij, a'yaa xu sij tyaaté'exaatye'en yee: “Yaa pu tyí'xaj i maestro tijin: Pu'ríj atyojo're'nyesij a'tzáaj ti nye jimi tya'tácaj, a'áa nu jo'ma'aj na'mej a'chéj nyej nyij jáaye'estyaj i tyaj jin jo'támua'reej a'ájna xicáara' ti jitzán i Dios tyihuo'tú'uunyí'ri' i hua'yojmua' i maj anáatya'aj muaanánie'huaca'.”

¹⁹ Majta i maj jamuán huacíj, a'yaa mu huaríj je'ej ti i Jesús tyihuo'ta'íj, néijmi'i mu tyámua' tyú'ruuj i maj tyí'cua'nyij.

²⁰ Ti'ij huatyéchumua'riaca', Jesús pu huatyéeyixij i méesaj jitze, hua' jamuán i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'axcaa,

²¹ mati'ij móoche' tyí'cua'caj, a'yaa pu tyihuo'té'exaaaj tijin:

—A'yaa xaa nyu'uj tyi'ja'yájna, síj ti ja'mua jitze ajtyáma'can pu nyéetzij tyu'tátuiire'sij hua' jimi i maj tyí'ijta i tyeyúuj tzajta'.

²² Aj mu mij jéehua huatóoxaamujri, majta huatyóohuij maj a'yan tyaata'íhuo' síj ajta síj tijin:

—Tavástara', ¿nyiquij nyáaj a'íin nyaj pué'een?

²³ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Síj ti ajta ja'ajrú'nyaxi'sij i páan i nyaj puláatuj jitze, a'íi pu a'íin pué'een i ti nyéetzij tyu'tátuiire'sij.

²⁴ A'yaa pu néijmi'i atyojo're'nyesij nye jimi i nyaj nyajta tyévíj jitze huanie'huaca' je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze, ajta a'íjci jimi i ti nyéetzij tyu'tátuiire'sij, jéetze' pu jatyahui'rihua'caj tiquee huanie'huacajche'.

²⁵ Ajta a'íjna i Judas i ti huo'tátuiire'sij, a'yaa pu tyaata'íhuo'ri' tijin:

—Maestro, ¿nyi nyáaj a'íin nyaj pué'een?

Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Muáaj paj a'yan tyaataxájtaca'.

²⁶ Móoche' mu tyí'cua'caj ti'ij Jesús páan ti'ij, ajta ti'ij tyaatatyóotzi'ria'aj i Dios aj pu'ij jaatyátaaraxij, ajta je'en huo'rái'pu'uj i maj jamuán huacíj, a'yan tyihua'ixáatye'ej tijin:

—Xa'ancurái'pu' siajta je'en jáacua'nyij, a'íi pu a'íin pué'een i nyahue'ra'.

²⁷ Ajta je'en váasuj tyijáj, ajta ti'ij tyaatatyóotzi'ria'aj i Dios, aj pu'ij huo'tajájnyi a'yan tyihua'ixáatye'ej tijin:

—Xaaréi'ij néijmi'i mua'aj,

²⁸ ji'nye a'íi pu a'íin pué'een i nyaxúure', i ti jin tya'róo'astej je'ej ti i Dios tya'tóoratziiri' jájcuaj imuáj, a'íj nu jin i nyaxúure' hua' japua huatányuusij mui'caa i tyeítyee ti'ij Dios tyihuo'tú'uunyi'.

²⁹ Ajta a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye', nyaj quee che' ju'quéi'sij a'íjci i já'ria'ra' i úuvaj, 'asta na'aj quee tya'rá'astij a'ájna xicáara' jitze ti'ij i Dios tyu'ta'íjtaj néijmi'que' i cháanacaj japua.

Jesús pu jaataxájtaca' ti i Pedro jaatyáhue'taj
(Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

³⁰ Mati'ij tyu'tachuúicaj i maj jin tyaatatyójtzi'rej i Dios, aj mu mij jo'cáj, mati'ij mij a'áa ja'rá'aj Aseitúunajrimi jiríj ti jo'tacá'aj.

³¹ Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Néijmi'i xu mua'aj ijíj tíca' yo'riésij i sij jin nye jimi tyá'tzaahuatye'. A'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: “Nyééje'catan i cánya'xii ti tyiséjra, majta i cánya'xii jo'xísij.”

³² Ajta nyati'ij huatájuuritaj, a'áa nu nyajtáhua'aj jamuaja'ajsiire'ej a'ájna a Galileea.

³³ Pedro pu a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Típua'aj néijmi'i mequee che' a' jimi tyá'tzaahuatye'ej, canu nyáaj a'yan rinyij.

³⁴ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—A'yaa nu tyí'mua'ixaatye' tzáahuatyí'ra'aj jime' tijin ijíj tíca', ti'ij quee xu jihuahaj i tyacuáarie', huééicaj paj a'yan tyu'tányuusij tijin paj quee nyamua'tyej.

³⁵ Ajta i Pedro a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Típua'aj a'yan tyuuxié've'ej nyaj ajamuán huámui'nyij, canu muaatyáhue'taj.

Majta néijmi'i i séecan i maj jamuán huacáj, a'yaa mu cha'taj mana'aj tyu'taxájtaca'.

Jesús pu huatyényuj i Dios jimi a'ájna a Getsemaní
(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

³⁶ Aj pu'ij jó'raa a'ájna i Jesús majta i maj jamuán huacáj, a'áa mu ja'rá'aj jo'tij a'yan tyaja'rájtyapua'ij tijin Getsemaní, a'yaa pu tyihuo'té'exaa tijin:

—Iiye'ej xu mua'aj tyityé'en, nyajta nyáaj maj nu a'tzúj imuáj uré'nyesij nyej nyij huatyényuunyij i Dios jimi.

³⁷ Ajta a'ájna jo'ví'tij i Pedro, ajta a'íjma i maj hua'puaj i maj yójmua'mua' pué'een i Zebedeo, aj pu'ij je'ej pua'aj jaata'aj ajta jéehua huatóoxaamujrij.

³⁸ A'yaa pu tyihuo'té'exaa tijin:

—Huápu'ij nu nyaxaamujritye' cuxáa nyaj mui'nyij. Ya xu huatyá'itzeere'en mua'aj, síoche' xu nyaj jamuán atanyéjnye'rij.

³⁹ A'tzúj pu a' imuáj jo're'nyéej i Jesús ti'ij ij tyítunutaca' a chóota', aj pu'ij a'yan tyu'tyéenyuj i Dios jimi tijin:

—Dios paj nyavástara', típua'aj a'yan petyi'tá'care'en, ti'ij quee a'yan tyináaci'tyij a'ájna i ti je'ej pua'aj een, i nyaj jin jajpuéetzij na'mej, ajta che'

quee a'yan tyé'yi'can nyati'ij nyáaj tyá'xie've', sulu che' a'yan tyá'ra'nyij pati'ij muáaj tyá'xie've'.

⁴⁰ Aj pu'ij ta'ij aje're'nyej jo'maj ja'ajtyá'ca'aj i maj jamuán huacáj, mu'ríj tyácu'tzisima'aj. Aj pu'ij a'yan tyaata'íhuo'ri' a'íjci i Pedro tijn:

—¿Nyi pequee a'tzúj tyé'viicue' paj atányeerij nyaj jamuán a'chu caa séej ooraj?

⁴¹ Xa'tanyéjnye'rij siajta tyényuusime'en i Dios jimi, siaj sij quee tyi'táj jin ootyá'itzeere'en. Mua'aj xu tyámua' naa tya'ajxié'vi'ra' siajta juca'nyej i jutzájta', ajta i já'muahue'ra' jitze capu ja'muaca'nyisti'.

⁴² Tí'ij táhua'aj ij huariá'raa, ajta a'yan tyu'tyéenyuj tijn:

—Dios paj nyavástara', tipua'aj quee je'ej tyí'riitan tí'ij quee a'yan tyináaci'tyij i nyaj jin jajpuéetzij na'mej, che' a'yan eenye'en pati'ij muáaj tyá'xie've'.

⁴³ Tí'ij táhua'aj aje're'nyej, ajtáhua'aj pu huo'tyoj macu'tzúcaj i maj jamuán huacáj, jí'nye jéehua pu huá'mue'tica'aj i cutzúj.

⁴⁴ A'áa mu jo'tyá'itzee a'íimaj, huéicaj jitze pu ajtáhua'aj ujó'mej i Jesús, ajtáhua'aj pu huatyéenyuj i Dios jimi, a'yaa pu cha'tána'aj tyaatáhuaviiri' je'ej ti anaquéej tyaatáhuaviiraca'aj.

⁴⁵ Aj pu'ij aje're'nyej jo'maj ja'ajtyá'ca'aj i maj jamuán huacáj, a'yaa pu'ij tyihuo'té'exaa tijn:

—¿Nyi a'yaa siana'aj siooj jí'tyá'cu'tzij siajta naa tyityúuso'pe'? Pu'ríj tya'rá'aj a'tzáaj ti huatátuiiri'huaj a'íjna i ti ajta tyévij jitze huanie'huaca' a'íjma jimi i maj je'ej pua'aj tyí'tyetyeityee.

⁴⁶ Xá'ajhuiixi', che'rój, pu'ríj yaja've'mej a'íjna i ti nyéetzij tyu'tátuiire'sij.

Mati'ij jaatyéevi' a'íjci i Jesús

(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Óoche' pu tyi'tyaxáatasima'caj i Jesús, tí'ij i Judas aje're'nyej, síj ti a'ín pué'een i ti hua' jitze ajtyáma'can i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'axcaa, jéehua mu tyeítyee jamuán huajú'ca'aj náhuaaj metyu'í'sima'aj majta séecan ciyéj tyuí'sima'aj i maj jin huóocui'nyij. A'íimaj mu uhuojo'ta'ítയാ'ca' i maj tyihua'íjtye' i puariíj, majta i huásij a'áa maj tyityatatyíj a chájta'.

⁴⁸ Ajta a'íjna i Judas i ti tyu'tátuiire'sij i Jesús, a'yaa pu arí anaquéej tyihuo'té'exaatya'ca'aj tijn: “A'íjna i nyaj jí'tyápui'tze'ej, a'í pu a'ín pué'een, siata'aj jaatyéevi'.”

⁴⁹ A'yaa pu'ij tí'ij ajtyáxiiriaca' i Jesús jimi, a'yaa pu tyaatatyójtje tijn:

—Ji'nye pana'aj Maeestro.

Ajta jí'tyápui'tzej.

⁵⁰ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijn:

—Nya' amíncuj, tyi'táj paj jin mu jo've'mej a'yan huárichij.

Aj mu mij i séecan ajtyáxiiriaca', mati'ij mij jaatyéevi' a'íjci i Jesús.

⁵¹ Aj pu'ij síj ti Jesús jamuán jo'chá'canya'aj juchúun íjcutaca' tí'quij ja'ajtavéjchaca' i naxiéera' a'íjci i ti jahuiire' i ti tyihua'íjtye' i tyeyúuj tzajta'.

⁵² Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijn:

—Ucárujtje' mua' náhuaaj. Ji'nye néijmi'i i maj náhuaaj jin tyí'tyacui'caa, a'í mu majta náhuaaj jin cui'iihuan.

⁵³ ¿Nyi pequee jamua'reej nyej nyáaj jaayí'tin nyaj jaatáhuaviij i nyavástara' tí'ij huéicatyej ví'ra'aj huojo'ta'ítये' i maj tajapuá tyí'huire'?

⁵⁴ Ajta tipua'aj a'yan náarinyij, capu che' huatá'riitarij ti'ij aróo'astej je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze ti a'yan tyúuxie've' ti a'yan tyá'ra'nyij.

⁵⁵ Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' i tyeítýee tijin:

—¿Ji'nye een jime' mua'aj yesiavá'ju' chúun setyu'í'sima'aj siajta ciyéj siaj sij naatyéevi', cuxáa nyaj nyáaj náhua'rij pué'eenye'? A'náj tina'aj nu tyajamuaamuá'tyej i tyeyúuj tzajta', siajta mua'aj caxu a'náj naatyéevi'.

⁵⁶ Ajta néijmi'i pu a'yan tyí'rinyij ti'ij a'yan tya'róo'astej je'ej maj tyo'yú'xaca' a'íimaj i maj Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj.

Ti'ij a'yan tyí'rijcaa, néijmi'i mu i maj jamuán huacáj i Jesús ayooriej mati'ij mij huatóo'uj.

Mat'ij yo'vítij i Jesús hua' jimi i juéesij

(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Majta i maj jaatyéevi' a'íjci i Jesús, a'áa mu yo'vítij a'íjci jimi i Caifás, a'íjna i ti néijmi'i jin antyúumua'reej i tyeyúuj tzajta', jo'maj jóosiiria'ca'aj i maj tyihuá'mua'tyej i nyúucarij jitze i maj jin tyí'ijta, majta i huáasij.

⁵⁸ Ajta a'íjna i Pedro a'tzúj pu imuáj jaavájrassima'aj a'íjci i Jesús, a'áa pu'ij ja'rá'aj jo'tij ja'rájta'cuaj jo'tij ja'chej a'íjna i ti néijmi'i jin antyúumua'reej i tyeyúuj tzajta'. A'úu pu jo'tyájrurij, ti'quij hua' jamuán ooyíxij a'íjma i maj tyí'cha'ij, ti'ij jáamua'reej je'ej ti atyojooma'aj ta'mej.

⁵⁹ Majta i maj tyihuá'ijtye' i puaríj hua' jamuán i juéesij, a'íi mu jahuocca'aj i hue'tzij i maj jin Jesús jitze tyo'ojpuá'ritye'en ti'ij huatá'riitarej maj jaajé'caj,

⁶⁰ ajta camu je'ej tyéejtyoj tyi'táj maj jitzán ujpuá'ritye'en, maj majta mue'táj i tyeítýee hue'tzij jin tyaaxájtzi'ri'. Aj mu mij hua'puaj aje'ré'nyej,

⁶¹ a'yaa mu mij tyihuo'té'exaa tijin:

—A'yaa pu tyu'taxájtaca' a'mújna mu tyévi'ij tijin: “Nyáaj nu jaayítin nyaj jaatyú'uunaj a'íjna i tyeyúuj ti chi'ra'an pué'een i Dios, nyajta je'en nyajtáhua'aj ja'ajtaahuaj huéecaj xicáj jitze.”

⁶² Aj pu'ij a'íin ájchej i ti néijmi'i jin antyúumua'reej i tyeyúuj tzajta', ti'quij a'yan tyaata'íhuo'ri' i Jesús tijin:

—¿Nyi pequee huatányuusij? ¿Tyi'tanyí pué'een a'íjna i maj jin a jitze tyí'pua'ritye'?

⁶³ Ajta i Jesús capu huatanyúj. Ajta i ti néijmi'i jin antyúumua'reej i tyeyúuj tzajta', a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—A'yaa nu tyí'mua'ijtye' nyúucaritze' i Dios ti júurij paj jaataxáj i ti ji'ré'can jime'. Taaté'exaatye' tipua'aj muáaj a'íin paj pué'eenye' i Ciríistu', i yójra' i Dios.

⁶⁴ Jesús pu a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Muáaj paj a'yan tyaataxájtaca'. Nyajta nyáaj a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' siaj mua'aj jaséjran a'íjci i ti ajta tyévi'ij jitze huanie'huaca' ti muáca'ta' ja'ajcaquée ta'mej a'íjci i ti néijmi'i jin antyúumua'reej u tajapuá, siajta jaséjran ti'ij jútye' aje'cáame'en i jéetirij tzajta'.

⁶⁵ Ajta i ti néijmi'i jin antyúumua'reej i tyeyúuj tzajta', a'íi pu ja'cásujtza'an i jusíicu' mej mij jáamua'reej ti huatanyú'caca', ajta a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Je'ej pu pua'aj tyí'xaj i Dios jimi a'mújna mu tyáati', capu che' juxie've' maj séecan tyi'táj jitzán pua'ritye'ej. Mua'aj xu'rij jáanamujri' ti je'ej pua'aj tyí'xaj i Dios jimi,

⁶⁶ ¿ji'nye tyajamuá'miteeraste' mua'ajmaj?

A'yaa mu a'íimaj tyityaatanyúj tijin:

—A'yaa pu tyeevíjtye' ti huámui'nyij a'íjci jime'.

⁶⁷ Aj mu mij ja'rátzi'tzique'mua'xij ajíisa', majta jaatyáavaxij. Séecan mu majta jíisa' ja'ráavaxij,

⁶⁸ a'yan metye'ixáatye'ej tijin:

—Muáaj mu paj a'ín pué'een i Ciriístu', huataxáj a'tanyíj mui'tyéjvee.

Pedro pu tyu'hué'taca' ti jee quee jamua'tyej i Jesús

(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Ajta i Pedro, a'áa pu jo'tácatyíi a jé'ta' jo'tij ja'rájta'cuaj i chi'táj. Aj pu'ij síij íiti' utyájrurij i ti jahuiire' a'íjna i tyeyúuj tzajta' ti an-tyúumua'reej, aj pu'ij jimí aje're'nyej ti'quij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Muáaj paj pajta jamuán jo'chá'canya'aj a'íjci i Jesús Galilea ti já'ma'can.

⁷⁰ Aj pu'ij i Pedro tyu'hué'taca' néijmi'i mu jaséeracaj ti'ij a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Canu jamua'reej tyi'tíj paj tyáxajta.

⁷¹ Aj pu'ij ájchee, ti'quij a'áa jo're'nyej jo'tij ja'pueertaj, a'áa pu'ij ajtáhua'aj síij íiti' jaaséej ajta je'en a'yan tyihuo'té'exaa i tyeítýee tijin:

—A'mújna mu tyévíj a'múu pu ajta jamuán jo'chá'canya'aj a'íjci i Jesús Nazaret ti já'ma'can.

⁷² Ajtáhua'aj pu i Pedro tyu'hué'taca', junyúucaritze' pu jin a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Canu jamua'tyej a'íjci i tyévíj.

⁷³ A'tzúj a'tyéevi'caj, i maj a'áa ja're'tya'ca'aj, a'íi mu aje're'nyej jimí, matí'ij mij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Muáaj paj hua' jitze ajtyáma'can. Tu'ríj jamua'reej a'íjci jime' je'ej paj ye'ej tyu'xáxa'aj.

⁷⁴ Aj pu'ij Pedro huatyóochej ti jaatáhuavíj ti i Dios puéjtzij jaatá'an típua'aj quee a'yan tyi'ja'yájnatan, a'yaa pu tyihuo'té'exaa tijin:

—Canu jamua'tyej a'íjci i tyévíj.

Ti'ij a'yan tyu'taxájtaca', aj pu'ij i tyacuáarie' huajíjhuaca',

⁷⁵ aj pu'ij i Pedro jo'támua'reeri' je'ej ti i Jesús anaquéej tyaaté'exaatya'ca'aj a'yan tijin: “Ti'ij quee xu jijhuaj i tyacuáarie', huéicaj paj naatyáhue'taj a'yan petyi'xáataj tijin capáj nyamua'tyej.” Aj pu'ij iirájraa a'íjna i Pedro, ti'quij jéehua huápu'i'ij tyuuyínyajraa.

27

Jesús pu huatátuihuaca' a'íjci jimí i Piláato

(Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

¹ Ti'ij huatapuá'riaca', néijmi'i mu i maj tyihuá'ijtye' i puaríj majta i huásij i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íi mu néijmi'i jaaxá'pu'i'intarej je'ej maj huárinyij mej mij jaajé'caj i Jesús.

² Ma'nají'ca'aj mu i muáca'ra'an jitze matí'ij yo'ví'tij, aj mu mij jaatátuii a'íjci i tajtúhuan ti a'yan ántyapuj tijin Piláato.

Judas pu huatyóocue'mi'in

³ Ajta a'íjna i Judas i ti tyu'tátuii a'íjci i Jesús, ti'ij jáamua'reeri' tijin puéjtzij mu jaatá'sij i Jesús, a'íi pu ayootoj i túmii hua' jimí i maj puaríj tyi'ijtye' ajta a'íjma jimí i huásij,

⁴ a'yan tyihuo'te'exáatye'ej tijin:

—Nyáaj nu ootyá'itzee i Dios jimi, ji'nye a'táj nu jamuaatátuii tiquee tyi'táj jin á'itzeere' siaj sij jaajé'caj.

Majta a'íimaj a'yaa mu tyaaté'exaa tijin:

—Capu a'tzúj tajitzé juxie've' ityájma, muáaj paj pué'eenye'.

⁵ Aj pu'ij i Judas ayoohuá'axij i túmii a chóota' a'újna i tyeyúuj tzajta', tì'quij jó'raa ajta je'en cóocue'mi'in.

⁶ Majta i maj puaríj tyí'ijtye' a'íi mu jaaré'je'puj a'íjci i túmii, majta a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Capu je'ej tyí'rij tyaj ju'cáan a'íjci i túmii jo'tij jóosiire' i túmii, ji'nye a'íi pu a'íin pué'een i tyaj jin tyu'nájchitaca' tì'ij xúure'ej jó'vetyij.

⁷ Matì'ij mij a'yan tyaaxá'pu'íntarej maj a'íj jin chuéj huánanan, i maj a'yan jatamuá'muaj tijin chuéj ti japuan tyí'muijhuacaa a'íjna i ti xá'rij tyí'ta'huacaa, mej mij a'áa huaja'vá'naamuan a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can.

⁸ A'íj mu jin a'yan jaatamua'aj tì'ij na'aj a'ájna imuáj a'íjci i chuéj a'yan tijin chuéj maj japuan jo'riá'xirej i xúure'ej.

⁹ A'yaa pu a'íjna jin tya'róo'astej je'ej ti tyu'taxájtaca' a'íjna i Jeremías i ti Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj ti a'yan tijin: “A'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íi mu jaaré'je'puj a'íjci i túmii i ti seityej japuan tamuáamuata' ará'asej i maj jin tyu'nájchitaca',

¹⁰ a'íj mu mij jin chuéj huánaniej jo'tij tyajá'muijhuacaria'aj a'íjna i xá'rij ti tyí'ta'huacaa.”

Tì'ij Jesús a'áa jo'tyávaaca'aj a'íjci jimi i Piláato

(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

¹¹ Jesús pu jó'vi'tichiihuaca' a'íjci jimi i tajtúhuan, a'íi pu'ij i tajtúhuan a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi muáaj a'íin papué'een i paj hua' rey i maj Israel jitze ajtyáma'can? A'yaa pu tyu'tanyúj a'íjna i Jesús tijin: “Muáaj papu'rij jaataxájtaca'.”

¹² Matì'ij móoj a'íimaj i maj puaríj tyí'ijtye' majta i huásij jitzán tyí'pua'ritya'ca'aj, capu i Jesús tyi'táj huataxájtaca'.

¹³ A'íj pu jin i Piláato a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi pequee huá'namuaj i maj jéehua a' jitze tyí'pua'ritye'?

¹⁴ Ajta i Jesús capu tyi'táj huataxájtaca', a'íj pu jin i tajtúhuan je'ej tyo'tóomua'aj.

Matì'ij i Jesús ooxíjtye mej mij tyu'tá'an maj jaajé'caj

(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38—19:16)

¹⁵ Matì'ij tyí'ye'estyahua'aj, a'yaa pu tyee'yí'tihua'aj a'íjna i tajtúhuan ti séej huatátoonyij i ti eetyánami', a'táj maj a'yan i tyeítyee tyaatáhuaviiraj.

¹⁶ Síj pu'ij eetyánami'huaca'aj ti a'yan ántyapua'aj tijin Barrabás, néijmi'i mu jamua'tyajca'aj a'íjci i Barrabás,

¹⁷ matì'ij i tyeítyee a'áa ja'tyúusiiria'ca'aj, Piláato pu a'yan tyi-huo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿A'tanyíj mua'aj siaxie've' nyej nyij jaatátoonyij nyij a'íjci i Barrabás, ca' i Jesús i maj a'yan jatamuá'muaj tijin Ciríistu'?

¹⁸ Ji'nye a'yaa pu tyáamua'reeri' tijin me'chueeria'ca'aj i Jesús, a'íj mu jin jaatátuiiri' i tajtúhuan.

¹⁹ Óoche' pu huatyequéecaj i ipuárij japua a'íjna i Piláato tì'ij íira'ra'an a'yan utyiyo'tanyú'chityi'ri' tijin: “Capáj je'ej jooriaj a'mújcij mu tyévíj ti quee tyi'táj jin á'itzeere', ji'nye je'ej nu pua'aj tyú'maaraca' a'íjci jime' i tyévíj.”

20 Majta i maj tyihuá'ijtye' i puaaríj majta i huásij, a'íi mu ca'nyíjra'aj huo'ta' i tyeítyee mej mij jaatáhuavíj i tajtúhuan tí'ij a'íj huatátoonyíj i Barrabás, majta je'en a'yan tyaatáhuavíi tí'ij tyu'tá'an mej mij jaajé'caj a'íjci i Jesús.

21 Ajta i tajtúhuan a'yaa pu ajtáhua'aj tyihuo'ta'íhuo'ri' tíjín:

—¿A'tanyíj siaxie've' a'íjma i maj hua'puaj nyej nyíj jaatátoonyíj?

A'yaa mu a'íimaj tyityaatanyúj tíjín:

—A'íjci i Barrabás.

22 Piláato pu a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tíjín:

—¿Arí mu Jesús jí'nye nyáa'uurej, mu maj a'yan jatamuá'muaj tíjín Círíistu'? Néijmi'i mu a'yan tyityaatanyúj tíjín:

—Pata'aj jó'tatan i cúruuj jíitze.

23 Ajta Piláato a'yaa pu tyihuo'té'exaa jíjín:

—¿Jí'nye een jíime', tyí'tanyí je'ej pua'aj huáruuj?

Majta a'íimaj jíetze' mu ca'nyíin jíin huatyejíihuajra a'yan tíjín:

—Pata'aj jó'tatan i cúruuj jíitze.

24 Piláato pu jamua'reeriaca'aj tíquee je'ej tyí'riitaca'aj je'ej tí huárinyíj hua' jíimi, sulu mu'ríj tíin tyúucui'sime'ej cha'mana'aj, a'íj pu jíin anóomuejtye jíjtyíj jíime' meeséeracaj i tyeítyee, ajta a'yan tyihua'ixáatye'ej tíjín:

—Canu nyáaj a'íin pué'een i tí jaje'catan a'mújci'j mu tyáataj, sulu mua'aj xu a'íin pué'een.

25 Néijmi'i mu i tyeítyee a'yan tyityaatanyúj tíjín:

—Che' ityájma a'yan tyitáaci'tyíj, ajta i tayójmua' tyej tyíj ityáj jaajé'caj.

26 Aj pu'íj Piláato jaatáto'j a'íjci i Barrabás, ajta je'en jaata'íjtaca' maj je'riá'vaxi'ín a'íjci i Jesús, aj pu'íj huo'tátuii mej mij yó'tatan.

27 Majta a'íimaj i xantáaru'ustyamua'mua' i tajtúhuan a'íi mu yo'jáj i Jesús a'ájna jo'tíj ja'chej i tajtúhuan, majta je'en néijmi'caa huatajé i juxa'aj xantáaru', mej mij tyúusiire'en i Jesús jíimi.

28 Matí'íj mij tya'cáari'ri'íj néijmi'i i tí tyí'chajca'aj, majta síicu'rij ju'cáachejtye tí po'víj tí xú'muaa tímua',

29 majta cúruun jaatyátaavej tí tzícare'ej jíin cistíjhua'j, a'íj mu ju'cárujtyi'ri' i mu'úura' jíitze, majta itz'íj jíi'tyéchuiityej muáca'ta'. Aj mu mij jíimi tyítunutaxíj, a'yaa mu tyá'xaahuari'racaj a'yan metye'jéevej tíjín:

—¿Che' jusén jíin júuríj a'mújna mu tí tyihuá'ijtye' a'íjma i maj Israel jíitze ajtyáma'can?

30 Majta jaatyétzi'tzique'muaxíj, majta je'en ja'vá'vaxíj i mu'úutze' a'íjci jíime' i itz'íj.

31 Matí'íj jaatyaxáahuataj, aj mu mij ja'antyíchuij a'íjci i síicu'rij tí po'víj tí xú'muaa tímua', majta ju'cáachejtye i síicu'ria'ra', aj mu mij yo'jáj mej mij jó'tatan i cúruuj jíitze.

Matí'íj jó'tatee a'íjci i Jesús i cúruuj jíitze

(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

32 Matí'íj ajoju'caj, séej mu tyáataj antyinájchaca' tí a'yan ántyapuaj tíjín Simón, a'áa pu já'ma'can séej chuéj japua' tí a'yan tyaja'rájtyapuaj tíjín Cirene, a'íj mu mij huata'íj tí a'íin ja'antyichóoj i cúruujra' i Jesús.

33 Matí'íj a'áa ja'rá'aj jo'tíj a'yan tyaja'rájtyapuaj huá'nyuucáa jíime' tíjín Gólgota. Gólgota, a'yaa pu huatóomua'aj tíjín Mui'chíj mu'taj,

³⁴ aj mu mij tyi'tíj jaatá' ti jaayé'en, nahuáj ti antzíjvi ti á'naxcaj, ajta i Jesús ti'ij jaatyáamua'aj capu ja'ránajchaca'.

³⁵ Mati'ij yo'tatéexi'ij i cúruuj jitze, a'íi mu i xantáaru'uj huáhuajcaca' maj huóomue'tij tyetyéj jime' mej mij jáamua'reej a'tíj ti ci'tyij séej ajta séej i tyí'caanaria'ra' i Jesús.

³⁶ Aj mu mij támij oorá'saca' mej mij jáacha'íin.

³⁷ Majta táabla ciléenye' óotatej jo'tij jo'ojmu'uj i Jesús, a'yaa pu tyé'yu'si'huaca'aj je'ej maj tyi'tíj jitzán tyo'ojpuá'rij. A'yaa pu tyé'yu'si'huaca'aj tijin: "A'íi pu a'íin pué'een i Jesús, i ti hua' rey a'íijma i maj Israel jitze ajtyáma'can."

³⁸ Hua'puaj mu majta i náhua'rij jamuán óotateehuaca', séej mu óotatej i muáca'ta' i Jesús, majta i séej i útata' pujmua'.

³⁹ Majta i maj aja'tányinyica'aj, mati'ij jaaséej, a'íi mu eecámu'vajra'aj majta já'xaahuataca'aj,

⁴⁰ a'yaa mu tyé'jeevaca'aj tijin:

—Muáaj paj jaatyú'uunaj i tyeyúuj, pajta je'en huéicaj xicáj jitze pajtáhua'aj ja'ajtaahuaj. Típua'aj a'íin paj pué'eenye' i yójra' i Dios, a japua huatányuuchij, pajta je'en acájra'nyij mu cúruuj jitze.

⁴¹ A'yaa mu cha'taj mana'aj tyá'xaahuari'raca'aj a'íimaj i maj tyi-huá'ijtye' i puaríij majta i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze i maj jin tyí'ijta, majta hua' jamuán i huásij. A'yaa mu tyí'xajtaca'aj tijin:

⁴² —A'múu pu hua' japua huatanyúj i séecan, ajta quee jaayí'tin ti jusíj jujapuá huatányuunyij. A'múu pu a'íin pué'een i ti rey jin tyi'tyéjvee a'íijma jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can; che' acájra'nyij mu cúruuj jitze, aj tu xaa jimi tyá'antzaahuatye'sij.

⁴³ A'múu pu i Dios jimi tyí'ca'nyej, che' i Dios ijíj japuan huatányuunyij, típua'aj ji'ré'can jime' jaxie'va'aj. ¿Nyiquee a'múu a'yan tyu'taxájtaca' ti yójra' pué'eenye'ej i Dios?

⁴⁴ Majta i náhua'rij i maj jamuán óotateehuaca', a'íi mu majta já'xaahuari'raca'aj.

Ti'ij Jesús huamuí'

(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

⁴⁵ Ti'ij na'aj a'tzáaj tacuaríixpuaj, 'asta na'aj quee yáacij jé'ta' ucamá'caj i xicáj, néijmi'que' pu i cháanacaj japua huatyática'riaca'.

⁴⁶ Ti'ij a'yan tyí'rijcaj, Jesús pu ca'nyíin jin huajíjhuaca' i junyúuca a' jime' a'yaa pu tijin:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —A'íjna i nyúucarij, a'yaa pu huatóomua'aj tijin: Mu paj nyaj Dios, mu paj nyaj Dios, ¿ji'nye een jime' pej pij yanúuriej?

⁴⁷ Séecan i maj a'áa jo'tyú'uuca'aj máanamujri', a'yaa mu mij tyu'taxájtaca' tijin:

—A'íj pu huatajé a'íjci i Elías i ti Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj.

⁴⁸ Aj pu'ij síj jo'téechajraa tyi'tíj pu ujo'vá'tij ti uhuájta'tyij, ajta je'en jaatyáaru'nyej nahuáj jime' ta'antzíjvi, aj pu'ij ciyéj jitze ja'antiyí'que'ej ti'ij ij já'ajchuii ta'aj ij Jesús huaye'en a'íjci jitze.

⁴⁹ Majta i séecan a'yaa mu tyu'taxájtaca' tijin:

—Che' a'yan eenye', tyata'aj jaaséj típua'aj yatanyéj a'íjna i Elías ti'ij ja'cátoonyij.

⁵⁰ Aj pu'ij i Jesús, ajtáhua'aj ca'nyíin jin huajíjhuaca', ti'quij huamuí'.

⁵¹ Tì'ij a'yan tyí'rijcaj, a'íi pu i cixurij ti itzijhuaaj a'úu ti je'cáahuii i tyeyúuj tzajta' acásujtza'an. Ajta huatóoca'tzij i chuéj, ajta jé'ta' ootátarixij i tyetyéj,

⁵² ajta antyícuunyi'huaxij jo'maj ja'va'námi'huajma'caa i maj meríj huácuij, a'íi mu mue'tíj huatájuuriaca' i maj tyámua' tyí'tyetyeítyeristaca'aj.

⁵³ Aj mu mij eetacíj jo'maj ja'va'námi'huajma'caa, ti'ij huatájuuriaca' a'íjna i Jesús, a'íi mu utyájrurij u chájta', jo'mej mij jéehua i tyeítyee huojo'sej.

⁵⁴ Ajta a'íjna i hua' capítan i xantáaru'uj, majta i maj jacha'íica'aj i Jesús, a'íi mu tyu'séj ti'ij huatóoca'tzij i chuéj, majta néijmi'i je'ej ti tyi'tíj rijcaa, aj mu mij jéehua tyu'tátziin, majta a'yan tyu'taxájtaca' tíjin:

—Je'can jime' pu a'íin pué'eenye'ej i yójra' i Dios.

⁵⁵ Séecan mu majta i úucaa a' ímuáj jo'tyu'úuj metyí'sejraca'aj, a'íi mu jamuán huací'ca'aj i Jesús ti'ij na'aj tyaja'rájraa a'ájna a Galileea, a'íi mu majta jahuiiria'ca'aj.

⁵⁶ A'íi mu a'íin pué'een, a'íjna i Maríia, Magdala ti já'ma'can, ajta i síij i Maríia hua' náanaj a'íjci i Jacobo ajta a'íjci i José, ajta je'en a'íjna i hua' náanaj a'íjma yojmua' i Zebedeo.

Meetyá'avaataca' a'íjci i Jesús

(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁵⁷ Ti'ij arí huachúmua', síij pu tyáati' ti chíjtyaanyi' aje're'nyej ti a'yan ántyapuaj tíjin José, a'áa pu já'ma'can chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tíjin Arimatea, a'íi pu ajta tyá'tzaahuatya'ca'aj i Jesús jimi.

⁵⁸ A'íi pu'ij aje're'nyej a'íjci jimi i Piláato, ti'quij jaatáhuaviiri' i tyévira' i Jesús. Piláato pu'ij tyu'ta'íjtaca' maj jaatátuiire'en,

⁵⁹ aj pu'ij i José ja'ajtajá i tyévira', ajta jere'ijcataca' máantaj jime' ti jájcuaj,

⁶⁰ a'úu pu yo'tyájtóo i tyévira' i Jesús jo'tij oochán yo'ta'íjtaca' maj ju'tyíicha'ajra'nyij i tyanúxaj tzajta'. Ti'ij ij je'tyáanaj i tyetyéj jime' ti sicírara', aj pu'ij jó'raa.

⁶¹ Ajta a'íjna i Maríia, Magdala ti já'ma'can, ajta i síij i Maríia, a'áa mu ja'ajtya'aj muá'raa a'ájna véjri' a ti jo'tyáruyti'ij jo'maj yo'tyájtóo.

A'íimaj i maj tyí'cha'íica'aj jo'tij Jesús ja'vá'nami'huaca'aj

⁶² Yaa ariá'pua'aj, mati'ij meríj tyámua' huóoruuj mej mij huóoso'pe'en, a'íimaj i maj tyihua'íjtye' i puaríj, majta i fariseos, a'íi mu néijmi'i aje're'nyej a'íjci jimi i Piláato,

⁶³ a'yaa mu tyaaté'exaa tíjin:

—Tavástara', a'yaa tu tyo'támua'reeri' ti a'yan tyu'taxájtaca' a'íjna i ti tyí'hue'tacare'ej, ti'ij ooj júuricaj, a'yaa pu tyu'taxájtaca' ti huéicaj xicáj jítze huatájuuritaj.

⁶⁴ A'íj pu jin, pata'aj tyu'ta'íjtaj mej mij tyú'cha'íin jo'tij ja'vá'nami' 'asta na'aj quee mu tyojó'me'en huéicaj xicáj. Na'riij quee i'rij maj aje're'nyej mej mij jaanáhua'an i tyévira' a'íimaj i maj jamuán huací'ca'aj, aj mu mij a'yan tyihuo'té'exaatye'sij i tyeítyee tíjin pu'ríj huatájuuriaca'. Ajta jéetze' pu je'ej pua'aj tye'mej quee ti'ij anaquéej tyu'hué'taca'.

⁶⁵ Aj pu'ij Piláato a'yan tyihuo'té'exaaj tíjin:

—A'yaa pu tye'mej, metyi'cha'íij mu muá'ju'un. Séricuj mua'aj siata'aj tyámua' uyó'uurej, je'ej siaj tyeeyí'tin, ti'ij quee a'tíj jamuarie'ej i tyévira'.

⁶⁶ Mati'ij mij jo'cáj, majta tyámua' jáaruuj ti'ij quee a'tíj ja'antácuunaj, majta a'áa huojotyáhuui i xantáaru'uj mej mij tyú'cha'ïn.

28

Ti'ij i Jesús huatájuuriaca'

(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Ti'ij tya'náara'aj a'ájna xicáara' i maj jitzán juso'pii, tapuá'risima'caj pu ti'ij a'ájna i Maríia, Magdala ti já'ma'can, ajta i síij i Maríia, a'úu mu ujó'ju' mej mij yo'tyéesej jo'maj yo'tyá'avaataca'.

² Aj pu'ij jiye'tzín ca'nyíin jin huatóoca'tzij i chuéj, ji'nye síij ti tajapuá tyí'huiire' pu aje'cáanyej i jútye', a'áa pu jo're'nyej jo'maj yo'tyá'avaataca' i Jesús ti'quij ja'anta'íj i tyetyéj i ti jin eetyánami'huaca'aj jo'tij jóocun, ajta a'áan japuan jo'o'jyíxij.

³ A'ájna i ti tajapuá tyí'huiire' naa pu tyi'tyatáatiyi'caa ti'ij maj tyóona'axcava'ra'an, ajta naa cuéeinavi' tyi'tyéchajca'aj ti'ij i séerij.

⁴ Mati'ij jaaséj a'íimaj i xantáaru'uj i maj tyí'cha'íica'aj, huápui'ij mu tyu'tátziin majta juviváaca'aj a'íj mu jin eetavátzij, yaa pu cuxáa muáacuij.

⁵ Ajta i ti tajapuá tyí'huiire', a'yaa pu tyihuo'té'exaaj a'íjma i úucuaa tijin: —Caxu tyí'tziinye'ej. Nyáaj nu jamua'reej siaj a'íj tyáhuoonyij i Jesús, i maj jó'tatee.

⁶ Capu yajá'hua', ji'nye pu'ríj huatájuuriaca', a'yájna ti'ij tyaataxájtaca'. Musio'vá'ju' siata'aj jaaséj jo'maj yo'tyéetyej.

⁷ Séricuj jiye'tzín jime' siata'aj huo'té'exaatye'en a'íjma i maj jamuán huací'ca'aj a'yan tijin: “Pu'ríj huatájuuriaca', a'áa pu jooméj a'ájna a Galileea ti'ij ajtáhua'aj a'áa huaja'ajsiire'en.” A'íi pu nye jitze juxié'va'ca'aj i nyaj nyeríj jamuaaté'exaa.

⁸ Majta a'íimaj i úucua ca'nácan mu jo'cáj, móoche' mu tyí'tziinya'ca'aj, majta jéehua jutyamua'va'ca'aj, a'íi mu mij jo'huáchajraa mej mij huojotyé'exaatye'en a'íjma i maj Jesús jamuán huacíj.

⁹ Aj pu'ij jiye'tzín i Jesús huatóosejrataca' a'íjma jimi i úucua ajta je'en huo'tatyójtjej. Aj mu mij i úucua ajtyáxiiriaca' majta ja've'vi'raxij i icájra'an jitze, majta jaatyánajchaca',

¹⁰ aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaaj tijin: —Caxu tyí'tziinye'ej. Séricuj siata'aj huojotyé'exaatye'en i nye'ihuáamua' maj jó'ciinyej a'ájna a Galileea, a'áa mu nyeje'seejran.

Je'ej maj tyu'taxájtaca' i xantáaru'uj

¹¹ Móoche' mu huaju'caj a'íimaj i úucua, mati'ij séecan i xantáaru'uj i maj tyí'cha'íica'aj a'áa ja'rá'aj a chájta', aj mu mij néijmi'i huo'té'exaa a'íjma i maj puaríj tyí'ijtye' je'ej ti tyi'tíj huaríj.

¹² Majta i maj tyí'ijta i tyeyúuj tzajta', a'íi mu tyúusiij hua' jamuán i huásij, mej mij jaaxá'pui'intare'en je'ej maj ye'ej huárinij. Aj mu mij jéehua túmii huo'ta' a'íjma i xantáaru'uj,

¹³ a'yan metyihua'ixaatye'ej tijin: —A'yaa xu mua'aj tyu'taxáj tijin tíca' imuáj siati'ij tyacu'tzísima'caj, a'íimaj i maj Jesús jamuán huací'ca'aj a'íi mu aje're'nyej mati'ij mij jaanáhuaj i tyévira'.

¹⁴ Ajta tipua'aj jáamua'reej i tajtúhuan je'ej ti tyi'tíj huaríj, ityáj tu a'yan tyaaté'exaatye'ej ti'ij quee tyi'tíj je'ej jamuáa'uurej mua'ajmaj.

¹⁵ Majta a'íimaj i xantáaru'uj mati'ij ja'ancuria'aj i túmii aj mu mij a'yan huaríj je'ej maj tyihuo'ta'íj. Tí'ij na'aj yatij je're'nyej, a'yaa mu tyí'xaj néijmi'que' a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can ti a'yan tyi'ja'yájna.

Jesús pu tyihuo'ta'íj i maj jamuán huacíj

(Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁶ Majta i maj tamuáamuata' japuan síij ará'axcaa, a'áa mu jó'ju' a'ájna a Galileea, a'áa mu ja'rá'aj jiríj jitze tí'ij anaquéej tyihuo'té'exaaaj a'íjna i Jesús.

¹⁷ Ajta mati'ij jaaséej a'íjci i Jesús, aj mu mij tyámua' tyaatá', majta séecan camu tyá'tzaahuatya'ca'aj ti a'íin pué'eenye'ej.

¹⁸ Aj pu'ij Jesús ajtyáxiiriaca' hua' jimi tí'quij a'yan tyihuo'té'exaaaj tíjin: —Dios pu arí néijmi'i tyinaatá' nyej nyij néijmi'i jin antyínyamua'reeriaj u tajapuá nyajta íyan cháanacaj japua.

¹⁹ Siata'aj sij jo'cíxi'in néijmi'que' i cháanacaj japua siaj sij huó'ixaatye'en i tyeítyee mej mij na'rá'astijre'en, siajta huó'íiraj nyúucaritze' i tí nyavástara', siajta nyúucaritze' i yójra', siajta nyúucaritze' i júuricama'ra' i Dios,

²⁰ siajta huo'mua'tyej mej mij néijmi'i ja'rá'astej je'ej nyaj nyeríj tyajamuaamuá'tyej. Nyajta nyáaj a'yaa nu ja'mua jamuán séeria'aj na'mej tí'ij na'aj yutij jo'que'tíj ja'mej 'asta na'aj quee néijmi'i tye'entyipua'rej íyan cháanacaj japua.

Je'ej ti tyo'yú'xaca' a'íjna i San Marcos

Juan pu tyihuá'ixaatye' a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij
(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ A'yaa pu éenye'que' huatyóochej i nyúucarij ti jaxaj a'íjci i Jesús i Ciríistu', yójra' ti pué'een i Dios.

² A'yaa pu tyo'yú'xaca' a'íjna i Isaías i ti arí á'tyeej ti tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can tijin:

A'tíj nu huata'ítij anaquéecan ta'aj a jime' tyu'taxáj,
ti'ij tyámua' tyimuáa'uuriitze'.

³ A'áa pu ja'vá'namuajre' i nyúucarij jo'tij quee já'tyi'tij, a'yan tijin:
"Tyámua' xu jáa'uurej i juyáara' i tavástara',
xaatajé'yitzi'tye' i juyáara'."

⁴ A'áa pu jo'tóosejrataca' i Juan i ti huá'íiraca'aj a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij, a'yaa pu néijmi'caa tyú'ixaa'aj maj tyá'antzaahuatye'en i Dios jimi majta je'en huái'huaj, ti'ij i Dios tyihuo'tú'uunyi' i maj quee xá'pui' huaríj a'íjci jimi.

⁵ Néijmi'i i tyeítjee a'áa maj tyaja'ránamuaj a judea majta a Jerusalén a'íi mu aje're'nyinyiica'aj mej mij jáanamuj. Mati'ij mij jaataxájtaca' i maj quee xá'pui' huaríj i Dios jimi, aj pu'ij i Juan huo'íiri' a'ájna i játya'naj jitze ti a'yan tya'rájtyapuaj tijin Jordán.

⁶ Ajta a'íjna i ti tyí'chajca'aj i Juan a'íj pu jin tyí'taavijhuaca'aj i caméeyuj ju'xa' jime', ajta navíj jin ahuóoji'ca'ca'aj, ajta vítzi'ci' macaria'aj, ajta sarátjee cua'caria'aj itzitáj maj huáxoo.

⁷ A'yaa pu tyihuá'ixaatya'ca'aj tijin:

—Síj pu ooj yaja've'mej ti jéetze' va'cán jin tyi'tyéjvee nyequee nyáaj, capu nyéetzij a'yan tyí'nyaci'puaj nyej nyij ja'ajta'í'pu'xi'in i ca'quéera'an.

⁸ Nyáaj nu nyeríj jamuáa'íiri' i jájtyij jime', ajta a'íjna a'íj pu jin já'mua'íiran i júuricama'ra' i Dios.

Jesús pu huái'huaca'
(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

⁹ A'yaa pu a'ájna tyu'ríj, Jesús pu a'áa ja'rájraa a Nazaret, chájta' a'áa ti ja'ajtyáma'can a Galillea, aj pu'ij i Juan jáa'íiri' i játya'naj jitze ti a'yan ántyapuaj tijin Jordán.

¹⁰ Ti'ij na'aj i Jesús tye'táara i jáata', aj pu'ij jaaséj ti antacúj i tajapuá ti'ij ij a'íj huaséj i júuricama'ra' i Dios ti aje'cáma'ca'aj, a'yaa pu huasé'rihua'aj ti'ij cúcu'i'.

¹¹ Ajta je'en nyúucarij huánamuajri' ti uje'cánamuajrej u tajapuá, ti a'yan tyí'xajtaca'aj tijin:

—Muáaj paj a'ín pué'een i nyiyóoj i nyaj jéehua jaxie've', i nyaj nyajta ja'antyíhuoj.

Ti'ij i Jesús a'áa jo'tyávaaca'aj jo'tij quee já'tyi'tij
(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

¹² Ti'ij a'yan tyu'ríj, aj pu'ij i júuricama'ra' i Dios yo'ví'tij i Jesús a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij.

¹³ A'áa pu'ij huá'puatyej xicáj já'tyeej, jo'maj tyi'tyán jo'cí'ca'aj simuáruunij,

ajta i tyiyáaru' tyí'tyasa'ca'aj ti'ij i Jesús ootyá'itzeere'en i Dios jimi, capu a'yan tyá'raa a'íi mu jaatyáhuu i maj tyí'huüre' i tajapuá Dios jimi.

Jesús pu huatyóochej ti tyu'muárie'en a'ájna a Galileea
(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)

¹⁴ Ti'ij eetyanámi'huacaj i Juan, aj pu'ij i Jesús ajo're'nyej a Galileea a'áa pu huojó'ixaa i Dios nyuucacaj.

¹⁵ A'yan tijin:

—Pu'ríj tya'rá'aj a'ájna i xicáara' jitze i ti a'yan tyí'iteeria'ca'aj ti'ij i Dios tyu'ta'íjtaj i cháanacaj japua. Siata'aj tyá'antzaahuatye'en i Dios jimi siajta jitzán tyú'ca'nyej i nyúucaria'ra'.

Jesús pu muáacuacaa huatajé i maj cue'tzi'puacaa
(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

¹⁶ Ti'ij Jesús a'áa ja'ajtyama'caj a'ájna véjri' jo'tij ja'vá'asej i jájtyij ti a'yan tya'rájtyapucap tijin Galileea, aj pu'ij a'íj huaséj i Simón ajta i Andrés ihuáaria'ra' ti pué'een. A'íi mu a'ín pué'eenye'ej i maj cue'tzi'puacaria'aj, a'áa mu mij jo'hua'naaj i tápi'narij.

¹⁷ Jesús pu a'yan tyihuo'tajé tijin:

—Musio'té'yi'ij nyaj jamuán, nyáaj nu já'muamua'tyej siata'aj huo'tájeevej i tyeítjee nye jimi.

¹⁸ A'áa mu mij tyojopíj i tápi'narij mati'ij mij jamuán jo'cój i Jesús.

¹⁹ Ti'ij té'ej áyee jo're'nyej, Jesús pu a'íj huaséj i Santiago ajta i Juan ihuáaria'ra' ti pué'een, a'íi pu hua'yojmua' i Zebedeo, a'áa mu ja'rátya'ca'aj i báarcuj jitze tyámua' metyi'uuriáaj i tápi'narij.

²⁰ Aj pu'ij i Jesús huo'tajé, a'áa mu mij yooríeej i jutáataj Zebedeo i sécan jamuán i maj jahuúria'ca'aj, mati'ij mij Jesús jamuán jo'cój.

A'ájna i tyévi'ij tyiyáaru' ti tzajta' ú'sejria'ca'aj
(Lc. 4:31-37)

²¹ Aj mu mij a'áa ja'rá'aj i chájta' ti a'yan tya'rájtyapucap tijin Capernaúm, a'ájna i xicáara' jitze mati'ij juso'pii, aj pu'ij i Jesús utyájrurij i tyeyúuj tzajta', ti'quij huatyóochej ti tyihuo'mua'tyej.

²² Majta i tyeítjee je'ej mu tyityo'tóomuajtyaca' je'ej ti tyihuá'mua'tyajca'aj, ji'nye a'yaa pu tyi'tyáxajtasima'aj ti'ij i ti va'cán jin tyi'tyéjvee, capu a'yan mati'ij i maj tyihuá'mua'tyajca'aj a'íjci jitze i yu'xarij i maj jin tyí'ijta.

²³ A'úu pu síj tyáati' jo'tyávaaca'aj i tyeyúuj tzajta' i tyiyáaru' ti tzajta' séjria'ca'aj, a'íi pu'ij a'yan tyu'tanyúj

²⁴ tijin:

—¿Ji'nye tyi'tíj pa'uurej tajimí Jesús Nazaret paj já'ma'can? ¿Nyi a'íj jin mu po've'mej paj ta'antypuá'ritye'en? Nyámuamua'tye a'tíj paj pué'een, nyajta jamua'reej paj a'ín pué'een i paj néijmi'i jin tyámua' een i Dios jimi.

²⁵ Aj pu'ij Jesús jajtyá'xij i tyiyáaru', a'yan tye'ixáatye'ej tijin:

—Capáj ave'nyuucan iirájra' mu tyévi'ij tzajta'.

²⁶ Ti'quij i tyiyáaru' jaatacá'tzij i tyévi'ij ca'nyíin jime', aj pu'ij ca'nyíin huajíhuaca' i tyiyáaru' ti tzajta' ú'sejria'ca'aj i tyévi'ij ti'quij iirájraa.

²⁷ Néijmi'i mu tyu'tátziin, majta a'yan tyúu'ihuo'raca'aj séej jamuán ajta séej a'yan tijin:

—¿A'tanyíj pué'een a'mújna? Ti'ij jájcuan jin tyí'mua'taj, ajta je'en naa tyu'xáxa'aj ti'ij i ti va'cán jin tyi'tyéjvee. A'íi mu majta ja'tzaahuatye' i tyiyáaru' je'ej ti ye'ej tyihuo'tájeevij.

28 Ajta je'en jiye'tzín néijmi'que' huámua'reeri'huaca' ti'ij na'aj a'ájna a Galileea je'ej ti tyi'tíj huáruuj i Jesús.

Jesús pu tyáahuaj i mu'nyáara' a'íjci i Simón
(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)

29 Mati'ij iirácij i tyeyúuj tzajta', Jesús pu hua' jamuán jo'mej a'íjma i Santiago ajta i Juan jo'maj ja'chej i Simón ajta i Andrés.

30 A'íi pu a'áa jóoca'tyii i mu'nyáara' i Simón, tyí'cui'ca'aj a'íjna puístaca'aj. Aj mu mij jaaté'exaa i Jesús,

31 a'íi pu'ij ajtyáxiiriaca' jimi, ti'ij ij jajví' i muáca'ra'an jitze ajta je'en ja'ajriáj, aj pu'ij jiye'tzín huatyápua'riaca' i ti puístaca'aj ajta je'en huatyóochej ti'ij tyihuó'cue'tyej.

Jesús pu jéehua tyihuó'huaa i maj tyí'cucui'ca'aj
(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)

32 Ti'ij huaré'chuxarij aj mu mij néijmi'caa ajóovi'tijxi i Jesús jimi a'íjma i maj tyí'cucui' majta i tyiyáaru' maj hua' tzajta' ú'sejria'ca'aj,

33 Néijmi'i mu mati'ij mana'aj a'áa maj jo'cháatimee a'áa ja'tyúusi a pua'quéj jo'tij je'tyényinyi'ij,

34 Jesús pu néijmi'caa tyú'huaaj i tyeítjee i maj tyí'cucui'ca'aj, ajta jéehua hue'rá'ityaca' i tyiyáaru'uj i maj hua' tzajta' ú'sejria'ca'aj, capu ajta hua'tá'caria'aj maj huatányuunyij i tyiyáaru'uj, ji'nye a'íi mu jamua'ajcaa a'tíj ti pué'eenye'ej.

Jesús pu huó'ixaaaj i Dios nyuucaaaj a'ájna jo'maj jóosi'rii
(Lc. 4:42-44)

35 Iiya' pu'uj, ti'ij óoche' huatíca'caj, Jesús pu ájchej ti'quij eerájraa a'ájna a chájta' ta'aj ij jusíj huatyényuunyij a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij.

36 Ajta a'íjna i Simón majta i maj jamuán huajú'ca'aj, a'íi mu uyó'huoosij i Jesús,

37 ajta mati'ij jáatyoj a'yaa mu tyaaté'exaa tijin:

—Néijmi'i mu muahuoo.

38 Ajta a'íjna a'yaa pu tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Che'rój tyiche' áyee jo'ré'nyej a'áa ti véjri' huaca'aj, a'áa nu nyajta huojó'té'exaatye'ej i nyúucarij, ji'nye a'íj nu jin mujo've'mej.

39 Jesús pu'ij néijmi'que' huáaraa a'ájna a Galileea, hua'ixáatya'aj i nyúucarij jo'maj jóosi'rii ti'ij na'aj a'áa ti huaca'aj, ajta tyihua'huáatya'aj i tyiyáaru'uj ti hua' tzajta' séjria'ca'aj.

Jesús pu séej tyú'huaaj ti cá'atzaj
(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

40 Síj pu i tyáati' ti tyí'cui' ti cá'atzaj a' uré'nyej i Jesús jimi, tyitunútaj pu'ij ti'ij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Tipua'aj a'yan petya'ajxié'vi'ra'aj, tyináahuaatye' i nyaj tyí'cui'.

41 Jesús pu ja'ancu'vaxij, ti'quij jumuáca' jin ja'ajtamuariej ajta a'yan tyaaté'exaa tijin:

—A'yaa nu tya'ajxié'vi'ra'. Pata'aj huarúj.

42 Aj pu'ij huatyápua'riaca' i ti jin tyí'cui'ca'aj, ti'quij naa éenye'ej ta'raj.

43 Ajta je'en i Jesús jaata'ityaca' a'yan jéehua tye'íicatye'ej tijin:

44 —Cási', capáj a'tíj ixaatye'ej, sulu áricuj pata'aj huatá'sejrataj a'íjci jimi i puaríj, pajta tyu'támu'vejritaj, a'yájna ti'ij tyu'ta'íjtaca' i Moisés, mata'aj mij a'íimaj jáamua'reej i puaríj tijin papu'ríj huarúj.

⁴⁵ Ajta a'íjna i tyéviij tì'ij jó'raa je'en pu huatyóochej ti yo'xáatajra'nyij je'ej ti tyi'tíj jimi huaríj. A'íj pu jin quee che' i'riitaca'aj ti i Jesús utyájrutyey i ti huachájta'tajmee, sulu a'áa pu jó'yi'caaj jo'tíj quee ja' a'tíj, majta i tyeítyee a'náj tina'aj mu a'áa je'ré'nyinyiica'aj jo'tíj je'ej jé'eenye'ej i Jesús mej mij jaaséj.

2

Jesús pu séej tyú'huaaj i ti quee tyéchavaaj

(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

¹ Tyoomá'caj a'chu pua'an xicáj, Jesús pu ajtáhua'aj a'áa jo'tyájrurij a Capernaúm. Mati'ij jáamua'reeri' ti a'áa je'rácatyii i chi'táj,

² jéehua mu i tyeítyee tyúusiij, camu che' á'vejrica'aj a'ájna a ti je'tyényinyi'ij, ajta i Jesús huá'ixaatya'ca'aj i nyúucaria'ra' i Dios.

³ Aj mu mij mamuáacuaj i tyeítyee séej ajo'ré'nyijtye i ti tyí'cui' ti quee tyéchavaaj.

⁴ Ajta jéehua mu i tyeítyee eetyóosiiria'ca'aj a ti je'tyényinyi'ij a'íj pu jin quee i'riitaca'aj maj ajtyáxiirej jo'tíj i Jesús jo'tyávaaca'aj, aj mu mij antyicíj i chi'ij japua, mati'ij mij ja'náacuj aj mu mij ju'cájtoo i ti tyí'cui'.

⁵ Tì'ij i Jesús huo'séj maj tyá'tzaahuatya'ca'aj, a'yaa pu tyaaté'exaa i ti tyí'cui' tìjin:

—Nyiyóoj, pu'ríj i Dios tyimuaatú'uunyi'ri' i paj jin quee xá'puí' huaríj.

⁶ Séecan mu a'áa ja'ajtyá'ca'aj i maj tyihuá'mua'tyey i yu'xarij jitze i maj jin tyí'ijta, a'íj mu mij a'yan tyi'riá'mua'aj tìjin:

⁷ “¿Ji'nye tyóoca'nyej tì'ij a'yan tyí'xajtaj a'mújna? Nyúucaria'ra' pu je'ej pua'aj namuajre' i Dios jimi. A'íj pu'uj i Dios jaayí'tin tì'ij tyihuo'tú'uunyi' i maj jin ootyá'itzee.”

⁸ Ajta i Jesús pu jáamua'reeri' je'ej maj ye'ej tyí'mua'ajcaa, a'yaa pu'ij tyihuo'ta'íhuo'ri' tìjin:

—¿Ji'nye siaj sij a'yan tyí'mua'tzej?

⁹ ¿Tyi'tanyí quee tyési', nyi nyaj a'yan tyaaté'exaatye'en i ti quee tyéjchevej yee: “Nu'ríj tyimuaatú'uunyi'ri' i paj jin quee xá'puí' huaríj i Dios jimi”, nusu nyaj a'yan yee: “Ájchesij, pajta ja'antyi'i'ij mua' utáatzij pajta je'en jó'ra'nyij”?

¹⁰ A'yaa nu nyij tyajamuaataséjratye'sij ti i yójra' i Dios ajta a'íjna jin antyúumua'reej íyan i cháanacaj japua tì'ij tyihuo'tú'uunyi' i maj jin ootyá'itzeerej i Dios jimi.

Aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa a'íjci i ti quee tyéchavaaj tìjin:

¹¹ —A'yaa nu muéetzij tyí'mua'ixaatye', ájchesij, pata'aj ja'antyi'i'ij mua' utáatzij, áricuj jo'paj ja'chej.

¹² Aj pu'ij i ti tyí'cui' ájchej, aj pu'ij jatyíj i ju'utáatzij tì'quij jó'raa, néijmi'i metyi'séeracaj i tyeítyee. Aj mu mij néijmi'i je'ej tyityo'tóomuajtyaca' majta tyaatatyójtzi'rej i Dios, a'yan metyi'xáataj tìjin:

—Catu a'náj tyi'tíj a'yan tyu'séj.

Jesús pu jaatajé a'íjci i Leví

(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)

¹³ Aj pu'ij ajtáhua'aj i Jesús a'áa jo'mej jo'tíj ja'va'ástimee i jájtyij, majta i tyeítyee jimi mu ajtyáxiiriaca', a'íj pu'ij tyihuá'mua'tyajca'aj.

¹⁴ Tì'ij a'áa joomá'caj a'íj pu huaséj i Leví, yójra' ti pué'een a'íjci i Alfeo, a'úu pu je'rácatyii jo'maj huaja'jijve' i maj tyí'ti'ijcicaria'aj i Roma pujmua'. Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tìjin:

—Pata'aj nyaj jamuán jo'cha'canye'en.

Aj pu'ij i Leví ájchej ti'quij jamuán jo'mej.

¹⁵ Aj pu'ij a'yan tyu'rij ti'ij i Jesús a'áa tyaja'cuaj'cáj jo'tij ja'chej i Leví, majta jéehua i maj huá'jijva'ca'aj i maj tyí'ti'ijcicaria'aj, majtáhua'aj séecan i tyeítyee i maj je'ej pua'aj tyí'tyetyeityee, a'íi mu majta tyí'cua'ajcaa i méesaj japua, jamuán i Jesús majta i maj jamuán huacíj, ji'nye jéehua mu i maj Jesús jamuán huajú'ca'aj.

¹⁶ Séecan mu i maj tyihua'mua'tyej i yu'xarij jitze i maj jin tyí'ijta, i maj fariseos pué'een, mati'ij jaaséj ti i Jesús hua' jamuán tyí'cua'ajcaa, a'yaa mu tyihuo'ta'íhuo'ri' i maj jamuán huacíj i Jesús tijin:

—¿Ji'nye een jime' a'íjna i ti tyaja'muamua'tyej tyí'cua'caa a'íijma jamuán i maj tyí'tyeijive' ajta hua' jamuán i maj jéehua já'itzeere'?

¹⁷ Jesús pu huó'namuajri', aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaa'ij tijin:

—A'íimaj i maj quee tyí'cucui' camu a'íjci jimi ajo're'nyesij i ti tyí'hua'tacaa, sulu a'íimaj mu ajo're'nyej i maj tyí'cucui'. Canu nyáaj a'íjci jin mu jo've'mej nyej nyij a'íijma huatájeevej i maj tyámua' een, sulu a'íijma i maj jéehua ootyá'itzee i Dios jimi.

A'íj mu jaata'íhuo'ri' i Jesús je'ej maj tyityahuó'itzi've'en

(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

¹⁸ Séej mu a'yan tyúu'itzi'va'ca'aj a'íimaj i Juan maj jamuán huací'ca'aj, majta i fariseos, aj mu mij séecan i tyeítyee aje're'nyej i Jesús jimi mati'ij mij a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—A'íimaj mu ju'itzi'vee i Juan maj jamuán huací'ca'aj majta i fariseos, ¿ji'nye mej mij quee ju'itzi'vee i maj ajamuán huací'ij?

¹⁹ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa'ij tijin:

—¿Nyiquij i'rij maj ju'itzi've'ej i maj huo'tá'inyej mej mij tyu'yé'estej a'íjci jime' ti síj huatyényeichij, ti'ij i ti huatyényeichij ooj hua' jamuán ajo'tyávaacaj? Típua'aj ooj hua' jamuán ajo'tyávaacaj i ti huatyényeichij, capu je'ej tyí'rij maj ju'itzi've'ej.

²⁰ Ajta a'yaa pu atyojo're'nyesij i xicáara' i maj jitzán já'vi'tin i ti huatyényeichij, ti'ij a'ájna atyojo're'nyej, aj mu mij ju'itzi've'en.

²¹ Capu a'tíj jaacu'nya'puan i cáanarij ti mí'ma'can i cáanarij jime' ti jájcuaj, ji'nye huatyátzu'taj i cíxurij ti jájcuaj ti'ij huatyájo'sinyi'huaj, aj pu'ij ja'násujtza'naj i ti mí'ma'can, ti'quij jéetze' va'tíj anasúutza'nyij ja'mej.

²² Camu majta i nahuáj ti jájcuaj ucáto'sij i cíxo'rij tzajta' ti uriá'cue'rijhua, ji'nye a'íi pu újmue'rij ti'quij ootátzaanyij i cíxo'rij ti uriá'cue'rijhua, aj pu'ij jó'vesij i cíxo'rij ajta i nahuáj. A'íj pu jin juxie've' maj ju'cájto'nyij i cíxo'rij tzajta' ti jájcuaj i nahuáj ti ajta jájcuaj.

A'íi mu jí'ijtzaanaxij i tyerícuj i Jesús maj jamuán huacíj a'náj mati'ij pua'aj juso'pii

(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)

²³ A'ájna xicáara' i maj jitzán juso'pii, Jesús pu a'áa jooma'ca'aj jo'tij tyerícuj ja'huasti', majta a'íimaj i maj jamuán huacíj, mati'ij a'áa jooju'uj, a'íi mu huatyóohuij maj jí'ijtzaanaxi'in i muéeya'ra' i tyerícuj.

²⁴ Majta i fariseos a'yaa mu tyaata'íhuo'ri' i Jesús tijin:

—Cási', ¿ji'nye mej mij a'yan ricij i maj ajamuán huací'ij je'ej ti'quee tyí'rij ti a'tíj a'yan rijcaj a'ájna i xicáara' jitze i maj jitzán juso'pii?

²⁵ Ajta i Jesús a'yaa pu tyihuo'té'exaa'ij tijin:

—¿Nyi sequée mua'aj a'náj jo'jívje i yu'xarij jitze je'ej ti huaríj i David ti'ij huataí'cuataca', majta i maj jamuán huacíj?

²⁶ Ti'ij a'íjna i Abiatar puaaríj jin tyi'tyaváacaj, David pu utyájrurij i tyeyúuj tzajta' ti'quij jáacuaaj i páan i maj jaatámu'vejritaca' i Dios jimi, i maj a'íi mana'aj jacua'caria'aj i puaaríj, ajta je'en a'íjma huacue'ej i maj jamuán huajú'ca'aj.

²⁷ Ajtáhua'aj pu i Jesús a'yan tyihuó'ixaaj tijin:

—A'íjna i xicáara' i maj jitzán juso'pii a'yaa pu tyo'xá'pui'intari'huaca' ti'ij huo'tyáhuire'en i tyeítyee, camu mej mij i tyeítyee jaatyáhuire'en a'íjci i xicáara' i maj jitzán juso'pii.

²⁸ A'íj pu jin i yójra' i Dios a'íjna jin antyúumua'reej i xicáara' i maj jitzán juso'pii.

3

A'íjci jime' i a'tíj ti ciyáaxara' i jumuáca' jitze

(Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)

¹ Aj pu'ij i Jesús ajtáhua'aj a'úun jo'tyájrurij i tyeyúuj tzajta', sáij pu tyáati' a'úun jo'tyávaaca'aj ti ciyáaxara'ca'aj i jumuáca' jitze.

² A'íi mu mij i fariseos ja'eeva'ca'aj a'íjci i Jesús mej mij jaaséj tipua'aj tyáahuaatye'en a'íjci xicáara' jitze i maj jitzán juso'pii, mej mij a'íjci jin tyi'tíj jitzán ujpuá'rite'en.

³ Aj pu'ij Jesús a'yan tyaatajé a'íjci i ti ciyáaxara' i jumuáca' jitze tijin:

—Ájchesij iye'ej jé'ta' huatyéjchaxij.

⁴ Ajta je'en a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' i séecan tijin:

—¿Tyi'tanyí jin je'ej tyí'rij ti'ij a'tíj a'yan huárinyij a'ájna xicáara' jitze i maj jitzán juso'pii, nyi ti tyámua' huárinyij, ca' ti je'ej pua'aj huárinyij? ¿Nyi maj séej tyú'huaatye'en ca' maj séej antyipuá'rite'en?

Majta a'íimaj camu je'ej tyu'taxájtaca'.

⁵ Aj pu'ij Jesús huo'séerajraa nyu'camui'ij, ajta huatóoxaamujriteej a'íjma jimi i maj quee jaxie'va'ca'aj maj jáanamuaaj, ti'quij a'yan tyaatajé a'íjci i tyáataj tijin:

—Huatátzaaraj mua' muáca'.

Aj pu'ij i tyáati' jaatátzaaraca' i jumuáca' ti'quij huarúj.

⁶ Aj mu mij a'íimaj i fariseos iirácij, mati'ij mij huatyóohuij maj jaaxá'pui'intare'en a'íjma jamuán i maj Herodes jitze ajtyáma'can je'ej maj ye'ej huárinyij mej mij jaajé'caj a'íjci i Jesús.

Jéehua mu tyeítyee a'áa ja'tyúusi' jo'tíj ja'vá'asej i jájtyij

⁷ Aj pu'ij i Jesús jó'raa, hua' jamuán i maj jamuán huacíj, a'áa pu'ij ja'rá'aj jo'tíj ja'vá'asej i jájtyij. Jéehua mu majta i tyeítyee i maj a'áa huacháatima'caa a Galilea jamuán huajú'ca'aj.

⁸ Mati'ij jáamua'reeri' je'ej ti va'cán jin tyí'muarie'ca'aj i Jesús, jéehua mu ujo'vá'ju' a'áa maj ja'ráacij a Judea, majta a Jerusalén, majta a Idumea, majta a Tiro, majta a Sidón, majta i maj Jordán já'ma'can.

⁹ Aj pu'ij jin i Jesús a'íjma huata'íj i maj jamuán huacíj maj báarcuj jáahuaviitze'en, ti'ij jitzán atyéyixi'in mej mij quee i tyeítyee jatzíinajyi'can.

¹⁰ Ji'nye pu'ríj jéehua tyihuo'huaatya'ca'aj i maj tyí'cucui'ca'aj, a'íj mu jin i maj tyí'cucui' ajtyáxiiriaca' mej mij ja'ajtamuárie'en a'íjci i Jesús.

¹¹ Ajta mati'ij i maj tyiyáaru'uj hua'tzajta' séjria'ca'aj jaaséj i Jesús, a'íi mu jimi tyítunutaxij majta a'yan tyí'tyejijhuaca'aj tijin:

—Muáaj paj yójra' pué'een i Dios.

¹² Ajta i Jesús pu a'yan tyihuo'ta'íj maj quee jaxajta hua' tzajta' i tyeítyee a'tíj ti pué'een.

Jesús pu hua'antyíhuoj a'íjma i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej

(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

¹³ Aj pu'ij i Jesús a'áan jo'oynyéj i jiríj japua, aj pu'ij huo'tajé a'tyán maj ja'ránajchaca'. Mati'ij néijmi'i tyúusiij,

¹⁴ tamuáamuata' japuan hua'puácaa pu antyíhuo, mej mij jamuán huac'ca'an ajta ti'ij huo'ta'íjtye'en mej mij jaariá'xaj i Dios nyuucaa. A'yaa pu'ij huo'tamua'aj tijin i maj tyu'ta'íjtyi'rej,

¹⁵ ajta a'íjna jin tyihuo'ta'íj mej mij antyúumua'reeriaj maj hue'rá'ityej i tyiyáaru'uj i maj hua' tzajta' séejre' i tyeítyee.

¹⁶ A'íi mu mij a'íin pué'een i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej i ti hua'antyíhuoj: A'íjci i Simón, i ti ajta a'yan jaatamua'aj tijin Pedro,

¹⁷ a'íjci i Santiago ajta i Juan ihuáaria'ra' ti pué'een; a'íjma yojmua' i Zebedeo, i ti ajta a'yan huo'tamua'aj jime' tijin Boanerges a'yaa ti'ij huatóomua'aj tijin, Yójmua'mua' i maj tyényuuvej;

¹⁸ ajta a'íjci i Andrés, ajta i Felipe, ajta i Bartolomé, ajta i Mateo, ajta i Tomás, ajta a'íjci i Santiago, yójra' a'íjci i Alfeo, ajta i Tadeo, ajta i Simón i maj a'yan jatamuá'muaj tijin cananeo,

¹⁹ ajta a'íjci i Judas i ti a'yan tye'entyímu'tacaa tijin Iscariote, a'íi pu a'íin pué'een i ti avíitzij jin tyu'tátuiirej a'íjci i Jesús.

Tyi'tíj mu jitzán ujpuá'rij i Jesús

(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

²⁰ Aj pu'ij té'ej i Jesús chi'táj jo'tyájrurij, majta mu jéehua tyúusiij i tyeítyee, capu ij i'riitaca'aj ti hua' jamuán tyú'cua'nyij i maj jamuán huac'íj.

²¹ Mati'ij jáamua'reeri' i ihuáamua'mua' a'íjci i Jesús jo'tij je'ej jé'eenye'ej, a'íi mu a'áa jo're'nyej mej mij já'anvi'tij, ji'nye a'yaa mu tyí'xajtaca'aj ti arí huatyóotimue'ri'.

²² Majta a'íimaj i maj tyihua'mua'tyey i yu'xarij jitze i maj jin tyí'ijta a'áa mu ja'rácij a Jerusalén, a'yaa mu tyí'xajtaca'aj tijin: —Beelzebú, a'íjna i ti tyihua'íjtye' i tyiyáaru'uj, a'íj pu jitze juca'nyej a'mújna mu tyéviij ti'ij huo'tamuáaritye'en i tyiyáaru'uj.

²³ Jesús pu huo'tajé, ti'quij a'yan tyihuo'té'exaa tijin: —¿Ji'nye tyí'rij ti i tyiyáaru' jusíj huatóomuaritye'en?

²⁴ Típua'aj i maj séej chájta'naj jitze aja'chej jé'ta' muáaciinyej, camu che' á'tyeeren,

²⁵ ajta típua'aj i tyeítyeristyamua'me'en i a'tíj jé'ta' muáaciinyej, camu majta che' á'tyeeren.

²⁶ A'yaa pu cha'tána'aj, típua'aj jé'ta' muáaciinyej i tyeítyeristyamua'me'en i tyiyáaru' majta je'en tyúucui'nyij, camu che' á'tyeeren, sulu a'íi mu antyipua'rij.

²⁷ Capu je'ej tyí'rij ti a'tíj utyájrutyey jo'tij ja'chej i tu'huájca'nyej ti'ij tyi'tíj jaanáhue', típua'aj quee anaquéej jaatyáji'que'en, ji'nye a'yaa pu tyu'tái'riitarij ti'ij tyi'tíj jaanáhue'.

²⁸ A'yaa nu tzáahuatyí'ra'aj jin tyajámua'ixaatye' ti i Dios tyihuo'tú'uunyi'raj néijmi'caa i tyeítyee i maj jin quee xá'pui' huaríj nusu tyi'tíj maj je'ej pua'aj tyu'taxájtaca'.

29 Ajta tipua'aj a'tíj je'ej pua'aj tyaataxáj a'íjci i júuricama'ra' i Dios, capu i Dios a'náj tyaatú'uunyi'raj, sulu a'íj pu jin jajpuéetzij ja'mej jusén jime'.

30 A'yaa pu i Jesús tyu'taxájtaca', ji'nye a'yaa mu a'íimaj tyí'xajtaca'aj tíjin tyiyáaru' pu tzajta' ú'sejria'ca'aj.

I náanajra' majta ihuáamua'mua' a'íjci i Jesús

(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

31 Aj mu mij a'áa ja'rá'aj i náanajra' majta i ihuáamua'mua' a'íjci i Jesús, a'áa mu mij jéjre' jo'tyu'úuj mati'ij tyu'ta'íjtaca' maj uyo'tájeevej.

32 A'íimaj i tyeítjee i maj a'áa ja'taquéetima'caa i Jesús jimi, a'íi mu a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—A'íjna a náanaj, majta a'ihuáamua' mu mapua'quéj jo'tyú'uu, a'íi mu muahuoo.

33 Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa tíjin:

—¿A'tanyíj a'íin pué'een i nyináana majta i nye'ihuáamua'?

34 Aj pu'ij huo'séerajraa i tyeítjee i maj jimi ataquéetima'caj, tí'quij a'yan tyihuo'té'exaa tíjin:

—A'íi mu a'íin pué'een i nyináana majta i nye'ihuáamua'.

35 Ji'nye a'tíj tí tina'aj tí a'yan ricij je'ej tí i Dios tyá'xie've', a'íi pu a'íin pué'een i nye'ihuáara' ajta nyaj náanaj.

4

A'íjna i a'tíj tí tyí'huastyaa

(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

1 Ajtáhua'aj pu i Jesús huatyóochej tí tyihuó'mua'tyej a'ájna jo'tíj ja'vá'asej i jájtyij. Majta je'en jéehua i tyeítjee tyúusiij, Jesús pu'ij báarcuj jitze atyájraa a'áa tí jáata' ja'cáva'ca'aj, majta a'íimaj i tyeítjee a'áa mu ja'ajtyequéetima'caa a tíj jóo'asej i jájtyij.

2 Aj pu'ij jéehua tyihuó'íxaaj séej jime' i nyúucarij.

A'yaa pu tyihuo'muá'tyej tíjin:

3 —Xáanamujri' a'íjci: A'tíj pu a'áa jo'mej jo'tíj tyajá'huaste'.

4 A'áa pu jooma'ca'aj jatahua'náaj i ímue'rij, séecan pu'ij a'áa jo'vatzájraa i juyéj jitze, aj mu mij i pína'see jaaré'je'puj i ímue'rij.

5 Ajta séecan pu a'áa jo'vatzájraa tyetyéj tzajta' jo'tíj quee jéehua jo'choota', aj pu'ij jiye'tzín acáanyaxij i ímue'rij, ji'nye capu a'chu huácatyij i chuéj,

6 ajta tí'ij i xicáj eeré'nyej, aj pu'ij huariá'taj i tí arí ajnyéj, ajta quee a'chu ajo'canáana'ajma'caaj, a'íj pu jin huaria'huaj.

7 Ajta séecan i ímue'rij, a'áa pu jo'vatzájraa i tzícare'ej tzajta', tí'ij i tzícare'ej huahuásej aj pu'ij ja'vá'naj i tí arí ajnyéj, a'íj pu jin quee huáciiriaca' i ímue'rij.

8 Ajta séecan pu a'áa jo'vatzájraa jo'tíj naa jo'éen i chuéj, a'íi pu'ij ajnyéj, ajta je'en jéehua huáciiriaca', séecan pu i ímue'rij a'yan tyi'ca'tyé'tya'ajma'caa i cúuxa'aj jitze síj tina'aj tya'ajtanyéj i ímue'rij a'chu seityéj japuan tamuáamuata' i jatzij, ajta séecan a'chu huéicatyey, ajta séecan anxityej.

9 Jesús pu ajta a'yan tyihuo'té'exaa tíjin:

—Í maj iityanamúáarajmee, miche' tyámua' naa tyáanamuj.

Ji'nye een jime' séej nyúucarij jin tyihuá'mua'tyej

(Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10)

10 Tí'ij a'yan tyu'ríj, Jesús pu jusíj a'áa jo'tyá'itzee, majta i maj hua' jamuán ajo'tyú'uuca'aj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, a'íi mu a'yan tyaata'íhuo'ri' je'ej ti huatóomua'aj a'íjna i nyúucarij ti jaaxájtaca'.

11 A'yaa pu'ij tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Mua'ajmaj pu i Dios tyajá'mua'ixaatye' je'ej ti tyí'een jo'tij a'íin tyejé'ijtaj, ajta a'íjma i maj jéjre' maj jo'tyú'uu, a'yaa pu séej nyúucarij jin tyihuá'mua'tyen,

12 mata'aj mij quee tyi'tíj huaséj tyij majta ma'unyéjnye'rij, majta je'en quee tyi'tíj huánamuaj, tyij majta iityanamuaárajme'nyij, camu mij majta ja'antzaahuatye'sij i Dios, tí'ij a'íin tyihuo'tú'uunyi'.

Jesús pu huá'ixaatye' je'ej ti huatóomua'aj i nyúucarij ti jaxaj a'íjci i a'tíj ti tyí'huastyaa

(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)

13 Aj pu'ij i Jesús a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi sequée yo'itéej xá'raa a'íjci i nyúucarij? ¿Ji'nye tyí'rij siaj sij yo'itéej xá'ra'nyij i séecan i nyúucarij?

14 A'íjna i ímue'rij ti huaste', a'yaa pu een tí'ij i a'tíj ti huá'ixaatye' i Dios nyuucaaaj.

15 Séecan mu i tyeítyee a'yan een tí'ij i ímue'rij juyéj jitze ti huavatzíjraa: a'íi mu mij tyámua' naa tyá'namuaj i nyúucarij, ajta mati'ij janamuáaran a'íi pu i tyiyáaru' jiyé'tzín huó'huári'racia i nyúucarij i maj meríj jú'mua'reeriaca'aj i jutzájta'.

16 Majta séecan a'yaa mu een tí'ij i ímue'rij tyetyéj tzajta' ti huavatzíjraa: a'íi mu tyámua' naa tyá'namuaj i nyúucarij majta jutya-mua've'ej ja'ancuriáa'sij,

17 ajta camu jéehua ajo'canáana'ajmee, camu mij juca'nyej, a'íj mu jin jajpuéetzij a'íjci jime' maj hua'xaahuari' i nyúucarij, na'ríj je'ej pua'aj mahuá'uuriáj, aj mu mij jiyé'tzín yo'huá'xij i maj jitzán tyá'tzaahuatye'.

18 Majta séecan a'yaa mu een tí'ij i ímue'rij ti tzícare'ej tzajta' huavatzíjraa: a'íi mu janamuaj i nyúucarij,

19 ajta jéehua pu hua' jitze juxie've' je'ej maj tyi'tíj tyí'muarie', a'yaa mu tyá'xie've' maj jéehua tyí'toova'aj, majta jaxie've' maj néijmi'i tyí'ijcha'ij. A'íi pu hua' tzajta' huataséjre'sij, capu ij jaatá'sij ti jitzán huatyá'itzeere'en i nyúucarij.

20 Séecan mu majta séejre' i maj janamuaj i nyúucarij majta ja'rá'astej, a'íi mu mij jéehua tyu'tyáhuíire'sij, a'yájna tí'ij i ímue'rij ti huahuásti'huaca' jo'tij jo'j're'en. A'íi mu mij a'yan tyu'tyáhuíire'sij tí'ij i ímue'rij ti huáciiriaca' a'chu seityéj japuan tamuáamuata' ti cure'tyé'tye'ejmee, majta séecan huéecatyej, majta séecan anxityej síj ajta síj.

A'íjna i tatzárij ti antyítaa i huootyij jitze

(Lc. 8:16-18)

21 Jesús pu ajta a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—¿Nyiquij i tatzárij mua'antyítieeraj mej mij cajún jityej ye'rájchetyij, ca' mej mij utáatzij jityej ye'rájchetyij? Capu xaa nyu'uj, sulu áan mu ímuáj yo'ojchesij, ta'aj ij a' ímuáj atányeeri'cij.

22 A'yaa pu cha'tána'aj, capu tyi'tíj jusén jin avíitzi'huaj ja'mej, sulu huataséjre'sij, na'ríj tyi'tíj maj aviitzi' jin mua'reej i jumua'tzíira'aj tzajta' a'íi pu ajta mua'reeri'huan.

²³ Mu siaj iityanamuáarajmee, tyámua' xu naa tyáanamuaaj.

²⁴ A'yaa pu ajta tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Xaaséj tyi'tíj siaj namuaaj. A'chu siaj mua'aj tyi'tíj huo'tá'an i séecan, a'yaa pu cha'tána'aj i Dios mua'ajmaj tyajamuaatá'sij, ajta je'en jéetze' tyajamuaatá'sij.

²⁵ Ji'nye a'íjna i ti tyi'tíj cí tyí'ijcha'ij, a'í pu jéetze' tya'ancuriáa'sij, ajta i ti quee tyi'tíj tyí'cha'ij, a'í mu tyáa'ri'raj a'chu ti tyi'tíj tyí'cha'ij.

I nyúucarij ti jaxaj a'íjci i ímue'rij ti huose'en

²⁶ A'yaa pu ajta tyihuo'té'exaaaj i Jesús tijin:

—A'yaa pu tyí'een a'ájna jo'tij i Dios tyejé'ijtaj tí'ij a'tíj ti ímue'rij huahuástej i chuéj japua,

²⁷ ti a'yan cha'tána'aj tye'mej típua'aj tyáacusime'en a'íjna i a'tíj, na'ríj atányeerij, capu jamua'reeren je'ej ti ye'ej tye'ejnyésij típua'aj tíca' na'ríj tújca a'í pu i ímue'rij acányesij ajta je'en huose'en.

²⁸ A'í pu i chuéj jusíj tyámua' joorej tí'ij acányej i ímue'rij, aj pu'ij ajnyésij i xámue'ra' ajta je'en huatámueeya'aj, tí'quij i muéeya'ra' jitze canyáatira'sij i jatzíj.

²⁹ Típua'aj arí i jatzíj huáca'naj aj mu mij jaariá'siire'sij, ji'nye pu'ríj tya'rá'aj a'ájna xicáara' jitze i maj jitzán tyúutza'nyii.

A'íjna i nyúucarij ti jaxaj i mostáasaj jatze'

(Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

³⁰ A'yaa pu ajta tyihuo'té'exaaaj i Jesús tijin:

—¿Ji'nye ye'ej tyí'rij tyej tyij a'yan tyaataxáj je'ej ti tyí'een jo'tij i Dios tyejé'ijtaj, tyi'tanyí tin a'yan huasé'rin?

³¹ A'yaa pu een tí'ij i mostáasaj jatze' ti i chóota' atyáhuasti'huaca'. A'í pu a'ín pué'een i jatzíj ti jéetze' cíleen ti íiyan séejre' i cháanacaj japua,

³² ajta tí'ij atyáhuasti'huaj i jatzíj, a'í pu'ij huose'en tí'quij jéetze' uhuatítí'ij ja'mej quee i ti tyí'huasti', tyámua' pu viváajma'aj tyi'tyáxamue'ej ja'mej, a'í pu jin i'ríitaj ja'mej maj i pína'see jitzán tyi'huó'ito'tye' a'íjci jityej i ti huáqueenyi'iste'.

Je'ej ti ye'ej een jime' i Jesús tyihuá'mua'tyajca'aj séej nyúucarij jime'

(Mt. 13:34-35)

³³ A'yaa pu i Jesús tyihuá'mua'tyajca'aj i nyúucaria'ra' i Dios, jéehua pu tyihuó'ixaaaj séej nyúucarij jime', a'chu maj a'yan pújooriajva'aj mej mij yó'itej muá'ra'nyij.

³⁴ Capu tyi'tíj huá'ixaatya'ca'aj tíquee a'yan séej nyúucarij jime', ajta a'ímaj i maj jamuán huacíj tyámua' pu amitéeria'can jin tyi-huá'ixaatya'ca'aj jujíme'.

Jesús pu jaatyápua'rij i áacaj ajta i jájtyij ti tyúuta'hua'aj

(Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)

³⁵ A'ájna xicáara' jitze tí'ij tyechúmua'risima'caj, Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaaj a'íjma i maj jamuán huacíj tijin:

—Che'rój tyiche' antácinyej után jitze pujmua'.

³⁶ A'áa mu'uj mij huaja'ajhua'xí i tyeityee mati'ij mij yo'ví'tij i Jesús i báarcuj jitze a'áa ti jo'tyávaaca'aj, majtáhua'aj mu séecan hua' jamuán ujó'ju' séecan báarcuj jitze.

³⁷ Aj pu'ij ca'nyíin jin huatá'aacariaca', tyámua' pu apúutzarij tyi'tyúuta'hua'aj a'í pu'ij atyáxijrihua'aj i báarcuj jitze, pu'ríj ij tin avá'ajistisima'aj i báarcuj jitze.

³⁸ Ajta a'íjna i Jesús pu huatácuj hua'huarita' pujmua' i tyeítyee tyi'ijmú'tzij pu huáca'tyii. Aj mu mij jaajístej majta je'en a'yan tyaaté'exaa tíjn:

—Maeestro, ¿nyiquee a jitze juxie've' tyaj tyeríj tin atyácuí'sij?

³⁹ Aj pu'ij i Jesús ájchej tí'quij jaata'íjmuejri' i áacaj, ajta i jájtyij a'yan tyu'tajé tíjn:

—Capáj che' jujhua'naj. Huatyáapua'rij.

Aj pu'ij huatyápua'riaca' i áacaj ajta je'en naa tyo'rióoje'yaca' i jájtyij.

⁴⁰ Aj pu'ij i Jesús a'yan tyihuo'té'exaa' a'íjma i maj jamuán huacíj tíjn:

—¿Ji'nye siaj sij tyí'tziinye'? ¿Nyi sequée xu tyámua' tyá'tzaahuatye'?

⁴¹ A'íi mu mij tyámua' tyu'tátziin, majta a'yan tyúu'ihuo'raca'aj séej jamuán majta séej tíjn:

—¿A'tanyíj pué'een a'mújna, mej mij majta ja'astej i áacaj ajta i jájtyij?

5

A'íjna i a'tíj Gadara tí já'ma'can

(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

¹ Aj mu mij után jitze pujmua' ja'rá'aj, a'yaa pu tya'rájtyapua'j tíjn Gadara.

² Tí'ij na'aj tye'táaraa i Jesús i báarcuj jitze, síj pu tyáati' jimi ajtyáxiiriaca' tí tyiyáaru' tzajta' ú'sejre'. A'íjna i tyáati' a'áa pu je'táaraa jo'maj i muí'chítyee já'ava'tacaa,

³ ji'nye a'áa pu já'chajca'aj. Capu i'riitaca'aj tí a'tíj jaatyáji'que'en, nyi cadéenaj jime'.

⁴ Mue'tíj mu'ríj ja'náji'ca'ca'aj i muáca'ra'an majta i icájra' jitze i cadéenaj jime', je'en pu jajtzá'na'aj, capu je'ej tyí'riitaca'aj tí a'tíj jaamué'tin.

⁵ A'náj tí na'aj pu a'áa jo'chá'canya'aj i jiríj jitze ajta jo'maj muí'chítyee já'ava'tacaa tújca ajta tíca', antyijíihua ajta tyetyéj jin curióoto'xa'aj.

⁶ Ajta tí'ij a'íj huaséj i Jesús, aj pu'ij ootatéj, tí'ij ij tyítunutaca' a'ájna véjri' jo'tij jo'tyávaaca'aj i Jesús,

⁷ tí'quij a'yan tyaatajé ca'nyíin jime' tíjn:

—Capáj nyéetzij je'ej nyoorej, Jesús, i paj yójra' pué'een i Dios tí néijmi'que' tyí'ijta. A'yaa nu tyí'muahuaviij i Dios jitze ma'can paj quee puéjtzij nyata'care'en.

⁸ A'yaa pu tyí'xajta'aj, ji'nye Jesús pu a'yan tyaatájeevaca'aj tíjn:

—Tyiyáaru' mu paj je'ej pua'aj metyóomua'rej, iirájra' mu tyévíj tzajta'.

⁹ Jesús pu a'yan tyaata'íhuo'ri' tíjn:

—¿Ji'nye pua'antyapua'j?

Aj pu'ij a'yan tyu'tanyúj tíjn:

—A'yaa nu ántyapua'j tíjn Legión, ji'nye tyámua' tu tyí'tyamui'ij.

¹⁰ A'íi pu'ij a'yan jéehua tyá'huaviiraca'aj a'íjci i Jesús tíquee hue'rá'ityacare'en a'ájna.

¹¹ Ajta a'ájna véjri', jéehua mu i tuíxuj a'áa tyojóohuiiraca'aj,

¹² a'yaa mu mij i tyiyáaru'uj tyaatáhuaviiri' tíjn:

—Taata'ítyij i tuíxuj jimi taatá' tyej tyij hua' tzajta' utyájrutyey.

¹³ Aj pu'ij i Jesús huo'ta', mati'ij mij iirácij i tyiyáaru' i maj tzajta' séjria'ca'aj a'íjci i tyévíj, aj mu mij i tuíxuj tzajta' utyájrurij. Majta i tuíxuj a'yaa mu ará'axcaa a'chu hua'puaj ví'ra'aj, a'íi mu mij jo'huáachajraa a'ájna pujmua' jo'tij ja'ancátyee, aj mu mij ufvátzij majta je'en jáata' atyáavatzij a'áa mu mij néijmi'i atyájcuii.

14 Majta a'íimaj i maj hua'cha'íica'aj i tuíxuj a'íi mu tyu'tátziin, mati'ij mij jó'ju' maj tyojo'taxáj i chájta', majta a'íjma i maj a imuáj antacháatimee. Aj mu mij aje're'nyej i tyeítyee mej mij jáamua'reej je'ej ti tyi'tíj huaríj.

15 Mati'ij a'áa jo're'nyej jo'tij je'ej je'eenye'ej i Jesús, aj mu mij a'íj huaséj i tyéviij i tyiyáaru'uj maj tzajta' ú'sejria'ca'aj, a'áa pu jo'tácatyíi, capu che' jutimue'ra'ca'aj, pu'ríj tyámua' éenya'ca'aj a'íjna i tyéviij. Jéehua mu i tyeítyee tyu'tátziin,

16 majta a'íimaj i maj jaaséj je'ej ti tyi'tíj huaríj, néijmi'i mu huo'té'exaa i tyeítyee je'ej ti tyáaruuj i tyéviij i tyiyáaru'uj maj tzajta' séjria'ca'aj, ajta je'ej ti tyi'tíj huó'ruuj i tuíxuj.

17 Aj mu mij huatyóohuij i tyeítyee maj jaatáhuaviij i Jesús ti jó'ra'nyij a'ájna.

18 Ti'ij i Jesús atyájraa i báarcuj jitze, a'íjna i tyéviij tyiyáaru' maj tzajta' séjria'ca'aj, a'íi pu a'yan tyaatáhuaviiri' a'íjci i Jesús ti jaatá'an ti jamuán jó'me'en.

19 Ajta i Jesús capu jaatá', sulu a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Áricuj jó'ra' jo'paj ja'chej hua' jamuán a'ihuáamua', pajta je'en néijmi'i huo'té'exaatye'en je'ej ti muáaruuj i tavástara', ajta je'ej ti tyimuá'ancu'vaxij.

20 Aj pu'ij jó'raa i a'tíj, ajta je'en huatyóochej ti huo'té'exaatye'en i maj a'áa jo'cháatimee a'ájna ti a'yan tya'rájtyapuaj tijin Tamuáamuata' ti Chájta'najmee, je'ej ti tyi'tíj huáruuj jimi a'íjna i Jesús, néijmi'i mu i tyeítyee je'ej tyityo'tóomuajtyaca'.

*A'íjna i íiti' ti tyí'cui' ajta i yójra' a'íjci i Jairo
(Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)*

21 Ti'ij i Jesús huariá'raa i báarcuj jitze a'áa pu ja'rá'aj után jitze pujmua', aj mu mij jéehua i tyeítyee ajtyáxiiriaca', ajta i Jesús a'áa pu jo'tyéechaxij jo'tij jóo'asej i jájtyij.

22 Aj pu'ij síj ará'aj i ti va'cán jin tyi'tyávaaca'aj hua' tyeyúuj tzajta', a'yaa pu ántyapuaaca'aj tijin Jairo, ti'ij jaaséj i Jesús aj pu'ij tyítunutaca' a chóota' jo'tij jo'tyéjvee,

23 jéehua pu a'yan tyaatáhuaviiri' tijin:

—Nyiyóoj pu á'me'rej, mujo'té'yi'ij pata'aj ja'ajtamuarie'en ta'aj huarúj, ajta je'en júurij já'ra'nyij.

24 Jesús pu'ij jamuán ujó'mej, majta jéehua i tyeítyee ujó'ju' hua' jamuán tyámua' mu mij tyityóotajchaca'aj.

25 Ajta hua' tzajta' i tyeítyee íiti' ti tyí'cui' pu ajo'tyávaaca'aj, pu'ríj tamuáamuata' japuan hua'puaj nyinyi'ra'aj á'tyeevi'ca'aj ti tyí'cui', a'náj tina'aj pu anámuí'yaca'aj i xúure'ej.

26 Jéehua pu jajpuéjtzica'aj a'íjci jime' ti arí jéehua huóo'ijta'ca' i maj tyí'hua'tacaa jimi, pu'ríj ij néijmi'i tyaja'huóorieeca'aj, ajta capu tyi'tíj jarújtye'. Sulu a'yaa pu'uj jéetze' tyi'ijcui'nyaca'.

27 Ti'ij tyú'namuajri' je'ej ti tyi'tíj huáruuj i Jesús, a'íjna íiti' pu hua'huarita' i tyeítyee aje're'nyéej ti'quij ja'ajtamuariej i máancajra'an i Jesús.

28 Ji'nye a'yaa pu tyí'mua'ajcaa tijin: “A'íj nu jin tyámua' rinyij tipua'aj nya'ajtamuarie'en máancajra'an.”

29 Ti'ij a'yan huaríj aj pu'ij huatyápua'riaca' i ti anámuí'yaca'aj i xúure'ej, ajta a'yan jaata'aj i tzajta' ti arí tyámua' huaríj.

³⁰ Jesús pu jáamua'reeri' ti a'tíj tyú'huaaj ti tyí'cui', aj pu'ij pu ájveje huo'séerajraa i tyeítýee, ajta je'en a'yan tyu'ta'íhuo' tijin:

—¿A'tanyíj na'ajtamuariej i nyamáancaj jitze?

³¹ A'íimaj i maj jamuán huacíj mu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Muáaj paj hua'sej maj jéehua i tyeítýee mua'tajche, pajta a'yan tyí'íhuo' tijin: “¿A'tanyíj na'ajtamuariej?”

³² Ajta i Jesús pu huo'séerajyi'caa i maj a'áa jo'váatima'caa, ti'ij jaaséj a'tíj ti ja'ajtamuariej.

³³ Aj pu'ij i íiti' tyu'tátziin ajta tyóoviveesima'aj, ji'nye jamua'reeriaca'aj tyi'tíj ti je'ej jáaruuj, aj pu'ij ajtyáxiiriaca' jo'tij jo'tyéjvee i Jesús ti'quij jimi tyítunutaca', ajta je'en néijmi'i jaaté'exaa tzáahuatyí'ra'aj jime'.

³⁴ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nyiyóoj, a'íj paj jin tyámua' huaríj i paj tyá'antzaahuaj. Áricuj axáahuaj jó'ra' che' tyámua' mua'axcaj i paj períj huarúj.

³⁵ Óoche' pu tyi'tyaxáatasima'caj i Jesús, mati'ij séecan ará'aj a'áa maj ja'chej a'íjci jamuán i ti va'cán jin tyi'tyéjvee i hua' tyeyúuj tzajta', a'yaa mu mij tyaaté'exaa i yo'puáara'an i ti tyí'cui' tijin:

—Pu'ríj huamuí' a'yóoj. ¿Ji'nye pej pij pooj tyá'itzaaj mu maeestro?

³⁶ Ajta i Jesús, capu hua'antzaahuaj a'íimaj, a'yaa pu'ij tyaaté'exaa i yo'puáara'an tijin:

—Capáj tyí'tziinye'ej, a'íi pu'uj juxie've' paj tyá'antzaahuatye'en.

³⁷ Ajta quee a'tíj huatá' mej mij jamuán ujó'ju', sulu a'íj pu'uj i Pedro, ajta i Santiago, ajta a'íjci i Juan, i ti ihuáaria'ra' pué'een i Santiago.

³⁸ Mati'ij a'áa ja'rá'aj jo'tij ja'chej i yo'puáara'an a'íjci i ti huamuí', jéehua mu i tyeítýee huaséj i maj ca'nyíin jin tyóoyiinyisime'ej,

³⁹ aj pu'ij utyájrurij uchi'táj ti'quij a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—¿Ji'nye mej mij je'ej uhuatyáhuaasij siajta jéehua juyiin? Capu muí'chij mu pá'ri'ij, sulu tyáacusij pu'uj.

⁴⁰ Aj mu mij i tyeítýee jaatya'atzájraa a'íjci i Jesús, ajta a'íi pu néijmi'caa iirá'ityaca', aj pu'ij a'íjna jo'ví'tij i táatajra' ajta i náanajra' ajta a'íjma i maj jamuán huajú'ca'aj, aj pu'ij a'úun jo'tyájrurij jo'tij je'raca'tyii a'íjna i pá'ri'ij.

⁴¹ Ti'quij jajví' i muáca'ra'an jitze ajta je'en a'yan tyaatajé tijin:

—Taliita, cuumi —a'íjna i nyúucarij, Taliita cuumi, a'yaa pu huatóomua'aj tijin: Pá'ri'ij, muéetzij nu a'yan tyí'mua'ixaatye', ájchesij.

⁴² Aj pu'ij ájchej i pá'ri'ij, ti tamuáamuata' japuan hua'puaj nyinyi'ra'aj jájcha'íica'aj ajta je'en huatyóochej ti ajo'cha'canye'en. Majta a'íimaj i tyeítýee jéehua mu je'ej tyo'taséj.

⁴³ Ajta i Jesús jéehua pu huo'ta'íj maj quee a'tíj ixaatye'ej, ajta je'en tyu'ta'íjtaca' mej mij tyáacue'tyej a'íjci i pá'ri'ij.

6

Jesús Nazaret ti já'ma'can

(Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

¹ Aj pu'ij i Jesús jó'raa jo'tij jo've'sej, majta jamuán a'íimaj i maj jamuán huacíj.

² Ti'ij atyojo're'nyej a'ájna xicáara' i maj jitzán juso'pii, aj pu'ij huatyóochej ti tyihuó'mua'tyej jo'maj jóosi'rii. Jéehua mu tyeítýee jáanamujri' a'íjci i Jesús, aj mu mij je'ej tyo'taséj majta je'en a'yan tyuú'íhuo'raca'aj tijin:

—¿Jo'quíj yo'rí'rej a'mújna i nyúucarij? ¿Jo'quíj ye'tyá' i tí'ij huápuí'ij tyojó'itej, ajta jaayí'tin tí tyí'tíj tyámua' tyu'taséjre?

³ ¿Nyiquee a'íin pué'een i tí tyí'si'chacaa, yójra' i Maríia, majta a'íin ihuámua'mua' pué'een i Jacobo, i José, i Judas, ajta a'íjna i Simón? ¿Nyi mequee a'íimaj majta i ihuámua'mua' i maj úucaa, tajamuán yéchej?

A'íj mu jin quee jimi tyá'tzaahuatya'ca'aj.

⁴ Ajta i Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaj tíjin:

—Jo'tij na'aj mu tyámua' yó'sej a'íjci i tí jaxaj i nyúucaria'ra' i Dios, majta i maj a'áa jo'cháatimee jo'tij ja'chej, majta i maj jamuán aja'chej, camu naa yó'sej a'íimaj.

⁵ A'íj pu jin quee i Jesús jéehua tyu'muáriej a'ájna, séecan pu avá'muarie'xij i tyeítýee, ajta tyihuó'huaa.

⁶ Ajta je'ej pua'aj tyóomua'ajcaj jí'nye camu i tyeítýee jimi tyá'tzaahuatya'ca'aj.

Jesús pu huo'ta'ityaca' a'íjma i maj jamuán huacíj mej mij jaariá'xaj i Dios nyuucacaj

(Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

A'áa pu i Jesús véjri' jo'chá'canya'aj, tyihua'mua'tyáaj.

⁷ Aj pu'ij huo'tajé a'íjma i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, tí'quíj hua'ré'ityixij tyahua'puaj ma'can, ajta huo'ta'íj mej mij huo'tamuárite'en i tyiyáaru'uj i maj hua' tzajta' sééjre' i tyeítýee.

⁸ A'yaa pu tyihuo'ta'íj maj quee tyí'tíj a'aj i maj jin huatyóohuíre'en i juyéj jitze, sulu maj a'íj mana'aj antyichóoj i tyáxu'uj. Capu juxié'va'ca'aj maj tyo'ca'íne'ej nusu maj túmii antyi'á'aj.

⁹ A'yaa pu tyihuo'ta'íj maj ajtóoca'queetya'xi'in, ajta capu huo'ta' maj hua'puácaa tye'entýicáanarij.

¹⁰ A'yaa pu tyihuo'té'exaaj tíjin:

—Siatí'ij mua'aj chí'táj u'tyájrutyey, a'áa xu jo'tyá'itzeere'en a'chu siaj á'tyeeren a'ájna a chájta'.

¹¹ Ajta tipua'aj majá'hua' mequee jamuaja'tá'care'en siaj utyájrutyey, nusu mequee já'muanamuajracuj, xii'rácíinyij siajta jaatáca'tzij i juca'quéj ta'aj ij cáaxij i chuéj, a'yaa mu a'íimaj tyá'mua'reeren maj ootyá'itzee i Dios jimi.

¹² Matí'ij mij eeráacij a'íimaj i maj jamuán huacíj, mej mij huo'ré'ixaatye'en i tyeítýee maj tyá'antzaahuatye'en i Dios jimi.

¹³ Jéehua mu hue'rá'ityaca' i tyiyáaru'uj maj hua' tzajta' séjria'ca'aj i tyeítýee, majta jéehua tyihuó'huaa i maj tyí'cucui'ca'aj a'íj mu hua'vá'huaatya'xij i aséityij i hua' mu'úutze'.

Matí'ij jaajé'caj a'íjci i Juan i tí huá'íiraca'aj

(Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

¹⁴ Ajta a'íjna i tajtúhuan i tí a'yan ántyapuaj tíjin Herodes, a'íi pu tyú'mua'reeri' je'ej tí tyí'muarie'ca'aj Jesús, jí'nye pu'ríj néijmi'que' mua'reeri'huaca'aj. Séecan mu a'yan tyí'xajtaca'aj tíjin:

—A'íjna i Juan i tí huá'íiraca'aj a'íi pu huatájuuriaca', a'íj pu jin jaayí'tin tí a'yan tyí'muarie'ej.

¹⁵ Majta séecan a'yan tyí'xajtaca'aj tíjin:

—A'íi pu a'íin pué'een i Elías i Dios nyuucacaj tí xajtaca'aj.

Majtáhua'aj séecan a'yan tíjin:

—A'íi pu a'íin pué'een i tí tyí'xaj i Dios jitze ma'can, a'yájna matí'ij i maj ará'tyeej tyí'xajtaca'aj.

16 Tì'ij i Herodes a'yan tyú'namuajri', a'yaa pu tyu'taxájtaca' tijin:

—A'íi pu a'íin pué'een i Juan. Nyáaj nu jaata'íjtaca' maj j'i'ijvéjchej i mu'úura' ajta ijíj arí huatájuuriaca'.

17 A'íi pu i Herodes jaata'íjtaca' maj ja'náji'que'en majta je'en je'tyáanaj a'íjci i Juan, ajta i íiti' ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Herodías, a'íi pu íira'ra'an pué'eenye'ej i Felipe ti ihuáaria'ra' pué'eenye'ej a'íjci i Herodes, a'íi pu'ij i Herodes ja'ancuré'vi'tij a'íjci i íitaj i Felipe ti jatyévi'tinya'aj.

18 A'íj pu jin i Juan a'yan tyaaté'exa'ca'aj a'íjci i Herodes tijin:

—Capu a'yan tyi'tyéevijtij paj jatyévi'tinye'en mua' ihuáara' ti jatyévi'tinya'aj.

19 Herodías pu jájcha'íria'ca'aj a'íjci i Juan, a'íj pu jin jaje'catamui'ca'aj, ajta quee pújooriajva'aj,

20 j'i'nye Herodes pu jatzíinya'ca'aj, a'íi pu jamua'reeriaca'aj ti tyámua' tyí'tyevistaca'aj i Juan, ajta quee tyi'tíj jin á'itzeeria'ca'aj, a'íj pu jin jacha'íica'aj. Tyij ajta quee je'ej jájtyoove'ej je'ej ti huárinyij ti'ijta janamuajraj, Herodes pu tyámua' naa tyá'namuajraca'aj a'íjci i Juan.

21 Tì'ij tya'rá'aj a'ájna xicáara' a'náj ti ma'can i Herodes, jéehua pu tyeítyee huatá'inyej, mati'ij mana'aj i maj tyí'ijta, ajta i tyeítyee i maj va'cán jin tyityetyúu'pu' majta i maj jéehua juxie've' a'áa maj huacháatimee a Galileea.

22 A'íjna i yójra' i Herodías, a'íi pu utyájrurij u chi'táj ti'ij tyu'tyéeye'en jo'maj tyajá'cua'ajcaa, jéehua pu ja'ránajchaca' a'íjci i Herodes ti'ij tyu'tyéenyej, ajta a'íjma i maj jamuán tyí'cua'ajcaa, aj pu'ij i tajtúhuan a'yan tyaaté'exaa i íitaj tijin:

—Naaatáhuavij tyi'tíj paj je'ej tyí'xie've', nyáaj nu muaatá'sij.

23 Jéehua pu a'yan tyéé'ixaaaj ti jaatá'sij tyi'tíj ti jaatáhuaviiraj, ajta quee je'ej rinyij tipua'aj jaatáhuavij jé'ta' jo'tij a'íin tyihuajá'ijtye'.

24 Aj pu'ij íirájraa a'íjna i íiti', ti'ij ij a'yan tyaata'íhuo'ri' i junáanaj tijin:

—¿Tyi'tanyí nyaatáhuavij?

Aj pu'ij i náanajra' a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Huatahuaviiri' i mu'úura' a'íjci i Juan i ti huá'íiraca'aj.

25 Aj pu'ij ajtáhua'aj jiye'tzín utyájrurij i íiti' jo'tij je'rácatyii i tajtúhuan, ti'quij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—A'yaa nu tyá'xie've' paj naatí'tye'en túxa'aj jitze i mu'úura' i Juan i ti huá'íiraca'aj.

26 Aj pu'ij i tajtúhuan jéehua huatóoxaamujrityej, ajta arí a'yan tyu'taxájtaca' ti a'yan rinyij meeséeracaj a'íimaj i ti huo'tá'inyej, a'íj pu jin ja'rá'astee i junyúuca.

27 Tì'quij séej i xantáaru' huata'ítyaca' ti'ij jaajé'caj ajta je'en u uyo'ta'ítyej i mu'úura' i Juan. Aj pu'ij i xantáaru' ujó'mej jo'tij je'tyánami' i Juan, ti'quij j'i'ijvéjchaca' i mu'úura'

28 ajta je'en uya'rájtii i túxa'aj jitze. A'íi pu'ij a'íj huati'ij i yójra' i Herodías; ti'ij ta'ij a'íin ayooí'tyej i junáanaj.

29 Mati'ij a'íimaj i maj Juan jamuán huací'ca'aj jáamua'reeri', a'íi mu ajo're'nyej mej mij yo'chueenyij i mui'chij, majta je'en ja'vá'naj.

Jesús pu tyihuo'cue'ej i maj anxí ví'ra'aj ará'asej

(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

30 Tì'ij a'yan tyu'ríj, i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, a'íi mu tyúusiij jo'tij jo'tyávaaca'aj i Jesús, mati'ij mij néijmi'i jaaté'exaa je'ej maj tyi'tíj huáruuj ajta je'ej maj tyihuó'mua'tyej.

31 Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Musio'té'yi'ij, tyiche' tajíimua'aj huátaso'pe'en majá'hua' jo'tij quee ja' a'tíj.

Ji'nye jéehua mu i tyeítýee ajo'ré'nyinyiica'aj jo'tij jo'tyávaaca'aj i Jesús, majta jo'cí'ca'aj mamue'tíj i tyeítýee, capu ij i'riitaca'aj maj tyú'cua'nyij a'íjma jamuán i maj jamuán huacíj.

32 Ajta i Jesús majta i maj jamuán huacíj a'íi mu jo'cíj i báarcuj jitze, mati'ij mij a'áa ja'rá'aj jo'tij quee ja' a'tíj.

33 Majta mue'tíj mu huo'séj mati'ij jo'cíj, majta je'en huo'muájtyaca', a'íj mu jin jui'icán ajo'ré'nyaxij jo'tij na'aj maj huacháatimee, a'íi mu mij anaquéej a'áa ja'rá'aj jo'maj ja'ra'íxajche'.

34 Ti'ij i Jesús eetáraj i báarcuj jitze, jéehua pu i tyeítýee huaséj, ti'ij ij huatóoxaamujri, ji'nye a'yaa mu huasé'rihua'aj mati'ij cánya'xií tiquee a'tíj huá'siiria'ca'aj, aj pu'ij huatyóochej ti jéehua tyihuó'mua'tyej.

35 Ti'ij huatyéchumua'riaca', a'íi mu i maj jamuán huacíj aje'ré'nyej mati'ij mij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Pu'ríj huachúmua', ajta quee a'tíj ya' ja'chej iiye'ej véjri'.

36 Hua'ré'ityixi' mu tyeítýee, mej mij jo'cíxi'in jo'maj jo'cháatimee ajta mej mij tyi'tíj huánanan i maj jáacua'nyij.

37 Ajta i Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Mua'aj setyihuó'cue'tyej.

A'yaa mu a'íimaj tyityaatanyúj tijin:

—¿Nyi a'yan petyá'xie've' tyaj ujó'ju' tyajta je'en a'yan tyeetyáxijtye'en i túmii a'chu ti jumue'tíj hua'puaj anxityej xicáj jitze tyej tyij i páan huánanan tyej tyij tyihuó'cue'tyej?

38 Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Séricuj xáahuo. ¿A'chunyéj pua'mácan mua'aj séjcha'ij i páan?

Mati'ij jáamua'reeri', a'yaa mu mij tyaaté'exaa tijin:

—Anxíviij i páan majta hua'puaj i hue'tyéé.

39 Aj pu'ij huo'ta'íjtaca' maj oorá'sej i tyeítýee metyamue'tijma'aj a'ájna i jo'tij jo'tu'pij,

40 a'yaa mu mij tyityo'rá'saca', séecan anxityej mu ara'ástima'aj, majta séecan huá'puatyej japuan tamuáamuata' mu ara'ástima'aj.

41 A'íi pu'ij Jesús ja'ancurái'puj i páan ti anxíviij ajta i hue'tyéé i maj hua'puaj, jútye' pu'ij jo'nyéerij ti'quij tyaatatyójtzi'rej i Dios, ajta je'en ja'antyítaaraxij i páan, ti'quij huo'rái'pu'uj a'íjma i maj jamuán huacíj mej mij a'íimaj huo'rái'pu'tye'en i tyeítýee. A'íj pu ajta huo'rái'ij i hue'tyéé.

42 Néijmi'i mu tyú'cuaa i tyeítýee, majta tyámua' naa tyityaatajú'xaj,

43 aj mu mij a'íimaj i maj jamuán huacíj jaariá'sii i páan ti avá'itzee majta i hue'tyéé, tamuáamuata' japuan hua'puaj sicií mu mij tya'vá'jistej.

44 Majta i tyétyacaa i maj tyú'cuaa, a'yaa mu ará'axcaa a'chu anxí ví'ra'aj.

*Jesús pu aja'vá'ma'ca'aj i jájtyij japua
(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)*

45 Ti'ij a'yan tyu'ríj, Jesús pu huo'ta'íj a'íjma i maj jamuán huacíj maj atyáciinyej i báarcuj jitze mej mij a'íimaj anaquéej antáciinyej után jitze pujmua', a ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Betsaida, ajta i Jesús a'áa pu ajo'tyá'itzee ti'ij hua'ré'ityixi'in i tyeítýee.

46 Ti'ij hua're'ityixi'ij, aj pu'ij i jiríj jitze antyíraa ti'ij huatyényuunyij i Dios jimi.

⁴⁷ Tí'ij huaré'chuixariaca', a'áa mu meríj jé'ta' joojú'ca'aj i jájtyij japua i báarcuj jitze mua'ráatya'aj. Ajta i Jesús pu jusíj ajo'tácatyíi i jiríj japua,

⁴⁸ aj pu'ij huo'séj ti hua'tyesi'huaritya'ca'aj i maj huaju'caj i jájtyij japua, jì'nye a pu ja'va'aacaca'aj. Tí'ij tapuá'risima'caj, Jesús pu aje're'nye a'ájna jo'maj joojú'ca'aj i báarcuj jitze, a'áa pu ja'vá'ma'ca'aj i jájtyij japua, pu'ríj tìn hua'náje'yitye'sima'aj.

⁴⁹ Mati'ij a'íimaj jaaséj ti jájtyij japua aja'vá'ma'ca'aj, a'yaa mu tyu'muá'aj ti nyájcán pue'éenye'ej, aj mu mij huatyeyíhuajra,

⁵⁰ jì'nye néijmi'i mu jaaséj majta tyámua' tyu'tátziin. Aj pu'ij i Jesús a'yan tyihuo'té'exaa j tijn:

—Xaatyáapua'rij. Nyáaj nu a'íin pué'een, caxu tyí'tziinye'ej.

⁵¹ Tí'ij atyájraa i báarcuj jitze, aj pu'ij huatyápua'riaca' i ti huá'aacaca'aj, aj mu mij je'ej tyo'taséj,

⁵² jì'nye capu je'ej huá'miteerastya'ca'aj je'ej ti huaríj tí'ij jaatámui'rej i páan, jì'nye jujímua'aj mu tyóonaamuaj i jutzájta'.

*Jesús pu tyihuo'huaa a'íjma i maj tyí'cucui'ca'aj a'ájna a Genesaret
(Mt. 14:34-36)*

⁵³ Mati'ij antacíj i jájtyij japua, a'áa mu mij ja'rá'aj a ti a'yan tyaja'rájtyapua j tijn Genesaret, a'áa mu ye'riá'tapej i báarcuj jo'tij ja'va'ástimee i jájtyij.

⁵⁴ Mati'ij eetacíj i báarcuj jitze, jiy'e'tzín mu i tye'ityee jaamua'aj a'íjci i Jesús.

⁵⁵ A'íj mu jìn jiy'e'tzín ootyáhuaachaca' mej mij hua'ria'tixij i utáatzij japua i maj tyí'cucui' a'ájna jo'tij jo'tyávaaca'aj i Jesús.

⁵⁶ Ajta jo'tij na'aj ti jo're'nyinyiica'aj, ti chájta'najmee ti c'le'en na'ríj ti viváajma'aj, a'áa mu huojo'ráatzajyi'caa i cáayej jitze, aj mu mij jahuaviiraca'aj ti huo'tá'an maj ja'ajtamuarie'en i máancajra'an jitze, ajta néijmi'i i maj ja'ajtamuarie'xij a'íi mu huarúj.

7

*A'íjna i ti je'ej pua'aj joorej tzajta' i tyévi j
(Mt. 15:1-20)*

¹ Aj mu mij i fariseos ajtyáxiiriaca' i Jesús jimi, majta séecan hua' jamuán i maj tyihua'mua'tyej i yu'xarij jitze i maj jìn tyí'ijta a'áa maj ja'ráacij a Jerusalén.

² Mati'ij a'íimaj huo'séj a'íjma i maj Jesús jamuán huacíj maj quee anomuéetya'xi'ij mati'ijta tyí'cua'ajcaj, a'yájna mati'ij tyeeyí'tihua'aj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íi mu mij je'ej pua'aj tyihua'xajta'aj.

³ (Jì'nye a'íimaj i fariseos majta i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íi mu a'yan tyityaajú'ca'aj je'ej maj i hua' huásimua' tyéeyi'racaa'aj, maj anaquéej anomuéetya'xi'in mati'ijta tyí'cua'ajcaj.)

⁴ Ajta tipua'aj umetyojo'vá'nanan, camu tyí'cua'nyij tipua'aj mequee anaquéej anóomuejtye'en. Majtáhua'aj séecan mu'caa tyí'ijyí'raj, metyí'jo'sica'aj i váasuj i maj jitzán ya'caa, majta i xá'rij, majta i tyúu'utaatzij.)

⁵ A'íj mu jìn i fariseos, majta i maj tyihua'mua'tyej i yu'xarij jitze i maj jìn tyí'ijta, a'íi mu a'yan tyaata'íhuo'ri' a'íjci i Jesús tijn:

—¿Jì'nye mej mij quee ja'astej i tahuásimua' yi'ráj i maj ajamuán huaci'ij, sulu a'yaa mu ricij maj xána'visi' tyí'cua'caa i jumuáca' jime'?

⁶ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa j tijn:

—Xá'pui' pu tyu'taxájtaca' i Isaías i ti tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can, siaj mua'aj quee tyámua' een i jutzájta', ti'ij a'yan tyo'tyéyu'xaca' tijin:

A'ij mu jin i tyeítyee naatyátzaahuatyej

maj tyámua' naa tyí'nyaxaj,

ajta i hua'xiéjnyu'caa

capu yevéjri' séejre' nye jimi.

⁷ Capu tyi'táj huiire' tipua'aj manaatyáanajche:

ajta i maj huá'mua'tyej jujímua'aj mu jájtyo i jutzájta'.

⁸ Ji'nye mua'aj xu seríj yo'huá'xij je'ej ti i Dios tyu'ta'íjtaca' siaj sij a'yan huárinyij je'ej maj i tyeítyee tyá'xie've'.

⁹ A'yaa pu ajta tyihuo'té'exaa'ij tijin:

—Ajta siaj sij a'íjci jéetze' ará'astej i juyi'ráj, mua'aj xu quee ja'astej je'ej ti i Dios tyu'ta'íjtaca'.

¹⁰ Ji'nye a'yaa pu tyu'taxájtaca' i Moisés tijin: “Tzáahuatyi'ra'aj paj jimi tyícha'íj a' táataj pajta a' náanaj”, ajta a'yan tijin: “Siata'aj jaajé'caj a'íjci i ti je'ej pua'aj tyá'xaj i jutáataj na'ríj i junáanaj”.

¹¹ Siajta mua'aj a'yaa xu tyi'tá'caa ti a'táj a'yan tyihuo'té'exaatye'en i juhuásimua' yee Corbán (a'yaa pu huatóomua'aj a'íjna i nyúucarij tijin mu'véjrij pu pué'een),

¹² siajta a'yan tyí'xaj tijin tipua'aj a'táj a'yan tyihuo'té'exaatye'en, ti'quee che' jitzán juxie've' ti'ij huo'tyáhuire'en i juhuásimua'.

¹³ A'ij xu jin mua'aj yó'hua'naj i nyúucaria'ra' i Dios a'íjci jime' i ja'muaye'raj siajta je'en séecan a'yan cha'taj siana'aj tyí'mua'tyej. Siajta séecan tyi'táj jin a'yan jéehua ricij.

¹⁴ Aj pu'ij i Jesús huo'tajé i tyeítyee, ti'quij a'yan tyihuo'té'exaa'ij tijin:

—Néijmi'i sianáanamua'j, siajta yo'itéej xá'ra'nyij:

¹⁵ Tyi'táj tina'aj ti jéjre' ma'can capu je'ej ja'uurej i tyévij. Ajta i ti tzajta' ma'can a'íj pu xaa je'ej pua'aj joorej.

¹⁶ A'táj ti iityánamua'j che' tyámua' naa tyáanamua'j.

¹⁷ Ti'ij i Jesús a'áa huojo'tyáhuui i tyeítyee aj pu'ij chi'táj jo'tyájrapij, aj mu mij i maj jamuán huacíj a'yan tyaata'íhuo'ri' je'ej ti huatóomua'aj a'íjna i nyúucarij ti huó'ixaa'j.

¹⁸ Aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaa'ij tijin:

—¿Nyi sequée siajta mua'aj yo'itéej? ¿Nyi sequée yó'itej ti'quee je'ej joorej i tyévij tyi'táj ti jéjre' ma'can,

¹⁹ ji'nye capu tzajta' tyáru'pij i xiéjnyu'caria'ra' jitze, sulu xayáara' pu jitze aráyixaj, ajta je'en iiráamej i chuitiriáara'an jitze?

A'yaa pu'ij tyaataxájtaca' ti néijmi'i tyámua' tyí'een i ti tyí'cue'ri'.

²⁰ A'yaa pu ajta tyu'taxájtaca' tijin:

—A'íjna i ti tyévij jitze éejnyinyii, a'íj pu xaa je'ej pua'aj joorej.

²¹ Ji'nye tzajta' i tyévij, i xiéjnyu'caria'ra' tzajta', a'úu pu je'rányinyiij i mua'tzíira'aj ti je'ej pua'aj een, ti ca'nyíjra'aj jatá'caa i tyévij ti'ij jaataxié've'en ti séej jamuán huáhuinyij ti'quee jatyévi'tin, ti'ij tyu'náhua'an, na'ríj ti tyu'jé'caj,

²² ti séej jamuán huóoxana'cire'en ti quee jatyévi'tin, ti tyí'nyacua'tzaj, ti je'ej pua'aj rijcaj, nusu ti huá'cuanamua'j, ti je'ej pua'aj huojo'mua'raj, na'ríj ti je'ej pua'aj tyihuá'xajtaj, ajta ti jéehua óotzaahuatye'ej, ajta quee jitzán juxié'va'aj je'ej ti tyihuá'huire' i séecan.

²³ Néijmi'i pu a'íjna tzajta' tyeje'rányinyiij ajta je'en je'ej pua'aj joorej i tyévij.

I íiti' ti séej chuéj japua já'ma'can ti ajta tyá'antzaahuaj
(Mt. 15:21-28)

²⁴ Aj pu'ij té'ej i Jesús a'áa jo'mej a'ájna a ti a'yan tya'rájtyapuaj tijin Tiro. A'áa pu chi'táj jo'tyájrurij, ji'nye capu jaxie'va'ca'aj ti a'tíj jáamua'reej ti a'áa jo'tyávaaca'aj, ajta capu huatái'riitariaca' ti huatyóo'avaaj.

²⁵ Jiye'tzín pu íiti' jáamua'reeri' ti séej tyiyójca'aj tyiyáaru' ti tza-jta' séjria'ca'aj, a'íi pu'ij aje'rén'yej ti'quij tyítunutaca' a'ájna jo'tij jo'tyávaaca'aj i Jesús.

²⁶ Ajta a'ájna i íiti' capu Israel jitze ajtyáma'cantaca'aj, sulu a'áa pu já'ma'can a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Sirofenicia. A'íi pu'ij aje'rén'yej ti'quij jéehua a'yan tyaatáhuaviiri' a'íjci i Jesús ti ji'rámuaritye'en i tyiyáaru' ti tzejta' séjria'ca'aj i yójra'.

²⁷ Ajta i Jesús a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Tyu'tá' maj anaquéej tyú'cua'nyij i hua'yojmua', ji'nye capu xá'pui' maj huái'pu'raj i páan i ti'ríij mej mij tzi'cáj huataí'pu'tye'en.

²⁸ A'yaa pu tyu'tanyúj a'ájna i íiti' tijin:

—A'yaa pu tyi'ja'yájna, nyavástara', ajta a'ájna i páan ti tye'nyij i maj ja'cájhua'naj i ti'ríij a'íi mu jacua'nyij i tzi'cáj.

²⁹ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—A'íjci jime' je'ej paj tyu'taxájtaca', áricuj axáahuaj jó'ra'. Pu'ríj iirájraa i tyiyáaru' ti tzejta' séjria'ca'aj a'yóoj.

³⁰ Ti'ij i íiti' a'áa ja'rá'aj a juchéj, a'íi pu jaaséj i juyój ti anjo'ojca'tyii i utáatzij japua, ajta i tyiyáaru' arí iirára'ajcaa i ti tzejta' séjria'ca'aj.

Jesús pu séej tyú'huaaj ti'quee iityánamuaj ajta ti quee tyo'rí'rej

³¹ Ajtáhua'aj pu eerájraa i Jesús a'ájna a Tiro, a'áa pu hu-atyéenej a Sidón a'ájna a ti a'yan tya'rájtyapuaj tijin Tamuáamuata' ti a'chájta'tajmee, ti'quij a'áa ja'rá'aj i jájtyij ti já'ajmua a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Galíleea.

³² A'áa mu mij séej ayóotuiiri' i ti quee iityánamuaj ajta quee tyo'rí'ria'ca'aj, aj mu mij jaatáhuaviiri' a'íjci i Jesús ti japuan rámejca'aj a'íjci i ti tyí'cui'.

³³ Aj pu'ij i Jesús je'ráavi'tij a'ájna a tye'ityee tzejta', ti'quij juxityéj urújtya'xij i naxiéeta' ajta ju'í'rique' ja'antyméjri' i nyanuriáara' jitze.

³⁴ Aj pu'ij jútye' jó'nyeeríaca', ajta ucayáatíraa aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa a'íjci i tyáataj tijin:

—¡Éfatá! (A'ájna i nyúucarij, a'yaa pu huatóomua'aj tijin: “Antá'cuunaj”).

³⁵ Aj pu'ij huarúj i ti tyí'cui'ca'aj, ti'quij ityanamuáaraj ja'raa, ajta huatái'riitariaca' ti tyámua' naa tyu'taxáj.

³⁶ Jesús pu a'yan tyihuo'ta'íj maj quee a'tíj ixaatye'ej, ajta camu a'yan huaríj je'ej ti tyihuo'ta'íj, sulu jéetze' mu huo'r'é'ixaa.

³⁷ Néijmi'i mu je'ej tyityo'tóomuajtyaca', a'yaa mu mij tyí'xajtaca'aj tijin:

—Néijmi'i pu tyámua' tyí'uurej. A'íi pu jaayí'tin ti tyihuo'huaatye'en mej mij ityanamuáaraj muá'ra'nyij i nácuxie'ej, ajta mej mij tyu'taxáj i maj quee tyo'rí'réejme.

8

Jesús pu tyihuo'cue'ej a'íjma i maj muáacuaj ví'ra'aj ará'asej
(Mt. 15:32-39)

1 Tí'ij ooj i Jesús a'áa jo'tyávaaca'aj a'ájna a Galileea, jéehua mu tyeétyee tyúusiij, majta quee tyi'táj tyícha'íica'aj maj jáacua'nyij, Jesús pu'ij huo'tajé a'íimaj i maj jamuán huacáj ti'quij a'yan tyihuo'té'exaa'ij tijin:

2 —Nyényaxaamujritye' hua' jimi mu tyeétyee, ji'nye mu'ríj huéicaj xicáj á'tyeej maj nyaj jamuán yahuatyú'uj majta quee tyi'táj tyícha'ij maj jáacua'nyij.

3 Ajta tipua'aj nyahua're'ityixi'in mej mij jó'ciinyej i juchéj mequee xu tyu'cuá'an, camu tyo'táviicue'raj i juyéj japua, ji'nye séecan mu imuáj curiá'cixij.

4 A'yaa mu mij tyityaatanyúj i maj jamuán huacáj tijin:

—¿Ji'nye tyí'rij tyaj tyihuó'cue'tyej a'yájna jo'tij quee a'táj ja'chej?

5 Jesús pu a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿A'chunyéj mua'aj pua'mácan xaa'pu'sij i páan?

Mati'ij mij a'yan tyaaté'exaa'ij tijin:

—Arahua'puáca.

6 Aj pu'ij jaata'íjtaca' maj oorá'sej i tyeétyee a chóota', ti'quij ja'ancurái'puj i páan ti aráahua'puaj ará'asej, ajta ti'ij tyaatatyóotzi'ria'aj i Dios, aj pu'ij ja'antyítaaraxij, ajta je'en huo'ríi'pui'tyej i maj jamuán huacáj, mej mij a'íimaj huo'ríi'pui'tye'en i tyeétyee, a'yaa mu mij a'ájna jin huaríj.

7 Majta mu je'cáca i hue'tyéé tyí'cha'íica'aj, Jesús pu ajta a'ájna jin tyaatatyójtzi'rej i Dios, ajta je'en huo'ta'íj maj huo'ríi'tye'en i tyeétyee.

8 Néijmi'i mu tyú'cuaa majta tyámua' tyityaataju'xaj, majta je'en aráahua'puaj sicií jitze tya'vá'jistya'xij a'íjci jime' i páan ti avá'itzee i ti antyítaarixij.

9 Majta i maj tyú'cuaa, muáacua'j ví'ra'aj mu a'chu ará'axcaa. Aj pu'ij Jesús hua're'ityixij i tyeétyee,

10 ajta je'en i báarcuj jitze atyá'jraa hua' jamuán i maj jamuán huacáj, mati'ij mij jo'cáj a'ájna a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Dalmanuta.

A'íimaj i fariseos mu jaatáhuaviiri' ti i Jesús huo'taséjratye'en i maj jin je'ej tyo'taséj

(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

11 A'íimaj maj mu i fariseos aje're'nyej mati'ij mij huatyóohuij maj tyeé'íhuo' a'íjci i Jesús. Ajta mej mij tyi'táj jin ja'antyimué'tin, a'yaa mu tyaatáhuaviiri' ti tyi'táj huo'taséjratye'en i maj jin je'ej tyo'taséj mej mij jáamua'reej ti i Dios jimi jo've'mej.

12 Aj pu'ij i Jesús tyámua' naa tyo'cayáatiraa ti'quij a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—¿Ji'nye mej mij a'íimaj i tyeétyee a'yan tyí'nyahuavii nyaj tyi'táj huo'taséjratye'en i maj jin je'ej tyo'taséj?

—A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyí'ra'aj jime' nyaj quee tyi'táj jamuaataséjratye'sij.

13 Aj pu'ij ahuojoohuá'xij i tyeétyee, ti'quij ajtáhua'aj atyá'jraa i báarcuj jitze aj mu mij antacáj után jitze pujmua'.

A'ájna i huá'nyuucaa i fariseos i maj jin huá'cuanamuaj i tyeétyee

(Mt. 16:5-12)

14 Majta a'íimaj i maj jamuán huacáj i Jesús, a'íi mu yo'huá'xij maj ya'rái'pui'in i páan maj jáacua'nyij, séej mu'uj i páan hua'í'isima'aj i báarcuj jitze.

15 Jesús pu'ij a'yan tyihuo'ta'íj tijin:

—Cási', tyámua' xu'uj a'íjci jime' i fariseos maj jajnájchi i páan, siajta a'íjci jime' maj jajnájchi i maj Herodes jitze ajtyáma'can.

¹⁶ Majta i maj jamuán huacíj a'yaa mu tyúu'ixaatya'ca'aj maj quee páan tyícha'íica'aj.

¹⁷ Jesús pu jáamua'reeri' je'ej maj tyúu'ixaatya'ca'aj, a'yaa pu'ij tyi-huo'té'exaaj tijin:

—¿Ji'nye siaj sij a'yan tyí'xaj yee siaj quee páan tyícha'ij? ¿Nyi sequée xu yó'itej ca' sequée jamua'reej? ¿Nyi huápu'ij sequée tyi'tíj jó'itej?

¹⁸ ¿Nyi xa'va'jí'síjmees siajta quee tyi'tíj séej, siajta ajta naxíejmees siajta quee tyi'tíj namuaj? ¿Nyi sequée che' jamua'reej?

¹⁹ Nyati'ij huo'rípu'uj i páan ti anxívica'aj a'íjma i tyeítyee i maj anxí ví'ra'aj ará'axcaa, ¿a'chunyéj pua'an sicíi setya'vá'jistej a'íjci jime' i páan ti avá'ítzee?

Aj mu mij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Tamuáamuata' japuan hua'puaj sicíi.

²⁰ —Arí nyati'ij huo'rípu'uj i páan ti aráahua'puaj ará'axcaa a'íjma i tyeítyee i maj muáacuaj ví'ra'aj ará'axcaa, ¿a'chunyéj pua'an sicíi setya'vá'jistya'xij a'íjci jime' i ti avá'ítzee?

A'yaa mu tyaaté'exaa tijin:

—Aráahua'puaj sicíi.

²¹ Aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—¿Nyi sequée xu yó'itej?

Jesús pu ta'rácuun tyú'huaaj a'ájna a Betsaida

²² Mati'ij támij a'áa ja'rá'aj a'ájna a Betsaida, aj mu mij ta'rácuun ajoovi'tij i Jesús jimi, mati'ij mij jaatáhuaviiri' ti ja'ajtamuárie'en.

²³ Jesús pu jajví' muáca'ra'an jitze a'íjci i ta'rácuun ti'quij je'ráavi'tij ajéjre' a'ájna jo'tij ja'chajta'. Aj pu'ij ju'í'rique' ja'rámejraxij a jíisa', ajta je'en ja'ráamuariéj ti'quij jaata'íhuo'ri' tipua'aj arí ma'únyeerij

²⁴ Aj pu'ij i ta'rácuun atányeeriaca', ti'quij a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Tyétyacaa nu séej. A'yaa mu huasé'rin cuxáa ciyéj maj pué'een i maj mahuaci'ij.

²⁵ Jesús pu'ij ajtáhua'aj ja'ráamuariéj a jíisa'an i ta'rácuun, aj pu'ij i tyáati' atányeeriaca' ti'quij huarúj. Pu'ríj tyámua' naa néijmi'i tyí'sejraca'aj.

²⁶ Aj pu'ij i Jesús jaata'ítyaca' ti'ij jó'ra'nyij i juchéj, ajta a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Capáj utyáru'piche'en a chájta' pej pij a'tíj huaté'exaatye'en.

Pedro pu jaataxájtaca' ti i Jesús a'íin pué'een i Cirístu'

(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

²⁷ Ti'ij a'yan tyu'ríj, a'íjma i Jesús majta i maj jamuán huacíj, a'áa mu jó'ju' a'ájna a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Cesarea de Filipino. Juyéj jitze mu ajooju'caj, ti'ij i Jesús a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' a'íjma i maj jamuán huacíj tijin:

—¿Ji'nye metyí'xaj i tyeítyee a'tanyíj nyaj pué'een?

²⁸ Aj mu mij a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Séecan mu a'yan tyí'xaj paj muáaj a'íin pué'een i Juan i ti huá'íiraca'aj, majta séecan a'yan tyí'xaj paj a'íin pué'een i Elías, majta séecan a'yan tyí'xaj paj síj a'íin pué'een i ti Dios jitze ma'can tyí'xaj.

²⁹ Aj pu'ij a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—Arí mua'aj, ¿ji'nye setyi'xaj a'tanyíj nyaj pué'een?

Pedro pu'ij a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Muáaj paj a'ñin pu'éen i Ciríistu'.

³⁰ Ajta i Jesús pu huo'tá'ijmuejri' maj quee a'táj ixaatye'ej.

Jesús pu jaataxájtaca' ti mui'nyij

(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

³¹ Jesús pu'ij huatyóochej ti tyihuó'mua'tyej ti i yójra' i Dios jéehua jajpuéetzij ja'mej, majta quee jaxie'va'aj muá'ju'un i huáasij, i maj va'cán jin tyityatatyí i tyeyúuj tzajta', majta i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze i maj jin tyí'ijta. A'yaa pu tyihuo'té'exaa maj jaje'catan, ajta je'en huéecaj xicáj jitze huatájuuritaj.

³² A'yaa pu tyámua' naa tyihuó'ixaaj a'huo'itéerican jime'. Aj pu'ij i Pedro je'ráavi'tij ajta huatyóochej ti jajtyá'xi'in.

³³ Ajta i Jesús pu juhuárita' cacháacajra, huo'séerajraa a'íjma i maj jamuán huacáj, aj pu'ij jajtyá'xi' a'íjci i Pedro a'yan tye'ixaatye'ej tijin:

—Ajtára' nye jimi, mu paj a'yan tyí'xaj ti'ij i tyiyáaru'. Capáj muáaj a'yan tyí'sej je'ej ti i Dios tyá'xie've', sulu je'ej maj tyá'xie've' i tyeítyee.

³⁴ Aj pu'ij i Jesús huo'tajé a'íjma i maj jamuán huacáj ajta i tyeítyee, ti'quij a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Tipua'aj a'táj jaxie'va'aj ti nyaj jamuán jo'cha'canye'en, a'yaa pu tyúuxie've' ti quee a'yan rijcaj je'ej ti jusíj tyá'xie've', sulu che' ja'antyichóoj i jucúruuj nyaj jamuán jo'cha'canye'en.

³⁵ Ji'nye a'táj ti tyúutyessi'ria'aj ti'ij quee huámu'nyij, a'íi pu yo'riésij i ju júuricamej, ajta i ti huámu'nyij a'íjci jime' ti nyaj jamuán jo'cha'canye'en, nusu ti ja'antzaahuaj i nyúucaria'ra' i Dios, a'íi pu júurij ja'mej jusén jime'.

³⁶ ¿Tyi'tanyí je'ej tyeetyáhuire'ej i tyévi'j tipua'aj néijmi'i huamué'tin i cháanacaj, ajta je'en yó'rieenyij i ju júuricamej?

³⁷ Nusu a'yájna ¿a'chúquij tyí'najchitan i tyévi'j ti'ij jáahuire'en i júuricama'ra'?

³⁸ Ji'nye tipua'aj a'táj nyetyevi'ra' nyéetzij na'ríij a'íjci i nyúucaria'ra' i Dios hua' tzajta' i tyeítyee i maj quee tyámua' een majta jéehua já'itzeere', a'yaa pu ajta tyu'tóotyevi'ra'astaj i Yójra' i Dios a'ájna xicáara' ti'ij jitzán yava'cányesij i cháanacaj japua va'cán jin tyi'tyaváaj i Dios jimi, majta jamuán i maj tajapuá tyí'huire'.

9

Ti'ij i Jesús seequéj éenye'ej huataséjre

(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

¹ Jesús pu ajta a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyí'ra'aj jime' maj séecan i maj yahuatyú'uj iye'ej, a'íi mu quee jaxie've' maj huácui'nyij 'asta mana'aj quee jaaséj ti'ij yatanyéj i Dios ti'ij tyu'ta'íjtaj íyan i cháanacaj japua a'íjci jime' i ti néijmi'i jin putyí'uurej.

Ti'ij i Jesús seequéj éenye'ej huataséjre

(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

² Ti'ij aráseej xicáj tyoomá'caj, Jesús pu a'áan jo'ojnyéj i jirij japua, a'íjma pu jo'ví'tij a'íjci i Pedro, ajta i Santiago ajta a'íjci i Juan. A'áa pu'ij hua' jíisa' seequéj huatóosejrataca' i Jesús.

³ Tyámua' pu naa tyu'tyácueenariaca' i tyí'caanaria'ra' a'yájna ti'ij quee a'táj tyeeyí'tin ti cáanarij a'yan tyu'tyájo'sin ti'ij a'yan tyi'cuéenavi'ij já'ra'nyij.

4 Majta a'íj huaséj i Elías majta a'íjci i Moisés, a'íi mu jamuán tyí'xajtaca'aj a'íjci i Jesús.

5 Pedro pu'ij a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Jesús tijin:

—Maeestro, xá'pui' pu naa tyaj yahuatyú'uucáj a'yájna. Tyiche' huéicacaa huátaahuaj i ináamuaj, síj ti muéetzij mua' arí ja'mej, ajta síj a'íjci i Moisés ajta síj a'íjci i Elías.

6 Ji'nye a'íimaj mu tyu'tátziin i maj jamuán, ajta i Pedro capu ja-mua'reeriaca'aj je'ej ti tyu'taxáj.

7 Aj pu'ij jéetirij huataséjre ti'quij hua' japua acávi'rixij. Ajta i jéetirij tzajta' pu nyúucarij huatánamuajre ti a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—A'íi pu nyiyóoj pu'éen i nyaj jaxie've', xáanamuajri'.

8 Aj mu mij, mati'ij ajoonyéjnye'riaca', camu che' a'tíj huaséj jamuán, a'íi pu'uj jusíj i Jesús ajo'tyávaaca'aj.

9 Mati'ij aje'cajú'caj i jiríj jítze, Jesús pu huo'ta'íj maj quee a'tíj ixaatye'ej je'ej maj tyí'tíj tyu'séj, 'asta na'aj quee i Dios yójra' huatájuuritaj.

10 A'íj mu jin a'íin mana'aj jamua'reeriaca'aj, tyij majta a'yan tyúu'ihuo'raca'aj je'ej ti huatóomua'aj i ti huatájuuritaj.

11 A'yaa mu tyaata'íhuo'ri' i Jesús tijin:

—¿Ji'nye mej mij a'yan tyí'xaj i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jítze i maj jin tyí'ijta ti i Elías anaquéej ya'uvé'nyesij?

12 Aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—A'yaa pu tyi'ja'yájna ti i Elías anaquéej uvé'nyesij, ajta a'íin néijmi'i tyámua' tyi'uuren. ¿Ajta ji'nye ti'ij a'yan tyá'xaj i yu'xarij jítze ti i yójra' i Dios jajpuéetzij ja'mej majta je'en jaatyáxaahuataj?

13 Ajta nyáaj nu a'yan tyajá'mua'ixaatye' ti i Elías arí yatanyéj, majta i tyeítýee a'yaa mu jáaruuj je'ej maj tyaaxié'va'ca'aj, a'yájna ti'ij tyé'yu'si'huaca'aj i yu'xarij jítze je'ej ti tya'ra'nyíche' jimi.

Jesús pu tyamuéej tyú'huaaj tyiyáaru' ti tzajta' ú'sejria'ca'aj
(Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

14 Mati'ij aje're'nyej jo'maj je'ej jé'eenye'ej i séecan i maj Jesús jamuán huacíj, a'áa mu huojo'tyoj majta jéehua i tyeítýee aja'tyúusiiria'ca'aj hua' jamuán, majta séecan i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jítze i maj jin tyí'ijta a'íi mu tyihuá'ihuo'raca'aj menyínyu'cacuj.

15 Mati'ij jaaséj a'íjci i Jesús, néijmi'i mu ootyáhuaachaca' mej mij jaatatyójtýe'en muutyámua'va'aj.

16 A'íi pu'ij a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿Tyi'tanyí jin setyúu'ihuo' a'mújma jamuán?

17 Síj ti a'áa jo'tyávaaca'aj pu a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Maeestro, a'yaa nu a'jimi jave'vi'tij i nyiyóoj, ji'nye tyiyáaru' pu tzajta' séejre' capu ij jatá'caa ti huatányuunij.

18 Jo'tij na'aj je'ej jé'eenye', i tyiyáaru' pu játya'sacaa ajta je'tariésij a chóota', ajta jéehua éejcúeemuxa'rij i jutyényij jítze, ajta ancurioci'máaj i jutaméj jime', aj pu'ij té'ej huatyáciyaaxarij. Nu'rij huo'táhuaviiri' i maj ajamuán huaci'ij maj jaatamuáritýe'en i tyiyáaru', majta a'íimaj camu pu jáaruuj.

19 Aj pu'ij i Jesús a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Tyeítýee séej quee tyá'tzaahuatye'. ¿A'chunyéj ooj juxie've' nyaj ja'mua jamuán yahuatyávaacaj? ¿A'chunyéj nyooj ja'mua jime' a'víicue'ria'aj na'mej?

—Mese've'vi'tij i tyamuéej.

20 Aj mu mij aye've'vi'tij i tyamuéej jimi i Jesús. Ajta ti'ij i tyiyáaru' jaaséj a'íjci i Jesús, a'íi pu jaatacá'tzij i tyamuéej, aj pu'ij arájvej a chóota' putahui'tzi'ij ajta éejcueemuxa'riaca' i jutyényij jitze.

21 Jesús pu a'yan tyaata'íhuo'ri' i táatajra' tijin:

—¿A'chunyéj arí á'tyeej ti a'yan tye'tyá'sacaa?

Ajta i táatajra' a'yaa pu tyu'tanyúj tijin:

—Ti'ij na'aj je'ej tyi'cáleenye'ej.

22 A'íjna i tyiyáaru' ti tzajta' séejre', mue'tíj pu áan yo'tyájríej i tiéj tzajta' ajta a jáata', ti'ij jaajé'caj. A'yaa pu'ij, tipua'aj peeyí'tihua'an paj tyáahuaatye'en, tá'ancu'vaxi' ityájma pajta taatáhuire'en.

23 Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—¿Ji'nye pej pij a'yan tyí'xaj yee: tipua'aj peeyí'tihua'an? Néijmi'i pu tyí'rij a'íjci jimi i ti tyá'tzaahuatye'.

24 Aj pu'ij i táatajra' i tyamuéej a'yan tyu'jijhuaca' tijin:

—Nyáaj nu tyá'tzaahuatye'. Naatáhuire' nyej nyij jéetze' tyá'antzaahuatye'en.

25 Ti'ij i Jesús huo'séj maj jéehua i tyeítyee ajtyáxiirisima'aj, aj pu'ij jajtyá'xij i tyiyáaru' ti tzajta' séejre' i tyamuéej, a'yan tijin:

—Tyiyáaru' mu paj quee iityánamuaj pajta quee atányuuevej, nyáaj nu a'yan tyí'mua'ijtye' paj jaatátoonyij mu tyamuéej pajta quee che' tzajta' utyáru'piche'en.

26 Aj pu'ij huajijhuaca' i tyiyáaru', ajtáhua'aj pu jaatacá'tzij a'íjci i tyamuéej. Aj pu'ij iirájraa, a'áa pu yóoriej cuxáa ti jaajé'caj, a'íj mu jin mue'tíj a'yan tyí'xajta'aj tijin huamuí'.

27 Ajta i Jesús, a'íi pu jajví' muáca'ra'an jitze, ti'quij ja'ajriáj, aj pu'ij huatyéechaxij i tyamuéej.

28 Ajta je'en i Jesús chi'táj utyájrúpij, aj mu mij i maj jamuán huacíj jujíme' a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Ji'nye tyej tyij quee ityáj pu jáaruuj tyaj jaatamuáritye'en i tyiyáaru' ti tzajta' séjria'ca'aj?

29 Aj pu'ij i Jesús a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Siata'aj jaatamuáritye'en i tyiyáaru' ti a'yan een a'yaa pu tyúuxie've' sij huatyényuunyij i Dios jimi.

Jesús pu ajtáhua'aj jaataxájtaca' ti mui'nyij

(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

30 Mati'ij a'áa jo'cáj, a'áa mu huatyényey a'ájna a Galileea. Ajta i Jesús capu jaxie'va'ca'aj ti a'táj jáamua'reej,

31 ji'nye avíitzij pu jin tyihua'mua'tyajca'aj i maj jamuán huacíj. A'yaa pu tyihua'ixaatya'ca'aj tijin:

—A'íjna i Yójra' i Dios pu huatátuiiri'huaaj a'íjma jimi i tyétyacaa, aj mu mij jaje'catan, ajta huéecaj xicáj jitze huatájuuritaj.

32 Majta a'íimaj camu yó'iteca'aj tyi'tíj ti huá'ixaatya'ca'aj, majta tyí'tziinya'ca'aj maj jaata'íhuo'.

¿A'tanyíj a'íin pué'een i ti jéetze' juxie've'?

(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

33 A'áa mu ja'rá'aj chájta' ti a'yan tya'rájtyapuaj tijin Capernaúm. Mati'ij meríj chi'táj iiratyá'caj, Jesús pu a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿Tyi'tanyí xúu'ihuo'raca'aj i juyéj jitze?

34 Ajta capu síj huatanyúj, ji'nye a'yaa mu tyúu'ihuo'raca'aj i juyéj jitze a'tíj ti a'íin pué'eenye'ej i ti jéetze' juxie've'.

³⁵ Aj pu'ij i Jesús ooyíxij, ti'quij huo'tajé i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej a'yaa pu'ij tyihuo'té'exaa tijin:

—Tipua'aj a'tíj jaxie'va'aj ti a'íin pu'é'eenye' i ti jéetze' juxie've', a'yaa pu tyúuxie've' ti a'íin pu'é'eenye' i ti jéetze' ciléenye' jin tyi'tyávaacaj, ajta je'en néijmi'caa huatyáhuüre'en.

³⁶ Ajta je'en pá'ri'ij a'áa jé'ta' jo'tyéjchej a'íjma jimi, aj pu'ij jájtii ti'quij a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

³⁷ —A'tíj ti jaataxié've'en nyej jitze ma'can séej i pá'ri'ij ti'ij a'íjna, a'íi pu ajta nyéetzij naataxié've'ej, ajta i ti nyéetzij naataxié've'en, capu nyéetzij na'aj naataxié've'ej, sulu a'íj pu ajta huataxie'vej i ti unyojo'ta'ítyaca'.

*A'íjna i tiquee tájcha'íire', tajitzé pu ajtyáma'can
(Lc. 9:49-50; Mt. 10:42)*

³⁸ Juan pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Maestro, séej tu huaséj ti a'nyúucaritze' huá'muaritya'ca'aj i tyiyáaru' i maj hua' tzajta' séejre' i tyeítyee, aj tutyij jaatá'ijmuejri' ti'ij quee a'yan rijcaj, ji'nye capu tajitzé ajtyáma'can.

³⁹ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Caxu ja'ijmuejraj, ji'nye tipua'aj a'tíj a'yan rijcaj i maj jin je'ej tyo'taséj nyej jitze ma'can, capu a'náj je'ej pua'aj tyi'nyaxáataj ja'mej.

⁴⁰ A'íjna i ti quee tájcha'íire', a'íi pu tahuüre'.

⁴¹ A'tíj tina'aj ti cíi tyajamuaatá'an i jájtyij siaj sij huaye'en a'íjci jime' siaj nye jitze ajtyáma'can, a'yaa nu tyajá'mua'ixaatyé' ti i Dios tyaatanájchitye'sij.

*Tyi'tíj ti jin jajpuéjtzij ja'mej tipua'aj a'tíj ootyá'itzeere'en i Dios jimi
(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)*

⁴² —A'tíj tina'aj ti ca'nyíjra'aj jaatá'an ti'ij síj je'ej pua'aj huárinyij i tiquee xu a'chu tyá'tzaahuatyé' nye jimi, jéetze' pu jatyáhuí'rii maj ja'tyárieenyij i jájrij jitze tyetyéj va'cán ma'cave'ran i maj jin tyi'tixícaa.

⁴³ Tipua'aj mua' muáca' ca'nyíjra'aj muaatá'an pej pij tyi'tíj jin je'ej pua'aj huárinyij, pe'entyivéjche, jéetze' pu muatyáhuí'rii paj séej pana'aj ajtamuáca'aj júurij puaatyá'itzeere'en, quee paj hua'puácaa ajtamuáca'aj a'áa jo'tyá'itzeere'en jo'paj ya'ajpuéetzij puá'mej, jo'tij quee a'náj já'mui'nyij i tiéj.

⁴⁴ Jo'maj quee a'náj já'cui'nyij i chui'núuj, ajta i tiéj quee a'náj já'mui'nyij.

⁴⁵ Na'riíj mua' íicaj ca'nyíjra'aj muaatá'an pej pij je'ej pua'aj huárinyij, iiráavejchij, jéetze' pu muatyáhuí'rii paj séej pana'aj iira'íicaj júurij puaatyá'itzeere'en, quee paj hua'puácaa iira'íicaj a'áa po'tyá'itzeere'en jo'tij já'taa,

⁴⁶ jo'maj quee a'náj já'cui'nyij i chui'núuj, ajta i tiéj quee a'náj já'mui'nyij.

⁴⁷ Na'riíj mua' jí'ij ca'nyíjra'aj muaatá'an pej pij je'ej pua'aj huárinyij, eetátichij, jéetze' pu muatyáhuí'rii paj séej pana'aj ajri'sij a'áa po'tyájrutyé jo'tij i Dios tyejé'ijtaj, quee paj hua'puácaa ava'jí'síjma'aj a'áa po'tyájrutyé jo'tij já'taa,

⁴⁸ jo'maj quee a'náj já'cui'nyij i chui'núuj, ajta i tiéj quee a'náj já'mui'nyij.

⁴⁹ Ji'nye néijmi'i xu japuéjtzitaren siaj sij tyámua' tyityeetyá'itzeere'en i jutzájta'.

⁵⁰ A'yaa pu tyí'huüre' i unáj ti'ij tyí'me'ra'catye'ej i cue'ráj, ajta tipua'aj rájxi'nyij i ti áncatzaj, ¿ji'nye tyí'riij ti'ij ajtáhua'aj áncatzaj já'ra'nyij?

Siata'aj mua'aj a'yan eenye' ti'ij i unáj siata'aj juxáahuaj séjre'ej séej jamuán siajta séej.

10

A'íjci jime' i maj huatóotonyij

(Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)

¹ Jesús pu eerájraa a'ájna a Capernaúm ti'quij a'áa jo'mej a Judea ajta a'ájna pujmua' a Jordán. Majtáhua'aj mu tyúusiij i tyeítjee jo'tij jo'tyávaaca'aj i Jesús, aj pu'ij huatyóochej ti tyihuó'mua'tyej, a'yájna ti'ij tyeeyí'tihua'aj.

² Aj mu mij séecan i Fariseos jimi ajtyáxiiriaca' i Jesús, ajta mej mij tyi'tij jin jaatyámue'tin, a'yaa mu tyaata'íhuo'ri' tipua'aj je'ej tyí'riitan ti i tyáati' jaatátoonyij i ju'íj.

³ A'yaa pu'ij tyihuo'té'exaaaj tijin:

—¿Ji'nye mua'ajmaj tyajamuaata'íj i Moisés?

⁴ A'yaa mu mij tyu'taxájtaca' tijin:

—Moisés pu tyu'tá' ti yu'xarij jaatapíjtye'en i ti jitzán á'yu'si'ij je'ej ti een jin jaatátoj i ju'íj.

⁵ Aj pu'ij i Jesús a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Moisés pu a'yan tyajamuaata'íj a'íjci jime' siaj mua'aj quee tyihuojó'itej.

⁶ Ajta jájcuaj imuáj ti'ij i Dios jaatyátaahuaca' i cháanacaj, “Dios pu huó'taahuaca' i tyáataj ajta i íitaj.”

⁷ “A'íj pu jin i tyáati' mahuóohua'xij i juhuásimua', ti'ij ju'íj jamuán antyóonaxcaj,

⁸ a'yaa mu mij éenye'ej muá'ju'un i maj hua'puaj ti'ij síj na'aj i tyéviij.” A'íj mu jin quee che' hua'puaj, sulu síj pu'uj.

⁹ A'yaa pu'ij tyúuxie've' ti i tyáati' quee hua'ajtaja'puana'an i Dios ti hua'antyásiirej.

¹⁰ Mati'ij meríj chi'táj iiratyá'caj, majtáhua'aj mu a'íj jime' tyaata'íhuo'ri' i maj jamuán huacíj.

¹¹ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Tipua'aj a'tíj ju'íj huatátoonyij ajta je'en séej ancure'vi'tij, a'íi pu juxana'cire'en a'íjci jimi i ti anaquéej jatyévi'tinya'aj,

¹² ajta tipua'aj i íiti' jucíin huatátoonyij ajta je'en séej jamuán huatyéviche'en, a'íi pu ajta juxana'cire'.

Jesús pu hua' japua nyuu i ti'ríj

(Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)

¹³ Mati'ij mij ti'ríj aye've'vi'tichej i Jesús ti'ij hua'ajtamuarie'en, aj mu mij a'íimaj i maj jamuán huacíj huo'tá'ijmujri' a'tyán maj ahuaja've'vi'tiicaria'aj.

¹⁴ Ti'ij i Jesús huo'séj je'ej maj rijcaj, aj pu'ij huatanyú'caca', ti'quij a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Miche' yeve're'nyej mu ti'ríj nye jimí, caxu huá'ijmujra, ji'nye jo'tij i Dios tyejé'ijtaj a'íimaj mu antyúumua'reeriaj muá'ju'un i maj a'yan een mati'ij mu ti'ríj.

¹⁵ A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tipua'aj a'tíj quee a'yan tya'rá'astej je'ej ti i Dios tyí'ijta a'yájna ti'ij síj i pá'rí'ij, capu a'úun jo'tyáruytyij.

¹⁶ Aj pu'ij xáxui'can tyí'ti'ijci, ajta tyámua' tyihuo'tyájtóo i Dios jimi hua'va'muúhua'aj séej ajta séej.

I tyamuéej ti chítjaanyi' pu Jesús jamuán tyu'taxájtaca'
(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)

¹⁷ Tí'ij i Jesús arí jo'yi'muñicaj síij pu a'tíj aje'ré'nyej huatéechisima'aj, aj pu'ij tyítunutaca' i Jesús jimi, tí'quij a'yan tyaata'íhuo'ri' tíjin:

—Maeestro mu paj tyámua' een, ¿jì'nye náarinyij tí'ij náaci'tyij nyaj júurij ná'ra'nyij jusén jime'?

¹⁸ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—¿Jì'nye een jime' a'yan petyí'nyejee yee nyaj tyámua' een? Síij pu'uj séejre' i tí tyámua' een, a'íi pu a'íin pué'een i Dios.

¹⁹ Papu'ríj jamua'reej je'ej tí i Dios tyu'ta'íjtaca': “Capáj tyí'tyacu'i'care'en,” “pajta quee tyí'xana'cire'ej,” “capáj tyí'nahua'aj,” “capáj hue'tzij a'tíj taavijria'aj pajta quee a'tíj cuanamuaaj,” “huo'tyátzaahuatye' a' táataj pajta a' náanaj.”

²⁰ Aj pu'ij i a'tíj a'yan tyu'tanyúj tíjin:

—Maeestro, néijmi'i nu nyeríj ja'rá'astej nyati'ij nyana'aj tyu'cáleenyi'tariaca'.

²¹ Jesús pu jaaséj ajta tyámua' tyo'tóomua'aj i jutzájta', aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—Tyí'tíj pu ooj muá'itziitye', áricuj, néijmi'i tyu'tój i paj tyí'ijcha'ij pata'aj huorían i túmii i maj quee je'ej tyéejviicue'. A'yaa paj jéehua tya'ancuriáa'sij a'ájna jo'tíj i Dios já'sejre'. Pajta je'en mujo'vé'mej pej pij nyaj jamuán jo'cha'canye'en.

²² Tí'ij jáanamuaajri' a'íjci i nyúucarij, jéehua pu huatóoxaamujri a'ájna i tyáati', jì'nye jéehua pu tyí'ijcha'íica'aj.

²³ Aj pu'ij i Jesús huanyéeriajraa, ajta a'yan tyihuo'té'exaaaj i maj jamuán huacáj tíjin:

—Tyámua' pu tyihua'tyesi'huaritye' i chítjaanyi'ij maj utyájrutyey jo'tíj i Dios tyejé'íjtaj.

²⁴ Majta i maj jamuán huacáj je'ej mu jo'tánamuaajri', a'íj pu jin i Jesús ajtáhua'aj a'yan tyihuo'té'exaaaj tíjin:

—Nyiyóojmua', tyámua' pu tyihua'tyesi'huaritye' i maj jéehua tyí'ijcha'ij maj a'áa jo'tyájrutyey jo'tíj i Dios tyejé'íjtaj.

²⁵ Jéetze' pu quee tyési' tí i caméeyuj anájra'nyij i pí'se'ej jitze, quee tìpua'aj tí chítjaanyi' a'áa jo'tyájrutyey jo'tíj i Dios tyejé'íjtaj.

²⁶ Mati'ij a'yan tyáanamuaajri', jéetze' mu je'ej jo'tánamuaajri', a'yaa mu mij tyúu'íhuo'raca'aj séej jamuán majta séej tíjin:

—¿A'tanyíj a'yan rinyij tí'ij jáahuire'en i Dios jimi?

²⁷ Aj pu'ij i Jesús hua'ráasej tí'quij a'yan tyihuo'té'exaaaj tíjin:

—A'íjma jimi i tyétyacaa capu je'ej tyí'rij, ajta capu a'íjci jimi i Dios, jì'nye capu tyí'tíj jatyesi'huaritye' i Dios.

²⁸ Aj pu'ij i Pedro huatyóochej tí a'yan tyaaté'exaatye'en tíjin:

—Ityáj tu tyeríj néijmi'i tyu'tátoj i tyaj tyú'cha'íica'aj, tyej tyij ajamuán huacá'ca'an.

²⁹ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaaj tíjin:

—A'yaa nu tzáahuatyi'ra'aj jin tyajá'mua'ixaatye' tíjin tìpua'aj a'tíj tyí'tíj jo'rieeniyij nye jimi, na'ríj tí i Dios nyuucaa' á'tzaahuatye', tìpua'aj juchi'ij, na'ríj ju'ihuáamua', jutáataj nusu junáanaj, juyójmua' nusu juchuéj,

³⁰ a'íi pu tya'ancuriáa'sij tí'ij ooj júurij íyan i cháanacaj japua, a'chu anxityey tyí'tíj tí je'ej tìpua'aj chí'ij, na'ríj ju'ihuáamua', junáanaj na'ríj jutáataj, juyójmua' nusu juchuéj, tyij ajta jajpuéetzij, tí'ij utyájrutyey jo'tíj

ì Dios tyejë'ijtaj, aj pu'ij ja'ancuriáa'sij ì júuricamej tí'ij jusén jìn júurij já'ra'nyij.

³¹ Majta mue'tíj maj ijíij a'ín pué'een ì maj anáatyij, a'íi mu uvé'tyajtirij, majta mue'tíj maj ijíij uvé'tyajtij, a'íi mu anára'sij.

Jesús pu ajtáhua'aj jaataxájtaca' tí mui'nyij
(Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)

³² A'áa mu joojú'caj a Jerusalén, ajta ì Jesús pu anaquéej huama'ca'aj a'íjma jimi ì maj jamuán huacáj. A'íi mu jéehua jutyamua'va'ca'aj, majta ì maj hua' cújta' huajú'ca'aj a'íi mu tyí'tziinya'ca'aj. Aj pu'ij ì Jesús ajtáhua'aj jujíme' huo'tajé ì maj jamuán huacáj, tí'quij huatyóochej tí huo'té'exaatye'en je'ej tí tyi'tíj ja'uurej.

³³ A'yaa pu tíjin:

—A'yájna siatí'ij mua'aj seríj tyí'sej, ijíij tu'ríj jó'ju' a'ájna a Jerusalén, jo'tij jo'tátuiiri'huaj a'ájna ì tí ajta tyévíj jítze huanie'huaca' a'íjma jimi ì maj tyihuá'ijtye' ì tyeyúuj tzajta', ajta a'íjma jimi ì maj tyihuá'mua'tyej ì yu'xarij jítze ì maj jìn tyí'ijta, a'íi mu tyu'tá'sij maj jaajé'caj, majta a'íjma jimi tyu'tátuiire'ej ì maj séej chuéj japua já'ma'can.

³⁴ A'íi mu jaatyáxaahuari'raj, majta jaatyávaxi'ij, majta jaatyétzi'tzique'muaxi'ij, majta jaje'catan, ajta huéicaj xicáj jítze pu huatájuuritaj.

A'ájna ì Santiago ajta ì Juan a'íi mu jaatáhuoj je'ej maj tyá'xie'va'ca'aj
(Mt. 20:20-28)

³⁵ A'ájna ì Santiago ajta Juan, yójmua'mua' a'íjci ì Zebedeo, a'íi mu aje're'nyej ì Jesús jimi matí'ij mij a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—Maeestro, a'yaa tu tyá'xie've' paj a'yan huárinyij je'ej tyaj ty-imuaatáhuaviiraj.

³⁶ Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tíjin:

—¿Jí'nye setyá'xie've' nyaj a'yan huárinyij ja'mua jimi?

³⁷ Aj mu mij a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—A'yaa tu tyá'xie've' paj taatá'an tyaj ajcára'sixi'in síj amuáca'ta' ajta síj a' útata' a'ájna patí'ij néijmi'i jìn antyía'mua'reeraj.

³⁸ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa tíjin:

—Caxu mua'aj jamua'reej tyi'tíj siaj nyahuavii. ¿Nyi a'yan setyé'viicue' siaj jajpuéetzij xá'ra'nyij nyatí'ij nyáaj tya'ajpuéetzij na'mej, siajta jó'viicue' maj ì tyeítyee je'ej pua'aj jamuáa'uurej a'yájna matí'ij nyéetzij nyoorej?

³⁹ Aj mu mij a'yan tyu'taxájtaca' tíjin:

—Jí'nye tyijtá putujoorej.

Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa tíjin:

—Mua'aj xu jajpuéetzij xá'ju'un nyatí'ij nyáaj tya'ajpuéetzij na'mej, majta je'ej pua'aj já'mua'uuren matí'ij majta nyéetzij nyoorej,

⁴⁰ ajta canu a'íjci jìn antyínyamua'ree nyaj jamuaata'an siaj ajcára'sixi'in síj nyamuáca'ta' ajta síj nya' útata', a'íjma pu cí'tyij ì maj tyámua' een.

⁴¹ Matí'ij huó'namuajri' ì séecan ì maj tamuáamuata' ará'asej, muaatanyínyu'cacuca' a'íjma jimi ì Jacobo ajta ì Juan.

⁴² Ajta ì Jesús pu huo'tajé, ajta a'yan tyihuo'té'exaa tíjin:

—A'yaa xu mua'aj tyá'mua'reej, je'ej maj ricij ì maj tyí'ijta ì cháanacaj japua, ca'nyíin mu jìn tyihuá'ijtye' ì tyeítyee, ì maj va'cán jìn tyityatatyíj, a'íi mu tyihuá'ijtye' je'ej maj huárinyij ì séecan.

⁴³ Ajta ja'mua jimi capu a'yan tyúuxie've' ti a'yan tyí'rijcaa. Tipua'aj a'táj jaxie'va'aj ti va'cán jin tyi'tyaváaj já'ra'nyij, a'yaa pu tyúuxie've' ti néijmi'caa huatyáhuire'en,

⁴⁴ ajta i ti ja'mua jimi a'yan tyá'xie've' ti a'ín pué'eenye' i ti anájcaj, a'yaa pu tyúuxie've' ti a'ín huo'tyáhuire'en néijmi'caa i séecan.

⁴⁵ Ji'nye i yójra' i Dios capu a'ájna jin mujo've'mej mij jaatyáhuire'en, sulu ti'ij huo'tyáhuire'en ajta hua' jitze ma'can huámui'nyij mui'caa i tyeítsee.

Jesús pu tyáahuaj a'íjci i Bartimeo i ta'rácuun

(Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

⁴⁶ Mati'ij mij a'áa ja'rá'aj chájta' ti a'yan tya'rájtyapuaj tijin Jericó. Ajta ti'ij i Jesús arí iiramá'caj a'ájna a chájta', majta cújta' huajú'ca'aj i maj jamuán huacáj, majta mue'táj i tyeítsee hua' jamuán huajú'ca'aj, a'áa pu síj ta'rácuun je'tyácatyij véjri' juyéj jitze, a'yaa pu ántyapuaaca'aj tijin Bartimeo, yójra' a'íjci i Timeo.

⁴⁷ Ti'ij jáanamujri' ti a'ín aja'vá'ma'ca'aj i Jesús Nazaret ti já'ma'can, a'íi pu i ta'rácuun huatyóochej ti a'yan tyu'jijhuaj tijin:

—Jesús, mu paj yójra' pué'een a'íjci i David, ná'ancu'vaxi' nyéetzij.

⁴⁸ Mue'táj mu i tyeítsee jaatá'ijmujri' ti quee jijhuaj, ajta a'ájna jéetze' pu ca'nyíin jin jijhuaca'aj a'yan tijin:

—Mu paj yójra' pué'een a'íjci i David, ná'ancu'vaxi' nyéetzij.

⁴⁹ Aj pu'ij i Jesús oocháxij, ti'quij a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Usio'tájee.

Aj mu mij uyo'tajé i ta'rácuun, a'yan metye'ixáatye'ej tijin:

—Huatyá'ca'nyeje a tzajta', ájchesij, muachó've' i Jesús.

⁵⁰ Aj pu'ij ayóoraaxij i jumáancaj, ti'quij ájtzunaca' aj pu'ij aje're'nyeje i Jesús jimi,

⁵¹ Jesús pu'ij a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Ji'nye petyaaxie've' nyaj tyi'táj huá'uurej a jimí?

Ti'quij a'yan tyaaté'exaa a'ájna i ta'rácuun tijin:

—Maestro, nyáaxie've' nyaj atányeerej.

⁵² Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Pu'ríj paj jó'ra'nyij, papu'ríj huarúj a'íjci jime' i paj tyá'antzaahuaj.

Aj pu'ij jiyé'tzín tyámua' huaríj i ta'rácuun ti'quij atányeeriaca', ajta je'en jamuán jo'mej a'íjci i Jesús jo'tij jooma'ca'aj i juyéj jitze.

11

Jesús pu utyájrurij a Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Mati'ij meríj avéjri' joojú'caj a'ájna a Jerusalén, a'áa mu ja'tanyéj jo'tij ja'chájta'najmee ti a'yan tya'ratyapuájmee tijin Betfagé, ajta a'ájna Betania. A'áa pu ja'chajta' i jiríj jitze ti a'yan tya'rájtyapuaj tijin Aseitúunajrimi, aj pu'ij i Jesús hua'puácaa huata'ítയാ'ca'

² A'yan tyihuo'te'exáatye'ej tijin:

—Séricuj, siata'aj a'áa ja'tanyéj a chájta' a ti véjri' já'sejre', tipua'aj seríj a'áa ja'rá'astij, a'áa xu púuru' já'tyoonyij ti quee xu a'náj a'táj japuan avá'caj, a'áa pu je'ejtápi'huaj ja'mej. Aj xu sij je'ejxista, siajta je'en uya'ráaja.

³ Tipua'aj a'táj a'yan tyajá'mua'íhuo'raj yee: “¿Ji'nye sijta tya'rájxina mu púuru'?”, a'yaa xu tyaaté'exaatye'en yee: “A'íj pu jitzán juxie've'

ì tavástará'", siajta a'yan tyaaté'exaatye'en tijin: "Jiye'tzín tu tyijta yajavá'toosij".

⁴ Matì'ij mij ujó'ju', a'áa mu mij pua'quéj cáayej jitze yo'tyoj a'íjci ì púuru', a'áa pu je'ejtápi'huaca'aj avéjri' puéertaj jitze, matì'ij mij je'ejxistaca'.

⁵ Séecan maj a'áa jo'tyú'uuca'aj, a'íi mu a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿Tyi'tanyí je'ej sioorej? ¿Ji'nye een jime' setye'ejxinaj mu púuru'?

⁶ A'yaa mu tyu'taxájtaca' je'ej ti ì Jesús tyihuo'té'exaaaj, majta a'íimaj huo'ta' maj ja'ajnáanan.

⁷ Matì'ij mij yo'jáj ì Jesús jimi a'íjci ì púuru', matì'ij mij ì tyúumaancaj tye'tyéveerej, ti'quij avé'yixij ì Jesús ì púuru' japua.

⁸ Majta a'íimaj ì tyeítýee jéehua mu ì máancaj tyo'caváarajraa ì juyéj jitze. Majta séecan xamuáj ucapíitiraa ì juyéj jitze.

⁹ Majta a'íimaj ì maj anáatya'aj huajú'ca'aj, a'íi mu huatyóohuij maj huajíjhua, majta ì maj cújta' huajú'ca'aj ì Jesús, a'yaa mu tyí'tyejijhuaca'aj tijin:

—Pu'ríj xá'puí', che' ì Dios tyámua' tyeetyátoonyij a'íjci ì ti yevé'mej nyúucaritze' ì tavástará'.

¹⁰ Pu'ríj xá'puí'. Che' Dios jaatyáhuüre'en tyámua' naa a'íjci ti yevé'mej ì ti tyu'ta'íjtaj ti'ij ará'týeej ti tyu'ta'íjtaca' ì tahuáacixa', a'íjna ì David. Ajta a'íimaj ì maj tyí'huüre' u tajapúa', miche' a'yan tyu'taxáj tijin a'yaa pu tyí'xa'puí'.

¹¹ Tì'ij ij ì Jesús ujo'tyájrurij a'ájna a Jerusalén ajta je'en ì tyeyúuj tzajta' jo'tyájrurij. Tì'ij néijmi'que' tyu'séerajra'aj aj pu'ij jó'raa a'ájna a Betania hua' jamuán ì maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, ji'nye pu'ríj huachúmua'ca'aj.

*Jesús pu je'ej pua'aj tyaatajé ì xápua' ti quee taca'ca'aj
(Mt. 21:18-19)*

¹² Yaa ariá'pua'aj, matì'ij uja'ráacij a'ájna a Betania, Jesús pu hu-ataí'cuataca'.

¹³ Tì'quij a'íj huaséj ì xápua' ciyéj ti a' imuáj ja'távaaca'aj ajta jéehua tyáxamue'ca'aj, aj pu'ij ujó'mej ti'ij jaaséj tì'pua'aj taca'aj, ajta capu taca'ca'aj jéehua pu'uj tyáxamue'ca'aj, ji'nye capu a'áa putyí'rijcaa tì'ij pua'aj taajcaa.

¹⁴ Aj pu'ij a'yan tyaatajé a'íjci xápua' tijin:

—Capu che' a'náj a'tíj jacua'nyij mua' táque'.

Majta ì maj ja'mua huacíj a'íi mu jáanamujari' je'ej ti tyaatajé.

*Jesús pu jaajájuarej ì tyeyúuj
(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)*

¹⁵ Matì'ij a'áa ja'rá'aj a Jerusalén, Jesús pu tyeyúuj tzajta' jo'tyájrurij ajta je'en huatyóochej ti hue'rá'ityej ì maj a'úun tyó'tooca'aj ajta ì maj a'úun tyó'nanaavej. Tye'tahuá'xij ì tyihua' meesaj ì maj japuan túmii hua'puata'tyi'racá'aj ì tyeítýee, ajta jo'maj ì cúcui'see ja'tooca'aj,

¹⁶ ajta quee tyu'tá' ti a'tíj tyi'tíj ajóotisime'en a jé'ta' ì tyeyúuj tzajta'.

¹⁷ Ajta je'en tyihua'ajmua'tyájraa a'yan tijin:

—A'yaa pu tyé'yu'si' ì yu'xarij jitze tijin: "A'yaa mu jaatámua'sij ì nye chi'ij tijin chi'ij maj tzajta' huatyényuunyij ì Dios jimi néijmi'i ì maj séej chuéj japua ja'chej", siajta mua'aj a'yaa xu jáaruuj tì'ij jo'tij já'tyasta' jo'maj náhua'rij je'ráatyij.

18 Mati'ij a'yan tyáanamua'jri', i maj tyihuá'ijtye' i puaríj majta i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze i maj jin tyí'ijta, a'íi mu huatyóohuij maj jáahuoonyij je'ej maj huárinyij mej mij jaajé'caj i Jesús, ji'nye a'íi mu jatziinya'ca'aj, a'íjci jime' maj néijmi'i naa yó'sejraca'aj je'ej ti a'ín tyihuo'muá'tyej.

19 Ajta ti'ij huariá'tica'riaca', i Jesús majta i maj jamuán huacíj a'íi mu eeráacij a'ájna a chájta'.

Huatyáahuaj a'íjna i xápua'

(Mt. 21:20-22)

20 Yaa ariá'pua'aj mu a'áa véjri' ja'tanyéj jo'tij ja'távaaca'aj i xápua', aj mu mij jaaséj ti arí huachica'aj tyétye' imuáj i junána' jitze.

21 Aj pu'ij i Pedro, jo'támua'reeri' je'ej ti tyu'ríj, ti'quij a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Jesús tijin:

—Maestro, cási', pu'ríj huatyáahuaj i xápua' i paj je'ej pua'aj tyaatajé.

22 Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Setyá'antzaahuatye' i Dios jimi.

23 Ji'nye a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tipua'aj a'tíj a'yan tyaaté'exaatye'en i jiríj yee: “Tyíchesij a'májna atyájrutyij i jájritze'”, ajta quee seequéj tyi'mua'astíj, sulu ti tyá'tzaahuatye'ej ti a'yan tye'mej, aj pu'ij a'yan tye'mej.

24 A'íj nu jin a'yan tyajá'mua'ixaatye' tijin tyi'tíj siaj mua'aj je'ej tyu'táhuoosij i Dios jimi, a'yaa xu tyá'antzaahuatye'en siaj seríj ja'ancuriáa', aj xu sij ja'ancuriáa'sij.

25 Ajta siati'ij tyényuusime'en i Dios jimi, setyihuo'tú'uunyi' a'tyán maj jamuájcha'íire', ta'aj ij ajta i ja'muavástara' tajapúa' ti já'sejre' mua'ajmaj tyajamuaatú'uunyi'.

26 Ajta tipua'aj sequée tyihuo'tú'uunyi' i maj jamuájcha'íire', capu ajta mua'ajmaj tyajamuaatú'uunyi'raj i ja'muavástara' tajapúa' ti já'sejre' i siaj jin quee xá'pui' jimi huaríj.

I ti jin antyúumua'reej i Jesús

(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)

27 Aj mu mij majtáhua'aj a'áa jó'ju' a Jerusalén. Ti'ij i Jesús a'áa ja'ajcayi'cáacaj i tyejúuj jitze, aj mu mij a'íimaj ajtyáxiiriaca' i maj tyí'ijta i tyejúuj tzajta', majta i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze i maj jin tyí'ijta majta hua' jamuán i huásij,

28 mati'ij mij a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Tyi'tanyí jin petyi'tyéjvee pej pij a'yan ricíj? ¿A'tanyíj muaatá' pej pij a'yan rijcaj?

29 Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Nyajta nu nyáaj séej tyajamuaata'íhuo'raj, tipua'aj sianaaté'exaatye'en, aj nu nyij nyajta nyáaj jamuaaté'exaatye'ej tyi'tíj nyaj jin tyi'tyéjvee nyej nyij a'yan ricíj.

30 ¿A'tanyíj ja'antyíhuoj a'íjci i Juan ti'ij huá'íiraca'aj i tyeítýee, nyiquij i Dios, ca'mij i tyeítýee? Sianaaté'exaatye'.

31 Aj mu mij huatyóohuij maj tyi'huóo'íhuo' séej jamuán majta séej a'yan tijin:

—Tipua'aj a'yan tyetyaaté'exaatye'en yee Dios pu uyo'ta'ítyaca', a'yaa pu tyitaaté'exaatye'ej yee: “¿Ji'nye een jime' sequée ja'antzaahuaj je'ej ti tyu'taxájtaca'?”

³² Ajta capu je'ej tyí'rij tyaj a'yan tyaaté'exaatye'en yee i tyeítýee mu uyo'ta'ítýaca'.

A'yaa mu tyu'taxájtaca', ji'nye mahuá'tziinya'ca'aj i tyeítýee, majta néijmi'i i tyeítýee a'yan tyá'tzaahuatya'ca'aj ti i Juan a'ín pue'éenye'ej i Dios jitze ma'can ti tyí'xajtaca'aj.

³³ Aj mu mij a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Jesús tijin:

—Catu jamua'reej.

Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Canu nyajta nyáaj jamuaaté'exaatye'ej tyi'táj nyaj jin tyi'tyéjvee nyej nyij a'yan ricij.

12

*A'íjci jime' i maj tyí'muijhuacaa, i maj je'ej pua'aj huaríj
(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)*

¹ Aj pu'ij i Jesús huatyóochej ti tyihuo'íxaatye'en séej jime' i nyúucarij. A'yaa pu tyihuo'té'exaaaj tijin:

—A'táj pu úuvaj huahuástej ajta je'en jariá'naj, aj pu'ij tyi'táj huatyátaahuaca' i ti jin jaatyájacha'xi'in i úuvaj, ajta tyi'táj ájtaahuaca' ajtyéevi' i maj japuan utyúuj muaa'íxie're'en i maj tyí'muijhuacaa. Ajta je'en séecan huatanyéjtye i chuéj mej mij tyaanáychitye'en círa'tzuj, ti'quij jó'raa a'íjna i a'táj séej chuéj japua.

² Ti'ij tya'rá'aj a'náj maj jaju'racaa i úuvaj, séej pu huata'ítýaca' ti jimi tyí'huire' ti'ij huo'táhuaviiij a'chu ti jaci'puaj a'íjci i a'táj.

³ Majta a'íimaj i maj tyí'muijhuacaa a'íi mu jaatyéevi' a'íjci i ti huata'íjtyi'rej, majta jaatyáavaxij a'yaa mu'uj tyaata'ítýaca' camu tyi'táj jaatá'.

⁴ Aj pu'ij i ti jachuéj ajtáhua'aj séej huata'ítýaca', majta mu a'íjci huatyáto'sij tyetyéj jime' mati'ij mij tyaapuéj i mu'úra' jitze, majta jajtyá'xij.

⁵ Ajtáhua'aj pu séej huata'ítýaca', a'íj mu mij huajé'caj. Aj pu'ij ajtáhua'aj séecan huata'ítýaca', a'íjma mu majta huatyáavaxij, majta séecan huácuij.

⁶ Óoche' pu síij á'itzeeria'ca'aj, yójra' a'íjci i a'táj, jéehua pu jaxie'va'ca'aj a'íjci. A'íj pu'ij huata'ítýaca' a'yan tyi'mua'astáj tijin: “Ma'antzaahuatye'sij a'íjci i nyiyóoj.”

⁷ Majta i maj tyí'muijhuacaa a'yaa mu tyi'huo'íxaaaj tijin: “A'múu pu a'ín pue'een i ti néijmi'i tyá'ci'tyij, tyiche' jaajé'caj, ta'aj néijmi'i tyitáaci'tyij.”

⁸ Aj mu mij jaatyéevi' a'íjci i yójra', majta jaajé'caj, mati'ij mij ji'rájrie.

⁹ —¿Ji'nye tyajamuá'miteeraste' mua'ajmaj, ji'nye rinyij a'íjna i ti ja'a'rij i chuéj ajta i úuvaj? A'íi pu aja'va'ma'aj ja'mej ti'quij huá'cui'nyij i mej tyí'muijhuacaa, ajta je'en séecan huatapuéjve'sij i chuéj ajta i úuvaj.

¹⁰ ¿Nyi sequée a'náj jo'jijvej i yu'xarij jitze a'íjci i nyúucarij? A'yaa pu tyá'xaj tijin:

A'íjci i tyetyéj maj ayoohuá'axij i maj chi'ij tyi'ta'huacaa, a'yaa pu tye'rájraa ti a'ín pue'éenye'ej ja'raa i ti jéetze' juxie've'.

¹¹ A'yaa pu jáaruuj i tavástara',

a'íi pu a'ín pue'een i ti naa ta'sejratye'.

12 Aj mu mij tyu'tatyésej maj jaatyéevi' i Jesús, ji'nye a'yaa mu tyá'mua'reeriaca'aj ti a'íjma huataxájtaca' a'íjci i nyúucarij jime'. Majta huá'tziinya'ca'aj i tyeítyee, a'íj mu jin jaatáto, mati'ij mij jo'cáj.

A'íjci jime' i maj huá'jijva'ca'aj

(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

13 Mati'ij mij séecan huata'ítyaca' i Jesús jimi fariseos mu pué'eenye'ej majta séecan i maj Herodes jitze ajtyáma'can, mej mij tyi'táj jaaté'exaatyee' en i maj jin jitzán tyo'ojpuá'ritye'en.

14 A'íi mu mij jó'ju' mati'ij mij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Maeestro, tyáamua'reej paj tzáahuatyira'aj jin tyí'xaj, ajta quee ajitze juxie've' je'ej maj tyí'xaj i tyeítyee, ji'nye capáj a'íjna jin tyí'xaj mej mij tyámua' mojo'sejra. Muáaj paj tzáahuatyira'aj jin huá'mua'tyej i juyáara' i Dios. ¿Nyi xá'puí' tyej tyu'nájchitaj je'ej ti tyí'tajijve' a'íjna i ti tyihuá'ijtye' i Roma maj já'ma'can?

15 Ajta i Jesús pu jamua'reeriaca'aj maj quee huatoojé'yacan jin tyé'ihuo'raca'aj, a'yaa pu tyihuo'té'exaa tijin:

—¿Ji'nye siaj sij tyí'tyese' siaj naatyéevi' hue'tzij jime'? Séej túmii mesenyaja'vá'itye', nyej nyij jaaséj.

16 Mati'ij mij aya'vá'ityej, aj pu'ij i Jesús a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿A'tanyíj pué'een i ta'cájcaj, ji'nye ántyapuaaj i tá'yu'si'?

A'yaa mu tyaaté'exaa tijin:

—A'íjna i ti tyí'ta'ijtye'.

17 Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Xaatátuiire' a'íjci i ti tyajá'mua'ijtye' tyi'táj ti jaci'puaj, siajta jaatá'an i Dios tyi'táj ti ajta jaci'puaj.

Majta a'íimaj tyámua' mu naa tyityo'tóomua'aj a'íjci jime' je'ej ti tyu'taxájtaca'.

A'íjci i xicáara' i maj jitzán huatájuuritaj i muí'chítyee

(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

18 Aj mu mij séecan i saduceos aje're'nyej i Jesús jimi. A'íi mu a'yan tyí'xaj maj quee che' huatájuuritaj i maj merij huácuij, a'yaa mu mij tyaata'íhuo'ri' tijin:

19 —Maeestro, a'yaa pu tyo'yú'xaca' i Moisés tijin tǐpua'aj a'táj nyeiichej, ajta je'en quee eexúj tyiyóomua'caj ti'ij huámuí'nyij, juxie've' ti i ihuáaria'ra' ja'ancuré'vi'tij a'íjci i ti jatyévi'tinya'aj i ti huamuí', ta'aj ij a'íin tyiyóomua'aj já'ra'nyij a'íjci jitze ma'can i ti huamuí'.

20 A'yaa pu tyu'ríj, mua'ráahua'puaj i maj ju'ihuaamua'ca'aj, ti'quij i hua' jaatzí' huatyényeichaca', capu eexúj tyiyóomua'caj ti'ij huamuí'.

21 Ti'quij i ti je'tyáa'sej ja'ancuré'vi'tij a'íjci i ti jatyévi'tinya'aj a'íjna i ti huamuí', a'íi pu'ij ajta huamuí' quee jitzán tyiyóomua'aj. A'yaa pu cha'tána'aj tyáaruj i sáij i ti je'tyáa'sej,

22 ajta néijmi'caa a'yan tyú'ruuj i maj aráahua'puaj ará'axcaa i maj ju'ihuáamua', capu sáij jitzán tyiyóomua'aj ta'raa. Ajta je'en a'íin huamuí' i íiti'.

23 Arí a'ájna, mati'ij eetáciinye jo'maj ja'vá'nami' i maj huácuij, majta je'en majtáhua'aj júurij muá'ra'nyij, ¿a'tanyíj cína'ra'an pué'eenye'ej ja'mej a'ájna i xicáara' jitze, tǐpua'aj néijmi'i i maj aráahua'puaj meetyévi'tinya'aj?

24 Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Mua'aj xu jéehua tyóoxohuaj, ji'nye caxu jamua'reej je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze caxu siajta jamua'reej je'ej ti een i ti jin i Dios néijmi'i putyí'uurej.

²⁵ Mati'ij huatájuurej i maj huácuij, camu che' nyejnyei'chen, camu majta i úucaa huiichaj, ji'nye a'yaa mu éenye'ej muá'ju'un mati'ij een i maj tyí'huiire' u tajapúa.

²⁶ Ajta a'íjci jime' i maj huatájuuritaj i maj meríj huácuij, ¿nyi sequée a'náj jo'jíjvej i yu'xarij Moisés ti jo'yú'xaca' je'ej ti tyá'xaj i nyúucarij ti i Moisés tu'píj huaséj i ti vivéejmee ti'ij tyátaasima'aj? A'íj pu jitze i Dios a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Moisés tijin: “Nyáaj nu a'ín pué'een i hua' Dios, a'íjna i Abraham, ajta i Isaac nyajta a'íjci i Jacob”.

²⁷ A'íj pu jin, capu hua' Dios pué'een a'íjma i maj meríj huácuij, sulu a'íjma pu Dios i maj júurij. A'íj xu jin mua'aj je'ej pua'aj tyityojo'vátzj.

A'íjna i nyúucarij i maj jin tyí'ijta ti jéetze' juxie've'

(Mt. 22:34-40)

²⁸ Mati'ij jáanamujri' ti i Jesús tyámua' naa tyihuo'té'exaa, síj ti hua' jitze ajtyáma'can i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze i maj jin tyí'ijta, a'íi pu huó'namujri' je'ej maj tyúu'ixaatya'ca'aj, a'íi pu ajtyáxiiriaca' jimi ti'quij a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Tyi'tanyí nyúucarira' jéetze' juxie've' i ti jaaxájtaca' a'íjna i Moisés?

²⁹ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—A'íjna i nyúucarij ti jéetze' juxie've' a'íi pu a'ín pué'een i ti a'yan yee: “Xáanamujri', mu siaj Israel jitze ajtyáma'can, a'íjna i tavástara' i Dios a'íi pu síj na'aj pué'een.

³⁰ A'yaa pu tyúuxie've' paj jaaxié've'en i Dios néijmi'i jime' a'xiéjnyu'caa, pajta néijmi'i a júuricamej jime', pajta i paj jin ma'úumua'rej, ajta pati'ij pana'aj tyo'huájca'nyej.”

³¹ Ajtáhua'aj pu síj i nyúucarij ti je'tyáa'sej, ti a'yan yee: “Pata'aj a'yan cha'taj pana'aj tyámua' tyéejcha'íj i axa'aj tyévi, a'yájna pati'ij asíj tyi'tyía'cha'ij.” Capu síj ajtáhua'aj i nyúucarij séejre' ti jéetze' juxie've' quee a'íjna i nyúucarij ti hua'puaj.

³² Aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa a'íjna i ti tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze tijin:

—Xá'puí' paj tyaataxájtaca', Maeestro. A'yaa pu tyi'ja'yájna pati'ij tyaataxájtaca', síj pu'uj a'ín pué'een i Dios, capu síj ajtáhua'aj séejre'.

³³ Ajta maj jaaxié've'en i Dios néijmi'i jime' i juxiéjnyu'caa, ajta néijmi'i jime' i maj jin ma'umuámua're' ajta a'chu ti síj uhuájca'nyej, ajta i tyaj huo'xié've'en i taxa'aj tyeítyee tyati'ij tajímua'aj tyí'taxie've', jéetze' pu tyí'huiire' i Dios jimi quee tipua'aj néijmi'i tyetyu'támu'vejrita a'íjci jime' i maj huá'cui'caa na'ríj néijmi'i jime' jo'maj huaja'tie'raaa i ya'muáatyee.

³⁴ Ti'ij i Jesús jáamua'reeri' je'ej ti tyu'taxájtaca' a'íjna i ti tyihuá'mua'tyej, ajta tyámua' tyu'taxájtaca' amitéria'can jime', a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Capáj a' imuáj je'ej je'en jo'tij tyejé'ijtaj i Dios.

Ajta quee che' a'tíj óoca'nyajca'aj ti tyi'tíj jaata'íhuo'.

¿A'tanyíj jitze eeráma'can i Ciríistu'?

(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

³⁵ Jesús pu tyihuá'mua'tyajca'aj i tyeyúuj tzajta', aj pu'ij a'yan tyu'ta'íhuoj tijin:

—¿Ji'nye mej mij a'yan tyí'xaj i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze i maj jin tyí'ijta ti i Ciríistu' a'íj jitze eeráma'can i David?

³⁶ Ajta a'íjna júuricama'ra' i Dios, a'í pu ca'nyíjra'aj jaatá' a'íjci i David tí'ij a'yan tyu'taxájtaca' tíjin:

I tavástara' pu a'yan tyaaté'exaa a'íjci i nyavástara' tíjin:

“Huatyéyixi' i ipuárij japua íyan i nyamuáca'ta',
'asta nyana'aj quee huo'mué'tin i maj muájcha'íire'.”

³⁷ ¿Ji'nye tyí'rij tí i Ciríistu' a'íj jitze eerama'cántaj i David, típua'aj i David a'yan ajta jatamuá'muatya'an i Ciríistu' tíjin “Nyavástara'”?

Majta jéehua i tyeítyee i maj jáanamuaajri', tyámua' pu tyi-hua'ránajchaca' je'ej tí tyí'xajtaca'aj i Jesús.

Jesús pu hua' jitze tyo'ojpuá'rij a'íjma i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze i maj jin tyí'ijta

(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ A'yaa pu i Jesús tyihuá'mua'tyajca'aj tíjin:

—Tyámua' xu'uj a'íjma jimi i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze, ji'nye a'yaa pu tyihua'ránajchi maj tyí'chajca i síicu'ri tí tyí'catí'tí'ijmee ajta mej mij tzáahuatyí'ra'aj jin i tyeítyee huo'tatyójtje'en jo'tij na'aj i cáayej jitze.

³⁹ A'í mu jahuoó jo'maj ja'rarasej i maj va'cán jin tyityatatyíj, na'ríj típua'aj metyí'ye'estyaj aja'hua' chí'táj, a'í mu jahuoonyij jo'tij jo'ojcaj i tí tyihuá'cue'tyej mej mij tyú'cua'nyij i méesaj japua véjri' a'íjci jimi,

⁴⁰ a'í mu majta tyihuá'ari'raaca néijmi'i a'chu maj caa tyí'tíj tyí'ijcha'ij i maj antyúujimua'astariaca' i ucaríjsee, ajta mej mij quee je'ej huojo'sejra a'í mu á'tijti' metyenyúusima'aj i Dios jimi. A'í mu mij jéetze' jajpuéetzij muá'ju'un.

A'íjci jime' i ucaríj tí jusíj tí tyu'támu'vejritaca'

(Lc. 21:1-4)

⁴¹ Ajtáhua'aj pu Jesús a'úun jo'tyávaaca'aj u tyeyúuj tzajta' a'ájna véjri' jo'maj tyajá'mu'vejritacaa, a'íjma pu séjraca'aj i tyeítyee i maj túmii mu'vejritaca'aj. Mue'tíj mu i chíjtyaanyi' jéehua i túmii jucáhua'naa.

⁴² Aj pu'ij íiti' aje're'nyej tí jusíjtaca'aj, tí'quij a'ín hua'puácaa ucáahua'xij i túmii tí quee a'chu ará'asej.

⁴³ Aj pu'ij i Jesús huo'tajé a'íjma i maj jamuán huacíj, tí'quij a'yan tyihuo'té'exaa tíjin:

—A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tí a'mújna mu íiti' tí jusíj jéetze' tyu'tá' quee néijmi'i i maj tyu'tá' a'íjma i chíjtyaanyi',

⁴⁴ ji'nye néijmi'i mu a'íj tyu'tá' i túmii tí hua'vá'itzi'tyee, ajta a'mújna mu íiti', mu tíquee je'ej tyéejviicue', néijmi'i pu ucáahua'xij a'chu tí tyí'toova'aj.

13

Jesús pu jaataxájtaca' tí i tyeyúuj huatyú'uunyi'huaj

(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Tí'ij iiramá'caj i Jesús i tyeyúuj tzajta', síj tí jamuán jo'chá'canya'aj pu a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—Maestro, cási' huaséj mu tyetyéj tí tyatí'tí'ijmee íiye'ej tí tyiquéetime ajta mu chí'ij naa pu een.

² Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—¿Nyi petyí'sej mu chí'ij tí viváajma'aj tyu'uj? Néijmi'i pu huatyú'uunyi'huaj, capu che' séeria'aj ja'mej i jáxu'uj jitze i tyetyéj tí jujapuá tyiquéetime.

Tyi'tíj ti huataséjre'ej i maj jin jáamua'reej ti arí tímua' néijmi'i tye'entyipua'rij

(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Mati'ij mij a'áa jo'cíj a'ájna a jiríj jitze ti a'yan tya'rájtyapuaj tijin Aseitúunajrimi, a'áa ti já'sejre' jo'tij i tyeyúuj ja've'nyee. Ti'quij a'áan jo'tayíxij a'ájna i Jesús, ajta a'ájna i Pedro, ajta i Jacobo, ajta i Juan, ajta i Andrés, a'íi mu jujáme' a'yan tyaata'íhuo'ri'

⁴ a'náj ti a'yan tyí'rinyij, ajta tyi'tíj ti huataséjre'sij i maj jin jáamua'reej ti arí néijmi'i tye'entyipua'rij.

⁵ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—Tyámua' xu'uj mua'aj ti'ij quee a'tíj jamuáacuanamuaj.

⁶ Ji'nye mue'tíj mu huataséjre'sij i maj nyenyúuca a jin tyi'xáataj muá'ju'un, a'yaa mu tijin: “Nyáaj nu a'íin pué'een”, jéehua mu mij huá'cuanamuan i tye'ityee.

⁷ 'Típua'aj mua'aj seríj a'yan tyí'namuajra yee maj nyo'se' a'ájna ja'hua' na'riij maj meríj tímua' huatyóohuisij maj tyúunyo'sitye'ej, caxu tyí'tziinye'ej. A'yaa pu tyúuxie've' ti a'yan atyojo're'nyej, ajta capu eexúj a'ájna atyojo're'nyesij i xicáara' ti jitzán néijmi'i tya'rá'astij.

⁸ Ji'nye séecan mu tye'ityee, majta séecan tye'ityee jamuán tyúunyo'si'tye'ej, majta i maj séej chuéj japua huacháatimee, majta maj séej i chuéj japua huacháatimee, a'íi mu majta tyúunyo'si'tye'ej, ajta pua'maquéj huatóoca'tzij i chuéj iye'ej, ajta jéehua huatúuri'huaj ja'mej. A'íi pu a'íin pué'een i ta'nájcaj i maj jin jajpuéetzij muá'ju'un.

⁹ 'Tyámua' xu'uj mua'aj jujámua'aj tyityahuóocha'íin, ji'nye maja-muá'vi'tin a'íijma jimi i maj tyí'ijta, majta jamuaatyávaxi'sij a'ájna jo'maj jóosi'rii. Majamuaatájeevij siaj sij nye jitze ma'can tyihuo'té'exaatie'en a'íijma i tajtúhuan siajta a'íijma i maj rey jin tyityatatyíj, a'yaa pu'ij tyu'tái'riitarij siaj a'íijma nye jitze ma'can tyihuo'té'exaatie'en.

¹⁰ Ji'nye ti'ij quee xu néijmi'i tye'entyipua'ren, a'yaa pu tyúuxie've' siaj anaqueéj néijmi'que' i cháanacaj japua huo'té'exaatie'en i Dios nyuucacaj.

¹¹ Siajta quee je'ej tyityóomua'ajcaj je'ej siaj tyihuo'té'exaatie'ej mati'ij jamuá'anvi'tij a'íijma jimi i maj tyí'ijta. A'íj xu huataxáj tyi'tíj ti i Dios jamuaata'ijtye'sij siaj sij jaataxáj, ji'nye caxu mua'aj a'íin pue'éenye'ej xá'ju'un i siaj tyu'taxájtaj, sulu a'ájna i júuricama'ra' i Dios.

¹² Séecan mu ju'ihuáamua' tyu'tátuiire'sij mej mij huó'cui'nyij, majta i hua' huásimua' juyójmua' mu tyu'tátuiire'sij, majta i hua'yojmua' pu mu ájvatzij hua' jimi i jutáatastyamua' mati'ij mij huá'cui'nyij.

¹³ Néijmi'i mu i tye'ityee quee ja'muaxie'va'aj muá'ju'un a'íjci jime' i siaj nyejitzé ajtyáma'can; ajta a'ájna i ti tyo'táviicue' 'asta na'aj quee néijmi'i tye'entyipua'rej, a'íj pu huíire'en.

¹⁴ 'A'ájna xicáara' jitze tyi'tíj xu séjran ti je'ej pua'aj een, ti xána'vi're' ti tzíinyi're', a'áa mu yo'tyéchesij jo'tij quee a'yan tyiye'tyévijtye', (a'íjna i ti já'jijve', a'íi pu yo'itéej ja'mej), ajta a'íimaj i maj Judea jo'tyú'uucacaj, miche' jiye'tzín jo'cíxi'in a'ájna jo'tij jiríj jo'quéetimee,

¹⁵ ajta i ti a'áan jo'ojcatyij i juchi'ij japua, che' quee acáyi'can ti'ij tyi'tíj iirá'an u juchi'táj,

¹⁶ Na'riij síj tyaja'muarie'ej i juví'ra'taj, che' quee ajo're'nyinyiica'an a juchéj ti'ij tyúucaanaa tyi'rájtui'nyij.

¹⁷ Cuíi' xaa a'íimaj i úucacaj maj xié'chui'tajmee maj puéjtzij mu muá'ju'un a'ájna xicáara' jitze, majta i maj juyójmua' móoj tzi'tyaa.

18 Mua'aj xu jahuaviiraj i Dios ti'ij quee a'yan atyojo're'nyinyica'an a'ájna ti'ij pua'aj huaséevi'ij á'yi'ij,

19 ji'nye jéehua mu jajpuéetzij muá'ju'un a'yájna mati'ij quee a'náj tyaapuéjtzitariaca' ti'ij na'aj i Dios tyeetyátaahuaca' i cháanacaj, capu ajta che' a'yan atyojo're'nyesij séej i xicáara' jitze ti'ij a'ájna.

20 Ajta tipua'aj i tavástara' quee a'yan jáa'uurej ti'ij quee che' á'tyeevi'in ti tyoomé'en a'chu pua'an xicáj, capu a'tíj júurij ta'me'nyíche', ajta hua' jime' i tyeítýee i Dios ti arí hua'antyíhuoj, a'í pu'ríj a'yan jáaruuj ti'ij quee che' á'tyeevi'in.

21 'Tipua'aj a'ájna i xicáara' jitze a'tíj a'yan tyajá'mua'ixaatye'ej yee: "Cási', xaaséj yána'aj huatyéjve i Ciríistu'", na'ríj a'yan yee: "Cási', xaaséj ma'aj huatyéjve", caxu já'tzaahuatya'aj.

22 Ji'nye séecan mu yaja'va'ju'uj muá'ju'un i maj tyí'hue'tacaa, a'í mu mij tyi'tíj tyu'taséjrataj i tyeítýee jimi mej mij huo'cuanamuan, tipua'aj huatái'riitarej maj a'íjma huácuanamuan i tyeítýee i Dios ti arí hua'antyíhuoj.

23 Tyámua' xu'uj caxu yó'hua'nan. Néijmi'i nu nyeríj jamuáa'ixaa je'ej ti tyi'tíj rinyij.

Ti'ij ajtáhua'aj yava'cányesij a'ájna i ti ajta tyéviij jitze huanie'huaca' (Mt. 24:29-35, 42-44; Lc. 21:25-36)

24 'Ajta a'ájna i xicáara' jitze, mati'ij jajpuéetzij muá'ju'un, capu che' eeráxirij, ajta quee che' huanyéeri'cij ja'mej i máxcirie' jime',

25 majta uje'cávatzij i xú'ra'vetyee ti'ij ij huatóoca'tzij i tajapuá.

26 Aj xu sij jaséjran i ti ajta tyéviij jitze huanie'huaca' ti aje'cáama'aj ja'mej i jéetirij tzajta', naa pu tyámua' tyu'nyéeri'cij ja'mej, ajta néijmi'i jin antyúumua'reeriaj ja'mej a'ájna i xicáara' jitze.

27 A'í pu'ij hua're'ityixij i maj jahuüre' mej mij néijmi'caa tyí'siire'en i tyeítýee i Dios ti arí hua'antyíhuoj, néijmi'caa mu tyí'siire'ej i tyeítýee jo'tij na'aj joo'ástimee i chuéj, ajta jo'tij joo'ástimee i tajapuá.

28 'A'íj xu jitze tyi'huóo'iteeritye'en i xápua'. Ti'ij antyicua'tyíjme'nyij ánimuaj, ajta ti'ij canyáatira'nyij i xámue'ra', a'íj xu jin jamua'reeren ti arí véjri' i víita'rij.

29 A'yaa pu cha'taj na'aj tipua'aj seríj tyi'tíj a'yan tyí'sejraj, aj xu sij jamua'reeren ti arí véjri' putyí'ricij a'ájna xicáara' ti jitzán a'yan tye'mej, siajta jamua'reeren ti arí aje'cáama'aj ja'mej i ti ajta tyéviij jitze huanie'huaca'.

30 A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' ti néijmi'i a'yan tye'mej mati'ij móoj júuricaj i tyeítýee i maj iye'ej huacháatimee cháanacaj japua.

31 Néijmi'i pu tye'entyipua'rij i cháanacaj ajta i tajapuá, ajta i nyenyúucaa capu a'náj antyipua'rij.

32 'Ajta a'náj ti xicáara' jitze a'yan tye'mej nusu a'tzáaj ti a'yan tye'mej, capu a'tíj jamua'reej, camu jamua'reej i maj tajapuá tyí'huüre' nusu i Yójra'. A'í pu'uj jamua'reej i nyavástara' i Dios.

33 'A'íj xu jin tyámua' eenye', siajta atanyéjnye'rij, ji'nye caxu jamua'reej a'náj ti a'yan atyojo're'nyesij.

34 A'yaa xu ti'ij i a'tíj ti mu' jó'yi'muij, anaquéej pu'ij juchi'ij hua'cha'íiraste' i maj jimi tyí'muarie' mej mij jáacha'íin i chí'ra'an. A'íjma pu ijcatye'en séej ajta séej mej mij tyu'muárie'en tyi'tíj ti muárie'ria'ra', ajta séej ijcatye'en ti tyí'cha'íij ata' puéertaj.

³⁵ Tyámua' xu mua'aj eenye' siajta atanyéjnye'rij, ji'nye caxu jamua'reej a'náj ti uvé'nyesij i ti aja'chej, tipua'aj tyechúmua'risima'caj, na'ríij a'tzáaj jé'ta' tíca', nusu a'tzáaj mati'ij tyí'tyeji'huacaa i tyacuáarie', na'ríij ti'ij huatapuá'riaca',

³⁶ Ji'nye tipua'aj jiye'tzín nu've'nyej, nyajta jamuáatyoonij sety-acu'tzísima'caj.

³⁷ I nyaj mua'ajmaj já'mua'ixaatye' a'ij nu nyajta huá'ixaatye' néijmi'caa i séecan a'yan tijin: Sióoche' xu atanyéjnye'rij.

14

Tyeítýee mu jaaxá'pui'intarej mej mij jaatyéevi' a'íjci i Jesús

(Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Hua'puaj xicáj pu ooj á'itzeeria'ca'aj ti'ij a'ájna atyojo're'nyej mati'ij pua'aj tyí'ye'estyahua'aj a'íjci jime' i cánya'xií maj cui'nyij, majta i páan maj cua'caa tiquee cu'ustij. A'íimaj i maj tyihuá'ijtye' i puaariij majta i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze i maj jin tyí'ijta, a'íi mu jahuooca'aj je'ej maj huárinij mej mij hue'tzij jin jaatyéevi' i Jesús, majta je'en jaajé'caj.

² Ji'nye séecan mu a'yan tyí'xajtaca'aj tijin:

—Catu a'ájna jaatyévi'raj mati'ij tyí'ye'estyáacaj, mej mij quee i tyeítýee huatanyínyu'caj.

Íiti' pu tyí'tíj ti naa tyaarie'ej ja'vá'huaaj a'íjci i Jesús

(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

³ Ti'ij i Jesús a'áa jo'tyávaacaj a Betania, a'ájna jo'tij ja'chej a'ájna i Simón, i maj majta a'yan jatamuá'muatya'aj tijin, ti Cá'atzaj. Ti'ij i Jesús ooj ajtyequéecaj i méesaj jitze, íiti' pu aje're'nyej a'íjci jimi tyetyéj limeetara' pu huajásima'aj, a'ij pu jitze avá'jistij i ti naa tyaarie'ej, nardu jitze ti ma'can tyí'tíj tu'píj, ajta jéehua tyá'najchij. Aj pu'ij i íiti' antyítaaraca' a'íjci i limeetaj, ti'quij ja'vá'huaaj a'íjci i ti naa tyaarie'ej i mu'úutze' a'íjci i Jesús.

⁴ Aj mu mij séecan i maj a'úun je'rátya'ca'aj jaatájaaxiejvi'ri' a'íjci i íitaj, a'yaa mu tyúu'ixaatya'ca'aj tijin:

—¿Ji'nye een jime' jahuajca a'mújci i ti naa tyaarie'ej?

⁵ I'rítacaj pu maj jáatoonyijche' a'chu huéicaj anxityej i túmii ará'aj, mej mij a'ájna jin huo'táhuire'en i maj quee je'ej tyéejviicue'.

A'íi mu mij je'ej pua'aj tyá'xajtaca'aj a'íjci i íitaj.

⁶ Ajta i Jesús a'yaa pu tyu'taxájtaca' tijin:

—Xaatapuá'cij, ¿ji'nye een jime' setyá'itziitye'? Tyámua' pu tyí'tíj huáruuj nye jimi.

⁷ Ji'nye a'íimaj i maj quee je'ej tyéejviicue' a'íi mu a'náj tina'aj ja'mua jimi séeria'aj muá'ju'un, a'yaa pu'ij tyí'rítaj ja'mej siaj sij huo'tyáhuire'en tipua'aj a'yan setyá'xie've'ej, nyajta nyáaj canu a'náj tina'aj ja'mua jamuán séeria'aj na'mej.

⁸ A'ájna i íiti' a'yaa pu huaríj je'ej ti tyaatá'iriityej, a'múu pu anaquéej nyacáhuaj i ti naa tyaarie'ej, mati'ij na'vá'nasij.

⁹ A'yaa nu tzáahuatyi'ra'aj jin tyajá'mua'ixaatye' ti jo'tij na'aj i cháanacaj japua jo'maj huojo'té'exaatye'ej i nyúucaria'ra' i Dios, a'ij mu majta huataxájta je'ej ti tyí'tíj huáruuj a'ájna i íiti', a'yaa mu mij tyo'támua'reerij.

Judas pu tyu'tátuiirej a'íjci i Jesús

(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)

10 A'íjna i Judas Iscariote, síij ti ajta hua' jitze ajtyáma'can i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, a'íi pu a'íjma jimi jo'mej i maj tyeyúuj tzajta' tyí'ijta ti'ij huo'tátuiire'en a'íjci i Jesús.

11 Mati'ij jáanamujri', naa pu huo'tá'aj aj mu mij tya'tóoratziiri' maj tyaanáchitye'en a'íjci i Judas, a'íi pu'ij i Judas jahuoca'aj a'náj ti huatái'riitarij ti'ij huo'tátuiire'en a'íjci i Jesús.

Tavástara' pu tyihuo'cue'ej a'íjma i maj jamuán huacíj

(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

12 A'ájna xicáara' jitze ta'nájcaj i maj jitzán tyí'ye'estyaa mej mij jáacua'nyij i páan tiquee cu'ustij, a'ájna mati'ij hua' mu'vejritacaa i cánya'xií, a'íimaj i maj jamuán huacíj mu a'yan tyaata'íhuo'ri' i Jesús tijin:

—¿Jo'nyij muaja'ránajchi tyej tyij jó'ju'un, tyajta je'en tyámua' tyú'uurej jo'tyaj i páan já'cua'nyij i tyaj jin jo'támua'reej ti'ij i Dios tyámua' tyitáacha'ij?

13 Aj pu'ij hua'puácaa huata'ítyaca' i maj jamuán huacíj, a'yan tyi-hua'ixáaty'e'ej tijin:

—Séricuj a'ájna a chájta'. A'áa xu a'tíj já'tyoonyij xá'rij ti huátisij jájtyij tu'huájmuua, a'íj xu jamuán ujó'ju',

14 jo'tij a'íin jo'tyárutyij, a'úu xu jáahuoonyij i a'tíj ti aja'chej, aj xu sij a'yan tyaaté'exaatye'en tijin: “A'yaa pu tyí'xaj a'íjna i Maeestro yee: ¿Jo'nyij nyaja'ta'caa nyaj tyú'cua'nyij hua' jamuán i nyetye'ítyeristyamua' tyej tyij jo'támua'reej ti'ij i Dios tyámua' tyitáacha'ij?”

15 A'íi pu'ij jamuaataséjratye'sij ánimuaj i chi'ij ti uhuaré'yoo, pu'ríj tyámua' naa tyú'ruuj, a'úu xu tyámua' tyú'uurej i tyaj tyí'cua'nyij.

16 Mati'ij mij ujó'ju' i maj hua'puaj a'ájna a chájta'. A'yaa pu néijmi'i tya'raj je'ej ti i Jesús tyihuo'té'exaaaj, aj mu mij tyámua' tyú'ruuj i maj tyí'cua'nyij i maj jin jo'támua'reej a'ájna i xicáara' jitze ti'ij i Dios huó'cha'ij.

17 Ti'ij arí huatíca'caj Jesús pu jo'tyájrurij u chi'táj majta jamuán i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej.

18 Mati'ij meríj tyí'cua'caj i méesaj japua, aj pu'ij i Jesús a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—A'yaa nu tyajá'mua'ixaaty'e' síij i ti ja'mua jitze ajtyáma'can mu siaj nyajamuan tyí'cua', a'íi pu nyéetzij tyu'tátuiire'ej a'íjma jimi i maj tyityatatyíj.

19 Aj mu mij huatóoxaamujrityej, majta je'en huatyóohuij maj jaata'íhuo' a'íjci i Jesús síij ajta síij a'yan tijin:

—¿Nyiquij nyáaj a'íin nyaj pué'een?

20 Aj pu'ij i Jesús a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—A'íi pu a'íin pué'een síij i siaj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, a'íi pu i páan ájrunyii a'íjci jitze i túxa'aj nyajamuan.

21 A'yaa pu atyojo're'nyesij nye jimi je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze, ajta a'íjna i ti nyéetzij tyu'tátuiire'sij, jéehua pu jajpuéetzij ja'mej. Jéetze' pu jatyahui'rihua'caj tiquee nie'huacajche'.

22 Móoche' mu tyi'tya'cue'síma'caj, ti'ij i Jesús páan tyi'íj, ajta ti'ij tyaatatyóotzi'ria'aj i Dios, aj pu'ij ja'antyítaaraca' ti'quij huo'rípu'uj, a'yan tyihua'ixáaty'e'ej tijin:

—Xáacua' a'íjci, a'íi pu nyahue'ra' pué'een.

23 Ti'ij ta'ij i váasuj tyijáj ajta tyaatatyójtzi'rej i Dios, ti'quij a'íjma huatajányij, néijmi'i mu jaaré'ij i váasuj jitze.

24 A'yaa pu tyihuo'té'exaaaj tijin:

—A'íi pu a'íin pu'éen i nyaxúure' i nyaj je'ráxire'sij nyej nyij huo'tyáhuire'en mui'caa, ajta ti'ij i Dios ja'antypuá'ritye'en i ti jájcuaj jin tya'tóoratziiri'.

25 A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' nyaj quee che' ju'quéi'sij a'íjci i úuvaj ja'ra', 'asta a'ájna xicáara' jitze ti'ij i Dios néijmi'que' tyu'ta'íjtaj.

Jesús pu jaataxájtaca' ti i Pedro jaatyáhue'taj a'yan tijin canu jamua'tyej (Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

26 Mati'ij tyu'táchuiicaj i maj jin tyaatatyójtzi'rej i Dios, aj mu mij jo'cáj a'ájna Aseitúunajrimi jiríj ti jo'tacá'aj.

27 Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Néijmi'i xu mua'aj yo'huá'xij siaj nye jimi tyá'tzaahuatye'. A'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: “A'íj nu je'catan i cánya'xii ti siire', majta i cánya'xii mamuj úrutij.”

28 Ajta nyati'ij huatájuurej, a'áa nu nyajtáhua'aj jamuaja'ajsiire'ej a Galileea.

29 Pedro pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Típua'aj néijmi'i meyo'hua'xij maj a jimi tyá'tzaahuatye', canu nyáaj a'yan rinyij.

30 Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—A'yaa nu tzáahuatyi'ra'aj jin tyí'mua'ixaatye', ijíj tíca' ti'ij quee xu jíihuacaj i tyacuáarie', huéicaj paj naatyáhue'taj a'yan tijin capáj nyamua'tyej.

31 Ajta i Pedro ca'nyíin pu jin a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Típua'aj a'yan tyúuxieve'ej nyaj ajamuán huámui'nyij, canu muaatyáhue'taj.

Majta néijmi'i i séecan a'yaa mu cha'taj mana'aj tyí'xajtaca'aj.

Jesús pu huatyéenyuj a'ájna a Getsemaní (Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)

32 Mati'ij mij jo'cáj a'ájna ja'hua' huastárij tzajta' ti a'yan tya'rájtyapuaj tijin Getsemaní. Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaaj i maj jamuán huacáj tijin:

—Xaará'saj iye'ej, nyóoche' nu nyáaj huatyényuusij i Dios jimi.

33 Ti'quij áyee jo'ré'nyej, a'íjma pu jo'ví'tij a'íjci i Pedro ajta i Santiago ajta i Juan, aj pu'ij huatyóochej ti huatóoxaamujritye'en ajta je'ej pua'aj jaata'aj i tzajta'.

34 A'yaa pu'ij tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Je'ej pu pua'aj nu'asej cuxáa nyamui'nyij. A'yaa xu siooj tyityá'caj, sióoche' xu atanyéjnye'rij.

35 Ti'quij i Jesús eerájraa a'tzúj áyee, aj pu'ij tyítunutaca' a chóota', jájhuaviiri' i Dios típua'aj a'yan tyí'riitan tiquee a'yan atyojo'ré'nyinyica'an a'ájna i xicáara' jitze ti jitzán jajpuéetzij ja'mej.

36 A'yaa pu tyá'huooca'aj i Dios jimi tijin:

—Dios i paj nyavástara' pu'éen, néijmi'i pu tyí'rij muéetzij jimi, típua'aj petyu'tá'an ti'ij quee náaci'tyij a'ájna i nyaj jin jajpuéetzij na'mej, ajta che' quee a'yan atyojo'ré'nyinyica'an je'ej nyej nyáaj tyá'xie've', sulu pati'ij muáaj tyá'xie've'.

37 Aj pu'ij té'ej aje'ré'nyej jo'maj ja'ajtyá'ca'aj i maj jamuán huacáj, a'áa pu'ij huojo'tyoj típua'aj meríj tyácu'tzij. A'yaa pu tyaaté'exaa a'íjci i Pedro tijin:

—Simón, ¿nyi petyácusij? ¿Nyi pequee tyo'táviicue'ri' paj séej ooraj atányeerij?

³⁸ Sióoche' xu atanyéjnye'rij siajta huatyényuunyij i Dios jimi, ti'ij quee tyi'tíj je'ej já'mua'uurej. A'yaa xu mua'aj tyá'xie've' siaj tyámua' huárinyij, ajta capu ja'muaca'nyisti' i já'muahue'ra' jítze.

³⁹ Ajtáhua'aj pu ujó'mej, a'yaa pu cha'tána'aj tyaatáhuaviiri' i Dios.

⁴⁰ Ti'ij aje're'nyej ajtáhua'aj pu huo'tyoy metyacu'tzísima'caj, ji'nye cutzíj pu huá'mue'tica'aj. Capu je'ej huá'miteerastya'ca'aj je'ej maj ye'ej tyaaté'exaatye'en.

⁴¹ Ti'ij huéicaj a'yan huaríj, ajtáhua'aj pu ujó'mej, ti'quij ajtáhua'aj aje're'nyej tipua'aj meri'ij táhua'aj tyácu'tzij, aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaj tíjin:

—¿Nyi siooj tyácu'tzij siajta juso'pe'? Pu'ríj óoche', pu'ríj tya'rá'aj a'náj maj nyéetzij tyu'tátuiire'ej i nyaj nyajta tyévij jítze huanie'huaca', a'íjma jimi i maj je'ej pua'aj tyí'tyetyeityee.

⁴² Xá'ajhuiixi', che'rej, pu'ríj yaja've'mej i ti nyéetzij tyu'tátuiire'ej.

Mati'ij jaatyéevi' i Jesús majta yo'jáj

(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴³ Óoche' pu tyi'tyaxáatasima'caj i Jesús ti'ij i Judas, síj ti hua' jítze ajtyáma'can i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, a'íj pu aje're'nyej majta jéehua i tyeítyee jamuán huajú'ca'aj metyu'chúumij majta ciyéj tyu'í'ij. Hua'nyúucaritze' mu a'íjma jimi huajú'ca'aj i maj tyí'ijta i tyeyúuj tzajta', majta i maj tyihua'mua'tyej i yu'xarij jítze, majta i huásij.

⁴⁴ Ajta i Judas pu tya'tóoratziiri' je'ej ti ye'ej huárinyij mej mij jáamua'reej a'tíj ti a'ín pué'een i Jesús, a'yan tíjin:

—A'íjna i nyaj ji'tyápui'tze'ej, a'íj pu a'ín pué'een, siata'aj jaatyéevi', siajta ja'ajnáan, sia'nají'que'en tyámua' naa.

⁴⁵ A'íj pu jin ajtyáxiiriaca' i Jesús jimi ti'quij a'yan tyaatajé tíjin:

—Maeestro.

Ajta ji'tyápui'tzej.

⁴⁶ Aj mu mij i tyeítyee jaatyéevi' i Jesús majta ja'náaji'quej.

⁴⁷ Aj pu'ij síj ti a'áa jo'tyávaaca'aj a'íj pu juchúun íjcutaca', ti'ij ij ja'ajtavéjchaca' i naxiéera' i ti jahuíre' a'íjci i ti tyihua'íjtye' i tyeyúuj tzajta'.

⁴⁸ Ti'quij i Jesús a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' i tyeítyee tíjin:

—¿Ji'nye een jime' yesetyityavá'ju' xaachúumij siajta ciyéj tyu'í'ij siaj naatyéevi', cuxáa nyaj náhua'rij pué'eenye'?

⁴⁹ A'náj tina'aj nu ja'mua jamuán ajo'tyávaaca'aj nyetyaja'muamua'tyáaj u tyeyúuj tzajta', caxu a'náj naatyéevi'. Ajta íjij pu a'yan tye'mej ta'aj ij tya'róo'astej je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jítze.

⁵⁰ Majta a'íjma i maj jamuán huacáj néijmi'i mu huatóo'uj, aa mu'uj mij yooríeej i Jesús.

⁵¹ Ajta síj pu tyamuéej jaavájasima'aj i Jesús, cáanarij pu jin eerónajca'aj. A'íj mu mij huatyéevi',

⁵² ajta a'íj pu jaatátoj i cáanarij ti'quij huatóo'uj jo'téechajraa muá'vi'ij.

Mati'ij yo'v'tij i Jesús a'íjma jimi i maj tyityatatyíj

(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵³ Mati'ij mij yo'ví'tij i Jesús a'íjci jimi i ti tyihuá'ijtye' néijmi'caa i tyeyúuj tzajta', mati'ij mij néijmi'i tyúusiij i maj tyihuá'ijtye' i puariij, i huáasij majta i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze.

⁵⁴ Ajta i Pedro pu imuáj cújta' huama'ca'aj, a'áa pu'ij ja'rá'aj jo'tij ja'chej a'íjna i ti tyihuá'ijtye' i maj tyí'muijhuacaa i tyeyúuj tzajta', a'áa pu ja'ajyíxij hua' jamuán i xantáaru'uj, oopuístya'aj i tá'taa jitze.

⁵⁵ Majta a'íimaj i maj tyihuá'ijtye' i tyeyúuj tzajta', majta i maj tyityatatyíj, a'íi mu jahuooca'aj tyi'tíj maj jitzán ujpuá'ritye'en i Jesús, ajta camu tyi'tíj huátyoj.

⁵⁶ Tyij majta jéehua jaahué'taca'aj, camu i séecan jamua'reeriaca'aj, tyi'tíj maj putyí'xajtaca'aj.

⁵⁷ Aj mu mij séecan ájhuiixij mati'ij mij hue'tzij jin tyu'taxájtaca', a'yan tíjin:

⁵⁸ —Ityáj tu a'yaa tyáanamujri' ti a'yan tyí'xajtaca'aj tíjin: “Nyáaj nu jaatyú'uunaj a'íjci i tyeyúuj i tyeítyee maj ja'ajtaahuaca', nyajta je'en huéicaj xicáj jitze séej ájtaahuaj i tyeyúuj i maj quee i tyeítyee ja'ajtaahuaj.”

⁵⁹ Ajta camu néijmi'i jamua'reeriaca'aj tyi'tíj maj pu tyí'xajtaca'aj i séecan majta i séecan.

⁶⁰ Aj pu'ij a'íin ájchej a'ájna hua' tzajta' a'íjna i ti néijmi'caa tyí'ijtye' i tyeyúuj tzajta', ti'quij a'yan tyaata'íhuo'ri' a'íjci i Jesús tíjin:

—¿Nyi pequee huatányuusij? ¿Tyi'tanyí jin po'tyá'itzee mej mij a' jitze tyí'pua'ritye'?

⁶¹ Ajta i Jesús capu avé'nyuuca'aj, capu tyi'tíj huataxájtaca'. Aj pu'ij ajtáhua'aj i ti tyihuá'ijtye' i tyeyúuj tzajta' a'yan tyaata'íhuo'ri' tíjin:

—¿Nyi muáaj a'íin paj pué'een i Ciríistu', i ti yójra' pué'een i Dios?

⁶² Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—Nyáaj nu a'íin pué'een. Siajta mua'aj xu nyeséejran i nyaj nyajta tyévíj jitze huanie'huaca' nyaj ajcaquée na'mej i muáca'ta' i ti néijmi'i jin antyúumua'reej, siajta nyeséejran nyati'ij aje'cáame'en i jéetirij tzajta'.

⁶³ Ti'quij a'íjna i ti tyihuá'ijtye' i tyeyúuj tzajta' ja'antysisújtza'an i jusícu', mej mij jáamua'reej tíjin pu'ríj huatanyú'caca', aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaa tíjin:

—Capu che' juxie've' ti a'tíj je'ej tyá'xajta.

⁶⁴ Mua'aj xu seríj jáanamujri' ti je'ej pua'aj tyu'taxájtaca' i Dios jimi. ¿Ji'nye mua'ajmaj tyajamuá'miteeraste'?

Néijmi'i mu juxa'aj tyu'taxájtaca' majta tyu'tá' ti huámuí'nyij.

⁶⁵ Aj mu mij séecan huatyóohuij maj jaatyétzi'tzique'muaxi'in, majta jo'tanáa ajíisa' majta je'en jí'tyáva'ra'aj i jumuáca' jime', a'yan metye'íhuo'raj tíjin:

—Huataxáj a'tanyíj mui'tyéjvee.

Majta i xantáaru'uj i maj tyí'cha'ij i tyeyúuj tzajta' a'íi mu ja'ráavaxij i nyéerima'ra' jitze.

Pedro pu tyu'tyáhue'taca' a'yan tíjin capu jamua'tyej i Jesús

(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-29)

⁶⁶ Ajta i Pedro, a'áa pu jo'tyávaaca'aj jo'tij ja'rájta'cuaj i chi'táj. Aj pu'ij síj íiti' utyájrurij ti jahuiire' i ti tyihuá'ijtye' i tyeyúuj tzajta',

⁶⁷ tí'ij a'íj huaséj i Pedro ti jupuístya'ca'aj a'ájna jo'tij já'taa, aj pu'ij ja'raséeraj ja'raa tí'ij ij a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—Muáaj paj pajta jamuán jo'chá'canya'aj i Jesús, Nazaret ti já'ma'can.

⁶⁸ Pedro pu jaatyáhue'taca', a'yan tyi'xáataj tijin:

—Canu jamua'tyej, canu nyajta jamua'reej tyi'tíj paj tyáxajta.

Aj pu'ij iirájraa, a'áa pu je'tyéechaxij a ti ja'pueertaj. Aj pu'ij i tyacuáarie' huajíjhuaca'.

⁶⁹ Ti'ij ij ajtáhua'aj i íiti' jaaséj a'íjci i Pedro aj pu'ij séecan huaté'exaa aj a'yan tijin:

—A'múu pu síj a'ín pu'é'een i ti hua' jitze ajtyáma'can i maj jamuán huaci'ij.

⁷⁰ Ajtáhua'aj pu i Pedro jaatyáhue'taca'. A'tzúj a'tyéevi'caj, a'íimaj i maj aja're'tya'ca'aj majtáhua'aj mu a'yan tyaaté'exaa i Pedro tijin:

—A'yaa pu tyi'ja'yájna muáaj paj síj a'ín pu'é'een, ji'nye Galilea paj já'ma'can.

⁷¹ Aj pu'ij i Pedro huatyóochej ti nyúucaritze' i Dios a'yan tyi-huo'té'exaatye'en tijin:

—Canu jamua'tyej a'íjci i tyáataj i siaj mua'aj jatya'xajta.

⁷² Aj pu'ij arí hua'puaj huajíjhuaca' i tyacuáarie', ti'quij i Pedro jo'támua'reeri' je'ej ti tyaaté'exaa i Jesús a'yan tijin: “Ti'ij quee xu hua'puaj huajíjhua i tyacuáarie', muáaj paj huéecaj naatyáhue'taj.” Aj pu'ij tyuuyínyajraa a'íjna i Pedro.

15

Metyu'tátuii a'íjci i Jesús i Piláato jimi

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Ti'ij huatapuá'riaca', a'íi mu tyúusiij i maj tyihuá'ijtye' i puaríj a'íjma jamuán i huásij, majta i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze i maj jin tyí'ijta, majta néijmi'i i maj tyityatatyíj. Aj mu mij áyoovi'tij a'íjci i Jesús meetyají'que'ej, mati'ij mij jaatátuii a'íjci i Piláato.

² Piláato pu'ij a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi muáaj a'ín papué'een i ti tyihuá'ijtye' i maj Israel jitze ajtyáma'can?

Ti'quij i Jesús a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Muáaj paj períj a'yan tyaataxájtaca'.

³ Majta i maj tyí'ijta i tyeyúuj tzajta', jéehua mu tyaaxájtzi'ri',

⁴ Piláato pu'ij ajtáhua'aj a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi pequee je'ej tyu'tányuusiij? Cási' jéehua mu a' jitze tyí'pua'ritye'.

⁵ Ajta i Jesús capu je'ej tyaaté'exaa, a'íj pu jin quee je'ej jo'támiteeraj a'íjci i Piláato.

Piláato pu tyu'tá' maj jaajé'caj i Jesús

(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38—19:16)

⁶ Mati'ijta tyí'ye'estyaj, Piláato pu a'yan tyeeeyí'tihua'aj ti séej huatátoonyij i ti eetyánami', a'tíj maj a'yan tyaatáhuaviiraj i tyeítyee.

⁷ Síj pu tyáati' eetyánami'huaca'aj ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Barrabás, hua' jamuán i séecan i maj tyí'tyacui'caria'aj.

⁸ Aj mu mij i tyeítyee aje're'nyej, mati'ij mij huatyóohuij maj jaatáhuaviij i Piláato ti'ij a'yan huárinyij a'íjma jimi je'ej ti tyeeeyí'tihua'aj.

⁹ Piláato pu a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi mua'aj a'yan setyá'xie've' nyaj jaatátoonyij a'íjci ti ja'mua tajtúhuan pu'é'een mu siaj Israel jitze ajtyáma'can?

¹⁰ Ji'nye jamua'reeriaca'aj maj já'chueeria'ca'aj a'íjci i Jesús a'íimaj i maj tyihuá'ijtye' i tyeyúuj tzajta', a'íj mu jin jimi tyu'tátuii.

11 Majta i maj tyihua'ijtye' i tyeyúuj tzajta', a'íi mu ca'nyíjra'aj huo'ta' i tyeítyee mej mij jaatáhuavij a'íjci i Piláato ti a'íj huatátoonyij i Barrabás.

12 Piláato pu a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿Arí ji'nye náarinyij a'mújcij jimi mu ja'mua tajtúhuan mu siaj Israel jitze ajtyáma'can?

13 Aj mu mij ca'nyíin jin huatyejíhuajra a'yan tijin:

—Pata'aj jó'tatan i cúruuj jitze.

14 Piláato pu a'yan tyihuo'té'exaa'ij tijin:

—¿Ji'nye een jime', tyi'tanyí je'ej pua'aj huáruuj?

Majta i tyeítyee majtáhua'aj mu ca'nyíin jin huatyejíhuajra a'yan tijin:

—Oótateexi' i cúruuj jitze.

15 Ajta a'íjna i Piláato, a'yaa pu tyá'xie'va'ca'aj ti tyámua' tyu'tyá'itzeere'en i tyeítyee jimi, a'íj pu jin jaatáto' a'íjci i Barrabás, ajta ti'ij tyu'ta'ítaj maj je'riá'vaxi'in i Jesús, aj pu'ij huo'tátuii mej mij jó'tatan i cúruuj jitze.

16 Aj mu mij i xantáaru' yo'jáj a'íjci i Jesús a'ájna a ti ja'rájta'cuaj, aj mu mij néijmi'caa tyísi i xantáaru'uj.

17 Síicu'ri mu ju'cáachejtye ti po'vij xú'muavi'can jime', majta cúruun jaatyátaavej tzícare'ej ti jin cistijhuaj, a'íj mu mij ju'cárujtyi'ri'.

18 Majta je'en huatyóohuij maj huatyejíhuajra'nyij a'yan tijin:

—Che' júurij a'mújna mu ti hua' tajtúhuan pu'éen a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can.

19 Majta ciyéj jin ja'vá'va'ra'aj i mu'úura' jitze, majta jaatyé'tzi'tzique'muaxij, aj mu mij tyítunutacaria'aj mue'cootunáaj, a'yájna cuxáa tyámua' metya'tá'caria'aj.

20 Mati'ij jatyaxáahuataj, aj mu mij je're'chuiiri' a'íjci i síicu'ri ti po'vij xú'muavi' jime', mati'ijta mij a'íj ju'cáachejtye i síicu'ria'ra' mati'ij mij yo'jáj mej mij jó'tatan i cúruuj jitze.

Mati'ij yó'tateexij a'íjci i Jesús i cúruuj jitze

(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

21 A'áa pu síij tyáati' Cirene ti já'ma'can, Simón ti ántyapuaj táatajra' a'íjci i Alejandro ajta a'íjci i Rufo, a'íi pu a'áa ja'rájraa jo'tij quee a'tíj ja'chej. A'áa pu'ij huaja'antynájchaca' jo'maj yoojásima'aj i Jesús, a'íj mu mij ca'nyéjrij jin huata'íj ti'ij ja'antychóoj i cúruujra' i Jesús.

22 A'áa mu yo'jáj a'íjci i Jesús, a'ájna a jiríj jitze ti a'yan tyaja'rájtyapuaj huá'nyuucáa jime' tijin Gólgota, (Gólgota, a'yaa pu huatóomua'aj tijin Mui'chíj Mu'taj),

23 mati'ij mij nahuáj jaatanyé'tzij cuáanye'ej ti á'naxcaj, a'yaa mu jatamuá'muaj a'íjci i cuáanye'ej tijin miirra, ajta i Jesús, capu ju'qué'ij a'íjci i nahuáj.

24 Aj mu mij yó'tateexij i cúruuj jitze. Majta i xantáaru'uj tyetyéj mu jin huóomue'tij mej mij jáamua'reej a'tíj ti ci'tyij i tyí'caanaria'ra' i Jesús síij ajta síij.

25 Pu'rij jé'ta' ujmá'caj i xicáj mati'ij yó'tateexij i cúruuj jitze.

26 Majta táabla óotatej i cúruuj jitze, a'yaa pu tyé'yu'si'huaca'aj je'ej maj tyi'tíj jitzán tyo'o'jpuá'rij a'yaa pu tijin: “Hua' tajtúhuan i maj Israel jitze ajtyáma'can.”

27 Majta mu hua'puácaa i náhua'rij óotatej, séej mu a'áa jo'tyéjchej i cúruuj i muáca'ta' pujmua', majta séej útata' pujmua'.

28 A'yaa pu tyá'raa je'ej ti a'íjna i nyúucarij tyé'yu'si' i yu'xarij jitze ti a'yan tijin: "A'yaa mu tyá'mua'reeriaca'aj ti je'ej pua'aj tyí'tyevistaca'aj."

29 Majta i maj aja'tányinyica'aj naa mu tyitye'cámu'vajra'aj majta je'ej pua'aj tyá'xajtaca'aj a'yan tijin:

—Muáaj mu paj a'íin pué'een i paj jaatyú'uunaj i tyeyúuj pajta huéecaj xicáj jitze ja'ajtaahuaj,

30 asíj a japua huatányuuchij pajta acájra'nyij a'mújcij jitze mu cúruuj.

31 A'yaa mu cha'taj mana'aj tyá'xaahuataca'aj i maj tyihua'ijtye' i tyeyúuj tzajta', majta i maj tyihua'mua'tyej i yu'xarij jitze i maj jin tyí'ijta. A'yaa mu tyí'xajtaca'aj tijin:

—A'múu pu séecan japua huatanyúj, ajta capu jaayí'tin ti jusíj jujapúa huatányuunyij.

32 Che' acájra'nyij mu cúruuj jitze a'mújna mu Ciriistu' ti pué'een, ajta hua' tajtúhuan i maj Israel jitze ajtyáma'can, tyata'aj tyij jaaséj, tyajta tyá'antzaahuatye'en.

Majta i maj jamuán óotateehuaca' i cúruuj jitze a'íi mu majta já'xaahuataca'aj.

Tí'ij huamuí' i Jesús

(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

33 Tí'ij tya'rá'aj a'tzáaj tacuaríxpauj, néijmi'que' pu huariá'tica'riaca' i chuéj japua, ajta á'tyeej ti a'yan tyu'tíca' yáacij jé'ta' ucamá'caj i xicáj.

34 Tí'ij yáacij jé'ta' ucamá'caj i xicáj, aj pu'ij Jesús ca'nyíin jin huajíjhuaca' a'yan tijin:

—Eloí, Eloí, ¿lama sabactani? A'íjna i nyúucarij, a'yaa pu huatóomua'aj tijin: Nyavástara', Nyavástara', ¿ji'nye een jime' pej pij nyojo'hua'xij?

35 Séecan i maj a'áa jo'tyú'uuca'aj, mati'ij jáanamujri' a'yaa mu tyu'taxájtaca' tijin:

—Xáanamujri', a'íj pu huatajé i Elías ti'ríij á'tyeej ti tyi'tyávaaca'aj i Dios jimi.

36 Aj pu'ij síj aje're'nyej huatéechisima'aj, tyi'tíj pu huátisima'aj ti ta'chíra' a'íj pu'ij huatyáru'nyaxij nahuáj jime' ti antzíjvi, ti'quij ciyéj jitze ja'antijí'quej, aj pu'ij a'íjna ajchui tí'ij i Jesús huayé'nyijche' a'íjci jitze i tyi'tíj, a'yan tyi'xáataj a'íjna i a'tíj tijin:

—Setyu'chó've' típua'aj yatanyéj a'íjna i Elías tí'ij ja'cátoonyij mu cúruuj jitze.

37 Aj pu'ij ajtáhua'aj i Jesús ca'nyíin jin huajíjhuaca', ti'quij huamuí'.

38 Ajta i tyeyúuj tzajta' cáanarij ti 'tzíjhua pu ujo'tahuíjca'aj, a'íi pu'ij jé'ta' acásujtza'an.

39 Ajta i tyenyeéntyí' i xantáaru'uj ti tyí'ijtye' i maj anxityej ará'asej, a'áa pu jo'tyávaaca'aj véjri' jo'tij jóonyeerica'aj i Jesús, a'íi pu'ij jáanamujri' je'ej ti tyu'íjhuaca' i Jesús, ajta jaaséj je'ej ti tyu'muí', a'yaa pu'ij tyu'taxájtaca' tijin:

—A'yaa pu tyi'jí're'can jime' a'íi pu a'íin pué'eenye'ej i yójra' i Dios.

40 Séecan mu majta úucaa a' imuáj jo'tyu'úuj méesejraca'aj, síj pu a'yan ántyapuaaca'aj tijin María Magdala ti já'ma'can, ajtáhua'aj síj María hua' náanaj a'íjci i Santiago ti cíleen ajta a'íjci i José, ajtáhua'aj síj i íiti' ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Salomé.

41 A'íi mu i úucaa jamuán huajú'ca'aj i Jesús majta jahuiiria'ca'aj tí'ij a'áa jo'tyávaaca'aj a'ájna a Galilea. Jéehua mu majta séecan i úucaa a'áa jo'tyú'uuca'aj i maj jamuán a'áa jo're'nyej a'ájna a Jerusalén.

*Mati'ij jaatyá'avaataca' a'íjci i Jesús
(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)*

⁴² Ti'ij huaré'chumua'riaca', tya'rá'aj a'ájna xicáara' jitze mati'ij tyámua' huó'uurej, yaa ariá'pua'aj pu atyojo're'nyesij a'ájna i xicáara' i maj jitzán juso'pii.

⁴³ A'íjna i José Arimatea ti já'ma'can, ti ajta hua' jitze ajtyáma'can i maj va'cán jin tyityatatyíj, a'íi pu ajta jacho'va'ca'aj a'íjci xicáara' ti'ij i Dios tyu'ta'íjtaj néijmi'que' i cháanacaj japua, a'íi pu'ij ajo're'nyej i Piláato jimi, ti'quij jaatáhuaviiri' i tyévira' i Jesús.

⁴⁴ Ajta i Piláato je'ej pu tyo'tóomua'aj ti i Jesús arí huamuí', aj pu'ij jaatajé i hua'tyenyentyi' ti'ij jaata'íhuo' a'chu ti arí á'tyeevi'ca'aj ti huamuí'.

⁴⁵ Ti'ij i hua'tyenyentyi' a'yan tyaaté'exaa ti a'yan tyi'ja'yájna, aj pu'ij i Piláato jaatá' a'íjci i José ti ja'cájan i tyévira' i Jesús.

⁴⁶ Aj pu'ij i José cáanarij huánaniej ti naa een ti naa tyí'cueenaa, ti'quij ja'ajtajá i mui'chíj ajta je'en je're'ijcataca' a'íjci jime' i cáanarij. Aj pu'ij a'úun yo'tyéetyej jo'maj yo'ojcúunajraa, ajta tyetyéj ti sicírara' eetyájmua.

⁴⁷ Ajta a'íjna i Maríia Magdala ti já'ma'can, ajta síj i Maríia náanajra' a'íjci i José, a'íi mu jaaséj jo'maj je'ej yó'ruuj i mui'chíj.

16

*Jesús pu huatájuuriaca'
(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)*

¹ Ti'ij mu jo'mej a'ájna i xicáara' maj jitzán juso'pii, a'íjna i Maríia Magdala ti já'ma'can, ajta i síj i Maríia náanajra' a'íjci i Santiago, ajta je'en a'íjna i Salomé, a'íj mu tyi'tíj huánaniej ti naa tyaarie'ej mej mij jacáhuaatye'en i tyévira' i Jesús.

² A'íjci xicáara' jitze ta'nájcaj i itéerij, ti'ij oochán eere'nyéesima'caj i xicáj, a'áa mu jó'ju' jo'tíj ja'vá'nami'huaca'aj i mui'chíj,

³ a'yaa mu tyúu'ixaatya'ca'aj tijin:

—¿A'tanyíj uya'ráxiiraj i tyetyéj ti jin eetyánami' jo'tíj jóocun tyej tyij utyájrutyey?

⁴ Ajta mati'ij a'áa jo're'nyej aj mu mij jaaséj títua'aj quee che' eetyájmua i tyetyéj. Ajta tyámua' pu tyí'va'caa i tyetyéj ti eetyámuaaca'aj.

⁵ Mati'ij utyájrurij jo'tíj jóocun, tyamuéej mu huaséj ti a'úun je'rácatyii muáca'ta' pujmua', catyéevi' pu ucáchajca'aj ajta naa tyí'cueenavi'ca'aj i ti tyí'chajca'aj. Aj mu mij i úucaa tyu'tátziin,

⁶ ajta a'íi pu a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Caxu tyí'tziinye'ej. Mua'aj xu a'íj tyáhuoonyij i Jesús Nazaret ti já'ma'can, i ti óotateehuaca' i cúruuj jitze. Pu'ríj huatájuuriaca', capu che' yajá'hua' a'yájna. Cási' xaaséj jo'maj yo'ojtyéj.

⁷ Áricuj sioté'exaatye' a'íjci i Pedro siata'aj i séecan i maj jamuán huacíj, a'yan tijin: “A'íi pu a'áa jooméj a'ájna a Galilea ti'ij ajtáhua'aj jamuájsiire'en jájcuan, a'áa xu yé'sejran, a'yájna ti'ij arí tyajamuáa'ixaa.”

⁸ Aj mu mij iirahuáachajra i úucaa, ji'nye metyóoviveesima'aj, majta tyí'tziinya'ca'aj. Ajta camu a'tíj huaté'exaa i juyéj jitze, ji'nye metyí'tziinya'ca'aj.

*Jesús pu huataséjre a'íjci jimi i Maríia Magdala ti já'ma'can
(Jn. 20:11-18)*

⁹ A'íjci xicáara' jitze ta'nájcaj i séej iteerij ti'ij i Jesús huatájuuriaca', ti'ij tapuá'risima'caj a'íj pu jimi anaquéej huataséjre i Maríia Magdala ti já'ma'can, i maj tzajta' séjria'ca'aj i tyiyáaru'uj i maj aráahua'puaj ará'axcaa i Jesús ti huo'tamuárij.

¹⁰ A'íi pu ujó'mej ti'ij huo'té'exaatye'en a'íjma i maj jamuán huacíj i Jesús, i maj juxaamuíjritya'ca'aj majta juyiinyaca'aj.

¹¹ Majta a'íimaj mati'ij jáamua'reeri' ti i Jesús huatájuuriaca' ajta i Maríia arí jaaséjraca'aj a'íjci i Jesús, camu ja'antzaahuaj.

Jesús pu huataséjre hua' jimi i maj hua'puaj i maj jamuán huacíj

(Lc. 24:13-35)

¹² Ti'quij Jesús ajtáhua'aj seequéj tyu'taséjre hua'puácaa jimi i maj a'áa joojú'ca'aj i juyéj japua jo'tíj quee a'tíj já'chajca'aj.

¹³ A'íi mu mij ujó'ju' mej mij huo'té'exaatye'en i séecan, camu majta hua'antzaahuaj a'íjma i maj hua'puaj.

Tyi'tíj ti i Jesús huo'ta'íj a'íjma i maj jamuán huacíj

(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁴ Ti'ij arí jéetze' huachúmua', Jesús pu huatóosejrataca' a'íjma jimi i maj tamuáamuata' japuan séej ará'asej, mati'ij móoj a'íimaj ajtyetyá'caj i méesaj jitze. Aj pu'ij hua'ajtyá'xij a'íjci jime' i maj jatánaamuaj i ju júuricamej majta quee tyá'tzaahuatya'ca'aj, ji'nye camu huá'tzaahuatya'ca'aj i maj jaaséj ti arí huatájuuriaca'.

¹⁵ A'yaa pu tyihuo'té'exaaj tíjin:

—Séricuj néijmi'que' i cháanacaj japua siahuo'té'exaatye' néijmi'caa i tyeítyee i nyúucaria'ra' i Dios.

¹⁶ A'tíj ti tyá'antzaahuatye'sij ajta huái'huaj, Dios pu tyaatú'uunyi'raj, ajta i ti quee tyá'antzaahuatye'en, a'íi pu jajpuéetzij ja'mej.

¹⁷ A'yaa mu tyeeyí'tihua'aj muá'ju'un i maj tyá'antzaahuatye'en, nyenyúucaritze' mu huo'tamuáritye'sij i tyiyáaru'uj i maj hua' tzajta' séejre' i tyeítyee, majta séej jime' i nyúucarij tyi'xáataj muá'ju'un,

¹⁸ cú'cu'see mu muarie'en i maj tyú'cha'vacaa, ajta camu je'ej huá'uurej, na'ríij huá've'rij mu'cáaye'en, capu ajta je'ej huá'uurej, ajta tipua'aj a'íjma mua'ajtamuarie'xi'in i maj tyí'cucui', tyámua' mu rinyij.

Jesús pu tyíraa i jútye' tajapúa

(Lc. 24:50-53)

¹⁹ Ti'ij a'yan tyihuo'ixáatya'aj, a'íjna i tavástara' Jesús pu tajapúa jó'vi'tichiihuaca' ti'quij muáca'ta' i Dios ja'ajcáayixij.

²⁰ A'íi mu mij i maj jamuán huacíj ma'úrutyixij mej mij néijmi'que' huo're'ixaatye'en i nyúucaria'ra' i Dios, ajta i tavástara' pu huá'huiiria'ca'aj, ajta jaséjrataca'aj ti a'yan tyi'ja'yájna je'ej maj a'íimaj tyí'xajta'aj a'íj hua'séeratya'aj i maj jin tyámua' tyo'taséj.

Je'ej ti tyo'yú'xaca' a'íjna i San Lucas

I ti jin uhuatyóochej i yu'xarij

¹ Mue'tíj mu meríj a'íjci jin huatyóohuij maj jo'siimua' tyámua' naa je'ej ti tyi'tíj i Dios huáruuj ityájma jimi,

² a'yaa mu mij tyitáa'ixaaj a'íimaj i maj juji'ij jin jaaséej ti'ij uhuatyóochej, ajta je'en a'yan tyihuo'ci'ij mej mij a'íimaj huo'té'exaatye'en i tyeítýee i nyúucarij i Dios ti jimi je'ráma'can.

³ Nyáaj nu nyajta nyeríj tyámua' naa a'íjci jin tyi'huányamua'tyej, a'yaa pu'ij tyino'támiteeraj ti xá'pui' nyaj tyimuaata'ityi're'en yu'xarij jitze néijmi'i je'ej ti tyi'tíj huaríj pej pij muáaj Teófilo jáamua'reej mu paj va'cán jin tyi'tyéjvee,

⁴ pata'aj pij tyámua' naa tyáamua'reej i ti a'yan tyi'ja'yájna i maj meríj muaamuá'tyej.

Síj ti tajapuá tyí'huíire' pu jaataxájtaca' ti nie'huan a'íjna i Juan

⁵ A'ájna imuáj pu i Herodes rey jin tyi'tyávaaca'aj a'íjma jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'áa pu síj puaríj já'chajca'aj ti a'yan ántyapuaaca'aj tíjin Zacarías, a'íj pu jitze eeráma'cantaca'aj i Abías. Ajta a'íjna i íira'ra'an a'yaa pu ántyapuaaca'aj tíjin Isabel, a'íj pu jitze eeráma'cantaca'aj i Aarón.

⁶ A'íi mu hua'puaj tyámua' tyí'tyetyeítyeristaca'aj i Dios jimi, majta néijmi'i jin ja'tzaahuatya'ca'aj je'ej ti tyu'ta'íjtaca' i tavástara'.

⁷ Ajta camu tyiyójmua'ca'aj, ji'nye capu yo'mua'tacaria'aj i Isabel, majta meríj huosica'aj a'íimaj i maj hua'puaj.

⁸ Aj pu'ij séej xicáara' jitze tya'rá'aj ti'ij a'yan tyihuo'ci'ij maj a'íimaj tyu'támu'vejritaj i Dios jimi i maj Zacarías jimi tyí'huíire',

⁹ a'yájna mati'ij tyee'yí'tihua'aj a'íimaj i puaríj, a'íj pu huaci'ij i Zacarías ti'ij a'íin utyájrutyey i tyeyúuj tzajta', ajta je'en íjcuá antyíteeraj i tavástara' jimi.

¹⁰ Ti'ij ooj tyatáasima'caj i íjcuá, néijmi'i mu i tyeítýee apua'quéj jo'tyu'úuj metyényuusima'aj i Dios jimi.

¹¹ Aj pu'ij síj ti tajapuá tyí'huíire' huataséjre a'íjci jimi i Zacarías, muáca'ta' pu pujmua' jo'tyávaaca'aj a'íjci jitze i maj japuan jaté'raaa i íjcuá.

¹² Ti'ij jaaséej a'íjna i Zacarías, je'ej pu tyo'taséj ajta jéehua tyu'tátziin.

¹³ Ajta a'íjna i ti tajapuá tyí'huíire' a'yaa pu tyaaté'exaa tíjin:

—Zacarías, capáj tyí'tziinye'ej, ji'nye Dios pu arí jáanamua'ajri' je'ej paj tyu'tyéenyuj, ajta a'íjna i Isabel siaj néemi'ij, a'íi pu tyiyóoj ja'mej, a'yaa pej pij jaatámua'tyij tíjin Juan.

¹⁴ Jéehua paj huatá'tyamua've'sij, majta mue'tíj i tyeítýee huatóotyamua've'sij ti'ij huanie'huaj i pá'ri'ij,

¹⁵ ji'nye va'cán pu jin tyi'tyaváaj ja'mej a'yóoj i tavástara' jimi. Capu nahuáj juquéi'sij, ajta jitzán séeria'aj ja'mej i júuricama'ra' i Dios.

¹⁶ A'yaa pu ca'nyíjra'aj tyu'tá'sij mui'caa i tyeítýee i maj Israel jitze ajtyáma'can, mej mij tyá'antzaahuatye'en i tavástara' jimi majta i Dios jimi.

¹⁷ A'íi pu i Juan anaquéej huama'aj ja'mej i tavástara' jimi, a'íjna jitze arooca'nyáaj i júuricama'ra' i Elías ajta i ti jin néijmi'i putyí'uuriajca'aj i Elías, ti'ij tyámua' huó'uurej a'íjma i hua' huásimua' i tí'ríj mej mij

huo'taxié've'en i juyójmua', ajta mej mij i maj quee tyámua' metyi-tyoomuámua're' tyihuojo'itéej muá'ra'nyij. Tyámua' pu'ij huá'uuren i tyeítjee mej mij jaataxié've'en i tavástara'.

¹⁸ Aj pu'ij i Zacarías a'yan tyaata'íhuo'ri' a'íjci i ti tajapuá tyí'huiire' tijin: —¿Ji'nye nyij tyá'mua'reeren ti a'yan tye'mej? Ji'nye nu'ríj vastaciríe', ajta a'íjna i tyaj néemi'ij pu'ríj ajta ucaríj.

¹⁹ Ajta a'íjna i ti tajapuá tyí'huiire' a'yaa pu tyaaté'exaa tijin: —Nyáaj nu Gabriel ántyapuaj, a'íj nu jimi tyí'huiire' i Dios, a'íi pu unyojo'ta'ítയാ'ca' nyej nyij muaaté'exaatye'en a'íjci i nyúucarij i paj jin huatá'tyamua've'sij.

²⁰ Ajta ijíj capáj tyá'tzaahuatye' je'ej nyaj tyimuaaté'exaa, a'íj paj jin quee atanyúuva'aj puá'mej, capu che' i'riitaj ja'mej paj tyu'taxáj 'asta na'aj quee a'yan tyú'rinyij je'ej nyaj nyeríj tyimuaaté'exaa.

²¹ Majta a'íimaj i tyeítjee, a'áa mu pua'quéj jo'tyú'uuca'aj meechó'va'aj a'íjci i Zacarías a'tzáaj ti iiráamej i tyeyúuj tzajta', majta a'yan tyú'u'huo'raca'aj tyi'tíj ti jin arí huápu'íj já'tyeevi'ca'aj ti a'úun je'rávaaca'aj.

²² Ajta ti'ij iirájraa, capu che' i'riitaca'aj ti tyu'taxáj, a'yaa pu jumuáca' jin tyihuá'ixaatya'ca'aj, ji'nye capu che' i'riitaca'aj ti huatányuunyij, aj mu mij jáamua'reeri' ti tyi'tíj jimi huataséjre i tyeyúuj tzajta'.

²³ Ti'ij antyipuá'riaca' i ti jin tyi'tyávaaca'aj i tyeyúuj tzajta' a'íjna i Zacarías, aj pu'ij jó'raa i juchéj.

²⁴ Ti'quij huatajútzej a'íjna i Isabel, aj pu'ij huatyóo'avaataca' u juchéj, anxí máxciríe' pu á'tyeej tíquee iiráyi'caa i juchi'táj, a'yaa pu tyí'mua'ajcaa tijin:

²⁵ “Tavástara' pu a'yan náaruj, mata'aj mij i tyeítjee quee ná'xaahuataj.”

Síj ti tajapuá tyí'huiire' pu jaataxájtaca' ti nie'huan i Jesús

²⁶ Ti'ij aráasej máxciríe' tyoomá'caj, Dios pu jaata'ítയാ'ca' a'íjci i Gabriel a'ájna a Nazaret chájta' a'áa ti ja'ajtyáma'can a Galilea,

²⁷ a'áa pu já'chajca'aj a'íjna i Maríia i ti arí tímua' huatyéviche'sij a'íjci jamuán i José, a'íj ti jitze eeráma'can i David, ajta i Maríia capu eexúj a'tíj jamuán hui'caria'aj.

²⁸ A'íjna i ti tajapuá tyí'huiire' a'úu pu jo'tyájrurij jo'tíj je'rácatyii a'íjna i Maríia, ti'quij a'yan tyaatatyójtje tijin:

—Ajíi' Maríia, mu paj Dios jimi tya'ancuriáa'sij. Tavástara' pu a jimi yésejre'.

²⁹ Maríia pu je'ej tyo'taséj ti'ij a'yan tyaaté'exaa, ajta a'yan tyú'u'huo'raca'aj je'ej ti huatóomua'aj i nyúucarij ti jin jaatatyójtje.

³⁰ A'íjna i ti tajapuá tyí'huiire' a'yaa pu tyaaté'exaa tijin: —Capáj tyí'tziinye'ej Maríia, muáaj paj huatá'tyamua've'sij pajta tyaatatyójtzi're'ej i Dios.

³¹ Ijíj paj huatajútze'sij, séej paj tyiyóoj puá'mej, a'yaa paj jaatámua'tyij tijin JESÚS.

³² A'íi pu va'cán jin tyi'tyaváaj ja'mej, a'yaa mu jaatámua'sij tijin Yójra' i Dios i ti néijmi'i jin antyúumua'reej, ajta i Dios ti tavástara' pué'een, a'íi pu tye'entyájrutye'ej ti'ij néijmi'i jin antyúumua'reeriaj, a'yájna ti'ij i ti jin tyi'tyávaaca'aj a'íjna i David,

³³ a'íi pu'ij jusén jin tyu'ta'íjtaj a'íjma jimi i maj Jacob jitze eeráma'can. Ajta quee a'náj antyipu'a'rij i ti jin tyu'ta'íjtaj.

³⁴ Maríia pu a'yan tyaata'íhuo'ri' a'íjci i ti tajapuá tyí'huiire' tijin:

—¿Ji'nye tyí'rij ti a'yan tyú'rinyij, tipua'aj nyequee tyáataj jamuán hui'care'en?

³⁵ Ajta a'íjna i ti tajapuá tyí'huiire' a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—A'íjna i júuricama'ra' i Dios, a'íi pu a jitze huatyá'itzeere'ej, ajta a'íjna i ti Dios jin néijmi'i putyí'uurej a'íi pu ajta a'jimi séeria'aj ja'mej. A'íj pu jin a'íjna i pá'ri'ij ti nie'huan a'yaa mu jaatámua'sij tijin i ti quee tyi'tíj jin á'itzeere' ti ajta Yójra' pué'een i Dios.

³⁶ Ajta a'íjna a'ihuáara' i Isabel a'íi pu ajta tyiyóoj ja'mej, tyij ajta arí ucaríj, a'íjna i maj a'yan tyá'xajtaca'aj tijin i ti quee yo'mua'tacaa, pu'ríj aráasej máxciríe' á'tyeej ti jutza'.

³⁷ Capu tyi'tíj muárie'rij i Dios jimi.

³⁸ Aj pu'ij i Maríia a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nyáaj nu néijmi'i jin jaatyáhuire'ej i nyavástara', che' i Dios a'yan tyú'uurej nye jimi je'ej paj períj tyinaaté'exaa.

Aj pu'ij jó'raa a'íjna i ti tajapuá tyí'huiire'.

Maríia pu júumuaarin a'íjci i Isabel

³⁹ A'ájna xicáara' jitze pu i Maríia jiye'tzín jo'mej a'ájna jo'tíj ja'chajta jíríj jitze a'áa ti ja'ajtyáma'can a Judea,

⁴⁰ aj pu'ij a'áa ja'rá'aj jo'tíj ja'chej a'íjna i Zacarías, ti'quij jaatatyójtjej a'íjci i Isabel, ajta je'en utyájrapij u chi'táj.

⁴¹ Ti'ij a'íjna i Isabel jáanamuaajri' ti jaatatyójtjej i Maríia, a'íi pu i pá'ri'ij huatáhuaaxij i jucáatze', ajta a'íjna jimi i Isabel pu huatyá'itzee i júuricama'ra' i Dios.

⁴² Aj pu'ij Isabel ca'nyíin jin a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Maríia tijin:

—Dios pu jéetze' tyámua' tyimuaatyájtóo muéetzij quee séecan i úucaa, ajta tyámua' tyeetyájtóo i pá'ri'ij ti arájca mua' jucáa jitze.

⁴³ ¿A'tanyíj nyaj pué'een nyáaj, ti'ij mu jo've'mej nyéetzij jimi i náanajra' i nyavástara'?

⁴⁴ Ji'nye nyati'ij jáanamuaajri' i paj naatatyójtjej, a'íi pu i nyiyóoj ootáhuaaxij i nyajucáa jitze, a'íjci jime' ti huatóotyamua'vej.

⁴⁵ Jéehua paj huatá'tyamua've'sij, ji'nye muáaj paj tyá'antzaahuaaj ti a'yan tya'róo'astej je'ej ti i tavástara' tyimuaaté'exaa.

⁴⁶ Maríia pu a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

I nyaj jin ma'úumua'rej a'íj nu jin tyé'tyojtzi're' a'íjci i ti va'cán jin tyi'tyéjvee i nyavástara',

⁴⁷ ajta i nyajúuricamej pu jutyamua've' i Dios jimi i ti nyaj japua huatanyúj.

⁴⁸ Ji'nye i Dios pu nye jitze rányeeriaca', i nyaj quee je'ej tyéejviicue', ajta ijíj ti yujo'que'tíj ja'mej, néijmi'i mu a'yan tyinaataxájta ti i Dios tyámua' tyinaatyájtóo,

⁴⁹ ji'nye a'íjna i ti néijmi'i jin antyúumua'reej, a'íi pu nye jimi jéehua huápu'i'ij tyámua' tyú'ruuj.

Capu tyi'tíj jin á'itzeere' i ti jin ántyapuaaj.

⁵⁰ Dios pu a'náj ti na'aj hua'cu'vej, a'íijma i maj jimi jéehua tyá'tzaahuatye'.

⁵¹ A'íj pu jin tyu'muáriej i ti néijmi'i jin putyí'uurej, ajta tyihua'antyí'uunyi'ri' a'íijma i maj óotzaahuatye',

⁵² ajta tyihuaá'ri'ri' i maj jin tyityatatyá'ca'aj va'cán jime', ajta va'cán jin tyihua'antyáaruajtjej a'íijma i maj quee je'ej tyéejviicue'.

⁵³ Ajta jéehua tyihuo'tá' a'íimaj i maj tajcuca'aj,

ajta huo'ta'ityaca' maj jó'ciinyej mequee tyi'tíj antyi'á'aj i maj chíjtyaanyi'ij pué'een.

⁵⁴ A'íjma pu huatáhuüi i maj Israel jitze ajtyáma'can, i maj jimi tyí'huüire', ajta quee yo'huá'xij i ti jin tya'tóoratziiiri' ti tyámua' tyihuo'tyéjeevej.

⁵⁵ A'yaa pu aamí' tya'tóoratziiiraca'aj a'íjma jimi i tahuásimua'ci'ij, a'íjci jimi i Abraham ajta i maj jitzán eerányesij.

⁵⁶ Ajta a'íjna i Maríia a'áa pu jo'tyá'itzee a'chu huéicaj máxcirie' a'íjci jamuán i Isabel, aj pu'ij té'ej huariá'raa jo'tij ja'chej.

Tí'ij huanie'huaca' a'íjna i Juan

⁵⁷ Tí'ij tya'rá'aj a'náj tij tyiyóoj já'ra'nyij i Isabel, tyáatacan pu tyiyóoj ja'raa.

⁵⁸ Majta i tyeítyee i maj avéjri' huacháatima'caa, majta ihuáamua'mua', a'íi mu curiá'cixij mej mij jaatatyójtje'en mati'ij jáamua'reeri' ti i tavástara' jéehua ja'ancu'vaxij a'íjci i Isabel.

⁵⁹ Tí'ij arahuéicaj xicáj tyoomá'caj, aj mu mij ujó'ju' mej mij ja'antysisíjchej i navíira' i pá'ri'ij, a'yaa mu mij tyá'xie'va'ca'aj mej mij a'yan jaatámua'tyiiche'en tijin Zacarías a'yájna tí'ij ántyapuaj i táatajra'.

⁶⁰ Ajta a'íjna i náanajra' a'yaa pu tyihuo'té'exaa tijin:

—Capu a'yan antyapuáaj ja'mej. Sulu a'yaa pu ántyapuaj ja'mej tijin Juan.

⁶¹ A'yaa mu mij tyaaté'exaa tijin:

—Capu a'tíj a'yan ántyapuaj ti ja'mua jitze ajtyáma'can.

⁶² Mati'ij mij jumuáca' jin jaata'íhuo'ri' i táatajra' i pá'ri'ij, mej mij jáamua'reej je'ej ti a'íin tyá'xie'va'ca'aj tí'ij a'yan ántyapuaj já'ra'nyij.

⁶³ Ajta a'íjna i táatajra' a'íi pu táabla huo'táhuaviiri' ti jitzán jo'tyéeyu'xaj, a'yaa pu'ij tyo'tyéyu'xaca' tijin: “Juan pu ántyapuaj ja'mej.” Aj mu mij néijmi'i je'ej tyo'taséj.

⁶⁴ Aj pu'ij huatái'riitariaca' ti tyu'taxáj a'íjna i Zacarías, tí'quij huatyóochej ti tyaatatyójtzi're'en i Dios.

⁶⁵ Néijmi'i mu je'ej tyo'taséj i maj avéjri' huacháatima'caa, majta néijmi'que' a'yan tyúu'ixaatya'ca'aj je'ej ti tyi'tíj huaríj a'ájna jo'tij jiríj jo'quéetimee a'áa ti ja'ajtyáma'can a Judea.

⁶⁶ Majta néijmi'i i maj a'yan tyi'namuajraca'aj, a'yaa mu tyúu'ihuo'raca'aj tijin:

—¿Tyi'táquij jin tyi'tyaváaj ja'mej a'íjna i pá'ri'ij?

Ji'nye ji'r'é'can jime' pu séjria'ca'aj ti i tavástara' jitzán séjria'ca'aj i pá'ri'ij.

Chuúicaria'ra' i Zacarías

⁶⁷ Ajta a'íjna Zacarías, i ti táatajra' pué'een i pá'ri'ij, a'íj pu jimi huatyá'itzee i júuricama'ra' i Dios, aj pu'ij a'yan tyu'taxájtaca' i Dios jitze ma'can tijin:

⁶⁸ Che' tyámua' eenye' i tavástara', i hua' Dios a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can,

ji'nye a'íj pu jin mujo've'mej tí'ij hua' japua huatányuunyij i ju-tyéityeristyamua'.

⁶⁹ A'íi pu uyo'ta'ityaca' i ti va'cán jin tyi'tyéjvee tí'ij tajapuá huatányuunyij, síj ti a'íj jitze eeráma'can i David, i ti jahüire'.

⁷⁰ A'íi pu a'íin pué'een i ti Dios ará'tyeej jitzán tya'tóoratziiiri':

a'íjma jitze ma'can pu a'yan tyaataxájtaca' i maj jitzán ma'can tyí'xajtaca'aj,

71 a'íi pu tajapuá huatányuusij a'íjma jimi i maj tájcha'íire',
 ajta néijmi'caa a'íjma jimi i maj taxana've',
 72 a'íi pu hua'ancu'vajxi a'íjma i tahuásimua'ci'ij,
 ajta quee yo'huá'xij i nyúucarij i ti jin tya'tóoratziiri'.
 73 A'íi pu a'íin pué'een i nyúucarij i ti jin tya'táratziiri'
 a'íjci i tatáataj Abraham:
 i ti taatá'sij
 74 tyej tyij quee tyí'tziinye'ej yan tyesejria'aj,
 tyajta quee hua'ajcha'íiria'aj i maj tájcha'íire'
 sulu tyej tyij taxáahuaj jaatyáhuíire'en,
 75 tyámua' tye'éenye'ej tyajta quee tyi'tíj jin á'itzeeria'aj,
 ajta tyej tyij jimi huatyá'itzeere'en a'chu tyaj pua'an xicáj á'tyeeren.
 76 Ajta muéetzij jime', mu paj nyiyóoj pué'een,
 a'yaa mu muaatámua'sij tíjin a'íj ti jitze ma'can tyí'xaj i Dios i ti néijmi'i
 jin antyúumua'reej,
 ji'nye muáaj paj anaquéej huama'aj puá'mej a'íjci jimi i tavástara'
 tyámua' petyi'uuriáj i tyeítýee jimi,
 77 pajta huo'té'exaatye'ej i tyeítýeristyamua'me'en
 ti i Dios tyihuo'tú'uunyi'raj i maj jin ootyá'itzee
 ajta je'en hua' japua huatányuusij.
 78 Ji'nye a'íjna i taj Dios, a'íi pu jéehua tá'cu'vej,
 a'íi pu jútye' imuáj tatatzavi'tye' i xicáj jime',
 79 tí'ij huo'tyátatzavi'tye'en a'íjma i maj a'áa jo'cháatimee
 jo'tij jéetze' huápu'i'ij jo'tíca'
 ajta je'en a'íj jitze huo'cájuyetyej i maj jitzán juxáahuaj séjre'ej.
 80 Ajta a'íjna i pá'ri'ij a'íi pu tyéve'sesima'aj, ajta a'íj jitze huatyóoca'an
 i júuricama'ra' i Dios, a'áa pu já'chajca'aj jo'tij quee já'tyi'tij, 'asta na'aj
 quee atyojo're'nyej a'ájna xicáara' ti jitzán huatóosejrata a'íjma jimi i
 maj Israel jitze ajtyáma'can.

2

Tí'ij huanie'huaca' a'íjna i Jesús (Mt. 1:18-25)

1 A'ájna imuáj a'íi pu rey jime' tyi'tyávaaca'aj i Augusto, a'íi pu'ij
 tyu'ta'íjtaca' mej mij ahuóoyu'xaj néijmi'i i maj a'áa jo'cháatima'caa jo'tij
 a'íin tyejé'íjtaj.
 2 A'yaa pu tyu'ríj mati'ij ahuóoyu'xaca' tí'ij ooj Quirinio tyi'tyávaacaj
 tajtúhuan jime' a'ájna a Siria.
 3 A'yaa pu'ij tyu'tóoxie'vej mej mij néijmi'i i tyeítýee jo'cixij jo'maj
 já'ma'can mej mij ahuóoyu'xaj.
 4 A'íj pu jin i José iirájraa a'ájna a Nazaret, i Galileea ti jitze ajtyáma'can,
 tí'quij a'áa jó'raa a Belén, a'áa ti ja'ajtyáma'can a Judea, a'ájna jo'tij
 jo'nié'huaca' i David i ti rey jime' tyi'tyávaaca'aj, ji'nye a'íjna i José a'íj
 pu jitze eeráma'cantaca'aj i David.
 5 A'áa pu jo'mej tí'ij ahuóoyu'xaj, jamuán a'íjci i Maríia i ti
 jatyévi'tinya'aj, ajta a'íjna i Maríia pu'ríj jutza'ca'aj.
 6 A'áa mu mij jo'tyá'caj a'ájna a Belén tí'ij atyojo're'nyej i xicáara' ti
 jitzán huanie'huaj i pá'ri'ij.

7 A'áa pu'ij jo'nié'huaca' i yójra' ta'nájcaj, ti'quij cǎxurij jin jaque'ijcataca' ajta je'en jatyéetyej i ciyéj jitze ti atyácun jo'maj ya'muáatyee tyajá'cua'caa, ji'nye camu che' ú'vejrica'aj chi'ij tzajta'.

I maj tajapuá tyí'huüre' majta cánya'xii maj siiria'ca'aj

8 Vėjri' a'ájna a Belén a'áa mu séecan ja'ajtyá'ca'aj i maj cánya'xii siiria'ca'aj, a'áa mu ja'táxai'irihua'aj hua' jamuán i cánya'xii.

9 Aj pu'ij jiye'tzín sǎij huataséjre i ti tajapuá tyí'huüre' i tavástara' jimi, a'íi pu'ij huataséjre i tavástara' ti jin naa huasé'rin ajta je'en huanyéeri'ciriajraa jo'maj ja'ajtyá'ca'aj, aj mu mij jéehua tyu'tátziin.

10 Ajta a'íjna i ti tajapuá tyí'huüre' a'yaa pu tyihuo'té'exaaaj tǎjin:

—Caxu tyí'tziinye'ej, ji'nye a'íj nu i nyúucarij jamuaaté'exaatye'sij ti naa eenye' tyí'xaj, i maj jin jéehua huatóotyamua've'sij i tyeétyee.

11 Ijǎij pu huanie'huaca' a'ájna chájta' David ti jitze ajtyáma'can a'íjna i ti ja'mua japua huatányuusij, a'íi pu a'íin pué'een i CIRÍISTU', i ti tavástara' pué'een.

12 A'yaa xu éenye'que' jamua'reeren, a'áa xu yé'tyoonyij i pá'ri'ij ca'íicatzi'huaj ajta a'áa ja'raque'tǎj ja'mej ciyéj jitze ta'tyácun i ya'muáatyee maj jitzán tyá'cua'caa.

13 Aj mu mij jiye'tzín mue'tǎj huataséjre i maj tajapuá tyí'huüre' a'íjci jimi i sǎij, i maj tyé'tyojtzi'ria'ca'aj i Dios, a'yaa mu tyí'xajtaca'aj tǎjin

14 Tyiche' tyaatatyójtzi're'en i Dios i ti huápu'i'ij naa huasé'rin u tajapuá. Miche' tyámua' tyí'tyesejre'ej i tyeétyee íiyan cháanacaj japua i ti Dios tyámua' tyihuo'tyátoosij.

15 Mati'ij jo'cǎj i maj tajapuá tyí'huüre', a'íimaj i maj cánya'xii tyiséjraca'aj a'yaa mu tyu'tóo'ixaaaj tǎjin:

—Tyiche' ujó'ju' a'ájna a Belén, tyata'aj yo'séj je'ej ti tyityaaté'exaaaj i tavástara'.

16 Aj mu mij jiye'tzín ujó'ju', mati'ij mij jáatyoj a'íjci i Maríia majta i José, majta a'íjci i unyáaque'ej, a'áa pu ciyéj jitze ja'ráca'tyii ya'muáatyee maj jitzán tyá'cua'caa.

17 Mati'ij jaaséj, aj mu mij huo'té'exaa je'ej ti tyihuo'té'exaaaj a'íjna i ti tajapuá tyí'huüre', a'íjci jitze ma'can i pá'ri'ij ti huanie'huaca',

18 majta néijmi'i i maj huó'namuajri' je'ej mu tyo'taséj a'íjci jime' je'ej maj tyí'xajtaca'aj i cánya'xii maj siiria'ca'aj.

19 Ajta a'íjna i Maríia néijmi'i pu ju'avaataca'aj i jutzájta', ajta a'náj ti na'aj jamua'reeriaca'aj.

20 Majta a'íimaj i maj cánya'xii siiria'ca'aj, a'íi mu huariá'cij jéehua metye'tyóotzi'ria'aj i Dios, a'íjci jime' je'ej maj tyáanamuajri' i nyúucarij ajta je'ej maj tyí'tǎj tyu'séj, ji'nye néijmi'i pu a'yan atyojo're'nyej je'ej ti tyihuo'té'exaaaj i tajapuá tyí'huüre'.

Mati'ij uyo'taséjrataca' i Jesús i tyejúuj tzajta'

21 Ti'ij arahuéecaj xicáj tyoomá'caj aj mu mij ja'antyisǎjchaca' i navíira' i pá'ri'ij, mati'ij mij a'yan jaatamua'aj tǎjin JESÚS, a'yájna ti'ij tyaaté'exaa a'íjna i ti tajapuá tyí'huüre' a'íjci i Maríia ti'ij quee xu jútza'caj.

22 Ti'ijta atyojo're'nyej a'náj maj huá'íiracaa a'yájna ti'ij tyé'yu'si' i yu'xarij jitze Moisés ti jo'yú'xaca', aj mu mij yo'ví'tǎj a'íjci i pá'ri'ij a'ájna a Jerusalén mej mij uyo'taséjrataj i tavástara' jimi.

23 A'yaa mu huarǎj, ji'nye a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tǎjin: “A'yaa pu tyúuxie've' maj jaataséjrataj i tavástara' jimi a'íjna i pá'ri'ij ti tyáati' ti anaquéej huanie'huaca'.”

24 A'áa mu mij ujó'ju' mej mij tyu'támu'vejritaj a'yájna ti'ij tyé'ijta i nyúucaria'ra' i tavástara', ti a'yan tijin: "Miche' hua'puácaa huatámu'vejritaj i cúcui'see na'ríj hua'puácaa i jáamui'see."

25 A'ájna imuáj síj pu a'áa já'chajca'aj a Jerusalén ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Simeón. Tyámua' pu tyi'tyúucha'íica'aj i Dios jimi, ajta tyámua' tyí'tyevistaca'aj, a'yaa pu tye'ejchó'va'ca'aj a'íjci xicáara' ti jitzán i Dios hua'ancu'vajxi'ij a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can. Ajta a'íjna i júuricama'ra' i Dios a'íi pu jimi séjria'ca'aj i Simeón,

26 a'yaa pu'ij i júuricama'ra' i Dios tyaaté'exaatya'ca'aj ti quee mui'nyij 'asta na'aj quee jaaséj a'íjci i Ciríistu', i Dios ti uyo'ta'ítyij.

27 Aj pu'ij i júuricama'ra' i Dios a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Simeón ti tyeyúuj tzajta' ja'tanyéj, majta a'íimaj i pá'ri'ij huásimua', a'úu mu majta ja'rá'aj i tyeyúuj tzajta', mej mij a'yan tya'rá'astej je'ej ti tyúuxie've' i yu'xarij jitze,

28 Simeón pu'ij ja'ancuré'chuij a'íjci i pá'ri'ij, ti'quij tyaatatyójtzi'rej i Dios, a'yan tyi'xáataj tijin:

29 Nyavástara', ijíj pu'ríj tya'róo'astej je'ej paj tya'tá'ratziiri' nye jimi, pu'ríj paj jaatá'an ti juxáahuaj huámui'nyij a'íjna i ti muahuíre'.

30 Ji'nye nu'ríj jaaséj a'íjci i ti tajapúa huatányuusij,

31 a'íjci i paj yan jaatyájtoo ti'ij huo'tyáhuíre'en, néijmi'caa i tye'ityee i maj a'yan huacháatimee,

32 a'íjna i ti huo'tyátatzavi'raj i maj yan séejre' i cháanacaj japua, ajta i maj jin naa huasé'rihua'aj muá'ju'un a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can.

33 Ajta a'íjna táatajra' ajta i náanajra' i Jesús je'ej mu tyo'taséj mati'ij jáanamujri' je'ej ti i Simeón tyaataxájtaca' a'íjci i pá'ri'ij.

34 Aj pu'ij Simeón tyámua' tyihuo'tyájttoo, ajta a'yan tyaaté'exaa i Mariía, i náanajra' i pá'ri'ij tijin:

—Cási', a'yaa pu tyu'xá'pui'intari'huaca' a'íjci jimi i pá'ri'ij, mej mij mue'tíj va'cán jin tyitye'entyárutyixi'in i maj Israel jitze ajtyáma'can, nusu maj mui'caa tyáa'ri'raj i maj jin tyityatatyíj. A'íi pu a'íin pu'é'een i siaj jin jamua'reeren je'ej ti tye'mej, ji'nye mue'tíj mu quee jaxie'va'aj muá'ju'un,

35 a'yaa pu'ij tye'mej ti huataséjre'sij je'ej maj tyí'mua'tzej i tye'ityee. Ajta néijmi'i a'íjna a'yaa pu muéetzij tyimuaatacu'nyij a tzajta' ti'ij a'tíj ti mua'antyéjtzetyij náhuaaj jime'.

36 Síj pu ajta a'áa jo'tyávaaca'aj ti Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj, íiti' pu pu'é'eenye'ej ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Ana, a'íi pu táatajra'ca'aj i Penuel, i ti Aser jitze eeráma'can. Pu'ríj huápu'i'ij ucarístaca'aj. A'íi pu quee eexúj a'chu jajcha'íicaj ti'ij huatyéevichej, aráahua'puaj nyinyi'ra'aj pu'ij á'tyeej ti jamuán ajá'chajca'aj i jucín ti'quij huamuí' i cína'ra'an,

37 pu'ríj ij muáacuatyey japuan muáacuaj nyinyi'ra'aj á'tyeevi'ca'aj ti jusíjtaca'aj. Ajta capu a'náj iiráyicaa u tyeyúuj tzajta', sulu a'úu pu a'náj tina'aj tyí'huíria'ca'aj i tavástara' jimi, ju'ítzi've'ej ajta jahuoo i Dios jimi.

38 Aj pu'ij a'íjna i Aná ajo'ré'nyej a'íjma jimi, ti'quij huatyóochej ti tyaatatyójtzi're'en i Dios, ajta ti tyihuo'té'exaatye'en a'íjci jitze ma'can i pá'ri'ij, a'íimaj i tye'ityee i maj jacho'va'ca'aj ti Dios hua' japua huatányuunyij a'íjma jimi i maj Jerusalén huacháatimee.

Mati'ij huariá'cij a Nazaret

39 Mati'ij néijmi'i antyci'ij je'ej ti tyé'yu'si' i nyúucaria'ra' jitze i tavástara', aj mu mij huariá'cij a'ájna a Galileea, a'ájna a Nazaret jo'maj já'ma'can.

40 Ajta a'íjna i pá'rí'ij a'íi pu huave'sej ajta huatyóoca'an, jéehua pu tyámua' metyóomua'riajca'aj, ajta i Dios pu tyámua' tya'tá'caria'aj.

A'íjci i pá'rí'ij Jesús ti ántyapuaaj a'úu mu yó'tyoo u tyeyúuj tzajta'

41 Majta a'íimaj i huásimua'mua' i Jesús, tí'ij pu na'aj nyinyi'ra'aj jitze mu a'áa ja'tányinyiica'aj a'ájna a Jerusalén, mej mij tyu'yé'estej a'íjci xicáara' jitze ti jitzán i Dios tyihuo'tú'uunyi'ri' i hua' yojmua' i maj anáatya'aj muaanánie'huaca'.

42 A'yaa pu'ij tí'ij i Jesús arí tamuáamuata' japuan hua'puaj nyinyi'ra'aj jájcha'íica'aj, néijmi'i mu ujó'ju' mej mij tyu'yé'estej i juyi'ráj jime'.

43 Ajta tí'ij tye'entyipúa'riaca' i maj tyu'yé'estej, aj mu mij jo'cáj jo'maj ja'chej, ajta a'íjna i Jesús a'áa pu jóovej a Jerusalén, majta i huásimua'mua' camu jamua'reeriaca'aj.

44 A'yaa mu tyí'mua'ajcaa ti i Jesús hua' jamuán huama'ca'aj, séej xicáj mu á'tyeej maj huaju', aj mu mij huatyóohuij maj jáahuoonyij hua' tzajta' i maj huá'muajtyej,

45 ajta camu jáatyoj. Aj mu mij huariá'cij a'ájna a Jerusalén mej mij a'áa yó'huoonyij.

46 Huéecaj xicáj mu á'tyeej maj jahuoo, mati'ij mij a'úu yo'tyooj i tyeyúuj tzajta', a'áa pu jo'tácatyii hua' jamuán i maj tyihuá'mua'tyey i yu'xarij jitze i maj jin tyí'ijta, hua'namuáaraj ajta tyihua'íhuo'raj.

47 Majta néijmi'i i maj janamuajraca'aj je'ej mu tyojo'sejraca'aj a'íjci jime' ti tyámua' naa tyojó'iteeca'aj ajta je'ej ti a'íin tyihuá'ixaatyaca'aj.

48 Mati'ij i huásimua'mua' jaaséj, je'ej mu tyo'taséj, ajta i náanajra' a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Nyiyóoj, ¿jinye een jime' a'yan páta'uurej? Tu'ríj jéehua muáahuoj nyáaj ajta a' táataj, je'ej tu pua'aj tyá'tamuajtyaca'aj muéetzij jime'.

49 Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—¿Jinye siaj sij nyahuoca'aj? ¿Nyi sequée jamua'reej ti a'yan tyúuxie've' nyaj a'úun je'rájcatyij i nyavástara' chí'táj?

50 Majta a'íimaj camu yo'itéej muá'raa je'ej ti tyihuá'ixaatya'ca'aj.

51 Aj pu'ij hua' jamuán jó'raa a'ájna a Nazaret, jo'tij ij jo've'sej néijmi'i jin huá'tzaahuatya'aj i juhuásimua'. Ajta i náanajra', a'íi pu néijmi'i ju'avaataca'aj i jutzájta'.

52 Ajta i Jesús jéetze' pu tyéve'sesima'aj, ajta jéetze' arí tyo'mua'reeriaca'aj, ajta Dios pu tyámua' tyeetyájtoo, majta a'íimaj i tyeítyee.

3

Tí'ij i Juan tyihuá'ixaatya'ca'aj a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij
(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

1 Pu'ríj tamuáamuata' japuan anxí nyinyi'ra'aj tyoomá'caj ti tyí'ijta'ca'aj a'íjna i Tiberio, ajta a'íjna i Poncio Piláato a'íi pu tajtúhuan jin tyi'tyávaaca'aj a'ájna a Judea, ajta i Herodes a'áa pu tyejé'ijta'ca'aj a Galilea, ajta i ihuáaria'ra' a'íjci i Herodes Filipo ti ántyapuaaj a'íi pu tajtúhuan jin tyi'tyávaaca'aj a'ájna a Iturea, ajta a'ájna a Traconíite, ajta a'íjna i Lisanas a'áa pu ja'tajtúhuanyica'aj a'ájna a Abilene.

2 Ajta a'íjna i Anás ajta i Caifás, a'íi mu puaríj jin tyityetyú'uuca'aj i tyeyúuj tzajta'. A'ájna imuáj pu i Dios jaatajé a'íjci i Juan i ti yójra' pué'een a'íjci i Zacarías a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij,

3 Juan pu'ij néijmi'que' huá'raa véjri' a'ájna i játya'naj jitze i Jordán, a'yaa pu tyihuá'ixaatya'ca'aj i tyeítýee ti a'yan tyúuxie've' maj tyá'antzaahuatye'en i Dios jimi majta je'en huái'huaj, ti'ij i Dios tyihuo'tú'uunyi' i maj jin ootyá'ítzee.

4 A'yaa pu tyu'ríj je'ej ti tyo'tyéyu'xaca' a'ájna i Isaías i ti Dios jitze ma'can, tyí'xajta'ca'aj ti a'yan tijin:

A'tíj pu aja'jijhua a'ájna jo'tíj quee já'tyi'tíj, a'yaa pu tijin:

“Tyámua' xu huóo'uurej siaj sij jajchó've'ej i tavástara', siajta néijmi'i jin tyu'túu'uunyi' siaj sij tyámua' eenye'.

5 Miche' néijmi'que' tya'vá'jistyaxi'in a ti ja'tyacúcu'nyijmee,

ajta néijmi'que' oorióoje'yij jo'tíj i jiríj jo'quéetímee,

ajta i juyéj ti tyuututájmee, a'íi pu huatóoje'yij,

Ajta jo'tíj quee jo'pá'tzaa, miche' jo'r'é'je'yitye'en.

6 Néijmi'i i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua, a'íi mu jaséjran a'íjci i ti Dios jin tajapuá huatányuusij.”

7 Matí'ij i tyeítýee ajo'r'é'nyinyiica'aj ti'ij i Juan huó'íiraj, a'yaa pu tyihuo'té'exaa'ij tijin:

—Mua'aj mu siaj cú'cu'see jitze eeráma'can. ¿A'tanyíj mua'ajmaj jamuaaté'exaa yee tiquee já'muaci'tyij i puéjtzij ti yan huataséjre'sij?

8 Siata'aj tyámua' tyityetyúucha'íij, ta'aj ij huataséjre'en siaj seríj tyá'tzaahuatye' i tavástara' jimi, siajta quee a'yan tyí'xajtaj yee: “Ityáj tu Abraham jitze eeráma'can”, ji'nye a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' ti i Dios jaayí'tin ti a'yan ja'uurej i tyetyéj ti'ij a'íin pu'é'eenye' i ti Abraham jitze eeráma'can.

9 Ajta i tyapu'éj pu'ríj tyámua' een ti'ij je'ejveechixi'in i ciyéj néijmi'i i náana'ra'. Néijmi'i i ciyéj tiquee tyí'tajcaa a'íi pu tyu'r'é'veechi'huaj ajta tyu'tyáteeri'huaj.

10 Aj mu mij i tyeítýee a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Ji'nye tyana'aj tyij rinyij?

11 Juan pu a'yan tyihuo'té'exaa'ij tijin:

—A'ájna i ti hua'puácaa tyí'ij síicu'rij, che' séej jaatáchuiitye'en a'íjci tiquee tyísiicu', ajta a'ájna i ti tyí'ijcha'ij i ti tyí'cue'ri', che' tyaatá'an a'íjci i ti quee tyi'tíj tyícha'ij.

12 A'íi mu majta aje'r'é'nyej mej mij huái'huaj i maj huá'jijva'ca'aj i maj tyí'ti'ijcicaa, matí'ij mij a'yan tyaata'íhuo'ri' a'íjci i Juan tijin:

—Maestro, ¿ji'nye táarinyij ityáj?

13 Juan pu a'yan tyihuo'té'exaa'ij tijin:

—Caxu jéetze' huá'jijve'ej, sulu a'íj xu'uj ancuriáan a'chu ti xá'pui'.

14 Séecan mu majta i xantáaru' a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—Arí ityáj, ¿ji'nye táarinyij?

A'yaa pu tyihuo'té'exaa'ij tijin:

—Caxu tyi'tíj huá'nahue'raj i tyeítýee, caxu hua'nyeechej nusu siaj hue'tzij jin tyihuá'xajtzi'raj tyi'tíj maj jin quee a'yan huaríj, siata'aj a'íjci jin tyámua' tyityóomuajtyaj a'chu maj tyaja'muanajchitye'ej.

15 Majta a'íimaj i tyeítýee je'ej mu tyojo'sejraca'aj, majta a'yan tyúu'íhuo'raca'aj títua'aj i Juan a'íin pu'é'eenye' i Ciríistu',

16 ajta i Juan pu a'yan néijmi'caa tyu'té'exaa'ij tijin:

—Nyáaj nu ji'r'é'can jime' jájtyij jin já'mua'íiran, ajta síij pu maja've'mej ti i júuricama'ra' i Dios jin já'mua'íiran. A'íi pu jéetze' va'cán jin antyúumua'reej nyequee nyáaj, capu nyéetzij nyetyévijtye' nyaj ja'ajta'í'pu'xi'in i ca'quéera'an.

¹⁷ A'íi pu ji'tyáa' i ti jitzán ja'náca'tzij i játza'ra'an i tyeríicuj, ti'ij jujíme' jájsiirej i xiéerij. Ajta a'íjci i ímue'rij a'íj pu utyátoosij i chóorij tzajta', ajta i xiéerij a'íi pu jaatyáteeraj i tiéj jitze tíquee a'náj já'mui'nyij.

¹⁸ A'yaa pu'ij, ajtáhua'aj séecan i nyúucarij jíme' pu i Juan a'yan tyihuá'ixaatya'ca'aj i tyeétyee.

¹⁹ A'íj pu ajta tyityá'xij a'íjci i Herodes ti tajtúhuan jin tyi'tyávaaca'aj, ji'nye a'íj pu tyévi'tinye'ej a'íjci i Herodías, i ti íira'ra'an pué'eenye'ej i ihuáaria'ra' i Herodes, ajta a'íjci jíme' i ti je'ej pua'aj tyi'tyúucha'íica'aj,

²⁰ ajta i Herodes jéetze' pu je'ej pua'aj huaríj tyi'tíj jíme', a'íi pu je'tyáanaj a'íjci i Juan.

Ti'ij Juan jáa'íiri' a'íjci i Jesús

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

²¹ A'yaa pu tyu'ríj ti'ij ooj i Juan hua'íiracaj i tyeétyee, a'íj pu ajta huá'íiri' i Jesús, ajta ti'ij i Jesús tyenyúusima'caj, aj pu'ij antacúj i tajapuá,

²² ajta i júuricama'ra' i Dios, a'íi pu aje'cáanye'ej a'yan huasé'rihua'aj ti'ij cúcui', ajta je'en nyúucarij uje'cánamuajrej i jútye', ti a'yan tyí'xajtaca'aj tíjin:

—Muáaj paj nyiyóoj pué'een i nyaj jéehua jaxie've', muéetzij nu mua'antyíhuoo.

A'íimaj i ti Jesús hua' jitze eeráma'can

(Mt. 1:1-17)

²³ Ajta a'íjna i Jesús a'yaa pu tyéejcha'íica'aj a'chu seityéj japuan tamuáamuata' nyinyi'ra'aj ti'ij huatyóochej ti tyu'muárie'en. Majta a'yan tyí'mua'ajcaa ti yójra' pué'eenye'ej a'íjci i José. Ajta a'íjna i José, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Elí,

²⁴ ajta a'íjna i Elí, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Matat, ajta a'íjna i Matat, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Leví, ajta a'íjna i Leví, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Melquí, ajta a'íjna i Melquí, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Janai, ajta a'íjna i Janai, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i José,

²⁵ ajta a'íjna i José, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Matatías, ajta a'íjna i Matatías, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Amós, ajta a'íjna i Amós, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Nahúm, ajta a'íjna i Nahúm, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Eslí, ajta a'íjna i Eslí, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Nagai,

²⁶ ajta a'íjna i Nagai, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Máhat, ajta a'íjna i Máhat, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Matatías, Ajta a'íjna i Matatías, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Semei, ajta a'íjna i Semei, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i José, ajta a'íjna i José, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Judá,

²⁷ ajta a'íjna i Judá, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Johanán, ajta a'íjna i Johanán a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Resá, ajta a'íjna i Resá a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Zorobabel, ajta a'íjna i Zorobabel, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Salatiel, ajta a'íjna i Salatiel, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Nerí,

²⁸ ajta a'íjna i Nerí, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Melquí, ajta a'íjna i Melquí, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Adí, ajta a'íjna i Adí, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Cosam, ajta a'íjna i Cosam, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Elmadam, ajta a'íjna i Elmadam, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Er,

²⁹ ajta a'íjna i Er, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Josué, ajta a'íjna i Josué, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Eliézer, ajta a'íjna i Eliézer, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Jorim, ajta a'íjna i Jorim, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Matat, ajta a'íjna i Matat, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Leví,

³⁰ ajta a'íjna i Leví, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Simeón, ajta a'íjna i Simeón, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Judá, ajta a'íjna i Judá, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i José, ajta a'íjna i José, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Jonam, ajta a'íjna i Jonam, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Eliaquim,

³¹ ajta a'íjna i Eliaquim, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Meleá, ajta a'íjna i Meleá, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Mená, ajta Mená, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Matatá, ajta a'íjna i Matatá, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Natán, ajta a'íjna i Natán, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i David,

³² ajta a'íjna i David, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Isaí, ajta a'íjna i Isaí, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Obed, ajta a'íjna i Obed, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Booz, ajta a'íjna i Booz, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Salmón, ajta a'íjna i Salmón, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Nahasón,

³³ ajta a'íjna i Nahasón, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Aminadab, ajta a'íjna i Aminadab, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Aram, ajta a'íjna i Aram, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Esrón, ajta a'íjna i Esrón, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Fares, ajta a'íjna i Fares, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Judá,

³⁴ ajta a'íjna i Judá, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Jacob, ajta a'íjna i Jacob, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Isaac, ajta a'íjna i Isaac, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Abraham, ajta a'íjna i Abraham, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Taré, ajta a'íjna i Taré, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Nahor,

³⁵ ajta a'íjna i Nahor, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Serug, ajta a'íjna i Serug, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Ragau, ajta a'íjna i Ragau, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Péleg, ajta a'íjna i Péleg, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Heber, ajta a'íjna i Heber, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Sala,

³⁶ ajta a'íjna i Sala, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Cainán, ajta a'íjna i Cainán, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Arfaxad, ajta a'íjna i Arfaxad, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Sem, ajta a'íjna i Sem, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Noé, ajta a'íjna i Noé, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Lámecc,

³⁷ ajta a'íjna i Lámecc, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Matusalén, ajta a'íjna i Matusalén, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Enoc, ajta a'íjna i Enoc, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Jared, ajta a'íjna i Jared, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Mahalaleel, ajta a'íjna i Mahalaleel, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Cainán,

³⁸ ajta a'íjna i Cainán, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Enós, ajta a'íjna i Enós, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Set, ajta a'íjna i Set, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Adán. Ajta a'íjna i Adán, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej i Dios.

*Ti'ij tyiyáaru' tyu'tatyésej ti jaamué'tin a'íjci i Jesús
(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)*

¹ Ti'quij Jesús jimi huatyá'itzee i júuricama'ra' i Dios, aj pu'ij uja'rájraa i játya'naj jitze ti a'yan ántyapuaj tijin Jordán, ajta a'íjna i júuricama'ra' a'íi pu yo'ví'tij a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij.

² A'áa pu'ij huá'puatyej xicáj já'tyeej, ajta i tyiyáaru' pu tyúutyese'ria'ca'aj ti jaamué'tin ti'ij tyi'tíj jin ootyá'itzeere'en i Dios jimi. Ajta i Jesús capu tyi'tíj huácuaaj ti'ij na'aj a'áa já'tyeej, aj pu'ij huataí'cuataca'.

³ Ti'quij i tyiyáaru' a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Tipua'aj ji'récán jime' yójra' papué'eenye' i Dios, huata'íjtye' mu tyetyéj ti'ij páan huatyóotaahuaj.

⁴ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—A'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: “Capu i páan na'aj jin júurij ja'mej i tyáati'.”

⁵ Aj pu'ij i tyiyáaru' yo'ví'tij jo'tij ja'ajtyee, ti'ij néijmi'i jaataséjratye'en i cháanacaj,

⁶ ti'quij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nyáaj nu néijmi'i tyimuaatá'sij pej pij muáaj tyihuo'ta'íjtye'en i maj yan séejre' i cháanacaj japua. Ji'nye nyáaj nu a'íj ancuriáa', nyajta a'íj huata'sij a'tíj ti a'yan tyina'ráanajchi.

⁷ Tipua'aj pajtunutaj nyéetzij jimi pajta naatyáanajche, néijmi'i pu muéetzij tyí'mua'a'rij ja'mej.

⁸ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—A'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: “Siata'aj a'íj huatyáanajchej i tavástara' i Dios, a'íj xu'uj huatyáhuire'en.”

⁹ Aj pu'ij i tyiyáaru' yo'ví'tij a'ájna a Jerusalén, a'áan pu ja'antyivi'tij i tyeyúuj japua i ti jéetze' ájtyeej, a'yaa pu'ij tyaaté'exaa tijin:

—Tipua'aj ji'récán jime' yójra' paj pué'eenye' i Dios, ancájvetzi a'yájna,

¹⁰ ji'nye a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin:

Dios pu uhujto'atítyij i maj jimi tyí'huire' mej mij muáacha'íin.

¹¹ A'íi mu mua'ajriásij i jumuáca' jime'

pej pij quee tyi'tíj jitze eejca'cata'an ajta ti'ij quee tyi'tíj je'ej mua'uurej.

¹² Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—A'yaa pu ajta tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: “Capáj tyi'tíj je'ej tyé'ihuo'raj a Dios ti'ij a'íin a'yan huárinyij je'ej paj muáaj tyá'xie've'.”

¹³ Ti'ij i tyiyáaru' quee che' je'ej tyéejtyoj je'ej ti huárinyij, ti'ij ja'antyimué'tin a'íjci i Jesús, aj pu'ij jimi ajtáaraa 'asta na'aj quee atyojo're'nyej a'náj ti a'yan tyu'xá'pui'intari'huaca' ti ajtáhua'aj huatóotyese'en.

*Jesús pu huatyóochej ti tyu'muárie'en a'ájna a Galileea
(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)*

¹⁴ Aj pu'ij Jesús jó'raa a'ájna a Galileea, ajta jéehua jitzán huatyá'itzee i júuricama'ra' i Dios, majta néijmi'i i tyeítyee a'áa maj jo'cháatima'caa, a'íi mu jáamua'reeri' je'ej ti rijcaj a'íjna i Jesús.

¹⁵ A'íi pu tyihua'mua'tyajca'aj i hua' tyeyúuj tzajta', majta néijmi'i i tyeítyee tyámua' mu tyetyájtoo.

*Ti'ij Jesús a'áa jo'tyávaaca'aj a'ájna a Nazaret
(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)*

16 Jesús pu a'áa jo'mej a Nazaret jo'tij jo've'sej. Ti'ij atyojo're'nyej a'ájna xicáara' mati'ij pua'aj juso'pii, a'úu pu tyeyúuj tzajta' jo'tyájrurupij ti'ij tyeyí'tihua'aj, aj pu'ij huatyéechaxij ti jo'jijve'en i yu'xarij.

17 Mati'ij mij jaatapíj i yu'xarij Isaías ti jo'yú'xaca', a'aj pu'ij jo'tyoo i ti a'yan tyé'yu'si'huaca'aj tijin:

18 I júuricama'ra' i Dios pu nye jimi séejre',
ji'nye a'íi pu na'antyíhuoj,

nyej nyij huo'té'exaatye'en i nyúucaria'ra' i Dios a'íjma i maj quee je'ej tyéejviicue',

a'íi pu unyojo'ta'ítയാca' nyaj huo'té'exaatye'en a'íjma i maj námi' nyaj nyerij hui'rátoosij,

ajta nyaj tyihuó'huaatye'en i maj aracúcu'nyijmee,

nyajta hua' japua huatányuunyij a'íjma i maj jajpuéjtzij,

19 nyej nyij huo'té'exaatye'en ti arí atyojo're'nyej a'náj ti i tavástara' tyámua' huá'uurej.

20 Aj pu'ij té'ej jaatyéejirej i yu'xarij, ajta je'en jaatapíj a'íjci i ti tyí'huire' i tyeyúuj tzajta', ti'quij ooyíxij. Néijmi'i i maj a'úun je'rátയാca'aj mu jaséjraca'aj.

21 Aj pu'ij huatyóochej ti a'yan tyihuo'té'exaatye'en tijin:

—Íjij pu a'yan tya'róo'astej je'ej ti tyé'yu'si' a'íjci jitze i yu'xarij i siaj serij jáanamujri'.

22 Néijmi'i mu tyámua' tyá'xajtaca'aj a'íjci i Jesús, majta tyámua' naa tyojo'sejraca'aj a'íjci jime' i ti naa namujria'ca'aj i nyúucarij ti jaataxájtaca'. A'yaa mu tyúu'ihuo'raca'aj tijin:

—¿Nyiquee a'íin pué'een i yójra' i José?

23 Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Tyij sequée mua'aj a'yan tyinaaté'exaatye'sij a'íjci i nyúucarij i ti a'yan yee: “Muáaj mu paj tyí'hua'taca, asíj tyi'huá'huaatye'”; siajta a'yan tijin: “A'yájna tyati'ij tyáanamujri' je'ej paj tyú'ruuj a'ájna a Capernaúm, pata'aj pajta a'yan huárinyij iye'ej jo'paj já'ma'can.”

24 A'yaa pu ajtáhua'aj tyihuo'té'exaaaj tijin:

—A'yaa nu tyajámua'ixaatye' tzáahuatyi'ra'aj jime' maj quee tyámua' tyeetyéjeevij a'íjci i ti Dios jitze ma'can tyí'xaj a'íimaj i maj a'áa jo'cháatimee jo'tij a'íin já'ma'can.

25 A'yaa pu tyi'ja'yájna, maj jéehua i úucaa séjria'ca'aj i maj jujimua'astaca'aj ti'ij yan séjria'ca'aj i Elías, a'ájna ti'ij huéicaj nyinyi'ra'aj japuan jé'ta' á'tyeej maj quee che' viiyaca'aj, ajta jéehua huatújri'huaca'aj néijmi'que' ti'ij na'aj a'áa ti huataca'aj a Israel,

26 Ajta a'ájna i Elías capu huata'ityi'huaca' a'íjma jimi i úucaa i maj huóojimua'astariaca' i maj Israel jitze ajtyáma'can, sulu a'áa pu jó'me'en séej jimi i íiti' ti jusíjtaca'aj, a'áa ti já'chajca'aj a'ájna a Sarepta, véjri' a'ájna a chájta'naj jitze i Sidón.

27 Jéehua mu majta séjria'ca'aj i maj ca'atzájma'caa a'ájna a Israel, ti'ij ooj tyi'tyávaaca'aj a'ájna i Eliseo i ti Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj, ajta capu a'tij tyú'huaaj, sulu a'íj pu'uj a'íjci i Naamán Siria ti já'ma'can.

28 Mati'ij a'yan tyáanamujri' i tyeítyee i maj tyeyúuj tzajta' je'rátയാca'aj, néijmi'i mu jéehua huatanyínyu'cacuca'.

29 Aj mu mij ájhuiixij, mati'ij mij yo'ví'tij ca'nyéjrij jime', mej mij jirátóonyij i chájta'naj jitze, a'áa mu yo're'nyijtyej jo'tij ja'ancátýee i jiríj jitze, mej mij a'áan ja'ancárieenyij jo'tij ja'ancátýee.

30 Ajta a'ájna i Jesús a'áa pu hua' jé'ta' huatyenyéej ti'ij jó'raa.

Jesús pu tyéviij tyú'huaaj tyiyáaru' ti tzajta' séjria'ca'aj
(Mr. 1:21-28)

³¹ Jesús pu a'áa jo'mej a'ájna a Capernaúm, chájta' a'áa ti ja'ajtyáma'can a Galileea, ajta a'ájna xicáara' jítze i maj jitzán juso'píhua'aj, a'íi pu tyihuá'mua'tyahua'aj i tyeítyee.

³² Majta i tyeítyee jéehua mu tyámua' yó'namuajraca'aj je'ej ti a'íin tyihuá'ixaatya'ca'aj, ji'nye a'yaa pu tyí'xajtaca'aj ti'ij i ti va'cán jin tyi'tyéjvee.

³³ A'újna u tyeyúuj tzajta' a'úu pu síij tyáati' jo'tyávaaca'aj ti tyiyáaru' tzajta' séjria'ca'aj, a'íi pu'ij ca'nyíin jin jaatajé a'íjci i Jesús, a'yan tijin:

³⁴ —Capáj je'ej ta'uurej. ¿Ji'nye pej pij tyita'antyiú'nyi' ityájma muáaj Jesús Nazaret paj já'ma'can? ¿Nyi a'ájna jin mupo'vé'mej pej pij ta'antyipué'aritye'en? Nyáaj nu muamua'tyej, a'yaa nu tyá'mua'reej paj a'íin pué'een i ti naa een i Dios ti jimi jo'vé'mej.

³⁵ Jesús pu'ij jajtyá'xij i tyiyáaru' a'yan tijin:

—Capáj tyi'tíj xajtaj, iirájra' mu tyéviij tzajta'.

Aj pu'ij i tyiyáaru' aya'rájriee a chóota' i tyéviij meeséeracaj i tyeítyee, ti'ij quee je'ej jáaruuj a'íjci i tyéviij aj pu'ij iirájraa.

³⁶ Néijmi'i mu tyámua' tyu'tátziin i tyeítyee, majta a'yan tyúu'ihuora'ca'aj tijin:

—¿Tyi'tanyí nyúucarira' pué'een i ti jin tyí'xaj? A'íi pu tyihuá'ijtye' i tyiyáaru'see, a'íj pu jin antyúumua'reej ti hui'rá'ityej i tyiyáaru'uj, majta je'en a'íimaj janamuaj.

³⁷ Majta néijmi'que' jaxajtaca'aj a'íjci i Jesús ti'ij na'aj jo'maj jo'cháatima'caa.

Jesús pu tyáahuaj i mu'nyáara' a'íjci i Simón
(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

³⁸ Aj pu'ij i Jesús iirájraa i tyeyúuj tzajta' ti'quij a'áa ja'rá'aj a Simón ti ja'chej. Ajta a'ájna i mu'nyáara' i Simón, a'íi pu tyí'cui'ca'aj, jéehua pu puístaca'aj, aj mu mij jaatáhuaviiri' a'íjci i Jesús ti tyáahuaatye'en.

³⁹ Jesús pu'ij ecóotutaca' a'íjci jimi, ti'quij jajtyá'xij a'íjci i ti jin tyí'cui', aj pu'ij huatyápua'riaca' i cui'nyi'ra'aj. Ti'quij ájchej ajta je'en tyihuo'cue'ej.

Ti'ij Jesús tyihuó'huaa jéehua i tyeítyee
(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰ Ti'ij huaré'chumua'riaca', a'íimaj i tyeítyee mu hua're'vi'tixij i Jesús jimi néijmi'caa i maj tyí'cucui', a'íi pu'ij hua'vá'muarie'xij séej ajta séej, ajta je'en tyihuó'huaa.

⁴¹ Majta i tyiyáaru' i tyeítyee maj tzajta' séjria'ca'aj, néijmi'i mu iirácij, a'yaa mu tyí'tyeijihuaca'aj tijin:

—Muáaj paj yójra' pué'een i Dios.

Ajta i Jesús pu hua'ajtyá'xij, capu ij hua'tá'caria'aj maj tyu'taxáj, ji'nye máamua'reeriaca'aj ti i Jesús a'íin pué'eenye' i Ciríistu'.

Jesús pu huá'ixaatye' i nyúucaria'ra' i Dios a'ájna jo'maj jóosi'rii
(Mr. 1:35-39)

⁴² Ti'ij huatapuá'riaca', Jesús pu eerájraa a'ájna a chájta', a'áa pu'ij ja'rá'aj jo'tij quee a a'tíj. Majta a'íimaj i tyeítyee a'íi mu uyó'huoosij, mati'ij mij a'áa ja'rá'aj jo'tij je'ej jé'eenye'ej. A'yaa mu tyá'xie'va'ca'aj maj jaatyá'itzen, ti'ij quee jó'yi'can,

⁴³ ajta i Jesús a'yaa pu tyihuo'té'exaaj tijin:

—A'yaa pu tyúuxie've' nyej nyajta huo'té'exaatye'en i nyúucaria'ra' i Dios séecan i tyeítýee i maj séej chájta'naj jitze jo'cháatimee, ji'nye a'íj nu jin ujo'ta'ityi'huaca'.

⁴⁴ A'yaa pu'ij i Jesús tyu'má'ca'aj hua'ixáatya'aj i nyúucaria'ra' i Dios hua' tye'yúuj tzajta' a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can.

5

Mati'ij huatámui'riaca' i hue'tyé

(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

¹ Jesús pu a'áa jo'tyaváacaj jo'tij jájtyij ja'va'ástimee a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Genesaret, mati'ij jéehua i tyeítýee jimi ajtyáxiiriaca', mej mij jáanamuaaj i nyúucaria'ra' i Dios.

² Jesús pu hua'puácaa huaséj i báarcuj maj a'áa jo'tyú'uuca'aj a ti joo'ástimee i jájtyij. Majta a'íimaj i maj hue'tyéee vivi'raaca a'íi mu tyí'jo'sica'aj i tápi'narij.

³ Aj pu'ij Jesús atyájraa séej jitze i báarcuj, a'íjna i Simón ti jacii, ajta je'en jaatáhuaviiri' ti a'tzúj a' imuáj huatyéechaxij a jáata'. Aj pu'ij a'áa a'ráayixij i báarcuj jitze, a'áa pu raquéee tyihuo'muá'tyej i tyeítýee.

⁴ Ti'ij ja'antypuá'rij i ti tyihuó'ixaaaj, a'yaa pu tyaaté'exaa a'íjci i Simón tijin:

—Pata'aj a' imuáj uré'nyej jo'tij jéetze' ja'tyáati' i jájtyij, a'áa xu tye'tyáahua'xij i tápi'narij, i hue'tyéee siaj jin vivi'raaca.

⁵ Simón pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Maestro, tu'rij huatáxa'ii tyaj tyí'muarie', catu tyi'tíj huatyéeevi', ajta muáaj paj a'yan tyí'nye'ijtye', nyáaj nu ja'tyáhua'xij i tápi'narij.

⁶ Mati'ij ja'tyáahua'xij i tápi'narij, jéehua mu huápui'ij hue'tajájpuaaj i hue'tyéee, tímua' pu tyu'tyásujtza'nyixij i tápi'narij.

⁷ Aj mu mij huo'tajé i maj hua' jamuán tyí'muarie'ca'aj i maj séej jitze aráatyij i báarcuj mej mij ajo'ré'nyej majta huo'táhuire'en. A'íi mu mij ajo'ré'nyej, mati'ij mij hua'vá'jistya'xij i hue'tyéee i báarcuj jitze, tímua' mu ajo'cárutyixij a'íjci jime' maj avá'jistyaca'aj i hue'tyéee.

⁸ Ti'ij a'yan tyeeséj a'íjna i Simón, a'íi pu tyítunutaca' a'íjci jimi i Jesús, ajta a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Jó'ra' nye jimi nyavástara', ji'nye jéehua nu a jimi ootyá'itzee.

⁹ A'yaa pu tyu'taxájtaca' a'íjna Simón, ji'nye a'íjna majta i séecan tyámua' mu tyu'tátziin a'íjci jime' maj jéehua hue'tajájpuaaj i hue'tyéee.

¹⁰ A'yaa mu cha'taj tyí'tziinya'ca'aj a'íjna i Santiago ajta i Juan, i maj yójmua'mua' pué'een a'íjci i Zebedeo, a'íi mu jamuán tyí'muarie'ca'aj i Simón. Ajta Jesús pu a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Simón tijin:

—Capáj tyí'tziinye'ej, ijij ti yujo'que'tij ja'mej, nye jimi paj tyeítýee tyísiire'ej.

¹¹ Aj mu mij hue'tajájpuaaj i báarcuj jo'tij jo'huáchij, a'áa mu néijmi'i tyojoohuá'xij mati'ij mij jamuán jo'cáj a'íjci i Jesús.

Jesús pu a'tíj tyú'huaaj ti atzáj jitzán tyinyáxij

(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹² Séej xicáj jitze, Jesús pu a'áa jo'tyaváacaj jo'tij ja'chajta', ti'ij síj tyáati' aje'ré'nyej ti tyí'cui', jéehua pu cá'atzaca'aj i juhué'ra' jitze, ti'ij jaaséej a'íjci i Jesús, aj pu'ij tyítunutaca' a'áa pu chóota' rá'aj junyéerin jime', a'yaa pu'ij tyaatáhuaviiri' tijin:

—Nyavástara', tìpua'aj mua'ránajchij paj tyináahuaatye' i nyaj jin tyí'cui'.

¹³ Jesús pu huataméjca'taca' tì'quij ja'ajtamuariej, a'yan tye'ixáatye'ej tìjin:

—A'yaa nu tyá'xie've' nyaj tyimuáahuaatye'en, pata'aj tyámua' huárinyij.

Tì'ij a'yan tyaaté'exaa aj pu'ij huarúj,

¹⁴ ajta i Jesús a'yaa pu tyaata'íj tìjin:

—Capáj a'tíj ixaatye'ej, sulu a'úu paj jó'me'en i tyeyúuj tzajta' pej pij huatá'sejrataj a'íjci jimi i puaríj, pajta tyu'támu'vejritaj a'yájna tì'ij tyu'ta'íjtaca' i Moisés, mej mij a'íimaj jáamua'reej i puaríj tìjin papu'ríj huarúj.

¹⁵ Majta a'íimaj i tyeítjee, a'íi mu jáamua'reeri' je'ej tì i Jesús huaríj, jéehua mu mij i tyeítjee jimi tyúusi'rihua'aj mej mij jáanamuj ajta tì'ij tyihuó'huaatye'en a'íjma i maj tyí'cucui'ca'aj.

¹⁶ Ajta i Jesús pu ajtáyi'caa hua' jimi tì'ij jusíj huatyényuunyij jo'tij quee a a'tíj.

Jesús pu tyihuo'tú'uunyi'ri' ajta séej tyú'huaaj i ti quee tyéchavaaj

(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷ Séej xicáj jitze tì'ij i Jesús tyihua'mua'tyáacaj, séecan mu i fariseos a'áa ja'ajtyá'ca'aj majta i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze Moisés tì jo'yú'xaca', a'áa mu ja'rácíinyaca'aj a'ájna a Galileea, majta séecan a'ájna a Judea, majta séecan a'ájna a Jerusalén. Ajta a'íjna i tì i Dios néijmi'i jin putyí'uurej a'íj pu jimi séjria'ca'aj i Jesús tì'ij tyihuó'huaatye'en i maj tyí'cucui'.

¹⁸ Aj mu mij séecan a'áa jo're'nyej, tyéviy mu huáchuisima'aj, itárij mu japuan ju'ujtyácaj, capu tyéchavaaj a'íjna i a'tíj. A'yaa mu tyá'xie'va'ca'aj maj ju'tyátoonyij u chí'táj mej mij a'áa yo're'tyej i Jesús jimi,

¹⁹ ajta camu jatyoova'aj jo'maj jo'tyájrutyej, jí'nye jéehua mu tyeítjee eetyóosiiria'ca'aj ata' puéertaj, aj mu mij antyicíj i chí'ij japua, matí'ij mij ja'náacuj, aj mu mij ju'cájtoo i itárij japuan mu'ujtyácaj, hua' tzajta' i tyeítjee jo'tij i Jesús jo'tyéjvee.

²⁰ Tì'ij i Jesús huo'séj maj tyá'tzaahuatya'ca'aj, a'yaa pu tyaaté'exaa a'íjci i tì tyí'cui' tìjin:

—Nya' amíincuj, nu'ríj tyimuaatú'uunyi'ri' i paj jin ootyá'itzee i Dios jimi.

²¹ Aj mu mij i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze majta i fariseos, a'íi mu huatyóohuij maj a'yan tyú'mua'tyij tìjin: “¿A'tanyíj pu'éen a'mújna tì'ij óoca'nyej tì je'ej pua'aj tyu'taxáj i Dios jimi? A'íi pu'uj i Dios a'íin pu'éen i tì tyihuo'tú'uunyi'raj i maj jin ootyá'itzee.”

²² Ajta a'íjna i Jesús a'íi pu jáamua'reeri' je'ej maj tyí'mua'ajcaa, a'yaa pu'ij tyihuo'ta'íhuo'ri' tìjin:

—¿Jí'nye siaj sij a'yan tyí'mua'tzej?

²³ ¿Tyí'tanyí jéetze' tyési', nyi nyej a'yan tyu'taxáj yee: “Nu'ríj tyimuaatú'uunyi'ri' i paj jin ootyá'itzee i Dios jimi”, na'ríj yee: “Ájchesij, pajta rájra'nyij”?

²⁴ A'yaa nu nyij tyajamuataséjratye'sij tì i yójra' i Dios a'íjna jin antyúumua'reej tì'ij tyihuo'tú'uunyi' i tyeítjee i maj jin ootyá'itzee i Dios jimi ínyan i cháanacaj japua.

Aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa a'íjci i tì quee tyéjchevej tìjin:

—Muéetzij nu a'yan tyí'mua'ixaatye' tijn, ájchesij, pajta ja'antypíij mua' itáaj, jó'ra' jo'paj ja'chej.

²⁵ Aj pu'ij ájchej a'ijna i ti quee tyéchavaaj néijmi'i metyi'séeracaj, ajta je'en jajpí i itárij ti japuan újca'tyii, ti'quij jó'raa i juchéj tye'tyóotzi're'ej i Dios.

²⁶ Néijmi'i mu tyámua' tyo'taséj majta tyaatatyójtzi'rej i Dios, jéehua mu tyí'tzínnye'ej a'yan metyu'taxájtaca' tijn:

—Íjij tu tyerij a'ij huaséj i ti huápu'i'ij naa huasé'rin.

*Tí'ij Jesús jaatajé a'ijci i Leví
(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)*

²⁷ Aj pu'ij té'ej Jesús iirájraa ti'quij séej huaséj ti huá'ijve' a'íjma i maj tyí'ti'ijcicaa a'ájna pujmua' a Roma. A'yaa pu antyapuaaca'aj tijn Leví, a'úu pu je'rácayii u chi'táj jo'maj huaja'ijve'. Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijn:

—Pata'aj nyaj jamuán jo'cha'canye'en.

²⁸ Aj pu'ij Leví ájchej, néijmi'i pu atyojoohua'xii ti'quij Jesús jamuán jó'raa.

²⁹ Ti'quij a'ijna i Leví tyu'yé'estej i juchéj a'ijci jime' ti arí Jesús jamuán jo'chá'canya'aj, majta a'íimaj i maj tyí'tyeijve', majta séecan i tyeítýee a'íi mu hua' jamuán tyú'cuua.

³⁰ Majta a'íimaj i fariseos majta i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze Moisés ti jo'yú'xaca', a'íi mu huatyóohuij maj je'ej pua'aj tyihuo'xáj a'íjma i maj Jesús jamuán huacíj. A'yaa mu tyihuo'té'exaa tijn:

—¿Ji'nye siaj sij hua' jamuán tyí'cua'caa siajta ya'caa hua' jamuán i maj tyí'tyeijve', siajta hua' jamuán i maj jéehua je'ej pua'aj ricij?

³¹ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa tijn:

—A'íimaj i maj tyámua' een majta i maj quee tyí'cucui', capu hua' jitze juxie've' maj ajo're'nyej a'ijci jimi i ti tyí'hua'taca, sulu a'íimaj mu i maj tyí'cucui'.

³² Canu nyáaj a'ijna jin mujo've'mej nyej nyij a'íjma huatájeevej i maj tyámua' een, sulu a'íjma i maj jéehua á'itzeere', mej mij tyá'antzaahuatye'en i Dios jimi.

*Mati'ij jaata'íhuo'ri' je'ej maj tyityahuóo'itzi've'en
(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)*

³³ Mati'ij mij a'yan tyaata'íhuo'ri' a'ijci i Jesús tijn:

—A'íimaj i maj Juan jamuán huaci'ij majta i maj fariseos jitze ajtyáma'can jéehua mu ju'itzi'vee, majta jahuoo i Dios jimi, majta a'íimaj i maj a jamuán huaci'ij a'náj tina'aj mu tyí'cua'caa majta ya'caa.

³⁴ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa tijn:

—¿Nyiquij múu'itzi've'en a'íimaj i maj huo'tá'inyej mej mij tyú'cua'nyij jo'tij a'tij jo'tyényeichij, tipua'aj ooj hua' jamuán ajo'tyávaacaj a'ijna i ti huatyényeichij?

³⁵ Ajta a'yaa pu atyojo're'nyesij a'ájna xicáara' maj jitzán já'vi'tin a'ijci i ti huatyényeichij, tí'ij a'yan tyá'ra'nyij aj mu mij ju'itzi've'en.

³⁶ A'yaa pu ajta tyihuo'té'exaa tijn:

—Capu a'tij jacu'nya'puan i cáanarij ti mí'ma'can a'ijci jime' i cáanarij ti jájcuaj. Tipua'aj a'ijci jin jacu'nya'puaj, a'íi pu huatyátzu'taj i cáanarij ti jájcuaj tí'ij huatyájo'sinyi'huaj, aj pu'ij anasúutza'nyij i ti mí'ma'can ti'quij jéetze' va'tij anasúutza'nyij ja'mej.

³⁷ Camu majta ju'cáto'sij i navíj limeetara' tzajta' ti pítie'nyi' i nahuáj maj moochán jáataahuaca', ji'nye a'íi pu i nahuáj ti jájcuaj jo'tasújtza'naj i navíj ti pítie'nyi', aj pu'ij jó'vesij i navíj ajta i nahuáj.

³⁸ A'íj pu jin a'yan tyúuxie've' maj ju'cájtó'nyij i navíj limeetara' tzajta' ti jájcuaj a'íjci i nahuáj ti ajta jájcuaj.

³⁹ Ajta mati'ij ja'antyiye'en i nahuáj ti mí'ma'can, capu a'tíj jaxie've' ti ju'cáaye'en i ti jájcuaj, ji'nye a'yaa pu tyu'taxájtaj tíjin: "Jéetze' pu ajmé'ra'aj i nahuáj ti mí'ma'can."

6

I maj Jesús jamuán huacíj mu muéeya'aj újcuuxij a'ájna xicáara' maj jitzán juso'pii

(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

¹ A'ájna xicáara' jitze maj jitzán juso'pii, Jesús pu a'áa jooma'ca'aj jo'tíj tyajá'huasti'. Majta a'íimaj i maj jamuán huacíj, a'íi mu jí'ijtzaanaxij i muéeya'ra' i tyeríicuj, mati'ij mij jajcua'tíraa i játza'ra'an.

² Aj mu mij séecan i fariseos a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tíjin:

—¿Ji'nye siaj sij a'yan ricíj je'ej ti quee tyí'rij siaj a'yan huárinyij a'ájna xicáara' maj jitzán juso'pii?

³ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaaj tíjin:

—¿Nyi sequée a'náj jo'jívvej i yu'xarij jitze je'ej ti huaríj a'ájna i David tí'ij huataí'cuataca', majta i maj jamuán huací'ca'aj?

⁴ A'úu pu jo'tyájrurij i tyeyúuj tzajta', i ti chí'ra'an pué'een i Dios, ajta je'en a'ájna iirá'ipuj i páan i maj Dios huatámu'vejrij, tí'quij jáacuaj, ajta huo'ta' a'íjma i maj jamuán huací'ca'aj, ajta a'íjci i páan a'íi mu'uj jacua'caria'aj i puariíj.

⁵ A'yaa pu ajta tyihuo'té'exaaaj tíjin:

—A'ájna i yójra' i Dios a'íi pu ajta antyúumua'reej a'íjci xicáara' jitze i maj jitzán juso'pii.

Jesús pu séej tyú'huaaj i ti tyí'cui' a'ájna xicáara' jitze i maj jitzán juso'pii

(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶ Ajtáhua'aj séej xicáara' jitze i maj jitzán juso'pii, Jesús pu a'úun jo'tyájrurij i tyeyúuj tzajta', ajta je'en huatyóochej ti tyíhuo'ixaatye'en. Síj pu tyáati' a'úun jo'tyávaaca'aj tíquee támeeve'ej jumuáca'ta' pujmua',

⁷ majta a'íimaj i fariseos majta i maj tyihua'mua'tyej i yu'xarij jitze Moisés ti jo'yú'xaca', a'íi mu ja'eeva'ca'aj mej mij jaaséj típua'aj tyáahuatye'en a'íjci xicáara' jitze i maj jitzán juso'pii, a'yaa mu tyá'xie'va'ca'aj maj a'íj jin jitzán tyo'ojpuá'rite'en.

⁸ Ajta i Jesús pu jamua'reeriaca'aj je'ej maj tyí'mua'ajcaa, a'íj pu jin a'yan tyaaté'exaa a'íjci i ti quee támeeve'ej tíjin:

—Ájchesij maj jé'ta' huatyéjchaxij.

Aj pu'ij a'ájna i tyáati' ájchej, tí'quij huatyéechaxij,

⁹ tí'quij Jesús a'yan tyihuo'té'exaaaj tíjin:

—A'yaa nu tyajamuaata'íhuo'raj tíjin: ¿Tyi'tanyí i'ríj tyej tyij a'yan huárinyij a'ájna xicáara' maj jitzán juso'pii, nyi a'íjci jime' i ti xá'puí' ca' a'íjci jime' i ti je'ej pua'aj een? ¿Nyi'quij tyaj séej japua huatányuunyij ca' tyaj tyu'tá'an maj jaajé'caj?

¹⁰ Ajta je'en huo'séerajraa i maj a'áa ja'taváatima'caa, tí'quij a'yan tyaaté'exaa a'íjci i ti quee támeevej tíjin:

—Huatátzaaraj mua' muáca'.

Aj pu'ij i tyáati' jaatátzaaraca', ti'quij huarúj i jumuáca' jitze.

¹¹ Majta a'íimaj i fariseos jéehua mu huatanyínyu'cacuca', mati'ij mij huatyóohuij maj tyi'huóo'ixaatye'en je'ej maj huárinyij a'íjci jimi i Jesús.

Ti'ij Jesús hua'antyíhuoj a'íjma i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej

(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹² A'ájna imuáj, Jesús pu a'áa jo'mej i jiríj jitze ti'ij huatyényuunyij i Dios jimi, huatáxa'ii ti tyényuusij.

¹³ Ti'ij huatapuá'riaca', aj pu'ij huo'tajé i maj jamuán huacíj, ti'quij tamuáamuata' japuan hua'puácaa antyíhuo, ajta je'en a'yan huo'tamua'aj tijin apúusturu'uj ti a'yan huatóomua'aj tijin síj ti tyu'ta'íjtyi're'ej.

¹⁴ A'íi mu mij a'íin pué'een i ti hua'antyíhuoj: A'íjci i Simón, i ti a'yan jaatamua'aj tijin Pedro, ajta a'íjci i Andrés, ihuáaria'ra' a'íjci i Simón, ajta a'íjci i Santiago, ajta a'íjci i Juan, ajta a'íjci i Felipe, ajta a'íjci i Bartolomé,

¹⁵ ajta a'íjci i Mateo, ajta a'íjci i Tomás, ajta a'íjci i Santiago i ti yójra' pué'een a'íjci i Alfeo, ajta a'íjci i Simón, i maj a'yan jatamuá'muaj tijin Celote,

¹⁶ ajta a'íjci i Judas i ti yójra' pué'een a'íjci i Santiago, ajta a'íjci i Judas i ti a'yan tye'entyímu'tacaa tijin Iscariote, a'íi pu a'íin pué'een i ti tyu'tátuii a'íjci i Jesús.

Jesús pu tyihuá'mua'tyej jéehua i tyeítyee

(Mt. 4:23-25)

¹⁷ Aj pu'ij i Jesús acájraa i jiríj japua hua' jamuán i ti hua'antyíhuoj, a'áa mu ja'rá'aj jo'tij jo'pá'tzaa. A'áa mu jéehua ja'tyúusiiria'ca'aj i maj majta jamuán huacíj, majta jéehua i tyeítyee ajtyáxiiriaca' i maj a'áa jo'cháatimee a Judea, majta i maj Jerusalén jo'cháatimee, majta a'áa maj jo'cháatimee a jáytyij ti ja'va'ástimee a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Tiro ajta a'ájna a Sidón.

¹⁸ A'íj mu jin aje're'nyej mej mij jáanamuaaj a'íjci i Jesús, ajta ti'ij tyihuó'huaatye'en i maj jin tyi'cucui'. Majta i maj jajpuéjtzij a'íjci jime' i tyiyáaru' ti hua' tzajta' séejre', Jesús pu néijmi'caa tyú'huaaj.

¹⁹ Néijmi'i mu i tyeítyee jaxie'va'ca'aj maj ja'ajtamuarie'en a'íjci i Jesús, ji'nye a'íi pu néijmi'caa tyí'huaatya'ca'aj a'íjci jime' i ti jin néijmi'i putyí'uurej i ti jitzán eerányinyiica'aj.

I ti jiré'can jime' tyi'tyáhu'i'rii i Dios jimi

(Mt. 5:1-12)

²⁰ Jesús pu huo'séerajraa a'íjma i maj jamuán huacíj, ti'quij a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Siata'aj huatóotyamua've'en mu siaj quee je'ej tyéejviicue', ji'nye mua'ajmaj pu tyajá'mua'a'rij a'áa ti tyejé'sejre' jo'tij i Dios tyejé'ijtaj.

²¹ 'Siata'aj huatóotyamua've'en mu siaj tajcuj, ji'nye Dios pu néijmi'i tyajamuaatá'sij.

'Siata'aj huatóotyamua've'en mu siaj juyiin, ji'nye mua'aj xu huatóotyamua've'sij i Dios jimi.

²² 'Siata'aj huatóotyamua've'en mati'ij i tyeítyee jamuájcha'iiria'aj, majta jamuatyítyej, mati'ij je'ej pua'aj tyaja'muajeevaj nusu maja-mua'xaahuari'raj, a'íjci jime' siaj nyéetzij ná'tzaahuatye'.

²³ Jéehua xu huatóotyamua've'en ti'ij a'yan tyajá'mua'uuriaj, ji'nye mua'aj xu jéehua tya'ancuriáa'sij a'áa ti tyajá'ma'can jo'tij i Dios já'sejre',

ji'nye i hua' huásimua'ci'ij a'íjma i tyeítýee, a'yaa mu majta je'ej pua'aj huó'ruuj a'íjma i maj Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj.

24 'Siajta mua'aj mu siaj chíjtyaanyi'ij pué'een, siata'aj huatóoxaamujritye'en, ji'nye mua'aj xu serij néijmi'i tya'ancuriáa' i cháanacaj japua i siaj jin huóotyamua've'en.

25 'Siata'aj huatóoxaamujritye'en mu siaj juxáahuaj tyí'cua', ji'nye mua'aj xu huatatájcuj.

'Siata'aj huatóoxaamujritye'en mu siaj na'naj, ji'nye mua'aj xu juyiinyen siajta huatóoxaamujritye'sij.

26 'Siata'aj mua'aj huatóoxaamujritye'en mati'ij néijmi'i tyámua' tyaja'muaxajtaj, ji'nye a'yaa mu cha'taj huaríj i hua' huásimua'ci'ij a'íjma jimi i maj hue'tzij jin tyihuá'ixaatya'ca'aj i tyeítýee.

Tyaj huo'xié've'en a'íjma i maj je'ej pua'aj tá'mua'raj
(Mt. 5:38-48; 7:12)

27 'Siajta mua'aj mu siaj nyanamuaj a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tijin: Siata'aj huo'xié've'en a'íjma i maj je'ej pua'aj jamua'mua'raj, tyámua' xu tyityetyúucha'íj a'íimaj jimi i maj jamuájcha'íire'.

28 Siata'aj tyámua' tyihuo'tyátoonyij a'íjma i maj je'ej pua'aj tyaja'muaxaj, siajta hua' jime' huatyényuunyij a'íjma i maj je'ej pua'aj tyaja'muaxaj.

29 Típua'aj a'tíj mui'tyéveenyij mua' apéesij jitze, pata'aj jaatá'an ti ajta síicita' pujmua' mui'tyéveenyij, típua'aj a'tíj muá'chuiiraj mua' máancaj, pata'aj pajta mua' síicu' jaatáchuiitye'en.

30 Típua'aj a'tíj tyi'tíj muahuaviiraj, pata'aj jaatá'an, ajta típua'aj a'tíj tyi'tíj muáa'ri' ti muéetzij mua' a'rij, capáj ca'nyéjrij jin jahuaviiraj tíj muaatátuiire'en.

31 Siata'aj a'yan cha'taj siana'aj hua' jimi huárinyij, je'ej siaj mua'aj tyá'xié've' mej mij a'yan jamuáa'uurej.

32 'Típua'aj mua'aj a'íjma siana'aj xie've'ej i maj majta já'muaxie've', ¿tyi'tanyí jin tyámua' siaricij siaj sij tyu'tyámue'tin i Dios jimi? Caxu tyi'tíj, ji'nye i maj jéehua á'itzeere' i Dios jimi a'íi mu majta hua'xie've' a'íjma i maj hua'xie've'.

33 Ajta típua'aj tyámua' setyityetyúucha'íj a'íjma jimi i maj tyámua' tyityetyúucha'ij ja'mua jimi, ¿tyi'tanyí jin je'ej tyajamuaatyáhuire'sij? A'íi mu majta a'yan tyityetyúucha'ij i maj jéehua á'itzeere' i Dios jimi.

34 Ajta típua'aj tyi'tíj siahuo'tanyíjtye' a'íjma i siaj a'yan tyihuá'cho've' mej mij majta tyi'tíj jamuaata'an, ¿tyi'tanyí jin tyámua' siaricij? A'íimaj i maj jéehua á'itzeere' i Dios jimi, a'íi mu majta tyúunyejtye' séecan jamuán a'yan metye'ejcho've'ej mej mij majta a'íimaj tyi'tíj huo'tá'an.

35 A'yaa pu tyúuxie've' siaj mua'aj huo'xié've'en a'íjma i maj jamuájcha'íire', siajta tyámua' hua' jimi tyityetyúucha'íj, ajta típua'aj tyi'tíj siahuo'tanyíjtye', caxu a'yan tye'ejchó've'ej mej mij majta a'íimaj tyi'tíj jamuaata'an. A'yaa xu mua'aj jéehua tya'ancuriáa'sij, siajta yójmua'mua' pue'éenye'ej xá'ju'un i Dios tajapuá ti já'sejre', i ti ajta tyámua' huojomua'raj a'íjma i maj je'ej pua'aj ricij.

36 Siata'aj hua'ancu'vajxi'in i tyeítýee, a'yájna tíj ajta i ja'muavástara' tyihua'cu'vej.

Tyaj quee huá'xijtye'ej i séecan
(Mt. 7:1-5)

37 'Caxu huá'xijtye'ej i séecan, ti'ij quee i Dios ajta mua'ajmaj jamo'xijtye'en. Caxu puéjtzij hua'tá'care'en i séecan, ti'ij quee Dios ajta mua'ajmaj puéjtzij jamuaata'an. Setyihuo'tú'uunyi', aj pu'ij i Dios ajta mua'ajmaj tyajamuaatú'uunyi'raj.

38 Siata'aj tyihuo'tá'an i séecan, aj pu'ij ajta i Dios mua'ajmaj tyajamuaatá'sij. A'yaa pu tyajamuaatá'sij ti'ij tyámua' jo'rio'uurej ajta jaatóriaxi'ij ti'ij tyámua' naa tya'vá'jistixi'in. A'chu siaj mua'aj tyu'tapu'éjve'sij, a'yaa pu cha'taj i Dios mua'ajmaj tyajamuaatapu'éjve'sij.

39 Jesús pu ajtáhua'aj séej nyúucarij huo'té'exaa a'yaa pu tijin:

—¿Nyi je'ej tyí'rij ti síj ti arácun já'anvi'tij i séej ti ajta arácun? ¿Nyi mequee néijmi'i atyávatzij jo'tij ja'tyácun?

40 Capu a'ijna jéetze' juxie've' i ti tyúumua'tyej quee a'ijna i ti tyá'mua'tyej, ajta ti'ij ja'antyíci'tyij i ti tyúumua'tyej, aj pu xaa a'yan éenye'ej ja'mej ti'ij a'ijna i ti tyá'mua'tyej.

41 '¿Ji'nye een jime' petya'ráasej a'íjci i a'ihuáara' i ti cíi na'aj tyo'tyá'itzee i Dios jimi, pajta muáaj pequee asíj aséej i paj jin jéehua á'itzeere' i Dios jimi?

42 Ajta tipua'aj pequee jaséjraj i paj jin jéehua á'itzeere' i Dios jimi, ¿ji'nye pej pij a'yan tyé'ixaatye' a'ihuáara' yee: Nye'ihuáara' nyiche' muaatáhuire'en i paj jin ootyá'itzee i Dios jimi? Muáaj paj quee ma' úmua'rej, anaquéej paj asíj hua'séeran i paj jin ootyá'itzeerej i Dios jimi, aj pej pij tyámua' naa tyé'sejran pej pij jaatáhuire'en a'ihuáara' i ti cíi na'aj tyo'tyá'itzee i Dios jimi.

*A'íjci i táque'ra' tu jin jamua'reeren tyi'tij ti ciyáara' pué'een
(Mt. 7:17-20; 12:34-35)*

43 'Capu je'ej tyí'rij ti i ciyéj ti jí'ren je'ej pua'aj eenye' huatatáca'an, capu ajta i'rij ti i ciyéj ti quee jí're'en naa eenye' huatatáca'an.

44 A'ij tu jin i táque'ra' jamua'reeren tyi'tij ti ciyáara' pué'een, catu xápua' táque' juuran i ciyéj jitze ti tyétzicare', catu tyajta úuvaj táque'ra' antájuuraj i tzíjque'rixa' jitze.

45 A'ijna i a'tij ti tyámua' tyí'tyevij, tyámua' pu ajta tyí'xaj, ji'nye tzajta' pu séejre' i ti naa een, ajta a'ijna i ti je'ej pua'aj tyí'tyevij, a'íi pu ajta je'ej pua'aj tyí'xaj, ji'nye a'íi pu tzajta' séejre' i ti je'ej pua'aj een. Ji'nye tyi'tij ti tzajta' séejre' i tyé'vij a'ij pu huataxájta i tyén'ya'ra'.

*I chi'ij ti tyámua' tyá'ajtaavijhuaca' ajta i síj ti quee tyámua'
tyá'ajtaavijhuaca'
(Mt. 7:24-27)*

46 '¿Ji'nye siaj sij mua'aj a'yan tyí'nyeej tijin: "Tavástara', Tavástara'", siajta quee a'yan ricij je'ej nyaj tyajá'mua'ixaatye'?

47 Nyáaj nu jamuaaté'exaatye'sij je'ej ti huasé'rin a'ijna i ti nyéetzij jimi mujo've'mej ti'ij náanamuaaj, ajta je'en a'yan huárinyij je'ej nyaj tyí'xaj.

48 A'yaa pu huasé'rin ti'ij a'ijna i a'tij ti chi'ij ájtaahuaca', anaquéej pu'ij tyétye' imuáj ja'tacúunajraa, ti'quij ja'ajtaahuaca' i jáxu'uj a'íjci japua i ti atátaavijhuaca'. Mati'ij mij huatyéviiyaca', ajta huatámui'yaca' i játya'naj, jitzán pu'ij ajtyá'aj i játya'naj i chi'ij jitze, ajta i chi'ij capu eetávej, ji'nye tyámua' pu naa tyá'ajtaavijhuaca'.

49 Ajta a'ijna i ti nyanamuaaj, ajta quee a'yan ricij je'ej nyaj tyí'xaj, a'yaa pu huasé'rin ti'ij i a'tij ti ajta chi'ij ájtaahuaca', ajta quee ja'ta'íicha'ajra'aj, ajta mati'ij huatyéviiyaca' ajta je'en huatámui'yaca' i játya'naj, Ti'ij jitzán ajtyá'aj, aj pu'ij je'táriej ti'quij néijmi'i jo'riej.

7

Ti'ij Jesús tyáahuaj a'íjci i ti jahuiire' i ti anxityej xantáaru'uj tyí'ijtye' (Mt. 8:5-13)

¹ Ti'ij i Jesús ja'antypuá'rij i ti tyihuó'ixaaj i tyeítýee, aj pu'ij jó'raa a'ájna a Capernaúm.

² A'áa pu síij já'chajca'aj i xantáaru' ti anxityej pua'mácan tyí'ijtya'ca'aj i xantáaru'uj, síij pu'ij tyí'cui'ca'aj i ti jimí tyí'huiire', pu'ríj á'me'riajca'aj, ajta a'íin pué'eenye'ej i ti jéehua jaxie've'.

³ Ti'ij a'ájna i ti anxityej pua'mácan i xantáaru'uj tyí'ijtye' jáamua'reeri' je'ej ti tyi'táj uuriajca'aj i Jesús, a'íi pu a'íijma huata'ítyaca' i huásij i maj Israel jitze ajtyáma'can mej mij uyo'tájeevej ti'ij tyáahuatye'en a'íjci i ti jimí tyí'huiire'.

⁴ A'íi mu mij ajo're'nyej i Jesús jimi, a'yaa mu mij tyaaté'exaa tijin:

—A'yaa pu tye'tyévijtye' paj jaatáhuire'en a'íjci i ti anxityej xantáaru'uj tyí'ijtye',

⁵ ji'nye a'íi pu néijmi'caa tyámua' tojo'mua'raj, a'íi pu ajta ja'ajtaahuaca' i tatyeyúuj.

⁶ Jesús pu'ij hua' jamuán jo'mej, ajta mati'ij avéjri' joojú'caj, a'íi pu i ti anxityej pua'mácan i xantáaru'uj tyí'ijtye' séecan huata'ítyaca', mej mij a'yan tyaaté'exaatye'en tijin:

—Nyavástara', capu a'yan tye'tyévijtye' paj utyájrutyey jó'nyaj ja'chej,

⁷ a'íj nu jin quee nyáaj ahuányaca'an nyey nyij muáahuonyij. A'yaa papu'uj tyu'ta'íjtaj, aj pu a'ájna tyámua' rinyij i ti nye jimí tyí'huiire'.

⁸ Ji'nye séecan mu majta nyéetzij tyí'nye'ijtye', nyajta nyáaj séecan nu nyijta tyí'ijtye'. Típua'aj séej a'yan nyetyu'ta'íjtye'en yee áricuj, a'íi pu a'yan rinyij, na'ríj séej a'yan nyetyu'té'exaatye'en yee mujo'té'yi'ij, a'íi pu mu jo'va'ma'aj ja'mej, ajta típua'aj tyi'táj nyaata'íjtye'en a'yaa pu ajta rinyij.

⁹ Ti'ij i Jesús a'yan tyáanamujri' tyámua' pu naa tyo'tóomua'aj a'íjci jimí, aj pu'ij huo'séerajra'aj i tyéítýee i maj jamuán huajú'ca'aj, ti'quij a'yan tyihuó'té'exaa tijin:

—A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' nyaj quee a'ájna a Israel a'táj huátýoj ti a'yan cha'tána'aj tyá'tzaahuatye' ti'ij a'ájna i xantáaru'.

¹⁰ Majta a'íimaj i maj huata'ítyi'huaca', mati'ij a'áa ja'rá'aj jo'tij ja'chej a'ájna i xantáaru', aj mu mij jáatýoj a'íjci i ti jimí tyí'huiire' ajta arí tyámua' éenye'ej.

Jesús pu jaatájuurityej i yójra' a'íjci i íitaj ti jusíjtaca'aj

¹¹ Aj pu'ij té'ej Jesús a'áa jo'mej chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapua'aj tijin Naín. Majta mu ujó'ju' a'íimaj i maj jamuán huacáj, majta jéehua séecan i tyeítýee hua' jamuán.

¹² Mu'ríj avéjri' joojú'ca'aj i chájta'naj jitze, mati'ij séecan anty-inájchaca' maj mui'chíj huáchuisima'aj, a'ájna i mui'chíj yójra' pu pué'eenye'ej i íitaj ti jusíjtaca'aj, ajta a'íj na'aj tyi'yójca'aj tyáatacan. Jéehua mu majta i tyeítýee jamuán huajú'ca'aj.

¹³ Ti'ij Jesús jaaséj, jéehua pu huatóoxaamujri i íitaj jimí, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Capáj ayiinyaj.

¹⁴ Aj pu'ij ajtyáxiiriaca', ti'quij ja'ajtamuariej i ciyéj ti japuan áan jo'ojca'tyíij a'ájna i ti huamuí', majta a'íimaj i maj jáachuisima'aj a'íi mu óohuiixij. Jesús pu'ij a'yan tyaaté'exaa i mui'chij tijin:

—Muáaj tyamuéej, muéetzij nu a'yan tyí'mua'ixaatye' tijin ájchesij.

¹⁵ Aj pu'ij a'íjna i ti arí huámu'íjcaa ooyíxij ajta huatyóochej ti tyu'taxáj, Jesús pu'ij jaatátuiirej i náanajra'.

¹⁶ Mati'ij a'yan tyeeséj, néijmi'i mu tyu'tátziin majta huatyóohuij maj tyaatatyójtzi're'en i Dios, a'yaa mu tyí'xajtaca'aj tijin:

—Síj ti va'cán jin tyi'tyéjvee pu arí huataséjre ityájma jimi.

A'yaa mu majta tyí'xajtaca'aj tijin:

—Dios pu arí mujo've'mej ti'ij huo'tyáhuire'en i jutyéityeristyamua'.

¹⁷ Néijmi'que' mu jáamua'reeri' je'ej ti tyi'tíj huáruuj a'íjna i Jesús, ti'ij na'aj a'áa ti huataca'aj a Judea.

Tí'ij Juan séecan huata'ítyaca' i Jesús jimi

(Mt. 11:2-19)

¹⁸ Ajta i Juan néijmi'i pu a'íjna tyú'namuajri', ji'nye a'íimaj mu a'yan tyaaté'exaa i maj jamuán huacíj. Aj pu'ij hua'puácaa huatajé i maj jamuán huacíj,

¹⁹ ti'quij huo'ta'ítyaca' i tavástara' jimi, mej mij jaata'íhuo' tipua'aj a'ín pué'eenye' i ti a'yan uvé'nyesij nusu juxie've' maj séej huacho've'en.

²⁰ Aj mu mij a'íimaj a'áa je're'nyej i Juan ti huojo'ta'ítyaca' a'íjci jimi i Jesús, mati'ij mij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—A'íjna i Juan i ti tyí'tyai'raaa, a'íi pu tojo'ta'ítyaca' tyej tyij muaata'íhuo' tipua'aj muáaj a'ín papué'eenye' i ti maja've'mej, na'ríj juxie've' tyaj séej huacho've'en.

²¹ Ajta a'íjna i Jesús, a'íi pu mui'caa tyú'huaaj i maj tyí'cucui'ca'aj, ajta i maj juxaamuijritya'ca'aj, ajta a'íjma i maj tyiyáaru' hua' tzajta' séjria'ca'aj, mui'caa pu ajta tyú'huaaj i maj aracúcu'nyijmee mej mij majtáhua'aj atanyéjnye'rej.

²² Jesús pu'ij a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Séricuj siata'aj a'yan tyaaté'exaatye'en i Juan je'ej siaj seríj tyu'séj ajta je'ej siaj seríj tyú'namuajri'. A'yaa xu tyaaté'exaatye'en maj meríj atanyéjnye' i maj aracúcu'nyijma'caa, majta meríj huaci'ij i maj quee rácijci'nyive'ej, majta i maj tyí'cucui' i atzáj jime', mu'ríj majta huarúj, majta meríj iityanamuáarajmee i maj nácuxie'ejma'caa, mu'ríj majta huatájuuriaca' i maj meríj huácu'ijjaa, majta meríj jáanamuajri' i nyúucaria'ra' i Dios a'íimaj i maj quee je'ej tyéejviicue'.

²³ Che' huatóotyamua've'en a'íjna i ti quee a'náj jaatáxaahuataca' ti nye jimi tyá'tzaahuatye'.

²⁴ Mati'ij jo'cáj a'íimaj i Juan ti huojo'ta'ítyaca', Jesús pu huatyóochej ti tyihuó'mua'tyej i tyeítyee a'íjci jitze ma'can i Juan, a'yan tyihua'ixáatye'ej tijin:

—¿Tyi'tanyí usio'tyéesej a'ájna jo'tíj quee já'tyi'tíj? ¿Nyiquij huínyij xamue' usio'tyéesej ti áacaj jato'rej?

²⁵ Na'ríj sequée, ¿tyi'tanyí siana'aj ujo'tyéesej? ¿Nyiquij a'tíj usio'tyéesej ti naa eenye' tyi'tyéechan? Mua'aj xu jamua'reej tijin a'íimaj i maj ji're'nye' tyí'chaan, ti ajta tyihua'ránajchi néijmi'i i ti tyá'najchij, a'áa mu ja'chej jo'maj i maj va'cán jin tyityatatyíj ja'chej.

²⁶ Arí tipua'aj sequée a'yan huaríj, ¿tyi'tanyí siana'aj ujo'tyéesej? ¿Nyiquij séej i ti Dios jitze ma'can tyí'xaxa'aj? A'yaa pu xaa nyu'uj tyi'ja'yájna, ajta síj a'ín pué'een ti jéetze' va'cán jin tyi'tyéjvee quee síj ti Dios jitze ma'can tyí'xaj.

²⁷ Juan pu a'ín pué'een i ti ja'xaj i yu'xarij jitze i ti a'yan tijin:

Nyáaj nu séej anaquéej huata'ítij ti huataséjre'sij pequee muáaj, a'íi pu tyámua' huá'uurej i tyeítjee mej mij muéetzij muáanamuj.

²⁸ A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tijin hua' tzajta' i tyeítjee, capu a'tíj a'náj tye'entyájrurij tyi'tíj jime' ti jéetze' ve'éj quee i ti jin tyi'tyéjvee i Juan, ajta a'íjna i ti jéetze' ciléenye' jin tyi'tyéjvee i Dios jimi, jéetze' pu va'cán jin tyi'tyéjvee quee a'íjna i Juan.

²⁹ Néijmi'i i maj jáanamujri' i Juan, majta a'íimaj i maj tyi'tyejijve', a'íi mu huái'huaca' i Juan jimi, a'íj mu jin ja'rá'astej je'ej ti i Dios tyá'xie've',

³⁰ majta a'íimaj i fariseos majta i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze Moisés ti jo'yú'xaca', camu huái'huaca' i Juan jimi.

³¹ A'íj mu jin jaatyáxaahuataca' je'ej ti i Dios tyá'xie'va'ca'aj hua' jimi:

—¿Ji'nye nyetyihuo'taxaj i tyeítjee ijíj maj yan séejre'? ¿Ji'nye muaasé'rin?

³² A'yaa mu huasé'rin mati'ij i ti'ríj maj a'áa ja'ajtyíj jo'maj tyajá'toj, a'íi mu mij a'yan tyihua'tají'vii i séecan tijin: “Tyetyu'táci'sityej, siajta mua'aj caxu tyu'tyéenyej, tyajta tu taxamúuritye'ej tyu'táchuiicaca', siajta mua'aj caxu huóoyiinyaca'.”

³³ Ji'nye ti'ij a'íjna i Juan yan uvé'nyej, i ti'quee tyi'cua'caria'aj ajta quee nahuáj ya'caa, mua'aj xu a'yan tyaataxájtaca' ti tyiyáaru' tzajta' séejre'.

³⁴ Ajta je'en a'íin uvé'nyej i yójra' i Dios i ti tyi'cua'caa ajta jaya'caa i nahuáj, a'yaa xu sij tyaataxájtaca' tijin ti huápu'i'ij tyi'cua'caa ajta jui'ive', ajta huá'jaahuatye' a'íimaj i maj tyi'tyejijve', ajta a'íjma i maj je'ej pua'aj tyi'tyetyeityee.

³⁵ Ajta i Dios ti néijmi'i jin tyi'mua'reej a'íj pu jin séejre' je'ej ti tyi'muarie'.

Tí'ij i Jesús a'áa jo'tyávaaca'aj jo'tij ja'chej i Simón fariseo ti pué'een

³⁶ Síj pu i fariseo jaatá'inyej a'íjci i Jesús ti jamuán tyú'cua'nyij, aj pu'ij Jesús jamuán jo'mej. Tí'ij i Jesús huatyequéecaj i méesaj jitze,

³⁷ aj pu'ij íiti' ti a'áa jo'tyávaaca'aj, ti jéehua je'ej pua'aj tyi'tyúucha'íica'aj i Dios jimi, a'íi pu jáamua'reeri' ti i Jesús a'áa tyajá'cua'ajcaa jo'tij i fariseo ja'chej, a'áa pu ja'rá'aj tyetyéj limeetara' huajáasima'aj ti tyi'tíj uhuámuaaca'aj ti naa tyaarie'ej.

³⁸ Tyoyínyisime'ej pu a véjri' huatyéechaxij jo'tij Jesús jo'tyájcay i méesaj jitze, aj pu'ij jujá'ra' jin ja'nájo'sixij a'íjci i Jesús. Ajta je'en jucípuáj jin ja'náhuatziraxij, ajta ja'náapui'tzej, ti'quij ja'náxiri'ri' a'íjci i ti naa tyaarie'ej.

³⁹ Ajta a'íjna i fariseo i ti Jesús huatá'inyej, tí'ij jaaséej je'ej ti rijcaj a'íjna i íiti', a'yaa pu tyi'riá'mua'aj tijin: “Típua'aj a'múu jiré'can jime' a'íin pué'eenye' síj ti Dios jitze ma'can tyi'xaxa'aj, a'múu pu jamua'rériacajche' tyi'tíj ti tyévira' pué'een a'mújna mu íiti', ji'nye íiti' pu pué'een ti je'ej pua'aj tyi'tyúucha'íj i Dios jimi.”

⁴⁰ Aj pu'ij i Jesús a'yan tyaaté'exaa a'íjci i fariseo tijin:

—Simón, tyi'tíj nu muaaté'exaatye'sij.

A'yaa pu tyu'tanyúj a'íjna i fariseo tijin:

—Naaaté'exaatye', Maeestro.

⁴¹ Aj pu'ij Jesús a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Hua'puaj mu i tyétyacaa tyé'cha'íiria'ca'aj a'íjci i a'tíj ti túmii huo'tanyéjtye. Síj pu anxí anxityej tyé'cha'íiria'ca'aj, ajta i síj huá'puatyej japuan tamuáamuata' pu tyé'cha'íiria'ca'aj,

42 ajta camu pújooiajva'aj mej mij tyaanájchitye'en, a'íjna i ti huo'tanyéjtye i túmii, a'í pu tyihuo'tú'uunyi'ri' a'íjma i maj hua'puaj. Ijij naaté'exaatye', ¿a'tanyíj jéetze' jaxie'va'aj ja'mej a'íimaj i maj hua'puaj?

43 Ajta a'íjna i Simón a'yaa pu tyu'tanyúj tijin:

—A'yaa pu tyiná'miteeraste' tijin a'íjna i ti jéetze' tyé'cha'íirria'ca'aj, ji'nye jéetze' pu a'íj tyu'tú'uunyi'ri'.

Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Xá'puí' paj tyu'taxájtaca'.

44 Aj pu'ij ja'raséeraaj a'íjci i íitaj tí'ij ij Jesús a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Simón tijin:

—¿Nyi péesej a'íjci i íitaj? Nyáaj nu utyájrurij íiyu'uj a'chi'táj, capáj jájtyij naatá' nyej nyij anányajo'sixi'in, ajta a'mújna mu íiti', a'múu pu na'nájo'sixij jujá'ra' jime', ajta jucipuáj jin na'náhuatzi'raxij.

45 Capáj nii'tyapuí'tzej panaatatyójtjej, ajta a'mújna mu íiti', tí'ij na'aj tyi'tyájrurij a'chi'táj, capu eexúj jaatapuá'citaca' ti na'náapuí'tzii i nya' íicaj jitze.

46 Capáj tyinavá'huaaj i nyamu'uutze', ajta a'mújna mu íiti' a'múu pu na'náxiri'ri' i nya' íicaj jitze a'íjci i ti naa tyaarie'ej.

47 A'íj nu jin a'yan tyi'mua'ixaatye' ti Dios arí néijmi'i jin tyaatú'uunyi'ri' i ti jin ootyá'itzee jimi, ji'nye jéehua pu naataxié'vej, ajta a'íjci i maj cǎi mana'aj tyaatú'uunyi'ri' cǎi pu'uj ajta tyihua'xié've'ej ja'mej a'íimaj i maj tyaatú'uunyi'ri'.

48 Aj pu'ij Jesús a'yan tyaaté'exaa a'íjci i íitaj tijin:

—Nu'ríj tyimuaatú'uunyi'ri' i paj jin ootyá'itzee i Dios jimi.

49 Majta a'íimaj i séecan i maj majta huatá'inyiihuaca', a'í mu huatyóohuij maj a'yan tyi'huó'ihuo' tijin:

—¿A'tanyíj pué'een a'mújna tí'ij a'íjna jin antyúumua'reej tí'ij tyihuo'tú'uunyi' i maj jin ootyá'itzee i Dios jimi?

50 Ajta i Jesús a'yaa pu tyaaté'exaa a'íjci i íitaj tijin:

—A'íj pu jin muáhuíi i paj jin tyá'antzaahuaaj, áricuj axáahuaaj jó'ra'.

8

A'íimaj i úucaa i maj jahuiirria'ca'aj a'íjci i Jesús

1 Tí'ij a'yan tyu'ríj, Jesús pu a'áa jo'chá'canya'aj mui'caquéj i chájta'naj jitze, hua'ixáatya'aj i nyúucaria'ra' i Dios. A'í mu majta jamuán huajú'ca'aj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej,

2 séecan mu majta úucaa jamuán huajú'ca'aj i Jesús ti tyihuó'huaa i maj tyiyáaru'uj hua' tzajta' séjria'ca'aj. A'í pu síj a'ín pué'een a'íjna i María, i maj a'yan jatamuá'muaj tijin Magdala ti já'ma'can, i maj jitzán iirácij i tyiyáaru'uj i maj aráahua'puaj ará'asej,

3 a'í pu ajta hua' jamuán huama'ca'aj a'íjna i Juana, i ti íra'ra' pué'een a'íjci i Cuza, i ti tyi'tyéjvee i Herodes jimi, ajta a'íjna i Susana, majtáhua'aj séecan maj majta huá'huiirria'ca'aj tyi'tíj maj tyí'cha'íica'aj jime'.

A'íjna i a'tíj ti tyí'huastyaa

(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

4 Mue'tíj mu i tyeítjee ja'ráacij i séej chájta'naj jitze majta séej, mej mij jaaséj a'íjci i Jesús, aj mu mij jéehua tyúusiij i tyeítjee. Aj pu'ij Jesús a'yan tyihua'ajmuá'tyej séej nyúucarij jime' a'yan tijin:

⁵ —A'tíj ti tyí'huastee pu a'áa jo'mej jo'tij tyajá'huaste'. Ajta ti'ij tyi'huástya'caj, séecan pu i ímue'rij juyéj jitze huavatzíjraa, mati'ij mij i tyeítýee japuan huahuístiraa, majta i pína'see mu jaaré'je'puj.

⁶ Ajta séecan i ímue'rij a'áa pu jo'vatzíjraa i tyetyéj tzajta', ajta ti'ij ajnyáxi aj pu'ij huariá'taj i xicáj jime', ji'nye capu huaréenajyi'caa.

⁷ Ajta séecan i ímue'rij tzícare'ej pu tzajta' huavatzíjraa, aj pu'ij i tzícare'ej huahuásej jamuán i ímue'rij, capu jaatá' ti'ij ajnyáxi'in i ímue'rij.

⁸ Ajta séecan i ímue'rij, a'áa pu jo'vatzíjraa jo'tij jo'jí're'en i chuéj, néijmi'i pu ajnyéj, ti'quij huáciiriaca', a'yaa pu jéetze' tye'rájraa quee i ti jaahuástej.

A'yaa pu tyihuó'ixaaj i Jesús, aj pu'ij ajta a'yan tyihuo'té'exaaj ca'nyíin jime' tijin:

—Mu siaj iityanamúáarajmee, tyámua' xu naa tyáanamuj.

Ji'nye ti'ij séej nyúucarij jin tyihuá'mua'tyej

(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

⁹ Majta a'íimaj i maj jamuán huacíj, a'yaa mu tyaata'íhuo'ri' je'ej ti huatóomua'aj a'íjna i nyúucarij ti jaataxájtaca'.

¹⁰ A'yaa pu tyihuo'té'exaaj tijin:

—Dios pu mua'ajmaj jamuaatá' siaj sij yo'itéej xá'ra'nyij i ti ju'avaaj a'ájna jo'tij a'ín tyejé'ijtaj, nyajta a'íjma i séecan a'yaa nu séej nyúucarij jin tyihuo'té'exaatye'sij, mata'aj mij quee tyi'tíj huaséj tyij majta atanyéjnye'rij, ajta mej mij quee yo'itéej muá'ra'nyij i maj janamuj.

Jesús pu huá'ixaatye' je'ej ti huatóomua'aj i nyúucarij

(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

¹¹ 'A'íjna i nyúucarij i nyaj jaataxájtaca' a'yaa pu huatóomua'aj tijin: A'íjna i ímue'rij, a'íi pu a'ín pué'een i nyúucaria'ra' i Dios,

¹² ajta a'íjna i ti huavatzíjraa i juyéj jitze, a'yaa pu een mati'ij a'íimaj i maj janamuj i nyúucaria'ra' i Dios, ajta je'en i tyiyáaru' mujo'va'ma'aj ja'mej a'íi pu'ij huári'raj i nyúucarij ti arí hua'tzajta' huatyá'itzee, mej mij quee tyá'antzaahuatye'en, ajta ti'ij quee Dios hua' japua huatányuunyij.

¹³ Ajta a'íjna i ti tyetyéj tzajta' huavatzíjraa, a'yaa pu een mati'ij a'íimaj i maj jutyamua've'ej ja'ancuriáa' i nyúucaria'ra' i Dios, ajta camu jéehua tyé'viicue', a'tzúj mu á'tyeeren maj tyá'tzaahuatye', ajta ti'ijta atyojo're'nyej a'ájna xicáara' maj jitzán jajpuéjtzij, camu tyo'táviicue'raj sulu jiye'tzín mu yo'huá'xij.

¹⁴ Ajta i ímue'rij ti tzícare'ej tzajta' huavatzíjraa, a'yaa pu een mati'ij i maj janamuj i nyúucarij, ajta a'íi pu huá'mue'tij íyan ti tyí'sejre' i cháanacaj japua, a'íjna i maj jéehua tyi'ijcha'íj, nusu i ti naa tyu'sé'rin, a'íj mu jin quee aróo'astee maj tyámua' eenye' i Dios jimi.

¹⁵ Ajta a'íjna i ímue'rij ti a'áa jo'vatzíjraa i chuéj japua jo'tij jo'jí're'en, a'íi mu a'ín pué'een i maj tyámua' een i jutzájta', majta juxié'vi'ra' jin janamuj majta a'yan ricij je'ej ti tyé'ijta i nyúucaria'ra' i Dios, a'yaa mu mij jéehua tyu'tyáhuüre'sij i Dios jimi.

I nyúucarij ti jaxajta a'íjci i tiéj

(Mr. 4:21-25)

¹⁶ 'Capu a'tíj ja'antyítieeraj i tiéj ta'aj ij tyi'tíj jin ja'vá'naj, nusu ti'ij utáatzij jityej ye'rájchetyij, sulu áan pu ímuáj yo'ojchesij, mej mij atanyéjnye'rij i maj utyáru'pij.

¹⁷ A'yaa pu cha'tána'aj quee tyi'tíj tyí'sejre' ti jusén jin avíitzi'huaj ja'mej, capu ajta jusén jin avíitzi'huaj ja'mej je'ej maj tyi'tíj tyí'mua'reej i tyeítýee.

18 'A'yaa pu'ij, tyámua' xu tyu'namuaj, ji'nye a'íjna i ti tyi'tíj tyícha'ij, Dios pu jéetze' tyaata'sij, ajta a'íjna i ti quee tyi'tíj tyícha'ij, Dios pu jáari'raj a'íjci i ti a'yan tyé'miteeraste' ti jájcha'ij.

I náanajra' majta i ihuáamua'mua' i Jesús

(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

19 'A'íjna i náanajra' i Jesús majta ihuáamua'mua', a'íi mu aje'ré'nyej jo'tij a'ín jo'tyávaaca'aj, ajta capu huatái'riitariaca' maj ajtyáxiirej a'íjci jimi, ji'nye jéehua mu i tyeítyee aja'tyúusiiria'ca'aj.

20 A'tíj pu a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Jesús tijin:

—Mapua'quéj mu jo'tyú'uu a' náanaj, majta a'ihuáamua', a'yaa mu tyá'xie've' maj muaaséj.

21 Aj pu'ij i Jesús a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—A'íimaj i maj janamuaj i nyúucaria'ra' i Dios majta a'yan ricij je'ej ti i nyúucarij tyí'ijta, a'íi mu a'ín pu'é'een i nyij náanaj majta i nye'ihuáamua'.

Tí'ij Jesús jaatyápua'rij i áacaj

(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

22 Séej xicáara' jitze, Jesús pu atyájraa i báarcuj jitze majta a'íimaj jamuán i ti hua'antyíhuoj, a'yaa pu'ij tyihuo'té'exaa tijin:

—Tyiche' antáciñyey után jitze pujmua' i ti arájmuaa japua.

Aj mu mij jo'cáj,

23 móoche' mu jájtyij japua huaju'caj, tí'ij i Jesús huatácuj. Aj pu'ij ca'nyíin jin huatá'aacariaca', ajta jéehua atyáxiirihua'aj i jájtyij i báarcuj jitze, mu'ríj tin ajo'cárutyisima'aj.

24 Aj mu mij i maj jamuán huacáj jaajístej a'íjci i Jesús, a'yaa mu tyaaté'exaa tijin:

—Maeestro, maeestro, tu'ríj tin ajo'cárutyij.

Aj pu'ij i Jesús ájchej, tí'quij jaatá'ijmuejri' i áacaj ajta i japúutzarij ti tyúuta'hua'aj, tí'quij huatyápua'riaca', ajta naa hua'éenya'aj ja'raa.

25 Aj pu'ij té'ej a'yan tyihuo'té'exaa a'íjma i maj jamuán huacáj tijin:

—¿Ji'nye siaj sij quee tyá'tzaahuatye'?

Majta a'íimaj, jéehua mu tyí'tziñya'ca'aj majta je'ej tyi'tyóomuajtyajca'aj, a'yaa mu tyúu'ihuo'raca'aj tijin:

—¿A'tanyíj pu'é'een a'mújna tí'ij tyihua'íjtye' a'íjci i áacaj ajta i jájtyij, majta je'en ja'tzaahuatye'?

I a'tíj Gadara ti já'ma'can ti tyiyáaru' tzajta' séejre'

(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

26 Matí'ij antacáj a'áa mu ja'rá'aj a'áa ti huataca'aj a Gadara, után jitze pujmua' ti já'sejre' a'ájna a Galileea.

27 Tí'ij i Jesús eetáraj i báarcuj jitze, aj pu'ij síj ja'antynájchaca' i tyéviij ti tyiyáaru' tzajta' séjria'ca'aj, a'íi pu'ij ajtyáxiiriaca'. Pu'ríj á'tyeevi'ca'aj tí'quee tyí'chajca'aj a'íjna i a'tíj, capu ajta chí'ij tzajta' chajca'aj, sulu a'áa pu já'chajca'aj jo'maj muí'chítyee já'ava'tacaa.

28 Tí'ij jaaséj a'íjci i Jesús, a'áa pu véjri' jimi tyítunutaca', a'yan tyi'jíihuaj tijin:

—Capáj tyina'antyiú'nyi'ra'an nyéetzij, Jesús i paj yójra' pu'é'een i Dios tajapuá ti já'sejre'. A'yaa nu tyí'muahuavíj, paj quee puéjtzij nyatá'care'en.

29 A'yaa pu tyu'taxájtaca', ji'nye Jesús pu jaata'íj i tyiyáaru' ti iirájra'nyij i tyéviij jitze. Mue'tíj mu tzajta' séjria'ca'aj i tyiyáaru'uj a'íjci i a'tíj, majta i tyeítyee i maj a'áa já'chajca'aj, a'íi mu ja'nájí'quihua'aj muáca'ra'an jitze,

majta icájra'an jitze cadéenaj jime', majta jaatyá'avaataj, ajta a'íjna i tyévij, a'íi pu jajtzá'na'aj i cadéenaj, ajta ma'úrutyij jo'tij quee ja' tyi'táj.

³⁰ Jesús pu'ij a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Ji'nye pua'antypuaj?

A'yaa pu tyu'tanyúj a'íjna i a'táj tijin:

—I tyaj séej ví'ra'aj ará'asej.

A'yaa pu tyu'taxájtaca', ji'nye jéehua mu i tyiyáaru'uj tzajta' séjria'ca'aj,

³¹ a'íi mu mij i tyiyáaru'uj a'yan tyaatáhuaviiri' a'íjci i Jesús ti quee huo'ta'ítvej jo'maj já'nami' i tyiyáaru'uj.

³² Majta a véjri' jéehua i tuíxuj jo'tyú'uuca'aj, a'áa mu tyojoóhuiraca'aj i jiríj jitze, a'íi mu mij i tyiyáaru'uj a'yan tyaatáhuaviiri' a'íjci i Jesús ti huo'tá'an mej mij tuíxuj tzajta' utyájrutyey, aj pu'ij Jesús huo'ta'.

³³ Mati'ij mij iiráacij i tyévij tzajta', majta je'en i tuíxuj tzajta' utyájrurij, majta a'íimaj i tuíxuj mu jo'huáchajraa, mati'ij mij ancáavatzij jo'tij ja'ancátyee, aj mu mij jáata' atyáavatzij a'áa mu atyájcuii.

³⁴ Majta a'íimaj i maj hua'cha'íica'aj i tuíxuj, mati'ij jaaséj je'ej ti tyi'táj huaríj, a'íi mu jo'huáchajraa, mati'ij mij chájta' tyojo'taxájtaca', majta néijmi'que' jo'maj jo'cháatimee.

³⁵ Mati'ij mij i tyeítvee aje're'nyey mej mij jaaséj je'ej ti tyi'táj huaríj. Mati'ij a'áa jo're'nyey jo'tij i Jesús jo'tyávaaca'aj, a'áa mu yó'tyoo a'íjci i a'táj i maj jitzán iiráacij i tyiyáaru'uj, a'áa pu jo'tácatyíi ajta arí tyí'chajca'aj, capu che' jutimue'raaca'aj, aj mu mij tyu'tátziin.

³⁶ Majta a'íimaj i maj jaaséj, a'íi mu huo'té'exaa i tyeítvee je'ej ti i Jesús tyáahuaj a'íjci i a'táj tyiyáaru'uj maj tzajta' séjria'ca'aj.

³⁷ Mati'ij mij néijmi'i i tyeítvee i maj a'áa jo'cháatima'caa a'ájna a Gadara, a'íi mu jaatáhuaviiri' a'íjci i Jesús ti jó'ra'nyij, ji'nye jéehua mu tyu'tátziin. A'íj pu jin Jesús atyájraa i báarcuj jitze, ti'quij jó'raa.

³⁸ Ajta a'íjna i a'táj i maj tyiyáaru'uj tzajta' iiráacij, jéehua pu jaatáhuaviiri' a'íjci i Jesús ti jaatá'an ti jamuán jó'ra'nyij, ajta i Jesús a'yaa pu tyaata'íj ti a'áa jo'tyá'itzeere'en, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

³⁹ —Huariá'ra' jo'paj ja'chej, pej pij néijmi'i huo'té'exaatye'en je'ej ti i Dios tyú'ruuj a jimi.

Aj pu'ij jó'raa a'íjna i a'táj, ti'quij néijmi'que' i chájta' huo'té'exaa je'ej ti tyi'táj huáruuj jimi a'íjna i Jesús.

A'íjna i íiti' ti tyí'cui' ajta i yójra' a'íjci i Jairo

(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

⁴⁰ Ti'ij i Jesús huariá'raa után jitze pujmua', tyámua' mu naa i tyeítvee tyetyéej muutyámua'va'aj, ji'nye néijmi'i mu jacho'va'ca'aj.

⁴¹ Aj pu'ij síj aje're'nyey ti a'yan antypuaj tijin Jairo, a'íi pu a'íin pué'een i ti tyí'íjtaca'aj u tyeyúuj tzajta'. A'íi pu'ij Jesús jimi tyítunutaca', ajta a'yan tyaatáhuaviiri' a'íjci i Jesús ti a'áa jo're'nyey jo'tij ja'chej,

⁴² ji'nye séej pu'uj tyiyójca'aj íitacan, ti a'yan tyéejcha'íica'aj a'chu tamuáamuata' japuan hua'puaj nyinyi'ra'aj, ajta arí á'me'riaajca'aj.

Ti'ij ooj i Jesús ajooma'caj, jéehua mu i tyeítvee jimi ajtyáxiiriaca', tyámua' mu tyityóotajchaca'aj.

⁴³ Ajta hua' tzajta' i tyeítvee íiti' pu a'áa jo'tyávaaca'aj ti arí tamuáamuata' japuan hua'puaj nyinyi'ra'aj á'tyeej ti tyí'cui' a'íjci jime' ti anányinyica'aj i xúure'ej, ajta arí néijmi'i jin tyaja'huóorieeca'aj a'íjci jime' ti huóo'íjtaca' a'íjma jimi i maj tyí'hua'tacaa, ajta capu a'táj jaayí'tihua'aj ti tyáahuatye'en.

⁴⁴ Ti'quij a'íjna i íiti' huárita' ajo're'nyej a'íjci i Jesús, aj pu'ij ja'ajtamuariej i máancajra'an jitze, ti'ij a'yan huaríj aj pu'ij huatyápuariaca' i ti anányinyica'aj i xúure'ej.

⁴⁵ Ti'quij Jesús a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿A'tanyíj na'ajtamuariej?

Ajta capu a'tíj jaxajtacaj ti ja'ajtamuariej, Pedro pu'ij a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Maeestro, jéehua mu i tyeítjee a jitze ajtyáxiiriaca' majta óotajche.

⁴⁶ Ajta i Jesús a'yaa pu tyu'taxájtaca' tijin:

—A'tíj pu na'ajtamuariej, ji'nye nyáaj nu jáamua'reeri' ti'ij nya-muarie'ri'ra' iirájraa.

⁴⁷ Ajta a'íjna i íiti', a'íi pu jáamua'reeri' ti quee i'riitaca'aj ti huatyó'avaaj, aj pu'ij aje're'nyej juviváaj, ti'quij tyítunutaca' jimi i Jesús. A'yaa pu'ij néijmi'i tyu'taxájtaca' je'ej ti een jime' tya'ajtamuariej, ajta je'ej ti'ij tyu'rúj.

⁴⁸ Jesús pu'ij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nyiyóoj, papu'rij huarúj a'íjci jime' paj tyá'antzaahuaaj. Áricuj jó'ra' axáahuaaj.

⁴⁹ Óoche' pu tyi'xáatacaj a'íjna i Jesús, ti'ij síj aje're'nyej ti hua' jitze ajtyáma'can i maj a'áa ja'chej i Jairo jamuán, a'íjna i ti tyí'ijta i tyeyúuj tzajta', a'yaa pu'ij tyaaté'exaa tijin:

—Pu'rij huamuí' a'yóoj, capáj che' tye'entyiú'nyi'ra'an mu maeestro.

⁵⁰ Ajta i Jesús ti'ij a'yan tyáanamuaajri' a'yaa pu tyaaté'exaa a'íjci i Jairo tijin:

—Capáj tyí'tziinye'ej, petyá'antzaahuatye'en papu'uj, tyámua' pu rinyij a'yóoj.

⁵¹ Matí'ij a'áa ja'rá'aj jo'tij i Jairo ja'chej, capu huo'ta' i tyeítjee maj a'úun jo'tyájrutyey u chi'táj, a'íjma pu'uj huatá' i Pedro, ajta i Juan, ajta a'íjci i Santiago, ajta a'íjma i huásimua'mua' i ti huamuí'.

⁵² Néijmi'i mu i tyeítjee juyiinyaca'aj majta juxaamuijritya'ca'aj, ajta a'íjna i Jesús, a'yaa pu tyihuo'té'exaa tijin:

—Caxu juyiinyaj, capu muí'chij, sulu tyácusij pu'uj.

⁵³ Néijmi'i mu jaatya'atzájraa, ji'nye máamua'reeriaca'aj tijin huamuí'.

⁵⁴ Aj pu'ij i Jesús jajví' i muáca'ra'an jitze, ajta ca'nyíin jin a'yan tyaatajé tijin:

—Nyiyóoj ájchesij.

⁵⁵ Ti'quij a'íin huatájuuriaca', ajta je'en ájchej, ajta i Jesús a'yaa pu tyihuo'ta'íj i huásimua'mua' mej mij tyáacue'tyej.

⁵⁶ Jéehua mu je'ej tyityo'tóomuajtyaca' i huásimua'mua', ajta i Jesús a'yaa pu tyihuo'ta'íjmuejri' maj quee a'tíj ixaatye'ej je'ej ti tyí'tíj huaríj.

9

Ti'ij Jesús hua're'ityixij i maj jamuán huacíj mej mij huo're'ixaatye'en i nyúucaria'ra' i Dios

(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

¹ Jesús pu hua'ajsii a'íjma i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, ajta a'yan tyihuo'ta' mej mij huo'tamuáaritye'en i tyiyáaru'uj i maj tyeítjee tzajta' séejre', ajta maj tyihuó'huaatye'en i maj jin tyí'cucui' i tyeítjee.

² A'yaa pu tyihuo'ta'ítyaca' mej mij huo're'ixaatye'en i nyúucaria'ra' i Dios ajta mej mij tyihuó'huaatye'en i maj tyí'cucui'.

³ A'yaa pu tyihuo'té'exaa j tijn:

—Caxu tyi'tíj a'aj i siaj jin huatyóohuüre'en i juyéj jitze, ti'ij tyi'tíj tyáxu'uj, nusu áto'rij, na'ríj páan, ca' túmii, caxu siajta hua'puáca tyí'choocaj i tyúusiicu'.

⁴ Jo'siaj ja'rá'iixaj a'tyán maj ja'chej a'áa xu jo'tyá'itzeere'en 'asta siana'aj quee jó'ciinyej a'ájna a chájta'.

⁵ Ajta tipua'aj a'chájta' mequee já'muanamuajracuj, siata'aj iiráciinyej siajta jaatáca'tzij i juca'quéj ti'ij cáaxij i chuéj, a'ij mu jin jamua'reeren maj ootyá'itzee i Dios jimi.

⁶ Mati'ij mij a'íimaj jo'cáj néijmi'que' a'áa ti huataca'aj, mahua'ixáatye'ej i nyúucaria'ra' i Dios majta tyihua'huáatye'ej i maj tyí'cucui'.

Ti'ij huamuí' a'ájna i Juan i ti huá'íiraca'aj i tyeítyee
(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

⁷ Ajta a'ájna i Herodes i ti tajtúhuan jin tyi'tyávaaca'aj, a'íi pu néijmi'i tyú'namuajri' je'ej ti tyi'tíj rijcaa, capu ij jamua'reeriaca'aj je'ej ti tyú'mua'tyij, ji'nye séecan mu a'yan tyí'xajtaca'aj ti i Juan huatájuuriaca',

⁸ majta séecan a'yan tyí'xajtaca'aj ti a'íin huataséjre i Elías, majta séecan a'yan tyí'xajtaca'aj ti síj a'íin pué'eenye'ej i ti ará'tyeej Dios jitze ma'can tyí'xaxa'ta'aj.

⁹ Ajta a'ájna i Herodes a'yaa pu tyu'taxájtaca' tijn:

—Nyáaj nu tyu'ta'íjtaca' maj ji'ijvéjchej i mu'úura' i Juan. ¿A'tanyíj na'aj pué'een a'ájna i nyaj jéehua jin a'yan tyi'namuaj?

A'ij pu jin i Herodes tyi'tyasa'ca'aj ti'ij jaaséj a'íjci i Jesús.

Ti'ij Jesús tyihuo'cue'ej a'íjma i tyeítyee i maj anxí ví'ra'aj ará'asej
(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ Mati'ij a'íimaj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej uvé'nyej, aj mu mij jaaté'exaa a'íjci i Jesús je'ej maj tyi'tíj huáruuj. Ti'quij jujíme' huojó'ví'tij a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijn Betsaida.

¹¹ Ajta mati'ij i tyeítyee jáamua'reeri', a'áa mu jo're'nyej, aj pu'ij i Jesús huo'ta' maj ajo're'nyej, ajta huó'ixaaj je'ej ti tyí'een a'ájna jo'tij i Dios tyejé'ijtaj ajta tyihuó'huaa i maj tyí'cucui'ca'aj.

¹² Ti'ij huare'chúmua'risima'caj, a'íimaj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej mu aje're'nyej i Jesús jimi, a'yaa mu tyaaté'exaa tijn:

—Pata'aj hua're'ityixi'in i tyeítyee, mej mij jo'cáxi'in jo'maj jo'cháatimee mej mij huóoso'pe'en majta tyi'tíj huáhuoonyij i maj jáacua'nyij, ji'nye capu yajá'tyi'tij a'yájna.

¹³ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa j tijn:

—Siata'aj mua'aj tyihuó'cue'tyej.

Mati'ij mij a'yan tyaaté'exaa tijn:

—A'ij tu'uj tyi'cha'íj anxívicaa i páan, tyajta hua'puáca i hue'tyé, na'ríj utyó'ju'un tyej tyij utyojo'vá'nanan cue'ráj mej mij néijmi'i tyú'cua'nyij i tyeítyee.

¹⁴ Ji'nye a'yaa mu i tyétyacaa ará'axcaa a'chu anxí ví'ra'aj. Ajta i Jesús a'yaa pu tyihuo'té'exaa j a'íjma i maj jamuán huacáj tijn:

—Miche' huara'sej i tyeítyee huá'puatyej japuan tamuáamuata' mua'ra'ástima'aj méyee majta méyee.

¹⁵ Mati'ij mij a'yan huaríj je'ej ti tyihuo'té'exaa j majta i tyeítyee néijmi'i mu huará'saca'.

¹⁶ Aj pu'ij Jesús ja'ancurái'puj i páan ajta i hue'tyé, ti'quij jútye' jó'nyeerica', ajta tyaatatyójtzi'rej i Dios, aj pu'ij ja'antyítaaraxij i

páan, ti'quij huo'rípu'uj a'íjma i maj jamuán huacíj, mej mij a'íimaj huo'rí'pu'ie'en i tyeítsee.

¹⁷ Néijmi'i mu tyú'cuaa i tyeítsee majta tyámua' naa tyityaatajú'xaj, majta a'íimaj i maj Jesús jamuán huacíj, a'íi mu jaariá'sii i páan ti avá'itsee, tamuáamuata' japuan hua'puaj mu tya'vá'jistyaxij sicírij jitze a'íjci jime' i ti avá'itsee.

Tí'ij i Pedro jaataxájtaca' ti i Jesús a'íin pué'een i Ciríistu'
(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

¹⁸ A'náj pu i Jesús jusíj tyényuusime'ej, a'íi mu'uj jaséjraca'aj i maj jamuán huacíj, a'yaa pu'ij tyihuo'ta'íhuo'ri' tíjin:

—¿Ji'nye metyí'xaj i tyeítsee a'tanyíj nyaj pué'een nyáaj?

¹⁹ A'yaa mu a'íimaj tyaaté'exaa tíjin:

—Séecan mu a'yan tyí'xaj paj muáaj a'íin pué'een i Juan i ti huá'íiraca'aj, majta séecan a'yan tíjin paj muáaj a'íin pué'een i Elías, majta séecan a'yan tíjin síj pu huatájuuriaca' i maj ará'tyeej i Dios jitze ma'can tyí'xaxa'ta'aj.

²⁰ Aj pu'ij a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tíjin:

—Arí mua'aj, ¿ji'nye setyi'xaj a'tanyíj nyaj pué'een?

Aj pu'ij i Pedro a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—Muáaj paj a'íin pué'een i Ciríistu' i Dios ti ja'antyíhuoj.

Jesús pu jaataxájtaca' ti arí mui'nyij
(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30—9:1)

²¹ Ajta i Jesús a'yaa pu jéehua tyihuo'íjcaj maj quee a'tíj ixaatyee'ej a'tíj ti pué'een.

²² Ajta a'yan tyihuo'té'exaa tíjin:

—A'íjna i yójra' i Dios jéehua pu jajpuéetzij ja'mej, majta a'íimaj i huásij, majta i maj tyihua'íjtye' i puaríj, majta i maj tyihua'mua'tyej i yu'xarij jitze Moisés ti jo'yú'xaca', néijmi'i mu a'íimaj jaatyáxaahuataj. A'íi mu mij jaje'catan, ajta tí'ij huéecaj xicáj tyoomá'caj aj pu'ij huatájuuritaj.

²³ Aj pu'ij néijmi'caa a'yan tyu'té'exaa tíjin:

—Típua'aj a'tíj jaxie'va'aj ti nyaj jamuán jo'cha'canye'en, a'yaa pu tyúuxie've' ti anaquéej majúurieenyij je'ej ti jusíj tyá'xie've', ajta je'en a'yan cha'taj na'aj tya'ajxié'vi'ra'aj tí'ij a'yan ajta tya'ajpuéetzij já'ra'nyij nyati'ij nyáaj.

²⁴ Ji'nye a'íjna i ti jaxie've' ti quee tyi'tíj je'ej jooriaj a'íi pu mui'nyij, ajta típua'aj a'tíj yó'rieenyij i ju júuricamej a'íjci jime' ti nyéetzij ná'astijre', a'íi pu jusén jin júurij ja'mej.

²⁵ ¿Ji'nye tyi'tíj tye'tyáhu'i'rii i a'tíj típua'aj néijmi'i tyu'mué'tin i ti íyan tyí'sejre' i cháanacaj japua típua'aj yó'rieenyij i ju júuricamej?

²⁶ Típua'aj a'tíj jutyevi'ra'aj nyéetzij jimi, nusu jatyévi'ra'aj i nyenyúuca, nyáaj nu nyajta huatányetyevi'ra'astaj a'íjci jimi a'ájna xicáara' jitze nyaj jitzán yava'cányesij, néijmi'i jin na'antyinyamua'réeriaj majta nyaj jamuán huaju'uj muá'ju'un i maj tajapuá tyí'huire'.

²⁷ A'yaa nu tyajá'mua'ixaatyee' tzáahuatyí'ra'aj jime', séecan i maj ya huatyu'uj camu jaxie'va'aj muá'ju'un maj huácu'nyij 'asta mana'aj quee jaaséeran tí'ij i Dios néijmi'que' tyu'ta'íjtaj.

Tí'ij i Jesús seequéj huóruuj
(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

²⁸ A'chu arahuéecaj xicáj tyoomá'caj ti i Jesús a'yan tyu'xájtaca', aj pu'ij jiríj japua antyíraj tí'ij huatyényuunyij, ajta a'íj jo'ví'tíj i Pedro, ajta i Juan, ajta a'íjci i Santiago.

29 Tí'ij ooj tyényuusime'ej, aj pu'ij seequéj huóoruuj i junyéerimij jitze, ajta i tyí'caanaria'ra' naa pu tyu'tyácueenariaca' ajta naa tya'tátaave'ej,

30 majta hua'puaj huataséjre i Jesús jamuán. A'íi mu a'íin pué'eenye'ej i Moisés ajta a'íjna i Elías,

31 huápu'i'ij mu naa huasé'rihua'aj, a'íj mu mij tyáxajtasime'ej je'ej ti tye'mej a'íjci jimi i Jesús a'ájna a Jerusalén.

32 Tyij ajta a'íjna i Pedro, majta i maj hua'puaj i maj a'áa jo'tyú'uuca'aj jéehua macu'tzicuca'aj, a'íi mu atanyéjnye'rica'aj, majta je'en jaaséj a'íjci i ti jin i Jesús naa huasé'rin, majta hua'puácaa huaséj i tyétyacaa maj jamuán ajo'tyú'uuca'aj i Jesús.

33 Mati'ij meríj jo'cáinyisima'caj a'íimaj i maj Jesús jamuán tyí'xajtaca'aj, Pedro pu a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Maestro, tyámua' pu naa tyaj a'yan huatyú'uucáj. Tyiche' huéecacaa tyú'taahuaj i ináamuaj, síij ti muéetzij mua' a'rij ja'mej, ajta síij Moisés ti ja'a'rij ja'mej, ajta síij Elías ti ja'a'rij ja'mej.

Ajta i Pedro capu je'ej já'miteerastya'ca'aj je'ej ti tyí'xajtaca'aj.

34 Tí'ij ooj tyi'xáatacaj, aj pu'ij jéetirij hua' japua huataséjre, ajta tí'ij i jéetirij hue'cáanaj aj mu mij tyu'tátziin.

35 Aj pu'ij i jéetirij tzajta' nyúucarij huatánamuajre ti a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—A'íi pu a'íin pué'een i nyiyóoj i nyaj ja'antyíhuoj. Siata'aj jáanamuj.

36 Tí'ij i nyúucarij a'yan tyu'tánamuajrej, aj pu'ij jusíj ajo'tyaváaj ja'raa i Jesús. Majta a'íimaj i maj jamuán huacíj, a'íi mu ju'huatyá'itzee i jutzájta', camu a'tíj huaté'exaaj je'ej maj tyi'tíj tyu'séj.

Jesús pu tyamuéej tyú'huaaj tyiyáaru' ti tzajta' séjria'ca'aj

(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

37 Yaa ariá'pua'aj, mati'ij acáacij i jiríj japua, jéehua mu i tyeítýee ja'antýinájhaca' i Jesús.

38 Ajta síij pu hua' tzajta' i tyeítýee ca'nyíin jin a'yan tyaatajé tijin:

—Maestro, jéehua nu a'yan tyí'muahuaviij paj jaaséj i nyiyóoj, jí'nye a'íj nu'uj caa tyi'ijyóoj,

39 júuricamej ti je'ej pua'aj een pu jájviivi', a'íj pu jin iijri'huaj ajta jéehua huá'rurij jatá'caa, ajta je'en éejcúeemuxa'rij i jutyényij jitze. Jéehua pu je'ej pua'aj joorej capu jatá'caa ti juxáahuaj majo'cha'canye'en.

40 Nyahuo'táhuaviiri' i maj a jamuán huaci'ij maj jaatamuáritýe'en i ti tzajta' séejre', ajta camu pu jáaruuj.

41 Jesús pu a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Mua'aj mu siaj quee tyá'tzaahuatýe' siajta je'ej pua'aj tyí'tyetyeityee. ¿A'chunyéj juxie've' nyaj ja'mua jamuán yahuatýávaacaj nyej nyij ja'mua jime' óoviicue're'en? Maja've'vi'tij a'yóoj.

42 Tí'ij ooj i tyamuéej ajooma'caj, aj pu'ij i tyiyáaru' je'táriej a chóota', ajta huá'rurij jaatá', ajta i Jesús pu jajtyá'xij a'íjci i tyiyáaru', aj pu'ij tyáahuaj a'íjci i tyamuéej, ajta je'en jaatátuii i yo'puáara'an.

43 Néijmi'i mu tyámua' naa tyo'taséj a'íjci jime' ti i Dios jéehua tyámua' tyí'uuriajca'aj.

Jesús pu ajtáhua'aj jaataxájtaca' ti mui'nyij

(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Mati'ij móoj néijmi'i je'ej tyojo'séeracaj a'íjci jime' je'ej ti Jesús huaríj, a'íi pu a'yan tyihuo'té'exaaj a'íjma i maj jamuán huacíj tijin.

44 —Tyámua' xu naa tyáanamuj siajta quee yó'hua'nan, a'íjna i yójra' i Dios pu huatátuiiri'huaj hua' jimi i tyeítýee.

45 Ajta a'íimaj i maj jamuán huacáj, camu yo'itéej muá'raa je'ej ti tyihua'ixaatya'ca'aj, ji'nye capu eexúj huái'riitya'ca'aj mej mij néijmi'i jo'itéej muá'ra'nyij, majta mu tyí'tziinya'ca'aj maj jaata'íhuo' a'íjci i Jesús ti'ij tyámua' tyihuo'té'exaatye'en.

¿A'tanyíj jéetze' juxie've'?

(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

46 Aj mu mij a'íimaj i maj jamuán huacáj i Jesús huatyóohuij maj a'yan tyityahuóojeevej a'íjci jime' a'tíj ti jéetze' juxié'va'aj ja'mej.

47 Ti'ij i Jesús jáamua'reeri' je'ej maj tyí'mua'ajcaa, aj pu'ij pá'ri'ij aja've'vi'tij, ti'quij avéjri' yo'tyéjchej,

48 aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—A'tíj tina'aj ti tyámua' tyeetyéjeevej a'íjci i pá'ri'ij nye jitze ma'can, a'íi pu ajta nyéetzij naataxié've'ej, ajta a'íjna i ti nyéetzij naataxié'vej, a'íj pu ajta huataxié'vej i ti unyojo'ta'ítyaca'. A'yaa pu tyí'een, a'íjna i ti jéetze' ciléenye' jin tyi'tyéjvee ja'mua jimi, a'íi pu a'íin pué'een i ti jéetze' juxie've'.

A'íjna i ti quee je'ej tojo'mua'raj a'íi pu tahuíire'

(Mr. 9:38-40)

49 Juan pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Maeestro, séej tu a'tíj ajo'séej ti a'nyúucaritze' hue'rámuarityahua'aj i tyiyáaru'uj i maj hua' tzajta' séejre' i tyeítýee, aj tu tyij jaatá'ijmuejri' tíquee a'yan rijcaj, ji'nye capu ityájma jitze ajtyáma'can.

50 Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Caxu ja'ijmuejraj, ji'nye a'íjna i tíquee je'ej já'mua'uurej, a'íi pu já'muahuíire'.

Ti'ij Jesús hua'ajtyá'xij a'íjci i Santiago ajta a'íjci i Juan

51 Ti'ij arí tyi'vejri'tacaj a'ájna xicáara' ti jitzán i Jesús jo'méj u tajapuá, Jesús pu ca'nyíjra'aj huatóoa' ti'ij a'áa jó'me'en a Jerusalén.

52 Séecan pu huata'ítyaca' mej mij anaquéej jó'ciinyej a'ájna a chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuj tijin Samaaria, mej mij a'áa tyámua' toyó'uurej jo'tij ja'rá'ixaj,

53 majta a'íimaj i maj Samaaria já'chajca'aj, camu jaataxié'vej, ji'nye máamua'reeriaca'aj tijin Jerusalén pu jó'yi'caaj.

54 Ti'ij a'íjna i Santiago ajta i Juan, mati'ij a'íimaj jáamua'reeri', a'yaa mu tyaaté'exaa a'íjci i Jesús tijin:

—Tavástara', ¿nyi páaxie've' tyaj a'yan tyu'ta'íjtaj ti'ij jútye' je'cáxire'en i tiéj ti'ij huó'cui'nyij néijmi'caa a'íjma?

55 Aj pu'ij i Jesús pu ooré'nyeeriaca' ajta je'en hua'ajtyá'xij, a'yaa pu tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Caxu mua'aj jamua'reej tyi'tíj ti júuricama'ra' ca'nyíjra'aj jamuaatá' siaj sij a'yan tyu'taxáj.

56 Ji'nye canu nyáaj a'íj jin mujo've'mej nyej nyij hua'antypuá'ritye'en i tyeítýee, sulu nyej nyij hua' japua huatányuunyij.

Aj mu mij jo'cáj, mati'ij mij séej chájta'naj jitze ja'rá'aj.

I maj jaxie'va'ca'aj maj Jesús jamuán huacá'ca'an

(Mt. 8:19-22)

⁵⁷ Mati'ij móoj huaju'caj i juyéj jitze, síj pu a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Jesús tijin:

—Nyavástara', a'yaa nu tyá'xie've' nyaj a jamuán jo'cha'canye'en jo'tij na'aj paj jooma'aj puá'mej.

⁵⁸ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—A'íimaj i arachuíjse, a'áa mu ja'chej jo'tij ja'tyásta'najmee, majta i pína'see a'íi mu tyúu'ito'rityee i ti tyu'uj jitze, ajta a'íjna i yójra' i Dios capu tyichí' jo'tij ja'huóoso'pe'en.

⁵⁹ Jesús pu séej a'yan tyu'té'exaa tijin:

—Pata'aj nyaj jamuán jo'cha'canye'en.

Ajta a'íjna i a'tíj a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Nyavástara', naatá' nyaj yahuácatyij 'asta na'aj quee huámui'nyij i táataj, nyej nyij ja'vá'naj, aj nu nyij ajamuán jo'chá'canya'aj na'mej.

⁶⁰ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Miche' a'íimaj i mui'chítyee hua'vá'naj i juxa'aj mui'chítyee, pajta muáaj áricuj pata'aj huo'ré'ixaatye'en i nyúucaria'ra' i Dios.

⁶¹ Ajtáhua'aj pu síj a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nyavástara', nyáaj nu jaxie've' nyaj ajamuán jo'cha'canye'en, ajta naatá' nyej nyij anaquéej uja'tanyéj jó'nyej ja'chej nyej nyij huo'tatyójtje'en i nyetye'ítyeristyama'.

⁶² Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—A'íjna i a'tíj ti huatyóochej ti'ij tyu'muárie'en, tipua'aj arí'jé'ta' umá'caj ajta jaatáxaahuataj, capu tyi'tíj huiire' a'ájna jo'tij i Dios tyejé'ijtaj.

10

Ti'ij Jesús hua'ré'ityixij a'íjma i maj huéecatyej japuan tamuáamuata' ará'asej

¹ Ti'ij a'yan mutyojo'ma'aj, tavástara' pu séecan ava'jajpuaxij huéecatyej japuan tamuáamuata' japuan hua'puaj mu ará'axcaa, a'íjma pu'ij huata'ítയാ' tyahua'puaj ma'can, mej mij anáatya'aj huaju'un, a'ájna jo'tij ja'chájta'najmee jo'tij a'íin jo'ré'nyesij.

² A'yaa pu tyihuo'té'exaa tijin:

—Jéehua mu i ti huá'itziitye' mej mij ujo'tyájrutyey jo'tij i Dios tyejé'ijtaj, ajta camu mui'ij i maj a'íjna jin tyí'huire' maj huo'ré'ixaatye'en i nyúucaria'ra' i Dios. A'íj xu jin a'yan tyaatáhuavii i tavástara' ti'ij jéetze' huojo'ta'íttyey i maj tyá'tzaahuatye', mej mij néijmi'que' huo'ré'ixaatye'en i tyeítyee i nyúucaria'ra' i Dios.

³ Séricuj mua'aj, a'yaa nu tyajamuaata'íttyij hua' tzajta' i tyeítyee, a'yaa xu sij huasé'rihua'aj xá'ju'un mati'ij cánya'xi hua' tzajta' i íira'vetyee.

⁴ Caxu túmii a'aj, caxu tyi'tíj a'aj i siaj jin huatyóohuire'en caxu siajta áto'rij tyi'píj nusu tyúuca'quej, siajta quee a'tíj tyí'ixaatye'ej i juyéj jitze.

⁵ Siatí'ij hua'chej ja'rá'astij, néijmi'caa xu anaquéecan huatatyójtje'en a'yan tijin: “Che' tyámua' tyí'eenye' yajá'muachej.”

⁶ Ajta tipua'aj tyámua' naa metyí'tyechej, hua' jimi pu huatyá'itzeere'ej i siaj jin huo'tatyójtjej, na'ríj mequee, caxu mua'aj tyi'tíj jo'riésij.

⁷ A'áa xu jo'tyá'itzeere'en jo'siaj ja'rá'iixaj, siajta tyú'cua'nyij siajta huaye'en tyi'tíj maj jamuaatá'sij, ji'nye a'yaa pu tye'tyévijtye' maj tyaanájtchitye'en a'íjci i ti tyí'muijhuacaa. Caxu ajó'juhua'nye' áyee siajta áyee i maj hua'chej jitze.

8 Siatì'ij séej chájta'naj jitze jo'tyájrutyey, majta je'en tyámua' tyajamuaatyéjeevej, a'íj xu huácua'nyij tyi'tíj maj já'muacue'tyey,

9 setyihuó'huaatye' i maj tyí'cucui', siajta a'yan tyihuo'té'exaatye'en tijin: "Pu'ríj ja'mua jimí atyojo'ré'nyesij a'ájna xicáara' jitze tí'ij Dios néijmi'que' tyu'ta'íjtaj."

10 Ajta tipua'aj séej chájta'naj jitze sia'rá'astij jo'maj quee tyámua' tyajamojo'tyéjeevej, a'áa xu cáayey jitze a'yan tyihuo'té'exaatye'en tijin:

11 "A'ájna i chuéj tí muíinyíj tí ajtávi'taxij i taca'quéj jitze, a'yaa tí ma'can i chájta', a'íj tu huatáca'tzij siaj sij jáamua'reej siaj jéehua ootyá'ítzeerej i Dios jimí. Ajta a'yaa xu tyá'mua'reeriaj tí arí tya'rá'iixaj ja'mua jimí a'náj tí i Dios néijmi'que' tyu'ta'íjtaj."

12 A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyí'ra'aj jime', a'ájna xicáara' jitze tí'ij i Dios yará'iixaj jéetze' mu a'íimaj i tyeítyee jajpuéetzij muá'ju'un mequee i maj Sodoma já'chajca'aj.

I tyeítyee maj quee tyá'tzaahuatyé'

(Mt. 11:20-24)

13 'Siata'aj huatóoxaamujritye'en mua'aj mu siaj Corazín ja'chej, siata'aj mua'aj mu siaj Betsaida ja'chej. Ji'nye tipua'aj a'yan náarinyijche' hua' jimí i maj Tiro jo'cháatimee na'ríij hua'tzajta' i maj Sidón jo'cháatimee, a'íi mu aamí' tya'antzáahuatyé'nyijche' i Dios jimí, majta cha'mana'aj tyu'tyoochéetya'xi'nyijche' majta nasíj japua huara'sejche' mej mij i tyeítyee jáamua'reej maj meríj tyá'antzaahuaj.

14 Ajta a'ájna xicáara' jitze matí'ij néijmi' i á'xijtyi'huan, jéetze' xu mua'aj jajpuéetzij xá'ju'un mequee a'íimaj i maj Tiro majta i maj Sidón ja'chej.

15 Siajta mua'aj mu siaj Capernaúm ja'chej, ¿nyí a'yan setyityóotzaahuatyé' tí i Dios jamua'vi'tin i jútye'? Capu xaa nyu'uj, sulu Dios pu a'áa jamoóohua'xij jo'tij jéetze' ja'puejtzij.

16 'A'ájna i a'tíj tí já'muanamuaj, a'íi pu ajta nyéetzij nyanamuaj, ajta a'ájna i tiquee jamua'tzaahuatyé', capu ajta nyéetzij ná'tzaahuatyé', ajta a'ájna i tí quee nyéetzij ná'tzaahuatyé', a'íj pu ajta quee á'tzaahuatyé' i tí nyojo'ta'ítyaca'.

Matí'ijta uvé'nyej i maj huéecatyej japuan tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej

17 I maj huéecatyej japuan tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, jéehua mu jutyamua've'ej uvé'nyej, a'yaa mu tyu'xájtasime'ej tijin:

—Tavástara', majta mu i tyiyáaru'uj ta'rá'astej tyatí'ij a'nyúucaritze' huo'tamuárij.

18 Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa'ij tijin:

—Nyáaj nu jaaséej a'íjci i tyiyáaru' tí'ij uje'cájvej i jútye', a'yaa pu huasé'rihua'aj tí'ij maj tyóona'axcava'ra'an.

19 Nyáaj nu jamuaatá' mej mij quee je'ej já'mua'uurej i cú'cu'see, majta i tyaxcáj. Nyajta jamuaatá' siaj sij huo'tyámue'tin néijmi'caa i maj jamuájcha'íire', mej mij quee je'ej jamuáa'uurej.

20 Siajta caxu a'íjci jin jutyamua've'ej i maj jamua'rá'astej i tyiyáaru'uj, sulu a'íj xu jin huatóotyamua've'en tí arí á'yu'si'ij u tajapuá je'ej siaj ántya'ruj.

A'íi pu'uj i yójra' jamua'reej a'tíj tí táatajra' pué'een

(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

21 A'ájna pu'ij i Jesús jéehua huatóotyamua'vej, tí'quij a'yan tyu'taxájtaca' i júuricama'ra' i Dios jitze ma'can tijin:

—Jéehua nu tyí'muatyojtzi're', nyavástara', muáaj paj nyavástara', i paj tyí'ijta u tajapúa pajta íiyan i cháanacaj japua, ji'nye muáaj paj huo'taséjratyej a'nyúuca a'íjma i maj quee je'ej tyéejviicue', pajta jaatyá'avaataca' a'íjma jimi i maj jéehua tyu'yí'tin, majta i maj jéehua tyúumua'tyej. Jee xaa nyu'uj nyavástara', ji'nye a'yaa pu tyimua'ránajchaca'.

²² 'Néijmi'i pu i nyavástara' tyinaatá'. Capu a'tíj jamua'reej a'tíj ti yójra' pué'een, sulu a'íi pu'uj jamua'reej i vástaria'ra', capu ajta a'tíj jamua'reej a'tíj ti vástaria'ra' pué'een, sulu a'íi pu'uj jamua'reej i ti yójra' pué'een, majta je'en a'íimaj i ti i yójra' huo'taséjratye'sij juxié'vi'ra' jime'.

²³ Ti'quij huo'séerajraa a'íjma i maj jamuán huacíj, a'íjma pu'ij a'yan tyu'té'exaaj tijin:

—Miche' huatóotyamua've'en a'íimaj i maj jaséj je'ej siaj mua'aj tyi'tíj seríj tyí'sej,

²⁴ ji'nye a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' maj a'íimaj i maj tyí'xaxa'ta'aj i Dios jitze ma'can, majta i maj tyityatatyá'ca'aj rey jime', a'íi mu a'yan tyá'xie'va'ca'aj maj jaaséj je'ej siaj mua'aj tyí'sej, ajta camu a'yan tyeeséj, a'yaa mu majta tyá'xie'va'ca'aj maj jáanamuaaj je'ej siaj mua'aj tyí'namuaaj, ajta camu a'yan tyáanamuaajri'.

I a'tíj Samaaria ti já'ma'can ti tyámua' tyí'tyevij

²⁵ A'náj pu síj i ti tyí'mua'taj i yu'xarij jitze Moisés ti jo'yú'xaca', a'íi pu aje'r'é'nyej ti'ij Jesús jamuán tyu'xáj, a'yaa pu tyí'tyesa'ca'aj ti'ij ja'antymué'tin, a'íj pu jin a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—Maestro, ¿tyi'tanyí juxie've' nyaj a'yan huárinyij ti'ij náaci'tyij nyey nyij júurij ná'ra'nyij jusén jime'?

²⁶ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—¿Ji'nye tyé'yu'si' i yu'xarij jitze? ¿Tyi'tanyí puá'jijve' i yu'xarij jitze?

²⁷ Aj pu'ij a'íjna i ti tyí'mua'taj i yu'xarij jitze a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Huaxie've' a' vástara' i ti Dios pué'een néijmi'i jime' a'xiéjnyu'caa, pajta néijmi'i jime' a'júuricamej, pajta néijmi'i jime' i paj jin uhuájca'nyey pajta i paj jin ma'úumua'rej, ajtáhua'aj pu síj séejre' ti a'yan tijin pata'aj a'yan cha'taj pana'aj tyá'xie've' i axa'aj tyé'vij a'yájna pati'ij asíj tyíaxie've'.

²⁸ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Xá'pu' paj tyaataxájtaca'. Típua'aj néijmi'i pua'rá'astej, aj paj júurij puá'mej jusén jime'.

²⁹ Ajta a'íjna i ti tyí'mua'taj, a'íi pu jaxie'va'ca'aj mej mij jáamua'reej i tyeítýee ti quee a'náj ootyá'itzee i Dios jimi, a'íj pu jin a'yan tyaata'íhuo'ri' a'íjci i Jesús tijin:

—¿A'tanyíj a'íin pué'een i nyaxa'aj tyé'vij?

³⁰ Aj pu'ij i Jesús a'yan tyaaté'exaa tijin:

—A'tíj pu Jerusalén ja'rájraa, a'áa pu joomá'caj a Jericó, mati'ij mij náhua'rij ja'antynájchaca', néijmi'i mu tyaanáhue'ri', majta tya'cáa'ri'ri' i tyí'caanaria'ra', majta jaatyáavaxij, mati'ij mij jo'cáj, a'áa mu mij yo're'tyécaj a juyéj jitze ajta arí á'me'riaajca'aj.

³¹ Aj pu'ij síj ajta a'áa jooma'ca'aj i juyéj jitze, puaríj pu pué'eenye'ej a'íjna, ti'ij jaaséj ti á'me'riaajca'aj aa pu imuáj ja'tanyáaj i juyéj jitze ajta mu jo'mej.

³² Ajtáhua'aj pu síj a'áa jooma'ca'aj a'íi pu pué'eenye'ej síj ti Leví jitze ajtyáma'can, ti ajta tyí'huíria'ca'aj i hua' tyeyúuj tzajta', ti'ij a'áa jo'r'é'nyey

jo'tij jo'riá'ca'aj i ti á'me'riajca'aj, a'íi pu ajta jaaséej, a'yaa pu cha'taj na'aj huaríj a'áa pu ímuáj ja'tanyáaj ajta mu jo'mej.

³³ Ajtáhua'aj pu síj a'áa jooma'ca'aj i juyéj jitze a'íi pu pué'eenye' síj ti séej chuéj japua já'ma'can ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Samaaria, ti'ij jaaséej, a'íi pu'ij ja'ancu'vaxij.

³⁴ Ti'quij jimi ajtyáxiiriaca', aj pu'ij jacáajo'sij jo'tij tyajá'puejtyi'huaca'aj i aséityij jime' ajta i nahuáj, ajta jacá'ijcataca' jo'tij tyajá'puejtyi'huaca'aj, aj pu'ij ja'vá'raj ju púuru' japua, ti'ij ij yo'tij a'ájna jo'maj já'asacaa i maj puasaaruve', a'áa pu'ij tyámua' tyéecha'ij.

³⁵ Yaa ariá'pua'aj, a'íjna i ti Samaaria já'ma'can, a'íi pu hua'puácaa iita'í'paj i túmii, ajta jaata'í'pu'uj a'íjci i ti antyúumua'reej a'íjci jime' i chi'ij, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin: “Pata'aj tyámua' tyéecha'íin, nyajta nyáaj nyati'ij uvé'nyeje, aj nu muaatá'sij néijmi'i a'chu paj jaaxíjtye i paj jáacha'ij.”

³⁶ A'yaa pu'ij, ¿a'tanyíj a'íimaj i maj huéecaj a'íin pué'een i ti tyámua' tyi'tyévistaj ja'raa a'íjci jimi i juxa'aj tyéviij i maj tyaanáhue'ri' i náhua'rij?

³⁷ Ajta a'íjna i ti tyí'mua'taj i yu'xarij jitze Moisés ti jo'yú'xaca' a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—A'íjna i ti ja'ancu'vaxij.

Jesús pu'ij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Áricuj pata'aj a'yan cha'taj pana'aj huárinyij.

Ti'ij Jesús a'áa jo're'nyej jo'tij ja'chej i Marta ajta i Maríia

³⁸ Ajta a'íjna i Jesús, a'íi pu ooj huama'ca'aj, ti'quij a'áa ja'rá'aj jo'tij ja'chajta', a'áa pu íiti' ti a'yan ántyapuaaj tijin Marta huo'tyéeeje i juchi'táj.

³⁹ Séej pu a'íjna tyí'ihuaara'ca'aj íitacan, ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Maríia, a'íi pu'ij i Maríia a'áa véjri' jo'tayíxij i Jesús jimi ti'ij janamuaaj je'ej ti tyí'xajtacaj.

⁴⁰ Ajta a'íjna i Marta, capu je'ej jájtyoove'ej je'ej ti huárinyij, ji'nye jéehua pu tyí'muarie'ca'aj ti'ij tyihuó'cue'tyeje, aj pu'ij ajtyáxiiriaca' i Jesús jimi, ti'quij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nyavástara', ¿nyiquee a jitze juxie've' ti nye'ihuáara' quee nyahuiiria'aj nyej nyij nyasíj nyana'aj tyí'muarie'? Pata'aj jaaté'exaatye'en ti'ij naatáhuire'.

⁴¹ Aj pu'ij Jesús a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Marta, Marta, jéehua paj tyí'mua'tzej, pajta jéehua je'ej tyá'mua'tzej,

⁴² ajta síj pu'uj juxie've' paj a'yan huárinyij. Maríia pu a'íj ava'huoj i ti jéetze' jí're'en, capu ij a'tíj jáa'ri'raj.

11

Ti'ij Jesús huo'mua'aj je'ej maj ye'ej tyityeetyényuunyij

(Mt. 6:9-15; 7:7-11)

¹ Séej pu a'yan tyu'ríj, a'áa pu i Jesús ja'tyényuusima'aj i Dios jimi, ti'ij ja'antypuá'rij ti tyényuusij, síj pu i maj jamuán huacíj a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Tavástara', táamua'tyeje tyaj huatyényuunyij i Dios jimi, a'yájna ti'ij i Juan tyihuo'muá'tyeje a'íjma i maj jamuán huací'ca'aj.

² Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Siatí'ij huatyényuunyij, a'yaa xu tyu'taxáj tijin:

Tavástara', che' tyámua' eenye' i paj jin ántyapuaaj. Che' mujo've'me'en i paj jin néijmi'que' tyu'ta'íjtaj.

³ Tyitaatá' i ti tyi'cue'ri' i ti a'náj tina'aj tajitzé tyúuxie've'.

⁴ Tyitaatú'uunyi' i tyaj jin ootyá'itzee a'jimi, ji'nye ityáj tu tyajta tyi-huo'tú'uunyi'ri' néijmi'caa a'íjma i maj ityájma jimi ootyá'itzee.

Capáj tyi'tá'care'en ti i tyiyáaru' ca'nyíjra'aj tatá'care'en tyej tyij je'ej pua'aj huárinyij.

⁵ Aj pu'ij ajta a'yan tyihuo'té'exaa'j tijin:

—Tyiche' a'yan tyaataxáj yee mua'aj xu séej tyi' amíincuj, ajta je'en a'tzáaj jé'ta' tíca' a'áa jo'ré'neye' jo'tij ja'chej i amíincura' ti'ij ij a'yan tyaaté'exaa'j tijin: “Nya' amíincuj, huéecacaa naatanyíjtye' i páan,

⁶ ji'nye oochán pu uvé'neye' síj i nya' amíincuj ti mu' ja'tamá'ca'aj, nyajta nyáaj, canu tyi'táj tyícha'ij i nyaj jáacue'tyej.”

⁷ Ti'guij a'íjna i ti iirájcaj capu a'yan tyu'tányuusij yee: “Capáj nya'itziitya'aj, pu'ríj eetyánami' i puéertaj, majta i ti'ríj mu'ríj huaje'ej, nyajta nyáaj nu'ríj nyajta huaca'aj, capu che' i'ríj nyaj ájchenyij nyej nyij tyi'táj muaatá'an.”

⁸ A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye', capu a'íjna jin ájchesij ti'ij tyi'táj jaatá' a'íjci jime' ti amíincura' pué'een, sulu a'íj jin pu ájchesij ti'ij quee ja'itziitya'aj i amíincura', aj pu'ij jaatá'sij, a'chu ti tyi'táj jaatáhuaviiraj.

⁹ A'íj nu jin a'yan tyajá'mua'ixaatye' tijin: Tyi'táj siaj huatáhuoosij, Dios pu jamuaatá'sij, ajta tyi'táj siaj huoo a'íj xu jimi jatyoonyij, setye'ejtyáto'sixi' jo'tij ja'pueertaj, aj pu'ij i Dios tyajamua'antácuunye'sij.

¹⁰ Ji'nye tìpua'aj a'táj tyi'táj jahuaviiraj, a'íj pu ja'ancuriáa'sij, ajta i ti tyi'táj huoo, a'íj pu jatyoonyij, ajta i ti tye'ejtyáto'sixi'in jo'tij ja'pueertaj, Dios pu tya'antácuunye'sij.

¹¹ ¿Nyiquij mua'aj a'yan xáarinyij mu siaj huayóojmua', tìpua'aj a'yóoj hue'ej muahuaviiraj, nyiquij cú'cu'uj paatapíjtye'sij,

¹² nusu tyáxcáj paatáchuiitye'sij tìpua'aj to'oj muahuaviiraj?

¹³ A'yaa xu mua'aj tyij siajta je'ej pua'aj een i jutzájta', siáamua'reej siaj tyi'táj huo'tá'an i juyóojmua' ti jí're'en, ajta a'íjna i ja'muavástara' i ti tajapuá já'sejre', a'íj pu jéetze' jaayl'tin ti'ij huo'tá'an i júuricama'ra' i Dios a'íjma i maj jaatáhuaviiraj.

Mati'ij i Jesús tyi'táj jitzán ujpuá'rij

(Mt. 12:22-30; Mr. 3:19-27)

¹⁴ Jesús pu tyiyáaru'uj huatamuárij ti tyévi'j tzajta' séjria'ca'aj, ajta a'íjna i tyiyáaru' capu jatá'caria'aj ti i tyévi'j tyu'taxáj, ti'ij Jesús jaatamuárij, aj pu'ij huatá'riitariaca' ti tyu'taxáj i tyévi'j. Majta a'íjma i tyeítýee a'íj mu jin je'ej tyo'taséj,

¹⁵ majta séecan a'yaa mu tyu'taxájtaca' tijin:

—A'íjna i Beelzebú i ti tyihua'íjtye' i tyiyáaru'uj, a'íj pu ca'nyíjra'aj jatá'caa a'mújcij mu Jesús ti'ij huo'tamuáritye'en i tyiyáaru'uj.

¹⁶ Majta séecan a'yaa mu tyá'xie'va'ca'aj maj tyi'táj jin ja'antyimué'tin i Jesús, a'íj mu jin jaatáhuaviiri' ti tyi'táj huo'taséjratye'en mej mij a'íjci jin jáamua'reej ti tajapuá já'ma'can.

¹⁷ Ajta i Jesús pu jamua'reeriaca'aj je'ej maj tyi'mua'ajcaa, a'yaa pu'ij tyihuo'té'exaa'j tijin:

—Mati'ij mana'aj i maj séej i chuéj japua tyí'ijta, tìpua'aj jé'ta' muáaciinyej, aj mu mij huatóonyo'si'tye'ej, mati'ij mij jujímua'aj antyúupua'ritye'sij, ajta je'en a'yan cha'taj i tyihua'chi'ij tyu'tyú'uunyi'huaj.

¹⁸ A'yaa pu'ij ajta tyí'een i tyiyáaru' jimi, tìpua'aj jé'ta' muáaciinyej, ¿ji'nye tyí'rij ti'ij á'tyeevi'in i maj jin antyúumua'reej? A'yaa nu

tyajá'mua'ixaatye' a'íjci jime' siaj mua'aj a'yan tyí'nyaxaj yee nyaj Beelzebú jitze arányaca'nyej nyej nyij huo'tamuáritye'en i tyiyáaru'uj,

¹⁹ ajta tipua'aj a'yan tyí'eenye', ¿a'tanyíj jitze mua'róoca'nyej mej mij huo'tamuáritye'en i tyiyáaru'uj a'íimaj i maj ja'mua jamuán huaci'ij? A'íi mu mij a'yan tyajamuaataxájta siaj mua'aj siajta ootyá'itzee.

²⁰ Ji'nye tipua'aj i júuricama'ra' i Dios jitze na'rányaca'nyej nyej nyij huo'tamuáritye'en i tyiyáaru'uj, a'yaa pu huatóomua'aj ti arí a'ájna atyojo're'nyej ja'mua jimi a'náj ti i Dios néijmi'que' tyu'ta'íjtaj.

²¹ 'A'tíj tu'huájca'nyej ti ajta tyámua' tyé'cha'ij i juchi'ij, néijmi'i i ti tyi'ráa' tyámua' pu naa tyí'cha'íiri'huaj.

²² Ajta tipua'aj síj mujo've'me'en ti jéetze' uhuájca'nyej quee a'íjna, a'íi pu'ij jaatyámue'tij, ti'quij néijmi'i tyá'nahue'ran i ti tyí'ijcha'ij.

²³ 'A'íjna i ti quee nyahuíre', a'íi pu nyéjcha'íire', ajta i tiquee tyeítsee tyísiire'ej nye jimi, a'íi pu huajo'cuí'naj.

*I júuricamej ti je'ej pua'aj een ajtáhua'aj pu huariá'raa
(Mt. 12:43-45)*

²⁴ 'Ajta a'yan tíjin:

—A'yaa pu ricij i xiéjnyu'carij ti je'ej pua'aj een, ti'ij iirájra'nyij séej tzajta' i tyévij, a'íi pu ajo'chá'canya'aj ja'mej ti'ij jáahuoonyij jo'tij ja'huóoso'pe'en, jo'tij jo'huáchij. Ajta ti'ij quee jatyoove'en, a'yaa pu tyí'mua'tyij tíjin: “Nyiche' huaria'ra'nyij i nyichéj jó'nyaj ja'rájraa.”

²⁵ Ti'ij uvé'nyen, a'yaa pu een a'íjna i a'tíj, naa pu een i jutzájta', cuxáa maj moochán uhuaré'icho'taca', néijmi'i pu tyámua' tyí'een.

²⁶ Aj pu'ij a'íjna i xiéjnyu'carij séecan uja'rávi'tij i maj aráahua'puaj ará'asej, i maj majta jéetze' je'ej pua'aj een quee i síj. Mat'ij mij néijmi'i utyárutyij i tyévij tzajta' mej mij a'úu ja'cháaj muá'ra'nyij. Ajta je'en jéetze' je'ej pua'aj éenye'ej ja'mej a'íjna i tyévij quee ti'ij aamí' éenye'ej.

I ti jì're'can jime' tyámua'vi'ra'aj

²⁷ Ti'ij Jesús ooj tyi'xáatacaj, síj pu íiti' a'áa jo'tyávaaca'aj hua' tzajta' i tyeítsee. Aj pu'ij a'yan tyu'taxájtaca' ca'nyíin jime' tíjin:

—Tyámua' pu tyaatá' a'íjci i íitaj i paj jitzán huanie'huaca', ajta muaaxá'pueeri'.

²⁸ Aj pu'ij Jesús a'yan tyu'tanyúj tíjin:

—Jéetze' pu tyámua' tyihua'tá'caa a'íjma i maj janamua'aj i Dios nyuucáaj, majta ja'tzaahuatye'.

*Tyeítsee mu jaxie'va'ca'aj maj tyi'tíj huaséj ti huápu'i'ij juxie've'
(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)*

²⁹ Jéehua mu i tyeítsee móoche' ajtyáxiirisima'aj i Jesús jimi, ajta a'íjna, a'yaa pu tyu'taxájtaca' tíjin:

—Jéehua mu je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij i tyeítsee ijíj maj yan séejre', a'yaa mu tyá'xie've' nyaj tyi'tíj huo'taséjratye'en ti huápu'i'ij juxie've'. Ajta canu tyi'tíj huo'taséjratye'sij, a'íj nu'uj huo'té'exaatye'ej je'ej ti tyáaru'j i Jonás.

³⁰ Ji'nye a'íi pu i Jonás a'íin pu'éenye'ej i ti huápu'i'ij juxie've' i maj jaaséj i maj Nínive já'chajca'aj, a'yaa nu cha'taj nyana'aj nyáaj a'íin tyi'pu'éen i ti huápu'i'ij juxie've' mej mij jaaséj ijíj maj huátsee'ee.

³¹ A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye', a'ájna xicáara' jitze ti jitzán Dios huá'xijtye'en i tyeítsee, a'íjna i ti aamí' tyi'tyávaaca'aj reínaj jime' yúutyey pujmua', a'íi pu a'áa jo'tyéechaxij ja'mua jamuán. A'íi pu ajta hua'

jitze tyo'ojpuá'ritye'sij tyi'táj jime', ji'nye a'íi pu imuáj mujo've'mej ti'ij jáanamuaaj a'íjci i Salomón ti tyámua' metyóomua'riaajca'aj. Nyajta nyáaj, i nyaj yaa huatyéjve i tyeítýee tzajta', jéetze' nu va'cán jin tyi'tyéjvee quee a'íjna i Salomón.

³² Majta i maj Nínive já'chajca'aj, a'yaa mu rinyij a'ájna xicáara' jitze i Dios ti jitzán huá'xijtye'en i tyeítýee. A'íi mu huatyáhuiixi'ij ja'mua jamuán ijíj siaj huátýeityee, mati'ij mij ja'mua jitze tyo'ojpuá'ritye'sij tyi'táj jime'. A'íimaj mu seequéj tyu'muá'aj mati'ij jáanamuaajri' je'ej ti tyihuo'té'exaaj i Jonás. Nyajta nyáaj jéetze' nu va'cán jin tyi'tyéjvee quee a'íjna i Jonás.

I ti jatatzavi'tye' i tyévi

(Mt. 5:15; 6:22-23)

³³ 'A'íjna i tiéj i maj ja'antyítieeraj, capu a'táj me'yo'tyá'avaataj. Capu ajta xá'rij tzajta' ju'cáchesij. Capu xaa nyu'uj, sulu áan pu imuáj yo'ojchesij ti'ij huotyátatzavi'tye'en i maj a'úun jo'tyárutyij.

³⁴ A'yaa pu tyi'huire' ají'sij ti'ij tiéj ti á'taa a jitze, a'íj pu jin, tipua'aj jí'reenye' ají'sij, a'yaa pu éenye'ej ja'mej, cuxáa ti huányeeri' cij néijmi'que' ajitze. Na'riij quee jí'reenye' ají'sij, a'yaa pu een cuxáa ti huatíca' ajitze.

³⁵ Tyámua' xu'uj mua'aj ti'ij quee óomui'nyij i tiéj ti arí ja'mua jitze séejre'.

³⁶ Tipua'aj a'náj tina'aj á'taacaj mua' jitze, ajta quee a'mui'ijca, néijmi'que' pu huanyéeri'cij ja'mej. A'yaa pu tye'mej, ti'ij i tiéj ti ajitze séejre'ej.

Ti'ij Jesús hua' jitze tyo'ojpuá'rij a'íjma i fariseos

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)

³⁷ Ti'ij ja'antýipua'rij ti tyihuo'ixaaaj, aj pu'ij síj fariseo jaatajé ti tyojo'vá'cua'nyij jo'tij ja'chej, a'áa pu'ij i Jesús jo'mej ti'quij utyájrurij ajta je'en ajtyéeyixij jo'tij méesaj jo'tyéjvee.

³⁸ Ajta a'íjna i fariseo, je'ej pu'ij pua'aj tyo'tóomua'aj, ti'ij jaaséj i Jesús tíquee anomuéetya'aj tyu'cuaj je'ej maj tyeeyí'tihua'aj.

³⁹ Aj pu'ij tavástara' a'yan tyihuo'té'exaaj tíjin:

—Mua'aj mu siaj fariseos pu'éen, a'yaa xu tyi'tyetyij siaj anóomuejtye mu jumuáca' jitze, ajta quee je'ej jamuá'miteeraste' siaj tyámua' huó'uurej mu jutzájta'. A'yaa xu een ti'ij a'táj ti jacáajo'sij jéjre' i váasuj ajta i puláatuj. Maj siajta mua'aj, je'ej xu pua'aj een mu jutzájta', siajta je'ej pua'aj tyi'tyetyeityee a'íjci jime' siaj tyihua'nahue', siajta je'ej pua'aj huá'uurej.

⁴⁰ 'Siajta quee tyi'táj mua'reej, a'íjna i ti jaatyátaahuaca' i já'muahue'ra', ¿Nyiquee a'íin ajta jaatyátaahuaca' i ti já'muatzajta' séejre'?

⁴¹ Siata'aj tyihuo'tá'an i maj quee je'ej tyéejviicue' a'íjci i siaj tyi'ijcha'ij. A'yaa xu a'íjci jin huárinyij, ti'ij tyámua' tye'rájra'nyij ja'mua jimi.

⁴² 'Je'ej pu pua'aj atyojo're'nyesij ja'mua jimi i fariseos siaj pu'éen. A'yaa xu tyi'tá'caa i séej tamuáamuata' anxityej ti jitze ma'can a'íjci i tu'píj, tyi'táj meentaj, siajta a'íjci i tu'píj ti a'yan huatóomua'aj tíjin ruda, siajta néijmi'i ti'ij na'aj pua'máj tyi'xoo i tu'píj. Siajta serij yo'huá'xij i ti jéetze' juxie've' i Dios jimi, siaj tyámua' huó'uurej i juxa'aj tyeítýee je'ej ti tya'ránajchi, siajta tyámua' tyéejcha'íj i Dios. Tyámua' pu atyojo're'nyényijche' tipua'aj sequée yo'hua'naacajche' siaj ja'rá'astee a'íjci i ti jéetze' juxie've'. Ajta a'yan tyúuxie've' siaj tyu'tá'an a'íjci i séej tamuáamuata' anxityej ti jitze ma'can.

⁴³ 'Siata'aj huatóoxaamujritye'en mua'aj, mu siaj fariseos pué'een, jéehua xu jaxie've' ti tyi'tíj jamuáaci'tyij siaj sij oorá'sej ipuárij japua jo'maj já'ra'sacaa i huásij i tyeyúuj tzajta'. Ajta jamua'ráanajchij maj i tyeítýee jamuaatatyójtýe'en tzáahuatyí'ra'aj jime' jo'maj tyaja'tóotimej.

⁴⁴ 'Siata'aj huatóoxaamujritye'en, ji'nye a'yaa xu een ti'ij jo'maj huaja'vá'naamua i mui'chítýee. Majta i tyeítýee i maj japuan huahuístici'ij, camu jamua'reej yee a'tyán mu ava'námi'huajmee.

⁴⁵ Ti'ij ij síij ti tyí'mua'taj i yu'xarij jitze, Moisés ti jo'yú'xaca', a'yaa pu tyaaté'exaa tíjin:

—Maeestro, je'ej pua'aj paj tyihua'xaj a'íijma i fariseos, a'íj paj jin pajta je'ej pua'aj tyí'tajee ityájma.

⁴⁶ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—Siajta mua'aj, mu siaj tyí'mua'taj i yu'xarij jitze Moisés ti jo'yú'xaca', je'ej pu pua'aj tye'mej ja'mua jimi. A'yaa xu tyihua'ijtye' i tyeítýee a'íjci i ti huápuí'ij tyési', siajta huá'ijtye' mej mij i tyeítýee a'íjci jin a'yan huárinyij, siajta mua'aj caxu tyi'tíj jin a'yan ricij.

⁴⁷ 'Je'ej pu pua'aj tye'mej ja'mua jimi, ji'nye mua'aj xu ja'ajtá'huaj i maj tzajta' huo'tyátoosij a'íijma i maj Dios jitze ma'can tyí'xaxa'ta'aj, a'íimaj maj huo'cuij i já'muahuasimua'ci'ij.

⁴⁸ A'íj pu jin a'yan tyé'miteere' tíjin jamua'ráanajchaca' je'ej maj huó'ruuj i já'muahuasimua'ci'ij, ji'nye a'íi mu huo'cuij a'íijma i maj Dios jitze ma'can tyí'xaxa'ta'aj, siajta mua'aj ja'ajtá'huaj jo'maj huaja'vá'naj.

⁴⁹ 'A'íj pu jin i Dios jumua'tziira'aj jin a'yan tyu'taxájtaca' tíjin: “Nyahuo'ta'ityij hua' jimi i tyeítýee séecan maj nye jitze ma'can tyí'xaj, nyajta séecan i nyaj hua'antyíhuoj mej mij nyahuiiria'aj. Je'cácaa mu cui'nyij a'íimaj i tyeítýee, majta séecan je'ej pua'aj uurej.”

⁵⁰ A'íj pu jin i Dios a'íijma jitze tyí'pua'ritye'en ijíij maj huátýeityee a'íjci jime', mati'ij mana'aj pua'máj huácuuj i maj Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj, mati'ij pua'máj huácuuj ti'ij na'aj tyu'séjrej i cháanacaj,

⁵¹ ti'ij na'aj i Abel ti huamuí' ajta a'íjna i Zacarías, i maj jaajé'caj jé'ta' jo'tij jo'tyéjvee a'íjna i maj japuan tyí'mu'vejritacaa, ajta i tyeyúuj ti ja've'nyee. A'íj pu jin i Dios a'íijma jitze tyí'pua'ritye'en ijíij maj huátýeityee.

⁵² 'Je'ej pu pua'aj tye'mej ja'mua jimi mu siaj tyí'mua'taj i yu'xarij jitze Moisés ti jo'yú'xaca'. Ji'nye mua'aj xu jujíimua'aj jamua'reeriaca'aj je'ej ti tyá'xie've' i Dios, siajta quee a'yan huaríj je'ej ti i Dios tyá'xie've'. Caxu siajta hua'tá'caa mej mij séecan jáamua'tyij je'ej ti tyí'een i Dios jimi.

⁵³ Ti'ij Jesús iirájraa, a'íimaj i fariseos, majta i maj tyí'mua'taj i yu'xarij jitze Moisés ti jo'yú'xaca', a'íi mu jéehua huatanyínyu'cacuca', majta je'en huatyóohuij maj jáa'itziitye'en jéehua metye'íhuo'raj,

⁵⁴ mej mij jájtyoonyij i ti jin eerá'itzen, a'íjci jime' je'ej ti a'íin tyu'taxájtaj.

12

Típua'aj a'tíj hue'tzij jin jusejrataj

¹ Majta a'íimaj i tyeítýee, jéehua mu ajtyáxiiriaca', a'yaa mu ará'axcaa a'chu hua'puaj ví'ra'aj nusu huéecaj ví'ra'aj, a'íj mu jin huápuí'ij á'cataca'aj. Ajta a'íjna i Jesús, a'íi pu anaquéej tyihua'tyixáatya'ajraa a'íijma i maj jamuán huacíj a'yan tíjin:

—Tyámua' xu'uj mua'aj a'íijma jimi i fariseos i maj ja'najchitye' i páan jitze, a'íimaj mu huá'cuanamuj i tyeítýee.

² Ji'nye tyi'tíj maj mua'reej i tyeítýee avíitzij jime' a'íi pu mua'reeri'huan, ajta tyi'tíj maj avaataca'aj a'íi pu huataséjre'sij.

³ A'yaa pu'ij a'íjci i paj jaataxájtaca' tíca'riste', a'íi pu huatánamuajre'ej tújca'rij tzajta', ajta a'íjna i paj jaataxájtaca' xájtari' u chi'táj, Dios pu jaataxájtaj ca'nyíin jime' a'ájna i chi'ij japua.

A'tanyíj a'yan tyúuxie've' tyaj jatziinya'aj
(Mt. 10:28-31)

⁴ 'A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' mu siaj nya' amíincustyamua' pué'een, caxu huá'tziinye'ej a'íjma i maj jaayí'tin maj jaajé'caj i siaj jatyáhue'ra', ji'nye camu jaayí'tin maj jo'puá'ritye'en i ja'mua júuricamej.

⁵ Nyajta nyáaj nu jamuaaté'exaatye'ej a'tíj siaj tziinye'ej, a'íj xu tziinye'ej a'íjci i ti jaayí'tin ti jaajé'caj i siaj jatyáhue'ra', ti ajta jaayí'tin ti a'áa yóorieenyij i ja'mua júuricamej i tiéj jitze tiquee a'náj já'mui'nyij. A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tíjin: siata'aj a'íj huá'tziinye'en.

⁶ 'Caxu je'ej tyityóomua'ajcaj. ¿Nyi mequee a'yan tyí'najchitaj a'chu hua'puaj meeru' anxívicaa jime' i pína'see? Camu jéehua tyá'najchij i pína'see, ajta i Dios capu huojo'hua'naj.

⁷ Ajta ja'mua jime', Dios pu jamua'reej a'chu ti síij ajta síij ava'cipuaj, a'íi pu arí jaatyé'itej. A'íj xu jin quee tyí'tziinye'ej, ji'nye mua'aj xu jéetze' jitzán juxie've' mequee i pína'see.

I maj ja'xaj a'íjci i Jesús i tyeítýee tzajta'
(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ 'A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye', a'tíj tina'aj ti a'yan tyu'taxáj i tyeítýee tza-jta' ti nyéetzij ná'tzaahuatye', nyáaj i nyaj nyajta tyévíj jitze huanie'huaca', a'yaa nu nyajta tyaataxájta a'íjma jimi i maj tajapuá tyí'huiire' i Dios jimi,

⁹ ajta a'íjna i ti naatyáhue'taj a'íjma jimi i tyeítýee, a'yaa nu cha'taj tyaataxájta a'íjma jimi i maj tyí'huiire' i Dios jimi tíjin canu jamua'tyej.

¹⁰ 'Dios pu tyihuo'tú'uunyi'raj a'íjma i maj je'ej pua'aj tyí'nyaxaj nyéetzij i nyaj nyajta tyévíj jitze huanie'huaca', ajta capu a'náj tyihuo'tú'uunyi'raj a'íimaj i maj je'ej pua'aj tyaataxáj i júuricama'ra' i Dios.

¹¹ 'Matí'ij jamuá'anvi'tij a'íjma jimi i maj tyeyúuj tzajta' tyí'ijta, nusu a'íjma jimi i maj tyi'tíj jin antyúumua'reej, caxu je'ej tyityóomua'ajcaj je'ej siaj tyityeetyóonaj nusu je'ej siaj tyu'taxájtaj,

¹² ji'nye tí'ij jamuáaci'tyij siaj tyu'taxáj, a'íi pu i júuricama'ra' i Dios tyaja'muamua'tyen je'ej siaj ye'ej tyu'taxájtaj.

A'íjci jime' i ti tyí'ijcha'ij a'íjna i chíjtyaanyi'

¹³ Síij ti hua' tzajta' ajo'tyávaaca'aj, a'yaa pu tyaaté'exaa i Jesús tíjin:
—Maeestro, pata'aj jaaté'exaatye'en i nye'ihuáara' ti tyinaatá'an a'íjci i ti nyéetzij tyí'nyaci'puaj.

¹⁴ Jesús pu a'yan tyu'tanyúj tíjin:
—¿A'tanyíj tyina'antyáaruajtýej juées jime' nyej nyij nyáaj tyu'xá'pui'intare'en ja'mua jimi?

¹⁵ Ajta a'yan tyihuo'té'exaa jíjin:
—Tyámua' xu'uj mua'aj, siaj sij quee huápuí'ij tyí'nyacua'tzaj siaj jéehua tyu'cha'ítime'nyij, ji'nye típua'aj a'tíj jéehua tyi'tíj tyí'icha'íj, capu tyi'tíj je'ej tyeetyáhuiire'ej tí'ij quee che' tyi'tíj je'ej ja'uurej.

¹⁶ Tí'ij ij séej nyúucarij jin tyihuo'té'exaa a'yan jíjin:
—A'áa pu ja'hua' chíjtyaanyi' já'chajca'aj, chuéj pu tyí'icha'íica'aj ti japuan tyí'huastyaa, tyámua' pu jéehua tyú'cítýej.

17 Tí'ij ij a'yan tyi'riá'mua'aj tijin: “¿Ji'nye náarinyij? Capu che' ma' jáai'rij jó'nyaj je'ej yó'uurej i ti huáciiriaca'.”

18 Aj pu'ij a'yan tyu'taxájtaca' tijin: “Nu'ríj jamua'reej je'ej nyaj huárinyij. Nyetyu'tyú'uuna i tyí'nyechoorij matij tyu'váatimee, nyajta je'en séecan ájtaahuaxi'sij ti jéetze' viváajma'aj já'ra'nyij, nyati'ij nyij a'úun ju'tyá'toosij i ti tyú'ciiriaca', nyajta néijmi'i i nyaj tyí'ijcha'ij.

19 Nyajta je'en a'yan tyu'taxájtaj i nyatzájta' tijin: Nu'ríj néijmi'i tyí'ijcha'ij, tyámua' pu tyé'tyeeren ti tyámua' tyinaatyáhuüre'sij, nu'ríj nyaj huányaso'pe'en, nyiche' tyí'cua'ajcaj, nyajta ya'caj, nyajta huányetyamua've'en.”

20 Ajta i Dios pu a'yan tyaaté'exaa tijin: “Muáaj mu paj quee ma'úumua'rej, ijíj tíca' paj mui'nyij, ¿a'tanyíj tyí'ci'tyij a'íjna i paj tyámua' tyú'ruuj?”

21 A'yaa pu tye'mej a'íjma jimi i maj jaxie've' maj jéehua tyi'ijcha'íj, ajta camu tyí'tíj tyí'cha'ij i Dios jimi.

Dios pu huá'cha'ij i juyójmua'

(Mt. 6:25-34)

22 Tí'quij i Jesús a'yan tyihuo'té'exaa a'íjma i maj jamuán huacíj tijin: —Caxu a'íjci jin tyí'mua'ajcaj je'ej siaj tyí'cua'nyij, nusu je'ej siaj tyí'tyeye'en, na'ríj tyí'tíj siaj cáanarij tyu'tyóochejtye'sij.

23 Jéetze' pu i ja'mua júuricamej juxie've' quee i cue'ráj, ajta jéetze' juxie've' i ja'muatyévij quee i siaj tyi'tyóoche'tyee.

24 Cási' sياهو'séj mu cua'tzáaj, camu tyí'huastyaa, camu majta tyí'tza'nacaa, camu tyichí' i maj tzajta' tyámua' yó'uurej i maj meríj jájsii, capu je'ej óoche' pu i Dios tyihuá'cue'tyiej. Siajta mua'aj jéetze' xu jimi juxie've' i Dios mequee i cua'tzáaj.

25 ¿A'tanyíj jaayí'tin ti jéetze' á'tyeevi'in ti júurij já'ra'nyij a'íjci jime' ti jéehua tyúumua'tziitye'?

26 Típua'aj sequée jaayí'tihua'an siaj a'yan huárinyij, ¿ji'nye een jime' sij tyí'mua'tzej a'íjci jime' i ti tyá'itzeere'?

27 'Cási' setyu'séj mu xúuxu'uj je'ej ti tyí'huase', capu tyí'muijhuacaa capu ajta tyí'itzacaa. Ajta jéetze' pu naa huasé'rin quee i Salomón i ti tyí'tyávaaca'aj rey jime', capu a'náj a'yan tyu'yóochejtyej tyi'tíj jime' ti naa huasé'rin tí'ij mu xúuxu'uj.

28 Típua'aj i Dios tyámua' tyé'cha'ij i xúuxu'uj ti a'áa já'huase' a'itzitáj, ajta yaa ariá'pua'aj mu jaaré'vejchi, mati'ij mij jaatyáteeraj, jéetze' pu'ij mua'ajmaj tyajamuata'sij i siaj tyu'tyóochejtye'en, mua'aj mu siaj quee tyá'tzaahuatye'.

29 A'íj pu jin caxu je'ej tyityóomuajtyej a'íjci jime' tyi'tíj siaj cua'nyij, nusu je'ej siaj tyí'tyeye'en.

30 Ji'nye néijmi'i mati'ij mana'aj pua'máj yan huacháatimee i cháanacaj japua, a'yaa mu a'íjci jin tyí'mua'tzej, siajta mua'aj xu tyivástara' tajapúa ti já'sejre', a'íj pu arí jamua'reej tyi'tíj ti jamuá'itziitye'.

31 Jéetze' xu jáahuonyij i Dios ti jin tyí'ijta, aj xu sij néijmi'i tya'ancuriáa'sij i ti tyajamuá'itziitye'.

Ti jéehua tyejé'sejre' i tajapúa ti huápu'ij tyí'huüre'

(Mt. 6:19-21)

32 'Nyetyeítyeristyamua', caxu tyí'zinye'ej tyij siajta cí siana'aj ará'asej, a'íjna i siaj jajvástara' a'íj pu jamuata'sij siaj utyájrutyey jo'tíj a'ín tyejé'ijtaj.

³³ Siata'aj tyú'toonyij i siaj tyí'ijcha'ij siajta tyihuo'riáan i maj quee je'ej tyéejviicue', aj xu sij tajapuá jéehua tyajá'ajsiire'sij i ti tyajamaatyáhuüre'sij, a'yaa pu éenye'ej ja'mej ti'ij áto'rij tiquee a'náj huatyápa'naj, ajta jo'maj quee a'náj jo'tyáruutyij i náhua'rij, majta quee a'náj yo'riésij i cirimíisee.

³⁴ Ji'nye jo'tij tyi'táj jamuaja'ajcha'üre' a'áa pu ajta ja'séeria'aj ja'mej i ja'muaxiéjnyu'caa.

Tyiche' tyámua' eenye' tyajta tyámua' metyityoonyéjnye'rij

³⁵ 'Tyámua' xu huó'uurej siaj sij tyu'tyáhuüre'en, síoche' atanyéjnye'rij ti'ij a'táj ti antyitátzave'.

³⁶ A'yaa xu éenye'ej xá'ju'un mati'ij i maj tyí'huüre' a'táj jimi ti a'áa jo'mej jo'maj tyeje'ye'estej a'íjci jime' i ti síj huatyénye'ichij, majta a'íimaj i maj tyí'huüre' móoche' mu tyi'chó've'ej muá'ju'un a'tzáaj ti uvé'nyesij a'íjna i ti tyihuá'ijtye', mej mij jiye'tzín tya'antácuunye' ti'ij a'íin tye'ejtyáto'sixi'in i puéertaj jitze.

³⁷ Tyámua' pu tyihuo'tyáhuüre'sij a'íjma i maj tyí'huüre' ti'ij huo'séj i maj jacho've' a'tzáaj ti uvé'nyesij a'íjna i ti tyihuá'ijtye'. A'yaa nu tyajámua'ixaatye' tzáahuatyi'ra'aj jime', a'íjna i ti tyihuá'ijtye', a'íi pu tyámua' ju'uurej ti'ij huo'tyáhuüre'en, ajta huo'ta'ijtye'sij maj ajtyáara'asej i méesaj jitze, ti'ij tyihuó'cue'tyej.

³⁸ Tyámua' pu tyihuo'tyáhuüre'sij a'íjma i maj tyí'huüre' tipua'aj móoj jacho'va'aj, a'tzáaj ti uvé'nyesij a'íjna i ti tyihuá'ijtye', tipua'aj jé'ta' tíca' uvé'neye' nusu tapuá'risima'caj.

³⁹ A'yaa xu mua'aj tyá'mua'reeriaj tijin, a'íjna i ti tyichí', tipua'aj jamua'reeriaj a'tzáaj ti ará'iixaj i náhua'rij, capu jaatá'sij ti aná'astij ti'ij tyu'náhua'an.

⁴⁰ Siajta mua'aj, tyámua' xu sij siajta huó'uurej, ji'nye nyáaj, i nyaj nyajta tyévij jitze huanie'huaca', aj nu uvé'nyesij siati'ij pua'aj quee pu tyámuamua're'.

*I maj tyí'huüre' a'íimaj i maj hua'puaj
(Mt. 24:45-51)*

⁴¹ Pedro pu a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—Tavástara', ¿nyij ityájma pana'aj putyí'tajee a'íjci jime' i nyúucarij ca' néijmi'caa paj putyí'jee?

⁴² Tavástara' pu a'yan tyu'tanyúj tijin:

—¿A'tanyij pu'éen a'íjna i ti tyí'huüre', ti ajta tyámua' metyóomua'rej, ti ajta quee a'náj tyi'táj jin ootyá'itzee? Ajta a'íjna i ti tyé'ijtye', a'íi pu tyé'cha'íiraste'en ti'ij a'íjci jin antyúumua'reeriaj a'íjma i séecan i maj majta tyí'huüre', a'íi pu tyihuá'cue'tyej a'tzáaj maj pua'aj tyí'cua'caa.

⁴³ Tyámua' pu tye'mej a'íjci jimi i ti tyí'huüre' ti'ij uvé'neye' a'íjna i ti tyé'ijtye', ajta je'en jáatyoonij a'yan rijcaj je'ej ti tyaata'íj.

⁴⁴ Je'can jime' nu a'yan tyajámua'ixaatye', néijmi'i pu tyé'cha'íiraste'en a'chu ti tyi'táj tyícha'íij a'íjna i ti tyé'ijtye'.

⁴⁵ Ajta tipua'aj a'íjna i ti tyí'huüre' a'yan tyí'mua'ajcaj yee mu pu ja' jé'tyeeren a'íjna i ti tyináacha'íiraj, ajta quee íya'taj uvé'nyesij, aj pu'ij huatyóochesij ti huo'tyávaxi'in a'íjma i maj tyí'huüre', i maj tyétyacaa ajta i maj úucaa, ajta pu huatyóochesij ti tyú'cua'nyij, ajta ti nahuáj ucáaye'en ti'ij ij huatyátahueesij,

⁴⁶ ajta a'íjna i ti tyé'ijtye', a'íi pu uvé'nyesij a'náj tipua'aj quee jacho've', ajta a'tzáaj tipua'aj quee putyamua'riáacaj, aj pu'ij jéehua puéjtzij

jaatá'sij, a'yaa pu cha'taj na'aj tyá'ci'tyij tí'ij a'íjma i maj ootyá'itzeerej i Dios jimi.

⁴⁷ 'A'íjna i ti tyí'huiire' ti jamua'reej je'ej ti tyá'xie've' a'íjna i ti tyé'ijtye', ajta quee tyámua' eenye'en, nusu quee a'yan rijcaj je'ej ti tyá'xie've' i ti tyé'ijtye', jéehua pu'ij javeenyij a'íjna i ti tyé'ijtye'.

⁴⁸ Ajta a'íjna i ti tyí'huiire' ti quee jamua'reej je'ej ti tyá'xie've' i ti tyé'ijtye', cí pu'uj tye'r'é'vesij tipua'aj je'ej pua'aj huárinyij. A'tíj maj jéehua tyu'tá', jéehua mu majta tyaatáhuaviiraj, ajta a'tíj maj jéetze' jitzán tyí'ca'nyej jéehua mu majta tyaatáhuaviiraj.

Maj jé'ta' huacíj a'íjci jime' i Jesús

(Mt. 10:34-36)

⁴⁹ 'A'íj nu jin mu jo've'mej nyej nyij puéjtzij huo'tá'an a'íjma i maj je'ej pua'aj ricij íyan i cháanacaj japua. Ajta a'yaa pu tyina'ráanajchi ti arí huatyóochenyij.

⁵⁰ A'yaa pu nyéetzij tyí'nyaci'tyij nyaj jéehua jajpuéetzij na'mej, jéehua pu je'ej pua'aj nya'aj ja'mej 'asta na'aj quee néijmi'i tye'entyipua'rej.

⁵¹ ¿Nyij a'yan tyajamuá'miteeraste' nyaj a'íjci jin mujo've'mej mij tyámua' tyí'tyechajcaj íyan i cháanacaj japua? A'yaa nu tyajá'mua'ixaatyé' tijin canu, sulu mej mij jé'ta' huacínyej.

⁵² Ajta ijíj ti yujo'que'tij ja'mej, i maj anxáviij i tyeítýee i maj sequée mana'aj aja'chej, a'í mu jé'ta' ootajú', a'ímaj i maj huéecaj, a'í mu hua'aj jaaxiejvi'raj i maj hua'puaj, majta i maj hua'puaj, a'yaa mu cha'taj tyihua'aj jaaxiejvi'raj i maj huéecaj.

⁵³ A'í pu i yo'puáara'an jajaaxiéevi'raj ja'mej i juyój, ajta i yójra' a'yaa pu cha'taj na'aj tya'jaaxiéevi'raj ja'mej i jutáataj, ajta i náanajra', a'yaa pu cha'taj tya'jaaxiéevi'raj ja'mej i juyój ti íitaj, ajta a'íjna i yójra' ti íiti', a'í pu ajta jajaxiéevi'raj ja'mej i junáanaj. Ajta i mu'nyáara' i ti íiti' i ti ucaríj, a'í pu ajta jajaaxiéevi'raj ja'mej i jumu' ti íiti', ajta a'íjna i mu'nyáara' ti íjmue'esti', a'í pu ajta jajaaxiéevi'raj ja'mej i jumu' ti ucaríj.

I maj jin jáamua'reej tyi'tíj ti xicáara' jitze putyí'ricij

(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

⁵⁴ Jesús pu ajta a'yan tyihuo'té'exaaj i tyeítýee tijin:

—Siatí'ij i jéetirij huaséj ti eejnyéj yancij pujmua', a'yaa xu tyí'xaxa'aj tijin mu'rij huatyéviiyij, ajta a'yan tye'mej.

⁵⁵ Na'ríj tipua'aj huatá'aacarej ti yúutyey pujmua' je'tanyéj, a'yaa xu tyí'xaxa'aj tijin huáxicaj pu ja'mej, ajta a'yan tye'mej.

⁵⁶ Mua'aj mu siaj quee ma'umuámua're', mua'aj xu jaayí'tin je'ej siaj ye'ej tyu'taxáj je'ej ti tyi'tíj rinyij i jútye', nusu íyan i cháanacaj japua, ¿ji'nye siaj sij quee jaayí'tin siaj jaataxáj je'ej ti tyi'tíj rinyij ja'mua jimi a'íjci xicáara' jitze?

Siaj tyámua' huárinyij a'íjma jimi i maj jamuájcha'íire'

(Mt. 5:25-26)

⁵⁷ '¿Ji'nye pequee asíj a'jimi já'xa'pui'intare' je'ej ti tyi'tíj tyi'tyéevijtij?

⁵⁸ Tipua'aj a'tíj tyi'tíj ajitze huapua'ritye'en, pata'aj jaatáhuaviij siaj jaaxá'pui'intare'en, na'ríj quee a'í pu muá'vi'tin i juéesij jimi, ti'quij i juées muéetzij tyu'tátuiire'sij a'íjci jimi i arósee, majta a'ímaj i arósee, a'í mu mue'tyánasij.

⁵⁹ A'yaa nu tyí'mua'ixaatyé' tzáahuatyí'ra'aj jime', camu mui'rátoosij 'asta pana'aj quee tyu'nájchij néijmi'i a'chu maj muajijve'.

13

Ti jéehua juxie've' ti a'tíj seequéj tyú'mua'tyij

¹ A'ájna séecan mu aje'ré'nyej i Jesús jimi, mati'ij mij a'yan tyaaté'exaa a'íjci jime' i maj i Galileea já'chajca'aj, Piláato ti huo'cuij mati'ij móoj cánya'xii mu'veeritacaj.

² Jesús pu a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi a'yan setyi'mua'tzej mua'aj yee a'íj mu jin huo'cuij i tyétyacaa maj jéetze' je'ej pua'aj tyí'tyetyeítyeristaca'aj mequee i séecan i maj majta a'áa jo'cháatima'caa a Galileea?

³ A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tiquee a'yan tyi'ja'yájna, ajta tipua'aj mua'aj sequée ja'antzaahuatye'en i Dios, mua'aj xu siajta antyipua'rij.

⁴ Arí a'íimaj i maj tamuáamuata' japuan aráhueeicaj ará'asej, i ti hua' japua rájve tyi'tíj ti ájtyeej a'áa ti jo'tyávaaca'aj a'ájna a Siloé, ¿nyij a'yan setyi'mua'tzej mua'aj a'íjma jimi maj jéetze' je'ej pua'aj tyí'tyetyeítyeristaca'aj mequee i séecan i maj Jerusalén huacháatimee?

⁵ A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tijin: capu a'yan tyi'ja'yájna, ajta tipua'aj mua'aj sequée seequéj tyú'mua'tyij i Dios jimi, mua'aj xu siajta antyipua'rij.

I xápua' ti quee a'náj taca'

⁶ Ti'quij séej nyúucarij jin tyihuo'tá'itiiri' a'yan tijin:

—A'tíj pu xápua' ta'ítyei'ca'aj, a'áa pu ye'tyáhuui jo'tij úuvaj jo'váatimee, ti'quij uyo'tyéesej tipua'aj arí taca'aj, ajta capu taca'ca'aj.

⁷ Ti'quij a'yan tyaaté'exaa a'íjci i ti a'áa tyí'cha'íica'aj tijin: “Nu'rij huéecaj nyinyi'ra'aj á'tyeej nyaj jatyésise' tipua'aj arí taca'aj, ajta capu taca'. Pata'aj je'ejevéchey, ji'nye a'múu metyi'távaacaj, ti quee tyi'tíj huiire.”

⁸ Ajta a'íjna i ti tyí'cha'íica'aj, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin: “Nyavástara', che' ooj matávaacaj séej nyinyi'ra'aj. Nyáaj nu ja'ta'íjche'sij, nyajta tyi'tíj ataráastira'aj chuéj jamuán.

⁹ Tipua'aj ju'síj huatatáca'an, che' a'yan metyi'távaacaj, na'riij quee huatáca'an, aj pej pij jaata'íjta maj je'ejevéchey.”

Jesús pu íitaj tyú'huaaj a'ájna xicáara' maj jitzán juso'pii

¹⁰ Ti'ij a'ájna putyí'rijcaj i xicáara' maj jitzán juso'pii, Jesús pu tyi-huá'mua'tyajca'aj u tyeyúuj tzajta',

¹¹ síj pu íiti' a'úun jo'tyávaaca'aj, pu'rij tamuáamuata' japuan arahuéecaj nyinyi'ra'aj tyoomá'ca'aj ti tyí'cui' a'íjci jime' tyiyáaru' ti tza-jta' séejre', antyúutipusitye' a'íjna i íiti', capu i'riitaca'aj ti huatyóoje'yey.

¹² Ti'ij Jesús jaaséej, aj pu'ij jaatajé ti jimí ave'ré'nyej, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Íiti', nu'rij tyimuacáa'ri'ri' i paj jin tyí'cui'.

¹³ Ti'ij ij ja'ajtamuariej, aj pu'ij a'íjna i íiti' huatyóoje'yaca', ajta tyaatatyójtzi'rej i Dios.

¹⁴ Ajta a'íjna i ti tyí'íjta i tyeyúuj tzajta', a'íi pu huatanyú'caca', ji'nye Jesús pu tyáahuaj a'ájna xicáara' jitze mati'ij pua'aj juso'pii, a'yaa pu tyihuo'té'exaaaj a'íjma i tyeítyee tijin:

—Arájseej xicáj pu ará'asej i maj jitzán tyí'muijhuacaa, siata'aj mujo'vá'ju'un siata'aj a'ájna tyi'huóohuaatye'en, caxu mujo'vá'ci'ca'an a'ájna xicáara' i maj jitzán juso'pii.

¹⁵ Jesús pu a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Mu siaj quee tyámua' tyí'huüre' i Dios jimi, ¿nyij sequée hue'ejxiixij i juya'muáj, tìpua'aj púuyej, na'ríij púuru' siaj sij uhujó'véi'tye'en a'ájna xicáara' jítze i maj jítzán juso'pii?

¹⁶ Arí a'mújna mu íiti', a'múu pu jítzán eeráanyej a'íjci i Abraham, ajta pu'ríj tamuáamuata' japuan aráhueeicaj nyinyi'ra'aj tyooméj tì i tyiyáaru' jaatyáajì'quej cui'nyi'ra'aj jìme'. ¿Nyij quee a'yan tyi'tyéevijtij nyaj tyáahuaatye'en a'íjci jìme' i tì tyí'cui'?

¹⁷ Tì'ij a'yan tyu'taxájtaca', a'íimaj i maj jájcha'íiria'ca'aj a'íjci i Jesús, tyámua' mu tyityaatóotyevi'ri' jímí, ajta séecan i tyeítýee, tyámua' pu huo'tá'aj je'ej tì tyi'táj huaríj tì huápui'ij juxie've'.

A'íjci jìme' i mostáasaj tì atyájatze'

(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸ Aj pu'ij i Jesús a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tìjin:

—¿Tyi'tanyí jin i'ríj nyaj jaataxáj je'ej tì een jo'tij i Dios tyejé'ijtaj, ajta tyi'tanyí a'yan huasé'rin?

¹⁹ A'yaa pu huasé'rin tì'ij tyi'táj mostáasaj jatze', tì a'táj jaahuástej jo'tij tyajá'huastee, tì'quij ajnyéj a'íjna i jatzíj, ajta je'en huahuásej, tì'ij ij a'yan uhuatí'ij ja'raa tì'ij ciyéj. Majta i pína'see mu aje'ré'nyej, mej mij a'áan jo'tyáara'sej i ciyáara' jítze.

A'íjci jìme' i levaduuraj i maj jajnájchi i aríinaj

(Mt. 13:33)

²⁰ A'yaa pu ajta tyu'taxájtaca' i Jesús tìjin:

—¿Ji'nye huasé'rin i tì jin i Dios tyí'ijta?

²¹ A'yaa pu een tì'ij a'íjna i levaduuraj íiti' tì jajnájchi i aríinaj huéecaj mediidaj tì ará'asej, ajta a'íjna i levaduuraj, a'íi pu néijmi'i tyináxcaj i cuéjtzij.

A'íjci jìme' i puéertaj tì cí antayóhuaj

(Mt. 7:13-14, 21-23)

²² Tì'ij Jesús a'áa joomá'caj i juyéj jítze Jerusalén tì jó'nyaa, jo'tij na'aj tì jo'ré'nyinyiica'aj, tì huachájta'tajmee, na'ríij a' ímuáj maj huacháatimee, a'íijma pu tyí'mua'tyahua'aj.

²³ Síij pu a'yan tyaata'íhuo'ri' tìjin:

—Tavástara', ¿nyij cí mana'aj ará'asej i Dios tì hua' japua huatányuusij? Ajta a'íjna i Jesús a'yaa pu tyaaté'exaa tìjin:

²⁴ —Siata'aj huatyóoca'nyej siaj sij a'áa jo'tyájrutyey jo'tij ja'pueertaj tì cí antayóhuaj, ji'nye a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tìjin mue'táj mu jaxie'va'aj muá'ju'un maj utyájrutyey, ajta camu pújoorej.

²⁵ Tì'ij i tì aja'chej ájchenyij, ajta je'en tye'tyáanaj jo'tij ja'pueertaj, siajta mua'aj a'áa xu pua'quéj huaty'u'xá'ju'un, siajta tye'ejtyáto'sixi'ij i puéertaj jítze, a'yaa xu tyaatájeevij tìjin: “Tavástara', tyita'antácuunye'.” Ajta a'yaa pu tyajamuaaté'exaatye'sij tìjin: “Canu já'muamuaajtye a'tyán siaj pué'een, nyajta quee jamua'reej jo'siaj ja'ráacij.”

²⁶ Siajta mua'aj, a'yaa xu tyu'taxájtaj tìjin: “Ityáj tu ajamuán tyú'cuua, tyajta ajamuán hua'íj, pajta muáaj tyí'tamua'tyahua'aj jo'tij i juyéj joonyáatimee.”

²⁷ Ajta a'íi pu a'yan tyajamuaaté'exaatye'sij tìjin: “Canu jamua'reej jo'siaj já'ma'can. Xa'ajtácíinyij nye jimi mua'aj mu siaj je'ej pua'aj tyí'tyetyeityee.”

28 A'íj xu sij jin juyiinyaj xá'ju'un siajta huatóoxaamujritye'ej, siati'íj a'íj hua'sej i Abraham, siajta i Isaac, siajta i Jacob, siajta néijmi'caa i Dios jitze ma'can maj tyí'xajtaca'aj, siajta mua'aj a'áa xu jéjre' jo'tya'úuj xá'ju'un.

29 Ji'nye séecan mu aje'r'é'nyesij mej mij oorá'sej jo'tij méesaj jo'tyéjvee mej mij tyú'cua'nyij a'ájna i Dios ti já'sejre'. Siajta mua'aj aa xu pua'quéj jo'tyú'uu xá'ju'un.

30 Ajta je'en ijíj maj uvé'tyajtíj, a'íi mu anáatya'aj muá'ju'un, ajta i maj ijíj anáatyij, a'íi mu uvé'tyajtírij.

*Tí'ij Jesús huóoyiinyaca' tí'ij aja'rányeeriaca' a Jerusalén
(Mt. 23:37-39)*

31 Tí'ij Jesús oochán jaatapuá'citaj ti tyihuá'ixaatya'ca'aj i tyeítýee, aj mu mij séecan jimí aje'r'é'nyej, a'íi mu pué'eenye'ej i fariseos, a'yaa mu tyaaté'exaa tíjin:

—Pata'aj tyíchenyij a'yájna, ji'nye Herodes pu muaje'catamui'ij.

32 Aj pu'ij Jesús a'yan tyu'tanyúj tíjin:

—Siata'aj a'áa jó'ju' a'íjci jimi i Herodes, siata'aj a'yan tyaaté'exaatye'en tíjin ijíj nyajta ariá'pua'aj nu huo'tamuá'aritye'ej a'íimaj i tyiyáaru'uj i maj hua' tzajta' séejre' i tyeítýee, nyajta tyihuá'huaatye'en i maj tyí'cucui', nyajta áatíjmua' tye'entyínyaci'piire'ej.

33 A'yaa pu tyúuxie've' nyaj nyooj huame'en ijíj, nyajta ariá'pua'aj, nyajta áatíjmua', ji'nye capu a'yan tyi'tyéevijtíj ti huámu'nyij a'yájna pua'quéj Jerusalén síj ti Dios jitze ma'can tyí'xaxa'aj.

34 'Mua'aj mu siaj Jerusalén ja'chej, mu siaj Jerusalén já'ma'can, mua'aj xu huá'cui'caa a'íjma i maj Dios jitze ma'can tyí'xaxa'aj, siajta hua'to'xacaa tyetyéj jime' a'íjma i Dios ti uhoojo'ta'ítýaca' ja'mua jimi. Mue'tíj nu a'yan tyá'xie'va'ca'aj nyaj huá'ajsiire'en i já'muayojmua' nyej nyij huó'cha'íin a'yájna tí'ij tyacuáarie' ti huá'cha'íj i juyójmua', ti hue'cánaamuaj i ju' anáj jime'. Siajta mua'aj, caxu a'yan tyá'xie've'.

35 Cási' xaaséj, nu'rij majamúuhua'xij mua'ajmaj mu siaj Jerusalén ja'chej, a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye', caxu che' nyeséejran 'asta na'aj quee atyojo'r'é'nyej a'ájna xicáara' jitze siati'íj a'yan tyu'taxájtaj yee tyiche' tyámua' tyeetyátoonyij a'íjci i ti maja've'mej nyúucaria'ra' jitze i tavástara'.

14

Tí'ij Jesús tyáahuaj a'íjci i a'tíj ti huatyáaja

1 A'yaa pu tyu'ríj ti a'ájna putyí'rijcaj i xicáara' maj jitzán juso'pii, Jesús pu a'áa ja'rá'aj jo'tíj ja'chej síj i fariseo ti va'cán jin tyi'tyéjvee, tí'ij jamuán tyú'cua'nyij, majta i tyeítýee, jéehua mu ja'eeva'ca'aj a'íjci i Jesús.

2 Síj pu ajta avéjri' huatyávaaca'aj i Jesús jimi, tyí'cui' a'íjna i a'tíj, néijmi'que' pu huatyáaja.

3 Ajta a'íjna i Jesús, a'yaa pu tyihuo'ta'íhuo'ri' i fariseos, ajta a'íjma i maj tyúumua'tyej i yu'xarij jitze Moisés ti jo'yú'xaca' tíjin:

—¿Nyij je'ej tyí'rij nyaj tyáahuatye'en a'íjci xicáara' tyaj jitzán taso'pii, ca' quee?

4 Majta a'íimaj camu che' huatanyúj, ajta i Jesús, a'íi pu ja'ajtamuaríej a'íjci ti tyí'cui', ajta tyáahuaj, aj pu'ij jaata'ítýaca' ti jó'ra'nyij juxáahuaj.

5 Tí'ij ij Jesús a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tíjin:

—¿Nyiquee i'ríj ti a'tíj a'yan huárinyij a'ájna xicáara' jitze i maj jitzán juso'pii? Típua'aj púuru' atyéjvetyij jo'tíj ja'tyácun, na'ríj púuyej atyéjvetyij, ¿nyi pequee jiye'tzín je'tajásij jo'tíj ja'tyéjve?

⁶ Majta a'íjma camu je'ej tyityaatanyúj.

A'íjci jime' maj huo'tajé maj utyojo'vá'mua'riive'en jo'tíj a'tíj jo'tyényeíichij

⁷ Ti'quij Jesús huo'séj je'ej maj rijcaa a'íimaj i maj hua'inyiihuaca' maj tyú'cua'nyij, a'íi mu jahuoca'aj maj avéjri' oorá'sej a'íjci jimi i ti tyihuá'cue'tyej, aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaa'j tijin:

⁸ —Típua'aj a'tíj muaatájeevej paj tyú'cua'nyij hua' jamuán i maj tyí'ye'estej a'íjci jime' ti s'íj huatyényeíichij, capáj a'áan jo'o'jyí'xa'an véjri' jimi i ti muaatajé paj tyú'cua'nyij, sulu a'tzúj paj áan imuáj jo'o'jyíxi'in. Na'ríj quee típua'aj s'íj uvé'nyej ti jéetze' juxie've' pequee muáaj ti ajta jaatajé,

⁹ ajta a'íjna i ti jamuaatá'inyej a'yaa pu tyimuaatá'jeevij tijin: “Ájchesij, ta'aj a'mán u'yíxi'in a'íjna i a'tíj.” Aj pej pij huatá'tyevi'ra'astaj, patí'ij a'áan u'yíxi'in a'íjci japua i ti jéetze' quee juxie've'.

¹⁰ Pajta muáaj a'yaa paj huárinyij típua'aj a'tíj muaatá'inyen, a'áan paj jo'o'jyíxi'in jo'tíj quee i'ríj jóoxie've', ti'ij uvé'nyej i ti muaatá'inyej a'íi pu a'yan tyimuaaté'exaatye'ej tijin: “Nya' amíincuj, pata'aj ájchenyij a'yájna pata'aj ooyíxi'in yee véjri' jo'tíj jéetze' jóoxie've'.” A'yaa paj a'íjci jin huárinyij, a'yaa mu tyámua' mo'jo'mua'ráa muá'ju'un i tye'ítyee i maj ajamuán áan jo'o'jtyíj.

¹¹ Ji'nye a'tíj ti na'aj ti óotzaahuatye', a'íi pu tyévi'si' huataséjre'ej. Ajta a'íjna i ti tyóoxaahuaj, a'íi pu naa huataséjre'ej.

¹² Aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa a'íjci i ti jaatá'inyej ti tyú'cua'nyij tijin:

—A'yaa paj huárinyij patí'ij huo'tá'inyen maj tyú'cua'nyij a'tzáaj chúmua' nusu tíca', capáj hua'jeeva a'íjma i a' amíincustyamua', ca' a'ihuáamua', nusu a'íjma i maj chíjtyaanyi' i maj aja'chej véjri' a jimi. Típua'aj a'yan petyihuo'tájeevej a'íjma, matí'ij mij majta a'íimaj muaatá'jeevij muéetzij, a'yaa mu rinyij a'íi mu tyí'muanajchitye'en.

¹³ Pajta muáaj, patí'ij huo'tájeevej maj tyú'cua'nyij, a'íjma paj huatá'inyeen i maj quee je'ej tyéejviicue', pajta a'íjma i maj jéehua jajpuéjtzij cui'nyi'ra'aj jime', pajta a'íjma i maj quee tyámua' tyityaací'ij, pajta a'íjma i maj aracúcu'nyijmee.

¹⁴ A'yaa paj huárinyij, tyámua' mu tyimuaatyátoosij, ji'nye camu tyí'toovej i maj jin tyimuaanájchitye'en, ajta a'íi pu i Dios tyimuaatanájchitye'ej a'ájna xicáara' maj jitzán huatájuuritaj i maj tyámua' tyí'tyetyeíityeristaca'aj.

A'íjci jime' ti a'tíj huo'tajé maj tyú'cua'nyij chúmua' ma'can

¹⁵ Ti'ij s'íj ti ajta a'áa jo'tyájcaj hua' jamuán a'yan tyáanamua'jri' je'ej ti tyu'taxájtaca' i Jesús, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Tyámua' pu tye'mej a'íjci jimi i ti tyí'cua'nyij a'ájna xicáara' jitze ti jitzán i Dios tyu'ta'íjtaj íiyan i cháanacaj japua.

¹⁶ Jesús pu a'yan tyu'tanyúj tijin:

—A'tíj pu tyámua' huóo'uuriajca'aj ti'ij tyihuó'cue'tyej mui'caa pu huatajé.

17 Tì'ij a'ájna atyojo're'nyej tì tyihuó'cue'tyej, aj pu'ij a'íj huata'ít'yaca' i tì jimí tyí'huiire' tì'ij uhuojo'tájeevej i tì huo'tá'inyej, a'yan tìjin: “Musio'vá'ju', jì'nye pu'ríj tyámua' tyí'een i siaj tyí'cua'nyij.”

18 Majta a'íimaj, néijmi'i mu huatyóohuij maj tyu'túu'uunyi', ajta a'íjna i tì anaquéej jaatajé, a'yaa pu tyu'taxájtaca' tìjin: “Nyoochán nu chuéj huánaniej nyaj japuan tyu'muárie'en, juxie've' nyaj yo'tyéesej, a'yaa nu tyí'muahuavíj paj tyinaatú'uunyi'.”

19 Ajta síj pu a'yan tyu'taxájtaca' tìjin: “Nyoochán nu púuyesij huánaniej, tamuáamuata' mu ará'asej, nu'ríj jó'raa nyej nyij huo'tyájmua'tyij, pata'aj tyinaatú'uunyi'.”

20 Ajtáhua'aj i síj, a'yaa pu tyaaté'exaa tìjin: “Nyoochán nu huatyényeiichaca', a'íj pu jin quee i'ríj nyaj a'áa jó'me'en.”

21 Ajta a'íjna i tì tyí'huiire' tì uhuojo'tajé, tì'ij uvé'nyej aj pu'ij jaaté'exaa a'íjci i tì tyé'ijtye' je'ej maj tyu'taxájtaca'. Ajta a'íjna i tì tyé'ijtye' jéehua pu huatanyú'caca'. Tì'ij ij jaata'ít'yaca' a'íjci tì tyí'huiire' a'yan tye'jéeevej tìjin: “Pata'aj jiyé'tzín a'áa jó'me'en cáayej jitze, pajta juyéj jitze, tì'ij na'aj tyo'tyényinyii i chájta'. Pata'aj huaja'rávi'tij a'íjma i maj quee je'ej tyéejviicue', pajta a'íjma i maj jajpuéjtzij cui'nyi'ra'aj jime', pajta a'íjma i maj aracúcu'nyijmee, pajta i maj quee tyéjchevej.”

22 Tì'ij arí jéetze' huachúmua', a'íjna i tì tyí'huiire', a'yaa pu tyaaté'exaa tìjin: “Nyavástara', nu'ríj a'yan huaríj je'ej paj tyinaata'íj. Ajta móoche' mu ú'vej maj séecan mujo'vá'ju'un.”

23 Ajta i tì tyichí', a'íj pu a'yan tyaaté'exaa a'íjci i tì jimí tyí'huiire' tìjin: “Pata'aj a'áa jó'me'en i juyéj jitze a' imuáj tì ja'tanyáatimee, pajta méyee a' imuáj maj huacháatimee. Pata'aj ca'nyéjrij jin huo'tájeevej maj mujo'vá'ju'un, mej mij uhuájistej yu nyechi'táj.

24 A'yaa nu tyí'mua'ixaatye', a'íimaj i nyaj anaquéej huo'tajé, capu síj yee tyí'cua'nyij i nyaj tyihuá'cue'tyej.”

Je'ej tì tyúuxie've' mej mij jamuán huací'ca'an i Ciríistu'

25 Jéehua mu tyeít'ye jamuán huací'ca'aj i Jesús, tì'quij a'íin huo'séerajraa i tyeít'ye, a'yaa pu'ij tyihuo'té'exaaaj tìjin:

26 —A'tíj tì na'aj tì mujo've'me'en nye jimi, a'yaa pu tyúuxie've' tì jéetze' tyámua' tyinyéjcha'íj nyéetzij quee i jutáataj, i junáanaj, nusu i ju'íj, nusu i juyójmua' nusu i ju'ihuáamua', ajta i jucu'utzimuáj, na'ríj jusíj quee óoca'nyej, capu je'ej tyí'rij tì nyaj jamuán jo'cha'canye'en.

27 Típua'aj mua'aj sequée óoca'nyej siaj a'yan tya'ajpuéetzij xá'ra'nyij nyatí'ij nyáaj, siajta quee juxié'vi'ra' jin na'rá'astej, capu je'ej tyí'rij siaj nyaj jamuán huací'ca'an.

28 Típua'aj síj a'yan tyá'ajtaahuamu'uj i chi'ij tì ájtyeej, ¿Nyiquee anaquéej huatyéyixi'ij tì'ij jaatyé'iten i túmii tì'ij jáamua'reej típua'aj aróo'astyahua'an tì'ij jaatyájcí'tyij?

29 Jì'nye típua'aj anaquéej huatyóochenyij tì ja'ajtaahuaj, ajta je'en huaxíj i túmii, capu che' jaatyáci'sij, majta i tyeít'ye, matí'ij jaaséj a'íj mu jaatyáxaahuari'raj.

30 A'yaa mu tyu'taxájtaj tìjin: “A'mújna mu tyáati' pu huatyóochej tì ja'ajtaahuaj mu chi'ij, ajta capu pu jáaruuj tì jaatyájcí'tyij.”

31 Na'ríj síj tì tyí'tyéjvee rey jime', típua'aj séej ujá'nyo'si'tye'ej i rey, ¿nyij quee anaquéej huatyéyixaj tì'ij jáamua'reej típua'aj pújoorejve'en a'íjma jime' i maj tamuáamuata' ví'ra'aj ará'asej tì'ij huo'mué'tin i séecan i seít'yéj ví'ra'aj maj ará'asej i xantáaru'uj?

³² Ajta tìpua'aj quee pújoorejve'en, tì'ij ooj a'ìmuáj ja've'mej, a'íi pu séecan huata'ítijij mej mij ujó'ju' i séej jimi i rey mata'aj mij jaatáhuavijij maj jaaxá'pu'íntare'en mej mij quee junyo'si'tye'ej.

³³ A'yaa pu cha'taj na'aj een ja'mua jimi, a'tíj tina'aj tì a'yan tyá'xie've' tì nyaj jamuán jo'cha'canye'en, a'yaa pu tyúuxie've' tì néijmi'i mety-oohuá'xij a'chu tì tyí'ijcha'ij, na'ríij quee, capu je'ej tyí'rij tì nyaj jamuán jo'cha'canye'en.

Tìpua'aj i unáj huatyáapua'rej i tì jin áncatzaj
(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

³⁴ 'Ajmé'ra'aj i unáj, ajta tìpua'aj huatyáapua'rej i tì jin áncatzaj, ¿jì'nye tyí'rij tì'ij ajtáhua'aj áncatzaj já'ra'nyij?

³⁵ Capu che' tyí'tíj huíire', nyij i chuéj japua, nusu mej mij ja'taráastira'nyij i ítyei'rij jitze. A'yaa pu'uj tyí'huíire' maj majúuraxij. I maj iityanamúáarajmee, miche' jáanamuj.

15

A'íjci jìme' i cánya'aj tì jó'vej
(Mt. 18:10-14)

¹ Majta a'íimaj i maj huá'ijva'ca'aj i tyeítyee i maj tyí'ticij, majta a'íimaj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij, a'íi mu ajtyáxiiriaca' i Jesús jimi mej mij jáanamuj.

² Majta i fariseos, majta a'íimaj i maj tyúumua'tyej i yu'xarij jitze Moisés tì jo'yú'xaca', a'íi mu a'yan tyí'xajtaca'aj tìjin:

—A'mújna mu tyáati' tyámua' pu huojo'mua'raj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij, ajta hua' jamuán tyí'cua'caa.

³ Aj pu'ij Jesús séej nyúucarij jin tyihuo'té'exaaj a'yan tìjin:

⁴ —Tìpua'aj síj cánya'xii tyíya'muaj maj anxityej ará'asej, ajta je'en séej jo'rieenyij, ¿nyiquee a'áa huojo'tyáhuíitye'sij i séecan a'ítzitáj, ajta je'en jaariá'huosij i síj tì jó'vej 'asta na'aj quee jáatyooniyij?

⁵ Tì'ij jáatyooniyij, aj pu'ij huatóotyamua've'sij, tì'ij ij uhuaryóoratziiraj.

⁶ Tì'quij jo'mej i juchéj, aj pu'ij ju' amíincustyamua' huatájeevij, ajta a'yan tyihuo'té'exaatye'ej tìjin: “Siata'aj huatóotyamua've'en nyaj jamuán, jì'nye nu'ríj jáatyoj i cánya'aj nyaj yó'rieeca'aj.”

⁷ A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tì a'yan tyí'een u tajapuá Dios tì já'sejre', tìpua'aj a'tíj seequéj tyú'mua'tyij tì'ij quee che' je'ej pua'aj tyí'tyúucha'íij, tì'ij ajta a'yan huárinyij je'ej tì i Dios tyá'xie've', a'íi mu i maj i Dios jimi já'sejre' jéetze' jutyamua've' a'íjci jìme' i a'tíj tì tyá'antzaahuaj i Dios jimi, mequee a'íimaj jìme' séecan i maj mui'ij, i maj tyámua' tyí'tyetyeityee, i tìquee huá'ítziitye' maj seequéj tyú'mua'tyij.

A'íjci jìme' i túmii tì jó'vej

⁸ 'Tìpua'aj íiti' a'yan tyí'toova'aj a'chu tamuáamuata' túmii. ¿Nyiquij quee a'yan rinyij tìpua'aj séej jo'rieenyij? A'íi pu tiéj antyíteeraj, tì'quij íirí'icho'taj i juchi'táj, tyámua' pu tyí'huooniyij 'asta na'aj quee jáatyooniyij.

⁹ Tì'ij jáatyooniyij, ju' amíincustyamua' pu huatájeevij, a'íimaj i maj véjri' huacháatimee, aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaatye'sij tìjin: “Siata'aj huatóotyamua've'en nyaj jamuán, jì'nye nu'ríj jáatyoj i túmii nyaj yó'rieeca'aj.”

¹⁰ A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tì a'yan tyí'rinyacaa u tajapuá i Dios jimi, ajta a'íimaj jimi i maj jahuíire'. A'íi mu jutyamua've' a'íjci jìme' tì'ij síj tì

je'ej pua'aj tyi'tyúucha'iica'aj huatyóochenyij ti seequéj tyú'mua'tyij i Dios jimi.

A'íjci jime' i yójra' ti quee je'ej tyi'mua'tzej ti imuáj je'ej huárupij

¹¹ Jesús pu ajtáhua'aj séej nyúucarij jin tyihuo'té'exaa'aj a'yan tijin:

—A'áa pu ja'hua' a'tíj já'chajca'aj, hua'puácaa pu tyiyójmua'.

¹² Ajta a'íjna i yójra' ti pá'ri'ij, a'yaa pu tyaaté'exaa i jutáataj tijin: “Pata'aj tyinaatá'an nyéetzij ti tyí'nyaci'tyij pati'ij quee che' majá'hua'tan.” Ajta a'íjna i táatajra', a'íi pu jé'ta' tyaatá' néijmi'i a'chu ti tyí'ijcha'iica'aj.

¹³ A'tzúj a'tyéevi'caj ti'quij a'íjna i ti pá'ri'ij, a'íi pu néijmi'i tyu'tó'j i táatajra' ti tyaatá'. Ajta je'en imuáj je'ej huárupij a'íjna i yójra', a'áa pu ja'rá'aj séej i chuéj japua. A'áa pu'ij ja' yo'tyáaxijtye i túmii ti ja'ancuriáaca'aj ti'ij tyú'too táatajra' ti tyaatá', ji'nye je'ej pu pua'aj tyi'tyúucha'iica'aj.

¹⁴ Ti'ij néijmi'i huatyáaxijtye, aj pu'ij jéehua huataí'cuataca' a'ájna i séej chuéj japua, ajta jo'tyá'itziij tyi'tíj ti huácua'nyij.

¹⁵ Aj pu'ij séej jimi a'tíj ajo're'nyej ti'ij jaatá'an ti tyu'muárie'en, ajta a'íjna i a'tíj a'yaa pu tyaatá' ti a'áa tyojo'muárie'en jo'maj tuíxuj je'rú'uj ti'ij tyihuó'cue'tyej.

¹⁶ Huápu'ij pu huataí'cuataca' a'íjna i ti pá'ri'ij, a'yaa pu tya'ajpuéjtzica'aj, ajta jaxie'va'ca'aj ti jáacua'nyij a'íjci i cútzape'ej tuíxuj maj jacua'ajcaj, ajta capu a'tíj jatá'caria'aj ti tyi'tíj huácua'nyij.

¹⁷ Aj pu'ij uhuóomua'tzij, a'yaa pu tyu'muá'aj tijin: “Majta a'íimaj i maj jahuiire' i táataj, mati'ij mana'aj pua'máj juxáahuaj mu tyí'cua'. Ajta tya'vá'itze'rii hua' jimi, nyajta nyáaj iye'ej nu huatyéjve na'me'riiaj i nyej i'cuaj jime'.

¹⁸ Naaré'mej i táataj jimi, a'yaa nu tyaaté'exaatye'ej tijin: Táataj, jéehua nu ootyá'itzee i Dios jimi, nyajta ajimi.

¹⁹ Capu che' a'yan tyi'tyéevijtij paj a'yan naatámua'tyij yee nyiyóoj. Pata'aj a'yan nyojo'mua'raj pati'ij a'íjma i maj ajimi tyi'muarie'.”

²⁰ Ti'quij jó'raa, aj pu'ij a'áa jo'mej i jutáataj jimi.

“Ti'ij ooj a' imuáj joomá'caj, a'íi pu táatajra' jaaséej, huápu'ij pu ja'ancu'vaxij ti'quij jo'téechajraa jo'tij ja've'mej i yójra', aj pu'ij ji're'chuiixij ajta ji'tyáapu'tzej.

²¹ Ajta a'íjna i yójra', a'yaa pu tyaaté'exaa tijin: “Táataj, jéehua nu ootyá'itzee i Dios jimi, nyajta ajimi. Capu che' a'yan tyi'tyéevijtij paj a'yan tyinaatájeevej yee nyiyóoj.”

²² Ajta a'íjna i táatajra', a'yaa pu tyihuo'té'exaa'aj a'íjma i maj jimi tyi'muarie' tijin: “Ca'nácan mese've'chuij i síicu'rij ti jéetze' naa een siaj sij a'íjci ju'cáchejtye'en, siajta anyíiraj ju'cárujtyi' i xityáara' jitze, siajta ja'ajtáca'queetye'en.

²³ Siajta i visáaru' aja'va'jaj i ti jéetze' pu'chira', siata'aj jáame'nyij. Tyiche' tyu'yé'estej, tyajta tyú'cua'nyij taxáahuaj.

²⁴ Ji'nye i nyiyóoj pu'ríj mu' je're'nyej. Ti a'yan cuxáa arí mu jó'mui'ijcaa, ajta je'en huatájuuriaca', ti ajta jo'vajcaa tyajta tyeríj jáatyoj.” Aj mu mij huatyóochej mej tyú'ye'estej.

²⁵ 'Ajta a'íjna i yójra' ti vásti', a'áa pu ja'hua' tyaja'muarie'ca'aj. Ti'ij arí aja'va'má'caj véjri' jo'tij jo'tyéjvee i chi'ij, a'íi pu jáanamujri' mej tyi'cuiinaca'aj, majta tyi'nye'.

²⁶ Ti'ij ij séej huatajé i ti jahuiire' i yo'puáara'an, aj pu'ij a'yan tyaata'íhuo'ri' je'ej maj rijcaj.

27 Ajta i ti tyí'huiire', a'yaa pu tyaaté'exaa tijin: "Pu'rij uvé'nyej a'júuj, ajta a' táataj pu jaata'íjtaca' maj jáame'nyij i visáaru' ti jéetze' pu'chira' a'íjci jime' ti uvé'nyej jimi i jutáataj tyámua' éenye'ej."

28 Ajta a'íjna i ti vásti', ti'ij a'yan tyáanamujri', aj pu'ij huatanyú'caca', capu jaxie'va'ca'aj ti utyájrutyey u chi'táj, ajta i yo'puáara'an, a'íi pu iirájraa ti'ij ij uyo'tajé, jéehua pu naa tyeetyéeeje ti'ij utyájrutyey u chi'táj.

29 Ajta a'íjna i ti vásti', a'yaa pu tyaaté'exaa i jutáataj tijin: "Cási', nyati'ij nyana'aj yatyu'caj, jéehua nu tyí'muarie', canu a'náj tyi'tíj jin ootyá'itzee ajimi, néijmi'i nu jin tya'rá'astej je'ej paj tyinaata'íj, pajta muáaj, capáj a'náj tyi'tíj naatá' nyi séej i chíiu i nyaj jin tyu'yé'estej hua' jamuán i nya' amíincustyamua'.

30 Pajta muáaj, a'yaa paj huaríj, a'mújna mua' yój a'íi pu úucaá jamuán jaaxíjtye néijmi'i i paj tyaatá', ajta ti'ij uvé'nyej, muáaj paj jáame'rij i visáaru' ti jéetze' pu'chira'."

31 Ajta a'íjna i yo'puáara'an, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin: "Nyiyóoj, muáaj paj a'náj tina'aj nyaj jamuán yahuácaj, ajta néijmi'i i nyaj tyí'ijcha'ij, muéetzij pu tyí'mua'a'rij.

32 Ajta a'mújna mua' júuj, a'yaa pu éenye'ej ti'ij mui'chíj, ji'nye capu majá'hua'taca'aj, a'yaa pu'ij ijíj cuxáa ti huatájuuriaca'. A'íi pu jo'vajcaá, ajta pu'rij huataséjre, a'íj pu jin a'yan tyúuxie've' tyaj huátatyamua've'en, tyajta tyu'yé'estej."

16

A'íjna i ti tyí'huiire' ti ootyá'itzee huápu'ij a'íjci jimi i ti jahuiire'

1 Jesús pu ajta a'yan tyihuo'té'exaa i a'íjma i maj jamuán huacáj tijin:

—A'áa pu ja'hua' chíjtyaanyi' já'chajca'aj, sáij pu jahuiiria'ca'aj ti antyúumua'reeriaca'aj néijmi'i jime' a'chu ti tyí'ijcha'íica'aj i chíjtyaanyi'. Mati'ij mij séecan uyo'té'exaa a'íjci i ti tyé'ijtye', ti a'íjna i ti jahuiire' cha'na'aj tyi'tyáxijtye'sima'aj i ti tyi'ijsejracá'aj.

2 Ti'ij ij i chíjtyaanyi' uyo'tachó'vej, a'yaa pu tyaata'íhuo'ri' tijin: "¿Tyi'tanyí pué'een a'íjna i maj jin je'ej tyí'muaxaj? Pata'aj jo'yú'xaj néijmi'i a'chu paj tyi'tíj jin antyía'mua'reej nyej nyij jáamua'reej a'chu ti tya'rá'asej, ji'nye capáj che' a'íjna jin antyía'mua'reerij puá'mej."

3 Ajta a'íjna i ti jahuiiria'ca'aj, a'yaa pu tyu'muá'aj tijin: "¿Ji'quij nyarinyij ijíj ti i ti tyí'nye'ijtye' tyináa'ri'raj i nyaj jin antyínyamua'ree? Ajta nyéetzij capu che' nyaca'nyisti' nyaj tyi'tíj huamuárie'en, nyajta nyényetyevi'ra' nyej tyi'tíj huóotiveenyij.

4 Nu'rij jamua'reej je'ej nyaj rinyij, mej mij tyeétyee naa nyojo'mua'raj a'ájna ajuchéj nyati'ij quee che' tyí'muarie'ej a'yájna."

5 Ti'ij ij huo'tajé séej ajta séej i maj tyé'cha'íiria'ca'aj a'íjci i chíjtyaanyi', a'yaa pu tyaata'íhuo'ri' i ti anaquéej ave'ré'nyej tijin: "¿A'chunyéj petyé'cha'íire' i ti tyí'nye'ijtye'?"

6 Aj pu'ij a'yan tyu'tanyúj a'íjna i a'tíj tijin: "Anxityej pua'mácan i taampu a'íjci i aséityij ti aseitúunaj jitze ma'can." Ajta a'íjna i ti antyúumua'reej, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin: "Ya'cuíj i yu'xarij ti jitzán tyé'yu'si' a'chu paj tyé'cha'íire', huayíxi'ij jiye'tzín pata'aj séej ooyú'xaj ti a'yaa na'aj a'chu huá'puatyej japuan tamuáamuata' taampu ti ará'asej."

7 Ti'ij ta'ij séej a'yan tyu'ta'íhuo'ri' tijin: "Arí muáaj, ¿a'chunyéj petyé'cha'íire'?" Ajta a'íin, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin: "Anxityej pua'mácan

mediidaj i tyeríicuj.” A'yaa pu tyaaté'exaa tijin: “Ya'cuíj i yu'xarij, pata'aj séej ooyú'xaj tijin muáacuatyey paj tyé'cha'íire’.”

⁸ Ajta i ti tyé'ijtye', a'íi pu tyámua' tyaatá', ji'nye tyámua' pu tyu'muá'aj a'íjci jime' je'ej ti ye'ej huárinyij. Ji'nye a'íimaj i maj yan huacháatimee i cháanacaj japua, jéetze' mu jaayí'tin je'ej maj ye'ej huárinyij i séecan jamuán i tyeítyee mequee a'íimaj i maj yójmua'mua' pué'een i Dios.

⁹ 'A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye', caxu cha' siana'aj jaxijtya'aj i túmii iieye'ej ti ma'can cháanacaj japua. Che' a'yan tyajamuaatyáhuíire' siaj sij ju' amíincustyamua' huamué'tin mej mij a'íimaj naa jamojo'mua'raj, ajta ti'ij quee che' ma' túmiinyij, aj pu'ij Dios jamuaatá'sij siaj utyájrutyey a'ájna jo'tij quee a'náj á'vatzi i chi'ij.

¹⁰ 'A'ájna ti xá'puí' ricij a'íjci jime' ti ciléenye' jin tyi'tyéjvee, a'íi pu ajta xá'puí' rinyij tipua'aj tyi'tyaváaj já'ra'nyij va'cán jime', ajta a'ájna i tiquee xá'puí' ricij a'íjci jime' ti ciléenye' jin tyi'tyéjvee, capu ajta xá'puí' rinyij tipua'aj va'cán jin tyi'tyaváaj já'ra'nyij.

¹¹ A'íj pu jin, tipua'aj sequée tyámua' tyitye'entyúumua'reeriaj a'íjci jime' i ti a'yan tyí'sejre' íiyan i cháanacaj japua, ¿a'tanyíj ij ja'mua jitze tyi'ca'nyen siaj a'íjci jime' antyúumua'reeriaj i ti huápuí'ij tyá'najchij?

¹² Tipua'aj sequée tyámua' tyityetyúucha'ij a'íjci jime' i tiquee mua'ajmaj tyajá'mua'a'rij, ¿a'tanyíj ij jamuaatá'sij i ti mua'ajmaj tyajá'mua'a'rij?

¹³ 'Capu i'rij ti a'tíj hua'puácaa huáhuíire'en i maj tyí'ijta, tipua'aj a'yan huárinyij, séej pu xánave'ej ja'mej, ajta i séej pu jéehua xié've'ej ja'mej, na'ríij quee séej pu já'tzaahuatya'aj ja'mej, ajta i séej pu huatyáxaahuataj. Capu ij i'rij siaj i Dios huatyáhuíire'en, siajta i túmii.

¹⁴ Majta a'íimaj i fariseos, jéehua mu janyacua'tzaca'aj i túmii, mati'ij a'yan tyáanamujri', jéehua mu jaatyáxaahuataca' a'íjci i Jesús.

¹⁵ A'yaa pu tyihuo'té'exaaj i Jesús tijin:

—Mua'aj xu a'íin pué'een i siaj a'yan tyúusejrataj siaj tyámua' tyityetyúucha'ij i tyeítyee jimi, Ajta Dios pu jamua'reej je'ej siaj een mu jutzájta', a'ájna ti naa huasé'rin i tyeítyee jimi, a'íi pu je'ej pua'aj huasé'rin i Dios jimi.

A'ájna i Moisés ti jo'yú'xaca', ajta a'ájna i Dios ti jin tyí'ijta

¹⁶ 'A'ájna i Moisés ti jo'yú'xaca', ajta je'ej maj tyo'yú'xaca' i maj tyí'xaxa'ta'aj i Dios jitze ma'can, a'íi mu tyihuá'ixaatya'ca'aj i tyeítyee. Ajta ti'ij i Juan huataséjre, a'íj mu huá'ixaatye' i nyúucarij i maj jin huatóotyamua've'en mej mij jáamua'reej je'ej ti een jo'tij i Dios tyejé'ijtaj, majta néijmi'i tyí'tyese' maj a'áa jo'tyájrutyey.

¹⁷ 'Jéetze' pu quee tyési' ti ja'huóopua'rixí'in i tajapuá ti séejre', ajta i cháanacaj. Ajta a'ájna i yu'xarij Moisés ti jo'yú'xaca', óoche' pu néijmi'i jin aróo'astej.

Tipua'aj a'tíj ju'íj huatátoonyij
(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

¹⁸ 'Ajtáhua'aj pu séej nyúucarij huo'té'exaa a'yan tijin:

—A'tíj ti jaatátoonyij i ju'íj, ajta je'en séej ancure'vi'tij, a'íi pu juxana'cire'. Ajta tipua'aj a'tíj íitaj ancure'vi'tij ti huatátuihuaca', ajta pu juxana'cire'.

A'ájna i chíjtyaanyi', ajta a'ájna i Lázaro

¹⁹ 'Ajtáhua'aj pu a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—A'áa pu ja'hua' chíjtyaanyi' já'chajca'aj, ti naa eenye' tyúuche'tyahua'aj, cáanarij jime' ti nacámuaa, ajta ti jí're'en, a'náj tina'aj pu tyí'ye'estyahua'aj, ajta jéehua pu tyá'najchica'aj i ti tyihua'cue'tyahua'aj.

²⁰ Ajta a'íjna i tiquee je'ej tyéejviicue', a'áa pu je'tyá'caj jo'tij ja'pueertaj a ti ja'chej i chíjtyaanyi'. A'yaa pu ántyapuaaca'aj a'íjna i a'tíj tijin Lázaro, a'íi pu tyí'cui'ca'aj, néijmi'que' pu cá'atzaca'aj.

²¹ Jaxie'va'ca'aj ti jáacua'nyij i cue'ráj ti tye'nyíj ti tya'cájvitzej i méesaj japua jo'tij tyajá'cua' i chíjtyaanyi', majta i tzi'cúij mu ajo're'nyinyiica'aj, majta jacányesixi'ij i ti cá'atzaj jitze.

²² 'Tí'quij a'ájna xicáara' tí'ij jitzán huamuí' a'íjna i Lázaro, a'íimaj i maj tyí'huiire' u tajapuá, a'íi mu yo'ví'tij i Abraham jimi jo'tij Dios já'sejre', ajta a'íjna i chíjtyaanyi', tí'ij ij ajta huamuí', majta ja'vá'naj.

²³ A'áa pu jo'tyá'itzee jo'tij já'taa, jéehua pu jajpuéjtzica'aj a'íjna i chíjtyaanyi'. Aj pu'ij jaaséej a'íjci i Abraham, ajta a'íjci i Lázaro ti ajo'tyávaaca'aj i Abraham jamuán.

²⁴ 'Aj pu'ij jaatajé tijin: “Abraham mu paj nyavástara', ná'ancu'vaxi', pata'aj mu yo'ta'ítयेj a'mújci mu Lázaro tí'ij a'múu jaatyáru'nyej i juxityéj tí'ij naatyá'icimujritye'en i nyenyanúu jitze, jí'nye jéehua nu jajpuéjtzij iie'e'ej tíej tzajta'.”

²⁵ Ajta a'íjna i Abraham, a'yaa pu tyu'tanyúj tijin: “Nyiyóoj, ¿nyij pequee jamua'reej je'ej paj jéehua tyi'huá'tyamua'vej pati'ij pooj júurica'aj i cháanacaj japua? Ajta a'mújna mu Lázaro, jéehua pu jaapuéjtzitariaca'. Ajta ijíj a'íi pu jutyamua've' a'yájna, pajta muáaj, ijíj paj jajpuéetzij puá'mej.

²⁶ Ajta ijíj, a'yaa pu een, pu'ríj a'yan huó'ruuj ti acacúunijme, a'íj pu jin quee i'ríj maj antáci'nyej a'múu pujmua' mua'ajmaj jimi, capu ajta i'ríj maj a'yun pujmua' eetáci'nyej ityájma jimi.”

²⁷ 'Tí'ij ij a'yan tyu'tanyúj tijin: “Nyavástara', a'yaa nu tyí'muahuavíj paj a'mújci Lázaro huata'íjtye' ti a'áa ja'tanyéj i táataj ti ja'chej,

²⁸ jí'nye anxívicaa nu tyí'ihuaamua', che' a'múu tyámua' tyi-huo'té'exaatye'en mej mij quee a'yun pujmua' jo'vá'ci'ca'an jo'tij ja'puejtzij.”

²⁹ Abraham pu a'yan tyaaté'exaa tijin: “A'íi pu huatyá'itzee a'íjma jimi a'íjna Moisés ti jo'yú'xaca', ajta i maj jo'yú'xaca' a'íimaj i maj Dios jitze ma'can tyí'xaxa'ta'aj, miche' a'íj huánamuaj.”

³⁰ Ajta a'íjna i chíjtyaanyi', a'yaa pu tyaaté'exaa tijin: “Nyavástara', mu paj Abraham pu'éen, camu ja'tzaahuatye' a'íjci, ajta tìpua'aj a'tíj ti arí huamuí' huataséjre'en a'íjma jimi, aj mu mij seequéj tyí'mua'tyij i Dios jimi.”

³¹ Aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa tijin: “Tìpua'aj mequee jáanamujri' je'ej ti tyu'taxájtaca' a'íjna i Moisés, ajta a'íjma i maj Dios jitze ma'can tyí'xaxa'ta'aj, camu majta ja'antzaahuatye'sij tìpua'aj síj hua' jimi huataséjre'en i a'tíj ti arí huamuí'.”

17

Tìpua'aj a'tíj tyi'tíj jin ootyá'itzeere'en
(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

¹ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa' a'íjma i maj jamuán huacáj tijin: — Jéehua pu tyí'sejre' je'ej siaj tyi'tíj jin tyityo'tyá'itzeere'en i Dios jimi, je'ej

pu pua'aj tye'mej a'íjci jimi i a'tíj ti ca'nyíjra'aj hua'tá'caa mej mij séecan tyi'tíj jin ootyá'itzeere'en i Dios jimi.

² Jéetze' pu jatyhui'rii a'íjci i a'tíj maj ja'cátapi' i cijpáara'an jitze i tyetyej so'nyij ti ve'éj, majta je'en ja'tyárieenyij jájritze' ti'ij a'áa ja'tyájmui'nyij, jéetze' pu jatyhui'rii quee tipua'aj ca'nyíjra'aj hua'tá'care'en a'íjma i maj cíle'en mej mij a'íimaj ootyá'itzeere'en i Dios jimi.

³ A'íj pu jin tyámua' xu'uj mua'aj.

'Típua'aj a'ihuáara' tyi'tíj jin ootyá'itzeere'en, pata'aj jajtyá'xi'in, típua'aj uhuóomua'tzij, aj pej pij tyaatú'uunyi'.

⁴ Típua'aj séej xicáj a'tíj aráahua'puaj ootyá'itzeere'en aj jimi, típua'aj ajta je'en aráahua'puaj ajo'ré'nyej a'jimi ti'ij muaatáhuavii yee tyinaatú'uunyi'ri' i nyaj jin ootyá'itzeere' a'jimi, a'yaa paj huárinyij petyaatú'uunyi'.

Típua'aj a'tíj tyá'tzaahuatye'ej

⁵ Majta a'íimaj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, a'yaa mu tyaaté'exaa a'íjci i tavástara' tijin:

—Taata' tyata'aj jéetze' tyá'antzaahuatye'en.

⁶ Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—A'íi pu'uj juxie've' siaj tyá'tzaahuatye'ej, típua'aj cíi se-tyá'tzaahuatye'ej, a'yaa pu tyu'tái'riitarij siaj a'yan tyaata'íjtye'en a'íjci i xápua' ti eetácutyej, ti a'áa jé'ta' jáata' ja'tyóohuiitye'en jusíj, ajta i xápua', a'yaa pu rinyij je'ej siaj tyaata'íjtye'sij.

Je'ej ti tyúuxie've' a'íjci jimi i ti tyí'huüre'

⁷ 'Típua'aj a'tíj tyí'muarie'ej ja'mua jimi a'íjci jime' i ti tasáahua na'ríij cánya'xii ti siire', ti'ijta uvé'nyej ti utyojo'vá'muariej, “¿Nyiquij a'yan setyaatájeevij yee mujo'té'yi'ij, huayíxi'ij pata'aj tyú'cua'nyij?”

⁸ Caxu xaa nyu'uj a'yan tyaatájeevij, sulu a'yaa xu'uj tyaatájeevij tijin: “Pata'aj tyámua' tyú'uurej i nyaj tyí'cua'nyij, pajta tyámua' eenye' pej pij tyináacue'tyej, aj pej pij tápij muáaj tyí'cua'nyij, pajta huaye'en.”

⁹ Ajta ti'ij a'yan tyú'uurej je'ej siaj tyaata'íj, caxu siajta je'ej tyaaté'exaatye'ej yee che' Dios tyimuaanájchitye'en.

¹⁰ A'yaa xu cha'taj siana'aj mua'aj tyu'taxáj, típua'aj seríj néijmi'i jin a'yan huárinyij je'ej ti i Dios tyajamuaata'íj, a'yaa xu tyu'taxáj yee: “Catu tyi'tíj huüre', ji'nye a'yaa tu'uj huaríj je'ej ti tyí'taci'puaaca'aj.”

Ti'ij Jesús tyihuo'huaa a'íjma i maj tamuáamuata' ará'asej

¹¹ Óoche' pu huama'caj i juyéj jitze Jerusalén ti jó'nyaa, a'áa pu huatyéenyey a Samaaria, ajta a Galileea.

¹² Ti'ij a'áa joomá'caj a'áa mu ye'entyinájchaca' i tyétyacaa i maj tamuáamuata' ará'asej, metyí'cucui' a'íimaj a'íjci jime' ti tyinyáxij huá'hue'ra' jitze i maj a'yan jatamuá'muaj tijin léepraj, a'áa mu imuáj jo'tyáhuixij.

¹³ Mati'ij mij ca'nyíin jin jaatajé a'yan tijin:

—Jesús, mu paj maestro pu'éen, tá'ancu'vaxi'.

¹⁴ Ti'ij Jesús huo'séj, a'yaa pu tyihuo'té'exaa tijin:

—Siata'aj ujó'ju' hua' jimi i maj tyí'huüre' u tyeyúuj tzajta' siaj sij huatóosejrata a'íjma jimi.

Mati'ij móoj ajojú'caj, aj pu'ij capua'riaca'aj i atzáj mati'ij mij naa éenye'ej muá'raa.

15 Tì'ij sáij huóosej tijin pu'ríj huarúj, aj pu'ij huariá'raa tye'tyóotzi're'ej i Dios, ca'nyíin jime'.

16 Aj pu'ij tyítunutaca' avéjri' i Jesús jimi, ajta ecóotutaca' tì'ij ij tyaatatyójtzi'rej. A'íjna i a'tíj, Samaaria pu já'ma'can.

17 Jesús pu a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—¿Nyij mequee tamuáamuata' ará'asej i maj huarúj? ¿Jo'nyij je'ej mé'een i séecan i maj arámuaacuaj?

18 ¿Nyij a'múu na'aj jusáij huariá'raa, a'mújna ti séej chuéjra' japua já'ma'can tì'ij tyámua' tyaatá'an i Dios?

19 Aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa a'íjci i ti tyí'cui'ca'aj tijin:

—Ájchesij pata'aj jó'ra'nyij, ji'nye petyá'antzaahuaaj, a'íj paj jin períj huarúj.

Je'ej ti éenye'ej ta'mej a'ájna xicáara' ti jitzán i Dios tyu'ta'íjtaj

(Mt. 24:23-28, 36-41)

20 A'íi mu i fariseos a'yan tyaata'íhuo'ri' a'íjci i Jesús a'náj ti huataséjre'ej i Dios ti jin tyu'ta'íjtaj, aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—A'íjna i ti jin Dios tyu'ta'íjtaj, capu tyi'tíj pué'een ti séejre' i siaj sij jin jáamua'reej.

21 Camu majta a'yan tyaataxájta i tyeítyee yee: “Yána'aj huatyéjve”, na'ríij yee “Mána'aj huatyéjve”, ji'nye a'íjna i ti jin i Dios tyí'ijta pu'ríj yésejre' ja'mua tzajta'.

22 Aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaaj a'íjma i maj jamuán huacíj tijin:

—A'yaa pu atyojo're'nyesij i xicáara' siaj jitzán a'yan tya'xié've'ej xá'ju'un siaj jaaséj nyati'ij tyu'ta'íjtaj néijmi'i jime' i nyaj jin antyínyamua'reeriaj, siajta mua'aj caxu jaséjran.

23 Séecan mu a'yan tyu'taxájtaj yee: “Yána'aj huatyéjve”, na'ríij yee: “Mána'aj huatyéjve”; caxu ujó'ci'ca'an hua' jamuán.

24 Ji'nye a'yaa nu séeria'aj na'mej a'ájna xicáara' nyati'ij jitzán tye'entyárutyij a'íjci jime' nyaj néijmi'i jin antyínyamua'reeriaj na'mej. A'yaa nu cha'taj nyana'aj huasé'rihua'aj na'mej mati'ij i maj tyóona'axcava'ra i jútye', tì'ij ootátaaxi'in, jiye'tzín pu huanyéeri'ciraajra'aj.

25 Ajta anaquéj pu a'yan tyúuxie've' nyaj jéehua jaapuéjtzitarej, a'yaa pu ajta tyúuxie've' maj manúurieenyij a'íimaj ijíj maj huatyeytyee.

26 A'yájna tì'ij tyu'ríj ajca'huáj imuáj tì'ij ooj júuricaaj a'íjna i Noé, a'yaa pu cha'taj na'aj tye'mej a'ájna xicáara' jitze nyaj jitzán ya'uvé'nyesij, i nyaj nyajta tyévij jitze huanie'huaca'.

27 Metyí'cua'caria'aj i tyeítyee, majta ya'caria'aj, séecan mu nyéjnyai'ijchacaria'aj, a'yaa mu rijcaj 'asta na'aj quee Noé utyájrurij i báarcuj jitze, aj mu mij jéehua huatyéviyaca' tì'quij tyíjistyaca' i jájtyij, a'íi pu néijmi'caa antyipua'rij.

28 A'yaa pu cha'taj tyáaruaj ajca'huáj imuáj tì'ij ooj júurica'aj a'íjna i Lot, a'íi mu tyí'cua'caria'aj i tyeítyee, majta ya'caria'aj, majta tyí'nanaava'aj, majta tyí'tooca'aj, majta tyí'huastyahua'aj, majta chi'ij ta'huacaria'aj.

29 Ajta a'ájna xicáara' jitze tì'ij Lot eerájrara a'ájna a Sodoma, aj pu'ij tiéj huatyéviyaca' asúufrej tì á'naxcaj, aj pu'ij néijmi'caa antyipua'rij.

30 A'yaa pu cha'taj na'aj tyihua'uurej a'ájna xicáara' jitze tì'ij huataséjre'en i ti ajta tyévij jitze huanie'huaca'.

31 A'yaa xu huárinij a'ájna xicáara' jitze, tipua'aj a'tíj a'áan jó'ojvaacaj i juchi'ij japua, tipua'aj chi'táj tyi'ráa'caj i tyía'ra'an, che' quee acáyi'can

tí'ij tyi'rá'an. Ajta i tí tyaja'muarie'ej i juví'ra'taj, che' ajta quee ajo're'nyinyiica'an ajuchéj.

³² Siata'aj jo'támua'reej je'ej tí tyáaruj i íira'ra'an i Lot.

³³ A'tíj tina'aj tí jacha'ij i ju júuricamej tí'ij quee tyi'tíj je'ej jooriaj, a'íi pu yo'riésij. Ajta i a'tíj tí yo'riésij i ju júuricamej nye jítze ma'can, a'íi pu xaa jusén jin huatyá'itzeere'ej.

³⁴ 'A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye', a'ájna tíca'rij tzajta', mahua'puaj mu huaje'tíj muá'ju'un i utáatzij japua. Dios pu séej á'vi'tin, ajta i síij a'áa pu jo'tyá'itzeere'ej.

³⁵ Majta hua'puaj i úucaa, néijmi'i mu tya'ti'xíj muá'ju'un, Dios pu séej á'vi'tin, ajta i síij, a'áa pu jo'tyá'itzeere'ej.

³⁶ Majta hua'puaj tyétyacaa, a'áa mu néijmi'i tyaja'muá'rie'ej muá'ju'un i ví'ra'taj, Dios pu ajta séej á'vi'tin, ajta i síij, a'áa pu jo'tyá'itzeere'ej.

³⁷ Majta a'íimaj i maj Jesús jamuán huacíj, a'yaa mu tyaata'íhuo'ri' tíjin: —Tavástara', ¿jo'nyij a'yan tyajá'rinyij?

A'yaa pu tyu'tanyúj tíjin:

—Jo'tíj jo'riá'ca'aj tyi'tíj tí huamuí', a'áa mu ja'tyúusiire' i muá'rie'caj.

18

A'íjna i íiti' tí jusíj ajta i juées

¹ Aj pu'ij Jesús séej nyúucarij jin tyihuo'té'exaa mej mij jáamua'reej tí a'yan tyúuxie've' maj a'náj tina'aj nyuucaa, majta quee tyóoxa'huata'an.

² A'yaa pu tyihuo'té'exaa tíjin:

—A'áa pu ja'hua' séej chájta'naj jítze a'tíj já'chajca'aj tí juées jin tyi'tyávaaca'aj, capu já'astyajca'aj i Dios, capu ajta jítzán juxié'va'ca'aj je'ej tí tyi'tíj huá'uuriajca'aj i tyeítyee.

³ Meentyij síij íiti' a'áa já'chajca'aj tí antyúusiijtariaca', a'náj tí na'aj pu ajo're'nyinyiica'aj i juées jimi, a'yaa pu tyá'huaviiraca'aj tí jo'xá'pui'intari'tze'en a'íjci jime' tí a'tíj jájcha'íire'.

⁴ Ajta a'íjna i juées pu'ríj á'tyeevi'ca'aj tí quee janamuajraca'aj, aj pu'ij a'yan tyu'muá'aj tíjin: “Jexaa nyu'uj, canu já'tyese' i Dios, capu ajta nye jítze juxie've' je'ej tí tyi'tíj huá'uurej i tyeítyee.

⁵ Ajta a'mújna mu íiti', tí'ij pu na'aj pu yatányinyii, ajta nya'itziitye'. Nyáaj nu já'xa'pui'intari'tze'en a'íjci jime' tí a'tíj jájcha'íire', ta'aj ij quee che' yatányinyiica'an na'ríij quee nyatácua'naxi'ij a'íjci jime'.”

⁶ Ajta tavástara' pu a'yan tyihuo'té'exaa tíjin:

—A'yaa pu tyu'taxájtaca' a'íjna i juées tí je'ej pua'aj tyi'tyúucha'ij.

⁷ Ajta i siaj jajvástara', ¿nyiquee a'yan cha'taj na'aj hua' japua tyu'tányuusij a'íjma i tí hua'antyíhuoj i maj a'náj tina'aj jahuavíij tíca' majta tújca'rij tzajta'? ¿Nyiquij á'tyeeren tí'ij a'yan rinyij?

⁸ A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye', Dios pu ja'mua japua huatányuusij, capu á'tyeeren. Ajta tí'ij uvé'nyej i tí ajta tyévij jítze huanie'huaca', ¿nyiquij ooj hua'tyoonyij i maj tyá'tzaahuatye' íiyan i cháanacaj japua?

A'íjna tí fariseo pué'een, ajta a'íjna i tí huá'jijva'ca'aj i maj tyí'ti'ijcicaa

⁹ Jesús pu ajtáhua'aj séej nyúucarij jin tyihuo'té'exaa a'íjma jime' i maj a'yan tyu'muá'aj i jutzájta' tíjin tyámua' mu tyí'tyetyeityee, i maj majta hua'xaahuaj i juxa'aj tyeítyee, a'yaa pu tíjin:

¹⁰ —A'íimaj i maj hua'puaj i tyétyecaa a'úu mu jo'tyájrurij i tyeyúuj tzajta' mej mij huatyényuunyij, síij pu fariseo pué'een, ajta i síij, a'íi pu puíríicij i tí huá'jijva'ca'aj i maj tyí'ti'ijcicaa.

11 'Ajta a'íjna i fariseo, a'íi pu huatyéechaxij ti'quij huatyóochej ti a'yan tyu'tyényuunyij tijin: "Dios, tyámua' nu tyí'muatyojtzi're' muéetzij, ji'nye canu a'yan een mati'ij i séecan i tyeítsee. A'íi mu tyí'nahua'raj, majta je'ej pua'aj tyityeetyúucha'ij, majta juxana'cire' séecan jamuán i úucaa, canu nyajta a'yan een ti'ij a'mújna i ti huá'jijve' a'íjma i maj tyí'ti'ijcicaa.

12 Hua'puaj nu nye itzi'vii séej itéerij jime', nyajta a'yan tyí'tá'caa séej tamuáamuata' ti anxityej jitze ma'can i nyaj jamue'tij."

13 'Ajta a'íjna i ti huá'jijve' i maj tyí'ti'ijcicaa, a'áa pu imuáj a'tzúj jo'tyéechaxij, capu ajta óoca'nyajca'aj ti jútye' jó'nyeerej, sulu antyóoto'xa'aj i jutavíj jitze i jumuáca' jime'. A'yaa pu tyu'tyényuy tijin: "Dios, pata'aj ná'ancu'vaxi' nyéetzij, ji'nye je'ej nu pua'aj tyí'tyínyecha'ij."

14 A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' a'íjna i a'tíj ti huá'jijve' i maj tyí'ti'ijcicaa, a'íi pu xaa ji'rénnya'aj huatyá'itzee i jutzájta' ti'ij jó'raa i juchéj, ajta i fariseo capu ji'rénnya'aj huatyá'itzee, ji'nye tìpua'aj a'tíj óotzaahuatye'ej, a'íi pu huatóotyevi'ra'astaj. Ajta i tiquee a'yan tyóotzaahuatye', a'íi pu jéetze' juxie've' i Dios jimi.

Ti'ij Jesús tyámua' tyihuo'tá' a'íjma i ti'rúj

(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

15 Majta séecan i tyeítsee, ti'rúj mu aye've'vi'tichej i Jesús ti'ij hua'vá'muarie'xi'in ti'ij Dios a'íjci jin tyámua' tyihuo'tá'an. Mati'ij a'íjma huo'séj i maj Jesús jamuán huacíj, aj mu mij hua'ajtyá'xij i tyeítsee.

16 Ajta a'íjna i Jesús, a'íi pu huo'tajé i ti'rúj mej mij aje're'nyej jimí, a'yaa pu tyu'taxájtaca' tijin:

—Miche' mahuaja've'vi'tij nyej jimi mu ti'rúj, caxu huá'ijmuejra, ji'nye jo'tij i Dios tyejé'ijtaj a'íjma pu ci'tyij i maj a'yan een mati'ij mu ti'rúj.

17 A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye', a'tíj tiquee a'yan een ti'ij síj i pá'ri'ij, capu a'áa jo'tyáruyij jo'tij i Dios tyejé'ijtaj.

I tyamuéej ti chíjtyaanyi', Jesús pu jamuán tyu'taxájtaca'

(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

18 Síj ti tyí'ijta pu a'áa jo'tyávaaca'aj, a'yaa pu tyaata'íhuo'ri' a'íjci i Jesús tijin:

—Maeestro, mu paj tyámua' tyí'tyevij, ¿tyi'tanyí juxie've' nyaj a'yan huárinij ti'ij náaci'tyij nyaj júurij ná'ra'nyij ti'ij na'aj jusén jime'?

19 Jesús pu a'yan tyu'tanyúj tijin:

—¿Ji'nye een jime' a'yan petyí'nyaxaj yee nyaj tyámua' tyí'tyevij? Síj pu a'íin pu'é'een i ti naa tyí'tyevij, a'íi pu a'íin pu'é'een i Dios.

20 Papu'rij jamua'reej je'ej ti Dios tyu'ta'íjtaca' yee: "Capáj axana'ciria'aj; capáj tyí'tyacui'caj; capáj tyí'nahua'aj; capáj pajta tyí'hue'tacare'en. Pajta tzaahuatyi'ra'aj tyícha'ij jimi a' táataj, pajta a' náanaj."

21 Ajta a'íjna i tyamuéej a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Néijmi'i nu jin tya'rá'astej nyati'ij nyana'aj tyí'pa'ri'istaca'aj.

22 Ti'ij Jesús jáanamujri' je'ej ti tyu'taxájtaca', aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Síj pu ooj muá'itziitye', pata'aj néijmi'i tyú'toonyij a'chu paj tyí'ijcha'ij, aj pej pij huo'rían i túmii a'íjma i maj quee je'ej tyé'viicue'. Aj paj xaa ja'ancuriáa'sij i ti tajapuá já'sejre' a'íjna ti huápu'ij tyá'najchij, aj pej pij mujo've'me'en pata'aj nyaj jamuán jo'cha'canye'en.

23 Ajta a'íjna i tyamuéej ti'ij jáanamujri' je'ej ti i Jesús tyu'taxájtaca', tyámua' pu tyu'tóoxaamujri, ji'nye jéehua pu tyí'ijcha'íica'aj.

24 Aj pu'ij Jesús ja'ráasej, ti'quij a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Tyámua' pu tyihuá'muarie'riste' a'íjma chíjtyaanyi' mej mij utyájrutyey u tajapuá Dios ti já'sejre'.

²⁵ A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' ti jéetze' muárie'rij ti chíjtyaanyi' utyájrutyey u tajapuá Dios ti já'sejre' quee ti caméeyuj anájrutyey i pí'se'ej jitze.

²⁶ Majta a'íimaj i maj jáanamujri', a'yaa mu tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿A'tanyíj ij i Dios jimi huatyá'itzeere'ej?

²⁷ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—A'íjma jimi i tyétyacaa, capu je'ej tyí'rij, ajta Dios jimi néijmi'i pu tyí'rij.

²⁸ Ajta a'íjna i Pedro, a'yaa pu tyaaté'exaaj tijin:

—Maestro, néijmi'i tu tyeríj atyojoohua'xij i tyaj tyí'ijcha'íica'aj tyej tyij ajamuán huací'ca'an.

²⁹ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' a'tíj tina'aj ti metyoohuá'xij tipua'aj juchi'ij, na'ríj ju'íj, nusu i ju'ihuáamua', nusu i juhuásimua', na'ríj i juyójmua', tí'ij a'íjci jin a'yan huárinyij je'ej ti i Dios tyí'ijta,

³⁰ jéehua pu jéetze' tya'ancuriáa'sij ijíj ti yajooméj a'íjci jitze i cháanacaj, ajta a'íj pu júurij ja'mej tí'ij na'aj jusén jime'.

Jesús pu'ríj huéicaj jaataxájtaca' i ti muí'nyij

(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

³¹ Tí'ij ij jujáme' huo'tajé a'íjma i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, a'yaa pu tyihuo'té'exaaj tijin:

—Tu'ríj ijíj a'áa jó'ju' a Jerusalén, jo'tíj néijmi'i tyaja'róo'astej je'ej maj tyo'yú'xaca' a'íimaj i maj Dios jitze ma'can tyí'xaxa'ta'aj nyéetzij jime', i nyaj nyajta tyévíj jitze huanie'huaca'.

³² A'íj mu nyéetzij tyu'tátuiire'sij a'íjma jimi i maj séej chuéj japua já'ma'can, majta a'íimaj mu naatyáxaahuataj, majta je'ej pua'aj tyí'nyaxajtan, majta na'rátzi'tzique'muaxi'ij.

³³ Majta je'en naatyávaxi'ij, mati'ij mij nyeje'catan, ajta tí'ij huéicaj xicáj tyoomá'caj, aj nu nyijta huatájuuritaj.

³⁴ Majta a'íimaj i maj jamuán huacíj, camu yo'itéej muá'raa je'ej ti tyi'tíj tyu'taxájtaca' camu majta jáamua'reeri' je'ej ti huatóomua'aj, jí'nye camu tyámua' tyiyo'itéej muá'raa.

Jesús pu tyáahuaj a'íjci ta'rácuun a'ájna a Jericó

(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

³⁵ Tí'ij i Jesús arí avéjri' joomá'caj a'ájna a Jericó, síj ti arácun pu a'áa je'tyácatyij i juyéj jitze, túmii ti huá'huaviiraca'aj.

³⁶ Tí'ij huó'namujri' maj jéehua tyeítyee mu jó'ci'ca'aj, aj pu'ij tyu'ta'íhuo' tyi'tíj ti je'ej rijcaj.

³⁷ Mati'ij mij a'yan tyaaté'exaaj tijin:

—Ya pu ja've'mej a'íjna i Jesús, Nazaret ti já'ma'can.

³⁸ Tí'quij a'yan tyu'jijhuaca' tijin:

—Jesús, mu paj yójra' pué'een a'íjci i David, ná'ancu'vaxi' nyéetzij.

³⁹ Majta i maj anáatya'aj muaajú'ca'aj, a'íj mu jajtyá'xij tí'ij quee che'ave'nyuuca'an. Ajta a'íjna jéetze' pu ca'nyín jin tyu'taxájtaca' a'yan tijin:

—Jesús mu paj yójra' pué'een a'íjci i David, ná'ancu'vaxi' nyéetzij.

⁴⁰ Aj pu'ij oocháxij a'íjna i Jesús, ajta huo'ta'íj maj aye've'vi'tij jimí, tí'ij a véjri' aja'vá'ma'ca'aj, Jesús pu a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

⁴¹ —¿Ji'nye tyi'tíj petyí'xie've' nyej nyij a'yan huárinyij ajimi?

Aj pu'ij i ta'rácuun a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Nyavástara', a'yaa nu tyá'xie've' nyej nyajtáhua'aj atányeerej.

⁴² Aj pu'ij i Jesús a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Atányeerij, ji'nye petyá'antzaahuaaj a'íj paj jin períj huarúj.

⁴³ Tí'ij a'yan tyaaté'exaa, aj pu'ij i ta'rácuun atányeeriaca', ajta jamuán jó'raa i Jesús, tye'tyóotzi're'ej i Dios, majta néijmi'i i tyeítýee i maj jaaséej, a'íi mu majta tyaatatyójtzi'rej i Dios.

19

I Jesús ajta a'íjna i Zaqueo

¹ Tí'ij ij Jesús a'áa jo'tyájrurij a Jericó, a'áa pu jé'ta' jooma'ca'aj i chájta'naj jítze.

² A'áa pu síj tyáati' já'chajca'aj ti chítýaanyi', ti a'yan ántyapuaaj tijin Zaqueo, a'íi pu a'íin pué'een i ti tyihuá'ijtye' a'íijma i maj huá'ijjve' i maj tyí'tí'ijcicaa.

³ A'íi pu jaséjramui'ca'aj a'tíj ti pué'een i Jesús, ajta capu i'riitaca'aj, ji'nye jéehua mu tyeítýee, ajta cí uhuátýeevi'ij a'íjna i Zaqueo.

⁴ Aj pu'ij anayíixi'ij jo'téechajraa, tí'ij ij antýíraj i méjchi jítze tí'ij jaaséej, ji'nye pu'ríj jamua'reeriaca'aj tijin a'áa pu je're'nyesij.

⁵ Tí'ij Jesús a'áa je're'nyej, aj pu'ij ájnyeeriaca', tí'ij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Zaqueo, pata'aj jiye'tzín acájra'nyij, ji'nye ijíj nu a'áa ja'rá'ixaj a paj ja'chej.

⁶ Tí'quij jiye'tzín acájraa, aj pu'ij tyámua' tyetyéejej a'íjci i Jesús.

⁷ Majta a'íimaj i tyeítýee, mati'ij jaaséej aj mu mij huatyóohuij maj je'ej pua'aj tyaaxáj a'íjci i Jesús, a'yan tijin:

—A'áa pu jo'mej tí'ij a'áa ja'rá'astij jo'tíj ja'chej síj ti je'ej pua'aj tyi'tyúucha'ij.

⁸ Aj pu'ij i Zaqueo ájchej tí'ij a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Jesús tijin:

—Nyavástara', jé'ta' nu tyihuo'tapuéjve'sij i nyaj tyí'ijcha'ij a'íijma i maj quee je'ej tyéejviicue'. Ajta típua'aj a'náj a'tíj tyí'tíj nyaanáhue'ri', muáacuacaa pua'mácan nu jaatátuiire'ej.

⁹ Aj pu'ij Jesús a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Íjij pu xaa Dios arí huó'huii a'yaa mej chej, ji'nye a'íjna i a'tíj, ajta pu a'íin pué'een i Abraham ti jítze eeráma'can.

¹⁰ Ji'nye nyáaj i nyaj nyajta tyévij jítze huanie'huaca', a'yaa nu een jin mujo've'mej nyej nyij huó'huonyij, nyajta huó'huiire'en a'íijma i maj jó'vatzi'ca'aj.

A'íjna i túmii tamuáamuata' ti ará'asej

(Mt. 25:14-30)

¹¹ Móoche' mu tyi'namuáaracaj i tyeítýee, tí'ij Jesús séej nyúucarij jin tyihuo'té'exaaaj, ji'nye pu'ríj avéjri' jooma'ca'aj a Jerusalén. Majta a'íimaj i tyeítýee, a'yaa mu tyí'mua'ajcaaj tijin pu'ríj tímua' huataséjre'sij i Dios ti jin ti tyu'ta'íjtaj íyan i cháanacaj japua.

¹² A'íj pu jin a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—A'áa pu síj tyáati' já'chajca'aj, ti hua' jítze eeráanyej i tyeítýee i maj tyí'ijta'ca'aj, tí'quij ujó'mej séej chuéj japua mej mij a'áa ye'entyíhuonyij rey jime', tí'ijta ij uvé'nyesij.

¹³ Tí'ij quee xu jo'yi'váacaj, tamuáamuata' pu pua'mácan huatacho'vej i maj jimí tyí'muarie', aj pu'ij i túmii huo'riáa' tamuáamuata' ara'astima'caa

séej ajta séej, a'yaa pu tyihuo'té'exaaj tijin: "Siata'aj tyu'muárie'en a'íjci jime' i túmii, 'asta nyana'aj quee uvé'nyej."

¹⁴ Majta a'íimaj i tye'ityee, a'íi mu jájcha'íiria'ca'aj, mati'ij mij séecan huata'ityaca' mej mij a'yan tyu'taxáj yee: "Catu jaxie've' ti a'ín tye'entyájrutyej rey jime'."

¹⁵ Ajta a'íi pu tye'entyájrurij rey jime', ajta je'en uvé'nyej a'ájna jo'tij ja'chej, aj pu'ij huo'tacho'vej a'íjma i túmii ti huo'riáa' ti'ij jáamua'reej a'chu maj jaamué'tij síj ajta síj.

¹⁶ Ajta i ti anaquéej aje're'nyej, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin: "Nyavástara', a'ájna i túmii muéetzij ti mua' a'rij, tamuáamuata' pu pua'mácan huamue'tij i ti tamuáamuata' ara'ástimee."

¹⁷ A'yaa pu tyu'tanyúj a'ájna i ti tyé'ijtye' tijin: "Xá'pui' paj huaríj mu paj tyámua' tyí'nyahuíre', ji'nye tyámua' pej tyéecha'ij i nyaj cíi caa tyimuaatá', nyáaj nu tyimua'antyárujtye'ej pata'aj tyu'ta'íjtaj tamuáamuata' pua'maquéj i chájta'naj jitze."

¹⁸ Ajta i ti tyí'huíre' ti je'tyáa'sej, a'íi pu ajta aje're'nyej, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin: "Nyavástara', a'ájna i túmii, muéetzij ti mua' a'rij, anxívicaa pu pua'mácan huamue'tij i ti tamuáamuata' ti ara'ástimee."

¹⁹ Ajta a'ájna i ti tyé'ijtye', a'yaa pu tyaaté'exaa tijin: "A'yaa nu tyimua'antyárujtye'ej pata'aj tyu'ta'íjtaj anxívique' pua'maquéj i chájta'naj."

²⁰ Ti'quij ajtáhua'aj síj aje're'nyej ti jimi tyí'huíre', a'yaa pu tyaaté'exaa tijin: "Nyavástara', ya'cuíj muéetzij ti mua' a'rij i túmii, yaa nu ja'ancuriá'jiquej cíixurij jitze, nyati'ij nyij jaatyá'avaataca'."

²¹ A'yaa nu huaríj, ji'nye nyamuatzíinya'ca'aj, muárie'rij ti a'tíj tyámua' tyu'tyá'itzeere'en ajimi, muáaj paj jaariá'si'rii i paj quee tyu'tá', pajta tyí'tza'nacaa jo'paj quee tyojo'huástej."

²² Aj pu'ij a'yan tyu'tanyúj a'ájna i ti tyé'ijtye' tijin: "Muáaj paj quee tyi'tíj huíre', nyáaj nu muá'xijtye'en a'íjci jime' je'ej paj tyu'taxájtaca'. Muáaj paj jamua'reeriaca'aj tijin ca'nyéjrij nu jin tyí'ijta. Nyajta jaariá'si'rii i nyaj quee tyu'tá'. Pajta a'yan tyí'nyaxaj nyaj tyí'tza'nacaa jó'nyaj quee tyojo'huástej."

²³ ¿Ji'nye een jime' pequee a'áa yóotoj i túmii hua' jimi i maj tyu'nyéjtyej ti'ij jaamué'tin? A'yaa paj huáriníiche', nyáaj nu nyij ja'ancuriá'nyijche' nyéetzij ti nya'a'rij, nyajta i ti jaamué'tij nyati'ij uvé'nyej."

²⁴ Aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaj a'íjma i maj avéjri' jo'tyú'uuca'aj tijin: "Siata'aj jáa'ri' i túmii ti ji'tyáa', siaj sij jaatá'an a'íjci i tamuáamuata' ti jaamué'tij."

²⁵ Majta a'íimaj a'yaa mu tyaaté'exaa tijin: "Tavástara', ¿ji'nye ti'ij? A'múu pu arí ji'tyáa' tamuáamuata' pua'mácan i túmii."

²⁶ A'yaa pu tyihuo'té'exaaj tijin: "A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye', a'tíj tina'aj ti jéehua tyi'ijcha'íj, jéetze' pu tyá'ci'tyij a'íjci. Ajta a'tíj ti cíi na'aj tyi'ijcha'íj, a'íj mu tyáa'ri'raj i ti cíi tyí'ijcha'ij."

²⁷ Majta a'íimaj i maj nyéjcha'íire', i maj quee jaxie'va'ca'aj nyaj rey jin tye'entyájrutyej, maj siahua'jvé'vi'tij, siata'aj huó'cui'nyij iye'ej véjri' nye jimi."

Ti'ij Jesús ujo'tyárujtyij u Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

²⁸ Ti'ij Jesús jaatapuá'citaca' ti tyihuó'ixaatyej, aj pu'ij ta'ij jó'raa Jerusalén ti ooj jó'yi'ij.

29 Tì'ij a'áa véjri' joomá'caj a Betfagé, ajta a'ájna a Betania, chájta' ti a'áa jo'tacá'aj i jiríj jítze ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tìjín Aseitúunajrimi. A'áa pu hua'puácaa huata'ítyaca' i maj jamuán huacíj, a'yaa pu tyihuo'té'exaaaj tìjín:

30 —Siata'aj a'áa ja'tanyéj a'ájna chájta', siati'ij a'áa ja'rá'astij a'áa xu púuru' já'tyoonij ti aje'riá'tapi', tiquee xu a'náj a'tíj japuan á'yi'xacaa, siata'aj je'ejxista siajta je'en uya'ráaja.

31 Típua'aj a'tíj a'yan tyajá'mua'ihuo'raj yee ji'nye een jime' setya'rájxinaj, a'yaa xu tyaaté'exaatye'en yee tavástara' pu jítze juxie've'.

32 Mati'ij mij ujó'ju' jo'tíj huojo'ityaca', a'yaa pu atyojo're'nyej tì'ij tyihuo'té'exaaaj a'íjna i Jesús.

33 Mati'ij móoj je'ejxistájsima'caj i púuru', a'íi mu mij huo'séj a'íimaj i maj jacíi, aj mu mij a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tìjín:

—¿Ji'nye een jime' setya'rájxinaj mu púuru'?

34 Mati'ij mij a'yan tyityaatanyúj tìjín:

—Tavástara' pu jítze juxie've'.

35 Aj mu mij tyúumaancaj tye'tyéveerej, mati'ij mij yo'jáj i Jesús jimi, mati'ij uya'ráaja aj mu mij ja'vá'raj a'íjci i Jesús i púuru' japua.

36 Tì'ij na'aj tyu'má'ca'aj i Jesús, tye'ítyee mu máancaj tyo'caváarajyi'caa i juyéj jítze jo'tíj jooma'ca'aj.

37 Tì'ij a'áa jo'camá'caj a'ájna Aseitúunajrimi, néijmi'i i maj jamuán huajú'ca'aj, a'íi mu huatyóohuij maj tyaatatyójtzi're'en i Dios a'íjci jime' maj huatóotyamua've'en, ji'nye jéehua mu tyu'séj i ti huápu'i'ij tyúuxie've'.

38 A'yaa mu tyí'xajtaca'aj tìjín:

—¡Huápu'i'ij pu naa een a'íjna i rey ti jime' tyi'tyéjvee ti yaja've'mej nyúucaritze' i Dios! Miche' tyámua' tyi'tyecháaj muá'ra'nyij a'íimaj i maj tajapuá já'sejre'. Miche' majta néijmi'i jáamua'reej i Dios ti néijmi'i jin putyí'uurej.

39 Majta séecan i fariseos, mati'ij jáanamuaajri', a'yaa mu tyaaté'exaa a'íjci i Jesús tìjín:

—Maestro, huo'tá'ijmuejri' mej mij quee che' a'yan tyi'tyiejihuaaj i maj ajamuán huaci'ij.

40 Aj pu'ij Jesús a'yan tyu'tanyúj tìjín:

—Típua'aj a'íimaj muatyáapua'rej, tyetyéj mu mijta a'yan tyi'tyiejihuan.

41 Tì'ij véjri' ajooma'caj a Jerusalén, tì'ij jaaséj i chájta'naj, aj pu'ij huóoyiinyaca' a'íjci jime'.

42 A'yaa pu tyu'taxájtaca' tìjín:

—¡Típua'aj mua'aj ijíj siámua'reeriaj, tyi'tíj ti pu'éen i ti tyámua' tyajamuaatá'sij, siaj sij tyámua' tyi'tyecháaj xá'ra'nyij i Dios jimi! Ajta ijíj pu'ríj aviitzi', capu ij che' i'ríj paj jaaséj.

43 Pu'ríj atyojo're'nyesij ja'mua jimi a'ájna xicáara' jítze i maj jitzán jamuaatanyó'si'tye'ej i maj jamuájcha'íire', a'íi mu mij jamuajnási, mati'ij mij jamuajnyo'si'tye'ej.

44 Majta néijmi'que' mu tye'entyipua'rite'sij, majta néijmi'caa cui'nyij i maj a'áa huacháatimee, néijmi'i mu huatyú'uunaj i tyetyéj ti jupapuá tyiquéetime, a'íjci jime' siaj quee jáanamuaajri' tì'ij Dios yatanyéj tì'ij ja'mua japua huatányuunyij.

Jesús pu tyámua' tyú'ruuj i tyeyúuj tzajta'
(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ Aj pu'ij ta'ij i Jesús utyájrurij u tyeyúuj tzajta', ti'quij huatyóochej ti hui'rámuaritye'en a'íjma i maj a'úun tyí'tooca'aj.

⁴⁶ A'yaa pu tyihuo'té'exaaaj tijin:

—A'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze yee: “A'yaa pu tyí'huüre' i nye chi'ij mej mij a'úun huatyényuunyij i Dios jimi”, maj siajta mua'aj, a'yaa xu jáaruuj ti a'yan tyí'huüre'ej ti'ij tyásta'naj jo'maj náhua'rij jóo'ava'tacaa.

⁴⁷ A'náj tina'aj pu tyihuá'mua'tyahua'aj i tyeítýee u tyeyúuj tzajta', majta a'íimaj i maj tyí'ijta u tyeyúuj tzajta', majta a'íimaj i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze Moisés ti jo'yú'xaca', majta i maj jéetze' va'cán jin tyityatatyij hua' tzajta' i tyeítýee, a'íi mu jahuooca'aj je'ej maj ye'ej tyeejé'caj.

⁴⁸ Majta camu je'ej tyéejtyoj je'ej maj ye'ej huárinij, ji'nye néijmi'i i tyeítýee, a'íi mu tyámua' tyá'namuajracuca'aj.

20

I ti jin tyi'tyéjvee a'íjna i Jesús

(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

¹ A'yaa pu a'ájna tyu'ríj ti'ij ooj Jesús tyihua'mua'tyáacaj u tyeyúuj tzajta', ajta huá'ixaatya'ca'aj tyeítýee i nyúucarij ti jin Dios hua' japua huatányuusij, mati'ij a'íimaj aje're'nyej i maj tyeyúuj tzajta' tyí'ijta, majta a'íimaj i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze Moisés ti jo'yú'xaca', majta hua' jamuán i huásasij.

² Mati'ij mij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—¿Tyi'tanyí jin petyi'tyéjvee pej pij a'yan ricij? ¿A'tanyíj a'íjci jin tyimua'antyáaruujtye?

³ Aj pu'ij Jesús a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Nyáaj nu nyajta séej tyajamuaata'íhuo'raj. Siata'aj naaté'exaatye':

⁴ ¿a'tanyíj uyo'ta'ítýaca' a'íjci i Juan ti'ij huó'íiraj i tyeítýee? ¿Nyiquij i Dios ca' i tyeítýee?

⁵ Mati'ij mij huatyóohuij maj tyi'huó'íhuo' a'yaa mu tijin:

—Típua'aj a'yan tyetyaaté'exaatye' yee Dios pu uyo'ta'ítýaca', a'yaa pu tyitaaté'exaatye'ej yee: “¿Ji'nye siana'aj sij quee ja'antzaahua?”

⁶ Ajta típua'aj a'yan tyetyu'taxáj yee tyétyacaa mu ja'antyíhuoj, aj mu mij néijmi'i i tyeítýee taatyáto'sixi'ij tyetyéj jime', ji'nye néijmi'i mu tyámua' naa tyá'mua'reej ti Juan a'íin pu'éeenye'ej síj ti tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can.

⁷ A'íj mu jin a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Catu jamua'reej a'tíj ti uyo'ta'ítýaca' a'íjci i Juan ti'ij tyeítýee huá'íiraj.

⁸ Aj pu'ij i Jesús, a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Canu nyajta nyáaj jamuaaté'exaatye'ej tyi'tíj nyaj jin tyi'tyéjvee nyej nyij a'yan ricij.

I maj tyí'muijhuacaa maj je'ej pua'aj tyí'tyetyeityee

(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

⁹ Ajta je'en Jesús séej nyúucarij jin tyihuo'té'exaaaj i tyeítýee a'yan tijin:

—A'tíj pu úuvaj huahuástej, ti'quij séecan i tyeítýee huatanyéj mej mij a'áa tyojo'muárie'en i huastárij tzajta', aj pu'ij jó'raa a'íjna i a'tíj, imuáj pu je'ej huárupij.

¹⁰ Ti'ij a'ájna atyojo're'nyej mati'ij pua'aj jaju'racaa i úuvaj, séej pu ujo'ta'ítýaca' hua' jimi i ti huó'tanyéjtye mej mij jaatátuiire'en je'cácaa i ti huáciiriaca'. Majta a'íimaj i tyeítýee, a'íi mu jaatyáavaxij a'íjci i ti ujo'ta'ítýi'huaca', majta quee tyi'tíj jaatá', a'yaa mu'uj tyaata'ítýaca'.

11 Ajtáhua'aj pu séej huata'ítyaca' ti jimí tyí'huire', majta a'íimaj i ti huo'tanyéj i chuéj, a'íi mu jajtyá'xij, majta je'en jaatyáavaxij, camu tyi'táj jaatá', a'yaa mu'uj tyaata'ítyaca'.

12 Ti'quij ajtáhua'aj séej huata'ítyaca', majta a'íimaj i ti huo'tanyéj i chuéj, a'íi mu tyaapuéj, majta jaaré'ítyaca'.

13 'Ti'quij a'yan tyu'muá'aj a'íjna i a'táj chuéj ti tyu'nyéj tijin: “¿Ji'quij náarinyij? Nyiyóoj nu huata'ítyij i nyaj huápu'i'ij jaxie've', a'íj mu xaa ántzaahuatye'sij.”

14 Majta a'íimaj, mati'ij jaaséej, aj mu mij tyu'tóo'ixaa, a'yaa mu tyaaxá'pu'íntarej tijin: “A'íi pu a'íin pué'een i ti néijmi'i tyá'ci'tyij, tyiche' jaajé'caj ti'ij ityájma táaci'tyij.”

15 Aj mu mij ji'rájtoo, mati'ij mij jaajé'caj.

¿Ji'nye sij mua'aj tyí'mua'tzej, ji'quij huá'uurej a'íjma, a'íjna i ti ja'a'rij i chuéj úuvaj ti japuan huasti'?

16 A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye', a'íi pu a'áa jo're'nyesij, ti'quij huá'cui'nyij a'íjma i ti huo'tanyéj, ajta je'en séecan huatanyéjtye'sij mej mij a'áa tyojo'muárie'en.

Mati'ij a'yan tyáanamujri' i tyeítyee, a'yaa mu tyu'taxájtaca' tijin:

—Che' quee a'náj a'yan tyí'rijcaj.

17 Aj pu'ij Jesús huo'séerajraa, ti'quij a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Típua'aj quee a'yan tyi'ja'yájnatan je'ej nyaj tyajamuaaté'exaa, ¿ji'nye na'quij a'yan tyé'yu'si' i yu'xarij jitze? A'yan tijin:

A'íjna i tyetyéj i maj majca'huaj júuriej a'íimaj i maj chi'ij ta'huacaa, a'yaa pu atyojo're'nyej ti a'íin pue'éenye'ej ta'raj i ti jéetze' juxie've' jo'maj yá'ajtaahuaca' i chi'ij.

18 A'táj tina'aj ti a'íjci japua eetávetyij i tyetyéj, a'íi pu huatyána'xij néijmi'que' i jujitzé. Na'ríij típua'aj séej japua rájvetyij a'íjna i tyetyéj, a'íi pu jaatyátzaanaxi'ij.

A'íjci jime' i maj huá'ijva'ca'aj i maj tyí'ti'ijcicaa

(Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17)

19 Majta a'íimaj i maj tyihuá'mua'tyajca'aj i yu'xarij jitze, Moisés ti jo'yú'xaca', majta a'íimaj i maj tyí'ijtaca'aj u tyeyúuj tzajta', jéehua mu tyu'muá'aj je'ej maj ye'ej huárinyij mej mij jaatyéevi', ji'nye a'yaa mu tyá'mua'reeriaca'aj ti a'íjma putyí'xajtaca'aj a'íjci jime' i nyúucarij ti jaataxájtaca', camu majta ahuóoca'an, ji'nye mahuá'tzi'nyia'ca'aj i tyeítyee.

20 Jéehua mu ja'eeva'ca'aj, aj mu mij séecan huata'ítyaca' i maj a'yan tyúusejrataca'aj tijin tzáahuatyi'ra'aj mu jin tyí'xaj, a'yaa mu tyá'xie'va'ca'aj maj tyaata'íhuo' tyi'táj jime' ti'ij a'íjci jin eerá'itzen mej mij tyu'tátuire'en a'íjci jimí i tajtúhuan.

21 Majta a'íimaj i maj ja'eeva'ca'aj, a'yaa mu tyaata'íhuo'ri' tijin:

—Maeestro ityáj tu jamua'reej paj tzáahuatyi'ra'aj jin tyí'xaj, pajta tyihuá'mua'tyej je'ej ti tyi'tyéevijtij. A'yaa paj cha'taj huá'uurej i tyeítyee, muáaj paj tzáahuatyi'ra'aj jin tyihuá'mua'tyej je'ej ti tyá'xie've' i Dios.

22 ¿Nyiquij xá'pu'i' tyaj tyu'nájchij a'íjci jimí i tajtúhuan i ti tyí'ta'ijtye', ca' quee?

23 Ajta i Jesús ti'ij jáamua'reeri' maj quee tzáahuatyi'ra'aj jin tyé'ihuo'raca'aj, aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

24 —Séej sianaataséjratye' i túmii. ¿A'tanyíj nyéerima'ra' pu'iricij i ti acájvee? ¿A'tanyíj a'yan ántyapuaj ti'ij tyé'yu'si'?

25 Mati'ij mij a'yan tyityaatanyúj tijin:

—A'íi pu pué'een i tajtúhuan.

Aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Siata'aj jaatá'an a'íjci i tajtúhuan, tyi'tíj ti aaria'ra' pué'een, siata'aj siajta jaatá'an i Dios tyi'tíj ti aaria'ra' pué'een.

²⁶ Majta a'íimaj camu je'ej tyéejtyoj je'ej maj ye'ej huárinyij maj jaamué'tin a'íjci jime' je'ej ti tyihuo'té'exaaaj hua' tzajta' i tyeítýee. Ji'nye je'ej mu tyo'taséj a'íjci jime' je'ej ti tyu'taxájtaca', aj mu mij quee che' je'ej tyityaatanyúj.

A'íjci jime' maj huatájuuritaj i tyeítýee hua' tzajta' i mui'chítýee
(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

²⁷ A'tzúj a'tyéevi'ij, séecan mu aje'ré'nyej, a'íimaj mu puíríci i saduceos, a'yaa mu tyí'xaj a'íimaj yee camu che' huatájuuritaj i maj meríj huácuij, mati'ij mij a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

²⁸ —Maeestro, a'yaa pu tyo'yú'xaca' a'íjna i Moisés ti a'yan tye'mej ityájma jimi, tipua'aj a'tíj ti nyeíichej, tipua'aj quee eexúj tyiyóomua'caj ti'ij huamuí', juxie've' ti i ihuáaria'ra' ja'ancuré'vi'tij a'íjci i ti jatyévi'tinya'aj i ti huamuí' ti'ij a'íjci jitze ma'can tyiyóomua'aj já'ra'nyij.

²⁹ 'A'yaa pu tyu'ríj ityájma jimi, aráahua'puaj mu ará'axcaa i tyétyacaa i maj ju'ihuaamua'ca'aj, ti'quij i ti vásti', a'íi pu huatyényeíichaca', ajta je'en huamuí', capu eexúj tyiyóocaj, a'yaa pu cha'taj na'aj tyáaru j i séej i ti je'tyáa'sej.

³⁰ Ajta i sáij i ti je'tyáa'sej, a'íi pu ja'ancuré'vi'tij a'íjci i íitaj ti jatyévi'tinya'aj a'íjna ihuáaria'ra', mu'ríj mij huéeicaj i maj huácuij.

³¹ Ajtáhua'aj sáij ti je'tyáa'sej, a'íi pu ajta ja'ancuré'vi'tij, a'yaa pu cha'taj na'aj tyihuó'ruuj néijmi'caa i maj aráahua'puaj, maj quee jitzán tyiyóomua'aj muá'raa, néijmi'i mu huácuij.

³² Ajta je'en a'íjna i íiti' huamuí'.

³³ 'Arí mati'ij huatájuuritaj i mui'chítýee, ¿a'tanyíj cína'ra'an pue'éenye'ej ja'mej? Ji'nye néijmi'i mu jatyévi'tinya'aj.

³⁴ Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—A'íimaj i tyeítýee ijíj mu nyejnyeí'chacaa, majta huiíchej.

³⁵ Majta a'íimaj i ti a'yan tyihuá'ci'puaj maj huatájuurej hua'tzajta' i mui'chítýee, ajta ti'ij a'ájna tya'rá'astij a'ájna xicáara' jitze ti Dios néijmi'que' tyu'ta'íjtaj, camu che' nyejnyeí'chen, camu majta huiíchan.

³⁶ Camu majta che' cui'nyij, ji'nye a'yaa mu éenye'ej muá'ju'un mati'ij a'íimaj i maj tajapuá tyí'hui're'. A'íi mu yójmua'mua' pue'éenye'ej muá'ju'un i Dios, ji'nye mu'ríj huatájuuriaca'.

³⁷ Ajta a'íjna i Moisés, a'íi pu taaté'exaa a'íjci jime' ti'ij jo'yú'xaca' je'ej ti a'náj sáij tyu'tyájtáa i tu'píj ti viváajma'aj tatyé'tye'. A'íj pu jin, Moisés a'yan jaatamua'aj i tavástara' tijin: "Í hua' Dios a'íjma i Abraham, ajta a'íjci i Isaac, ajta a'íjci i Jacob."

³⁸ Ajta i Dios, capu hua' Dios pué'een a'íimaj i mui'chítýee, a'íjma pu Dios i maj júurij, ji'nye a'íjna jimi néijmi'i mu júurij.

³⁹ Majta séecan i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze, Moisés ti jo'yú'xaca', a'yaa mu tyityaatanyúj tijin:

—Maeestro, xá'pui' paj tyu'taxájtaca'.

⁴⁰ Ti'ij na'aj a'ájna, capu che' a'tíj óoca'nyajca'aj ti tyi'tíj jaata'íhuo'.

¿A'tanyíj jayjóoj i Círústu'?
(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ Ajta Jesús a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—¿Ji'nye mej mij a'yan tyí'xaj i tyeítýee a'íjci jime' i Ciriístu' yee David pu jitze eeráma'can?

⁴² Ajta a'íjna i David, a'yaa pu tyu'taxájtaca' a'íjci jime' ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze ti a'yan ántyapuaj tijin Chuícarij, a'yan tijin:

Dios pu a'yan tyaaté'exaa i Nyavástara' ti jime' yee:

“Acáyixi' ipuárij japua, iiye'ej nyamuáca'ta,

⁴³ nyana'aj quee huo'mué'tin i maj muájcha'íire'.”

⁴⁴ Ajta i David, a'íi pu a'yan jaatamua'aj a'íjci i Dios ti ja'antýíhuoj tijin nyavástara', tipua'aj a'yan tyi'ja'yájna, ¿ji'nye tyí'rij ti i Ciriístu' a'íin pué'eenye' i David ti jitze eeráma'can?

Tí'ij Jesús hua' jitze tyo'ojpuá'rij a'íjma i juéesij

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

⁴⁵ Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaaj a'íjma i maj jamuán huacíj, majta tyeítýee tyi'namuáaracaj,

⁴⁶ a'yan tijin:

—Tyámua' xu'uj mua'aj, a'íjma jimi i maj tyihua'mua'tyej i yu'xarij jitze Moisés ti jo'yú'xaca', ji'nye hua'ránajchi maj catí'ti'ijma'can metyi'cháatima'aj mamuaací'ca'an, ajta hua'ránajchi maj i tyeítýee tzáahuatyí'ra'aj jin huo'tatyójtýe'en jo'maj huaja'antýinájchij. Majta a'yan tyá'xie've' maj huara'sej i ipuárij japua ti jéetze' juxie've' u tyeyúuj tzajta', ajta hua'ránajchi maj huara'sej véjri' jimi i ti tyihua'cue'tyej mati'ij tyí'ye'estyaj.

⁴⁷ A'íi mu majta tyihua'ari'raaca i hua' chi'ij a'íjma i úuca i maj antýúujimua'astariaca'. A'yaa mu huarín mati'ijta mij tyeyúuj tzajta' jo'tyárutyij. Mati'ijta mij ja'tyéevi'ij tyényuusime'ej muá'ju'un mej mij séecan tyeítýee huo'séj. Majta a'íimaj i maj a'yan ricij, jéehua mu huápuí'ij jajpuéetzij muá'ju'un.

21

Tí'ij íiti' ti antýúusiijtariaca' túmii huatámu'vejritaca'

(Mr. 12:41-44)

¹ Aj pu'ij Jesús a'íjma huaséj i chíjtyaanyi'ij maj i túmii ú'siiria'ca'aj, tí'ij tyeyúuj tzajta' tyu'tyáhuíire'en,

² a'íi pu ajta íitaj huaséj tiquee je'ej tyéejviicue', ajta a'íjna i íiti' hua'puáca pu ucáahua'xij i túmii tiquee jéehua tyá'najchij.

³ Aj pu'ij Jesús a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyí'ra'aj jime', a'mújna mu íiti', jéetze' pu ju'cáahua'xij mequee néijmi'i i séecan.

⁴ A'íimaj i séecan, néijmi'i mu ju'cáahua'xij a'íjci i ti avá'ítzee i maj jéehua tyí'ijcha'íij, ajta a'mújna tiquee je'ej tyéejviicue', néijmi'i pu ucáahua'xij a'íjci i ti jin huatyohuíire'nyijche'.

Jesús pu jaataxájtaca' ti huatyú'uunyí'huaj i tyeyúuj

(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

⁵ Majta séecan a'yan tyúu'ixaatya'ca'aj a'íjci jime' ti naa huasé'rihua'aj i tyeyúuj, ajta i tyetyéj ti cure'tyij néijmi'que', ajta i mu'vejrij i maj tyo'huariá'viíhuua ti naa tyíe'en.

Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

⁶ —Néijmi'i tí'ij na'aj siaj tyí'sej, aj pu atyojo're'nyesij a'ájna xicáara' maj jitzán néijmi'i huatyú'uunaj, capu che' séeria'aj ja'mej jáxu'uj jitze i tyetyéj ti jujapuá tyiquéetime.

Je'ej ti tyí'rinyij tí'ij néijmi'i tye'entyipua'risime'en
(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

⁷ Mati'ij mij a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—Maeestro, ¿a'najnyí a'yan tyí'rinyij? ¿Tyi'tanyí jin tyáamua'reeren ti arí tímua' a'yan atyojo're'nyesij?

⁸ A'yaa pu tyihuo'té'exaa'j tijin:

—Tyámua' xu'uj mua'aj mej mij quee jamuáacuanamuaj, mue'tíj mu uvé'nyesij nyenyúucaritze', a'yaa mu tyajamuaaté'exaatye'sij yee: “Nyáaj nu a'íin pué'een i Ciríistu'.” Majta a'yan tijin: “Pu'ríj atyojo're'nyesij.” Caxu hua' jamuán jo'cí'ca'an.

⁹ Siatí'ij a'yan tyu'namuaj tijin: “Muatóonyo'si'tye'ej aja'hua' séecan jamuán i tye'ityee, majta séecan meríj huatyóohuij maj junyo'si'tye'”, caxu tyí'tziinye'ej, a'yaa pu tyúuxie've' ti anaquéej a'yan tyú'rinyij, ajta capu eexúj néijmi'i tye'entyipua'rij.

¹⁰ Aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaa'j tijin:

—Séecan mu tye'ityee huatóonyo'si'tye'ej, majta i maj séej chuéj japua huacháatimee, a'íi mu majta séecan jamuán huatóonyo'si'tye'ej.

¹¹ Pua'maquéj pu huápu'ij huatóoca'tzij i cháanacaj, ajta huatúuri'huaj ja'mej, ajta jéehua tyu'cu'nyí'ra'aj ja'mej, ajta jútye' tyi'tíj pu huataséjre ti tzíinyi're', ajta tyi'tíj ti huápu'ij juxie've'.

¹² 'Ajta tí'ij quee xu a'yan tyí'rijcay, a'íi mu anaquéej já'muavivi'ran, majta je'ej pua'aj já'mua'uuren. A'úu mu jamojo'tyátoosij u tyeyúuj tzajta' na'ríj jo'maj tyityaja'naamuacaa, majamuá'vi'tin a'íjma jimi i tajtúhuaanyij, majta a'íjma jimi i maj rey jin antyúumua'reej, a'yaa mu já'mua'uurej a'íjci jime' siaj nyéetzij na'rá'astej.

¹³ Aj pu'ij i'rítaj ja'mej siaj nye jitze ma'can tyihuo'té'exaatye'en.

¹⁴ Siajta mua'aj caxu a'íjci jin tyí'mua'ajcay je'ej siaj tyu'taxáj siaj sij jujapua huatányuunyij,

¹⁵ ji'nye nyáaj nu jamuata'sij je'ej siaj tyu'taxáj, siata'aj sij jaayí'tihua'an, siaj jin hua'antyimue'tin a'íjma. Camu je'ej tye'ejtyóova'aj muá'ju'un, camu majta hue'tzij jin já'muamue'tin.

¹⁶ Majta a'íimaj i já'muahuasimua', majta i ja'mua ihuáamua', majta a'íimaj i ja'muanyoosimua', majta ja'mua amíincustyamua', a'íi mu aviitzij jin tyu'tátuiire'sij mua'ajmaj. Majta je'cácaaa já'muacui'nyij.

¹⁷ Néijmi'i mu i tye'ityee jamuájcha'íiria'aj muá'ju'un a'íjci jime' siaj nyéetzij ná'tzaahuatye'.

¹⁸ Caxu je'ej tyityóomua'ajcay, ji'nye i Dios pu ja'muacha'íj ja'mej.

¹⁹ Siata'aj huatyóoca'nyej i jutzájta' siaj sij tyo'táviicue', aj xu sij júurij huatyá'itzeere'ej i Dios jimi.

²⁰ 'Siatí'ij huo'séj i xantáaru'uj maj eetyaváatime a Jerusalén, a'yaa xu tyá'mua'reeriaj tijin pu'ríj tin huatyú'uunyi'huaj i Jerusalén.

²¹ Majta i maj Judea jo'tyú'uu, miche' jiye'tzín jó'cñnyej i jiríj tzajta'. Majta i maj Jerusalén jo'tyú'uu, miche' iirácñnyej apua'quéj i chájta'naj jitze. Majta i maj itzitáj jo'tyú'uu, miche' quee ujo'tyáru'piche'en i chájta'naj jitze.

²² A'ájna xicáara' jitze, jéehua mu jajpuéetzij muá'ju'un, ji'nye aj pu néijmi'i tya'róo'astej je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze.

²³ Jéehua mu jajpuéetzij muá'ju'un a'ájna xicáara' jitze a'íimaj i úucaaa i maj ootajucájmee, majta a'íimaj i maj móoj huá'tzi'tyej i juyójmua', jéehua mu huápu'ij jajpuéetzij muá'ju'un a'íimaj i maj Israel huacháatimee, ji'nye puéetzij pu huo'tá'sij i Dios.

24 Séecan mu i tyeítýee cui'nyij i chúun jime', majta séecan á'vi'tin i séej chuéj japua ti a'yan séejre' i cháanacaj japua. Majta i maj quee Israel já'ma'can, a'íi mu jaatyú'uunaj i Jerusalén 'asta na'aj quee aróo'astej a'ájna xicáara' maj jitzán jaataxájtaca'.

Je'ej ti ye'ej yetyi'cányesij a'íjna i ti ajta tyéviij jitze huanie'huaca'
(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

25 'Ajta jéehua pu tyu'taséjre'ej i jútye' i xicáj jitze, ajta i máxciríe' jitze, ajta xú'ra'vej tzajta'. Ajta íiyan i cháanacaj japua, a'íi mu i tyeítýee tyí'tziinye'ej muá'ju'un ji'nye capu je'ej hua'mitéerastya'aj ja'mej, a'íjci jime' i ti jéehua tyuutá'hua'aj ja'mej i jájritze' tí'ij huápuí'ij pu tí'ráanaj ja'mej.

26 Jéehua mu i tyeítýee jó'pua'rij a'íjci jime' mej tyu'tátziinye'ej, mati'ij jéehua tyú'mua'tyij je'ej ti tyí'táj ja'uurej a'íjci i cháanacaj, ji'nye tyí'táj tina'aj ti jútye' tyejé'sejre', a'íi pu ajta tyu'tóoca'tzij.

27 A'ájna xicáara' jitze, a'íi mu jaséjran a'íjci i ti ajta tyéviij jitze huanie'huaca', ti aje'cáama'aj ja'mej jéetirij tzajta', huápuí'ij pu naa huasé'rihua'aj ja'mej, mej mij tyámua' naa tyo'taséj i tyeítýee, jumuárie'rij pu jin yava'cányesij.

28 Tí'ij huatyóochenyij ti a'yan tyí'rinyij, tyámua' xu huóo'uurej. Siata'aj atanyéjnye'rij, ji'nye pu'ríj véjri' a'ájna xicáara' Dios ti jitzán jamui'rátoosij.

29 Ajta séej nyúucarij huo'té'exaa a'yan tijin:

—Cási', xaaséj a'íjci i xápua', na'ríij séecan i ciyéj ti tyí'sejre'.

30 Tí'ij antyinyáxi'in i xámue'ra', mua'aj xu jaséjran, siajta jamua'reeren ti arí véjri' putyí'ricij i víita'rij tzajta'.

31 A'yaa pu cha'tána'aj tyí'een, siati'ij tyí'sejra je'ej nyaj tyajamuaaté'exaa, siata'aj a'yan tyáamua'reej ti arí tímua' a'ájna putyajá'ricij ti Dios tyu'ta'íjtaj.

32 'A'yaa nu tyajámua'ixaatye' tzáahuatyí'ra'aj jime', néijmi'i pu a'yan tyí'rinyij je'ej nyaj tyajamuáa'ixaa, meentyij mequee xu huácuij íjij maj huátyeityee.

33 A'íjna i tajapúa' ti séejre' a'íi pu á'pua'ren, ajta i cháanacaj pu ajta á'pua'ren, ajta i nyenyúucaa, capu a'náj antyipua'rij.

34 'Tyámua' xu'uj mua'aj, caxu je'ej pua'aj ju'uuriaj i jutzájta', a'íjci jime' siaj jui'ive', caxu siajta a'íj jitze tyí'mua'ajcaj i ti yan tyí'sejre' i cháanacaj japua. Tí'ij quee a'ájna xicáara' jitze, ja'mua japua rájvetyij siati'ij pua'aj quee jacho've'.

35 Ji'nye a'íi pu hua' japua rávesij néijmi'caa japua i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua.

36 A'náj tina'aj xu atanyéjnye'rij, siata'aj a'yan tyá'huaviiraj i Dios tí'ij jamuáahüire'en, tí'ij quee tyí'táj je'ej já'mua'uurej je'ej ti tyí'táj rinyij, siajta a'yan tyá'huocaj siaj sij nye jimi huatyá'ítzeere'en, i nyaj nyajta tyéviij jitze huanie'huaca'.

37 A'náj tina'aj tújca'rij tzajta', a'íi pu tyihuá'mua'tyahua'aj i tyeyúuj tzajta'. Ajta tí'ijta huaré'chumua'rej, a'áa pu jó'yi'caaj i jiríj jitze ti a'yan tyaja'rájtyapua'j tijin Aseitúunajrimi, a'áa pu ja'táxai'irihua'aj.

38 Majta néijmi'i mu i tyeítýee íiya' ajo're'nyinyiica'aj jo'tij i tyeyúuj jo'tyéjvee mej mij jáanamua'j i Jesús.

22

Matí'ij jaaxá'pui'intarej maj avützij jin jaatyéevi' i Jesús

(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

¹ Pu'ríj a'ájna véjri' putyí'rijcaj matí'ij pua'aj a'íjci jin tyí'ye'estyaa i maj páan cua'caa i maj quee levaduuraaj jana'ajchityaa. A'yaa mu majta jatamuá'muaj tíjin: Tí'ij Dios tyihuo'tú'uunyi'ri' i hua'yojmua' i maj anáatya'aj muaanánie'huaca' a'ájna a Egipto.

² Majta a'íimaj i maj tyí'ijta tyeyúuj tzajta', majta a'íimaj i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze Moisés ti jo'yú'xaca', jéehua mu tyí'mua'ajcaa je'ej maj ye'ej tyeejé'caj i Jesús, majta quee je'ej tyéjtyoova'aj, jí'nye mahuá'tziinya'ca'aj i tyeítyee.

³ Tí'quij i tyiyáaru' utyárupij a'íjci i Judas tzajta', i maj a'yan jatamuá'muaj tíjin Iscariote, a'íi pu ajta hua' jitze ajtyáama'can i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej.

⁴ Tí'quij i Judas a'íjma jimi ajo're'nyej i maj tyí'ijta i tyeyúuj tzajta', ajta i maj tyihuá'ijtye' a'íjma i maj tyí'cha'ij u tyeyúuj tzajta', aj pu'ij huo'té'exaa je'ej ti ye'ej huárinyij tí'ij avützij jin huo'tátuiire'en a'íjci i Jesús.

⁵ Majta a'íimaj mu huatóotyamua'vej, matí'ij mij tya'tóoratziiri' maj túmii jaatá'.

⁶ A'íi pu ja'ancuriáa' i huá'nyuucaa. Aj pu'ij huatyóochej ti jáahuonyij a'náj ti i'rij ti huo'tátuiire'en i Jesús maj quee jaséeracaj i tyeítyee.

Tí'ij tavástara' hua' jamuán tyu'cuaj a'íjma i maj jamuán huacíj

(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

⁷ Tí'ij ij a'ájna atyojo're'nyej i xicáara' maj jitzán jacua'caa i páan maj quee levaduuraaj jana'ajchityaa. A'ájna xicáara' jitze, a'íj mu majta mu'vejritacaa i cánya'aj i maj jin jo'támua'reej a'ájna xicáara' ti Dios jitzán tyihuo'tú'uunyi'ri' i hua'yojmua' i maj anáatya'aj muaanánie'huaca'.

⁸ Aj pu'ij Jesús huo'tacho'vej a'íjci i Pedro ajta i Juan, a'yaa pu tyihuo'té'exaaaj tíjin:

—Siata'aj ujó'ju' siaj sij tyámua' tyojó'uurej tyej tyij jáacua'nyij a'íjci i tyaj jin jo'támua'reej tí'ij Dios tyihuo'tú'uunyi'ri' i hua'yojmua' i maj anáatya'aj muaanánie'huaca'.

⁹ Ajta a'íimaj, a'yaa mu tyaata'íhuo'ri' tíjin:

—¿Jo'nyij jitze a'yan petiyá'xie've' tyej tyij tyámua' tyojó'uurej?

¹⁰ A'yaa pu tyihuo'té'exaaaj tíjin:

—Siati'ij chájta' jo'tyájrutyey, tyáataj xu séjran ti xá'rij huátisij, jájtyij ti uhuájmuua, siata'aj jamuán ujó'ju', siajta jamuán ujo'tyájrutyey u chí'táj jo'tíj a'íin ja'rá'iixaj.

¹¹ Siata'aj a'yan tyaaté'exaatye'en a'íjci i ti aja'chej yee: “A'yaa pu tyí'xaj i maeestro yee: ¿Jo'nyij jáai'rij ti tyú'cua'nyij i ti jin jo'támua'reej tí'ij Dios tyihuo'tú'uunyi'ri' i hua'yojmua' i maj anáatya'aj muaanánie'huaca'? A'íi pu tyí'cua'nyij a'íjma jamuán i ti hua'antyíhuoj.”

¹² A'íi pu jamuaataséjratye'sij ánimuaj i chí'ij ti ve'éj ti uhuaré'yohuaj, siata'aj a'úun tyámua' tyojó'uurej.

¹³ Aj mu mij jo'cáj, matí'ij a'áa ja'rá'aj, a'yaa pu tyá'raa je'ej ti tyihuo'té'exaaaj i Jesús, aj mu mij tyámua' tyú'ruuj i maj jin jo'támua'reej je'ej ti Dios tyihuo'tú'uunyi'ri'.

¹⁴ Tí'ij atyojo're'nyej a'tzáaj maj pua'aj tyí'cua'nyij, néijmi'i mu huatyára'saca' véjri' i méesaj jitze, a'íjna i Jesús, majta a'íimaj i maj jamuán huacíj.

15 Tí'ij ij a'yan tyihuo'té'exaa'j tijin:

—Jéehua nu huápu'i'ij a'yan tyá'xie'va'ca'aj nyaj ja'mua jamuán tyú'cua'nyij, ijíij nyaj quee xu jajpuéjtzij, tyej tyij néijmi'i jo'támua'reej a'íjci jime' i ti Dios tyihuo'tú'uunyi'ri' i hua'yojmua' i maj anáatya'aj muanánie'huaca'.

16 A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye', canu che' a'náj jacua'nyij i páan 'asta quee néijmi'i tya'róo'astej a'ájna xicáara' tí'ij Dios jitzán néijmi'i jin tyu'ta'íjtaj íyan i cháanacaj japua.

17 Aj pu'ij jajriáj i váasuj, tí'quij tyámua' tyaatá' i Dios, aj pu'ij huo'tajájnyi, a'yaa pu tyihuo'té'exaa'j tijin:

—Ya'cuíj, siata'aj néijmi'i jaaré'ye'en,

18 jí'nye a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' nyaj quee che' a'náj ju'quéi'sij já'ria'ra' i úuvaj, 'asta na'aj quee yan huataséjre'en a'náj ti Dios tyu'ta'íjtaj íyan i cháanacaj japua.

19 Ajta je'en i páan tyi'íj, tí'ij ij ajta tyámua' tyaatá' i Dios. Aj pu'ij ja'antyítaaraca' i páan, ajta je'en huo'ta'í'pu'uj, a'yaa pu tyihuo'té'exaa'j tijin:

—A'yaa pu huatóomua'aj i páan, a'íi pu a'ín pué'een i nye tyévira' i nyaj jin ja'mua japua huatanyúj. A'yaa xu huárinyij siaj sij jo'támua'reej je'ej nyaj huaríj.

20 Mati'ij tyu'cuá'aj, a'yaa pu cha'taj na'aj huaríj, a'íi pu jajriáj i váasuj, a'yaa pu tyihuo'té'exaa'j tijin:

—A'íjna i váasuj tzajta' ti uhuájmuua, a'yaa pu huatóomua'aj i nyúucarij ti jime' Dios jájcuaj jin tya'tóoratziiri' ti ja'mua japua huatányuusij. A'íi pu a'ín pué'een i nyaxúure' nyaj je'ráxire'sij ja'mua jitze ma'can.

21 'Ajta i a'tíj ti avíitzij jin tyu'tátuiire'sij nyéetzij, a'íi pu ajta yéesejre' nyaj jamuán iye'ej méesaj jitze.

22 A'yaa pu tyí'nya'uurej nyéetzij, i nyaj nyajta tyévij jitze huanie'huaca', je'ej ti tyu'xá'pu'íntariaca'. Ajta huatóoxaamujritye'ej a'íjna i ti nyéetzij tyu'tátuiire'ej avíitzij jime'.

23 Majta a'íimaj i maj jamuán huacíj, a'íi mu huatyóohuij maj huó'ihuo' a'íjci jime' a'tíj ti a'ín pué'een i ti tyu'tátuiire'sij.

A'tanyíj a'ín pué'een i ti jéetze' juxie've'

24 Mati'ij mij huatyóohuij maj tyi'huó'ihuo' a'íjci jime' a'tíj ti jéetze' juxie've'.

25 Ajta i Jesús a'yaa pu tyihuo'té'exaa'j tijin:

—A'íimaj i maj rey jin tyityatatyíj hua' tzajta' i maj quee Israel já'ma'can, a'íi mu ca'nyéjrij jin tyihua'íjtye'. Ajta a'íimaj i maj tyihua'íjtye' i tyeítyee, a'yaa mu tyúuxaj yee ityáj tu tyámua' tyaja'muacha'íj.

26 Siajta mua'aj, caxu a'yan eenye' mati'ij a'íimaj, sulu a'yaa xu éenye'ej xá'ra'nyij, a'íjna i a'tíj ti jéetze' juxie've' ja'mua jimi, che' a'yan éenye'ej já'ra'nyij tí'ij i tiquee tyi'tíj jin juxie've', ajta a'íjna i ti tyí'íjta, che' a'yan éenye'ej já'ra'nyij tí'ij a'íjna i ti huá'huíire' néijmi'caa.

27 Cási', ¿a'tanyíj jéetze' va'cán jin tyi'tyéjvee? ¿Nyi a'íjna i ti huatyájcaj jo'tij méesaj jo'tyéjvee, ca' a'íjna i ti tyá'cue'tyej? ¿Nyiquee a'íjna i ti tyí'cua' huatyequéej jo'tij i méesaj jo'tyéjvee? Ajta nyáaj nu a'ín pué'een i nyaj jéetze' va'cán jin tyi'tyéjvee, nyajta nyáaj yanuj huatyéjve ja'mua jimi, tí'ij a'íjna i ti tyihua'íjtye'.

28 'Siajta mua'aj xu a'ín pué'een i siaj a'náj tina'aj nyajamuan ya huatyuj nyati'íjta jajpuéjtzij.

²⁹ Nyáaj nu jamuaatá', siaj sij tyu'ta'íjtaj, ji'nye a'íjna i nyavástara' pu'ríj naatá' i nyaj jin tyu'ta'íjtaj.

³⁰ A'ájna xicáara' jitze nyaj jitzán tyu'ta'íjtaj íyan i cháanacaj japua, mua'aj xu ajtyára'sij i méesaj jitze siaj sij tyú'cua'nyij siajta huaye'en nyaj jamuán. Siajta je'en huatyára'sij i ipuárij japua ti jéetze' juxie've', siaj sij huo'xíjtye'en a'íjma i tyeítyee i maj majta Israel jitze eerányej, i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej.

Jesús pu a'yan tyaaté'exaa i Pedro tijin: "Huéeicaj paj pua'máj naatyáhue'taj"

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

³¹ Aj pu'ij i Jesús a'yan tyaaté'exaa i Pedro tijin:

—Simón, Simón, a'íjna i tyiyáaru', a'íi pu jaatáhuoj ti Dios jaatá'an ti'ij tyu'tatyése'en ti jamuaamué'tin siaj sij manúurieenyij.

³² Nyajta nyáaj, a'yaa nu tyaatáhuo muéetzij jime' i Dios jimi pej pij quee eeriá'itzen a'íjci jime' i paj na'ra'astijre, ajta patí'ij táhua'aj na'rá'astijre'en, a'yaa paj huárinyij, pata'aj ca'nyíjra'aj huo'tá'an a'ihuáamua'.

³³ Ajta a'íjna i Pedro, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Nyavástara', nu'ríj a'yan tyo'tyényaca'an nyaj ajamuán eetyánami'huaj na'ríj nyaj ajamuán huámui'nyij.

³⁴ Ajta i Jesús a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Pedro, a'yaa nu tyí'mua'ixaatye', ti'ij quee xu jíihuacaj i tyacuáarie', huéeicaj paj naatyáhue'taj a'yan tijin capáj nyamua'tyej.

Pu'ríj tya'rá'ixaj ti'ij jajpuéetzij ja'mej a'íjna i Jesús

³⁵ Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi tyi'tíj jamo'tyá'itziij nyati'ij jamuaata'ityaca' siaj jo'cixi'in, siaj quee áto'rij jo'píj, siajta quee tyi'tíj joa'áj siaj túmii tzajta' ucá'an, siati'ij quee che' séecan i juca'quéj joi'i'pu'ca'aj?

A'yaa mu tyityaatanyúj tijin:

—Capu tyi'tíj to'tyá'itzi.

³⁶ Aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Ajta ijíj, tipua'aj a'tíj tyi' áto'rij, che' ja'antypíj, na'ríj i túmii ti tzajta' ucá'an. Tipua'aj a'tíj quee séej tyícha'íj i chúun, che' jáatoonyij i jumáancaj ajta je'en séej huánanan i chúun a'íjci jime' túmii.

³⁷ A'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: “A'yaa mu jaatamua'aj tijin a'íi pu a'íin pué'een síj ti je'ej pua'aj tyí'tyevij.” A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' ti juxie've' ti a'yan tya'róo'astej je'ej ti tyé'yu'si' nyéetzij jime'.

³⁸ Majta a'íimaj i maj jamuán huacáj, a'yaa mu tyaaté'exaa tijin:

—Cási' tavástara', hua'puaj pu yee tyí'sejre' i chúun.

Aj pu'ij a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Che' a'yan eenye' caxu che' tyi'tíj xajtaj.

Ti'ij Jesús huatyéenyuj a'ájna a Getsemaní

(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

³⁹ Aj pu'ij iirájraa i Jesús, ti'ij ij a'áa jo'mej jo'tíj já'asacaa i jiríj jitze ti a'yan tyaja'rájtyapua'aj tijin Aseitúunajrimi, majta a'íimaj i maj jamuán huacáj, a'íi mu majta jamuán ujó'ju'.

⁴⁰ Ti'ij a'áa ja'rá'aj, a'yaa pu tyihuo'té'exaa tijin:

—Siata'aj huatyényuunyij siaj sij quee tyi'tíj jin ootyá'itzeere'en.

41 Tì'quij a'áa huojoohuá'xij a'tzúj pu a' imuáj jo're'nyej a'chu ti imuáj aja'ráahui'tzij i tyetyéj tipua'aj a'tíj jin tyu'tató'oj, a'áa pu tyítunutaca', tì'quij huatyéenyuj i Dios jimi,

42 a'yan tijin:

—Nyavástara', a'yaa nu tyí'muahuavii, tipua'aj mua'ráanajchij paj naatá' nyej nyij quee a'yan tya'ajpuéetzij ná'ra'nyij, ajta che' quee a'yan atyojo're'nyinyiica'an je'ej nyej nyáaj tyá'xie've', sulu che' a'yan tyá'ra'nyij je'ej paj muáaj tyá'xie've'.

43 Aj pu'ij síj jimí huataséjre i ti tajapua' tyí'huiire', ti'ij ca'nyíjra'aj jaatá'.

44 Ajta i Jesús, jéehua pu tyí'mua'ajcaa, a'íj pu jin jéetze' huatyéenyuj, jéehua pu cámu'yaca'aj i tiéexi'muarij, a'yaa pu huasé'rihua'aj ti'ij xúure'ej ti aja'rátzunyaa a chóota'.

45 Tì'quij ájchej jo'tij ja'tyényuusima'aj, ti'ij ij ajo're'nyej jo'maj je'ej jé'eenye'ej a'íimaj i maj jamuán huacáj, mu'ríj tyácu'tzisima'aj, ji'nye jéehua mu cua'naca'aj a'íjci jime' maj juxaamuíjritye'.

46 A'yaa pu tyihuo'té'exaa tijin:

—¿Ji'nye siajta tyityetyacu'tzuj? Xá'ajhuiixi', siata'aj huatyényuunyij ti'ij quee tyi'tíj ja'mua japua rájvetyij i siaj jin ootyá'itzeere'en i Dios jimi.

Matí'ij jaatyéevi' a'íjci i Jesús

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

47 Óoche' pu tyi'xáatacaj i Jesús, matí'ij jéehua i tyeítjee aje're'nyej, ajta a'íjna i ti a'yan ántyapua'aj tijin Judas, i ti ajta hua' jitze ajtyáma'can i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, a'íi pu anaquéej huama'ca'aj, aj pu'ij ajtyáxiiriaca' ti'ij ji'tyáapu'tzej a'íjci i Jesús.

48 Ajta i Jesús a'yaa pu tyaata'íhuo'ri' tijin:

—Judas, ¿nyij a'íj jin peni'tyápui'tze'sij pej pij nyéetzij tyu'tátuire'en, i nyaj nyajta tyévi'j jitze huanie'huaca'?

49 Majta a'íimaj i maj Jesús jamuán huacáj, matí'ij jaaséj je'ej ti tyi'tíj rijcaj, aj mu mij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Tavástara', ¿nyi tyahuo'tanyó'si'tye'en a'íjci jime' i tyi'tachuun?

50 Ajta síj ti Jesús jamuán jo'chá'canya'aj, a'íi pu tyaapu'éj a'íjci ti jahuiire' a'íjna i ti tyí'ijta u tyeyúuj tzajta', ja'ajtasíjchaca' i naxiéera', muáca'ta' ti pujmua'.

51 Ajta i Jesús a'yaa pu tyu'taxájtaca' tijin:

—Caxu che' junyo'si'tye'ej.

Ti'ij ij ja'ajtamuáriej a'íjci i naxiéera' jitze, ajta tyáahuaj.

52 Ajta je'en i Jesús a'yan tyihuo'té'exaa a'íjma i maj tyí'ijta u tyeyúuj tzajta', ajta i maj tyihuá'ijtye' i maj tyí'cha'ij u tyeyúuj tzajta', ajta a'íjma i huásij, néijmi'caa matí'ij mana'aj i maj jimí aje're'nyej a'yan tijin:

—¿Nyí náhua'rij nyapu'éen siaj sij mua'aj mujo'vá'ju'un chúun se-tyu'íi'sima'aj, siajta ciyéj?

53 A'náj tina'aj nu a'úu jo'tyaváaj ná'yi'caaj u tyeyúuj tzajta' ja'mua jimi nyetyaja'muamuatyáaj. Siajta mua'aj, caxu a'náj naatyéevi', ijíj xu xaa a'yan rinyij, ji'nye a'íi pu ja'mua jitze ucájrurij a'íjna i ti tyí'ijta tíca'rij tzajta'.

Ti'ij i Pedro jaatyáhue'taca' a'íjci i Jesús

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

54 Matí'ij mij jaatyéevi' a'íjci i Jesús, aj mu mij yo'ví'tij, a'áa mu yo're'nyijtyej jo'tij ja'chej a'íjna i ti néijmi'i jin antyúumua'reej u tyeyúuj tzajta'. Ajta a'íjna i Pedro, a'tzúj pu imuáj jaavájrasiima'aj.

55 Mati'ij mij óonie'j a'ájna jé'ta' jo'tij ja'rájta'cuaj u tyeyúuj tzajta', aj mu mij atarásajra, ajta i Pedro, a'íi pu hua' jamuán uja'ajyíxij.

56 Ti'ij ij síij i íiti' ti a'áa tyí'huire' jaaséej ti a'áa ja'ajcatyii jo'tij já'taa, ti'ij tyámua' tyeeséj aj pu'ij a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—A'mújna mu tyáati', a'múu pu ajta jamuán jo'chá'canya'aj i Jesús.

57 Ajta a'íjna i Pedro, a'yaa pu tyu'tyáhue'taca' tijin:

—Íiti', canu nyáaj jamua'tyej.

58 A'tzúj a'tyéevi'caj, ajtáhua'aj síij jaaséej, a'yaa pu tyu'taxájtaca' tijin:

—Muáaj paj pajta hua' jitze ajtyáama'can.

Ajta a'íjna i Pedro, a'yaa pu tyu'tanyúj tijin:

—Canu xaa nyu'uj.

59 Ti'ij séej ooraj tyoomá'caj, ajtáhua'aj pu síij a'yan tyé'jee tijin:

—A'yaa xaa nyu'uj tyi'ja'yájna ti a'múu síij a'íin pué'een i ti Jesús jamuán jo'chá'canya'aj, ji'nye Galileea pu já'ma'can.

60 Ajta a'íjna i Pedro, a'yaa pu tyu'tanyúj tijin:

—Capu je'ej ná'miteeraste' tyi'tíj pej nye'ixaatye'.

Ti'ij ooj a'yan tyi'xáatacaj, aj pu'ij i tyacuáarie' huajíjhuaca'.

61 Ajta a'íjna i tavástara', a'íi pu ooré'nyeeriaca', ti'ij ij ja'ráasej a'íjci i Pedro, aj pu'ij jo'támua'reeri' je'ej ti tavástara' tyaaté'exaa yee: “Ti'ij quee xu jíihuacaj i tyacuáarie', huéicaj paj a'yan tyinaatyáhue'taj tijin capáj nyamua'tyej.”

62 Ti'quij Pedro iirájraa apua'quéj, aj pu'ij tyuuyínyajraa huápu'i'ij, je'ej pu pua'aj tyo'tóomua'aj.

Mati'ij jaatyáxaahuataca' a'íjci i Jesús

(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

63 Majta a'íimaj i maj jacha'íica'aj, a'íi mu huatyóohuij maj jatyaáahuataj, majta jaatyáavaxij a'íjci i Jesús.

64 Mati'ij mij jo'tají'ca'aj a jí'sáara' jitze, aj mu mij ca'nyéjrij jin jaata'íhuo'ri' tijin:

—Huataxáj a'tanyíj mui'tyéjvee.

65 Majta jéehua je'ej pua'aj tyeejéj ma'xáahuataj.

Mati'ij ayo're'nyijtye i ju juéesijtyamua' jimi

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

66 Ti'ij huatapuá'riaca', néijmi'i mu tyúusiij i huásij, majta i maj tyí'ijta u tyeyúuj tzajta', majta a'íimaj i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze, Moisés ti jo'yú'xaca', mati'ij mij yo'ví'tij hua' jimi i ju juéesij.

67 A'yaa mu tyaaté'exaa tijin:

—Taaté'exaatye', ¿nyij muáaj a'íin papué'een i Dios ti a'áan yó'ojrasij i ipuárij japua?

Ti'quij Jesús a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Tipua'aj a'yan nyetyajamuaaté'exaatye' yee: Nyáaj nu a'íin pué'een”, caxu ná'antzaahuatye'ej.

68 Ajta tipua'aj nyetyajamuaa'íhuo' caxu huatányuusiij.

69 Ajta ijíij ti yujo'que'tij ja'mej, nyáaj i nyaj nyajta tyévi'j jitze huanie'huaca', muáca'ta' nu ja'ajcaqué na'mej i Dios ti néijmi'i jin antyúumua'reej.

70 Néijmi'i mu a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi a'íin papué'een i yójra' i Dios?

Ajta i Jesús, a'yaa pu tyu'tanyúj tijin:

—A'yaa pu tyi'ja'yájna, nyáaj nu a'íin pué'een je'ej siaj tyu'taxájtaca'.

⁷¹ Mati'ij mij a'yan tyu'tóo'ixaaj tijin:
—¿Ji'nye tyajtáhua'aj tyá'xie've' tyej tyij tyi'táj jitzán ujpuá'ritye'en? Ityáj tu tyerij jáanamujri' je'ej ti a'múu tyu'taxájtaca'.

23

Mati'ij yo'jáj i Jesús a'íjci jimi i Piláato
(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Mati'ij mij néijmi'i ájhuiixij i maj a'áa ja'tyúusi, mati'ij mij yo'ví'tij i Jesús a'íjci jimi i Piláato.

² Mati'ij mij huatyóohuij maj jitzán tyo'ojpuá'ritye'en, a'yaa mu tyu'taxájtaca' tijin:

—A'yaa tu tyéetyoj ti a'múu ca'nyíjra'aj hua'tá'caa i tyeítyee mej mij huatyéno'se'en i ti va'cán jin tyi'tyéjvee jimi. A'yaa pu tyí'xaj tijin capu a'yan tyúuxie've' mej mij tyá'najchitye'ej a'íjci i tajtúhuan i ti huá'jijve', a'yaa pu ajta tyihuá'ixaatye' ti a'múu a'íin pué'een i Dios ti a'áan yó'ojrasij i ipuárij japua, ti jee ajta rey jime' tyi'tyéjvee.

³ Ti'quij Piláato a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi a'íin papué'een i paj Rey jime' tyi'tyéjvee a'íjma jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can?

Ajta i Jesús, a'yaa pu tyu'tanyúj tijin:

—Jee nyáaj nu a'íin pué'een i paj jaxaj.

⁴ Ti'quij Piláato a'yan tyihuo'té'exaaj a'íjma i maj tyí'ijta i tyeyúuj tzajta', ajta a'íjma i maj a'áa ajtyáxiiriaca' tijin:

—Capu je'ej ná'miteeraste' tyi'táj ti jin ootyá'itzee i nyaj jin jo'xíjtye'en.

⁵ Majta a'íimaj, ca'nyíin mu jin a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Jéehua pu je'ej pua'aj tyihuá'mua'tyej i tyeítyee, a'áa pu a'yan tyojo'tyóochej a Galileea, ajta ijíij a'yaa pu ricij a'yájna Judea.

Mati'ij yo'jáj i Jesús a'íjci jimi i Herodes

⁶ Ajta i Piláato, ti'ij a'yan tyáanamujri', a'yaa pu tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:
—¿Nyi a'mújna mu Jesús a'áa já'ma'can a Galileea?

⁷ Ti'ij Piláato a'yan tyáamua'reeri' ti i Jesús a'áa já'ma'can jo'tij i Herodes tyejé'ijtaj, aj pu'ij huo'ta'íj maj já'anvi'tij a'íjci jimi i Herodes, i rey ti jin tyi'tyéjvee, a'íi pu ajta a'áa jo'tyávaaca'aj a Jerusalén.

⁸ Ajta i Herodes, jéehua pu huatóotyamua'vej ti'ij jaaséj a'íjci i Jesús, ji'nye pu'ríj á'tyeej ti jaséjramuí'ca'aj, ajta jamua'reeriaca'aj je'ej ti tyi'táj uuriajca'aj a'íjna i Jesús, a'yaa pu tyá'xie'va'ca'aj ti Jesús tyi'táj jin a'yan huárinij ti huápu'ij juxie've'.

⁹ Jéehua pu tye'íhuo'ri', ajta i Jesús capu huatanyúj.

¹⁰ Majta a'íimaj i maj tyí'ijta u tyeyúuj tzajta', majta a'íimaj i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze, Moisés ti jo'yú'xaca', a'áa mu véjri' jimí jo'tyú'uuca'aj, jéetze' mu ca'nyíin jin tyá'xajtzi'raca'aj.

¹¹ Ajta i Herodes, majta a'íimaj i xantáaru'uj i ti tyihuá'ijtye', a'íi mu huatyóohuij maj je'ej pua'aj jáa'uurej, majta jaatyáxaahuataca' a'íjci i Jesús. Mati'ij mij cáanarij ju'cáachejtye ti naa een, ti'ij tyihuá'caanaa i maj jamuán tyí'ijta i Herodes, ajta je'en huo'ta'íj mej mij majtáhua'aj já'anvi'tij i Piláato jimi.

¹² A'ájna xicáara' jitze, a'íi mu ju' amíincustyamua'aj muá'raa a'íjna i Piláato, ajta a'íjna i Herodes, ti'ij quee xu a'yan tyí'rijcaj, móoche' mu tyúucha'íiria'ca'aj.

*Mati'ij jaaxá'pui'intarej maj jaajé'caj i Jesús
(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39—19:16)*

¹³ Ajta i Piláato huo'tajé a'íjma i maj tyí'ijta i tyeyúuj tzajta', ajta a'íjma i maj tyityatatyíj, ajta a'íjma i tyeítyee.

¹⁴ Aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Siati'ij yajave're'nyijtye nye jimi, a'yaa xu jitzán tyí'pua'ritya'ca'aj yee a'íi pu ca'nyíjra'aj hua'tá'caa i tyeítyee mej mij jé'ta' huáciinyej, nu'ríj tyee'íhuo'ri', mua'aj senyeséeracaj. Ajta quee je'ej ná'miteeraste' tyi'tíj ti jin ootyá'ítzee i siaj jin jitzán tyí'pua'ritye'.

¹⁵ Capu ajta je'ej já'miteeraste' a'íjci i Herodes, ji'nye a'íi pu ajtáhua'aj muyo'ta'ityaca' ityájma jimi. A'íj xu jin seríj jamua'reej tiquee a'yan tyi'tyéevijtij ti a'múu huámui'nyij, ji'nye capu tyi'tíj jin ootyá'ítzee.

¹⁶ Puéjtzij nu jaatá'sij a'mújci, nyati'ijta nyij jaatátoosij.

¹⁷ A'yaa mu tyeyí'tihua'aj maj séej huatátoonyij i maj eetyánami' a'ájna mati'ij tyí'ye'estyahua'aj.

¹⁸ Majta a'íimaj i tyeítyee, néijmi'i mu a'yan tyityeetyejíhuajraa tijin:

—Miche' jaajé'caj a'mújci mu Jesús, pajta i Barrabás huatátoonyij.

¹⁹ (A'ájna i Barrabás, a'íj pu jin eetyánami'huaca'aj, ji'nye ca'nyíjra'aj pu huo'ta' i tyeítyee Jerusalén maj já'chajca'aj mej mij huo'tanyó'si'tye'en i Roma maj já'chajca'aj, a'íi pu ajta síj a'íin pué'een i ti tyí'tyacui'caria'aj.)

²⁰ Ajta i Piláato jaxie'va'ca'aj ti jaatátoonyij a'íjci i Jesús, a'íj pu jin ajtáhua'aj a'yan tyihuo'tajé ti'ij jáamua'reej je'ej maj tyá'xie'va'ca'aj i tyeítyee.

²¹ Majta a'íimaj i tyeítyee a'yaa tyityeetyejíhuajraa tijin:

—Pata'aj yó'tatan, pata'aj yó'tatan.

²² Huéecaj pu a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—¿Ji'nye een jime'? ¿Tyi'tanyí je'ej pua'aj huáruuj? Capu je'ej ná'miteeraste' tyi'tíj ti jin ootyá'ítzee ti'ij a'yan tye'tyévijtye'ej ti huámui'nyij a'mújna, a'íj nu jin a'yan nyana'aj rinyij, puéjtzij nu jaatá'sij, nyajta jaatátoosij.

²³ Majta a'íimaj i tyeítyee jéetze' mu ca'nyíin jin huatyejíhuajra, majtáhua'aj a'yan tyaata'íj ti jó'tatan. Aj mu mij tyu'mué'tíj a'íjci jime' i maj jéehua huatyejíhuajra.

²⁴ Aj pu'ij i Piláato jaaxá'pui'intarej ti a'yan huárinyij je'ej maj tyaaxié'va'ca'aj i tyeítyee.

²⁵ Ti'quij jaatátoj a'íjci i maj jahuaviirica'aj i tyeítyee i ti a'íjci jin eetyánami'huaca'aj ti ca'nyíjra'aj huo'ta' mej mij huatyéno'se'en, ti ajta tyí'tyacui'caria'aj. Ajta i Piláato, a'íi pu tyu'tátuii i Jesús mej mij a'yan jáa'uurej je'ej maj tyaaxié'va'ca'aj i tyeítyee.

*Mati'ij yó'tatej a'íjci i Jesús
(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)*

²⁶ Mati'ij mij yo'jáj i Jesús, a'áa mu yoojásima'caj, mati'ij séej huatyéevi' ti a'yan ántyapuaaj tijin Simón Cirene ti já'ma'can, a'áa pu ja'tanyéj a itzitáj, mati'ij mij ju'huatyéchuii i cúruuj ti'ij jáachuisime'en cújta' i Jesús.

²⁷ Jéehua mu tyeítyee huajú'ca'aj hua' cújta', mue'tíj mu majta i úuca huajú'ca'aj muxaamúuritya'aj, majta antyuyínyaj a'íjci jime'.

²⁸ Aj pu'ij Jesús ooré'nyeeriaca', ti'ij ij a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Mua'aj úuca, mu siaj Jerusalén já'ma'can, caxu nyéetzij jin juyiinyaj, sulu ja'mua jime' siahuóoyiinyixi', siajta a'íjma jime' i juyójmua',

29 ji'nye aj pu atyojo're'nyesij a'ájna i xicáara' siaj jitzán a'yan tyu'taxájtaj yee: “Dios pu tyámua' tyihuo'tá' a'íjma i maj quee a'náj tyiyóomua'aj muá'raa, majta a'íimaj i maj quee a'náj ti'ríij hua' jitze huataséjre, majta a'íjma i maj quee a'náj tyu'tzí'tyej.”

30 A'ájna xicáara' jitze, a'yaa mu rinyij i tyeítýee, a'íi mu a'yan tyaaté'exaatye'sij i jiríj tijin: “Pata'aj tajapúa rájvetyij.” Majta a'yan cha'taj mana'aj tyaaté'exaatye'ej a'íjci i jiríj ti huaquétimee tijin: “Pata'aj taatyá'avaaj.”

31 Típua'aj a'yan nyetya'ajpuéjtzij nyáaj nyej quee tyi'tíj jin ootyá'itzee, ¿nyij mequee jéetze' jajpuéetzij muá'ju'un a'íimaj i maj tyi'tíj jin ootyá'itzee?

32 Majta hua'puácaa huajájpuasima'aj i maj je'ej pua'aj tyí'uuriajca'aj mej mij huojotatan i Jesús jamuán.

33 Mati'ij mij a'áa ja'rá'aj jo'tij a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Mui'chíj mu'taj, a'áa mu mij yó'tatej hua' jamuán i maj je'ej pua'aj tyí'uuriajca'aj. Séej mu óotatej muáca'ta' pujmua', majta i séej útata' pujmua' i Jesús.

34 Ti'quij Jesús a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Nyavástara' tyihuo'tú'uunyi'ri', ji'nye camu jamua'reej je'ej maj ricij.

Majta i xantáaru'uj huáhuajcaca' maj tyetyéj jin huóomue'tij mej mij jáamua'reej a'tíj ti ci'tyij i tyí'caanaria'ra' i Jesús.

35 Majta a'íimaj i tyeítýee, a'áa mu jo'tyú'uu méesejraca'aj. Majta a'íimaj i maj tyihua'íjtye', a'íi mu majta jaatyáxaahuataca', a'yaa mu tyu'taxájtaca' tijin:

—A'múu pu séecan japua huatanyúj, che' ajta jujapúa huatányuunyij, típua'aj a'yan tyi'ja'yájnatan ti a'múu a'íin pué'een i Dios ti ja'antyíhuoj i ti ajta a'áan yó'ojrasij i ipuárij japua.

36 Majta a'íimaj i xantáaru'uj mu ajtyáxiiriaca', majta jaatyáxaahuataca', a'íj mu majta jaatanyéetzij ti ju'cáaye'en i nahuáj ta'antzíjvi.

37 A'yaa mu tyaaté'exaa tijin:

—Típua'aj Rey jime' petyi'tyávaacaj a'íjma jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can, pata'aj ajapua huatányuunyij.

38 Majta táabla óotatej jo'tij jo'ojmu'uj i Jesús, a'yaa pu tyé'yu'si'huaca'aj a'íjci jitze i táabla tijin: “A'íi pu a'íin pué'een i hua' Rey a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can.”

39 Ajta síj i ti je'ej pua'aj tyee'yí'tihua'aj i ti ajta óotateehuaca', a'íi pu je'ej pua'aj tyé'jeevaca'aj a'íjci i Jesús, a'yan tijin:

—¿Nyi pequee a'íin pué'een i ti Dios a'áan mojo'ojrasij i ipuárij japua? Pata'aj ajapua huatányuunyij, pajta ityájma japua.

40 Ajta i síj ti je'ej pua'aj tyeyí'tihua'aj, ti ajta óotateehuaca', a'íi pu jajtyá'xij a'yan tijin:

—¿Nyi pequee já'tyese' i Dios? Cási', a'yaa paj cha'taj pana'aj tya'ajpuéjtzij ti'ij a'mújna.

41 A'yaa pu tyi'tyéevijtij tyaj a'yan tya'ajpuéjtzij, a'íjci jime' je'ej tyaj tyi'tíj huáruuj, ji'nye pu'ríj a'yan tyitaaci'ij, ajta a'mújna, capu tyi'tíj jin ootyá'itzee.

42 Aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Jesús tijin:

—Jesús, pata'aj no'támua'reej a'ájna xicáara' paj jitzán huatye'chesij i paj tyu'ta'íjtaj.

43 Ajta a'íjna i Jesús, a'yaa pu tyu'tanyúj tijin:

—A'yaa nu tyí'mua'ixaatye' tzáahuatyí'ra'aj jime', ijíj paj a'áa jo'tyaváaj puá'mej nyaj jamuán jo'tij Dios tyámua' tyimuojotyátoosij.

*Ti'ij huamu' a'ijna i Jesús**(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)*

⁴⁴ Ti'ij arí a'tzáaj tacuariixpuaj putyi'rijcáj, aj pu'ij néijmi'que' huariá'tica'riaca' i chuéj japua, huéicaj ooraj pu a'chu á'tyeej ti huatíca'.

⁴⁵ A'ijna i xicáj oomu'í, ajta a'ijna i cíxurij ti a'úun jo'tahuíjca'aj u tyeyúuj tzajta', a'í pu jé'ta' acásujtza'an.

⁴⁶ Ca'nyiin pu jin huajíjhuaca' a'ijna i Jesús. A'yaa pu tyu'taxájtaca' tijin: —Mu paj nyavástara', muéetzij nu muaatátuire'sij i nyaxiéjnyu'caa.

Ti'ij a'yan tyu'taxájtaca', aj pu'ij huamu'í.

⁴⁷ Ajta a'ijna xantáaru'uj ti tyí'ijtye' anxityej maj ará'asej, ti'ij jaaséej je'ej ti huaríj, aj pu'ij tyámua' tyaatá' i Dios, ajta a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—A'yaa xaa nyu'uj tyi'ja'yájna, a'í pu tyámua' tyí'tyevistaca'aj.

⁴⁸ Majta a'íimaj i tyeítyee i maj ajtyáxiiriaca', mati'ij tyu'séj je'ej ti tyi'tíj huaríj, aj mu mij jo'cíxij, ji'nye muatóoxaamujrityej majta je'ej pua'aj tyityo'tóomuajtyaca'.

⁴⁹ Majta a'íimaj i maj jamua'tyej, majta i úucaa i maj jamuán uja'ráacij a'ájna a Galileea, a'í mu a' ímuáj jo'tyú'uuca'aj, majta tyí'sejraca'aj je'ej ti tyi'tíj rijcaj.

*Mati'ij ja'vá'naj a'ijci i Jesús**(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)*

⁵⁰ A'áa pu ajta síj jo'tyávaaca'aj ti a'yan ántyapuaj tijin José, a'áa pu já'ma'can chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Arimatea, a'áa ti huataca'aj a Judea, a'í pu síj a'íin pué'een ti hua' jitze ajtyáma'can i juéesij. Tyámua' pu tyí'tyevistaca'aj, ajta quee tyi'tíj jin á'itzeeria'ca'aj.

⁵¹ Ajta a'ijna i José, a'í pu ajta jajchó'va'ca'aj a'ájna xicáara' jitze ti'ij Dios tyu'ta'íjtaj íiyan i cháanacaj japua. A'íj pu jin quee ja'ránajchaca' je'ej maj tyaaxá'pui'intarej, capu ajta tyámua' jaata'aj je'ej maj huaríj i séecan i juéesij.

⁵² Ti'ij ij a'áa jo'mej i Piláato jimi, ajta je'en jaatáhuaviiri' ti jaatátuiire'en i tyévira' i Jesús.

⁵³ Aj pu'ij ja'ajtajá i tyévira' i Jesús, ajta je'en saáavanaj jin jacá'ijcataca', ti'quij a'úun jo'tyájrurij jo'tíj jóocun, ti'ij ij uyo'r'é'tyej jo'maj yo'ojcúunajraa, camu meexu a'náj a'tíj a'úun jo'tyá'avaataca'aj.

⁵⁴ Pu'rij a'ájna putyi'rijcaa a'ájna xicáara' maj jitzán tyámua' ju'uurej, ajta arí tin atyojo'r'é'nyesima'aj a'ájna xicáara' maj jitzán juso'pii.

⁵⁵ Majta a'íimaj i úucaa, i maj a'áa ja'ráacij a Galileea i Jesús jamuán, a'í mu cújta' huajú'ca'aj a'íjci i José. Mati'ij mij jaaséej jo'tíj jóocun, majta jo'tíj yó'ruuj i tyévira' i Jesús.

⁵⁶ Mati'ij mij jo'cíj i juchéj, aj mu mij tyámua' jáaruuj i tu'píj ti naa tyaarie'ej, majta i maj jacáhuaatye'ej, majta je'en huóoso'pej a'ájna xicáara' jitze je'ej ti tyúuxie've'.

24*Ti'ij huatájuuriaca' i Jesús**(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)*

¹ Ti'ij atyojo'r'é'nyej a'ájna xicáara' jitze ta'nájcaj i itéerij, íiya' mu'uj ujó'ju' a'íimaj i úucaa, mati'ij mij tyojo'tii i maj tyámua' tyú'ruuj i tu'píj ti naa tyi'tyáarie', mati'ij mij ujó'ju' jo'maj je'ej yo'uuriajca'aj.

² Mati'ij a'áa ja'rá'aj, aj mu mij jaaséej tipua'aj arí antácun. Ajta a'ijna i tyetyéj i maj je'tyájmuaaj, pu'rij antí'ri'huaca'aj.

³ Mati'ij utyájrurij, camu che' jáatyoy i tyévira' i Jesús.

⁴ Meentyij móoj a'íjci jin tyí'mua'ajcaj je'ej ti tyi'tíj huaríj a'íjci jime' i tyévira' i Jesús, mati'ij jiye'tzín hua'puaj huataséjre i tyétyacaa a'íjma jimi i úucaa, naa mu cuéeinavi' tyí'chajca'aj, naa mu tyityetyátatzarisime'ej.

⁵ Tyámua' mu tyu'tátziin i úucaa, a'íj mu jin tyítunutaxij, majta ecóotutaxij, majta a'íimaj i tyétyacaa, a'yaa mu tyihuo'té'exaaaj tijin:

—¿Ji'nye siaj sij a'yan tyá'huoo hua' tzajta' i mui'chítýee i ti arí huatájuuriaca'?

⁶ Capu che' yajá'hua', ji'nye pu'ríj huatájuuriaca', ¿nyi sequée jamua'reej je'ej ti tyajamuaaté'exaa ti'ij ooj ajo'tyávaaca'aj ja'mua jamuán a'ájna a Galileea,

⁷ yee ti a'yan tyúuxie've' maj tyu'tátuire'en a'íjci i ti ajta tyévij jitze huanie'huaca' a'íjma jimi i maj je'ej pua'aj tyityeetyúucha'ij mej mij yó'tateexi'in? Ajta huéecaj xicáj jitze huatájuurij.

⁸ Majta a'íimaj i úucaa, aj mu jo'támua'reeri' je'ej ti tyihuo'té'exaaaj a'íjna i Jesús.

⁹ Aj mu mij iiráacij jo'tij jóocun, mati'ij mij jo'cáj juchéj, aj mu mij huo'té'exaa a'íjma i maj tamuáamuata' japuan síj ará'asej, majta i séecan, néijmi'i mu huo'té'exaa je'ej maj tyi'tíj tyu'séj.

¹⁰ A'íimaj i úucaa, a'íi mu a'íin pué'een, i Mariía Magdala ti já'ma'can, ajta a'íjna i Juana, ajtáhua'aj síj i Mariía náanajra' ti pué'een a'íjci i Jacobo, majta séecan i úucaa, a'íi mu a'yan tyihuo'té'exaaaj a'íjma i Jesús ti hua'antýhuoj.

¹¹ Majta a'íimaj camu huá'tzaahuatya'ca'aj a'íjma i úucaa, ji'nye capu je'ej huá'miteerastya'ca'aj je'ej maj tyihuo'té'exaaaj.

¹² Ajta a'íjna i Pedro, a'íi pu ájchej, ti'quij jo'téechajraa jo'tij jóocun, ti'quij utyájrurij. Aj pu'ij cixurij tyu'séj ti áan tyajá'ajcatyí, ajta je'en jó'raa jéehua tyi'mua'astíj i jutzájta' je'ej ti tyi'tíj huaríj.

A'ájna i juyéj jitze Emaús ti jó'nyaa

(Mt. 16:12-13)

¹³ A'ájna xicáara' jitze, i maj hua'puaj i maj hua' jitze ajtyáma'can a'íjma i maj Jesús jamuán huacíj, a'áa mu joojú'ca'aj chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Emaús, a'áa pu imuáj putyajá'ricij a'ájna a Jerusalén, a'chu tamuáamuata' japuan síj quiloometroj.

¹⁴ Néijmi'i mu tyu'xájtasime'ej je'ej ti tyi'tíj huaríj.

¹⁵ Móoche' mu tyu'xáatasima'caj, ti'ij Jesús ajtyáxiiriaca' aj pu'ij hua' jamuán jo'mej.

¹⁶ Majta a'íimaj camu jaamua'aj.

¹⁷ Ti'quij Jesús a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿Tyi'tanyí je'ej setyúu'ixaatye' a'yan xuujú' i juyéj jitze?

Mati'ij mij óohuiixij, mua'coomua'astíj.

¹⁸ Ajta síj ti a'yan ántyapuaj tijin Cleofas, a'íi pu a'yan tyu'tanyúj tijin:

—¿Nyi pequee muáaj a'íin pué'een i paj huayi'ij pana'aj i paj quee tyi'tíj mua'reej je'ej ti tyi'tíj huaríj tajimí?

¹⁹ Aj pu'ij a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿Tyi'tanyí je'ej huaríj?

Mati'ij mij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—A'íjci jime' i Jesús, Nazaret ti já'ma'can, a'íi pu tyí'xajtaca'aj tzaahuatyi'ra'aj jime' i Dios jitze ma'can. Ajta jéehua a'yan tyú'ruuj ti huápu'ij juxie've', i tyeítýee jimi ajta i Dios.

20 Majta a'íimaj i maj tyí'ijta i tyeyúuj tzajta', majta i maj tyí'ta'ijtye', a'íi mu tyu'tátuii i Jesús mej mij tyu'tá' maj jaajé'caj, mati'ij mij yó'tateexij.

21 Tyajta ityáj, a'yaa tu tye'ejchó'va'ca'aj ti a'íin tii'rátóonyij ityájma i tyaj Israel jitze ajtyáma'can, pu'ríj huéecaj xicáj tyooméj maj yó'tateexij.

22 Majta séecan úucaa i maj tajitzé ajtyáma'can, jéehua mu je'ej pua'aj tyo'taséj, íiya' mu'uj uja'tanyéj jo'maj ya'vá'najca'aj a'íjci i Jesús.

23 Majta camu jáatyoy i tyévira', mati'ij mij huariá'cij, aj mu mij taaté'exaa tíjin séecan mu huataséjre hua' jimi. A'íi mu a'íin pué'eenye'ej i maj tajapuá tyí'huire', majta a'yan tyihuo'té'exaaaj ti arí huatájuuriaca' a'íjna i Jesús.

24 Majta séecan i maj tajamuán huacíj, a'íi mu majta uja'tanyéj jo'maj ya'vá'najca'aj, a'yaa pu tyi'éenye'ej je'ej maj tyu'taxájtaca' a'íimaj i úucaa, majta a'íimaj camu jaaséj a'íjci i Jesús.

25 Ajta i Jesús a'yaa pu tyihuo'té'exaaaj tíjin:

—Ji'nye sequée huápu'ij tyojó'itej mua'aj, je'ej xu pua'aj tyityóomuajtyej, caxu je'ej tyéejtyoovej mu jutzájta' siaj sij tyá'antzaahuatye'en néijmi'i je'ej maj tyu'taxájtaca' a'íimaj i maj Dios jitze ma'can tyí'xaxa'ta'aj.

26 ¿Nyi sequée jamua'reeriaca'aj ti a'yan tyúuxie'va'ca'aj ti anaquéej jajpuéetzij já'ra'nyij a'íjna i ti Dios a'áan yó'ojrasij i ipuárij japua, tí'ij tyu'ta'íjtaj íyan i cháanacaj japua, ajta u tajapuá?

27 Aj pu'ij tyámua' naa néijmi'i tyihuo'té'exaaaj je'ej ti tyé'yu'si'huaca'aj i yu'xarij jitze a'íjci jime' i Jesús, tí'ij a'íjna tyo'yú'xaca' i Moisés, ajta mati'ij tyo'yú'xaca' a'íimaj i maj Dios jitze ma'can tyí'xaxa'ta'aj.

28 Mati'ij meríj avéjri' joojú'ca'aj a'ájna chájta' jo'maj ja'rá'ixaj, óoche' pu huama'ca'aj a'íjna i Jesús, tí'ij i ti muja'yee jó'yi'ij.

29 Majta a'íimaj jéehua mu ca'nyíjra'aj jaatá' ti a'áa jo'tyá'itzeere'en, a'yaa mu tyaaté'exaa tíjin:

—Pata'aj tajamuán yahuatyá'itzeere'en, ji'nye pu'ríj huachúmua', ajta arí huariá'tica'rij.

Ti'quij utyájrurij tí'ij hua' jamuán huatyá'itzeere'en.

30 Tí'ij Jesús ajtyéeyixij hua' jamuán i méesaj jitze, aj pu'ij jatý'puj i páan, ajta tyámua' tyaatá' i Dios, tí'quij jé'ta' jo'tátaaraca' i páan, aj pu'ij huo'tí'pu'uj.

31 Tí'ij huo'tai'ipu'uj, aj mu mij jaamua'aj, ajta a'íjna a'huóopua'rixij meeséeracaj.

32 Mati'ij mij a'yan tyityetyúu'ihuo'ri' tíjin:

—¿Nyiquee ca'nyíin jin ú'tzunaca'aj i taxiéjnyu'caa, ajta tatéexi'raca'aj tatzájta' tí'ij i tiéj, tí'ij a'íin tyitátyixaa i juyéj jitze, ti a'yan tyí'ta'ixaatya'ca'aj je'ej ti huatóomua'aj i ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze?

33 Mati'ij mij ájhuiixij, ca'nácan mu huariá'cij a Jerusalén, a'áa mu huojotyoy a'íjma i maj tamuáamuata' japuan sáij ará'asej, majta i séecan i maj hua' jamuán huacíj, néijmi'i mu a'áa ja'tyúusiiria'ca'aj.

34 Majta a'íimaj i maj a'áa jo'tyú'uuca'aj a Jerusalén, a'yaa mu tyihuo'té'exaaaj i maj hua'puaj tíjin:

—A'yaa xaa nyu'uj tyi'ja'yájna, tavástara' pu huatájuuriaca', ajta huataséjre a'íjci jimi i Simón.

35 Majta a'íimaj i maj hua'puaj, a'íi mu huo'té'exaa je'ej ti tyi'táj huaríj mati'ij a'áa joojú'caj i juyéj jitze, ajta je'ej maj tyaamua'aj tí'ij jé'ta' jo'tátaaraca' i páan.

Ti'ij Jesús huataséjre a'íjma jimi i maj jamuán huacíj
(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

³⁶ Móoche' mu tyi'xáatacaj a'íjci jime' ti'ij i Jesús huataséjre hua' jimi, a'úu pu jé'ta' huatyéechaxij, aj pu'ij a'yan tyihuo'tatyójtje'j tijn:

—Che' tyámua' ja'mua'axcaj ja'mua tzajta'.

³⁷ Aj mu mij néijmi'i tyámua' tyu'tátzjin, ji'nye a'yaa pu huá'seejratya'ca'aj, cuzáa nyájcán pu'é'eenye'ej.

³⁸ A'yaa pu tyihuo'té'exaa'j tijn:

—¿Ji'nye siaj sij huápu'i'ij tyí'tzinye'? ¿Ji'nye huápu'i'ij tyaja'muatyési'huaritye' siaj tyá'antzaahuatye'en?

³⁹ Cási' i nyamuáca' jitze, ajta i nya' ícaj jitze, nyáaj nu a'ín pu'é'een. Siata'aj na'ajtamuárie'en siajta naaséj. Síj ti mu'i'chij, capu a'yan tyi'tyáhue'ra', capu ajta a'yan tyi'tyájcarij, xu'ríj nyeséj nyaj tyáhue'ra', nyajta tyájcarij.

⁴⁰ Ti'ij a'yan tyihuo'té'exaa'j, aj pu'ij huo'taséjra i jumuáca', ajta i ju'ícaj.

⁴¹ Majta a'íimaj, camu ja'tzaahuatya'ca'aj, ji'nye jéehua mu jutya-mua'va'ca'aj, majta je'ej yó'sejraca'aj, aj pu'ij a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijn:

—¿Nyi sequée tyi'tíj tyícha'ij nyaj jáacua'nyij?

⁴² Mati'ij mij hue'ej ti hue'ejchi' jaatá'.

⁴³ Ti'quij ja'ancuriáa', aj pu'ij jáacua'j meeséeracaj a'íimaj.

⁴⁴ A'yaa pu tyihuo'té'exaa'j tijn:

—A'yaa nu tyajamuaaté'exaa nyati'ij ja'mua jamuán jo'chá'canya'aj, ti a'yan tyúuxie'va'ca'aj ti néijmi'i tya'róo'astej je'ej ti tyo'yú'xaca' nyéetzij jime' a'íjna i Moisés, majta a'íimaj i maj Dios jitze ma'can tyí'xaxa'ta'aj, ajta i chu'icarij jitze.

⁴⁵ Aj pu'ij huo'ta' mej mij yo'itéej muá'ra'nyij je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze.

⁴⁶ A'yaa pu tyihuo'té'exaa'j tijn:

—A'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze ti a'yan tyúuxie'va'ca'aj ti jajpuéjtzij já'ra'nyiiiche', a'íjna i Dios ti a'áan yó'o'jasij i ipuárij japua. Ajta huéecaj xicáj jitze huatájuuritaj.

⁴⁷ Majta néijmi'i japua i cháanacaj tyihuo'té'exaatye'sij nyenyúucaritze' mej mij seequéj tyú'mua'tyij i Dios jimi ti'ij a'ín tyihuo'tú'uunyi'. Siajta mua'aj a'yaa xu huatyóohuisij siaj tyihuo'té'exaatye'en iye'ej Jerusalén.

⁴⁸ Mua'aj xu tyihuo'té'exaatye'ej néijmi'i je'ej siaj tyi'tíj tyu'séj.

⁴⁹ Nyáaj nu uyo'ta'ítyij ja'mua jimi a'íjci i ti nyavástara' jin tya'tóoratziri'. Siajta mua'aj, siata'aj a'yan huatye'en iye'ej chájta' 'asta siana'aj quee ja'ancuriá'an a'íjci i ca'nyíjra'aj jútye' ti je'cányesij.

Ti'ij i Jesús tyíraa u tajapúa
(Mr. 16:19-20)

⁵⁰ Ti'quij i Jesús huojo'ví'tij a'ájna a Betania, aj pu'ij ajmécataxij, ajta je'en tyámua' tyihuo'tá' i hua' tzajta'.

⁵¹ Ti'ij ooj hua'huavivíriaca'aj, aj pu'ij ahuojo'tyáhuui a'íjma ti'quij jútye' tyíraa.

⁵² Majta a'íimaj mu jaatyánajchaca', jéehua mu huatóotyamua'vej, mati'ij mij jo'cáj a Jerusalén.

⁵³ A'náj tina'aj mu i tyeyúuj tzajta' je'rú'uuca'aj, metye'tyóotzi'ria'aj i Dios.

Je'ej ti tyo'yú'xaca' a'íjna i San Juan

I ti jin uhuatyóochej i yu'xarij

¹ Jájcuaj imuáj pu séjria'ca'aj i nyúucarij, ajta a'íjna i nyúucarij a'íj pu jimi séjria'ca'aj i Dios, ajta i Dios pu a'ín pué'eenye'ej i nyúucarij.

² A'íi pu jájcuaj imuáj séjria'ca'aj i Dios jimi ti'íj quee xu ma'huá'tacaj i cháanacaj.

³ A'íj pu jitze ma'can i nyúucarij i Dios néijmi'i tyú'taahuaca' i ti tyí'sejre', capu tyi'tíj a'yan tyi'séere'ej ta'me'nyíche' tipua'aj quee i nyúucarij a'yan tyu'taxáatajche'.

⁴ A'íj pu jitze séjria'ca'aj i júuricamej, ajta i júuricamej pu jin huányeeri'cica'aj hua' tzajta' i tyeítýee.

⁵ Ajta a'íjna i ti jin huányeeri'ij, a'íj pu jin huanyéeri'cij ja'raa jo'tíj jo'tíca'ca'aj, ajta i tíca'rij capu je'ej joorejvej ti jo'jé'caj a'íjna i ti jin huányeeri'ij.

⁶ Síij pu tyáati' huataséjre ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Juan, Dios pu a'yan yo'ta'ítyaca',

⁷ ta'aj ij a'íjci jitze ma'can i tatzárij tyihuo'té'exaatye'en i tyeítýee, ajta mej mij néijmi'i tyá'antzaahuatye'en je'ej ti a'ín tyí'xajtaca'aj.

⁸ Ajta a'íjna i Juan capu a'ín pué'eenye'ej i tatzárij, sulu síij ti a'íjna jin mujo've'mej ti'ij a'íjna jitze ma'can i tatzárij tyihuo'té'exaatye'en.

⁹ Ajta a'íjna i ti ji'récán jime' tatzárij pué'een i ti huá'tatzavi'tye' néijmi'caa i tyeítýee, a'íi pu ooj yaja'vá'ma'ca'aj íiyan i cháanacaj japua.

¹⁰ A'íjna i ti nyúucarij pué'een, a'yan pu séjria'ca'aj i cháanacaj japua, ajta Dios pu i cháanacaj huatyátaahuaca' a'íjna jitze ma'can i nyúucarij, majta i maj yan huacháatima'caa i cháanacaj japua camu jaamua'aj.

¹¹ A'íi pu mu jové'mej íiyan cháanacaj, majta i maj a'yan huacháatima'caa camu tyámua' tyetyéej.

¹² Majta a'íimaj i maj tyámua' tyetyéej majta jitzán tyá'antzaahuaj, a'íi pu a'yan tyihuo'tá' mej mij yójmua'mua' pue'éenye'ej muá'ra'nyij i Dios.

¹³ A'íj mu jin yójmua'mua' pué'een i Dios, camu a'íjna jime' maj tyétyacaa jitze eeráanyej nusu maj jujímua'aj a'yan tyá'xie'va'ca'aj, sulu a'íjna jime' ti i Dios huatyóoyojmua'tyej.

¹⁴ A'íjna i ti nyúucarij pué'een a'íi pu huatyóotyevistaca', ajta tajamuán yéchajca'aj. Tyajta jaaséj i ti jin huápu'ij naa huasé'rin, i ti ja'ancuriáa' i Dios jimi, a'íjna jime' ti a'íi na'aj yójra', a'íj pu jimi séejre' i ti jin taxie've' ajta i ti ji'récán jime'.

¹⁵ Juan pu a'íjna jitze ma'can a'yan tyu'taxájtaca' tijin: "A'íi pu a'ín pué'een i nyaj jitzán ma'can tyajamuáa'ixaa, nyati'ij a'yan yee a'íjna ti yaja've'mej nyaj cújta', jéetze' pu va'cán jin tyi'tyéjvee nyequee nyáaj, ji'nye a'íi pu anaquéej séjria'ca'aj nyequee nyáaj."

¹⁶ Néijmi'i tu tyeríj ityáj a'íj jimi tya'ancuriáa' i ti a'ín juxié'vi'ra' tyámua' tyitatá'caa séej jime' ajtáhua'aj séej,

¹⁷ ji'nye a'íjna i nyúucarij i maj jin tyí'ijta a'íj pu jitze ma'can i Moisés yan huatyátuihuaca', ajta i tyaj jin huátaxie've'en ajta i ti ji'récán jime' a'íj pu jitze tyeje'rámá'can i Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een.

¹⁸ Capu a'tíj a'náj jaaséej i Dios, sulu a'íi pu'uj i ti yójra' pué'een, i ti ajta Dios jimi séejre', a'íi pu taatá' tyej tyij jáamua'tyij je'ej ti een i Dios.

A'íjna i Juan i ti huá'íiraca'aj a'íi pu jaataxájtaca' a'íjci i Ciríistu'
(Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)

¹⁹ A'íi pu a'íin pué'een i Juan ti jaataxájtaca', mati'ij a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can a'áa huojo'ta'ítyaca' a Jerusalén a'íjma i puariij majta séecan i maj Leví jitze eeráma'can, mej mij a'yan tyaata'íhuo' a'íjci i Juan a'tíj ti pué'eenye'ej.

²⁰ Ajta a'íjna i Juan a'yaa pu tyihuo'té'exaa je'ej ti tyi'ji'récán jime', a'yaa pu tíjin:

—Canu nyáaj a'íin pué'een i Ciríistu'.

²¹ Mati'ij mij majtáhua'aj a'yan tyaata'íhuo'ri' tíjin:

—¿A'tanyíj pana'aj pué'een? ¿Nyi a'íin papué'een i Elías?

Juan pu a'yan tyu'tanyúj tíjin:

—Canu nyáaj a'íin pué'een.

Mati'ij mij ca'nyíin jin a'yan tyaata'íhuo'ri' tíjin:

—¿Nyi a'íin paj pué'een i tyaj jacho've' i ti Dios jitze ma'can tyitaaté'exaatye'sij?

A'yaa pu tyu'tanyúj tíjin:

—Canu a'íin pué'een.

²² Mati'ij mij a'yan tyaaaté'exaa tíjin:

—¿A'tanyíj pana'aj pué'een? Tajitzé pu juxie've' tyata'aj tyij huo'té'exaatye'en a'íjma i maj tojo'ta'ítyaca'. ¿Ji'nye pij tyitaaté'exaatye'sij ajime'?

²³ Aj pu'ij Juan a'yan tyihuo'té'exaa tíjin:

—Nyáaj nu a'íin pué'een i nyúucarij ti a'áa ja'vá'namuajre' jo'tij quee já'tyi'tij, ti a'yan tyí'xaj tíjin: “Tyámua' xu huó'uurej siaj sij tyámua' naa tyeetyéjeevej a'íjci i tavástara'” —a'yájna ti'ij tyu'taxájtaca' a'íjna i Isaías.

²⁴ Majta a'íimaj i maj fariseos uhuojo'ta'ítyaca' mej mij jamuán tyu'taxáj a'íjci i Juan,

²⁵ a'yaa mu tyaata'íhuo'ri' tíjin:

—Típua'aj pequee a'íin pué'eenye' i Ciríistu', pajta quee a'íin pué'een i Elías, nusu a'íjna i tyaj jajchó've' ti Dios jitze ma'can tyitaaté'exaatye'ej, ¿ji'nye pej pij a'yan tyihuá'íiraj i tyeítyee?

²⁶ Juan pu a'yan tyihuo'té'exaa tíjin:

—Nyáaj nu jájtyij jin huá'íiraj, ajta síj pu ja'mua jimi séejre' i siaj quee jamua'tyej,

²⁷ a'íi pu ooj maja've'mej. Ajta nyéetzij capu a'yan tyinyetyévijtye' nyej nyij ja'ajta'í'pu'xi'in i ca'quéera'an.

²⁸ Néijmi'i pu a'íjna a'yan tyu'ríj a'ájna a ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tíjin Betania, után jitze pujmua' i játya'naj i Jordán, jo'tij a'íjna i Juan huaja'íiraca'aj.

Jesús pu a'íin pué'een i cánya'aj i ti Dios jaatámu'vejritaj

²⁹ Yaa ariá'pua'aj, Juan pu jaaséj a'íjci i Jesús ti aja'vá'ma'ca'aj a'íjci jimi, aj pu'ij a'yan tyu'taxájtaca' tíjin:

—Cási' xaaséj, a'múu pu a'íin pué'een i cánya'aj i Dios ti jaatámu'vejritaj, i ti jin tyihuo'tú'uunyi'raj i maj jin ootyá'ítzee néijmi'i i maj yan séejre' i cháanacaj japua.

³⁰ A'íi pu a'íin pué'een i nyaj jaxajta'aj nyati'ij a'yan tyajamuaaté'exaa tíjin: “Síj pu yaja'va'ma'aj ta'mej i ti jéetze' va'cán jin tyi'tyéjvee nyequee nyáaj, ji'nye a'íi pu anaquéej séjria'ca'aj nyequee nyáaj.”

³¹ Canu nyajta nyáaj jamua'tyajca'aj, nyajta a'yaa nu een jin mujo've'mej nyej nyij huó'iraj i jájtyij jime', mej mij a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can jáamua'tyij.

³² Juan pu ajta a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—A'yaa nu tyeeséj a'íjci i júuricama'ra' i Dios ti jútye' aje'cáma'ca'aj a'yan huasé'rihua'aj ti'ij jáamui', ajta je'en áan mu'úutze' jo'o'yíxij.

³³ Canu nyajta nyáaj jamua'reeriaca'aj a'tíj ti pué'eenye'ej, ajta a'íjna i ti nyojo'ta'ityaca' nyej nyij jájtyij jin huó'iraj, a'yaa pu tyinaaté'exaa tijin: “A'íjna i paj jaséjran i ti jitzán áan jo'o'yíxi'in a'íjna i júuricama'ra' i Dios, a'íi pu a'íin pué'een i ti a'íjna jin huá'íiran i júuricama'ra' i Dios.”

³⁴ Nyáaj nu'ríj a'yan tyeeséj, nyáaj nu nyij tyámua' tyá'mua'reej ti a'íin pué'een i yójra' i Dios.

A'íimaj i maj anaquéj jamuán huacíj i Jesús

³⁵ Yaa ariá'pua'aj, Juan pu ajtáhua'aj a'áa jo'tyávaaca'aj hua'puácaa tyivi'tíj i maj jamuán huací'ca'aj.

³⁶ Ti'ij jaaséj ti aja'tama'ca'aj a'íjna i Jesús, a'yaa pu tyu'taxájtaca' tijin:

—Xaaséj, a'múu pu a'íin pué'een i cánya'aj Dios ti jaatámu'vejritaj.

³⁷ Mati'ij a'yan tyáanamujri' a'íimaj i maj hua'puaj, aj mu mij jamuán jó'ju' i Jesús.

³⁸ Aj pu'ij i Jesús ooré'nyeeriaca', ti'quij huo'séj maj jaavájrasima'aj, a'yaa pu'ij tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿Tyi'tanyí siahúoo?

Aj mu mij a'yan tyityaatanyúj tijin:

—Maeestro, ¿jo'nyij pe'chej?

³⁹ Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Musio'vá'ju' siata'aj jaaséj.

Aj mu mij jamuán jó'ju', mati'ij mij jaaséj, a'áa mu jamuán jo'tyá'itzee, 'asta na'aj quee arí yáacij cama'caj i xicáj.

⁴⁰ Síj ti jáanamujri' a'íjci i Juan ajta je'en jamuán jo'mej i Jesús, a'íi pu a'íin pué'eenye'ej a'íjna i Andrés, ihuáaria'ra' a'íjci i Simón, ti ajta Pedro pué'een.

⁴¹ Ajta a'íjna i Andrés a'íj pu anaquéj huátyoj a'íjci i ju'ihuáara' i Simón, a'yaa pu'ij tyaaté'exaa tijin:

—Tu'ríj jáatyoj a'íjci i Mesías. (A'íjna i nyúucarij Mesías, a'yaa pu huatóomua'aj tijin: Ciriistu'.)

⁴² Aj pu'ij i Andrés uya'ráavi'tij a'íjci i Simón i Jesús jimi, ti'ij i Jesús jaaséj, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Muáaj paj a'íin pué'een i Simón, yójra' a'íjci i Jonás, ajta a'yaa paj ántyapuaj puá'mej tijin Cefas. (Cefas, a'yaa pu huatóomua'aj tijin Pedro, ti ajta tyetyéj pué'een.)

Jesús pu jaatajé a'íjci i Felipe ajta a'íjci i Natanael

⁴³ Yaa ariá'pua'aj, Jesús pu a'yan tyaaxá'pui'intarej ti a'áa jó'me'en a'ájna a Galileea. A'íj pu'ij antyinájchaca' a'íjci i Felipe, ti'quij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Pata'aj nyaj jamuán jo'cha'canye'en.

⁴⁴ A'íjna i Felipe a'áa pu já'ma'cantaca'aj a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Betsaida, jo'maj majta já'ma'cantaca'aj a'íjna i Andrés ajta i Pedro.

⁴⁵ Felipe pu a'íj jó'huosij a'íjci i Natanael, ti'quij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Tu'ríj jáatyoj a'íjci i ti ja'xaj i yu'xarij jitze Moisés ti jo'yú'xaca', a'íi pu ajta a'íin pu'éen i maj jitzán ma'can tyo'yú'xaca' a'íimaj i maj Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj. A'íi pu a'íin pu'éen a'íjna i Jesús, yójra' a'íjci i José, Nazaret ti já'ma'can.

⁴⁶ Ajta a'íjna i Natanael a'yaa pu tyu'taxájtaca' tijin:

—¿Nyi a'yan tyí'rij ti Nazaret tyí'tíj je'ráanyej ti tyámua' een?

Felipe pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Che'rérj, pata'aj jaaséj.

⁴⁷ Tí'ij Jesús jaaséj ti aja'vá'ma'ca'aj a'íjna i Natanael, a'yaa pu tyu'taxájtaca' tijin:

—Yaa pu síj vé'mej ti jì'rè'can jime' Israel jitze ajtyáma'can, capu tyí'tíj séejre' ti hue'tzij pu'éen a'íjna jimi.

⁴⁸ Natanael pu a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Ji'nye pej pij een jime' nyamua'tyej?

Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nyáaj nu muaaséj tí'ij quee xu muaatajéeva'caj a'íjna i Felipe, pati'ij a'áan je'rácatyíi i xápua' jityej.

⁴⁹ Aj pu'ij i Natanael a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Maeestro, muáaj paj a'íin pu'éen i yójra' i Dios, muáaj paj a'íin pu'éen i paj tyitaata'íjtye'sij i tyaj Israel jitze ajtyáma'can.

⁵⁰ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—¿Nyi a'ij pana'aj jin tyá'tzaahuatye' i nyaj muaaté'exaaj nyaj muaaséj pati'ij a'áan je'rácatyíi i xápua' jityej? A'yaa nu tyí'mua'ixaatye' paj a'íjna tyí'sejran i ti jéetze' tyúuxie've'.

⁵¹ A'yaa pu ajta tyaaté'exaa i Jesús tijin:

—A'yaa nu tzáahuatyí'ra'aj jin tyajá'mua'ixaatye' siaj mua'aj jaséjran tí'ij antacúnyí'huaj ja'mej u tajapuá, siajta a'íjma séjran i tajapuá maj tyí'huire' i Dios jimi, a'íi mu yava'canyinyíica'aj muá'ju'un nyéetzij jimi, majta je'en tajapuá jo'ojnyinyíica'aj muá'ju'un.

2

Tí'ij a'tíj huatyényeíichaca' a'ájna a Caná, Galilea ti ja'ajtyáma'can

¹ Tí'ij huéicaj xicáj tyoomá'caj, síj pu huatyényeíichaca' a'ájna chájta' Caná, Galilea, ti ja'ajtyáma'can. Ajta a'íjna i náanajra' i Jesús, a'áa pu jo'tyávaaca'aj,

² a'ij mu majta huatá'inyej a'íjci i Jesús, majta i maj jamuán huacíj, mej mij hua' jamuán tyú'ye'esten.

³ Aj pu'ij huaxíj a'íjna i nahuáj, ajta i náanajra' i Jesús a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Capu che' uhuájmuua i nahuáj.

⁴ Jesús pu a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Íiti', ¿ji'nye pej pij nyéetzij nye'ixaatye'? Capu eexúj tya'rá'aj nyéetzij jimi.

⁵ Aj pu'ij i náanajra' a'yan tyihuo'té'exaaj a'íjma i maj tyí'huire' tijin:

—Néijmi'i xu jin a'yan huárinyij je'ej ti a'íin tyajamuaaté'exaatye'sij.

⁶ A'áa pu aráasej i xá'rij tyojo'váatima'caa ti tyetyéj jime' tyí'taavijhuaca'aj, a'íi pu tyí'pu'éeenye'ej i maj jitzán tyí'tyai'raaa a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can. A'yaa pu tyo'vejrica'aj a'chu huéicatyej nusu huéicatyej japuan tamuáamuata' liitruj i jájtyij.

⁷ Jesús pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaj a'íjma i maj tyí'huire' tijin:

—Siata'aj ja'vá'jístya'xi'in i jájtyij jime' i xá'rij tzajta'.

Mati'ij mij tyámua' naa tya'vá'jístya'xij,

⁸ ajta je'en Jesús a'yan tyihuo'té'exaa'j tijin:

—Siata'aj cíi tyi'tajánie' i tu'huájmuua' siajta je'en jaatá'an a'íjci i ti a'íjna jin antyúumua'reej i maj tyí'ye'estej.

Aj mu mij a'yan huaríj.

⁹ Ajta a'íjna i ti antyúumua'reej, a'íi pu ju'qué'ij a'íjci i jájtyij ti hu-
atyónahuastaca', ajta quee jamua'reeriaca'aj jo'tij já'ma'cantaca'aj a'íjna
i nahuáj, majta a'íimaj i maj tyí'huiire', a'íi mu xaa jamua'reeriaca'aj, ji'nye
a'íi mu ju'cáato'xij i jájtyij. A'íj pu'ij jin jaatajé a'íjci i ti huatyényeichij,

¹⁰ ti'quij a'yan tyaaté'exaa'j tijin:

—Néijmi'i tu a'yan tyee'yí'tin, anaqué'ej tu hua'tá'caa a'íjna i nahuáj ti
jéetze' jí're'en, ajta tipua'aj meríj huatyáta'ruj, aj tu tyij a'íj huo'tá'sij i
nahuáj tiquee jí're'en. Pajta muáaj mápaj ja' yá'itzaaca'aj i ti jéetze' jí're'en
tyej tyij ijíj ju'cáaye'en.

¹¹ A'íi pu a'íin pué'een i ti anaqué'ej a'yan tyi'tíj jin huaríj a'íjna i Jesús i
maj jin tyámua' tyo'taséj, a'ájna chájta' a Caná Galillea ti ja'ajtyáma'can,
a'íj pu jin huo'taséjra i ti jin naa huasé'rin, majta i maj jamuán huacíj a'íi
mu jimí tyá'antzaahuaj.

¹² Aj pu'ij té'ej a'áa jo'mej a Capernaúm, jamuán i náanajra', majta
ihuámua'mua', majta i maj jamuán huacíj, a'áa mu mij a'chu pua'an xicáj
já'tyeej.

Jesús pu jaajájuarej a'íjci i tyeyúuj

(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46)

¹³ Ajta arí tyí'vejri'taca'aj a'ájna maj jitzán jo'támua'reej a'íjna xicáara' ti
jitzán Dios tyihuo'tú'uunyi'ri' a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'cantaca'aj,
Jesús pu'ij a'áa jo'mej a Jerusalén.

¹⁴ A'úu pu'ij i tyeyúuj tzajta' huojo'tyoj a'íjma i maj hua'tooca'aj i
púuyesij, majta i cánya'xií, majta cúcui'see, ajta séecan i maj túmii
hua'puata'tyi'raca'aj i tyeítyee.

¹⁵ Ti'ij huo'séj, Jesús pu'ij cuaartaj huatyátaahuaca' cójnari jime', ti'quij
a'íjci jin hui'rámuarij néijmi'caa, hua' jamuán i púuyesij ajta i cánya'xií.
Ajta tye'tahuá'xij i tyihua' meesaj i maj japuan hua'puata'tyi'raca'aj i túmii.

¹⁶ Ajta a'íjma i maj cúcui'see tooca'aj a'yaa pu tyihuo'té'exaa'j tijin:

—Siata'aj tyi'ráan a'yun ti tyí'sejre'. Caxu a'yan ja'uurej ti'ij chi'ij i maj
tzajta' túmii mue'tijcaa a'íjci i chi'ra'an i nyavástara'.

¹⁷ Aj mu mij a'íimaj i maj jamuán huacíj jo'támua'reeri' ti a'yan tyé'yu'si'
i yu'xarij jitze tijin: “A'yaa nu tyá'xie've' ti tyámua' tyí'eenye' jo'paj
jo'tyéechi'ij.”

¹⁸ Majta a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'yaa mu tyaata'íhuo'ri'
tijin:

—¿Tyi'tanyí jin paataséjrataj tyej tyij jáamua'reej tyi'tíj paj jin an-
tyía'mua'reeriaj pej pij a'yan ricíj?

¹⁹ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa'j tijin:

—Xaatyú'uunaj a'íjci i tyeyúuj, nyáaj nu huéicaj xicáj tzajta' nya-
jáhua'aj ja'ajtaahuaj.

²⁰ Majta a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'yaa mu tyityaatanyúj
tijin:

—Huá'puatyej nyinyi'ra'aj japuan aráseej mu á'tyeej mati'ij mij ja'ajtaahuaca' a'íjci i tyeyúuj, ¿nyiquij muáaj huéicaj xicáj jitze pa'ajtaahuaj?

²¹ Ajta a'íjna i tyeyúuj i Jesús ti jaxajtaca'aj, a'íj pu putyí'xajtaca'aj i jutyévíra'.

²² A'íj pu jin ti'ij huatájuuriaca', aj mu mij jo'támua'reeri' i maj jamuán huacíj je'ej ti tyihuó'ixaatyaca'aj, majta je'en tyá'antzaahuaj i yu'xarij jitze, majta ja'antzaahuaj je'ej ti i Jesús tyihuó'ixaaj.

A'íimaj i maj anaquéj tyá'antzaahuaj i Jesús jimi

²³ Ti'ij ooj i Jesús a'áa jo'tyávaacaj a Jerusalén, a'ájna mati'ij tyi'ye'estyáacaj a'íjci jime' ti Dios tyihuo'tú'uunyi'ri', jéehua mu tyeítyee jimi tyá'antzaahuaj, mati'ij jaaséj ti a'ín a'yan rijcaa a'íjci jime' ti naa tyihuá'sejratye'.

²⁴ Ajta i Jesús capu hua' jitze tyi'ca'nyajca'aj, ji'nye néijmi'caa pu muajtyajca'aj.

²⁵ Capu juxié'va'ca'aj ti a'tíj jaaté'exaatye'en je'ej ti tyi'tyúucha'ij sáij i tyévíj, ji'nye a'íj pu jamua'reeriaca'aj je'ej ti éenye'ej i mua'tzíiria'ra' i tyévíj.

3

I Jesús ajta i Nicodemo

¹ A'áa pu sáij jo'tyávaaca'aj ti a'íjma jitze ajtyáma'cantaca'aj i fariseos, a'yaa pu ántyapuaaca'aj tijin Nicodemo, tyáati' pu pué'eenye'ej ti jéehua juxié'va'ca'aj hua' jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can.

² A'íj pu tíca' aje're'nyej i Jesús jimi, ti'quij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Maeestro, tyáamua'reej ti i Dios mojo'ta'ityaca' pej pij tyitáamua'tyej, ji'nye capu a'tíj jaayí'tin ti a'yan rijcaj patí'ij muáaj, tipua'aj quee i Dios jimi séjre'ej.

³ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—A'yaa nu tyí'mua'ixaatye' tzáahuatyí'ra'aj jime', tipua'aj quee i a'tíj jájcuan huanie'huaj, capu i'rij ti jaaséj jo'tij i Dios tyejé'ijtaj.

⁴ Nicodemo pu a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Ji'nye tyí'rij ti a'tíj ajtáhua'aj huanie'huaj tipua'aj arí vásti' pué'eenye'? ¿Nyi je'ej tyí'rij ti ajtáhua'aj atyáhuí'xin i jucáara' jitze i junáanaj ti'ij ajtáhua'aj huanie'huaj?

⁵ Ti'quij Jesús a'yan tyaaté'exaa tijin:

—A'yaa nu tzáahuatyí'ra'aj jin tyí'mua'ixaatye', a'íjna i tiquee huóojajcuare'en a'íjci jime' ti huái'huaj i jájtyij jime', ajta quee huanie'huaj a'íjci jitze ma'can i júuricama'ra' i Dios, capu je'ej tyí'rij ti utyájrutyey jo'tij i Dios tyejé'ijtaj.

⁶ A'íjna i ti tyévíj jitze huanie'huaca' yan pu ma'can i cháanacaj japua, ajta i ti a'íjna jitze huanie'huaca' i júuricama'ra' i Dios, a'íj pu jitze eeráma'can i júuricama'ra' i Dios.

⁷ Capáj je'ej tyá'mua'ajcaj nyaj a'yan tyí'mua'ixaatye' yee: “Juxie've' paj jájcuan huanie'huaj.”

⁸ Jo'tij na'aj pu huá'aacaj, tyij pajta janamuaj ti jujhua'naj, capáj jamua'reej jo'tij pujmua' jo've'yí'ij nusu je'ej ti pujmua' huaru'pij. A'yaa mu cha'taj mana'aj een a'íimaj i maj i júuricama'ra' i Dios jitze huanánie'huaca'.

⁹ Nicodemo pu ajtáhua'aj a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Ji'nye tyí'rij ti a'yan tyá'ra'nyij?

¹⁰ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Muáaj paj tyihuá'mua'tyej a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, ¿nyi pequee yó'itej tyi'tíj nyaj mua'ixaatye'?

¹¹ A'yaa nu tyí'mua'ixaatye' tzáahuatyi'ra'aj jime', ityáj tu a'íjna huá'ixaatye' tyi'tíj tyej tyámua' naa tyí'mua'reej, tyajta jamua'reej tyi'tíj tyaj huaséj, siajta mua'aj caxu tyá'tzaahuatye' je'ej tyej tyajá'mua'ixaatye'.

¹² Típua'aj sequée ná'tzaahuatye'ej típua'aj tyi'tíj nyaja'mua'ixaatye'ej yan ti ma'can i cháanacaj japua, ¿ji'nye setyina'antzaahuatye'sij típua'aj a'íj nyajamuaaté'exaatye'en i tajapuá ti tyajá'ma'can?

¹³ 'Capu a'tíj ujo'ojnyéj i tajapuá, sulu a'íi pu'uj i ti yava'cáanyej i cháanacaj japua, a'íi ti'ij pué'een i ti ajta tyéviij jitze huanie'huaca'.

¹⁴ Ajta a'yájna ti'ij i Moisés tye'ejpíj a'íjci i cú'cu'uj a'ájna jo'tij quee já'tyi'tíj, a'yaa pu cha'taj na'aj tyúuxie've' ti Dios ja'ajriáj a'íjci i ti ajta tyéviij jitze huanie'huaca',

¹⁵ mata'aj mij néijmi'i i maj jitzán tyá'antzaahuatye'sij jusén jime' maj júurij muá'ra'nyij.

Dios pu hua'xie've' néijmi'caa i maj yan huacháatimee i cháanacaj japua

¹⁶ 'Dios pu huápuí'ij huo'xie'vej a'íjma i maj yan huacháatimee i cháanacaj japua, a'íj pu jin i juyój ujo'ta'ítyaca', mata'aj mij néijmi'i i maj jitzán tyá'antzaahuatye'sij quee huácui'nyij, sulu mej mij jusén jime' júurij muá'ra'nyij.

¹⁷ Ji'nye capu i Dios a'íjna jin uyo'ta'ítyaca' i juyój ti'ij puéjtzij huo'tá'an i maj yan huacháatimee i cháanacaj japua, sulu ti'ij néijmi'caa huáhuire'en a'íjci jitze ma'can.

¹⁸ 'A'íjna i ti tyá'tzaahuatye' a'íjci jimi i yójra' i Dios, capu puéjtzij jaci'tyij, ajta i ti quee jimi tyá'tzaahuatye', a'íj puéjtzij ci'tyij a'íjci jime' ti'iquee tyá'antzaahuaaj i a'íjci jimi i yójra' i Dios.

¹⁹ A'íimaj i maj quee tyá'tzaahuatye', pu'ríj puéjtzij huo'ci'ij, ji'nye je'ej mu pua'aj tyityetyúucha'íca'aj, ajta ti'ij yan huataséjre i tatzárij, camu jaataxié'vej, sulu jéetze' mu jaataxié'vej maj a'áa jo'tyá'ítzeere'en jo'tij jo'tíca'.

²⁰ Néijmi'i i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij, camu jaxie've' i tatzárij, camu majta jitzán utyáhuixi'ij, ji'nye camu jaxie've' ti huataséjre'en i maj jin je'ej pua'aj ricij.

²¹ Majta a'íimaj i maj tzáahuatyi'ra'aj jin tyámua' tyityetyúucha'íj, a'íi mu jitzán utyáhuixi'ij i tatzárij, ta'aj ij huataséjre'en maj a'yan ricij je'ej ti i Dios tya'ajxié'vi'ra'.

A'íjna i Juan i ti huá'íiraca'aj ajtáhua'aj pu Jesús jitze ma'can tyi-huo'té'exaaj

²² Ti'ij ij Jesús a'áa jo'mej a'ájna a Judea ti putyajá'ricij, majta mu a'íimaj ujó'ju' i maj jamuán huacíj, a'áa pu'ij hua' jamuán jo'tyávaaca'aj a'chu pua'an xicáj huá'íiraj i tyeítyee.

²³ Ajta a'íjna i Juan a'íi pu ajta huá'íiraca'aj a a'ájna a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Enón, véjri' a'ájna a Salim, ji'nye jéehua pu muí'yaca'aj a'ájna, a'íj mu jin i tyeítyee aje're'nyinyiica'aj ti'ij Juan huó'íiraj.

²⁴ Néijmi'i pu a'íjna a'yan tyu'ríj, mati'ij quee xu je'tyanáava'caj a'íjci i Juan.

²⁵ Majta séecan i maj Juan jamuán huací'ca'aj a'íi mu huatyóohuij maj huóotya'xi'in séej jamuán i ti Israel jitze ajtyáma'can a'íjci jime' i huá'yi'raj i ti a'yan tyúuxie've' maj huóojajcuare'en,

²⁶ aj mu mij aje're'nyej i Juan jimi mati'ij mij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Maestro, a'íjna i ti ajamuán a'áa jo'tyávaaca'aj után jitze pujmua' i Jordán, i paj jaaxájtaca', a'íi pu ijíj huá'íiraj i tyeítýee majta néijmi'i ajo're'nyinyii a'íjci jimi.

²⁷ Juan pu a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Capu i'ríj ti a'tíj tyi'tíj jin je'ej rijcaj, tipua'aj quee i Dios a'yan tyaatá'an.

²⁸ Mua'aj xu tyámua' naa tyáanamujri' nyaj a'yan tyajamuaaté'exaa nyaj quee nyáaj a'íin pué'een i Ciríistu', sulu síj ti anaquéej ujo'ta'ítyi'huaca' a'íjci jimi.

²⁹ Jo'tíj a'tíj jo'tyényeíichij, a'íjna i íiti' a'íj pu jimi huatyá'itzeere'ej i ti ja'ancuré'vi'tij, ajta i amíincura' i a'tíj ti a'áa jo'tyéjvee ajta je'en janamuaj, a'íi pu jéehua huatóotyamua've'sij ti'ij jáanamuj je'ej ti tyu'taxájtaj. A'yaa nu cha'taj nyana'aj nyáaj ijíj jéehua tyí'nyetyamua've'.

³⁰ A'yaa pu tyúuxie've' ti a'íin jéetze' va'cán jin tye'entyájrutyej, nyajta nyáaj nyaj jéetze' ciléenye' jin tyu'tyáhuire'en.

A'íjna i ti jútye' jo've'mej

³¹ 'A'íjna i ti jútye' jo've'mej, a'íi pu néijmi'i jin antyúumua'reej. Ajta a'íjna i ti íiyan ma'can i cháanacaj japua, a'yan pu'uj ma'can, ajta a'íjna tyí'xaj je'ej ti tyi'tíj ricij i cháanacaj japua. Ajta a'íjna ti tajapúa jo've'mej a'íi pu néijmi'i jin antyúumua'reej,

³² ajta a'íjna huá'ixaatye' je'ej ti tyi'tíj tyí'sej ajta je'ej ti tyú'namujri' i Dios jimi, ajta capu a'tíj ja'tzaahuatye' je'ej ti tyí'xaj.

³³ Ajta tipua'aj a'tíj jimi tyá'antzaahuatye'en, a'íi pu ajta a'yan tyu'taxájtaj ti a'yan tyi'ja'yájna ti Dios tzáahuatyi'ra'aj jin tyí'xaj,

³⁴ ji'nye a'íjna i ti Dios uyo'ta'ityaca', a'yaa pu tyí'xaj je'ej ti i Dios tyu'taxájtaca', ji'nye Dios pu a'yan jéehua tyu'tá'caa i ju júuricamej.

³⁵ Ajta i táatajra' a'íi pu jaxie've' i juyój, ajta a'yan tyaatá' ti'ij i yójra' néijmi'i jin antyúumua'reerij.

³⁶ A'íjna i ti tyá'tzaahuatye' i Dios yójra' jimi, a'íi pu jusén jime' júurij ja'mej, ajta i tiquee jaxie've' ti jimi tyá'antzaahuatye'en, capu jusén jime' júurij ja'mej, sulu Dios pu jéehua puéjtzij jaatá'sij.

4

I Jesús ajta a'íjna i íiti' Samaaria ti já'ma'can

¹ Majta a'íimaj i fariseos, a'yaa mu tyáamua'reeri' tijin jéetze' pu huá'mue'tij i tyeítýee a'íjna i Jesús quee a'íjna i Juan, ajta je'en huá'íiraca'aj,

² ajta capu a'íjna i Jesús huá'íiraca'aj, sulu a'íimaj mu i maj jamuán huacíj.

³ Ajta ti'ij i Jesús a'yan tyáamua'reeri', aj pu'ij uja'rájraa a Judea ti'quij ajtáhua'aj a'áa jo'mej a Galilea.

⁴ Ajta ti'ij a'áa jo'mej a'yaa pu tyúuxie'va'ca'aj ti a'áa jé'ta' huatyéenyej a Samaaria.

⁵ A'íj pu jin a'áa ja'rá'aj chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuj tijin Sicar, Samaaria ti ja'ajtyáma'can, a'ájna véjri' jo'tíj já'sejre' a'íjna chuéj Jacob ti jaatapuéjve i juyój José.

⁶ A'áa pu já'sejria'ca'aj jo'tij ye'tyáacuj a'íjna i Jacob. Ajta i Jesús, a'áa pu véjri' jo'tayíxij jo'tij ja'tyácun, ji'nye pu'ríj cua'naca'aj a'íjci jime' ti huaméj i juyéj jitze. A'tzáaj pu putyí'rijcaa tacuaríxpuaaj.

⁷ Ti'quij síij íiti' aje're'nyej Samaaria ti já'ma'can, ti'ij ahuóojere'en, aj pu'ij Jesús a'yan tyatajé tijin:

—Cíi jájtyij tyinaatá'.

⁸ Majta a'íimaj i maj jamuán huacíj, a'áa mu jó'ju' a chájta' mej mij tyi'tíj huánanan i maj jáacua'nyij.

⁹ Majta a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, camu naa ja'huóomua'rajca'aj a'íjma jamuán i maj Samaaria ja'chej, a'íj pu jin i íiti' a'yan tyaaté'exaa tijin:

—¿Ji'nye pej pij muáaj mu paj Israel jitze ajtyáma'can jájtyij nyéetzij tyí'nyahuavii i nyaj iiye'ej Samaaria ma'can?

¹⁰ Jesús pu a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Tipua'aj páamua'reerej tyi'tíj ti i Dios tyu'tá'caa, pajta jamua'reerej a'tíj ti pu'éen i jájtyij ti cíi tyí'muahuavii, a'yaa paj muáaj tyaatahuavírajche', ajta je'en a'íin jájtyij muaatá'nyijche' i paj jusén jin júurij puá'mej.

¹¹ Ajta a'íjna i íiti', a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Nyavástara', capáj tyi'tíj tyícha'ij i paj jin je'tajánie' i jájtyij, ajta tyámua' pu tyo'cátyee i ti atyácun, ¿jo'nyij peya'aj jánie'sij a'íjci i jájtyij?

¹² A'íjna i tayo'puaci'ij i Jacob a'íi pu taatá' tyaj a'yan ooyé'en, a'íi pu ajta a'yan ya'caria'aj, majta i yójmua'mua', majta i ya'muáamua'me'en. ¿Nyiquij muáaj jéetze' va'cán jin petyi'tyéjvee quee a'íjna?

¹³ Jesús pu a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Néijmi'i i maj jaya'caa a'íjci i jájtyij, majtáhua'aj mu huataí'icuj,

¹⁴ ajta a'íjna i ti jaayé'en a'íjci i jájtyij nyáaj nyaj jaatá'sij, capu che' a'náj huataí'imu'uj. Ji'nye a'íjna i jájtyij nyáaj nyaj jaatá'sij, a'yaa pu séeria'aj ja'mej jimi ti'ij jo'tij ja'ajmuí'yej, a'íj pu jin jusén jime' júurij ja'mej.

¹⁵ Aj pu'ij i íiti' a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nyavástara', pata'aj naata'an a'íjci i jájtyij nyej nyij quee che' huataí'imu'un, ti'ij ajta quee che' a'yan tyúuxie've'ej nyaj yaráaje a'yájna.

¹⁶ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Áricuj, ujo'tájeej i ti muatyévi'tin, pajta je'en mujo've'me'en.

¹⁷ A'yaa pu tyu'tanyúj i íiti' tijin:

—Capu a'tíj nyetyévi'tin.

Aj pu'ij Jesús a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Xá'puí' paj tyu'taxájtaca' tiquee a'tíj muatyévi'tin,

¹⁸ ji'nye mu'ríj anxívi'j ará'asej i maj muatyévi'tinya'aj, ajta a'íjna i paj jamuán huácay ijíj, capu muatyévi'tin. A'yaa pu tyi'ja'yájna je'ej paj tyu'taxájtaca'.

¹⁹ Ti'ij a'yan tyáanamujri' a'íjna i íiti', a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Nyavástara', nu'ríj jamua'reej paj Dios jitze ma'can tyí'xaj.

²⁰ A'íimaj i tahuásimua'ci'ij a'íi mu a'yan janajchaca'aj i Dios a'íjci jitze i jiríj, siajta mua'aj, mu siaj Israel jitze ajtyáma'can, a'yaa xu tyí'xaj ti a'yan tyúuxie've' tyaj a'áa yá'na'miche'en a'ájna a Jerusalén.

²¹ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Íiti', pata'aj tyá'antzaahuatye'en, pu'ríj atyojo're'nyesij a'náj siaj jaatyánajchij i juvástara' ajta quee che' a'yan tyuuxie've'ej ja'mej siaj a'yan jaatyánajche iiye'ej i jiríj japua, nusu siaj a'áa jó'ju'un a Jerusalén.

22 Caxu mua'aj jamua'reej tyi'táj siaj na'michej, tyajta ityáj, ityáj tu jamua'reej i tyaj jana'michej, ji'nye i ti tajapuá huatányuusij, a'íimaj pu jitze eerányesij i maj Israel jitze ajtyáma'can.

23 Ajta pu'ríj atyojo're'nyesij, ijíj pu'ríj a'áan putyajá'ricij, mati'ij a'íj jitze arooca'nyáaj i júuricama'ra' i Dios jaatyánajchij i tavástara', a'yájna ti'ij tyihuo'tá'sij i júuricama'ra' i Dios. Ji'nye a'yaa pu i tavástara' tyá'xie've' maj a'yan tyeetyáanajchej.

24 Dios pu júuricamej pué'een, majta a'íimaj i maj janajchej, a'yaa pu tyúuxie've' maj a'íjci jitze aróoca'nyej i júuricama'ra' i Dios mej mij tzáahuatyí'ra'aj jin jaatyáanajche.

25 Ajta a'íjna i íiti' a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Nyáaj nu jamua'reej ti ya'uvé'nyesij a'íjna i Ciriístu', ajta ti'ij a'ín uvé'nyej, a'í pu néijmi'i tyitaaté'exaatye'sij.

26 Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nyáaj nu a'ín pué'een, i nyaj ajamuán tyi'tyáxajta.

27 Aj mu mij uvé'nyej a'íimaj i maj jamuán huacáj, je'ej mu tyi'tyo'tóomuajtyaca' mati'ij jaaséj ti i Jesús íitaj jamuán tyi'tyáxajtasima'aj. Ajta capu síj ahuóoca'an ti jaata'íhuo' tyi'táj ti huoooca'aj i íiti', nusu tyi'táj maj tyáxajtasime'ej.

28 Ajta a'íjna i íiti' a'áa pu yo'taráj a'íjci i xá'rij, ti'quij a'áa jo'mej a chájta', a'áa pu'ij a'yan tyihuojo'té'exaa i tyeétyee tijin:

29 —Musio'vá'ju' siata'aj jaaséj i a'táj ti arí néijmi'i naaté'exaa je'ej nyaj tyi'tyínyecha'ij. ¿Nyiquij quee a'ín pué'een i Ciriístu'?

30 Aj mu mij i tyeétyee iirácij a chájta', mati'ij mij a'áa jo're'nyej i Jesús jimi.

31 Meentyij móoj a'íimaj i maj jamuán huacáj a'yan jéehua tyá'huaviiraca'aj tijin:

—Maeestro, pata'aj tyú'cua'nyij.

32 Ajta a'íjna a'yaa pu tyihuo'té'exaa tijin:

—Nyáaj nu a'íj tyícha'ij i nyaj jáacua'nyij i siaj mua'aj quee jamua'tyej.

33 Majta i maj jamuán huacáj, a'í mu huatyóohuij maj a'yan tyi'huóo'íhuo' séej jamuán majta séej tijin:

—¿Nyiquij tyi'táj cue'ráj yemetya'vá'tuiiri'?

34 Ajta i Jesús a'yaa pu tyihuo'té'exaa tijin:

—A'í pu nyacue'raj i nyaj a'yan huárinyij je'ej ti tyá'xie've' i ti yan nyojo'ta'ityaca', ajta nyej nyij ja'antyíci'tyij i muárie'ria'ra'.

35 A'yaa xu mua'aj tyí'xaj tijin: “Óoche' pu muáacuaj máxcirie' á'itzeere' siaj sij tyi'huóotzaanye'en”; nyajta nyáaj a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' siaj jaaséj i ti tyí'huasti', pu'ríj huaxá'puí' siaj tyu'rióotzaanye'en.

36 A'íjna i ti tyí'muarie' a'í pu ajta tyúunajchitye'en, ajta i ti jaariá'siire'sij a'íj pu jusén jime' júurij ja'mej, aj mu mij néijmi'i huatóotyamua've'sij a'íjna i ti tyu'huástej ajta i ti tyu'riá'tzaj.

37 A'íj pu jin a'yan tyi'ja'yájna je'ej ti tyé'yu'si' i ti a'yan tijin: “Séecan mu tyí'huaste', majta séecan tyu'riá'tzaanaj.”

38 Nyajta nyáaj nu jamuaata'ityaca' siaj sij tyu'riá'tzaanaj jo'siaj quee tyojo'huástej, séecan mu tyu'muáriej, siajta mua'aj xu ja'ancuriáa' i maj jaamué'tij a'íjci jime' i maj tyu'muáriej.

39 Majta mue'táj i maj Samaaria já'ma'can tyá'antzaahuaaj i Jesús jimi, a'íjci jime' je'ej ti i íiti' tyihuo'té'exaa tijin: “Néijmi'i pu naaté'exaa je'ej nyaj tyi'táj huáruuj.”

40 A'íj mu jin, mati'ij aje're'nyej a'yaa mu tyaatáhuaviiri' a'íjci i Jesús ti a'áa hua' jamuán jo'tyá'itzeere'en. A'áa pu'ij hua' jamuán jo'tyá'itzee hua'puaj xicáj,

41 majta jéetze' mue'tíj tyá'antzaahuaj mati'ij jáanamujri' je'ej ti i Jesús tyihuó'ixaaj.

42 A'yaa mu tyaaté'exaa a'íjci i íitaj tijin:

—Íjij tu tyeríj tyámua' tyá'tzaahuatye', catu a'íj tyana'aj jime' je'ej paj tyitaaté'exaa, sulu ityáj tu tyeríj tajimua'aj jáanamujri', tyajta a'yan tyámua'reej ti ji're'can jime' a'íin pué'een i ti tajapuá huatányuusij i tyaj yan séejre' i cháanacaj japua.

Jesús pu tyáahuaj i yójra' a'íjci i ti tyí'huirria'ca'aj i rey jimi

43 Ti'ij mutyojo'ma'aj hua'puaj xicáj, Jesús pu iirájraa a'ájna a Samaaria, ajta je'en jó'raa a'ájna a Galileea.

44 Jesús pu a'yan tyu'taxájtaca' maj quee tyámua' yó'mua'rajca'aj a'íjci i ti Dios jitze ma'can tyí'xaj a'íimaj i maj jamuán aja'chej.

45 Ti'ij a'áa ja'rá'aj a Galileea, néijmi'i mu tyámua' naa tyetyéejej, ji'nye a'íi mu majta a'áa ja'tanyájca'aj a Jerusalén mati'ij tyu'yé'estej, a'íi mu mij jaaséjraca'aj je'ej ti tyi'tíj huáruuj i Jesús.

46 Aj pu'ij i Jesús ajtáhua'aj a'áa ja'rá'aj a'ájna a Caná, jo'tij i jájtyij jo'tyánahuastaca'. A'áa pu sáij jo'tyávaaca'aj i ti tyi'tíj jin tyi'tyávaaca'aj i rey jimi, a'íi pu séej tyiyójca'aj ti tyí'cui'ca'aj a'áa pu jóoca'tyii a'ájna a Capernaúm.

47 Ti'ij a'íin jáamua'reeri' ti i Jesús uja'rájraa a'ájna a Judea, ajta arí a'áa ja'rá'ajcaa a Galileea, a'áa pu'ij jo'mej a'íjci jimi, ti'quij jéehua jaatáhuaviiri' ti a'áa jó'me'en jo'tij ja'chej ti'ij tyáahuatye'en i yójra', ji'nye pu'ríj huápu'ij á'me'riaajca'aj.

48 Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Caxu mua'aj a'náj tyá'antzaahuatye'sij, tipua'aj sequée tyi'tíj huaséj i siaj jin je'ej tyo'taséj.

49 Ajta a'ájna i ti tyi'tíj jin tyi'tyávaaca'aj i rey jimi, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Nyavástara', mupové'me'en jiye'tzín, na'ríj quee a'íi pu mui'nyij i nyiyóoj.

50 Aj pu'ij i Jesús a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Áricuj jó'ra' jo'paj ja'chej, pu'ríj huarúj a'yóoj.

Ajta a'ájna i a'tíj, a'íi pu tyá'antzaahuaj je'ej ti i Jesús tyaaté'exaa, aj pu'ij jó'raa.

51 Ti'ij arí avéjri' joomá'caj i juchéj, a'íi mu ja'antynájchaca' i maj jahuire', mati'ij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Pu'ríj huarúj a'ájna a'yóoj.

52 Aj pu'ij a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' a'tzáaj ti huatyápua'riaca' i ti jin tyí'cui'ca'aj, a'yaa mu mij tyaaté'exaa tijin:

—Tajquíj pu huatyápua'riaca' a'tzáaj yacamá'caj i xicáj.

53 Aj pu'ij jáamua'reeri' a'ájna i táatajra' ti a'yan pua'aj putyí'ríjcaa ti'ij i Jesús a'yan tyaaté'exaa tijin: “Pu'ríj huarúj a'ájna a'yóoj”; aj pu'ij a'ájna majta néijmi'i i maj jamuán aja'chej néijmi'i mu tyá'antzaahuaj i Jesús jimi.

54 A'íi pu a'íin pué'een i ti hua'puaj ti huápu'ij juxie've' i ti jin i Jesús a'yan huarúj a'ájna a Galileea ti'ij a'áa ja'rájraa a Judea.

5

Jesús pu séej tyú'huaaj i tiquee tyéchavaaj

¹ Tì'ij a'tzúj a'tyéevi'caj, a'íimaj mu tyi'ye'estyáacaj i maj Israel jitze ajtyáama'can, tì'ij i Jesús a'áa jo'mej a Jerusalén.

² Vėjri' a'ájna a Jerusalén jo'tij ja'pueertaj a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin jo'maj jo'tyáru'pij i cánya'xií, a'áa pu ja'ráamuaca'aj ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Betesda.

³ Anxíviqúe' pu arata'cuájma'caa jo'maj ja'tyúusi'rihua'aj jéehua tyeítýee i maj tyí'cucui'ca'aj, i maj aracúcu'nyijma'caa, i maj quee tyámua' tyityaaci'ij, majta séecan quee pújoorej maj ráciínyej.

⁴ A'íi mu a'yan tye'ejchó'va'ca'aj tì'ij ootáhuaaxi'in i jájtyij, ji'nye síj ti tajapuá tyí'huiire' pu aje'cányinyiica'aj a'ájna jo'tij ja'rájmuaa tì'ij jo'tóoriáxi'in, ajta i ti anaquéej atyájra'nyij a jáata' a'íi pu tyámua' rinyij i ti jin tyí'cui'.

⁵ Síj pu tyáati' a'áa jo'riá'ca'tyii ti arí seityéj japuan tamuáamuata' japuan aráhueeicaj nyinyi'ra'aj á'tyeej ti tyí'cui'.

⁶ Tì'ij i Jesús jaaséj ti a'áa jo'riá'ca'tyii, a'yaa pu tyámua'reeri' ti arí á'tyeej ti a'yan een, aj pu'ij a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi páaxie've' paj huarúj?

⁷ Ajta a'ájna i ti tyí'cui' a'yaa pu tyu'tanyúj tijin:

—Nyavástara', capu ma' a'tíj ti naatáhuiire' nyej nyij atyájra'nyij a jáata' tì'ijta ootáhuaaxi'in. Ji'nye nyati'ij nyooj ajooméj, síj pu jiye'tzín atyéemej nye quee nyáaj.

⁸ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Ájchesij, anchóoj mua' utáatzij, pajta jó'ra'nyij.

⁹ Aj pu'ij i tyáati' huarúj, ti'quij yo'íj i ju'utáatzij, ajta je'en jó'raa. Ajta a'ájna putyí'rijcaa mati'ij jitzán juso'píhua'aj,

¹⁰ a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáama'can, a'yaa mu tyaaté'exaa a'íjci i a'tíj ti arí huarúj tijin:

—Íjij pu a'ájna putyí'ricij i xicáara' tyaj jitzán taso'pii, capu je'ej tyí'rij paj jaa'ísima'an mua' utáatzij.

¹¹ Ajta a'ájna i ti tyí'cui'ca'aj a'yaa pu tyihuo'té'exaa tijin:

—A'ájna i ti tyináahuaj, a'yaa pu tyinaaté'exaa tijin: “Aní'ij mua' utáatzij pajta jó'ra'nyij.”

¹² Aj mu mij a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿A'tanyíj pué'een i ti a'yan tyimuaaté'exaa yee: “Pata'aj ja'antyi'í'ij mua' utáatzij pajta jó'ra'nyij?”

¹³ Ajta a'ájna i a'tíj ti huarúj, capu jamua'reeriaca'aj a'tíj ti pué'eenye'ej, ji'nye a'ájna i Jesús pu'ríj áan jo'tyárutyajca'aj hua' tzajta' i maj jéehuaca'aj i tyeítýee.

¹⁴ Aj pu'ij i Jesús a'úun yo'tyooj a'íjci i tyáataj u tyeyúuj tzajta', ti'quij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Cási', íjij paj períj huarúj, capáj che' tyi'tíj jin je'ej pua'aj rijcaj, tì'ij quee tyi'tíj jéetze' je'ej pua'aj huárinyij ajimi.

¹⁵ Aj pu'ij jó'raa a'ájna i tyáati' ajta je'en huojó'té'exaa a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáama'can ti i Jesús a'íin pué'eenye'ej i ti tyáahuaj.

¹⁶ A'íj mu jin a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáama'can a'yan tyá'huooca'aj mej mij je'ej pua'aj ja'uurej a'íjci i Jesús, a'íjci jime' je'ej ti tyi'tíj uurijca'aj a'ájna xicáara' maj jitzán juso'píhua'aj.

¹⁷ Ajta i Jesús a'yaa pu tyihuo'té'exaa tijin:

—I nyavástara' pu a'náj tina'aj tyí'muarie', a'íj nu jin nyajta nyáaj tyí'muarie'.

¹⁸ A'íj mu jin a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can jéetze' jaxie'va'ca'aj maj jaajé'caj, ji'nye capu a'íjna quee huatyátzaahuaj i xicáara' maj jitzán juso'pii, sulu a'yaa pu ajta tyúusejrataca'aj tí'íj i Dios, ajta a'yan jatamuá'muatya'aj ti i Dios táatajra' pué'eenye'ej.

I ti jin tyi'tyéjvee i yójra' i Dios

¹⁹ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyí'ra'aj jime', ti i yójra' i Dios quee tyi'tíj je'ej uuren jusíj, sulu a'yaa pu rinyij je'ej ti tyí'sej i juvástara' jimi. Je'ej ti tyi'tíj uurej i vástaria'ra', a'yaa pu cha'taj rinyij i yójra'.

²⁰ Ji'nye a'íi pu i vástaria'ra' jaxie've' i juyój a'íj pu jin néijmi'i tyé'sejratye' je'ej ti tyi'tíj uurej, ajta óoche' tyaataséjratye'sij tyi'tíj ti jéetze' juxie've', i siaj jin mua'aj je'ej tyo'taséjraj.

²¹ Ajta a'yájna tí'íj i vástaria'ra' tyihuo'tá'juurityej i maj meríj huácuij, a'yaa pu cha'taj na'aj i yójra' tyihuo'tá'juuritye'sij a'tyán ti jimi a'yan tya'ajxié'vi'ra'.

²² Ajta a'íjna i vástaria'ra', capu a'tíj á'axijtye', sulu pu'ríj néijmi'i i juyój tyu'tá' tí'íj a'íin néijmi'caa ooxíjtye'en,

²³ mata'aj mij néijmi'i jaatyátzaahuatye'en a'íjci i yójra' a'yájna mati'íj tyá'tzaahuatye' i vástaria'ra'. A'íjna i ti'quee tzáahuatyí'ra'aj tyí'cha'íj a'íjci jimi i yójra', capu ajta ja'tzaahuatye' i vástaria'ra', ji'nye a'íi pu a'íin pué'een i ti uyo'ta'ítyaca'.

²⁴ 'A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyí'ra'aj jime', a'tíj ti janamuaj je'ej nyaj tyí'xaj, ajta tyá'tzaahuatye' a'íjci jimi i ti unyojo'ta'ítyaca', a'íi pu jusén jin júurij ja'mej, ajta quee a'náj jajpuéetzij ja'mej, ji'nye a'íi pu'ríj iirájraa jo'tíj ja'mui'nyíiche', ajta je'en arí utyájrurij jo'tíj ja' júurij ja'mej jusén jime'.

²⁵ A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye', ti arí atyojo're'nyesij, ajta ijíj arí a'áan putyajá'ricij, mati'íj a'íimaj i maj meríj huácuij janamuajran je'ej ti tyí'xaj i yójra' i Dios, majta ja'antzaahuatye'sij, a'íi mu jusén jime' júurij muá'ju'un.

²⁶ Ji'nye a'yájna tí'íj i vástaria'ra' jusén jin tyí'juurij, a'yaa pu cha'taj tyaatá' i juyój tí'íj ajta jusén jime' júurij já'ra'nyij,

²⁷ ajta a'yan tyaatá' tí'íj a'íin huo'xíjtye'en i tye'ítyee, ji'nye a'íi pu a'íin pué'een i yójra' i Dios.

²⁸ Caxu je'ej tyityóomuajtyaj a'íjci jime', ji'nye a'yaa pu atyojo're'nyesij mati'íj a'íimaj i maj meríj huácuij janamuajran i nyúucaria'ra',

²⁹ aj mu mij eetaju' jo'maj ja'va'námi'huajmee. A'íimaj i maj tyámua' tyityetyúucha'íica'aj, a'íi mu huatájuuritaj mej mij jusén jin júurij muá'ra'nyij, ajta i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'íica'aj, a'íi mu majta huatájuuritaj mej mij huo'xíjtye'en majta je'en puéjtzij huo'tá'an.

I ti jin séejre' tyi'tíj ti jin tyi'tyéjvee i Jesús

³⁰ 'Capu i'ríj nyej nyáaj tyi'tíj nyasíj je'ej huá'uurej. A'yaa nu ricij je'ej ti i nyavástara' tyí'nye'ijtye', nyajta tyámua' naa tyihua'xijtye'en, ji'nye canu a'yan ricij je'ej nyej nyasíj tyá'xie've', sulu je'ej ti tya'ajxié'vi'ra' i nyavástara' i ti unyojo'ta'ítyaca'.

³¹ Tipua'aj nyasíj nyejitzé ma'can nyetyu'taxáj, capu tyi'tíj huatyáhuire'ej je'ej nyaj tyu'taxájtaj.

³² Ajta síj pu nye jitze ma'can tyu'taxájtaj, a'yaa nu nyij tyámua' tyá'mua'reej ti a'íin tyu'tyáhuire'sij je'ej ti a'íin tyinaataxájta.

³³ Mua'aj xu séecan huata'ítyaca' i Juan jimi, ajta a'íi pu tzáahuatyí'ra'aj jin tyajamuaaté'exaa nye jitze ma'can.

³⁴ Ajta quee nye jitze juxie've' ti a'tíj nye jitze ma'can tyí'xajtaj. A'yaa nu'uj tyajá'mua'ixaaty'e' tí'ij mua'ajmaj jamuáahuiire'en.

³⁵ A'yaa pu tyu'tyáhuui a'íjna i Juan tí'ij tatzárij tí á'taa, siajta mua'aj a'yaa xu cí siana'aj tyaataxie'vej siaj sij a'íjna jin huóotyamua've'en.

³⁶ Ajta tyí'tíj pu jéetze' juxie've' quee je'ej ti tyu'taxájtaca' a'íjna i Juan. A'íjci jime' je'ej nyaj ricij, a'íi pu a'íin pu'éen i nyavástara' tí jin nyojo'ta'ítyaca' nyej nyij a'yan huárinyij, a'íj pu jin ámiteere' tí i nyavástara' unyojo'ta'ítyaca'.

³⁷ Ajta a'íjna i nyavástara' i tí unyojo'ta'ítyaca', a'íi pu ajta nye jitze ma'can tyu'taxájtaj, tyij siajta mua'aj quee a'náj jáanamujri' i nyúucaria'ra', caxu siajta a'náj me'ye'sej,

³⁸ caxu siajta tyí'tá'caa tí i nyúucaria'ra' ja'mua jimi huatyá'itzeere'en, jí'nye caxu tyá'tzaahuaty'e' a'íjci jimi i Dios tí yo'ta'ítyaca'.

³⁹ Tyámua' xu mua'aj naa tyóomua'tyej a'íjci jitze i yu'xarij, jí'nye a'yaa xu tye'ejchó've' siaj a'íjci jitze jáatyoonyij i siaj jin júurij xá'ra'nyij jusén jime', ajta a'íjna i yu'xarij a'íi pu nyéetzij nyetyáxajta,

⁴⁰ siajta mua'aj caxu jaxie've' siaj nye jimi yeve're'nyej siaj jusén jin júurij xá'ra'nyij.

⁴¹ 'Capu nye jitze juxie've' tipua'aj tyévíj tu'cájmua'rej tyámua' tyinaaté'exaatye'.

⁴² Nyajta tyámua' naa mua'ajmaj tyaja'muamujtje, a'íj nu jin ja-mua'reej tíquee ja'mua jimi séejre' i Dios tí jin já'muaxie've'.

⁴³ Nyáaj nu nyavástara' jitze ma'can yava'cáanyej, siajta mua'aj caxu ná'tzaahuaty'e', ajta tipua'aj síj junyúucaritze' mujo've'me'en, a'íj xu xaa huatyátzaahuaty'e'sij.

⁴⁴ ¿Ji'nye tyí'rij siaj sij tyá'antzaahuaty'e'en típu'a'aj jujímua'aj siana'aj huatyóotzaahuaty'e'en, siajta quee jahuoocaj i tí naa huasé'rin i Dios jimi?

⁴⁵ Caxu a'yan tyí'mua'tzej yee nyaj nu tyaja'muaxajtzi'ran i nyavástara' jimi, sulu a'íi pu Moisés tyaja'muaxajtzi'ran, i siaj mua'aj jéehua jitzán tyí'ca'nyej.

⁴⁶ Ji'nye típu'a'aj mua'aj tyámua' setyá'tzaahuaty'e'ej a'íjci i Moisés, mua'aj xu sij siajta nyéetzij na'antzáahuaty'e'nyijche', jí'nye a'íi pu i Moisés nye jitze ma'can tyo'yú'xaca'.

⁴⁷ Ajta típu'a'aj sequée já'tzaahuaty'a'aj je'ej tí a'íin tyo'yú'xaca', ¿jí'nye setyá'antzaahuaty'e'sij i nyáaj nyaj já'mua'ixaaty'e'?

6

Jesús pu tyihuo'cue'ej a'íjma i maj anxí ví'ra'aj ará'asej

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17)

¹ Tí'ij a'yan tyu'ríj, Jesús pu antáraj után jitze pujmua' i jájtyij japua a tí a'yan tyaja'rájtyapuj tíjin Galileea, a'yaa pu ajta tya'rájtyapuj tíjin Tiberias.

² Jéehua mu i tyeítjee jamuán huajú'ca'aj, jí'nye mu'ríj jaséjraca'aj tí tyámua' tyí'uuriajca'aj ajta tyihuo'huaa a'íjma i maj tyí'cucui'.

³ Aj pu'ij i Jesús jírij japua antyíraj, a'áan pu jo'o'yíxij hua' jamuán i maj jamuán huacíj.

⁴ Ajta arí tyí'vejri'taca'aj a'ájna xicáara' maj jitzán tyí'ye'estyahua'aj a'íjci jime' tí i Dios hui'rájtoj i tí arí á'tyeej a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'cantaca'aj.

⁵ Tí'ij i Jesús huanyéeriajraa, ajta je'en huo'séj maj jéehua i tyeítýee jamuán huajú'ca'aj, a'yaa pu'ij tyaaté'exaa a'íjci i Felipe tíjin:

—¿Jo'nyij tyeyá'nanan i páan mej mij néijmi'i tyú'cua'nyij i tyeítýee?

⁶ Ajta a'yaa pu tyaata'íhuo'ri' tí'ij jaaséj je'ej tí rinyij i Felipe, jí'nye Jesús pu'ríj jamua'reeriaca'aj je'ej tí huárinyij.

⁷ Felipe pu'ij a'yan tyu'tanyúj tíjin:

—Tí pua'aj a'yan tyetyí'toove'ej a'chu hua'puaj anxityej i túmii, capu na'aj cí'pej tyej tyij páan huánanan tyajta je'en néijmi'caa tyú'cue'tyej.

⁸ Aj pu'ij a'íjna i Andrés, tí ajta jamuán jo'chá'canya'aj, tí ajta ihuáaria'ra' pué'een i Simón, a'íi pu a'yan tyaaté'exaa tíjin:

⁹ —Yaa pu pá'ri'ij huatyéjve, anxívicaa pu i páan tyí'cha'ij, ajta hua'puácaa i hue'tyéé, ajta capu cí'pej mej mij néijmi'i tyú'cua'nyij i tyeítýee.

¹⁰ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa jíjin:

—Siahuo'té'exaatye' i tyeítýee maj oorá'sej.

Jéehua pu huátu'piica'aj a'ájna, aj mu mij oorá'saca'. A'chu mu anxí ví'ra'aj ará'axcaa i tyétyacaa.

¹¹ Aj pu'ij Jesús ja'ancurái'puj i páan, ajta je'en tí'ij tyaatatyóotzi'ria'aj i Dios, aj pu'ij huo'rái'pu'uj i maj ajo'quéetima'caa. A'yaa pu cha'tána'aj huó'ruuj i hue'tyéé, a'íjma pu ajta huo'rí'ij.

¹² Matí'ij tyámua' naa juxáahuaj tyu'cuá'aj, Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa jíjin i maj jamuán huacíj tíjin:

—Siata'aj jaarái'pu' i tí avá'ítzee, tí'ij quee tyi'táj jo'huítzi'in.

¹³ A'íi mu mij jaariá'sii, majta je'en tya'vá'jistyaxij tamuáamuata' japuan hua'puaj sicii a'íjci jíime' i tí avá'ítzee i páan tí anxívica'aj.

¹⁴ Majta a'íimaj i tyeítýee, matí'ij jaaséj a'íjci i Jesús tí a'yan huaríj, a'yaa mu tyu'taxájtaca' jíjin:

—Jí'récán jíime' pu a'íin pué'een i tí Dios jíitze ma'can tyí'xaj, i tí yan uvé'nyesij i cháanacaj japua.

¹⁵ Ajta tí'ij i Jesús jáamua'reeri' maj a'yan tyá'xie'va'ca'aj maj ca'nyéjrij jín jaata'íjtye'en tí'ij tye'entyájrutyej i rey jíime', a'íi pu'ij avá'raj, tí'quij i jíríj japua áan jo'ojnyéj jusíj.

Jesús pu antáraj i jájtyij japua

(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

¹⁶ Tí'ij huare'chuíxarisima'caj, a'íi mu i maj jamuán huacíj ajo'cáanyej jo'tij ja'va'ástimee i jájtyij,

¹⁷ matí'ij mij báarcuj jíitze atyáacíj, mej mij antáciinyej után jíitze pujmua' a Capernaúm. Pu'ríj huariá'tica'risima'aj, ajta i Jesús capu aja'hua'taca'aj.

¹⁸ Aj pu'ij ca'nyíin jín huatá'aacariaca', a'íj pu jín á'xiria'ca'aj i jájtyij.

¹⁹ Matí'ij meríj anxívij nusu aráseej quiloometroj a'chu ímuáj ajooju'caj, aj mu mij jaaséj tí aja'vá'ma'ca'aj a'íjna i Jesús, jájtyij japua pu huama'ca'aj, tyámua' mu mij tyu'tátziin.

²⁰ Aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaa jíjin:

—Nyáaj nu a'íin pué'een, caxu tyí'tziinye'ej.

²¹ Matí'ij mij tyámua' tyetyéeej a'ájna i báarcuj jíitze, camu a'chu a'tyéevi'ij matí'ij a'áa ja'rá'aj jo'maj jo'cí'ca'aj.

²² Yaa ariá'pua'aj, a'íimaj i tyeítýee i maj a'áa ja'tyúusiiria'ca'aj i Jesús jíimi, a'íi mu jáamua'reeri' maj a'íimaj i maj Jesús jamuán huacíj jo'cáj i báarcuj, ajta quee i Jesús hua' jamuán jo'ra'ajcaa.

²³ Aj mu mij séecan i báarcuj Tiberias maj ja'ráacij a'áa jóohuiixij jo'maj tyojó'cuua i tyeítýee tí'ij Jesús tyaatatyóotzi'ria'aj i Dios.

²⁴ Ajta mati'ij jaaséj tíquee aja'hua'taca'aj a'íjna i Jesús majta quee aja'hua'taca'aj a'íimaj i maj jamuán huacíj, aj mu mij i tyeítýee atyáacij i báarcuj jitze, mati'ij mij a'áa jó'ju' a Capernaúm, mej mij a'áa yó'huoonyij a'íjci i Jesús.

Jesús pu a'íin pué'een i páan i maj jin júurij muá'ra'nyij

²⁵ Mati'ij a'áa ja'rá'aj után jitze pujmua' jo'tij ja'alaguun, a'áa mu yo'tyoj a'íjci i Jesús mati'ij mij a'yan tyaata'íhuo'ri' tíjin:

—Maestro, ¿a'najnyí yapaj rá'aj a'yájna?

²⁶ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa'j tíjin:

—A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyi'ra'aj jime', siaj mua'aj a'íjci jin nyahuo ji'nye setyu'cuaj 'asta siana'aj quee tyámua' tyityaatajú'xaj, caxu a'íjna jime' siaj jaaséj je'ej nyaj huaríj i siaj jin je'ej tyámua' tyo'taséj.

²⁷ Caxu a'íjna jin tyi'muarie'ej siaj sij jaamué'tin i cue'ráj tí jo'hui'tzij, sulu a'íjci jime' i cue'ráj tí jusén jin tyi'huire' i siaj jin júurij xá'ju'un jusén jime'. A'íi pu a'íin pué'een i cue'ráj i tí jamuaatá'sij a'íjna i Dios yó'jra', ji'nye a'íjna i Dios, i tí tavástara' pué'een, a'íi pu néijmi'i jitzán tyu'tyájtóo i juyó'j.

²⁸ A'yaa mu mij tyaata'íhuo'ri' tíjin:

—¿Tyi'tanyí juxie've' tyej tyij a'yan huárinyij je'ej tí i Dios tyá'xie've'?

²⁹ Jesús pu a'yan tyu'tanyúj tíjin:

—A'yaa pu i Dios tyá'xie've' siaj jitzán tyá'antzaahuatye'en a'íjci jimi a'íin tí uyo'ta'ityaca'.

³⁰ Mati'ij mij a'yan tyaata'íhuo'ri' tíjin:

—¿Tyi'tanyí pataataséjratye'sij, tyej tyij jaaséeran tya-mua'antzaahuatye'en? ¿Tyi'tanyí jin je'ej parinyij?

³¹ A'íimaj i tahuásimua'ci'ij mu jáacua'j a'íjci i maná a'ájna jo'tij quee já'tyi'tiitaca'aj, a'yájna tí'ij tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tíjin: “A'íj pu huo'cue'ej i páan tajapuá tí já'ma'can.”

³² Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa'j tíjin:

—A'yaa nu tzáahuatyi'ra'aj jin tyajá'mua'ixaatye' tíquee i Moisés pu tyihuo'tá' i páan tajapuá tí já'ma'can, sulu i nyavástara' pu tyu'tá'caa a'íjna i páan tí ji'récán jime' tajapuá já'ma'can.

³³ Ji'nye a'íjna i páan i Dios tí tyu'tá'caa, a'íi pu a'íin pué'een tajapuá tí já'ma'can ajta je'en júuricamej hua'tá'caa a'íijma i maj yan huacháatimee i cháanacaj japua.

³⁴ Mati'ij mij a'yan tyaatáhuaviiri' tíjin:

—Tavástara', taatá' a'náj tína'aj a'íjci i páan.

³⁵ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa'j tíjin:

—Nyáaj nu a'íin pué'een i páan tí júuricamej tyu'tá'caa. A'íjna i tí nye jimi yeve're'nyej, capu a'náj huataí'cuataj, ajta i tí nyéetzij jimi tyá'tzaahuatye', capu ajta a'náj huataí'imu'uj.

³⁶ Nyajta nyáaj nu nyeríj a'yan tyajamuaaté'exaa, caxu mua'aj tyá'tzaahuatye' tyij siajta seríj naaséj.

³⁷ Néijmi'i a'íimaj i tí Dios naatátuiire'sij, a'íi mu nye jimi yeve're'nyesij, majta a'íimaj i maj nye jimi yeve're'nyesij, canu huo're'ityij.

³⁸ Ji'nye canu a'íjci jin yava'cáanyej nyej nyij a'yan huárinyij je'ej nyej nyasíj tyá'xie've', sulu nyata'aj nyij a'yan huárinyij je'ej tí tyá'xie've' i nyavástara', i tí unyojo'ta'ityaca'.

39 Ajta a'yaa pu tyá'xie've' a'íjna i ti unyojo'ta'ítyaca' nyaj quee séej jo'rieenyij a'íjma i ti naatátuiire'sij, sulu nyej nyij huo'tájuuritye'en a'ájna xicáara' jítze ti'ij néijmi'i tye'entyipúa'rij.

40 Ji'nye a'yaa pu tya'ajxié'vi'ra' i nyavástara' maj néijmi'i i maj jaséjran i yójra' i Dios majta jitzán tyá'antzaahuatye'en, mej mij a'íimaj jusén jin júurij muá'ra'nyij, nyajta je'en nyáaj huo'tájuuritye'en a'ájna xicáara' ti'ij jitzán néijmi'i tye'entyipúa'rij.

41 Aj mu mij a'íimaj i maj Israel jítze ajtyáma'can huatyóohuij maj tyi'huóo'ixaatye'en jujíimua'aj a'íjci jime' ti Jesús a'yan tyu'taxájtaca' tijin: “Nyáaj nu a'íin pué'een i páan jútye' ti je'cáanyej.”

42 Mati'ij mij a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—¿Nyiquee a'íin pué'een i Jesús i ti yójra' pué'een a'íjci i José? Ityáj tu jamua'tyej i táatajra' tyajta i náanajra'. ¿Ji'nye ti'ij a'yan tyí'xaj yee jútye' nu je'cáanyej?

43 Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—Caxu che' je'ej tyúu'ixaatye'ej.

44 Capu i'ríj ti a'tíj yeve'rén'yej nye jimi, tipua'aj quee i Dios ti unyojo'ta'ítyaca' ca'nyíjra'aj jaatá'an ti'ij a'yan huárinyij, nyáaj nu jaatájuuritye'sij a'ájna xicáara' ti jitzán néijmi'i tye'entyipúa'rij.

45 A'yaa mu tyo'yú'xaca' a'íimaj i maj Dios jítze ma'can tyí'xajtaca'aj tijin: “Dios pu néijmi'caa tyí'mua'tyej.” A'íj pu jin a'íimaj i maj janamuaj i nyavástara', majta a'íj jítze tyúu'iteeritye', a'íi mu nye jimi yeve'rén'nyesij.

46 'Capu a'yan huatóomua'aj ti a'tíj arí jaaséej i nyavástara', sulu a'íi pu jaaséj i ti a'íjna jitzán eeráma'can i Dios.

47 A'yaa nu tzáahuatyi'ra'aj jin tyajá'mua'ixaatye' tijin a'tíj ti tyá'tzaahuatye', a'íi pu jusén jime' júurij ja'mej.

48 Nyáaj nu a'íin pué'een i páan ti júuricamej tyu'tá'caa.

49 A'íimaj i já'muahuasimua'ci'ij a'íi mu jáacuaj a'íjci i maná a'ájna jo'tíj quee já'tyi'tíj, majta je'en a'yan cha'taj mana'aj tyityáacuij,

50 nyajta nyáaj a'íj nu já'mua'ixaatye' i páan jútye' ti je'cáanyej, ajta a'tíj ti a'íj huácua'nyij i páan, capu mu'nyij.

51 Nyáaj nu a'íin pué'een i páan ti júurij jútye' ti je'cáanyej, a'tíj ti jacua'nyij a'íjci i páan, a'íi pu jusén jin júurij ja'mej. Ajta a'íjna i páan i nyaj jaatámu'vejritaj, a'íi pu a'íin pué'een i nyaj jatyáhue'ra'. A'yaa nu tyaatámu'vejritaj mej mij júurij muá'ra'nyij a'íimaj i maj yan huacháatimee i cháanacaj japua.

52 Majta a'íimaj i maj Israel jítze ajtyáma'can, a'íi mu huatyóohuij maj tyi'huóo'ixaatye'en séej jamuán majta séej, a'yaa mu tijin:

—¿Ji'nye tyí'rij ti a'múu'juhué'ra' táacue'tyej?

53 Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tijin tipua'aj sequée jáacua'nyij i hue'ria'ra' a'íjci i yójra' i Dios, siajta quee jaayé'en i xúuria'ra', caxu jusén jin júurij xá'ju'un.

54 A'íjna i ti jáacua'nyij i nyahue'ra' ajta jaayé'en i nyaxúure', a'íi pu jusén jin júurij ja'mej, nyáaj nu nyij jaatájuuritye'sij a'ájna xicáara' ti'ij jitzán néijmi'i tye'entyipúa'rij.

55 Ji'nye a'íjna i nyahue'ra' a'íi pu pué'een i cue'ráj ti jitzán eeráma'can i júuricamej, ajta i nyaxúure' a'íi pu a'íin pué'een i maj jaayé'en tzáahuatyi'ra'aj jime'.

56 A'íjna i ti jacua'nyij i nyahue'ra', ajta jaayé'en i nyaxúure', a'íi pu nye jimi huatyá'itzeere'ej, nyajta je'en nyáaj jimi huatyá'itzeere'ej.

⁵⁷ A'íjna i nyavástara', i ti unyojo'ta'ítyaca', a'íi pu júurij, nyajta nyáaj a'íj nu jitze ma'can júurij, a'yaa pu cha'tána'aj ij, a'íjna i ti nye jimi tyí'cua'caa, a'íi pu nye jitze ma'can júurij ja'mej.

⁵⁸ A'íj nu já'mua'ixaatye' i páan jútye' ti je'cáanyej. A'íjna i páan capu a'yan een ti'íj a'íjna i maná i já'muahuasimua'ci'íj maj jáacuaaj, ajta mati'íj jaacua'aj a'yaa mu cha'mana'aj tyityáacuij, ajta a'tíj ti jacua'nyij a'íjci i páan, a'íi pu júurij ja'mej jusén jime'.

⁵⁹ A'yaa pu tyihuo'muá'tyej a'ájna jo'maj jóosi'rihua'aj a Capernaúm.

Mue'tíj mu i maj jamuán huacíj jaatáxaahuataca' i Jesús

⁶⁰ Mati'íj a'yan tyáanamujri', mue'tíj mu i maj jamuán huací'ca'aj i Jesús a'yan tyu'taxájtaca' tíjin:

—A'íjna i ti jatyáxajta jéehua pu tyési' tyej tyij a'yan huárinyij, ¿a'tanyíj pújoorej ti'íj a'yan huárinyij?

⁶¹ Ajta a'íjna i Jesús, ti'íj jáamua'reeri' maj a'yan tyúu'ixaatya'ca'aj, a'yaa pu tyihuo'ta'íhuo'ri' tíjin:

—¿Nyi je'ej pua'aj jamuaatá'aj i nyaj jaataxájtaca'?

⁶² ¿Ji'nye tya'ra'nyíche', tipua'aj nyéetzij sianaaséj nyaj jó'ra'nyij u tajapuá jó'nyaj anaquéj jó'catyíi?

⁶³ A'íjna i júuricama'ra' i Dios, a'íi pu júuricamej tyu'tá'caa, ajta a'íjna i siaj jatyáhue'ra' capu tyi'tíj huíire'. Ajta a'íjna i nyúucarij i nyaj jamuáa'ixaa a'íi pu a'íin pué'een i júuricama'ra' i Dios, ajta jamuatá'caa siaj sij jusén jime' júurij xá'ra'nyij.

⁶⁴ Ajta séecan mu ja'mua jimi séejre' i maj quee tyá'tzaahuatye'.

A'yaa pu tyihuo'té'exaaaj i Jesús, ji'nye a'íi pu arí jamua'reeriaca'aj a'tyán maj pué'eenye'ej i maj quee tyá'tzaahuatye', ajta a'tíj ti a'íin pué'eenye'ej i ti a'íj tyu'tátuiire'sij.

⁶⁵ A'íj pu jin a'yan ajta tyihuo'té'exaaaj tíjin:

—A'íj nu jin a'yan tyajamuaaté'exaa tiquee i'ríj ti a'tíj nye jimi yeve're'nyej, tipua'aj quee i Dios ca'nyíjra'aj jaatá'an ti'íj a'yan huárinyij.

⁶⁶ Ti'íj na'aj a'ájna imuáj, mue'tíj mu i maj Jesús jamuán huací'ca'aj jaatáxaahuataca', camu mij che' jamuán huací'ca'aj.

⁶⁷ Jesús pu a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' a'íjma i maj jamuán huacíj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej tíjin:

—¿Nyi siajta mua'aj seríj naatáxahuataj?

⁶⁸ Ajta a'íjna i Simón ti ajta Pedro ántyapuaj, a'yaa pu tyaaté'exaa tíjin:

—Tavástara', ¿a'tanyíj jimi utyo'ju'uj tá'ju'un? A'nyúuca pu jitze séejre' i tyaj jin júurij tá'ra'nyij jusén jime'.

⁶⁹ Ityáj tu tyeríj ajimi tyá'tzaahuatye', tyajta a'yan tyá'mua'reej paj muáaj a'íin pué'een i Dios ti jimi jo've'mej.

⁷⁰ Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaaaj tíjin:

—¿Nyi nyequee nyáaj jamua'antyíhuoo mua'ajmaj mu siaj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej? Ajta síj ti ja'mua jitze ajtyáma'can, tyiyáaru' pu jitzán séejre'.

⁷¹ Ti'íj a'yan tyu'taxájtaca' i Jesús, a'íj pu tyáxajtasime'ej i Judas, i ti yójra' pué'een a'íjci i Simón ti Iscariote tye'entyímu'tacaa, ji'nye a'íi pu a'íin pué'een i ti avíitzij jin tyu'tátuiire'sij a'íjci i Jesús, tyij ajta i Judas hua' jitze ajtyáma'cantaj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej.

7

Camu jimi tyá'tzaahuatye' i ihuáamua'mua' i Jesús

¹ Tí'ij a'yan tyu'ríj, a'áa pu jó'yi'caaj a'íjna i Jesús a'ájna a Galilea. Capu jaxie'va'ca'aj ti a'áa jo'tyávaacaj a Judea, ji'nye a'íimaj mu jahuooca'aj i maj Israel jitze ajtyáama'can mej mij jaajé'caj.

² Ajta arí tyí'vejri'taca'aj a'ájna mati'ij tyí'ye'estyahua'aj a'íjci jime' i ináamuaj i maj Israel jitze ajtyáama'can,

³ a'íimaj mu i ihuáamua'mua' a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Capáj a'yan a'itzaaj, áricuj a'ájna a Judea, mata'aj mij i maj a jamuán huaci'ij a'áa maj já'sejre' jaaséj je'ej paj tyi'tíj jin ricij.

⁴ Ji'nye tipua'aj a'tíj a'yan tyá'xie've'ej mej mij néijmi'i jáamua'tyij, capu avíitzij jin tyí'muarie'. Ajta a'yájna pati'ij períj ricij, jéetze' pu tyámua' naa paj huo'taséjratye'en néijmi'caa i maj yan huacháatimee i cháanacaj japua.

⁵ Majta a'íimaj i ihuáamua'mua' camu ja'tzaahuatya'ca'aj a'íjci i Jesús.

⁶ Jesús pu'ij a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Capu eexúj a'ájna atyojo're'nyej a'tzáaj ti huaxá'pui' nye jimi, ajta ja'mua jimi a'náj ti na'aj pu xá'pui'.

⁷ A'íimaj i maj yan séejre' i cháanacaj japua capu je'ej tyí'rij mej mij mua'ajmaj jamuájcha'íiria'aj, ajta nyéetzij mu xaa nyéjcha'íire', ji'nye nyáaj nu huá'sejratye' ti je'ej pua'aj een je'ej maj tyi'tíj uurej.

⁸ Séricuj mua'aj jo'maj tyeje'ye'estej, canu nyáaj ujó'yi'ij, ji'nye capu eexúj nye jimi huaxá'pui'.

⁹ A'yaa pu tyihuo'te'exaatye'ej, ti'ij ij a'áa jo'tyá'itzee a'ájna a Galilea.

Tí'ij Jesús a'áa jo'tyávaaca'aj jo'maj a'íjci ja'ye'estej i ináamuaj

¹⁰ Ajta mati'ij jo'cíj i ihuáamua'mua', Jesús pu ajta ujó'mej jo'maj tyejé'yi'istej, ajta capu juséerataj ujó'mej, sulu avíitzij pu jin a'yan huaríj.

¹¹ Majta i maj Israel jitze ajtyáama'can a'íi mu jahuooca'aj a'íjci i Jesús, a'yan metyi'xáataj tijin:

—¿Jo'nyij je'ej je'en a'íjna i a'tíj?

¹² Jéehua mu i tyeítyee jaxajtaca'aj a'íjci i Jesús. Séecan mu a'yan tyí'xajtaca'aj tijin: “Tyámua' pu tyí'tyevij”, majta séecan a'yan tyí'xajtaca'aj tijin: “Capu tyámua' ricij, a'íi pu huá'cuanamuaj i tyeítyee.”

¹³ Ajta capu a'tíj óoca'nyajca'aj ti jéjre'citze' jaataxáj a'íjci i Jesús, ji'nye mahuá'tziinya'ca'aj a'íjma i maj Israel jitze ajtyáama'can.

¹⁴ Mati'ij meríj jé'ta' joojú'caj i maj jin tyí'ye'estej, aj pu'ij Jesús utyájrurij u tyeyúuj tzajta' ajta je'en huatyóochej ti tyihuó'mua'tyej.

¹⁵ Je'ej mu tyo'taséj a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáama'can, a'yaa mu mij tyí'xajtaca'aj tijin:

—¿Ji'nye tí'ij a'mújna jéehua tyu'yí'tin, ma'ajta quee a'náj tyi'huóomua'aj?

¹⁶ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—A'íjna i nyaj jin tyaja'muamua'tyej canu nyasíj jájtyo, sulu a'íi pu naatá' i ti unyojo'ta'ítyaca'.

¹⁷ Tipua'aj a'tíj jaxie'va'aj tí'ij a'yan huárinyij je'ej ti i Dios tya'ajxié'vi'ra', a'íi pu jamua'reeren tipua'aj i Dios jimi já'ma'cantaj nyaj jin tyaja'muamua'tyej na'ríj nyasíj nyana'aj jájtyo.

¹⁸ A'íjna i ti a'íjci tyáxajta je'ej ti jusíj tyéejtyoj, a'yaa pu tyá'huoo tí'ij jusíj tyámua' huatóosejrata, ajta a'íjna i ti a'yan tyá'huoo tí'ij tyámua' tyaatá'an a'íjci i ti uyo'ta'ítyaca', a'íi pu ji're'can jime' tyí'xaj, ajta quee je'ej tyí'rij tí'ij a'tíj je'ej pua'aj tyá'xajta.

19 '¿Nyiquee a'yan tyi'ja'yájna ti i Moisés ja'mua jimi jaatyájtoo i nyúucarij i siaj jin tyí'ijta? Ajta capu a'tíj ti ja'mua jitze ajtyáma'can ja'tzaahuatye'. ¿Ji'nye een jime' setyá'xie've' siaj sij naajé'caj?

20 A'yaa mu i tyeítýee tyityaatanyúj tijin:

—Tyiyáaru' pu atzájta' séejre'. ¿A'tanyíj muaje'catamui'ij?

21 Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Néijmi'i xu mua'aj je'ej tyityo'tóomuajtyaca' nyati'ij tyi'tíj tyámua' huáruuj a'ájna xicáara' i siaj jitzán juso'pii.

22 Ajta a'yájna, Moisés pu jamuaata'íj siaj ja'antyísiichixi'in i junavíj (ajta quee i Moisés jitze je'ráma'can, sulu Dios pu jaatyájtoo a'íjma jimi i já'muahuasimua'ci'ij), mua'aj xu sij a'yan tye'entyisí'chej i navíira' i unyáaque'ej ti tyáati' a'ájna xicáara' siaj jitzán juso'pii.

23 Ajta a'yájna tyij a'íjna jime' siaj quee jaxie've' siaj ootyá'itzeere'en a'íjci jitze i nyúucarij Moisés ti jaatyájtoo, siaj sij ja'antyisí'chej i navíira' i unyáaque'ej a'ájna xicáara' siaj jitzán juso'pii, ¿ji'nye siaj sij nye jimi huatanyínyu'cacuca' nyati'ij séej i tyévi tyú'huaaj a'ájna xicáara' siaj jitzán juso'pii?

24 Caxu a'íjna jin a'yan tyihua'xijtye'ej je'ej ti síj huasé'rin. Siatí'ijta séej á'xijtye'ej, a'yaa xu huárinyij je'ej ti tyi'tyéevijtij tzaahuatyi'ra'aj jime'.

Jesús pu jaxaj jo'tij je'ráma'can

25 Séecan i maj a'áa já'chajca'aj a Jerusalén, a'íi mu huatyóohuij maj a'yan tyi'huó'ihuo' tijin:

—¿Nyiquee a'múu a'íin pué'een i maj jahuo mej mij jaajé'caj?

26 A'mána'aj jéjrista' huatyéjve tyihua'ixáatye'ej, ajta quee a'tíj je'ej tyé'jee. ¿Nyiquij meríj a'íimaj i maj tyityatatyíj ja'antzaahuaj ti a'múu jí're'can jime' a'íin pué'een i Ciriístu'?

27 Ajta ityáj tu jamua'reej jo'tij já'ma'can a'mújna, ajta tí'ij i Ciriístu' ya'uvé'nyej, capu a'tíj jamua'reeriaj ja'mej jo'tij já'ma'can.

28 Tí'ij i Jesús a'yan tyáanamujri', ajta óoche' tyihua'mua'tyáacaj u tyeyúuj tzajta', a'yaa pu'ij ca'nyíin jin tyu'taxájtaca' tijin:

—Nyi mua'aj sényamua'tyej nyi siajta jamua'ree jó'nyaj já'ma'can. Ajta canu nyasíj nyana'aj mujo've'mej, sulu a'íj nu jitze ma'can mujo've'mej i ti unyojo'ta'ítyaca', síj ti i'ríj siaj jimi tyú'ca'nyej siajta mua'aj caxu jamua'tyej.

29 Nyáaj nu xaa jamua'tyej, ji'nye a'íj nu jitze eeráma'can, ajta a'íin unyojo'ta'ítyaca'.

30 Aj mu mij tyu'tatyésej maj jaatyéevi', ajta capu a'tíj ahuóoca'an ti a'yan huárinyij, ji'nye capu eexúj jimi tya'róo'astyaaca'aj.

31 Mue'tíj mu jimi tyá'antzaahuaj, majta a'yan tyí'xajtaca'aj tijin:

—Tí'ij ya uvé'nyej i Ciriístu', ¿nyiquij quee jéetze' tyámua' tyí'uurej quee a'mújna mu a'tíj?

A'íimaj mu i fariseos tyí'tyese' mej mij jaatyéevi' a'íjci i Jesús

32 Majta i fariseos a'íi mu huó'namujri' i tyeítýee maj a'yan tyá'xajtaca'aj a'íjci i Jesús, aj mu mij a'íimaj majta i puaríj maj tyí'ijtye' xantáaru' huata'ítyaca' mej mij jaatyéevi'.

33 Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—A'yaa nu nyooj ja'mua jamuán séeria'aj na'mej, aj nu nyij tányij jó'ra'sij a'íjci jimi i ti unyojo'ta'ítyaca'.

34 Mua'aj xu nyahuonyij, ajta caxu nyetyoonyij, ji'nye capu je'ej tyi'rúitaj ja'mej siaj a'áa jo're'nyej jó'nyaj je'ej je'énya'aj na'mej.

³⁵ Aj mu mij i maj Israel jitze ajtyáma'can huatyóohuij maj tyi'huóo'ihuo' séej jamuán majta séej a'yan tijin:

—¿Jo'quij jo'méj a'mújna, ti'ij quee i'ríitaj ja'mej tyaj jáatyoonyij? ¿Nyiquij a'íjma jimi jo'ma'aj ja'mej i maj séej chuéj japua ja'chej, ti'ij a'íjma tyú'mua'tyej i maj quee tyá'tzaahuatye'?

³⁶ ¿Ji'nye jaatama'aj a'íjci i nyúucarij ti a'yan yee: “Mua'aj xu nyahuonyij, siajta quee nyetyoonyij, ji'nye capu je'ej tyí'rij siaj a'áa jo'r'ényej jó'nyaj je'ej je'éenya'aj na'mej”?

Jesús pu huo'tajé mej mij jimí a uré'nyej

³⁷ Ti'ij arí tye'entyipua'risima'caj i maj tyi'ye'estyaa, a'ájna xicáara' jitze i ti jéetze' juxie've'. A'ájna xicáara' jitze pu i Jesús huatyéechaxij, ti'quij ca'nyíin jin tyu'taxájtaca' a'yan tijin:

—Típua'aj a'tíj i'mu'uj, che' nye jimi yeve'r'ényej, ti'ij huaye'en.

³⁸ Ajta a'íjna i ti nye jimi tyá'tzaahuatye', a'yájna ti'ij tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: “A'íj pu tzajta' séeria'aj ja'mej a'íjna i jájtyij ti júuricamej tyu'tá'caa.”

³⁹ A'yaa pu i Jesús tyu'taxájtaca', a'íjma jimi i maj tyá'antzaahuatye'sij ti'ij ajta hua' jimi huatyá'itzeere'ej i júuricama'ra' i Dios, ji'nye capu eexúj i júuricama'ra' i Dios hua' jimi séjria'ca'aj, ji'nye capu eexúj i Jesús tajapúa jo'ojnyájca'aj ti'ij i Dios ju júuricamej ujo'ta'ityej.

Séecan mu i tyeítyee ajtacíj

⁴⁰ Séecan mu i tyeítyee a'áa jo'tyú'uuca'aj i maj a'yan tyu'taxájtaca' mati'ij jáanamujri' tijin:

—A'yaa pu tyi'ja'yájna ti a'múu a'íin pué'een i ti tyí'xaj i Dios jitze ma'can.

⁴¹ Majta séecan a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—A'íi pu a'íin pué'een i Ciríistu'.

Majta séecan a'yaa mu tyí'xajta'aj tijin:

—Capu a'íin pué'een, ji'nye capu i'ríj ti i Ciríistu' a'áa já'ma'cantaj a Galileea

⁴² A'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze ti i Ciríistu' a'íj jitze eeráanyesij i David, ajta ti a'áa ja'ma'cáantaj ja'mej a Belén, jo'tij ajta já'ma'cantaca'aj a'íjna i David.

⁴³ A'íj mu jin séecan ajtacíj i tyeítyee a'íjci jime' je'ej ti i Jesús tyu'taxájtaca'.

⁴⁴ Séecan mu jaxie'va'ca'aj maj jaatyéevi', ajta capu a'tíj a'yan huaríj.

A'íimaj i maj tyityatatyíj camu ja'tzaahuatya'ca'aj i Jesús

⁴⁵ Majta a'íimaj i maj tyí'cha'ij i tyeyúuj tzajta', a'íi mu a'áa jo'r'ényej hua' jimi i maj tyeyúuj tzajta' tyí'ijta majta i fariseos jimi, a'yaa mu mij a'íimaj tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿Ji'nye sequée uya'ráaja?

⁴⁶ Majta a'íimaj i maj tyí'cha'ij, a'yaa mu tyihuo'té'exaaj tijin:

—Capu a'náj a'tíj a'yan tyu'xájtaca' ti'ij a'íjna.

⁴⁷ Aj mu mij i fariseos a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—¿Nyi arí ajta mua'ajmaj jamuáacuanamuj?

⁴⁸ ¿Nyiquij arí síj i ti tyí'ta'ijtye' ja'antzaahuaj a'íjci, na'ríij síj ti fariseo pué'een?

⁴⁹ Majta a'íimaj i tyeítyee, camu yó'itej je'ej ti tyé'yu'si' a'íjci jitze i yu'xarij Moisés ti jaatyájtoo, a'íi mu meríj jo'vátzj.

⁵⁰ Ajta i Nicodemo i ti arí séej i Jesús jimi ja'tanyájca'aj, a'yaa pu tyihuo'té'exaaaj tijin:

⁵¹ —A'yájna ti'ij tyí'ta'ijtye' i yu'xarij, a'yaa pu tyá'xaj tiquee je'ej tyí'rij tyaj a'tíj ooxíjtye'en, tyequée mí'een tyee'íhuo'ran tyej tyij jaanamuáaran je'ej ti tyi'tíj jin ricij.

⁵² Mati'ij mij a'íimaj a'yan tyaaté'exaa tijin:

—¿Nyi pajta muáaj a'áa já'ma'can a Galileea? Ahua'mua'tyej i yu'xarij aj paj jamua'reeren tiquee a'tíj a'áa já'ma'can a Galileea ti Dios jitze ma'can tyí'xaj.

⁵³ Mati'ij mij jo'cixij síj ajta síj jo'maj jo'cháatimee.

8

A'íjna i íiti' ti huóoxana'cirej

¹ Ajta i Jesús a'áa pu jo'mej jo'tij jiríj jo'tacá'aj ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Aseitúunajrimi,

² yaa ariá'pua'aj, ti'ij oochán eere'nyáaj i xicáj, ajtáhua'aj pu utyájrurij u tyeyúuj tzajta'. Majta je'en i tyeítýee ajtyáxiiriaca' jimi, aj pu'ij ooyíxij ti'quij huatyóochej ti tyihuó'mua'tyej.

³ Majta a'íimaj i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze i maj jin tyí'ijta, majta i fariseos, a'íi mu íitaj aje'ré'nyijtye, i maj a'yan tyeetyéevi' ti'ij ooj juxána'ciria'caj séej jamuán i tyáataj. A'áa mu mij jé'ta' yo'taráj jo'maj ja'tyúusiiria'ca'aj i tyeítýee,

⁴ mati'ij mij a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Jesús tijin:

—Maestro, a'yaa mu tyeetyéevi' a'mújcij mu íitaj ti'ij ooj juxána'ciria'caj.

⁵ Ajta a'íjna i Moisés a'yaa pu tyu'ta'íjtaca' i yu'xarij jitze ti a'yan tyúuxie've' tyaj tyetyéj jin jaatyáto'sixi'in tyej tyij jaajé'caj, a'tíj tina'aj íitaj ti a'yan rijcaj. ¿Arí muáaj ji'nye petyí'xaj?

⁶ A'yaa mu a'íimaj tyaata'íhuo'ri' mej mij a'íjci jin ja'antymué'tin, ti'ij huatá'riitarej maj tyi'tíj jitzán ujpuá'ritye'en. Ajta i Jesús a'íi pu ecóotutaca', ti'quij huatyóochej ti juxityéj jin tyo'yú'xaj a chóota'.

⁷ Majta móoche' a'yan tyé'íhuo'raca'aj, aj pu'ij i Jesús huatyéechaxij ti'quij a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—A'íjna i tiquee tyi'tíj jin á'ítzeere' ajta quee tyi'ijxána'ciria'aj, che' a'ín anaquéej jaatato'oj i tyetyéj jime'.

⁸ Aj pu'ij ajtáhua'aj ecóotutaca' ajta tye'ej yú'xajraa a chóota'.

⁹ Mati'ij a'yan tyáanamuaajri' je'ej ti i Jesús tyu'taxájtaca', aj mu mij jo'cixij síj ajta síj, anaquéej mu a'íimaj jo'cój i maj jéetze' huásij. Ti'ij i Jesús jusíj na'quij a'áa jo'tyá'ítzee a'íjci jamuán i íitaj ti a'áa jo'tácatyii,

¹⁰ aj pu'ij Jesús huatyéechaxij ajta a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—Íiti', ¿jo'nyij je'ej mé'een i maj a jitze tyí'pua'ritye'?

¹¹ Aj pu'ij i íiti' a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Nyavástara', capu ma' a'tíj ti nye jitze tyí'pua'ritye'.

Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Canu nyajta nyáaj tyi'tíj a jitze pua'ritye', áricuj jó'ra', capáj che' jaxana'ciria'aj.

Jesús pu a'ín pué'een i ti jin huányeeri'ij úyan i cháanacaj japua

¹² Aj pu'ij i Jesús ajtáhua'aj a'yan tyihuo'té'exaaaj i tyeítýee tijin:

—Nyáaj nu a'íin pué'een i ti jin huányeeri'ij íiyan i cháanacaj japua, a'íjna i ti nyaj jamuán jo'cha'can, a'íj pu jimi séeria'aj ja'mej i tatzárij ti júuricamej tyu'tá'caa, capu ij a'náj tíca'riste' jo'chá'canya'aj ja'mej.

¹³ Mati'ij mij i fariseos a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Muáaj paj asíj tyá'xajta, a'íj pu jin quee tyi'tíj huíire' je'ej paj asíj tyi'tyá'xajtaj.

¹⁴ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Í nyaj jin tyé'nyaxajta tyí'huíire', tyij nyajta nyasíj nyana'aj tyényaxajtaj. Ji'nye nyáaj nu jamua'reej jó'nyaj je'ráma'can ajta jó'nyaj jooméj, siajta mua'aj caxu jamua'reej.

¹⁵ A'yaa xu mua'aj tyihuá'xijtye' je'ej siaj jujímua'aj tyéejtyoovej. Nyajta nyáaj, canu a'tíj ja'xijtye',

¹⁶ ajta tipua'aj a'tíj no'xíjtyej, a'íj nu jin ja'xijtye'en i ti jiré'can jime', ji'nye canu nyasíj je'ej tyéejtyoj, sulu a'íi pu i nyavástara' i ti unyojo'ta'ítyaca' huá'xijtye'en.

¹⁷ A'yaa pu tyé'yu'si' a'íjci jitze i nyúucarij i siaj jin tyí'ijta ti a'ájna tyí'huíire' tipua'aj mahua'puaj tyi'tíj muaataxáj.

¹⁸ Nyáaj nu a'íin pué'een i nyaj nyasíj tyényaxajtaj, ajta i síj ti a'yan tyi'nyetyáxajta, a'íi pu a'íin pué'een i nyavástara' i ti unyojo'ta'ítyaca'.

¹⁹ Aj mu mij a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Jo'nyij je'ej jé'een i ti avastára'?

Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Caxu mua'aj nyamua'tyej a'tíj nyaj pué'een, caxu sij siajta jamua'tyej i nyavástara', tipua'aj nyéetziy sényamua'ajca, a'yaa xu sij siajta tya'mua'tyéche'en i nyavástara'.

²⁰ A'yaa pu i Jesús tyu'taxájtaca' ti'ij ooj tyihua'mua'tyáacaj u tyeyúuj tzajta', a'ájna véjri' jo'maj yá'si'rii i túmii. Ajta capu a'tíj jaatyéevi', ji'nye capu eexúj atyojo'rénayajca'aj a'tzáaj ti a'yan tya'tácatyij jimi.

Jó'nyej nyáaj jooméj, capu i'ríj siaj mua'aj a'áa joojú'un

²¹ Ajtáhua'aj pu i Jesús a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Nyáaj nu jo'mej, mua'aj xu sij nyahuooniy, ajta a'íj xu jin cui'nyij i siaj á'ítzeere' i Dios jimi. Jó'nyej nyáaj jooma'aj na'mej, capu i'ríj siaj mua'aj a'áa jo'rénjej.

²² A'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can mu a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—¿Nyiquij a'yan tyí'mua'tzej ti huóje'caj, ti'ij a'yan tyí'xaj yee ti quee i'ríj tyaj a'áa jo'rénjej jo'tij jooma'aj ja'mej?

²³ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Mua'aj xu yan ma'can, nyajta nyáaj jútye' nu já'ma'can, mua'aj xu hua' jitze ajtyáma'can i maj yan séejre' i cháanacaj japua, nyajta nyáaj canu hua' jitze ajtyáma'can.

²⁴ A'íj nu jin a'yan tyajamuaaté'exaa siaj a'íjna jin cui'nyij i siaj jin ootyá'ítzee i Dios jimi, ji'nye tipua'aj sequee tyá'tzaahuatye'ej nyaj a'íin pué'een i Dios ti uyo'ta'ítyaca', a'íj xu jin cui'nyij i siaj jin huóoxana'cirej.

²⁵ Aj mu mij a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿A'tanyíj paj pué'een?

Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Anaquéecan jime', ¿ji'nye tyi'tíj tyúuxie've' nyej nyij ja'mua jamuán tyi'tyáxajtasime'en?

²⁶ Jéehua nu ja'mua jitze ma'can tyu'taxájtaj nyajta jéehua jamua'xijtye'en, ajta a'íjna i ti nyojo'ta'ítyaca', a'íi pu tzáahuatyi'ra'aj jin

tyí'xaj, ajta a'íjna i nyej nyáaj huá'ixaatye' i maj yan japuan séejre' i cháanacaj japua, a'íi pu'uj tána'aj pué'een i nyaj jáanamujri' a'íjci jimi i ti unyojo'ta'ítyaca'.

²⁷ Majta a'íimaj camu yo'itéej muá'raa ti a'íj jitze ma'can tyi-huá'ixaatya'ca'aj i juvástara'.

²⁸ A'íj pu jin a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—Siatí'ij mua'aj na'ajriáj nyéetzij i nyaj yójra' pué'een i Dios, aj xu sij jamua'reeren nyej nyáaj a'íin pué'een i Dios ti uyo'ta'ítyaca', nyajta quee tyí'tíj jin je'ej ricij i nyej nyasíj nyana'aj jájtyo, sulu a'íj nu'uj huá'ixaatye' je'ej ti i nyavástara' tyinaamuá'tyej.

²⁹ Ji'nye a'íjna i ti unyojo'ta'ítyaca' a'íi pu nyaj jamuán yésejre', capu i nyavástara' a'náj juséentacan yanúuriej, ji'nye a'náj tina'aj nu a'yan ricij je'ej ti a'íj tya'ránajchi.

³⁰ Ti'ij i Jesús a'yan tyu'taxájtaca', mue'tíj mu jimi tyá'antzaahuj.

I yójmua'mua' i Dios majta i maj a'íj jimi tyí'huiire' i ti je'ej pua'aj een

³¹ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaj a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can i maj jimi tyá'antzaahuj tijin:

—Típua'aj tyámua' setyityaajú'un a'íjci jitze i nyúucarij i nyaj nyeríj jamuáa'ixaa, aj xu nyaj jamuán huací'ca'aj xá'ju'un,

³² mua'aj xu jamua'reeren i ti ji'r'é'can jime' a'yan tyi'ja'yájna, a'íj xu jin juxáahuaj mahuací'ca'aj xá'ju'un.

³³ Mati'ij mij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Ityáj tu Abraham jitze eeráma'can, tyajta quee a'náj séecan jimi ca'nyéjrij jin tyu'tyáhuíi, ¿ji'nye pej pij muáaj a'yan tyí'ta'ixaatye' tyaj taxáahuaj mahuací'ca'an?

³⁴ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyí'ra'aj jime' ti a'tíj tina'aj ti ootyá'itzeere'en i Dios jimi, a'íi pu ca'nyéjrij jin tyí'huiire' a'íjci jimi i ti je'ej pua'aj een.

³⁵ A'íjna i ti ca'nyéjrij jin tyí'muarie' capu jusén jin huatyá'itzeere'ej i ti jimi tyí'muarie', ajta a'íjna i ti yójra' pué'een, a'íi pu hua' jamuán huatyá'itzeere'ej i jutyéityeristyamua' jimi jusén jime'.

³⁶ A'íj pu jin típua'aj i yójra' i Dios jamui'ráatoonyij siaj sij juxáahuaj huací'ca'aj, a'yaa xu juxáahuaj tyityaací'ca'aj xá'ju'un.

³⁷ Nyáaj nu jamua'reej siaj Abraham jitze eeráma'can, siajta a'yan tyá'xie've' siaj naajé'caj, ji'nye caxu ná'tzaahuatye' je'ej nyaj tyajá'mua'ixaatye'.

³⁸ A'íj nu nyáaj já'mua'ixaatye' je'ej ti i nyavástara' tyinaamuá'tyej, a'yaa xu sij siajta mua'aj huárinyij je'ej siaj tyáanamujri' i juvástara' jimi.

³⁹ Mati'ij mij a'yan tyityaatanyúj tijin:

—A'íi pu ityájma tavástara' i Abraham.

Ajta i Jesús a'yaa pu tyihuo'té'exaaj tijin:

—Típua'aj mua'aj ji'r'é'can jime' yójmua'mua' siaj pué'eenye' a'íjci i Abraham, a'yaa xu sij siajta rinyíiche' je'ej ti a'íin huaríj.

⁴⁰ A'yaa pu'ij, tyij nyajta nyeríj jamuáa'ixaa i ti a'yan tyi'ja'yájna, i Dios ti naamuá'tyej, mua'aj xu sij jaxie've' siaj naajé'caj. Ajta i Abraham capu a'náj a'yan huaríj.

⁴¹ Mua'aj xu sij a'yan cha'taj siana'aj ricij ti'ij i ja'muavástara'.

A'yaa mu mij a'íimaj tyityaatanyúj tijin:

—Catu ityáj a'íjma jitze huanánie'huaca' i maj jujimua'astaca'aj, síj pu'uj a'íin pué'een i ti tavástara', a'íi pu a'íin pué'een i Dios.

⁴² Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa'aj tijin:

—Tipua'aj ji'ré'can jime' Dios ja'muavástara' pué'eenye', mua'aj xu nyaxie've' xá'ju'un, ji'nye nyáaj nu a'íjci jimi jo've'mej ya' nyej nyij huatyéjve. Canu nyasíj mujo've'mej, sulu Dios pu unyojo'ta'ítyaca'.

⁴³ ¿Ji'nye ti'ij quee ja'mua'í'riitye' siaj yo'itéej xá'ra'nyij i nyaj já'mua'ixaatye'? Caxu nyojo'itej, ji'nye caxu janamuaj i nyúucarij nyaj já'mua'ixaatye'.

⁴⁴ A'íi pu mua'ajmaj ja'muatáataj i tyiyáaru', mua'aj xu a'íj jitze ajtyáma'can, a'yaa xu sij ricij je'ej ti a'íin tyá'xie've'. A'íi pu i tyiyáaru' tyí'tyacui'caa ti'ij na'aj jájcuaj imuáj. Capu a'íjna jitze séejre' i ti ji'ré'can jime', a'íj pu jin hue'tzij tyí'xaj. Ti'ijta tyí'hue'taj, a'yaa pu tyaataxájta cuxáa a'yan tyi'ja'yájna, ji'nye huápu'ij pu tyí'hue'tacaa, a'íi pu a'íin pué'een i hua' táataj i maj tyí'hue'tacaa.

⁴⁵ Nyajta nyáaj a'íj nu já'mua'ixaatye' i ti ji'ré'can jime', a'íj xu jin mua'aj quee ná'tzaahuatye'.

⁴⁶ ¿A'tanyíj mua'ajmaj ti jitze ajtyáma'can huatóoci'puaj ti naaté'exaatye' tyi'tíj nyaj jin á'itzeere'? Ajta tipua'aj a'íj nyaja'mua'ixaatye' i ti ji'ré'can jime', ¿ji'nye een jime' sequée ná'tzaahuatye'?

⁴⁷ A'íjna i ti Dios jitze ajtyáma'can, a'íi pu janamuaj je'ej ti Dios tyí'xaj, siajta mua'aj caxu i Dios jitze ajtyáma'can, a'íj xu jin quee janamuajracuj i nyúucaria'ra'.

Cirústu' pu anaquéej huataséjre quee a'íjna i Abraham

⁴⁸ Aj mu mij a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can a'yan tyaaté'exaa'aj tijin:

—A'yaa pu tyi'ja'yájna je'ej tyaj tyí'xaj paj muáaj Samaaria já'ma'can ajta i tyiyáaru' a'tzajta' séejre'.

⁴⁹ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa'aj tijin:

—Capu tyiyáaru' nyaj tzajta' séejre'. A'yaa nu ricij nyej nyij jaatyátzaahuatye'en i nyavástara', siajta mua'aj, caxu tzáahuatyi'ra'aj nye jimi tyí'cha'ij.

⁵⁰ Canu nyáaj jahuoo nyej nyij nyasíj tyámua' tyu'tányaxaj, sulu síj pu a'yan tyá'huoo, a'íi pu'ij a'íin pué'een i ti tzáahuatyi'ra'aj jin tyihúa'xijtye'.

⁵¹ A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyi'ra'aj jime' tijin a'íjna i tyá'tzaahuatye' je'ej nyaj tyajá'mua'ixaatye', capu a'náj mui'nyij.

⁵² A'yaa mu mij tyityaatanyúj a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can tijin:

—Ijij tu tyeríj tyámua' tyá'mua'reej ti a'yan tyi'ja'yájna ti tyiyáaru' a'tzájta' séejre'. A'íjna i Abraham majta i maj Dios jitze ma'can tyí'xaxa'ta'aj a'íi mu néijmi'i huácuij, pajta muáaj a'yaa paj tyí'xaj tijin: “A'íjna i ti ja'tzaahuatye' i nyenyúucaa, capu a'náj mui'nyij.”

⁵³ ¿Nyiquij muáaj jéetze' va'cán jin petyi'tyéjvee quee i tataataj Abraham? A'íi pu huamuí', majta i maj Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj, a'íi mu majta huácuij. ¿Ji'nye muáaj petyí'xaj a'tanyíj paj pué'een?

⁵⁴ Jesús pu a'yan pu tyihuo'té'exaa'aj tijin:

—Tipua'aj nyasíj ná'nyatzaahuatye'ej, capu tyi'tíj huiire'. Ajta i ti tyámua' tyinyatá'caa, a'íi pu a'íin pué'een i nyavástara', a'íjci i siaj mua'aj a'yan tyá'xaj ti ja'mua Dios pué'een.

⁵⁵ Siajta mua'aj caxu jamua'tyej. Nyajta nyáaj nu xaa jamua'tyej, ajta tipua'aj a'yan nyetyu'taxáj yee canu jamua'tyej, a'yaa nu nyij tyí'hue'tan

siati'ij mua'aj. Ajta a'yaa pu tyi'ja'yájna nyej nyáaj jamua'tyej, nyajta ja'tzaahuatye' i nyúucaria'ra'.

⁵⁶ A'íjna i Abraham i ti ja'muataáataj, a'íi pu huatóotyamua'vej ti'ij jaaséej a'íjci xicáara' nyaj jitzán néijmi'i jin tyu'ta'íjtaj, a'íi pu jaaséej, ajta jéehua huápu'i'ij huatóotyamua'vej.

⁵⁷ Majta a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'yaa mu tyaaté'exaa i Jesús tijin:

—Capáj peexuj huá'puatyej japuan tamuáamuata' nyinyi'ra'aj jájcha'ij, ¿nyi a'yan petyí'xaj paj jaaséj a'íjci i Abraham?

⁵⁸ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—A'yaa nu tzáahuatyi'ra'aj jin tyajá'mua'ixaatye' tijin ti'ij quee eexúj Abraham huaséeria'caj, nyáaj nu'ríj séjria'ca'aj.

⁵⁹ Aj mu mij a'íimaj tyetyéj tyitu'tuj mej mij jaatyáto'sixi'in, ajta a'íjna i Jesús huatyóo'avaataca', ajta je'en iirájraa u tyeyúuj tzajta'.

9

Jesús pu a'tíj tyú'huaaj ti aracúunyij huanie'huaca'

¹ Ti'ij i Jesús iiramá'caj a'tíj pu huaséj ti aracúunyij huanie'huaca'.

² Majta a'íimaj i maj jamuán huacíj a'yaa mu tyaata'íhuo'ri' tijin:

—Maestro, ¿ji'nye ti'ij aracúunyij tyu'nié'huaca'? ¿Nyiquij i huásimua'mua' mo'tyá'itzee ca' jusíj tyi'tíj jin ootyá'itzee?

³ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Capu jusíj tyi'tíj jin ootyá'itzee, camu majta i huájsimua'mua' ootyá'itzee, a'yaa pu tyáaru'ij ti'ij jitzán huataséjre'en je'ej ti een i muárie'ria'ra' i Dios.

⁴ Ti'ij ooj huányeeri'cij, a'yaa pu tyúuxie've' tyaj a'yan huárinyij i muárie'ria'ra' jime' i ti unyojo'ta'ít'yaca', ji'nye pu'ríj huariá'tica'rij, ajta quee che' i'ríitaj ja'mej ti'ij a'tíj tyu'muárie'en.

⁵ Ijíj nyaj nyooj yan séejre' i cháanacaj japua, nyáaj nu a'íin pué'een i ti jin huányeeri'ij íiyan cháanacaj japua.

⁶ Ti'ij a'yan tyu'taxáataj, aj pu'ij i Jesús a chóota' rájtzitzee, ajta juxityéj jin jaatyáaru'nyej i chuéj, aj pu'ij ja'rápityijra i ji'sáara' jitze a'íjci i ta'rácuun.

⁷ Ajta a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Áricuj a'ájna jo'tij ja'rájmuua a ti a'yan tyaja'rájtyapua'ij tijin Siloé (Siloé a'yaa pu huatóomua'aj tijin: i ti huata'ít'yí'huaca'.)

A'áa pu'ij jo'mej a'íjna i ti arácun ti'ij ij acóojista'mij, ajta ti'ij uja'rájraa pu'ríj atányeeri'ca'aj.

⁸ Majta a'íimaj i maj avéjri' huacháatima'caa jo'tij já'chajca'aj a'íjna i a'tíj, majta i maj a'yan tyé'sejraca'aj ti túmii huá'huaviiraca'aj i tyeítyee, a'yaa mu tyúu'íhuo'raca'aj tijin:

—¿Nyiquee a'íin pué'een i ti a'áa jo'taquéej túmii huá'huaviiraca'aj i tyeítyee?

⁹ Séecan mu a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—A'íi pu a'íin pué'een.

Majta séecan a'yan tijin:

—Capu a'íin pué'een, a'yaa pu'uj huasé'rin ti'ij a'íjna.

Ajta a'íjna, jusíj pu a'yan tyúuxajtaca'aj tijin:

—Nyáaj nu a'íin pué'een.

¹⁰ Mati'ij mij a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Ji'nye ye'ej petya'tányeeriaca'?

11 Aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—A'íjna i tyáati' ti a'yan ántyapuaaj tijin Jesús, a'í pu chuéj hu-
atyápuítaca', ti'quij na'ráahuatya'xij i nyaj jiise', ajta je'en a'yan tyi-
naaté'exaaaj tijin: “Áricuj a'ájna a Siloé, jo'tij ja'rájmuaa, pajta je'en
ará'ajo'sixi'in.” Nyáaj nu nyij a'áa jo'mej, nyajta je'en arányajo'sixij, aj
nu nyij atányeeriaca'.

12 Mati'ij mij a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Jo'nyij je'ej je'en a'íjna i a'tíj?

A'yaa pu'ij tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Canu jamua'reej.

A'íimaj i fariseos mu tyé'ihuo' a'íjci i ti arácuunyica'aj

13 Aj mu mij yo'ví'tij a'íjci i ta'rácuunyica'aj a'íjma jimi i fariseos.

14 Ajta a'ájna putyí'rijcaa i xicáara' maj jitzán juso'pii ti'ij i Jesús
jaatyáaru'nyej i chuéj ajta tyáahuaj a'íjci i ta'rácuunyica'aj,

15 a'í mu mij a'yan tyaata'íhuo'ri' je'ej ti tya'tá'nyeeriaca'. Ajta a'íjna i
a'tíj a'yaa pu tyihuo'té'exaaaj tijin:

—A'í pu chuéj huatyáaru'nyej i juí'irique' jime' ajta je'en na'rápuityijraj
i nyajíise', aj nu nyij arányajo'sij, nyati'ij nyij atányeeriaca'.

16 Séecan mu i fariseos a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—A'íjna i ti a'yan huaríj capu i Dios jimi já'ma'can, ji'nye capu
jaatyátzaahuatyej a'íjci xicáara' i tyaj jitzán taso'pii.

Majta séecan a'yaa mu tyí'xajtaca'aj tijin:

—¿Ji'nye tyí'rij ti a'tíj a'yan huárinyij, tìpua'aj á'itzeeria'aj i Dios jimi?

A'íj mu jin jé'ta' huacíj a'íimaj,

17 mati'ij mij majtáhua'aj a'yan tyaata'íhuo'ri' a'íjci i ti arácuunyica'aj
tijin:

—A'í pu arí tyimuáahuaa pej pij atányeerij, ¿ji'nye petyí'xaj, a'tanyíj
pué'een a'íjna?

Aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—A'í pu a'ín pué'een i ti Dios jitze ma'can tyí'xaj.

18 Majta a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can camu ja'antzaahuaj ti
aracúunyij huanie'huaca' ajta je'en arí atányeerica'aj, 'asta mana'aj quee
huo'ta'íjtaca' mej mij ujo'vá'ju' i huájsimua'mua',

19 mati'ij mij a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi a'ín pué'een i já'muayoj? ¿Nyi a'ín pué'een i siaj a'yan tyá'xaj
yee aracúunyij pu huanie'huaca'? ¿Ji'nye tyu'rúj ti'ij arí atányeej?

20 A'yaa mu a'íimaj i huájsimua'mua' tyityaatanyúj tijin:

—A'yaa tu tyá'mua'reej ti tayój pué'een, tyajta jamua'reej ti aracúunyij
huanie'huaca',

21 ajta catu jamua'reej je'ej ti tyu'rúj ti'ij arí ijíj atányeej, nusu a'tíj
ti tyáahuaj. Siata'aj jaata'íhuo', ji'nye pu'ríj vásti', a'múu pu jusíj
tyu'taxájtaj.

22 A'yaa mu tyu'taxájtaca' i huájsimua'mua', ji'nye a'íimaj i maj
Israel jitze ajtyáma'can a'yaa mu meríj tyaaxá'pui'intaria'ca'aj mej mij
hui'rá'ityej u tyejúj tzajta' a'tíj tina'aj ti a'yan tyu'taxáj yee Jesús pu a'ín
pué'een i Ciríistu'.

23 A'íj mu jin i huájsimua'mua' a'yan tyu'taxájtaca' tijin: “Siata'aj
jaata'íhuo' a'íjci, ji'nye pu'ríj vastaca'aj.”

24 A'íimaj i maj Israel ajtyáma'can majtáhua'aj mu jaatajé a'íjci ti
arácuunyica'aj, majta je'en a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Pata'aj jitzán ma'can i Dios taaté'exaatye' i ti ji'ré'can jime'. Ityáj tu jamua'reej ti a'íjna i tyáati' á'itzeere' i Dios jimi.

²⁵ A'yaa pu tyíhuo'té'exaaj tijin:

—Típua'aj á'itzeere' i Dios jimi, nusu quee, canu jamua'reej. A'íj nu xaa mua'reej nyaj arácuunyica'aj, nyajta ijíj nyeríj atányeej.

²⁶ Majtáhua'aj mu a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Ji'nye ye'ej muáaruuj? ¿Ji'nye ye'ej tyimuáahuaa pej pij atányeeriaca'?

²⁷ Aj pu'ij a'yan tyíhuo'té'exaaj tijin:

—Nu'ríj jamuaaté'exaa, siajta mua'aj caxu ná'tzaahuatye'. ¿Ji'nye setyá'xie've' nyej nyajtáhua'aj jamuaaté'exaatye'en? ¿Nyi a'yan setyá'xie've' siaj siajta jamuán huací'ca'an?

²⁸ Aj mu mij je'ej pua'aj tyaatajé, a'yaa mu tijin:

Muáaj paj jamuán huayi'ij a'íjci i tyáataj, tyajta ityáj a'íj tu já'astijre' i Moisés.

²⁹ Tyajta a'yan tyá'mua'reej ti i Dios jamuán tyu'xájtaca' i Moisés, ajta a'íjci jime' i a'tíj catu jamua'reej jo'tíj já'ma'can.

³⁰ Aj pu'ij i ta'rácuunyica'aj a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Capu je'ej ámiteere' je'ej siaj tyí'xaj. Caxu mua'aj jamua'reej jo'tíj já'ma'can, ajta a'íj pu tyináahuaaj nyej nyij atányeerej.

³¹ A'yaa tu tyámua' naa tyá'mua'reej ti i Dios quee huá'namuaj a'íjma i maj jimi á'itzeere', sulu a'íjma pu'uj i maj jana'michej majta a'yan ricíj je'ej ti a'íin tyá'xie've'.

³² Catu a'náj a'yan tyáanamujari' ti síj a'yan tyáahuatye'en i ti aracúunyij huanie'huaca' ti'ij atányeerej.

³³ Típua'aj a'íjna i tyáati' quee i Dios jimi já'ma'cantaj, capu a'yan rinyíche'.

³⁴ Mati'ij mij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Muáaj paj jéehua a'ítzéeria'aj i Dios jimi pati'ij huanie'huaca', ¿nyi a'yan petyá'xie've' pej pij ityájma tyitáamua'tyej?

Aj mu mij ji'rá'ityaca' u tyeyúuj tzajta'.

Jesús pu hua'ajtyá'xíj a'íjma i maj tyeyúuj tzajta' tyí'ijta

³⁵ Ajta a'íjna i Jesús a'yaa pu tyáamua'reeri' maj ji'rá'ityaca' i ta'rácuunyica'aj, ajta ti'ij ja'antynájchaca' a'íjci i a'tíj, a'yaa pu tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi petyá'tzaahuatye' a'íjci jimi i yójra' i Dios?

³⁶ Aj pu'ij a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—Nyavástara', naaté'exaatye', a'tanyíj a'íin pué'een nyej nyij jimi tyá'antzaahuatye'en.

³⁷ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Papu'ríj jaaséej: Nyáaj nu a'íin pué'een, i paj jamuán tyi'tyáxajta.

³⁸ Aj pu'ij a'íjna i tyévíj jimi tyítunutaca' i Jesús, ajta a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nyavástara', nyáaj nu tyá'tzaahuatye'.

³⁹ Ajta i Jesús a'yaa pu tyu'taxájtaca' tijin:

—Nyáaj nu a'íjci jin mujo've'mej íyan i cháanacaj japua nyej nyij néijmi'caa ooxíjtye'en, mej mij atanyéjnye'rej i maj aracúcu'nyijmee, ajta mej mij aracúcu'nyij muá'ra'nyij a'íimaj i maj atanyéjnye'.

⁴⁰ Séecan mu i fariseos a'áa jo'tyú'uuca'aj, mati'ij a'yan tyáanamujari', a'yaa mu mij tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿NyiQUIJ ityáj tyajta aracúcu'nyijmee?

⁴¹ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaJ tijn:

—Típua'aj mua'aj sequée atanyéjnye'rij, caxu tyi'tíj jin ootya'ítzéere'nyijche'en i siaj jin quee xá'pui' huaríj. Maj siajta a'yan tyí'xaj siaj atanyéjnye', a'íj pu jin néijmi'i ja'mua jitze tyí'pua'ren i siaj jin quee xá'pui' huaríj.

10

A'íjna i ti tyityéjya'muaj ajta jo'tij ja'pueertaj

¹ 'Aj pu'ij i Jesús a'yan tyihuo'té'exaaJ tijn: A'yaa nu tzáahuatyí'ra'aj jin tyajá'mua'ixaatye', tijn a'íjna i ti quee utyájrutyey i cánya'xii cúraarita' jo'tij ja'pueertaj, sulu ti anyée jo'riá'ra'nyij, a'íi pu náhua'rij pué'een.

² Ajta a'íjna i ti a'áa jo'tyájrutyey jo'tij ja'pueertaj, a'íi pu pué'een i ti huá'cha'ij i cánya'xii.

³ A'íjna i ti tyí'cha'ij jo'tij ja'pueertaj, a'íi pu tya'antácuunye'sij, ajta a'íjna i ti huá'cha'ij i cánya'xii a'íi pu huo'tájeevij je'ej maj ántya'ruj síj ajta síj, majta a'íimaj i cánya'xii a'íi mu janamuaj i nyúucaria'ra', a'íi pu'ij hui'rájajpuaj i cúraarita'.

⁴ ajta ti'ij néijmi'caa iirájajpuan i juya'muáj, a'íi pu anaquéj huama'aj ja'mej, majta i cánya'xii cújta' mu huaju'uj muá'ju'un, ji'nye a'íi mu janamuaj i nyúucaria'ra'.

⁵ Ajta típua'aj síj pué'eenye' maj quee jamua'tyej, camu jaatavájraj, sulu muatóo'uunaj i a'íjci jimi, ji'nye camu jamua'tyej i nyúucaria'ra' a'íjci.

⁶ A'yaa pu i Jesús tyihuo'té'exaaJ, majta a'íimaj, camu yo'itéj muá'raa je'ej ti a'íin tyihuá'ixaatya'ca'aj.

Jesús pu a'íin pué'een i ti tyámua' naa tyihuá'cha'ij i cánya'xii

⁷ Jesús pu ajtáhua'aj a'yan tyihuo'té'exaaJ tijn:

—A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyí'ra'aj jime': Nyáaj nu a'íin pué'een i puéertaj jo'maj jo'tyájrutyey i cánya'xii.

⁸ Néijmi'i i maj anaquéj huataséjre nyequee nyáaj, náhua'rij mu pué'eenye', majta i cánya'xii, camu huó'namuajri' je'ej maj tyu'taxájtaca'.

⁹ Nyáaj nu a'íin pué'een i puéertaj, a'íjna i ti a'úun jo'tyájrutyey, a'íj pu hui're'en. A'yaa pu séeria'aj ja'mej ti'ij i cánya'aj ti juxáahuaj iráayi'ij ajta utyáru'pij ajta jéehua jatyoonyij jo'tij tyojo'cué'huaj.

¹⁰ 'A'íjna i náhua'rij a'íj pu jin mujo've'mej ti'ij tyu'náhua'an ti tyityáacui'nyij ajta ti'ij néijmi'caa antyipuá'ritye'en, nyajta nyáaj a'íj nu jin mujo've'mej siaj sij júurij xá'ra'nyij, ajta siaj sij jusén jime' júurij.

¹¹ Nyáaj nu a'íin pué'een i nyaj tyámua' tyaja'muacha'ij. A'íjna i ti tyámua' tyihuá'cha'ij a'íi pu ajta hua' jitze ma'can mui'nyij i cánya'xii,

¹² ajta a'íjna i ti a'íjci jin tyúunajchitye' i ti huá'cha'ij i cánya'xii, típua'aj jaaséj ti íra'vej aja've'mej a'íi pu ahuajóohua'xij i cánya'xii ajta je'en huatóo'uunaj, ji'nye camu a'íin jaya'muaj i cánya'xii. Aj pu'ij i íra'vej hua' tzajta' áan jo'tyájrutyey ajta je'en huajo'cuíxi'sij i cánya'xii.

¹³ A'íi pu i tyévij huatóo'uunaj, ji'nye a'íi pu jitzán juxie've' maj tyaanájchitye'en, camu jitzán juxie've' i cánya'xii.

¹⁴ 'Nyáaj nu a'íin pué'een i nyaj tyámua' tyihuá'cha'ij i cánya'xii, nyáaj nu huá'muajtyey a'íjma i cánya'xii, majta a'íimaj a'íi mu majta nyamua'tyej,

¹⁵ a'yájna ti'ij ajta tyí'nyamua'tyej i nyavástara', a'yaa nu nyajta nyáaj tyá'mua'tyej i nyavástara', a'íj nu jin hua' jitze ma'can mui'nyij i cánya'xii.

¹⁶ Nyajtáhua'aj nu séecan tyíya'muaj i cánya'xii i maj quee hua' jitze ajtyáma'can i maj íiyu'uj séejre' i cúraaj tzajta', a'yaa pu'ij tyúuxie've' nyej nyajta a'íjma jo'vá'jajpuan. A'íimaj mu ná'antzaahuatye'ej, aj mu mij néijmi'i i cánya'xii séej mana'aj i cúraaj jitze iira'úuj muá'ju'un, ajta síj na'aj hua'cha'íj ja'mej.

¹⁷ 'A'íi pu i nyavástara' nyaxie've', ji'nye nyáaj nu hua' jitze ma'can muí'nyij, nyajta je'en nyajtáhua'aj ja'ancuriáa'sij i júuricamej.

¹⁸ Capu a'tíj náa'ri'raj i nyajúuricamej, sulu nyáaj nu nyaxie'vi'ra' jin hua' jitze ma'can muí'nyij. A'yaa nu tyu'tányaci'puaj nyaj hua' jitze ma'can huámuí'nyij, ajta nyej nyij nyajtáhua'aj huatájuurej. A'íj pu jin tyinaata'íj i nyavástara'.

¹⁹ Mati'ij a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can a'yan tyáanamujri', majtáhua'aj mu jé'ta' huacíj.

²⁰ Mue'tíj mu a'yan tyí'xajta'aj tíjin:

—¿Ji'nye siaj sij ja'tzaahuatye', ma'ajta tyiyáaru' tzajta' séejre' a'íj pu jin jutímue'?

²¹ Majta séecan a'yaa mu tyu'taxájtaca' tíjin:

—Capu i'ríj ti a'tíj a'yan tyí'xajtaj típua'aj tyiyáaru' tzajta' séejre'ej. ¿Nyi a'yan tyí'rij ti i tyiyáaru' tyihuó'huaatye'en tí'ij hua'tanyéjnye'ritye'en i maj aracúcu'nyijmee?

I maj Israel jitze ajtyáma'can mu jaatyáxaahuataca' i Jesús

²² Pu'ríj a'ájna putyí'rijcaa tí'ij huaséevi'ij á'yi'ij, majta a Jerusalén a'íjna jin tyi'ye'estyáacaj mati'ij tyu'tátuii i tyeyúuj.

²³ Jesús pu a'úun je'rávaaca'aj i tyeyúuj tzajta', a'áa pu ja'ajcáyí'caa jo'tíj ja'antyényinyij Salomón ti ja'ajtaahuaca'.

²⁴ Aj mu mij a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can ajtyáxiiriaca' mati'ij mij a'yan tyaata'íhuo'ri' tíjin:

—¿A'chunyéj pooj á'tyeeren paj a'yan tyi'ta'avúitze'ej puá'mej? Taaté'exaatye' tzáahuatyi'ra'aj jime', típua'aj muáaj a'íin papué'eenye' i Ciriístu'.

²⁵ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa tíjin:

—Nu'ríj nyáaj jamuaaté'exaa, siajta mua'aj caxu ná'antzaahuaj. A'íjna i nyaj jin a'yan ricij nyúucaritze' i nyavástara', a'íj pu jin tyámua' naa tyé'miteere',

²⁶ siajta mua'aj caxu tyá'tzaahuatye', ji'nye caxu hua' jitze ajtyáma'can i cánya'xii i nyaj hua'ajya'muaj.

²⁷ A'íimaj i cánya'xii i maj nyeya'muaj, a'íi mu janamuaj i nyenyúucaa, nyáaj nu nyajta huá'muajtyej, a'íi mu mij a'yan ricij je'ej nyaj tyi-huá'ixaatye'.

²⁸ Nyáaj nu huo'ta'sij mej mij jusén jin júurij muá'ra'nyij, camu mu mij a'náj antyipua'rij, capu ajta a'tíj ná'jajpuanyi'raj.

²⁹ A'íjna i nyavástara' i ti a'yan tyinaatátuii a'íjma i cánya'aj, a'íi pu jéetze' va'cán jin antyúumua'reej, capu ij i'ríj ti a'tíj já'jajpuanyi'.

³⁰ A'íjna i nyavástara' nyajta nyáaj síj tu'uj pué'een.

³¹ Majta a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, majtáhua'aj mu tyetyéj tyitu'tuj mej mij jaatyáto'sixi'in.

³² Ajta i Jesús a'yaa pu tyihuo'té'exaa tíjin:

—A'íjna i ti nyavástara' jin néijmi'i putyí'uurej, a'íj nu jin nyeríj jéehua tyajamuataséjra i ti naa tyí'een, ¿nyi a'íjna sij jin pu tyinaatyáto'sixi'ij?

³³ A'yaa mu tyaaté'exaa a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can tíjin:

—Catu a'íjci jin muaatyáto'sixi'ij je'ej paj tyi'tíj jin xá'pui' huaríj, sulu a'íj tu jime' paj je'ej pua'aj tyá'xaj i Dios. Muáaj paj tyé'vij pana'aj pué'een, pajta a'yan tyí'asejrata paj Dios pué'een.

³⁴ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa'j tijin:

—A'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze i siaj jin tyí'ijta tijin: “A'yaa nu nyáaj tyajamuaataxájtaca' siaj mua'aj dioosij pué'een.”

³⁵ A'yaa tu tyá'mua'reej tiquee je'ej tyí'rij tyaj jó'uunaj je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze, ajta i Dios pu a'yan huo'tamua'aj tijin dioosij a'íjma i ti tyihuo'té'exaa'j.

³⁶ Ajta tipua'aj i Dios nyéetzij na'antyíhuoj ajta a'yan nyojo'ta'ítyaca' i cháanacaj japua, ¿ji'nye siaj sij mua'aj a'yan tyí'xaj yee je'ej nu pua'aj tyá'xaj i Dios a'íjci jime' nyaj a'yan tyajamuaaté'exaa yee nyáaj yójra' pué'een i Dios?

³⁷ Tipua'aj nyequee a'yan rijcaj je'ej ti ricij i nyavástara', caxu ná'tzaahuatye'.

³⁸ Na'ríj a'yan nyarijca je'ej ti ajta ricij i nyavástara', tyij siajta quee nyéetzij ná'tzaahuatye', a'íj xu jitze tyá'antzaahuatye'en je'ej nyaj ricij, siata'aj sij jáamua'reej, siajta yo'itéej xá'ra'nyij ti i nyavástara' nye jitze séejre' nyajta nyáaj a'íj jimi séejre' i nyavástara'.

³⁹ Majtáhua'aj mu tyu'tatyésej mej mij jaatyéevi', ajta a'íj pu i Jesús huató'uj.

⁴⁰ Aj pu'ij i Jesús antá'raa után jitze pujmua' i játya'naj jitze i Jordán, a'áa pu jo'tyóo'itzee jo'tij anaquéej i Juan huaja'íiraca'aj.

⁴¹ Mue'tíj mu i tye'ityee aje'ré'nye' a'íjci jimi, a'yaa mu tyí'xajtaca'aj tijin:

—A'yaa pu tyi'ja'yájna, tyij ajta quee Juan tyi'tíj je'ej huáruuj i tyaj jin tyámua' tyo'taséj, ajta je'ej ti tyaataxájtaca' a'íjci i Jesús néijmi'i pu a'yan tyi'ja'yájna.

⁴² Majta mue'tíj a'áa maj já'ma'can a'íj mu tyá'antzaahuaj i Jesús jimi.

11

Tí'ij huamu'í' a'íjna i Lázaro

¹ Síj pu tyáati' a'áa já'chajca'aj ti tyí'cui'ca'aj a'yaa pu ántyapuaaca'aj tijin Lázaro, a'áa pu já'chajca'aj chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapua'j tijin Betania, jo'tij ajta já'chajca'aj a'íjna i Maríia ajta i ihuáaria'ra' Marta.

² Ajta a'íjna i Maríia ti ihuáaria'ra' pué'eenye'ej a'íjci i Lázaro, a'íj pu a'íin pué'een i ti ja'náxiri'ri' i icájra'an jitze i tavástara' a'íjci i ti naa tyaarie'ej, ti ajta je'en ja'náhuatzi'raxij i jucipuáj jime'.

³ A'íj mu mij i maj hua'puaj i maj ju'ihuáamua' a'yan tyu'ta'íjtaca' maj a'yan tyaaté'exaatye'en i Jesús tijin:

—Tavástara', a'íj pu tyí'cui' a' amíincuj i paj jaxie've'.

⁴ Tí'ij i Jesús a'yan tyáanamua'jri', a'yaa pu tyu'taxájtaca' tijin:

—Capu a'íjna jin tyi'ijcu'nyaca' tí'ij huámu'nyij, sulu a'yaa pu tyu'tyáhuire'sij tí'ij huataséjre'en i ti jin Dios tyámua' tyí'uurej, ajta tí'ij huataséjre'en ti néijmi'i jin tyámua' een i yójra' i Dios.

⁵ Tyij ajta i Jesús jéehua jaxie'va'ca'aj a'íjci i Marta, ajta i ihuáaria'ra', ajta a'íjci i Lázaro,

⁶ mati'ij jaaté'exaa ti i Lázaro tyí'cui'ca'aj, óoche' pu hua'puaj xicáj a'áa jo'tyá'itzee jo'tij je'ej jé'eenye'ej.

⁷ Aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaa'j a'íjma i maj jamuán huacíj tijin:

—Tyiche' tyajtáhua'aj a'áa ja'tanyéj a Judea.

⁸ Majta a'íimaj i maj jamuán huacíj a'yaa mu tyaaté'exaa tijin:

—Maestro, capu eexúj a'chu á'tyeej maj a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can tyu'tatyésej maj muaatyáto'sixi'in tyetyéj jime', ¿nyí pajtáhua'aj jaxie've' tyej tyij a'áa jó'ju'un?

⁹ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—¿Nyiquee tamuáamuata' japuan hua'puaj ooraj á'tijti' ti huányeeri'cij i xicáj jime'? Ajta tipua'aj síj tújca jo'cha'canye'en, capu éejcataj, ji'nye a'íi pu ma'únyeej a'íjna jime' ti huányeeri'ij íyan i cháanacaj japua,

¹⁰ ajta tipua'aj síj tíca' jo'cha'canye'en, a'íi pu éejcataj, ji'nye capu huányeeri'ij.

¹¹ Aj pu'ij ajta a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—A'íi pu i ta' amíincuj i Lázaro huatácuj, a'áa nu ja'tanyésij nyej nyij jáajistej.

¹² Mati'ij mij a'yan tyaaté'exaa a'íimaj i maj jamuán huacíj tijin:

—Tavástara', tipua'aj tyácusime'en, a'íi pu ooj tyámua' rinyij.

¹³ Ajta je'ej ti i Jesús tyihuá'ixaatya'ca'aj a'yaa pu tya'xáataj pué'eenye'ej ti i Lázaro huamuí', majta a'íimaj i maj jamuán huacíj a'yaa mu tyí'mua'ajcaa ti i Jesús a'yan tyí'xajtaca'aj ti i Lázaro tyácusima'aj ti'ij huóoso'pe'en.

¹⁴ Aj pu'ij i Jesús a'yan tyihuo'té'exaa ja'huo'itéerican jime' tijin:

—Pu'ríj huamuí' a'íjna i Lázaro.

¹⁵ A'íj nu jin nyetyamua've' nyaj quee a'áa jo'tyávaaca'aj, ji'nye a'yaa pu jéetze' mua'ajmaj tyajamuaatyáhuíire'sij, siaj sij tyá'antzaahuatye'en. Tyiche' a'áa jó'ju'un tyej tyij uyo'tyéesej.

¹⁶ Ajta a'íjna i Tomás i maj a'yan jatamuá'muatya'aj tijin cuátyirij, a'íi pu a'yan tyihuo'té'exaa i séecan i maj majta Jesús jamuán huacíj a'yan tijin:

—Che'rěj tyajta ityáj, tyata'aj jamuán huácui'nyij.

Jesús pu a'íin pué'een i júuricamej ajta i ti huo'tájuuritye'sij

¹⁷ Ti'ij i Jesús a'áa ja'rá'aj, a'yaa pu tyáamua'reeri' ti arí muáacuaj xicáj á'tyeej maj ja'vá'naj a'íjci i Lázaro.

¹⁸ A'íjna i chájta'naj i Betania a'áa pu véjri' putyajá'ricij a'ájna a Jerusalén a'chu pu huéecaj quíloometroj huatátyeej,

¹⁹ mue'tíj mu i maj Israel jitze ajtyáma'can a'áa jo're'nyej mej mij jáamuaarej a'íjci i Marta majta a'íjci i Maríia, mej mij tyámua' tyihuo'tyéjeevej i maj juxaamuijritya'ca'aj a'íjci jime' ti huamuí' i hua'ihuáara'.

²⁰ Ti'ij i Marta jáamua'reeri' ti Jesús ajooma'caj, a'íi pu iirájraa ti'ij ja'antynájchej, ajta i Maríia a'áa pu jo'tyá'itzee a juchéj.

²¹ Marta pu'ij a'yan tyaaté'exaa i Jesús tijin:

—Nyavástara', tipua'aj yapuáacatyíiche', capu mui'nyíiche' i nye'ihuáara'.

²² Ajta a'yaa nu nyáaj tyá'mua'reej ti i Dios muaatásij je'ej paj tyaatáhuaviiraj.

²³ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—A'íi pu huatájuuritaj a'ihuáara'.

²⁴ Aj pu'ij Marta a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nyáaj nu jamua'ree ti huatájuuritaj mati'ij huatájuurej i maj meríj huácuij, a'ájna xicáara' ti'ij jitzán néijmi'i tye'entyipué'rij.

²⁵ Aj pu'ij i Jesús a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nyáaj nu a'íin pué'een i nyaj huo'tájuuritye'sij i maj meríj huácuij, nyajta júuricamej pué'een. A'íjna i ti nye jimi tyá'tzaahuatye', tyij ajta huámui'nyij, a'íi pu huatájuuritaj,

²⁶ ajta a'íjna i ti ooj júurij ajta nye jimi tyá'tzaahuatye', capu a'náj mui'nyij. ¿Nyi pá'tzaahuatye' a'íjci?

²⁷ A'yaa pu'ij i Marta tyaaté'exaa tijin:

—A'yaa pu tyi'ja'yájna, nyavástara', nyáaj nu tyá'tzaahuatye' paj muáaj a'íin pué'een i Ciriístu', yójra' i Dios, i ti a'yan tyúuxie'va'ca'aj ti yan uvé'neye i cháanacaj japua.

Jesús pu huóoyiinyaca' jo'maj ya'vá'naj a'íjci i Lázaro

²⁸ Ti'ij a'yan tyu'taxájtaca', aj pu'ij i Marta utyájrurij u chi'táj, ti'ij ij aviítzij jin uyo'tajé i ju'ihuáara' a'yaa pu tijin:

—Pu'ríj i maeestro ajo'tyéjvee, a'íi pu muajá'cho've'.

²⁹ Ti'ij a'yan tyáanamujri' i Maríia, jiye'tzín pu ájchej ajta je'en ujó'mej i Jesús jimi.

³⁰ Ajta a'íjna i Jesús capu eexúj a'áa jo'tyárutyajca'aj a chájta', sulu a'áa pu óoche' jo'tyávaaca'aj jo'tij i Marta ye'entyinájchaca'.

³¹ Majta i maj Israel jitze ajtyáma'can, i maj uje'rátya'ca'aj u chi'táj jamuán i Maríia mej mij jaatyápua'ritye'en, mati'ij jaaséj ti i Maríia jiye'tzín ájchej, ajta je'en iirájraa u chi'táj, a'íi mu jaatavén, a'yaa mu tyí'mua'ajcaa ti a'áa jo'mej jo'maj ya'vá'naj i ihuáaria'ra' ti'ij a'áa ja'huóoyinyixi'in.

³² Ti'ij Maríia a'áa ja'rá'aj jo'tij jo'tyávaaca'aj i Jesús, aj pu'ij tyítunutaca' jimi jo'tij ja'ra'íicajmee, a'yan tye'ixáatye'ej tijin:

—Nyavástara', tipua'aj yapuaatyávaacajche', capu mui'nyíiche' i nye'ihuáara'.

³³ Ti'ij i Jesús jaaséj ti i Maríia tyóoyiinyisime'ej, ajta a'íjma huaséj i maj Israel jitze ajtyáma'cantaca'aj i maj jamuán huajú'ca'aj, jéehua pu je'ej pua'aj jaata'aj i tzajta',

³⁴ a'yaa pu'ij tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿Jo'nyij siaya'vá'naj?

Mati'ij mij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Mujo'té'yi'ij tavástara', pata'aj yo'tyéesej.

³⁵ Aj pu'ij i Jesús huóoyiinyaca'.

³⁶ Majta i maj Israel jitze ajtyáma'can a'yaa mu tyu'taxájtaca' tijin:

—Cási' jéehua pu jaxie'va'ca'aj.

³⁷ Majta séecan a'yaa tyí'xajtaca'aj tijin:

—A'íi pu séej tyú'huaaj i ta'rácuunyica'aj, ¿nyiquee jaayí'tihua'caj ti tyáahuatye'nyijche' ti'ij i Lázaro quee huámui'nyíiche'en?

Lázaro pu huatájuuriaca'

³⁸ Ajtáhua'aj pu je'ej pua'aj jaata'aj tzajta' i Jesús, aj pu'ij a'áa jo'r'é'nyej jo'maj ya'vá'naj. A'áa pu já'tyasta'ca'aj, tyetyéj pu eetyámuaaca'aj jo'tij jóocun.

³⁹ Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Siata'aj ja'anta'ín mu tyetyéj.

Ajta i Maríia i ti ihuáaria'ra' pué'een a'íjci i ti huamuí', a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Tavástara', pu'ríj je'ej pua'aj tyaarie'ej, ji'nye pu'ríj muáacuaaj xicáj á'tyeej ti avá'nami'huaca'.

⁴⁰ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—¿Nyi nyequee a'yan tyimuaaté'exaaj paj jaséjran i ti jin huápu'i'ij naa huasé'rin i Dios, tipua'aj petyá'antzaahuatye'en?

41 Mati'ij mij ja'anta'íj i tyetyéj, ajta i Jesús jútye' pu jó'nyeeriaca', ti'quij a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Dios paj nyavástara', jéehua nu tyí'muatyojtzi're', ji'nye muáaj paj náanamujri'.

42 Nyáaj nu jamua'reej paj a'náj tina'aj nyanamuj, ajta a'yaa nu tyaataxájta ti'ij huó'hui're'en i tyeítsee i maj a'yaa séejre', mej mij tyá'antzaahuatye'en paj muáaj unyojo'ta'ítyaca'.

43 Ti'ij a'yan tyu'taxáataj i Jesús, aj pu'ij ca'nyíin jin a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Lázaro, iirájra' a'mújna.

44 Ajta a'íjna i ti huámui'ijcaa a'íi pu iirájraa ca'íicatzi'huaj i ju'íicaj jitze, ajta i jumuáca' jitze a'íjci jime' i cíxurij, ajta páanyuj jin aránami'huaca'aj a jujíise'. Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—Siata'aj je're'chueenyij siajta jaatá'an ti jó'ra'nyij.

*Je'ej maj avútzij jin tyaaxájtaca' mej mij jaatyéevi' a'íjci i Jesús
(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2)*

45 A'íj mu jin mue'tíj i maj Israel jitze ajtyáma'can i maj a'áa jo'tyú'uuca'aj i Maríia jamuán, a'íi mu tyá'antzaahuaj i Jesús jimi, mati'ij jaaséj je'ej ti tyi'tíj huáruuj.

46 Majta séecan mu a'íimaj jimi ujó'ju' i fariseos, mati'ij mij huo'té'exaa je'ej ti tyi'tíj huáruuj i Jesús.

47 Aj mu mij i fariseos majta i maj puaríij tyí'ijtye', a'íi mu hua'ajsi i maj tyityatatyíj, mati'ij mij a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—¿Ji'nye tyarinyij? A'íjna i tyáati' a'náj tina'aj pu a'yan tyi'tíj jin ricij i maj jin je'ej tyo'taséj i tyeítsee.

48 Tipua'aj tyequée je'ej jooriaj, néijmi'i mu jitzán tyá'antzaahuatye'sij, majta a'íimaj i maj Roma ja'ajtyáma'can, a'íi mu ya uvé'nyesij, mej mij tyitáa'ri' néijmi'i i tyaj jin tyityatatyíj i tyejúuj tzajta', majta ja'antyipua'ritye'sij i tachuéj Israel.

49 Ajta síj ti hua' jitze ajtyáma'can, ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Caifás, a'íi pu a'ájna imuáj a'íjna jin tyi'tyávaaca'aj a'íjna jime' i ti jéetze' va'cán jin tyí'hui're' i tyejúuj tzajta', a'íi pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—Caxu mua'aj tyi'tíj mua'reej,

50 capu ajta je'ej jamuá'miteeraste' ti jéetze' tatyáhu'i'rii ti síj na'aj huámui'nyij hua' jitze ma'can i tyeítsee, quee tyaj néijmi'i antyipua'rej.

51 Ajta a'íjna i Caifás capu jusíj a'yan tyéejtyoj je'ej ti tyu'taxájtaca', sulu a'íi pu i ti Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj a'yan tyaataxájtaca' ti i Jesús hua' jitze ma'can mu'nyij mati'ij mana'aj i maj Israel jitze ajtyáma'can,

52 ajta quee a'íjma na'aj jimi, sulu ti'ij ajta huá'ajsi're'en néijmi'caa i yójmua'mua' i Dios i maj a imuáj jo'cháatimee.

53 Ti'ij na'aj a'ájna imuáj a'íimaj i maj tyityatatyíj a'íi mu jaaxá'pui'intarej je'ej maj ye'ej huárinyij mej mij jaajé'caj i Jesús.

54 A'íj pu jin i Jesús quee che' juséerataj jo'chá'canya'aj hua' tzajta' i maj Israel jitze ajtyáma'can, sulu a'íi pu eerájraa a'ájna a Judea, ti'quij a'áa véjri' ja'rá'aj jo'tij quee já'tyi'tij, a'áa pu ja'chajta'ca'aj ti a'yan tyaja'rájtyapuj tijin Efraín. A'áa pu'ij jo'tyóo'itzee majta a'íimaj i maj jamuán huacíj.

⁵⁵ Pu'ríj tyi'véjri'tacaj mati'ij a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can a'íjci jin tyi'ye'estyahua'aj i xicáara' ti Dios jitzán tyihuo'tú'uunyi'ri', mue'tíj mu i tyeítyee curiá'cixij mej mij a'áa jo'r'é'nyej a Jerusalén, mej mij huatyái'ihuaxi'in je'e'j ti tyúuxie've' i maj jin tyi'ye'esten.

⁵⁶ A'íi mu mij jahuooca'aj a'íjci i Jesús, majta a'yan tyúu'ihuo'raca'aj u tyeyúuj tzajta' tíjin:

—¿Ji'nye tyajamuá'miteeraste'? ¿Nyiquij maja've'mej tí'ij yeti'rámua'riive' ca' quee?

⁵⁷ I fariseos majta i maj puaarij tyí'ijtye', a'yaa mu tyu'ta'íjtaca' tíjin típua'aj a'tíj jamua'reeriaj jo'tíj je'e'j je'en i Jesús, ti a'íin huo'té'exaatye'en, mej mij jaatyéevi'.

12

*María pu ja'náxiri'ri' i ti naa tyaarie'ej i icájra'an jitze i Jesús
(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)*

¹ Tí'ij ooj aráseej xicáj tya'itzéeria'caj mej mij tyu'yé'estej a'íjci jitze ma'can i xicáara' ti Dios jitzán tyihuo'tú'uunyi'ri', Jesús pu a'áa jo'mej a Betania, jo'tíj já'chajca'aj a'íjna i Lázaro i ti jaatájuurityej.

² A'áa mu tyojó'cue'raataca' a'íjci jime' je'e'j ti i Jesús huaríj, Marta pu tyi'huirria'ca'aj tí'ij tyihuo'á'xi'in, ajta a'íjna i Lázaro pu huatyácatyíi i méesaj jitze jamuán a'íjci i Jesús.

³ María pu'ij ja' ye'ejriáj i ti naa tyaarie'ej ti jéehua tyá'najchij, nardu pu jaja'ra' ti jumua'tíj, aj pu'ij a'íj ja'náxiri'ri' i icájra'an jitze a'íjci i Jesús, ajta je'en jucipuáj jin ja'náhuatzi'raxij. Aj pu'ij néijmi'que' u chi'táj naa tyo'huatyárie'cariaca' a'íjci jime' i ti naa curiá'rie'.

⁴ Ajta a'íjna i Judas i ti a'yan tye'entyímu'tacaa tíjin Iscariote, i ti a'íin pué'eenye'ej i ti avíitzij jin tyu'tátuiire'sij a'íjci i Jesús, a'yaa pu tyu'taxájtaca' tíjin:

⁵ —¿Ji'nye mequee maj jáatoonyijche' a'mújcij mu ti naa tyaarie'ej, mej mij a'íjci jin i túmii huo'tyáhuire'en a'íjma i maj quee je'e'j tyéejviicue'?

⁶ Ajta i Judas capu a'íjci jin a'yan tyu'taxájtaca' maj jitzán juxié'va'ca'aj i maj quee je'e'j tyéejviicue', sulu a'yaa pu tyu'taxájtaca', ji'nye náhua'rij pu pué'eenye'ej, ajta a'íin jacha'íica'aj i maj tzajta' ju'cáa'vej i túmii, a'íi pu'ij janahua'ca'aj a'íjci i túmii.

⁷ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—Capáj je'e'j jooriaj che' a'yan huárinij, ji'nye a'múu pu me'yóomua'reeriaca'aj tí'ij nyacáhuaatye'en a'ájna xicáara' maj jitzán na'vá'nasij.

⁸ Majta a'íimaj i maj quee je'e'j tyéejviicue', a'íi mu a'náj tina'aj ja'mua jamuán séeria'aj muá'ju'un, nyajta nyáaj canu jusén jin ja'mua jimi séeria'aj na'mej.

I maj Israel jitze ajtyáma'can mu jaaxá'pui'intarej mej mij jaajé'caj i Lázaro

⁹ Mue'tíj mu i maj Israel jitze ajtyáma'can jáamua'reeri' ti Jesús a'áa jo'tyávaaca'aj a Betania, a'áa mu mij jó'ju' mej mij jaaséej, ajta mej mij a'íj huaséj i Lázaro i Jesús ti jaatájuurij.

¹⁰ Aj mu mij i maj tyihua'íjtye' i puaarij jaaxá'pui'intarej mej mij majta jaajé'caj a'íjci i Lázaro,

¹¹ ji'nye mue'tíj mu i maj Israel jitze ajtyáma'can ajtacíj hua' jimi, mej mij i Jesús jimi tyá'antzaahuatye'en.

*Jesús pu a'áa jo'tyárutyij a Jerusalén
(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40)*

¹² Mue'tíj mu tyeítýee a'áa jó'ju' a Jerusalén mej mij tyú'ye'esten, a'íjci jíme' tí'ij i Dios tyihuo'tú'uunyi'ri' i hua'yojmua'. Yaa ariá'pua'aj mu jáamua'reeri' tí i Jesús a'áa ja'rá'astij a Jerusalén.

¹³ Matí'ij mij tacíj xamue' antávechij majta je'en jó'ju' mej mij ja'antýinájchej, a'yan metyitye'entyijíhuaj tíjin:

—Tyámua' pu naa xá'pui', tyiche' tyaatatyójtzi're'en a'íjci i tí yaja've'mej nyúucaritze' i tavástara', a'íi pu a'íin pué'een i Rey tí tyitaata'íjtye'sij ityájma i tyaj Israel jitze ajtyáma'can.

¹⁴ Aj pu'ij i Jesús púuru' huátýoj tíquee xu a'tíj japuan á'yi'xaca, tí'quij avé'yixíj ta'aj ij a'yan tyá'ra'nyij je'ej tí tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tí a'yan tíjin:

¹⁵ Caxu tyí'tziinye'ej mu siaj Sión huacháatimee, cási', a'íi pu maja've'mej i tí tyajamuaata'íjtye'sij, a'íj pu japua avá'caj i púuru' tí cíleen.

¹⁶ Majta a'íimaj i maj Jesús jamuán huacíj camu yo'itéej muá'raa je'ej tí huatóomua'aj i tí a'yan tyé'yu'si'huaca'aj, ajta tí'ij i Dios jaatájuurityej a'íjci i Jesús, aj mu mij jo'támua'reeri' tí a'yan tyé'yu'si'huaca'aj je'ej tí tye'mej a'íjci jimi i Jesús.

¹⁷ Majta i tyeítýee i maj jamuán ajo'tyú'uuca'aj i Jesús tí'ij jaatajé a'íjci i Lázaro jo'tíj ja'vá'nami'huaca'aj, ajta jaatájuurityej, a'íi mu a'íjna xajtaca'aj je'ej maj tyí'tíj tyu'séj.

¹⁸ A'íj mu jin i tyeítýee iiráacíj mej mij ja'antýinájchej a'íjci i Jesús, jí'nye a'íi mu jáamua'reeri' tí tyí'tíj jin a'yan huaríj i maj jin je'ej tyo'taséj.

¹⁹ Majta a'íimaj i fariseos, a'yaa mu tyúu'ixaatya'ca'aj tíjin:

—Xu'ríj mua'aj tyí'sej tyaj quee je'ej rinyij. Cási', néijmi'i mu i tyeítýee a'íj jamuán jó'ju'.

I maj Grecia já'ma'can mu jahuo a'íjci i Jesús

²⁰ Ajta hua' tzajta' i tyeítýee i maj a'áa jo're'nyej a Jerusalén mej mij jaatyáanajche i Dios a'ájna matí'ij tyí'ye'estyaa, séecan mu a'áa jo'tyú'uuca'aj i maj Grecia já'ma'can.

²¹ A'íi mu mij ajtyáxiiriaca' a'íjci jimi i Felipe, i tí a'áa já'ma'can a Betania, chájta' a'áa tí ja'ajtyáma'can a Galilea, a'yaa mu mij tyaatáhuaviri' tíjin:

—Vásti', tyá'xie've' tyaj jaaséj a'íjci i Jesús.

²² Ajta a'íjna i Felipe a'áa pu jo're'nyej tí'ij jaaté'exaate' en a'íjci i Andrés, matí'ij mij a'íimaj hua'puaj a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Jesús.

²³ Aj pu'ij i Jesús a'yan tyu'taxájtaca' tíjin:

—Pu'ríj a'ájna atýojo're'nyej tí'ij i yójra' i Dios néijmi'i jin antyúumua'reeriaj ja'mej.

²⁴ A'yaa nu tyajámua'ixaate' tzáahuatyí'ra'aj jíme', tíjin típua'aj tí'ij aja'ajvetyij a chóota' i játza'ra'an i tyeríicuj quee huámui'nyij, a'yaa pu jusíj na'aj tyu'tyá'itzeere'ej a'íjna i játza'ra'an, ajta típua'aj huámui'nyij, jéehua pu i jatzíj jitzán eerányesij.

²⁵ A'íjna i tí jéehua jaxie've' tí'ij júurij já'ra'nyij, a'íi pu mui'nyij, ajta i tí quee jitzán juxie've' tí júurij já'ra'nyij íiyan cháanacaj japua, a'íi pu júurij huatyá'itzeere'ej jusén jíme'.

²⁶ Típua'aj síij jaxie'va'aj tí'ij naatyáhuíire', che' a'yan huárinyij je'ej nyej nyáaj ricíj, ajta jó'nyaj jo'tyaváaj na'mej, a'áa pu ajta nyaj jamuán

jo'tyaváaj ja'mej a'íjna i ti nyéetziy nyahuiire'. Típua'aj síj nyahuiiria'aj, nyavástara' pu jaatyátzaahuatye'sij.

Jesús pu jaataxájtaca' ti mui'nyij

²⁷ 'Jéehua pu je'ej pua'aj nya'asej yu nyatzájtata'. ¿Ajta ji'nye nyij tyu'taxájtaj? ¿Nyiquij a'yan nyetyu'taxájtata yee: “Nyavástara', capáj tyi'tá'care'en tí'ij a'yan tyináaci'tyij je'ej ti arí atyojo're'nyesij”? Canu a'yan tyu'taxájtaj, ji'nye a'íj nu jin mujo've'mej tí'ij nye jimi a'yan tyá'ra'nyij.

²⁸ Nyavástara', pata'aj tyámua' tyeetyátoonyij i paj jin ántyapuaaj.

Aj pu'ij jútye' aje'cánamuajre i nyúucarij ti a'yan tyu'taxájtaca' tíjin:

—Nu'ríj tyámua' tyeetyájtóo, nyajta je'en nyajtáhua'aj tyámua' tyeetyátoosij.

²⁹ Majta i tyeítýee i maj a'áa jo'tyú'uuca'aj, a'yaa mu tyu'taxájtaca' maj víityee huatyéenyuj, majta séecan a'yaa mu tyí'xajtaca'aj ti síj jamuán tyu'taxájtaca' tajapuá ti tyí'huire' i Dios jimi.

³⁰ Aj pu'ij i Jesús a'yan tyihuo'té'exaaaj tíjin:

—Capu a'íjna jin huatánamuajre i nyúucarij tí'ij nyéetziy ca'nyíjra'aj naata'an, sulu tí'ij mua'ajmaj ca'nyíjra'aj jamuaata'an.

³¹ Pu'ríj a'ájna atyojo're'nyej tí'ij i Dios huá'xijtye'en néijmi'caa i maj yan huacháatimee i cháanacaj japua, ajta arí atyojo're'nyej i xicáara' ti jitzán tyi'ítyi'huaj a'íjna i ti íyan tyí'ijta i cháanacaj japua.

³² Ajta mati'ij nyéetziy na'ajriáj, aj nu nyij néijmi'caa huatájeevij i tyeítýee mej mij nye jimi yeve're'nyej.

³³ A'yaa pu a'íjna jin tyá'xajtaca'aj mej mij jáamua'reej je'ej ti ye'ej tyí'mui'nyij.

³⁴ Majta i tyeítýee a'yaa mu tyityaatanyúj tíjin:

—A'yaa tu tyá'mua'reej a'íjci jitze i nyúucarij Moisés ti yan jaatyájtóo, ti i Círíistu' jusén jin júurij ja'mej. ¿Ji'nye pej pij muáaj a'yan tyí'xaj ti a'yan tyúuxie've' maj ja'ajriáj a'íjci i ti ajta tyéviy jitze huanie'huaca'? ¿A'tanyíj pué'een a'íjna i tyéviy ti ajta tyéviy jitze huanie'huaca'?

³⁵ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaaj tíjin:

—Óoche' pu ja'mua jimi séeria'aj ja'mej i tatzárij i ti jin huányeeri'ij, ajta capu che' a'chu á'tyeeren. Siata'aj a'yan metyityaaci'ca'an íjij ti ooj ja'mua jimi séejre' i tatzárij, ji'nye a'íjna i ti tíca'riste' majo'cha'can, capu jamua'reej jo'tij jó'yi'ij.

³⁶ Siata'aj jitzán tyá'antzaahuatye'en a'íjci i tatzárij i ti jin huányeeri'ij, siaj sij jitzán ajtyama'cáantaj xá'ra'nyij i tatzárij.

Tí'ij a'yan tyu'taxáataj, aj pu'ij jó'raa a'íjna i Jesús, ajta huatyóo'avaataca' hua' jimi.

Ji'nye mej mij quee tyá'tzaahuatya'ca'aj i tyeítýee i Jesús jimi

³⁷ Ajta a'íjna i Jesús pu'ríj jéehua a'yan tyu'uuriajca'aj hua' jimi i maj jin je'ej tyo'taséj, majta a'íimaj, camu jimi tyá'tzaahuatya'ca'aj,

³⁸ ji'nye a'yaa pu tyúuxie'va'ca'aj ti a'yan tya'róo'astej je'ej ti tyo'yú'xaca' a'íjna i Isaías i ti Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj, ti a'yan tíjin:

Tavástara', ¿a'tanyíj ja'antzaahuaj i tanyúuca?

¿A'tanyíj jimi i tavástara' jaataséjrataca' i ti jin néijmi'i putyí'uurej?

³⁹ A'íj mu jin quee tyá'tzaahuatya'ca'aj, ji'nye a'yaa pu ajta tyo'yú'xaca' a'íjna i Isaías tíjin:

⁴⁰ Dios pu hua'ráanaxij a' hua'jíisa', ajta tyu'tyáanaj i hua' tzajta', mej mij quee atanyéjnye'rij,

ajta mej mij quee tyihuojó'iteej,
mej mij quee nye jimi tyá'antzaahuatye'en.

⁴¹ A'yaa pu tyu'taxájtaca' a'íjna i Isaías, ji'nye a'íi pu jaaséj i ti jin huápu'i'ij naa huasé'rihua'aj i Jesús, a'íj pu jin a'yan tyu'taxájtaca'.

⁴² Majta mue'tíj mu i maj Israel jitze ajtyáma'can tyá'antzaahuaj i Jesús jimi, séecan mu majta tyá'antzaahuaj i maj va'cán jin tyityatatyíj i tyeyúuj tzajta'. Ajta camu jaxajtaca'aj hua' tzajta' i tyeítyee, ji'nye mahuá'tziinya'ca'aj i fariseos, mej mij quee a'íimaj hui'rá'ityej u tyeyúuj tzajta'.

⁴³ Jéetze' pu hua'ránajchica'aj mej mij i tyeítyee tyámua' tyihuo'taxáj, quee ti i Dios huo'tyátzaahuatye'en.

I nyúucaria'ra' i Jesús pu huá'xijtye'en i tyeítyee

⁴⁴ Aj pu'ij Jesús ca'nyíin jin a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Típua'aj a'tíj nye jimi tyá'tzaahuatye'ej, capu nyéetzij na'aj jimi tyá'tzaahuatye', sulu a'íj pu ajta jimi tyá'tzaahuatye' i ti unyojo'ta'ítyaca'.

⁴⁵ Ajta i ti nyéetzij nyeséj, a'íj pu ajta arí huaséj i ti unyojo'ta'ítyaca'.

⁴⁶ Nyáaj nu a'íin pu'éen i tatzárij i ti jin huányeeri'ij, nyajta a'íjna jin mujo've'mej íyan i cháanacaj japua, mata'aj mij a'íimaj i maj nye jimi tyá'antzaahuatye'en quee a'áa jo'tyá'itzeere'en jo'tij jo'tíca'.

⁴⁷ Ajta a'íjna i ti janamuaj i nyenyúuca a'ajta quee ná'astijre', canu nyáaj a'íin pu'éen i nyaj ja'xijtye'en, ji'nye canu nyáaj a'íjna jin mujo've'mej nyej nyij huo'xíjtye'en i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua, sulu nyej nyij hua' japua huatányuunyij.

⁴⁸ A'íjna i ti ná'xaahuaj ajta quee ja'tzaahuatye' i nyenyúuca, a'íi pu á'xijtyi'huan a'íjna jime' i nyúucarij i nyaj nyeríj jaaxájtaca' a'ájna xicáara' ti'ij jitzán néijmi'i tye'entyipua'rij.

⁴⁹ Ji'nye canu nyasíj jájtyo je'ej nyaj tyu'taxájtaca', sulu a'íjna i nyavástara' i ti unyojo'ta'ítyaca', a'íi pu a'yan tyinaata'íj je'ej nyaj ye'ej tyu'taxáj, ajta tyi'tíj nyaj huo'mua'tyej.

⁵⁰ Nyajta a'yan tyá'mua'reej ti a'yan tyinaata'íj i nyavástara' ti'ij jamuáaci'tyij siaj júurij huatyá'itzeere'en jusén jime'. A'íj nu jin a'íjna i nyaj já'mua'ixaatye', a'yaa nu tyá'xaj je'ej ti i nyavástara' tyinaata'íj.

13

Jesús pu hua'nájo'sixij i huá'íicaj jitze a'íimaj i maj jamuán huacíj

¹ Pu'rij tímua' a'ájna atyojo're'nyesima'aj a'ájna xicáara' i maj jitzán jo'támua'reej a'náj ti i Dios tyihuo'tú'uunyiri', ajta i Jesús pu'rij jamua'reeriaca'aj ti arí a'ájna atyojo're'nyej i xicáara' ti jitzán jo'mej íyan i cháanacaj japua, ti'ij jó'ra'nyij i juvástara' jamuán. A'íi pu a'náj tina'aj hua'xie'va'ca'aj a'íijma i maj jamuán huacíj i maj a'yan séjria'ca'aj i cháanacaj japua, ajta a'yan tyihua'xié've'ej ja'mej jusén jime'.

² Ajta mati'ij tyí'cua'caj i chúmua', a'íi pu ajta a'áa jo'tyávaaca'aj i Judas, ti yójra' pu'éen i Simón ti a'yan tye'entyímu'tacaa tijin Iscariote, pu'rij i tyiyáaru' tzajta' séjria'ca'aj ajta ca'nyíjra'aj jaatá' ti'ij tyu'tátuiire'en a'íjci i Jesús,

³ ajta i Jesús pu jamua'reeriaca'aj ti i vástaria'ra' arí néijmi'i jin tyee'íjcaj, ti ajta juvástara' jimi jo've'mej, ajta a'íj jimi jo'ma'aj ja'mej,

⁴ aj pu'ij ájchej jo'maj tyajá'cua'ajcaa, ajta irióchuiiri' i jutasíj ti ji'riá'huijca'aj, a'íj pu'ij séej cíxurij jin ahuoobji'quej i maj jin hua'cá'iimua.

⁵ Tì'quij cáasuj jítze atyéje, aj pu'ij huatyóochej tì hua'nájo'sixi'in i huá'ícaj jítze séej ajta séej i maj jamuán huacíj, ajta je'en hua'náhuatziraxij a'íjci jìme' i cíxurij i tì jin ahuóoji'ca'ca'aj.

⁶ Ajta tì'ij a'íj jimí aje're'nyej i Simón tì ajta Pedro ántyapuaj, a'íi pu i Pedro a'yan tyaaté'exaa tìjin:

—Nyavástara', ¿nyi muáaj pana'nájo'sixi'ij i nya' ícaj jítze?

⁷ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tìjin:

—Capáj muáaj ijíj yó'itej je'ej nyaj een jìme' a'yan ricíj, sulu ma-jca'huáyee paj yo'itéej puá'mej.

⁸ Pedro pu a'yan tyaaté'exaa tìjin:

—Canu a'náj tyu'tá'sij paj na'nájo'sixi'in i nya' ícaj jítze.

Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tìjin:

—Típua'aj nyequee mua'nájo'sixi'in, capáj che' hua' jítze ajtyama'cáantaj puá'mej i maj nye jimí séejre'.

⁹ Aj pu'ij i Pedro a'yan tyaaté'exaa tìjin:

—Nyavástara', típua'aj a'yan tyuuxié've'ej, capáj a'yaa pana'aj ty-ina'nájo'sixi'in i nya' ícaj jítze, sulu ajta paj na'nájo'sixi'in i nyamuáca' jítze, pajta i nyamu'uj jítze.

¹⁰ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tìjin:

—A'íjna i tì oochán átyi'huaxíj, a'yaa pu tyúuxie've' tì a'yaa na'aj tya'nájo'sixi'in i ju'ícaj jítze, ji'nye capu choomuara' i jutyévira' jítze, siajta mua'aj caxu che' choomua, tyij siajta quee néijmi'i tyámua' een.

¹¹ A'yaa pu tyu'taxájtaca' tìjin: “Caxu néijmi'i tyámua' een”, ji'nye pu'ríj jamua'reeriaca'aj a'tíj tì a'íin pué'een i tì tyu'tátuiire'sij.

¹² Tì'ij hua'nájo'sixi'ij i hua' ícaj jítze, Jesús pu ajtáhua'aj iirióohuijri' i jutasíj, aj pu'ij ajtáhua'aj huatyéeyixij i méesaj jítze, ajta je'en a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tìjin:

—¿Nyi seyó'itej je'ej nyaj een jin a'yan jamuáaruuj?

¹³ Mua'aj xu a'yan nyatamuá'muaj tìjin Maeestro, siajta a'yan tìjin Tavástara', ajta a'yan tyi'ja'yájna, ji'nye nyáaj nu a'íin pué'een.

¹⁴ Ajta nyáaj i nyaj ja'muavástara' pué'een, nyajta ja'mua maeestro, a'yaa nu tyajamua'nájo'sixij i já'mua'ícaj jítze, a'yaa pu'ij ajta tyúuxie've' siaj a'yan tyitya'nójo'sixi'in i ju'ícaj jítze séej siajta séej.

¹⁵ A'yaa nu nyáaj nyeríj tyajamuáa'itíiri', siata'aj sij siajta mua'aj a'yan cha'taj siana'aj huárinyij je'ej nyaj nyeríj nyáaj jamuáaruuj.

¹⁶ A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyí'ra'aj jìme' tì jéetze' juxie've' a'íjna i tì tyí'ijta quee a'íjna i tì jahuíire', a'yaa pu ajta jéetze' tyúuxie've' a'íjna i tì unyojo'ta'ítýaca' quee i nyaj ujo'ta'ítýi'huaca'.

¹⁷ Típua'aj tyámua' setyiyó'iteej a'íjna siajta je'en a'yan huárinyij, jéehua xu a'íjna jin huatóotyamua've'sij.

¹⁸ 'Canu néijmi'caa mua'ajmaj jamuatyáxajta, nyáaj nu jamua'reej a'tyán nyaj antýihuo. Ajta a'yaa pu tyúuxie've' tì a'yan tya'róo'astej je'ej tì tyé'yu'si' i yu'xarij jítze tì a'yan tìjin: “A'íjna i tì nyaj jamuán tyí'cua', a'íi pu arí nyéjcha'íire'.”

¹⁹ A'yaa nu nyeríj anaquéej tyajá'mua'ixaatye' tì'ij quee xu a'yan tyí'rijcaj, ajta tì'ij a'yan tyí'rijcaj aj xu sij jamua'reeren nyej nyáaj a'íin pué'een je'ej nyaj nyeríj tyajamuáaté'exaa.

²⁰ A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyí'ra'aj jìme' tìjin a'íjna i tì tyámua' tyeetyéjeevej i nyaj jaata'ítýaca', a'íi pu ajta nyéetzij tyámua' tyinaatyéjeevij, ajta a'íjna i tì tyámua' tyinaatyéjeevej nyéetzij, a'yaa pu cha'tána'aj tyámua' tyeetyéjeevij a'íjci i tì unyojo'ta'ítýaca'.

Jesús pu jaataxájtaca' ti i Judas a'íin pué'een i ti avúitzij jin tyu'tátuiire'sij
(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lc. 22:21-23)

²¹ Tí'ij a'yan tyihuo'te'exáatye'ej, jéehua pu je'ej pua'aj jaata'aj i Jesús, aj pu'ij ja'huoo'itéericán jin a'yan tyu'taxájtaca' tíjin:

—A'yaa nu tzáahuatyí'ra'aj jin tyajá'mua'ixaatye', síij tí ja'mua jitze ajtyáma'can pu nyéetzij tyu'tátuiire'sij.

²² Majta a'íimaj i maj jamuán huacíj, mua'róosejraxi séej jamuán majta séej, ajta camu jamua'reeriaca'aj a'tíj tí tyáxajtasime'ej

²³ Ajta síij tí hua' jitze ajtyáma'can, a'íi pu a'íin pué'een i tí Jesús jéehua jaxie'va'ca'aj, a'íi pu véjri' jimi ajtyácatyíij mati'ij tyí'cua'ajcaa,

²⁴ ajta a'íjna i Simón tí ajta Pedro pué'een, a'íi pu jumuáca' jin jaatajé a'íjci i Jesús tí jaxie'va'ca'aj tí'ij jaata'íhuo' a'tíj tí pué'een i tí jatyáxajtasima'aj.

²⁵ A'íi pu'ij jéetze' ajtyáxiiriaca' i Jesús jimi, tí'quij a'yan tyaata'íhuo'ri' tíjin:

—Nyavástara', ¿a'tanyíj a'íin pué'een?

²⁶ Aj pu'ij i Jesús a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—Típua'aj nyeríj ja'ajru'nyaxi'in i túxa'aj jitze i páan, aj nu nyij jaataí'tye'sij a'íjci i a'tíj tí a'íin pué'een.

Aj pu'ij ja'ajru'nyaxij i páan i túxa'aj jitze, tí'quij a'íj huati'ij i Judas, tí yójra' pué'een i Simón tí a'yan tye'entyímu'tacaa tíjin Iscariote.

²⁷ Ajta tí'ij i Judas ja'ancurá'ij i páan, a'íi pu tyiyáaru' tzajta' huataséjre. Jesús pu'ij a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—Pata'aj jiye'tzín a'yan huárinyij je'ej paj períj tyu'muá'aj.

²⁸ Ajta capu síij yo'itéej ja'raa i maj tyí'cua'ajcaa i méesaj jitze je'ej tí een jin a'yan tyaaté'exaa.

²⁹ Ajta a'íjna i Judas a'íi pu a'íin pué'eenye'ej i tí jacha'íica'aj i túmii, séecan mu mij a'yan tyi'riá'mua'aj tí Jesús a'yan tyaaté'exaa tí'ij tyi'tíj huánanan i maj jin tyu'yé'estej, nusu tí tyi'tíj huotapu'éjve'en i maj quee je'ej tyéejviicue'.

³⁰ Tí'ij i Judas ja'ancurá'ij i páan, aj pu'ij iirájraa. Ajta arí huatíca'ca'aj.

I nyúucarij tí jájcuaj tí ajta jéetze' juxie've'

³¹ Tí'ij iirájraa a'íjna i Judas, Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa tíjin:

—Íjij pu'ríj séejre' i tí jin huápu'íj naa huasé'rin i yójra' i Dios, ajta i tí jin i Dios naa huasé'rin a'íj pu jimi séejre' i yójra'.

³² Ajta típua'aj i yójra' i Dios jimi séejre'ej i tí naa huasé'rin, Dios pu ajta jaataséjrataj i tí jin naa huasé'rin i yójra', ajta jiye'tzín pu a'yan rinyij.

³³ Nyiyóojmua', canu che' á'tyeeren ja'mua jimi. Mua'aj xu nyahuonyij, ajta a'yájna nyati'ij tyihuo'té'exaa a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'yaa nu cha'taj nyana'aj mua'ajmaj tyajamuaaté'exaatye'sij a'yan tíjin: Capu i'ríj siaj mua'aj a'áa jo're'nyej jó'nyej nyáaj jooma'aj na'mej.

³⁴ A'íj nu nyúucarij tí jájcuaj jin a'yan tyajá'mua'ijcatye'en siaj huóoxie've'en séej jamuán siajta séej. A'yájna nyati'ij nyáaj tyaja'muaxie've' mua'ajmaj, a'yaa xu sij siajta mua'aj tyityahuóoxie've'en.

³⁵ Típua'aj a'yan setyityahuóoxie've'en séej jamuán siajta séej, néijmi'i mu i maj yan huacháatimee i cháanacaj japua jamua'reeren siaj mua'aj nye jimi tyá'tzaahuatye'.

Jesús pu huá'ixaatye' tí i Pedro jaatyáhue'taj
(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34)

³⁶ Aj pu'ij a'íjna i Simón ti ajta Pedro pué'een a'yan tyaata'íhuo'ri' i Jesús tijin:

—Tavástará', ¿jo'nyij po'ma'aj puá'mej?

Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Jó'nyaj jooma'aj na'mej, capu i'ríj paj ijíj naataváj, sulu majca'huáyee paj nyacújta' huama'aj puá'mej.

³⁷ Ajta i Pedro a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Nyavástará', ¿ji'nye een jin quee i'ríj nyaj ijíj ajamuán jó'me'en? Nyáaj nu á'nyaca'nyej nyaj a jitze ma'can huámui'nyij.

³⁸ Aj pu'ij i Jesús a'yan tyaaté'exaa tijin:

—¿Nyi a'yan petya'ca'anyej paj nye jitze ma'can huámui'nyij? A'yaa nu tzáahuatyí'ra'aj jin tyí'mua'ixaatye' tijin tí'ij quee xu jíihuacaj i tyacuáarie', huéecaj paj naatyáhue'taj a'yan tijin capáj nyamua'tyej.

14

Jesús pu tyámua' naa tyihuo'tyéje a'íjma i maj jamuán huacíj

¹ 'Caxu je'ej tyityóomua'ajcaj. Sióoche' xu tyá'tzaahuatye'ej i Dios jimi, siajta nyéetzij jimi tyá'tzaahuatye'ej.

² A'ájna jo'tíj i nyavástará' ja'chej jéehua pu chi'ij a'áa tyejé'sejre', tìpua'aj quee a'yan tyí'ja'yájnatan, canu a'yan tyajamuaate'exáatye'nyijche' nyaj a'áa jo'ma'aj na'mej nyej nyij tyámua' tyojó'uurej jo'siaj jo'tya'aj xá'ju'un.

³ Ajta tìpua'aj nyeríj jó'ra'nyij nyej nyij tyámua' tyojó'uurej jo'siaj jo'tya'aj xá'ju'un, aj nu nyij nyajtáhua'aj yava'cányesij, nyej nyij jamuá'anvi'tin siaj sij siajta mua'aj a'áa jo'tya'aj xá'ra'nyij jó'nyaj jo'quéej na'mej.

⁴ Mua'aj xu seríj huamuájtye i juyéj jitze ti a'áa jo'r'é'nyee jó'nyaj jooma'aj na'mej.

⁵ Aj pu'ij i Tomás a'yan tyaaté'exaa i Jesús tijin:

—Tavástará', catu jamua'reej jo'paj jooma'aj puá'mej, ¿ji'nye tyí'rij tyej tyij huamuájtye i juyéj jitze?

⁶ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nyáaj nu a'íin pué'een i juyéj, nyajta i ti tzáahuatyí'ra'aj jin tyí'xaj, nyajta nu a'íin pué'een i júuricamej. Nyéetzij pu'uj jimi je'ej tyí'rij tí'ij a'tíj a'áa ja'rá'astij i nyavástará' jimi.

⁷ Tìpua'aj tyámua' setyináamua'tyij, a'yaa xu siajta tyá'mua'tyij a'íjci i nyavástará', siajta seríj ijíj jamua'tyej, ji'nye xu'ríj jaaséj.

⁸ Aj pu'ij i Felipe a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Tavástará', taataséjratye' a'íjci i a' vástará', a'íi pu tajitzé juxie've'.

⁹ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Felipe, nu'ríj á'tyeej nyaj ja'mua jamuán yahuácáaj, ¿nyi pequee xu nyamua'tyej? A'íjna i ti nyéetzij arí naaséj, a'íj pu ajta arí huaséj i nyavástará', ¿ji'nye a'yan petyí'nyahuavíj nyej nyij jamuaataséjratye'en i nyavástará'?

¹⁰ ¿Nyi pequee tyá'tzaahuatye' ti i nyavástará' nye jimi séejre', nyajta nyáaj a'íj jimi nyajta séejre'? Tyí'tíj nyaj já'mua'ixaatye', canu nyasíj nyana'aj jájtyo. A'íjna i nyavástará' i ti nye jimi séejre', a'íj pu muárie'ria'ra' pué'een i nyaj jin a'yan ricíj.

¹¹ Sianá'antzaahuatye' nyej nyáaj a'íj jimi séejre' i nyavástará', ajta i nyavástará' a'íi pu ajta nye jimi séejre', na'ríj quee, siata'aj a'íj jin tyá'antzaahuatye'en je'ej nyaj tyí'tíj jin tyí'muarie'.

12 A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyí'ra'aj jime' tijin a'íjna i ti nye jimi tyá'tzaahuatye', a'yaa pu cha'tána'aj tyí'muarie'en nyati'ij nyáaj, ajta jéetze' va'cán jin tyí'muarie'en, ji'nye nyáaj nu a'áa jooma'aj na'mej i nyavástara' jimi.

13 Ajta tyi'tíj siaj mua'aj huatáhuoosij nyéetzij jitze ma'can, a'yaa nu rinyij, ta'aj nye jitze huataséjre'en i ti jin naa huasé'rin i nyavástara'.

14 Nyáaj nu néijmi'i jin a'yan rinyij je'ej siaj tyi'tíj tyaatáhuaviiraj nyéetzij jitze ma'can.

Jesús pu a'yan tya'tóoraj ti uyo'ta'ítij i júuricama'ra' i Dios

15 'Típua'aj sényaxie've'ej, a'yaa xu tya'rá'astijre'ej je'ej nyaj tyajá'mua'ixaatye'.

16 Nyajta nyáaj a'yaa nu tyaatáhuaviiraj i nyavástara' ti'ij a'ín uyo'ta'ítij i ti ja'mua japua huatányuusij, ajta je'en jusén jime' ja'mua jimi huatyá'itzeere'en.

17 A'íi pu a'ín pu'éen i júuricama'ra' i Dios, i tiquee i'rij maj ja'ancuriá'an a'íimaj i maj yan huacháatimee i cháanacaj japua, ji'nye camu jaséj, camu majta jamua'tyej, siajta mua'aj xu jamua'tyej, ji'nye a'íi pu ja'mua jimi séejre', ajta ja'mua jimi huatyá'itzeere'ej.

18 Canu a'yan já'mua'uurej mati'ij i maj quee tyitáataj, sulu nyajtáhua'aj nu uvé'nyesij nyej nyij ja'mua jamuán séeria'aj ná'ra'nyij.

19 Capu che' á'tyeeren mati'ij quee che' nyeséejran i maj yan huacháatimee i cháanacaj japua, siajta mua'aj xu xaa nyeséejran, siajta júurij séeria'aj xá'ju'un, ji'nye nyáaj nu júurij.

20 A'ájna xicáara' jitze, mua'aj xu jamua'reeren nyej nyáaj jimi séejre' i nyavástara', siajta mua'aj nye jimi séejre', nyajta nyáaj ja'mua jimi séejre'.

21 A'íjna i ti ja'ancuriáa'sij i nyenyúuca a'ajta a'yan ricij, a'íj pu jin séejre' ti ji'récán jime' nyaxie've'. A'íi pu'ij ajta i nyavástara' jaxie'va'aj ja'mej a'íjci i ti nyaxie've', nyáaj nu nyajta jaxie'va'aj na'mej, nyajta jimi huataséjre'sij.

22 Aj pu'ij i Judas (capu a'íjna i ti a'yan tye'entyímu'tacaa yee Iscariote sulu síj) a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Tavástara', ¿ji'nye pej pij ityájma jimi huataséjre'sij pajta quee a'íimaj jimi i maj yan huacháatimee i cháanacaj japua?

23 Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—A'íjna i ti nyaxie've', a'íi pu já'astijre' i nyenyúuca, ajta i nyavástara' pu jaxie'va'aj ja'mej, néijmi'i tu tyij jimi huatyá'itzeere'ej.

24 A'íjna i tiquee nyaxie've', capu já'astijre' i nyenyúuca. A'íjna i nyúucarij i siaj mua'aj janamuaj capu nye jitze ma'can, sulu a'íj pu jimi je'ráma'can i nyavástara' i ti unyojo'ta'ítijaca'.

25 'A'yaa nu néijmi'i a'íjna tyajá'mua'ixaatye' ijíj nyej nyooj ja'mua jimi ya huatyéjve,

26 ajta i ti ja'mua japua huatányuusij, a'íjna i júuricama'ra' i Dios, i ti i nyavástara' uyo'ta'ítij nyéetzij jitze ma'can, a'íi pu néijmi'i tyaja'muamua'tyen, ajta jamuaatá'sij siaj néijmi'i jo'itéj xá'ra'nyij i nyaj nyeríj jamuáa'ixaa.

27 'A'yaa nu ja'mua jimi jaatyátoosij i ti jamuaatyápua'ritye'sij. Nyáaj nu jamuaatyápua'ritye'sij, ajta canu a'yan rinyij mati'ij a'íimaj i maj yan huacháatimee i cháanacaj japua mej mij huo'tyápua'ritye'en i juxa'aj tyeítjee. Caxu je'ej tyityóomua'ajcaj, caxu siajta tyí'tzinye'ej.

28 Xu'rij náanamujri' nyaj a'yan tyajamuaaté'exaa nyaj jó'raa, nya-jtáhua'aj nu nyij uvé'nyesij nyej nyij ja'mua jamuán huatyá'itzeere'en. Típua'aj jì'rè'can jime' sényaxie've'ej, mua'aj xu huatootyámua've'nyijche' a'íjci jime' nyaj i nyavástara' jimi jo'mej, jì'nye a'íi pu jéetze' juxie've' nyequee nyáaj.

29 A'yaa nu anaquéej tyajá'mua'ixaatye', ta'aj ij tí'ij a'yan tyí'rijcaa, aj xu sij tyá'antzaahuatye'en.

30 'Canu che' jéehua tyajá'mua'ixaatye'en, jì'nye pu'rij uvé'nyesij a'íjna i tí íiyan tyí'ijta i cháanacaj japua. Tyij ajta quee tyi'tíj jin pújoorej tí'ij na'antyimué'tin,

31 a'yaa pu tyúuxie've' tí a'yan tyá'ra'nyij, mata'aj mij a'íimaj i maj yan séejre' i cháanacaj japua jáamua'reej nyej nyáaj jaxie've' i nyavástara', nyajta a'yan ricij tyi'tíj tí jin unyojo'ta'ityaca'.

Xá'ajhuiixi'. Tyiche' tyíhuyinyij a'yájna.

15

I tí jì'rè'can jime' ciyéj pué'een tí huasti'

1 'Nyáaj nu jì'rè'can jime' a'íin pué'een i ciyéj tí tyáxamue', ajta i nyavástara' pu a'íin pué'een i tí ja'tyáahuastej ajta tyámua' joorej a'íjci i ciyéj.

2 Típua'aj síj i ciyáara' tí jitzán ajtanyéj quee taca'aj, a'íi pu ja'ajtavéjchij, ajta típua'aj tyámua' naa tyí'taca'aj, tyámua' pújoorej tí'ij jéetze' huatatáca'an.

3 Xu'rij tyámua' een a'íjci jime' i nyúucarij i nyaj nyeríj jamuáa'ixaj.

4 Siata'aj siooj nye jimi séjre'ej, a'yájna nyati'ij nyáaj ja'mua jimi tyí'sejre'. Síj i ciyáara' capu i'rij tí jusíj huatatáca'an típua'aj quee aróovi'raj i ciyéj jitze, a'yaa pu cha'tána'aj tyí'een ja'mua jimi, capu je'ej tyí'rij siaj tyi'tíj jin tyu'tyáhuire'en, típua'aj sequée nye jimi séjre'ej.

5 'Nyáaj nu a'íin pué'een i ciyéj, siajta mua'aj i ciyáara' xu pué'een. A'íjna i tí nye jitze ajtá'uj nyajta nyáaj jimi séejre' jéehua pu huatatáque'sij, jì'nye típua'aj sequée nye jimi séjre'ej, caxu tyi'tíj jin je'ej rinyij.

6 A'íjna i tiquee nye jimi séejre', a'íi pu nye jitze ajtáveechi'huaj aj pu'ij huatyáhuasij tí'ij xamuáj aj mu mij jaatyáteeraj.

7 'Típua'aj mua'aj nye jimi tyámua' naa setyí'tyesejria'aj, siajta néijmi'i já'astijria'aj i nyúucarij i nyaj já'muamua'tyej, Dios pu néijmi'i tyajamuaatá'sij tyi'tíj siaj je'ej tyaatáhuaviiraj.

8 A'íj pu jitze ámiteere' i tí jin naa huasé'rin i nyavástara', siaj mua'aj jéehua tyámua' naa tyu'muárie'en siajta a'íjna jin jì'rè'can jime' nye jitze ajtyama'cáantaj xá'ra'nyij.

9 Nyáaj nu mua'ajmaj já'muaxie've' a'yájna tí'ij ajta nyéetzij tyí'nyaxie've' i nyavástara', siata'aj a'íjna jitze séjre'ej i nyaj jin já'muaxie've'.

10 Típua'aj sia'rá'astej i nyúucarij i nyaj nyeríj jamuáa'ixaj, a'íj xu jitze séeria'aj xá'ju'un i nyaj jin já'muaxie've', a'yájna nyati'ij nyáaj tyá'astej i nyúucaria'ra' i nyavástara' nyajta a'íj jimi séejre' i tí jin nyaxie've'.

11 'A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' siaj sij nyaj jamuán huatootyamua've'en, ajta siaj sij a'náj tina'aj jutyamua've'ej.

12 A'íi pu'ij a'íin pué'een i nyúucarij i nyaj jin tyajá'mua'ijcatye'en tí a'yan tíjin: Siata'aj huóoxie've'en séej jamuán siajta séej, a'yájna nyati'ij nyáaj nyeríj tyajamua'ixie've' mua'ajmaj.

¹³ A'íi pu a'íin pué'een i ti jin jéetze' ámiteere' ti a'tíj jaxie've' i juxa'aj tyévíj a'íjna i ti jitzán ma'can huámui'nyij.

¹⁴ Mua'aj xu nyetyeítyeristyamua' pué'een, tipua'aj a'yan xáarinyij je'ej nyej nyáaj tyajá'mua'ijtye'.

¹⁵ Canu che' a'yan jamuaatámua'sij yee mu siaj tyí'huiire' nye jimi, ji'nye síj ti tyí'huiire' capu jamua'reej je'ej ti ricij i ti tyé'ijtye'. A'yaa nu jamuatamua'muaj tijin nya' amíincustyamua', ji'nye nu'ríj néijmi'i tyajamuaaté'exaa i ti nyavástara' nyéetzij tyinaaté'exaa.

¹⁶ Caxu mua'aj nyéetzij na'antyíhuoj, sulu nyáaj nu mua'ajmaj jamua'antyíhuoo, nyajta a'íjna jin tyajamuaata'íj siaj sij huáciinyej siajta tyámua' naa tyu'muárie'en i Dios jimi, ajta jusén jin huatyá'itzeere'en i siaj jin tyu'muáriej. A'yaa pu'ij i nyavástara' néijmi'i tyajamuaatá'sij i siaj jaatáhuaviiraj nye jitze ma'can.

¹⁷ A'íi pu a'íin pué'een i nyaj já'mua'ijtye': Siaj huóoxie've'en séej jamuán siajta séej.

I maj yan huacháatimee i cháanacaj japua mu jájcha'iire' i Jesús majta a'íjma i maj jitzán ajtyáma'can

¹⁸ 'Tipua'aj majá'muaxana've'ej i maj yan huacháatimee i cháanacaj japua, a'yaa xu tyá'mua'reeraj maj nyéetzij anaquéej naataxána'vej.

¹⁹ Tipua'aj mua'aj yan siama'caantaj i cháanacaj japua, a'íimaj mu ja'muaxie'va'cajche' i maj yan huacháatimee, a'yájna mati'ij tyihuá'xie've' i jutyéityeristyamua'. Ajta nyáaj nu jamua'va'jajpua hua' tzajta' i maj yan séejre' i cháanacaj japua, a'íj mu jin já'muaxana've' i maj yan huacháatimee i cháanacaj japua, ji'nye caxu che' hua' jitze ajtyáma'can.

²⁰ Xo'támua'reej i nyaj a'yan tyajamuaaté'exaa tijin: "Capu a'tíj jéetze' juxie've' quee a'íjna i ti tyé'ijtye'." Tipua'aj meríj nyéetzij je'ej pua'aj náaruj, a'yaa mu majta mua'ajmaj je'ej pua'aj já'mua'uuren, ajta tipua'aj meríj ja'antzaahuaj i nyenyúcaa, a'yaa mu majta tyá'antzaahuatye'sij je'ej siaj mua'aj tyihuá'mua'tyen.

²¹ Néijmi'i mu jin a'yan já'mua'uuren a'íjci jime' siaj nyéetzij ná'tzaahuatye', ji'nye camu jamua'tyej a'íjci i ti unyojo'ta'ítyaca'.

²² 'Camu a'íimaj tyi'tíj jin a'ítzéeria'caj, tipua'aj nyequee yava'cányejnyiiche' nyej nyij tyihuó'ixaatye'en. Ajta ijíj capu che' tyi'tíj hua' japua huatányuusij a'íjci jime' i maj ootyá'itzee i Dios jimi,

²³ ji'nye a'íimaj i maj nyaxana've', a'íi mu majta jaxana've' i nyavástara'.

²⁴ Camu tyi'tíj jin a'ítzéeria'caj, tipua'aj nyequee a'yan huárinyiiche' tyi'tíj jime' ti'ij quee a'náj a'tíj huaríj, ajta a'íimaj mu meríj naaséj, majta móoj nyaxana've', majta a'yan cha'taj mana'aj tyá'xana've' i nyavástara'.

²⁵ Ajta a'yaa pu tyí'ricij, ji'nye a'yaa pu tyúuxie've' ti aróo'astej je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze i maj jin tyí'ijta ti a'yan tijin: "A'íimaj mu naataxána'vej ajta canu tyi'tíj jin ootyá'itzee."

²⁶ 'Ajta ti'ij uvé'nyej i ti ja'mua japua huatányuusij, i nyaj uyo'ta'ítyij a'íjna jitze ma'can i nyavástara', a'íjna i júuricamej ti Dios jimi já'ma'can, a'íi pu nye jitze ma'can tyu'taxájtaj.

²⁷ Mua'aj xu siajta nye jitze ma'can tyihuo'té'exaatye'ej, ji'nye mua'aj xu nyaj jamuán huacíj nyati'ij nyana'aj a'yan tyu'taséjre.

16

¹ 'A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' siaj sij quee jaatapuá'cítaj siaj nye jimi tyá'tzaahuatye'.

² A'íimaj mu jamui'rá'ityij i tyeyúuj tzajta', ajta a'yan tye'mej maj séecan já'muacui'nyij a'yan metyi'mua'astij maj i Dios jimi tyí'huire'.

³ A'yaa mu rinyij, ji'nye camu nyamua'tyej, camu majta jamua'tyej i nyavástara'.

⁴ 'A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' siata'aj sij jo'támua'reej tìpua'aj arí a'yan atyojo're'nyej, je'ej nyej nyáaj nyeríj tyajamuáa'ixaa.

Je'ej ti tyí'muarie' i júuricama'ra' i Dios

'Canu a'yan tyajamuaaté'exaa jájcuaj imuáj, ji'nye nyáaj nu ja'mua jamuán yésejria'ca'aj.

⁵ Ajta ijíij nu jo'mej a'íjci jimi i ti unyojo'ta'ítyaca', ajta capu síij ti ja'mua jitze ajtyáma'can nye'ihuo' jó'nyaj jó'yi'ij,

⁶ sulu a'yaa xu seríj tyityatóoxamuijrityej, a'íjci jime' je'ej nyaj nyeríj tyajamuaaté'exaa.

⁷ Ajta a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyira'aj jime' tijin: Jéetze' pu jamuatyáhuiríi nyaj jó'ra'nyij. Ji'nye tìpua'aj nyequee jó'ra'nyij, capu yava'cányesij ja'mua jimi i ti ja'mua japua huatányuusij, ajta tìpua'aj nyo'ra'nyij, nyáaj nu ujamojo'ta'ítyi'raj.

⁸ Tì'ij a'íin yava'cányej, a'íi pu tyámua' naa tyihuo'taséjrataj i maj yan séejre' i cháanacaj japua i maj á'itzeere', majta i maj quee ji're'nyej séejre', ajta a'tyán ti i Dios ja'xijtye'en.

⁹ A'tíj ti á'itzeere' a'íi pu a'íin pué'een i tiquee nye jimi tyá'tzaahuatye',

¹⁰ ajta i tiquee tyi'tíj jin á'itzeere', nyáaj nu a'íin pué'een, i nyaj jo'méj i nyavástara' jimi, siajta mua'aj caxu che' nyeséejran,

¹¹ ajta i Dios ti puéjtzij jaatá'sij, a'íi pu a'íin pué'een i ti íiyan tyí'ijta i cháanacaj japua, ti ajta arí jimi a'yan tyo'xá'pu'intari'huaca' tì'ij puéjtzij jáaci'tyij.

¹² 'Jéehua pu óoche' i nyaj tyajá'mua'ixaatye'en, ajta capu eexúj ijíij já'muai'riitye' siaj sij mua'aj néijmi'i jo'itéej xá'ra'nyij.

¹³ Tì'ij uvé'nyej i ti ji're'can jime' júuricama'ra' pué'een i Dios, a'íi pu néijmi'i tyaja'muamua'tyen i ti a'yan tyi'ja'yájna, ji'nye capu jusíij jájtyoosij i ti jin tyajá'mua'ixaatye'en, sulu a'yaa pu tyajá'mua'ixaatye'en je'ej ti tyi'namuaj, ajta jamuaaté'exaatye'sij je'ej ti tye'mej.

¹⁴ A'íi pu jaataséjrataj i nyaj jin naa huasé'rin, ji'nye a'íj pu ancuriáa'sij i ti nyéetzij nya'a'rij, ajta je'en ja'mua jimi jaatyátoosij.

¹⁵ Néijmi'i i ti nyavástara' tyí'ijcha'ij, a'íi pu ajta nyéetzij tyí'nya'a'rij, a'íj nu jin a'yan tyu'taxájtaca' ti i júuricama'ra' i Dios a'íjna ancuriáa'sij i ti nyéetzij nya'a'rij ajta je'en mua'ajmaj jamuataá'sij.

¹⁶ 'Capu che' a'chu á'tyeeren, siati'ij mua'aj quee che' nyeséejran, ajta a'tzúj jéetze' majca'huáyee xu sijta nyeséejran.

I siaj jin juxaamuijritye' a'íi pu jamuataatyámua'viste'sij

¹⁷ Aj mu mij séecan i maj jamuán huacíj a'yan tyúu'ihuo'raca'aj séej ja'mua majta séej tijin:

—¿Ji'nye huatóomua'aj a'íjna i nyúucarij? A'yaa pu tyí'ta'ixaatye' tiquee che' á'tyeeren tyati'ij quee che' jaséjran, tyajta je'en majca'huáyee tyijta jaséjran, ajta a'yan tyí'xaj ti a'áa jooma'aj ja'mej i juvástara' jimi.

¹⁸ ¿Ji'nye huatóomua'aj a'íjna i nyúucarij ti jime' yee tiquee che' a'chu á'tyeeren? Catu yó'itej tyi'tíj ti tyáxajta.

¹⁹ Jesús pu jáamua'reeri' maj jaxie'va'ca'aj maj tye'e'ihuo', a'yaa pu'ij tyihuo'té'exaa tijin:

—Nyáaj nu nyeríj a'yan tyajamuaaté'exaa tiquee che' a'chu á'tyeeren siati'ij quee che' nyeséejran, siajta majca'huáyee xu sijta nyeséejran. ¿Nyi a'íjna jin mua'aj setyúu'ihuo'?

²⁰ A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyira'aj jime', siaj mua'aj juyiinyixi'in, siajta huatóoxaamujritye'sij, majta a'íimaj mu huatóotyamua've'sij i maj yan huacháatimee i cháanacaj japua. Tyij siajta mua'aj juxaamu'ijritye', a'íj xu jin huatóotyamua've'sij i siaj jin juxaamu'ijritye'.

²¹ Ti'ij i íitaj ootacuí'nyej a'íjci jime' ti tyiyóoj ja'mej, jéehua pu jajpuéetzij ja'mej ti'ij atyojo're'nyej a'tzáaj ti tyiyóoj ja'mej, ajta ti'ij huanie'huaj i pá'r'i'ij, aj pu'ij yo'huá'xij i ti jin jajpuéetzica'aj, a'íjna jime' ti jéehua huatóotyamua've'sij a'íjci jime' i pá'r'i'ij ti huanie'huaca' íiyan i cháanacaj japua.

²² A'yaa xu sij siajta mua'aj ijíj tya'ajpuéetzij, nyajta nyáaj, nyajtáhua'aj nu já'muasejran, aj xu sij jéehua huatóotyamua've'sij, ajta capu i'ríitaj ja'mej ti a'tíj jamuáa'ri'raj i siaj jin jutyamua've'.

²³ 'A'ájna xicáara' jitze caxu che' tyi'tíj naata'íhuo'raj. A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyira'aj jime' ti i nyavástara' néijmi'i tyajamuaatá'sij tyi'tíj siaj jaatáhuaviiraj nye jitze ma'can.

²⁴ Ti'ij na'aj ya ti je're'nyej caxu seexúj mua'aj tyi'tíj jaatáhuaviiri' nye jitze huatama'can, siata'aj jaatáhuaviij, aj xu sij ja'ancuriáa'sij, siajta je'en néijmi'i jin huatóotyamua've'sij.

Jesús pu a'ín pué'een i ti néijmi'i jin tyu'tyáamue'tij íiyan i cháanacaj japua

²⁵ 'A'yaa nu nyeríj tyajamuáa'ixaa séej nyúucarij jime', ajta atyojo're'nyesij i xicáara' nyej quee che' seequéj tyaja'mua'ixaatye'ej na'mej, sulu huatoojé'yacan nu jin tyajá'mua'ixaatye'en je'ej ti tyí'een i nyavástara' jimi.

²⁶ A'ájna xicáara' jitze, mua'aj xu huatyényuusij nye jitze ma'can, ajta canu a'yan tyajá'mua'ixaatye' nyej nyáaj jaatáhuaviiraj i nyavástara' nyej nyij ja'mua jime' huatyényuunij,

²⁷ ji'nye a'íi pu i nyavástara' já'muaxie've'. A'yaa pu tyaja'muaxie've' a'íjci jime' siaj mua'aj nyéetzij nyaxie've', siajta tyá'tzaahuatye' nyaj i Dios jimi jo've'mej.

²⁸ A'áa nu i nyavástara' jimi ja'rájraa nyej nyij a'yan va'cáanyej i cháanacaj japua, ajta ijíj a'yaa nu tyíchesij i cháanacaj japua, nyej nyij jó'ra'nyij i nyavástara' jimi.

²⁹ Aj mu mij i maj jamuán huacíj a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—Íjij paj períj ja'huoo'itéericí'can jin tyí'xaj, capáj che' séej nyúucarij jin tyí'xaj.

³⁰ Tu'ríj jamua'reej paj néijmi'i tyí'mua'reej, ajta quee juxie've' ti a'tíj tyi'tíj mua'ihuo'raj. A'íj tu jin tyá'tzaahuatye' paj i Dios jimi jo've'mej.

³¹ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa tíjin:

—¿Nyij xaa seríj ijíj tyá'tzaahuatye'?

³² Pu'ríj ijíj tya'rá'aj, ijíj pu'ríj a'áan putyajá'ricij siati'ij mua'aj jo'cixi'ij síj ajta síj, jusén tacan xúsij yanuuriésij. Ajta canu nyasíj huatyá'itzeere'ej, ji'nye i nyavástara' pu nyaj jamuán yésejre'.

³³ A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' siaj sij tyámua' huárinyij i jutzájta' a'íjci jime' siaj nye jitze ajtyáma'can. Jéehua xu jajpuéetzij xá'ju'un

íyan cháanacaj japua, ajta siata'aj huatyóoca'nyej, ji'nye nyáaj nu'ríj ja'antyimué'tij i cháanacaj.

17

Jesús pu hua' jime' jahuoo i maj jamuán huacj

¹ Ti'ij i Jesús a'yan tyu'taxáataj, aj pu'ij jútye' jó'nyeeriaca' ajta a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Nyavástara', pu'ríj a'ájna atyojo're'nyej a'tzáaj paj jaaxá'pui'intarej, pata'aj tyámua' tyeetyátoonyij a'yóoj, ta'aj ij ajta a'ín tyámua' tyimuaatyátoonyij muéetzij.

² Ji'nye muáaj paj períj néijmi'i jin tye'entyáarujtyej a'íjci a'yóoj, mata'aj mij néijmi'i jusén jin júurij muá'ra'nyij i paj jaatávi'tistej.

³ Ajta a'ájna i maj júurij muá'ju'un jusén jime', a'íi pu a'ín pué'een i maj muéetzij muáamua'tyij, paj muáaj pana'aj a'ín pué'een i Dios ti tzáahuatyi'ra'aj jin séejre', ajta a'ájna i Ciriístu' i paj muáaj uyo'ta'ítýaca'.

⁴ 'Nyáaj nu nyeríj tyámua' tyimuaatá' hua' jimi i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua, ji'nye nu'ríj ja'antýici'ij i paj jin tyinaata'íj.

⁵ Ajta ijíj nyavástara', pata'aj tyámua' tyinaatyátoonyij ajimi, a'yájna pati'ij tyámua' tyinyatá'care'ej nyati'ij ajamuán ajo'catyii ti'ij quee xu séeria'caj i cháanacaj.

⁶ A'íimaj i paj hua'antyíhuoj íyan i cháanacaj japua pej pij naatávi'tistej, nu'ríj huo'té'exaa a'tíj paj pué'een. A'íi mu a'tyéityeristyamua' pué'eenye'ej, ajta muáaj paj naatávi'tistej, majta meríj ja'antzaahuaj a'nyúuca.

⁷ A'íimaj mu meríj jamua'reej ti néijmi'i muéetzij jimi tyeje'ráma'can,

⁸ ji'nye a'íj nu huo'té'exaa i nyúucarij i paj muáaj naaté'exaa, a'íi mu mij meríj ja'antzaahuaj. Majta jáamua'reeri' nyaj ji're'can jime' muéetzij jimi jo've'mej, majta tyá'antzaahuaj paj muáaj unyojo'ta'ítýaca'.

⁹ 'A'yaa nu hua' jime' tyí'muahuavii, canu a'yan tyí'muahuavii a'íjma jime' i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua, sulu hua' jime' i paj naatávi'tistej, ji'nye a'íi mu a'tyéityeristyamua' pué'een.

¹⁰ Néijmi'i i maj nyetyeítyeristyamua' pué'een, a'íi mu majta a'tyéityeristyamua' pué'een, majta i maj a'tyéityeristyamua' pué'een, a'íi mu majta nyetyeítyeristyamua' pué'een, a'íjma pu'ij jitze séejre' i nyaj jin naa huasé'rin.

¹¹ 'Canu che' nyáaj yan huatyá'itzeere'ej i cháanacaj japua, majta a'íimaj mu a'yan huatyá'itzeere'ej, nyajta nyáaj nu jo'méj muéetzij jimi. Nyavástara' mu paj tyámua' een, huó'cha'íj a'ájna jitze ma'can i paj jin ántyapuaj, a'ájna i paj jin a'yan naatamua'aj, mej mij tyámua' eenye', a'yájna tyati'ij ityáj.

¹² Nyati'ij nyáaj hua' jamuán a'yan séjria'ca'aj i cháanacaj japua, nyáaj nu tyámua' tyihua'cha'íica'aj ajitze ma'can. Capu síj ti hua' jitze ajtyáma'can jó'vej, sulu a'íi pu'uj i ti arí jimi a'yan tya'tácatyij ti'ij puéjtzij jáaci'tyij, ta'aj ij a'yan tya'róo'astej je'ej ti tyé'yus'i' i yu'xarij jitze.

¹³ 'Nyajta ijíj a'áa nu jo'mej muéetzij jimi, ajta a'yaa nu tyí'xaj nyati'ij nyooj yahuatyéjvee i cháanacaj japua, mata'aj mij néijmi'i a'yan cha'taj mana'aj tyityatootyamua've'en nyati'ij nyáaj tyí'nyetyamua've'.

¹⁴ Nyáaj nu nyeríj huó'ixaa a'nyúuca, majta a'íimaj mu hua'ajcha'íire' i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua, ji'nye camu hua' jitze

ajtyáma'can i maj yan séejre', a'yájna nyati'ij nyajta nyáaj quee yan tyí'ma'can i cháanacaj japua.

¹⁵ Canu a'yan tyí'muahuaviiij paj hue'rátóonyij i cháanacaj japua, sulu paj tyámua' tyihuó'cha'ín a'íjci jimi i ti je'ej pua'aj tyí'een.

¹⁶ A'yájna nyati'ij nyáaj quee yan tyí'ma'can i cháanacaj japua, camu majta a'íimaj a'yan ma'can i cháanacaj japua.

¹⁷ Pata'aj tyámua' tyihuo'tyátoonyij a'jimi, a'íjci jime' i ti ji'réc'can jime', ajta a'íjna i ti ji'réc'can jime' a'í pu a'ín pué'een a'nyúuca.

¹⁸ A'yájna pati'ij tyinyojo'ta'ítyaca' a'íjma jimi i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua, a'yaa nu cha'taj nyana'aj nyáaj tyihuo'ta'ítyij a'íjma jimi i maj yan séejre' i cháanacaj japua.

¹⁹ Nyajta nyáaj, a'yaa nu hua' jitze ma'can tyu'tányatoj, mej mij majta a'íimaj tyámua' tyityeetyátuihuaaj a'íjci jitze i ti a'yan tyi'ja'yájna.

²⁰ 'Canu a'íimaj jime' nyana'aj a'yan tyí'muahuaviiij, sulu nyajta nu a'yan tyí'muahuaviiij hua' jitze ma'can i maj tyá'antzaahuatye'sij mati'ij jáanamuaaj i nyúucarij a'íimaj maj huo'té'exaatye'ej.

²¹ A'yaa nu tyí'muahuaviiij maj néijmi'i a'íimaj tyámua' eenye' mej mij quee séecan ajtací'ca'an, a'yájna pati'ij muáaj nyavástara' nye jimi tyí'sejre' nyajta a'jimi séejre', mej mij majta a'íimaj ityájma jimi séeria'aj muá'ra'nyij, mata'aj mij a'íimaj i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua tyá'antzaahuatye'en paj muáaj nyojo'ta'ítyaca'.

²² A'yaa nu cha'taj nyana'aj tyámua' tyihuo'tyájtoo a'íjci jime' i ti naa huasé'rin i paj jin tyámua' tyinaatá', mej mij síj mana'aj pué'eenye', a'yájna pati'ij muáaj nyajta nyáaj síj tyana'aj tyi'tyapué'een,

²³ nyáaj nu hua' jimi séejre', pajta muáaj nye jimi séejre', mata'aj mij majta a'íimaj néijmi'i síj mana'aj pue'éenye'ej muá'ra'nyij, mej mij a'íimaj i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua jáamua'reej paj muáaj nyojo'ta'ítyaca', pajta hua'xie've' a'yájna pati'ij nyéetzij tyí'nyaxie've'.

²⁴ 'Nyavástara', muáaj paj naatávi'tistej, a'yaa nu nyij tyá'xie've' maj nyaj jamuán séeria'aj muá'ra'nyij jó'nyaj jo'tyaváaj na'mej, mata'aj mij jaaséj i ti huápu'i'ij naa huasé'rin i paj jin tyámua' tyinaatá', ji'nye muáaj paj nyaxie'va'ca'aj jájcuaj imuáj ti'ij quee xu séeria'caj i cháanacaj.

²⁵ Nyavástara', mu paj tyámua' een, camu muamua'tyej a'íimaj i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua, ajta nyáaj nu muamua'tyej, a'yaa mu mij i nyetyeítyeristyamua' tyá'mua'reej paj muáaj nyojo'ta'ítyaca'.

²⁶ Nu'rij huo'taséjra je'ej paj huasé'rin, nyajta nyooj a'yan tyi-hua'séeratye'ej na'mej, ta'aj ij a'íjna i paj jin nyaxie've' hua' jitze huatyá'itzeere'en, ajta nyej nyij nyáaj hua' jimi séeria'aj ná'ra'nyij.

18

Mati'ij jaatyéevi' a'íjci i Jesús

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53)

¹ Ti'ij a'yan tyihuo'ixaatye'ej, Jesús pu jó'raa, majta a'íimaj i maj jamuán huacáj, mej mij antáçinyej után jitze pujmua' i áchij jitze ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Cedrón. A'áa pu jéehua jo'uuca'aj i aseitúunaj çiyaraj, a'áa pu'ij i jo'tyájrurij majta i maj jamuán huacáj.

² Ajta i Judas i ti tyu'tátuiire'sij a'íjci i Jesús, a'í pu ajta ujá'mua'tyajca'aj a'ájna, ji'nye mue'tíj mu a'áa ja'huóosiirej i Jesús majta i maj jamuán huacáj.

³ A'áa pu'ij i Judas ja'rá'aj majta jamuán i xantáaru'uj majta séecan i maj tyeyúuj tzajta' tyí'cha'ij, a'íimaj mu uhuojo'ta'ít'yaca' i maj tyihua'ijtye' i puariij majta i fariseos. Néijmi'i mu huatátzave'sima'aj majta tyámua' éenye'ej mej mij huatyéno'se'en.

⁴ Ajta i Jesús pu'ríj jamua'reeriaca'aj je'ej ti tyi'rinyíche', a'íj pu jin eerájraa ti'ij hua'antynájchaca' ajta a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿A'tanyíj setyáhuoonyij?

⁵ A'yaa mu tyaaté'exaa tijin:

—A'íjci i Jesús Nazaret ti já'ma'can.

Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Nyáaj nu a'ín pué'een.

Ajta a'íjna i Judas, i ti tyu'tátuiire'sij, a'áa pu hua' jamuán ajo'tyávaaca'aj i xantáaru'.

⁶ Ti'ij i Jesús a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin: Nyáaj nu a'ín pué'een, aj mu mij juhuárita' cáacij, majta eetavátzij a chóota'.

⁷ Jesús pu'ij ajtáhua'aj a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿A'tanyíj setyáhuoonyij?

A'yaa mu mij majtáhua'aj tyu'taxájtaca' tijin:

—A'íjci i Jesús Nazaret ti já'ma'can.

⁸ Aj pu'ij ajtáhua'aj i Jesús a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Nu'ríj jamuaaté'exaa nyej nyáaj a'ín pué'een. Típua'aj nyéetzij senyetyáhuoonye'en, siahuo'tá' maj jó'ciinyej a'íimaj i maj nyaj jamuán huaci'ij.

⁹ A'yaa pu tyu'ríj ti'ij a'yan tya'róo'astej je'ej ti i Jesús tyu'taxájtaca' ti a'yan tijin: “Nyavástara', capu síj jó'vej i ti hua' jitze ajtyáma'can i paj naatávi'tistej.”

¹⁰ Aj pu'ij a'íjna i Simón ti ajta Pedro ántyapuaaj, a'íi pu juchúun íjcutaca', ti'quij naxiéera' muáca'ta' ti pujmua' ajtasíjchaca' a'íjci i a'tíj ti a'yan ántyapuaaj tijin Malco, a'íi pu a'ín pué'eenye'ej i ti jahuúria'ca'aj a'íjci i ti néijmi'i jin antyúumua'reeriaca'aj u tyeyúuj tzajta'.

¹¹ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Pedro tijin:

—Ucárujtye' mua' chúun, típua'aj i nyavástara' a'íjna jin uny-ojo'ta'ít'yaca', ¿nyiquee a'yan tyúuxie've' nyej nyij ja'rá'astijre'en?

Ti'ij i Jesús a'áa jo'tyávaaca'aj a'íjci jimi i Anás

(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lc. 22:54)

¹² Mati'ij mij a'íimaj i xantáaru', ajta a'íjna i ti tyihua'ijtye', majta i maj tyí'cha'ij u tyeyúuj tzajta', a'íi mu jaatyéevi' a'íjci i Jesús, majta je'en ja'náajj'quej.

¹³ Anaquéej mu mij a'áa yo'ví'tij a'íjci jimi i Anás, ji'nye a'íi pu mu'nyáara' pué'eenye'ej a'íjci i Caifás, i ti a'ájna imuáj néijmi'i jin antyúumua'reeriaca'aj i tyeyúuj tzajta'.

¹⁴ A'íjna i Caifás, a'íi pu a'ín pué'eenye'ej i ti a'yan tyihuo'té'exaatya'ca'aj i maj Israel jitze ajtyáma'can ti jéetze' hua'tyáhuí'rihua'aj ti síj na'aj i tyéviij huámuí'nyij hua' jitze ma'can i tyeít'ye.

Pedro pu a'yan tyu'taxájtaca' tijin ti'iquee jamua'tyej a'íjci i Jesús

(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57)

¹⁵ Ajta a'íjna i Pedro, ajtáhua'aj síj ti ajta hua' jitze ajtyáma'can a'íi mu cújta' huajú'ca'aj i Jesús. Ajta i síj i ti ajta Jesús jamuán jo'chá'canya'aj, a'íi

pu jamua'tyajca'aj i ti néijmi'i jin antyúumua'reeriaca'aj i tyeyúuj tzajta', a'íj pu jin jamuán utyájrurij i Jesús a'ájna a tij ja'chej a'íjna i ti tyí'ijta,

¹⁶ ajta a'íjna i Pedro apua'quéj pu jo'tyá'itzee véjri' a ti ja'pueertaj. Aj pu'ij a'íjna i ti jamua'tyej i ti néijmi'i jin antyúumua'reej ajo're'nyej ata' puéertaj, ti'quij a'yan tyaaté'exaa a'íjci i íitaj i ti a'áa tyí'cha'ij ata' puéertaj, ti jaatá'an ti i Pedro utyájrutyey.

¹⁷ Aj pu'ij a'íjna i íiti' i ti a'áa tyí'cha'ij ata' puéertaj, a'yaa pu tyaata'íhuo'ri' a'íjci i Pedro tijin:

—¿Nyi pequee muáaj sáij a'ín pué'een i ti hua' jitze ajtyáma'can i maj jamuán huaci'ij a'mújcij mu tyáataj?

Pedro pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Canu, canu a'ín pué'een.

¹⁸ Ajta tyámua' pu tyú'seevi'ij, a'íi mu mij i maj tyí'huiire' i tyeyúuj tzajta' majta i maj tyí'cha'ij u tyeyúuj tzajta' a'íi mu óonie, a'áa mumij ja'taváatima'caa jo'tij já'taa moopuístya'aj. Ajta i Pedro pu ajta hua' jamuán ajo'tyávaaca'aj, oopuístya'aj a ti já'taa.

*A'íjna i ti néijmi'i jin antyúumua'reej pu tyee'íhuo'ri' a'íjci i Jesús
(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71)*

¹⁹ A'íjna i ti néijmi'i jin antyúumua'reeriaca'aj, a'íi pu huatyóochej ti tyee'íhuo' a'íjci i Jesús a'íjna jime' i maj jamuán huaci'ca'aj ajta tyi'tíj ti hua'mua'tyajca'aj.

²⁰ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nyáaj nu jéjrista' tyihuó'ixaaj i tyeítyee i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua, a'náj tina'aj nu tyihuá'mua'tyajca'aj i tyeyúuj tzajta', nyajta jo'maj jóosi'rii a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, canu tyi'tíj avíitzi jín huataxájtaca'.

²¹ ¿Ji'nye een jime' a'yan petyí'nye'íhuo'? Pata'aj a'íijma huata'íhuo' i maj náanamujri', miche' a'íimaj jamuaaté'exaatye'en tyi'tíj nyaj huó'ixaaj. A'íi mu jamua'reej je'ej nyaj tyu'xájtaca'.

²² Ti'íj i Jesús a'yan tyu'taxájtaca', sáij ti hua' jitze ajtyáma'can i maj tyí'cha'ij u tyeyúuj tzajta', a'íi pu ja'rájvee a'yan tye'ixáatye'ej tijin:

—¿Nyi a'yan petyaaté'exaatye'ej a'íjci i ti néijmi'i jin antyúumua'reej i tyeyúuj tzajta'?

²³ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Típua'aj tyi'tíj je'ej pua'aj nyetyu'taxájtaca', naaté'exaatye' tyi'tíj ti pué'een, ajta típua'aj xá'pui' nyetyu'taxájtaca', ¿ji'nye een jin petyina'ráava'raj?

²⁴ Aj pu'ij i Anás tyu'ta'íjtaca' maj ja'náji'que'en, majta je'en já'anvi'tij a'íjci jimi i Caifás.

*Pedro pu ajtáhua'aj jaatyáhue'taca' i Jesús
(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62)*

²⁵ Ajta a'íjna i Pedro, óoche' pu a'áa jóopuístya'ca'aj jo'tij já'taa. Mati'ij a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi pequee muáaj sáij a'ín pué'een i maj Jesús jamuán huaci'ij?

Pedro pu tyu'tyáhue'taca', a'yan tyi'xáataj tijin:

—Canu, canu a'ín pué'een.

²⁶ Aj pu'ij sáij ti jahuiiria'ca'aj a'íjci i ti néijmi'i jin antyúumua'reej, ti ajta ihuáaria'ra' pué'eenye'ej a'íjci i a'tíj i ti Pedro naxiéera' ajtasíjchaca', a'íi pu a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi nyequee a'áa muajá'sej a'mújcij jamuán jo'tij jo'váatimee i aseitúunaj ciyaraj?

²⁷ Pedro pu ajtáhua'aj jaatyáhue'taca', aj pu'ij huajíhuaca' i tyacuáarie'.

Tí'ij i Jesús a'áa jo'tyávaaca'aj a'íjci jimi i Piláato

(Mt. 27:1-2, 11-31; Mr. 15:1-20; Lc. 23:1-5, 13-25)

²⁸ Mati'ij mij je'ráavi'tij a'íjci i Jesús a'ájna jo'tij ja'chej a'íjna Caifás, majta je'en a'áa yo're'nyijtyej jo'tij je'rácatyii i tajtúhuan ti tyí'huíire' hua' jitze ma'can i maj Roma ja'chej. Ajta arí tapuá'risima'aj, a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can camu utyájrurij jo'tij i tajtúhuan je'rácatyii, mej mij quee tyi'táj jin ootyá'itzeere'en i juyi'ráj jitze, ajta quee huatái'riitarij maj jáacua'nyij i cue'ráj i maj jin jo'támua'reej a'ájna xicáara' tí'ij i Dios tyihuo'tú'uunyi'ri'.

²⁹ A'íj pu jin i Piláato iirájraa. A'yaa pu'ij tyihuo'té'exaaj tijin:

—¿Tyi'tanyí jin sia'xijtye' a'mújcij mu tyáataj?

³⁰ A'yaa mu mij tyityaatanyúj tijin:

—Tipua'aj quee tyi'táj jin ootyá'itzeere'nyijche'en, catu ya-muaatatuíire'nyijche'.

³¹ Piláato pu a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—Siata'aj mua'aj já'anvi'tij, siajta jo'xíjtye'en a'yájna tí'ij tyajá'mua'ijtye' i ja'muaye'raj.

Majta i maj tyí'ijta a'íjma jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'yaa mu tyityaatanyúj tijin:

—Capu ityájma i tyaj Israel jitze ajtyáma'can tatá'caa tyaj a'táj huajé'caj.

³² A'yaa pu'ij tya'róo'astej a'íjna i nyúucarij i Jesús ti jaataxájtaca' a'íjna jime' je'ej ti tyí'mui'nyij.

³³ Aj pu'ij i Piláato ajtáhua'aj utyájrurij u chi'táj, tí'quij uyo'tajé i Jesús aj pu'ij a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi muáaj a'íin papué'een i ti tyihuá'ijtye' a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can?

³⁴ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—¿Nyi asíj a'yan petyí'nye'ihuo', ca' a'íjci jime' je'ej maj i séecan tyinaataxájtaca' a' jimi?

³⁵ Piláato pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—¿Nyi nyáaj Israel jitze na'ajtyáma'can? A'íimaj i maj a'tyétyeristyamua' pué'een, majta i maj tyihuá'ijtye' i puaríj, a'íi mu a'íin pué'een i maj muéetzij yamuava'toj nyéetzij jimi. ¿Tyi'tanyí je'ej puáaruuj?

³⁶ Ajta a'íjna i Jesús a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—A'íjna i nyaj jin tyí'ijta, capu yan ma'can i cháanacaj japua. Tipua'aj a'yan nyama'cantajche', tyeítyee mu nye jimi tyi'huírria'cajche' i maj hu-atyényo'se'en mej mij quee naatyéevi' a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can. Ajta i nyaj jin tyí'ijta capu a'yan ma'can.

³⁷ Aj pu'ij i Piláato a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi muáaj a'íin papué'een i paj tyihuá'ijtye'?

Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Muáaj paj jaataxájtaca', nyáaj nu Rey pué'een. Nyáaj nu huanie'huaca' nyajta yan uvé'nyej i cháanacaj japua, nyej nyij a'íjna huo'té'exaatye'en i ti a'yan tyi'ja'yájna. Majta néijmi'i i maj a'íj jitze ajtyáma'can i ti a'yan tyi'ja'yájna, a'íi mu nyanamuaaj.

³⁸ Piláato pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—¿Tyi'tanyí pué'een a'íjna i ti a'yan tyi'ja'yájna?

Ti'ij a'yan tyu'ta'íhuo'oj. Piláato pu ajtáhua'aj iirájraa ti'ij hua' jamuán tyu'taxáj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'yaa pu tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Canu tyi'tíj tyítyoovej i nyaj jin jitzán tyo'ojpuá'ritye'en.

³⁹ Siajta mua'aj a'yaa xu tyeeyí'tin nyaj séej jamui'rátuiitze'en i ti eetyánami' siati'ijta tyí'ye'estyaj siaj jo'támua'reej i xicáara' ti jitzán i Dios tyihuo'tú'uunyi'ri', ¿nyí a'yan setyá'xie've' nyaj jamui'rátuiitze'en a'íjci i ti tyihuá'ijtye' i maj Israel jitze ajtyáma'can?

⁴⁰ Néijmi'i mu a'yan tyityeetyejíhuajraa tijin:

—Catu jaxie've' a'mújcij. Pata'aj ti'rátuiitze'en a'íjci i Barrabás.

Ajta a'íjna i Barrabás, a'íi pu náhua'rij pué'eenye'ej.

19

¹ Aj pu'ij i Piláato yo'ví'tij a'íjci i Jesús ajta jaata'íjtaca' mej mij je'riá'vaxi'in.

² Majta a'íimaj i xantáaru'uj tzícare'ej mu huatyácistaca' mej mij cúruun huatyátaahuaj, a'íj mu mij ju'cárujtyi'ri' i mu'úutze' i Jesús, majta cíxurij ju'cáhuijri' ti tin xú'muaa ti po'vij jime'.

³ Aj mu mij jimi ajtyáxiiriaca' a'yan metye'ixáatye'ej tijin:

—Che' jusén jime' júurij a'íjna i ti tyihuá'ijtye' i maj Israel jitze ajtyáma'can.

Majta ja'ráva'ra'aj ajíisa'.

⁴ Aj pu'ij i Piláato ajtáhua'aj iirájraa, ajta a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Cási', yanuj jave'vi'tij, siata'aj sij jáamua'reej nyaj quee tyi'tíj tyítyoovej i nyaj jin jitzán tyo'ojpuá'ritye'en.

⁵ Aj pu'ij i Jesús iirájraa, ju'carújtya'aj a'íjci i cúruun ti tzícare'ej jin cistijhuaj, ajta ju'cahuíj a'íjna i cíxurij ti tin xú'muaa ti po'vij jime'. Aj pu'ij i Piláato a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Yána'aj huatyéjve i tyáati'.

⁶ Mati'ij a'íimaj jaaséj i maj tyihuá'ijtye' i puaríj majta i maj tyí'cha'ij u tyeyúuj tzajta', a'yaa mu tyityeetyejíhuajraa tijin:

—Óotateexi' i cúruuj jitze, óotateexi'.

Piláato pu a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Siata'aj já'anvi'tij siajta mua'aj jó'tatan, ji'nye canu nyáaj tyi'tíj tyítyoovej i nyaj jitzán tyo'ojpuá'ritye'en.

⁷ Majta a'íimaj i maj tyihuá'ijtye' i maj Israel jitze ajtyáma'can a'yaa mu tyu'taxájtaca' tijin:

—Ityáj tu yu'xarij tyícha'ij i tyaj jin tyí'ijta, ajta a'íjna jitze i yu'xarij a'yaa pu tyúuxie've' ti huámui'nyij, ji'nye a'yaa pu tyu'tóosejrataca' ti a'ín pué'een i yójra' i Dios.

⁸ Ti'ij a'yan tyáanamujri' a'íjna i Piláato, jéetze' pu tyu'tátziin.

⁹ Aj pu'ij ajtáhua'aj utyájrurij u chi'táj, ajta yo'ví'tij i Jesús, ti'quij a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Jo'nyij muáaj pá'ma'can?

Ajta a'íjna i Jesús capu huatanyúj.

¹⁰ Piláato pu'ij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—¿Nyi pequee je'ej tyinaaté'exaatye'ej? ¿Nyi pequee jamua'reej nyaj a'íjci jin antyínyamua'ree nyej nyij mui'rátóonyij, nusu nyaj mojó'tatan i cúruuj jitze?

¹¹ Aj pu'ij i Jesús a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Capáj tyi'tíj jin antyíamua'reeriacajche' nye jimi tipua'aj quee i Dios muaatá'nyijche', a'íj pu jin i ti nyéetzij tyu'tátuii ajimi, a'íi pu jéetze' ootyá'itzee i Dios jimi pequee muáaj.

¹² Ti'ij na'aj a'ájna imuáj, Piláato pu a'yan tyá'huooca'aj je'ej ti huárinyij ti'ij jaatátoonyij a'íjci i Jesús, majta i maj Israel jitze ajtyáma'can a'yaa mu tyityeetyejíhuajraa tijin:

—Tipua'aj paatátoonyij, capáj che' tyi'tíj jin tyi'tyaváaj puá'mej a'íjci jimi i tajtúhuan i ti tyí'ta'ijtye'. A'tíj tina'aj ti a'yan tyúusejrataj ti a'íin pué'een i ti tyí'ta'ijtye', a'íi pu jájcha'íire' a'íjci i tajtúhuan.

¹³ Ti'ij i Piláato a'yan tyihuó'namuajri', aj pu'ij ji'ráavi'tij a'íjci i Jesús, ajta je'en ooyíxij a'íjci japua i ipuárij jo'maj tyajá'xa'pui'intare', a'yaa pu tyaja'rájtyapuaj a'ájna i huá'nyuucaa jime' i Hebreos tijin: Gabatá, a'yaa ti'ij huatóomua'aj tijin jo'tij tyetyéj jo'muáanyijmee ti pá'tzaa.

¹⁴ Pu'ríj a'ájna putyí'rijcaa i xicáara' maj jitzán tyámua' huó'uurej mej mij jo'támua'reej a'ájna xicáara' ti'ij jitzán i Dios tyihuo'tú'uunyi'ri', ti'ij tya'rá'aj a'tzáaj tacuaríxpuaj. Piláato pu a'yan tyihuo'té'exaa a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can tijin:

—Ya'cuíj mu ti tyajá'mua'ijtye'.

¹⁵ Majta a'íimaj a'yaa mu tyityeetyejíhuajraa tijin:

—Meje'rájvi'tij. Iirájvi'tij, pajta jó'tatan i cúruuj jitze.

Piláato pu a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi a'yan tyí'xa'pui' nyaj jó'tatan a'íjci i ti tyajá'mua'ijtye'?

Majta a'íimaj i maj puaríij tyí'ijtye' a'yaa mu tyaaté'exaa tijin:

—Capu a'tíj ityájma ajtáhua'aj tyí'ta'ijtye', sulu a'íi pu'uj i tajtúhuan ti jin tyi'tyéjvee.

¹⁶ Aj pu'ij i Piláato huo'tátuii a'íjci i Jesús mej mij jó'tatan i cúruuj jitze, a'íi mu mij yo'ví'tij.

Mati'ij jó'tatee a'íjci i Jesús i cúruuj jitze

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43)

¹⁷ Aj pu'ij i Jesús iirájraa ja'antyichóoj i jucúruuj, a'áa pu'ij ja'rá'aj jo'tij a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin: “Mui'chíj mu'taj”, ajta hua' nyuucaa jime' i Hebreos a'yaa pu tya'rájtyapuaj tijin: Gólgota.

¹⁸ A'áa mu mij yó'tatej, majta jamuán hua'puácaa i tyeítyee óotatej, juxa'aj mu tyihuo'jó'tateexij séej sícita' majta séej sícita', a'íi pu'ij i Jesús jé'ta' óotateehuaca'.

¹⁹ Piláato pu a'yan tyo'tyéyu'xaca' i táabla jitze a'yan tijin: “Jesús Nazaret ti já'ma'can, a'íi pu a'íin pué'een i ti tyihua'ijtye' a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can”, ajta je'en jaata'íjtaca' mej mij jó'tatan i cúruuj jitze jo'tij jo'ojmu'uj i Jesús.

²⁰ Mue'tíj mu i maj Israel jitze ajtyáma'can jo'jijvej je'ej ti tyé'yu'si'huaca'aj, ji'nye a'ájna jo'maj yó'tatej i Jesús a'áa pu véjri' putyajá'rijcaa i chájta', ajta a'ájna i ti á'yu'si'huaca'aj, huéeicaj nyuucaa pu jin ooyú'si'huaca', i huá'nyuucaa i Hebreos, ajta huá'nyuucaa i maj Roma já'ma'can, ajta huá'nyuucaa i Griego.

²¹ A'íj mu jin a'íimaj i maj tyihua'ijtye' i puaríij a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Piláato tijin:

—Capáj a'yan tyé'yu'xaj yee: “A'ájna i ti tyihua'ijtye' i maj Israel jitze ajtyáma'can”, sulu a'yaa paj tyo'tyéyu'xaj tijin: “A'ájna i ti a'yan tyúuxaj ti a'íin pué'een i ti tyihua'ijtye' a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can.”

²² Ajta a'ájna i Piláato a'yaa pu tyihuo'té'exaa tijin:

—A'íjna i nyaj nyeríj jo'tyéyu'xaca'aj, a'yaa pu tye'yú'si'huaj ja'mej.

²³ Ajta mati'ij a'íimaj i xantáaru' jo'tatéexi'ij i Jesús, aj mu mij tyi'ijpíj i tyí'caanaria'ra', mati'ij mij muáacuaque' tyí'ijsiiria'xij, ta'aj séej ajta séej tyú'ci'tyij i xantáaru'. Ajta a'ín avá'itzee i síicu'ria'ra' ti ju'cáchajca'aj, séej pu'uj jin itzijhuaca'aj néijmi'que',

²⁴ a'yaa mu mij tyityaatóo'ixaaj i xantáaru'uj tijin:

—Tyiche' quee jasujtza'naj, sulu tyiche' huátamue'tin tyej tyij jáamua'reej a'tíj ti ci'tyij.

A'yaa pu'ij tya'róo'astej je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze ti a'yan tijin: “A'í mu tyu'rióotui'tyej i tyí'nyacaanaa, majta huóomue'tij mej mij jáamua'reej a'tíj ti ci'tyij i nyesíicu'.” A'yaa mu mij huaríj i xantáaru'uj.

²⁵ Ajta a'ájna véjri' jo'tij ja'rávaaca'aj i cúruujra' i Jesús a'áa pu jo'tyávaaca'aj i náanajra', ajta i ihuáaria'ra' i náanajra', ajta a'íjna i María ti íira'ra'an pué'eenye'ej a'íjci i Cleofas, ajtáhua'aj síj a'íjna i María Magdala ti já'ma'can.

²⁶ Tí'ij i Jesús jaaséj i junáanaj, ajta a'íj huaséj i ti jaxie'va'ca'aj, ti ajta jamuán jo'chá'canya'aj, a'yaa pu'ij tyaaté'exaa i junáanaj tijin:

—Íiti', a'mána'aj huatyéjve i ti a'yóoj pué'een.

²⁷ Ajta a'íj a'yan tyu'té'exaa a'íjci i ti jamuán jo'chá'canya'aj tijin:

—A'mána'aj huatyéjve i ti a' náanaj pué'een.

Tí'ij na'aj a'ájna, a'íjna i ti jamuán jo'chá'canya'aj a'í pu yo'ví'tij i juchéj.

Tí'ij Jesús huamuí'

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49)

²⁸ Tí'ij a'yan tyu'ríj, a'íjna i Jesús pu jamua'reeriaca'aj ti arí néijmi'i tye'entyipué'riaca', ajta ta'aj ij a'yan tya'róo'astej je'ej ti tyé'yu'si'huaca'aj i yu'xarij jitze, a'yaa pu tyu'taxájtaca' tijin:

—Nye í'mu'uj.

²⁹ A'áa pu véjri' xá'rij jo'tácatyii ti nahuáj ava'jistica'aj ti ántzinaj. Mati'ij mij tyi'tíj újru'nyaxij ti ta'chíra' i nahuáj jitze, majta je'en hisoopoj ciyaraj jitze ja'antyyij'quej, aj mu mij ja'ajtyáxiiraca' véjri' i tyénnya'ra'an jitze.

³⁰ Aj pu'ij i Jesús ju'qué'ij i nahuáj ti ántzinaj, ajta je'en a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Pu'ríj néijmi'i tya'róo'astej.

Aj pu'ij ecóotutaca', tí'quij huamuí' i Jesús.

Xantáaru' pu ja'ajtyéjtzej i itza'puaria'ra'an i Jesús

³¹ A'aj pu putyí'rijcaa i xicáara' maj jitzán tyámua' huóo'uurej mej mij tyu'yé'estej a'íjci jime' i xicáara' ti jitzán i Dios tyihuo'tú'uunyi'ri', majta a'íimaj i Israel jitze ajtyáma'can camu jaxie'va'ca'aj mej mij i mui'chítyee huatyá'itzeere'en a'íjci jitze i cúruuj tí'ij atyojo're'nyej a'ájna xicáara' maj jitzán juso'pii, ji'nye a'í pu xicáara' pué'eenye'ej i ti jéetze' juxie've'. A'íj mu jin jaatáhuaviiri' a'íjci i Piláato ti tyu'ta'íjtaj mej mij hua'antýína'xij i huá'íicaj jitze i maj óotateehuaca', majta je'en hua'ajtajápuan i mui'chítyee.

³² Aj mu mij i xantáaru' ujó'ju' mati'ij mij ja'antýiná'xij i icájra'an i síj ti óotateehuaca', majta je'en a'yan cha'taj mana'aj huaríj i séej jimi a'áa ti véjri' jó'tateehuaca' i Jesús jimi.

³³ Ajta mati'ij ajtyáxiiriaca' i Jesús jimi, a'í mu jaaséj ti arí mui'chica'aj. A'íj mu jin quee ja'antýiná'xij i icájra'an.

³⁴ Ajta síj pu i xantáaru' ja'ajtyéjtzej i itza'puaria'ra'an jitze ciyéj jime' ti antýipityij, aj pu'ij jájtyij ajta i xúure'ej eeráaxirej.

³⁵ Ajta i ti a'íjna tyáxajta a'íi pu a'ín pué'een i ti jaaséj, ajta a'yan tyi'ji'ré'can jime' je'ej ti tyí'xaj, a'íi pu jamua'reej ti tzáahuatyí'ra'aj jin tyí'xaj, siata'aj sij siajta mua'aj tyá'antzaahuatye'en.

³⁶ Ji'nye a'yaa pu tyu'ríj ti'ij a'yan tya'róo'astej je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze ti a'yan tyá'xaj tijin: “Camu séej antyína'caj i cariira'an.”

³⁷ Ajtáhua'aj pu séej jitze a'yan tyá'xaj tijin: “A'íi mu jaséjran i maj ja'ajtyéjtzej.”

Matí'ij jaatyá'avaataca' a'íjci i Jesús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56)

³⁸ Ti'quij a'íjna i José Arimatea ti já'ma'can, a'íi pu jaatáhuaviiri' a'íjci i Piláato ti'ij jaatátuiire'en i tyévira' i Jesús. A'íjna i José a'íi pu ajta tyá'tzaahuatya'ca'aj i Jesús jimi, ajta aviitzij pu jin a'yan rijcaa, ji'nye huá'tziinya'ca'aj i maj tyityatatyij a'íjma jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can. Aj pu'ij i Piláato jaatá', ti'quij i José jo'mej, ajta je'en yo'chuij i tyévira' i Jesús.

³⁹ Ajta i Nicodemo i ti tíca' aje'ré'nyej i Jesús jimi ti'ij jamuán tyu'xáj, a'íi pu ajta aje'ré'nyej a'íj huatisíma'aj i ti naa tyaarie'ej i miirra ti muáti'si', áloes tyi'tíj tu'píj ti á'naxcaj, a'yaa pu tyíjetyaca'aj a'chu seityéj quiiluj japuan tamuáamuata'.

⁴⁰ A'yaa pu'ij i José ajta a'íjna i Nicodemo, a'íi mu mij yo'chuij i tyévira' i Jesús, majta jacáhuaa a'íjci i ti naa tyaarie'ej, majta jacá'ijcataca' cáanarij jime' ti me'estíj, a'yájna matí'ij tyéejyi'ra'ca'aj maj hua'vá'nán i mui'chítýee a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can.

⁴¹ Ajta a'ájna jo'maj yó'tateexij a'íjci i Jesús, a'áa pu huastárij tyeje'riá'vaaca'aj, a'áa pu'ij já'tyasta' ajta capu eexúj a'náj a'tíj a'úun ja'vá'nami'huaca'aj.

⁴² A'úu mu mij yo'tyéetyej a'íjci i Jesús tyévira', ji'nye a'áa pu véjri' putyajá'rijcaa, ajta arí a'ájna atyojo'ré'nyesima'aj i xicáara' maj jitzán tyámua' huóo'uurej a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can.

20

Jesús pu huatájuuriaca'

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12)

¹ Ajta a'ájna xicáara' jitze ta'nájcaj i ti jin tyo'tyé'iteesij i itéerij, a'íjna i Mariía Magdala ti já'ma'can a'íi pu íiya' na'aj ti'ij óoche' cfi tyu'chuíxavi'caj a'áa jo'mej jo'maj ya'vá'naj, aj pu'ij jaaséj ti a'tíj ja'anta'íj i tyetyéj i ti eetyámuaaca'aj jo'tij jóocun.

² Aj pu'ij huariá'raa ti'quij jo'téechajraa jo'maj jo'tyú'uuca'aj a'íjna i Simón ti ajta Pedro ántyapuaaj, ajta i síj i ti Jesús jamuán jo'chá'canya'aj i ti jéehua jaxie'va'ca'aj i Jesús, a'yaa pu'ij tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Mu'ríj ji'rájchuij i tavástara' tyévira', ajta catu jamua'reej jo'maj je'ej yó'ruuj.

³ Ajta a'íjna i Pedro, ajta i síj i ti Jesús jamuán jo'chá'canya'aj, a'íi mu jó'ju' jo'maj ya'vá'najca'aj a'íjci i Jesús.

⁴ Néijmi'i mu a'áa jó'huaachij, ajta síj pu jéetze' ca'nyíin jo'téechajraa quee i Pedro, a'íj pu jin anaquéej a'áa ja'rá'aj.

⁵ Ti'ij a'áa ja'rá'aj aj pu'ij ecóotutaca', ajta jaaséj ti a'áan ja'ajcatyii i cáanarij ti me'estíj i maj jin jacá'ijcataca', ajta capu utyájrurij.

⁶ Aj pu'ij a'íjna i Pedro ajta a'áa ja'rá'aj, a'íi pu'ij utyájrurij jo'tij jóocun. A'íi pu'ij ajta jaaséj i cáanarij ti me'estíj ti a'áan ja'ajcatyii,

7 a'íj pu ajta huaséj i cixurij i maj jin je'cánajca'aj i mu'úutze' i Jesús, a'íi pu jíri'huaj jujíme' áan ja'ajcatyíi.

8 Aj pu'ij ajta i síij utyájrurij i ti Jesús jamuán jo'chá'canya'aj, i ti anaqueej a'áa ja'rá'aj, ti'ij jaaséj je'ej ti tyi'tíj huaríj, aj pu'ij tyá'antzaahuaaj.

9 Ji'nye camu meexu yó'iteeca'aj je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze, ti a'yan tyúuxie'va'ca'aj ti i Jesús huatájuurej.

10 Majta a'íimaj i maj Jesús jamuán huacíj a'íi mu jo'cixij i juchéj.

Jesús pu huataséjre a'íjci jimi i Maríia Magdala ti já'ma'can
(Mr. 16:9-11)

11 Ajta a'íjna i Maríia, a'áa pu jo'tyéechaxij apua'quéj jo'maj ya'vá'naj juyiinyaj. A'yaa pu tyuyíinyacaj ti'ij ecóotutaca' ti'ij utyéneeriaca' jo'tíj jóocun,

12 aj pu'ij hua'puáca huaséj i maj tajapuá tyí'huiire' cuéeinavi' mu tyí'chajca'aj, a'áan mu ja'ajtyá'ca'aj jo'maj yo'optyácaca'aj i tyévira' i Jesús, síij pu a'áan jo'optyíij jo'tíj jo'oimu'uuca'aj ajta i síij jo'tíj jo'ca'íicajma'caa.

13 A'íimaj mu mij a'yan tyaata'íhuo'ri' tíjin:

—Íiti', ¿ji'nye petyí'ayin?

A'yaa pu'ij tyihuo'té'exaa tíjin:

—A'tyán mu yo'chuij i nyavástara' tyévira', ajta nyáaj canu jamua'reej jo'maj je'ej yó'ruuj.

14 Ti'ij a'yan tyu'taxájtaca', aj pu'ij pu ooré'nyeeriaca', ti'ij ij a'íj huaséj i Jesús, ajta a'íjna i Maríia, capu jamua'reeriaca'aj ti Jesús pue'éenye'ej.

15 Jesús pu'ij a'yan tyaata'íhuo'ri' tíjin:

—Íiti', ¿ji'nye petyí'ayin? ¿A'tanyíj pahuoo?

A'íi pu a'yan tyí'mua'ajcaa ti a'ín pue'éenye'ej i ti tyámua' tyi'uuriáaj tá'yi'ij a'ájna a huastárij tzajta', a'yaa pu'ij tyaaté'exaa tíjin:

—Nyavástara', típua'aj muáaj piyó'chuij i tyévira', naaté'exaatye' jo'paj je'ej yó'ruuj nyej nyij a'áa yó'huoonyij.

16 Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—Maríia.

Aj pu'ij pu ájvej a'íjci jimi, ti'quij hua' nyuucáaj jime' a'íimaj i Hebreos a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—Raboni.

(Raboni, a'yaa pu huatóomua'aj a'íjna i nyúucarij tíjin, Maeestro.)

17 Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—Capáj nya'itzaaj, ji'nye canu nyeexúj a'áa jo'mej i nyavástara' jimi. Ajta áricuj pata'aj a'yan tyihuo'té'exaatye'en i nye'ihuáamua' nyej nya-jtáhua'aj jo'mej a'íjci jimi i nyavástara', ti ajta ja'muavástara' pue'éen, nyajta a'íjci jimi i nyaj Dios i ti ajta ja'mua Dios pue'éen.

18 Aj pu'ij i Maríia Magdala ti já'ma'can jo'mej a'íjma jimi i maj Jesús jamuán huacíj, ti'quij huo'té'exaa ti arí jaaséj i tavástara', ajta je'ej ti tyaaté'exaa.

Jesús pu huatóosejrataca' a'íjma jimi i maj jamuán huacíj
(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49)

19 Ti'ij huatyéechumua'riaca' a'ájna xicáara' i ta'nájcaj i itéerij jitze, a'íimaj i maj Jesús jamuán huacíj, a'íi mu eetyóonaj u chi'táj jo'maj je'rátya'ca'aj a'íjci jime' i maj huá'tziinya'ca'aj i maj tyityatatyíj a'íjma jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can. Jesús pu'ij a'úun jo'tyájrurij ti'quij a jé'ta' huatyéechaxij, a'yaa pu tyihuo'tatyójtjej tíjin:

—Che' huatyáapua'rej mu ja'mua tzajta'.

20 Tí'ij a'yan tyihuo'té'exaa, aj pu'ij huo'taséjra i jumuáca' ajta i ju'ítza'puaa jo'maj tyiyo'puéj i maj yó'tateexij i cúruuj jitze. A'íi mu mij i maj jamuán huacíj huatóotyamua'vej matí'ij jaaséj i tavástara'.

21 Aj pu'ij i Jesús ajtáhua'aj a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Che' huatyáapua'rej mu ja'mua tzajta'. A'yájna tí'ij i nyavástara' nyéetzij tyinyojo'ta'ítyaca', a'yaa nu cha'taj nyana'aj nyáaj mua'ajmaj tyajamuaata'ítyij.

22 Aj pu'ij huo'tají'tzej, ajta a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Siata'aj ja'ancuriá'an i júuricama'ra' i Dios.

23 A'tyán siaj mua'aj tyu'tú'uunyi'raj i maj ootyá'ítzee i Dios jimi, Dios pu tyihuo'tú'uunyi'raj, ajta a'tyán siaj quee tyu'tú'uunyi'raj, capu ajta i Dios tyihuo'tú'uunyi'raj.

Tomás pu jaaséj i tavástara' ti arí huatájuuriaca'

24 Ajta a'íjna i Tomás, ti ajta hua' jitze ajtyáma'can i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'axcaa, i maj a'yan jatamuá'muaj tijin cuátyirij, capu hua' jamuán ajo'tyávaaca'aj tí'ij Jesús hua' jimi huataséjre.

25 Séecan mu mij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Tu'ríj jaaséj i tavástara'.

Ajta a'íjna i Tomás a'yaa pu tyu'tanyúj tijin:

—Canu tyá'antzaahuatye'sij tipua'aj nyequee jaaséj i muáca'ra'an jitze jo'maj ya'nájtze, tipua'aj nyajta quee anáxityataj jo'tij i ciláavu ja'nóopu'ca'aj, tipua'aj nyajta quee ajtyémejca'aj i ítza'puaria'ra'an jitze.

26 Tí'ij séej iteerij tyoomá'caj, a'íimaj i maj Jesús jamuán huacíj mu majtáhua'aj a'úun je'rátya'ca'aj u chi'táj, ajta a'íjna i Tomás, a'íi pu ajta hua' jamuán uje'rácatyii. Ajta eetyánami'huaca'aj i puéertaj, ajta i Jesús pu a'úun jo'tyájruij, ajta aje'ta' huatyéechaxij hua' tzajta', a'yaa pu tyihuo'tatyójtjej tijin:

—Che' huatyáapua'rej i ja'mua tzajta'.

27 Ajta je'en a'yan tyaaté'exaa i Tomás tijin:

—Huaséj i nyamuáca', pata'aj anáxityataj, pajta ajtyémejca'aj i nye ítza'puaa jitze. Capáj che' seequéj tyí'mua'ajcaj, sulu pata'aj tyá'antzaahuatye'en.

28 Aj pu'ij i Tomás a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Muáaj paj nyavástara' pué'een pajta nyaj Dios.

29 Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—¿Nyij a'íjna jin petyá'antzaahuaj i paj naaséj? Miche' huóotyamua've'en i maj quee nyeséeraj metyá'antzaahuaj.

Ji'nye een jime' ooyú'si'huaca' a'íjna i yu'xarij

30 Jéehua pu i Jesús ajtáhua'aj séecan jin tyu'muáriej i maj jin tyámua' tyo'taséj meeséeracaj i maj jamuán huacíj, i tiquee á'yu'si'ij a'íjci jitze i yu'xarij.

31 Ajta a'íjna a'yaa pu tyo'yú'si'huaca' siajta sij mua'aj tyá'antzaahuatye'en ti Jesús a'íin pué'een i Ciríistu', i yójra' i Dios, ajta siaj sij júurij xá'ra'nyij siatí'ij jimi tyá'antzaahuatye'en.

21

Tí'ij i Jesús huatóosejrataca' a'íimaj jimi i maj aráahua'puaj ará'asej i maj majta jamuán huacíj

1 Aj pu'ij ajtáhua'aj i Jesús huatóosejrataca' a'íimaj jimi i maj jamuán huacíj, a'ájna véjri' jo'tij ja'va'ástimee i ti ja'alaguun a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Tiberias. A'yaa pu tyu'ríj:

2 A'áa mu jo'tyú'uucaj a'íjna i Simón ti ajta Pedro ántyapuaj, ajta a'íjna i Tomás i maj a'yan jatamuá'muaj tijin i ti cuáatyirij pué'een, a'áa pu ajta jo'tyávaaca'aj a'íjna i Natanael i ti Caná já'ma'can a'áa ti ja'ajtyáma'can a Galileea, majta a'íimaj i yójmua'mua' i Zebedeo, majta séecan i maj hua'puaj i maj majta jamuán huacíj i Jesús.

3 A'íjna i Simón ti ajta Pedro ántyapuaj, a'yaa pu tyihuo'té'exaa tijin:
—Nyóoche' nu hue'tyéé eetajápuaj.

A'yaa mu mij tyaaté'exaa tijin:

—Ítyáj tu tyajta ajamuán jó'ci'ij.

Mati'ij mij ujó'ju' i báarcuj jitze mua'tyacínyej, muaatáxa'ii maj á'cue'tzi'puaj ajta camu tyi'tíj huatyéevi'.

4 Tí'ij arí tapuá'risima'caj, Jesús pu a'áa jo'tyávaaca'aj jo'tij joo'ástimee i jájtyij, majta a'íimaj i maj jamuán huacíj, camu jaamua'aj a'tíj ti pué'eenye'ej.

5 Jesús pu'ij a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—Nye'ihuáamua', ¿nyi seríj huo'vívi' i hue'tyéé?

Mati'ij mij a'yan tyityaatanyúj tijin:

—Catu tyeexúj.

6 Aj pu'ij i Jesús a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Siata'aj ja'tyáhua'xij i tápi'narij muáca'ta' pujmua' i báarcuj jitze, aj xu sij hue'tajápuaj i hue'tyéé.

Mati'ij mij a'yan huaríj, aj mu mij hua'vá'jistej i hue'tyéé i tápi'narij tzajta', ajta capu che' i'riitaca'aj maj je'tapíj a'íjci jime' i maj mui'caa i hue'tyéé.

7 Aj pu'ij a'íjna i ti Jesús jaxie'va'ca'aj a'yan tyaaté'exaa i Pedro tijin:

—Tavástara' pu pué'een.

Ajta a'íjna i Pedro tí'ij a'yan tyáanamua'jri' ti tavástara' pué'een, aj pu'ij ucóochejtyej tí'quij huatajój tí'ij jiye'tzín a'áa jo're'nyej i Jesús jimi.

8 Majta a'íimaj i séecan, a'íi mu majta a'áa jo're'nyej a ti joo'ástimee i jájtyij, mu'va'jáapuaj i tápi'narij mua'va'jística' i hue'tyéé jime', jí'nye jo'maj jo'tyú'uuca'aj a'yaa pu ajóotyey a'chu anxityej meetroj.

9 Mati'ij a'áa ja'rá'aj jo'tij jo'huáchij, aj mu mij jaaséj ti á'taaca'aj, majta hue'tyéé a'áan ja'náje'tyii i tí'ixcuáa japua, ajta páan aja'ajmuaanyica'aj.

10 Jesús pu'ij a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Siata'aj je'cácaa maja'vá'in i hue'tyéé i sij sioochán hue'tajápuaj.

11 Aj pu'ij Simón ti ajta Pedro ántyapuaj atyájraa i báarcuj jitze, ajta je'tajápuaj i tápi'narij jo'tij jo'huáchij, tyámua' mu tyitya'vá'jística'aj i hue'tyéé mej vivéejmee, anxityej japuan huá'puatyej japuan tamuáamuata' japuan huéicaj mu ará'axcaa, ajta i tápi'narij capu huatyásujtza'nyij tyij majta avá'ajística'aj i hue'tyéé.

12 Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Musio'vá'ju' siata'aj tyú'cua'nyij.

Ajta capu a'tíj óoca'nyajca'aj ti jaata'íhuo' a'tíj ti pué'eenye'ej, jí'nye mu'ríj jamua'reeriaca'aj ti tavástara' pué'eenye'ej.

13 Aj pu'ij Jesús hua' jimi ajtyáxiiriaca', tí'quij jatyí'puj i páan, ajta je'en huo'rípu'uj, ajta a'yan cha'taj na'aj huaríj a'íjci jime' i hue'tyéé.

14 A'íi pu a'íin pué'een i ti huéicaj jitze i Jesús huatóosejrataca' a'íijma jimi i maj jamuán huacíj tí'ij huatájuuriaca'.

I nyúucarij Jesús ti jáa'ixaa a'íjci i Pedro

15 Mati'ij tyu'cuá'aj, Jesús pu a'yan tyaata'íhuo'ri' a'íjci i Simón ti ajta Pedro ántyapuaj tijin:

—Simón, mu paj yójra' pué'een i Juan, ¿nyi jéetze' pényaxie've' pequee a'mújma?

Pedro pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nyavástara', muáaj paj jamua'reej nyaj muaxie've'.

Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Pata'aj tyámua' tyihuó'cha'íin i nyetyeítyeristyamua'.

16 Jesús pu ajtáhua'aj a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Simón, mu paj yójra' pué'een i Juan, ¿nyi pényaxie've'?

Pedro pu a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Jee xaa nyu'uj, nyavástara', muáaj paj jamua'reej nyaj muaxie've'.

Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Pata'aj tyámua' tyihuó'cha'íin a'íjma i maj nye jimi jusi'rii.

17 Huéecaj jitze pu ajtáhua'aj i Jesús a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—Simón mu paj yójra' pué'een i Juan, ¿nyi tzáahuatyí'ra'aj jin pényaxie've'?

Ajta a'íjna i Pedro, jéehua pu huatóoxaamujri ti'ij i Jesús a'yan huéecaj tyaata'íhuo'ri' tipua'aj jaxie'va'aj, aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nyavástara', muáaj paj néijmi'i mua'reej, muáaj paj jamua'ree nyaj muaxie've'.

Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Pata'aj tyámua' tyihuó'cha'íin i nyetyeítyeristyamua'.

18 A'yaa nu tzáahuatyí'ra'aj jin tyí'mua'ixaatye' tijin pati'ij pa'ri'istaca'aj axáahuaj paj huáyí'caa je'ej ti tyimua'ránajchica'aj, ajta pati'ij vastaciríe'tan, a'yaa paj tye'ejméjca'taxi'sij ti'ij síj mu'cáchejtye'en, ajta je'en muá'vi'tin jo'paj quee jó'yi'muij.

19 Ti'ij a'yan tyu'taxájtaca' i Jesús, a'yaa pu tyí'xajtaca'aj mej mij jáamua'reej je'ej ti ye'ej tyí'mui'nyij a'íjna i Pedro, ajta ti a'íjna jin tyaatatyójtzi're'ej i Dios. Ti'quij té'ej a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Pedro tijin:

—Pata'aj nyaj jamuán jo'cha'canye'en.

A'íjci jime' i ti Jesús jamuán jo'chá'canya'aj ti ajta jéehua jaxie've'

20 Aj pu'ij Pedro pu ooré'nyeeriaca' ti'ij ij jaaséj ti cújta' huama'ca'aj a'íjna i Jesús ti jaxie'va'ca'aj, a'íi pu a'íin pué'eenye'ej i ti jitzán ajcácatyíi i Jesús mati'ij tyu'cuaj, i ti ajta a'yan tyaata'íhuo'raca'aj a'íjci i Jesús tijin: “Tavástara', ¿a'tanyíj tyu'tátuiire'sij muéetzij a'íjma jimi i maj tyityatatyíj?”

21 Ti'ij i Pedro jaaséj, a'yaa pu tyaata'íhuo'ri' i Jesús tijin:

—Nyavástara', arí a'mújna jimi, ¿ji'nye tye'mej?

22 Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Tipua'aj a'yan nyetyá'xie'va'aj ti júurij huatyá'itzeere'en 'asta nyana'aj quee uvé'nye, capu a' jitze juxie've'. Pajta muáaj pata'aj nyaj jamuán jo'cha'canye'en.

23 A'íj mu jin a'yan tyo'tánamuajri' ti'iquee a'náj mui'nyij a'íjna i a'tíj ti Jesús jamuán jo'cha'canye'ej. Ajta i Jesús capu a'yan tyu'taxájtaca' yee capu mui'nyij. Sulu a'yaa pu tyu'taxájtaca' tijin: Tipua'aj a'yan nyetyá'xie'va'aj ti júurij huatyá'itzeere'en 'asta nyana'aj quee uvé'nye, capu a' jitze juxie've'.

²⁴ A'íi pu a'íin pué'een i ti Jesús jamuán jo'chá'canya'aj, i ti ajta a'íjna tyáxajta, ajta a'yan tyo'tyéyu'xaca'. Tyajta a'yan tyá'mua'reej ti a'yan tyi'ja'yájna je'ej ti a'íin tyí'xaj.

²⁵ Capu síij na'aj i ti Jesús jin tyu'muáriej, tipua'aj néijmi'i tyo'yu'xajche' je'ej ti tyi'tíj jin huaríj séej jime' ajta séej, a'yaa pu tyiná'miteeraste' tíquee tye'veéricaj i cháanacaj japua i yu'xarij ti tyuuxié'va'caj maj tyo'yu'xajche'.

Je'ej maj ye'ej huaríj a'íimaj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej

Dios pu hua'táratziiri' ti hua' jamuán huatyá'itzeere'ej i júuricama'ra'

¹ Muáaj Teófilo, séej jitze i yu'xarij i ta'nájcaj, a'íj nu jitze nyeríj jo'yú'xaca' néijmi'i je'ej ti huaríj a'íjna i Jesús, nyajta néijmi'i je'ej ti tyihuo'mua'aj i tyeítyee,

² 'asta na'aj quee jó'vi'tichiihuaca' u tajapuá a'íjna i Jesús, ti'íj tyihuo'ta'ítie'ej néijmi'i jime' a'íjma i ti hua'antýíhuoj a'íjci jime' i júuricama'ra' i Dios, je'ej maj tyi'táj huá'uurej ti'íj na'aj yutíj jo'que'tíj ja'mej.

³ Ti'íj huamuí' i Jesús, aj pu'ij a'íjma jimi huataséjre i maj jamuán huacíj, A'yaa pu tyu'tóosejrataca' mej mij jáamua'reej tíjin pu'ríj huatájuuriaca', huá'puatyej xicáj pu á'tyeej ti a'yan tyi'tásiseerihua'aj a'íjma jimi, ajta tyihua'ixaatya'ca'aj a'íjci jime' i Dios ti jin néijmi'que' tyí'ijta.

⁴ Ajta ti'íj ooj a'áa jo'tyaváacaj hua' jamuán, a'yaa pu tyihuo'ixaaaj maj quee iiráci'ca'an a'ájna a Jerusalén. A'yaa pu tyihuo'té'exaaaj tíjin:

—Setyu'chó've' 'asta na'aj quee tya'róo'astej i nyavástara' ti jamua'táratziiri', i nyaj nyeríj jamuáa'ixaa.

⁵ A'íjna i Juan, a'íi pu huá'íiraca'aj i jájtyij jime', ajta capu che' á'tyeeren siati'íj a'íj jin i'huan i júuricama'ra' i Dios, i ti huatyá'itzeere'ej ja'mua tzajta'.

Jesús pu tyíraa u tajapuá

⁶ Majta i maj Jesús jimí aja'tyúusiiria'ca'aj, a'yaa mu tyaata'íhuo'ri' tíjin: —Tavástara', ¿nyiquij arí tya'rá'aj a'ájna xicáara' jitze paj jitzán tyu'ta'íjtaj iye'ej Israel?

⁷ Aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaaj tíjin:

—Capu mua'ajmaj já'muaci'puaj siaj jáamua'reej a'náj ti a'yan aty-ojo'rényesij. A'íi pu'uj jamua'reej i Dios a'náj ti a'yan rinyij je'ej ti tyí'mua'tzej.

⁸ Ajta ti'íj yava'cáanyej a'íjna i júuricama'ra' i Dios, a'íi pu jamuaatá'sij i ca'nyíjra'aj, aj xu sij nye jitze ma'can tyihuo'té'exaatye'ej a'íjma i maj a'yaa huacháatimee iye'ej Jerusalén, siajta i maj a'áa huacháatimee a Samaaria majta a Judea, siajta a'íjma i maj a'áa jo'cháatimee jo'tíj joo'ástimee i cháanacaj.

⁹ Ti'íj a'yan tyihuo'ixáatya'aj, aj pu'ij jó'vi'tichiihuaca' u tajapuá, meeséeracaj i maj jamuán huacíj, aj pu'ij i jéetirij jaatyá'avaataca' a'íj mu mij jin quee che' jaaséj.

¹⁰ Móoche' mu jútye' jo'nyéenyere'ricaj mati'íj jiye'tzín hua'puaj huataséjre i tyétyacaa a'íjma jimi, naa mu cuéeinavi' tyo'cacháatima'caa.

¹¹ A'yaa mu tyihuo'té'exaaaj tíjin:

—Mua'aj mu siaj Galileea ja'chej, ¿ji'nye een jime' jútye' setyityo-jó'nyejnye'? A'íjna i Jesús, i ti jó'vi'tichiihuaca' u tajapuá, a'yaa pu'ujtána'aj yetyi'cányesij, je'ej siaj seríj tyeeséj ti'íj jó'vi'tichiihuaca'.

A'íi mu ja'antýíhuoj i Matías ti'íj tyu'tyáhuire'en a'íjci jitze ma'can i Judas

12 A'áa mu jo'tyú'uuca'aj a'ájna Aseitúunajrimi jiríj jitze ti avéjri' jo'tacá'aj a Jerusalén. A'yaa pu huatátyeej a'chu maj hua'tá'caria'aj ti a'tíj aja'tanyéj a'ájna xicáara' maj jitzán juso'pii, aj mu mij uja'ráacij a'ájna a Aseitúunajrimi.

13 Mati'ij ará'aj a'ájna a chájta', aj mu mij antycíj i chi'ij ta'antyityájtij jitze ti jujapuá tyiváatimee jo'maj je'ráatya'aj muá'ci'ij. A'íi mu uje'rátya'ca'aj a'ájna i Pedro, ajta i Juan, ajta a'ájna i Santiago, ajta a'ájna i Andrés, ajta i Felipe, ajta i Tomás, ajta a'ájna i Bartolomé, ajta i Mateo, ajta i Santiago, yójra' a'íjci i Alfeo, a'ájna i Simón i maj a'yan jatamuá'muaj tíjin i ti ooca'nyáaj a'yan ricij, ajta a'ájna i Judas i yójra' ti pué'een a'íjci i Santiago.

14 Néijmi'i mu a'úun ja'tyúusi'rihua'aj mej mij huatyényuunyij i Dios jimi, a'íjma jamuán i ihuáamua'mua' i Jesús. Ajta a'ájna i María, náanajra' i Jesús, majtáhua'aj séecan i úucaa.

15 A'ájna mati'ij néijmi'i jusíria'caj a'chu mu anxityej japuan seityéj i maj ju'ihuáamua' ará'axcaa, aj pu'ij a'ájna i Pedro huatyéechaxij tí'ij a'yan tyihuo'té'exaatye'en tíjin:

16 —Nye'ihuáamua', a'yaa pu tyuuxié'va'caj ti a'yan tya'róo'astej je'ej ti i júuricama'ra' i Dios, a'íjci jitze ma'can i David tyaataxájtaca' i yu'xarij jitze a'íjci jime' i Judas, tí'ij huo'tátuiire'en i Jesús avíitzij jime', mej mij i tyeítyee jaatyéevi'.

17 Judas pu ajta tajitzé ajtyáma'cantaca'aj, a'yaa pu cha'tána'aj tyi'tíj jin tyi'tyávaaca'aj tyati'ij ityáj.

18 A'yaa pu tyáaruuj a'íjci i Judas, a'íi pu chuéj huánaniej a'íjci jime' i túmii ti ja'ancuriáa' tí'ij huo'tátuii i Jesús. Ajta je'en cóocue'mi'in tí'quij acáatzaj, aj pu'ij a chóota' já'ajvej, ajta je'en ootatzáj tí'quij tye'ráacuaj i tyi'chuitiriaara'.

19 Majta i maj a'áa huacháatimee a'ájna a Jerusalén, néijmi'i mu jáamua'reeri' je'ej ti tyi'tíj jáaruuj a'íjci i Judas. A'íj mu jin a'yan jaatamua'aj a'íjci i chuéj tíjin Acéldama, a'yaa pu huatóomua'aj a'ájna i nyúucarij tíjin chuéj ti xúure'me'.

20 A'yaa pu tyi'ja'yájna, pu'ríj a'yan atyojo're'nyej je'ej ti tyé'yu'si' a'íjci jitze i yu'xarij ti a'yan huatóomua'aj tíjin chuícarij ti jime' yee:

Che' yáana'quij metyóo'eenye' jo'tíj já'chajca'aj.

Che' quee che' a'tíj a'chajcaj.

A'yaa pu ajta tyá'xaj tíjin:

Che' síj tye'entyájrutyey a'íjci jime' i ti jin tyi'tyávaaca'aj a'ájna i a'tíj.

21 'A'íj pu jin juxie've' tyaj séej avá'huoonyij, ti tajamuán jo'cha'canye'en, síj ti a'náj tina'aj tajamuán yahuatyávaaca'aj tí'ij ooj Jesús yeséeria'caj,

22 tí'ij na'aj i Juan tyáa'íiri' a'íjci i Jesús, ajta tí'ij jó'vi'tichiihuaca' u tajapuá, juxie've' ti síj tajamuán jo'cha'canye'en tí'ij ajta a'yan tyi'huó'ixaatyee'en i tyeítyee yee pu'ríj huatájuuriaca' i Jesús.

23 Aj mu mij hua'puácaa antyíhuo: a'íjci i José Justo, i maj majta a'yan jatamuá'muaj tíjin Barsabás, majta a'íjci i Matías.

24 Aj mu mij huatyéenyuj i Dios jimi, a'yaa mu tíjin:

—Tavástara', muáaj paj jamua'reej je'ej ti ye'ej tyí'mua'tzej i jutzájta' síj ajta i síj, taataséjratye' a'tanyíj períj antyíhuo a'íjma i maj hua'puaj.

25 Tí'ij tye'entyájrutyey a'íjci jime' i ti jin tyi'tyávaaca'aj a'ájna i Judas. A'íi pu a'yan tye'rájraa tí'ij jó'ra'nyij jo'tíj a'yan tyiye'tyévijtye'.

26 Aj mu mij huóomue'tij, mej mij jáamua'reej a'tíj ti c'i'tyij tí'ij tyu'tyáhuüre'en, a'íi pu'ij tyu'mué'tij a'íjna i Matías. Aj mu mij jaatá' ti tyu'tyáhuüre'en hua' jamuán i maj tamuáamuata' japuan síij ará'asej.

2

Tí'ij hua' jimi yava'cáanyej i júuricama'ra' i Dios

1 Tí'ij atyojo're'nyej a'ájna xicáara' maj jitzán tyí'ye'estyahua'aj a'íjci jime' i ta'ráahua'puaj i itéerij. A'yaa mu jatamuá'muaj tíjin Pentecostés, aj mu mij néijmi'i tyúusiij a'ájna xicáara' jitze a'újna u chi'táj.

2 Matí'ij mij jáanamujri' ti ca'nyíin jin aje'cájujhua'nasima'aj i jútye', ca'nyíin pu jin namujria'ca'aj u chi'táj jo'maj je'rátya'ca'aj.

3 Aj mu mij tyi'táj huaséj yaa tí'ij nyanúrij ti á'taa, ajta jo'tzaanyixij a'íjna i nyanúrij, tí'quij hua' mu'úutze' anráavatzij i ti huatyátzaanyixij.

4 Tí'quij huatyá'itzee i júuricama'ra' i Dios hua' jimi i tyeítyee, aj mu mij huatyóohuj maj tyu'taxáj séecan jime' i nyúucarij maj quee xu a'náj jin me'tyajá'xaj, a'íi pu huo'ta' i júuricama'ra' i Dios maj a'yan tyu'taxáj.

5 Séecan mu i tyeítyee a'áa jo'tyú'uuca'aj i maj imuáj curiá'cixij i maj jéehua jaxie'va'ca'aj i juyi'ráj, mej mij a'yan huárinyij je'ej ti tyá'xie've' i Dios, a'áa mu jo'tyú'uuca'aj a'ájna a Jerusalén.

6 Matí'ij huó'namujri' i maj je'ej tyáhuaasime'ej ca'nyíin jime', néijmi'i mu tyúusiij, ajta quee je'ej huá'miteerastya'ca'aj, aj mu mij je'ej tyityo'tóomuajtyaca', jí'nye mahuá'namujraca'aj maj tyí'xajta'aj a'íjci jime' i huá'nyuucaa síij ajta síij.

7 Jéehua mu je'ej huojo'sejraca'aj, a'yaa mu tyúu'ihuo'raca'aj tíjin:

—¿Nyi mequee néijmi'i mu tyétyacaa, a'áa já'ma'can a Galileea?

8 ¿Ji'nye tyu'tái'riitaria'ca' maj a'yan tyí'xajtaj tyati'ij ityáj tyi'tamuá'muaj? Tanyúuca mu jin tyí'xaj a'múumaj.

9 Séecan tu a'áa já'ma'can a'ájna a Partia, tyajta séecan a'ájna a Media, tyajta séecan a'ájna a Elam, tyajta séecan a'ájna a Mesopotamia. Tyajta séecan a'áa já'ma'can a Judea, tyajta séecan a'ájna a Capadocia, tyajta séecan a'ájna a Ponto, tyajta séecan Asia já'ma'can.

10 Séecan tu tyajta a'áa já'ma'can a'ájna a Frigia, tyajta séecan a'ájna a Panfilia, tyajta séecan a'ájna a Egipto, tyajta pua'maquéj a'ájna a Libia, tyajta néijmi'que' a'áa tyaj imuáj tyaja'ránamuaj a Cirene,

11 séecan mu Roma já'ma'can; majta a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, majta i maj huatyóojuriyutaca', ityáj tu huá'namuaj je'ej maj tyí'xaj i tanyúuca jime'. A'íj mu xaj i ti naa namujre' je'ej ti ye'ej ricij i Dios.

12 Séecan mu je'ej tyityo'tóomuajtyaca', majta quee jamua'reeriaca'aj je'ej maj tyú'mua'tyij, a'íi mu mij tyúu'ihuo'raca'aj a'yan tíjin:

—¿Ji'nye huatóomua'aj néijmi'i a'íjna?

13 Majta séecan huo'tyáxaahuataca', a'yaa mu tíjin:

—Metyájta'ruj.

I nyúucarij ti anaquéj jaataxájtaca' i Pedro

14 Ajta a'íjna i Pedro, a'íi pu huatyéechaxij, a'íjma jamuán i maj tamuáamuata' japuan síij ará'asej, aj pu'ij huo'tajé ca'nyíin jime' a'íjma i tyeítyee, a'yan tíjin:

—Xáanamujri' tyámua' naa, i nyaj jamuaaté'exaatye'sij mua'aj mu siaj Israel jitze ajtyáma'can, siajta mu siaj iye'ej Jerusalén huacháatimee.

15 A'yaa xu tyí'xaj tijin: "Metyájta'ruj a'múumaj mu tyétyacaa. Capu a'yan tyí'ja'yájna, ji'nye óoche' pu hua'íya'aj na'aj."

16 Ajta a'íi pu a'íin pu'éen i ti jaaxájtaca' a'íjna i Joel. A'íi pu a'íjci jin tyi'tyávaaca'aj ti'ij Dios jitze ma'can tyihuo'té'exaatye'en i tyeítýee.

A'yaa pu tyu'taxájtaca' a'íjna tijin:

17 A'yaa pu tyí'xaj i Dios.

A'yaa pu tye'mej a'ájna xicáara' jitze,

ti'ij jitzán néijmi'i tye'entyipué'rij.

Nyajúuricamej nu ujo'ta'ítýij

ti'ij hua' tzajta' huatyá'itzeere'en,

i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua.

Já'muayojmua', i maj tyétyacaa, majta i maj úucaa,

a'íi mu nyenyúucaritze' tyihua'ixáatye'ej muá'ju'un i tyeítýee.

Majta i tyáamua a'íi mu tyi'séeraj muá'ju'un i Dios ti jimi tyeje'ráma'can,

majta i já'muahuasimua', metyi'máaraj mu muá'ju'un.

18 Nyajta nu a'íjma jimi uyo'ta'ítýij

ti'ij huatyá'itzeere'en hua' tzajta'

i maj tyí'huüre' nye jitze ma'can.

I maj tyétyacaa, ajta i maj úucaa.

A'íi mu majta nye jitze ma'can tyihuo'té'exaatye'sij.

19 Nyáaj nu tyi'táj jamuaataséjratye'ej u tajapué

i siaj jin jamua'reej je'ej ti tyi'táj rinyij.

Siajta tyi'táj séjran i siaj jin je'ej tyityo'tóomuajtyej

ti'ij na'aj ve'éj i chuéj.

Xúure'ej xu séjran

siajta tiéj, siajta i citzój.

20 Ajta i xicáj já'mui'nyij, capu che' huanyéeri'cij ja'mej.

Ajta i máxciríe', a'yaa pu éenye'ej ja'mej ti'ij i xúure'ej.

Aj pu'ij atyojo're'nyesij a'ájna xicáara' jitze

ti'ij a'íin i tavástara' yava'cányesij

íiyan i cháanacaj japua,

naa pu tyu'sé'rihua'aj ja'mej a'ájna xicáara' jitze.

21 Ajta a'táj tina'aj ti i Dios jimi huatyényuunyij,

a'íjna i Dios japuan pu huatányuusij a'íjci i a'táj.

22 'Mu siaj Israel jitze ajtyáma'can, xáanamuaajri' a'íjci, xu'rój jamua'reej

ti i Dios ja'antyíhuoj a'íjci i Jesús Nazaret ti já'ma'can, a'yaa pu tyi'ja'yájna,

ji'nye a'íjna i Jesús, jéehua pu tyi'táj jin a'yan huarój ti huápu'ij juxie've',

a'íjci jime' ti huo'taséjra i tyeítýee, a'íi pu a'yan huarój ja'mua jimi siaj sij

jáamua'reej ti Dios ja'antyíhuoj.

23 A'íjna i tyáati' i ti ajta tyévij jitze huanie'huaca', a'íj pu i Dios

jamuaatátuii, ji'nye a'yaa pu jaatamua'aj, mua'aj xu sij yó'tatee i cúruuj

jitze, majta séecan ja'mua jamuán i maj je'ej pua'aj tyi'tyetyeityee.

24 Ajta i Dios pu jaatájuurityej, a'íi pu ajta japuan huatanyúj i ti jin

jajpuéjtzica'aj a'íjna i Jesús, a'yaa pu huarój, ji'nye capu huatái'riitariaca'

ti a'áa ja'séria'aj já'ra'nyij mui'chítýee tzajta'.

25 A'yaa pu tyu'taxájtaca' a'íjna i David a'íjci jime' i Jesús tijin:

A'náj tina'aj nu jaséjraca'aj a'íjci i tavástara',

a'íi pu yésejre' nyamuáca'ta',

a'íj nu jin quee tyi'táj jin ootyá'itzeerej jimi.

26 A'íj pu jin jutyamua've' i nyaxiéjnyu'caa,

nyajta nyetyamua've' nyetyi'chuíicaj.

A'íj nu jin nyaxáahuaj chaaj na'mej,
²⁷ ji'nye capáj tyu'tá'sij nyaj huámui'nyij,
 capáj tyu'tá'sij nyaj a'áan ja'séeria'aj ná'ra'nyij
 jo'maj jo'tyá'itze'rii i mui'chítyee,
 capáj pajta tyu'tá'sij ti huatyéjpetyej
 a'íjci i tyévira' i ti muahüire'.

²⁸ Muáaj paj naataséjraj i juyéj
 ti a'áa jó'nyee jo'tij júuricamej já'sejre'.
 Pajta naatá'sij nyaj huatányetyamua've'en
 a'ájna jo'paj já'sejre'.

²⁹ 'Nye'ihuáamua', a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyira'aj jime',
 ti'ij i David huamuí', majta je'en ja'vá'naj, ijíj óoche' pu yésejre' iie'e'ej
 Jerusalén jo'maj ya'vá'naj.

³⁰ Ajta a'íjna i David, Dios jitze ma'can pu tyí'xaxa'ta'aj, a'yaa pu'ij
 tyá'mua'reeriaca'aj ti i Dios a'yan tya'táratziiri' ti séej i rey jime'
 tye'entyárutyij i ti jitzán eeráma'can.

³¹ Ji'nye a'íi pu i David jamua'reeriaca'aj tijin a'yaa pu tye'mej je'ej ti
 i Dios tyaataxájtaca'. A'íj pu jin a'yan tyu'taxájtaca' tijin huatájuuritaj
 i Ciríistu', ajta quee a'áa jo'tyá'itzeere'ej i mui'chítyee tzajta', capu ajta
 huatyépetyij i tyévira'.

³² Pu'ríj i Dios jaatájuurityej a'íjci i Jesús, ityáj tu tyajta a'yan
 tyá'mua'reej tyajta tyu'séj a'íjci jime'.

³³ Pu'ríj ajcáayijxi muáca'ta' i Dios u tajapuá, ajta arí ja'ancuriáa' a'íjci
 i júuricama'ra' i ti Dios jin atóoraj, a'íi pu'ij ta'ij i Jesús ityájma taatá' i
 júuricama'ra' i Dios, ji'nye a'yaa pu tyita'táratziiri'. A'íi pu'ij a'íin pué'een
 i siaj jaséj ajta i siaj janamuaj.

³⁴ Ji'nye capu a'íin pué'eenye'ej i David i ti tyíraa u tajapuá, ajta a'yan
 tyu'taxájtaca' tijin:

A'yaa pu i tavástara' tyaaté'exaa a'íjci i nyavástara' tijin:

“Póoche' yan újcatyij iie'e'ej nyamuáca'ta'.

³⁵ Asta nyana'aj quee hua'antymue'tin
 i maj muájcha'üire'.”

³⁶ 'A'íj pu jin siata'aj jáamua'reej néijmi'i i siaj iie'e'ej huacháatimee
 Israel, ti a'yan tyi'ja'yájna a'íjna i Jesús i siaj jó'tatee, a'íi pu a'íin pué'een i
 ti Dios a'íjna jin tye'entyáaru'jtyej ti'ij Tavástara' pué'eenye' ajta Ciríistu'.

³⁷ Mati'ij jáanamujri' i tye'ítyee, je'ej pu pua'aj huo'tá'aj i hua' tzajta',
 aj mu mij a'yan tyaata'íhuo'ri' a'íjci i Pedro, majta a'íijma i séecan i maj
 tamuáamuata' japuan síj ará'asej, a'yan tijin:

—Ta'ihuáamua', ¿ji'nye táarinyij ijíj?

³⁸ Aj pu'ij i Pedro a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Siata'aj seequéj tyú'mua'tyij a'íjci jimi i Dios, siajta huái'huaj
 nyúucaritze' i tavástara' Jesús, a'yaa xu huárinyij, aj pu'ij i Dios
 tyajamuaatú'uunyi'raj, a'íi pu ajta uyo'ta'ítyij i ju júuricamej, ti'ij ja'mua
 jimi huatyá'itzeere'en.

³⁹ Ji'nye a'íjna i nyúucarij ja'mua jitze pu huatama'can, ajta
 já'muayojmua', ajta i maj a' imuáj jo'cháatimee séej i chuéj japua.
 Néijmi'caa pu ci'tyij a'íijma i Dios ti huo'tájeevij.

⁴⁰ Séej pu nyúucarij ajta jin tyihuo'té'exaa, jéehua pu huo'ijmujri' mej
 mij quee je'ej pua'aj tyityetyúucha'íj mati'ij i séecan i tye'ítyee.

⁴¹ A'íimaj i maj jáanamujri', majta tyá'antzaahuaj majta huái'huaca', huéicaj ví'ra'aj mu a'chu ará'axcaa, aj mu mij a'íjma jamuán antyóosiij i maj tyá'tzaahuatye'.

⁴² Majta néijmi'i mu a'íj jitze tyí'mua'ajcaj je'ej maj tyihuá'mua'tyajca'aj a'íimaj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, tyámua' mu naa tyityetyúucha'íica'aj, máahuooca'aj i Dios jimi, majta jusi'rihua'aj mej mij néijmi'i jáacua'nyij i páan.

Je'ej maj tyí'tyechajca'aj i maj anáatya'aj tyá'antzaahuaj

⁴³ Néijmi'i mu je'ej tyojo'sejraca'aj majta je'ej tyityóomuajtyajca'aj, a'íjci jime' je'ej ti Dios tyí'tíj tyí'sejrataca'aj a'íimaj jime' i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej.

⁴⁴ Néijmi'i mu tyámua' tyí'tyechajca'aj i maj tyá'antzaahuaj, majta mu néijmi'i tyi'tóoa'caria'aj a'chu ti síj caa tyi'tíj tyí'ijcha'ij.

⁴⁵ A'yaa mu rijcaj, tipua'aj a'tíj tyi'tíj ja'itziitya'aj, a'í pu tyi'tíj toonyij, tí'ij ij jaatá'sij i túmii a'íjci i tiquee che' je'ej tyéejtyoovej.

⁴⁶ A'náj tina'aj mu jusi'rihua'aj u tyeyúuj tzajta', majta mu jusi'rihua'aj jo'maj ja'chej, mej mij jo'támua'reej i tavástara', majta je'en néijmi'i tyí'cua'nyij, muutyámua'va'aj i jutzájta'.

⁴⁷ Tyámua' mu tya'tá'caria'aj i Dios, majta i tyeítyee naa mu hujo'sejraca'aj a'íjma, a'íj mu jin a'náj tina'aj támui'risima'aj a'íimaj i tyeítyee i maj tya'antzá'huatyahua'aj.

3

Matí'ij tyáahuaj séej i tiquee tyéchavaaj

¹ Séej xicáj jitze pu a'yan tyu'ríj, a'íjna i Pedro ajta i Juan, néijmi'i mu a'áa jó'ju' i tyeyúuj ti jo'tyéjvee, mej mij huatyényuunyij, a'tzáaj pu putyí'rijcaa yáacij jé'ta' ucamá'caj i xicáj.

² Síj pu tyáati' a'áa je'tyácatyij a ti ja'pueertaj, capu ráyi'vajca'aj a'íjna i a'tíj, a'yaa pu éenye'ej huanie'huaca', a'náj tina'aj mu aye'tyéyi'tzaaj a ti ja'pueertaj maj a'yan jatamuá'muaj tíjin ti naa huasé'rin, tí'ij a'ín túmii huá'huaviiraj i maj utyáru'pij u tyeyúuj tzajta'.

³ Tí'ij a'íjma huaséj i Pedro ajta i Juan i maj a'úun jo'tyárutyisima'aj u tyeyúuj tzajta', aj pu'ij túmii huo'táhuaviiri' maj jaatapuéjve'en.

⁴ Aj mu mij ja'ráasej tyámua' naa, ajta a'íjna i Pedro a'yaa pu tyaaté'exaa tíjin:

—Taaséj.

⁵ Aj pu'ij quee che' huatanyúj a'íjna i tyáati', a'yaa pu tyí'mua'ajcaa tíjin túmii mu naatá'sij.

⁶ Ajta a'íjna i Pedro a'yaa pu tyaaté'exaa tíjin:

—Canu pláataj tyícha'ij, canu nyajta ooroj tyícha'ij, a'íj nu muaatá'sij tyi'tíj nyej tyícha'ij, a'yaa nu tyí'mua'ixaatye' a'íjci jitze ma'can i Jesús Nazaret ti já'ma'can, ájchesij, pajta rájra'nyij.

⁷ Aj pu'ij i Pedro jajví' i muáca'ta' pujmua', tí'quij ja'ajriáj, aj pu'ij huarúj néijmi'que' i ju'ícaj jitze.

⁸ A'íjna i tiquee tyéchavaaj ájtzunaca', ajta huatyéechaxij, aj pu'ij huatyóochej ti rájra'nyij, tí'quij hua' jamuán utyárupij u tyeyúuj tzajta', tyitzúnie'cha'aj pu hua' jamuán utyárupij, ajta tyé'tyojtzi'ria'ca'aj i Dios.

⁹ Néijmi'i mu jaaséj i tyeítyee ti arí rájyi'vej a'íjna i tiquee tyéchavaaj, majta jáanamujri' ti tyámua' tya'tá'caria'aj i Dios.

10 Aj mu mij tyámua' tyo'taséj, majta tyí'tziinya'ca'aj, mati'ij jaamua'aj tijin a'íi pu pu'ricij i ti túmii huá'huaviiraca'aj i tyeítýee a ti ja'pueertaj a'íjna i tye'yúuj, a ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin ti naa huasé'rin.

Tí'ij ajtáhua'aj tyihuo'té'exaaaj a'íjna i Pedro

11 Ajta a'íjna i tiquee tyéchavaaj, capu hua'tato'ra'aj a'íjci i Pedro ajta i Juan. Aj mu mij néijmi'i i tyeítýee je'ej tyityo'tóomuajtyaca', mati'ij mij ootyáhuaachaca' a ti ja'pueertaj ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Salomón ti ja'a'rij, jo'maj a'íimaj jo'tyú'uucaj.

12 Tí'ij i Pedro huo'séj, a'yaa pu tyihuo'té'exaaaj tijin:

—¿Ji'nye een jime' je'ej setyityotóomuajtyaca' mua'aj mu siaj Israel jitze ajtyáma'can? ¿Ji'nye siaj sij a'yan tyí'tasej cuxáa ityáj tajímua'aj tyetyáahuaj a'íjci i a'tíj, ajta cuxáa ityáj tyetyáahuaj tí'ij rájra'nyij a'íjci jime' i tyaj jaayí'tin, nusu a'íjci jime' i tyej tyámua' tyihuojó'mua'raj?

13 A'íjna i hua' Dios, a'íjma i Abraham, ajta i Isaac, ajta i Jacob. A'íjna i hua' Dios i tahuásimua'ci'ij, a'íi pu tyámua' tyaatá' a'íjci i juyóJ Jesús, i siaj mua'aj tyu'tátuii a'íjma jimi i maj tyí'ijta. Ajta a'íjna i Piláato, jaxie'va'ca'aj ti jaatátoonyijche', siajta mua'aj, caxu jaataxié'vej, sulu a'yaa xu tyá'xie'va'ca'aj ti huámui'nyij.

14 Caxu jaatátoj a'íjci i a'tíj tiquee a'náj tyi'tíj jin ootyá'itzee i Dios jimi, ti ajta tyámua' tyí'tyevistaca'aj, sulu a'yaa xu tyaaté'exaa ti a'íj huatátoonyij i síij ti je'ej pua'aj tyí'tyúucha'íica'aj.

15 Mua'aj xu jaajé'caj a'íjci i ti hua'tá'caa maj júurij muá'ra'nyij i tyeítýee. Ajta i Dios pu jaatájuurityej, a'íj tu ityáj tyámua' tyí'mua'reej.

16 A'íi pu ca'nyíjra'aj jaatá' tí'ij huatyéjchenyij a'íjna i tyáati' i siaj jaséj siajta jamua'tyej, a'íi pu tyá'antzaahuaj i Jesús jimi. A'íj pu jin arí huarúj tyámua' naa, siati'ij mua'aj seríj tyé'sej.

17 'Nyáaj nu jamua'reej, nye'ihuámua', siati'ij mua'aj majta i maj tyajá'mua'ijtye' jaajé'caj i Jesús, a'yaa xu huaríj, ji'nye caxu jamua'reeriaca'aj, je'ej siaj tyi'tíj uuriajca'aj.

18 Ajta i Dios ja'rá'astee je'ej maj anaquéej tyu'taxájtaca' a'íimaj i maj i jitzán ma'can tyí'xaxa'ta'aj. A'yaa mu tyu'taxájtaca' ti a'yan tyúuxie'va'ca'aj ti a'íin huámui'nyij i Ciríistu'.

19 Siata'aj seequéj tyú'mua'tyij i Dios jimi, tí'ij a'íin tyajamuaatú'uunyi' i siaj jin ootyá'itzee a'íjci jimi.

20 Aj pu'ij Dios uyo'ta'ityij ja'mua jimi a'íjci i Jesús, i ti ará'tyeej ja'antyíhuooca'aj tí'ij a'íin ja'mua Ciríistu' pué'eenye'.

21 Juxie've' ti i Jesús tajapúa jo'tyaváaj já'ra'nyij, 'asta na'aj quee Dios néijmi'i tyu'jájcuare'en i ti a'yan tyí'sejre' i cháanacaj japua, a'yaa pu i Dios ará'tyeej tyaataxájtaca' a'íimaj jitze ma'can i maj jitzán tyí'xaxa'ta'aj.

22 A'yaa pu i Moisés tyihuo'té'exaaaj a'íjma i tahuásimua'ci'ij tijin: “Dios pu séej antyíhuoosij i ti a'yan cha'tána'aj jitzán ma'can tyu'taxájtaj nyati'ij nyáaj, xáanamujri' néijmi'i je'ej ti tyu'taxájtaj, siajta ja'antzaahuatye'en.

23 Típua'aj a'tíj quee já'tzaahuatya'aj, che' quee che' hua' jimi séjre'ej i tyeítýee.”

24 'Néijmi'i i maj tyí'xaxa'ta'aj i Dios jitze ma'can, tí'ij na'aj i Samuel tyu'séjrej yatij je're'nyej, a'íi mu majta jaaxájtaca' je'ej ti ijíj tyí'ricij.

25 Mua'aj xu a'íin pué'een i siaj ja'ancuriáa'sij i ti Dios jin atóoraj, a'íjma jitze ti jaataxájtaca' i maj jimi tyí'xaxa'ta'aj, a'íj xu siajta ancuriáa'sij i nyúucarij Dios ti jin atóoraj a'íjma jimi i já'muahasimua'ci'ij. Ji'nye a'yaa pu i Dios tyaaté'exaa a'íjci i Abraham tijin: “Néijmi'i i tyeítýee i maj a'áa

huacháatima'aj muá'ju'un i cháanacaj japua, a'íi mu ja'ancuriáa'sij i ti xá'puí' i ti huo'tyáhuire'sij a'íijma i maj a jitze eerányesij.”

²⁶ Tí'ij i Dios jaatájuurij a'íjci i Jesús, a'íi pu anaquéej uyo'ta'ít'yaca' ja'mua jimi, tí'ij a'íin tyámua' tyajamuaatá'an, siaj sij néijmi'i jaatapuá'citaj i ti je'ej pua'aj een.

4

Matí'ij huo'vívi' a'íjci i Pedro majta i Juan

¹ Móoche' mu i Pedro, ajta i Juan tyihuá'ixaatya'ca'aj i tyeít'ye, matí'ij séecan aje'r'é'nyej jo'maj a'íimaj jo'tyú'uuca'aj. A'íi mu pué'eenye'ej i maj tyí'cha'ij u tye'yúuj tzajta', majta a'íimaj i Saduceos.

² Menyínyu'cacuca'aj a'íijma jimi i Pedro ajta i Juan, a'íjci jime' i maj a'yan tyihuá'mua'tyajca'aj i tyeít'ye, yee majtáhua'aj mu huatájuurij i maj tyá'antzaahuatye'sij, jí'nye a'yaa pu i Dios tyaatájuuritye a'íjci i Jesús.

³ Aj mu mij huo'vívi', matí'ij mij hue'tyáanaj, ajta camu tyihuo'íhuo'ri' jí'nye pu'ríj huachúmua'ca'aj.

⁴ Jéehua mu i tyeít'ye jánamua'ajri' i nyúucarij maj jaaxájtaca', majta tyá'antzaahuaj, a'íj mu jin meríj a'yan ará'axcaa a'chu anxí ví'ra'aj i maj tyá'antzaahuaj.

⁵ Yaa ariá'pua'aj, a'íi mu tyúusíj a'ájna a Jerusalén a'íimaj i maj antyúumua'reej a'ájna a chájta', majta a'íimaj i huásij, majta i maj tyihuá'mua'tyahua'aj i yu'xarij jitze.

⁶ A'áa pu jo'tyávaaca'aj a'íjna i Anás i ti va'cán jin tyi'tyéjvee, ajta a'íjna i Caifás, ajta i Juan, ajta i Alejandro, majta mue'tíj i maj tyeít'eristyamua' pué'een a'íjci i ti va'cán jin tyi'tyéjvee.

⁷ A'íi mu mij tyu'ta'íjtaca' maj ahuaja've'vi'tij a'íjci i Pedro majta i Juan, mej mij tyihuo'íhuo'. Aj mu mij aje'ta' huo'tyáhuui, matí'ij mij tyihuo'íhuo'ri' a'yan tíjin:

—¿A'tanyíj jitze xa'rooca'nyéej siaj sij a'yan ricíj, ca' a'tanyíj ca'nyíjra'aj jamuaatá' siaj sij a'yan tyú'uurej?

⁸ Aj pu'ij i Pedro a'íjci jitze arooca'nyáaj i júuricama'ra' i Dios, tí'ij ij a'yan tyihuo'té'exaa'j tíjin:

—Mua'aj mu siaj antyúumua'reej iye'ej chájta', siajta mua'aj huásij.

⁹ Mua'aj xu tyí'ta'íhuo' a'íjci jime' i ti xá'puí' i ti jaací'ij a'íjci i tyáataj i tíquee tyéchavaaj, siata'aj sij jáamua'reej je'ej ti een jime' tyu'rúj.

¹⁰ A'yaa tu tyajá'mua'ixaatye' mua'ajmaj, tyajta néijmi'caa i siaj a'yan huacháatimee iye'ej Israel a'íjna i tyáati' yaa ti huatyéjve, a'íj pu jin arí huarúj a'íjci jime' ti ja'antzaahuaj a'íjci i Ciriístu' Nazaret ti já'ma'can, a'íjci i siaj yó'tatee i cúruuj jitze, Dios ti jaatájuurityej.

¹¹ A'íjna i Jesús, a'íi pu a'íin pué'een i tyetyéj i siaj quee jaataxié'vej mu siaj chí'ij ta'huacaa, a'yaa pu atyojo'r'é'nyej ti a'íin pué'een i tyetyéj ti anájcaj ti ajta jéetze' juxie've'.

¹² Capu máaj a'tíj séejre' tí'ij táahuire'en, jí'nye néijmi'que' i cháanacaj japua capu máaj séej uje'cá'ityaca' i Dios, tyej tyij jitzán huatyátahuire'en.

¹³ Matí'ij i maj tyityatatyíj huo'séj maj ca'nyíjra'aj jin tyihuá'ixaatya'ca'aj a'íjna i Pedro ajta i Juan, majta jáamua'reeri' maj quee a'náj tyí'huóomua'aj, majta quee tyojó'iteca'aj, je'ej mu tyityo'tóomua'jtyaca', aj mu mij huo'muájtyaca' tíjin a'íj mu jamuán huací'ca'aj i Jesús.

¹⁴ Ajta a'íjna i ti tyí'cuí'ca'aj hua' jamuán pu ajo'tyávaaca'aj, a'íj mu jin quee je'ej tyu'taxájtaca' yee capu a'yan tyi'ja'yájna.

¹⁵ Aj mu mij huo'ta'íj maj iiráciinyej jo'maj jóosiiria'ca'aj a'íimaj i juéesij, mati'ij mij tyi'tyuu'ixáatya'ajraa.

¹⁶ A'yaa mu tijin:

—¿Ji'quij tyahua'uurej a'mújma mu tyétyacaa? Capu i'ríj tyaj a'yan tyaataxáj yee capu a'yan tyi'ja'yájna, ji'nye néijmi'i i maj iye'e'ej huacháatimee Jerusalén, a'íi mu jamua'reej je'e'ej ti tyi'tíj jáaruuj a'íjci i tyévij i ti tyí'cui'ca'aj.

¹⁷ Ajta ti'ij quee jéetze' majca'huáyee namuajria'aj i tyeítyee tzajta', tyiche' ijíj huo'tányeechej mej mij quee che' tyihuá'ixaatye'e'ej i tyeítyee i nyúucaritze' i Jesús.

¹⁸ Aj mu mij huo'tajé, majta huo'tá'ijmiejri' mej quee che' tyihuá'ixaatye'e'ej majta quee tyihuá'mua'tyej i tyeítyee a'íjci jime' i nyúucaritze' i Jesús.

¹⁹ Ajta a'íjna i Pedro ajta i Juan, a'yaa mu tyihuo'té'exaa'ij tijin:

—Mua'aj xu jujímua'aj jaaxá'pui'intare'en tipua'aj a'yan tyi'xa'pui'ij tyaj mua'ajmaj jamuá'antzaahuatye'en, nusu tyaj a'íj ántzaahuatye'en i Dios.

²⁰ Ji'nye capu je'e'ej tyi'ri'ij tyej quee jaxajta a'íjci i tyaj tyeríj jaaséj tyajta jáanamujri'.

²¹ Majta a'íimaj i juéesij, a'íi mu huo'tá'ijmiejri', majta huo'tányeechej, mati'ij mij huo'ta' maj iiráciinyej a'íjci jime' maj quee je'e'ej tyé'ejtyoove'ej je'e'ej maj puéjtzij tyihuo'tá'an, ji'nye néijmi'i mu i tyeítyee tyámua'tya'tá'caria'aj i Dios a'íjci jime' je'e'ej ti tyi'tíj huaríj.

²² Ajta i tyáati' i ti huarúj nyúucaritze' i Jesús, a'yaa pu tyéejcha'íica'aj a'chu huá'puatyej nyinyi'ra'aj ajtáhua'aj a'tzúj jéetze'.

I maj tyá'tzaahuatye' máahuoo i ca'nyíjra'aj i Dios jimi

²³ Mati'ij mij huo'táto' a'íjci i Pedro majta i Juan, aj mu mij jo'cíj, mati'ij mij a'áa ja'rá'aj jo'maj jo'tyú'uuca'aj a'íimaj i maj hua' jitze ajtyáma'can. Aj mu mij huo'té'exaa néijmi'i je'e'ej maj ye'e'ej tyu'taxájtaca' a'íimaj i maj va'cán jin tyityatatyíj, majta i huásij.

²⁴ Mati'ij a'íjma huánamujri', aj mu mij néijmi'i a'yan tyaatáhuaviiri' i Dios tijin:

—Tavástara', muáaj paj a'íin pué'een i paj jaatyátaahuaca' a'íjci i tajapuá, pajta i cháanacaj, pajta i jájtyij ti ve'éj. Néijmi'i ti'ij pua'máj a'yan tyi'sejre', muáaj paj tyú'taahuaca'.

²⁵ Muáaj paj tyu'tá' ti a'yan tyu'taxáj a'júuricamej jitze arooca'nyáaj a'íjna i David, i ti muahuíria'ca'aj, a'yaa pu tyu'taxájtaca' tijin:

¿Ji'nye mej mij a'íimaj tyi'tyenyinyu'cacuj i maj séej chu'ej japua já'ma'can?

¿Ji'nye mej mij a'yan tyúumua'tziitye' a'íjci jime' i ti'quee a'yan tyi'ja'yájna?

²⁶ A'íimaj i maj tyihuá'ijtye' i tyeítyee, majta i maj va'cán jin tyityatatyíj iye'e'ej cháanacaj japua.

Tyámua' mu ju'uurej mej mij huatyéno'se'en a'íjci jimi i Tavástara', majta a'íjci jimi i Ciríistu'.

²⁷ 'A'yaa xaa nyu'uj tyi'ja'yájna, a'íjna i Herodes, ajta a'íjna i Poncio Piláato, a'íi mu tyúusiij iye'e'ej chájta', hua' jamuán i tyeítyee i maj séej chu'ej japua já'ma'can, majta hua' jamuán i maj yéchej iye'e'ej Israel, múumua'tziitya'ca'aj je'e'ej maj tye'entyimu'é'tin a'íjci i ti muahuíre', a'íjci i Jesús, i paj ja'antyíhuoj pajta a'áan yó'ojrasij i ipuárij japua.

²⁸ A'yaa mu huaríj je'ej paj muáaj anaquéej tyaaxá'pui'intarej ti'ij a'yan tyú'rinyij, je'ej paj muáaj tyá'xie'va'ca'aj.

²⁹ Ajta ijíj, muáaj paj tavástara', cási' mu meríj tyí'tanyeechej, taatá' i ca'nyíjra'aj tatzájta' ityájma i tyaj muahuiire', tyata'aj quee tyi'tziinye'ej tyetyihuó'ixaatye'en a jitze ma'can.

³⁰ Huataséjrataj i paj jin néijmi'i putyí'uurej, petyihua'huáatye'ej i maj tyí'cucui', pajta huo'taséjratye'en a'íjci i paj jin períj huo'ta' maj jaayí'tihua'an a'íjci jitze ma'can i Jesús i ti muahuiire'.

³¹ Mati'ij ja'antypuá'rij i maj jin tyényuusime'ej, aj pu'ij huatóoca'tziz i chi'ij jo'maj je'rátya'ca'aj, ajta huatyá'itzee hua' tzajta' a'íjna i júuricama'ra' i Dios, camu tyí'tziinye'ej metyihuá'ixaatya'ca'aj i Dios jitze ma'can.

Tyi'tíj maj tyí'ijcha'iica'aj néijmi'i mu' tyía'rica'aj

³² Néijmi'i i maj tyá'tzaahuatye', i maj mui'caa, juxa'aj mu tyí'mua'ajcaa ajta juxa'aj na'aj tyihuá'miteerastya'ca'aj. Capu a'tíj jusíj na'aj tyi'tyóo'aritye' i tyúua'rij, a'yaa mu néijmi'i tyía'rica'aj.

³³ Majta a'íimaj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, móoche' mu tyihuá'ixaatya'ca'aj a'íjci jime' ti Dios jaatájuurityej a'íjci i Jesús. Dios pu jéehua huá'huiiria'ca'aj néijmi'caa.

³⁴ Capu a'náj a'tíj quee je'ej tyéejviicue'raca'aj, ji'nye metyi'tooca'aj i tyúuchuej majta i tyúuchi'ij, ajta i túmii

³⁵ a'íjma mu tatuí'rihua'aj a'íjma i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, majta a'íimaj, a'íi mu huo'riáa'caria'aj i túmii, a'chu ti séej á'itziitye'.

³⁶ A'íj pu jin a'yan tyu'ríj a'íjci jimi i José, a'íjna i ti tyí'huiiria'ca'aj i Leví jimi. A'áa pu já'ma'can jo'tij a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Chipre, i maj a'yan jaatamua'aj tijin Bernabé, a'íjna i nyúucarij tijin Bernabé, a'yaa pu huatóomua'aj tijin: Ti tyámua' tyihua'tá'caa a'íjma i maj juxaamuijritye'.

³⁷ Séej pu chuéj tyícha'iica'aj a'íjna i José, aj pu'ij jáatoj, ajta i túmii a'íjma pu huatá' i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej.

5

I ti jin maj jin ootyá'itzee a'íjna i Ananías, ajta i Safira

¹ Ajta a'íjna i ti a'yan ántyapuaj tijin Ananías, a'íi pu juchuéj huátoo a'íjci jamuán i ju'íj ti a'yan ántyapuaj tijin Safira.

² Ajta a'íjna i Ananías, a'yaa pu tyu'tóosejrataca' ti néijmi'i tyu'tátuii i túmii, ma'ajta je'cácaa pu huatyóo'itziirej i túmii, capu néijmi'i huo'ta' a'íjma i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, néijmi'i pu ú'mua'reeriaca'aj i íira'ra'an.

³ Aj pu'ij i Pedro a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Ananías, ¿ji'nye petyaatá' ti i tyiyáaru' mua'antymu'é'tin ti'ij ca'nyíjra'aj muaatá' paj jáacuanamuaj i júuricama'ra' i Dios a'íjci jime' i paj je'cácaa huatyá'itziirej i túmii i paj jaamué'tij a'íjci jime' i chuéj paj huátoo?

⁴ ¿Nyiquee muéetzij ja'a'rica'aj i chuéj? Ajta pati'ij jáatoj, ¿nyiquee ajta muéetzij mua' a'rica'aj i túmii? ¿ji'nye ti'ij a'yan tyimuo'támiteerastej pej pij a'yan tyi'tíj huá'uurej? Capáj a'íjma putyu'cuanamuaj i tyeétyee, sulu i Dios paj huácuanamuaj.

⁵ Ti'ij jáanamujri' a'íjci i nyúucarij, aj pu'ij eetávej a véjri' jo'tij ja'ra'íicajmee a'íjna i Pedro, ti'quij huamuí' a'íjna i Ananías. Majta néijmi'i i maj jáamua'reeri' je'ej ti tyi'tíj huaríj, tyámua' mu tyu'tátziin.

⁶ Aj mu mij séecan ave're'nyej i maj tyáamua, mati'ij mij jacá'ijcataca' i cáanarij jime', aj mu mij yo'chuij mej mij uya'vá'naj.

⁷ Huéicaj ooraj pu a'chu tyoomá'caj, aj pu'ij té'ej aje're'nyej a'íjna i íira'ra'an a'íjci i ti huamuí', capu tyi'tíj mua'reeriaca'aj a'íjna je'ej ti tyi'tíj huaríj.

⁸ Aj pu'ij a'yan tyaata'íhuo'ri' a'íjna i Pedro tijin:

—Naaté'exaatye', ¿nyi a'yan setyáatoj a'íjci i chuéj siati'ij tyaataxájtaca'?

Aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa a'íjna i íiti' tijin:

—¡Jee! A'yaa tu tyáatoj.

⁹ Aj pu'ij i Pedro a'yan tyaaté'exaa tijin:

—¿Ji'nye siaj sij mua'aj a'yan tyaaxá'puí'intarej siaj sij jáacuanamuj i júuricama'ra' i Dios? Cási' a' maj vá'ju', i maj uya'vá'naj a'cín, a'íi mu majta muá'chueenyij muéetzij.

¹⁰ Ti'ij a'yan tyaaté'exaa a'íjna i Pedro, aj pu'ij eetávej jo'tij ja'ra'íicajmee, ti'ij ij huamuí' a'íjna i íiti', mati'ij utyájruij i tyáamua, aj mu mij jaaséej tijin pu'rij mui'chij, mati'ij mij yo'chuij maj uya'vá'naj jo'maj ye'tyéetyej i cína'ra'an.

¹¹ Majta néijmi'i i maj tyá'tzaahuatye', majta i séecan a'chu maj pua'máj jáamua'reeri', néijmi'i mu tyu'tátziin.

Maj jéehua a'yan tyú'ruuj a'íjci jime' i ti huápuí'ij juxie've' i Dios jimi

¹² Majta a'íimaj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, jéehua mu a'yan huaríj mej mij huo'taséjratye'en i tyeítyee maj Dios jitze aróoca'nyej, majta i maj tyá'tzaahuatye', a'íi mu tyúusiij a'ájna jo'maj a'yan tyaja'tamuá'muaj tijin a ti jo'tyényinyi'ij Salomón ti ja'a'rica'aj.

¹³ Capu a'tíj óoca'nyajca'aj ti ajtyáxiirej a'íjma jamuán a'ájna jo'tij jo'tyényinyi'ij, majta a'íimaj i séecan, tyámua' mu tyihuá'ajcha'íica'aj a'íjma i maj tyá'tzaahuatye'.

¹⁴ A'íj mu jin, tyá'antzaahuaj jéehua i tyeítyee, tyétyacaa majta úucaa, mu'ríj jéetze' mui'caa i maj ja'tzaahuatye' a'íjci i tavástara'.

¹⁵ Mahue'rátora'aj i mej tyí'cucui' a cáayej jitze, utáatzij japua mu áan huo'ojto'aaj, majta itárij japua, a'yaa mu huó'ruuj, majta a'yan tyi'xáataj tijin ta'aj ij i quéenyi'istaria'ra' a'íjci i Pedro hua' japua ucáanyej a'íjma i maj tyí'cucui'.

¹⁶ Jéehua mu majta curiá'cixij i tyeítyee maj a' ímuáj huacháatima'caa. A'íimaj mu uhuaja'ráavi'tij i maj tyí'cucui', majta i maj tyiyáaru'uj hua' tzajta' séejre', a'íi mu néijmi'i huarúj.

Mati'ij huanámi'huaca' i maj tyá'tzaahuatye'

¹⁷ A'íjna i ti tyihuá'ijtye' u tyejúuj tzajta', majta a'íimaj i maj hua' jamuán ajtyu'uj a'íjma i Saduceos, a'íi mu jéehua huá'anchueerej.

¹⁸ A'íj mu jin huo'vívi' a'íjma i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, mati'ij mij hue'tyáanaaj jo'maj já'nami'huacaa i tyeítyee.

¹⁹ Aj pu'ij tíca' síj aje're'nyej, ti'quij tya'antacúj a'ájna jo'tij ja'pueertaj, a'íi pu a'íin pué'een i ti tyí'huiire' i tajapuá Dios ti já'sejre', aj pu'ij hui'ráavi'tij, a'yan tyihua'ixáatye'ej tijin:

²⁰ —Séricuj, siata'aj ujo'tyáhuixi'in u tyejúuj tzajta', siajta huo'té'exaatye'en i tyeítyee néijmi'i a'íjci i nyúucarij ti júuricamej pué'een.

21 Mati'ij mij a'yan huaríj, tapuá'risima'caj pu mati'ij utyájrurij u tyeyúuj tzajta', aj mu mij huatyóohuij maj tyihuó'mua'tyej i tyeítýee.

A'íjna i ti tyihuá'ijtye' i tyeyúuj tzajta', majta i maj jamuán ajtyu'uj, a'áa mu ja'rá'aj, mati'ij mij huo'ta'íj maj tyúusiire'en i juéesij, majta néijmi'i i huásij, i maj a'áa jo'cháatimee a'ájna a Israel. Mati'ij mij huo'ta'íjtaca' maj ahuaja've'vi'tij a'íimaj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej.

22 Mati'ij mij ujó'ju' i xantáaru', aj mu mij a'áa jo're'nyej jo'maj tyeítýee já'nami'huacaa, ma' ajta quee che' aja'ja'tiitaca'aj, aj mu mij huariá'cíj mej mij huo'té'exaatye'en.

23 A'yaa mu tijin:

—A'yaa tu eenye' huátyoj jo'maj tyeítýee já'nami'huacaa, tyámua' pu naa tye'tyánami'huaca'aj, majta tyámua' naa tyí'cha'íica'aj i xantáaru'uj, ajta tyati'ij tya'antacúj, catu che' a'tíj uhuátyoj.

24 Ti'ij jáanamujri' a'íjna i ti tyihuá'ijtye' i maj tyí'huíire' u tyeyúuj tzajta', majta i maj viváajma'aj jin tyityatatyíj u tyeyúuj tzajta', jéehua mu tyúu'ihuo'raca'aj je'ej ti tye'mej a'íjci jime'.

25 Aj pu'ij síj aje're'nyej, ajta je'en a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Cási', a'íimaj i tyétyacaa i siaj hue'tyáanaj, a'úu mu je'rú'uj u tyeyúuj tzajta', metyihua'mua'tyáaj i tyeítýee.

26 Ti'quij a'íin ujó'mej a'íjna i ti tyihuá'ijtye', séecan jamuán i maj jahuíire', mati'ij mij huojó've'vi'tij. Camu ca'nyéjrij jime', ji'nye mahuá'tziinya'ca'aj i tyeítýee, a'yaa mu tyi'mua'astíj tijin tipua'aj mataatyáto'sixi'in tyetyéj jime'.

27 Mati'ij uhuojó've'vi'tij, aj mu mij huo'ta'íj maj huatóosejrata a'íjma jimi i maj tyityatatyíj, ajta a'íjna i tyeyúuj tzajta' ti tyí'ijta, a'yaa pu tyihuo'tajé tijin:

28 —Ityáj tu jamuaatá'ijmuejraca'aj siaj quee che' a'yan tyihuá'mua'tyej i tyeítýee a'íjci jitze ma'can i Jesús. ¿Nyi a'yan xaaríj? Caxu xaa nyu'uj a'yan huaríj, síoche' xu tyihuá'mua'tyej néijmi'que' iiye'ej Jerusalén, siajta tajitzé tyí'pua'ritye' a'yan tijin ityáj tu a'íin pué'een i tyaj jaajé'caj a'íjci i tyéviij.

29 Aj pu'ij i Pedro a'yan tyu'tanyúj, majta i séecan tijin:

—Juxie've' tyaj ja'antzaahuatye'en i Dios, capu a'yan tyúuxie've' tyaj mua'ajmaj jamuá'antzaahuatye'en mu siaj tyeítýee pué'een.

30 A'íjna i ti hua' Dios i tahuásimua'cí'ij, a'íi pu jaatájuurityej a'íjci i Jesús, a'íjna i siaj mua'aj jaajé'caj, siati'ij yó'tatej i cúruuj jitze.

31 Dios pu yo'ví'tij ti'ij ij a'áan yó'ojraj i jumuáca'ta' pujmua', ajta a'íjci jin antyúumua'reeriaj ja'raa ti anájcaj, ajta ti hua' japua huatányuunyij i tyeítýee. Mej mij a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can seequéj tyú'mua'tyij i Dios jimi, ajta ti'ij a'íin tyihuo'tú'uunyí' i maj jin ootyá'itzee.

32 A'íj tu ityáj tyámua' tyí'mua'reej, ajta a'yan cha'tána'aj tyá'mua'reej i júuricama'ra' i Dios, i ti huo'ta' a'íjma i maj tyá'tzaahuatye'.

33 Mati'ij a'íj huánamujri', tyámua' mu tyityaatanyínyu'cacuca', a'íj mu jin a'yan tyá'xie'va'ca'aj maj huó'cui'nyij.

34 Ajta síj pu a'áa jo'tyávaaca'aj ti a'yan antyapuaaca'aj tijin Gamaliel, Fariseo pu pué'eenye'ej a'íjna, a'íi pu tyihuá'mua'tyahua'aj i yu'xarij jitze, néijmi'i mu tyámua' tyéjcha'íica'aj a'íjci i Gamaliel. Aj pu'ij a'íin tyu'ta'íjtaca' maj hui'rávi'tij a'íjma i tyétyacaa.

35 Ti'quij a'yan tyihuo'té'exaaaj a'íjma i maj tyí'ijta tijin:

—Mua'aj tyétyacaa iiye'ej siaj huacháatimee Israel, tyámua' xu'uj je'ej siaj ye'ej huá'uurej a'mújma mu tyétyacaa.

³⁶ Xu'ríj jamua'reej, ti arí á'tyeej ti síj huaséjre ti a'yan antyapuaaca'aj tijin Teudas, a'yaa pu tyóotzaahuatya'ca'aj ti jéehua juxié'va'ca'aj, majta i maj jamuán huací'ca'aj, a'chu mu muáacuaj anxityej ará'axcaa i tyétyacaa, ajta mati'ij jaajé'caj a'íjci i a'tíj, a'íimaj i maj jamuán huací'ca'aj, mo'xíj, capu tyi'tíj je'ej tyeetyáhuüi a'íjci i Teudas.

³⁷ Ajtáhua'aj síj huaséjre, a'íjna i Judas Galilea ti já'ma'can, aj pu huataséjre a'íjna mati'ij huo'tyé'itej i tyeítyee, a'íi pu huojo'v'í'tij je'cácaa mej mij jamuán huací'ca'an, majta mu jaajé'caj, majta i maj jamuán huací'ca'aj, a'íi mu ma'úrutyixij.

³⁸ A'íj nu jin a'yan tyajámua'ixaatye' a'íjci jime' je'ej maj ricij. Caxu je'ej tyihuá'jeevej a'íjma i tyétyacaa, miche' iirácinyej, ji'nye tipua'aj jujímua'aj mana'aj a'yan tyéejtyoj, néijmi'i pu tyojó'vesij.

³⁹ Na'ríj quee tipua'aj a'íjci jitze mua'róoca'nyej i Dios mej mij a'yan rijcaj, caxu mua'aj a'náj tyu'táviicue'raj, tyámua' xu'uj siaj sij quee a'íj nyo'si'tye'ej i Dios.

⁴⁰ Néijmi'i mu ja'antzaahuaj, aj mu mij huo'tacho'vej i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej. Mati'ij huo'váaj, majta huo'ta'ijmúuraj maj quee che' tyihuá'ixaatye'ej i tyeítyee Jesús jitze ma'can, aj mu mij huo'tátoo.

⁴¹ Majta a'íimaj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, mati'ij iirácij jo'maj je'rátya'ca'aj a'íimaj i maj tyityatatyíj, muatóotyamua'vej a'íjci jime' ti i Dios huo'ta' maj a'yan tya'ajpuéetzij muá'ra'nyij a'íjci jitze ma'can i Jesús.

⁴² Majta camu jaatapuá'citaca' mej mij quee che' a'yan rijcaj, a'náj tina'aj mu tyihuá'mua'tyahua'aj i tyeítyee, a'íi mu tyihuá'ixaatya'ca'aj a'íjci jitze ma'can i Jesús, u tye'yúuj tzajta' majta jo'maj jo'cháatimee.

6

Mahua'antyhuj i maj aráhua'puaj ará'asej mej mij tyu'tyáhuire'en

¹ Majta jéetze' meríj mui'caa i maj tyá'tzaahuatye', majta i maj jaayí'tihua'aj i huá'nyuucaa i griego, a'íi mu huatyóohuij maj tyinyinyu'caj a'íjma jamuán i maj jaayí'tihua'aj i huá'nyuucaa i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'yaa mu tijin camu tyihuo'riáa'caa i ti tyí'cue'ri' i ucaríjsee maj jujímua'aj, i maj jaayí'tin i huá'nyuucaa i griego.

² Aj mu mij hua'ajsii a'íjma i maj tyá'tzaahuatye', mati'ij mij a'yan tyihuo'té'exaaj a'íjma i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej tijin:

—Capu xá'pui' tyej quee che' tyihuá'mua'tyej i tyeítyee i Jesús jitze ma'can, tyej tyij a'íj tyana'aj i cue'ráj tyihuo'riáa'care'en.

³ Cási' ta'ihuáamua', siata'aj arahua'puácaa avá'huoonyij i tyétyacaa i maj ja'mua jitze ajtyáma'can, i maj tyámua' metyityoomuámua're' ti ajta i júuricama'ra' i Dios hua' jitze séejre', tyej tyij a'íj huo'íjcatye'en i tyaj jin antyítamua'reej.

⁴ Tyajta ityáj, tyóoche' tu tyámua' tyityaaju'uj tá'ju'un tyahuavíiraj i Dios, tyajta hua'ixáatya'aj i nyúucaria'ra'.

⁵ Aj pu'ij néijmi'caa aránajchaca' i tyeítyee, mati'ij mij a'íj antyhuj a'íjci i Esteban, i ti jéehua tyá'tzaahuatye' i Dios jimi, ti ajta i júuricama'ra' jimí séejre', majta a'íjci i Felipe, majta a'íjci i Prócoro, majta a'íjci i Nicanor, majta a'íjci i Timón, majta a'íjci i Pármenas, majta a'íjci i Nicolás Antoquía

tì já'ma'can, ì tì anaquéej ja'antzaahuaj ì huá'yi'raj a'íjma ì maj Israel jitze ajtyáma'can.

⁶ Mati'ij mij huojoví'tij jo'maj jo'tyú'uuca'aj a'íimaj ì maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, a'íi mu mij jaatáhuaviiri' ì Dios a'íjma jime', majta hua'vá'muarie'xij séej majta séej.

⁷ Ajta ì nyúucaria'ra' ì Dios jéehua mu janamuajraca'aj, majta ì maj tyá'tzaahuatye' jéetze' mu támui'risima'aj a'ájna a Jerusalén, majta a'íimaj ì maj tyityatatyá'ca'aj u tyeyúuj tzajta', mue'tíj mu majta ja'antzaahuaj ì nyúucarij.

Mati'ij a'íj huatyéevi' a'íjci ì Esteban

⁸ Ajta a'íjna ì Esteban, jéehua pu tyá'tzaahuatya'ca'aj ì Dios jimi, ajta jéehua a'íj jitze aróoca'nyajca'aj, a'íj pu jin huo'taséjra ì tyeítyee je'ej maj ye'ej tyámua' tyaatá'an ì Dios.

⁹ Majta mu séecan aje'ré'nyej ì maj séej jitze já'ma'can ì tyeyúuj, maj a'yan jatamuá'muaj tijin hua' tyeyúuj ì maj huatátuihuaca', majta séecan hua' jamuán ì maj Cirene já'ma'can, majta séecan a'ájna chájta' tì a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Alejandría, majta ì maj a'áa já'ma'can a'ájna a Cilicia, majta séecan ì Asia. Mati'ij mij huatyóohuij maj jaatájeevixi'in a'íjci ì Esteban.

¹⁰ Camu ja'antyimué'tij, ji'nye a'íj pu jitze aróoca'nyajca'aj ì júuricama'ra' ì Dios, ajta jéetze' pu jú'mua'reeriaca'aj a'íjna ì Esteban mequee a'íimaj.

¹¹ Mati'ij mij séecan tyu'nájchij mej mij a'yan tyu'taxáj tijin: “Ityáj tu jáanamujri' tì a'ín je'ej pua'aj tyá'xajta'ca'aj a'íjci ì Moisés, ajta ì Dios.”

¹² A'yaa mu huaríj mej mij hua'ajriaxiejtye'en ì tyeítyee, majta ì huásasij, majta ì maj tyihuá'mua'tyahua'aj ì yu'xarij jitze, mati'ij mij jaatyéevi' ì Esteban, aj mu mij yo'ví'tij a'íjma jimi ì juésisij.

¹³ Majta séecan antyíhuo ì maj a'yan tyu'hué'taj tijin:

—A'náj tina'aj pu je'ej pua'aj tyá'xaj a'íjci ì tyeyúuj, ajta ì yu'xarij.

¹⁴ A'yaa tu tyáanamujri' tì a'yan tyí'xaj tì a'íjna ì Jesús Nazaret tì já'ma'can jaatyú'uunaj a'íjci ì tyeyúuj, ajta seequáj joorej ì tayi'ráj Moisés tì a'yan jaatyájtoo.

¹⁵ Mati'ij ja'ráasej néijmi'i ì juésisij, a'yaa pu huasé'rihua'aj ì nyéerima'ra' a'íjci ì Esteban tì'ij sáij ì tì tajapuá tyí'huíire' ì Dios jimi.

7

Tì'ij jujapuá huatanyúj a'íjna ì Esteban

¹ Aj pu'ij a'yan tyaata'íhuo'ri' a'íjna ì tì tyí'ijta u tyeyúuj tzajta' tijin:

—¿Nyi a'yan tyi'ja'yájna mati'ij tyí'xaj a'múumaj?

² Aj pu'ij a'yan tyu'tanyúj a'íjna ì Esteban tijin:

—Xáanamujri' nye'ihuáamua', siajta mua'aj huásasij, Dios pu huataséjre a'íjci jimi ì Abraham, tì'ij ooj a'áa jo'tyaváacaj a Mesopotamia, tì'ij quee xu jo'ra'váacaj a'ájna a tì a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Harán.

³ A'yaa pu ì Dios tyaaté'exaa tijin: “Eerájra' a'íjci japua ì a' chuéj, ajta mua' tyéeityeristyamua', capáj huá'vi'tij sulu miche' a'yan eenye', séej nu muaataséjratye'ej ì chuéj paj japuan séeria'aj puá'mej, pata'aj a'áa jó'ra'nyij.”

⁴ Aj pu'ij ì Abraham eerájraa a'ájna a Caldea, tì'quij a'áa jo'yíxij a Harán. A'tzúj a'tyéevi'caj pu'ij té'ej huamuí' ì táatajra' a'íjci ì Abraham, aj pu'ij

Dios jaata'íj a'íjci i Abraham ti eerájra'nyij a'ájna a Harán ti'ij ja'rájra'nyij a'íjci i chuéj japua i siaj ijíij yan japuan huacháatimee.

⁵ Ajta quee i chuéj jaatá' a'íjci i Abraham, nyi cára'tzuj jo'tij ja'huóchejtye'en. Ajta i Dios a'yaa pu tya'tóoraj ti chuéj jaatá'sij, ta'aj ij ti'ij huámu'i'nyij a'ájna i Abraham, a'íjma huáci'tyij i maj jitzán eerányesij. A'ájna xicáara' jitze ti'ij Dios jitzán a'yan tya'tóoraj, capu eexúj tyiyójmua'ca'aj a'ájna i Abraham.

⁶ A'yaa pu ajta tyaaté'exaa maj a'áa jo'tya'aj muá'ju'un i maj jitzán eerányesij, séej chuéj japua jo'maj quee já'ma'can, majta tyihuo'ta'íjtye'sij maj tyu'muárie'en puéjtzij jime', a'yaa mu á'tyeeren a'chu muáacuaj anxityej nyinyi'ra'aj maj a'yan tya'ajpuéetzij muá'ju'un.

⁷ A'yaa pu ajta tyaaté'exaa i Dios tijin: "Nyáaj nu puéjtzij huo'ta'sij a'íjma i maj ca'nyéjrij jin tyihua'íitya'aj muá'ju'un, aj mu mij té'ej eeráaju'un a'íimaj, mati'ij mij naatyáhuire'ej iye'ej jo'paj jo'caj."

⁸ Aj pu'ij Dios jaatá' a'íjci i Abraham ti'ij a'íj jin antyúumua'reeriaj i maj ja'antyisí'chej i junavíj. A'íj pu jin ti'ij tyoomá'caj arahuéicaj xicáj ti huanie'huaca' i yójra' a'íjci i Abraham, a'yaa pu'ij jáaruuj i juyój ti a'yan antyapuaaca'aj tijin Isaac. Ajta a'ájna i Isaac, a'yaa pu cha'tána'aj jáaruuj a'íjci i juyój ti a'yan antyapuaaca'aj tijin Jacob. Ajta a'ájna i Jacob, a'yaa cha'tána'aj huó'ruuj a'íjma i juyójmua', i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'axcaa, i maj tahuásimua' pué'een.

⁹ 'Majta a'íimaj i yójmua'mua' a'íjci i Jacob, a'íi mu ja'anchueerej séej i ju'ihuáara' ti a'yan antyapuaaca'aj tijin José, aj mu mij jáatoj mej mij séecan yo'vi'tij séej chuéj japua ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Egipto. Ajta Dios pu jaatyáhuu i a'íjci i José,

¹⁰ jaatyáhuu ti'ij quee jajpuéetzij já'ra'nyij. Dios pu ju'cámua'riityej a'íjci i José, ti'ij tyámua' naa yó'sejraj a'ájna i ti va'cán jin tyí'ijta a'ájna a Egipto, i maj a'yan jatamuá'muaj tijin Faraón, a'íj pu jin ja'antyíhuoj a'íjci i José ti'ij tyu'ta'íjtaj néijmi'que' a'ájna a Egipto, ajta a'ájna jo'tij já'chajca'aj a'ájna i ti va'cán jin tyí'ijta.

¹¹ 'Ajta je'en jéehua huatúuri'huaj ja'raa a'ájna a Egipto, ajta a'ájna a Canaán, majta i tahuásimua'ci'ij, camu tyi'tij tyí'cha'íica'aj maj jáacua'nyij.

¹² Ti'ij a'yan tyáamua'reeri' a'ájna i Jacob, ti a'áa tyajá'xoovi'ca'aj a'ájna a Egipto tyi'tij maj jáacua'nyij, aj pu'ij huo'ta'ítyaca' a'íjma i juyójmua', a'íimaj mu a'íin pué'een i tahuásimua'ci'ij. A'íi pu a'íin pué'een i maj anaquéej a'áa ja'tanyéj.

¹³ Ajta mati'ij majtáhua'aj a'áa jó'ju' a'ájna a Egipto, aj pu'ij i José huatóoxajtaca' hua' jimi i ju'ihuáamua' a'tij ti pué'eenye'ej, a'yaa pu'ij i Faraón tyáamua'reeri' a'tyán ti jitzán eeráma'can a'ájna i José.

¹⁴ Ajta je'en tyu'ta'íjtaca' a'ájna i José ti'ij i táatajra' aje'ré'nyej a Egipto, majta i maj jamuán ajá'chajca'aj, i maj huéicatyej japuan tamuáamuata' japuan anxíivij ará'axcaa.

¹⁵ Ti'quij Jacob a'áa ja'huóchejtye a Egipto, a'áa pu'ij jo'muá' a'ájna, majta a'íimaj i tahuásimua'ci'ij a'áa mu majta jo'cuij.

¹⁶ Aj mu mij a'áa huojó'tij i mu'i'chítyee a'ájna a Siquem, a'áa mu huaja'vá'naj a'íjci jitze i chuéj ti huó'nani'eeri' a'ájna i Abraham a'íjma i yójmua'mua' a'íjci i Hamor, Siquem ti já'chajca'aj.

¹⁷ Ti'ij arí atyojo're'nyéesima'caj a'íjci xicáara' ti jitzán aró'astej i Dios ti jin tya'tóoraj a'íjci jimi i Abraham, jéehua mu huatámui'riaca' a'íimaj i

tahuásimua'ci'ij maj jitzán eerányej, mu'ríj mui'caa a'íimaj i tyeítýee i maj a'áa jo'tyá'ca'aj a'ájna a Egipto.

18 Aj pu'ij sáij tye'entyájrurij i ti va'cán jin tyí'ijta'aj a'ájna a Egipto, capu jaamua'aj a'íjci i José.

19 A'ájna i rey, a'íi pu huo'cuanamuaj i tatyétyeristyamua', je'ej pua'aj pu tyihuá'ajcha'íica'aj i tahuásimua'ci'ij. Ca'nyéjrij pu jin huo'ta'íj mej mij hui'ráhua'xij i juyójmua' i maj móoj unyáaque'ej mej mij huá'cui'nyij.

20 A'ájna ti'ij huanie'huaca' i Moisés. Majta a'íimaj i huásimua'mua' i pá'ri'ij, a'íi mu jaaxá'pueeri' a'ájna a juchéj huéicaj máxciríe'.

21 Ti'ij tya'rá'aj a'ájna xicáara' jitze i maj jitzán huá'cui'nyij i ti'ríij, i yójra' a'íjci i ti va'cán jin tyí'ijta, a'íi pu japuan huatanyúj ajta jáave'sijri' yaa ti'ij juyó.

22 Mati'ij mij néijmi'i tyaamuá'tyej i maj tyojó'itej a'íimaj i maj Egipto já'ma'can. Tyámua' pu tyo'cámua'ria'ca'aj a'ájna i Moisés a'íjci jime' ti tyu'taxáj, ajta je'ej ti tyi'tíj huá'uurej.

23 'Ti'ij huá'puatyej nyinyi'ra'aj jajcha'íicaj i Moisés, a'yaa pu tyu'tóoxajta' ti uhuojo'vá'muaarej i maj Israel jitze ajtyáma'can, ji'nye a'íijma pu jitze eeráma'can.

24 Ti'ij a'áa ja'rá'aj, aj pu'ij séej huaséj i ti Egipto já'ma'can, a'íi pu séej je'ej pua'aj uuriajca'aj i ti hua' jitze ajtyáma'can, ti'quij i Moisés a'áa jo'mej ti'ij a'ájna japua huatányuunyij, aj pu'ij i Moisés jaajé'caj a'íjci i a'tíj Egipto ti já'ma'can.

25 A'yaa pu tyí'mua'ajcaj yee máamua'reej i ihuáamua'mua' ti i Moisés Dios jitze aróoca'nyej, ti'ij hue'rátóonyij a'íijma, majta camu jáamua'reeri'.

26 Yaa ariá'pua'aj pu huo'tyoj hua'puácaa i ju'ihuáamua', múunyo'si'tya'ca'aj a'íimaj, a'yaa pu tyá'xie'va'ca'aj i Moisés ti huo'tá'ijmuj, ti'quij a'yan tyihuo'tajé tíjin: "Mua'aj tyétyacaa mu siaj ju'ihuáamua', ¿ji'nye siaj sij je'ej pua'aj ju'uurej jujímua'aj?"

27 Aj pu'ij i ti je'ej pua'aj joriajca'aj i séej i ju'ihuáara', a'íi pu jaatátajchaca' i Moisés, ajta a'yan tyaaté'exaa tíjin: "¿A'tanyíj mua'antyíhuoo muéetzij tyi'tíj jime', pej pij ityájma tyitaata'íjtye'en?"

28 Nyi pajta nyéetzij nyeje'catan pati'ij tajquíj tyeejé'caj a'íjci i ti Egipto já'ma'can."

29 Ti'ij jáanamujri' a'ájna i Moisés, aj pu'ij huatóo'uj, jó'raa a'ájna séej chuéj japua ti a'yan tyaja'rájtyapua'aj tíjin Madián, a'áa pu jó'catyíi yaa ti'ij a'tíj tiquee a'áa já'ma'can, a'áa pu jo'tyényehachaca', ajta hua'puácaa tyiyóomua'aj ja'raa a'ájna i Moisés.

30 'Tyoomá'caj huá'puatyej nyinyi'ra'aj, aj pu'ij sáij huataséjre a'íjci jimi i Moisés a'ájna jo'tíj quee já'tyi'tíj a véjri' i jiríj jitze ti a'yan ántyapua'aj tíjin Sinaí. A'áa pu jo'taséjrej i ti tajapua' tyí'huire' tyi'tíj tu'píj jitze ti tyátaasima'aj.

31 Ti'ij a'íj huaséj a'ájna i Moisés je'ej pu jo'taséj, aj pu'ij ajtyáxiiriaca' ti'ij véjri' tyámua' naa tyeeséj, ti'quij jáanamujri' a'íjci i tavástara' ti a'yan tyí'xajta'aj tíjin:

32 "Nyáaj nu a'íin pu'éen i hua' Dios i já'muahuasimua'ci'ij, a'íjci i Abraham, a'íjci i Isaac, nyajta a'íjci i Jacob." Ajta i Moisés, jéehua pu tyóoviveesima'aj, capu óoca'nyajca'aj ti jaaséej.

33 Ajta a'yan tyaaté'exaa i tavástara' tíjin: "Pata'aj ajtái'pu'xi'in mua'ca'quéj, ji'nye nyéetzij pu nya'a'rij mu chuéj paj japuan jo'cha'can.

34 Nyáaj nu nyeríj huo'séj je'ej maj tyá'puejtzitarej i nyetyeítyeristyamua' i maj a'áa jo'tyíj a Egipto, nyáaj nu huó'namuajri' a'íjci i maj jin á'viicue're', nu'ríj yava'cáanyej nyej nyij hua' japua huatányuunyij mej mij iirácínyej a'ájna a Egipto. A'íj nu jin nyáaj muaata'ítyij, pej pij a'áa jó'me'en a Egipto."

35 'Maj majta a'íimaj quee jaataxié'vej a'íjci i Moisés, mati'ij a'yan tyaaté'exaa tíjin: "¿A'tanyíj mua'antyíhuoo muéetzij tyi'tíj jime', pej pij ityájma tyitaata'íjtye'en?", Dios pu uyo'ta'ítyaca' yaa ti'ij i ti hua' jime' antyúumua'reej, ajta i ti hue'rátóonyij, a'íjci jime' i ti síj huataséjre i ti tajapuá tyí'huíire' a'íjci jitze i tu'píj ti tyátaasima'aj.

36 A'íjna i Moisés, a'íi pu a'íin pué'een i ti hui'rájtoj a'ájna a Egipto a'íijma i tahuásimua'ci'ij, tyi'tíj pu huo'taséjra mej mij a'íjci jin jáamua'reej ti Dios jitze aróoca'nyajca'aj, ajta a'ájna jájritze' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tíjin jájtyij ti po'vij, ajta a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij, a'áa pu huá'puatyej nyinyi'ra'aj á'tyeej ti a'yan rijcaa i Moisés.

37 A'íjna i Moisés, a'íi pu ajta a'íin pué'eenye'ej i ti a'yan tyihuo'té'exaa a'íijma i maj Israel jitze ajtyáma'can tíjin: "Dios pu séej antyíhuosij ti mua'ajmaj jitze ajtyáma'can ti ajta a'yan tyihuo'tyáhuíire'sij nyati'ij nyáaj."

38 Mati'ij i tyeítyee a'áa ja'tyúusi jo'tij quee já'tyi'tij, a'íi pu ajta i Moisés ajo'tyávaaca'aj hua' jamuán i tahuásimua'ci'ij ti'ij a'íin jamuán tyu'xáj i ti tajapuá tyí'huíire' a'ájna jiríj japua ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tíjin Sinaí, a'íi pu'ij ja'ancuriáa' i nyúucarij júuricamej ti jitzán séejre', ti'ij tajimí séeria'aj já'ra'nyij.

39 'Majta i tahuásimua'ci'ij camu jaataxié'vej maj ja'antzaahuatye'en, a'yaa mu tyá'xie'va'ca'aj i jutzájta' maj huariá'cínnyej a'ájna a Egipto.

40 A'yaa mu tyaaté'exaa a'íjci i Aarón tíjin: "Sáanturij táataavej mej mij a'íin anáatya'aj muá'ra'nyij, jí'nye catu jamua'reej je'ej ti tyi'tíj jáaruuj a'íjci i Moisés, i ti tíi'rájtoo a'ájna a Egipto."

41 Aj mu mij sáantuj huatyátaahuaca' ti a'yan huasé'rihua'aj ti'ij visáaru', mati'ij mij tyaatámu'vejrityej a'íjci i visáaru', muatóotyamua'vej majta tyu'yé'estej a'íjci jime' i maj jaatyátaahuaca' jujímua'aj i sáantuj.

42 Ajta i Dios ajtáara a'íijma jimi, ti'ij ij huo'ta' mej mij séej jimi tyu'tyáhuíire'en, a'íijma jimi i xú'ra'vetyee, máxciríe', xicáj, tyi'tíj ti je'ej tyí'sejre' i jútye'. A'yaa pu tyé'yu'si' a'íjci jitze i yu'xarij i maj jo'yú'xaca' a'íimaj i maj tyityatatyá'ca'aj i Dios jimi tíjin:

Mua'aj mu siaj Israel jitze ajtyáma'can,

¿Nyiquij setyinaatámu'vejritye, siati'ij huá'puatyej nyinyi'ra'aj á'tyeej a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij?

43 Nyij sequée a'yaa siana'aj tyáatisima'aj i chi'ra'an a'íjci i sáantuj ti a'yan ántyapuaj tíjin Moloc,

siajta i xú'ra'vejra' i séej i sáantuj

i ti a'yan ántyapuaj tíjin Refán,

a'íi mu a'íin pué'eenye'ej i sáanturij

i siaj jujímua'aj huó'taahuaca'

siaj sij tyámua' tyihuo'tá'an a'íijma.

A'íj nu jin a'áa imuáj jamuaata'ítyij

jo'tij a'yan tyaja'rájtyapuaj tíjin Babilonia.

44 'A'ájna jo'tij quee já'tyi'tij, a'íi pu aja' séjria'ca'aj hua' jimi i tahuásimua'ci'ij a'íjna i ináamuaj ti curiá'nami' jo'maj jóosi'rii, a'yaa mu

eenye' huatyátaahuaca' je'ej ti ye'ej i Dios tyaata'íj a'íjci i Moisés, ti'ij a'yan tyaaté'exaa ti jaatyátaavej a'yan eenye' ti'ij i mua'tyéjrij ti a'ín jaataséjra.

⁴⁵ A'íi mu i tahuásimua'ci'ij ja'ancuriá'ja a'íjci i ináamuaj, aj mu mij uya'rájtii a'íimaj i maj mu ujo'vá'ju' a'íjci jamuán i Josué, mati'ij huo'mué'tij i tyeítyee i maj séecan i chájta'naj jitze já'chajca'aj, a'íjma i ti Dios huo'ta' mej mij huo'mué'tin. A'áa pu já'sejria'ca'aj a'íjna i ináamuaj 'asta quee huaséjre i David.

⁴⁶ A'íjna i David, a'íj pu huaci'ij ti Dios tyámua' tyéejcha'íiij, a'íj pu jin jaatáhuoj a'íjna i David i Dios jimi, ti'ij Dios jaatá' ti David ja'ajtaavej i tyeyúuj ti'ij a'yan tyi'huíire'ej já'ra'nyij ti'ij chi'ra'an a'íjci i Dios ra' i Jacob.

⁴⁷ Capu ajta a'yan atyojo're'nyej, sulu a'íi pu ja'ajtaahuaca' i chi'ra'an i Dios a'íjna i Salomón.

⁴⁸ Ma'ajta i Dios capu a'áa ja'chej i chi'ij tzajta' i maj ja'ajtaahuaca' i tyeítyee, a'íj pu jin a'yan tyo'yú'xaca' i síj ti tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can tíjin:

⁴⁹ I tajapuá pu a'ín pué'een i nya' ipuáaj, ajta i cháanacaj pu a'ín pué'een i nyaj japuan rányaca'nyej.

¿Tyi'tanyí chi'ra'an sianaatyátaavej nyéetzij?

¿Jo'nyij ij já'i'rij nyaj huányaso'pe'en?

⁵⁰ ¿Nyij nyequee nyáaj a'ín pué'een

i nyaj néijmi'i tyú'taahuaca'?

⁵¹ 'Aj pu'ij a'yan ajta tyihuo'té'exaa a'íjna i Esteban tíjin:

—Maj siajta mua'aj xu tyési', capu tyi'tíj ja'mua tzajta' utyényinyiij, a'náj tina'aj xu jitzán raatyij a'íjci i júuricama'ra' i Dios, a'yaa xu tyityetyóonaamuaj i jutzájta', mati'ij tyee'yí'tihua'aj i já'muahuasimua'ci'ij.

⁵² ¿A'tanyí mequee je'ej huáruuj i já'muahuasimua'ci'ij i maj jaxajtaca'aj i Dios ti jitze eeráma'can? A'íi mu huo'cuij a'íjma i maj anaquéej jaataxájtaca' ti yava'cányesij i ti ji'rénnye'ej séejre' i Dios jimi. Ajta ti'ij yatanyéj a'íjna i tiquee tyi'tíj jin á'itzeere' i Dios jimi, mua'aj xu jáacuanamuaj, siajta jaajé'caj.

⁵³ Mua'aj mu siaj ja'ancuriáa' a'íjci i nyúucarij, a'íimaj jimi i maj tajapuá tyí'huíire', caxu ja'tzaahuatye'.

Mati'ij jaajé'caj a'íjci i Esteban

⁵⁴ Mati'ij a'yan tyáanamujri', tyámua' mu tyityaatanyínyu'cacuca', majta ancurioci'máaj i jutaméj jitze a'íjci jimi i Esteban.

⁵⁵ Ajta i Esteban, a'íj pu jitze arooca'nyáaj i júuricama'ra' i Dios, ti'quij jútye' jó'nyeeriaca', aj pu'ij jaaséj ti aje'cátatzaca'aj i Dios ti jin naa huasé'rin, ajta pu a'íj huaséj i Jesús ti muáca'ta' pujmua' i Dios jo'tyávaaca'aj.

⁵⁶ Ajta je'en a'yan tyu'taxájtaca' tíjin:

—Cási' nyéesej i ti antácun i tajapuá, nyajta nu jaaséj a'íjci i ti ajta tyévij jitze huanie'huaca', ti a'áa jo'tyéjvee i muáca'ta' i Dios.

⁵⁷ Majta a'íimaj mui'tyóonaxij i junaxiéeta' i jumuáca' jime', majta huatyéjiihuajra ca'nyíin jime', aj mu mij ootyáhuaachaca' a'íjci jimi.

⁵⁸ Mati'ij mij je'ráajaj a'ájna a chájta', aj mu mij jaatyáto'sixij tyetyéj jime', majta i maj tyí'sejraca'aj, a'íi mu antyúuchuiixi i tyúusiicu', mati'ij mij atyaja'ajraj a'íjci jimi i tyamuéej ti a'yan ántyapuaj tíjin Saulo.

⁵⁹ Mati'ij jatyató'xa'caj a'íjci i Esteban, a'yaa pu tyaatáhuo i Dios jimi tíjin:

—Jesús, nyavástara', ancuriáa' i nyajúuricamej.

⁶⁰ Aj pu'ij tyítunutaca', ajta je'en ca'nyíin jin a'yan tyu'taxájtaca' tijin: —Nyavástara', capáj hua' jitze japua'ritya'aj i maj jin ootyá'itzee. Tí'ij a'yan tyu'taxáataj, aj pu'ij huamuí'.

8

¹ Ajta a'íjna i Saulo a'áa pu jo'tyávaaca'aj, a'íi pu hua'sejraca'aj mati'ij jaajé'caj a'íjci i Esteban.

Saulo pu je'ej pua'aj huá'uurej a'íjma i maj tyá'tzaahuatye'

A'ájna xicáara' jitze mu huatyóohuij maj je'ej pua'aj huó'uurej a'íjma i maj tyá'tzaahuatye', i maj a'áa já'chajca'aj a Jerusalén. Néijmi'i mu ma'úrutyixij tí'ij na'aj a'áa ti huataca'aj a Judea, ajta a'ájna a Samaaria, a'íi mu'uj quee jo'cáj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej.

² Majta séecan i maj tyámua' tyí'tyetyeëtyeristaca'aj, a'íi mu ja'vá'naj a'íjci i Esteban, jéehua mu á'tyeej maj juxaamuijritye' a'íjci jime'.

³ Meentyij a'íjna i Saulo, je'ej pua'aj huá'uuriajca'aj a'íjma i maj tyá'tzaahuatye', a'íi pu utyáru'picha'aj hua' chi'táj jo'maj jo'cháatima'caa, aj pu'ij hui'rája'puana'aj i tyétyacaa, ajta i úucaa, néijmi'caa pu tyí'tuiiria'ca'aj mej mij hue'tyáanaj.

Felipe pu huo'té'exaa i tavástara' nyuucacaj a'íjma i maj Samaaria já'ma'can

⁴ Majta a'íimaj i maj ma'úrutyixij, jo'tij na'aj maj joojú'ca'aj, a'íi mu hua'mua'tyajca'aj i tyeétyee i nyúucaria'ra' i Dios, i ti jin hua' japua huatányuusij.

⁵ Aj pu'ij Felipe a'áa ja'tanyéj a'ájna chájta' ti a'áa ja'ajtyáma'can a Samaaria, tí'quij huatyóochej ti tyihuó'ixaatye'en a'íjci jitze ma'can i Ciríistu'.

⁶ Jéehua mu tyúusi'rihua'aj i tyeétyee, majta tyámua' naa tyúunamuajrastya'ca'aj je'ej ti tyí'xajtaca'aj a'íjna i Felipe, jí'nye jéehua pu tyí'sejrataca'aj tyí'tíj ti huápuí'ij juxie've' mej mij jáamua'reej tijin Dios pu jitze aróoca'nyajca'aj.

⁷ Majta mue'tíj huarúj i maj tyiyáaru'uj hua' tzajta' séjria'ca'aj, mutyejíihuarajraa i tyiyáaru'uj mati'ij iiráacij i tyeétyee tzajta'. Majta mue'tíj huarúj i maj quee tyéchavaaj, majta i maj quee tyámua' tyityaací'ij.

⁸ A'íj mu mij jin tyámua' tyityahuóotyamua'vej a'ájna a chájta'.

⁹ Síj pu ajta a'áa jo'tyávaaca'aj ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Simón, i ti ará'tyeej ti tyí'hua'tacare'ej a'íjci jitze ma'can i tyiyáaru', i ti ajta huá'cuanamuajca'aj i tyeétyee Samaaria maj jo'cháatimee, jéehua pu'ij a'íj jin óotzaahuatya'ca'aj.

¹⁰ Néijmi'i mu ja'tzaahuatya'ca'aj, tí'ij na'aj i maj cíle'en, majta i maj huáasij, a'yaa mu tyí'xajtaca'aj tijin:

—A'íi pu a'íin pué'een i maj a'yan jatamuá'muaj tijin:

—I Dios ti jin néijmi'i putyí'uurej.

¹¹ Majta ja'tzaahuatya'ca'aj, jí'nye pu'ríj á'tyeevi'ca'aj a'íjna i Simón ti a'yan rijcaj a'íjci jime' mej mij je'ej tyo'taséj i tyeétyee.

¹² Ajta mati'ij ja'antzaahuaj a'íjci i nyúucarij i Felipe ti huó'ixaaj, i Dios ti jin tyí'ijta, ajta i Ciríistu', aj mu mij huái'huaca' i tyétyacaa, majta i úucaa.

¹³ A'íi pu ajta i Simón tyá'antzaahuaj, aj pu'ij huái'huaca', tí'quij huatyóochej ti jamuán jo'cha'canye'en a'íjci i Felipe, tyámua' pu tyóomua'ajcaa a'íjci jime' je'ej ti rijcaj a'íjna i Felipe, ajta a'íjci jime' i ti tyí'sejrataca'aj Dios jitze ma'can.

¹⁴ Mati'ij jáamua'reeri' i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, i maj a'áa jo'tyú'uuca'aj a Jerusalén, maj meríj ja'antzaahuaj a'íimaj i maj Samaaria jo'cháatimee i nyúucarij Dios ti jimi je'ráma'can, aj mu mij huo'ta'ít'yaca' a'íjci i Pedro, majta a'íjci i Juan a'íjma jimi.

¹⁵ Mati'ij a'áa ja'rá'aj, aj mu mij jaatáhuaviiri' i Dios a'íjma jime' i maj tyá'tzaahuatye' Samaaria maj já'ma'can, ti'ij huatyá'itzeere'en hua' tzajta' a'íjna i júuricama'ra' i Dios.

¹⁶ Ji'nye capu eexúj yava'cányajca'aj i júuricama'ra' i Dios ti'ij huatyá'itzeere'en hua' tzajta', a'íj mu jin huái'huaca' i tyeít'ye nyúucaritze' i Jesús.

¹⁷ Mati'ij mij a'íin i Pedro ajta i Juan, hua'vá'muarie'xij hua' mu'úutze' a'íjma i tyeít'ye, aj pu'ij hua' jitze rá'aj a'íjna i júuricama'ra' i Dios.

¹⁸ Ti'ij i Simón jaaséej ti aje'cáma'ca'aj i júuricama'ra' i Dios mati'ijta séej avá'muarie'en áan mu'úutze', aj pu'ij a'íin túmii huaá'ca'aj.

¹⁹ A'yaa pu tyihuo'té'exaaj a'íjna i Simón tijin:

—Sianaatá' siajta nyéetzij a'íjci i siaj jin jaayí'tin, ta'aj ij a'íjna i nyej nyáaj ja'vá'muarie'sij jitzán huatyá'itzeere'en i júuricama'ra' i Dios.

²⁰ Aj pu'ij i Pedro a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Che' jó'vetyij mua' túmii, pajta muáaj, ji'nye pej pij a'yan tyí'mua'tzej paj túmii jin jáananan i Dios ti huáapua'aj hua'tá'caa.

²¹ Capáj a'yan tyu'tá'ci'puaj paj ja'ancuriá'an, ji'nye capáj tyámua' tyi'tyá'cha'ij mua' tzajta' i Dios jimi.

²² Huatapuá'citaj a'íjci i paj jin je'ej pua'aj ricij, pajta jaatáhuaviij i Dios, ti'ij tyimuaatú'uunyi' a'íjci jime' i paj asíj a'yan tyéejtyoj mua' tzajta'.

²³ Ji'nye a'yaa nu tyí'muasej muéetzij, paj quee tyámua' huojomua'raj i tyeít'ye, a'íi pu muatyánaamuaj i ti je'ej pua'aj een.

²⁴ Aj pu'ij a'yan tyu'tanyúj a'íjna i Simón tijin:

—Xaatáhuaviij i Dios nyaj jime', ti'ij quee tyi'táj je'ej nyoorej, siati'ij tyinaaté'exaaj.

²⁵ Mati'ij huo'ixáatya'aj i nyúucaria'ra' i tavástara' a'íjma i tyeít'ye, majta mu huo'té'exaa i nyúucarij i ti jin Dios hua' japua huatányuunij, mui'caquéj a'áa maj huacháatimee a Samaaria, mati'ij mij jo'cáj a'ájna a Jerusalén.

I Felipe ajta i a'táj Etiope ti já'ma'can

²⁶ Ti'quij síj tyu'taxájtaca' a'íjci jamuán i Felipe, a'íi pu a'íin pué'een síj ti tyí'huire' u tajapuá i Dios jimi, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Ájchesij pajta jó'ra'nyij aacij pujmua', a'íjci juyéj jitze Jerusalén ti je'cáanyee yu jitze pujmua' a Gaza.

A'íjna i juyéj, a'íi pu a'íin pué'een i ti a'áa jo're'nyee jo'tij quee já'tyi'tij.

²⁷ Aj pu'ij ájchej i Felipe, ti'quij jo'mej, a'áa pu jo'camá'caj ti'ij a'táj antyinájchaca' Etiope ti já'ma'can. Va'cán pu jin tyi'tyávaaca'aj a'íjna i a'táj a'íjci jimi i Candace, a'yaa pu huatóomua'aj i Candace tijin hua' reíinaj i maj a'áa já'ma'can a Etiope. A'íjna i a'táj, a'íi pu a'íjna jin antyúumua'reeriaca'aj ti túmii siiria'ca'aj, a'íi pu a'áa ja'tanyéj a'ájna a Jerusalén ti'ij Dios jo'tyáanajchej.

²⁸ Pu'ríj a'áa jó'raa a'ájna chuéj japua jo'tij já'ma'can, a'íj pu jitze araquée huama'ca'aj i caríáata'. Yu'xarij pu jitze tyé'jijva'ca'aj a'íin ti jo'yú'xaca' i Isaías.

²⁹ Aj pu'ij i júuricama'ra' i Dios, a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Felipe tijin:

—Áricuj, ajtyáxiirij a'mújcij jitze mu caríáata'.

³⁰ Tì'ij ij i Felipe ajtyáxiiriaca' a'íjci jimi i a'tíj, aj pu'ij jáanamujri' ti tyé'jijva'ca'aj a'íjci jitze i yu'xarij a'íin ti jo'yú'xaca' i Isaías, ti'quij i Felipe a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi peyó'itej i paj já'jijve'?

³¹ Aj pu'ij a'yan tyu'tanyúj a'íjna i a'tíj tijin:

—¿Ji'nye tyí'rij nyaj yo'itéej ná'ra'nyij, tipua'aj quee a'tíj náamua'tyej je'ej ti huatóomua'aj i nyúucarij?

Aj pu'ij jaatá'inyej a'íjna i a'tíj ti'ij i Felipe antyíra'nyij i caríaata' jitze, ajta je'en jamuán atyéyixi'in.

³² A'yaa pu tyé'yu'si'huaca'aj i ti jitzán tyé'jijva'ca'aj tijin:

A'yaa mu tyiyo'já mati'ij i cánya'aj jo'maj huaja'cui'caa.

A'yaa pu éenye'ej ja'mej ti'ij cánya'aj ti'quee nyuuej mati'ijta jacáyesime'en.

A'yaa pu cha'tána'aj quee tye've'nyuuca'aj, mati'ij je'ej pua'aj jáaruuj.

³³ Jéehua mu jaatyáxaahuataca', capu a'tíj japuan huatanyúj.

¿A'tanyíj ij jaataxájtaj a'tíj ti jitze eeráma'can a'íjna i a'tíj?

Ji'nye a'íi pu yo'ví'tíj i júuricama'ra' ti'ij quee che' iye'ej séjre'ej i cháanacaj japua.

³⁴ Aj pu'ij a'íjna i a'tíj a'yan tyaata'íhuo'ri' a'íjci i Felipe tijin:

—A'tzúj cui' naaté'exaatye', ¿a'tanyíj pu tyí'xaj i ti tyó'siimuj, nyiquij jusíj tyóoxajta ca' a'tíj séej tyáxajta?

³⁵ Aj pu'ij i Felipe huatyóochej ti jaaté'exaatye'en a'íjci i ti já'jijva'ca'aj i yu'xarij jitze, a'íj pu huataxájtaca' i nyúucarij je'ej ti tyi'tíj jáaruuj a'íjci i Jesús.

³⁶ Mati'ij a'áa jo're'nyej jo'tij ja'rámuaa, aj pu'ij a'íjna i a'tíj a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Felipe tijin:

—Cási' yána'aj arájmuaa, ¿nyiquij quee je'ej tyí'rij paj náa'íiraj nyéetzij?

³⁷ Aj pu'ij i Felipe a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Tipua'aj petyá'tzaahuatye'ej mua' tzajta', aj pu huatái'riitarij.

Aj pu'ij a'yan tyu'taxájtaca' a'íjna i a'tíj tijin:

—Nyáaj nu tyá'tzaahuatye' ti i Jesús yójra' pué'een i Dios.

³⁸ Aj pu'ij jaata'íjtaca' ti óochaxij i caríaata', mati'ij mij acáacij i maj hua'puaj, aj mu mij atyáacij a jáata', ti'quij i Felipe jáa'íiri' a'íjci i a'tíj.

³⁹ Mati'ij eetacij a jáata', aj pu'ij i júuricama'ra' i Dios yo'ví'tíj a'íjci i Felipe jiye'tzín jime'. Ajta a'íjna i a'tíj capu che' jaaséej a'íjci i Felipe je'ej ti huárupij, aj pu'ij jó'raa a'íjna i a'tíj naa tyuutyámua've'ej.

⁴⁰ Ajta a'íjna i Felipe, a'áa pu jo'taséjrej a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapua'aj tijin Azoto. A'íi pu huo'té'exaa i tye'ityee a'íjci i nyúucarij ti jin Dios hua' japua huatányuunyij, a'yaa pu a'íjci jin huaríj, ajtáhua'aj áyee ti huachájta'tajmee jitze, ajtáhua'aj áyee, 'asta na'aj quee a'áa ja'rá'aj a'ájna a ti a'yan tyaja'rájtyapua'aj tijin Cesarea.

9

Tì'ij a'íjna i Saulo huatóotoj i Dios jimi

(Hch. 22:6-16; 26:12-18)

¹ Tì'ij ooj a'íjna i Saulo hua'nyeechacaj ti huó'cui'nyij a'íjma i maj tyá'tzaahuatye' i tavástara' jimi, aj pu'ij uyo'tyéesej a'íjci i ti tyi-huá'ijtya'ca'aj u tyeyúuj tzajta'.

² Aj pu'ij jaatáhuaviiri' ti a'ín i yu'xarij jaatapíjtye'en i ti jin ujo'tyájrutyey u tyeyúuj tzajta' a'ájna ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Damasco. Ti'ij a'áa huojó'huoonyij i tyeíttyee i maj ja'tzaahuatye' i nyúucarij i maj jin tyámua' tyityaajú' i Dios jimi, ti'ij na'aj tyétyacaa majta úucaa, ti'ij a'áa hueje'tyáanaj a Jerusalén.

³ Ti'ij arí a véjri' joomá'caj a Damasco, aj pu'ij jiye'tzín jéehua japuan rányeerí'ciria'ca', a'ájna jo'tij jooma'ca'aj i Saulo.

⁴ Aj pu'ij acájvej ti'quij chóota' atyívej, nyúucarij pu huánamuajri' ti a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Saulo, Saulo, ¿ji'nye een jime' je'ej pua'aj pényoorej?

⁵ Ti'quij a'yan tyaata'íhuo'ri' a'ájna i Saulo tijin:

—¿A'tanyíj paj pué'een nyavástara'?

Aj pu'ij a'yan utyeje'cánamuajre tijin:

—Nyáaj nu a'ín pué'een i Jesús, i paj je'ej pua'aj joorej.

⁶ Aj pu'ij i tavástara' a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Ájchesij, pata'aj jó'me'en a chájta', a'áa mu muojó'té'exaatye'sij je'ej paj ye'ej huárinyij.

⁷ Majta a'íimaj i maj jamuán huajú'ca'aj, jéehua mu tyí'tziinya'ca'aj, ji'nye nyúucarij mu huánamuajri', majta camu a'tíj a' jo'séj.

⁸ Aj pu'ij ájchej a'ájna i Saulo, ti'ij a únyeeriacá', capu che' tyí'sejraca'aj, mati'ij mij ja'naví'raj i muáca'ra'an jitze meyo'ví'tij a Damasco.

⁹ A'yaa pu á'tyeej huéecaj xicáj tiquee atányeej, ajta quee tyi'tíj huácuaj capu ajta ya'ca'aj.

¹⁰ Síj ti tyá'tzaahuatye' pu a'áa já'chajca'aj a'ájna a Damasco, a'yaa pu ántyapuaaca'aj tijin Ananías, aj pu'ij tavástara' huataséjre a'íjci jimi, a'yaa pu tyaatajé tijin:

—Ananías.

Aj pu'ij a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Yá'nyaj huatyéjve, nyavástara'.

¹¹ Aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa a'ájna i tavástara' tijin:

—Ájchesij áricuj, a'ájna cáayej jitze ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin ti huatóoje'yej, pata'aj a'áa tyojo'ta'íhuo' a Judas ti ja'chej, a'íjci jime' i a'tíj ti a'yan ántyapuaj tijin Saulo, Tarso ti já'ma'can, a'í pu jahuoo i Dios jimi.

¹² A'tíj pu huataséjre a'íjci jimi i Saulo, ti a'yan ántyapuaj tijin Ananías, a'yaa pu tyu'taséjre ti a'ájna i Ananías ujo'tyájrurij, ti'quij ja'vá'muariej mu'úutze', ti'ij ajtáhua'aj atányeerej.

¹³ Ti'ij a'yan tyáanamujri', a'yaa pu tyu'tanyúj a'ájna i Ananías tijin:

—Cási', nyavástara', mue'tíj mu meríj naaté'exaa je'ej ti tyi'tíj uurej a'ájna i a'tíj, je'ej pua'aj pu huá'uurej a'íjma i maj mua'tzaahuatye' i maj a'áa jo'cháatimee a'ájna a Jerusalén.

¹⁴ Ajta ijíj, a'íimaj i maj tyí'ijta i tyeyúuj tzajta', a'í mu jaatá' ti a'ín yatanyéj, ajta huá'anvi'tij hua'nají'caxi'in a'íjma i maj muéetzij muana'michej.

¹⁵ Ajta i tavástara' a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Áricuj, nyáaj nu ja'antýíhuoj a'íjci i a'tíj ti'ij nyéetzij jitze ma'can tyihuo'té'exaatye'en, a'íjma i maj séej chuéj japua ja'chej, ajta i maj va'cán jin tyí'ijta, ajta a'íjma i maj a'áa jo'cháatimee a'ájna a Israel.

¹⁶ Nyáaj nu jaataséjratye'ej a'íjci i Saulo ti a'yan tyúuxie've' ti jéehua jajpuéetzij já'ra'nyij nyéetzij jitze ma'can.

17 Aj pu'ij ujó'mej a'íjna i Ananías, a'áa pu ja'rá'aj a Judas ti ja'chej, aj pu'ij utyájrurij u chi'táj. Ajta je'en ja'vá'muariej áan mu'úutze' a'íjci i Saulo, aj pu'ij a'yan tyaatajé tijin:

—Nye'ihuáara' Saulo, a'íi pu a'yan tyinaata'íj i tavástara', a'íjna i Jesús i ti muéetzij jimi huataséjre pati'ij aja'va'má'caj, a'yaa pu tyinaata'íj pej pij pajtáhua'aj atányeerej, ajta paj a'íjci jitze ará'aca'nyej i júuricama'ra' i Díos.

18 Ti'ij a'yan tyaaté'exaa, tyi'tíj pu eetácuurixij i jì'sáara' jitze ti jo'riá'najca'aj, ti'ij atányeeriaca', aj pu'ij ájchej a'íjna i Saulo ti'quij huái'huaca'.

19 A'tzúj a'tyéevi'caj pu'ij té'ej tyú'cuua, ti'quij jaatáca'nyisti'ri', a'áa pu jo'tyá'itzee hua' jamuán i maj tyá'tzaahuatye' a'chu pua'an xicáj a'ájna a Damasco.

Saulo pu tyihuá'ixaatye' a Damasco

20 Aj pu'ij huatyóochej ti tyihuó'ixaatye'en i hua' tyeyúuj tzajta', a'yaa pu tyihuá'mua'tyajca'aj ti i Jesús yójra' pué'een a'íjci i Díos.

21 Néijmi'i i maj jáanamujari', a'íi mu je'ej yó'sejraca'aj, a'yaa mu tyí'xajta'aj tijin:

—¿Nyiquee a'íin pué'een i ti je'ej pua'aj huá'uuriajca'aj a'ájna a Jerusalén a'íjma i maj tyá'tzaahuatye' i Jesús jimi? ¿Ajta nyiquee a'íjci jin mu jo've'mej ti'ij a'mújma ánvit'ij hua'nají'caxi'in ti'ij huo'tátuiire'en i maj tyí'ijta i tyeyúuj tzajta' a'ájna a Jerusalén?

22 Jéetze' pu jaca'nyisti'raca'aj a'íjci i Saulo, ti'ij a'yan tyihuo'té'exaatye'en i tyeítýee, ajta huo'mué'tij a'íjma i juríuyuj i maj Damasco já'chajca'aj ti'ij a'yan tyihuo'té'exaa'aj ti i Jesús a'íin pué'een i Ciríistu'.

Saulo pu huatóo'uj mej mij quee jaatyéevi' i juríuyuj

23 A'chu pua'an xicáj, aj mu mij jaaxá'pui'intarej a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can mej mij jaajé'caj a'íjci i Saulo.

24 Aj pu'ij jáamua'reeri' a'íjna i Saulo. A'náj tina'aj tújca majta tíca', a'áa mu je'tyétya'ca'aj jo'tij ja'pueertaj jo'tij je'ráanyee i juyéj, mej mij jaajé'caj.

25 Majta a'íimaj i séecan i maj tyá'tzaahuatye', sicírij jitze ti ve'éj mu ja'tyáaraj mati'ij mij ja'ancuriá'toj i ti curiá'nami' jitze, a'tzáaj jé'ta' tíca' aj pu'ij huatóo'uj.

26 Ti'ij a'áa ja'rá'aj a Jerusalén, jaxie'va'ca'aj ti hua'antyáanaxcaj a'íjma i maj tyá'tzaahuatye', majta a'íimaj néijmi'i mu jatziinya'ca'aj, ji'nye camu ja'tzaahuatya'ca'aj yee a'íi pu ajta a'íin pué'een i ti tyá'tzaahuatye'.

27 Ajta a'íjna i Bernabé ja'antzaahuaj, aj pu'ij yo'ví'tij a'íjma jimi i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, ajta huo'té'exaa ti i Saulo jaaséj a'íjci i tavástara', ti'ij a'áa joomá'caj i juyéj jitze, ajta i Saulo tyihuó'ixaaj i Jesús jitze ma'can a'íjma i maj Damasco já'chajca'aj.

28 A'yaa pu'ij a'áa tyojo'tyá'itzee a'íjna i Saulo a'ájna a Jerusalén, ajta a'íjma jamuán jo'chá'canya'aj. Tyihuá'ixaatya'ca'aj tzáahuatyi'ra'aj jime' i Jesús jitze ma'can.

29 Séecan pu ajta jamuán tyu'taxájtaca', i maj jaayí'tin i huá'nyuucan i griego, majta a'íimaj jéehua mu tyúu'ixaatya'ca'aj a'íjci jime', majta tyí'tyesa'ca'aj maj jaajé'caj.

30 Mati'ij a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye' jáamua'reeri', aj mu mij yo'ví'tij a'íjci i Saulo a'ájna a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Cesarea, mati'ij támij jaata'ityaca' a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Tarso.

³¹ Mati'ij mana'aj i maj tyá'tzaahuatye', a'áa maj huacháatimee a'ájna a Judea, ajta Galileea, ajta a Samaaria, néijmi'i mu tyámua' tyí'tyechajca'aj, majta a'íjci jitze aróoca'nyajca'aj i júuricama'ra' i Dios. Me'tyesa'ca'aj a'íjci i tavástara' maj tyi'táj jin ootyá'itzeere'en jimi, majta a'ájna jitze aróoca'nyajca'aj i júuricama'ra' i Dios, a'íj mu jin támui'risima'aj.

Pedro pu tyáahuaj a'íjci i Eneas

³² A'ájna i Pedro, a'íi pu hua'camuáarejyi'ca a'íijma i maj tyá'tzaahuatye', a'íijma pu ajta ujo'vá'muaariaca' i séecan i maj tyá'tzaahuatye', a'áa maj já'chajca'aj a chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Lida.

³³ Séej pu a'áa jo'tyoo i tyáataj ti a'yan ántyapuaj tijin Eneas, pu'ríj aráhueeicaj nyinyi'ra'aj á'tyeevi'ca'aj tiquee ajcha'ca'aj i utáatzij japua, jì'nye capu tyéchavaaj.

³⁴ Aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa a'ájna i Pedro tijin:

—¡Eneas! a'íi pu tyí'muahuaatye'en i Jesús. Ájchesij, pata'aj tyámua' jáa'uurej mua' utáatzij.

Ti'ij a'yan tyu'taxájtaca', aj pu'ij ájchej i Eneas.

³⁵ Néijmi'i i maj a'áa jo'cháatima'caa a'ájna a Lida, majta a'ájna a Sarón, a'íi mu jaaséej ti'ij ájchej, aj mu mij ja'antzaahuaj a'íjci i tavástara'.

Pedro pu jaatájuurij a'íjci i Doorcaj

³⁶ Síij ti ajta tyá'tzaahuatye', a'áa pu jo'tyávaaca'aj chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Jope, íiti' a'ájna i a'táj, a'yaa pu ántyapuaj tijin Tabiita; Tabiita a'yaa pu huatóomua'aj huá'nyuucaa jime' i griego tijin Doorcaj. A'ájna i íiti' jéehua pu a'yan rijcaa tyi'táj jime' ti xá'pui', huá'huirria'aj i maj quee je'ej tyéejviicue'.

³⁷ Ti'ij Pedro ooj a'áa jo'tyávaaca'aj a'ájna a Lida, aj pu'ij i Doorcaj tyi'ijcu'nyaca' ti'quij huamuí', ajta i tyévira' mati'ij jacajo'sij, aj mu mij ju'tyájttoo u chi'táj.

³⁸ A'ájna a Jope a'áa pu véjri' putyajá'ricij a Lida, a'áa pu jo'tyávaaca'aj a'ájna i Pedro, mati'ij jáamua'reeri' a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye', hua'puácaa mu huata'ítyaca' mej mij uyo'té'exaatye'en a'yan tijin:

—Pata'aj jiye'tzín mu ja'rájra'nyij iye'ej Jope.

³⁹ Ti'quij i Pedro hua' jamuán ujó'mej, ti'ij a'áa ja'rá'aj, aj mu mij ju'tyéevi'tij jo'tij je'raca'tyii i mui'chíj, majta néijmi'i a'íimaj i maj antyúujimua'astariaca', mua'cooyi'nya'aj mu eetyahuíistiraj a'íjci jimi i Pedro, mati'ij mij tyaataséejra i cáanarij a'íin ti tyi'ta'huacare'ej i Doorcaj ti'ij óoche' júuricaj.

⁴⁰ Pedro pu huo'ta'íj maj néijmi'i iiráciinyej, ti'quij tyítunutaca', ajta jaatáhuoj i Dios jimi, ja'raséeraj a'íjci i mui'chíj, aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—¡Tabiita, ájchesij!

Ti'quij atányeeriaca' a'ájna i íiti', ti'ij jaaséj a'íjci i Pedro, aj pu'ij ooyíxij.

⁴¹ Ajta i Pedro muáca'ra'an pu jitze jajví'raj ti'quij ja'ajriáj, aj pu'ij huo'tajé a'íijma i maj tyá'tzaahuatye', ajta a'íijma i úucaa i maj antyúujimua'astariaca', ti'quij júurican huataséjratata'.

⁴² Néijmi'que' mu jáamua'reeri' a'íimaj i maj a'áa huacháatima'caa a'ájna a Jope, mue'táj mu mij ja'antzaahuaj a'íjci i tavástara'.

⁴³ Pedro pu a'áa jo'tyá'itzee a'chu pua'an xicáj a'ájna a Jope, a'íjci jimi i navíj ti tyíi'huacaa, Simón pu ántyapuaaca'aj a'ájna i a'táj.

10

I Pedro ajta a'íjna i Cornelio

¹ Síij pu a'áa jo'tyávaaca'aj a'ájna a chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Cesarea, Cornelio pu ántyapuaaca'aj, a'íi pu a'íin pué'eenye'ej i ti tyihuá'ijtye' a'íijma i xantáaru'uj i maj Italia já'ma'can.

² A'íjna i Cornelio, jéehua pu naa tyihuojó'mua'rajca'aj, majta néijmi'i i maj jamuán chajca'aj, máana'micha'aj i Dios. Jéehua pu huo'táhuuú túmii jime' a'íijma i maj Israel jitze ajtyáma'can, ajta a'náj tina'aj jahuooca'aj i Dios jimi.

³ Séej pu a'yan tyu'ríj, a'tzáaj yáacij jé'ta' ucamá'caj i xicáj, tyi'tíj pu jimi huataséjre, naa pu tyámua' tyeeséj a'íjci i Dios ti jimi tyí'huuúre', ti a'úun jo'tyájrurij jo'tíj a'íin je'rácatyii, aj pu'ij a'yan tyaatajé tijin:

—iCornelio!

⁴ Ti'quij ja'raséeraj ja'raa a'íjna i Cornelio, tyi'tzínnye'ej pu'ij a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Tyi'tanyí nyavástara'?

Aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa a'íjna i tajapuá ti tyí'huuúre' tijin:

—Dios pu jú'mua'ree a'íjci i paj jahuooc a'náj tina'aj, ajta i paj períj huo'tyáhuuú i maj quee je'ej tyéejviicue'.

⁵ Pata'aj huo'ta'ítyej i tyétyacaa maj a'áa jó'ju' a'ájna a Jope, mata'aj yo've'vi'tíj a'íjci i Simón i ti ajta a'yan ántyapuaj tijin Pedro.

⁶ A'áa pu jo'caj séej jamuán ti ajta a'yan ántyapuaj tijin Simón, navíj pu tyí'huacaa a'íjna i Simón, a'áa pu véjri' ja'chej jo'tíj jájtyij ja'vá'asej.

⁷ Ti'ij jó'raa a'íjna i ti tajapuá tyajá'huuúre' i ti jamuán tyu'xájtaca', aj pu'ij i Cornelio hua'puácaa huatacho'vej i maj jahuuúre', ajta séej i xantáaru' i ti ajta ja'tzaahuatya'ca'aj i Dios.

⁸ Néijmi'i pu huo'té'exaa je'ej ti tyi'tíj huaríj, aj pu'ij huo'ta'ítyaca' maj a'áa jó'ju' a Jope.

⁹ Yaa ariá'pua'aj, a'tzáaj tacuaríixpuaj, mati'ij meríj a véjri' ajooju'caj a chájta', aj pu'ij Pedro antyíraj i chi'ij japua, ti'ij jaatáhuoonyij i Dios jimi.

¹⁰ Pu'ríj i'cuataca'aj, jaxie'va'ca'aj ti tyi'tíj huácuanyij, mati'ij móoj tya'cue'ráatacaj i ti tyí'cuanyij, aj pu'ij tyi'tíj jimi huataséjre.

¹¹ A'íj pu huaséj ti antacúj i tajapuá, tyi'tíj pu aje'cáma'ca'aj muáacuaque' pu tya'ajhuuújma'caj.

¹² Néijmi'i mu tyí'tyesejria'ca'aj a'íjci jitze i ti aje'cáma'ca'aj néijmi'i i tyi'tyán i maj muáacuacaa iira'íicajmee, majta i maj chóota' huaci'ij, i maj hua'cínnyajci'ij, majta i maj rá'rie.

¹³ Aj pu'ij nyúucarij huánamuajri' ti a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Pedro, ájchesij, pata'aj huó'cui'nyij pajta huo'ci'mej.

¹⁴ Ajta i Pedro a'yaa pu tyu'tanyúj tijin:

—Canu xaa nyu'uj a'náj tyi'tíj cua'nyij i ti quee tyéevijtij, na'ríij tyi'tyán maj xána'vi're'.

¹⁵ Ajtáhua'aj pu i nyúucarij a'yan tyatajé tijin:

—Néijmi'i i Dios ti tyámua' naa tyú'ruuj, capáj che' a'yan tyí'xajtaj yee tyí'xana'vi're'.

¹⁶ A'yaa pu huéecaj huaríj, ti'quij ajtáhua'aj tyíraa u tajapuá a'íjna i ti aje'cáanyej.

¹⁷ Jéehua pu tyí'mua'ajcaj a'íjna i Pedro a'íjci jime' je'ej ti huatóomua'aj a'íjna i ti jaaséj, mati'ij a'íin ará'aj a ti ja'pueertaj a'íimaj i Cornelio ti

huojo'ta'ítyaca', mati'ij a'áa ja'rá'aj a'íi mu tyu'íhuo'sime'ej jo'tij ja'chej a'íjna i Simón.

¹⁸ Aj mu mij ca'nyíin jin tyu'ta'íhuo' tipua'aj a'úun je'rájcatyij a'íjna i Simón, i ti ajta a'yan ántyapuaaj tijin Pedro.

¹⁹ Ajta i Pedro óoche' pu tyí'mua'ajcaa a'íjci jime' i ti huataséjre a'íjci jimi, aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa i júuricama'ra' i Dios tijin:

—Simón, huéicaj mu i tyétyacaa muatyáhuoonyij.

²⁰ Ájchesij, pata'aj acájra'nyij, pajta jó'me'en hua' jamuán, capáj je'ej tyí'mua'ajcaa, ji'nye nyáaj nu uhuojo'ta'ítyaca'.

²¹ Aj pu'ij acájraa a'íjna i Pedro, ti'quij a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Nyáaj nu a'íin pué'een i siaj jatyáhuoonyij, ¿tyi'tanyí jin yesiavá'ju'?

²² Aj mu mij a'yan tyityaatanyúj tijin:

—A'íj tu jin yavá'ju' a'íjci jitze ma'can i Cornelio i ti tyihua'íjtye', tyámua' pu tyí'tyevij, jéehua pu ja'tzaahuatye' i Dios, majta néijmi'i tyámua' tyéejcha'íi i maj Israel jitze ajtyáma'can. Síj ti tyí'huíire' u tajapuá i Dios jimi, a'íi pu jaaté'exaa ti muéetzij muaata'íjta paj ujó'me'en a ti ja'chej, ti'ij a'íin Cornelio muáanamuaaj a'chu paj nyúucarij tyaaté'exaatye'sij.

²³ Ti'quij i Pedro huo'tá'inyej maj utyájrutyey u chi'táj, a'áa mu jo'tyóo'itzee, yaa ariá'pua'aj pu jó'raa i Pedro hua' jamuán, séecan mu majta hua' jamuán ujó'ju' i maj tyá'tzaahuatye' maj a'áa já'chajca'aj a'ájna a Jope.

²⁴ Yaa ariá'pua'aj mu a'áa ja'rá'aj a Cesarea, jo'tij i Cornelio huaja'cho'va'ca'aj, a'íjma jamuán i ju'ihuáamua', ajta i maj tyámua' naa tyá'mua'tyey, néijmi'i mu tyúusiij u chi'táj.

²⁵ Ti'ij Pedro ará'aj a ti ja'chej, a'íi pu ja'antynájchaca' a'íjna i Cornelio, aj pu'ij tyítunutaca' a ti jóonyee i Pedro, ti'ij jaatyáanajche.

²⁶ Ajta i Pedro ja'ajriáj, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Huatyéjchaxij, tyévij nu nyajta nyáaj pué'een, pati'ij muáaj.

²⁷ Mati'ij tyu'taxáataj jujímua'aj, aj mu mij utyájrurij u chi'táj, ti'quij a'íjna i Pedro huo'séj i maj jéehua tyúusiij i tyeítyee.

²⁸ Pedro pu a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Mua'aj xu jamua'reej ti i tayi'ráj quee tyi'tá'caa ityájma i tyaj Israel jitze ajtyáma'can, tyaj a'yan tyityojó'juhua'nye' a'íjma jamuán i maj séej chuéj japua já'ma'can, nyij tyaj huá'muaariaj. Ajta i Dios pu naamuá'tyey nyaj quee a'yan tyá'xajta yee capu naa een mu a'tíj, nusu yee xána'visi' pu huasé'rin a'mújna.

²⁹ A'íj nu jin, mati'ij naatajé nyaj mu mujo've'mej, canu tyi'tíj je'ej tyu'taxájtaca'. A'yaa nu tyá'xie've' nyaj jáamua'reej ji'quij een jime' setyinaatacho'vej.

³⁰ Aj pu'ij a'yan tyu'tanyúj a'íjna i Cornelio tijin:

—Pu'ríj muáacuaj xicáj tyooméj, yáapua'aj a'tzáaj, a'yaa nu huaquéej iye'ej nyichéj, nyati'ij huatyéenyuj i Dios jimi, a'tzáaj yáacij jé'ta' ucamá'caj i xicáj, ti'quij a'tíj huataséjre nye jimi, naa pu tyi'tyama'astáji'caa a'íjna i ti jucáchajca'aj.

³¹ Ajta a'yan tyinaaté'exaaaj a'íjna i a'tíj tijin: “Cornelio, Dios pu arí jáanamuaajri' a'íjci i paj jimi huatyéenyuj, ajta pu jo'támua'reeri' a'chu paj tyihuo'tapuéjve i maj quee je'ej tyéejviicue'.

³² Pata'aj huo'ta'ítyey maj ujó'ju'un a chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Jope, miche' uyo've'vi'tij a'íjci i Simón, i ti ajta a'yan ántyapuaaj tijin Pedro, a'áa pu jo'caj jo'tij ja'chej i Simón, a'íjna i navíj ti tyí'huacaa, a'áa pu ja'chej a'ájna véjri' jájtyij ti ja'vá'asej.”

³³ A'íj nu jin jiye'tzín huo'ta'ít'yaca' mu séecan mata'aj mojo'tájeevej, pajta muáaj xá'puí' paj huaríj paj mujo've'mej. Ya tu'ríj tyij ijíj néijmi'i huatyu'uj, Dios pu jamua'reej je'ej tyaj ye'ej tyá'xie've', tyata'aj néijmi'i jáanamuj a'chu ti i tavástara' tyimuaata'íj paj tyitaaté'exaatye'en.

Pedro pu tyihuó'ixaaj jo'tíj Cornelio ja'chej

³⁴ Aj pu'ij Pedro a'yan tyihuo'té'exaaj tíjin:

—Nu'ríj ijíj yó'itej tíjin a'yaa pu tyi'ja'yájna a'íjci jimi i Dios néijmi'i mu juxa'aj mana'aj een síj ajta síj.

³⁵ Néijmi'i mu jitzán juxie've' i Dios a'íimaj i tyeít'ye'e i maj ja'tzaahuatye', majta xá'puí' ricíj.

³⁶ Dios pu a'yan tyihuo'tajé a'íimaj i maj Israel jitze eeráma'can, a'íi pu huo'té'exaa i nyúucarij ti tyú'tyamua'viste', a'íjci jime' i Ciriístu', a'íjna i ti néijmi'caa vástara'.

³⁷ Xu'ríj jamua'reej je'ej ti tyi'tíj huaríj néijmi'que' a'ájna a Judea, a'áa pu jo'tyóochej a'ájna a Galileea, tí'ij i Juan a'yan tyihuo'té'exaaj i tyeít'ye'e ti a'yan tyúuxie've' maj huái'huaj.

³⁸ A'yaa xu tyá'mua'reej ti i Dios jitzán jaatyájtoo i ju júuricamej ajta i ti néijmi'i jin putyi'uurejve, a'íjci jimi i Jesús Nazaret ti já'ma'can, a'yaa pu rijcaj je'ej ti tyí'xa'puí', ajta tyihuá'huaatya'ca'aj néijmi'caa i maj jajpuéetzij a'íjci jime' ti tyiyáaru' tyihuá'ijtya'ca'aj. A'íi pu néijmi'i putyi'uuriajva'aj, jí'nye Dios pu jitzán séjria'ca'aj.

³⁹ Ityáj tu néijmi'i mua'reej je'ej ti tyi'tíj huáruuj iye'ej jo'maj ja'chej a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, ajta a'ájna a Jerusalén. A'tzúj a'tyéevi'caj mu mati'íj jaajé'caj a'íjci jime' i maj yó'tatej i cúruuj jitze.

⁴⁰ Ajta i Dios pu jaatájuurityej tí'ij tyoomá'caj huéicaj xicáj i ti huamuí', ajta tyu'tá' tí'ij huataséjre tajimí.

⁴¹ Camu néijmi'i jaaséej, sulu ityáj tu'uj jaaséej, i ti a'íin arí ta'antyíhuooca'aj i Dios. Ityáj tu jamuán tyú'cuaa, tyajta hua'íj a'íjci jamuán i Jesús tí'ij huatájuuriaca'.

⁴² A'íi pu tyitaata'íj tyej tyij huo'té'exaatye'en i tyeít'ye'e, yee Jesús pu a'íin pué'een i ti huá'xijtye'en néijmi'caa i tyeít'ye'e, i maj júurij, ajta i maj meríj huácuíj.

⁴³ Néijmi'i i maj Dios jitze ma'can tyí'xaxa'ta'aj a'íi mu jaxajtaca'aj a'íjci i Jesús, a'yaa mu majta tyu'taxájtaca' yee néijmi'i i maj tyá'antzahuatye'en a'íjci jimi a'íi pu tyihuo'tú'uunyi'raj i maj jin ootyá'itzee i Dios jimi.

A'íimaj i maj séej chuéj japua já'ma'can, a'íi mu ja'ancuriáa' i júuricama'ra' i Dios

(Hch. 11:15-17)

⁴⁴ Óoche' pu tyi'xáatacaj a'íjna i Pedro, tí'ij i júuricama'ra' i Dios hua' jitzán rá'aj néijmi'caa, a'íijma i maj janamuajraca'aj je'ej ti tyí'xajtaca'aj a'íjna i Pedro.

⁴⁵ Majta séecan i maj tyá'tzaahuatye', i maj a'íijma jitze ajtyáma'can i maj ja'antyisi'chej i junavíj, tyámua' mu tyo'taséj a'íimaj a'íjci jime' ti Dios ajta jaatyájtoo i ju júuricamej a'íijma jimi i maj séej chuéj japua já'ma'can.

⁴⁶ Tyámua' mu tyo'taséj, jí'nye mahuó'namuajri' maj séecan nyúucarij jin tyí'xajtaca'aj, majta tyámua' tya'tá'caria'aj i Dios.

⁴⁷ Aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaj a'íjna i Pedro tíjin:

—¿Nyi je'ej tyí'rij ti a'tíj tyu'tyáanaj mej mij quee huái'huaj a'íimaj i tyeít'ye'e, i maj majta meríj ja'ancuriáa' i júuricama'ra' i Dios yaa tyati'íj ityáj?

⁴⁸ Ajta je'en huo'ta'íj maj huái'huaj nyúucaritze' a'íjci i Jesús ti Ciríistu' pu'éen. Mati'íj mij i maj huái'huaca' jaatáhuaviiri' i Pedro ti huatyá'itzeere'en hua' jamuán a'chu pua'an xicáj.

11

*Pedro pu huo'té'exaa je'ej ti tyi'tíj huaríj a'íjci jimi i Cornelio
(Hch. 10:9-23, 44-48)*

¹ Aj mu mij a'íimaj i maj Jesús jamuán huacíj, majta i maj tyá'tzaahuatye' i maj a'áa jo'cháatima'caa a'ájna a Judea, a'íi mu jáamua'reeri' tíjin i maj séej chuéj japua já'ma'can mu majta ja'ancuriáa' i nyúucaria'ra' i Dios.

² Ti'íj a'íjna i Pedro a'áa ja'rá'aj a Jerusalén, je'ej mu pua'aj tyaaxájtaca' a'íimaj i maj majta tyá'tzaahuatye', i maj ja'antyisi'chej i junavíj,

³ a'yaa mu tyaatajé tíjin:

—Je'ej paj pua'aj huaríj, ji'nye a'íjma paj ujo'vá'muaariaca' i maj quee ja'antyisi'chej i junavíj, pajta hua' jamuán tyú'cuaa.

⁴ Aj pu'íj Pedro huatyóochej ti huo'té'exaatye'en néijmi'i je'ej ti tyi'tíj huaríj,

⁵ a'yan tíjin:

—A'áa nu chájta' jo'tyávaacaj ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tíjin Jope, nyati'íj nyooj tyenyúusima'caj i Dios jimi, aj pu'íj tyi'tíj nyej jimi huataséjre, cáanarij tyi'tíj ti jútye' aje'cáanyej, muáacuaque' pu tyé'ejvivin, a'áa pu jútye' je'cáanyej jó'nyaj jo'ojcatyíj.

⁶ Tyámua' nu tyeeséj tyi'tíj ti eeriáa'ca'aj, aj nu nyij tyi'tyán huaséj i maj muáacuacaa iira'íicajmee, majta i maj simuáruunyij, majta i maj chóota' huacíinyajci'íj, majta i maj rá'rie.

⁷ Nyati'íj nyij nyúucarij huánamuajri', ti a'yan tyinaatajé tíjin:

—Pedro, ájchesij, pata'aj huó'cui'nyij, pajta huo'ci'mej.

⁸ A'yaa nu tyu'tanyúj tíjin: “Canu xaa nyu'uj nyavástara', ji'nye canu a'náj tyi'tíj cua'nyij tiquee tyéevijtij ti ajta xána'vi're'.”

⁹ Jútye' pu ajtáhua'aj je'cánamuajre i nyúucarij ti a'yan tyinaaté'exaaj tíjin: “I Dios ti tyámua' naa tyú'ruuj, capáj a'yan tyí'xajtaj yee tyí'xana'vi're'.”

¹⁰ Huéecaj pu a'yan tyu'ríj, ajta je'en tyíraa u tajapuá a'íjna i cáanarij.

¹¹ Aj mu mij huéecaj i tyétyacaa a'áa ja'rá'aj jó'nyaj jó'catyíi, a'áa mu huojota'ítyaca' a Cesarea mej mij nyéetzij náahuonyij.

¹² Ajta i júuricama'ra' i Dios, a'íi pu naata'íj nyaj ujó'me'en hua' jamuán a'íjma, nyequée je'ej tyi'mua'astíj, a'íi mu majta jó'ju' nyaj jamuán a'íimaj i ta'ihuáamua' i maj aráseej ará'asej, néijmi'i tu jo'tyájrapij u chi'táj jo'tíj ja'chej a'íjna i a'tíj.

¹³ A'íi pu taaté'exaa ti síj i tyéviij huataséjre ti tajapuá tyí'huiire' i Dios jimi a'ájna jo'tíj ja'chej, a'yaa pu tyaaté'exaa tíjin: “A'tíj huata'ítyej a'ájna a Jope mej mij uyo've'vi'tíj a'íjci i Simón i maj majta a'yan jatamuá'muaj tíjin Pedro.

¹⁴ A'íi pu muaaté'exaatye'sij je'ej ti i Dios tyimuaatú'uunyi'raj ajta a'íjma a'tyétyeristyamua'.”

¹⁵ Nyati'íj huatyényechej nyaj tyihuo'té'exaatye'en, aj pu'íj i júuricama'ra' i Dios hua' jitzán rá'aj a'íjma, a'yaa pu cha'tána'aj ti'íj jájcuaj tajimí tyu'tyá'itzee.

16 Aj nu nyij jo'támua'reeri' je'ej ti tyitaaté'exaaj i tavástara' ti a'yan tijin: "A'yaa xaa nyu'uj tyi'ja'yájna, a'íjna i Juan, a'í pu huá'íraca'aj jáytyij jime', siajta mua'aj a'íj xu jin i'huan i júuricama'ra' i Dios."

17 A'íj pu jin tipua'aj Dios a'yan cha'tána'aj tyihuo'tá' a'íjma a'íjci i ti ajta ityájma taatá', i tyaj ja'antzaahuaaj a'íjci i Jesús i ti ajta Ciríistu' pué'een, ¿ji'nye tyí'rij nyej nyaj quee tyi'tá'care'en je'ej ti i Dios tyá'xie've'?

18 Mati'ij jáanamujri' a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye' i maj a'áa huacháatimee a'ájna a Jerusalén, camu che' huatanyúj, sulu tyámua' mu tyaatá' i Dios, a'yan metyi'xáataj tijin:

—Pu'ríj Dios huo'ta' i maj séej chuéj japua ja'chej mej mij jájcuan jin tyámua' naa tyú'mua'tyij jimi, mej mij jusén jin júurij muá'ra'nyij.

I hua' tyeyúuj a'íjma i Antoquía maj ja'chej

19 Ti'ij huamuí' a'íjna i Esteban, aj mu mij huatyóochej maj je'ej pua'aj huó'uurej a'íjma i maj tyá'tzaahuatye', séecan mu mij a'áa ja'rá'aj a Fenicia, majta séecan a'ájna a Chipre, majta séecan a'ájna jo'tij a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Antoquía. Camu a'tíj tina'aj ixaatya'ca'aj a'íjci i nyúucarij i Dios ti jitze je'ráma'can, a'íjma mu'uj huaté'exaaj i maj Israel jitze ajtyáma'can.

20 Majta i séecan i maj Chipre já'ma'can a'íjma jamuán i maj Cirene já'ma'can, a'í mu a'áa ja'tanyéj a'ájna a Antoquía, aj mu mij huó'ixaaj a'íjma i maj quee Israel jitze ajtyáma'can, a'íj mu huo'té'exaa i nyúucaria'ra' i Jesús i ti ajta tavástara' pué'een.

21 Jéehua pu huo'tyáhuíi i tavástara', a'íj mu jin mue'tíj tyu'tátoj i tyúuye'raj, mati'ij ja'antzaahuaaj a'íjci i tavástara'.

22 Majta a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye', i maj a'áa já'chajca'aj a'ájna a Jerusalén, mati'ij a'íimaj jáanamujri' je'ej ti tyi'tíj huaríj, a'íj mu huata'ítyaca' a'íjci i Bernabé a'ájna a Antoquía.

23 Ti'ij a'áa ja'rá'aj, Bernabé pu jaaséej ti Dios tyámua' tyú'ruuj a'íjma jimi. A'íj pu jin jéehua huatóotyamua'vej, a'yaa pu tyihuo'té'exaaj maj huatyóoca'nyej i jutzájta' mej mij tyámua' tyityaaju'un i tavástara' jimi.

24 A'yaa pu tyú'ruuj a'íjna i Bernabé, ji'nye tyámua' pu tyí'tyevistaca'aj, a'íj pu jitze aróoca'nyajca'aj i júuricama'ra' i Dios, ajta jéehua tyá'tzaahuatya'ca'aj, a'íj mu mij jin jéehua i tyeítyee ja'antzaahuaaj a'íjci i tavástara'.

25 Ti'ij té'ej jó'raa a'íjna i Bernabé a'ájna a Tarso, ti'ij jáahuonyij a'íjci i Saulo.

26 Ti'ij jáatyoj, aj pu'ij yo'ví'tij a'ájna a Antoquía, a'áa mu séej nyinyi'ra'aj já'tyeej hua' jamuán i maj tyá'tzaahuatye', metyihua'mua'tyáaj jéehua i tyeítyee. A'ájna a Antoquía a'áa mu anaquéj a'yan huojo'tamua'aj tijin cristianos.

27 A'ájna xicáara' jitze, séecan mu a'áa ja'rá'aj a'ájna a Antoquía Jerusalén maj ja'ráacij, a'í mu a'íin pué'een i maj Dios jitze ma'can tyí'xaj.

28 Síj pu a'yan ántyapuaaca'aj tijin Agabo, a'í pu ajo'tyéechaxi hua' tzajta', a'íj pu jitze arooca'nyáaj i júuricama'ra' i Dios, ti'ij a'yan tyihuo'té'exaatye'en ti huatúuri'huaj ja'mej néijmi'que' íiyan i cháanacaj japua. A'yaa pu'ij tyu'ríj ti'ij a'íjna tyí'ijtaca'aj i ti va'cán jin tyi'tyávaaca'aj i ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Claudio.

29 Aj mu mij i maj tyá'tzaahuatye' Antoquía maj já'chajca'aj, a'í mu a'yan tyaaxá'pui'intarej maj tyihuo'ta'ítyi're'en a'íjma i ju'ihuámua' Judea maj já'chajca'aj, a'chu ti síj caa putyá'uurejve ti'ij huo'tapuéjve'en.

30 A'yaa mu huaríj, u mu tyihuojo'ta'ítyi'ri' néijmi'i i maj tyi-huo'tapuéjve. Ajta a'íjna i Bernabé, a'íjci jamuán i Saulo, a'íi mu huo'tátuii i huásij i maj a'áa jo'tyú'uuca'aj a'ájna a Jerusalén.

12

Tí'ij huamuí' a'íjna i Santiago, ajta i Pedro eetyánami'huaca'aj

1 Ajta a'ájna xicáara' jitze, a'íjna i Herodes i ti va'cán jin tyi'tyávaaca'aj, a'íi pu huatyóochej ti je'ej pua'aj huó'uurej i maj tyá'tzaahuatye'.

2 A'íi pu jaata'íjtaca' maj jaajé'caj a'íjci i Santiago, i ti ihuáaria'ra' pué'een a'íjci i Juan.

3 Ajta tí'ij jaaséj ti hua'ránajchaca' a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íj pu ajta huata'íjtaca' maj jaatyéevi' a'íjci i Pedro. A'yaa pu tyu'ríj a'ájna matí'ij a'íj jin tyi'ye'estyáacaj i maj páan cua'caa tiquee cu'ustij.

4 Matí'ij jaatyeví'raj, aj pu'ij i Herodes je'tyáanaj, jéehua mu tyí'cha'íica'aj, muáacuaque' mu tyiú'pu'ca'aj metyamúacuastajma'aj. A'yaa pu tyí'mua'ajcaa ti a'ájna jaataséjrataj, tí'ij tya'náara'an i maj tyí'ye'estyaa.

5 A'íj pu jin i Pedro eetyánami'huaca'aj ajta tyámua' tyí'cha'íiri'huaca'aj, majta i maj tyá'tzaahuatye', a'íi mu jéetze' jahuooca'aj i Dios jimi a'íjci jime' i Pedro.

Síj ti tajapuá tyí'huíire' pu jì'rájtoo a'íjci i Pedro

6 Tí'ij huaré'chumua'riaca' aj pu'ij i Herodes jì'ratoonyíiche' mej mij jaaséj i tyeítyee, ajta a'íjna i Pedro a'íi pu tyácusima'aj a jé'ta' jo're'que'tíj anají'qui'huaj i cadéenaj jime' ju'íicaj jitze ajta i jumuáca' jitze, majta hua'puaj i xantáaru'uj ajtatápi'huaca'aj i Pedro jitze, majta séecan i xantáaru'uj, a'áa mu je'tyú'uuca'aj a ti ja'pueertaj maj jacha'íica'aj.

7 Aj pu'ij jiyé'tzín jime' síj ti tajapuá tyí'huíire' huataséjre a'újna jo'maj tyeítyee já'namuacaa, tí'quij uhuanyéeri'ciriajraa, aj pu'ij jaatóoriaxíj a'íjci i Pedro ajta a'íin huájíj, tí'quij a'yan tyaatajé tíjin:

—Ca'nácan, ájchesij.

Aj pu'ij aja'ajvátzij i cadéenaj a chóota' a'íjna i ti jin anají'qui'huajma'caaj i Pedro.

8 Aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—Tyu'tyé'chejtye' pajta ajtá'aca'queetye'.

Aj pu'ij a'yan huaríj i Pedro, ajtáhua'aj a'yan tyaaté'exaa a'íjna i ti tajapuá tyí'huíire' tíjin:

—Uca'rújtyi'raj mua' máancaj, pata'aj nyajamuan jó'me'en.

9 Aj pu'ij iirájraa i Pedro, cújta' a'íjci i ti tyí'huíire' u tajapuá, ajta quee jamua'reeriaca'aj tyij a'yan tyi'ja'yájna je'ej ti tyi'tíj uuriajca'aj a'íjna i ti tyí'huíire' u tajapuá, nusu tyi'tyámaarasima'aj na'aj.

10 Matí'ij mij ajo're'nyej jo'maj je'tyú'uuca'aj i xantáaru'uj i maj tyí'cha'íica'aj, majta áyee séecan jimi i xantáaru'uj, aj mu mij ajo're'nyej jo'tíj tyapúusti' puéertara' je'tyéjvee jo'tíj je'ráanyee i juyéj, tí'quij jusíj antacúj i puéertaj, aj mu mij iirácíj, a'íj mu jitze huajú'ca'aj i juyéj. Matí'ij móoj ajooju'caj jo'tíj jo're'nyee i juyéj, aj pu'ij jiyé'tzín jó'raa a'íjna i ti tajapuá tyí'huíire'.

11 Aj pu'ij uhuóomua'tzij a'íjna i Pedro, a'yaa pu'ij tyu'taxájtaca' tíjin:

—Nu'ríj jamua'reej ti a'yan tyi'ja'yájna ti tavástara' séej ujo'ta'ítyaca' i ti tyí'huíire' u tajapuá tí'ij a'íin níi'ratoonyij, tí'ij quee a'yan tyi'nyoorej je'ej ti tyá'xie've' a'íjna i Herodes, majta a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can.

12 Tì'ij jáamua'reeri' ti a'yan tyi'ja'yájna, aj pu'ij jó'raa, a'áa pu ja'rá'aj a María ti ja'chej, náanajra' a'íjci i Juan ti ajta a'yan ántyapuaaj tijin Marcos. A'áa mu jóosiiria'ca'aj jéehua i tyeítyee i maj jahuooca'aj i Dios jimi.

13 Tì'quij a'íin tye'ejtyáto'sixij jo'tij ja'pueertaj, aj pu'ij íjmue'esti' iirányeeriaca' ti a'yan ántyapuaaj tijin Rode, tì'ij jaaséej a'tíj ti pué'een.

14 Tì'ij a'íin jaamua'aj ti i Pedro atyaja'xajtaca'aj, capu tya'antacúj, ji'nye huápu'ij pu huatóotyamua'vej a'íjna i íjmue'esti', tì'quij huaria'téechajra tì'ij huo'té'exaatye'en ti i Pedro aje'tyéjvee a ti ja'pueertaj.

15 Aj mu mij a'yan tyaaté'exaa a'íjci i íjmue'estaj tijin:

—Puá'timue' papu'uj.

Ajta a'íjna, je'can jime' pu a'yan tyí'xajtaca'aj ti a'yan tyi'ja'yájna. Majta a'íimaj a'yan mu tyí'xajtaca'aj tijin:

—Capu a'íin pué'een, a'íi pu'uj pué'een i tajapuá ti tyí'huiire' i ti jacha'ij.

16 Meentyij óoche' i Pedro tye'ejtyáto'xa'aj i puéertaj jitze, aj mu mij tya'antacúj, mati'ij jaaséej metyu'tátzin.

17 Jumuáca' pu jin huo'té'exaa a'íjna i Pedro mej mij quee che' je'ej tyáhuaasime'en, aj pu'ij huo'té'exaa je'ej ti tyi'rájtoo a'íjna i tavástara' jo'tij je'tyánami'huaca'aj, ajta a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Siata'aj jaaté'exaatye'en a'íjci i Santiago, siajta i séecan i ta'ihuáamua'.

Aj pu'ij iirájraa, tì'quij aja'hua' yee ja'rá'aj.

18 Yaa ariá'pua'aj tì'ij huatapuá'riaca', jéehua pu quee je'ej huá'miteerastya'ca'aj i xantáaru'uj, ji'nye camu jamua'reeriaca'aj je'ej ti tyi'tíj huaríj a'íjci jimi i Pedro.

19 Aj pu'ij i Herodes tyu'ta'íjtaca' maj jáahuonyij, majta a'íimaj camu jáatyoj, a'íj pu jin a'íjma jitze tyo'ojpuá'rij i xantáaru'uj i maj jacha'íica'aj, ajta je'en huo'ta'íjtaca' maj huó'cui'nyij. Tì'ij a'yan tyu'ríj, aj pu'ij i Herodes eerájraa a Judea, tì'quij a'áa jó'raa a Cesarea, a'áa pu ja'cháaj ja'raa.

Tì'ij huamu' i Herodes

20 A'íjna i Herodes, tyámua' pu tyihuá'jaaxiejvi'raca'aj a'íjma i maj a'áa jo'cháatima'caa a Tiro majta a Sidón, a'íi mu mij tyúusiij, mati'ij mij uja'tanyéj a'ájna a Cesarea. Mati'ij mij séej huamue'tij i a'tíj ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Blasto, a'íi pu a'íin pué'een i ti jahuiiria'ca'aj a'íjci i Herodes, a'íi pu huo'tyáhuu mej mij jaatáhuavij a'íjci i Herodes tì'ij quee che' huá'jaaxiejvi'raj a'íjma, ji'nye i Tiro maj já'chajca'aj majta a Sidón, a'áa mu tyajá'huoocaria'aj i maj tyí'cua', a'ájna i chuéj japua jo'tij tyejé'ijtaj a'íjna i Herodes.

21 A'ájna xicáara' jitze maj jaaxá'pui'intarej, a'íi pu ucóochejtyej i jusíicu' i maj jin jáamua'tyij ti a'íin pué'een i ti va'cán jin tyí'ijta, aj pu'ij acáayixij i ipuárij jitze, tì'quij tyihuá'tyixaa néijmi'caa i tyeítyee.

22 Mati'ij jáanamujri' a'íjci i Herodes, a'yaa mu tyityeetyejíihuajraa tijin:

—A'íjna i ti tyí'xaj capu tyévij pué'een, sulu dios pu pué'een.

23 A'ájna pu'uj tána'aj, síij i ti tyí'huiire' u tajapuá i tavástara' jimi puéjtzij pu jaatá' a'íjci i Herodes, tì'ij a'íin tyi'ijcuí'nyej, ji'nye capu tyaatatyójtzi'rej i Dios, aj pu'ij huatyéchui'nurej tì'quij huamu'.

24 Ajta i nyúucaria'ra' i Dios, néijmi'que' pu huanamuáariajraa, jo'tij na'aj mu jaxajtaca'aj.

25 Mati'ij a'íimaj i Bernabé ajta i Saulo ja'antyci'ij i maj tyu'muáriej a'ájna a Jerusalén. Aj mu mij jo'cíj majta a'íj jo'ví'tij a'íjci i Juan i ti ajta a'yan ántyapuaaca'aj tijin Marcos.

13

Mati'ij huatyóohuij a'ájna i Bernabé ajta i Saulo maj tyihuó'ixaatye'en i tyeítyee

1 A'ájna tyeyúuj ti jo'tyéjvee a chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Antoquía, a'áa mu séecan jo'tyú'uuca'aj i maj tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can, majta séecan i maj tyihuá'mua'tyajca'aj i tyeítyee. A'íi mu a'íin pué'eenye'ej a'ájna i Bernabé, ajta i Simón, i maj majta a'yan jatamuá'muaj tijin ti xú'muara', ajta i Lucio Cirene ti já'ma'can, ajta i Menahem (a'ájna i Menahem, a'íj pu jamuán huave'sej i Herodes i ti tyí'ijta'ca'aj néijmi'que' a Galilea), ajta a'ájna i Saulo.

2 A'ájna mati'ij jusíria'caj i tavástara' jimi, majta ju'ítzi've'ej, aj pu'ij i júuricama'ra' i Dios a'yan tyihuo'té'exaa'aj tijin:

—Siahua've'vi'tichij a'mújcij mu Bernabé, siajta mu Saulo mata'aj a'yan tyu'tyáhuire'en a'íjci jime' i muárie'rij i nyaj nyeríj jin hua'antyhuj.

3 Mati'ij jaatáhuaviiraj i Dios majta huoo'ítzi'va'aj, majta hua'va'muárie'xi'ij i hua' mu'úutze', aj mu mij huo'ta'ítyaca' maj jó'ciinyej.

Mati'ij a'áa ja'tanyéj a Chipre

4 A'ájna i júuricama'ra' i Dios, a'íi pu huo'ta'ítyaca' a'íjci i Bernabé, ajta i Saulo, mej mij a'áa jó'ju' a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Seleucia, a'áa mu mij báarcuj jitze atyáacij, mati'ij mij antacij séej chuéj japua ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Chipre.

5 Mati'ij a'áa ja'rá'aj jo'tij i báarcuj ja'ajtyéecha'caj, a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Salamina, aj mu mij huatyóohuij maj huó'ixaatye'en i nyúucaria'ra' i Dios, a'úu mu tyihuá'ixaatya'ca'aj i hua' tyeyúuj tzajta' a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can. A'íi pu ajta i Juan hua' jamuán huama'ca'aj, a'íi pu'ij huá'huíria'ca'aj.

6 Néijmi'que' mu ciinyaca'aj ti'ij na'aj va'tíj a'chájta', mati'ij mij a'áa ja'rá'aj chájta', ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Pafos, a'áa mu séej ja'antynájchaca' ti tyí'chahuaa Israel ti jitze ajtyáma'can, a'yaa pu ántyapuaaca'aj tijin Barjesús, i ti hue'tzij jin tyihuá'ixaatya'ca'aj i Dios jitze ma'can.

7 A'ájna i ti tyí'chahuaa, a'íi pu jamuán ajo'tyávaaca'aj a'íjci i tajtúhuan i ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Sergio Paulo, tyámua' pu metyóomua'ria'ca'aj a'ájna i tajtúhuan, aj pu'ij huo'tacho'vej a'íjci i Bernabé, ajta i Saulo, ji'nye janamuá'ramui'ca'aj i Dios nyuucáaj.

8 Ajta i ti tyí'chahuaa a'yaa pu ántyapuaaca'aj hua' nyuucáaj jime' i Griegos tijin Elimas, a'íi pu tyu'tyáanaj ti'ij quee tyá'antzaahuatye'en i tajtúhuan.

9 Ajta i Saulo, i ti ajta a'yan ántyapuaj tijin Pablo, a'íj pu jitze juca'nyáaj i júuricama'ra' i Dios, ti'ij ij ja'ráasej tyámua' naa.

10 Ti'quij a'yan tyaaté'exaa'aj tijin:

—Muáaj mu paj tyí'hue'tacaa, pajta je'ej pua'aj metyóomua'rej, tyiyáaru' pu atáataj, muáaj paj quee janamuá'ramui' i ti naa een. ¿Ji'nye petyihua'antyiú'nyi'raj i maj a'yan ricij je'ej ti tyá'xie've' i Dios?

11 Pu'rij Dios puéjtzij muaatá'sij, pua'racúunyij paj puá'mej, capáj che' tyi'tíj séeraj puá'mej a'chu pua'an xicáj.

Aj pu'ij a'yan tyá'raa je'ej ti tyaaté'exaa i Pablo, ti'quij aracúunyij ja'raa a'íjna i ti tyí'chahuaa, aj pu'ij a'tíj huáhuo ti'ij ja'naví'raj, ji'nye capu che' atányeerica'aj.

12 Ti'ij a'íj huaséj i tajtúhuan, aj pu'ij tyá'antzaahuaaj, ajta tyámua' naa tyo'taséj a'íjci jime' je'ej maj ye'ej tyihuo'muá'tyej i tavástara' nyuucaaj.

Matí'ij a'áa tyihuojo'mua'aj a Antoquía a'áa ti huataca'aj a Pisidia

13 A'íjna i Pablo, majta a'íimaj i maj jamuán huajú'ca'aj, a'áa mu atyáacij i báarcuj jitze a'ájna a Pafos, matí'ij mij a'áa ja'rá'aj a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tíjin Perge, a'áa ti huataca'aj a Panfilia, ajta a'íjna i Juan a'áa pu huojoohuá'xij, ti'quij huariá'raa a'ájna a Jerusalén.

14 Majta a'íimaj i séecan, a'íi mu eeráacij a'ájna a Perge, matí'ij mij a'áa ja'rá'aj a'ájna a Antoquía, a'áa ti huataca'aj a Pisidia. A'áa mu jo'tyájrurij hua' tyeyúuj tzajta' a'ájna xicáara' maj jitzán juso'pii, matí'ij mij huatyára'saca'.

15 Matí'ij jo'jíiva'aj i yu'xarij i ti anxívi, majta séecan i yu'xarij i maj jo'yú'xaca' i maj tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can. Aj mu mij i maj tyí'ijta u tyeyúuj tzajta', a'íi mu a'yan tyihuo'té'exaaaj tíjin:

—Ta'ihuáamua', tìpua'aj tyi'tíj siahua'ixaatya'cuaj i tyeítyee i siaj jin ca'nyíjra'aj huo'tá'an, siahuo'té'exaatye' íjij.

16 Ti'quij huatyéechaxij a'íjna i Pablo, aj pu'ij i jumuáca' jin huo'tá'ijmiejri' mej quee je'ej tyáhuaasime'en, a'yaa pu tyihuo'té'exaaaj tíjin:

—Setyú'namuajri' mua'aj mu siaj Israel jitze ajtyáma'can, siajta mua'aj mu siaj séej chuéj japua já'ma'can, mu siaj já'tyese' i Dios.

17 A'íjna i hua' Dios i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íi pu hua'antyíhuoj a'íjma i tahuásimua'ci'ij, jéehua pu huo'támui'rej, matí'ij móoj a'áa jo'tyá'caj a'ájna a Egipto jo'maj quee já'chajca'aj. A'tzúj a'tyéevi'caj pu i Dios hue'rájto a'ájna a Egipto, a'íjci jime' i ti néijmi'i jin putyí'uurej.

18 A'íi pu hua' jime' huatyéeviicue'rej huá'puatyej nyinyi'ra'aj a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij.

19 Ajta arahua'puaquej pu hua'antypua'rij i tyeítyee i maj a'áa jo'cháatima'caa i séej chuéj japua, ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tíjin Canaán, tí'ij ij huo'tapuejve a'íjci i chuéj a'íjma i tahuásimua'ci'ij.

20 A'yaa pu á'tyeej a'chu muáacuaj anxityej, japuan huá'puatyej japuan tamuáamuata' nyinyi'ra'aj. Ajta je'en Dios huo'ta' i juyójmua' ti tyihuo'ta'íjtye'en juésij jime', a'yaa mu tyityaajú'ca'aj 'asta na'aj quee huaséjre a'íjna i Samuel i ti Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj.

21 Aj mu mij jaatáhuaviiri' ti síj tye'entyájrutyey tí'ij va'cán jin tyu'ta'íjtaj, ti'quij i Dios a'yan tyu'tá' ti síj tyu'tyáhuire'en huá'puatyej nyinyi'ra'aj jime', a'íi pu a'ín pué'eenye'ej a'íjna i Saúl ti yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Quis, i ti hua' jitze ajtyáma'cantaca'aj a'íjma i maj Benjamín jitze eeráanyej.

22 A'tzúj a'tyéevi'caj ti'quij té'ej i Dios jáa'ri'ri' i ti jin tyihua'íjtya'ca'aj a'íjna i Saúl, ajta a'íj huatá' i David tí'ij tyihuo'ta'íjtye'en, tí'ij a'yan tyu'taxájtaca' i Dios tíjin: “Nyáaj nu ja'antyíhuoj a'íjci i David, i ti yójra' pué'een a'íjci i Isaí, tyámua' pu tyiná'astijre', néijmi'i pu a'yan tyí'uurej je'ej nyaj tyá'xie've'.”

23 Síj ti a'íj jitze eeráma'can i David, a'íi pu a'ín pué'een i Jesús, i ti Dios uyo'ta'ítyaca' ti'ij hua' japua huatányuunyij a'íjma i maj Israel huacháatimee, a'yaa pu tya'rá'astej i Dios i ti jin atóoraj.

24 Ti'ij quee xu uve'nyáava'caj a'íjna i Jesús, pu'ríj i Juan huá'ixaatya'ca'aj néijmi'caa a'íjma i maj Israel jo'cháatimee, a'yaa pu tyihuá'ixaatya'ca'aj ti a'yan tyúuxie've' maj seequéj tyú'mua'tyij jutzájta', majta huái'huaj.

25 Ajta ti'ij arí a'ájna atyojo're'nyesima'aj i xicáara' ti jitzán mui'nyij i Juan, a'yaa pu tyu'taxájtaca' tijin: "Canu nyáaj a'ín pué'een i siaj jacho've', síj pu óoche' yaja've'mej, a'íjci jimi capu nyéetzij nyetyéviytje' nyaj tyi'tíj jin jaatyáhuire'en."

26 'Nye'ihuáamua' mu siaj Abraham jitze eeráanyej, siajta mua'aj mu siaj séej chuéj japua já'ma'can, mu siaj já'tyese' i Dios, a'íjna i nyúucarij i ti tyi'tyáhu'rii ityájma pu jitze huatama'can.

27 A'íimaj i maj Jerusalén já'chajca'aj, majta i maj tyihuá'ijtya'ca'aj, camu jaamua'aj a'tíj ti pué'eenye'ej a'íjna i Jesús, camu majta yo'itéej muá'raa i nyúucarij i maj jo'yú'xaca' a'íimaj i maj tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can, ti'ijta atyojo're'nyej a'ájna xicáara' i maj jitzán juso'pii, a'íi mu a'yan tya'rá'astej a'íjci i nyúucarij mati'ij jitzán tyo'ojpuá'rij a'íjci i Jesús.

28 Camu je'ej ja'tyoova'aj tyi'tíj maj jitzán ujpuá'riytje'en mej mij jaajé'caj, mati'ij mij jaatáhuaviiri' a'íjci i Piláato ti a'ín jaata'íjta maj jaajé'caj.

29 Mati'ij néijmi'i jin a'yan huaríj je'ej ti tyé'yu'si'huaca'aj a'íjci i jitze yu'xarij, aj mu mij ja'ajtajá i cúruuj jitze, mati'ij mij jaatyá'avaataca'aj.

30 Ajta i Dios pu jaatájuurityej.

31 A'chu pua'an xicáj, Jesús pu huatóosejrataca' a'íjma jimi i maj jamuán huacáj ti'ij a'áa ja'rájraa a'ájna a Galileea, ti'ij ij a'áa ja'rá'aj a Jerusalén, ajta ijíj a'íi mu a'ín pué'een i maj tyihuá'ixaatye' i tyeítyee a'íjci jitze ma'can i Jesús.

32 'Tyajta ityáj, a'yaa tu tyajá'mua'ixaatye' a'íjci i nyúucarij ti naa huánamuajrii, a'íjna i ti jin Dios atóoraj a'íjma jimi i tahuásimua'ci'ij.

33 Pu'ríj ityájma a'yan tyita'rá'astijre, i tyaj hua' jitze eeráma'can, a'íj pu jin aróo'astej ti'ij jaatájuurij a'íjci i Jesús, a'yájna ti'ij tyé'yu'si' i chuícarij jitze ti hua'puaj tijin: "Muáaj paj nyiyóoj pué'een, ijíj nu'ríj nyáaj muatáataj."

34 Pu'ríj i Dios a'yan tyaataxájtaca' ti jaatájuuritye'sij ti'ij quee huatyéjpetyej i tyévira', a'yaa pu tyé'yu'si'huaca'aj tijin: "A'yaa nu ji're'can jime' tya'ránaya'astesij je'ej nyaj nyeríj tyi'tíj tya'táratziiri' a'íjci i David."

35 A'íj pu jin ajta a'yan tyá'xaj séej jitze i chuícarij tijin: "Capáj tyu'tá'sij ti huatyéjpetyej i tyévira' a'íjci i ti muahuiire', i ti ajta quee tyi'tíj jin á'itzeere' a jimi."

36 A'yaa pu tyi'ja'yájna, a'íi pu i David huo'tyáhuui i jutyéityeristyamua' je'ej ti i Dios tyaata'íjtya'ca'aj, a'tzúj a'tyéevi'caj ti'quij huamuí', mati'ij mij ja'vá'naj a'íjma jamuán i huásimua'ci'ij, ajta je'en huatyéptyaca' i tyévira'.

37 Ajta a'íjna i tyévira' i Dios ti jaatájuurityej, capu huatyéptyaca'.

38 A'íj pu jin a'yan tyúuxie've' nye'ihuáamua', siaj jáamua'reej ti a'íjna i Dios tyajamuaatú'uunyi'raj a'íjci jime' ti Jesús huamuí' ja'mua jime'.

39 A'íj pu jin tyihuo'tú'uunyi'raj néijmi'caa i maj tyá'antzaahuatye'sij, ajta i yu'xarij Moisés ti jo'yú'xaca', capu a'náj tyi'tíj jin tyajamuaatu'úunyi'rajche'.

40 Tyámua' xu'uj mua'aj ti'ij quee a'yan tyaja'mua'uurej je'ej maj tyo'yú'xaca' a'íimaj i maj tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can.

41 A'yaa mu tijin:

Cási' mu siaj já'xaahuaj,
xu'huóomua'tzij i jutzájta', siajta yo'huá'xij,
ji'nye ijíij ti yaa jooméj,
tyi'tíj nu jin a'yan tyí'uurej i siaj quee
ja'antzaahuatye'sij, tipua'aj a'tíj já'mua'ixaatya'aj.

42 Mati'ij iirácij u tyeyúuj tzajta', a'íjna i Pablo majta i maj jamuán huajú'ca'aj, aj mu mij séecan huo'táhuaviiri' mej mij majtáhua'aj tyi-huó'mua'tyej séej jitze i xicáj maj jitzán juso'pii.

43 Ti'ij antyipua'riaj i maj huóosi u tyeyúuj tzajta', jéehua mu i tyeítyee i maj Israel jitze ajtyáma'can, majta séecan i maj jaataxié'vej i huá'yi'raj, a'íi mu hua' jamuán jó'ju' a'íjci Pablo ajta i Bernabé. A'íi mu mij tyámua' tyihuó'ixaaj, mej mij a'yan tyityaajú'caj je'ej ti tyi'huóoxie've', a'íjci jime' i Dios ti huo'xie'vej.

44 Ti'ij ajtáhua'aj tya'rá'aj a'ájna xicáara' jitze maj jitzán juso'pii, néijmi'i mu tin tyúusiij i maj a'áa huacháatimee, mej mij jáanamuj i nyúucaria'ra' i tavástara'.

45 Mati'ij a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can huo'séj maj jéehua tyúusiij i tyeítyee, tyámua' mu tyihuá'anchueerej, aj mu mij huatyóohuij maj a'yan tyu'xáj ti quee a'yan tyi'ja'yájna je'ej ti tyí'xajtaca'aj a'íjna i Pablo, majta je'ej pua'aj tyé'jeevaca'aj.

46 Mati'ij mij ca'nyíjra'aj huatóoa' a'íjna i Pablo, ajta i Bernabé, aj mu mij a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—A'yaa pu tyí'taci'puaj tyaj anaquéej mua'ajmaj jamuaaté'exaatye'en mu siaj Israel jitze ajtyáma'can a'íjna i nyúucaria'ra' i Dios. Siajta mua'aj caxu jaataxié'vej, caxu siajta tyá'tzaahuatye' siaj júurij xá'ra'nyij i Dios jimi jusén jime', a'íj tu tyij jin a'íjma jimi ujo'ju'uj tá'ju'un i maj quee Israel jitze ajtyáma'can.

47 Ji'nye a'yaa pu tyitaata'íj i tavástara' tijin:

Nyáaj nu jamua'antýihuoo mu siaj Israel jitze ajtyáma'can,
siata'aj huó'ixaatye'en i maj quee Israel jitze ajtyáma'can,
mata'aj mij jáamua'reej a'íimaj i nyúucarij i nyaj jin hue'rátosij,
néijmi'que' íiyan i cháanacaj japua.

48 Mati'ij jáanamujri' i maj quee Israel jitze ajtyáma'can, naa mu tyityaatóotyamua'vej, mati'ij mij huatyóohuij maj a'yan tyu'taxáj tijin naa pu huánamujrii i nyúucaria'ra' i tavástara', aj mu mij néijmi'i tyá'antzaahuaj i Dios ti arí hua'antýihuoca'aj mej mij júurij muá'ra'nyij jusén jime'.

49 A'íj mu jin jaaxájtaca' i nyúucaria'ra' i tavástara' néijmi'que' a'áa ti huaca'aj.

50 Majta a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íi mu tyu'xájtaca' séecan jamuán i úucaa i maj naa tyí'tyetyeítyee, majta tzáahuatyi'ra'aj hua' jimi tyí'cha'ij, majta a'íimaj i tyétyacaa i maj jéehua tyi'tíj jin juxié'va'ca'aj a'ájna a'chájta', ca'nyíjra'aj mu huo'ta' mej mij je'ej pua'aj huó'uurej a'íjci i Pablo, majta i Bernabé, mej mij hue'rá'ityej jo'maj jo'cháatima'caa.

51 Mati'ij mij a'íimaj jaatacá'tzij i juca'quéj ti'ij cáaxij i chuéj, mej mij a'íimaj i tyeítyee jáamua'reej maj ootyá'ítzee i Dios jimi, aj mu mij jo'cáj, a'ájna a'chájta' a' ti a'yan tyaja'rájtyapuj tijin Iconio.

⁵² Majta a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye', naa mu tyúutyamua'va'ca'aj, ajta a'íin jéehua hua' jitze séjria'ca'aj i júuricama'ra' i Dios.

14

Matí'ij a'áa tyihuojo'mua'aj a'ájna a Iconio a'ájna i Pablo ajta i Bernabé

¹ Matí'ij a'áa ja'rá'aj a'ájna a Iconio, a'ájna i Pablo, ajta i Bernabé, aj mu mij utyájrurij i hua' tyeyúuj tzajta' a'íijma i maj Israel jitze ajtyáma'can, matí'ij mij tzáahuatyi'ra'aj jin tyihuo'mua'aj a'íijma i tyeítsee, a'íj mu jin jéehua tyá'antzaahuaj a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, majta i maj séej chuéj japua já'ma'can.

² Majta séecan i maj quee tyá'tzaahuatya'ca'aj, a'íi mu ca'nyíjra'aj huo'ta' a'íijma i maj séej chuéj japua já'ma'can, mej mij a'íimaj je'ej pua'aj huojo'namuajraj a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye'.

³ A'íj mu jin a'áa já'tyeej a'ájna i Pablo, ajta i Bernabé, a'íj mu jitze tyi'ca'nyáaj i tavástara' metyihuo'ixaaaj, ajta i tavástara' a'yaa pu tyá'xa'pui'intaria'ca'aj je'ej maj a'íimaj tyí'xajtaca'aj, a'íjci jime' ti Dios hua'xie've', a'íj pu jin ca'nyíjra'aj huo'ta' mej mij a'yan huárinyij, majta jáamua'reej i tyeítsee yee i Dios mu jitze aróoca'nyej.

⁴ Majta i tyeítsee i maj a'áa já'chajca'aj a chájta', a'íi mu jé'ta' huacíj, séecan mu a'íijma jamuán i maj Israel jitze ajtyáma'can, majta séecan a'íijma jamuán i Jesús maj jamuán huacíj.

⁵ Aj mu mij a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, majta a'íimaj i maj séej chuéj japua já'ma'can, a'íi mu jaaxá'pui'intarej a'íijma jamuán i maj tyityatatyíj, mej mij huo'tyá'xi'in, majta huo'tyáto'sixi'in tyetyéj jime'.

⁶ Ajta a'ájna i Pablo ajta i Bernabé, matí'ij jáamua'reeri' aj mu mij huatóo'uj, a'áa mu ja'rá'aj a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tíjin Listra, ajta a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tíjin Derbe, a'áa pu jitzán ja'ajtyáma'can a'ájna a Licaonia, majta néijmi'que' a'áa ti hua'ca'aj,

⁷ jo'maj majta huaja'ixaatya'ca'aj i tyeítsee i nyúucaria'ra' i Dios.

Matí'ij jaatyáto'sixij a'íjci i Pablo a'ájna a Listra

⁸ A'áa pu sáij jo'tyávaaca'aj a'ájna a Listra, tyévij tiquee ráyi'vaaca'aj. Capu huáyi'caa, ji'nye a'yaa pu éenye'ej huanie'huaca'. A'ájna i tyáati' a'áa pu jo'tácatyíi,

⁹ jatyanamuáarasima'aj je'ej ti tyí'xajtaca'aj a'ájna i Pablo, ti'quij i Pablo jaaséej ti jéehua tyá'tzaahuatya'ca'aj tí'ij huarúj.

¹⁰ Aj pu'ij a'yan tyaatajé ca'nyíin jime' tíjin:

—Huatyéjchaxij, tyámua' naa.

Ti'quij a'íin ájtzunaca', ajta je'en huatyóochej ti rájra'nyij.

¹¹ Matí'ij jaaséej je'ej ti tyí'tíj huáruuj i Pablo, aj mu mij huatyéjiihuajra i tyeítsee junyúucaa jime' i maj jin tyí'xaj a'ájna Licaonia, a'yaa mu tíjin:

—Dioosij mu yava'cáanyej, a'yaa muaasé'rihua'aj matí'ij tyétyacaa mej mij yahuataséjre'en tajimí.

¹² A'yaa mu tyu'taxájtaca' tíjin, a'mújna mu Bernabé, a'íi pu a'ájna pué'een i dios tyaj a'yan jatamuá'muaj tíjin, Júpiter, ajta a'mújna mu Pablo, a'íi pu a'íin pué'een a'ájna i Mercurio, a'yaa mu jaatamua'aj a'íjci i Pablo, ji'nye a'íi pu tyí'xajtaca'aj.

¹³ A'ájna i puaríj ti jin tyí'huíire' i tyeyúuj tzajta', Júpiter ti ántyapuaj a'áa ti jo'tyávaaca'aj jo'tíj jo'tyárutyí'ij a chájta', a'íi pu túuru'uj ajootoj, ajta i xúuxu'uj ti to'tyátutzijhua, majta i tyeítsee, a'yaa mu tyá'xie'va'ca'aj maj tyihuo'támu'vejritye'en.

14 Mati'ij jáamua'reeri' a'íjna i Pablo, ajta i Bernabé, aj mu mij tya'cásujtza'naj i tyúucaanaa, mati'ij mij áan jo'tyájrurij i tyeítýee tzajta' mua'antyijíihuaj,

15 a'yaa mu tijin:

—Mua'aj tyétyacaa, ¿ji'nye sij tásij a'yan tyí'tyaricij? Ityáj tu tyajta tyétyacaa pué'een, yaa siati'ij mua'aj. A'yaa tu een jime' mujo'vá'ju'un tyata'aj jamuaaté'exaatye'en siaj sij jaatapuá'citaj a'íjci i tiquee tyi'táj huiire', siajta ja'antzaahuatye'en i Dios ti júurij, i ti jaatyátaahuaca' i tajapuá, ajta i cháanacaj, ajta i jájtyij, ajta néijmi'i ti'ij na'aj pua'máj tyí'sejre'.

16 A'náj imuáj pu a'yan tyu'ríj, Dios pu tyu'tá' maj i tyeítýee a'yan rijcay je'ej maj a'íimaj tyá'xie'va'ca'aj.

17 Capu a'náj quee a'yan rijcay je'ej ti tyúuxie've', a'íjci jime' i ti tyámua' ricij, ji'nye a'íi pu uhuaja'ta'ítyacaa i víityee, ajta ti tyámua' tyú'ciirej, ajta tyajamuaatá'sij i siaj jáacua'nyij, siata'aj naa tyuutyámua've'ej.

18 Tyij majta meríj a'yan tyihuo'té'exaatya'ca'aj, tyámua' pu tyihuo'tatyési'huarij maj huo'tá'ijmuejra mej mij quee i tyeítýee tyihuo'támu'vejritye'en.

19 Aj mu mij séecan ará'aj i maj Israel jitze ajtyáma'can, i maj a'áa ja'rácij a Antoquía, majta a Iconio, mati'ij mij a'yan tyihuo'té'exaaj i tyeítýee ti je'ej pua'aj tyí'tyevij i Pablo. Aj mu mij i tyeítýee jaatyáto'sij tyetyéj jime' a'íjci i Pablo, a'yaa mu tyí'mua'ajcaa tijin pu'ríj huamuí', mati'ij mij ji'rasa'riéechajraa ajéjre' i chájta'naj jitze.

20 Ajta mati'ij a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye' tyúusiij, a'íi mu mij eetyahuíistiraj a'íjci jimi i Pablo, aj pu'ij ájchej, ajtáhua'aj ujo'tyájrurij u chájta', yaa ariá'pua'aj pu jó'raa a'íjci jamuán i Bernabé, a'áa mu jó'ju' a Derbe.

21 Mati'ij huo'ixáatya'aj i nyúucarij i Dios ti jin hue'rátosij, a'ájna a Derbe, jo'maj jéehua huojomue'tij i tyeítýee maj tyá'antzaahuaj, aj mu mij támij huariá'cij a'ájna a Listra, majta a'ájna a Iconio, majta a Antoquía.

22 A'yájna yatij huaca'aj jéehua mu ca'nyíjra'aj huo'ta' a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye', a'yaa mu tyihuo'ixaa mej mij a'yan tyityaajú'caj je'ej ti tyúuxie've', majta mu a'yan tyihuo'té'exaaj ti ajta juxie've' maj jaa-puejtzitarej mej mij ujo'tyájrurtyej jo'tij Dios tyejé'ijtaj.

23 Majta mu huásij antyíhuo mej mij tyu'tyáhuire'en hua' tyeyúuj tzajta', mati'ij mij huatyéenyuj i Dios jimi, majta huoo'ítzi'va'aj, aj mu mij jitzán huo'tyájto a'íjci i tavástara' i maj jitzán tyá'antzaahuaj.

I Pablo ajta i Bernabé, majtáhua'aj mu ujó'ju' a Antoquía Siria ti jitze ajtyáma'can

24 Mati'ij mu jó'ju' a'ájna a Pisidia, a'áa mu mij ja'rá'aj séej chuéj japua ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Panfilia.

25 Mati'ij huo'ixáatya'aj i nyúucaria'ra' i Dios, a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Perge, aj mu mij támij jo'cój a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Atalía.

26 A'áa mu báarcuj jitze atyáacij, mati'ij a'áa jó'ju' séej chuéj japua ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Antoquía, a'ájna chájta' jo'maj yo'táhuaviiraca'aj ti i Dios huó'cha'íin, mej mij a'yan tyu'muárie'en je'ej maj meríj tye'entyici'ij.

27 Mati'ij a'áa ja'rá'aj a Antoquía, aj mu mij hua'ajsi i maj tyeyúuj tzajta' jusi'rihua'aj, néijmi'i mu huo'té'exaa je'ej ti i Dios tyu'muáriej a'íijma jimi,

je'ej ti ajta i tavástara' tyihuo'tá' a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can mej mij majta a'íimaj tyá'antzaahuatye'en.

²⁸ I Pablo ajta i Bernabé, a'áa mu á'tyeej hua' jamuán i maj tyá'tzaahuatye'.

15

Mati'ij a'áa ja'tyúusi a Jerusalén

¹ A'áa mu a'náj séecan ja'rá'aj a'ájna a Antoquía, Judea maj ja'ráacij, mati'ij mij huatyóohuij maj a'yan tyihuo'mua'tyej i ju'ihuáamua', tiqee je'ej tyí'rij ti Dios tyihuo'tú'uunyi' tipua'aj mequee ja'antysisíjchej i junavíj, a'yájna ti'ij tyeetyájtóo i Moisés.

² A'ájna i Pablo, ajta i Bernabé, tyámua' mu tyihuo'ixaaj tzáahuatyi'ra'aj jime', mati'ij mij a'íjma antyíhuo a'íjci i Pablo majta i Bernabé, majtáhua'aj séecan, mej mij a'áa jó'ju' a Jerusalén, majta je'en jaaxá'pui'intare'en a'íjma jamuán i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, majta i huásij i maj jusi'rii u tyeyúuj tzajta' a Jerusalén.

³ Mati'ij a'áa ja'ráacij a Antoquía, a'áa mu je're'nyej a Fenicia, majta a'ájna a Samaaria, majta huo'té'exaa maj majta a'íimaj i maj séej chuéj japua já'ma'can tyá'antzaahuaj i Dios jimi. Aj mu mij huatóotyamua'vej a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye' mati'ij huó'namuajri' je'ej maj tyí'xajtaca'aj.

⁴ Mati'ij a'áa ja'rá'aj a Jerusalén a'ájna i Pablo ajta i Bernabé, tyámua' mu tyihuo'tyéeeje a'íimaj i maj jusi'rii u tyeyúuj tzajta', majta i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, majta i huásij. Mati'ij mij néijmi'i huo'té'exaa je'ej ti i Dios tyámua' tyú'ruuj hua' jimi i séecan i tyeítyee.

⁵ Majta séecan a'íimaj i fariseos i maj majta tyá'tzaahuatye', a'íi mu ájhuiixij, mati'ij mij a'yan tyu'taxájtaca' tíjin:

—Juxie've' maj ja'antysiichixi'in i junavíj a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye' i maj séej chuéj japua já'ma'can, miche' ja'rá'astej néijmi'i je'ej ti tyu'ta'íjtaca' a'ájna i Moisés.

⁶ Aj mu mij tyúusiij a'íimaj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, majta i huásij, mej mij tyi'huo'ixaatye'en a'íjci jime'.

⁷ Mati'ij a'tzúj a'tyéevi'ij maj tyí'xaj, aj pu'ij i Pedro ájchej, ti'quij a'yan tyihuo'té'exaaaj tíjin:

—Nye'ihuáamua', mua'aj xu seríj jamua'reej a'náj ti imuáj i Dios na'antyi'huoj nyéetzij, nyej nyij huo'té'exaatye'en i nyúucarij ti jin Dios tyihuo'tú'uunyi' i maj quee Israel jitze ajtyáma'can, mej mij a'íimaj tyá'antzaahuatye'en.

⁸ Ajta i Dios, i ti jú'mua'ree je'ej ti a'tíj tyí'mua'tzej i jutzájta', a'íi pu taataséjra ti huo'taxié'vej, ji'nye a'yaa pu cha'tána'aj tyihuo'tá' a'ájna i ju júuricamej ti'ij huatyá'itzeere'en a'íjma tzajta' ti'ij ajta ityájma tyitaatá'.

⁹ A'íjci jimi i Dios, néijmi'i tu taxa'aj tyana'aj een, ji'nye a'yaa pu cha'tána'aj tyámua' tyihuo'ruuj mati'ij jimí tyá'antzaahuaj.

¹⁰ A'íj pu jin, ¿ji'nye een jime' a'yan setyá'xaj i Dios a'íjci jime' siaj tyihua'íjtye' a'íjma i maj tyá'tzaahuatye' yi'ráj jime' i maj quee ja'viicue'raca'aj i tahuásimua'ci'ij, tyajta ityáj?

¹¹ Ajta a'yájna, a'yaa tu tyá'tzaahuatye' tyaj quee tyu'nájchitaca', a'íjci jime' ti tavástara' tajapúa huatanyúj, a'yaa pu cha'tána'aj hua' japua tyu'tányuusij a'íjma.

¹² Aj mu mij néijmi'i huatyápua'riaca' i maj tyí'xajtaca'aj, mati'ij mij huó'namuajri' je'ej maj tyihuá'ixaatya'ca'aj a'íjna i Pablo, ajta i Bernabé. Néijmi'i mu huo'té'exaa je'ej ti i Dios tyihuo'tá' mej mij tyi'táj huo'taséjratye'en i maj jin tyámua' tyo'taséj, a'íimaj i maj séej chuég japua já'ma'can.

¹³ Mati'ij ja'antyipuá'rij i maj tyí'xajtaca'aj, aj pu'ij Santiago a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Nye'ihuáamua', sianáanamuajri'.

¹⁴ Simón pu taaté'exaa ti i Dios huo'tyáhuu i a'íjma i maj séej chuég japua já'ma'can, séecan i tyeítsee tzajta' mej mij majta tyámua' tyaatá'an.

¹⁵ Je'ej maj tyí'xaj a'íimaj, a'yaa mu cha'taj mana'aj ará'tyeej tyo'yú'xaca' i maj tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can, a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze,

¹⁶ a'yan tijin:

Ti'ij antyúuci'tyij, aj nu xaa nyij nyáaj uvé'nyesij.

A'íjna i chi'ra'an i David, i ti arí á'vej, nyáaj nu nyajtáhua'aj já'ajca'nyej.

Nyáaj nu ja'antyítaahuaj jájcuan a'íjci jitze i ti ooj ajá'ajnyee.

¹⁷ Mata'aj mij séecan jáahuoonyij i tavástara', a'íjma jamuán i tyeítsee i maj séej chuég japua já'ma'can,

i maj meríj nyejitzé pu huatóomua'aj.

¹⁸ I tavástara' pu jájcua'aj imuáj tyu'tá' maj a'íjci tyú'mua'tyij, ajta ará'tyeej ti tyu'tá' i junyúcaa.

¹⁹ 'A'íj nu jin a'yan tyajá'mua'ixaatye' tyaj quee tyihua'antyiú'nyi'ra'an a'íjma i maj séej chuég japua já'ma'can i maj majta ja'antzaahuatye'sij i Dios.

²⁰ Jéetze' pu tyí'huüre' tyaj tyihuo'ta'ítyi're'en yu'xarij jitze, tyej tyij a'yan tyihuo'té'exaatye'en maj quee tyí'cua'caj i maj tyu'támu'vejritaca' hua' jimi i hua' diosij, majta quee juxana'círía'aj úucaa jamuán, majta i úucaa quee juxana'círía'aj i tyétyacaa jamuán, majta quee jacua'caa hue'ria'ra' tyi'táj maj jaatyácue'mi'in, ajta maj quee jacua'caa i xúuria'ra'.

²¹ Ji'nye mati'ij mana'aj tyityeetyóohuij jo'maj jo'cháatimee, tyeítsee mu séejre' maj huá'ixaatye' je'ej ti tyo'yú'xaca' a'íjna i Moisés, i maj hua' tyeyúuj tzajta' já'ji'vii ti'ijta atyojo're'nyej a'ájna xicáara' maj jitzán juso'pii.

I yu'xarij maj huo'ta'ítyi'ri' a'íjma i maj séej chuég japua já'ma'can

²² A'íimaj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, majta i huásasij, majta néijmi'i i maj jusi'rii u tyeyúuj tzajta', a'íi mu jo'xá'pu'intarej maj séecan antyíhuoonyij, mej mij huo'ta'ítyej a Antoquíia, a'íjma jamuán i Pablo, ajta i Bernabé. A'íj mu antyíhuo i Judas ti ajta a'yan antyapua'ij tijin Barsabás, majta a'íjci i Silas, a'íi mu a'íin pué'een i tyétyacaa maj jéehua juxie've' hua' tzajta' i maj tyá'tzaahuatye'.

²³ A'íjma mu jimi jaata'ítyaca' i yu'xarij ti a'yan tyá'xaj tijin:

“Ityáj i tyaj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, majta i huásasij i tyaj tasi'rii i tyeyúuj tzajta', yaa tu já'muatyojtye' mu siaj tyá'tzaahuatye', siajta séej chuég japua jo'cháatimee a'ájna Antoquíia, siajta a'ájna Siria, ajta a'ájna a Cilicia.

²⁴ Tu'ríj jáamua'reeri' maj séecan iye'ej jo'cáj tyaj quee ityáj huo'ta'ítyaca', a'íi mu mij tyajamua'antyiú'nyi' a'íjci jime' je'ej maj tyajá'mua'ixaatye', a'íj xu sij jin quee che' je'ej jájtyoovej.

²⁵ Ji'nye néijmi'i tu'ríj a'yan tyo'xá'puí'intarej tyaj séecan antyíhuoonyij ityájma maj jitze ajtyáma'can, tyata'aj tyij huo'ta'ítýej ja'mua jimi, a'íjma jamuán i Pablo, ajta i Bernabé,

²⁶ A'íimaj mu meríj a'yan tyityatóomua'aj maj huá'cui'nyij a'íjci jimi i tavástara' i Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een.

²⁷ A'íj tu jin huo'ta'ítýaca' a'íjci i Judas, tyajta i Silas, a'íi mu jamuaaté'exaatye'sij néijmi'i je'ej tyaj tyeríj tyaaaxá'puí'intarej.

²⁸ A'yaa pu tyámua' naa tya'rá'najchaca' a'íjci i júuricama'ra' i Dios, ajta ityájma, tyaj quee jéehua tyi'tíj jin tyajá'mua'ijcatye'ej, sulu a'íj tu'uj i ti jéetze' juxie've'.

²⁹ Sij quee jacua'caa i ya'muáatyee hue'ra' i maj hua' mu'vejritacaa i judioosij jimi, caxu sijta jacua'caj hue'ria'ra' i tyi'tíj ti huatyácue'mi'nyí'huaca' nusu i xúuria'ra', caxu sijta juxana'círia'aj úucaa jamuán, majta i úucaa quee majta juxana'círia'aj i tyétyacaa jamuán. Típua'aj a'yan xáarinyij a'íjci jime' je'ej tyaj tyajá'mua'ixaatye', tyámua' xu tyityeetyá'itzeere'sij i Dios jimi. A'yaa tu tyaja'muatyojtzi're'."

³⁰ Mati'ij a'íimaj huo'tatyóotyaj, aj mu mij jo'cáj a'ájna a Antoquíia, aj mu mij hua'ajsih néijmi'caa i maj tyá'tzaahuatye', mati'ij mij huo'tapíj i yu'xarij.

³¹ Mati'ij a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye' jo'jájvej i yu'xarij, tyámua' mu naa tyityaatóotyamua'vej, ji'nye jéehua pu ca'nyíjra'aj huo'ta'.

³² Ajta a'íjna i Judas, ajta i Silas, i maj majta tyihuá'ixa'tyahua'aj i Dios jitze ma'can, a'íi mu jéehua ca'nyíjra'aj huo'ta' i ju'ihuáamua' a'íjci jime' i maj tyihuo'té'exaaj.

³³ Mati'ij a'tzúj a'áa a'tyéevi'ij, aj mu mij i maj tyá'tzaahuatye' tyámua' naa tyihuo'tatyójtýej mej mij juxáhuaj jó'ciinyej, mata'aj mij majtáhuaj a'áa ja'rá'astij a'íjma jimi i maj uhuojo'ta'ítýaca'.

³⁴ Ajta a'íjci i Silas, a'yaa pu tya'rá'najchaca' ti a'áa jo'tyá'itzeere'en.

³⁵ Ajta a'íjna i Pablo, ajta i Bernabé, a'íi mu Antoquíia jo'tyá'itzeere', majta séecan jamuán, móoche' mu tyihuá'mua'tyajca'aj, majta huá'ixaatya'ca'aj i tavástara' nyuucaa.

Tí'ij i Pablo ajtáaraa a'íjci jimi i Bernabé

³⁶ A'tzúj a'tyéevi'caj, aj pu'ij i Pablo a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Bernabé tíjin:

—Tyooj tyajtáhuaj huojo'va'muáaren i ta'ihuáamua' i maj a'áa jo'cháatimee néijmi'que' jo'tyaj tyeríj huojó'ixaa i nyúucaria'ra' i tavástara', tyata'aj jáamua'reej je'ej ti tyihuá'huire'.

³⁷ Ajta a'íjna i Bernabé, a'íj pu ví'tímu'caj i Juan, i maj majta a'yan jatamuá'muaj tíjin Marcos.

³⁸ Ajta a'íjci i Pablo capu ja'rá'najchaca' ti já'anvi'tij, ji'nye i Marcos pu a'áa huojóohua'xijca'aj a'ájna a Panfilia, capu che' hua' jamuán tyihuá'mua'tyajca'aj.

³⁹ A'íj mu jin quee tyámua' tyo'xá'puí'intarej, mati'ij mij juxáxui'ij jo'cáxij, ajta a'íjna i Bernabé, a'íj pu jo'ví'tij i Marcos, báarcuj jitze mu jo'cáj a'ájna a Chipre.

⁴⁰ Ajta a'íjna i Pablo, a'íj pu huatajé i Silas tí'ij jamuán jó'me'en, majta a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye', a'íi mu jaatáhuaviiri' i tavástara' tí'ij huó'cha'íin a'íjma i maj hua'puaj, mati'ij mij jo'cáj.

⁴¹ A'áa mu huatyéenyey a'ájna a Siria, majta a'ájna a Cilicia, ca'nyíjra'aj mu hua'tá'caria'aj i hua' tyeyúuj tzajta' i maj tyá'tzaahuatye'.

16

Ti'ij Timoteo hua' jamuán ujó'mej a'íjma i Pablo ajta i Silas

¹ A'íjna i Pablo, ajta i Silas, a'áa mu jo're'nyej a Derbe, majta a'ájna a Listra, a'áa mu séej jo'tyoo ti tyá'tzaahuatye', ti a'yan ántyapuaj tijin Timoteo, ajta i náanajra' Israel pu jitze ajtyáma'can, ajta i táatajra' griego pu pué'een.

² Tyámua' mu yó'mua'rajca'aj a'íjci i Timoteo a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye' i Listra maj já'ma'can, majta i Iconio maj já'ma'can.

³ A'íjna i Pablo, a'yaa pu tyá'xie'va'ca'aj ti i Timoteo ujó'me'en hua' jamuán, a'íj pu jin jaata'íjtaca' maj ja'antysisíjchej i navíira' mej mij quee je'e'j tyá'mua'tziire'e'j a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, ji'nye néijmi'i mu jamua'reeriaca'aj ti griego pué'eenye'e'j i táatajra' a'íjci i Timoteo.

⁴ Néijmi'que' jo'maj jo're'nyinyiica'aj ti'ij na'aj tye'chájta'najmee, a'áa mu huó'ixaaj i tyeíttee je'e'j maj tyaaxá'pui'intarej i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, majta i huáasij i tyeyúuj tzajta' maj tyí'huiire' a Jerusalén.

⁵ A'íimaj i maj jusi'rihua'aj, a'íi mu ca'nyíjra'aj tóoa'care'e'j i maj jitzán tyá'tzaahuatye', a'íj mu jin támui'risima'aj i maj tyá'tzaahuatye'.

Pablo pu jimí huataséjre a'íjna i a'tíj Macedonia ti já'ma'can

⁶ Ajta i júuricama'ra' i Dios, capu huo'ta' maj huó'ixaatye'en i nyúucarij a'ájna a Asia, a'áa mu huatyéenyej a Frigia majta a'ájna a Galacia,

⁷ a'áa mu véjri' tanyéj jo'tíj ja'vá'asej síj i chuéj ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Misia. A'yaa mu tyí'mua'ajcaa maj utyájrutyey a'ájna chuéj japua ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Bitinia, ajta capu huo'ta' i júuricama'ra' i Dios.

⁸ Matí'ij mij antacíj után jitze pujmua' a Bitinia, matí'ij mij a'áa je'cáanyej chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Troas.

⁹ Tíca' pu i Pablo tyi'tíj huaséj, ti a'áa jo'tyávaaca'aj után jitze pujmua', a'tíj ti séej chuéj japua já'ma'can ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Macedonia, jéehua pu jaatáhuaviiri' a'yan tijin: “Eetára' yu jitze pujmua' pata'aj taatáhuire'en.”

¹⁰ Ti'ij a'yan tyu'séera' a'íjna i Pablo, jiye'tzín tu tyámua' huátaruuj tyej tyij antáci'nyej a'ájna a Macedonia, ji'nye a'yaa tu tyá'mua'reeriaca'aj ti i Dios taatajé tyej tyij huo'té'exaatye'en i nyúucarij ti jin Dios hue'rátosij.

Matí'ij tyihuo'mua'aj a'ájna a Filipos

¹¹ A'ájna a Troas a'áa tu i báarcuj jitze atyáacij, tyati'ij tyij jo'cíj a'ájna a Samotracia jo'tíj chuéj já'ajnyeej a jáata', yaa ariá'pua'aj tutyij ará'aj a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Neápolis.

¹² Tyajta je'en a'áa jo'cíj, aj tu tyij a'áa ja'rá'aj séej i chájta'naj jitze ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Filipos. A'áa mu já'chajca'aj a'íimaj i maj Roma jitze ajtyáma'can, a'íi pu a'íin pué'een i chájta'naj ti jéetze' juxie've' a'áa ti huataca'aj a Macedonia. A'áa tu á'tyeej a'chu pua'an xicáj.

¹³ A'náj matí'ij pua'aj juso'píhua'aj, aj tu tyij iiráacij a jéjre' chájta', a'áa tu jo're'nyej véjri' játye', tyej tyij jáahuonyij jo'tíj jáai'rij tyaj huatyényuunyij i Dios jimi. A'áa tu oorá'saca', tyati'ij tyij huo'té'exaa i nyúucaria'ra' i Dios a'íjma i úucaa maj tyúusiiria'ca'aj.

¹⁴ Síj i íiti', a'yaa pu ántyapuaaca'aj tijin Lidia, Tiatira pu já'ma'can a'íjna, cáanarij pu tyí'to'racaria'aj ti tyí'nacamuua. A'íi pu ajta tyá'tzaahuatya'ca'aj i Dios jimi, aj pu'ij Dios jaatá' ti'ij tyámua' tyáanamua'aj je'e'j ti tyí'xajta'aj a'íjna i Pablo.

15 Aj pu'ij huái'huaca', majta néijmi'i i ihuáamua'mua', ajta a'yan tyitaatajé a'íjna i Lidia tijin:

—Tipua'aj a'yan tyajamuá'miteeraste'ej i nyaj nyeríj ja'tzaahuatye' a'íjci i tavástará', siata'aj mujo'vá'ju'un nyaj jamuán jó'nyaj ja'chej.

Aj pu'ij ca'nyéjrij jime' taatajé.

16 Séej pu a'yan tyu'ríj, tyati'ij a'áa joojú'caj jo'tyaj tyiye'ixa'tyehua'aj i Dios, a'áa tu íjmue'estaj ja'antynájchaca' ti tyiyáaru' tzajta' séjria'ca'aj ti támua'rej. Séecan pu jimi ajtyávaaca'aj ti'ij jéehua túmii huo'mué'tiste'en.

17 Tí'quij a'íjna i íiti' taatavén, a'áa pu ja've'jijhuasima'aj tacújta' a'yan tijin:

—A'múumaj mu tyétyacaa mu jahuiire' i Dios i ti tajapúa' já'sejre' a'yaa mu mij tyajá'mua'ixaatye' je'ej ti tyí'rij ti Dios tyajamuaatú'uunyi'.

18 Á'tyeej ti a'yan tyihuojó'vajran, 'asta na'aj quee i Pablo jatyúna'vej, aj pu'ij ooré'nyeeriaa', tí'quij a'yan tyaatajé a'íjci i tyiyáaru' tijin:

—A'yaa nu tyí'mua'ijtye' a'íjci jítze ma'can i Ciríistu' paj iirájra'nyij a'mújcij jítze mu íjmue'estaj.

Tí'ij a'yan tyaatajé, aj pu'ij iirájraa a'íjci i íitaj tzajta'.

19 Majta a'íimaj i maj tyé'ijtya'ca'aj i íjmue'estaj, mati'ij jáamua'reeri' tíquee che' je'ej tyí'riitaca'aj maj jaamué'tin i túmii a'íjci jimi, aj mu mij huo'vívi' a'íjma i Pablo majta i Silas. Mati'ij mij huojó'ví'tij a'íjma jimi i maj tyí'ijta a'ájna jo'tij ja'rájta'cuaj.

20 Mati'ij mij a'yan tyihuo'té'exaa i juéesij tijin:

—A'íimaj i tyétyacaa, Israel maj jítze ajtyáma'can, jéehua mu hua'jaaxiejtye'ej iieye'ej maj huacháatimee.

21 Yí'ráj mu tamua'tyej tíquee je'ej tyí'rij tyaj ja'antzaahuatye'en, na'ríij tyaj a'yan huárinyij ityáj i tyaj Roma jítze ajtyáma'can.

22 Mati'ij mij i tyeétyee huo'tájaaxiejvi'ri' a'íjci i Pablo, majta i Silas, aj mu mij i juéesij tyu'ta'íjtaca' maj tyihua'cáa'ri'raxi'in i tyihuá'caanaa, majta hue'riá'vaxi'in.

23 Mati'ij jéehua huo'tyaváaxi'ij, aj mu mij hue'tyáanaaj, majta jaata'íj i ti tyí'cha'ij ti huó'cha'íin tyámua' naa.

24 Aj pu'ij a'íjna i maj tyéecha'íiraj, a'íi pu a'úun huojó'tyájtó jo'tij quee já'i'rij maj iirá'ciinyej, ajta i huá'íicaj, a'áan pu a'nárujtya'xij i táabla jítze.

25 A'tzáaj jé'ta' tíca', a'íjna i Pablo ajta i Silas, móoche' mu tyenyúusima'caj i Dios jimi, majta tyí'chuiicaca'aj, majta i séecan i maj nami'huaca'aj hua' jamuán, a'íi mu huá'namuajraca'aj,

26 tí'ij jiyé'tzín jime' huatóoca'tzij i chuéj, ajta i chí'ij jo'maj je'tyánami'huaca'aj, ca'nyíin pu huatóoca'tzij. Aj pu'ij tya'antácuunyixij jo'maj je'tyánami'huaca'aj, ajta tyí'ijtzaanyixij i cadéenaaj i maj jín anají'qui'huajma'caaj i maj námi'.

27 Ajta a'íjna i ti tyí'cha'íica'aj, tí'ij huájij, aj pu'ij jaaséej ti arí tya'antacúunyi'huajma'caj jo'tij tyeje'tyanámi'huajma'caa, tí'quij juchúun íjcutaca' tí'ij huóoje'caj, jí'nye a'yaa pu jaata'aj maj meríj iiráacij i maj nami'huaca'aj.

28 Ajta i Pablo, a'yaa pu tyaatajé ca'nyíin jime' tijin:

—Capáj asíj je'ej ja'uurej, yú'tyaj tyooj néijmi'i iiráatyij.

29 Aj pu'ij tíej huáhuo i ti tyí'cha'íica'aj, tí'quij huatéechisima'aj ujo'tyájrapij jo'maj já'nami'huaca'aj, aj pu'ij tyítunutaca' a'ájna véjri' jo'maj jo'tyú'uuca'aj a'íjna i Pablo, ajta i Silas.

30 Tí'quij hui'ráavi'tij, aj pu'ij a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿Jí'nye náarinyij tí'ij Dios tyinaatú'uunyi'?

31 Mati'ij mij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Ántzaahuatye' i tavástara' a'íjci i Jesús, aj pu i Dios ty-imuaatú'uunyi'raj, ajta a'íjma i maj ajamuán aja'chej.

32 Mati'ij mij jáa'ixaa i nyúucaria'ra' i tavástara' a'íjci i a'tíj, majta a'íjma i maj jamuán aja'chej.

33 A'áa pu'uj tána'aj a'tzáaj tíca' a'íjna i ti tyí'cha'íica'aj, a'íi pu huo'jó'sij i maj tyí'puejtyi'huaca'aj, ajta je'en huái'huaca' a'íjna i ti tyí'cha'íica'aj, majta i maj jamuán aja'chej.

34 Tí'ij ij huojo'ví'tij i juchéj, aj pu'ij tyihuo'cue'ej, ajta i maj jamuán aja'chej, jéehua mu huatóotyamua'vej a'íjci jime' maj ja'antzaahuaj i Dios.

35 Iiya' mu'uj a'íimaj i juéesij huo'ta'íj i xantáaru'uj, a'yaa mu tyaaté'exaa a'íjci i ti tyí'cha'íica'aj i hue'rátóonyij a'íjci i Pablo ajta Silas.

36 Aj pu'ij a'íjna i ti tyí'cha'íj, a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Pablo tijin:

—Manaata'íj i juéesij nyaj jamui'rátóonyij, pu'ríj siaj juxáahuaj jó'ciinyej.

37 Ajta a'íjna i Pablo, a'yaa pu tyihuo'té'exaaaj a'íjma i maj tyí'cha'íj tijin:

—Ityájma, i tyaj romanos pu'éen, a'íi mu jéjrista' taatyáavaxij tyeítjee tzajta', majta quee xu tyi'tíj taa'íhuo'raj je'ej tyaj tyi'tíj jin tyityo'tyá'itzee, mati'ij mij te'tyáanaj. ¿Nyí ijíj meri'ij támij jaxie've' maj tii'rátóonyij aviitzij jime'? Catu iiráaju', miche' a'íimaj yeve're'nyej mata'aj a'íimaj tii'rátóonyij.

38 Mati'ij mij i xantáaru'uj a'yan tyihuo'té'exaaaj a'íjma i juéesij je'ej ti tyu'taxájtaca' a'íjna i Pablo, aj mu mij tyámua' tyu'tátziin a'íimaj i juéesij mati'ij jáamua'reeri' maj romanos jitze ajtyáma'cantaca'aj a'íjna i Pablo ajta i Silas.

39 Mati'ij mij ujó'ju' a'íimaj i juéesij mej mij utyojo'túu'uunyi' hua' jimi i maj hua'puaj, aj mu mij hue'rájtoo, majta huo'ta'íj maj eeráciinyej a'ájna a chájta'.

40 Majta a'íimaj i maj hua'puaj, a'íi mu iirácij jo'maj já'nami'huaca'aj, mati'ij mij a'áa jó'ju' Lidia ti ja'chej, mati'ij huo'séeraj majta ca'nyíjra'aj huo'tá'aj i maj tyá'tzaahuatye', aj mu mij jo'cáj.

17

Mati'ij tyúunyo'si'ij a'ájna a Tesalónica

1 Mati'ij mij jo'cáj, a'íjna i Pablo ajta i Silas, a'áa mu jo're'nyej chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Anfípolis, majta a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Apolonia, mati'ij mij a'áa ja'rá'aj chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Tesalónica, jo'tij hua' tyeyúuj já'sejre' a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can.

2 Ajta a'íjna i Pablo a'yaa pu'uj tyu'méj je'ej ti tyeyí'tihua'aj ti tyihuó'mua'tyej, a'úu pu jo'tyájrapij hua' tyeyúuj tzajta', tí'ij a'yan atyojo're'nyej a'ájna xicáara' jitze mati'ij pua'aj juso'pii, huéicaj sáahuaj pu tyihuó'ixaaj i yu'xarij jitze.

3 A'yaa pu tyihuá'ixaatya'ca'aj ti a'yan tyúuxie've' ti jajpuéetzij já'ra'nyij a'íjna i ti Dios ja'antyíhuoj, ajta tí'ij huamuí', a'yaa pu ajta tyúuxie'va'ca'aj ti huatájuurej, a'yaa pu tyihuá'ixaatya'ca'aj tijin:

—A'íjna i Jesús, i nyaj já'mua'ixaatye' a'íi pu a'íin pu'éen i Ciríistu'.

4 Séecan mu tyá'antzaahuaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, aj mu mij huo'jaahua a'íjci i Pablo, majta i Silas. Jéehua mu majta tyá'antzaahuaj i maj griego pu'éen i maj jana'michej i Dios, majta mue'tíj i úucaa i maj jéetze' juxie've'.

⁵ Majta a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, i maj quee tyá'tzaahuatya'ca'aj, a'íi mu huápu'i'ij huá'anchueerej, mati'ij mij séecan tyísi i maj je'ej pua'aj tyí'tyetyeityee i maj ámana'aj huaci'ij, mata'aj mij ca'nyíjra'aj huo'tá'an i tyeítyee mej mij huatanyínyu'caj. Aj mu mij a'áa jó'ju' jo'tij Jasón ja'chej, a'íj mu mij huáhuo i Pablo, majta i Silas, mej mij hui'rávi'tij, majta tyu'tátuire'en i tyeítyee jimi.

⁶ Ajta mati'ij quee huo'tyoj a'íjma i maj hua'puaj, a'íj mu mij jo'jáj i Jasón, majta séecan i maj tyá'tzaahuatye', a'íjma mu jimi ahuojóotoj i maj tyityatatyíj a chájta', majta a'yan tyitye'entyijíhua tijin:

—A'íimaj i tyétyacaa i maj tyi'jaaxiejtaj néijmi'que' i cháanacaj japua, a'íj mu jin meríj majta yará'aj,

⁷ ajta a'íjna i Jasón, tyámua' pu tyihuo'tyéje i juchéj, néijmi'i mu a'íimaj quee a'yan ricij je'ej ti tyí'ijta i tajtúhuan, ji'nye a'yaa mu tyí'xaj ti síj ajtáhua'aj tyí'ijta, a'tíj ti a'yan ántyapuaj tijin Jesús.

⁸ Mati'ij a'íjma huánamuajri', je'ej mu pua'aj tyityo'tóomuajtyaca' i tyeítyee, majta i maj tyityatatyíj.

⁹ Aj pu'ij i Jasón, majta i séecan, túmii mu tyu'tá' a'íjma jimi i maj tyityatatyíj, aj mu mij huo'tátoo.

Mati'ij a'áa jo'tyú'uuca'aj a Berea a'íjna i Pablo ajta i Silas

¹⁰ Tíca' mu i maj tyá'tzaahuatye' huo'ta'ítyaca' a'íjci i Pablo majta i Silas, mej mij jiye'tzín jó'ciinyej a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Berea, mati'ij a'áa ja'rá'aj, aj mu mij a'úu jo'tyájrurij hua' tyeyúuj tzajta' a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can.

¹¹ A'íimaj i maj Berea ja'chej, jéetze' mu tyámua' naa tyí'tyetyeítyeristaca'aj mequee a'íimaj i maj Tesalónica huacháatima'caa, naa mu tyámua' tya'ancuriáa' i nyúucarij, a'náj tina'aj mu jahuooca'aj i yu'xarij jitze mej mij jáamua'reej tipua'aj a'yan tyi'ja'yájnatan je'ej maj tyihuá'mua'tyajca'aj.

¹² A'íj mu jin mue'tíj tyá'antzaahuaj, majta mue'tíj i griego maj jitze ajtyáma'can, a'íi mu majta tyá'antzaahuaj i úucaa maj jéehua juxie've', majta i tyétyacaa.

¹³ Majta i Israel maj jitze ajtyáma'can, Tesalónica maj já'chajca'aj, mati'ij jáamua'reeri' ti i Pablo huá'ixaatya'ca'aj i nyúucaria'ra' i Dios a'ájna a Berea, aj mu mij a'áa jó'ju', mati'ij mij huatyóohuij maj ca'nyíjra'aj huo'tá'an i tyeítyee mej mij hua'aj jaaxiejtye'en.

¹⁴ Majta a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye', a'íi mu quee á'tyeej, je'en mu jaata'ítyaca' i Pablo ti'ij jó'ra'nyij a'ájna a ti ja'va'ástimee i jájtyij ti ve'ej, ajta a'íjna i Silas, ajta i Timoteo, a'áa mu jo'tyá'itzee a'ájna a Berea.

¹⁵ Majta i maj Pablo jamuán huajú'ca'aj, a'íi mu jamuán ujó'ju' a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Atenas. Mati'ij támij huariá'cij, ajta i Pablo a'yaa pu tyihuo'táhuaviiri' maj a'yan tyaaté'exaatye'en a'íjci i Silas majta i Timoteo maj jiye'tzín uja'rá'ciinyej a'ájna a Atenas.

Tí'ij Pablo a'áa jo'tyávaaca'aj a Atenas

¹⁶ Tí'ij Pablo óoche' hua'cho'va'caj a'ájna a Atenas, jéehua pu tyinyú'caca' i jutzájta' a'íjna jime' ti huo'séj i hua' diosij i maj iiratyé'tya'ajma'caa néijmi'que' a chájta'.

¹⁷ A'íj pu jin i Pablo tyihuá'ixaatya'ca'aj hua' tyeyúuj tzajta' a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, ajta i séecan jamuán i Dios maj na'michej. A'náj tina'aj pu tyihuá'ixaatya'ca'aj a'íjma i maj a'áa jo'tyú'uuca'aj a'ájna jo'tij tyaja'tuíhuaj tá'yi'ij.

18 Séecan mu a'áa jo'tyú'uuca'aj i maj tyúumua'tyej i maj a'yan hua'tamuá'muaj tijin epicúreos, majta séecan estoicos maj hua'tamuá'muaj, a'íi mu mij huatyóohuij maj tyu'xáj a'íjci jamuán i Pablo. Séecan mu mij a'yan tyí'xajtaca'aj tijin:

—¿Ji'nye tyí'xaj mu ti jéehua tyi'tyáxajta?

Majta séecan a'yan tijin:

—Cuxáa tyí'ta'ixaatye' séej jime' i nyúucarij ti séej Dios jimi já'ma'can.

A'yaa mu tyí'xajtaca'aj, ji'nye Pablo pu tyihua'ixaatya'ca'aj a'íjci jitze ma'can i Jesús, ajta je'ej maj tyityaatájuurij.

19 Matí'ij mij yo'ví'tij a'ájna jo'maj jóosi'rihua'aj a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Areópago, a'yaa mu tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi je'ej tyí'rij tyaj jáamua'reej tyi'táj ti pué'een mu paj jájcuan tyí'tamua'tyej?

20 Ji'nye petyí'ta'ixaatye' tyi'táj jime' tyej quee yó'itej, tyá'xie've' tyaj jáamua'reej je'ej ti huatóomua'aj i nyúucarij.

21 Majta néijmi'i i maj Atenas já'ma'can, majta i maj séej chuéj japua já'ma'can i maj meríj a'áa jo'cháatima'caa a Atenas, a'íj mu namuajraca'aj majta tyuu'ixáatye'ej je'ej ti jájcuan tyi'táj ricij.

22 Aj pu'ij Pablo aje'ta' huatyéechaxij hua' tzajta' i maj aja'tyúusiiria'ca'aj a'ájna a Areópago, ti'quij a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Mua'aj Atenas siaj já'ma'can, a'yaa nu tyaja'muasej siaj jéehua huá'tzaahuatye' i judioosij tyámua'.

23 Ji'nye nyati'ij majo'cha'canya'aj jo'siaj jóosi'rii, séej nu huaséj ti jitzán a'yan tyé'yu'si' tijin: “Tyámua' tu tya'tá'caa i Dios tyaj quee jamua'tyej.” A'íjci i siaj quee jamua'tyej, tyámua' xu tya'tá'caa, a'íj nu nyij nyáaj jamuaaté'exaatye'ej.

24 'A'íjna i Dios i ti jaatyátaahuaca' i cháanacaj tyaj japuan séejre', ajta néijmi'i i ti íiyan tyí'sejre', a'íi pu a'íin pué'een i ti tyí'ijta néijmi'que' u tajapuá, ajta néijmi'que' i cháanacaj japua. Capu a'yun chej i Dios íiyu'uj tyeyúuj tzajta' i tyétyacaa maj jaatyátaahuaca'.

25 Capu a'yan tyúuxie've' maj tyi'táj jin jahuiiria'aj, ji'nye a'íi pu néijmi'caa tatá'caa tyej tyij júurij tá'ra'nyij, ajta tatá'caa i áacaj tyej tyij ucayáatiyi'can, ajta tyitatá'caa néijmi'i i ti tyitá'itziitye'.

26 'A'yaa pu i Dios jáaruuj maj séej mana'aj jitze eerányej i tyáataj néijmi'i i tyeítyee, mej mij néijmi'que' séjre'ej íiyan i cháanacaj japua. Ajta a'yan tyihuo'xá'pui'intari'tzej a'chu maj á'tijti're'en, ajta jo'maj jo'cháatime'nyij.

27 Siata'aj sij jáahuonyij i Dios, siaj sij jáatyonyij, capu ajta muja' ímuáj já'sejre' ityájma jimi.

28 A'yaa pu tyí'een, ji'nye a'íj tu jimi júurij i Dios, tyej tyij mahuací'ca'an, tyej tyij tyajta séjre'ej, mati'ij majta a'íimaj i maj tyí'chuicacaa mua'ajmaj jimi, i maj a'yan tyu'taxájtaca' tijin: “Ityáj tu tyajta i Dios jitze eeráma'can.”

29 Ji'nye ityáj tu i Dios jitze eeráma'can, capu ij juxie've' tyaj a'yan tyí'mua'ajcaj ti Dios ooroj jin taavijhua, nusu i pláataj jime', nusu tyetyéj jime'. Capu a'yan een ti'ij tyi'táj i maj jaatyátaahuaca' i tyeítyee je'ej maj ye'ej tyéejtyoj i jumua'tzúra'aj jime'.

30 A'náj ímuáj capu i Dios huo'xíjtyej i tyeítyee maj quee jamua'reeriaca'aj je'ej ti tyúuxie'va'ca'aj, ajta íjij pu a'íin huá'ijtye' néijmi'caa i tyeítyee maj tyá'antzaahuatye'en jimi i Dios.

³¹ Ji'nye i Dios pu'ríj jaataxájtaca' a'náj ti huá'xijtye'en néijmi'caa i tyeítyee, a'íi pu huá'xijtye'en a'íjna i a'tíj i Dios ti arí ja'antyíhuoj, ajta arí huo'taséjra ti a'yan tyi'ja'yájna a'íjci jime' ti jaatájuuritej.

³² Mati'ij jáanamuaajri' maj huatájuurij i mui'chítyee, séecan mu jaatyáxaahuataca', majta séecan a'yan tijin:

—A'yaa tu tyá'xie've' paj pajtáhua'aj tyitáa'ixaatye'en a'íjci jime'.

³³ Aj pu'ij i Pablo iirájraa jo'maj jóosiiria'ca'aj.

³⁴ Séecan mu i tyeítyee jamuán ujó'ju', majta tyá'antzaahuaj. A'yaa pu síij ántyapuaaca'aj tijin Dionisio, i ti hua' jitze ajtyáma'cantaca'aj a'ájna a Areópago, ajta síij i íiti' ti a'yan ántyapuaaj tijin Dámaris, majtáhua'aj séecan i maj majta tyá'antzaahuaj.

18

Tí'ij Pablo a'áa jo'tyávaaca'aj a'ájna a Corinto

¹ Ti'quij té'ej i Pablo iirájraa a'ájna a Atenas, aj pu'ij a'áa ja'rá'aj chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Corinto.

² A'áa pu séej jo'tyoo ti Israel jitze ajtyáma'can ti a'yan ántyapuaaj tijin Aquila, a'áa pu já'ma'can chuéj japua ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Ponto. A'íjna i Aquila, ajta i íira'ra'an ti a'yan ántyapuaaj tijin Priscila, a'íi mu a'áa ja'ráacij a'ájna a Italia, ji'nye a'yaa pu tyu'ta'íjtaca' a'íjna i Claudio i ti va'cán jin tyí'ijta i romanos jimi, maj iirá'ciinyej néijmi'i i maj Israel jitze ajtyáma'can. Ajta a'íjna i Pablo, a'íi pu uhoojo'vá'muaariaca',

³ ajta a'yan cha'taj na'aj tyí'muarie'ca'aj ti'ij a'íjna i Aquila, ajta i Priscila. A'íj pu jin hua' jamuán ajo'tyá'itzee, mej mij néijmi'i tyu'muárie'en.

⁴ Ajta a'náj tina'aj mati'ij pua'aj juso'píhua'aj, a'úu pu ja'tányinyiica'aj hua' tyeyúuj tzajta', jo'tij tyihua'ixa'tyahua'aj ti'ij hua'antyímue'tin a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, ajta i maj séej chuéj japua já'ma'can.

⁵ Mati'ij ará'aj a'íjna i Silas ajta i Timoteo Macedonia maj ja'ráacij, Pablo pu huatyóochej ti a'náj tina'aj tyihuó'ixaatye'en i yu'xarij jitze, ajta tyámua' tyihuá'ixaatya'ca'aj a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, ti i Jesús a'íin pu'éen i Ciríistu'.

⁶ Majta a'íimaj camu jaxie'va'ca'aj maj jáanamuaaj, a'íj mu jin hu- atyóohuij maj je'ej pua'aj tyéjeeve, aj pu'ij Pablo tyu'tacá'tzij i tyúucaanaa mej mij jáamua'reej tijin mo'tyá'itzee i Dios jimi, a'yaa pu tyihuo'té'exaaj tijin:

—Mua'aj xu jujímua'aj pu'éeenye'ej xá'ju'un ti'ij jamua'antyía'sej i puéjtzij, canu nyáaj. Ajta ijíj ti yujo'que'tij ja'mej, hua' jimi nu jo'ma'aj na'mej i maj séej chuéj japua já'ma'can.

⁷ Aj pu'ij iirájraa u hua' tyeyúuj tzajta' ti'quij a'áa ja'rá'aj jo'tij ja'chej a'tíj ti a'yan ántyapuaaj tijin Justo. A'íi pu tyá'tzaahuatya'ca'aj i Dios jimi, ajta avéjri' já'chajca'aj jo'tij i tyeyúuj jo'tyéjvee.

⁸ Ajta a'íjna i Crispo, i ti tyí'ijta u tyeyúuj tzajta', a'íi pu tyá'antzaahuaj i tavástara' jimi, majta néijmi'i i ihuáamua'mua'. Majta mue'tíj i maj Corinto jo'cháatima'caa, mati'ij jáanamuaajri' i nyúucarij, metyá'antzaahuaj mati'ij mij huái'huaca'.

⁹ A'tzáaj tíca', tavástara' pu huataséjre a'íjci jimi i Pablo, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Capáj tyí'tziinye'ej, póoche' paj hua'ixáatya'aj i nyúucarij, capáj ja'antyápua'citacare'en.

¹⁰ Ji'nye nyáaj nu ajamuán yésejre', capu a'tíj mua'antyimué'tíj, tí'ij puéjtzij muaatá'an, majta jéehua i nyetyeítysteristyamua' yésejre' iye'e'ej chájta'.

¹¹ A'íj pu jin i Pablo séej nyinyi'ra'aj japuan jé'ta' a'áa já'tyeej a'ájna a Corinto, hua'mua'tyáaj a'íjci i nyúucaria'ra' i Dios.

¹² Tí'ij i Galión tyi'tyávaaca'aj tajtúhuan jime' a'ájna a tí a'yan tyaja'rájtyapua'aj tíjin Acaya, i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íi mu tyinyínyu'cacuca' a'íjci jimi i Pablo, mati'ij mij yo'jáj i juéesij jimi.

¹³ Aj mu mij a'yan tyaaté'exaa i tajtúhuan tíjin:

—A'íjna i tyáati', a'íi pu huá'mua'tyeej i tyeíttee mej mij seequéj tyá'na'miche'en i Dios, ma'ajta quee a'yan tyitatá'caa i tayi'ráj tyaj a'yan rijcaj.

¹⁴ Pu'ríj tin tyu'taxáatajche' a'íjna i Pablo, tí'ij i Galión a'yan tyi-huo'té'exaa'aj a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can tíjin:

—Típua'aj tyi'tíj je'ej huá'uurenyijche', na'ríj a'tíj huajé'catajche', aj nu xaa ja'muanamuáarajche' mua'ajmaj mu siaj Israel jitze ajtyáma'can,

¹⁵ ajta nyúucarij na'aj pué'een i siaj jin tyí'ijta, a'yaa pu tyi'tyéevijtij siaj jujímua'aj siana'aj jo'xá'pui'intare'en, ji'nye canu nyáaj já'xa'pui'intare' a'íjci i nyúucarij.

¹⁶ Tí'ij ij i Galión tyu'ta'íjtaca' maj néijmi'caa iirá'ityej a'ájna jo'maj jóosi'rihua'aj i juéesij.

¹⁷ Aj mu mij néijmi'i jaatyéevi' a'íjci i Sóstenes i tí tyí'ijta u tyeyúuj tzajta', mati'ij mij jaatyáavaxij jiisa'pua'aj i tajtúhuan. Ajta a'íjci i Galión, capu jitzán juxié'va'ca'aj.

Tí'ij i Pablo ajtáhua'aj a'áa jo'mej a Antoquía

¹⁸ Ajta i Pablo tyámua' pu óoche' tyé'tyee a'ájna Corinto. Tí'quij huo'tatyójtje' i ju'ihuáamua', ajta je'en báarcuj jitze atyájraa, a'íjma jamuán i Priscila ajta i Aquila. Mati'ij mij antacíj a'ájna séej chuéj japua tí a'yan tyaja'rájtyapua'aj tíjin Siria. Tí'ij quee xu uja'rayi'váacaj a'ájna a Cencrea, aj pu'ij ahuóosisaaxij tí'ij aróo'astej tyi'tíj tí jin atóoraj.

¹⁹ Mati'ij a'áa ja'rá'aj a'ájna chájta' tí a'yan tyaja'rájtyapua'aj tíjin Éfeso, a'áa pu i Pablo huojoohuá'xij a'íjma i Priscila ajta i Aquila, tí'quij u tyeyúuj tzajta' jo'tyájruij, ajta je'en tyihuó'ixaa'aj a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can i maj a'úun jóosi'rihua'aj.

²⁰ A'íi mu mij jaatáhuaviiri' tí jéetze' á'tyeevi' hua' jamuán, ajta capu otyóoca'an.

²¹ Aj pu'ij huo'tatyójtje', a'yaa pu tíjin:

—Típua'aj i Dios a'yan tyá'xie've'ej, nyajtáhua'aj nu yajamuarámuaarij. Tí'quij i Pablo i báarcuj jitze atyájraa, aj pu'ij jó'raa.

²² Tí'ij ij a'áa ja'rá'aj chájta' tí a'yan tyaja'rájtyapua'aj tíjin Cesarea, ajta je'en a'áa jo're'nyej a Jerusalén, tí'ij huo'tatyójtje'en i maj tyeyúuj tzajta' jusi'rii, aj pu'ij té'ej a'áa jo'mej a Antoquía.

²³ A'tzúj a'tyéevi'caj, aj pu'ij té'ej jájcuan iirájraa, tí'ij a'áa ja'tanyéj jo'tíj ja'chájta'najmee a tí a'yan tyaja'rájtyapua'aj tíjin Galacia, ajta a tí a'yan tyaja'rájtyapua'aj tíjin Frigia. A'íi pu ca'nyíjra'aj hua'tá'caria'aj néijmi'caa i maj tyá'tzaahuatye'.

Tí'ij Apolo tyihuó'ixaa'aj a'ájna a Éfeso

²⁴ A'áa pu a'náj síj jo're'nyej Israel tí jitze ajtyáma'can, a'yaa pu ántyapua'aj tíjin Apolo, a'áa pu já'chajca'aj chájta'naj jitze tí a'yan

tyaja'rájtyapuaj tijin Alejandría. Tyámua' pu tyee'yí'tihua'aj ti tyihuó'ixaatye'en, ajta tyámua' tyiyo'iteeca'aj je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze.

²⁵ Naa pu tyú'mua'reeriaca'aj je'ej ti tyá'xie've' i tavástara', ajta naa tyuutyámua've'ej tyihuá'ixaatyaca'aj, tyámua' pu tyihuá'mua'tyajca'aj a'íjci jitze ma'can i Jesús, ajta a'íj pu'uj mua'reeriaca'aj i ti jin i Juan huo'íiri'.

²⁶ A'íi pu huatyóochej ti tyihuó'ixaatye'en u tyeyúuj tzajta' naa tyu'toocua'nyéej, mati'ij jáanamujri', a'íjna i Priscila ajta i Aquila, a'íi mu jaatajé ti'ij uhuojo'vá'muaarej, aj mu mij jéetze' tyámua' tyaatá'iteeri' je'ej ti tyá'xie've' i tavástara'.

²⁷ Ajta ti'ij i Apolo arí jo'yi'muúicaj a'ájna a Acaya, a'íi mu i maj tyá'tzaahuatye' canyíjra'aj jaatá', aj mu mij yu'xarij huo'ta'ítyi'ri' i maj tyá'tzaahuatye' i maj a'áa ja'chej, mata'aj mij tyámua' tyeetyéjeevej. Ti'ij a'áa ja'rá'aj a'ájna a Acaya, tyámua' pu tyihuo'tyáhuu' a'íjma i ti Dios huo'ta' juxié'vi'ra' jime' mej mij tyá'antzaahuatye'en.

²⁸ Ji'nye a'yaa pu tyihua'ráaje i tyeítyee i maj Israel jitze ajtyáma'can, ajta i yu'xarij jitze pu huo'taséjra ti Jesús a'íin pué'een i Ciríistu'.

19

Ti'ij Pablo a'áa jo'tyávaaca'aj a Éfeso

¹ Ti'ij ooj i Apolo a'áa jo'tyávaaca'aj a'ájna a Corinto, Pablo pu huáraa mu'caquéj ti'ij na'aj tyi'chájta'najmee a'áa ti huataca'aj a Asia. Ti'ij ij té'ej a'áa ja'rá'aj a'ájna a Éfeso, jo'tij jéehua huojo'tyoj i maj tyá'tzaahuatye'.

² A'yaa pu tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi sia'ancuriáa' i júuricama'ra' i Dios siati'ij tyá'antzaahuaj?

Mati'ij mij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Catu ma'yá'namuajraca'aj maj jaxajta i júuricama'ra' i Dios.

³ Aj pu'ij i Pablo a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿A'tanyíj nyúucaritze' xáai'huaca'?

Mati'ij mij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—A'íj tu nyúucaritze' huái'huaca' i Juan.

⁴ Pablo pu a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Juan pu huo'íiri' i tyeítyee mej mij seequéj tyú'mua'tyij i jutzájta', ajta a'íi pu huá'ixaatya'ca'aj maj tyá'antzaahuatye'en a'íjci jimi i ti ooj uvé'nyesij majca'huáyee, a'íi pu a'íin pué'een i Jesús.

⁵ Mati'ij jáanamujri', aj mu mij huái'huaca' nyúucaritze' i Jesús.

⁶ Ajta ti'ij i Pablo hua'vá'muarie'xij i hua' mu'úutze', aj pu'ij i júuricama'ra' i Dios huatyá'itzee hua' tzajta'. Mati'ij mij huatyóohuij maj tyu'xáj nyúucarij jime' i maj quee xu jaayí'tihua'aj, majta maj tyu'taxáj i Dios jitze ma'can.

⁷ A'yaa mu a'chu tamuáamuata' japuan hua'puaj i tyétyacaa ará'axcaa.

⁸ Huéecaj máxcirie' pu á'tyeej ti i Pablo uja'tá'nyinyiica'aj hua' tyeyúuj tzajta', jo'tij tyihua'ixaatya'ca'aj quee tyí'tzi'nyee'ej, ajta hua'tyámue'tisima'aj i tyeítyee a'íjci jime' i ti jin i Dios tyí'ijta.

⁹ Majta séecan, camu jáanamujri' i nyúucarij ti huá'ixaatya'ca'aj, sulu a'yaa mu mij je'ej pua'aj tyí'xajtacaj i tyeítyee tzajta'. Ti'quij i Pablo avá'raj a'ájna hua' tzajta', ajta séecan jo'ví'tij i maj tyá'tzaahuatye', a'ájna jo'maj tyihua'ixaatya'ca'aj, jo'tij ja'chej i ti a'yan ántyapuaj tijin Tirano. A'áa pu a'náj tina'aj tyihuá'ixaatya'ca'aj,

10 a'yaa pu huaríj a'chu hua'puaj nyinyi'ra'aj ti a'yan tyihuá'mua'tyajca'aj, a'íj mu jin néijmi'i i maj a'áa jo'cháatima'caa a'ájna a Asia i maj Israel jitze ajtyáma'can, majta i maj séej chuéj japua já'ma'can, a'íi mu jáanamujri' i nyúucaria'ra' i tavástara'.

11 Ajta a'íjna i Pablo, va'cán pu jin tyámua' tyí'uuriajca'aj i tyeítjee tzajta' a'íjci jitze ma'can i Dios,

12 ti'íj ajta a'íjna i paanyújra' a'íjci i Pablo, nusu tyí'caanaria'ra', tipua'aj a'tíj hua' japua áan tyojo'ojpíjxi'in i mej tyí'cucui', aj mu mij tyámua' rinyij, majta i tyiyáaru'uj iiráaju' i maj hua' tzajta' séejre' i tyeítjee.

13 Majta séecan i maj Israel jitze ajtyáma'can i maj a cáayej jitze ajcáci'ca'aj, a'íi mu hui'tamuárityahua'aj i tyiyáaru'uj i maj hua' tzajta' séjria'ca'aj i tyeítjee, máaxie'va'ca'aj maj a'yan huárinyij nyúucaria'ra' jitze i Jesús, a'íj mu jin a'yan tyihuá'jeevaca'aj i tyiyáaru'see tijin:

—A'yaa nu tyajá'mua'ijtye' a'íjci jitze ma'can i Jesús i ti jitzán ma'can tyí'xaj i Pablo sij iiráciinyej.

14 A'yaa mu rijcaa i maj aráahua'puaj ará'axcaj i maj yójmua'mua' pué'een a'íjci i a'tíj ti a'yan ántyapua'aj tijin Esceva, i ti tyihuá'ijtya'ca'aj i maj tyí'huüre' u tyeyúuj tzajta'.

15 Aj pu'ij a'yan tyu'tanyúj a'íjna i tyiyáaru' tijin:

—Nyáamua'tyej a'íjci i Jesús, nyajta nu jamua'reej a'tíj ti Pablo pué'een, arí mua'aj, ¿a'tyaanyíj sij puíríci'j?

16 Ti'íj a'yan tyu'taxájtaca', aj pu'ij a'íjna i tyiyáaru' jiyet'zín hua' jitze rájve, ajta huo'mué'tíj ti'íj huo'tyényo'si'ij. Matí'ij mij huatóo'uj mamuámua'vi'ij majta tyi'puéetyi'hua'j.

17 Majta i maj a'áa já'chajca'aj a'ájna a Éfeso, i maj Israel jitze ajtyáma'can, majta i maj séej chuéj japua já'ma'can, néijmi'i mu jáamua'reeri' je'ej ti tyi'tíj huó'ruuj, a'íj mu jin tyu'tátziin. Matí'ij mij jéetze' mue'tíj jaamua'aj a'íjci i tavástara' Jesús.

18 Majta mue'tíj i maj tyá'antzaahua'j, a'íi mujo'vá'ju'un mej mij huatóoxaj jéjrista' tyi'tíj maj je'ej pua'aj huáruuj,

19 majta mue'tíj i maj tyí'chahuaa, umuj tyaja'ráai'puj i tyúuyuxaa, matí'ij mij tyu'tyáatiej, metyi'séeracaj i tyeítjee. Matí'ij mij jaatyé'itej a'chu ti tyá'najchica'aj a'íjna i yu'xarij, a'yaa pu ará'aj a'chu huá'puatyej japuan tamuáamuata' ví'ra'aj i pláataj.

20 A'yaa mu i nyúucaria'ra' i tavástara' meríj jéetze' néijmi'que' tyá'mua'reeriaca'aj, majta jaséjrataca'aj i ti néijmi'i jin putyí'uurej.

21 Ti'íj a'yan tyu'ríj, aj pu'ij i Pablo jaaxá'pui'intarej ti uhuojo'vá'muaarej a'ájna a Macedonia, ajta a Acaya, ajta ti ooj a'áa jó'yi'ij a Jerusalén. Ajta ti'íj Jerusalén huojó'va'muáaren, juxié'va'aj pu ta'mej ti a'áa jó'me'en a'ájna a Roma.

22 Aj pu'ij i Pablo hua'puácaa huata'ityaca' i maj jahuüre', a'íjci i Timoteo ajta i Erasto mej mij jó'ciinyej a'ájna a Macedonia, ajta a'íjna óoche' pu a'áa jo'tyóo'itjee a Asia.

Matí'ij tin tyúucuij a'ájna a Éfeso

23 A'áa mu a'náj jéehua huatanyínyu'cacuca' i tyeítjee a'íjci jime' i maj huataséjre i maj tyá'tzaahuatye'.

24 Síj pu a'íjna pué'eenye'ej i ti a'yan ántyapua'aj tijin Demetrio, a'íi pu chi'íj tyí'ta'huacare'ej ti tyi'cále'en i ti pláataj tyúumua'tíj, ti a'yan huasé'rihua'aj ti'íj chi'ra'an i hua' dios ti a'yan ántyapua'aj tijin Artemisa, jéehua mu mij jamue'tijca'aj i maj jimi tyí'muarie'ca'aj.

²⁵ A'íi pu'ij hua'ajsií a'íjma i maj jimi tyí'muarie'ca'aj, ajta séecan i maj a'yan cha'taj mana'aj eenye' tyí'muarie'ca'aj, tí'quij a'yan tyihuo'té'exaa j tijn:

—Tyétyacaa, mua'aj xu jamua'reej tyej tyámua' naa tyá'mue'tij i túmii a'íjci jime' i tyaj jin tyí'muarie'.

²⁶ Ajta siati'ij seríj tyí'sej siajta tyí'namuaj, je'ej tí i Pablo metyojo'xajtan tijn i diosij tyétyacaa maj huo'taahuaca' camu je'can jime' diosij puíríci, a'íj pu jin arí jéehua huo'mué'tij i tyeítyee i maj a'yan ma'can iye'ej Éfeso, ajta néijmi'que' a'áa tí huataca'aj a Asia.

²⁷ 'Je'ej pu pua'aj tyí'uurej, jí'nye a'yaa pu tyu'tái'riitarij tyaj yó'rieenyij i tyaj jin tyí'muijhuacaa, ajta i taj tyeyúuj i tí tzajta' iirájvee i tadioos tí ve'ej, a'íjna i Artemisa, a'yaa pu tyu'tái'riitarij maj quee che' jana'miche'en. Majta camu che' jaataxié've'sij a'íjci i tadioos tí ve'ej i maj jana'michej néijmi'que' a'áa tí huaca'aj a Asia, majta néijmi'que' i cháanacaj japua.

²⁸ Mati'ij a'yan tyú'namuajri', jéehua mu huatanyínyu'cacuca', majta huatyejíhuajra, a'yan tijn:

—¡Che' jusén jin júurij a'íjna i Artemisa, Éfeso tí já'ma'can!

²⁹ Capu je'ej huo'támiteeraj je'ej maj huárinyij a'ájna a chájta'. Mati'ij mij a'íjma jimi ootajé'yaca' a'íjci i Gayo majta i Aristarco i maj Macedonia já'ma'can, a'íi mu jamuán huajú'ca'aj a'íjci i Pablo, mati'ij mij huojosa'riéechajra a'ájna jo'maj jóosi'rihua'aj i tyeítyee.

³⁰ Ajta i Pablo, a'íi pu utyáruyimu'ca'aj tí'ij tyihuo'íxaatyee'en i tyeítyee, majta a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye' camu jaatá' tí utyáruyey.

³¹ Majta séecan i maj tyityatatyíj a'ájna a Asia, i maj naa yó'mua'raj a'íjci i Pablo, a'íi mu a'yan tyaata'ítyi' rej tíquee ajo'ré'nyinyiica'an a'ájna jo'maj jóosi'rii.

³² Majta a'íimaj i tyeítyee i maj jusiiria'ca'aj séecan mu seequéj tyityetyéjijhuajsime'ej, majta séecan seequéj, majta jéetze' ará'axcaa i maj quee jamua'reeriaca'aj je'ej maj een jime' jusiiria'ca'aj.

³³ Majta séecan i tyeítyee i maj jamua'reeriaca'aj je'ej maj een jime' jusiiria'ca'aj, a'íi mu tyámua' tyaaté'exaa a'íjci i Alejandro, i maj Israel jíitze ajtyáma'can, a'íi mu ajúutajchaca' jo'maj ja've'nyeyne' i tyeítyee. Tí'quij i Alejandro jumuáca' jin huo'tá'ijmujri' mej mij quee che' je'ej tyáhuaasime'en, tí'ij a'íin hua' japua huatányuunyij a'íjma i maj Israel jíitze ajtyáma'can.

³⁴ Majta i tyeítyee mati'ij jáamua'reeri' tí a'íin Israel jíitze ajtyáma'can, néijmi'i mu huatyejíhuajra a'yaa mu á'tyeej a'chu hua'puaj ooraj maj a'yan tyityetyéjijhuaj tijn:

—¡Che' jusén jin júurij a'íjna i Artemisa Éfeso tí já'ma'can!

³⁵ Ajta a'íjna i tí tyí'yu'xacaa, a'íi pu huo'tá'ijmujri' maj quee che' tyí'xajtaj, aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaa j tyeítyee tijn:

—Mua'aj tyeítyee, Éfeso siaj já'ma'can, néijmi'i i tyeítyee i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua, a'íi mu jamua'reej tí a'íjna i chájta'naj antyúumua'reej tí jáacha'íin i tyeyúuj tí tzajta' iirájcaj i dios tí ve'ej, a'íjna i Artemisa, ajta i nyéerima'ra' tí tajapuá je'cáanyej.

³⁶ Capu je'ej tyí'rii tí a'tíj já'xaahuataj a'íjci, xaatapuá'cij mu siaj tyé'jijhua, caxu tyí'tíj je'ej uuriáj siaj quee tyámua' tyá'mua'reej.

³⁷ 'Ji'nye a'íimaj i tyétyacaa i siaj yahua've'vi'tij camu já'xaahuaj i tyeyúuj, camu majta je'ej pua'aj tyá'xaj i tadioos.

³⁸ 'Típua'aj a'íjna i Demetrio, majta i maj jimi tyí'muarie', típua'aj a'tíj huá'jaaxie'v'raj, má'maj pueej jin séejre' mu juéesij ajta séejre' jo'maj huojo'xíjtye'en, miche' a'áa ja'huóonyuuste'en ajta je'en a'yan tyéejcha'íj ti síj ajta síj jujapuá huatányuunyij.

³⁹ Ajta típua'aj mua'aj tyi'tíj siajtáhua'aj huocaj, a'yaa pu tyúuxie've' maj a'áa yo'taxáj jo'maj néijmi'i jóosi'rii.

⁴⁰ Tyi'tíj ti arí je'ej huaríj ijíj a'yaa pu tyu'táci'pej maj tajitzé tyo'ojpuá'ritye'en a'íjci jime', capu métyi'tíj je'ej tyaj tyi'tíj tyu'taxáj, típua'aj mataata'íhuo' a'íjci jime' i maj huatyējíhuajra i tyeítyee.

⁴¹ A'yaa pu tyu'taxáataj a'íjna i ti tyí'yu'xaca, ti'ij ij hue'rá'ityaca' i tyeítyee.

20

Ti'ij i Pablo a'áa jo'mej a Macedonia ajta a Grecia

¹ Ti'ij antyipuá'riaca' i maj huóotya'xij, Pablo pu huo'tajé i maj tyá'tzaahuatye' ti'ij a'íin tyámua' tyihuo'té'exaatye'en. Aj pu'ij huo'tatyóotye'ej, ti'quij a'áa jó'raa a Macedonia.

² Néijmi'que' pu huó'muaariaca' mati'ij mana'aj tyityeecháatima'caa a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye', ca'nyíjra'aj pu hua'tá'caria'aj i nyúucarij jime' i ti jin tyihuó'ixaa, ti'quij té'ej a'áa ja'rá'aj a'ájna a Grecia,

³ a'áa pu huéecaj máxciríe' á'tyeej. Ti'ij arí tin antyirá'sima'caj i báarcuj jitze ti'ij antára'nyij a'ájna a Siria, ti'ij a'yan tyáamua'reeri' maj a'yan tyaaxá'pui'intarej maj a'áa ye'tyécho've'en i juyáara' jitze jo'tíj jo're'nyéenyijche', a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can. Aj pu'ij huariá'raa ti'ij ajtáhua'aj a'áa huatyéenyey a'ájna a Macedonia.

⁴ A'íi mu jamuán jó'ju' i Sópater yójra' a'íjci i Pirro, Berea ti já'ma'can, ajta a'íjna i Aristarco ajta i Segundo i maj Tesalónica ja'chej, ajta i Gayo Derbe ti já'ma'can, ajta i Timoteo, ajta i Tíquico, ajta i Trófimo, i Asia maj já'ma'can.

⁵ A'íimaj i maj tyá'tzaahuatye' anaquéej mu jó'ju' mej mij a'áa taja'cho've'ej a'ájna a Troas.

⁶ Tyajta ityáj, ti'ij tyo'puá'riaca' i maj tyu'yé'estej a'íjci jime' i maj jacua'caa i páan tiquee cu'ustij, a'áa tu ja'ráacij a Filípos i báarcuj jitze, anxí xicáj tu jitze huo'táa'saca' a'ájna a Troas, a'áa tu tyij aráahua'puaj xicáj á'tyeej.

Ti'ij i Pablo a'áa huojo'vá'muaariaca' a Troas

⁷ Ti'ijta atyojo're'nyey i séej xicáj jitze i ta'nájcaj i itéerij, aj tu tyij tyítasiij tyej tyij huariátatare'en i páan, ajta i Pablo tyihuá'ixaatya'ca'aj a'íjma i maj tyá'tzaahuatye'. Ji'nye a'yaa pu tyúuxie'va'ca'aj ti jó'ra'nyij yaa ariá'pua'aj, a'íj pu jin jéehua tyihuó'ixaa 'asta na'aj quee jé'ta' tíca' tya'rá'aj.

⁸ A'áa tu ja'tyítasiij ánimuaj i chi'ij tzajta', ti huéecaj jujapuá tyiváatimee, a'áan pu ú'taaca'aj jéehua i tatzárij jime'.

⁹ Ajta tyamuéej a'úun je'rácatyii ti a'yan ántyapuaaca'aj tíjin Eutico, a'áan pu jo'huáayixij jo'tíj ja'nácun. Ajta a'íjna i Pablo jéehua pu tyihuó'ixaa, a'íj pu jin huamué'tichej i cutzíj jime' a'íjna i Eutico, ti'quij tyámua' huápu'íj tyu'tácuj, aj pu'ij ancure'vej a'íjci jitze i chi'ij ti huéecaj jujapuá tyiváatimee, mui'chícan mu'uj mij jajriáj.

¹⁰ Aj pu'ij acájraa i Pablo, ti'ij ij ja've'vi'raxij a'íjci i tyamuéej. Ajta a'yan tyihuo'té'exaa a'íjma i maj tyá'tzaahuatye' tíjin:

—Caxu tyí'tziinye'ej, óoche' pu júurij.

¹¹ Aj pu'ij i Pablo ajtáhua'aj antyíraj i chi'ij tzajta', ti'quij huo'riá'taarej i páan, mati'ij jaacua'aj, ajtáhua'aj tyihuá'tyixaa, 'asta na'aj quee huata-puá'riaca'. Ti'quij jó'raa.

¹² Ajta a'íjna i tyamuéej, júurican mu jo'ví'tij, a'íj mu jin jéehua ca'nyíjra'aj huatóoa'.

Troas pu ja'rájraa ti'ij ij a'áa ja'rá'aj a Mileto

¹³ Tyajta ityáj ta'náatya'aj tu jo'cáj i báarcuj jitze, a'áa tu ja'rá'aj a'ájna Aso, tyej tyij a'áa ya'rávi'tin a'íjci i Pablo, ji'nye jui'icán pu uja'rájraa.

¹⁴ Tyati'ij jáatyoy a'íjci i Pablo a'ájna a Aso, aj pu'ij tajamuán atyájraa i báarcuj jitze, tyati'ij tyij jó'ju' a'ájna a Mitilene.

¹⁵ A'áa tu eerácij, yaa ariá'pua'aj tu avéjri' ja'ajtyéenyej jo'tij ja'ráhuachij ti a'yan tyaja'rájtyapua'aj tijin Quío, tyati'ij tyij séej xicáj jitze a'áa ja'rá'aj a'ájna a Samos. Tyajtáhua'aj yaa ariá'pua'aj a'áa tu ja'rá'aj a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapua'aj tijin Mileto.

¹⁶ A'yaa tu huaríj, ji'nye Pablo pu jaaxá'pui'intarej ti'quee a'áa ja'tanyéj a'ájna a Éfeso, capu ajta á'tyeerimu'ca'aj a'ájna a'áa ti huataca'aj a Asia, ji'nye jiye'tzín jime' pu ja'rá'astijmu'ca'aj a'ájna a Jerusalén, tipua'aj a'yan tyí'riitan tyaj a'áa jo'tyú'uucaj mati'ij tyí'ye'estyaa a'íjci jime' i maj jo'támua'reej ti arí a'yan tyooméj huá'puatyej japuan tamuáamuata' xicáj.

Pablo pu ca'nyíjra'aj huo'ta' a'íjma i huásij Éfeso maj já'ma'can

¹⁷ A'áa pu jo'tyaváaj i Pablo a Mileto, ti'ij huo'ta'íjtaca' maj uhujto'tájeevej i huásij i tyeyúuj tzajta' maj tyí'huire' a'ájna a Éfeso.

¹⁸ Mati'ij i huásij aje're'nyej, aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaa'aj tijin:

—Mua'aj xu jamua'reej je'ej nyaj tyi'tyínyecha'ij nyati'ij nyana'aj anaquéej yetyi'tanyéj iye'ej Asia.

¹⁹ A'náj tina'aj nu yahuatyéjvee ja'mua jamuán, netyí'huírria'aj nyajta nyacu'váaj i tavástara' jimi, a'yaa nu tya'canyeyí'nya'aj a'íjci jime' i ti jéehua je'ej pua'aj tyina'antymu'é'tijcaa ajta i maj je'ej pua'aj nyooria-jcua'aj i maj Israel jitze ajtyáma'can.

²⁰ Canu a'náj ootyá'itzee nyaj quee tyajá'mua'ixaatye'ej tyi'tíj ti mua'ajmaj jamuatyáhu'i'rii, nyetyaja'muamua'tyáaj i tyeyúuj tzajta', nyajta jo'siaj jo'cháatimee.

²¹ A'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, nyajta a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can, a'yaa nu tyihuo'ixaaj ti a'yan tyúuxie've' mej seequéj tyú'mua'tyij i Dios jimi, majta ja'antzaahuatye'en a'íjci i tavástara' Jesús i Ciríistu'.

²² Ajta ijíj a'áa nu jo'ma'aj na'mej a Jerusalén a'íjci jime' ti i júuricama'ra' i Dios a'yan tyinaata'íj, canu jamua'reej je'ej ti mu' tyinyaja'huírria'aj ja'mej.

²³ A'íj nu xaa mua'reej, ti jo'tij na'aj ti huachájta'tajmee, a'íjna i júuricama'ra' i Dios a'yaa pu tyí'nye'ixaatye' ti a'ín nyechcho've' i maj tzajta' tyí'tyanamuacaa ajta jéehua i puéjtzij.

²⁴ Capu nye jitze juxie've' i nyaj jin júurij, a'íj nu'uj xie've' nyaj ja'antyíci'tyij je'ej ti i Dios tyi'tíj tyinaa'íjcaj nyaj huo'té'exaatye'en i tyeítýee i nyúucaria'ra', ti'ij a'ín tyihuo'tú'uunyi' juxié'vi'ra' jime'.

²⁵ 'Ajta ijíj tyámua' nu tyá'mua'reej, ti'quee che' a'tíj me' nyeje'seejran, a'íimaj i nyaj nyeríj huó'ixaaj i Dios ti jin tyí'ijta.

²⁶ A'íj nu jin a'yan tyajá'mua'ixaatye' ijíj, canu nyáaj pu'éeenye' tipua'aj tyi'tíj je'ej já'mua'uurej mua'ajmaj,

27 ji'nye néijmi'i nu tyajamuáa'ixaa je'ej ti tyá'xie've' i Dios, nyajta quee a'náj tyi'táj jamuaatyá'aviitzej.

28 Tyámua' xu'uj, siata'aj huó'cha'íin néijmi'caa i maj jusi'rii i Dios jimi, jo'tij i júuricama'ra' i Dios huaja'antyíhuo mej mij a'íjma huácha'íin i maj tyá'tzaahuatye', i ti juxúure' jin huó'naniej a'íjna i Jesús.

29 A'yaa nu nyáaj tyá'mua'reej nyati'ij jó'ra'nyij, séecan mu yaja'va'ju'uj muá'ju'un ja'mua jimi maj a'yan een mati'ij íira'vetyee mej tyí'tyaci'macaa, i maj a'yan tya'xié've'ej muá'ju'un maj hua'antypuá'ritye'en i maj tyá'tzaahuatye'.

30 Séecan mu avá'ju' i maj ja'mua jitze ajtyáma'can, a'íi mu hue'tzij jin tyihuá'mua'tyen, mej mij a'íjma antyimue'tin i maj tyá'tzaahuatye'.

31 Tyámua' xu'uj mua'aj, xo'támua'reeri' nyaj huéicaj nyinyi'ra'aj tyajamuáa'ixaa tújca'rij tzajta' nyajta tíca'rij tzajta', canu a'náj jaatáxaahuataca' nyaj tyajamuáa'ixaa na'canyeyi'nya'aj ja'mua jime'.

32 'Ajta íjij nye'ihuámua' Dios jimi nu jamuatyátoosij, ajta i nyúucaria'ra' ti jaxaj juxié'vi'ra' jime'. A'íi pu néijmi'i pu tyí'uurej ti'ij a'íjci jitze aróoca'nyej i júuricama'ra' i Dios, ajta néijmi'i huo'tá'sij i ti jin atóoraj a'íjma jimi i jutyéityeristyamua'.

33 Canu nyáaj a'náj tyi'táj nyacua'aj tipua'aj túmii, na'ríij tyihuá'caanaa.

34 Sulu a'yaa xu tyá'mua'reej, nyej nyasíj nyamuáca' jin tyu'muáriej nyej nyij jaamué'tin tyi'táj ti juxie've' nye jimi, ajta a'íjma jimi i maj nyaj jamuán huacíj.

35 A'náj tina'aj nu jamuáa'itiiri' ti a'yan tyúuxie've' siaj tyu'muárie'en ajta siaj sij huo'tyáhuíire'en a'íjma i maj quee je'ej tyéejviicue', a'íj xu ú'mua'reeriaj je'ej ti tyu'taxájtaca' i tavástara' Jesús tijin: "Jéetze' pu tyámua' tyé'yi'ij nyaj tyí'puejva'aj quee nyaj tyi'táj ancuriáan."

36 Ti'ij a'yan tyihuo'ixáatya'aj i Pablo, aj pu'ij tyítunutaca' ajta huatyéenyuj i Dios jimi hua' jamuán.

37 Néijmi'i mu huóoyiinyixij majta néijmi'i ji'ré'chuiixij, majta ji'tyápui'tza'xij a'íjci i Pablo.

38 Jéehua mu juxaamuijritya'ca'aj, ji'nye a'yaa pu tyihuo'té'exaa mej quee che' a'náj me'yé'sejran. Aj mumij jamuán ujó'ju' jo'tij ja'tyájraa i báarcuj jitze.

21

Ti'ij i Pablo a'áa jo'mej a'ájna a Jerusalén

1 A'áa mu'uj mij joovátzij i ta'ihuámua', aj tu tyij ityáj atyáacij i báarcuj jitze, tyati'ij tyij huatátaje'yaca' a'ájna a Cos, yaa ariá'pua'aj tu a'áa ja'rá'aj a'ájna a Rodas, tyati'ij tátyij a'áa jo'ré'nyej a'ájna a Pátara.

2 A'ájna a Pátara a'áa tu séej jo'tyoo i báarcuj Fenicia ti jó'yi'ij, a'íj tu tyij jitze atyáacij, tyati'ij tyij jo'cáj.

3 A'áa tu joojú'ca'aj tyati'ij jaaséej a ti ja'ajhuáchij, a'yaa pu tya'rájtyapuaaj tijin Chipre, a'áa tu muáca'ta' pujmua' ajcaanyej, mu tu'uj jó'ju' 'asta tyana'aj quee a'áa ja'rá'aj a Siria. Ajta i báarcuj a'áa pu je'cáca tyu'tyájtóo i íjcaj ti tyú'tisime'ej a'ájna a Tiro, a'áa tu tyij acáacij.

4 Tyati'ij a'íjma huátyoj i maj tyá'tzaahuatye', aráahua'puaj xicáj tu á'tyeej tyaj hua' jamuán ajo'tyu'uj. A'íimaj mu júuricama'ra' i Dios jitze ma'can jaatá'ijmujri' a'íjci i Pablo ti'ij quee a'áa ja'tányinyiica'an a Jerusalén.

⁵ Ti'ij mu tyojo'ma'aj aráahua'puaj xicáj jitze, aj tutyij jo'cáj. Néijmi'i i tyétyacaa muanyínyí'chaj, majta huayóomua'aj, a'áa mu tojóotoj jo'tij joo'ástimee i chájta'naj, a'áa tu tyij tyítunutaxij jo'tij ja'va'ástimee i jájtyij, tyati'ij tyij huatyéenyuj i Dios jimi.

⁶ Tyati'ij huo'tatyóotya'aj, aj tu tyij atyáacij i báarcuj jitze, majta a'íimaj huariá'cij jo'maj jo'cháatimee.

⁷ Tyati'ij jaatyáaxijtye i tyaj huajú'ca'aj i jájritze', Tiro tyaj ja'ráacij tyati'ij tyij a'áa ja'rá'aj a'ájna a Tolemada, a'áa tu huo'tatyójtje'j i ta'ihuáamua', tyajta hua' jamuán séej xicáj ajo'tyu'uj.

⁸ Yaa ariá'pua'aj tu jo'cáj tyati'ij tyij a'áa ja'rá'aj chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Cesarea. A'áa tu ja'tanyéj jo'tij ja'chej a'ájna i Felipe i ti tyihuá'ixa'tyee tyeítýee, a'íi pu a'íin pué'een síij i maj aráahua'puaj ará'asej i maj tyí'huiire' i tyeyúuj tzajta', a'áa tu jo'tyá'itzee a'íjci jimi i Felipe.

⁹ A'ájna i Felipe muáacuacaa pu tyiyójmua'ca'aj i úucaa mej quee xu huiichej, a'íi mu jaxajtaca'aj nyúucaria'ra' i Dios.

¹⁰ A'áa tu tyij á'tyeej a'chu pua'an xicáj, ti'ij ij síij ará'aj ti Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj, Judea ti já'ma'can, a'yaa pu ántyapuaj a'ájna tijin Agabo.

¹¹ Ti'ij tajimí ará'aj, aj pu'ij ja'vá'xistaca' i ti jin ahuóoji'ca'ca'aj a'ájna i Pablo, aj pu'ij a'íjci jin anóoji'quej i ju'íicaj jitze, ajta i jumuáca' jitze, ti'ij ij a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—A'yaa pu tyí'xaj i júuricama'ra' i Dios tijin a'ájna a Jerusalén, a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'yaa mu tyeetyáji'que'sij a'íjci i ti ja'a'rij a'íjci i maj jin ahuooji'ca'ajma'aj muá'ci'ij, majta huo'tátuiire'sij a'íjma i maj séej i chuéj japua já'ma'can.

¹² Tyati'ij a'íj huánamuajri', ityáj majta i maj Cesarea já'ma'can, néijmi'i tu jaatáhuaviiri' a'íjci i Pablo ti'ij quee ujó'yi'can a Jerusalén.

¹³ Aj pu'ij a'yan tyu'tanyúj a'ájna i Pablo tijin:

—¿Ji'nye setyityúuyin siajta nyaxaamujritye'? A'yaa nu tyé'nyaca'nyej, canu a'íj nyana'aj jime' maj naatyáji'que'en, sulu nyej nyajta huámu'nyij a'ájna Jerusalén a'íjci jime' i nyaj jahuiire' i tavástara' Jesús.

¹⁴ Ji'nye catu jaatáviicue'ri' tyaj jaatyá'itzen, tyaatá' tu'uj tyij, a'yan tyetyatajéevej tijin:

—Che' a'yan atyojo're'nyej je'ej ti tyá'xie've' i tavástara'.

¹⁵ Ti'ij a'yan tyu'ríj aj tu tyij tyámua' huátaruuj, tyati'ij tyij ujó'ju' a'ájna a Jerusalén.

¹⁶ Séecan mu tajamuán jó'ju' i maj tyá'tzaahuatye' Cesarea maj já'ma'can, a'íi mu a'áa tojo're'nyijtyej jo'tij ja'chej a'ájna i tyáati' ti a'yan ántyapuaj tijin Mnasón, Chipre ti já'ma'can, i ti arí á'tyeej ti tyá'tzaahuatye'.

Pablo pu uyá'muaarej a'íjci i Jacobo

¹⁷ Tyati'ij a'áa ja'rá'aj a Jerusalén, naa mu tyámua' tyitaatyéje ju-tyámua'vi'ra'aj jime' a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye'.

¹⁸ Yaa ariá'pua'aj pu i Pablo tajamuán ujó'mej tyej tyij a'íj ujo'vá'muaarej a'íjci i Jacobo, majta i huáasij néijmi'i mu a'áa jo'tyú'uuca'aj.

¹⁹ Aj pu'ij i Pablo huo'tatyójtje'j, ti'quij té'ej tyámua' naa tyihuá'tyixaa néijmi'caa je'ej ti tyi'tij huáruuj a'ájna jitze ma'can i Dios, a'íjma jimi i maj séej chuéj japua já'ma'can,

²⁰ Mati'ij a'ij huánamuajri', aj mu mij tyaatatyójtzi'rej i Dios. Majta a'yan tyaaté'exaa a'ijci i Pablo tijin:

—Cási' ta'ihuáara', papu'ríj metyooséj, a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, mue'tíj mu meríj tyá'antzaahuaj, néijmi'i mu a'yan tyá'xie've' maj a'yan tya'rá'astej je'ej ti tyo'yú'xaca' i yu'xarij jitze a'ijna i Moisés.

²¹ Majta a'yan tyihuó'ixaaj néijmi'caa i maj séej chuéj japua ja'chej i maj majta Israel jitze ajtyáma'can, paj muáaj a'yan tyihuá'mua'tyej maj quee a'yan rijcaj je'ej ti tyaaxájtaca' a'ijna i Moisés, pajta a'yan tyihuá'ixaatye' maj quee ja'antysisí'chej i junavíj i juyójmua', majta quee a'yaa mana'aj tyaá'sime'ej i juyi'ráj.

²² ¿Ji'nye tyana'aj tyij tyu'taxájtaj mati'ij jáamua'reej i tyeítsee paj períj ya'uvé'nye?

²³ Tyámua' pu jéetze' naa paj a'yan huárinyij je'ej tyaj tyimuaaté'exaatye'sij. Yaa mu muáacuaj huatyu'uj tajamuán i tyétyacaa, i maj ja'antyci'sij i maj jin atóoraj i Dios jimi.

²⁴ Pata'aj hua'antycivi'tíj, pata'aj huá'ajcuare'en hua' jamuán, pajta hua' japua tyu'náachitan, mata'aj mij huo'yéj. Aj mu mij néijmi'i jamua'reeren tiquee a'yan tyi'ja'yájna je'ej maj tyí'muaxaj muéetzij, sulu paj pajta muáaj ja'astej i yu'xarij i maj jin tyí'ijta.

²⁵ Majta i maj quee Israel jitze ajtyáma'can, i maj majta meríj tyá'antzaahuaj, tu'ríj tyihuo'ta'ítýi'ri' i tyaj a'yan tyaaxá'pui'intarej maj quee jacua'caa i hue'ra'aj maj jáamu'vejritaca', majta quee jacua'caa i xúure'ej majta i hue'ria'ra' i maj jaatyácue'mi'in. Majta quee juxana'ciria'aj séecan jamuán.

Mati'ij jaatyéevi' a'ijci i Pablo u tyeyúuj tzajta'

²⁶ Aj pu'ij i Pablo huojo'ví'tij i tyétyacaa i maj muáacuaj, yaa ariá'pua'aj pu huóojacuarej hua' jamuán ti'quij utyájruij u tyeyúuj tzajta' ti'ij huo'té'exaatye'en a'náj maj ja'antyci'sij i maj jin atóoraj, mej mij tyu'támu'vejritaj síj ajta síj.

²⁷ Ti'ij arí tin aráahua'puaj xicáj tya'ra'astísima'caj, séecan i maj Israel jitze ajtyáma'can i maj Asia ja'chej, a'í mu jaaséj a'ijci i Pablo i tyeyúuj tzajta', mati'ij mij ca'nyíjra'aj huo'ta' maj huatanyínyu'caj i tyeítsee. Aj mu mij ootátzunaxij i Pablo jimi,

²⁸ a'yan metyi'tyejíhuaj tijin:

—Mua'aj mu siaj Israel jitze ajtyáma'can, siataatáhuire'. A'í pu a'ín pué'een i tyáati' ti néijmi'que' majo'cha'can, seequéj tyihua'mua'tyé néijmi'caa i tyeítsee je'ej tiquee tyi'tyéevijtij tajimí, ajta maj quee ja'rá'astej je'ej ti tyo'yú'xaca' i Moisés, ajta je'ej pua'aj tyá'xaj a'ijci i tyeyúuj. Ajta séecan i griego utyéevi'tij i tatyeyúuj tzajta', capu tzáahuatyí'ra'aj tyícha'ij i taj tyeyúuj jitze.

²⁹ A'yaa mu tyí'xajta'aj, ji'nye anaquéej mu meríj jaaséjraca'aj a chájta' a'ijci jamuán i Tróximo Éfeso ti já'ma'can, a'ij mu jin a'yan tyí'mua'ajcaj ti i Pablo a'úun ya'tavi'tístiraa u tyeyúuj tzajta'.

³⁰ Néijmi'que' i chájta'naj jitze, jéehua mu huatanyínyu'cacuca', aj mu mij i tyeítsee ará'aj muahuáachisima'aj. Mati'ij mij jaatyéevi' a'ijci i Pablo, majta ji'rajáanajra u tyeyúuj tzajta', majta je'en jiye'tzín tye'tyáanaxij a ti ja'pueertajmee.

³¹ Mati'ij meríj tin jaje'catacuj a'ijci i Pablo, ti'ij jáamua'reeri' a'ijna i xantáaru' ta'nájcaj tijin néijmi'que' mu nyinyu'cacuj a'ájna a chájta' Jerusalén.

³² Aj pu'ij a'íjna xantáaru' ta'nájcaj hua'ajsi i juxantáaru'ustyamua', ajta a'íjma i maj anxityej xantáaru'uj tyí'ijtya'ca'aj, mati'ij mij ujó'huaachij jo'maj jo'tyú'uuca'aj i tyeítyee. Mati'ij jaaséej a'íjci i xantáaru' ta'nájcaj majta a'íjma i xantáaru'ustyamua'mua', aj mu mij jaatáxaahuataca' i maj jatýáva'ra'aj a'íjci i Pablo.

³³ Aj pu'ij ajtyáxiiriaca' i xantáaru' ta'nájcaj, ti'ij ij jaatyéevi' a'íjci i Pablo, ajta jaata'íjtaca' maj ja'náji'que'en hua'puácaa jime' i cadéenaj. A'tzúj a'tyéevi'caj ti'quij tyu'ta'íhuo' a'tíj ti pué'eenye'ej ajta tyi'tíj ti je'ej huáruuj.

³⁴ Majta a'íimaj i tyeítyee, séecan mu seequéj tyityetyéjijhuasime'ej, majta séecan seequéj, a'íj pu jin quee je'ej já'miteerastya'ca'aj a'íjci i xantáaru' ta'nájcaj je'ej ti tyo'xá'pui'intarej, ji'nye jéehua mu je'ej tyáhuaasime'ej, a'íj pu jin jaata'íjtaca' maj já'anvi'tij a'ájna jo'maj je'ráatyij i xantáaru'uj.

³⁵ Mati'ij a'áa ja'rá'aj jo'tij ja'cachetzíci'huajme, a'íimaj i xantáaru'uj mu'huatyechóoj mu ayootoj a'íjci i Pablo, ji'nye jéehua mu i tyeítyee jama'cujca'aj,

³⁶ majta néijmi'i i maj cújta' huajú'ca'aj, a'yaa mu tyityeejijhuasime'ej tíjin:

—Che' huámu'nyij.

Tí'ij Pablo jujapuá huatanyúj

³⁷ Mati'ij ju'tyarújtye'sima'caj a'íjci i Pablo jo'maj je'ráatyij i xantáaru'uj, aj pu'ij i Pablo a'yan tyaata'íhuo'ri' a'íjci i xantáaru' ta'nájcaj tíjin:

—¿Nyi i'ríj nyej tyu'taxáj cára'tzuj ajamuán?

Ajta a'ájna i xantáaru' ta'nájcaj, a'yaa pu tyu'tanyúj tíjin:

—¿Nyi peeyí'tin i hua' nyuuccaaj i griego?

³⁸ ¿Nyi pequee muáaj a'ín pué'een i paj Egipto já'ma'can, i ti ará'tyeej ti huá'jaxie'jtya'ca'aj i tyeítyee, i ti ajta huojó'ví'tij a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij muáacuaj ví'ra'aj maj ará'asej i mej tyí'tyacui'caa?

³⁹ Aj pu'ij i Pablo a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—Nyáaj nu Israel jitze ajtyáma'can, a'áa nu jiríj ja'chej a'ájna a Tarso, i chájta'naj ti jéehua juxie've' a'áa ti huataca'aj a Cilicia, jéehua nu muahuavii paj naatá' nyaj tyihuo'té'exaatye'en i tyeítyee.

⁴⁰ Aj pu'ij jaatá' ti tyihuo'té'exaatye'en, ti'quij i Pablo huatyéechaxij a'ájna jo'tij ja'cachetzíci'huajme, ajta i jumuáca' jin huo'tá'ijmuejri' maj quee che' je'ej tyáhuaasime'en. Mati'ij quee che' je'ej tyahuáasima'caj, aj pu'ij hua' nyuuccaaj jin tyu'taxájtaca' i hebreos, a'yan tíjin:

22

¹ —Nye'ihuáamua' siajta nyahuáasimua', xáanamujri' je'ej nyaj tyajamuaaté'exaatye'sij i nyúucarij nyaj jin nyajapuáj huatányuusij.

² Mati'ij jáanamujri' ti a'íj jin tyihuá'ixaatya'ca'aj i hebreos nyuuccaaj jime', aj mu mij jéetze' huatyápua'riaca' i maj je'ej tyáhuaasime'ej. Ajta i Pablo a'yaa pu tyihua'tyé'ixaatye'sima'aj tíjin:

³ —Nyáaj nu Israel jitze ajtyáma'can, a'áa nu jo'nié'huaca' a'ájna a Tarso a'áa ti ja'ajtyáma'can a Cilicia, a'yaa nu huave'sej iiye'ej Jerusalén, nyajta tyi'huányamua'aj a'íjci jimi i Gamaliel, i ti a'yan tya'róonajchij i nyúucarij je'ej maj tyo'yú'xaca' i tahuásimua'ci'ij. A'náj tina'aj nu a'yan tyáahuosij je'ej nyaj tyeetyáhuire'en i Dios, néijmi'i jime' i nyaxiéjnyu'caa, a'yájna siati'ij néijmi'i mua'aj ijíj tyaá'sij.

⁴ Jájcuaj imuáj nu a'yan tyihúa'huooca'aj nyej nyij huó'cui'nyij a'íjma i maj jájcuaj jin tyá'tzaahuatye', nyajta néijmi'caa huavívi' i tyétyacaa, nyajta i maj úucaa nyej nyij hue'tyáanaj.

⁵ A'íjna i ti tyihúa'ijtye' a'íjma i puaríij, majta néijmi'i i huáasij a'íi mu jamua'reej. A'íi mu yu'xarij tyinaatapíj nyej nyij tyihuo'tátuiire'en i nye ihuáamua' Israel maj jitze ajtyáma'can, Damasco maj ja'chej, nyajta a'áa ja'tanyéj nyej nyij huó'huoonyij a'íjma i maj tyá'tzaahuatye', nyej nyij uhua'arávi'tij a'yájna iye'e'ej Jerusalén tyej tyij puéjtzij huo'tá'an.

Pablo pu huá'ixaatye' je'ej ti tye'entyíhuo i tavástara'
(Hch. 9:1-19; 26:12-18)

⁶ Nyati'ij a'áa joomá'caj juyéj jitze, nu'ríj avéjri' joomá'caj a Damasco a'tzáaj tacuaríixpuaj, aj pu'ij jiye'tzín ca'nyíin jin uje'cátatzariaca' u tajapuá, ti'quij nie'riá'naj.

⁷ Nyati'ij nyij eetávej a chóota'. Nyajta je'en a'tíj huánamuajri' ti a'yan tyinaatajé tijin: "Saulo, ¿ji'nye een jime' je'ej pua'aj pényoorej?"

⁸ Nyati'ij nyij tyu'ta'íhuoj a'yan tijin: "¿A'tanyíj papué'een nyavástara'?" Ajtáhua'aj a'yan tyu'tánamuajrej tijin: "Nyáaj nu a'íin pué'een i Jesús Nazaret nyaj já'ma'can, a'íjna i paj muáaj meyo'vajran."

⁹ Majta i maj nyaj jamuán huajú'ca'aj, a'íi mu majta jaaséej i ti huatátzarijraa, a'íj mu'uj quee huánamuajri' i nyúucarij ti tyí'nye'ixaatya'ca'aj.

¹⁰ Nyati'ij nyij tyu'ta'íhuo' a'yan tijin: "¿Ji'nye náarinyij nyavástara'?" Aj pu'ij i tavástara' a'yan tyinaaté'exaaj tijin: "Ájchesij, pata'aj i paj pooj huaméj a'ájna a Damasco. A'áa mu néijmi'i muojo'té'exaatye'sij je'ej paj huárinij."

¹¹ Ji'nye na'racúunyij nu na'raa a'íjci jime' i tatzárij, a'íj mu jin a'íimaj i maj nyaj jamuán huajú'ca'aj mana'naví'raj mu' mij nyojo'vi'tij a'ájna a Damasco.

¹² Síij pu tyáati' a'áa jo'tyávaaca'aj ti a'yan ántyapuaj tijin Ananías, i ti naa tyí'tyevistaca'aj ajta ja'tzaahuatya'ca'aj a'íjci i yu'xarij Moisés ti jo'yú'xaca', néijmi'i mu naa yó'mua'rajca'aj i maj Israel jitze ajtyáma'can i maj a'áa já'chajca'aj a'ájna a Damasco.

¹³ Ananías pu a'áa nyojo'tyéesej, ti'ij ará'aj a'yaa pu'ij tyinaaté'exaaj tijin: "Nye'ihuáara' Saulo, ancuriáa' ajtáhua'aj jájcuaj i paj jin atányeerej." Ti'ij a'yan tyinaatajé aj nu nyij jiye'tzín atányeeriaca', nyati'ij nyij jaaséj.

¹⁴ Ajta a'yan tyinaaté'exaaj tijin: "I hua' Dios i tahuásimua'ci'ij, a'íi pu mua'antyiíhuo muéetzij pej pij jáamua'reej je'ej ti tyá'xie've', pata'aj jaaséj a'íjci i ti quee a'náj tyi'tíj jin ootyá'itzee i Dios jimi, pajta jáanamuj je'ej ti tyí'xaj.

¹⁵ Muáaj paj a'íin pué'eenye'e'ej puá'mej i paj a'íj jin antyía'mua'reeriaj puá'mej néijmi'que' i cháanacaj japua, jitzán ma'can i tavástara', pata'aj huó'ixaatye'en je'ej paj períj tyi'tíj tyu'séj, pajta je'ej paj tyú'namuajri'.

¹⁶ Ajta ijíj, capáj jéehua tyi'chó've'ej. Ájchesij, pata'aj huái'huaj nyúucaritze' i tavástara', ti'ij a'íin tyimuaatú'uunyi' i paj jin ootyá'itzee i Dios jimi."

Pablo pu huá'ixaatye' je'ej ti tyu'ta'íjtyi'huaca' a'íjma jimi i maj séej chuéj japua já'ma'can

¹⁷ Nyati'ij a'áa ja'rá'aj a Jerusalén, aj nu nyij utyájrurij i tyeyúuj tzajta' nyej nyij huatyényuunyij i Dios jimi, aj nu nyij tyu'séj.

18 A'íj nu huaséj i tavástara' ti a'yan tyinaaté'exaa'j tijin: "Ca'nácan, eerá'jra' jiye'tzín jime' a'yájna Jerusalén, ji'nye camu muá'antzaahuatye'sij je'ej paj tyihuo'té'exaatye'sij nye jitze ma'can."

19 Aj nu nyij a'yan tyaaté'exaa'j tijin: "Nyavástara', a'íi mu a'yan tyá'mua'reej nyej nyáaj majo'cha'canya'aj néijmi'que' hua' tyeyúuj tza-jta', nyajta hue'tyáanamua i maj muéetzij mua'tzaahuatya'ca'aj, nyajta hua'tyáva'ra'aj.

20 Ajta mati'ij a'íj huajé'caj i Esteban i ti muahuiiria'ca'aj, ajta tyí'xajtaca'aj a jitze ma'can, nyáaj nu a'áa jo'tyávaaca'aj, a'yaa nu tyá'xa'pui'intaria'ca'aj maj jaajé'caj, nyáaj nu nyajta tyú'cha'ij i tyi-huá'caanaa a'íjma i maj jaajé'caj."

21 Ajta i tavástara' a'yaa pu tyinaaté'exaa'j tijin: "Áricuj ma'úrutij, ji'nye nyamuaata'ítij imúaj tyeítjee tzejta' i maj séej chuéj japua já'ma'can."

Ti'ij i xantáaru' ta'nájcaj jacha'íica'aj a'íjci i Pablo

22 A'yaa mu'uj úhuiixij i maj móoj jatyánamuajrasima'aj, mati'ij mij huatyóohuij maj huatyejíhuajra'nyij a'yan tijin:

—A'mújna mu tyéviij, capu juxie've' ti júurij, xaajé'caj ta'aj ij quee che' majá'hua'tan íiyan i cháanacaj japua.

23 A'yaa mu'uj jéetze' tyityetyéjijhuasime'ej, majta i tyúucaanaa jútye' tyojó'raara'aj, majta i chuéj jútye' jó'raaraaj.

24 Aj pu'ij i xantáaru' ta'nájcaj tyu'ta'íjtaca' maj ju'tyátoonyij a'íjci i Pablo jo'maj je'ráatyij i xantáaru'uj, ajta huo'ta'íj maj je'riá'vaxi'in, ta'aj ij tyu'taxáj je'ej maj een jime' tyityetyéjijhuaj i tyeítjee.

25 Mati'ij merij jaatyají'ca'aj mej mij je'riá'vaxi'in, aj pu'ij i Pablo a'íj a'yan tyaata'íhuo'ri' i xantáaru' ta'nájcaj ti a'áa jo'tyávaaca'aj tijin:

—¿Nyi a'yan setyityaatáci'pej siaj sij je'riá'vaxi'in i a'tíj Roma ti já'ma'can, siajta quee jamua'reeriaj tyi'tíj siaj jin pújoorej?

26 Ti'ij a'yan tyáanamuaajri', a'íjna i anxityej xantáaru'uj ti tyí'ijtye', a'áa pu jo'mej a'íjci jimi i xantáaru' ta'nájcaj, a'yaa pu'ij tyaaté'exaa'j tijin:

—¿Ji'nye parinyij a'íjci jime'? A'íjna i tyáati' a'áa pu ja'ajtyáma'can a Roma.

27 Aj pu'ij i xantáaru' ta'nájcaj a uré'nyej i Pablo jimi, ti'quij a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi a'yan tyi'ja'yájna paj a'áa ja'ajtyáma'can a Roma?

Aj pu'ij i Pablo a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Jee xaa nyu'uj.

28 Ajta i xantáaru' ta'nájcaj a'yan tyaaté'exaa'j tijin:

—Jéehua nu nyáaj tyu'nájchitaca' nyej nyij huatyényaromaanotaj.

Ti'ij ij i Pablo a'yan tyaaté'exaa'j tijin:

—A'áa nu nyáaj jiyonié'huaca'.

29 Aj mu mij a'íimaj eeráxiiriaca' i maj je'ria'vaaxi'nyijche' i Pablo, ajta a'íjna i xantáaru' ta'nájcaj, ti'ij jáamua'reeri' ti Roma já'ma'can, tyámua' pu tyu'tátziin ti je'ej tyeetyají'que'ej i cadéenaj jime'.

Pablo pu a'úu jo'tyéechaxij jo'maj je'ráatyij i maj tyí'ijta

30 Yaa ariá'pua'aj, i xantáaru' ta'nájcaj, a'yaa pu tyá'xie'va'ca'aj ti jáamua'reej je'ej maj een jime' tyá'xajtzi'raca'aj a'íjci i Pablo, aj pu'ij ji'rájtoo, ajta tyu'ta'íjtaca' maj tyúusiire'en a'íimaj i maj tyí'ijta u tyeyúuj tzejta', majta néijmi'i i maj tyityatatyíj. Aj pu'ij hua' jimi áyoovi'tij.

23

¹ Pablo pu hua'ráasej a'íjma i maj tyityatatyíj tí'quij a'yan tyi-huo'té'exaaaj tijin:

—Nye'ihuáamua', tí'ij na'aj yatíj je'r'é'nyej, canu tyi'tíj jin je'ej tyé'nyamua'astíj i Dios jimi menyo'cha'can.

² Aj pu'ij a'íjna i Ananías, i tí tyihuá'íjtye' a'íjma i puaaríj, a'íi pu huo'ta'íj maj ja'ancáveenyíj a'íjci i Pablo.

³ Ajta i Pablo a'yaa pu tyu'tanyúj tijin:

—Dios pu muéetzij mua'ancávesíj, mu paj quee ma'úumua'rej. Muáaj paj a'íj jin antyía'mua'reej pej pij no'xíjtye'en a'íjci jime' je'ej tí tyí'ijta i yu'xarij, ¿j'i'nye pej pij a'yan tyá'mua'reeriaj pahuá'íjtye' maj na'ancáveenyíj?

⁴ Majta a'íimaj i maj uje'rátya'ca'aj, a'yaa mu tyaatajé tijin:

—¿J'i'nye pej pij je'ej pua'aj tyé'jee a'mújci mu tí jéetze' juxie've' i Dios jimi?

⁵ A'yaa pu i Pablo tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Nye'ihuáamua', canu jamua'reeriaca'aj tí a'múu a'íin pué'een i tí jéetze' juxie've' i Dios jimi, j'i'nye a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: “Capáj je'ej tyé'jeevej a'íjci i tí tyi'tyéjvee i tye'ítyee jimi.”

⁶ Aj pu'ij i Pablo jáamua'reeri' tijin séecan mu i maj tyityatatyíj saduceos pué'eenye'ej, majta séecan fariseos, aj pu'ij ca'nyíin jime' a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Nye'ihuáamua', nyáaj nu fariseo pué'een, hua' jitze nu eeráma'can a'íjma i fariseos, majta íjij ná'xíjtye' a'íjci jime' nyaj jacho've' a'náj maj huatájuuritaj i mui'chítyee.

⁷ Tí'ij i Pablo a'yan tyu'taxájtaca', aj mu mij huatyóohuíj maj tyi'huó'ihuo' a'íimaj i fariseos, majta a'íimaj i saduceos, matí'ij mij jé'ta' huacáj i maj jusíria'ca'aj.

⁸ J'i'nye i saduceos a'yaa mu tyí'xaj maj quee che' huatájuuritaj i mui'chítyee, majta a'yan tijin maj quee séejre' i júuricamej i maj tyí'huíire' u tajapuá, majta a'íimaj i fariseos néijmi'i mu a'íjci tyá'tzaahuatye'.

⁹ Néijmi'i mu tyéjijhuasime'ej, majta je'cáj i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze, i maj majta fariseos jitze ajtyáma'can, a'íi mu ájhuiixij matí'ij mij a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—A'íjna i tyáati' capu tyi'tíj je'ej huáruuj, tyij quee síj tyaaté'exaa i júuricamej tí tyí'huíire' u tajapuá, típua'aj a'yan tyi'ja'yájnatan, tyiche' quee jimi rányuuca'an i Dios.

¹⁰ Majta meríj jéetze' nyinyu'cacuca'aj, a'íjna i xantáaru' ta'nájcaj tyí'tziinya'ca'aj típua'aj meetyáto'sixi'in a'íjci i Pablo, a'íj pu jin huo'ta'íj i xantáaru'uj maj je'ráavi'tíj mej mij majtáhua'aj uyo'tyátoonyíj jo'maj je'ráatyíj i xantáaru'uj.

¹¹ Séej tíca'rij tzajta' pu i tavástara' huataséjre a'íjci jimi i Pablo, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Huatyá'ca'nyej mua' tzajta' Pablo, j'i'nye a'yájna patí'ij períj nyaj jime' tyihuó'ixaaj iiye'ej Jerusalén, a'yaa paj cha'taj tyihuá'ixaatye'en a'ájna a Roma.

Matí'ij jaaxá'pui'intarej je'ej maj tyeejé'caj i Pablo

¹² Yaa ariá'pua'aj, séecan mu i Israel maj jitze ajtyáma'can a'yan tyaaxá'pui'intarej maj jaajé'caj a'íjci i Pablo, a'yaa mu tyitya'tóoraj maj

quee tyú'cua'nyij, majta quee huaye'en, 'asta mana'aj quee jaajé'caj a'íjci i Pablo.

¹³ A'chu mu huá'puatyej ará'asej i tyétyacaa i maj a'yan tyitya'tóoraj.

¹⁴ A'íjma jimi mu ujó'ju' i maj tyihua'íjtye' i puaaríj, majta a'íjma jimi i huásij, mati'ij mij a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—Ityáj tu tyeríj a'yan tyaaxá'pu'íntarej tyej quee tyi'tíj cua'nyij, 'asta tyana'aj quee jaajé'caj a'íjci i Pablo.

¹⁵ Ajta ijíj, mua'aj majta i séecan i maj tyityatatyíj, xaatáhuavíj i xantáaru' ta'nájcaj ti'ij ariá'pua'aj ya'ráavi'tij a'íjci i Pablo ja'mua jimi, a'yan setyu'taxáatan yee siata'aj tyámua' naa tyee'íhuo', tyajta ityáj tyámua' tu éenye'ej tá'ju'un tyej tyij jaajé'caj ti'ij quee xu ya'uvé'nyej.

¹⁶ Ajta i yójra' i ihuáaria'ra' a'íjci i Pablo, a'íi pu jáamua'reeri' je'ej maj tyi'tíj tyí'xa'pu'íntaria'ca'aj, ti'ij ij ujó'mej jo'maj je'ráatyij i xantáaru'uj, aj pu'ij jaaté'exaa a'íjci i Pablo.

¹⁷ Pablo pu séej huatajé i maj anxityej xantáaru'uj tyí'ijtye', ti'quij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Ánvi'tichij mu tyamuéej a'íjci jimi i xantáaru' ta'nájcaj, ji'nye tyi'tíj pu jaaté'exaatye'ej.

¹⁸ Ti'quij i ti anxityej xantáaru'uj tyí'ijtye', yo'ví'tij i xantáaru' jimi ta'nájcaj, ajta a'yan tyaaté'exaa tijin:

—A'íjna i Pablo ti eetyánami' naatáhuaviiri' nyaj ya'ráavi'tij a jimi a'íjci i tyamuéej, ji'nye tyi'tíj pu muaaté'exaatye'sij.

¹⁹ Aj pu'ij i xantáaru' ta'nájcaj ja'náavi' i muáca'ra'an jitze a'íjci i tyamuéej, ti'quij je'ráavi'tij a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Tyi'tanyí pénye'ixaatya'mu'?

²⁰ A'yaa pu tyaaté'exaa i tyamuéej tijin:

—A'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íi mu jaaxá'pu'íntarej mej mij ariá'pua'aj muaatáhuavii i Pablo, pej pij já'anvi'tij hua' jimi i hua' juéesij mata'aj nu'uj mij tyámua' tyámua'reej i maj jitzán tyí'pua'ritye'.

²¹ Capáj huá'tzaahuatya'aj, ji'nye huá'puatyej mu a'chu ará'asej i tyétyacaa i maj je'tyécho've'ej i juyéj jitze avíitzij jime', a'yaa mu tyaaxá'pu'íntarej maj quee tyi'tíj cua'nyij, majta quee ye'en 'asta mana'aj quee jaajé'caj a'íjci i Pablo, ajta ijíj mu'ríj tyámua' huóoruuj, a'íj mu'uj mij cho've' je'ej paj muáaj tyu'taxájtaj.

²² Aj pu'ij i xantáaru' ta'nájcaj jaata'ítyaca' i tyamuéej ti'ij jó'ra'nyij, a'yaa pu tyaata'íj tiquee a'tíj ixaatye'ej je'ej ti arí a'íj tyu'té'exaa.

Pablo pu jó'vi'tichiihuaca' a'íjci jimi i Félix

²³ A'íjna i xantáaru' ta'nájcaj hua'puácaa pu huatajé i maj anxityej xantáaru'uj tyí'ijtye', ajta a'yan tyihuo'ta'íj maj hua'puaj anxityej i xantáaru'uj tyámua' huá'uurej i maj jui'icán, majta huéecatyej japuan tamuáamuata' maj ave'tyé'tya'aj, majta hua'puaj anxityej i maj chúun tyuí'sima'aj muá'ju'un, mej mij a'áa jó'ju'un a'ájna a Cesarea tíca' a'tzáaj arámuaacuj tyoomá'caj i tíca'rij.

²⁴ Ajta pu huo'ta'íj maj séej eetyésiiratye'en i cahuáayu' i Pablo ti japuan ave'quéej, a'yaa pu tyihuo'íjcaj maj tyámua' eenye' ajóotonyij a'íjci jimi i tajtúhuan ti a'yan ántyapuaaj tijin Félix.

²⁵ A'íjma pu jimi yu'xarij huata'ítyaca' a'yaa pu tyá'xajtaca'aj tijin:

²⁶ “Nyáaj Claudio Lisias, yaa nu muatyojtye' muéetzij Félix mu paj huápu'ij naa huasé'rin pajta tajtúhuan jin tyi'tyéjvee.

²⁷ A'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íi mu jaatyéevi' a'íjci i tyévi majta je'en jajé'catajche', ajta nyati'ij jáamua'reeri' ti romano pué'een nyáaj nu nyij ajo're'nyej nyahua'ajvi'tíj i nyaxantáarustyamua', nyati'ij nyij japuan huatanyúj.

²⁸ Nyajta jamua'reerimu'ca'aj je'ej maj een jime' tyá'xajtzi'raca'aj, a'íj nu jin yo'ví'tíj hua' jimi i juéesij i maj tyá'xa'puí'intare'.

²⁹ Aj nu nyij jáamua'reeri' maj a'íjci jin tyá'xajtzi'raca'aj i yu'xarij ti tyihuá'ijtye' a'íjma, capu tyi'tíj jin ootyá'itzee mej mij jaajé'caj, nusu mej mij a'íjci jin je'tyáanaj a'íjci i a'tíj.

³⁰ Ajta nyati'ij jáamua'reeri' maj séecan i Israel maj jitze ajtyáma'can a'yan tyitya'tóoraj maj jaajé'caj, muéetzij nu nyij muaata'ítyi'ri' a'íjci i tyévi, nyajta nu huo'ta'íj i maj tyá'xajtzi' maj muéetzij muaaté'exaatye'en tyi'tíj maj jin tyá'xajtzi'."

³¹ Majta a'íimaj i xantáaru'uj, a'yaa mu huaríj je'ej ti tyihuo'té'exaaj i xantáaru' ta'nájcaj, tíca' mu yo'ví'tíj a'íjci i Pablo, mati'ij mij a'áa yo're'nyijtyej jo'tíj a'yan tyaja'rájtyapuaaj tíjin Antípatris.

³² Yaa ariá'pua'aj mu huariá'cij i maj jui'icán huajú'ca'aj jo'maj ja'chej i xantáaru'uj, majta i mata've'tye'tye' jamuán mu ujó'ju' a'íjci i Pablo.

³³ Mati'ij ará'aj a'ájna a Cesarea aj mu mij jaatátuii i yu'xarij a'íjci i tajtúhuan majta a'íjci i Pablo.

³⁴ Tí'ij i tajtúhuan jo'jijvej a'íjci i yu'xarij, aj pu'ij tyu'ta'íhuo' jo'tíj já'ma'cantaca'aj i Pablo, ajta tí'ij jaamua'rériaaj ti Cilicia já'ma'can,

³⁵ a'yaa pu tyaaté'exaa tíjin:

—Aj nu muanamuajran títua'aj meríj uvé'nyej i maj a jitze tyí'pua'ritye'.

Ajta tyu'ta'íjtaca' maj jáacha'íin i xantáaru'uj a'ájna jo'tíj i Herodes je'rájcaj.

24

Pablo pu jujapúa huatanyúj a'íjci jimi i Félix

¹ Anxí xicáj pu tyoomá'caj, tí'ij Ananías i ti tyí'ijta u tyeyúuj tzajta' a'áa ja'rá'aj a'ájna a Cesarea, majta séecan jamuán i huáasij, ajta hua' jamuán síj ti hua' japua huatányuunyij, ti a'yan ántyapuaaj tíjin Tértulo. A'íi mu ajo'tyáhuixíj i tajtúhuan jimi, mej mij tyi'tíj jitzán ujpuá'ritye'en a'íjci i Pablo.

² Mati'ij ayo're'nyijtye a'íjci i Pablo, a'íi pu i Tértulo huatyóochej ti tyaaxajtzi', a'yaa pu tyaaté'exaa a'íjci i Félix tíjin:

—Tyóoche' tu tyámua' tyí'tyechajca'aj naa taxáahuaj pati'ij pooj muáaj tyi'ta'íitya'ca'aj, jéehua paj tyámua' tyéjtyoova'aj a tzajta', tyej tyij jéetze' tyámua' yetyityecháatime'nyij.

³ Néijmi'i tu a jimi tya'ancuriáa'vej a'náj tina'aj ajta jo'tíj na'aj, tyámua' tu tyí'muatyojtzí're' muéetzij Félix paj tajtúhuan pué'een, pajta jéehua tyámua' naa tyí'uurej.

⁴ Ajta tyata'aj quee jéehua mua'itzaaj, a'yaa nu tyí'muahuavíj paj a'tzúj táanamuaaj i tyaj tyimuaaté'exaatye'sij.

⁵ A'yaa tu tyéetyoj a'mújcij mu tyáati', ti jéehua je'ej pua'aj tyí'uurej, ajta néijmi'que' i cháanacaj japua ca'nyíjra'aj hua'tá'caa i tyeítýee i maj Israel jitze ajtyáma'can mej mij huóonyo'si'tye'en, a'íi pu ajta antyúumua'reej a'íjma jimi i maj ja'tzaahuatye' a'íjci i Nazaret ti já'ma'can.

⁶ Ajta pu huatóotyesej ti jaatyáxaahuataj i tyeyúuj, a'íj tu jin jaatyéevi' tyej tyij jo'xíjtye'en a'yájna tí'ij tyé'yu'si' i yu'xarij jitze.

⁷ Ajta a'íjna i xantáaru' ta'nájcaj i Lisias, a'í pu a'úun jo'tyárupij ti'quii tá'jajnyi'ri' ca'nyéjrij jime'.

⁸ I'ríj paj muáaj asíj tyee'íhuo' pej pij jáamua'reej ti a'yan tyi'ja'yájna néijmi'i i tyaj jitzán tyí'pua'ritye'.

⁹ Majta i Israel maj jitze ajtyáma'can i maj ajo'tyú'uuca'aj, a'yaa mu majta tyí'xajtaca'aj ti a'yan tyi'ji'récán jime'.

¹⁰ Aj pu'ij i tajtúhuan jumuáca' jin jaaté'exaa a'íjci i Pablo ti'ij tyu'taxáj, ti'ij ij Pablo a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Jéehua nu nyetyámua've'ej nyaj japua huatányuusij muéetzij jimi, ji'nye nyáamua'ree paj períj á'tyeej paj juées jin tyi'tyéjvee a'íjna chuéj japua.

¹¹ I'ríj paj muáaj asíj tyu'íhuo' pej pij jáamua'reej tijin oochán pu tamuáamuata' japuan hua'puaj xicáj tyooméj nyaj a'áa ja'rá'aj a'ájna a Jerusalén nyej nyij huatyényuunyij i Dios jimi.

¹² Camu náatyoj a'tíj je'ej pua'aj nyetyi'jeevacaj, canu nyajta huá'tya'xi'ca'aj i tyeítyee i tyeyúuj tzajta', canu nyajta jo'maj jóosi'rii, nyajta quee ca'nyíjra'aj hua'tá'caria'aj aja'hua' yee i chájta'naj jitze.

¹³ A'íimaj i tyeítyee camu je'ej a'náj tyéejtyoosij maj jaataséjrataj i maj jin nye jitze tyí'pua'ritye'.

¹⁴ Ajta a'yaa nu xaa tyaataxájta, canu jaatyá'avaataj, nyáaj nu jahuiire' i hua' Dios i nyahuásimua'ci'ij a'íjci jime' i juyéj ti jájcuaj, i maj a'íimaj a'yan tyí'xaj tijin nyasíj nu'uj jájtyo, ji'nye a'yaa nu néijmi'i tyá'tzaahuatye' je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze i maj jin tyí'ijta, ajta je'ej maj tyo'yú'xaca' i maj tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can.

¹⁵ A'yaa nu cha'taj nyana'aj nyáaj tye'ejchó've' i Dios jimi mati'ij a'múumaj a'íjci jime' i maj huatájuuritaj i mui'chítyee, a'íimaj i maj tyámua' tyí'tyetyeítyeristaca'aj, majta i maj je'ej pua'aj tyi'tyetyúucha'íica'aj.

¹⁶ A'íj nu jin tyí'tyese' a'náj tina'aj nyej nyij ji'réenya'aj majo'cha'canye'en i Dios jimi, nyajta i tyeítyee jimi.

¹⁷ Ti'ij tyoomá'caj a'chu pua'an nyinyi'ra'aj nyaj majo'cha'can, naariá'raj jó'nyaj já'ma'can nyej nyij túmii tyu'tapuéjve'en, nyajta tyu'támu'vejritaj i Dios jimi.

¹⁸ A'yaa nu nyij rijcaj mati'ij séecan naaséj i maj Israel jitze ajtyáma'can Asia maj ja'ráacíj, nyati'ij nyeríj huányajajcuarej a'yájna ti'ij tyúuxie've', capu i ríj aja'ja'tiitaca'aj, camu mij majta ju'itziitya'ca'aj.

¹⁹ A'yaa pu tyúuxie've' mej mij a'íimaj yeve're'nyej a jimi mej mij nye jitze tyo'ojpuá'ritye'en, tipua'aj a'yan tyi'tíj metyí'mua'reeriaj nye jimi.

²⁰ Na'riij mequee, miche' a'múumaj jaataxáj tipua'aj tyi'tíj jin no'tyá'itzeerej nyati'ij a'áa jo'tyávaaca'aj hua' jimi i hua' juéesij i maj Israel jitze ajtyáma'can.

²¹ Ca' a'íj jin no'tyá'itzee nyati'ij ujo'tyávaaca'aj hua' jimi, nyati'ij a'yan tyu'taxájtaca' ca'nyíin jime' tijin: "Íjij xu mua'aj ná'xijtye', ji'nye nyetyá'tzaahuatye' a'íjci jime' i maj majtáhua'aj huatájuuritaj i mui'chítyee."

²² Ti'ij a'íj huánamuajri', a'íjna i Félix, tyámua' pu tyú'mua'reeriaca'aj je'ej ti ajóo'en i maj tyá'tzaahuatye' jimi, a'íj pu jin jaatapuá'citaca', ajta a'yan tyíhuo'té'exaaaj tijin:

—Tipua'aj arí yará'astij i xantáaru' ta'nájcaj a'íjna i Lisias, aj nu nyij tyámua' tyá'mua'reeren tyi'tíj siaj jin tyá'xajtzi'.

²³ Aj pu'ij i Félix a'íj huata'íj i xantáaru' ti anxityej xantáaru'uj tyí'ijtye' ti ooj jacha'icaj a'íjci i Pablo, ajta a'tzúj cíi tyaatá'an mej mij a'íimaj jáamuaarej i maj jamua'tyej, majta tyi'tíj jaatá'an ti tyá'itziitye'.

²⁴ Ti'ij tyoomá'caj a'chu pua'an xicáj, ajtáhua'aj uvé'nyej a'íjna i Félix, ajta jamuán i íira'ra'an ti a'yan ántyapuj tijin Drusila, i ti Israel jitze ajtyáma'can. Ti'ij ij jaata'íjtaca' a'íjci Pablo, ajta je'en jáanamujri' je'ej ti a'íin tyí'xajtaca'aj a'íjci jitze ma'can i Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een.

²⁵ Ajta ti'ij i Pablo a'yan tyaaté'exaa ti tyámua' tyí'chajca, ajta tyámua' tyi'huóocha'íin, ajta a'yan tyaaté'exaa ti Dios puéjtzij huo'tá'sij a'íjma i maj a'yan séejre' iye'ej cháanacaj japua, a'íj pu'ij tyu'tátziin a'íjna i Félix, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Jó'ra' iijij. Nyajtáhua'aj nu muaatájeevij tipua'aj nyeríj huata'íci'pa'aj.

²⁶ Ajta a'íjna i Félix a'yaa pu tyá'xie'va'ca'aj ti i Pablo túmii jaatá'an, a'íj pu jin mue'tíj jaatacho'vej ti'ij jamuán tyu'xáj

²⁷ Hua'puaj nyinyi'ra'aj pu mutyojo'mej, ti'quij Félix eerájraa ti tyi'tyávaaca'aj tajtúhuan jime', ti'quij té'ej síj tye'entyájrurij ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Porcio Festo. Ajta a'íjna i Félix, a'yaa pu tyá'xie'va'ca'aj ti tyámua' tyu'tyá'itzeere'en a'íjma jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íj pu jin quee ji'rájto a'íjci i Pablo.

25

Ti'ij Pablo ajoovi'tichiihuaca' a'íjci jimi i Festo

¹ Aj pu'ij i Festo a'áa ja'ráaj ti'ij tye'entyájrurtyej tajtúhuan jime', huéicaj xicáj pu á'tyeej a'ájna a Cesarea, ti'ij ij té'ej a'áa jo'mej a Jerusalén.

² Majta a'íimaj i maj tyihuá'ijtye' u tyeyúuj tzajta', majta séecan i maj Israel jitze ajtyáma'can i maj viváajma'aj jin tyityatatyíj, a'íi mu ajo're'nyej a'íjci jimi i Festo, mej mij tyi'tíj jin tyaaxájtzi' a'íjci i Pablo.

³ A'yaa mu tyá'huaviiraca'aj a'íjci i Festo ti jaata'íjta maj yo'ví'tij a'íjci i Pablo a'ájna a Jerusalén. Majta a'yaa mu tyí'mua'ajcaa a'íimaj maj aye'tyécho've'en aja'hua' i juyéj jitze mej mij jaajé'caj.

⁴ Ajta a'yaa pu tyihuo'té'exaa a'íjna i Festo ti i Pablo óoche' nami'hua a'ájna a Cesarea, ajta a'íin a'yan tyí'mua'ajcaa tiquee a'chu tyoomá'caj ti'ij jusíj a'áa jo'ma'aj ja'mej.

⁵ A'yaa pu tyihuo'té'exaa tijin:

—A'íj pu jin, miche' a'íimaj i maj tyityatatyíj ja'mua jimi ujó'ju'un nyaj jamuán a'ájna a Cesarea, tipua'aj i Pablo tyi'tíj jin á'itzeeria'aj, a'áa pu i'rij mej mij jitzán tyo'ojpuá'itye'en.

⁶ A'íjna i Festo a'yaa pu ujá'tyee a'chu arahuéicaj xicáj, nusu tamuáamuata' xicáj a'ájna a Jerusalén, aj pu'ij té'ej huariá'raa a'ájna a Cesarea. Yaa ariá'pua'aj pu'ij acáayixij hua' jamuán i juéesij, ajta je'en jaatacho'vej a'íjci i Pablo.

⁷ Ti'ij i Pablo utyájrurij, aj mu mij a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, i maj a'áa ja'ráacij a Jerusalén, a'íi mu ajtyáxiiriaca', mati'ij mij jéehua tyaaxájtzi'ri', ajta quee huatái'riitariaca' maj jaataxáj tipua'aj a'yan tyi'ja'yájnatan nusu quee.

⁸ Aj pu'ij i Pablo tyu'taxájtaca' ti'ij jujapuá huatányuunyij, a'yaa pu tijin:

—Canu tyi'tíj jin ootyá'itzee a'íjci jimi i huá'yu'xaa i maj Israel jitze ajtyáma'can, canu nyajta a'íjci jimi i hua' tyeyúuj, canu nyajta tyi'tíj jin ootyá'itzee a'íjci jimi i ti tyihuá'ijtye' i romanos.

⁹ Ajta a'íjna i Festo, a'yaa pu tyá'xie'va'ca'aj maj tyámua' yó'sejraj a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íj pu jin a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi páaxie've' paj a'áa jó'me'en a Jerusalén, nyata'aj a'áa mojo'xá'pui'intari'tze'?

¹⁰ Pablo pu a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Yá'nyaj huatyéjve hua' jimi i maj jahuiire' i ti tyihuá'ijtye' i romanos, a'yaa pu tyi'tyéevijtij siaj jaaxá'pui'intare'en a'yájna, ji'nye papu'ríj jáamua'reej, nyaj quee tyi'tíj jin ootyá'itzee a'íjma jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can.

¹¹ Típua'aj tyi'tíj jin no'tyá'itzeerej tí'ij a'yan tyi'tyéevijtij maj naajé'caj, canu huatyényanasij sulu miche' naajé'caj, na'ríj quee a'yan tyi'ja'yájna je'ej mati'ij meríj tyinaaxájtzi'ri', capu a'tíj huatóoci'puaj ti nyéetzij tyu'tátuire'en hua' jimi. Nyámuahuavii ti a'íin jaaxá'pui'intare'en i ti tyihuá'ijtye' i romanos.

¹² Ajta a'íjna i Festo, a'íjma pu jamuán tyu'taxájtaca' i maj tyá'xa'pui'intare', aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Pablo tijin:

—Muáaj paj jahuoo ti a'íin jaaxá'pui'intare'en i ti tyihuá'ijtye' i romanos, a'íjci jimi paj jo'ma'aj puá'mej.

Tí'ij Pablo a'áa jo'tyávaaca'aj a'íjci jimi i Agripa

¹³ Tyoomá'caj a'chu pua'an xicáj, mati'ij a'áa ja'rá'aj a'ájna a Cesarea, a'íjna Agripa i ti rey jin tyi'tyávaaca'aj, ajta a'íjna i Berenice, mej mij jaatatyójtje'en a'íjci i Festo.

¹⁴ Ji'nye jéehua mu á'tyeej a'ájna, Festo pu jaaté'exaa a'íjci i rey je'ej ti tyáaruj a'íjci i Pablo, a'yan tijin:

—Síj pu i tyáati' eetyanámi'huaj ja'raa, tí'ij i Félix eerájraa i ti jin tyi'tyávaaca'aj.

¹⁵ Ajta nyati'ij a'áa jó'catyii a Jerusalén, a'íimaj i maj tyí'ijta hua' tyeyúuj tzajta', majta i huáasij i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íi mu tyinaataséjra i maj jitzán tyí'pua'ritye', majta je'en naatáhuaviiri' nyaj puéjtzij jaatá'an.

¹⁶ A'yaa nu tyihuo'té'exaa a'íjci jime' tí'quee tyi'tá'caa i hua' yi'ráj i romanos ti a'tíj huámu'nyij, mequee xu anaquéej jamuán tyu'xáatan i maj jimi tyi'tíj jitzán pua'ritye', tí'ij junyúuca a jin jujapúa huatányuunyij.

¹⁷ A'íj nu jin, mati'ij mujo'vá'ju'un nye jimi, canu á'tyeej, sulu yaa ariá'pua'aj nu acáayixij hua' jamuán i juéesij, nyati'ij nyij jaata'íjtaca' maj aye've'vi'tij i Pablo.

¹⁸ Majta a'íimaj i maj jitzán tyí'pua'ritya'ca'aj, camu a'yan tyu'taxájtaca' je'ej nyati'ij nyáaj tyí'mua'ajcaa.

¹⁹ A'íj mu'uj jin tyá'xajtzi'raca'aj a'íjci jime' i juyi'ráj i ti jitzán tyá'tzaahuatye', majta a'íjci jime' i a'tíj Jesús ti huamuí', ti i Pablo a'yan tyá'xaj tijin: “Óoche' pu júurij a'íjna i Jesús.”

²⁰ Ajta nyéetzij capu je'ej ná'miterastya'ca'aj je'ej nyaj huárinyij a'íjci jime', aj nu nyij jaata'íhuo'ri' a'íjci i Pablo típua'aj ujó'yi'mu'uj a'ájna Jerusalén mej mij jaaxá'pui'intari'tze'en a'íjci jime'.

²¹ Aj pu'ij a'yan tyinaatáhuaviiri' ti a'íin jo'xíjtye'en i romanos ti tyí'ijtye', nyati'ij nyij jaata'íjtaca' ti ooj eetyánami'huaj, 'asta quee huatá'riitarej nyaj jaata'ítyej a'íjci jimi.

²² Aj pu'ij i Agripa a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Festo tijin:

—Nyajta nu nyáaj janamuajramui' a'íjci i tyáataj.

Ajta i Festo a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Ariá'pua'aj paj janamuajran.

²³ Yaa ariá'pua'aj mu a'áa ja'r'á'aj a'íjna i Agripa, ajta a'íjna i Berenice, naa mu éenye'ej tyu'tyoochéetye'ej, mati'ij mij a'úun jo'tyájrurpij hua' jamuán i maj viváajma'aj jin tyityatatyíj i xantáaru'uj. Ajta i Festo jaata'íjtaca' maj aye've'vi'tij a'íjci i Pablo.

²⁴ Yaa pu tyu'taxájtaca' a'íjna i Festo tijin:

—Agripa mu paj rey, siajta mu siaj tajamuán yetyúusiire', xaaséj a'mújci mu tyévi. Néijmi'i i maj Israel jitze ajtyáma'can i maj a'áa ja'chej a Jerusalén, majta i maj iiye'ej huacháatimee a'yájna Cesarea, néijmi'i mu a'yan tyá'huo ti huámu'nyij a'mújna mu tyévi.

²⁵ A'yaa pu nyéetzij tyiná'miteeraste' tiquee tyi'tíj jin ootyá'itzee mej mij jaajé'caj. Ajta a'mújna, a'yaa pu tyinaatáhuaviiri' ti a'ín jaaxá'pui'intare'en a'íjna i ti tyihuá'ijtye' i romanos, a'yaa nu nyij tyu'muá'aj tijin nyiche' jaata'ityej a'ájna a Roma.

²⁶ Ji'nye capu je'ej ná'miteeraste' je'ej nyaj ye'ej tyaata'ityi're' a'íjci i ti tyihuá'ijtye' i romanos a'íjci jime' i tyévi, a'íj nu jin yajavé'vi'tij ja'mua jimi, nyajta muéetzij jimi, Agripa, mu paj rey, pata'aj tyee'íhuo' tí'ij tyámua' tyo'támiteere'en nyej nyij tyaata'ityi're'.

²⁷ A'yaa pu nya'asej tiquee tyi'tíj huiire' tipua'aj nyequee jo'yú'xan je'ej maj ye'ej tyi'tíj jitán tyí'pua'ritye', nyej nyij a'yaa nyana'aj tyaata'ityej.

26

Pablo pu jujapúa huatanyúj a'íjci jimi i rey Agripa

¹ Aj pu'ij i Agripa a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Pablo tijin:

—Í'rij paj tyu'taxáj pata'aj ajapua huatanyuunyij.

Ti'quij i Pablo ajméc'a'taca', ajta huatyóochej ti a'yan tyu'taxáj tijin:

² —Agripa rey paj pué'een, naa pu nya'asej nyaj yahuatyéjvee ajimi, nyej nyij nyaj japua huatanyuunyij néijmi'i jime' i maj jin tyí'nyaxajtzi' i maj Israel jitze ajtyáma'can.

³ Pajta períj jamua'reej je'ej ti een i huá'yi'raj i maj Israel jitze ajtyáma'can, pajta jamua'reej i maj jime' tyúu'ixaatye'. A'íj nu jin a'yan tyí'muahuaviij paj náanamuj tyámua' naa.

⁴ 'Néijmi'i i maj Israel jitze ajtyáma'can, majta i maj a'áa ja'chej jó'nyaj já'ma'can, a'íj mu tyámua' tyá'mua'reej je'ej nyaj ye'ej tyi'tyínyecha'íica'aj nyati'ij nyana'aj tyu'pá'ri'istariaca'.

⁵ Majta mu jamua'reej, tipua'aj hua'ránajchi, i'rij maj a'yan tyu'taxáj yee a'yaa nu'uj nyeríj tyi' fariseo, a'íjna i tayi'ráj ti jéetze' tyési'.

⁶ Ajta ijíj ya mu meríj nyeve'vi'tij, mana'xijtye' a'íjci jime' nyaj jacho've' a'íjci i ti Dios jin atóoraj i tahuásimua'ci'ij jimi.

⁷ Majta a'íimaj i tatyeytyeristyamua' i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, a'íj mu majta jacho've' 'asta na'aj quee atyojo're'nyej a'ájna xicáara', a'íj mu jin jana'michej i Dios, néijmi'i tójca'rij tzajta', majta tíca'rij tzajta' mu jahuiire'. Agripa rey paj pué'een, nyáaj nu a'yan cha'taj nyana'aj tye'ejchó've' a'íjci, a'íj mu mij jin ijíj tyí'nyaxajtzi'.

⁸ ¿Ji'nye siaj sij quee mua'aj tyá'tzaahuatye' ti Dios huo'tájuuritye'sij i maj meríj huácuij?

⁹ 'A'yaa nu nyajta nyáaj tyí'mua'ajcaa jájcuaj imuáj ti a'yan tyúuxie'va'ca'aj nyaj néijmi'i huo'tá'ijmuj i maj ja'tzaahuatye' a'íjci i ti a'yan ántyapuaaj tijin Jesús Nazaret ti já'ma'can,

¹⁰ a'yaa nu nyij huaríj a'ájna a Jerusalén. A'íimaj i maj tyí'ijta u tyeyúuj tzajta', a'íj mu yu'xarij naatapíj i nyaj jin huatányaci'puaj nyaj mui'caa

eetyáanaj i maj tyá'tzaahuatye', ajta mati'ij huá'cui'caria'aj, nyáaj nu nyajta a'yan tyá'xie'va'ca'aj.

¹¹ Mue'tíj nu puéjtzij hua'tá'caria'aj mej mij jaatapuá'cítaj i maj ja'tzaahuatye'. A'yaa nu huá'uuriajca'aj néijmi'que' hua' tyeyúuj tzajta', nyajta jéehua hua'ajcha'íiria'ca'aj, jo'tíj na'aj nu huáyi'caa mati'ij mana'aj tyityeecháatima'caa nyej nyij je'ej pua'aj huó'uurej.

*Pablo pu huo'té'exaa i tyeítyee tí'ij tyá'antzaahuaj i Jesús jimi
(Hch. 9:1-19; 22:6-16)*

¹² 'A'íj nu jin ujó'mej a'ájna a Damasco, ji'nye a'íimaj i maj tyí'ijta u tyeyúuj tzajta', a'íi mu naata'ítയാca', majta naatá' i nyaj jin a'yan huárinyij.

¹³ A'yaa nu tyí'mua'ixaatye', muáaj paj rey, a'áa nu joomá'caj i juyéj jitze a'tzáaj tacuaríixpuaj nyati'ij jaaséej tí tajapuá uje'cányeerí'ciriaca', ajta jéetze' á'taaca'aj quee i xicáj, a'íi pu néijmi'que' nye jitze rátatzavej, ajta hua' jitze i maj nyaj jamuán huajú'ca'aj.

¹⁴ Tyati'ij tyij néijmi'i eetavátzij, aj nu nyij a'tíj huánamuajri' tí ajo'tanyúj hua' nyuucáaj jime' a'íijma i hebreos a'yan tíjin: “Saulo, Saulo, ¿ji'nye pej pij je'ej pua'aj nyoorej? Muáaj paj asíj jahuoo i puéjtzij.”

¹⁵ Nyati'ij nyij a'yan tyaata'íhuo'ri' tíjin: “¿A'tanyíj paj pué'een nyavástara'?” Aj pu'ij a'yan tyu'tanyúj tíjin: “Nyáaj nu a'íin pué'een i Jesús, i paj je'ej pua'aj joorej.”

¹⁶ Ájchesij, huatyéjchaxij, a'yaa nu een jime' huataséjre ajimi, nyej nyij tyimuaa'íjcatye'en a'íjci jime' i paj naatyáhuíire'en, pajta huo'té'exaatye'en i tyeítyee je'ej paj períj tyu'séj nyej jimi, pajta a'yan tyihuo'té'exaatye'en je'ej nyaj nyooj tyi'tíj tyimuaataséjratye'sij.

¹⁷ Nyáaj nu ajapua huatányuusij a'íijma jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can, nyajta a'íijma jimi i maj séej chuéj japua já'ma'can, a'íijma jimi nu íjij muaata'ítij.

¹⁸ A'yaa nu tyimuaata'ítij pata'aj hua'tanyéjnye'ritye'en, mej mij quee che' tíca'riste' ciinyej, sulu mata'aj nyéeri'iste' mahuací'ca'an, tí'ij quee che' i tyiyáaru' tyihuá'ijtye'ej, sulu mej mij a'yan huárinyij je'ej tí i Dios tyá'xie've', mata'aj nyéetzij majta ná'antzaahuatye'en, aj pu xaa Dios tyihuo'tú'uunyí'raj i maj jin quee xá'puí' huaríj, tí'ij ajta huo'cí'tij mej mij a'áa jo'tyá'itzeere'en jo'tíj i Dios tyejé'íjtaj.”

Pablo pu a'yan huaríj je'ej tí tyi'tíj tyu'séj

¹⁹ 'A'yaa pu'ij, Agripa rey paj pué'een, nyá'astej a'íjci i tí tajapuá já'sejre',

²⁰ nyati'ij nyij anaquéj huo'té'exaa a'íijma i maj a'áa jo'cháatimee a'ájna a Damasco, nyajta je'en a'íijma i maj Jerusalén ja'chej, nyajta néijmi'que' a'áa tí huataca'aj a Judea, nyajta i maj séej chuéj japua já'ma'can, jéehua nu huó'ixaaaj mej mij seequéj tyú'mua'tij i jutzájta', mata'aj mij Dios jimi ja'séeria'aj muá'ra'nyij, majta a'yan huárinyij tí'ij séjre'ej tíjin mu'ríj seequéj tyityaajú'.

²¹ A'íj mu jin i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íi mu naatyéevi' u tyeyúuj tzajta', majta nyeje'catamui'ca'aj.

²² Ajta i Dios pu naatyáhuíi a'íj nu jin nyóoche' tyámua' éenye'que' séjre', nyajta nyooj tyihuá'ixaatye' néijmi'caa i tyeítyee, i maj cíle'en, nyajta i maj huáasij. Canu séej tyi'tíj huó'ixaaaj, a'íj nu'uj je'ej tí tyaaxájtaca' a'íjna i Moisés, majta a'íimaj i maj tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can, a'íjci jime' je'ej tí tyi'rinyíche'.

²³ A'yaa mu tyu'taxájtaca' ti a'yan tyúuxie'va'ca'aj ti i Ciríistu' huámui'nyij, ajta je'en a'ín pue'éenye'ej ta'mej i ti anaquéej hu-atájuuritaj i mui'chítýee tzajta', ajta je'en huo'té'exaatye'ej i ti jin Dios huo'tyáhuire'en i tyeítýee i maj Israel jitze ajtyáma'can, ajta i maj séej chuéj japua já'ma'can.

Pablo pu tyí'tyese' je'ej ti tyaamue'tin ti'ij tyá'antzaahuatye'en a'íjna i rey Agripa

²⁴ Ti'ij a'yan tyu'taxájtaca' i Pablo, aj pu'ij jiye'tzín huajíjhuaca' a'íjna i Festo tijin:

—Pablo puá'timue' muáaj. Papu'ríj huatyá'timue'ri' i paj jéehua tyiá'mua'tyej.

²⁵ Ajta i Pablo a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Festo tajtúhuan paj pué'een, canu nyatimue', i nyaj nyeríj jaataxájtaca' tyámua' pu een ajta a'yan tyi'ja'yájna.

²⁶ A'mújna mu rey Agripa, tyámua' pu tyá'mua'reej a'íjci jime', a'íj nu jin quee tyi'tzínnye'ej nyetyi'xaj jiisa'puaj, ji'nye tyámua' nu tyá'mua'reej ti a'múu ajta néijmi'i mua'reej, ti'quee tyi'tíj je'ej huaríj avíitzij jime'.

²⁷ ¿Nyi pequee ja'tzaahuatye' muáaj Agripa rey paj pué'een, je'ej maj tyu'taxájtaca' a'ímaj i maj tyi'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can? Nyáaj nu jamua'reej tijin petyá'tzaahuatye'.

²⁸ Ajta Agripa a'yan tyu'tanyúj tijin:

—¿Nyi a'yan petyí'mua'tzej yee a'íj pu'uj jin tyá'antzaahuaj i paj cíi pana'aj tyináa'ixaa'j i nyúucarij?

²⁹ Ajta i Pablo a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Tipua'aj cíi na'aj na'ríj jéehua á'tyeevi'in, Dios pu a'yan tyá'xie've' paj quee muáaj pana'aj tyá'antzaahuatye'en, sulu majta mu séecan i maj nyanamua'j ijíj, mej mij néijmi'i a'yan tya'rá'astej a'íjci i Jesús nyati'íj nyáaj, mequee a'yan tyitya'nají'qui'huajma'aj i cadéenaj jime'.

³⁰ Aj pu'ij ájchej a'íjna i rey, ajta a'íjna i tajtúhuan, ajta i Berenice, majta néijmi'i i maj a'úun je'rátya'ca'aj.

³¹ Aj mu mij a'tzúj eeracínnye'j jujímua'aj mej mij tyi'huó'ixaatye'en a'íjci jime', a'yaa mu tyúu'ixaatya'ca'aj tijin:

—A'mújna mu tyévi'j, capu tyi'tíj je'ej huáruuj mej mij jaaj'é'caj, capu ajta a'yan tyi'tyévi'jtíj ti'ij eetyánami'huaj.

³² Ajta i Agripa a'yaa pu tyaaté'exaa a'íjci i Festo tijin:

—F'riítacaj pu tyaj jaatátoonyijche' a'íjci i tyáataj, tipua'aj quee a'yan tyá'huocajche'en ti a'ín jaaxá'pui'intare'en i ti tyihuá'íjtye' i romanos.

27

Matí'ij jaata'ityaca' a'íjci i Pablo a'ájna a Roma

¹ Matí'ij jaaxá'pui'intare'j maj taata'ítyej a'ájna a Italia, a'íjna i Pablo, majta séecan i maj nami'huaca'aj, néijmi'i mu séej jimi huatátuihuaca' i xantáaru' ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Julio, a'íi pu tyihuá'íjtya'ca'aj i xantáaru'ustyamua'mua' a'íjci i ti tyihuá'íjtye'.

² A'áa tu atyáacij báarcuj jitze chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Adramitio, ajta i báarcuj pu'ríj jó'yi'muijca'aj után jitze pujmua' ti'ij a'áa jo're'nyej jo'maj báarcuj jo'tyú'uuej a'áa ti huataca'aj a Asia. Síj pu ajta tajamuán huama'ca'aj ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Aristarco, a'áa pu já'ma'can a'íjna a Tesalónica, chájta' a'áa ti ja'ajtyáma'can a Macedonia.

³ Yaa ariá'pua'aj tu a'áa ja'rá'aj jo'tij báarcuj jo'tyéecha'caj ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Sidón, jo'tij a'íjna i Julio tyámua' tyiyo'tyéeeje a'íjci i Pablo, ji'nye jaatá' ti huó'muaarej i ju' amíincustyamua' mej mij a'ímaj tyámua' tyeetyéjeevej a'íjci i Pablo.

⁴ Tya'ti'ij tátyij iirácij a'ájna a Sidón, tyati'ij tyij a'áa jo're'nyej jo'tij ja'ajhuáchij ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Chipre, ji'nye yaa pujmua' pu aja'vá'aacaca'aj.

⁵ Aj tutyij antacij a'ájna véjri' jájtyij ti ja'va'ástimee, a'áa ti huataca'aj a Cilicia, ajta Panfilia, tyati'ij tyij a'áa ja'rá'aj a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Mira, chájta'naj a'áa ti ja'ajtyáma'can a Licia.

⁶ Ajta a'íjna i xantáaru'uj ti tyí'ijtya'ca'aj, séej pu a'áa huátyoj i báarcuj Alejandría ti já'ma'can ti ajta Italia jó'yi'ij, aj pu'ij a'ín taata'ij tyaj atyáciinyej a'íjci jitze tyej tyij huaju'caj.

⁷ Tá'tyee tyaj xájtari' huaju' a'íjci jitze i báarcuj, ajta taatatyési'huarij tyaj a'áa ja'rá'astij jo'tij ja'ráahuachij a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Gnido. Óoche' pu aja'vá'aacaca'aj a'ájna pujmua' a tyaj joojú', a'áa tu véjri' ajcaanyej a'ájna a Salmona, tyajta a'áa pujmua' je're'nyej jo'tij ja'ajhuáchij ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Creta,

⁸ tyati'ij tyij mujóju' tyési'huacan jime' a'ájna jo'tij ja'va'ástimee i jájtyij, tyati'ij tyij a'áa ja'rá'aj báarcuj ti jo'tyéecha'caj ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin jo'tij jo'cuá'naj ti i'ríj ti óochaxij, a'ájna véjri' chájta'naj ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Lasea.

⁹ Tu'ríj á'tyeevi'ca'aj tyaj huajú'ca'aj, ajta arí tyú'tziinyi'ria'ca'aj a'ájna jo'tyaj joojú'ca'aj, ji'nye pu'ríj véjri' putyí'rijcaa i ti jitzán huaséevi'ij tá'yi'ij. A'íj pu jin i Pablo a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

¹⁰ —Mua'aj tyétyacaa, a'yaa pu tyiná'miteeraste' nyéetzij ti jéehua tzíinyi're', tipua'aj taajú'caj, tyiyo'riésij i báarcuj, tyajta i íjcaj, ajta tyá'ca'nyej tyej tyajta ityáj atyájcui'nyij.

¹¹ Ajta i xantáaru'uj ti tyí'ijtya'ca'aj, jéetze' pu ja'antzaahuaaj a'íjci i a'tíj i báarcuj ti tyimuárie'rij, ajta a'íjci i ti antyúumua'reej i báarcuj jime', ajta a'íjci i Pablo capu ja'antzaahuaaj.

¹² Ajta jo'tyaj ja'rá'aj capu naa hua'éenya'aj tyej tyij a'áa já'tyeevi'cajche' ti'ij pua'aj huaséevi'ij tá'yi'ij, néijmi'i mu tin a'yan tyí'mua'ajcaa maj iirá'ciinyej a'ájna mej mij a'áa ja'rá'astij a Fenice, báarcuj ti jo'tyéecha'caj, Creta ti tyaja'rájtyapuaj, a'áa pu séjria'ca'aj ti'ij na'aj ujtyapuáj pujmua', ajta áatyej pujmua', tyej tyij a'áa já'tyeevi'in ti'ij na'aj tyu'séevi'ij tá'yi'ij.

Ti'ij apúutzarij huo'táa'saca' i jájritze'

¹³ A'yaa mu tyí'mua'ajcaj tijin i'ríj tyaj huaju'un, ji'nye cí pu'uj tya'na'áacarejyi'caa áatyej pujmua', aj mu mij jo'cój a'áa mu véjri' ja'ajtyéenyey jo'tij ja'va'ástimee i jájtyij a'ájna a Creta.

¹⁴ Ajta capu a'chu a'tyéevi'caj ti'ij ca'nyíin yejtyapuáj pujmua' je'rá'aacariaca' aj pu'ij jaatajítzej i báarcuj,

¹⁵ ti'quij jaatátajchaca'. Tyajta quee pu jáaruuj tyaj huaju'caj i áacaj tzajta', aj tu tyij huatáta'a ti tá'antinyij i áacaj.

¹⁶ Aj tu tyij huárita' ajcaanyej jo'tij cíléenye' i chuéj já'ajnyeej ti a'yan tya'rájtyapuaj tijin Cauda, jo'tij quee jéehua jó'aacaca'aj, ajta i báarcuj ti cíleen tyej tyajta jaajásima'aj, tyési'huacan tu jin ja'antyítoj i báarcuj jitze ti ve'ej.

¹⁷ Mati'ij ja'antyítoj, aj mu mij ja'vá'ji'quej cójnari jime' i báarcuj jitze ti ve'ej. Majta meríj tyí'tziinya'ca'aj i ti arí tin tya'ajcachaaj i séj japua,

a'ájna a ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin La Sirte, aj mu mij tyi'táj ootyáxiixij ti'ij huatajío'rej majta jaatá' ti i áacaj hua'antinyij.

¹⁸ Yaa ariá'pua'aj, óoche' pu jéehua huá'aacaca'aj, mati'ij mij huatyóohuij maj tye'tyáhua'xij a jáata' i íjcaj ti tyú'tisime'ej i báarcuj.

¹⁹ Ti'ij huéecaj xicáj tyoomá'caj, aj mu mij tye'tyáahua'xij i jumuáca' jime' néijmi'i a'chu ti tyú'tisime'ej i báarcuj.

²⁰ Jéehua tu á'tyeej tyej quee che' jaséj i xicáj, tyajta i xú'ra'vetyee, ajta óoche' pu huá'aacaca'aj, majta viiyaca'aj, tu'ríj a'yan tyí'mua'ajcaa tyej quee che' je'ej rinyij.

²¹ Tyajta tyeríj á'tyeevi'ca'aj tyej quee che' tyi'táj cua'ajcaa, aj pu'ij i Pablo huatyéechaxij hua' tzajta' ti'ij ij a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Mua'aj tyétyacaa, siana'aj tzij ná'antzaahuatye'nyijche' siaj quee uja'ráci'ca'nyijche' a'ájna a Creta, catu a'yan tyojo'rienyíche' i íjcaj.

²² Ajta ijíj jéehua nu já'muahuavii siaj ca'nyíjra'aj huatóoa'an mu jutzájta', ji'nye capu a'táj mui'nyij, tyij tyajta i báarcuj jo'riésij.

²³ Tíca' pu síj nye jimi huataséjre i ti jahuíire' i Dios i nyej nyajta nyáaj jahuíire' nyajta jitzán ajtyáma'can.

²⁴ A'yaa pu tyinaaté'exaaaj tijin: “Pablo, capáj tyí'tziinye'ej, ji'nye a'yaa pu tyúuxie've' ti i tajtúhuan jaaxá'pui'intare'en i maj jin tyí'muaxajtzi', ajta i Dios pu juxié'vi'ra' jin huo'tyáhuíire'sij mej mij néijmi'i júurij muá'ra'nyij i maj ajamuán huaju' i báarcuj jitze.”

²⁵ A'íj pu jin tyétyacaa siata'aj ca'nyíjra'aj huatóoa'an mu jutzájta', ji'nye nyáaj nu i Dios jitze tyí'ca'nyej nyajta tyá'tzaahuatye' ti a'yan tye'mej je'ej ti a'íin tyinaaté'exaaaj.

²⁶ Tyajta tyóoche' tu a'áa ja'rá'astij jo'tij ja'ajhuáchij.

²⁷ Séej tíca'rij jitze, ti'ij tyoomá'caj a'chu hua'puaj iteerij, óoche' pu jáatajchisima'aj i áacaj i báarcuj, a'íjci japua i jájtyij ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Adriático, ti'ij atyojo're'nyej a'tzáaj jé'ta' tíca', a'íimaj i maj jajmuárie'rij i báarcuj, a'íi mu jáamua'reeri' tyaj tyeríj tin ará'astisima'aj jo'tij ja'ajhuáchij.

²⁸ Mati'ij mij jaatyé'itej i cójnari jime' a'chu ti ootí' i jáata', seityéj japuan tamuáamuata' japuan arásevij meetroj pu atyáti'ca'aj, mati'ij ajca'huáye ujú'caj majtáhua'aj mu jaatyé'itej, pu'ríj seityéj japuan aráahua'puaj meetroj atyáti'ca'aj.

²⁹ Mati'ij mij muáacuacaa atyáahua'xij i tyapúusti' ti jo'tóovijmee cítzata' i báarcuj ti'ij aróoca'nyej, ji'nye metyí'tziinya'ca'aj tipua'aj tya'ajtó'oj i tyetyéj jitze, majta huatyóohuij maj huatyényuunyij i Dios jimi ti'ij jiye'tzín huatapua'rej.

³⁰ Séecan mu i maj tyí'huíria'ca'aj a'yan tyá'xie'va'ca'aj maj iiráciinyejche' i báarcuj jitze, a'íi mu a'yan tyityatóosejrataca' maj ja'tyáhua'xij i tyapúusti' ti jo'tóovijmee, maj majta quee a'yan huaríj, ma'cájtoo mu'uj i báarcuj i ti cíleen mej mij a'íjci jitze huatyóohuíire'en.

³¹ Aj pu'ij Pablo a'yan tyaaté'exaa a'íjci i xantáaru'uj ti tyí'ijtya'ca'aj, ajta a'íjma maj jamuán huajú'ca'aj tijin:

—Tipua'aj mequee a'íimaj yahuatyá'itzeere'en i báarcuj jitze, capu je'ej tyu'tá'riitarij ti jamuáahuíire'en.

³² Aj mu mij i xantáaru' ja'antyivéjchaca' i cójnari i ti jin arátapi'huaca'aj i báarcuj ti cíleen, ti'ij ij atyéjvej a jáata'.

³³ Ti'ij arí tin tapuá'rij, Pablo pu ca'nyíjra'aj huo'ta' i hua' tzajta' mej mij tyi'táj huácua'nyij, a'yan tijin:

—Pu'ríj hua'puaj iteerij tyooméj siaj tyí'cho've' je'ej ti tyi'tíj rinyij, siajta quee me' tyajá'cua'.

³⁴ Nyaja'muahuavii siaj cíi tyi'tíj tyú'cua'nyij. A'yaa pu tyúuxie've', típu'a'aj a'yan setyá'xie've'ej ti jamuáahuiire'en, ji'nye capu tyi'tíj je'ej já'mua'uurej.

³⁵ Tí'ij a'yan tyu'taxáataj, aj pu'ij i páan tyi'íj, tí'ij ij tyaatatyójtzi'rej i Dios néijmi'i meeséeracaj i tyeítyee. Tí'ij jé'ta' jo'tatáaraj i páan aj pu'ij huatyóochej ti jáacua'nyij.

³⁶ Aj mu mij néijmi'i ahuóoca'an, mati'ij mij majta a'íimaj tyú'cuaa.

³⁷ A'yaa tu ará'axcaa hua'puaj anxityej japuan huéecatyej japuan tamuáamuata' japuan arájseej i tyaj arátya'ca'aj i báarcuj jitze.

³⁸ Mati'ij tyu'cuá'aj a'chu ti hua'ránajchaca', aj mu mij ja'tyájríee a jáata' a'íjci i tyeríicuj tí'ij quee che' a'chu tyíjetyej i báarcuj.

Tí'ij i báarcuj ajo'cájrurij a jáata'

³⁹ Tí'ij huatapuá'riaca', camu che' huamuájtyajca'aj jo'tij putyajá'rijcaa, mati'ij mij jaaséej jo'tij ja'ajtyásaata', a'yaa mu tyá'xie'va'ca'aj maj a'áa yoojáj i báarcuj jo'tij jó'saata'.

⁴⁰ Mati'ij mij tya'ráveechixij i cójnari i maj jin je'ejtápa'xi'ca'aj i báarcuj, metye'tyáahua'xij a jáata', majta je'en ja'ajca'an i cíixurij i ta'ancáavii i báarcuj jitze jo'tij jóonyee tí'ij i áacaj ja'ajnáan a'íjna jime' i cíixurij, aj pu'ij i báarcuj ajtyáxiiriaca' jo'tij ja'ajtyásaata'.

⁴¹ Ajta séj jitze pu tya'ajcaachaca', capu che' i'riitaca'aj maj jaatóoriaxi'in jo'tij jóonyee. Ajta i cítzata' i báarcuj, pu'ríj tyána'chisima'aj a'íjci jime' ti ca'nyíin jime' ajtyáxiirihua'aj i jájtyij.

⁴² Majta a'íimaj xantáaru'uj, mahuá'cui'cujca'aj néijmi'caa i maj eetyánami'huaca'aj, mej mij quee huatáo'uunaj muajóosima'aj mana'aj.

⁴³ Ajta i xantáaru'uj ti tyí'ijtya'ca'aj, a'íi pu a'yan tyá'xie'va'ca'aj ti japuan huatányuunyij a'íjci i Pablo, a'íj pu jin quee huo'ta' maj huó'cui'nyij, sulu a'yaa pu tyu'ta'íjtaca' maj anaquéej antajój i maj jaayí'tihua'aj, mej mij a'áa ja'rá'astij jo'tij jó'saata',

⁴⁴ majta i séecan ciyéj japua mu huatajóxij, majta séecan ciyéj japua ti pá'tzaa i báarcuj jitze ta'ajtaná'xij. A'yaa tu néijmi'i tyityaja'rá'aj ujitzé pujmua' capu a'tíj atyáamui'.

28

Tí'ij Pablo a'áa jo'tyávaaca'aj a Malta

¹ Tí'ij arí néijmi'caa taahuírria'aj, aj tu tyij jáamua'reeri' ti a'yan tya'rájtyapuaaj a'ájna tíjin Malta.

² Majta i maj a'áa já'chajca'aj, tyámua' mu tyitaatyéje ityájma. Mati'ij mij óonie, aj mu mij taatajé tyaj huatátapuiste'en, ji'nye mevíiyaca'aj, ajta huáseeví'ij.

³ Ajta a'íjna i Pablo, ciyéj pu huaria'sii tí'ij ja'nájto'nyij atá'taaj, aj pu'ij cú'cu'uj áan je'ráanyej i tíej tzajta', tí'quij i Pablo anáachej i muáca'ra'an jitze.

⁴ Majta a'íimaj i maj a'áa ja'chej, mati'ij jaaséej i cú'cu'uj i ti anja'cáhuíjca'aj i muáca'ra'an jitze i Pablo, a'yaa mu tyúu'ixaatya'ca'aj síj ajta síj tíjin:

—A'íjna i tyévij tyij quee a'íin pué'een i ti tyí'tyacui'caa, pu'ríj jáahuíi tíquee atyáamui' a jáata', ma' ajta i Dios capu tyu'tá'sij ti júurij já'ra'nyij.

5 Tì'quij i Pablo jaatacá'tzij i jumuáca' antieepuaj, a'áan pu'ij huatyáavatzij i cú'cu'uj, capu tyi'tíj je'ej jáaruuj.

6 Néijmi'i mu a'yan tye'ejchó'va'ca'aj ti i muáca'ra'an huatyájaanyijche', nusu ti huatámu'nyiiiche', ajta mati'ij tyu'chó've'ej, mati'ij jaaséj tiquee tyi'tíj je'ej jáaruuj, aj mu mij seequéj tyu'muá'aj, majta a'yan tyu'taxájtaca' ti i Pablo dios pué'eenye'ej.

7 A'ájna véjri' chuéj pu ria'námi'huajma'caa a'ín ti ja'a'rica'aj i Publio i ti tajtúhuan pué'eenye'ej a'ájna, a'íi pu tyámua' tyitaatyéje ajta tyámua' naa tyitaaxá'pueeri' huéecaj xicáj jitze.

8 Ajta a'ájna i táatajra' a'íjci i Publio tyí'cui'ca'aj, jéehua pu pistaca'aj, ajta juhuírria'ca'aj. Tì'quij i Pablo jáamuaariaca', ajta jaatáhuaviiri' i Dios tí'ij huarúj, aj pu'ij ja'vá'muariej áan mu'úutze' tí'quij huarúj.

9 A'íj mu jin majtáhua'aj séecan ujo'vá'ju' i maj tyí'cucui'ca'aj i maj a'áa jo'cháatima'caa, ajta pu a'íjma tyú'huaaj.

10 Tyámua' mu tyitaatyéje, ajta tyati'ijta tyámua' huátaruuj tyej tyij jó'ciinyej, néijmi'i mu tyitaatapuéjvej a'chu ti tyitá'itziitya'ca'aj i tyaj jin jó'ciinyej.

Tì'ij i Pablo a'áa ja'rá'aj a Roma

11 Tyati'ij huéecaj máxcirie' á'tyeej a'ájna, aj tu tyij séej jitze atyáacij i báarcuj ti ajta a'áa jo'tyá'itzeeria'ca'aj 'asta na'aj quee che' huáseevi'ij, a'áa pu já'ma'cantaca'aj a'ájna i báarcuj a Alejandría. Majta tyi'tyán antyiu'pu'ca'aj a ti jóonyee i báarcuj i maj a'yan huasé'rihua'aj tí'ij diosij, síj ti a'yan ántyapuaj tíjin Cástor, ajta i síj tíjin Pólux.

12 Tyati'ij tyij a'áa ja'rá'aj a báarcuj ti jo'tyéecha'caj a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tíjin Siracusa, jo'tyaj huéecaj xicáj á'tyeej.

13 Tyati'ijta tyij jo'cíj, a'áa tu tyij ja'rá'aj chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tíjin Regio. Yaa ariá'pua'aj áatyey pujmua' pu va'tá'aacaca'aj ca'nyíin jime', tyajta séej xicáj jitze tu a'áa ja'rá'aj a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tíjin Puteoli.

14 A'áa tu séecan jo'tyoo i ta'ihuáamua', a'íi mu mij taatajé tyaj a'áa huatyá'itzeere'en hua' jamuán séej iteerij, a'yaa tu a'íjci jin huarúj tyati'ij tyij a'áa ja'rá'aj a'ájna a Roma.

15 Majta a'íimaj i ta'ihuáamua' i maj a'áa ja'chej, mu'ríj jamua'reeriaca'aj tyaj tyeríj ajooju'caj, a'íj mu jin eeráacij a chájta' mej mij ta'antynájche, a'ájna a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tíjin El Foro de Apio, ajta a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tíjin las Tres Tabernas. Tì'ij i Pablo huo'séj, aj pu'ij tyaatatyójtzi'rej i Dios, ajta jéetze' huatyóoca'an i jutzájta'.

16 Tyati'ij a'áa ja'rá'aj a Roma, maatá' ti i Pablo jujíme' nami'huaj, ajta síj na'aj jacha'íica'aj i xantáaru'.

Tì'ij i Pablo tyihuo'ixaaj a'ájna a Roma

17 Tì'ij huéecaj xicáj tyoomá'caj, Pablo pu huo'tacho'vej i maj tyihuá'ijtye' i maj Israel jitze ajtyáma'can a Roma maj ja'chej. Mati'ij tyúusíj, aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaj tíjin:

—Nye'ihuáamua', canu tyi'tíj je'ej huáruuj a'íjma jimi i tyeítyee, canu nyajta tyi'tíj jin ootyá'itzee i huá'yí'raj jitze i tahuásimua'ci'ij. A'yaa nu éenya'ca'aj, mati'ij naatyéevi' a'ájna a Jerusalén, nyajta je'en a'íjma jimi huatátuiihuaca' i romanos.

18 Mati'ij tyinaa'íhuo'raj aj mu mij támij a'yan tyá'xie'va'ca'aj maj naatátoonyij, ji'nye camu tyi'tíj huátyoj i ti jin a'yan tya'ráanajchi mej mij naajé'caj.

19 Majta a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can a'íi mu huóonyuustej, aj nu nyij jaatáhuaviiri' ti a'íin no'xá'pui'intari'tze'en i tajtúhuan, tyij nyajta quee tyi'tíj jin tyihuá'xajtzi' a'íijma i nyetyeítyeristyamua'.

20 A'íj nu jin a'yan tyaatáhuaviiri' nyaj yajamuaatyéesej, nyajta tyajamuáa'ixaatye'en, ji'nye nyáaj nu a'yan cha'taj nyana'aj tyé'cho've' i Dios mati'ij a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íj nu jin a'yan huatyéjve na'nají'qui'huaj i cadéenaj jime'.

21 Mati'ij mij a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—Capu ityájma a'tíj mu tyitojo'ta'ityi'ri' muéetzij jime' a'ájna a Judea, camu majta i ta'ihuáamua' i maj a'áa ja'ráacij, capu a'tíj tyi'tíj jin tyi'muaxajtzi'.

22 Ajta ityájma ta'ránajchi tyaj muáanamuj je'ej paj tyi'mua'tzej, ji'nye néijmi'que' tu a'yan tyá'mua'reej ti je'ej pua'aj namuajre' a'íjna i nyúucarij ti jájcuaj i paj jaxaj i tyeítyee jimi.

23 Mati'ij mij jaaxá'pui'intarej a'náj maj tyúusiire'sij, mue'tíj mu mij ajtyáxiiriaca' i tyeítyee jo'tij i Pablo jo'tyávaaca'aj. Ti'ij na'aj íiya' tyu'tyóochej 'asta chúmua' imuáj pu jaatapuá'citaca' ti tyihuó'ixaaj a'íjci jime' ti Dios tyi'ijta néijmi'que'. Tyi'tyasa'ca'aj ti huo'mué'tin mej mij ja'antzaahuatye'en a'íjci i Jesús, a'íj pu jitze tyihuá'ixaatya'ca'aj i Moisés ti jo'yú'xaca', ajta i maj tyo'yú'xaca' i maj tyi'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can.

24 Séecan mu ja'antzaahuaj je'ej ti Pablo tyihuá'ixaatya'ca'aj, majta séecan camu ja'antzaahuaj.

25 Mati'ij quee pu jáaruuj je'ej maj tyo'xá'pui'intare'en, a'íj mu mij jo'cixij. A'yaa pu tyihuo'té'exaaaj a'íjna i Pablo tíjin:

—Xá'pui' pu tyu'taxájtaca' a'íjna i júuricama'ra' i Dios, ti'ij a'yan tyihuo'té'exaaaj i já'muahuasimua'ci'ij a'íjci jitze ma'can i Isaías tíjin:

26 Áricuj huojo'té'exaatye' a'íijma i tyeítyee.

Tyij majta jéehua tyú'namuajri', camu yo'itéej muá'ju'un.

Tyij majta jéehua tyi'sej, camu a'náj tyi'tíj séjran.

27 I hua'muatziira' pu arí je'ej pua'aj huaríj.

Majta unámi'huajmee i junaxiéeta',

majta aranámi'huajmee i jujíise',

mej mij quee atanyéjnye'rij,

majta quee iityanamúáarajme'nyij,

majta quee yo'itéej muá'ra'nyij,

mej mij quee nye jimi mujo'vá'ju'un,

nyata'aj nyij nyáaj tyihuó'huaatye'en.

28 Siata'aj a'yan tyáamua'reej mua'aj, ijíj ti yajooméj, Dios pu arí huo'tá'sij i maj séej chuéj japua já'ma'can, mej mij a'íimaj ja'ancuriá'an i ti jin Dios atóoraj ti hua' japua huatányuunyij, a'íi mu xaa janamuajran.

29 Ti'ij i Pablo a'yan tyu'taxájtaca', aj mu mij jo'cáj i maj Israel jitze ajtyáma'can, jéehua mu tyojo'xáatajraa jujíimua'aj.

30 Ajta a'íjna i Pablo, a'áa pu hua'puaj nyinyi'ra'aj á'tyeej u chi'táj i maj huatóonyej, jo'tij néijmi'caa jimi tyámua' tyi'tyevistaca'aj i maj jamuariacaria'aj.

31 Jéehua pu tyihuá'ixaatya'ca'aj a'íjci jime' ti Dios néijmi'i jin antyúumua'reej íiyan i cháanacaj japua, ajta u tajapuá, ajta tyihuá'mua'tyahua'aj a'íjci jitze ma'can i tavástara' Jesús, ajta quee a'tíj ja'itziitya'ca'aj.

Je'ej ti ye'ej tyo'yú'xaca' a'íjna i San Pablo a'íjma jimi i maj Roma jo'cháatima'caa

Pablo pu hua'tyojtye'

¹ Nyáaj nu Pablo yajá'muatyojtye', i nyaj jahuiire' i Ciríistu' ti Jesús pué'een, a'íi pu na'antyíhuoj, nyej nyij a'yan huárinyij je'ej ti a'íin tyinaata'íj, ajta na'vá'jaj nyej nyij huo'té'exaatye'en i nyúucaria'ra' i Dios.

² Jájcuaj imuáj pu i Dios a'yan tya'tóoratziiri' ti tyámua' tyihuo'tá'an, a'íj mu jin a'yan tyo'tyéyu'xaca' a'íjci jitze i yu'xarij ti'ij ityájma jimi huatyá'itzeere'en.

³ A'íjna i nyúucarij, a'íj pu á'xaj i Ciríistu' ti jí'yojra' ajta tavástara' pué'een, ti ajta a'yan tyu'nié'huaca' ti'ij tyéviij, a'íj ti jitze eeráma'can i David.

⁴ Ajta ti'ij huatájuuriaca', Dios pu a'yan jaatamua'aj tijin nyiyóoj pu pué'een, ajta jaatá' ti'ij néijmi'i jin antyúumua'reeriaj, ji'nye a'íj pu jitze aróoca'nyajca'aj i júuricama'ra' i Dios.

⁵ Ciríistu' jimi nu ja'ancuriáa' a'íjci ti jin i Dios tyámua' tyinaatá', nyej nyij jitzán ma'can jó'me'en hua' tzajta' i tyeítyee, mata'aj mij néijmi'que' i cháanacaj japua ja'antzaahuatye'en majta a'íj ará'astej.

⁶ Mati'ij mana'aj a'íimaj, mua'aj xu siajta hua' jitze ajtyáma'can mu siaj Roma ja'chej. Dios pu jéehua já'muaxie've', ajta jamua'antyíhuoo siaj sij jitzán ajtyama'cáantaj xá'ra'nyij i Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een ajta siaj sij hua'ajtyáanaxca a'íjma i maj tyá'tzaahuatye'.

⁷ Che' i Dios, ajta i tavástara' a'íjna i Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een, miche' a'íin tyámua' tyajamuaatá'an majta tyámua' jamuáa'uurej.

Pablo pu jaxie've' ti huojo'vá'muaarej a Roma

⁸ Anaquéecan jime', a'íj nu jitze ma'can i Ciríistu' tyámua' tya'tá'caa i Dios ja'mua jime', ji'nye néijmi'que' i cháanacaj japua mu meríj jamua'reej siaj tyá'tzaahuatye'.

⁹ A'íjna i Dios, i nyaj jahuiire' néijmi'i jime' i nyaxiéjnyu'caa nyahua'ixáatya'aj i nyúucaria'ra' i yójra', a'íi pu jamua'reej nyaj a'náj tina'aj jamua'tamuá're'rii,

¹⁰ a'yaa nu a'náj tina'aj tyá'huaviiij i Dios, tipua'aj a'yan tyinyatá'care'en juxié'vi'ra' jime' nyej nyij jamojo'vá'muaarej.

¹¹ Ji'nye jéehua nu já'muasejramu' nyata'aj nyij ca'nyíjra'aj jamuaata'an, ajta siaj sij a'íjci jitze aróoca'nyej i júuricama'ra' i Dios, siata'aj sij jéetze' tyámua' naa tyityaaju'un,

¹² tyata'aj tyij ca'nyíjra'aj huatáta'an síj ajta síj, a'íjci jime' tyaj taxa'aj tyá'tzaahuatye' taxié'vi'ra' jime'.

¹³ A'yaa nu tyá'xie've' nye'ihuáamua', siaj jáamua'reej nyaj mue'tíj jaaxá'pui'intarej nyaj a'áa ja'tanyéj ja'mua jimi, ajta nyati'ijta jaaxá'pui'intare'en nyaj a'yan huárinyij, tyi'tíj pu je'ej rinyij nyej nyij quee a'áa jó'me'en. A'yaa nu tyá'xie've' nyaj a'yan cha'taj nyana'aj tyaamue'tin ja'mua jimi i nyaj jin tyu'tátuiire'en i Dios jimi, je'ej nyaj nyeríj tyaamue'tij séecan jimi i tyeítyee i maj séej chuéj japua jo'cháatimee.

¹⁴ A'yaa nu nyeríj a'íjci jin tya'tányaraj nyej nyij tyihuo'té'exaatye'en a'íjma i maj Grecia já'ma'can, nyajta a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can, tipua'aj jéehua maj tyojó'itej nusu i maj quee tyojó'itej;

15 a'íj nu jin jéehua jaxie've' nyej nyajta jamuaaté'exaatye'en i nyúucarij i ti jin i Dios ja'mua japua huatányuunyij, mua'ajmaj mu siaj Roma ja'chej.

I ti jin uhuájca'nyej i nyúucaria'ra i Dios

16 Capu nyetyevi'raste' a'íjna i nyúucarij, ji'nye a'íi pu pué'een i Dios ti jin uhuájca'nyej ta'aj ij néijmi'caa huáhuire'en i maj tyá'antzaahuatye'sij, anaquéej mu a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, majta je'en i maj séej chuéj japua já'ma'can.

17 Ji'nye a'íjna i nyúucarij jitze pu séejre' ti i Dios tyámua' ta'uurej, a'íjci jime' i tyej tyá'tzaahuatye', ti'ij na'aj tyo'huatyóochesij ajta jusén jime'. A'yaa pu tyé'yus'i' i yu'xarij jitze tijin: "A'íjna i ti naa tyí'tyevij, a'íi pu júurij huatyá'itzeere'ej a'íjci jime' i ti tyá'tzaahuatye'."

I maj jin já'itzeere' i Dios jimi

18 Ajta i Dios pu jaséjrataj i ti jin nyú'camui' puéjtzij hua'tá'caria'aj néijmi'caa i tyeítyee i maj je'ej pua'aj tyí'tyetyeityee, i maj quee tyi'tá'caa ti séjre'ej a'íjna i ti ji'récán jime'.

19 Ajta i Dios ti jimi i ríj ti a'tíj jáamua'tyij a'íi mu meríj jamua'tyej, ji'nye Dios pu jusíj arí huo'taséjra.

20 Ti'ij na'aj i Dios tyetyátaahuaca' i cháanacaj i ti yujo'vá'ca'aj, tyámua' pu naa tyé'miteere' je'ej ti een i muárie'ria'ra', ajta quee a'náj huatyápua'rij ti'ij na'aj yutíj jo'que'tíj ja'mej, ji'nye a'yaa pu tyi'sejre' je'ej ti een i Dios. A'íj pu jin quee je'ej tyi'rij ti a'tíj séej jitzán tyo'ojpuá'ritye'en.

21 Tyij majta meríj jamua'tyej i Dios, camu jaatyátzaahuatyej, camu majta tyaatatyójtzi'rej. Sulu a'íj mu jitze ucájrurij maj a'íjci jitze tyú'mua'tyij i mua'tziira'aj tiquee tyi'tíj huire', capu ij che' huatái'riitarij ti tyámua' tyihuo'támiteeraste'en tzaahuatyira'aj jime'.

22 A'yaa mu tyí'xajta'aj tijin tyámua' tu metyityoomuámua're', ajta a'yaa pu tye'rájraa maj jéetze' quee ma'umuámua'ria'aj muá'raa.

23 Ji'nye mu'ríj seequéj tyú'ruuj séecan mu'uj mij pujmua' najchej tiquee Dios pué'een, ti a'yan huasé'rin ti'ij tyévij, na'ríj ti'ij pína'aj, nusu tyi'tíj ti muáacuacaa iira'íicajmee ca' tyi'tíj ti huacínjejyi'ij.

24 A'íj pu jin i Dios mahuoohuá'xij a'íjma i maj je'ej pua'aj meríj tyityo'cájrurij, majta tyévi'si' ricij i juxa'aj tyeítyee jamuán.

25 A'íi mu yo'huá'xij i ti ji'récán jime' i Dios jimi, a'íj mu jéetze' á'astijre' i ti hue'tzij, majta a'íj jimi jutzaahuatye' i maj tyí'najchej i Dios ti tyú'taahuaca', camu che' a'íjci i Dios i ti néijmi'i tyú'taahuaca', tyej tyij tyámua' tyaatá'an ti'ij na'aj jusén jime'. Che' a'yan atyojo're'nyej.

26 A'íj pu jin i Dios a'yan metyihuoohuá'xij mata'aj mij tyévi'si' huataséjre'en. Majta a'íimaj i maj úucaa, a'íi mu jaatapuá'citaca' maj antyóonaxcaj i tyétyacaa jamuán, mej mij seequéj huárinyij je'ej tiquee i Dios éenye'que' huo'tyájtó.

27 Majta a'íimaj i tyétyacaa, a'yaa mu cha'taj mana'aj tyaatapua'citaca' mej mij quee che' majta hua'antyáanaxcaj i úucaa je'ej ti i Dios tyihuo'tyájtó. A'yaa mu huaríj mej mij juxa'aj tyétyacaa jamuán huóoxana'cire'en a'íjci jime' i ti je'ej pua'aj een ti hua' tzajta' eerányinyii, a'yaa mu mij tya'ajpuéjtzij a'íjci jime' i maj huápuí'ij je'ej pua'aj ricij.

28 Majta quee jaaxie've' maj jáamua'tyij i Dios, a'íj pu jin a'yan metyihuoohuá'xij, mej mij a'yan huárinyij je'ej tiquee tyi'tyévijtíj

29 Néijmi'i pu hua' jimi séejre' i ti je'ej pua'aj een, a'íi mu juxana'cire', majta jéehua tyí'nyacua'aj, je'ej mu pua'aj tyí'tyetyeityee. A'íi mu majta tyú'jaaxiejvi', majta tyí'tyacui'caa, jéehua mu majta jutya'raaa,

majta jujimua'aj jucuanamuaajcaa, majta mu je'ej pua'aj huá'uurej i ju'ihuámua', majta je'ej pua'aj tyí'xaxa'aj.

³⁰ Je'ej mu pua'aj tyihuá'xaj i juxa'aj tyeítýee, majta jájcha'íire' i Dios, majta hua'xaahuaj i juxa'aj tyeítýee, majta óotzaahuatye', majta hue'tzij jutaavijre', majta quee huá'tzaahuatye' i juhuásimua'.

³¹ Camu jaxie've' maj tyihuojo'itéej muá'ra'nyij, camu ja'rá'astyaa i junyúuca, camu hua'xie've' i jutyéityeristyamua', camu tyá'cu'vej.

³² Máamua'reej je'ej ti Dios arí tyaaxá'pui'intarej tijin néijmi'i mu cui'nyij i maj a'yan ricij, capu hua' jitze juxie've', móoche' mu a'yan ricij, ajta pu naa hua'asej maj séecan a'yan cha'taj mana'aj rijcaj.

2

Dios pu tzáahuatyí'ra'aj jin huá'xijtye'en i tyeítýee

¹ Típua'aj muáaj a'tíj jitzán petyí'pua'ritye'ej, capu i'ríj paj a'yan tyu'taxáj yee capáj muáaj tyí'tíj jin je'ej pua'aj huaríj, ji'nye muáaj paj a'yan cha'taj pana'aj je'ej pua'aj tyí'tyía'cha'ij mati'ij a'íimaj.

² Tyajta a'yan tyá'mua'reej ti i Dios tzáahuatyí'ra'aj jin huá'xijtye'en a'íijma i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij.

³ Ajta muéetzij jime', mu paj séecan á'xijtye' pajta a'yan cha'taj pana'aj je'ej pua'aj tyí'tyía'cha'ij, capáj a'yan tyí'mua'ajcaj yee capu nyéetzij i Dios puéjtzij naatá'sij.

⁴ Muáaj paj jaatyáxaahuataca' a'íjci i Dios ti jéehua tyámua' tyimuatá'caa, ajta muá'cu'vej, ajta a jime' tyí'ijchó've', ajta muéetzij quee je'ej muá'miteeraste' ti i Dios tyámua' tyimuatá'caa pej pij jitzán ajtyáma'cantaj puá'ra'nyij.

⁵ Pajta muáaj, capáj ma'úumua'rej a'íj paj jin quee jaxie've' paj ja'antzaahuatye'en i Dios, a'yaa pej pij jéehua tyí'tyá'asiiri'tze'sij i puéjtzij tí'ij a'ájna atyojo'ré'nyej a'náj ti i Dios a'yan huataséjre'sij tí'ij néijmi'caa to'xíjtye'en tzáahuatyí'ra'aj jime',

⁶ ajta je'en a'yan tyihuo'tá'an séej ajta séej je'ej ti síj tyí'tíj jin huaríj.

⁷ Dios pu huo'ta'sij maj jusén jin júurij muá'ra'nyij a'íimaj i maj xá'pui' huaríj, majta jajchó'va'ca'aj ti Dios tyámua' tyihuo'tá'an,

⁸ ajta i Dios pu nyu'camui'ij puéjtzij huo'ta'sij a'íijma i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij, i maj a'ájna jitze jutyamua've' i ti je'ej pua'aj een.

⁹ Jéehua mu jajpuéetzij muá'ju'un a'íimaj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij, anaquéej mu a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, majta je'en a'íimaj i maj séej chuéj japua jo'cháatimee.

¹⁰ Ajta i Dios pu tyámua' tyihuo'tyátoosij a'íimaj i maj tyámua' tyityetyúucha'íij, ajta huo'tyátzaahuatye'sij, ajta tyámua' tyihuo'tyéjeevij jusén jime', anaquéecan a'íijma i maj Israel jitze ajtyáma'can, ajta je'en a'íijma i maj séej chuéj japua já'ma'can.

¹¹ Ji'nye néijmi'i mu juxa'aj mana'aj een i Dios jimi.

¹² Néijmi'i i maj quee xá'pui' ricij majta quee a'náj ja'ancuriáa' i nyúucarij Moisés ti jaaxájtaca', a'yaa mu majta tyí'tyacui'nyij, majta a'íimaj i maj juxana'cire', a'yan metya'mua'rériaj je'ej ti tyaaxájtaca' i Moisés, a'íi pu i nyúucarij huá'xijtye'en.

¹³ Ji'nye camu tyámua' een i Dios jimi a'íimaj i maj janamuaaj mana'aj i nyúucarij, sulu a'íimaj i maj a'yan ricij je'ej ti tyá'xaj i nyúucarij.

14 Ji'nye a'íimaj i maj séej chuéj japua já'ma'can, i maj quee a'náj ja'ancuriáa' i nyúucarij, a'yaa mu tyá'astijre' je'ej maj jujímua'aj mana'aj tyéejtyoovej i jutzájta', a'íj mu jin jujímua'aj tyúu'ijtye' i junyúuca a jime',

15 a'íimaj mu a'yan tyúusejrataj je'ej ti tyá'xie've' i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, a'íi pu hua' tzajta' séejre'. A'íi pu ajta jaséjrataj i maj jin ma'umuámua're', ajta i hua'mua'tziira'aj pu'ij hua' jitze tyo'ojpuá'ritye'ej nusu hua' japua huatányuusij,

16 a'ájna xicáara' jitze ti'ij i Ciriistu' huá'xijtye'en i Dios jitze ma'can, néijmi'caa i tyeétyee je'ej maj tyi'tíj huáruuj aviítzij jime', ajta i nyúucarij jitze ma'can i nyej nyáaj jamuáa'ixaa.

A'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, ajta i nyúucarij Moisés ti jaatyájtóo

17 Pajta muáaj mu paj a'íjci jitze ajtyáma'can i Israel, pajta já'astijre' a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, pajta á'tzaahuatye' i Dios jimi.

18 Páamua'reej je'ej ti a'íin tyá'xie've', pajta jamua'tyej a'íjci i nyúucarij i ti tyí'muamua'tyej pej pij tyámua' eenye'.

19 A'yaa paj tyí'mua'tzej paj jaayí'tin paj tyihuó'mua'tyej a'íjma i maj quee a'náj tyí'huóomua'aj, pajta tyámua' tyihuo'tyéjeevej a'íjma i maj tíca'riste' séejre',

20 pajta a'yan tyí'mua'tzej paj jaayí'tin paj tyihuó'mua'tyej a'íjma i tíquee huá'miteeraste' je'ej ti tyi'tyéevijtij, nusu i maj quee óotzaahuatye', ji'nye a'íj paj jitze tyía'mua'tyej i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, i ti ji'réc'can jime'.

21 Típua'aj a'yan petyihuá'mua'tyej i séecan, ¿ji'nye een jime' pequee a'yan tyi' amua'tyej asíj? Típua'aj a'yan petyihuá'mua'tyej maj quee tyí'nahua'aj, ¿ji'nye pej pij muáaj tyí'nahua'?

22 A'yaa paj pajta tyihuá'ixaatye' tijin maj quee juxana'ciria'aj, ¿ji'nye pej pij muáaj tyí'xana'cire'? Típua'aj quee mua'ráanajchij maj hua'najchej i sáanturij, ¿ji'nye pej pij tyí'nahua' hua' tyejúuj tzajta'?

23 A'íj paj jitze á'atzaahuatye' i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, pajta períj jaatyáxaahuataca' i Dios, ji'nye capáj a'yan ricij je'ej ti a'íin tyí'ijta.

24 A'íj pu jin a'yan tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: "A'íimaj i maj quee tyá'tzaahuatye' mu je'ej pua'aj yó'sej i Dios, ji'nye mua'aj xu quee xá'puí' ricij."

25 A'yaa pu tyi'ja'yájna tijin a'íjna i ti já'astijre' a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, tyi'tíj pu jin je'ej tyeetyáhuire'ej, ajta típua'aj quee a'yan rijcaj je'ej ti tyí'ijta i nyúucarij, a'yaa mu ja'uurej mati'ij huó'ruuj a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can.

26 Ajta típua'aj a'íjna i ti séej chuéj japua já'ma'can já'astijria'aj i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, a'yaa mu jaatámua'sij tijin Israel pu jitze ajtyáma'can, tyij ajta quee a'yan tyi'ja'yájnatan.

27 A'íjna i ti a'yan ricij je'ej ti tyí'ijta i nyúucarij, tyij ajta quee ja'antysisíjchaca' i junavíj, a'íi pu ja'xijtye'en a'íjci i ti ja'ancuriáa' i nyúucarij ajta ja'antysisíjchaca' i junavíj.

28 Ji'nye a'íjna i ti Israel jitze ajtyáma'can, capu a'íi na'aj juxie've' i ti jéjre'cítze' séejre', ajta típua'aj ja'antysisíjchaca' i junavíj, capu ajta a'íi na'aj juxie've' ti'ij a'yan eenye' i jutyévij jitze.

29 A'íjna i ti tzáahuatyi'ra'aj jin Israel jitze ajtyáma'can, a'yaa pu ajta een i jutzájta', ajta a'íjna i ti ja'antysisíjchaca' i junavíj, a'yaa pu huatóomua'aj ti tyámua' een i juxiéjnyu'caa tzajta', capu a'íi na'aj i ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze, sulu a'íi pu jéetze' juxie've' i júuricama'ra' i Dios. A'tíj ti a'íjna

jín néijmi'i a'yan ricij, a'íi pu tyámua' een, ajta quee i tyeétyee jimi je'ráma'can, sulu i Dios pu jimi je'ráma'can.

3

¹ A'yaa pu'ij, ¿nyiquij tyi'táj jin je'ej tye'tyáhuí'rii a'íjci i a'táj ti Israel jitze ajtyáma'cantaj nusu i ti ja'antysisíjchaca' i junavíj?

² A'yaa pu tyi'ja'yájna ti jéehua tya'ancuriáa'sij, ajta jéehua jatyáhuí'rii, ji'nye Dios pu anaquéej jaatyájtóo i junyúuca a'íjma jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can.

³ ¿Ji'nye na'quij tye'mej? ¿Nyiquij i Dios ajta je'ej pua'aj rinyij a'íjna jime' i maj meríj i tyétyacaa je'ej pua'aj huaríj?

⁴ Capu xaa nyu'uj. Dios pu tzáahuatyí'ra'aj jin séejre' ajta ji'récán jime' tí'ij na'aj jusén jime', tyij majta i tyétyacaa jéehua tyí'hue'tacaa, miche' a'yan eenye', ji'nye a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tíjin:

A'yaa mu tyá'mua'reeren paj tyámua' tyi'tyá'cha'ij a'íjna jime' je'ej paj tyí'xaj,

pajta tyu'tyámue'tij mati'ij muá'xijtye'ej.

⁵ Ajta tipua'aj a'íjna jime' i tyaj je'ej pua'aj ricij jin séejre'ej ti i Dios ji'réenye'ej séejre', ¿ji'nye tyetyu'taxájtaj? ¿Nyiquij a'yan tyetyu'taxájtaj ti i Dios quee xá'puí' ricij tí'ijta puéjtzij taatá'an? (A'yaa mu tyí'xaj a'íjma i maj quee jamua'tyej i Dios.)

⁶ ¡Catu xaa nyu'uj! Ji'nye tipua'aj i Dios quee tyi'táj tyámua' uuriáj ityájma jimi, ¿ji'nye tyí'rij tí'ij huo'xíjtye'en néijmi'caa i maj yan huacháatimee i cháanacaj japua?

⁷ Ajta tipua'aj a'íjna i nyaj jin tyí'hue'taj a'yan tyí'huí're'ej tí'ij i Dios jéetze' tyámua' huataséjre'en, ¿ji'nye een jime' i Dios a'yan tyiná'xijtye' a'íjci jime' i nyaj jin ootyá'itzee jimi?

⁸ Ajta tipua'aj a'yan tyí'eenye', ¿nyij a'yan tyúuxie've' tyaj je'ej pua'aj huárinyij ta'aj ij a'íin huataséjre'en i ti naa een? A'yaa mu séecan nye jitze tyí'pua'ritye' mej mij tyina'antý'uunyi' je'ej nyaj tyihuá'mua'tyej, ajta a'íjma a'yaa pu tyihuá'cí'tyij mej mij jajpuéetzij muá'ra'nyij.

Néijmi'i tu á'itzeere' i Dios jimi

⁹ ¿Ji'nye na'quij? ¿Nyiquij jéetze' tatyáhuí'rii ityájma i tyaj Israel jitze ajtyáma'can? Capu xaa nyu'uj, ji'nye tu'ríj a'yan tyaataxájtaca' tíjin a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, majta i maj séej chuéj japua já'ma'can, néijmi'i mu meríj je'ej pua'aj huaríj,

¹⁰ ji'nye a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tíjin:

Capu síj a'táj séejre' ti tyámua' tyi'tyúucha'íj.

¹¹ Capu a'táj séejre' ti tyojó'itej,

capu ma' a'táj ti jahuoocaj i Dios.

¹² Néijmi'i mu meríj je'ej pua'aj huaríj,

majta néijmi'i meríj huóoxana'cirej.

Capu ma' a'táj ti tyámua' tyi'tyúucha'íj.

Capu na'aj síj a'táj ma' já'sejre'.

¹³ Je'ej pu pua'aj namuajre' je'ej maj tyí'xaj,

ajta i hua' nyanúu pu jéehua tyí'hue'tacaa,

hua' tyenyij jitze pu aviítzi' i huá've'rij cú'cu'uj ti jitze éejnyinyii

¹⁴ ajta i maj jin je'ej pua'aj tyihuo'xáj i juxa'aj tyeétyee, mej mij tyúujaaxiejvi'.

¹⁵ Ca'nácan mu jo'huáachajci'ij mej mij séej huajé'caj,

16 jéehua pu je'ej pua'aj tyí'een jo'maj joojú',

17 camu jamua'reej je'ej maj juxáahuaj tyí'tyesejre'ej.

18 Capu je'ej huá'miteeraste' mej mij jaatyátzaahuatye'en i Dios, nusu maj jáatziinye'en.

19 A'yaa tu tyá'mua'reej tijin néijmi'i je'ej ti tyá'xaj i yu'xarij jitze, a'yaa pu tyihua'ixaatye' a'íjma i maj a'íjna jin tyí'ijta, mej mij néijmi'i tyu'tyátzaahuatye'en, majta néijmi'i i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua jáamua'reej maj quee xá'pui' huaríj i Dios jimi,

20 ji'nye capu i'ríj ti a'tíj a'yan tyu'taxáj yee néijmi'i pu ará'astej i nyúucarij, tí'ij ajta a'yan tyúuxie've'ej tí'ij Dios a'yan jaatámua'tyij yee tyámua' pu tyí'tyúucha'íj, ji'nye a'íjna i nyúucarij i maj jin tyí'ijta a'yaa pu tyí'hui're' tyej tyij a'íjna jin jáamua'reej i tyaj jin quee xá'pui' huaríj.

Je'ej ti tyí'rij tyaj jí're'nye'ej huatyá'itzeere'en i Dios jimi

21 Ajta ijíj, Dios pu arí a'yan tyitaataséjra je'ej ti tyí'rij tyej tyij jí're'nye'ej jimi huatyá'itzeere'en, ajta a'yan cha'tána'aj tyí'ta'ixaatye' a'íjna i nyúucarij, majta a'íimaj i maj ará'tyeej tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can,

22 a'íjna i siaj jin tyá'tzaahuatye' i Ciriístu' jimi, a'íj pu jin i Dios tyámua' tyajamuaatyátoosij. Ji'nye néijmi'i mu juxa'aj mana'aj een i Dios jimi,

23 néijmi'i mu meríj ootyá'itzee, a'íj mu jin a' ímuáj já'sejre' i Dios jimi.

24 Ajta i Dios pu juxié'vi'ra' jin a'yan tyihuo'xá'pui'intari'ri' mej mij jí're'nya'aj huatyá'itzeere'en, a'íj pu jin hua' japua huatanyúj a'íjci jime' je'ej ti huaríj i Ciriístu' ti ajta Jesús pué'een.

25 Dios pu a'yan jáaruuj tí'ij i Ciriístu' je'ráxire'en i juxúure', ajta je'en a'íjna jin tyihuo'tú'uunyi' i maj jin ootyá'itzee. Ajta tí'ij tyihuo'tú'uunyi' a'yaa pu tyúuxie've' maj tyá'antzaahuatye'en. Dios pu a'yan tyaataséjrataca' je'ej ti a'íin tyámua' ta'uurej, tyitaata'úunyi'ran a'íjna i tyaj jin aami' ootyá'itzee,

26 ji'nye a'íi pu tajíme' tyi'ijchó've'ej. A'yaa pu huaríj mej mij a'íimaj i tyeítjee ijíj maj séejre' jaaséej i ti a'íin tyámua' táaruuj, ji'nye a'íi pu jí're'nya'aj séejre', a'yaa pu'ij ajta tyámua' huá'uurej a'íjma i maj tyá'tzaahuatye' i Jesús jimi.

27 ¿Jo'nyij je'ej je'en a'íjna i ti jin i tyévi'j óotzaahuatye' i Dios jimi? Capu che' ma' já'sejre', ¿ji'nye een jime'? Capu a'íjna jime' maj ja'rá'astijrej i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, sulu a'íjna jime' i maj tyá'antzaahuaj i Ciriístu' jimi.

28 A'yaa tutyij tyá'mua'reej tijin: Dios pu tyámua' ja'uurej i tyévi'j, capu ij tyí'tíj je'ej tye'tyáhu'i'rii ti néijmi'i ará'astijre'en a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta.

29 ¿Nyiquij i Dios a'íjma na'aj hua' Dios i maj Israel jitze ajtyáma'can? ¿Nyiquee hua' Dios pué'een a'íjma i maj séej chu'éj japua já'ma'can? Jee xaa nyu'uj, a'íi pu ajta hua' Dios pué'een néijmi'caa i maj séej chu'éj japua já'ma'can,

30 ji'nye síj pu'uj séejre' i Dios, a'íi pu a'íin pué'een i ti tyámua' huá'uurej a'íjma i maj tyá'tzaahuatye', ajta quee jitzán juxie've' tipua'aj Israel jitze mua'ajtyáma'cantaj nusu mequee.

31 ¿Nyiquij a'íjna jin tyá'uunan a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta a'íjci jime' tyej tyá'tzaahuatye'? Catu xaa nyu'uj. Sulu a'íj tu jin a'yan tyá'nejmi'tare'en.

4

Je'ej ti huaríj a'íjna i Abraham

¹ ¿Ji'nye tyana'aj tyij tyaataxájta je'ej ti tyi'tíj tyu'mué'tij i Dios jimi a'íjna i Abraham?

² A'yaa xaa nyu'uj tyi'ja'yájna, tipua'aj a'yan metyáamua'tyijche' i Abraham yee tyámua' pu tyí'tyevij a'íjci jime' je'ej ti tyi'tíj huáruuj, aj pu xaa i'riitacaj ti jusíj ahuóotzaahuatye'nyijche', ajta capu je'ej tyi'rij ti a'yan huárinyij i Dios jimi.

³ Ji'nye a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tíjin: “Abraham pu ja'antzaahuaj i Dios, a'íj pu jin i Dios a'yan tyaamua'aj ajta a'yan tyaataxájtaca' tíjin tyámua' pu tyí'tyevij.”

⁴ Ajta a'yájna tipua'aj a'tíj tyi'tíj jin tyi'muarie'ej, camu tyi'tíj jaatapuéjve'sij juxié'vi'ra' jime', sulu metyá'najchitye'en a'íjci jime' i ti a'ín tyu'muariej.

⁵ Ajta tipua'aj a'tíj tyá'tzaahuatye'ej ti i Dios jaayí'tin ti tyámua' jáa'uurej i tyé'vij ti jéehua jimi á'itzeere', Dios pu ajta a'yan tyaataxájta ti tyámua' tyí'tyevij a'íjna i a'tíj, tyij ajta quee tyi'tíj xá'puí' huáruuj.

⁶ David pu a'yan cha'tána'aj tyu'taxájtaca' a'íjci jime' i a'tíj ti Dios a'yan tyá'xaj yee ti tyámua' tyí'tyevij, quee a'yan tyaataxáatan tyi'tíj ti je'ej huáruuj.

⁷ A'yaa pu tyu'taxájtaca' i David tíjin: Miche' huatóotyamua've'en a'íimaj i Dios ti tyihuo'tú'uunyi'ri' i maj jin quee xá'puí' huaríj a'íjci jimi.

⁸ Che' huatóotyamua've'en a'íjna i tyé'vij ti Dios quee jitzán tyí'pua'ritye' i ti jin ootyá'itzee a'íjci jimi.

⁹ ¿Nyiquij a'íjma na'aj ci'puaj i maj meríj ja'antysisíjchaca' i junavíj, a'íjna i ti jin Dios tyámua' tyihua'tá'caa, ca' ajta hua'ci'puaj i séecan i maj quee a'yan tye'entysisíjchaca' i junavíj? A'yaa tu tyeríj tyaataxájtaca' a'íjci i Abraham, ti Dios a'yan jaatamua'aj tíjin tyámua' pu tyí'tyevij a'íjci jime' ti a'ín tyá'antzaahuaj.

¹⁰ Ajta, ¿a'najnyí a'yan tyaataxájtaca' i Dios? ¿Nyiquij tíj i Abraham ja'antysisíjchaca' i junavíj ca' tíj quee xu ja'antysisíjchava'caj? Capu tíj ja'antysisíjchaca' i junavíj, sulu jájcuaj imuáj pu a'yan tyaataxájtaca'.

¹¹ Aj pu'ij Abraham ja'antysisíjchaca' i junavíj, mej mij jáamua'reej tíjin Dios pu arí a'yan tyaataxájtaca' ti tyámua' tyí'tyevij, a'íjci jime' ti tyá'tzaahuatye'. A'íj pu jin i Abraham a'ín pué'een i hua' táataj néijmi'caa i maj tyá'tzaahuatye', tyij majta quee xu ja'antysisíjchaca' i junavíj, Dios pu a'yan cha'taj na'aj tyihuo'taxájtaj tíjin tyámua' mu tyí'tyetyeityee.

¹² Ajta i Abraham, a'íi pu ajta hua' táataj pué'een i maj ja'antysisí'chej i junavíj, ajta a'íjma i maj tyámua' tyityetyúucha'ij tíj ajta a'íjna i Abraham, ti ajta tyá'tzaahuatya'ca'aj tíj quee xu ja'antysisíjchava'caj i junavíj.

I ti jin Dios tya'tóoratziiri' a'íjma jimi i maj Abraham jitze eeráma'can

¹³ A'yaa pu i Dios tya'táratziiri' a'íjci i Abraham, ajta a'íjma i maj jitzán eeráanyesij ti a'yan tyihua'ci'tyij néijmi'i i cháanacaj, capu a'yan tya'tácatyíj a'íjma jimi i maj ja'rá'astej a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, sulu a'íjma jimi i maj tyámua' tyityetyúucha'ij majta tyá'tzaahuatye'.

¹⁴ Tipua'aj a'íimaj a'yan tyi'tíj metya'ancuria'an i maj já'astijre' a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, capu ij che' tyi'tíj je'ej tyí'huiire' i maj jin tyá'tzaahuatye', capu ajta che' tyi'tíj huiire' i ti jin Dios tya'tóoratziiri'.

¹⁵ Ji'nye puéjtzij pu hua'tá'caa a'íjna i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, ajta jo'tij quee já'sejre' i nyúucarij maj jin tyí'ijta, camu majta tyi'tíj jin já'itzeere' a'íjci jimi i nyúucarij.

¹⁶ A'íj pu jin, ta'aj ij a'íjna i ti jin i Dios tya'táratziiri' i Abraham a'íjma jimi huatyá'itzeere'en i maj jitzán eeráma'can, a'yaa pu huáapua'aj hua' jimi tyí'sejre' a'íjna jime' i maj tyá'tzaahuatye'. A'yaa pu'ij huatóomua'aj ti quee a'íjma na'aj jimi tya'tóoratziri' i maj ja'astej i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, sulu a'íjma pu ajta jimi i maj a'yan cha'taj mana'aj tyá'tzaahuatye' ti'ij i Abraham. A'íj pu jin a'íin pué'een i tataataj néijmi'caa ityájma,

¹⁷ a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tíjin: "A'yaa nu tyimua'antyáarujtje pej pij hua' táataj pué'eenye' mui'caa i tyeítyee." A'íi pu a'íin pué'een i Dios, i Abraham ti jimi tyá'antzaahuaj, a'íi pu a'íin pué'een i Dios ti jaayí'tin ti huo'tájuuritye'en a'íjma i maj meríj huácuij, ajta tyí'taahuaj tyi'tíj ti quee xu tyí'sejre'.

¹⁸ Ajta a'íjna i Abraham, a'yaa pu tyá'antzaahuaj maj mue'tíj jitzán eerányesij i tyeítyee je'ej ti Dios tya'táratziiri', a'íj pu jin a'íin pue'éenye'ej ta'raj i hua' táataj mui'caa i tyeítyee, a'yájna ti'ij i Dios tyaaté'exaa tíjin: "Mue'tíj mu i tyeítyee a' jitze eerányesij."

¹⁹ Ajta i ti jin tyá'tzaahuatya'ca'aj a'íjna i Abraham capu huatyápuariaca', majta arí tin anxityej nyinyi'ra'aj jájcha'íica'aj, ajta a'íjna i Sara ti íira'ra'an pué'eenye'ej a'íi pu ajta arí ucarístaca'aj, a'íj pu jin a'yan tyí'mua'ajcaa ti quee che' je'ej tyí'riitaca'aj mej mij tyiyóoj muá'ra'nyij.

²⁰ Capu jaatáxaahuataca' capu ajta quee che' jitzán tyi'ca'nyajca'aj je'ej ti i Dios tya'táratziiri', sulu jéetze' pu tyá'antzaahuaj. Ajta tyaatatyójtzi'rej i Dios,

²¹ a'yan tyá'tzaahuatye'ej ti i Dios a'yan rinyij je'ej ti arí tya'táratziiri'.

²² A'íj pu jin i Dios a'yan jaatamua'aj a'íjci i Abraham ti tyámua' tyi'tyúucha'íica'aj a'íjci jimi.

²³ Ajta a'íjci jime' ti i Dios a'yan jaatamua'aj, capu a'yan tyé'yu'si'huaca'aj ti'ij a'yaa na'aj tyáaci'tyij a'íjci i Abraham,

²⁴ sulu a'yaa pu ajta tyo'tyéyu'si'huaca' ityájma jimi. Ji'nye Dios pu a'yan cha'taj na'aj tyí'tamua'tyej a'íjci jime' i tyaj jin tyá'tzaahuatye', típuaj tyetyá'antzaahuatye'en a'íjci jimi i ti jaatájuurityej a'íjci i Jesús ti tavástara' pué'een,

²⁵ i ti huatátuiihuaca' ti'ij tajitzé ma'can huámui'nyij, a'íjci jime' tyaj quee xá'pui' huaríj i Dios jimi, ajta je'en Dios jaatájuurityej ti'ij ityájma tyámua' tyitaatyátoonyij.

5

I tyaj jin jáamua'reej ti i Dios jéehua taxie've'

¹ Dios pu arí tyámua' tyitaatyájtoo, a'íjci jime' i tyej tyá'tzaahuatye', pu'ríj tyaj taxáahuaj séjre'ej i Dios jimi, tyajta tyaatatyójtzi're'en a'íjci i tavástara' Jesús i ti ajta Ciríistu' pué'een.

² Ji'nye a'íi pu i Ciríistu' taatá'i'ríityej tyej tyij ajtyáxiirej i Dios jimi, a'íjci jime' i tyej tyá'tzaahuatye', tyej tyij huátatyamua've'en a'íjna jime' i ti tyámua' tyitaatyájtoo, tyámua' tutyij een, tyajta tatyamua've' a'íjci jime' tyaj jajchó've' a'ájna xicáara' i tyaj jamuán séeria'aj tá'ra'nyij i Dios.

³ Ajta quee a'íi na'aj, sulu a'íj tu tyajta jin tatyamua've' i tyaj jajpuéjtzij, ji'nye a'yaa tu tyá'mua'reej tíjin a'íi pu ca'nyíjra'aj tatá'caa tyej tyij tyo'táviicue',

⁴ ajta i tyej tyámua' eenye' pu tatá'caa tyej tyij jéetze' tyámua' huárinyij, ajta i tyaj jéetze' tyámua' eenye' pu tatá'caa tyej tyij tyi'ijchó've'ej tyaj a'áa jo'tyá'itzeere'en i Dios jimi.

⁵ Ajta i tyaj jin tyi'ijchó've' capu a'náj taatatyévi'raste'sij, ji'nye Dios pu ca'nyíjra'aj taatá' i tatzájta', a'íjci jime' ti ju júuricamej ityájma jimi huatyájto.

⁶ Ji'nye tyati'ij ityáj quee pújooriajva'aj tyaj tajapuá huatányuunyij, Círíistu' pu tajitzé ma'can huamuí' néijmi'caa ityájma i tyaj quee xá'puí' huaríj.

⁷ Jéehua pu tyési' ti a'táj séej jitze ma'can huámui'nyij. Capu ajta a'táj óoca'nyej ti séej jitze ma'can huámui'nyij i tyévi'ij ti tyámua' tyí'tyevij, nusu xaa a'táj óoca'nyej ti jitzán ma'can huámui'nyij i a'táj ti jéehua huápuí'ij tyi'táj xá'puí' huáruuj jimi.

⁸ Ajta i Dios pu a'yan tyitaataséjratyej ti huápuí'ij taxie've', ji'nye tyati'ij tyooj jéehua a'itzéeria'caj a'íjci jimi, Círíistu' pu tajitzé ma'can huamuí'.

⁹ Ajta ijíj, ti'ij i Dios tyámua' tyitaatyájto a'íjci jime' ti Círíistu' tajitzé ma'can huamuí', tyámua' pu'ij jéetze' tyí'tahuíire' ti'ij quee i puéjtzij táaci'tyij.

¹⁰ A'yaa pu tyi'ja'yájna, ji'nye tyati'ij tyooj jajcha'íria'caj i Dios, a'íj pu tyámua' tyitaatyájto a'íjci jime' ti i yójra' tajitzé ma'can huamuí', jéetze' pu'ij tajapuá huatányuusij, tyej tyij tyámua' tyityeetyá'itzeere'en, ijíj tyaj tyeríj jimí ajtyu'uj.

¹¹ Ajta quee a'íj na'aj, sulu tyajta tu huatátatyamua've'sij i Dios jimi, a'íjci jime' ti i tavástara' Jesús i ti ajta Círíistu' pué'een tyámua' táaruuj, tyej tyij tyámua' tyityeetyá'itzeere'en i Dios jimi.

A'íjna i Adán ajta a'íjna i Círíistu'

¹² A'yaa pu tyi'ja'yájna, síj pu'uj i tyévi'ij ti je'ej pua'aj huaríj a'yan huataséjre i cháanacaj japua aj mu mij néijmi'i je'ej pua'aj huaríj, aj pu'ij a'yan atyojo're'nyej ti huamuí' a'íjna i a'táj, a'íj mu mij jin majta néijmi'i huácuij i maj a'íjci jitze i tyévi'ij eeráanyej, ji'nye néijmi'i mu majta ootyá'itzee i Dios jimi.

¹³ Ti'ij quee xu huatyátuihuaca' i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, mu'ríj a'yan tyityá'itzeeria'ca'aj i tyeítyee i Dios jimi, ajta tipua'aj quee séjre'ej i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, capu i'riitaca'aj ti séej a'yan tyo'xíjtye'en je'ej ti tyi'táj jin tyo'tyá'itzee.

¹⁴ Ajta ti'ij na'aj tyu'séjrej i Adán 'asta na'aj quee huataséjre a'íjna i Moisés, néijmi'i mu i tyeítyee huácuij i maj quee xá'puí' huaríj, tyij majta quee a'yan cha'taj mana'aj huaríj ti'ij a'íjna i Adán i tiquee ja'rá'astijrej je'ej ti i Dios tyaata'íj, ji'nye Adán pu a'yan éenye'ej ti'ij i ti ya'uvé'nyesij.

¹⁵ Ajta i ti jin ootyá'itzee a'íjna i Adán, capu a'yan cha'tána'aj een ti'ij i ti Dios juxié'vi'ra' jin taatapuéjve. Ji'nye mue'táj mu huácuii a'íjci jime' ti síj ootyá'itzee i Dios jimi, ajta a'íjna i Dios ti taatapuéjve, a'íjci jime' je'ej ti i síj i tyévi'ij huaríj juxié'vi'ra' jime', a'íj pu a'íjn pué'een i Círíistu', jéetze' pu'ij tyí'huíire' ajta ti'ij tyámua' tyihuo'tyátoonyij mui'caa i tyeítyee.

¹⁶ A'íjna i ti jin síj ootyá'itzee i Dios jimi, capu a'yan cha'taj na'aj een ti'ij i ti Dios taatapuéjve, ji'nye ti'ij síj i a'táj ootyá'itzee i Dios jimi, aj pu'ij huataséjre i puéjtzij, ajta i Dios ti taatapuéjve, a'íjci jime' i maj jéehua ootyá'itzee a'íjci jimi, a'íj pu tatá'caa tyej tyij ji're'nyej huatyá'itzeere'en a'íjci jimi.

17 Ji'nye a'íj mu jin huácuij i tyeítýee a'íjci jime' ti sáij na'aj i tyévij quee xá'pui' huaríj, jéetze' pu'ij i Dios tyámua' ta'uurej a'íjci jime' i ti taatapuéjve, tyej tyij ji'r'é'nye'ej huatyá'itzeere'en a'íjci jimi, a'íjci jime' je'ej ti huaríj a'íjna i tyévij, a'íjna i Jesús ti ajta Ciriístu' pué'een.

18 Ajta a'íjna i ti jin quee tyámua' huaríj i Adán, Dios pu'ij néijmi'caa ooxíjtye i tyeítýee ti'ij puéjtzij huo'tá'an, a'yaa pu'ij ajta tye'rájraa mej mij néijmi'i ji'r'é'nye'ej huatyá'itzeere'en, a'íjci jime' je'ej ti huaríj i Ciriístu' mata'aj mij júurij muá'ra'nyij jusén jime'.

19 A'yaa pu sáij na'aj i tyévij quee tya'rá'astijre je'ej ti i Dios tyaata'íj, a'íj mu jin mue'táj ootyá'itzee i Dios jimi, a'yaa pu'ij ajta mui'caa tyu'cí'íj mej mij ji'r'é'nye'ej huatyá'itzeere'en i Dios jimi a'íjna jime' ti sáij i tyévij ja'rá'astej i Dios, mej mij mue'táj tyámua' huárinyij i tyeítýee.

20 Ajta a'íjna i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, a'yaa pu een jin huatyátuiihuaca' ti'ij jéetze' huataséjre'en i maj jin ootyá'itzee i Dios jimi, ajta ti'ij jéetze' huataséjre i maj jin ootyá'itzee, Dios pu ajta jéetze' tyámua' tyihuo'tá' juxié'vi'ra' jime'.

21 A'íjna i ti je'ej pua'aj een i Dios jimi, a'yaa pu tyihuo'mué'tij mej mij huácui'nyij, a'yaa pu cha'tána'aj tyu'tyámue'tij i ti jin Dios tyámua' tyitaatá', tyej tyij ji'r'é'nye'ej huatyá'itzeere'en, ajta tyej tyij júurij tá'ra'nyij jusén jime' a'íjci jimi i tavástara' Jesús ti ajta Ciriístu' pué'een.

6

Ityáj tu júurij séejre' i Ciriístu' jimi

1 ¿Ji'nye tyana'aj tyij tyu'taxájtaj? ¿Nyiquij tyooj atya'ítzé'rihua'aj tá'ju'un ta'aj ij i Dios jéetze' tyámua' tyihuojó'mua'raj?

2 Catu xaa nyu'uj. Tu'ríj ityáj huácuij a'íjci jimi i ti je'ej pua'aj een, ¿ji'nye ooj tyí'rij tyaj a'yan tyí'tyechaj ta'tya'ítzé'rihua'aj tyi'táj jime' ti'iquee xá'pui' een i Dios jimi?

3 ¿Nyij sequée jamua'reej, siaj jimi ajtyáhuixij i Ciriístu' siati'ij huái'huaca', tyajta je'en jitzán ajtyáma'cantaj ta'raa ti'ij a'íjn huamuí'?

4 Ji'nye tyati'ij huái'huaca' tyajta tu avá'nami'huaca' i Ciriístu' jamuán, tyajta huá'cui'ihuaca' tyej tyij huatájuurej tyajta je'en jájcuan jin chajca, a'yájna ti'ij i Ciriístu' tyu'tájuuriaca' a'íjci jime' i Dios ti néijmi'i jin putyí'uurej.

5 Tipua'aj a'íjci jitze ta'ajtyáma'cantaj i Ciriístu' ti'ij a'íjn huamuí', tyajta tu jitzán ajtyama'caantaj ta'raj ti'ij a'íjn huatájuuriaca'.

6 A'yaa tu tyá'mua'reej tijin je'ej tyaj jájcuaaj tyi'tyítacha'iica'aj a'íj pu ajta jamuán óotateehuaca' i Ciriístu', ti'ij antyipua'rej a'íjna ti je'ej pua'aj een i tyaj jin tyítacha'iica'aj, ti'ij quee che' ca'nyíjra'aj tatá'care'en a'íjna i ti je'ej pua'aj een.

7 Ji'nye tipua'aj a'táj arí huámu'nyij, capu che' i'rúitaj ja'mej ti i ti je'ej pua'aj een tyaata'íjtye'en.

8 Tipua'aj tyeríj jamuán huácuij i Ciriístu', jitzán tutyij tyí'ca'nyej tyej tyajta jamuán júurij tá'ju'un.

9 A'yaa tu tyá'mua'reej tijin ti'ij i Ciriístu' huatájuuriaca', capu che' i'ríj ti'ij ajtáhua'aj huámu'nyij. Capu che' i'ríj ti ja'antyimué'tin a'íjna i ti a'íjna jin tyí'ijta mej mij huácui'nyij.

10 Ji'nye i Ciriístu', ti'ij huamuí', a'yaa pu een jin huamuí' ti'ij jo'puá'ritye'en a'íjci i ti je'ej pua'aj een i maj jin tyúucha'iica'aj, ajta ti'ij huatájuuriaca', a'íj pu jin júurij ta'raa ti'ij i Dios jimi séejre'ej.

11 A'yaa xu sij cha'taj siana'aj mua'aj tyá'mua'reeriaj sij seríj huácuij a'íjci jimi i ti je'ej pua'aj een, maj siajta júurij i Dios jimi a'íjci jime' siaj seríj jitzán ajtyáma'can i Ciriístu' ti ajta Jesús pué'een.

12 A'íj pu jin, caxu tyi'tá'care'en ti i ti je'ej pua'aj een tyajá'mua'ijtye'ej i ja'mua tzajta', caxu siajta já'astijria'aj a'íjci i ti je'ej pua'aj een i ti ja'mua tzajta' eerányinyii.

13 Caxu siajta jatuiiria'aj i ja'muatyévira' a'íjci i ti je'ej pua'aj een, siaj sij a'íjci jimi tyí'huüre'ej. Sulu siata'aj huatóotonyij i Dios jimi, mati'ij tyeítyee maj meríj huácuij majta je'en huatájuuriaca' a'íjci jime' ti a'íin arí jamuáahuii, siata'aj jaatátuiire'en i jutyévira' siaj sij jaatyáhuüre'en tyi'tíj jime' ti xá'puí' een.

14 A'yaa pu quee che' a'náj tyajamuaata'íjtye'sij a'íjna i ti je'ej pua'aj een, ji'nye caxu ca'nyéjrij jin já'astijre' a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, sulu a'íj xu jitze aróoca'nyej i ti i Dios juxié'vi'ra' jin tyámua' jamuáaruuj.

Típua'aj ca'nyéjrij jin metyí'huüria'aj

15 ¿Ji'nye tyajamuá'miteeraste' mua'ajmaj? ¿Nyiquij tyooj je'ej pua'aj tyi'tyitacha'íj tá'ju'un a'íjci jime' ti Dios juxié'vi'ra' jin tyámua' tyitátá'caa, tyajta quee che' já'astijria'aj a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta? Catu xaa nyu'uj.

16 Mua'aj xu tyámua' tyá'mua'reej tíjin típua'aj xatóotoonyij a'tíj jimi siaj sij ca'nyéjrij jin ja'rá'astijre'en, mua'aj xu ca'nyéjrij jin jaatyáhuüre'ej. Típua'aj a'yan setyá'astijria'aj a'íjci ti je'ej pua'aj een, a'íi pu jamuaatá'sij siaj sij huácui'nyij, na'riij típua'aj a'yan setyeetyáhuüre'en a'íjci i ti xá'puí' een, mua'aj xu júurij huatyá'itzeere'ej i Dios jimi.

17 Ajta tyiche' tyaatatyójtzi're'en i Dios ja'mua jime', ji'nye mua'aj mu xu anaquéej ca'nyéjrij jin jahüiria'ca'aj a'íjci ti je'ej pua'aj een, xu'ríj ja'rá'astej a'íjci i nyúucarij i maj jin tyajamuaamuá'tyej.

18 Ti'ij Dios jamui'rájtoo siaj sij quee che' ca'nyéjrij jin jatyáhuü'rihua'an a'íjci i ti je'ej pua'aj een, a'yaa pu jamuáaruuj siaj sij jaatyáhuüre'en a'íjci i ti xá'puí' een a'íjci jimi i Dios.

19 (A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' je'ej ti tyihúa'miteeraste' hua' tzajta' i tyeítyee, ji'nye óoche' pu jamuá'itziitye' siaj sij néijmi'i jo'itéej xá'ra'nyij.) A'yájna siati'ij ará'tyeej tyityaatóo'a' siaj sij jaatyáhuüre'en a'íjci i ti je'ej pua'aj een, siaj sij jéehua huóoxana'cire'en i Dios jimi, a'yaa pu'ij tyúuxie've' siaj a'yan cha'taj siana'aj tyityaatóotoonyij néijmi'i jime' siaj sij jaatyáhuüre'en i ti xá'puí' een, siata'aj sij ji'ré'nye'ej huatyá'itzeere'en i Dios jimi.

20 Siati'ij siooj jatyáhuü'rihua'aj a'íjci i ti je'ej pua'aj een, caxu a'íjci jitze tyí'huüria'ca'aj i ti xá'puí' een i Dios jimi,

21 ¿tyi'tanyí ij jin je'ej tyajamuaatyáhuüi? Ijíj xu sij jutyevi'ra' a'íjci jime' je'ej siaj tyi'tíj huáruuj, ji'nye i ti je'ej pua'aj een, a'yaa pu tyu'tá'caa siaj sij a'íjci jin huácui'nyij.

22 Ajta ijíj, ti'ij Dios jamui'rájtoo siaj sij quee che' jatyáhuü'rihua'an a'íjci i ti je'ej pua'aj een, xu'ríj sij jahüire' i Dios. A'íi pu xaa já'muahüire'en, ji'nye a'íj pu jitze eeráamej i júuricamej ti naa een, i siaj jin júurij xá'ju'un jusén jime'.

23 A'yaa pu tyá'mue'tin i a'tíj ti huámui'nyij típua'aj jaatyáhuüre'en a'íjci ti je'ej pua'aj een, ajta i ti Dios juxié'vi'ra' jin tyámua' tyitaatá', a'íi pu taatá'sij tyej tyij júurij huatyá'itzeere'en a'íjci jamuán i Ciriístu' ti ajta Jesús pué'een, i tavástara'.

7

Je'ej ti huatóomua'aj tìpua'aj i maj tyóovi'tin

¹ Nye'ihuáamua', mua'aj xu jamua'tyej i yu'xarij i maj jin tyí'ijta, a'yaa xu siajta tyá'mua'reej ti i nyúucarij a'yan tyé'ijtye' ti'ij ooj júurij i a'táj.

² Ajta a'yájna tìpua'aj íiti' huicha'aj, a'yaa pu tyé'ijtye' a'ájna i nyúucarij ti a'yan tyúuxie've' ti i íiti' huatyá'itzeere'en i jucín jamuán ti'ij ooj júurij, ajta tìpua'aj i cína'ra'an arí huámui'nyij, capu che' a'yan tye'íitye'ej ja'mej i nyúucarij.

³ A'áj pu jin, tìpua'aj séej jamuán huatyéviche'en, ti'ij ooj júurij i cína'ra'an, juxana'cire' a'ájna i íiti', ajta tìpua'aj i cína'ra'an arí huámui'nyij, a'ájna i nyúucarij capu che' tye'íitye'ej ta'mej, aj pu'ij i'ríitaj ja'mej ti séej tyáataj jamuán huatyéviche'en.

⁴ Siajta mua'aj, nye'ihuáamua', siati'ij jitzán ajtyáhuixij i Ciriistu' aj xu sij siajta jamuán huácuij a'ájci jimi i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, a'áj xu jin mua'aj séej jitze ajtyáma'can, a'íi pu a'ín pué'een i ti huamuí' ajta je'ej huatájuuriaca'. A'áj pu jin i'ríj tyej jaatátuiire'en i Dios i tyaj jin xá'pui' huaríj.

⁵ Ji'nye tyati'ij a'yan tyí'tyechajca'aj mati'ij i maj je'ej pua'aj tyetyúucha'ij, a'ájna i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, a'yaa pu tyitaatyáhuí tyej tyij jáamua'reej tyaj quee xá'pui' rijcaa, a'áj tutyij huamue'tij tyej tyij huácuí'nyij.

⁶ Ajta ijíj tyaj tyeríj huácuij a'ájci jimi i nyúucarij ti néijmi'i jin tyí'ta'ijtya'ca'aj, tu'ríj taxáahuaj séejre' tyej tyij jaatyáhuire'en i Dios a'ájci jíme' i júuricamej ti jájcuaj, catu che' a'ájci jimi i nyúucarij ti mí'ma'can.

A'ájna i ti je'ej pua'aj een ti nye jitze séejre'

⁷ ¿Nyij a'yan tyetyu'taxájtaj ti i nyúucarij i maj jin tyí'ijta je'ej pua'aj een? Catu xaa nyu'uj, ji'nye canu a'yan tya'mua'reeriajche' tyi'táj ti je'ej pua'aj een tìpua'aj quee huatya'ítzéere'nyijche' ityájma jimi a'ájna i nyúucarij i maj jin tyí'ijta. Canu a'náj jamua'reeriajche' ti je'ej pua'aj een tìpua'aj nyetyí'nyacua'tzaj, tìpua'aj quee a'yan tyinaaté'exaatye'nyijche' a'ájna i nyúucarij yee: "Capáj tyí'nyacua'tzaj."

⁸ Ajta a'ájna i ti je'ej pua'aj een a'áj pu jitze huóoca'an, ti'ij nye jitze jaatyátoonyij néijmi'i i ti je'ej pua'aj een. Ji'nye tìpua'aj quee séejre'ej i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, capu i'ríj tyaj jáamua'reej tyi'táj ti je'ej pua'aj een.

⁹ Ajta jájcuaj imuáj, nyaxáahuaj nu jo'chá'canya'aj, canu tyi'táj mua'reeriaca'aj, ajta nyati'ij jáamua'reeri' a'ájci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, aj pu'ij jéetze' huataséjre nye jimi a'ájna i ti je'ej pua'aj een, aj nu nyij huamuí'.

¹⁰ Ajta a'ájna i nyúucarij ti tyámua' tyinaatá'nyijche' nyej nyij júurij ná'ra'nyij, a'yaa pu tyino'xíjtyej nyej nyij huámui'nyij,

¹¹ Ji'nye a'ájna i ti je'ej pua'aj een a'íi pu náacuanamua' nyej nyij quee ja'rá'astej a'ájci i nyúucarij, a'áj pu'ij jin i nyúucarij no'xíjtyej nyej nyij huámui'nyij.

¹² A'áj pu jin tyámua' een a'ájna i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, ajta quee tyi'táj ja'ítziitye', néijmi'i pu xá'pui' een.

¹³ Ajta ji'nye na'quij, ¿nyiquij a'ájna i ti xá'pui' een no'xíjtyej nyej nyij huámui'nyij? Capu xaa nyu'uj. A'yaa pu tyúuxie'va'ca'aj ti huataséjre'en i ti je'ej pua'aj een, a'áj pu jin a'ájna i ti xá'pui' een no'xíjtyej nyej nyij a'ájci

jín huámui'nyij, ti'ij ajta séeria'aj já'ra'nyij ti jéehua huápu'i'ij je'ej pua'aj huasé'rin i Dios jimi a'íjna i ti je'ej pua'aj een.

¹⁴ A'yaa tu tyá'mua'reej ti i nyúucarij a'íjna jitze ma'can i júuricama'ra' i Dios, nyajta nyáaj canu uhuájca'nyej, néijmi'i nu jín jahui're' a'íjci i ti je'ej pua'aj een.

¹⁵ Canu yó'itej je'ej nyaj een jime' jín a'yan tyi'tyínyecha'ij, ji'nye canu a'yan ricij je'ej nyaj tyá'xie've', ajta a'íjna i tiquee na'ránajchij, a'yaa nu a'íjci jín ricij.

¹⁶ Ajta tipua'aj a'yan nyarijca a'íjci jime' i tiquee na'ránajchij, aj nu nyij a'yan tyá'mua'reeren ti xá'pu'i' een a'íjna i nyúucarij i maj jín tyí'ijta.

¹⁷ A'íj nu jín quee che' nyáaj a'íjn pué'een i ti a'yan ricij, sulu a'íjna i ti je'ej pua'aj een i ti ú'sejre' yunyatzájta'.

¹⁸ Ji'nye a'yaa nu tyá'mua'reej yunyatzájta', i nyahue'ra' jitze tiquee uhuájca'nyej, tiquee ú'sejre' i ti xá'pu'i' een, tyij nyajta a'yan tyá'xie've' nyaj a'yan huárinyij a'íjci jime' i ti xá'pu'i', canu pújoorej nyaj a'yan huárinyij.

¹⁹ Canu a'íjci jín a'yan ricij i ti xá'pu'i' i ti na'ránajchij nyej nyij a'yan huárinyij, sulu a'íj nu jín je'ej pua'aj ricij i tiquee na'ránajchij.

²⁰ Arí ijíj, tipua'aj a'yan nyarijca a'íjci jime' je'ej tiquee tyina'ránajchi, canu che' nyáaj a'íjn pué'een i nyaj a'yan ricij, sulu a'íjna i ti je'ej pua'aj een i ti ú'sejre' yunyatzájta'.

²¹ A'yaa pu'ij tyé'miteere' nyaj jaxie've' nyaj xá'pu'i' huárinyij, ajta canu pújoorej, ji'nye nye jitze pu séejre' a'íjna i ti je'ej pua'aj een.

²² I nyaxiéjnyu'caa nu jín jaxie've' nyaj ja'rá'astee a'íjci i Dios nyuucaa,

²³ a'íj pu nyo'se' a'íjna i ti je'ej pua'aj een a'íjci jamuán i ti tyí'ijta yu nyaxiéjnyu'caa tzajta'. A'íj pu a'íjn pué'een i ti je'ej pua'aj een i ti tyí'ijta nyej jitze ti ajta arí naatyáajj'quej.

²⁴ Canu nyij che' je'ej tyéejtyoovej. ¿A'tanyíj nii'rátosij a'íjna jitze i nyaj jatyáhue'ra' ti'ij quee a'yan tyináaci'tyij nyaj huámui'nyij?

²⁵ A'íj pu'uj i Dios, i nyaj tyé'tyojtzi're', a'íjci jitze ma'can je'ej ti huaríj a'íjna i Jesús, i Ciríistu' ti ajta tavástara' pué'een. A'yaa nu nyij tyiyó'itej nyej jaatyáhuire'en je'ej ti tyeetyájtoo a'íjna i Dios i junyúucaa, nyajta quee nyaca'nyej a'íj nu nyij jín putya'huire' a'íjci i ti je'ej pua'aj een.

8

Tyej tyámua' tyi'tyítacha'íj je'ej ti tyá'xie've' i júuricama'ra' i Dios

¹ A'yaa pu'uj, capu che' tyi'tíj je'ej huá'uurej a'íjma i maj jitzán ajtyu'uj i Ciríistu', ti ajta Jesús pué'een,

² ji'nye a'íjna i nyúucaria'ra' i júuricama'ra' i Dios, i ti ajta tyu'tá'caa tyej tyij júurij tá'ra'nyij a'íjci jimi i Ciríistu', a'íj pu mui'rájtoo a'íjci jitze i ti je'ej pua'aj een i ti ajta tyu'jé'caj.

³ Ji'nye i Dios pu a'yan huaríj je'ej tiquee tyu'tái'riitariaca' ti a'yan huárinyij ityájma jimi a'íjna i nyúucarij i maj jín tyí'ijta Moisés ti jaatyájtoo, capu táahuii a'íjna i nyúucarij a'íjci jime' tyaj quee ja'viicue'raca'aj tyaj ja'rá'astej. A'íj pu jín Dios muyo'ta'ityaca' i juyój ti'ij a'íjn a'yan cha'tána'aj huataséjre'en mati'ij i tyétyacaa i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij i Dios jimi, ti'ij huatóomu'vejritaj a'íjma jitze ma'can i maj ootyá'itzee i Dios jimi, a'yaa pu a'íjna jín huaríj ti'ij jo'xíjtye'en ti'ij quee che' tyi'ta'íitya'aj já'ra'nyij a'íjna i ti je'ej pua'aj een.

⁴ A'íj pu a'yan huaríj tyej tyij ityáj ja'rá'astijre'en je'ej ti tyúuxie've' a'íjci jitze i nyúucarij, ji'nye catu che' a'yan tyi'tyítacha'ij a'íjci jime' i

tí je'ej pua'aj een tí eerányinyii í tatzájta', sulu a'íj tu jítze arátaca'nyej í júuricama'ra' í Dios.

⁵ A'íimaj í maj a'yan tyityetyúucha'íj a'íjci jime' tí je'ej pua'aj een tí eerányinyii í hua' tzajta', a'yaa mu a'íjci jítze tyí'mua'tzej je'ej tí a'ín ca'nyíjra'aj tyihua'tá'caa, majta a'íimaj í maj a'íjci jítze aróoca'nyej í júuricama'ra' í Dios, a'yaa mu a'íjci jín tyá'huoo je'ej tí tyá'xie've' a'íjna í júuricama'ra' í Dios.

⁶ Típua'aj a'tíj a'íjci jítze tyí'mua'ajcaj í tí je'ej pua'aj een tí tzajta' eerányinyii, a'yaa pu tyá'ci'tyij tí'íj huámu'nyij, ajta típua'aj a'tíj a'íjci jítze tyí'mua'ajcaa je'ej tí tyá'xie've' a'íjna í júuricama'ra' í Dios, a'íi pu júurij huatyá'ítzeere'ej ajta tyámua' tyi'éenye'ej ja'mej a'íjci jimi.

⁷ Majta a'íimaj í maj a'íjci jítze tyí'mua'tzej í tí je'ej pua'aj een, a'íi mu jájcha'íire' í Dios, jí'nye camu jaxie've' majta quee pújoorej maj ja'rá'astej í nyúucaria'ra' í Dios.

⁸ A'íj pu jín a'íimaj í maj a'yan tyá'astijre' a'íjci tí je'ej pua'aj een tí hua' tzajta' eerányinyii, capu je'ej tyí'rij maj tyámua' tyaatá'an í Dios.

⁹ Siajta mua'aj caxu che' a'yan tyí'tyechej tí'íj í tí je'ej pua'aj een, sulu je'ej tí tyúuxie've' í júuricama'ra' jimi í Dios, jí'nye a'íi pu'ríj huatyá'ítzee ja'mua jimi. Dios pu ja'mua tzajta' séejre'. Ajta a'íjna í tiquee jimi séejre' í júuricama'ra' í Ciriístu', capu Ciriístu' jítze ajtyáma'can.

¹⁰ Ajta típua'aj í Ciriístu' ja'mua tzajta' séejre'ej, a'íi pu ajta ja'mua tzajta' séejre' í júuricamej, jí'nye Dios pu arí tyámua' jamuáaruuj, tyij ajta arí í ja'muatyévíra' huamu'í' a'íjci jítze í tí je'ej pua'aj een.

¹¹ Ajta típua'aj ja'mua tzajta' séejre'ej í júuricama'ra' í Dios tí jaatájuurityej a'íjci í Ciriístu', a'íi pu ajta jaatájuuritye'sij í siaj jatyhue'ra' a'íjci jime' tí í júuricama'ra' arí ja'mua tzajta' séejre'.

¹² A'íj pu jín nye'ihuáamua' a'yan tyúuxie've' ityájma jimi tyej tyij quee che' a'yan tyá'astijre'ej a'íjci tí je'ej pua'aj een í tí tatzájta' eerányinyii.

¹³ Jí'nye típua'aj a'yan setyityetyúucha'íj a'íjci jime' í tí je'ej pua'aj een í tí eerányinyii ja'mua tzajta', a'yaa pu tyajá'muaci'tyij siaj huácu'nyij, ajta típua'aj sequée che' já'astijria'aj a'íjci í tí je'ej pua'aj een tí eerányinyii í ja'mua tzajta', siajta je'en a'íjci jítze aróoca'nyej í júuricama'ra' í Dios, aj xu júurij xá'ju'un.

¹⁴ Néijmi'í í maj jitzán aróoca'nyej í júuricama'ra' í Dios, a'íi mu yójmua'mua' pué'een í Dios.

¹⁵ Siajta mua'aj caxu a'íjna ancuriáa' í júuricamej tí'íj ca'nyéjrij jín tyajamuata'íjtye'en siaj sij siajta jatziinya'aj a'íjci í tí tyajá'mua'íjtye', sulu a'íi pu a'ín pué'een í júuricama'ra' í tí a'yan já'mua'uurej siaj sij yójmua'mua' pue'éenye'ej xá'ra'nyij í Dios. A'íj tu júuricama'ra' jítze arataca'nyáaj tyij a'yan tyé'jee tíjín: "Muáaj paj tavástara' pué'een."

¹⁶ Ajta a'íjna í júuricama'ra' í Dios, ajta í tajúuricamej, a'yaa mu cha'taj mana'aj tyá'mua'reej tyaj yójmua'mua' pué'een í Dios.

¹⁷ Ajta tyaj tyeríj yójmua'mua' pué'een í Dios, tyí'tíj pu a'íjci jín ajta taci'tyij í Dios jimi jamuán í Ciriístu', jí'nye ityáj tu tyajta jamuán jajpuéjtzij í Ciriístu' tyajta tutyij jamuán séeria'aj tá'ju'un jusén jime'.

A'íjna tí huápu'íj naa huasé'rihua'aj ta'mej tí ooj maja've'mej

¹⁸ A'yaa pu tyiná'miteeraste' nyéetzij, a'íjna í tyaj jín jajpuéjtzij íyan í cháanacaj japua, capu tyí'tíj je'ej a'íjci jimi í tyaj jimi séeria'aj tá'ju'un tí'íj huataséjre'en í tavástara'.

19 Ajta ti'ij na'aj i ti a'yan tyí'sejre' i Dios ti tyú'taahuaca', a'íi mu jajchó've' a'ájna xicáara' ti'ij i Dios huatóosejrata ityájma jimi i tyaj yójmua'mua' pué'een.

20 Ji'nye néijmi'i ti'ij na'aj tyí'sejre' seequéj pu tyi'huó'ruu ti'ij quee a'yan éenye'ej tá'ra'nyij je'ej ti tyá'xie'va'ca'aj i Dios, capu jusíj a'yan huó'ruuj, sulu Dios pu juxié'vi'ra' jin a'yan tyeetyájtoo ti'ij jaajájuare'en majca'huáyee,

21 néijmi'i i ti tyí'sejre' pu tyi'ijchó've' a'ájna xicáara' ti jitzán Dios jaatyáhuüre'ej, ti'ij ajta tajamuán séeria'aj já'ra'nyij i tyaj yójmua'mua' pué'een.

22 A'yaa tu tyá'mua'reej ti a'yan tyí'een jo'tij na'aj i cháanacaj japua ti a'yan tyu'puéjtzij ti'ij tipua'aj íitaj ootacu'nyej.

23 Tyajta ityáj a'yaa tu tyajta tya'ajpuéetzij, ji'nye pu'ríj ityájma jimi séejre' i júuricama'ra' i Dios, ti a'íin pué'een i ta'nájcaj ti Dios a'yan tyita'táratziiri'. Jéehua tu jajpuéetzij a'yan tyetye'ejcho've'ej ti'ij táaci'tyij tyaj yójmua'mua' pué'eenye'ej tá'ra'nyij i Dios, ti'ij ajta i Dios japuan huatányuunyij i tatyévira'.

24 A'yaa pu een jin Dios ti'rájtoo tyej a'yan tye'ejchó've'ej a'íjci i tyaj quee xu jaséj. Ajta tipua'aj tyeríj jaséjraj i tyaj jajchó've', capu che' juxie've' tyaj jacho'va'aj. ¿Nyi a'tíj tyi'tíj tyicho've' ti arí jaaséj?

25 Ajta tipua'aj i tyaj jajchó've' tyequée xu jaséjraj, a'yaa pu tyúuxie've' tyaj jacho'va'aj tyequée tyá'xaahuataj.

26 A'yaa pu'ij ajta i júuricama'ra' i Dios tyí'tahuiire' a'íjci jime' tyaj quee je'ej rinyij tajíimua'aj. Ji'nye catu jamua'reej tyi'tíj ti nyúucarira' juxie've' tyej tyij huatyényuunyij, a'íj pu jin i júuricama'ra' i Dios tajitzé ma'can tyényuusij, a'yaa pu tyó'ci'xij ti'ij i ti'quee tya'ancurí'rej, ji'nye capu i'ríj ti a'tíj jaataxáj.

27 Ajta a'íjna i Dios ti néijmi'i mua'reej je'ej tyaj tyí'mua'tzej i tatzájta', a'íi pu jamua'reej je'ej ti huatóomua'aj a'íjna i ti jahuo i júuricama'ra', ji'nye a'íi pu hua' japua huatányuusij je'ej ti i Dios tyá'xie've'.

Néijmi'i tu jin tyu'tyámue'tij i Dios jimi

28 A'yaa tu tyá'mua'reej ti Dios huá'huüre' ti'ij néijmi'i a'yan tye'rájra'nyij je'ej ti a'íin tyámua' tyihuo'tá'an a'íjma i maj jaxie've', a'íjma i ti arí a'íin hua'antyíhuoj ti'ij tyi'tíj jin tyihua'antyárujtye'en.

29 Ajta a'íjma i ti Dios jájcuaj imuáj arí huá'muajtyajca'aj, a'yaa pu tyihua'antyíhuo ti'ij a'yan huó'uurej ti'ij a'íjna i yójra', ajta ti'ij a'íin pue'éenye'ej tá'ra'nyij i ta'nájcaj a'íjma jimi i ihuáamua'mua'.

30 Ajta a'íjma i ti a'yan jájcuaj imuáj tyihua'antyíhuo, a'íi pu ajta huo'tajé, ajta a'íjma i ti huo'tajé, a'íi pu tyámua' huó'ruuj mej mij jir'éenya'aj huatyá'itzeere'en a'íjci jimi, ajta a'íjma i ti tyámua' huó'ruuj, a'íi pu huo'ta' mej mij jamuán séjre'ej muá'ra'nyij jusén jime'.

31 ¿Ji'nye tyajtáhua'aj tyu'taxájtaj? Tipua'aj i Dios tajapuá nyuucacaj, capu i'ríj ti a'tíj ta'antypuá'ritye'en ityájma.

32 Capu i Dios quee a'yan tyito'tyéchootzej i juyój, sulu a'íi pu tyu'tá' ti'ij huámu'nyij tajitzé ma'can i cúruuj jitze, ¿nyiquee a'yan cha'taj na'aj ij juxié'vi'ra' jin néijmi'i tyitaatapuéjve'sij, i ti tyí'sejre' i Ciríistu' jimi?

33 ¿A'tanyij a'yan tyihua'xajtzi' a'íjma i Dios ti hua'antyíhuoj? Dios pu a'íin pué'een i ti tyámua' huá'uurej.

³⁴ ¿A'tanyíj puéjtzij huo'tá'sij? A'íi pu a'ín pué'een i Ciríistu' ti huamuí', ajta je'en huatájuuriaca', ijíj pu muáca'ta' i Dios já'sejre', a'íi pu'ij taatyáhuire'ej.

³⁵ ¿A'tanyíj ij tye'entyí'uunaj ti'ij i Ciríistu' quee che' taxie've'ej? ¿Nyiquij tipua'aj tyi'táj tamuarie'riste'ej, na'ríj tyi'táj ta'itziitya'aj, ca' tipua'aj je'ej pua'aj máta'uuriaj, nusu tyatájcuaj, ca' tipua'aj tyej quee je'ej tyéejviicue'raj, ca' tipua'aj tyaj huácui'nyij?

³⁶ A'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tíjín:
Muéetzij jime' tu a'náj tina'aj á'taca'nyej tyej tyij huácui'nyij,
a'yaa mu ta'uurej mati'ij a'íimaj i cánya'xii i maj huá'cui'caa.

³⁷ Ajta néijmi'i jime' a'íjci, a'yaa tu tyu'tyámue'tij a'íjci jime' ti i Ciríistu' taaxié'vej.

³⁸ A'yaa nu tyámua' tyá'mua'reej ti'quee tyi'táj tye'entyí'uunaj ti'ij quee che' i Dios taxie've'ej. Capu i tyaj júurij huatyá'itzeere'en, na'ríj tyaj huácui'nyij, na'ríj i maj tajapua' tyí'huire' i Dios jimi, na'ríj a'íimaj i maj tyí'huire' i tyiyáaru' jimi, je'ej ti tyí'ricij i ti tyí'sejre', nusu je'ej ti tyí'rinyij,

³⁹ tipua'aj i ti jéetze' ájtyeej, na'ríj i ti jéetze' ajo'cátыеe i tajityé, tyi'táj tina'aj ti a'yan séejre' i Dios ti tyú'taahuaca'. Capu tyi'táj tye'entyí'uunaj i Dios ti jin taxie've' ajta taataséjratyej i Ciríistu' jimi, a'íjna i Jesús ti tavástara' pué'een.

9

Dios pu hua'antyíhuoj a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can

¹ A'yaa nu tzáahuatyí'ra'aj jin tyajá'mua'ixaatye' i Ciríistu' jimi, canu tyí'hue'taj. Ajta i nyaj jin ma'úumua'rej jamuán i júuricama'ra' i Dios, a'yaa mu tyí'nye'ixaatye' ti a'yan tyi'ja'yájna,

² jéehua nu nyaxaamujritye', nyajta a'náj tina'aj jajpuéjtzij i nyaxiéjnyu'caa tzajta',

³ a'yaa nu tyá'xie've' tipua'aj i'rítan na'ránajchij ti Ciríistu' manúurieenyij, ti'ij na'antypuá'ritye'en hua' jitze ma'can i nye'ihuáamua', a'íjma i maj a'yan cha'taj mana'aj tyitye'ráanyej nyati'ij nyáaj.

⁴ A'íi mu Israel jitze ajtyáma'can, ajta i Dios huatyóoyojmua'tyej. Dios pu ajta huatyá'itzee hua' jimi a'íjna ti naa séeria'aj ta'raa, ajta hua' jimi tyu'tá' i junyúucaa je'ej ti tya'ra'nyíche', majta a'íimaj, a'yaa mu tya'ancuriáa' a'íjci i nyúucarij i maj jin tyi'ijta, majta a'íjci i yi'ráj je'ej maj tyá'na'michej, ajta mui'caa jin tyihua'táratziiri'.

⁵ A'íi mu majta hua' jitze eeráma'can i tahuásimua'ci'ij, ajta hua' jitze pu a'yan tye'ráanyej a'íjna i Ciríistu' ti ajta a'ín pué'een i Dios i ti néijmi'i jin antyúumua'reej, tyiche' a'náj tina'aj tyé'tyojtzire'ej. Che' a'yan tyá'ra'nyij.

⁶ Canu a'yan tyajá'mua'ixaatye' ti i nyúucarij quee tyi'táj huíria'ca'aj i Dios ti huo'ta' a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, sulu a'íimaj i maj a'íjci jitze eeráanyej i Israel, camu néijmi'i jiré'can jime' a'íjci jitze ajtyáma'can.

⁷ Camu majta néijmi'i yójmua'mua' pué'een a'íjci i Abraham, sulu Dios pu a'yan tyaaté'exaatya'ca'aj tíjín: "A'íi mu a'ín pué'eenye'ej muá'ju'un a'yóojmua' i maj jitzán eerányesij a'íjci i Isaac."

⁸ A'yaa pu'ij tyi'ta'ixaatye' maj quee néijmi'i yójmua'mua' pué'een i Dios i maj Abraham jitze eeráanyej, sulu a'íimaj i maj ja'tzaahuatye' a'íjci i ti jin Dios tya'tóoratziiri', a'íi mu a'ín pué'een i maj yójmua'mua' pué'een a'íjci i Abraham.

⁹ Ji'nye Dios pu a'yan tya'tóoratziri' a'íjci jimi i Abraham tijin: "A'náj nyaj nyerij a'yan tyaaxá'pui'intarej, nyáaj nu nyajtáhua'aj ya'uvé'nyesij, ajta i Sara pu arí tyiyóoj ta'mej."

¹⁰ Ajta quee a'íi na'aj. A'íimaj i maj hua'puaj i yójmua'mua' i Rebeca, a'íi pu a'íin pué'eenye'ej i hua' táataj a'íjna i Isaac,

¹¹ Ajta mati'ij quee xu nánie'huacaj i maj hua'puaj, mati'ij quee xu tyi'tíj je'ej uuriáacaj, tipua'aj ti xá'pu' een, na'ríij ti je'ej pua'aj een, a'yaa pu Dios tyaaté'exaa a'íjci i hua' náanaj tijin: "A'íjna ti vásti', a'íi pu jaatyáhuire'ej a'íjci i ti pá'ri'ij."

¹²⁻¹³ Ajta a'yan tijin: "Nyáaj nu jaxie've' a'íjci Jacob, nyajta jájcha'íire' a'íjci i Esaú." A'yaa pu'ij tyé'miteere' je'ej ti ricij i Dios ti'ij a'íin séej avá'huonyij, je'ej ti a'íin tyá'xie've', ajta quee a'yan tyaataxáatan je'ej ti tyi'tíj jin huaríj.

¹⁴ ¿Nyij a'íjci jin a'yan tyetyu'taxájtaj ti i Dios quee xá'pu' ricij? Catu xaa nyu'uj.

¹⁵ Ji'nye Dios pu a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Moisés tijin: "Nyáaj nu tyaatú'uunyi'raj a'tíj tina'aj ti a'yan tyina'ráanajchi, nyajta nu ja'ancu'vaxi'ij a'tíj ti ajta a'yan tyina'ráanajchi."

¹⁶ A'yaa pu'ij, capu a'yan tyá'ci'tyij i a'tíj a'íjci jime' je'ej ti jusíj tyá'xie've', nusu je'ej ti tyi'tíj jin tyí'tyese', sulu je'ej ti i Dios tyá'ancu'vaxi'ij.

¹⁷ Ji'nye a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze ti i Dios a'yan tyaaté'exaa a'íjci i rey Egipto ti tyejé'ijtaca'aj tijin: "A'yaa nu rey jime' tyimua'antyáarujtje nyej nyij a' jimi huo'taséjratye'en i nyaj jin néijmi'i putyí'uurej, ajta mej mij néijmi'que' náamua'tyij íyan i cháanacaj japua."

¹⁸ A'yaa pu'ij i Dios tyá'cu'vej a'tíj ti a'yan tya'ráanajchi, ajta a'yan tya'tá'caa ti a'tíj a'yan tye'tyánaamuan i juxiéjnyu'caa a'tíj ti ajta a'yan tya'ráanajchi.

¹⁹ Ajta a'tíj pu a'yan tyu'taxájtaj tijin: "Tipua'aj a'yan tyi'ja'yájnatan, ¿ji'nye een jime' i Dios tajitzé tyí'pua'ritye', tipua'aj a'íin jusíj a'yan ta'uurej?"

²⁰ ¡Pajta muáaj tyáati'! ¿A'tanyíj paj pué'een pej pij a'yan tyí'anyuuste' i Dios jimi? ¿Nyiquij i xá'rij a'yan tyaaté'exaatye'sij a'íjci i ti jaatyátaahuaca' yee: "Ji'nye een jime' a'yan petyinatyátaahuaca'?"

²¹ A'íjna i a'tíj ti xá'rij tyí'ta'huacaa, a'yaa pu tyu'tóoci'puaj ti tyu'muárie'en i xarij jime', tí'ij séecan tyú'taahuaj i xá'rijtze ti naa tyu'sé'rin, ajta séecan ti cha'na'aj tina'aj tyí'huire'.

²² Dios pu a'yan tyá'xie've' ti taataséjratye'en ti a'íin néijmi'i putyí'uurej, a'íj pu jin néijmi'i tyo'táviicue'ri' a'íjma jimi i ti a'yan tyihua'tyévijtya'ca'aj mej mij jó'vetyij.

²³ A'yaa pu'ij ajta ityájma tyitaataséjra ti a'íin tyámua' tyihuo'tyájtto a'íjma i ti hua'ancu'vajxi, ajta anaquéj tyámua' táaruuj tyej tyij hua' jitze ajtyáma'cantaj tá'ra'nyij.

²⁴ A'yaa pu i Dios tyitaatajé, ityájma i tyaj Israel jitze ajtyáma'can, ajta a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can.

²⁵ A'yaa pu ajta tyo'tyéyu'xaca' i yu'xarij jitze a'íjna i Oseas tijin:

A'íimaj i maj quee nyejitzé ajtyáma'cantaca'aj, a'yaa nu huo'támua'sij tijin mu'ríj nyetye'ítyeristyamua' pué'een, nyajta a'íjma i nyaj quee hua'xie'va'ca'aj,

a'yaa nu nyajta tyihuo'taxájtaca' tijin nyaj hua'xie've'.

²⁶ Ajta jo'maj a'yan tyihuojo'té'exaa i tye'ítyee yee:

“Mua'aj xu quee nyetyeítysteristyamua' pué'een”,
a'yaa mu tyihuo'taxájtaj maj yójmua'mua' pué'een i Dios ti júurij.

²⁷ Ajta a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, Isaías pu a'yan tyihuo'té'exaaj tíjin: “Tyij majta jéehua i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'yan a'chu ti'ij i séj ti a'áa ja'ajtyájcay jo'tij ja'va'ástimee i jájrij, capu néijmi'caa huiire'en ti'ij i Dios hua' japua huatányuunyij,

²⁸ ji'nye jiye'tzín pu i Dios néijmi'i antyipuá'ritye'sij ti'ij puéjtzij huo'tá'an a'íjma i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua.”

²⁹ A'yájna ti'ij ajta arí tyu'taxájtaca' a'íjna i Isaías tíjin: Típua'aj i Dios ti néijmi'i jin antyúumua'reej quee taatá'nyijche', tyej tyij séecan jitze eerama'cáantaj, a'yaa pu'ij ajta tyi'ta'uréenyijche', ti'ij tyihuo'ruuj i maj a'áa jo'cháatima'caa a Sodoma majta a Gomorra.

I maj jin ootyá'itzee i maj Israel jitze ajtyáma'can

³⁰ ¿Ji'nye tyetyu'taxájtaj a'íjna jime'? Nyiquij a'íjna jime' i tyaj jin tyá'tzaahuatye', i Dios tyámua' huó'ruuj i maj quee tyá'tzaahuatye', i maj majta jahuooca'aj mej mij ji'r'é'nye'ej huatyá'itzeere'en i Dios jimi.

³¹ Majta a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'cantaca'aj, i maj a'yan tyá'huooca'aj i nyúucarij jitze i maj jin tyí'ijta mej mij ji'r'é'nye'ej huatyá'itzeere'en i Dios jimi, a'íi mu quee ja'ancuriáa' i maj jahuooca'aj.

³² ¿Ji'nye een jime' mequee ja'ancuriáa'? A'yaa mu een jin huamué'tichej maj quee a'íjna jitze tyi'ca'nyajca'aj i maj jitzán tyá'tzaahuatye', sulu je'ej maj tyi'táj jin rijcaa.

³³ A'íj mu jin huamué'tichej a'íjci jime' maj jaatyáxaahuataca' a'íjci i ti a'yan tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tíjin: Nyáaj séej tyéviij huata'ítyij a Sión, a'yaa pu tyinaatyáhuire'ej ti'ij i tyetyéj i maj jitzán éjcataj i tyétyacaa, ajta i ti jitzán tyi'ca'nyej capu jaatatyévi'raste'sij.

10

¹ Nye'ihuáamua', a'yaa nu tyá'xie've' i nyaxiéjnyu'caa tzajta', nyajta a'yan tyá'huavij i Dios ti'ij a'íin hue'rátoonyij i maj Israel jitze ajtyáma'can.

² A'yaa nu tyámua' tyá'mua'reej siaj jéehua jaxie've' siaj jaatyáhuire'en i Dios, ajta a'íjna i siaj jin jaxie've' siaj sij a'yan huárinyij capu a'íjna jitze aróoca'nyej i ti ji'r'é'can jime'.

³ Ji'nye caxu jamua'reej ti i Dios a'íin pué'een i ti tyámua' huá'uurej i tyeítjee, jujímua'aj xu sij a'yan tyá'huoo siaj sij ji'r'é'nye'ej huatyá'itzeere'en, siajta quee a'yan ricij je'ej ti i Dios tyaaxá'pui'intarej ti'ij a'táj ji'r'éenya'aj jimi huatyá'itzeere'en a'íjci jimi.

⁴ Ajta a'íjna i nyúucarij i maj jin tyí'ijta a'íi pu antyipuá'riaca' ti'ij i Ciriístu' yan uvé'nyej, a'yaa pu'ij tyí'rij siaj néijmi'i tyámua' tyityeetyá'itzeere'en a'íjci jime' siaj tyá'antzaahuatye'en i Ciriístu' jimi.

⁵ Ajta ti'ij a'táj tyámua' tyu'tyá'itzeere'en a'íjna jitze ma'can i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, Moisés pu a'yan tyo'tyéyu'xaca' tíjin: “A'táj ti ja'rá'astijre'en a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, a'yaa pu tyúuxie've' ti néijmi'i a'íjci jitze aróoca'nyej i nyúucarij.”

⁶ Ajta i ti jin a'táj tyámua' tyu'tyá'itzeere'en a'íjna jimi i maj jitzán tyá'tzaahuatye', a'yaa pu tyá'xaj tíjin: “Capáj a'yan tyí'mua'ajcaj mua' tzajta' yee: ¿A'tanyíj tajapúa' jo'ojnyésij?, ta'aj ij yajava'cányijtye'en a'íjci i Ciriístu'”,

⁷ na'riij yee; ¿ajo'cárutyij tyétye' imuáj?, ta'aj ij je'tátoonyij i Ciríistu' hua' tzajta' i maj meríj huácuij."

⁸ Tyi'tanyí na'aj putyí'xaj i ti a'yan yee: "A'íjna i nyúucarij a jimi pu séejre', ajta a'íjci jitze i paj jin ma'úumua'rej ajta a'xiéjnyu'caa tzajta'." A'íi pu a'íin pué'een i nyúucarij tyaj jitzán tyá'tzaahuatye' tyajta huá'ixaatye'.

⁹ Típua'aj a'yan petyu'taxáj yee Jesús pu tavástara' pué'een, pajta a'xiéjnyu'caa tzajta' tyá'antzaahuatye'en ti i Dios jaatájuurityej, aj pu i Dios mui'rátosij.

¹⁰ A'yaa pu tyúuxie've' paj a'xiéjnyu'caa jin tyá'antzaahuatye'en ti'ij muáahuire'en, pajta mua' tyenyij jin jaataxáj ti i Jesús a'íin pué'een i Ciríistu', aj pu'ij Dios a japua huatányuusij.

¹¹ A'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: "A'tíj ti tyá'tzaahuatye' i Ciríistu' jimi, capu a'náj huatóotyevi'ra'astaj."

¹² Majta juxa'aj mana'aj een i tavástara' jimi, a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, majta i maj séej chuéj japua já'ma'can, ji'nye síj pu'uj a'íin pué'een i ti néijmi'caa tavástara', ajta néijmi'i tyihua'tá'caa je'ej ti síj ajta síj tyaatáhuaviiraj.

¹³ Ji'nye a'yaa pu tyé'yu'si' tijin: "A'tíj tina'aj ti a'yan tyaatáhuoosij i tavástara' jimi, Dios pu japuan huatányuusij."

¹⁴ Ajta ¿ji'nye tyí'rij maj huatyényuunyij i tavástara' jimi, típua'aj mequee xu jimi tyá'tzaahuatye'? ¿Ajta ji'nye tyí'rij mej mij jimi tyá'antzaahuatye'en, típua'aj mequee xu jáanamujri' ti a'tíj jitzán ma'can tyihuó'ixaatye'en? ¿Ajta ji'nye metyá'namujran, típua'aj quee a'tíj huó'ixaatye'en i nyúucaria'ra' i Dios?

¹⁵ ¿Ajta ji'nye metyíhuá'ixaatye'en i nyúucarij típua'aj mequee huata'ítyi'huaj mej mij hua' jimi ujó'ju'? A'íj pu jin a'yan tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: "Huápu'ij mu naa huasé'rin a'íimaj i maj huata'ítyi'huaj mej mij huó'ixaatye'en i nyúucaria'ra' i tavástara'."

¹⁶ Ajta camu néijmi'i ja'antzaahuaj i nyúucaria'ra' i Dios. A'yaa pu tyí'een ti'ij tyu'taxájtaca' a'íjna i Isaías tijin: "Tavástara', ¿a'tanyíj ja'antzaahuatye'sij i nyúucarij i tyaj tyeríj huo'té'exaa?"

¹⁷ A'yaa pu'ij tyí'een, aj pu i a'tíj tyá'antzaahuatye'sij ti'ij jáanamuj i nyúucarij, ajta a'íjna i nyúucarij a'íj pu jimi eeráma'can i nyúucaria'ra' jitze i Ciríistu'.

¹⁸ Nyajta nyáaj a'yaa nu tyí'ihuo' tijin: ¿Nyiquij mequee jáanamujri' i nyúucarij? Ji'nye mijta máanamujri'. A'yaa pu tyá'xaj i yu'xarij jitze tijin:

Néijmi'que' pu huánamujre i huá'nyuucaa,
ajta huá'nyuucaa, a'áa pu imuáj jó'namujrej jo'tij i cháanacaj joo'ástimee.

¹⁹ Nyajtáhua'aj nu a'yan tyu'ta'íhuo'sij tijin: ¿Nyiquij mequee jáamua'reeri' a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can?, anaquéj pu i Moisés a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

"Nyáaj nu jamuaatá'sij siaj sij tyíchueerej
a'íjma jimi i maj quee chájta'naj pué'een,
nyajta jamuaatá'sij siaj tyinyínyu'caj a'íjma
jimi i maj quee jaxie've' maj tyihuojo'itéej muá'ra'nyij."

²⁰ Ajta i Isaías, a'yaa pu tya'huóoca'an ti a'yan tyu'taxáj tijin:

A'íimaj i maj quee nyahuoca'aj, a'íi mu náatyoj,
nyajta a'íjma jimi huatányesejrataca' i maj quee nyéetzij nye ihuo'ca'aj.

21 Ajta i Isaiás a'yaa pu tyihuo'taxájtaca' a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can tijin: "A'náj tina'aj nu huo'tyáhuui i maj séej chájta'naj jitze ja'chej i maj quee tyu'namuaj majta quee tyihuojó'itej."

11

I Israel Dios ti ja'antyíhuoj

¹ A'yaa nu nyijta ijíj tyajá'mua'ihuo': ¿Nyiquij i Dios arí mahuoohuá'xij a'íjma i maj tyeítyeristyamua'me'en pué'een? Capu xaa nyu'uj. Nyáaj nu nyajta Israel jitze ajtyáma'can, nyajta i Abraham jitze eeráma'can, nyajta hua' jitze ajtyáma'can a'íjma i maj Benjamín jitze eeráma'can.

² Ti'ij na'aj jájcua imuáj, Dios pu a'yan tyihuo'taxájtaca' a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can maj tyeítyeristyamua' pué'eenye'ej, ajta ijíj capu eexúj mahuoohuá'xij. ¿Nyij sequée jamua'reej je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze a'ij ti á'xaj i Elías, ti'ij a'yan tyaatáhuaviiri' i Dios ti'ij a'ín puéjtzij huo'tá'an a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can? A'yaa pu tyu'taxájtaca' tijin:

³ "Nyavástara', mu'ríj huo'cuij a'íjma i maj muéetzij jitze ma'can tyí'xaj, majta jaatyú'uunaxij i maj japuan tyí'mu'vejritacaa, nyáaj nu'uj nyij nyasíj huatyá'itzee nyajúurij, majta mu mij nyéetzij meríj nyeje'catamui'."

⁴ Ajta i Dios a'yaa pu tyu'tanyúj tijin: "Nu'ríj aráahua'puaj ví'ra'aj i tyeítyee ava'huoj i maj quee a'náj jaanájchaca' a'íjci i Baal."

⁵ A'yaa mu cha'taj mana'aj cii tyí'tyesejre' ijíj i maj tyeítyeristyamua'me'en pué'een, a'íimaj i ti Dios juxié'vi'ra' jin hua'antyíhuoj.

⁶ Ajta tipua'aj i Dios hua'antyíhuoj juxié'vi'ra' jime', capu che' a'íjna jime' je'ej maj tyityetyúucha'íica'aj, ji'nye tipua'aj a'yan tyí'eenye', capu che' tyi'tíj je'ej tyí'huüre' i ti jin Dios hua'antyíhuoj juxié'vi'ra' jime'.

⁷ ¿Ji'nye na'quij? A'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can camu ja'ancuriáa' i maj jahuoca'aj, majta a'íimaj i Dios ti hua'antyíhuoj, a'íi mu xaa ja'ancuriáa'. Ji'nye i séecan huápu'íj mu quee tyihuojó'iteeca'aj,

⁸ a'yájna ti'ij tyá'xaj i yu'xarij jitze tijin: "Dios pu a'yan huó'ruuj mej mij quee tyámuamua're'ej, a'yaa mu mij móoj ijíj een, capu je'ej huá'miteeraste' i maj jaséj camu majta yó'itej i maj janamuaj."

⁹ A'yaa pu ajta tyaataxájtaca' a'íjna i David tijin:

Miche' a'íjna jin huavívi'huaj i maj jin tyí'ye'estyaa, mej mij jó'vatzij ajta je'en puéjtzij huo'ci'tyij.

¹⁰ Miche' aracúcu'nyij muá'ra'nyij mej mij quee che' ma'unyéjnye'rij, Che' i hua' huarij antyúututaj jusén jime'.

Dios pu hui'rátosij a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can

¹¹ A'yaa nu nyijta ijíj tyajá'mua'ihuo' tijin: ¿Nyiquij huápu'íj néijmi'i jin muo'vátzij i maj Israel jitze ajtyáma'can ti'ij hua' japua rájve i puéjtzij? Capu xaa nyu'uj. Sulu matí'ij a'íimaj quee a'yan huaríj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íjma pu'ij huáhuui i maj séej chuéj japua já'ma'can mej mij júurij huatyá'itzeere'en, ajta mej mij a'íjna jin tyíchueerej i maj Israel jitze ajtyáma'can.

¹² A'yaa pu'ij tyu'tyáhuui a'íjna i maj jin huamué'tichej a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, mej mij a'íjna jin huo'tyáhuüre'en a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can, jéetze' pu'ij tyámua' tye'mej a'íjma jimi a'ájna xicáara' ti'ij tyámua' huá'uuren a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can.

13 Ajta tyi'táj nu jamuaaté'exaatye'ej mua'ajmaj mu siaj quee Israel jitze ajtyáma'can. Ji'nye Dios pu a'íjma jimi naata'ítയാ'ca' i maj quee Israel jitze ajtyáma'can, a'íj nu jin jéehua jaxie've' nyaj a'íjna jin jamuaatyáhuire'en.

14 A'yaa nu tyá'xie've' mej mij séecan i nyetyeñtyeristyamua' jamua'anchueere'en mua'ajmaj, mej mij majta a'íimaj tyá'antzaahuatye'en.

15 Ji'nye ti'ij i Dios mahuoohuá'xij a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'yaa pu tyu'tyáhuu mej mij majtáhua'aj ajtyáxiirej i Dios jimi a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can, ¿ji'nye tye'mej ti'ij i Dios ajtáhua'aj tyámua' tyihuo'tyéjeevej a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can? A'yaa pu tye'mej ti i Dios huo'tájuuritye'sij a'íjma i maj meríj huácu'i'ijca

16 Ji'nye tipua'aj a'táj jaatámu'vejritaj i Dios jimi a'íjna i páan i ti anaquéej jaatyátaahuaca', néijmi'i pu ajta i cuéjtzij huatámu'vejrityi'huaca'. Tipua'aj i Dios jimi huatámu'vejrityi'huaj i náana'ra' i ciyéj, néijmi'i pu i ciyáara' ajta huatámu'vejrityi'huaj.

17 A'íjna i aseitúunaj, i maj a'íin pué'een i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'yaa mu je'cáca tye'entyiná'xij i pi'istáara', majta je'en séej antyiví'ijtye i pi'istáa ti séej jitze ma'cantaca'aj i aseitúunaj ti jusíj ajnyéj, mua'aj xu a'íin pué'een. A'yaa xu seríj a'íjci jitze tyitye'ejtyáma'can i aseitúunaj, i Dios ti jimi ajtyáma'can.

18 Ajta caxu a'íjna jin óotzaahuatye'ej, siaj seríj a'íjci jitze ajtyáma'can. Tipua'aj a'yan siaríjca, xo'támua'reej tiquee mua'ajmaj jitze aróoca'nyej i náana'ra' a'íjci i ciyéj, sulu mua'aj xu a'íjci jitze aróoca'nyej i náana'ra'.

19 Tyij sequée a'yan tyu'taxájtaj yee: "Séecan mu i pi'istáa antyiná'axij mej mij nyéetzij na'antyiví'ijtye'en i ciyéj jitze."

20 A'yaa pu tyi'ja'yájna, ajta a'yaa mu huó'ruuj ji'nye camu tyá'tzaahuatya'ca'aj, siajta mua'aj a'yaa xu a'íjci jitze tyitye'ejtyáma'can a'íjci jime' siaj tyá'tzaahuatye'. A'íj xu jin quee óotzaahuatye'ej, sulu siata'aj jáatzii'nye'en i Dios.

21 Ji'nye capu i Dios tyaatú'uunyi'ri' a'íjci i pi'istáa i ti ajtanyáxij i ciyéj jitze ti tyámua' een, capu ij ajta mua'ajmaj tyajamuaatú'uunyi'raj.

22 Siata'aj a'íjci jitze tyú'mua'tyij i ti jin i Dios jamua'ancu'vaxij, ajta ca'nyíin jin tyí'ijta. Ca'nyíin pu jin tyihuo'ta'íj a'íjma i maj ootyá'itzee, ajta mua'ajmaj jamua'ancu'vaxij. A'yaa pu'ij tyúuxie've' siaj a'íjci jitze aróoca'nyej i ti jime' i Dios tyámua' tyajamuaatá', na'ríj sequée a'yan huárinyij a'íj pu ajta majamúuhua'xij.

23 Ajta tipua'aj a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can majtáhua'aj tyá'antzaahuatye'en, Dios pu ajtáhua'aj hua'antyiví'ijtye'sij, ji'nye a'íj pu jaayí'tin ti a'yan huárinyij.

24 Ji'nye mua'ajmaj pu i Dios jamua'antyna'xij a'íjci jitze i ciyéj ti jusíj ajnyéj, ti'ij jamua'antyiví'ijtye'en a'íjci jitze i séej i maj ja'tyáhuu, majta a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, i maj anaquéej ajtyáma'cantaca'aj a'íjci jitze i ciyéj, jéetze' pu'ij i'ríj ti i Dios ajtáhua'aj hua'antyiví'ijtya'xi'in a'íjci jitze i ciyéj, mej mij majtáhua'aj jitzán ajtyama'cáantaj muá'ra'nyij.

Tí'ij Dios hui'rátosij a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can

25 Nye'ihuáamua', a'yaa nu tyá'xie've' siaj yo'itéej xá'ra'nyij a'íjna i ti aviitzi' i Dios jimi, siaj sij quee tyi'táj jin óotzaahuatye'ej. A'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can je'cáj mu quee tyihuojó'itej, a'yaa pu tyihuo'ruuj mej mij séecan tyá'antzaahuatye'en i maj quee Israel jitze ajtyáma'can.

26 Ti'ij a'yan tyá'ra'nyij, néijmi'caa pu huire'en a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, ji'nye a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tíjin:

A'íjna i ti hui'rátoosij a'áa pu jo'va'ma'aj ja'mej a Sión,
ajta je'en huo'tyáhuire'sij a'íjma i maj Jacob jitze eeráma'can.

²⁷ A'íi pu a'ín pué'een i nyaj jin tya'tányaratziiraj a'íjma jimi
nyati'ij tyihuo'tú'uunyi' i maj jin quee xá'pui' huaríj.

²⁸ Ajta a'íjna jitze ma'can i nyúucarij i ti jin i Dios hui'rátoosij, a'íi mu
jájcha'íire' i Dios i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'yaa mu a'íjci jin huaríj ti'ij
ajta mua'ajmaj jamuáahuire'en, ajta i Dios óoche' pu hua'xie've' a'íjma,
ji'nye a'íjma pu antyíhuo i hua' huásimua'ci'ij.

²⁹ Ji'nye i ti Dios huo'ta', capu huári'raj, capu ajta jo'rio'uunaj i
nyúucarij i ti jin huo'tajé.

³⁰ A'ájna imuáj xu siajta mua'aj quee ja'rá'astijrej i Dios, ajta ijíj maj
quee já'astijre' i maj Israel jitze ajtyáma'can, Dios pu'ij arí ajta mua'ajmaj
jamua'ancu'vaxij.

³¹ A'yaa mu cha'taj mana'aj mij ijíj quee tyá'astijre', ta'aj ij i Dios
jamua'ancu'vaxi'in, ajta je'en hua'ancu'vajxi a'íjma a'yájna ti'ij arí
mua'ajmaj tyajamuá'ancu'vaxij.

³² Ji'nye Dios pu juxa'aj na'aj tyihuo'xíjtyej i maj jin ootyá'ítzee a'íjci jimi,
a'yaa pu'ij ajta juxa'aj na'aj néijmi'caa tyá'ancu'vaxi'sij.

³³ Jéehua pu huápu'ij tyu'yí'tin i Dios, néijmi'i pu tyo'mua'reej. Capu
a'tíj jaayí'tin ti jaataxáj je'ej ti a'ín tyá'xa'pui'intare', nusu ti yo'itéej
já'ra'nyij je'ej ti ajóo'en i Dios jimi.

³⁴ ¿A'tanyíj jamua'reej je'ej ti een i mua'tzíria'ra' i Dios? ¿A'tanyíj
jaayí'tin ti tyámua' tyé'ixaatye'en?

³⁵ ¿A'tanyíj anaquéej tyi'tíj jaatá' i Dios ti'ij a'yan tyúuxie've'ej ti
jaatátuiire'en?

³⁶ Ji'nye néijmi'i pu a'íjci jimi tyajá'ma'can i Dios, a'íi pu néijmi'i
tyú'taahuaca' ajta néijmi'i jimi tyí'sejre'. Tyiche' a'náj ti na'aj
tyé'tyojtzi're'ej i Dios. Che' a'yan tyá'ra'nyij.

12

Je'ej maj ye'ej tyityetyúucha'ij i maj tyá'tzaahuatye'

¹ A'yaa nu nyij nye'ihuáamua' tyaja'muahuavij, a'íjna jime' i ti jin i Dios
jamua'ancu'vaxij siaj a'yan tyityaatóosejrataj ti'ij mu'vejrij ti júurij, i ti
ajta naa een i Dios jimi. A'yaa pu tyúuxie've' siaj a'yan huárinij siaj sij
júurij huatóomu'vejritaj.

² Caxu che' a'yan tyityetyúucha'íij mati'ij a'íimaj i maj a'yan séejre'
i cháanacaj japua, sulu siata'aj seequéj metyityoomuámua're'ej siajta
seequéj tyí'tyechajcaj siata'aj sij jáamua'reej je'ej ti i Dios tya'ajxié'vi'ra'
i ti naa een, i ti tya'ránajchi, ajta siaj sij quee tyi'tíj jin á'itzeeria'aj.

³ A'íjci jime' i ti jin i Dios tyinaa'íjcaj juxié'vi'ra' jime', a'yaa
nu tyajá'mua'ixaatye' néijmi'caa mua'ajmaj ti'iquee síj tyi'tíj jin
óotzaahuatye'ej. Sulu siata'aj tyámua' metyityoomuámua're'ej, siajta
a'íjci jitze tyú'mua'tyij je'ej ti tyi'tíj jin i Dios tyajamuaatajé siati'ij jimi
tyá'antzaahuaj.

⁴ Ji'nye a'yájna ti'ij i tatyévira' een, capu síj na'aj i ti jitzán tyí'sejre',
capu ajta juxa'aj na'aj tyí'huire',

⁵ a'yaa tu cha'taj tyana'aj een ityáj, tyij tyajta mui'ij, séej tu'uj tyévira'
pué'een i Ciríistu' jimi, a'yaa tutyij séej tyana'aj tyévira' jitze néijmi'i
tyitye'ejtyáma'can.

⁶ Ajta i Dios quee juxa'aj na'aj tyitaatá' i tyaj jin jaatyáhuire'en, sulu a'yaa pu je'ej ti a'íj tya'ránajchaca' séej jimi ajta séej. A'íj pu jin tipua'aj i Dios a'yan tyitaatá'an tyej tyij jitzán ma'can tyu'taxáj, tyiche' jitzán ma'can tyu'taxáj a'chu tyej tyá'tzaahuatye',

⁷ tipua'aj a'yan tyitaatá'an tyej tyij séecan huatyáhuire'en, tyiche' tyámua' tyihuo'tyáhuire'en. Ajta i ti a'yan tyaací'ij ti tyihuó'mua'tyej, che' tyámua' tyihuó'mua'tyej,

⁸ ajta i ti a'yan tyaací'ij ti ca'nyíjra'aj huo'tá'an i séecan, che' ca'nyíjra'aj huo'tá'an. Ajta i ti a'yan tyaací'ij ti a'íjma tyu'tapuéjve'en i maj quee je'ej tyéjviicue', che' quee ootzáahuatye'ej a'yan rijcaj, ajta i ti a'íjna jin antyúumua'reej ti tyihuo'ta'íjtye'en, che' tyámua' tyi'tyúucha'íj, ajta a'íjna i ti huá'huire' i maj japuéjtzitarej, che' jutyamua've'ej a'yan huárinyij.

⁹ Siata'aj tzáahuatyi'ra'aj jin huóoxie've'en séej siajta séej. Siajta jaatáahuataj a'íjci i ti je'ej pua'aj een, siajta je'en ja'rá'astijre'en a'íjci i ti xá'pui'.

¹⁰ Siata'aj a'yan tyityahuóoxie've'en séej siajta séej ti'ij siaj tyámua' naa tyityúu'ihuaamua'taj, siajta tzáahuatyi'ra'aj jujimí tyícha'íj.

¹¹ Xaatyóoca'nyej, caxu ju'xaahuataj siaj jahuúria'aj i tavástara' a'íjna jitze xa'rooca'nyéj i júuricama'ra' i Dios.

¹² Siata'aj huóotyamua've'en a'íjci jime' siaj tyi'ijchó've' i Dios jimi, siajta tyo'táviicue' i siaj jin jajpuéetzij, a'náj tina'aj xu jahuaviiraj i Dios.

¹³ Siata'aj tyihuo'tá'an tyi'táj ti i séecan tyihua'itziitye' i maj ja'mua jitze ajtyáma'can, siajta tyámua' naa tyihuo'tyéjeevej i maj já'muamuaarej.

¹⁴ Tyámua' xu naa tyihuo'tyéjeevej a'íjma i maj je'ej pua'aj já'mua'uurej. Caxu puéjtzij hua'tá'care'en sulu tyámua' xu'uj tyihuo'tá'an.

¹⁵ Siajta huatóotyamua've'en a'íjma jamuán i maj jutyamua've', siajta huatóoxaamujritye'en a'íjma jamuán i maj juxaamuijritye'.

¹⁶ Tyámua' xu huójo'mua'raj séej siajta séej. Caxu óotzaahuatye'ej, sulu siata'aj antyóosiire'en hua' jamuán i maj quee tyi'táj jin tyityetyu'uj. Caxu a'yan tyityóotzaahuatye'ej yee siaj nu'uj jéehua tyu'yí'tin.

¹⁷ Tipua'aj a'táj je'ej pua'aj já'mua'uurej, caxu a'yan cha'taj siana'aj mua'aj je'ej pua'aj ja'uurej. A'íj xu jin tyi'tyese'ej siaj sij tyámua' tyityetyúucha'íj néijmi'caa jimi i tyeítyee.

¹⁸ Siata'aj a'yan huárinyij a'chu siaj a'yan tya'ajxié'vi'ra', siaj sij tyámua' huójo'mua'raj néijmi'caa i tyeítyee.

¹⁹ Nye'ihuáamua' mu nyaj já'muaxie've', caxu puéjtzij jatá'care'en i a'táj ti je'ej pua'aj jamuáaruuj, sulu che' i Dios puéjtzij jaatá'an, ji'nye a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: "A'yaa pu nyéetzij tyi'nyaci'puaj nyaj puéjtzij jaatá'an a'íjci i ti je'ej pua'aj mua'uurej, nyáaj nu tyi'najchitan, a'yaa pu tyi'xaj i tavástara'."

²⁰ A'yaa pu ajta tyé'yu'si' tijin: "Tipua'aj í'cuataj a'íjna i ti muájcha'íire', pata'aj tyáacue'tyej, na'ríj ajta í'mu'uj pata'aj jájtyij jaatá'an, a'yaa paj huárinyij ti'ij a'ín huatóotyevi'ra'astaj."

²¹ Capáj tyi'tá'care'en ti a'ín mua'antyimué'tin i ti je'ej pua'aj een. Sulu pata'aj ja'antyimué'tin a'íjci ti je'ej pua'aj een a'íjci jime' i ti xá'pui'.

13

¹ A'yaa pu tyúuxie've' siaj néijmi'i hua'rá'astijre'en a'íjma i maj tyi'táj jin antyúumua'reej. Ji'nye Dios pu a'yan tyihua'antyíhuoo, a'íj pu a'íjna jin tyihua'antyáaruujtyej.

² A'íj pu jin a'íjna i tiquee huá'astijre' a'íjma i maj tyityatatyíj, a'íj pu quee já'astijre' je'ej ti i Dios tyu'ta'íjtaca'. Majta i maj quee tyá'astej maj a'yan huárinyij, puéjtzij pu hua' japua rávesij,

³ ji'nye i maj tyityatatyíj camu a'íjna jin antyúumua'reej mej mij a'íjma muaritya'aj i maj tyámua' tyityetyúucha'íj, sulu a'íjma i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'íj. ¿Nyij a'yan petyá'xie've' paj quee huá'tziinye'ej a'íjma i maj tyityatatyíj? Tyámua' paj tyityía'cha'íj aj mu mij i maj tyityatatyíj jamua'reeren paj quee tyi'tíj jin á'itzeere',

⁴ ji'nye a'íj pu i Dios jimi tyi'tyéjvee ti'ij muáacha'íin. Ajta tipua'aj je'ej pua'aj petyi'tyíacha'íj, aj paj xaa hua'tziinye'ej puá'mej, ji'nye a'íj pu a'íjna jin antyúumua'reej ti'ij puéjtzij muaatá'an, a'íj pu jin tyí'huíire' i Dios jimi, ta'aj ij Dios jitze ma'can puéjtzij huo'tá'an a'íjma i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'íj.

⁵ A'íj pu jin a'yan tyúuxie've' siaj hua'rá'astijre'en a'íjma i maj tyityatatyíj, caxu a'íj siana'aj jime' mej mij quee puéjtzij jamuaata'an, sulu siaj sij a'íjna jin ja'rá'astijre'en i Dios.

⁶ A'íj xu jin mua'aj tyí'najchitaj a'íjma jimi i maj tyityatatyíj, ji'nye a'íj mu tyí'huíire' i Dios jimi, majta a'náj tina'aj a'íjna jin antyúumua'reej.

⁷ Siata'aj a'yan tyihuo'tá'an séej siajta séej je'ej ti tya'ráanajchi. Tipua'aj petyé'cha'íj a'íjma jimi i maj tyityatatyíj, pata'aj tyihuo'nájchitye'en, na'ríj mámuajijve'ej a'íjci jime' i paj tyí'to'racaa, pata'aj pajta a'íjci jin tyu'nájchij, pajta tzáahuatyira'aj jimi tyí'cha'íj a'íjma jimi i ti a'yan tyúuxie've' paj huo'tyátzaahuatyee'en, pajta tyámua' tyihuo'tyéjeevej a'íjma i ti a'yan tya'ráanajchi paj tyámua' tyihuo'tyéjeevej.

⁸ Caxu a'tíj tyé'cha'íire'ej, a'íj xu'uj jin tyóocha'íiria'aj siaj tyámua' naa tyityahuóoxie've'en séej jamuán siajta séej, ji'nye a'íjna i ti hua'xie've' i juxa'aj tyeítyee a'íj pu arí ja'rá'astej a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta.

⁹ A'yaa pu tyá'xaj i nyúucarij i maj jin tyí'ijta tijin: "Capáj axana'ciria'aj, capáj tyí'tyacui'caj, capáj tyí'nahua'aj, capáj tyí'nyacua'tzaj", néijmi'i i nyúucarij ti a'yan een, ajtáhua'aj i séecan, séej pu'uj jitze i nyúucarij aróo'astej i ti a'yan tyé'yusí' tijin: "Pata'aj a'yan tyá'xie've' i axa'aj tyévij, ja'yájna pati'ij asíj tyíaxie've'."

¹⁰ A'íjna i ti tzáahuatyira'aj jin hua'xie've' i juxa'aj tyeítyee, capu je'ej pua'aj huá'uurej i tyeítyee, a'íj pu jin néijmi'i ará'astej i nyúucarij i maj jin tyí'ijta.

¹¹ Siata'aj néijmi'i tyámua' tyí'mua'reeriaj je'ej ti ijíj tyí'een, siajta a'yan tyá'mua'reeriaj ti a'yan tyúuxie've' siaj atanyéjnye'rij. Ji'nye pu'rij jéetze' véjri' a'ájna xicáara' ti'ij jitzán Dios tajapuá huatányuusij, quee xu a'yan tyí'véjri'tacaj tyati'ij anaquéej tyá'antzaahuaaj.

¹² Pu'rij jéetze' huatáca', a'íj pu jin arí véjri' a'ájna xicáara' ti jitzán i Ciríistu' tajapuá huatányuusij, a'íj pu jin, tyiche' tyu'tapuá'citaj a'íjci i ti je'ej pua'aj tyí'een, je'ej tyaj anaquéej rijcaa, tyiche' a'íjci jin eecátanaj i tatzárij, a'yájna ti'ij i xantáaru' tyámua' tyúu'uurej ti'ij huatyényo'se'en.

¹³ Tyiche' tyámua' tyityetyítacha'íj mati'ij i tyeítyee i maj nyéeri'iste' maj huaci'ij. Tyiche' quee hua' jamuán tyí'ye'estyaj i tyeítyee, tyajta quee ta'ruj, tyajta quee tyí'xana'cire'ej, nusu tyaj tanyo'si'tye'ej tajímua'aj, tyiche' quee á'tachueeria'aj.

¹⁴ Sulu tyiche' tyámua' tyityahuátacha'íin a'yájna ti'ij tyi'tyúucha'íica'aj i tavástara', a'íjna i Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een, caxu a'íjna huocaj siaj sij a'íj ará'astijre'en i ti je'ej pua'aj een i ti já'muatzajta' eerányinyii.

14

I maj quee jéehua uhuácaca'nye' i maj jitzán tyá'tzaahuatye'

¹ Siata'aj tyámua' tyeetyéjeevej a'íjci i tiquee xu jéehua tyá'tzaahuatye', caxu tyé'ihuo'raj je'ej ti a'ín tyi'tíj tyojó'itej.

² A'yájna mati'ij i séecan tyí'mua'tzej ti i Dios tyi'tá'caa maj néijmi'i tyú'cua'nyij, majta séecan i maj quee tyámua' tyá'mua'reej je'ej ti tyí'een i Dios jimi, a'íj mu'uj tyí'cua'caa i ti tye'ejnyéj a chóota'.

³ A'yaa pu'ij, a'íjna i ti néijmi'i tyí'cua'caa, che' quee a'yan tyá'xaahuataj a'íjci i tiquee néijmi'i tyí'cua'caa, ajta a'íjna i tiquee néijmi'i tyí'cua'caa, che' quee ajta je'ej tyá'xajta a'íjci i ti néijmi'i tyí'cua'caa, ji'nye Dios pu arí jaataxié'vej.

⁴ ¿A'tanyíj muáaj papué'een pej pij je'ej pua'aj tyá'xajta a'íjci i ti séej jimi tyí'huüre'? Típua'aj tyámua' huárinyij nusu quee, a'íi pu'uj jamua'reej i ti tyé'ijtye'. Ajta a'íi pu tyámua' tyu'tyá'itzeere'ej, ji'nye tavástara' pu jaayí'tin ti'ij tyámua' jáa'uurej.

⁵ Ajtáhua'aj a'yájna, séecan pu a'yan tyé'miteeraste' ti séej xicáj tya'tácj ti jéetze' juxie've' i Dios jimi, quee máaj séecan xicáara' jitze, majta séecan a'yan tyí'mua'tzej ti juxa'aj na'aj tyi'tápuaapua'rej néijmi'i i xicáj. A'yaa mu mij jujímua'aj tyámua' naa tyá'mua'reej tyi'tíj maj jitzán tyá'tzaahuatye'.

⁶ A'íjna i ti a'yan tyé'miteeraste' ti séej i xicáara' jitze jéetze' juxie've', a'yaa pu a'íjna jin tyeetyátzaahuatye'sij i tavástara'. Ajta a'íjna i ti néijmi'i tyí'cua'caa, a'yaa pu ajta ricij i tavástara' jimi, ajta a'íjna jin tyé'tyojtzi're' i Dios, ajta i tiquee néijmi'i tyí'cua'caa, a'yaa pu ajta a'íjna jin tyí'cua'caa i tavástara' jimi, ajta pu a'íjna jin tyé'tyojtzi're' i Dios.

⁷ Néijmi'i tyati'ij tyana'aj pua'máj yan séejre' capu a'tíj jusíj júurij, capu ajta a'yan tyí'mui'nyij je'ej ti jusíj tya'ajxié'vi'ra'.

⁸ Típua'aj tyajúurij, a'yaa tu tyí'tyajuurij tyej tyij tavástara' huatyáhuüre'en, na'ríj táacui'nyij, a'yaa tu tyajta tyí'tyacui'nyij tavástara' jitze ma'can. A'íj pu jin típua'aj tyajúurij nusu táacui'nyij, tavástara' tu jitze ajtyáma'can.

⁹ A'íj pu jin i Ciríistu' tajitzé ma'can huamuí', ajta je'en huatájuuriaca' ti'ij hua' vástara' pue'éenye'ej tá'ra'nyij a'íjma i maj meríj huácuij, ajta a'íjma i maj júurij.

¹⁰ ¿Ji'nye pej pij muáaj je'ej pua'aj tyá'xaj a'ihuáara'? ¿Ji'nye pej pij pajta tyá'xaahuaj? Néijmi'i tu huatátasejrataj i Dios jimi, ta'aj ij a'ín to'xíjtye'en ityájma.

¹¹ Ji'nye a'yaa pu tyá'xaj i yu'xarij jitze tijin:

A'íjna jime' i nyaj jin júurij, a'yaa pu tyí'xaj i tavástara'

néijmi'i mu nye jimi tyítunutaxi'ij,

majta néijmi'i tyaatatyójtzi're'ej i Dios.

¹² A'íj tu jin néijmi'i a'yan tyaataxájta i Dios jimi je'ej tyaj tyi'tíj jin huaríj.

¹³ A'íj pu jin tyiche' quee tajímua'aj je'ej pua'aj tyí'taxajtaj. Sulu tyiche' tyámua' huáta'uurej ti'ij quee síj ta'ihuáara' tyi'tíj jin ootyá'itzeere'en, nusu yó'rieenyij i ti jin tyá'tzaahuatye'.

¹⁴ Tyámua' nu nyáaj tyá'mua'reej tiquee tyi'tíj séejre' ti je'ej pua'aj tyú'uurej, nyáaj nu tyá'tzaahuatye' i Jesús jimi ti tavástara' pué'een. Ajta típua'aj síj a'yan tyí'mua'ajcaj ti je'ej pua'aj tyú'uurej, a'íj pu jimi quee tyámua' éenye'ej ja'mej.

15 Ajta tǐpua'aj a'ǐjna jǐme' je'ej paj muáaj tyi'tǐj tyí'cua'caa je'ej pua'aj tyo'tóomua'tyij a'ihuáara', a'ǐj paj jǐn quee che' jaxie've' a'ihuáara'. Che' quee a'cueráj jǐn jo'huí'tzi'in ja'ihuáara', jǐ'nye Ciríistu' pu'ríj jitzán ma'can huamuí'.

16 Caxu sij tyi'tá'care'en ti je'ej pua'aj tyú'rinyij i ti naa tyí'een ja'mua jimi.

17 Ji'nye a'ájna jo'tǐj i Dios tyejé'ijtaj, capu a'ǐn juxie've' je'ej tyaj tyi'tǐj tyí'cua'caa nusu je'ej tyaj tyí'tyeya'caa, sulu tyej tyámua' tyí'tyechajcaj, tatatyámua've'ej a'ǐjna jitze ma'can i júuricama'ra' i Dios.

18 A'ǐjna i ti a'yan tyá'huíire' i Ciríistu', tyámua' pu tyé'tyojtzi're' i Dios, majta i tyeítyee a'yaa mu tyá'mua'reeren ti a'ǐn tyámua' tyí'tyevij.

19 A'ǐj pu jǐn tyiche' a'yan tyityeetyátaca'nyej tyej tyij tyámua' tyi'tyítacha'ǐj, ajta tyej tyij tajǐmua'aj huatyátahuíire'en.

20 Caxu yó'jǐpuan i muárie'ria'ra' i Dios a'ǐjna jǐme' je'ej siaj tyi'tǐj tyí'cua'caa. Ji'nye néijmi'i pu i cue'ráj tyámua' tyí'een, a'ǐ pu'uj quee xá'pui' tǐpua'aj tyi'tǐj puáacua'nyij ti séej jimi je'ej pua'aj een, ji'nye a'ǐ pu yo'riésij i ti jǐn tyá'tzaahuatye'.

21 A'ǐj pu jǐn jéetze' tyámua' siaj quee hue'ra'aj cua'ajcaj, na'ríj siaj nahuáj ya'caj, siajta quee tyi'tǐj je'ej uuriaj ti'ij quee síj já'mua'ihuaara' tyi'tǐj jǐn ootyá'itzeere'en.

22 A'ǐjna i paj jǐn tyá'tzaahuatye', a'yaa pu tyúuxie've' paj a'ǐjna jǐn tyámua' eenye' i Dios jimi. Che' huatóotyamua've'en a'ǐjna i tiquee jumua'tzíra'aj jǐn óoxijtye' je'ej ti tyi'tǐj jǐn ricij.

23 Ajta i tiquee tyámua' tyá'mua'reej ti a'yan tyí'xa'pui' ti tyi'tǐj huácu'nyij, ajta je'en jáacua'nyij a'ǐj pu jǐn je'ej pua'aj tyo'tóomua'sij, ji'nye a'ǐ pu quee tyá'tzaahuatye' tyí'cua', ajta tyi'tǐj tǐna'aj ti jǐn a'tǐj a'yan rijcaj quee tyámua' tyá'tzaahuatye'ej, a'ǐj pu jǐn ootyá'itzeere'ej i Dios jimi.

15

Tyej tyámua' tyi'tyítacha'ǐj i taxa'aj tyeítyee jimi

1 Tyajta i tyaj jéetze' tyámua' tyá'tzaahuatye', tyiche' tyámua' tyi-huo'tyéjeevej a'ǐjma i maj quee xu a'chu tyá'tzaahuatye', tyajta quee a'ǐj tyana'aj huocaj je'ej ti ityájma tyita'ráanajchij.

2 A'yaa pu tyúuxie've' tyaj néijmi'i tyámua' tyihuo'tyáhuíire'en i taxa'aj tyeítyee, tyajta tyámua' tyihuo'tyáhuíire'en, tyej tyij néijmi'i tyámua' eenye'.

3 Ji'nye capu i Ciríistu' a'yan tyá'huocaj je'ej ti a'ǐn tyá'xie'va'ca'aj, sulu a'yaa pu a'ǐj jimi tya'róo'astej je'ej ti tyé'yu'si'huaca'aj i yu'xarij jitze ti a'yan tǐjǐn: "A'ǐjna i maj jǐn je'ej pua'aj tyaja'muaxajta'aj nyéetzij pu naaci'ij."

4 Néijmi'i i ti anaquéej ooyú'si'huaca' i yu'xarij jitze, a'yaa pu tyo'yú'si'huaca' ti'ij tyitáamua'tyej, ti'ij a'ǐn ca'nyíjra'aj tatá'care'en, tyej tyij tyooj tyi'ijchó've'ej i Dios jimi.

5 Ajta i Dios i ti ca'nyíjra'aj tyu'tá'caa ti ajta tyámua' tyitaatyéjeevij, a'ǐ pu jamuaatyáhuíire'ej siaj sij tyámua' ja'huóomua'raj séej jamuán siajta séej, a'yájna siati'ij tyaari'rej i Ciríistu' jimi ti ajta Jesús pué'een,

6 siaj sij néijmi'i tyaatatyójtzi're'en i Dios i ti vástaria'ra' pué'een i tavástara', a'ǐjna i Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een.

⁷ Siata'aj a'yan cha'taj siana'aj tyámua' tyityahuóoxie've'en séej jamuán siajta séej, a'yájna ti'ij i Ciríistu' mua'ajmaj tyajamuaataxié'vej, siata'aj sij tyaatatyójtzi're'en i Dios.

⁸ A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' ti i Ciríistu' a'íjna jin mujo've'mej ta'aj ij huo'tyáhuüre'en a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can ajta je'en a'yan tya'róo'astej je'ej ti i Dios tyihua'táratziiri' a'íjma i maj anaquéej huaséjre, ta'aj ij a'íjna jin huataséjre'en ti Dios aróo'astee je'ej ti tyi'táj jin tya'tóorasij.

⁹ A'íj pu ajta jin mujo've'mej mej mij majta a'íimaj i maj séej chuég japua já'ma'can tyaatatyójtzi're'en i Dios a'íjci jime' ti a'ín hua'ancu'vajxi, a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin:

A'íj nu jin tyimuaatatyójtzi're'ej hua' tzajta' i maj séej chuég japua já'ma'can, nyajta a jitze ma'can tyu'táchuiicaj.

¹⁰ Ajtáhua'aj pu a'yan tyá'xaj i yu'xarij tijin:

Siata'aj huatóotyamua've'en hua' jamuán i maj tyeítyeristyamua'me'en pué'een i Dios.

¹¹ Ajtáhua'aj pu séej jitze a'yan tyá'xaj tijin:

Néijmi'i i siaj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua, siata'aj tyaatatyójtzi're'en i tavástara'.

¹² Ajta i Isaías a'yaa pu tyo'tyéyu'xaca' tijin:

Síj pu eerányesij a'íjci jitze i Jesé,

a'í pu'ij tyihuo'ta'íjtye'sij néijmi'caa i maj séej chuég japua já'ma'can, majta a'íimaj, a'yaa mu jitzán tyi'ijchó've'sij ti'ij a'ín hui'rátoonyij.

¹³ Ajta a'íjna i Dios i ti ca'nyíjra'aj tatá'caa tyej tyij jitzán tyi'ijchó've'ej, che' a'ín tyámua' tyajamuaatá'an siaj sij huatóotyamua've'en ajta jamuaatyápua'ritye'en mua'ajmaj mu siaj jitzán tyá'tzaahuatye' i tavástara', che' a'ín ajta tyámua' jamuáa'uurej siaj sij jéetze' jitzán tyi'ijchó've'ej a'íjci jitze xa'rooca'nyéej i júuricama'ra' i Dios.

¹⁴ Nye'ihuáamua', a'yaa nu tyámua' naa tyá'mua'reej siaj néijmi'i tyámua' tyityetyúucha'ij séej jamuán siajta séej, siajta jaayí'tin siaj tyámua' tyi'huóo'ixaatye'en séej siajta séej,

¹⁵ nyajta a'íjna jitze i yu'xarij a'yaa nu tya'huányaca'an nyaj a'yan tyajamuaatayú'se'en tyi'táj jime', siaj sij quee yó'hua'nan. A'yaa nu ricij siaj sij quee yó'hua'nan ti i Dios juxié'vi'ra' a'íjna jin tyina'antyáaruajtjej,

¹⁶ nyej nyij jaatyáhuüre'en i Ciríistu' ti ajta Jesús pué'een, nyajta je'en nyúucaria'ra' i Dios huo'té'exaatye'en a'íjma i maj séej chuég japua já'ma'can, mej mij majta a'íimaj a'yan éenye'ej muá'ra'nyij ti'ij mu'vejrij ti síj jaatyájtoo i Dios jimi, a'íjna jitze ma'can i júuricama'ra' i Dios.

¹⁷ A'íj nu jin huatányaci'puaj nyej nyij huatányetyamua've'en a'íjci jimi i Ciríistu' ti ajta Jesús pué'een a'íjci jime' nyaj a'yan tyá'huüre' i Dios,

¹⁸ ji'nye canu á'nyaca'nyej nyej nyajtáhua'aj séecan tyi'táj jamuáa'ixaatye'en, sulu a'íj nu'uj je'ej ti i Ciríistu' arí tyú'ruuj nye jitze ma'can, mej mij a'íimaj i maj séej chuég japua já'ma'can majta ja'antzaahuatye'en i Dios. A'yaa mu a'íjna jin tyá'antzaahuaj je'ej nyaj tyihuo'ixaaj, ajta je'ej nyaj tyi'táj jin ricij,

¹⁹ a'íjna jime' je'ej nyaj tyí'muarie' i maj jin je'ej tyo'taséj, ji'nye a'íj nu jitze arányaca'nyej i júuricama'ra' i Dios. A'íj nu jin néijmi'que' nyerij huó'ixaaj i nyúucaria'ra' i Ciríistu', ti'ij na'aj a'áa maj huacháatimee a Jerusalén, 'asta nyana'aj quee a'áa ja'tanyéj a'áa ti huataca'aj a Iliriaj.

²⁰ A'yaa nu nyij a'náj tina'aj tyí'tyese' nyej nyij tyihuó'ixaatye'en jo'maj quee xu a'náj yó'namuajri' i nyúucaria'ra' i Ciríistu', nyej nyij quee a'íjci jítze ootyényechenyij jo'tij arí síij tyojo'muáriej,

²¹ sulu nyej nyij a'yan huárinyij je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jítze tijn: A'íi mu jaséjran a'íjci i tiquee eexúj a'tij huo'té'exaa, majta yo'itéej muá'ju'un a'íjci i maj quee xu a'náj jáanamuajri'.

Pablo pu jaaxá'pui'intarej tí'ij a'áa jo'mej a Roma

²² A'íj nu jin quee pu jáaruuj nyej nyij jamojo'tyéesej, tyij nyajta nyeríj mue'tíj a'yan tyaaxá'pui'intarej nyaj a'áa ja'tanyéj ja'mua jimi.

²³ Ajta ijíij nyaj nyeríj antyínyaci'ij i nyaj jin tyu'muáriej a'yaa ti huataca'aj, nyajta nyeríj a'chu pua'an nyinyi'ra'aj á'tyeej nyaj a'yan tyá'xie've' nyaj jamojo'vá'muaarej,

²⁴ a'yaa nu tyá'xie've' nyaj a'yan huárinyij nyati'ij a'áa jó'me'en a España. Ajta nyati'ij jamuaaséeran, tyij nyajta quee a'chu á'tyeeen, a'yaa nu tye'ejchó've' siaj mua'aj naatáhuire' nyej nyij huame'en jó'nyej nyooj jó'yi'ij.

²⁵ Ajta ijíij a'áa nu jo'ma'aj na'mej a Jerusalén nyej nyij huo'táhuire'en a'íjma i ta'ihuáamua' i maj a'áa ja'chej.

²⁶ Ji'nye i maj Macedonia huacháatimee, majta i maj Acaya ja'chej, a'yaa mu juxié'vi'ra' jin tyaaxá'pui'intarej maj huo'táhuire'en a'íjma i ta'ihuáamua' i maj quee je'ej tyéejviicue' i Jerusalén maj ja'chej.

²⁷ Juxié'vi'ra' mu jin a'yan tyaaxá'pui'intarej, ajta a'yan hua' jítze tyuuxié'va'caj maj a'yan huárinyij, ji'nye a'íimaj i maj Israel jítze ajtyáma'can a'yaa mu tyihuo'táhuire' a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can, a'íj mu jin majta a'íimaj i maj séej chuéj japua já'ma'can a'yan tyityatóoci'puaj maj huo'tyáhuire'en a'íjma i maj Israel jítze ajtyáma'can.

²⁸ A'yaa nu nyij nyati'ij huo'tatúfire'en i maj tyu'tá' i ta'ihuáamua', aj nu nyij a'áa jo'ma'aj na'mej ja'mua jimi, nyajta je'en a'áa jo'ma'aj na'mej a España.

²⁹ A'yaa nu tyá'mua'reej ti a'yan tye'mej nyati'ij a'áa jó'me'en ja'mua jimi ti i tavástara' néijmi'i jin tyámua' tyitaatyátoosij capu ij tyi'tíj ta'itzíitya'aj ta'mej.

³⁰ A'yaa nu jéehua tyaja'muahuaviij nye'ihuáamua' a'íjna jítze ma'can i tavástara', a'íjci i Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een, nyajta a'íjci jítze ma'can i júuricama'ra' i Dios, siaj jéehua jahuaviiraj i Dios nyéetzij jime'.

³¹ A'yaa xu tyá'huaviiraj i Dios tí'ij a'íin nyaj japua huatányuunyij a'íjma jimi i maj quee já'astijre' i tavástara' i maj Judea huacháatimee, siajta a'íjna jin jahuoocaj mej mij tyámua' tya'ancuriáan i maj Jerusalén já'ma'can i nyaj jin huo'táhuire'ej,

³² a'yaa xu huárinyij nyej nyij a'áa jó'me'en ja'mua jimi tìpua'aj i Dios a'yan tyi'tá'care'en, tyej tyij huátatyamua've'en, tyajta ca'nyíjra'aj huatáta'an séej tyajta séej.

³³ Che' i Dios tyámua' tyajamuaatyápua'ritye'en mua'ajmaj. Che' a'yan tyá'ra'nyij.

16

Pablo pu hua'tyojtye' a'íjma i ti huá'muajtyej

¹ A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' ti i ta'ihuáara' ti íiti' a'íjna i Febe tyámua' naa tyihuá'huire' a'íjma i maj jusi'rii a'ájna a Cencrea.

² Siata'aj tyámua' tyaataxie've'en tavástara' jitze ma'can, a'yájna tí'ij tyi'tyéevijtij i tajimí i tyaj i Dios jimi tyá'tzaahuatye', siajta néijmi'i jin jaatáhuire'en i ti tyá'itziitye', ji'nye a'íi pu arí mui'caa huatyáhuui i tyeítýee, ajta pu nyéetzij naatáhuui.

³ Siata'aj jaatatyójtýe'en a'íjci i Priscila, siajta a'íjci i Aquila, a'íi mu nyaj jamuán tyí'muarie' tyej tyij néijmi'i jaatyáhuire'en i Ciríistu' ti ajta Jesús pué'een.

⁴ A'íi mu jéehua huápu'i'ij naatáhuui, majta a'íj jin tin huácuij, nyajta quee nyáaj nyana'aj hua'tyojtýe', sulu majta mu a'íimaj i maj séej chuéj japua já'ma'can i maj majta tyá'tzaahuatye'.

⁵ Siata'aj siajta huo'tatyójtýe'en a'íjma i maj a'áa jóosi'rii jo'maj ja'chej i Priscila, ajta a'íjna i Aquila. Siata'aj siajta jaatatyójtýe'en a'íjci i Epéneto, i ti a'áa ja'chej a Asia i ti anaquéej tyá'antzaahuaj i Ciríistu' jimi.

⁶ Siajta a'íj huatatyójtýe'en i Mariía, i ti arí jéehua tyu'muáriej ja'mua jimi.

⁷ Siata'aj huo'tatyójtýe'en i Andrónico, siajta i Junias, a'íi mu nyaj jamuán huanámi'huaca', majta tyámua' naa tyihuá'muajtyej a'íimaj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, ji'nye a'íi mu anaquéej tyá'antzaahuaj i Ciríistu' jimi nyequee nyáaj.

⁸ Siata'aj jaatatyójtýe'en a'íjci i Ampliato, i nyaj jéehua jaxie've' i tavástara' jimi.

⁹ A'yaa xu siajta tyaatatyójtýe'en a'íjci i Urbano i ti tajamuán tyí'muarie' i Ciríistu' jimi, siajta a'íjci i Estaquis, i nyaj nyajta jéehua jaxie've'.

¹⁰ Siata'aj jaatatyójtýe'en i Apeles, a'íi pu jéehua á'viicue're' i Ciríistu' jitze ma'can, siajta a'íjma i maj Aristóbulo jamuán ja'chej.

¹¹ Siata'aj jaatatyójtýe'en i nye'ihuáara' Herodión, siajta i maj Narciso jamuán aja'chej i maj tyá'tzaahuatye' i tavástara' jimi.

¹² Siata'aj jaatatyójtýe'en a'íjci i Trifena, siajta a'íjci i Trifosa, i maj tavástara' jitze ma'can tyí'muarie', siajta a'íjci i Pérside, i jéehua huápu'i'ij arí tyu'muáriej i tavástara' jimi.

¹³ Siata'aj jaatatyójtýe'en a'íjci i Rufo, tavástara' ti ja'antyíhuoj, siajta i náanajra', ji'nye a'íi pu a'yan tyináacha'ij tí'ij nyaj yójra' pué'eenye'.

¹⁴ Siata'aj jaatatyójtýe'en i Asíncrito, siajta i Flegonte, siajta i Hermas, siajta a'íjci i Patrobas, siajta i Hermes, siajta a'íjma i ta'ihuáamua' i maj jamuán aja'chej.

¹⁵ Siata'aj siajta a'íj huatatyójtýe'en i Filólogo, siajta i Julia, siajta i Nereo, siajta i ihuáaria'ra' ti íiti', siajta i Olimpás, siajta néijmi'caa a'íjma i maj hua' jamuán a'áa ja'chej i maj majta tyá'tzaahuatye'.

¹⁶ Siata'aj huatootyojtýe'en séej jamuán siajta séej je'ej ti tyi'tyéevijtij i Dios jimi. Néijmi'i i maj jusi'rii i Dios jimi, a'íi mu yajá'muatyojtýe'.

¹⁷ Nye'ihuáamua', a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyi'ra'aj jime', siaj tyámua' tyihuo'séj a'íjma i maj quee xá'puí' ricij i maj majta meríj ajtacíj a'íjci jitze je'ej tyaj tyajamuaamuá'tyej. Siajta ajtácíineyej a'íjma jimi,

¹⁸ ji'nye camu a'íimaj jahuíre' i tavástara' ti ajta Ciríistu' pué'een, sulu a'yaa mu'uj je'ej maj jujímua'aj tyá'xie've', a'yaa mu mij tyi-huá'cuanamuaj nyúucarij jime' ti naa namuajre' a'íjma i tyeítýee i maj quee tyi'tíj jin á'itzeere'.

¹⁹ Néijmi'i mu a'yan tyá'mua'reej siaj tyámua' tyá'tzaahuatye' i tavástara' jimi. A'íj nu jin nyetyamua've' ja'mua jime', nyajta a'yan

tyá'xié've' siaj sij tyámua' tyityetyúucha'ij je'ej ti tyi'tyéevijtij i Dios jimi, caxu siaj sij je'ej pua'aj rijcaj,

²⁰ a'yaa pu'ij i Dios i ti tyámua' tyitaatyápua'rij jiye'tzín tye'entyipué'aritye'sij a'íjci i tyiyáaru' ti'ij jamuaata'an siaj néijmi'i jin tyu'tyámue'tin. Che' i tavástara' a'íjna i Jesús tyámua' tyajamuaatyátoonyij.

²¹ A'íi pu yajá'muatyojtye' i Timoteo, i ti nyaj jamuán tyí'muarie', ajta a'íjna i Lucio, ajta i Jasón, ajta i Sosípater i maj nyaj jamuán yahuatyíj.

²² Nyajta nyáaj, Tercio nyaj pué'een, i nyaj á'yu'xaj a'íjci i yu'xarij i Pablo jitze ma'can, nyáaj nu nyajta já'muatyojtye' i tavástara' jitze ma'can.

²³ A'íi pu ajta yajá'muatyojtye' i Gayo. I nyaj jimi yahuácaj, a'íi pu tyámua' tyihuá'cha'ij néijmi'caa i maj a'yaa jusí'rii.

²⁴ Yapu ajta já'muatyojtye' a'íjna i Erasto i ti a'íjna jin tyi'tyéjvee ti túmii siire'ej, ajta a'íjna i ta'ihuáara' Cuarto.

I ti jin ja'antyipué'rij

²⁵ Tyiche' tyaatatyójtzi're'en i Dios, i ti jaayí'tin ti ca'nyíjra'aj jamuaata'an siaj sij tyámua' tyityetyúucha'íij a'yájna nyati'ij nyeríj tyajamuáa'ixaa a'íjci i nyúucaria'ra' i Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een. A'íjna i nyúucarij, a'íi pu a'íin pué'een i ti Dios jin arí tyitaataséjra i ti aviitzi'huaca'aj jájcuaj imuáj ti'ij quee xu séeria'caj i cháanacaj,

²⁶ ajta ijíij i Dios arí taataséjratyej a'íjna jitze je'ej maj tyo'yú'xaca' i maj jitzán ma'can tyí'xaxa'ta'aj, je'ej ti i Dios i ti jusén jime' séejre' tyu'ta'íjtaca'. A'íjna i ti aviitzi'huaca'aj, pu'rij huataséjre néijmi'que' i cháanacaj japua, mej mij jitzán tyá'antzaahuatye'en majta ja'rá'astijre'en.

²⁷ Tyiche' jusén jime' tyé'tyojtzi're'ej i Dios i ti néijmi'i jin antyúumua'reej, tyiche' i Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een jitze ma'can tyaatatyójtzi're'en. Che' a'yan tyá'ra'nyij.

I yu'xarij i ti anaquéej jaatyátaahuaca' i San Pablo i ti huo'ta'ítyi'ri' a'íjma i maj Corinto jo'cháatima'caa

Pablo pu hua'tyojtye'

¹ Nyáaj Pablo, i ti Dios na'antyíhuoj juxié'vi'ra' jime' nyej nyij tyu'tyáhuire'en i Ciríistu' jitze ma'can ti ajta Jesús pué'een, nyaja'muatyojtye' a'íjci jamuán i ta'ihuáara' Sóstenes.

² Mua'aj mu siaj a'áa jóosi'rii i Dios jimi a'ájna a Corinto, i siaj Ciríistu' jitze ma'can tyámua' tyí'tyesejre' a'ájna jime' ti a'ín jamuaatajé siaj sij jimí séeria'aj xá'ra'nyij, majta néijmi'i i maj majta a'yan tyí'xaj ti Jesús hua' vástara' pué'een, majta i maj jitzán ajtyáma'can.

³ Che' i Dios i ti tataataj, ajta i tavástara' a'ájna i Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een, miche' a'ín tyámua' tyajamuaatá'an, majta tyámua' jamuáa'uurej.

I ti jin i Pablo tyé'tyojtzi're' i Dios

⁴ A'náj tina'aj nu tyé'tyojtzi're' i Dios ja'mua jime', a'íjci jime' i ti Dios tyámua' tyajamuaatá' a'íjci jitze ma'can i Ciríistu' ti ajta Jesús pué'een.

⁵ Ji'nye a'íj xu jitze ma'can i Dios seríj néijmi'i tya'ancuriáa' i ti tyajamuatyáhuire'rii, i siaj jin tyihuo'té'exaatye'en i tyeítyee, ajta i siaj jin yo'itéej xá'ra'nyij je'e'j ti tyi'tíj een,

⁶ ajta a'ájna i nyúucaria'ra' i Ciríistu' tyámua' xu tya'ancuriáa' ja'mua tzajta'.

⁷ A'íj pu jin quee tyi'tíj jamo'tyá'itziityej i ti jin Dios tyámua' tyajamuaatá' meentyij siooj jacho've' a'ájna xicáara' ti jitzán huataséjre'ej i tavástara', a'ájna i Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een.

⁸ Dios pu ca'nyíjra'aj jamuaatá'sij siaj sij tyo'táviicue' 'asta na'aj quee néijmi'i tye'entyipué'rej, ti'ij quee a'tíj tyi'tíj jin ja'mua jitze tyí'pua'ritye'ej a'ájna xicáara' jitze ti'ij uvé'nyej a'ájna i tavástara', i Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een.

⁹ Dios pu a'yan tya'róo'astej je'e'j ti tyi'tíj jin tya'tóoraj, a'íj pu jamuaatajé siaj sij júurij jamuán i yójra' a'ájna i tavástara' i Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een.

Pablo pu ca'nyíjra'aj huo'ta' mej mij quee ajtací'ca'an

¹⁰ Nye'ihuáamua', nyúucaritze' a'íjci i tavástara' i Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een, a'yaa nu jéehua tyaja'muahuavii'j siaj juxa'aj siana'aj tyá'mua'reeriaj, siaj sij quee ajtací'ca'an. Tyámua' xu tyí'tyechaj juxa'aj xu'uj tyi'mua'astíj, siajta juxa'aj siana'aj tyo'xá'pui'intare'en.

¹¹ A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' nye'ihuáamua', ji'nye a'yaa nu tyáamua'reeri', a'íjma'j mu a'yan tyinaaté'exaaj i maj Cloé jamuán aja'chej, siaj jujámua'aj jujaaxiejvi'.

¹² A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' siaj séecan a'yan tyí'xaj yee: “Nyáaj nu Pablo jitze ajtyáma'can.” Majta séecan a'yan tijin: “Nyajta nyáaj, Apolo nu jitze ajtyáma'can.” Majta séecan a'yan tijin: “Nyáaj nu Pedro jitze ajtyáma'can”; majta a'yan tijin: “Nyáaj nu Ciríistu' jitze ajtyáma'can.”

¹³ ¿Nyiquij huatámui'riaca' i Ciríistu'? ¿Nyiquij Pablo óotateehuaca' ja'mua jime'? ¿Nyiquij mua'aj xáai'huaca' nyúucaritze' i Pablo?

14 Tyámua' nu tya'tá'caa i Dios nyaj quee a'tíj huá'íiri', sulu a'íjma nu'uj i Crispo nyajta a'íjci i Gayo.

15 A'íj pu jin quee a'tíj huatáci'pej ti a'yan tyúuxajtaj yee nyenyúucaritze' pu huái'huaca'.

16 A'íjma nu nyajta huá'íiri' i tyeítyeristyamua'me'en a'íjci i Estéfanos, canu máaj jamua'reej nyaj séecan nyajtáhua'aj huá'íiri',

17 ji'nye capu i Ciríistu' nyojo'ta'ítýaca' nyej nyij huó'íiraj, sulu nyej nyij huó'ixaatye'en i nyúucaria'ra' i Dios, ajta quee a'íjna jin nyojo'ta'ítýaca' nyaj huápu'íj tyu'yí'tin nyej nyij tyi'tíj naa huá'uurej, mej mij quee já'xaahuataj i Ciríistu' ti huamuí' i cúruuj jitze.

Ciríistu' pu a'ín pué'een i ti jin i Dios néijmi'i tyámua' ty'uurej

18 I nyúucarij tyaj huá'ixaatye' ti Ciríistu' huamuí' hua' jitze ma'can i cúruuj jitze, a'yaa pu hua'namuajraste' cuxáa quee tyi'tíj je'ej tyi'tyáhu'i'rii a'íimaj i maj jo'vátzij, ma' ajta a'í pu a'ín pué'een i nyúucarij i ti jin i Dios tii'rátoosij.

19 A'yájna ti'ij tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijn:
Nyáaj nu huojo'rieeraj i maj jéehua tyo'mua'reej nyajta ja'pua'ritye'en i maj jin jéehua tyu'yí'tin.

20 ¿Jo'nyij je'ej je'een a'íjna i ti jéehua tyo'mua'reej, i ti tyihuá'mua'tyej, na'riij i ti jaayí'tin ti tyu'taxáj je'ej ti tyi'tíj rinyij íyan i cháanacaj japua? Dios pu arí jaataséjrataca' tiquee tyi'tíj hui're' i maj jin jéehua tyo'mua'reej a'íimaj i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua.

21 A'íimaj i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua camu a'yan huaríj mej mij jáamua'tyij i Dios, ajta je'ej ti a'ín tyihuo'taséjra, a'yaa pu'ij i Dios tyaaxá'pui'intarej ti'ij juxié'vi'ra' jin hui'rátoonyij i maj ja'antzaahuatye'sij i nyúucaria'ra', i nyúucarij tiquee je'ej huatóomua'aj a'íjma jimi.

22 I maj Israel jitze ajtyáma'can, a'yaa mu tyá'xie've'ej maj tyi'tíj huaséj i maj jin tyámua' tyo'taséj, majta i grecia maj já'ma'can, a'yaa mu tyá'huo maj jéehua tyojo'itéej muá'ra'nyij,

23 tyajta ityáj, a'íj tu huá'ixaatye' i Ciríistu' i maj jó'tatee i cúruuj jitze. A'í pu'ij je'ej pua'aj hua'namuajraste' a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, ajta a'íjma jimi i maj séej chuéj japua já'ma'can, a'yaa pu huá'sejratye' tiquee tyi'tíj hui're',

24 majta a'íimaj i Dios ti huo'tajé, tipua'aj Israel maj jitze ajtyáma'can, na'riij séej chuéj japua maj já'ma'can, a'íjna i Ciríistu' a'í pu a'ín pué'een i ti jin i Dios jéehua tyu'yí'tin.

25 A'íjna i ti a'yan huá'sejratye' tiquee je'ej huatóomua'aj i Dios jimi, jéetze' pu jaayí'tin quee i hua'mua'tziira'aj i maj jin jéehua tyu'yí'tin i tyeítyee, ajta i ti a'yan séejre' i Dios jimi ti'ij i tiquee uhuájca'nyej, jéetze' pu uhuájca'nyej quee a'chu maj uhuácaca'nye' néijmi'i i tyeítyee.

26 Nye'ihuáamua', xu'huóomua'tzij ti i Dios jamuaatajé, tyij siajta quee mui'ij mu siaj jéehua tyo'mua'reej íyan ti tyí'ma'can i cháanacaj japua, caxu siajta mui'ij mu siaj tyi'tíj jin tyityatatyíj nusu i maj a'íjma jitze eeráma'can i maj jéehua juxie've'.

27 Ajta a'yájna, Dios pu a'íjma antyíhuo i maj a'yan tyihuá'xaj yee maj quee tyojó'itej, ta'ij huo'tatyévi'ra'astaj a'íjma i maj a'yan tyúusejrataj tijn jéehua mu tyojó'itej, Dios pu ajta a'íjma antyíhuo i maj quee tyi'tíj jin antyúumua'reej ti'ij ajta huo'tatyévi'ra'astaj a'íjma i maj va'cán jin tyityatatyíj.

²⁸ Dios pu hua'antyíhuoj a'íjma i tyeítyee i maj quee hua'xie've', majta i maj quee jéehua juxie've' i cháanacaj japua, a'yájna mati'ij i maj quee tyi'táj je'e'j tyí'mua'reej, ti'ij hua'antyipuá'rite'en a'íjma i maj tyityatatyíj.

²⁹ A'yaa pu quee a'táj tyóotzaahuatye' i Dios jimi.

³⁰ Ajta i Dios pu arí mua'ajmaj jamua'ajtyáhuui i Círíistu' jimi, a'yaa pu ajta jáaruuj ti'ij i Círíistu' a'íin pué'eenye' i tyaj jin ma'umuámua're', ti ajta tajapuá huatányuunyij, i tyaj jin huátajajcuare'en, ajta tyej tyij taxáahuaj mahuatyu'uucaj.

³¹ A'íj pu jin, a'yájna ti'ij tyé'yu'si' tijn: "Típua'aj a'táj jaxie'va'aj ti óotzaahuatye'e'j, che' a'yan huárinyij a'íjna jime' je'e'j ti i tavástara' tyámua' tyaatá'."

2

I nyúucarij ti a'íjna á'xaj i Círíistu' i maj jó'tatee

¹ Nye'ihuáamua', nyati'ij ujó'mej nyej nyij jamuaaté'exaatye'en i nyúucaria'ra' i Dios, canu a'íjna jin tyajamuáa'ixaa i nyúucarij ti naa huánamuajrii, nusu yaa ti'ij i ti jéehua tyu'yí'tin.

² Ajta nyati'ij ja'mua jamuán ajo'tyávaaca'aj, canu máaj tyi'táj mua'reerimu'ca'aj sulu a'íj nu'uj i Jesús ti ajta Círíistu' pué'een, i maj jó'tatee i cúruuj jitze.

³ A'áa nu jo'tyéechaxij ja'mua jimi nyetyenyaxáahuataj nyajta tyenye-vivéesime'e'j, ji'nye nyetyi'tziinya'ca'aj.

⁴ Ajta nyati'ij jamuaatajé nyajta jamuáa'ixaa i nyúucarij, canu a'íj jin tya-jamuáa'ixaa i nyúucarij ti naa tyojó'iteeri'ij, nyej nyij jamua'antymue'tin. Sulu a'yaa nu tyajamua'antymue'tij nyaja'muaséeratya'aj nyaj a'íjna jitze arányaca'nyej i júuricama'ra' i Dios nyajta a'íjci jitze i ti jin néijmi'i putyí'uurej,

⁵ ta'aj ij i siaj jin tyá'tzaahuatye' a'íj jitze aróoca'nyej i ti jin i Dios néijmi'i putyí'uurej, ti'ij quee a'íjna jitze aróoca'nyaj i tyétyacaa maj jin tyí'mua'reej.

Dios pu jaataséjrataca' a'íjci i ti aviitzi'huaca'aj a'íjci jitze ma'can i ju júuricamej

⁶ Majta a'íimaj i maj meríj néijmi'i jó'itej i maj jitzán tyá'tzaahuatye', a'íi mu xaa a'íjna jin tyajamuáa'ixaa i nyúucarij jime' ti naa tyojó'iteeri'ij. Ajta a'íjna i nyúucarij capu a'yan ma'can i cháanacaj japua, capu ajta hua' jitze ma'can a'íjma i maj tyí'ijta i maj majta meríj yo'riésij i maj jin putyí'uurej.

⁷ A'íi pu a'íin pué'een i ti néijmi'i tyí'mua'reej, ti ajta aviitzi'huaca'aj i Dios jimi jájcuaj imuáj ti a'yan tyaaxá'pui'intarej ti'ij táaci'tyij ityájma a'íjna i ti huápuí'ij naa huasé'rin.

⁸ A'íi pu a'íin pué'een i maj quee yó'itej i maj tyí'ijta íiyan i cháanacaj japua, ji'nye tipua'aj meyo'iteej, camu yo'tatáanyijche' i tavástara', i ti ajta huápuí'ij naa huasé'rin.

⁹ Ajta a'yájna ti'ij tyé'yu'si' tijn:

Dios pu arí tyámua' tyú'ruuj a'íjma jimi i maj jaxie've', tyi'táj tiquee xu a'náj a'táj me'ye'sej ti ajta quee a'táj a'náj me'ya'namuaj, je'e'j tiquee ajta a'táj tyé'miteeraste'.

¹⁰ A'íi pu a'íin tyi'pué'een i ti Dios tyitaataséjratyey a'íjci jitze ma'can i júuricama'ra', ji'nye i júuricama'ra' i Dios néijmi'i pu tyí'sej, ajta néijmi'i mua'reej i ti huápuí'ij aviitzi' i Dios jimi.

11 ¿A'tanyíj pújoorej ti jamua'reej je'ej ti tyí'mua'tzej síj i ajta síj i tyáati? A'íi pu'uj jamua'reej i júuricama'ra' i tyáataj. A'yaa pu cha'taj na'aj een i Dios jimi, a'íi pu'uj jamua'ree i júuricama'ra' i Dios je'ej ti tyi'tíj jimi tyí'sejre'.

12 Tyajta ityáj catu a'íj ancuriáa' i júuricamej ti a'yan séejre' i cháanacaj japua, sulu i a'íj tu i júuricama'ra' i Dios, tyej tyij yo'itéej tá'ra'nyij je'ej ti Dios juxié'vi'ra' jin tyámua' tyitaatá'.

13 A'yaa tu tyí'xaj a'íjci jime' i nyúucarij ti taamuá'tyej i júuricama'ra' i Dios, catu a'íjna huá'ixaatye' i tyaj tajímua'aj tyo'mua'reej. A'yaa tu tyihúa'ixaatye' tyi'tíj ti a'íj jitze eeráma'can i júuricama'ra' i Dios a'íjma i ti hua' jitzán séejre' i júuricama'ra' i Dios.

14 Ajta a'íjna i tiquee jitzán séejre' júuricama'ra' i Dios, capu ja'ancuriáa'sij tyi'tíj ti a'áa já'ma'can i júuricama'ra' jimi i Dios, ji'nye capu tyi'tíj huíire' a'íjna jimi i a'tíj. Capu i'rij ti yo'itéej já'ra'nyij, ji'nye a'yaa pu tyúuxie've' ti i júuricama'ra' i Dios jitze aróoca'nyej, ti'ij jo'támiteeraste' je'ej ti huatóomua'aj.

15 Ajta i ti jitzán séejre' i júuricama'ra' i Dios, néijmi'i pu tyí'sej ajta néijmi'i tyojó'itej, ajta quee a'tíj huatáci'pej ti a'íj ooxíjtye'en.

16 Ji'nye a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: “¿A'tanyíj jú'mua'ree je'ej ti tyí'mua'tzej i tavástara?” ¿A'tanyíj jaayí'tin ti tyáamua'tyej? Ajta a'yájna, ityáj tu jájcha'ij i mua'tzíiria'ra' i Ciriístu'.

3

Tyaj néemi'ij tyí'muarie' i Dios jimi

1 Nye'ihuáamua', capu huatái'riitariaca' nyaj a'yan tyajamuaaté'examua'tye'en ti'ij a'íjma i ti arí hua' jitze séejre' i júuricama'ra' i Dios, sulu a'yaa nu'uj ti'ij a'íjma i maj moochán jitzán ajtyáhuixij i Ciriístu'.

2 Tyi'tíj nu jamuaamua'tyej tiquee tyési', a'yájna mati'ij i unyáaque'ej léechij mana'aj tyéi'tye', ji'nye capu eexúj yó'japui'ra' i cue'ráj, caxu siajta seexúj mua'aj yó'japui'ra' i cue'ráj,

3 ji'nye caxu juca'nyej. Ajta ti'ij ooj ja'mua tzajta' séejre'ej i siaj óochueere', siajta jujaaxiejvi'raj, a'yaa pu huatóomua'aj siaj quee xu juca'nyej, ji'nye a'yaa xu ricij mati'ij a'íimaj i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua.

4 Típua'aj síj a'yan tyí'xajtaj yee: “Nyáaj nu Pablo jitze ajtyáma'can”, ajta i síj a'yan tijin: “Nyajta nyáaj, Apolo nu jitze ajtyáma'can”, a'yaa xu ricij mati'ij a'íimaj i tyétyacaa i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua.

5 Che' a'yáana'aj, ¿ji'nye a'tanyíj pué'een a'íjna i Apolo? ¿A'tanyíj pué'een i Pablo? Ityáj tu jahuíire' i tavástara', a'yaa xu een jime' tyá'antzaahuaj i tavástara' jimi. A'yaa tu ricij je'ej ti a'íin tyitaata'íj séej ajta séej.

6 Nyáaj nu tyu'huástej, ajta i Apolo pu tyú'ipuaj, ajta i Dios pu jaahuósi'ri' ti'ij huáciirej i ti huahuásti'huaca'.

7 A'íj pu jin a'íjna i ti tyu'huástej, ajta i ti tyú'ipuaj, camu tyi'tíj jin juxie've', sulu a'íi pu i Dios i ti jaahuási'ri' ti'ij huáciirej, a'íi pu a'íin pué'een i ti juxie've'.

8 I maj tyí'huaste' majta i maj tyí'ipuaj, juxa'aj mu'uj een, ajta i Dios pu a'yan tyihuo'tá'sij je'ej ti síj ajta síj tyu'muáriej.

9 Néijmi'i tu tyí'muarie' i Dios jimi, siajta mua'aj a'yaa xu tyí'huíire' ti'ij jo'tíj tyajá'huasti' siajta ti'ij chí'ij maj ja'ajtaahuaj Dios ti ja'a'rij.

10 Nyajta nyáaj, nyáaj nu a'yan tyí'muarie' tí'ij a'táj ti chí'ij ájtaahuaj, i ti Dios a'yan tyinaata'íj nyej nyij ja'tátaahuaxi'in a'íjna i ti japuan ájtaavijhuaj i jáxu'uj, ajta síj pu japuan tyá'ajtaahuaj. Ajta a'yan tyúuxie've' ti síj ajta síj tyámua' tyu'muárie'en,

11 ji'nye capu a'táj pújoorej ti ajtáhua'aj séej atátaahuaj tí'ij i ti arí atátaavijhuaj i ti a'ín pué'een i Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een.

12 A'íjna jitze i ta'tátaavijhua pu i'ríj ti a'táj tyi'táj japuan ájtaahuaj, tipua'aj ooroj jime', nusu pláataj jime', na'ríj tyetyéj jime' ti huápuí'ij tyá'najchij, na'ríj ciyéj jime', nusu ixáj jime' ca' huáacixa'aj jime',

13 a'yaa pu tyi'séere'ej ja'mej je'ej ti síj ajta síj tyu'muáriej a'ájna xicáara' jitze, tí'ij néijmi'i tye'entyipua'rij, ji'nye a'ájna xicáara' jitze tiéj pu uvé'nyesij, a'í pu jaatyámua'sij tipua'aj xá'puí' metyu'muáriej síj ajta síj.

14 Ti pua'aj je'ej ti síj tyu'muáriej tyo'táviicue' i tiéj tzajta', a'yaa pu tyá'ci'tyij i a'táj je'ej ti tya'ráanajchi.

15 Na'ríj tipua'aj huatyátanyij i ti ja'ajtaahuaca', yo'riésij i ti tyu'muáriej, ajta i a'táj a'yaa pu éenye'ej ja'mej tí'ij i a'táj ti xié'chui' jáahuí i tiéj tzajta'.

16 ¿Nyij sequée jamua'reej siaj mua'aj a'ín pué'een i chí'ra'an i Dios, ti ajta ja'mua tzajta' séejre' i júuricama'ra' i Dios?

17 Tipua'aj a'táj jaatyú'uunaj i chí'ra'an i Dios, Dios pu ja'antypua'ritye'sij a'íjci i a'táj, ji'nye i chí'ra'an i Dios naa pu arí een, ajta a'íjna i chí'ra'an mua'aj xu a'ín pué'een.

18 Che' quee a'táj jucuanamuaaj, tipua'aj síj ti ja'mua jitze ajtyáma'can a'yan tyóotzaahuatye'ej ti jéehua tyojó'itej íyan ti tyí'ma'can cháanacaj japua, che' a'yan huárinyij tí'ij i tiquee tyi'táj mua'reej, ta'aj ij ji'ré'can jime' a'ín pué'eenye'ej tá'ra'nyij i ti jéehua tyojó'itej.

19 Ji'nye i maj jin tyu'yí'tin íyan i cháanacaj japua capu tyi'táj huiire' i Dios jimi. A'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tíjin: "Dios pu hua'vivi'ran a'íjma i maj jéehua tyu'yí'tin a'íjna jime' i maj tyí'hue'tacaa."

20 A'yaa pu ajta tyé'yu'si' tíjin: "Tavástara' pu jamua'reej tiquee tyi'táj huiire' je'ej maj tyí'mua'tzej i maj jéehua huápuí'ij tyojó'itej."

21 A'íj pu jin, che' quee a'táj óotzaahuatye'ej a'íjci jime' i ti séej jimi i tyáataj ajtyáma'can, ji'nye néijmi'i pu ja'mua jimi tyí'ma'can.

22 Pablo, Apolo, Pedro, i cháanacaj, i júuricamej, je'ej ti tyi'táj ricij íjij, je'ej ti ooj atyojo're'nyesij, néijmi'i pu ja'mua jimi tyí'ma'can,

23 siajta mua'aj, a'íj xu jitze ajtyáma'can i Ciríistu', ajta i Ciríistu' a'íj pu jitze ajtyáma'can i Dios.

4

I maj jin tyí'muarie' a'íimaj i Dios ti hua'antypíhuoj

1 A'yaa pu tyúuxie've' siaj a'yan tojo'mua'raj ityájma tí'ij i a'tyán maj jahuiire' i Ciríistu', tyaj a'íj jin antypíhuoj tyej tyij jamuáamua'tyej i ti aviitzi' i Dios jimi.

2 Ajta a'yájna, a'íjna i maj tyi'táj jaa'íjcaj, a'yaa pu tyúuxie've' ti tyámua' tyu'tóosejrataj mej mij jitzán tyí'ca'nyej.

3 Ajta nyéetzij jimi, capu nyejitzé juxie've' tipua'aj mua'aj siano'xíjtye'en, na'ríj a'íimaj mano'xíjtye'en i maj tyityatatyíj. Canu nyajta nyasíj á'nyaxijtye'en.

⁴ A'yaa pu'uj, tipua'aj nyequee je'ej pua'aj tyí'mua'axcaj nyaj jime', capu a'yan huatóomua'aj yee nu'ríj xá'puí' een i Dios jimi. Tavástara' pu a'ín pué'een i ti ná'xijtye'en.

⁵ A'íj pu jin, caxu tyi'tíj á'xijtya'aj tí'ij quee xu atyojo're'nyáava'caj, setyu'chó've' 'asta na'aj quee uvé'nyej a'íjna i tavástara', tí'ij a'ín jaataséjrataj i ti ju'avaataca'aj i tíca'riste', a'íi pu ajta jaataséjrataj je'ej maj tyí'mua'tzej i tyeítjee. Aj pu'ij i Dios tyámua' tyihuo'tá'sij je'ej ti tyá'cí'puaj séej ajta séej.

⁶ Nye'ihuáamua', a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' siaj sij tyámua' huárinyij, nyajta ja'mua'séeratye'ej je'ej ti ricíj a'íjna i Apolo nyajta nyáaj. A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' siaj sij a'yan huárinyij je'ej tyaj ityáj ricíj, siaj sij quee a'yan rijcaj je'ej tíquee tyé'yu'si', ajta tí'ij quee a'tíj óotzaahuatye'ej, nusu siaj séej tyámua' tyí'xajtaj siajta séej á'xaahuataj.

⁷ ¿A'tanyíj tyámua' tyí'muaxaj i séecan tzajta' i tyeítjee? ¿Tyi'tanyí péjcha'ij tíquee i Dios muaatá'? Ajta tipua'aj i Dios néijmi'i tyimuaatá', ¿ji'nye een jime' a'yan petyá'tzaahuatye' cuzáa asíj pupáa'uureej?

⁸ Xu'ríj mua'aj huochíjtyaanyi'taca', siajta seríj néijmi'i tyí'ijcha'ij tyi'tíj siaj je'ej tyí'xie've', ajta a'yan ja'mua'asej siaj mua'aj seríj tyí'ijta, siajta quee che' ityájma ta'tamuá're'rii. A'tzúj cuj a'yan tyi'ja'yájnatan, tyej tyíj ityáj ja'mua jamuán tyu'ta'íjtaj.

⁹ A'íj pu jin a'yan tyiná'miteeraste', ti ityájma i tyaj huata'ítyi'ri'huaca', Dios pu a'áa tojo'tyáhuui jo'tíj quee jóoxie've', cuzáa meríj pu taatamua'aj yee tyiche' huácu'i'ihuaj. Tu'ríj a'tzísí' huá'sejratye' néijmi'caa i maj tajapuá já'sejre', tyajta hua' jimi i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua.

¹⁰ Tyajta ityáj, a'íjna jime' i tyaj a'yan tyá'huíire' i Ciríistu', a'yaa mu tyí'taxaj tyaj nu'uj tatimue', siajta mua'aj, i Ciríistu' jitze ma'can tyámua' xu metyityoomuámua're'. Capu taca'nyisti' ityájma, siajta mua'aj néijmi'i xu jin tyé'viicue'. Majta ityájma matá'xaahuaj, majta mua'ajmaj mu jamuá'tyese'.

¹¹ Tí'ij na'aj yatij je're'nyej ajta ijíj, a'yaa tu'uj tyana'aj tya'ajpuéjtzij a'íjci jime' tyaj tajcuj, tyajta i'cuj, ajta cáanarij tyitá'itziitye', je'ej mu pua'aj tá'mua'raj i tyeítjee, tyajta quee ma'ja'chej,

¹² tyajta cua'naj tyati'íjtá tyí'muarie'ej. I maj je'ej pua'aj tyí'taxaj tyámua' tu ityáj tyihuo'tájeevij, je'ej mu pua'aj ta'uurej, tyajta ityáj néijmi'i tu tyé'viicue'.

¹³ Ajta mati'ijta i tyeítjee je'ej pua'aj tyí'taxajtaj, tyámua' tu'uj ityáj tyihuo'tájeevij. A'yaa mu tojo'mua'raj tí'ij tyi'tíj tíquee che' tyí'huíire' íiyan i cháanacaj japua. A'yaa mu'uj mana'aj mij ijíj tyityaajú'.

¹⁴ Canu a'íj jin tyajá'muayu'se' nyej nyij jamuaatatyévi'ra'astaj, sulu nyej nyij tyámua' tyajamuaatá'itíj, a'yájna nyati'ij i nyiyóojmua', ji'nye jéehua nu já'muaxie've'.

¹⁵ Tyij mequee mamue'tíj tyajamuámua'aj i Ciríistu' jitze ma'can, maj siajta quee mui'caa tyitáatastyamua'. Nyáaj nu a'ín pué'een i siaj jajtáataj i Ciríistu' jitze ma'can, ji'nye nyáaj nu jamuáa'ixaa i nyúucarij ti jin Dios jamui'rátóonyij, siaj sij jitzán ajtyáhuixij i Ciríistu'.

¹⁶ A'íj nu jin a'yan jéehua tyaja'muahuavíj siaj a'yan tyityaajú'caj nyati'ij nyáaj.

¹⁷ A'íj nu jin ja'mua jimi jaata'ítayaca' a'íjci i Timoteo, i nyaj huápuí'ij jaxie've', nyajta yo'puáara'an pué'een i tavástara' jitze ma'can. A'íi pu

jamo'támua'reeritzi'tye'ej je'ej nyaj tyi'tyínyecha'ij i Círíistu' jimi ti ajta Jesús pué'een, ajta je'ej nyaj tyihuá'mua'tyej néijmi'que' jo'maj jóosi'rii.

¹⁸ Séecan xu mua'aj seríj óotzaahuatye', a'yan setyi'mua'astij yee canu che' a'náj amojo'tyésejra,

¹⁹ ajta tipua'aj i tavástara' a'yan tya'ránajchij, nyáaj nu jiye'tzín a'áa ja'tanyésij ja'mua jimi. Aj nu nyij hua'sejran i maj jéehua óotzaahuatye', majta a'yan tyi'tíj uuriaj mej quee a'ij mana'aj je'ej maj tyí'xaj.

²⁰ Ji'nye jo'tíj i Dios tyejé'ijtaj, capu nyúucarij na'aj jin tyí'ijta, sulu i ti ajta néijmi'i jin putyí'uurej.

²¹ ¿Ji'nye setyá'xie've' mua'aj, nyiquij nyaj a'ijna jin ujó'me'en nyej nyij puéjtzij jamuaata'an, na'ríij nyaj a'ij jin jamojo'tyéesej nyaja'muaxié've'ej, nyajta jamua'cu'váaj nyetyajamuáa'ixaatye'en?

5

Siaj jo'xíjtye'en i ti je'ej pua'aj tyi'tyúucha'ij

¹ A'yaa pu tyú'mua'reeritzi'huaca' ti síij ti ja'mua jimi ajtyáma'can juxana'cire' a'ijci jime' ti jamuán hui'caa i ti jatyévi'tin i táatajra'. Huápu'ij pu a'ijna je'ej pua'aj namuajre', majta i maj quee tyá'tzaahuatye' camu a'yan ricij.

² Maj siajta mua'aj, a'ij xu jin óotzaahuatye', a'yaa pu tyuuxié'va'caj siaj a'ij jin huatóoxaamujritye'en. A'tíj ti a'yan tyi'tyúucha'ij, siata'aj quee che' jata'care'en ti ja'mua jamuán séjre'ej.

³ Ajta nyéetzij jime', tyij nyequee nyajta ja'mua jamuán ajo'tyéjvee, i nyajúuricamej pu ja'mua tzajta' séjre', cuxáa nyaj ja'mua jamuán ajo'tyávaacaj, nu'ríj nyij a'yan tyo'xíjtyej a'ijci i a'tíj ti a'yan ricij.

⁴ Siatí'ijta mua'aj tyúusiire'en, nyáaj nu jamuán séeria'aj na'mej i nyaj júuricamej jime', ajta i tavástara' ti jin néijmi'i putyí'uurej a'íi pu ajta ja'mua tzajta' séeria'aj ja'mej. Aj pu'ij a'ijci jitze ma'can i tavástara' Jesús,

⁵ che' i tyáati' huatátuiiri'huaj i tyiyáaru' jimi, ta'aj ij i tyévira' jo'puá'rixí'in, ajta júuricama'ra' huatyá'itzeere'en i Dios jimi a'ájna xicáara' ti jitzán uvé'nyesij i tavástara'.

⁶ Caxu mua'aj a'ij jin huatóoci'puaj siaj sij a'ijci jin óotzaahuatye'ej. Ji'nye xu'ríj a'yan tyá'mua'reej tíjin: "Cíira'tzuj i levaduura' néijmi'i pu tyináxcaj i cuéjtzij."

⁷ A'ij xu jin siata'aj majúurieenyij a'ijci i ti mí'ma'can i ti jamojo'jipuaaj, siata'aj sij huóojajcuare'en tíij a'ijna i cuéjtzij tiquee tyi'tíj á'naxcaj. A'yaa xu mua'aj een tíij i páan tiquee levaduura' á'naxcaj i maj jacua'caa a'ájna xicáara' jitze i maj jitzán hue'rájtoo i maj Egipto já'ma'cantaca'aj. Ji'nye pu'ríj i Círíistu' huatóomu'vejritaca' tajitzé ma'can tíij quee puéjtzij táaci'tyij.

⁸ A'ij pu jin tyiche' tyu'yé'estej tyaj tyeríj taxáahuaj séjre', a'ijci jime' i páan tiquee levaduura' á'naxcaj, i ti a'ín pué'een i tá'tzaahuatyi're' ajta i ti jiré'can jime', che' quee che' a'ijna i levaduura' ti mí'ma'can, i ti je'ej pua'aj een ajta i ti je'ej pua'aj tyú'uurej.

⁹ Nu'ríj a'yan tyajamuat'éexaa séej jitze i yu'xarij i nyaj jamuaata'ítyi'ri' siaj quee hua' jamuán tyí'xajtaj i maj juxana'cire'.

¹⁰ A'ijci jime' i nyúucarij canu a'yan jaatamua'aj yee siata'aj sij néijmi'caa jimi ajtáciinyej i maj íyan juxana'cire' i cháanacaj japua, nusu i maj huápu'ij tyí'nyacua'aj, na'ríij i mej tyí'nahua', ca' i maj sánturij

na'michej, siata'aj sij a'yan huárinyiiche', a'yaa pu tyuuxié'va'caj siaj iiráciinyej i cháanacaj japua.

¹¹ A'yaa nu jaatamua'aj i nyaj tyajamuaata'ítyi'ri' siaj quee che' jamuán tyi'tíj xajtaj síj ti a'yan tyúuxaj ti ta'ihuáara' pué'een, ajta je'en tyí'xana'cire'ej, nusu tyí'nyacua'tzaj, na'ríj huá'na'miche'en i saanturij, na'ríj je'ej pua'aj tyí'jepe', nusu ti jutahueeve'ej, na'ríj ti tyí'nahua'caa. Capu a'yan tyi'tyéevijtij siaj hua' jamuán tyí'cua'ajcaj a'tyán maj a'yan ricij.

¹² Capu nyéetzij nyaci'puaj nyej nyij a'íjma jooxíjtye'en i mej quee ityájma jitze ajtyáma'can, Dios pu a'íjma huá'xijtye'en.

¹³ Maj siajta mua'aj seríj huá'xijtye' a'íjma i maj ja'mua jitze ajtyáma'can. A'íj pu jin, siata'aj jatyítyej a'íjci i ti je'ej pua'aj tyi'tyúucha'íj.

6

Je'ej maj ye'ej tyá'xa'pui'intare'en i maj tyá'tzaahuatye'

¹ Tipua'aj síj ti ja'mua jitze ajtyáma'can séej jamuán metyúujaaxiejvi', ¿ji'nye ti'ij a'íjma jimi tyúunyuste' i juéesij i maj quee ityájma jitze ajtyáma'can, quee i'ríj ti a'íjma huaté'exaatye' i maj jimí séejre' i Dios, mej mij a'íjmaj huo'xa'pui'intari'tze'en?

² ¿Nyij sequée jamua'reej maj a'íjmaj i maj tyá'tzaahuatye' huá'xijtye'en néjmi'caa i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua? Ajta tipua'aj mua'aj siahuá'xijtye'en, ¿ji'nye siaj sij quee pújoorej siaj jo'xá'pui'intare'en a'íjci i ti quee tyési'?

³ ¿Nyij sequée siajta jamua'reej tyaj ityáj huá'xijtye'en a'íjma i maj tajapuá tyí'huiire'? A'íj pu jin, capu tyési' tyaj tajímua'aj tyi'tíj je'ej tyo'xá'pui'intarej.

⁴ A'yaa pu'ij, tipua'aj tyi'tíj jin xúujaxiejvi'raj, ¿ji'nye siaj sij a'íjma mahuatyáhuityaa i maj quee tyi'tíj jin antyúumua'reej ja'mua jimi?

⁵ A'yaa nu een jime' tyajá'mua'ixaatye' siata'aj sij huatóotyevi'ra'astaj. ¿Nyiquee síj ja'mua jimi séejre' i ti jaria'mua'reej je'ej ti tyi'tíj tyo'xá'pui'intare'en i maj tyá'tzaahuatye' jimi?

⁶ Caxu jujímua'aj siana'aj tyúucha'íire'ej, sulu siajta xu a'íjma jimi junyuuste' i maj quee tyá'tzaahuatye'.

⁷ Xu'ríj a'íj jin huamué'tichej a'íjna jime' i siaj jujímua'aj jujaaxiejvi'. ¿Ji'nye siaj sij quee siaj jó'viicue' siana'aj i siaj jin je'ej pua'aj jóomua'raj? ¿Quee i'ríj siaj huatóoa'an siana'aj maj tyajamuaanáhue'?

⁸ Siajta mua'aj, jujímua'aj xu je'ej pua'aj ju'uurej siajta tyihuá'nahue' i ju'ihuáamua'.

⁹ ¿Nyij sequée jamua'reej maj quee a'áa jo'tyárutyij jo'tíj Dios tyejé'íjta i maj je'ej pua'aj ricij? Caxu tooa'care'en ti a'tíj já'muacuanamua', camu ujo'tyárutyij i maj juxana'cire', camu majta i maj hua'na'michej i saanturij, nusu i maj juxana'cire' séecan jamuán i tyeítyee, nusu i maj juxa'aj tyétyacaa jamuán juxana'cire',

¹⁰ camu majta ujo'tyárutyij i maj tyí'nahua'raj, nusu i maj tyí'nyacua'aj, na'ríj i maj jui'ive', nusu i maj je'ej pua'aj tyí'jepe', nusu i maj avíitzij jin tyí'nahua'.

¹¹ Siajta mua'aj je'cáj xu a'ín pué'eenye'ej, siajta ijíj seríj a'yan tyityahuóojajcuare, siajta seríj tyámua' huaríj a'íjna jitze ma'can i tavástara' Jesús ti ajta Círíistu' pué'een, siajta a'íjna jitze i júuricama'ra' i taj Dios.

I tyaj taxáahuaj jin séejre' capu a'íj jin tyí'huüre' tyej tyij huátaxana'cire'en

¹² A'yaa mu tyí'xaj tijin: “Nyáaj nu'uj jamua'reej je'ej nyaj tyi'tíj uurej.” A'yaa pu tyi'ja'yájna, ajta capu néijmi'i tyinyetyáhu'i'rii. A'yaa pu tyi'ji'r'é'can jime' nyej nyáaj nyana'aj jamua'reej je'ej nyaj tyi'tíj uurej, ajta canu jaatá'sij ti a'íin na'antyimué'tin.

¹³ A'yaa mu majta tyí'xaj tijin: A'íjna i cue'ráj, jucáa jitze pu tyí'huüre', ajta a'íjna i jucáa, a'íj pu'ijta jin tyí'huüre' ti'ij i cue'ráj tya'ráyixi'in. A'yaa pu tyi'ja'yájna, ajta i Dios pu néijmi'caa antyipuá'ritye'sij i jucáa, ajta i cue'ráj. Ajta i tatyévira', capu a'íj jin tyí'huüre' tyej tyij a'íjci jin tyí'xana'cire'ej, sulu tyej tyij a'íjci jin jaatyáhuüre'en i tavástara', ajta i tavástara' pu'ijta jaatyáhuüre'ej a'íjci i tatyévira'.

¹⁴ A'yájna ti'ij i Dios tyaatájuuritye i tavástara', ajta pu ityájma taatájuuritye'sij a'íjci jime' i ti jin néijmi'i putyí'uurej.

¹⁵ ¿Nyij sequée jamua'reej ti i Ciríistu' jitze ajtyáma'can a'íjna i siaj jatyáhue'ra'? ¿Nyiquij nyáaj nye'entyánajchitye'sij i íitaj jamuán ti tyí'tyejijve' i jutyévi'j jime', a'íjci i ti Ciríistu' jitze ajtyáma'can? Canu xaa nyu'uj.

¹⁶ ¿Nyij sequée jamua'reej yee tipua'aj a'tíj ja'antyáanaxcaj i íitaj ti jatoj i jutyévira', a'íi mu séej tyévi'j mana'aj mij pue'éenye'ej muá'ju'un? Ji'nye a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: “A'íimaj i maj hua'puaj a'yaa mu éenye'ej muá'ju'un ti'ij ti síj na'aj tyévi'j pu'éenye'.”

¹⁷ Ajta tipua'aj a'tíj ajtyéchaxij i tavástara' jimi, síj pu'uj ajta pue'éenye'ej ja'mej i júuricama'ra' jitze.

¹⁸ Siata'aj néijmi'i huatapuá'citaj i siaj jin tyí'xana'cire'. Ajta tipua'aj séej tyi'tíj jin po'tyá'itzeere'en i Dios jimi, capu je'ej joorej i jutyévira', ajta tipua'aj a'tíj a'íj jin tyí'xana'cire'ej i ti jatoj i jutyévira', a'íi pu je'ej pua'aj joorej i jutyévi'j.

¹⁹ ¿Nyij sequée jamua'reej ti ja'muatyévi'j a'íin pu'éen i tyejúuj i ti tzajta' ú'sejre' i júuricama'ra' i Dios, a'íi ti ajta jamuaatá'? Ajta i júuricama'ra' ja'mua tzajta' séejre', siajta mua'aj caxu jujímua'aj jumua'ree,

²⁰ ji'nye Dios pu arí jamuáananiej. A'íj pu jin a'yan tyúuxie've' siaj jaatyátzaahuatye'en i jutyévi'j jime'.

7

Je'ej ti tyihúa'ci'puaj i maj nyejnyei'chej ajta i maj huíichej

¹ Ijij nu nyijta jamo'riá'hua'xijre'ej i siaj tyinaa'íhuo'ri' i yu'xarij jitze i siaj unyojo'ta'ítyi'ri'. Jéetze' pu naa tiquee a'tíj nyeíichej,

² ajta mata'aj mij quee a'yan tyúuxana'cire'ej, miche' huanyéjnyei'chej i tyétyacaa, majta i úucaa huáhuíichej.

³ Ajta i tyáati' ajta i íiti' miche' a'yan huárinyij je'ej ti tyihúa'ci'puaj.

⁴ Capu ajta i íiti' jusíj antyúumua'reej i jutyévira' jime', ji'nye a'íj pu jitze ajtyáma'can i jucín, a'yaa pu'uj tána'aj quee i tyáati' jusíj tye'entyúumua'ree i jutyévira' jime', ji'nye ju'íj jitze pu ajtyáma'can.

⁵ A'íj pu jin, caxu je'ej siana'aj tyúujeevej i siaj néemi'ij aja'chej, na'ríij xaa seríj siajta a'yan tyaaxá'puí'intarej siaj a'tzúj a'tyéevi'ij siaj quee jumuarie'ej a'chu pua'an xicáj, siata'aj sij huatyényuunyij i Dios jimi. Tipua'aj seríj a'yan huarín aj xu sij siajtáhuaja'aj antyóonaxcaj, ti'ij quee i tyiyáaru' ca'nyíjra'aj jamuaata'an siaj sij séej jamuán huóoxana'cire'en.

6 A'yaa nu'uj a'íjci tyajá'mua'ixaatye', canu já'mua'ijtye' siaj sij a'yan huárinyij.

7 Ajta nyéetzij, a'yaa pu tyina'ranáachicaj maj néijmi'i a'yan eenye' nyati'ij nyáaj, ma' ajta i Dios pu arí a'yan tyihuo'tá' je'ej ti tyihuo'xá'pui'intari'ri' séej ajta séej.

8 I maj quee xu nyejneye'chej ajta i maj quee xu huüichej, majta i maj antyúujimua'astariaca', a'yaa pu jéetze' tyí'xa'pui' maj a'yan éenye'ej huatyá'itzeere'en nyati'ij nyáaj.

9 Ajta tipua'aj quee huái'riitya'aj maj huóocha'íin, miche' huanyéjneye'chej, majta huáhuüichej, ji'nye jéetze' pu hua'tyáhuü'rii maj a'yan huárinyij, quee maj jajpuéjtzij.

10 Majta i maj meríj nyejneye'chej ajta i maj huüichej, a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye', a'íjci i tavástara' ti jaata'íjtaca' a'yan tijin: Che' quee ajtáyi'can i íira'ra'an a'íjna jimi i jucín.

11 Ajta tipua'aj i íira'ra'an ajtára'nyij i jucín jimi, che' jusíj huatyá'itzeere'en, na'ríj quee che' ajtáhua'aj ja'antyáanaxcaj i jucín. A'yaa pu'uj tána'aj a'íjna i cína'ra'an, che' quee jatató'ra'an i ju'íj.

12 Ajta a'íimaj jimi i séecan, nyáaj nu'uj a'yan tyihuá'ixaatye' capu i tavástara', tipua'aj i ta'ihuáara' íira'ra'an quee tyá'tzaahuatye'ej, ajta i íiti' a'yan tya'ajxié'vi'ra'aj ti jamuán huácatyij, che' quee i ta'ihuáara' jatató'ra'an.

13 A'yaa pu cha'taj na'aj tipua'aj i íiti' ja'antyánaxcaca' séej i tyáataj tiquee tyá'tzaahuatye', ajta je'en a'yan tya'ajxié'vi'ra'aj ti jamuán huácatyij, a'yaa pu cha'taj na'aj tyúuxie've' tiquee jatató'ra'an i jucín.

14 Ji'nye i tyáati' tiquee tyá'tzaahuatye', tyámua' pu rinyij a'íjci jime' ti íitaj antyánaxcaca' ti tyá'tzaahuatye', ajta i íiti' ti quee tyá'tzaahuatye', tyámua' pu ajta rinyij a'íjci jime' ti tyáataj antyánaxcaca' ti tyá'tzaahuatye'. Na'ríj quee, a'íi mu quee xá'pui' metyityoomuámua're'ej muá'ju'un i hua'yojmua', majta a'íj jitze ajtyáma'can i maj tyá'tzaahuatye'.

15 Ajta tipua'aj i tyáati' na'ríj i íiti' tiquee tyá'tzaahuatye', a'yan metya'xie've'ej maj huatóotonyij, miche' a'yan huárinyij. Ajta i ta'ihuáara' ti tyáati', nusu i ta'ihuáara' ti íiti', juxáahuaj mu mahuatyáhuüixi'ij, ji'nye Dios pu a'yan tyajamuatajé siaj sij juxáahuaj maj séjria'aj.

16 Ajta, ¿ji'nye pij muáaj íiti' tyá'mua'reej yee japuan paj huatányuusij a'cín? ajta, ¿ji'nye pij pajta muáaj tyáati' tyá'mua'reej yee japuan paj huatányuusij a'íj?

17 A'yaa pu'uj, miche' a'yan mana'aj tyí'tyechajcaj je'ej ti i tavástara' tyihuo'tá' séej ajta séej, ajta je'ej maj éenye'ej ti'ij i tavástara' huo'tajé. A'yaa nu tyihuá'ijtye' a'íjma i maj jusi'rii jo'tij na'aj i tyeyúuj tzajta'.

18 Tipua'aj i Dios séej huatájeevej ti arí ja'antyisíjchaca' i junavíj ta'antyúuvi'raj i ti jitzán sa'raaa, che' quee ja'avaataj i ti antyísiichi'huaca', ajta tipua'aj a'íj huatájeevej i tiquee xu antyísiichi'huaca' i navíira', che' quee ja'antyisí'che'en i junavíj.

19 Ji'nye capu a'íin juxie've' tipua'aj antyísiichi'huaj na'ríj quee, sulu ti a'yan huárinyij je'ej ti i Dios tyaata'íjtaca'.

20 A'íj pu jin che' a'yan na'aj éenye'ej huatyá'itzeere'en síj ajta síj ti'ij éenye'ej ti'ij i Dios jaatajé.

21 Tipua'aj pooj ca'nyéjrij jin tyi'huúria'caj ti'ij Dios muaatajé, capáj je'ej tyá'mua'ajcaj, ajta tipua'aj je'ej tyí'riitan paj pajtáhua'aj axáahuaj majo'cha'canye'en, pata'aj jitzán tyú'ca'nye.

22 A'íjna i ti ca'nyéjrij jin tyi'huúria'caj ti'ij tavástara' jaatajé, pu'ríj ijíj juxié'vi'ra' jin tyí'huiire' i tavástara' jimi, a'yaa pu'uj tána'aj, a'íjna i ti juxáahuaaj majocha'canya'caj ti'ij i tavástara' jaatajé, a'íi pu ari' ta'ij ca'nyéjrij jin tyí'huiire' i Ciriístu' jimi.

23 Dios pu mua'ajmaj jamuáananiej, a'íj pu jin caxu che' tooa'care'en mej mij majtáhua'aj séecan tyétyacaa ca'nyéjrij jin tyajamuaata'íjtye'en.

24 A'yaa pu'uj nye'ihuáamua', siata'aj a'yan siana'aj eenye' i Dios jimi síj ajta síj, je'ej siaj éenya'caj ti'ij a'íin jamuaatajé.

25 Ajta a'íimaj i úucaa maj quee huiichej, capu tyi'tíj jin je'ej tyinaata'íj i tavástara', sulu nyáaj nu'uj a'yan tyajámua'ixaatye', je'ej nyati'ij tyá'mua'reej, i nyaj síj a'íin pu'éen ti i'ríj siaj jitzán tyú'ca'nyej, a'íjna ti i tavástara' ná'ancu'vaxij.

26 Ji'nye a'yaa pu nyéetzij tyiná'miteeraste' ti jéetze' tyi'tyéevijtij siaj a'yan eenye' siati'ij een ijíj, a'íjna jime' ti jéehua tyési' je'ej siaj juxáahuaaj tyí'tyechajcaj.

27 Tipua'aj penyeichej, capáj jatató'ra'an, na'ríj tipua'aj pequee nyeichej, capáj jahuoocaj pej pij huatyényeichej.

28 Tipua'aj puaatyényeichej, capáj tyi'tíj jin ootyá'itzeere'ej i Dios jimi, ajta tipua'aj íiti' huatyéviche'en, capu ajta tyi'tíj jin ootyá'itzeere'ej. Ajta i maj antyóonaxcaj jéehua mu jajuéetzij muá'ju'un, a'íj nu nyij quee nyáaj xie've' ti a'yan tyajámua'uuriaj.

29 Nye'ihuáamua', a'yaa pu huatóomua'aj a'íjna i nyúucarij i nyaj já'mua'ixaatye', cii pu'quij tyá'itzeere' ti'ij néijmi'i tye'entyipua'rij. A'íj pu jin, a'íimaj i maj nyejnyei'chej, miche' a'yan rijcaj mati'ij a'íimaj i maj quee nyejnyei'chej,

30 majta a'íimaj i maj juxaamuijritye', miche' a'yan eenye' mati'ij i maj tyí'ye'estej, majta i maj tyí'ye'estej, miche' a'yan eenye' mati'ij i maj juxaamuijritye', ajta i maj tyí'nanaavej, miche' a'yan tyí'tyechajcaj mati'ij i maj quee tyi'tíj tyícha'ij,

31 majta i maj a'íjna jin juhuiire' iye'ej ti tyí'sejre' cháanacaj japua, miche' a'yan tyí'tyechajcaj mati'ij i tiquee tyi'tíj je'ej tyihuá'huiire' i cháanacaj, ji'nye a'íjna i cháanacaj tyaj jaséj pu'ríj tin á'pua'ren.

32 Nyáaj nu a'yan tyá'xie've' siaj quee tyi'tíj jin je'ej tyí'mua'ajcaj. A'íjna i tiquee nyeichej, tavástara' pu jimi tyí'ca'nyej, ajta ti'ij tyámua' jimi tyí'sejre'ej.

33 Ajta a'íjna i ti nyeichej, a'íj pu jitze tyí'mua'tzej íyan ti tyí'sejre' i cháanacaj japua, ajta je'ej ti ye'ej tyámua' jimi tyi'tyúucha'íj i ju'íj, a'íj pu jin quee che' i'ríj ti néijmi'i jin jaatyá'huiire'en i tavástara'.

34 A'yaa pu'uj tána'aj, a'íjna i íiti' ti quee che' víche' ajta i ti íjmue'esti', a'yaa pu a'íjma jitze tyúuxie've' je'ej maj ye'ej tya'rá'astijre'en i tavástara', a'yaa pu ajta hua' jitze tyúuxie've' mej mij ji'reenya'aj huatyá'itzeere'en i Dios jimi, néijmi'i jime' i jutyévi'j jitze, ajta i ju júuricamej jime', ajta i íiti' ti arí víche', a'íj pu jitze tyí'mua'tzej íyan ti tyí'ma'can i cháanacaj japua, ajta ti'ij tyámua' tyi'tyúucha'íj i jucín jimi.

35 A'yaa nu tyajámua'ixaatye', canu nyej nyij tyajamuáa'ijmuj, sulu a'íj nu'uj jin ti'ij jamuaatyá'huiire'en, ajta siaj sij tyámua' tyí'tyechajcaj, naa tyámua' setya'huúria'aj i tavástara'.

36 Ajta tipua'aj séej a'yan tyé'miteeraste'ej ti arí xá'pui' ti huatyényeichej, ji'nye pu'ríj a'yan tyéejcha'íj mati'ij pua'aj nyejnyei'chacaa, ajta a'yan tyí'mua'ajcaj yee naa pu jéetze' ti huatyényeichej, che' a'yan

huárinyij je'ej ti tyé'miteeraste', che' huatyényeichej, capu tyi'táj jin je'ej tyo'tyá'itzeere'ej i Dios jimi.

³⁷ Ajta tipua'aj síij a'yan tyámua' tyaaxá'pu'i'intare'en i jutzájta' ti'ij huóocha'íin, ajta quee ca'nyéjrij jin ja'ijtye' ti'ij huatyényeichej, a'íjna i a'táj jéetze' pu tyámua' jimi atyojo'ré'nyesij.

³⁸ A'íj pu jin, tipua'aj huatyényeichej a'íjci jamuán i maj meríj néemi'ij a'yan tyaaxájtaca', xá'pu'i' pu rinyij, ajta tipua'aj quee huatyényeichej, jéetze' pu xá'pu'i' rinyij.

³⁹ I íiti' ti víche', a'íj pu jitze ajtyáma'can i jucín tipua'aj ooj júurij i cína'ra'an, ajta tipua'aj huámui'nyij i cína'ra'an, pu'ríj i'ríj ti ajtáhua'aj juxié'vi'ra' jin huatyéviche'en a'táj ti ja'ránajchi, a'íi pu'uj juxie've' ti i tyáati' tavástara' jimi tyá'tzaahuatye'ej.

⁴⁰ Ma'ajta tyij quee jéetze' naa tipua'aj quee che' vicha'aj. A'yaa pu nyéetzij tyiná'miteeraste', ajta i júuricama'ra' i Dios nye jitze pu ajta séejre'.

8

I cue'ráj i maj tyu'támu'vejritaca' i sáanturij jimi

¹ A'íj nu nyijta ijíj tyajamuaaté'exaatye'ej i cue'ráj i maj tyí'mu'vejritaca' i sáanturij jimi. A'yaa pu tyi'ja'yájna mati'ij tyí'xaj a'yan tijn: Néijmi'i tu jamua'reej i ti jir'é'can jime', ajta a'yan tyí'rinyaca' ti a'táj a'íjna jin ahuóotzaahuatye'en i ti jéehua ma'úumua'rej, ajta tipua'aj mahuóoxie've'en jéetze' pu tyámua' tye'mej hua' jimi.

² Tipua'aj a'táj a'yan tyóomua'ajcaj ti jéehua ma'úumua'rej, capu eexúj a'yan metyóomua'rej je'ej ti tyúuxie've' i Dios jimi.

³ Na'ríj a'táj jitzán tyí'ca'nyej i Dios juxié'vi'ra' jime', Dios pu ajta jitzán séejre' a'íjci i a'táj.

⁴ Ajta tipua'aj setyú'cua'nyij i cue'ráj ti tyu'támu'vejrityi'huaca' i sáanturij jimi, tyámua' tu tyá'mua'reej maj quee tyi'táj huíire' i sáanturij íyan i cháanacaj japua, ajta síij na'aj i Dios.

⁵ Tyij majta mue'táj séejre' i tajapuá majta íyan i cháanacaj japua i maj a'yan hua'tamuá'muaj yee diosij, ji'nye a'yaa mu tyí'xaj maj mui'ij i maj diosij pu'éen, majta mui'ij i maj tyi'táj jin tyityatatyíj,

⁶ ajta tajimí, síij pu'uj Dios i tyaj jajvástara', i ti néijmi'i jimi tyu'taséjre, tyajta ityáj néijmi'i tu a'íjna jin séejre' tyej tyij tyámua' tyeetyátoonyij. Síij pu'uj ajta i tavástara', a'íjna i Jesús ti ajta Ciriistu' pu'éen, néijmi'i pu a'íj jimi tyú'taavijhuaca', tyajta ityáj a'íj tu tyajta jitze eeráma'can.

⁷ Ajta camu néijmi'i jamua'ree i ti jir'é'can jime'. Séecan i maj hua'na'miche'ej i sáanturij, móoche' mu tyí'cua'caa i cue'ráj a'yan metyi'mua'astij tijn tyu'támu'vejrityi'huaca' i diosij jimi, ajta i maj jin ma'umuámua're' a'íj pu jin a'yan tyihuá'miteeraste' maj majta meríj huo'tyánajchaca' i sáanturij.

⁸ Ajta capu i Dios a'íjna jin taaxié'vej je'ej tyaj tyi'táj tyí'cua'caa, ji'nye catu jéetze' tyámua' rinyij tipua'aj tyetyí'cua'care'en, catu tyajta je'ej pua'aj rinyij tipua'aj tyequée tyi'táj cua'care'en.

⁹ Tyámua' xu'uj siaj sij quee je'ej pua'aj jáa'uurej séej i a'táj tiquee jéehua tyá'tzaahuatye'.

¹⁰ Ji'nye tipua'aj muáaj, mu paj tyámua' tyá'mua'reej, a'áa petyaja'cua'caj jo'maj huaja'na'michej i sáanturij, ajta je'en a'táj tiquee eexúj jéehua tyá'tzaahuatye' muaaséj, ca'nyíjra'aj paj jaatá'sij a'íjci i a'táj

tí'ij ajta a'íin tyú'cua'nyij i cue'ráj i maj tyu'támu'vejritaca' i sánturij jimi.

¹¹ A'yaa pej pij muáaj, i paj tyámua' tyá'mua'reej je'ej ti tyí'een i Dios jimi, a'yaa paj ja'uurej tí'ij jó'vetyij a'íjna a'ihuáara' tiquee jéehua tyá'tzaahuatye', a'íjci i ti ajta jitzán ma'can huamuí' i Ciriístu'.

¹² Típua'aj seríj ootyá'itzeere'en a'íjma jimi i ju'ihuáamua' i maj quee jéehua tyá'tzaahuatye', mua'aj xu siajta a'íjci jin ootyá'itzeere'ej i Ciriístu' jimi.

¹³ A'íj pu jin, típua'aj nye'ihuáara' jó'vetyij a'íjna jime' je'ej nyej nyáaj tyí'cua', canu a'náj jacua'nyij a'íjci i cue'ráj, nyej nyij quee ca'nyíjra'aj jaatá'an ti a'yan huárinyij a'íjci i ti jin jó'vetyij.

9

Je'ej ti tyu'tóoci'puaj a'íjna i ti huata'íjtyi'rej

¹ Caxu mua'aj a'yan tyu'taxájtaj yee capu a'yan tyi'ja'yájna nyej nyaxáahuaj majo'cha'can, nyej nyajta síj a'íin pué'een i Dios ti uyo'ta'ítyaca' nyej nyij jitzán ma'can tyu'taxáj, ji'nye nyáaj nu jaaséej a'íjci i Jesús i tavástara', siajta mua'aj xu a'íin pué'een i nyaj jime' tyí'muarie' i tavástara' jimi.

² Tyij nyequee séecan jimi quee a'íin pué'een i Dios ti uyo'ta'ítyaca', ja'mua jimi nu xaa a'íin pué'een, ji'nye mua'aj xu a'íin pué'een i siaj jimi séejre' i tavástara', a'íj pu jin ámiteere' nyej nyáaj a'íin pué'een i Dios ti uyo'ta'ítyaca'.

³ A'íi pu a'íin pué'een i nyaj huo'ria'hua'xijre'ej a'íjma i maj je'ej pua'aj tyí'nyaxaj.

⁴ Néijmi'i tu jin huatátaci'puaj tyej tyij tyú'cua'nyij, tyajta huaye'en,

⁵ ajta tyaj séej tyévi'tinye'en ti ajta tyá'tzaahuatye', matí'ij i séecan i Dios ti huo'ta'ítyaca', majta i ta'ihuáamua' i tavástara' jimi, ajta a'íjna i Pedro.

⁶ ¿Nyiquij i Bernabé, nyajta nyáaj a'íin tyapué'een i tiquee a'yan tyúuxie've' tyaj tyu'muárie'en?

⁷ ¿A'tanyíj tyí'huíire' xantáaru' jime' ajta je'en jusíj tyúunajchitye'? ¿A'tanyíj quee jacua'nyij i táque'ra' i ti jáahuii? ¿A'tanyíj quee juquéi'sij i hua' léechij i ti huá'siire' i ya'muáatyee?

⁸ Caxu a'yan tyityóomua'ajcaj yee jujímua'aj mu'uj i tyétyacaa je'ej tyéejtyoj, sulu a'yaa pu ajta tyo'yú'xaca' a'íjna i Moisés.

⁹ A'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze i maj jin tyí'ijta tijin: “Capáj ja'ancánaamuan i púuyej ti atayi'cáaj jayuhua' i tyeríicuj.” Ajta capu a'yan huatóomua'aj maj jitzán juxie've' i Dios a'íimaj i púuyesij,

¹⁰ sulu ityáj tu jitzán juxie've'. Ji'nye ityájma pu jitze ma'can ooyú'si'huaca' i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, a'íjna i ti tasa'huacaa ajta i ti tyí'tza'nacaa a'yaa mu ricij mejchó'va'aj ti tyi'tíj huo'ci'tyij i ti huáciiriaca'.

¹¹ A'yaa pu'ij, típua'aj ityáj tyeríj jaahuástej ja'mua jimi a'íjna i ti Dios jimi já'ma'can, capu je'ej metyejé'tyi'tij tyaj je'cácaa jamuaatáhuavij i tyaj jin huatyátahuíire'en íiyan i cháanacaj japua.

¹² Típua'aj séecan a'yan marijcaj ja'mua jimi, jéetze' tutyij ityáj a'íjna jin huatátaci'puaj.

Tyajta ityáj, catu a'yan ricij, sulu néijmi'i tu jin tyé'viicue' tyej tyij quee tye'entyiú'una'an i nyúucaria'ra' jitze i Ciriístu'.

¹³ Xu'ríj mua'aj jamua'reej je'ej maj ricij a'íimaj i maj tyí'huíire' i tyeyúuj tzajta', a'íi mu tyí'cua'caa a'íjna i maj séecan tyo'tyáato'raj. Majta a'íimaj

í maj a'áa tyí'huüre' jo'maj tyajá'mu'vejritaca, a'íi mu majta jacua'caa í maj tyu'támu'vejritaca'.

¹⁴ A'yaa pu'uj tána'aj tavástara' pu a'yan tyu'ta'íjtaca' tí a'yan tye'tyévijtye' maj a'íjna jin huatyóohuüre'en í maj huá'ixaatye' í nyúucaria'ra' í Dios.

¹⁵ Nyajta nyáaj, canu a'náj a'íj jin huatyényahuürej, canu nyajta a'íj jin tyajá'muayu'se'ej siaj sij mua'aj tyi'tíj naata'an. Jéetze' pu na'ránajchij nyaj huámui'nyij quee nyaj a'yan huárinyij. Capu a'tíj náa'ari'raj a'íjna í nyaj jin nyetyamua've'.

¹⁶ Capu a'yan tyinyatá'caa nyej nyij a'íj jin á'nyatzaahuatya'aj, jí'nye Dios pu a'íjna jin a'yan tyinaatajé tí puéjtzij naatá'sij típua'aj nyequee huo'té'exaatye'en.

¹⁷ A'íj pu jin, típua'aj nyaxie'vi'ra' jin nyetyihuo'té'exaatye'nyijche', naatanyaci'puácaj nu nyej nyij tyi'tíj ancuriáan, ajta tí a'yan tyinaac'íj, a'íj nu jin a'yan ricij, jí'nye Dios pu a'yan tyinaata'íj.

¹⁸ Ajta a'yájna, a'íjna í tí nyéetzij nyaci'tyij a'íi pu a'íin pué'een í tí naa nya'asej nyaj quee hua'jíive'ej nyetyihua'ixaatye', ajta nyej quee a'íjna jin huatyényahuüre'en í nyaj jin antyínyamua'ree.

¹⁹ Tyij ajta quee a'tíj tyí'nye'ijtye', nyáaj nu nyeríj tyámua' huányaruuj mej mij néijmi'i tyinaata'íjtye'en, ajta nyej nyij í Ciriístu' jitze ma'can jéetze' huo'mué'tin í tyeíttee.

²⁰ A'íimaj jimi í maj Israel jitze ajtyáma'can, a'yaa nu huányaruuj mati'íj í maj Israel jitze ajtyáma'can, nyej nyij huo'mué'tin í maj Israel jitze ajtyáma'can, a'yaa nu huányaruuj tí'íj a'tíj tí ja'astej í nyúucarij í maj jin tyí'íjta, nyej nyij huo'mué'tin a'íjma í maj já'astijre' í nyúucarij í maj jin tyí'íjta, tyij ajta quee nyéetzij tyí'nye'ijtye' a'íjna í nyúucarij.

²¹ Ajta a'yájna, nyata'aj huo'mué'tin a'íjma í maj quee já'astijre' í nyúucarij í maj jin tyí'íjta, a'yaa nu nyajta huányaruuj mati'íj a'íimaj, nyajta nyáaj, nyáaj nu séej nyúucarij ará'astej í Dios jimi, jí'nye a'íi pu tyí'nye'ijtye' í nyúucarij í tí jin í Ciriístu' tyí'íjta.

²² Nyati'íjta a'íjma jamuán ajo'tyávaacaj í maj quee í'ríj tyá'tzaahuatye', a'yaa nu nyajta huányaruuj mati'íj a'íimaj, nyej nyij huo'mué'tin a'íjma. Néijmi'caa jimi nu a'yan huányaruuj nyej nyij séecan huamué'tin.

²³ Néijmi'i nu jin a'yan ricij a'íjci jime' í nyúucarij í nyaj huá'ixaatye' í tí jin Dios hui'rátoonyij, ta'aj íj ajta náaci'tyij í tí jin í Dios tyámua' tyihuo'tá'sij a'íjma í maj já'astijre' í nyúucarij.

²⁴ Xu'ríj jamua'reej típua'aj jo'maj ja'hua'chacaa, néijmi'i mu huatyáhuaachij, ma' ajta sáij pu'uj a'íin pué'een í tí tyí'mue'tin. Siata'aj a'yan cha'taj siana'aj huárinyij siata'aj sij tyi'tíj huamué'tin í Dios jimi.

²⁵ Í maj tyámua' ju'uurej mej mij huáhuajca, tyámua' mu tyúucha'íj. A'yaa mu ricij mata'aj mij cúruun ancurai'in tíquee á'tíjti', tyajta ityáj, a'yaa tu ricij tyej tyij cúruun ancurai'in tí naa huasé'rihua'aj ja'mej jusén jime'.

²⁶ A'íj nu jin nyáaj, canu cha' nyana'aj tie'chacaa, canu nyajta cha' nyana'aj tyi'tató'xaj í áacaj tzajta',

²⁷ sulu a'yaa nu tyí'nye'ijtye', tí'íj na'rá'astijre'en í nyaj jatyáhue'ra', ta'aj íj ajta quee Dios naaré'ityej nyati'íj nyeríj huo'ixáatya'aj í séecan.

10

Maj quee jana'miche'en í tíquee Dios pué'een

1 Nye'ihuáamua', canu a'yan tyá'xie've' siaj yó'hua'nan ti i jéetirij aja'cáava'aj huo'vi'tisime'ej i tahuásimua'ci'ij, majta je'en néijmi'i jájritze' antacáj.

2 A'yaa mu a'íimaj néijmi'i mu huámui'vijhuaca' a'íjna jamuán i Moisés ti'ij ooj aja'cáava'ca'aj i jéetirij, ajta mati'ij antacáj i jájritze'.

3 A'yaa mu'uj támana'aj néijmi'i tyáacua a'íjna i cue'ráj ti i Dios jimi jo've'mej,

4 majta néijmi'i a'íjci juqué'ij i jájtyij ti ajta i Dios jimi jo've'mej. Ji'nye a'íj mu jitze hua'íj i tyetyéj ti hua' jamuán huama'ca'aj, ajta a'íjna i tyetyéj, a'íi pu a'íin pué'eenye'ej i Ciríistu'.

5 Majta a'íimaj, mue'tíj mu quee tyaatatyójtzi'rej i Dios, a'íj pu jin Dios hua'antyipua'rij a'ájna jo'tíj quee já'tyi'tíj.

6 Néijmi'i pu a'yan tyu'ríj ti'ij ityájma tyitáamua'tyej, tyej tyij quee a'yan a'íjci jitze tyityaaju'un i ti je'ej pua'aj een, mati'ij a'íimaj huaríj.

7 A'íj pu jin, caxu mua'aj hua'najchej i sáanturij, mati'ij séecan a'íimaj huaríj, ji'nye a'yaa pu tyé'yu'si' tíjin: "A'íimaj mu tyeítýee oorá'saca' mej mij tyú'cua'nyij, majta huaye'en, mati'ij támij ájhuiixij mej mij huóotyamua've'en."

8 Tyiche' quee a'yan tyí'xana'cire'ej mati'ij séecan a'íimaj huaríj, majta je'en huácuij séej xicáj a'chu seityéj japuan huéicaj ví'ra'aj i tyeítýee.

9 Tyiche' tyajta quee tyi'tíj ja'ihuo'raj i tavástara' Ciríistu', mati'ij séecan a'íimaj huaríj, i maj huá'cuij mati'ij cú'cu'see huo'tyéche'xij.

10 Siajta quee je'ej siana'aj tyí'tyenyuuca'an i Dios jimi, mati'ij séecan a'íimaj huaríj, aj pu'ij a'íjna i ti tajapuá tyí'huüre' i Dios jimi i ti a'íjna jin antyúumua'reej ti hua'antyipua'ritye'en i tyeítýee, a'íi pu'ij hua'antyipua'rij a'íjma.

11 A'yaa pu tyihuó'ruuj i tahuásimua'ci'ij ti'ij ityájma tyitáamua'tyej, ajta je'en a'íj jin ooyú'si'huaca' ti'ij tyámua' táa'uuren, ji'nye pu'ríj atyojo're'nyesij ti'ij jitzán néijmi'i tye'entyipuá'rij.

12 A'íj pu jin, a'íjna i ti a'yan tyóotzaahuatye' tiquee tyi'tíj jin á'itzeere', che' tyámua' tyu'mé'en ti'ij quee tyi'tíj jin atyá'itze'rihua'an.

13 Caxu seexúj mua'aj tyi'tíj jin óoviicue'rej ti huápu'i'ij tyési'. Ajta ja'mua jimi i'ríj siaj i Dios jimi tyú'ca'nyej, ji'nye capu tyu'tá'sij ti tyi'tíj ca'nyíjra'aj jamuaata'an siaj sij quee che' tyo'táviicue'. Sulu a'yaa pu'uj, ti'ij tyi'tíj je'ej já'mua'uurej, Dios pu ajta jamuaatá'sij je'ej siaj ye'ej huárinyij siaj sij tyo'táviicue'.

14 A'íj pu jin, nye'ihuáamua', mu nyaj já'muaxie've', caxu hua'najchej i sáanturij.

15 A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' ti'ij tyeítýee maj tyámua' tyojó'itej, siata'aj jujímua'aj jaaxá'pui'intare'en tipua'aj xá'pui' nyetyi'xajta na'riij nyequee.

16 Tyati'íjtá ja'antýiye'en i váasuj jitze tyej tyij tyaatatyójtzi're'en i Dios, a'yaa pu huatóomua'aj tyaj néijmi'i ajtyú'uuvej i xúuria'ra' jitze i Ciríistu'. Ajta i páan i tyaj jaatyatáaraxi'in tyajta jacua'nyij, a'íj tu tyajta jin ajtyú'uuvej i tyévira' jitze i Ciríistu'.

17 Tyij tyajta mui'ij, néijmi'i tu séej tyana'aj i páan huariátataare'ej, ji'nye néijmi'i tu séej tyana'aj jitze ajtyáma'can.

18 Cási', siahuo'séj a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íimaj mu tyí'cua'caa i maj tyu'támu'vejritaca', a'íi mu majta tyí'huüre' a'ájna jo'maj tyajá'mu'vejritacaa.

19 Canu a'íj jin a'yan tyí'xaj yee tyí'tíj mu jin je'ej tyúuxie've' i sáanturij, capu ajta jéetze' tyí'huüre' i cue'ráj ti tyu'támu'vejrityi'huaca' i sáanturij jimi.

20 A'yaa pu huatóomua'aj i nyaj tyajá'mua'ixaatye' tijin mati'ijta a'íimaj tyu'támu'vejritaj i maj quee tyá'tzaahuatye', a'íj mu tyí'mu'vejritye' i tyiyáaru', camu i Dios, nyajta nyáaj canu jaxie've' siaj tyí'tíj jin huá'huiria'aj i tyiyáaru'uj.

21 Capu i'ríj siaj ya'caj i váasuj jitze siati'ijta tyé'tyojtzi're'ej i tavástara', tipua'aj siajta siooj a'íj jitze ya'caa i váasuj i maj jin jana'michej i tyiyáaru', capu ajta i'ríj siaj japuan tyí'cua'caj i méesaj i maj japuan jo'támua'reej i tavástara', tipua'aj siajta siooj a'íjna jitze tyí'cua'ajcaj i méesaj i maj japuan huá'na'michej i tyiyáaru'uj.

22 ¿Ca' a'yan tyetyá'xie've' ti tyinyú'caj i tavástara'? ¿Nyiquij ityáj jéetze' tu'huácaca'nye' quee a'íjna?

Tyaj tzáahuatyí'ra'aj jimi tyícha'íij i taxa'aj tyévíj

23 A'yaa mu tyí'xaj tijin: A'tíj tina'aj pu i'riitye' tí'ij a'yan huárinyij je'ej ti tyá'xie've'. A'yaa pu tyí'ja'yájna, ajta capu néijmi'i tyí'tyáhuí'rii. Jee xaa nyu'uj, a'tíj tina'aj pu i'riitye' tí'ij a'yan huárinyij je'ej ti tyá'xie've', ajta capu néijmi'caa jimi tyámua' tyí'rinyacaa.

24 Tyiche' quee jahuocaj tí'ij tyámua' tyí'eenye' tajimí, sulu tyiche' jáahuonyij tí'ij tyámua' tyá'ra'nyij séecan jimi.

25 Siata'aj néijmi'i tyú'cua'nyij i ti tyí'xoo jo'maj hue'ra'aj já'toj, caxu tyí'ihuo'oj yee tipua'aj je'ej pua'aj táa'uurej tatzájta',

26 ji'nye tavástara' pu ja'a'rij i chuéj i tyaj japuan yan huacháatimee, a'íi pu ajta tyía'rij tí'ij na'aj iye'ej ti tyí'sejre'.

27 Tipua'aj síij tiquee tyá'tzaahuatye' jamuaatá'inyen siaj jamuán tyú'cua'nyij, siajta mua'aj jo'ciinyicuj, siata'aj néijmi'i tyú'cua'nyij i ti a'áan tyeje'tyá'sij ja'mua jimi, caxu tyí'ihuo'oj siana'aj yee nyiquee tyú'je'hua'aj.

28 Ajta tipua'aj a'tíj a'yan tyajamuaté'exaatye' yee a'íjna i hue'ra'aj huatámu'vejrityi'huaca', caxu sij jacua'caj, a'íjci jime' i a'tíj ti a'yan tyaataxájtaca' ajta pej pij quee je'ej tyá'mua'ajcaj.

29 A'íj nu tyáxajta je'ej ti tyí'mua'tzej i síij, canu je'ej siaj mua'aj tyí'mua'tzej.

Canu nyáaj tyu'tá'sij ti a'tíj tyina'antyí'uunyi'raj, a'íjci jime' je'ej ti a'ín tyí'mua'tzej.

30 Tipua'aj nyetye'tyójtzi'ria'aj i Dios nyati'ijta tyí'cua'caj, canu tyu'tá'sij ti a'tíj je'ej pua'aj tyí'nyaxajta a'íjci jime' nyej tyé'tyojtzi're' i Dios.

31 A'yaa pu'uj tána'aj, tipua'aj setyí'cua'ajca na'ríij seya'caj, nusu tyí'tíj siaj je'ej uuriaj, siata'aj néijmi'i jin tyé'tyojtzi're'ej i Dios.

32 Caxu a'tíj je'ej pua'aj tyí'iteeraj, caxu siajta a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, nusu i maj séej chuéj japua já'ma'can, na'ríij a'íjma i maj tyá'tzaahuatye' i Dios jimi.

33 Ajta nyaj jime' nyetyí'tyese' nyaj tyámua' tyihuo'tyáhuüre'en néijmi'caa, nyej quee jahuoo tí'ij nyéetzij náahuüre'en, sulu ta'aj ij séecan huáhuüre'en, mej mij tyámua' tyityeetyá'itzeere'en i Dios jimi.

11

1 Siata'aj mua'aj a'yan cha'taj siana'aj huárinyij nyati'ij nyáaj, a'yájna nyati'ij nyáaj i Ciriistu' jimi tyu'méj.

Je'ej maj ye'ej huárinyij i úucaa i tyeyúuj tzajta'

2 Nyetyaja'muatyajtzi're', ji'nye a'náj tina'aj xu na'tamuá're'rii, siajta a'yan ricij je'ej nyaj tyajamuaamuá'tyej.

3 Nyajta nyáaj, a'yaa nu tyá'xie've' siaj yó'itej xá'ra'nyij ti i Ciríistu' antyúumua'reej a'íimaj jimi i tyétyacaa, ti'ij ajta i tyáati' tye'entyúumua'ree i ju'íij jimi, yaa ti'ij ajta i Dios tye'entyúumua'ree i Ciríistu' jimi.

4 Típua'aj tyáati' utyamúucu'tzij huatyényuunyij nusu tyihuá'ixaatye'ej, a'íi pu jaatyáxaahuataj a'íjci i ti jimi antyúumua'reej.

5 Ajta típua'aj íiti' antyimua'vi'ij huatyényuunyij, nusu antyimua'vi'ij tyí'xajtaj i Dios jitze ma'can, a'íi pu ajta jaatyáxaahuataj a'íjci i ti jimi antyúumua'reej. A'yaa pu cha'tána'aj tyú'tyevi'raste' ti íiti' cóoyej.

6 Ji'nye típua'aj íiti' quee ahuóonaj i jumu'új jitze, jéetze' pu ti ahuóosisaaxi'in. Na'ríij i íiti' a'yan tyé'miteeraste'ej ti tyú'tyevi'raste' ti cóoyej na'ríij ti ahuóosisaaxi'in, che' ahuóonaj i jumu'új jitze.

7 Capu xá'pui' ti tyáati' ahuóonamuan, ji'nye a'íi pu a'yan een ti'ij i Dios, a'íj pu'ij ajta jitze séejre' je'ej ti een i Dios. Ajta i íiti' jimi pu séejre' je'en ti een i tyáati'.

8 Ji'nye a'íjna i tyáati', capu a'íjna jitze huatyátaavijhuaca' i íiti', sulu i íiti' pu a'íjna jitze huatyátaavijhuaca' i tyáati'.

9 Capu i tyáati' a'íj jin huatyátaavijhuaca' ti'ij jaatáhuire'en i íitaj, sulu i íiti' pu a'íj jin huatyátaavijhuaca' ti'ij jaatáhuire'en i tyáataj.

10 A'íj pu jin a'yan tyúuxie've' ti i íiti' ahuóonaj i jumu'új jitze, ti'ij ámiteeria'aj tijin já'astijre' a'íjci i ti tyé'ijtye', ajta ti'ij quee je'ej pua'aj séejre'ej a'íjma jimi i maj tajapuá tyí'huire'.

11 Ajta a'íjma jimi i maj tyá'tzaahuatye', camu jujímua'aj séejre' i úucaa, camu majta jujímua'aj séejre' i tyétyacaa.

12 A'yaa pu tyi'ja'yájna ti i íiti' a'íj jitze huatyátaavijhuaca' i tyáataj, a'yaa pu ajta tyi'ja'yájna ti i tyáati' a'íjci jitze eeráanyej i íiti', majta néijmi'i mu i Dios jimi je'ráma'can.

13 Siata'aj jujímua'aj jaaxá'pui'intare'en típua'aj a'yan tya'ránajchij ti i íiti' antyimua'vi'ij huatyényuunyij i Dios jimi.

14 A'yaa tu tyá'mua'reej ti tyévi'si' huasé'rin típua'aj i tyáati' cáati'rej,

15 ajta típua'aj i íiti' cáati'rej, a'íi pu a'íin pué'een i ti jin ámiteere' ti já'astijre' i Dios, ji'nye a'yaa pu i cipuáj tyu'tyátuihuaca' i íitaj jimi ti'ij ja'vá'naj i mu'úra' jitze.

16 Típua'aj a'tíj jaxie'va'aj ti a'íj tyámua' tyu'taxáj, a'yaa pu tyúuxie've' ti jáamua'reej tyej quee ityáj majta quee a'íimaj i maj jusi'rii i Dios jimi, seequėj tyityetyúucha'ij.

Je'ej maj ricij i maj jusiire'

17 Ajta ijíij nyej nyijta jamuaaté'exaatye'sij, canu che' tyajamuaatatyójtzi're'ej, ji'nye a'yaa pu cuxáa je'ej pua'aj já'mua'uurej siati'íjtá jusiiria'aj quee i'ríj siaj tyámua' huárinyij.

18 Anaquéecan jime', a'yaa mu tyináa'ixaaj tijin siati'íjtá jusiiria'aj, je'ej xu pua'aj ja'huoomua'raaj xá'ci'ij, nyajta a'yan tyí'mua'tzej ti je'cáj a'yan tyi'jiré'can jime'.

19 A'yaa pu tyi'jiré'can jime' ti a'yan tyúuxie've' ti a'yan tyá'ra'nyij, ta'aj ij ootámiteere'en a'tyán maj jiré'can jime' tyá'tzaahuatye'.

20 Mua'aj xu siajta a'yan ricij, siati'íjtá aja'tyúusiire'en, caxu a'íjna jin tyí'cua'nyij i siaj jin jo'támua'reej ti tavástara' tajapuá huatanyúj.

21 Ji'nye siati'íjtá tyí'cua'caj, je'cáj xu anaquéej tyí'ijcue'sij, meentyij séecan móoj tajcuj, majta séecan huatyáta'ruj.

22 ¿Nyij sequée ma'ja'chej siaj a'áa tyojó'cua'nyij, siajta huaye'en? ¿Ji'nye siaj sij hua'tyáxa'huataj i maj jusi'rii i Dios jimi, siajta hua'tyevi'ra'astaj i mej quee tyi'tíj tyícha'ij? ¿Ji'nye nyetyajamuaate'xaatye'sij? ¿Nyiquij nyetyajamuaatatyójtzi're'ej? Canu xaa nyu'uj a'íjci jime'.

I maj jin jo'támua'reej i tavástara'

(Mt. 26:26-29; Mr. 14:22-25; Lc. 22:14-20)

23 Ji'nye nyáaj nu a'íjci ancuriáa' i tavástara' ti a'yan jaatyájto, a'íj nu nyij nyajta nyáaj ja'mua jimi huatyájto, a'ájna imuáj tíca'rij tzajta' ti'ij aviítzij jin huatátuiiri'huaca' i tavástara' Jesús, a'íi pu jatyí'puj i páan,

24 ajta ti'ij tyaatatyóotzi'ria'aj i Dios, aj pu'ij jaatyátaaraxij, ajta a'yan tyihuo'té'exaaj tijin: “A'íi pu a'íin pué'een i nyaj jatyhue'ra' i nyaj jin ja'mua japua huatányuusij. A'yaa xu huárinyij siaj sij a'ájna jin no'támua'reej.”

25 Mati'ij tyu'cuá'aj, aj pu'ij ja'ajriáj i váasuj, ajta a'yan tyihuo'té'exaaj tijin: “A'ájna i váasuj tzajta' tu'huájmuua, a'íi pu a'íin pué'een i nyúucarij ti jájcuaj i ti jin Dios tyajamua'táratziiri' a'íjci jime' i nyaxúure' nyaj je'ráxire'sij.” Ajta siati'ijta a'yan rijcaj a'íj xu jin no'támua'reej.

26 A'íj pu jin, 'asta na'aj quee uvé'nyej i tavástara', mua'aj xu a'yan tyihuo'té'exaate'nyej je'ej ti huatóomua'aj ti a'íin tavástara' huamuí', siati'ijta jáacua'nyij a'ájna i páan, siajta huaye'en a'íjci jitze i váasuj.

Je'ej maj ye'ej tyú'cua'nyij i maj jin jo'támua'reej i tavástara'

27 A'yaa pu'ij, a'tíj tina'aj ti jáacua'nyij a'íjci i páan, nusu huaye'en a'íjci jitze i váasuj je'ej ti quee tyi'tyéevijtij, a'yaa pu jitzán tyo'ojpuá'rij ti jaatyáxaahuataca' i tyévira' ajta xúuria'ra' i tavástara'.

28 A'íj pu jin, siati'ij quee xu tyí'cua'caj siajta quee xu ya'caj i váasuj jitze, mí'een tyámua' setyityahuoséeraaj i jutzájta'.

29 Ji'nye tipua'aj setyú'cua'nyij siajta huaye'en sequée jamua'reerej ti a'íin pué'een i tyévira' i tavástara', jujímua'aj xu puéjtzij huatóoa'sij siati'ijta tyí'cua'caj siajta ya'caj.

30 A'íj mu jin mue'tíj tyí'cucui', ajta quee che' huá'ca'nyisti', majta séecan meríj huácuuj.

31 Tipua'aj tyámua' tyetyityahuátasejrajnyiche' tajímua'aj, capu puéjtzij taatá'nyijche' i tavástara'.

32 Ajta tipua'aj i tavástara' puéjtzij taatá'an, a'íj pu jin tyata'aj tyij jáari'rej tyej tyij quee néijmi'i antyipua'rej hua' jamuán i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua.

33 A'íj xu jin nye'ihuáamua', siati'ijta jusiiria'aj siaj sij tyú'cua'nyij, siahuóocho've'ej síj ajta síj siaj sij néijmi'i tyú'cua'nyij.

34 Ajta tipua'aj síj í'cuataj, che' juchéj tyojó'cua'nyij, ta'aj ij quee Dios puéjtzij jamuaata'an siati'ijta jusiiria'aj. Ajta i séecan jime' i ti tyá'itzeere', nyáaj nu tyámua' tyí'uurej nyati'ij a'áa ja'tanyéj ja'mua jimi.

12

I ti jin tyihuo'ta'ij i júuricama'ra' i Dios

1 Nye'ihuáamua', nyáaxie've' siaj jáamua'reej je'ej ti een i ti jin tyajamuaata'ij i júuricama'ra' i Dios.

2 Mua'aj xu jamua'reej je'ej siaj tyee'yí'tihua'aj siati'ij quee xu tya'tzáahuatya'caj, a'íjma xu jimi juca'nyajca'aj i sánturij i maj quee atanyúuve'ejmee.

³ A'íj nu jin ijíj a'yan tyá'xie've' siaj jáamua'reej tiquee je'ej tyí'rij ti a'tíj je'ej pua'aj tyá'xajta i Jesús, tipua'aj a'íj jitze aróoca'nyaj i júuricama'ra' i Dios. Capu ajta i'ríj ti a'yan tyu'taxáj yee: "Jesús pu tavástara' pué'een." Tipua'aj quee a'íjci jitze aróoca'nyaj i júuricama'ra' i Dios.

⁴ Capu síj na'aj i ti jin tyajamuaata'íj i júuricama'ra' i Dios, ma' ajta síj na'aj i júuricamej ti tyu'ta'íjtaca'.

⁵ Mue'tíj pu tyí'sejre' je'ej siaj tyu'tyáhuire'en i Dios jimi, ajta síj pu'uj i tavástara' ti a'yan tyu'ta'íjtaca'.

⁶ Mue'tíj pu ajta tyí'sejre' i siaj jin tyí'muarie', ajta síj pu'uj i Dios ti néijmi'i jin putyí'uurej hua' jimi néijmi'caa i tyeítýee.

⁷ Dios pu tyihuo'ta'íjtye'sij séej ajta séej je'ej maj tyi'tíj tyu'yí'tin, mej mij a'íjna jin néijmi'caa huatyáhuire'en.

⁸ A'íjna jitze pu ma'can i júuricama'ra' i Dios, séecan huatá' mej mij tyámua' tyiyo'itéej metyu'taxáj, ajtáhua'aj séecan, a'íj pu'uj tána'aj i júuricama'ra' i Dios huo'ta' mej mij jéehua jaria'mua'reeriaj maj tyu'taxáj.

⁹ Séecan mu a'íjna ancuriáa'sij mej mij jéehua tyá'antzaahuatye'en, a'íjci jitze ma'can i júuricama'ra' i Dios, majta séecan a'íj ancuriáa'sij mej mij jaayí'tihua'an maj tyihuó'huaatye'en i maj tyí'cucui'.

¹⁰ Séecan mu a'íjna ancuriáa'sij maj jaayí'tihua'an mej tyi'tíj je'ej huá'uurej mej mij séecan tyámua' tyo'taséj, majta séecan mej mij tyihuo'té'exaatye'en i Dios ti jitze tyeje'ráma'can. Ajta i séecan, Dios pu a'yan tyihuo'tá' mej mij jaayí'tihua'an maj jáamua'reej tyi'tíj ti júuricama'ra' pué'een, ajta séecan maj tyu'taxáj séej i nyúucarij jime' i maj quee yó'itej, ajta séecan maj jaayí'tihua'an maj jaataxáj je'ej ti huatóomua'aj a'íjna i síj ti jaataxájtaca'.

¹¹ Néijmi'i i maj a'yan tyeeyí'tin, a'íj pu jusíj ca'nyíjra'aj hua'tá'caa i júuricama'ra' i Dios, a'íj pu hua'tá'caa séej ajta séej je'ej ti tya'ránajchaca'.

¹² A'íjna i tyévira' i a'tíj, tyí'mui'ij i ti jitzán tyí'sejre', ajta síj pu'uj pué'een i tyévij. A'yaa pu cha'taj na'aj tyí'een i Ciríistu' jimi.

¹³ A'yaa pu'uj tána'aj, néijmi'i i tyaj Israel jitze ajtyáma'can, majta i maj séej chuéj japua já'ma'can, nusu i maj ca'nyéjrij jin tyí'muarie' na'ríj juxáahuaj maj mahuaci'íj, néijmi'i tu huá'huaca' tyej tyij séej tyana'aj jitze ajtyáma'cantaj a'íjna jitze ma'can i júuricama'ra' i Dios, ajta síj na'aj i júuricamej tajimí huatyátuihuaca'.

¹⁴ Ajta capu síj na'aj i ti jitzán tyí'sejre' i tyévij, sulu tyí'mui'ij.

¹⁵ Tipua'aj i íicaj a'yan tyu'taxáj yee: Canu muáca'aj pué'een, canu nyij jitzán ajtyáma'can i tyévij, capu a'íjna jin quee che' jitzán ajtyama'cántaj ja'mej.

¹⁶ Ajta tipua'aj i naxiéj a'yan tyu'taxáj yee: Ji'nye canu jì'síj pué'een, canu nyij jitzán ajtyáma'can i tyévij, capu ajta a'íjna jin quee che' jitzán ajtyáma'cantaj ja'mej.

¹⁷ Tipua'aj néijmi'i i tyévij jì'síj pué'eenye', capu je'ej tyí'rij ti iityánamuajra. Ajta tipua'aj néijmi'i i tyévij a'íjn pué'eenye' i ti jin iityánamuaj, capu ij ajta je'ej tyí'rij ti tyúu'ichuej.

¹⁸ Ajta i Dios pu a'yan eenye'en tyu'tyájttoo i tyévij jitze je'ej ti a'íj tya'ránajchaca'.

¹⁹ Tipua'aj néijmi'i i ti jitzán tyí'sejre' síj na'aj pué'eenye', capu maja'huá'tacajche' i tyévij.

²⁰ Ma' ajta a'yaa pu tyí'een, tyij ajta tyí'mui'ij i tyévij ti jitze tyí'sejre', síj pu'uj i tyévij pué'een.

²¹ Capu i'ríj ti i jì'síj a'yan tyaaté'exaatye'en i muáca'aj yee: "Capáj nyej jitze juxie've'", capu ajta i'ríj ti i mu'úura' a'yan tyaaté'exaatye'en i íicaj yee: "Capáj nyej jitze juxie've'."

²² Sulu a'yaa pu tyí'een, i ti a'yan huasé'rin ti'ij i ti jéetze' quee juca'nyej i tyévi'j jitze, a'íi pu a'íin tyi'pué'een i ti jéetze' tyúuxie've',

²³ ajta i ti tajitzé tyí'sejre' i ti quee jéehua tyúuxie've', a'íj tu jéetze' tyámua' tyi'tyéche'tyaa. Ajta i ti tyú'tyevi'raste' tìpua'aj séjre'ej jéjre'citze', a'íj tu tyajta jéetze' tyámua' tyi'tyéche'tyaa,

²⁴ ajta i séecan ti jitzán séejre', catu tyámua' tye'tyéche'tyaa. Dios pu a'yan eenye' huatyájtó i tyévi'j ti'ij jéetze' tyámua' tyéecha'íin a'íjna i ti quee jéehua jitzán juxie've',

²⁵ mej mij quee je'ej pua'aj eenye' i maj tyévi'j jitze ajtyáma'can, sulu mej mij tyámua' tyityahuóocha'íin síj ajta síj.

²⁶ Tìpua'aj síj a'yan tya'ajpuéjtzij, néijmi'i mu a'yan cha'taj mana'aj tya'ajpuéetzij muá'ju'un, ajta tìpua'aj síj tyámua' tyu'tyécha'íihua, néijmi'i mu jamuán huatóotyamua've'sij.

²⁷ A'yaa pu xaa nyu'uj tyí'een ja'mua jimi, mua'aj xu tyévira' pué'een i Círíistu', néijmi'i xu jitzán ajtyáma'can síj ajta síj.

²⁸ Dios pu a'yan tya'ránajchaca' maj jo'maj jóosiire' i tyeyúuj tza-jta', a'yan tyí'tyesejre'ej anaquéecan jime' i maj huo'ta'ítje' mej mij huó'ixaatye'en i nyúucaria'ra' i Dios, majta je'en a'íimaj i maj Dios jitze ma'can tyí'xaj, majta je'en i maj tyihuó'mua'tyej, majta je'en i maj jaayí'tin i maj jin je'ej tyo'taséj i tyeítje, ajta séecan i maj tyihuó'huaatye'en i maj tyí'cucui', nusu i maj tyi'tíj jin huo'tyáhuíire'en, majta i maj jaria'mua'reej, na'ríj i maj jaayí'tin maj séej nyúucarij jin tyu'taxáj.

²⁹ Camu néijmi'i a'íin pué'een i maj mahuaci'ij mahua'ixáatye'ej i nyúucaria'ra' i Dios, camu majta néijmi'i i Dios jitze ma'can tyí'xaj. Camu néijmi'i a'íin pué'een i maj tyihuá'mua'tyej, camu majta néijmi'i jaayí'tin maj tyi'tíj tyámua' huá'uurej mej mij séecan tyámua' tyo'taséj,

³⁰ camu majta néijmi'i jaayí'tin mej mij tyihuó'huaatye'en i maj tyí'cucui'. Camu majta néijmi'i séej nyúucarij jin tyí'xaj, na'ríj i maj jaayí'tin maj jaataxáj je'ej ti huatóomua'aj i síj ti jaataxájtaca'.

³¹ Mua'aj xu a'íjna jéetze' huáhuoonyij siaj sij jáatyooniy i Dios jimi i ti jéetze' juxie've', nyajta nyáaj nu jamuaatá'itíiraj je'ej siaj jéetze' tyámua' jì'ré'nye'ej tyí'tyesejre'ej.

13

Maj néijmi'i huóoxie've'en

¹ Tìpua'aj nyetyi'xajta huá'nyuucaa jime' i tyétyacaa nyajta a'íjna jime' i huá'nyuucaa i maj tyi'huíire' u tajapuá, nyajta quee naa tyihuojó'mua'raj, capu tyi'tíj huíire', a'yaa nu een ti'ij i tyapúusti' ti cha' na'aj tyi'tíj jin táhuan, na'ríj ti'ij túxa'aj ti jujitzé tyi'rájvitzej.

² Ajta tìpua'aj nyee'yí'tihua'an nyej tyu'taxáj Dios jitze ma'can, nyajta néijmi'i tyojó'iteej je'ej ti tyí'een i Dios jimi, nyajta néijmi'i tyí'mua'reej, nyajta jéehua tyá'tzaahuatye' ti'ij nyai'ríitye'ej nyaj a'yan tyaata'íjtye'en i jiríj ti tyícheniy jo'tij jo'tácaj, nyajta quee tyámua' tyihuojó'mua'raj, canu tyi'tíj je'ej tyi'huíire'.

³ Ajta tìpua'aj nyetyihuo'ria'an néijmi'i i nyaj tyí'ijcha'ij a'íjma i maj quee je'ej tyéejviicue', na'ríj nyajta huatánya'an mej mij naatyáteeraj, nyajta quee tyámua' tyihuojó'mua'raj, capu tyi'tíj je'ej tyinaatyáhuíire'ej.

⁴ Típua'aj a'tíj jiríj tyí'tyevistan, a'íi pu néijmi'i jin tyé'viicue', ajta tyihua'cu'vej, capu chueerij, capu ajta óotzaahuatye',

⁵ capu ajta axáa tyí'jepe', capu tyi'tíj muajche', capu tyo'cájaaxiejve', capu ajta ja'tamuá're'rii a'tíj ti je'ej pua'aj jáaruuj,

⁶ capu jutyamua've' a'íjci jime' i ti je'ej pua'aj een, sulu a'íj pu jin jutyamua've' i ti jiré'can jime' a'yan tyi'ja'yájna.

⁷ Típua'aj a'tíj i'ríj tyí'tyevistan, néijmi'i pu jin japuéjtzitaren, néijmi'i pu tyá'tzaahuatye' i ti Dios tyámua' tyaata'sij, néijmi'i pu ajta tyicho've' i ti Dios jin aróo'astej, néijmi'i pu ajta jin tyo'táviicue'raj.

⁸ Capu a'náj huatyápua'rij i tyaj jin taxie've'. A'náj pu huatyápua'rij i tyaj jin tyí'xaxa'aj i Dios jitze ma'can, camu mij che' séej nyúucarij jin tyi'xáataj muá'ju'un, capu ajta che' tajimí juxié'va'aj ja'mej tyej tyij jéehua tyu'yí'tihua'an.

⁹ Ji'nye catu néijmi'i tyu'yí'tin, catu tyajta néijmi'i tyí'mua'reej i Dios ti jitze tyí'ma'can,

¹⁰ ajta tí'ij a'yan huataséjre'en i ti néijmi'i jin tyámua' een, aj pu'ij a'ín tyí'nejmi'tare'en i ti tyá'itzeeria'ca'aj.

¹¹ Nyati'ij nyáaj pa'ri'istaca'aj, a'yaa nu tyu'xáxa'ta'aj tí'ij i pá'ri'ij, nyajta a'yan tyí'mua'ajcaa tí'ij i pá'ri'ij, nyajta a'yan metyóomua'riajca'aj tí'ij i pá'ri'ij, ajta ijíj nyaj nyeríj vásti', nu'ríj metyaja'ajhua'xij i nyaj jin a'yan metyóomua'riajca'aj tí'ij i pá'ri'ij.

¹² Ajta ijíj a'yaa tu tyé'sej i Dios cuxáa tí'ij jájtya'huaa jitze tiquee tyámua' tyí'sejre', ajta a'ájna xicáara' jitze tu tyámua' naa tyé'sejran i nyéerima'ra'. Ijíj canu néijmi'i tyu'yí'tin, ajta a'ájna xicáara' jitze, aj nu xaa jamua'tyij i Dios tí'ij a'ín tyí'nyamua'tyej.

¹³ A'íj pu jin tyí'hueeicaj i ti a'náj tina'aj tyi'séere'ej ja'mej: tyej tyá'tzaahuatye', tyaj jajchó've' i Dios, tyaj huátaxie've'en, ajta i ti jéetze' juxie've', a'íi pu a'ín pué'een i tyaj huátaxie've'en séej jamuán tyajta séej.

14

I maj séej nyúucarij jin tyu'taxáj

¹ Siata'aj jahuocaj siaj huóoxie've'en séej jamuán siajta séej, siajta a'yan tyá'huocaj ti Dios jamuaata'an i ju júuricamej, siaj sij tyu'taxáj Dios jitze ma'can.

² A'íjna i ti jaayí'tin ti séej nyúucarij jin tyu'taxáj, Dios pu tyí'ixaatye', capu i tyeítyee tyí'ixaatye', ji'nye capu a'tíj yó'itej je'ej ti tyí'xaj. I júuricama'ra' pu tyí'xaj tyi'tíj ti aviitzi' i Dios jimi, ajta quee a'tíj yó'itej.

³ Ma' ajta i ti Dios jitze ma'can tyí'xaj, a'íi pu a'yan ricij tí'ij huo'tyáhuire'en i maj tyá'tzaahuatye', ajta tí'ij ca'nyíjra'aj huo'tá'an, ajta tyámua' tyihuo'tyéjeevej.

⁴ A'íjna i ti séej nyúucarij jin tyí'xaj, a'íi pu jusíj tyámua' ju'uurej, ajta i ti Dios jitze ma'can tyí'xaj, a'íi pu tyámua' huá'uurej néijmi'caa i maj jusi'rii i tyeyúuj tzajta'.

⁵ A'yaa nu nyáaj tyá'xie've' siaj néijmi'i séej nyúucarij jin tyu'taxáj, ajta jéetze' pu a'yan tyina'ránajchi siaj Dios jitze ma'can tyí'xaxa'ta'an, a'íjna pu jéetze' tyámua' naa quee siaj séej nyúucarij jin tyu'taxáj, na'ríj xaa a'tíj séjre'ej tí'ij huó'ixaatye'en i tyeítyee je'ej ti huatóomua'aj a'íjna i ti jaataxájtaca', tí'ij huo'tyáhuire'en i maj jusi'rii u tyeyúuj tzajta'.

⁶ Ajta a'yájna nye'ihuáamua', capu tyi'tíj je'ej tyajamuaatyáhuire'sij típua'aj nyajamojo'vá'muaarej nyajta tyajamuá'ixaatye'en séej jime' i nyúucarij i siaj quee yó'itej, quee típua'aj nyajamuaaté'xaatye'en a'íjna i

Dios ti taataséjra, na'ríij i siaj jin jáamua'reej i ti ji'ré'can jime', nusu nyaj tyajamuaaté'exaatye'en i Dios jitze ma'can, na'ríij tyi'tíj nyajamuatá'itii.

⁷ Típua'aj i maj jin tyí'cui'nacaa yaa tí'ij i cí'sítie'rij, na'ríij i áarpaj, típua'aj síij quee seequéj huánamuajrihua'an, capu ij je'ej ootámitere'e'ej je'ej ti huánamuajrii síij ajta síij.

⁸ Ajta típua'aj jo'maj já'nyo'se' quee tyámua' tyu'tánamuajre'en i cí'sítie'rij, capu a'tíj tyámua' ju'uurej tí'ij ujo've'nyo'se'en.

⁹ A'yaa pu'uj tána'aj tyí'rinyacaa ja'mua jimi, típua'aj sequée tyámua' tyu'xáxa'ta'an mej mij i tyeítiee jamojo'itéej muá'ra'nyij, ¿ji'nye tyí'rij tí'ij a'tíj jáamua'reej je'ej siaj tyi'tyáxajta? A'yaa pu'uj tí'ij áacaj siaj tyí'ixaatye'ej.

¹⁰ Tyámua' pu tyí'mui'ij i nyúucarij i maj jin tyúu'ixaatye' iie'e'ej i cháanacaj japua, ajta néijmi'i mu a'yan tyaja'huo'itéecan jin tyí'xaj.

¹¹ Ajta típua'aj nyequee jamua'reerij je'ej ti huatóomua'aj i nyúucarij, a'yaa nu séeria'aj na'mej jimí i ti tyí'nye'ixaatye' tí'ij a'tíj ti séej chuéj japua já'ma'can, ajta i ti tyí'nye'ixaatye', a'íi pu ajta a'yan nye jimi séeria'aj ja'mej tí'ij a'tíj ti séej chuéj japua já'ma'can.

¹² A'íj pu jin, mu siaj jéehua jaxie've' ti i júuricama'ra' i Dios tyi'tíj jamuaata'an, a'yaa pu tyúuxie've' siaj a'íjna jéehua ancuriáan i siaj jin tyámua' huó'uurej a'íijma i maj jusi'rii i tyeyúuj tzajta'.

¹³ A'yaa pu'ij, a'íjna i ti séej nyúucarij jin tyí'xaj, che' jaatáhuavii i Dios tí'ij jaatá'an ta'aj ij yo'itéej já'ra'nyij je'ej ti tyí'xaj.

¹⁴ Ji'nye típua'aj nyáaj naatyényuunyij séej jime' i nyúucarij, a'yaa pu tyi'ja'yájna nyej nyajúuricamej jin huatyényuusij, ajta i nyamua'tzíira'aj capu yó'itej je'ej ti tyí'xaj i nyaj júuricamej.

¹⁵ ¿Ji'nye nyana'aj nyij huárinyij? A'yaa pu tyúuxie've' nyej nyajúuricamej jin huatyényuunyij, nyajta a'yan cha'taj nyana'aj rinyij i nyaj jin ma'úumua'rej jime'. A'yaa pu ajta tyúuxie've' nyaj tyu'táchuiicaj i nyajúuricamej jime', ajta i nyaj jin ma'úumua'rej.

¹⁶ Ji'nye típua'aj a'júuricamej jin petyé'tyojtzi'ria'aj i Dios, ajta je'en a'tíj ti quee ja'mua jitze ajtyáma'can muáanamuaaj, capu huatái'riitarij tí'ij ajta a'íin tyaatatyójtzi're'en i Dios, ji'nye capu yo'itéej ja'mej je'ej paj tyi'tyáxajta.

¹⁷ F'riitaj pu á'mej paj tyámua' naa tyaatatyójtzi're'en i Dios, ajta capu tyi'tíj je'ej tyeetyáhuire'ej i axa'aj tyéviij.

¹⁸ Tyámua' nu tyé'tyojtzi're' i Dios a'íjna jime' nyaj jéetze' tyí'xaj séej jime' i nyúucarij sequée néijmi'i mua'aj,

¹⁹ ajta a'ájna i tyeyúuj tzajta', jéetze' pu na'ráanajchij nyaj anxívicaa i nyúucarij huataxáj i ti jó'íteeri'ij, quee nyaj tamuáamuata' ví'ra'aj i nyúucarij huataxáj siaj quee yó'itej.

²⁰ Nye'ihuáamua', caxu a'yan metyityoomuámua're'ej mati'ij i tí'ríij. Sulu siata'aj a'yan eenye' mati'ij i tí'ríij i maj quee tyi'tíj jin á'itzeere', siajta a'yan metyityoomuámua're'ej mati'ij i maj meríj huásij.

²¹ A'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tíjin: "Nyetyihuo'té'exaatye'sij a'íijma i tyeítiee séej nyúucarij jime', a'íimaj mu tyihuo'té'exaatye'sij i maj séej chuéj japua já'ma'can, majta a'íimaj camu na'rá'astijre'ej, a'yaa pu tyí'xaj i tavástara'."

²² A'íj pu jin tyí'huire' a'íjna i nyúucarij i maj quee yó'itej, mej mij a'íj jin jáamua'reej i maj quee tyá'tzaahuatye', camu mej mij a'íimaj jáamua'reej i maj meríj tyá'tzaahuatye'. Ajta i ti Dios jitze ma'can tyí'xaj,

a'íjma pu huatyáhuüre'ej i maj tyá'tzaahuatye', capu a'íjma i maj quee tyá'tzaahuatye'.

²³ Ji'nye tipua'aj meri'taj jusiiria'aj i tyeyúuj tzajta', majta je'en néijmi'i séej nyúucarij jin tyí'xajtaj, tipua'aj síj tiquee tyá'tzaahuatye', na'ríij séecan i maj quee yó'itej a'úun mo'tyájrutyey jo'siaj jóosiire', a'yaa mu tyí'mua'tyij siaj serij huóotimue'ri'ij.

²⁴ Ajta tipua'aj néijmi'i setyi'xáatacaj i Dios jitze ma'can ajta je'en síj utyájrutyey tiquee tyá'tzaahuatye', nusu tiquee yó'itej, a'yaa pu tyo'tóomua'sij siaj néijmi'i ja'xijtye' a'íjna jime' ti a'ín ootyá'itzee i Dios jimi.

²⁵ A'yaa pu'ij tyu'taséjre i ti ja'avaataca'aj i jutzájta', ti'quij tyitunútan a chóota' jaatyánajchij i Dios, ajta je'en a'yan tyu'taxájtaj ti i Dios ji'réc'can jime' ja'mua tzajta' séejre'.

Maj néijmi'i a'yan huárinij je'ej ti tyúuxie've'

²⁶ Nye'ihuámua', siati'ijta' mua'aj jusiiria'aj, séecan mu tyu'táchuicaj, majta séecan tyihuá'mua'tyey, na'ríij maj jaataxáj i Dios ti hua' jitzán jaatyájtoo, nusu séej nyúucarij jin setyi'xajtamu'uj, na'ríij síj jaataxáj je'ej ti huatóomua'aj i nyúucarij ti jaataxájtaca' i síj. Siata'aj a'yan huárinij siaj sij néijmi'i huatyóohuüre'en.

²⁷ Ajta siati'ijta' séej nyúucarij jin tyí'xajtaj, miche' mahua'puaj, na'ríij maj huéicaj a'yan muáarinij mue'tyoo'astima'aj, ajta je'en síj huo'té'exaatye'en je'ej ti huatóomua'aj a'íjna i nyúucarij.

²⁸ Ajta tipua'aj quee a'tíj jaayí'tihua'an ti huo'té'exaatye'en je'ej ti huatóomua'aj, miche' quee séej nyúucarij jin tyí'xajtaj hua' jimi i maj jusi'rii, che' jusíj tyí'xajtaj i jutzájta' ajta i Dios jimi.

²⁹ A'yaa pu'uj tána'aj a'ímaj i maj Dios jitze ma'can tyí'xaxa'aj, miche' a'yan tyu'taxáj mahua'puaj na'ríij maj huéicaj, majta i séecan a'yan tyaaxá'pu'intare'en je'ej ti i síj tyí'xaj.

³⁰ Ajta tipua'aj i Dios séej jimi i tyévi'j tyi'tíj huatyátonij ti ajta ja'mua jamuán uje'rájcaj, che' huatyáapua'rej i ti anaquéej tyi'tyáxajtasime'ej.

³¹ A'yaa pu tyí'ri'j siaj néijmi'i Dios jitze ma'can tyu'taxáj, mata'aj mij néijmi'i jáari'rej majta je'en ca'nyíjra'aj huatóoa'an.

³² I maj Dios jitze ma'can tyí'xaxa'aj, a'yaa pu tyúuxie've' maj majta jaayí'tihua'an maj jamua'reerej a'náj maj tyu'taxáj, nusu a'náj maj quee tyí'xajtaj hua' jimi i maj jusi'rii,

³³ Ji'nye i Dios a'í pu a'ín pué'een i ti huo'tyápua'ritye'sij, capu i ti je'ej pu'a'aj huá'uurej mej mij quee xá'pu' rijcaj.

Siata'aj a'yan cha'taj siana'aj huárinij je'ej maj tyeyí'tin néijmi'i i maj tyá'tzaahuatye' i Dios jimi,

³⁴ a'yaa pu tyúuxie've' maj i úucaa quee je'ej tyáhuaasime'en jo'maj jóosi'rii i tyeyúuj tzajta', ji'nye capu je'ej tyí'ri'j maj tyi'tyáxajtasime'en, sulu maj hua'rá'astijre'en i jucínastyamua', a'yájna tí'ij tyé'yu'si' i yu'xarij jitze i maj jin tyí'ijta.

³⁵ Tipua'aj a'yan metya'xie've'ej maj tyi'tíj huámua'ree, miche' huo'ta'íhuo' i jucínastyamua' a juchéj, ji'nye capu a'yan tyí'xa'pu' ti i íiti' tyi'tyáxajtasime'en hua' tzajta' i maj jusi'rii u tyeyúuj tzajta'.

³⁶ Siata'aj a'yan tyá'mua'reeriaj ti i nyúucaria'ra' i Dios quee ja'mua jimi huatyóochej, caxu siajta mua'aj siana'aj a'ín pué'een i siaj serij ja'ancuriáa'.

³⁷ Ti pua'aj síij a'yan tyóomua'ajcaj ti a'ín pué'een síij ti tyí'xaxa'aj i Dios jitze ma'can, na'ríij ti a'íj jitze aróoca'nyej i júuricama'ra' i Dios, a'íi pu jamua'reeren nyaj a'íj jin tyajá'muayu'se'ej je'ej ti a'ín tyé'ijta i tavástara'.

³⁸ Ajta tipua'aj quee jáamua'tyij, capu ajta i tavástara' jamua'tyij a'íjci i a'tíj.

³⁹ A'íj pu jin nye'ihuáamua', siata'aj a'íj huáhuoonyij siaj i Dios jitze ma'can tyí'xajtaj, siajta quee huá'ijmuejra maj séej nyúucarij jin tyí'xajtaj,

⁴⁰ a'yaa xu huárinyij tyámua' naa siajta tzáahuatyí'ra'aj jime'.

15

Tí'ij i Ciríistu' huatájuuriaca'

¹ Ajta ijíij, nye'ihuáamua', a'yaa nu tyá'xie've' siaj jo'támua'reej i nyúucarij i nyaj jamuáa'ixaa i ti jin Dios jamui'rátosij. A'íi pu a'ín pué'een i nyúucarij i siaj ja'ancuriáa', i siaj siajta jitzán tyámua' tyí'tyesejre'.

² A'íi pu ajta a'ín pué'een i nyúucarij i ti jin Dios jamui'rátosij, tipua'aj tyámua' jitzán setyí'tyesejria'aj, je'ej nyaj nyeríj tyajamuáa'ixaa, na'ríij sequéé, capu tyí'tíj je'ej tyajamuáatyáhuire'ej i siaj ja'antzaahuaj.

³ Anaquéecan jime' a'yaa nu cha'taj tyajaamuamua'tyej je'ej nyej nyajta nyáaj tya'ancuriáa', ti i Ciríistu' huamuí' tajitzé ma'can ti'ij tyitaatú'uunyi' i tyaj jin ootyá'itzee i Dios jimi, a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze,

⁴ mati'ij ja'vá'naj ajta je'en huéecaj xicáj jitze huatájuuriaca', a'yájna ti'ij ajta tyé'yu'si' i yu'xarij jitze.

⁵ Aj pu'ij a'íjci jimi huataséjre i Pedro, ajta je'en hua' jimi i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej.

⁶ Ajta je'en a'íjma jimi huataséjre i maj a'yan ará'asej a'chu anxíviij i anxityej, majta mue'tíj móoche' júurij, tyij majta meríj je'cáj huácuij.

⁷ Ti'quij té'ej a'íjci jimi huataséjre i Santiago, ajta je'en néijmi'caa jimi i ti hua'antyíhuoj.

⁸ Uve'tyáatican jime' pu'quij nye jimi huataséjre, nyaj a'yan een ti'ij i pá'ri'ij ti huanie'huaca' ti'ij quee xu tya'rá'aj a'náj ti nie'huan.

⁹ Ji'nye nyáaj nu a'ín pué'een i ti jéetze' ciléenye' jin tyi'tyéjvee hua' jimi i ti Dios hua'antyíhuoj, capu ij a'yan tyinyetyéviijtye' nyaj a'yan tyaataxáj yee nyáaj nu hua' jitze ajtyáma'can a'íjma i Dios ti hua'antyíhuoj, ji'nye nyáaj nu je'ej pua'aj huó'ruuj a'íjma i maj jusi'rihua'aj i Dios jimi.

¹⁰ Ma' ajta i Dios pu tyámua' tyinaatá', a'íj nu jin síij a'ín pué'een i Dios ti ja'antyíhuoj, ajta i ti jin tyámua' tyinaatá' jéehua pu tyu'tyáhuui, ji'nye jéetze' nu nyeríj tyu'muáriej mequee a'íimaj, Dios pu a'ín pué'een i ti ca'nyíjra'aj naatá' ajta jéehua náahuui nyej nyij tyu'muárie'en.

¹¹ Ajta i ti jéetze' juxie've', tipua'aj nyáaj na'ríij a'íimaj, a'íi pu a'ín pué'een i tyaj já'mua'ixaatye', ajta i siaj mua'aj seríj ja'antzaahuaj.

Mati'ij huatájuurij i mui'chítyee

¹² Ajta tipua'aj a'íj tyajá'mua'ixaatye' ti i Ciríistu' huatájuuriaca', ¿ji'nye mej mij séecan i maj ja'mua' jitze ajtyáma'can a'yan tyí'xaj yee maj quee che' huatájuurij i maj meríj huácuij?

¹³ Ji'nye tipua'aj mequee che' huatájuurej i mui'chítyee, capu ij ajta i Ciríistu' huatájuuriaca',

¹⁴ ajta tipua'aj i Ciríistu' quee huatájuuriaca', capu ij tyi'tíj huire' i nyúucarij tyaj já'mua'ixaatye', capu ajta tyi'tíj huire' i siaj jin tyá'tzaahuatye'.

15 Típua'aj a'yan tyi'ja'yájnatan, ityáj tu a'yan éenye'ej tá'ju'un ti'ij i maj tyí'hue'tacaa a'íjna jime' i tyaj a'yan tyu'taxájtaca' ti i Dios jaatájuurityej i Ciríistu', ajta quee jaatájuurityej, típua'aj a'yan tyi'ja'yájnatan mati'ij séecan tyí'xaj tijn maj quee che' huatájuurij i maj meríj huácuij.

16 Ji'nye típua'aj mequee che' huatájuuritaj i mui'chítyee, a'yaa pu huatóomua'aj ti i Ciríistu' ajta quee huatájuuriaca'.

17 Típua'aj i Ciríistu' quee huatájuuriaca', capu tyi'táj huiire' i siaj ja'tzaahuatye', siajta síoche' je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij.

18 Majta a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye'ej i Ciríistu' jimi muáacuij, mu'rij mij majta jó'vej.

19 Típua'aj a'yaa na'aj tyi'tahuiire' ijíj tyaj tyooj júurij i tyaj jin tyá'tzaahuatye' i Ciríistu' jimi, jéetze' pu'ij je'ej pua'aj tyí'ta'uurej quee néijmi'caa a'íimaj i maj a'yan japuan séejre' i cháanacaj.

20 Ajta a'yaa pu tyi'ja'yájna ti i Ciríistu' huatájuuriaca'. A'íi pu a'ín pué'een i ti anaquéej a'yan huaríj tyej tyij jáamua'reej maj majta huatájuuritaj i maj meríj huácuij.

21 A'yaa pu'uj ti'ij ajta tyihuá'ci'tyij i tyeítyee maj huá'cui'nyij a'íjna jime' ti síij na'aj i tyáati' ootyá'itzee i Dios jimi, a'yaa pu cha'taj na'aj tyihuá'ci'tyij maj huatájuurej a'íjna jime' ti ajta síij i tyáati' huatájuuriaca'.

22 Ajta a'yájna mati'ij i Adán jimi néijmi'i tyityáacuij, a'yaa mu cha'taj mana'aj néijmi'i tyi'tyajúurij muá'ju'un i Ciríistu' jimi.

23 Ajta a'yaa pu tyihuá'ci'tyij je'ej ti tyihuo'xá'pui'intari'ri', anaquéej pu i Ciríistu' huatájuuriaca', majta je'en a'íimaj huatájuurij i maj jitzán ajtyáma'can.

24 Aj pu'ij néijmi'i tye'entyipua'rij, ti'ij i Ciríistu' a'íjma antyipuá'ritye'en i maj tyityatatyíj, ajta i maj tyi'táj jin antyúumua'reej, ajta néijmi'i tyu'tátuire'en i Dios jimi i ti jin antyúumua'reej.

25 Ji'nye a'yaa pu tyúuxie've' ti i Ciríistu' tyu'ta'íjtaj 'asta na'aj quee néijmi'caa antyimue'tin i maj jájcha'íire'.

26 Ajta i ti uve'tyáatican jin ja'antymué'tij, a'íi pu a'ín pué'een i ti tye'entyípuaapua'rityee.

27 Ji'nye Dios pu néijmi'i jin tyu'tyáamue'tij i Ciríistu' jimi. Ajta ti'ij a'yan tyí'xaj ti a'ín néijmi'i tyu'mué'tij, capu xaa nyu'uj a'íj huatyáamue'tij i Dios, ji'nye Dios pu a'ín pué'een i ti jaatá' ti'ij néijmi'i jin antyúumua'reeraj.

28 Ajta ti'ij i Ciríistu' néijmi'i tyu'tyáamue'tij, aj pu'ij i Ciríistu' i ti yójra' pué'een i Dios, a'íi pu jusíj huatóotosij i Dios jimi, i ti néijmi'i tyaatá'. A'yaa pu i Dios néijmi'i jin tye'entyúumua'reeraj ja'mej.

29 Típua'aj seequéj eenye', ¿ji'nye marinyij i tyeítyee i maj huóomue'huaca' a'íjma jitze ma'can i maj meríj huácuij? Típua'aj mequee che' huatájuuritaj i maj meríj huácuij, ¿ji'nye een jime' hua'nyúucaritze' mahuóomue'huaca'?

30 ¿Ji'nye een jime' ityáj tyetya'ajpuéjtzij a'náj tina'aj?

31 Ji'nye een jime' nye'ihuáamua', a'náj tina'aj nyetya'ajpuéjtzij. A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyi'ra'aj jime' a'íjna jime' nyaj já'nyatzaahuatye' ja'mua jime' i Ciríistu' jimi, a'íjna i Jesús ti ajta tavástara' pué'een.

32 Típua'aj mequee huatájuurej i maj meríj huácuij, ¿ji'nye tyi'táj jin tyinyetyáhu'i'rii nyati'ij huatyéenyosej a'íjma jimi i tyi'tyán a'ájna a Éfeso? A'yaa mu séecan tyí'xaj tijn: "Tyiche' tyú'cua'nyij, tyajta huaye'en, ji'nye ariá'pua'aj tu cui'nyij."

33 Caxu tooa'care'en maj já'muacuanamuaaj tyi'tíj jime'. Ti'ij i a'tíj tyu'taxájtaca': "A'íimaj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'íij, a'íi mu je'ej pua'aj tyihuojó'jipuaaj i maj tyámua' tyityetyúucha'íij mej mij majta je'ej pua'aj huárinyij."

34 Siata'aj tyámua' huárinyij, caxu che' juxana'círria'aj, ji'nye je'cáj xu mua'aj quee jamua'tyej i Dios. A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' siata'aj sij huatóotyevi'ra'astaj.

Ji'nye metyityaatájuurij i mui'chítýee

35 Tyij quee síj a'yan tyu'ta'íhuo'sij tíjin: "¿Ji'nye metyityaatájuurij i mui'chítýee? ¿Tyi'tanyí tyévira' jin maj séeria'aj muá'ju'un?"

36 Mu paj quee ma'úumua'rej, a'íjna i jatzíj i siaj jaahuástej, capu ajnyésij típua'aj quee anaquéej acáanyej.

37 Pati'ij tyí'huaste'ej capáj a'íj atyáhuaste'ej i ciyéj ti'ij ajnyéj, sulu a'íj paj atyáhuaste'ej i jatzíj típua'aj tyerícuj jatze' nusu tyi'tíj séecan.

38 Ajta je'en i Dios jaatá'sij i ciyáara' je'ej ti arí tyaaxá'pui'intari'ri' séej ajta séej i jatzíj.

39 Capu juxa'aj na'aj een i hua' tyévira', síj pu a'íin pué'een i tyéviij ti jatyáhue'ra', ajta seequéj mu eenye' tyáhue'ra' i ya'muáatyee, majta seequéj i pína'see, majta seequéj eenye' tyáhue'ra' i hue'tyé.

40 Ajta jútye' ti tyí'sejre', ajta i ti a'yan tyí'sejre' i cháanacaj japua, capu juxa'aj na'aj tyí'een, síj pu a'íin pué'een i ti naa tyihuá'sejratye' i jútye' ti tyí'sejre', ajta síj pu ajta a'íin pué'een i ti naa tyihuá'sejratye' íiyan ti tyí'sejre' i cháanacaj japua.

41 A'íjna i xicáj, a'íi pu síj a'íin pué'een i ti naa tyihuá'sejratye', ajta i máxcírre', seequéj pu tyihuá'sejratye', majta i xú'ra'vetyee, camu majta juxa'aj mana'aj een.

42 A'yaa pu cha'taj na'aj tyí'rinyacaa a'íijma jimi i mui'chítýee. A'íjna i tyévira' ti huanie'huaca', a'íi pu á'pua'ren, ajta i Dios ti ja'ajriásij, capu che' a'náj á'pua'ren.

43 A'íjna i tyévira' i ti ava'nami'huaj, capu tyi'tíj huiire', ajta i ti huatájuuritaj Dios pu tyámua' tyaata'sij. I ti ava'nami'huaj capu juca'nyej, ajta i Dios ti jaatájuuritye'sij, a'íi pu uhuájca'nyej.

44 A'íjna i ti ava'nami'huaj a'yan pu ma'can i cháanacaj japua, ajta i ti huatájuuritaj a'íj pu jitze aróoca'nyej i júuricama'ra' i Dios. Típua'aj séjre'ej i tyévira' íiyan ti ma'can i cháanacaj japua, a'yaa pu cha'taj na'aj tyí'sejre' i tyévira' ti jitzán aróoca'nyej i júuricama'ra' i Dios.

45 A'yaa pu tyé'yu'si' tíjin: "A'íjna i Adán i ti anaquéej huaséjre, a'íi pu júurij huatyá'ítzee", ajta a'íjna i ti ajta Adán puírícij i tu've'tyajtij, a'yaa pu júuricamej tyu'tyóotaahuaca' ti'ij ajta huo'tá'an maj júurij muá'ra'nyij.

46 Capu anaquéej huataséjre i júuricama'ra' i Dios, sulu a'íjna i ti íiyan tyí'ma'can i cháanacaj japua, ti'ij ij té'ej i júuricama'ra' i Dios.

47 I tyáati' ti anaquéej huaséjre, chuéj pu jin huatyátaavijhuaca', a'íj pu jin íiyan chuéj japua ma'can, ajta i tyáati' i ti je'tyáa'sej, a'íi pu jútye' já'ma'can.

48 A'íimaj i maj a'yan huacháatimee íiyan i cháanacaj japua, a'yaa mu een ti'ij ajta een i tyéviij ti chuéj japua ma'can, majta a'íimaj i maj a'íj jitze ajtyáma'can i ti jútye' já'ma'can, a'yaa mu majta een ti'ij een a'íjna i tajapúa ti já'ma'can.

49 A'yájna tyati'ij huasé'rin ti'ij a'íjna i tyéviy chuéj japua ti ma'can, a'yaa tu cha'taj tyana'aj huasé'rihua'aj tá'ju'un ti'ij a'íjna i tyéviy jútye' ti já'ma'can.

50 A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' nye'ihuáamua', capu i'ríj ti a'áa jo'tyájrutyey jo'tij Dios tyejé'ijtaj a'tíj ti ooj a'yan huasé'rin ti'ij i tyéviy chuéj japua ti ma'can, ajta a'íjna i a'tíj ti á'pua'ren, capu i'ríj ti a'yan tyáaci'tyij a'íjna i tiquee a'náj á'pua'ren.

51 A'yaa nu tyá'xie've' siaj jáamua'tyij a'íjna i ti ju'avaataca'aj i Dios jimi. Catu néijmi'i cui'nyij, sulu Dios pu néijmi'caa seequéj ta'uurej,

52 a'yaa pu tye'mej a'ájna xicáara' ti'ij huatánamuajre'en i ci'sítie'rij, ti'ij néijmi'i tye'entyipúa'rij. Ti'ij i ti tajapúa tyí'huüre' tyu'táci'sitye'en, a'yaa pu huataséjre'ej ti'ij maj huatyóona'axcava'xi'in jiye'tzín jime', aj pu'ij i Dios huo'tájuuritye'sij a'íjma i maj meríj huácuij, mej mij quee che' a'náj á'pua'rej. Tyajta ityáj seequéj tu huataséjre'sij.

53 Ji'nye a'yaa pu tyúuxie've' ti i ti á'pua'ren seequéj huó'uurej ti'ij quee che' á'pua'rej, ajta a'yan tyúuxie've' ti i ti mui'nyij, ajta seequéj huó'uurej ti'ij quee che' a'náj mui'ijcaj.

54 Ti'ij seequéj huó'uurej a'íjna i ti á'pua'ren ti'ij quee che' á'pua'rej, ajta ti'ij arí seequéj huó'uurej a'íjna i ti mui'nyíiche' ti'ij quee che' mui'ijcaj, aj pu xaa ij ajtyojo're'nyesij je'ej ti anaquéej tyé'yu'si'huaca'aj, a'íjna i nyúucarij ti a'yan tyá'xaj yee: "Néijmi'i pu jin huamué'tichej a'íjna i ti huá'cui'caa.

55 Mu paj huá'cui'caa, ¿jo'nyij je'en i paj jin huo'tyáamue'tij? Ajta mu paj jin tyihuo'puéj, ¿jo'nyij je'en?"

56 Ajta a'íjna i ti tyihuá'puejtye' ajta i ti huá'cui'caa, a'íi pu a'íin pué'een i xána'cira'aj, ajta a'íjna jitze aróoca'nyej i nyúucarij i maj jin tyí'ijta.

57 Ajta tyiche' tyaatatyójtzi're'en i Dios ti tatá'caa tyaj tyu'tyámue'tij a'íjna jitze ma'can i tavástara' Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een.

58 A'íj pu jin nye'ihuáamua' mu nyaj huápu'i'ij já'muaxie've', siata'aj tyámua' tyí'tyesejre'ej siajta a'náj tina'aj a'yan rijcaj, setyi'muárie'ej i tavástara' jimi, ji'nye xu'ríj jamua'reej siaj quee huáapua'aj tyí'muarie' i tavástara' jitze ma'can.

16

I túmii i maj tyá'caa hua' jime' i ju'ihuáamua'

1 I túmii siaj jasi'rii siaj sij jin huo'tyáhuüre'en a'íjma i maj Dios jitze ajtyáma'can, a'yaa nu cha'taj nyana'aj tyajá'mua'ijtye' je'ej nyaj nyeríj tyihuo'ta'íj a'íjma i maj jusi'rii néijmi'que' a Galacia.

2 A'ájna xicáara' ti jitzán tyo'tyé'iteesij i itéerij, che' síij ajta síij ja'ajta'an i juchéj a'chu ti caa tya'ajxié'vi'ra', ajta je'en ayóomua'reeriaj ti'ij quee a'yan tyuuxié've'ej siaj jasi'rihua'an nyati'ij a'áa ja'tanyéj.

3 Nyati'ij a'áa ja'rá'astij, aj nu nyij huo're'píjtye'sij i yu'xarij a'íjma i siaj hua'antyhúoj mej mij ja'na'an a'ájna a Jerusalén i siaj seríj jáasií siaj sij huo'tapuéjve'en.

4 Tipua'aj a'yan tyuuxié've'ej nyej nyajta nyáaj ujó'me'en, néijmi'i tu jó'ju'uj tá'ju'un.

Je'ej ti tyá'xa'pu'i'intare' ti'ij jó'me'en séej chuéj japua

5 Nyati'ij a'áa jó'me'en a'áa nu jo're'nyesij a Macedonia, aj nu nyij tányij a'áa ja'rá'astij a Corinto.

⁶ Tyij nyequee a'tzúj á'tyeeren ja'mua jamuán, na'ríij ná'tyee tí'ij na'aj tyu'séevi'ij ja'mej siata'aj sij naatyáhuire'en jó'nyaj jo'ma'aj na'mej.

⁷ Canu a'yan tyá'xie've' nyej nyij a'tzúj nyana'aj jamuáamuarej, sulu a'yaa nu tyá'xie've' nyej nyij a'tzúj á'tyeevi'in nyaj a'áa jó'catyii ja'mua jamuán, tipua'aj a'yan tyinyatá'care'en i tavástara',

⁸ ajta a'áa nu jo'tyaváaj na'mej a'ájna a Éfeso 'asta na'aj quee tya'rá'astij a'ájna xicáara' maj jitzán tyí'ye'estyaa a'íjci jime' maj tyaatatyójtzi're'ej i Dios, a'íjci jime' i ti anaquéej tyú'ciiriaca' i chuéj japua,

⁹ jí'nye naa pu tyináahuíi a'íjna jime' i nyaj tyí'muarie' nyej nyij jéehua huápuí'ij jaatyáhuire'en i tavástara', tyij majta jéehua i maj nyéjcha'íire'.

¹⁰ Ajta tipua'aj a'áa ja'rá'astij a'íjna i Timoteo, siata'aj tyámua' ty-eetyéjeevej, jí'nye a'íi pu a'yan cha'taj na'aj tyí'huire' i tavástara' jimi, nyatí'ij nyáaj.

¹¹ Che' quee a'tíj já'xaahuataj, siata'aj jaatáhuire'en tí'ij ajtáhua'aj mu ja'rájra'nyij, tí'ij yará'astij nye jimi, jí'nye a'yaa nu jajchó've' séecan jamuán i ta'ihuáamua'.

¹² Ajta a'íjna i ta'ihuáara' i Apolo, jéehua nu ca'nyíjra'aj jaatá' tí'ij jamojo'vá'muaarej hua' jamuán i séecan i ta'ihuáamua', ajta capu jo'yi'muúj ja'raa. Aj pu a'áa ja'tanyésij ja'mua jimi tí'ij huata'íci'pa'aj.

I nyúucaríj i tí jín tye'entyipué'rij

¹³ Tyámua' xu'uj mua'aj, siata'aj tyámua' tyí'tyesejre'ej a'íjna jime' siaj ja'rá'astijrej i tavástara'. Siata'aj huatyóoca'nyej i jutzájta', siajta aróoca'nyej a'íjna jitze i júuricama'ra' i Dios siaj sij tyo'táviicue'.

¹⁴ Ajta je'ej siaj tyí'tíj uuríaj, siaaxié've'ej xu a'yan huárinyij.

¹⁵ Nye'ihuáamua', xu'ríj jamua'reej maj a'íin pu'éen i maj anaquéej tyá'antzaahuaj i tavástara' jimi a'ájna a Acaya a'íimaj i tyeítyeristyamua'me'en a'íjna i Estéfnas, a'íi mu majta meríj a'íjna jín huatyóohuíj maj huo'tyáhuire'en a'íimaj i maj Dios jitze ajtyáma'can.

¹⁶ A'yaa nu tyá'xie've' siaj tzáahuatyí'ra'aj hua' jimi tyí'cha'íij a'íjma, siajta néijmi'caa i tyeítyee i maj a'yan cha'taj mana'aj tyí'muarie' tzáahuatyí'ra'aj jime' i tavástara' jimi.

¹⁷ Nyáaj nu nyetyamua've' a'íjna jime' i maj yará'aj, a'íjna i Estéfnas, i Fortunato ajta a'íjna i Acaico, jí'nye siatí'ij mua'aj quee majá'hua'taca'aj

¹⁸ a'íi mu tyámua' tyinaatyéje a'íjna jime' maj yanyarámuaariaca' ja'mua jitze ma'can. A'yaa pu tyúuxie've' siaj tyámua' huojo'mua'raj néijmi'caa i maj a'yan een matí'ij a'íimaj.

¹⁹ Yamu já'muatyojtye' a'íimaj i maj jusí'rii i tyejúuj tzajta' tí a'yan tyí'sejre' tí'ij na'aj a'yaa tí huataca'aj iie'ej Asia. A'íjna i Aquila ajta i Priscila, majta néijmi'i i maj jusí'rii jo'maj a'íimaj ja'chej, a'íi mu majta yajá'muatyojtye' nyúucaritze' i tavástara'.

²⁰ Néijmi'i i ta'ihuáamua' i maj yahuatyíj, a'íi mu majta yajá'muatyojtye'. Siata'aj huo'tatyójtje'en tyámua' naa, xuí'tyoo'pu'í'tza'xi'in nyúucaritze' i tavástara'.

²¹ Nyáaj i nyaj Pablo pu'éen, nyamuáca' nu jín tyajá'muayu'se'ej nyej nyij nyajta jamuaatatyójtje'en.

²² Tipua'aj a'tíj quee jaxie'va'aj i tavástara', che' puéjtzij jáaci'tyij. Nyajta nyáaj a'yaa nu tyá'huo' tí ya'uvé'nyej i tavástara'.

²³ Che' i tavástara', a'íjna i Jesús tyámua' tyajamuatá'care'en.

²⁴ Jéehua nu já'muaxie've' a'íjna jime' siaj siajta a'íjna jitze ajtyáma'can i tavástara' Jesús.

I yu'xarij ti hua'puaj i ti jo'yú'xaca' a'íjna i San Pablo a'íjma jimi i maj Corinto já'ma'can

Pablo pu hua'tyojtye'

¹ Nyáaj i nyaj Pablo pué'een, nyáaj nu síj a'íin pué'een i nyaj jahuiire' i Ciríistu', a'íjci jime' ti i Dios juxié'vi'ra' jime' a'yan tyinaatá', a'íjna jamuán i ta'ihuáara' i Timoteo, a'yaa tu já'muatyojtye' mu siaj jusi'rii i Dios jimi, mu siaj Corinto jo'cháatimee, tyajta néijmi'caa i maj Acaya jo'cháatimee.

² Che' i Dios i tyaj jajvástara', ajta a'íjna i tavástara' Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een, miche' a'íin tyámua' tyajamuaatá'an, majta jamuaatyápua'itye'en.

I Pablo ti jin tyé'tyojtzi're'

³ Tyiche' tyámua' tya'tá'care'en i Dios ti ajta yo'puáara'an pué'een i tavástara' Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een, a'íi pu a'íin pué'een i tyaj jajvástara' i ti tá'cu'vej, ajta a'íin pué'een i Dios i ti a'náj tina'aj tyámua' tyitacájee.

⁴ A'íi pu tyámua' tyitacájee néijmi'i jime' je'ej tyaj tya'ajpuéjtzij, tyata'aj tyij tyajta ityáj tyámua' tyihuo'tyéjeevej a'íjma i maj jajpuéjtzij, a'yájna tí'ij a'íin tyámua' tyitaatyéje ityájma.

⁵ Ji'nye a'yájna tí'ij i Ciríistu' tyaapuéjtzitariaca' tajíme', a'yaa tu'uj tátyana'aj ityáj tya'ajpuéjtzij, a'yaa pu cha'tána'aj ij Ciríistu' jimi tyajá'ma'can i tyaj jin huátatyamua've'en.

⁶ Tipua'aj ityáj tyajpuéjtzij, a'yaa pu tyí'huire' tí'ij Dios tyámua' tyajamuaatyéjeevej, ajta ja'mua japua huatányuunyij, ajta tipua'aj Dios tyámua' tyitaatyéjeevej, a'yaa pu ajta tyí'huire' tí'ij ajta a'íin tyámua' tyajamuaatyéjeevej, ajta siaj sij tyo'táviicue' i siaj jin jajpuéjtzij tyati'ij ityáj tya'ajpuéjtzij.

⁷ A'yaa tu tyámua' naa tyi'ijchó've' ja'mua jimi, ji'nye a'yaa tu tyá'mua'reej tíjin a'yájna siati'ij tya'ajpuéjtzij, a'yaa pu ajta tyajá'muaci'tyij siaj sij huatóotyamua've'en.

⁸ Nye'ihuáamua', a'yaa tu tyá'xie've' siaj jáamua'reej je'ej tyej tyaapuéjtzitariaca' tyati'ij a'áa jo'tyá'ca'aj a'ájna a Asia. Huápu'ij tu jajpuéjtzica'aj catu che' tyé'viicue'raca'aj, a'yaa pu tyitá'miteerastya'ca'aj cuxáa tyej quee che' tyo'táviicue'raj.

⁹ A'yaa pu ta'axcaa cuxáa tyacui'nyij. A'yaa pu'ij tyitaatyáhuüi tyej tyij jáari'rej tyaj quee tajitzé tyí'ca'nyej, sulu tyej tyij a'íjna jitze arátaca'nyej i Dios ti hua' juuritye' i maj meríj huácuij.

¹⁰ Ajta i Dios pu tí'rájtoo tí'ij quee a'yan tyitáaci'tyij tyaj a'íj jin huá'cui'nyij ti huápu'ij je'ej pua'aj een. A'íj tu jitze tyí'ca'nyej ti a'íin tíi'rátóosij,

¹¹ Tipua'aj mua'aj siataatáhuire' a'yan setya'huooj tajíme'. Tipua'aj mue'tíj a'yan metyá'huooj tajíme', mue'tíj mu majta tyaatatyójtzi're'ej i Dios i ti a'íin tyámua' tyitatá'caa.

Ji'nye een jime' i Pablo quee aja'tanyéj a Corinto

¹² Tyi'tíj tu jin á'tatzaahuatyé', ji'nye a'íjna i tyaj jin ma'umuámua're' a'yaa pu tyí'ta'ixaatyé' tíjin tyámua' tu tyi'tyítacha'ij tzáahuatyí'ra'aj jime' íiyan cháanacaj japua, tyajta jéetze' tyámua' tyi'tyítacha'ij ja'mua jimi.

Catu ityáj a'íjna jitze tyí'ta'itii je'ej maj i tyeítyee metyityoomuámua're', sulu a'íj tu jitze tyí'ca'nyej i ti jin i Dios tyámua' tyitatá'caa.

¹³ Ajta i tyaj tyajá'muayu'se'ej, a'íi pu'uj pué'een i siaj seríj jaayí'tin siaj jo'jív'e'en, ajta i siaj yo'itéej xá'ra'nyij. A'yaa nu tyá'xie've' siaj néijmi'i tyámua' naa tyojo'itéej xá'ra'nyij,

¹⁴ a'yájna siati'ij seríj je'cácaa tyí'mua'reej a'tyán tyaj pué'een, ajta ti'ij uvé'nyej i tavástara' mua'aj xu tajíme' ootzáahuatye'ej xá'ju'un, a'yájna tyati'ij tyajta ityáj tya'tatzáahuatye'ej tá'ju'un ja'mua jime'.

¹⁵ A'íj nu jitze tyí'ca'nyáaj, a'yan nyetyu'mua'aj nyaj anaquéej a'áa ja'tanyéj ja'mua jimi, nyej nyij hua'puaj jamuáamuaarej,

¹⁶ a'yaa nu tyí'mua'ajcaa nyaj jamuáamuaarej nyati'ij a'áa jó'me'en a Macedonia, ajta nyati'ij a'áa pu ja'ajvetyij nyajtáhua'aj nu já'muamuaaren. A'yaa pu'ij tyí'rij siaj mua'aj naatáhuire'en nyej nyij nyooj huame'en a'ájna a Judea.

¹⁷ ¿Nyiquij nyequee tzáahuatyi'ra'aj jin a'yan tyu'muá'aj? ¿Nyij a'yan setyi'mua'tzej nyaj a'yan tya'tányarasij a'yan nyetyi'mua'astij nyaj a'yan rinyij, nyajta a'yan nyajta tyi'mua'astíj nyej quee a'yan huárinyij?

¹⁸ Dios pu a'yan tyá'mua'reej tyaj quee a'yan tyajá'mua'ixaatye' yee “jee” tyajta je'en a'yan yee “capu” a'aj cha'taj tyana'aj.

¹⁹ Ji'nye a'íjna i Ciríistu' ti yójra' pué'een i Dios, a'íjna i nyaj jaxaj ja'mua jimi nyaj jamuán a'íjna i Silvano, ajta i Timoteo, capu a'yan tyu'taxájtaca' yee “jee” ajta je'en a'yan yee “capu”. Dios pu a'yan tyu'taxájtaca' i Ciríistu' jimi jusén jime' tijin “jee”,

²⁰ ji'nye a'íj pu jimi i néijmi'i a'yan atyojo're'nyinyii je'ej ti i Dios tyi'tíj jin tya'tóoratziiri'. A'íj tu jin tyati'ijta tyé'tyojtzi're'ej i Dios a'yaa tu tyí'xaj tijin: “Che' a'yan tyá'ra'nyij”, a'íjna jitze ma'can i Ciríistu'.

²¹ Ajta i Dios pu a'íin pué'een i ti tyámua' tyitájcha'ij ityájma, ajta mua'ajmaj i Ciríistu' jimi.

²² A'íi pu ityájma huatyóa'rij ajta tajimí jaatyájtoo i ju júuricamej tyej tyij jáamua'reej ti a'íin tyámua' tyitaatyátoosij.

²³ Ajta tyij nyequee xu a'áa ja'tanyéj a Corinto, a'yájna nyati'ij tyí'mua'ajcaj, Dios pu jamua'reej nyej quee tyí'hue'ej, nyajta a'yan tyí'xaj tzáahuatyi'ra'aj jime', nyaj quee a'áa ja'tanyéj ja'mua jimi nyej nyij quee jamuaatamuárie'riste'en.

²⁴ Catu ityáj a'yan tyajá'mua'ijtye' siaj sij ca'nyéjrij jin tyá'antzaahuatye'en, sulu ja'mua jamuán tu tyí'muarie' siaj sij a'íjna jin huatóotyamua've'en, ji'nye mua'aj xu tyámua' een i siaj jitzán tyá'tzaahuatye'.

2

¹ A'íj nu jin quee jamuáamuaariaca' nyej nyij nyajtáhua'aj xaamuíjrira'aj jamuaata'an.

² Ji'nye tipua'aj nyaja'muaxamuijritya'aj, ¿a'tyanquíj mana'aj a'íin pue'éenye'ej muá'ju'un i maj naatatyámua'viste'ej? Ji'nye mua'aj xu a'íin pué'een i nyaj jamuaatáxaamuijrityej.

³ A'yaa nu een jime' tyajamuaatayú'sej, ji'nye canu a'yan tyá'xie've' siaj sij naatáxamuijritye', sulu siata'aj natatyámua'viste'en. A'yaa nu tyámua' tyá'tzaahuatya'ca'aj siaj néijmi'i mua'aj siajta a'íjna jin huatóotyamua've'sij i nyaj jin nyetyamua've',

⁴ ajta nyati'ij tyajamuaatayú'sej, jéehua pu je'ej pua'aj nya'axcaj, nyajta acanyeyi'nya'aj. Nyajta quee a'íjna jin tyajamuaatayú'sej nyej nyij

jamuaatáxaamuijritye'en, sulu siaj sij jáamua'reej nyaj jéehua huápui'ij já'muaxie've'.

Pablo pu tyaatú'uunyi'ri' a'íjci i ti jimi ootyá'itzee

⁵ Típua'aj a'tíj tyi'tíj je'ej huá'uurej tí'ij síj huatóoxaamujritye'en, capu nyéetzij na'aj naatáxaamuijritye'sij, sulu mua'ajmaj pu ajta jamuaatáxaamuijritye'sij. A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' nyej nyij quee jéehua jamuaatamuárie'riste'en.

⁶ A'íi pu'uj i siaj seríj mue'tíj puéjtzij jaatá' a'íjci i a'tíj.

⁷ Ajta ijíj a'yaa pu tyúuxie've' siaj tyaatú'uunyi' siajta jaatáhuire'en, na'ríj quee a'íi pu mue'tiche'en a'íjci jime' ti jéehua juxaamuijritye'.

⁸ A'íj nu jín jéehua já'muahuavii siaj siajtáhua'aj a'yan tyaataséjratye'en siaj siooj jaxie've'.

⁹ A'yaa nu nyeríj anaquéej tyajamuaatayú'sej, nyej nyij jamuatyéesej nyajta je'en jáamua'reej típua'aj néijmi'i setyá'astyaj i nyaj tyajá'mua'itíj.

¹⁰ A'yaa pu'ij a'íjna i siaj mua'aj tyaatú'uunyi'ri', nyáaj nu nyajta tyaatú'uunyi'raj. Típua'aj a'yan tyi'tíj jín nyetyaatú'uunyi', a'yaa nu een jime' tyaatú'uunyi'raj nyej nyij ja'mua japua huatányuunyij i Ciriístu' jimi.

¹¹ Tí'ij quee i tyiyáaru' tyi'tíj jín ta'antymué'tin, jí'nye tyámua' tu naa tyá'mua'reej je'ej ti éenye'que' tyí'muarie'.

I ti jín je'ej pu'a'aj ja'axcaa a'íjci i Pablo tí'ij a'áa jo'tyávaaca'aj a Troas

¹² Nyati'ij a'áa ja'rá'aj a chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tíjín Troas, nyej nyij a'áa huó'ixaatye'en i nyúucaria'ra' i Ciriístu', nyavástara' pu a'yan tyinaatá' nyej nyij nyaxáahuaj tyihuó'ixaatye'en i tyeétyee.

¹³ Ajta jéehua nu tyí'mua'ajcaa a'íjci jime' nyej quee jáatyoj i nye'ihuáara' Tito. A'íj nu jín huo'tatyóoty'a'aj nyati'ij nyij a'áa jo'mej a Macedonia.

I tyaj jín tyaatatyójtzi're'en i Dios

¹⁴ Tyámua' tu tyaatatyójtzi'rej i Dios ti a'yan tyitatá'caa tyaj tyu'tyámue'tin jamuán i Ciriístu', ajta ityájma jime' pu jaxajta i junyúucaa, a'íjna i ti néijmi'que' naa curiá'rie'.

¹⁵ Jí'nye ityáj tu a'yan een tí'ij i ti naa curiá'rie' i Ciriístu' tí'ij i Dios jimi tyu'tátuiire'ej, a'yaa tu cha'taj tyana'aj een hua' jimi i Dios ti hui'rátosij, tyajta hua' jimi i maj jó'vesij.

¹⁶ A'íimaj jimi i maj jó'vesij, a'yaa pu huá'rie'catye' tí'ij tyi'tíj ti huamuí', ajta a'íimaj jimi i Dios ti hui'rátosij, a'yaa pu huá'rie'catye' tí'ij tyi'tíj ti júurij ti naa tyaarie'ej ti ajta huo'tá'sij mej míj júurij muá'ra'nyij. ¿A'tanyíj jaayí'tin tí'ij a'íjna jín tyu'tyáhuire'en?

¹⁷ Catu ityáj jatyátoonyij i nyúucaria'ra' i Dios, mati'ij i séecan ricij, sulu tzáahuatyí'ra'aj tu jín tyí'xaj i Dios jimi, a'yaa tu i Dios jimi tyí'xaj tí'ij síj ti Ciriístu' jítze ma'can tyí'huire'.

3

A'íjna i nyúucarij ti jájcuaj i ti jín i Dios tyatóoratziiri'

¹ Tyati'ijta a'yan tyí'xajtaj, ¿nyiquij a'yan jamua'séjratye' tyej tyajta'aj huatyátahuij tyej tyij tajímua'aj tyámua' tyi'huátaxaj? Na'ríj, ¿nyiquij a'yan tyúuxie've' tyaj jo'tyeyú'xan tyej tyij jamuaataséjratye'en, nusu tyaj jamuaatáhuaviij siaj mua'aj jo'tyéeyu'xaj i siaj jítzán tyámua' tyí'taxaj ityájma, mati'ij i séecan ricij?

2 Mua'aj xu a'ín pué'een i siaj a'yan tyí'huüre' tí'ij yu'xarij i tyaj jin huatátasejrataj, yu'xarij xu pué'een siaj á'yu'si'ij i taxiéjnyu'caa jitze i maj néijmi'i jamua'tyej majta jaayí'tin maj jo'jívve'en.

3 Tyámua' pu naa tyí'sejre' siaj mua'aj a'ín pué'een i yu'xarij ti Ciríistu' jimi jo've'mej ityáj tyej tyij yajavá'toj, ajta capu a'tíj na'aj jo'yú'xaca', sulu a'íj pu jin ooyú'si'huaca' i júuricama'ra' i Dios, ajta i yu'xarij capu tyetyéj jitze ooyú'si'huaca', sulu a'íi pu jaatyájtóo ja'mua xiéjnyu'caa tzajta'.

4 I Ciríistu' jitze ma'can tu Dios jitze tyí'ca'nyej, a'yaa tutyij tyámua' tyá'tzaahuatye'.

5 Capu a'yan tye'tyévijtye' tyaj tajímua'aj tyu'taxáj yee tajimí pu ma'can, sulu a'íjna i tyaj jitzán arátaca'nyej, Dios pu jimi jo've'mej,

6 ji'nye a'íi pu ta'antyíhuo tyej tyij a'íjna jimi tyu'tyáhuüre'en i nyúucarij ti jájcuaj ti Dios ajta jin tya'tóorattiiri', i tiquee a'íjna jitze aróoca'nyej i yu'xarij i maj jin tyí'ijta, sulu a'íjna jitze i júuricama'ra' i Dios. A'íjna i nyúucarij i maj jin tyí'ijta tyi'tá'caa maj a'tíj ooxíjtye'en majta je'en jaajé'caj, ajta i júuricama'ra' i Dios júuricamej pu tyu'tá'caa.

7 Ajta i nyúucarij i maj jin a'tíj ooxíjtye'en tí'ij a'ín huámui'nyij, a'yaa pu tyé'yu'si'huaca'aj i tyetyéj jitze, huápu'i'ij pu naa huasé'rihua'aj tí'ij i Dios jaatyájtóo a'íjci jimi i Moisés, majta a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, capu huá'riitya'ca'aj maj ja'ráasej i Moisés, ji'nye huápu'i'ij pu tyátatarisima'aj i nyéerima'ra', ajta a'yan tyu'tyátuihuaca' tí'ij oopua'rej,

8 ajta i ti jin tyí'huüre' i júuricama'ra' i Dios, jéetze' pu huápu'i'ij naa huasé'rihua'aj ja'mej.

9 A'yaa pu'ij, tipua'aj jéehua huápu'i'ij naa huataséjre tí'ij i Dios jaatyájtóo i nyúucarij i maj jin a'tíj ooxíjtye'en, jéetze' pu huápu'i'ij naa huasé'rihua'aj ja'mej a'íjna i nyúucarij ti tyi'tá'caa ti a'tíj ji'rénnya'aj huatyá'itzeere'en i Dios jimi.

10 Ji'nye a'íjna i ti anaquéj huápu'i'ij naa huasé'rihua'aj, capu che' naa huasé'rin a'íjna jime' ti arí síj huataséjre ti jéetze' huápu'i'ij naa huasé'rin.

11 Ajta tipua'aj naa éenye'ej huataséjre a'íjna i ti á'pua'ren, jéetze' pu huápu'i'ij naa huasé'rihua'aj ja'mej a'íjna i ti jusén jime' séeria'aj ja'mej.

12 Ji'nye tu'ríj jacho've' i Dios jimi ti a'yan atyojo're'nyej, a'íj tu jin quee tyí'tziinye'ej tyetyihuá'ixaatye'.

13 Catu a'yan ricij tí'ij i Moisés ti i cíxurij jin aróonaj i junyéerimij jitze mej mij quee ja'ráasej a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can a'íjna i ti tyápua'risime'ej.

14 Majta a'íimaj camu jaataxié'vej maj yo'itéj muá'ra'nyij, majta móoche' a'yan ricij, mati'ij jo'jívvej a'íjna i nyúucarij ti m'ima'can, óoche' pu a'yan huasé'rin cuxáa mua'ranámi'huajmee, ajta tiquee eexúj a'tíj huo'táxiixi, ji'nye a'íj pu jitze ma'can i Ciríistu' je'ej tyí'rij.

15 A'yaa pu'uj na'aj tyí'een ijíj, mati'ijta jo'jívve'en a'íjci i Moisés ti jo'yú'xaca', móoche' mu aranámi'huajmee mej mij quee yo'itéj muá'ra'nyij.

16 Ajta tipua'aj a'tíj tyá'antzaahuatye'en i tavástara' jimi, Dios pu jo'táxistaj i ti jin aránami'.

17 Ji'nye i tavástara' pu a'ín pué'een i júuricama'ra' i Dios, ajta jo'tíj já'sejre' i júuricama'ra' i tavástara', a'áa pu jáai'rij ti a'tíj juxáahuaj jo'cha'canye'en.

18 A'íj pu jin, néijmi'i ityáj catu che' aranámi'huajmee, a'yaa tutyij tyí'tasejrataj tí'ij i tavástara' tyámua' naa tyúusejrataj, ityáj tu seequéj

huatyáta'uuresij tyej tyij a'yan huasé'rihua'aj tá'ra'nyij tí'ij tyévira' i tavástara', jí'nye jéetze' tu naa huasé'rihua'aj tá'ju'un tí'ij na'aj yutij jo'que'tij ja'mej, a'yaa pu tyí'muarie' i tavástara', a'íjna jime' i ju júuricamej.

4

¹ A'íj tu jin quee tyátaxa'huataj, jí'nye i Dios, a'íjna jime' i tí jin tá'ancu'vaxi', a'íi pu taa'íjcaj a'íjci i muárie'rij.

² Tu'rij ityáj jaatáxaahuataca' i tyaj avítzij jin je'ej pua'aj rijcaj, a'íjna jime' i tí tyú'tyevi'raste', catu á'taca'nyej tyej tyi'tíj jin tyu'hué'taj, catu tyajta á'taca'nyej tyaj seequéj tyaataxáj a'íjci i nyúucaria'ra' i Dios. Sulu a'yaa tu jé'yacan jin tyí'xaj tzáahuatyí'ra'aj jime', a'yaa tu a'íjna jin tyí'tasejrataj hua' jimi i tyeítjee tí a'yan tyi'ja'yájna i Dios jimi.

³ Ajta tipua'aj i nyúucarij i tyaj huá'ixaatye' a'yan eenye' tí'ij i tí aránami', a'yaa pu'uj een a'íjma jimi i maj á'pua'ren.

⁴ Majta a'íimaj camu tyá'tzaahuatye', jí'nye a'íjna i dios tí a'yan séejre' i cháanacaj japua, a'íi pu huo'tánamuaj mej mij quee tyojó'iteej, ajta mej mij quee jaaséj i tatzárij tí huá'tatzavi'tye' tí a'íin pué'een i nyúucaria'ra' i Ciríistu', a'íi pu ajta a'íin pué'een i tí a'yan een tí'ij i Dios.

⁵ Catu tajitzé ma'can tyihuá'ixaatye', sulu a'íj tu jitze ma'can tyihuá'ixaatye' i Jesús tí ajta Ciríistu' pué'een, tyajta ityáj a'yaa tu tyí'taxaj tyaj a'íin pué'een i tyaj jahuíre' i Jesús a'íjna jime' i tyaj ja'mua xie've'.

⁶ Jí'nye a'íjna i Dios i tí a'yan tyu'ta'íjtaca' tí huányeeri'cij jo'tij jo'tíca'ca'aj, a'íi pu a'íin pué'een i tí huataséjre yutatzájta', tyej tyij séecan huatyátatzavi'tye'en, tyajta huo'tá'an maj jáamua'tyij a'íjna i tí jin i Dios huápu'íj naa huasé'rin a'íjna jimi i Ciríistu'.

A'íj tu jitze tyí'ca'nyej i tyaj jin tyá'tzaahuatye'

⁷ Ajta a'íjna i tí jin i Dios tyámua' tyitaatá' i tí ajta huápu'íj tyá'najchij, tatzájta' pu séejre' i tatyévij jitze tí a'yan huasé'rin tí'ij xá'rij xaríj tí jin taavijhua, ta'aj ij huataséjre'en tíquee ityájma jimi séejre' a'íjna i tí néijmi'i putyí'uurej, sulu tí i Dios jimi já'ma'can.

⁸ A'yaa pu'ij, tyij tyajta jéehua á'viicue're', catu mue'tiche'en, je'ej tu tyá'tamuajtyej a'íjci jime' je'ej tí tye'mej, ajta catu a'íj jin tátacua'nyii.

⁹ Je'ej mu pua'aj ta'uurej, ajta i Dios capu matúuhua'naj, metyita'antiyú'nyí'raj, ajta camu ta'antypuá'ritye'sij.

¹⁰ Jo'tij na'aj tyaj já'ciinyej, a'yaa tu cha'taj tyana'aj tyaa'á'sij je'ej tí éenye'que' huamuí' i Jesús, tí'ij ajta tajimí huataséjre'en je'ej tí a'íin tyi'tyúucha'ij.

¹¹ Jí'nye ityáj, tyatí'ij tyooj júurij, a'náj tina'aj tu a'yan tya'ajxié'vi'ra' tyaj huá'cui'nyij a'íjci jitze ma'can i Jesús, tí'ij ajta tajimí huataséjre'en i júuricama'ra', a'íjna jitze i tyaj jatyhue'ra' tí ajta á'puaapua'rej.

¹² A'íj pu jin, ityáj tu a'yan tya'ajxié'vi'ra' tyaj huá'cui'nyij, siajta mua'aj juxáahuaj xu huacháatimee.

¹³ A'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tíjin: "Nyáaj nu tyá'antzaahuaj, a'íj nu nyij jin tyu'taxájtaca'." A'yaa pu cha'taj na'aj een ityájma jimi, ityáj tu tyajta tyá'tzaahuatye', tyajta a'íjna jin tyí'xaj.

¹⁴ Jí'nye a'yaa tu tyá'mua'reej tí a'íjna i Dios, i tí jaatájuurityej a'íjci i tavástara' Jesús, a'íi pu ajta taatájuuritye'sij ityájma a'íjci jamuán i Jesús, ajta taataséjrataj ja'mua jamuán tyej tyij néijmi'i jimi huatyá'itzeere'en.

15 Néijmi'i pu a'yan tyu'ríj ti'ij mua'ajmaj jamuaatyáhuire'en, mej mij mue'tíj ja'ancuriá'an a'íjna i ti jin Dios tyámua' tyajamuatá'caa, majta je'en mue'tíj tyaatatyójtzi're'en, a'íjna jime' ti huápuí'ij naa huasé'rin i Dios.

16 A'íj tu jin quee tyátaxa'huataj. Tyij ajta i tyaj jatyáhue'ra' ti jéjre'citze' séejre' á'puaapua'rej, i ti yutatzájta' séejre' pu jujajcuare' a'náj tina'aj.

17 A'íjna i tyaj jin jajpuéjtzij capu tyi'tíj je'ej, jiye'tzín pu mu jó'yi'ij, ajta a'yaa pu tyámua' ta'uurej tyej tyij ja'ancuriá'an a'íjci i ti huápuí'ij naa huasé'rihua'aj ja'mej jusén jime'.

18 Ji'nye catu a'íj tyí'sej i ti tyí'taavijhua, sulu a'íj tu tyí'sej i ti quee tyí'taavijhua, ji'nye a'íjna i ti taavijhua, capu á'tyeeren, ajta a'íjna i ti quee taavijhua, a'íj pu jusén jime' séeria'aj ja'mej.

5

1 A'yaa tu ityáj een ti'ij i chi'ij cháanacaj japua ti tyu'uj, ti'ij i ináamuaj ti quee jusén jime' séejre', tyajta a'yan tyá'mua'reej tipua'aj huatyá'uunyej a'íjna i ináamuaj, Dios pu arí taatyéechi'tyej u tajapuá ti jusén jin séejre', ti ajta quee muáca'aj jin taavijhua.

2 A'íj tu jin jéehua tyí'mua'tzej a'íjna jime' tyaj tyooj íiyan séejre' i cháanacaj japua, ji'nye a'yaa tu tyá'xie've' tyaj ujo'tyájrutyej u chi'táj ti jútye' já'sejre' i ti ajta Dios jin tie'cánasij,

3 a'yaa pu'ij, tyij tyajta quee tyí'ijcaana, catu muámua'vi'ij tá'ju'un.

4 Meentyij tyooj jityán huacháatimee i ináamuaj, tyátayiin yutatzájta', ji'nye catu jaxie've' ti i Dios tu'huáa'ri' a'íjna i ti jin tie'cánasij, sulu ti a'ín jéetze' tie'cánaj i júuricamej jime' ti jájcuaj ti quee a'náj á'pua'ren.

5 Ajta i Dios pu a'ín pué'een i ti tyámua' ta'uurej tyej tyij a'íjna ancuriáan i júuricamej, ji'nye a'íj pu tajimí jaatyájtoo i ju júuricamej, tyej tyij a'íj jin jáamua'reej je'ej tyaj tyi'tíj tya'ancuriáa'sij i Dios jimi.

6 A'íj tu jin a'náj tina'aj jitzán tyí'ca'nyej. A'yaa tu tyá'mua'reej tijin tyati'ij tyooj júurij séjre'ej a'íjci jitze i tyaj jatyáhue'ra', a'yaa tu a' ímuáj tyityejé'sejre' i tavástará' jimi.

7 Catu pújoorej tyaj jaaséj, sulu a'íj tu jitze tyí'ca'nyej i tyaj ja'tzaahuatye',

8 jitzán tu jéehua tyí'ca'nyej, ajta ta'ránajchi tyaj iitáci'nyej a'íjci jitze i tyaj jatyáhue'ra' tyej tyij tavástará' jimi ja'séeria'aj tá'ra'nyij.

9 A'íj tu jin a'náj tina'aj a'yan tyá'huo tyej tyij tyaatatyójtzi're'en i tavástará', tipua'aj tyooj a'yan séjre'ej nusu tyequée.

10 Ji'nye a'yaa pu tyúuxie've' tyaj néijmi'i huatátasejrataj jo'tij já'sejre' i Ciríistu' ti'ij a'ín néijmi'caa to'xíjtye'en, aj pu'ij síj ajta síj ja'ancuriáa'sij je'ej ti tyá'ci'puaj, je'ej ti tyi'tíj tyu'muáriej ti'ij ooj júuricaj, tipua'aj xá'puí' huaríj nusu je'ej puaj huaríj.

I nyúucaríj ti tyámua' ta'uurej i Dios jimi

11 A'íj tu jin, a'yaa tu tyá'mua'reej ti a'yan tyúuxie've' tyaj jéehua já'tyasa'aj i tavástará', a'yaa tutyij tyí'tyese' tyaj hua'antymue'tin i tyétyacaa. Dios pu tyámua' naa tyí'tamuajtyej, a'yaa nu nyij nyajta tyá'xie've' siaj a'yan cha'taj siana'aj mua'aj tyí'tamuajtyej.

12 Catu tyajta tajímua'aj tyámua' tyí'taxaj, sulu ityáj tu jamuatá'caa siaj sij tajíme' ahuóotzaahuatye'en, siata'aj sij jaayí'tihua'an siaj huatányuunyej a'íjma jimi i maj óotzaahuatye' a'íjci jime' je'ej maj tyúusejrataj majta quee a'íjci jime' je'ej maj tyí'mua'tzej i juxiéjnyu'caa tzajta'.

¹³ Tipua'aj tyátatimue'raj, a'íj pu jime' tyaj jahuiire' i Dios, na'riij quee a'yan tyí'ja'yájna, a'yaa tu ricij tyej tyij mua'ajmaj jamuaatyáhuire'en.

¹⁴ A'íjna i ti Ciríistu' jin taaxié'vej a'íi pu tajitzé rá'aj, a'íj tu tyij jin a'yan tyá'mua'reej ti síj huamuí' hua' jitze ma'can néijmi'caa i tyeítyee, majta je'en néijmi'i jamuán huácuij.

¹⁵ Ajta i Ciríistu' pu huamuí' néijmi'caa jitze ma'can, mej mij a'íimaj i maj móoj júurij quee che' jujímua'aj mana'aj je'ej tyé'ejtyoovej je'ej maj ye'ej tyityetyúucha'íj, sulu mej mij tyámua' tyityetyúucha'íj a'íjci jimi i ti hua' jitze ma'can huamuí', ajta je'en hua' jitze ma'can huatájuuriaca'.

¹⁶ A'íj pu jin, catu che' a'tíj je'ej pua'aj tyí'mua'tziire', tyij tyajta tyooj jájcuaj a'yan tyí'mua'ajcaa i Ciríistu' jimi ti tyéviij na'aj pué'eenye'ej, ajta ijíj catu che' a'yan tyí'mua'tzej.

¹⁷ A'yaa pu'ij, a'íjna i a'tíj ti Ciríistu' jitze ajtyáma'can a'íi pu síj pué'een i tyéviij ti Dios arí jaajájuarej. Pu'riij metyaja'ajhua'xij je'ej ti tyí'tyúucha'íica'aj ti mí'ma'can jime', ji'nye pu'riij néijmi'i jin huóojajcuarej.

¹⁸ Néijmi'i pu a'íjna a'íin pué'een i ti Dios jin tyí'muarie', a'íjna ti jitze ma'can i Ciríistu' tajapúa huatanyúj, ajta je'en taata'íj tyej tyij huo're'ixaatye'en i nyúucaria'ra' ti'ij huó'huire'en.

¹⁹ A'yaa pu'ij huatóomua'aj ti i Dios tyámua' huó'ruuj a'íimaj i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua, ajta quee huo'xíjtyej a'íjna jime' i maj jimi ootyá'itzee, sulu a'íi pu taata'íj tyej tyij huo're'ixaatye'en i nyúucaria'ra'.

²⁰ A'íj tu jin ityáj a'íin pué'een i Dios ti huo'ta'ítayaca' tyej tyij tyi-huó'ixaatye'en i Ciríistu' jitze ma'can, i ti a'yan séejre' ti'ij i Dios ti já'muajee a'íjci jime' i nyúucarij i tyaj huá'ixaatye'. A'íj tu jin a'yan tyaja'muajee jitzán ma'can i Ciríistu' siaj tyá'antzaahuatye'en i Dios jimi.

²¹ Ajta i Ciríistu' capu tyí'tíj jin ootyá'itzee, tajitzé ma'can pu i Dios a'yan jáaruuj tyej tyij jamuán i Ciríistu' ji'réenye'que' huatyá'itzeere'en.

6

¹ Ajta ijíj, ityáj tu jamuán tyí'muarie' i Dios, a'yaa tutyij tyajta jéehua tyaja'muahuaviiij siaj ja'ancuriá'an i ti jin Dios tyámua' tyajamuaatá'sij.

² Ji'nye a'yaa pu a'íin tyí'xaj i yu'xarij jitze tíjin:

A'áa nu muáanamujri' ti'ij ajitze juxié'va'ca'aj,

nyajta a'ájna xicáara' jitze muaatáhuíi nyajta mui'rájtoo.

Ajta ijíj pu a'áan putyajá'ricij siaj ja'ancuriá'an. Ijíj pu a'ájna putyí'ricij i xicáara' ti jitzán Dios jamui'rátóonyij.

³ Tyajta ityáj catu a'tíj je'ej pua'aj tyí'itíj, na'riij quee capu tyí'tíj je'ej tyu'tyáhuire'sij i tyaj jin tyí'muarie'.

⁴ Tyajta ityáj, a'yaa tu ja'mua jimi tasejrataj mati'ij a'íimaj i maj tyí'huire' i Dios jimi, a'yaa tu jéehua tyé'viicue're' a'íjna jime' i tyaj jajpuéjtzij, tyajta quee tyí'tíj tyí'cha'íj, ajta tyí'tamuarie'riste',

⁵ majta taatyáavaxij, tyajta huanámi'huaca', mátanyo'si'tye'ej, tyajta tyési'huacan jin tyí'muarie', tyatáxa'i'rii tyaj atanyéjnye', na'riij tyaj huatatájcun.

⁶ Tyajta a'yan tyí'tyesejre' tyej tyámua' naa tyi'tyítacha'íj, a'íjci jime' tyaj jamua'tyej i ti ji'récán jime', tyajta tyé'viicue' hua' jimi i séecan, tyajta tyámua' huojo'mua'raj i taxa'aj tyeítyee, ji'nye a'íi pu tatzájta' séejre' i júuricama'ra' i Dios, tyajta tzáahuatyi'ra'aj jin hua'xie've'.

7 A'yaa tu tyajta tyihuá'ixaatye' i nyúucarij ti jì'rè'can jìme', tajitzé pu séejre' a'íjna i ti jin i Dios néijmi'i putyí'uurej. Tyámua' tu naa tyí'muarie', tyej tyij huatyényo'se'en ajta tyej tyij huatyátanaj.

8 A'náj taca'aj mu taatyátzaahuatye'sij, majta a'náj taca'aj je'ej pua'aj tyitaatájeevij, a'náj taca'aj mu tyámua' tyitaataxájta, majta a'náj taca'aj je'ej pua'aj tyi'taxáataj muá'ju'un. A'yaa mu tojo'mua'raj ti'ij i mej tyí'hue'tacaa, tyajta ityáj tzáahuatyi'ra'aj tu jin tyí'xaj.

9 A'yaa mu tojo'mua'raj cuxáa mequee tamuajtyej, majta tyámua' naa tyí'tamuajtyej. A'yaa tu huasé'rin cuxáa tyaj já'cui'íhuaj, tyajta tyóoche' tu júurij, puéjtzij mu tatá'caa, majta quee a'íj jin tacui'nyij.

10 A'yaa tu huasé'rin cuxáa tyátaxaamu'ijritye', matyajta a'náj tina'aj tatyamua've', a'yaa tu huasé'rin cuxáa tyequée je'ej tyéejviicue', matyajta mui'caa chíjtyaanyi'taj, tyajta a'yan cuxáa tyequée tyi'tíj tyí'cha'íj, metyajta néijmi'i tyí'ijcha'ij.

11 Ta'ihuáamua' Corinto siaj jo'cháatimee, tu'ríj tyajamuá'ixaa ja'huoo'itéerican jìme', tyámua' tu tyeríj tyajamuaataséjra a'tyán tyaj pué'een.

12 Catu ityáj tyi'tíj ja'mua'aviitze', mua'aj xu a'ín pué'een i siaj tyi'tíj avaaaj i jutzájta'.

13 A'íj nu jin a'yan tyaja'muahuaviiij, a'yájna ti'ij a'tíj ti jéehua hua'xie've' i juyójmua', siaj nyejitzé tyú'ca'nyej, a'yájna nyati'ij nyáaj ja'mua jitze tyí'ca'nyej.

Ityáj tu a'ín pué'een i tyejúuj Dios ti tzajta' iirájcaj

14 Caxu a'yan rijcaj mati'ij a'íjma i maj quee tyá'tzaahuatye'. Xu'huóomua'tzij a'íjna jìme', ¿jì'nye tyí'rij ti síj na'aj pué'eenye' a'íjna i ti naa een ajta a'íjna ti je'ej pua'aj een? ¿Ca' jì'nye tyí'rij maj antyóonaxcaj i tatzárij ajta i tíca'rij?

15 Capu je'ej tyí'rij maj huóojaahuatye'en i Ciríistu' ajta i tyiyáaru', capu ajta je'ej tyí'rij maj huóojaahuatye'en a'íjna i ti tyá'tzaahuatye' a'íjna jamuán i tiquee tyá'tzaahuatye'.

16 ¿Tyi'tanyí je'ej metyí'xa'pui'intare' a'íimaj i maj jusi'rii i tyejúuj tzajta' Dios ti ja'a'rij a'íjma jamuán i sánturij? Jì'nye ityáj tu a'ín pué'een i tyejúujra' i Dios ti júurij, a'yájna ti'ij a'ín tyu'taxájtaca' tíjin:

Nyáaj nu hua' tzajta' u'séeria'aj na'mej,

nyáaj nu hua' Dios pue'éenye'ej na'mej,

majta a'íimaj nyetye'ítyeristyamua' mu pue'éenye'ej muá'ju'un.

17 A'íj pu jin ajta a'yan tyí'xaj i tavástara' tíjin:

Xa'vá'ciinyij hua' tzajta',

caxu che' a'yan rijcaj mati'ij a'íimaj.

Aj nu nyij nyáaj jamuaataxié've'ej,

18 nyáaj nu ja'muavástara' pue'éenye'ej na'mej,

siajta mua'aj nyiyóojmua' xu pue'éenye'ej xá'ju'un,

a'yaa pu tyí'xaj i tavástara' i ti néijmi'i jin tye'entyúumua'ree.

7

1 A'yaa pu'ij, ta'ihuáamua' mu tyaj já'muaxie've', a'íi pu a'ín pué'een i Dios ti jin tya'tóoratziiri'. A'íj pu jin tyiche' tyámua' eenye' i tatyévij jitze tyajta i tajúuricamej jitze, a'yaa tu tzáahuatyi'ra'aj tyi'ijcha'íj i Dios jimi tyetyí'tyese' tyej tyij jì'rè'nye'ej huatyá'itzeere'en.

Pablo pu huatootyamua'vej a'íjci jime' maj tyá'antzaahuaj i Corinto maj ja'chej

² Siataataxié've' mu juxiéjnyu'caa tzajta'. Catu a'tíj je'ej pua'aj jó'mua'rajca'aj, catu tyajta a'tíj je'ej pua'aj huáruuj, catu a'náj a'tíj tyu'xívi'ri'.

³ Canu a'yan tyajá'mua'ixaatye' nyej nyij je'ej pua'aj tyajamuaaxáj, ji'nye nu'ríj a'yan tyajamuáa'ixaa, mua'aj xu ú'sejre' yunyatzájta', tyata'aj tyij néijmi'i júurij huatyá'itzeere'en nusu tyaj néijmi'i huácu'nyij.

⁴ Canu tyi'tíj aváataj nyetyajá'mua'ixaatye', jéehua nu nyij á'nyatzaahuatye' ja'mua jime'. Tyij nyajta jajpuéjtzij, jéehua pu nú'ca'nyisti' nyajta nu nyetyamua've'.

⁵ Tyati'ij a'áa ja'rá'aj a Macedonia, catu ma' já'taso'pe', sulu jo'tíj na'aj tu jajpuéjtzica'aj, jéehua tu á'viicue'ria'ca'aj hua' jimi i tyeítyee, tyajta tyi'tziinya'ca'aj.

⁶ Ajta i Dios, i ti ca'nyíjra'aj hua'tá'caa i maj je'ej tyityóomuajtyej, tyámua' pu táaruuj ti'ij a'ín uvé'nyej i Tito,

⁷ ajta capu a'íi na'aj i ti a'ín yará'aj, sulu ti a'ín ajta jutyamua'va'ca'aj ja'mua jime'. A'íi pu taaté'exaa siaj mua'aj jéehua huápu'ij tasejracu, ajta i siaj juxaamuíjritye' a'íjna jime' siaj jamua'reericuj je'ej ti tyi'nyahuíire', a'íj nu jin jéetze' huatányetyamua'vej.

⁸ Tyij ajta jamuaatáxaamuíjrityej i yu'xarij nyaj jamuaata'ítyi'ri', capu ijíj je'ej pua'aj nya'asej. Ajta anaquéj pu je'ej pua'aj nya'axcaj, nyati'ij jaaséj i ti cii tyajamuaatáxaamuíjrityej,

⁹ ijíj nu nyetyamua've', canu a'íjna jime' i siaj huatóoxaamujri, sulu a'íj nu jin i siaj huatóoxaamujri siaj sij siajtáhua'aj ja'antzaahuatye'en i Dios. A'yaa xu tyityaatóoxaamuíjrityej je'ej ti i Dios tya'ajxié'vi'raca'aj, a'íj tu jin quee ityáj je'ej pua'aj jamuáaruuj,

¹⁰ ji'nye a'íjna i siaj jin huatóoxaamujrityej Dios pu jimi jo've'mej siaj sij tyu'túu'uunyi' ajta ti'ij jamuáahuíire'en, a'íj pu jin quee je'ej metyejé'tyi'tíj siaj sij juxaamuíjritya'aj. Ajta a'íi pu tyu'jé'caj i xaamuíjrira'aj íiyan ti ma'can i cháanacaj japua.

¹¹ I siaj jin huatóoxaamujritye'en, Dios jimi pu jo've'mej, xaaséj je'ej ti atyojo're'nyej. Jéehua xu jaatyátzaahuatyej siajta nyaj japua huatanyúj, siajta huatanyínyu'cacuca', siajta tyu'tátzín. Siajta je'en jéehua jaataxié'vej siaj naaséj, a'íj xu jin puéjtzij jaatá' a'íjci i ti je'ej pua'aj rijcaa. A'íj pu'ij jin néijmi'i a'yan tyu'taséjre siaj mua'aj quee tyi'tíj jin ootyá'itzee.

¹² A'yaa pu'ij, nyati'ij tyajamuaata'ítyi'ri', canu a'yan huaríj a'íjna nyamua'tzaj i a'tíj ti ootyá'itzee, nusu i ti séej jimi ootyá'itzee, sulu ta'aj ij huataséjre'en i Dios jimi a'chu siaj tajimí tyi'ca'nyej.

¹³ A'íi pu a'ín pué'een i ti jéehua naa taatá'aj.

Ajta capu a'íi na'aj i ti naa taatá'aj, sulu tyajta tu huátatyamua'vej a'íjna jime' ti i Tito yará'aj jutyamua've'ej, ji'nye néijmi'i xu mua'aj ca'nyíjra'aj jaatá'.

¹⁴ Nu'ríj nyáaj a'yan tyaaté'xaatya'ca'aj i Tito nyaj jéehua á'nyatzaahuatye' ja'mua jime', siajta mua'aj caxu naatatyévi'rastej. Ji'nye néijmi'i i tyaj tyeríj jamuáa'ixaa, a'yaa pu tyi'ja'yájna, a'yaa pu cha'taj na'aj tyi'ji're'can jime' je'ej tyaj tyaaté'exaa i Tito, tyaj jéehua á'tatzaahuatye' ja'mua jime'.

¹⁵ A'íjna i Tito jéetze' pu já'muaxie've' ti'ijta jo'támua'reej je'ej siaj néijmi'i jéehua huápu'ij tyeetyátzaahuatyej.

¹⁶ Jéehua nu nyetyamua've', a'íjna jime' i ti i'ríj nyej nyaxáahuaj ja'mua jitze tyú'ca'nyej.

8

I maj juxié'vi'ra' jin tyi'tá'caa i maj jusi'rii i tyeyúuj tzajta'

¹ Ajta ijíj ta'ihuáamua', a'yaa tu tyá'xie've' tyaj jamuaaté'exaatye'en je'ej ti Dios tyámua' tyihuo'tá' a'íjma i maj jusi'rii i tyeyúuj tzajta' a'áa ti huataca'aj a Macedonia.

² Tyij majta jéehua jajpuéjtzij mu'ríj néijmi'i jin tyo'táviicue'ri', jéehua mu mij jutyamua've', capu je'ej tyij majta quee je'ej tyéejviicue', i maj tyu'tá' juxié'vi'ra' jime' jéehua pu tyu'tyáhuu'i cuxáa chíjtyaanyi'ij maj pué'eenye'.

³ Nyáaj nu jamua'reej maj tyu'tapuéjve a'chu maj caa putya'uurejve'ej, majta juxié'vi'ra' jin jéetze' a'yan huaríj. A'íimaj mu jujímua'aj huatyóohuij

⁴ maj taatáhuaviiri' tyaj huo'tá'an maj huo'tyáhuu'ire'en a'íjma i maj i Dios jitze ajtyáma'can.

⁵ Majta a'íimaj camu a'yan mana'aj tyu'tapuéjve je'ej tyaj tye'ejchó'va'ca'aj, jí'nye anaquéej mu i tavástara' jimi huatóotoj, majta je'en ityájma jimi, a'yájna ti'ij i Dios tya'ajxié'vi'ra'.

⁶ A'íj tu jin jéehua jahuaviij a'íjci i Tito ti a'íin jaariá'siire'en ja'mua jimi i siaj juxié'vi'ra' jin tyu'tá', a'íjna i ti arí anaquéej huatyóochej ja'mua tzajta'.

⁷ Ji'nye mua'aj jéetze' xu tyí'mue'tij, a'íjna jime' i siaj tyá'tzaahuatye' i tavástara' jimi, ajta ja'mua'i'riitye' siaj huo'té'exaatye'en i nyúucarij, siajta tyámua' tyá'mua'reej je'ej ti ajóo'en i Dios jimi, siajta juxié'vi'ra' jin taataxié'vej i siaj ityájma jimi jaarí'rej, a'yaa pu cha'tána'aj siaj sij tyu'tyámue'tin a'íjna jime' i siaj séecan huatyáhuu'ire'en.

⁸ Canu nyej nyij a'yan tyaja'mua'íitya'aj nyaja'mua'ixaatye', sulu a'íj nu siaj sij jáamua'reej je'ej maj majta séecan tya'ajxié'vi'ra', mej mij mua'ajmaj jamuaataséjratye'en maj jí'r'é'can jime' já'muaxie've'.

⁹ Ji'nye xu'ríj mua'aj jamua'reej ti i tavástara' Jesús, i ti ajta Círíistu' pué'een, a'íi pu néijmi'i tyí'ijcha'ij a'yan tyu'tóosejrataca' ti'ij síj tiquee je'ej tyéejviicue', ti'ij ja'mua japua huatányuunyij, siaj sij mua'aj a'íjna jin a'íin pue'éenye'ej xá'ra'nyij i maj tya'ancuriáa'sij i Círíistu' jimi.

¹⁰ A'yaa nu nyáaj tyajá'mua'ixaatye' je'ej nyej nyáaj tyí'mua'tzej a'íjna jime' i siaj huo'tyáhuu'ire'en. Ti'ij na'aj ju'síj, caxu a'íj siana'aj jin huatyóohuij siaj huo'tyáhuu'ire'en i séecan, sulu a'yaa xu siajta huaríj xuutyámua've'ej.

¹¹ Ajta ijíj, je'ej siaj caa putya'uurejve, siata'aj ja'antyíci'tyij i siaj ju'huatyáhuu'ij, a'yan naa setyuutyámua've'ej siat'ij jájcuaj imuáj tyu'huatyáhuu'ij siaj a'yan huárinyij.

¹² Ji'nye tipua'aj a'tíj jí'r'é'can jime' a'yan tyá'xie've'ej ti tyi'tíj tyu'tá'an, Dios pu ja'ancuriáa'sij a'chu ti caa tyi'tíj tyu'tá'sij. Capu i Dios tyu'huaviij tyi'tíj tiquee síj tyícha'ij.

¹³ Capu ajta a'yan tyi'tyéevijtij ti a'íjna jime' siaj séecan huatyáhuu'ij mua'ajmaj tyi'tíj jamuá'itziitye'ej, sulu siaj sij juxa'aj siana'aj eenye'.

¹⁴ Ajta ijíj mua'aj xu tyí'ijcha'ij i séecan ti tyá'itziitye', ajta majca'huáyee, a'íi mu mijta jamuaatáhuu'ire'sij a'íjna jime' i ti mua'ajmaj tyajamua'itziitya'aj ja'mej.

15 A'yájna ti'ij tyé'yu'si' i yu'xarij jitze a'yan tijin: “Capu tyi'táj avá'itzeerej a'íjci jimi i ti jéehua jáasií, capu ajta tyi'táj jo'tyá'itziityej a'íjci i ti cíí na'aj tyáasií.”

Pablo pu i Tito huata'ityaca' a Corinto

16 Tyámua' nu tyé'tyojtzi're' i Dios ti ca'nyíjra'aj jaatá' a'íjci i Tito siaj sij a'yan cha'taj siana'aj jitzán tyuuxié've'ej siati'ij nyej jimi.

17 A'íí pu ja'ancuriáa' i nyaj tye'e'íjcaj, siajta mua'aj xu jéehua jitzán juxie've', a'yaa pu'ij ijíj tya'ajxié'vi'ra' ti a'áa jó'me'en ja'mua jimi.

18 Jamuán i Tito, séej nu huata'ityaca' i ta'ihuáara' ti'ij ajta jamuán ujó'me'en. A'íjna i ta'ihuáara', néijmi'que' mu tyámua' naa yó'sej a'íjci jime' ti a'ín tyámua' naa tyí'muarie' i nyúucaria'ra' jime' i Dios.

19 Ajta, a'íimaj i maj jusi'rii i Dios jimi, a'íí mu ja'antyíhuoj ti'ij tajamuán jo'cha'canye'en ajta tyu'tyáhuire'en a'íjna jime' i tyaj tyí'muarie', i tyaj jin tyámua' tyeetyátoonyij i tavástara', ajta tyej tyij jamuaataséjratye'en i tyaj jéehua já'muahúria'cuj.

20 A'yaa tu tyá'huoo ti'ij quee a'táj je'ej pua'aj tyí'taxajtaj a'íjna jime' tyaj jéehua jáasiire'en i siaj mua'aj tyi'tá'caa.

21 Tyajta tu jahuoo tyej tyij a'náj tina'aj xá'pui' rijcaj je'ej ti tyi'tyéevijtij, catu a'íj tyana'aj jimi i tavástara', sulu tyajta tu a'yan ricij hua' jimi i tyeítyee.

22 Hua' jamuán a'íijma i tyaj huo'ta'ityaca', séej nu nyajta huata'ityaca' i ta'ihuáara', i ti arí mue'táj taataséjra ti a'ín a'yan tya'ajxié'vi'ra' ti taatáhuire', ajta ijíj jéetze' pu óoca'nyej a'íjna jime' ti huápu'ij jéehua ja'mua jitze tyí'ca'nyej.

23 Ajta a'íjna i Tito a'íí pu a'ín pué'een i ti nyajamuan tyí'muarie' tyej tyij mua'ajmaj jamuaatyáhuire'en. Majta a'íimaj i maj hua'puaj i ta'ihuáamua', a'íí mu a'ín pué'een i maj huo'ta'ityaca' a'íimaj i maj jóosi'rii mej mij i Ciriístu' tyu'tatyójtzi're'en.

24 Ajta mata'aj mij jáamua'reej i maj jusi'rii, siata'aj huo'taséjratye'en a'íijma i tyétyacaa siaj tzáahuatyí'ra'aj jin hua'xie've', mej mij majta jáamua'reej ti a'yan tye'tyévijtye' i tyaj á'tatzaahuatyé' ja'mua jime'.

9

1 Ajta a'íjna jime' i tyaj jin huá'huire' a'íijma i ta'ihuáamua' i maj a'yan cha'taj mana'aj tyá'tzaahuatyé', capu juxie've' nyej tyajtáhua'aj a'íjci jin tyajamuaatayú'se'en siaj sij a'yan huárinyij,

2 ji'nye nu'ríj jamua'reej siaj jéehua mua'aj a'yan tya'ajxié'vi'ra'. A'íj nu jin á'nyatzaahuatya'aj a'yan nyetyihuá'ixaatye' a'íijma i maj Macedonia jo'cháatimee, a'yaa nu tyihuá'ixaatye' ti arí séej nyinyi'ra'aj tyooméj siaj tyámua' huóoruuj mua'aj Acaya siaj jo'cháatimee, a'íj mu mij jin majta mue'táj a'yan tyitya'huóoca'an mej mij majta tyu'tyáhuire'en i Macedonia maj jo'cháatimee.

3 Nyajta nyáaj, a'yaa nu een jime' ta'ihuáamua' tyu'ta'ityaca' ja'mua jimi, ti'ij quee a'yan tyá'ra'nyij nyaj huáapua'aj nyana'aj á'nyatzaahuatya'aj nyati'ijta mua'ajmaj jamuatyáxajtasime'en. Sulu siata'aj sij tyámua' eenye' je'ej nyaj nyeríj tyihuo'té'exaaj mua'ajmaj jime',

4 ji'nye tipua'aj séecan i maj Macedonia já'ma'can nyajamuan mó'ju'un, majta je'en jamuáatyooniy sequée tyámua' éenya'caj. Aj pu'ij taatatyévi'raste'sij ityájma, capu mua'ajmaj sulu ityájma pu a'íjna jime' tyaj mua'ajmaj jin á'tatzaahuatyé'.

⁵ A'íj pu jin a'yan tyina'ránajchaca' nyaj huo'táhuaviij i nye'ihuáamua' mej mij jó'ju' ja'mua jimi mej mij anaquéej jamuáamuaarej, ajta siaj sij huo'tá'an i siaj jin tya'tóoratziiri' siaj tyu'tapuéjve'en. A'yaa xu sij juxié'vi'ra' jin tyu'tá'sij, capu a'yan éenye'ej ta'mej tí'ij nyaj ca'nyéjrij jin jamuaata'íj siaj sij tyu'tapuéjve'en.

⁶ A'íj xu ootámua'reej: A'íjna i tí cii na'aj tyu'tá', cii pu'uj ajta tya'ancuriáa'sij, ajta i tí jéehua tyu'tá', jéehua pu ajta tya'ancuriáa'sij.

⁷ A'yaa pu tyúuxie've' tí síj ajta síj tyu'tá'an a'chu tí a'yan tya'ajxié'vi'ra' i jutzájta', che' quee jamuáacha'aj nusu ca'nyéjrij jime', jí'nye Dios pu jaxie've' i a'tíj tí jutyamua've'ej tyu'tá'.

⁸ Dios pu jaayí'tin tí jaatámui'ren i tí jin tyámua' tyajamuaatá'an, siaj sij a'náj tina'aj néijmi'i tyí'ijcha'íj, ajta tí'ij tyí'ci'paa siaj séecan huatáhuire'en.

⁹ A'yaa pu tyá'xaj i yu'xarij jitze tíjin: Jéehua pu tyihuo'tá' a'íjma i maj quee je'ej tyéejviicue', ajta i tí jin xá'pui' ricij, a'íi pu jusén jime' séejre'.

¹⁰ Dios pu a'íin pu'éen i tí tyu'tá'caa i ímue'rij tí huahuásti'huaca', ajta i cue'ráj tí tyí'cue'ri', a'íi pu'ij ajta néijmi'i tyajamuaatá'sij, ajta já'muahuosi'ran, siaj sij jéetze' tyu'muárie'en a'íjna jime' i tí xá'pui' een.

¹¹ A'yaa xu néijmi'i tyí'ijcha'íj xá'ju'un siaj sij juxié'vi'ra' jin tyihuo'tapuéjve'en. Ajta i siaj mua'aj mutyojo'ta'ítyaca', a'yaa pu tyu'tyáhuire'sij mej mij i ta'ihuáamua' tyaatatyójtzi're'en i Dios.

¹² Jí'nye tyati'íj huo'táhuu i ta'ihuáamua', catu a'íj tyana'aj tyihuo'tá' i tí tyihua'ítziitya'ca'aj, sulu tyajta tu ca'nyíjra'aj huo'ta' mej mij tyaatatyójtzi're'en i Dios a'íjna jime' je'ej siaj huaríj.

¹³ A'íi mu majta tyaatatyójtzi're'ej i Dios, jí'nye a'íi mu a'íjna jin jamua'reeren i siaj jin huo'tyáhuu siaj ja'astej i Ciríistu'. Majta mu jaatyátzaahuatye'sij i Dios, a'íjna jime' je'ej siaj mua'aj tyihua'huire' a'íjma, siajta néijmi'caa i séecan.

¹⁴ Majta je'en jaatáhuosij i Dios jimi ja'mua jime' jéehua maja'muaxié've'ej, a'íjna jime' tí i Dios jéehua huápu'íj tyámua' tyihuo'tá' je'ej siaj tyi'tíj jin huaríj.

¹⁵ Tyiche' tyaatatyójtzi're'en i Dios, jí'nye a'íi pu taatapuéjve i tí huápu'íj juxie've' i tíquee maja' nyúucarij tyaj jin jaataxáj.

10

Pablo pu japan huatanyúj i tí jin tyi'tyéjvee

¹ Nyáaj, i nyaj Pablo pu'éen, a'yaa nu tyaja'muahuaviij, a'íjna jime' tí i Ciríistu' ná'ancu'vaxij, tyij majta a'yan tyí'nyaxaj yee nyaj jee tyí'tziinye' típua'aj ja'mua jamuán anyo'tyávaacaj, nyajta je'ej huányaxaxa'aj típua'aj ya' ímuáj naatyávaacaj.

² A'yaa nu nyij tyaja'muahuaviij, nyati'íj a'áa jó'me'en ja'mua jimi, siaj quee ca'nyíjra'aj nyatá'care'en nyej nyij a'yan huatányesejrataj nyaj á'nyaca'nyej yunyatzájta' a'íjma jimi i maj a'yan tyí'taxaj tyaj a'yan cha'taj tyana'aj ricij mati'íj a'íimaj i maj íyan huacháatimee i cháanacaj japua, jí'nye ná'nyaca'nyej nyaj a'yan tyihua'rájeevej.

³ A'yaa pu ajta tyi'ja'yájna tyaj tyeítyee pu'éen, tyajta catu a'yan tyí'tyeno'se' mati'íj i tyeítyee i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua.

⁴ I tyaj jin nyo'se', capu íyan tyí'ma'can i cháanacaj japua, sulu a'íi pu a'íin pu'éen i Dios tí néijmi'i jin putyí'uurej. A'yaa tutyij néijmi'i tye'entyí'uunaj i maj jin tajitzé tyí'pua'ritye'

⁵ tyajta i maj jin óotzaahuatye' mej mij tyi'tyánaamuaj maj jáamua'tyij i Dios. Néijmi'i i hua'mua'tziira'aj a'íj tu jimi tyu'tátuire'en i Ciriístu', ta'aj ij a'íj ará'astej,

⁶ tyajta tyámua' een tyej tyij puéjtzij jaatá'an a'íjci i tiquee tyihuojó'itej, tìpua'aj seríj mua'aj néijmi'i jin ja'rá'astej i Dios.

⁷ Xaaséj a'íjci i ti séejre'. Tìpua'aj a'tíj a'yan tyámua' naa tyá'mua'reeriaj ti i Ciriístu' jitze ajtyáma'can, che' ajta a'yan tyá'mua'reeriaj tyej tyajta ityáj i Ciriístu' jitze ajtyáma'can.

⁸ Tìpua'aj nyáaj jéetze' ná'nyatzaahuatye'ej a'íjna jime' i ti jin nyavástara' tyinaata'íj, capu nyetyevi'raste', ji'nye i tavástara' pu a'yan tyitaata'íj tyej tyij tyámua' jamuáa'uurej capu tyej tyij jamua'antyipuá'ritye'en.

⁹ Canu a'yan tyá'xie've' ti'ij a'yan séjre'ej yee nyaj já'muamuaritye' a'íjna jime' je'ej nyaj tyajá'muayu'se'ej.

¹⁰ Séecan mu a'yan tyí'xaj tìjin nyej jee ca'nyéjrij jin tyajá'mua'ijtye' a'íjna i yu'xarij jitze, ajta tìpua'aj ja'mua jamuán anyo'tyávaacaj canu jee á'nyaca'nyej nyaj a'yan tyajamuaté'exaatye', nyajta jee quee tzáahuatyi'ra'aj jin tyí'xaj.

¹¹ Ajta a'íjna i ti a'yan tyí'xaj, che' jáamua'reej tìjin a'yaa tu tyí'xaj tìpua'aj ya' imuáj taatyú'uucaj, tyajta a'yan rinyij tyati'íj ja'mua jimi jo'tyú'uucaj.

¹² A'yaa pu tyi'ji'récán jime', tyaj quee á'taca'nyej tyej tyij tajímua'aj á'tatzaahuatye'ej, mati'ij i séecan jusejrataj ja'mua jimi. Majta a'ímaj camu xá'puí' metyityoomuámua're' mej mij jujímua'aj óotzaahuatye' séecan jamuán.

¹³ Catu ityáj a'yan tyá'tatzaahuatye' je'ej tiquee tyitatyéviijtye'. A'yaa tu'uj ricij a'chu ti i Dios tatá'caa tyej tyij ahuátatzaahuatye'en a'íjna jime' i tyaj jin tyí'muarie', a'íi pu'ij taatá' tyej tyij mua'ajmaj jimi ja'rá'astij mu sij Corinto ja'chej.

¹⁴ A'íj tu jin quee a'yan ricij je'ej tiquee tyitatá'caa, a'yaa pu tya'ra'nyíche' tìpua'aj tyequée jájcuaj imuáj a'áa ja'tanyéjnyíche' ja'mua jimi. Ityáj tu a'ín pué'een i tyaj anaquéej jamuaaté'exaa i nyúucaria'ra' i Ciriístu'.

¹⁵ Catu tyajta a'íjna jin á'tatzaahuatye' je'ej maj i séecan tyu'muáriej, a'yaa tyi'tíj tya'uuriáaj tiquee xá'puí'. Sulu a'yaa tu tyá'xie've' tyaj jéetze' tyu'tyáhuíire'en ja'mua jimi, a'yájna siati'íj mua'aj seríj tyá'tzaahuatye'.

¹⁶ A'yaa tu tyajta tyá'xie've' tyaj huó'ixaatye'en i nyúucaria'ra' i Ciriístu' i maj a' imuáj jo'cháatimee séej chuéj japua, jo'maj quee xu séecan tyojo'muáriej, tyej tyij quee ahuátatzaahuatye'en a'íjna jime' je'ej maj séecan tyu'muáriej.

¹⁷ Tìpua'aj a'tíj tyi'tíj jin óotzaahuatya'mui'íj, che' i tavástara' jimi ahuóotzaahuatye'en.

¹⁸ Ji'nye a'íjna i ti jusíj tyámua' tyúusejrataj, capu a'ín pué'een i ti Dios jaataxié'vej, sulu a'íjna i a'tíj tavástara' ti tyámua' tya'tá'caa.

11

Pablo pu tzáahuatyi'ra'aj jin tyi'tyéjvee i tavástara' jimi

¹ A'tzúj cuj cii setyino'viicue', tyij nyajta a'yan huasé'rihua'aj cuxáa nyenyatímue'raj nyetyaja'mua'ixatye'. Che' je'ej tina'aj, siano'táviicue'.

² Ji'nye a'íjna i nyaj jin chueerij ja'mua jime' Dios jimi pu jo've'mej. A'yaa nu tyaaxá'puí'ntarej siaj sij a'íj siana'aj jimí huatyá'itzeere'en i Ciríistu' sequée tyi'tíj jin a'itzéeria'aj, yaa ti'ij íiti' tiquee xu tyáataj jamuán hui'caa.

³ Ajta a'yaa nu tyí'tziinye' tipua'aj a'tíj jamuáacuanamuaj ti'ij i cú'cu'uj tyáacuanamuaj a'íjci i Eva, siaj sij quee che' tzáahuatyira'aj jin já'astijria'aj i Ciríistu'.

⁴ Tyámua' xu mua'aj tyihuá'jepe' tipua'aj síj mu jo've'mej ti séecan i nyúucarij jime' jaxaj a'íjci i Jesús, tiquee a'yan huánamuajrii je'ej tyaj tyeríj tyajamuáa'ixaa, siajta xu ja'ancuriáa'vej séej i júuricamej tiquee a'íin pué'een i Dios ti anaquéej jaatyájtooj ja'mua jimi, ajta síj i nyúucarij tiquee a'yan huánamuajrii ti'ij i siaj seríj ja'antzaahuaj.

⁵ A'yaa pu'ij, capu a'yan nya'asej nyaj jéetze' ciléenye' jin tyí'huiire' mequee a'íimaj i maj nu'uj huápuí'ij va'cán jin tyityetyu'uj.

⁶ Tyij ajta quee nya'riitye' nyej nyij tyámua' naa tyu'taxáj hua' jimi i tyeítyee, capu a'yan een i nyaj jin ucájmua'rej, a'íj tu tyij a'náj tina'aj já'muasejratye', tyajta néijmi'i jin a'yan ricij.

⁷ ¿Nyiquij je'ej pua'aj naaríj nyati'ij huáapua'aj nyana'aj jamuaaté'exaa i nyúucaria'ra' i Dios, nyajta huatyenyaxáahuataca' siaj sij mua'aj ahuóotzaahuatye'en?

⁸ Nyáaj nu huári'ri' i hua' túmii a'íimaj i maj a'yee jusi'rii i Dios jimi, nyej nyij a'íjna jin huatyényahuiire'en nyajta mua'ajmaj jamuaatyáhuire'en.

⁹ Ajta nyati'ij a'áa jo'tyaváacaj ja'mua jimi capu tyi'tíj no'tyá'itziij, canu tyi'tíj jin jamuaatamuárie'ristej, ji'nye a'íimaj i nye'ihuáamua' i maj a'áa ja'ráacij a Macedonia, a'íi mu tyinaatá' i ti tyiná'itziitya'ca'aj. A'yaa nu tyá'xie've' nyaj quee jamuaatamuárie'riste'en, nyajta nyooj a'yan tyu'ma'aj na'mej.

¹⁰ Tyámua' nu naa tyá'mua'reej i ti a'yan tyi'ja'yájna i Ciríistu' jimi, a'yájna ti'ij ajta quee a'tíj tyináa'ri'raj i nyaj jin á'nyatzaahuatye' néijmi'que' a'áa ti huataca'aj a Acaya.

¹¹ ¿Ji'nye een jime' a'yan nyetyi'xaj? ¿Nyiquij a'íjna jime' nyaj quee já'muaxie've'? Dios pu jamua'reej tijn nyajá'muaxie've'.

¹² Nyajta nyóoche' nu a'yan tyu'ma'aj na'mej, nyej nyij quee huo'tá'an a'íjma i maj jahuo me mij cha'mana'aj tyi'tíj jin óotzaahuatye', maj quee a'yan tyí'muarie' tyati'ij ityáj,

¹³ Ji'nye a'íi mu'uj pué'een i maj quee tzáahuatyira'aj jin huata'ítyi'huaca', majta tyú'cuanamuaj a'yan metyuuséerataj ti nu'uj i Ciríistu' huojota'ítyaca'.

¹⁴ Ajta a'íjna capu je'ej ta'sejratye', ji'nye i tyiyáaru' pu ajta a'yan jusejrataj ti'ij síj ti tyí'huiire' u tajapuá,

¹⁵ a'íj pu jin quee je'ej ámiteere' tipua'aj a'íimaj i maj jahuiire' i tyiyáaru' a'yan metyúusejrata maj a'íjna jin tyí'huiire' i ti xá'puí' een. Majta a'yaa mu tyitye'entyipué'rij je'ej maj tyaamue'tij a'íjna jime' je'ej maj tyi'tíj huáruuj.

I ti jin jajpuéetzij a'íjna i Pablo

¹⁶ Nyajtáhua'aj nu a'yan tyajamuataté'exaatye'ej tiquee a'tíj a'yan tyí'mua'ajcaj yee nyej nyatimue', ajta tipua'aj a'yan metyí'mua'ajcaj, siata'aj naata'an nyaj a'yan tyu'taxáj ti'ij túutimue', nyej nyij nyajta nyáaj ahuá'nyatzaahuatye'en,

17 ajta a'yájna nyati'ij tyé'nyatzaahuatye' nyenyatímue'raj, capu a'yan tyí'xa'puí' i tavástara' jimi.

18 Ji'nye mue'tíj mu óotzaahuatye' a'íjna jime' je'ej maj tyu'muáriej, a'yaa nu nyij nyajta nyáaj tyé'nyatzaahuatye'en.

19 Tyámua' xu mua'aj metyityoomuámua're', a'íj xu jin tyámua' naa tyé'viicue' a'íimaj jimi i maj jutímue',

20 siajta xu tyé'viicue' a'íjma jimi i maj ca'nyéjrij jin tyajá'mua'ijtye', na'ríj i maj tyajamuáa'ri'raj, nusu i maj já'muacuanamuj, i maj já'muaxana've', ajta i maj jamua'ráava'raj i ja'mua jüise'.

21 Tyij ajta nyetyevi'raste' nyaj jaataxáj, catu ityáj ahuátaca'an tyej tyij a'yan huárinyij mati'ij a'íimaj.

Ajta tipua'aj séecan a'yan metyóotzaahuatya'aj, a'yaa nu nyajta nyáaj tyé'nyatzaahuatye'en, tyij ajta quee xá'puí'.

22 ¿Nyiquij Hebreos maj pué'een a'íimaj? Nyáaj nu nyajta a'íin pué'een. ¿Nyiquij a'íjna jitze mua'ajtyáma'can i Israel? Nyáaj nu nyajta a'íjna jitze ajtyáma'can. ¿Nyiquij i Abraham jitze mue'rá'ma'can? Nyajta nu nyáaj a'íjna jitze eeráma'can.

23 ¿Nyiquij metyí'hüire' i Ciríistu' jitze ma'can? Jéetze' nu nyáaj a'íjna jime' tyí'hüire', tyij nyajta ijíj nyatímue'raj nyetyajá'mua'ixaatye'. Nyáaj nu jéetze' tyu'muáriej mequee a'íimaj, nu'ríj jéetze' mue'tíj huanámi'huaca' mequee a'íimaj, majta mue'tíj meríj naatyáavaxij, nyajta nu mue'tíj tin huamuí'.

24 Anxívij mu pua'máj puéjtzij naatá' a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íci jime' i maj seityéj japuan tamuáamuata' japuan arámuaacuj pua'máj nie'riá'vaxij.

25 Huéecaj mu natyáavaxij ciyéj jime', majta séej naatyáto'sixij tyetyéj jime'. Huéecaj pu ajo'cájruij i báarcuj i nyaj tzajta' yi'cacaria'aj, séej tíca' nyajta séej xicáj nu á'tyeej nyaj jájtyij japua huajósij.

26 Jéehua nu nyeríj huáraa i juyéj jitze, nyajta tyu'tátziin a'íjna jime' nyaj antáy'caa i játya'naj jitze, nyajta a'íjma jime' i náhua'rij, nyajta a'íjma jimi i nyetyeütyeristyamua', na'ríj a'íjma jimi i maj séej chuéj japua já'ma'can. Nyajta nu a'yan cha'taj nyana'aj tyu'tátziin i chájta'naj jitze, ajta jo'tíj quee ja' a'tíj, nusu i jájritze', nyajta a'íjma jimi i maj a'yan tyúusejrataj maj nu'uj ta'ihuáamua' pué'een.

27 Jéehua nu á'viicue're', nyajta jéehua jajpuéjtzij, mue'tíj nu huatáxa'ii nyaj quee che' cutzuj, nyaapuéjtzitariaca' a'íjna jime' nyaj huataí'cuataca' nyajta huataí'imuj, mue'tíj nu quee tyú'cuaa, nyajta huatyáxaamuij, nyajta quee tyí'chajca'aj.

28 Ajta a'náj tina'aj nu je'ej tyé'nyamua'ajcaa a'íjma jime' i maj jusi'rii i Dios jimi.

29 Tipua'aj síj tyí'cui'caj, nyáaj nu nyajta tyi'ijcui'nyij, ajta tipua'aj séej je'ej pua'aj ma'uuriaj tí'ij a'íin ootyá'itzeere'en i Dios jimi, nyéetzij pu je'ej pua'aj naatá'iixaj.

30 Tipua'aj a'yan tyuuxié've'ej nyej tyi'tíj jin ahuányatzahuatye'en, a'íj nu jin á'nyatzaahuatye'en i tiquee nú'ca'nyisti'.

31 A'íjna i Dios tí ajta vástaria'ra' pué'een i tavástara' Jesús, a'íi pu jamua'reej nyaj quee tyi'tyáhue'taj, tyiche' tyé'tyojtzire'ej i Dios jusén jime'.

32 Nyati'ij a'áa jo'tyávaaca'aj a Damasco, a'íjna i tajtúhuan i tí jahüiria'ca'aj i rey Aretas, a'íi pu tyí'cha'íica'aj jo'tíj jo'tyényinyi'ij i chájta'naj jitze tí'ij naatyéevi',

³³ ajta séecan mu na'cájtoo i sicírij jitze a'ájna jo'tij ja'nácun i tyetyéj jitze, i ti jin curiá'nami' i chájta'naj.

12

Je'ej ti tyi'tíj tyu'taséjre i Pablo jimi

¹ Capu tyi'tíj je'ej tyí'huüre' ti a'tíj jusíj óotzaahuatye'ej. Nyajta nyáaj a'íj nu jin tyajamuaaté'exaatye'sij je'ej ti tyi'tíj tyu'taséjre nye jimi, ajta je'ej ti tavástara' tyinaataséjra.

² A'tíj nu mua'tyej ti Ciríistu' jitze ajtyáma'can ti a'náj a'yan tyáaru, pu'ríj tamuáamuata' japuan muáacuaj nyinyi'ra'aj á'tyeej ti Dios jútye' yo'ví'tij. Canu jamua'reej je'ej ti tyojo'vi'tichiihuaca' tyij jutyévíj jime' nusu quee, Dios pu xaa jamua'reej.

³ A'íj nu xaa mua'reej ti a'íjna i tyáati', (tipua'aj jutyévíj jime' nusu i júuricama'ra' na'aj, Dios pu'uj jamua'reej)

⁴ a'áa pu jó'vi'tichiihuaca' jo'tij naa jo'éen, jo'tij ajta yó'namuajri' a'íjci i nyúucarij tiquee je'ej tyí'rij ti a'tíj jaataxáj íiyan i cháanacaj japua.

⁵ I'ríitacaj pu nyaj ahuáanyatzaahuatye'en a'íjna jime' i a'tíj, ajta canu nyajíme', a'íj nu jin ootányatzaahuatye'sij i tiquee nú'ca'nyisti'.

⁶ Ajta tipua'aj a'yan nyetyá'xie'va'aj nyej nyij ahuányatzahuatye'en, canu a'ín pue'éenye'ej na'mej sáij ti cha'na'aj tyí'xaj, ji'nye nyáaj nu tzáahuatyi'ra'aj jin tyu'taxájtaj, ajta canu a'yan rinyij, ti'ij quee a'tíj a'yan tyí'nyesejra je'ej tiquee tya'ráanajchi, sulu che' a'ín séjre'ej je'ej nyaj ricij, nusu je'ej nyaj tyí'xaj,

⁷ a'íj nu jin á'nyaxijtye' je'ej ti tyi'tíj tyu'taséjre nye jimi. A'íj pu jin nyata'aj nyij quee á'nyatzaahuatya'aj, Dios pu nye jimi a'yan tyeetyájtóo tyi'tíj ti a'yan een ti'ij tzícare'ej ti na'ajtyéjtzetyij, ma'ajta a'ín pué'een i tyiyáaru' ti yo'ta'ítýaca' ti'ij je'ej pua'aj náa'uurej.

⁸ Huéecaj nu nyeríj a'yan tyaatáhuaviiri' i tavástara' ti náa'ri' a'íjna i nyaj jin japuéjtzitarej,

⁹ ajta i tavástara' a'yaa pu tyinaaté'exaaaj tijin: "A'íjna i nyaj jin muaxie've' a'íi pu a'ín pué'een i ti a jitze juxie've', ji'nye a'íjna i nyaj néijmi'i jin putyí'uurej a'íi pu huataséjre'sij a'íjna jime' i tiquee nú'ca'nyisti'." A'íj nu nyij jin á'nyatzaahuatye' i tiquee nú'ca'nyisti', ta'aj ij i Ciríistu' ti jin putyí'uurej nye jimi huatyá'itzeere'en.

¹⁰ A'íj nu nyij jin nyetyamua've' i tiquee nú'ca'nyisti', maj je'ej pua'aj tyí'nyeej, maj na'náva'vaj, i ti nyamuarié'riste' ajta je'ej nyaj tya'ajpuéjtzij a'íjna jime' nyaj Ciríistu' á'tzaahuatye', ji'nye ti'ijta quee nú'ca'nyisti'raj aj nu nyijta jéetze' huatyényaca'nyej i tavástara' jimi.

¹¹ A'yaa nu tyi'tyínyecha'ij ti'ij túutumue', mua'aj xu ca'nyíjra'aj naatá' nyej nyij a'yan huárinij. Ji'nye mua'aj xu a'ín pué'een i siaj huatóoci'puaj siaj tyámua' tyinaataxáj, nyej nyajta quee jéetze' ciléenye' jin tyí'huüre' a'íjma jimi i maj va'cán jin tyí'huüre'. Tyij nyajta quee tyi'tíj jin antyínyamua'ree.

¹² I nyaj jin japuéjtzitariaca', i siaj jin je'ej tyo'taséj, ajta i ti huápuí'ij naa huasé'rin, a'íj xu mua'aj tyu'séj, a'íj xu sij jin jamua'reej nyej nyáaj ji'ré'can jime' a'ín pué'een i tavástara' ti nyojo'ta'ítýaca'.

¹³ Setyinaatú'uunyi' tipua'aj nyequee xá'puí' tyajamuaatajé, tyi'tíj pu'uj quee jamuaaci'ij ti'ij tyihuo'ci'ij a'íimaj i maj pua'maquéj jusi'rii, a'íi pu a'ín pué'een i nyaj quee a'náj tyi'tíj jin muárié'rij jamuaatá'.

Pablo pu jaxaj ti ajtáhua'aj huóomuaarij

¹⁴ Nu'ríj tyámua' huányaruuj nyej nyij nyajtáhua'aj jamojo'vá'muaarej, canu nyajta ijíj tyi'tíj jin jamuaatamuárie'riste'ej. Canu a'íj huoo i ti mua'ajmaj ja'mua'a'rij, sulu mua'ajmaj, ji'nye mua'aj xu a'ín pué'een i ti a'yan tyaja'muaci'puaj siaj tyi'tíj huo'tá'an i juyójmua', capu maj hua'yojmua' tyi'tíj hua'tá'care'en i juhuásimua'.

¹⁵ Nyáaj nu nyaxie'vi'ra' jin néijmi'i xijtye'en a'chu nyej tyi'tíj tyícha'ij, na'ríj nyasíj néijmi'i nya'huányariej nyej nyij mua'ajmaj jamuaatyáhuire'en. Ajta tipua'aj jéetze' nyajá'muaxie've'ej, ¿nyiquij jéetze' sequée che' nyaxie've' xá'ju'un?

¹⁶ A'yaa xu tyámua' naa tyá'mua'reej nyej quee tyi'tíj jin muárie'rij jamuaatá'. Ajta séecan a'yaa mu tyí'xaj nyaj nu'uj huápuí'ij jú'mua'ree je'ej nyaj tyajamuáacuanamuaj.

¹⁷ ¿Nyij tyi'tíj jin nyajamojó'rie a'íjna jime' nyaj séecan huata'ítയാ'ca' ja'mua jimi?

¹⁸ Nyáaj nu i Tito huatáhuaviiri' ti'ij jamojo'vá'muaarej, nyajta séej ta'ihuáara' jamuán huata'ítയാ'ca'. ¿Nyiquij tyi'tíj jin jamojo'riej a'íjna i Tito? ¿Nyiquee a'yan tyi'ji're'can jime' tyaj taxa'aj tyana'aj tyi'tyítacha'ij tyajta a'íj tyana'aj tyajta jitze arátaca'nyej i júuricama'ra' i Dios?

¹⁹ Tyij sequée a'yan tyi'mua'tzej tyaj a'íjna jin a'yan tyajá'mua'ixaatye' tyej tyij tyu'táta'uunyi' ja'mua jimi, ma' ajta capu a'yan tyi'ja'yájna. Sulu a'yaa tu tyí'xaj i Dios jimi a'íjna jime' tyaj Ciríistu' jitze ajtyáma'can. Ajta a'íjna nye'ihuáamua', a'í pu tyámua' já'mua'uurej.

²⁰ Ji'nye a'yaa nu tyí'tziinye' tipua'aj nyeríj a'áa ja'rá'astij, nyajta a'yan tyajamuáatyonyij je'ej nyaj quee tyá'xie've', siajta mua'aj a'yan éenye'que' náatyonyij je'ej siaj siajta quee tyá'xie've'. Je'ej pu pua'aj nya'asej tipua'aj xúutya'xi'ij, nusu xóochueeria'aj, na'ríj senyínyu'cacuj, nusu setyúumueeria'aj, na'ríj je'ej pua'aj setyúuxajta, nusu xootzáahuatye'ej, siajta je'ej pua'aj rijcaj.

²¹ A'yaa nu nyajta tyí'tziinye' ti Dios naatatyévi'raste'en mua'ajmaj jime' nyati'ij nyajtáhua'aj a'áa ja'rá'astij, nyajta je'en a'íjna jin huatányaxamuíjritye'en siaj mue'tíj seríj á'tyeej siaj je'ej pua'aj tyi'tyetyúucha'ij siajta quee jaatapuá'citaca' siaj juxana'cire', majta i maj jutyévi'j jin jaamué'tíj i túmii, ajta néijmi'i i siaj jin je'ej pua'aj tyityo'cájruij.

13

Pablo pu tyihuá'ijmuej ajta hua'tyojtye' antyityáatican jime'

¹ A'í pu a'ín pué'een i nyaj nyeríj huéecaj jamúumuarin. Néijmi'i pu a'yan tyá'xa'puí'ántari'huan mahua'puaj nusu mahueeícaj metyi'séeracaj i tyeítýee.

² A'íimaj i maj aamí' huóoxana'cirej, majta néijmi'i i séecan, ijíj nyaj ya' imuáj huatyéjve, a'yaa nu nyajtáhua'aj tyihuá'ixaatye' nyati'ij tyihuó'ixaaj nyati'ij hua'puaj jamojo'vá'muaariaca'. Tipua'aj nyajtáhua'aj jamojo'vá'muaarej, canu che' tyihuo'tú'uunyi'raj,

³ ji'nye a'yaa xu mua'aj tyá'xie've' nyaj tyi'tíj jamuaataséjratye'en i siaj jin jáamua'reej ti i Ciríistu' ca'nyíjra'aj nyatá'caa nyej nyij a'yan tyu'taxáj a'íjna jitze ma'can. Ajta i Ciríistu' capu a'yan een ja'mua jimi ti'ij síj tiquee jú'ca'nyisti', sulu a'í pu jaataséjrataj ja'mua jimi i ti jin uhuájca'nyej.

⁴ A'yaa pu tyi'ja'yájna ti a'ín óotateehuaca' i cúruuj jitze ti'ij i tiquee uhuájca'nyej, ajta a'í pu júurij séejre' a'íjna jime' i Dios ti néijmi'i jin putyí'uurej. A'yaa pu cha'taj na'aj quee ityájma tyitú'ca'nyisti' a'íjna jime'

tyaj Ciríistu' jitze ajtyáma'can, ajta ityáj tu júurij tá'ju'un jimí, a'íjna jime' tyaj jitzán arátaca'nyej i Dios tyej tyij mua'ajmaj jamuaatyáhuire'en.

⁵ Siata'aj jujímua'aj huóosej, siaj sij jáamua'reej tipua'aj tyámua' naa setyá'tzaahuatye'ej, tyámua' naa setyityahuóosej. ¿Nyij sequée jamua'reej ti a'ín Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een ja'mua tzajta' séejre'? Nusu seríj a'íj jin huamué'tichej i siaj japuéjtzitarej.

⁶ A'yaa nu tyá'xie've' siaj jáamua'reej tyaj quee ityáj huamué'tichej.

⁷ A'yaa tu tyá'huoo i Dios jimi siaj sij quee tyi'táj je'ej pua'aj uuriaj, catu tyej tyij jaataséjrataj tyaj quee huamué'tichej, sulu siata'aj sij mua'aj tyámua' siana'aj tyí'tyesejre'ej, tyij tyajta a'yan huasé'rin matí'ij i maj meríj huamué'tichej.

⁸ Ji'nye catu pújoorej tyaj seequéj tyaataxáj a'íjci i ti ji'r'é'can jime', sulu tyaj tyu'tyáhuire'en a'íjna jimi i ti ji'r'é'can jime'.

⁹ A'íj tu jin tatyamua've' i tiquee tú'ca'nyisti', siaj sij mua'aj huatyóoca'nyej i tavástara' jimi, a'yaa tu tyajta tyóoche' tya'huavíiraj tá'ju'un i Dios ja'mua jime' siata'aj sij tyámua' huárinyij.

¹⁰ A'yaa nu anaquéj tyajá'muayu'se'ej meentyij nyequee xu já'muasej, ta'aj ij quee a'yan tyuuxié've'ej nyej nyij jamuaatamuárie'riste'en a'íjci jime' i nyavástara' ti jin tyinaata'íj nyej nyij tyámua' jamuáa'uurej, capu nyej nyij jamua'antypuá'ritye'en.

Hua'tyojtye' ajta aantyipuá'rij

¹¹ Nyata'aj ja'antypuá'ritye'en, nye'ihuáamua', a'yaa nu tyá'xie've' siaj jutyamua've'ej, siajta jahuocaj siaj sij tyámua' tyí'tyechajcaj. Siata'aj ca'nyíjra'aj huatóoa'an, siaj sij juxáahuaj naa tyityeecháatime'nyij, ajta i Dios ti já'muaxie've' a'íj pu ja'mua tzajta' huatyá'itzeere'ej.

¹² Siata'aj huóotyoytye'en síj ajta síj, xui'tyoo pu'á'tza'xi'in a'íjna jime' siaj néijmi'i i Ciríistu' jitze ajtyáma'can.

¹³ Néijmi'i i maj tyá'tzaahuatye', i maj iye'ej jusi'rii, a'íj mu yajá'muatyoytye'.

¹⁴ Che' ja'mua jimi huatyá'itzeere'en a'íjna i ti jin tyámua' tyajamu-atá'caa i tavástara' a'íjna i Ciríistu', ajta i Dios ti jin já'muaxie've', ajta i júuricama'ra' i Dios, miche' a'ín huatyá'itzeere'en néijmi'caa mua'ajmaj jimi. Che' a'yan tyá'ra'nyij.

Je'ej ti ye'ej tyihuo'tayú'sej a'íjna i San Pablo a'íjma i maj Galacia jo'cháatima'caa

Pablo pu hua'tyojtye'

¹ Nyáaj i nyaj Pablo pué'een, camu i tyeítýee nyojo'ta'ítýaca' camu majta a'íimaj na'antyíhuoj, sulu a'íi pu i Jesús ti ajta Círíistu' pué'een, ajta i Dios i ti tavástara' pué'een, i ti jaatájuurityej a'íjci i Jesús,

² néijmi'caa jamuán i nye'ihuáamua', yatuj já'muatyojtye' mua'ajmaj mu siaj jusi'rii a Galacia.

³ Che' i Dios ajta i tavástara' a'íjna i Jesús ti ajta Círíistu' pué'een, miche' a'íin tyámua' tyajamuaatá'an, majta jamuaatyápua'ritye'en i já'muatzajta'.

⁴ I Círíistu' pu huatóoa' ti huámui'nyij tajitzé ma'can, ti'ij tajapuá huatányuunyij a'íjma jimi i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua, a'yaa pu tya'ajxié'vi'ra' i Dios i ti tavástara' pué'een.

⁵ Tyiche' tyé'tyojtzire'ej i Dios jusén jime'. Che' a'yan tyá'ra'nyij.

Capu síj ajtáhua'aj majá'hua' i nyúucarij i ti jin i Dios tii'rátóonyij

⁶ Je'ej nu pua'aj tyo'tányamua'aj a'íjci jime' siaj jiye'tzín ajtacáj i Dios jimi, i ti jamuaatajé ja'muaséeratya'aj i Círíistu' jimi a'chu ti já'muaxie've', mua'aj xu sij seríj séej ántzaahuaj i nyúucarij.

⁷ Majta quee capu síj ajtáhua'aj i nyúucarij séejre'. Sulu séecan mu séejre' i maj já'mua'itziitye', majta tyí'tyese' mej mij seequéj jáa'uurej i nyúucarij i Círíistu' ti jaxaj.

⁸ Ajta tìpua'aj a'tíj seequéj tyajá'mua'ixaatye'ej i nyúucarij tiquee a'yan namuajre' je'ej tyaj tyeríj tyajamuá'ixaa, che' i Dios puéjtzij jaatá'an, capu je'ej a'tíj ti pué'een tìpua'aj nyáaj, na'ríj síj i ti tyí'huiire' u tajapuá.

⁹ Nu'ríj anaquéej a'yan tyaataxájtaca' ajta ijíj nu nyajtáhua'aj jaataxájtaj. Tìpua'aj a'tíj seequéj tyajá'mua'ixaatye'ej i nyúucarij tiquee a'yan namuajre' ti'ij i siaj seríj ja'antzaahuaj, che' i Dios puéjtzij jaatá'an.

¹⁰ Canu nyáaj a'yan tyá'huoo nyej nyij tyámua' tyu'tyá'itzeere'en i tyétyacaa jimi, sulu nyej nyij tyámua' tyu'tyá'itzeere'en i Dios jimi. Canu a'yan tyá'huoo mej mij i tyétyacaa tyámua' nyojo'seejra. Tìpua'aj a'yan nyetyá'xie'va'aj maj a'íimaj tyámua' nyojo'seejra, canu che' a'íin pué'een i ti jahuiire' i Círíistu'.

Círíistu' pu i Pablo antyíhuo

¹¹ Siata'aj a'yan tyáamua'reej nye'ihuáamua', i nyúucarij i nyaj já'mua'ixaatye' capu i tyeítýee jimi já'ma'can.

¹² Canu ja'ancuriáa' i tyeítýee jimi, capu ajta a'tíj naamuá'tyej, sulu a'íj nu jimi i Círíistu' ja'ancuriáa', a'íi pu ajta naatá' nyej nyij jáamua'tyij.

¹³ Siajta mua'aj xu'ríj tyí'namuajraca'aj je'ej nyaj tyi'tyínyecha'íica'aj jájcuaj imuáj nyati'ij nyooj já'astyajca'aj i huá'yi'raj i maj Israel jitze ajtyáma'can, nyajta je'ej pua'aj huá'uuriajca'aj a'íjma i maj jusi'rii i Dios jimi, nyetyí'tyasa'ca'aj nyaj néijmi'caa antyipuá'ritye'en.

¹⁴ Jéetze' nu janamuajraca'aj i nyahuásimua'ci'ij yi'ráj, nyajta nu néijmi'caa mue'tijca'aj i nyaxa'aj tyeítýee i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íjci jime' i nyaj já'astyajca'aj i tayi'ráj.

¹⁵ Ajta ti'ij ja'ránajchaca' i Dios ti'ij na'antyíhuoonyij nyati'ij quee xu nié'huacaj, a'íi pu naatajé juxié'vi'ra' jime',

¹⁶ nyej nyij jáamua'tyij i yójra', nyajta je'en huo'té'exaatye'en i nyúucaria'ra' a'íjma i maj quee Israel jitze ajtyáma'can. Canu a'tíj jimi ja'tanyéj ti'ij a'íin tyináamua'tyey je'ej nyaj tyi'tíj jin huárinyij,

¹⁷ canu nyajta a'áa jo'mej a Jerusalén nyej nyij huó'muaarej a'íjma i maj anaquéej antyíhuaviihuaca' nyati'ij quee xu nyáaj, sulu je'en nu a'áa ja'tanyéj a Arabia, nyati'ij tányij huariá'raa a Damasco.

¹⁸ Ti'ij huéeicaj nyinyi'ra'aj mu tyojo'ma'aj, aj nu nyij a'áa jo'mej a Jerusalén nyej nyij jáamua'tyij a'íjci i Pedro, hua'puaj iteerij nu nyij á'tyeej nyaj jamuán ajo'caj.

¹⁹ Canu a'tíj a' jo'séj ti hua' jitze ajtyáma'can a'íjma i maj antyíhuaviihuaca', a'íj nu'uj i Santiago i ti ihuáaria'ra' pué'een i tavástara'.

²⁰ A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyí'ra'aj jime' ti i Dios ajta jamua'reej nyej quee hue'tzij jin tyajá'muayu'se'ej.

²¹ Aj nu nyij tányij a'áa jo'mej i séej chuéj japua a'ájna a Siria, nyajta a Cilicia.

²² Majta a'íjma i maj Judea jo'cháatimee i maj majta Ciríistu' jimi séejre', camu nyamua'tyajca'aj.

²³ A'íj mu'uj nyúucarij namuajraca'aj tijin: "I ti ará'tyeej je'ej pua'aj ta'uuriajca'aj, ijíj pu huá'ixaatye' i tye'ítyee mej mij ja'antzaahuatye'en i nyúucarij ti ará'tyeej ja'antypuá'rityamu'ca'aj."

²⁴ Majta a'íimaj, tyámua' mu tya'tá'caria'aj i Dios nyéetzij jime'.

2

A'íi mu i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej jaataxié'vej a'íjci i Pablo

¹ Ti'ij arí a'yan tyoomá'caj tamuáamuata' japuan muáacuaj nyinyi'ra'aj, nyajtáhua'aj nu a'áa jo'mej a Jerusalén a'íjci jamuán i Bernabé, nyajta nu a'íj jo'ví'tij i Tito.

² A'áa nu jo'mej, ji'nye i Dios pu a'yan tyinaataséjra ti a'yan tyúuxie'va'ca'aj nyaj a'áa jó'me'en. A'áa nu nyij huó'ixaaj i nyúucarij i nyaj huó'ixaatye'sij a'íjma i maj quee Israel jitze ajtyáma'can. Avíitzij nu jin a'yan huaríj hua' jimi i maj tyihuá'ijtye', ta'aj ij huataséjre'en nyaj quee huáapua'aj nyana'aj tyí'muarie'ca'aj.

³ Ajta quee capu a'yan tyu'ríj je'ej maj i séecan tyá'xie'va'ca'aj, ji'nye a'ájna i Tito i ti nyajamuáantaca'aj ajta hua' jitze ajtyáma'cantaca'aj i griego, camu a'yan tyaata'íj ti'ij ja'antypisíjchej i junavíj.

⁴ Séecan i maj a'yan tyúusejrataj maj tajitzé ajtyáma'can, a'íi mu avíitzij jin utyájrurij ityájma tzajta', mej mij taa'eeve'en je'ej tyaj ye'ej tyityetyítacha'íj i Ciríistu' jimi, mej mij majtáhua'aj ca'nyéjrij jin tyitaata'íjtye'en i nyúucarij jime' i maj jin tyí'ijta.

⁵ Catu huo'ta' mej mij taamué'tin, ji'nye a'yaa tu tyá'xie'va'ca'aj ti ja'mua tzajta' séjre'ej i nyúucarij ti ji'récán jime' i ti jin Dios jamuí'rátosij.

⁶ Majta a'íimaj i maj huápuí'ij juxie've', camu je'ej tyéejtyoj mej mij tyi'tíj jájcuan naaté'exaatye', ajta capu nyejitzé juxie've' a'tyán maj pué'een a'íimaj, ji'nye capu i Dios a'íj jin tyihuá'xijtye' je'ej ti síj huasé'rin.

⁷ Majta a'íimaj, a'yaa mu tyáamua'reeri' ti i Dios a'yan tyinaata'ítyaca' nyej nyij huo'té'exaatye'en i nyúucaria'ra' a'íjma i maj quee Israel jitze ajtyáma'can, a'yájna ti'ij ajta a'íj tyu'ta'ítyaca' i Pedro, ti'ij huo'té'exaatye'en i nyúucarij a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can.

⁸ Ji'nye a'íjna i Dios a'íj ti huata'ítýaca' i Pedro a'íjma jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íi pu cha'taj na'aj nyéetzij naata'ítýaca' nyej nyij a'íjma jimi ujó'me'en i maj quee Israel jitze ajtyáma'can.

⁹ Ajta a'íjna i Santiago, ajta i Pedro, ajta i Juan, a'íi mu a'íjna jin antyúumua'reeriaca'aj mej mij huó'cha'íin i maj i Dios jimi séejre', a'yaa mu tyáamua'reeri' ti i Dios a'íjna jin na'antyíhuoj, ajta ta'aj ij ootámiteere'en maj meríj taataxié'vej, a'íi mu tyámua' tyitajcha'íj muá'raa nyéetzij majta a'íjci i Bernabé, a'íi mu mij a'yan tyaaxá'pui'intarej tyej tyij ityáj ujó'ju'un a'íjma jimi i maj quee Israel jitze ajtyáma'can, majta a'íimaj a'íjma jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can.

¹⁰ A'íi mu taatáhuaviiri' tyaj a'íjma ootámua'reej i maj quee je'ej tyéejviicue', a'íj nu nyij jin ootyényaca'an nyej nyij nyaxie'vi'ra' jin a'yan huárinyij.

Pablo pu jajtyá'xij a'íjci i Pedro a'ájna a Antoquíia

¹¹ Ajta a'íjna i Pedro, ti'ij a'áa ja'tanyéj a Antoquíia, nyáaj nu jajtyá'xij, ji'nye a'íi pu tyi'tíj jin quee xá'pui' rijcaj.

¹² Ji'nye hua' jamuán pu tyí'cua'caria'aj a'íjma i maj quee Israel jitze ajtyáma'can, 'asta mana'aj quee séecan ará'aj i Santiago ti uhujó'ta'ítýaca', aj pu'ij ajtáaraa hua' jimi, ajta jaatapuá'citaca' i ti hua' jamuán tyí'cua'caria'aj, ji'nye huá'tziinya'ca'aj a'íjma i maj ja'antyisi'chej i junavíj.

¹³ Majta i séecan i maj Israel jitze ajtyáma'can, camu majta a'yan huaríj huatoojé'yacan jime', sulu a'yaa mu hue'tzij jin tyúusejrataca'aj a'yájna ti'ij ajta huaríj i Pedro, a'íj pu jin ajta i Bernabé tyo'tyóohue'tzej ti'ij ij ajta a'yan huaríj mati'ij a'íimaj.

¹⁴ A'íj nu jin, nyati'ij huo'séj maj quee tzáahuatyí'ra'aj jin a'yan tyityetyúucha'íica'aj ti'ij tyé'ijta i nyúucaria'ra' i Dios, a'yaa nu nyij tyaaté'exaa a'íjci i Pedro metyi'séeracaj néijmi'i i tyeítýee tijin: "Muáaj paj hua' jitze ajtyáma'can i maj Israel jitze eeráanyej, a'yaa paj tyi'tyía'cha'íj mati'ij i maj quee Israel jitze ajtyáma'can, ¿ji'nye een jime' ca'nyéjrij jin a'yan pahuá'uurej a'íjma i maj quee Israel jitze ajtyáma'can, mej mij a'rá'astej i huá'yi'raj a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can?"

Dios pu néijmi'caa tyu'túu'uunyi'raj i maj tyá'tzaahuatye'

¹⁵ Ityáj tu a'íjma jitze eeráma'can i maj Israel jitze ajtyáma'can, catu a'íjma jitze i maj ootyá'itzeerej i Dios jimi.

¹⁶ Tyajta ityáj, a'yaa tu tyá'mua'reej ti'iquee a'tíj ji'rénýa'aj huatyá'itzeere'ej i Dios jimi, tyij ajta néijmi'i ará'astej a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, sulu a'íi pu ji'rénýa'aj huatyá'itzeere'ej i ti tyá'tzaahuatye' i Ciríistu' jimi. A'íj tu jin tyajta ityáj tyá'tzaahuatye' i Ciríistu' jimi, ta'aj ij i Dios a'yan taatámua'tyij tyaj ji'rénýe'ej séejre', a'íjci jime' tyej tyá'tzaahuatye' i Ciríistu' jimi, catu i tyaj ja'rá'astej a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta. Ji'nye capu a'tíj ji'rénýa'aj huatyá'itzeere'ej i Dios jimi tìpua'aj a'rá'astej a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta.

¹⁷ Ajta ijíj, tìpua'aj a'yan tyetyá'huocaj tyaj ji'rénýe'ej huatyá'itzeere'en, a'yaa pu tyé'miteere' tyej tyajta ityáj á'itzeere', ¿nyiquij a'yan huatóomua'aj ti i Ciríistu' ca'nyíjra'aj taatá' tyej tyij je'ej pua'aj tyi'tyítacha'íj? Capu xaa nyu'uj.

¹⁸ Tìpua'aj nyáaj tyi'tíj naatyú'uunaj, nyajtáhua'aj nyij jaatyátaahuaj, nyáaj nu nyasíj pué'eenye'.

¹⁹ Ji'nye nyáaj nu huamuí' a'íjci jimi i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, nyej nyij júurij huatyá'itzeere'en i Dios jimi. Nyáaj nu nyajta jamuán óotateehuaca' i Ciríistu',

²⁰ a'íj nu jin quee che' nyáaj júurij, sulu a'íi pu i Ciríistu' nye jimi júurij. Ajta i júuricamej i nyaj jin ijíij júurij, a'íj pu jin júurij i nyaj tyá'tzaahuatye' a'íjna jitze ma'can i yójra' i Dios, i ti naataxié'vej, ajta huatóotoj ti nyejitzé ma'can huamuí'nyij.

²¹ A'íj nu jin quee majuuriésij a'íjci i ti Dios jin juxié'vi'ra' naatá', ji'nye tipua'aj a'íjna i nyúucarij i maj jin tyí'ijta tyu'tá'care'en nyej nyij ji'rénnya'aj huatyá'itzeere'en, capu che' tyi'tíj huatyahuíre'nyijche' ti i Ciríistu' huamuí'.

3

I nyúucarij i maj jin tyí'ijta ajta i maj tyá'tzaahuatye'

¹ Mua'aj mu siaj Galacia jo'cháatimee, capu já'muai'riitye' siaj tyi'tíj jo'itéej xá'ra'nyij. ¿A'tanyíj je'ej pua'aj jamuáaruuj? A'íjci i tyaj já'mua'ixaatye' a'íj tu já'muasejratye' i maj jó'tatee a'íjci i Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een.

² A'íj nu'uj mua'reerimu' ja'mua jimi: ¿Nyi a'yan setya'ancuriáa' i júuricama'ra' i Dios a'íjci jime' siaj ja'rá'astej i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, ca' a'íjci jime' siaj ja'antzaahuaj i nyúucaria'ra' i Dios?

³ ¿Nyiquij huápuí'ij quee já'muai'riitye' siaj yo'itéej xá'ra'nyij, ji'nye mua'aj xu seríj a'íjci jitze aróoca'nyajca'aj i júuricama'ra' i Dios, siajta ijíij a'yan tyá'xie've' siaj a'íj ará'astej i siaj jujímua'aj siana'aj jájtyo?

⁴ ¿Nyiquee tyi'tíj je'ej tyajamuaatyáhuui i nyaj jéehua tyámua' naa tya-jamuáa'ixaa? Capu je'ej tyí'rij ti quee tyi'tíj jin je'ej tyajamuatyáhuire'en.

⁵ Ti'íj i Dios jamuaatá' i ju júuricamej, ajta je'en tyi'tíj huataséjrataca' i ja'mua tzajta', ¿ji'nye een jime' a'yan huaríj? Capu a'íjna jime' siaj ja'rá'astijrej a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, sulu a'íj pu jin i siaj ja'antzaahuaj i nyúucaria'ra'.

⁶ A'yaa pu cha'tána'aj i Abraham tyá'tzaahuatya'ca'aj i Dios jimi, a'íj pu jin i Dios tyámua' tyeetyájtoo, ajta ji'rénnye'ej jimi huatyá'itzee.

⁷ A'yaa pu'ij tyúuxie've' siaj jáamua'reej tíjin i maj ji'récán jime' i Abraham jitze eeráma'can, a'íi mu a'íin pué'een i maj tyá'tzaahuatye'.

⁸ Jájcua'j imuáj pu a'yan tyé'yu'si'huaca'aj i yu'xarij jitze ti i Dios a'yan ajta huo'támua'sij maj tyámua' een a'íimaj i maj quee Israel jitze ajtyáma'can i maj majta tyá'tzaahuatye', a'yaa pu tyaaté'exaatya'ca'aj a'íjci i Abraham tíjin: "Néijmi'caa nu i tyeítyee tyámua' tyu'tyátoosij a jitze ma'can."

⁹ A'íj pu jin, néijmi'i i maj tyá'tzaahuatye', Dios pu tyámua' tyihuo'tá'sij jamuán a'íjci i Abraham i ti ajta tyá'antzaahuaj.

¹⁰ A'tyán maj a'íj jitze tyí'ca'nyej i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, a'íjma pu puéjtzij huo'ta'sij i Dios, ji'nye a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tíjin: "Puéjtzij pu jací'tyij a'tíj ti quee néijmi'i já'astijre' je'ej ti ye'ej tyé'yu'si' i yu'xarij jitze i maj jin tyí'ijta."

¹¹ A'íj tu jin a'yan tyá'mua'reej ti quee a'tíj ji'rénnya'aj séejre' ti néijmi'i ará'astej i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, ji'nye a'yaa pu ajta tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tíjin: "A'íjna i ti naa tyí'tyevij, a'íi pu júurij huatyá'itzeere'ej a'íjci jime' i ti tyá'tzaahuatye'."

¹² Ajta a'íjna i nyúucarij i maj jin tyí'ijta capu a'íj jitze ma'can i maj jin tyá'tzaahuatye', sulu a'yaa pu tyá'xaj tijin: "A'íjna i ti ja'astej i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, a'íj pu jin a'yan tyi'cháaj ja'mej."

¹³ Ciriistu' pu tajapuá huatanyúj, ti'ij quee puéjtzij táaci'tyij a'íjci jime' tyaj quee ja'astej i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, a'íi pu tajitzé ma'can jaapuéjtzitariaca', ji'nye a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: "Puéjtzij pu jací'tyij a'tíj ti mui'nyij jo'tatéehuaaj i ciyéj jitze."

¹⁴ A'yaa pu a'íjci jin tyu'ríj ta'aj ij huo'ci'tyij i Dios ti jin tyámua' tyihuo'tyátoosij, a'íjma i maj quee Israel jitze ajtyáma'can, tyata'aj tyij tyajta néijmi'i a'íjna jitze ma'can i tyaj jin tyá'tzaahuatye' ja'ancuriá'an i júuricama'ra' i Dios i ti jin tya'tóoratziiri'.

I nyúucarij i maj jin tyí'ijta capu jo'rio'uunaj i Dios ti jin tya'tóoratziiri'

¹⁵ Nye'ihuáamua', a'íj nu jamuaté'eexaatye'ej je'ej ti tyí'rinyaca' i tyeítjee jimi, tipua'aj a'tíj tyi'tíj jin atóoratyij ajta jo'yú'xaj je'ej ti rinyij, capu i'ríj ti a'tíj jo'rio'uunaj nusu ti jéetze' jitzán tyo'yú'xaj.

¹⁶ Ajta ijíj, Dios pu a'yan tya'táratziiri' a'íjci i Abraham ajta i ti jitzán eeráma'can. Capu i yu'xarij a'yan mui'caa tyi'tyáxajta, sulu síj pu'uj i ti jitzán eeráma'can, a'íi pu'ij a'íin pué'een i Ciriistu'.

¹⁷ A'yaa pu huatóomua'aj i nyaj já'mua'ixaatye' tijin: Dios pu tyi'tíj jin tya'tóoraj i Abraham jimi, a'yaa pu'ij ajta tya'róo'astej. A'íj pu jin i nyúucaria'ra' i Moisés ti'ij yan huataséjre a'yan tyoomá'caj muáacuaj anxítej nyinyi'ra'aj japuan seityéj japuan tamuáamuata', capu i'ríj ti i nyúucarij jo'rio'uunaj ti'ij quee che' tyi'tíj huíria'aj i Dios ti jin tya'tóoraj.

¹⁸ Ji'nye tipua'aj i Dios ti jin tya'tóoratziiri', a'íj jitze aróoca'nyaj i nyúucaria'ra' i Moisés, capu che' a'íin pue'éenye'ej ja'mej i Dios ti jin tya'tóoratziiri', ajta i Dios pu a'yan tya'tóoratziiri' ti juxié'vi'ra' jin tyámua' tyeetyátoonyij a'íjci i Abraham.

¹⁹ ¿Tyi'tanyí na'aj ij je'ej tyi'huíire' i nyúucarij i maj jin tyí'ijta? A'yaa pu hua' jimi tyu'tyátuihuaca', mej mij jáamua'reej i maj jin ootyá'itzee i Dios jimi, 'asta na'aj quee huataséjre a'íjna i ti jitzán eeráma'can i Abraham, i ti jitzán i Dios tya'tóoratziiri'. Ajta i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, a'íi mu i maj tajapuá tyí'huíire' hua' jimi jaatyájtoo i tyeítjee, a'íjna jitze ma'can i Moisés.

²⁰ Ajta ti'ij i Dios a'yan tya'táratziiri' a'íjci i Abraham, capu a'tíj huata'ityaca', sulu jusíj pu a'yan huaríj, ajta síj na'aj a'íin pué'een i Dios.

I ti jin tyí'huíire' a'íjna i nyúucarij i maj jin tyí'ijta

²¹ ¿Nyiquij a'yan huatóomua'aj ti seequéj tyá'xaj i nyúucarij i maj jin tyí'ijta a'íjci i Dios ti jin tya'tóoratziiri'? Capu xaa nyu'uj, ji'nye tipua'aj i nyúucarij i maj tyí'ijta júuricamej tatá'care'en, a'yaa pu'ij tyii'rítacaj tyaj ji'ré'nye'ej huatyá'itzeere'en i Dios jimi a'íjci jime' tyaj ja'astej i nyúucarij i maj jin tyí'ijta.

²² Ajta a'íjci i yu'xarij jitze a'yaa pu tyá'xaj tyaj néijmi'i ootyá'itzee i Dios jimi, mata'aj mij a'tyán maj tyá'tzaahuatye' i Ciriistu' jimi huatái'riitarij maj ja'ancuriá'an a'íjci i ti jin Dios tya'tóoratziiri'.

²³ Ti'ij quee xu huataséeria'caj i tyaj jitzán tyá'tzaahuatye', a'íj tu jin eetyánami'huaca'aj i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, a'yan tyetye'ejcho've'ej ti huataséjre'en a'íjna i tyaj jitzán tyá'antzaahuatye'en.

²⁴ A'íjna i nyúucarij i maj jin tyí'ijta a'yaa pu tyí'tacha'iica'aj ti'ij i ti ca'nyéjrij jin tyí'muarie' ti'ríj ti tyiséjra, 'asta na'aj quee uvé'nye'ej i

Ciríistu', ta'aj ij i tyaj jin tyá'antzaahuatye'sij taatá'an tyaj ji'r'é'nye'ej huatyá'itzeere'en.

²⁵ Ajta ijíij ti arí huataséjre i tyaj jitzán tyá'tzaahuatye', capu che' a'ín tacha'ij i nyúucarij i maj jin tyí'ijta,

²⁶ ji'nye a'íjna jime' i siaj jin tyá'tzaahuatye' i Ciríistu' jimi, néijmi'i xu mua'aj yójmua'mua' pué'een i Dios,

²⁷ ajta siati'ij jimi huatyá'itzee i Ciríistu' a'ájna siati'ij huái'huaca', aj pu ajta jamue'r'é'chejtya'xij.

²⁸ Capu che' a'ín juxie've' tipua'aj Israel jitze pua'ajtyáma'cantaj, na'ríij a'íjma jimi i Griego, tipua'aj i ti juxáahuaj majo'cha'can, na'ríij i ti ca'nyéjrij jin tyí'huüre', tipua'aj tyáati' nusu íiti', ji'nye néijmi'i xu mua'aj i Ciríistu' jitze ajtyáma'can, a'íj xu jin síj siana'aj pué'een jimi.

²⁹ Ajta tipua'aj Ciríistu' jitze xa'ajtyáma'can, a'íj xu jin siajta a'íj jitze eeráma'can i Abraham, ajta a'ín tyajá'muaci'tyij i ti jin Dios tya'tóoratiiri'.

4

¹ A'yaa pu huatóomua'aj i nyaj já'mua'ixaatye' tijin: Ti'ij ooj pa'ri'istan a'íjna i ti néijmi'i tyá'ci'tyij, a'yaa pu cha'tána'aj een ti'ij síj ti ca'nyéjrij jin tyí'muarie', tyij ajta arí néijmi'i tyía'ra'an tyi'pué'een

² Séecan mu jacha'ij, majta a'íjna jin antyúumua'reej maj tyú'cha'ín néijmi'i i ti tyía'ra'an, 'asta na'aj quee tya'rá'astij a'náj ti i táatajra' a'yan tyaaxá'pui'intari'ri'.

³ A'yaa pu cha'taj ityájma jimi tyé'yi'ij, tyati'ij quee xu tyi'tíj mua'rériacaj, a'íi pu tyí'ta'ijtya'ca'aj íyan ti tyí'sejre' i cháanacaj japua.

⁴ Ajta ti'ij atyojo'r'é'nyej a'náj ti a'yan tyu'xá'pui'intari'huaca', Dios pu juyó jujó'ta'ítയാ', i ti huanie'huaca' i íitaj jitze, ajta a'yan tya'rá'astej i nyúucarij Moisés ti jo'yú'xaca',

⁵ ta'aj ij a'ín tajapúa huatányuunyij, ji'nye a'íi pu tyí'ta'ijtya'ca'aj i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, ajta je'en taatá'an tyej tyij huátatyamua've'en a'íjna jime' tyaj tyerij yójmua'mua' pué'een i Dios.

⁶ Ajta tyaj tyerij yójmua'mua' pué'een, Dios pu yo'ta'ítയാ' i júuricama'ra' i juyó i taxiéjnyu'caa tzajta', ajta i júuricama'ra' a'yaa pu tyá'huo tijin: "Muáaj paj nyatáataj pué'een, i nyaj jéehua jaxie've'."

⁷ A'yaa pu'ij, capáj che' ca'nyéjrij jin tyí'muarie', sulu yójra' paj pué'een i Dios, ajta ijíij paj perij yójra' pué'een, Dios pu a'yan tya'ajxié'vi'ra' pej pij néijmi'i jimi tya'ancurián.

Pablo pu je'ej tyóomua'ajcaa a'íjma jimi i maj tyá'tzaahuatye'

⁸ Jájcuaaj imuáj, siati'ij quee xu jamua'tyáacaj i Dios, mua'aj xu ca'nyéjrij jin huá'huüria'ca'aj a'íjma i maj a'yan hua'tamuá'muaj tijin dioosij.

⁹ Ajta ijíij siaj serij jamua'tyej i Dios, nusu ijíij ti arí i Dios já'muamua'jtye, ¿ji'nye tyí'rij siaj sij siajtáhua'aj ca'nyéjrij jin tyu'tyáhuüre'en a'íjci jimi i ti quee tyi'tíj huüre', ajta ti'ij ajtáhua'aj ca'nyéjrij jin tyajamuaata'íjtye'en?

¹⁰ Mua'aj xu tyí'ye'estyaa, ti'ijta a'ájna atyojo'r'é'nyej a'náj ti tyi'tíj je'ej huaríj, na'ríij i máxcirie' ti jitzán tyi'tíj atyojo'r'é'nyesij, nusu i nyinyi'ra'aj i maj jitzán a'yan tyá'mua'reej tyi'tíj jime'.

¹¹ A'íj nu jin jéehua tyí'tziinye' tipua'aj quee tyi'tíj huatyáhuüre'en i nyaj jin tyu'muáriej ja'mua tzajta'.

12 Nye'ihuáamua', a'yaa nu tyaja'muahuaviij siaj a'yan rijcaj nyati'ij nyáaj, ji'nye nyáaj nu nyajta a'yan tyi'tyínyecha'ij siati'ij mua'aj. Caxu siaj mua'aj tyi'tíj jin ootyá'itzeerej nye jimi.

13 A'yájna siati'ij serij tyá'mua'reej, nyati'ij anaquéej jamuaaté'exaa i nyúucaria'ra' i Dios, a'yaa nu tyi'cu'ij nyati'ij a'yan huaríj.

14 A'íjna i nyaj jin tyi'cu'ca'aj, jéehua pu jamuaatamuárie'ristej, siajta mua'aj caxu naataxána'vej, caxu siajta naatyáxaahuataca', sulu tyámua' xu tyinaatyéeje ti'ij nyaj a'íin pué'eenye' síj ti tajapúa tyi'huiire', na'riij yaa ti'ij nyaj a'íin pué'eenye' i Ciríistu' ti ajta Jesús pué'een.

15 ¿Ji'nye huaríj a'íjna i siaj jin jutyamua'va'ca'aj? A'yaa pu tyí'rij nyaj a'yan tyaataxáj ja'mua jime' yee tìpua'aj a'yan tyí'riitacajche', mua'aj xu je'tatú'tu'nyijche' i juji'sij siaj sij nyéetzij naatatú'tu'tye'en.

16 Arí ijíj, ¿nyij serij nyéjcha'ire' a'íjci jime' nyaj tzáahuatyira'aj jin tyajá'mua'ixaatye'?

17 A'íjma jimi i tyeítýee jéehua xu hua' jitze juxie've', majta quee a'íjna jime' mej mij tyámua' jamuáa'uurej. A'yaa mu tyá'xie've' siaj sij tajimí ajtáciinyej, siaj sij siajta mua'aj hua' jitze tyú'ca'nyej.

18 A'yaa pu tyí'xa'pui' maj ja'mua jitze juxié'va'aj i séecan, siaj sij tyámua' huó'uurej, ajta a'náj tina'aj a'yan tyúuxie've', capu a'áa na'aj tìpua'aj nyijta ja'mua jamuán a'áa jó'catyij.

19 Nyiyóojmua', jéehua nu jajpuéjtzij ja'mua jime', a'yájna ti'ij i íiti' ti jo'tacuí'nyaca' pá'rí'ij jime', 'asta na'aj quee i Ciríistu' ja'mua jimi tyámua' tyu'tyá'itzeere'en.

20 Canu a'tzúj jamua'reej je'ej nyaj ye'ej huárinyij mua'ajmaj jime'. Nyóoche' a'áa jó'catyiiche' ja'mua jimi nyej nyij quee che' tyajá'muayu'se'ej nyana'aj, sulu nyej nyij tyajamuáa'ixaatye'en senyeséeracaj.

Je'ej maj huaríj a'íjna i Agar, ajta i Sara, i tyaj jin yo'itéej tá'ra'nyij

21 Siata'aj naaté'exaatye' mua'aj mu siaj jaxie've' siaj sij ja'rá'astyaj a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, ¿nyitzaa sequée a'yan tyáanamujri' je'ej ti tyá'xaj a'íjci jitze i nyúucarij?

22 A'yaa pu tyé'yu'si' ti i Abraham hua'puácaa tyiyójmua'ca'aj i maj tyétyacaa. Síj pu jitzán huanie'huaca' a'íjci i íitaj ti ca'nyéjrij jin tyí'muarie'ca'aj, ajta i síj, a'íi pu jitzán huanie'huaca' a'íjci i íitaj ti juxáahuaj jo'chá'canya'aj.

23 A'íjna i ti huanie'huaca' a'íjci jitze i íitaj ti ca'nyéjrij jin tyí'muarie'ca'aj, a'íi pu a'yan éenye'ej huanie'huaca' mati'ij i ti'riij. Ajta i síj, a'íjna i ti huanie'huaca' jitzán i íitaj ti juxáahuaj jo'chá'canya'aj, a'íi pu a'íjci jin huanie'huaca' ti Dios a'yan tya'tóoratziiri'.

24 I'ríj tyaj a'yan tyaataxáj ti a'yan huatóomua'aj a'íjna i nyúucarij ti a'yan tyé'yu'si'. A'íimaj i úucaa i maj hua'puaj, a'yaa pu huatóomua'aj i nyúucarij ti hua'puaj ti jin Dios tyihuo'ta'íj i tyétyacaa. Síj i nyúucarij pu a'áa já'ma'can i jiríj japua ti a'yan tyaja'rájtyapua'aj tijin Sinaí. A'íj mu jitzán eerányesij a'íimaj i ti'riij i maj tyu'tyáhuire'sij ca'nyéjrij jime'. Ajta a'íjna i nyúucarij, a'íj pu'ricij a'íjna i íiti' ti a'yan ántyapua'aj tijin Hagar.

25 A'íjna i Hagar, a'yaa pu huatóomua'aj a'íjna i jiríj i Sinaí, a'áa ti jo'tácaj a Arabia. A'yaa pu ajta huatóomua'aj chájta' ti já'sejre' a Jerusalén, ji'nye óoche' pu ca'nyéjrij jin tyí'muarie' jamuán i yójmua'mua'.

26 Ajta a'íjna i Jerusalén tajapúa ti já'ma'can, a'íi pu juxáahuaj jo'cha'can. Ajta a'íi pu pué'een i taj náanaj.

²⁷ A'yaa pu'uj na'aj ji'nye a'yaa pu tyé'yu'si' tijn:
Pajta muáaj, tiquee che' muo'tacuí'nyij, pata'aj huatá'tyamua've'en.
A'yaa paj huárinyij, ji'nye jéehua paj tyiyóomua'aj puá'mej
mu paj quee a'náj ootájucataca'
quee a'ijna i íiti' ti víche'.

²⁸ Sijta mua'aj, nye'ihuáamua', a'yaa xu cha'taj siana'aj séejre' tí'ij
a'ijna i Isaac ti a'ijci jin eeráanyej i ti jin Dios a'yan tya'tóoratziiri'.

²⁹ A'ájna imuáj a'ijna i yójra' ti a'yan cha'tána'aj éenye'ej huanie'huaca'
mati'ij i tí'rúij, a'íi pu je'ej pua'aj jáaruuj a'ijci i yójra' ti huanie'huaca'
a'ijci jime' i muárie'ria'ra' i júuricama'ra' i Dios. Ajta ijíij, a'yaa pu cha'taj
tyí'rinyaca.

³⁰ Ajta, ¿ji'nye tyá'xaj i yu'xarij jitze? Nyiquij a'yan yee: "Pata'aj
jaatamuáaritye'en a'ijci i íitaj ti ca'nyéjrij jin tyí'muarie', pajta i yójra', ji'nye
capu a'náj tyi'táj jaci'tyij a'ijci i yójra' i íitaj ti ca'nyéjrij jin tyí'muarie', sulu
néijmi'i pu tyá'ci'tyij a'ijci i yójra' i íitaj ti juxáahuaj jo'cha'can."

³¹ A'ij pu jin, nye'ihuáamua', catu a'ijci jitze eeráanyej a'ijci i íitaj ti
ca'nyéjrij jin tyí'muarie'ca'aj. Catu xaa nyu'uj, sulu a'ij tu jitzán eeráanyej
a'ijci i íitaj ti juxáahuaj jo'chá'canya'aj.

5

Maj quee tooa'care'en maj ca'nyéjrij jin tyí'huire'ej

¹ Ciriístu' pu tí'rájtoo tyej tyij taxáahuaj mahuací'ca'an. A'ij xu
jin caxu che' tooa'care'en sij sij ca'nyéjrij jin tyí'muarie'ej, caxu che'
huariá'ci'ca'an a'yájna siati'ij tyityaajú'ca'aj.

² Sianáanamujri'. Nyáaj i nyaj Pablo pu'éen, a'yaa nu
tyajá'mua'ixaatyé'. Típua'aj a'yan setyityaató'a'an maj ja'antyísiichixi'in
i ta'antyuuví'rajmee i sij jitzán sa'racia, tí'ij tyá'xaj i nyúucarij maj jin
tyí'ijta capu tyi'táj jin jamuaatyáhuire'ej i Ciriístu'.

³ A'yaa nu tyaaté'exaatye'sij tzáahuatyi'ra'aj jime' a'táj tina'aj ti
ja'antysisíjchej i junavíj, a'yaa pu jimi tyuuxié've'ej ja'mej tí'ij néijmi'i
ará'astej i nyúucarij i maj jin tyí'ijta.

⁴ Mua'aj mu sij a'yan tyá'huo sij ji'ré'nye'ej huatyá'itzeere'en i Dios
jimi, mua'aj xu seríj ajtacíj a'ijci jimi i Ciriístu', sijta ajtacíj a'ijci jimi i
Dios ti tyámua' tyajamuaatá'.

⁵ Tyajta ityáj, a'ij tu jitze arataca'nyáaj i júuricama'ra' i Dios a'yan
tyetyi'ijcho've'ej tyej tyij ji'ré'nye'ej huatyá'itzeere'en i Dios jimi a'ijci jime'
i tyaj jin tyá'tzaahuatye'.

⁶ A'yaa pu tyí'een, ji'nye i Ciriístu' jimi, capu a'tzúj jitzán juxie've'
típua'aj a'táj arí ja'antysisíjchaca' i junavíj nusu quee. A'íi pu xaa jitzán
juxie've' ti a'táj a'yan tyihuo'taxié've'en i tyeítyee tzáahuatyi'ra'aj jime'.

⁷ Tyámua' xu seríj mua'aj tyityaajú'ca'aj i juyéj jitze. ¿A'tanyíj tyaja-
muantyí'uunyi'ri' sij sij quee che' já'astyaj a'ijci i nyúucarij ti ji'ré'can
jime'?

⁸ Capu a'íin ca'nyíjra'aj jamuaatá' i Dios i ti jamuaatajé.

⁹ A'yaa mu tyí'xaj ti cíira'tzuj i levaduura' néijmi'i tyináxcaj i cuéjtzij,

¹⁰ a'ij nu jin nyáaj i tavástara' jitze tyí'ca'nyej sij mua'aj quee seequéj
tyí'mua'tyij, ajta i Dios pu puéjtzij jaatá'sij a'ijci i ti tyajamua'antyi'uunyi',
ajta quee je'ej rinyij a'táj ti pu'éen.

¹¹ Ajta nyéetzij jime', nye'ihuáamua', típua'aj nyooj a'yan
tyajá'mua'ixaatyé'ej sij ja'antyísiichixi'in i junavíj, camu che' je'ej pua'aj

nya'uurényijche' a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, ji'nye capu je'ej pua'aj hua'namuaaraste'ej ja'mej i nyúucarij nyaj já'mua'ixaatye' ti i Ciríistu' óotateehuaca' i cúruuj jitze.

¹² Ajta a'íjma jime' i maj a'íjci jin tyajamua'antyiú'nyi', a'yaa pu tyina'ráanajchi nyéetzij maj anaquéej a'íimaj jujímua'aj huatyóosiichixi'in.

¹³ Siajta mua'aj nye'ihuáamua', Dios pu jamuaatajé siaj sij juxáahuaj mahua'ca'an. Ajta caxu a'íjci jin a'yan rijcaj siaj sij a'yan cha' siana'aj je'ej pua'aj rijcaj je'ej ti tyajamuá'miteeraste'. Sulu siata'aj juxie've' huatóohuüre'en séej jamuán siajta séej.

¹⁴ Ji'nye néijmi'i pu i nyúucarij i maj jin tyí'ijta séej na'aj jitze tya'róo'astee i ti a'yan tyá'xaj tijin: "Pata'aj jaxie've' i axa'aj tyévi'j a'yájna pati'ij asíj tyí'axie've'."

¹⁵ Tyámua' xu'uj mua'aj, ji'nye tipua'aj mua'aj je'ej pua'aj setyúuxajta na'riij siooj jujímua'aj tyúucha'üre'ej, mua'aj xu sij jujímua'aj antyúupua'ritye'sij.

I ti tatzájta' eerányinyii, ajta i ti jitzán eerányinyii i júuricama'ra' i Dios

¹⁶ A'íj nu jin a'yan tyí'xaj tijin: Siata'aj a'yan tyí'tyechajcaj a'íjci jitze xa'rooca'nyéej i júuricama'ra' i Dios, siaj sij quee tyí'tíj jin je'ej pua'aj rijcaj i ti ja'mua tzajta' tye'rányinyii.

¹⁷ Ji'nye je'ej ti tyá'xie've' i ti je'ej pua'aj een, a'íi pu jájcha'üre' i júuricama'ra' i Dios, ajta a'íjna i júuricama'ra' i Dios a'íi pu ajta jájcha'üre' i ti je'ej pua'aj een. A'íi mu a'yan tyityetyúucha'üre', a'íj xu jin mua'aj quee a'náj a'yan rinyij je'ej siaj tyá'xie've'.

¹⁸ Ajta tipua'aj i júuricama'ra' i Dios tyaja'muamua'tyej, capu ij che' mua'ajmaj tyaja'mua'íitya'aj ja'mej i nyúucarij i maj jin tyí'ijta.

¹⁹ Tyámua' pu tyé'miteere' je'ej maj ricij a'íimaj i maj ja'astej i ti je'ej pua'aj een, a'íi mu juxana'cüre' séecan jamuán i maj quee jatyévi'tin, huápu'i'ij mu xána'visi' ricij a'íj mu mij jin meríj jó'vej,

²⁰ a'íi mu hua'najchej i sáanturij, majta tyí'chahuaa. Jéehua mu juxana've', majta quee tyámua' ja'huóomua'raj, majta óochueere'. Jéehua mu tyo'cájaaxiejve', majta séecan jaaxiejtye', majta jé'ta' huaci'ij, majta séecan jimi ajtyú'uuvej.

²¹ Jéehua mu tyihuá'chueere', majta juta'rujve', majta tyí'nyacua'aj, majta néijmi'i jin a'yan ricij i ti je'ej pua'aj tyí'een. A'yaa nu nyij mua'ajmaj tyajá'mua'ixaatye', a'yájna nyati'ij nyáaj nyeríj jájcuaj imuáj huaríj, tijin i maj a'yan tyityetyúucha'ij camu ujo'tyárutyij jo'tij i Dios tyejé'ijtaj.

²² Ajta a'íjna i júuricama'ra' i Dios ti tyihuatá'caa, a'íi pu a'íin pué'een tyej tyámua' tyihuojó'mua'raj, ajta tyámua'vi'ra'aj, ajta tyaj taxáahuaj séjre'ej, tyaj néijmi'i jin tyo'táviicue', tyajta huo'xié've'en séecan i tyeityee, tyajta tyihuo'tapuéjve'en, tyajta quee tyí'tíj jin á'itzeeria'aj,

²³ tyaj quee á'tatzaahuatye'ej, ajta hua' jitze séejre' i ti xá'pu'i'. Capu ij ajtáhua'aj síj séejre' i nyúucarij ti tyí'tíj jin hua' jitze pua'ritye'ej.

²⁴ Majta i maj jitzán ajtyáma'can i Ciríistu' ti ajta Jesús pué'een, mu'ríj néijmi'i tyu'táxaahuataca' i ti je'ej pua'aj tyí'een ti eerányinyiica'aj i hua' tzajta' mej mij quee che' je'ej pua'aj tyityetyúucha'íij.

²⁵ Tipua'aj a'íj jin tyajúurij i júuricama'ra' i Dios, tyiche' tyajta tyu'tá'an tí'ij i júuricama'ra' i Dios tu'cájuyetyej.

²⁶ Tyiche' quee á'tatzaahuatye'ej, tyajta quee ca'nyíjra'aj tatá'care'en tyej tyij je'ej pua'aj á'tamua'raj nusu tyej tyij tajímua'aj tyítajaaxiejvi'.

6

Miche' huatóohuüre'en síij ajta síij

¹ Nye'ihuáamua', tìpua'aj séej a'tíj xaaséj tì ootyá'itzeere'en tyi'tíj jìme', siata'aj mua'aj mu siaj i júuricama'ra' i Dios jítze aróoca'nyej jaatáhuüre'en. Ajta siati'ij a'yan huárinyij tyámua' xu'uj siaj sij quee a'yan cha'taj siana'aj tyityo'tyá'itzeere'en tì'ij a'íin tyo'tyá'itzee.

² Siata'aj huatóohuüre'en séej jamuán siajta séej, a'yaa xu sij a'íjci jìn tya'rá'astej i nyúucaria'ra' i Ciriístu'.

³ Tìpua'aj a'tíj a'yan tyé'miteeraste'ej tì tyi'tíj jìn antyúumua'reej, ajta quee tyi'tíj jìn antyúumua'reej, a'íi pu jusíj jucuanamuaj.

⁴ Che' síij ajta síij jusíj huóosej je'ej tì tyi'tyúucha'ij, ajta tìpua'aj tyi'tíj jìn óotzaahuatya'mui'ij, che' a'íjna jìme' je'ej tì jusíj tyi'tyúucha'ij, che' quee i séecan jìme'.

⁵ Jì'nye a'yaa pu tyúuxie've' tì síij ajta síij a'yan tyó'viicue' je'ej tì tyi'tíj tyá'muarie'riste'.

⁶ A'íjna i tì jumua'tyej i nyúucaria'ra' i tavástara', a'yaa pu tyúuxie've' tì jaatyáhuüre'en a'íjci i tì tyá'mua'tyej.

⁷ Caxu mua'aj jucuanamuaj, capu i'ríj siaj jáacuanamuaj i Dios. Tyi'tíj siaj mua'aj tyu'tá', a'yaa xu cha'taj siana'aj tya'ancuriáa'sij.

⁸ A'íjna i a'tíj tì a'íj jìmi tyí'muarie' i tì je'ej pua'aj een, a'yaa pu tyá'ci'tyij tì huámui'nyij. Ajta a'tíj tì a'íj jìmi tyí'muarie' i júuricama'ra' i Dios, a'íi pu i júuricama'ra' i Dios jaatá'sij tì júurij já'ra'nyij jusén jìme'.

⁹ A'íj tu jìn tyiche' quee jaxaahuataj i tyaj jìn xá'pui' ricij, jì'nye tìpua'aj tyequéé jaxaahuataj tyi'tíj tu ancuriáa'sij a'ájna xicáara' jítze je'ej tì tye'tyévijtye'.

¹⁰ A'íj pu jìn, a'náj tyaj a'yan tya'ajxié'vi'ra'aj, tyiche' tyámua' huó'uurej i taxa'aj tyeítyee, tyajta jéetze' tyámua' tyihuó'cha'íin a'íjma i maj majta tyá'tzaahuatye'.

Maj tyámua' tyeeséj tì'ij quee a'tíj huo'cuanamuan

¹¹ Tyámua' xu mua'aj tyeeséj je'ej nyaj va'cán jìn tyé'yu'xaj i nyamuáca' jìme'.

¹² A'íimaj i maj já'mua'itziitye', majta a'yan tyí'tyese' siaj sij ca'nyéjrij jìn ja'antysisíjchej i junavíj, a'yaa mu ricij mej mij i tyeítyee tyámua' huojo'sejra camu jaxie've' tì puéjtzij huo'ci'tyij a'íjci jìme' maj ja'rá'astej a'íjci i Ciriístu' i tì óotateehuaca' i cúruuj jítze.

¹³ Ajta a'íimaj i maj ja'antysisíjchej i junavíj, camu ja'rá'astyaa i nyúucarij i maj jìn tyí'ijta. A'yaa mu tyá'xie've' siaj mua'aj ja'antysisíjchej i junavíj, mej mij a'íjci jìn ahuóotzaahuatye'en siaj a'íjci jìn a'yan huaríj.

¹⁴ Nyajta nyáaj canu tyi'tíj jìn á'nyatzaahuatye', sulu a'íj nu jìn á'nyatzaahuatye' tì Ciriístu' nyej jítze ma'can jaapuéjtzitariaca' i cúruuj jítze. Jì'nye a'íjna jítze ma'can i cúruujra' i Ciriístu', capu che' i cháanacaj nye jìmi séejre', nyajta nyáaj canu nyajta che' i cháanacaj japua séejre'.

¹⁵ Capu tyi'tíj huüre' tìpua'aj a'tíj ja'antysisíjchaca' i junavíj nusu quee, a'íi pu juxie've' tì a'tíj jájcuan jìn huanie'huaj i Dios jìmi.

¹⁶ Che' Dios huo'tyápua'ritye'en, ajta hua'ancu'vajxi'ín a'chu maj pua'máj ja'rá'astej a'íjci i nyúucarij, majta néijmi'i i maj Israel jítze ajtyáma'can i tyeítyeristyamua'me'en i Dios.

¹⁷ Ijíj tì yujo'que'tíj ja'mej canu che' jaxie've' tì a'tíj nya'itziitya'aj, jì'nye pu'ríj nye jítze séejre' a'íjci jìme' i nyaj jajpuéetzij i Jesús jítze ma'can.

¹⁸ Nye'ihuámua', che' i tavástara' i Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een, che' a'íin tyámua' tyajamuaatá'an i ja'mua tzajta'. Che' a'yan tyá'ra'nyij.

I yu'xarij Pablo ti huo'ta'ítyi'ri' i Éfeso maj jo'cháatimee

Pablo pu hua'tyojtye'

¹ Nyáaj Pablo, a'íi nu pué'een i Dios ti na'antyíhuoj juxié'vi'ra' jime' nyej nyij jaatyáhuire'en i Ciríistu' ti ajta Jesús pué'een, nyaja'muatyojtye' mua'ajmaj mu siaj Éfeso ja'chej i siaj tyeítyeristyamua' pué'een i Dios, siajta tyá'tzaahuatye' a'íj xu jin jimi séejre' i Ciríistu' ti ajta Jesús pué'een.

² Che' i Dios i tavástara' ajta i Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een, miche' a'íin jamuaatyáhuire'en majta tyámua' jamuáa'uurej ja'mua tzajta'.

I tyaj jin tyé'tyojtzire' i Dios a'íjna jime' i ti taatyáhuíi

³ Tyiche' tyaatatyójtzi're'en i Dios i ti yo'puáara'an pué'een i tavástara' i Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een, ji'nye a'íj pu jitze i Ciríistu' tyitaatapuéjvej néijmi'i i tajapuá ti tyejé'sejre'.

⁴ Dios pu ta'antyíhuo i Ciríistu' jitze jájcuaj imuáj ti'ij quee xu jaatyatáahuava'caj i cháanacaj, tyej tyij néijmi'i jin tyámua' éenye'ej tá'ra'nyij i tatzájta', tyajta quee tyi'tíj jin á'itzeeria'aj jimi i Dios.

⁵ Ji'nye a'yaa pu tyitaaxié'vej tyej tyij yójmua'mua' pue'éenye'ej tá'ra'nyij a'íjna jitze ma'can i Ciríistu', je'ej ti a'íin jájcuaj imuáj tyi-taaxié'vej.

⁶ A'íj pu jin a'yan jaatamua'aj tyej tyij a'náj tina'aj tyé'tyojtzire'ej a'íjci jime' i ti jin naa huasé'rin i Dios, i ti juxié'vi'ra' jin taatá' i juyój jitze ma'can i ti huápu'i'ij jaxie've'.

⁷ A'íi pu i Ciríistu' tajíme' tyu'nájchitaca' i Dios jimi ti'ij juxúure' eeráaxirej tajitzé ma'can ti'ij i Dios tyitaatú'uunyi' i tyaj jin ootyá'itzee.

⁸ Ji'nye a'yaa pu i Dios tyá'xie've' ti tyámua' tyitaatyátoonyij, ajta tajimí jaatyájtoo a'íjna i tyaj jin tyu'yí'tihua'an ajta tyej tyij néijmi'i tyojo'itéej tá'ra'nyij,

⁹ a'yaa pu tyitaatá' tyej tyij jáamua'tyij tyi'tíj ti puírícij i ti ju'avaataca'aj i Dios jimi. A'íi pu arí a'yan tyaaxá'pu'i'ntaria'ca'aj ti'ij i Ciríistu' jimi taataséjratye'en i ti ju'avaataca'aj,

¹⁰ a'yaa pu'ij tya'róo'astej je'ej ti tyaaxájtaca'. Ajta a'íjna i ti ju'avaataca'aj i Dios jimi a'íi pu a'íin pué'een ti'ij i Ciríistu' tyi-huo'ta'íjtye'en néijmi'caa i maj tajapuá já'sejre', majta i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua.

¹¹ Ciríistu' jimi pu i Dios anaquéej ta'antyíhuo ta'aj ij jamuán tyitáaci'tyij, a'yájna ti'ij i Dios tya'táraj, a'íi pu a'yan ricij je'ej ti tyá'xie've'.

¹² A'yaa pu tyá'xie've' tyej ityáj anaquéej jajchó've'ej i Ciríistu', tyej tyij néijmi'i tyaatatyójtzi're'en i ti jin néijmi'i putyí'uurej.

¹³ Tyetyé'tyojtzire' i Ciríistu', siajta mua'aj mu siaj jáanamujri' i nyúucarij ti a'yan tyi'ja'yájna, i ti jin jamui'rátosij, siajta tyá'antzaahuaj, mua'aj xu sij jitzán ajtyáma'cantaj xá'raa i Dios ti'ij a'íin ju júuricamej ja'mua jimi huatyájto i ti a'yan tya'tárajcaa.

¹⁴ A'íjna i júuricama'ra' i Dios a'íi pu a'íin pué'een i tyaj jin ja-mua'reej ti a'yan tyi'ja'yájna ti tyí'taci'tyij i Dios ti tyitaatá'sij, tipua'aj arí ja'antyíci'tyij i ti jin tii'rátosij tyej tyij jimi ajtyáma'can tá'ra'nyij, tyej tyij tyaatatyójtzi're'en i ti jin néijmi'i putyí'uurej.

Pablo pu huá'huaviitze' i maj tyá'tzaahuatye'

¹⁵ A'íj nu jime' nyáaj jamua'ree siaj tyá'tzaahuatye' i tavástara' jimi i Jesús, siajta hua'xie've' néijmi'caa i maj tyeítyeristyamua' pué'een i Dios,

¹⁶ canu nyij ja'antyápua'citacaa nyaj tyé'tyojtzi're'ej i Dios ja'mua jime', nyajamua'tamua're'rihua'aj nu nyij huatyényuusij i Dios jimi.

¹⁷ A'yaa nu tyá'huaviij i Dios i ti vástaria'ra' pué'een i tavástara' Jesús ti ajta Ciriístu' pué'een, i ti naa huasé'rin, ti'ij jamuaata'an i júuricamej i siaj jin tyámua' metyityoomuámua're'ej ajta ja'mua jimi huataséj're'en, ajta siaj sij ji're'can jime' jáamua'tyij.

¹⁸ A'yaa nu tyá'huaviij i Dios ti'ij jamo'támiteraste'en, siaj sij jáamua'reej tyi'tíj ti puírícij i siaj jajchó've', i ti jin i Dios jamuaatajé, ajta naa éenye'ej tyihuá'ci'tyij i tyeítyeristyamua'me'en i Dios,

¹⁹ ajta quee iteere' i ti jin huápu'i'ij tyu'yí'tin i Dios, i ti jin tye'entyimuáriej tatzájta' i tyej tyá'tzaahuatye'. A'íi pu a'ín pué'een i ti Dios jaataséjrataca' i ti jin néijmi'i putyí'uurej ti ajta jin uhuájca'nyej

²⁰ ti'ij jaatájuurityej i Ciriístu' ajta yo'ví'tij u tajapuá ti'ij a'áa ya'ajcájra i jumuáca'ta' pujmua',

²¹ ajta jaatá' ti'ij néijmi'i putyí'uuriaj, ti tyu'ta'íjtaj, ti néijmi'i jin antyúumua'reeriaj a'íjna jime' i ti jin ántyapuaaj, ti'ij na'aj ijíj ti tyí'sejre' ajta je'ej ti ooj yatyojooméj.

²² Néijmi'i pu jin i Ciriístu' antyúumua'reej, a'íi pu ajta i Ciriístu' antyíhuaviihuaca' ti'ij a'ín pue'éenye'ej já'ra'nyij i hua' mu'uj néijmi'caa i maj jusi'rii i Dios jimi.

²³ Ji'nye a'íimaj i maj jusi'rii i tyeyúuj tzajta' a'íi mu a'ín pué'een i tyévira' i Ciriístu', a'íi pu hua' mu'uj pué'een, ji'nye a'íi pu a'ín pué'een i Ciriístu' i ti néijmi'i tyámua' tyí'uurej.

2

Dios pu tajapuá huatanyúj i Ciriístu' jitze ma'can

¹ Jájcuaaj imuáj xu mua'aj mui'chica'aj a'íjci jime' i siaj je'ej pua'aj rijcaa siajta jéehua á'itzeeria'ca'aj,

² a'yaa xu sij tyí'tyesejria'ca'aj, ji'nye a'yaa xu tyityetyúucha'íica'aj mati'ij ricij a'íimaj i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua, siajta a'yan rijcaa je'ej ti tya'ráanajchi a'íjna i ti íyan tyí'ijta ajta a'íjma jimi i xiéjnyu'carij i maj séejre' áacaj tzajta' i ti'ij ajta ca'nyíjra'aj hua'tá'caa mej mij quee ja'astej i Dios.

³ A'yaa tu tyajta néijmi'i ityáj jájcuaaj imuáj tyí'tyesejria'ca'aj, a'yan tyetyityaaju'uj je'ej tyaj tyaaxié'va'ca'aj tajímua'aj, ajta je'ej ti ty-ita'miteerastya'ca'aj. A'íj pu jime' a'yan tyi'taci'puáatacaj ti i Dios jéehua puéjtzij taatá'an, a'yájna ti'ij puéjtzij tyihuo'tá'sij i séecan.

⁴ Ajta i Dios jéehua pu tá'cu'vej ajta va'cán jin taxie've',

⁵ a'íj pu jin taatá' tyaj júurij tá'ra'nyij jamuán i Ciriístu', tyati'ij tyooj mui'chica'aj a'íjci jime' i tyaj á'itzeeria'ca'aj. A'íjna i ti jin jéehua já'muaxie've' i Dios a'íj xu jin seríj ja'ancuriáa' ti'ij jamuáahui're'en.

⁶ Ajta jamuán i Ciriístu' taatájuurityej, tyej tyij jamuán oorá'sej u tajapuá.

⁷ A'yaa pu a'íjna jin huaríj ti'ij jaataséjrataj i ti jin tá'ancu'vaxij ajta taaxié'vej a'íjci jitze ma'can i Ciriístu' ti ajta Jesús pué'een.

8 A'íj xu jitze ma'can i Dios ti jin já'muaxie've' mua'aj ja'ancuriáa' ti'ij jamuáahuire'en i siaj jin tyá'tzaahuatye'. Caxu jujímua'aj siana'aj jájtyo, sulu a'íi pu i Dios juxié'vi'ra' jin jamua'ancu'vaxij.

9 Caxu mua'aj jujímua'aj a'yan tyéejtyoj, ta'aj ij quee a'tíj óotzaahuatye'ej,

10 ji'nye i Dios pu a'íin pué'een i ti táataahuaca', a'íi pu táataahuaca' jimi i Ciriístu' ti ajta Jesús pué'een, tyej tyij tyámua' tyu'muárie'en, a'yan tyetyityaaju'uj je'ej ti a'íin jájcuaj tyitu'cájuyetyej.

Néijmi'i tu séej chájta'naj tyana'aj pué'een

11 A'yaa pu'ij, mua'aj mu siaj quee Israel jitze ajtyáma'can, majta a'yan hua'tamuá'muaj tíjin: "i maj quee ja'antysisí'chej i junavíj", majta i maj ja'antysisí'chej i junavíj, majta jujímua'aj a'yan huatóomua'aj tíjin: "i maj ja'antysisí'chej i junavíj",

12 xo'támua'reej siaj jájcuaj imuáj quee jimi ajtyáma'cantaca'aj i Ciriístu', siajta quee a'íijma jimi ajtyáma'cantaca'aj i maj Israel jitze ajtyáma'can, capu ij tyi'tíj ja'muaci'tyíche' i Dios jimi nusu i ti jin tya'tóorattiiri'. A'yaa xu éenye'que' séjria'ca'aj i cháanacaj japua, caxu jamua'ajcaa i Dios ajta quee má'hua'taca'aj i siaj jin jacho've'.

13 Ajta ijíj, mua'aj xu seríj jimi séejre' i Ciriístu' ti ajta Jesús pué'een a'íjci jime' ti a'íin juxúure' eeráaxirej, mua'aj mu siaj jájcuaj imuáj a' imuáj já'sejria'ca'aj xu'ríj jimi séejre'.

14 Ciriístu' pu pué'een i ti taatyápua'rij i tatzájta'. A'íi pu a'yan táaruuj tyej tyij séej tyana'aj tyeítyeera' pue'éenye'ej tá'ra'nyij, a'íi pu jaatyú'uj i ti tyi'tyánaamuaaj ajta i tyaj jin tanyo'si'tya'ca'aj.

15 A'íi pu ja'antypuá'rij i nyúucarij i maj jin tyí'ijtaca'aj majta jin tyúu'ijtya'ca'aj, ajta i maj huá'puaca'aj pu séej na'aj huatyátaahuaca', mej mij séej mana'aj tyeítyeera' pué'eenye'ej muá'ra'nyij. A'yaa pu éenye'que' huo'tyápua'rij.

16 A'íi pu ja'antypuá'rij i maj quee naa ja'huóomua'rajca'aj i séecan jamuán, ajta i maj jó'tatee i cúruuj jitze a'íj pu jin jitzán ta'ajtyáhuii i Dios, tyej tyij séej tyana'aj tyévira' pue'éenye'ej tá'ra'nyij.

17 Ciriístu' pu mujo've'mej ti'ij jamuaaté'exaatye'en i nyúucarij i ti jin jamuaatyápua'ritye'en mu siaj a' imuáj jo'tyú'uuca'aj, siajta mu siaj yevéjri' séjria'ca'aj.

18 Ji'nye i Ciriístu' jimi tu pújoorej tyej tyij séej tyana'aj jin i júuricamej ajtyáxiirej i tavástara' jimi.

19 A'íj xu jin mua'aj quee che' a'íin pué'een i maj séej i chuéj japua já'ma'can, caxu che' ajéjre' já'sejre', sulu xu'ríj hua' jitze ajtyáma'can a'íijma jimi i maj jitzán séejre' i Dios, siajta tyeítyeristyamua'me'en pué'een.

20 A'yaa xu mua'aj een ti'ij i chi'ij, majta a'íimaj i ti huo'tajé i Jesús, majta i maj ará'tyeej tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can, a'yaa mu tyí'huire' ti'ij tyetyéj ti japuan ájtaavijhuaj i jáxu'uj, ajta i Ciriístu' ti ajta Jesús pué'een, a'íi pu a'íin pué'een i tyetyéj ti jéetze' juxie've'.

21 I Ciriístu' jimi, néijmi'i pu i chi'ij huatyáama'aj ja'mej 'asta na'aj quee a'yan huárinij ti'ij tyeyúuj ti jitzán i Dios iirájcaj.

22 Siajta mua'aj jitzán xu siajta tyúuvi'raxi'sij siaj sij a'yan tyi'huire'ej xá'ra'nyij ti'ij tyeyúuj ti jitzán iirájcaj i júuricama'ra' i Dios.

3

Pablo pu a'íjna jin antyúumua'reej ti tyihuó'ixaatye'en i maj séej chuéj japua ja'chej

¹ A'íj nu jin nyáaj Pablo eetyánami' a'íjci jime' nyaj jahuiire' i Ciríistu' i ti ajta Jesús pué'een ti'ij mua'ajmaj jamuáahuiire'en, mu siaj quee Israel jitze ajtyáma'can.

² Xu'ríj sij jamua'reej ti Dios naata'íj nyej nyij jamuaaté'exaatye'en i nyúucaria'ra' ajta je'ej ti tya'tóoraj mua'ajmaj jimi.

³ Dios pu arí naataséjraj i ti jimi ju'avaataca'aj, a'yájna nyati'ij nyeríj cfi tyajamuaatayú'sej.

⁴ Típua'aj seríj jo'jívve'en, aj xu sij yo'itéej xá'ju'un je'ej nyaj tyiyó'itej tyámua' naa a'íjci jime' i ti ju'avaataca'aj i ti jin i Ciríistu' a'yan huaríj,

⁵ i tiquee eexúj huo'taséjratya'ca'aj a'íjma i tyeítýee i maj jájcuaj imuáj séjria'ca'aj, ajta ijíj i júuricama'ra' i Dios pu arí huo'taséjra a'íjma i maj jimi séejre' mej mij jaatyáhuiire'en, ajta a'íimaj i maj tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can.

⁶ A'íi pu a'íin pué'een i ti ju'avaataca'aj i nyúucaria'ra' i Dios i ti néijmi'que' a'yan tyihuá'jee maj antyóosiire'en i Ciríistu' jimi, mej mij síj mana'aj tyeítýeera' pue'éenye'ej muá'ra'nyij, majta néijmi'i ja'ancuriá'an a'íjna i ti jin tya'tóoratiiri' i Dios a'íjma jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can.

⁷ A'íj nu jin nyáaj tye'entyájrupij nyej nyij huo'té'exaatye'en i nyúucaria'ra' i Dios, a'íi pu a'yan tyinaatapuéjvej juxié'vi'ra' jime' ajta ná'ancu'vaxij, a'íj pu jin jaataséjratata' i ti néijmi'i jin putyí'uurej.

⁸ Nyáaj nu a'íin pué'een i ti jéetze' ciléenye' jin tyi'tyéjvee a'íjma jimi maj ciléenye' jin tyityetyu'uj i Dios jimi, ajta a'íi pu tyámua' tyinaatyájtoo nyej nyij huo'té'exaatye'en i nyúucaria'ra' a'íjma i maj quee Israel jitze ajtyáma'can, mej mij jáamua'reej je'ej ti tyí'een i Ciríistu' jimi.

⁹ A'yaa pu tyinaa'íjcaj nyej nyij huo'té'exaatye'en néijmi'caa je'ej ti i Dios tyaaxá'pu'intarej, i ti néijmi'i tyú'taahuaca', a'íi pu a'yan tyá'avaataca'aj ti'ij na'aj jájcuaj imuáj ti yaje're'nyej.

¹⁰ A'yaa tutyij ijíj a'íimaj jimi tyá'mua'reej i maj jusi'rii u tyeyúuj tzajta', néijmi'i i maj jin tyí'ijta u tajapúa, majta mu tyi'tíj jin antyúumua'reej jo'tíj i Dios já'sejre', mej mij jáamua'reej tiquee síj na'aj i Dios ti jin a'yan huaríj i jumua'tziira'aj jime'.

¹¹ Dios pu a'yan huaríj je'ej ti a'íin jájcuaj imuáj tyaaxá'pu'intarej, ti'ij i tavástara' Ciríistu' ti ajta Jesús pué'een, a'íjna jin a'yan huárinij.

¹² A'íj tutyij jimi i Ciríistu' taxáahuaj séejre' tyej tyij ajtyáxiirej i Dios jimi, a'íj jitze tyetyi'ca'nyáaj i tyaj jitzán tyá'tzaahuatye'.

¹³ A'íj nu jin a'yan tyaja'muahuaviij siaj quee juxaahuataj a'íjci jime' i nyaj ja'mua jime' jajpuéetzij, ji'nye jéehua pu naa tye'mej ja'mua jimi.

I tyaj jahuoo ajta i tyaj jin tyé'tyajtzi're' i Dios

¹⁴ A'íj nu jin tyítunutaj jimi i vástaria'ra' i Ciríistu',

¹⁵ i tyaj jitzán ja'ancuriáa' je'ej ti huatóomua'aj síj ajta síj i tyeítýeristyamua'me'en, ti'ij i jútye' ajta íyan i cháanacaj japua.

¹⁶ A'yaa nu tyá'huoo ti i Dios ca'nyíjra'aj jamuaata'an i ja'mua tzajta', siaj sij a'íjci jitze aróoca'nyej i júuricama'ra' i Dios,

¹⁷ che' i Ciríistu' ja'mua tzajta' séejre'ej a'íjna jime' siaj tyá'tzaahuatye', ajta i siaj jin juxie've' a'íi pu pué'een i ti jéetze' juxie've' ja'mua jimi.

18 Sij sij néijmi'i tyámua' ja'huóomua'raj siajta jáamua'reej ti jéehua já'muaxie've' i Ciríistu', tí'ij na'aj tyí'sejre' áatyej imuáj, ajtyapuáj imuáj, aacij imuáj, a'íi pu a'ín pué'een i ti jin já'muaxie've'.

19 A'yaa nu tyá'huoo ja'mua jime' sij sij jáamua'tyij i ti jin i Ciríistu' já'muaxie've', i tiquee je'ej ámiteere' tyej tyij yo'itéej tá'ra'nyij, tí'ij ajta néijmi'i jime' i Dios tyámua' tyajamuaatyátoonyij.

20 Ajta ijíj, tyetyé'tyojtzi're' i Dios, ti jéehua huápu'i'ij jaayí'tin ti a'yan huárinyij je'ej tyaj tyaatáhuaviiraj, nusu je'ej tyaj tyí'mua'tzej, tyetyé'tyojtzi're' i ti jin néijmi'i putyí'uurej ti tatzájta' séejre'.

21 Tyiche' tyaatatyójtzi're'en i Dios jo'tyaj já'tasi'rii, tyajta a'íjci i Ciríistu' ti ajta Jesús pué'een, tyiche' tyé'tyojtzi're'ej tí'ij na'aj yutij jo'que'tij ja'mej jusén jime'. Che' a'yan tyá'ra'nyij.

4

Néijmi'i tu séej tyeítyeera' tyana'aj pué'een i júuricama'ra' jimi i Dios

1 A'íj nu jin nyáaj, i nyaj eetyánami' a'íjna jime' nyaj jahuiire' i tavástara', a'yaa nu tyaja'muahuavii sij tyámua' tyityetyúucha'íj, jí'nye a'íi pu i Dios jamuaatajé.

2 Caxu óotzaahuatye'ej sulu naa xu tyihuojó'mua'raj, siajta quee jiye'tzín nyinyu'caj sulu setyo'táviicue' siahuá'xie've'ej séej siajta séej,

3 siajta huatyóoca'nyej sij sij séej siana'aj tyeítyeera' pué'eenye', jí'nye a'íi pu a'áa já'ma'can i júuricama'ra' jimi i Dios, a'íjna jime' sij sij juxáahuaj séejre'ej.

4 Síj pu'uj i tyévira' ajta síj na'aj i júuricama'ra' i Dios, a'yájna tí'ij ajta i Dios ti jamuaatajé sij séej siana'aj tyicho've'ej.

5 Síj pu'uj i tavástara', ajta síj na'aj i tyaj jitzán tyá'tzaahuatye', síj pu'uj ajta i tyaj nyúucaritze' huái'huaca'.

6 Síj pu'uj i Dios i tyaj néijmi'i jajvástara', i ti néijmi'caa jin antyúumua'reej, a'íi pu ajta néijmi'i jin tyí'muarie' ajta néijmi'caa jimi séejre'.

7 Ajta ityájma pu i Ciríistu' tyitaatapuéjvej séej ajta séej je'ej ti a'íj tya'ranajchaca'.

8 A'íj pu jin a'yan tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin:

Tajapuá pu jo'ojnyéj ajta huojó'ví'tij a'íjma i ti huo'mué'tij tí'ij néijmi'caa eetyáanaj,

ajta huo'ta' a'íjma i jutyéityeristyamua' mej mij tyámua' tyityahuóocha'íin.

9 ¿Tyi'tanyí pu tyí'xaj i nyúucarij ti a'yan tyá'xaj yee “a'íi pu tajapuá jo'ojnyéj”? A'yaa pu huatóomua'aj tijin a'íi pu ajta anaquéj yava'cáanyej íiyan i cháanacaj japua.

10 Ajta i ti yava'cáanyej, a'íi pu ajta a'ín pué'een i ti tajapuá jo'ojnyéj tí'ij tyu'néijmi'tare'en tí'ij na'aj pua'máj tyí'sejre'.

11 A'íi pu hua'antyíhuoj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, ajta séecan mej mij Dios jitze ma'can tyu'taxáj, ajta séecan antyíhuo mej mij huo'ré'ixaatye'en i tyeítyee i nyúucaria'ra' i Dios, ajta séecan mej mij huó'cha'íin i maj jusi'rii, ajta séecan maj tyihuo'mua'tyej.

12 A'yaa pu'ij tyámua' huó'ruuj i tyeítyeristyamua'me'en i Dios, mej mij a'íimaj tyu'tyáhuire'en, majta tyíve'sej jamuán i Ciríistu',

13 'asta tyana'aj quee séej tyévira' pue'éenye'ej tá'ra'nyij a'íjna i tyaj jin tyá'tzaahuatye', ajta tyej tyij jáamua'tyij i yójra' i Dios, aj tutyij néijmi'i huose'en i Ciriistu' jimi.

14 Catu che' a'yan éenye'ej tá'ju'un mati'ij i ti'riij, i maj cha'mana'aj tyojónamua'jran majta quee xu jamua'reej je'ej tiquee tyí'xa'pui'in, majta a'yan een ti'ij i jéetirij i ti áacaj jáatisij jo'tij na'aj pujmua', majta je'en séecan huá'cuanamuaj je'ej ti tyihua'ránajchi maj tyihuó'ixaatye'en a'íjci jime' i ti hue'tzij pué'een.

15 Tyajta ityáj a'yaa tu tyi'xáataj tá'ju'un je'ej ti tyi'ji'récán jime', ji'nye tyátaxie've', a'yaa pu'ij tyúuxie've' tyaj huahuóse'en i Ciriistu' jamuán, ji'nye a'íi pu a'íin pué'een i taj mu'uj néijmi'caa ityájma.

16 Ajta i Ciriistu' jitze ma'can, néijmi'i tu i tyaj tasi'rii i tyeyúuj tzajta' tyihuóse'sij, a'íjna jime' tyaj taxie've' séej tyajta séej, a'yaa pu tye'mej tìpua'aj néijmi'i metyí'muarie'ej je'ej ti tyihuo'cì'ij séej ajta séej.

Je'ej maj jájcuaj jin tyí'tyechej i maj Ciriistu' jimi séejre'

17 A'yaa nu nyij tyajámua'ixaatye', nyajta a'yan tyajámua'ijcatye' i tavástara' jitze ma'can siaj quee che' a'yan tyityetyúucha'íij mati'ij i maj quee tyá'tzaahuatye', i maj a'yan tyí'tyechej je'ej ti i hua'mua'tziira'aj jitze tye'rányinyii tiquee tyi'tíj huíire'

18 majta quee tyi'tíj jó'itej. Camu a'íimaj jamua'reej je'ej ti tyí'een i Dios jimi, ji'nye camu tyihuojó'itej a'íjna jime' maj quee tóocua'nyii i juxiéjnyu'caa tzajta'.

19 Muríj huatyétze'riaca', majta a'íjna jimi huatóotoj je'ej ti tyi'tíj tyihua'ránajchi i hua'tzajta' mej mij néijmi'i jin tyu'xána'cire'en.

20 Siajta mua'aj, caxu a'íj jin jaamua'aj i Ciriistu' siaj sij a'yan cha'taj siana'aj je'ej pua'aj tyityetyúucha'íij,

21 ji'nye tyámua' xu tyáanamua'jri' i nyúucaria'ra' siajta a'íj jitze tyi'huó'itíiri' siaj sij a'yan tyi'tyeséere'ej xá'ra'nyij je'ej ti a'íin tyá'xie've', ajta a'yan tyi'ji'récán jime' jimi i Jesús.

22 A'íj pu jin a'yan tyúuxie've' siaj metyaja'ajhua'xij je'ej siaj jájcuaj imuáj tyí'tyesejria'ca'aj, siajta yó'hua'xin je'ej siaj tyityetyúucha'íica'aj, ji'nye je'ej pu pua'aj já'mua'uuriajca'aj i ti já'muacuanamuajca'aj.

23 A'yaa pu tyúuxie've' siaj huóojajcuare'en a'íjci jitze i siaj jin ma'umuámua're',

24 siaj sij tyámua' naa tyityetyúucha'íij i ti tyi' jájcuaj jime', siaj sij a'yan éenye'ej xá'ra'nyij je'ej ti i Dios yan tyajamuaatyájtoo, i ti ajta ámiteeria'aj siaj tyámua' tyí'tyesejre' ji'récán jime'.

Tyiche' jusén jime' tyámua' huárinyij

25 A'íj pu jin, caxu che' jucuanamuaj, sulu siata'aj huatoojé'yacan jin tyaaté'exaatye'en i juxa'aj tyévij, ji'nye néijmi'i tu séej tyana'aj tyévira' jitze ajtyáma'can.

26 Tìpua'aj xaatanýnyu'cacuj, caxu a'íjci jin ootyá'itze'rihua'an i Dios jimi, caxu siajta á'tyeevi' siaj nyinyu'cacuj tyi'tíj jime'.

27 Caxu jatá'care'en ti i tyiyáaru' avíitzij jin huataséjre'en ja'mua tzajta'.

28 I ti tyí'nahua'ra'aj, che' quee che' tyí'nahua'aj, sulu che' tyu'muárie'en ti'ij tyi'tíj huamué'tin i ti jin huo'tyáhuíire'en a'íjma i maj quee je'ej tyéejviicue'.

29 Caxu tyi'tíj xajtaj ti je'ej pua'aj namuajre', sulu a'íj xu'uj huataxáj i nyúucarij ti xá'pui' i ti hua'tyáhuí'rii mej mij jéetze' yo'itéej muá'ra'nyij ajta ti'ij tyámua' tyihuo'tá'an a'íjma i maj janamuaj.

³⁰ Caxu xaamújrira'aj jatá'care'en i júuricama'ra' i Dios, i ti jin i Dios já'muamajtyen tijin jitzán xu ajtyáma'can ti'ij atyojo're'nyej a'náj ti ja'mua japua huatányuusij.

³¹ Siata'aj néijmi'i tyu'tapuá'citaj i siaj jin je'ej pua'aj metyityoomuámua're', i siaj jin jujaaxiejtye', nusu i siaj jin nyinyu'cacuj, na'ríj i siaj jin hua'tají'vii i tyeítýee, nusu i siaj jin je'ej pua'aj tyihuá'xaj.

³² Siata'aj tyámua' tyityetyúucha'íj, siajta óocuu'vej séej siajta séej, setyu'túu'uunyi' séej siajta séej, a'yájna ti'ij i Dios mua'ajmaj tyajamuaatú'uunyi'ri' i Ciríistu' jimi.

5

Je'ej maj ye'ej tyityeecháatime'nyij i yójmua'mua' i Dios

¹ Siajta mua'aj, mu siaj yójmua'mua' pué'een i Dios, a'yaa xu cha'taj siana'aj huárinyij ti'ij i Dios ricij.

² Néijmi'caa xu naa jó'mua'raj siajta hua'xie've'ej, a'yájna ti'ij i Ciríistu' tyí'taxie've', ajta huatóotoj tajíme' ti'ij huatóomu'vejritaca' tajitzé ma'can i Dios jimi, a'yaa pu'ij éenye'ej séejre' ti'ij mu'vejrij ti naa tyaarie'ej u tajapúa.

³ A'yaa pu ja'mua jimi tyúuxie've' siaj tyámua' tyityetyúucha'íj, ji'nye tyeítýeristyamua'me'en xu pué'een i Dios, caxu a'íj xajtaj i siaj jin huóoxana'cire'en, na'ríj tyi'tíj siaj jin je'ej pua'aj ricij, nusu siaj tyí'nyacua'tzaj.

⁴ Caxu tyí'xajtaj nyúucarij jime' ti je'ej pua'aj huánamuajrii, na'ríj i tiquee tyi'tíj huíire', ji'nye capu xá'pui', jéetze' pu naa siaj tyaatatyójtzi're'en i Dios.

⁵ A'yaa xu tyá'mua'reeriaj tijin tipua'aj a'tíj juxana'ciria'aj, nusu je'ej pua'aj metyóomua'riaaj, na'ríj jéehua tyí'nyacua'tzaj, a'yaa pu huasé'rin i Dios jimi ti'ij síj ti hua'na'michej i sánturij, a'íjma capu huá'ci'tyij maj utyájrutyey jo'tij i Dios tyejé'ijtaj ajta i Ciríistu'.

Tyiche' tyámua' tyí'tyechajcaj je'ej ti i Ciríistu' tyita'tanyéjnye'rityee

⁶ Che' quee a'tíj já'muacuanamuaj a'íjna jime' i nyúucarij tiquee tyi'tíj huíire', ji'nye Dios pu jéehua puéjtzij huo'tá'sij a'íjma i maj quee já'tyese'.

⁷ A'íj xu jin caxu mua'aj hua'ajtyánaxcan a'íjma.

⁸ A'náj imuáj xu mua'aj tíca'riste' séjria'ca'aj, siajta ijíj xu'ríj nyéeri'iste' séejre', a'íjna jime' siaj tavástara' jimi séejre'. A'íj xu jin tyámua' tyityetyúucha'íj matí'ij i maj nyéeri'iste' séejre',

⁹ ji'nye a'íjna i tatzárij néijmi'i pu tyámua' tyí'uurej, ajta a'yan ricij je'ej ti tye'tyévijtye', ajta tzáahuatyí'ra'aj jin séejre'.

¹⁰ A'náj tína'aj xu jahuocaj je'ej ti tya'ráanajchi i tavástara'.

¹¹ Caxu hua'ajtyánaxcan a'ímaj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'íj i maj tíca'riste' séejre', sulu siata'aj nyéeri'iste' jaataséjrataj je'ej maj ricij.

¹² Ji'nye tyú'tyevi'raste' ti a'tíj jaataxáj je'ej maj a'ímaj avíitzij jin ricij,

¹³ ajta néijmi'i pu tyámua' naa tyu'taséjre'sij i tatzárij jime',

¹⁴ ji'nye a'íjna i tatzárij néijmi'i pu tyí'sejrata je'ej ti een. A'íj pu jin a'yan tyé'yu'si' tijin:

Huatájisij, muáj mu paj tyácusij,

ájchesij hua' tzajta' i muí'chítýee,

ajta i Ciríistu' pu muatyátatzavi'tye'ej.

15 A'íj xu jin tyámua' tyityetyúucha'íj. Caxu a'yan tyityetyúucha'íj mati'íj i maj quee ma'umuámua're', sulu tyámua' xu metyityoomuámua're'ej.

16 Tyámua' xu eenye' siajta a'yan rijcaj je'ej ti tyí'xa'pui' ijíj ti ooj je'ej tyí'rij, ji'nye je'ej pu pua'aj tyí'ricij yatij jooméj.

17 Caxu je'ej pua'aj metyityoomuámua're'ej, sulu a'yaa xu tyá'huoocaj siaj sij yo'itéej xá'ra'nyij je'ej ti tyá'xie've' i tavástara'.

18 Caxu ta'ruj, ji'nye je'ej pu pua'aj já'mua'uurej, jéetze' pu naa siaj néijmi'i a'íj jitze aróoca'nyej i júuricama'ra' i Dios.

19 Setyi'huó'ixaatye' tyámua' naa a'íjci jime' i chuícarij, siajta i siaj jin tyé'tyojtzi're' i Dios, siata'aj tyu'táchuicaj, siaj sij tyámua' tyaatá'an néijmi'i jime' i ja'muaxiéjnyu'caa i tavástara'.

20 A'náj tina'aj xu tyé'tyojtzi're'ej i Dios i ti néijmi'i tyú'taahuaca' tí'ij na'aj íyan ti tyí'sejre', nyúucaritze' i tavástara' Jesús ti ajta Círíistu' pué'een.

Je'ej maj ye'ej tyityetyúucha'íjcaj i maj tyá'tzaahuatye'

21 Siata'aj huóohuíre'en séej siajta séej, a'íjci jime' i siaj tzáahuatyi'ra'aj jimi tyícha'íj i Círíistu'.

22 Siajta mua'aj mu siaj huíchej, siata'aj huá'astyaj i jucínastyamua' a'yájna siati'íj tyá'astej i tavástara'.

23 Ji'nye i cína'ra'an pu mu'úura' pué'een i ju'íj, tí'ij ajta i Círíistu' hua' mu'uj tyi'pué'een néijmi'caa i maj jimi jusi'rii, a'íi pu'ij hua' japua huatányuusij.

24 Ajta a'yájna mati'íj i maj jusi'rii tyá'astej i Círíistu', a'yaa pu cha'tána'aj tyúuxie've' mej mij a'íimaj i maj huíchej huá'astyaj néijmi'i jime' i jucínastyamua'.

25 Siajta mua'aj mu siaj hua'cínastyamua' pué'een, siata'aj huo'xié've'en i ju'irástyamua' a'yájna tí'ij i Círíistu' tyihuá'xie've' a'íjma i maj jimi jusi'rii, a'íi pu ajta hua' jitze ma'can huamuí'.

26 A'yaa pu huaríj tí'ij huo'jájcuare'en, ajta tyámua' huó'ruuj i hua' tzajta', a'íjna jime' maj ja'antzaahuaj a'íjci i nyúucarij ti jaatyájtoo hua' jimi,

27 tí'ij a'yan tyaataséjrataj tí'ij i tyeyúuj ti naa een, tíquee tyi'táj a'me'ej, ajta quee huatyátzu'taca', sulu ti tyámua' naa huasé'rin ajta quee tyi'táj jin á'itzeere'.

28 A'yaa pu cha'tána'aj tyúuxie've' mej mij i maj nyejnye'i'chej huo'xié've'en i ju'irástyamua', a'yájna mati'íj jujímua'aj tyúuxie've'. A'íjna i ti jaxie've' i ju'íj, a'íi pu ajta jusíj juxie've'.

29 Ji'nye capu a'táj jaxana've' i jutyévíj, sulu a'íi pu tyá'cue'tyej ajta tyámua' tya'xá'puee, tí'ij ajta i Círíistu' tyámua' tyihuá'cha'íj i maj jimi jusi'rii,

30 ji'nye a'íi pu tyévira' pué'een. Tyajta ityáj tu i Círíistu' jitze ajtyáma'can.

31 A'íj pu jin i tyáati' majuuriésij i jutáataj ajta i junáanaj tí'ij ja'antyáanaxcaj i ju'íj, majta a'íimaj i maj hua'puaj, síj mu'uj mij tyévira' pué'eenye'ej muá'ju'un.

32 A'yaa pu'ij tyí'sejre' i ti ju'avaataca'aj i Dios jimi. Nyajta nyáaj a'íj nu jime' tyí'xaj a'íjci i Círíistu', nyajta néijmi'i jime' i maj jimi jusi'rii.

³³ A'yaa pu'ij tyúuxie've', mua'aj mu siaj nyejnyei'chej, siata'aj huo'xié've'en i ju'irástyamua' a'yájna siati'ij jujímua'aj tyúuxie've', majta i hua'irastyamua' miche' huo'tyátzaahuatye'en i jucínastyamua'.

6

¹ Siajta mua'aj mu siaj hua'yojmua', siahuá'astyaj i juhuásimua' a'yájna tí'ij tya'ránajchi i tavástara', jí'nye a'yaa pu tyí'xa'puí'in.

² A'íjna i nyúucarij ta'nájcaj i Dios tí jin tyita'táratziiri' a'yaa pu tyá'xaj tíjin: "Pata'aj tzáahuatyí'ra'aj jimi tyí'cha'íij a táataj pajta a' náanaj,

³ ta'aj muáahuire'en pata'aj á'tyeevi'in paj júurij puá'ra'nyij íyan i cháanacaj japua."

⁴ Siajta mua'aj mu siaj hua' huásimua' pué'een, caxu hua'jaaxiejtje'ej mu juyójmua', sulu tyámua' xu tyí'huóocha'íin, siaj sij huo'mua'tyej, siajta huo'té'exaatye'en tyámua' je'ej tí tyá'xie've' i tavástara'.

⁵ Siajta mu siaj ca'nyéjrij jin tyí'huire', siata'aj huá'astyaj i maj íyan cháanacaj japua tyajá'mua'ijtye'. Siahua'astyaj tzáahuatyí'ra'aj jime', a'yájna siati'ij tzáahuatyí'ra'aj jin tyá'huire' i Ciriístu'.

⁶ Siahuo'tyáhuire', caxu a'áa siana'aj mati'ijta a'íimaj já'muasejra, siaj sij hua' jimi tyámua' tyu'tyá'itzeere'en, sulu siata'aj a'yan tyihuo'tyáhuire'en siati'ij tyá'huire' i Ciriístu', ajta je'ej tí tyá'xie've' i Dios.

⁷ Siata'aj tyámua' naa tyu'muarie'en, a'yájna siati'ij i tavástara' siaj jimi tyí'huire' caxu i tyétyacaa jimi.

⁸ A'yaa pu tyúuxie've' siaj jáamua'reej síij ajta síij, tipua'aj i tí tyí'ijtyi're' nusu i tí juxáahuaj tyí'muarie', a'yaa tu i tavástara' jimi tya'ancuriáa'sij je'ej tí síij tyi'táj jin xá'puí' huaríj.

⁹ Siajta mua'aj, mu siaj tyihuá'ijtye', a'yaa xu cha'taj siana'aj tyámua' tyihuó'cha'íin i maj ja'mua jimi tyí'muarie', caxu hua'nyeechej. Xo'támua'reej tíjin mua'aj majta a'íimaj i maj ja'mua jimi tyí'muarie' néijmi'i xu a'íj jitze ajtyáma'can i tavástara' tajapúa' tí já'sejre', siajta a'íjci jimi juxa'aj xu'uj een.

I maj jin nyo'se' i maj tyá'tzaahuatye'

¹⁰ Ajta íjij nye'ihuámua', xáhuo siaj sij huatyóoca'nyej i tavástara' jimi, siaj sij tyu'tyámue'tin i muarie'ria'ra' jime'.

¹¹ Siata'aj tyámua' tyitya'cóonaj néijmi'i jime' i tí Dios jaatyájtoo ja'mua jimi i siaj jin huatyényo'se'en, siata'aj sij tyo'táviicue' néijmi'i jime' i tí jin já'muacuanamua' i tyiyáaru'.

¹² Jí'nye catu a'íjma nyo'si'tye' i tyeítjee, sulu a'íjma i maj tyi'táj jin antyúumua'reej, majta a'íimaj i maj tyí'ijtaca'aj, a'íjma i xiéjnyu'carij maj je'ej pua'aj een, i maj majta tyityatatyíj tyi'táj jime' tíca'riste' íyan i cháanacaj japua, ajta u tajapúa.

¹³ A'íj xu jin néijmi'que' cóonaj i Dios tí jaatyájtoo ja'mua jimi, siata'aj sij tyo'táviicue'en a'ájna xicáara' jitze i tí je'ej pua'aj tyí'ricij, ajta siati'ij tyámua' huó'uuren a'yaa xu sij tyityaaju'un.

¹⁴ A'íj xu jin tyámua' eenye', caxu ajtací'ca'an, ajta je'ej siaj ricij, a'yaa xu jáa'uuren je'ej tí tyi'ji'ré'can jime'.

¹⁵ Siajta a'náj tí na'aj tyámua' eenye', siaj sij jaariá'xaj i nyúucaria'ra' i Dios.

¹⁶ Ajta a'íjna i siaj jitzán tyá'tzaahuatye' a'íi pu jamuaatyáhuire'ej tí'ij quee jamua'antypuá'ritye'en i tyiyáaru'.

¹⁷ Ajta i tí ja'mua japua huatányuusij a'yaa pu tyajamuaatyáhuire'ej tí'ij i xantáaru' tí ju'tyámuucu'uj, ajta i nyúucaria'ra' i Dios a'íi pu pué'een i

chúun ti juxa'aj tya'antámuamuaa ti jamui'tyéchuiitye'sij i júuricama'ra' i Dios.

¹⁸ Caxu jatapuá'citacare'en siaj jahuoocaj i Dios jimi, sulu a'yaa xu jéehua tyá'huoocaj, xa'rooca'nyéej i júuricama'ra' jitze i Dios. Xa'tanyéjnye'rij, caxu tyá'xaahuataj siaj hua' jime' jahuoocaj i Dios jimi i maj tyá'tzaahuatye'.

¹⁹ Siata'aj nyajíme' jahuoocaj i Dios jimi, ta'aj ij naata'an je'ej nyaj tyu'xáj, nyej nyij tyihuó'ixaatye'en i tyeítýee, nyajta quee tyí'tziinye'ej tyi'táj jime', a'yaa nu nyij tyihuo'té'exaatye'sij a'íjci i ti aviitzi' i Dios jimi, a'íjna jime' i nyúucaria'ra'.

²⁰ Dios pu a'íjna jin nyojo'ta'ítyaca' nyej nyij huo'té'exaatye'en i nyúucaria'ra', a'íj nu jin eetyánami' ijíij. Siáahuoocaj i Dios jimi nyej nyij quee tyí'tziinye'ej nyetyihuo'te'exaatye'en a'íjna jitze ma'can.

Pablo pu hua'tyojtye' i ti jin ja'antyipuá'ritye'ej

²¹ A'íjna i Tíquico, i ta'ihuáara' i tyaj jaxie've' ti a'yan cha'tána'aj tyá'tzaahuatye' i tavástara' jimi nyati'ij nyáaj ajta quee tyi'táj jin á'itzeere' i Dios jimi, a'íi pu néijmi'i tyajamuaaté'exaatye'sij siaj sij jáamua'reej je'ej ti tyí'nyahuiire' ajta je'ej nyaj ricij.

²² A'íj nu jin jaata'ítyij ja'mua jimi, siaj sij jáamua'reej je'ej ti tyí'nyahuiire' ajta ca'nyíjra'aj jamuaata'an.

²³ Che' i Dios jamuaatyápua'ritye'en néijmi'caa i já'muatzajta', ajta néijmi'caa i ja'mua' ihuáamua', ajta i tavástara' Jesús ti ajta Ciriistu' pué'een, che' a'íin jamuaataxié've'en, ji'nye mua'aj xu tyá'tzaahuatye',

²⁴ Che' tyámua' tyí'eenye' néijmi'caa jimi i maj jusén jin jaxie've' i tavástara' Jesús ti ajta Ciriistu' pué'een.

Je'ej ti tyo'yú'xaca' a'íjna i San Pablo a'íimaj jimi i maj Filipos jo'cháatima'caa

Pablo pu hua'tyojtye'

¹ Nyáaj Pablo ajta a'íjna i Timoteo, ityáj tu jahuiire' a'íjna i Jesús i Ciríistu', a'yaa tu já'muatyojtye' néijmi'caa mua'ajmaj mu siaj Filipos jo'cháatimee, siajta a'íjma jitze ajtyáma'can i maj ja'tzaahuatye' a'íjci i Jesús i Ciríistu', i maj tyajá'mua'ijtye', majta i maj já'muahuire' tyi'táj jime', néijmi'caa tu yajá'muatyojtye'.

² Che' i Dios i tyaj jajvástara' ajta i tavástara' Jesús i ti ajta Ciríistu' pué'een, miche' a'íin tyámua' tyajamuáacha'íin majta jamuaatyápuaritye'en i ja'muaxiéjnyu'caa tzajta'.

Pablo pu tyé'tyojtzi're' i Dios

³ Nyati'ijta mua'ajmaj jamo'támua'reej jéehua nu tyé'tyojtzi're' i nyaj Dios,

⁴ ajta nyati'ijta jahuocaj i Dios jimi, nyenyetyámua'va'aj nu ja'mua jimi nyajta jahuoo néijmi'caa mua'ajmaj jime',

⁵ ji'nye mua'aj xu a'náj tina'aj naatáhuíi nyej nyij huó'ixaatye'en i tyeítýee a'íjna i nyúucaria'ra' i Dios, sianaatáhuíi i jájcuaj ímuáj siajta íjij síoche' xu a'yan ricij.

⁶ Tyámua' nu naa tyá'mua'reej ti i Dios a'íjci i ti ju'huatyáhuíi ti tyámua' jamuáa'uurej i ja'mua tzajta', a'í pu ajta ja'antyíci'sij a'ájna xicáara' jitze ti'ij uvé'nyej i Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een.

⁷ A'yaa pu tyí'xa'puí' nyaj a'yan tyí'mua'ajcaa ja'mua jime', ji'nye mua'aj xu nyatzájta' séejre' siajta a'yan tyinaataséjra siaj a'náj tina'aj nyahuire', títua'aj nyanámi'huaj, na'ríij a'íjma jimi anyo'tyávaacaj i maj tyityatatyíj nyej nyij a'yan tyaataxáj yee xá'puí' i nyúucarij nyaj huá'ixaatye'.

⁸ Dios pu jamua'reej nyaj jéehua huápuí'ij já'muasejramu', a'í nu jin já'muaxie've' i ti ajta nyéetzij jin naaxie'vej a'íjna i Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een.

⁹ A'yaa nu tyá'huoo i Dios jimi siaj jéetze' huóoxie've'en jujímua'aj, ti'ij ajta i Dios jamuaata'an siaj sij jéetze' tyámua' naa néijmi'i tyojo'itéej xá'ra'nyij siajta tyámua' metyityoomuámua're'ej,

¹⁰ ajta siaj sij jáamua'reej tyi'táj ti jéetze' xá'puí'. A'yaa xu tyámua' tyi'tyecháaj xá'ju'un, siajta huaju'uj xá'ju'un juxáahuaj, 'asta na'aj quee uvé'nyej a'íjna i Ciríistu',

¹¹ ji'nye mua'aj xu tyu'taséjrataj i siaj jin jéehua tyámua' naa tyú'ruuj, a'íjna jitze ma'can i Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een, ajta jéehua tyaatatyójtzi're'ej i Dios.

Ciríistu' pu a'íin pué'een i tyaj jin júurij

¹² Nye'ihuáamua', a'yaa nu tyá'xie've' siaj jáamua'reej, je'ej ti tyi'táj náaruj, a'yaa pu'ij tyí'nyahuire' mej mij jéetze' mue'táj jáanamuj i nyúucaria'ra' i Dios.

¹³ Ji'nye i nyaj námi' a'í pu jin séejre' nyaj jahuiire' i Ciríistu', mej mij jáamua'reej a'íimaj i xantáaru'uj i maj jacha'ij a'íjna i ti va'cán jin tyi'tyéjvee majta néijmi'i i séecan.

14 Ajta mati'ij naaséj nyaj nami'huaca'aj, mue'tíj mu i nye'ihuáamua' ahuóoca'an mej mij jaariá'xaj i nyúucaria'ra' i Ciríistu', camu tyí'tziinye' sulu a'íj mu jitze tyí'ca'nye' i tavástara'.

15 A'yaa pu tyi'ja'yájna maj séecan a'yan tyí'xaj i Ciríistu' jitze ma'can, ji'nye jéehua mu chueerij nyéetzij jime', majta nyéjcha'íire', majta séecan a'yan tyí'xaj tzáahuaty'i'ra'aj jime' majta jutyamua've'ej.

16 Séecan mu i Ciríistu' jitze ma'can tyí'xaj tzáahuaty'i'ra'aj jime', máamua'reeriaj ti Dios a'íjna jin nyojo'ta'ítyaca', nyej nyij huo'té'exaatye'en i nyúucaria'ra',

17 majta i séecan a'yaa mu ricij mej mij jujímua'aj huatyóohuíire'en, camu tzáahuaty'i'ra'aj jin tyí'xaj, sulu a'yaa mu tyá'xie've' mej mij naatamuárie'riste'en ijíj nyaj eetyánami'.

18 Ajta ¿ji'nye rinyij? A'íi pu jéetze' juxie've' i maj tyí'xaj i Ciríistu' jitze ma'can, a'íj nu jin nyetyamua've', capu nye jitze juxie've' tipua'aj tzáahuaty'i'ra'aj jin metyí'xajta nusu mequee.

Nyajta nyóoche' jéetze' huatányetyamua've'sij,

19 ji'nye a'yaa nu tyá'mua'reej ti a'íjna naatyáhuíire'ej, siajta mua'aj xu naatáhuíi a'íjna jime' siaj jahuoo i Dios jimi, ajta a'íjna i júuricama'ra' i Ciríistu' a'íi pu ajta naatáhuíi.

20 Ji'nye jéehua nu jacho've' ti i Dios quee a'náj naatatyévi'ra'astaj, sulu a'náj tina'aj pu jaataséjrataj mej mij jáamua'reej nyej i Ciríistu' jitze arányaca'nye' tipua'aj nyaj júurij na'ríj nyaj huámui'nyij.

21 Ji'nye nyéetzij jime', nyej nyooj júurij a'íi pu a'íin pué'een nyaj jin jaatyáhuíire'ej a'íjci i Ciríistu', ajta tipua'aj náamuí'nyij, nu'ríj tyu'tyámue'tij u tajapuá.

22 Ajta tipua'aj ná'tyeevi'in nyaj júurij ná'ra'nyij, aj nu néijmi'i séjran je'ej nyaj tyí'muarie', canu che' jamua'reeren tyi'tíj ti jéetze' xá'pui', tyij nyaj á'tyeevi' nyaj júurij, nusu nyaj jiye'tzín huámui'nyij.

23 Jéehua pu nyamuarie'riste' nyej nyij jamua'reej tyi'tíj ti jéetze' na'ráanajchij, a'yaa nu tyá'xie've' nyaj huámui'nyij nyej nyij jamuán jó'ra'nyij i Ciríistu', ji'nye a'yaa pu jéetze' tyámua' naa tye'mej nyej jimi,

24 ajta ja'mua jime' a'yaa pu tyúuxie've' nyej nyooj júurij.

25 Nyajta a'yan tyámua' naa tyá'mua'reej a'íjci jime', a'yaa nu huaquéej na'mej siaj sij jéetze' tyá'antzaahuatye'en, siajta huóotyamua've'en.

26 A'yaa nu ja'mua jamuán yetyu'tyaváaj na'mej, siaj sij tyaatatyójtzi're'en i Ciríistu' ti Jesús pué'een.

Tyaj a'yan tyí'tyechej je'ej ti tyé'ijta i nyúucaria'ra' i Ciríistu'

27 A'yaa pu tyúuxie've' siaj a'yan tyí'tyese'ej siaj a'yan tyí'tyechajcaj je'ej ti tyé'ijta i nyúucaria'ra' i Ciríistu'. A'yaa xu eenye', tipua'aj a'áa nya'tanyéj nyej nyij jamuáamuaarej na'ríj nyequee, a'yaa nu tyá'xie've' nyaj jáamua'reej siaj néijmi'i tyá'tzaahuatye', siajta néijmi'i nyo'se' a'íjna jime' siaj ja'tzaahuatye' i nyúucaria'ra' i Dios,

28 caxu huá'tziinye'ej a'íjma i maj jamuájcha'íire'. A'yaa pu tyámua' naa tyé'miteere' maj a'íimaj á'pua'ren, siajta mua'aj a'yaa xu tyá'mua'reeren ti já'muahuíire'en. A'íi pu i Dios jimi já'ma'can.

29 A'íj xu jitze ma'can i Ciríistu', capu a'íi na'aj já'muaci'tyij siaj ja'tzaahuatye', sulu siaj sij siajta jajpuéetzij xá'ra'nyij jitzán ma'can.

30 Mua'aj nyajta nyáaj taxa'aj tu tyí'tyenyose'. Xu'ríj jaaséj je'ej nyaj jájcuaj tyu'tyéenyosej, ajta ijíj a'yaa xu siooj tyí'namuaj nyej nyóoche' a'yan tyí'nyose'.

2

Maj huóoxie've'en majta quee ootzáahuatye'ej

¹ A'yaa pu'uj, tìpua'aj i Cìrìistu' jamuaata'an siaj séecan ca'nyíjra'aj huatá'an, tìpua'aj a'yan setyá'xie've'ej siaj séecan tyámua' tyu'tyéjeevej, tìpua'aj néijmi'i a'íjna jitze xa'rooca'nyéej i júuricama'ra' i Dios, tìpua'aj siahuá'cu'vaj i juxa'aj tyeítýee,

² sianaatatyámua'viste' a'íjna jìme' siaj tyámua' naa tyí'tyechajcaj, siaj sij néijmi'i juxa'aj tyityahuóoxie've'en, siaj juxa'aj siana'aj tyéejtyoove'en siajta juxa'aj siana'aj tyí'mua'ajcaa.

³ Caxu tyi'tíj je'ej uuriaj siaj sij a'íjna jìn ahuóotzaahuatye'en, sulu caa xu'uj tyityetyóoxaahuataj, siajta a'yan tyaataxáj maj i séecan jéetze' tyámua' een siata'aj sij quee jujímua'aj óotzaahuatye'ej.

⁴ Che' quee a'tíj jahuoocaj i tì jitzán juxie've', sulu che' ajta jaatáhuüre'en i séej tyi'tíj tì a'yan tyá'itziitye'.

Je'ej maj tyetyáxaahuataca' i Cìrìistu', ajta i tì jìn tyi'tyaváaj ja'raa

⁵ Siata'aj juxa'aj siana'aj tyí'mua'ajcaj síij ajta síij tì'ij ajta tyí'mua'tzej i Cìrìistu' tì ajta Jesús pué'een,

⁶ ajta i Cìrìistu', a'yaa pu cha'tána'aj tyí'sejria'ca'aj tì'ij i Dios, ajta capu a'íjna jitze tyu'tyáaca'an tì a'yan cha'tána'aj eenye' tì'ij i Dios,

⁷ Sulu aa pu tyoohuá'xij juxié'vi'ra' jìme' i tì jìn tyi'tyávaaca'aj u tajapuá, aj pu'ij a'yan huataséjre tì'ij i a'tíj maj tyé'ijtye'. A'yaa pu huóoruuj matì'ij séecan i tyeítýee, ajta a'yan tyu'tóosejrataca' tì'ij a'tíj tiquee tyi'tíj jìn tyi'tyéjvee,

⁸ a'yaa pu tyu'tyóoxaahuataca' tì'ij i tiquee va'cán jìn tyi'tyéjvee, ajta huatóoa' tì huámui'nyij i cúruuj jitze.

⁹ A'íj pu jìn i Dios tye'entyáaruujtyej tyi'tíj jìme' tì jéetze' ve'éj ajta tì jéetze' naa huasé'rin i tyétyacaa jimi,

¹⁰ mata'aj mij néijmi'i a'ájna xicáara' jitze tyítunutaxi'in jimi i Jesús, i maj tajapuá já'sejre', majta i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua, majta i maj tajityé já'sejre',

¹¹ mata'aj mij néijmi'i jáamua'tyij tì i tavástara' a'íin pué'een i Jesús tì ajta Cìrìistu' pué'een, tyej tyij a'íjna jìn tyaatatyójtzi're'en i Dios i tyaj jajvástara'.

I maj tyá'tzaahuatye' a'yaa mu een tì'ij i tatzárij úyan i cháanacaj japua

¹² A'yaa pu'ij, nye'ihuáamua' mu nyaj já'muaxie've', a'yájna siati'ij mua'aj a'náj tina'aj tyiná'astijre', caxu a'áa siana'aj nyati'ijta a'áa jó'catyíi ja'mua jamuán, jéetze' xu ijíij nyaj ya' imuáj huatyéjve. A'íj xu jitze tyú'ca'nye' i tì já'muahuüre'en jéehua tzáahuatyi'ra'aj jimi sejcha'íij,

¹³ jì'nye i Dios, a'íi pu ca'nyíjra'aj jamuaatá'sij, siaj sij xá'puí' huárinyij, ajta jamuaatáhuüre'sij siaj sij ja'antyíci'tyij.

¹⁴ A'yaa xu néijmi'i jìn huárinyij caxu je'ej pua'aj tyúuxajtaj, siata'aj quee junyo'sitye'ej,

¹⁵ ta'aj ij quee a'tíj tyi'tíj ja'mua jitze pua'ritye'ej nusu siaj tyi'tíj jìn ootyá'itzeere'en, siaj sij yójmua'mua' pue'éenye'ej xá'ra'nyij i Dios, tyámua' sia'éenya'aj hua' tzajta' i maj je'ej pua'aj tyí'tyetyeityee majta quee xá'puí' metyityoomuámua're'. Hua' tzajta' a'yaa xu tyí'tyatatzarej matì'ij i xú'ra'vetyee úyan cháanacaj japua,

16 siajta tyámua' eenye' a'íjci jitze i nyúucarij ti júuricamej tyu'tá'caa, a'yaa pu'ij ti'ij uvé'nyej i Ciríistu', aj nu nyij ootányatzaahuatye'sij ja'mua jime', a'yan nyetya'mua'réeriaj nyej quee huáapua'aj tyu'muáriej.

17 Tyij nyajta nyáaj huámui'nyij siaj sij mua'aj ja'antyíci'tyij i siaj tyu'támu'vejritaj i Dios jimi a'íjna jime' i siaj tyá'tzaahuatye', nyáaj nu nyetyamua've' nyajta jamuaatá'sij siaj sij a'yan cha'taj siana'aj tyityaatóotyamua've'en.

18 Siata'aj huatóotyamua've'en siajta mua'aj, siajta nyéetzij naata'an i nyaj jin huatányetyamua've'en.

I Timoteo ajta i Epafrodito

19 A'íj nu jitze tyí'ca'nyej i tavástara' Jesús, a'yaa nu tyá'xie've' nyaj jiye'tzín i Timoteo huata'ítyej ja'mua jimi, nyej nyij huatányetyamua've'en nyati'ij jáamua'reej je'ej ti tyaja'muahuiire'.

20 Ji'nye capu ma' a'tíj ti a'yan cha'tána'aj tyí'mua'tzej nyati'ij nyáaj, siajta jéehua jitzán juxie've',

21 néijmi'i mu a'yan tyá'huoo je'ej ti hua' jitze tyúuxie've', camu a'íjna huoo je'ej ti jitzán tyúuxie've' i Ciríistu' ti Jesús pué'een.

22 Siajta mua'aj xu'ríj jamua'reej ti tyámua' tyi'tyúucha'ij a'íjna i Timoteo, ajta jéehua arí tyu'tyáhuui a'íjna jime' ti jaaxájtaca' i nyúucaria'ra' i Dios, a'yaa pu tyináahuui ti'ij nyiyóoj ti pué'eenye'.

23 A'yaa nu nyij tyá'xie've' nyaj jaata'ítyej ja'mua jimi, nyati'ij jáamua'reej je'ej ti ye'ej tye'mej nyej jimi,

24 nyajta nu nyavástara' jimi tyí'ca'nyej nyej nyij nyasíj ca'nácan a'áa ja'tanyéj ja'mua jimi.

25 A'yaa pu ajta nya'asej ti xá'pui' nyej nyajta ja'mua jimi jaata'ítyej i nye'ihuáara' Epafrodito, i ti nyajamuan tyí'muarie', i siaj mua'aj yo'ta'ítayaca' nye jimi ti'ij tyinaatá'an tyi'tíj ti tyiná'itziitya'ca'aj.

26 Jéehua pu a'íjn já'muasejramu', ajta je'ej pua'aj jaata'aj a'íjna jime' i siaj jáamua'reeri' ti a'íjn tyi'ijcuí'nyaca'.

27 A'yaa pu tyi'ja'yájna ti tyí'cui'ca'aj, tímua' pu huamuí', ajta i Dios pu ja'ancu'vaxij a'íjci, ajta capu a'íj na'aj sulu a'yaa pu cha'tána'aj tyiná'ancu'vaxij nyéetzij, nyej nyij quee nyaxaamuijritya'aj i nyaj jin jajpuéjtzij.

28 A'íj nu jin a'yan tyá'xie've' nyaj jiye'tzín jaata'ítyej ja'mua jimi, siata'aj sij quee che' juxaamuijritya'aj.

29 Siata'aj jaataxié've'en xuutyámua've'ej i tavástara' jitze ma'can, siajta jéehua huo'xié've'en i tyétyacaa ti'ij a'íjna,

30 ji'nye tímua' pu huamuí' a'yan tyi'muárie'caj i Ciríistu' jitze ma'can. A'yaa pu tyí'xie'viria'ra'ca'aj ti huámui'nyij, a'íj pu jin tin huamuí' a'íjna jime' ti naatyáhuire'en i siaj jin quee mua'aj pu jáaruuj.

3

A'íjna i ti jiré'can jime' tyí'huire' i Dios jimi

1 A'yaa pu'ij nye'ihuáamua', siata'aj huóotyamua've'en i tavástara' jimi. Capu nya'una'aviste' nyej nyajtáhua'aj tyajaamuata'ítyi' je'ej nyaj nyerij tyajamuaata'ítyi'ri', a'íj pu jamuaatyáhuire'ej.

2 Tyámua' xu'uj a'íjma jimi i tyétyacaa i maj a'yan een mati'ij i tzi'cúj i ti quee a'tíj huá'ya'muaj, i maj quee tyámua' tyí'muarie', majta juhué'ra' ajtasi'chej,

³ ji'nye i maj ji're'can jime' ja'antyisí'chej i junavíj, ityáj tu a'ín pué'een, ajta i júuricama'ra' i Dios, a'í pu ca'nyíjra'aj tatá'caa tyej tyij tyaatatyójtzi're'en, a'íj tu jin tatyamua've' tyaj jitzán ajtyáma'can i Ciriístu' ti ajta Jesús pué'een, tyajta quee tyi'táj jitze tyí'ca'nyej ti séejre'.

⁴ Nyáaj nu nyajta a'yan tyu'tányaci'puaj nyaj a'íjna jitze tyú'ca'nyej. Capu máaj a'táj a'íjna jin a'yan tyu'tóoci'puaj nyati'íj nyáaj,

⁵ ti'íj tyoomá'caj arahuéica'j xicáj nyaj huanie'huaca', aj mu mij ja'antyisíjchaca' i nyanavíj, hua' jitze nu ajtyáma'can i maj yójmua'mua' pué'een a'íjna i Israel, nyajta a'íj jitze eeráma'can i Benjamín, hebreo nu pué'een nyajta a'íjma jitze huanie'huaca'. Nyajta a'íjna jime' i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, a'íjma nu jitze ajtyáma'cantaca'aj fariseos,

⁶ jéehua nu huápui'íj já'astyajca'aj a'íjna i nye yi'ráj, a'íj nu jin je'ej pua'aj huá'uuriajca'aj i maj tyá'tzaahuatye' i Jesús jimi, nyajta quee a'náj tyi'táj jin ootyá'itzee a'íjna jitze i nyúucarij i maj jin tyí'ijta.

⁷ Ajta néijmi'i a'íjna, i ti jéehua nyejitzé juxié'va'ca'aj, ijíj nyaj jahuiire' i Ciriístu', a'yaa nu tyá'mua'reej tiquee tyi'táj huiire'.

⁸ Ajta a'yaa pu jéetze', capu maja'tyi'táj ti jéetze' nyetyáhu'i'rii ti'íj nyaj jáamua'tyij a'íjna i nyavástara', a'íjna i Ciriístu' ti ajta Jesús pué'een. A'íj nu jitze ma'can i Ciriístu' nyeríj néijmi'i tyojo'ri'ej, nyáaj nu metyóoraxíj yaa ti'íj xiéerij nyej nyij tyu'tyámue'tin i Ciriístu' jimi,

⁹ ajta nyej nyij jitzán ajtyáma'cantaj ná'ra'nyij, canu nyej nyáaj tyámua' tyí'tyevij, a'íjna jime' i nyaj néijmi'i ará'astej je'ej ti tyá'xaj i yu'xarij jitze, sulu a'yaa nu tyámua' tyí'tyevij a'íjna jime' nyaj ja'tzaahuatye' i Ciriístu', i ti Dios a'yan tyinaatá' i nyaj jin tyá'tzaahuatye'.

¹⁰ A'yaa nu tyá'xie've' nyaj jáamua'tyij a'íjna i Ciriístu', nyajta jáamua'tyij i muárie'ria'ra' i ti jin huatájuuriaca', ajta i ti jin jaa-puéjtzitariaca', nyej nyij a'yan séeria'aj ná'ra'nyij ti'íj a'íjna i Ciriístu' ti'íj huamuí',

¹¹ a'yaa nu tye'ejchó've' nyaj jaatáa'sej a'ájna xicáara' jitze mati'íj huatájuuritaj i mui'chítjee.

Catu tyeexúj néijmi'i jin antyítaci'íj

¹² Canu a'yan tyí'xaj nyej nyáaj nyeríj néijmi'i tyu'táa'saca', canu nyajta a'ín pué'een i tiquee tyi'táj jin á'itzeere', a'yaa nu nyóoche' tyu'méj nyej nyij jaatáa'sej, ji'nye a'í pu i Ciriístu' ti ajta Jesús pué'een anaquéej nyéetzij naatáa'saca'.

¹³ Nye'ihuáamua', canu a'yan tyajámua'ixaatye' yee nu'ríj néijmi'i jin tyámua' huaríj, sulu a'yaa nu ricíj nyej nyij quee che' a'íjna jitze tyí'mua'ajcaj i nyaj nyeríj metyaja'ajhua'xij, nyajta je'en huatányaca'nyej nyej nyij jaatáa'sej i ta'nájcaj,

¹⁴ nyata'aj nyij a'áa ja'rá'astij jo'tyaj yá'mue'tin i ti naa een i Dios ti jin taatajé a'íjna jitze ma'can i Ciriístu' ti ajta Jesús pué'een.

¹⁵ Néijmi'i i tyaj tyeríj huásij a'íjna jitze i tyaj jitzán tyá'tzaahuatye', a'yaa pu tyúuxie've' tyaj seequ'éj tyú'mua'tyij. Tipua'aj mua'aj tyi'táj jitze seequ'éj setyi'mua'tzej, Dios pu ajta a'yan tyajamuataséjratye'sij.

¹⁶ Ajta a'yájna, a'yaa pu tyúuxie've' tyaj a'yan tyí'tyechajcaj je'ej tyaj tyeríj tyi'táj tyu'táa'saca'.

I tyej tyá'tzaahuatye' tajapuá tu já'ma'can

¹⁷ Nye'ihuáamua', siata'aj a'yan huárinyij je'ej nyej nyáaj ricíj siajta a'íjma jitze tyi'huóo'iti i maj a'yan tyí'tyechej je'ej tyaj tyeríj mua'ajmaj tyajamuáa'ixaa.

18 Nu'ríj mue'tíj a'yan tyajamuáa'ixaa, ijíj nu nyajtáhua'aj a'yan tyajamuaaté'exaatye'sij na'canyeyí'nya'aj, a'íjna jime' maj mue'tíj a'yan tyityetyúucha'íj matí'íj i maj jájcha'íire' i Ciríistu' i tí huamuí' i cúruuj jítze,

19 a'yaa pu tyihua'ci'tyij maj jó'vetyij. Jéetze' pu hua' jítze juxie've' maj jéehua tyú'cua'nyij, a'íi pu'íj hua' dios pué'een, majta a'íjna jin óotzaahuatye' i tí tyú'tyevi'raste'. A'íj mu'uj jítze tyí'mua'tzej ííyan tí tyí'sejre' i cháanacaj japua.

20 Tyajta ityáj, tajapuá tu já'ma'can, tyajta a'yan tye'ejchó've' tí i tavástara' a'íjna i Jesús tí ajta Ciríistu' pué'een yava'cáanyej tí'íj tíi'rátóonyij,

21 a'íi pu seequéj ja'uuren i tyaj jatyáhue'ra' tiquee tyi'tíj huiire' tí'íj a'yan jáa'uurej tí'íj i tyévira' tí naa huasé'rin. Ajta a'íjna jin a'yan joorej i tí néijmi'i jin putyí'uurej i tí jitzán eeráma'can tí'íj tyámua' tyú'uurej i tí tyí'sejre'.

4

Tyiche' a'náj tina'aj tatyamua've'ej i tavástara' jimi

1 A'yaa pu'íj, nye'ihuáamua' i nyaj já'muaxie've', i nyaj jéehua já'muasejramu', mua'aj xu a'íin pué'een i nyaj jin huatányetyamua've'en, i nyaj jamuaamue'tíj, a'yaa xu tyámua' tyityaaju'un i tavástara' jimi.

2 Jéehua nu huá'huavii a'íjma i Evodia nyajta a'íjci i Síntique, mej mij antyúuci'piire'en maj tyámua' tyuu'ihuáamua'aj muá'ra'nyij i tavástara' jimi.

3 Pajta muáaj, mu paj nyéetzij jamuán tyí'muarie', a'yaa nu tyí'muahuavíj paj huo'táhuire'en a'mújma mu úucaa, jí'nye a'íi mu jéehua huatyéenyosej mej mij naatáhuire' tyaj huó'ixaatye'en i nyúucaria'ra' i Dios a'íjna jamuán i Clemente, majtáhua'aj i séecan i maj nyajamuan tyu'muáriej. A'íimaj mu meríj á'yu'si'íj je'ej maj ántya'ruj i yu'xarij jítze júuricamej tí tyu'tá'caa.

Je'ej nyaj néijmi'caa tyí'ijtye'

4 A'náj tina'aj xu jutyamua've'ej i tavástara' jimi. Nyajtáhua'aj nu jamuaaté'exaatye'sij: Sihuóotyamua've'.

5 Miche' néijmi'i a'yan tyaja'muamujtyaj siaj tyámua' naa tyí'tyetyeityee. Pu'ríj yevéjri' tí'íj i tavástara' uvé'nyesij.

6 Caxu tyi'tíj jin je'ej tyityóomua'ajcaj, sulu néijmi'i xu jin huatyényuunyij i Dios jimi, xaatáhuaviiri', siajta tyaatatyójtzi're'en.

7 A'yaa pu i Dios tyajamuaatá'sij i siaj jin tyámua' huárinyij i jutzájta', ajta a'íjna jéetze' pu tyámua' een je'ej maj quee tyiyó'itej i tyétyacaa, ajta i tí jin tyámua' já'mua'uuren a'íi pu jacha'íj ja'mej i ja'muaxiéjnyu'caa, ajta je'ej siaj tyí'mua'tzej a'íjna jítze ma'can i Ciríistu' tí Jesús pué'een.

A'íj xu jítze a'náj tina'aj tyí'mua'ajcaj je'ej tí tyí'xa'puí'

8 Uve'tyáatican jime', nye'ihuáamua', siata'aj a'íjna jítze tyú'mua'tyij i tí jí'récán jime', siajta i tí a'yan tye'tyévijtye' siaj sij tzáahuatyí'ra'aj jimi tyícha'íj, siajta a'íjna jítze i tí huatóoje'yey, siajta i tí jumua'tíj, i tí naa huasé'rin, i tí naa namuajre'. Siata'aj néijmi'i a'íjna jítze tyú'mua'tyij je'ej siaj tyi'tíj tyámua' tyu'yí'tin, mej mij a'íjna jin tyámua' jamojo'sejraj.

9 Siata'aj a'yan huárinyij je'ej nyaj tyajamuaamuá'tyey, siajta je'ej nyaj tyajamuáa'ixaa, je'ej siaj tyináanamujri' ajta je'ej siaj tyinaaséj, a'yaa xu

huárinyij ajta i Dios ti tyámua' já'mua'uurej a'íi pu ja'mua jamuán séeria'aj ja'mej.

Tyi'táj maj tyaatapuéjve i Filipos maj já'ma'can

¹⁰ Jéehua nu nyetyamua've' i tavástara' jimi a'íjna jime' i siaj mua'aj no'támua'reeri'. Canu a'yan tyí'xaj yee mua'aj xu nyojo'hua'xij, sulu caxu pújooriajva'aj je'ej siaj ye'ej tyinaatáhuüre'en.

¹¹ Canu nyajta a'yan tyí'xaj yee canu je'ej tyéejviicue', ji'nye nu'ríj jaarí'rej nyaj huatányetyamua've'en a'íjna jime' a'chu nyej tyi'táj tyí'cha'ij.

¹² Nyáamua'ree je'ej ti tyú'asej tipua'aj nyequee je'ej tyéejviicue'raj, nyajta jamua'reej tipua'aj jéehua nyetyi'ijcha'íj. Nu'ríj jaarí'rej je'ej nyaj huárinyij néijmi'i jime', a'yaa nu'uj tányana'aj tipua'aj tyámua' nya'axcaj nusu tipua'aj nye í'cuataj, ajta tipua'aj jéehua nyetyi'ijcha'íj nusu nyequee tyi'táj tyí'cha'ij.

¹³ Néijmi'i nu putyí'uurej nyej nyij tyu'tyámue'tij, a'íjna jime' nyaj i Ciríistu' jitze arányaca'nyej.

¹⁴ Siajta mua'aj xá'puí' xu huaríj, a'íjna jime' siaj naatáhuüi i nyaj jin óoviicue'rej.

¹⁵ Nyati'ij a'áa ja'rájraa a Macedonia, nyej nyij huatyényechenyij nyaj huó'ixaaty'e'en i nyúucaria'ra' i Dios, mua'aj xu naatáhuüi mu siaj Filipos jóosi'rii, mua'aj xu a'íin pué'een i siaj tyinaatapuéjvej, siajta mua'aj tya'ancuriáa' nyéetzij jimi.

¹⁶ Ajta nyati'ij a'áa jo'tyávaaca'aj a Tesalónica, caxu séej siana'aj tyinaata'ityi'ri' i ti tyiná'itziitya'ca'aj nyej nyij a'íjna jin huatyényahüüre'en.

¹⁷ Canu nyajta a'yan tyá'huoo siaj sij tyinaanájchitye'en, sulu a'yaa nu tyá'xie've' siaj mua'aj jéetze' tya'ancuriáan i Dios jimi.

¹⁸ Néijmi'i nu tya'ancuriáa', ajta arí tyina'vá'itzi'tyee. I Epafrodito siaj jimi tyinyojo'ta'ityi'ri', jéehua nu tyí'ijcha'ij. I siaj mutyinyojo'ta'ityi'ri' a'yaa pu een ti'ij mu'vejrij ti naa tyaarie'ej, ti ajta ja'ráanajchi i Dios.

¹⁹ A'íj pu jin i Dios i nyaj jahüüre', a'íi pu néijmi'i tyajamuata'sij i ti tyajamuá'itziitye', a'yájna ti'ij a'íj tya'ráanajchi, ji'nye a'íi pu néijmi'i tyí'ijcha'ij i Ciríistu' jimi i ti Jesús pué'een.

²⁰ Tyiche' jusén jin tyé'tyojtzi're'ej i Dios, a'íjna i tavástara'. Che' a'yan tyá'ra'nyij.

I ti jin antyipua'rij

²¹ Siata'aj huo'tatyójtje'en nyejitzé ma'can néijmi'caa i maj jusi'rii i Dios jimi, a'íjna jime' ti i Ciríistu' hua' japua huatanyúj. Majta i nye'ihuámua' i maj nyajamuan yahuatyj, a'íi mu majta yajá'muatyojtje'.

²² Néijmi'i i maj yahuatyj i maj jimi séejre' i Dios, a'íi mu yajá'muatyojtje', majta a'íjma i maj jitzán ajtyáma'can i tyeítyeristyamua'me'en i ti tyihúa'ijtye' i Roma maj ja'ajtyáma'can.

²³ Che' i tavástara', a'íjna i Ciríistu' ti Jesús pué'een, che' a'íin tyámua' tyajamuáacha'íin.

Je'ej ti tyo'yú'xaca' a'íjna i San Pablo a'íjma jimi i maj Colosas jo'cháatima'caa

Pablo pu hua'tyojtye'

¹ Nyáaj Pablo, nyáaj nu tyí'huüre' i Ciríistu' jimi, ji'nye a'yaa pu tya'ránajchaca' i Dios, nyajamuan a'íjna i nye'ihuáara' Timoteo,

² a'yaa tu já'muatyojtye' mua'ajmaj mu siaj Colosas ja'chej, siajta tyámua' tyúu'ihuaamua' i Ciríistu' jimi. Che' i Dios i tyaj jajvástara' tyámua' tyaja-muáacha'íin, ajta tyámua' jamuáa'uurej mu ja'muaxiéjnyu'caa tzajta'.

Pablo pu tyé'tyojtzire' i Dios ajta huá'huaviitze' i maj tyá'tzaahuatye'

³ Tyati'íjtá huatyényuunyij tyajta tu tyé'tyojtzire' i Dios ja'mua jime', i vástaria'ra' a'íjci i tavástara' i Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een.

⁴ Ji'nye a'yaa tu tyámua'reeri' siaj tyá'tzaahuatye' i Ciríistu' jimi, siajta jéehua hua'xie've' i maj majta tyá'tzaahuatye' i Dios jimi,

⁵ a'yaa xu ricij seejcho'va'aj je'ej ti arí mua'ajmaj tyajamuaaci'ij u tajapuá. A'íj xu mua'aj serij huánamuajri' i nyúucarij ti ji'récán jime' tzaahuaty'i'ra'aj jin jaxaj i Dios

⁶ i ti'ij ajta ja'mua jimi huataséjre. A'íjna i nyúucarij a'yaa pu ti'ij i ciyéj ta'ajhuóse'sij, ajta je'en huatatáque'sij néijmi'que' íiyan i cháanacaj japua, a'yájna ti'ij huaríj ja'mua jimi siati'ij jánamuajri' i ti jin jéehua já'muaxie've' i Dios siajta jaamua'aj i ti ji'récán jime' a'íjna jimi.

⁷ A'yaa pu tyajamuaamuá'tyej a'íjna i Epafras, i ti tajamuán tyí'muarie' siajta a'yan tyá'mua'reej ti tyámua' naa tyí'huüre' i Ciríistu' jimi.

⁸ A'íi pu arí taaté'exaa je'ej ti tyaja'muahuüre' ajta siaj jéehua juxie've' a'íjna jime' ti i júuricama'ra' i Dios já'muahuüre'.

⁹ A'íj tu jin ityáj, tyati'ij jáamua'reeri', catu a'náj jaatapuá'citaca' tyaj jahuoocaj i Dios jimi tyajta a'yan tyá'huaviij ti a'íin jamuáamua'tyej je'ej ti tya'ajxié'vi'ra' siaj sij néijmi'i jo'itéej xá'ra'nyij ajta siaj sij jáamua'reej je'ej ti tyí'een i júuricama'ra' jimi i Dios.

¹⁰ A'yaa xu tyámua' tyityetyúucha'ij xá'ju'un mati'ij i maj tyeítysteristyamua'me'en pué'een i tavástara', siaj sij a'náj tina'aj tyámua' eenye' siajta a'yan huárinyij je'ej ti tya'ránajchi i tavástara', siajta a'yan eenye' ti'ij ciyéj ti ajhuóse'sij ajta je'en antatáque'esij, a'íjna jime' siaj jamua'tyej i Dios.

¹¹ A'yaa tu tyá'huaviij ti a'íin jamuaata'an néijmi'i i ca'nyíjra'aj i já'muatzajta', siaj sij a'íj jitze arooca'nyáaj setyo'táviicue', siajta jacho'va'aj je'ej ti tyi'tíj já'mua'uurej, siajta je'en a'íjna jin huatóotyamua've'en,

¹² aj xu sij tyaatatyójtzi're'ej i tyaj jajvástara', i ti jamuaatá' siaj sij ja'ancuriá'an a'íjci i ti já'muaci'tyij a'ájna jo'tíj a'náj tina'aj jó'nyeer'i'ij je'ej ti a'íin tyihuo'tá'sij i jutyéityeristyamua'.

¹³ Dios pu tajapuá huatanyúj a'ájna jo'tíj jo'tíca', ajta je'en tojo'ví'tíj jo'tíj tyejé'íjtaj a'íjna i yójra' i ti huápu'i'ij jaxie've',

¹⁴ a'íi pu tyu'nájchitaca' i tyaj jin tyé'cha'íica'aj i Dios jimi, a'íjci jime' i ti yójra' tajíme' huamuí', ti'ij tyitaatú'uunyí' i tyaj jin á'itzeeria'ca'aj.

Dios pu taataxié'vej a'íjci jime' ti i Ciríistu' tajitzé ma'can huamuí'

15 Ciriístu' pu a'íin pué'een i tyaj jin jáamua'reej je'ej ti een i Dios i tyaj quee jaséj, a'íi pu ajta a'íin pué'een i ti anaquéej séjria'ca'aj ti'ij quee xu maja'tyi'tiitacaj.

16 Dios pu i Ciriístu' jimi néijmi'i tyú'taahuaca' ti'ij na'aj pua'máj tyí'sejre' u tajapuá ajta íiyan i cháanacaj japua, néijmi'i i ti tyí'sejre' ajta i ti quee tyí'sejre', ajta i júuricamej i maj néijmi'que' tyí'ijta. Dios pu néijmi'caa huátaahuaca' mej mij a'íj jitze ajtyáma'cantaj.

17 Ciriístu' pu'ríj séjria'ca'aj ti'ij quee xu majá'tyi'tiitaca'aj, ajta i ti tyí'sejre' a'íj pu jitze néijmi'i tya'róoca'nyej.

18 Ajta i Ciriístu' pu a'íin pué'een i hua' mu'uj i maj jusi'rii i tyeyúuj tzajta' i ti ajta tyévira' pué'een. A'íi pu a'íin pué'een i ti jájcuaj imuáj séjria'ca'aj, i ti anaquéej huatájuuriaca', ti'ij a'íin pue'éenye'ej tá'ra'nyij i ti néijmi'i jin antyúumua'reej.

19 Ji'nye a'yaa pu tya'ránajchaca' i Dios ti i Ciriístu' jimi séeria'aj tá'ra'nyij i ti jin néijmi'i putyí'uurej,

20 ajta i Ciriístu' jitze ma'can Dios pu néijmi'caa tyámua' tyu'tyéje mej mij jitzán huatyá'itzeere'en, mati'ij mana'aj a'íijma i maj tajapuá já'sejre', majta i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua, a'íi pu tyámua' huó'ruuj a'íjna jime' ti i Ciriístu' i juxúure' eeráaxirej i cúruuj jitze.

21 Anaquéej xu mua'aj a' imuáj já'ma'cantaca'aj i Dios jimi, siajta jájcha'íiria'ca'aj i jutzájta', a'íjna jime' siaj je'ej tyityetyúucha'íica'aj,

22 ajta ijíj i Ciriístu' pu tyámua' jamuáaruuj ti'ij huamu' i cúruuj jitze, ajta jaapuéjtzitariaca'. A'yaa pu'ij huaríj ti'ij jamuá'anvi'tin i Dios jimi, siajta je'en jimi huatyá'itzeere'en, tyámua' sia'éenya'aj, siajta quee che' tyi'tíj jin á'itzeeria'aj, capu ajta a'tíj ja'mua jitze tyi'tíj jin tyi'puá'rite'ej ta'mej.

23 A'yaa pu tyúuxie've' siaj tyámua' naa tyá'tzaahuatye'ej, siajta quee yó'hua'nán i siaj jajchó've' a'yájna ti'ij tyá'xaj i nyúucaria'ra' i Dios i siaj jáanamujri'. A'íi pu a'íin pué'een i nyúucarij i maj meríj huó'ixaaj néijmi'que' i cháanacaj, i nyaj nyáaj Pablo a'íjna jin tyí'huiire' nyej nyij huó're'ixaatye'en.

Pablo pu huá'ixaatye' i nyúucaria'ra' i Dios a'íijma i maj séej chuéj japua já'ma'can

24 Ijíj nu nyetyamua've' a'íjna jime' i nyaj jin japuéjtzitarej ja'mua jime', ji'nye a'yaa nu tyá'neiimi'tare' a'íjci i nyahue'ra' jitze i ti á'itzeere' i Ciriístu' ti jin jaapuéjtzitariaca', nyáaj nu a'yan rinyij a'íjna jitze i tyeítyeristyamua'me'en jimi i maj tyévira' pué'een.

25 Dios pu a'íjna naata'íj nyej nyij huo'tyáhuire'en i maj jusi'rii i tyeyúuj tzajta', a'yaa pu tyinaa'íjcaj nyej nyij tyámua' jamuáa'uurej, nyajta huo're'ixaatye'en néijmi'que' i nyúucaria'ra',

26 a'íjna i nyúucarij, i ti ju'avaataca'aj i Dios jimi ti'ij na'aj ajca'huá' imuáj ajta yatij je're'nyej, i ti ijíj arí huó'ixaaj jéjre'citze' a'íijma i maj tyá'tzaahuatye'.

27 A'íimaj pu i Dios huataséjratyej i ti naa huasé'rin jimi, i maj majta jin huatóotyamua've'sij, ajta a'íjna jin jamuaatyécha'íisij néijmi'caa jimi i maj quee Israel jitze ajtyáma'can. A'íjna i ti ju'avaataca'aj a'íi pu a'íin pué'een i Ciriístu', i ti ja'mua jimi séejre', i siaj siajta jajchó've' i ti naa huasé'rin ti'ij ja'mua jimi séeria'aj tá'ra'nyij.

28 Ityáj tu tyihua'ixaatye' i Ciriístu' jitze ma'can, tyámua' tyetyihua'ixaatye'ej tyajta tyihua'mua'tyéje mej mij jáamua'reej tzaahuatyi'ra'aj

jime' i ti a'yan tyi'ja'yájna, mej mij tyámua' éenye'ej huatóosejrata i Ciriistu' jimi.

²⁹ A'íj nu jin ca'nyíin tyí'muarie', nyajta a'yan tyí'nyo'se' néijmi'i jime' nyajta a'íjna jime' i Ciriistu' ti jin néijmi'i putyí'uurej.

2

¹ A'yaa nu tyá'xie've' siaj jáamua'reej nyaj jéehua ja'mua jime' nyo'se', nyajta hua' jime' i maj Laodicea ja'chej, nyajta hua' jime' i maj quee a'náj naaséj nye tyévira' jitze.

² A'yaa nu ricij mej mij a'íimaj huatyóoca'nyej i jutzájta', mej mij majta tyámua' tyuu'ihuáamua'aj muá'ra'nyij, majta huóoxie've'en, ti'ij huo'ci'tyij i maj jin yo'itéej muá'ra'nyij néijmi'i i ti ju'avaataca'aj i Dios jimi, i ti a'ín pué'een i Ciriistu',

³ Ji'nye a'íj pu jimi néijmi'i tyí'sejre' i ti tyúuxie've' tyej tyij tyámua' metyityoomuámua're'ej tyajta néijmi'i tyojo'itéej tá'ra'nyij.

⁴ A'yaa nu mua'ajmaj tyajá'mua'ixaatye', ta'aj ij quee a'táj já'muacuanamuj a'íjna jime' i nyúucarij ti naa namuajre'.

⁵ Tyij nyequee nyajta ja'mua jamuán ajo'tyéjvee, nyaj júuricamej pu ja'mua jimi séejre', a'íj nu jin nyetyamua've' nyaj jáamua'reej siaj tyámua' tyityaajú' a'íjna jime' siaj tyá'tzaahuatye' i Ciriistu' jimi.

I júuricamej ti jájcuaj i Ciriistu' jimi

⁶ A'íj pu jin, mua'aj mu siaj seríj ja'antzaahuaj i Ciriistu' ti'ij juvástara', a'yaa pu tyúuxie've' siaj sij a'yan tyityetyúucha'ij mati'ij i maj Ciriistu' jimi séejre',

⁷ siaj sij a'yan eenye' ti'ij i ciyéj ti tyétye' imuáj jo'canáana'ajmee, a'íjna jitze xuuca'nyéej i siaj jitán tyá'tzaahuatye', a'yájna mati'ij tyajamuaa-muá'tyej, siajta a'náj tina'aj tyé'tyojtzire'ej i Dios.

⁸ Tyámua' xu'uj mua'aj, caxu tooa'care'en maj já'muacuanamuj i nyúucarij jime' ti hue'tzij pué'een, ji'nye camu a'íimaj Ciriistu' jimi jo'vá'ju', sulu a'íj mu huá'ixaatye' je'ej maj jujímua'aj tyéejtyoj, majta a'íjna jin tyí'mua'taj íyan ti tyí'ma'can cháanacaj japua.

⁹ Ji'nye néijmi'i i Dios ti jimi tyajá'ma'can, a'íj pu jimi tyí'sejre' i Ciriistu',

¹⁰ ajta i Dios a'íj pu jitze néijmi'caa tyámua' já'mua'uurej, ji'nye i Ciriistu' pu antyúumua'reej a'íjma jimi i júuricamej i maj tyí'ijta, majta tyi'táj jin tyityetyu'uj.

¹¹ A'íj xu siajta mua'aj jimi seríj ja'rá'astee a'íjci jime' i maj ja'antyisi'chej i junavíj, i Dios ti jin a'yan jamuáaruuj siati'ij jimi ajtyáhuixij i Ciriistu', ajta tyajamuacáa'ri'ri' i siaj jin je'ej pua'aj rijcaa.

¹² Siati'ij huái'huaca', aj xu siajta jamuán avá'nami'huaca' i Ciriistu', siajta je'en jamuán huatájuuriaca', ji'nye mua'aj xu ja'antzaahuaj a'íjna i Dios ti néijmi'i jin putyí'uurej ti'ij jaatájuurityej.

¹³ Jájcuaj imuáj pu muí'chica'aj i ja'mua júuricamej a'íjna jime' i siaj jéehua je'ej pua'aj rijcaa, ajta ijíj i Dios pu'ríj i júuricamej jamuaatá' jamuán i Ciriistu', i ti ajta néijmi'i tyitaatú'uunyi'ri' i tyaj jin ootyá'itzee.

¹⁴ Dios pu jo'úuj i ti á'yu'si'huaca'aj i tyaj jime' tyé'cha'íica'aj i ti ajta ca'nyéjrij jin tyí'ta'ijtya'ca'aj, a'yaa pu tye'entyipué'riaca' ti'ij óotateehuaca' i cúruuj jitze, a'íjna jamuán i Ciriistu'.

¹⁵ Dios pu tyihuáa'ri'ri' i maj tyityatatyá'ca'aj i júuricamej maj je'ej pua'aj een, ajta i Ciriistu' jimi huo'tatyévi'raste jéjre'citze' ti'ij eetyájra hua'najápuaj i ti huo'mué'tij.

Maj tyú'huoonyij a'íjci i jútye' ti tyajá'ma'can

¹⁶ A'íj pu jin, che' quee a'tíj je'ej tyaja'muaxajtaj je'ej siaj tyi'tíj tyí'cua', na'ríij je'ej siaj tyí'tyeye', nusu a'íjna xicáara' ti jitzán a'yaa tyúuxie've' siaj tyú'ye'estej ti'ijta tyo'tyé'iten i máxcirie', na'ríij ti'ijta tya'rá'astij a'náj maj juso'pii.

¹⁷ Néijmi'i a'íjna a'yaa pu mua'ajmaj tyaja'mua'uurej, ajta a'yan tyí'huiire' tyej tyij jáamua'reej je'ej ti yatyojooméj, ajta i ti jí're'can jime' a'íi pu a'íin pué'een i Ciríistu'.

¹⁸ Caxu tooa'care'en mej mij je'ej pua'aj já'mua'uurej a'íimaj i maj a'yan tyúusejrataj mati'ij i maj quee tyi'tíj jin tyityetyu'uj, majta a'íimaj najchej i maj tyí'huiire' u tajapuá, a'yaa mu majta tyí'xaj maj nu'uj tyi'tíj tyí'sej, a'íi mu mij jéehua jin óotzaahuatye' i ti quee tyi'tíj huiire'.

¹⁹ Camu a'íimaj a'íj jitze ajtyáma'can i Ciríistu', i ti néijmi'i ve'sij i tyaj jatyáhue'ra' ajta tyá'cue'tyej, tyej tyij néijmi'i jitzán séjre'ej ti'ij i Dios tyá'xie've'.

²⁰ Xu'ríj mua'aj huácuij i Ciríistu' jamuán a'íj mu jin quee che' tyajá'mua'ijtye' i maj tyí'ijta íyan i cháanacaj japua. ¿Ji'nye een jime' siaj sij a'yan cha'taj siana'aj ricij mati'ij a'íimaj i maj a'yan ma'can i cháanacaj japua? A'yaa mu tyajá'mua'ijtye'

²¹ tyi'tíj jime' ti'ij: “Capáj jamuarie'ej, capáj jacua'caj, capáj ji'tyáa'aj mua' muáca' jitze”.

²² Néijmi'i i nyúucarij ti a'yan tyí'ijta a'yaa pu ajta tye'entyipua'rij, ji'nye tye'ityee mu' a'yan tyí'ijta majta a'yan tyihuá'mua'tyej.

²³ A'yaa pu tyi'ja'yájna ti a'yan huasé'rin ti'ij i ti xá'pui', ji'nye tzaahuatyi'ra'aj mu jin a'yan ricij majta quee óotzaahuatye', a'yaa mu majta ca'nyíin jin ricij, ma' ajta quee capu tyi'tíj huiire', sulu a'yaa pu'uj tyí'huiire' mej mij jujímua'aj a'íjna jin ahuóotzaahuatye'en.

3

¹ A'yaa pu'ij, mua'aj mu siaj seríj huatájuuriaca' jamuán i Ciríistu', siata'aj a'íj tyú'huoonyij i tajapuá ti tyejé'sejre', jo'tij i Ciríistu' muáca'ta' ja'ajcácaj i Dios.

² Siata'aj a'íj jitze tyú'mua'tyij tajapuá ti tyejé'sejre', caxu a'íj jitze tyí'mua'ajcaj íyan ti tyi'ma'can i cháanacaj japua.

³ Ji'nye mua'aj xu'ríj huácuij i Ciríistu' jamuán, ajta i Dios pu jamuaatá'sij siaj sij i Ciríistu' jamuán ja'séeria'aj xá'ra'nyij.

⁴ Ciríistu' pu a'íin pué'een i já'muajuuricamej. Ti'ij a'íin yan huataséjre'en, mua'aj xu siajta jamuán huataséjre'ej tyámua' sia'éenya'aj.

I júuricamej i ti arí mí'ma'can ajta i ti jájcuaj i Ciríistu' jimi

⁵ Siata'aj jaatapuá'citaj néijmi'i i ti je'ej pua'aj een i ti ja'mua jitze séejre', che' quee a'tíj juxana'ciria'aj, caxu tooa'care'en ti tyajamuaata'íjtye'ej i ti ja'mua tzajta' eerányinyii, caxu che' jahuoocaj i ti ja'mua jitze juxie've' ti ajta je'ej pua'aj een, siajta quee tyí'nyacua'tzaj, ji'nye i Dios jimi a'yaa pu een ti'ij i a'tíj ti jana'michej i ti quee Dios pué'een.

⁶ A'íj mu jime' néijmi'i jin jajpuéetzij muá'ju'un i maj quee já'astijre' i Dios,

⁷ siajta mua'aj a'yaa xu anaquéj éenye'ej tyá'astyajca'aj siajta néijmi'i jin a'yan rijca.

⁸ Ajta ijíij, a'yaa pu tyúuxie've' siaj néijmi'i tyu'tapuá'citaj, caxu nyinyu'cacuj, caxu a'yan rijcaj je'ej ti ja'mua jitze tyúuxie've', caxu tyi'tíj

je'ej pua'aj uuriaj, caxu je'ej pua'aj tyihuá'xajtaj i tyeítýee nusu siaj mua'aj je'ej pua'aj tyí'xajtaj.

⁹ Caxu jucuanamua'j séej jamuán siajta séej, ji'nye xu'ríj tyu'tapuá'citaca' i siaj jin je'ej pua'aj aamí' tyityetyúucha'íica'aj, siajta i siaj jin je'ej pua'aj rijcaa,

¹⁰ siajta seríj jájcuan jin tyu'tyóochejtýej, Dios pu jamuaajájcua'rej i ja'mua tzajta', siaj sij a'yan éenye'ej xá'ra'nyij tí'ij a'íjna i ti ja-muáataahuaca', siaj sij tyámua' naa tyámua'týij.

¹¹ Capu che' juxie've' tipua'aj síj Griego pu'éenye' nusu Israel jitze ajtyáma'cantaj, tipua'aj aróo'astej a'íjna jime' ti ja'antyisíjchaca' i junavíj nusu quee, tipua'aj séej i chuéj japua ja'chajca, nusu séej jimi tyí'muarie'ej, na'ríj juxáahuaj jo'cha'can, sulu a'í pu i Ciríistu' a'ín pu'éen i ti juxie've' tí ajta néijmi'caa jimi huatyá'itzeere'en i jutyéityeristýamua'.

¹² Dios pu mua'ajmaj já'muaxie've' ajta a'ín jamua'antyíhuoo siaj sij jitzán ajtyáma'cantaj xá'ra'nyij. Siata'aj hua'cu'vej i juxa'aj tyeítýee, siata'aj tyámua' tyihuó'cha'ín, caxu óotzaahuatye'ej, sulu siata'aj tyámua' eenye' siajta tyo'táviicue' tipua'aj tyi'tíj je'ej já'mua'uurej.

¹³ Siata'aj tyo'táviicue' séej jamuán siajta séej, siajta tyu'túu'uunyi' tipua'aj síj jájriaaxiejtýe'en i juxa'aj tyévij. A'yájna tí'ij i tavástara' tyajamuaatú'uunyi'ri', a'yaa xu sij siajta mua'aj tyu'túu'uunyi' séej siajta séej.

¹⁴ Ajta a'yájna siata'aj a'íjna ucóochejtýe'en i siaj jin huóoxie've'en, ji'nye a'í pu a'ín pu'éen i ti naa een.

¹⁵ Ajta i Ciríistu' ti jin tyámua' jamuáaruuj che' a'ín ú'sejria'aj i ja'mua tzajta', ji'nye a'í pu jin jamuaatajé i Dios siaj sij séej tyévira' siana'aj pu'éenye'. Siajta tyaatatyójtzi're'en i Dios.

¹⁶ Che' i nyúucaria'ra' i Ciríistu' a'náj tina'aj ja'mua tzajta' séjre'ej néijmi'i jime' i ti jéehua tyí'huíire'. Siata'aj huatóohuíire'en séej jamuán siajta séej, siaj sij jáamua'reej je'ej siaj tyihuó'ixaatye'en néijmi'caa amitéria'can jime'. Siata'aj chu'licarij jime' tyaatatyójtzi're'en i Dios, néijmi'i xu i ju júuricamej jin tyu'táchuicaj.

¹⁷ Ajta néijmi'i je'ej siaj tyi'tíj uurej nusu je'ej siaj tyí'xaj, a'yaa xu huárinyij néijmi'i jime' i nyúucaritze' i tavástara' a'íjna i Jesús, siajta tyaatatyójtzi're'en i Dios i tyaj jajvástara' a'íjna jitze ma'can i Ciríistu'.

Je'ej maj tyityetyúucha'íj i maj tyá'tzaahuatye' a'íjma jimi i tyeítýee

¹⁸ Mua'aj mu siaj huíichej, siahua'rá'astijre' i ju'cínastyamua', ji'nye a'yaa pu tyúuxie've' maj a'yan huárinyij i maj tyá'tzaahuatye' i tavástara' jimi.

¹⁹ Siajta mua'aj mu siaj nyejnye'i'chej, siata'aj huo'xié've'en i ju'irástyamua', caxu je'ej pua'aj tyihuá'jeevej.

²⁰ Siajta mu siaj hua'yojmua' pu'éen, siahuá'astyaj i já'muahuasimua', ji'nye a'yaa pu tya'ráanajchi i tavástara'.

²¹ Siajta mua'aj, mu siaj hua' huásimua' pu'éen, caxu hua'jaaxiejtýe'ej i juyójmua', mej mij quee je'ej tyóomuajtýej.

²² Siajta mua'aj mu siaj tyí'ijtyi're', siata'aj néijmi'i jin hua'rá'astijre'en a'íjma i maj tyajá'mua'ijtye' íyan i cháanacaj japua, caxu a'áa siana'aj mati'ijta a'ímaj já'muasejra, siaj sij tyámua' hua' jimi eenye', sulu a'yaa xu tzáahuatyi'ra'aj jin huárinyij, a'íjna jime' siaj tzáahuatyi'ra'aj jimi tyí'cha'íj i tavástara'.

²³ Néijmi'i je'ej siaj tyi'tíj jin ricij, a'yaa xu huárinyij tzáahuatyira'raj jime', a'yájna siati'ij tyá'huiire' a'íjci i tavástara', ji'nye caxu a'íjma huiire' i tyétyacaa.

²⁴ Siajta a'yan tyá'mua'reej ti i tavástara' jamuaatá'sij je'ej ti tyi'tíj tyajá'muaci'tyij a'íjci siaj jaamué'tíj. Ji'nye mua'aj xu jahuiire' i Ciríistu' i ti ja'muavástara' pué'een.

²⁵ Ajta a'íjna i ti je'ej pua'aj ricij, a'yaa pu cha'taj je'ej pua'aj tyá'ci'tyij, ji'nye juxa'aj xu'uj een i Dios jimi.

4

¹ Siajta mua'aj mu siaj tyihuá'ijtye', siata'aj tyámua' tyihuó'cha'íin i maj ja'mua jimi tyí'huiire' siajta a'yan tyihuo'tá'an je'ej ti tyi'tyéevijtij. Xo'támua'reej ti i tavástara' tajapuá ti já'sejre' ajta mua'ajmaj tyajá'mua'ijtye'.

² Siata'aj a'náj tina'aj jahuoocaj i Dios jimi, tyámua' xu'uj tyitya'tanyéjnyerij siajta tyé'tyojtzi're'ej i Dios.

³ Siajta a'yan tyá'huoocaj i Dios jimi ityájma jime', ta'aj ij i tavástara' taatá'huiire'en tyej tyij huó'ixaatye'en i nyúucaria'ra' tyajta a'íjna i ti ju'avaaj i Dios jimi, ji'nye a'íj nu jin eetyánami'.

⁴ Siáahuoocaj i Dios jimi nyéetzij jime' nyej nyij amitéeria'can jin tyihuó'ixaatye'en, je'ej ti nyéetzij tyinaac'íj.

⁵ Tyámua' xu tyityetyúucha'íj a'íjma jimi i maj quee tyá'tzaahuatye', a'náj tina'aj xu xá'puí' rijcaj.

⁶ Siajta a'náj tina'aj tyámua' tyí'xajtaj siajta naa huojomua'raj, a'yaa pu ajta tyúuxie've' siaj tyámua' tyihuá'ixaatye'ej séej siajta séej.

Hua'tyojtye' i ti jin ja'antypuá'ritye'ej

⁷ Ajta a'íjna i ta'ihuáara' Tíquico i tyaj jéehua jaxie've', a'íj pu nyaj jamuán tyámua' naa tyí'huiire' i tavástara' jimi, a'íj pu'ij ajta néijmi'i jamuaaté'eexaatye'sij je'ej ti tyí'nyahuiire'.

⁸ A'íj nu jin ja'mua jimi jaata'ityij, ta'aj ij jamuaaté'eexaatye'en je'ej ti tyí'tahuiire' ajta je'en ca'nyíjra'aj jamuaata'an.

⁹ Onésimo pu ajta jamuán jo'mej, i tyaj jéehua jaxie've' a'íjna jime' ti tyámua' naa tyí'muarie', ti ajta ja'mua jitze ajtyáma'can, a'íj mu néijmi'i jamuaaté'eexaatye'sij je'ej ti tyi'tíj tyí'tahuiire' iye'ej.

¹⁰ Ajta a'íjna i Aristarco ti ajta nyaj jamuán eetyánami', a'íj pu ajta já'muatyojtye', jamuán a'íjna i Marcos, i ti nyoosájra' pué'een a'íjci i Bernabé. Xu'ríj mua'aj jamua'reej je'ej siaj huárinyij a'íjci jimi i Marcos, tìpua'aj jamojo'vá'muaarej tyámua' xu tyeetyéjeevej.

¹¹ A'íj pu ajta yajá'muatyojtye' i Jesús, i maj a'yan jatamuá'muaj tíjin Justo. A'íjmaj mu a'íin pué'een i maj Israel jitze maj ajtyáma'can, i maj nyaj jamuán tyí'muarie', tyej tyij huo'té'eexaatye'en i tyeétyee je'ej ti tyí'een jo'tíj i Dios tyejé'ijtaj, a'íj mu jéehua tyámua' tyinaatyáhuíi.

¹² Ajta pu i Epafras yajá'muatyojtye', a'íjna i ti tyí'huiire' i Ciríistu' jimi, ti ajta ja'mua jitze ajtyáma'can, a'náj tina'aj pu jahuoo i Dios jimi ja'mua jime', siaj sij mua'aj tyámua' eenye', siajta a'yan huárinyij je'ej ti tyá'xie've' i Dios.

¹³ Nyáaj nu tyámua' tyá'mua'reej siaj jéehua jitzán juxie've' a'íjci i Epafras, ajta a'íjma jimi i maj Laodicea já'ma'can, ajta a'íjma jime' i maj Hierápolis ja'chej.

¹⁴ A'íjna Lucas i ti tyí'hua'tacaa a'íj pu ajta yajá'muatyojtye', ajta a'íjna i Demas.

¹⁵ Sياهو'tatyójtje' a'íimaj i ta'ihuáamua' i maj Laodicea jo'cháatimee. Sijta jaatatyójtje'en a'íjci i Ninfa sijta néijmi'caa i maj jusi'rii jo'tij ja'chej a'íjna i Ninfa.

¹⁶ Siatí'ij mua'aj jo'jíive'en a'íjci i yu'xarij, siata'aj jaata'ítje'j a'ájna a Laodicea, mata'aj a'íimaj majta jo'jíjve'en, a'yaa xu sijta mua'aj tyo'jíjve'en a'íjci i yu'xarij Laodicea ti já'ma'can.

¹⁷ Sijta a'yan tyaaté'exaatje'en a'íjci i Arquipo tijin: "Tyámua' paj huárinij a'íjci jime' je'e'j maj tyimuaata'íj a'íjna jitze ma'can i tavástara'."

¹⁸ Nyáaj Pablo, nyáaj nu tyajamuaata'ítje'ri' a'íjna i nyaj jo'yú'xaca' nyamuáca' jime'. Xo'támua'reej nyaj eetyánami'. Che' i Dios jéehua jamuaatyáhuire'en.

Í yu'xarij ti anaquéej jo'yú'xaca' a'íjna i San Pablo a'íimaj jimi i maj Tesalónica jo'cháatima'caa

Pablo pu hua'tyojtye'

¹ Nyáaj i nyáaj Pablo pu'éen, a'íjna i Silvano ajta a'íjna i Timoteo, a'yaa tu já'muatyojtye' mua'ajmaj mu siaj Tesalónica ja'chej, i siaj siajta tyá'tzaahuatye' i Dios jimi, siajta jimí tyámua' tyí'tyesejre' i tavástara' a'íjna i Jesús ti ajta Círíistu' pu'éen. Che' i Dios tyámua' tyajamuáacha'íin ajta jamuaatyápua'ritye'en ja'mua tzajta'.

Pablo pu jéehua tyé'tyojtzire' i Dios

² A'náj tina'aj tu tyé'tyojtzire' i Dios ja'mua jime', tyajta ja-mua'tamuá're'rii tyati'íjtá jahuoocaj i Dios jimi.

³ A'náj tina'aj tu ja'tamuá're'rii je'ej ti jéehua i Dios tyámua' jamuáaruuj a'íjna jime' i siaj jitzán tyá'tzaahuatye', siajta jéehua tyí'muarie' a'íjna jime' siaj jaxie've' siaj séecan huatyáhuire'en i Dios jimi, jéehua xu tyé'viicue' a'íjna jime' siaj jacho've' i tavástara' a'íjna i Jesús ti ajta Círíistu' pu'éen, a'íjna jitze ma'can i Dios.

⁴ Nye'ihuáamua' i nyaj jéehua já'muaxie've' i Dios jitze ma'can, tyáamua'reej ti i Dios jamua'antyíhuoo.

⁵ Ji'nye tyati'ij jamuáa'ixaa i nyúucaria'ra' i Dios, catu a'yaa tyana'aj tyajamuáa'ixaa, sulu a'yaa tu tyajta huaríj je'ej ti tyé'ijta i júuricama'ra' i Dios tyajta a'íjna jime' i ti jin néijmi'i putyí'uurej, jéehua tu a'íjna jin tyé'tyojtzire'. Tyámua' xu mua'aj tyá'mua'reej je'ej tyaj huaríj tyej tyij mua'ajmaj tyámua' jamuáa'uurej.

⁶ Siajta mua'aj, a'yaa xu huaríj je'ej tyaj tyajamuáa'ixaa, siajta a'yájna je'ej ti tyé'ijta i tavástara', siajta jáanamujri' i nyúucarij xuutyámua've'ej a'yájna je'ej ti tyajamuáatá' i júuricama'ra' i Dios a'íjna jime' i nyaj jin jajpuéjtzij.

⁷ A'íj xu tyámua' tyihuo'tá' a'íjma i maj tyá'tzaahuatye' i Macedonia maj já'ma'can, siajta i Acaya maj já'ma'can.

⁸ Capu a'áa na'aj já'namuajre' je'ej siaj mua'aj ricij, sulu néijmi'que' pu namuajre' je'ej siaj mua'aj ricij a'íjna jime' i nyúucaria'ra' i tavástara', a'yaa mu tyá'mua'reej siaj mua'aj ja'astej i nyúucaria'ra' i Dios, a'íj pu jin quee che' juxie've' tyaj ityáj tyihua'ixaatye'ej ja'mua jime'.

⁹ A'íi mu jujímua'aj jaataxájtaca' je'ej tyaj huaríj tyati'ij a'áa ja'rá'aj, ajta je'ej siaj mua'aj metyihuohuá'xij i sánturij siaj sij a'íj huatyáhuire'en i ti jí're'can jime' Dios pu'éen

¹⁰ siajta a'yan tye'ejchó've'ej ti ajtáhua'aj ya'uvé'nyej i tavástara' i ti yójra' pu'éen i Dios, i ti ajta jaatájuurityej. A'íjna i Jesús a'íi pu a'íin pu'éen i ti tíl'rátoosij ti'ij quee puéjtzij táaci'tyij.

2

Pablo pu jaxaj je'ej ti tyí'muarie' a'ájna a Tesalónica

¹ Siajta mua'aj nye'ihuáamua', tyámua' xu tyá'mua'reej tyaj quee huáapua'aj tyana'aj jamojo'vá'muaariaca'.

² Ajta a'yájna siati'ij seríj siajta tyá'mua'reej, anaquéej mu je'ej pua'aj táaruuj a'íimaj i Filipos maj ja'chej, Dios pu taatáhuu tyej tyij mua'ajmaj jamuaaté'exaatye'en i nyúucaria'ra', ajta ca'nyíjra'aj taatá' tyej tyij ca'nyíin jin huatyéno'se'en.

³ Ji'nye catu hue'tzij jin tyajamuáa'ixaa, catu tyajta a'íjna jime' tyej tyij je'ej pua'aj jamuáa'uurej, nusu tyej tyij tyi'tíj jin jamuáacuanamuaj.

⁴ Ajta ityájma, Dios pu ta'antyíhuo ajta taata'íj tyej tyij huó'ixaatye'en i nyúucaria'ra', a'íj tutyij jin tyajá'mua'ixaatye'. Catu a'yan tyá'huoo tyej tyij tyámua' tyihuo'tá'an i tyeítjee, sulu tyej tyij tyámua' tyaatá'an i Dios, i ti jamua'reej je'ej tyaj tyí'mua'tzej i tatzájta'.

⁵ A'yájna siati'ij mua'aj seríj tyá'mua'reej tyej quee a'náj nyúucarij jin tyajamuáa'ixaa ti naa huánamuajrii, catu tyajta a'yan tyá'huoo tyej tyij a'íjna jin tyi'tíj ancuriáan. Dios pu jamua'reej tyaj tzáahuatyí'ra'aj jin a'yan ricij.

⁶ Catu tyajta jahuoo mej mij séecan naa tojo'sejra, tìpua'aj mua'ajmaj jimi nusu séecan jimi.

⁷ Tyij quee i'rítacaj tyaj a'yan huárinyiiche' a'íjna jime' ti i Ciríistu' ta'antyíhuo, ajta ityáj catu a'yan huaríj, sulu tyámua' tu tyajamuáacha'ij. A'yájna ti'ij i hua' náanaj i ti'ríij tyámua' tyihua'cha'ij i juyójmua',

⁸ a'yaa tu jéehua tyaja'muaxie've' mua'ajmaj, capu a'yaa na'aj tyita'ránajchaca' tyaj a'íj jamuaaté'exaatye'en i nyúucaria'ra' i Dios, sulu tyej tyajta huá'cui'nyij ja'mua jitze ma'can. A'yaa tu jéehua tyaja'muaxie've'.

⁹ Ta'ihuáamua', mua'aj xu jamua'reej tyaj jéehua tyu'muáriej, tyajta jaapuéjtzitariaca'. Jéehua tu tyu'muáriej tújca tyajta tíca', tyej tyij quee a'tíj huatamuárie'riste'en tyati'ij já'mua'ixaatya'ca'aj i nyúucaria'ra' i Dios.

¹⁰ Mua'aj xu tyámua' naa tyá'mua'reej, a'yájna ti'ij ajta i Dios tyá'mua'reej, tyej tyámua' naa tyi'tyítacha'íij ja'mua jimi mu siaj tyá'tzaahuatye', catu a'tíj je'ej pua'aj huáruuj, catu tyajta tyi'tíj jin ootyá'itzee.

¹¹ A'yaa xu siajta tyá'mua'reej tyaj jéehua ca'nyíjra'aj jamuaatá' tyajta tyámua' tyajamuáetyéje séej tyajta séej, a'yájna ti'ij tyihua'itíij i hua' táataj i juyójmua'.

¹² A'yaa tu tyajta tyajamuáa'íjca siaj sij tyámua' tyityetyúucha'íij a'yájna mati'ij i maj i Dios jimi séejre', ji'nye a'íi pu a'íin pué'een i ti jamuaatajé, siaj sij a'áa ja'rá'astij jo'tij a'íin tyejé'ijtaj.

¹³ A'íj tu jin ityáj a'náj tina'aj tyé'tyojtzire' i Dios, ji'nye siati'ij mua'aj jáanamujri' i nyúucaria'ra' i Dios, i tyaj jamuáa'ixaa, a'yaa xu tya'ancuriáa' ti'ij Dios nyuucáaj, caxu a'yan tya'ancuriáa' ti'ij i tyétyacaa nyuucáaj. A'yaa pu tyi'ja'yájna ti nyúucaria'ra' pué'een i Dios, a'íi pu tyámua' jamuáaruuj i ja'mua tzajta' mu siaj tyá'tzaahuatye'.

¹⁴ Siati'ij mua'aj ta'ihuáamua' jaapuéjtzitariaca' i ja'muatyeítteristyamua' jimi, a'yaa pu cha'tána'aj tyihuo'ruuj a'íijma i maj Judea jo'cháatimee, i maj majta jusi'rii u tyeyúuj tzajta' mej mij jaatyáanajche i Dios, i maj majta i Ciríistu' jitze ajtyáma'can, ji'nye a'íi mu majta jajpuéjtzica'aj a'íijma jimi i juxa'aj tyeítjee i maj Judea já'ma'can.

¹⁵ A'íi mu a'íin pué'een i maj jaajé'caj i tavástara' ti ajta Jesús pué'een, a'yájna mati'ij majta tyihuo'cuii a'íijma i maj Dios jitze ma'can tyi'xajtaca'aj, a'íi mu majta taatamuárij ityájma. Camu tyé'tyojtzire' i Dios, majta mu hua'ajcha'íire' néijmi'caa i tyeítjee,

16 Ji'nye tyati'ijta tyihuá'ixaatya'mui'ij a'íimaj i maj quee Israel jitze ajtyáma'can, ti'ij ajta huó'hui're'en, camu a'íimaj tatá'caa tyaj a'yan huárinij. A'yaa mu mij tyá'mue'tij ti i Dios jéehua puéjtzij huo'tá'an. Ajta ta'aj ij huatyáapua'rej a'íjna, Dios pu arí jéehua puéjtzij huo'ta'.

Pablo pu jaxie've' ti ajtáhua'aj huojo'vá'muaarej i Tesalónica maj ja'chej

17 Ta'ihuáamua', tyati'ij ajtacíj ja'mua jimi, catu majamuuhuá'xij, tyij tyajta quee já'muasejraca'aj, a'náj tina'aj tu mua'ajmaj jitze tyí'mua'ajcaa, tyajta a'yan jéehua tyá'xie'va'ca'aj tyaj jamojo'tyéesej.

18 A'yaa tu tyu'tatyésej tyaj a'áa ja'tanyéj, nyajta nyáaj Pablo mue'tíj nu a'yan tyá'xie'va'ca'aj nyaj a'áa ja'tanyéj, ajta i tyiyáaru' pu tyi'tyánaamuaaj.

19 Ji'nye, ¿a'tanyíj a'íin pué'een i tyaj jin tyi'ijchó've', i tyaj jin tatyamua've', ajta i tyaj jin á'tatzaahuatye'en a'ájna xicáara' jitze ti'ij uvé'nyej i tavástara' ti ajta Jesús pué'een? Tipua'aj sequée mua'aj a'íin pué'eenye', capu máaj a'tíj a'íin pue'éenye'ej ta'mej.

20 A'yaa pu tyi'ja'yájna, mua'aj xu a'íin pué'een i tyaj jin á'tatzaahuatye' siajta i tyaj jin tatyamua've'.

3

1 Aj tutyij tyati'ij quee che' je'ej huaríj, a'yaa tu tyaaxá'pui'intarej tyaj tajímua'aj a'áa jo'tyá'itzeere'en a'ájna a Atenas

2 tyajta je'en a'íj huata'ítയാ'ca' i ta'ihuáara' Timoteo i ti tajamuán tyí'muarie' i Dios jimi, tyej tyij huo'té'exaatye'en i nyúucaria'ra' i Ciríistu', a'yaa tu een jime' jaata'ítയാ'ca' ja'mua jimi ti'ij ca'nyíjra'aj jamuaata'an a'ájna jitze i siaj jitzán tyá'tzaahuatye',

3 ajta ti'ij quee huatóoxaahuataj a'ájna jime' i sij jin jajpuéetzij. Ji'nye mua'aj xu a'yan tyá'mua'reej ti a'yan tyúuxie've' siaj a'yan tyaapuéjtzitarej.

4 Ajta, tyati'ij tyooj a'áa jo'tyá'caj ja'mua jamuán, a'yaa tu tyajamuáa'ixaa tyaj a'yan tya'ajpuéetzij ta'me'nyíche', a'yaa pu'ij tyu'ríj, siati'ij seríj tyá'mua'reej.

5 A'íj nu jin, nyati'ij quee che' pu jáaruuj nyaj a'áa ja'tanyéj, a'yaa nu tyu'ta'íjtaca' mej mij tyajamuata'íhuo' nyej nyij jáamua'reej je'ej ti tyajá'muahúria'ca'aj a'ájna jime' i siaj jitzán tyá'tzaahuatye', ji'nye a'yaa nu tyí'tziinya'ca'aj ti i tyiyáaru' tyi'tíj jin jamuaatamuárie'riste'en siaj sij quee che' tyá'tzaahuatye'ej ajta ti'ij quee che' tyi'tíj huúria'aj já'ra'nyij i tyaj jin tyu'muáriej ja'mua jimi.

6 Ajta i Timoteo pu'ríj yará'aj a'áa ti ja'rájraa ja'mua jimi, a'yaa pu tyitaaté'exaaaj siaj tyámua' een a'ájna i siaj jitzán tyá'tzaahuatye' ajta je'ej siaj tyihuá'xie've' i séecan. A'yaa pu tyitaaté'exaaaj siaj jéehua ta'tamuá're'rii, siajta jéehua jaxie've' siaj taaséj, a'yájna tyati'ij tyajta ityáj tyá'xie've' tyaj jamuaaséj.

7 A'íj tu jin, ta'ihuáamua', tyij ajta jéehua tyí'tatyese'huaritye' tyajta taxaamuijritye', jéehua tu huátatyamua'vej tyati'ij jáamua'reeri' siaj siooj tyámua' naa tyá'tzaahuatye'.

8 Tyati'ij a'yan tyáamua'reeri' siaj siooj tyá'tzaahuatye' i tavástara' jimi, jéehua pu ca'nyíjra'aj taatá' i tatzájta'.

9 ¿Ji'nye tyí'riij tyej tyij jéehua tyaatatyójtzi're'en i Dios a'ájna jime' i tyaj jin tatyamua've' jimi, mua'ajmaj jime'?

¹⁰ Tújca tyajta tíca' a'yaa tu tyá'huaviij i Dios ti taatá'an tyej tyij tyajtáhua'aj jamuaaséj, tyajta jamuaatáhuüre'en tyaj janéijmi're'en i ti jamuá'itziitye' i siaj jin tyá'tzaahuatye'.

¹¹ A'yaa tu jéehua tyá'xie've' ti i Dios i tyaj jajvástara', ajta a'íjna i tavástara' i Jesús, maj a'íin taatáhuüre'en tyej tyij a'áa ja'tanyéj ja'mua jimi.

¹² Che' ajta i tavástara' jamuáave'sij siaj sij jéehua huóoxie've'en séej siajta séej, siajta huo'xié've'en néijmi'caa i tyeityee, a'yájna tyati'ij ityáj tyaja'muaxie've'.

¹³ Ti ajta tyámua' jamuáa'uurej i já'muatzajta', siaj sij quee tyi'tíj jin á'itzeeria'aj i Dios jimi i tyaj jajvástara' a'ájna ti'ij uvé'nyej i tavástara' i Jesús, jamuán i maj tyí'huüre' u tajapuá. Che' a'yan tyá'ra'nyij.

4

I júuricamej ti ja'ráanajchi i Dios

¹ Ajta ijíj ta'ihuáamua', a'yaa tu tyaja'muahuaviij tyajta a'yan tyajámua'ijcatye' a'íjna jitze ma'can i tavástara' Jesús, siaj a'náj tina'aj tyámua' eenye' siajta tyámua' tyityetyúucha'íj a'yájna siati'ij tyaari'rej ityájma jimi, siaj sij tyaatatyójtzi're'en i Dios, a'yájna siati'ij seríj ricíj.

² Mua'aj xu'ríj jamua'reej je'ej tyaj tyajamuáa'ixaa jitzán ma'can i ti jin tyi'tyéjvee i tavástara' Jesús.

³ A'yaa pu i Dios tyá'xie've' siaj tyámua' eenye', tiquee a'tíj juxana'ciria'aj

⁴ a'yaa pu tyúuxie've' ti síj ajta síj tyámua' tyéecha'íin i jutyévij, ti'ij tzaahuatyi'ra'aj jin séjre'ej,

⁵ tiquee a'yan rijcaj je'ej ti jusíj tyá'xie've' tyi'tíj jime' ti quee xá'pui', a'yájna mati'ij ricíj i tyeityee i maj quee jamua'tyej i Dios.

⁶ Che' quee a'tíj tyi'tíj jin a'yan rijcaj, ajta quee juxana'ciria'aj jamuán íira'ra'an i juxa'aj tyévij, ji'nye tavástara' pu jéehua puéjtzij jaatá'sij a'tíj ti a'yan ricíj, a'yaa tu tyeríj tyeemí' tyajamuáa'ixaa.

⁷ Ji'nye capu i Dios a'íjna taatajé tyej tyij je'ej pua'aj éenye'que' séjre'ej, sulu tyej tyij ji're'nye'ej séjre'ej i tatzájta'.

⁸ A'yaa pu'ij, a'íjna i tiquee tyá'tzaahuatye' je'ej tyaj tyajámua'ixaatye', capu a'íj ma'úuhua'xij i huá'nyuucaa i tyétyacaa, sulu a'íj pu quee á'tzaahuatye' i Dios i ti ju júuricamej jamuaatá' ti'ij ja'mua tzajta' séjre'ej.

⁹ Ajta a'íjna jime' i siaj jin huóoxie've'en i siaj ju'ihuáamua', capu juxie've' tyaj a'íjna jin tyajámua'yu'se'ej, ji'nye Dios pu arí jamuaamua'tyej je'ej siaj tyityahuóoxie've'en séej jamuán siajta séej.

¹⁰ A'yaa xu mua'aj ricíj a'íjna jime' siaj hua'xie've' i ju'ihuáamua' i maj a'áa jo'cháatimee néijmi'que' a'áa ti huaca'aj a Macedonia. Tyajta ityáj, a'yaa tu tyaja'muahuaviij ta'ihuáamua' siaj jéetze' huóoxie've'en.

¹¹ Siata'aj juxáahuaj naa tyí'tyechajcaj setyi'muárie'ej i jumuáca' jime' je'ej ti tyi'tíj tyaací'ij séej ajta séej, a'yájna tyati'ij tyeríj tyajamuáa'íjca,

¹² mej mij i maj quee tyá'tzaahuatye' jamuaatyátzaahuatye'en, ajta ti'ij quee tyi'tíj jamuá'itziitye'ej.

Ti'ij uvé'nyej i tavástara'

¹³ Ta'ihuáamua', catu jaxie've' siaj quee jamua'reerej je'ej ti tye'mej a'íimaj jimi i maj meríj huácuij, siata'aj quee juxaamuijritya'aj mati'ij i séecan, i maj quee jacho've' i tavástara'.

14 A'yájna tyati'ij tyá'tzaahuatye' ti i Jesús huamuí' ajta je'en huatájuuriaca', a'yaa tutyij tyajta tyá'tzaahuatye', ti i Dios huo'tájuuritye'ej i Jesús jamuán a'íjma i maj huácuij jimi metya'tzáahuatye'ej.

15 A'íj tu jin a'yan tyajá'mua'ixaatye' i tavástara' jitze ma'can tijin, ityáj i tyaj júurij a'yan huatyá'itzeere'ej iyan i cháanacaj japua, catu anáatya'aj tá'ju'un a'íjma jimi i maj merij huácuij.

16 Ji'nye nyúucarij pu huatánamuajre ti'ij tyu'ta'íjtaj, a'yaa pu ajta tyu'tánamuajrej ti'ij a'tíj ti ca'nyiin tyu'táci'sitye'en a'ájna jo'tij i Dios já'sejre', aj pu'ij i tavástara' aje'cányesij a jútye'. Majta i maj huácuij metya'tzáahuatye'ej i Ciríistu' jimi, a'íi mu anaquéej huatájuuritaj,

17 tyajta je'en ityáj, i tyaj júurij a'yan séejre' i cháanacaj japua, a'íi pu ajta tá'vi'tin i jéetirij tzajta' hua' jamuán i maj moochán huatájuuriaca', tyej tyij ja'antynájchej i tavástara' i jéetirij tzajta', a'yaa tutyij jusén jin tyeje'séeria'aj tá'ju'un i tavástara' jamuán.

18 A'íj xu jin, siata'aj ca'nyíjra'aj huatóoa'an a'íjna jime' i nyúucarij i nyaj jamuáa'ixaa.

5

1 Ajta a'íjna jime' a'tzáaj ti uvé'nyesij i tavástara' nusu a'náj ti huataséjre'sij, ta'ihuáamua', capu juxie've' tyaj a'íjna jin tyajá'muayu'se'ej.

2 Tyámua' xu mua'aj naa tyá'mua'reej ti a'ájna xicáara' ti jitzán uvé'nyesij i tavástara', a'áa pu a'yan tye'mej siati'ij pua'aj quee jacho've', a'yaa pu tyu'taséjre'sij ti'ij náhua'rij ti utyárutyij tíca' jo'siaj ja'chej.

3 Mati'ij i tyeítyee a'yan tyí'xajtaj tijin: "Capu che' tyí'tíj je'ej ricij, pu'ríj tyu'puá'riajraa", aj pu'ij a'ájna atyojo're'nyesij i xicáara' maj jitzán antyipua'rij, a'yájna ti'ij íitaj ti ootacu'nyej, capu huatái'riitarij maj huatóo'uunaj.

4 Sijta mua'aj, ta'ihuáamua', caxu tíca'riste' séejre', a'íj pu jin quee a'yan tye'mej ja'mua jimi ti'ij náhua'rij ti utyájrutyey jo'siaj ja'chej, a'ájna xicáara' jitze ti'ij tavástara' uvé'nyej.

5 Néijmi'i xu mua'aj a'íjma jimi ajtyáma'can i maj a'áa já'sejre' jo'tij jó'nyeerij i Dios jimi. Catu hua' jitze ajtyáma'can i maj tíca'riste' jó'juhua'an, nusu jo'tij quee jó'nyeerij,

6 a'íj tu jin quee a'yan rinyij mati'ij i séecan i maj a'yan séejre' mati'ij i maj cu'tzuj, sulu tyiche' atanyéjnyej'rij tyajta tyámua' metyityoomuámua're'ej.

7 A'íimaj i maj cu'tzuj, a'yaa mu tíca' tyí'tyacu'cuj, majta i maj juta'rujve', a'íi mu majta tíca' juta'rujve',

8 tyajta ityáj, nyéeri'iste' tyaj ciinyej, a'yaa pu tyúuxie've' tyaj a'náj tina'aj tyámua' eenye'. Tyiche' huátacha'íin, a'íjna jime' i tyaj jin tyá'tzaahuatye' i tavástara' jimi tyajta huátaxie've'en, tyiche' tyajta a'íjna jin avátanaj i tyaj jin jacho've' ti i Dios tí'rátóonyij.

9 Ji'nye capu i Dios a'íjna jin ta'antylhuo tyej tyij jajpuéetzij tá'ra'nyij, sulu ti'ij táahuire'en a'íjna jitze ma'can i tavástara' Jesús ti ajta Ciríistu' pu'éen.

10 A'íi pu tajitzé ma'can huamuí', tyej tyij júurij tá'ra'nyij jamuán i tavástara', títua'aj i tyaj júurij, na'ríj i maj merij huácuij, néijmi'i tu jimí huatyá'itzeere'ej jusén jime'.

11 A'íj xu jin ca'nyíjra'aj huatóoa'an séej sijta séej, a'yájna siati'ij serij ricij.

Je'ej maj tyityetyúucha'ij i maj tyá'tzaahuatye'

¹² Ta'ihuáamua', a'yaa tu tyaja'muahuaviiij siaj tyámua' tyihuá'ajcha'ij a'íijma i maj ja'mua jimi tyí'muarie', i maj majta a'íjna jin antyúumua'reej maj tyajamuaamuá'tyej je'ej ti tyá'xie've' i tavástara'.

¹³ A'yaa pu tyúuxie've' siaj jéehua huo'xié've'en, a'íjna jime' i maj tyí'muarie' ja'mua jimi. Tyámua' xu huojo'mua'raj séej siajta séej.

¹⁴ A'yaa tu tyajta tyajá'mua'ijcatye', ta'ihuáamua', siaj tyámua' huó'uurej a'íijma i maj quee xá'pui' ricij, siajta ca'nyíjra'aj huo'tá'an a'íijma i maj quee juca'nyej i juxiéjnyu'caa tzajta', siajta huo'táhuire'en a'íijma i maj quee tyámua' ricij, siajta néijmi'caa á'cu'vaj.

¹⁵ Tyámua' xu'uj mua'aj ti'ij quee a'tíj je'ej pua'aj ja'uurej i juxa'aj tyévij. Sulu siata'aj a'náj tina'aj tyámua' eenye', a'yájna siati'ij jujíimua'aj tyityetyúucha'ij siajta a'yan cha'taj siana'aj tyityetyúucha'íij néijmi'caa jimi i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua.

¹⁶ A'náj tina'aj xu jutyamua've'ej.

¹⁷ Siajta a'náj tina'aj jahuoocaj i Dios jimi.

¹⁸ Néijmi'i xu jin tyé'tyojtzi're'ej i Dios, ji'nye a'yaa pu tyá'xie've' ja'mua jime' i siaj tyá'tzaahuatye' i Ciríistu' jimi i ti ajta Jesús pué'een.

¹⁹ Caxu já'je'cataj i júuricama'ra' i Dios.

²⁰ Caxu jaxaahuataj a'íjna i siaj Dios jitze ma'can tyihuo'té'exaatye'en.

²¹ Siata'aj anaquéej tyámua' tyáamua'reej tyi'tíj ti xá'pui' nusu i ti quee siajta je'en a'íj huatyátzaahuatye'en i ti xá'pui'.

²² Xa'ajtáciinyij a'íjna jitze i ti je'ej pua'aj een.

²³ Che' a'íi cha'tána'aj i Dios, a'íjna i ti jamuaatyápua'rityej, che' a'íin tyámua' jamuáa'uurej, siaj sij quee tyi'tíj jin á'itzeeria'aj i ja'muaxiéjnyu'caa tzajta', nusu ja'muamua'tziira'aj jitze, na'ríj i ja'muatyévij jitze, a'ájna xicáara' jitze ti'ij uvé'nyesij i tavástara', a'íjna i Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een.

²⁴ A'íjna i ti a'íjna jin jamuaatajé, capu tyi'tíj jin á'itzeere', a'íi pu ajta néijmi'i jin aróo'astej.

Hua'tyojtye' i ti jin ja'antyipúa'ritye'ej

²⁵ Ta'ihuáamua', siata'aj siajta ityájma jime' jahuoocaj i Dios jimi.

²⁶ Siahuo'tatyójtje' néijmi'caa i ta'ihuáamua'.

²⁷ A'yaa nu tyajá'mua'ijcatye' i tavástara' jitze ma'can, siaj jo'jívje'en a'íjna i yu'xarij néijmi'caa jimi i ta'ihuáamua'.

²⁸ Che' i tavástara' Jesús i ti ajta Ciríistu' pué'een, che' a'íin tyámua' tyajamuáacha'íin.

I yu'xarij ti hua'puaj a'íin ti jo'yú'xaca' i San Pablo a'íijma jimi i maj Tesalónica já'chajca'aj

Pablo pu hua'tyojtye'

¹ Nyáaj Pablo, jamuán i Silvano, ajta a'íjna i Timoteo a'yaa tu já'muatyojtye' mua'ajmaj mu siaj tyá'tzaahuatye' Tesalónica siaj ja'chej, siajta jusi'rii i Dios jimi, siajta jimí i tavástara' Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een.

² Che' i Dios i tyaj jajvástara', ajta i tavástara' Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een, miche' jamuáacha'íin, majta jamuaatyápua'ritye'en tyámua' naa ja'mua tzajta'.

Pablo pu tyé'tyojtzire' i Dios ajta jimi jahuoo

³ Nye'ihuámua', a'náj tina'aj tu tyé'tyojtzire' i Dios ja'mua jime', a'yájna ti'ij tye'tyévijtye' tyaj a'yan huárinyij, ji'nye mua'aj xu'ríj jéetze' tyá'tzaahuatye' siajta seríj jéetze' juxie've' séej jamuán siajta séej.

⁴ A'íj tu jin ityáj tyámua' tyaja'muaxaj i séecan jimi i maj jusi'rii i Dios jimi, a'íjna jime' i siaj jéehua tyé'viicue' siajta tyá'tzaahuatye', tyij majta je'ej pua'aj já'mua'uurej nusu siajta jajpuéjtzij.

⁵ A'yaa pu'ij tyé'miteere' ti i Dios a'yan tyaaxá'pui'intarej siaj sij a'áa jo'tyájrutyey jo'tij a'íin tyejé'ijtaj, a'íjna jime' i siaj jin jajpuéjtzij.

⁶ A'yaa pu tyí'xa'pui' ti i Dios puéjtzij huo'tá'an a'íijma i maj je'ej pua'aj já'mua'uurej i siaj jin jajpuéjtzij,

⁷ ajta mua'aj mu siaj jajpuéjtzij, Dios pu jamuaatá'sij siaj huóoso'pe'en a'yájna ti'ij ajta ityájma. A'yaa pu tye'mej a'ájna xicáara' jitze ti'ij huataséjre'en u jútye' i tavástara' Jesús, a'íijma jamuán i maj tajapuá tyí'huüre' i maj va'cán jin tyityatatyíj, a'yaa pu atyeje'caama'aj ta'mej a jútye' i tiéj tzajta'.

⁸ A'íj pu jin yava'cányesij ta'aj ij puéjtzij huo'tá'an a'íimaj i maj quee jamua'tyej i Dios, majta quee já'astijre' i nyúucaria'ra' i tavástara' Jesús.

⁹ A'íi mu mij jusén jin jajpuéetzij muá'ju'un, majta a' imuáj huojóohua'xíj jo'tij quee já'sejre' i tavástara' ti jin naa een ajta i ti néijmi'i jin putyí'uurej,

¹⁰ A'ájna xicáara' jitze ti'ij uvé'nyej i tavástara' mej mij a'íimaj jaatyátzaahuatye'en i tye'ityeristyamua'me'en, majta néijmi'i i maj jimi tyá'tzaahuatye', a'yaa pu ajta mua'ajmaj tyajá'muaci'tyij siaj jaaséej ji'nye setya'antzaahuaj je'ej tyaj tyajamuáa'ixaa.

¹¹ A'íj tu jin a'náj tina'aj jahuaviij i Dios ja'mua jime', a'yaa tu tyá'huaviij ti jamuaata'an i ti jin jamua'antyíhuoo, ajta a'yan huárinyij je'ej siaj mua'aj tyá'xie've' a'íjna jime' i ti jin néijmi'i putyí'uurej, ajta néijmi'i jime' i siaj jin tyámua' tyu'muáriej a'íjna jime' i siaj tyá'tzaahuatye'.

¹² A'yaa pu'ij, a'íjna i ti jin ántyapuaaj a'íjna i tavástara' Jesús mua'aj xu jaatyátzaahuatye'sij, ajta a'íin tyámua' já'mua'uuren jitzán ma'can i Dios ajta a'íjna jitze ma'can i tavástara' Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een.

2

I tyaj jin jamua'reeren ti'ij uvé'nyesij i tavástara'

¹ Ajta ijíj, ta'ihuáamua', a'náj ti uvé'nyesij i tavástara' Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een ajta ti'ij a'ín tájsiire'sij jujimí, a'yaa tu jéehua tyaja'muahuavíj

² siaj quee seequéj tyí'mua'ajcaj, caxu siajta tyi'tá'care'en ti a'tíj já'muamuaritye'ej a'yan tyi'xáataj yee a'yaa pu tyinaaté'exaa i júuricama'ra' i Dios, ti arí atyojo're'nyesij a'ájna i xicáara' ti jitzán uvé'nyesij i tavástara', nusu a'yan tyajá'mua'ixaatye'ej yee a'yaa mu tyináa'ixaa, na'riij yee yu'xarij nu ja'ráapij i Pablo ti jo'yú'xaca' ti jitzán á'yu'si'ij ti arí atyojo're'nyej a'ájna xicáara' ti jitzán uvé'nyesij i tavástara'.

³ Caxu tyi'tíj jin tyi'tá'care'en mej mij jamuáacuanamuaj. Ji'nye ti'ij quee xu a'ájna atyojo're'nyej, a'yaa pu tyúuxie've' ti anaquéj huataséjre'en i ti jájcha'íire' i Dios, ajta a'ájna ti'ij ajta huataséjre'sij a'ájna i ti quee tyi'tíj já'astijre', a'ájna i ti hua' jitze ajtyáma'can a'íimaj i Dios ti hua'antyipua'ritye'sij.

⁴ A'íi pu a'ín pué'een i ti hua'ajcha'íire' a'íijma i maj i Dios jimi séejre', a'íi pu ajta a'yan tyúuxaj ti jéetze' juxie've', ajta ujo'tyárutyij u tyeyúuj tzajta' jo'maj yá'na'michej i Dios, aj pu'ij a'yan tyu'tóosejrataj ti a'íi a'ín pué'een i Dios.

⁵ ¿Nyi sequée che' jamua'reej nyaj a'yan tyajamuáa'ixaa nyati'ij a'áa jo'tyávaaca'aj ja'mua jamuán?

⁶ Siajta ijíj jamua'reej tyi'tíj ti pu'ricij i ti quee tyi'tá'caa, ta'aj ij quee huataséjre'en a'ájna i a'tíj, 'asta na'aj quee atyojo're'nyej a'náj ti a'yan tyaaxá'pu'íntarej.

⁷ Ji'nye a'ájna i ti avíitzij jin je'ej pua'aj ricij pu'ríj huatyóochej, a'íi pu'quij á'itzeere' maj jatyítyej a'ájna i ti ijíj quee tyi'tá'caa.

⁸ Aj pu'ij huataséjre'sij a'ájna i ti quee tyi'tíj já'astijre', ajta i tavástara' Jesús pu ja'pua'ritye'en i junyúuca jime' a'ájna ti'ij uvé'nyej.

⁹ Ajta a'ájna i ti quee tyi'tíj já'astijre', a'íi pu jahuiiria'aj ta'mej i tyiyáaru', jéehua pu tyi'tíj jin a'yan rinyij mej mij tyámua' tyo'taséj i tyeítyee, a'íj pu jin jéehua huá'cuanamuan.

¹⁰ A'yaa pu néijmi'i jin tyihuá'cuanamuan a'íijma i tyeítyee, ji'nye camu jaataxié'vej maj tyá'antzaahuatye'en majta jaaxié've'en i ti ji'ré'can jime' mej mij a'ájna jin jaatáa'sej i ti huó'huiire'en.

¹¹ A'íj pu jin Dios tyi'tá'caa ti i ti je'ej pua'aj een huo'cuanamuaj, majta a'íj antzaahuatye'en i ti hue'tzij pué'een,

¹² ti'ij i Dios puéjtzij huo'tá'an a'íijma i maj quee ja'antzaahuaj i ti a'yan tyi'ja'yájna, sulu maj a'ájna jin jutyamua've'ej i ti je'ej pua'aj een.

Dios pu hua'antyíhuoj a'íijma i maj tyá'tzaahuatye' ti'ij hui'rátoonyij

¹³ Tyajta ityáj a'yaa tu a'náj tina'aj tyé'tyojtzi're' i Dios ja'mua jime', ta'ihuáamua' jéehua tu já'muaxie've' i tavástara' jimi, ji'nye Dios pu jamua'antyíhuoo siaj sij mua'aj a'ín pué'eenye' i ti anaquéj huó'huiire'en, a'ájna jime' ti a'ín tyámua' jamuáaruuj i ju júuricamej jime' siati'ij ja'antzaahuaj i ti a'yan tyi'ja'yájna i Dios jimi.

¹⁴ A'yaa pu een jime' i Dios jamuatajé a'ájna jitze ma'can i nyúucarij tyaj jamuáa'ixaa i Ciríistu' jitze ma'can, ti'ij a'yan tyajamuáaci'tyij siaj a'áa ja'séeria'aj xá'ra'nyij jamuán i tavástara' Jesús i ti ajta Ciríistu' pué'een.

¹⁵ A'íj xu jin ta'ihuáamua' tyámua' eenye' i jutzájta', siajta quee yó'hua'nan je'ej tyaj tyajamuamuá'tyiej nusu i tyaj jamuáa'ixaa i yu'xarij jitze.

16 Che' a'íin cha'tána'aj i Ciríistu' ajta i Dios i maj taaxié'vej majta tyámua' tyitaatyéeje, tyej tyij jimi tyi'ijchó've'ej,

17 miche' a'íin jamuaatá'ca'nyisti' i ja'muaxiéjnyu'caa tzajta', majta tyámua' jamuáa'uurej siaj sij a'náj tina'aj tyámua' rijcaj siajta a'íj xajtaj i ti xá'puí'.

3

Che' i nyúucaria'ra' i Dios tyámua' éenye'que' séjre'ej

1 Uve'tyáatican jime', ta'ihuáamua', siata'aj tajíme' jahuocaj, tyata'aj tyij i nyúucaria'ra' i tavástara' jiye'tzín huo'té'exaatye'en néijmi'caa i maj a'yan huacháatimee, a'yájna ti'ij tyú'namuajrej ja'mua jimi.

2 Siata'aj siajta jahuocaj ta'aj i tavástara' taatyáhuire'en a'íjma jimi i tyétyacaa i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij i maj majta je'ej pua'aj tyi'tyetyeityee, ji'nye camu néijmi'i tyá'tzaahuatye'.

3 Ajta i tavástara' i tiquee tyi'tíj jin á'itzeere', a'í pu'ij tyámua' já'mua'uuren ajta ja'muacha'íj ja'mej, ti'ij quee tyi'tíj je'ej já'mua'uurej.

4 Tyajta ityáj a'íj tu jitze tyí'ca'nyej i tavástara' siaj mua'aj tyámua' ricij, siajta a'yan siooj éenye'ej xá'ju'un tya'ti'ij tyajamuata'íj.

5 Che' i tavástara' jamuaatáhuire'en siaj sij huóoxie've'en séej siajta séej, a'yájna ti'ij i Dios tyaja'muaxie've', siata'aj siajta tyo'táviicue' tipua'aj siaj puéjtzij a'yájna ti'ij ajta i Ciríistu' tyo'táviicue'ri'.

Je'ej ti tyúuxie've' siaj sij tyu'muárie'en

6 Ta'ihuáamua', a'yaa tu tyajá'mua'ijtye' nyúucaritze' i tavástara' Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een, siaj ajtáciinyej a'íjna jimi i ta'ihuáara' ti je'ej pua'aj tyi'tyúucha'ij, ajta quee a'yan ricij je'ej tyaj mua'ajmaj tyajamuáa'ixaa.

7 Ji'nye mua'aj xu seríj jamua'reej je'ej siaj ye'ej huárinyij, siaj sij a'yan huárinyij tyati'ij ityáj, catu ityáj tyi'tíj jin je'ej pua'aj huaríj ja'mua jimi,

8 catu tyajta huáapua'aj tyú'cuua séej jimi. Sulu a'yaa tu a'náj tina'aj tyu'muáriej tújca tyajta tíca', tyej tyij quee tyi'tíj jin jamuaata-muárie'riste'en.

9 Ma' ajta a'yaa pu tye'tyevíitya'caj tyaj mua'ajmaj jamuaatáhuaviiij siaj sij taatáhuire'en, catu a'yan huaríj sulu a'yaa tu tyu'muáriej tyej tyij jamuáamua'tyej je'ej siaj ye'ej huárinyij.

10 Tyati'ij ja'mua jamuán ajo'tya'ca'aj, a'yaa tu tyajamuata'íj tijin: A'íjna i tiquee tyi'muarie'mui', che' quee ajta tyú'cua'nyij.

11 Ajta ijíj a'yaa tu tyáamua'reeri' maj séecan je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij, majta quee tyi'tíj jin tyi'muarie' sulu múuciinyive' mej mij tyú'itziitaj.

12 A'íjma jime' a'yaa tu tyajá'mua'ijcatye' a'íjna jitze ma'can i tavástara' Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een, maj tyu'muárie'en mej mij a'íjna jin jaamué'tin i maj jin huatyóohuire'en.

13 Siajta mua'aj ta'ihuáamua', caxu jacua'nyijra'aj i siaj jin xá'puí' ricij.

14 Tipua'aj a'tíj quee já'astyaj je'ej tyaj tyajá'mua'ixaatye' a'íjna jitze i yu'xarij, siata'aj jáamua'tyij a'tíj ti pué'een, siajta je'en ajtáciinyej a'íjci jimi ta'aj ij huatóotyevi'ra'astaj.

15 Caxu siajta jájcha'íria'aj, sulu tyámua' xu tyeetyéjeevej, ji'nye já'mua'ihuaara' pu pué'een.

Hua'tyojtye' i ti jin ja'antypuá'ritye'sij

16 Ajta i tavástara' ti tyámua' já'mua'uurej, a'í pu a'náj tina'aj ja'mua tzajta' séeria'aj ta'mej néijmi'i jime'. Che' i tavástara' ja'mua jimi séjre'ej.

¹⁷ Nyáaj Pablo, nyamuáca' nu jin tyajá'muayu'se'ej a'íjna jitze i yu'xarij. A'yaa nu tyé'yu'xaj néijmi'i i nyaj tyajá'mua'ityi'.

¹⁸ Che' i tavástara' Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een, che' a'íin tyámua' tyajamuáacha'íin mua'ajmaj.

I yu'xarij ti anaquéej jo'yú'xaca' i San Pablo a'íj ti huata'ítyi'ri' i Timoteo

Pablo pu jatyojtye'

¹ Nyáaj Pablo, i nyaj jahuiire' i Ciríistu' ti Jesús pué'een, a'yaa pu i Dios tyina'antyíhuoo ajta i Ciríistu' ti ajta Jesús pué'een i tyaj jajchó've',

² a'yaa nu tyí'muatyojtye' Timoteo, mu paj nyiyóoj pué'een a'íjna i tyaj jitzán tyá'tzaahuatye'. Che' i Dios ajta i Ciríistu' ti Jesús pué'een i tavástara', che' a'íin tyámua' tyimuáacha'íin, ajta muá'ancu'vaxi'íin ajta ajimi séjre'ej i ti jin tyámua' muáaruuj.

I maj hue'tzij jin tyihuá'mua'tyej

³ A'yájna nyati'íj nyeríj tyimuaatáhuaviiri' nyati'íj a'áa joomá'caj a Macedonia, a'áa paj jo'tyá'itzeerej a Éfeso, pej pij séecan huata'íjtye'en mej mij quee hue'tzij jin tyihuá'mua'tyej,

⁴ majta quee a'íj jitze tyú'iteeritye'ej je'ej maj tyityetyúucha'íica'aj i tahuásimua'ci'íj. A'yaa pu'uj tyí'huire' mej mij a'íjna jin huatónyo'si'tye'en, capu tyí'huire' mej mij a'íjna jin a'yan huárinyij je'ej ti i Dios tyá'xie've'.

⁵ A'íjna i paj jin tyihuo'ta'íjtye'sij a'íi pu a'íin pué'een i maj jin huóoxie've'en séej majta séej, a'íjna jime' i xiéjnyu'carij ti jí'ren, majta i maj jin tyámua' metyityoomuámua're'ej, majta jí're'can jime' ja'tzaahuatye' i tavástara'.

⁶ Séecan mu meríj a'íjna jin je'ej pua'aj huaríj majta jó'vej a'íjna jime' i nyúucarij tiquee tyi'tíj huire'.

⁷ A'yaa mu tyá'xie've' maj huo'mua'tyej i nyúucaria'ra' i Dios, majta a'íimaj quee yo'itéej je'ej maj tyí'xaj, nusu je'ej maj tyi'tíj tyihuá'mua'tyej a'yan metyuuséerataj tíjin tyámua' mu naa tyá'mua'reej.

⁸ A'yaa tu tyá'mua'reej ti tyí'huire' i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, tipua'aj a'yan muáarinyij je'ej ti tyúuxie've' a'íjna jitze.

⁹ Tyiche' jo'támua'reej ti i nyúucarij i maj jin tyí'ijta quee a'íjma jimi huatyátuihuaca' i maj tyámua' tyityetyúucha'íj. A'íjna i nyúucarij a'íjma pu jimi huatyátuihuaca' i maj quee tyihuo'j'ítej, i maj quee tyu'namuaj, i maj je'ej pua'aj ricij, i maj tyí'ijxána'cira', i maj quee tzáahuatyi'ra'aj jimi tyícha'íj i Dios, i maj já'xaahuataj i huá'yí'raj, i maj huá'cui'caa i juhuásimua', ajta néijmi'caa jimi i maj tyí'tyacui'caa,

¹⁰ ajta a'íimaj jimi i maj juxana'cire' úucaá jamuán, nusu séecan jamuán i tyétyacaá, i maj tyi'tíj jin je'ej pua'aj ricij, i maj tyí'hue'tacaá, a'yaa tí'ij huatóomua'aj tíjin néijmi'i i maj je'ej pua'aj tyihuá'mua'tyej tyi'tíj tiquee xá'pui'.

¹¹ A'yaa pu tyí'mua'taj a'íjna i nyúucaria'ra' i Dios i ti nyéetzij a'yan tyinaata'íj nyej nyij huó'ixaatye'en.

I Dios ti jin ja'ancu'vaxij a'íjci i Pablo

¹² Nyetye'tyojtzire' a'íjci i ti ca'nyíjra'aj nyatá'caa, nyajta i Ciríistu' ti Jesús pué'een i tavástara', jí'nye a'yaa pu naatamua'aj tíjin nyaj quee tyi'tíj jin ootyá'ítzee, ajta na'antyíhuoj nyej nyij jaatyáhuire'en,

¹³ tyij nyajta jájcuaj imuáj je'ej pua'aj tyi'tyínyecha'íica'aj, je'ej nu pua'aj ja'uuriajca'aj nyajta je'ej pua'aj tyé'jeevaca'aj. Ajta i Dios pu

ná'ancu'vaxi' nyéetzij, ji'nye canu nyeexúj tyá'tzaahuatya'ca'aj nyajta quee jamua'reeriaca'aj je'ej nyaj rijcaj.

¹⁴ Ajta i tavástara' jéehua pu huápu'i'ij tyámua' tyinyejcha'íij ta'raj, a'íi pu naatá' i nyaj jin tyá'tzaahuatye' ajta nyej nyij huo'xié've'en a'íjna jitze ma'can i Ciríistu' ti ajta Jesús pué'een.

¹⁵ A'yaa pu tyi'ja'yájna, a'yaa pu'ij tyúuxie've' maj néijmi'i tyá'antzaahuatye'en ti i Ciríistu' a'íjna jin yatanyéj íiyan i cháanacaj japua ti'ij hui'rátóonyij a'íijma i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'íij, nyáaj nu síij a'íin pué'een i nyaj je'ej pua'aj tyi'tyínyecha'íica'aj.

¹⁶ Ajta i Dios pu ná'ancu'vaxij, a'íj pu jimi i Ciríistu' naataséjraj ti jéehua nyaxie've'. A'yaa nu nyij nyáaj tyí'huiire' ti'ij i maj jitzán jaaséej a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye' i maj jusén jin júurij muá'ju'un.

¹⁷ Tyiche' jaatyátzaahuatye'en tyajta tyaatatyójtzi're'en a'íjci i tajtúhuan ti jusén jin tyi'tyéjvee, capu a'náj muí'nyij, ajta síij na'aj a'íin pué'een i Dios. Che' a'yan tyá'ra'nyij.

¹⁸ Nyiyóoj Timoteo, a'yaa nu tyí'mua'ijcatye' paj a'íjna jin huatyényo'se'en i paj jin tyámua' naa tyí'huiire' i tavástara' jimi, a'yájna mati'ij anaquéej a jimi tyu'taxájtaca' a'íimaj i maj tyí'xaj i Dios jitze ma'can.

¹⁹ Séecan i maj quee a'yan huaríj je'ej maj hua' jimi tyu'taxájtaca', a'íi mu huamué'tichej i maj jitzán tyá'tzaahuatya'ca'aj.

²⁰ A'yaa pu tyihuó'ruuj a'íijma i Himeneo ajta i Alejandro, i nyaj nyeríj tyu'tátuii i tyiyáaru' jimi, mej mij jáari'rej maj quee je'ej pua'aj tyá'xajta i Dios.

2

Je'ej maj ye'ej tyityeetyényuunyij

¹ A'yaa nu tyaja'muahuaviiij siaj jéehua jahuoocaj i Dios jimi siajta tyé'tyojtzi're'ej néijmi'caa jime' i tyeítyee.

² A'yaa pu tyúuxie've' siaj hua' jime' jahuoocaj i maj tyityatatyíj siajta néijmi'caa jime' i maj tajtúhuan jin tyityetyu'uj, tyata'aj tyij taxáahuaj mahuacháatime'nyij, tyajta tyámua' tyi'tyitacha'íij néijmi'caa jimi.

³ A'yaa pu tyí'xa'pui' ajta a'yan tya'ráanajchi i Dios ti tajapúa huatanyúj,

⁴ ji'nye a'yaa pu i Dios tyá'xie've' ti néijmi'caa táahuiire'en ajta maj néijmi'i jáamua'reej i ti ji're'can jime' a'íjna jimi.

⁵ Ji'nye síij pu'uj i Dios, ajta síij na'aj a'íin pué'een i ti hua' japua huatanyúj i tyeítyee i maj jin ootyá'itzee i Dios jimi. A'íi pu a'íin pué'een i Ciríistu' ti Jesús pué'een.

⁶ A'íi pu tajitzé ma'can huamuí' ti'ij néijmi'caa táahuiire'en ajta tyej tyij a'yan tyihuo'té'exaatye'en i tyeítyee je'ej ti i Dios tyaaxá'pu'intarej.

⁷ Ajta tyej tyij a'yan tyihuo're'ixaatye'en i tyeítyee, a'íj pu jin nyéetzij na'antyíhuoj nyej nyij tyu'tyáhuiire'en i Dios jimi, ajta nyej nyij huo'mua'tyej i maj jitzán tyá'antzaahuatye'en, i ti a'yan tyi'ja'yájna, a'íijma i maj quee Israel jitze ajtyáma'can. Nyajta tzáahuatyi'ra'aj jin tyí'xaj, canu tyí'hue'ej.

⁸ A'yaa nu nyij tyá'xie've' maj i tyétyacaa néijmi'que' jahuoocaj, majta ajméjca'taxi'in i Dios jimi tyámua' ma' éenye'ej i jutzájta' majta quee nyinyu'cacuj, nusu múujaaxiejvi'raj.

⁹ A'yaa nu nyajta tyá'xie've' maj i úucua tyámua' mana'aj tyu'tyóocheytyej je'ej ti tye'tyévijtye', miche' quee huápu'i'ij tyámua' ju'uurej i jucipuáj jitze, miche' majta quee tyo'carújtya'ajma'aj tyi'tíj

tí ooroj tyi'pue'éenye'ejmee, nusu tyi'tíj peerla, nusu maj a'íjna tyi'tyóoche'tyahua'an i cáanarij tí tyá'najchij.

¹⁰ Miche' a'íjna jin tyámua' huó'uurej i maj jin i séecan jamua'reej maj tyámua' tyí'tyetyeityee, a'yájna tí'ij tye'tyévijtye' a'íimaj jimi i úucaa i maj tyá'tzaahuatye' i Dios jimi.

¹¹ A'yaa pu tyúuxie've' maj i úucaa tyámua' naa néijmi'i tyu'namuaj je'ej maj tyihuá'ixaatye', majta néijmi'i jin tyu'tyátzaahuatye'en,

¹² nyajta quee tyi'tá'caa maj i úucaa tyihuá'mua'tyej u tyeyúuj tzajta', miche' majta quee tyihuá'ijtye'ej i tyétyacaa. A'yaa nu tyá'xie've' maj quee ave'nyuucan,

¹³ jí'nye Dios pu anaquéej a'íj huatyátaahuaca' i Adán, ajta je'en i Eva,

¹⁴ ajta i Adán capu a'tíj jáacuanamuaj, sulu Eva pu i tyiyáaru' jáacuanamuaj, a'íj pu jin ootyá'itzeerej i Dios jimi.

¹⁵ Ajta a'yaa pu tyá'huiire'en i íitaj tipua'aj tyámua' tyihuó'cha'ín i juyójmua', ajta tyámua' tyá'tzaahuatye'ej, hua'xie've'ej i séecan ajta jí'réenya'aj i jutzájta'.

3

Je'ej maj huárinyij i maj tyihuá'ixaatye' u tyeyúuj tzajta'

¹ A'yaa pu tyi'ja'yájna. Tipua'aj a'tíj a'yan tya'xié've'ej tí a'íjna jin antyúumua'reeriaj tí tyihuó'ixaatye'en i tyeyúuj tzajta', a'yaa pu tyá'xie've' tí tyi'tíj jin tyámua' huárinyij.

² A'íj pu jin, a'íjna i tí a'yan tyi'tíj jin tye'entyúumua'reeriaj, a'yaa pu tyúuxie've' tíquee tyi'tíj jin á'itzeeria'aj. Ajta tí séej na'aj tyévi'tinye'en i íitaj, tí'ij tyámua' éenye'que' séjre'ej mata'aj tzáahuatyi'ra'aj jimi tyícha'íj. Ajta a'náj tina'aj a'yan tya'ajxié'ví'ra'aj tí tyámua' tyihuo'tyéjeevej i maj jamua'reej jo'tíj ja'chej, tí ajta jaayí'tihua'an tí tyámua' tyihuó'mua'tyej,

³ ajta quee jutahueeve'ej, ajta quee junyo'se've'ej, che' tyámua' tyí'tyevistan a'íjma jimi i tyeítyee, ajta quee janyacua'tzaj i túmii.

⁴ A'yaa pu tyúuxie've' tí tyámua' naa atyeje'chej, majta i yójmua'mua' janamuajraj, majta néijmi'i i maj jamuán aja'chej tyámua' tyi'tyetyúucha'íj,

⁵ jí'nye tipua'aj quee jaayí'tihua'an tí tyámua' tyihuo'ta'íjtye'en a'íimaj i maj jamuán aja'chej, ¿jí'nye tyí'rij tí tyámua' tyihuó'cha'ín a'íimaj i maj jusí'rii i Dios jimi?

⁶ A'íj pu jin a'yan tyúuxie've', tí a'íjna i tí tyihuá'mua'tyej quee oochán na'aj tyá'antzaahuatye'en, na'ríj quee a'íi pu óotzaahuatye'en a'íjna jime' tí tyi'tíj jin tyi'tyéjvee, tí'ij ij a'yan tyi'mue'tiche'en tí'ij i tyiyáaru'.

⁷ A'yaa pu ajta tyúuxie've' maj tzáahuatyi'ra'aj jimi tyícha'íj i maj quee tyá'tzaahuatye', mej mij quee séecan jaatyáxaahuataj nusu i tyiyáaru' tyi'tíj jin ja'antymu'é'tin.

Je'ej maj tyityetyúucha'íj i maj tyi'tíj jin antyúumua'reej u tyeyúuj tzajta'

⁸ A'íimaj i maj tyi'tíj jin antyúumua'reej u tyeyúuj tzajta', a'yaa pu tyúuxie've' maj tyétyacaa pué'eenye' maj tzáahuatyi'ra'aj hua' jimi tyícha'íj, maj quee a'náj tyí'hue'taj, majta quee jura'rujve'ej, majta quee janyacua'tzaj i túmii i maj jaamu'é'tij hue'tzij jime'.

⁹ A'yaa pu tyúuxie've' maj néijmi'i ántzaahuatye'en a'íjna i tí ju'avaataca'aj i Dios jimi, majta tyámua' naa metyityoomuámua're'ej.

¹⁰ A'yaa pu ajta tyúuxie've' maj i tyeítýee huo'séj maj jaataséjrataj i maj jaaxá'pui'intarej, tipua'aj mequee tyi'tíj jin je'ej pua'aj tyí'tyesejre'ej, aj mu mij tyi'tíj jin antyúumua'reeriaj muá'ju'un u tyeyúuj tzajta'.

¹¹ A'yaa pu'uj tána'aj tyí'een i úucaa jimi, maj tzáahuatyira'aj jin séjre'ej, majta quee je'ej pua'aj tyí'xaxa'ta'an, maj quee tyi'tíj jin á'itzeeria'aj.

¹² Síj ti tyí'huiire' u tyeyúuj tzajta', a'yaa pu tyúuxie've' ti séej na'aj i íitaj tyévi'tinye'en, ajta jaayí'tihua'an ti tyihuo'ta'íjtye'en i juyójmua', ajta néijmi'caa i maj jamuán aja'chej.

¹³ Ji'nye a'íimaj i maj tyámua' tyí'huiire' u tyeyúuj tzajta', a'íi mu jamue'tin mej mij tyámua' huojo'sejra i tyeítýee, majta juxáahuaj séeria'aj muá'ju'un a'íjna jime' maj tyá'tzaahuatyé' i Ciríistu' jimi ti Jesús pué'een.

I nyúucarij ti jì'ré'can jìme' i Dios taataséjratyej

¹⁴ A'yaa nu tyi'ijchó've'ej nyaj jiye'tzín muojo'tyéesej, a'íj nu jin a'yan tyí'muayu'se',

¹⁵ tipua'aj nyequee jiye'tzín a'áa ja'tanyéj, a'yaa nu tyá'xie've' paj jáamua'reej je'ej maj huárinyij a'íimaj i tyeítýeristyamua'me'en i Dios, maj a'íin pué'een i maj jusi'rii u tyeyúuj tzajta', mej mij tyaatatyójtzi're'en i Dios ti júurij, i ti huá'huiire' ajta a'íj huá'ixaatyé' i ti a'yan tyi'ja'yájna.

¹⁶ A'yaa tu tyá'mua'reej ti i nyúucarij i tyaj jitzán tyá'tzaahuatyé' jo'tij na'aj séejre', ji'nye a'yaa pu tyá'xaj i yu'xarij jitze tijin:

Ciríistu' pu a'yan tyu'tóosejrataca' ti'ij tyáati',
tyu'tyáamue'tij a'íjna jime' i júuricama'ra' i Dios,
majta jaaséj i maj tajapuá tyí'huiire'.

Néijmi'que' mu i cháanacaj japua tyihuo'té'exaaj a'íjna jitze ma'can,
majta tyá'antzaahuaj a'íjna jimi,
ajta i Dios yo'ví'tij u tajapuá.

4

I maj hue'tzij jìme' tyihuá'mua'tyej

¹ Ajta i júuricama'ra' i Dios, a'yaa pu tyí'xaj ja'huoo'itéerican jime' maj séecan jaatyáhue'taj i maj jitzán tyá'tzaahuatyé', mej mij a'íjma ántzaahuatyé'en i maj hue'tzij jin tyihuá'mua'tyej a'íjna jitze ma'can i tyiyáaru'.

² A'íjma mu ántzaahuatyé'sij i maj je'ej pua'aj tyí'jepe' majta tyí'hue'tacaa, je'ej mu pua'aj tyityetyúucha'íj, majta je'ej pua'aj metyityoomuámua're'.

³ A'íimaj tyeítýeera' metyu'ijmuj maj quee nyejnyeichaj, ajta maj je'cácaa mana'aj tyí'cua'ajcaj i ti tyí'cue'ri' i Dios ti a'yan tyu'tyájtóo, mej mij tyú'cua'nyij i maj tyá'tzaahuatyé', majta i maj jamua'reej i ti a'yan tyi'ja'yájna metye'tyóotzi'ria'aj.

⁴ Ji'nye néijmi'i i Dios ti tyú'taahuaca' tyámua' pu tyí'een, a'íj tu jin néijmi'i tya'ancuriáa'sij tyetye'tyóotzi're'ej i Dios,

⁵ ji'nye i nyúucaria'ra' i Dios ajta i tyaj jin jahuoo jimí, a'íi pu tyámua' néijmi'i tyí'uurej.

Síj ti tyámua' naa tyí'huiire' i Ciríistu' jimi

⁶ A'íj paj huo'mua'tyej a'íjma i maj tyá'tzaahuatyé', aj pej pij tyámua' tyu'tyáhuire'sij i Ciríistu' jimi ti ajta Jesús pué'een, petyu'tyáhuire'sij a'íjna jitze i nyúucarij i paj jitzán tyá'antzaahuaj mati'ij muaamuá'tyej.

7 Capáj já'tzaahuatya'aj a'íjci i nyúucarij íyan ti ma'can i cháanacaj japua. Pata'aj jáari'rej paj a'yan huárinyij je'ej ti i Dios tyá'xie've',

8 tyij ajta cái tyí'huiire' tipua'aj pahuá'cua'ajtye'en pej pij huatyá'ca'nyej i mua' tyéviij jitze, ajta paj a'yan huárinyij je'ej ti tyá'xie've' i Dios jéehua pu tyí'huiire', ijíij paj pooj a'yan séejre' i cháanacaj japua, ajta muaatyáhuire'ej pej pij júurij puá'ra'nyij jusén jime'.

9 A'yaa pu tyi'ja'yájna, ajta a'yan tyúuxie've' mej mij néijmi'i ja'antzaahuatye'en.

10 A'íj tu jin tyí'muarie' tyajta a'íjna jin nyo'se', ji'nye a'íj tu jitze tyi'ijchó've' i Dios ti júurij, i ti néijmi'caa huire' i tyeítjee, ajta jéetze' a'íjma i maj tyá'tzaahuatye'.

11 A'yaa paj tyihuo'ta'íjtye'en pajta a'yan tyihuo'mua'tyej.

12 Capáj tyi'tá'care'en maj muá'xaahuataj a'íjna jime' paj quee a'chu vásti', sulu a'yaa paj tyihuo'tyáhuire'en i maj tyá'tzaahuatye' mej mij muéetzij jitze tyi'huó'íteeritye'en je'ej paj tyí'xaj, je'ej paj tyi'tyá'cha'ij, ajta je'ej paj tyihua'xie've', pajta tyámua' huárinyij a'íjna jitze i tyaj jitzán tyá'tzaahuatye', pej pij tyámua' eenye'en a tzajta'.

13 A'yaa paj pooj rijcaj, 'asta nyeequee a'áa ja'rá'astij, pata'aj huo'tánamuajraste'en i yu'xarij pajta tyihuo'mua'tyej pata'aj pij a'íjna jin ca'nyíjra'aj huo'tá'an.

14 Capáj jaxaahuataj tyi'tíj ti je'ej i Dios tyimuaatapuéjve mati'ij huásij mua'vá'muariej, majta tyu'taxájtaca' ajime' i Dios jitze ma'can.

15 Pata'aj tyámua' huárinyij a'íjna jitze, pajta a'íj jitze tyihua'mua'tyej, mata'aj mij néijmi'i muaaséj paj néijmi'i jin tyámua' ricij.

16 Tyámua' paj tyi'huá'cha'iin, pajta je'ej paj tyi'tíj tyihua'mua'tyej i séecan, pajta pooj tyámua' tyu'mé'en. Tipua'aj a'yan puáarinyij, muáaj paj asíj a japua huatányuusij, pajta a'íimaj japua i maj muanamuajran.

5

Je'ej maj tyityetyúucha'íj a'íjma jimi i maj tyá'tzaahuatye'

1 Capáj je'ej pua'aj tyé'tya'xi'ij i ti arí vastacirie', sulu tyámua' paj tyetyéjeevej pati'ij a' táataj, pajta a'íjma i maj tyámua, pata'aj tyámua' tyihuo'tyéjeevej pati'ij a'ihuámua'.

2 Pajta i ucarijsee tyámua' paj tyihuo'tyéjeevej a'yájna pati'ij a' náanaj, pajta i maj íimuaa a'yájna pati'ij á'cu'tzimuj, tyámua' paj néijmi'caa tyu'tyéjeevej.

3 Pata'aj huo'táhuire'en i úucaa i maj huóojimua'astariaca', tipua'aj mequee je'ej tyéjviicue'raj tyi'tíj jime'.

4 Ajta tipua'aj síj i íiti' ti antyúusiijtariaca' tyiyójmua' na'ríj tyiyá'cuarimua'aj, miche' a'íimaj anaquéj jaatyáhuire'en mej mij a'íjna jin ja'rá'astej maj huo'tyáhuire'en i jutyeítysteristyamua', ji'nye a'yaa pu tya'ráanajchi i Dios.

5 A'íjna i íiti' ti ji'récán jime' antyúusiijtariaca', ajta quee je'ej tyéjviicue', a'íj pu jitze tyi'ijchó've' i Dios, ajta quee a'náj jaatapuá'cítaj ti jahuoo, a'yaa pu a'náj tina'aj rinyij tújca ajta tíca'.

6 Ajta i íiti' ti antyúusiijtariaca', ajta je'en a'yan rijcaj je'ej ti jimi tyúuxie've', a'yaa pu een i Dios jimi tí'ij i ti huamuí'.

7 A'yaa paj pajta tyihuo'ta'íjtye'en i tyeítjee i nyúucarij jime' mej mij quee tyi'tíj jin á'itzeeria'aj.

8 Ji'nye a'tíj maj quee jitzán juxie've' i tyeítysteristyamua'me'en, majta i maj jamuán aja'chej, a'íi pu jaatyáxaahuataca' i ti jitzán tyá'tzaahuatye', ajta jéetze' je'ej pua'aj ricij quee i síij tiquee a'náj tyá'antzaahuaj.

9 A'íimaj i maj huóojimua'astariaca', a'íijma papu'uj ooyú'xaj i maj huéicatyej nyinyi'ra'aj jájcha'ij nusu jéetze', ajta maj séej mana'aj huávichej.

10 Ajta a'yan tyúuxie've' maj néijmi'i jamua'reeriaj maj xá'pui' ricij, majta tyámua' tyihuo'xá'pueeri' i juyójmua', ajta huo'taxié've'en a'íijma i maj jamuariacaa, nusu ti hua'nájo'sixij i huá'íicaj jitze a'íimaj i maj ajtyu'uj i Dios jimi, ajta huo'táhuüi a'íijma i maj jajpuéjtzij. Ajta a'íjna jime' i ti a'náj tina'aj tyámua' néijmi'i jin huaríj.

11 Capáj a'íijma á'yu'xaj i maj huóojimua'astariaca' majta móoj íimuaa, ji'nye tipua'aj majtáhua'aj a'yan tyaataxie've'en maj huáhuüichej, aj mu mij ajtáciiinyij i Ciríistu' jimi,

12 aj mu mij jéetze' ootyá'ítzeere'sij i Dios jimi, a'íjna jime' maj jaatyáxaahuataca' je'ej maj anaquéej tyi'tíj jin tyitya'tóoraj.

13 Majta a'yan tyeeyi'tin maj mahuojo'muaarin i hua'chej méyee majta méyee, a'íj mumij jin jéehua huí'na'se', majta quee a'yaa mana'aj ricij sulu majta mu tyúuxajtave' je'ej tiquee tyi'tyéevijtij.

14 A'íj nu jin a'yan tyá'xie've' maj huáhuüichej i maj móoj íimuari'taj mati'ij huóojimua'astariaca', miche' tyiyóomua'aj muá'ra'nyij, majta tyámua' tyu'muárie'en jo'maj ja'chej, mej mij quee tyi'tá'care'en ti i ti tájcha'íire' tyi'tíj jin hua' jitze tyo'ojpuá'ritye'en.

15 Ji'nye séecan i maj antyúujimua'astariaca' mu meríj ajtacíj i Dios jimi, mej mij a'íj ántzaahuatye' i tyiyáaru'.

16 Tipua'aj síij i íiti' ti tyá'tzaahuatye', séecan jamuán ajá'chajcaj i maj huóojimua'astariaca', che' huo'táhuüire'en, ti'ij quee huá'muarie'ristya'aj a'íijma i maj tyí'huüire' u tyeyúuj tzajta', a'yaa pu tyu'tái'riitarij mej mij huo'táhuüire'en i maj huóojimua'astariaca' majta quee je'ej tyéejviicue'.

17 Majta i huáasij i maj tyámua' tyí'muarie' u tyeyúuj tzajta', a'yaa pu tyúuxie've' maj tyámua' tyihuó'cha'íin, siajta jéetze' a'íimaj i maj tyihua'ixa'tyee majta i maj tyihua'mua'tyej.

18 Ji'nye a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: "Capáj ja'anjí'quihua'an i púuyej ti jayuu i tyeríicuj." A'yaa pu ajta tyé'yu'si' tijin: "A'yaa pu tyí'xa'pui' maj tyaanájchitye'en a'tíj ti tyí'muijhuacaa."

19 Capáj tyi'tíj jitzán pua'ritye'ej i vásti', tipua'aj síij na'aj tyi'tíj jitzán pua'ritye'ej, sulu miche' mahua'puaj, na'ríij mahueéicaj i maj jitzán tyí'pua'ritye'.

20 Ajta i maj móoj tyi'tíj jin je'ej pua'aj ricij, pata'aj hua'ajtyá'xi'in néijmi'i metyi'namuáaracaj i tyeítýee mej mij majta a'íimaj tyu'tyátzaahuatye'en.

21 A'yaa nu tyí'mua'ijcatye' i Dios jimi nyajta i Ciríistu' jimi ti ajta Jesús pué'een, nyajta a'íijma jimi i maj tyí'huüire' i tajapuá Dios ti hua'antyíhuoj, paj néijmi'i jin a'yan huárinij je'ej nyaj tyimuáa'ixaa, capáj séej je'ej jo'séjraj pajta séej xie've'ej, sulu juxa'aj paj néijmi'caa jó'mua'raj.

22 Capáj a'tíj avá'muijhua'an pequee xu jamua'réerej je'ej ti een i jutzájta', na'ríij quee jamuán paj ootyá'ítzeere'ej i Dios jimi. Pata'aj asíj tyámua' tyi'huá'cha'íin pej pij quee tyi'tíj jin ootyá'ítzeere'en i Dios jimi.

23 Pajta quee a'íj pana'aj ya'caj i jájtyij, sulu pata'aj cíi i nahuáj tyu'yé'en, pej pij quee tyí'cui' mua' tzajta'.

²⁴ Je'ej maj séecan tyi'táj jin tyityá'ítzeere', a'í pu séejre' mati'ij quee xu huá'xijtye'ej, ajta séecan jime', capu je'ej ámiteere' i maj jin ootyá'ítzee, sulu majca'huáyee pu huataséjre'sij.

²⁵ A'yaa pu ajta tyí'sejre' je'ej maj tyi'táj jin tyámua' ricij, ajta i tiquee tyámua' een capu i'ríj ti huatyóo'avaaj jusén jime'.

6

¹ A'íimaj i maj ca'nyéjrij jin tyí'muarie', a'yaa pu tyúuxie've' maj tzaahuatyí'ra'aj tyícha'íij hua' jimi i maj tyihuá'ijtye', mej mij quee je'ej pua'aj tyá'xajta je'ej tyaj jatamuá'muaj i Dios ti tavástara', ajta je'ej tyaj tyihuá'mua'tyej.

² Ajta tipua'aj séecan i maj tyajá'mua'ijtye' majta tyá'tzaahuatye'ej, caxu hua'xahuari'raj a'íjci jime' siaj ju'ihuáamua' i tavástara' jimi. A'yaa xu jéetze' tyámua' tyihuo'táhuire'en, ji'nye a'íimaj i siaj hua' jimi tyámua' tyí'huire' a'í mu majta tyá'tzaahuatye' i Dios majta ta'ihuáamua' pué'een i jéehua hua'xie've'.

I ti jì're'can jime' jéehua tyí'huire'

³ Tipua'aj síj a'yan seequéj tyí'mua'taj ajta quee a'yan tyu'mé'en je'ej tyaj ityáj tyaja'muamua'tyej i tavástara' Jesús ti ajta Ciriistu' pué'een jitze ma'can, ajta quee a'yájna je'ej tyaj tyi'tyítacha'ij,

⁴ a'í pu a'íin pué'een i ti óotzaahuatye' ajta quee tyi'táj huayí'tin. Capu i'ríj tyej tyámua' jamuán tyu'taxáj, a'íj pu jin tyihuá'chueere', ajta je'ej pua'aj tyí'jepe', capu i'ríj ti a'táj jitzán tyú'ca'nyej,

⁵ ajta jéehua nyo'se' a'íjma jamuán i maj quee tyámua' metyityoomuámua're', ajta quee jamua'tyej i ti a'yan tyi'ja'yájna, a'yaa pu tyé'miteeraste' maj séecan a'íjna jin tyí'mue'tin i maj a'yan tyúusejrataj tijn Ciriistu' mu jimi tyí'huire'.

⁶ Ajta a'yan tyi'ja'yájna tipua'aj a'táj tyámua' huóo'uurej ti'ij ja'antzaahuatye'en i Dios, a'yaa pu jéehua tya'ancuriáa'sij tipua'aj jutyamua've'ej je'ej ti tyi'táj tyí'ijcha'ij.

⁷ Ji'nye catu tyi'táj hua'á'sima'aj tyati'ij a'yan huaséjre i cháanacaj japua, a'íj tu jin tyequée tyajta tyi'táj á'tinyij íyan ti ma'can i cháanacaj japua,

⁸ tipua'aj tyi'táj tyéjcha'íij tyaj jáacua'nyij tyajta i tyaj tyu'tyátachejtye'en, tyiche' a'íjna jin huátatyamua've'en.

⁹ Majta a'íimaj, i maj a'yan tyá'xie've' maj huochíjtyaanyi'taj, a'yaa mu een mati'ij i maj cójnari jin huo'tyáaji'quej, a'í pu'ij hua'tyánaamuaj i hua'tzajta' mej mij a'yan huárinij je'ej ti hua' jitze tyúuxie've', a'í pu néijmi'i tyihuáa'ri'raj ajta hua'antyípua'ritye'sij jusén jime'.

¹⁰ Ji'nye a'íj pu jitze i túmii tye'rányinyii néijmi'i i ti je'ej pua'aj tyí'een, séecan mu meríj jaatyáxaahuataca' i maj jitzán tyá'tzaahuatye' a'íjna jime' maj jéehua huápu'ij janyacua'aj i túmii, a'íj mu jin jéehua jajpuéjtzij.

I ti huanyo'se'en a'íjna jime' i ti jitzán tyá'tzaahuatye'

¹¹ Pajta muáaj, mu paj Dios jimi séejre', capáj tyi'táj a'yan uuriaj. Pata'aj tyámua' tyi'tyía'cha'íij, pajta hua'cu'vej, pata'aj tyámua' tyá'tzaahuatye'ej, pajta hua'xie've'ej néijmi'caa, pajta huatyá'ca'nyej i paj jin jaxaamuijritye', capáj á'atzaahuatya'aj.

¹² Pata'aj a'íjna jin huatyényo'se'en i paj jin tyá'tzaahuatye', capáj yó'jipuan i paj jusén jime' júurij puá'mej, ji'nye a'íj pu jin i Dios muaatajé, a'íj paj jin tyámua' tyu'taxájtaca' jéehua metyi'séeracaj.

¹³ Ajta ijíj, i Dios jimi i ti néijmi'caa tá'caa mej mij júurij, ajta jimí i Ciriístu', i ti ajta xá'pui' tyu'taxájtaca' a'íjna jimi i tajtúhuan ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Poncio Piláato, a'yaa nu tyí'mua'ijtye'

¹⁴ paj a'yan huárinyij je'ej nyaj tyí'mua'ijtye', pajta tyámua' eenye' pej pij quee tyi'tíj jin á'itzeeria'aj, 'asta na'aj quee uvé'nye' i tavástara' Jesús ti ajta Ciriístu' pué'een.

¹⁵ Ajta a'yan tye'mej a'náj ti i Dios a'yan tyaaxá'pui'intarej, ji'nye a'íi pu a'íin pué'een i ti tyihuá'ijtye' a'íjma i maj tajtúhuan jin tyityetyúu'pu', ajta hua' vástara' a'íimaj i tyaj a'yan hua'tamuá'muaj tijin tavástara' i maj a'yan mana'aj séejre' i cháanacaj japua.

¹⁶ A'íi pu'uj a'íin pué'een i ti quee a'náj mui'nyij, ajta a'áa já'sejre' jo'tij jéehua já'taa, jo'tij quee já'i'rij ti a'tíj ajtyáxiirej. Capu a'tíj a'náj jaaséj, capu ajta i'ríj ti a'tíj jaaséj. Tyiche' tyaatatyójtzi're'en a'íjna i ti néijmi'i jin antyúumua'reej jusén jime'.

¹⁷ A'íimaj i maj chíjtyaanyi'ij pué'een, a'yaa paj tyihuo'ta'íjtye'en maj quee óotzaahuatye'ej, majta quee a'íj jitze tyí'ca'nye' i maj jéehua tyí'ijcha'ij, ji'nye capu tyé'tyeeren i maj jéehua tyí'ijcha'ij. A'yaa pu tyí'xa'pui' maj a'íjna jitze tyi'ijchó've'ej i Dios, a'íjna i ti juxié'vi'ra' jin jéehua tyitaatapuéjve'sij tyej tyij a'íjna jin huátatyamua've'en.

¹⁸ Pahuo'ta'íjtye'en maj tyámua' huárinyij, miche' a'íjna jin huochíjtyaanyi'taj i maj jéehua tyámua' tyu'muárie'en a'íjna jime' i ti xá'pui' een, majta a'yan tya'ajxié'vi'ra' maj tyihuo'tá'an a'íimaj i maj quee je'ej tyéejviicue', mej mij tyihuo'riáan i maj tyí'ijcha'ij.

¹⁹ A'yaa mu jéehua tya'ancuriáa'sij i maj jin huatyóohuiire'en ma-jca'huáyee, ajta a'yan tyihuá'ci'tyij maj jusén jime' júurij muá'ra'nyij.

Je'ej ti i Pablo tyaata'ij uve'tyáatican jime' i Timoteo

²⁰ Muáaj Timoteo, pata'aj tyámua' tyéecha'íin je'ej ti tyi'tíj jin i Dios tyimuaata'íj. Capáj huá'astyaj i maj cha'mana'aj tyí'xaj a'íjna jime' i nyúucarij ti quee tyi'tíj huiire', nusu a'íjma i maj a'yan tyóotzaahuatye' maj jéehua tyo'mua'reej, ajta quee a'yan tyi'ja'yájna,

²¹ ji'nye séecan mu meríj huó'namuajri', a'íj mu jin ajtacíj i maj jitzán tyá'tzaahuatye'.

Che' i tavástara' tyámua' tyajamuáahuiire'en ajta tyámua' ja-muáa'uurej.

I yu'xarij ti hua'puaj a'íin ti jo'yú'xaca' i San Pablo ti'ij i Timoteo huata'ítyi'

Pablo pu jatyojtye'

¹ Nyáaj Pablo, i nyaj jahuiire' i Ciríistu', Dios pu juxié'vi'ra' jin na'antyíhuoj, a'íjna jime' i ti a'yan tya'tóoratziri' ti taatá'an tyaj júurij tá'ra'nyij jusén jime' jamuán i Ciríistu' ti Jesús pué'een,

² a'yaa nu ya tyí'muatyojtye' muéetzij Timoteo mu paj nyiyóoj pué'een. Che' i Dios ajta i Ciríistu' ti tavástara' pué'een, miche' a'íin tyámua' tyimuáacha'íin, majta muá'ancu'vaxi'ín mej mij tyámua' tyimuaatyápua'ritye'en mua' tzajta'.

Tyu'taxájtaj a'íjci jitze ma'can i Ciríistu'

³ A'náj tina'aj nu mua'tamuá're'rii nyati'ijta jahuoocaj, tújca na'ríij tíca', a'yaa nu tyé'tyojtzire' i Dios, i nyaj jimí tyámua' éenye'ej tyí'huíire', a'yájna mati'ij majta tyí'huíiria'ca'aj i nyahuásimua'ci'ij.

⁴ A'náj tina'aj nu mua'tamuá're'rii i paj acá'yi'nya'aj, a'íj nu jin a'yan tyá'xie've' nyaj muaaséj, nyej nyij huatányetyamua've'en.

⁵ Ji'nye a'yaa nu tyá'mua'reej paj tzáahuatyira'aj jin tyá'tzaahuatye'. Anaquéej pu a'yáacuari' Loida tyá'antzaahuaj ajta a' náanaj Eunice, a'yaa nu nyij nyajta tyámua' naa tyá'mua'reej paj a'yan cha'taj pana'aj muáaj tyá'tzaahuatye'.

⁶ A'íj nu jin a'yan tyí'mua'ixaatye' paj quee jatyáxa'huata'an je'ej ti i Dios tyimuaatá' nyati'ij mua'vá'muariej i nyamuáca' jime'.

⁷ Ji'nye capu i Dios a'íjna jin ju júuricamej taatá' tyej tyij tyí'tziinye'ej, sulu tyej tyij a'íjci jitze arátaca'nyej, tyej tyij tyajta huo'xié've'en, tyajta tyámua' metyityoomuámua're'ej.

⁸ Capáj atyevi'ra'aj paj tyámua' tyihuó'ixaatye'en i tyeítyee jitzán ma'can i tavástara', capáj pajta atyevi'ra'aj nyajime' a'íjna jime' nyaj námi'. Sulu a'íj paj jitze je'ej ti i Dios tyimuaatá' pajta a'íjna jime' i paj jaxaamuíjritye' pej mij jéetze' jáanamua'j i nyúucaria'ra' i Dios.

⁹ Dios pu tajapuá huatanyúj ajta taatajé tyej tyij jitzán ajtyama'cáantaj tá'ra'nyij, capu a'íjna jime' tajapuá huatanyúj je'ej tyaj tyi'táj huáruuj, sulu a'yaa pu arí anaquéej tyaaxá'pui'ntaria'ca'aj, ajta a'yan tyí'taxie'va'ca'aj jájcuaj imuáj, a'íjna jitze ma'can i Ciríistu' ti ajta Jesús pué'een.

¹⁰ A'íjna i ti jin taaxié'vej ijíj pu arí huataséjre a'íjna jitze ma'can i Ciríistu' ti ajta Jesús pué'een, a'íi pu ja'antyipuá'rij i maj jin cui'caa, ajta i junyúucaa jin taataséjra i tyaj jin júurij tá'ju'un jusén jime'.

¹¹ Dios pu na'antyíhuoj nyej nyij huo'té'exaatye'en i tyeítyee i nyúucaria'ra', ajta nyej nyij jimí tyu'tyáhuíire'en, nyajta tyihuó'mua'tyej.

¹² A'íj nu jin nyáaj a'yan tya'ajpuéjtzij. Ajta canu nyetyevi'ra' a'íjna jime', ji'nye nyáaj nu jamua'reej a'táj nyaj jitzán tyí'ca'nyej, nyajta a'yan tyá'mua'reej ti a'yan tyinaatá'sij a'ájna xicáara' jitze je'ej ti tyi'táj nye jimí tya'táraj.

¹³ A'yaa paj huárinij pajta a'yan tyihuó'mua'tyej je'ej paj tyi'táj tya'ancuriáa' nyéetzij jimí, pajta a'yan tyu'mé'en je'ej tyej tyá'tzaahuatye', pahua'xié've'ej a'yájna ti'ij i Ciríistu' tyitaaxié'vej ityájma.

14 A'íi pu muaatáhuire'ej i júuricama'ra' i Dios i ti tatzájta' séejre', tyámua' paj tyéecha'íin je'ej ti tyi'táj jin tyimua'antyíhuoo.

15 A'yájna pati'ij perij tyá'mua'reej, néijmi'i i maj Asia ja'chej a'íi mu manúuriey, a'íi mu hua' jitze ajtyáma'can i Figelo, ajta i Hermógenes.

16 Che' i tavástara' hua'ancu'vajxi'ín i tyeítysteristyamua'me'en a'íjci i Onesíforo, ji'nye jéehua pu yetyinyavá'tuiiri' i nyaj jin huarúj, ajta quee jaatatyévi'rastej nyaj eetyánami'huaj.

17 Ajta ti'ij i Onesíforo a'áa ja'rá'aj a Roma, a'íi pu huatyóochej ti náahuonyij 'asta na'aj quee náatyoy.

18 Che' i tavástara' jéehua ja'ancu'vaxi'ín a'ájna xicáara' ti jitzán uvé'nyesij. Muáaj paj tyámua' tyá'mua'reej ti taatáhuíi a'ájna a Éfeso.

2

Síj ti a'yan tyá'huire' ti'ij xantáaru' a'íjci i Ciríistu'

1 Pajta muáaj nyiyóoj, pata'aj huatyá'ca'nyej a'tzájta' a'ájna jime' je'ej ti i Dios tyimuaataséjra a'íjci jitze ma'can i Ciríistu' ti ajta Jesús pué'een.

2 Je'ej paj perij nyéetzij tyinánamujri' nyaj a'yan tyihuó'ixaaj i tyeítýee, a'yaa paj tyihuo'íjcatye'en a'íjma i tyétyacaa i paj hua' jitze tyí'ca'nyej mej mij majta a'yan tyihuó'mua'tyej i séecan.

3 Pata'aj tajamuán tyo'táviicue' a'íjci jime' i paj jajpuéetzij ti'ij i xantáaru' ti tyí'huire' jimi i Ciríistu' ti ajta Jesús pué'een.

4 Capu síj xantáaru' a'yan ricij je'ej ti jusíj tyá'xie've' tyi'táj jime', ji'nye a'yaa pu jitzán tyúuxie've' ti tyámua' tyu'tyá'itzeere'en a'íjci jimi i ti tyé'ijtye'.

5 A'yaa pu ajta tyí'een a'íimaj jimi i maj hua'ajcacia, a'ájna i ti huajcaj capu tyi'táj mue'tín, tipua'aj quee a'yan tyu'tatyése'en je'ej ti tyi'huóoxie've'.

6 A'ájna i tyí'muijhuacaa i juchuéj japua, a'yaa pu tyu'táci'pej ti a'íin anaquéej tya'ancuriáan i ti tyú'ciityej.

7 A'íj paj jitze tyú'mua'tyij je'ej nyaj tyí'mua'ixaatye', ji'nye i tavástara' pu muaatá'sij pej pij tyámua' tyiyo'itéej puá'ra'nyij.

8 Ootámua'reej a'íjci i Ciríistu', i ti huatájuuriaca' a'íj ti jitze eeráma'can i David, a'íi pu a'íin pué'een i nyúucarij i nyaj huá'ixaatye'.

9 A'íj nu jin néijmi'i tyé'viicue' i nyaj jajpuéetzij, nyajta eetyánami' ti'ij síj ti tyí'tyacui'caa, ajta i nyúucaria'ra' i Dios i nyaj jaxaj capu eetyánami'.

10 A'íj nu jin néijmi'i tyo'táviicue'ri' néijmi'caa jimi i Dios ti hua'antyíhuoj, ti'ij ajta a'íjma huáhuire'en ajta i Ciríistu' ti ajta Jesús pué'een hui'rátoonyij, mej mij jusén jin jimi séjria'aj.

11 A'ájna pu a'yan tyi'ji'récán jime' ti a'yan tijin:

Tipua'aj jamuán táacui'nyij, jamuán tu tyajta júurij ta'mej,

12 tipua'aj tyetyo'táviicue' i tyaj jajpuéetzij, jamuán tu tyajta tyu'ta'íjtaj, tipua'aj tyeetyáahue'taj, a'íi pu ajta ityájma taatyáhue'taj,

13 tipua'aj tyequée tyámua' tyi'tyítacha'íj, a'íi pu a'náj tina'aj tyámua' éenye'ej ta'mej,

ji'nye capu i'ríj ti jusíj huatyóohue'taj.

Je'ej ti ye'ej tyi'tyúucha'íj a'ájna i Timoteo

14 Huo'támua'ree i séecan pajta i Dios jimi huo'tyátoonyij, mej mij quee jujímua'aj je'ej pua'aj tyúujeevej. Capu tyi'táj huire', a'yaa pu'uj je'ej pua'aj huá'uurej a'íjma i maj janamuj.

¹⁵ A'yaa paj jéehua tyí'tyese'ej paj a'yan tyu'tá'sejrataj i Dios jimi, tí'ij sááj i maj a'yan tyaataxájtaca' tíjín xá'puí' pu huaríj, tí'ij sááj tí tyí'muijhuacaa tíquee tyi'tíj jín jutyeví'ra', ajta a'yan tyámua' tyihuá'mua'tyej a'íjci i nyúucarij tí a'yan tyi'ja'yájna.

¹⁶ Capáj janamuajra a'íjci i nyúucarij tíquee je'ej huatóomua'aj, ajta quee tyi'tíj xaj, jí'nye a'íimaj i maj a'yan tyí'xaj, jéetze' mu je'ej pua'aj tyityetyúucha'íj,

¹⁷ ajta je'ej maj tyihuá'mua'tyej jéehua pu je'ej pua'aj tyú'uurej. A'yaa pu tyí'ricíj a'íjma jimi i Himeneo ajta i Fileto,

¹⁸ i maj meríj a'yan tyitya'ajtacíj i nyúucarij jitze tí a'yan tyi'ja'yájna, a'yan metyi'xáataj tíjín muríj huatájuuriaca' i mui'chítýee, a'yaa mu mij meríj séecan tye'entyí'uunyi'ri' je'ej maj tyá'tzaahuatye'.

¹⁹ Ajta i Dios a'yan tyi'tíj huáruuj, tyej tyij jitzán arátaca'nyej, ajta jitzán a'yan tyé'yu'si' tíjín: Tavástara' pu huá'muajtyej i maj jitzán ajtyáma'can"; ajta a'yan tíjín: "Néijmi'i i maj já'astijre' i tavástara', miche' ajtácíinyej a'íjci jitze i tí je'ej pua'aj een."

²⁰ I chí'ij tzajta' tí ve'ej, capu a'íi na'aj tyó'sejre' i ooroj tí jín tyí'taavijhua nusu i pláataj jíime', sulu ajta pu tyó'sejre' i cíyéj tí jín tyí'taavijhua, ajta xaríj jíime', séecan pu a'yan tyí'huíire' matí'íj tyí'ye'estyaj, ajta séecan cha'na'aj pu'uj tyi'tíj jín tyí'huíire'.

²¹ Típua'aj a'tíj a'yan eenye' tíquee tyi'tíj jín á'itzeeria'aj, tyámua' pu séeria'aj ta'mej, ajta jéehua tyu'tyáhuíire'sij i tavástara' jimi, néijmi'i jíime' i tí xá'puí' een.

²² Pata'aj quee a'yan rijcaj je'ej maj tyityetyúucha'íj i maj tyáamua, pata'aj jáahuonyij i tí naa een, i paj jitzán tyá'tzaahuatye', pajta tyámua' eenye' a'tzájta' a'íjma jamuán i maj tyámua' tyá'tzaahuatye' i tavástara' jimi.

²³ Capáj huá'astyaj i maj cha'mana'aj tyí'xaj, papu'ríj jamua'reej tí a'yan na'aj tyí'huíire' maj a'íj jín tyúunyo'si'tye'en i tyeítýee.

²⁴ Ajta sááj tí tavástara' jimi tyí'huíire' capu a'yan tye'tyévijtye' tí a'yan éenye'que' jo'cha'canye'en, sulu che' tyámua' tyi'tyúucha'íj néijmi'caa jimi. Ajta jaayí'tihua'an tí tyihuó'mua'tyej, ajta quee nyu'camui'íj tyo'táviicue'

²⁵ ajta quee ootzáahuatye'ej tyámua' huó'uurej a'íjma i maj quee tyihuojó'itej, ajta tyi'ijchó've'ej tí i Dios huó'tá'an mej mij seequéj tyú'mua'tyij, majta jáamua'reej i nyúucarij tí a'yan tyi'ja'yájna,

²⁶ tí'ij huatái'riitaj maj iirácíinyej jo'tíj tyiyáaru' hueje'tyáanaj, jo'tíj a'íin a'yan tyiyá'xie'va'ca'aj maj ja'rá'astijre'en.

3

Je'ej maj tyityetyuucha'íj muá'ju'un i tyeítýee tí'ij néijmi'i tye'entyipué'rij

¹ A'yaa pu ajta tyúuxie've' paj jamua'reeriaj tí a'yan tye'mej tí'ij néijmi'i tye'entyipué'risime'en tí jéehua je'ej pua'aj tyi'éenye'ej ta'mej.

² Capu hua' jitze juxié'va'aj ta'mej je'ej tí tyihuá'uurej i séecan, majta jéehua jaxie'va'aj muá'ju'un i túmii, majta jéehua óotzaahuatye'en, majta huó'tyáxaahuataj i juxa'aj tyeítýee. Je'ej mu pua'aj tya'xáataj muá'ju'un i Dios, majta quee huá'tzaahuatya'aj muá'ju'un i juhuásimua', camu tyámua' tyihuó'tá'sij a'íimaj i maj tyi'tíj jín huó'tyáhuíi, majta quee tzáahuatyi'ra'aj tyicha'íj muá'ju'un i maj jitzán tyá'tzaahuatye'.

³ Camu hua'xie've'ej muá'ju'un i tyeítyee, camu majta hua'cu'váaj muá'ju'un, sulu jéehua mu je'ej pua'aj tyuuxáataj muá'ju'un, majta a'yan rinyij je'ej ti tyihua'ránajchi, mejcha'íria'aj mu muá'ju'un néijmi'i i ti xá'puí' een.

⁴ Avíitzij mu jin tyu'tátuiire'sij i juxa'aj tyéviij majta quee oocu'váaj muá'ju'un, jéehua mu ootzáahuatye'ej muá'ju'un, a'íjna jime' ti a'yan tyihuá'miteeraste' maj jéehua juxie've', majta a'íj huonyij maj a'yan huárinyij je'ej ti tyihua'ránajchi, camu jaxie'va'aj muá'ju'un maj jáahuonyij i Dios.

⁵ A'yaa mu tyuuséerataj muá'ju'un i tyeítyee jimi, ti'ij i maj já'astijre' i Dios, ajta camu a'yan ricij je'ej maj tyí'xaj.

Capáj huá'jaahuatye'ej a'íjma i tyeítyee maj a'yan ricij.

⁶ Ji'nye a'íjma mu jitze ajtyáma'can i maj hue'tzij jin utyáru'pij u hua' chi'táj i tyeítyee, majta huá'cuanamuj a'íjma i úucaa i maj quee tyé'viicue' i jutzájta', i maj juxaamuijritey' a'íjna jime' i maj ootyá'itzee i Dios jimi, majta jéehua tyi'ijxána'cira' a'íjna jime' maj a'yan ricij je'ej ti tyi'táj tyihua'ránajchi,

⁷ a'náj tina'aj mu huá'namuj i maj tyihuá'mua'tyej, ajta camu a'náj yo'itéej muá'ju'un i nyúucarij ti a'yan tyi'ja'yájna.

⁸ Ajta a'íimaj i tyétyacaa Janes ajta i Jambrés a'íi mu a'yan cha'taj mana'aj tyé'ejcha'íria'ca'aj i Moisés, a'yaa mu majta tyéjcha'íire' i nyúucarij ti a'yan tyi'ja'yájna. A'íi mu pué'een i maj je'ej pua'aj metyityoomuámua're', majta quee tzáahuatyi'ra'aj jin tyá'tzaahuatye'.

⁹ Camu che' á'tyeeren i maj a'yan ricij, ji'nye néijmi'i mu jamua'reeren ti quee tyi'táj huíire' je'ej maj tyí'xaj, a'yájna ti'ij tyihuó'ruuj a'íimaj i maj hua'puaj i maj jájcha'íria'ca'aj i Moisés.

Pablo pu tyé'ixaatye' i Timoteo

¹⁰ Pajta muáaj a'yaa paj tyámua' naa tyu'mé'en je'ej nyaj tyimuaa-muá'tyej, je'ej nyaj éenye'que' jo'cha'can, je'ej nyaj tyí'muijhuacaa, je'ej nyaj tyá'tzaahuatye', nyajta tyé'viicue' tyámua' naa i nyaj jin jajpuéetzij,

¹¹ muáaj paj jamua'reej maj je'ej pua'aj náaruj, nyajta jéehua jajpuéetzij, a'yájna mati'ij náaruj a'ájna a Antoquía, majta a'ájna a Iconio, majta a'ájna a Listra. Jéehua nu jaapuéjtzitariaca'. Ajta nyavástara' pu néijmi'i jin naatáhuíi.

¹² A'yaa pu tyi'ja'yájna tijin a'tíj ti na'aj ti tyí'tyese' ti ja'rá'astijre'en i Ciriístu' ti ajta Jesús pué'een, jéehua pu jajpuéetzij ja'mej,

¹³ ajta a'íimaj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij majta i maj huá'cuanamuj i tyeítyee, móoche' mu jéetze' je'ej pua'aj rinyij i jutzájta', séecan mu i tyeítyee huá'cuanamuan, majta jujímua'aj tyo'tyóohue'tze'sij.

¹⁴ Pajta muáaj, a'yaa paj pooj tyá'tzaahuatye'ej je'ej paj tyaari'rej, pajta a'yan tyá'mua'reerej ti a'yan tyi'ja'yájna. Pajta jamua'reej a'tyán maj a'yan tyimuamuá'tyej.

¹⁵ Ootámua'reej pati'ij pa'ri'istaca'aj, tyámua' paj tyá'mua'reej je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze Dios ti janyuucaa, a'íi pu a'íin pué'een i nyúucarij ti muaatá'sij paj tyámua' metyóomua'riaj, ajta ti'ij muáahuíire'en a'íjna jime' paj tyá'tzaahuatye' i Ciriístu' jimi ti ajta Jesús pué'een.

¹⁶ Néijmi'i i ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze, Dios jimi pu já'ma'can, ajta a'yan tyí'huíire' mej mij a'íj huo'mua'tyej majta a'íjna jin tyámua' huó'uurej i tyeítyee, mej mij a'íjna jitze huo'té'exaatye'en i maj jin ootyá'itzee i Dios jimi, ajta mej mij ji'rénnya'aj muá'ra'nyij i jutzájta',

17 ta'aj ij a'íjna i tyáati' i ti Dios jitze ajtyáma'can tyámua' eenye'en ti'ij a'yan huárinyij néijmi'i jime' je'ej ti tyí'xa'pui'.

4

1 I Dios jitze ma'can, ajta i Ciriistu' ti Jesús pué'een, ti a'yan uvé'nyesij ti'ij tyu'ta'íjtaj a'íjma jimi i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua, ajta a'íjma jimi i maj merij huácuij, a'yaa nu jéehua tyí'mua'ijcatye'

2 paj huó'ixaatye'en i nyúucarij, pajta huo'táhuavij mej mij tyámua' tyáanamuj, tipua'aj a'yan metya'xie've'ej, na'riij mequee. Pata'aj huo'tyámue'tij, pajta huo'tá'ijmuj mej mij quee je'ej pua'aj rijcaj, ca'nyíjra'aj paj huo'tá'an, pajta xájtari' naa tyihuó'mua'tyej.

3 Ji'nye a'náj pu atyojo're'nyesij mati'ij i tyeítyee quee che' jana-muáaracuj muá'ju'un i maj xá'pui' tyihuá'mua'tyej, sulu a'yaa mu mui'caa tyu'tájeevij i maj tyihuá'mua'tyej, mej mij a'íjna huó'ixaatye'en je'ej maj tyi'tij tyí'namuajracuj.

4 A'íi mu jaatyáxaahuataj i ti a'yan tyi'ja'yájna, majta a'íjna ántzaahuatye'sij i nyúucarij tiquee tyi'tij je'ej tyí'xaj.

5 Pajta muáaj tyámua' paj eenye', pata'aj tyo'táviicue' i paj jin ja-jpuéjtzij, pajta pooj huá'ixaatya'aj i nyúucaria'ra' i Dios, tyámua' paj naa tyu'muárie'en a'íjci jime' i paj jin tyí'huíire' i Dios jimi.

6 Pu'rij nye jimi a'yan tye'mej nyej nyij a'yan tyu'tyáhuíire'en ti'ij mu'vejrij, ajta arí atyojo're'nyesij a'náj nyaj mui'nyij.

7 Jéehua nu nyerij tyámua' tyu'tyéenyosej nyej nyij a'yan huárinyij je'ej ti tyí'xa'pui' i Dios jimi, a'íj nu jin nyerij ja'antyci'ij i nyaj jin antyinyamua'ree, nyajta néijmi'i jin ja'rá'astijrej i nyavástara'.

8 A'íj nu'uj nyij tyicho've' i cúruun i nyaj jaamué'tij a'íin ti naatí'tye'sij i nyavástara', ti tajtúhuan jin tyi'tyéjvee, a'ájna xicáara' ti jitzán a'yan tyaaxá'pui'intarej nye jimi. Ajta capu nyéetzij na'aj naatí'tye'sij i cúruun, sulu néijmi'caa i maj a'yan tye'ejchó've' ti a'íin uvé'nyej huápu'ij naa huasé'rihua'aj.

Pablo pu tyámua' naa tyé'ixaatye' je'ej ti ye'ej huárinyij i Timoteo

9 Pata'aj huatá'ca'nyej paj ca'nácan yanatyéesej,

10 ji'nye i Demas, a'íj pu jéetze' tya'ránajchaca' íyan ti tyí'sejre' i cháanacaj japua, a'íj pu jin manúuriej ti'ij ij a'áa jo'mej a Tesalónica. Ajta i Crescente a'áa pu jó'raa a Galacia, ajta i Tito a'ájna a Dalmacia.

11 A'íi pu'quij i Lucas nyaj jamuán yahuatyá'itzee. Pata'aj jáahuoonyij i Marcos pajta muya'rávi'tij ajamuán, ji'nye a'íi pu jéehua naatáhuíi i nyaj jin tyí'muarie'.

12 Nyajta a'íjci i Tíquico nyaata'ítyaca' a'ájna a Éfeso.

13 Pati'ij mu ja'rájra'nyij mu paj nyaja'rachuíitye'en i nyamáancaj i nyaj a'áa yohuá'xij a Troas, a'ájna a Carpo ti ja'chej, pajta mu tyinyaja'rapijtye'en i yu'xarij, pajtáhua'aj i séecan i yu'xarij ti tyí'jiri' nyéetzij ti tyí'nya'a'rij.

14 Ajta a'íjna i Alejandro tyapúusti'ij ti tyí'ta'huacaa, jéehua pu je'ej pua'aj náaruj, i tavástara' pu a'yan tyá'najchitye'en je'ej ti tyi'tij huáruuj.

15 Tyámua' paj tyi'huá'cha'íin a'íjci jimi, ji'nye jéehua pu jájcha'íire' i nyúucarij i tyaj huá'ixaatye' i tyeítyee.

16 Nyati'ij anaquéej nyaj japua huatanyúj a'íjma jimi i maj tyityatatyíj, capu a'tij naatáhuíi, néijmi'i mu manúuriej. A'yaa nu tye'ejchó've' ti i Dios quee puéjtzij hua'tá'care'en a'íjci jime' je'ej maj huaríj.

¹⁷ Ajta i nyavástara' pu naatáhuü ajta ca'nyíjra'aj naatá', a'íj nu jin huo'té'exaatye'ej i tyeítýee i nyúucaria'ra' i tavástara', mej mij néijmi'i jáanamuj a'íimaj i maj quee Israel jitze ajtyáma'can. A'yaa pu a'íjna jin i nyavástara' tyini'rájtoó ti'ij quee tyi'tíj je'ej nyoorej,

¹⁸ ajta ooj a'yan tyi'nyahuíre'ej ta'mej néijmi'i jime', ajta ná'vi'tin u jútye' jo'tij a'íin tyejé'ijtaj. Tyiche' a'náj tina'aj tyé'tyójtzi're'ej. Che' a'yan tyá'ra'nyij.

I ti jin ja'antyipuá'rij

¹⁹ Pata'aj nyaj jime' huo'tatyójtýej a'íjci i Prisca, pajta i Aquila, pajta néijmi'caa i Onesíforo maj jamuán aja'chej.

²⁰ Ajta i Erasto a'áa pu jo'tyá'itzee a Corinto, nyajta i Trófimo a'áa nu yo'tyájtóó tyi'cuí'can a'ájna chájta' Mileto.

²¹ Pata'aj huatá'ca'nyej paj yatanyéj ti'ij quee eexúj huáseevi'ij. A'íi mu yámuatýojtye' i Eubulo, ajta i Pudente, ajta a'íjna i Lino, ajta i Claudia, majta néijmi'i i ta'ihuáamua' maj tyá'tzaahuatye'.

²² Che' i tavástara' muéetzij jimi huatyá'itzeere'en, ajta i Dios jéehua tyámua' tyajamuaatá'an néijmi'caa mua'ajmaj.

Je'ej ti tyaatayu'sej a'íjna i San Pablo a'íjci i Tito

Pablo pu jatyojtye' a'íjci i Tito

¹ I yu'xarij a'íin ti jo'yú'xaca' i Pablo, Dios ti jimi tyí'huiire', ajta a'íin yo'ta'ítyaca' i Jesús i ti Ciríistu' pué'een, a'íi pu na'antyíhuoj nyej nyij a'íj jimi tyu'tyáhuire'en mej mij tyá'antzaahuatye'en a'íimaj i Dios ti hua'antyíhuoj, majta je'en jéetze' yo'itéej muá'ra'nyij tzaahuatyi'ra'aj jime' je'ej ti een i tayi'ráj,

² a'íj tu tyicho've'ej tyej tyij júurij tá'ra'nyij jusén jime'. I Dios tiquee tyí'hue'tacaa pu a'yan tya'tóoraj jájcuaj imuáj,

³ ajta ijíj, ti'ij atyojo're'nyej a'náj ti jaaxá'pui'intarej, a'íi pu taatá' tyej tyij jáamua'reej i nyúucaria'ra', a'íj pu jin a'yan tyinaata'íj nyej nyij huo'té'exaatye'en a'íjci i ti jin Dios tya'tóoraj.

⁴ A'íjci i Tito, i paj nyiyóoj pué'een a'íjci jitze i tyaj jitzán tyá'tzaahuatye' tyahua'puaj. Che' i Dios i tyaj jajvástara', ajta a'íjna i Ciríistu' ti Jesús pué'een i ti tajapuá huatanyúj, miche' a'íin tyámua' tyimuáacha'íin, majta muaatyápua'ritye'en mua' tzajta'.

Je'ej ti tyi'tíj jin tye'entyúumua'ree a'íjna i Tito a'ájna a Creta

⁵ Nyati'ij a'áa mojóoriej a'ájna a Creta, a'yaa nu huaríj pej pij ja'antyíci'tyij i ti á'itzeeria'ca'aj, ajta pej pij séej chájta'naj pajta séej hua'antyíhuoonyij a'íjma i huáasij i maj tyu'tyáhuire'sij u tyeyúuj tzajta', a'yájna nyati'ij tyimuaa'íjca.

⁶ A'yaa pu tyúuxie've' a'íjna jimi i a'tíj ti tye'entyárutyij vástaj jime', tiquee tyi'tíj jin á'itzeeria'aj. Ajta séej na'aj tyévi'tinye'en i íitaj, majta i yójmua'mua' néijmi'i tyá'tzaahuatye'ej, majta quee tyi'tíj hua' jitze pua'ritye'ej nusu maj quee tyihuojó'iteej.

⁷ Ji'nye a'íjna i ti tyi'tíj jin antyúumua'reej a'íjma jimi i maj tyá'tzaahuatye' i Dios jimi, a'íj pu jin a'yan tyúuxie've' ti tyámua' tyi'tyúucha'íj. Juxie've' ti tyámua' tyihuojó'iteej, tiquee je'ej pua'aj tyihuojó'mua'raj, ajta quee jutahueeve'ej, nusu ti a'íjma já'jaahuatya'aj i maj junyo'se've', ajta quee janyacua'tzaj i túmii i maj je'ej pua'aj éenye'que' jaamué'tíj.

⁸ A'yaa pu tyúuxie've' ti a'náj tina'aj jajxié'vi'ra'aj ti'ij huo'taxié've'en a'chu maj pua'máj jamuaaren, ajta tyámua' eenye'en, tiquee tyi'tíj jin á'itzeeria'aj, ti tyámua' metyóomua'riaaj, ajta tyámua' tyi'tyúucha'íj néijmi'caa jimi.

⁹ Juxie've' ajta ti tyámua' tyá'tzaahuatye'ej i nyúucarij ti a'yan tyi'ja'yájna, je'ej tyaj tyeríj tyaamuá'tyej, ti'ij ajta a'yan ca'nyíjra'aj tyihuo'tá'an a'íjna jime' je'ej ti tyihua'mua'tyen, ti'ij a'íjna jin hua'antymue'tin a'íjma i maj seequéj tyá'xaj i nyúucarij.

¹⁰ Ji'nye jéehua mu séejre' i maj quee tyi'tíj ja'astej, a'íi mu a'íin pué'een i maj ja'antysisi'chej i junavíj, i maj a'yan tyihua'mua'tyej a'íjci jime' i nyúucarij tiquee tyi'tíj je'ej tyihua'tyáhuiríi, ti ajta huá'cuanamuaaj.

¹¹ A'íjma i maj a'yan tyí'xaj tyiche' huo'tá'ijmuj mej mij quee che' a'yan tyí'xajtaj, ji'nye jéehua mu tyihua'antyiú'nyi'raj mati'ij mana'aj i maj

seequėj aja'chej, a'íj mu huá'mua'tyej i tiquee a'yan tyi'ja'yájna mej mij a'íjna jin huatyóohuiire'en.

¹² Síj ti Dios jitze ma'can tyí'xaj ti a'áa cha'tána'aj ja'chej a Creta, a'yaa pu tyu'taxájtaca' a'íjma jimi i jutyéityeristyamua' tíjin: "Néijmi'i mu tyí'hue'tacaa i Creta maj huacháatimee, majta simuáruunyij, majta cuéeri'íj, majta tyámua' tyí'tyahui'na'se'."

¹³ A'yaa pu tyi'ji'récán jime' je'ej ti tyu'taxájtaca', a'íj pu jin juxie've' paj ca'nyíin jin hua'ajtyá'xi'in, mata'aj mij tyámua' tyá'antzaahuatye'en,

¹⁴ ajta mej mij quee janamuajra a'íjci i nyúucarij tiquee tyi'tíj je'ej tyi'tyáhu'i'rii, ti a'íjma jitze eeráanyej i maj Israel jitze ajtyáma'can, nusu je'ej maj tyí'ijta a'íjna jime' i tiquee a'yan tyi'ja'yájna.

¹⁵ A'íjma jimi i maj tyámua' een i jutzájta', néijmi'i pu tyámua' tyí'een i Dios ti tyú'taahuaca', majta a'íimaj i maj quee tyá'tzaahuatye', majta quee tyámua' een i jutzájta', capu tyi'tíj séejre' ti naa een, ji'nye camu tyámua' metyityoomuámua're'.

¹⁶ A'yaa mu tyityóomuajtyej maj jamua'tyej i Dios, maj majta quee jamua'tyej, ji'nye camu a'yan ricij je'ej ti i Dios tyá'xie've', je'ej mu pua'aj tyihuojó'sej, majta quee tyi'tíj ja'astej, camu tyi'tíj huayí'tin ti tyámua' een.

2

I nyúucarij ti tyámua' een mej mij a'íjna huo'mua'tyej

¹ Ajta je'ej paj tyi'tíj tyihuá'ixaatye', a'yaa pu tyúuxie've' paj a'náj tina'aj tzáahuatyi'ra'aj jin tyámua' tyihuá'ixaatye'.

² Ajta i huáasij jimi a'yaa pu tyúuxie've' maj tzáahuatyi'ra'aj hua' jimi tyícha'íj, majta quee tyi'tíj jin á'itzeeria'aj, majta tyámua' tyá'tzaahuatye'ej, ajta maj huo'xié've'en i juxa'aj tyeítjee, mata'aj mij néijmi'i jin tyámua' tyo'táviicue'.

³ A'yaa pu cha'tána'aj tyi'huóoxie've' a'íjma jimi i ucaríjsee, mej mij majta tyámua' tyityetyúucha'íj, capáj tyi'tá'care'en maj je'ej pua'aj tyúuxajtaj séej jamuán majta séej, nusu maj jaya'care'en i nahuáj, sulu miche' tyámua' tyityetyúucha'íj,

⁴ majta huo'mua'tyej i maj úucaa maj huo'xié've'en i jucínastyamua', majta i juyójmua',

⁵ maj tyámua' metyityoomuámua're'ej majta quee juxana'ciria'aj, maj tyámua' tyí'tyechej, mej mij huá'astyaj i jucínastyamua', ta'aj ij quee a'tíj je'ej pua'aj tyihuá'xajtaj i nyúucaria'ra'aj jimi i Dios.

⁶ A'yaa paj pajta tyihuó'mua'tyej mej mij tyámua' tyityetyúucha'íj

⁷ néijmi'i jime', pajta muáaj a'yan tyihuó'mua'tyej je'ej maj tyámua' huárinyij. Pajta a'yan tyihuó'mua'tyej tzáahuatyi'ra'aj jime', je'ej maj tyi'tíj uurej,

⁸ a'yan petyihua'ixáatye'ej amitéeria'can jime', ta'aj ij quee a'tíj je'ej pua'aj tyihuá'xajtaj. A'yaa pu tyu'tóotyevi'ra'astaj a'íjna i ti je'ej pua'aj tyihuá'xaj, ji'nye capu je'ej tyu'tái'riitarij ti je'ej pua'aj tyitaaxáj ityájma.

⁹ Pata'aj a'yan tyihuo'té'exaatye'en a'íimaj i maj ca'nyéjrij jin tyí'huíire', mej mij huá'astyaj a'íjma i maj tyihuá'ijtye', mej quee je'ej mana'aj tyihuá'jeevej.

¹⁰ Miche' quee tyihuá'nahue'raj, sulu mej mij tyámua' eenye', mej mij a'íjna jin a'yan tyu'tóosejrataj maj tyámua' tyihuá'mua'tyej je'ej ti tyé'ijta i Dios.

11 Ji'nye a'yaa pu i Dios tyaatasérajtaca' i ti jin tá'cu'vej néijmi'caa i tyeítýee.

12 A'íjna i ti jin Dios taxie've', a'íi pu tamua'tyej tyej tyij meyóohuaxij néijmi'i i ti je'ej pua'aj tyí'een, i tyaj jaxie've' i cháanacaj japua, tyata'aj tyij tyámua' tyi'tyítacha'íij tyahua'xié've'ej i Dios jimi,

13 'asta na'aj quee a'ájna atyojo're'nyej i tyaj jin huátatyamua've'en je'ej tyaj tyi'tíj tyi'ijchó've', a'ájna ti'ij yan huataséjre'en a'íjna i Dios i ti néijmi'i jin antyúumua'reej, ajta a'íjna i Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een.

14 A'íi pu huamuí' tajitzé ma'can, ti'ij néijmi'caa táahuiire'en, ajta néijmi'i tyitacáa'ri'ri' i tyaj jin á'itzeere', tyej tyij a'íjna jitze ajtyáma'cantaj tá'ra'nyij, a'íjna jime' tyej tyámua' huárinyij.

15 A'íi pu a'íin pué'een i ti juxie've' paj huo'mua'tyej, pajta ca'nyíjra'aj huo'tá'an néijmi'i jime' i paj jin antyía'mua'reej. Capáj tyi'tá'care'en ti a'tíj muá'xaahuataj.

3

Je'ej maj huárinyij i maj tyá'tzaahuatye'

1 Pata'aj huo'té'exaatye'en i tyeítýee mej mij hua'rá'astijre'en a'íijma i maj tyí'ijta, miche' a'yan huárinyij je'ej maj tyihuá'ijtye', majta a'náj tina'aj tyámua' eenye' mej mij xá'pui' huárinyij.

2 Miche' quee je'ej pua'aj tyihuá'xajtaj i juxa'aj tyeítýee, miche' tyámua' eenye' i jutzájta' majta hua'cu'vej, mej mij majta quee óotzaahuatye'ej a'íijma jimi i séecan.

3 Ji'nye jájcuaj imuáj tu tyajta ityáj a'yan éenye'ej, catu tyi'tíj mua'reeriaca'aj catu tyajta tyi'tíj já'astyajca'aj. A'yaa tu éenye'que' je'ej pua'aj tyí'tyechajca'aj tyahua'ajcha'íiria'aj i taxa'aj tyeítýee, majta a'íin tájcha'íiria'ca'aj ityájma, tyajta tajímua'aj tájaaxiejvi'raca'aj séej jamuán tyajta séej.

4 Ajta a'íjna i Dios i ti tajapuá huatanyúj, a'íi pu jaataséjrataca' i ti jin naa tojo'mua'raj, ajta i ti jin taxie've' néijmi'caa i tyaj a'yan séejre' i cháanacaj japua,

5 tyij tyajta quee tyi'tíj jin xá'pui' tyámua' huaríj, sulu a'íj pu jime' i ti a'íin tá'ancu'vaxij, ajta tyitacáa'ri'ri' i tyaj jin ootyá'itzee, a'íj pu jin jájcuacan i júuricamej taatá' a'íjna jitze ma'can i júuricama'ra' i Dios.

6 Ji'nye a'íj pu jitze ma'can i Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een, jéehua taatá' a'íjna i júuricama'ra' i Dios,

7 ajta tyati'ij quee che' tyi'tíj jin á'itzeere' a'íjci jimi a'íjna jime' ti a'íin tá'ancu'vaxij, a'yaa tutyij tyi'ijchó've' ti táaci'tyij tyaj jimi júurij tá'ra'nyij jusén jime'.

8 A'yaa pu tyi'ji're'can jime', a'íj nu jin a'yan tyá'xie've' paj jéehua huó'ixaatye'en, mata'aj mij a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye' i Dios jimi tyámua' huárinyij. A'íi pu néijmi'i naa tyí'een ajta néijmi'caa jimi tyi'tyáhu'rii.

9 Capáj huá'namuajraj a'íijma i maj cha'mana'aj tyí'xaj, ajta je'ej maj tyi'tíj tyí'xaj a'íijma jimi i tahuásij i maj anaquéej a'yan huacháatima'caa, majta i maj tyúu'ihuo' a'íjci jime' je'ej ti huatóomua'aj i yu'xarij i Moisés ti jo'yú'xaca'. Néijmi'i i ti a'yan tyí'een capu tyi'tíj huíire' ajta quee je'ej huatóomua'aj.

10 Típua'aj a'tíj tyi'tíj je'ej pua'aj uuriaj i tyeyúuj tzajta', pata'aj jaatá'ijmuej séej na'ríij hua'puaj pua'máj, ajta típua'aj quee muáanamuj, a'yaa paj tyaaté'exaatye'en tiquee che' ajo're'nyinyiica'an,

¹¹ a'yaa paj tyáamua'reej ti a'íjna i a'tíj arí je'ej pua'aj tyo'cájrurij, tí'ij ajta i xána'ciria'ra' je'ej pua'aj joorej.

Pablo pu ja'ixaatye' a'íjci i Timoteo je'ej ti huárinyij

¹² Nyati'ij muéetzij jimi jaata'ítyej a'íjci i Artemas, nyajta a'íjci i Tíquico, pata'aj jiye'tzín a'áa nyojo'tyéesej a Nicópolis, ji'nye a'yaa nu tyaaxá'puí'intarej nyaj a'yan huácatyij tí'ij na'aj tyu'séevi'ij ta'mej.

¹³ Pata'aj néijmi'i jime' huo'táhuire'en a'íjci i Zenas, pajta a'íjci i Apolo, pajta tyihuo'tá'an tyi'tíj ti huá'itziitye' mej mij huaju'un ta'aj ij quee tyi'tíj á'itzeeria'aj hua' jimi.

¹⁴ Majta a'íimaj i tatyeytyeristyamua' a'yan tyaari'rej maj tyámua' tyu'muárie'en tyi'tíj jime', majta tyu'tyáhuire'en jo'tij tyi'tíj já'itzeere'.

¹⁵ Néijmi'i i maj nyajamuan yahuatyú'uj, a'íi mu yámuatyojtye'. Pata'aj huo'tatyójtje'en tajime' a'íijma i tyaj hua'xie've' i maj a'yan cha'taj mana'aj tyá'tzaahuatye'. Che' Dios tyámua' tyaja'muahuiria'aj néijmi'caa mua'ajmaj.

Je'ej ti tyaatayu'sej a'íjna i San Pablo a'íjci i Filemón

Pablo pu jatyojtye' a'íjci i Filemón

¹ Nyáaj Pablo, i nyaj eetyánami' a'íjna jime' nyaj já'astijre' i Ciríistu' i ti ajta Jesús pué'een, ajta i nye'ihuáara' Timoteo, a'yaa tu muatyojtye' muéetzij Filemón, i paj tajamuán tyí'muarie' tyajta jéehua muaxie've',

² tyajta a'íjma i maj a'áa jóosi'rii jo'paj ja'chej, tyajta a'íjna tyojtye' i ta'ihuáara' Apia tyajta i Arquipo, i ti ajta a'yan cha'tána'aj éenye'que' á'viicue're' tyati'ij ityáj.

³ Che' a'íjna i Dios i tyaj jajvástara', ajta a'íjna i tavástara' Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een, miche' a'ín tyámua' naa tyajamuáacha'ín, majta tyámua' jamuáa'uurej i ja'muaxiéjnyu'caa tzajta'.

Filemón pu tyé'tyojtzire' i Dios ajta jéehua jahuoo jimí

⁴ A'náj tina'aj nu tyé'tyojtzire' i Dios nyajta jahuoo muéetzij jime' nyati'ijta mo'támua'ree,

⁵ ji'nye a'yaa nu tyí'namuaj je'ej paj tyihuá'xie've' pajta jéehua tyá'tzaahuatye' i tavástara' jimí, pajta néijmi'caa xie've' i tyeítysteristyamua'me'en i Dios.

⁶ A'yaa nu tyá'huoo i Dios jimí ti'ij a'íjna i paj jin tyá'tzaahuatye' muaatáhuire'en pej pij huame'en i tavástara' jimí, pajta néijmi'i jin a'yan huárinyij a'íjna jitze ma'can i Ciríistu'.

⁷ Jéehua nu nyetyamua've' muéetzij jimí, ji'nye muáaj paj ca'nyíjra'aj huo'ta', pajta tyámua' tyihuo'tyéje a'íjma i tyeítysteristyamua'me'en i Dios.

Pablo pu jahuoo ti'ij jáahuire'en a'íjci i Onésimo

⁸ A'yaa pu'ij tyij nyajta a'íjna jin antyínyamua'ree nyej nyij tyimuaata'íjtye'en je'ej paj huárinyij a'íjna jitze ma'can i Ciríistu',

⁹ a'yaa nu tyá'xie've' nyaj a'yan tyimuaatáhuavij, a'íjna jime' i nyaj jéehua muaxie've'. Nyáaj Pablo, i nyaj nyeríj vásti', nyajta eetyánami' a'íjci jime' nyaj ja'tzaahuatye' i Ciríistu' i ti Jesús pué'een,

¹⁰ a'yaa nu tyí'muahuavij a'íjci jime' i nyiyóoj Onésimo, i ajta tyá'tzaahuatye', ji'nye nyáaj nu ca'nyíjra'aj jaatá' a'yújna jó'nyaj je'tyánami'.

¹¹ Jájcuaj imuáj, capu tyi'tíj je'ej tyimuaatyáhuu i a'íjna i Onésimo, ajta ijíj jéehua pu nyahuu're' nyéetzij, ajta muéetzij.

¹² Nu'ríj nyij nyajtáhua'aj jájcuaj jin jaata'ítyij muéetzij jimí, a'í pu a'ín pué'een i nyiyóoj i nyaj jéehua jaxie've'.

¹³ A'yaa nu nyáaj tyá'xie'va'ca'aj ti yahuatyá'itzeere'en nyajamuan, ti'ij a' jime' naatáhuire'en, ji'nye nyáaj nu eetyánami' a'íjna jime' i nyaj tyihuá'ixaatye' i tyeítye'e i Ciríistu' jitze ma'can.

¹⁴ Ajta canu a'yan tyá'xie've' nyaj a'yan huárinyij nyequee xu muéetzij muaata'ixáatye'en, ti'ij a'yan huárinyij ca'nyéjrij jime' je'ej tíquee muéetzij tyimua'ránajchi.

¹⁵ Tyij quee a'íjna jin a'tzúj á'tyeej ti imuáj je'ej huárupij, ti'ij ajimi huatyá'itzeere'en jusén jime',

¹⁶ capu che' a'yájna ti'ij síj ti ca'nyéjrij jin tyí'huire', sulu ti'ij a'ihuáara' i paj jéehua jaxie've', jéehua nu nyáaj jaxie've', ajta jéetze' pu muéetzij

jimí juxie've', ji'nye tyéviij pu pué'een, ajta a'ihuáara' pué'een i tavástara' jimí.

¹⁷ A'yaa pu'ij, tipua'aj a'yan petyinaaséjri' nyaj a'ihuáara' pué'een a'íjna jitze i tyaj jitzán tyá'tzaahuatye', a'yaa paj tyaataxie've'en a'íjci i Onésimo pati'ij tyinaataxié'vej nyéetzij.

¹⁸ Tipua'aj tyi'tíj jin je'ej pua'aj muáaruuj, na'ríij tyi'tíj muá'cha'íire', nyéetzij paj naajíjve'en.

¹⁹ Nyáaj Pablo, nyáaj nu nyamuáca' jin tyí'muayu'se'. Nyáaj nu tyí'muanajchitye'en. Nyajta nyáaj canu a'yan tyí'mua'ixaatye' paj muáaj jo'tyéeyu'xaj, ji'nye muáaj paj tyiná'cha'íire' a'íjci jime' ti muáahuiirej pej pij júurij puá'ra'nyij jusén jime'.

²⁰ A'yaa nu nyij nye'ihuáara' tyí'muahuaviij, pej pij a'íjna jin naatáahuiire'en i tavástara' jitze ma'can, pata'aj ca'nyíjra'aj naata'an i nyaxiéjnyu'caa tzajta' a'yájna pati'ij nye'ihuáara' tyi'pué'een i Ciriístu' jimí.

²¹ A'yaa nu tyí'muayu'se', ji'nye tyámua' nu tyá'mua'reej paj a'yan rinyij, pajta jéetze' a'yan rinyij je'ej nyaj tyí'muahuaviij.

²² Ajtáhua'aj a'yájna, pata'aj séej i chi'ij tyámua' huá'uurej nyej nyij a'áa ja'rá'astij, ji'nye a'yaa nu tye'ejchó've' ti i Dios naata'an, nyej nyij a'áa ja'tanyéj ajimí, ji'nye a'yaa xu mua'aj tyá'huoo i Dios jimí.

I nyúucarij ti jin ja'antypuá'ritye'sij

²³ A'íi pu ajta yámuatyojtye' i Epafra, i ti nyajamuan ya' eetyánami' a'íjci jime' ti ajta a'yan tyu'méj i Ciriístu' jimí ti ajta Jesús pué'een,

²⁴ a'íi mu majta yajá'muatyojtye' a'íjna i Marcos, ajta i Aristarco, ajta i Demas, ajta i Lucas, i maj nyahuiire' i tyaj jin tyí'muarie'.

²⁵ Che' a'íjna i tavástara' Jesús ti ajta Ciriístu' pué'een, che' a'íin tyámua' tyajamuáacha'íin.

Je'ej ti tyo'tyéyu'si'huaca' a'íjma jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can

A'í pu Cirístu' tyitáa'ixaaj i Dios jitze ma'can

¹ A'yaa pu jájcuaj imuáj i Dios mue'tíj tyihuó'ixaaj i tahuásimua'cí'ij, ajta quee séej na'aj jime' i nyúucarij, a'yaa pu séecan tyu'ta'ítýaca' mej mij jitzán ma'can tyu'taxáj.

² Ajta ijíj, tí'ij arí néijmi'i tye'entyipua'rij, Dios pu i juyój ujo'ta'ítýaca' tí'ij a'ín tyitaaté'exaatye'en jitzán ma'can, a'íj pu jitzán ma'can jaatyátaahuaca' i cháanacaj, ajta je'en a'yan tye'entyíhuo tí'ij néijmi'i tyá'cí'tyij a'íjci i yójra'.

³ A'í pu a'ín pué'een i ti jin huápu'ij tyámua' naa huasé'rin i Dios, ajta i tyévira' a'yan cha'tána'aj huasé'rin tí'ij ajta i Dios, a'í pu néijmi'i tyí'vi' tí'ij na'aj i ti tyí'sejre' a'íjna jime' i junyúuca. Tí'ij tyitacá'ri'raj i tyaj jin ootyá'itzee i Dios jimi, aj pu'ij huatyéeyixij i ipuárij japua muáca'ta' i Dios,

⁴ ajta a'yan tye'rájraa tí a'ín jéetze' va'cán jin tyi'tyaváaj ta'raa, mequee a'íimaj i maj tajapua' tyí'huüre', jì'nye a'íj pu jin tye'entyájrurij i ti jéetze' juxie've' jime' mequee a'íimaj i maj tajapua' tyí'huüre'.

A'íjna i yójra' i Dios jéetze' pu va'cán jin tyi'tyéjvee mequee a'íimaj i maj tajapua' tyí'huüre'

⁵ Jì'nye i Dios capu a'náj a'yan séej tyu'té'exaaaj a'íjma i maj tajapua' tyí'huüre' yee:

Muáaj paj nyiyóoj pué'een,
nyáaj nu ijíj mua'antyíhuoo.

Capu ajta a'yan séej tyu'té'exaaaj a'íjma i maj tajapua' tyí'huüre' yee:

Nyáaj nu táatajra' pue'éenye'ej na'mej,
ajta a'ín nyiyóoj pu pue'éenye'ej ta'mej.

⁶ Ajta a'íjna jitze ma'can i juyój, a'yaa pu tyihuó'té'exaaaj a'íjma i maj a'yan cháanacaj japua huacháatimee tíjin:

Miche' néijmi'i i maj tyí'huüre' i Dios jimi jaatyáanajche.

⁷ Ajta a'íjma jimi i maj tajapua' tyí'huüre', a'yaa i Dios tyí'xaj tíjin:

A'yaa pu huá'uurej a'íjma i maj tajapua' tyí'huüre' tí'ij áacaj,
ajta a'yan huá'uurej tí'ij tíj a'íjma i ti tyihuá'ijtye'.

⁸ Ajta a'íjna jitze ma'can i juyój, a'yaa pu tyí'xaj tíjin:

Muáaj mu paj Dios pué'een, capu a'náj antyipua'rij i paj jin antyía'mua'reej,
ajta i paj jin tyi'tyéjvee jì'rénnya'aj pu séejre', pajta a'yan tyí'ijta je'ej tí tye'tyévijtye'.

⁹ Muáaj paj jaxie've' i ti tyámua' een pajta quee jaxie've' i ti je'ej pua'aj een,

a'íj pu jin i Dios mua'antyíhuoo, a Dios,
ajta muaatá' i paj jin jéetze' huatá'tyamua've'en
mequee a'íimaj i a'tyétyeristyamua'.

¹⁰ A'yaa pu ajta tyí'xaj tíjin:

Muáaj nyavástara', jájcuaj imuáj paj jaatyátaahuaca' i cháanacaj,
pajta a'íjna huatyátaahuaca' i tajapua' tí séejre'.

¹¹ Ajta néijmi'i pu tye'entyipua'rij tí'ij na'aj pua'máj tyí'sejre',

pajta muáaj, jusén paj jin séeria'aj puá'mej.

Néijmi'i pu a'yan tyu'tyemí'ma'cantarij tí'ij i cáanarij,

¹² a'yaa paj tyeetyátutaj tí'ij i cáanarij tyí'tutzijhuacaa,

a'yaa paj néijmi'i seequéj tyí'uurej, tí'ij a'tíj tí seequéj eenye' tyu'tyóochejtye'en.

Pajta muáaj paj póoche' a'ín pana'aj pué'een,

capáj a'náj á'pua'ren.

¹³ Capu i Dios a'náj séej a'yan tyu'té'exaa a'íjma i maj tajapuá tyí'huiire' yee:

Huatyéyixi' i nyamuáca'ta',

'asta nyana'aj quee huo'mué'tin a'íjma i maj muájcha'íire' mej mij muéetzij mua'rá'astijre'en.

¹⁴ Ji'nye néijmi'i i maj tajapuá tyí'huiire', a'íi mu a'ín pué'een i júuricamej Dios tí tyihua'íjtye', mej mij huo'tyáhuire'en a'íjma i tí huá'ci'tyij tí Dios hua' japua huatányuunyij.

2

Tyiche' ja'rá'astijre'en a'íjna i tyaj jáanamujri'

¹ A'íj pu jin a'yan tyúuxie've' tyaj jéehua tyámua' naa tyáanamuj a'íjna i nyúucarij, tyej tyij quee ajtáciinyej a'íjna jitze i juyéj.

² A'íjna i nyúucarij i tí Dios ará'tyeej jaataxájtaca' a'íjma jimi i maj tajapuá tyí'huiire', a'íi pu ajta tyí'huiiria'ca'aj, majta a'íimaj i maj quee ja'rá'astijrej, a'yaa pu puéjtzij tyihuo'ci'ij je'ej tí tye'tyévijtya'ca'aj.

³ ¿Ji'nye ij tyí'rij tíquee puéjtzij táaci'tyij tipua'aj a'yan tyetyá'xaahuataj a'íjci i nyúucaria'ra' i Dios, tí ajta jéehua huápui'ij juxie've'? Ji'nye a'íi pu i tavástara' anaquéej a'yan tyaataxájtaca', majta je'en séecan a'yan tyaataxájtaca' je'ej maj tyáanamujri' a'íjci i nyúucarij.

⁴ Dios pu ajta jaataséjrataca' a'íjci jime' tí a'yan huaríj tyi'tíj jime' tí huápui'ij naa huasé'rin, ajta jaatyájtóo i ju júuricamej hua'tzajta' je'ej tí tya'ránajchaca'.

Cirústu' pu a'yan ajta tyu'nié'huaca' mati'ij i ihuáamua'mua'

⁵ Capu i Dios jaatyájtóo a'íimaj jimi i maj tajapuá tyí'huiire', mej mij a'íjci jin antyúumua'reeriaj muá'ra'nyij i cháanacaj tyaj japuan huacháatíma'aj tá'ju'un, a'íjna i tyaj a'yan jime' tyí'xaj.

⁶ A'yaa pu'uj a'tíj a'náj tyí'xajtaca'aj tíjin:

¿Tyi'tanyí je'ej tyi'pué'een i tyévi'j?

¿Tyi'tanyí jin mua'antyúumua'ree i tyétyacaa?

¿Ji'nye pej pij hua'tamuá're'rii majta a' jitze juxie've'?

⁷ A'yaa paj jáaruuj tí'ij jéetze' ciléenye' jin tyi'tyaváaj tá'ra'nyij, mequee a'íimaj i maj tajapuá tyí'huiire',

pajta tyámua' tyaatá', a'íjci jime' paj ja'antyíhuoj tí'ij jéehua huápui'ij tyáaci'tyij, majta néijmi'i tyámua' jo'taséj,

⁸ pajta néijmi'i tyaatá' tí'ij tyi'tíj jin antyúumua'reeriaj, mej mij a'íjna jin ja'rá'astijre'en.

A'yaa pu'ij, tí'ij néijmi'i jimi tyu'tyátuiihuaca', Dios pu ajta néijmi'i tyaatá'. Ajta ijíj capu eexúj séejre' maj néijmi'i já'astijria'aj.

⁹ Tyajta a'yan tyé'sej a'íjci i Jesús, tí i Dios a'yan jáaruuj tí'ij cíi na'aj á'tyeevi' tí jéetze' ciléenye' jin tyi'tyaváaj tá'ra'nyij mequee a'íimaj i maj tajapuá tyí'huiire', a'íi pu ijíj va'cán jin tyi'tyéjvee, a'íjna jime' tí a'ín jaapuéjtzitariaca' tí'ij huamuí'. Dios, i tí jéehua taxie've', a'yaa pu

tyu'tá' ti'ij i Jesús néijmi'caa jitze ma'can huámu'nyij, ajta je'en néijmi'caa táahui're'en.

¹⁰ Néijmi'i i ti tyí'sejre' Dios pu tyía'rij ajta néijmi'i jimí tyí'sejre' a'íjna jime' ti a'íin néijmi'i tyú'taahuaca', a'yaa pu'ij tyá'xie've' mej mij néijmi'i i yójmua'mua' jimí huatyá'itzeere'en jusén jime'. A'íj pu jin i Dios, a'yan tyaanéijmi'tarej a'íjna jime' ti jaapuéjtzitariaca' i Ciriistu' ta'aj ij tyámua' tyú'uurej, ajta néijmi'caa táahui're'en.

¹¹ Ji'nye néijmi'i mu séej mana'aj jitze ajtyáma'can, a'íjma i ti huatyóa'rij, ajta a'íjma a'íin ti arí hua'antyívi'tica'aj. A'íj pu jin, capu jatyevi'raste' a'íjci yójra' ti a'yan hua'tamuá'muatya'an yee: "Nye'ihuáamua' mu pué'een",

¹² ajta a'yan tyu'taxájtaca' i yu'xarij jitze tijin:
Nyetyihuo'té'exaatye'sij muéetzij jitze ma'can i nye'ihuáamua',
nyajta tyu'táchuiicaj hua' tzajta' a'íjma i maj jusi'rii.

¹³ A'yaa pu ajta tyí'xaj tijin:
A'íj nu jitze tyi'ijchó've'ej na'mej.
Ajtáhua'aj a'yan tijin:

Yá'nyaj huatyéjve, hua' jamuán i yójmua'tyee i Dios ti naatávi'tistej.

¹⁴ A'yájna mati'ij a'íimaj i yójmua'mua' i maj seequéj aja'chej, juxa'aj mana'aj eenye' tyáhue'ra', majta juxa'aj eenye' tyáaxure', a'yaa pu ajta i Jesús huóoruuj ti'ij a'yan cha'tána'aj eenye' tyáhue'ra', ajta a'yan eenye' tyáxuure'ej, ta'aj ij ja'antypuá'ritye'en a'íjci i ti a'íjna jin antyúumua'reeriaca'aj ti huó'cui'nyij ti tyeítyee, a'íi pu a'íin pué'een i tyiyáaru'.

¹⁵ A'yaa pu'ij tyihui'rájtoo a'íjma i maj a'yan séjria'ca'aj mati'ij i maj ca'nyéjrij jin tyí'muarie' a'íjna jime' maj tyí'tziinya'ca'aj maj huácu'nyij.

¹⁶ A'yaa pu tyi'ja'yájna, ti'quee a'íjna jin mujo've'mej ti'ij a'íimaj huatyáhuire'en i maj tajapuá tyí'huire', sulu ta'aj ij a'íjma huatyáhuire'en i maj Abraham jitze eeráma'can.

¹⁷ A'íj pu jin a'yan huó'ruuj mati'ij i ihuáamua'mua', ta'ij ij a'íjna jin tye'entyájrutyej i ti néijmi'i jin tyu'tyáhuire'en i Dios jimi, ajta a'yan tyihuá'ancu'vaxij i tyeítyee, ajta tyihuacári'ri' i maj jin ootyá'itzee i Dios jimi.

¹⁸ Ajta je'en a'íin jaapuéjtzitariaca', ajta tyo'táviicue'ri', ijij pu arí i'rij ti a'íin huo'táhuire'en a'íjma i maj á'viicue're' tyi'tíj jime'.

3

Jesús pu jéetze' va'cán jin tyi'tyéjvee quee a'íjna i Moisés

¹ A'yaa pu'ij, nye'ihuáamua', mua'aj xu i Dios jitze ajtyáma'can, ajta a'íin jamuaatajé siaj sij néijmi'i jimi huatyá'itzeere'en, siata'aj tyámua' a'íj jitze tyú'mua'tyij i Jesús, i Dios ti uyo'ta'ítyaca' ajta a'íin néijmi'i jin tyí'huire' i Dios jimi, a'íi pu ajta taaté'exaa a'íjna i nyúucarij i tyaj jitzán tyá'tzaahuatye'.

² Ji'nye a'íi pu i Jesús néijmi'i jin tyámua' tyí'sejre' i Dios jimi, i ti ja'antypuá'ritye' i ti a'íjna jin tyu'tyáhuire'en, a'yájna ti'ij ajta i Moisés néijmi'i jin tya'rá'astej ti'ij tyí'huiria'ca'aj i chi'ra'an tzajta' i Dios.

³ Ajta i Jesús Dios pu jéetze' pu va'cán tye'entyáaru'jtyej, quee a'íjci i Moisés, a'yájna tyati'ij tyajta jéetze' tyámua' tya'tá'caa a'íjci i ti chi'ij tyi'ta'huacaa tyequée a'íjci i chi'ij.

⁴ Néijmi'i i chi'ij ti tyí'sejre' a'tíj pu ja'ajtaahuaca', ajta i Dios pu a'ín pué'een i ti néijmi'i tyú'taahuaca' ti'ij na'aj i ti a'yan tyí'sejre'.

⁵ A'yaa pu'ij, a'íjna i Moisés, i ti tyi'tíj jin tyí'huiiria'ca'aj, néijmi'i pu jin tyámua' huaríj i chi'ra'an tzajta' i Dios, a'yaa pu tyí'huiiria'ca'aj ti'ij jaataxáj je'ej ti tyi'tíj i Dios tyu'taxájtaj.

⁶ Ajta i Ciríistu', i ti yójra' pué'een, a'íi pu néijmi'i jin tyámua' tyí'huiire' i chi'ra'an tzajta' i Dios, ajta a'íjna i chi'ra'an ityáj tu a'ín pué'een i tyeítysteristyamua'me'en, tìpua'aj tyetyo'táviicue' tyej tyámua' eenye' tyajta tatyamua've'ej a'íjci jime' i tyaj jitzán tyi'ijchó've'.

I Dios jimi mu juso'pe' a'íimaj i maj tyeítysteristyamua'me'en pué'een

⁷ A'íj pu jin, a'yájna ti'ij tyí'xaj i júuricama'ra' i Dios i yu'xarij jitze a'yan tíjin:

Tìpua'aj mua'aj ijíj siáanamuaaj je'ej ti i Dios tyí'xaj,

⁸ caxu tyi'tyánaamuan i juxiéjnyu'caa tzajta', mati'ij a'íjma i maj quee jáanamuaajri',

majta je'en tyi'tíj jin jaatatyésej i Dios a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij.

⁹ A'áa mu tyi'tíj jin natatyésej a'íimaj i já'muahuasimua'ci'ij,

majta a'áa já'tyeej huá'puatyej nyinyi'ra'aj metyi'séeraj je'ej nyaj tyi'tíj jin rijcaj.

¹⁰ A'íj nu jin huo'tájaaxiejvi'ri' néijmi'caa a'íimaj i tyeítyee,

nyajta a'yan tyu'taxájtaca' tíjin: "A'náj tina'aj mu je'ej pua'aj tyí'mua'tzej i jutzájta',

majta quee a'náj jaxie've' maj jáamua'tyij je'ej nyej nyáaj tyí'ijta."

¹¹ A'íj nu nyij jin nyú'camui'ij a'yan nyetya'tányaratziiri'

maj quee a'náj ujo'tyárutyij jo'maj ja'huóoso'pe'en nyajamuan.

¹² Nye'ihuáamua', tyámua' xu'uj mua'aj ti'ij quee síj ti ja'mua jitze ajtyáma'can je'ej pua'aj tyi'tyúucha'íj i jutzájta', nusu tiquee ajta che' tyá'tzaahuatye'ej, ti'ij a'íjna jin ajtára'nyij i Dios jimi ti júurij.

¹³ Sulu siata'aj ca'nyíjra'aj huatóoa'an séej siajta séej jamuán a'náj tina'aj, ijíj siaj siooj júurij, ti'ij quee síj tye'tyánaamuan i jutzájta' tyi'tíj jime' ti hue'tzij pué'een ajta je'en a'íjna jin je'ej pua'aj huá'riinyij.

¹⁴ Ji'nye a'yaa pu ityájma tyi'tíj tyi'taci'tyij jamuán i Ciríistu', tìpua'aj tyetyo'táviicue' tyaj a'náj tina'aj tyámua' eenye' 'asta na'aj quee néijmi'i tye'entyipué'rej, a'yájna tyati'ij tye'ejchó'va'ca'aj tya'ti'ij huatyátahuij.

¹⁵ A'íj pu jin a'yan tyá'xaj i yu'xarij jitze tíjin:

Tìpua'aj mua'aj ijíj siáanamuaaj je'ej ti i Dios tyí'xaj,

caxu tyi'tyánaamuan i jutzájta', mati'ij a'íimaj i maj quee jáanamuaajri'.

¹⁶ ¿A'tyaanyij maj a'ín pué'een i maj quee ja'rá'astej mati'ij jáanamuaajri' i nyúucaria'ra' i Dios? A'íimaj mu a'ín pué'een i Moisés ti hui'rájtoj a'ájna a Egipto.

¹⁷ Ajta a'íjma i Dios ti huá'puatyej nyinyi'ra'aj huá'jaaxiejvi' a'íimaj mu a'ín pué'een i maj ootyá'itzee i jimí, majta je'en huá'cuii a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij.

¹⁸ A'íi mu majta a'ín pué'een i ti Dios hua' jime' a'yan tya'tóoratziiri' mej mij quee a'náj ujo'tyájrutyij jo'maj ja'huóoso'pe'en, a'íjna jime' maj quee ja'antzaahuaj.

¹⁹ A'yaa pu tyi'ja'yájna, a'yaa tu tyá'mua'reej tiquee a'yan tyihuo'ci'ij maj ujo'tyájrutyij, ji'nye camu tyá'antzaahuaj.

4

¹ A'íj pu jin, ijíj tu ooj je'ej tyí'rij tí'ij táahuiire'en a'íjna i Dios tí jin tya'tóoratziiri' tyej tyij ujo'tyájrutyey jo'tyaj ja'huátaso'pe'en, tyiche' tyámua' tyi'huátacha'íin, tí'ij quee síj tyi'tíj jin ootyá'itzeere'en ajta je'en quee jáaci'tyij tí a'áa jo'tyájrutyey.

² Ji'nye ityáj tu ja'ancuriáa' a'íjna i nyúucarij i Dios tí jin tíi'rátoosij, ajta a'íjma capu huo'tyáhuíi mati'ij jáanamujri', ji'nye camu a'yan huaríj tí'ij tyé'ijtaca'aj i nyúucarij maj jáanamujri'.

³ Tyajta ityáj, i tyej tyá'antzaahuaaj, ityáj tu a'áa jo'tyárutyij jo'tyaj ja'huátaso'pe'en, a'íjna i tí Dios jin a'yan tyu'taxájtaca' hua' jime' tíjin:

A'íj nu jin nyú'camu'ij nyetya'tányaratziiri',

mej mij quee a'áa jo'tyájrutyey jo'maj nyajamuan ja'huóoso'pe'en.

Ajta i Dios jimi pu'ríj néijmi'i tyí'ci'pii huaca'aj tí'ij na'aj tyetyátaahuaca' i cháanacaj,

⁴ ji'nye a'yaa pu tyá'xaj i yu'xarij jitze a'íjna jime' i xicáara' ta'ráahua'puaj tíjin:

Dios pu huóoso'pej tí'ij ja'antyci'ij i tí jin tyu'muáriej a'ájna xicáara' jitze i ta'ráahua'puaj.

⁵ Ajtáhua'aj pu a'yan tyá'xaj yu'xarij jitze tíjin:

Camu a'áa jo'tyárutyij jó'nyaj huaja'tá'caa mej mij huóoso'pe'en.

⁶ Ajta móoche' mu séecan á'itzeere' maj a'áa jo'tyájrutyey jo'maj jamuán ja'huóoso'pe'en i Dios, a'íimaj i maj quee a'áa jo'tyájrurij, a'íjna jime' maj quee ja'rá'astijrej a'íjci i nyúucarij i Dios tí jin hui'ratonyíiche'.

⁷ A'íj pu jin i Dios arí ajtáhua'aj séej xicáara' jitze tya'táraj ajta a'yan jaatamua'aj tíjin: "ijíj", a'íjna pu jimi a'yan ará'tyeej tyaataxájtaca' i David a'náj tí a'yan atyojo're'nyesij, a'yaa pu tyu'taxájtaca' tíjin:

Tipua'aj ijíj mua'aj siáanamuj je'ej tí tyí'xaj i Dios,

caxu tyi'tyánaamuan i jutzájta'.

⁸ Ji'nye tipua'aj a'íjna i Josué huo'tá'nyijche' maj huóoso'pe'en a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, capu i Dios a'yan tyataxáatajche' ajtáhua'aj séej xicáara' jitze.

⁹ A'íj pu jin óoche' á'itzeere' hua' jimi i tyeítyeristyamua'me'en i Dios mej mij jamuán huóoso'pe'en,

¹⁰ ji'nye a'íjna i a'tíj tí a'áa jo'tyárutyij jo'tíj i Dios tyihuaaja'tá'caa tí'ij a'tíj huóoso'pe'en, a'yaa pu tyá'ci'tyij tí huóoso'pe'en i tí jin tyí'muarie' tí'ij ajta Dios tyi'huóoso'pej.

¹¹ A'íj pu jin, tyiche' ca'nyíjra'aj huatáta'an tyej tyij tyámua' eenye' ajta ij táaci'tyij tyaj a'áa jo'tyájrutyey jo'tyaj ja'huátaso'pe'en, ta'aj ij quee a'tíj a'yan rijcaj mati'ij jájcuaj imuáj huaríj i maj quee tyá'antzaahuaaj.

¹² Ji'nye a'íjna i nyúucaria'ra' i Dios, a'íi pu júurij ajta néijmi'i putyí'uurej. Ajta jéetze' tyí'huíire' quee i chúun tí juxa'aj tya'antámuamuaa, a'íi pu tyáru'pij i xiéjnyu'caria'ra' jitze i tyéviij, ajta i mua'tzíiria'ra' tzajta', ajta jaayí'tin tí jáamua'reej je'ej tí síj tyi'mua'tzej, ajta je'ej tí síj tyá'xie've' i juxiéjnyu'caa tzajta' tí'ij tyi'tíj jin je'ej huárinyij.

¹³ Ajta néijmi'i i Dios tí tyú'taahuaca' capu tyi'tíj i'ríj tí'ij jimi huatyóo'avaaj, néijmi'i pu jimi tyí'sejre', ajta a'yan tyúuxie've' tyaj néijmi'i jimi huatátasejrataj.

Jesús pu a'íin pué'een i tí jéetze' va'cán jin tyi'tyéjvee

¹⁴ A'íjna i Jesús, i ti yójra' pué'een i Dios, a'íi pu a'íin pué'een i ti tajimi va'cán jin tyi'tyéjvee i Dios jimi, ajta arí tajapuá jo'ojnyéj. A'íj pu jin tyiche' tyámua' eenye' i tyaj jitzán tyá'tzaahuatye'.

¹⁵ Ji'nye a'íjna i ti tajíme' va'cán jin tyi'tyéjvee i Dios jimi, a'íi pu jaayí'tin ti'ij tá'ancu'vaxi'in a'íjna jime' tyaj quee taca'nyej i tatzájta', ji'nye a'íi pu ajta a'yan tyaapuéjtzitariaca' tyati'ij ityáj, ajta a'íjna capu a'náj tyi'tíj jin ootyá'itzee.

¹⁶ Tyiche' taxáahuaj ajtyáxiirej jo'tij jo'tyéjvee i ipuárij i ti jitzán acájca i Dios ti jéehua taxie've', ti'ij a'íin tá'ancu'vaxi'in ajta je'en táahuiire'en tyati'ij á'viicue'ria'aj.

5

¹ Néijmi'i i maj va'cán jin tyí'huiire' i Dios jimi, a'íi mu a'yan tyihua'vá'huosij i tyeítjee, mej mij a'íjna jin antyúumua'reeriaj mej mij hua' japua huatányuunyij i Dios jimi, ajta mej mij tyu'támu'vejritaj i Dios jimi, majta ya'muáatjee huatámu'vejritaj a'íjci jime' i maj jin ootyá'itzee.

² Ajta a'íjna i ti tyi'tíj jin tyi'tyéjvee a'íimaj mu tyé'ijtye' i tyeítjee, a'íj pu jin i'ríj ti'ij hua'ancu'vajxi'in a'íimaj i maj quee tyi'tíj mua'reej, majta i maj tyi'tíj jin á'itzeere' i Dios jimi,

³ ajta a'íjna jime' ti'quee juca'nyej a'íj pu jin juxie've' ti anaquéej tyu'támu'vejritaj a'íjna jime' ti a'íin ootyá'itzee i Dios jimi, ajta je'en a'íimaj jime' i tyeítjee i maj a'yan cha'taj mana'aj tyi'tíj jin tyityo'tyá'itzeerej i Dios jimi.

⁴ Capu i'ríj ti a'tíj jusíj a'íjna jin tye'entyájrutyey, sulu Dios pu a'yan tyaata'íjtye'sij, a'yájna ti'ij tyaata'íj a'íjci i Aarón.

⁵ A'yaa pu cha'tána'aj, a'íjna i Ciríistu' capu jusíj antyúuhuo'j ti'ij va'cán jin tye'entyájrutyey, sulu Dios pu a'íjna jin tye'entyáaru'jtyey, ji'nye a'íi pu a'yan tyaaté'exaa tíjin:

Muáaj paj nyiyóoj pué'een,

ijíj nu a' táataj pue'éenye'ej na'mej.

⁶ A'yaa pu ajtáhua'aj tyaaté'exaa i yu'xarij jitze tíjin:

Muáaj paj jusén jime' va'cán jin tyi'tyaváaj puá'mej i Dios jimi a'yájna ti'ij ajta a'íjna i Melquisedec.

⁷ Ti'ij ooj i Ciríistu' a'yan séjria'ca'aj i cháanacaj japua, a'yaa pu jéehua tyu'tyéenyuj ajta huóoyiinyaca' a'íjna jimi i Dios, i ti a'yan tyeeyí'tin ti japuan huatányuunyij ti'ij quee huámu'nyij, ajta néijmi'i tya'rá'astej, a'íj pu jin i Dios jáanamujri'.

⁸ A'yaa pu'ij a'íjna i Ciríistu', i ti yójra' pué'een i Dios, a'yaa pu tyapuéetzitarej ti'ij ij jáamua'reeri' i ti néijmi'i tya'rá'astijre,

⁹ ajta ti'ij néijmi'i jin tyámua' huaríj, aj pu'ij a'íjna jin tye'entyájrurpij ti'ij a'íin hui'rátoonyij jusén jime' néijmi'caa i maj jimi tyá'tzaahuatye',

¹⁰ ajta i Dios a'íjna jin tye'entyáaru'jtyey ti'ij va'cán jin tyu'tyáhuire'en i Dios jimi, a'yájna ti'ij ajta tyu'tyáhu'í a'íjna i Melquisedec.

Maj jéetze' tyámua' tyá'antzaahuatye'en i Dios jimi

¹¹ Jéehua tu tyajá'mua'ixaatye' a'íjci jime', ajta tyési' tyej tyij tyámua' naa tyajamuaaté'exaatye'en, ji'nye caxu mua'aj jiye'tzín yo'itéej xá'ju'un.

¹² Maj siajta seríj á'tyeej, pu'ríj a'yan tyi'xá'pui'ntacaj siaj sij mua'aj tyihuó'mua'tyey, maj siajta quee caxu, sulu a'yaa pu tyúuxie've' ti a'tíj ajtáhua'aj tyajamuáamua'tyey a'íjna jime' i nyúucarij i maj jin

huatyóohuij. A'yaa xu een mati'ij a'íimaj i ti'ríij maj jumua'tij léechij ya'caa, maj quee xu yó'japui'ra' i cue'ráj.

¹³ A'íimaj i maj i léechij jin júurij a'yaa mu een mati'ij i ti'ríij i maj móoj huá'tzi'tyej, a'íj mu jin quee xu yó'itej a'íjci i nyúucarij i maj jin tyihuo'muá'tyej je'ej ti sáij tyi'tyúucha'ij i Dios jimi.

¹⁴ A'íjna i nyúucarij a'yaa pu tyi'huüre' ti'ij i cue'ráj i maj jacua'caa i maj huásij, i maj meríj jamua'reej tyi'tíj ti xá'pui' ajta i tiquee xá'pui', ji'nye mu'ríj jaayl'tin a'íjci jime' maj tyámua' tyityetyúucha'ij i Dios jimi.

6

¹ A'íj pu jin tyiche' huaju'un tyej tyij jéetze' huahuóse'en i Dios jimi, tyata'aj tyij jéetze' jáari'rej i nyúucaria'ra' i Ciríistu'. Tyiche' quee a'íj tyana'aj namuajraj i nyúucarij ti jime' jaxaj tyej tyij seequéj tyú'mua'tyij, a'íjci jime' i yi'ráj tiquee tyi'tíj huüre' i Dios jimi, nusu i nyúucarij ti jaxaj tyej tyij tyá'antzaahuatye'en i Dios jimi,

² je'ej maj tyitaamuá'tyej tyej tyij huái'huaca' i Ciríistu' jitzán ma'can, nusu i tyaj hua'vá'muarie'xi'in a'íjma i maj tyá'tzaahuatye', ajta a'íjna jime' i nyúucarij ti jaxaj a'náj maj huatájuuritaj a'íimaj i maj meríj huácuij, ajta ti i Dios huá'xijtye'en séej ajta séej je'ej ti tyá'ci'tyij jusén jime'.

³ A'yaa tu néijmi'i jin rinyij tipua'aj i Dios a'yan tyitatá'care'en.

⁴ Ji'nye a'íimaj i ja'antzaahuaaj i nyúucarij ti a'yan tyi'ja'yájna, mu'ríj jaamua'aj a'íjna i Dios ti huo'tapuejve, majta ja'ancuriáa' i júuricama'ra' i Dios,

⁵ a'íi mu majta jaataxié'vej a'íjci i nyúucarij ti jéehua tyi'huüre' i Dios ti jimi jo've'mej, majta ja'ancuriáa' a'íjna i ti jin i Dios tyu'ta'íjtaj jusén jime',

⁶ tipua'aj a'íimaj majtáhua'aj je'ej pua'aj huárinyij, capu che' je'ej tyi'rij mej mij majtáhua'aj jitzán ajtyáhuixi'in i Dios, ji'nye a'íi mu majtáhua'aj jó'tateesij i cúruuj jitze a'íjci i ti yójra' pué'een i Dios, majta hua' tzajta' i tyeítýee jaatyáxaahuataca'.

⁷ A'yaa mu een ti'ij i chuéj i maj japuan huáviiyaca' ajta je'en néijmi'i i chuéj tzajta' ajo'cárutyij i jájtyij, aj pu'ij japuan tye'ejnýesij i ti tyu'tyáhuüre'sij a'íjma jimi i maj japuan tyu'huástej,

⁸ ajta tipua'aj japuan ajnyéj a'íjna i tzícare'ej, ajta a'íjna i ti jéehua tyi'tyáxamue', capu tyi'tíj huüre' a'íjna i chuéj, aj pu'ij a'yan tye'mej ti i Dios je'ej pua'aj ja'uurej, ajta je'en jaatyáteeraj.

⁹ Tyij tyajta a'yan tyajá'mua'ixaatye', mua'ajmaj nye'ihuáamua' mu tyaj jéehua já'muaxie've', a'yaa tu tyámua' tyá'mua'reej siaj mua'aj a'ín pué'een i siaj tyámua' tyityaajú' ti'ij jamuáahuüre'en.

¹⁰ Ji'nye Dios pu tyámua' rinyij ja'mua jimi, ajta quee yo'huá'xij je'ej siaj tyu'muáriej, ajta a'íjna jime' siaj huo'taxié'vej i Dios jitze maj ajtyáama'can, a'yájna siati'ij siooj ricij.

¹¹ A'yaa tu tyá'xie've' siaj mua'aj a'yan sáij ajta sáij tyúusejrataj siaj jutyamua've' a'íjna jime' je'ej siaj tyi'muarie', ta'aj ij néijmi'i a'yan atyojo're'nyej je'ej siaj tyi'ijchó've'.

¹² Catu jaxie've' siaj hui'na'sa'aj, sulu siata'aj a'yan huárinyij mati'ij a'íimaj i maj tya'ancuriáa'sij i ti jin Dios tyihua'táratziiri' a'íjna jime' maj tyá'tzaahuatye' majta néijmi'i jin tyo'táviicue'ri'.

¹³ Ti'ij i Dios a'yan tya'táratziiri' a'íjci i Abraham, a'íi pu a'yan tyaaté'exaa i junyúucaa jime', ji'nye capu aja'ja'tiitaca'aj ti jéetze' va'cán jin tyi'tyávaaca'aj ti'ij nyúucarij jin tya'táratziij,

14 a'yaa pu tyaaté'exaa tijin: “Nyáaj nu jéehua muaatyáhuire'ej, nyajta huo'támui'rej a'íjma i maj muéetzij jitze eerama'cáantaj muá'ju'un.”

15 Ajta a'íjna i Abraham a'tyéevi'ij pu tyu'chó'vej juxié'vi'ra' jime', aj pu'ij ja'ancuriáa' a'íjna i ti jin Dios tya'táratziiri'.

16 Típua'aj i tyeítyee tyi'tíj jin metya'tóoratzii, a'íj mu jimi tya'tóoratziiiraj i ti jéetze' va'cán jin tyi'tyéjvee mequee a'íimaj, ajta mati'ij tyi'tíj a'yan tyu'taxáj, a'yaa mu tyá'mua'reej ti a'yan tye'mej je'ej maj merij tyaaxá'pui'intarej, a'íj pu jin quee che' je'ej tyí'rij maj seequéj tyaataxáj.

17 A'yaa pu'ij, Dios pu a'yan tyaaxá'pui'intarej ti'ij huo'taséjratye'en tyámua' naa a'íimaj i ti huá'ci'tyij je'ej ti a'ín tyihua'táratziiri', mej mij jáamua'reej tiquee seequéj ja'uurej a'íjci i ti jin arí a'yan tyaaxá'pui'intarej. A'íj pu jin a'yan tya'tóoraj ti néijmi'i jin a'yan huárinyij je'ej ti tyu'taxájtaca'.

18 A'íjna i ti tyí'hua'puaj tiquee i'rij ti seequéj jáa'uurej, ti ajta quee i'rij ti Dios jaatyáahue'taj, a'íj tu jitze huatyátaca'nyej ti'ij Dios táahuire'en tyajta a'íjna jitze tyí'ca'nyej je'ej ti a'ín tyitaatá' ityájma.

19 A'íjna i tyaj jin jajchó've', ca'nyíjra'aj pu tatá'caa ti'ij quee tyi'tíj ta'itziitya'aj i tatzájta', a'yájna ti'ij i báarcuj a'íjna jitze tyúuca'nyej i tyapúusti' ta'cáatojvi. A'íjna i tyaj jin tyi'ijchó've' tajapuá pu je'ráma'can, huárita' a'íjna i cóxurij ti jé'ta' ja'cáavii,

20 jo'tij i Jesús anaquéj jo'tyájrurij ti'ij tajapuá huatányuunyij, ajta a'íjna jin tye'entyájrurij ti'ij va'cán jin tyu'tyáhuire'en i Dios jimi jusén jime', a'yájna ti'ij ajta a'íjna i Melquisedec.

7

Jesús pu jéetze' va'cán jin tyi'tyéjvee quee a'íjna i Melquisedec

1 A'íjna i Melquisedec a'íi pu rey jin tyi'tyávaaca'aj a'íjma jimi i maj Salem já'chajca'aj, ajta va'cán jin tyi'tyávaaca'aj i Dios jimi. Ti'ij Abraham mupu já'ajvej ti'ij néijmi'caa antyimue'tij a'íjma i maj rey jin tyityatatyá'ca'aj, a'íi pu i Melquisedec ujó'mej ti'ij ij ja'antynájchaca' a'íjci i Abraham, aj pu'ij tyámua' tyeetyájtoo,

2 aj pu'ij i Abraham tyaatá' tamuáamuata' pua'mácan ti a'íjna jitze ajtyáma'can i ti tyu'mué'tij jo'maj jo'nyó'sej. Ajta a'íjna i maj jin a'yan jatamuá'muaj tijin Melquisedec, a'yaa pu huatóomua'aj tijin, i rey ti tyámua' naa tyí'ijta, ajta a'íjna i ti rey jin tyi'tyéjvee a'ájna a Salem, a'yaa pu huatóomua'aj tijin, Rey ti tyámua' tyihuá'cha'ij mej mij juxáahuaj ajo'cháatime'nyij.

3 Capu je'ej ámiteere' a'tíj ti táatajra', nusu a'tíj ti náanajra' pué'een, capu ajta je'ej ámiteere' a'tíj ti jitze eeráma'can, nusu a'náj ti huanie'huaca', na'ríj a'náj ti huamuí', a'íj pu jin, a'yaa cha'tána'aj tin huasé'rin ti'ij ajta i yójra' i Dios, i ti va'cán jin tyi'tyéjvee jusén jime'.

4 Ajta a'yájna, siata'aj tyámua' tyeeséj ti jéehua juxié'va'ca'aj a'íjna i Melquisedec, a'íj pu jin i Abraham tyaatá' a'chu tamuáamuata' pua'mácan, ti a'íjma jitze tye'ejtyáma'cantaca'aj i maj rey jin tyityatatyá'ca'aj i ti hua'antyimue'tij.

5 A'yájna ti'ij tyá'xaj i nyúucarij Moisés ti jo'yú'xaca', a'íimaj i maj Leví jitze eeráma'can i maj majta tyi'tíj jin tyityatatyíj i Dios jimi, a'yaa mu tyityaatóoci'puaj maj huo'táhuavii i tyeítyee tamuáamuata' pua'mácan i

maj tyí'ijcha'ij, tyij majta hua' ihuáamua' pué'een nusu majta i Abraham jitze eeráma'can mati'ij a'íimaj.

⁶ Ajta a'íjna i Melquisedec, capu a'íjna jitze eeráma'cantaca'aj i Leví, a'íi pu ajta ja'ancuriáa' tamuáamuata' pua'mácan a'íjna jimi Abraham, je'ej ti i Dios tyi'tíj jin tya'tóoraj a'íjna jimi i Abraham. A'yaa pu a'íjna jin i Melquisedec tyámua' tyeetyájtóo a'íjci i Abraham,

⁷ ajta quee i'ríj ti a'tíj a'yan tyaataxáj yee capu a'yan tyi'ja'yájna ti a'íin jéetze' va'cán jin tyi'tyéjvee i ti tyámua' tyihua'tá'caa.

⁸ Ajta íyan i cháanacaj japua, a'íimaj i maj tya'ancuriáa'vej i ti tamuáamuata' tya'rá'asej a'íi mu pué'een i tyeítyee i maj cui'caa, ajta i yu'xarij jitze a'yaa pu tyá'xaj a'íjci i Melquisedec ti'ij i ti ooj júurij.

⁹ A'yaa pu tyí'rij tyaj a'yan tyaataxáj tijin a'íimaj i maj Leví jitze eeráma'can, i maj majta tya'ancuriáa'vej i ti tamuáamuata' tya'rá'asej, a'íi mu tyu'nájchitaca' a'íjna jimi i Melquisedec ti'ij a'íin tyaanájchi i Abraham,

¹⁰ ji'nye ti'ij a'íjna i Melquisedec eerájraa ti'ij ja'antynájchej a'íjci i Abraham, a'íi mu meríj jitzán séjria'ca'aj i maj jitzán eerama'cáantaj muá'ju'un.

¹¹ A'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can a'íj mu ancuriáa' i nyúucarij a'íj ti jitze eeráma'can i Leví. Ajta ijíj, a'íimaj i maj va'cán jin tyityatatyá'ca'aj majta tyámua' eenye', capu juxié'va'caj ti síj huataséjre'en ti ajta va'cán jin tyi'tyéjvee, capu che' a'íj ti jitze eeráma'can i Aarón sulu a'íj ti jitze ajtyáma'can i Melquisedec.

¹² Ji'nye mati'ij seequéj jáaruuj i maj jin tyityatatyíj, a'yaa pu ajta tyúuxie've' maj seequéj jáa'uurej i nyúucarij i maj jin tyu'ta'íjtaj,

¹³ ajta a'íjna i tavástara', i ti ja'xaj i yu'xarij jitze, séej pu tyeítyeera' jitze ajtyáma'can, i ti quee eexúj a'náj a'tíj tyi'tíj jin eerájraa ti'ij tyu'tyáhuire'en i Dios jimi.

¹⁴ Ji'nye tyámua' tu tyá'mua'reej ti i tavástara' Judá jitze eeráma'can, ajta i Moisés capu a'náj tyi'tíj huataxájtaca' a'íjma tyeítyeera' jitze ma'can, ti'ij huo'taxájtaca' i maj va'cán jin tyityetya'úuj muá'ju'un i Dios jimi.

¹⁵ Ajta a'yan tyámua' naa tyé'miteere', tipua'aj a'íjna i ti huataséjre a'yan cha'tána'aj va'cán jin tyi'tyávaacaj ti'ij a'íjna i Melquisedec,

¹⁶ ajta quee a'íjna jin tyi'tyávaaca'aj je'ej maj tyo'yú'xaca' a'íimaj i tyétyacaa i maj cui'caa, sulu a'íj pu jin tye'entyájrurij a'íjna jime' ti júurij ta'mej jusén jime'.

¹⁷ Ji'nye a'yaa pu i Dios tyaataxájtaca' tijin: Muáaj paj jusén jin va'cán tyi'tyaváaj puá'mej, a'yájna ti'ij i Melquisedec.

¹⁸ A'yaa pu'ij a'íjna i nyúucarij ti i Dios anaquéj jaatyájtóo a'íjma jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can, capu juca'nyajca'aj a'íj pu jin quee tyi'tíj je'ej tyu'tyáhuí,

¹⁹ ji'nye a'íjna i nyúucarij Moisés ti jaatyájtóo capu tyi'tíj tyámua' huáruuj, a'íj tu jin séej jimi tyi'ijchó've' i nyúucarij ti jéetze' tyámua' een, tyej tyij a'íjna jin ajtyáxiirej i Dios jimi.

²⁰ Ajta i Dios a'íjna jin tya'tóoraj i junyúucaa jime'. Majta a'íimaj i maj va'cán jin tyitye'entyájrurij capu i Dios junyúucaa tyu'tá' a'íjma jimi,

²¹ ajta i tavástara', a'yaa pu a'íjna jin tye'entyájrurij i nyúucarij jime', ji'nye a'yaa pu tyá'xaj i yu'xarij jitze tijin:

Tavástara' pu arí a'yan tya'tóoratziiri', a'íj pu jin quee juhuárita' huaré'mej.

Tavástará' pu va'cán jin tyi'tyaváaj ta'mej jusén jime'.

²² A'yaa pu'ij, Jesús pu a'ín pué'een i tyaj jin jamua'reej ti jéetze tyámua' een a'íjna i nyúucarij ti jájcuaj i Dios ti jin tya'tóoraj ityájma jimi.

²³ A'íimaj i maj ará'tyeej va'cán jin tyí'huiiria'ca'aj i Dios jimi, mamuí'caaj, ji'nye a'íi mu cui'caria'aj, a'íj pu jin quee i'riitaca'aj maj jusén jin júurij,

²⁴ ajta i Jesús a'íi pu jusén jin séejre', ajta i ti jin va'cán tyi'tyéjvee i Dios jimi capu a'náj antyípua'rij.

²⁵ A'íj pu jin pújoorej ti hua' japua huatányuunyij a'íjma i maj ajtyáhuiixij i Dios jimi a'íjna jitze ma'can i Jesús, ji'nye a'íi pu jusén jin júurij, ta'aj ij hua' japua huatányuunyij.

²⁶ A'íj pu jin i Jesús a'ín pué'een i ti va'cán jin tyi'tyéjvee i tajitzé juxie've'. A'íi pu ji'rénnya'aj séejre' i Dios jimi, ajta quee tyi'táj á'itzeere', capu je'ej pua'aj tyi'tyúucha'íi mati'ij i séecan i maj je'ej pua'aj tyi'tyesejre' i Dios jimi, ajta tajapua'á já'sejre'.

²⁷ Capu a'yan tyi'sejre' mati'ij i séecan i maj majta tyityetyu'uj i Dios jimi, i maj ya'muáatyee cui'caa mej mij huo'támu'vejritaj jujíme' majta je'ej a'íjma jime' i jutyéityeristyamua'. Ajta i Jesús, a'yaa pu séej na'aj tyu'tóomu'vejritaca' ta'aj ij jusén jin néijmi'caa huatyáhuire'en.

²⁸ Ajta a'íjna i nyúucarij Moisés ti jaatyájtoo, a'íjma pu antyíhuooca'aj i tyeítyee mej mij va'cán jin tyu'tyáhuire'en i maj majta quee tyámua' éenye'ej i jutzájta', ajta a'íjna i nyúucarij i Dios ti jin tya'tóoraj, a'íj pu antyíhuo i juyó, ti tyámua' een jusén jime'.

8

Jesús pu a'ín pué'een i ti va'cán jin tyi'tyéjvee u tajapua'

¹ Ajta i ti jéetze' juxie've' i tyaj jatyáxajta a'íi pu a'ín pué'een ti síj va'cán jin tyi'tyéjvee i Dios jimi ti'ij tajapua'á nyuucacaj, ajta uja'ajcáayixij muáca'ta' i Dios,

² ajta va'cán jin tyi'tyéjvee u tyejúuj tzajta', a'íjna i ináamuaj ti tzáahuatyí'ra'aj jin já'sejre' i Dios jimi, tavástará' ti ja'ajtaahuaca' camu a'íimaj i tyeítyee.

³ Néijmi'i i maj va'cán jin tyityetyu'uj, a'íj mu jin antyíhuaviihuaca' mej mij tyi'táj tyu'tapuéjve'en majta tyu'támu'vejritaj, a'íj pu jin a'yan tyúuxie've' ti i Ciriistu' ajta tyi'táj huatámu'vejritaj.

⁴ Tipua'aj a'ín a'yan huatyávaacaj i cháanacaj japua, capu i'rítacajche' ti va'cán jin tyu'tyáhuire'en i Dios jimi, ji'nye mu'ríj a'yan séejre' i maj a'íjci jin antyúumua'reej mej mij tyu'támu'vejritaca' majta tyu'tapuéjve'en i Dios jimi, a'yájna ti'ij tyé'yu'si' a'íjna jitze i yu'xarij Moisés ti yan jaatyájtoo.

⁵ Majta a'íimaj i maj va'cán jin tyí'huiire', a'yaa mu a'íjna jin tyityetyu'uj ti a'yan séejre' ti'ij quéenyi'istaria'ra' i jútye' ti já'sejre'. Tyajta a'yan tyá'mua'reej maj quéenyi'istarij pué'een i jútye' ti já'ma'can, ji'nye ti'ij i Moisés uhuatyóochej ti jaatyátaahuaj a'íjci i ináamuaj Dios pu a'yan tyaaté'exaa tijin: "Pata'aj néijmi'i jin a'yan huárinij, je'ej nyaj tyimuaataséjra a'ájna i jiríj japua."

⁶ Ajta i ti tajimí va'cán jin tyi'tyéjvee, a'íi pu ja'ancuriáa' ti a'íjna jin tyu'tyáhuire'en i ti jéetze' jí'ren i Dios jimi, a'íi pu a'ín pué'een i ti tajapua'

huatányuusij, ajta a'íjna jitze aróoca'nyej i ti jéetze' tyámua' een i Dios ti jin tya'tóoraj.

⁷ Tipua'aj a'íjna nyúucarij i ti jin anaquéej i Dios a'yan huaríj tyámua' éenya'cajche', capu a'yan tyuuxié'va'caj ti'ij ajtáhua'aj séej i nyúucarij huátyoonyij i ti jin tya'tóoratzij.

⁸ Ajta i Dios a'yaa pu tyihuo'séj maj a'íimaj i tyeítyee quee tyámua' éenye'ej, a'íj pu jin a'yan tyu'taxájtaca' tijin, A'yaa pu tyí'xaj i tavástara' tijin: A'yaa pu atyojooma'aj ta'mej, nyej nyij jájcuan i nyúucarij huo'tá'sij a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, nyajta a'íjma i tyeítyeristyamua'me'en i Judá.

⁹ A'íjna i nyúucarij, capu a'yan éenye'ej ta'mej ti'ij i nyaj huo'ta' i já'muahuasimua'ci'ij,

nyati'ij hua'naví'raj hua' muáca' jitze

nyahui'ráavi'tij a'ájna a Egipto,

majta a'íimaj camu a'yan huaríj je'ej nyaj tyihuo'ta'íj i nyúucarij jitze,

a'íj nu jin ahuojoohuá'xij, a'yaa pu tyí'xaj i tavástara'.

¹⁰ A'íjna i nyúucarij i nyaj jin tya'tányarasij a'íjma jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can,

ti'ij tye'entyipué'ren a'ájna xicáara' jitze,

a'íi pu a'íin pue'éenye'ej ta'mej, i ti jime' tavástara' a'yan tyí'xaj tijin,

A'yaa nu tyeetyátoosij i nyenyúuca hua'mua'tziira'aj jitze,

nyajta i hua'xiéjnyu'caa tzajta'.

Nyáaj nu hua' Dios pue'éenye'ej na'mej,

majta a'íimaj nyetyeítyeristyamua' mu pue'éenye'ej muá'ju'un.

¹¹ Capu che' a'yan tyuuxié've'ej ta'mej maj séej jamuán majta séej,

tyi'huóomua'tyej mej mij jáamua'tyij i tavástara',

ji'nye néijmi'i mu nyamua'tyáaj muá'ju'un,

ti'ij na'aj i ti jéetze' cíleen ajta i ti jéetze' vásti'.

¹² Nyáaj nu tyihuo'tú'uunyi'raj i maj jin je'ej pua'aj huaríj,

nyajta quee che' a'náj jo'támua'reerij i maj jin ootyá'itzee.

¹³ Ti'ij i Dios a'yan tyá'xajta ti jájcucan huatyátoosij i nyúucarij, a'yaa pu huatóomua'aj ti i nyúucarij arí mí'ma'can i ti anaquéej hua' jimi jaatyájtóo, ajta i ti arí mí'ma'can ti ajta quee che' tyi'tíj huiire', a'íi pu'ríj antyipua'rij.

9

A'íjna i ináamuaj ti a'yan séjria'ca'aj i cháanacaj japua

¹ Ajta a'íjna i nyúucarij ti anaquéej jaatyájtóo, a'yaa pu tyé'yu'si'huaca'aj je'ej maj huárinyij mej mij jaatyáanajche i Dios, a'íjna tzajta' i ináamuaj ti a'yan séjria'ca'aj i cháanacaj japua.

² Ajta i ináamuaj a'yaa pu éenye'ej ájtaavijhuaca' jé'ta' ootanámi'huaj, ajta i ta'nájcaj jitze a'yaa pu tya'rátyapuaaca'aj tijin jo'tij naa tyejé'een, jo'tij jo'tyávaaca'aj a'íjna i ti antyitáatime, ajta a'íjna i méesaj ti japuan anja'ajmuaanyica'aj i páan i Dios ti jimi huatyátuiihuaca'.

³ Ajta huárita' a'íjna jitze i cíxurij ti je'tyáa'sej, a'yaa pu tya'rátyapuaaca'aj tijin "Jo'tij i Dios huápu'i'ij tyámua' naa tyojo'ruuj",

⁴ a'áa pu ooroj jin ja'ajtaavijhuaca'aj i maj japuan tyu'támu'vejritaj cítzive'rij jime', ajta a'íjna i chí'ra'an ti ooroj néijmi'que' cámejri'huaca'aj. Ajta a'íjna tzajta' i chí'ra'an xá'rij pu iirácatyij ti ooroj jin taavijhuaca'aj i ti tzajta' uhuáaca'aj i cue'ráj i maj a'yan jatamuá'muatya'aj tijin maná,

a'úu pu ajta je'ráca'tyii a'íjna i Aarón tyaxu' ti arí ajtanyáxi'ca'aj, ajta a'úun je'rámuaanyica'aj i tyetyéj ti jitzán á'yu'si'huaca'aj i nyúucarij Dios ti jin anaquéej tya'tóoraj.

⁵ Ajta japuan a'íjci chi'ra'an a'áan mu hua'puaj já'sejria'ca'aj i maj tajapuá tyí'huiire' i Dios jimi, a'íi mu ju' anáj jin ja'vá'najca'aj a'íjci i chi'ra'an i Dios. Ajta ijíj capu a'yan tyúuxie've' tyaj néijmi'i tyu'taxáj tyi'tíj ti tzajta' séejre'.

⁶ Matí'ij tyámua' tyu'uurén, a'úu mu jo'tyáru'picha'aj muá'ju'un a'íjna tzajta' i ti a'nájca i ináamuaj, a'íimaj i maj va'cán jin tyí'huiiria'ca'aj i Dios jimi, mej mij a'yan huárinyij je'ej maj tyi'tíj jin tyitye'entyúumua'reeriaca'aj.

⁷ Ajta a'íjna jitze i ináamuaj ti je'tyáa'sej, síj pu'uj a'úun jo'tyáru'pij i ti va'cán jin tyi'tyéjvee, ajta séej na'aj a'úun jo'tyáru'pij séej nyinyi'ra'aj jitze, ajta ti'ij utyájrutyej, a'yaa pu tyúuxie've' ti a'íj hua'ásime'en i ya'muáatyee xuure', ti'ij jaatámu'vejritaj jujíme', ajta hua' jime' i tyeítyee, i maj quee jamua'reeriaj mo'tyá'ítzee i Dios jimi.

⁸ A'yaa pu a'íjna jin i júuricama'ra' i Dios tyí'tamua'tyej ti a'yan huatóomua'aj ti quee xu tya'antácuun, tyej tyij utyájrutyej jo'tij i Dios já'sejre', ji'nye óoche' pu séejre' i síj i ináamuaj.

⁹ Néijmi'i a'íjna a'íi pu a'íin pu'éen i huá'yi'raj ijíj maj huátyeityee, ji'nye i maj a'yan tyá'astej a'íjci i yi'ráj, a'yaa mu tyí'puejve' majta tyí'mu'vejritaj i Dios jimi, ajta a'íjna capu tyámua' huá'uurej i hua'mua'tziira'aj jitze.

¹⁰ Ji'nye a'íi pu tyi'pu'éen i maj jacua'caa majta i maj jaya'caa, na'ríj i maj jin huatyái'ihuaxi'in, néijmi'i pu a'yan tyí'een je'ej maj jujímua'aj tyéejtyoj, ajta quee tyi'tíj huiire' 'asta na'aj quee i Dios seequéj jáa'uurej.

¹¹ Ajta ijíj i Ciríistu' pu arí yatanyéj, ajta a'íin pu'éen i ti va'cán jin tyi'tyéjvee i Dios jimi, ti'ij tyámua' tyitaatyátoonyij. Ajta jo'tij a'íin tyejé'íjtaj jéetze' pu tyámua' tyí'een, ji'nye camu i tyeítyee ja'ajtaahuaca'.

¹² Ciríistu' pu a'úun jo'tyájrurpij, capu ti'ij a'íjna i chíutyee xuure' huatámu'vejritaj, nusu i visáaru'uj, sulu juxúure' pu jin tyu'nájchitaca', hua' jitze ma'can i tyeítyee jusén jime', a'íjna jime' i maj jin ootyá'ítzee i Dios jimi.

¹³ A'yaa pu tyi'ja'yájna ti tyí'huiiria'ca'aj a'íjma jimi i maj quee tyámua' een, maj a'yan jáa'uurej i Dios jimi, mej mij huo'tyá'íiraxi'in a'íjna jime' i hua' xuure' i chíutyee, majta i túuru'uj xuure', ajta i maj jacáraaxij i nasíira' i visáaru' i maj jaatyáatiej.

¹⁴ Ajta tipua'aj a'yan tyi'ja'yájnatan, jéetze' pu'ij tyí'huiire' i xúuria'ra' i Ciríistu'. Ji'nye a'íj pu jitze ma'can i júuricama'ra' i Dios i Ciríistu' a'yan tyu'tóomu'vejritaca', ajta quee tyi'tíj jin a'ítzéeria'aj jaatyáhuirej, a'yaa pu een jin huaríj, tyej tyij jaatapuá'citaj siaj já'astijre' a'íjci i yi'ráj ti quee tyi'tíj huiire', tyej tyij jaatyáhuire'en a'íjci i Dios ti júurij.

I nyúucarij ti jájcuan jin i Dios tya'tóoratziiri'

¹⁵ A'íj pu jin i Ciríistu' a'íin pu'éen i ti tyá'xa'pui'intare' a'íjna jitze i nyúucarij ti jájcuaj, ajta a'íjna jime' mej mij tya'ancuriáan i ti tyihua'ci'tyij jájcuan jime', ji'nye Ciríistu' pu huamuí', a'íj pu jin tyihuo'tú'uunyi'ri' i maj jin ootyá'ítzee i Dios jimi, a'yaa pu'ij tyí'rij mej mij a'íimaj i Dios ti huo'tajé tya'ancuriáan je'ej ti tyi'tíj tyihua'táratziiri'.

16 Ajta ta'aj ij i yu'xarij tyu'ta'íjtaj, i ti jin a'tíj tya'tóoraj, a'yaa pu tyúuxie've' ti a'íjna i a'tíj anaquéej huámui'nyij tí'ij séej tyú'ci'tyij je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze.

17 Ji'nye a'íjna i yu'xarij capu tyi'tíj huiire' tipua'aj ooj júurij a'íjna i a'tíj ti a'íjci jin tya'tóoraj, sulu tipua'aj arí huámui'nyij aj pu'ij séej a'tíj tyí'ci'tyij je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze.

18 A'íj pu jin, a'íjna i nyúucarij ti Dios anaquéej jin tya'tóoratziiri', a'yaa pu ajta tyu'tóoxie'vej maj je'ráxire'en i ya'muáatyee xuure'.

19 Moisés pu a'yan tyihuo'tánamuajrastej néijmi'caa i tyeítyee, je'ej ti tyé'yu'si'huaca'aj a'íjna jitze i yu'xarij i maj jin tyí'íjtaca'aj, aj pu'ij té'ej a'íj tyí'á'aj i muxáj ti po'vij ajta i hisoopoj pi'istáa, tí'quij jaatyáaru'nyej i visáaru' xuure' jime' ajta i chíutyeexuure' jamuán i jájtyij, aj pu'ij a'íjna jaatyá'íiraxij i yu'xarij ti jíri', ajta huo'tyá'íiraxij néijmi'caa i tyeítyee.

20 Aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaa jíjin: "A'íi pu a'íin pué'een i xúure'ej ti jin Dios a'yan tyaaxá'pui'intarej mua'ajmaj jimi."

21 Moisés pu ajta a'yan tyeetyá'íiraxij i xúure'ej jime' a'íjci i ináamuaj, ajta néijmi'i i ti a'úun tyi'ráa'ca'aj u ináamuaj tzejta'.

22 Ajta a'íjna jitze i yu'xarij i maj jin tyí'íjta, a'yaa pu tyá'xaj tiquee je'ej tyí'ri'ij ti tyihuo'tú'uunyi' i tyeítyee i maj jin ootyá'ítzee i Dios jimi, tipua'aj mequee huo'tyá'íiraxi'in i xúure'ej jime', nusu mequee je'ráxire'en ya'muáatyee xuure'.

I mu'vejrij ti jéetze' tyámua' een i Dios jimi

23 A'íj pu jin a'yan tyi'huóoxie'va'ca'aj maj a'yan tyityeetyá'i'huaxi'in mej mij tyu'jájcuare'en a'íjci i ti a'yan tyí'sejria'ca'aj tí'ij quéenyi'istaria'ra' a'íjci i ti jútye' tyejé'sejre', ajta a'íjna i ti jútye' tyejé'sejre' jéetze' pu tyámua' tyí'een, quee i maj a'yan tyí'mu'vejritacaa i cháanacaj japua.

24 Ji'nye i Ciríistu' capu a'úun jo'tyájrurij i ináamuaj tzejta' i tyeítyee maj ja'ajtaahuaca', ti ajta a'yan een tí'ij quéenyi'istaria'ra' a'íjci i ti jútye' já'sejre', sulu tajapúa pu jo'tyájrurij i Dios jimi ta'aj ij tajapúa huatányuunij.

25 Capu ajta a'íjna jin utyájrurij tí'ij mue'tíj huatóomu'vejritaj, a'yájna tí'ij i ti va'cán jin tyí'huiire' íiyan i cháanacaj japua, i ti séej na'aj utyáru'pij séej nyinyi'ra'aj jitze, jo'tíj tyámua' tyejé'een ta'aj ij huatyá'i'huaxi'in i xúure'ej jime' tiquee jusíj je'ráaxirej.

26 Tipua'aj a'yan tyi'ja'yájnatán, a'yaa pu tyuuxié'va'caj ti i Ciríistu' mue'tíj huámui'nyij tí'ij na'aj tyu'séjrej i cháanacaj. Ajta íjij tí'ij arí néijmi'i tye'entyipúa'rij, Ciríistu' pu séej na'aj a'yan tyu'taséjre ajta jusén jin séejre', a'yaa pu jusíj tyu'tóomu'vejritaca' ta'aj ij tyihuo'tú'uunyi' i maj jin ootyá'ítzeerej i Dios jimi.

27 A'yájna tí'ij ajta néijmi'caa i tyeítyee tyihua'ci'tyij maj séej huácui'nyij ajta je'en a'yan tyihua'ci'tyij ti i Dios huo'xíjtye'en,

28 a'yaa pu ajta i Ciríistu' séej na'aj tyu'tóomu'vejritaca' hua' jitze ma'can i tyeítyee, tí'ij tyihuo'tú'uunyi' i maj jin ootyá'ítzee i Dios jimi. Tí'quij ajtáhua'aj huataséjre'sij, capu che' puéjtzij huo'tá'sij a'íjci jime' i maj ootyá'ítzee, sulu a'íi pu hui'rátoosij i maj jajchó've'.

10

1 Ji'nye a'íjna i nyúucarij i maj jin tyí'íjta Moisés ti yan jaatyájtoo, a'yaa pu éenye'ej tí'ij quéenyi'istaria'ra' i ti xá'pui' ti yaja've'mej, capu a'íin pué'een i ti jí're'can jime'. A'íj pu jin quee je'ej tyí'ri'ij ti i nyúucarij tyámua'

huó'uurej a'íjma i maj ajtyáxiirij i Dios jimi mej mij séej tyu'támu'vejritaj séej nyinyi'ra'aj jitze.

² Ji'nye tipua'aj a'íjna i nyúucarij tyihuo'tú'uunyi'rajche' i maj jin ootyá'itzee i Dios jimi, camu che' a'yan tyo'tamua'reerejche' tyi'tíj maj jin ootyá'itzee, majta jaatapuá'citajche' maj tyi'mu'vejritaj.

³ Ajta a'íjna i maj tyi'mu'vejritaj a'yaa pu'uj tyí'huiire' mej mij a'íjci jin jo'támua'reej ti'ij na'aj séej nyinyi'ra'aj jitze i maj jin ootyá'itzee i Dios jimi.

⁴ Ji'nye i hua' xuure' i túuru'uj ajta i chíiutyee capu i'ríj ti'ij a'íjna jin i Dios tyihuo'tú'uunyi' i maj jimi ootyá'itzee.

⁵ A'íj pu jin i Ciríistu' ti'ij a'yan huataséjre i cháanacaj japua, a'yaa pu tyaaté'exaa i Dios tijin:

Capáj jaxie've' maj tyu'támu'vejritaj, nusu maj tyi'tíj tyu'tátuire'en muéetzij jimi,

sulu a'yaa paj muáaj tyinaatá' i nyaj jatyáhue'ra'.

⁶ Capu mua'ránajchij maj ya'muáatyee mu'vejritaj muéetzij jimi i maj huá'teeraj,

nusu maj tyu'tátuire'en muéetzij jimi a'íjna jime' i maj jin ootyá'itzee.

⁷ Aj nu nyij a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

“Yá'nyaj huatyéjve, a'yájna ti'ij nye jimi tyé'yu'si' i yu'xarij jitze,

a'íj nu jin mujo've'mej nyej nyij

a'yan huárinyij je'ej paj muáaj tyá'xie've', Dios paj pué'een.”

⁸ A'yaa pu anaquéej tyu'taxájtaca', ti i Dios quee jaxie've' ajta quee ja'ránajchi maj jimi tyi'mu'vejritaj, na'ríj maj jimi tyi'tuiiria'aj i ya'muáatyee i maj huo'tyáatiej, ti'ij a'íjna jin tyihuo'tú'uunyi' i maj jin ootyá'itzee, tyij ajta a'yan tyihuo'ta'íj a'íjna i nyúucarij i maj jin tyi'ijta.

⁹ Ajta je'en a'yan tyu'taxájtaca' tijin: “A'íj nu jin mujo've'mej nyej nyij a'yan huárinyij je'ej paj muáaj tyá'xie've'.” A'yaa pu'ij huatóomua'aj ti a'ín arí jo'rio'uj i nyúucarij ti anaquéej huatyátuihuaca', ajta je'en séej huatyájtó i nyúucarij ti jájcuaj.

¹⁰ Dios pu tyámua' táaruuj, ji'nye Ciríistu' pu a'yan huaríj je'ej ti i Dios tyá'xie'va'ca'aj, a'íjna jime' ti séej na'aj huatóomu'vejritaca' ajta jusén jin a'yan éenye'ej ja'mej.

¹¹ Néijmi'i i maj va'cán jin tyityatatyíj i Dios jimi, a'yaa mu a'náj tina'aj tyí'huiire', majta a'náj tina'aj tyi'mu'vejritaj, ajta a'íjna capu a'náj tyihuo'tú'uunyi'raj i maj jin ootyá'itzee i Dios jimi.

¹² Ajta i Ciríistu', a'yaa pu séej na'aj tyu'támu'vejritaca' ti'ij tyihuo'tú'uunyi' jusén jime' i maj jin ootyá'itzee i Dios jimi, ajta je'en uja'ajcáayixij muáca'ta' i Dios.

¹³ A'áa pu'ij tyi'cho've' 'asta na'aj quee Dios hua'antymue'tin néijmi'caa i maj jájcha'íire',

¹⁴ Ji'nye séej pu jin i mu'vejrij tyámua' huó'ruuj jusén jime' a'íjma i Dios maj jimi ajtyu'uj.

¹⁵ Ajta i júuricama'ra' i Dios, a'yaa pu cha'tána'aj tyi'ta'ixaatyee' tijin:

¹⁶ A'íjna i nyúucarij i nyaj jin tya'tányaratziiri' hua' jimi

ti'ij tya'náara'an a'ájna xicáara' jitze.

A'íi pu a'ín pue'éenye'ej ta'mej i ti tavástara' a'yan tyá'xaj tijin:

“Nyahuo'tá'sij i nyenyúuca hua'xiéjnyu'caa tzajta”,

nyajta jaatyátoosij i hua'mua'tziira'aj jitze.

¹⁷ Nyajta quee che' jo'támua'reerij i maj jin ootyá'itzee,

nusu i maj jin je'ej pua'aj huaríj.

18 A'yaa pu'ij, capu juxie've' maj tyí'mu'vejritaj, ji'nye Dios pu arí tyihuo'tú'uunyi'ri' i maj jin ootyá'itzee.

Tyiche' tyámua' tyí'tyesejre'ej i Dios jimi

19 Nye'ihuámua', a'yaa pu ijíj tyitatá'caa tyej tyij taxáahuaj utyájrutyey u tyejúuj tzajta', a'íjna jime' ti i Jesús je'ráaxirej i juxúure' tajitzé ma'can,

20 a'yaa tu a'íjna jitze tyityaajú' i juyéj ti jájcuaj, tyej tyij a'úun jo'tyájrutyey jo'tij je'cáahuí a'íjna i cáanarij ti nyéeri'ij, a'íjna i cáanarij ti nyéeri'ij, a'í pu a'ín pu'éen i tyévira' i Jesús.

21 A'yaa tu tyá'mua'reej ti a'ín va'cán jin tyí'huíire' tajitzé ma'can a'ájna jo'tij i Dios tyejé'ijtaj.

22 A'íj pu jin, tyiche' ajtyáxiirej i Dios jimi, tzáahuatyí'ra'aj jime' tyajta tyámua' éenye'ej i tatzájta', tyajta ji'récán jime' tyá'tzaahuatyé'ej ti a'yan tyí'ja'yájna ti i Dios tyámua' tyitaatá'sij a'íjna jime' ti i Ciríistu' arí tyámua' táaruuj i taxiéjnyu'caa tzajta', a'íjna jime' tyaj huái'huaca' i jájtyij jime' ti jí're'en.

23 Tyiche' tyámua' eenye', tyajta quee tyi'tíj jin á'itzeeria'aj, a'íjna jitze i tyaj jitzán tyá'tzaahuatyé' tyajta jitzán tyi'ijchó've'ej a'íjna i tyaj huá'ixaatyé' i tyeítýee, ji'nye Dios pu a'yan rinyij je'ej ti arí tya'tóoraj ityájma jimi.

24 Tyiche' jáahuoonyij tyej tyij ca'nyíjra'aj huatáta'an séej jamuán tyajta séej, tyej tyij jéetze' huátaxie've'en, tyajta xá'puí' huárinyij.

25 Tyiche' quee atyá'itze'rihua'an jo'tyaj já'tasi'rii, mati'ij séecan ricij, sulu tyiche' jéetze' ca'nyíjra'aj huatáta'an séej jamuán tyajta séej, tyej tyij tyámua' eenye', ji'nye pu'ríj a'ájna atyojo're'nyesij a'ájna xicáara' jitze ti tavástara' yan huataséjre'sij.

26 Ji'nye típua'aj taxié'vi'ra' jin tyooj je'ej pua'aj tyi'tyítacha'íj a'yan tyetya'mua'rériaaj ti quee xá'puí', capu che' mu'vejrij séejre' i ti jin i Dios tyitaatú'uunyi',

27 a'í pu'quij taci'tyij i ti tzínyire', ajta puéjtzij ti a'yan séejre' ti'ij tiéj i ti Dios huo'tá'sij néijmi'caa a'íjma i maj jájcha'íire'.

28 Típua'aj a'tíj quee jaatyáxaahuataj a'íjci i nyúucarij Moisés ti jo'yú'xaca', majta hua'puaj, na'ríj maj huéicaj a'yan metyí'sej ti i a'tíj tyi'tíj jin ootyá'itzee a'íjci jitze i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, a'yaa mu quee tya'cu'váaj méje'catan.

29 Ajta jéetze' pu puéjtzij huá'ci'tyij a'íjma i maj jaatyáxaahuataj a'íjci i yójra' i Dios, majta i xúure'ej ti jin tyu'xá'puí'intarej a'íjna i nyúucarij Dios ti jin tya'tóoratiiri', majta je'ej pua'aj tyá'xaj i júuricama'ra' i Dios.

30 A'yaa tu tyá'mua'reej, ti i tavástara' a'yan tyu'taxájtaca' tíjin: "A'yaa pu nyéetzij tyí'nyaci'puaj nyej nyij tyo'xá'puí'intare'en, nyáaj nu tyí'najchitan." A'yaa pu ajta tyu'taxájtaca' tíjin: "Tavástara' pu huá'xijtye'en i jutyéityeristyamua'."

31 Jéehua pu huá'puí'ij tzínyire' ti i Dios ti júurij jo'xíjtye'en i a'tíj ti je'ej pua'aj tyi'tyúucha'íj jimí.

32 Siata'aj jo'támua'reej je'ej ti tyí'eenye'ej a'ájna imuáj, siati'ij anaquéej ja'ancuriáa' i nyúucaria'ra' i tavástara', a'yaa xu néijmi'i tyityo'viicue'rej i siaj jin jajpuéjtzica'aj.

33 Je'cáj mu je'ej pua'aj tyajamuaatajé, majta séecan ca'nyíjra'aj huo'ta' a'ímaj i maj a'yan cha'taj mana'aj tya'ajpuéjtzica'aj, ji'nye néijmi'i xu ju'ihuámua'.

³⁴ Mua'aj xu hua'ancu'vajxi a'íimaj i maj eetyánami'huaca'aj, sia-jta jutyamua've'ej setyu'tátoj i siaj tyí'ijcha'íica'aj, ji'nye a'yaa xu tyá'mua'reeriaca'aj siaj jéehua tya'ancuriáa'sij i Dios jimi, a'íjna ti tyajá'mua'a'rij ti jéetze' tyámua' tyí'een ajta jusén jin tyí'sejre'.

³⁵ A'íj xu jin quee yó'hua'nán i siaj jitzán tyí'ca'nyej, ji'nye jéehua xu tya'ancuriáa'sij.

³⁶ A'yaa pu ja'mua jitze tyúuxie've' siaj tyo'táviicue' i siaj jin jajpuéjtzij, siaj sij a'yan huárinyij je'ej ti i Dios tyá'xie've' ajta je'en tyajamuáaci'tyij i ti ja'mua jimi tya'tóoraj.

³⁷ Ji'nye a'yaa pu tyá'xaj i yu'xarij jitze tijin:

Jiye'tzín jime', ca'nácan,

pu a'yan huataséjre'sij, a'íjna ti yaja've'mej.

Capu che' á'tyeeren.

³⁸ A'íjna i ti tyámua' tyi'tyúucha'ij

a'íi pu jahuíre'en i ti jitzán tyá'tzaahuatye',

ajta tipua'aj jaatyáxaahuataj i ti jitzán tyá'tzaahuatye',

canu che' nyetyámua've'ej na'mej a'íjci jimi.

³⁹ Tyajta ityáj catu hua' jitze ajtyáma'can i maj jaatyáxaahuataca' i nyúucaria'ra' i Dios, majta je'en a'íjna jin antyipua'rij, sulu ityáj tu hua' jitze ajtyáma'can i maj tyá'tzaahuatye', ji'nye a'íjma pu huíre'en.

11

I maj jin tyá'tzaahuatye'

¹ A'íjna i tyaj jin tyá'tzaahuatye' a'yaa pu huatóomua'aj tyej tyámua' naa tyá'mua'reerej i tyaj jajchó've'ej, tyajta a'yan tyá'mua'reerej ti a'yan tyi'ja'yájna i tyaj quee jaaséj.

² A'íimaj i tahuásimua'ci'ij, a'yaa mu néijmi'i jin tyu'tyáamue'tij, ji'nye a'íi mu tyá'tzaahuatya'ca'aj.

³ A'íjna i tyaj jin tyá'tzaahuatye', a'íj tu jin jamua'reej ti Dios néijmi'i tyú'taahuaca' ijíij ti tyí'sejre', a'íjna jime' ti a'yan tyu'taxájtaca', a'yaa pu'ij ijíij tyaj tyí'sej, a'yaa pu tyu'séjrej je'ej ti quee tyí'sejria'ca'aj.

⁴ A'íjna i ti jin tyá'antzaahuaj i Abel, a'íj pu jin tyámua' eenye' jéetze' tyu'támu'vejritaca' i Dios jimi quee a'íjna i Caín, a'íj pu jin Dios a'yan tyaataxájtaca' ti i Abel tyámua' éenye'ej ajta je'en ja'ancuriáa' i ti jin tyu'támu'vejritaca'. A'yaa pu'ij, tyij ajta i Abel arí huamuí', óoche' pu tyí'ta'ixaatye' a'íjna jime' i ti jin tyá'antzaahuaj.

⁵ A'íjna i ti jin tyá'antzaahuaj i Enoc, Dios pu a'íjna jin yo'ví'tij júurican ti'ij quee huámuí'nyij, a'íj mu jin quee che' jáatyoj, ji'nye Dios pu yo'ví'tij. Ajta a'yan tyá'xaj i yu'xarij jitze tijin ti'ij quee xu yo'vi'tíicaria'caj, Enoc pu tyámua' tyi'tyúucha'íica'aj i Dios jimi.

⁶ Ajta capu je'ej tyí'rij ti a'tíj tyámua' tyí'sejria'aj i Dios jimi, tipua'aj quee tyá'tzaahuatye'ej, ji'nye tipua'aj jaxie'va'aj ti ajtyáxiirej i Dios jimi, a'yaa pu tyúuxie've' ti a'íin tyá'antzaahuatye'en ti i Dios séejre', ti ajta a'íin tyámua' tyihua'tá'caa a'íjma i maj jahuoo.

⁷ A'íi pu ajta tyá'antzaahuaj a'íjna i Noé, ti'ij i Dios a'yan tyaaté'exaa ti a'yan tye'mej je'ej ti quee xu tyi'tíj tyí'sejraca'aj, a'íj pu jin ja'rá'astej ti'ij ij jaatyátaahuaca' i canúuhuaaj ti ve'éj, ta'aj ij huo'tyáhuíre'en i jutyéityeristyamua'. A'íjci jime' i ti jin tyá'antzaahuaj, Noé pu huo'té'exaa néijmi'caa i tyeítyee i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua maj quee xá'puí'

ricij i Dios jimi, ajta a'yan tyaac'ij ti'ij ji'reenya'aj huatyá'itzeere'en i Dios jimi, a'ijna jime' i ti tyá'antzaahuaj.

⁸ A'yaa pu cha'taj tyá'antzaahuaj a'ijna i Abraham, ti'ij i Dios jaatajé, a'yaa pu tya'rá'astijre ti'ij ij jó'raa a'ájna i chuéj japua jo'tij yá'ci'puaj. A'íi pu quee jamua'reeriaca'aj jo'tij jó'yi'caaj ti'ij iirájraa jo'tij já'chajca'aj,

⁹ a'ijna jime' i ti tyá'tzaahuatya'ca'aj a'áa pu jó'catyii jo'tij quee já'ma'can, a'ijna séej chuéj japua jo'tij i Dios a'yan tyaja'tóoraj ti jaci'tyij. A'áa pu jó'catyii navij chi'ra'an tzajta', a'yájna ti'ij ajta i Isaac, ajta a'ijna i Jacob, i maj majta a'yan tya'ancuriáa' je'ej ti i Dios tya'tóoraj hua' jime'.

¹⁰ Ji'nye Abraham pu a'yan tye'ejchó'va'ca'aj ti a'áa jo'tyájrutyey i chájta'naj jitze ti'quee a'tíj a'náj jaatyú'uunaj a'ijna jime' ti i Dios jáasiimuj ti'ij ij ja'ajtaahuaca'.

¹¹ A'yaa pu ajta tyá'antzaahuaj a'ijna i Sara, a'ij pu jin i Dios a'yan tyaatá' ti pá'ri'ij jitzán huataséjre'en, ajta arí huápu'ij ucarístaca'aj, ajta i Abraham pu'ríj ajta vastacirie'ca'aj, a'yaa pu tyaac'ij ti tyiyóoj já'ra'nyij, ji'nye a'íi pu tyá'antzaahuaj ti i Dios a'yan tya'róo'astej je'ej ti hua' jimi tya'tóoraj.

¹² A'ij pu jin i Abraham, tyij ajta arí tin mui'nyíiche', a'yaa mu mue'tíj jitzán tyitye'rama'cáantaj muá'raa i yójmua'mua' mati'ij i xú'ra'vetyee, nusu ti'ij i séj ti a'áa ja'ajtyájcay jo'tij i jájtyij ja'va'ástimee i ti'quee i'ríj ti a'tíj jaatyé'iten.

¹³ Néijmi'i mu i tyeítyee huácuij mequee xu tya'ancuria'aj je'ej ti i Dios tyihua'táratziiri', ajta a'íimaj mu tyá'antzaahuaj, a'ij mu jin tyu'séj a'íimuj mo'tyu'úuj majta huatatyójtaca' a'yan metya'mua'rériaaj maj quee hua' jitze ajtyáma'cantaca'aj a'íimaj i maj íiyan huacháatimee i cháanacaj japua.

¹⁴ Majta a'íimaj i maj a'yan tyí'xaj, a'yaa mu huatóomua'aj tijin móoche' mu jáahuosij i chuéj jo'maj jo'rá'sej.

¹⁵ Típua'aj a'íimaj a'yan metyá'mua'ajcaj i chuéj jo'maj ja'ráacij, a'yaa pu tyi'íitacaj maj huariá'ciinyeche'en jo'maj ja'ráacij,

¹⁶ majta a'íimaj a'yaa mu tyá'xie'va'ca'aj maj a'áa jo'rá'sej jo'tij jéetze' tyámua' tyejé'een, a'yaa ti'ij huatóomua'aj, a'ijna i tajapuá' ti já'sejre'. A'ij pu jin quee i Dios jatyevi'raste' maj a'yan jaatámua'tyij tijin hua' Dios, ji'nye a'íi pu arí tyámua' jáaruuj séej i chájta'naj jo'maj jo'tya'aj muá'ju'un jusén jime'.

¹⁷ A'yaa pu i Abraham tyá'antzaahuaj, ti'ij i Dios a'yan tyaatatyésej, a'íi pu yo'ví'tij a'íjci i juyóoj Isaac ti'ij jaatámu'vejritaj. A'yaa pu tyóoca'nyajca'aj ti i juyóoj huatámu'vejritaj, tyij ajta a'ij na'aj caa tyi'ijyójcay, i ti jitzán i Dios a'yan tya'tóoraj tijin:

¹⁸ "A'ijna jitze ma'can mu i Isaac néijmi'i eerányesij i maj muéetzij jitze eerama'cáantaj muá'ju'un."

¹⁹ A'yaa pu a'ijna i Abraham tyámua' tyá'mua'reeriaca'aj ti i Dios néijmi'i putyí'uurej, ti ajta huo'tájuuritye'en a'íimaj i maj meríj huácuij, a'ij pu jin i Abraham júurican jo'ví'tij i juyóoj, a'yaa pu'ij a'íin síij tyi'pué'een i tyaj jitzán tzáahuatyi'ra'aj tyícha'íij.

²⁰ A'yaa pu ajta tyá'antzaahuaj a'ijna i Isaac, ti'ij jaatáhuaviiri' i Dios ti'ij a'íin tyámua' tyihuo'tyátoonyij a'íjci i Jacob, ajta a'íjci i Esaú.

²¹ A'yaa pu tyá'antzaahuaj a'ijna i Jacob, a'ij pu jin ti'ij arí á'me'riajca'aj, a'íi pu ecóotutaca' i jutyáxu' japua ti'ij jaatyáanajche i Dios, ajta je'en a'ijna jin tyámua' tyihuo'tyájtóo séej ajta séej i yójmua'mua' a'íjci i José.

22 A'yaa pu tyá'antzaahuaj a'íjna i José, a'íj pu jin ti'íj arí á'me'riaajca'aj a'yaa pu tyu'taxájtaca' maj eeráaju'un a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can a'ájna a Egipto, ajta pu huo'ta'íj jo'maj ya'vá'naj i tyévira'.

23 A'íjna i maj jin tyá'antzaahuaj i huásimua'mua' i Moisés, a'íj mu jin huéecaj máxciríe' jaatyá'avaataca' ti'íj huanie'huaca', ji'nye a'yaa mu tyé'sejraca'aj ti naa huasé'rihua'aj a'íjna i pá'rí'íj, majta quee tyí'tziinya'ca'aj a'íjna jime' je'ej ti tyu'ta'íjtaca' a'íjna i rey, mej mij huó'cui'nyij i ti'ríj maj tyétyacaa.

24 A'yaa pu ajta tyá'antzaahuaj a'íjna i Moisés, a'íj pu jin ti'íj arí vastaca'aj, capu a'yan tyá'xie'va'ca'aj maj a'yan jaatámua'tyij yee yójra' pu pué'een a'íjci i íitaj i rey ti jajyóoj,

25 a'yaa pu tya'ránajchaca' ti jaapuéjtzitarej hua' jamuán i maj tyeítyeristyamua' pué'een i Dios, capu a'yan tya'ránajchaca' ti a'íjna jin huóotyamua've'en i ti je'ej pua'aj een i Dios jimi.

26 A'yaa pu tyámua' tyá'mua'reeriaca'aj ti jéetze' jatyáhu'i'rihua'aj maj jaatyáxaahuataj i Ciríistu' jitze ma'can, quee ti a'íjna jin huóotyamua've'en i ti huápu'íj tyá'najchij a'áa ti tyajá'ma'can a Egipto, ji'nye a'íj pu tyicho'va'ca'aj i ti tyá'ci'tyij i Dios ti tyaata'sij.

27 Moisés pu tyá'antzaahuaj, a'íj pu jin eerájraa a Egipto, ajta quee jatziinya'ca'aj tipua'aj tyinyú'caj a'íjna i rey, a'yaa pu tyámua' eenye' je'ej ti tyi'tíj jin tya'tóoraj, cuxáa ja'séjraca'aj a'íjna i Dios ti quee séejre'.

28 A'íjna jime' ti tyá'antzaahuaj a'íjna i Moisés, a'íj pu jin a'yan tyeeye'estej a'íjna xicáara' ti jitzán Dios tyihuo'tú'uunyi'ri', ajta a'yan tyu'ta'íjtaca' maj ja'ajtyáputyijraxi'in i xúure'ej i puéertaj jitze, ta'aj ij quee a'yan tyihuo'ci'tyij maj huá'cui'nyij i hua'yojmua' i maj anáatya'aj muaanánie'huaca' a'íjma i Israel jitze ajtyáma'can.

29 A'íjna jime' i maj tyá'antzaahuaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íj mu jin antacíj i jájtyij japua ti ve'éj ti a'yan tyaja'rájtyapua'aj tijin jájtyij ti po'vij, a'yaa mu japuan tyitya'antacíj ti'íj jo'tíj jo'huáchij, majta a'íimaj i maj Egipto já'ma'cantaca'aj, mati'íj jaataxié'vej maj a'yan cha'taj mana'aj huárinij, a'íi mu atyájcuii.

30 A'yaa mu majta tyá'antzaahuaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íj pu jin mati'íj aráhua'puaj xicáj eetyáacij i chájta'naj jitze, aj pu'ij eetávej i tyetyéj ti jin ájtaavijhuaca', i ti jin curiá'nami'huaca'aj a'íjna i chájta'naj Jericó.

31 A'yaa pu ajta tyá'antzaahuaj a'íjna i Rahab, a'íjna i íiti' ti huá'jijva'ca'aj i maj jamuán ji'pitya'aj, a'íi pu quee huamuí' hua' jamuán i maj quee ja'rá'astijrej i Dios, ji'nye a'íi pu tyámua' tyihuo'tyéje a'íimaj i maj ixie'ria'ca'aj.

32 ¿Tyi'tanyí nyajtáhua'aj huata'xájtaj? Móoche' mu á'itzeere' i nyaj huo'taxáj je'ej ti huaríj a'íjna i Gedeón, ajta i Barac, ajta a'íjna i Sansón, ajta i Jefté, ajta a'íjna i David, ajta a'íjna i Samuel, majta a'íimaj i maj Dios jitze ma'can tyí'xajta'aj.

33 A'íj mu jin i maj tyá'antzaahuaj huo'mué'tij a'íjma i maj tyityatatyá'ca'aj i séej chuéj japua, tyámua' mu tyu'ta'íjtaca', majta tya'ancuriáa' i Dios ti jin hua' jimi tya'tóoratziri', majta hua'ancánaxij hua' tyenyij jitze i muajyéj,

34 majta jo'jé'caj i tiéj ti'íj quee huo'tyátieeraj, séecan mu huatóo'uj mej mij quee huó'cui'nyij i náhuaaj jime', a'íi mu huatyóoca'an i maj quee uhuácaca'nye'ej, mati'íj mij tyu'mué'tij i maj huanyo'sej, a'íjma jimi i maj séej chuéj japua já'ma'cantaca'aj.

³⁵ Séecan mu majta i úucaa júurican huaséj i jutyéityeristyamua' i maj meríj huácui'ijcaa.

Majta séecan huápu'i'ij jaapuéjtzitariaca', majta quee jaataxié'vej maj hui'rátoonyij, ji'nye a'yaa mu tye'ejchó'va'ca'aj maj a'íjna jin huatájuurej i maj i jusén jin júurij muá'ra'nyij.

³⁶ Majta séecan a'íjna jin jaapuéjtzitariaca' i maj je'ej pua'aj tyi-huá'jeevaca'aj, nusu i maj huo'tyáavaxij, majta hua'náji'ca'xij cadéenanaj jime', na'ríij maj hue'tyáanaj.

³⁷ Séecan mu huácuij i maj huo'tyáto'sixij tyetyéj jime', majta je'cácaa huatyéveechixij, majta huo'cuij chúun jime' ti juxa'aj tya'antámuamuaa, a'yaa mu metyityojo'jujhua'nya'aj méyee majta méyee, a'íjna metyi'cháaj i huá'navij i cánya'xií nusu i chíiutyee, camu je'ej tyéejviicue'raca'aj, jéehua mu jajpuéjtzica'aj, majta je'ej pua'aj huá'uuriajca'aj.

³⁸ A'íimaj i tyétyacaa, tiquee a'yan tyihua'tyévijtya'ca'aj maj a'yan huacháatime'nyij i cháanacaj japua, a'yaa mu metyityojo'jujhua'nya'aj, jo'tij quee já'tyi'tij, majta jo'tij jiríj jo'quéetimee, nusu jo'tij já'tyasta'ca'aj, majta jo'tij jo'ojcúunyijmee íiyan i cháanacaj japua.

³⁹ Majta a'íimaj, camu meexu tya'ancuriáa' i Dios ti jin hua' jimi tya'tóoraj, majta tyámua' tyi'tyeséere'ej muá'raa a'íjna jime' i maj tyá'antzaahuaj,

⁴⁰ a'íj pu jin i Dios a'yan tyitaaxá'pu'i'ántari'ri' ityájma a'íjna i ti jéetze' tyámua' tyí'een mej mij a'íimaj tajamuán tyámua' éenye'ej muá'ra'nyij.

12

Tyiche' a'íjna jitze rányejnye'rej i Jesús

¹ A'yaa pu'ij, ityáj tu jéehua hua'sej i tyeétyee i maj majta a'yan tyá'tzaahuatye', tyiche' tyu'táxaahuataj a'íjna i ti tyí'ta'itziitye', tyajta jaatapuá'citaj a'íjna i tyaj jin je'ej pua'aj ricij i Dios jimi, a'íjna i ti tatyáji'quii, tyajta huatyátaca'nyej tyej tyij néijmi'i jin tyu'tyámue'tin.

² Tyiche' a'íjci jitze rányejnye'rej i Jesús, a'íj pu jitze já'ma'can i tyaj jin tyá'tzaahuatye', a'íi pu ajta a'íin pué'een i ti néijmi'i tyámua' tyí'uurej. Jesús pu jó'viicue'ri' matí'ij yó'tatej i cúruuj jitze, capu jitzán juxié'va'ca'aj maj a'íjna jin jaatatyévi'ra'astaj, ji'nye a'íi pu jamua'reeriaca'aj tíjin tí'ij japuéjtzitaren aj pu'ij té'ej huatóotyamua've'sij, ajta uja'ajcáayixij muáca'ta' i Dios.

³ A'íj pu jin, siata'aj a'íjna jitze tyú'mua'tyij je'ej ti huaríj i Jesús, tí'ij a'íijma jitze ma'can jaapuéjtzitariaca' i maj je'ej pua'aj tyi-tyetyúucha'iica'aj, a'íj xu jin quee cua'naj siajta quee tyóoxa'huata'an.

⁴ Ji'nye caxu mua'aj seexúj a'íjna jin huácuij i siaj nyo'se' siaj sij jaatyámue'tin i ti je'ej pua'aj een i Dios jimi.

⁵ Siajta mua'aj seríj yo'huá'xij a'íjci i nyúucarij i Dios ti jamuatá'caa, a'yájna tí'ij hua' táataj tyihuá'ixaatye' i juyójmua'. A'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tíjin:

Capáj nyiyóoj tyá'xaahuataj,

i tavástara' ti tyí'mua'itii,

capáj pajta ahuárita' huaré'yi'can

típua'aj a'íin puéjtzij muaatá'an.

⁶ Ji'nye i tavástara' pu a'yan tyé'itii a'tíj ti xie've',

ajta puéjtzij jaatá'sij a'tíj ti a'yan huatamua'aj tíjin nyiyóoj.

7 A'íj xu jin mua'aj jajpuéjtzij siaj sij tyámua' huárinyij. Dios pu a'yan já'mua'uurej tí'ij ajta a'tíj huá'uurej i juyójmua'. A'tíj tina'aj tí tyiyójmua' a'yaa pu tyámua' tyihuá'mua'tyej i juyójmua'.

8 Ajta tipua'aj Dios quee tyámua' já'mua'uurej tí'ij juyójmua', caxu sij mua'aj jí'récán jime' yójmua'mua' pué'een.

9 Ajta a'yájna, tyatí'ij tyooj tí'riistaca'aj, a'íimaj i tahuásimua'ci'ij a'íi mu tyitaamuá'tyej íiyan cháanacaj japua, tyajta a'yan tyihuá'astijria'ca'aj. A'íj pu jin, tyiche' jéetze' tyámua' tya'rá'astijre'en a'íjci i tavástara' i tí jusén jin séejre', ajta a'yan tyitaatá'sij tyej tyij jimí júurij tá'ra'nyij.

10 Tahuásimua'ci'ij mu tyámua' tyitaamuá'tyej íiyan cháanacaj japua, majta quee á'tyeej maj a'yan tyí'ta'itíi je'ej tí tyihua'ránajchica'aj, ajta i Dios, a'yaa pu een jin tyí'ta'itíi tí'ij tyámua' táa'uuren, tyej tyij a'yan éenye'ej tá'ra'nyij tí'ij a'íjna.

11 Ajta a'yan tyí'ja'yájna tíquee naa tyú'asej tipua'aj tyi'tíj jin tyajpuéjtzij, sulu a'yaa pu tyú'cui', ma' ajta a'yan tyitatyáhuí'rii tyej tyij taxáahuaj séjre'ej, tyajta tyámua' éenye'ej.

Je'ej tí tyihuá'uurej a'íjma i maj quee janamuajracuj i Dios nyuucacaj

12 A'íj pu jin, siata'aj jaajájcua're'en i siaj jin uhuácaca'nye'ej i jumuáca' jítze siajta jutunúj jítze,

13 siajta jáahuoonyij a'íjna i juyéj tí huatóoje'yey, siaj sij tyámua' huárinyij i ju'íicaj jítze, siata'aj sij tyámua' tyityaaju'un i Dios jimi.

14 Siata'aj tyámua' eenye' néijmi'caa jamuán, siajta tyámua' tyitye'yúucha'íiij, jí'nye tipua'aj a'tíj quee tyámua' tyi'tyúucha'íiij, capu a'náj jaséjran i tavástara'.

15 Caxu tyi'tá'care'en tí síij tyi'tíj jin ootyá'ítzeere'en, tí'ij a'íjna jin quee che' i Dios tyámua' tyaatá'an, nusu tí síij huataséjre'en ja'mua jimi tí seequéj tyo'cájmua'rej tí'ij a'íin je'ej pua'aj jamuáa'uurej siaj sij tyi'tíj jin ootyá'ítzeere'en i Dios jimi.

16 Che' quee a'tíj juxana'ciria'aj, nusu já'xaahuataj a'íjna i tí Dios jaatyájtoo ityájma jimi, jí'nye a'yaa pu huaríj a'íjna i Esaú, a'íj pu jin quee ja'ancuriáa' i tí jaci'tyíiche'en, tí ajta á'ria'ra' pué'eenye'ej, a'íjna jime' tí huataí'cuataca'.

17 Siajta a'yan tyá'mua'reej tíjin tí'ij jaataxié'vej tí jáaci'tyij a'íjna i tí jin Dios tyámua' tyeetyátoonyij, a'íi pu i táatajra' jaaré'ityaca', tyij ajta jéehua huóoyiinyaca', capu che' huataí'riitariaca' tí jáahuíire'en.

18 Siajta mua'aj caxu ajtyáxiiriaca' i Dios jimi, mati'ij a'íimaj i maj Israel jítze ajtyáma'can, i maj a'áa ja'tanyéj i jírij jítze jo'tíj já'taaca'aj, ajta ootíca'ca'aj, majta jéehua viiyaca'aj japúutzarij jime',

19 caxu siajta jáanamujri' tí'ij a'tíj ucájijhuaca' i a'huáj tzajta', nusu tí'ij i Dios tyu'taxájtaca'. A'íimaj i maj jáanamujri' a'yaa mu jéehua tyaatáhuaviiri' tíquee che' tyihuá'ixaatye'ej,

20 jí'nye camu pújooriajva'aj maj a'yan huárinyij je'ej tí tyihuo'ta'íj a'yan tíjin: "A'íjna i tí japuan rá'íicataj i jírij, siata'aj tyetyéj jin jaatyáto'sixi'in, capu je'ej tyij ajta cítzij pué'een, che' huámui'nyij."

21 Huápuí'ij pu tzíinyi'si' huasé'rihua'aj i maj jaaséj, ajta a'íjna i Moisés a'yaa pu tyu'taxájtaca' tíjin: "Nyényevivej a'íjna jime' nyaj tyí'tzi'nye'."

22 Siajta mua'aj, séej jítze xu i jírij a'yan tyitye'ejtyáxiiriaca' tí a'yan tyaja'rájtyapuaaj tíjin Sión, siajta chájta'naj jítze jo'tíj i Dios tí júurij já'sejre', a'íjna i Jerusalén jútye' tí já'sejre', jo'maj majta mue'tíj ja'tyúusiire' i maj tajapuá tyí'huíire' mej mij tyaatatyójtzi're'en i Dios,

²³ jo'maj majta ja'tyúusiire' i maj anáatya'aj yójmua'mua' pue'éenye'ej muá'raa i Dios, i maj majta meríj á'yu'si'ij u tajapuá. A'íj xu jimi ajtyáxiiriaca' i Dios, i ti néijmi'caa tyí'ijtye', siajta a'íjma jimi i huá'juuricamej i tyétyacaa i Dios ti tyámua' huó'ruuj,

²⁴ a'íj xu jimi ajtyáxiiriaca' i Jesús, i ti a'yan tyu'xá'pui'intarej a'íjna jime' i nyúucarij ti jájcuaj, ajta i juxúure' jin tyámua' táaruuj, i ti jéetze' tyámua' eenye' séejre' i Dios jimi, quee i Abel xuure'.

²⁵ A'íj xu jin tyámua' siana'aj siaj sij quee já'xaahuataj a'íjna i ti tyajá'mua'ixaatye'. Ji'nye a'íjmaj i maj quee jáanamujri' ti'ij i Dios huo'tajé, capu huó'huii. A'íj pu jin quee i'ríj ti'ij táahuiire'en tipua'aj tyeetyáxaahuaj a'íjci ti a'yan tyí'tajee i jútye' ti já'sejre'.

²⁶ A'ájna imuáj, a'íjna i nyúucaria'ra' i Dios pu jaatóoriaxij i cháanacaj ti'ij tyu'taxájtaca', ajta ijíj a'yaa pu tyí'xaj tijin: "Nyajtáhua'aj nu jaatóoriaxi'ij i cháanacaj, nyajta néijmi'i i tajapuá ti tyejé'sejre'."

²⁷ A'íjna i nyúucarij ti jime' yee "nyajtáhua'aj nu jaatóoriaxi'ij", a'yaa pu huatóomua'aj ti tyu'tóoraxi'sij i ti tyú'taavijhuaca', a'yaa pu'ij tyi'tyiá'sij a'íj pu'quij tyu'tyá'tzeere'ej i ti quee tyí'rij ti tyu'tóoraxi'in.

²⁸ A'íjna i Dios ti jin tyámua' tyitatá'caa, capu i'ríj ti jaatóoriaxi'in, a'íj pu jin jusén jime' séeria'aj ja'mej.

²⁹ Ji'nye a'íjna i Dios i tyaj jitzán ajtyáma'can a'yaa pu een ti'ij i tiéj ti néijmi'i tyí'tie'raaa.

13

Je'ej maj tyityetyúucha'íj muá'ra'nyij i maj tyá'tzaahuatye'

¹ Caxu jatapuá'citacare'en i siaj juxie've' ti'ij ju'ihuáamua'.

² Caxu yó'hua'nán siaj tyámua' tyihuo'tyéjeevej i maj já'muamuaarej, ji'nye a'yaa mu majta séecan huaríj, majta quee jamua'reeriaca'aj maj a'íjmaj pu'éenye'ej i maj tajapuá tyí'huiire'.

³ Siata'aj huo'támua'ree a'íjmaj i maj eetyánami', a'yan cuxáa mua'aj siajta hua' jamuán eetyánami'huaj. Siajta a'íjma jitze tyú'mua'tyij i maj je'ej pua'aj huá'uurej, ji'nye a'yaa pu tyí'rij ti a'yan cha'tána'aj mua'ajmaj tyajamuáa'uurej.

⁴ Miche' néijmi'i huo'tyátzaahuatye'en i ju'irástyamua', majta a'íjmaj i jucínastyamua', majta tyámua' tyityahuóocha'íin i maj nyejnye'i'chej, ji'nye Dios pu huá'xijtye'en a'íjmaj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'íj, ajta a'íjma i maj juxana'cire'.

⁵ Caxu huápui'ij jaxie'va'aj i túmii, siata'aj a'íjna jin huatóotyamua've'en i siaj caa tyí'ijcha'ij, ji'nye Dios pu a'yan tyu'taxájtaca' tijin: "Canu a'náj muaatátoosij, canu nyajta a'náj mamuuriésij."

⁶ A'íj pu jin i'ríj tyaj taxáahuaj a'yan tyu'taxáj yee: Tavástara' pu nyahuiire', a'íj nu jin quee tyí'tziinye'. ¿Ji'nye nya'uuren i tyéviij?

⁷ Sياهو'támua'ree a'íjmaj i maj jamuáavi'tij, majta jamuáa'ixaa i nyúucaria'ra' i Dios, siata'aj a'íjna jitze tyú'mua'tyij je'ej ti tya'raj ja'mua jimi, siajta je'en a'yan cha'taj siana'aj tyá'antzaahuatye'en mati'ij a'íjmaj.

⁸ Ciriistu' pu a'yan tyí'sejre' ijíj, ti'ij ajta tyí'sejria'ca'aj jájcuaj imuáj, ajta a'yan tyi'séere'ej ta'mej jusén jime'.

⁹ Caxu tooa'care'en ti a'tíj jamuáacuanamuaj a'íjna jime' i nyúucarij ti seequéj namuajre'. Jéetze' pu tyámua' tye'mej siaj huatyóoca'nyej i Dios jimi a'íjna jime' siaj huóoxie've'en, quee siaj a'íjna jitze tyí'mua'ajcaj i yi'ráj

tí a'yan tyihuá'ijtye' tyi'tíj jime' tí'ij cue'ráj, capu tyi'tíj je'ej tyihuá'huiire' maj a'íj ará'astijre'en.

¹⁰ Dios pu a'yan tyeetyájtoo ityájma jimi i tyaj japuan tyu'támu'vejritaj tíquee hua'tá'caa maj japuan tyú'cua'nyij a'íimaj i maj ará'tyeej a'úun tyí'huiire' i ináamuaj tzajta'.

¹¹ Ji'nye a'íjna i tí va'cán jin tyi'tyéjvee i Dios jimi, a'yaa pu tyu'tyáto'ra'aj i ya'muáatyee xuure', ajta je'en jaatámu'vejritaj a'íjma jítze huatama'can i maj ootyá'ítzee i Dios jimi, ajta i hua' hue'ra' i ya'muáatyee a'áa pu yo'tyáteeraj apua'quéj jo'maj jo'cháatima'caa i tyeítyee.

¹² A'yaa pu ajta i Jesús tyaapuéjtzitariaca' apua'quéj i chájta'naj jítze, ta'aj ij a'íjna jin i juxúure' jin tyámua' huó'uurej i jutyéityeristyamua'.

¹³ A'íj pu jin, tyiche' jimí ajtyáxiirej i Jesús, apua'quéj jo'tyaj tyeemí' jo'cháatima'caa tyej tyij a'yan cha'taj tyana'aj tya'ajpuéetzij tá'ra'nyij tí'ij a'íjna.

¹⁴ Ji'nye íiyan i cháanacaj japua capu chájta'naj ye'jé'sejre' tí jusén jin séejre', a'íj pu jin tyiche' jáahuosime'en a'íjna i chájta'naj tí jusén jin séejre'.

¹⁵ Tyiche' nyúucaritze' i Jesús tyaatatyójtzi're'en i Dios. A'íi pu a'íin pué'een i tyaj jin tyu'támu'vejritaj. Tyiche' jitzán huátatyamua've'en tyajta tatyényij jin tyaatatyójtzi're'en.

¹⁶ Caxu yó'hua'nán siaj tyámua' tyityetyúucha'íij, siajta huo'tyáhuire'en i séecan a'íjna jime' i siaj tyi'ijcha'íij, ji'nye a'yaa pu tya'ráanajchi i Dios.

¹⁷ Siahua'rá'astijre' a'íimaj i maj tyaja'muamua'tyej i tyejúuj tzajta', ji'nye a'íi mu a'náj tina'aj ja'muacha'íij, a'yaa mu tyá'mua'reej tí a'yan tyúuxie've' siaj jaatánamuaj i Dios je'ej siaj tyi'tíj jin huaríj. Siata'aj tyámua' tyu'muárie'en caxu tyévi'si' rijcaj, ji'nye capu tyi'tíj jin je'ej tyajamuatyáhu'rii.

¹⁸ Siata'aj tajíme' jahuoocaj, tyej tyij tyámua' eenye' i tyaj jin ma'umuámua're', ji'nye a'yaa tu tyá'xie've' tyaj a'yan huárinyij je'ej tí tyí'xa'puí'.

¹⁹ A'yaa nu nyajta huápuí'ij tyaja'muahuaviij siaj sij jéehua jahuaviiraj i Dios tí'ij ajtáhua'aj naata'an nyej jiyet'zín mua'ajmaj jimi jo'tyávaacaj.

Tyámua' pu tyihuo'tyájtoo ajta huo'tatyójtjej i tí jin ja'antyipué'rij

²⁰ Che' i Dios i tí tyámua' tyitaatyéje, tí ajta jaatájuurityej a'íjci i tavástara' Jesús, i tí va'cán jin antyúumua'reej, a'íjna jime' tí huá'cha'ij i jutyéityeristyamua' tí'ij síij tí hua' cújta' huaméj i cánya'xií, ajta je'ráaxirej i juxúure' tí'ij jaaxá'puí'intare'en a'íjna i nyúucarij tí jájcuaj tí ajta jusén jin séejre',

²¹ che' a'íin tyámua' jamuáa'uurej siaj sij néijmi'i jin tyámua' eenye', siajta je'en a'yan huárinyij je'ej tí a'íin tyá'xie've', ta'aj ij a'yan táa'uurej je'ej tí a'íj tya'ráanajchi a'íjna jítze ma'can i Jesús tí ajta Ciriístu' pué'een. A'íj pu jin, tyiche' jusén jin tyámua' tyé'tyojtzi're'ej.

²² Nye'ihuámua', a'yaa nu tyaja'muahuaviij siaj tyámua' tya'ancuriáan a'íjci i nyúucarij i nyaj jin tyajá'muayu'se'ej nyajta a'íjna jin ca'nyíjra'aj jamuatá'caa.

²³ Siata'aj jáamua'reej maj meríj jaatátoj a'íjci i ta'ihuáara' Timoteo, típua'aj jiyet'zín yará'astij, nyáaj nu já'vi'tin nyati'íj mua'ajmaj jimi jó'me'en.

²⁴ Siata'aj huo'tatyójtje'en tajitzé ma'can a'íimaj i maj ja'mua jimi antyúumua'reej, siajta néijmi'caa i tyeítyeristyamua'me'en i Dios. Majta i Italia maj já'ma'can, a'íi mu majta yajá'muatyojtje'.

²⁵ Che' i Dios tyámua' tyajamuaatyátoonyij néijmi'caa mua'ajmaj. Che' a'yan tyá'ra'nyij.

Je'ej ti tyo'yú'xaca' a'íjna i Santiago

Santiago pu hua'tyojtye'

¹ Nyáaj Santiago, i nyaj tyí'huüre' i Dios jimi, nyajta a'íjci jimi i tavástará' Jesús ti ajta Ciriistu' pu'éen, yanuj já'muatyoytye' mu siaj a'íjma jitze eeráma'can i tahuásimua'ci'ij i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, siajta néijmi'que' a'yan huacháatimee i cháanacaj japua.

A'íjna i ti néijmi'i tyojó'itej i Dios jimi ti tyajá'ma'can

² Nye'ihuáamua', a'yaa pu tyúuxie've' ja'mua jimi, siaj néijmi'i jin huatóotyamua've'en a'íjna jime' i siaj jin á'viicue're'.

³ Ji'nye a'yaa xu tyá'mua'reej tijin tìpua'aj a'íjna i siaj jin tyá'tzaahuatye' a'yan setya'ajpuéjtzij, a'yaa xu a'íjna jin tyá'ri'ren siaj sij néijmi'i tyo'táviicue'.

⁴ Siajta a'yan tyu'tá'an ti'ij a'íjna tyámua' jamuáa'uurej, siajta a'íjna jin huahuóse'en, quee tyi'táj jamua'itziitye'ej.

⁵ Tìpua'aj séej ja'itziitya'aj i ti jin jaria'mua'reeriaj je'ej ti ye'ej huárinyij, che' jaatáhuavij i Dios, a'íi pu a'yan tyaatá'sij, ji'nye i Dios pu juxié'vi'ra' jin hua'tá'caa i jutyéityeristyamua', ajta quee séej huatyáxaahuataj.

⁶ Ajta a'yan tyúuxie've' ti jaatáhuavij tyá'tzaahuatye'ej ti a'yan tye'mej, ajta quee je'ej tyi'ria'mua'síme'ej, ji'nye a'íjna i ti je'ej na'aj tyi'riámua'sij a'yaa pu een ti'ij i jájtyij ti atyúuta'hua'aj i áacaj jime'.

⁷ A'íjna i ti a'yan een, che' quee a'yan tyí'mua'ajcaj ti tyi'táj ancuriáa'sij i tavástará' jimi,

⁸ Ji'nye ijíj pu seequéj tyí'mua'tzej ajta ariá'pua'aj seequéj pu ijta tyi'mua'astáj ja'mej, a'íj pu jin quee je'ej já'miteeraste' je'ej ti tyi'táj jin huárinyij.

⁹ A'íjna i ta'ihuáara' tiquee je'ej tyéejviicue', che' huatóotyamua've'en a'íjna jime' ti i Dios jéehua huápu'ij tyámua' yeetyátoosij,

¹⁰ ajta a'íjna i ti chíjtyaanyi', Dios pu jaatyáxaahuataj. Ji'nye a'íjna i chíjtyaanyi' a'yaa pu een ti'ij i xúuxu'uj tu'píj jitze ti xuta', tiquee jusén jin séejre'.

¹¹ Tì'ijta i xicáj eeré'nyej, ajta ca'nyíin jin eeráxirej, a'íi pu i tu'píj huatyáhuasij i xicáj jime', ajta i xúuxu'ra'an cáavatzij, aj pu'ij jó'vesij i ti naa huasé'rihua'aj. A'yaa pu cha'tána'aj tyá'uurej a'íjci i chíjtyaanyi', a'íi pu á'pua'ren néijmi'i jime' i ti jéehua tyí'ijcha'ij.

Tyaj néijmi'i tyu'tyámue'tin i tyaj jin á'viicue're'

¹² Che' huatóotyamua've'en a'íjna i a'táj ti néijmi'i tyé'viicue' i ti je'ej pua'aj tyí'een, ji'nye ti'ij néijmi'i tyu'tyámue'tin, Dios pu jaatá'sij i ti jaamué'tij, ti'ij júurij huatyá'itzeere'en jo'táj i Dios já'sejre', a'yájna ti'ij i Dios ti tyihuo'tá'sij néijmi'caa i maj jaxie've'.

¹³ Tìpua'aj séej jimi tyi'táj huataséjre'en ti ca'nyíjra'aj jatá'care'en ti'ij je'ej pua'aj huárinyij, che' quee a'yan tyí'mua'ajcaj yee Dios pu ca'nyíjra'aj jaatá' ti'ij a'yan huárinyij, ji'nye capu i'ríj ti Dios tyi'táj jin je'ej pua'aj huárinyij, capu ajta a'táj ca'nyíjra'aj tá'caa ti'ij tyi'táj jin je'ej pua'aj huárinyij.

¹⁴ Sulu a'íjna i ti je'ej pua'aj een a'íj pu jitze eerányinyii je'ej ti i a'táj tyá'xie've', ti'ij a'yan tyi'táj jin je'ej pua'aj tyú'rinyij.

¹⁵ A'íjna jitze i ti je'ej pua'aj een, a'íj pu jitze eerányinyii i ca'nyíjra'aj tí'ij a'tíj tyi'tíj jin je'ej pua'aj huárinyij, ajta tí'ij a'tíj néijmi'i jin je'ej pua'aj huarín, aj pu'ij mui'nyij.

¹⁶ Nye'ihuáamua' mu nyaj jéehua já'muaxie've', caxu tyi'tíj jin jucuanamua',

¹⁷ néijmi'i i ti tyámua' tyí'een ti ajta quee tyi'tíj jin tyá'itzeere' i ti tyajamuaaci'ij, tajapuá pu tyajá'ma'can, a'íjna jimi i Dios i ti néijmi'i tyú'taahuaca'. Ajta a'íjna i Dios capu a'náj seequéj ju'uurej, capu ajta a'náj huariá'tica'rij a'íjna jimi.

¹⁸ Ji'nye a'yaa pu juxié'vi'ra' jin tyitaatá' i junyúuca ti tzáahuatyira'aj jin séejre', tyej tyij anáatya'aj a'yan huataséjre'en i cháanacaj japua, ji'nye a'íj pu néijmi'i tyú'taahuaca'.

A'íimaj i maj a'yan ricij je'ej ti tyúuxie've' i nyúucarij jimi

¹⁹ Siata'aj a'íjna mua'reeriaj nye'ihuáamua' mu nyaj já'muaxie've', néijmi'i xu tyámua' eenye' siaj sij néijmi'i naa tyu'namuaj, siajta quee jiye'tzín huo'riá'hua'nyijracare'en i tyeítyee, caxu siajta jiye'tzín nyinyu'cacuj.

²⁰ Ji'nye a'íjna i a'tíj ti nyú'camui', capu i'ríj ti tyi'tíj jin xá'pui' huárinyij i Dios jimi.

²¹ A'íj pu jin, siata'aj jaatapuá'citaj néijmi'i i ti je'ej pua'aj een siajta a'íjna i ti je'ej pua'aj tyí'ricij, siajta ja'rá'astijre'en a'íjci i nyúucarij ti ja'mua jimi huatyátuihuaca', ji'nye a'íj pújoorej ti jamui'ratoonyij.

²² Ajta quee a'yaa na'aj tyúuxie've' siaj janamuajra i nyúucarij, sulu siaj a'yan huárinyij je'ej ti tyajá'mua'itíj, na'ríj quee a'yaa xu jujíimua'aj tyúucuanamuaj xá'ju'un.

²³ A'íjna i a'tíj ti janamuaj na'aj i nyúucarij, ajta quee a'yan ricij je'ej ti tyí'ijta, a'yaa pu een tí'ij a'íjna i a'tíj ti junyéerimij aráasej i jájtya'huaa jitze,

²⁴ a'yaa pu jusíj tyúusej, ajta tí'ijta tyí'chenyij aj pu'ij jiye'tzín yo'huá'xij je'ej ti huasé'rihua'aj i nyéerima'ra'.

²⁵ Ajta i tiqee yó'hua'naj i ti janamuaj, sulu ti a'yan tyámua' naa tyúunamuajraste' i nyúucarij ti tyámua' een, ti ajta i Dios jin hui'rátosij, ajta a'yan ricij je'ej ti a'íjna tyí'ijta i nyúucarij, a'íj pu jutyamua've'ej ta'mej je'ej ti tyi'tíj jin ricij.

²⁶ Típua'aj síj a'yan tyúuxajtaj ti tyámua' naa tyá'astej i juyi'ráj, ajta quee jaayí'tin ti jaatapuá'citaj i ti je'ej pua'aj tyí'xaxa'ta'an, a'íj pu jusíj jucuanamuaj, ajta i yi'ráara' capu tyi'tíj huiire'.

²⁷ A'íjna i yi'ráj ti tyámua' een ti ajta quee tyi'tíj jin á'itzeere' i Dios jimi, a'íj pu a'íjn pué'een i ti a'yan tyí'xaj tijin: Miche' huo'táhuire'en a'íjma i maj xá'rican, majta tyámua' tyihuo'tyéjeevej i maj huóojiimua'astariaca', mej mij quee juxana'ciria'aj a'íjma jamuán i maj a'yan cháanacaj japua huacháatimee.

2

Maj quee je'ej pua'aj huojo'sejra i juxa'aj tyeítyee

¹ Nye'ihuáamua', mu siaj já'astijre' i tavástara' Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een, ti ajta huápu'i'ij naa huasé'rin, a'yaa pu tyúuxie've' ja'mua jimi siaj juxa'aj síana'aj huojo'sejra néijmi'caa i tyeítyee.

² Tyiche' a'yan tyaataxáj yee hua'puaj mu ujo'tyájrurij jo'siaj jóosi'rii, síj ti anyíraj ucárujtye' ti ooroj jin taavijhua ajta naa eenye' tyi'tyéechan, ajta síj tiquee je'ej tyéejviicue' ti ajta mí'ma'can ucáachan.

³ Siajta mua'aj a'yaa xu tyámua' tyetyéjeevij a'íjci i ti naa eenye' tyi'tyéechan, siajta a'yan tyaaté'exaatye'sij tijin: "Pata'aj iiye'ej huayíxi'in yatij jéetze' jóoxie've'." Siajta a'íjci i ti mí'ma'can tyi'tyéechan, a'yan xu tyaaté'exaatye'sij tijin: "Pata'aj mahuatyávaacaj, nusu pata'aj ooyíxi'in a'májna chóota'".

⁴ Tipua'aj a'yan siarijca, a'íj xu jin quee juxa'aj siana'aj tyihuá'sej i juxa'aj tyeítýee, sulu a'yaa xu tyihuá'xijtye' i juxa'aj tyeítýee, a'íjna jime' tiquee xá'pui' een.

⁵ Nye'ihuáamua' mu nyaj já'muaxie've', xáanamujri' a'íjci, Dios pu hua'vá'jajpuaxij a'íimaj i maj quee je'ej tyéejviicue' íyan cháanacaj japua, mej mij a'íjna jin huochíjtyaanyi'taj i maj Dios jimi tyá'tzaahuatye', tí'ij ajta a'yan tyihuó'ci'tyij maj jamuán tyu'ta'íjtaj, a'yájna tí'ij i Dios arí tya'tóoratziri' a'íjma jimi i maj jaxie've',

⁶ siajta mua'aj xu'ríj jaatyáxaahuataca' a'íjci i tiquee je'ej tyéejviicue'. ¿Nyij mequee a'íimaj i maj chíjtyaanyi' pué'een puéjtzij jamuaatá', majta jamuá'anvi'tij a'íjma jimi i maj tyityatatyij?

⁷ ¿Nyij mequee a'ín pué'een i maj je'ej pua'aj tyá'xaj a'íjna i nyúucarij i siaj mua'aj tyámua' tya'tá'caa?

⁸ Tyámua' xu mua'aj rinyij tipua'aj tzáahuatyí'ra'aj jin sia'rá'astijre'en a'íjci i nyúucarij, a'yájna tí'ij tyá'xaj i yu'xarij jitze tijin: "Huaxie've' i axa'aj tyévi'ij pati'ij asíj tyíaxie've'."

⁹ Ajta tipua'aj sequée juxa'aj siana'aj huojó'sejra i tyeítýee, a'íj xu jin seríj je'ej pua'aj ricíj, siajta a'íjna jin ootyá'itzee i Dios jimi.

¹⁰ Ji'nye tipua'aj a'tíj néijmi'i já'astyaj a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, ajta je'en séej jitze tyi'tíj jin ootyá'itzeere'en, a'yaa pu a'íjna jin néijmi'i tyo'tyá'itzeesij i nyúucarij jitze.

¹¹ A'íi pu i Dios a'yan tyu'taxájtaca' tijin: "Capáj tyí'xana'cire'ej", ajta a'yan tijin: "Capáj tyí'tyacui'care'en." A'íj pu jin, tipua'aj a'tíj quee tyu'xána'cire'en, ajta tyu'jé'caj, a'íj pu jin arí ootyá'itzee a'íjna jitze i nyúucarij i maj jin tyí'ijta.

¹² A'yaa pu tyúuxie've' ja'mua jimi siaj tyámua' tyúu'ixaaty'e'ej siajta tyámua' tyityetyúucha'íij, a'íjna jime' ti i Dios jamua'xijtye'en i nyúucarij jime' ti jin jamui'rátosij.

¹³ Ji'nye a'íimaj i maj quee hua'cu'vej i juxa'aj tyeítýee, capu ajta i Dios hua'cu'váaj huá'xijtye'en, majta a'íimaj i maj hua'cu'vej i juxa'aj tyeítýee, a'íi mu néijmi'i jin tyu'tyámue'tij a'ájna xicáara' jitze.

A'íjna i tyaj jin tyá'tzaahuatye' a'íj pu jitze séejre' je'ej tyaj ricíj

¹⁴ Nye'ihuáamua', ¿ji'nye tyi'tíj jin tye'tyáhu'i'rii tipua'aj síj a'yan tyúuxajtaj yee tyá'tzaahuatye', ajta quee a'yan tyi'tíj jin rijcaj je'ej ti tyí'xaj? ¿Nyij i'ríj ti a'ín jáahuíre'en i ti jin tyá'tzaahuatye'?

¹⁵ Tyiche' a'yan tyaataxáj ti síj i ta'ihuáara' ti tyáati' nusu ti íiti', quee tyi'tyéechan nusu quee tyi'tíj tyícha'ij ti jáacua'nyij séej xicáj jitze,

¹⁶ ajta síj ti ja'mua jitze ajtyáma'can a'yan tyaaté'exaatye'en yee: "Áricuj, che' tyámua' tyaja'muahuíria'aj", siajta néijmi'i tyú'cua'nyij tyi'tíj ti je'ej tyajamua'ráanajchij, ajta quee tyi'tíj huo'tá'an i maj jin huatyóohuíre'en, ¿capu tyi'tíj je'ej tyetyáhuíre'ej a'íjna jime'?

¹⁷ A'yaa pu cha'tána'aj tye'mej a'íjna jime' i siaj jin tyá'tzaahuatye', tipua'aj quee séjre'ej siaj a'yan ricij je'ej siaj tyí'xaj, a'yaa pu een tí'ij tyí'tíj tí arí huamuí'.

¹⁸ A'yaa pu tyí'rij tí síj a'yan tyu'taxáj yee: “Muáaj paj tyá'tzaahuatye', nyajta nyáaj a'yaa nu ricij je'ej nyaj tyí'xaj.” Naataséjratye' i paj jin tyá'tzaahuatye' i paj jin quee a'yan ricij, nyáaj nu nyajta muaataséjratye'sij i nyaj jin tyá'tzaahuatye', nyajta a'íj jin a'yan ricij je'ej nyaj tyí'xaj.

¹⁹ A'yaa paj muáaj tyá'tzaahuatye' tí síj na'aj i Dios séjre', a'íj paj jin xá'pui' ricij, ajta a'yaa mu cha'taj mana'aj tyá'tzaahuatye' a'íimaj i tyiyáaru'uj, majta juvivej i maj jin tyí'tziinye'.

²⁰ Capáj a'íin pué'eenye' i tíquee tyámua' metyóomua'rej, pajta a'yan tyámua'tyij tíjin tipua'aj a'yaa pana'aj tyá'tzaahuatye'ej pajta quee a'yan rijcaj je'ej paj tyí'xaj, capu tyí'tíj huiire' i paj jin tyá'tzaahuatye'.

²¹ Dios pu tyámua' tyeetyájtoo a'íjci i Abraham, i tí tayo'puaci'ij pué'eenye'ej, a'íjna jime' tí jaatámu'vejritaca' i juyój Isaac.

²² A'yaa pu tyí'rij tyaj jáamua'reej je'ej tí huaríj a'íjna i Abraham, a'íjna i tí jin tyá'antzaahuaaj a'íj pu jin ajta a'yan huaríj, a'yaa pu'ij tyámua' tyí'éenye'ej ta'raj i tí jin tyá'antzaahuaaj.

²³ A'yaa pu a'íjna jin tya'róo'astej je'ej tí tyé'yu'si' i yu'xarij jítze tíjin: “Abraham pu ja'antzaahuaaj i Dios, a'íj pu jin i Dios tyámua' tyeetyájtoo.” A'íj mu jin a'yan jaatamua'aj i Abraham tíjin: “Maj jumuaajtyej i Dios jamuán.”

²⁴ Xu'ríj mua'aj a'yan tyí'sej, tí i Dios tyámua' tyeetyátoosij a'íjci i a'tíj a'íjna jime' je'ej tí tyí'tyúucha'ij, capu a'íi na'aj i tí jin tyá'tzaahuatye'.

²⁵ A'yaa pu cha'tána'aj tyáaru'aj a'íjci i Rahab, i íiti' tí jamue'tica'aj i túmii i jutyévij jime', Dios pu tyámua' tyeetyájtoo a'íjna jime' je'ej tí a'íin huaríj, tí'ij tyámua' tyihuo'taxié'vej a'íimaj i maj ixie'ria'ca'aj, ajta huo'táhuu'ij maj séj jítze i juyéj jó'ciinyej.

²⁶ A'yaa pu'ij tye'mej, tipua'aj i tyévira' jítze i a'tíj quee júuricamej séjre'ej, a'íi pu mu'ichij, a'yaa pu cha'tána'aj a'íjna tyí'mui'chij i siaj jin tyá'tzaahuatye', tipua'aj sequée a'yan rijcaj je'ej siaj tyá'tzaahuatye'.

3

Je'ej tí tyí'huire' i nyanúrij

¹ Nye'ihuámua', miche' quee jéehua séjre'ej ja'mua jimi i maj tyi-huá'mua'tyiej i séecan, jí'nye xu'ríj jamua'reej tí i Dios jéetze' ca'nyíin jin huá'xijtye'en a'íjma i maj tyí'mua'taj.

² Néijmi'i tu je'ej pua'aj ricij, tyajta néijmi'i tyí'tíj jin á'itzeere', tipua'aj a'tíj quee tyí'tíj jin á'itzeeria'aj a'íjna jime' je'ej tí tyí'xaj, a'íi pu tyámua' een, ajta jaayí'tin tí huóocha'íin, tí'ij quee tyí'tíj jin ootyá'itzeere'en.

³ Tyati'ij hua'ancárujtyi' i hua' tyényi'tze' i cahuáayu'uj a'íjna i píriin, mej mij tá'astyaj, a'íj tutyij jin hua'ria'ca'nyii.

⁴ Siajta a'íjna huaséj i báarcuj, tyij ajta tyámua' tyí've'ej, a'íi pu áacaj jáatajchi ca'nyíin jime', ajta a'íjna i ciyéj tí jáata' atyéjvee, a'yaa pu tyí'huire' tí'ij a'íjna i tí jajmuárie' jaajásime'en i báarcuj jo'tij a'íin a'yan tyiyá'xie've'.

⁵ A'yaa pu cha'tána'aj tyí'een i tanyanúu jítze, tyij ajta ciléenye' na'aj séjre' i tatyévij jítze, a'yaa pu putyá'uurej tí va'cán jin ahuóotzaahuatye'en. Tyajta a'yan tyá'mua'reej tí i'ríj tí tiéj tí cíi na'aj tyá'ajtaanyij, a'yaa pu va'cán jin tyu'riá'taasij.

⁶ Ajta i tanyanúu a'yaa pu cha'tána'aj tyí'sejre' tí'ij i tiéj. A'yaa pu ajta séejre' tí'ij i maj jin je'ej pua'aj tyityetyúucha'íij, a'íi pu'ij yó'jipuaaj i tatyévij. A'íjna i ti je'ej pua'aj een ti jitzán éejnyinyii i tanyanúu, a'íi pu ca'nyíjra'aj jatá'caa i tyiyáaru', a'íi pu'ij néijmi'que' tyí'ijta a'íjna jitze i ti je'ej pua'aj een.

⁷ A'íjna i tyévij néijmi'i pu putyí'uurej tí'ij huo'muá'ajcaanyitye'en i maj a'yan tyityaací'ij majta i maj rá'riee, majta i maj siru'pii i chóota', ajta i maj jáata' já'xoo, mu'ríj néijmi'caa huamuá'ajcaanyityej,

⁸ ajta capu a'tíj jaayí'tin ti jaamuá'ajcaanyitye'en i junyanúu. A'yaa pu een a'íjna i nyanúrij tí'ij i ti je'ej pua'aj een, ajta jitzán éejnyinyii i ti a'yan een tí'ij huá've'rij ti tyu'jé'caj.

⁹ A'íj tu jin i tanyanúu tyé'tyojtzi're' i tavástara' i tyaj jajtáataj, tyajta a'íjna jin je'ej pua'aj tyihuá'xaj i tyeítýee i Dios ti huó'taahuaca' i maj a'yan huasé'rin tí'ij i tyévira'.

¹⁰ A'íjci i tatyényij jitze pu éejnyinyii i tyaj jin tyámua' tyihua'tá'caa, ajta a'íjna i tyaj jin je'ej pua'aj tyihuá'xaj. Nye'ihuáamua' capu a'yan tyí'xa'pui' ti a'yan tyí'eenye'.

¹¹ Jo'tíj ja'ajréxaj, capu i'ríj ti a'áa na'aj tána'aj ajnyéj a'íjna i jájtyij ti jumua'tíj jamuán i jájtyij ti antzízvi.

¹² A'yájna tí'ij ajta quee tyí'rij ti i xápua' jitze huatácan a'íjna i aseitúunaj, nusu ti i úuvaj ciyéj jitze huatácan a'íjna i xápua', nye'ihuáamua', nyij i'ríj ti jájtyij ti jumua'tíj a'áa ja'ajnyéj jo'tíj jájtyij ta'antzízvi jin ja'ajréxaj.

A'íjna i mua'tzíra'aj ti néijmi'i tyí'mua'reej

¹³ Típua'aj síij ja'mua jimi séjre'ej ti tyámua' metyóomua'rej, ajta tyámua' tyojó'iteej, che' a'íjna jin jaataséjrataj i ti tyámua' tyi'tyúucha'íij, ajta quee óotzaahuatye'ej a'íjna jime' i ti jéehua tyojó'itej.

¹⁴ Ajta típua'aj mua'aj setyu'tá'an ti a'íjna i siaj jin chueerij je'ej pua'aj jamuáa'uurej i ja'muaxiéjnyu'caa tzajta', siajta je'en a'íjna jin je'ej pua'aj tyityetyúucha'íij, capu ij i'ríj siaj tyi'tíj jin ahuóotzaahuatye'en, a'íjna jime' siaj á'itzeere' i ti jì'ré'can jime' jitze.

¹⁵ Ji'nye néijmi'i i ti a'yan tyí'een capu i Dios jimi tyojo've'mej, sulu a'yan pu cháanacaj japua ma'can, jo'tíj je'rányinyiij hua'mua'tzíra'aj jitze i tyeítýee ajta a'íjna jitze i tyiyáaru'.

¹⁶ Jo'maj jóochueere', ajta jo'maj jóo'itziitye', a'áa mu je'ej pua'aj tyityeje'tyúucha'íij majta néijmi'i je'ej pua'aj ju'uurej,

¹⁷ majta a'íimaj i ti hua' jitze séejre' i mua'tzíra'aj ti i Dios jimi jo've'mej, a'íi mu tyámua' tyityetyúucha'íij, majta naa tyihujo'mua'raj, majta tyámua' tyúu'ihuaamua', a'íj mu jin naa tyámua' tyí'tyesejre'. A'íi mu majta tyihua'cu'vej, majta juxa'aj mana'aj tyihuá'xi'e've', camu majta tyí'hue'tacaa, sulu néijmi'i mu jin tyámua' ricij.

¹⁸ Majta a'íimaj i maj jahuoo mej mij tyámua' tyihuo'tyéjeevej i juxa'aj tyeítýee, a'íi mu juxáahuaj séejre', majta a'íjna ancuriáa'sij i ti tyámua' een.

4

I maj a'íjna jamuán óojaahuatye' i maj a'yan cháanacaj japua séejre'

¹ ¿Jo'nyij je'rányinyiij a'íjna i ti ca'nyíjra'aj jamuatá'caa siaj sij jujíimua'aj junyo'si'tye'ej? A'yaa pu tyi'ja'yájna ti ja'mua mua'tzíra'aj tzajta' je'rányinyiij.

² A'yaa xu mua'aj tyi'tíj tyí'xie've', siajta quee a'yan tya'ancuriáa'vej, a'íj xu jin tyí'tyacui'caa, siajta jéehua tyí'nyacua'aj, siajta quee óocu'vej, a'íj xu jin junyo'sitye'ej, siajta jujaaxiejvi'. Caxu jatyoovej i siaj jaxie've', jí'nye caxu jahuaviiij i Dios.

³ Ajta tipua'aj siaatáhuavii, capu jamuaatá'sij, jí'nye caxu tyámua' tyá'huaviiij, siajta a'íjna jin jahuaviiij siaj sij cha' siana'aj jaaxíjtye'en je'ej ti tyajamua'ráanajchij; siaj sij a'íjna jin huatóotyamua've'en.

⁴ Mua'aj siaj juxana'cire', ¿nyij sequée jamua'reej tíjin a'íimaj i maj jamuán ajtyu'uj i cháanacaj, a'íi mu jájcha'íire' i Dios? A'tíj tína'aj ti jaxie've' ti hua'ajtyájahuatye'en a'íimaj i maj íiyan séejre' i cháanacaj japua, a'íi pu ajta jájcha'íire' i Dios.

⁵ A'íj pu jin a'yan tyá'xaj i yu'xarij jitze tíjin: "Dios pu chueerij a'íjna jimi i júuricamej ti a'yan jaatyájtóo ityájma tzajta'."

⁶ Ajta i Dios a'yaa pu jéetze' tyámua' tyitojo'mua'raj, jí'nye a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tíjin: "Dios pu hua'ajcha'íire' a'íijma i maj óotzaahuatye', ajta tyámua' naa huójo'mua'raj a'íimaj i maj quee óotzaahuatye'."

⁷ A'yaa pu'ij, siata'aj ja'rá'astijre'en i Dios. Siajta ajtácíineyij i tyiyáaru' jimi, aj pu'ij ajta i tyiyáaru' tyíchesij ja'mua jimi.

⁸ Siata'aj ajtyáxiirej i Dios jimi, aj pu'ij ajta i Dios ajtyáxiirij mua'ajmaj jimi. Siata'aj tyámua' huóo'uurej mu siaj jéehua je'ej pua'aj ricij. Siajta huóojajcuare'en mu juxiéjnyu'caa tzajta', mua'aj mu siaj jaxie've' i Dios siajta íiyan ti tyí'ma'can cháanacaj japua.

⁹ Siata'aj uhuóomua'tzij i siaj je'ej pua'aj ricij i Dios jimi, siajta huatóoxaamujritye'en, siajta huóoyiinyixi'ín. Siata'aj huatóoxaamujritye'en a'íjna jime' je'ej siaj ará'tyeej rijcaa, siajta huatóoxaamujritye'en i siaj jin jutyamua'va'ca'aj.

¹⁰ Siata'aj quee óotzaahuatye'ej i tavástara' jimi, tipua'aj a'yan xáarinyij a'íi pu tyámua' tyajamuaatyátoosij.

¹¹ Nye'ihuáamua', caxu je'ej pua'aj tyihuá'xajtaj i séecan. A'íjna i ti je'ej pua'aj tyá'xaj i ju'ihuáara', na'ríij já'xijtya'aj, je'ej pu pua'aj ajta tyá'xaj a'íjci i yu'xarij i maj jin tyí'ijta, ajta ja'xijtye'. Ajta tipua'aj a'yan setyá'xijtye'ej i yu'xarij, muáaj paj a'íin pué'eenye'ej puá'mej i paj tyá'xa'puí'intare', jí'nye capáj che' já'astijre' a'íjci i yu'xarij.

¹² Síij pu'uj a'íin pué'een i ti a'yan jaatyájtóo i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, a'íi pu ajta a'íin pué'een i ti tyá'xa'puí'intare', ajta jaayí'tin ti jamuí'rátoonyij, nusu ti jamua'antypuá'ritye'en, arí muáaj, ¿jí'nye een jime' a'yan petyí'mua'tzej paj a'íjna jin antyía'mua'reej pej pij jo'xíjtye'en a'ihuáara'?

Catu jamua'reej je'ej ti tye'mej ariá'pua'aj

¹³ Xáanamujri' mua'aj a'íjci, mu siaj a'yan tyí'xaj tíjin: "Íjij nusu ariá'pua'aj chájta' tu jo'cáj, a'áa tu séej nyinyi'ra'aj á'tyeeren tyetyi'muárie'ej tyej tyij túmii huamué'tin",

¹⁴ maj siajta quee jamua'reej je'ej ti ariá'pua'aj tye'mej mua'ajmaj jimi, tipua'aj siooj júurij nusu sequée. A'yaa xu mua'aj een tí'ij i jéetirij ti huariéenajyi'ij, ti a'tzúj huataséjre'sij ajta je'en ja'huóopua'rixí'ij.

¹⁵ Sulu a'yaa pu tye'tyévijtye' siaj a'yan tyu'taxáj yee: "Tipua'aj i tavástara' a'yan tyá'xie've'ej, tyóoche' tu júurij tá'ju'un, tyej tyij a'íjna jin tyu'muárie'en, nusu séej jime' tyi'tíj."

¹⁶ Sijta mua'aj, a'yaa xu tyí'xaj xootzáahuatye'ej, ajta a'íjna i sij jin óotzaahuatye', capu xá'pui' een i Dios jimi.

¹⁷ A'íjna i ti jaayí'tin ti tyámua' huárinyij tyi'tíj jime', ajta quee a'yan rijcaj, a'íi pu ootyá'itzeere'ej i Dios jimi.

5

Miche' tyámua' tyityetyúucha'íj i maj chíjtyaanyi'ij pué'een

¹ ¡Xáanamujri' mua'aj a'íjci mu sij chíjtyaanyi'ij pué'een! Siata'aj huóoyiinyej, sijta huatóoxaamujritye'en, a'íjna jime' sij jéehua japuéetzij xá'ju'un.

² Pu'ríj tyí'pe'nyij i sij tyí'ijcha'íj, ajta i tyajá'muacaana mu'ríj i tyajpuásij tyi'ráaci'xij.

³ Pu'ríj ajta huatyámucua'rej i ooroj ajta i pláataj i sij jájcha'íj, ajta a'íjna i ti jin huatyámucua'rej, a'íi pu jamuaataxájta, ajta a'yan tyajamua'antypuá'ritye'sij ti'ij i tiéj. Mua'aj xu seríj jéehua tyí'íjsii i ti tyá'najchij, ijíj ti arí néijmi'i tye'entypuá'rij.

⁴ Ajta a'íjna i sij quee tyihuo'nájchij a'íjma i tyétyacaa i maj tyu're'vejchaca' i já'muavi'ra'taj, a'íi pu mua'ajmaj ja'mua jive'en, ajta i tavástara' i ti néijmi'i jin antyúumua'reej, pu'ríj jamua'reej je'ej sij huaríj, ji'nye pu'ríj huó'namujri' i maj a'íjna jin junyo'si'tye' a'íimaj i maj tyí'muarie'ca'aj mua'ajmaj jimi.

⁵ Íyan cháanacaj japua xu mua'aj juxáahuaj tyí'tyechej, sijta juxáahuaj tyí'cua', cuxáa sij tyúuci'mitye' sij sij huápu'taj, ajta arí atyojo're'nyesij a'náj maj já'muacui'nyij.

⁶ Mua'aj xu sijta seríj huo'cuij a'íjma i maj quee tyi'tíj jin á'itzeeria'ca'aj, majta a'íimaj camu jamuaatá'ijmujri'.

Tyiche' quee je'ej tyá'tamujtyej a'íjna jime' i tyaj jajpuéjtzij

⁷ Sijta mua'aj nye'ihuáamua', siata'aj tyo'táviicue' 'asta na'aj quee uvé'nyej i tavástara'. A'íjna i ti chuéj japua tyí'muijhuacaa, a'yaa pu tye'chó'va'aj ta'mej 'asta na'aj quee tyú'ciirej, ta'aj ij ja'ancuriá'an i táque'ra' i ti jéehua huápu'ij juxie've', a'yaa pu tyí'chó've'ej ja'mej, 'asta mana'aj quee huatyéviiey i víita'rij jitze majta je'en atáchenyij.

⁸ A'yaa xu sijta mua'aj tyi'ijchó've'ej, siata'aj huatyóoca'nyej i jutzájta' sij sij tyámua' eenye', ji'nye capu á'tyeeren ti'ij uvé'nyesij a'íjna i tavástara'.

⁹ Nye'ihuáamua', caxu óoxijtye'ej séej jamuán sijta séej, ti'ij quee Dios a'yan cha'tána'aj tyajamo'xíjtye'en, ji'nye pu'ríj tin uvé'nyesij a'íjna i ti tyá'xa'pui'intare'.

¹⁰ Nye'ihuáamua', siata'aj a'íjma jitze tyi'huóomua'tyej i maj tyí'xajtaca'aj i tavástara' jitze ma'can, i maj jéehua japuéjtzitariaca', majta néijmi'i jin tyo'táviicue'ri'.

¹¹ A'yaa tu tyá'mua'reej ti Dios tyámua' tyihuo'tá' a'íimaj i maj néijmi'i jin tyo'táviicue'ri' i maj jin japuéjtzitariaca'. Xu'ríj jamua'reej je'ej ti tyaapuéjtzitariaca' a'íjna i Job, sijta a'yan tyá'mua'reej je'ej ti i tavástara' tyaaxá'pu'intari'ri', ji'nye jéehua pu i tavástara' tyámua' tyitájcha'íj ajta jéehua tyihua'cu'vej.

¹² Ajta a'yájna, nye'ihuáamua', caxu tyi'tíj jin tya'tóoratzi'ra'an, a'íjna jitze huatama'can i tajapuá, nusu i cháanacaj, nusu séej tyi'tíj jime'. Típua'aj a'yan setyu'taxáj yee "Jee", che' a'yan atyojo're'nyej; na'riij a'yan

setyu'taxáj yee “Capu”, che' ajta a'yan atyojo're'nyej, ta'aj ij quee Dios jamo'xíjtye'en.

¹³ Típua'aj síj ti ja'mua jitze ajtyáma'can jajpuéjtzij, che' huatyényuunyij i Dios jimi. Na'riíj síj jutyamua've'ej che' chuícarij jin tyaatatyójtzi're'en i Dios.

¹⁴ Típua'aj síj tyí'cui'ij, che' huo'tájeevej a'íjma i huásij i maj tyeyúuj tzajta' tyí'huiire', mej mij a'íimaj huatyényuunyij, majta jitzán ma'can i tavástara' ja'vá'huaatye'en i já'ria'ra' i aseitúunaj.

¹⁵ Ajta mati'ij tyá'tzaahuatye'ej huatyényuunyij, aj pu'ij a'íjna i ti tyí'cui'ij rujnyi, ajta i tavástara' pu japuan huatányuusij, ajta tyaatú'uunyi'raj i ti jin ootyá'itzee.

¹⁶ A'íj pu jin, siata'aj tyi'huóo'ixaatye'en séej jamuán siajta séej i siaj jin ootyá'itzee i Dios jimi, siajta huatyényuunyij séej jime' siajta séej ti'ij i Dios tyajamuáahuatye'en. A'íjna i siaj huatyényuunyij jéehua pu tyí'huiire' típua'aj tyámua' sia'éenya'aj xaatyényuunyij i Dios jimi.

¹⁷ A'íjna i Elías, a'yaa pu cha'tána'aj tyí'tyaataca'aj tyati'ij ityáj, ajta ti'ij tyá'tzaahuatye'ej huatyéenyuj mej mij quee che' huatyéviiyej, a'yaa pu huéicaj nyinyi'ra'aj japuan jé'ta' á'tyeej mej quee che' viiyaca'aj.

¹⁸ Ti'quij ajtáhua'aj huatyéenyuj, mati'ij támij huatyéviiyaca', ajta je'en tyú'ciiriaca' i ti tyu'huásti'huaca'.

¹⁹ Nye'ihuáamua', típua'aj síj ajtára'nyij a'íjna jitze i ti jì're'can jime' ajta je'en síj tyámua' tyeetyéjeevej ti'ij ajtáhua'aj tyá'antzaahuatye'en,

²⁰ a'yaa xu tyá'mua'reeriaj tijin a'tíj ti séej tyámua' tyu'tyéjeevej ti'ij ajtáhua'aj tyá'antzaahuatye'en i Dios jimi, a'íj pu jaatyáhuire'ej ti'ij quee jó'vetyij, ajta ti'ij Dios néijmi'i jin tyaatú'uunyi'.

Ī yu'xarij ti anaquéej jo'yú'xaca' a'íjna i San Pedro

Pedro pu hua'tyojtye' a'íjma i maj tyá'tzaahuatye'

¹ Nyáaj Pedro, i nyaj jahuiire' i Ciríistu', yaa nu já'muatyoytye' mua'ajmaj mu siaj Ponto ja'chej, nyajta mua'ajmaj Galacia siaj ja'chej, siajta séecan a'ájna a Capadocia, ajta a'ájna a Asia, ajta a'ájna a Bitinia,

² a'íjma i Dios ti anaquéej hua'antylhuoj a'yájna ti'ij a'ín tya'tóoratziiri'. A'íj pu jitze ma'can i ju júuricamej jamuaajájuarej siaj sij ja'rá'astijre'en siajta tyámua' huárinyij a'íjna jime' i xúuria'ra' i Ciríistu'. Che' i Dios tyámua' tyajamuáacha'ín ajta jamuaatyápua'ritye'en ja'mua tzajta'.

A'íjna i ti jin tyi'ijchó've' a'íjna i ti tyá'tzaahuatye'

³ Tyiche' tyaatatyójtzi're'en i Dios ti ajta vástaria'ra' pué'een i tavástara' Jesús ti Ciríistu' pué'een, a'íi pu jéehua tá'ancu'vaxij ajta taatá' tyej tyij jájcuan jin huanánie'huaj, a'yájna ti'ij ajta i Ciríistu' tyu'tájuuriaca'. A'íi pu'ij tatá'caa tyej tyij jajchó've'ej a'íjna i tyaj jin júurij tá'ju'un,

⁴ ajta taatá'sij ti táaci'tyij i Dios ti arí tyámua' tyú'ruuj, a'íjna i ti quee a'náj je'ej rinyij, capu ajta a'náj huatyéchoomuarij, ajta quee a'náj ja'huópua'rixí'ij.

⁵ A'íjna jime' i siaj jin mua'aj tyá'tzaahuatye', a'íi pu ja'muacha'ij a'íjna jime' i ti néijmi'i jin putyí'uurej ti'ij jamuáahuiire'en, a'íjna jime' i ti tyámua' een, a'íi pu huataséjre'ej a'ájna xicáara' jitze ti'ij néijmi'i tye'entyipué'rij.

⁶ A'íj xu jin mua'aj jéehua jutyamua've'ej a'íjci jime' ti Dios tyámua' tyajamuaatá'sij, tyij ajta a'yan tyúuxie've' siaj a'íjna jin mue'táj ijíj jaapuéjtzitarej.

⁷ Ji'nye a'íjna i siaj jin tyá'tzaahuatye', a'yaa pu een ti'ij ooroj, a'íjna i ooroj a'yaa pu tyúuxie've' maj jaatyáteeraj ta'aj ij jumua'tij tá'ra'nyij. A'íjna i siaj jin tyá'tzaahuatye' siajta jin jajpuéjtzij, jéetze' pu tyí'huiire' quee a'íjna i ooroj i ti i'rij maj jaatyú'uunaj. A'íj pu jin i siaj jin tyá'tzaahuatye' a'yan tyúuxie've' siaj néijmi'i tyo'táviicue', siaj sij néijmi'i tya'ancuriáan i Ciríistu' jimi.

⁸ Mua'aj xu jaxie've' i Ciríistu', maj siajta quee xu a'náj jaaséj, siajta jitzán tyá'tzaahuatye', ajta a'íjna i siaj jin jéehua jutyamua've' capu i'rij tyaj jaataxáj nyúucarij jime',

⁹ ji'nye mua'aj xu seríj tin néijmi'i tyu'táa'sij a'íjna jime' i siaj tyá'tzaahuatye', ajta a'íjna jin já'muahuiire'en.

¹⁰ A'íimaj i maj tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can, a'íi mu jájcua'j imuáj jaataxájtaca' a'íjna i ti jin i Dios tyámua' tyajamuaatyátoosij, a'íi mu majta a'yan tyá'huooca'aj, majta a'íjna jin tyí'mua'ajcaa mej mij yo'itéej muá'ra'nyij.

¹¹ A'íjna i júuricama'ra' i Ciríistu' a'yaa pu tyihuo'té'exaa'j a'íjma i maj Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj, mej mij jáamua'reej je'ej ti tya'ajpuéetzij ta'me'nyíche' i Ciríistu', ajta je'en je'ej ti tye'mej majca'huáyee, a'yaa mu mij a'íimaj tyá'huooca'aj mej mij jáamua'reej a'náj ti a'yan tye'mej.

¹² A'yaa pu Dios tyihuo'tá' mej mij jáamua'reej ti quee hua' jime' tyí'xajtaca'aj, sulu mua'ajmaj pu tyajá'mua'ixaatya'ca'aj. A'íi pu'ij a'ín

pué'een i maj jamuáa'ixaj i nyúucaria'ra' i Dios, a'íjna jitze ma'can i júuricama'ra' i Dios tajapuá ti já'ma'can. Majta a'íimaj i maj tajapuá tyí'huiire', a'yaa mu tyá'xie've' mej mij néijmi'i a'íjna tyu'séj.

Dios pu ta'ixaatye' tyej tyij tyámua' tyi'tyítacha'íj

¹³ A'íj xu jin, siata'aj tyámua' eenye' siajta tyámua' metyity-oomuámua're'ej. Néijmi'i xu jin i Dios jimi tyi'ijchó've'ej a'íjna i ti tyajá'muaci'tyij i ti jin i Dios tyámua' tyajamuaatá'sij a'ájna xicáara' jitze ti huataséjre'en a'íjna i Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een.

¹⁴ Siata'aj a'yan cha'taj siana'aj eenye' mati'ij i ti'ríj i maj huá'astijre' i juhuásimua', caxu che' je'ej pua'aj tyityetyúucha'íj ti'ij ará'tyeej tyajamua'ránajchica'aj, siati'ij quee xu jamua'tyáacaj i Dios.

¹⁵ Sulu siata'aj néijmi'i ji'rén'nye'ej séjre'ej, ji'nye a'íjna i Dios ti jamuaatajé, a'í pu ji'rén'ya'aj séjre',

¹⁶ ajta a'yan tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: "Siata'aj ji'rén'nye'ej séjre'ej, ji'nye nyáaj nu ji'rén'ya'aj séjre'."

¹⁷ Típua'aj a'yan siaatamuá'muatye'en yee jutáataj, a'íjna i Dios ti juxa'aj na'aj tyihuá'xijtye'en i tyeétyee je'ej ti síj tyi'tíj jin huaríj, a'yaa pu tyúuxie've' siaj jéehua tzáahuatyí'ra'aj jimi tyícha'íj siati'ij siooj a'yan séjre'ej i cháanacaj japua.

¹⁸ Dios pu mua'ajmaj ja'mua japua huatanyúj, siati'ij je'ej pua'aj tyityetyúucha'íca'aj, a'íjma siaj jitze jaarí'rej i já'muahuasimua'ci'ij, siajta mua'aj a'yan tyá'mua'reej ti i Ciríistu' quee a'íjna jin tyu'nájchitaca' i ooroj nusu i pláataj ti á'pua'ren,

¹⁹ sulu a'í pu i Ciríistu' a'íjna jin tyu'nájchitaca' i juxúure', ti'ij a'yan tyu'tóomu'vejritaca' ti'ij cánya'aj tiquee cápiti'nyí' ajta quee tyi'tíj jin á'itzeere'.

²⁰ Ciríistu' pu a'yan tye'entyihuaviihuaca' ti'ij quee eexúj séeria'caj i cháanacaj, ti'ij a'íjna jin tyu'tyáhuire'en, ajta ijíj ti'ij néijmi'i tye'entyipua'rij, Ciríistu' pu yan huataséjre ti'ij mua'ajmaj jamuáahuire'en.

²¹ Ciríistu' xu mua'aj jitze ma'can tyá'tzaahuatye' i Dios jimi, a'íjna i ti jaatájuurityej ajta tyámua' tyeetyájtoo, a'íj xu jin mua'aj tyá'tzaahuatye' siajta i Dios jimi tyi'ijchó've'.

²² Siajta mua'aj, a'íj xu jitze tyá'antzaahuaj i nyúucarij ti a'yan tyi'ja'yájna, siaj sij tzáahuatyí'ra'aj jin huo'xié've'en i ju'ihuáamua'. A'íj pu jin siata'aj néijmi'i jin i juxiéjnyu'caa huóoxie've'en, siajta néijmi'i jime' i siaj jin juca'nyej séej jamuán siajta séej.

²³ Ji'nye mua'aj xu siajtáhua'aj jájcuan jin huanánie'huaca' caxu che' a'íjna jime' i ti já'puaapua'rej, sulu a'íjna jime' i nyúucaria'ra' i Dios ti jusén jin júurij.

²⁴ Ji'nye a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin:
Néijmi'i mu i tyeétyee a'yan een ti'ij a'íjna i tu'píj,
ajta i maj jin óotzaahuatye' a'yaa pu een ti'ij i xúuxu'ra'an i tu'píj.
A'í pu i tu'píj huatyáhuasij ajta je'en i xúuxu'ra'an cáavatzij,

²⁵ ajta i nyúucaria'ra' i Dios, a'í pu jusén jin séeria'aj ta'mej.

Ajta a'íjna i nyúucarij, a'í pu a'ín pué'een i maj mua'ajmaj jamuáa'ixaa.

2

¹ A'íj pu jin a'yan tyúuxie've' siaj néijmi'i tyu'tátoonyij i siaj jin je'ej pua'aj ricíj, siajta je'ej pua'aj tyihuá'xaj tyeétyee, nusu siaj huá'cuanamua'aj,

na'ríij i siaj jin óochueere' séej jamuán siajta séej, siajta i siaj jin hue'tzij jin séecan tyi'xajtzi'.

² Siata'aj a'yan huárinyij mati'ij i ti'ríij, i maj jahuo me mij huátze'nyij i junáanaj jitze, mej mij a'íjna jin huahuóse'en, ajta je'en huó'huiire'en,

³ ji'nye mua'aj xu serij jáamua'reeri' ti i tavástara' tyámua' tyaja'muacha'ij.

Ciríistu' pu a'ín pué'een i tyetyéj ti júurij

⁴ Siata'aj ajtyáxiirej i tavástara' jimi, i ti a'ín pué'een i tyetyéj ti júurij i maj i tyétyacaa majuuhuá'xij, ajta i Dios pu a'yan tye'entyíhuo ti'ij jéehua huápu'ij tyu'tyáhuire'en.

⁵ A'yaa pu'ij i Dios tyámua' já'mua'uuren siaj sij a'yan tyu'tyáhuire'en ti'ij i tyetyéj ti júurij, i ti jin chi'ij ajtaavijhua, siaj sij tyi'tíj jin va'cán jin tyitye'entyájrutyey, siata'aj tyámua' tyityaaju'un siaj sij a'íjna jin tyu'támu'vejritaj i Ciríistu' jitze ma'can, ta'aj ij i Dios ja'ancuriá'an a'íjna i mu'vejrij ti naa een.

⁶ A'íj pu jin ajta a'yan tyá'xaj i yu'xarij jitze tijin:

Nyáaj nu je'tyájraj a'ájna a Sión séej i tyetyéj,

a'íi pu pué'een i tyetyéj ti anájcaj,

i nyaj ja'antyíhuoj ti ajta jéehua tyá'najchij,

ajta a'íjna i ti jitzán tyú'ca'nyey capu huatóotyevi'ra'astaj.

⁷ Ajta ja'mua jimi mu siaj tyá'tzaahuatye', a'íjna i tyetyéj jéehua pu tyá'najchij, ajta a'íimaj jimi i maj quee tyá'tzaahuatye', a'yaa pu tye'mej je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze a'yan tijin:

A'íjna i tyetyéj i maj majuuhuá'xij i maj chi'ij ta'huacaa,

a'yaa pu tye'rájraa ti a'ín pue'éenye'ej ta'raj i ti jéetze' juxie've'.

⁸ Ajta i ti a'yan tyá'xaj tijin:

A'íj pu'iricij i tyetyéj i maj jitzán eejcá'cataj majta jitzán eetávitzej.

A'yaa mu jitzán tyitye'ejcá'cataj, a'íjna jime' maj quee ja'tzaahuatye' i nyúucarij, a'yaa pu'ij tyi'xa'pu' hua' jimi.

⁹ Siajta mua'aj xu tyeítyeera' pué'een i Dios ti hua'antyíhuoj, siaj sij jamuán tyu'ta'íjtaj, siajta séej chuéj japua já'ma'can ti naa een, séej xu chájta'naj pué'een Dios ti jitze ajtyáma'can. A'yaa pu'ij tyi'een siaj sij mua'aj tyihuo'té'exaatye'en a'íjna jitze ma'can i Dios, i ti jamuaatajé siaj sij quee che' tíca'riste' séjre'ej, sulu siaj sij a'áa jo'tyá'itzeere'en jo'tij tyámua' naa tyojó'nyeerij.

¹⁰ Jájcuaj imuáj caxu tyeítyeristyamua'me'en pué'eenye'ej i Dios, siajta ijíij xu serij tyeítyeristyamua'me'en pué'een i Dios, ajta a'ájna imuáj capu jamuá'cu'vajca'aj i Dios, ajta ijíij pu arí jamuá'cu'vej.

A'yaa xu tyi'tyechajcaj mati'ij i maj jahuiire' i Dios

¹¹ Nye'ihuáamua' mu nyaj já'muaxie've', a'yaa nu tyaja'muahuavij siaj a'yan séjre'ej mati'ij a'íimaj i maj séej chuéj japua já'ma'can, caxu tyi'tá'care'en siaj sij ja'rá'astijre'en a'íjci i ti je'ej pua'aj een, i ti ajta jin nyo'se' i já'muajuuricamej.

¹² Tyámua' xu'uj a'íjma jimi i maj quee tyá'tzaahuatye'. A'yaa mu mij a'íimaj tyaja'muaséjran siaj tyámua' ricij, tyij majta ijíij je'ej pua'aj tyaja'muaxaj, a'íi mu tyaatatyójtzi're'ej i Dios a'ájna xicáara' ti jitzán néijmi'caa tá'xijtye'en.

¹³ A'íjna jitze ma'can i tavástara' xu hua'rá'astijre'en i maj tyi'tíj jin antyúumua'reej, a'íjci i ti a'íjna jin tyi'tyéjvee ti'ij néijmi'i jin tyu'ta'íjtaj, ji'nye a'íi pu a'ín pué'een i ti jéetze' va'cán jin tyi'huiire',

14 tyajta a'íjma i tajtúhuaanyij, i maj tyí'ijta mej mij puéjtzij huo'tá'an a'íjma i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij, ti ajta tzáahuatyi'ra'aj hua' jimi tyícha'ij i maj tyámua' ricij.

15 Ji'nye a'yaa pu i Dios tyá'xie've' siaj tyámua' tyityetyúucha'íj, mata'aj mij quee je'ej tyaja'muaxajtaj a'íimaj i maj quee ma'umuámua're', majta i maj quee tyi'tíj mua'reej.

16 Siata'aj a'yan tyityetyúucha'íj mati'ij i tyeítyee i maj juxáahuaj mahuaci'ij, caxu a'íjna jin juxáahuaj mahuaci'ij siaj sij tyi'tíj jin je'ej pua'aj huárinyij. Tyámua' xu tyityahuóocha'íin, mati'ij a'íimaj i maj jahuíire' i Dios.

17 Siata'aj néijmi'caa jimi tzáahuatyi'ra'aj tyícha'íj. Siajta huo'xié've'en i ta'ihuámua' i maj majta tyá'tzaahuatyee', siajta jéehua tzáahuatyi'ra'aj jimi tyícha'íj i Dios, siajta a'íjci i tajtúhuan i ti néijmi'i jin tyí'ijta.

Je'ej maj tyityetyúucha'ij i maj tyi'tíj jin tyí'huíire'

18 Siajta mua'aj mu siaj tyí'ijtyi're', siahua'rá'astijre' a'íimaj i maj tyajá'mua'ijtye', caxu a'íjma siana'aj i maj tyámua' tyajamuájcha'ij, nusu i maj tyámua' tyí'tyetyeityee, sulu siajta xu a'íjma i maj je'ej pua'aj tyí'tyetyeityee.

19 Ji'nye a'yaa pu tya'ráanajchi i Dios siaj a'íjna jin tyo'táviicue' i maj puéjtzij jamuatá'caa, a'íj xu jin néijmi'i a'yan ricij je'ej ti tyí'xa'puí' i Dios jimi.

20 Ji'nye tìpua'aj mua'ajmaj puéjtzij majamuaata'an a'íjna jime' siaj tyi'tíj je'ej pua'aj huaríj, siajta je'en a'íjna jin tyo'táviicue', capu je'ej tyajamuaatyáhuíire'ej, ajta tìpua'aj a'íjna jin puéjtzij majamuaata'an siaj xá'puí' ricij, siajta je'en a'íjna jin tyo'táviicue', a'íj pu ja'ráanajchi i Dios.

21 A'yaa pu a'íjna jin tyajamuaatajé i Dios, ji'nye i Círíistu' pu ja'mua jitze ma'can jaapuéjtzitariaca', ajta a'íjna a'yan tyajá'mua'itíj siaj sij a'yan cha'taj siana'aj huárinyij.

22 Capu i Círíistu' tyi'tíj jin ootyá'itzee, capu ajta a'náj a'tíj huácuanamuaj.

23 Mati'ij je'ej pua'aj tyaatajé, capu je'ej pua'aj tyihuo'riá'hua'nyijraj, ajta mati'ij puéjtzij jaatá', capu huo'tányeechej, sulu Dios jimi pu huatóocu'vej i ti tzáahuatyi'ra'aj jin huá'xijtye'en.

24 A'íj pu tajitzé ma'can jaapuéjtzitariaca' i cúruuj jitze, ajta néijmi'i tyitacáa'ri'ri' i tyaj jin á'itzeeria'ca'aj, tyej tyij tyámua' éenye'ej tá'ra'nyij. Círíistu' pu tyu'puéjtyi'huaca' tyej tyij ityáj néijmi'i jin tyú'huaatyí'huaj.

25 Ji'nye a'yaa xu mua'aj a'ájna imuáj huasé'rihua'aj mati'ij i cánya'xíi maj jo'vátzij, ajta ijíj xu'ríj i Círíistu' jitze ajtyáma'can, a'íjna i ti a'yan tyaja'muacha'ij ti'ij hua' cújta' ti huaméj, ti ajta a'íjna jin antyúumua'reej tí'ij ja'mua japua huatányuunyij.

3

Je'ej maj tyityetyúucha'íj i maj nyejnye'i'chej

1 Siajta mua'aj mu siaj hua' írastyamua' pué'een, siahua'rá'astijre' i jucínastyamua', ta'aj ij tìpua'aj síj quee já'tzaahuatya'aj i nyúucarij, a'yan éenye'que' siahua'antyimué'tin, ajta quee a'yan tyuuxié've'ej ta'mej siaj huo'té'exaatye'en, sulu a'íj xu jin huá'mue'tin a'íjna jime' je'ej siaj tyityetyúucha'ij,

2 ajta mati'ij jaaséej siaj tyámua' néijmi'i jin ricij, siajta tzáahuatyi'ra'aj jimi tyícha'ij i Dios.

³ Majta a'íimaj i já'mua'irastyamua', miche' quee huápui'ij tyámua' ju'uuriaj a'íjna jime' i ti jéjre' séejre', i jucipuáj jitze, nusu maj tyi'táj tyo'cóorujtyi'raxi'in ti ooroj jin tyí'taavijhua, na'riij maj ji'r'é'nye' tyu'tyóochejtye'en,

⁴ sulu miche' tyámua' huárinyij i juxiéjnyu'caa tzajta', a'íjna jime' maj tyámua' naa metyityoomuámua're'ej, ji'nye a'í pu quee a'náj já'pua'ren, majta quee tyi'táj jin huá'muarie'ristya'aj i jucínastyamua'. A'í pu a'ín pué'een i ti jéehua naa huasé'rin i Dios jimi.

⁵ A'yaa mu majta éenye'ej a'náj imuáj a'íimaj i úucaa i maj ji'r'é'nye'ej huatyá'itzee i Dios jimi, a'í mu i Dios jitze tyu'cá'an majta hua'astyajca'aj i jucínastyamua'.

⁶ A'yaa pu ajta huaríj a'íjna i Sara, a'yaa tya'rá'astijre a'íjci i Abraham ajta a'yan jaatamua'aj tijin "Nyavástara'." Siajta mua'aj xu yójmua'mua' pue'éenye'ej xá'ju'un a'íjci i Sara, tìpua'aj néijmi'i jin tyámua' xáarinyij siajta quee tyí'tziinye'ej.

⁷ Siajta mua'aj mu siaj hua'cínastyamua', siata'aj tyámua' huojo'mua'raj i ju'irástyamua'. Siata'aj tyámua' tyihuo'tyátoonyij, a'yan setya'mua'rériaaj maj quee juca'nyej, majta a'íjna jin antyíhuaviihuaca' mej mij ja'mua jamuán tya'ancuriáan i Dios ti tyajamuaatá'sij. A'yaa xu huárinyij, ti'ij quee tyi'táj tyajamua'antyiú'nyi'ra'an a'íjna jime' i siaj jahuoo i Dios jimi.

Je'ej maj tyityetyúucha'íj i maj tyá'tzaahuatye'

⁸ A'yaa xu néijmi'i mua'aj tyámua' tyí'tyechajcaj, siajta huóoxie've'en siaj sij tyámua' tyuu'ihuámua'aj tá'ra'nyij. Siata'aj tyámua' tyihuojó'mua'raj siajta quee tyi'táj jin óotzaahuatye'ej.

⁹ Caxu je'ej pua'aj ja'uurej tìpua'aj a'táj je'ej pua'aj já'mua'uurej, caxu siajta a'táj je'ej pua'aj tyí'xajtaj tìpua'aj a'ín je'ej pua'aj tyaja'muaxajtaj. Sulu siata'aj tyámua' tyihuo'tyéjeevej, ji'nye a'í pu jin i Dios jamuaatajé siaj sij jéehua jimi tya'ancuriáan.

¹⁰ A'yaa pu a'íjna jin tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin:
A'íjna i ti jaxie've' ti á'tyeevi'in júurij, ajta juxáahuaj chajca,
che' quee je'ej pua'aj tyúuxajtave'en,
ajta a'yan tyúuxie've' tiquee tyí'hue'tacare'en,

¹¹ che' ajtára'nyij a'íjci jitze i ti je'ej pua'aj een,
ajta tyámua' tyi'tyúucha'íj tá'ra'nyij,
che' jáahuoonyij ajta a'íjci jitze ucájrutyey i ti juxáahuaj chajca.

¹² Ji'nye tavástara' pu hua'cha'íj a'íimaj i maj tyámua' tyityetyúucha'íj,
ajta huá'namuaj je'ej maj jimi tyá'huoo,
ajta a'íimaj tyí'cha'íire' i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'íj.

¹³ ¿A'tanyíj je'ej pua'aj já'mua'uuren, tìpua'aj mua'aj a'íjna jin se-tyí'tyese'ej siaj a'náj tina'aj tyámua' rijcaj?

¹⁴ Ajta a'íjna jime' siaj tyámua' ricij a'íj xu jin jajpuéjtzij, a'íj xu jin huatóotyamua've'en ji'nye Dios pu tyámua' tyajamuaatá'sij. Caxu sij a'táj tziinye'ej, caxu siajta je'ej tyityóomuajtyaj,

¹⁵ sulu siata'aj jaatyátzaahuatye'en i jutzájta' a'íjci i Ciríistu' i ti ja'muavástara' pué'een. A'náj tina'aj xu tyámua' eenye', siaj sij tyámua' tyihuo'riá'hua'nyijraj a'íjma i maj tyajá'mua'ihuo' a'íjna jime' je'ej siaj tyi'táj tyi'ijchó've'ej,

¹⁶ siajta quee ootzáahuatye'ej a'yan huárinyij, sulu tzáahuatyi'ra'aj xu jin a'yan huárinyij. Tyámua' xu tyityetyúucha'íj siaj sij quee je'ej pua'aj

tyityóomuajtyej, ajta mej mij huatóotyevi'ra'astaj a'íimaj i maj je'ej pua'aj tyaja'muaxaj, a'íjna jime' siaj tyámua' ricij mati'ij i maj tyá'tzaahuatye' i Ciríistu' jimi.

¹⁷ Jéetze' pu xá'puí' siaj a'íjna jin jaapuéjtzitarej i siaj xá'puí' ricij, tìpua'aj i Dios a'yan tya'xié've'ej, quee tìpua'aj a'íjna jin siaj puéjtzij i siaj je'ej pua'aj ricij.

¹⁸ Ji'nye i Ciríistu' pu séej na'aj tajitzé ma'can huamuí', ta'aj ij jusén jin tyitaatú'uunyi' i tyaj jin ootyá'itzee. A'íi pu quee tyi'tíj jin ootyá'itzeerej, ajta a'yan tyaapuéjtzitariaca' a'íjma jitze ma'can i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij, ta'aj ij mua'ajmaj jamuá'anvi'tij i Dios jimi. A'íj pu jitze i jutyévij huamuí', ajta i Dios pu jaatájuurityej i ju júuricamej jime',

¹⁹ a'yaa pu'ij néijmi'i jin tyu'tyáamue'tij ajta je'en huo'té'exaa a'íimaj i júuricamej i maj nami'huaca'aj.

²⁰ A'íimaj i maj ará'tyeej maj quee tyi'tíj á'astijria'ca'aj, a'ájna xicáara' jitze ti'ij i Noé séjria'ca'aj, ti'ij i Dios jacho'va'ca'aj ti i Noé jaatyátaahuaj i báarcuj ti ve'éj, ajta je'en séecan huatyáhuui mej mij utyájrutyey i báarcuj tzajta' i maj aráhueeicaj ará'axcaa.

²¹ Ajta i a'íjna i jájtyij a'íi pu a'íin pué'eenye'ej i siaj jin mua'aj ijíij huái'huaca', ti'ij jamuáahuire'en. Ajta a'íjna jime' i siaj huái'huaca' capu a'yan huatóomua'aj yee siaj sij a'íjna jin cójo'sin i siaj choomua, sulu siaj sij jaatáhuaviij i Dios, ti'ij jamuaata'an siaj tyámua' metyityoomuámua're'ej, ajta je'en táahuire'en a'íjna ti i Ciríistu' huatájuuriaca',

²² ajta tajapuá jó'raa ti'ij muáca'ta' pujmua' i Dios ja'ajcáyixi'in, majta a'íjna jitze ajtyáma'cantaj muá'raa i maj tajapuá tyí'huire', majta néijmi'i i maj tyi'tíj jin antyúumua'reej, mej mij néijmi'i tyámua' tyú'uurej.

4

Tyaj a'yan tyí'tyechajcaj je'ej ti i Dios tyá'xie've'

¹ A'íj pu jin, a'yájna ti'ij i Ciríistu' tyaapuéjtzitariaca' i jutyévij jitze, a'yaa xu cha'taj siana'aj sij mua'aj huárinyij. Ji'nye a'íjna i ti arí jaapuéjtzitariaca', pu'ríj jaatapuá'citaca' i ti jin je'ej pua'aj ricij,

² ajta je'en néijmi'i jin a'yan huárinyij je'ej ti i Dios tyá'xie've' ti'ij na'aj á'tyeeren júurij, capu a'yáana'aj je'ej ti jusíj tyá'xie've' tyi'tíj jime' íiyan ti ma'can cháanacaj japua.

³ Xu'ríj á'tyeej siaj mua'aj a'yan cha'taj siana'aj rijcaj mati'ij a'íimaj i maj quee tyá'tzaahuatye', ji'nye a'yaa xu rijcaa je'ej ti tyajamua'ránajchica'aj a'íjna i ti je'ej pua'aj een, majta cha'mana'aj tyí'ye'estyaa, majta jéehua juta'rujve', majta hua'najchej i sánturij i maj je'ej pua'aj huasé'rin.

⁴ Ajta ijíij, caxu che' mua'aj hua' jamuán a'yan ricij a'íjna jime' i ti je'ej pua'aj een, a'íj mu jin je'ej pua'aj tyityóomuajtyej majta je'ej pua'aj tyaja'muaxaj.

⁵ Ajta a'yaa pu tyihuá'ci'tyij maj tyu'taxáj je'ej maj tyi'tíj huáruuj a'íjna jimi i ti arí tyámua' huó'ruuj, ti'ij huo'xíjtye'en a'íjma i maj júurij, ajta i maj meríj huácuij.

⁶ Ji'nye a'íjma i maj meríj huácuij majta mu huó'ixaaj i nyúucaria'ra' i Dios, ti'ij i júuricama'ra' i Dios hua' jimi huatyá'itzeerej, tyij majta íiyan cháanacaj japua huo'xíjtyej a'yájna mati'ij i tyeítyee tyeeyí'tin.

Je'ej tyaj i séecan tyu'tyáhuire'en

⁷ Pu'ríj tìn a'ájna atyojo're'nyesij tí'ij néijmi'i tye'entyipuaá'rij. A'íj xu jìn mua'aj tyámua' metyityoomuámua're'ej, siajta tzáahuatyí'ra'aj jìn jahuoocaj i Dios jimi.

⁸ Siajta jéehua huóoxie've'en, jí'nye a'yaa xu siajta a'íjna jìn tyu'túu'uunyi'raj.

⁹ Siata'aj tyámua' tyihuo'taxié've'en séej siajta séej i juchéj, caxu je'ej siana'aj tyí'tyenyuuca'an.

¹⁰ Siata'aj tyámua' tyú'cha'íin je'ej tí tyi'tíj i Dios tyajamuaatapuéjve, siajta a'íjna jìn a'yan huárinyij siaj sij huo'tyáhuire'en séej siajta séej.

¹¹ Típua'aj a'tíj tyí'xajtaj, che' a'íjna jìn tyu'taxáj i nyúucaria'ra' i Dios. Ajta típua'aj a'tíj tyi'tíj jìn tyí'huire'ej, che' a'yan huárinyij a'íjna jítze arooca'nyáaj i ca'nyíjra'aj Dios tí jaatá'. Je'ej siaj néijmi'i tyi'tíj jìn ricíj, a'yaa xu huárinyij siaj sij néijmi'i tyaatatyójtzi're'en i Dios, a'íjna jítze ma'can i Jesús tí ajta Círíistu' pué'een, a'íjna i tí jítzán eeráma'can i tí naa huasé'rin, a'í pu ajta néijmi'i putyí'uurej. Che' a'yan tyá'ra'nyij.

Maj a'yan tyaapuéjtzitarej matí'ij i maj tyá'tzaahuatyé' i Círíistu' jimi

¹² Nye'ihuáamua' mu nyaj já'muaxie've', caxu je'ej tyityóomuajtyaj típua'aj tyi'tíj jìn xá'viicue'ria'aj, nusu tyi'tíj je'ej já'mua'uurej i siaj quee jamua'tyej.

¹³ Sulu siata'aj huatóotyamua've'en, a'íjna jíme' siaj jamuán jajpuéjtzij i Círíistu', siaj sij siajta huatóotyamua've'en a'ájna xicáara' tyaj jítzán jaséjran i tavástara'.

¹⁴ Siata'aj huatóotyamua've'en, típua'aj a'tíj je'ej pua'aj tyaja'muaxajtaj a'íjna jíme' siaj Círíistu' jítze ajtyáma'can, jí'nye a'í pu i júuricama'ra' i Dios a'náj tina'aj ja'mua jimi séejre'.

¹⁵ Típua'aj síj tí ja'mua jítze ajtyáma'can tyi'tíj jìn jajpuéjtzij, che' quee a'íjna jíme' tí séej huajé'caj, nusu tí tyi'tíj huanáhua'an, na'ríj tyi'tíj je'ej uuriajca'aj tí quee jítzán juxie've'.

¹⁶ Ajta típua'aj a'íjna jìn jajpuéjtzij tí i Círíistu' jimi ajtyáma'can, che' quee jutyevi'ra'aj, sulu che' tyaatatyójtzi're'en i Dios, a'íjna jíme' tí i Círíistu' jítze ajtyáma'can.

¹⁷ Pu'ríj a'ájna atyojo're'nyej tí'ij Dios huo'xíjtye'en i jutyétyeristyamua'. Ajta típua'aj arí a'yan tyu'tyóochej ityájma jimi, ¿je'quij tye'mej a'íimaj jimi i maj quee ja'tzaahuatyé' i nyúucaria'ra' i Dios?

¹⁸ Ajta típua'aj a'íjna i tí tyámua' tyi'tyúucha'ij muárie'rij jìn jáahui, ¿je'quij tye'mej a'íimaj jimi i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij ajta a'íimaj jimi i maj je'ej pua'aj ricíj?

¹⁹ A'íj pu jìn i maj jajpuéjtzij i Dios jítze ma'can, miche' móoj xá'puí' rijcaj, majta i Dios jimi huatóocu'ven i tí yan huo'tyájto, jí'nye a'í pu quee a'náj tyi'tíj jìn ootyá'itzeerej.

5

Pedro pu ca'nyíjra'aj hua'tá'caa i huásij i maj tyeyúuj tzajta' tyí'ijta

¹ A'yaa nu nyijta ijíj tyá'xie've' nyaj ca'nyíjra'aj huo'tá'an néijmi'caa i huásij i maj tyí'huire' jo'siaj jóosi'rii, nyáaj nu nyajta vásti' pué'een, matí'ij a'íimaj, nyajta tyu'séj je'ej tí tyaapuéjtzitariaca' i Círíistu', a'yaa pu'ij ajta nyéetzij tyí'nyaci'tyij a'íjna i tí huápuí'ij naa huasé'rihua'aj ja'mej i Dios jimi.

² Tyámua' xu tyihuó'cha'íin a'íimaj i maj tye'tyeristyamua'me'en pué'een i Dios, je'ej tí ajta arí a'íin tyajamuaata'íj, juxié'vi'ra' xu jìn a'yan

huárinyij, je'ej ti i Dios tyá'xie've', caxu ca'nyéjrij jin a'yan rijcaj nusu siaj sij a'íjna jin túmii huamué'tin, sulu a'yaa xu huárinyij xuutyámua've'ej.

³ Siata'aj quee óotzaahuatye'ej mati'ij i maj va'cán jin antyúumua'reej, mej mij ca'nyéjrij jin a'yan huárinyij a'íimaj i siaj huá'cha'ij, sulu siata'aj tyámua' tyihuó'mua'tyen.

⁴ A'yaa pu'ij ti'ij huataséjre'en a'íjna i ti néijmi'i jin antyúumua'reej, mua'aj xu ja'ancuriái'sij a'íjci i cúruun ti quee a'náj je'ej rinyij sulu ti jusén jin séeria'aj ja'mej.

⁵ A'yaa xu cha'taj siana'aj mua'aj mu siaj tyáamua, siata'aj hua'rá'astijre'en i huásij. Siata'aj néijmi'i jin a'yan huárinyij, siaj sij quee ootzáahuatye'ej siahua'rá'astijre', ji'nye a'yaa pu tyé'yu'si' tijin:

Dios pu quee hua'xie've' a'íjma i maj óotzaahuatye', ajta a'íi pu tyámua' tyihuá'hui're' a'íimaj i maj quee óotzaahuatye'.

⁶ Siata'aj quee óotzaahuatye'ej a'íjna jimi i Dios, i ti néijmi'i jin antyúumua'reej, ta'aj ij a'íin va'cán jin tyajamuaata'íjtye'en, a'náj ti a'yan tyajamuaaxá'pu'íntari'ri'.

⁷ Siata'aj i Dios jimi néijmi'i tyu'tyátoonyij a'íjna i siaj jin je'ej tyi'tyóomuajtyej, ji'nye jéehua xu jitzán juxie've'.

⁸ Tyámua' xu metyityoomuámua're'ej, siajta tyámua' tyí'tye'ixie'ria'aj, ji'nye a'íjna i tyiyáaru' i ti jamuájcha'íire', a'yaa pu metyojo'jijhuan ti'ij muájyey a'íjna jime' ti jahuoo i ti jaatyájci'mej.

⁹ Siata'aj huatyóoca'nyej, siajta tyámua' eenye' a'íjci jitze i siaj jitzán tyá'tzaahuatye', a'yan setya'mua'réeriaj ti a'yan cha'tána'aj tyihuá'uurej i ja'mua ihuáamua' i maj a'yan huacháatimee néijmi'que' i cháanacaj japua.

¹⁰ Ajta siati'ij a'yan tyaapuéetzitaren, Dios pu tyámua' já'mua'uuren, siaj sij quee tyi'tíj jin á'itzeeria'aj, siaj sij a'íjna jitze tyú'ca'nyej. A'íi pu a'íin pué'een i Dios i ti taatajé tyej tyij jamuán séeria'aj tá'ra'nyij i Ciriístu' ti ajta Jesús pué'een.

¹¹ Che' a'íin a'íjna jin tyi'tyávaacaj i ti néijmi'i jin antyúumua'reeriaj jusén jime'.

Hua'tyoytye' ajta je'en ja'antyipué'rij

¹² A'yaa nu cii tyajá'muayu'se'ej a'íjna jamuán i Silvano, i ti a'íin pué'een síj i nye'ihuáara', ti'quee tyi'tíj jin á'itzeere', nyej nyij ca'nyíjra'aj jamuaata'an, ajta siaj sij jáamua'reej ti i Dios tzáahuatyi'ra'aj jin tyámua' tyitatá'caa. A'náj tina'aj xu tyámua' eenye' a'íjna jime' i siaj juxie've'.

¹³ A'íimaj i maj a'áa jóosi'rii a Babilonia, i ti Dios ajta hua'antyíhuoj ti'ij mua'ajmaj, a'íimaj mu yajá'muatyoytye', a'íi pu ajta yajá'muatyoytye' i nyiyóoj i Marcos.

¹⁴ Siata'aj huatóotyoytye'en xui'tyoo'pu'í'tza'xi'in a'íjci jime' siaj juxie've' síj ajta síj. Tyámua' xu tyí'tyesejre'ej, mua'aj mu siaj Ciriístu' jitze ajtyáma'can.

Ī yu'xarij ti hua'puaj a'íin ti jo'yú'xaca' i San Pedro

Pedro pu hua'tyojtye'

¹ Nyáaj Simón i nyaj Pedro pué'een, i nyaj jahuiire' i Ciríistu' ti ajta Jesús pué'een, a'yaa nu já'muatyojtye' mu siaj a'yan cha'taj siana'aj tyá'tzaahuatye' tyati'ij ityáj, ji'nye i Dios ajta a'íjna Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een, a'íi mu ji'réenya'aj séejre'.

² Che' jéehua tyajamuáaci'tyij i ti jin tyámua' tyajamuatá'caa, ajta ti'ij jamuaatyápua'ritye'en a'íjna jime' siaj jamua'tyej i Dios siajta a'íjci i Jesús i ti ajta tavástara' pué'een.

Je'ej ti tyi'huóoxie've' a'íjma jimi i Dios ti huo'tajé

³ A'íjna i ti jin néijmi'i putyí'uurej i Dios, a'íj pu jin tyitaatá' néijmi'i i ti tyúuxie've' tyej tyij júurij huatyá'itzeere'en a'íjna jimi i ti taatajé, a'íjna i ti jusén jin naa huasé'rin, ajta a'íin néijmi'i jin antyúumua'reej.

⁴ A'íj pu jitze ma'can i ti jin va'cán tya'tóoraj taatajé, ti ajta jéehua tajitzé juxie've', tyej tyij a'íjna jin a'yan séeria'aj tá'ra'nyij ti'ij i Dios, tyata'aj tyij huatáta'uunaj a'íjci jimi i ti je'ej pua'aj huasé'rin i maj jin a'yan tyá'xie've' íiyan cháanacaj japua.

⁵ A'íj xu jin jéetze' huatyóoca'nyej a'íjna jime' i siaj jin tyá'tzaahuatye' siajta tyámua' tyityetyúucha'íij, siajta tyámua' tyiyo'itéej xá'ra'nyij i siaj jin tyámua' tyityetyúucha'íij.

⁶ Siajta i siaj jin tyámua' tyá'mua'reej, a'íj xu jin huóocu'vej, ajta i siaj jin óocu'vej a'íj xu jin néijmi'i tyo'táviicue', ajta i siaj jin néijmi'i tyo'táviicue', a'íj xu jin tyaatatyójtzi're'en i Dios,

⁷ ajta i siaj jin tyé'tyojtzire' i Dios, a'íj xu jin tyámua' tyityetyójeevej, ajta siati'ij tyámua' tyityetyojéeven aj xu sij tyámua' naa tyityahuóoxie've'en.

⁸ Típua'aj mua'aj néijmi'i jin a'yan xáarinyij je'ej siaj tyi'íj tyu'yí'tin, a'íjna i ja'mua júuricamej jéehua pu tyu'tyáhuiire'ej a'íjna jime' siaj jaamua'aj tzáahuatyi'ra'aj jime' i tavástara' Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een.

⁹ Ajta a'íjna i tiquee a'yan ricij a'yaa pu een ti'ij i a'tíj ti arácun tiquee imuáj tyí'sej, a'íi pu arí yo'huá'xij ti i Dios tyaatú'uunyi'ri' je'ej ti tyi'tíj jin quee xá'pui' huaríj.

¹⁰ A'íj xu jin nye'ihuáamua', siata'aj huatyóoca'nyej siaj sij a'yan huárinyij je'ej ti tyi'tíj jin i Dios tyajamuatajé ajta jamua'antyíhuoo, ji'nye típua'aj a'yan xáarinyij caxu a'náj tyi'tíj jin ootyá'itzeere'ej.

¹¹ A'yaa pu tyajá'muaci'tyij, siaj a'áa jo'tyájrutyej jo'tíj jusén jime' tyejé'ijtaj i tavástara' i ti tajapúa huatanyúj, a'íjna i Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een.

¹² A'íj nu jin a'yan tyajá'mua'ixaatye'ej na'mej, siaj sij a'yan tyá'mua'reeriaj, tyij siajta seríj tyámua' een a'yájna nyati'ij tyajamuaa-muá'tyej.

¹³ A'yaa pu tyí'nyaci'puaj nyej nyij tyámua' tyajamuáa'ixaatye' nyajta ca'nyíjra'aj jamuaata'an íjij nyej nyooj júurij.

¹⁴ A'íjna i tavástara' Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een, a'yaa pu tyinaaté'exaaj ti arí véjri' a'náj nyaj jitzán mu'i'nyij,

15 A'yaa nu nyij tyu'tyényaca'nyesij, nyej nyij tyajamuáa'itíij tí'ij huatái'riitarej siaj jo'támua'reej je'ej nyaj tyajamuáa'ixaa.

16 A'íjna i tyaj jamuaamua'tyej je'ej ti éenye'que' huataséjre'sij a'íjna i tavástara' Jesús ti ajta Ciriístu' pué'een, a'ájna xicáara' jitze tí'ij ajtáhua'aj yava'cányesij, catu a'íjna jin jaataxájtaca' i nyúucarij i maj jujímua'aj mana'aj jájtyo i tyétyacaa, catu tyajta tajímua'aj tyana'aj jájtyo, sulu taji'ij tu jin jaaséj ti a'íin néijmi'i jin antyúumua'reej.

17 A'yaa tu tyeeséj tí'ij i Dios tyámua' tyeetyájtóo, ajta tyámua' tyaatá', ajta i Dios a'yan tyu'taxájtaca' tíjin: "A'íi pu a'íin pué'een i nyiyóoj i nyaj jéehua huápu'i'ij jaxie've', a'íi pu a'íin pué'een i nyaj ja'antyíhuoj."

18 Ityáj tu jáanamuaajri' a'íjci i nyúucarij ti jútye' je'cánamuaajre, ji'nye jamuán tu ajo'tyú'uuca'aj i tavástara' a'ájna i jiríj jitze ti tyámua' tyejé'een.

19 A'íj pu jin jéetze' ámiteere' quee a'íjna i nyúucarij i maj jaataxájtaca' a'íimaj i maj Dios jitze tyí'xajtaca'aj, a'íj xu jin mua'aj tyámua' tyá'tzaahuatye'. Ji'nye a'íjna i nyúucarij a'yaa pu een tí'ij a'íjna i tatzárij jo'tij jo'tíca' 'asta na'aj quee huataséjre'en a'íjna i xú'ra'vej tí'ij tapuá'risima'caj ujé'ejnyinyiij, tí'ij jamuaatyátatzavi'tye'en.

20 Ajta anaquéej a'yan tyúuxie've' siaj jáamua'reej tíquee a'tíj a'náj jusíj je'ej tyéejtyoj je'ej ti huatóomua'aj a'íjna i nyúucarij ti jitzán á'yu'si'ij i yu'xarij je'ej maj tyu'taxájtaca' a'íimaj i maj Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj,

21 ji'nye a'íimaj i maj Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj, camu a'náj a'yan tyu'taxájtaca' je'ej maj tyi'tíj jujímua'aj mana'aj tyí'ijtyoj, sulu Dios jitze ma'can mu a'yan tyu'taxájtaca', majta a'íjna jime' i júuricama'ra' i Dios.

2

A'íimaj i maj hue'tzij jin tyihua'mua'tyej

1 Jéehua mu majta i tyeétyee huataséjre'ej a'íjma jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can, i maj hue'tzij jin tyihua'mua'tyej, a'íj mu jin jéehua ja'mua jimi séejre' a'íimaj i maj hue'tzij jin tyaja'muamua'tyej. Avíitzij mu jin a'yan ricíj mua'ajmaj jimi, a'yaa mu mij a'íjna jamuajo'riésij, majta jatyhue'tacaa i tavástara' a'íjna i ti ajta hua' jime' tyu'nájchitaca', a'íj pu jin a'yan tyihua'ci'tyij ti i Dios jiye'tzín hua'antyipuá'ritye'en.

2 Mue'tíj mu hua'rá'astijre'ej mej mij a'yan cha'taj mana'aj tyityahuóoxana'cire'en matí'ij a'íimaj, a'yaa mu mij a'íjna jin je'ej pua'aj tya'xáataj muá'ju'un a'íjci i nyúucarij ti xá'puí'.

3 A'yaa mu a'íjna jin hue'tzij tyihua'mua'tyáaj muá'ju'un a'íjna jime' maj huápu'i'ij jaxie've' i túmii, a'yaa mu mij a'íjna jin tyitye'entyipuá'rij tí'ij Dios huo'xíjtye'en, ji'nye pu'rij á'tyeej ti a'yan a'íimaj jimi tya'tácatyíj.

4 Capu i Dios tyihuo'tú'uunyi'ri' a'íimaj i maj tajapuá tyí'huírria'ca'aj, i maj tyi'tíj jin ootyá'itzee, sulu a'áa pu huaja'tyáahua'xij jo'maj yá'puejtzitaren, ajta ja'tyácun mej mij a'áa já'nami'huaj jo'tij jo'tíca', a'áa mu ja'avíitzi'huaj muá'ju'un, 'asta na'aj quee Dios huo'xíjtye'en a'ájna xicáara' jitze tí'ij jitzán néijmi'i tye'entyipuá'rij.

5 Capu ajta tyihuo'tú'uunyi'ri' a'íimaj i maj ará'tyeej séjria'ca'aj, sulu a'yaa pu tyu'tá' ti i jájtyij tyí'jstey néijmi'que' i cháanacaj japua, tí'ij puéjtzij huo'tá'an a'íjma i maj quee já'astijria'ca'aj i Dios, ajta a'íi pu xaa huáhuí i Noé, i ti a'yan tyihuo'té'exaaj je'ej maj huárinyij mej mij xá'puí' huárinyij i Dios jimi, ajtáhua'aj a'íimaj i séecan i maj aráahua'puaj ará'axcaa.

⁶ Dios pu ajta huo'xíjtyej a'íjma i maj a'áa jo'cháatima'caa i chájta'naj jitze ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tíjin Sodoma ajta a Gomorra, néijmi'caa pu huatyáatiej, mej mij a'íjna jin jáamua'reej je'ej ti tyihuá'uuren a'íjma i maj quee já'astijre' i Dios.

⁷ Ajta a'íj pu japua huatanyúj a'íjci i Lot, i ti tyámua' tyi'tyúucha'íica'aj, ajta je'ej pua'aj ja'axcaa je'ej maj rijcaj i maj juxana'caria'ca'aj a'íimaj i maj quee tyi'tíj já'astyajca'aj.

⁸ A'íjna i tyévij ti tyámua' tyi'tyúucha'íica'aj i Dios jimi, jéehua pu jajpuéjtzica'aj i jutzájta' a'íjna jime' maj quee xá'pui' rijcaa ji'nye a'yaa pu tyí'sejraca'aj, ajta tyi'namuajraca'aj i maj je'ej pua'aj rijcaa a'íimaj i maj quee tyi'tíj já'astyajca'aj.

⁹ Tavástara' pu jaayí'tin ti hua' japua huatányuunyij tyi'tíj maj jin jajpuéjtzij a'íimaj i maj jimi séejre', ajta jaayí'tin ti hue'tyáanaaj a'íjma i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij, ti'ij puéjtzij huo'tá'an a'ájna xicáara' jitze ti jitzán néijmi'caa á'xijtye'en.

¹⁰ Tavástara' pu ajta puéjtzij huo'tá'sij a'íjma i maj huápuí'ij je'ej pua'aj ricij, majta quee tyi'tíj já'astijre'. Camu tyi'tíj ja'astej majta óoca'nyej maj cha'mana'aj tyi'tíj jin je'ej pua'aj huárinyij, camu majta tyi'tziinye' mej mij je'ej pua'aj tyihuá'xajtaj a'íjma i maj tajapúa já'sejre',

¹¹ majta a'íimaj i maj tajapúa tyí'huire', tyij majta jéetze' juca'nyej majta jéetze' va'cán jin antyúumua'reej, camu a'yan tyityóoca'nyej mej mij je'ej pua'aj tyihuá'xajtaj a'íjma i tyétyacaa a'íjna jimi i tavástara'.

¹² A'íimaj i tyétyacaa a'yaa mu een mati'ij i ya'muáatyee: camu tyihuojó'itej, majta cha'mana'aj jo'ojujhua'an, a'yaa mu een jin huanánie'huaca' mej mij huo'vívi', majta je'en huó'cui'nyij. Je'ej mu pua'aj tyá'xaj i tyi'tíj maj quee yó'itej, ajta a'yaa mu cha'taj mana'aj tyí'tyacui'nyij mati'ij a'íimaj i ya'muáatyee,

¹³ a'yaa mu mij majta tya'ajpuéetzij muá'ju'un mati'ij a'íimaj séecan puéjtzij tyu'tá'. A'yaa mu tyityóomuaajtyej maj tyi'tíj jin jutyamua've', a'yaa mu mij ricij tújca'rij tzajta'. Jéehua xu tyévi'si' séejre' a'íjna jime' je'ej siaj tyi'tíj jin ricij hua' jamuán, mati'ijta tyí'ye'estyaj, ji'nye a'íj mu jin jutyamua've' i maj jime' jujíimua'aj jucuanamuaaj.

¹⁴ Camu pújoorej maj íitaj huaséj majta je'en quee jaatanyácu'a'aj, camu a'náj ja'antyápua'citacaa maj á'itzeeria'aj i Dios jimi. Ca'nyíjra'aj mu hua'tá'caa a'íjma i maj quee jéehua juca'nyej mej mij majta tyi'tíj jin je'ej pua'aj huárinyij, jéehua mu jaayí'tin je'ej maj tyi'tíj jin huárinyij, a'íi mu a'íin pu'éen i tyeétyee i Dios ti puéjtzij huo'tá'sij.

¹⁵ Mu'rij jo'vátzij, ji'nye mu'rij ajtacíj i juyéj jitze ti tyámua' een. A'yaa mu mij ricij ti'ij a'íjna i Balaam, yójra' a'íjci i Bosor, i ti a'yan tyá'xie'va'ca'aj ti túmii huamué'tin a'íjna jime' ti je'ej pua'aj ricij,

¹⁶ ajta a'yaa pu je'ej tyo'tóomua'aj a'íjna jime' ti je'ej pua'aj rijcaa, ti'ij i púuru' tiquee tyo'ríi'rej a'yan tyaaté'exaa ti'ij tyévij, ajta je'en jaatá'ijmuejri' ti'ij quee tyi'tíj jin je'ej pua'aj rijcaj a'íjna jime' i ti jutímue'.

¹⁷ A'íimaj i maj a'yan ricij a'yaa mu een ti'ij jo'tíj ja'tyácun ajta je'en quee arájmuaa, nusu ti'ij i jéetirij ti áacaj jáatajchi, a'yaa pu tyihuá'ci'tyij maj a'áa jo'tyá'itzeere'en jusén jime' jo'tíj huápuí'ij jo'tíca'.

¹⁸ A'yaa mu a'íjna jin tyí'xaj i nyúucarij tiquee tyi'tíj je'ej tyí'xaj, majta ca'nyíjra'aj hua'tá'caa i séecan mej mij tyi'tíj jin je'ej pua'aj huárinyij a'íimaj i maj moochán jaatapúa'citaca', i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'íica'aj.

¹⁹ A'yaa mu tyihua'ixaatye' maj juxáahuaj séeria'aj muá'ju'un, majta jujímua'aj ca'nyéjrij jin tyí'huüre' a'íjna jime' maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij, ji'nye a'táj tina'aj ti ca'nyéjrij jin tyí'huüre', a'í pu a'yan tyá'huüre' je'ej ti tyi'táj arí tyeetyáamue'tij.

²⁰ Ji'nye a'íimaj i maj meríj jaamua'aj a'íjci i tavástara' Jesús i ti ajta Ciríistu' pué'een, a'íimaj mu meríj ajtacíj a'íjci jitze i ti je'ej pua'aj tyí'een íyan cháanacaj japua, tipua'aj ajtáhua'aj huo'tyámue'tin a'íjna i ti je'ej pua'aj een, jéetze' mu je'ej pua'aj rinyij mequee jájcuaj.

²¹ Jéetze' pu tyámua' tacaj maj quee a'náj jáamua'tyijche' a'íjci i juyéj ti tyámua' een, mej mij quee a'yan tyá'mua'reeriaj majta je'en yo'huá'xij a'íjci i nyúucarij ti tyámua' een ti ajta hua' jimi huatyátuihuaca'.

²² A'yaa pu'ij a'íjma jimi tya'raj je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze ti a'yan tíjin: "A'íjna i tzi'ij, ajtáhua'aj pu pu'ájvej ti'ij jáacua'nyij i jujárie'rij", ajta i ti a'yan tíjin: "A'íjna i tuíxuj i maj tyámua' tya'cáajo'sij, ajtáhua'aj pu i jáxu'uj jitze átyi'huaxi'ij."

3

A'náj ti ajtáhua'aj yatanyésij i tavástara'

¹ Nye'ihuáamua' mu nyaj já'muaxie've', a'í pu a'ín pué'een i yu'xarij ti hua'puaj i nyaj jitzán tyajá'muayu'se'ej. A'yaa nu a'íjci jime' i ti hua'puaj tyá'xie've' nyej nyij ca'nyíjra'aj jamuaata'an siaj sij tyámua' tyú'mua'tyij.

² Xo'támua'reej je'ej maj ará'tyeej tyu'taxájtaca' a'íimaj i maj Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj, siajta a'íjci i nyúucarij i ti jamuaatá' a'íjna i tavástara', ti ajta a'ín pué'een i ti ja'mua japua huatányuusij, a'í pu a'ín pué'een i nyúucarij ti ityájma jimi jaatyájtoo, tyej tyij jamuaaté'exaatye'en.

³ Siata'aj tyámua' tyá'mua'reeriaj ti a'yan tye'mej, a'ájna xicáara' jitze ti jitzán néijmi'i tye'entyipua'rij, a'í mu huataséjre'ej i tyeítyee i maj jamuá'xaahuari', je'ej ti a'íimaj tyihua'ráanajchi i ti je'ej pua'aj een,

⁴ a'yaa mu tyu'ta'íhuo'sij tíjin: "¿Ji'nye tyi'táj huaríj a'íjna jime' ti i Ciríistu' ajtáhua'aj ya'uvé'nyesij? Mu'ríj huácuij i tahuásimua'ci'ij, ajta a'yáana'aj óoche' tyí'sejre' i cháanacaj ti'ij jájcuaj imuáj tyu'tyátaavijhuaca'."

⁵ A'íimaj i tyeítyee camu jaxie've' maj jo'támua'reej ti i tajapuá arí jájcuaj imuáj séjria'ca'aj, ajta i cháanacaj a'yan tyu'séjrej ti'ij i Dios junyúuca a jin tyu'ta'íjtaca', ti'ij ajnyéj a jáata', ajta ijíj a'yan tyí'sejre' i jájtyij japua.

⁶ A'yaa pu ajta jájtyij jin tyu'tyá'uunyi'huaca' i cháanacaj a'ájna imuáj.

⁷ Ajta i tajapuá ijíj ti séejre' ajta a'íjna i cháanacaj i tyaj a'yan japuan ijíj a'yan séejre', Dios pu jacha'ij ti'ij jaatyáteeraj. A'í pu i tiéj hua'antypua'ritye'sij a'ájna xicáara' jitze ti jitzán huá'xijtye'en i junyúuca jime', ajta néijmi'caa jo'riésij a'íimaj i tyeítyee i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij.

⁸ Siata'aj quee yó'hua'nan, nye'ihuáamua' ti i tavástara' jimi séej xicáj a'yan een ti'ij séej ví'ra'aj nyinyi'ra'aj, ajta séej ví'ra'aj nyinyi'ra'aj a'yan een ti'ij séej xicáj.

⁹ Capu a'yan huatóomua'aj ti i tavástara' á'tyeeren ti'ij a'yan huárinyij je'ej ti tya'tóoraj, mati'ij séecan tyí'mua'tzej, sulu tyámua' pu tyé'viicue' ja'mua jimi, ji'nye capu jaxie've' ti a'táj jó'vetyij, sulu mej mij néijmi'i tyá'antzaahuatye'en i Dios jimi.

¹⁰ Ajta i tavástara' a'yaa pu tyo've'nyesij ti'ij i náhua'rij ti avíitzij jin huataséjre'ej i tíca'rij tzajta'. Aj pu'ij i tajapuá ti séejre' huatyú'uunyi'huaj,

ca'nyíin pu jin je'ej pua'aj huápu'i'ij huatánamua'ajre'ej, ajta néijmi'i i ti tyú'taavijhuaca' ajta pu tye'entyipua'rij a'íjna jime' i tiéj, ajta i cháanacaj, jamuán i ti japuan tyí'sejre' a'íi pu tyu'tyátaasij.

¹¹ Ji'nye néijmi'i pu a'yan tyu'tyú'uunyi'huaj, a'yaa pu'ij tyúuxie've' siaj tyámua' tyityetyúucha'íij, siajta néijmi'i jin ja'rá'astijre'en i Dios.

¹² Siata'aj jajchó've'ej a'náj ti xicáara' jitze uvé'nyesij i Dios, siajta néijmi'i jin tyámua' eenye'. Ji'nye a'ájna xicáara' jitze, a'íjna i tajapua' néijmi'i pu huatyú'uunyi'huaj i tiéj jime', ajta i ti tyú'taavijhuaca' ti'ij ajta jamuán tyí'sejre', a'íi pu ajta néijmi'i tyu'tyátaasij,

¹³ tyajta ityáj a'íj tu tyicho've', i tajapua' ti jájcuaj tyajta i cháanacaj ti ajta jájcuaj, a'yájna ti'ij i Dios tya'táraj, ajta néijmi'i tyámua' tyi'éenye'ej ta'mej.

¹⁴ A'íj xu jin nye'ihuáamua' mu nyaj já'muaxie've', ijíj siaj siooj a'yan tye'ejchó've', siata'aj tyámua' eenye' i Dios jimi, siaj sij quee tyi'táj jin á'itzeeria'aj.

¹⁵ Siata'aj a'yan tyá'mua'reeriaj ti a'íjna jin já'muacho've' i Dios ti'ij néijmi'caa táahuire'en. A'íj pu ajta jin tyajamuaatayú'sej a'íjna i ta'ihuáara' Pablo i tyaj jaxie've', Dios pu a'yan tyaatá' ti'ij yo'itéej já'ra'nyij tyámua' naa.

¹⁶ Néijmi'i i ti jitzán tyajamuaatayú'sej a'yaa pu cha'tána'aj tyajamuáa'ixaa, tyij ajta je'caquéj muárie'rij ti a'táj yo'itéej já'ra'nyij i nyúucarij, a'íj mu jin séecan i tyeítyee i maj quee tyi'táj mua'reej i maj majta quee xu jéehua tyé'viicue' i maj jin tyá'tzaahuatye' a'yaa mu mij a'íjna jin tyí'tyese' mej mij seequéj tyiyo'itéej muá'ra'nyij, a'íi mu mij seequéj ja'uurej i nyúucarij, a'íj mu mij jin jujímua'aj antyúupua'ritye'sij.

¹⁷ A'yaa pu'ij nye'ihuáamua' mu nyaj já'muaxie've', mua'aj xu seríj jamua'reej, siata'aj sij tyámua' tyityahuóocha'íin, mej mij quee tyi'táj jin jamuáacuanamuaj a'íimaj i maj je'ej pua'aj tyí'tyetyeityee, nusu siaj sij a'yan huárinij je'ej maj a'íimaj tyí'ijta.

¹⁸ Siajta mua'aj siata'aj jéetze' tyámua' tyáamua'tyij a'íjci i tavástara' ti ajta Ciríistu' pué'een, siata'aj a'íjna jin huahuóse'en i siaj jin huóoxie've'en. Tyiche' a'náj tina'aj tyé'tyoytzi're'ej. Che' a'yan tyá'ra'nyij.

Ī yu'xarij ti anaquéecan jo'yú'xaca' a'íjna i San Juan

A'íjna i nyúucarij ti júurij

¹ A'íj tu jin mua'ajmaj tyajá'muayu'se'ej a'íjna jitze ma'can i Ciríistu' ti arí jájcuaj imuáj séjria'ca'aj ajta ti'ij na'aj yatij je're'nyej, a'íi pu a'íin pué'een i tyaj jáanamujri' tyajta i tyaj taji'ij jin jaaséj. Ji'nye tu'ríj jaaséj tyajta tamuáca' jin ja'ajtamuariej. A'íi pu a'íin pué'een i nyúucarij ti júurij.

² A'íi pu i júuricamej huataséjre, ityáj tu jaaséj, tyajta a'íjna jitze ma'can tyí'xaj, tyajta a'yan cha'taj tyana'aj mua'ajmaj tyajá'mua'ixaatye', a'íjna i ti ajta tavástara' jimi séejre', i ti ityájma jimi huataséjre.

³ A'íj tu tyij já'mua'ixaatye' i tyaj jaaséj, tyajta i tyaj jáanamujri', siaj sij siajta mua'aj tajamuán séjre'ej, a'yájna tyati'ij ityáj jimi tyí'sejre' i Dios i tyaj jáj táataj, tyajta jimí a'íjna i Jesús i ti ajta Ciríistu' pué'een.

⁴ A'yaa tu een jime' tyajá'muayu'se'ej tyej tyij néijmi'i huátatyamua've'en.

Dios pu a'íin pué'een i tatzárij

⁵ A'íi pu a'íin pué'een i nyúucarij i Ciríistu' ti taamuá'tyej i tyej tyij ityáj já'mua'ixaatye', ti i Dios tatzárij pué'een, ajta quee jimí séejre' a'íjna i tíca'rij.

⁶ Típua'aj a'yan tyetyí'xajta yee jimi tu séejre', tyajta je'en tíca'riste' cñnyej, a'íj tutyij jin tyí'hue'taj, ji'nye catu huatoojé'yacan jin tyí'xaj.

⁷ Ajta típua'aj a'yan a'íjna jitze tyetyi'tyesejria'aj i tatzárij, a'yájna ti'ij ajta i Dios tatzárij tyi'pué'een, a'íj tu jin jimi séejre', ajta i xúuria'ra' i Jesús ti yójra' pué'een i Dios, a'íi pu néijmi'i tyitacáa'ri'raj i tyaj jin ootyá'itzee i Dios jimi.

⁸ Típua'aj a'yan tyetyí'xajta yee catu tyi'táj jin á'itzeere' i Dios jimi, a'yaa tu tyij tajímua'aj tyí'tacuanamuj, capu ij ityájma jimi séejre' a'íjna i nyúucarij ti jì're'can jime',

⁹ ajta típua'aj tyaataxáj i tyaj jin ootyá'itzee i Dios jimi, a'yaa pu tyí'rij tyaj jitzán tyú'ca'nyej i Dios, ti tyámua' eenye' séejre', ajta a'íin tyitaatú'uunyi'raj i tyaj jin ootyá'itzee ajta néijmi'i i tyaj jin je'ej pua'aj huaríj.

¹⁰ Típua'aj a'yan tyetyí'xajta yee catu a'náj tyi'táj jin ootyá'itzee i Dios jimi, a'yaa tu tyé'sejrata ti i Dios tyí'hue'tacaa, catu tyij tyeexúj tyámua' tyá'antzaahuaj i nyúucaria'ra'.

2

Ciríistu' pu a'íin pué'een i ti tajapuá huatányuusij

¹ Mua'aj mu siaj nyiyóojmua' pué'een mu nyaj huápuí'ij já'muaxie've', a'yaa nu tyajá'muayu'se'ej siaj sij quee tyi'táj jin á'itzeeria'aj i Dios jimi. Ajta típua'aj a'táj tyi'táj jin ootyá'itzeere'en i Dios jimi, síj pu tajapuá huatányuusij, a'íi pu a'íin pué'een i Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een, a'íi pu'ij jì'reenya'aj séejre' i Dios jimi.

² Ciríistu' pu tajitzé ma'can huatóomu'vejritaca' ta'aj ij i Dios tyi'taatú'uunyi' i tyaj jin ootyá'itzee, ajta quee ityájma na'aj, sulu néijmi'caa jime' i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua.

³ Tipua'aj néijmi'i jin a'yan táarinyij je'ej ti i Dios tyí'ijta, a'yaa tu a'íjna jin tyámua' tyá'mua'reej tyaj ji'r'é'can jime' jamua'tyej.

⁴ Ajta tipua'aj síj a'yan tyí'xajtaj yee: “Nyáaj nu jamua'tyej a'íjci i Jesús”, ajta quee a'yan ricij je'ej ti tyí'ijta i nyúucaria'ra', a'íi pu tyí'hue'tacaa, ajta quee jimi séejre' i ti ji'r'é'can jime'.

⁵ Ajta a'íjna i ti a'yan ricij je'ej ti i nyúucaria'ra' tyí'ijta, a'íi pu arí ji'r'é'can jime' tyámua' een a'íjna jitze i Dios ti jin taxie've', a'íj tutyij jin jamua'reeren ti a'íin jimi séejre' i Dios.

⁶ A'íjna i ti a'yan tyí'xaj ti i Dios jitze ajtyáma'can, a'yaa pu tyúuxie've' ti a'yan cha'tána'aj tyi'tyúucha'ij ti'ij i Ciriístu'.

A'íjna i nyúucarij ti jájcuan jin tyí'ta'ijtye'

⁷ Nye'ihuáamua' mu nyaj já'muaxie've', a'íjna i nyúucarij i nyaj já'muayu'se' capu jájcuj, sulu a'íi pu a'íin pué'een i nyúucarij ti jájcuj imuáj i Dios jin tyitaata'íj. A'íjna i nyúucarij ti jájcuj imuáj jin tyitaata'íj i Dios, a'íi pu a'íin pué'een i nyúucarij i siaj jáanamujri'.

⁸ Ajta a'yájna, a'íjna i nyaj já'muayu'se' nyúucarij pu pué'een ti jájcuj, ti ajta ji'r'é'can jime' i Ciriístu' jimi ajta ja'mua jimi, ji'nye pu'ríj antyipua'rij a'íjna i tíca'rij, aj pu'ij huatyóochesij i ti ji'r'é'can jime' tatzárij pué'een.

⁹ Tipua'aj síj a'yan tyí'xajtaj ti a'áa já'ma'can jo'tij jó'nyeeri'ij, ajta je'en i ju'ihuáara' tyicha'íria'aj, a'íi pu óoche' a'áa já'sejre' jo'tij jo'tíca'.

¹⁰ A'íjna i ti jaxie've' i ju'ihuáara' a'íi pu a'áa já'ma'can jo'tij jó'nyeeri'ij, ajta quee tyi'tij séejre' ti jin ootyá'itzeere'en i Dios jimi.

¹¹ Ajta a'íjna i ti jájcha'íire' i ju'ihuáara', a'íi pu a'áa já'ma'can jo'tij jo'tíca' ajta a'yan tíca'riste' metyojo'cha'can, a'íj pu jin quee jamua'reej jo'tij jooméj, ji'nye i tíca'rij pu a'yan jáaruuj ti'ij aráacunyij.

¹² Nyiyóojmua', a'yaa nu tyajá'muayu'se'ej mua'ajmaj, ji'nye Dios pu tyajamuaatú'uunyi'ri' i siaj jin ootyá'itzee, a'íjna jitze ma'can i Jesús ti ajta Ciriístu' pué'een.

¹³ Siajta mua'aj mu siaj hua' huásimua' pué'een, a'yaa nu tyajá'muayu'se'ej, ji'nye mua'aj xu seríj jamua'tyej a'íjna i ti jájcuj imuáj séjria'ca'aj. Ajta mu siaj tyáamua, a'yaa nu tyajá'muayu'se'ej, ji'nye mua'aj xu seríj tyu'tyáamue'tij a'íjci jitze i ti je'ej pua'aj een.

¹⁴ A'yaa nu nyeríj tyajamuaatayú'sej mu siaj hua'yojmua' pué'een, ji'nye mua'aj xu jamua'tyej a'íjci i tyaj jajvástara'. A'yaa nu nyajta nyeríj tyajamuaatayú'sej mu siaj hua' huásimua' pué'een, ji'nye mua'aj xu seríj jamua'tyej a'íjna i ti jájcuj imuáj séjria'ca'aj. A'yaa nu nyajta tyajamuaatayú'sej mu siaj tyáamua, ji'nye mua'aj xu uhuácaca'nye' siajta ja'antzaahuaj i nyúucaria'ra' i Dios ja'muaxiéjnyu'caa tzajta', siajta seríj néijmi'i jin tyu'tyáamue'tij a'íjci jitze i ti je'ej pua'aj een.

¹⁵ Caxu jaxie'va'aj i cháanacaj, nusu i ti íyan tyí'ma'can cháanacaj japua. Tipua'aj síj a'yan tya'xié've'ej i cháanacaj, capu jaxie've' i Dios,

¹⁶ ji'nye néijmi'i íyan ti tyí'sejre' i cháanacaj japua capu tavástara' jimi tyajá'ma'can, sulu íyan pu'uj tyí'ma'can. A'íi pu'ij a'íin tyi'pué'een i cháanacaj japua ti a'yan tyí'ma'can: a'íjna i ti je'ej pua'aj een i ti hua' tzajta' eerányinyii, ajta a'íjna i ti séejre' mej mij a'íjna jin ahuóotzaahuatye'en.

¹⁷ Ajta a'íjna i cháanacaj pu'ríj antyipua'rij, jamuán i ti je'ej pua'aj tyí'een, ajta a'íjna i ti a'yan ricij je'ej ti i Dios tyá'xie've', a'íi pu júurij ta'mej jusén jime'.

A'íjna i ti jì're'can jime' ajta i ti hue'tzij pué'een

¹⁸ Mu siaj yójmua'mua' pué'een, pu'ríj a'ájna ajtyojo're'nyesij i xicáara' tì jitzán néijmi'i tye'entyipua'rij. Mua'aj xu seríj a'yan tyú'namuajri' tì a'yan huataséjre'sij a'íjna i ti jájcha'ìire' i Círíistu', ajta ijíj mu'ríj mue'tíj huataséjre i maj jájcha'ìire' i Círíistu'. A'íj tu jìn jamua'reej tì arí néijmi'i tye'entyipua'rij.

¹⁹ A'íi mu ityájma jimi eeráanyej, ajta camu tajitzé ajtyáma'cantaca'aj, jì'nye tìpua'aj tajitzé mua'ajtyáma'cantajche', a'íi mu tajamuán hu- atya'itzéere'nyijche'. Ajta a'yaa pu tyu'ríj tì'ij tyámua' tyu'taséjre'en maj quee néijmi'i tajitzé ajtyáma'can.

²⁰ Ajta a'íjna i Círíistu' tì tyámua' een, a'íi pu tyámua' táaruuj a'íjna jime' i júuricama'ra' i Dios, a'íj xu jìn mua'aj tyámua' metyityoomuámua're'.

²¹ Canu a'íjna jìn tyajá'muayu'se'ej siaj quee jamua'tyej i ti jì're'can jime', sulu a'íjna jime' siaj seríj jamua'tyej, siajta a'yan tyá'mua'reej tiquee i'ríj tì hue'tzij huataséjre'en a'íjna jitze i ti jì're'can jime'.

²² ¿A'tanyíj a'íin pué'een i ti tyí'hue'tacaa? A'íi pu a'íin pué'een i ti a'yan tyí'xaj yee capu i Jesús a'íin pué'een i Círíistu'. A'íi pu a'íin pué'een i ti jájcha'ìire' a'íjci i Círíistu', jì'nye a'yaa pu tyá'hue'taj a'íjna i tyaj jajvástara' ajta a'íjci i yójra'.

²³ A'tíj tina'aj tì a'yan tyá'hue'taj a'íjci i yójra', capu tyámua' jimi tyí'sejre' i tyaj jajvástara', ajta a'íjna i ti a'yan tyí'xaj yee Jesús pu a'íin pué'een i yójra' i Dios, a'íi pu tyámua' tyí'sejre' i Dios jimi.

²⁴ A'íj xu jìn mua'aj tyámua' tyeetyécha'íin a'íjci i nyúucarij i siaj jájcuaj jáanamuaajri', ajta tìpua'aj a'íjna i nyúucarij i siaj jájcuaj jáanamuaajri' tyámua' ja'mua jimi tyu'tyá'itzeere'en, mua'aj xu siajta tyámua' tyí'tyeséere'ej xá'ju'un a'íjna jimi i ti yójra' pué'een i Dios, siajta jimi i tyaj jajvástara'.

²⁵ A'íi pu a'íin pué'een i ti jìn tya'tóoratziiiri' ityájma jimi a'íjna i Círíistu', tyej tyij jusén jìn júurij tá'ra'nyij.

²⁶ A'yaa nu een jime' tyajá'muayu'se'ej siaj sij jáamua'reej je'ej maj séecan tyá'xie've' mej mij jamuáacuanamuan.

²⁷ Ajta ja'mua jimi pu arí séejre' a'íjna i júuricama'ra' i Dios, a'íjna i ti jìn i Círíistu' tyámua' jamuáaruuj, a'íj pu jìn quee juxie've' tì a'tíj tyajamuáamua'tyej, jì'nye a'íjna i júuricamej tì ja'mua jimi jaatyájtoo, a'íi pu néijmi'i tyaja'muamua'tyej, ajta quee hue'tzij jìn tyaja'muamua'tyej. Siata'aj tyámua' jimi tyí'tyesejre'ej i Círíistu', a'yájna tì'ij i júuricama'ra' i Dios tyajamuamua'tyej.

²⁸ Ajta ijíj, mu siaj yójmua'mua' pué'een, siata'aj tyámua' eenye' i Círíistu' jimi, tyej tyij jitzán tyú'ca'nyej tì'ij a'yan huataséjre'en, tyajta je'en quee huatátatyevi'ra'astaj tì'ij a'íin uvé'nyej.

²⁹ Jì'nye mua'aj xu a'yan tyá'mua'reej tì i Círíistu' jì'réenye'ej séejre', ajta a'yan tyúuxie've' siaj jamua'reej tìjìn a'íimaj i maj xá'pu' ricíj, a'íi mu yójmua'mua' pué'een i Dios.

3

I maj yójmua'mua' pué'een i Dios

¹ Cási' siata'aj a'íjna jitze tyú'mua'tyij tì i Dios jéehua taxie've', a'íj pu jìn a'yan taatamua'aj tyej tyij yójmua'mua' pué'eenye'. A'íj mu jìn quee tamuaajtyej a'íimaj i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua, jì'nye camu majta jamua'tyej i Dios.

² Nye'ihuáamua' mu nyaj já'muaxie've', tu'ríj yójmua'mua' pué'een i Dios. Tyij ajta quee eexúj je'ej ámiteere' je'ej tyaj éenye'ej tá'ju'un, a'yaa tu tyá'mua'reej tyaj a'yan cha'taj tyana'aj éenye'ej tá'ju'un tí'ij i Ciriístu' tí'ij a'íin huataséjre'en, ji'nye a'áa tu jaséjran je'ej ti a'íin een.

³ Ajta a'tíj tina'aj ti a'yan a'íj jitze tyi'ijchó've', a'íj pu jin tyámua' ju'uurej tí'ij ji'réenya'aj séeria'aj tá'ra'nyij, a'yájna tí'ij ajta i Jesús i ti Ciriístu' pué'een.

⁴ Ajta a'íjna i ti tyi'tíj jin á'itzeere' i Dios jimi, a'íi pu je'ej pua'aj ricij, ji'nye a'íjna i ti jin juxana'cire', a'íj pu jin je'ej pua'aj ricij.

⁵ A'yaa xu'ríj mua'aj tyá'mua'reej ti i Ciriístu' a'íjna jin mujo've'mej tí'ij jó'uunaj i tyaj jin quee xá'pui' huaríj i Dios jimi, a'íjna jime' ti a'íj jimi quee tyi'tíj séejre' ti je'ej pua'aj een.

⁶ A'yaa pu'ij, a'tíj tina'aj ti i Dios jimi séejre', capu che' tyi'tíj jin je'ej pua'aj ricij, ajta a'íjna i ti ooj juxana'cire', a'íi pu quee eexúj yó'itej je'ej ti een a'íjna, capu ajta jamua'tyej.

⁷ Mu siaj yójmua'mua' pué'een, che' quee a'tíj já'muacuanamuj, a'íjna i ti xá'pui' tyi'tyúucha'ij, a'íi pu ji'réenya'aj séejre' i Dios jimi, a'yájna tí'ij ajta i Ciriístu' ji'réenye'ej tyi'sejre',

⁸ ajta a'íjna i ti je'ej pua'aj tyi'tyúucha'ij, a'íj pu jitze ajtyáma'can i tyiyáaru', ji'nye a'yaa pu i tyiyáaru' jájcuaj imuáj je'ej pua'aj tyo'huatyóochej. A'íj pu'ij jin mujo've'mej a'íjna i yójra' i Dios, ta'aj ij ja'antyipuá'aritye'en i muárie'ria'ra' i tyiyáaru'.

⁹ Capu síj ti yójra' pué'een i Dios je'ej pua'aj ricij, ji'nye a'íj pu jitze eeráma'can i Dios, a'íj pu jin quee i'ríj ti ooj je'ej pua'aj tyi'tyúucha'ij, ji'nye a'íi pu síj a'íin pué'een i ti yójra' pué'een i Dios.

¹⁰ A'yaa pu a'íjna jin tyé'miteere' a'tyán maj yójmua'mua' pué'een i Dios, ajta a'tyán maj yójmua'mua' pué'een i tyiyáaru', ji'nye a'tíj tina'aj ti je'ej pua'aj tyi'tyúucha'íij, nusu quee jaxie've' i ju'ihuáara', capu i Dios jitze ajtyáma'can.

I nyúucarij ti ta'ijtye' tyej tyij huátaxie've'en

¹¹ A'íi pu a'íin pué'een i nyúucarij i siaj jájcuaj imuáj jáanamujajri' ti a'yan tyúuxie've' tyaj huátaxie've'en séej tyajta séej.

¹² Tyiche' quee a'yan eenye' tí'ij a'íjna i Caín, ti a'íjna jitze eeráanyej i ti je'ej pua'aj een, ajta je'en i ju'ihuáara' huajé'caj. ¿Ji'nye een jin tyeejé'caj? A'íjna jime' i ti je'ej pua'aj tyi'tyúucha'íica'aj, ajta a'íjna i ihuáaria'ra' tyámua' pu tyi'tyúucha'íica'aj.

¹³ Nye'ihuáamua', caxu je'ej tyityóomujtyaj tipua'aj majamujcha'íiria'aj a'íimaj i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua.

¹⁴ Ityáj tu tyeríj júurij séejre' i Dios jimi catu che' muí'chíj, a'yaa tu tyá'mua'reej a'íjna jime' tyaj hua'xie've' i ta'ihuáamua'. Ajta a'tíj tíquee jaxie've' i ju'ihuáara', a'íi pu óoche' muí'chíj.

¹⁵ A'íjna i ti jájcha'íire' i ju'ihuáara', a'íi pu a'íin pué'een i ti tyi'tyacui'caa, siajta mua'aj a'yan tyá'mua'reej tíquee jusén jin júurij huatyá'itzeere'ej a'íjna i ti tyi'tyacui'caa.

¹⁶ A'yaa tu tyá'mua'reej je'ej ti een i tyaj jin huátaxie've'en, ji'nye a'íi pu i Ciriístu' tajitzé ma'can huamuí', a'yaa pu'ij ajta tyúuxie've' tyej tyij a'yan cha'taj tyana'aj ityáj tyityáacui'nyij hua' jitze ma'can i ta'ihuáamua'.

¹⁷ Ji'nye tipua'aj síj chíjtyaanyi' pué'eenye', ajta a'yan tyé'sejra ti i ihuáaria'ra' quee je'ej tyéejviicue'raj, ajta je'en quee jaatáhuíire'en, ¿ji'nye tyí'rij ti jimi séejre'ej a'íjna i ti jin i Dios taxie've'?

¹⁸ Mu siaj yójmua'mua' pué'een, tyiche' quee a'yan tyana'aj tyí'xajtaj yee tyátaxie've', sulu tyiche' a'yan huárinyij je'ej tyaj tyí'xaj.

¹⁹ A'yaa tutyij tyá'mua'reeren tyaj ji'récán jime' tyámua' tyi'tyítacha'íj, tyajta tyámua' éenye'ej tá'ju'un i Dios jimi,

²⁰ ajta tipua'aj i taxiéjnyu'caa tyi'tíj jin tá'xijtye'ej, a'íjna i Dios pu jéetze' va'cán jin antyúumua'reej quee i taxiéjnyu'caa, a'íi pu néijmi'i tyí'mua'reej.

²¹ Nye'ihuáamua' mu nyaj já'muaxie've', tipua'aj i taxiéjnyu'caa quee tyi'tíj jin tá'xijtye'ej, a'yaa pu tyí'rij tyaj jitzán tyú'ca'nyej i Dios,

²² ajta je'en a'íin néijmi'i tyitaatá'sij tyi'tíj tyaj jaatáhuaviiraj, ji'nye a'yaa tu ricij je'ej ti tyí'ijta i nyúucaria'ra' tyajta tyámua' tyi'tyítacha'íj je'ej ti a'íj tya'ránajchi.

²³ Ajta i nyúucaria'ra' a'yaa pu tyí'ta'ijtye' tyej tyij jitzán tyá'antzaahuatye'en i Ciríistu' ti ajta Jesús pué'een i ti yójra' pué'een i Dios, tyajta je'en huátaxie've'en séej tyajta séej je'ej ti a'íin tyitaata'íj.

²⁴ A'íimaj i maj ja'tzaahuatye' i nyúucaria'ra' majta jitzán séejre', a'íi pu ajta i nyúucarij hua' jitze séejre'. A'yaa tu a'íjna jin tyá'mua'reej ti a'íin tatzájta' séejre', a'íjna jime' ti i júuricama'ra' tajimí huatyá'itzeerej.

4

A'íjna i júuricama'ra' i Dios ajta i xiéjnyu'carij ti jájcha'íire' i Ciríistu'

¹ Nye'ihuáamua' mu nyaj já'muaxie've', caxu néijmi'caa já'tzaahuatya'aj i maj a'yan tyúusejrataj maj i Dios jitze ma'can tyí'xaj, sulu siata'aj anaquéej tyámua' tyíhuo'séj siaj sij jáamua'reej tipua'aj i júuricamej i ti hua' jitze séejre' i Dios jimi já'ma'cantaj nusu quee. Ji'nye jéehua mu a'yan séejre' i cháanacaj japua i maj quee huatoojé'yacan jin tyí'xaj i Dios jimi.

² A'yaa pu'ij tyí'rij siaj sij jáamua'reej a'tíj ti jimi séejre' i júuricama'ra' i Dios, a'íjna i ti a'yan tyaataxáj yee Jesús pu Ciríistu' pué'een, ajta a'yan yee a'yaa pu eenye' yatanyéj ti'ij tyévij, a'íi pu i júuricama'ra' i Dios jitzán séejre'.

³ Ajta a'íjna i ti quee a'yan tyá'mua'tyej a'íjci i Jesús, capu jimi séejre' i júuricama'ra' i Dios, sulu a'íi pu jitzán séejre' i júuricama'ra' a'íjna i ti jájcha'íire' i Ciríistu'. A'yaa xu mua'aj tyú'namuajri' ti a'íin a'yan huataséjre'sij i cháanacaj japua a'íjna i ti jájcha'íire' i Ciríistu', a'yaa pu'ij tyi'ja'yájna ti a'íin arí a'yan séejre' i cháanacaj japua.

⁴ Nyiyóojmua', mua'aj xu i Dios jitze ajtyáma'can, siajta seríj huot'yáamue'tíj a'íjma i maj tyí'hue'tacaa, ji'nye a'íjna i ti ja'mua jimi séejre', jéetze' pu va'cán jin antyúumua'reej quee a'íjna i ti íiyan séejre' i cháanacaj japua.

⁵ A'íimaj i maj íiyan ma'can i cháanacaj japua, a'íj mu jin a'yan tyí'xaj a'íjna jime' íiyan ti tyí'ma'can cháanacaj japua, majta a'íimaj i maj a'yan ma'can a'íi mu huá'namuaj.

⁶ Tyajta ityáj, a'íj tu jitze ajtyáma'can i Dios. A'íjna i ti jamua'tyej i Dios, a'íi pu tanamuaj, ajta i ti quee jamua'tyej i Dios, capu tanamuaj. A'yaa pu'ij tyí'rij tyej tyij jáamua'reej a'tíj ti ji'récán jime' i Dios jitze ma'can tyí'xaj, ajta a'tíj ti hue'tzij jin tyí'xaj.

Dios pu jéehua taxie've'

⁷ Nye'ihuáamua' mu nyaj já'muaxie've', tyiche' huátaxie've'en séej tyajta séej, ji'nye Dios pu ajta a'yan tyí'taxie've' ityájma. A'íjna i ti hua'xie've' i juxa'aj tye'ítyee, a'íi pu i Dios jitze ajtyáma'can ajta jamua'tyej i Dios.

⁸ A'íjna i tiqee hua'xie've' i juxa'aj tyeítýee, capu jamua'tyej i Dios, ji'nye Dios pu a'íin pué'een i ti taxie've'.

⁹ Dios pu taataséjra a'chu ti taxie've', a'íjna jime' ti uyo'ta'ítýaca' i ti a'íjna caa tyi'ijyój, íyan cháanacaj japua, tyej tyij a'íjna jitze ma'can júurij huatyá'itzeere'en i Dios jimi.

¹⁰ A'yaa pu'ij een a'íjna i ti jin i Dios taxie've', capu a'yan huatóomua'aj yee ityáj tu anaquéej jaaxie've' i Dios, sulu a'íi pu anaquéej taataxié'vej ityájma, ajta uyo'ta'ítýaca' i juyój, ti'ij a'íin huatóomu'vejritaj, ajta je'en jó'uunaj i tyaj jin ootyá'ítzee i Dios jimi.

¹¹ Nye'ihuámua' mu nyaj já'muaxie've', tìpua'aj i Dios a'yan arí tyitaaxié'vej, a'yaa pu'ij tyúuxie've' tyej tyij a'yan cha'taj tyana'aj ityáj tyityahuátaxie've'en séej tyajta séej.

¹² Capu a'tíj a'náj jaaséj i Dios, ajta tìpua'aj tyahuátaxie've'en séej tyajta séej, Dios pu ityájma jimi séejre', ajta i ti jin taxie've' pu ajta ityájma jimi néijmi'i séeria'aj ta'mej.

¹³ A'íjna i ti jin ámiteere' tyaj i Dios jimi séejre', ti ajta a'íin tajimí séejre', a'íi pu a'íin pué'een i júuricama'ra' ti tatzájta' séejre'.

¹⁴ Ityáj tu tyeríj jaaséj, a'íj tu jin a'yan tyí'xaj ti i Dios uyo'ta'ítýaca' i juyój ti'ij hua' japua huatányuunyij a'íimaj i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua.

¹⁵ A'tíj tina'aj ti a'yan tyu'taxáj yee Jesús pu yójra' pué'een a'íjci i Dios, a'íi pu i Dios jimí séejre' ajta i Dios pu ajta a'íj jimí séejre' i tyéviij.

¹⁶ A'yaa tutyij a'íjna jin tyá'mua'reej, tyajta tyá'tzaahuatye' ti i Dios taxie've', ajta a'íjna i ti a'yan tyihuá'xie've' i juxa'aj tyeítýee, a'íi pu i Dios jimi séejre', ajta Dios pu ajta a'íj jimí séejre' i tyéviij.

¹⁷ A'yaa pu'ij tajimí tyí'sejre' i tyaj jin taxie've', tyej tyij jitzán tyú'ca'nyej a'ájna xicáara' maj jitzán tá'xijtye'en, ji'nye ityáj tu tyámua' a'yan tyí'tyesejre' i cháanacaj japua a'yájna ti'ij ajta i Ciríistu' ji'réenya'aj tyí'sejre'.

¹⁸ Jo'maj jóoxie've', capu a'tíj tyi'tíj jin tyí'tziinye'. Ji'nye i maj jin juxie've' pu néijmi'i putyí'uurej, ajta tìpua'aj a'tíj tyí'tziinye'ej, a'íi pu ajta tyi'tíj jin jajpuéetzij ja'mej. A'íj pu jin a'íjna i ti tyí'tziinye', a'íi pu quee eexúj tyámua' tyihuá'xie've' i juxa'aj tyeítýee.

¹⁹ Ityáj tu hua'xie've', ji'nye i Dios pu anaquéej ityájma taaxié'vej.

²⁰ Tìpua'aj síj a'yan tyí'xajtaj yee: "Nyáaj nu jaxie've' i Dios", ajta je'en jájcha'íirria'aj i ju'ihuáara', a'íi pu tyí'hue'tacaa. Ji'nye tìpua'aj a'tíj quee jaxie'va'aj i ju'ihuáara' ti jaaséj, capu je'ej tyí'rij ti jaaxié've'en i Dios tiqee a'náj jaaséj.

²¹ I Ciríistu' pu a'íjna i nyúucarij jin tyitaata'íj, ti'ij a'íjna i ti jaxie've' i Dios, che' ajta jaaxie've' i ju'ihuáara'.

5

A'íjna i tyaj jin tyá'tzaahuatye' a'íi pu a'íin pué'een i tyaj jin taxie've'

¹ A'tíj tina'aj ti tyá'tzaahuatye' ti Jesús a'íin pué'een i Ciríistu', a'íi pu yójra' pué'een i Dios, ajta a'íjna i ti jaxie've' a'íjci i ti yo'puáara'an pué'een, a'íi pu ajta hua'xie've' i yójmua'mua'.

² Tìpua'aj tyáaxie've'ej i Dios tyajta a'yan rijcaj je'ej ti tyí'ijta, a'yaa tu tyá'mua'reej tyej tyajta hua'xie've' a'íimaj i maj yójmua'mua' pué'een i Dios.

³ Típua'aj tyáaxie've'ej i Dios a'yaa pu ajta tyúuxie've' tyej tyij ja'rá'astijre'en je'ej ti a'íin tyí'ta'ijtye', ajta capu muárie'rij tyaj ja'rá'astijre'en je'ej ti a'íin tyí'ta'ijtye',

⁴ ji'nye a'íjna i ti yójra' pué'een i Dios, a'íi pu hua'antymue'tij a'íimaj i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua. Ajta i tyaj jin tyá'tzaahuatye' a'íi pu taatá' tyej tyij néijmi'i jin tyu'tyámue'tin.

⁵ A'íjna i ti tyá'tzaahuatye' ti i Jesús a'íin pué'een i yójra' i Dios, a'íi pu néijmi'i jin tyu'tyámue'tij íiyan cháanacaj japua.

⁶ Ajta a'náj ti i Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een ajtáhua'aj a'yan huataséjre ityájma jimi, A'yaa tu a'íjna jin tyá'mua'reej ti'ij a'íin huái'huaca' ajta je'ráaxirej i juxúure' ti'ij huamuí', tyajta quee jájtyij tyana'aj jin a'yan tyá'mua'reej, sulu jájtyij jamuán ajta xúure'ej. Ajta i júuricama'ra' i Dios a'íi pu a'yan tyámua' tyá'mua'reej, ajta a'íin pué'een i júuricamej ti ji'récán jime' tyí'xaj.

⁷ Majta huéeicaj i maj a'yan tyámua' tyá'mua'reej:

⁸ a'íjna i júuricama'ra' i Dios, i jájtyij i ti jin huái'huaca' i Jesús, ajta i xúure'ej i ti je'ráaxirej i Ciríistu' ti'ij huamuí' i cúruuj jitze, majta a'íimaj i maj huéeicaj, néijmi'i mu juxa'aj mana'aj tyí'xaj.

⁹ A'yaa tu tyá'antzaahuaj je'ej maj tyu'taxájtaca' i tyeítjee, ajta jéetze' tyí'huire' tyaj ja'antzaahuatye'en je'ej ti i Dios tyí'xaj, ji'nye a'íi pu a'íjna jitze ma'can tyu'taxájtaca' i juyój.

¹⁰ A'íjna i ti tyá'tzaahuatye' i yójra' jimi i Dios, a'íi pu nyúucarij jitzán tyí'sejre', ajta i tiquee tyá'tzaahuatye' i Dios jimi, a'yaa pu tyé'sejrata i Dios ti'ij i ti tyí'hue'tacaa, a'íjna jime' tiquee ja'tzaahuatye' je'ej ti i Dios tyu'taxájtaca' i juyój jitze ma'can.

¹¹ A'íjna i nyúucarij i Dios ti jaataxájtaca' a'íi pu a'íin pué'een i ti taatá'sij tyej tyij júurij huatyá'itzeere'en, ajta a'íjna i júuricamej a'íi pu jitze eerányinyii i yójra' i Dios.

¹² A'tíj ti jimi séejre' a'íjna i ti yójra' pué'een i Dios, a'íi pu júurij huatyá'itzeere'ej jusén jime', ajta i tiquee jimi séejre' capu júurij ta'mej.

¹³ A'yaa nu mua'ajmaj tyajá'muayu'se'ej mu siaj tyá'tzaahuatye' a'íjci jimi i yójra' i Dios, siaj sij jáamua'reej siaj júurij huatyá'itzeere'en jusén jime'.

¹⁴ Jitzán tu tyí'ca'nyej i Dios, ji'nye a'yaa tu tyá'mua'reej tijin típua'aj tyi'tíj tyaatáhuavii je'ej ti a'íin tya'ajxié'vi'ra', a'íi pu tanamuajran.

¹⁵ Ajta a'yájna tyati'ij tyá'mua'reej ti i Dios tanamuaj je'ej tyaj tyi'tíj tyaatáhuaviiraj, a'yaa tu tyajta tyáamua'reej tyaj a'yan tyé'ejcha'ij je'ej tyaj tyi'tíj tyaatáhuaviiraj.

¹⁶ Típua'aj síij a'yan tyé'sejra ti i ihuáaria'ra' tyi'tíj jin je'ej pua'aj ricij, tiquee a'yan tyá'ci'puaj ti'ij a'íjna jin huámui'nyij, che' jime' jaatáhuavii i Dios, ta'aj ij i Dios jaatá'an ti júurij tá'ra'nyij, típua'aj tyi'tíj jin a'yan rijcaj tiquee jací'puaj ti'ij a'íjna jin huámui'nyij. A'yaa pu ajta tyí'sejre' i ti jin a'tíj ootyá'itzeerej ti'ij ajta a'íjna jin huámui'nyij, a'íjna jime' canu a'yan tyajá'mua'ijtye' siaj a'íjna jin jaatáhuavii.

¹⁷ Néijmi'i i maj jin je'ej pua'aj ricij, a'íj mu jin juxana'cire', ajta pu ityájma jimi séejre' i maj jin á'itzeere', i tiquee a'yan tyihuá'ci'tyij mej mij a'íjna jin huácu'nyij.

¹⁸ A'yaa tu tyá'mua'reej tiquee tyi'tíj jin á'itzeere' a'íjna i Dios ti jimi séejre', ji'nye a'íi pu i yójra' i Dios jacha'ij, ajta a'íjna i ti je'ej pua'aj een capu je'ej joorej a'íjci i a'tíj.

¹⁹ A'yaa tu tyá'mua'reej tyaj i Dios jitze ajtyáma'can, majta néijmi'i i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua, a'íi pu tyihuá'ijtye' i xiéjnyu'carij ti je'ej pua'aj een.

²⁰ A'yaa tu tyajta tyá'mua'reej ti i yójra' i Dios yatanyéj, ajta taatá' tyej tyij yó'itej tá'ra'nyij, tyajta jáamua'tyij a'íjna i ti ji'r'é'can jime' Dios pué'een. A'íj tu jitze ajtyáma'can i yójra' i Dios, a'íi pu'ij a'íin pué'een i Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een. A'íi pu a'íin pué'een i Dios ti ji'r'é'can jime' séejre', ti ajta taatá'sij tyej tyij júurij tá'ra'nyij jusén jime'.

²¹ Mu siaj yójmua'mua' pué'een, siata'aj tyámua' tyityahuóocha'íin a'íijma jimi i maj hue'tzij jin jusejrataj.

Ī yu'xarij ti hua'puaj a'ĭin ti jo'yú'xaca' i San Juan

Juan pu hua'tyojtye'

¹ Nyáaj i nyaj vásti' pué'een, yaa nu já'muatyojtye' mua'ajmaj i Dios ti jamua'antyíhuoo siajta mu siaj hua' jitze ajtyáma'can. A'yaa nu ji'récán jime' tyaja'muaxie've', nyajta quee nyáaj nyana'aj, sulu majta mu néijmi'i i maj jamua'tyej i nyúucarij ti a'yan tyi'ja'yájna.

² A'yaa nu a'ĭjna jin tyaja'muaxie've' a'ĭjna jime' i nyúucarij ti a'yan tyi'ja'yájna, ityájma ti jimi séejre', ajta tajimí séeria'aj ja'mej jusén jime'.

³ Che' a'ĭjna i Dios i tyaj jajvástara', ajta i Jesús ti Ciríistu' pué'een, i ti ajta yójra' pué'een i Dios, miche' a'ĭin tyámua' tyajamuaatyátoonyij, majta jamua'ancu'vaxi'in, majta jamuaatyápua'ritye'en ja'mua tzajta', siaj sij ji'récán jime' tyámua' tyityetyúucha'ĭj, siajta huóoxie've'en séej siajta séej.

A'ĭjna i nyúucarij ti ta'ijtye' tyej tyij huátaxie've'en séej tyajta séej

⁴ Jéehua nu huatányetyamua'vej nyati'ij jáamua'reeri', maj séecan i maj ja'mua jitze ajtyáma'can tyámua' tyityetyúucha'ĭj, a'yájna ti'ij tyitaata'ĭj a'ĭjna i Dios i tyaj jajvástara'.

⁵ Ajta ijíj, nye'ihuáamua' mu nyaj já'muaxie've', a'yaa nu tyaja'muahuaviij siaj huóoxie've'en séej siajta séej. Canu tyi'tíj jin jájcuan jime' tyajá'muayu'se'ej, sulu a'ĭj nu'uj i nyúucarij i ti jájcuj imuáj ityájma jimi huatyátuihuaca'.

⁶ A'ĭjna i tyaj jin taxie've', a'yaa pu tyé'miteere' tyaj a'yan huárinyij je'ej ti i Dios tyí'ta'ijtye', ajta i nyúucarij i ti jin tyí'ijta, mua'aj xu seríj jájcuj imuáj jáanamuaajri' ti a'yan tyúuxie've' siaj tyámua' tyityahuóoxie've'en.

⁷ Ji'nye mua'aj xu a'yan cĭnyej i cháanacaj japua hua' tzajta' a'ĭmaj i maj já'muacuanamuaaj, i maj majta quee a'yan tyá'mua'tyej i Jesús ti a'ĭin Ciríistu' pué'een ti ajta huatyóotyevistaca'. A'ĭmaj i maj a'yan een, a'ĭ mu a'ĭin pué'een i maj tyú'cuanamuaaj, majta jájcha'ĭire' i Ciríistu'.

⁸ Tyámua' xu'uj mua'aj, tyej tyij quee yó'rieenyij i tyaj jin tyu'muáriej ja'mua jimi, sulu tyej tyij néijmi'i ancuriáan i tyaj jaamué'tíj i Dios jimi.

⁹ A'tíj tina'aj ti a'yan rijcaj tyi'tíj jime' je'ej ti jusíj tyéejtyoj, ajta quee já'astyaj je'ej ti i Ciríistu' tyitaamuá'tyej, capu i Dios séejre' a'ĭjna jimi i a'tíj, ajta a'ĭjna i ti a'yan ricíj je'ej ti a'ĭin tyitaamuá'tyej a'ĭ pu jimi séejre' i Dios ajta a'ĭjci jimi i yójra'.

¹⁰ Típua'aj síj a'tíj já'muamuaariaj ajta quee já'astyaj a'ĭjci i nyúucarij, caxu jatyojtya'aj, caxu siajta jaataxié've'en i juchéj,

¹¹ Ji'nye a'tíj ti jaatatyójtje'en, a'ĭ pu jamuán ajta je'ej pua'aj rinyij.

I nyúucarij ti jin hua'tyojtye' ti ajta jin ja'antyipúa'rij

¹² Jéehua pu óoche' i nyaj tyajámua'ixaatya'mui', nyajta quee a'yan tyá'xie've' nyaj jamuaaté'exaatye'en a'ĭjci jitze i yu'xarij. A'yaa nu tyi'ijchó've' nyaj a'áa jó'me'en ja'mua jimi, nyej nyij jamuaaséeran a'yan nyetyajamuaaté'exaatye'en, tyej tyij néijmi'i huátatyamua've'en.

¹³ A'ĭmaj i yójmua'mua' a'ihuáara' ti ĭiti' i ti ajta i Dios hua'antyíhuoj, a'ĭ mu majta yajámua'tyojtye'.

I yu'xarij ti huéicaj a'íin ti jo'yú'xaca' i San Juan

Juan pu hua'tyojtye'

¹ Nyáaj i nyaj vásti' pué'een, yanuj muatyojtye' muéetzij Gayo mu nyaj muaxie've', a'íjna i ti ajta tzáahuatyi'ra'aj jin hua'xie've'.

² Nye'ihuáara' mu nyaj muaxie've', a'yaa nu tyá'huoo i Dios jimi, ti'ij a'yájna ti'ij tyámua' tyí'muahuiire', pajta néijmi'i jin tyámua' een, a'yaa nu tyá'huoo pej pij quee tyi'ijcuí'nyej.

³ Jéehua nu huatányetyamua'vej mati'ij séecan yará'aj i ta'ihuáamua', majta naaté'exaa paj tzáahuatyi'ra'aj jin tyámua' tyi'tyía'cha'ij a'íjna jitze i nyúucarij ti a'yan tyi'ja'yájna.

⁴ A'íi pu a'íin pué'een i nyaj jin huápu'i'ij huatányetyamua'vej a'íjna i nyaj jáanamua'aj maj tzáahuatyi'ra'aj jin tyámua' tyityetyúucha'íij i nyiyóojmua'.

⁵ Nye'ihuáara' mu nyaj muaxie've', xá'pu'i' paj ricij a'íjna jime' je'ej paj tyi'tíj jin tyihuá'huire' i ta'ihuáamua', ajta jéetze' a'íjma jimi i maj séej chuéj japua ja'ráacij.

⁶ A'íi mu jaataxájtaca' hua' jimi i maj jusi'rii i paj jéehua hua'xie've' i axa'aj tyeítyee. A'yaa nu tyí'muahuavii'ij paj huo'táhuire'en ti'ij quee tyi'tíj huá'itziitya'aj mati'ij jó'ci'nyej, a'yájna ti'ij tya'ráanajchi i Dios.

⁷ Ji'nye a'íi mu a'íjna jin muja'ráacij mej mij i Ciriistu' jitze ma'can tyihuo'té'exaatye'en, majta quee tyi'tíj ancuriáa' a'íjma jimi i maj quee tyá'tzaahuatye'.

⁸ A'íj pu jin a'yan tyúuxie've' tyej tyij ityáj tyámua' tyihuo'tyéjeevej, tyajta huo'táhuire'en a'íjna jime' tyaj huó'ixaatye'en nyúucarij ti i Dios jimi já'ma'can.

Diótrefes pu je'ej pua'aj tyi'tyúucha'ij

⁹ Nyáaj nu nyeríj tyihuo'ta'ityi'ri' a'íjma i maj a'áa jóosi'rii, ajta i Diótrefes capu ja'rá'astej i tyaj jin antyítamua'reej, ji'nye ja'ráanajchi ti néijmi'i jin antyúumua'reeriaj.

¹⁰ A'íj nu jin nyati'ij a'áa ja'tanyéj ja'mua jimi, nyáaj nu jajtyá'xi'sij, ji'nye a'íi pu je'ej pua'aj tyí'taxaj hue'tzij jime'. Ajta capu a'íj na'aj jin jutya-mua've'ej, sulu capu ajta hua'xie've' i ta'ihuáamua', ajta je'en huá'ijmuej a'íimaj i maj jaxie've' maj huo'taxié've'en, a'íi pu'ij huá'muaritye' i maj jusi'rii.

¹¹ Nye'ihuáara' mu nyaj muaxie've', capáj tyi'tíj jin je'ej pua'aj rijcaj, sulu pata'aj tyámua' tyi'tyía'cha'ij. A'íjna i ti tyámua' tyi'tyúucha'ij Dios pu jitze ajtyáma'can, ajta i ti je'ej pua'aj ricij, capu jamua'tyej i Dios.

¹² Majta néijmi'i mu tyámua' tyá'xaj a'íjci i Demetrio, ajta a'yan tyi'ja'yájna ti a'íin tzáahuatyi'ra'aj jin tyámua' tyi'tyúucha'ij. Ityáj tu tyajta a'yan tyá'xaj a'íjci i Demetrio, pajta muáaj a'yan tyá'mua'reej tyaj ji'récán jime' a'yan tyaataxájtaca'.

I ti jin ja'antypuá'rij

¹³ Jéehua nu tyí'mua'ixaatya'mui', nyajta quee a'yan tyá'xie've' nyaj tyimuaatayú'se'en i yu'xarij jitze,

¹⁴ ji'nye a'yaa nu tyá'xie've' nyaj jiye'tzín muéetzij jimi ja'tanyéj nyej nyij muaséeraj nyetyimuáa'ixaatye'en.

¹⁵ Che' i Dios tyámua' tyimuaatá'an a'tzájta'. A'íi mu yámuatyojtye' i maj muamuajtye. Pata'aj néijmi'caa i nyaj tyámua' naa tyihuá'muajtyej huatatyójtje'en nyejitzé ma'can.

Je'ej ti tyo'yú'xaca' a'íjna i San Judas

Judas pu hua'tyojtye'

¹ Nyáaj i Judas, i nyaj tyí'huiire' a'íjna jimi i Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een, nyáaj nu juutzájra' pué'een a'íjci i Santiago, yanuj já'muatyojtye' mua'ajmaj i Dios ti jamuaatajé a'íjna i tyaj jajvástara', a'íi pu ja'muacha'íj a'íjna jimi i Ciríistu'.

² Siata'aj ja'ancuriá'an i Dios ti jin jamua'ancu'vaxij, siata'aj tyámua' eenye'en i jutzájta', siaj sij huóoxie've'en séej siajta séej.

A'íimaj i maj hue'tzij jin tyihua'mua'tyej (2 P. 2:1-17)

³ Nye'ihuámua' mu nyaj já'muaxie've', a'yaa nu jéehua tyá'xie've' nyaj tyajamuaatayú'se'en a'íjna jitze ma'can i Dios ti jin tajapúa huatányuusij, ajta ijíj ca'nyíjra'aj pu nyatá'caa nyej nyij tyajamuaatayú'se'en, nyajta jamuaatáhuavij siaj sij a'íjna jin huatyéno'se'en i nyúucarij i siaj jitzán tyá'tzaahuatye' i Dios ti mua'ajmaj jimi jaatyájtoo mu siaj tyámua' een.

⁴ Ji'nye séecan mu avíitzij jin antyóonaxcaca' ja'mua jamuán, a'íi mu a'íin pué'een i maj quee tyámua' tyá'tzaahuatye'. A'íi mu je'ej pua'aj tyityetyúucha'íj, majta hue'tzij jin je'ej pua'aj tyá'xaj i Dios, a'yaa mu mij a'íjna jin tyá'hue'taj i tavástara', a'íjma pu'ij a'yan tyí'ci'tyij mej mij a'yan tya'ajpuéetzij muá'ra'nyij je'ej ti ará'tyeej tyé'yu'si'huaca'aj i yu'xarij jitze.

⁵ Tyij siajta seríj mua'aj jamua'reej, a'yaa nu tyá'xie've' siaj jo'támua'reej tí'ij i tavástara' hui'rájtoj a'ájna a Egipto a'íjma i jutyétyeristyamua', aj pu'ij hua'antypua'rij a'íimaj i maj quee ja'antzaahuaj.

⁶ Majta a'íimaj i maj tajapúa tyí'huiire' i maj quee ja'rá'astej je'ej maj tyi'tíj jin tyitye'entyúumua'reeriaca'aj, sulu a'yaa mu tyaatáxaahuataca' i maj jin tyityetyú'uuca'aj, Dios pu hue'tyáanaj jo'tij jo'tíca', ta'aj ij puéjtzij huo'tá'an a'ájna xicáara' jitze tí'ij néijmi'caa á'xijtye'en.

⁷ A'yájna tí'ij tye'mej a'íjma jimi i maj tajapúa tyí'huiire', a'yaa pu ajta tyihuo'ruuj a'íimaj i maj Sodoma já'chajca'aj, majta a Gomorra, majta séecan i maj avéjri' huacháatima'caa, i maj majta huóoxana'cirej tyi'tíj jime' ti quee xá'puí'. A'íj mu jin jaapuéjtzitariaca' a'íjna jime' i tiéj jime' tí'iquee a'náj já'mu'nyij, a'íj pu'ij jitze ámiteere' tyej tyij jáamua'reej.

⁸ Majta a'íimaj i maj avíitzij jin je'ej pua'aj ricij je'ej ti tyihua'ránajchi, a'íi mu majta je'ej pua'aj jáaruuj i jutyévij, majta jaatyáxaahuataca' i tavástara' ti jin antyúumua'reej, majta je'ej pua'aj tyihua'xaj a'íimaj i maj tajapúa já'sejre', i maj va'cán jin tyityetyu'uj.

⁹ Ajta a'íjna i Miguel i ti va'cán jin tyi'tyéjvee u tajapúa, tí'ij huatyéeno'sej i tyiyáaru' jimi, a'íjna jime' i tyévira' i Moisés, capu ahuóoca'an ti je'ej pua'aj tyaatájeevej a'íjci i tyiyáaru', sulu a'yaa pu tyaaté'exaa tíjin: "Che' i tavástara' muajtyá'xi'in."

¹⁰ Majta a'íimaj i tyétyacaa a'yaa mu je'ej pua'aj tyá'xaj i maj quee jamua'tyej, ajta je'ej ti tyi'tíj tyihua'miteeraste', a'yaa mu tyéejtyoovej mati'ij i ya'muáatyee i maj quee tyojó'itej, a'íj mu mij jin jujímua'aj óopua'ritye'en.

¹¹ Dios pu puéjtzij huo'tá'sij a'íimaj. Ji'nye a'yaa mu cha'taj mana'aj ricij tí'ij a'íjna i Caín. Majta a'íjna jin ajtacíj mej túmii huamué'tin, a'yájna tí'ij huaríj a'íjna i Balaam, ajta a'íjna i Coré, a'íj mu mij jin cui'nyij.

¹² A'íi mu mij tyévi'si' séejre' jo'siaj jóosi'rii siaj sij néijmi'i tyú'cua'nyij a'íjci jime' siaj juxie've', a'íi mu mij majta tyí'cua'caj ja'mua jamuán, majta jutyamua've'ej ya'caa, majta quee tyi'tíj ja'astej. A'íi mu jujímua'aj mana'aj jucha'ij. A'yaa mu een tí'ij jéetirij maj quee jitzán vijvi'yej, sulu áacaj pu'uj jáatisij. A'yaa mu majta een tí'ij ciyéj tíquee taca', tí'ijta xíjcata' putyí'rijcaj, mu'ríj hua'puaj huácuij majta éejcutyijhuaca' jo'maj ja'riá'vaaca'aj.

¹³ A'yaa mu een tí'ij i jájtyij tí atyúuta'hua' ca'nyíin jime', ajta jitzán cuémuxa'aj ájnyinyij tí a'ín pué'een je'ej maj tyi'tíj jin tyévi'si' huaríj. A'yaa mu majta een tí'ij xú'ra'vej i maj jó'juhua'an jo'tíj jo'tíca', a'yaa pu'ij tyihuá'ci'tyij maj a'áa jo'tyá'itzeere'en jo'tíj jéehua huápui'ij jo'tíca'.

¹⁴ Ajta i Enoc, a'íjna i tí aráahua'puaj pué'een i maj Adán jitze eeráma'can, a'íi pu a'yan tyihuo'té'exaa' i tyeítýee i Dios jitze ma'can tíjin: "Nyáaj nu jaaséj i tavástara' tí aje'cáma'ca'aj hua' jamuán i maj mul'ij i maj tajapuá tyí'huire',

¹⁵ a'íj pu jin yava'cányesij tí'ij huo'xíjtye'en néijmi'caa i maj je'ej pua'aj huaríj, ajta a'íjna jin huá'xíjtye'en i maj jéehua huápui'ij je'ej pua'aj tyí'xajtaca'aj i Dios jimi."

¹⁶ A'íi mu néijmi'i jin junyuuste' i maj nyinyu'cacuj, majta a'yan tyá'huoo je'ej tí tyi'tíj a'íjma jimi tyúuxie've'. Jéehua mu óotzaahuatye' a'íjna jime' je'ej maj jujímua'aj tyúuxaj, majta hua'xaahua' i tyeítýee, mej mij tyi'tíj jin huo'tyámue'tin.

Ca'nyíjra'aj pu hua'tá'caa a'íjma i maj tyá'tzaahuatye' mej mij huatóotyamua've'en

¹⁷ Siajta mua'aj, nye'ihuáamua' mu nyaj já'muaxie've', siata'aj jo'támua'reej je'ej maj tyu'taxájtaca' a'íimaj i tavástara' tí ajta Ciríistu' pué'een tí hua'antyíhuoj,

¹⁸ a'yaa mu tyu'taxájtaca' tíjin: "A'ájna tí'ij arí néijmi'i tye'entyipua'risime'en, a'íi mu huataséjre'sij i maj tyihuá'xaahua'aj, i maj a'yan tyi'tyucha'íj muá'ju'un je'ej tí a'íjma tya'ráanajchi, a'íjna jime' i tí je'ej pua'aj een."

¹⁹ A'íi mu a'ín pué'een i maj ca'nyíjra'aj hua'tá'caa i tyeítýee mej mij jé'ta' huáciinyej, a'íi mu jujímua'aj jájtyo je'ej maj tyi'tíj jin ricíj, majta quee jitzán aróoca'nyej i júuricama'ra' i Dios.

²⁰ Siajta mua'aj, nye'ihuáamua' mu nyaj já'muaxie've', siata'aj tyámua' eenye' i siaj jitzán tyá'tzaahuatye'. Siata'aj jitzán arooca'nyáaj i júuricama'ra' i Dios huatyényuunyij.

²¹ Siajta tyámua' tyityahuóocha'íin a'íjna jime' i Dios tí jin já'muaxie've', siaj sij jajchó've'ej a'náj tí xicáara' jitze uvé'nyesij i tavástara' Jesús tí ajta Ciríistu' pué'een, a'íjna i tí jin tá'cu'vej a'íj pu jin taatá'sij tyej tyij júurij huatyá'itzeere'en jusén jime'.

²² Siata'aj hua'ancu'vajxi'in i maj quee tyámua' tyá'tzaahuatye'.

²³ Siata'aj séecan japua huatányuunyij mej mij quee huatyátaanyij, siajta séecan áancu'vaxi'in, siajta tyámua' tyityahuóocha'íin a'íjma jimi, jí'nye jéehua mu huápui'ij xána'visi' huasé'rin a'íjna jime' i maj ootyá'itzee i Dios jimi.

I nyúucarij tí uve'tyáaticán jin tyé'tyojtzire' i Dios

²⁴ Ajta a'íjna i tí néijmi'i putyí'uurej tí tyámua' tyajamuáacha'íin siaj sij quee tyi'tíj jin ootyá'itzeere'en, a'íi pu jamuaataséjrataj jujimí jo'tíj naa jo'éen, siata'aj sij huatóotyamua've'en,

25 ajta i Dios ti s'íj na'aj pué'een, i ti tajapuá huatanyúj, tyiche' a'íj tyu'tatyójtzi're'en, ji'nye a'íi pu va'cán jin tyi'tyéjvee, ajta néijmi'i jin tyí'ijta, a'íjna jitze ma'can je'ej ti huaríj i tavástara' Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een, ti'íj na'aj jájcuaj imuáj, ajta ijíj, ajta jusén jime'. Che' a'yan tyá'ra'nyij.

Ī nyúucarij ti jaxaj je'ej ti i Jesús tyi'tíj tyaataséjratyej a'íjci i Juan

I nyúucarij ti jin uhuatyóochej

¹ A'íi pu a'ín pué'een i nyúucarij i Dios ti jaaté'exaa a'íjci i Jesús ti ajta Ciriístu' pué'een, ta'aj ij i Ciriístu' huo'taséjratye'en a'ímaj i maj jahuíre', je'ej ti jiye'tzín atyojo're'nyesij. Ciriístu' pu'ij séej jo'ta'ítയാca' i ti tajapuá tyí'huire', ti'ij jaataséjratye'en a'íjci i Juan,

² a'íi pu'ij já'mua'ixaatye' i nyúucarij ti a'yan tyi'ja'yájna, ajta tyámua' tyá'mua'reej a'íjci i nyúucarij ti Dios jimi já'ma'can, a'íjna jime' je'ej ti huaráj i Jesús ti ajta Ciriístu' pué'een.

³ Che' huatóotyamua've'en a'íjna i ti huá'ixaatye' i nyúucaria'ra' i Dios, miche' majta huatóotyamua've'en i maj janamuaj, majta ja'tzaahuatye' a'íjci i nyúucarij, ji'nye pu'ríj tin a'ájna atyojo're'nyesij ti'ij a'yan tye'mej je'ej ti tyé'yu'si' a'íjci jitze i yu'xarij.

Juan pu hua'tyojtye' a'íjma i maj jusi'rii i tyeyúuj tzajta' ti aráahua'puaj tyá'rá'asej

⁴ Nyáaj i nyaj Juan pué'een, nyáaj nu já'muatyojtye' mu siaj arahua'puaquej jusi'rii a'áa ti huataca'aj a Asia. Siata'aj ja'ancuriá'an i ti jin tyámua' tyajamuáatá', ajta jamuaatyápua'ritye'en i ja'mua tzajta', a'íjna ti jájcuaj imuáj séjria'ca'aj, ti ajta ijíj séejre', ajta jusén jin séeria'aj ta'mej, miche' majta tyámua' jamuáa'uurej i júuricamej i maj aráahua'puaj ará'asej i maj a'áa já'sejre' jo'tíj i Dios jo'tyájcay i ipuárij japua,

⁵ che' ajta a'ín tyámua' tyajamuáacha'íin a'íjna i Jesús ti ajta Ciriístu' pué'een, i ti néijmi'i jin tyámua' een, ajta a'ín pué'een i ti anaquéej hu-atájuuriaca', ajta a'íjna jin antyúumua'reej ti tyihuo'ta'íttye'en néijmi'caa i maj tyityatatyíj íyan i cháanacaj japua. Ciriístu' pu taxie've', ajta juxúure' jin tyu'nájchitaca' ti'ij tajapuá huatányuunyij i tyaj jin ootyá'ítzee i Dios jimi,

⁶ a'íi pu taatá' tyej tyij jamuán tyu'ta'íjtaj, ajta ta'antyíhuo tyej tyij tyu'tyáhuire'en a'íjci jimi i Dios ra', i ti ajta jajvástara'. Che' a'ín huápuí'ij naa huasé'rihua'an, ajta néijmi'i jin tyu'ta'íjtaj jusén jime'. Che' a'yan tyá'ra'nyij.

⁷ Ciriístu' pu jéetirij jitze aje'cáamej. Néijmi'i mu jaséjran, a'íi mu majta jaséjran i maj jaajé'caj, majta néijmi'i i tyeíttyee mati'ij mana'aj pua'máj a'yan séejre' i cháanacaj japua, a'íi mu juyiinyen mati'ij jaaséej. Che' a'yan tyá'ra'nyij.

⁸ “Nyáaj nu a'ín pué'een i ta'nájcaj, nyajta i tu've'tyajtíj”, a'yaa pu tyí'xaj a'íjna i tavástara', ti ajta Dios pué'een i ti néijmi'i putyí'uurej, i ti ajta jájcuaj imuáj séjria'ca'aj, ajta i ti jusén jin séeria'aj ja'mej.

Juan pu jaaséej a'íjci i Ciriístu'

⁹ Nyajta nyáaj Juan, i nyaj já'mua'ihuaara' pué'een, nyajta nu jimi séejre' i Jesús a'íj nu jin nyajta ja'mua jamuán tyu'ta'íjtaj i Dios jimi, nyajta ja'mua jamuán jajpuéetzij na'mej tyej tyij néijmi'i jin tyo'táviicue'. A'yaa nu tyihuo'ixaaj i nyúucaria'ra' i Dios, nyajta jaaxájtaca' je'ej ti huaráj i Jesús, a'íj nu nyij jin a'áa já'nami'huaca'aj jo'tíj ja'ráahuachij a jáata' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tíjin Patmos.

¹⁰ Tí'ij a'ájna putyí'rijcaa mati'ij pua'aj jana'michej i tavástara', a'íi pu i júuricama'ra' i Dios a'yan rájve nyéetzij jimi, nyati'ij nyij jáanamujri' ti nyahuárita' a'tíj ca'nyíin jin naatajé, a'yaa pu namuajria'ca'aj tí'ij tipua'aj a'tíj ucáajijhua i a'huáj jitze,

¹¹ a'yaa pu tyí'nye'ixaatya'ca'aj tijin:

—Ootyéeyu'xaj i yu'xarij jitze je'ej paj tyi'tíj tyí'sej, pajta je'en huo'ta'ítyi' i maj arahua'puaquej jusi'rii i Dios jimi, a'áa ti huataca'aj a Asia, a'ájna a Éfeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, ajta a'ájna a Laodicea.

¹² Nyati'ij nyij ooré'nyeeriaca' nyej nyij jaaséej a'tíj ti tyí'nye'ixaatya'ca'aj, nyati'ij a'yan huaríj aj nu nyij arahua'puácaa huaséj i cantyíij ti japuan antyítaa á'yi'ij, ajta ooroj jin taavijhuaca'aj,

¹³ ajta a'ájna jé'ta' jo'tij ja'antytátzajmee, síij pu a'áa huatyávaaca'aj ti a'yan huasé'rihua'aj tí'ij tyéviij, a'yaa pu eenye' tyi'tyéchajca'aj cáanarij jime' ti tí'tí'ij, ajta puásij jin ahuóoji'ca'ca'aj ti ooroj jin taavijhua.

¹⁴ Cuéeinavi'can pu cácipuaca'aj, tí'ij muxáj a'yájna tí'ij ajta huasé'rin i séerij, ajta i jí'sáara' a'yaa pu huasé'rihua'aj tí'ij tiéj.

¹⁵ Ajta i icájra'an a'yaa pu huasé'rihua'aj tí'ij tyi'tíj ti me'estíj, huápuí'ij pu naa tyi'tyama'astájyi'caa, ajta tí'ij tyi'xajtaca'aj, a'yaa pu namuajria'ca'aj tí'ij jo'tij ja'ancáamui'yej ti tyájujhua'naj ca'nyíin jime'.

¹⁶ Ajta i jumuáca'ta' pujmua' pu arahua'puácaa i xú'ra'vej iityáaca'aj, ajta i tyényi'tze' pu éejnyinyiica'aj i chúun ti huápuí'ij tyi'itzij ajta juxa'aj tya'antámuamuaa. Ajta i nyéerima'ra' a'yaa pu tyá'taaca'aj tí'ij i xicáj ti néijmi'i jin eeráxirej.

¹⁷ Nyati'ij jaaséej, aj nu nyij arájvej jo'tij ja'ra'íicajmee, ya cuxáa naamuí'. Aj pu'ij a'íin na'ajtamuáriej i jumuáca'ta' ti pujmua' jime' i jumuáca', ajta a'yan tyinaaté'exaaj tijin:

—Capáj tyí'tziinye'ej, nyáaj nu a'íin pué'een i nyaj anájcaj, ajta i nyaj uvé'tyajtij,

¹⁸ nyajta a'íin pué'een i nyaj júurij. Nyáaj nu huámui'ijcaa, nyajta ijíij nu jusén jime' júurij. Nyáaj nu a'ájna jin antyínyamua'ree nyaj hue'tyáanaj jo'maj já'cui'nyij, na'ríij nyaj hui'rátóonyij.

¹⁹ Ootyéeyu'xaj i paj períj jaaséej, je'ej ti ijíij tyi'tíj tyí'sejre' ajta je'ej ti tye'mej majca'huáye.

²⁰ A'yaa pu huatóomua'aj je'ej paj tyi'tíj tyu'séj, i xú'ra'vetyee i maj aráahua'puaj ará'asej i paj huo'séj i nyaj hui'tyáaca'aj nyamuáca'ta' pujmua', ajta a'ájna i ti aráahua'puaj ará'asej i ti cantyíij jitzán antyítaa á'yi'ij ti ajta ooroj jin taavijhua: I xú'ra'vetyee i maj aráahua'puaj ará'asej, a'íi mu a'íin pué'een i maj tajapuá tyi'huíire' majta a'ájna jin antyúumua'reej mej mij huó'cha'íin i maj jusi'rii i tyeyúuj tzajta', ajta i ti aráahua'puaj ará'asej i ti jitzán i cantyíij antyítaa á'yi'ij, a'íi pu a'íin tyi'pué'een i tyeyúuj aráahua'puaj ti tya'rá'asej.

2

I nyúucarij ti huata'ityi'huaca' a'íijma jimi i maj Éfeso jóosi'rii

¹ 'Pata'aj a'yan tyaata'ityi' a'íjci i ti a'ájna jin antyúumua'reej ti huó'cha'íin a'íimaj i maj a'áa jóosi'rii a Éfeso ti jime' yee: “A'yaa pu tyí'xaj a'ájna i ti hui'tyáa' i jumuáca'ta' pujmua' i xú'ra'vetyee i maj aráahua'puaj ará'asej, ajta a'áa ja'yi'vej jo'tij ja'antytátzajmee i ti ooroj jin taavijhua.

² Nyáaj nu néijmi'i mua'reej je'ej siaj tyityetyúucha'ij, nyáamua'ree siaj jéehua tyí'muarie' siajta jéehua á'viicue're', siajta quee hua'xie've'

i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij. Sijta seríj huo'mua'aj i maj a'yan tyúusejrataca'aj maj a'ín pué'een i Dios ti hua'antyíhuoj, ma' ajta quee camu a'ín pué'een, a'yaa xu sij tyihuo'taséjrataca' maj a'ín pué'een i maj tyí'hue'tacaa.

³ Jéehua xu jajxié'vi'ra'aj sij sij néijmi'i jin tyo'táviicue', sijta a'íjna jin jajpuéetzij, nyejitzé ma'can.

⁴ Nyajta nyáaj nu jamuaeté'examte'ej i sij jin ootyá'itzeerej nyéetzij jimi, a'íjna jime' sij quee che' a'yan tyí'nyaxie've' siati'ij anaquéej tyí'nyaxie'va'ca'aj.

⁵ A'íj xu jin jo'támua'reej jo'siaj tyi'tíj jin jo'tyá'itzee nye jimi, sijta seequéj tyú'mua'tyij, a'yájna siati'ij anaquéej tyityetyúucha'íica'aj. Ajta tìpua'aj sequée a'yan huárinyij, nyáaj nu ja'mua jimi jo'ma'aj na'mej, nyej nyij jamuá'ari' a'íjna i ti antyitátzaj i ti ja'mua jimi séejre', a'yaa nu rinyij tìpua'aj sequée seequéj tyú'mua'tyij i Dios jimi.

⁶ Maj sijta mua'aj, xá'puí' xu ricij a'íjna jime' sij quee jaxie've' je'ej maj ricij a'íimaj i maj a'yan hua'tamuá'muaj tìjin nicolaítas, i nyaj nyajta quee nyáaj hua'xie've'.

⁷ A'íjna i ti iityánamuaj, che' jáanamuj je'ej ti i júuricama'ra' i Dios tyihuá'ixaatye' a'íimaj i maj jusi'rii i Dios jimi. A'íimaj i maj néijmi'i jin tyu'tyámue'tin, a'yaa nu tyihuo'tá'sij maj jáacua'nyij a'íjna jitze ti séejre' i ciyéj ti jin júurij tá'ra'nyij, a'áa ti ja'távej jo'tij huápu'íj naa jo'éen i Dios jimi."

I nyúucarij ti huata'ityi'huaca' a'íimaj jimi i maj Esmirna jóosi'rii

⁸ 'Pata'aj a'yan tyaata'ityi' a'íjci i ti a'íjna jin antyúumua'reej ti huó'cha'ín a'íimaj i maj a'áa jóosi'rii a Esmirna ti jime' yee: "A'yaa pu tyí'xaj a'íjna i ti a'nájca, ti ajta a'í pué'een i tu've'tyajtij, a'íjna i ti huamu' ajta je'en huatájuuriaca'.

⁹ Nyáaj nu jamua'reej sij jajpuéetzij, sijta quee je'ej tyéejviicue', maj sijta mua'aj nyéetzij jimi xu chíjtyaanyi'ij pué'een. Nyáaj nu jamua'reej maj je'ej pua'aj tyaja'muaxaj, a'íimaj i maj a'yan tyúusejrataj maj a'íjci jitze ajtyáma'can i Israel, ajta capu a'yan tyi'ja'yájna, sulu a'í mu a'ín pué'een i tyiyáaru' maj jimi jusi'rii.

¹⁰ Caxu tyí'tziinye'ej je'ej sij tya'ajpuéetzij xá'ju'un, jìnye a'íjna i tyiyáaru', a'í pu séecan mua'ajmaj jamue'tyánasij, a'yaa pu'ij néijmi'caa tyajamuatyésejra tìpua'aj sianá'astijre'ej nusu sequée, sijta tamuáamuata' xicáj jajpuéetzij xá'ju'un. Tyámua' xu néijmi'i jin eenye' sijta tyo'táviicue' nyéetzij jimi, tìpua'aj majamuáacui'nyij, nyáaj nu jamuaatí'tye'sij i cúruun i sij jin júurij xá'ju'un jusén jime'.

¹¹ A'íjna i ti iityánamuaj, che' tyámua' tyáanamuj je'ej ti i júuricama'ra' i Dios tyihuá'ixaatye' a'íimaj i maj jusi'rii i tyeyúuj tzajta': Majta a'íimaj i maj néijmi'i jin tyu'tyámue'tin, capu huá'ci'tyij maj jajpuéetzij muá'ra'nyij mati'ij a'íimaj i maj majtáhua'aj cui'nyij."

I nyúucarij ti huata'ityi'huaca' a'íimaj jimi i maj Pérgamo jóosi'rii

¹² 'Pata'aj pajta tyaata'ityi' a'íjci i ti a'íjna jin antyúumua'reej tìij huó'cha'ín a'íimaj i maj a'áa jóosi'rii a Pérgamo ti jime' yee: "A'yaa pu tyí'xaj a'íjna i ti jì'tyéechuij i chúun ti juxa'aj tya'antámuamuaa.

¹³ Nyáaj nu jamua'reej sij a'áa jo'cháatimee jo'tij tyejé'ijtaj a'íjna i tyiyáaru', sijta mua'aj síoche' xu ná'astijre' nyéetzij. Caxu jaatáxaahuataca' sij nyéetzij ná'tzaahuatye', caxu sijta a'ájna xicáara'

jitze tí'ij a'íin séjria'ca'aj i Antipas, tí tyámua' éenye'ej nyéetzij jimi, a'íi mu jaajé'caj a'ájna jo'tij tyejé'ijtaj i tyiyáaru'.

¹⁴ Maj siajta mua'aj, tyi'tíj xu jin ootyá'itzeerej nye jimi, a'íi mu ja'mua jimi séejre' i maj ja'astej a'íjci i nyúucarij i tí jin tyihuá'mua'tyej a'íjna i Balaam, i tí ajta a'yan tyaamuá'tyej a'íjci i Balac tí'ij hue'tzij jin huo'mué'tíj a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, mej mij tyú'cua'nyij i cue'ráj i maj tyu'támu'vejritaca' a'íijma jimi i sáanturij, ajta mej mij huóoxana'cire'en.

¹⁵ A'íi mu majta ja'mua jimi séejre' i maj quee jaxie've' maj ajtáciinyej a'íjna jitze i huá'yi'raj i maj a'yan hua'tamuá'muaj tíjin nicolaítas.

¹⁶ A'íj xu jin siata'aj siajtáhua'aj ja'antzaahuatye'en i Dios, na'ríij sequée a'yan huárinyij, nyáaj nu ja'mua jimi ja'tanyésij, nyej nyij huo'tanyó'si'tye'en a'íimaj a'íjna jime' i chúun tí nye tyenyij jitze éejnyinyii.

¹⁷ Ajta a'íjna i tí iityánamuaj, che' tyámua' tyáanamuj je'ej tí i júuricama'ra' i Dios tyihuá'ixaatye' a'íimaj i maj jusi'rii i tyeyúuj tzajta'. Majta i maj tyu'mué'tin, a'yaa nu tyihuo'tá'sij mej mij jáacua'nyij i cue'ráj tí jútye' já'ma'can, nyajta nu tyetyéj jaatátistej tí cuéeinara', i tí jitzán á'yu'si'ij je'ej tí a'íin jájcuan arí ántyapuj, ajta quee a'tíj jamua'ree je'ej tí tyé'yu'si', sulu a'íi pu'uj i a'tíj jamua'reej i nyaj jaatátistej a'íjci i tyetyéj."

I nyúucarij tí huata'ityi'huaca' a'íimaj jimi i maj Tiatira jóosi'rii

¹⁸ 'Pata'aj pajta a'yan tyaata'ityi' a'íjci i tí a'íjna jin antyúumua'reej tí huó'cha'íin a'íimaj i maj a'áa jóosi'rii a Tiatira tí jime' yee: "A'yaa pu tyí'xaj i yójra' i Dios, i tí ajta a'yan eenye' ava'ji'síjmeé tí'ij tiéj tí atyúumemej, ajta me'estiican iira'íicajmeé tí'ij coobre maj jacámejri':

¹⁹ Nyáaj nu néijmi'i mua'reej je'ej siaj tyi'tíj jin ricij; nyáamua'ree siaj tyámua' tyúuxie've' síij ajta síij, i siaj jitzán tyá'tzaahuatye', siajta huá'huiire' i séecan néijmi'i jin setye'víicue'raj, siajta ijíj, jéetze' xu serij tyámua' ricij sequée anaquéej.

²⁰ Ajta a'íi pu quee na'ráanajchij siaj tzáahuatyi'ra'aj jimi: tyícha'íij a'íjci i íitaj tí a'yan ántyapuj tíjin Jezabel, i tí a'yan tyúuxaj tí i Dios jitze ma'can tyí'xaj, a'íi pu'ij hue'tzij jin tyihuá'mua'tyej i maj nye jimi séejre', mej mij huóoxana'cire'en, majta tyú'cua'nyij i cue'ráj i maj tyu'támu'vejritaca' a'íimaj jimi i sáanturij.

²¹ Nu'ríj jaatá' tí'ij tyá'antzaahuatye'en i Dios jimi, ajta a'íin capu jaxie've' tí a'yan huárinyij: capu ajta jaxie've' tí jaatapuá'citaj i tí jime' juxana'cire'.

²² A'íj nu jin a'áan yó'ojrasij utáatzij japua, nyajta a'íimaj i maj jamuán tyu'xána'cirej, aj nu nyij jéehua huápu'íj puéjtzij huo'tá'sij tipua'aj mequee jaatapuá'citaj i maj je'ej jin pua'aj ricij.

²³ Nyajta huá'cui'nyij i yójmua'mua' i íiti', a'yaa mu mij néijmi'i i maj jusi'rii i Dios jimi tyá'mua'reeren nyaj a'íin pué'een i tí jú'mua'ree je'ej tí a'tíj tyí'mua'tzej i jutzájta', nyajta a'yan tyihuo'tá'sij séej nyajta séej je'ej tí tyi'tíj jin huaríj.

²⁴ Siajta mua'aj mu séecan, mu siaj Tiatira ja'chej, i siaj quee já'astijre' a'íjci i nyúucarij tí hue'tzij pué'een, siajta quee jamua'reej i tí jéehua huápu'íj juxie've' i tyiyáaru' jimi, a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' nyej quee che' tyi'tíj jin tyajá'mua'ijcatye'en.

²⁵ Siata'aj tyámua' eenye' je'ej siaj tyi'tíj jin ricij, 'asta nyana'aj quee nyajtáhua'aj ya'uvé'nyej.

²⁶ A'íimaj i maj tyu'tyámue'tin, majta móoj a'yan tyámua' tyi-tyetyúucha'íij je'ej nyej nyáaj tyá'xie've', 'asta na'aj quee néijmi'i

tye'entyipua'rej, nyáaj nu huo'ta'sij mej mij tyihuo'ta'íjtye'en a'íjma i maj séej chuéj japua jo'cháatimee,

²⁷ ca'nyéjrij pu jin tyihuo'ta'íjtye'sij, a'yaa pu cha'taj na'aj tyihua'antyipua'ritye'sij a'íjma i maj jájcha'íire' ti'ij a'tíj ti jaatyáaaraxi'in i xá'rij ti xaríj jin taavijhua, a'yájna ti'ij ajta i nyavástara' nyéetzij tyinaa'íjcaj.

²⁸ Nyajta huo'ta'sij mej mij a'íimaj tátzave'ej muá'ra'nyij ti'ij i xú'ra'vej ti eeré'nyinyii tapua'risima'caj.

²⁹ A'íjna i ti iityánamuaj, che' tyámua' tyáanamuj je'ej ti i júuricama'ra' i Dios tyihua'ixaatye' a'íimaj i maj jusi'rii i tyeyúuj tzajta'."

3

I nyúucarij ti huata'ityi'huaca' a'íimaj jimi i maj Sardis jóosi'rii

¹ 'Pata'aj a'yan tyaata'ityi' a'íjci ti a'íjna jin antyúumua'reej ti huó'cha'íin a'íjma i maj a'áa jóosi'rii a Sardis ti jime' yee: "A'yaa pu tyí'xaj a'íjna i maj jitzán séejre' i júuricama'ra' i Dios i maj aráahua'puaj ará'asej, ti ajta hui'tyáa' i xú'ra'vetyee i maj aráahua'puaj ará'asej. Nyáaj nu jamua'reej je'ej siaj tyí'muarie', nyajta nu jamua'reej siaj seríj nye jimi mui'chij, tyij majta a'yan tyí'muaxaj yee sióoche' xu júurij.

² Siata'aj atanyéjnye'rej, siajta tyámua' tyú'uurej a'íjci ti óoj ja'mua jimi tyí'sejre', ajta arí tímua' tye'entyipua'rij, ji'nye a'yaa pu tyí'muasej a'íjna je'ej siaj ricíj capu xá'puí' een i Dios jimi.

³ Siata'aj jo'támua'reej je'ej maj tyajamuamuá'tyej i siaj ja'ancuriáa', siata'aj a'yan huárinyij siajta je'en i Dios jimi ajtyáhuiixi'in. Típua'aj sequée atanyéjnye'rej, nyáaj nu jo'ma'aj na'mej ja'mua jimi ti'ij náhua'rij, siajta mua'aj caxu jamua'reej a'tzáaj nyaj ja'mua jimi ja'tanyésij.

⁴ Séecan mu ja'mua jimi séejre' i maj quee tyi'tíj jin á'itzeere' i jutzájta', a'íi mu mij nyaj jamuán huací'ca'aj muá'ju'un cuéeinavi' metyu'cháaj, ji'nye a'yaa pu tyihua'tyévijtye' a'íjma.

⁵ A'íimaj i maj tyu'tyámue'tin, a'yaa mu cuéeinavi'can tyi'cháaj muá'ju'un, nyajta quee jo'rio'uunaj je'ej ti ántyapuj i yu'xarij jitze i maj jitzán á'yu'si'ij a'íimaj i maj jusén jin huatyá'itzeere'ej i Dios jimi, sulu nyáaj nu huo'taxájta i nyavástara' jimi, nyajta a'íjma jimi i maj jimi tyí'huiire' i nyavástara'.

⁶ Ajta a'íjna i ti iityánamuaj, che' a'íin tyámua' tyáanamuj je'ej ti tyihua'ixaatye' i júuricama'ra' i Dios a'íjma i maj jusi'rii i tyeyúuj tzajta'."

I nyúucarij ti huata'ityi'huaca' a'íjma jimi i maj Filadelfia jóosi'rii

⁷ 'Pata'aj a'yan tyaata'ityi' a'íjci i ti a'íjna jin antyúumua'reej ti'ij huó'cha'íin a'íjma i maj a'áa jóosi'rii a Filadelfia ti jime' yee: "A'yaa pu tyí'xaj a'íjna i tyámua' een ti ajta tzáahuatyí'ra'aj jin tyí'xaj, a'íi pu a'íjna jin antyúumua'reej ti huo'tá'an mej mij a'áa jo'tyájrutyey jo'tíj já'sejre' a'íjna i ti jitzán eeráma'can i David, típua'aj a'íin tya'antácuunaj, capu i'rij ti a'tíj tye'tyáanaj, na'ríj a'íin tye'tyáanaj, capu ajta i'rij ti'ij a'tíj tya'antácuunaj:

⁸ Nyáaj nu néijmi'i mua'reej je'ej siaj ricíj, cási' xaaséj, nu'ríj tya-jamua'antácuunyej siaj sij juxáahuaj utyájrutyey, ajta quee i'rij ti a'tíj tye'tyáanaj, nyáaj nu jamua'reej ti quee jamú'ca'nyisti', siajta sióoche' xu tyá'astijre' je'ej nyaj tyajamuáa'ixaa, caxu ná'xaahuaj.

9 A'yaa nu huá'uurej a'íjma i maj tyiyáaru' jimi jusi'rii, i maj tyí'hue'tacaa a'íjna jime' maj a'yan tyúusejrataj maj Israel jitze ajtyáma'can, a'yaa nu ca'nyéjrij jin huá'uurej mej mij mujo'vá'ju'un majta je'en tyítunutaxi'in ja'mua jimi, mej mij a'íjna jin jáamua'reej nyej nyáaj já'muaxie've'.

10 Xu'ríj ja'rá'astee je'ej nyaj tyajamuaata'íj a'íjna jime' siaj néijmi'i jin tyo'táviicue'ri', a'íj nu jin nyáaj ja'muacha'íj na'mej a'ájna xicáara' mati'íj néijmi'i jajpuéetzij muá'ju'un iyan cháanacaj japua, mej mij jáamua'reej i maj a'yan huacháatimee.

11 Jiye'tzín nu yava'cányesij. Tyámua' xu néijmi'i jin eenye' je'ej siaj seríj tyu'muáriej, caxu tyi'tá'care'en ti'íj a'tíj jamuaanáhue' i siaj seríj jaamué'tij.

12 A'íimaj i maj tyu'tyáamue'tij, a'yaa nu tyihuo'tá'sij mej mij tyetya'úuj muá'ra'nyij u tyeyúuj tzajta' i nyaj Dios ti ja'a'rij, ajta quee che' a'náj iiráamej, a'íjma nu jitze jo'tyéyu'xaj je'ej ti ántyapuaj i nyaj Dios, nyajta je'ej ti tyaja'rájtyapuaj chájta'najra' i nyaj Dios, a'íjna i Jerusalén ti jájcuaj, ti ajta tajapuá je'cáanyej jo'tij i nyaj Dios já'sejre', a'íjma nu nyajta jitze jo'tyéyu'xaj je'ej nyaj jájcuaj jin ántyapuaj.

13 A'íjna i ti iityánamuaj, che' tyámua' tyáanamuaaj je'ej ti i júuricama'ra' i Dios tyihua'íxaatye' a'íjma i maj jusi'rii i tyeyúuj tzajta'."

I nyúucarij ti huata'ityi'huaca' a'íjma jimi i maj Laodicea jóosi'rii

14 'Pata'aj a'yan tyaata'ityi' a'íjci i ti a'íjna jin antyúumua'reej ti huó'cha'íin a'íimaj i maj a'áa jóosi'rii a Laodicea ti jime' yee: "A'yaa pu tyí'xaj a'íjna i ti tzáahuatyi'ra'aj jin tyí'xaj ajta néijmi'i tyámua' jin een, ajta a'íin pué'een i ti Dios jamuán néijmi'i tyú'taahuaca' ti'íj na'aj ijíj ti tyí'sejre':

15 Nyáaj nu néijmi'i mua'reej je'ej siaj tyi'tíj jin ricij. Nyáamua'ree siaj quee ooca'nyáaj sianaataxie'vej nyéetzij, caxu siajta ca'nyéjrij jin ná'antzaahuaj. A'yaa pu tyina'ráanajchi siaj ooca'nyáacan jin naa nyojo'mua'raj, na'riíj sequée ca'nyéjrij jin ná'tzaahuatye'ej.

16 Siajta cii siana'aj tyiná'tzaahuatye', caxu a'yan tyí'hui're' ti'íj jájtyij ti jéehua pistij nusu ti jéehua címuájraa, a'íj nu jin a'yan já'mua'uurej nyej nyij ca'nyéjrij jin majamúuhua'xij.

17 A'yaa xu tyí'xaj siaj mua'aj chíjtyaanyi'ij pué'een, ti jee jéehua jamuáahui, ti jee ajta quee tyi'tíj jamuá'itziitye', siajta mua'aj caxu jamua'reej siaj xána'visi', siajta je'ej pua'aj huá'sejratye' i tyeítýee, mua'aj xu quee je'ej tyéejviicue', xa'racúcu'nyijmee siajta muámua'vi'ijmee.

18 A'íj nu jin a'yan tyaja'muahuavij siaj nyéetzij jimi jáananan i ooroj ti tiéj jitze juta'huacaa, siata'aj sij jí're'can jime' huatyoochíjtyaanyi'taj, siajta nyéetzij jimi jáananan i cáanarij ti naa tyí'cueenaa siaj sij a'íjci ucóochejtya'xi'in ti'íj quee séejre' i ja'muatyévi'ij i siaj jatyevi'ra' a'íjci jime' siaj muámua'vi'ij, siajta nyéetzij jimi jáananan a'íjci i siaj aróohuatye'en i juji'ij jitze siata'aj sij atanyéjnye'rej.

19 A'yaa nu tyámua' tyihua'íxaatye', nyajta puéjtzij hua'tá'caa a'íjma i nyaj hua'xie've'. A'íj pu jin siata'aj seequéj tyú'mua'tyij, siajta ja'antzaahuatye'en i Dios.

20 Cási', nyáaj nu eetyéjvee a ti ja'pueertaj nyetye'ejtyato'xa'aj, tipua'aj a'tíj náanamuaaj ajta je'en tyina'antácuunye'en, aj nu nyij utyáruyij chí'ra'an tzajta' tyej tyij néemi'ij tyú'cua'nyij.

²¹ A'íimaj i maj tyu'tyámue'tij, a'yaa nu tyihuo'tá'sij maj nyajamuan oorá'sej jó'nyaj tyejé'ijtaj, a'yájna nyati'ij nyáaj tyu'tyáamue'tij, aj nu nyij nyavástara' jamuán huatyéeyixij jo'tij a'íin tyejé'ijtaj.

²² Ajta a'íjna i ti iityánamuaj, che' tyámua' tyáanamuj je'ej ti i júuricama'ra' i Dios tyihua'ixaatye' a'íjma i maj jusi'rii i tyeyúuj tzajta'."

4

Juan pu huo'séj i maj janajchej i Dios u tajapuá

¹ Ti'ij a'yan tye'entyipua'rej, aj nu nyij ányeerica', nyati'ij nyij jaaséj i puéertaj ti antácuunyica'aj u tajapuá, ajta i nyaj anaquéej jáanamujri' i ti naatajé ti ajta a'yan namujria'ca'aj ti'ij a'tíj ti ucáajijhua i trompéetaj jitze, a'yaa pu tyinaaté'exaaj tíjin:

—Mujo'té'yi'ij nyata'aj muaataséjratye'en je'ej ti tyi'tíj tyúuxie've' ti a'yan huárinij majca'huáye.

² Aj pu'ij i júuricama'ra' i Dios nye jimi huatyá'itzee, nyajta je'en ipuárij huaséj ti ujo'tyávaaca'aj u tajapuá, ajta a'tíj jitzán huatyácatyíi.

³ Ajta a'íjna i ti acájca, a'yaa pu huasé'rihua'aj ti'ij tyetyéj ti huápuí'ij tyá'najchij ti po'vij ajta ti tyóomuaa á'naxcaj, ajta a'yan huasé'rihua'aj ti'ij síj i tyetyéj ti po'vi'ij jin naa tyí'me'estij, ajta cu'xa'aj atahuíjca'aj jo'tij jo'tyávaaca'aj i ipuárij, ti tyama'astáji'ca' huá'ravi'can jime' a'yájna ti'ij i tyetyéj i maj a'yan jatamuá'muj tíjin esmeralda,

⁴ ajtáhua'aj pu séecan i ipuárij tya'taváatima'caa jo'tij jo'tyéjvee a'íjna i ipuárij seityéj japuan muáacuaj pu tya'rá'axcaa, majta i huásij acatyé'tya'ajma'caa i ipuárij jitze, cuéeinavi' mu tyí'chajcaa, majta cúruun tyo'carújtya'ajma'caa i jumu'új jitze ooroj ti jin tyí'taavijhua.

⁵ Ajta a'íjna jitze i ipuárij a'yaa mu tyityetyána'axcava'ra'aj majta tyényuuca'aj, ajta a'ájna i ipuárij ti jo'tyéjvee, tatzárij pu aráahua'puaj ataváatima'caa, ajta a'íjna i tatzárij a'íi pu a'íin pué'een i júuricama'ra' i Dios ti aráahua'puaj ará'asej.

⁶ A'ájna jo'tij jo'tyéjvee a'íjna i ipuárij, a'yaa pu éenye'ej huariá'muanyica'aj a chóota' ti'ij tyi'tíj ti naa tyí'me'estij ti ajta tátzaj.

Ajta a'ájna jé'ta', jo'tij jo'tyéjvee a'íjna i ipuárij, muáacuaj mu i maj júurij ataváatima'caa, majta jéehua jí'síj hua' jitze séjria'ca'aj, i hua' nyéerimij jitze ajta hua'huarita'.

⁷ Ajta i ti anájcaj a'yaa pu huasé'rihua'aj ti'ij muájyej, ajta i ti je'tyáa'sej, a'yaa pu huasé'rihua'aj ti'ij túuru', ajtáhua'aj i síj ti je'tyáa'sej, a'yaa pu tya'cányeerica'aj ti'ij tyévi, ajta i tu've'tyajtij, a'yaa pu huasé'rihua'aj ti'ij cué'ra'vej ti huatará'raj.

⁸ Majta a'íimaj i maj muáacuaj i maj júurij, a'íi mu aráseej pua'mácan ajta anájma'caaj síj ajta síj, ajta jéehua jí'síj jitzán séjria'ca'aj, jéjre' ajta tyétye'. A'náj tina'aj mu a'yan tyí'xajtaca'aj majta a'yan tyí'chuiicaca'aj tíjin:

Tyámua' pu een, tyámua' pu een, tyámua' pu een i tavástara',

Dios pu a'íin pué'een i ti néijmi'i jin antyúumua'reej,

a'íi pu anaquéej séjria'ca'aj, ajta ijíj séejre', ajta jusén jin séeria'aj ta'mej.

⁹ Ajta mati'ijta a'íimaj janajchej i maj muáacuaj, majta tyé'tyojtzi're'ej a'íjci i ti ipuárij jitze acájca, i ti jusén jime' júurij,

¹⁰ a'íimaj i huásij i maj seityéj japuan muáacuaj ará'asej, a'íi mu tyítunutaxij a'íjci jimi i ti ipuárij jitze acájca, majta jaatyánajchij, majta tyu'tátuiire'sij a'íjci jimi i tyuucúrun, majta a'yan tyí'xajtaca'aj tíjin:

11 A'yaa pu tyimuaavíjtye' muéetzij, mu paj tavástara' pué'een, pajta taj Dios pué'een,
 tyej tyij tyimuaatatyójtzi're'en, tyajta muatyáanajchej i paj jin néijmi'i putyí'uurej,
 ji'nye muáaj paj néijmi'i tyú'taahuaca', i ti a'yan tyí'sejre',
 muáaj paj a'yan tya'ajxié'vi'raca'aj a'íj pu jin néijmi'i tyú'taavijhuaca'.

5

I yu'xarij ti jiri' ti jitzán tyé'yu'si' ajta i cánya'aj

1 Ajta a'íjna i ti acájca i ipuárij jitze, jumuáca'ta' pujmua' pu ji'tyépijca'aj i yu'xarij ti juxa'aj tyé'yu'si'huaca'aj, ajta arahua'puaquej pu ájvi'tyíihuajme'e'aj i xíjca jime'.

2 Nyajta séej huaséj i tajapuá ti tyí'huiire', a'yaa pu'ij ca'nyíin jin tyu'ta'íhuoj tíjin:

—¿A'tanyíj quee tyi'tíj jin á'itzeere' tí'ij ja'ajsújtza'naxi'in i ti ajvi'tyíihuajmee, ajta je'en jaatáxijta i yu'xarij?

3 Ajta u jútye', ajta íiyan i cháanacaj japua, ajta jityán i cháanacaj, capu a'tíj a'yan tyu'tóoci'puaj tí'ij jaatáxijta, ajta jaaséj je'ej ti tyé'yu'si'huaca'aj.

4 Nyajta nyáaj jéehua nu huápuí'ij nyeyiinyaca'aj a'íjna jime' maj quee jáatyoj sáij ti a'yan tyu'tóoci'puaj tí'ij jaatáxijta i yu'xarij nusu ti jaaséj je'ej ti tyé'yu'si'.

5 Tí'quij sáij ti hua' jitze ajtyáma'can a'íimaj i huásij, a'yaa pu tinaaté'exaaj tíjin:

—Capáj ayiinyaj, ji'nye a'íjna i maj a'yan jatamuá'muaj tíjin i Muájyej i ti hua' jitze ajtyáma'can a'íimaj i maj Israel jitze eeráanye'ej, a'íjna i ti David jitze eeráma'can, a'íi pu arí tyu'tyáamue'tíj a'íi pu pújoorej tí'ij ja'ajsújtza'naxi'in i ta'raahua'puácaa ti jin ajvi'tyíihuajmee ajta je'en jaatáxijta i yu'xarij.

6 Aj nu nyij cánya'aj huaséj a'ájna jé'ta' jo'tíj jo'tyéjvee a'íjna i ipuárij, ajta jé'ta' a'íjma jimi i maj muáacuaj i maj júurij, ajta jé'ta' a'íjma jimi i huásij, a'yaa pu huasé'rihua'aj cuxáa meríj jaajé'cataca'aj. Ajta arahua'puácaa ava'ahuájma'caa, ajta arahua'puácaa ava'jísijma'caa, ajta i jísáara' i ta'ráahua'puaj, a'íi pu a'íin pué'een i júuricama'ra' i Dios i ti a'yan yo'ta'ítyaca' íiyan cháanacaj japua.

7 A'íjna i cánya'aj, a'íi pu ja'ancuré'pij a'íjci i yu'xarij i ti muáca'ta' pujmua' séjria'ca'aj a'íjna i ti ipuárij jitze acájca,

8 tí'ij ja'ancuré'pij a'íjci i yu'xarij, a'íimaj i maj muáacuaj i maj júurij, majta i huásij i maj seityéj japuan muáacuaj ará'asej, a'íi mu néijmi'i ecóotutaxij a'íjci jimi i cánya'aj. Néijmi'i mu a'íimaj i áarpaj tyi'tyéi'ca'aj, majta túxa'aj ooroj ti jin tyí'taavijhuaca'aj, ajta cuáanye'ej ava'jístijma'caa a'íjci jitze i túxa'aj, a'íi pu'ij a'íin pué'een i maj jin jahuooca'aj a'íimaj i maj tyeítyeristyamua'mua' pué'een i Dios.

9 Majta jájcuan jin a'yan tyí'chuiicaca'aj tíjin:

Muáaj paj jiréenye'ej séejre' pej pij ja'ancuré'pij i yu'xarij pajta ja'ajsújtza'naxi'in i ti ajvi'tyíihuajmee,

ji'nye muáaj paj huatámu'vejrityí'huaca',

pajta a'íjci jime' a' xuure' tyu'nájchitaca' i Dios jimi,

néijmi'caa jitze ma'can i tyeítyee, i maj séej jitze maj eeráma'can,

i maj séej nyúucarij jin tyí'xaj, nusu i maj séej chuéj japua já'ma'can.

10 Pajta tyámua' huó'ruuj mej mij síj mana'aj tyeítyeera' pué'eenye'ej muá'ra'nyij,

mej mij majta tyu'tyáhuüre'en a'íjna jimi i Dios, majta a'íimaj mu tyu'ta'íjtaj íyan i cháanacaj japua.

11 Aj nu nyij atányeeriaca', nyajta je'en mui'caa huánamuajri' i maj tajapuá tyí'huüre' i maj a'áa ja'taváatima'caa jo'tij jo'tyéjvee i ipuárij, jo'maj majta já'sejria'ca'aj i maj muáacuaj i maj júurij, majta a'íjma jimi i huásij. A'íi mu huápuí'ij mui'caa, capu ámiteeria'ca'aj a'chu maj pua'maca'aj,

12 a'yaa mu mij ca'nyíin jin tyí'xajtaca'aj tíjin:
A'íjna i cánya'aj i ti huatámu'vejrityi'huaca', a'yaa pu tye'tyévijtye' ti a'íin ja'ancuriá'an i ti néijmi'i jin putyí'uurej, ajta tí'ij néijmi'i jimi tyí'sejria'aj,

ajta a'íin néijmi'i tyi'mua'réeriaj ajta je'en néijmi'i jin tyu'tyámue'tin, tyiche' tyaatatyójtzi're'en a'íjna i ti naa een, tyajta jimi tyu'táchuicaj.

13 A'yaa nu nyajta tyáanamujri' ti a'íjna i Dios ti tyú'taahuaca' tajapuá ti tyejé'sejre', ajta íyan cháanacaj japua ti tyí'sejre', ajta jityán ti tyejé'sejre' i chuéj, ajta a'áa maj tyityejé'sejre' i jájtyij jitze ti ve'éj, a'yaa mu tyí'xajtaca'aj tíjin:

Tyiche' tyaatatyójtzi're'en a'íjci i ti acájca i ipuárij jitze, tyajta a'íjci i cánya'aj,

tyiche' jaatyátzaahuatye'en, tyajta tyámua' tyeetyátoonyij, che' a'íin néijmi'i jin antyúumua'reeriaj jusén jime'.

14 Majta a'íimaj i maj muáacuaj i maj júurij, a'yaa mu tyu'taxájtaca'aj tíjin:

—Che' a'yan tyá'ra'nyij. Majta a'íimaj i huásij, a'íi mu tyítunutaxij majta jaatyánajchaca' i Dios.

6

A'íjna i ti arahua'puaquej ajvi'tyíhuajmee

1 Aj nu nyij jaaséj tí'ij i cánya'aj séej jajsújtza'an i ti ájvi'tyijhuaca'aj i yu'xarij jitze, aj nu nyij séej huánamuajri' i ti hua' jitze ajtyáma'can i maj júurij i maj muáacuaj, a'yaa pu'ij tyu'taxájtaca' a'yan namuáaria'can tí'ij maj huatyényuunyij tíjin:

—Mujo'té'yi'ij.

2 Nyati'ij nyij atányeeriaca' aj nu nyij cahuáayu' ti cuéeinara' huaséj, ajta i ti avá'catyíi a'íi pu tú'namua'aj iityéchooca'aj i jumuáca' jitze. Majta je'en cúruun jaati'ij, aj pu'ij iirájraa tí'ij hua'antyimue'tin a'yaa pu'ij néijmi'i jin tyu'tyáamue'tij.

3 Tí'ij a'íjna i cánya'aj ajtáhua'aj séej ajsújtza'an, a'yaa nu tyáanamujri' ti ajtáhua'aj síj i ti ajta hua' jitze ajtyáma'can i maj júurij i maj muáacuaj, a'yan tyu'taxájtaca'aj tíjin:

—Mujo'té'yi'ij.

4 Aj pu'ij ajtáhua'aj síj i cahuáayu' iirájraa ti po'xara'. Ajta i ti avá'catyíi a'íi pu a'íjna jin antyúumua'reeriaca'aj tí'ij huo'itziitye'en i tyeítyee i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua, mej mij huóocui'nyij síj ajta síj, a'íi pu ajta ja'ancuré'chuij i chúun ti ve'éj.

5 Tí'ij a'íjna i cánya'aj ajtáhua'aj séej ajsújtza'an, a'íj nu séej huánamuajri' i ti hua' jitze ajtyáma'can i maj júurij i maj muáacuaj, ti a'yan tyu'taxájtaca'aj tíjin:

—Mujo'té'yi'ij.

Nyati'ij nyij nyajtáhua'aj atányeeriaca', aj nu nyij cahuáayu' huaséj ti xú'muara', ajta i ti avá'catyii, a'íi pu ji'tyéchooca'aj i maj jin tya'cá'itie'raj.

⁶ Nyati'ij nyij a'tíj huánamuajri' ti hua' tzajta' a tyojo'taxájtaca' a'íimaj jimi maj muáacuaj i maj júurij, a'yan tijin:

—Séej mediidaj i tyeríicuj, a'yaa pu tyá'najchij ti'ij a'tíj tyá'mue'tij séej xicáj, ajta huéeicaj mediidaj i tyeríicuj ti títi'ijme' ijmuéeya'ajmee, a'yaa pu cha'tána'aj tyá'najchij ti'ij a'tíj tyá'mue'tij séej xicáj, ajta capáj yó'jipuan i aséityij, nusu i nahuáj.

⁷ Ti'quij i cánya'aj ajtáhua'aj séej ajsújtza'an, aj nu nyij jáanamujri' ti ajtáhua'aj i síj i ti ajta hua' jitze ajtyáma'can i maj júurij i maj muáacuaj, a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Mujo'té'yi'ij.

⁸ Nyati'ij atányeeriaca', cahuáayu' nu huaséj ti cíi tyí'tyoomuara', ajta i ti avá'caj, a'yaa pu ántyapuaj tijin: I ti huá'cui'caa. Ajta síj cújta' huama'ca'aj i ti a'áa tyejé'ijtaj i hua' tzajta' i mui'chítyee, ajta je'cácaa jimi i tyeítyee antyúumua'reej i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua, mej mij huó'cui'nyij i tyeítyee a'íjna jime' maj tyúunyo'si'tye'en, nusu tújrij jime', na'ríij cui'nyi'ra'aj jime', nusu a'íjma jime' i tyí'tyán i maj tyí'tyaci'macaa.

⁹ Ti'ij i cánya'aj ajtáhua'aj séej ajsújtza'an, aj nu nyij huo'séj jityán i ipuárij a'íjma i maj a'íjna jin huá'cui'ihuaca' maj jaaxájtaca' i nyúucaria'ra' i Dios, majta a'íjna jitze tyámua' tyityahuóocha'ij.

¹⁰ A'yaa mu ca'nyíin jin tyí'xajta'aj tijin:

—Tavástara', mu paj ji'rénnya'aj séejre', pajta quee tyi'tíj jin á'itzeere', ¿a'náj nyij pahuá'xijtye'en a'íjma i maj cháanacaj japua jo'cháatimee, a'íjna jime' i maj táacuij?

¹¹ Aj mu mij cáanarij tyihuo're'pij ti tyi'títi'ijmee ti tyí'cueenaa, majta a'yan tyihuo'té'exaaaj maj cíi tyityahuóoso'pe'en, 'asta mana'aj quee huo'néijmi're'en i hua' ihuáamua', i maj majta tyí'huíire' i Dios jimi, mej mij a'yan cha'taj mana'aj éenye'que' huá'cui'nyij mati'ij a'íimaj.

¹² Ti'ij a'íjna i cánya'aj i ta'ráseevij ajsújtza'an, aj nu nyij jaaséj ti cháanacaj ca'nyíin jin huatóoca'tzij. Ajta i xicáj huatyáxu'muariaca', a'yaa pu huasé'rihua'aj ti'ij i cíixurij ti xú'muaa, ajta a'íjna i máxcirie' huatyápo'xariaca', a'yaa pu huasé'rihua'aj ti'ij xúure'ej,

¹³ majta i xú'ra'vetyee a'íi mu uje'cáavatzij i chuéj japua, a'yájna ti'ij i táque'ra' i xápua' tipua'aj i ciyáara' ca'nyíin jin huatáhuaaxi'in i áacaj jime'.

¹⁴ Ajta i tajapuá a'yaa pu huataséjre ti'ij tipua'aj a'tíj yu'xarij huatyéjire'en, ajta néijmi'i i jiríj ti huaquéetimee, ajta jo'tij ja'rahuáchijmee i jájtyij japua, néijmi'i pu aja'yee jo'quéetima'aj ta'raa.

¹⁵ Majta néijmi'i i maj tyi'tíj jin tyityatatyíj, a'íi mu huatyóo'avaataca' tyásta'naj tzajta', majta tyetyéj tzajta' nusu i jiríj jitze, hua' jamuán i tajtúhuaanyij, i maj tyihuá'ijtye' i xantáaru'uj, i maj chíjtyaanyi'ij pué'een, majta i maj va'cán jin tyityatatyíj, néijmi'i i maj ca'nyéjrij jin tyí'huíiria'ca'aj majta i juxáhuaj séjria'ca'aj,

¹⁶ a'yaa mu tyihuá'jeevaca'aj i jiríj majta i tyetyéj tijin:

—Siata'aj tajapuá rájvetyij siaj sij ta'vá'naj ti'ij quee taaséj a'íjna i ti acájca i ipuárij jitze, ajta ti'ij quee puéjtzij táaci'tyij a'íjna jime' i cánya'aj ti jin nyú'camui'.

17 Ji'nye pu'ríj tya'rá'aj a'ájna xicáara' maj jitzán puéjtzij taatá'sij, ¿a'tanyíj pújoorej tí'ij tyo'táviicue'en a'íjna jime'?

7

A'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can i Dios ti hua'vá'jajpuaxij

1 Nyajta je'en muáacuacaa huaséj i maj tajapuá tyí'huüre', maj a'áa jo'tyú'uuca'aj, síj pu a'áa jo'tyávaaca'aj jo'tij i xicáj jé'ejnyinyiij, ajta síj jo'tij i xicáj ja'ancáru'pij, ajta síj ajtyapuáj pujmua', ajta i síj áatyej pujmua' pu jo'tyávaaca'aj, a'í mu mij quee tyí'tá'care'ej ti huatá'aacarej i chuéj japua, na'riij i jájtyij japua nusu i ciyéj tzajta'.

2 Nyajta nu séej huaséj i ti tajapuá tyí'huüre' ti a'áa pujmua' ja'vá'ma'ca'aj jo'tij jé'ejnyinyiij i xicáj, a'í pu ji'tyátijcaa a'íjna i ti jin hua'ajtyiyú'xaxi'in i huá'cuaatze' i tyeítyeristyamua'me'en i Dios ti júurij. A'í pu'ij ca'nyíin jin huo'tajé a'íimaj i maj a'íjna jin antyúumua'reeriaca'aj maj je'ej pua'aj jáa'uurej i cháanacaj, majta i jájtyij ti ve'ej.

3 A'yaa pu tyihuo'té'exaaj tijin:

—Caxu je'ej pua'aj ja'uurej i cháanacaj, i jájtyij ti ve'ej, nusu i ciyéj, 'asta tyana'aj quee hua'ajtyiyú'xaxi'in huá'cuaatze' a'íimaj i maj jahuüre' i taj Dios.

4 Nyati'ij nyij jáanamujri' a'chu maj ará'axcaa i maj hua'ajtyiyú'xaxij, a'yaa mu pua'maca'aj anxityej japuan huá'puatyej japuan muáacuaj ví'ra'aj, a'í mu a'íin pué'een i maj Israel jitze eeráma'can.

5 Tamuáamuata' japuan hua'puaj ví'ra'aj mu pua'mácan ajtyiyu'xaxij i maj Judá jitze eeráma'can, majta tamuáamuata' japuan hua'puaj ví'ra'aj i maj a'íjna jitze eeráma'can i Rubén, majta tamuáamuata' japuan hua'puaj ví'ra'aj i maj a'íjna jitze eeráma'can i Gad,

6 majta tamuáamuata' japuan hua'puaj ví'ra'aj i maj Aser jitze eeráma'can, majta tamuáamuata' japuan hua'puaj ví'ra'aj i maj a'íjna jitze eeráma'can i Neftalí, majta tamuáamuata' japuan hua'puaj ví'ra'aj i maj Manasés jitze eeráma'can,

7 majta tamuáamuata' japuan hua'puaj ví'ra'aj i maj Simeón jitze eeráma'can, majta tamuáamuata' japuan hua'puaj ví'ra'aj a'íimaj i maj Leví jitze eeráma'can, majta tamuáamuata' japuan hua'puaj ví'ra'aj i maj Isacar jitze eeráma'can,

8 majta tamuáamuata' japuan hua'puaj ví'ra'aj i maj Zabulón jitze eeráma'can, majta tamuáamuata' japuan hua'puaj ví'ra'aj i maj José jitze eeráma'can, a'yaa mu cha'taj mana'aj tamuáamuata' japuan hua'puaj ví'ra'aj tyitya'rá'axcaa i maj Benjamín jitze eeráma'can.

A'íimaj i maj jéehua ará'asej majta cuéinavi' tyi'tyéechan

9 Nyati'ij nyij nyajtáhua'aj atányeeriaca', aj nu nyij mui'caa huápuí'ij hua'sej i tyeítyee i maj a'áa ja'tyúusiiria'ca'aj néijmi'i i maj séej chuéj japua já'ma'can, majta séej chájta'naj jitze já'ma'can, majta i maj seequéj tyu'xaxa'aj, jéehua mu huápuí'ij ará'axcaa a'í pu jin quee i'riitaca'aj ti a'tíj huo'tyé'iten. A'áa mu jo'tyú'uuca'aj i cánya'aj jimi. A'í mu cuéinavi' tyí'tyáchajcaa, majta tacíj iityepíitima'caa.

10 Néijmi'i mu ca'nyíin jin a'yan tyí'tyejijhuaca'aj tijin:

A'íjna i ti jin tajapuá huanyú, a'í pu jimi já'ma'can i taj Dios i ti acájca i ipuárij jitze, ajta a'íjna jimi i cánya'aj.

11 Majta néijmi'i i maj tajapuá tyí'huüre', a'íi mu ataváatima'caa jo'tij jo'tyéjvee i ipuárij, majta i huásij, majta a'íimaj i maj muáacuaj i maj júurij, a'íi mu mij ecóotutaxij jimi i ti acájca i ipuárij jitze, mati'ij mij jaatyánajchaca' i Dios,

12 a'yaa mu tyu'taxájtaca' tijin:

Che' a'yan tyá'ra'nyij.

I tyaj jimi tyu'táchuiicaj, ajta i ti naa een,

i ti néijmi'i tyí'mua'reej, i tyaj jin tyé'tyojtzi're',

a'íj pu jimi já'ma'can i Dios i jusén jime' séejre'.

Che' a'yan tyá'ra'nyij.

13 Aj pu'ij síij i vásti' a'yan tyinaata'íhuo'ri' tijin:

—¿A'tyaanyij maj pué'een a'múumaj mu maj cuéeinavi' tyu'cháatimee, ajta jo'nyij ma'ráacij?

14 Nyati'ij nyij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Muáaj paj vásti' jamua'reej. Aj pu'ij a'yan tyinaaté'exaa tijin:

—A'íi mu a'íin pué'een i maj tyo'táviicue'ri' i maj jéehua jaapuéjtzitariaca', a'múu mu merij tyu'jósij i tyúucaanaa, majta tyu'cueenarej i tyúucaanaa a'íjna jime' maj ja'antzaahuaj i Ciríistu' ti hua' jitze ma'can huamuí'.

15 A'íj mu jin a'áa já'sejre' jo'tij jóonyee i ipuárij ti jitzán acájca i Dios, majta a'náj tina'aj jahuüre' i tyeyúuj tzajta', tújca majta tíca'. Ajta i ti acájca i ipuárij jitze, a'íi pu hua'cha'íij a'íjna jime' ti hua' jimi huatyá'itzeerej.

16 Camu che' huatatújritze'ej, camu majta che' huata'íicuj, capu che' i xicáj hua'tátzavi'tye'ej ja'mej, capu ajta hua'téexi'raj ja'mej i xicáj,

17 ji'nye a'íi pu i cánya'aj i ti a'áa jé'ta' já'sejre' a'íi pu hua'cha'íij ja'mej, a'íi pu'ij huá'vi'tin jo'tij ja'rámuaa i maj jin júurij muá'ra'nyij, ajta i Dios pu tyámua' tyihuo'tyéjeevij, mej mij quee che' tyi'tíj jin juxaamuijritya'aj.

8

I ti aráahua'puaj i ti ájvi'tyijhuaca'aj ajta i cítzive'rij

1 Ti'ij i cánya'aj ja'ajsújtza'an i ti ajvi'tyíihuajma'caa, a'íjna i ta'ráahua'puaj, aj pu'ij tyu'puá'riaajraa u tajapuá, jé'ta' ooraj pu á'tyeej tíquee tyi'tíj namuajria'ca'aj.

2 Aj nu nyij tányij arahua'puácaa huaséj i maj tajapuá tyí'huüre' maj jimi i Dios ajo'tyú'uuca'aj, a'íi mu mij tya'ancurá'ij i trompéetaj aráahua'puaj ti tya'rá'asej.

3 Aj pu'ij ajtáhua'aj síij mujo've'mej ti ajta tajapuá tyí'huüre', a'íi pu cítzive'rij iityájajnaca'aj, aj pu'ij jitzán ajtyéechaxij i maj japuan tyí'mu'vejritacaa, majta je'en íjcuca jéehua jaatá' ti'ij ja'antyítieeraj a'íjna i maj japua i maj japuan tyí'mu'vejritacaa ooroj ti jin taavijhua, ti a'áa já'sejria'ca'aj jo'tij jo'tyéjvee i ipuárij, jamuán i maj jin jahuoo'ca'aj i Dios jimi.

4 Aj pu'ij ájcítzujtariaca' a'íjna i íjcuca i muáca'ra'an jitze i ti tyí'huüre' u tajapuá, 'asta na'aj quee a'áa ja'rá'aj jo'tij já'sejre' i Dios, ajta pu ará'aj a'íjna i nyúucarij i maj jin jahuoo'ca'aj i tye'ítyeristyamua'me'en i Dios.

5 Aj pu'ij a'íjna i ti tajapuá tyí'huüre' jájtii i cítzive'rij, ajta ja'vá'jistej i ti'ixcuáa a'áa ti já'ma'can a'íjna japua i maj japuan tyí'mu'vejritacaa, aj pu'ij a'áa yo'cáaxirej i cháanacaj japua, aj nu nyij a'yan tyáanamujri' ti'ij maj huatyényuunyij, ajta jéehua

tyi'tyáhuaasime'ej, majta tyána'axcava'ra'aj, ajta je'en huatóoca'tzij i cháanacaj.

A'íjna jime' i trompéetaj maj tyi'tyái'ca'aj

⁶ Majta a'íimaj i maj aráahua'puaj ará'asej i maj tajapuá tyí'huiire' i maj trompéetaj tyi'tyái'ca'aj, a'íi mu tyámua' huóoruuj mej mij a'íjna tzajta' ucáajijhua.

⁷ Ajta a'íjna i ta'nájcaj, a'íi pu ucáajijhuaca' a'íjna jitze i trompéetaj, mati'ij mij tyéetyee cáavatzij jamuán i tiéj xúure'ej ti á'naxcaj. Aj pu'ij japuan ráavatzij i cháanacaj, ajta je'en je'cáj tyu'rá'taa i ciyéj, ajta i tu'píj ti huá'raa néijmi'i pu huariá'taj.

⁸ Ajtáhua'aj síj i ti tajapuá tyí'huiire', a'íi pu ajta ucáajijhuaca' a'íjna tzajta' i trompéetaj, aj pu'ij tyi'tíj atyájríe i jájtyij jitze ti ve'ej, a'yaa pu huasé'rihua'aj ti'ij jiríj ti tyátaasima'aj, aj pu'ij je'cáj i jájtyij a'yan huaríj ti'ij i xúure'ej.

⁹ Majta je'cáj huácuij i jáata' maj tyityá'xoo, majta i báarcuj i maj japuan á'ciinyaca'aj i jájtyij, a'íi mu huatyána'xij.

¹⁰ Ajtáhua'aj i ti je'tyáa'sej i ti ajta tajapuá tyí'huiire', a'íi pu ajta ucáajijhuaca' a'íjna jitze i trompéetaj, aj pu'ij xú'ra'vej ti ve'ej uje'cájvej, a'yaa pu tyá'taaca'aj ti'ij tatzárij, aj pu'ij aja'rájve je'cácaa japua i játya'naj, ajta je'cácaa japua jo'tíj ja'ajéexavi'ijmee.

¹¹ Ajta i xú'ra'vej a'yaa pu ántyapuaaca'aj tijin Ta'antzíjvi, aj pu'ij je'cáj i jájtyij antzíivi'ij ta'raa, a'íj mu mij jin mue'tíj huácuij i tyeítyee, a'íjna jime' i jájtyij ti antzíjvi.

¹² Ajta je'en i ti muáacuj jitze je'tyáa'sej i ti ajta tajapuá tyí'huiire', a'íi pu ajta ucáajijhuaca' i trompéetaj jitze, aj pu'ij je'ej pua'aj huaríj i xicáj, ajta i máxciríe', majta je'cáj i xú'ra'vetyee. A'íj pu'ij jin huatyática'riaca', ji'nye camu che' á'taaca'aj i tújca nusu tíca'.

¹³ Nyati'ij nyij ajóonyeeriaca'aj, nyati'ij cué'ra'vej huánamuajri' ti jútye' imuáj já'ra'ra'ca'aj, ajta ca'nyíin jin a'yan tyí'xajtaca'aj tijin:

—¡Cuíi' xaa, cuíi' xaa, cuíi' xaa, a'íimaj i maj japuan huacháatimee i cháanacaj, ji'nye jéehua mu jajpuéetzij muá'ju'un mati'ij ucáajijhua i trompéetaj jitze a'íimaj i maj huéicaj i maj tajapuá tyí'huiire'!

9

¹ Aj pu'ij i ta'anxíviij ucáajijhuaca' i trompéetaj jitze, aj nu nyij xú'ra'vej huaséj ti uje'cájvej u jútye', ti'quij cháanacaj japua ja'rájvej, aj pu'ij ja'ancuré'chuij i ti jin tya'antácuunaj jo'tíj ja'tyácun tiquee ámiteere' a'chu ti jo'cátyeej.

² Aj pu'ij ja'antycúj jo'tíj ja'tyácun tiquee ámiteere' a'chu ti jo'cátyeej, aj pu'ij ajcítzujtariaca' ti'ij i oornaj ti ve'ej, ajta i xicáj, ajta i máxciríe', a'íi mu ootanámi'hua muá'raa a'íjna jime' i cítzíj.

³ Aj mu mij vítzi'see huataséjre i cítzíj tzajta', majta je'en néijmi'que' i cháanacaj japua huataséjre, a'yaa mu tyihuo'tá' mej mij tyú'che've'en mati'ij i tyaxcáj.

⁴ A'yaa mu tyihuo'ta'íj maj quee je'ej pua'aj ja'uurej i tu'píj ti ajnyéj i chuéj japua, na'ríij ixáj tyi'tíj nusu ciyéj, sulu mej mij a'íjma mana'aj je'ej pua'aj huá'uurej i tyeítyee i maj quee ajtyiyu'si'huaimee i jucúatze' maj tyeítyeristyamua'me'en pué'een i Dios.

⁵ Majta quee a'yan tyihuo'tá' maj huó'cui'nyij i tyeítýee, sulu mej mij puéjtzij mana'aj huo'tá'an a'chu anxí máxcirie', ajta i maj jin puéjtzij huo'ta', a'yaa pu tyihua'cui'ca'aj ti'ij tipua'aj tyáxcaj jaache'en.

⁶ A'ájna xicáara' jitze a'íi mu i tyeítýee jahuoonyij mej mij huá'cui'nyij, ajta capu je'ej tyu'tái'riitarij, jéehua mu huápuí'ij jaxie'va'aj muá'ju'un maj huá'cui'nyij, ajta quee je'ej tyu'tái'riitarij sulu a'yaa tya'ajpuéetzij muá'ju'un.

⁷ Majta i vítzi'see, a'yaa mu huasé'rihua'aj mati'ij i cahuáayu'uj i maj meríj hua'cáanaxij mej mij huanyo'se'en, tyi'tíj mu ucarújtya'ajma'caa i jumu'új jitze, a'yaa pu huasé'rihua'aj ti'ij cúruun ooroj ti jin taavijhua, ajta i hua' nyéerimij a'yaa pu huasé'rihua'aj ti'ij tyéviij.

⁸ A'yaa mu majta tyityacácpuaca'aj mati'ij úucaa, ajta i hua' tamej a'yaa pu huasé'rihua'aj ti'ij i muájyej tamej.

⁹ Majta néijmi'que' canami'huajma'caa tyi'tíj jime' ti tyapúusti' pue'éenye'ej, ajta mati'ij ra'ra'ca'aj a'yaa pu namuajria'ca'aj i hua'anaj ti'ij i caríáata' cahuáayu'uj maj ju'va'jáapuajmee i maj jitzán aru'uj i maj nyo'se'.

¹⁰ Ajta i hua'cuasij a'yaa pu éenye'ej ti'ij tyáxcaj cuasij, a'íj pu'ij jitze séjria'ca'aj i maj jin a'yan á'tyeeren anxí máxcirie' mej mij puéjtzij huo'tá'an i tyeítýee.

¹¹ Ajta i ti tyihua'ijtye' i vítzi'see, a'íi pu a'íin pué'een i júuricamej ti néijmi'i jin antyúumua'reej a'ájna jo'tíj ja'tyácun tiquee ámiteere' a'chu ti ajo'cátýee, a'yaa pu antyapuaaj huá'nyuucáa jime' i Hebreos tijin Abadón ajta huá'nyuucáa jime' i Griego a'yaa pu antyapuaaj tijin Apolión.

¹² Pu'ríj síj mu jo'mej i maj jin jajpuéetzij muá'ju'un, ajta óoche' hua'puaj tyá'itzeere' i ti a'yan tye'mej.

¹³ Aj pu'ij i ti tajapuá tyí'huiire' i ti arájseej, a'íi pu ajta ucájijhuaca' i trompéetaj jitze, aj nu nyij a'tíj huánamuajri' ti a'áa tyajá'xajtaca'aj jo'tíj jo'tyéjvee a'ájna i maj japuan tyí'mu'vejritaca' ti a'áa já'sejria'ca'aj i Dios jimi.

¹⁴ A'yaa pu'ij tyaaté'exaa a'íjci i ti tajapuá tyí'huiire' tijin:

—Pata'aj hue'ejxiixij a'íimaj i maj muáacuaj i maj eetyánami' a'ájna véjri' játya'naj jitze ti ve'éj ti a'yan antyapuaaj tijin Éufrates.

¹⁵ Aj pu'ij hue'ejxiixij a'íjma i maj muáacuaj, mej mij i huó'cui'nyij je'cácaa i tyeítýee i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua, ji'nye a'íi mu tyámua' éenye'ej mej mij a'yan huárinyij a'ájna xicáara' jitze, a'ájna máxcirie' jitze, ajta a'íjci jitze i nyinyi'ra'aj.

¹⁶ Majta i xantáaru' i maj avé'tye'tye'ej, a'yaa nu tyáanamujri' maj hua'puaj anxityej ti séej ví'ra'aj ti ara'ástimee ará'axcaa.

¹⁷ A'yaa nu nyij tyihuo'séj i cahuáayu'uj, majta i maj avé'tye'tye'ej, a'íi mu antyóonajca'aj i jutavíj jitze tyi'tíj jime' ti a'yan huasé'rin ti'ij tiéj, ajta cuatúmua ajta tyóomuaa jamuán. Majta i cahuáayu'uj, a'yaa mu eenye' ijmu'ujma'caa mati'ij muajyéj, ajta i hua' tyenyij jitze pu éejnyinyiica'aj i tiéj jamuán i citzíj, ajta tyi'tíj ti tyóomuaa ti a'yan tyáarie' ti'ij tyapúusti'.

¹⁸ A'íj mu jin je'cáj huácuij i tyeítýee a'ájna jime' i tiéj, ajta i citzíj, ajta a'ájna i ti a'yan tyaarie'ej ti'ij tyapúusti' i ti éejnyinyiica'aj i hua' tyenyij jitze i cahuáayu'uj.

¹⁹ Ji'nye a'ájna i maj jin jaayí'tin mej mij tyityáacui'nyij a'íi pu hua' tyenyij jitze séjria'ca'aj, ajta i hua'cuasij jitze, ajta i hua'cuasij a'yaa pu huasé'rihua'aj mati'ij cú'cu'see, majta jumu'új jin je'ej pua'aj huá'uuriajca'aj i tyeítýee.

²⁰ Majta i séecan i tyeítýee i maj quee huácuij a'íjna jime' i cui'nyi'ra'aj, camu jaatapuá'citaca' maj je'ej pua'aj rijcaa, nusu maj janajchej i tyiyáaru', majta i sáanturij ooroj maj jin taavijhua, nusu pláataj jime', nusu coobre jime', ca' tyetyéj jime', nusu ciyéj jime', i maj quee iityanamuáarajmee majta quee rácijci'nyive'.

²¹ Camu majta jaatapuá'citaca' i maj quee che' tyí'tyacui'caj, nusu maj quee che' tyi'chahueeraj, camu majta jaatapuá'citaca' maj tyí'xana'cire'ej, nusu maj tyí'nahua'aj.

10

A'íjna i ti tajapuá tyí'huüre' ajta i yu'xarij ti jiri'

¹ Nyati'ij nyij nyajtáhua'aj séej huaséj i tajapuá ti tyí'huüre', ti va'cán jin antyúumua'reej, a'íi pu jútye' aje'cáma'ca'aj ajta jéetirij je'cánajca'aj, cu'xa'aj pu ajta atahuíjca'aj i mu'úura' jitze, a'yaa pu i nyéerima'ra' tya'tátaave'ej ti'ij i xicáj, ajta i icájra'an a'yaa pu huasé'rihua'aj ti'ij tyi'tíj ti tyátaasij.

² A'íi pu yu'xarij iityépijca'aj i jumuáca' jitze ti cíle'en, aj pu'ij i ju'íicaj jumuáca'ta' ti pujmua' jin ará'íicataca' i jájtyij japua ti ve'éj, ajta i chuéj japua ará'íicataca' i séej jime' i ju'íicaj útata' ti pujmua'.

³ Aj pu'ij ca'nyíin jin huajíjhuaca', a'yaa pu namuajria'ca'aj ti'ij muájyey ti jijhuaca'aj, ti'ij huajíjhuaca', aj mu mij víityee huatanyúj aráahua'puaj pua'máj.

⁴ Matí'ij a'yan tyityaatanyúj i víityee aráahua'puaj pua'máj, nyáaj nu jo'tyeyu'xajche', nyati'ij nyúucarij huánamuajri' ti jútye' nyojo'tajé a'yan tíjin:

—Pata'aj jú'mua'reeriaj je'ej maj tyu'taxájtaca' i víityee maj huatyéenyuj aráahua'puaj pua'máj, capáj ja'yu'xaj.

⁵ Ajta i tajapuá ti tyí'huüre' i nyaj jaaséj ti jájtyij japua ja'rá'íicataca', ajta chuéj japua ajta ja'rá'íicataca', a'íi pu ajmécjca'taca',

⁶ ajta a'yan tya'tóoratziiri' nyúucaritze' a'íjna i ti jusén jin júurij, i ti jaatyátaahuaca' i tajapuá ajta i cháanacaj, ajta a'íjci i jájtyij ti ve'éj, ajta i maj jitzán tyityá'xoo. A'yaa pu tyu'taxájtaca' tíjin:

—Pu'ríj ajtyojo're'nyesij a'ájna xicáara' ti jitzán néijmi'i tye'entyipua'rij,

⁷ a'ájna pu atyojo're'nyesij ti'ij ucáajijhua i ti tajapuá tyí'huüre' i ti aráahua'puaj pué'een, aj pu'ij néijmi'i tya'róo'astesij a'íjna i ti ju'avaaj i Dios jimi, ajta je'ej ti a'íin tya'tóoratziiri' a'íjma jimi i maj jahuúria'ca'aj.

⁸ A'íjna i nyúucarij i nyaj jáanamujri' ti jútye' tyajá'xajtaca'aj, a'yaa pu ajtáhua'aj tyinaaté'exaa tíjin:

—Áricuj a'íjci jimi i tajapuá ti tyí'huüre' pata'aj ja'ancuráain i yu'xarij ti jí'tyíi' i jumuáca'ta' pujmua' i ti jájtyij japua rá'íicaj ajta i chuéj japua.

⁹ Aj nu nyij ujó'mej a'íjci jimi i tajapuá ti tyí'huüre', nyati'ij nyij jaatáhuaviiri' ti naatí'tye'en i yu'xarij ti cíleen, a'yaa pu'ij tyinaaté'exaa tíjin:

—Yana'cuíj pata'aj jaatyájci'mej. A'yaa pu mua'mé'ra'catye'ej ta'mej mua' tyényi'tze' matí'ij sarátyee, ajta mua'tziivi'tye'ej ta'mej mua' jucáatze'.

¹⁰ Nyati'ij nyij ja'ancurá'ij a'íjci i yu'xarij ti cíleen i muáca'ra'an jitze a'íjna i ti tajapuá tyí'huüre', nyati'ij nyij jaatyájci'cij, naa pu tyinu'cacarejca'aj i nyetyényij jitze ti'ij sarátyee, ajta nyati'ij yo'xij, a'íi pu na'ra'tziivi'riajraa i nyajucáa jitze.

11 Aj mu mij a'yan tyinaaté'exaaj tijin:

—A'yaa pu tyúuxie've' paj tyihuo'té'exaatye'en a'íimaj i tyeítyee i maj séej chuéj japua já'ma'can, ajta i maj séej nyúucarij jin tyí'xaj, pajta a'íijma i maj tyihua'ijtye'.

11

A'íimaj i maj hua'puaj i maj tyámua' tyi'tíj tyí'mua'reej

¹ Aj mu mij tyi'tíj ciyéj naatáchuij i maj jin tyí'ite'raaa a'chu ti huatátyeej, majta a'yan tyinaaté'exaaj tijin:

—Ájchesij pajta jaatyé'iten a'chu ti ve'éj i tyejúuj i Dios ti ja'a'rij, pajta a'íjci a'chu ti ooyóhuaj i maj japuan tyí'mu'vejritaaa, pajta je'en huo'tyé'iten a'chu maj ará'asej i maj janajchej.

² Ajta capáj ja'iteej a'chu ti antayóhuaj a'ájna a pua'quéj a ti ja'rájta'cuaj, ji'nye a'íijma mu huatátuii i maj quee tyá'tzaahuatye', mej mij a'íimaj huá'puatyej japuan hua'puaj máxcirre' je'ej pua'aj jáa'uurej i chájta'naj ti naa een.

³ Nyáaj nu hua'puácaa huata'ityij, i maj quee naa eenye' tyi'tyéechan, mej mij a'íimaj tyihuo'té'exaatye'en i Dios jitze ma'can, a'yan mua'tyéevi'ij a'chu séej ví'ra'aj japuan hua'puaj anxityej japuan huéicatyey xicáj.

⁴ A'íimaj i maj hua'puaj a'íi mu a'íin pué'een i maj hua'puaj i maj antyitátzajmee majta i aseitúunaj ti hua'puaj ti jimí aja're'vej i tavástara' jimí ti íyan tyí'ijta i cháanacaj japua.

⁵ Típua'aj a'tíj je'ej pua'aj huá'uuriajmu'ij, hua' tyenyij jitze pu i tiéj éejnyinyii, a'íj mu mij jin huo'tyátieeraaj i maj hua'ajcha'íire', a'yaa mu mij tyí'tyacui'nyij a'íimaj i maj a'yan tyá'xie've' maj je'ej pua'aj huó'uurej.

⁶ A'íimaj i maj hua'puaj, a'íi mu jaayí'tin mej mij huo'tá'ijmu'ij i víityee mej mij quee che' viiyej meentyij móoj tyihua'ixaatye' i tyeítyee i Dios jitze ma'can, majta mu jaayí'tin mej mij seequéj jáa'uurej i jájtyij tí'ij a'yan huárinyij tí'ij xúure'ej, ajta maj puéjtzij huo'tá'an a'íimaj i tyeítyee i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua, néijmi'i jime' i cui'nyi'ra'aj, a'chu maj a'íimaj a'yan tyá'xie've'.

⁷ Ajta matí'ij ja'antypuá'ritye'en i maj nye jitze ma'can tyu'taxájtaj, aj pu'ij tyi'tíj a'áa je'taméj jo'tij ja'tyácun i tiquee ámiteere' a'chu ti jo'cátyeej, aj pu'ij huo'tanyó'si'tye'sij, ajta je'en huo'tyámue'tij tí'quij huá'cui'nyij.

⁸ A'áa mu ja'séeria'aj muá'ju'un i muí'chítyee a cáayej jitze a'ájna i chájta'naj jitze ti ve'éj ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Sodoma ajta Egipto, jo'tij ajta i hua' vástara' jó'tateehuaca' i cúruuj jitze.

⁹ Majta huéicaj xicáj japuan jé'ta' á'tyeeren maj hua'séeraaj muá'ju'un i muí'chítyee a'íimaj i tyeítyee i maj a'yan huacháatimee néijmi'que' i cháanacaj japua, i maj séej nyúucarij jin tyí'xaj, majta i maj séej chuéj japua jo'cháatimee, ji'nye camu huo'ta'sij maj tyityáa'avaataj.

¹⁰ Majta a'íimaj i maj íyan huacháatimee i cháanacaj japua, a'íi mu huatóotyamua'vej a'ájna jime' i maj meríj huá'cuii. A'íi mu huápuí'ij huatóotyamua've'sij metyí'ye'estyaj, majta tyu'tóopuejve'sij séej jamuán majta séej, ji'nye a'íimaj i maj hua'puaj i maj Dios jitze tyí'xaj jéehua mu huápuí'ij huá'itziitya'ca'aj.

¹¹ Ajta tí'ij huéicaj xicáj japuan jé'ta' tyoomá'caj, Dios pu huo'tájuurityej aj mu mij ájhuiixij i maj meríj huá'cui'ijcaa, majta a'íimaj i maj huo'séj jéehua mu tyu'tátziin.

12 Mati'ij mij a'íimaj i maj hua'puaj nyúucarij huánamuajri' ti ca'nyíin jin uje'cánamuajrej u jútye' a'yan tijin:

—Xié'ejciiinyij a'yájna.

Aj mu mij jéetirij jitze tyicíj, mahua'raséeracaj i maj hua'ajcha'íire'.

13 Aj pu'ij ca'nyíin jin huatóoca'tzij i cháanacaj, a'íj pu jin á'vatzij i tyihua'chi'ij i chájta'naj jitze majta aráahua'puaj ví'ra'aj i tyeítýee huácuij. Majta a'íimaj i tyeítýee i maj quee huácuij, jéehua mu tyi'tzínýe'ej metyaatatyójtzi'rej i Dios tajapuá ti já'sejre'.

14 Pu'ríj mu jo'mej i ti hua'puaj i maj jin jaapuéjtzitariaca', ajta pu'ríj ajtyojo're'nyesij i ti huéicaj i maj jin majta jajpuéetzij muá'ju'un.

I trompéetaj ti aráahua'puaj

15 Aj pu'ij i ti tajapuá tyí'huíire' i ta'ráahua'puaj, a'íi pu ucájijhuaca' i trompéetaj jitze, aj nu nyij nyúucarij huánamuajri' ti ca'nyíin jin atyojo'taxájtaca' u jútye' a'yan tijin:

A'íjna i ti tyí'ijta íyan cháanacaj japua

a'íi pu arí a'íin pué'een i Dios ajta i tavástara',

a'íi mu tyi'íitaj muá'ju'un jusén jime'.

16 Majta a'íimaj i huásij i maj seityéj japuan muáacuaj ará'asej i maj majta ju'ipuáa japua acáatyij i Dios jimi, a'íi mu ecóotutaxij majta je'en jaatyánajchaca' i Dios,

17 a'yaa mu tyu'taxájtaca' tijin:

Tyetyi'muatyójtzi're', tavástara', Dios mu paj néijmi'i jin antyía'mua'reej,

mu paj jájcuaj imuáj séjria'ca'aj pajta ijíj séejre',

ji'nye muáaj paj períj va'cán jin tye'entyájrurij,

pajta períj huatye'chej pej pij tyu'ta'íjtaj.

18 Majta a'íimaj i maj séej chuéj japua já'ma'can jéehua mu hu-atanyínyu'cacuca',

ajta arí tya'rá'aj a'náj paj pajta muáaj huatanyú'caj,

pu'ríj atyojo're'nyej a'ájna xicáara' paj jitzán huá'xijtye'en a'íimaj i maj meríj huácuij,

pajta tyámua' tyihuo'tá'sij a'íijma i maj a jitze ma'can tyí'xaj,

majta i maj muéetzij jimi tyámua' tyí'tyesejre',

majta a'íimaj i maj a'jimi tyá'tzaahuatye',

típua'aj i maj va'cán jin tyityatatyíj, na'ríj ciléenye' jin metyityatatyíj,

pajta hua'antypua'ritye'sij a'íijma i maj je'ej pua'aj ja'uurej i cháanacaj.

19 Aj pu'ij i tyeyúujra' i Dios i tajapuá ti já'sejre' antacúj, ajta i tyeyúuj tzajta' pu séjria'ca'aj a'íjna i chi'ij ti cíleen ti ajta tzajta' séejre' i nyúucarij ti jin i Dios tya'tóoraj. Majta huatyána'axcava'xij majta tyényuuca'aj, ajta huatóoca'tzij i chuéj, majta jéehua tyéetyee cáavatzij.

12

I íiti' ajta i cú'cu'uj

1 Aj pu'ij tyi'tíj huataséjre u jútye', íiti' pu huataséjre ti cáanarij tyí'chajca ti naa tyi'tyataatíyi'ij ti'ij xicáj, ajta máxcirie' japua újvaaca'aj a'íjna i íiti', ajta cúruun ucárujtya'ca'aj maj jitzán tamuáamuata' japuan hua'puaj i xú'ra'vej séjria'ca'aj.

2 Ajta jútza'ca'aj a'íjna i íiti', a'íj pu jin juyiinyaca'aj a'íjna jime' ti já'cuí'ca'aj, ji'nye pu'ríj tin tyiyóoj ta'mej.

3 Ajtáhua'aj síj tyi'tíj huataséjre u jútye', cúcu'uj pu huataséjre ti po'vij ti vivéj, ajta arahua'puácaa íjmu'uj, ajta tamuáamuata' pua'mácan

ava'ahuájmee, ajta je'en cúruun ucarújtya'ajma'caa i ju'a'huáj jitze i ti aráahua'puaj ará'asej.

⁴ Ajta i jucuasíj pu jin hua'curia'naj je'cácaa i xú'ra'vej i maj jútye' já'sejre', ti'quij huaje'cáahua'xij i cháanacaj japua. Ajta je'en i cú'cu'uj, a'áa pu jo'tyéechaxij a'íjci jimi i íiti' ti arí tin tyiyóoj ja'mej ta'aj ij jaatyájci'mej ti'ij huanie'huaj i yójra'.

⁵ Aj pu'ij tyiyóoj ta'raa tyáatacan a'íjna i íiti', a'íi pu a'íin pué'een i ti ca'nyéjrij jin tyihuo'ta'íjtye'sij mati'ij mana'aj pua'máj a'yan séejre' i cháanacaj japua. Ajta a'íjci i yójra' i íiti' Dios pu yo'ví'tij u tajapuá jo'tij a'íin já'sejre' ajta jo'tij a'íin jo'tyájcay i ipuárij jitze,

⁶ aj pu'ij i íiti' huatóo'uj a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij, jo'tij ajta Dios tyámua' yo'uurijtze mej mij a'áa tyiyo'cue'tyej séej ví'ra'aj japuan hua'puaj anxityej japuan huéecatyej xicáj jitze.

⁷ Mati'ij támiij huatyóohuij maj huatyényo'se'en u tajapuá, a'íjna i Miguel majta i maj jamuán tyí'huüre', a'íj mu jimi nyo'sa'ca'aj i cú'cu'uj, majta jamuán i maj jahuüre' i cú'cu'uj,

⁸ majta quee capu tyu'mué'tij i cú'cu'uj, camu majta i maj jahuüria'ca'aj, a'íj mu jin quee che' huo'ta' maj tajapuá jo'tyú'uucaj.

⁹ Mati'ij mij uye'cájriee a'íjci i cú'cu'uj ti vivéj, a'íjna i cú'cu'uj ti jájcuaj imuáj séjria'ca'aj, a'íjna i tyaj a'yan jatamuá'muaj tijin tyiyáaru', i ti huá'cuanamuaj néijmi'caa i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua. Aj mu mij uye'cájriee íiyan i cháanacaj japua, jamuán i maj jahuüria'ca'aj.

¹⁰ Aj nu nyij nyúucarij huánamuajri' ti ca'nyíin jin utojo'taxájtaca' u tajapuá a'yan tijin:

—Pu'ríj tya'rá'aj a'náj maj tajapuá huatányuusij, a'íjna i ti néijmi'i jin putyí'uurej, ajta i ti jin tyu'ta'íjtaj i Dios, pu'ríj néijmi'i jin tyu'ta'íjtaj a'íjna i Ciriístu', ji'nye pu'ríj ayo'cájriee a'íjna i ti je'ej pua'aj huá'uuriajca'aj i ta'ihuáamua', i ti ajta a'náj tina'aj tyihuá'xajtzi'raca'aj i Dios jimi.

¹¹ A'íimaj i ta'ihuáamua' mu jaatyáamue'tij, a'íjna jime' ti i cánya'aj je'ráaxirej i juxúure', majta a'íjna jime' i nyúucarij i maj huó'ixaa, camu majta tyí'tziinya'ca'aj tipua'aj muáacui'nyijche', sulu a'yaa mu tyitya'huóoca'an maj huáacui'nyij.

¹² Siata'aj huatootyamua've'en mu siaj tajapuá já'sejre', siajta mua'aj mu siaj cháanacaj japua huacháatimee, siajta mu siaj a'áa ja'chej i jájtyij japua, cuíi' xaa ja'mua jime', ji'nye mua'ajmaj jimi pu arí huataséjre a'íjna i tyiyáaru', ajta huápuí'ij nyú'camui', ji'nye pu'ríj jamua'reej tiquee che' á'tyeeren.

¹³ Ajta i cú'cu'uj ti'ij jáamua'reeri' ti cháanacaj japua já'ajvej, aj pu'ij jaatavén a'íjci i íiti' ti tyiyóoj ta'raa.

¹⁴ Majta hua'puácaa mu jaatá' a'íjna i íiti' i anáara'an i cué'ra'vej ti ve'éj ti'ij huatará'ra'an a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij, a'áa mu mij tyiyá'cue'tyajca'aj a'chu huéecaj nyinyi'ra'aj japuan jé'ta' jitze.

¹⁵ Aj pu'ij i cú'cu'uj jéehua i jájtyij ejxirej i jutyényij jitze ti'ij yo'jójtye'en a'íjci i íitaj,

¹⁶ ajta i chuéj pu jaatyáhuüi, ji'nye a'íi pu ootátzi'tyaca' ti'ij atyájrutyey i jájtyij i ti je'ejxirej i cú'cu'uj jutyényij jitze.

¹⁷ Aj pu jin i cú'cu'uj jaatájaaxiejvi'ri' a'íjci i íitaj, ajta je'en jó'raa ti'ij huo'tanyó'si'tye'en a'íjma i séecan i maj yójmua'mua' pué'een i íitaj, ajta a'íimaj jimi i maj ja'astej i nyúucaria'ra' i Dios, majta Jesús jitzán ma'can tyí'xaj.

¹⁸ Ajta a'íjna i cú'cu'uj a'áa pu ja'séeria'aj ta'raa a sáata' jáytyij ti ve'éj ti ja'va'ástimee.

13

A'íimaj i maj hua'puaj i maj huápu'i'ij je'ej pua'aj huasé'rin

¹ Aj nu nyij tyi'tíj huaséj ti huápu'i'ij je'ej pua'aj huasé'rin, a'íj pu jitze i jáytyij ti ve'éj eetamá'ca'aj, arahua'puácaa pu íjmu'ujcaaj ajta arahua'puácaa ava'ahuájma'caa. Ajta i a'huáara' jitze pu cúruun tyo'carújtyi'huajma'caa síj ajta síj, ajta i mu'úura' jitze tyé'yu'si'huaca'aj i ti je'ej pua'aj namuajre' i Dios jimi.

² A'íjna i tyi'tíj ti je'ej pua'aj huasé'rin i nyaj jaaséej, a'yaa pu huasé'rihua'aj ti'ij jíripu'uj, ajta a'yaa eenye' iira'íicajma'caa ti'ij júutze'ej, ajta i tyénra'ra' ti'ij muájjej. Ajta a'íjna i cú'cu'uj, a'íi pu néijmi'i jaatátuii i ti jin jaayí'tin ti tyi'tíj je'ej huá'uurej, ajta néijmi'i i ti jin tyi'ijta ti'ij a'íjna jin antyúumua'reeriaj.

³ Ajta síj i mu'úura' a'yaa pu huasé'rihua'aj cuxáa tyi'puejtyi'huaca'aj i ti jin tin huamuí', ajta arí huarújca'aj a'íjna i ti tyi'puejtyi'huaca'aj, a'íj mu jin néijmi'i i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua, je'ej mu tyo'taséj, majta je'en ja'rá'astijrej a'íjna i tyi'tíj.

⁴ Majta jaatyánajchaca' a'íjna i cú'cu'uj, ji'nye a'íi pu néijmi'i tyaatátui a'íjci i tyi'tíj ti je'ej pua'aj huasé'rin ti'ij a'íin néijmi'i jin antyúumua'reeriaj, majta mu jaatyánajchaca' a'íjci i tyi'tíj, a'yan metyi'xáataj tijin:

—¿A'tanyíj a'yan een ti'ij a'mújma mu tyi'tíj, a'tanyíj óoca'nyej ti'ij jimi huatyényo'se'en?

⁵ Majta mu jaatá' a'íjci i ti je'ej pua'aj huasé'rin ti'ij je'ej pua'aj tyaataxáj i Dios, a'yaa mu tyaatá' ti huá'puatyej máxciríe' japuan hua'puaj á'tyeevi' ti'ij a'íjna jin antyúumua'reeriaj.

⁶ A'yaa pu'ij huaríj, je'ej pu pua'aj tyi'xajtaca'aj i Dios jimi, ajta je'ej pua'aj tyihuá'xajtaca'aj a'íijma i maj a'áa já'sejre' i Dios jimi, ajta néijmi'caa i tajapua' maj já'sejre'.

⁷ Majta mu jaatá' ti'ij huo'tanyó'si'tye'en a'íijma i maj tyámua' tyi'tyesejre' i Dios jimi 'asta na'aj quee huo'tyáamue'tij, a'yaa mu majta tyaatá' ti'ij néijmi'caa jimi antyúumua'reeriaj i tyeítjee i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua, majta i maj séej chuéj japua já'ma'can, majta i maj séej nyúucarij jin tyi'xaj.

⁸ Majta a'íjci i tyi'tíj ti je'ej pua'aj huasé'rin néijmi'i mu jaatyánajchaca' i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua, a'íimaj i maj quee ooyú'si'huaca' jájcuaj imuáj ti'ij na'aj tyu'tyátaavijhuaca' i cháanacaj i yú'xaria'ra' jitze a'íjna i cánya'aj ti huatámu'vejritiyi'huaca'.

⁹ Típua'aj a'tíj iityánamuajra, che' tyámua' naa tyáanamuj.

¹⁰ A'íijma i maj hue'tyánasij, miche' hue'tyáanaaj, majta i maj chúun jime' huá'cui'nyij, miche' majta a'yan tyityáacui'nyij. A'yaa mu mij tyityaataséjre'ej a'íimaj i maj tyo'táviicue' ajta i maj jin tyá'tzaahuatye' i Dios jimi.

¹¹ Nyati'ij nyij nyajtáhua'aj séej huaséj i tyi'tíj ti je'ej pua'aj huasé'rin, ti a chóota' je'tanyéj. Hua'puácaa pu ava'ahuájma'caa ti'ij cánya'aj, ajta a'yan tyi'xajtaca'aj ti'ij i cú'cu'uj.

¹² A'íi pu ajta néijmi'i jin antyúumua'reeriaca'aj ti'ij a'íjna i ti anaquéej huataséjre i ti ajta je'ej pua'aj huasé'rin, a'yaa pu'ij tyihuá'ijtya'ca'aj

maj néijmi'i i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua jaatyáanajche a'íjci i ta'nájcaj i ti huarúj i ti tyí'puejtyi'huaca'aj i ti jin tin huamuí'.

¹³ A'yaa pu jéehua tyi'táj tyí'uuriajca'aj i maj tyámua' tyo'taséj. Ajta pu jaayí'tihua'aj ti tiéj uje'cárieenyij u jútye' meeséeracaj i tyeítýee.

¹⁴ A'íj pu'ij jin huo'cuanamuaj i tyeítýee i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua, ajta a'yan rijcaa a'íjci jimi i ti anaquéej huataséjre i ti je'ej pua'aj huasé'rin, ajta je'en huo'ta'íj mej mij jaatyátaahuaj tyi'táj tyévira' ti a'yan huasé'rin ti'ij a'íjna i ti anaquéej huataséjre i ti tyí'puejtyi'huaca'aj a'íjna jime' i chúun ajta je'en óoche' júurica'aj.

¹⁵ Majta a'íjci i ti je'tyáa'sej i ti je'ej pua'aj huasé'rin a'yaa mu tyaatá' ti'ij jaatá'an ti tyu'taxáj a'íjna i maj jaatyátaahuaca' ajta je'en huó'cui'nyij a'íjma i maj quee jaatyáanajche.

¹⁶ Ajta néijmi'caa i maj ciléenye', majta i maj viváajma'aj jin tyityatatyíj, i chíjtyaanyi'ij, i maj quee je'ej tyéejviicue', i maj juxáahuaj jó'jujhua'an majta i maj ca'nyéjrij jin tyí'muarie', a'yaa pu tyu'ta'íjtaca' mej mij hua'náyu'xaxi'in i hua' muáca' jitze, nusu maj hua'ajtyiyú'xaxi'in i huá'cuaatze'.

¹⁷ Ajta quee i'riitaca'aj ti tyi'táj huánanan nusu ti a'táj tyi'táj huátoonyij, típua'aj quee anáyu'si'huaj i jumuáca' jitze, nusu quee ajtyiyú'si'huaj i jucuáatze' je'ej ti ántyapuaaj a'íjna i tyi'táj.

¹⁸ A'íj pu jin a'yan tyúuxie've' maj jéehua tyu'yí'tihua'an, a'íjna i ti tyojó'itej, che' yo'itéej já'ra'nyij je'ej ti huatóomua'aj a'íjna i ti jin tyí'itej ajta je'ej ti ántyapuaaj a'íjna i tyi'táj, ajta i ti jin tyí'itej, a'áa pu jo've'mej a'íimaj tzajta' i tyétyacaa, a'yaa pu'ij aráasej anxityej japuan huéicatyey japuan aráasej ti tyí'itej.

14

A'íjna i cánya'aj majta a'íimaj i ti hua'antyíhuoj

¹ Nyati'ij nyij jaaséj a'íjci i cánya'aj, ti a'áa jo'tyávaaca'aj i jiríj japua ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tíjin Sión. Majta jamuán a'áan jo'tyú'uuca'aj i maj anxityej japuan huá'puatyej japuan muáacuaaj ví'ra'aj ará'asej i tyeítýee, a'yaa pu tyé'yu'si'huaca'aj i huá'cuaatze' jitze je'ej ti ántyapuaaj a'íjna i cánya'aj, ajta je'ej ti ántyapuaaj a'íjna i vástaria'ra'.

² Nyajta je'en tyi'táj huánamuajri' ti u tajapuá je'cánamuajria'ca'aj, a'yaa pu namuajria'ca'aj ti'ij jájtyij ti ca'nyíin tyájujhua'naj, ajta a'yájna mati'ij i víityee maj tyényuuca'an, ajta i nyúucarij i ti jin tyu'taxájtaca', a'yaa pu namuajria'ca'aj mati'ij i maj tyí'cuiinaj a'íjna jitze i áarpaj.

³ Majta a'íjna chuiicaca'aj i chuícarij ti jájcuaaj a'íjna jimi i Dios, majta a'íimaj jimi i maj muáacuaaj i maj júurij, majta hua' jimi i huásij. Capu a'táj jaayí'tihua'aj ti jáari'rej a'íjna i chuícarij, sulu a'íi mu'uj i maj anxityej japuan huá'puatyej japuan muáacuaaj ví'ra'aj ará'asej, i ti ajta huó'huíi íiyan cháanacaj japua.

⁴ A'íi mu a'íin pu'éen i maj tyámua' een, i maj quee huóoxana'cirej úucaa jamuán, i maj majta jamuán jó'jujhua'an i cánya'aj jo'tij na'aj ti jooméj. A'íjma pu huáhuíi hua' tzajta' i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua mej mij huatátuiiri'huaj i Dios jimi majta i cánya'aj jimi.

⁵ Camu a'náj tyi'táj jin tyu'hué'taca', ji'nye ji'ré'nye'ej mu séejre' i Dios jimi.

Je'ej maj tyu'taxájtaca' i maj huéicaj i maj tajapuá tyí'huíire'

⁶ Nyajtáhua'aj nu séej huaséj i ti tajapuá tyí'huiire', jútye' pu já'ra'ra'ca'aj ti'ij nyúucarij huo'té'exaatye'en néijmi'caa i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua, i maj séej chuéj japua já'ma'can, i maj seequéj tyu'xáxa'aj, majta i maj séej chájta'naj jitze ja'chej.

⁷ A'yaa pu ca'nyíin jin tyí'xajtaca'aj tijin:

—Siata'aj já'tyese' i Dios, siajta tyaatatyójtzi're'en, ji'nye pu'ríj tya'rá'aj a'náj ti huá'xijtye'en i tyeítyee. Siata'aj jaatyáanajche a'íjna i ti jaatyátaahuaca' i tajapuá, ajta i cháanacaj, ajta i jájtyij ti ve'éj, ajta i ti huajéexavi'ijmee.

⁸ Ajtáhua'aj pu síj i ti tajapuá tyí'huiire' cújta' tyu'xájtasime'ej, a'yan tijin:

—Pu'ríj á'vej, pu'ríj á'vej a'íjna i Babilonia, a'íjna i ti huo'tyátimue'raj a'íjna jime' i ti hua' jamuán huóoxana'cirej i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua.

⁹ Aj pu'ij ajtáhua'aj síj ti tajapuá tyí'huiire' cújta' tyu'xájtasime'ej ca'nyíin jime' a'yan tijin:

—Típua'aj a'tíj janajchej a'íjci i tyi'tíj ti je'ej pua'aj huasé'rin, nusu huatóoa'an maj jo'siimua' i cuáatza'ra'an jitze nusu muáca'ra'an jitze je'ej ti ántyapua'aj a'íjna i tyi'tíj ti je'ej pua'aj huasé'rin,

¹⁰ Dios pu jaatyátimue'raste'sij a'íjna jime' i ti huápu'ij nyú'camui', a'íjna i ti arí tyámua' jáaruuj ti a'yan een ti'ij huá've'rij ti tyu'jé'caj, a'í pu'ij jajpuéetzij ta'mej i tiéj jime', ajta a'íjna jime' i ti a'yan curiá'rie' ti'ij tyapúusti', a'yaa pu'ij tya'ajpuéetzij ta'mej hua' jimi i maj tajapuá tyí'huiire', ajta a'íjna jimi i cánya'aj.

¹¹ Ajta ájcitzuj a'íjna jime' i maj jin jajpuéetzij jusén jime', ajta quee hua'tá'caa maj huóoso'pe'en tújca nusu tíca', sulu a'yaa mu tya'ajpuéetzij muá'ju'un a'íimaj i maj jana'michej i tyi'tíj ajta i tyévira' majta i maj hua'ajtyiyú'xaxij je'ej ti ántyapua'aj a'íjna i tyi'tíj.

¹² A'yaa pu'ij huataséjre'ej i maj jin tyé'viicue' a'íimaj i maj tyámua' een, i maj a'yan ricij je'ej ti tyí'ijta i nyúucarij, majta ja'tzaahuatye' a'íjci i Jesús.

¹³ Aj nu nyij a'tíj huánamuajri' ti jútye' a'tyajá'xajtaca', a'yaa pu tyinaaté'exaaj tijin:

—Miche' huatóotyamua've'en a'íimaj i maj ja'tzaahuatye' i tavástara'. Ajta i júuricama'ra' i Dios a'yaa pu tyí'xaj tijin: “A'yaa pu tyi'ja'yájna, a'í mu juso'pe'en, mej mij quee che' tyi'tíj jin á'viicue'ria'aj, ji'nye a'íimaj mu tyámua' tyu'muáriej.”

I chuéj japua ti tyú'ciiriaca'

¹⁴ Nyati'ij nyij a' únyeeriaca', aj nu nyij jéetirij huaséj ti cuéeinara', ajta a'tíj japuan újcatyii ti a'yan huasé'rihua'aj ti'ij tyáati'. A'í pu cúruun ucárujtya'ca'aj ti ooroj jin taavijhua, ajta júxuj iityéchooca'aj.

¹⁵ Aj pu'ij síj ti tajapuá tyí'huiire' a'úun je'rájraa u tyeyúuj tzajta', a'yaa pu'ij ca'nyíin jin tyaatajé a'íjci i ti jéetirij japua anjo'ojca'tyii tijin:

—Pata'aj mu júxuj jin jaaré'vejche i ti arí tyí'ciirij, pajta tyu'riá'tzaanaj, ji'nye pu'ríj tya'rá'aj a'náj paj jitzán tyu'riá'tzaanye'ej pu'ríj huariá'ca'naca' i cháanacaj japua.

¹⁶ Ajta a'íjna i ti jéetirij japua áan jo'ojcatyiii, a'í pu'ij tyu'riá'tzaj i ti tyú'ciiriaca' i cháanacaj japua.

¹⁷ Aj pu'ij ajtáhua'aj síj ti tajapuá tyí'huiire' iirájraa u tyeyúuj tzajta', a'í pu ajta júxuj iityéchooca'aj.

¹⁸ Ajta jo'tij jo'tyéjvee a'íjna i maj japuan tyí'mu'vejritacaa, a'áa pu s'íj ti tajapuá tyí'huiire' je'rájraa, a'íi pu a'íjna jin antyúumua'reej i tiéj, aj pu'ij a'yan tyaatajé a'íjci i ti júxuj iityéchooca'aj tijin:

—Pata'aj jaaré'vejche, pajta jájsiire'en i táque'ra' i ciyéj ti a'áa jo'váatimee i cháanacaj japua, ji'nye pu'ríj cuasij a'íjna i táque'ra'.

¹⁹ Aj pu'ij i ti tajapuá tyí'huiire' jaaré'vejchaca', ti'quij jájsii i ti tyú'ciiriaca' i cháanacaj japua, aj pu'ij ju'cáahua'xij a'íjna tzajta' i maj jin jajache' i úuvaj, i ti a'íin pu'éen i ti jin Dios huápu'i'ij nyú'camui'.

²⁰ A'áa mu mij yo'jáchej apua'quéj i chájta'naj jitze, aj pu'ij xúure'ej eerámui'yaca', a'yaa pu'ij ootí'ij ja'raa ti'ij jo'tij ja'tá'asej i xáachime'ra'an i cahuáayu', ajta a'yan japua huatámui'yaca' a'chu huéicaj anxityej quilometroj.

15

A'íimaj i maj tajapuá tyí'huiire' ajta i puéjtzij ti aráahua'puaj ará'asej

¹ Nyajtáhua'aj nu tyi'tíj va'cán huaséj u tajapuá, arahua'puácaa nu huaséj i maj tajapuá tyí'huiire', a'íj mu jin antyúumua'reej maj arahua'puácaa jin puéjtzij huo'tá'an i ti jin néijmi'i tye'entyipua'rij i Dios ti jime' nyú'camui'.

² A'yaa nu nyajta tyi'tíj tyu'séj ti naa tyí'me'estij, a'áa pu jo'muáanyijmee ti'ij jájtya'huaa i tiéj tzajta', a'áa mu jo'tyú'uuca'aj áarpaj metyi'tyai'íj a'íimaj i maj jaatyáamue'tij a'íjci i ti je'ej pua'aj huasé'rin, majta i tyévi'ij ti jahuiire', majta i ti jin tyi'ítej i ti jin ántyapua'aj.

³ Majta a'íjna chuiicaca'aj je'ej ti huaríj i Moisés i ti tyí'huiiria'ca'aj i Dios jimi, majta a'íjna jime' je'ej ti huaríj i cánya'aj. A'yaa mu tijin:

Huápu'i'ij pu tyámua' naa huasé'rin je'ej paj tyi'tíj jin huaríj, tavástara', Dios mu paj néijmi'i jin antyía'mua'reej, tyámua' pu een ajta tzáahuatyi'ra'aj séejre' je'ej paj tyí'ijta, muáaj paj jusén jime' tyí'ijta.

⁴ ¿A'tanyíj quee muatziinye' muéetzij tavástara' paj pu'éen?

¿A'tanyíj quee tyimuaatatyójtzi're'ej?

Ji'nye muáaj paj ji'rénnya'aj séejre',

néijmi'i mu i tye'ityee mujo'vá'ju'uj muá'ju'un mej mij muatyáanajche, ji'nye pu'ríj huataséjre i paj jin tyí'ijta.

⁵ Nyati'ij nyij atányeeriaca', aj nu nyij jaaséj ti antácuunyica'aj i tyeyúuj tajapuá ti já'sejre'.

⁶ A'úu mu mij tyeyúuj tzajta' je'ráacij i maj tajapuá tyí'huiire' i maj aráahua'puaj ará'asej, majta jaa'á'sima'aj i puéjtzij i ti aráahua'puaj ará'asej. Cáanarij mu tyí'cheen ti naa tyi'tyataatiyi'ij, majta ahuojí'que'ejma'caa jutavíj jitze puásij jime' ooroj ti jin taavijhua.

⁷ Ajta s'íj i maj muáacuaj i maj júurij, a'íi pu'ij túxa'aj tyihuo'rái'pu'tyej a'íjma i maj aráahua'puaj ará'asej i ti jitzán ava'ajistíjme'e i ti jin huápu'i'ij nyú'camui' i Dios i ti jusén jime' júurij.

⁸ Aj pu'ij tyámua' tyá'ajcitzujtariaca' u tyeyúuj tzajta' a'íjna jime' i muárie'ria'ra' i Dios, ti'quij tyámua' tyo'huájistyaca' u tyeyúuj tzajta' a'íjna i citzij, capu che' huatá'riitariaca' ti a'tíj utyájrutyey 'asta na'aj quee antyipua'rej je'ej maj tyi'tíj jin puéjtzij tyihuo'tá'sij a'íimaj i maj aráahua'puaj ará'asej.

16

I túxa'aj ti a'íjna jin avá'jistij i ti jin Dios nyú'camui'

¹ Nyati'ij nyij nyúucarij huánamuajri' ti u tyeyúuj tzajta' ca'nyíin jin a'yan tyihuo'té'exaa' a'íjma i maj tajapuá tyí'huiire' i maj aráahua'puaj ará'asej a'yan tijin:

—Séricuj, siata'aj ayo'cáxire'en i cháanacaj japua i ti avá'jistij i túxa'aj jitze i ti aráahua'puaj tya'rá'asej, i ti jin i Dios huápu'i'ij nyú'camui'.

² Aj pu'ij s'íj ujo've'mej, ti'quij uye'cáaxirej i cháanacaj japua i túxa'aj jitze ti arámuaaca'aj, aj pu'ij a'íjma jimi i tyeítyee i ti hua' jitze á'yu'si'huaca'aj je'ej ti ántyapua'aj a'íjna i tyi'tíj ti je'ej pua'aj huasé'rin, a'íjma jimi pu atzáj huataséjre i ti je'ej pua'aj curiá'rie', ajta je'ej pua'aj huasé'rin.

³ Ajtáhua'aj i s'íj i tajapuá ti tyí'huiire', a'íi pu ajta uye'cáaxirej i túxa'aj ti jitze arámuaaca'aj, a'áa pu ya'ráaxirej i jájtyij japua ti ve'éj, aj pu'ij i jájtyij a'yan huataséjre ti'ij xúure'ej ti eerámu'i'yaca' i tyévi'j jitze ti huame'rej, aj mu mij néijmi'i huácuij i maj jájtyij jitze já'chajca'aj.

⁴ Ajtáhua'aj i s'íj ti tajapuá tyí'huiire', a'íi pu ajta uye'cáaxirej a'íjna i ti túxa'aj jitze arámuaaca'aj i játya'naj japua, ajta jo'tij ja'ajéexavi'ijmee, aj pu'ij a'yan huaríj ti'ij i xúure'ej.

⁵ Nyajta a'yan tyáanamuaajri' a'íjci i tajapuá ti tyí'huiire' i ti a'íjna jin antyúumua'reej i jájtyij, ti a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Muáaj paj tyámua' een, a'íj paj jin antyía'mua'reej pej pij huo'xíjtye'en, muáaj paj jájcuaj imuáj séjria'ca'aj, pajta ijíj pooj séejre',

⁶ ji'nye a'íimaj mu i tyétyacaa huo'cuij i maj muéetzij jimi tyámua' tyí'tyesejre', majta i maj muéetzij jitze ma'can tyí'xajtaca'aj, ajta ijíj paj muáaj huo'ta' mej mij xúure'ej huaye'en. Jujímua'aj mu a'yan tye'entyimué'tij.

⁷ A'yaa nu nyajta tyáanamuaajri' ti a'tíj utyojo'taxájtaca' jo'tij jo'tyéjvee i maj japuan tyí'mu'vejritacaa, a'yan tijin:

—A'yaa pu tyi'ja'yájna tavástara' mu paj Dios pué'een, mu paj néijmi'i jin antyía'mua'reej, tzáahuatyí'ra'aj paj jin huo'xíjtyej, pajta quee tyi'tíj jin ootyá'itzee.

⁸ Ajtáhua'aj s'íj i ti tajapuá tyí'huiire', a'íi pu ajta uye'cáaxirej i ti arámuaaca'aj i túxa'aj jitze, a'íj pu japua jaráaxirej i xicáj, ajta a'yan tyaatá' ti'ij i xicáj huo'tyátieera'aj i tyeítyee.

⁹ Aj mu mij huápu'i'ij huatyájtacaa i tyeítyee, majta camu jaatáxaahuataca' i maj jin je'ej pua'aj ricij, camu majta tyaatatyójtzi'rej i Dios, sulu je'ej mu pua'aj tyaatajé i Dios, i ti a'íjna jin antyúumua'reej ti puéjtzij huo'tá'an.

¹⁰ Ajtáhua'aj i s'íj i ti tajapuá tyí'huiire', a'íi pu ajta uye'cáaxirej a'íjna ti jitze aráamuaca'aj i túxa'aj, a'íj pu japua jaráaxirej jo'tij ja'cájca a'íjna i tyi'tíj ti je'ej pua'aj een, aj pu'ij huápu'i'ij huatyática'riaca' jo'tij tyejé'ijtaj. Majta i tyeítyee, a'íi mu uhuóoche've'ej i junyanúu jitze a'íjna jime' maj jéehua huápu'i'ij jajpuéjtzica'aj,

¹¹ Camu majta jaatáxaahuataca' i maj je'ej pua'aj ricij, sulu je'ej mu pua'aj tyaatajé i Dios i ti tajapuá já'sejre', a'íjna jime' i maj jéehua jajpuéjtzica'aj.

¹² Ajtáhua'aj s'íj i ti tajapuá tyí'huiire', a'íi pu ajta uye'cáaxirej i túxa'aj ti jitze arámuaaca'aj, a'áa pu ya'ráaxirej i játya'naj jitze ti ve'éj ti a'yan ántyapua'aj tijin Éufrates, aj pu'ij atyáaxi' i játya'naj, mej mij antáciinyej a'íimaj i maj tyí'ijta i maj a'áa pujmua' jo'vá'ju' jo'tij jé'ejnyinyiij i xicáj.

13 Nyati'ij nyij huo'séj maj huéicaj ejnyéxij hua' tyenyij jitze a'íjna i cú'cu'uj, ajta a'íjna i tyi'tij ti je'ej pua'aj huasé'rin, ajta a'íjna i ti hue'tzij jin tyí'xaj, a'yaa mu huasé'rihua'aj mati'ij taachuísee.

14 A'íi pu júuricamej pué'eenye'ej i maj tyiyáaru' jitze ajtyáma'can, a'íi mu ciinyaca'aj néijmi'que' i cháanacaj japua, mej mij huá'ajsii're'en a'íimaj i maj tyi'ijta, mej mij huatyéno'se'en a'ájna xicáara' ti'ij jitzán huataséjre'ej i Dios ti néijmi'i jin antyúumua'reej.

15 A'yaa pu tijin: “Cási', nyáaj nu uvé'nyesij ti'ij náhua'rij. Che' huatóotyamua've'en a'íjna i ti atányeej, ajta tyí'chajca ti'ij quee muá'vi'ij jo'cha'canye'en, mej mij quee i tyeíttee jaaséj i ti jutyevi'ra'.”

16 Majta je'en hua'ajsi néijmi'caa i maj tyi'ijta a'ájna a ti a'yan tyaja'rájtyapua huá'nyuucaa jime' i hebreos tijin Armagedón.

17 Ajtáhua'aj síij ti tajapúa tyí'huiire', a'íi pu ajta uye'cáaxirej i ti arámuaaca'aj i túxa'aj jitze, aj pu'ij síij ca'nyiin jin tyu'taxájtaca' ti uje'rávaaca'aj u tyeyúuj tzajta' a'ájna jo'tij jo'tyéjvee i maj japuan tyí'mu'vejritaca, a'yaa pu tyu'taxájtaca' tijin:

—Pu'rij néijmi'i tye'entyipua'riaca'.

18 Aj mu mij huatyána'axcava'xij majta tyényuucá'aj, ajta jéehua tyi'tyáhuaasime'ej, i cháanacaj pu ajta ca'nyiin jin huatóoca'tzij, a'yájna ti'ij quee a'náj tyu'tóoca'tzij mati'ij mana'aj a'yan tyi'tyesejre' i tyeíttee.

19 Ajta a'íjna i chájta'naj ti ve'éj, huéicaque' pu ootátzi'tyaca', ajta á'vatzi'xi i chájta'naj i séej chuéj japua ti já'ma'can, ajta i Dios pu jo'támua'reeri' a'íjna i chájta'naj ti ve'éj ti a'yan tyaja'rájtyapua tijin Babilonia, ti'ij puéjtzij jaatá'an ajta je'en jáaci'tyij i ti jin huápu'ij nyú'camu' i Dios.

20 Ajta néijmi'i jo'tij ja'ráahuachij i jájtyij jitze, ajta jirij ti huaquéetimee a'íi pu néijmi'i tyaja'huóopua'rixij,

21 majta tyéetyee tajapúa je'cáavatzij maj tyatiti'ijmee a'íijma japua i tyeíttee, huá'puatyej quiiluj mu tyijetyéjma'caa i tyéetyee, majta a'íimaj i tyétyacaa, je'ej mu pua'aj tyaatajé i Dios a'íjna jime' i tyéetyee maj cáavatzij, ji'nye jéehua mu jajpuéjtzica'aj.

17

Dios pu jo'xíjtyej a'íjci i úitaj ti huóotoj

1 Aj pu'ij síij ti tajapúa tyi'huiire', ti ajta séej iityei'ca'aj i túxa'aj ti aráhua'puaj tya'rá'asej, a'íi pu mu jo've'mej, ti'quij a'yan tyinaaté'exaaj tijin:

—Mupo've'me', nyamuaataséejratye'sij je'ej ti tya'ajpuéetzij ta'mej a'íjna i íiti' ti jamue'tica'aj i túmii i jutyévi'jime', a'íi pu a'íin pué'een i ti a'áan jo'ojcaj i jájtyij japua ti ve'éj.

2 Majta a'íimaj i maj tyi'ijta i cháanacaj japua, a'íi mu huóoxana'cirej a'íjna jamuán i úitaj, majta a'íimaj i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua, a'íimaj mu huatyáata'ruj a'íjna jime' ti i íiti' huo'ta' mej mij jamuán huóoxana'cire'en.

3 Ajta je'en i júuricama'ra' i Dios ti naataséjraj, a'íi pu i ti tajapúa tyi'huiire' nyojo'vi'tij a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij. A'áa nu nyij úitaj huaséj ti i cú'cu'uj ti po'vij japua avá'catyii, ajta jéehua jitzán á'yu'si'huaca'aj i ti jin je'ej pua'aj tyá'xaj i Dios, arahua'puácaa pu íjmu'uj a'íjna i cú'cu'uj ajta tamuáamuata' pua'mácan ava'ahuájma'caa.

4 Ajta a'íjna i íiti' nacámuaa pu tyi'tyéchajcaa, ajta cíi tyí'po'vij, jéehua pu tyo'carújtya'ajma'caa a'íjna i ti ooroj jin tyi'taavijhua, ajta tyetyéj ti

huápu'i'ij tyá'najchij, ajta peerla tyi'táj. A'íi pu ajta túxa'aj iityei'ca'aj ti ooroj jin taavijhua, a'íj pu jitze avá'ajística'aj i ti xána'visi' huasé'rin, ajta i ti jin huóoxana'cirej a'íjna i íiti',

⁵ ajta cuáatze' a'yan tyé'yu'si'huaca'aj i nyúucarij nyaj quee yo'itéej na'raa, a'yaa tyé'yu'si'huaca'aj tijin: "Babilonia, i ti va'cán jin tyi'tyéjvee, ajta hua' náanaj a'íimaj i úucaa i maj jamue'tij i túmii i jutyévi'j jime', ajta néijmi'i i ti je'ej pua'aj tyí'een íiyan cháanacaj japua."

⁶ Aj nu nyij jaaséej ti i íiti' tahuáaca'aj a'íjna jime' i hua' xuure' i maj tyámua' tyí'tyesejre' i Dios jimi, majta a'íimaj i maj huácuij a'íjna jime' maj Jesús jitze ma'can tyí'xajtaca'aj. Aj nu nyij je'ej tyo'taséj nyati'ij jaaséej.

⁷ Ajta i tajapuá ti tyí'huire', a'yaa pu tyinaaté'exaaj tijin:

—¿Ji'nye een jime' je'ej petyo'taséj? Nyáaj nu muaaté'exaatye'sij je'ej ti huatóomua'aj a'íjna i nyúucarij ti á'yu'si'ij i íiti' jitze, nyajta je'ej ti huatóomua'aj i ti japuan avá'caj, a'íjna i ti arahua'puácaa íjmu'uj, ajta tamuáamuata' pua'mácan ti ava'ahuájmee.

⁸ A'íjna i tyi'táj i paj jaaséej, a'íi pu anaquéej séjria'ca'aj, ajta ijíj capu che' séejre', ajta óoche' pu eetaméj a'íjna jo'tij ja'tyácun ti'ij quee eexúj á'pua'rej. Majta a'íimaj i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua, i maj quee á'yu'si'ij je'ej maj ántya'ruj a'íjna jitze i yu'xarij i maj jin júurij muá'ju'un, ti'ij na'aj tyu'tyátaavijhuaca' i cháanacaj, a'íimaj mu je'ej tyo'taséjraj mati'ij jaaséej a'íjna i tyi'táj ti je'ej pua'aj huasé'rin, i ti aami' séjria'ca'aj, ajta je'en quee che' aja'hua'taca'aj, ajta óoche' pu huataséjre'sij.

⁹ 'A'yaa pu amitéria'aj ja'mej a'táj ti tyojó'itej ti ajta tyámua' metyóomua'rej. A'íjna i ti arahua'puácaa íjmu'uj, a'yaa pu huatóomua'aj a'íjna i jiríj ti aráahua'puaj ará'asej ti japuan áan jo'ojcaj i íiti', a'yaa pu ajta huatóomua'aj maj aráahua'puaj ará'asej i maj tyí'ijta.

¹⁰ Mua'anxívi'j i maj meríj huáacuii, síj pu ooj tyi'táj jin tyi'tyéjvee, ajta i síj capu eexúj séejre'. Ajta ti'ij huataséjre'en capu jéehua á'tyeeren.

¹¹ Ajta i tyi'táj ti je'ej pua'aj huasé'rin ti jájcuaj imuáj séjria'ca'aj, ajta quee che' séejre', a'íi pu a'íin pué'een i ti aráhueeicaj, a'íi pu ajta hua' jitze ajtyáma'can i maj aráahua'puaj ará'asej, a'íi pu ajta néijmi'i á'pua'ren.

¹² 'Ajta a'íjna i ti tamuáamuata' pua'mácan ava'ahuájmee, a'íi mu a'íin pué'een i maj tamuáamuata' ará'asej i maj tyí'ijta, i maj quee xu tye'entyájrurij mej mij tyu'ta'íjtaj, majta móoche' mu ja'ancuriáa'sij mej mij séej ooraj á'tyeevi'in maj tyu'ta'íjtaj a'íjna jamuán i tyi'táj ti je'ej pua'aj huasé'rin.

¹³ A'íimaj i maj tamuáamuata' ará'asej i maj tyí'ijta, néijmi'i mu juxa'aj mana'aj tyí'xaj, a'íj mu jin jaatátuiire'sij i maj jin antyúumua'reej a'íjci i tyi'táj ti je'ej pua'aj huasé'rin.

¹⁴ A'íi mu mij jaatanyo'si'tye'ej a'íjci i cánya'aj, ajta a'íi pu i cánya'aj huo'tyámue'tij, majta a'íimaj jamuán séejre' i Dios ti huo'tajé ajta je'en hua'antyhujoj mej mij tyámua' eenye', ji'nye i tavástara' pu tyihuá'ijtye' a'íimaj i maj hua' vástara' pué'een i tye'ityee, ajta a'íin pué'een i tajtúhuan ti néijmi'caa tyí'ijtye' i séecan i tajtúhuaanyij.

¹⁵ A'yaa pu ajta tyinaaté'exaaj i tajapuá ti tyí'huire' tijin:

—A'íjna i jájtyij ti ve'éj i paj jaaséej, i ti japuan anjo'ojca'tyii i íiti' ti jaamué'tij i túmii i jutyévira' jime', a'íi mu a'íin pué'een i tye'ityee i maj séej chuéj japua já'ma'can, i maj séej nyúucarij jin tyí'xaj, majta séej chájta'naj jitze ja'chej.

¹⁶ Ajta a'íjna i a'huáara' tamuáamuata' ti ará'asej i paj jaaséj, ajta a'íjna i ti je'ej pua'aj huasé'rin, a'íi mu jájcha'íria'aj muá'ju'un a'íjci i íitaj ti jaamué'tij i túmii i jutyévira' jime', a'íi mu ayooriésij metya'cá'ri'ran i ti tyi'tyéechan, majta je'en jaatyáci'mij i tyévira' mati'ij mij jaatyáteeraj.

¹⁷ Dios pu arí a'yan tyihuo'cámua'riityej hua' xiéjnyu'caa tzajta' mej mij a'yan huárinyij je'ej ti a'íin tyá'xie've', a'íj mu jime' juxa'aj mana'aj rinyij mej mij jaatátuiire'en a'íjci i tyi'táj ti je'ej pua'aj huasé'rin i maj jin antyúumua'reej, 'asta na'aj quee a'yan atyojo're'nyej je'ej ti i Dios arí tyu'taxájtaca'.

¹⁸ Ajta a'íjna i íitaj i paj jaaséj, a'íi pu a'íin pué'een i chájta'naj ti ve'éj i ti tyihuá'ijtye' néijmi'que' i cháanacaj japua.

18

A'íjna i Babilonia ti jó'vej

¹ Nyati'ij nyij nyajtáhua'aj séej huaséj i ti tajapua' tyí'huiire' ti jútye' aje'cáma'ca'aj, va'cán pu jin antyúumua'reej, néijmi'que' pu i cháanacaj japua huanyéeri'cij ja'raa a'íjci jime' i ti á'taaca'aj i jujítzé.

² A'yaa pu ca'nyíin jin tyí'ijhuaca'aj tijin:

—Pu'ríj á'avej, pu'ríj á'avej a'íjna i Babilonia i chájta'naj ti ve'éj. Pu'ríj hua' chi'ij pué'een a'íimaj i tyiyáaru', jo'maj ja'chej i júuricamej i maj xána'visi' huasé'rin, ajta jo'maj já'asacaa i pina'see i maj xána'visi' huasé'rin, majta tyi'tyán i tyaj quee hua'xie've'.

³ Ji'nye néijmi'i mu i maj séej chuéj japua já'ma'can huatyáata'ruj mej mij je'ej pua'aj huárinyij ti'ij a'íjna i Babilonia, a'íimaj i maj íyan tyí'ijta i cháanacaj japua, néijmi'i mu jamuán huóoxana'cirej, majta i maj tyí'to'raaa íyan cháanacaj japua, a'íi mu huochíjtyaanyi'taca' a'íjna jime' ti a'íin a'yan tyihuo'tá' je'ej maj tyi'táj tyí'xie'va'ca'aj.

⁴ Nyati'ij nyij nyajtáhua'aj séej nyúucarij huánamuajri' ti jútye' tyajá'xajtaca'aj a'yan tijin:

—Siata'aj eeráciinyej i chájta'naj jitze, mua'aj mu siaj nyetyeítyeristyamua' pué'een, siaj sij quee hua' jamuán huóoxana'cire'en, ti'ij quee ajta jamuáaci'tyij i puéjtzij,

⁵ Ji'nye a'íi pu arí huápu'ij ootyá'itzee i Dios jimi, a'íi pu i Dios jamua'reej i ti jin je'ej pua'aj tyi'tyúucha'ij a'íjna i íiti'.

⁶ Che' a'yan ajta tyáaci'tyij ti'ij ajta a'íin puéjtzij tyihuo'tá' i ti huo'mué'tij, che' hua'puaj tyu'nájchitaj i ti jin je'ej pua'aj huaríj, siajta i váasuj ti jitzán jaya'caa siata'aj ja'vá'jisten a'íjna jime' i ti hua'puaj ará'asej i ti jin huatyátahuan, a'yájna ti'ij a'íin séecan tyu'tá',

⁷ siata'aj puéjtzij jaatá'an ti'ij huatóoxaamujritye'en, a'yájna ti'ij jusíj tya'huóotzaahuaaj, ajta je'ej ti tyu'tóosejrataca'. Ji'nye a'yaa pu tyí'xaj i jutzájta' tijin: “A'yaa nu tyi'tyéjvee ti'ij íiti' ti tyí'ijta. Canu antyínyasiitariaca', canu nyajta jajpuéetzij na'mej.”

⁸ A'íj pu jin séej xicáj japuan rávesij i ti jin jajpuéetzij ja'mej, aj pu'ij tyi'ijcu'nyij, ajta huatóoxaamujritye'ej, ajta huata'cuataj, aj pu'ij huatyáteeri'huaj, ji'nye i Dios néijmi'i pu putyí'uurej, a'íi pu i tavástara' a'yan puéjtzij tyaata'sij.

⁹ A'íimaj i maj tyí'ijta i cháanacaj japua, i maj jamuán huóoxana'cirej, majta jamuán huochíjtyaanyi'taca', a'íi mu juyiinyen majta huatóoxaamujritye'sij mati'ij jaaséj ti ájcitzuj a'íjna jime' ti tyátaasij.

10 Majta a'imuáj jo'tya'úuj muá'ju'un a'íjna jime' maj jatziinye' i ti jin jajpuéjtzij, a'yaa mu tyu'taxájtaj tijin:

—¡Cuíi' xaa! ¡Cuíi' xaa muáaj mu paj chájta'naj pué'een ti ve'éj, Babilonia mu paj va'cán jin antyía'mua'reej! Ji'nye jiye'tzín tya'rá'aj i paj jin períj jajpuéjtzij.

11 Majta i maj tyí'to'raaa íiyan cháanacaj japua, a'íi mu majta juyiinyen majta huatóoxaamujritye'ej a'íjna jime' i chájta'naj, ji'nye capu che' ma' a'tíj ta'mej ti tyihuó'nanieej i maj tyú'tisij,

12 tipua'aj ooroj, pláataj, i tyetyéj ti tyámua' tyá'najchij, tyi'tíj peerla, cáanarij ti tyí'j're'en i ti tyí'me'estij, na'ríj ti táxie'muaa, nusu i ti po'vij, ajta néijmi'i i ciyéj ti jéehua tyá'najchij, na'ríj tyi'tíj coobre, nusu tyapúusti', nusu i tyetyéj i maj tyi'cámejtyee,

13 nusu i cue'ráj maj tyí'na'chityaa i ti naa tyaarie'ej, nusu i íjicua na'ríj tyi'tíj miirra, nahuáj, aséityij, aríinaj ti j're'en, tyeríicuj, ajta ya'muáatyee i maj hua' japuan tyí'ti'ijcicaa, nusu cánya'xií, cahuáayu'uj, i caríáata', majta a'íimaj i maj ca'nyéjrij jin tyí'muarie' juxa'aj tyeítyee jimi.

14 A'yaa mu tyaatájeevij a'íjci i chájta'naj tijin:

—¡Capu che' séeria'aj ta'mej muéetzij jimi a'íjna i táque'ej ti jéehua mua'ránajchica'aj, papu'rij jusén jin tyojo'riej i ti huápuí'ij tyá'najchij i paj jin chíjtyaanyi'taca'aj!

15 Majta a'íimaj i maj a'yan éenye'ej tyí'tooca'aj majta a'íjna jin huochíjtyaanyi'taca', a'íi mu a'imuáj jo'tya'úuj muá'ju'un, a'íjna jime' maj jatziinye' i ti jin jajpuéjtzij, muyíinyaj majta juxaamúuiritya'aj,

16 a'yaa mu tyí'xáataj muá'ju'un tijin:

—¡Cuíi' xaa! ¡Cuíi' xaa i chájta'naj ti ve'éj! I ti a'íjna tyi'tyéechan i ti me'estij ti naa een, ajta a'íjna jime' i ti táxie'muaa, ajta i ti po'vij jime', ajta a'íjna tyo'carújtye'ejmee i ti ooroj jin tyí'taavijhua, ajta i tyetyéj ti huápuí'ij tyá'najchij, ajta a'íjna i peerla tyi'tíj;

17 ¡ajta jiye'tzín néijmi'i tyu'riá'xií i ti huápuí'ij tyá'najchica'aj!

Majta néijmi'i a'íimaj i maj báarcuj tyimuárie'rij, majta i maj tyí'muijhuacaa i báarcuj jitze i maj á'ciinyej i jájtyij japua, majta néijmi'i i maj hue'tyéé vivi', a'íi mu a'imuáj jo'huístíraa,

18 ajta mati'ij jaaséj a'íjci i citzij ti ájcitjuztariaca' ti'ij tyátaasima'aj i chájta'naj, aj mu mij a'yan tyityeetyeíjihuajraa tijin:

—¿Jo'nyij ajtáhua'aj síj chájta'naj já'sejre' ti'ij a'mújna?

19 Aj mu mij chuéj ti muíinyij ahuóoratziraxij i jumu'új jitze, muuyíinyaj majta juxaamúuiritya'aj, a'yaa mu tyí'tyeijjhuaca'aj tijin:

—¡Cuíi' xaa! ¡Cuíi' xaa a'íjna i chájta'naj ti ve'éj! A'íj mu jin huochíjtyaanyi'taca' muéetzij ti jimi tyí'sejre', néijmi'i i maj báarcuj tyíya'muaaca'aj i maj jin antací'ca'aj i jájtyij japua. A'íi mu mij jiye'tzín jó'vej.

20 Ajta i tajapuá siaj já'sejre', siata'aj huatóotyamua've'en, a'íjna jime' i chájta'naj, siata'aj huatóotyamua've'en mua'aj mu siaj j'i'ré'nye'ej séejre' i Dios jimi, siajta mua'aj mu siaj antyíhuaviihuaca', siajta mua'aj mu siaj Dios jitze ma'can tyí'xaxa'aj, néijmi'i xu huatóotyamua've'en, ji'nye ti'ij i Dios jo'xíjtyej a'íjci i íitaj, aj pu mua'ajmaj tyámua' tya-jamo'xá'puí'intari'ri'.

21 Aj pu'ij síj ti tajapuá tyí'huíire' tyetyéj pu tyítii i maj jin tyá'ti'xícaa, aj pu'ij ja'tyájríee i jájtyij jitze ti ve'éj, a'yan tyi'xáataj tijin:

—A'yaa paj cha'taj atyojo'cárutyij muáaj chájta'naj paj ve'éj Babilonia paj ántyapuaj, camu mij che' a'náj muasejran.

²² Camu che' namuáaria'aj muá'ju'un i maj tyí'cui'nacaa i áarpaj jitze, nusu i maj tyí'ci'sityee túuturu'uj jitze, na'ríij i trompéetaj jitze, camu majta che' tyi'muárie'ej muá'ju'un je'ej maj tyi'tíj tyu'yí'tin, capu ajta che' namuáaria'aj ta'mej i maj tyi'tixicaa.

²³ Capu che' a'táaj ja'mej muéetzij jimi i tiéj ti ú'taa i hua' chi'ij tzajta', capu ajta che' namuáaria'aj ja'mej i maj tyí'ye'estyaa a'íimaj i maj moochán huanyéjnyei'chaca'. Ji'nye a'íimaj i maj tyí'to'racaria'aj mu a'íin pu'éenye'ej i maj a'yan japuan séjria'ca'aj i cháanacaj, i maj majta viváajma'aj jin tyityatatyá'ca'aj, i paj muáaj huo'cuanamuaj mati'ij mana'aj pua'máj a'yan séejre' i cháanacaj japua.

²⁴ Ji'nye a'íjna jitze i chájta'naj a'íj mu jitze jáatyoy i hua' xuure' i maj Dios jitze ma'can tyí'xaxa'ta'aj, majta i maj ji'r'é'nye'ej séjria'ca'aj i Dios jimi, majta néijmi'i mati'ij mana'aj pua'máj huácuuj i cháanacaj japua.

19

I maj tyí'chuiicaj u tajapuá

¹ Aj nu nyij tányij huó'namuajri' i maj tajapuá ca'nyíin jin mui'tíj tyajá'xajtaca'aj, a'yaa mu tíjin:

¡Alelúuyaj! Tyiche' tyaatatyójtzi're'en i Dios,
ji'nye a'í pu tajapuá huatanyúj,
a'íj pu ajta jimi já'ma'can i ti naa huasé'rin,
ajta i ti jin néijmi'i putyí'uurej,

² a'í pu tzáahuatyi'ra'aj jin huá'xijtye'en,
ajta je'ej ti tye'tyévijtye';

a'í pu arí jo'xíjtyej a'íjci i íitaj ti jutyévira' jin jamue'tica'aj i túmii,
ajta ca'nyíjra'aj huo'ta' néijmi'que' i cháanacaj japua,
mej mij jamuán huóoxana'cire'en.

Dios pu'ij a'íjna puéjtzij jaatá' a'íjna jime' ti i íiti' huo'cuuj a'íimaj i maj jahuiire' i Dios.

³ Majtáhua'aj mu a'yan tyu'taxájtaca'aj tíjin:

—¡Alelúuyaj! A'íjna i ti jitzán ájcituzj i íitaj capu a'náj huatyápua'rij.

⁴ Majta a'íimaj i huásaj i maj seityéj japuan muáacuaj ará'asej, majta i maj muáacuaj i maj júurij, néijmi'i mu ecóotutaxij, mej mij jaatyáanajche i Dios, i ti acájca ipuárij jitze. A'yaa mu tyí'xajtaca'aj tíjin:

—¡Che' a'yan tyá'ra'nyij! ¡Alelúuyaj!

⁵ Aj pu'ij síj huajíhuaca' ti a'áa véjri' jo'tyávaaca'aj jo'tij jo'tyéjvee i maj japuan tyí'mu'vejritacaa, a'yaa pu tyí'xajtaca'aj tíjin:

Siata'aj tyaatatyójtzi're'en i Dios, néijmi'i mua'aj,

mu siaj viváajma'aj jin tyityatatyíj,

siajta mu siaj ciléenye' jin tyityatatyíj,

néijmi'i mua'aj mu siaj jahuiire' siajta tzáahuatyi'ra'aj jimi tyícha'ij.

Tí'ij huatyényei'ichij i Cányá'aj

⁶ A'yaa nu nyajta tyihuó'namuajri' maj jéehua i tyeítyee tyí'xajtaca'aj, a'yaa pu namuajria'ca'aj tí'ij jo'tij jájtyij ja'ancáamuí'yej, ajta a'yan namuajria'ca'aj tí'ij i víityee maj tyényuucan. A'yaa mu tyí'xajtaca'aj tíjin:

¡Alelúuyaj! Tyiche' tyaatatyójtzi're'en i Dios,

ji'nye pu'ríj huatyóochej ti tyu'ta'íjta i tavástara',

ajta i Dios i ti néijmi'i jin antyúumua'reej.

⁷ Tyiche' huátatyamua've'en, tyajta tyaatatyójtzi're'en,

ji'nye pu'ríj a'ájna atyojo're'nyej ti'ij i cánya'aj huatyényeichij.

Ajta i ti íra'ra'an pu'éenye'ej ta'mej pu'ríj ajta tyámua' huóruuj.

⁸ A'yaa mu tyaatá' ti a'ájna tyu'tyóochejtyej i cáanarij ti me'estíj ti ajta naa een, ti tyama'astáji'ij ti quee choomua.

Ji'nye a'ájna i cáanarij ti naa een, a'íi pu pu'éen i maj jin tyámua' tyityetyúucha'íica'aj a'íimaj i tyeítysteristyamua'me'en i Dios.

⁹ Ajta i ti tajapuá tyí'huiire' a'yaa pu tyinaaté'exaaj tijin:

—Ootyéeyu'xaj a'yan tijin: “Miche' huatóotyamua've'en a'íimaj i maj huo'tá'inyej mej mij jamuán tyú'cua'nyij i cánya'aj a'ájna xicáara' ti jitzán huatyényeichij.”

A'yaa pu ajta tyinaaté'exaaj tijin:

—A'ájna i nyúucarij nyaj mua'ixaatye' Dios pu ji're'can jime' janyuucaa.

¹⁰ Aj nu nyij tyítunutaca' jo'tij ja'ra'íicajmee nyej nyij jaatyáanajche, aj pu'ij a'yan tyinaaté'exaaj tijin:

—Capáj a'yan rijcaj, ji'nye nyáaj nu jahuiire' i Dios, a'yájna pati'ij muáaj majta a'íimaj i a'ihuáamua' i maj a'yan ricij je'ej ti i Jesús tyihuó'ixaaaj. Pata'aj i Dios huatyáanajchej.

Ji'nye a'yájna ti'ij tyu'xájtaca' i Jesús, a'íi pu a'ín pu'éen i ti huo'cámua'riityej a'íimaj i maj Dios jitze tyí'xajtaca'aj.

A'ájna i ti avá'caj i cahuáayu' japua ti cuéeinara'

¹¹ Aj nu nyij jaaséej ti antácuunyica'aj u tajapuá, aj pu'ij cahuáayu' huataséjre ti cuéeinara', ajta i ti avá'caj a'yaa pu ántyapuaj tijin i ti tyámua' een ti ajta tzáahuatyí'ra'aj jin tyí'xaj, ji'nye tyámua' pu tyí'ijtaca'aj, ajta a'yan cha'taj tyí'nyo'sa'ca'aj.

¹² A'yaa pu huasé'rihua'aj i jí'sáara' ti'ij tiéj ti á'taa, ajta mui'caa tyo'carújtya'ajma'caa i cúruun i jumu'új jitze, ajta jitzán á'yu'si'ij je'ej ti a'ín ántyapuaj, ajta a'íi na'aj jusíj yó'itej.

¹³ Ajta i cáanarij ti tyí'chajca'aj xúure'ej pu jéehua a'ma'ca'aj, ajta a'yan ántyapuaj tijin i Nyúucaria'ra' i Dios.

¹⁴ Majta cújta' huajú'ca'aj i xantáaru' maj tajapuá já'ma'can, cuéeinavi' metyi'cháaj ti tyi'tyama'astáji'icaa ti ajta huápu'ij tyí'jí're'en ajta quee tyí'choomuavi'ca'aj, majta je'en cahuáayu'uj japua ave'tye'tya'ajma'caa maj cueinaa.

¹⁵ Ajta i tyényi'tze' náhuaaj pu éejnyinyiica'aj ti huápu'ij tyí'itzij, ti'ij jin tyihuo'puéjtye'en i néijmi'caa i tyeíttyee i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua. Ca'nyéjrij pu jin tyihuo'ta'íjtye'sij. Ajta a'ín hua' japua jaráriesij i ti jin huápu'ij nyú'camui' i Dios ti néijmi'i jin antyúumua'reej.

¹⁶ Ajta i máancajra'an jitze, huárita' pujmua' a'yaa pu tyé'yu'si' tijin: “Hua' tajtúhuan i tajtúhuaanyij, ajta i ti tyihuá'ijtye' i maj tyí'ijta.”

¹⁷ Nyajta je'en séej huaséj i ti tajapuá tyí'huiire', a'áa pu jo'tyávaaca'aj i xicáj jitze, a'yaa pu ca'nyíin jin tyihuo'tajé néijmi'caa i pína'see i maj jútye' ra'ra' tijin:

—Siata'aj mujo'vá'ju'un siaj sij tyú'cua'nyij i Dios ti tyaja'muacue'tyen,

¹⁸ siaj sij jáacua'nyij i huá'hue'ra' a'íimaj i maj tyí'ijta, i maj tyihuá'ijtye' i xantáaru', siajta i huá'hue'ra' i tyétyacaa i maj jéehua uhuácaca'nye', siajta huá'hue'ra' i cahuáayu'uj, majta i maj ave'tye'tya'ajma'caa, néijmi'i i huá'hue'ra' i tyétyacaa, i maj juxáahuaj ciinyej, nusu i maj ca'nyéjrij jin tyí'muarie', i maj ciléenye' jin tyityatatyj, nusu i maj va'cán jin tyí'huiire'.

¹⁹ Nyati'ij nyij jaaséej a'íjci i ti je'ej pua'aj huasé'rin nyajta i maj tyí'ijta i cháanacaj japua hua' jamuán i juxantáaru'ustyamua', maj

aja'tyúusiiria'ca'aj mej mij jaatanyo'si'tye'en a'íjci i ti avá'caj i cahuáayu' japua, majta i xantáaru'ustyamua'mua'.

²⁰ Ajta a'íjna i tyi'tíj ti je'ej pua'aj huasé'rin, a'íj mu huatyéevi', majta jamuán a'íjna i ti hue'tzij jin tyí'xajtaca'aj a'íjna jitze ma'can, i ti ajta jitzán ma'can jéehua tyu'muáriej. A'íj pu jin huo'cuanamuj a'íjna i ti jitzán ma'can hue'tzij jin tyí'xajtaca'aj, a'íjma i maj huatóoa' maj hua' jitze jo'yú'xaj je'ej ti ántyapuj a'íjna i tyi'tíj majta jaatyánajchaca'. Aj pu'ij a'íjna i tyi'tíj ti je'ej pua'aj huasé'rin, ajta i ti hue'tzij jin tyí'xajtaca'aj a'íj mu huavívi'ri'huaca', matí'ij mij a'áa huaja'tyáahua'xij júurican jo'tíj ja'alaguun ti asúufrej jin á'taa.

²¹ Majta i séecan a'íj mu huácui'iíhuaca' a'íjna jime' i chúun ti éejnyinyiica'aj i tyényi'tze' a'íjna i ti cahuáayu' japua avá'caj, majta néijmi'i i pína'see tyámua' mu tyityaatajú'xaj a'íjna jime' i huá'hue'ra' i maj huácuij.

20

Ciríistu' pu tyu'ta'íjtaj séej ví'ra'aj nyinyi'ra'aj

¹ Séej nu huaséj i ti tajapua' tyí'huiire' ti jútye' aje'cáma'ca'aj, ajta yáavij huáchuisima'aj i ti jin ja'tyáanaj jo'tíj ja'tyácun ajta cadéenaj huapísime'ej ti vivéj.

² Aj pu'ij jaatyéevi' a'íjci i cú'cu'uj, a'íjna i ti jájcuaj imuáj huataséjre, i ti a'íin pu'éen i tyiyáaru', aj pu'ij jaatyáaj'quej ti'ij séej ví'ra'aj nyinyi'ra'aj jí'quí'huaj.

³ Aj pu'ij a'áa ye'tyájríee jo'tíj ja'tyácun, ajta je'en ja'tyáanaj ta'aj ij quee che' huá'cuanamuj i maj séej chuéj japua já'ma'can 'asta na'aj quee mutyojo'me'en séej ví'ra'aj nyinyi'ra'aj, aj pu'ij té'ej círa'tzuj tyu'tátuihuaj.

⁴ Nyati'ij nyij ipuárij tyu'séj, a'íjma mu jitzán acátye'tya'aj i maj ja'ancuriáa' mej mij huo'xíjtye'en i tyeítýee. Nyajta je'en hua' júuricamej huaséj a'íjma i maj hui'ijveechixij i hua' mu'uj a'íjna jime' maj tyámua' éenye'ej i Jesús jimi, majta a'íjna jitze i nyúucaria'ra' i Dios. A'íimaj i maj quee jaatyánajchaca' a'íjci i ti je'ej pua'aj huasé'rin camu majta i ti jahuiire', majta quee huatóoa' maj hua'ajtyiyú'xaxi'in i huá'cuatze' nusu i jumuáca' jitze. Aj nu nyij huo'séj maj huatájuuriaca' majta je'en jamuán tyu'ta'íjtaca' i Ciríistu' séej ví'ra'aj nyinyi'ra'aj jitze.

⁵ Majta i séecan i maj huácuij, camu huatájuuriaca' 'asta na'aj quee mutyojo'mej séej ví'ra'aj nyinyi'ra'aj. A'íi mu a'íin pu'éen i maj anaquéej huatájuuriaca'.

⁶ Miche' huatóotyamua've'en a'íimaj i maj hua' jamuán anáatya'aj huatájuurij, jí'nye a'íjma mu jitze ajtyáma'can i tyeítýeristyamua'me'en i Dios. Majta quee che' cui'nyij, sulu a'íi mu tyitye'entyárutyij i Dios jimi, majta i Ciríistu' jimi, mej mij séej ví'ra'aj nyinyi'ra'aj jamuán tyu'ta'íjtaj.

Dios pu ja'antyimué'tíj i tyiyáaru'

⁷ Ti'ij mutyojo'me'en i séej ví'ra'aj nyinyi'ra'aj, a'íi pu i tyiyáaru' huatátuihuaj jo'tíj je'tyánami'huaca'aj,

⁸ aj pu'ij eetaméj ti'ij huo'cuanamuan a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can, i maj a'áa jo'cháatimee jo'tíj i xicáj jé'ejnyinyij, majta i maj a'áa pujmua' jo'cháatimee jo'tíj i xicáj ja'ancáru'pij, majta i maj ajtyapuj pujmua' jo'cháatimee, majta i maj áatyej pujmua' huacháatimee, ajta a'íjci i ti a'yan ántyapuj tíjin Gog, ajta a'íjci i Magog, majta néijmi'caa i maj

hua' jitze ajtyáma'can i maj a'yan ará'asej ti'ij i séj ti a'áa ja'ajtyájcaj jo'tij ja'va'ástimee i jájtyij ti ve'ej, a'íjma mu mij tyísiire'ej mej mij huatyényo'se'en.

⁹ Mati'ij mij néijmi'que' oorióonajchaca' ti'ij na'aj ooyóhuaj i chuéj, mati'ij mij hua'ajnáj jo'maj tyojo'tyá'inaamuarica'aj i maj tyámua' een i Dios jimi, a'íjma i Dios ti hua'xie've'. Ajta tiéj pu uje'cájvej u tajapuá, ti'quij huo'tyáatiej a'íjma i maj jamuán huajú'ca'aj i tyiyáaru'.

¹⁰ Ajta i tyiyáaru', i ti huo'cuanamuaj, a'áa pu ja'tyárieehuaca' jo'tij ja'alaguun ajta já'taa i asúufrej jime', jo'maj majta ja'tyáavatzij a'íjna i ti je'ej pua'aj huasé'rin ajta a'íjna i ti jahuúria'ca'aj, ajta a'íjna i ti hue'tzij jin tyí'xajtaca'aj. A'áa mu mij jajpuéetzij muá'ju'un tújca majta tíca' majta jusén jime'.

Dios pu huá'xíjtye'en a'ájna jo'tij já'sejre' i ipuárij ti ve'ej

¹¹ Nyati'ij nyij ipuárij huaséj ti ve'ej ti naa tyí'cueenara', nyajta a'íj huaséj i ti acájca. Ajta i cháanacaj, ajta i tajapuá, a'áa pu ja'huóopua'rixij a'íjna jimi, camu che' ma' já'sejria'ca'aj.

¹² Nyajta je'en a'íjma huaséj i maj huácuij, i maj huásij majta i maj cíleen, a'áa mu ja'riá'vaaca'aj a'íjna jimi i ipuárij, aj mu mij séej ootácuuraca' i yu'xarij, majtáhua'aj séej ootácuuraca' i yu'xarij i maj jitzán á'yu'si'ij je'ej maj ántya'ruj i maj júurij huatyá'itzeere'ej i Dios jimi. Majta a'íimaj i maj meríj huácui'ijcaa a'yaa mu tyityo'xíjtyi'huaca' je'ej maj tyi'tíj huáruuj mati'ij móoj júurica'aj, majta je'ej ti tyé'yu'si'huaca'aj i yu'xarij jitze.

¹³ Aj mu mij huataséjre i maj atyájcuii i jájtyij jitze, majta néijmi'i i séecan i maj huácui'ijcaa, néijmi'i mu majtáhua'aj huatájuuriaca', aj pu'ij Dios huo'xíjtyej a'íjna jime' je'ej maj tyi'tíj jin huaríj mati'ij móoj júurica'aj.

¹⁴ Ajta je'en a'íjna i ti tyí'tyacui'caa a'áa pu ja'tyárieehuaca' jo'tij ja'alaguun ajta á'taa asúufrej jime'. A'íi pu a'íin pué'een i maj majtáhua'aj jin cui'nyij,

¹⁵ a'áa mu majta huaja'tyáahua'xij i maj quee áyu'si'huaca'aj je'ej maj ántya'ruj i yu'xarij jitze ti hua'tá'caa maj jusén jin júurij huatyá'itzeere'en i Dios jimi.

21

A'íjna i tajapuá ti já'sejre' ti jájcuaj ajta i cháanacaj ti ajta jájcuaj

¹ Aj nu nyij tányij i tajapuá huaséj ti jájcuaj, nyajta i cháanacaj ti ajta jájcuaj, ji'nye a'íjna i tajapuá ti anaquéej séjria'ca'aj, ajta a'íjna i cháanacaj ti mí'ma'can, capu che' séjria'ca'aj, ajta i jájtyij ti ve'ej, capu ajta che' séjria'ca'aj.

² Nyajta je'en jaaséej i chájta'naj ti jájcuaj ti ajta naa een i ti a'yan ántyapuaj tijin Jerusalén, ti jútye' aje'cáma'ca'aj jo'tij i Dios já'sejre'. Tyámua' pu huóoruuj a'íjna i chájta'naj ti'ij i íiti' ti huatyéviche'sij.

³ Nyajta je'en nyúucarij huánamuajri' ti ca'nyiin jin a'áa tyojo'taxájtaca' jo'tij i ipuárij jo'tyávaaca'aj, a'yaa pu tyí'xajtaca'aj tijin:

—Iiye'ej pu putyí'ricij jo'tij já'sejre' i Dios hua' jamuán i tyétyacaa. Hua' jamuán pu huatyá'itzeere'ej, majta a'íimaj mu tyeítyeristyamua'me'en pue'éenye'ej muá'ju'un. Ajta i Dios a'íi pu hua' Dios pué'eenye'ej ta'mej.

⁴ Tyámua' pu tyihuo'tyéjeevij mej mij quee che' juxaamuijritya'aj, camu che' cui'nyij, camu che' juxaamúuiritya'aj muá'ju'un a'íjna jime' ti síj huamuí', camu majta che' juyiinyaj muá'ju'un, camu che' tyi'tíj

jín jajpuéetzij muá'ju'un, jí'nye a'íjna i ti aamí' tyí'sejria'ca'aj capu che' tyi'séere'ej ta'mej.

⁵ Ajta a'íjna i ti ipuárij jitze acájca a'yaa pu tyu'taxájtaca' tijin:

—Nyáaj nu néijmi'i tyi'jajcuare'en i ti tyí'sejre'.

Ajta a'yan tijin:

—Ootyéeyu'xaj a'íjci, jí'nye a'íi pu nyúucarij tzáahuatyí'ra'aj jín tyí'xaj, ajta i'ríj siaj jitzán tyú'ca'nyej.

⁶ Aj pu'ij a'yan tyinaaté'exaaj tijin:

—Pu'ríj tye'entyíci'pii huaca'. Nyáaj nu a'íin pué'een i nyaj anájcaj, nyajta i nyaj uvé'tyajtij, nyáaj nu jájcuaj imuáj huataséjre, nyajta jusén jime' séeria'aj na'mej. A'tíj tina'aj ti huataí'imu'un nyáaj nu huáapua'aj jaatá'sij a'íjci i jájtyij ti a'áa já'ajnyinyii jo'tij ja'ajréxaj, a'íjna i jájtyij i ti jín júurij ja'mej jusén jime'.

⁷ Ajta a'íjna i ti tyu'tyámue'tin, néijmi'i pu a'íjna tyá'ci'tyij, nyáaj nu Dios ra' pue'éenye'ej na'mej, ajta a'íi pu nyiyóoj pue'éenye'ej ta'mej.

⁸ Majta a'íimaj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij, i maj quee tyá'tzaahuatye', i maj tyú'xana've', i maj tyí'tyacui'caa, i maj úuca jamuán juxana'cire', i maj tyí'chahuua, i maj sánturij najchej majta i maj tyí'hue'tacaa, a'yaa pu tyihuá'ci'tyij maj a'áa jo'tyá'itzeere'en jo'tij ja'alaguun ti asúufrej jín á'taa, a'íi pu a'íin pué'een i maj jín majtáhua'aj cui'nyij.

I Jerusalén ti jájcuaj

⁹ Aj pu'ij sáij nye jimi aje'ré'nyej i ti tajapuá tyí'huíire' ti hua' jitze ajtyáma'can i maj aráahua'puaj ará'asej, i maj túxa'aj tyi'tyái'pu'ca'aj i ti ajta aráahua'puaj tya'rá'asej, i ti jitzán arámuaaca'aj i cui'nyí'ra'aj i maj jín jajpuéjtzica'aj i tyeítjee, a'yaa pu tyinaaté'exaaj tijin:

—Mujo'té'yi'ij, nyáaj nu muaataséjratye'sij a'íjna i ti jimí tya'tóoraj i cánya'aj ti ajta íira'ra'an pue'éenye'ej ta'mej.

¹⁰ Ajta je'ej ti tyinaataséjra i júuricama'ra' i Dios, a'íi pu i ti tajapuá tyí'huíire' nyojoovi'tij jo'tij jiríj jo'tácaj ti huápuí'ij ájtyeej, aj pu'ij naataséjraj i chájta'naj ti naa een i ti a'yan ántyapuaj tijin Jerusalén, a'áa pu jútye' je'cáma'ca'aj jo'tij i Dios já'sejre'.

¹¹ Naa pu tyi'tyama'astáji'caa a'íjna i chájta'naj ti'ij ajta i Dios ti huápuí'ij naa huasé'rin, a'yaa pu tyi'tyatáatiyi'caa ti'ij i tyetyéj ti huápuí'ij tyá'najchij, ti'ij ajta tyí'tatzaj a'íjna i cristal.

¹² Va'tíj pu jín curiá'nami' ajta tyámua' tyé'ejtyee, tamuáamuata' japuan hua'puaj pu ará'axcaa jo'tij ja'pueertaj, ajta jo'tij ja'pueertaj tajmee a'íi mu eetyú'uuca'aj i maj tajapuá tyí'huíire', ajta néijmi'que' puéertaj jitze sáij ajta sáij a'yaa pu tyé'yu'si'huaca'aj je'ej maj ántya'ruj a'íimaj i tyeítteristyamua'me'en i maj hua' jitze eeráma'can a'íimaj i yójmua'mua' maj Israel jitze ajtyáma'can.

¹³ Huéecaj pu pua'maquéj a' puéertaca'aj a'ájna pujmua', jo'tij i xicáj jé'ejnyinyii, ajta huéecaj pua'maquéj ajtyapuáj pujmua', a'yaa pu ajta huéecaque' tyá'pueertaca'aj áatyey pujmua', ajta huéecaque' a'ájna pujmua' jo'tij i xicáj ja'ancáru'pij.

¹⁴ Ajta tamuáamuata' japuan hua'puaj i tyetyéj ataquéetime i ti japuan ájtaavijhuaca' i ti jín curiá'nami' i chájta'naj, a'íj pu'ij jitze á'yu'si'ij je'ej maj ántya'ruj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, i cánya'aj ti hua'antyhúoj.

15 Ajta a'íjna i ti tajapuá tyí'huiire' ti nyajamuan tyí'xajtaca'aj, a'íi pu tyi'tíj iityéchooca'aj ti'íj ciyéj ti ooroj jin taavijhuaca'aj, a'íi pu a'íin pué'een i ti jin jaatyé'iten a'chu tij ve'éj i chájta'naj, ajta a'chu ti antayóhuaj i puéertaj, ajta a'chu ti ájtyeej i ti ájtaavijhuaca'.

16 Ajta i chájta'naj juxa'aj pu huatátyeevi'ca'aj, a'chu ti huatátyeej a'yaa pu cha'tána'aj ooyóhuaj. Ajta i ti tajapuá tyí'huiire' a'íi pu jaatyé'itej i chájta'naj a'íjna jime' i ciyéj, hua'puaj ví'ra'aj quilometrojo pu huatátyeej i chájta'naj, a'yaa pu cha'tána'aj aantayóoj, ajta a'yan cha'tána'aj ájtyeevi'ij.

17 Aj pu'ij té'ej jaatyé'itej a'íjci i ti ájtaavijhuaca', a'yaa pu'ij ájtyeej huéicatyej japuan anxíviij meetrojo pu ájtyeej, ajta a'íjna i ti tajapuá tyí'huiire' a'yaa pu tyeetyé'itej mati'ij tyá'mua'reej i tyétyacaa.

18 Ajta i jáxu'uj tyetyéj pu jin ájtaavijhuaca' maj a'yan jatamuá'muaj tijin diamante, ajta néijmi'i i chájta'naj, oorojo pu jin taavijhuaca'aj, ajta a'yan tya'tátaave'ej ti'íj i jájtya'huaa.

19 Ajta i ti atátaavijhuaj i ti japuan ájtaavijhuaj i ti jin curiá'nami' i chájta'naj, naa pu tyámua' tyí'taavijhuaca'aj a'íjna jime' i tyetyéj ti huápu'i'ij naa huasé'rin, anaquéj pu a'íjna i tyetyéj ti a'yan ántyapuaj tijin diamante, ajtáhua'aj síj i zafiro ti puíríci, ajta a'íjna i ágata ti tyetyéj pué'een ti síichira', ajta a'íjna i tyetyéj ti huá'raa esmeralda ti ántyapuaj,

20 ajta a'íjna i ónice ti yú'xare', ajta a'íjna i cornalina ti po'vij, ajta i crisólito ti tyóomuara', ajta a'íjna i berilo ti cii tyí'tyoomuara', ajta a'íjna i topacio ti naa tyí'tyoomuara', a'íjna crisoprasa ti naa tyí'tyoomuara' ajta cii tyi'hua'raa, ajta a'íjna jacinto ti nacámuaa, ajta a'íjna i amatíista ti naa tyí'nyeeri'ij.

21 A'íjna i puéertaj ti tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, a'íj pu jin taavijhuaca'aj i peerla. Ajta néijmi'i i cáayej oorojo pu jin taavijhuaca'aj ti a'yan tyí'tatzaj ti'íj i jájtya'huaa.

22 Nyajta quee tyeyúuj a jo'séj, i chájta'naj jitze, ji'nye a'íjna i tavástara', i Dios ti néijmi'i jin antyúumua'ree, a'íi mu a'íin pué'een i tyeyúuj, ajta a'íjna i cánya'aj.

23 Ajta a'íjna jitze i chájta'naj, capu juxie've' ti i xicáj huá'tatzavi'tya'aj nusu i máxcirie', ji'nye a'íi pu jin i Dios huányeeri'ij, ajta a'íjna i cánya'aj, a'íi pu a'íin pué'een i tatzárij.

24 Majta a'íimaj i tyeítyee a'íi mu nyéeri'iste' ciinyej muá'ju'un i chájta'naj jitze, majta a'íimaj i maj tyihuá'íjtye' i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua, a'íi mu tyu'tátuiire'sij i maj jin chíjtyaanyi'taca'aj.

25 Camu a'náj tye'tyánasij jo'tij ja'pueertaj i chájta'naj jitze, ajta quee a'náj huatíca'aj ta'mej,

26 a'íj mu jimi tyu'tátuiire'ej néijmi'i i maj tyí'ijcha'ij i maj va'cán jin tyityatatyíj, majta i maj jin huápu'i'ij naa huasé'rihua'aj,

27 ajta quee a'náj tyi'tíj ti xána'vi're' utyárutyij u chájta'naj jitze, nusu a'tíj ti je'ej pua'aj tyi'tyúucha'ij, nusu i ti tyú'cuanamuaj. Sulu a'íi mu'uj i maj á'yu'si'ij i yú'xaria'ra' jitze i cánya'aj i ti hua'tá'caa mej mij jusén jin júurij.

22

A'íjna i jájtya'naj ajta i ciyéj ti a'áa já'sejre'

1 A'íjna i ti tajapuá tyí'huiire' pu jájtya'naj naataséjraj ti naa éenye'ej muí'yej, ajta a'íjna i jájtyij júuricamej pu tyu'tá'caa. Naa pu tyí'me'estij i

jájtijij tí'ij i cristal, ajta a'áa je'rányajcaa jo'tij jo'tyéjvee i ipuárij tí jitzán acájca i Dios, ajta a'ájna i cánya'aj.

² Ajta a'áa jé'ta' je'cámui'yaca'aj i cáayej jitze, ajta juxa'aj i ciyéj tye'ejtyaváatima'caa jo'tij joo'ástimee i jájtijij, a'íi pu a'ín pué'een i ciyéj i maj jin júurij muá'ra'nyij, tamuáamuata' japuan hua'puaj pu pua'máj tajcaria'aj séej nyinyi'ra'aj jitze, ajta i xámue'ra', a'yaa pu tyí'huiire' mej mij a'ájna jin tyihuó'huaatye'en a'íimaj i maj séej chuéj japua jo'cháatimee.

³ Capu che' tyi'tíj séeria'aj ta'mej tí je'ej pua'aj huó'uurej. A'ájna i ipuariáara'an i Dios ajta i cánya'aj, a'íi pu séeria'aj ta'mej i chájta'naj jitze, mej mij i tye'ityeristyamua'me'en jaatyáanajche.

⁴ A'íi mu jaséeraj muá'ju'un, ajta huá'cuaatze' séeria'aj ta'mej je'ej tí a'ín ántyapuj.

⁵ Capu a'náj huatyática'rij a'ájna, majta a'íimaj i maj a'áa ja'chej, capu che' hua' jitze juxié'va'aj ta'mej i tatzárij, nusu i xicáj, jí'nye a'íi pu tavástara' i Dios hua'tátzavi'raj ja'mej, majta a'íimaj mu tyi'ítaj muá'ju'un jusén jime'.

⁶ Aj pu'ij a'yan tyinaaté'exaaj a'ájna i tí tajapuá tyí'huiire' tíjin:

—A'íi pu i nyúucarij tzáahuatyí'ra'aj jin séejre' ajta jí're'can jime'. A'ájna i tavástara' i Dios, a'íi pu a'yan tyihuo'tá' i ju júuricamej a'íijma i maj jitzán ma'can tyí'xajtaca'aj, a'íi pu'ij ajta nyéetzij nyojo'ta'ítayaca' nyej nyij tyihuo'taséjratye'en a'íijma i maj jahuiire' i Dios je'ej tí jiye'tzín atyojo're'nyesij.

⁷ —Jiye'tzín nu uvé'nyesij!

¡Che' huatóotyamua've'en a'ájna i tí ja'astej je'ej tí tyé'yu'si' a'íjci i yu'xarij jitze!

⁸ Nyáaj, Juan, nyáaj nu jáanamujari' nyajta jaaséej je'ej tí tyé'yu'si' a'ájna jitze i yu'xarij. Ajta nyati'ij a'yan tyáanamujari', nyajta a'yan tyu'séj, aj nu nyij jimi tyítunutaca' a'íjci i tí tajapuá tyí'huiire', nyej nyij jaatyáanajche.

⁹ Ajta a'ájna a'yaa pu tyinaaté'exaaj tíjin:

—Capáj a'yan rijcaj, jí'nye nyáaj nu nyajta jahuiire' i Dios, a'yájna pati'ij muáaj, ajta mati'ij majta a'ihuáamua' i maj Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj majta néijmi'i a'íimaj i maj a'yan ricij je'ej tí tyé'yu'si' a'íjci jitze i yu'xarij. Pata'aj a'íj huatyáanajchej i Dios.

¹⁰ A'yaa pu ajta tyinaaté'exaaj tíjin:

—Capáj ja'avaataj i nyúucarij tí á'yu'si'ij a'ájna jitze i yu'xarij, jí'nye pu'ríj atyojo're'nyesij a'ájna xicáara' tí jitzán néijmi'i tye'entyipua'rij.

¹¹ Ajta a'ájna i tí je'ej pua'aj tyi'tyúucha'ij, che' ooj je'ej pua'aj tyi'tyúucha'íij, ajta i tí xána'vi're', che' ooj xána'visi' séjre'ej, ajta i tí jí'reenye'ej séejre' i Dios jimi, che' ooj tyámua' tyí'sejria'aj.

¹² —A'yaa pu tyi'ja'yájna, nyáaj nu jiye'tzín uvé'nyesij, nyajta jaa'á'sima'aj na'mej je'ej tí síij tyi'tíj jin huaríj.

¹³ Nyáaj nu a'ín pué'een i ta'nájcaj, nyajta i nyaj uvé'tyajtíj, nyajta a'ín pué'een i nyaj jájcuaj imuáj huaséjre, nyajta jusén jime' séeria'aj na'mej, nyáaj nu anaquéej huataséjre tí'ij quee xu tyi'tíj séjria'ca'aj, nyajta nu a'ín pué'een i nyaj néijmi'i tya'ancuriáa'sij tí'ij tye'entyipua'rej íjij tí tyí'sejre'.

¹⁴ Miche' huatóotyamua've'en a'íimaj i maj tyí'jo'sicaa i tyúucaanaa tí'ij a'yan tyihuó'ci'tij maj jáacua'nyij i táque'ra' i ciyéj i maj jin júurij huatyá'itzeere'en, mej mij majta a'áa jo'tyájrutyej jo'tij ja'pueertaj i chájta'naj.

¹⁵ Majta apua'quéj mu jo'tyá'itzeere'ej i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'íij, majta i maj tyí'chahuaaraj, majta i maj juxana'cire', majta i maj

tyí'tyacui'caa, majta i maj sáanturij na'michej majta néijmi'i i ti a'yan tyihua'ráanajchi i ti hue'tzij pué'een, mej mij a'náj tina'aj tyí'hue'taj.

¹⁶ —Nyáaj, Jesús, nyáaj nu jaata'ítyaca' ja'mua jimi a'íjci i ti nyahuiire' tí'ij tyajamuaté'exaatye' mua'ajmaj mu siaj jusi'rii i tyeyúuj tzajta'. Nyáaj nu a'íin pué'een i nyaj David jitze eeráma'can. Nyáaj nu a'íin pué'een i xú'ra'vej ti eeré'nyinyii tapuá'risima'caj.

¹⁷ Ajta i júuricama'ra' i Dios, ajta i ti oochán huatyéevichej i cánya'aj, a'yaa mu tyí'xaj tijin:

—Mupo've'me'.

Ajta i ti iityánamuaj, che' ajta a'yan tyu'taxáj tijin:

—Mupo've'me'.

Ajta i ti í'mu'uj, ajta jaxie'va'aj ti huaye'en, che' mujo've'me'en ajta je'en huáapua'aj jaayé'en i jájtyij i ti jin júurij huatyá'itzeere'ej.

¹⁸ Ajta néijmi'i i maj janamuaj je'ej ti tyé'yu'si' a'íjci jitze i yu'xarij Dios jimi ti já'ma'can, tìpua'aj seequéj tyaataxáj, Dios pu puéjtzij jaatá'sij a'yájna tí'ij tyé'yu'si' a'íjci jitze i yu'xarij.

¹⁹ Ajta tìpua'aj a'tíj je'cácaa jó'uunaj i ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze, Dios pu jáa'ri'raj i ti jaci'tyij ti jáacua'nyij i táque'ra' i ciyéj ti jin júurij já'ra'nyij, ajta quee che' jaci'tyij ti a'áa jo'tyájrutyey i chájta'naj jitze ti naa een, a'yájna tí'ij tyé'yu'si' i yu'xarij jitze.

²⁰ Ajta i ti a'íjna jin a'yan tyí'xaj, a'yaa pu tyí'xaj tijin:

—A'yaa pu tyi'ja'yájna, nyáaj nu jiye'tzín uvé'nyesij.

Che' a'yan tyá'ra'nyij. ¡Mupo've'me' tavástara' Jesús!

²¹ Che' a'íjna i tavástara' i Jesús, che' a'íin tyámua' néijmi'caa mua'ajmaj tyajamuáacha'íin.